Banner

Medicina varia opera.

ARTESELA

~~[illegible]~~

g. tranto soulz

Gregorius a vulpe vincentinus Magnifico domino Marino Georgio. omni disciplinarum genere eruditissimo. S. P. D.

Quoniam ut inquit plato: non solum nobis nati sumus: sed ortus nostri: cui cetera in hoc inferiori mundo degentia famulatum prebere dicuntur: partem patria vendicat: partem amici: In ea re sumopere elaborandum est: qua humana hec nostra vita ex complexionis compositionis et unitatis imperfectione variis et innumerabilibus fere morborum generibus continue vexata in suum usque finem treduci possit. Hec est medice artis desciplina ab immortalibus reperta: qua sana corpora conseruantur: et egra diligenti ratione curantur: Hanc igitur qui re quidem et non nomine tantum medicus existens profitetur: suma ope niti debet: ut aliquid quottidie in medium afferat: quod hominum usui: ac eorum saluti futurum sit. Quid enim prestantius: quid laudabilius: quid memoratu dignius: quam in his rebus versari et continue insudare quibus nature defectibus assidue urgentibus ingenii artisque suffragio subuenire queas: ut corpora nostra in bone valitudinis debita statione quiescentia mentis possit operationibus facilius postmodum inseruire. Quapropter cum nuper opus illud hyp. quod articella communiter apellatur: ad manus nostras corrigendum peruenerit: dicteria quedam colegimus: ea que in margine conscripsimus: ut et lecta facilius apprehendere: et apprehensa firmius reseruare possimus. Scio enim me multis medicine studiosis non parum profuturum: et non modo iuuenibus qui temporis breuitate mundum ad pulcherima Gal. dicta per legenda regredi potuerunt: sed et prouectioribus etiam quibus: et si multa vidisse potuerit: delere tamen solet non parua senectutis obliuio: Atque eo magis quod eos ut ita dicam flosculos excerpsi: ex cognitione eius peruie: quam cepi. dum excellentissimum Magistrum Alouisium malatinum ad egros curandos proficiscentem sequutus essem: qui quantum ingenii acumine iudicii maturitate et litterarum copia etatis nostre ceteros antecellat vniuersa ciuitas veneta locupletissimum testimonium afferre potest: que eius singularem doctrinam et in sanandis corporibus sumam experientiam quottidie nouis currationibus liquido deprehendit. Ut igitur studiosa hec nostra litterarie professionis exercitatio inuidorum maliuolorum que possit obtrectationibus obsistere: Ad te Magnifice domine Marine Georgii vtriusque et humane et diuine professor nostra pagella confugit: Quis enim aptior phebus dari poterat Cui hec omnia Romana hoc demum curia comprobante luce clariora nitescunt: Quis securior tripos gymnasio tuo nobis poterit euenire: Cuius censuram: haud vereor: si subierit Res nostra hec qualiscumque sit nitida poterit in medium post fronte prodire Vale.

Ista sunt opera que in hoc preclaro libro continentur.

Incipiunt isagoge Joannitij ad tegni Galieni. Primus liber medicine.

Edicina diuidit in duas partes: in theoricã: et practicã: quarum theorica in tria. s. in cõplectationẽ rerum naturaliũ et nõ naturalium et earum q̃ sunt contra naturam ex quibus egritudinis et sanitatis et neutralitatis et suarum causarum et significationum scia procedit: qñ extra cursum naturales humores quattuor extrescũt: ex qua occasione vel ex q̃ significatione egritudo habeatur.

De rebus naturalibus.

Res vero naturales sunt septẽ. s. elementa cõmixtiones: cõpositiones: mẽbra: virtutes opationes et spũs. Et alij addiderũt his alia q̃ttuor. s. etates colores figuras: et distantiã inter masculum et feminam.

De quattuor elementis.

Elementa sunt quattuor: ignis: aer: aqua: et terra: ignis calidus et siccus: aer calidus et humidus: aqua frigida et humida terra frigida et sicca.

De cõmixtionibus.

Commixtiões sunt nouẽ: octo inequales: et vna eq̃lis: de inequalibus vero quattuor sunt simplices: hoc est calidum: frigidum: humidũ: et siccum: et quattuor ex his cõposite. s. ca. et hu. ca. et sic. fri. et hu. fri. et siccum: equalis vero est quãdo cũ moderatione corpus in columne ducitur.

De humoribus.

Compositiones sunt quattuor. s. sanguis: flegma colera rubea: et colera nigra: sanguis est calidus et humidus: flegma frigidum et humidum: colera rubea calida et sicca: colera nigra frigida et sicca.

De flegmate.

Flegmatis autem quinq̃ sunt modi. Est autem flegma salsum calidius et siccius ceteris: infectum humore colerico. Et est flegma dulce pertinens ad caliditatẽ et humectationem: infectum sanguineo: ẽ et acre pertinens ad frigiditatem et siccitatem: infectum melancolico. Est etiã flegma vitreũ qd nascit ex magna frigiditate et coagulatione: sicut in senibus naturali colore distitutis. et est aliud frigidum et humidum: illud vero saporẽ nõ habet: sed ppriam retinet frigiditatẽ et humiditatem.

De cholera rubea.

Cholera rubea quinq̃ modis constant. Est cholera rubea clara vel pura naturalit: et substãtialiter calida: cuius origo est ab epate. ẽ citrina: cuius ecor dium est ex cõpositione a quosi phlegmatis et cholore rubee pure. ideoq̃ ẽ minus calida. et est cholera similis vitellis ouorum: qua nascitur ex commixtione phlegmatis coagulati et cholere rubee clare que est minus ca. Quarto modo est cholera viridis quemadmodum prassium: cuius origo magis est a stomacho q̃ ab epate. est autem cholera viridis quemadmodum viridis eris herugo: et vrit in modum veneni: nascitur ex nimia adustione: que propriũ habet colorem propriamq̃ maliciam.

De cholera nigra.

Cholera nigra duobus modis constat. Uno modo est naturalis in modum fetis sanguenis et eiusdem perturbationis: et cognoscitur esse a coloribus nigris cum inferius vel superius extra manet: et iste modus est veraciter frigidus et siccus. est et alius modus extra naturalem cursum: et origo eius est de vstione choleri ce commixtionis: et hic veraciter appellatur niger: et est calidior et leuior a superiori modi habens in se impetum p necabilem et qualitatem per[n]iciosam.

De modis membrorum.

Membrorum modi sunt quattuor. Eorum enim sunt quedam principalia. et sunt quasi materia et fundamenta. s. cerebrum: cor: epar: et testiculi. et sũt alia quedam que predictis pncipalibus deseruiunt: vt sũt nerui que cerebro ministrant: arterie que deseruiunt cordi: vene que deseruiunt epati: et vasa spermatica que testiculis sperma ministrant: Sunt vero de membris alia p priam virtutem habentia. vnde eadem membra reguntur et eorum qualitas cõstat vt sunt ossa et cartillagines: et membrane que sunt inter corium et carnem: et musculi: et pinguedo et caro. Alia sunt que ppria vtute enixa: tamen pncipium habent et vigorem a pncipalibus fundamentis: vt est stomachus: renes: intestina: deniq̃ lacerti: hic enim sua virtute propria appetunt cibum et mutant: et operantur suos actus secundum naturam. Habent et alias proprias virtutes decurrentes a principalibus fundamentis: de quibus pncipalibus constat sensus et vita cũ voluntario motu.

De numero virtutum et diuisione.

Uirtutis itaq̃ trina fit partitio. Est virtus aialis est spiritualis: est et naturalis. Uirtus siquidem naturalis vna est que ministrat: altera cui ministratur. Sed naturalis virtus cui ministratur modo generat: modo nutrit: modo pascit. Uirtus autem que ministrat et nõ ministrat ei mõ appetit: retinet: digerit. expellit: que deseruiunt pascenti virtuti: quemadmodum pascens virtus nutribili. et generanti virtuti deseruiunt alie due: vna que immutat cibum altera que informat: q̃ a se differunt. Nam prior virtus immutat cibum: et ministrat virtuti generanti sine informatione. Secunda vero immutat. et ministrat generanti virtuti cum informatione. sed informatiue virtutis operationes sunt quinq̃ assimilatiua: concaua: perforabilis: aspera: et lenis.

De virtute spirituali.

De virtute spirituali duo pcedũt. vnũ opatiuũ: et aliud ab hoc opatiũ. Opatiua virtutis e q̃ cordi latat et arterias. et iterum constringit. ab operatata vero hec nascunt: ira: idignatio: victoria: dominatio: astutia. et sollicitudo.

De virtute animali.

Animalis virtus tria cõplectit. est vna virtus aialis q̃ ordinat et cõponit et discernit. Secũda q̃ mouet voluntario motu: tertia q̃ sensibilis vocatur. De ordinatiua et discretiua et cõpositiua virtute hec pcedunt: fantasia in fronte cogitatio vel ratio in cerebro: memoria in occipitio. Uirtus vero volũtarie mobilis lacertos quibus cetera membra mouentur mouet que voluntario motu mouentur. Uirtus itaq̃ sensibilis constat visu: auditu: gustu: odoratu: et tactu.

De operationibus.

Operatiões duobus modis sunt. Sũt operationes q̃rum vnaqueq̃ singulariter quod suũ ẽ pficit vt est cibi appetitus p caliditatẽ et siccitatem: digestio p caliditatẽ et humectationẽ: retẽti o per frigiditatem et siccitatem: expulsio per illud quod est frigidum et humidum. Sunt et composite que a duabus componunt. vt est desiderium et deportatio. nam desiderium virtute duplici componitur: quarum vna est que appetit. altera que sentit: stomachus enim suam inanitionem sentit. deportatio vero duplici virtute vel amplius componitur: vna que expellit: altera que attrahit vel sentit. altera que appetit.

De spiritibus.

Spiritus igitur sunt tres: primus naturalis qui sumit principium ab epate: secundus vitalis a corde tertius animalis a cerebro: horum primus ab epate per venas que non habent pulsum in totum corpus diffunditur: secundus a corde per arterias in totum corpus dirigitur. tertius vero per neruos in totum corpus a cerebro dirigitur que in septima naturalium rerum:

parte .f. in spiritu cognoscuntur.

De numero etatum.

Quattuor sunt etates .s. adolescentia: iuuentus: senectus: & senium. Adolescentia cōplexiōis videlicet calide & humide ē in q̄ crescit & augetur corpus vsq; ad .xxv. vel .xxx. pueniens annū. hanc iuuent⁹ sequit que ca. est. & sic. perfectū sine diminutiōe viriū corpus cōseruās que .xxxv. vel .xl. anno finit. hinc succedit senectus fri. & sic. in qua q̄dē minui & decrescere corpus incipit tamen virtus nō deficit: quinquagesimo quinto anno vel sexagesimo persistens: huic succedit senium collectiōne phlegmaticis humoris fri. & hu. in quo virtutis appa ret defectus qđ suos annos vite termino metitur.

De colore cutis & diuisione.

Color cutis duobus modis. fit aut .n. hunc interiora subministrāt: aut exteriora deducūt. Ab interioribus aūt duobus modis accidit: vel ex abūdantia: seu ab eq̄litate humor. Ab equalitate est ille q est compositionib⁹ ex albedine & rubore. Ab inequalitate vero procedunt niger: citrinus: rubeus: glaucus: & albus color. Color namq; rubeus & niger & citrinus significant colorem corpori dominantē: citrinus vero solus significat cholerām ru. niger vero solus cholerā nigrā: rubeus solus abūdantiam sanguinis. Albus nāq; & glaucus abūdantem frigiditatem corpori dominantem sed glaucus ex melancholia: alb⁹ ex phlegmate sui causas habere significat. Ab exterioribus nēpe colores adueniūt: sicut ex frigore scotis ex calore ethyopibus, & ex alijs multis accidentibus. sunt & alij spāles vel spirituales colores: aut ex timore. aut ex ira: aut ex tristitia: vel alijs animi motibus.

De coloribus capillorum.

Capillor colores sunt quattuor: niger: rube⁹: glaucus & canicies. Niger fit ex abundātia cholerici intensi vel cōbustione multa sanguinis. rubeus a nimietate caloris non adusti. vn̄ semp̄ fiunt rubei capilli glaucus ex abundātia melācholie: canicies vero fit ex nimia defectione caloris naturalis & ex effectu putridi phlegmatis. hoc plurimum fit in senibus.

De tunicis oculorum.

Oculor tunice sunt septē: & humores tres. Prima tunica dr̄ retina. secūda secūdina: tertia scliros: q̄rta tela aranee: quinta vuea. sexta cornea: septima cōiunctiua. humor p̄mus est vitreus: secūdus cristallinus. est tertius albugineus qui ē añ vueam tunicā.

De coloribus oculorum.

Oculor colores sunt quattuor. niger: subalbidus: varius: & glaucus. Nigredo fit ex defectu visibilis spūs vel ex pturbatione ipsius: aut ex penuria cristallini humoris: vel q̄r plurimum resedit interius ipse cristallinus hu. aut ex hu. abundantia qui ē similis albugini oui: aut ex pturbatione ipsius: aut ex abundantia qualitatis vuei hu. Subalbedo fit ex septem rebus superioribus p̄rijs .i. ex abundātia spūs visibilis vel claritate ipsius: aut ex magnitudine cristallini hu. & eminētia ipsius: aut ex minorantia albuginei hu. & claritate ipsius: & defectione qualitatis vuei hu. Varius vero color & glaucus fit si cōueniunt cum rebus que accidunt nigredini et subalbedini. Varius vero color significat spiritū visibilē magis abundare & clarescere in sua varietate. Glaucus vero color significat spiritū visibilē minus abūdare & sub nigrescere in sua glaucedine.

De modis qualitatem corporis.

Modi q̄litatis corporis quinq; sūt: crassitudo nimia & extenuata macies: synthesis: squaliditas: & eq̄litas. crassitudinis due sūt spēs .s. abūdātia carnis & pinguedo. Abūdātia carnis fit ex abūdantia caloris et humoris. Pinguedo fit ex fri. & hu. intensa. Pinguedinis diminutio vel extenuata macies fit ex ca. & sic. intensa. Synthesis fit ex fri. & sic. itēsa. Sq̄liditas nēpe fit ex fri. & itēsa hūiditate: aut simul vtrisq; intēsis. Eq̄litas itaq; fit ex humor equalitate corporis he sunt forme.

De distātia inter masculum & feminā.

Masculus a femina differt i eo q̄ hic calidior & sicci or ē illa ecōtrario frigidior & humidior.

Incipit tractat⁹ rer nō naturaliū: & primo de mutatione aeris.

Aeris mutatio fit quinq; modis. aut .n. fit ex anni tpibus: & ex ortu stellar & occasu: ventis: terris: & earum fumositatibus.

De temporibus anni.

Anni tpa sunt quattuor: ver equale calidū & humidum estas cali. & sic. autunnus fri. & sic. & hyems. fri. & hu. Ex stellis imutat aeris nā. natura tū appropinquauerit sol stellis vel ipse illi calidior fit aer. & hec q̄dē his a se separatis frigiditas aeris minuit vel auget.

De numero vētor & eor qualitatibus.

Venti quattuor sūt: subsolan⁹: fauoni⁹. septētrio: & auster. quor vnus habet virtutē fri. & sic. alter ca. & hu. ceteri vero duo eq̄lis virtutis sunt: quorum vni .s. subsolano caliditas & siccitas: alteri vero .s. fauonio frigidatas: & humiditas attribuunt: & auster paulo calidior & humidior: septētrio vero frigidior & siccior.

De modis terrarū & earū qualitatibus.

Terrar modi sūt q̄ttuor: altitudo. p̄funditas: vicinitas montiū & maris: eq̄litas terrarū seu loco rū q̄bus terre a se differunt. altitudine & p̄funditate: q̄ñ altitudo frigiditatē p̄funditas huic cōtrarium reddit p̄pingtate montiū eueniūt h: q̄ñ si ipsi fuerint a parte meridiana terra erit frigida: nā calidis mōtes meredia ni obstāt ventis: septētrionales vēti fridis eā expetūt flatibus. Si vero septētrio mōtes habuerit supiori terre cōtraria erit, vicinitate maris: q̄ñ meridies ca. & sic. septentrio fri. & sic. terrā p̄bet. Preterea terre sui natura iter se differunt nā si fuerit terra petrosa: fri. & sic. si vero pinguis & crassa. ca. & hu. lutea aūt fri. & hu. erit. Immutat quoq; aer fumositate videlicet paludū siue putredinis alicuius. vñ fiunt morbi ac pestes in hominibus.

De exercitio corporis.

Exercitiū imutat corpus: q̄r q̄ñ equale ē equalem p̄stat calorem: cū vero āplius fit magis calefacit: sz postea infridat & desiccat. Ociositate corpus im mutatur q̄r si inequalis est: & frigiditatem facit & humectationem inequalem: si vero equalis equaliter.

De diuisione balnei

Balnea aūt sunt dulcis aq̄ aut nō dulcis: sz dulcis aq̄ balneū remollit. calidum calefacit: & frigidat. Non dulcis vero aque balneum desiccat corpus. q̄ si ex aqua salsa vel amara siue sulphurea fuerit calefacit & desiccat: si vō de aluminosa & gipsea īfrigidat & desiccat.

De modis ciborum.

Modi cibor sunt duo: Est .n. cibus q bonū gignit hu. est malus q malū gignit hu. Bonū autem gignit q bonū sanguinē creat & equalē in cōmixtiōe & opere vt ē panis mundus recens & fermētat⁹: & caro animalis agni & hedulina. Malus aūt cōtraria operat: vt est panis opyrus nō recēs: & bouina & hyrcina caro vetusta. Preterea bonū malūq; humorē creantiū cibor duo sunt modi: grauis: atq; leuis. Grauis est caro porcina & bouina: leuis pullorum: vel pisciū caro mediocriū magis mobiliū & minus pinguiū & squarmosorum. Est & oleorum genus quod malum generat hu .s. cho. ru. vt ē nasturciū synapis & alleū. Sunt q̄ generant melancholiam sicut lenis caules: caprina caro vetus & bubulina & sunt que generāt phlegma: vt ē caro porcellorum & agnorū portulaca & attriplex. Preterea grauis cib⁹ gignit phlegma & cho. ni. cibus leuis cho. ru. & vterq; malus.

De modis potationum.

Modi potationū tres sunt. Et potus q nihil aliud est q̄ potus vt aqua. & ē potus q potus ē & cibus vt vinū. Et ē alius potus duobus p̄tinēs supio

ribus: vt potio que daẗ cõtra morbi vitium aliquod' vt mellicratum vel mulsa vel cõditum. Cibus vero huius vtilitatis ē qꝛ repereat integritatem corporis recto ordine: potus vero hanc vtilitatē p̄stat qꝛ reportat cibus per corpus: sed illi potus vtilitas quē potioni diximus pertinet: e corporis naturam ad se conuertit.

¶ De somno.

Somnus corporis imutat naturā: p̄mū qꝛ infrigidat exterius ⁊ calefacit interius: qui si prolixus fuerit infridat ⁊ humectat. Uigilijs quoqꝫ imutatur corpus qa extrinsecus calefaciunt intrinsecus autem infrigidant ⁊ desiccant.

¶ De coitu.

Coitus hoc p̄stat corpori: siccat corpus ⁊ minuit naturalem virtutē ideoqꝫ infrigidat: multotiens vero ex multa cõcussione corpus calefacit.

¶ De accidentibus anime.

Sunt q̄dam accidentia anime q̄ faciunt infra corp⁹ aliquod sicut q̄ cõmouent nālem calorē ab iteriori pte ad superficiez cutis: aut ipetuose vt ira: aut leuiter cū suauitate: vt delitie ⁊ gaudiū. Sunt aūt que ad se caliditatem contrahunt ⁊ celant: aut ipetuose vt terror vel timor: aut leuiẗ vt angustia. ⁊ sunt q cõmouent naturalem virtutez intus ⁊ extra: vt est tristitia Tria ergo. cõtra naturam sunt: morbus: morbi cā. ⁊ accidentia morbū sequentia. Morbus ē qui p̄ncipaliẗ corpori nocet nullo mediatore q eū adiuū: vt calor i febre succedente.

¶ De febribus.

Febris ē calor i naturalis: cursum supergrediens nature p̄cedēs a corde in arterias: suoqꝫ ledēs effectu. cuius sunt tria gnā vnū in aia ⁊ diciẗ effimera: aliud de humorib⁹ q putrescūt ⁊ putrida nūcupaẗ: tertiū ledit mēbra solida: ⁊ ipsa est ethica: quaꝝ effimera nasciẗ ab acidenti occasione putrida quoqꝫ a putridis rebus cuiusmodi sunt simplices atqꝫ singulares sunt quattuor: Primus ē modus q fit de putredine sanguinis cõburēs vtrāqꝫ ptē iteriorez ⁊ exteriorē: vt ē synochus. Secūdus q fit de putredine cho. ru. vt ē tritheus. Tertius fit ex putredine phlegmatis vt ē quotidianus. Quartus vero q fit ex putredine melancholie qui itermissis duobus diebus affligit ifirmum: ⁊ dicitur quartanus.

¶ De modis ⁊ speciebus febrium.

Modi p̄terea febriū ex putredine accidētiū tres sunt Est febris q̄ quotidie minuiẗ vt paugmasticus. i. decrescēs. Est q̄ augeẗ vt augmasticus donec recedat: Est q̄ in eodē statu permanet donec iteꝝ recedat vt omothenus. Cõtinua febris de putredine venaꝝ fit declinās qdem extra venas i aliquib⁹ corporis ptib⁹. Horripilatio fit i febribus ex infusione putredinis in sensibilibus mēbris. mordēs ⁊ infrigidans. Ideoqꝫ horripilatio fit in febribus illis q̄ habēt anesim. i. interpolationez. qꝛ putredines extra venas sunt.

¶ De modis apostematum.

Apostematū aūt q̄ttuor modi sunt simplices. aut eni fiūt ex sanguine: ⁊ dicunẗ phlegmones: aut ex chole. rubeis ⁊ dicūtur herispile: aut ex phlemate quod ē coagulatū: ⁊ dicunẗ vndimie vel cimie. i. tumor: aut ex cho. nig. ⁊ dicunẗ cācri phlegmonū. Ex sanguine signa sūt: hic: rubor duricia. pulsus: dolor: calor: ⁊ tumor: ex cho. rubea phlegmonū signa sūt hic: calor: rubor: mixtus citrino colori magnitudo doloris cū punctione: ⁊ velox augmētatio. Ex phlegmate phlegmonis signa hic sūt albedo: mollicies. vt si digitū impresseris q̄si signuz facit foraminis: ⁊ ē sine dolore. Hec sūt quoqꝫ phlegmōis signa ex cho. ni. igens duritia cū nigredine absqꝫ sensu.

¶ De re naturali i humano corpore.

In humano corpore vnaq̄qꝫ res naturalis si propriā nām retinuerit facit sanitatē. si vero eā dimisserit: aut facit egritudinē: aut neutrum.

¶ De generib⁹ egritudinum.

Genera egritudinū tria sunt: cõsimile: officiale: ⁊ vniuersale. Est quidē egritudo cõsimilis similibus mēbris cõtingēs q̄ similia sortiunẗ vocabula cū eadē passione: vt est caput dolens. Et est officialis egritudo q̄ accidit officialib⁹ mēbris: sicut sunt pedes: man⁹: lingua dētes: ⁊c. q̄ nomina sibi sumūt ex sibi accidēte ifirmitate: vt podagra pedi: ⁊ ciragra manui: vel q̄ nomina sumūt ex membris qbus accidūt: vt ciragra ⁊ podagra. Et ē deniqꝫ vniuersalis egritudo q̄ nascaẗ supradictis duabus: vt ē membrorum seiunctio.

¶ De egritudinibus similibus.

Egritudines ergo q̄ ptiū hn̄t similitudinez. viij. sūt q̄ttuor simplices: ⁊ q̄ttuor cõposite. Simplices sunt: aut ex sola caliditate: aut ex humiditate: aut fri. aut sic. Ex his iter se iūctis sūt q̄ttuor cõpōite. fri. ⁊ hu. fri. ⁊ sic. ca. ⁊ hu. ca. ⁊ sic. Haꝝ octo p singulas duo modi sunt egritudines. aut eni fit ex q̄litate simplici: aut ex humoris alterius cõmixtione Ex simplici vero q̄litate cõtingit similis infirmitas q̄ solidis accidit mēbris q̄ grece ethica dr̄. egritudo calida q̄ ex humore accidit ē febris ex putredine vt superius dictū ē. egritudo frida q̄ sine aliquo humore accidit ē vt algor ex nimia friditate aeris seu niuis: ⁊ ē egritudo q̄ cū aliquo humore frido accidit: vt paralysis q̄ fit in toto corpore aut in parte. Modus humecti morbi ē q fit p̄prie vt nō indigeat alterius humoris admixtione: vt ē frigidū vulnus vel vacuū vel fetidissimū cū tabiditade corporis: quēadmodum inflata caro hydropicoꝝ vacuo squalore torpēs. Morbus vero humidus ē alios trahēs ad se humores vt hydropisis. morbus siccus ē sine humore: vt spasmus q fit ex inanitione. morbus siccus ē cū humore: vt cancer durus ⁊ siccus.

¶ De morbo in officiali membro.

Morbi in officialibus mēbris: accidentes q̄ttuor sunt. ipsi sunt q accidūt i plasmatiōe. i. forma creature: ⁊ in q̄ztitate mēbroꝝ ⁊ in nālis numeri supfluitate. ⁊ i mēbroꝝ pōne. Morbi officialiū in forma hominis. v. modis fiunt mēbrorū incõueniētia: vt est feda capitis lõgitudo. In cõcauitatib⁹: vt si manuū pedūqꝫ cõcauitas carne repleẗ in poris: vt coruz strictura aut largitas. In asperitate: vt gutturis aut pulmōis cānaliū aspitas. In lenitate: veluti matricis lenitas vel stomachi.

¶ De morbo in q̄ztitate membrorum.

Morbi in q̄ztitate mēbroꝝ fiunt ex abundantia spmatis cū mēbra crescūt āplius q̄z docet: sicut vidẽm⁹ fieri in magno capi: et ⁊ in lingua grossa: aut vltra pūitate ⁊ indecenti: vt paruū caput: stomach⁹: ⁊ cꝑ. Morbi in numero mēbrorū fiunt aut ex augmēto: aut ex diminutione fm augmētū qdem aut ex cursu nature vt supfluus digitus aut extra cursum. vt lumbrici ascarides veruce ⁊ acrocordines. i. magne carnis additiōes vel verruce magis late vel pori fm diminutionez vero aut vniuersaliter: vt omniū abscisio digitorum: aut pticulariter vt est vnius.

¶ De membro in situ membrorum.

In pōne mēbrorū fiunt morbi. aut p̄pter mēbri motionē de loco suo: aut ex dispōne vicini mēbri: vt sūt digiti ⁊ labia q̄ cõglutinanẗ vel adherent ⁊ nō separanẗ: aut q̄ separanẗ ⁊ nō cõglutinanẗ. Sed separatio adherentis mēbri vniuersaliẗ fit aut in mēbris cõsimilibus: aut in officialib⁹. Cõsimilibus mēbris. vt ossibus: neruis: carne: venis: lacertis ⁊ cute. q̄ si acciderit ossi: fractura dicitur. sic carni ex recenti tempore: plaga dicitur: si vero ex veteri: non tantuz plaga sed putrida plaga nūcupatur: q̄ si venis neruis vel arterijs acciderit: alio atqꝫ alio noie nuncupaẗ. si autez euenerit medijs lacertis: cõtusio siue cõtritio nuncupanẗ. si vero in cute: excoriatio diciẗ. q̄ si inueterauerit: putrida plaga nuncupatur. In officialibus vero mēbris ꝑpetua fit separatio. vt est manus vel pedis abscisio.

¶ De qualitatibus corporum.

Corporis q̄litates sunt: tres sanitas: egritudo: et neutralitas. Sanitas est temperamentum persi

ciens vel custodiens res nāles ſm cursum nature. Infirmitas ē intēperātia extra cursuȝ nature naturā ledens vñ fit lesionis effectus sensibilis. neutrū qdeȝ est: qḋ nec sanū nec infirmū ē. Sed neutralis qualitas tribus modis constat. vt si in vno corpore simul cōueniant infirmitas ⁊ sanitas in diuersis membris: vt est in corpore ceci ⁊ claudi: siue in corpore senis: cui nec vnum membrū remanet qḋ nō malū fiat ⁊ patiat̄: ⁊ si corpus hominis aliquibus horis sanum fuerit: alijs vero ifirmū vt eoꝝ q estate ifirmātur: hyeme sani sunt. q aūt frigidioris nature fuerint: hyeme infirmantur: estate sani sunt: ⁊ qui humidam naturaȝ habuerit: in pueritia infirmant̄: in iuuentute ⁊ in senectute sanant̄. qui vero siccam in pueritia sani sunt: in iuuentute autem ⁊ senectute infirmantur. In tribus inuenit̄ rebus sanitas ⁊ infirmitas ⁊ neutrum: aut in corpore in quo trium qualitatum vnaqueqȝ reperit̄: aut in cā faciente illas ⁊ regēte ⁊ cōseruante: aut in significationibus eas significantibus.

De modis occasionum.

Occasiōes vero duo sunt genera: vnū est naturale: ⁊ ē aliud extra cursum nature. Occasiones autem naturales: aut faciunt sanitatem: aut conseruant. Occasiones cōseruantes pertinent ad sanitatem: faciētes vero pertinent ad infirmitatem expellendam. Occasiōes non naturales aut que vltra naturam procedunt: alie pertinent ad infirmitatem: alij ad neutrum. Sed egre occasiones faciunt infirmitatem: ⁊ res easdem infirmitates cōseruantes. Ille vero que pertinent nec ad sanitatem nec ad infirmitatem constituunt neutrum atqȝ cōseruant.

De occasionibus sanitatis ⁊ infirmitatis.

Omniū occasionum societatē habentiū cū sanitate ⁊ infirmitate sex modi sunt: quorū vnus ē aer. qui humanum corpus circūdat: cibus ⁊ potus: mot⁹ ⁊ quies: somnus ⁊ vigilie: inanitio ⁊ repletio: ⁊ accidentia anime: que omnia si cum moderatione decēti fuerint: ⁊ in q̄titate: qualitate: tempore: opere: ⁊ ordine: custodiunt sanitatem ab accidentibus: q̄ si contra hoc aliquid fuerit accidunt infirmitates ⁊ permanent. Modi occasionuȝ ifirmitatem facientiū tres sunt. Nam alie sunt que vocant̄ primatiue que exterius accidunt corpori: vt calor ⁊ frigus Sunt ⁊ accidentia que admouentur intrinsecus in corpore: vt repletio ⁊ inanitio. Sunt ⁊ alie q vocant̄ coniuncte: que dum adsunt adest infirmitas: ⁊ abeuntibus his i firmitas abest: vt putredo in febrib⁹.

De diuersitate egritudinum.

Egritudinum ſm aliam diuisionem modi sunt duo: cōiter: aut ,ppie. Que cōiter accidunt aut accidentaliter aut necessario fiunt: accidentaliter vero vt percusio: cōbustio: morsus: deceptio: ⁊ cetere res nociue: necessario: vt alia superius memorata: que vt dictuȝ est sunt socia sanitati ⁊ infirmitati. Que vero proprie sūt egritudines: aut sunt in cōsimilibus membris ⁊ cōseruāt egritudinē aut officialibus: aut i cōtinua diuisione.

De modis morborum ex calore procedentium.

Modi morboꝝ ex caliditate ,pcedentium qnqȝ sūt. Primus fit ex cōmotione spūs aut ex cōmotione corporis: ex cōmotiōe spūs vt ira: corporis vt labor vel supbia. Secūdus: vt ē cōcursus visibilis caliditatis cū effectu vt hypantasis. i. expositio ad solē. Tertius ex caliditate corpori adueniente cū ,ptāte quando recipit caliditatē ex esu acuminū. quartus fit ex interclusione poroꝝ vt ex frigiditate hyemis. quintus fit ex putredine humorum vt in febribus.

De causis frigidorum morborum.

Occasiones frigidorum morborum octo sunt. Prima occasio est occursus frigoris visibilis cum effectu vt frigiditas nimis. Secūda vt frigiditas opij adueniens fortiter humano corpori. Tertia ex abundantia ciborum corpori adueniente atqȝ replente ⁊ extinguente naturalem calorem. Quarta ex paruitate ciborum vnde calor naturalis extinguit̄. Quinta vero ex abundantia frigoris vel humoris frigidi poros obturantis vnde naturalis calor minuitur. Sexta ex dissolutione ⁊ apertione corporis ad dissoluendum ⁊ euacuandum naturalem calorem. Septima ex commotione ⁊ exercitio nimio vnde fit multa dissolutio humorum ⁊ euacuatio ⁊ sudor vnde attenuatur corpus. Octaua vero fit ex requie ⁊ ociositate multa.

De causis siccorum morborum.

Siccorum morborū occasiones sunt quattuor. Prima occasio est occursus aliene siccitatis visibilis ac manifeste cum effectu: vt veneni siccitas. Secūda vero ex aduentu sicce rei in corpore cum fortitudine: vt acetuȝ: sal: synapis. Tertia paruitas cibi ⁊ potus. Quarta cōmotio nimia ⁊ exercitium.

De causis morborum humidorum.

Occasiones morborum humidorū quattuor sunt. Prima vt occursus rei afferentis humorum cuȝ effectu. vt balneum. Secunda vt ingressio rei afferentis humorem cum virtute in corpore vt recētes pisces. Tertia autem vt nimietas cibi ⁊ potus. Quarta sicut requies ⁊ ocium.

De modis morborum ex innaturali malicia.

Modi morborum ex innaturali malicia cuȝ aliquo humore decurrentium ad infima loca quattuor sunt. Primus est virtus membri impellentis: ⁊ debilitas membri sustinentis. Secūdus multitudo humoris. Tertius debilitas virtutis nutriētis. Quartus largitas vie pororum.

De malicia egritudinis.

Malicia egritudinis ingredit̄ ⁊ superuenit in consimile membruȝ naturale quinqȝ modis: aut contingit in vtero materno: aut in tēpore natiuitatis aut cū constringit̄ fascia: aut ex malo nutrimēto siue ex aliqua infirmitate adueniēte in predictis tēporibus vel postea. Si tēpore cōceptionis in vtero debilitatur aliquod cōsimile membruȝ fit ex abundantia spermatis: aut ex paruitate ⁊ indigentia cōuenientis qualitatis spermatis vt si fuerit grossum ⁊ pingue: vel aquosum ⁊ tenue. Quando vero nascitur infans debilitatur aliquod in eo membrum si egressus fuerit non equa sȝ mala egressione. vt supinu⁹ aut super genua incuruus. Cū igit̄ fascia constringit̄ inconuenienti constrictione duplicatus debilitatur. Quando autē nutritur male ⁊ incōuenienter lac sugendo vel accipiendo debilitatur. His vero tēporibus vel postea infirmitate accidente egritudinis malicia cōsimili membro superuenit ex cuiuslibet nerui incisione. Et si passus fuerit ex aliquo accidenti siue debilitatem seu vulnus vel apostema.

De egritudine mēbroruȝ cōsimilium.

Ingreditur egritudo cōsimile membrorum naturale septem modis: aut ex obstetrice si culpam habuerit cuȝ tenet infantē vel vel si permiserit ambulare ante congruum tempus: vel ex medio si confracta ⁊ collisa membra ignoranter constituerit ⁊ constrinxerit: ex infirmo si ea commouerit a medico composita anteqȝ solidentur ⁊ firma fiūt: ex fractura vt si super musculum vertebri quod in femore est contorqueatur coxa: aut ex concussione: vt si comprimatur nasus ⁊ accidet vt fiat simus: aut ex malo hu. qui accidit leprosi siue ex putitate humo. accidēte ptisicis.

De modis constrictionis pororum.

Constrictio pororum fit tribus modis: vel occasionibus: aut ex constrictione attenuatoria: aut ex carnositate siue ex coartatione. Constrictio vero fit. aut ex nimietate virtutis retinentis: aut debilitate virtutis expellentis: aut ex abundantia frigoris: aut ex abundanti constrictione comprimente aliquam partem loci: vt sepe fit ex ligatura constricta: aut ex abundantia siccitatis. Ex carnositate vero constringuntur pori. vt si acciderit aliquod apostema ⁊ fiat carnositas: aut si prius euenerit. aliquod vulnus. ex coartatione vero cum decederit aliqd

in poris vt humor siue lapis seu coagulatus sanguis: aut aliquod latitãs in eis vt superflua caro ⁊ scabies. Largitas quoq3 pororum quattuor fit modis: aut ex multa commotione impellentis virtutis: aut ex debilitate retinẽtis aut ex abundantia caloris ⁊ humorꝝ: aut ex medicamentis aperientibus. Leuitas accidit duobus modis: videlicet deintus ⁊ deforis: sed intus ex hu. viscoso liquefacto: foris vero extera liquefacta cum vnguento. Asperitas autem duobus modis fit: deintus: ⁊ foris. intus: intus nãq3 ex superfluo ⁊ acuto humore. foris vero ex fumo ⁊ puluere.

¶ De superfluitate membrorum in numero.

SUperfluitas membrorũ in numero accidit duobus modis Nam superfluitas si fuerit naturalis erit ex superfluo humore naturali: ⁊ bono: vel ex abundantia virtutis informatiue: que si fuerit extra cursum naturalem erit ex humore nõ naturali ⁊ incõuenienti: aut ex abundantia virtutis vel debilitate.

¶ De diminutione mẽbrorum.

DIminutio membrorum in numero duobus similiter fit modis: aut interius: aut exterius. Interius ꝓpter diminutionẽ humorum: exterius ex cõbustione ignis: aut ex frigore: siue putredine siue incisiõe. Putredo autem accidit: aut expotione mortificante aut putredine faciente: aut ex constrictione ⁊ retentione illius humoris qui soluitur.

¶ De magnitudine membrorum.

MAgnitudo membrorum tribus modis fit: aut ex multitudine humorum: aut ex abundantia virtutis: aut ex cõmixtione vtrorumq3. Paruitas fit tribus modis similiter: aut ex debilitate virtutis: aut ex minoratione humoris: aut ex ĩfirmitate exteriori: vt ex incisione vel combustione ignis siue ex frigore niuis.

¶ De commotione membri.

COmmotio membri de suo loco duobus modis. fit. aut ex commotione voluntaria aut ex humore vicino equitati dissoluenti membrum: ⁊ lubricum facienti Membrum vel os egreditur a sua iunctura ⁊ mutatur duobus modis similiter: aut ex iunctura in qua non conuenit separatio: aut ex separatione vbi non cõuenit iunctura Si ex coniunctione hoc fuerit sine separatiõe aut erit ex humore acuto patientis: aut ex accidenti vulnere: aut ex spasmo. Si vero fuerit ex separatione vbi non conuenit coniunctio: aut ex grosso humore: aut ex accidenti vulnere: aut ex spasmo.

¶ De separatione iuncture.

SEparatio iuncturam duobus modis fit: aut intrinsecus: aut extrinsecus. Intrĩsecus vero fit aut ex humore acuto ⁊ incidẽti: aut ex vẽtositate pingui distendente vel dissipante. Extrinsecus vero fit aut cum scissura aut fractione: aut exercitio nimio: aut incisione vt ensis: aut quod distendit vt funis: aut quod contũdit vt lapis.

¶ De modis ⁊ numero significationũ.

GEnera significationũ sunt tria. alia enim significant sanitatem: alia egritudinem: alia neutrum: quarum significationum vnumquodq3 genus in duo partitur sunt enim que significant de officialibus mẽbris: ⁊ sunt que significant de consimilibus membris. Consimilium partium significationum duo sunt modi: alie enim sunt substantiales: alie accidentales. Substantiales vero vt est calor frigiditas: siccitas: ⁊ humectatio. Accidentales autem quedam significant: aut per tactu3: vt durum molle: quedam per visum vt coloratum: quedam per perfectionem virtutum vt sunt operationes plene ⁊ perfecte.

¶ De signis officialium membrorũ.

SIgnificationum egritudinis membrorum officialium duo sunt modi similiter: substantiales: ⁊ accidentales. Substantiales significationes quattuor sunt: ars modus: numerus ⁊ positio. Accidentales significationes similiter quatttuor sunt bonum: malum: perfectum: ⁊ imperfectum. Genera significationum perficientium suum genus tria sunt: quedam sunt que significant preteritam rem que iam abit ⁊ dicuntur cognitiua vel agnitiua: vt videntes corpus humidum agnoscimus qꝛ sudor precessit. Alia significant presentia ⁊ agnoscunt̃ per significationes veluti cum inuenitur pulsus magnus ⁊ citatus intelligimus ꝙ significat calorem superantẽ. Sũt ⁊ alia que significant futurum ⁊ antecedit agnitio: vt cum viderimus labiu3 inferius citari percipimus vomitum accidere qui postq3 acciderit vocatur precessio significatiua. Sed inter significationes ⁊ accidentia distat: quoniã est diuisio cum augmento inter eas. ꝙ si vnãquanq3 diuisionũ harꝝ scrutari volueris vna3 habẽt habitudinẽ: s3 infirmo hic sunt accidẽtia: medico aũt significationes.

¶ De signis accidẽtiu3 ⁊ numero.

ACcidẽtia ergo significatiua tria sunt: Aliud. eni3 operatiua virtus mutata sicut ĩdigestio: aliud aũt corporis q̃litas mutata vt ictericia: aliud exiens a corpore vt nigra vrina. Uirtus operatiua mutata triplex est: aut. n. ex toto est sicut indigestio: aut ex parte sicut oculoru3 obscuritas vel tarda digestio: aut de qualitate in qualitatem velut de bona infumosam vel acidam quasi sicut musca vel ligna oculis apparentia: aut ex parte visus obscuritas.

¶ De modis mutationis qualitatis.

QUalitatis mutate corporis significatio quattuor modis fit autem eni3 per visu3 sicut ictericia vel morphea ⁊ nigredo lingue ⁊ similia: aut per odoratum vt anhelitus fetidus: vel sudor vel polippus: vel hircus ⁊ similia: aut per gustũ vt salsu3 amarũ vel acidũ: aut per tactum vt molle ⁊ durum: exiens a corpore bipartita est significatio: vna cũ sonitu: altera sine sonitu: cu3 sonitu: vt oris. ructus: vel intestinorꝝ rugitus. vel per anũ ventus. Eius vero que est sine sonitu in naturali tripliciter habet̃: alia q̃titate vt lienteria: alia q̃litate vt vrina nigra: alia vtraq3 vt sanguinmus fluxus:

¶ De motione mẽbroru3.

MEmbrorꝝ mutatorum significatio bifariam diuiditur: intrinsecus videlicet: ⁊ extrinsecus. Intrinsecus modi sunt sex. alia eni a mutatione operatiue virtutis in membro: alia ab exeuntibus a corpore: alia ex dolore in membro vicino pertinenti: alia ex proprio loco alia ex innaturali semotione de loco: alia ex patientis iudicio Extrinsecus fit tribus modis: aut per visum vt album vel nigrũ: aut per tactum vt duru3 ⁊ molle: calidum ⁊ frigidu3. aut per vtrũq3 vt magnum vel paruum: plus vel minus.

¶ De occasionibus egritudinum.

OCcasiones egritudinum tres sunt: nature mutatio officialis mẽbri incõueniens habitudo. iũcture separatio.

¶ De operatione medicine.

OPeratio medicine habet triplicem effectum: aut. eni3 custodit sanitatem secundum multitudine3 suam. aut ex infirmitate facit sanitatem: aut econtrario. Regendorum sanorum triplex modus est egrotare parati: incipientes infirmari: ⁊ defecti. Infirmari paratos supradictorꝝ sex cõpetẽti moderatione regiminis. incipientibus infirmari duplicem curam adhibemus: aut enim chimi superabũdantiam trahimus: aut nature defectionem reparando predictorum sex que necessaria sunt adhiberi precipimus. Defectorum alij infantes: alij: senes alij ex infirmitate conualescentes. Omnis medicina: aut est vniuersalis: aut particularis. Uniuersalis est sex precedentium recta ordinatio. Particularis per contrarium fit triplex. alia enim in consimilibus membris. alia in officialibus membris: alia in iuncturarum separatione. Assimulatiua membra mutata reddimus similitudini. ⁊ in sua qualitate stare colligando compescimus. Concaua si preter modum ampliata fuerint ad sui modum con-

stringimus ⁊ quietem inducimus si minus contrarium. In largias autem similiter additio contrario cause vnde vicium acciderit: foramina strictiora suo modo. Si de virtute contentiue virtutis cōtigerit fomētis ⁊ cathaplasmate mollimus. Quod si de expulsiue est defectu diaforeticis ⁊ confortatiuis: si de stiptica causa mollificatione: si de sicca humectatione: si de constrictione solutione. Ea vero que naturali depositione fuerint mutata suo loco restituimus: si de apostemate: apostema maturando sanamus. si de naturali iunctura: eam aut aperitiuo medicamine aut cyrurgia disiungimus: si de qualibet nascentia ipsam delem⁹. si de asperitate lenitate: si de lenitate asperitate.

De ablatione superfluitatis.

Superfluitatem in numero aut tollimus ex parte vt scrophulas: aut ex toto vt cancrum: separationem in numero sanamus si ex abundantia sanguinis fit: in omni etate tollimus: si ex spermate in pueritia tantum sanamus paruitatem membrorum motibus ⁊ fomentis admodum augmentamus: magnitudinem vero comprimēdo quiete mutamus ⁊ minuimus. Mutationem membri de loco suo redimus loco proprio duobus modis: aut enim separatum iungimus: aut iunctum separamus. Necessaria ad separatorum iuncturam quattuor sunt: separata: iungere iuncturam custodire ne rescindatur. defendere: naturam loci custodire.

De sufficientia ⁊ diuisione medicine.

Omnis autem medicina est aut eorum sex que supra diximus temperata exhibitio: aut potio: aut cyrurgia. Operatio medicine habet triplicem effectum: intus vt ea que ore aut naribus auribus siue ano siue vulua intromittamus: foris vt ephithima cataplasma emplaustra ⁊ similia que foris operantur. Medicine interioris operatio in tria diuiditur: aut enī solūit vt farmacia aut comprimit vt coctana: aut mutat qualitatē vt aqua frigida in febribus. Eius autem effectus quadruplex est: aut enim minuit abundantiam vt farmacia: aut replet inopiam: vt carnem vel sanguinem: aut constringit solutum vt stipticum: aut mutat qualitatem vt frigida aqua in febribus.

De cyrurgia.

Cyrurgia duplex est: in carne: ⁊ in osse: in carne vt incidere suere coquere: in osse vt solidare aut innectere aut reddere. Specierum cognitio quinq̧ modis fit: qualitatis: quantitatis: temporis: ordinis: boni maliue discretio.

Incipit liber pulsuum philareti.

Intentionem habemus in presenti conscriptione de pulsuum negocio compendiosam exponere traditionem: ⁊ dicere primum quid sit pulsus: ⁊ que vtilitas pulsus: ⁊ qd est arteria: ⁊ quare dicatur arteria ⁊ vnde exoritur. Incipiendum est ergo a primo quid est pulsus. Pulsus est motio cordis ⁊ arteriarum que secundum diastolen ⁊ sistolem fit ad infrigidationem caloris innati: ⁊ egestionē vel eiectionem fumosarum superfluitatum. Quot sunt efficientia pulsuum: tria: virtus faciens motionem: vtilitas inducens: ⁊ instrumentum obedens. Quid est arteria. Arteria est corpus oblongum rotundum ad instar canalis duab⁹ tunicis consistens a corde incipiens ⁊ in omne corpus diuisum: aerem ⁊ spiritum vitalem continens. Vnde dicitur arteria: a paratoprr. i. seruare aerem vitalem vnde orit arteria. hic vero a sinistra auricula cordis que dicitur adorti exoritur que scinditur dupliciter. Et hic quidem fertur deorsum per interiora: ⁊ diuidit in dextra ⁊ sinistra ad coxas ⁊ vsq̧ ad pedes ⁊ digitos. Altera vero rursum fertur sursum: ⁊ diuiditur similiter in dextra ⁊ in sinistra: in manus ⁊ caput: ⁊ que quidem ad caput fertur facit arterias que dicuntur parotide: que vero in dextram ⁊ sinistraʒ intrinsecus fertur ⁊ tendit ab brachia ⁊ cubitos ⁊ vsq̧ ad extremos manuum digitos. Intentionem vero habet presens conscriptio ad pulsuum motionem cognitiōes ⁊ causas exponere. Quotiens mutatur pulsus: tripliciter. ab his enim que secundum naturam: ⁊ que contra naturam ⁊ que non natura velut crasibus virorum ⁊ mulierum ⁊ etatibus ⁊ alijs coniugatis. Hominum enim hi quideʒ mares: he vero femine: ⁊ horum ipsorum hi quidem calidiores secundum crasim: hi vero frigidiores: ⁊ hi quideʒ graciles natura: hi vero pingues ⁊ carnosi. Et viri quideʒ mulieribus omnino calidiores ⁊ fortiores secundum naturam sunt. merito igitur pulsus in eis velociores ⁊ vehementiores sunt: mulierum vt frigidarum tardiores ⁊ leniores. In vtrisq̧ vero horum dico autem viris ⁊ mulieribus intensa crasi intenditur ⁊ pulsus. in calidiori quidē maiores ⁊ velociores sunt: calidum enim velociter mobile: in frigidiori vero minores ⁊ tardiores: frigidum vero tarde mobile. Habitudines vero in vtrisq̧ inueniuntur: velut gracile ⁊ carnosum. In gracilioribus enim multum subiacent tactui pulsus: in pinguibus vero ⁊ carnosis humiliores. Considerandum ergo ⁊ ad coniugata vel vt regiones ⁊ tempora ⁊ etates particulares constitutiones: ⁊ est dicere in temporibus anni quattuor quideʒ existentib⁹ vere: estate: autumno: ⁊ hyeme. horum duo bene sunt tēperata: ver ⁊ autumnus. distēperata vero hyems ⁊ estas. Merito ergo vere ⁊ autūno pulsus sunt magni ⁊ fortes valde propter temperamentum qualitatis: manifestum quoniam secundum etates proportionaliter in estate non velociores ⁊ spissiores secundum vnamquanq̧ etateʒ necessitatem inducente propter cōtinentis nos exterius caliditatem aeris: in hyeme vero rariores ⁊ tardiores pulsus fiunt propter aeris continentis frigiditateʒ ac strictionem Similiter autē ⁊ in vnaquaq̧ regione secundum illius crasim ⁊ pulsus commutantur: calidior siquidem magnos et veloces facit pulsus: frigidior est contrario. Dicamus autem ⁊ de etatibus. Si igitur etates differentes sunt: et pulsus earum differentes mouebuntur: puerorum siquidem pulsus veloces sunt ⁊ lenes ⁊ spissi: secundum vero magnitudinem et fortitudinem medij. veloces quidem quoniam secundum substantiam abundat in eis naturalis calor: spissi propter abundantem in eis secundum quantitatem caliditatem: lenes vero quoniaʒ imperfecte sunt in eis virtutes. dicimus enim quoniam leues ex imbecillitate virtutum fiunt. Senum vero ecōtrario tardiores ⁊ rariores quantum ad pueros propter imbecillitatem ⁊ frigiditatem qua in est. Augmasticorum vero magni et fortissimi eo q̧ fortes in eis magis virtutes sunt. Similiter autem et secundum temporis qualitates commutantur crases ⁊ pulsus: sicut enim predictuʒ est continens mutat contentum ad propriam eius crasim. In pregnantibus vero mulieribus sunt parui spissi ⁊ veloces. parui vero eo q̧ grauetur virtus ex fetu. spissi vero ⁊ veloces proter inducentem necessitatem pregnantis ⁊ fetus. In somno vero sunt pulsus minores ⁊ leuiores. manifestum est quoniam fit naturali calore ingrediente profundum. In superuenientibus vero crasibus ad superuenientia mutant ⁊ pulsus. Similit aūt ⁊ in gracilib⁹. vt quādo fm naturā virtus patitur: aut fm substantiam alicuius pncipalis partis: aut ab aliquo faciente vel grauāte eam. Veniam⁹ igitur ad ea que non natura hic vero sūt gignasia. balnea: cibi: multi vini potatio: ⁊ aque multe potatio: Similiter in his que preter naturam: hoc

est causis egritudinibus: ⁊ accidentibus similiter secūdū predicta considerare oꝫ. Sciendū. n. quoniā si que sunt secundūꝫ naturā: ⁊ q̄ non natura: si imoderate fiant i id qđ preter naturā ē vertuntur pulsus.

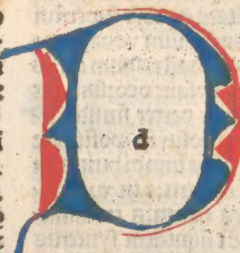
Quod sunt obseruanda in cognitione pulsus.

Cum ergo ad egrotum igredieris quē nunq̄ꝫ vidisti attēde ꝑus quideꝫ si masculus est aut femina: ⁊ si masculus cōsidera pulsuꝫ masculi: si vero femia feie. deīde naturā laborātis ⁊ etatē eius: ⁊ post hoc tp̄s anni ⁊ regionē: ⁊ cōparās oia: ⁊ cōiectās qualē pulsuꝫ laborātē oportuit hr̄e qn̄ sanus erat: tunc cognosces diligenter magnitudinē preter naturā facte cōuersionis pulsus. Quot sūt genera pulsuuꝫ decē. Ecce primū genus pulsuuꝫ ƀm q̄ꝫtitatē dimensionū triū cōsideratˀ. s. ƀm longitudineꝫ: latitudinē: ⁊ ꝓfunditatē. Cōueniēter igitˀ iste augmentatus ƀm tres dimēsiones trāscēdens modū dicitur magenus pulsus. Secundū genus pulsuuꝫ ƀm q̄ꝫtitatē motionis arterie diastolē ⁊ sistolē in quo consideratˀ velox tardus mediocris. Tertium genus pulsuꝫ ƀm genus virtutis in quo cōsideratˀ fortis ⁊ debilis ⁊ mediocris: frequentia. n. accipiens magnitudinem facit validum: quādo vero dominatˀ virtus causarū tunc magis fit validus ⁊ ecōtrario. Quartū genus pulsuuꝫ secundū cōsistentiam organi corporis. dico autē arterie corporis i quo cōsideratˀ durus mollis ⁊ mediocris. Quintū genus pulsuū secūdū q̄ꝫtitatē qetis in quo spissus ⁊ rarus cōsideratˀ. Breue n. tp̄s qetis significat spissuꝫ: lōgū vero rarū. Sextū genus pulsuuꝫ propter eq̄litatē ⁊ inequalitatē q̄ ꝯsideratˀ in vno pulsu vel i pluribus i vno quidē vt in caprizante q̄ vero in pluribus fit dicitur cōsistēs inequalitas: vbi vero inequalitas ibi fit inordinatio vt in omnibus aut. n. decidit vna ꝑcussio aut icidit et hoc fit grauata et afflicta v̓tute aliqua causa. Septimū genus ƀm plenam ordinationē ⁊ inordinationē est: incisio. n. ab equali pulsu facit iequalē ⁊ ieq̄lis ƀm periodos inordinatas fit: ⁊ iste rursus consideratˀ ƀm vnā percussionem ⁊ ƀm plures redditiones. Octauū genus pulsuū secūdū plenū ⁊ vacuū hoc est ƀm arterie figurā: oē. n. vas aut plenū aut vacuū. Nonū genus pulsuū ƀm cōcordiā in quo mensuratˀ ꝓportio tēporis ad tempus vn̄ cognoscūtˀ deficientes ⁊ incidentes Decimū genus pulsuū cōsideratˀ ƀm caloreꝫ q redditur ꝑ totū corpꝰ arterie i quo cōsideratˀ qualitas supposite materie corpis ꝑ tactū veluti distēperata ⁊ mordax.

Dictis ergo deceꝫ generibus pulsuū: dicamꝰ breuiter paucas cās ⁊ differentias eorum. Si qs n. ad diligentiā eorū ꝑuenire voluerit sciat quia. xvj. libri sunt de pulsuum negocio. Ego vero longititudini ꝑcens in paucis capitulis paucas quasdam differentias ⁊ causas pulsuum i breui dicam. Propter quā causam pulsant arterie vt seruetur moderatus secundū naturā calor cordi ⁊ omnibus partibus: Quid differt saltus a pulsu. quoniam quidem propter icidentem spiritum fit saltus in omni corpore: pulsus vero in operatione virtutis mouetur ⁊ in solis arterijs. Quid differt pulsus magnus a valido: quoniam quidē secūdū tres dimensiones magnꝰ cōsideratur: validus vero ƀm motionem. tenore. n. virtutis significat. Quid differt pulsus spissus a veloce ƀm continuum ⁊ discretū. spissū. n. continuū dicimꝰ: veloceꝫ vero discretū veluti si currat aliquis velocius ⁊ stet. Quid differt rarus pulsus a tardo qm̄ rarus ex ifirmiore magis v̓tute fit: rari. n. pulsus difficiliores: tardꝰ ex solo d̓fectu fieri pōt caloris. rarꝰ āt maiorē significat defectū v̓tutis. Quot dr̄e pulsus fiunt in diastole: octo: magnitudo, puitas: valitudo: debiltas velocitas: tarditas: duricia: et mollicies. quot sūt indicatiua pulsus: duo: intellectus ⁊ sensus. sensus q̄deꝫ idicat p̄ntia: itellectus facta ⁊ futura Quot sunt efficiētes cause pulsus: due: virtus faciens et mouens corpus vasis: ⁊ vtilitas propter quam moueatur qđ mouetur. Quot modis consideratˀ moderatus et imoderatꝰ pulsus: q̄druplicitter ƀm magnitudineꝫ: ƀm velocitatem: ƀm valitudinem: ⁊ ƀm spissitudinē. Quid differt inequalis ab inordinato: quoniam inequale quidem in vno pulsu consideratur ⁊ in pluribus: aut enim secundum vnam diastolem ⁊ sistolem: aut secundum plura congregata que dicitur consistens inequalitas in multitudine pulsuum considerata immoderatus vero fit secundum ritbinon. idest numerum: vt si post tres magnos ⁊ vnum paruum sequantur duo magni. Quid differunt deficientes ab incidentibus: quia deficientes ex infirmiori magis virtute fiunt: aggrauata enim ⁊ deficiente deficiunt: incidentes vero pugnante ⁊ resistente. continet enim seipsam virtus excitans volens repellere contraria: ⁊ videntur esse contrarij deficientes incidentibus.

Quid differt spasmosus a ramoso: quoniam in spasmo quidem tenditur arteria ad instar corde tense: in ramoso vero transfertur dextera ⁊ sinistra. quomodo fiunt fluctuātes pulsus ex abundantia contenti magis humoris infundentis corpus arterie: sicut hyposarca hydropisis. quid differri caprisans a bispulsante: secundum q̄ caprison quidem in vna diastole differenter motiones facit vt capra sursum saliens bis saltat pedibus in aere: hic vero fit coacta virtute ⁊ grauata ab aliqua causa tribulante eaꝫ. bis vero pulsans bis: ⁊ secundum idem pulsat percussionem: hic vero fit propter duriciem corporis arterie: repercutiente enim ⁊ rursus currente violenter spiritu in secundam venit percussionem: vt in incude malleus. quid differt vermiculosus a formicante: quoniam vermiculosus quidem plurimum conuertitur ⁊ venit ad melius ⁊ manifestam magis habet inequalitatem: formicans: vero non contenta iam virtute sed dissoluta ⁊ deleta fit ⁊ mortem significat. Et hec vobis de pulsu ad presens sufficiant.

Incipit liber vrinarum theophili.

DE vrinarum differentia negociū multi veterum medicorum aggressi sunt scribere Quorum primus omniuꝫ fuit hyp. chous cuius libris insueuimus. Post huiusmodi vero tempora Galienꝰ mirabilis medicus aggressus est ⁊ scripsit: de hinc post hunc magnus medicus sophista. Hi ergo viri laudabilis digni sunt: quoniam primi studuerunt aliqui vtile inuenire in vita. nullus tamen horum virorum perfectam ⁊ non diminutam doctrinam fecit. Naꝫ hyppo. chous de vrinis exponens: aliud alibi in suis tractatibus sparsim tangens genera ⁊ species ⁊ differentias vrinarum: et ex eis cognitiones in futuri partium dispositionibus preter naturam ⁊ in sanis corporibus: et in acutis egritudinibus minus habentem doctrinam relinquit. Et similiter etiam post eum Galienus in tractatu suo perycriseon componens: et docens valde multa et indeterminata ⁊ obscura relinquit secun cundum genera ⁊ species ⁊ differentias. Consequenter his superueniens magnus medicus ratione: inexpertus vero rem aggressus: et ipse de his artem ⁊ secundum diuisionem incipiens: et differentias earum ⁊ species conscribere: et pronostica signa que ex his fiunt: aut futura sunt fieri multa pretermittens imperfectam ⁊ ipse disciplinam tradidit vt multa querantˀ ab his que postea facti sunt medici: ⁊ nullomodo solutiōeꝫ valētes iuenire querere cogūtˀ aliā doctrinā ⁊ nō vane: qꝛ ex his q̄ didicecerunt discernūt obseruare ⁊ autumare vel conijcere ex ipsis manifestis obscuras res, ⁊ intellectus. nam vrinaruꝫ

apta īspectio manifesta facta nō apparentes ⁊ patiētes locos cognoscit: ⁊ q̄uo dispositi sunt: ⁊ ꝯm qualez crasim eoꝝ singuluz: aut ꝯm naturā dispositi sint: aut pꝛeter naturam cōstituti sint: aut dispositi extra naturā: ⁊ ꝯm qualē crasim eoꝛū singulū. Eius .n. que san. operatur virtutis q̄uolibet ꝯm opus ꝓꝛiū īpedite nūcius nō fallax vꝛinarū diligens īspectio nata ē esse. Igitur optimum nobis ē de vꝛinis volentibus tractare inuocare xp̄m verum deū nostruz adiutoꝛem fieri ⁊ ducē in hmōi doctrina: vt mereamur n̄ diminutā ⁊ īdefraudatā hanc ꝑficere. Dz igitur nos diffinire qd est ipsa vꝛina: deinde manifestare locū in quo nascitur: dehinc locū in quo discernit̄: ⁊ deinde sic inciqere doctrinā ꝯm genera ⁊ sp̄es ⁊ d'ias earum.

¶ Diffinitio vꝛine.

Vrina ergo est colamentum sanguinis ⁊ alioꝛum humoꝛum. Hanc aūt alijs superfluitatē sero similez vocauerunt: alij aquosam alij putredinē sing. De nominibus ergo nulla fit contentio. ¶ Nascitur igitur vꝛina in ramosa vena circa cimam epatis expansa in aqua sang. virtus faciens opus suum perficit. Est autem generatio eius talis sanguine foꝛmato ⁊ perturbatione facta in eo. Quodcunque quidem leue est ⁊ superioꝛa petēs ꝙ ex colera rubea superfluitas natum est esse accipit illud susceptrix citris fellis per suum meatum posita ꝓpe epar: terrenum autem ⁊ velut fecem sanguinis trahit splen ꝑ suum meatum: relinquitur ergo aquosa superfluitas cuz sanguine: hanc accipientes renes per mediam chilim .i. profundam venam foꝛmant illud in vꝛine constitutionem. dicit autem aliquis ⁊ merito: vt quid fellis receptaculo: ⁊ splene ex cimis epatis recipientibus sanguinis superfluitates non: ⁊ lumbi pꝛope positi acceperunt aquosi superfluitatem: ⁊ dicimus pꝛopter magnam necessitatē. Hoc natura retinuit. nam ramosa vena que sanguinem operatur in cima epatis posita confert per ramos suos chili vene iuxta curuaturas epatis explicata per quosdam meatus angustos ⁊ rotundos. Sanguine ergo secundū constitutionem pingui existente: ⁊ non valente angustas sine impedimento vias pertransire: opus fuit adesse cum eo aquosam superfluitatē: vt subtilitate aquose superfluitatis facile cum ea transiret sanguis ad chilim venaz: quoniā dum impellitur aquosa superfluitas ad ramum chilis vene que adiacet spine doꝛsi a sursum vsque deoꝛsum: et per ipsum ⁊ per meatus lumboꝛum: ⁊ dexter sinister secundum laudam litteram grecoꝛum positi in positione sua trahunt per ipsos meatꝰ a chili vena lumbi huius superfluitatem: Deinde sic foꝛmantes illam: ⁊ in vꝛine essentiam trasmutantes per vꝛinales meatus transmittunt ad vꝛine susceptricem cistim. Et siquidem syncerus ⁊ purus sanguis ⁊ perfectus fuerit. manifestum est quoniam ⁊ eius superfluitas talis erit. Si vero secundū aliquem casum sanguinis operans virtus impedita fuerit opus suum perficere huiusmodi fit aquosa superfluitas quam ⁊ vꝛinam vocamus. pꝛopter hoc ergo aliquando q̄dem subtiles vꝛine ⁊ albe apparent: aliquando autem pingues ⁊ albe crudioꝛe sanguine facto: ⁊ imperfecta sanguinem operante digestione facta ⁊ veluti crudioꝛe: alia autem ⁊ super incenso ⁊ velut feruente sanguine talis et eius superfluitas fiat. ¶ Itaqꝫ pꝛopter huiusmodi causas ⁊ vꝛine secundū sp̄es immutantur.

¶ Hic ponit notificationez naturalis vꝛine.

Dicamus igitur de ea que est secundum naturam vꝛina: que est ex perfecta creatione sanguinis facta qualem opoꝛteat esse ⁊ diffiniamus bonā vꝛinam qd̄ ⁊ secundum naturam existens nominatur vt excedentem: hanc autez minus habentem nō secūdū naturam sed pꝛeter naturam reputemus. Est ergo eius diffinitio talis: que est secundum naturam vꝛina bona est sic dixit hy. Albam ⁊ planam ⁊ equalem hypostasim habēs. Manifestum quidem est quoniam consequente substantia moderata ⁊ coloꝛe oppoꝛtuno: ꝙ sit diffinitio diffiniēs perfecta vꝛina est bona substantia quidem moderata hypostasi vero alba ⁊ plana ⁊ equali coloꝛe vero ruffa aut subruffa: ⁊ ruboꝛis paululum participans pꝛopter limpitudinem ⁊ tempus similiter consequens. gal. quidem subruffam ⁊ subꝛubeam bonam esse dixit ¶ Magnus vero ruffam ⁊ subꝛuffam. Nos autem ex contemperantia vtrorumqꝫ fecimus: quecunqꝫ autem secundum aliqd̄ istoꝛuz quattuoꝛ: aut abundat aut minus habet hanc secundum naturam dicimus non esse. De coloꝛibus ergo ⁊ hypostasibus non pꝛesentis est dicere tempoꝛis: pꝛocedens eniz sermo docebit ¶ Secundum vero pꝛesens tempus dicamus de effusione quoniam omnis vꝛina secunduz substantiantiam ipsa effusio est. substantia enim vꝛine hūiditas est: hanc humiditatem multi sapientum medicoꝛū effusionem vocauerunt. quoniam qd̄ in membꝛis effusuz est in ea inspicitur vel percipitur. Huiusmodi autem effusionis differentie pꝛime due sunt: subtilitas: ⁊ pinguedo ⁊ ex his mixtis est contempoꝛantia: ipsa autem contemperantia que secundum naturam est nō diuiditur. Subtilis igitur aut mingitur tenuis ⁊ manet tenuis: aut mingitur tenuit ⁊ fit luculenta ⁊ pinguis: ⁊ est pꝛioꝛ quidem indigesta vltime luculenta vero facta ⁊ in pinguedinem transmutata digestionis pꝛincipium significat accipere: ¶ Similiter autem ⁊ pinguis diuiditur dupliciter: aut mingitur pinguis ⁊ manet talis: aut mingitur quidem pinguis: residens vero fit tenuit ⁊ monstrat quidez pꝛioꝛ pertubationem in coꝛpoꝛe factam validam humoꝛum: secundario turbationem quidam determinari: sanguinis vero operationionis digestionem resurgere. Iungamus igitur coloꝛi substantiam ⁊ determinemus ea que ex ipsis fiunt complexionis signa ⁊ in sanis hominibus: ⁊ quomodolibet egrotantibus. ⁊ quoniam albos coloꝛ pꝛecedit alios coloꝛes: ⁊ tenuis effusio pꝛecedit alias in effusione qualitates: componamus pꝛius tenuem ⁊ album substantiam.

¶ De tenui ⁊ alba vꝛina: vel de vꝛina cum tenui substātia ⁊ albo coloꝛe.

Tenuis ergo ⁊ alba substantia urine multa significat. Urina enim ueniens multum tenuis ⁊ alba in sanis hominibus multam potationem significat cum largo cibo: ⁊ maxime si est uinum exile ⁊ leue. Urina vero talis in pueris mala: nam vꝛine aquose in pueris pessime sunt: vꝛina talis veniens significat debilitatez virtutis: vt in senectute que est secundum naturam significat ⁊ debilitatem ex diuturna egritudine que appellata est a sapientibus medicoꝛum ex egritudine senectus ¶ Urina tenuis ⁊ alba ⁊ multum mincta ⁊ similis diabetem significat: quod sapientes medicoꝛum famidam vocauerunt: ⁊ quidam eoꝛum sapientum maximus in vꝛinis diariam vocauit. Alij autem dypsaton. non secundum naturam habente se homine sed pꝛeter naturam disposito apparet secundū calidam distēperātiā lūboꝛum infinita ergo attractione lumboꝛum p̄ter naturam dispositoꝛum talis vꝛina venit. Urina tenuis ⁊ alba multum mincta in febꝛibus emphimeris deficientem se. significat per huiusmodi hu. ⁊ in ea que secundum naturam frigiditatis temperantia epatis tenues vꝛine ⁊ albe mingūtur ⁊ pꝛopter emfraxim veniunt similes vt in nephꝛeticis: ⁊ vt in quartanis in pꝛincipijs ¶ Urina tenuis ⁊ alba in hydropicis venit pꝛopter abundantem causam. ¶ Urina tenuis ⁊ alba in lesis colluz ⁊ caput ⁊ humeros grauatis: scotosim ⁊ lipotomiam significat. Significare autez in futuro tempoꝛe hyposta. ⁊ in pꝛeterito sicut dicit vtitur ¶ Sudoꝛ multꝰ ex somno sine manifesta causa factus significat quoniam coꝛpus plurimo cibo vtitur ¶ Urina multa in se. acutis te ⁊ al. veniens: getez significat. Urina tenuis ⁊ alba veniens in fine earum que valde accuunt febꝛium discessum foꝛe significat in eas que sunt sub frenibus partes ¶ Urina similiter veniens in causon fe. significat frenesim. nam causon fe. a multitudine rubei fellis facta: vꝛina non coloꝛata superius lata fellea superfluitate existente excelsum locum capitis occupauit. et si

quidē in anteriore cerebri loco phlegmonē faciens ibis q̄ in eo sunt miringis frenesim facit. ⁊ siquidez frenesis generit ꝑpter aliquam causam: vt in fluxu sanguinis per nares: aut propter sudorem multum in capite factam vrina subtili ⁊ alba veniente quietez significat. Si. n. talis existī vrina adest ⁊ frenesis ꝑmanet: ita dispositus morit̄. Tps igit̄ ē enarrare de colorū differētie: ⁊ dicit quot sunt ⁊ quales: ⁊ cū q̄li effusiōe ꝑnt cōpleri: aut oēs aut qdā.

Isti colores signant idigōem.

Est igitur de coloribus primis albus: ⁊ hui⁹ latitudo. in eo cōtenta ē. cristallus. n. ⁊ nix ⁊ calx ⁊ aq̄ purissima qdem alba: sed nō in somno vero omnia. Impfectior aūt huius coloris lacteus qualis ē ex ipsa denominatione deinde remissior hoc glaucus: vt cornu lucidum aut ceridones. i. cornee tunice oculorū: deinde hoc glauco adhuc remissior karopos qualia camelorū vellera subalbida: aut vt lapis onichinus. hi ergo colores albi ꝑz quantitatē ⁊ ꝑm magis ⁊ minus sunt alb. Si vero infectionez aliquaz recipiat fellis alba vrina secundum ꝑmaz quidem rationem subpal. fit vt decoctio semicrude carnis. Si vero permaneat tempore aliquo decoctio infectionez maiorem faciens ꝑficit colorē pallidū significans abundātius fel priore aquosam vrinam suscepisse. Post hunc āt ponitur subruffus similis auro a cretica vel celticea venienti. deinde vero ruffus: vt est ꝑm veritatem curizon aurum deinde subruffus simile nigro. deinde rubeus q assimilatur vero croco: deinde iperitheron factū ab ipso aquoso sanguine vt exal. co. splendore adueniente quem tinctores flammeum nominant qui vero ꝑm Ga. finicon dicitur. supponere enim vel preponere sub hanc propositionem in omnibus coloribus nō omnes consueverant similiter arbitrari. Alij enim preponunt: alij supponunt. Eridon vero sicut ipse sanguis purus ⁊ sine dolor: nam intensior hoc ⁊ remissior non est sanus sed nothus. Inopos autem vt vinum nigrum: aut ꝑfundior vt purpureus sanguis: sicut est color epatis. Iriano vt putrefactus sāguis ex felle rubeo: ⁊ supaduistus ⁊ in colore vt garus ⁊ vt ictericorū vrine: Regula aūt chianon talis est. Colori ꝑm ga. albo splendidū adueniēs ⁊ in nigrum plurimum incidens chianon facit. Fuscus vero ex albo et nigro coniunctis inuicez fit sicut roisgadia. Claron vero vel cloron vt caulis virens ⁊ vt gramen: latitudo antē in eo consideratur. nam violaceus ⁊ smaragdinus ⁊ isathodis ōmnia sunt virida ꝑm magis et minus: hec oīa a colore plurimo facta sunt Pelithinon vero profundius est fusco vt plumbū: ⁊ q sunt ex accidētibus plagis corpori: ⁊ qui ex cassationibus nigrantes colores: hic autez aut a frigore fit: aut a plaga. post hunc aūt magis indicans aliquando quidem frigiditatem aliquando calorez. si eniz ex viridi precedentem calorem. si vero ex liuido frigiditatē Est autem nigredo super illa genera omnium colorum: ⁊ nigredo latitudinem multam habens secunduz magis ⁊ minus: multa enim nigra alijs intensiora ⁊ dissimilia sunt. Et de coloribus quidem sufficiens doctrina est collecta a disciplinis antiquorum phorum ⁊ medicorum horum vero colorū qui possunt coniungi cum pingui effusione ⁊ tenui ⁊ que ex his signata siue in sanis corporib⁹ siue in egrotantibus procedens sermo docebit. Quoniaz autem de coloribus docentes prediximus ab albo mundissimo distantiam: ⁊ lacteum ⁊ glaucum: ⁊ charopos: nō vt aliquem colorum inconiugatum pretermittamus cuz tenui effusione coniungamus ⁊ ea quid significant exponamus.

Tenuis lactea ⁊ alb. vrina.

In principijs fe. huiusmodi veniens mala: quoniam cronicitatem febrium seu egritudinum significat: in declinationibus vero si multa: solutionem significat.

Tenuis glauca ⁊ charopos vrina.

Quoniam igitur tenuis substātia ⁊ alba indigesta est: manifestum est ex his qui ante nos fuerunt sapientibus colores autem hi conuenientes ei qui proximi sunt albo et ipsi indigestionem significāt. non enī colorati sunt ab aliqua imbecillitate naturalis caloris: igitur tenuis cum his coloribus consistens: indigestionem significat.

Tenuis subpal. tenuis palli. vrina.

Principium digestionis huiusmodi vrine significant nam substantiam quasi difficiliorem naturalis cal. non potuit densare: col. vero quasi faciliorem in principio digestionis mutauit.

Tenuis subrufa ⁊ tenuis ru. vrina.

Et melior a priori significat enim huiusmodi vrina naturalem calorem conualuisse eo q̄ plurimū colorem vrine concessit: quoniam non potuit materiam densare. vocamus ⁊ hanc indigestam: ⁊ vrina talis veniens in hydropicis periculosa est quemadmoduz aquosa vtilis.

Tenuis hypoxantos ⁊ xantos vrina.

Esto tenuis q̄ vt ponebat̄ sed hypoxantos aut xantos. he tales secundum substantiam quidem indigeste. secundum colores nō solum extra naturam exiuerunt: sed materiei indigentiam demonstrāt. abstinente enim aliquo adolescente secundum naturam ⁊ secundum etatem propter indigentiam materie vrine apparent hypoxante ⁊ auxante: eo q̄ abundet in profundo: calor quidem preter naturam abundantiam fellis generans quoniam multo calore in fel mutatur sanguis: ⁊ maxime prolongatur causa in tempore estiuo in quo ⁊ tertiane plurimum superueniunt: etenim eorum vrine xante sunt propter has causas ⁊ vigilie ⁊ sollicitudo et labor rubeas ostendunt. Et de complexionibus quidē tenuis substantie cum quibus coloribus possit componi sufficiant que dicta sunt. Reliquum est vt in descriptione propter manifestationem eas exponamus sic. Tenuis enim alba: tenuis lactea: tenuis glauca: tenuis caropos: tenuis hypoxantos: tenuis xantos: tenuis pallida: tenuis subpallida: tenuis ruffa tenuis subruffa.

Hic facit transire de subtili substantia vrine ad grossam.

Quoniam autem omnes complexiones tenuis substantie cum quibus possint coniungi coloribus sufficienter fecimus: ⁊ quid significent diximus: ⁊ in descriptione eas exposuimus: trascamus ad complexiones pinguis substantie: ⁊ dicamus cum quibus coloribus possunt coniungi.

Pinguis alba vrina.

Talis complexio constat et monstrat crudum humorem plurimum abundare in vasis et diuersis differentibus phlegmatis vt est vitreum phlegma et salsum. et sine equalitate huiusmodi vrina pinguis multa et alba veniens in egritudinibus acutis liberat apostemata in articulis nata. his qui dolebant eos: ⁊ his qui quodammodo in egritudine laboriosa erant: ⁊ his qui diu fuerant in multitudine pinguium humorum.

Et huiusmodi constat: et si in fine talis venit lithiasim vesice aut renum significat.

Pinguis charopos et glauca vrina.

Hec complexio constāt. ⁊ si inturbata manet demonstrat tales humore multos in corpore esse si vero turbate huiusmodi vrina fuerit quales subiugalium demonstrant capitis dolorem aut presentem aut futurum. quomodo autez apparent si turbate iam sunt ⁊ elate residentes manifestant exteriori igne probate: calefacte enim ampullas in superficie demōstrabunt. Aliter autem pinguis existens eadem substantiā si accidit fe. trumbros esse hanc sequens multitudo. vrine tenuis solutionem fe. significat.

Pinguis subrubea vrina.

Talis ꝯstat. ⁊ si ē hypos. hndi diuturnior ē egritudinē ꝫ declarat ⁊ laudabileꝫ vel sanabilem.

¶ Pinguis rubea

Talis constat ⁊ declarat multum humorem sanguineum esse in corpore: quemadmodum in sinochis ⁊ in acutis fe. talis paulatim mincta periculum significat. Similiter autem huiusmodi vrina in talibus fe. si turbulenta micta est cum surditate ⁊ capitis ⁊ colli: ⁊ hypocundriarum dolore ictericum fore ante septē dies significat.

¶ Pinguis inopos.

Et hmōi cōstat. ⁊ si euenerit in fe. causon capite dolēte ⁊ circundolente fit crisis ⁊ fert crisim.

¶ Pinguis chianos.

Talis cōstat. ⁊ in sanis superueniens significat laborem vie: aut cursum multum significat factū esse senioribus vero superueniēs quibus ex multo tempore tales fiunt a malis humoribus immutari vesicam vt in pluribus significat in fine vero si tales facte in lithiasim constituuntur stranguriam significat futuram.

¶ Pinguis viridis.

Talis cōstat. ⁊ in fine fe. huiusmodi veniens icteriam significat.

¶ Pinguis liuida.

Talis vrina in fe. ⁊ nō residens pacrusticuꝫ .i. mēte alienatū significat. significat autem ⁊ aliud in fe. nam in causon talis vrina apparens stranguriam futuram significat.

¶ Pinguis nigra.

Et ea constat ⁊ declarat purgatiōem melancholici hu. vt in declinatione quartanarij: ⁊ solutione melancholie: ⁊ propter frigiditatem veniunt tales: ⁊ propter exustionem sanguinis. ⁊ talibus vero causis densata substantia significat tales colores cum densitate substātie fieri. quoniam vero vera est ratio ꝙ tres differentie nigre vrine pinguiores sunt ea que secunduꝫ naturam est vrina ꝑm substantiam. ⁊ hinc manifestum est ꝙ quartanario soluto ⁊ melancholico hu. per vrinas exeunte vrine pingues apparent ⁊ nigre: similiter ⁊ duꝫ egritudo melancholica soluitur: ⁊ per vrinas exit causa que fecerat melancholiam: quoniam vero melancholicus hu. terrenus ⁊ pinguis ⁊ niger est propter hoc ⁊ vrinas facit ⁊ nigras ⁊ pingues. Similiter ⁊ que ex adustione san. facie nigre funt quemadmodū ꝑdictuꝫ est densitatem possederunt substantie eo ꝙ eā que in vasis est humiditatem exhaurit adustio ⁊ frigidas manifeste densat materiam rōne cōstrictione. Significant autem tales vrine in fe. spasmum ex siccitate. significant auteꝫ ⁊ aliud in fe. n. pacutis tales veniens cū sudore capitis ⁊ colli ⁊ dorsi ⁊ cū suspirio male sunt ꝓpter exustionē. Significāt autem ⁊ aliud: talis .n. veniens in fe. acutis cū fetore nihil mali hūte vesica mortem significat. ¶ De cōplexionibus ergo tenuis substantie cū qbus coloribus pūt cōstare ꝑscripsimus: ⁊ significata earū diximus: ⁊ cās pp quas facta sunt manifestauimus: ⁊ i descriptione eas exposuimus hoc mō: ⁊ in pigui substātia cōponētes ⁊ cōiungentes eos q cū ea pūt colores cōuenire cōuenienter scripsimus: ⁊ significata eorū diligentius ingsiuimus: ⁊ cās eoꝝ enarrauimus. Reliquū vero ē vt p descriptiōeꝫ eas exponamus.

¶ Pinguis al. piguis lactea: piguis glauca ⁊ heropos piguis subru. pinguis viridis: piguis liuida: pinguis nigra: pinguis heianos.

Relinquitur ergo de mediocri substātia dicere ⁊ manifestare cuꝫ qbus coloribus possit ꝯuenire: ea. n. ē ꝑm naturā substātia. cū hac igitur substantia vt dixit in pyrrhisson subruffū ⁊ subruffū ꝯsistūt: magnꝰ vero rufuꝫ ⁊ subruffū. nos āt viros tātos ⁊ tales reꝑhēdere veremur: tñ ab vtrisqꝫ pretermissa cōplebimꝰ: cōuenientēqꝫ mixtiōeꝫ mediocri substātie cōiungentes cōmisceamus ita: qm̄ cū mediocri substātia nō pōt aliqs colorū cōuenire exceptis subruffo ⁊ subrubeo in medio hūtibus rufuꝫ. Isti ergo colores sūt mediocris substātie .s. subrubeus rufus subrubicūdus. Et vt sit manifesta nō reliquū est: vt in descriptiōe exponamus. hoc ita.

¶ Pinguis albꝰ: piguis lacteꝰ pinguis charopos: pinguis subrubeus. pinguis inopos: pinguis chianos: pinguis viridis: pinguis liuidus.

Cum hic ergo cōuenienter exposuerimus: ⁊ cōueniētē ordinē in his que scripta sūt huauerimꝰ: ⁊ i descriptione ea mãifestauerimus: ⁊ clara oībus discētibus fecerimꝰ de hypostasibus disputemꝰ ondentes q̄ bona hypostasis: ⁊ q̄ ē ab hac siue intensa siue remissa: ⁊ q̄ ex ea aut ex eis pūt ꝑci: ⁊ q̄ pculose ⁊ miores harū: ⁊ que ad sanitatem cōuenientes hic composituri ⁊ hypostasim ⁊ substantie ⁊ coloribus mixtas: vt perfectuꝫ terminum assignemus inuocemus christuꝫ verū deū nostrū ducem fieri vt huius cōmixtionis nihil ptermittamꝰ.

¶ Hic determinat de hypos. in gnāli.

Incipiamus igiē bone hypostaseos ex expōe: melius autem a sapientissimo hy. hanc dicere: ⁊ nec qꝫ adiectionem neqꝫ ablationem aliquā faciamus. appō. n. ⁊ defectus nō ꝑm naturā. Est ergo dicto sapientis hy. de ea que ꝑm naturam hypostasi:

¶ Hic determinat de hypos. in spāli.

Vrina autē bona est qñ ⁊ al. hypostasis fuerit ⁊ lenis ⁊ equalis ꝑm omne tempus: ⁊ ita vir sapiens ⁊ amicus breuitatis ex̄ns ex cōtero diffinitionē ꝓtulit cōtemnēs substātiās ⁊ coloreꝫ quasi particularia. nos auteꝫ ab eo pretermissa apponamꝰ vt oēs appropinquātes littere nō qualecūqꝫ hēant gaudiū. multoꝝ. n. itellectus nō perfectaꝫ diffinitiōeꝫ audiētes. ⁊ q̄si isipienteꝫ sūmū expositoreꝫ opinātur. Est ergo pfecta diffinitio eius secūdū naturaꝫ vrine talis.

¶ Hic ponit diffinitionem completam hypostasis: ⁊ hypos. alba leni ⁊ equali.

Vrina bona est ⁊ laudabilis cū al. hypostasis fuerit ⁊ lenis ⁊ eq̄lis p omne tps: ꝑm substātiā vo moderatā ⁊ colore ruffo ⁊ subruffo ⁊ parū aliquid participans ruboris: ⁊ quia diffinitio ita significauit ispicere oportet in vrina hec qnattuor: hypostasim: coloreꝫ sbstantiam: ⁊ tps: Dicamus autē vnūquodqꝫ in vnoquoqꝫ eoꝝ quale oꝫ esse

¶ Hic declarat hypostasim nālē penes suas cōditōes

Que qdem ergo ꝑm naturā hypostasis hꝫ alb. co. ⁊ iferioreꝫ locuꝫ ⁊ est lenis ⁊ indiuisa ⁊ equalis i multas dies talis ꝑmanēs: hoc. n. ē equale i tpe seruatū: quecūqꝫ ergo. ex his quattuor huiusmodi qdem q̄ ꝑm naturā sedimnis conuertuntur in contrariuꝫ. siue vnum siue duo hoc tale nō ꝑm naturā queādmoduꝫ ante cōpositionem superius de substātijs ⁊ coloribus fecimus ⁊ sic nūc oia cū hypostasi cōponentes exordiū habeamꝰ: conuertamꝰ aūt ex his que obseruant in hypostasi: omniū vltimum quidem est equale: ⁊ tribus ꝑm naturam manentibus iequale fit quartum.

¶ Quid significat al. hypos. ⁊ continua ⁊ iequalis.

Huiusmodi ifirmitatem virtutis digestiue significat si. n. omnia potuit digerere natura: sed relinquit vnum indigestuꝫ eo ꝙ omnibus diebus digestio non fit: sed aliquando quidem digestum sedimen aliquando vero idigestū. Rursus igitur conuertamꝰ ⁊ cōtinuū vt sint cōuersa illa duo. s. vt non sit hypostasis cōtinua neqꝫ equalis.

¶ Quid significat al. hypos. ⁊ nō cōtinua ⁊ non equalis.

Hec pori minus digesta vt deficiētibus ꝑm digestionē duobus: nō solū. n. equale amisit: sꝫ ⁊ lene: vt non sit cōtinua sꝫ discreta: icidit .n. sūt cōtinuuꝫ sedimē spūs icidens ꝑinguis ⁊ nō dimittēs illud eē eq̄le. ꝓpter has igitur cās reliquum sedimē ab his duobus minus digestum vno est: vertamus autem rursus in principio qd̄ cōcessum.

¶ Quid significat al. hypos. non continua ⁊ equalis.

Esto sedimen nō leue sed diuulsuz: equale vero h
tale malū eo ꝙ multus spūs sit ⁊ non possit a na
tura diaforesim habere vt sit digestus.

Quid significat al. hypos. non cōtinua ⁊ inequalis.

Rursus autem esto vrina non continua ⁊ inequa
lis: hic melior priore: nō enim quotidie dissipat
quemadmodum equalis: aliquando tamen dis-
pergitur: aliquando vero non: ⁊ propterea declarat mi-
norem esse spiritum diuellentem continuitatem: hoc au
tem ostendamus in exemplo deficientis pulsus. si. n. de
ficiens pulsus vsq ad multos dies idem permanet ma
ius malum est ꝙ quotidie permutari. hoc enim est ine-
quale: igitur melius est diuulsum inequale diuulso equa
li: ⁊ ꝙ stupor est audientibus. et de hac quidem comple
xione tanta sufficiant.

Quid significat continuum eneorima.

Si igitur sedimē al. quidem. transmutetur autem
a loco suo vt sit in medio qd vocatur eneorima a
poto yenormie qd est pendere. esto vero ⁊ conti
nuum ⁊ equale hoc mediocriter indigestum. non valu
it enim natura digerere vt inferiorem acciperet locuz hoc
enim est digestum: sed participatione alicuius spūs icidē
tis eleuatur illud circa mediam regionem.

Quid significat al. nubes ⁊ cōtinua ⁊ equalis.

Si vero multus spūs fuerit impellitur sedimē et
sup mediam fertur regionem occupans superio
rem superficiem ⁊ vocatur nubes quasi a metha
phora nubium. ea nubes que superiorem locum occu
pat al. exūs in fe. acutis spumosos colericos hu. significat
⁊ aliter si in fe. cōtinua al. vrina nubes spissas hūs ma
lum valde: significat enim dextras hypocum. dolere Si
in fe. causon nigras nubes habet in quartanarium trans
mutari significat. si vero non omnino fuerit spiritus ac i
feriorem accipit locum ⁊ demonstrat pfectam digestionez
que est sm naturam hypos. itaq ⁊ quecūq de hypostasi
dicta sunt totidem de eneorimate ⁊ de nube dicta oportet
arbitrari: huiusmodi. n. pōe sola tantum differentia itaq
manifestum est qm ex loco amplius nihil dicemus ꝙ mē
suram signatorū ⁊ signatorum: pmutetur igitur al. co. ex
hypostasi ⁊ fit niger.

Quid significat al. hypos. non continua ⁊ equalis: h
docet cognitionem malaz hypos: sm magis ⁊ minus.

Hoc tale maluz: sed si fuerit qddaz i nube nigrum
minus malum: si vero in eneoriate mai⁹ malū: si
vero in hypostasi perfecte malum.

Quid significat al. nubes non continua et inequa
lis.

Similiter ⁊ i al. si. n. al. ⁊ ptinuū ⁊ equale fuerit hy
postasis bonuz: si vero nubes maius bonuz si ve
ro eneoria manifestuz et melius bonū. ⁊ de triuz
quidē pōe sufficienter dictum est.

Notificatio hypostasis a pte coloris.

Quoniam āt diximus de tempore ⁊ substantia et
loco: reliquū apponamus de col. erat autem secū
duz naturam col. sediminis al. hoc igitur non fit
al. sz ni. aut liui. aut pallidū: aut subru. aut ru. aut viride.

Quid significat ru. aut subru. sedimē.

Subrubeū ergo ab aquoso sanguine fit vt supius
dictum est: ⁊ significat indigestionem sed non
mortē. rubeū vero factum a sincero sanguine si
gnificat digestionem. ⁊ si quidem fuerit moderatū: neq
abundantiam habens neq indigentiam sine periculo ē
maxime quoniam igitur neq subrubeum adducit pericu
lum materie familiare est: pprium vero materie aquosi sā
guis primi exūs sanguini vt amicum corpori non addu
cit periculum: quoniam vero indigestionez significat p
pter hoc ⁊ tempus expectare oportet: ex hoc manifestū ē
ꝙ sequit tempus hūorū: hi quidez sanguine fiunt pmus
vt phlegma ⁊ loquor: hi vero post sā. vt co. ru. ⁊ melācho
licus hu. syncerus vero sā. i medio amborum est. quoniā
gitur subru. apparet vrina significat ab aquoso sā. hre
colorē. aquosus vero sā. pot ē syncero san. ⁊ pp hic idige-
stionem significat: non enim pfectuz apposuit natura aq.
sā. colorē. manifestum est igitur quoniā nequaq digest⁹
est indiget ergo tempore natura ad digestionē aquosi sā.
rubeum vero sedimen ⁊ crisim futuram in. vij. die signi
ficat. si enim in quarta die superius nubem habet vrina
ru. et alia digestionis signa. vij. die: manifestum est quo
niam egritudo iudicabitur. quid ergo significat subru. ⁊
ru. dictum est.

Quid significat sedimen liuidū.

Frigiditatem ⁊ mortificationem manifestat vir
tutis. est autez dicere ⁊ aliter. in acutis enim fe.
vrina liuidam hypostasim habens in superue
nienti die non sine periculo.

Quid significat sedimen viride.

Viride vero significat calorē plurimum: ⁊ ethicoe
ti cum egritudinis.

Quid significat sedimen subnigrū.

Subnigra vrina deficit a pfecta nigra. in fe. enim
causon vrina subnigra eneorimata hūs excelsa i
saniam significat: ⁊ oēs fluxus sāguis plurimuz
superueniunt ⁊ crisis cū rigore ⁊ sudore.

Quid significat sedimen nigrum.

Nigrum aliqn quidē indicat frigiditatē: aliquādo
vero calorem: determinemus illud ita: siquidez
precesserit liuidū deinde sic factum ē nigrum fri
gidā hz significationez. si vero viride pcesserit: secutū aūt
est nigrum: manifestū quoniam a calore factum.

Hic docet medicum quandam cautelam.

Quoniam āt al. col. bone hypos. credit eē signuz:
nosse oz: quoniam al. col. multotiens deludit arti
ficem quasi al. hypos. bona sit cum nō sit: sz ⁊ cru
dus hūor albus i sedimine apparet ⁊ post albū decipit ar
tificez quasi hyposta. bona: sed hoc quidem odore discerni
tur fetiduz. n. est: Sed ⁊ lūbis vlceratis ⁊ vesica aut ep
te aut aliq pticula p vrias eūatis pus emittit quēadmo
dū dicit hy. Si sāguinē migit qs aut pus lūborū aut rē
nū aut vesice vlceratoz significat. ⁊ rursuz qbuscūq i vrīa
li virga pustule nascūt his sanie fcā ⁊ erupta solutio fit.

De sedimine crudi humoris.

Manifestū qm sanies p eādez viaz eūata ē: crudus
vero hu. ex iequali sba determiat sediminis: nō.
enī est cōtinuū ipm sedimē credi hu. sz velut dis
solutū i minima velut harena. Hec quidem dicta sunt vt
non decipiat medicus colore sed discernat hyposta. et a
sanie ⁊ a credo hu. Si. n. sāguinez ⁊ pus migat ⁊ sqmas ⁊
odor grauis est: aut lūborū aut vesice vlcerationē signi
ficat. hic quidem diximus: vt non decipiatur artifex. sed
⁊ harenosa in vrinis sedimina ⁊ diuturna: vesicā aut lum
bos litiasim habere significat: ⁊ aliter si sanguinem mi
gat lūborū ⁊ vesice vlcerationē significat. hoc qdē dixim⁹
vt nō decipiat artifex ispectiōe sediminis facti ⁊ a sanie ⁊
a credo hu. Et qttuor quidem differentias sedimis expo
suimus: ⁊ colorē: ⁊ locū ⁊ substantiaz: ⁊ tps reliquū ē vt
hoc sm ptes qttuor dimerem⁹ in descriptiōe sic.

Al. hypos. cōtinua equalis: al. hypos. nō ptinua ineq
lis: al. hypos. non continua equalis: al. hypos. non conti
nua inequalis.

Et sunt qttuor drie descriptiōis sedimis. Quo
niā āt sedimen tres dixim⁹ hre locos: ⁊ significa
ta eoruz dixim⁹: ⁊ in descriptione ei⁹ quēadmo
dū ⁊ apparens ratio manifestat: aut enim inferiorē locū
habet ⁊ hypos. nominatur aut medium et eneorima dici
tur: aut superiorem ⁊ nephilis vocabitur: ⁊ causas om
niuz propter quas acceperunt locos ⁊ signa vel significa
ta eorum diximus: ⁊ in die scriptiōe eius que inferiorē lo
cū accipit hypos. drias exposuimus ad eūdez modum ⁊ i
media hypos. q eneoria vocat faciamus ⁊ eiusdē drias i
descriptione dicam⁹ ita Al. eneoria ptinuū equale: al. eneo
rima ptinuū iequale: al. eneorima non cōtinuum inequa
le: al. eneorima non continuum equale.

Iste ergo eneorimatis differentie sunt: quas ⁊ in descriptione exposuimus procedens sermo docebit significata vniuscuiusq3 differentie quid significent. secundum vero tertiam differentiam sediminis superiorem locum tenentis q̄ ⁊ nubes nominatur: ⁊ hui⁹ differentias in descriptione exponamus: ⁊ quid significet sub sequenti ratione dicemus: ⁊ significata huiusmodi nō pretermittamus. Est igitur ⁊ eius descriptio sic: alba nubes non continua equalis. alba nubes non continua ⁊ inequalis: al. nubes continua equalis ⁊ alba nubes cōtinua inequalis.

Et de complexionibus quidā differentiarum triū hypostaseon diximus nihil pretermittentes: ⁊ in descriptione exposuimus.

Diuersitas vrine a parte corporis.

Quoniam humanū corpus ex tribus consistit. s. ex spiritibus humoribus: ⁊ ex terreis. i. firmis partibus: humida vero corpus constituētia sūt huores ⁊ eorum superfluitates. quecunq3 quidē ex putrefactis hu. per vrinas exeunt sufficienter exposuimus. Dicam⁹ igitur nunc que ex ipsis partibus firmis corporis minguntur vt perfecta: ⁊ nō minus hūs de vrinas doctrina fiat. etenim earum firmaruȝ partium meliores quedaȝ sūt ⁊ liquefacte in olei substantiam: aut in aliquam aliam formam assimilantur: quoniam ergo: pingue do ⁊ caro molliora firmarum partium sunt ⁊ humidiora. primum quidem resoluit se. pinguedinem vt omnium firmarum partium solubiliorem deinde carnem. pinguedinem ergo liquefactam in olei substantiam transmutat calidū: ⁊ quoniam eadem non simul resoluitur sed habet quoddā pncipiū resolutiōis ⁊ ascēsuȝ ⁊ statū: tpuȝ ei⁹ cognitiōeȝ dicamus.

Quid significat vrina oleaginosa: ⁊ de differentijs oleaginarum vrinarum.

Principium quidem oleaginarum vrinarum est cum olei colorem habentes augmentum vero apparētes vt oleū. status vero ē quia sunt oleagine: ergo olei colorem habentes principium liquefactionis declarantes quasi aquose apparent. que vero apparent vt oleum tēporis augmento facte mixtionem pfectionē olei ad vrinam habent: oleagine vero facte que in statu sūt vrine tote omnino: ⁊ in col. ⁊ in substantia velut oleum sunt vrina in fe. oleagina subnigra veniens: incisionem ex spasmo ⁊ mortem significat: quoniam autem pinguedo vniuersalis est secundū plures diuidit̄ partes: aut. n. secunduȝ lūbros ⁊ circūuoluitur: ⁊ quasi opit. i. cooperit eo: aut ẜm oēs corporis ptes circa lumbos pinguedine resoluta ⁊ per vrinas exeunte magis simul exitus fiet q̄ ea que in toto corpore est pinguedine: eo q̄ hec quidem ꝓpe vrinales meatus sit. hec vero longe ab his hyp. autē discrete considerans scripsit ita in aphis. Quibuscūq3 pingue sedimē ⁊ multū hīs nephreticā significat. manifestū auteȝ qm̄ lūboruȝ pinguedine resoluta ⁊ aliter vrina in causon pinguem hypos. habens morteȝ significat. sine fe. vero senibus hoc tale factū peraplīgiā significat. i. solutionem ptis. Et de oleaginis quideȝ vrinis ex liq̄factione pinguedinis factis sufficiant que dicta sunt.

Quid significant petaloydes vrine: ⁊ de petaloyde hypostesi.

Quoniā igit̄ solide corporis ptes hñt i seipsis ex lōgitudine ⁊ latitudine ⁊ ꝓfunditate: q̄cūq3 gdē in latitudine dilacerant̄ vel in supficie radūtur: qsi q̄dā petula in vrinis apparētia: vesice vitij talia sunt demonstratiua: denominationē autē hñt ex his que sunt similia petalis q̄ ex detritie triticis sunt. secūdum vero supradictū modū ⁊ ex lūbis determinantur. Si. n. fuerit fe. ⁊ vrina petaloydes substātias hñs totū patit̄ corpus. si vero non sit fe. vesice passio ē. hec per indigestionem ⁊ digestionē termināt̄: si. n. cū indigestione totius corporis malū ē: si vero digō sit vesice malum.

Quid significāt surfuree hypostases vrine.

Quando vero se. occupat ẜm ꝓfunda valor hypostases surfuree fiunt ⁊ grossiores de petaloydib⁹ sunt ⁊ tales igitur vrine pdictis hypostasibus secūdū eundē modū significatiue: ⁊ vesice passionem esse ⁊ totius corporis. si. n. assit fe. totius corpis maluȝ: si vero non vesice: ⁊ siquid indigestū sit totius si vero digestū vesice: sicut hy. dicit: qbuscunq3 in pingui vrina surfurea cōueniunt his vesica stabit.

Quid significent crinoydes vrine.

Si vero occupet se. secūdū tres dimensiones corpis. s. lon. la. ⁊ ꝓfun. hmōi surfureis grossiores fiunt ⁊ vocātur crinoydes. scias āt hoc tale fieri si aliqs subleuās molā triticū molerē i grossiores ptes tritici opatur: tales grossiores ptes tritici crinoydes noiant̄. ex his igitū ⁊ q̄ in vrina apparēt denoiatione accepunt. Fiunt auteȝ huiusmodi crinoydes vrine: aut pp liquefactiōem solidorū vehemētem aut pp exustiōem sanguis. Sȝ sigdē al. fuerit solidorū ē passio: si vero rubee san. queadmoduȝ dicit hy. in fe. acutis vrina col. crinoydes ⁊ al. hy. hñs malū. ⁊ aliter in fe. diuturnis vrina crinoydē hypostasiȝ hñs alijs salutarib⁹ existibus discessuȝ significat. vrina i fe. eneorima crinoydē hñs diuturnā significat egritudinē ⁊ de grossioribus quidē hypostasibus q̄ in vrinis sunt et apparent sufficiant premissa.

Quid significent diuerse vrine: ⁊ fetida vrina quid significet.

Fetida vero vrina dr̄ia significat: vr̄ia mali odoris ⁊ mordar: humorū putredinē significat. ⁊ rursum i fe. aq̄sa: ⁊ al. vrina i al. eneorimatibus fetida pacopi sedat. ⁊ aliter vrīa i acutis fe. pinguis nigra et fetida vesica nihil mali habente mortem significat: significat vero putredinē ⁊ mordificationem nature. et de huiusmodi qd̄ vrinis sufficient que dicta sunt.

De sedimib⁹ et colorib⁹ atq3 sbstātijs simul ꝯiūctis.

Quoniā āt primus ⁊ substātie tenuis ⁊ piguis cū colorib⁹ cōplexiōes fecim⁹: nūc cōiungam⁹ effusionem ⁊ sedimē cū cōpetētib⁹ coloribus. ⁊ qd significet horū singulū apponamus: ⁊ qm̄ sedimen ẜm substātiā est pingue manifestū auteȝ qm̄ digōe tale factū est aut ex abundātia pinguiū ⁊ crudorū hu. ceterū: hoc cū tenui substātia sedimē cōuenire nō pōt. Jūgam⁹ igit̄ ipaȝ effusionē pinguē cū hypostasi ⁊ cū co. ru. ⁊ cū subru. in cōplexiōib⁹. n. his idigestionē significātes colores cōuenire nō pñt. incipiam⁹ ergo cōplexionē facere cū. subru. co. qm̄ hic ab aquoso san. fit hic vero ex perfecto. oportet auteȝ cognoscere qm̄ gdā co. coniuncti in substātijs effusiōis ipi ēt in hypostasibus non tū perfecti: quidam in substantijs fiunt: sed in hypostasibus imperfecti.

Sedimen pingue ⁊ subru. cum pingui substantia vrine.

Hec complexio constat quemadmodum superius dictum: ⁊ significat longitudinem egritudinis: vel vt si sit vrina subru. ⁊ hyposta. subru. ⁊ continua ⁊ equalis sedimen pingue ⁊ rub. cum pingui substātia vrine.

Sedimen pingue nigrum cum pingui substantia vrine ⁊ nigra.

Et ea cōplexio constat: ⁊ significat multitudinem san. ⁊ ex substantia ⁊ ex sedimine.

De sedimine nigro ⁊ pigui cū sba pingui.

Et hec cōplexio cōstat ⁊ monstrat adustionem ⁊ secundum substantiam ⁊ sedimē: similiter autem ⁊ eum coloribus contingentibus coniungi substātie ⁊ sedimini eadem significata declarantur superfluitatis ⁊ indigentie: excepta mediocritate vtrorumq3 substantie ⁊ sediminis cum secundum naturam colorib⁹. s. subru. ⁊ cum ruso: etenim hec significant pfectam digestioneȝ: ⁊ in substantia: ⁊ in sedimine: ⁊ in colore. Et de vrinaruȝ quidem disciplina: ⁊ ẜm genera ⁊ spēs ⁊ dr̄ias conuenienter exposuimus.

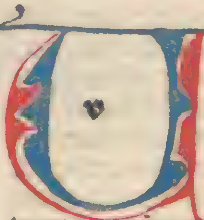
Explicit liber vrinarum Theophili.

Q Uoniā ordo ī sēsibilib⁹ ē cā facilis mēorie eoꝝ testāte Arist. ī li. suo ð mēoria ⁊ rmiscētia: igit̄ cupiēs apud studētes ī scīa medicine aphoꝝ sēsibilū hy. facilē eē mēoriā: ppoſui hyppocraticos aphos iordicē dirigere vel redigere iuxta poſſe: auſus tñ ħ cū qdā temeritate pficere: cū prudēs hy. agricola nō tētauerit ſup̄ ħ vt iſinua re v̄r in comēto⁹ illius aphi qnte pticule. Quecūqȝ fri. ⁊ dēſas mñces hñt ⁊c. ⁊ cū ps medicīe theorica ſū. pti practice ꝑponat̄ tanq̄ ordinata ī finē ipſi fini: in ordinādo ipos aphos in vnaqȝ pticula pti theorice ptinentes ꝑponā: poſtea pti practice ptinentes ſubiungā. Uita breuis ars ⁊c. Aphi hy. pticule prime inter quos ꝑmiſſo ꝓhemio ē ſolū vnus aphs parti theorice ptinentes. s. xii. Paroxiſmos ⁊ ꝯſiſtētias: nā hy. tradens regimen egroꝝ corpoꝝ p dietā p quā maxie indicat reditus poxiſmoꝝ: ⁊ p tpa morb. vniuerſalia voluit prius illa in prefato apho p ſigna apparentia ⁊ poſt apparētia docere cognoſcere: nota numerus ꝑcedens eſt capitu. ſequens vero chartaꝝ.

Finis.

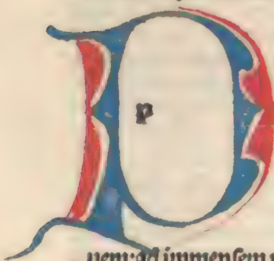
Prefatio domini cõstãtini aphricani mõtis cassianẽsis monachi: ad Azonem vel Glauconem discipulum suũ.

Licet petitionibus tuis continuis fili mi Azo mihi sepius diceres vt ex opusculis Galieni aliqua latine lingue transducerẽ ex arabica lingua: diu tamẽ mltum negaui: hesitans tanti trãsferre opa philosophi. Sed cũ petere non desisteres: ⁊ latinã linguam tãto carere viro te dolere diceres: tandẽ condescendẽs tibi: opus suum quoddam super aphorismos Hypo. gloriosissimi transferre destinaui. Quod si perspicaciter qs intẽderit: operã suam nõ amisisse cõgaudebit. Est aũt in hoc opere materia prelucida: vba quoqꝫ põderosa: qbus iũctis: ⁊ si Gali. poeta non fuerit: illud tamen Horatij satyrici visus ẽ sibi mutuari: Aut prodesse volunt aut delectare poete. In materia enim profuit: in verbis ponderosis ⁊ delectauit ⁊ profuit.

Vita breuis: ars vero lõga. Tẽpus autem acutum: experimentũ fallax: iudicium autem difficile. Oportet autem non solum seipsum prebere facientem: que oportet. Sed etiam egrotantem ⁊ presentes: ea que extrinsecus sunt.

I.

Plurimi interpretes huius libri in hoc maxime sunt cõcordati: hic siue vnus sit aphorismus siue plẽs: sint aphorismi totius esse quasi proemium sbsequentis operis in qbus ꝯuenit inuestigare q̃ Hypo. intentio fuerit: quod forsan enucleabit si vba sua singula ꝯsiderẽt. Vitã ergo dixit breuem: ad immensem prolixeqꝫ huius artis cõparationem. Artem longam: quia tempus in quo particulariter ẽ operandum strictũ videtur esse atqꝫ paruum: quã siquis velit capere longis exercitijs ⁊ longo vsu capi est necesse: vnaqueqꝫ ars rõne experimẽtoqꝫ ad actũ duci põt. Cum enim quis artẽ quãlibet ad actũ ducere velit: duobus vti necesse instrumentis. s. experimento ⁊ ratione: sed rõne rem probandã iudicante: quorum primũ timorosum. s. experimẽtũ. secũdũ vo difficillimũ. Tẽpus vero strictũ ẽ propter subiectã in quo elaborãdũ ẽ. Hoc autẽ humanũ corpus esse patet: quod cũ per se facile moueatur: quãtomagis rebus extrinsecis: accidẽtibus mouentibus. Experimentum vo timorosum propter subiecti nobilitatem: non propter motionis sue velocitatem que ad temporis attinet strictionẽ. Judicium autem ꝺm rationales intellectus patet esse difficile: cum discordẽt in eo omnes vsqꝫ hodie. Siquis aũt ꝺm methoicos hoc intelligere velit: vt iudicium sit rei ꝓbate quã iam nouerat: ⁊ hoc ꝯstat ꝙ difficile sit: qr vix etiam perfectissimus adipisci possit. Sed cum hypo. de rationalibus sit: sñia sua prima tenenda est. Hic prima finitur huius aphorismi pars. Subsequens vo non est ita predicere i. exponere: sed facientem quid faciẽdum sit instruere. Oportet inquit non solum seipsum prebere faciẽtem ⁊c. ac si diceret. Oportet lectorẽ huius mei libri sique scripserim ħ tentare ⁊ certificari velit: vt cum iã medicus factus fuerit: ne tñ his que oportet facere contentus sit: sed etiã ordinet res infirmo ⁊ asistentes sibi: ⁊ que extrinsecus sunt ꝺm ꝙ oportet. Quod. n. in primis dixit: ad vitã breuẽ: ⁊ ad artem longam attinuit. Qui vo hoc sequuntur: vitã breuẽ: ⁊ artem lõgã fatenẽ esse: subseq̃ns quasi statuit pactum inter hypo. ipsum ⁊ lecturum ipsum librum.

Sed his ad horã ꝑtermissis: oportet ea a capite repeti: quare vitam breuem quãtũ ad artem longam dixerit. Hec. n. prima intentio fuit nobis. Quidam ergo eũ intendisse dicũt ad assiduas huius artis lectiones lecturos instigare. Quidã confirmant ad hoc eum laborasse: vt eos remoueret ab hac arte. Alij eũ voluisse discernere qui ad hanc artẽ essent ꝓmptiores: que tardiores. Quidã vo vt ostẽderet q̃re libros de medicina fieri necesse esset. Plerisqꝫ testãtur eum intendisse breues de hac arte libros fieri debere: vnde ⁊ aphorismos eum intitulasse dicunt. Sunt ⁊ alij clamantes eum voluisse nullum ad ꝑfectionem huius artis posse ꝑtingere: sed vnũqueqꝫ ꝓ posse suo aspirare ad eam. Alij quidẽ ꝙ monstret magnã culpã medici fore: cum quod intendit ⁊ velit explere non possit. Quos oẽs fere remotos esse puto a sua intẽtione. Non est. n. sapientis vtpote hypo. libros facere ⁊ lecturis dicere dicta sua non complere posse: ⁊ ita eos a se repellere: cum horum repugnet dictis cum dixerit. Oportet non solum seipsum prebere que oportet facientẽ. Quibus ex verbis certificauit oia posse expleri q̃ ipse precepit. Nõ. n. quenqꝫ in locis multis dixit peccare ⁊ ad perfectionem peruenire non posse. Quod si diceret nõ subinferret: Oportet. Sed postqꝫ vitam breuem dixerat ⁊c. medicus in infirmo peccat: ⁊ infirmus in se: ⁊ assistentes sibi peccant dicendũ erat. Nõ ergo sunt laudandi dicentes ipsũ dixisse: vitam breuẽ: vt discentes a se repelleret. Magne. n. amentie esset eũ libros facere: ⁊ postea velle eos a se dimittere: ⁊ cũ lecturos deberet attentos facere: satageret eos a se repellere. Qui autem dicunt: ꝙ discipulos instiget: ac si diceret. Propẽ vite breuitatem ⁊ artĩ ꝓlixitatem oꝫ eos laborare multũ potest esse verum. sed hoc dicere neqꝫ sensui: neqꝫ intentioni hypo. neqꝫ dictis hui⁹ libri cõpetit. Dicẽtes eum quoqꝫ voluisse discipulos tentare: dicẽtẽ artem duram ⁊ longam esse: hi possunt verũ dicere. Plato enim attẽtandum volũtatẽ discipuli cũ in qualibet arte debeat introduci ꝑsuadet: vt ars lõga ⁊ dura dicatur: vt animet magis lecture. Sed cũ oreten⁹ debeat persuaderi: nõ hoc apponẽdũ erat proemio hui⁹ libri: qꝛ † prologus suis subsequentibus semper est adaptãdus. Voluit ergo forsan hypo. omnium librorum suorum aphorismos eẽ primos: ideo in capite eorum posuit: quod oibus vniuersale est mõstrãs hãc artẽ nõ posse capi ad plenum nisi adsit multum exercitium: ⁊ tẽpus longum: ꝺm tamẽ ꝙ nature expetũt discentiũ. Credentes ⁊ hypo. hunc prologum fecisse oibus libris suis vniuersalẽ: nõ obuiãt dicentibus ħ voluisse oñdere: quare de medicina fuit necesse libros facere. Sed cũ iste idẽ fecerit librũ: quẽ Introductoriũ medicine intitulauit: cui ⁊ ꝓlogũ vniuersalẽ huius artĩ adhibuit: q ẽ ad intelligẽdũ vniuersalit viã ⁊ significationes totius medicine artis: sic ⁊ nos docebimus cũ eũ explanauerimus. absurdum eẽ vr̃ vt hic de quo agim⁹ vniuersalis esse dicat. Vtriqꝫ ergo illi laudandi sunt plus alijs qui asserũt huius prologi fuisse intẽtionẽ. s. aphorismaticam suorũ sermonũ monstrare auctoritatẽ: ⁊ cõfirmãtes velle eũ ostẽdere quare de medicina libros fieri fuit necesse. Primi: qꝛ cũ aphorismi sit breuiter sentẽtiã auctoris exponere: magnũ iuuamẽtum tribuitur longã artẽ breui tẽpore discere volentibus: Alij sunt laudabiles qui necessitatẽ faciẽdi libros hui⁹ artis sunt ꝯfirmãtes: quia cum vita vniuscuiusqꝫ hois ad lõgitudinem artis

† Prologus sp ẽ subsequentib⁹ adaptandus.

breuis sit: nullus ad pfectionē hui⁹ artis pōt pvenire: ni
si antea legerit ⁊ ad plenū itellexerit libros illorū q antea
artē illā experimētis dicere: ⁊ cū ipse exptus sit actualit ex
pta in libris alijs tradere nō deneget: quousq; ars omnio
reddat̄ cōpleta. Intentio vtriusq; cōfirmanda est hoc mō.
Cum inquit vita humana ad lōgitudinē artis sit breuissi
ma: impossibile est
vt quis eā ad plenū
capiat: nisi pores ex-
perientia sua libros
fecerint: ⁊ successiue
experti alia addiderit
q̄uisq; ad vtrorumq;
experimentorū perfe
ctionē deueniet ars
ista. Sequētia post
addidit: vt cōfirma-
rēt longitudinē artis
ac si dixerit. Vita bre
uis: ⁊ ars lōga: quia
tp̄s acutū ē ⁊ strictū
⁊ experimentū est ti-
morosū. difficile vō
iudiciū. Ars vō lon
ga est: q: tp̄s operan
di eam strictū est: cū
sicut diximus artem
hāc sine duobus his
instrumentis opari
nequeam⁹. rōnis. s.
adiuuamēto: ⁊ ope-
rādarū rerū experimēto: quorū experimentū est timorosū.
iudiciū vō difficile. Nō sum vituperandus neq; tedio le
ctor est afficiendus. si breuiter ⁊ quasi sub epilogo recapitu
lem omnia supradicta. Tempus ergo strictū propter su-
biectum. s. corpus humanum: quod est medicandū. hoc
enim subito ex tempore mouet̄ paruo. ↑ Timorem. expe-
rimenti nobilitas facit eiusdem subiecti: quod non alijs
assimilatur subiectis: cum ī eo medicinam operemur. in
lapide enim ⁊ corio ⁊ ligno ⁊ similibus. in quibus artifi-
cialiter laboramus: nulla fere corruptio subsequitur si in
eis facta non bene successerint artificia: sed maximus p-
bandi est timor si circa corpus humanū male ceciderit ex-
perimētet̄. q: ip̄m subm destruit̄: ⁊ q̄si eius sit interitus
Iudiciū. s. ratio difficilis vī: q: cū p ip̄am cōprehēdant̄ ex
perimētanda: testat̄ h̄ esse graue multitudo discordātiū
in ea adipiscēda q̄ rō si facile inuenta esset: nō tm̄ in ea dis-
cordari oporteret. Alij vero dicūt hyp. intendisse iudiciū
nō rōnē esse: sed potius determinationē rei experimentā
de: qd̄ pz q̄z sit difficile. Siquis enim diuersis medicami
nibus medicinat̄. si q̄libet diuersorū iuuet̄ siue disturbet̄
qd̄ horū iuuerit siue nocuerit nō est facile uideri. vbi grā: si
suauiter infirmus dormierit ⁊ post somnū epithimate
se iunxerit: deīde cataplasmauerit seu clysterizauerit ⁊ p⁹
hoc q̄le qd comederit: ⁊ ex hoc spōtanea solutio euenerit. n̄
facile est videri qd̄ eorū iuuerit seu nocuerit. Unde vniuer-
saliter ars lōga est ad vite singulorū hominū cōparationē.
Libri ergo necessario inde erāt faciēdi ⁊ posteris dimitten
di: maxie aphoristice abbreuiati: ne supuacuū videat̄ ple-
nu manere de pectore. Qd̄ subintulit. Oportet aūt nō so
lu seip̄m p̄bere ⁊c̄. taliter p̄cedētibus cōtinuari cōuenit. sz
si hec ⁊ dicēda certificare velis: nō solū oz faciēda ex pte tui
fieri: sz ēt infirmū obedire: neq; in aliquo decet eū obuiare
tibi. Oportet ministrātes quoq; studiosos ⁊ gratos sibi
eē imo extrinsecus ad velle infirmi: ⁊ vt oportet apparen
ter omnia qbus in cōpetentibus medicina ludificat̄. ⁊ sa
nitati obuiatur. Per extrinsecus māsio nocens siue iuuās
intelligitur vel nuncius nuncians quoq; iracunda vel an
gustiosa: vel ēt minus leta: ⁊ strepitus quilibet somnum
sibi prohibens: immo alia plurima que fere sunt innume
rabilia. Hec oīa si fiant sicut opz: nihil incōueniēs me scri-
psisse: inuenies.

↑ Nobilitas subiecti fac̄ nos in experimētis eē multū timidos.

↑ Multitudo discordātiū rei difficultatem ostēdit

Enumerat multa: qb⁹ medicia ludificat̄ ⁊ sanitati obuiatur

In perturbationibus ventris ⁊ vomitibus qui sponte fiūt: siqdē qualia oportz purgari purgentur: ⁊ confert ⁊ bene ferūt. Si vero non: contrariū. Sic ⁊ inanitio siquidē qualē oportet fieri fiat: ⁊ confert ⁊ bene ferunt. Si vero non cōtrarium. Contemplari igitur oportet ⁊ tempus ⁊ regionē ⁊ etates: ⁊ egritudines i qbus oportz: aut nō.

In exercitantibus ad summum bone habitudines: sunt fallaces: si in vltimo fuerint: non enim possunt manere in codē: neq; quiescere. Qui vero nō quiescūt nequaq̄ possunt in melius addere: relinqtur igitur ad peius. Horum igitur causa bonam habitudinem soluere confert: ⁊ non tarde vt rursus principium nutrimenti: accipiat corpus. Neq; compressiones ad vltimum ducere: fallax enim est: Sed qualis natura fuerit sustinentis ad hoc ducere. Similiter ⁊ inanitiones: ad vltimum ducentes: sunt fallaces: ⁊ iterum resumptiones in vltimo existentes fallaces.

In his suis vbis nō quātitatē purgatiōis
sz qualitatē solūmō respexit: q manifestat̄
ex eo q qualia: opz dī. A nālibus āt icipit:
cū q spōte fiunt dixerit ⁊ artificialē tetigit: cū. Sic ⁊
inanitio: ⁊ reliqua subintulit. q si de vtraq; q̄ntitate
tractare voluisset: in spōtanea quātā: ⁊ ī artificialia
tātaz dixisset.
Hic multi iperiti expositores
peccāt: nec vba
nec vborū suorū
intētionē intē-
dētes. q̄rū error
dephendit̄. vbi
dī. Sic ⁊ inani
tio. Alij. n. fatē-
tur eū intellexis
se. Cibi abstinē
tiā. alij phlebo
tomiā: qd̄ sit iō
qm̄ hypo. oēm
purgationē so-
let inanitionē
vocare: Sed h̄
sicut dixi d̄ sola
q̄litate intelle-
xit. s. vbi dixi.
Sic ⁊ inanitio
q. d. sicut nā fa-
cit ⁊ artifex fac̄.
Quia āt semp
iussit medicū actionem nature debere seq: ide. Qui
spōte fiūt p̄misit. Qualia ḡ opz purgari purgentur
vbi nociua tm̄ pendant̄. Sic. n. cōfert ⁊ bn̄ ferunt.
si vō aliquorū aliorū euacuatio facta fuerit ⁊ nō tristā
tiū nocitiuorū ↄtrariū. s. neq; cōfert ⁊ difficulter fer-
re laborātes. Similiter ⁊ in artificiali purgatione
opz nociuū purgare sic alibi iussit ipse. Oportet i-
quit nociuos chimos nō alios purgari. Si. n. phle
gma dn̄etur oportet qbus medicinis purgari decet
purget̄. Et si colera vel malēcolia dominet̄. purga
ri phlegma dimittat̄ ⁊ in his euacuādis intendat̄
Idē ⁊ d̄ sāguie ītelligat̄: Dn̄antes āt chimi a q̄litate
corpis pn̄t ītelligi nisi q chimi iteriores nō idē sūt
q chimi exteriores. Hyp. alibi testāte. Color ingt
corpis hūorū dn̄antiā ondit si n̄ i pfunditate corpis
accubuerit: q cū nō vbiq; sūt eq̄les: vn̄ cū pori iuesti
gatōe tp̄s ⁊ r̄gionē etatē ⁊ morbū iuestigari oz. Cū
n. qlibet hūorū dn̄et̄ ppa signa hr̄e dignoscit̄: qd̄ p⁹
plani⁹ exeq̄mur. In p̄mis ḡ q̄rit̄ de tpe: p⁹ de regi-
one: etate q̊q; ⁊ ifirmitate vt si colera ru. dn̄ari se in
corpe ondertit: ⁊ tp̄s cognosci oz. s. si estas fuerit. dei-
de regionē si calida sit: ⁊ si ifirm⁹ sit in pfectiōe iuuē
tutis siue vtutis. Similit̄ i phlegmaticis: si hyems
sit ⁊ regio frida. ⁊ si ifirmus senex. His exploratis
de nā morbi ē iuestigare: q: tertiane sūt de nā co. ru.
q̄rtane de co. ni. q̄tidiāe de phlegmate: ⁊ cācer d̄ melā
colia. heripila de co. ru. vn̄ morbi singularit̄ erūt iue
stigādi: q: si bn̄ pquirāt̄ vtilitatē ⁊ rōnē purgādorū
cognoscem⁹. Palā ḡē eos male iterp̄tari. q hypo.
putauerūt dixisse. inanitionē. solā cibi abstinētiā i fe
brib⁹: cū nūq̄ febres noīauerit. sz poti⁹ vniuersalit̄
q̄ fiūt ex̄ nāz tetigerit. Ondit se q̊q; purgādi q̄lita-
tez nō q̄ztitē voluisse. cū in sequētib⁹ dicturus sit de
q̄ztitate. Tēpora curādorū morborū ⁊ modū curan
di ego dictur⁹ sū alibi: qūo vl qn̄ debeāt purgari siue
curari. Nō. n. h̄ necessitate aliq̄ cōpellor id pseq: cū
si h̄ i h̄ loco tāgerē n̄ meli⁹ hypo: tacēte dicerē. ⁊ n̄ tā
gēda tāgerē ⁊ smonē nō pteladū ptelarez.
In aphorismo p̄cedēti de q̄litate purgādi i-
tentionē hypo. fuisse diximus. In isto: ⁊ i
sbsequenti ad quātitatē intēdit purgatiōis. Incipit

↑ Ars imitatur naturam inqnā tum pōt.

↑ Color corpis humorum dominantiā ostendit: si non in pfūdo corpis accubuerit

↑ Uniuscuiusq; morbi nāz nob inuestigare opus eē oz

aūt de plenitudinis vltimitate ꝛ de eiusdē inanitione quibus in dictis sicut suus mos est introduxit quandam similitudinem: q̄ similitudo i corporibus se exercitantibus ē crassitudo. hāc aūt intellexit artificialē: ꝛ vt ita dicam instrumentalē. In hac n. athlete dies suos finiūt ꝛ palestrite. Crassicies āt absolute in qbusdā se exercitantibus sicut aratoribus ꝛ similibus ē laudabilis: q: non in corp pleni tudine vltia est neq3 adeo est molesta s3 ad similitudinē introducta ē illaudabilissima: cuius intentio tñ est corporis magnificatio in qua pculdubio augmentātur chimi ad nutriendum mēbra totius corporis. Nisi enim magnificatis impossibile ē corpora vltra modū nō magnificari. Et huiusmodi crassicies fallax ꝛ molesta ē. Si. n. vasa vltra modū ipleātur: timēdū ē ne forte crepēt vel calor nālis suffocet vnde multi morte subitanea sunt extincti: corporibus ptingentibus in vltimitatem plenitudinis. S3 crassices nālis in aratoribus ē laudabis cū nō ad vltimitatē plenitudinis puenit. Vn̄ sicut porē nō necesse est minui hāc ppt suspectionē molestationis: quā necessitatē porē minorādi hypo. tetigit: eū nō posse manere in eodē neq3 quiescere dixerit. Nā. n. cū semp cibū digerat mittens in loca sibi destinata: epar quoq3 in sanguinē mutat: ꝛ in totius corpori mēbra deleget: membra vō sue similitudini adaptent. Corpore autem ad hoc deueniente vt non possit plus capere: ꝛ in venis locus nō sit vacuus vbi chimi capiantur: necesse est venas rumpi: aut subita morte intercipi: q: calor naturalis extinguitur vtpote in lampade videmus: que cum oleo non redundet: quasi quodam suo recreat pabulo: q si modum excesserit: necesse est eam extingui. Ad hanc ergo vltimitatē minuendam est festinandum: vt ad recipiendum sui nutrimentum corpus competens habeat spacium: neq3 tamen ad vltimum minuēdum est. Vltimitas. n. facilior ē i plenitudine q3 in inanitione. Neq3 sola quantitas in purgando est consideranda: sed virtus corporum ꝛ natura q: diuersitas corporum in quantitate tolerāda discordat purgatione. Hanc exercitantium crassiciem ad quandam hypo. vt diximus introduxit similitudinem: quatenus per hoc simile precedentia continuentur subsequentibus vbi addit. Similit ꝛ euacuationes ad vltimum ducentes sunt fallaces: ꝛ iterum resumptiones in vltimo existentes fallaces qbus ex verbis innuitur: q neq3 plenitudinē: neq3 inanitionem vltimemus. Crassicies vō in exercitātibus si chimi temperati: ꝛ virtus fortis ꝛ idonea sit laudatur: plenitudine ergo in vltimitate existente inanitionem oportet festinare: que cum in his vltimari n̄ debeat vt in aratoribus neq3 in alijs erit vltimāda. In omni ergo purgatione virtus cōsideretur ꝛ sic tandem pro suo posse abundantia purgetur. Si enim virtus deficiat: purgatio est cohibenda ꝛ si non tota exierit abundantia. Quod dixit: Resumptiones in vltimo existentes fallaces.

Tenues ꝛ certe diete in diuturnis semper passionibus ꝛ in acutis egritudinibus quibus non conueniunt difficiles. Ad vltimum tenuitatis: que adducuntur diete difficiles. Et iterum resumptiões in vltimo existētes difficiles.

In tenuibus dictis peccant egrotantes ꝛ ideo magis leduntur. Omne enim peccatum quantūcunq3 sit magnum fit magis in tenuibus dietis: q̄ grossioribus. Propter hoc ꝛ in sanis fallaces sunt valde certe ꝛ ↄstitute diete qm̄ peccātia difficilius ferūt. Propter hoc igitur tenues ꝛ certe diete fallaces sunt amplius paru3 solidioribus.

Si continuare velis superiori: ꝛ intelligas de horu3 corporum vltimitate plenitudinis: pōt quidem ɓm hunc intellectum accipi. Si autem ɓm quosdam idem repetat diuersis tamen vocabulis: cum similiter omnes euacuationes ad vltimum ducentes fallaces dixerit: intentos nos reddere voluit: ne euacuationem vltimaremus q: fallax est. Itidem ꝛ de resectione nimia fugienda subintulit: q: resectio fallit nimia succedens nimie euacuatōni: cu3 virtus euacuati defecerit: neq3 cibū ɓm q oportet possit mutare: ꝛ membris eum assimilare. Nō si. sit intellige. Due partes sententie. hy. euacuātur: vltimitas s. plenitudinis: ꝛ grassicies i athletis. S3 q dixit. Et iterum: inuit id priori esse diuersum. Hactenus de habitudinis solutione ꝛ repletiōe dixit: Nūc sequitur de habitudine in passione ia3 adducta: ꝛ de mensura diete: que talis. est. 4

In precedentibus hypo. intendit de vltimitate omnimode euacuationis ꝛ resumptionis: i hoc vero de ordinanda dieta infirmorum sua est intētio. In diuturna ergo egritudine semper dieta tenuis est fallax. in acuta vero non semper conuenit. Cum. n. in pluribus egritudinibus acutis oportet vt subtilis dieta detur: in quibusda3 acutis danda est vltimitas tenuitatis: alias erunt vltime tenues diete: sicut cum totus cibus aufertur: solum tamen mellicratum vsq3 in cretica3 diem dabitur. Subtilis autem dieta non in vltimitate in cibi est paruitate: aut in raro cibo: vtpote ptisano parū nutriente: Danda est autē dieta subtilis causa defectiōis virtutis ad quem sustentanda3 precipimus dari aliquātulū. Sanis aūt dieta dat duobus modis: aut vt custodiatur sicut corp fuit vsus: aut vt augmentet ꝛ virtus corū cōfortetur. Grossus ergo cibus augmētabit: moderatus custodiet: subtilis minuet virtutē: ꝛ iō cauendus est sanis. In infirmis nō o3 virtus augmētari: sed sicut inuenitur custodiri: sicut in passionibus diuturnis: aut nō multū minui vt in acutis: in quibus acutis si augeat vl custodiatur morbus augmētabitur. In q̄ aūt acuta egritudine tenuissima ꝛ certa dieta: ꝛ vbi tenuis dāda sit hy. in peritionoxomatō inuit: qō tūc melius dicem⁹ cū librū illū exponemus: hic. n. breuit ꝛ parū dicere ppesuimus. Virtute inq3 infirmi existēte forti in statu morbi: si morbus in die quarta vel antea determinari debeat: oīs cib⁹ auferatur qō tenuissima ꝛ certa dieta dr̄. Si āt in statu bn̄ se habeat: ꝛ terminus septimū diē nō trāseat: dādū ē solū mellicratū: qō subtilis ē dieta: nō tñ in vltimitate. Si vō virtuti nō cōfidimus ptisana colata damus: que subtilis ē dieta: s3 nō in vltimitate. Ptisanū vō nō colatū: neq3 subtilis ē dieta: nisi parū datū: neq3 grossa sicut ius tritici: oua pisces: ꝛ similia. Qō dixit: in acutis egritudinibus qbus nō cōuenit: de peracutis itellexit de qb⁹ ēt postea dicet: cū vbi vō s3 acumē egritudo sbinfert. 5

Multi interpretātes talit hūc aphorismū itelligūt q peccare egrotātiū nō a semetipsis sit: s3 infistetur eis a medicis: cū inuitis precipiant: vt subtilem teneant dietā vn̄ magis leduntur q3 si ita tenui dieta nō vterentur: cum inuiti cogantur: q: cum sit virt⁹ corp nimia abstinētia deficit. Alij absolute ponunt qui inde magis laudandi sunt: q: absolutiorē. i. vniuersaliorem dant intellectum cū voluntarios ꝛ coactos intelligi faciant: ac si dicat hy. Omne peccatū in subtili dieta fuc

Cā q̄r q̄s subita mō te pōt īter cipi aut ei vene possunt rūpi.

Vltimitas facilior ē i plēitudine q̄3 in ianitione.

In omni purgatiōe virtus considereť que si deficiat purgatio ē cohibēda.

In diuturna egritudine sp dieta tenuis ē fallax: i acuta vō n̄ sp conuenit.

In infirmis nō o3 vt⁹ augmētari s3 sicut inuenit custodiri.

Mellicratū sbtilior ptisan est dieta.

Dē peccatū i sbtili dieta multū necesse ē vt ledat.

per se siue per aliud fiat: multum necesse ē vt ledat cū per abstinentiam virtus deficiat: ꝛ q: consuetudo eoꝝ nō ta lē dietā expostulat. Hic sensus māifestatur ex subsequē tibus. s. p hoc ꝙ inquit: ꝓpt̄ h̄ ꝛ sanis fallaces sunt valde certe ꝛ cōstitute diete. cogit. n. eos peccare assiduitas sb tilis diete. Aphorismus sequens est apertus. 6

Ultias egritudines itellerit: nullas habentes vltimitates post se vnde precipit sbtilissimam dietam dari que si sit acuta ipsa ē quā pacutā vocat propter quā ꝛ subiū git hypo. hic. 7

Ad ultimas egritudines vltime curationes ad perfectōnem sunt potentes.

Sicut superi⁹ vltimā egritudinē intellerit: quā nulla alia excedere possit: ita ꝛ h̄ labores vltimos posuit primo: vltra q̄s nulli alij sūt vlteriores. Hos aūt accessiones febriū ꝛc̄. intendit accidentia earum q: pacute febres continuo vltimos labores habēt. i. in p̄mis diebus quartuꝫ precedentibus: vnde ꝛ Stat⁹ illico ī his sequitur.

Ubi vero secūdū acumen egritudo cōtinuos ꝛ vltios labores h̄ȝ vltima ꝛ tenuissima dieta necessariū est vti. Ubi aūt nō: non: ȝ cōuenit grossius reficere. Et tantum subcondescendere quantum egritudo molior fuerit vltimis.

Quando in statu ē egritudo: tūc tenuissima dieta necessarium est vti.

Contemplari igitur oportet egrotātem si sufficiat dieta ad statutum egitudinis: ꝛ vtruꝫ ille deficiat prius: ꝛ non sufficiat dieta aut egritudo deficiat ꝛ obtundatur.

Quibus ergo continuus est status: cōtinuo ꝛ tenuiter reficere oportꝫ. Quibus vero posterior status ad id ꝛ ante id parum auferendū. Prius vero vberius reficiēdū vt sufficiat egrotās.

In paroxismis subtrahere oportꝫ: apponere enim lesio. Et quecūqꝫ secundū circuitus exacuuntur: in exacerbationibus subtrahere oportet.

bum digerentia. Non ergo impedienda est natura in humoribus digerēdis qui sunt materia morbi: cum tunc tota illi soli rei intendat: vixqꝫ superfit hora quin humores vincat. Natura ergo nō impediatur in cibis digerendis quod in libris nostris de die cretica prohibimus. Hec omnia hypocratica statui cui succedit declinatio sunt attinēda. Morituri enim solis pronosticis sunt dimittendi: in q̄bus futura p̄nūciantur. In premissis perpenditur qualis dieta s̄m tēpora morbi detur: ī subsequētibus s̄m virtutem infirmi danda dieta diffinietur. 9

Quia superius s̄ȝ morbi statū ꝯtinuū vel remotū condescēdit in dieta hic diffinit q̄ mō s̄m virtutē patiētū sit ordinanda: vt virtus. n. ꝛ nō morbus nutriat: infirmis dietatur. Hec duo si bene ꝯsiderētur. i. dieta s̄ȝ lōgitudinē ꝛ breuitatē status: ꝛ virtus īfirmi ꝓpē dat vtilit̄ nostrū opari subsequtur. Si. n. virt⁹ defecerit ꝛ nō sustinuerit: cibi ex qualitate vl' quātitate dent̄ s̄m ꝙ expedit. Cibus ḡ in statu aliqñ dādus est accidētibus: virtutē dissoluētib⁹. Quia aūt ī dieta maxia oꝫ eē medici cautela: hy. iō p̄cedēti sbsequētē aphorismū ꝯtinuo sbiūgēdum putauit. Si tres istos aphorismos aliqs vnū vel p vno tm̄ intellexit: nō peccabit. Ego in tres diuise aphorismos: vt in eius exponerem sigillatim. 10

Morituri solis pronosticis sūt reliquēdi.

Diffinitio status.

Stat⁹ illico ī his sequitur. status. n. nihil aliud est nisi cum labores ꝛ eorum accidentia vltimantur. Paracutus ergo morbus est: cū status continuus est qui in primis quartis intelligitur aut in cuiuslibet quare diei subsequentibus in pacuti mō bi acumine vltime tenuissimam dietam oꝫ dari: cum sb tilissima dieta in statu sit necessaria: sicut ipse in libro de egritudine acuta dixit: huius status continuus est ī quartis diebus: sufficit de hac re hic tantum dixisse. Sicqs autem in acutis egritudinibus cibum dare timeat ꝓpter apostematuꝫ incensiones: siue febrium continuitates: tunc ꝛ in statu magis necesse est vt caueatur: q: omnia apostemata ꝛ incensiones in pacutis egritudinibus in hoc tempore in sui sunt vltimitate: sicut hypo. in peritionoromaton: vbi de calido apostemate dixit particulariter: de caloris vltimitate: ꝛ febriū incessione vniuersaliter dedit intelligi: sic enim antiqui ponere sunt soliti. De quocūqꝫ horum intelligatur bonus ꝛ certus est intellectus. Bonum est vt natura in horum statu operari permittatur neqꝫ cibo vel aliqua re impediatur. Oꝫ ergo in statu vt tenuis dieta vltimetur. Si autem stat⁹ alicuius morbi post predictos dies quatuor nondum venerit: non statim vtendum est tenuissimis dietis: ne forte infirmus ante statum moriatur. In illo ergo cuius status est in prima quarta die bonum est illico vltimaꝫ dietam dare cum natura eius possit pati. Si vo non: solum mellicratum vel parum ptisani sufficit: hec autem in tenuitatis vltimitate sunt. Ptisana que hypo. grossum cibum vocat debent dari in statu post diem quartā cui subiungit. Ut descendatur quantūcūqꝫ morb⁹ molliatur: verbi gratia: si status aliquantulum est vicinus detur cibus parum grossus: si vero remotior detur parū grossior. Sic ordinata dieta est vtilis. 8

Oꝫ ergo in statu vt tenuis dieta vltimet.

Hunc aphorismum alij sicut ꝛ nosipsi subiungunt superiori. Alij nolunt continuari. Uerū tamen quomodocunqꝫ continuetur semper erit vnus sensus. In statu enim morbi subtilissima iubet dari dieta. cum tunc multa succedant accidentia ꝛ mor-

Hic aphorismus vt diximus est superiorib⁹ iungendus: sed tamē prioribus ē vniuersalior. In precedētibus ab initio continuo in morbus peracutis tenuissime iussit dietari: in hoc absolute in statu omnis morbi continuo paruꝫ post initium tenuiter dare: quod etiam in subseq̄ntibus innuit. Constātinus: Sunt ergo egritudines tam acute v bi simul statum a principio habere putentur: in his autem dieta tenuis continuo def: quibus inquit status protenditur: eos in statu parum. ꝛ ante statum abstinere expedit. Interim autē dum procul sunt in statu: reficiantur vt ad statum peruenire sufficiant. ī statu vero abstineant vt ad dimicandum natura sit parata: ꝛ non omnino digestioni cibi intenta. Oportet ergo inquit in exacerbationibus. i. in ipsius egritudinis impetu ꝛ accessione subtrahere cibum ledit enim cibus: q: crudus ꝛ indigestus crudos ꝛ indigestos augmentat humores. 11

Morituri solis pronosticis sūt reliquēdi.

Talit̄ dietandus ē ī firmus vt virtus nō morbus nutriant.

Abstinendum ē ī statu vt ad dimicādū nā sit parata.

Omnis dieta in singulis morbis est dupliciter ordinanda: vel ex lōginquitate vel vicinitate status vel ex virtute īfirmi: ȝ quo modo in singulis diebus s̄m ꝙ expedit dietent̄ hic insinuatur. Indixit nobis non dari cibum in hora accessionis febris nec anteqꝫ dies sua veniat: quod

Nō oz dietare ī hora accessionis fe. neqz anteqz dies sui venerit.

melius explanauit in libro de egritudine acuta cuz si inquit. Non oportet dietare in hora accessiōis febris neqz anteqz dies sua venerit: sed cum iaz declinauerit ⁊ quieuerit. 12

Est de ordinanda dieta ante dixerit: iste tamen locus maiorem inde tractatum expetit. cū n. superius virtutem infirmi ⁊ tempora morbi in dieta considerauit: h quasi tertiū quoddam subintroduxit: intelligēduz. s. essentiā morbi acuti ⁊ pacuti siue diuturni: ex quibus

Paroxismos vero ⁊ ꝯsistētias declarant egritudines ⁊ tempora anni: ⁊ circuituuz ad inuicem incrementa: siue quotidie siue preter diem: siue per amplius tempus fiant. Sed ex post apparentibus quēadmoduz in pleuretico sputum subrubeum si continuo appareat inchoantem quidem abbreuiat. Si vero posterius appareat plōgat. Et vrine egestiones ⁊ sudores ⁊ vescritas ⁊ cueritas longas ⁊ breues egritudines apparētia declarant.

quotidiana dieta fm circuitus suarum accessionuz ordinanda est. Sic ergo ordinatio diete videtur esse triplex: ex virtute videlz infirmi essentia morbi ⁊ interpollatione cuiuslibet pticularis morbi: vel partis morbi. Uirtus quidem facile potest intelligi in prima visitatione infirmi in pulsibus ⁊ ceteris in pronosticis: monstratis significationibus. Unde nullus potest dicere realiter nullatenus virtutem infirmi se posse cognoscere: cum medicus ad hoc quasi sit dispositus: licet non naturaliter: tamē artificialiter. Morbos ⁊ interpollationes eorum medici arbitrantur non posse cognoscere: nisi cū iaz adsint: quibus hypo. est contrarius itidem enim hec cognoscuntur: sicut cetera que in medicina habentur: aliquando tamen certe: aliquando arbitrio veritati vicinanti. Quibus preuidendus ē status morbi: ⁊ interpollatio future febris: hec iam i epedimia ⁊ in pronosticis perfecte monstrauit hy. Qd autem hic dicitur in prima parte libri criseos perfecte exposuimus in qua etiam anteqz morbi sit stat⁹ vel quando erit vel qualiter cognoscatur ostēdimus quod hypo. breuiter monstrare hic satagit ⁊ nos i exponendo pro posse breuitatem studeamus imitari si cui autem hec non sufficiant librum nostrum criseos inuestiget pro posse. Dico ergo egritudines declarare exacerbationes ⁊ consistentias. Tertiana enim se breuem esse monstrat ⁊ periodicā crisim qz suam vicinam: amphimerina longā: quartana se lōgiorem ⁊ diuturnam innuit. Continue ⁊ causon febres se acutas esse significāt febres alipiados: ⁊ emitriteus medie iter has habentur. Que qualiter ab initio possint intelligi in secunda particula criseos explanauimus: hic ergo dicere volumus: ne in diuersis libris idem repetere videremur. Sed si triteus ab initio posset intelligi breuitas sua: ⁊ velocitas sue crisis debet anotari: ⁊ interpollatio sua vnaquaqz die tertia est futura: hoc est quod hypo. dixit Exacerbatiōes ⁊ consistentias declarant egritudines: multotiens enim quartanas ab initio notaui vnde non necesse fuit secundam suam actionē expectari. Sic ergo ordinauimus dietam a principio sicut ordinanda erat in longo morbo. Similiter fecimus in amphimerinis ⁊ tertianis fm longitudinem ⁊ breuitatem sui status. Quod autem de febribus diximus: idem de omni morbo intelligatur. Pleuresis enī ⁊ peripleumonia ⁊ frenesis sicut acute febres intelligantur: squinantia diaria: spasmus sicut peracute accipiantur: hydropisis mania: ⁊ empima ventris fluxus: ⁊ ptisis. i. vulnus pulmonis assimulantur diuturnis. In pleuresi ergo ⁊ frenesi plurima in tertijs diebus interpolatio erit vulnerati in stomacho cum empimate. siue in epate seu pulmōe interpollātur omni die ⁊ maxime in nocte Splenetici vel melācolici de qrta febricitāt i qrtā aut vna die febricitant alia nō. Qd tpa āni nominauerit hoc ipsius cōtinuauit: h. n. declarāt egritudines ⁊ earū interpollatiōes. Nō. n. i quartanis ordinare dietam fm lōgitudinē egritudinis sufficit nisi etiam itelligatur: si cū febris iceperit hyems estas autūn⁹ siue ver fuerit. Estiua eni qrtana breuis. autūnalis vero longa maxie si vicinetur hyemi: quod mōstrabitur in aphorismis sequētibus. Tertiana velox ⁊ breuis: ⁊ vicinam facit crisim: i estate qrtana breuior i hyeme lōgior: sicqz morbos estas breuiat: hyems prolōgat. Interpolatiōes febriū i estate tritei plurimi: i autūno tetratei. in hyeme amphimerine. Cōplexiōes quoqz corporū designāt egritudines: sicut ⁊ tempora anni: quarū diuersitates qr multis i locis hypo. tetigit h eas reticuit qr ex aliis libris palam putat fieri. Quod g estas innuit idez cōplexio calida ⁊ sicca pōtēdit. Si etas qqz ifirmi pfecta iuuētus sit: ⁊ si regio calida etiam sicca fuerit: ⁊ ars ⁊ consuetudo designās egritudines simili modo. itidem ⁊ aer q infirmus circūtegitur qd post mōstrabitur: idem de alijs egritudinib⁹ i ceteris iudicetur tēporibus. Cōsistētia morbi mōstrabitur. Si acutus morbus ⁊ peracutus sit siue diuturnus quod necesse est nosci ad discernēdū statū morbi. Interpollationes: quotidianas ostēdunt: tertianas ⁊ quartanas: ⁊ quota diei siue noctis hora icipiat. Qd addit post. Et circuituum ad iuicem incremēta siue quotidie: siue preter diem: siue per amplius tempus fiant: opz scrutari si per hoc supradicta possunt intelligi. Per circuituū enim ad inuicem incrementa febrium circuientiū augmēta morbi: interpollationes: ⁊ status significātur Per incremēta quoqz interpollationum in febribus augmētum morbi: ⁊ longinquitas status ⁊ propingtas significātur sicut i presenti monstrabitur. Augmētum enim secūde accessionis tribus monstratur modis: vel ex incipiente tempore: vel ex longitudine: vel ex magnitudie. Magnitudo eniz siue fortitudo dicatur siue magnitudo: vna eademqz est itētio cum enim dicāt medici. Hec febris maior siue fortior est priori: idem tamē innuitur debere itelligi: febris autem hec siue maior siue fortior aliquādo prius icipit qz soleat: aliquādo diutius pseuerat: aliquādo manet vel icipit sicut solebat qꝫ neqz attinet magnitudini: neqz fortitudini: sed breuitati potius vel lōgitudini. Hec periodus quā iter initium ⁊ statum esse dico ceteris crisibus est molestior: hec periodus i declinatiōe est melior. Festinās anteqz soleat: ⁊ diutius durās qz soleat: ⁊ maior seu fortior: siue quotidiana sit siue tertiana siue quartana morbum faciūt lōgum siue breuē Ratiōe ergo ista icremēta morbi sūt perspiciēda. Si ergo iterpollatio febris anteqz i prima die iceperit plusqz morās magis se cōfortauerit: augmētatio est fortior: crisis velocior: ⁊ status propiquior. Nō enim cōuenit vt augmētum sit fortius ⁊ status remotior: qꝫ si iterpollatio fm predictos gradus miorētur status remotior perpēditur vnde planum redditur quādo status veniat: ⁊ quando accessio morbi. Primo cognito scitur ⁊ diete ordiatio i toto morbo: accessiōe cognita scitur qua hora cuiuslibet diei sit dāda. Ex quo aūt hypo. dietam ordiare icepit cuilibet egrotāti: ad h itēdit vt sciatur quāta ⁊ quādo debeat dari. Proculdubio nihil aliud icremēta circuituum vocauit nisi reditum morbi ad id quod fuerat qꝫ autez ex post apparētibus: dixit iterpollatiōes febris ⁊ essenti

Peneestria diete ordiatio est attēdēda.

Exacerbatiōes ⁊ cōsistētias declarāt egritudines.

Nō sufficit i qrtāis fm lōgitudinē ordiare dietam.

Augmētū secūde acessiōis tribus mōstratur modis.

Nō. n. cōuenit vt augmētū sit fortius ⁊ status remotior.

Nō que sit circuituū incremēta.

Nō qd d post aparētib⁹ dicat.

iam morbi innuit intelligi sine illa apparentia significationes vocentur: sive accidentia: que cum sint cum morbo vel sequantur: alia crisim: alia coctionem significant alia eiusdem ablationem: alia significant perditionem. Apparentia ergo cum morbo incipiũt cũ ipso. Sequētia cum morbo aliquando apparent: aliquando post: aliquando cum neutro: cum non sint morbi inseparabilia accidentia neq̃ substantialiter inherentia: sed sunt quedã qualitates separabiliter accidentes. Hec autem accidentia crisim significantia cum non cum morbo in sui certo incipiant initio in sui tamen apparent initio secunda et tertia consideratione: quod post hoc explanare contingit: Aliquando accidentia eadem non in initio morbi. sed in augmento vel statu sunt apparentia. Signa autē huius coctionis non apparent certis initijs: sed in secundo et tertio consideratis. Signa ablate digestionis aliquando cũ morbo in sui initio incipiunt. aliquando vero post et similiter mortis significationes sunt apparentes post.

Nõ quod modis initiũ morbi accipiatur.

¶ In initio morbi apparentes ego explanaui in libro criseos. Dicitur morbi incipientis initium: cuius tempus est indiuiduum. Dicitur etiam initium pars totius tēporis morbi: sicut cum morbus habet initium: augmētum statum. et declinationem. Dicitur etiam initiũ qđ est inter initium et tres dies transeuntes. ¶ In eodē libro monstrauimus virtutem omnium accidentium que diximus in quo multa hypocratica inseruimus huic operi necessaria: et multa de virtutibus breuiter que qui intelligere voluerit: ad eum librum transuolet. ¶ Cum autem apparentia post essentiã morbi significare voluerit: pleuresim ad similitudinem introduxit sicut enim in pleuresi si sputum cõtinuo apparuit fit morbus breuis. si posterius prolongatur. Hoc planius intelliges si h' ponatur quod in tertio epidimie hypo. dixit.

Nõ qualiter gal. introducat casũ d' ario pleuretico.

Anxius inquit de ciuitate fuit amadia vel andrie vicinus porte borochie regioni opposite qui continua laborans febre in dextro doluit latere tussiens sicce: et neq̃ in principio morbi screās aliquid sitiens et vigilias patiens: vrina autem in colore laudabilis multa fuit: et subtilis. Die sexta alienationē sustinuit [illegible] multotiens calefieret: non tamen alleuiatus est dolor sed potius die septima fuit dolor maior: febre augmentata: neq̃ dolore minuente: sed tussi eũ multum impediente et anhelitu angustiante octaua die de interiori parte brachij phlebotomauit: etiã s'm q' oportuit multum minuit sanguinis: vnde dolore alleuiato tamen tussis sicca remansit in .xi. die cum in capite paruũ sudauerit mollior fuit tussis atq̃ febris: et screatus humidior fuit. decimaseptima die cepit digestibilius screare: sic alleuiato dolore vigesimo die sudauit crisi veniente et febre quoq̃ cessante: sed tamen sitim patiebatur. sed illaudabilis fuit screatus: vnde et febris .xxvij. die rediit: sic quoq̃ tussiuit multum et digestum screauit humor residens in vrina apparuit multus et albus: sitis cessauit et dormiuit trigesimoquarto die toto corpore sudauit: pfecta igitur crisi febris quieuit. Morbus huius anxij fuit in primis pleuresis: et quia ab initio morbi screare nõ potuit vsq̃ in xxxiiij diem est prolongatus.

Plurima pleuresis .xiiij. diem nõ excedit q' si excederet ad .xx. ptēditur:

¶ Cum tamen plurima pleuresis quartumdecimum diem non excedat: quam si excesserit: ad .xx. protēditur. Sed si pleureticus screasset die tertia pro certo venisset crisis die septima vel nona vel ad plurimum vndecima. Si ergo iste tertia screasset: morbus decimumquartum non transisset: quia sicut in apostemate discooperto: neq̃ sub cute celato solet euriginosus apparere sudor: h' quoq̃ subtilis ē in principio sed cum incipiat digeri melior est et grossior priori: sic iste screatus in coctione est diuersus alius eniĩ plus alius minus decoquitur: hic autem manifestatur in apostematibus in ore vel in oculis nascentibus in cute et sub cute manentibus. Si enim cutis per incisionē perforetur effluit inde sudor multus sicut diximus. si vero non perforetur erugo illa continetur: qua durescente apostema tarde digeritur: idem intelligendum est de pleuretico cum iste morbus de apostematum genere esse dignoscatur: oportet ergo vt maturationes sue considerentur.

Nõ scire q' sunt grad' ipsius pleuresis.

¶ Si enim nulla screauerit: morbus in vltimitate est cruditatis: qui gradus primus est in pleuretico: si parum et subtiliter: non autem morbus in vltimitate cruditatis est et secũdum gradum facit: sed si screatus fuit magis ingrossatus tunc non iam morbus crudus erit. Et iste gradus est tertius in pleuresi q' si screatus finaliter et complete ingrossatus est erit quartus gradus in pleuresi: in qua si sputum grossus est q̃ fuerit: et ē perfecte coctum: et in die tertia vel quarta apparuerit: impossibile erit morbum septimum diem transire.

Lõgitudo et breuitas morbi s'm apparentiã coctiõis sũt

¶ Longitudo ergo et breuitas morbi s'm apparētiam coctionis sunt. Sicut enim in sputo apparēte albo omnibus diebus egritudinis coctionis finalis perfectio significatur: sic ablatione sputi ablatio significabitur totius coctionis: q' si sputũ purũ et subtile sit parua coctio significabitur. Sed si sputum fuerit purum vel parum rufum: rebeum: vel citrinum: non sunt laudanda. Erugionosum liuidum: seu nigrum: perditionis sunt signa. Bona igitur et laudabilis significatio erit coctionis: que pculdubio morbum finiendum velociter innuit: et econtra pessima perditionem infirmi velociter portendus. Ablatio coctionis non perditionem vel salutem: sed morbi signat longitudinem: virtute tamen infirmi bene perspecta bene poterit: nunciari salus futura.

Nõ q' sint accidētia cretica crisim significantia

¶ Sunt et alia genera signorũ que hypocras vocauit cretica: vtpote significantia crisiũ sicut sunt fleus sanguinis: sudor: et regior: solutio nimia ventris inimius vomitus: vrina nimia: dolor capitis nõ precedente causa tremor cordis: et angustia spiritus sine precedente causa: tretinatio sb diaphragmate: similiter vigilie: alienationes languores: rigores: nocturni sine causa festine febriũ accensiones: lachryme subite sine oculorum macula rubor facie iectigatio labiorum inferiorum: visio nigredinis vel splendoris ante se subita: rubor maxillarum siue narium: apostema sub auriculis vel in quibuslibet locis. ¶ Hec omnia et consimilia sibi pertinentium locorum appellantur: accidentia propria: et quasi substantialia et cretica: et citum et velocem motum significantia.

Qualiter accidētia cretica sit bõa vel mala.

Suntq̃ duobus modis rei future nunciatiua. Si enim post coctionem morbi appareant cretica significantia sunt certe salutis. Si ante morbi coctionem sunt illaudabilia perditionem vel morbi longitudinem portendentia. ¶ Crisis autem signa: nõ signis coctionem sunt similia: testante hypo. in prima particula epidimie. Coctio inquit velocem crisim et fidem salutis portendit. Sed non similiter cruditas: maxime si futura male sunt processura. ¶ Ioanniculus Male processura intendit de apostematibus cuiuslibet loci corporis que duobus modis fiunt vel enim de toto corpore procedunt vel de exterioribus ad interiora vnde fiunt apostemata mala vel non crisim significantia vel malam: vel longitudinem morbi: vel morbi recidiuationem significantia.

Vrina alba et hy. et eq̃li vsq̃ ĩ diē creticã laudabilior est.

¶ Coctionem taliter laudauit hic hypo. vniuersaliter: sed in pronosticis particulariter sic. Vrina in qua hypostasis alba et equalis vsq̃ in diem creticam laudabilior est: cum securitatem et morbi breuitatem significet: et taliter laudauit vrine coctionē in vasis. Coctio laudatur stomachi cum dixerit: digestio inquit laudanda iuncta et tenera: eodem crisis tempore quo soluta fuerat in sanitate cuius est quantitas secundum q' infirmus accipit. Coctio in spũs instrumentis laudatur cũ dixerit in pul-

monis inquit ⁊ costarum doloribus sputum ve-
lox facile mixtum cum rubore egreditur: bonum.
¶ Omnes enim significationes coctionis sunt lau
dabiles: sed non crisim significantia: omnia signa
sunt laudabilia sicut idem hypo. significat. in crisis
enim tempore apparentia: si crisis non fuerit: in

Oēs signi ficatiōes co ctionis sūt laudabiles

Senes facilime fe
runt ieiunium: se
cundo consisten-
tes: minus vero pueri:
horum vero omniū ma
xime infantes: horum ve
ro ipsorum quicunq3 sūt
animosiores existentes.
Qui crescunt plu-
rimum habent i
natum calorem:
plurimo igitur indigent
nutrimēto. Si vero nō:
consumitur corpus. seni-
bus vero paruus calor
inest propter hoc igitur
paucis fomentis indigēt
a multis enim extingui-
tur cibis calor: pp hoc igi
tur ⁊ febres senibus non
similiter acute fiūt: frigi-
dū enim corpus habent.

presenti mortem
vel creticam mo
lestationem sunt
innuentia. Quod
hypo. monstra-
uit cum dixit.
Bone crisis nō
apparent subi-
to signa: sed si-
gna coctionis:
quandocunq3 ap
parēt bona sūt:
cum proculdu-
dio bonum si-
gnificant. Ubi
ergo dixit. Ex
apparentibus
quemadmodum in pleureticis sputum si continuo
appareat incohantem quidam abbreuiat ⁊c. contra
rium non fuit his que modo dixit. Bonam crisim
significantia non oportet esse subita cum aliquan-
do mala sint signa crisis: coctionis vero signa nun
q3: que si cito appareant: velocitatem coctionis mō
strāt. Sufficit his locis breuitas huius expositio
nis: quia in libro criseos perfectissime explanaui.
Sed quia superius diuisionem feci: quam semiple
nam exponendo esse volui: explanande sunt cum
suis differentijs significationes cum morbo existē-
tes ⁊ morbum concomitantes cum pleuresi ¶ Fe
bris est acuta: angustie spiritus: tussis: dolor lateris
cum punctura hec sunt significationes pleuresis sb
stantiales. Signa pleuresim morbum sequentia sūt
dolores descendentes in diaphragmate vel ascen-
dentes in furculas. Joannicius: Horum duorum
locorum dolores: pleuresim futuram sunt confir-
mantes: similiter ⁊ si infirmus in infirmo melius
iacebat latere q3 in sano. ¶ Pratagoras epistia-
gensis de signis sequentibus morbos duos libros
composuit. vnum de post apparentibus de quibus
h hypo. Si post inquit appareant eucritam: ⁊ di-
scritam monstrant ⁊ longitudinem: ⁊ breuitatem
morbi. ¶ Neq3 solum sputum hoc faciet: sed vri-
na egestiones ⁊ sudores: que omnia ad faciendam
similitudinem introduxit: vt recordaremur quod
dixi in pronosticis: Nos autem in criseos libris ⁊
in pnosticis aperuimus sm q oportuerat. 13

Significatiōes substantiales pleuresis.

DIuersitas etatum intellecte in dieta ordinā
da sunt iuuatiue. Abstinentia enim cibi
senibus est facilis: dura vero pueris. ¶ Fa
cilitatem enim dixit: cum neq3 sint famelici: neq3
noceat eis i aliquo esurities: duricies. econtra intel
ligenda est in pueris. ¶ Pueri enim citius esu-
riunt: ⁊ citius famis nocumentum subeunt a cibis
longo tempore abstinentes: citius inq3 q3 secun-
do consistentes qui medij sunt inter pueros ⁊ senes
Secundum vicinitatem autem extremitatum eta
tum facilitas ⁊ durities abstinentie in etatibus in
telligende sunt quod hypo. monstrauit in aphoris
mo hoc ⁊ sequenti: qui inquit. ¶ Qui crescunt plu
rimum habent innatum calorem. ¶ Joannicius
Quod plurimum dixerit calorem innatum: dupli
citer potest intelligi vel plurimum habent ad alia-
rum etatum: vel ad aliorum hominum comparatio

Abstinētia cibi senibus ē facilis. dura vero pueris dicitur.

nem. ¶ Siquis hos duos aphorismos vnum fecerit: non
anathema sit. ¶ Potest quidem fieri sic. Senes facilime
ferunt ieiunium: secundo consistentes facilius. minus ve
ro pueri: omnium vero horum maxime infantes: horum
vero ipsorum quicunq3 sunt animosiores existentes. Qui
enim crescunt plurimum habent innatum calorem. Se-
cundo consistentes in-
telliguntur: quorum
etas inter perfectam iu
uentutem ⁊ senectutem
mediatur: vtpote qui
cum iuuentutem perfe
ctam transeunt: nondū
tamen senes fiant quos
Theophilus secundo cō
sistentes appellat: in-
ter quos ⁊ pueros alia
est etas harum duarum
media: que sicut est me
dia ita mediocriter ne-
cesse est vt abstineat: ne
q3 dure sicut senex: ne-
q3 facile sicut pueri sed
medie sunt impatientes. ¶ Hanc etatem pretermisit hy
po. vbi lector per se intelligat: quod autem infantes animo
siores minus dixit esse patientes: naturalem ostendit di
uersitatem: cum animosiores maiorem habeant calorem na
turalem: vnde multum nocet eis si vltra modum absti-
nuerint. ¶ Nota autem q dixit. Senes non seniores: q
si vtrosq3 in senibus denotasset tunc ieiunium ferre facile
cibo paruo contentos dixit esse: cum decrepiti non facile ie
iunium ferant neq3 tamen ciborum multam quantitatem
capaint: quia. Natura eorum est sicut lucerna ad extinguē
dum parata: que cum fere extinguatur querit vt paucum
oleum administretur. ¶ Si cum plus nimio abundaue-
rit citissime eam extinguit. ¶ Itidem huiusmodi etas par
uum cibum sibi expetit: neq3 multum tempus ad ac-
cipiendum indicat: quod cur euenerit causas incipit di-
cere dicendo. 14

Na senū est sic lucerna ad extinguēdū parata.

IN libro de complexionibus monstrauimus q
calor a quibusdam medicis in iuuentute perfe-
cta maior esse dicatur. ¶ Alij intelligunt infan
tes maiorem habere calorem: q3 iuuenes qui
calorem infantium intendunt esse maiorē ad humorum
suorum corporum comparationem quia calor in iuueni-
bus acutior ⁊ fortior secundum eos videtur esse: sed subie-
ctum in infantibus vbi calor est abundantius. ¶ Neces-
sitas ergo insequitur vt quamuis hic multum possemus
dicere de hac re tamen breuiter dicam: aliquando hi calorē
proprie intelligunt solam qualitatem: aliquando subiectū
quod secundum eam quale denominatiue dicitur: quod cō
suetudinarium fuit omnibus: ⁊ maxime antiquioribus.
Theofrastus vero in quodam suo libro quem fecit de cali-
do ⁊ frigido inquit ¶ Corpus contrarias qualitates di-
uersis suscipiens temporibus: cum calorem calidum cum
frigus suscipit frigidum appellatur. ¶ Dicimus autem
calorem multum esse ex subiecti cum suscipientis conside-
ratione. ¶ Suscipitur autem calor maior vel minor vel
cum confusione substantie vel non confusione. ¶ In non
confusa substantia veluti si duo vasa inequalia impleta ca
lida aqua in quantitate caloris non erunt paria: dicentes
ergo alterum altero calidius esse de maiori vase hoc intelli
gere debere. ¶ In confusa substantia maior ⁊ minor voca
bitur esse calor: velut si duo vasa equalia vino ⁊ aqua mix
tis sint plena: sed tamen ex commixtione inequali dicimus
In hoc vase plus: vinum abundat: in altero vero aqua.
Et similiter si vtrunq3 in vtroq3 vase equaliter misceatur
Aliquando vero non quantitas: sed sola in his intelligi-
tur qualitas. Dicimus ergo ¶ Calor in hoc vase maior

Calō multus eē dr ex sbti eū suscipiētis cōsideratiōe.

Unū calorē altro maiorēē duob⁹ mōis dr

est: in illo vero minor duobus quoqȝ vasis in quantitate equalibus si in vno calida est: in altero calidior: habeatur dicim⁹ i hoc vase calor maior: ē i illo vō mior: qđ tñ ē abusiuū cū fortior ⁊ debilior dicē deberem⁹: q̄ q̄litatiua: sūt n̄ q̄ntitatiua q̄ntitas, soli substātie fuat q̄ abusiōe n̄ solū vulg⁹ sȝ etiam medici vtūt dicētes mōbū maiorē vel minorez cū

Ventres hyeme ⁊ vere calidissimi sunt natura: ⁊ somni longissimi. In his ergo temporibus oblationes plures dande sunt. Etenim innatus calor ē multus nutrimento igitur ampliori indiget. Signū ⁊ etates ⁊ athlete.

morb⁹ n̄ sba sit. silit̃ febrē maiorē vl' minorē itidem đ epilepsia maiori ⁊ minori: ⁊ pleuresi: ⁊ ceteris. In qua nominum equiuocatione intentionem dicentis oportet considerare: ne siquis infamet dicentem diuersa: potius si dignus infamia: non bene perpendens sua dicta. Unde quidam hypo. hic obuiant in calore dicentes eum intellexisse qualitatem solam: cum ipse calidam intellexerit substantiam.

- In nominū equocatiōe intētionē dicentis oȝ considerare.

Subiectum enim caloris naturalis secundū substantiam aeream ⁊ aquosam est videri sicut sperma videmus in quo substantiam terrestrem inuenimus paruaȝ cum plurimum habeat caliditatem ⁊ humiditatem: sicut diximus in libro de spermate ⁊ sanguine menstruo: quibus conficitur humanum corpus. Sanguis enim menstruus naturaliter est calidus et humidus. cum autez corpora humana mutantur in terrestia: sicut in initijs videmus augmentari: vnde ⁊ si calidissimum sit nature ignee erit: vnde ⁊ in his calor naturalis necesse est q̄ paruus sit quod si non foret calor naturalis in febribus multus foret: sed cum non sit in ipsis qualis ante fuit: quomodo ergo maior erit. Calor naturalis enim temperate complexionis. est ignee vero accidentalis. Quod autem corporib⁹ accidentali calore dissoluitur fumo igneo calidum ⁊ siccum esse probatur: fumus enim caloris naturalis temperatus est ⁊ suauis quod tactus etiam testatur. Calor enim in sanis suauis ⁊ gratus tactui: neqȝ nocumentum neqȝ puncturam ingerit sed in febricitantibus maxime in solidis artubus: ⁊ calor qui est de humoribus putredinibus horribilis est ⁊ acutus: ⁊ tactui pungitiuus. Qualitas autē caloris naturalis sanorum ⁊ in infantibus certa ⁊ perfecta inuenitur: perfectio autem iuuentutis calorem habet pungitiuum ⁊ non humectatiuum: neqȝ ista mirabilis erit natura: quicquid enim de qualibet re dissoluitur ei: vnde dissoluitur necesse est vt assimiletur. Si ergo infantis substantia vnde fumus dissoluitur aerea est ⁊ humida: ⁊ dissolutum suaue erit ⁊ humidum: q̄ si substantia terrestris est ⁊ sicca: ⁊ dissolutum fumum habebit acutum ⁊ siccum: sicut i exteriorib⁹ videm⁹ q̄ fumus de aq̄ dulci dissolut⁹ suauis est ⁊ gratus: ⁊ humectans. Siccorum autem corporum: calor cum incendatur siccus est ⁊ acutus. Calor autem corporis duobus modis se habet: aut est suauis ⁊ gratus: aut acutus ⁊ ingratus. Suauis ⁊ gratus plurimus est in infantibus ingratus ⁊ acutus in iuuenibus.

- Calor nālis tpate cōplexiōis ē.

- Calor in infantib⁹ suauis ⁊ grat⁹ est multum i iuuenib⁹ aūt ē ingratus ⁊ acut⁹.

Quod si prospiciatur physice planius erit. Videre. Videamus ergo elementa in quibus pro posse nostro hec redden tur plana. Elemīta .n. ex qb⁹ oīa corpora ꝯstituūt terra: aq̄ aer. ⁊ ignis eē videt̃: sba āt īfantiū ex p̄te materie ē param terrestris marie āt aerea ē ⁊ aquosa iuuētus pfecta his ē cōtraria: q̄ si fm quartum elementum calorē in vtrisqȝ diximus equum: non tamen est possibile substantiam calidā in his equalē esse. Substātia. n. calida in infantib⁹ est humida: in iuuenibus est sicca. Joāniculus. Hypo. hic intēdit suauitatē esse in infantibus: contrariam vero in iuuenibus. Quicquid vō dixit ad quātitatem respexit corporis. Sba enim hūida dignius calori nāli subijcit̃ cū corpora nr̄a de sba hūida cōficiantur. Sba sicca calore ex̃ mutiato ē calida. Si g̃ pueri sūt plus aerei q̄ȝ calidi necesse ē pl⁹ abūdare calore nāli. Juuenes quando magis terrestres sit ⁊ min⁹ habūdāt hūoꝛ tanto min⁹ calore naturali necesse est abundare. Quicquid autem de sba humida dissoluitur: multo magis est quā quod de sicca: ⁊ si in calore sint paria: quod etiam videtur in exterioribus corporibus. Si. n. corpus humidū ⁊ siccū eq̄liter calefiet: proculdubio multo plus dissoluit̃ de humido: oleo enim ⁊ aqua calefactis ex aqua plus cōstat dissolui. vbi vō calō paucus: ⁊ cibus expetit̃ pauc⁹. Si enim paucis cābonib⁹ multa ligna aggregētur necesse ē vt ignis extinguat̃: q̄ āt dixit senib⁹ nō acutas febres esse sicut iuuenibus. sine dubio eorūȝ corpora ostendit esse frigidiora. Si enim febris nihil aliud est q̄ȝ calor naturalis in igneum: mutatus: constat hunc tantum non mutari in senibus sicut in iuuenibus in quibus multitudo caloris facile ad vltimitatez deuenit: non ergo senes tantuȝ febriunt quantum iuuenes q̄ si acute febriunt sunt signa perditionis ex magnitudine sui ⁊ ex debilitate subiecti hec hypocratica volentibus ⁊ non contra eum cauillantibus hic pauca sufficiant que diximus. Luce contra hypo. cauillanti satis i quadam epistola respondi: quam ita intitulaui: hypocratem non peccasse vbi dicit. Qui crescunt calorez habent innatum plurimum. 15

- Non ē possibile sbam calidam si vtrisqȝ esse eq̄lem.

- Mlto pl⁹ de sba hūida dissoluitur q̄ȝ de sicca.

- Febres in senib⁹ acute signa sūt p̄ditiōis.

Tempora anni i multum dant adiutorium in ordinanda dieta cibi: in hyeme vō maiorem ciborum videmus appetitum ⁊ maiorem digestionem. in estate vō contrarium quod bene diffiniunt cum ventres calidissimos natura hyeme ⁊ vere dixit hoc autem quare sit subiungendo exposuit. Etenim innatus calor multus multo ergo indigent nutrimento: neqȝ calorem absolute dixit sed innatum. i. naturalem determinādo apposuit. Naturam caloris naturalis in p̄cedentibus dixit. Cur autem accrescat in hyeme: innuitur alibi ab hypocrate: calor inquit in hyeme interiora ingreditur: ⁊ ibidem adunatur. in estate autem sue similitudini gaudens exteriora petens dissoluitur: ⁊ in corpore minoratur. Quia ergo in hyeme digeritur multum: ⁊ multus cibus erit appetendus. Sequitur ergo. Et somni longissimi: propter longitudinem noctis. Somno autem quantum natura iuuetur bonum est perpendere. q̄ etates ⁊ athlete signum esse subintulit in fine: multum calorem ostendit multo nutrimento indigere. Pueri q: sunt multi caloris multo īdigēt nutrimēto. Et similit̃ ēt athlete ex nimietate sui exercitij calor augmentatur naturalis ⁊ hi ergo multo indigent nutrimento. Sed non vniuersalit̃ hoc in omnibus intelligenduȝ animalibus. sunt. n. accipienda in cauernis hyeme accubantia: que nō tūc multo īdigent nutrimēto. Si. n. tātūdē comederēt hoc tempore non possent illud digerere. Hoc autem idem patiuntur quidam homines cūȝ laudantur frigida aqua q̄ si homines qui corpore deficiunt in frigida aqua balneētur corpora infrigidātur ⁊ nocet eis: vñ ⁊ male patiuntur: fortes tamen corporibus p̄mo accipiūt calorē in interiorib⁹ post vō plus calefiiūt calore ad exteriora redeūte. Hoc aūt similit̃ in aīalibus frigide nature considerāduȝ est: quorum calor hyemis frigiditate superatur: vnde ⁊ quasi mortua inueniuntur ⁊ in cauernis accubātia: q̄dam insensibilia ⁊ nullū motū habētia q̄dā ibidē percuntia. Sed calidiora sanguine abundan

- Calor nālis estate dcrescit hyeme vō augeatur

- Animalia hyeme i cauernis accubātia pauco indigent nutriūīto.

tia patiuntur hyeme idem quod humana corpora que fortiora sunt cum lavantur frigida aqua: in quibus calor petit interiora. Caro vero eorum licet videatur minorari dum balneantur non tamen cum calore interiora dicenda est petere: sed potius intro vadunt calor ⁊ sanguis: que causa sunt carnis. Cum autem humana corpora spiritu subsistant ⁊ sanguine: spermatis quoqz humectatione: sicut in libro nostro monstravimus de spermate: in quo sperma diximus sub-

Humide diete omnibus febricitantibus conferunt: maxime vero pueris ⁊ aliis sic assuetis refici. Quibus semel aut bis: aut amplius: aut minus: aut secundum partem. Dandum vero est aliquid tempori ⁊ hore ⁊ regioni ⁊ etati ⁊ consuetudini.

Sperma mēbrorum corporis cā sbalis eē dr

stantialem cām mēbrorū corporis: ⁊ ex ipso corpus augmentari ⁊ nutriri manifestū ē meliorē digestionem fieri si sanguis ⁊ spiritus interioribus corporis congregentur: quod non solum hypo. testatur: sed etiam in his duobus temporibus multum nutrimentum dandum profitetur. Quibus in temporibus si pauca dissolvantur: non multus cibus dandus est: cum cibus ad dissoluta recuperanda sit necessarius. Unde ex ipso sensu verum dixisse hypo. comprobatur. non solum enim his temporibus si non bene digeritur: sed si etiam parum comedūt corpora infrigidantur ⁊ maxime impenduntur. Si autem ultra modum comedunt: non id patiuntur quod multum comedentes aliis temporibus. In quibus dictis non solum hypocrates redarguitur: sed etiam omnes facientes idem repelluntur. Nullus enim post qui non fateatur corpus humanum dissolvi: licet incomprehensibili sensu: solo tamen intellectu: quod ostendit necessitas reficiendi. si enim in eodem statu permaneret: nec de corpore dissolveretur: non sibi esset necessarius cibus. Perpendis ne omnis impugnator hypo. nullam obiectionem tuam: nulla responsione hypo. vel suorum discipulorum esse dignam. cum enim hypo. nihil inconcussum dimiserit: ergo vice sui non dubitabo tibi refragari. Quicquid inquit animal ab initio sui conficit: complet quoqz atqz regit tripliciter fit: quorum unum calor naturalis: qui cum sit causa omnis actionis: maxime in hyeme: necessario appetitum augmentat: ⁊ digestionē confortat: sanguinem auget in corpore: dissoluta a corpore superfluitate restaurat: purgatione dissolvit a corpore superfluitatem: ⁊ ideo multus cibus detur. Exterior vero calor non solum dissolvit superfluitatem corporis: sz etiam rem naturalem que corpus custodit: sed dissolutio que occulta vocatur a medicis: a solo calore naturali fit: qui solus naturalis est animali: sicut hypocras dixit: ⁊ nos ostendimus in libro de virtute naturali. hic non solum appetitum facit convenibilē digestionem quoqz ⁊ cuilibet membro assimilationem: sed etiam cibi expellit superfluitatem. Cum ergo calor naturalis fit fortior dissolutio superfluitatis tertie digestionis fit sensui occultior. unde Dioscorus dixit: Sudor enim extra naturam fit. si enim cursus corporis secundum cursum nature fit: ⁊ natura cibo dominans ipsum vicerit non ad cutē superfluitas cibi mandatur sensibus. Sudor enim in laborantibus vel nimis exercitantibus: vel etiam in estivis ex nature fit fatigationibus. Cursus etiam corporis in hyeme ⁊ vere est convenibilis: si inquam temperatus sit: sin autem econtrario. Hypo. enim in fine huius libri hec tempora blasphemat: si non sint temperata. Virtus autem actionis caloris naturalis si cibum in stomacho bñ digerit testat̃ i hyeme

Oīs actionis cā dicitur eē calor naturalis.

Si nāi supra cibum fuerit fortis nō ad cutem cibi supfluitas mādat̃

13 me corp⁹ sz nālē cursū bñ se hēre: qz h tpe calor nāles augmētat̃ i interiori corpe. sōn⁹ fit lōgissim⁹ supfluitas tertie digestiōis dissolvit̃ vl' expellit̃ lz nō sētiat̃. fumosa qqz cū anhelitu: grossa cū urina egrediunt̃. Hipostasis g̃ urie fetulētior ē i hyeme q̃z i estate ⁊ q̃ztitas maiorat̃ urine: corp⁹ magis nutrit̃: caro augmētat̃: sanguis mltiplicat̃ ordiatione modū nō excedēte. Si enī h turbētur: oīa ɔ̃ria sequātur. Joanniculus Nā intelligitur res regens ⁊ custodiens corpus. Que a medicis: q̃ttuor dr modis. una ē vt⁹ regēs corp⁹: altera forma ⁊ cōpositio corporis: tertia complexio sui: q̃rta āt cōsuetudo nāe. Gal. Si q̃litas inqt vl' q̃ztitas corpis ingrat̃ i multitudie sanguis ⁊ carnis ex mlta comestiōe fit ⁊ ex digōne eq̃li nō solū stomachi sz ēt vēarū corpis ⁊ mēbror toti⁹ corpis: qd vulg⁹ i rei vitate exptū ē: purgās sanguinē i fine veris: ⁊ āte initiū estat: estate. n. supueniēte calidissima: maximū piculū se sbire estimāt: si nō se purgaverint: cū calor estat sanguinē dissolvat ⁊ chimos sp sparsim ebulire faciat: vene āt iculcātur: lz antea sibi cōvenientes esse videātur: vñ aut crepāt: aut putrefiūt: aut ad mēbra debiliora humores malos mittunt: qb⁹ phlegmones: herisipile: aliiue morbi fiūt: sz nāz ipsor hūor. Que oīa attestat̃ in h aphorismo hyp. in his inqt horis nō solū corpus plus digerit: sz ⁊ mlto plus cibor dādū ē sibi: qz cib⁹ ad cōparationē caloris nālis expetit̃ si nō subeat calor ext̃ne⁹ sic dixius: q̃ hūorib⁹ gnātis cib⁹ minuat̃. Hypo. nō idē h tractavit de vere sic de estate: qd tñ ego itactū relinq̃re nolo. Dico g̃ q initiū veris simili⁹ ē hyemi q̃z estati: ecɔ̃ vo finis. Aliquando ver totū ē frigidū: sic hyems aliqñ ca. sic estas: vñ ⁊ i initio veris oz cibū ordiari sic i hyeme ordinādū erat: sz tñ si totū friguerit ver velut i hyeme ordinādus ē. in veris fine ⁊ tuti⁹ caloris: ordināda ē dieta sic in estate. si mediocre fuerit mediocritas diete tenēda ē: q̃ oīa sanis sunt ordināda vel obsuāda: post enī ifirmor subinferet̃ dieta.

Urie hypostasis g̃ sior fetulentior qz ē in hyeme q̃z i estate.

Initium veris similius ē hyemi q̃z estati: econtra vo finis.

16 Precedēs aphorism⁹ de q̃ztitate cibi: sbsequēs de q̃litate tetigit. i q̃ mlta iuvamēta sb breuitate idux̃t hy. Primū quō febricitātes oporteat nutrire dixit. scd̃o q̃lit̃ nutriant̃ sani. Res. n. ex̃ nāz p ɔ̃riū ducēda ad sua ppaz nāz: opari cɔ̃rio istruit: nālia. n. sz silitudinē st ɔ̃servāda. i febrib⁹. n. qz febris ē morb⁹ calidus ⁊ sicc⁹: cū febris nihil aliō fit q̃z calor nālis mutat⁹ i igneū hūida dieta dabit̃. in nā. n. exñte ex etate vl' ɔ̃suetudie hūida nō sz ɔ̃riū sz sz silitudinē dieta ē dāda. Oz. n. nāz corpuz custodire ⁊ ñ minuere nec mutare: sic i morb facē ē. Qui vo i hydropicis cū febribus repugnare hy. arbitrāt̃: q ñ hūidis sz siccis dietant̃: inordināda maxie dieta desipierūt: q̃ mltū h loco necessaria ē: sz i magategni h a nob apti⁹ explanata st ubi singli morbi simplices simplici medicamie medicabūtur cōpositi cōposit̃ vl' eq̃lib⁹: vl' uno magis alto min⁹. Hydropici vo cū febribus sic medicādi st sic pleuretici ⁊ sanguinē screātes ut ptisici: qb⁹. s. pleureticis dāda ē sicca dieta: ptisici hūida. hi. n. duo morbi q st ɔ̃rii ɔ̃riis idigēt medicamib⁹. In his ɔ̃riis duob⁹ oz ut fortior medicet̃ pus. alt vo ñ negligat̃ sic ēt hydropici cū febrib⁹ ɔ̃riis necesse ē medicētur sic i cōposit̃ fit infirmitatib⁹. Hy. āt lz repbēsus: h tñ ñ neglexit: sz h ponit ptē p toto: ⁊ aliqñ ecōverso posuit sic i aphorismo etatē ⁊ cōsuetudinē ponē: cōplexionē tñ itellexerit nālē: tps quoqz ⁊ regionē. itidē ⁊ i aliis locis faciēdū: neqz hy. obviādū. Si g̃ corp⁹ ex̃ nāz exierit medicādū ē ɔ̃riis ⁊ reducēdū sanitati. si vo nāz suavaverit i sanitate custodiēda ad laborādū erit. sic. n. auctorizavit hy. de qbus plani⁹ i megategni dixius. 17

Nālia sm silia st conservāda. s. rez ex̃ nāz sūt ɔ̃riū ad ppriā naturā ducēda.

In duob⁹ modis ɔ̃riis oz ut fortior medicetur pus al tero nō neglecto.

Cum superius de quantitate ⁊ qualitate ciborū sufficienter disputaverit: ordinem quoqz dandi reticere noluit. nō enim satis ē hoc solum scire infirmo cibum multū sive parū siccativum sive humectativum esse

Declarat que confideranda sunt circa tẽpus exhibitiõis ipsius cibi

dandum: nisi hic scias cui semel aut bis aut amplius sive minus dandum sit: quod intelliges ex etate tẽpore aut consuetudine ⁊ regione sicut superius diximus esse secundum quantitatem: ⁊ qualitatem vnde subintulit: Dandum vero est aliquid tempori hore ⁊ regioni: vbi monstrauit si mł'toriens vel paulatiꝫ: vel non etiam dandum sit. Quibus etiam disponẽdis qualitas morbi: virt⁹ quoqꝫ infirmuꝫ primis cõsideranda est: deinde tẽpus: etas: consuetudo ⁊ similia: que quomodo fiant in presenti dicam.

Estate ⁊ autũno cibos grauissime ferunt: Hyeme vero facile. Vere vero secundo.

His qui in circuitibus exacuũtur: nihil dare neqꝫ cogere: sed auferri ex appositis ante crisim.

Ea quorum crisis fit: ⁊ quorum facta ẽ equaliter nõ mouere neqꝫ nouũ facere neqꝫ farmaciis neqꝫ alüs ꝓuocatõibus uti sꝫ sinere.

Si virtus infirmi sit debilis ⁊ qualitas corporis corrupta sit vel minorata sit: parũ cibi: ⁊ multotiẽs dãdum erit. Paruitas que virtus est defecta: que semel non multum cibum sustinet. Multotiens dandus erit: qꝛ corpus minoratum multam refectionem expectat vt crescat. Corruptioni enim necessaria est restauratio ⁊ cum temperamento. quod si virtus sit defecta: corpore non extenuato vł minorato: ⁊ chimis naturalibus nõ corruptis vel etiã abũdantibus oportet vt paulatim detur ⁊ parũ. Similiter virtute existente forti: chimis vero multis ⁊ temperatis idem erit faciendum. Uirtute autẽ forti existente: ⁊ corpore corrupto vel tenui multus cibus ⁊ multotiens erit dandus: mł'ta enim refectione indiget corpus: qꝛ virtutis sue fortitudo digerere eam põt: q̄ si nobis interpollatio febris obuiauerit: neqꝫ multotiẽs cibus dandus erit: neqꝫ multus: sꝫ ipꝫ debemus dare paulatim. Si ergo fortis virtus ⁊ morbus ex abundantia fuerit: paruus detur cibus: ⁊ paulatim. licet enim digestiua virtus fortis sit: tamẽ propter abundanteꝫ morbum parum damus. Cibus ergo dabitur secũdũ qualitatẽ morbi ⁊ virtutẽ infirmi: secũdũ tẽpus quoqꝫ etatẽ et consuetudinẽ ⁊ regionẽ: ⁊ similia his ciborũ erit quantitas ordinanda.

Cibus dãdus est ꝑm morbi q̄litatẽ ⁊ virtutis infirmi tenoreꝫ tẽpus ⁊c.

In estate enim cibus multotiens dandus est ⁊ paucus. multotiens quidem: quia indiget propter sepissimam resolutionem: partim propter virtutis defectum. In hyeme multus ⁊ paulatim dãdus est. multus propter virtutis fortitudinem: paulatim quia non indiget sepissima refectione cum non possit digerere. Sanos autem iam diximus hyeme melius posse digerere propter calorem in interioribus latentem. medio vero vere ⁊ appropinquante iã estate parum cibi magis: ⁊ longis debemus dare interuallis.

Uer morbo de plenitudine assimilatur.

Hoc enim tempus. s. ver morbo de plenitudine assimilatur: quia chimi in hyeme coadiuuati dissoluuntur effluẽtes per totum corpus. Idem quod diximus de tempore: in morbo faciendum de plenitudine. Parum enim cibi si virtus sit fortis longis damus interuallis. Similiter etiã in vere faciendum ẽ maxime febricitantibus: de quib⁹ hyp. in hoc loco sermocionatur: de sanorum enim dietis iaꝫ diximus.

Autumnus morbo de hũorũ corrptione assimilatur.

Autumnus morbo de humorum corruptione assimilatur: vnde ⁊ febricitantes laudabili cibo hoc tempore: ⁊ sepissima indigent refectione. in virtute forti multus cib⁹ ⁊ multotiens erit dandus: in defecta multotiens ⁊ paruus Secundum hoc etiam etatem: ⁊ regionem ⁊ consuetudinẽ ⁊ cõsimilia considerare oportet. Secundum qualitatem inquam morbi: ⁊ virtutem infirmi: cum hec virtutem augmẽtent ⁊ confortent: vel minuant: ⁊ debilitent: q̄litatem quoqꝫ ⁊ materiam morbi augent vel minuũt: vel in malas qualitates conuertunt. 18

Quia de sanis est locutus: de egris loquitur. Estate ⁊ autumno: quoniam tunc calor ad exteriora egreditur. Autumno vero quia tunc idem calor in qualitate tẽporis dissoluitur. Hyeme vero concluditur. Uere diuisus est calor intus in nobis ⁊ foris grauiter ferunt: propter apertionem pororũ. Hec verba non vt quidam putãt sunt duplicata. Quidam enim: quia dixit ventres hyeme ⁊ vere calidissimos natura esse: hic võ. estate ⁊ autumno cibos grauissime ferunt: putant verba esse duplicata: sed non est ita. Cum autem superius per tempora anni quantitatem ⁊ ordinationẽ diete in infirmis ⁊ sanis eẽ intellexit: hic necesse fuit dicere multuꝫ cibum semel datũ scilicet hyeme n̄ nocere: qꝛ ferunt facillime. in estate vero difficillime: cuꝫ extra corpus calor naturalis exeat ⁊ vt⁹ defecta sit: vnde caueatur ne mł'tu subito detˀ cibus.

Cã qꝛ cibus mult⁹ estate exhibitus noceat

De aliis vero temporibus scilicet vere ⁊ autumno dico q̄ autumnus in natura sui assimilatˀ estati: ver vero hyemi: q̄ potest intelligi: quia in autumno corpus incipit refrigerari: ⁊ pori claudi: vere quoqꝫ dissolui ⁊ rarefieri pori. Hec autem satis innuit Hypo. non ergo eadẽ duplicauit. Item qd prius superius dixit: in sanis dedit intelligi: hoc autem attinet infirmis. 19

Omnis ordinatio diete vniuersaliter triplex est: in quantitate: in qualitate: ⁊ quando debes dare. in duobus precedentib⁹ in febrium interpollationibus nulla auctoritas datur ab hypocrate. Tertium. i. quando debeas dare multum in his adiuuat nos.

Circa ordinationeꝫ diete tria sũt cõsideranda.

Unde ⁊ in circuitib⁹ idest interpollatiõibus ab hypocrate dicitur. Portendũt interpollatiõibus inquit quo tẽpore cibus dari debeat. Si eniꝫ ĩterpollate febres vnũ tẽpus custodiant: ⁊ ipsum interpollẽt: tunc nihil erit dandũ. Sed si vnũ tẽpus nõ obseruauerit: tempora cibum dandi secundum q̄ oportet non possunt certificari. vnde hypocrates his qui in circuitibus exacuuntur nihil dari precipit. Precipit ergo nobis neqꝫ incipientibus: neqꝫ presentibus: neqꝫ ad capiendum appropinquantibus morbis cibũ dari debere. Quod dixit: Ante crisim vel ante horam accessionis: vel ante statum: vel ante veram crisim intelligi debet. Quodcũqꝫ autem horum intelligas satis esse constat: sed intẽtio sua fuit non ante accessionem aliquid dari. Superius enim de statu dixit cum quo nec ante crisim reticuit. hic autẽ de accessione solum intellexit hypo. 20

Postquã de ordinatione diete expleuit: vnde natura debeat dimitti operari ostendere incipit: vt faciat secundum q̄ oportet in firmis: obtestatur autem ne aliquod adiutorium preoccupantes festinemus: nisi solum diete ordinationibus: etiam ostendit quando natura nõ permittatur operari sed potius debeat adiuuari. Dicit igitur: Ea quorũ crisis fit ⁊ quorũ facta est equalit̄ nature sunt permittenda: vt secũdũ q̄ oportet facere faciat: neqꝫ nos de ea intromittamus impedienda: sꝫ si natura moueatur ad crisim non perfecte neqꝫ complete oportet nos quod de motu suo minuitur complere. Unde idem in libro de chimis quo in libro ad idem intendit. Crisis inquit perfecta est: vbi natura currat secundum q̄ oportet: neqꝫ de numero significationum laudabilis crisis aliquid mutet. Quarum prima hec est: Crisis melior est cum purgatione q̄ꝫ cum apostemate: Secunda chimos purgans nociuos qui sunt causa morbi ⁊ dominãtes corpori: melior autẽ ẽ aliq̃ sibi opposita. Tertia

Nota hic cõditiones bone crisis

significatio crisis eũ que cum purgatione necessaria recta sit. i. procedens de loco morbi: que melior ẽ contraria sibi. Quarta crisis que est cum lenitate ⁊ quiete corporis: ⁊ hec est melior sibi opposita. Quinta ẽ post apparationẽ coctionis que melior ẽ sibi opposita. Sexta in die cretica que laudabilior est sua opposita: q̃s oẽs i crisi perfecta eẽ oportet: si enim minus sit una vel alia vl' plures: sive crisis cursum excedat neq̃ pfecta crisis eẽ creditur neq̃ certa. 21

Que ducere oportet undecũq̃ maxime natura repit inde ducere per convenientes regiones.

Digesta medicari ⁊ movere nõ cruda: neq̃ in principiis: nisi sint furiosa. multa vero nõ sũt furiosa.

Que egrediuntur nõ multitudinẽ cõsiderare oꝫ: sꝫ quõ egeruntur ⁊ si q̃lia opꝫ purgari purgentur ⁊ confert ⁊ bene ferũt. Et ubi opꝫ usq̃ ad defectionẽ ducere ⁊ hoc facere si sufficiat egrotemus.

In peracutis passiõibꝰ raro ⁊ i principiis farmaciis uti: ⁊ hoc prius bene diiudicantes facere.

In his intelligere nobis innuit purgationẽ humorum: qui materia sunt morbi: quibus aut crisis est imperfecta: aut imperfecta futura est. Et etiam monstrat per que loca purgari oportet: ex quo duo significata monstravit: unum. s. naturam mẽbri: per quod purgatio debeat fieri. alterum quo humores fluere debeant. Dicit ergo. Undecũq̃ maxime natura repit. Loci vero per que apte sũt purgationes sunt hec: stomachus: intestina ⁊ vesica: vulva: matrix: cutis: item fauces ⁊ nares. Cum enĩ cerebrũ debeat purgari: purgabitur fluxu sanguis qui ex naribus fit maxime morbo oppositis: ꝙ si nõ contrarie. Currere chimos ad loca sibi non convenientia est: ut cum membrum nobilius sit ⁊ sensibilius ⁊ ad patiendum suspectius: ꝙ si per se purgare velimus maius damnum q̃ si crisis absit incurremus verbi gratia. Si in epate sint chimi morborum generativi: quos purgare necesse sit: conveniens locus erit stomachus. ⁊ inferiora ipsius meliora sunt cũ egestionibus q̃ superiora cũ vomitu: vel renes vl' vesica: ꝙ si chimi superius ad pectus concurrerint: ⁊ ad pulmonem sive ad cor pervenerint: non signum laudabile erit. Unde ⁊ medicum investigare oportet: ubi natura humores destinare velit: ꝙ si ad apta loca miserit: preparet viam ipsis: ⁊ succurrat eis: si ãt aliter quocunq̃ modo repugnet eis: ⁊ ad apta loca mittat. 22

Enumerat loca per que sĩt apte fieri purgationes.

Si ad loca nõ apta humores nã destinare vellet ei repugnes.

Cum medicari dicat: consuevit intelligere laxativa: sed ꝙ dixit furiosa: abusive posuit: cum ab animalibus mutuatus furiosis humoribus hoc tribuat. Cum enim animalia ad coitum furiant. in loco uno stare non possunt propter nimiam sui concupiscentiam que movet ea ⁊ facit furiosa ⁊ nocens eis. Itidem ⁊ humores aliquando se movent: ⁊ infirmo nocent de membro ad membrũ currentes: neq̃ egrum permittentes quiescere: actionem nature disturbantes: qui sint huiusmodi oportet eos purgari: si autem quiescant ⁊ in quibusdam membris abundantes se non moveant: neq̃ medicamentis movendi sunt quousq̃ maturati fuerint: quibus maturatis natura nos magis adiuvat in illis expurgandis. aliquando enim natura post morbum maturatum dividit humores: eorum expellẽs superfluitates: que sunt nocive ⁊ morbi cause: quod i tempore crisis solet evenire: cum tamen natura perfecte ad crisim moveatur: non indiget medicaminibꝰ. Si autem imperfecte: oportet nos eam magis adiuvare ⁊ minorationem sue virtutis explere: ut crisim faciat perfectam cum utroq̃. i. natura ⁊ medicamine. Nos autem in libro de virtutibus naturalibus naturam cuiuslibet membri quattuor virtutes habere monstravimus: appetitivam videlicet allicientem ⁊ elicientẽ sibi convenientia: alteram contentivam circundantem ⁊ continentem ea: digestivam decoquentem ⁊ immutantẽ digerenda: expulsivam expellendam nociva a se. Item mõstravimꝰ ꝙ quelibet medicina laxativa attrahit sibi silia. q̃z bene autem nos hypocras adiuvat: cum nõ nulla furiosa esse dixerit: quod patet experimentis. raro. n. est de membro in mẽbrum currere humores: maxime in uno eodemq̃ membro gerentes: in quo permanentes usq̃ ad finem morbi excoquũtur ⁊ digeruntur. Hic autem aphorismus raro in libro invenitur: sed eum inveni in libro de chimis. 23

Cuꝫ aĩalia ad coitũ furiant: in uno loco stare non pñt.

Unumquodq̃ mẽbrũ quatuor hẽre virtutes monstravit gal. in libro de virtutibꝰ.

Oportet purgãda quãtitates habere distinctas ⁊ diffinitas: sive naturalia sive artificialia sint: ⁊ sicut qualitates fuere assimilãtes materie morbi: sic ⁊ quãtitates secũdum quãtitatẽ materie debẽt esse purgãtes. Qualitates vero purgatiõis superius mõstravimꝰ ubi in perturbatiõibus vẽtris diximus que spõte fiunt. purgatiõum vero quãtitates nusq̃ usq̃ huc tetigimus. In hoc ergo aphorismo posuit signa quantitatis purgationis. si enim tãtũ materia ⁊ causa morbi purgetur: infirmus quiescit levius: sed si cum re naturali purganda misceatur: gravatur ⁊ angustiatur ex necessitate ĩfirmus: cuꝫ sua deficiat virtus: unde nõ ex quãtitate purgãda tãtum cõsiderẽtur: sed ex dicẽdis significatiõibus. i. levitate ĩfirmi quiete: ⁊ nocitorium exeũtium qualitate. Quod dixit. usq̃ ad defectiõem ducere oportet: utile est: sed dãde sũt significatiões quomodo fieri debeãt: quas cognoscemus experimentis ⁊ rõnibus affirmantes. Quam defectionem tamẽ hypo. testatur videamus prius: an illam. s. que de phlebotomia vel alia venit medicina: vel ex humoribus acutis existẽtibus ĩ ore stomachi anteq̃ medicamẽ ad os stomachi veniat: aut ex ipso medicamine mordicante: de huiusmodi enim necesse est defici. Sed cum he defectiones soleãt cõtingere ante oportunas purgatiões: nõ videtur esse sufficientes. Similiter febricitantes quãdoq̃ patiuntur defectionem propter angustias ingentes ⁊ propter eorum assiduum surgere ⁊ eorum monere. Unde q2 aliquãdo he defectiões nõ sufficere videntur phlebotomandos puto oportere. Intẽdit autem hic defectionem. i. purgationis quãtitatem: sicut in acutissimo apostemate: ⁊ in febricitantibus peracute: ⁊ maximo dolore: non tamen temere nos intromittamus: nisi cum virtus custodiat: qd innumerabiliter experti sumus: ⁊ maximum iuvamentum invenimus. Cum enim phlebotomamus usq̃ ad defectionem in peracutis febribus. refrigeratur corpus ⁊ febris extinguitur: plurimis ventres solvuntur: sudores patiuntur: ⁊ multi perfecte sanantur. in maximo ergo dolore nulla medicina perfectior hac defectione. Oportet autem discernere ubi phlebotomare: ⁊ ubi dare farmaciã oportet: qd diximus ĩ libro de phlebotomia. 24

Si res ch morbi causa mixta evacuabitur ex necessitate infirmꝰ angustiabitur.

Nota de phlebotomia usq̃ ad sincopi.

Ante dixit hypo. materiã purgare nõ crudam: hic autem mõstravit purgatiões necessarias ab initio ⁊ tãtum ĩ peracutis febribus: ⁊ raro cuꝫ furiose sint passiones: ꝑcepit vero fieri cũ maiori cõsideratione: in diuturnis aũt morbis purgatiões expectãtur a signo coctionis. Quod autem dixit. Bene diiudicantes facere:

quid intenderit debemus perpendere. s. an intenderit corpus infirmi ante purgationem parare vel expectare naturam operari: ut corpus farmacie apparatum sit: an aliqd aliud portenderit: sed quicquid ipse consideravit maxime custodiendum ⁊ cavendum est nobis in purgationibus huiusmodi. Si enim detur non secūdū ꝙ oportet in acutis febribus: periculosum est valde.

Si qualia oportet purgari purgētur: ⁊ cōfert ⁊ bene ferunt. Si vero contrarium importune.

In quo morbo somnus laborꝫ prestat: mortale. Si vero somnus iuuerit nō mortale.

Nō d nā cuiuscunqꝫ laxatiui.

Omne enim laxatiuum ſm se calidum ⁊ siccum est: vnde febres generantur. non ergo necesse est dare medicinā calidam ⁊ siccam: sed refrigeratiua ⁊ humectatiua detur. Non ergo farmacia in febribus causa caloris earum ē adhibēda. satis enim bene perpendimus: quia multum noceret infirmis: sed tamen danda est causa chimorum qui materia sunt febrium: cum purgationem intelleximus plus iuuantem ꝙ̄ angustie timorem: quod fit cum materia morbi sine corporis nocumento potest purgari: in quo perquirendum si corpus farmacie sit paratum. Quorum eniꝫ morbi ex nimietate sunt pinguedinis: vel multis cibariis grossis ⁊ viscosis: vel ex tumore: vel extensiōe sub diaphragmate: vel nimio calore vel alicuius mēbri apostemate. hypo. in libro regiminis acutorum. Multi inqꝫ horum ad purgationem apparati sunt supple in principio. Ubi ergo purgatio conuenit nullum horum oportet inueniri. Conuenit enim chimos subtiles ⁊ faciles esse ⁊ sine viscositate: ⁊ viam exeuntium apparatam esse: ⁊ sine cōstipatione: quod totum aliquando est artificialiter faciēdū istud hypo. hic intendit: ⁊ in sequenti aphorismo confirmabit. in egritudine autem acuta: non nisi in principio farmacia danda est. i. in die prima vel secunda ad plus: qꝛ non tantum spacium vt corpus ad hoc paretur suscipiendum. Quod si esse posset: mellicratum bonum dare foret: in quo coquantur hysopus: calamentum: ameos: ⁊ similia. Hac igitur de causa raro hypo. precipit dari farmaciā in egritudine acuta: maxime cū sit furiosa: que si sint: corpora cauenda non essent apparata: neqꝫ acumē morbi dabit spacium apparandi. 25

Qui morbi sunt in principio purgationi incepti.

In egritudine acuta non nisi in principio diuidenda ē farmacia

Iste aphorismus in precedentibus est explanat⁹ vbi. In perturbationibus ventris ⁊c̄. dicit. Sꝫ quia de artificiali purgatione dicebat hic ⁊ qualiter debeat fieri diffiniuit: neqꝫ graue fuit sibi repetere. Quod si ante dixit: adhuc tamen repetit vt recordemur quod prius dixit. Et qꝛ in precedenti aphorismo artificialem solā tetigit: hic vtranqꝫ intelligendam innuit.

Finit particula prima.

Incipit particula secunda. 1

Quod in hoc loco per laborem nocumentum intellexerit: ex subsequentibus monstrat cūꝫ dixit. Si iuuerit: vnde ex opposito intelligendum est labor nocumentum. Nocumentum vero somni duobus modis ē: vno modo vniuersali cum in initio interpollatarum febrium infirmus dormierit. Altero particulari cum in morbis quibuslibet infirmis. Hunc hypo. hic intendit: cum prim⁹ neqꝫ nocumentum: neqꝫ mortem portendit: sed poti⁹ in initio naturam porismi iuuerit. Calor enim cum chimis in initio interpollate febris interiora petit: sicut idem alias innuit: maxime si quis rigorem habuerit: tremorem quoqꝫ ⁊ nimiam frigiditatem in corpore exteriori. Si ergo infirmus in initio interpolate febris dormierit prolōgantur huiusmodi accidentia: neqꝫ febris ad statum nisi post magnum laborem appropinquat. Si vero intus in visceribus alicubi apostemata latitant augmentantur.

Si infirmus in initio interpolate fe. dormierit prolōgabūtur ei accñtia.

Et si chimi aliqui ad stomachū currere solebant: nō solum non digeruntur: sed etiam augmentātur: quapropter infirmi hoc tempore non sunt dimittendi dormire: vt exteriora habeant spiritum ⁊ sanguinē ⁊ calorem: sicut etiam interiora. Redarguimur tamē a sophisticis obijcientibus nobis: quia nocere illud non a somno venit: sed a febrib⁹ quod tamen excitatione minuitur. magis autē sibi noceret si nō excitaretur: non tamē somn⁹ causa fuit nocumēti: sed ꝙ nō excitatus fuit: h ergo palam est non somnum in initio nocere febrium: sed potius auferens somnum minuit nocumentuꝫ: ⁊ facit suum iuuamentum ⁊ afferens somnum minuit iuuamentum. Alij vero dicunt ꝙ somnus nocet confirmantes hypo. non in initio febris somnū intendisse: sed quocunqꝫ tempore fuerit. Multum autem videtur iuuare maxime in febrium declinatione: ⁊ aliquando in statu: aliquando in augmento statui vicino. Si ergo nocet in augmento statui vicino: non est ad mortem eius fortis significatio. in declinatione vero nocens certum signuꝫ dat ad mortem. Si enim solentia iuuare in suo tempore tūc nō iuuent cum debeant iuuare: mala proculdubio ē eorum significatio. Nocumentum vero somni contrarium est iuuamento sui: cum non febrem minuat: sꝫ potius augeat: dolorem quoqꝫ nimiuꝫ maioret apostemataqꝫ augmentet. Et aliquando infirmus irrationabiliter in somno loquitur. cum vero excitatur infirmus in eadem vanitate permanet aliquando diu: aliquando stupidus surgit: neqꝫ nisi cum magna grauitate excitatur. Que omnia patitur ex chimorum pessimitatibus. Si enim calor naturalis in corpore chimis fortior fuerit: in somno eos digerit. Si autem debilior sit: ⁊ chimi eum vicerint: dominantur chimi in visceribus: vnde hec accidentia conficiuntur. Hypocrates vero intendit exteriora corporis in vigilijs calefieri: in somnis vero refrigerari in quo plurimi concordant philosophi. Somnus vero ⁊ vigilie interius vel exterius caloris naturalis fiūt adunatione. Si igitur calor in visceribus adunetur: neqꝫ materiam que morbi causa est vincere possit suis viribus: neqꝫ natura morbi causa supgrediatur certa mors significatur. Sed si eam vicerit natura: ⁊ sibi possit dominari: bonum quidem est sed non signum certum ad sanitatem: potest tamen dici infirmum propter hoc posse sanari: ⁊ alia de causa periclitari. i. si patiatur apostema in aliquo membro nobili: ⁊ apostema durum sit dissolui: inde quidem possibile est eum mori. Bonum ergo est vt dicamus: si laborem facit somnus: ꝙ mors significat. si autem iuuerit: contrarium faciet. ꝙ somnus noceat monstratur in epidimia: cuꝫ dicit. Multi inquit horum alienationem passi sunt ⁊ stuporem. alij vō propter somnum doluerunt. 2

Ubi desipientiaꝫ somnus sedat: bonum vbi verū prestat malum.

Quō tēpore sōn⁹ in se. iuuerit.

Si solētia iuuare suo tēpore nō iuuerit mala erit eorū significatio.

Si calor in visceribus adiuuetur neqꝫ mōbi māꝫ vicerit nā mors seq̄tur.

Hic superiori ꝯtinuetur vt vnus fiat aphorismus ita dicetur. in quo morbo somnus laborem facit mortale: si vero iuuat nō mortale. Si igitur alienationem somnus sedat bonum est: vnde iste aphorismus priorem videtur confirmare. Intendit autem hypo. bonum somnum esse si dolorem mitiget ⁊ apostemata siue febres: sed cum hec omnia intellexerit: periculosius quoddā vnum vnde alia intelligerentur nominauit.

Quidã medici arbitrati sunt esse malas vigilias excedẽtes modũ: sed somnũ nõ similiter qz somnus semp bonũ signũ ẽ. Nullus enĩ somn⁹ modũ excedit. Multi quoqz errauerũt putãtes stuporem longum esse somnum: Quibus non obuiamus: quia nunqz habuit vsus: vt stupor: somnus vocaretur longus: oportet ergo nobis cõcordent. Cũ ergo naturalẽ modũ excesserit: ⁊ sine stupore fuerit: lõgus vocabit' somnus: quem prius sensus facit. i. cerebri frigiditas: que si fit fortis commixta humiditati litargiaz facit: si vero siccitati cathalasiam idest congelationem facit. Ecõtra vigilie expmi sensus fiãt caliditate: que ex simplici fit complexione cerebro dominante: vel ex chorũ commixtione: quod in quibusdã libris nostris nõ explanasse meminim⁹: vñ hic tm̃ breuiasse sufficit. Sicut aũt quidã negãt somnũ excedere temperamentum: itidem de vigilijs putant sentiendũ. 4

Al quo cãt sonus

Al quo cãtur vigilia.

Somnus ⁊ vigilie vtraqz modo magis facta maluz.
Non plenitudo: nõ indigentia: neqz aliud quodcunqz magis natura fuerit nihil bonum.
Labores spontanei narrãt morbos.
Quicũqz dolentes aliqd corporis plurimũ dolorez non sentiunt: his mens egrotat.
Quecũqz multo tẽpore extenuantur corpora tarde reuerti consueuerunt: que vero modico modice.
Si ex egritudine sumens cibũ accipiens quis non conualescat: significari: quia corpus plurimo cibo vtitur. Si vero non accipienti hoc fit: significat quoniam corpus inanitiõe indiget.
Corpora vbi quis vult purgare: oportet fluxa manere.

Cum in precedẽtibus vnũ quoddã intellexit in hoc subseqũeti oĩa subintroduxit: ostẽdens sanitatẽ tẽperamẽtũ eẽ ⁊ equalitatem. Exiens ergo tẽperamẽtũ vel equalitatẽ: proculdubio incidit in infirmitatẽ: ⁊ si multũ egreditur morbus: si vero parũ cã morbi appellatur. 5

Nomẽ laboris nõ motũ nimiũ ostẽdit: sed quod nimi⁹ motus cõficit. Si ãt sine motu tale qd cõtigerit: nõ labor absolute sed potius labor sine cã manifesta appellãdus erit. Qui labor tripliciter dicitur sicut in libro de regimine sanitatis dixim⁹. Unus ẽ sicut dolor vulneris. Joãnicius. Uulnera apud helenes sunt incisiones carnis. i. seperationes iuncture quocũqz mõ fiãt. Secundus dicitur quasi dolor tetani. Terti⁹ velut dolor apostematis. Causa primi mali sunt chimi. Secũdi ipsorũ chimorum abundantia. Tertij vtrũqz: Quod cum ita sit necesse est his laboribus morbos nunciari. 6

Labor dicitur tripliciter.

Cum dolorem hypo. sepe consueuerit appellare: nõ hic dolorẽ intendit: sed causam doloris sicut in epidimia dixit: Dolores primi quos craton sustinuit fuerunt frigidi: posteriores calidi: per calidum ⁊ frigidum non dolorem itellexit: sed qualitas has que fuere cã doloris. Item hic significauit: apostemata enim calida: vt herispile: vulnera: incisiones ⁊ excoriationes: ⁊ contusiones: ⁊ quecunqz horum patiuntur infirmi: neqz sentiuntur mente egrotare eos faciunt. Neqz distat siue mentem: siue intellectum: sensum quoqz siue memoriam dicat. 7

Multies paruo tempore extenuãs corpora ex inanitione humiditatis corporis est intelligenda: nõ qp dissoluãtur solida mẽbra. Que vero multo tempore macrescunt carnem dissolui portendunt: ⁊ membra cibum per corpus diuidentia eunqz digerentia sanguinem quoqz generantia intelliguntur esse corrupta vt non possit cibus digeri quantitate corpori sufficiente. Unde cum necesse sit corpus refici cibo: multo plus oportet tempore reuocari. Hic aũt Hypo. intendit corpora sola humiditate extenuata: cum dieta cibi velocissime ad crassiciem reuocanda. Membra enim appetitiua: ⁊ digestiua credimus eẽ fortia. Finis huius aphorismi diuersus in diuersis inuenit' libris: sed tñ ad idẽ redit qñ modico modice: alibi que in breui cito reuerti consueuere. 8

Hic aphorismus ex breuitate vni⁹ verbi est obscurus: quod vsuale fuit asiam inhabitantibus ⁊ est adhuc vsuale. Et est illud Accipiens: dicentes enim Accipiens desiderãs intelligunt seu volens. Non desiderantes enim cibum non accipientes dicũtur: desiderantes ⁊ ex eo corpus implẽtes dicũtur accipientes. Si quis ergo exiens ex egritudine cibum desiderans ⁊: accipiens non reuocat corpus ad pristinam sanitatem: cibo accepto corpus non nutritur: sed aggrauatur potius. Non cibum desiderans: neqz accipiens quantum sufficiat: humores malos sic habere significat: quibus non purgetur: corpus ad virtutem priorem non reuocatur. Hypocrates autem in libro hoc ⁊ multis alijs humores multos phlebotomia minuendos innuit: sed si fit vnus pharmacia minuatur. Quod cum ipse probasset: ⁊ alibi dixisset duos aphorisimos subintulit: in quibus finem huius aphorismi de vtraqz euacuatione explanauit: Si inquit cibum non accipienti hoc fiat: significat quoniam corpus euacuationem indiget. Multi discordant libri de his duobus aphorismis in fine sui ordinis. Qui autem sic ordinauerunt: melius disponunt. Non pura corpora quantumcunqz nutries magis ledes vt continuẽtur verba sic: Si cibum non accipienti hoc fiat: quia inanitione indiget: significat quia non pura corpora quantumcuqz magis nutries: magis ledes: sed cum libros reuoluerem ⁊ in eis ita sicut modo libri habent reperirem: sicut inueni ita diuisi ⁊ explanaui. 9

Si iplures sunt in corpe humores phlebotomia sẽ minuẽdi. Si vero vnus sit humor farmacia.

Multi medicorum flura facere arbitrati sunt: vt vomitu medicandos antea eos ad vomitum preparemus cum aqua calida: ⁊ humidis ⁊ fastidiosis cibarijs cibare ⁊ sic tandem medicinam dare. Quibus vero farmacia danda est: ventres mollificentur: ⁊ ventres ad relaxationem apparentur. Sed non tam vilis fuit intentio hypocratis. aliud enim maius ⁊ magis necessariũ hic preuidit: quod multis multotiens probauimus experimentis. Subtiliandi enim sunt humores grossi ⁊ viscosi: etiam aperiendi pori: quibus valeant currere: ⁊ tuz medicaminibus extrahi ⁊ expelli facile temperata medicina: qua non conturbetur natura: quod qui neglexerit ⁊ ad medicinam tantum intenderit: humores grossos ⁊ angustiosos reddit cum nimijs torsionibus: defectiõibus quoqz ⁊ vertiginibus multis ⁊ pulsibus inordinatis ⁊ similibus: que quando sicut in quodam libro nostro exposuimus. Hic autem hypocrates intendit corpora. s. fluxu: vomitu vel solutione purganda facere mollia: vt relaxet: aperiatur: subtilietur ⁊ dissoluatur materia. 10

Anteqz corp⁹ euacuem⁹ prius ipsum preparamus ⁊ humores: et poros.

- Nocumētū cuꝫ cibo maximū afferres malis stomachū humorib⁹ repletū hn̄tib⁹.

Qui subeuntes corpa nō pri⁹ mūdificata corrūpūtur malis humorib⁹: quorū quātitas necesse est vt augmētetur: ⁊ qualitas nō mutetur. Hoc plurimū patiūtur quoꝝ stomachus malis redūdat humoribus: ⁊ sunt patiētes id quod supius dictū ē: Si ex egritudine cibū accipiēs quis nō cōualescat hoc fit ⁊c. ij

Dāniculus Liqda cibaria pluria p potū hic intellexit. galienus: Cū Hypo. hic itēdat de his q corpa sua erāt refecturi: ⁊ quorū corpora erant reficienda: vt ad idē redeāt in quo fuerāt sani: hic ostēdere voluit cibaria hoc facietia. Dixit. n. in quodam libro d̄ cibarijs: Qui cito vult reintegrari ad hoc quod fuit: optimū ē humidis repleri. q v̄o celeri⁹ vult refici potu reficiatur: qui vero adhuc celerius odore. Nō tn̄ absolute intelligēdū ē q̄ dixit ibi humidis. Hic āt potu: sed potius illa q̄ corporis sunt nutribilia: ⁊ grossis cibarijs ad nutriēdū vicina: sicut vina grossa. Uinuꝫ āt aquosuꝫ ⁊ subtile atqꝫ albū naturaliter ē aque vicinuꝫ ⁊ illius virtuti vicinatur ad nutriendum: vnde vrina prouocatur: nec corpus inde nutritur nisi paruissimum quid. Grossum vero ⁊ rubeum vinū nutribilius est ceteris: implens cito corpora obnoxia inanitioni idest victa ⁊ lesa per inanitionem. Quicunqꝫ autem quomodo cibus digeratur intelligit liquida cibaria nutribiliora ⁊ faciliora corpora perpēdit. 12

- Qui cito vult reintegrari optimū ē humidis repleri. q v̄o celeri⁹ potu ⁊ qui adhuc citi⁹ odore.

Non pura corpora quātūcūqꝫ nutries magis ledes.

Facilius est repleri potu q̄ cibo.

Que relinquūtur in morbis post crisim subuersiones facere consueuerūt.

Quibuscunqꝫ crisis fit: his nox difficile est ante acumen: superueniens vero leuior vt in pluribus.

Hic aphorismus superiori continuatur quo dicit. Si ex egritudine cibum accipiens quis nō conualescat ampliori cibo corpus vtitur. Si aūt cibuꝫ non accipienti hoc fit: euacuatione indigere significat Uult enim ostendere quare quidā cibū abhorrent: ac si diceret. Siquis cibū accipiēs nō conualescat euacuatiōe indigere significat: q2 que relinquūtur in morbis post crisiꝫ subuersiones facere consueuerūt: ⁊ que relinquūtur ſm intellectū hypo. mali considerantur chimi: quibus lōgo tēpore putrefactis: necesse ē febres generari. - Ois enī humor extraneus qui nō de naturis corporū eē cōprobatur impossibile ē q̄ ea nutriat: sed potius in putredinē mutatur: q2 si in locis calidis congregetur ⁊ fortior ⁊ velocior efficitur. 13

- Ois humor extraneus non de natura corpis esse cōprobatus impossibile est q̄ ea nutriat.

Crisis ē velox ⁊ vehemēs motus morbi: cū infirmus ad mortē vel ad salutē deducitur. Est āt cū natura diuidat a bonis nocitura ⁊ ad expellēduꝫ faciat apparata: qd̄ cū fiat necesse ē q̄ infirm⁹ patiatur angustias: ⁊ morbus duresćat. Nocte aūt plus apparet: cōsuetudo eni ē humana vt nocte dormiat. si enim angustia somnū auferat: facilius hora quietis apparēt pericula. aliquādo tn̄ apparēt picula in die: q2 crisis debet eē in nocte Quod āt postea dixit. Supueniēs v̄o leuior vt in pluribus in qbusdā libris nō inuenit̄: p qd̄ tn̄ crisis itelligit̄ q̄ ad salutē portēdit̄: ⁊ bene dixit hyp. cū post hūoris expulsionē necesse sit subseq getē ⁊ leuitatem corpis. Crisis v̄o oīs plus attinet sanitati q̄ȝ morti: nisi morbus sit pestilentialis. 14

- Diffinitio crisis.

- Crisis oīs plus attinet sanitati q̄ȝ morti

Diuersitas egestionū ⁊ mutatiōes earū significant purgatiōes diuersoꝝ ⁊ multoꝝ hūoꝝ: fiduciāqꝫ sanitatis: ⁊ mūdificationē corpoꝝ nisi cū trāsmutant̄ i malū. Si. n. significēt dissolutionē corpoꝝ ⁊ dissolutionē solidorū mēbroꝝ ⁊ corruptionē ⁊ putredinē corꝝ: malū erit sicut hy. i ꝓnosticis dixit: cū egōnē tetigit pinguedis: quā significare dixit substātialis humiditatꝭ dissolutione. fetentē quoqꝫ dixit egestionem: que corporis portendit putredinē. 15

In hoc aphorismo duo opposita videtur eē apposita: qb⁹ oppositis necesse ē nos rn̄dere: sꝫ cū vnicuiqꝫ opposit orum partē q̄ȝdā sui subtraxit per partes positas voluit itelligi reticitas. Si āt reticitas h posuerim⁹: talis verborum suorū erit itellect⁹. Ubi fauces egrotant: aut pustule: seu vl'nera certificātur: egestiōes siue alia a corporib⁹ expulsa cōsiderētur. Si enim colera dominatur corpori: corpus infirmabit̄: neqꝫ certi sum⁹ vtrū nutrire ipsuꝫ debeamus: q̄ si exeūtia sint similia sanis: corpus erit pro certo nutriendum ⁊ sanum. Unde autem hoc sic eē hipo. intellexit oportet hic subijci. Natura enim animalium regitiua aliquando de mēbris nobilib⁹ humores malos expellit cum vomitu ⁊ aliquando cuꝫ vrina: egestionibus quoqꝫ vel pororum apertionibus idest sudore: q̄ si eos opilatos inuenerit: ⁊ materia expellenda grossa ⁊ viscosa fuerit: non potest a natura expelli: vnde causa latens sub cute corporis: inde pustulas ⁊ vulnera necesse est generari. ↑ fauces autem facile suscipiunt humores decurrentes a capite: vnde subsequitur eas infirmari. oportet igitur considerare vtrum natura omnes illos humores ad debilia membra expulerit ⁊ nil inde in corpore remanserit: quod intelligitur per exeuntia a corporibus. Si enim natura malos humores non expulerit est necesse egestionem colericam dominari: quia pustule vel vulnera ex incensione sunt sanguinis: que incensio propter coleram rubeam fit. Hypocrates autem hic monstrauit corpus prius debere mundificari q̄ȝ nutriri. corpore enim nondū mundificato ⁊ nutrito: magis fit lesio. Si autem corpis exeūtia sanis sunt similia: humores puros in corpore significant. 16

In ventris fluxibus mutatiōes egōnuꝫ iuuāt si nō ad mala transmutantur.

Ubi fauces egrotāt: aut pustule i corpore nascūtur: cōsiderare oꝫ egestiones. Si enim colere fuerit corpus egrotat: si vero sanis similes: certum est corpus nutriri.

Ubi indigentia nō oportet laborare.

↑ fauces facile recipiunt humores a capite currentes.

- Corpore nūdū mundificato et nutrito magis fit lesio

Certa fames est: cum homo cibo indiget: vnde immensus sequitur appetitus: famem autem Hypocrates indigentiam nominat in secunda epidimie particula. Helenes inquit Cuꝫ propter indigentiam comederunt legumina secuta est eos debilitas pedum: ergo indigentiam omnem siue coactam siue voluntariam famem nominat: vbi dixit: Humiduꝫ habens corpus oportet vt indigentiam medicetur qua humor desiccetur. Item in pronosticis. Oportet infirmum interrogare si solutionem ventris vel indigentiam habuerit. Ubicunqꝫ ergo indigentiam nominauit: cibi paupertatem intellexit. Ubi ergo indigentia: non oportet laborare q̄ qui in die māducare nō hēt non oportet vt laboret. Laborare aūt nimiū dicitur mouere quod alibi exercitium dixit. ↑ Cibus ergo semper īmoderatū exercitiū precedere debet vel preoccupare: quod vniuersaliter in sanis ⁊ in infirmis ē faciēdū. Sanis. n. nō iniūgēdū ē laborare ⁊ ieiunare.

↑ Cibus sp oꝫ īmoderatū exercitiū precedere.

Item infirmorum corpora non magno motu sunt fatiganda & bene ieiunia: neque pharmacia neque phlebotomia ieiunantibus est necessaria: quia his motibus deficit virtus & dissolvitur: sive sanus fuerit quis: vel infirmus. Hy. autem hic intendit ut virtus infirmi vel sani servetur sicut in libro de dieta. Virtus inquit una est: & non una: Una genere & multiformis: & non una specie.

Ubicunque cibus preter naturam intrat: ibi egritudinem fecit: manifestat vero sanatio.

Quod hic dixit in alio aphorismo monstravit cum dixit. Non plenitudo: non indigentia vel alia res si exeat naturam laudabilis est: sed hic dixit de sola plenitudine nature posse excedente. Quod autem dixit preter naturam: ad operationem alterius apposuit plenitudinis que comparatio duobus fit modis: vel enim ad largitatem vasorum: vel ad tenorem virtutis corpus regentis: quia autem cibum preter naturam intrantem dicit facere egritudinem: ob hoc subintulit: ne arbitremur stomachum excedentia nocere: vel minus quam possit capientem non nocere. Si. n. fortis sit virtus possibile est cibum implentem stomachum digeri: Si debilis: parvus etiam cibus non potest digeri: maxime si sit digestibilis cibus implens stomachum: non autem implens indigestibilis. Similiter est intelligendum de secunda epatis digestione: virtus enim sanguinis generativa si sit debilis: mutare in sanguinem chimos illos non poterit qui a stomacho ad epar perveniunt: & si quantitas chimorum secundum quod oportet fuerit. Aliquando autem mutantur in melius a natura etiam si chimi duplicentur vel triplicentur ita dico: si virtus fortis sit & cibus secundum qualitatem convenibilis. Idem quoque in tertia perpendit digestione: quam vocant medici nutrimentum certum: sicut per quod quelibet membra corporis recipiunt augmentum. Multum autem parum sive plus: ad comparationem cuiuslibet virtutis dicitur: & secundum hoc aut vincetur ab eo: aut non victum corrumpetur & egritudinem generabit. Hunc autem modum plenitudinis intendunt plurimi secundum tenorem virtutis humana corpora regentis. Aliter autem & ab aliis intelligi possibile est. preter naturam enim hy. cibum dixit esse naturam excedentem qualitate sua: quod intelligere bonum esse videtur. Si enim singula membra ad nutriendum expectant convenientia competenter illos cibos naturales dicemus: unde convenientius nutriuntur. Si autem alicui membro convenibilis: alteri incongruus cibus venerit: proculdubio & preter naturam contrarius erit ei cui non convenit: sed tamen non necesse est inde morbum generari: quia in quantitate parvus digeritur: & ideo morbus inde non generatur quod ex medicina membra corrumpente percipimus: sicut euforbio: mandragora: opio: & similibus. quibus morbus non gignitur si non quantitas earum augmentetur. Idem de chimo intelligitur: qui si debilis sit & parvus: non morbi erit generativus: sed potius quodlibet membrorum cui competit inde nutrietur. nisi enim ita fieret: non aliquis cum cibum vocaret. Sicut enim si ventus flatu ad stomachum tractus descendat parvus: & humiditas aque per canales pulmonis ad ipsum perveniens parva: non minus videtur esse nociva. Similiter perpendimus de aliis totum corpus nutrientibus. Alii autem aliter hic intendunt qui preter naturam hypocratem dixisse arbitrantur: ut ultimitas sola nature excederetur quod etiam esse videtur. Sed non est antiquorum usus: ut diffinitive taliter. i. talia ponant. nocitura enim ab eis solent generaliter nominari cum dicant. Calor: frigus: plenitudo ciborum: chimorum corruptio: labor: generant morbos: quantitatem putantes non intelligere: sed non necesse est determinate ponere. Non. n. est incertum cibum naturam excedentem in quantitate nocere: sic si quis libram cibi soleat accipere sufficienter dicente natura sue: postmodum vero pondus denarii vel addidisse: & nihil ei in hac quantitate excessione nocuisse: cum tamen morbum generandi prima causa fuit: si paulatim multiplicabitur. unde in tertio corpore vel superflua: & si sit via. Idem quoque vel de sopore naturam excedente. Quod autem subdidit. manifestat vero & sanatio. bene dixit quia non solum cibum preter naturam corpus ingredientem sanatio manifestat facere egritudinem: sed etiam qualitas ipsius sanationis: & similiter ex sui effectu omnis futura actio comprobatur ideoque hy. sanationem intellexit subsequentem. i. rei nocive purgationem. Hoc idem significavit. Philippus in libro quem de tribus fecit virtutibus digerendi: quod totum hic explanaturi sumus. Ponamus hominem concedisse quod prius concederet ex consuetudine & secundum suam consuetudinem vel plus: & minus exercitasse: post vero corporis gravitatem sustinuisse: & cum rubore & venarum tumore febricitasse: ex humorum plenitudine esse non frustra fuit existimasse: sed tamen si purgetur: & purgationem profuisse videns tunc magis hoc certificatur: & securius alterum de hac infirmitate audebit purgare. Neque quod expectant expectabius qui futuram accessionem multis vicibus autumant expectandam equalem ante eam esse certificant ex vero contraria. Sed nos proculdubio si de plenitudine ciborum aliquem videbimus egrotare: & purgato purgationem profuisse liquet de plenitudine hoc fuisse: & plenitudinem ciborum: & rerum coenatarum hoc fecisse. Sed cum hy. minorationem nominat absolutam: omnium humorum equalem intellexerit faciendam. cum vero mundificationem malorum tantum significat inequalitatem humorum. Sanitas autem in precedenti infirmitate ut fiat oportet cum minoratione & non cum mundificatione humorum: quod ex suo confirmat dicto quod ex humorum fiat plenitudine. Humorum autem minoratio sic fiat equaliter cum phlebotomia propria & certa magis quam cum re alia: fa cum scarificatione circa spatulas: sicut consuetudo fuit nostra: post exercitia: balnea: fricationes accentalia ieiunia: que non minuunt sicut superiora: secundum dissolutionem sufficiant ista & plura querentibus: nostra particularia de plenitudine sufficiant. Sed tamen quedam res est subiungenda huic. i. plenitudo humorum secundum virtutis tenorem: preter qualitatis humorum corruptionem que plenitudo non diu perfecta permanet: sed in longo tempore qualitate mutata corrumpitur: quod dum fiat non plenitudo: sed corruptio vocatur: quod si quo ad partem purgamus quod restat bonum esse intelligimus. Cum. n. sanguini corruptio contigerit: idem fit quod in vino solet fieri: quia cum vinum in acetum incepit mutari: & in perfectum acetum devenerit impossibile est amplius in vinum redigi. quod si parum mutetur & non ad acredinem mutetur plurimum: ad naturam vini revertetur. Itidem de sanguine intelligere oportet quod si nimium sit corruptus impossibile est ut in purum sanguinem reducatur ulterius: sed si parum superfluitate minuta remanens in sui naturam revertitur. Cum hoc ergo contigerit: multitudinem non corruptionem vocamus humorum. Corruptionem vero cum sanguis ad hoc devenerit ut non possit digeri: & ad sui naturam reverti.

Eorum que nutriunt copiose & velociter: veloces secessus fiunt.

Quod dixit: Velociter nutriunt: aut horam qua accipiuntur aut quod parum post succedit intelligit: cum per totum corpus diffunduntur: quam naturam que habuerit velociter expellet. Si maxime cibaria fuerint acuta: quia natura maxime movetur ut a se expellatur. Si autem cibaria fuerit viscosa ad expellendum erunt tardiora. subtilia vero velociora. Omnium autem velociter & subito nutrientium est vinum: paulatim & tardius caro vaccina antiqua coche marine: ova & his similia duras carnes habentia: durus quoque caseus caro salsa: & ova maxime in aqua calida cocta ita ut dura fiant: hec & his similia in tempus longum post acceptionem nutriunt: & dura esse intelliguntur. Unde quod corpus nutritur ex magnitudine & fortitudine pulsus cognoscitur si infirmi in digerendo patiuntur debilitatem voluntarii motus. Facilius autem probatur in his quorum debilis est virtus propter inanitionem ieiunii seu laborem. Cum. n. hec cibaria accipiunt tardius & post longum tempus exeuntia necesse est emittant. Si autem contraria his accipiant facilius quam prius sumpta exeunt. vinum autem certissimum est horum

Non incertum est cibum naturam excedentem in quantitate nocere

Membra augmentum recipiunt ex eo quod in tertia digestione generatur

Experti medici non expectant futuram accessionem sicut inexperti.

Fuit consuetudo gal. facere minorationem cum phlebotomia & scarificatione.

Non quod omnium velociter & subito nutrientium est vinum.

Quomodo cognoscatur corpus cito nutriri.

Nō d vi ni diuersitate.

Sunt tamen vina in actione ista diuersa. sunt ⁊ alia vino i his similia: ꝫ de vino prius dicā. Vinū aquosū minꝰ dat corpi nutrimentū: cuius color albus: ⁊ liquor sicut aqua sbtilissima. Vina grossa ⁊ rubea nutribiliora sunt q̄ aquosa: sed tamen minus q̄ vina nigra sunt nutrientia. Vina alba ⁊ grossa minus nutriūt q̄ vina rubea grossa: plus vo q̄ alba subtilia.

Acutoꝝ morboꝝ nō oīo certe sūt sanitatis pnūciatōes neqꝫ mortis. Quibuscūqꝫ iuuēibus existētibus ventres sunt humidi: his senescentibus exiccātur: quibus iuuenibus ventres sūt sicci: his senioribus factis humectantur.

Scdm ergo diuersitates vinoꝝ ē diuersitas corpus exeuntiū. Aqsa. n. vina cū vrina ad exeūdū sūt velociora. Alia vo vina cum egestionibus egrediuntur: ꝫ quoqꝫ tempora nutriēdi. tpa sunt ad exeūdū. Idē ⁊ de alijs vino similibus. ¶ Ptisanā. n. acceptū nutrit corpus post tps nō longū nō tamē multū dat nutrimētū: ꝫ i puo tpe dat ⁊ sbito. ¶ De frumēto autem iuscula dant nutrimentum nō subito: post tamen longum tempus ⁊ multum. Eadem ⁊ in alijs cōsiderāda preter diuersitates specificas. ¶ Similiter de faba leguminibus: ⁊ fructibus milio: intelligimus. ¶ Carnes singule in substātijs ⁊ artificijs suis sunt accipiende vt vno ⁊ eodem modo cocte: siue assate sint: siue elixe. Artificialiter aūt sunt purgande: quarū humectationes sunt nociue: vt i caulibus ⁊ multis granis ⁊ i multis faciendum est leguminibus: quorum purgatiões fiant taliter: vt dum in vna aqua fuerint cocta mutētur in aliā: prius illa expulsa. Si. n. ita fit facile itelligetur eorum qualitas: que. s. velocius exeūtia sint siue citius nutrientia: corpora tamen nutrienda earūdem qualitatum sunt inuenienda. Est ⁊ aliud vinum ⁊ nutrimentū facilius: quorū ipeditur exitus: licet sit velocissima.

Stomachꝰ prio sumit cibum pro sui nutrimēto anteq̄ ad alia mēbra trāsmittatur.

¶ Hoc āt itelliges si libꝝ d nālibꝰ relegeris in q̄ diximus stomachū pus recipe cibum vnde sibi similem sumit ad nutrimentum. Cū autē sufficienter nutriatur reliqua ab eodē emittūtur. Epar tamē aliquādo pre nimio desiderio ante per meseraicā venā accipit pus q̄ stomachus sibi reddere velit. Si āt nō idigeat stomachus cū sibi mittat: prius tamē digerit ante habita q̄ a stomacho sibi missa: itidem ⁊ totum corpus ad naturam epatis imutatur: unde cū superiora supradicta tentabimus: in exinanito corpore probemus ⁊ sicut diximus reperiemus. ¶ Quidā tamen sophiste de farmacia hyppocratē putāt dixisse: hoc. s. velociter secessus: ⁊ volūt cōcordare ad hoc quod dixit in libro de dieta.

Cibaria q̄ tarde mutantur tarde dissoluūtur.

¶ Cibaria q̄ tarde mutātur tarde dissoluuntur: velociter mutabilia sunt velociter dissoluēda: qd verum ē ⁊ certū. Sed exitus ⁊ secessus nō huic dicto concordant. Exire enim dicere cōsueuimus cū habita in corpore exeūt: vel de vētre vel qualibet parte corporis. Caro āt porcina ⁊ similia, chimos generantia grossos ⁊ viscosos post longum tēpus sunt dissoluēda. ¶ Herbe: pisces de clara aqua ⁊ petrosis locis: immo oīa subtiles chimos generantia ad nutriendum ⁊ ad implendū corpus prioribus sunt velociora: sed tamē instabilia ⁊ dissoluentia cito ⁊ velociter. 19

Acuti morbi cum velocitate sui finis dicuntur esse magni. Ephimera. n. febris que cito finitur non acutus morbus est vocandus. Quia acuti morbi duobus sunt modis: vel de acuta materia non in vno loco corporis: sed in omnibus mēbris equalit̄ clausa: vel de acuta materia in vno loco corporis tantum adunata: sicut pleuresis: peripleumonia: ⁊ squinantia.

Febres i acuto morbo ꝯtiue ⁊ calidissime.

Febres quoqꝫ i acuto morbo ꝯtinue ⁊ calidissime. Acuti morbi sine febre sunt rari: sicut apoplexia. Diuturni vo morbi de grossis sunt humoribus ⁊ viscosis atqꝫ frigidis: non cito digerendis: sed in loco vno vbi morbus est inuiscatis. Rari autem sunt diuturni morbi nō inferentes passionem alicui membro ꝫm genera melancholie vel phlegmatis equaliter abundantium in venis. He. n. materie si putrefiant febres generant in qui-

In acutis morbis nō sunt pronosticationes certe.

bus hyp. pronunciationes esse certas testatur ,ppt tarditatē motus suarum materierum. In acutis autem morbis non certe sunt. aliquando Hy. has testatur incertas: quia perfectus medicus aliquando in his errat: tamen non semper: sed nō omnino horum certas dicit pronunciationes ac si dicerem nō omnis homo nō iustus quidam eniꝫ iusti reperiuntur. ita ⁊ iuste non omnino sanitatis vel mortis pnūtiationes sunt certe: ⁊ maxime in acutis morbis: quod contingit propter velocitatem motus materiei morbi: cū acuta sit ⁊ instabilis: ⁊ de loco in locum mobilis.

Hoc non semper contingere: sed in pluribꝰ debemus intelligere accidere: quod ideꝫ alibi testatur cū dicitur. Quicūqꝫ vētres habent humidos: iuuenes quidē existētes melius cōmutāt siccos habentibus. In senectute vo deteriꝰ cōmutāt: siccantur enim in pluribꝰ senescentibus. Humiditatē siue siccitatē ventris oportet nō absolute intelligi sed ꝫm ordinatam dietam: vt si cuilibet in iuuētute dieta qualis alexandrinis fuerit: q in principijs sui prādij salsos pisces vel porros sibi preparant: postqꝫ bibentibus foca in senectute vo dieta mutata ad lentes se vertentibus ⁊ ad pontica vina ⁊ similia. In his inquā si digestionū qualitatē arbitramur propter etatē mutatam esse: ⁊ cōtra si in iuuētute stipticis: sicut lentibus: nespulis: ⁊ pōticis vinis aliquis dietauit se. in senectute vo si ad alexandrinā dietam se verterit: nō iuste iudicabimus in his ꝫm sententiā hy.

Cā q̄re virtus digestiua mutatur propter etatē.

Sꝫ si bene ꝫm euꝫ iudicauerimus equaliter dietantibus cōsiderare debemus si digestio mutetur: in quibus proculdubio propter etatē conficitur. Mutatio vo nature digestionis propter etatē est in qua consideratur qualitatum corporum diuersitas: que ventrem in humiditatem vel siccitatem mutant. Unde hoc fit multi inuestigauerūt medici: ⁊ ego hic demōstrare disposui: sed cum hoc volumen huic rei non posse sufficere viderim: volumē vnū solum inde facere destinaui: nō tamē in hoc recitaturus propter paruitatē operis. Volo ergo recordari que in libro de virtutibus naturalibus ⁊ in libro de accidenti dixerim. Ventres inquā humectantur humiditate nulla que a stomacho ad epar egreditur de cibi humectationibus: qui in stomacho digeritur in siccitatē ventris mutatur: cū tota cibi humectatio a stomacho ad epar egredit̄. Humiditatis aūt parue a stomacho venientis cā ē vel qꝛ hō plus q̄ epati necesse sit recipiat: vel ppter velocitatē cibi cū egestione egredientis. Cū eniꝫ cibus modū excesserit. epar quoqꝫ totaꝫ humiditateꝫ capere nō possit: supest semp pars hūiditatꝫ digestionis: ligdā illā reddētis.

Nō hic causas velocitatis cibi stomachus egredientis.

Si aūt cibꝰ velocit̄ exierit: nō iducie tāte datur epati ut humectationē ipsiꝰ cape possit. Velocit̄ egredientis fit per coleram ad stomachum: ⁊ intestina a felle missam: aut propter defectionem contentiue in his locis. Et vires expulsiue vtutis cibum plus desiderant accipere ex oris stomachi frigiditate. multa vl' ex debilitate multa epatis propter frigiditatem minus trahentem. Contentiua stomachi propter humiditatem ipsius stomachi deficit. Ventres ergo in iuuētute ppt frigiditatē oris stomachi humidi maiorē sibi quātitatem ex desiderio cibi accepturi: cū in senectute totuꝫ corpus infrigidetur: augmēta stomachi frigiditate necesse est vt appetitus minuatur. Qui ergo paruꝫ manducant: humectationē cibi vtpote parui habē

tes paruam: ex necessitate egestionem habebunt siccam. idem contingit habentibus nimiam humiditatem propter nimiam choleram ad intestina descẽdentem. Cum.n. ad senectutem venerit: ⁊ cholera iuuentutis defuerit: necesse est egestionem desiccari. Humidi ventribus in iuuentute propter defectuz contẽtiue: non omnes in senectute ad contrarium deuenient ex necessitate: cũ quantitatẽ frigoris in iuuentute habitam: in senectute non amittant.

Motus indigentiam soluit. Ex plenitudie q̃cũqꝫ egritudies fiũt euacuatio sanat: ⁊ q̃cunqꝫ ab euacuatione: plenitudo. Et aliorum contrarietas.

Si eniz stomachus in iuuentute infrigidetur: in senectute frigiditas augmentatur. defectio ergo contentiue manet qualis fuit ante: qꝛ omne corpus frigide cõplexionis actiões habet defectas ex necessitate. q̄ si stomachus ab initio calescat in senectute virtus cõfortatur contentiua: complexio ergo sua non multum fit sicca cũ añ fuerit hũida: q̃ si hũida nõ eẽt virtus cõtentiua ab initio non defecisset: sed nec parum calida: cum ante fuerit calida. Constat ergo qꝛ in iuuentute ventres humidi: in senectute deueniunt in cõtrarium plurimi. In senectute vero humidi. qui in iuuentute fuerit sicci. Siccitas.n. ventris: vel est ꝓpter paruitatem cibi ad cõparationem virtutis epatis vel ex paruitate cholere ad stomachum ⁊ ad itestina: venientis a felle. Desiderium vero deficit eo festinante saturari: qꝛ calescit appetitus loci. Siccitas humidi stomachi est: vel propter temperamentum epatis: vel propter multum calorem sui. Paruitas quoqꝫ cholere ad intestina descendentis a felle est ex epatis frigiditate non generante choleram: vel ex virtute cõtentiua in stomacho: que iuuenibꝰ est: cum iuuenum complexio sit siccior. Hec omnia cum adsunt iuuenibus. in cõtrarium mutabuntur senibus. Cum.n. ex calore stomachi appetitus deficiat in iuuente: quolibet modo in senectute eo frigescente: desiderium augmentari necesse est: vnde accipitur plus cibi q̄ꝫ expectat virtus naturalis epatꝫ.

Dẽ corpus frigidõ cõplexiõis actiões habet defectas ex necessitate.

Cum autem contentiua in iuuente fortis sit ꝑ siccitatem sue complexionis: deficiet in senectute ex nimia siccitate: ⁊ egestionem velociter exire cogit. Sicci vero in iuuentute propter paruitatem cholere: ex cuius paruitate digestio in intestinis solet tardari: ⁊ humectatio pre nimia tarditate exiccari: in eisdem qualitatibus permanent in senectute. Et epati quidem potest frigus dominari: vnde humectationem trahere non possit: ⁊ ideo digestio humida fit. Ista pro breuitate huius operis breuiter hic tangere disposui: licet non ignorez ea grauia ⁊ occulta fore his qui libros nostros late de his tractantes non legerint: sed tamen ad medicinam intendentibus solũ hoc posse sufficere videtur. 21

Vẽter siccus ĩ iuuẽtute mutatur ad humiditatẽ in senectute ex ꝑmutatiõe contẽtiue.

Dicendo potum: consueuit intelligere vinuz vnde ⁊ ĩ libro de humana natura dixit hoc. Si vnus ⁊ idem morbus contigerit omnibus hominibus: iuuenibus ⁊ senibus: feminis ⁊ maribus: potum vel aquam bibentibus ⁊c̃. Hic liquido manifestauit: q̄ potum vinum esse intenderit: q̄ famem hic auferre dixit: neqꝫ tamen famẽ omnis cibi intellexit ablationem: neqꝫ famem: appetitum naturalem facientem: sed eam que est cum nimio appetitu canino ⁊ incessabili: quã medici vocant appetitum caninum: quem solum vinumꝰ soluit: famem.n. vel ex nimio ieiunio vel ex nimia inanitione corporis quocunqꝫ modo fuerit: vinum maxime impedit. siquis enim familicus huiusmodi vinum ante cibum acceperit: cito in spasmum ⁊ mentis alienationem incidit. Caninum ergo appetitum vinum soluit tantum ⁊ non comedere multum. Quibus ergo propinaui multum vinum calefactum. s. qꝛ acerbuz non soluit: qꝛ calidum: non est. oportet igitur vinum dari rubeum: vel ruffum non acerbum. Cibaria autem ordinẽtur in primis pingua ⁊ vnctuosa: que si nõ habeantur naturaliter: artificialiter machinentur: ⁊ post humidos cibos huiusmodi vina supradicta dari oportet. Si vero non fuerint protenditur velox cessatio sue famis.

Nota q̄ vinũ acerbum ⁊ acre nõ ẽ calidum.

hypo. hoc intendit: ⁊ bene dixit: qꝛ caninus appetitus ex frigida complexione stomachi esse dignoscitur: vel de acidis humoribus in substantia ipsius se implicantibus. vinum autem cum curamentuz sit vtriusqꝫ: solui per eũ caninam famem est necesse: vnde qui bolismum intendisse hypo. putant multum a sui intentione deuiant. In primis: quod particulariter iste intendit: vniuersaliter accipiunt erronei. Secundo: qꝛ bolisinus ex sola frigiditate exteriori concreatur qui in principio sui famem facit: sed in augmento deficit. 22

Vinuz remouz malam complexionez stomachi frigidam.

Si morbus aliquis ex plenitudine fuerit: plenitudo vero cessauerit: non est intelligendum cum euacuatione morbum sanari: sed tunc tantum plenitudo est euacuanda cum nondum cessauerit abundantia. Neqꝫ diutius in his est ĩmorandum cum omne contrarium suo contrario sit medicandum hoc sepissime iaz dictum est: ⁊ hoc quoqꝫ ostendit ipsa natura morborum: ⁊ accidentia morbos concomitantia. Disputatio nostra tantum erit in morbis sequentibus suas causas quos cessare monstrauimus: cum causa ipsorum per suum cessauerit contrarium q̄ si causa morbi sit calor: frigiditas erit curatio: ⁊ econtrario. si vero plenitudo subsequatur: ad curam euacuatio. ⁊ si inanitio: oportet facilioribus cibis nutriri corpus: ⁊ ita cito corpus repleri. Quidam tamen arbitrantur q̄ non ex inanitione generatur morbus. Sed isti non intelligunt nisi solam febrem esse morbum. Si enim intelligerent morbum esse omnibus actionibus nocentem ⁊ omnem complexionem actioni nocentem esse infirmitatem: nimiam inanitionem causam esse morbi non dubitarent. Inuenimus enim: qꝛ nimius fluxus siue de menstruis siue de emoroydibus: siue incisionibus omnibus: vel pluribus noceat actionibus. alij enim inde cadũt in hydropisim ⁊ fastidium: ⁊ naturaliter calidi in febres nimias: de his ergo dixit verum esse ⁊ q̄ inuenerit: sed tamen volo obuiare sententijs medicorum nouorum huiusmodi qui semper garriunt de nominibus solis: putantes se dicere de rebus: quarum nomina sunt: Auferre inquiũt causam morbi non est curatio morbi: sed quasi preuisio est euitande infirmitatis. Quibus respondendum est solum in nominibus esse intentionem eorum de quibus nõ etiã ſm q̄ oportet intelligũt. His ergo dico: si causa morbi auferatur: neqꝫ in corpore quidem inueniatur quod ĩ corpore erat curamentum est morbi. Si etiam sit causa morbi generatiua ⁊ nihil tamen adhuc fecerit: sicut plenitudo: tunc eius ablatio pars erit medicine: que vocatur preuisio euitãdi morbi. Si vero causa morbi euenire iam inceperit: curatio eius composita erit inter preuidere custodiam sanitatis: ⁊ sanare. ablatio enim sua medicine est pars que appellatur preuisio custodiende sanitatis .i. ablatio cause morbũ facture. Si vero causa illa iam euenerit ⁊ completa fuerit: necesse est solum sanare. vnde hec composita est: qꝛ que causa euenire inceperit: prohibita est fieri: ⁊ que facta est curata est: sicut inuenimus antiquos morsum canis rabidi duobus modis curare. Alij.n. dicunt sanare rabiositatem rabidi canis: alij preuidere custodiam sanitatis: ne veniat rabiositas canis rabidi. 23

Cõtraria contrarijs curãtur.

Qui ex ĩanitõe mõbum fieri posse negãt: morbũ omnibus actiõibus nocẽtem eẽ igñrãt.

Morbi esse ablatio egritudinis curamẽtuz eẽ dicitur.

Acute egritudines magne sunt: ⁊ velocem habēt motū ⁊ necesse ē ēt vt velociter veniant ad statuz ⁊ maximo moueantur motu: qui motus crisis vocatur. ad quem his verbis hypo. intēdit. Aliquando. n. in his videtur infirmus subito sanari: aliquando subito mori: aliquando mouetur ad viam salutis: aliquando ad viam mortis mutatur sed tamen ad neutruz deuenit. Magnus ergo est iste motus nature qui quadruplex esse videtur: sicut ipse dixit hy. i particula prīa epidimie: Aut inquit ē ad salutē: aut ad mortem: aut ad melius: aut ad peius. Monstrauit q̄ꝙ necesse esse in acuta egritudine ex sua magnitudine ⁊ suoruz accidentiū periculositate aut vinci subito virtutem ⁊ infirmum mori: aut ad expellenda nociua moueri quibus expellendis si preualuerit fit bona crisis ⁊ laudabilis. Si autem vincitur mala ⁊ pessima crisis efficitur. Unde crisis in acutis egritudinibus non longo tempore morabitur. His autez in morbis hyp. duas hebdomadas terminauit: quas acuta egritudo non excedit. Aliquando tamen crisis ante decimumquartum diem venit. multi. n. quos cognouimus ⁊ vidimus ⁊ hypo. in epidimia testatur de multis: qui aliquando quoq; crisim habuerunt in .ix. xj. vij. ⁊ qnto die aliquando quoq; in .vj. sed tamen non sunt laudandi: sicut in meracriseos ostendimus. Qui autem hypo. vult intelligere dicam: in libris illis se exerceat. hic autem propter breuitatem obscurus fuit. Ego autem in alijs de his dixi latius ⁊ planius. Si autem in his crisis non compleatur: sed in qualibet parte moueatur: neq; tamen in parte qualibet cōpleatur: quibusdaz diebus post hos complebitur: quas hypo. in pronosticis nominauit: ⁊ in subsequentibus monstraturus est: hic aūt motus crisis qui post decimūquartuz diem nōdum cōpletus erit: sed qdā pmanens morbi: post modū tamē crisim suā cōpleuit: hz suū terminū quē nō trāsit. s. diem .xl. Morbos igitur quorū crisis .xiiij. die vel ante vētura erit hypo. acutos absolute vocat. Morbi vero acuti quorū his diebus nō ꝯpletur crisis: sed pmanet aliquātulum diu ⁊ posterioribus terminis cōplebitur: nō absolute vocantur morbi acuti: sed quadā quasi diffinitiōe ab eodem sic appellantur. Quidā ingt acuti morbi qdē qualibz qualitate in qualibet aliā qualitatē sunt mutati: quos etiaz noiat hypo. in pnosticis. Oz inquit cognosci bonitatem flatus magnum signū esse salutis in oibus acutis morbis qui sunt cū febribus: quibus superuenit crisis i .xl. die. In hoc libro docuit hypo. morbos absolute acutos quorū terminos .xiiij. diē comprobauit. Nō ergo taliter itēdit sicut qdā arbitrātur: vt nō crisim .xiiij. diceret: sed potius .xiiij. crisiū numerū supare. ꝙ si sic intelligit: tūc i morbis nō absolute acutis .xl. crises cōputabūtur ⁊ considerabuntur: qz vnus ⁊ idē vno ⁊ eodē hoc ⁊ illud dixit: Acute inquit egritudines i .xiiij. diebus iudicātur. In pronosticis vo dixit: Acute egritudines cū febribus i .xl. diebus iudicantur: q vtiq; cū nō possint hi intellectibus suis trutinare: i hāc mirabilem: imo prodigiosam suspitionē nō ingz disputationem icidere. Sed ipsa veritas testatur ꝙ absolute acute in quatuordecim diebus iudicātur. Nūquaz. n. vidimus morbum acutum motum velocem atq; ordinatum ab initio habuisse ⁊ hunc terminum traxisse: nisi vna de quatuor crisibus quas diximus superuenerit. Aliquando autez qdam morbus ab initio prima die debilis ⁊ paruus: postea vero acui ⁊ fortior fieri die quarta incipit: ⁊ moratur terminus vsq; i .xvij. diebus. Est ⁊ alius morbus q sexto die vel septimo fortior fit ⁊ acuitur: cuius terminus vel crisis vsq; ad .xx. diem moratur: sed nullus fuit morbus ab initio acuti ⁊ continui ⁊ ordiati motus: cui⁹ terminus .xiiij. dies trāsgrederet. Morbi igitur illi tm̄ quorum motus diuersi ⁊ inordinati sunt a quartadecima die vsq; ad aliarum subsequentium q̄s libet progrediūtur plurimi eorum. Morbos aute quorū motus diuersos dico: hos eē intendo: q cōfortātur aliquo die ⁊ augmētātur: post vero initij finez sui initio debilitātur: dei de vo ad idē acumen similiter redeūt. Si vo aliquis pspicaciter itēdit qualitates morbi absolute acuti nullū inuenit morbum acutum motum velocem ⁊ ordinatum habere: ⁊ .xiiij. diem transire. 24

Acute egritudies in quatuordecim diebus iudicantur.

Septime quarta est indicatiua: ⁊ alterius hebdomade octaua principium. Contemplaria vero vndecima. hec est. n. quarta secūde hebdomade. Contemplaria vero rursus septimadecima: hec est enī quarta a quartadecima. septima vero ab vndecima.

Estiue vero quartane vt multum fiunt breues: autumnales vero longe: maxie vero que ad hyemē coniunguntur.

Crisis i acutis egritudinibus non longo tēpore morabitur.

Bonitas flatus in oibus acutis morbis magnum signum salutis esse cognoscitur.

Nulla morbi absolute acuti crisis diem .xiiij. ptransit.

Hic itendit nūcias dies aliquas futuras crises portēdentes: quas nūcias ⁊ mōstratiuas vocare cōsueuerat sicut ait i pnosticis. Quarū nūeruz fecit qternariū diuidens bifariam vnāquāq; hebdomadā. Quarta iquit nunciat vij. vndecia ab initio morbi. xiiij. xj. n. scōe mediatrix est hebdomade: ⁊ est dies quartus. Itē eadem rōne .xvij. dz .xx. nūciare: qui dies .xvij. tertiam septimanā per medium diuidit. ⁊ idē dies quartus sed tamen h septimana he septimane est cōtinuāda lz ipsa primam ab hac ha separauerit: cum alterius hebdomade .viij. pricipiū esse dixerit: nec initium tertie hebdomade .xv. diem fecerit: sicut fecerūt moderni. nō. n. tertiam hebdomadam in .xxj. diez terminauit. sed .xiiij. faciens initium tertie i .xx. eas finiuit: qd quare fecerit in meracriseos .i. i libro creticorum mōstraui. Item ostēdi quare duas primas septimanas sepauit: tertiam vero he iunxerit. Sufficit ergo nobis vt itelligatur h: q lōgo tpe experimento certificatur remota cā intellectus. Hic autez hypocra. de multis dicit infirmis i epidimia: quibus crisis in hoc nūero venit: ⁊ primas tres septimanas finierit i .xx. scōas vo tres septimanas i .xl. hoc quoq; mō nūerus i .lx. protēditur ⁊ i .lxxx. Experimenta quoq; testātur hoc: ⁊ nos quidē in meracriseos mōstrauimus: vnum de infirmis proponētes: quē hypo. recitauit in epidimia: cui⁹ crisis venit in hac die. Sz opus nr̄z ptēdit si quēq; ifirmorū h recitauerim⁹. Sufficit igitur tm̄ iterpōi qd dixit in pronosticis: Crisis inquit i acuta febre in eodem numero saluandis venit ⁊ pituris: qz febris in saluādis si crisis signa laudabilia ⁊ pfecta sunt: i die finitur quarta vel aña: ⁊ similiter si mortalis ⁊ pessima. Hoc autem initium est sue circulationis: secundus terminus .vij. tertius .xj. quartus quartusdecimus quintus .xvij. sextus .xx. huius circulationis cursus vel crisis in acuta egritudine quaternarius vsq; in .xx. protenditur: quibus in verbis monstrauit: ꝙ tertia septimana he sit coniungēda: ⁊ .xvij. xx. est nuncia. 25

Lōgo tēpore nobis remota intellect⁹ cā experimento certificatur.

Crisis acute fe i eodem nūero saluandis venit ⁊ perituris.

Non solum in estate breues sunt quartane: sed etiam omnis morbus: qz hoc tempore facile soluuntur chimi: ⁊ per totum corpus sperguntur ⁊ annihilantur. Si. n. virtus sit fortis chimorum morbos generantium purgatrix

Omnis morbus i estate breuis esse iudicatur.

morbus quiescit ⁊ cessat ꝙ si sit desecta. deficit i. purgationibus illis: vnde fit ꝙ morbus in estate nullus prolongetur. Quia propter hypo. longiorem morbum introduxit: vt per hunc ceteros daret intelligi. Sicut .n. in estate chimi dissoluuntur ad bonum: vel etiam virtus cum illis ad malum sic itidem econtra cōtingit ī hyeme vt humores cōgelati quiescant ī interioribus corporis: ⁊ virtus permanet fortis vnde nec morbus finitur: cum chimi ipsi⁹ morbi generatiui nō minorētur: nec infirmus moritur: cum virtus custodiatur. 26

Febrem in spasmo melius est fieri ꝙ̄ spasmum in febre.

Non secundum rationem alleuiatis non oportet credere neqꝫ vereri valde mala que fiunt irrationabiliter. Multa enim talium incerta sunt: ⁊ non valde permanere neqꝫ morari consueuerunt.

In subsequentibus ꝙ spasmus nascitur de inanitione ⁊ repletione dicturus est. ↑ Si sano superueniet spasmus subito: necesse est illum de plenitudine fieri: cuius causa viscosi etiam frigidi sunt humores ipsum membrum vbi est spasmus nutrientes: quibus si febris superuenerit plurimum calefacit: ⁊ dissoluuntur chimi illum neruum implē tes: vbi spasmus fit. Si autem febris superuenerit acuta vel peracuta: totum corpus desiccat: corpore quoqꝫ desiccato si spasmus successerit: malum magnum ⁊ periculosum erit: qꝛ neruo ad sanandū tardante: ⁊ magnitudīe morbi non breuiter finiēte necesse ē vt mors sequatur virtute dissoluta. 27

↑ Necesse est spasmus subito venientez ex plenitudie fieri.

Omnia de his rationabiliter dicenda in libro criseos sunt dicta. Non igitur dicendum h̄ nisi quantum sufficiat explanationi horuꝫ verboruꝫ. ↑ In magno igitur ⁊ forti morbo si subito venerit alleuiatio non precedente purgatione cum vomitu vel egestione: vel sudore: vel e naribus sanguine: neqꝫ signis apparentibus coctionis: non oꝫ considerare vel credere illi alleuiationi. Similiter coctionis significationibus perfectis apparentibus: ⁊ infirmo malum sp̄m habente cum mentis alienatione seu febris duricie seu virtutis defectione non oꝫ de his timere. non .n. diu permanent: ⁊ aliquando significant crisim laudabilem: quod qualiter cognoscamus ⁊ preuidentes nūciemus: in libro criseos monstrauimus. 28

↑ In forti morbo ñ sit ea timenda que sine ratione eueniunt.

In hoc loco conditionaliter dixit non fortiter: qꝛ si absolute dixisset .s. febricitantibus in superficie permanere: ⁊ nihil corpus minuere falsum esse cōprobaretur. possibile est .n. febrem venire ⁊ fortiter ⁊ causam eius plenitudinez esse: naturam quoqꝫ aeris frigidam fore: ⁊ tamen inde corpus non minui: neqꝫ si fiat malum signū est: sed si minuatur plusq̄ꝫ oꝫ maluꝫ: siue febres fortes sint siue debiles sint: defectionem .n. signant virtutis. Quod āt dixit. Cōtabescere: non est accipiēdum sic absolute: sicut signat hoc verbum quod abusiue est positum ibi pro macrescere. bene autem addidit. Magis eo ꝙ ſm rōnem fit: vt taliter intelligatur febricitātibus nō fortiter. si minuatur corp⁹ aut permaneat plusq̄ꝫ oꝫ malum est: vt magis eo ꝙ ē ſm rōnem vtriqꝫ pertineat membro. Si .n. plus q̄ꝫ oꝫ corpus permaneat: vel macrescat malū. Bonum autē esset si vnde hoc intelligeretur ostenderet: sed omisit. Qꝛ in libro hoc gaudet breuitate. Nos autē intentionem hypo. dignum est ꝙ interpretemur ⁊ exponamus ⁊ explanemus. Oꝫ inquit qualitates corporuꝫ considerare: increscant vel macrescant ſm quantitatem febriuꝫ: ⁊ longitudinem morborum: etatem quoqꝫ tp̄s: ⁊ regionez aeris complexionem: sensibilem purgationem: ⁊ vigilias: tristicias: cibos: potus: ⁊ motus. Si .n. febris sit maior ⁊ velocior: macies velociter fiet atqꝫ maior: ⁊ protelatur morbi magnitudo. Etatem quoqꝫ oꝫ preiudicare. ↑ Pueri .n. ⁊ decrepiti magis ⁊ velocius macrescunt: sed nō eadez de cā: pueri .n. ꝓpter humiditatem ⁊ calorem dissoluuntur citius ⁊ plus: decrepiti vero ꝓpter defectionem v̄tutis. Tp̄s vero āni ⁊ regiones ⁊ aer si calida sint ⁊ sicca: citius ⁊ magis faciūt tabescere corpus: frigida ⁊ humida ea claudunt: ⁊ cōtrahunt dissoluenda. Purgationem sensibilem nō est necesse in hoc loco tāgi: cum oī homini sit possibile facile intelligi: vt sicuti vomitus: sudor: egestio: fluxus sanguinis vel menstrua multa venerint: vt non macrescant plusq̄ꝫ necesse sit abstinētia cibi defacit ⁊ tristicia: vigilia similiter: ⁊ nimius motus: sed tamen raro fiunt motus in febricitantibus: qꝛ nō mouētur: cum plurimum debeāt iacere ⁊ quiescere. Aliquādo tamē febres in itinere incidit aliquis: ⁊ cum festinet repatriare: ex motu macies eum sequitur. aliquādo quoqꝫ alienationem infirmi sustinēt: ⁊ in lectis motum mulplicez nimium: ⁊ loquelam nimiam: quorū in paucis diebus necesse est macrescant corpora. His ergo oībus corpus minoratur rōnabiliter ⁊ cōtrarijs custoditur: ⁊ superficies permanet eius. ↑ Et nullo horuꝫ singuloruꝫ defectio virtutis significatur: sed tamē singulum horum est causa: vt minoretur virtus. Sicut .n. macrescit corpus: ita ⁊ virtus corporis minuitur. Si vero corpus videris sine his precedentibus plusq̄ꝫ oꝫ minorari. defectionem significat virtutis: ⁊ hoc est quod ego dixi cām eē decrepitorū maciei. Sic autem hypo. intendit de macie corporis plusq̄ꝫ opꝫ: semꝑ .n. defectionem virtutis portendit. His tamē subiferre volo quoddaꝫ. ↑ Unde in febricitatibus minorio corporis subseqtur hoc autem est subtiliatio humorum rarefactio corporum. que duo si iungantur fiūt velociores cāe minorandi corpus: minoratione que occulta ⁊ insensibilis a medicis vocatur: sicut si econtrario grossicies humorum ⁊ constipatio pororum adunentur: fiunt cā vt corpus permaneat superficietenus: quod hypo. monstrauit cum dixit: Hoc longitudinem egritudinis significat dimittens oppositum sibi quod breuiter hic ponēdū erit.

↑ Breuitate multum gauisus est hypo. in hoc loco.

Febricitantib⁹ nō fortiter neqꝫ omnino in superficiez permanere ⁊ nihil minuere corpus aut tabescere magis eo ꝙ secunduz rationem fit malum est. hoc .n. longitudinē egritudinis significat. hoc autez imbecillitatem.

Inchoātibus morbis si qd videtur mouē moue ī statu vo haber silētiū melius ē.

↑ Pueri .n. ⁊ decrepi magis ⁊ velocius macrescūt

↑ Nota q̄liter aliq̄ signa possūt eē cā vt minoret virtus nullo horū virtutis defectio significatur.

↑ Febricitantibus non fortiter vel non oīno in superficie si superficies permanet corporis: vl' minuitur plusq̄ꝫ oꝫ malum est. permanere .n. superficie corporis plusq̄ꝫ oꝫ constipatio facere pororum ⁊ grossicies humorum ⁊ multitudo eorum: vnde ⁊ morbi significant longitudo. Minui autem corpus plusq̄ꝫ oporteat: facit aut humorum subtilitas: aut pororū raritas: aut sola virt⁹ defecta. 29

↑ Quare nō nōnulla corpora febricitantium cito macrescāt nōnulla ēt tarde ⁊ cū difficultate.

Quare de causa hoc dixerit in subsequentibus monstrabit: cum dicet: Circa finem ⁊ principium oīa sunt imbecilliora circa statum vero omnia fortiora. Nos autem omnia intelligimus accidētia in statu eē fortiora. Causam .n. accidentia facientem: non est necesse in statu esse maiorem: īmo in saluandis est minor q̄ꝫ ī initio fuerit. In statu silere ⁊ in initio dixit mouere: cum

Nullū. n. cōuēit medicari cui⁹ virtus defectione defecta ē mortali: sed oz futura predicere z ab eo aufugere

infirmus debet sanari. morbum. n. mortalem non solum non mouere oz in statu: sed nec ante statum. Nullum. n. conuenit medicari: cuius virtus sit defecta defectione mortali: sed oz futura predicere: z ita ab eo fugere. Si autē salubris sit morbus: de quo salutis spes habetur: z locum esse ad fortē medicinā videbim⁹: faciamusqz qd hy. itēdit h. Fortis autem medicina est phlebotomia: z aliquādo farmacia: quorū nullum in statu est faciendum: cum tunc sit coctio morbi: sicut in libro criseos dixi: in quo tpe plus oz ī morbo digerendo naturam adiuuare: q̄ farmaciam facere. Sed in initio oz facere hoc: vt de materia minuam⁹: quo natura ad digerendum sit alleuiata: z corpus fiat facilius. In statu vero non sic: q: tunc laborat plurimū animata virtus: licz naturalis z spiritualis custodiat. 30

In statu plurimuz animata vtus laborat lz vitalis z naturalis fortis permanere.

Circa pricipia z fines omnia imbecilliora: circa status omnia fortiora.

Ex egritutidie vo bene reficiēti z nihil addere corpus maluz.

Plerunqz omnes male se habentes secundum principia quidem bene recipientes: z nihil addentes i fine rursus abstinent: secundum principia quidē abstinētes fortiter. posterius vero bene reficientes melius commutant.

In omni egritudine pfortari mēte: z bene se habere ad oblationes: bonum. contrarium vero malum.

In morbis minus periclitantur egrotantes: quibuscunqz ppric nature z etatis z habitudinis z hore egritudo inest magis q̄ quibus non propria secundum aliquid horum inest.

Hec oīa accidentia circa principia z fines itellexit esse debiliora: que sunt h: interpollationes: vel febrium accessiones: vigilie: dolores: angustie: sitis. causa horū accidentium generatiua. i. morbus necesse est declinare incipiat in statu si sit morbus sanatiuus. 31

Hunc aphorismum subsequenti necesse est iungi. subsequens. n. z ipse dicturus ē ex egritudie vbi dicitur: Plerūqz omnes male habentes se: ħz pn̄cipia bene reficientes zc. hoc autem nobis innuit nihil addere corpus ex virtute eē deficiente que est digestiua defecta: z ex complexione mala: aut ex malorum humorum abundantia. 32

Propter defectuz vtutis digestiue nō potest corpus refici.

Hoc similiter z de exeūtibus egritudinem dictuz est: qd manifestatur ex hoc: q nihil addentes dicit. Consueuerūt aūt antiq z hy. per nihil addentes: intelligere egritudinem exeuntes. Si ergo exeuntes egritudinem in initijs bene reficiunt se: z nihil addunt: causa vnde h contingat facit vt in fine abstineant rursus. Cā quare nihil addit z bene reficit in principio est malicia totius corporis z fortitudo appetitus. que causa tādiu augmentatur: vt inde instrumentum appetitus patiatur: qd hypo. intendit cum bene reficiētes z nihil addētes dixerit: hoc idem in alio aphorismo dixit sic. Ex egritudine non reficientes vti farmacia necesse est. Abstinētes. n. ſm principia fortiter: posterius vero qd reficientes melius cōmutant: q: natura cum abstinerent ab initio non fuit impedita ad digerendum eam superfluitatem que fuit abstinentie materia. 33

Assignat cām quare exeuntes egritudinez z bene reficientes nihil addūt.

Cum in quibusdam locis hy. bonum esse signum siue laudabile dicat non debz intelligi vt infirmū necesse sit sanari: quandoqz malum dicat signum vel illaudabile: mori cum non est necesse: aliquando. n. malum signum bonum superat z bonum malum ecōtra: sed bonum vel malum in sui natura: neqz sanandi: neqz moriendi necessitatē donat. Considerētur ḡ oīum vtutū significationes: z ad se inuicem conferantur: sicut hypo. in pnosticis dicit. Quod autem hic dixit: confortari mente z bene se habere ad oblationes bonum z laudabile signum esse in omni egritudine eodem modo intellige. Sunt autez q̄dam signa non in omni homine bona. Idem in epidimia z ī pronosticis: Bonitas inquit spūs forte z magnū signū est ad salutem in omni acuta egritudine. Cur autem con-

Considerent ḡ oīuz vtutum significatōes z ad se inuicē pferāt.

Cur aūt

fortatio mentis bonum signum z laudabile sit: h subiungere disposui: q: mens sana sanitatem cerebri z panniculorum suorum significat: nuche. quoqz z diaphragmatis z omnium membrorum neruosorum z maxime cerebro vicinantium. Similiter si infirmus bene se habeat ad oblatum cibuz sanitatis stomachi z epatis bonum est signuz z etiam ceterorū viscerum: q̄ cuz omnia sint sana salutis spes est bona vl' magna. 34

mentis cōfortatio signum bonum z laudabile sit nō.

Natura multis modis dicitur: sed hic oz eam taliter intelligi qualiter ipse in libris suis: alijs ponere consueuit. sic. n. in libro de hūana natura dicit. Natura inquit est priorum elementorum cōplexio ac si diceret: Si morbus est proprius prope complexioni z alterius. i. etatis: figure: temporis minus molestatur q̄ si sibi esset oppositus. Quicūqz. n. morbus calori attinet: nature etatis: figure: temporis: calori vicinantibus conuenibilis est: z contraria contrarijs: vt in frigido: hu. z sicco: z hoc ē quod hypo. dixit. Dubius qui librum de hebdomadis fecit: contrarius est huic rōni. Omne. n. inquit morbo simile morbuz facit quasi furere z augmentare. contrarium. n. morbo eiusdem est cessatio: quare oīs morbi curatio contrario suo oz fieri sicut hypo. dixit. Intellexit autem omnem acutam febrem in hyeme velocius sanari q̄ in estate non recordans febres acutas in hyeme non nisi ex acutissima materia fieri: quā natura temporis vincere non potuit: cum fortis eēt cui cum nec virtus īfirmi nec natura temporis resistere possint: quantominus debilitas infirmi. hoc etiam experimentis potest intelligi v erbigratia: si duas consideres febres acutas equales in acuitate vel magnitudine: alteram in estate: alteram vero in hyeme: hyemalem inuenies periculosiorem. si autem febris acuta sit: z calidior complexio aeris: z aer subito ad frigiditatem se mutauerit: fit hyems pars curationis magna. q: ambe temporis nature contrarium sunt illius febris acute. Pria laudabilis ē temporis natura cum febris incipiat: significās q materia sit pauca. Scd̄a veniēs ī fine bona fit cā. Frigiditas. n. aeris ſm contrarium: curamentum est febris. non ergo quod dicit huic aphorismo est contrarium: sed potius quasi firmamentum. Qd aūt de senioribus dixit q branchi: z corize non maturātur: licet huic etati hi morbi sint congrui: non tamē sunt huic aphorismo cōtrarij multis de causis. In primis: q: res immatura non potest esse acuta z periculosa. Scd̄a: q: non dixit absolute cū dixit: Valde. quod verum videtur esse. Omnis morb⁹ nascens valde senioribus ex defectione virtutis ē periculosus: quod testatur hypo. in prima epidimie particula. Quorū natura inquit fuerit propiqua ptisi: plurimū sunt mortui. neqz hoc cōtrariū

Omne inquit morbo simile morbuz facit quasi furere z augmentare

Res immatura nō potest esse periculosa.

fuit.cum.n.dixit. Nam non elementa intendit: sed potius formaz corporis: que aliquando forma solet vocari natura. Si ergo acutus morbus fuerit in acutis complexionibus minus periculosus est: ꝛ angustia pectoris non solũ facile ptisici infirmãt sed etiam cum inciderint est tunc periculosior morbus. Multi aũt errauerunt i huius obscuritatibus sententiaꝝ morbum dicentes nature infirmi maxime cõueniente: qui cõtrarius est sue complexioni: sz bi multuz a vitate ꝛ ab hy. sic diximus errãt i tentione. Constantin⁹: Et ita que extra naturam fuerit: distemperantiam nimiam significãt: veluti si causon qui incidentium interpretatur iuueni contigat: in hyeme nimium significat humores creuisse in corpore ꝛ peius si in seniori ꝛ frigidiori contingat etate. ↑Fortis.n. ignis est qui in aqua non extinguitur: ergo si causon in estate iuueni contingat minus timendũ est: qm̃ multus calor facilime mãm sepe irritat eã quã cito dissoluit. 35

↑Forꝭ.n. est ignis q in aqua nõ extinguit.

In oibus morbis ea que circa vmblicum et pectinem sunt spissitudinez habere melius est: nimis vero tenue et tabefactuz: maluz: fallax.n. huiusmodi ad inferiores purgationes.

Sana habẽtes corpora farmaciis purgati exoluuntur: celerius vero malo cibo vtentes.

Sana hebẽtes corpora: farmaciis vti difficile ẽ.

Paruz deterior cibus: et potus delectabilior vero: melioribus quidem in delectabilibus magis appetendis.

Senes iuuenibus plerunqz egrotãt minus: Quecunqz vero egritudines eis chronice fiũt: multotiẽs cõmoriũtur.

Branzi ꝛ corize i valde senibus nõ maturantur.

Qui exoluũtur frequẽter ꝛ fortiter sine manifesta occasione: repente moriuntur.

Apoplexiam soluere fortem: impossibile est. debilem vero non facile.

Totum ventre de oĩbus his que sunt p̃ter nãm oz esse salubrem hyp. ait i pronosticis Sub hypocõdrio locos nõ cõuenit eẽ dolorosos: sed molles: equales: ꝛ tenores qui aliquando subtiles: aliquando grossi: grossi tamẽ meliores sunt. tenues ꝛ tabefacti mali sunt: significantes defectionem eorũ locorũ: ꝛ cibũ i stomacho nõ bene digestum: neqz sanguinem ĩ epate bene creatũ pp nuditatẽ piguedis horum locorũ: quos oz esse pigues vt calefiant. Si.n. macri sunt: refrigerari necesse est ꝛ nõ bene digeri: quibus ẽt dixit inferiorẽ fallacem eẽ purgationẽ ꝛ bene. sub pectore.n. mẽbra opz eẽ fortia vt purgandorũ sint adiuuamẽta: si ãt magna fient nocumẽta. Sed q̃rendũ est quare inferiores dixerit ꝛ vomitus purgationẽ reticuit: cum similiter sit periculosus: vomitum.n. pz oĩbus eẽ piculosum: inferior aũt purgatio est occultior atqz minor cum ergo h̃ sint cauenda: multomagis altera. Pectinem locũ illum esse intelligimus qui inter virilia siue vuluas ꝛ ventres habetur: vt venter i tria diuidatur. s. sub hypocondria: circa vmbilicum ꝛ pectinem. 36

Ex his verbis intelligit: q farmacijs sana corpora non purgantur: sed potius consumuntur: cum deficiat virtus ꝛ substantialis humectatio minuatur: vnde necesse est vt dissoluantur. ↑Malo cibo vero vtentes velocius in purgationibus exolui oz: cum eorum corpa malis humoribus sint plena occultantibus se inter vacua membra: quos cũ farmacia moueat appere: ꝛ suam malã actionẽ ostendere est necesse. Qd̃ de cibo dixit malo bene duobus modis intelligitur. s. aut cibum exteriorem: aut quez epar ceteris mittit mẽbris. Nulli enim est dubium: malum cibum sanguinem malum generare. 37

↑Malo cibo vtẽtes velocius i purgat iõibus exolui oz.

In anteriori aphorismo ostẽdit qd accidit sanis ex farmacijs: cum exoluũtur dixit: h̃ aũt vniuersali⁹ significauit cũ vti farmacijs difficile eẽ dixit. Multi.n. vertiginẽ ꝛ torsionẽ vẽtris ide patiuntur: vel tussiz ppter magnã duriciez ꝛ angustiã expellendi nociua: vnd̃ ꝛ dissoluũtur: ↑qr potio laxatiua cuz sibi simĩa tractura sit ꝛ non iueniat ibi co. rubeam: phlegma co. ni. ꝛ aquosos hũores: vtit se ad sanguinez ꝛ carnẽ sibi similem cũ magna ãgustia trahẽs iñ. 38

↑Cum potõ laxatia non iuenit hũores q̃s eũare possit carnem ꝛ sanguiez trahit.

Non soluz i his oãdis volũtas consideratur in firmi: sed q certificatur bis adiuuari. Dis.n. cibus sapidus q̃ quis delectaẽ cũ accipiatur: a stomacho amplexus retineẽ: ꝛ cũ magna d̃lectatione digeriẽ plus q̃z qlibz alius: qui si sit abbominabilis fugit: vnde vomitus: fastidium: inflatio: ꝛ rugitus generatur. 39

Non ois senex mĩus egrotat q̃libet iuuene: non.n. ois senex malã dietã plus discernit q̃z aliqs iuuenis: vnde ꝛ magis egrotãt q̃z iuuenes: cũ corpib⁹ sint defectiores quorũ virtus: qr defecta ẽ i chronicis passionibus cõmori est cã: vnde nec morbus velociter digeriẽ. ↑Morbi enim diuturni semper sunt frigidi: ꝛ iccirco sepe senib⁹ eueniũt: qr eorũ etatibus magis cõpetũt. 40

↑Morbi.n. diuturni semper sunt frigidi: iõ senibus sepe eueniunt.

Si superiori hunc cõtinuare velis tale ẽ ac si dicatur senes mĩus egrotant iuuenibus: ↑quecũqz vo eis chronice egritudĩs fiunt: multotiens cõmoriũtur: vnde branzi ꝛ corize non i valde senibus maturantur. hic ergo iferior aphorismus superioris est cõfirmatiuus. Neqz.n. solum senes his ĩfirmitatibus sunt cõmoriẽtes: cuz ꝛ alie sint icongruentes: sicut podagra: artetica: scia: frigitudo itestinorum: asmata: tussis: gibbositas anterior: seu posterior: seu lateralis: ꝛ ceteri etiam morbi in iuuenibus ad sanãdũ duri: quãtomagis i senibus ad sanãdũ duri. 41

↑Quecunqz egritudines senibus chronice fiunt multotiẽs cõmoriũẽ.

Non.n. oẽs q exoluũtur subito moriũtur: sed si hec ↑tria cõditionaliter adiũguntur frequenter: ꝛ fortiter: ꝛ sine manifestis occasionibus. Scio.n. q̃ndaz balneo imorãtem ide dissolutum: qr balneuz ex sibi nocitiuis lignis calefactum erat qd̃ nõ tamen causa fuit repetente moriendi: cum causa manifesta fuerit. Scio ẽt quendaz ĩ balneo dissolutũ fuisse maxime ieiunũ: ꝛ alterũ lz nõ ieiunum: sed tamẽ paruum acceperat cibum. horũ cã vel defectio oris stomachi: vel nimius sensus fuit. Sed exsolutis sine aliqua manifesta occasione vtus spũalis est defecta: sicut qdam perpessus fuit: q cũ dissoluentur: tremorez habuit ĩ precordijs: vnde ꝛ subito perijt: sic.n. semper vidẽmus nimiam dissolutõem propter cardiacaz habentibus. Nec.n. defectõ forꝭ ꝛ freqũẽs: ꝛ forꝭ dissolutõ siue cã manifesta significat nimiam ꝛ subitam solutionem factam in locis proximis cordi: que postq̃z ad cor venerit: mortem infert. Sunt autem manifeste occasiones: vt fluxus ventris: emissio sanguinis: longeqz egritudinis debilitatio. 42

¶Tres cõditiões reqsite ad h̃ q sincopizans moriatur.

Accidentia apoplexie subito toti corpori sensuz ꝛ motum auferunt: nisi tm̃ spũalem motum: qui si

† Nō hic tres ſpēs ipſius apoplexie hab3 q̄s oīu3 cāſ

auferat: maior ⁊ peior erit. † Si autem apopletici ſpirant tamen dure ⁊ anguſtioſe: paſſio erit fortis. Si vō ſpūs diuerſus ſit nō eiuſdē. ſ. ordinis: ⁊ aliqñ qeſcit: paſſio quidē erit fortis: ſed nō tamē priori erit debilis ī qua ſi oīmō medicus machinatur: poſſibile ē vt cureṫ. Cā oīs apoplexie ē cū ſpūs aīalis a capite ad inferiores ptes corpis: ſiue in ſubiectū corpus nō poſſit deſcendere. qđ āt pp apoſtema cerebri: fit: aut quia ventricule cerebri phlegmatica humiditate ſunt repleti. ſm āt q̄ntitatē cauſe morbi: magnitudo ⁊ fortitudo eſt ſui: q maxie ē icurabilis pp ipedimentū anhelādi. † Et mirādū in hac paſſione lacertos pectoris mouentes ſe dilatare: cum ſpūs illuc neqant deſcēdere: ⁊ moueatur anguſtioſe: ⁊ oīum aliorū lacertorum

Strangulatorum ⁊ diſſolutorū nōdum mortuorū non referunt quibuſcunq̄ ſpuma fuerit circa os.

Craſſi valde ſecūdum naturam cito moriūtur magis gracilibus.

Epilepticorū iuuenibus alteratōnem mutationes maxime etatis horarum locorum faciunt ⁊ vitarū.

Quorum dolorū qui ſimul fiūt nō ſecundum eundē locum vehementem denigrat alterum.

Circa generationem ſaniei dolores ⁊ febres accidunt magis q̄ ſacra ſanie.

† Nota q̄liter ī apoplexia lacerti pectoris poſſit ſine ſpiritu ſe moueri.

motus ſit ablatus: ſ3 arbitror ipſorū virtutem nāliter mobilem mouere ipſos ex ſpūs deſiderio: vnde in pluribus apopleticis lacertos totius pectoris īuenimus moueri. In alijs vero nō ſit paſſionibus niſi raro: ⁊ cū multū ſit exercitiū corpis. Cuius rei cā eſt: q: multū anhelitū deſideraut ī illa hora. In apoplexia vō nō ſolū propter anhelitus appetentiā: ſed pp̄ter v̄tutis defectionē: ſicut īuenitur ī virtute defectis ex febrib': quorū lacerti in corpe maxie mouentur: vt multa quantitas aeris quā paulatim recipere nequit multo impetu recipiatur. 43

Nota hic d̄ ſpuma ⁊ de cā generatōis ſpume.

Spuma cōcreatur ex duorū corporū cōmixtiōibus vēto. ſ. ⁊ hūiditate: q̄ nūq̄ cōmiſceṫ: niſi cū multū prius eis diuiſis quedā q̄ſi corpuſcula inde cōficiutur: deide circūdaṫ q̄libet ps hūiditatis q̄ntalib3 pte ventoſitatis: vñ q̄dā q̄ſi granula rotūda cōcreaṫ ⁊ multa q̄rū mā cū ſit multū viſcoſa nō cito eſt diſſolnēda: ſed diu immoraṫ ſic cōcreatā: vt ī oībus eq̄rū videtur fatigatorū multis curſibus: ⁊ in porcis ſilueſtrib' iraſcētibus. Cā tamē diuiſionis corpuſculorū ⁊ eorū cōmixtionis: vel de vtriuſq̄ corpis eſt colliſione: cū motus neceſſarius in cōculcatōe ſit q̄ de vno ſiue de vtroq̄ ſit corpore: vel de nimio calore. Uerūtamen nobis poterit obijci: a calore: ſine motu nō poſſe fieri. Quib' videmus per h̄ q̄ ſenſu pcipiunṫ: Spūa duobus modis generatur: vel pp̄ter magnū motū q̄ aqua maris percutiṫ: que ſpūa ex motu ⁊ pcuſſione cōficitur: vel in olla pp̄ter nimiū calorē: qđ videtur in aīalibus: in athletiſ .n. virtus ſui motus ſpumā cōcreat ī orībus eorum: in porcis ſilueſtribus fortitudo caloris: ī equis currētibus vtrunq̄ ſimul adunatur. cum .n. aer in eis nimio ⁊ ſpiſſo motu intus ⁊ exterius moueatur: ſaliue ſubtiliantur: diuidūtur ⁊ aeri cōmiſceṫ: ſicq̄ ſpūa cōcreatur. itidem de pulmone aſcēdens fumus ſaliueq̄ cōmixtus augmentat ſpūe quantitatē illius. vnde arbitrātes ſpumā illā aſcēdere a ſtomacho approbātur diſcipere multo errore. īpoſſibile .n. ē tātā ſpumā ſine aliquo motu aſcendere vomitu vel faſtidio impellēte: ſine quibus duobus a ſtomacho nihil aſcēdere valet. item īpoſſibile eſt fumū a ſtomacho aſcendere ſicut ⁊ a pulmone flatū expellēte: qđ manifeſtat ī ſanguinis a pulmone ſcreatus q videtur ſpūoſus ⁊ quaſi ſba ipſius pulmonis: a ſtomacho vō nō ſimiliter. Sanguis .n. a pulmone multus eſt: ⁊ ſubitus ⁊ cū tuſſi. fumus vero exiēs cū expulſione flatus paulatim ex hūiditate pulmonis egrediṫ ⁊ iccirco tuſſis inde nō creatur. Cū āt collum circundeṫ ſuffocatiōe: cor ⁊ pulmonē neceſſe ē fumoſum aerem expellere qđ nos mōſtrauimus ī libro ītitulato quare neceſſarius ſit anhelitus: cum fumoſus aer nequeat exire pre nimia ſuffocatione. Anguſtiatur āt pulmo aīalis cū maiori anguſtia

† Nota h̄ diam que eſt int̄ ſanguinē vēiētē3 a pulmone ⁊ a ſtomacho.

expellitur a pulmone aliquantulam ptem cum ipſo aere nālis humiditatis ſue eminēte: ſicut in ſāguiſ ſcreatu eſt videre. Qđ cum appareat ptionē ſignificat: cū nimia ſit anguſtia pulmonis pp ſuffocationem aīalis. anguſtiatur āt pulmo pre calore nimio ſibi a corde miſſo. ſi ergo aſcēſio ſpume ex caloris ē ebulitiōe: ⁊ motus anhelit' diuicie: ⁊ pulmōis anguſtia ī emiſſione: ſignū erit mortale. S3 tamen aliqñ ⁊ raro in ore ſuffocati ſpuma apparuit: ⁊ nō mortuus ſiūt. Intelligendum ergo ex verbis hyp. nō in omnib' ſ3 in pluribus illud ſepe fieri: ſicut in alio aphoriſmo innuit. Quib' iuuenibus ingt exiſtentib' vētres humidi. neq̄ hoc ī oībus ſed in pluribus determinauit: qđ in fine huius pticule dixit exp̄ſſius ſiccanṫ. n. vt ī plurib' ſeneſcētibus. 44

Hypocras craſſos: valde craſſos a principio ſue natiuitatis itellexit. Bonū ē .n. corpa nō multū eſſe craſſa: neq̄ multū macilēta: q ſi taliter pſeuerent vſq̄ ad vltimā ſenectutē viuent. Si vō alterum vltimeṫ i macie meli' eſt q̄ i craſſicie: Craſſorū vō corpum vene ſunt anguſte: vnde neq̄ ſpū abundāt neq̄ ſanguine: ⁊ iccirco cū eorum etas pₒlatur puis ⁊ paucis accidentib' ſupuenientibus extinguūṫ. Sed macri nō ſic: q: vō eorum mēbra pricipalia ſunt diſcoopta: puis ex reb' ſunt patiētia. Tpati iter vtrunq̄ ⁊ dietātes delectabiliter vt craſſecant: vene eox ⁊ arterie fuerūt ⁊ pmanēt large: vñ nō cito illox extiguiṫ calor. 45

† Melius ē corpora ī macie vltimari q̄ in craſſitie.

Epilepſia apoplexie ē vicina: ⁊ vna vtriuſq̄ ē cā ſed ī apoplexia v̄tus ad neruos currēs tota ē ablata: ī epilepſia nō tota: ſ3 eadē v̄tus q̄dā eſt ipedita. vtrāq̄ vō faciētes chimi frigidi ſunt: ⁊ viſcoſi: ⁊ groſſi: vnde etas iuuenilis calida ⁊ ſicca epilepſie ē medicina. Scōm has rōnes faciunt ⁊ regionum mutatiōes: ſed nō mutatiōes oīum vitarum: ſed corp' ad calorē ⁊ ſiccitatē ferētiū pōt abſolute ⁊ vitax itelligi: ⁊ iuuamētū erit † epilepticis. h. n. paſſio ex mala ⁊ inordinata naſciṫ vita. mutationes vō ipſorum debent eē ſemp ad meliora. ſ. paſſioni contraria. 46

† Epileſia ex mala ⁊ ī ordīata naſcitur vita

Ip hoc qđ dicit. Simul: vnū locum certū itelligimus: īpoſſibile eē videtur. Si vō locum tantū habentē ſpaciū q̄ntum arm' brachium: crus: coxa: ⁊ his ſimilia: in quocunq̄ horum duo dolores ſunt: vnus alterum augmentat: neq̄ alter magis ſentitur altero. Si vō in duobus locis: vt ſi vnus in brachio: alter in cruce ſit maior obſcurat alterum. † Uirtus .n. ſenſibilis ſemp ad maiorem tota tranſit. idem ēt in triſtitia videmus que dolor eſt anime: ⁊ nihil aliud: maior itaq̄ triſticia: niſi vterq̄ ſit de r̄e vna: minorem triſticia obſcurat. 47

† Uirtus ſenſibil' ſēp ad maiorē3 tota trāſit: ⁊ dolor mior ea obſcurat.

Sanies de ſanguine mutato eſt in quaſdā qualitates inter bonum ⁊ malum ſe habētes. Mutatio .n. ad malum abſolute: ſm putredinem ⁊ fetorem ſe habet. Mutatio ad bonam qualitatem ſignificat membrorum tpamētū ſed generatio ſaniei inter vtrunq̄ ſe hab3. neq̄ .n.

de solo calore est naturali: neqȝ non naturali. dolor āt nō fit inde: nisi pp extēsiōes mēbri vbi apa fit ⁊ calefactionē sui. corpus. n. calefit ex calore mēbri in quo apa est: qđ erit cum sanguis moueatur ebulliēs ad mutandū in sanien. Sanies. n. de sanguine ē: sicut cinis de lignorū incēsiōe: vñ ⁊ dolor ⁊ febres alleuiant: cum sēā iā eē videat ⁊ maxime si sanies egrediatur tūc. n. materia iaȝ ꝯsumit: ⁊ calor extiguit 4

Sanies. n. de sanguine est sicut cinis ð lignorū i cēsione.

In omni motione corporis cuȝ ceperit quis dolere: quiescere statim remedium est.

Exercitium vti lēē: nā cōmouet nālem calorē: ⁊ validitas facit que in mēbris sūt virtutes nāles. ⁊ virtutes aīales: ⁊ vitales. Verū qꝛ i exercitio sūt consideranda ⁊ tps: ⁊ quantitas ⁊ modus vtēdi nunc de q̄titate regulā dat hy. Dolor ħ q ⁊ polos i lingua greca dicit: significat locum cū fatigatiōib⁹ esse: qđ āt hoꝝ itelligitur verū esse: vt si hō se moneat q̄ ad membra doleant ex nimio motu: ⁊ īde ita fatigeẗ vt nō sine magno dolore eadē mēbra moueant. qes cū inceperit dolori remediū est. 49

Nō iuuamenta que ex motu ⁊ exercitio co quimur.

Assueti assuetos labores ferre: ⁊ si fuerint imbecilles aut senes insuetis: ⁊ fortibus ⁊ iuuenibus facilius fuerunt.

Ex multo tempore consueta: ⁊ si fuerint deteriora insuetis minus molestare consueuerūt: oportet igitur adꝯsueta transmittere.

Secundum multum ⁊ repente euacuare aut replere aūt calefacere aut infrigidare aut aliter quomodolibet corpus mouere fallax est: ⁊ omnio nature inimicum. Paulatiȝ vero certum ⁊ ex alio ad aliud transire decet: non aliter.

Hic aphorism⁹ supiori ē cōtinuus: nā de sanatiuis ħ ſmo ē ⁊ superi⁹ qdeȝ de q̄titate exercitij: hic vō modū vtendi significat: vt sit sicut oꝫ exercitātes ad cōsueta deducere gymnasia. Dat ergo nobis hypo. medicinalē spēm. Ois cōsuetudo p⁹ hita leuior: alter. n. altero cōsueuit aliter fatigari: vtpote qdam pedib⁹: alter vō manib⁹ alij artubus: ⁊ qdam ex totis corpibus. itē quidā eadē mēbra qbus ad laborē vtunt magis sunt exercitātes: quidā vō minus. Mēbra. n. ad laborē exercitatoria sunt ad id qđ ꝯsueuerunt isuetis cōfortiora ⁊ ideo minus inde lesa. 50

Membra ad laboreȝ exercitoria sunt ad id consueuerunt insuetis fortiora.

Non solū ħ de exercitijs vt i priori: sed absolute de oī cōsuetudine dixit: siue pot⁹: siue cibi: siue balnei: qetis: caloris: sōni: frigoris: tristicie: q̄ oīa sil̄r cōsueta minus isuetis sunt ledētia. Cā ē eadem q̄ in exercitātib⁹ eadē mēbra ex cōsuetudine dcā est superius. De oī āt consuetudine ego dicturus sum. Cib⁹ sil̄r ⁊ potus propāȝ stomacho dāt nām: de stomacho cetera mutuāt membra ⁊ nutriūt. itē cibus ⁊ potus quadā mutatione corp⁹ in suam nām mutant: que mutatio longis tpibus augmētat ⁊ iter cibū ⁊ corp⁹ accñs qđdam mediat: q̄ oīa nos mōstrauim⁹ i libro de accñtibus vbi ōñdimus: oē qđ alij assimulat: cito assimilans assimulatū trahit i suā nām: ⁊ oē mutabile mutando sil̄e: mutat mutandū facile: imo oīa corpa corp⁹ tangētia quātalibet imutatiōe id erūt mutātia: vt si aere mō frigido mō calido corpus tangatur: frigido corpus cōstipat: ⁊ pori claudunt: calido aere pori aperiūtur ⁊ rareficāt. Si āt corpus calido aere rarefactū frigidus aer tetigerit stati iteriora patefacit: ⁊ multū nocet sibi q̄ oīa i libro de consuetudine dcā sunt. Hy. vō ħ monstrat qđ expimento ꝓbauit: neqȝ tñ cām ostendit: sed nos satis explanauimus: sufficiat āt qđ in pma pte hui⁹ aphorismi dixim⁹. Qđ āt i fine dixit: Oȝ ergo ad nō cōsueta trāsmittere. auctorizauit qūo corp⁹ sanitatē recuperare possit. Si. n. hō vnā cōsuetudinē hūerit in dubio morat: qꝛ nullus ē qui aliqñ aliquo nō ꝯsueto moueat: vnde īuuxit bonū esse ad oīa ꝓbanda se trāsferre: ne si forte sibi euenerit qđ āte a nō cōsueuit maxime sibi noceat. hoc vero facere poterit si nō in vna consuetudīe pmanens ad contraria se transtulit. 51

Vō iuuamenta que ex motu ⁊ exercitio co quimur.

De ꝙ alij assimulat cito assimilās assimulatū trahit i suā nāȝ.

Omnia secunduȝ rationem facienti ⁊ non euenienti secundum rationem: non transire ad aliud manente eo quod visum ē a principio.

Quicunqȝ vētres habent humidos iuuenes quidem existentes: siccos habentibus melius cōmutant. In senectute vero deterius cōmutant: siccantur. n. vt in pluribus senescētibus.

In magnitudine vero corporis iuuenescere quideȝ decens est: ⁊ non insuaue senescere inutile: ⁊ peius minoribus.

Innuit ħ nobis: ꝙ oīa extra nām molesta sint. Corpis. n. pfectio nō est nisi cū tpamento: vnđ ad vltimitateȝ deuenientia nām sunt corrumpentia. Que āt paulatiȝ de plenitudine vel inanitione vel similibus fiunt: ⁊ bona ⁊ securiora sūt: iuxta cōsuetudineȝ exeūtia. In alio aphorismo dixit ad icōsueta debere trāsmittē. 52

Corporis pfectio nō est nisi cuȝ tpamento

Sapientē non debemus infamare si nō in qlibȝ re illico bn̄ sibi successerit.

Sapientem nō debem⁹ ifamare: si nō in qualibet re illico bene sibi successerit: ⁊ si nō actio appareat huius rei ad quā intenderit: sicut aqua guttatim diu effluens petre effectū suauis penetratōis solet qñqȝ ostendere: sic ⁊ in morbis ad digerēdū duris: si rōnabiliter ⁊ bona via se exercuerit sapiens: ⁊ tñ nondū appuerit: a via tamen nō disistat rōnabili. Trāsire ad aliud duobus mōis fit: ſm qualitatē: ⁊ ſm quātitatē. qualitate: vt siquis ex calidis ad frigidā mutetur medicinaȝ. quātitate: vt siquis ex calidis ad calidiora: vel ex frigidis ad frigidiora. Dixit ergo: quicūqȝ ſm rōnem medicantur: ⁊ si ſm sensum cognoscāt egroti adiutoriū sibi fieri: nō tamē trāsferendū ad alia: vel qualitate vel quātitate. Nā hoc facere metbodicorū est: ⁊ eorū qui ſm expimentū medicina vtunt: manēte egritudine que in principio visa est eadem. naȝ si mutetur vtpote si de tertiana fiat quotidiana: tunc ⁊ medicinam necesse est mutari. 53

Hic aphorismus iam est vtpote superius exposit⁹: vbi dicitur. Quibuscunqȝ iuuenibus existentib⁹ ⁊c. bonum est in iuuentute fluxum ventris habere: qꝛ superflua corporis facilius egrediuntur: sed quibus hoc non fit senectus est grauis: qꝛ propter causam superi⁹ dictam desiccantur. 54

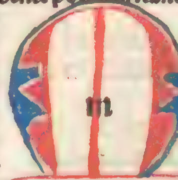
Magnitudo corporis proculdubio hic dicitur q̄ temperamentum in longitudie ⁊ profunditate ⁊ latitudine egreditur: sed corpus in longitudine soluȝ homines consueuerunt appellare magnuȝ: nomen tamē certum est appellare longum. item corpus in vltimitate latitudinis ⁊ profunditatis magnum vocatur: sed tñ nomē

Magnitudo corpis ē q̄ tpamētū i lōgitudie latitudie ⁊ ꝓfūditate egreditur

certum est grossum. hy. autem non ad imaginem hanc intendit. h enim non est mala in senectute: neqꝫ grossum intelligit. qꝛ si sit in senectute: molestum. non. n. in iuuentute fuit bonum. Solum ergo longum intendit in quo hoc qd dixit certificauit. h. n. in senectute torquetur. curuatur: gibbosatur: ꝛ vix ab habente portatur. talibus. n. iuuenibus cõtrahunt maiores musculi in senectute: vnde curui remanēt huiusmodi: ꝛ peius est eis qꝫ minoribus: et si contingat eiusdem contrahi spinales musculos.

Finit secũda particula.

Incipit tertia.

Mutatiões tēporum maxime generant morbos: ꝛ in horis magne mutatiões aut friditatis aut estus ꝛ alia secundũ rõnem sic.

Naturaruꝫ he quidem ad estatē: he vero ad hyemē bene aut male nate sunt.

Egritudinum alie ad alias bene: aut male nate sunt.

Etates quedaꝫ ad regiones ꝛ horas ꝛ dietas bene. aut male nate sunt.

In h tertio nostro volumine disposuimus exponē qd in tertia hac pticula dixit de aere: tpibus anni: ꝛ etate: obscuriora tamen volum⁹ dicere: indigentia expone. De vnoqꝫ ergo horũ pro nostra consuetudine ē monstrãduꝫ: ꝛ disputandum super sniam hyp. in qua ipsius voluntatē demõstrabo: repugnandum quoqꝫ luce super his que mirabiliter visus est exposuisse: ꝛ intentionē hy. in hoc libro dissimulasse qui qd exposuit a quodam magistro suo cratone accepit: hic autem nihil rationabile attulit: sed qd experimēto vidicit. Hypo. tamen hic testatur qꝛ non solum experimentum introducatur. 1

Quidã arbitrati sunt mutationes tpum hy. dixisse cõtinuationes eorũ: ac si dixisset. Quãdo alteri tēporũ succedit ꝛ alteruꝫ. Immutatio. n. hyemis ad ver generat sicut dicet ifirmitates: posterius vo dicet in ve maniã epilepsiam: melãcholiam ꝛc. Cũ iterum ver in estate mutetur ꝛ initium ē estatis: continuas febres: tertianã: causon: ꝛ alia que nũerauit esse testatur. Similiter et ꝛ i autũno ꝛ in hyeme ita hypo. itendunt itendisse tpum mutationes eorũ cõtinuationes. Sed i hoc aphrismo vnũ quodã hꝫ: qd h hy. autumant nõ intellexisse. Si. n. he mutatõnes tpum: hos morbos quos dixit generãt: nõ tamen aliquãdo morbos prius hitos minorãt: sꝫ idē testatur: qꝛ aliquãdo minorētur. Si aũt ita esset vt autũnat mutatiões tpum nõ magis ꝓprie generarent morbos qꝫ eos auferrēt item si sic esset: quare in horis magne mutatiões: adderet. Unde intendere eos inuit nõ solum tpum mutatões: sꝫ eorũ complexiões que maxie generēt morbos: cum oĩmode suas mutēt cõplexiones: sicut idē in epidimia dixit: quod postea dicam. Qd ãt subiunxit. Et in horis maxime morbos generant: cũ mutētur i cõplexionibus suis: verũ eē potuit: sed tamen non qualiscunqꝫ sit mutatio i ea diximus morbos generari: nisi cum mutatio maxia fuerit: ꝛ id. Magne mutationes dixit in horis frigiditatis siue estus. Et talia ẽm rõnem euenire: Sic in humiditatem: siccitatē: ventorum sufflationem: eoruꝫ quietē. Hec vꝫ expositio libri ꝛ intētio hypo. inuenitur ãt h aphorismus aliter in alijs libris. Conuersiones tpum ãni: cãe sunt generãdi morbos maxie si magne sint: ꝛ in eodem mutatiões magne. Quib⁹ ex verbis nihil est obscurũ: maxime his q meã anteriorem expositionem intelligunt: ꝛ in alijs libris aliter est inueniri: ꝛ itidem potest intelligi. Aliter h mutationes tpum qdam intelligunt transitũ vnius tpis ad alterum: vt estatis ad hyemem: ꝛ hyemis ad ver: non absurdum quideꝫ: nã ꝛ he faciunt egritudinem. verum indigne hypo. intentionem explanãt: sed mutatio h est intelligenda eiusdem tēporis ẽm qualitates alteratio. verbigratia: si qd est frigidũ natura fiat calidum. Magne mutationes que oĩum qualitatum permutatione fiunt: vt si estas calida ꝛ sicca frigiditatis ꝛ humiditatis affectionē sumat: vel si eadem die nunc calor: postea frigus: ꝛ iterum calor: ꝛ iterum frigus fiat. 2

Mutationes tpum successiue quandoqꝫ gnãnt mõbos quandoqꝫ eos minorant.

In hoc loco noiauit hypo. nãs q̃ de debent noiari: nãe. i. subiecta manifesta naturis. Nos autem cõplexiones elemētorum eē dicimus. i. humiditatem: sic. ca. ꝛ fri. Monstrauimus qꝫ i libro complexionum .ix. esse complexiones. vnam equaleꝫ: ꝛ est ꝑfecta: ꝛ octo inequales: ꝛ he imperfecte. haruꝫ quatuor singule qualitatuꝫ dominant vnicuiqꝫ: ca. fri. sic. ꝛ hu. quatuor aũt duab⁹. i. ca. ꝛ si. ca. ꝛ hu. fri. ꝛ sic cũ. fri. ꝛ hũ. vnde complexioneꝫ habētes fri. ꝛ hu. in estate bene se habēt: ca. ꝛ sic. in hyeme melius. similiter ca. ꝛ sic. in sic. in estate peius: fri. ꝛ hu. peius in hyeme. est ꝛ alia complexio iter has. s. ca. ꝛ hu. q̃ in hyeme ꝑpter humiditatem peior: propter calorem peior in estate. ꝛ econtra: in estate bona est ꝑpter humiditatem: hyeme melior ꝑpter calorē. 3

Nota qt sũt complexiones ꝛ que in qbus tēporib⁹ anni ꝛ melius ꝛ peius se habent.

In estate naturaliter bene se habent frigide ꝛ humide distemperantie: coartatur. n. imoderatio earum a calididate ꝛ sic. male autem tunc calide ꝛ sicce se habent: eo qꝛ intense temperantie in huiusmodi imoderationem cadēt: similiter in hyeme frigide ꝛ humide temperantie male se habent: calide ꝛ sicce bene. Unde bene ꝛ male natum esse duobus modis est: dicitur. n. ẽm generationem: ꝛ ẽm solutionem: vt bene natuꝫ est fieri: bene natum est solui. Unde calide egritudines bene nate fieri sunt in estate: ꝛ bene nate sunt solui in hyeme: eo qꝛ contrariorum contrarie sunt solutiões. Que autem sunt calide vt tertiane ꝛ causon: in hyeme quidem male nate sunt fieri. ostendunt eniꝫ nimium calorem quem inferunt: male autem nate solui in estate. Similiter ꝛ ẽm locum: ꝛ secundũ etates: ꝛ ẽm dietas: 4

Calidę egritudies bene nate sũt fieri in estate ꝛ bene nate sunt solui i hyeme.

Hic parum a rectitudine hypo. videtur deuiasse: bonum autem esset si sic dicet. Omnis morbus vel etates ad tēpora anni: ad regionum ꝛ dietarum comparationes bene ꝛ male: melius ꝛ peius nate sunt. Morbi. n. ex. simili generati: ꝛ econtrario curati meliores sunt ex cõparatione: vel ex parte temporum anni quod nos explanauimus cum in morbis diximus egrotantes quibuscunqꝫ nature proprie minus periclitari. Etates vo sicut ꝛ nature intelligantur: qꝛ qbus humiditas in estate dominatur ꝛ quibus calor in hyeme melius se habent: senes autē in estate melius: iuuenes vo melius in hyeme. idem de morbis ꝛ etatibus ẽm regionem itelligatur. morbi. n. calidi in regionibus nascentes calidis minus sũt molesti. Etas vo calida sanior est in regione frigida: imo vniuersaliter hec omnia bona sunt econtrario accepta. Morbis. n. frigidis ꝛ etatibus diete calide sunt meliores. morbis vo ꝛ etatibus humidis sicce diete. Sed licꝫ he meliores sint econtrario accepte: complexioni tamen temperate: regionem temperatam tempus ꝛ dietam oꝫ esse. hec n. sola melioratur ex similitudine sua. etates quidem in eo qꝛ ẽm naturam similibus gaudent: i eo qꝛ extra naturam contrarijs. in egrotantibus etati-

Mõbi. n. ex silitudine gnãti ꝛ cõrio curati meliores sunt ex compatõe.

Cõplexioni tpate regionem tēpatam tpsꝫ ꝛ dietã esse oꝫ cũ h sola ex silitudie sua melioretur.

bus est iste sermo. 5

In horis quando cadez die: aliquando quidem estus: aliquando vero frigus: autumnales egritudines expectare oportet.

Austrini flatus grauant auditũ: caliginosi caput grauantes: pigri dissoluentes quando isti preualent talia in morbis patiuntur egrotantes. Si vero boreas fuerit: tusses faringes: ventres duri: dissurie: horrores: dolores ⁊ pectorum ⁊ lateruz: quando isti preualuerint talia in morbis expectare oportet.

Tempora anni non sunt causa morbi: sed mutationes sue complexionis. complexionibus ergo cuiuslibz temporis in quaslibz alias naturas sibi oppositas mutatis: quacũqz hora seu tempore mutẽtur: necesse est vt morbi generentur. quando ergo in temporibus vt in vere eodẽ incipit die calor fieri: ita vt circa tertiaz horam frigus. media autẽ die rursus frigus: ⁊ iterum calor. autumnales egritudines. i. inequales expectare oʒ. nam inequales autumno fiunt: eo ꝙ inequale naturaliter sit tempus. inequalitas autem fit: quando tribus horis fit calor: ⁊ tribus horis frigus. Diffunditur. n. natura extra. ⁊ relaxatur corpus. item frigore rursus intenso subito reuertetur in profundum natura: constrictiones corporis faciens diuersas: ergo nunc quidem ad calorem: nunc quidem ad frigus dissoluitur laborans: ⁊ tunc non fit ẜm rationem digestio. sed ex quo humores varij ⁊ diuersi generantur: varias ⁊ incõpositas ⁊ inequales faciunt egritudines. 6

Nota hic nocumẽta multa que in tpibus inequalibus solẽt corpib⁹ acidere

Hypocras infirmitates dicit futuras: cum austrinos auditum grauare dicat: quod necesse fuit eum tangere: qꝛ oportet que nascuntur de naturis morborũ: vel de extraneis causis medicum discere: vt ẜm ꝙ iustũ ẽ possit iudicare. Non autem est graue videri: vnde grauent auditum austrini: qꝛ si complexio huius venti calida sit ⁊ humida: necesse est vt grauitatem faciat capitis vnde cum iste sufflet instrumenta sensualia humiditate inueniuntur plena ⁊ caput grauantia. Cum vero initia neruorum humectentur huius venti temporibus voluntarij motus grauantur ⁊ homines impotentes ⁊ debiles efficiuntur. Et in borea fit econtra: quod tamen postea tanget hypo. sed h quas egritudines faciunt hi venti tetigit: vt possemus discere accidentia que de morborum nascuntur essentia: ⁊ qua ꝺ causa extranea. vnde dixit. Si boreas fuerit: tusses fiunt ex mutatiõibus complexionum spiritalium instrumentorum: ⁊ asperitatibus gutturis. cum enim. faringes dixerit: ad gule attinere voluit asperitates. cum enim gulam hic ventus perflet necesse est desiccet ⁊ induret. Ventres duri dixit: ⁊ egestiones intellexit: que sicciores sunt ⁊ duriores in horum statu ventorũ: cum totum corpus per hos desiccetur: vnde plus de humiditate ciborum necesse est trahatur: ⁊ feces diutius in ventribus ex sui siccitate morantur. Dissurie vero fiunt ex passionibus vesicarum. cuz n. vesica sit frigida ⁊ sicca ⁊ sine sanguine: plus patitur q̃z alia membra ex accidentium frigiditate ⁊ siccitate. item frigiditas boree dolorem facit in pectore causa sue desiccationis: ⁊ pectoris ⁊ instrumentorum spũs vicinitate. Horrores quoqz fiunt propter huius venti complexiõis frigiditatem. item de eodem austrini calidi sunt ⁊ humidi. vnde resoluunt eam que in nobis humiditatẽ h autem dissoluta dissoluit omnes virtutes: animales: vitales: naturales: ⁊ spiritales. nam si circa venas feratur caliditas ⁊ hũiditas naturales humiditates resoluit: si autem circa arterias vitales. Si vero circa tenorem neruorum: ⁊ maxime voluntariorum hoc humiditas feratur vel caliditas: tunc ⁊ secundum differentes locos predicte accidunt passiones. naz si fuit circa caput determinatam faciunt capitis grauitatẽ propter multos vapores ⁊ spissos in eo generatos. si autem circa aures facit graues audit⁹. si vero circa oculos: oculorum caliginem facit. ꝙ si circa posteriores ꝑtes: facit motus difficiles. Dissolutio virtutis duobus modis fit. aut eni euaporatur: aut extinguitur. h aũt extingui eam dixit. 7

Ꝺz q̃ ꝺ naturis morborũ vel ꝺ extraneis cãis nascũtur medicũ discere vt ꝙ iustũ est possit iudicare.

Cum estas fit veri similis. sudores multos in febribus expectare oʒ.

In siccis temporibus febres acute fiunt ⁊ siquidẽ annus talis existens amplius fuerit: qualem constitutionem fecerit in pluribus: ⁊ tales egritudines expectare oʒ.

In moderatis tẽporibus si temporaliter tempora se reddiderit: boni status ⁊ bõe egritudinis determinationes fiunt. In imoderatis vero maxime imoderate ⁊ difficiles determinationes.

Dissolutõ vtutis fit aut ꝑ viã resolutõis aut extinctõis.

Sicut ante dixit: quando eadem die est aliquando estus: aliquando frigus autumnales egritudines expectare oportet: similiter ⁊ quando estas est similis veri. i. cum complexiones sue temperate sunt: multos in febribus expectare oportet sudores: ⁊ verum est: qꝛ multus sudor fit ex caliditate ⁊ multa humiditate: ⁊ horum vnum est inuenire in hyeme: alterum vero in estate: neutrum in autumno: in vere vtrunqz. Si vero estas sit siccior: necesse est vt humiditas desiccetur: si similis veri necesse est humiditatem ad cutem trahi cum vi caloris ⁊ cum propter nimiam humiditatem in fumum dissoluere non possit in tẽpore crisis: humores illos expulsos sudores necesse est fieri. 8

Multus sudor fit ex caliditate ⁊ multa hũiditate.

In siccis temporibus non multas egritudines siue febres: sed acutas nasci fatetur. Paulo vero p⁹ dicet. Constitutiones quidem anni omnino quidem sicce pluuialibus sunt saniores ⁊ minus mortifere. Egritudines autem dicit in pluuialibus febres longas: quod ex necessitate consequitur: qꝛ ex humiditate aeris multi humores phlegmatici in corporibus adunantur. Et ecõtra aeris siccitas chimos minorat: sed tamẽ in qualitatib⁹ suis acutiores facit. vnde ⁊ febres pauciores sunt q̃z in humiditatibus temporũ: acutiores tñ propter siccitatez. Additio. Item de eodẽ in prioribus aphorismis de compositis qualitatibus: hic ãt de simplicibus ẽ illi sermo. i. de siccitate: ⁊ nõ de qualibet siccitate: sed de imoderata: nã moderata nõ facit egritudines: immoderata vero nõ quaslibet sed acutas. i. tertianam: ⁊ causon. nã siccitas ꝑ se sola solet generare co. ru. ⁊ si calidius tp̃s fiat q̃z oportеat: oĩno acutas facit febres: si aũt duo tpa peior ẽ cõplexio: si vo. iij. vl'. iiij. molestissimum est huius. i. nam hoc põt graues pestilentias generare: ⁊ bubones. 9

In siccis tẽporib⁹ nõ multas egritudines acutas nasci fatetur.

Moderata siccitas non facit egritudinẽ. imoderata võ nõ q̃sliber sed acutas.

Qualis hy. intentio fuit de moderatis tpibus põt itelligi i libro suo: q vocatur pitonoxiomatõ: si. n. appeãt signa i ortib⁹ stellaꝝ: ⁊ in occasibus earuz:

ſm q͂ apparere oportet: ⁊ in autumno quedam pluuie fiūt hyems vero temperata non multum calida: neqꝫ multum frigida: in vere pluuie plurime temporibus suis ⁊ estate similiter. annus ille ē necesse vt sit sanus. Ex qua ratione temporuꝫ cū hy. perpenderis intellectum: poteris etiam intendere quid in his possit obuiare: que ipse i moderatis dixit: ⁊ in his morbos nascentes imoderate determinationis ⁊ bene: qꝛ crisis in his morbis cū timorosis venit accidentibꝰ aliquādo naturaliter ipa in se pessima est: aliquando mortalis: neqꝫ totam materiam purgans: vnde infirmus recidiuat seruans. 10

In autumno acutissime fiunt egritudines ⁊ maxime mortifere: vt in pluribus: ver vō sanissimum ⁊ minime mortiferum.

Autumnus ptisicis malus.

†Tpa ānī si ſm q͂ oꝫ complexiones suas ſuauerint: ver ceteris saniꝰ. ⁊ autumnꝰ pestilentior.

Tempora āni si ſm q͂ oꝫ complexiones suas seruauerint: ver ceteris tēporibus sanius: ⁊ minime mortiferum erit qꝛ temperantius est alijs. Autumnus acutorum morborum est generatiuus ⁊ pestilentior ceteris: ver vō sicut diximus in suis temperatum est complexionibus. autumnus in multis illaudabilis est rebus. Primo qꝛ eadem die aliquando quidem frigidus aliquando quidem calidus. Secūdo qꝛ cum sit pꝰ estatem inuenit in multis corporibus chimos incensos: ⁊ in quibusdam virtutem defectaꝫ. Neqꝫ etiam solum hoc: sed etiam anteq̄ꝫ veniat ad cutem chimi mouentur ⁊ dissoluuntur: sed iste veniens reducit propter suā frigiditateꝫ in interioribus: qđ naturaliter in omnibus facit hominibus: particulariter vō in male dictantibus ex multis fructuū comestionibus: quibus mali chimi in corporibus abundant. 11

In superioribus autumnus vniuersaliter blasphematur: h vō particulariter in ptisicis. Hic autem ptisicos intellexit ex vulneribus laborantes pulmonis. potest etiaꝫ quod dixi de omni consumptiōe corporis accipi: vnde nō possum certificare ad quod horum intenderit hypo. maxime siue prius: siue posterius intellexerit autumnus necesse est malus sit, est enim frigidus ⁊ siccus ⁊ inordinatus. 12

Ab essentia temporum anni incipit: ⁊ hoc veris ⁊ hyemis dicens. Si hyems sicca ⁊ borealis fuerit: ver vō pluuiosum ⁊ austrinum ⁊ humidum: que quidem mutatio parua est: sed extra cursum nature tamen. vnde in estate fe. acutas ⁊ ophtalmias ⁊ disenterias fieri necesse ē: quaruꝫ cause in peritonaeoconcheidaton. i. in libro đ aere ⁊ aqua ab eodem monstrate sunt: cum diceret. Si hyems sicca ⁊ borealis fuerit: ver vō humidum ⁊ austrinum: estate necesse est feb. acutas esse ⁊c. qđ si fit subito ophtalmiam necesse est subsequi: terra. n. cum eodem tēpore sit humida propter veris pluuias: ⁊ austrini calorem duplicent ⁊ humiditatem. ventres vō non desiccentur: nec humiditas cerebri minuatur necesse est fe. acutas in estate subsequi: ⁊ maxime phlegmaticis. dysenterias vō ⁊ in mulieribus ⁊ humidis natura. Hec in peritonaeoredatō cheidaton: que ibidem explanabo. h ibidē nasci dixit in estate. Item in ſa particula epidimie quasdam in estate corruptiones dixit nasci in craton ciuitate: ⁊ nascebantur in corporibus eorum quedam pustule: que ignis sacri vocantur quod sic in libro eodem contexuit. Fuit in ciuitate craton in estate nimia pluuia: ⁊ hoc in tota estate ca. cum austrinis maxime ventis: vbi hypo. monstrauit causas. i. earūdem pustularum nascentiuꝫ materiam. Complexio. n. tunc temporis in qualitates putredinem facientes mutari festinauit: his quorum natura appata fuit ad hoc: sicut hyp. h dicit. morbi inquit in humidis nascentes temporibus: diuturne sunt fe. fluxus ventris: ⁊ putredines: ⁊ magis calor in his operatur q̄ꝫ humiditas que cuꝫ vtraqꝫ

Ignem sacrum in ſa pticula epidimiaꝝ dixit nasci in ciuitate craton.

conueniunt: ⁊ adeo fortia sunt: sicut in craton ciuitate fuerunt cito putrefaciunt. Hyems vero sicca ⁊ borealis quibusdam corporibus ideꝫ efficit sicut idem dixit. Boreas facit tussire: asperitatem gutturis ventres siccos: dissuriam: horrores: dolores costarum: ⁊ pectorum. Item si tempus inq̄ꝫ siccum

De temporibus: si quidem hyems sicca ⁊ borealis fuerit: ver vero pluuiosum ⁊ austrinum necesse est estate febres acutas ⁊ ophtalmias ⁊ dysenterias fieri: maxime mulieribus ⁊ humidis natura.

fuerit: minus fac̄ ifirmari q̄ꝫ pluuiale ⁊ minus mortale: ⁊ tamen hyemem siccam ⁊ borealē esse dixit nocentem. sed nec fe. nec dysenteriā. Quare autem i vere si astrinuꝫ humidum sit: illud idem nō cōtingit quare: qꝛ hyems antea frigidior ⁊ siccior fuerat. vnde hypo. Nō sufficit inquit presentes qualitates tpum. cognoscere sed etiam quales fuerint ꝑterite. Si ergo corpus prius desiccatur in hyeme qꝛ hyems sicca ⁊ borealis fuerit: non solum liberat a passionibus in vere contingentibus: sed etiam ab eodem vere adiuuatur ⁊ aliquādo diu sustentat vt ad temperantiam quā perdiderat reducatur: q͂ si totum ver humidum sit corpus siccum vt prius mutabitur in contrarium: cum ꝓpter diuturnitatē veris humidi temperamentum admiserit: ⁊ sic in humiditatem ipm oꝫ vti. Superueniente vō estate paratum est putredini; vnde aliquando cā ophtalmie ⁊ disenterie fit. cum. n. terra adhuc sit humida: neqꝫ venti illo tpe perflari adhuc apparuerint qui post in diebus apparere solent canicularibus necesse est hoc tempore quod est inter initium estatis ⁊ caniculares dies ventis adhunc absentibus fe. acute sequantur: chimi enim putrefiunt corporibus ex caloris ⁊ humiditatis domiationibus: vñ ophtalmie fiunt: ⁊ dysenterie. Hic aūt contingūt ſm vicinitatem mēbrorum chimos illos recipientium: ⁊ ſm diuersitates complexionum corporum Ophtalmie vero vniuersales sunt in omnibꝰ absqꝫ his qui naturaliter frigidi esse certificantur siue humidi siue sicci: ⁊ absqꝫ his qui fortes habent oculos: non recipientes humores a capite descendentes. dysenteria vō in mulieribus ⁊ humidis natura: sicut hypo. testatur. disenteria vero fit tunc quādo materia per tempus colligitur: etiam a calore estatis inficitur ⁊ fit salsa: ⁊ ideo qꝛ sua salsedine exasperat ⁊ vlcerat ⁊ generat disenteriam: mulieres iquit humidiores sunt masculis: in quibus si sola humiditas inflammatur necesse humida corpora hec dicta patiantur. humiditas enim quasi materia est putredinis. calor auteꝫ causa est efficiens. humiditas aeris quoqꝫ superfluitates humorum in corpore desiccari non permittit: vnde adiuuatura ē causa putredinis: vnde ergo dixit phlegmaticos plurimos febres pati cum eorum corpora sunt humidiora: in quibus. cum quedam putrefiant: ⁊ in eis remaneāt fe. generant ⁊ dysenteriam si per intestina exeant. Qui morbi per totam estatem necesse est sint: si non in diebus canicularibus aliqua imutatio superauerit: sicut hypo. in peritonaereda ton. Dysenteria inquit in mulieribus fit ⁊ humidis natura. Et subdit: †Si pluuia ⁊ hyemale tēpus post dies caniculares veniat: ⁊ venti illo tempore perflaturi succedant: illi morbo quos diximꝰ superius sunt cessaturi. ⁊ autumnus sanior erit: q͂ si nō mortalitas in pueris ⁊ mulieribꝰ ē ſpāda: in

Non tātū sufficit p̄sētes qualitates tēporū cognoscere sed etiaꝫ q̄les fuerint preterite.

Humiditas q̄si mā est putredinis caliditas autem cā est efficiens.

†Si pluuia ⁊ hyemale tempus pꝰ dies caniculares vēiāt ⁊ vēti illo tpe pflaturi succedāt autūnꝰ sanior erit.

uenes sunt remoti ab infirmitatibus his: qcunq3 euaserint sine dubio icidunt quartanas: ⁊ inde hydropisim: quod quare fiat: ⁊ quare subiunxerit in eodem libro debet explicari. Hunc aphorismum exposui: nihil quoq3 quod necesse est pretermisi: ⁊ hoc qd necesse est in pitonaerõcheidatõ silr exposui hic autem certificauit ex ratiõibus ⁊ reruz naturaliũ inuestigationibus: nõ solum experimẽto. Quotiẽs. n. inquit auctor in quibus ciuitatibus hoc probauit in diebus vite sue: his vel ter: vel parum plus. Si. n. videris quinq3 vl' septẽ homies quilibet medicina mobiles: experimento solo: non potuisti certificari illa medicina homines omnes posse moueri. non ergo hy. dixit. Necesse ẽ: nisi ex rõne ⁊ rerum naturalium inuestigatione. 13

Si quinq3 vel septem hoies qlib3 medicina soluei experimento solo non potuisti certificari illa medicina oẽs hoies posse sanari.

Si vero austrina hyems ⁊ pluuiosa ⁊ tranquilla fiat. ver vero siccum ⁊ boreale: mulieres: si quidez quibus partus ad ver in est: ex omni occasione abortiunt. Si vero genuerint morbidos pueros: ⁊ imbecilles pariũt: vt aut stati resoluantur: aut morbidi ⁊ tenues viuant existentes. Aliis vero iunioribus quidem disenterie ⁊ ophtalmie sicce fiũt Senioribus vero catarri celeriter dissoluentes.

Si vero estas sicca ⁊ borealis fiat: autumnus vero pluuiosus ⁊ austrinus capitis dolores in hyeme: tusses: branzi: ⁊ corize fiunt: quibusdam vero ⁊ ptisis.

Complexiones horum temporum in hoc aphorismo oppositas fecit in aphorismo superiori. Uer. n. simile in superiori hyeme hyemem vo veri assimilauit. Jam ergo dixit in huiusmodi hyeme qd ipse egritudines non sint fortes. Hic ergo dicimus quare si hyems sit calida ⁊ humida: ver vo frigidum ⁊ siccum: necesse sit homines egrotare in vere: ⁊ paruitas mulieres parua occasione abortire. corpora. n. earum i hyeme calida ⁊ humida sunt: humida vo ⁊ tenera ⁊ rara sunt vnde cito frigitudo aeris ad interiora penetrabit. Pueri. n. longo tempore assueti calido aere percutiuntur subita ⁊ magna percussione aere frigido penetrante ad eos: vnde abortiunt femine: qr aut pueri in ventre cito obeunt: aut quando exeunt tunc obeunt. qd si viuos generauerint: non possunt tam magnam immutationem caloris aeris assueti ĩ frigiditatem pati: cito ergo moriuntur: aut debiles viuunt. Homines autem phlegmatici: ⁊ maxie mulieres sicut dixit fiunt disenterici ex occasione phlegmatis a capite descẽdentis: quod necesse est q' sic augmentetur: qr cum capita in hyeme phlegmate impleantur in initio veris infrigidantur: cerebruz vero cum infrigidatur vt nec cibus nec nutrimẽtum decoquatur in phlegma necesse est mutetur. Quod autem ex frigiditate nimia ⁊ hũiditate generatur acidum efficitur: ⁊ si ex nimio calore salsum: ex paruo dulce vel insipidum. phlegma ergo i hyeme generatum in capite calidum: necesse est salsum esse ex hyemis calore: vnde ⁊ disenterie fiũt: qr cum diu phlegma illud in intestinis moretur sua salsedine intestina punguntur ⁊ vulnerantur: occasio more est viscositas. In calidis vo naturaliter ⁊ colericis ⁊ siccis: sicca ophtalmia erit. sicca dicitur: cum nihil ab oculis mittitur: qd iterum necesse fuit euenire: qr cum caput in hyeme plenuz sit humore: vere frigido ⁊ sicco existente clauduntur pori ⁊ constipantur: ⁊ sic humores a capite exprimuntur: sicut cum aqua spongia plena manibus comprimatur. descendit autem ad loca sibi apparata humiditas. vnde ⁊ oculos habentes debiles ophtalmiam erunt patientes: que non currit propter frigiditatem aeris: ⁊ constipationem superficie in oculorum pãniculis quod hypo. testatur palam in peritonacrõcheidaton. cum dicitur. Quibus dominatur phlegma necesse est a capite descendente phlegmate disenteriam patiãtur: ⁊ maxime hoc contingit mulieribus: quibus phlegma dominatur propter humiditatẽ descendentem a capite. Colericis autem sicca ophtalmia venit pter caliditatem carnis ⁊ siccitatem sui. Quod in fine dicitur huius aphorismi: Seniorib' vero catarri cito dissoluetes: in peritonacroncheidatõ subintulit taliter. Sẽioribus decrepitis catarri veniunt pter debilitatem venarum: ⁊ constipationem earuz: vnde ⁊ celeriter pereunt vel in dextro latere palysim sustinebunt. In hoc loco hyp. non intellexit catarruz sicut solet intelligi: qd a capite i cãnale pulmõis dscẽdit: s3 itendit eũ q euenit i vẽas q̃ sub capite st: vñ ⁊ h celeriter dissoluẽtes hñ addidit: qr crisis hui' catarri cito venit: ⁊ cũ oẽs alij soleãt eẽ diuturni. Alij iterptes hui' aphorismi itelligũt catarrũ a capite dscẽdentẽ ad guttur: ⁊ ad cãnales pulmõis: ⁊ iõ ipi nõ adiungũt pticulã negatiuã scribẽtes. Seniorib' catarri nõ celeriter dissoluẽtes: cõfirmãt q3 oẽz catarrũ frigidũ nõ cito i his maturari pp etatẽ eoꝝ. S3 ei qd nos diximus: hy. ꝯcordat in pitõaeroncheidaton: vbi cito ingt pereunt. 14

Quibus phlegma dñat necesse est phlegmate a capite descendente disenteriã patiãtur.

Pueri calido aere longo tpe assueti percutiũt sbita ⁊ magna pcussione aere frigido ad eos penetrante.

Quod ex frigiditate nimia ⁊ humiditate generatur acidu3 efficitur: ⁊ si ex nimio calore salsum.

Nota q̃liter nõ oẽs catarri semper st diuturni.

Hic cõplexiões autũni ⁊ estatis tetigit: sicut pri' hyemis ⁊ veris: cũ hyemẽ siccã ⁊ borealẽ: ver vo pluuiosum ⁊ austrinũ dixit. Ibi autẽ acutas febres ⁊ ophtalmias ⁊ dysenterias estate nasci dixit: h ãt capitis dolores: ⁊ tusses: ⁊ brãcos: ⁊ corizas: qbusdã vo ptisi3 confirmat oriri. Neq3 ibi estatis. h vo hyemis cõstiões monstrauit: vnde vr̃ itendisse hyemẽ ⁊ estatẽ cũ suis cõplexiõibus. Que si a suis ꝯplexiõib' mutarẽt: alteros morbos facerẽt attigẽtes mutatis ꝯplexiõibus. hy. vo alibi recitauit hyemẽ frigidã ⁊ siccã: ver vo hũidũ ⁊ calidũ: ⁊ hic ecõuerso hyemẽ calidã ⁊ hũidã: ver frigidũ ⁊ siccũ. hec ãt i pitonaeroncheidaton dixit: neq3 tamẽ ꝯplexiões hyemis nominauit cũ dixerit sic. Si estas calida ⁊ humida sit autũnus silr: ⁊ alia multa dixit: sed h reticuit: q̃ oĩa explanabo: cũ ipm librũ interpretãs ero. mõ vo de hui' aphorismi q̃litatibus disputabo: ⁊ incipiamus sic diximus hy. intẽdisse hyemẽ suas q̃litates seruãtẽ. vt sit frigida ⁊ hũida. frigiditas vo hui' ⁊ hũiditas sit fm qd opz i mediocrib' locis hñtatis q̃ loca paulopost ego dicã. Si ãt hyems post q̃litates pdictoꝝ tpuz talis sit nõ oẽs morbos generabit: s3 dolores capitis: tusses: brã3i: catarri. cũ caput ipleat hũorib' solẽt nasci. Si ãt i pdictis tpib'. i. estate ⁊ autũno: pluuia ⁊ austrini venti st i pncipio estatis: morbi icipiẽt esse calidi ⁊ humidi: ⁊ si non tũc pculdubio i autũno expectent. Qr. n. estas frigida fuit ⁊ sicca: autũnus pluuiosus ⁊ austrin' necesse est morbos nõ festinare: qr humiditas autũni siccitatem estatis mitigauit: sed tamen si i eadez q̃litate humiditatis autumn' tot' perseuerauerit: nãliter humidis plenitudies hũoꝝ i capite nasci necesse ẽ: q st cãe hoꝝ accidentiũ q̃ h ab hy. dicta sũt. Ptisis ãt fit i qbusdã. s. i his qui apparati sunt ad ptisi3. i. stricta habẽtibus pectora: ⁊ quibus humores a capitis assueti sunt descendere in pulmonem. Fortiores autem morbi nulli his tpibus contingũt homini: nisi tantum tusses: branci: ⁊ corize: catarri ⁊ similia. Hyems enim inuenit capita plena propter austrinas in autumno pluuias: vnde si i capitibus plenitudo illa i

Cõplexionibus cuiuslibet tẽporis in q̃s libet alias nãs sibi oppõitas mutati quocũq3 hora ⁊ tepore mutentur necesse est vt morbi alij ⁊ alij generentur.

Hic docet cognoscere paratos ad ptisim.

moretur. dolores capitis generantur: cum in hyeme de nullis corporibus humores resolvantur. Quibusdam autem propter frigiditatem hyemis a capite expressi descendunt ad membra capitis subteriora: unde ⁊ similia generantur. 15

Si vero autūnus borealis fuerit: ⁊ inaquosus: humidis natura ⁊ mulieribus ꝯfert: reliquis vero ophtalmie fiunt sicce: ⁊ febres acute ⁊ corize diuturne: quibusdam vero ⁊ melācholie.

Hic per se nō est aphorismus: sed ps illius quē iā exposuim⁹: ⁊ ita uterqꝫ unus ē. Cuꝫ. n. estatem in prima illius aphorismi borealem ⁊ siccam dixerit ⁊ in hā austrinum ⁊ pluviosum esse autumnum posuerit. hāc aūt borealem ⁊ siccum esse dixit: nihil. n. siccum ⁊ īaquosum differunt. Cum igꝫ hec tpa duo sicca sint ⁊ inaquosa: necesse nō solum nō ledantur: sed etiaꝫ adiuvent. humidos natura qd̄ unde fiat hyp. ī pitōacrōnoriātō mōstravit. phlegmaticis: inqt hoc iuvamentum erit: cum corpora desiccentur: ⁊ veniente hyeme hūiditates nulle oñantur: alij preter phlegmaticos patiuntur siccam ophtalmiam: acutas febres: corizam qdem ⁊ melancoliam. in quo libro nominavit causas haruꝫ infirmitatum: cum dixit. Colericis hoc nociuū est cuꝫ corpora eorum nimiū desiccet: unde sicce ophtalmie erunt: ⁊ febres acute ⁊ continue: quibusdam ⁊ melancolie: de quib⁹ ⁊ subdidit: subtilis inquit co. ⁊ quasi aquosa desiccatur ⁊ consumitur: cum grossa ⁊ acuta permaneat. itidem de sanguine intelligendum est. hec est autem causa horum morborum: sufficit hic de qualitatibus aeris quas solas quare dixit: ⁊ alias reticuit ignoro cum alie sunt: sed tamen unde cōplexiones omnium aliarum qualitatum aeris cognoscere possis: volo hic ostendere. Oꝫ. n. prius singulares cognoscas complexiones aeris ⁊ eas facias aliarum materiam: vel fundamentum quas deinde tribus modis dividas: in fortissimas: mediocres ⁊ debilissimas. ↑Deinde investiges quales morbi quibusdam generentur cōplexionibus: ⁊ anni diversis tpibus: ⁊ similiter ī diversis corpibus: p⁹ quas duorum compositiones complexiones tpum ḟm ꝙ hypo. hic fecit: ꝙ cum bene imaginatus fueris ad triplicādas ergo tpum complexiones redi: ⁊ considera qui inde nascuntur morbi: deinde omnia compone anni: tpa: ḟꝫ corporum complexiones diversas: qd̄ cum feceris optime ⁊ perfecte exerceberis. Ego forsan si spacium nō deerit: inde singularres libros faciam: hic vero sufficiant dicta ꝙ cōplexiones tpum anni: quas in hoc aphorismo tetigit hy. paucissime sint quantum ad has quas non scripsit: quas si dixeris eum posuisse ad similitudines non positarum verior eris ꝗꝫ si confirmas esse partes recicitarū complexionuꝫ suū peritōaerōcheidatō: ⁊ super epidimia: multa tamen dixi ⁊ planiora. Quod superius promisi de mediocritate locorū habitatorum hec dicentium: ↑quecūqꝫ de īmutationibus tēporum hypo. hec dixit ad loca temperata ⁊ habitabilia intendit. mari vero finitima ⁊ propinquiora: utpote littorarum peloga: ⁊ sicut in porachia: ⁊ ab ipso mari remota: sicut in nubia ⁊ egypto sunt pretermissa ab eo excedentia mediuꝫ. porachia. n. loca frigida sunt nimis ⁊ humida temperamētum excedentia alia nimis calida ⁊ sicca: que loca ex necessitate posui sola: qꝛ in porachio sunt frigidiora que mari sunt viciniora: utpote a borea sibi propinquo infrigidata. In eodem quoqꝫ porachio loca mari remotiora sunt calidiora: utpote a borea se elongantia. in nubia ⁊ egypto mari vicina infrigidantur a borea. ab eodem borea remota sunt calidiora. loca vero certe temperata ⁊ mediocria: a meridie ⁊ septētrione: oriēte quoqꝫ ⁊ occidente recta linea equaliter sunt distantia: hec loca hypo. intendit cum complexiones aeris ⁊ temporum dixerit. ↑De constitutionibus temporum anni: quod hypo. in epidimia: ⁊ sapientes ostendunt alij. Ab ortu pleiadum estatis ē initium: ⁊ medium estatis est ortus canicularum semet hortu autumnus initiatur. in occasu pleiadis hyemis est principium. in equinoctio post hyemem ver est incipiens. 16

↑Nā modum investigādi diversas tporum cōplexiones.

↑Nota qd ītelligat p loca tpata ⁊ habitabilia.

↑Nota diversitates opinionum tpum anni principium ponentium.

Constitutiōes vero anni omnino qdem sicce pluvialibus sunt saniores: et minus mortifere.

Melius qdem eēt si hic aphorismus alios precederet: qꝛ naturalit ↑⁊ artificialiter generalia semper p̄cedunt specialia hic tamen preponendus erat: ut quedam precederent spālia: que ⁊ licet precesserint: non tamen est infamandus: qꝛ hic posuerit eum: cum ⁊ quedaꝫ sequantur: que hic posuit ut superiora inferioribus per hoc quasi generale continuētur. Et dicitur bene constitutiōes omnino sicce ⁊c̄. qꝛ nō ī siccis tpibus hūiditates desiccentur: ⁊ in pluvialibus adunentur: ⁊ putredines augeantur: si non quibuslibet diebus exercitijs corpora mundificētur: balneis. n. consumuntur: nisi que cuti vicinantur. interiora. n. in solidis membris exterioribus balneis non emittūtur: neqꝫ itē ↑farmacia: vel vomitu sunt purganda: que ex magna necessitate ⁊ raro sunt expetēda. Unaquaqꝫ vero die in corporibus adunata media inter hec sunt curanda. Sed siquis semel: vel bis in mense cuꝫ farmaco vel vomitu voluerit purgari: timendum est ne in corporibus humores adunentur nimij: ⁊ nocentes in malos usus corpora redigant. Cibi āt duas habent superfluitates: unam humidam ⁊ aquosam: que ⁊ cibum perforantem lubricat: alterā quoqꝫ fumosam qd̄ fit cum cibus nocumentuꝫ aliquod habeat qd̄ natura assimilare corpori nō valeat. omnibus autem diebus de his corpora mundificentur: cum hec inqꝫ ita se habeant: necesse est siccis anni complexionibus melius curentur ꝗꝫ pluvialibus. unde ⁊ bene dixit hypo. cōstitutiōes āni siccas pluvialib⁹ eē saniores ⁊ minus mortiferas. 17

↑Naturaliter ⁊ artificialiter generalia sēper precedunt specialia.

↑Farmacie non nisi in magna necessitate ⁊ raro sunt expectande.

Egritudines vero in pluvialibus ut multum fiunt: et fe. longe: et ventris fluxus: et putredines: et epilepsia: et apoplexia: et squinantes. in siccis vero cōsumptiones: ptisis: ophtalmie: artetice: stragurie et disenterie.

Longe febres proculdubio pp nimias hūiditates utpote lōgo tpe dissoluētes: ⁊ qꝛ hūores phlegmatici ī pluvialibus sunt frigidiores: ⁊ iō febres lōgiores: sicut ī tpib⁹ siccis febres acute nascūt ⁊ brevissime ex hūoribus colericis: vñ flux⁹ vētris ī nimia pluvia fit palā ē videri: abūdātes. n. chimi q̄q̄ mō sūt purgādi. Cū āt putredines sint ī hūidis citiores ī siccis vō rēotiores ↑⁊ tardiores purgādi sūt: utpote epileptici: apopletici. hi. n. sine dubio sūt phlegmatici: ⁊ iō hi morbi tpib⁹ abundāt hūidis. Sqnātia aliqū ex hūorib⁹ ī gutture se adunātib⁹ a capite descēdētib⁹ fit. ī nimia. n. pluvia hūores adunāt ī corpib⁹: ⁊ maxie descēdētes a capite: ⁊ a mēbro ī mēbrū currētis. ī siccis īquit sūt cōsumptiōes ophtalmie: artetice: strāgurie: ⁊ disēterie. Si aūt auderē aliquātulū eū negligēter dixisse affirmarē: qꝛ ex q̄litate hui⁹ aeris ptisiꝫ nasci dixit: cū duob⁹ mōis fiat: aut ex magna friditate aeris vñ q̄dā vene crepāt ī istis spūs: aut ex ipsius aeris caliditate ⁊ humiditate: unde hūores adūati ī capi

↑Tardius sunt purgandi sicci ꝗꝫ humidi pp̄ter putredines ī hūidis fieri citiores ꝗꝫ in siccis.

In aere sicco ⁊ in actiuis tẽperato sunt omnes morbi preter solã ptisim apti generari

te sunt descendentes in pulmonem. Sed si aer sit siccus: ad calorem ⁊ frigiditatem naturaliter se habens omnibus morbis preter solam ptisim apparatus est generandis. Unde ⁊ quidam ptisim intelligunt passionem quam oculi patiuntur ⁊ consumptionem ac si diceret: morbi nascentes in siccis temporibus ophtalmie sunt ⁊ ptisis. i. ophtalmie ille que ad consum ptionẽ oculorum deueniũt quod fit cum nutrimentum auferat̃ oculis macilentis: ⁊ exsiccatis plusq̃ natura expetit: ⁊ h̃ cum pupillarũ angustijs: contigit autem ex gelidis ⁊ vagantibus humoribꝰ desiccatis. si vero ophtalmie taliter intelligantur oportet sicce considerentur. Nos autem diximꝰ vnde ophtalmia sicca nascatur. cum de siccitate aeris loqueremur: Artetice que sunt ex humoribꝰ ad membrorum concatenationem descendentibus ĩpossibile est de siccitate aeris nascantur: que autem de acumine nascuntur: ex nimio calore nascuntur. alioquin vero artetice non conficerentur. Oportet autem considerare quare arteticas in siccis nasci dixerit. Sed cum aer nimium desiccatur: humiditas concatenationis consumitur: vnde duritiem motus voluntarij membri illa patiuntur: ⁊ nimium desiccantur: ⁊ hoc causa est doloris illius. Dolor tamen certus arteticus non inde nascitur: sed tñ aliq omnem dolorem quem concatenatio patitur membrorum arteticum dolorem vocauerunt: vnde possibile est sic intelligi. Inuenimus autem hypo. taliter dixisse in secunda particula epidimie: Athenis homines legumina comedẽtes: ⁊ inde pedes eorũ debilitati sunt. Comedentibꝰ autem in fame orobum dolor successit genuum: nec tamen dolorem nominauit arteticum. Si autem sophiste redarguant non debere nominari dolorem arteticum: qui qualibet concatenatiõe membrorum fit: sed qui existit in multis ⁊ diuersis: potest etiam sic accipi. de stranguria idem est inuestigandum: quam non necesse est pati in siccitate aeris: nisi tribus de causis: aut ex vltimitate siccitatis: aut ex calore: vel ex frigiditate: quarum tamen nulla h̃ numeratur. Sꝫ qui naturas aeris in omni tempore inuestigare voluerit: intelligat siccitatem aeris: cum in vltimitate sit siccitas: tunc. n. in corporibus temperatis aliud facit: ⁊ aliud in siccis: aliud in humidis: aliud vero ĩ frigidis: aliud vero in calidis. Similiter etiam in compositis: aliud est in calidis ⁊ humidis: ⁊ aliud ĩ alijs: que si sicut oportet inuestigaueris. i. cur strãguriam dixerit scire poteris. stranguria ergo aut de acumine vrine: aut de defectione virtutis contentiue nascit̃ in vesica. defectio ãt ↄtẽtiue fit ex sua deficiente complexiõe: complexiones autem sunt. viij. quaurm vnaquaq; deficiente ⁊ virtus deficiet contentiua vt deueniat in stranguriam. Acuitas autẽ vrine ex complexionis est corruptione: ⁊ maxime calide: vel sicce: vel calide ⁊ humide: vel solius humide: de his omnibus stranguria nascitur vel ex vulneribus accidentaliter vesice venientibus ⁊ apostematibꝰ ⁊ ex mala dieta ⁊ similibus. Intentio tamen nostra de aeris qualitatibus fuerat. Quicquid autem de stranguria dixi: idem dico de disenteria neq; tamen absolute disenteriaꝫ siccis dico temporibus euenire sine quodam tenore. In primis ergo si siccitas aeris sit in vltimitate: deinde siccum calore vl' frigiditate. Nõ est autem hypo. in his redarguendus: cũ ipse qui hanc artem tractauit sit primus: ars quoq; ista fuit latissima ⁊ profundissima. vnde non est mirabile si res sicut sunt nõ omnes certificauit: potius miror diosiluꝫ: ⁊ museum aliosq; plures rectam viã ⁊ certam hypo. cum experimentis sequi volentes: cum melius ⁊ magis necessarium eẽt aeris inuestigare qualitates: vt ad certum finem inde deueniant: sed has dimittentes hi penitus nihil dixerunt de ipsis. Nos autem si deus omnipotens hoc opus explere permiserit: opus inde singulare sumus facturi. 18

Ex comestione leguminum pedes eoruꝫ inde multum debilitantur.

Quotidiane vero constitutiones boreales ⁊ quidẽ ⁊ corpora constituunt fortiora ⁊ bene mobilia ⁊ bene colorata ⁊ melius audientia faciunt: ⁊ ventres siccant: ⁊ oculos mordent ⁊ circa thoracem dolorẽ faciunt. ⁊ siquidem prius est dolendum magis dolet. Austrine vero corpora dissoluuntur ⁊ humectant: ⁊ capitis ⁊ auditus grauitates faciunt: ⁊ vertigies in oculis ⁊ in corpore difficilem motum: ⁊ ventres humectant.

Secundum horaꝫ quidem veris ⁊ extreme estatis pueri ⁊ eorum affines etatibus: ⁊ bene degunt ⁊ maxime sani sunt. Estate ⁊ autumno vsq; ad aliud quidem senes. Reliquo vero autũno ⁊ hyeme medii etate.

Nota qualiter Gal'. excusat hypo. q res sicut sũt nõ oẽs certificauit.

Boreas cũ frigidus sit ⁊ siccus: supfluitates corpis necesse ẽ cũ eo desiccent̃: ⁊ mẽbra cõfortent̃: aiales aũt actiones ⁊ naturales vigorant̃: aialem aũt actõnẽ tetigit cũ dixit: Bene mobilia ⁊ meliꝰ audiẽtia. naturalem tetigit cũ adderet. boni coloris. Utrũq; intẽdit cũ corpora fortiora cõstituere premisit. Cũ auditũ tetigit: q̃tuor sensus reticẽdo ĩtellexit. In qbus oĩbus boreas adiuuare vr̃: maxĩe sanis ⁊ aliquãtulũ hũidis corpibus: aliqñ talis nocet: verũtñ parũ cũ cõpatur ad austrinũ. Uẽtres. n. siccare: ⁊ oculos mordere circa thoracẽ dolere nulli vr̃ dubium malũ eẽ. Sꝫ tñ cũ auster dissoluere ⁊ hũectare corpa cõsideratur: aĩalibus ⁊ naturalibus actiõibus magis ẽ nociuus Itẽ grauitates capitis ⁊ auditꝰ nõ malũ sunt leuiꝰ. ⸿ Uertigo q̊q; sine dubio mala ẽ cũ apoplexie ⁊ epilepsie sit vicinus. itẽ motus corporis ⁊ oculorũ difficilis mala sũt: cuꝫ nõ ꝑsint. in nullo ergo ꝑdest auster: nisi q tñ hũectãt vẽtres. Quicquid aũt facit sola hũectatiõe ⁊ calore agit. Bonũ aũt eẽt si vẽtres humectare ꝑmisisset: vt taliter diceret Austrine hũectãt corpa: deinde subiũgeret alia ⁊ daret ĩtelligi: quicqd agit hũectatiõe fieri ⁊ calore adiuuari. ergo ãt dico omnes actiones corporis ex substantialibus esse mẽbris: q̃ ex nimia hũectatiõe solẽt grauari ⁊ corrũpi. 19

⸿ Uertigo apoplexie epilepsieq; vicina esse dicitur.

Auster sui humectatione principaliter actionibꝰ oium membroruꝫ nocet.

Si inuestigaueris qd̕ dicit ⁊ certificeris: non solum in etatibus: sed in oĩbus tꝑate ⁊ intꝑate cõplexionis verũ esse inuenies. Oĩa. n. tꝑa ãni si sint tꝑata: adiuuant ⁊ cõfortant corpa: ⁊ naturas quoq; ⁊ regiones tꝑatas: non. n. suas q̃litates mutant. sed potiꝰ cogunt vt custodiãtur: cum omne custodiẽdũ per sibi simile sit faciendum: ⁊ ecõtra sibi contrarijs mutãtur mutabilia: Pueri. n. ⁊ eorum affines vẽ ĩ qualitatibus suis sunt ꝑfectiores cum etates he sint meliores. Eadẽ quoq; rõne in oĩ tꝑata regione cõsiderandũ ẽ: Ueri adiũxit initiũ estatis ĩtendẽs iuuamentũ maiorari. Bonũ tamẽ eẽt si sic diceret. Pueri in vere se optime hñt: ĩfantes vero ĩ estatis initio. senes vero ex sue complexionis frigiditate adiuuantur estiuo calore. Et simılit̃ perfecti in iuuẽtute hyeme contraria sue cõplexioni: co. ru. sibi dominante. Similiter intendit de naturis corporum: hyems. n. est bona. quibus ru. dominatur colera: estas vero qbus phlegma. tꝑatis vero ver. Regionibus vero temperatis ver tꝑatum bonũ eẽt: ⁊ estas corpibus frigidis: hyems calidis. Eadem rõne tempora

Nulli etati ver nociuus.

mediocria intellige. ¶Perquirenduz est tamen ꝙ ver pueris: ⁊ non in omni etate optimū: sed mediocre esse dixit. Autumnus omni etati nature regioni nociuus: sed calidis ⁊ humidis minus. 20

Si complexiones aeris sole egritudinis cause sunt necesse est: omnes homines egrotare egritudine tēpori assimilante. Sed cum egritudies: ex mala dieta: ⁊ exterius veniant: ⁊ similibus: necesse est vt omnibus temporibus homines infirmentur. in vno quoqꝫ ergo tēpore infirmandum est ſꝫ sibi simile: cum tempus augmentatum sit causa egritudinis sibi assimilantis. item diuersitates naturarum adiutrices sunt egritudinū frigide enim ⁊ humide complexiones non patiuntur calidis ⁊ siccis equaliter. De compositis intelligendum est similiter. 21

Egritudines quidam omnes ī oībus horis fiunt: quedam vero maxime secundum quedam earum fiunt: ⁊ exacuuntur.

Vere siquidez manie: ⁊ melancolie ⁊ epilepsie: sanguinis fluxus: squinantes: corice: branci: tusses: lepre: lichineis: alphi: rubores vlcerosi plurimi: pustule ⁊ artetice.

Estate vero quedam horū febres continue: ⁊ causon: ⁊ tertiane plurime ⁊ vomitus: ⁊ diarie ⁊ oculorum ⁊ aurium dolores oris vlcerationes: ⁊ pudendorum putredines ⁊ desudationes.

Autumno vero ⁊ estiuorum multa ⁊ febres quartane: ⁊ errantes: ⁊ splenes: ⁊ hydropes: ⁊ ptisis: ⁊ vlcerationes: ⁊ strangurie: ⁊ lienterie: ⁊ sciades: ⁊ squinantes: ⁊ anhelitus. ⁊ ilei ⁊ epilepsie: ⁊ manie: ⁊ melancolie.

Si taliter fit sicut hic dicit: quomodo qd̄ prius dixit: ver esse sanissimum: ⁊ minime mortiferum intelligitur: cum hic rursus infirmus eē dicat alijs temporibus. Manie quoqꝫ: ⁊ melancolie: epilepsie: squinantes morbi sunt autumnales: branci: ⁊ corize: ⁊ tusses hyemales. Estiuos morbos ipse postmodum tangit: ⁊ colligantiam inter estatem ⁊ ver dicens. in estate: quedam horum subauditur veniunt morborum. in vere tamen plus nascuntur q̃ꝫ in ceteris temporibus sanguinis fluxus: lepra: lichēes: alphi: rubores vlcerosi plurimi pustule ⁊ artetice: sed cum venalia ħ sint vere sunt salubria: vnde hypo. confirmatur verum dicere: ↑ver esse sanius q̃ꝫ infirmius. cum interiora ⁊ exteriora corpora hoc tempore desiccentur: ⁊ mali humores de membris nobilibus et principalibus ad cutem reducantur: vnde ⁊ acutis exterior excoriatur: ⁊ alphi: ⁊ lichine: ⁊ pustule nascūtur. adhuc ⁊ aliter corpus mundificatur vlcerosis ruboribus pustulis: arteticis quorū omnium causa mutatio est humorum de membris nobilibus ad ignorabiliora. Item sanguinis fluxus sine dubio abundantia malorum purgant humoruz: ⁊ aufert morbos de materia illa nascituros. Ver enim si corpus equaliter paratum humoribus inuenerint: in sui perfectione custodit: neqꝫ ex sui parte aliquid infert sibi mali. Autumnus: estas: hyems: faciunt econtra. Quodlibet enim eorum cum corpus inuenit mundificatum: ex sui tamen parte generat similem morbum. Estas enim colera rubea: hyems phlegma: autumnus coleram nigraz. Ver idem facit in corpore quod exercitia facere videntur: que corporibus sunt sana: si tamen exerceantur phlegmate plena: vel aliquo alio humore generantur ī eis epilepsie: apoplexie: ⁊ ex eorum exercitatione aliquando vene crepantur in pulmone: vel febres nascuntur acute. Sed in quibus corporis interiora mundificant exercitia: ⁊ malos humores expellunt ad exteriora: his pustule generantur in cute ⁊ scabies. vnde hypo. ↑Exercitia in nō mundificatis corporibus generant pustulas: ⁊ in vere ex aeris calore corpus circundate: quia humores mali ad cutem egrediuntur dissoluti. Neqꝫ solum exercitia corporis veri sunt assimulanda: sed etiam actiones naturaruz: semper eniz nature dissoluunt de corporibus dissolutione que a medicis vocatur occulta: que cum mundificent corpus de futuris liberant infirmitatibus: 22

↑Assignat cām quasi ver sanius esse dicatur q̃ꝫ infirmius.

↑Exercitia in non mundificātis corporis generant pustulas.

In estate teste hy. vernales nascūt morbi vꝫ initiū estatis itelligitur. Sicut. n. initiū estatis veri i aere assimilauit. sic ⁊ hic i infirmitatibus generandis. Dixit tñ ex his quosdā morbos estati proprios. s. febres continuas: ⁊ causon: ⁊ tertianas: ⁊ omnia que colera fiūt rubea. vomitus enī ē causa: cum colera. i. humores natāt in ore stomachi ebulentia: diarie cum petunt īferiora: ophtalmie cum impleant capita. Alia quoqꝫ p̄ter hec de capitū nascūtur plenitudine que cum i eis adunata expellunt a se capita: ⁊ membris eijciantur in membra: oris faciūt vlcerationes colera a capitibus descendente rubea. ¶Putredines quoqꝫ i vulneribus non sepe nascuntur in estate: nisi cum in humiditatem mutantur: aut cum vētis careat: vel auster sufflat: si quem ventum habeat. ↑Estas enim siquis cursu sue nature in humiditatem venerit: ⁊ siue venerit: ⁊ sine ventis fuerit non solum in vulneribus putredinem facit: sed etiam in omnibus membris sicut hypo. in tertio epidimie. Sed tamen si estas in paruam humiditatem se mutuauerit in vulneribus paruam gignit ex parua occasione putredinem: causa caloris ⁊ humiditatis. Desudationes in exteriori nascūtur cute: que sicut vulnera cutem exasperant exteriorem quorum causa est multus sudor colericus: vnde hec leui huiusmodi postulas abusiue vocant desudationes. 23

↑In estate a quo cursu naturali in humiditatē muta non solū in vulneribus: sed in omnibus membris generantur putredinis.

In autumno plurima nasci dicit estiua: qꝛ chimi dominantes in estate: ⁊ colera ru. autumno intrante remanent in corpore. ↑Non eniz sicut cum estas post ver veniat purgantur humores veris in estate: itidem in autumno solet euenire: qꝛ autumnus econtra operatur portās humores ab exterioribus ad interiora: estas vero ab interioribus ad exteriora. vnde hyp. in estare nasci dixit quosdam vernales morbos: hic autem mł'ta estiuorum oriri testatur etiam in autumno: vt pote quartanas: que colera nascuntur nigra: q̄ duobus modis fit aut accensione colere ru. aut de grosso sanguine. Idem febres errantes in autumno exturbatis autumni complexionibus fiunt. Similiter splenes quod contingit in corpore ex abundātia colere nigre. Et hydropes propter splenis passiones. Et ptisis in apparatis illi infirmitati. hoc autem fit propter frigiditatē ⁊ siccitatem: ⁊ humorum corruptiones. Et strangurie: qꝛ ↑mutationes autumnales subtile sunt ⁊ inordinate: aliquando quidem calide ⁊ aliquando frigide: vnde patiuntur vesice ex humorum acumine: ⁊ eorum in hoc tpe corruptione: maxime si subito in frigitudinem mutetur calor eius: qꝛ humores intus clauduntur q in estate subito dissoluūtur: ⁊ sic ad vesicam reuertunt. Liēterie ex vulneribus sunt i iteriori stōacho

↑Nota qd̄ autumnus non ita euacuat humores estatis sicut estas humores factos in vere.

↑Mutationes autumnales subtile sūt ⁊ inordinate.

⁊ intestinorum superficie: aut ex defectione virtutis contentiue. Primuz fit ex humoribus acutis ⁊ pungitiuis. Secundum ex nimia mutatione complexionis intestinorum ⁊ stomachi: hec autē in autumno semper nascuntur. Et sciades: propter corruptos humores: ⁊ illius temporis frigiditatez.

Hyeme pleuretide: pleriplemonie: corize: brauci tusses: dolores pectoruz laterum ⁊ lomboruz: dolor capitis: vertigines: ⁊ apoplexie.

In etatibus vero talia accidunt: pueris qdē ⁊ nouiter genitis vlceratiōes oris: vomitus: tusses: fariges: timores: vmblici: phlegmōes: vigilie: aurium humiditates.

Squinantes: ꝓpter colericos hūores ī gutture dēscendētes. differunt autē squinātes in vere ⁊ autūno nascētes: q2 vernalis phlegmatica. autūnalis sēp colerica. Anhelitus fit ex hūorum motibus: ⁊ illius tpis frigoribus. Similiter ileos ex apostematib⁹ in itestinis. Stomachus eniz ⁊ intestina maxime patiuntur .s. cum frigiduz: ⁊ siccū tempus sit: humores .n. ī estate subtiles sunt: ⁊ facile mobiles: in autūno interiora repetētes: ⁊ propter intestia currētes ileon faciunt. Epilepsie veniūt apparatis ad hunc morbū ꝓpter nimiū motum in eodē tpe: ⁊ subito in cōtrariū: modo calidū mō frigidum. Nihil autem magis adiuuat interpollatiōes epilepsie sicut he mutatōes nimie. Manie ex subtilium humorum: ⁊ colericorū corruptione. Melācolia ex abundantia co. ni. 24

Nō. differētiā inē sq̄nātem veris ⁊ autūni que sēper est colerica.

Morbos recitans hyemales autūnalibus succedētes nō determiauit: sicut antea dixit multa autūnalia sed morbos absolute tetigit nascētes ī hyeme: qd duabus de cāis fecit: ⁊ vt itelligeremus ex supioruz similitudine vel q2 hyemales autūnalibus nō autumnat cōmisceri. Sed rō ⁊ experimētum testātur: vt initium hyemis fini autumni assimiletur. Morbi hyemis sunt hi ꝓprie sicut pleuresis: piplemonie: catarri: brauci: tusses: corize: dolores lateruz ⁊ femoruz: vertigines apoplexie: pleuresis ⁊ periplemonia instrumētorum spūalium passiones. Cum enim omnia membra a frigiditate aeris possint defendi hoc nullatenus in instrumentis spūs potest fieri: vnde ⁊ dolores lateruz ⁊ tusses fiunt: similiter ⁊ humores capita ascendentes faciunt dolores capitum: vertigines ⁊ catarrum: ⁊ vniuersaliter omnia neruosa patiūtur ex capitū passionibus. apoplexie ex capitum phlegmatica sunt plenitudine. 25

Nota qui morbi sūt ipi hyemi proprij.

Omnia neruosa patiūtur ex passionibus capitis.

Etates plus inuestigauit hypo. q̄z tēpora anni: quas in nimias partes diuisit: tāgentes morbos vniuscuiusq3 etatis. Ulcerationes oris in pueris fiunt: q2 instrumenta oris infantium sunt tenera ⁊ mollia: vnde propter teneritudinem sui lac non possunt retinere. Lac eniz qualitates acutas ⁊ aquosas habet. vnde non est mirandum si vlcerationes oris facit puerorum. vomitus ex gulositate lactis contingit pueris. Uigilie quoq3 non eueniunt pueris naturaliter: neq3 ex consuetudine: semper eniz dormiunt. Sed tamen si stomachus deficiat ex gulositate sua cibaria corrūpuntur: quorum fumus ascēdens ad capita vigilias ⁊ timores generat: qd ēt probaui ī etate perfectis terribilia vidētibus somnia cū malo cibo dietentur: maxime si os stomachi debile sit. Umblici phlegmones: neq3 hoc mirabile ex icisionis vicinitate. Auriū hūiditates dixit nō narium neq3 palati. hec .n. naturaliter maioribus contingūt. Auricularuz humiditates extra cursum nature sūt exeuntes. Infantib⁹ vero ex abūdātia phlegmatis capita eorū replētur ⁊ bene dixit: q2 humectatōes proprie huic etati attribuit tota .n. nascentium corpa sunt humidissima. Et cū cerebrū perfectis naturaliter in etate sit humidum infantib⁹ fit humidissimū: vn̄ ⁊ hūores illi per auriculas effluūt. 26

Lac qualitates acutas ⁊ aquosas habet vlcerationes oris puerorum facientes.

Cum vero dētes producunt gingiuaruz pruritus febres spasmi diarie ⁊ maxime quando producunt caninos dentes ⁊ pinguissimis pueroruz ⁊ duros ventres habentibus.

Senioribus vero factis perithimia spondilis secundum collum intus īpulsiōes asmata lithiases lūbrici rotōdi ascarides acrocordines sathiriasis: scrophule ⁊ alie pustule.

Cum cerebrum in etate perfectis sit hūidum ī īfātibus erit humidissimum.

Prurire gingiuas: dētes producentiuz nō est mirādum: ēt si febres ⁊ spasmi ⁊ diarie nascuntur infantibus dentes eminentibus nouiter hypo. testante: quorum causa est: q2 dentes gingiuarum perforāt carnes: sicut cum spine carni infiguntur pungentes: sed tamen dentes acerbiores spinis faciunt dolores. Spine enim cum penetrent in primis carnem: tunc tandem ingerunt dolorem. Dentes vero sēper: quoad ex toto emiserint: vnde infantes patiuntur febres: dolores: vigilias: inde ⁊ spasmus subsequitur: ⁊ q2 cibaria ab eis non digeruntur bene: natura enim nonduz est firma: neq3 fortis in cibis digerendis. vnde ⁊ diariaz necesse est subsequi: q2 cibis digestis neq3 in corporibus ꝑmanentibus diaria subsequitur. Et pinguissimis puerorum duros ventres habentibus: q2 enim huiusmodi corpora sunt plena humoribus: neq3 propter constipationem egrediuntur incidunt in spasmum ⁊ in huiusmodi genera morborum. 27

Nota hic cās morborum accidentium īfantibus dētes emittentibus.

Hypo. in primis qualitates nascentium infantiuz nominauit: ⁊ postea dentes producentiuz tetigit: modo vero tertiam etatem que iam dentes compleuerit ⁊ vicinatur pubescentie subintulit. hac enim completa que est .xij. annorum vel amplius .xiiij. dicturus est aliam cui multa horum contingunt. Dicit autem perithimiam prioribus euenire: quod nomen tumorem significat inter os ⁊ meri quem locum greci vocant ismon. hic autem dicunt greci viam aliquam strictā inter duo principia posita. Nos autem huiusmodi viam semitam vocamus greci abusiue hoc nomen huic loco videntur prestitisse. Tumor autem iste aliquando est in pelliculis stomachi in interioribus meri gutturis: ⁊ oris: aliquando in lacertis post pelliculas has positis. vnde necesse est spondiles que sunt secundum collum intus patiantur impulsiones: sicut hypo. post perithiniam subintulit. Spondilis secundum collum intus impulsiones: has enim spondiles cum lacerti trahant tumidi necesse est moueri contra proram colli hypo. non proram dixit: sed secundum collum intus impulsiones. Opz ergo inquiramus qualiter h̄ accidentia nō inde nasci dixerit pueris priꝰ nascentibus: quibus nō minus q̄z huic etati innascuntur ex cerebri humectationibus que cū sint humida: necesse ē humores mittātur ad iteriora. Sz hy. autūnat ⁊ rō īnuit: q nouiter nascētes pueri ꝑeant an̄q̄z h̄ loca ītumuerit ꝑꝑ dignitates horū locorū .i. neruorū ⁊ lacertorū h̄ ferre nō valētiū. Itē mēbra nouiter gēito-

Nō. qd sit perithimia ī quo loco sit cāta.

Assignat causam q̄re n̄ulla accidentia q̄ ante pubtatis principium in nascuntur non infantibus īnasci neq3 eis appropari dixerit.

rum tante sunt teneritatis: vt extensionem pati nequeant
¶ Asma.n. spissitudo est spūs sicut suffocati patiuntur pro
pter necessitatem spūs vel flatus recipiendi. Cum.n. qdlz
animal nimiuz moueatur totus flatus amittitur quasi suf
focetur: quem cum recuperare velit necesse est multum tra-
hat. Si autem asma preter has causas venerit propter an-
gustias viarum spūs q̄
vie sunt in pulmone oz
fieri ipsum: hec autem
angustia viarum pul-
monis ex humoribus ē
descendentibus a supe
rioribus quos humo-
res maxime in nouiter
genitis oportet fluere.
Quare ergo hypo. in il
lis reticuit. non inquaz
ignorauit vel neglexit.
Sed antequā h eis eue
niant pereunt nouiter
geniti: q: qualitates eo
rum antequā asma pe-
ioretur. i. a calore vulue
in nimia aeris huiꝰ fri
gitudinem mutentur: mutatio ciborum phlegmōes: vm-
blicorum: angustie: dentium: vix eos viuere permittūt quā
tomagis asma si eis superueniat. ¶ Lithiases: hic morbus
huius etatis est proprius ex eorum gulositatibus: vñ cru-
di humores ⁊ multi in corporibus adunantur ⁊ ingrossē-
scunt: cum vrina in vesicis: ⁊ inde materia fit lapidis. Itez
cum calor ipsorum sit multus: materia illa mollis coagula
tur ⁊ in petram mutatur. De his quoqz crudis humoribꝰ
senioribus multa quantitas remanens nō minuitur. i qui
bus tamen non est gulositas: sed ex defectione virtutis di-
gestiue: hoc idem eis contingit: sed petram non efficit: q: ca
lor deest naturalis. vnde materia desiccetur: ⁊ lapis efficia-
tur. ¶ Lumbrici rotundi ⁊ ascarides itidem creantur sicut ⁊
quedam animalia semine carentia. Nascuntur ergo de pu-
tredine non sola: q: calor augmentat eā. Bene autem i sto-
machis puerorum ⁊ intestinis intelleximus cibos corrum
pi ⁊ putrefieri: vnde horum vermium materia fit. item in
nouiter genitis non tantus calor inest: vnde possint hi con
creari. Secunde ergo huius etatis sunt proprij materiam
⁊ calorem: vnde concreantur habentes. lumbrici vero sunt
subtiles: ⁊ in inferioribus grossis intestinis semper nascen
tes: ⁊ in animalibus non bene digerentibus multi ap pa-
rentes. Ascarides multi ⁊ sepius in superioribus grossis i
testinis nascuntur ⁊ plus in infantibus. Est etiam tertiū
genus qui lati sunt ⁊ cucurbitini vocantur: ⁊ ceteris sunt
longiores: vtpote alternati sibi continuātes pueris non ni
si rarissime nascentes: vnde hypo. eos in hoc loco reticuit.
Acrocordines: sathiriasis: scrophule: ⁊ alie quoqz pustule.
Acrocordines: sathiriasis: quos vulgus verucas ⁊ porros
appellat. Scrophule quoqz ⁊ pustule non indigent exposi
tione: q: omnia hypo. appellauit pustulas: ⁊ omnia sunt
ex humoribus pessimis ⁊ multis: ab interioribus ad exte-
riora per cutem corporis propulsis. Scrophule tamen in
inguinibus maxime nascuntur: ⁊ i ascellis atqz gutturibꝰ
propter illorū teneritudines in carnibus. 28

Lithiases est ꝓprius morbus i fantium.

¶ Causaz generationis lumbricorum ⁊ multas eoruz species assignat.

Scrophule maxime nascuntur in inguinibus.

Pueris autem. xij. siue. xiij. annorum iam pubescē-
tibus fm diuersitatem calorum: q: plus calescen-
tes citius: alij vero pubescunt tardius. his inquā
pueris: horum subauditur predictorum puerorum: in alia
etate morborum multa contingunt propter similitudinez
ambarum etatuz. ¶ Patiuntur etiaz febres magis diutur
nas causa sui caloris: q: subito mutantur in qualitates di-
uersas propter humectationes suas ⁊ virtutum fortitudi
nes. Sanguinis fluxus: q: augmentatur calor: ⁊ multuz
iam loquuntur: q: non multum crescunt amplius tanto
sanguis augetur. 29

¶ Q: pueri frequenter incurrunt fluxꝰ sanguinis narium ⁊ febres ēt.

Senioribus vero ⁊ ad iuuētutē accidētibus ⁊ horuz multa ⁊ febres diuturne magis ⁊ ex naribus sanguinis fluxus.

Plurie vero pueris passiones terminātur: he qdē in. xl. diebus: he vero in septē mēsibus: he vero i septē ānis: he vero ad iuuentutē accedunt: q̄cunqz vero ꝑmanent pueris ⁊ nō soluunē circa iuuētutem aut feminis circa mēstruorū eruptiones veterascere consueuerunt.

Adolescētibus vero sanguinis sputa: ptisis: febres acute: epilepsie: ⁊ alie egritudines: ⁊ maxime p̄dicte.

In alijs libris sic inueni. in vita eorum ꝑ-
manent. Sz si hic. Diuturne addidisset:
melius quidem esset: sed ex consuetudine
verborum suorum intelligimus: q: cum absolute
aliquos morbos dicat diuturnos intelligit in mul
tis.n. locis cum morbos acutos diceret eos deter-
minauit: diutur-
nos vero abso-
lute ⁊ incomple
te posuit: vt ita
dicamꝰ. plurie
diuturne pas-
siones pueris ter
minantur: he q-
dem in. xl. die-
bus: he in. vij.
mēsibus: he au-
tem in. vij. ānis
In. xl. autē. die
ē morbi diutur
ni initium: fi-
nis vero acuto-
rum morboruz
i diuturnos mu
tatorum. Quecūqz passiones huiusmodi hunc nu
merum transeunt per septennarium quidem ꝓce-
dunt: neqz etiam solum dierum. sed etiam mensiū:
deinde ānorum. Septenarium vero trāseuntes ꝑ
xiiii. necesse est ꝙ computes. xiiij.n. secundi septe-
narij est finis. horum autem mutationes maxi-
me sunt cum pueri iam pubescunt: ⁊ maxime mu-
lieres cum ad menstrua deueniūt quecūqz vero nō
tūc finiūt: necesse est vt inueterētur. 30

Hypocras multum subtiliauit a prima eta
te vsqz ad pubescentem: ignoro autem qua
re pretermisit etatem que inter pubescentez
⁊ perfectam iuuentutem est. Sed forsan putauit
nos intelligere per anteriorem ⁊ subsequentez: qua
les morbi huic etati futuri essent: hec.n. etas illis
duabus etatibus in multis intermiscetur infirmi
tatibus. Et habēt masculi proprie emittere sangui
nem e naribus quemadmodum in pubescentibus
tetigit. ab ipsis.n. sanguis e naribus fluere īcipit:
⁊ finitur cuz ad perfectaz etatē deueniatur. vnde hy
po. hāc etatem reticuit post pubescentes ponēs a-
dolescētes: quos dicit sputa sanguinis pati ⁊ ptisiz
⁊ febres acutas: epilepsiam: ⁊ egritudīes alias: ma-
xime vero predictas: quod bene videtur adiunxisse
Sed tñ neglexit hic de febribus dēterminare acutis
q̄ nō minus pubescētibꝰ q̄z adolescētibꝰ eueniūt bo
nū ergo eēt si diceret. Marie acuti morbi: febres i-
q̄z tertiane ⁊ causon deueniūt his. hi enī sunt pro-
prij his quibus co. ru. dn̄atur. Ptisis vero ⁊ san-
guis fluxus nō proprij sunt huic etati: accidentali-
ter igitur eueniūt his: tamē i superioribus. Se-
niores inquit minus egrotāt q̄z iuuenes. nos autē
de hac re iam diximus: cum iuuenes pati multa
propter temeritatē iam diximus. non ex virtutum
suarum defectiōibus: vnde eis semper succedit san
guinis fluxus: que fit aut de percussionibus: aut d̄
saltibus: aut de quibuslz aliter obuiantibus eis: si
ue de voce: siue nimia frigiditate: vel ad terram siue
culcitris siue lecti stramine iacere: vel nimia come-
stione. De fluxu autē sanguinis incidunt i ptisim.
Ptisis autē non naturaliter venit iuuenibus acci
dētaliter ergo consequitur. Epilepsie quoqz nō na-
turaliter his venire vidētur: ⁊ mirādum quare di-
xit euenire iuuenibus: cum alibi hunc morbum īfā
tium proprium eē dixit: sz fm etatem crescētez trā
sire. Adolescētibus tñ dico euenire ꝑꝑ īordinationē

Sāguis e naribus in pubescentibus fluere icipiens finitur cuz ad perfectam etatem deueniatur.

Iuuenes propter inordinatuz regimē mlta patiunē egritudines.

Ptisis ⁊ epilepsie non nāle iuuenibꝰ vēire vidēt. infantibus aūt ꝓpric.

diete ⁊ tolerantiam fatigationis assidue: vtpote famis: vigilie: caloris: frigoris modū excedentium. vnde ⁊ calore mutato in melancolias incidūt. hoc tamē rarum est. Alij quoq͡ʒ his succedunt morbi multi secundum considerationem huius rationis. Bonum autem esset si sic dixisset. Adolescētibꝰ oēs morbi priꝰ succedere: quos i alijs etatibꝰ dixîmꝰ: sed proprie causon ⁊ ettiane. 31

Ultra vero hanc etatem asmata: pleurectides: peripleumonia: lithargie: frenesis: causon. diarie: diuturne: colere: disenterie: lienterie: hemoroides.

Senioribus dis-nie catarri cū tussi: stranguric: dissuric: articulorū dolores nefresces: vertigines: appoplexie: cacesie: pruritus totius corporis melācolie: vigilie ventris: ⁊ narium hūiditates: oculorum hebetudo: glaucosus: grauitas auditus.

Pregnantes si cōuenit purgare a quarto mēse vsq͡ʒ ad septimuʒ minus vero has. Minora vero ⁊ seniora vereri oportet.

Iuuentus in quito septēnario finitur vnde in pronosticis. Plurimum inquit sāguinis fluxus his qui āte .xxv. annū sūt etatis. Etati vº huic succedenti duo adsunt septēnarij in qua multū laboratur: ⁊ oībꝰ assuescit passionibus vtpote famis: vigilie: calori nimio: frigiditati nimie: ⁊ parue comestioni ⁊ similibus: sicut prius fuerant h̄ in iuuenibus: sed tamē h̄ plus nocent huic etati q̄ʒ iuuentuti. Iuuenes eniʒ sunt fortiores ⁊ tollerabiliores ⁊ natura perfectiores. hi autē aliquādo sūt colerice ⁊ nigre cōplexionis: vnde i maniā incidūt cū autūno sit similis natura sit eorum. Autūnus enī cū estati succedit: colera inuenit corpora plena in estate succēsa: qui cū naturalit̄ frigidus: huic etati frigide similit̄ assimilatur qua iuuentute subeunte inueniūtur corpora plena colera succensa in iuuētute. Et est mirādū q̄ huic etati melancoliam non ascripsit. Inueni tamen in quibusdam libris melācolicā īfirmitatē his attribui. Sed nescio quis succedēs hypo. hec ascripsit arbitrans q̄ negligenter pretermisit. multi vº ptisi pereūt hac etate. Iuuenes enim sanguinem screātes in ptisim deueniētes hac etate moriūtur. Sʒ tamē primū remanet sanguinis screatꝰ: q̄ nō tanta in eis sanguinis quātitas quanta in iuuenibus. Asmata vero ⁊ pleuresis ⁊ periplemonia plus insunt his q̄ʒ iuuētuti: q̄ cū itidē laborēt vt iuuenes ⁊ corporibus sūt debiliores: in has necesse ē incidāt infirmitates: h̄ āt noīauit quoscunq͡ʒ morbos in adolescentibus pretermisit. cum ibi breuiās alias egritudines dixit: q̄ phreneses que ex phlegmonibus contingit nascētibꝰ in panniculis cerebri seu diaphragmate: ⁊ causon dicētes ex co. ru. inter vasa putrefacta a colere. i. motꝰ co. ru. cū vomitu ⁊ egestione: Et disenterie non minus adolescētibus q̄ʒ huic etati inascunt̄. Cāe vero diuʒ co. ru. sūt. Diarie in hac etate cronitiores sūt q̄ʒ in iuuētute: q̄ horum corpora minꝰ indigent nutrimentis q̄ʒ aliq̄ alia in etatibus preteritis ⁊ minus de corporibus his solet dissolui neq͡ʒ tātū est in eis caloris quantum precedentibꝰ affuit virtus cōtētiua nō tātum in eis defecta ē quātū in senioribus: vnde eorū corporibus plusq̄ʒ oporteat dissoluatur: q̄ causa diarie aut minoratio ē virtutis digestiue aut minoratio pascēdi corporis: aut acumē colere rubee intestina pūgētis: que oīa in hac etate inueniūtur: vnde necesse est diaria sit diuturna. Lithargia cū febribꝰ ex phlegmaticis ē humoribus in cerebro se adunātibus. hi autē humores in hac etate sūt dominātes: qui ⁊ si in senioribus sūt abūdātes tamē ꝓpt eorū frigitudīes minus febres generāt. his autem q̄ corpora eorum nō sūt adeo frigida quoquo modo sunt febriū generatiua. Lienterie autem cause aut sunt phlegmata frigida aut cōplexio cōtētiue virtutis mutata in stomacho ⁊ intestinis: aut defecta cōtētiua: vel in superficie interiori vulnera. Hemorroides sūt huiꝰ etatꝭ ꝓprie: sicut ⁊ melācolie cā est co. ni. descēdēs i posteriores venas: ibiq͡ʒ abūdās. Quoscūq͡ʒ āt morbos vel accidentia huic etati attingentia tetigit hy. ego hic ꝓ posse meo habeo exposita: que qui profūdius inuestigare voluerit libros nostros legat: quorum numerū ⁊ vtilitatem querēs illū libruʒ legat: quem de ordie legendi libros meos oēs feci singlārē ⁊ solū. 32

Quidā imitātes hypo. faciūt differētiaʒ iter senem ⁊ seniorem: dicētes intellexisse seniores decrepitos. senes vero qui post iuuētutē ⁊ seniores antecedūt quod si verū sit h̄ tamē nil differre autūauit: cū seniores oēs dixerit: ⁊ in his finē iposuit: oēs etates se tetigisse dedit nos debere intelligere. In hac etate morbi sūt disnie. i. defectiōes spiritus ⁊ inordiatiōes: qd̄ fit ex debilitate spūalis īstrumēti. Catarri cū tussi propter frigiditateʒ super cerebro dominātem ex abūdātia phlegmatis quod quia dimium est grossum in eorum corporibus ⁊ maxime in cerebro dominat̄ descendēs in pulmonē facit disniā ⁊ catarrū cuʒ tussi. Si in renes lythiasim ⁊ nefrasim. Articulorū dolores sunt propter humores in eos descēdētes: aut propter instrumentorum voluntarij motus frigiditudīes. Uertigines ex fumosis sūt vētositatibus in substātia cerebri immorātibus ⁊ eā commouētibꝰ: ⁊ aliquādo ex pessimorum humorū fumositatibus caput asceudentibus. Apoplexie huius etatis sūt proprie cum horum crebra phlegmatica humiditate sunt plena. vnde si vulnera inascātur ꝓpter paruitatem sanguinis nunq̄ʒ sanātur. Et semper huiusmodi etas habet pruritum: q̄ pruritus materia propter constipatiōem cutis ⁊ frigiditatem nō expellitur. Uigilie q̄ vigilāt senes: ⁊ non oēs. He duabꝰ de causis fiūt: aut ex corporū siccitate: aut ex tristitia quā affert eius senectꝰ: quas quia patiuntur sani sicut expedit senioribꝰ. Nos aūt in libro de cōplexiōibus corpora seniorū naturalit̄ sicca ostēdimꝰ. Et si multi humores phlegmatici adunentur in eis: quibꝰ frigidi ⁊ humidi naturalit̄ existimātur: his in corporibꝰ adunatis multus somnꝰ fit eis: expulsis autē humoribꝰ vigilie subsequūtur. Humiditates oculorū ⁊ nariū palā ē eē ex humoribꝰ abūdātibꝰ circa cerebrū: q̄ si in vētres desc̄edāt: eos humectant. Hebetudo oculoꝝ ⁊ grauitas auditus ex defectionibus sunt virtutū: visus ⁊ auditus sensualiū. Glaucosos in vsu sensuali ex siccitatis vltimitate.

↑ Tres hic assignat liē terie cās.

↑ Oia nocētia plus nocent etati ꝑ augmastice q̄ʒ iuuētuti.

↑ Iuuenes sanguineʒ screātes in ptisim deuenientes hac etate moriunt̄.

Rōes.

↑ Diarie cronitiores sunt in primo senio q̄ʒ in iuuētute

↑ Tres hic assignat diarie cās.

↑ Assignat cās nonullorū morborum i senectute generari solitorum.

↑ Nō ō habentibꝰ cerebrū phlegmaticum ⁊ humiditate plenū

↑ Senior corpora naturalit̄ sicca eē ostendimus in libro de cōplexiōibꝰ.

↑ Humiditates oculorū ⁊ nariū fiunt ex humiditatibꝰ habētibus circa cerebrum.

↑ Nō qualiter ligamenta fetꝰ in vulua similantur ligamentis fructuuʒ in arboribus

Finit tertia particula. Incipit quarta.

I

Ex ipsis verbis Hypo. hic iducitur similitudo. Ligamēta fetus in vulua sunt: sicut fructuum in arboribus ligamēta: cū. n. in arboribꝰ primū fructus generantur: nō firmit̄ ligantur: vn̄ si fortis insufflauerit vētꝰ illico labūtur cōpleti ligātur fortiꝰ: vt a vētorū flatibus nō decidāt. Maturi cadūt nulla extranea re cogente. Itidē ⁊ fetus in vulua se hʒ. cū. n. sperma in vuluā incidat ligamēta sunt debilia: vnde si casus vel lapsus mulieri cōtigerit: siue motus quilibet aīalis: vt ē tristitia: timor: ira: ⁊

similia: vel corporalis vt exercitia: inanitio: repletio: & similia ligamēta fetus corrūpūtur & abborit. Similiter cōpletus ex parua occasione labitur: tempora vero medio ligamenta fortiora sunt & duriora: vnde & mulier fortiores patiūtur mot⁹ sine impedimēto fetus hec hypo. intelligēs dixit. Pregnātes &c. Si purgare cōuenit a quattuor mensibus vsq ad septē mēses: min⁹ vero has: minora vero & seniora vereri oz. nō aūt oēs pregnātes purgādas dixit sed quas conuenit. s. si humores instabiles & furiosi fuerint. Humores. n. corpi dominantes si de loco in locū sūt mobiles: neq in quolibet mēbro se fingētes: natura quasi fuit in eis expellēdis vnde indiget adiutorijs. Sz si quieuerint: nō oz i pregnātibus eos inquietari. vnde hypo. alibi. Si quis ingt velit purgare farmacia mēbra apostemata habētia nō purget in initio morbi. ↑ qz morbus nōdū farmacie est conuenibilis: cum nondū maturauerit. Si enim detur alicui farmacia: sana loca debilitate morbo repugnantia. Cum autē alicubi hypo. farmaciam dicat: intelligit que a superiorib⁹ vomitu & ab inferioribus solutione mūdificat: nō autē necesse ē quorūlibet librorū suorū verba repetere reseruetur ergo in loco suo dicendum. 2

↑ Morb⁹ nō ē farmacie conuenibilis cū nūdū maturauerit.

In farmaciis talia ducere ex corpore qualia spōte venietia sūt vtilia. Que vero contraria venientia squiescere. Si qualia oportet purgari purgentur & confert & bene ferunt: contraria vero grauiter.

Purgare quidem estate supiora. hyeme vero inferiora.

Spontanea dicit a corpore educere que sine medici adiuuamēto natura videtur emittere: q aliquādo facit exire natura corporū regitiua expellēs, tantū nocitiua & mūdās inde corpora. aliquādo furor humorum pūgit: vnde intra vasa cōtineri nō possunt. Si āt nā nocitiua purgat: iuuāt exeūtia q si humorū furor sit vel qlibet alia accidētia nō iuuāt: sz poti⁹ mala sunt signa. vnde hy. ↑ actionē nāe debere seq semp innuit. oz g in quolz morbo purgētur que iuuarent si spōtanee purgarenē: qd vniuersaliter ipse superius videt innuisse dicēs. Sic & inanitio siquidē eqlē oz fieri fiat: & cōfert & bene ferūt: h vō mō itēdit agere de purgationibus cū farmacia agēdis. De cuius diuersitate fm q medicorū ē facere eā artificialiter: & corpora ifirma mūdificare: mō pro meo posse disposui disputare in de aliquādo hec farmacia vniuersaliter corpus mūdificat cū vomitu supius vel cū solutione inferius: aliquādo vnū solum mēbrum purgat: siue caput per os & nares seu pulmonē & pectus cum tussi: vel sanguinis aquosas superfluitates vrina vel cum incensione cauterij & alijs similibus. ↑ His. n. totū corpus equalit purgatur sicut phlebotomia facere intelligit: & ois purgatio sanguinis qualiscūq efficiatur: sicut hemorroides & mēstrua totū corpus equalit purgare dicūtur: itē exercitia: fricatiōes: calefactiōes: balnea cū aqua calida: maxie si aqua vitrea vel sulphurea sit siue picea Accidētalit aūt cibor abstinētia oia h inqz totū corpus purgant eqlit: que si expimētētur: diuersitates purgationū huiusmōi paruas inuenim⁹: vnde & totū corpus eqliter purgare dicunē. Potionū vō vomit⁹ & solutio: qz qd vna facit altera nō agit palā ē itelligi: de qrū actiōib⁹ hy. h tm̄ dixisse videt. neq tamē de his plus eē dixi verū q de oib⁹ alijs ↑ Intētio. n. sua in oi purgatiōe ē vna: vt emittātur superfluitates nociue corpi dominātes: q possūt itelligi ex apparētib⁹ in supficie toti⁹ corpis & ex qlitatib⁹ & accidētib⁹ sibi tpib⁹ quoq āni: regiōib⁹ etatib⁹ aeris cōplexiōib⁹: ifirmi nā: arte: sua dieta. Si. n. cutis corpis tota mutata fuerit in citrinitate sicut in ictericia ē videre & co. ru. nō appareat in egōne: in corpe vero nascūtur pustule colerice: & in qbuslibz mēbris sua fm hāc rōnē accidētia: vt si i stomacho arsuram puncturā quoq habeāt: angustiā ablationē appetēdi: sitiz siue amaritudinē oris: & aliquādo herisipilas in aliqb⁹ mēbris: aliquando causon hēat siue tertianas. hec oia co. ru. significāt. quā oz purgate medicamib⁹ ibi cōpetētib⁹. hec āt

↑ Actionez nāe nos sp seq debere innuit hy.

↑ Hic enumerat multa qb⁹ totius corporis purgatō eqliter fieri dicitur.

↑ Intentio in oi purgatione est vt emittātur supfluitati nociue corpori dominantes.

Hypo. intēdit cū qualia spōte dixerit venictia purgare. s. hūores qualitatib⁹ suis corpi nocētes. hanc eni purgationē dicit corpora iuuantē. Sz tamē qz fm eūdē sensū ois inuestigatio ē fallax: aliquādo i his inquit pfecti errāt medici: quātomagis ergo imperfecti. necessariū g fuit vt alias significatiōes nobis daret itelligi qs ubitulit. s. ↑ leuitatē ifirmi facilitatem purgatiōis: quibus ostēdit qz bene purgāda purgauim⁹: neq i aliquo errauimus Quod āt de colera dixit ru. idē intellige & in nigra: q si corpi dominet: cutis in nigredine mutatur: pustule nigre in corpe videtur: cetereq ifirmitates de co. ni. nascētes: sicut lepra: cancer: quartane: splenes: varices: manie cū ira & audacia: detractiones & astutia. Mulierib⁹ morbū dominātē hypo. intēdit ex menstruis quod ego monstraui qualiter inde possit pcipi: cū librū de dolorib⁹ mulierū interpretat⁹ sui. Ex signis his colere ru. potest intelligi: q si studiose inuestigauerim⁹ nō errabim⁹. Secūda intentio i purgatiōib⁹ habenda sua uitas erit infirmi & leuitas sicut de co. ru. & ni. intellexim⁹: ↑ sic & de phlegmate intelligas: quod si corpori dominenē: hūida apostemata videbunē: color corpis albus: mollis: febres quotidiane mentis pigrities: ociositates: stupores: dormitatiōes: oscitationes: capitum grauitates: extremia cū in stomacho dominet phlegma. hec signa purgatiōes monstrant dādas purgatiuas phlegmatis: & si infirm⁹ post purgationē leuis ē & suauis & sollicitus: purgationes valuisse pbātur. Adiuuāt ad hec infirmi etas natura: anni: tpa: aer: regiōes: preterita dieta: artes. in qbusdā. n. co. ru. adunatur: in qbusdā nigra vnde h oia accidētia sūt iuestigēda: vt qualit purgatio huiusmōi sit dāda: p h certificem⁹ signa. Alia signa auctoritatē nostrā firmāt: aut errorē manifestāt. firmāt leuitas infirmi: & iocūditas sui. pro palāt errorē nostrū peioratio illius & angustia purgationis. Hec dixit hy. vbi sic & inanitio &c. in pncipio libri rememorat. De spōtaneis quoq purgatiōib⁹ in epidimia mōstrauit similitudies multas: vnde in libro hoc parum laborauit in his cum dixerit. Si aq de venis currit in ventrē solutio fit hydropisis. ↑ Itē dolor oculorum diaria superueniente soluitur. Itē dolenti in auriculis si colerica egestio supuenerit dolorē soluit: & econuerso egestio nē colerica dolor auriū superueniēs adiuuat. 3

↑ Ponit duo signa i cognoscendo corpora bene purgata quib⁹ nunq errauit Gal.

↑ Indicatō de phlegmate.

↑ Dolor oculorum diaria superueniēte soluitur.

Hec iā sūt manifesta ex aphorismi pōris expositiōe pmissa: vnde nō indigem⁹ vt alia vice exponamus: vnde in alijs libris raro ascripta inuenis: ne i eiusdē rei repetitiōe cōtra morē suū fecisse videat. 4

Non solū tps purgatiōis vel alteri⁹ dispositiōis pter natura in armacijs est ɔsiderandū: sz tps anni. ↑ Colera nāq in estate generat: q qm ignea ē & leuis: semper supiora petit. purget g i estate & autūno ɔ supiora: ne forte ab hac mēbra dissipenē. Phlegma vō in hyeme habundat: qm qd graue ē iferiora petit. purget g in hyeme & vere: ne supabūdās distēperatiā faciat. Et fm hoc q autūn⁹ accipit pro estate: & ver pro hyeme: annus diuisus ē in duabus partibus: sed pōt accipi estas loco sui. i. pprie & hyems similiter. Et fm hāc similitudinē subiungatur illud. Idem etiā fiat

↑ Colera i estate generat phlegma vero in hyeme abūdat.

in vere ꝛ autũno: qm̃ graues hũores abundãt. Et sic soluitur obiectio de eo ꝙ videtur eẽ cõtrarius si bi inferius cum dicit. Quibuscũq₃ pharmacia aut phlebotomia confert: hos vero phlebotomare aut pharmaciã dare conuenit. 5

Quod cõtingit: q₂ hoc tp̃e calidissima ẽ tp̃is nã non valens sufferre potiões vomitiuas: vel soluentes plurimi ide incidunt in se. Uel quia deficit virtus ex nimietate caloris: que datis potionib⁹ multomagis debilitaref. Itẽ cũ calor extrane⁹ vires potionuʒ extrahat exteri⁹ sicut balneuʒ aq̃ calide repugnat solutiõi ꝛ nitit̃ auferre similiter ꝛ calor aeris cuʒ magis forꝭ sit. 6

↑ Balneũ aque calide solutiõi repugnat bu miditates ad exteriora diuertendo.

Sub cane ꝛ ãte canem moleste sunt purgationes.

Graciles ꝛ faciles mouẽtes purgare supius tumẽtes hyemem.

Difficile vero vomẽtes ꝛ mediecanosos inferius timẽtes estate.

Ptisicos vero metuẽtes ad supiores pharmacias.

Melãcholicos vero inferius eadeʒ rõne vehemẽtiu cõtraria apponẽtes.

Medicari in valde acutis si expedit eadẽ die: differre eni i talibus malũ est.

Quibuscũq₃ torsiones ꝛ circa vmbilicũ dolores et lũbos ꝛ dolor non solutus sit: neq₃ pharmacijs neq₃ aliter in hydropẽ siccã pr̃citur.

Quibus vẽtres liẽterici hyeme superius medicari malũ.

Ad helleboros his qui non facile sursum purgantur: ante ambitionẽ oportet prehumectare corpora plurimo nutrimento et requie.

Macilentis colera ru. dominat̃. si ãt facile vomatur fit certius. Nis in hyeme humores sũt geti ꝛ coagulati in interiorib⁹ corporis. hic ãt bonũ eẽt si plurimũ addidisset. aliqñ eni macilẽtis inuenit̃ co. ru. dñari. 7

Si facile vomẽtes: ꝛ macilentos oꝫ supiori purgari: ꝛ hoc in vere: estate quoq₃ ꝛ autũno fit. solã aũt hyemẽ necesse ẽ caueri: tunc medie carnosos ꝛ difficile vomentes: ab inferiori purgari necesse ẽ. Et si indigeãt a superiori: soli estati attribuẽdũ erit: ꝛ alia tp̃a sũt cauẽda. 8

In ptisicis cauẽdũ ẽ: ne aliquo tp̃e supiores dẽtur potiões: ppt̃ defectionẽ instrumẽti spũalis. Ptisici võ hi sũt intelligẽdi: aut q iã sũt: aut q ad hoc dispositi sũt: sicut hy. in pma epidimie particula. Plurimi iquit sũt mortui: quorũ nã parata erat ad ptisim. Ptisici pectoribus sũt stricti: quib⁹ angustiis ꝛ pulmonẽ necesse erit angustari: ꝛ vias suas stringi. 9

↑ Plurimi gdẽ sũt mortui quoruʒ natura parata erat ad ptisim.

Oportet qb⁹ co. ni. dñat̃ vt cũ solutiõe ventris ab inferiori purget̃. Uehemẽti⁹ dixit purgari ppt̃ grauitatẽ ꝛ fortitudinẽ co. nigre: q̃ potiõi nõ obedit ab inferiori ppter grauitatẽ sui. sicut. n. co. ru. ppt̃ sui leuitatẽ ẽ purgãda a superiori: ꝛ cũ vomitu q₂ ipsa p se plurimũ ascẽdit vsq₃ ad os stomachi. ita co. ni. propt̃ grauitatẽ sui ab inferiori cũ medicina laxatiua. Intẽtio võ nostra in vtrisq₃ purgãdis ẽ a corpe p conueniẽtiã membra emitti: sicut co. ru. a superiori: ita quoq₃ nigra ab inferiori purgãda erit ppt̃ nimiã grauitatẽ sui: supi⁹ eni oppositũ ad inferi⁹. hic aũt hypo. sic itẽdit. Cõstãtinus. Inferi⁹ quidẽ: q₂ humor ẽ grauis. vehemẽtius aũt q₂ ẽ violẽtior: negor: glutinosior: ẽ enĩ fex aliorũ humorũ. vnde solus portat corruptionẽ oĩum humorꝝ: rõne vero cõseruata cõtraria opponãtur cõtrarijs: nã cõtraria cõueniũt: alia. n. colericis alia melancholicis: alia calidis: alia frigidis medicamina cõferũt. 10

↑ Medici itẽtio i purgãdis corporib⁹ ẽ superfluitates a corpe per conuenientia mẽbra expellere.

Antea iã dixi: ꝙ cũ hypo. furiosum dixerit abusiue posuit: sumẽs illud ab aĩalibus ad libidinẽ motis fortis. n. natura hinc maximo motu mouetur in expellendis sui spermãtis superfluitatib⁹. Ego ãt ostẽdi in libro de spermate: q₂ mulieres sicut ꝛ masculi sperma solẽt emittere. Cũ ergo in corporib⁹ natura huiusmodi motu moueatur vt. s. materia morbi expellatur: ꝛ si nõ in toto corpore in aliquib⁹ tamen mẽbris mobilib⁹ mouet̃. huiusmõi ãt motũ hy. vocat furiosum: precipiens purgari ante virtutis defectũ: ꝛ caloris febris augmẽtũ. humores. n. furiose se mouentes ad nobiliora mem bra currunt ꝛ ea iplent. Acutos ergo morbos intelligimus hic peracutos: quorũ crisis i prima ebdomada venit. Constãtinus: Hypo. iquit. Si necessitas cogerit: ꝛ cũ tãta violẽtia peracuta passio venerit squinãtia: appoplexia que in quarta die sepi⁹ terminãtur adiutoria cõferre oꝫ. timẽduꝫ. n. est ne ante terminum pereant. 11

↑ Mulieres ita sperma emittũt sicut masculi.

Torsiones autẽ sunt ex matia pũgitiua: aut ex vẽtositate grossa ꝛ inflatiua in globoso vel gibboso intestino inclusa: vt non inde extra valeat exire: vnde torsiones fiunt. Que torsiones si circa lũbũ vel ombilicum permanẽt: non dissolute cũ farmacia vel alio medicamine: intelligũtur mali humores male cõplexioni dominãtes plurimũ: q̃ mala cõplexio si nõ dissoluat̃ generat̃ hydropisis: ꝛ q̃ ab ipso hy. sicca: a modernis tympania vocat̃. Si. n. hec passio ventri dominat̃ quasi tympanũ resonat. vẽter pcussus. cã võ soni in tympano ꝛ in hac passiõe eadẽ ẽ. in tympano. n. aeris pcussio per postremitatẽ ẽ pellis. idẽ in hac passiõe fit quaʒ abusiue vocãt hydropẽ: ppter tumẽtis vẽtris similitudinẽ: ꝛ eius magnitudinẽ: nõ ꝙ vẽtris sit aliqua humiditas sed potius quedã grossities aeris. Hydropisis aũt nascit̃ ex cãis frigidioribus: hec aũt a calidioribus. Impossibile ẽ enim sine calore i grossũ aerẽ mutari illos hũores. 12

↑ Nõ ꝙ hy. appellat hydropem siccaʒ illam quaʒ moderni appelant tympãicã.

↑ Impossibile. n. est humores grossos ꝛ viscosos i grossum aereʒ sine calore mutari

Lienteria ẽ cũ id qđ comeditur in eisdẽ qualitatib⁹ quib⁹ prĩo fuit cito egreditur. Fit aũt ex defectione cõtẽtiue virtutis: que ex mala stomachi cõplexiõe ꝛ intestinorũ accidit: ꝛ aliquãdo propter vlcera ꝛ pustulas in stomachi vł intestini superficie ẽ. hic aũt morbus in stomachi vel horũ mẽbrorũ eẽntia dominatur. Et aliquãdo ex phlegmate frigido ꝛ acetoso in stomacho vel itestinis inclusa. Uulnera aũt ex humoribus sunt calidis: quos necesse ẽ per supiora purgari: q₂ leuius ẽ eos ita emitti: sed non tamẽ hyeme. Humores vero phlegmatici si sunt in itestinis inuiscati: nõ cũ vomitu sunt purgandi: q₂ nihil exit cũ vomitu: nisi quod in stomacho solo fuit: ꝛ q₂ phlegma inferiora petit qđ fuit cã huius morbi: melius per inferiora purgantur: q̃ superiora. 13

↑ Nõ quid sit liẽteria ꝛ a quibus causis fiat.

↑ Nõ euacuant̃ vomitu nisi ea que in solo stomacho cõtinẽtur.

Naturam illius cui helleborus dandus ẽ: si facilis sibi sit eductio ante tentare oportet: cuius rei probatio ẽ cum re vomitiua ꝛ humectatiua. Si autẽ hec nõ sunt sibi facilia: nõ helleborũ demus sibi: nisi pri⁹ corp⁹ preparemus. Quod duobus fit modis. Aut cũ assuefactione vomit⁹ ad qđ tamen nõ hyppo. intẽdit. hoc. n. vile est ꝛ ab omnibus scitur. Aut ex corporis humectatione: et hoc melius: que plurimo cũ nutrimento ꝛ requie efficitur.

De requie enim palam est: sicut enim corpus desiccat exercitia: similit᷑ ⁊ requies custodit humectatiões: ⁊ non dissoluit eas. multus vero cibus absolute nõ humectat: sed ille solus qui oĩ caret siccitate. i. acredie vl' põticitate: salsedine ⁊ amaritudine: ⁊ fortassis nõ ē vocandus cibus absolute: sȝ medicialis cibus maxime. ⁊ Solus ergo cibus sine cuius libet rei additamentis naturalit᷑ humectat sbstantialia mẽbra corporis: reges vero accidentaliter. inde. n. dicit᷑ humectare: q: non desiccat humiditatẽ sibi in corpore. Aqua vero si bibatur: vel in eo qs balneetur: substãtialia corporis mẽbra inde non humectãtur: qd certificabis: si libros nostros de naturalib⁹ virtutibus legeris: ⁊ libros d ptisi. 14

⁊ Solus cibus qui oĩ caret ſiccitate naturaliter corporis nr̃i mẽbra subſtãtiali tate humectat. reges vo balneũ ⁊ aqua accidentaliter.

Um biberit quis helleborum: ad motiones quidẽ corpus magis oȝ ducere: ad somnos vero ⁊ imobilitates min⁹. Declarat ãt nauigatio quoniã motus corpora turbat.

Uȝ volueris magis ducere helleborũ moue corpus: cũ vero statuere facsom nũ ⁊ noli mouere.

Elleborus periculosus est sanas carnes habentinus: spasmũ enim facit.

On febricitantibus existẽtibus si fiat fastidiũ ⁊ cordis morsus ⁊ tenebrositas oculorum ⁊ os amaricatum: sursum farmacia indigere significat.

⁊ Nõ cãm q̃re supra farmatici assũptionẽ probibuit somnum ⁊ laudauit motũ cõtra auicẽnã. 4. p. ⁊ cõmunẽ moduȝ practicãdi.

⁊ Onstrauit hy. q̃re necesse sit corpora helleborũ sumẽtia moueri: quies enĩ corpa in suis qualitatib⁹ facit manere: mot⁹ aũt mouere ⁊ turbare sicut videt᷑ in nauigãtibus nauẽ agitantib⁹: quib⁹ corpa solo motu mouent᷑: ⁊ quãto magis fiet actio. s. pturbatio: si mot⁹ ⁊ potio simul adunãtur. Joanniculus. Ego nauigationẽ in quibusdã nõ inueni: sed potius nomẽ quoddam fastidiũ ⁊ ab oĩ natiõe significãs: ut sic aphorism⁹ iste habeat se. Declarat abominatio vel fastidiũ semp sequẽtia motũ corporũ: q: corpus necesse ē mouere ⁊ turbare ventres. motione nãqȝ ⁊ humores mouẽtur ⁊ corpus turbatur. his autẽ motis requiescẽdi facultas nõ datur helleboro: sed in ipsa perturbatiõe subito purgãdo cũ fece emittitur. Si enĩ diu moraret᷑: paulatiȝ huõres ⁊ carnẽ desiccãdo spasmũ, inferi⁹ ⁊ mortẽ. Moueatur igitur corpus nõ facta pturbatio ne q̃si in magno motu vexetur helleborus. ⁊ Motio nãqȝ corpa pturbat: qd nauigatio declarat: ⁊ hoc ē qd intẽdit: cũ dixit hypo. declarat autẽ nauigatio. 15

⁊ Motio nãqȝ corpa pturbat q declarat nauigatio.

Icut. n. motu irritatur natura: ita ⁊ requie mitigatur. facta igitur purgatiõe fiat somus ⁊ reges. 16

Emo inquit sanis helleborũ dare presumat: detur aũt his quibus humorũ distemperantia nimia superfluitate facta est: vt forti infirmitati fortis medicina occurrat. Si enim superfluos in eis nõ inuenerit humores desiccando facit spasmum. 17

⁊ Nemo sanis helleborum dare psumat.

Olera nãqȝ rubea distẽperata sursũ vaporans fastidium facit: cuius acredo cordis morsũ ⁊ os facit amaricatum. Abstinẽtia vero cibi ē ablatio desiderij. ⁊ Cordis morsus in ore stomachi eẽ intelligitur: quia antiqui hoc mẽbrũ semp cor appellare consueuerũt. Tenebrositas ē cũ ante oculos motus corporis cuiuslibet: vel nimia obscuritas apparet: qd fit ex malis ⁊ pũgitiuis humorib⁹ in ore stomachi cõtẽtis. a cerebro. n. ad hũc locum magnus neruus descẽdit: vnde si os stomachi patiatur necesse ē vt per ipsuȝ actio aĩata patiatur: quod vniuersaliter accidit oib⁹ humorib⁹ pũgitiuis. Amaritudo in ore ṗprie ē ex co. ru. ⁊ bene dixit: his apparentib⁹ superiori idigere farmacia. i. vomitu significat. 18

⁊ Nota q ãtiq semp os stomachi cor appellauere.

Ic nobis hypo. ostendit omnẽ dolorem super diafragma indigere purgatione. Et cũ farmacia sursuȝ purgari oporteret: subtus vero diafragma purgatio inferior est necessaria. Unde ⁊ indigere dixit: ne ī oĩ dolore supiori vel inferiori farmacia superior vel inferior dãda sit. Sed cũ his h indiguerint: ⁊ iõ que super diaphragmate sũt superiori indigẽt purgatione: q: leuia sũt. que vero sub eius inferiori indigẽt q: grauia: vnde subditur. Que cũqȝ inferi⁹ vadunt inferi⁹ coga nr̃ ire: ⁊ his iferior aperiatur porta. 19

Upra diaphragma dolores sursũ farmacia idigere significat. qcunqȝ vero iferius: significãt iferius.

Uicunqȝ in farmaciis nõ sitiunt cuȝ purgãtur: nõ quiescãt donec sitiãt.

On febricitãtibus existentibus si fiat strophus vel genuum grauitas ⁊ lumborũ dolor: deorsũ farmacia idigere significat.

Gestiones nigre vel q̃lis sanguis spõte venietes: ⁊ cũ fe. ⁊ sine fe. pessime: ⁊ quãtũcũqȝ fuerit colores plures magis malũ: cum farmaco vero. melius ⁊ quanto plures fuerit colores: non malum.

Uidam cum farmaciam accipiũt: sitiunt statim: Quidã vero non illico: sȝ moriãtur aliquãtulũ: qd contingit ex natura stomachi vl' ipsius potionis vl' humorũ qui inde debẽt purgari. Ex natura stomachi si calidus sit vel siccus vl' vtrũqȝ: que aut naturalia sũt accipienti: aut propter potionem: tũc eueniũt. Ex natura potiõis si acuta calida ⁊ pũgitiua fuerit. Ex humorib⁹ purgatorijs si co. ru. affuerit: his oĩbus sitiũt vtẽtes potiõib⁹: sed si cõtraria adsunt: non sitiunt vtẽtes potiõib⁹: si aũt nimie purgatiões sint similiter sequitur sitis. 20

⁊ Cã q: farmacan q̃n doqȝ sitiũt quandoqȝ non.

Icut antea purgationes sursum necessario mõstrauit: ita hic iferiores ostendit. Per spicaciter autem intelligentib⁹ rõ vna videbitur: licet significatiões diuersentur: vtrasqȝ vero innuit purgatiões q: de cõgruis locis in qbuslibȝ membris purgari oȝ talia: ⁊ qbus talia incõmoda fuerint: deorsum farmacia fiat: quoniam humores graues sunt sub diafragmate: cõsideret᷑ tamẽ vtrũ febris adsit: quoniã ex febrib⁹ hec multotiens fieri solent. 21

⁊ Nota q ista lr̃a sequens est additio vȝ quib⁹ talia

Igras egestiões dicit fm antiquos ⁊ non ex colera ni. cũ nõdũ habeãt acredies vl' acumina: neqȝ si in terrã decidãt ebulitiones co. ni. attinentes: sed sunt sicut sanguis vel grossi vini feces: que cũ in corpore permaneant neqȝ idecreãt: mutate putrefiũt ⁊ certã co. ni. pariũt. Splẽ enĩ cũ sanguinis fecẽ semp trahat ⁊ de eis epar mũdificetur ⁊ se inde nutriat sicut in libro de reb⁹ naturalib⁹ ostendim⁹. Quod inde superest stomacho remandat: vt cũ alijs suis superfluitatibus id expellat. Si aũt splen put oȝ de his humoribus epar non mundificet: aut sibi multas de his teneat quãtitates: aut si propter defectum has non valeat retinere: exeunt cum egestione: quam dicit nigrã hy. Qualis sanguis addidit: quia quasi sanguineȝ nigrescentem esse eas ostendit: q enim hanc egestionem arbitrati sunt esse nigram: ⁊ non alia de cã nigrescere: nisi quia in intestinis diu sit morata ma-

⁊ Cãs ⁊ cõditiones colere nigre hic nõ.

† Plures cū egestiōibus nigris euasisse q̄ obijsse vidit Gal.

le autumauerūt. īpossibile. n. ē mō egestiōez eē nigrā: mō rubeā.† Nos aūt in quadā pestilētia vidimus mltos hāc egestionē habuisse: ⁊ nō tamē plures obijsse q̄ euasisse: sed tn̄ si hec nō apparuerint ab initio morbi neq; in augmēto sui: euaserūt infirmi: q̄ āt in salubrib⁹ morbis ab initijs vl' augmētis apparuerit ⁊ cā dissolutorū a corporib⁹ fuerit colorē rubicūdū vel citrinū ⁊ aliū habuerunt. Egestiōes vero nigre ī fine morbi a fecib⁹ sanguinis assimilate: nimiā incensionē vel putredinē videtur significare: sicut fit in cibis ī stomacho indigestis: qui in pessimos humores ⁊ malos sūt mutati. Egōnes ḡ nigre cū appareant in morbi initio nō bonū significat: cū magnā passionē epatis portēdāt: s; si post statū: aliquādo bonum significāt: q: naturā mōstrat humorib⁹ malis preualuisse: ⁊ eos a corpe expellere: qd̄ tn̄ hy. nō determinauit: s; alibi determiauit.

Egritudibus quibuscūq; icipientibus: si fel nigrum aut sursum aut deorsum exierit: mortale.

Quibuscunq; ex egritudibus acutis: aut multi tēporū: aut abortibus: aut aliter extenuatis: si fel nigrū exierit: aut qualis sāguis niger: sequenti die morientur.

† Nō oia q̄ perfecta st ī crisi n̄ statim apparent.

†. Oia āt q̄ pfecta st in crisi: nō apparēt statim. ī subsequēti aphorismo iterū subintulit. Egritudinib⁹ quibuscūq; incipientibus si fel nigrū sursū aut deorsū exierit: mortale. Forsan in eo qd̄ dixit Spōte: hoc dedit intelligere. hoc. n. spōte lōgū tps videt̄ significare: quasi hec egestio talis ī toto vel plurimo tpe morbi fuerit si. n. vno solo tpe ītellexit: morbi apparētes solum veniētes dixisse debuit. S; q: spōte addidit: multū tps puto significare voluit. Cū ḡ accepta potiōe multe egōnes exeūt nigre: ē laudabile nigras exire. similiter quoq; diuersi coloris egōnes bone sūt: verūtamē spōtanee: malā materiā ⁊ multā ⁊ pessimā ⁊ diuersam voluit mōstrare. 22

Ex supiori aphorismo mōstrauit quātum hu. cole. ni. vicini differāt a co. quā h̄ nigrā dixit: ⁊ cās vnde fierēt dixit s̄m ꝙ oportuit ⁊ q̄re in initio morbi malū: in fine v̄o significēt nō malū. Mō vero in hoc aphorismo aliquātulū ad idē redire volo cā necessitatis future exponis. Et dū inq; morbus ē in initio: nulla quā faciat s; cursum nāe ē purgatio: sed potius ē accidētialis ,ppt q̄litates in corpe ex̄ naturā īmorātes. impossibile ē enī cū natura maxime grauatur a morbo: neq; materie adhuc aliquid digerat̄ vt s̄m suū cursū multū operet̄.

† In bona crisi ⁊ laudabili necesse ē coctionē precedere post diuidere: deide expellere.

† In bona. n. crisi ⁊ laudabili necesse est coctionē precedere. post diuidere: deinde expellere sicut hypo. in p̄ma epidimie particula. Coctio inq̄t portēdit velocitatē crisis ⁊ fiduciā sanitatis. cruditas aūt indigestibilis necesse ē portēdat malū exitū futurū: siue nō crisis: seu doloris vel morbi lōgitudinis: vel mortis: morbiue reuersionis. hec hypo. Si āt post decoctionem morbi quosdam natura malos expellat humores intelligim⁹ secūdū mūdificationē corporis eē vn̄ ⁊ co. ni. aut alij mali humores apparētes post signū coctiōis significāt bonas ⁊ laudabiles purgatiōes. si vero ē ecōuerso ⁊ co. hec vel quilibet mali humores ante coctionem apparuerit:

† In initio morbi colctio apparere nō debuit neq; pōt inueniri.

† pessima signa sūt cū initio morbi coctio apparere nō debuit neq; possit inueniri. 23

Intēdit in hoc aphorismo: ꝙ si co. predicta vel egestio quasi sanguinolēta appareāt: ⁊ infirmorū corpora sint valde attenuata. necesse ē mori die altera. Natura enim iā deficit in huiusmodi non valens digerere diuidere seu purgare: ⁊ hos humores malos maxime vnde fit necesse vt illi humores preualeant ⁊ extrinsecus effluant: cu; natura non sit talis que eis resistere valeat: quod cum ita sit non consequitur sicut ī aliis morbis: sic ⁊ ī hoc mortē morari. Monstrauit autē h̄ ꝙ ī aphorismo precedenti intellexit. Cū nigre inquit egestiōes qualis ⁊c. nigrum sanguinē debere intelligi. Docuit et modum discernendi inter egestionem ni. ⁊ co. ni. Egestio enim ni. sicut sanguis est niger: a sanguine v̄o discernit̄: quia hec est coagulata: sanguis vero nō ē coagulatus.

Dysenteria si a felle nigro inceperit mortale.

Sanguis sursum quidem qualiscunq; malū: deorsum vero si niger exierit: bonum.

Nigre egestiones si a dysenteria habito: vt intestinorū carnes egerant̄ mortale.

† Differentia inter nigrā egestionē ⁊ colerā nigrā.

† Itez egestio ni. differt a co. ni. cū egestio sit coagulata: co. vero ecōuerso: que nigra ē ⁊ lucida sicut acetū pūgitiua: ⁊ terre iniecta ebulit sicut acetū. egestio v̄o ni. nullū horū habet. 24

Plurima dysenteria ex co. ē ru. cū horū humorum acumina excorient intestina nimio suo acumīe: quibus igerrunt vulnera: multi tamē hāc euadūt īfirmitatē:

† Nō cās nonnullas q: īpossibile ē ꝙ si in dysinite. ex co. ni. succedat sanitas

† s; si sit ex colera nigra: īpossibile ē ꝙ succedat sanitas: cū hic morb⁹ a vulneroso cācro nō differat: ꝙ si cācer nascēs in exteriorib⁹: dure vel tarde sanetur: ⁊ cū talis sit locus in quo medicina possit apponi: quāto min⁹ in intestinis: vbi nulla pōt medicina supponi. Concedam⁹ aūt s̄b quadā hypostasi: q: ⁊ medicamina possint apponi: cū tamē egestio hec loca trāseat: nulla ibi pōt remāere medicia. 25

In alio aphorismo iā ostēdit de egōne nigra: in h̄ vero de hac vbi sanguis qualiscūq; exeat: siue de ore siue de parte posteriori vbicunq; sursū dicit: de ore solūmō ⁊ nō de narib⁹ o; ītelligi: ac si dicat.

† Sāguis de ore exiēs qualiscūq; exeat malū

†. Sāguis de ore exiēs malū q̄liscūq; exeat: siue spumosus siue rubeus: vel rubicūdus: vel purpureus: niger subtilis aquosus vel spissus: de posteriori v̄o laudabilis. si tamē multus sit quasi fluxus: nō ē bonus. o; ergo paulati; egrediat̄: vt morando in nigredinē trāsducat̄. Si āt sanguis ad aliquod fluat intestinū: o; vt arbitremur eē malū: q paruus melior ē q̄ mult⁹ qui ē fluxus. Intelligit̄ aūt ex v̄bis suis exire ab inferiori bonū signū eē: ⁊ hoc tn̄ nō certū: s; abusiue: vt ppēdam⁹ nigrū exeuntē bonū signū esse certū ⁊ laudabile cum tamē de ore exiens illaudabilis ē qualiscūq; exierit. S; hic nobis pōt obijci: qd̄ supiorib⁹ cōtrariū erit: vt egestio ni. sit bona: cū antea nigrā malā dixerit. Sed cum dicit nigrum: ipsu; ē ꝙ sanguinē dixit in epidimia exire nigrum: de aptiōe oris venaru;: q̄ manie dixit eē curamentu; ⁊ est veru;. incidens. n. melācholiā optime curētur

† Sāguis per inferi⁹ exiēs paulatim ⁊ niger bonum ⁊ laudabile signū ē.

† si sanguis exeat ab inferioribus: suspectos vero ad hūc morbum huiusmōi sanguis venire nō permittit: sicut hy. ītellixit sanguinē sursum existētē qualēcūq; malū eē: deorsum vero bonū:

† Nō hic laudes hemorroidarum in passiōib⁹ melācholicis.

† sicut per hemorroidas bonus ē niger si natura illius corpis multā quātitatē inde habuerit: ꝙ si nō: nō o; naturā permitti ad hoc assuefieri: cū vtrūq; molestum sit si plus q̄ oporteat: vel si min⁹ exeat. 26

† Nō d dysinteria.

Dysenteria ex vulneratis ē intestinis: que vulnera si adhuc in initio sint cum egestionib⁹ quasi pinguedo exit: sed si morentur ⁊ nō restringātur: cū egestiōib⁹ quasi pellicule de superficie ītestinorū excoriata egrediūtur ⁊ quasi cortices pellis esse videntur. Item si adhuc plus dysenteria moret̄: pars substātie ītestinorū egredit̄: quo in tpe vulnera hec in initio nec in augmēto dicēda: sed

potius iam facta vel completa fore. Cum ergo in dysinteria exeant de intestinis que quasi frustra carnium valeant dici: sm hypo. mortale ē. vulnera.n. in his locis huiꝰ quantitatis ↑ impossibile ē carnē creare: vel ea loca ꝯsolidare. 27

↑ Impossibile ē intestinoꝝ vulnera iā confirmata, carnē creare ⁊ ꝯsolidari.

↑ Calor naturalis ex fluxu sanguinis defectus non sm q oz cibū digerit neqz in sāguinē trāsmittat.

Calor naturalis cū ex sanguīs fluxu defecerit non sm q oz cibū digerit: neqz in sanguinē trāsducit: qd cū sit: necesse ē per totū corpus diuidi nō posse: neqz ipz inde nutriri: vnde hoc fuit cā humectādi ventres plus q̄z oportuit: quoad natura sua ī virtute redierit. 28

Quibuscūqz in febribus sāguis fluit multitudo vndecunqz: in resumptionibus ventres his humectantur.

In hoc loco hy. surditatē illam que stabilis est ⁊ insolubilis nō intellexit: sed potius eā que in febribus vel in morbis alijs superuenit: cū colera caput ascenderit. co.n.ru. cū dominetur in instrumentis auditꝰ surditatē facit: quā cuz natura in egestiōe emiserit: surditatē illam iam tollit. 29

↑ Cā quare surditas ī morb quādoqz causata per egestionez co.ru. remouetur.

Quibuscūqz fellee egestiones sunt: surditate superueniente quiescūt: ⁊ quibuscunqz surditas felleis egestiōibus superuenientibus quiescūt.

Quibuscūqz in febribus sextanis existentibus rigores fiunt differiti sunt.

Rigores in febribꝰ ⁊ maxie acutis superuenientes crisim illico seq oportet. Sz si rigores in die cretica fuerint: ⁊ signū coctiōis apparuerit: crisis illa bona erit. Sz si neqz in die cretica: neqz signū coctiōis apparuerit crisis illa neqz bona: testāte hyp. in prima epidimie particula. ↑ Oportet inquit humores qbus crisis innuit laudabilis sit digestiōis. Nos aūt iā diximꝰ ī supioribꝰ q signū coctiōis fiducialiter sanitatē ⁊ crisis velocitatē ostēdit. Itē crisim nō oī die venire dixit hypo. in pnosticis: idē in aphorismis his ⁊ prima epidimie particula: q̄ dicta coadunauimꝰ oīa ⁊ exposuimꝰ quātū oportebat dici cretice attinētia ī meracriseos ↑ coctōi vero pertinētia in libro criseos sunt dicta. itē in libro meracriseos differitā esse crisim sexte diei mōstrauimꝰ: quā hy. h tetigit in febribꝰ sextanis si rigores fiūt differiti. Differitā aūt hypo. intēdit: aut malam crisim: aut incredibilē aut suspectā: aut infirmitatē reducēdā: siue morbi diuturnitatem: ↑ que crisis sexta die venit cū pessimis accidētibus. Hec oīa in libris prenoīatis sūt dicta ⁊ experimētis sūt firmata. Hec āt si oīa repetam timeo ne longetur opus necessitate nō expetente: cū iā in alijs explevrim libris. 30

↑ Sz eniz hūores qbus crisis īnuitur laudabilis sit digesti.

↑ Signuz coctiōis sanitatē ⁊ crisis velocitatē ostēdit.

↑ Crisis sexte diei est mala incredibilis suspecta idest differita.

Si in morbi initio aliquē febris inuadit hora tertia diei: ⁊ post cessans aliqua ora diei altera die accipit in eadem hora qua inuasit prius. i. hora tertia diei ⁊ quocūqz tempore dimiserit: eodem tamē tempore tertia die accipit ⁊ quarta vt nunq̄z mutet suum accipere: licet diuersificetur eiꝰ cessare morbus inq̄z iste elōgatur magis eo cuius incipere diuersatur: quod hypo. in his verbis suis intellexit. Alij dicūt eum intellexisse: q si febris pmi diei hora tertia inceperit ⁊ duodecima dimiserit: in crastinū vo xij. accepit: ⁊ sic ex ordie vt finis precedentis initium sit sequentis diei: differita: quod dicētes nulla rōne vtunt: neqz firmare possunt experimentis. intendit autē hypo. differita: q: morbus durus ⁊ diuturnus sit: ac si diceret ↑ si tēpꝰ accessionis equale fuerit: quotidiane: siue tertiane: siue quartane: differitat fe. ⁊ si paucis vel multis morat horis. hoc autē dicēs experimēto possit firmare. Cā ē q: si fe. accessio instabilis sit nō interpollādi tēpus vnum custodit: sed si firma ⁊ stabilis sit tempus vnū interpollationis non dimittit: tunc ergo dissolutio eius dura est: sed si sit instabilis ex necessitate est facilis. Si eni materia febris fuit firma ⁊ vnā interpollationem custodierit: necessaria est medicina fortis: que moueat ⁊ spatiū etiā temporis. Hoc hyp. differitari intendit. 31

↑ Si tēpꝰ accessionis fe. fuerit eq̄le quotidiane aut tertiane aut q̄rtane differita erit.

Quod de labore diximus q: eius causa sit nimis motus ⁊ hic labor certus dicitur ⁊ absolutus. Est autem labor alius que non ex multo ⁊ forti motu: ⁊ hic non dicitur absolutus sed potius diffinitus. i. labor spontaneus. Laborem ex nimio motu nimꝰ calor ī ꝯcatenatiōe mēbroꝝ seqtur ↑ neqz admirādū si in his locis apostases exorte fuerint: quia cuz cōcatenationes plus q̄z oporteat calefiunt: necesse est collectiōes apostematum fiāt. Labor vero spōtaneus humores ad concatenationem contrahit sicut ⁊ in omni morbo solet fieri: cui terminꝰ ex vna re succedit ī spatio. s. in spacio concatenationis in humoribus apparato recipiēdis. ↑ in quibusdam morbis apostemata raro solent fieri: in morbis autem ex labore apostases fiunt plurime: ⁊ maxime in spontaneo si labor ille sit ex nimiis humoribus. Hic autem aphorismus sic debet intelligi. Laboriosis quoqz modo in febribus apostases in articulis. ↑ Et circa maxillas necesse ē nascantur: quorum causa sunt: febres humores illos ad caput mittentes: quos deinde illa caro mollis q̄ est circa maxillas: recipit. Si autem hi homores in ascellas vel inguina descenderint: illa caro mollis que ibi est suscipiet: vnde apostemata necesse est fieri. 32

Quibuscunqz exacerbatiōes fiunt si qua hora febris accepit: in crastinuz eadē hora incipiūt differitia.

↑ Cā quare apostēa circa articulos oriunt

Laboriosis ī febribus circa articulos ⁊ circa maxillas maxie apostases fiūt.

Quibuscūqz resurgētibus ex morbis si aliqd doluerit ibi apostases fiūt.

↑ In quibꝰ morb apostema raro fiant ⁊ in quibꝰ plurima.

↑ Cā quare ap tāta circa maxillas nascantur.

Si fatigatio nimium motum habuerit ⁊ hec eadem labor sit: doloremqz labor portenderit: sicut ante dixi eum intendisse similiter ⁊ hoc quod dixit Doluerit: nimium motum oportet intelligi: ⁊ inde laborem pati. Ego autem vidi homines a morbis resurgentes: cum in corporibus suis humoribus nondum mollificatis: qui fuerunt morbi materia: sed adhuc remanente in eis aliqua quantitate: tum quedam inquam membra fatigarent mouentes vt inde doleret: apostemata ibidem sunt nata: quorum causa labor fuit: dolor vero signum laboris: ↑ quia vbi fit motus nimius virtute deficiente calor augmentatur ⁊ dolor: quia humores ad ea membra descendunt ⁊ sūt signa apostematum incipientium. ↑ calor vero et defeccio virtutis in motu materiei cause sunt collectionis apostematum. Hic ergo Hypocrates intendit de labore morbum faciente. Potest etiam intelligi hic q dixit Doluerit: vt ad vtrunqz vertatur: sed hoc sue intentioni melius competit cum ante fe. ex labore nominauerit: debuit itaqz sb sequi. Si aliquod fatigauerit membrum. Uerba enim prioris aphorismi priorem sensum dant intelligere vbi dixit. Laboriosis in febribus ⁊c. Hic vero aphorismus quem modo interpretamur: laborem illū tantum dat intelligere quem ex egritudine resurgentes patiuntur. Uerba vero subseq̄ntis ⁊ adhuc exponendi: laborem ante egritudinem portendunt. 33

↑ Ubi fit motus nimius virtute deficiēte calor augetur ⁊ dolor.

↑ Calor ⁊ dfectio virtutꝰ in motu materiei sūt cāe collectionis apostematum.

Nulla differentia esse videtur: si hic apho-

rismus superioribus iungatur: et oēs tres fiāt vnus aphorismus: siue singuli ab inuicem separētur: qr mōstrauimus quomodo tres sunt vnus: et quō singulis singuli permaneant sensibus: hō tamē rursus aliquid dicturi sumus quō tres sunt vnus: si infirmus in sua infirmitate laborē senserit: oz apostemari in articulis et maxime in maxillis. Si vero egritudinē exiens aliquod mēbrū fatigauerit: aut ante infirmitatem fatigauit in eodē mēbro apostemādum erit: † qr humores sp ad mēbra fatigata currere solent.

Si vero et prius doluerit aliquid ante egritudinē: illic cōfirmatur egritudo.

Si a febre habito tumore non existente in faucibus suffocatio repente superuenerit: mortale.

Si a febre habito collum conuertatur vt vix possit deglutire: tumore nō existente in collo: mortale.

† Humores sēp ad mēbra fatigata currere solent.

Hec āt oīa hyp. hic innuit intelligēda in morbis suspectis ad apostemata faciēda: nō in illis quibus crisis cum purgationibus venit. Ego aūt prius mōstraui quō vtriqz morbi sunt intelligēdi: quod siquis notare velit: libri criseos sibi sunt legendi. 34

Quod a febre hito dixit: absolute sic pōt itelligi: ac si dixerit. Qui habet febrē et non tumuerit: vel qui habuit et tumuerit vt per febrem singulariter positā vnāquāqz determīauit sicut in epidimia facere cōsueuit: vbi in multis locis ita dixit. Febrē habuit. Febris eū accipit: vel febricitauit: nō absolute quālibet posuit: sz determiate tamē forte intellexit. Pōt tamē ēt eē vt sine febris fortitudine suffocatiōe superueniēte: repēte sit mortale: sed si sit nimia fit certius signū qp infirmus nō euadat: et mors magis sit cita. In tali enim febre sicut mōstraui in libro de corruptiōe spūs: multuz aerē trahi ē necesse. suffocatus aūt paruissimū et vix pōt trahere. † et suffocatiōe igitur mors magis certa significat. Minorat. n. anhelitus in aeris attractu ppter quasdā stricturas in instris spūs. Mors enī que nō venit ex angustijs in instrumētis spūalibus ex sola ablatione ē spūs: nō ex suffocationibus. † Aufert aūt spūs aut ex defectione virtutis pectus mouētis: aut ex nimia frigiditudīe in fonte vite domināte. i. corde. Suffocatio vero ex āgustia viarū spūs ē sine dubio: que aut de plenitudine ē spatij inter pectus et pulmonē medij: aut in spaciositate ipsius pulmonis: aut ex apostemate in pulmone vel cānalibus suis: vel in capite cānaliū: qō guttur vocat. Aliquādo ēt apostema ē in spacio quod ē ante guttur. i. in faucibus oris. Cibus inquit Homerus: et potus per fauces transgrediūtur: hō fauces intellexit: vbi guttur et meri versus os iunguntur Hypo. quoqz hunc eundē locum fauces vocauit: cū dixerit. † Tumore nō existēte in faucibus: quo in loco innuit: qr hoīe os bene aperiēte locus ille possit videri certissime: de gutture vero non taliter fit. Sūt ḡ hypo. dicta talit itelligēda. A febre habito suffocatiōe supueniēte subito si nō cū tumore i faucibus: mortale ē. Antiq apostema et timorē dicūt idez eē. Intelligit ēt oē apostēa triplicit eē cū dolore: qō a modernis phlegmō vocat: quo noīe calor significat et icēsio: et sine dolore et cū duritia scliros appellat: vel sine dolore et nō durū: et tumor siue mollicies nūcupatur. Moderni autem omnē auctoritatem postponētes oēz superfluitatē in sibalibus membris collectam vocāt tumorē. Si autem videris fauces apostematas: et subito suffocatio superueniat. passio in solo gutture ē intelligenda: quia suffocatio aliunde non venit sicut dixit: igitur subitam hic de gutture dixit venire. apostema enim in pulmone non subito suffocat: sed ab initio paulatim augmētat vsqz ad statū: tādē suffocare dicitur. Idē faciūt et vulnera pulmonis. idē quoqz fit cum spaciū inter pectus et pulmonē sanie ē repletū: que sanies ex rupto ē apostemate. vnde suffocatio tarde venit. apostema in cānalibus pulmonis facit duriciē spūs: sed nō suffocationē forte propter foraminis latitudinē: et sui corporis subtilitatē. nō eni impletur apostemate cānale pulmonis: ergo necesse est ex solo gutture suffocationē subitā venire vbi vie spūs sunt anguste: que lacertis suis cū pelliculis suis ipsas circūdantibus apostēate superueniente opilatur.

† Suffocatione enim mors magis certa in se. significat.

† Nō quot modis spiritus auferri pōt et suffocatio fieri.

† Fauces homine os bene aperiente possunt certissime videri.

Hoc aut ē apostema quidā medici vocāt squinātiā: alij chimachi: quidā alij simichi. Sinuchi si apostema fit in lacertis p fauces. Chimichi si in lacertis a gutture exeuntibus necesse est vt a gutture dolor sit iste. Hoc idem in pronosticis confirmat. Fauces inquit dolētes et nō tumētes cū āgustia et molestia: cito suffocāt et occidūt: sz tamē i hoc aphorismo nō noīatur dolor. Arbitratus ē. n. sine suo dicere nos posse intelligere: aut intellexit eē possibile hanc suffocationē sine dolore venire quod videtur eē verū. possibile. n. est vt nimia humiditas phlegmatica ad pelliculas interioris gutturis veniat: et apostema sine dolore faciat: aut lacertorum guttur aperientium motuz auferat: vnde vie stricte suffocationē coguntur facere: et hoc idē pōt fieri si siccitas in lacertis interioribus gutturis dominet: et istra incordent nimis extētibus: et istē vie inde stringātur. Ego aūt mōstraui in libro de voce: qualiter sunt isti lacerti: et quō claudātur et aperiant: et inde habeāt incordationē. 35

Nō qp apostema gutturis vno mō squinātia apellatū diuersis noibus apellattur.

Cum tumorē hō noīaret hypo. nō dixit loca in qbus nō apparet: sicut supius dicēs: in faucibus fecerat. Dico ergo: vel in faucibus eū intellexisse: vel nusqz in toto collo apparere ne quis intrinsecus vel extrinsecus possit videri. Quod cū fiat neqz infirmus trāsglutire valeat. necesse ē mortale sit. fit autē vel de apostemate lacertis meri vel in substātia sui. In hoc enim loco multa nobilia mēbra sunt adunata. s. nucha: pellicule: spondiles: nerui et ligamēta. Cum igitur apostema neruos et ligamenta membrorū vbi ipsum ē attrahat: necesse est spondiles moueant intus: aut in partē vnā. si. n. nerui extendantur: et ligamēta de parte alterutra: mouebuntur spondiles in partē eadē si de ambabus partibus mouebuntur interius: qō melius explicabo cū librū hy. de mēbrorū dislocatiōe explanauero in quo dixit. Tortura spondilis ex motu suo interiori ē ex apostematibus indigestis. Idē in eodē Gibbus retro ex distēsionibus ē spōdilis in interioribus. in secūda particula epidimie hāc spēm mōstrauit eē squinātie. Passio inquit squinātie fit ex spōdilibus colli interius se mouentibus: vnde et locus concauus apparet exterius: qui dolet si tangat. Quibus ex verbis quandā torturā spōdilium. i. interiorem ostendit: in hoc aphorismo oēm torturā dedit intelligere dicens. Si collū conuertatur et c. hec enim verba omnē cōuersionē spōdiliū que extra naturā ē sunt significātia. huic aūt torture in epidimia dolorem addidit: sed reticuit hic: qr inde collū necesse vidit dolere calido apostemate Sed forsan hic intendit torturā ex nimia siccitate et sola: vnde mortale dixit. Torturam enim de apostemate non necesse est mortale esse: sicut illā que est de suffocatione: quia molestie in suffocatiōe et nō trāsglutire nō sūt eque: nisi cuz forti tortura et nō trāsglutire ex siccitate sunt nimia: maxie cum febriuz fortitudine: ac si diceret: A febre habito et c. nimia siccitas superueniens huic membro ex febribus est: q in hac passione signū et causa sunt mortis. signum: qr monstratur torturam eē ex siccitate. cā: qr mortificat: sicut et cetere passiones. 36

In meri mlta nobilia mēbra sūt adunata.

Gibbus retro ex distēsionibus spōdilis in interioribus ē spēs squinātie.

Torturā de apostemate nō necesse ē mortale esse sicut illa que est de suffocatione.

Non solū sudores: sed etiam multe egestiōes ⁊ vrinarū quātitates: ⁊ apostemata post auriculas: ⁊ in articulis sunt laudabilia: si in diebus creticis appareant si ita dixisset sufficeret: Sed nō intēdit hic oīa crisis signa ostēdere: nisi solūmodo sudorē ⁊ dies creticos āte xl. euenire. Morbi eni hos terminos trāseūtes nō crisim cū sudoribus erūt faciētes neq̄ cū egestionibus: sed potius cū dissolutionib⁹ paulatim exeuntibus: vel cū apostematibus. Experimēta. n. attestantur: q2 non oīs dierū numerus creticis diebus ē attribuendus: vnde ē mirādū de eis qui dicūt nullā esse differentiā in diebus quantū ad crisim: ⁊ bonū eēt huiusmōi hoib⁹ si acquiescerent experimētis: ⁊ inuestigarent cās spaciorū tēporis: sicut nos fecim⁹ in meracriseos: vbi ostēdimus in ambabus particulis priorib⁹ quicqd pertinet medicis de huiusmodi oīb⁹ rebus ⁊ ī tertia particula earū cās. Multe āt sūt diuersitates harū dierū in mltis libris: cū qs ponat numerū ipsorū prout voluerit. Sz ego sm hypo. nnmeraui: sicut inq̄ scriptum inuenitur in epidimia: ⁊ in pronosticis: ⁊ in hoc libro quē numerū cū coadunaui in libro criseos ⁊ meracriseos posui In hoc libro incipit hypo. a tertio qui nunciat quartū ī breuibus morbis. Post subinfert quītū: q2 cū crisis non venit in quarto: necesse ē vt appareat in qnto. Ego atuē pntū postposui tertio: q2 ita in oīb⁹ libris inuenio: nec in aliqb⁹ libris quartū inueni: scio tamē quartū initiū eē in creticis diebus: lz hypo. hic pretermiserit: vel forsan q prim⁹ hūc librū scripsit: quē si hyp. reticuit: hac de cā tm̄ fecit: q2 oīs morb⁹ acut⁹ cui⁹ crisis sudore p̄dicit in tertio vel quinto plus q̄ in q̄rto ē futur⁹. in q̄rto ē rarus: qđ post nimiā inuestigationē inueni. Est āt hec cā quare hypo. quartū pretermiserit: q2 in principio iterpollatiōis acuti morbi exacerbationes ⁊ cōsistētie graues debēt eē: altera vero ī tertio. in crisi. n. sine dubio morbus iste est peracutior. Item quorū morborū iterpollatiōes in imparibus diebus sunt: velociorem crisim faciūt: in paribus tardiorem: vnde si interpollationes morbi in primo ipari fortiores non sunt ⁊ morbū cōstat prolōgādū mutabitur interpollationū magnitudo in parem numerū. hec ego intendi de q̄rto. in fine huius aphorismi qdā. xxxi. qdā vero. xxxiiii. ascripserunt ego aūt vtrūq̄ creticū esse credo: sed. xxxiiii. est certior. xxxi. Xl. idez. xl. pretermisit: q2 initiū creticorū dierū in diuturnis morbis esse ostendit. diem. n. creticū inuenim⁹ p̄cedentez. xl. q̄ tm̄ cū sudore venit raro. sic. xxxi. xxxiiii. xxxvii. 37

Quod hic dixit certū cōstat esse in expimentis: oz tamē cām inuestigare: quasi enim impossibile videtur esse hominem calidissimam febrem habere ⁊ tamen in sudore frigescere. Sed est intelligendū non ibidem calorem esse febris: vnde frigidus sudor emergit: quod si esset necessario sudor cale fieret. Sed cū sudor per cutem exeat: q̄ possibile est vt sit frigida: pōt ⁊ sudor esse frigidus interioribus calescentibus. Nos autem mōstrauim⁹ febres nō esse: nisi ex quorūdā humorū putredinibus: qui humores aliquādo in toto corpore putrescunt: aliquādo in quolibet suo vase. Si autem vtrunq̄ conueniat: vt putredo fit in vasis: ⁊ calor naturalis membra substantialia regens vel iam extinctus sit vel vicinus extinctioni: necesse est vt quod purgans inde egreditur: frigidum habeatur: neq̄ contrarium est: vt calor febris in suo acumine permaneat: ⁊ sudor frigescat: vnde ⁊ mortem significat q2 materiam ostendit esse nimiam ⁊ frigidam corpori dominantem quaz neq̄ calor febris neq̄ calor naturalis calefacere potuit. in febre vero molliori possibile est infirmum sanari: cum natura materiam illam frigidam ⁊ humidam longo tempore digesserit. Febris ergo acuta ⁊ signum mortis ē ⁊ causa: causa q2 corpus dissoluit signum: q2 humiditatem corpori dominantem frigidissimam portendit: quam: neq̄ calor febris n eq̄ clor naturalis calefacere potuit. Febris vero non acuta sed potius mitis ⁊ quieta: dat nature spacia: quibus materiam illam digerat neq̄ corpus dissoluit sicut acuta: non ergo mortem designat. 38

Hic porro innuitur: vt si totum corpus morbo vel materia morbi aspergatur: necesse ē ⁊ totum corpus purgetur sudore. Sudor enim naturalis nihil aliud est q̄ purgatio nature ex nimijs superfluitatibus: cum bona crisis esse approbetur: aut humiditas morbo cogente a corpore dissoluitur: quod quoquo modo fiat ex solis illis locis est vbi regnat infirmitas. 29

Quodcunq̄ in membro corporis calor vel frigus fuerit: est necesse vt ibi morbus sit. Significat enim ipsum membrū exise experimentū: ⁊ nde est ⁊ morbidū. 40

Morb⁹ hūs diuersā ⁊ mltā māz lōgior ē hūte vnā ⁊ nō mltā. Nā. n. ī puo tpe nō pōt mltā ⁊ diuersā digerere māz. mlti nāq̄ humores dissēpātie q̄lr talia solēt facere signa. Phlegma qdē ⁊ co. ni. ifrigidāt. sāguis vō ⁊ co. ru. calefaciūt: deniq̄ ⁊ vnusqsq̄ hūoꝝ hz se calorē fac. lōga igit̄ ē egritudo: qn̄ alt alti nō cedit. i. qn̄ alt ipedit digōez alti⁹ ⁊ vtrūq̄ remanet i suis q̄litatib⁹. 41

Quidā medicoꝝ ita scribūt hūc aphorismū. Sudor mlt⁹ i sōno sine cā manifesta fact⁹: alij sine aliq̄ cā: qđ ēt si nō scribat̄: tm̄ intelligit. Inuenit̄ nāq̄ sudor mltus in sōnis: aliqn̄ quidem ciborū: aliquādo vero humorū importunitate inquirendum est: igitur ab eo cui accidit: qualis ⁊ quanta dieta sua fuit. si enim ex cibis fuit: facile soluitur. si vero ex humorib⁹: euacuetur. mult⁹ nāq̄ labor multaq̄ fatigatio sudorē facit. ergo qn̄ in humorib⁹ vel cibis digerēdis laborat natura fit sudor necessario. Inuenim⁹. n. hy. i mltis libris suis

Febricitāti si ceperint sudores boni sūt tertiani: qntani: septeni: ⁊ qui nono die. ⁊ xi. ⁊ xiiii. ⁊ xvii. ⁊ xx. ⁊ xxi. ⁊ xxiiii. ⁊ xxvii. ⁊ xxx. ⁊ xxxi. ⁊ xxxiiii. ⁊ xxxvii. ⁊ xxxx. Isti. n. sudores egritudies iudicāt Qui vero ita nō fiūt dolorem significāt: ⁊ lōgitudinē egritudinis: ⁊ couersionem.

Frigidi sudores cum febre acuta quidē facti: mortē significāt. Cū molliori vero febre lōgitudinē: egritudinem significāt.

Et vbi i corpore sudor: ibi egritudinē narrat.

Et vbi i corpore calidum vel frigidum: ibi egritudo regnat.

Et vbi i toto corpore mutatōes: ⁊ si corpus aut ifrigidatur: aut statim calidū fit: aut calor alter ex altero fit: significāt lōgitudinem egritudis.

Sudor multus ex somno sine aliq̄ mānifestata causa factus: significat quoniaz corpus plurimo cibo vti. Si vero cibum non accipienti hoc fiat: significat quoniam idiget euacuatione.

Morbi xl. diē trāseuntes crisim cū sudore nō faciūt nec cū egestionibus.

Nō oīs dierū numer⁹ creticis diebus ē attribuēdus.

Bonū eēt hoībus si acquiescerēt experimentis.

Tertius i acutis morbis indicat quartū.

Crisis pl⁹ fit in tertio ⁊ qnto q̄ i quarto.

Quorum morborū interpollatiōes i iparibus sunt velociorez crisim faciunt. i paribus vō tardiorem.

Calor fe. ñ ibidē eē dī vñ frigid⁹ sudor emēgit.

Non repugnat fe. calorē in suo acumine cū frigido sudore pmanere.

Sudor naturalis nō est aliud q̄ purgatio nature ex nimiis superfluitatibus.

Nā ī paruo tpe non pōt multā ⁊ diuersaz digerer̄ materiam.

Sudō mltus in somnis fit aut ciborū aut humorū iportunitate.

hūc tenorē pretermisisse arbitrātē nos posse intelligere: bene. n. accipiunt accñtia que apparēt nō esse exteriora: sed potius īteriora. Multus. n. sudor dixit q2 si nō multus sit ex defectiōe est virtutis vl' ex raritate corporis. Multus. n. duobus modis est: aut. n. cibo multo ante morbū assumpto q cā ē huiusmodi materie: aut ex cibi in morbo illo assumpti multitudine qui si fuerit ante morbum purget: presens abstinentia corrigatur. 42

Sudor multus frigidus vel calidus semper fluēs: frigidus maiorem: calidus vero minorem egritudinem significat.

Febres quecunq̧ nō deficiētes tertia die sunt fortiores periculose. Quecūq̧ vero sic defecerint: significant quoniam non periculose.

Quibuscūq̧ ex febre lōge: his dolores ⁊ pustule fiunt in articulis.

Quibuscunq̧ febribus resurgentibus aut pustule aut dolores fiunt in articulis hi amplioribus ci-

Sudor dicei cretice dictus ē ante: sed sudorē toto tpe morbi si ne crisi apparētē hic mō dixit tādem. Sudor inquit frigid⁹ maiorē egritudinē calidus vō significat minorē cū ambo multos humores significēt: frigidis frigidos: calidis calidos: vnde ⁊ hic maiorē egritudinē designat q2 multā māam cum pauco calore ostendit. Econtra vero calidus sudor multū calorem cum pauca mā ⁊ iō minorē ostendit egritudinem. 43

Sudor frigid⁹ maiorē egritudinē. calidus ver⁹ minorem.

Febris. n. nō deficiēs nec māam gescere: nec egrū cibū sumere pmittit. Preterea ⁊ cuz in diatritis. i. ī tertijs dieb⁹ ī qbus minui deberet: fiat fortior ⁊ crescat: qs dubitat piculum fieri: q passiones nō crescūt: s3 ī diatritis semp paulatim minuūt: piculose nō sunt hypo. hic intendit febres nō deficiētes: in quaȝ mūdificatiōe corpis nō sunt interpollationes. Quod dictū si qs inuestiget: sic se habere inueniet. Febres enim deficientes ⁊ earū in tertio die interpollationes quoquomō sint interpollate: nō sunt moleste: q2 nulla febris est non molesta: nisi illa q̄ corpus mūdificat: ⁊ si iterpollatio sua forꝫ sit ⁊ lōga. si. n. breuis fuerit interpollatio sui: sic ī vera tertiana ē videri: vt accessio minor sit. xij. horarū solū nō molesta: s3 ēt cito cessat. Si aūt tpa sue accessiōis maiora. xij. sint horaȝ. similr aūt salubria ⁊ nō molesta: s3 tū lōgiore q̄3 in vera tertiana. Unde ēt dixit febres mūdificātes corpora ī accessiōe sua nō sunt moleste. Nō n. sunt ex apostematibus in visceribus: neq3 ex pessimis humorū putredinibus: febres aūt huiusmodi: non mundificant corpora de se. 44

Febris non deficiēs nec egrū cibum sumere nec māz gescere pmittit.

Nulla fe. ē nō molesta nisi illa que corpus mūdificat.

Hoc aūt n̄ semp ɔtingit nec alia huiusmōi. Cā vero hor ē: q2 diuturnitates morboȝ aut ex materie multitudīe generāt febres sunt aūt ex grossitudine sua: siue fritate sua q̄ cū cōtigerit: necesse ē multū tps digirēdi. multo āt tempore nā debilitata p cōuenientē regionē māz morbi nō valēs emittere a nobiliorib⁹ mēbris ad ignobilia māam morbi cogitur transmittere. vnde ⁊ cāe sunt apostematū ⁊ hoȝ humoȝ in articulos descēdētiū ⁊ ex his dolores fiunt. 45

Nō hic cāz diuturnitatis morborum.

Cā q̄re in diuturnis egritudinibus apata

Hic loqtur de resurgentibus ex egritudinibus: q cū accipiunt cibos pluscq̄3 oporteat necesse ē nascant morbi ex nimia plenitudine sua maxime cum virtus eorum sit defecta. 46

ī dolores ⁊ articul' fiūt

Non dixit inciderit nisi ac si iam sit ⁊ ante nō fuerit inciderit enim quasi semel euenerit videtur significare. Si aūt diceret inciderint: rigores multotiens euenisse significaret: s3 si semel euenerit nō ē certū signum mortis siue bone crisis q2 hec passio fit ex defectione virtutis. tremor n. in debilibus fact⁹ ⁊ ītus ⁊ extra virtutem d̄ fecisse ⁊ calorē mōstrat qd aliqñ ē signū mortꝫ ⁊ aliqñ sequit crisis: q̄ si ēt molesta sit bonum futurū ostēdit. si āt rigores multotiēs euenerit ⁊ febris nō defecerit: l3 virtus fortis sit nō tamē laudabile erit si debilis mortale. Si. n. rigorē purgatio seqtur ⁊ febris non dissoluat necesse est corpus dissolui duab⁹ ex cāis: aut ex defecta virtute cōmotiones rigoris ⁊ ei⁹ molestatiōes nō patiente: aut ex purgatiōe augmtante defectionē virtutis. si vero rigor sine purgatione fuerit neq3 hoc laudabile erit duabus ex causis. h̄. n. accidēs est causa defectionis virtutis vel signum est caloris deficientis q2 rigorem purgatio consueuit sequi vomitus vel sudor que cum nō adsint debilitatem monstrāt virtutis. 47

bis vtuntur.

Si rigor inciderit febre non deficiē te iam debili existente virtute: mortale.

Excreationes si in febribus non deficiētibus liuide vel sanguinee ⁊ fetide et felle sunt: oēs male sunt: egeste vero bene: bone sunt: ⁊ secundū secessū ⁊ secundum vrinas. si vero non aliquid vtilium egrediatur p hec loca: malum.

Si in nō deficientibus febribus. si que dam extra frigida fuerint. que vero interius ardeant ⁊ sitī3 habeant mortale.

Tremō. n. in debilib⁹ factus ⁊ intus ⁊ extra virtutē de fecisse calorem monstrat.

Nō hic de indicatiōe sumpta a rigore quē aut purgatio sequit aut sine ipsa fit.

Secundum q aphorismus dz esse breuis: ita dēberet abbreuiasse omnes purgationes que ex mala materia sunt ⁊ bene purgantes sunt infirmo laudabiles. Sed nūc hypocras taliter intendit. Monstrauit enim tria genera purgationis vnum ex ore cuz excreatione: alterum cum egestione: tertium cum vrina. Post q̄3 inuestigauit species purgationis cu3 screatione dicens Liuide sanguinee: fetide: ⁊ colorice: que omnia screationi sunt attinentia. Et si enim malum materiam purgantia qualitates malas fuisse monstrant in purgato corpore tamen aliquando purgatio est sicut purgatio eruginis in putrefacto apostemate que non iuuat morbum illum cuius causa exiuit. Aliquando exit purgatio illa sicut sanies rupti apostematis: quam sequitur mundificatio laudabilis membri infirmi Signa vero bonum esse quod egreditur monstrantia: sunt materieri maturitas: ⁊ corporis tolerantia: ⁊ subsequens infirmi leuitas ⁊ morbi natura: tempus quoq̧ ⁊ etas ⁊ infirmi natura. Finis vero huius aphorismi in libris inuenitur duobus modis. Unus taliter sicut hic scriptus est. Si vero non aliquid egrediatur: vtilium per locos hos: malum. Alij libri carent non. Si vero aliquod vtilium egrediatur malum. 48

Nō. q purgationū genera tria eē dicūt. s. ore egestione ⁊ vrina.

Signa qbus possumus supra bonā ⁊ laudabilē purgationē3 arguere sunt ista.

Oportet inuestigari: si hec accidentia possunt esse in febre non deficiente. ego enim hec accidentia neq̧ vidi: neq3 esse cognoui: nisi in febribus pacutis ⁊ continuis: si periculose ⁊ pessime sint sicut in febribus liparijs: in alijs non neq3 in acutis febribus salubribus: neq3 in tertianis que calidiores sunt alijs: Quod vero iunxit cum diceret: Non deficientibus: nullam disse-

Nō hic nō nulla signa q̄ gal. non vidit nisi ī liparijs fe.

rentiaz inter alias ⁊ liparias intellexit. Sed sicut cũ dixit In spondilibus: non solum in spondilibus dixit: sed spondilibus dorsi: monstrat se intendisse nuscꝫ spondiles: nisi in dorso esse: ita ⁊ dicsi interiora ardeant: mortale: in qbusdam febribus solum. s. non deficientibus intendit. † Cã horũ accidẽtium apostema est calidissimũ de genere phlegmonum ⁊ herisipilarum: que sunt causa sanguinis trahendi ad locum membri vbi apostema fit: vnde ⁊ incenduntur interiora: ⁊ cũ frigescunt exteriora: sic videtur in initio rigoris in febribus. 49

† Nõ cãm hoꝝ accidẽtium.

Tortura fit in membris cum extenduntur lacerti iuncti ipsis vertẽtes se ad radices sui originis. Spasmum vo ⁊ tetanũ patiuntur nerui: aut ex cã calidi apostematis: aut ex nimia frigiditate siue siccitate que si neruis eueniunt molesta sunt maxime in non deficiente febre ⁊ infirmi debilitate: quodcunqꝫ enim horuꝫ duorũ apparet mortis vicinitatem ostendit maxie si nõ videat neqꝫ audiat. virtus. n. sensualis ẽ desecta. 50

† De tortu re cã.

Aliquãdo hec accidentia vtraqꝫ de vna sunt cã sicut cerebri passione vnde qualiter fit spũs magnus ⁊ rarus in pnosticis dr̃. Aliqñ ista disnia est ex passione in quibusdam instrumẽtis spiritualibus habita qꝛ cũ apostema i interioꝝ costaꝝ fit pelliculis: vel i pulmone: siue cetere passiões pectoris ⁊ pulmõis mutatur spiritus: q̃ oĩa molesta sũt ⁊ piculosa. maxie cuꝫ febre acuta que cũ his morbis semper contingit. Quod autem dixit febre ñ deficiẽte: supiori assimilatur nostre snie. 51

† De duabus causis disnie.

In non deficientibus vero febribus si labium aut oculus aut superciliũ aut nasus distorqueatur: aut nõ videat aut non audiat iã debili existente corpore quodcũqꝫ horum fiat prope mors est.

Ubi in febre non deficiente disnia supuenerit ⁊ despẽtia: mortale.

In febribus apostema nõ solutuꝫ ad primas crises longitudinem egriudinis significat.

Quibuscũqꝫ in febribus aut ĩ aliis egritudinibus voluntarie oculi lachrymantur: nihil inconueniens. Quibuscũqꝫ vero secũduꝫ votũtatẽ ĩ cõueniẽs.

Quibus in dentibus in febribus limositates fiunt

Quod in hoc aphorismo dr̃ palã ẽẽ vr̃: neqꝫ necesse fuit vt diceret. Sine dubio. n. ita ẽ: vt † si apostema in prima crisi nõ deficiat morbi lõgitudinẽ portẽdit. Primã crisim nominat initiũ future crisis: ideo longiorẽ morbũ designat: qꝛ nimiã morbi mãm desi gnat q̃ pre multitudie ẽt ante terminũ prorũpit. 52

† Si apostema i prima crisi nõ deficiat mõbi longitudinem portendit.

In pronosticis dictũ ẽ qꝫ lachryme de oculo fluentes nõ sunt laudabile signũ. cũ iꝗ̃ oculi nihil patiũt: neqꝫ ophtalmiã: neqꝫ palpebrarũ asperitateꝫ ⁊ similia. Lachrymaꝝ. n. fluxus sine oculis patiẽtib⁹ neqꝫ ex volũtate infirmi defectionem significat cõtinue virtutis. Nõ aũt qui in fine huius aphorismi peior: comparatiue dixit: bene dixit. Error. n. fuit in primis hoc scribẽtis: non hypocratis. 53

Lachrymarũ fluxus sine ocul⁹ patientib⁹ neqꝫ ex volũtate ĩfirmi defectioneꝫ contentiue virtutis significat.

Limositatis causa est nimius calor quo humiditas phlegmatica desiccatur. 54

Siccetusses itelligũtur qbus nihil screatur q̃ aliqñ fiunt ex mala cõplexiõe instrumẽtis spirit⁹ dominãte: aut ex gutturis asperitate: vl' ex subtili ⁊ pua humiditate. Et quodcũqꝫ horũ fuerit: necesse ẽ pulmonis cannales humectare. Si aũt ex asperitate sola fit: oꝫ vt ex motu tussis pulmo humiditatem attrahat ex vicinis locis: vnde non valde sitiunt. 55

Omnis febris vnius diei ab hypo: vocat ephimera: q̃ aliqñ venit ex apostematib⁹ q̃ in ascellis ⁊ in inguinib⁹ aliis siue corporis carnib⁹ mollioribus: quoꝝ cã ẽ manifsta nisi n. fit manifesta ⁊ appareãt apostemata: nõ est febris illa nisi pp aliq̃ viscerum calida apostemata. 56

Si nunc aphorismũ supiori cõtinuasset: vbi sudor mult⁹ calid⁹ dixit: ⁊ frigid⁹ meli⁹ eẽt mõstrauit tñ h̃ vñ malũ sit: nõ n. satꝫ ẽ qꝫ mõb⁹ ñ deficiat sed ẽt lõgitudinẽ suã nũciat cã lõgitudis mãꝫ nimiã eẽ mõstrauit: q̃ cũ sit nimia: necesse ẽ tp̃s plongeẽ qd̃ hãc cãm cõsumat. 57

† Nõ cãm q̃ sudor frigid⁹ se. nõ deficiẽte malum sit.

fortiores ⁊ diuturniores fiunt febres.

Quibus plerũqꝫ tusses sicce ⁊ modice puocate in febribus vtentibus: non valde sitientes sunt.

In bubonibus febres facte: oẽs male exceptis ephimeris.

Ebricitãti sudor superueniens nõ deficiente febre: malum prolongatur eni morbus ⁊ humoreꝫ plurimum significat.

Spasmo ⁊ tetano habito febris superueniens soluit egritudinem.

Causone habito: rigore superueniente solutio fit.

Tertiana vera si non iudicatur in septem periodis longissima erit.

Tetanus ẽ spẽs spasmi i q̃ tñ qũo mẽbꝛ sit spasmatũ nõ apparet: nisi qñ añ ⁊ retro extẽditur eq̃lit. vñ ⁊ pꝫ tetan⁹ extẽsio dr̃. Spasm⁹ ĝ triplex generalr aut. n. ẽ añ: aut retro: vl' tetan⁹ i. vtrunqꝫ. Cã spasmi sicut dixit hypo. aut plenitudo est neruosi mẽbri: aut inanitio sui: q spasm⁹ cũ acutã febrem sequatur ex inanitione efficit. si antecedat necesse ẽ ex plenitudine fiat. Et huic spasmo si febris superueniat dissoluit humiditas calefacta humiditate sua ad quẽ curãdũ talit medici intẽdũt. Qualiscũqꝫ sit post febrem spasmus mortalis est ⁊ pessim⁹ qui vo ante non similiter. 58

Tetanum ẽ vnaꝫ vel trib⁹ spẽb⁹ spasmi hic nõ.

Ubi de rigore disputaui: in eodẽ libro dixit causam qꝛ rigor aliquando fit de humoribus colericis velociter si mouẽtibus ĩ mẽbris sensibilibus quem qui patiuntur necesse est: vt sudore superueniente vel colerico vomitu soluãtur: quia humores colerici qui materia sunt acute febris exeuntes mundificant corpus. vnde ⁊ febris soluitur. vnde hypo. causa acute febris venarum est desiccatio in estate que tunc humores colericos sibi trahunt ex colerico genere. 59

Cãm rigoris nõ.

Nulla inter causon ⁊ tertianam dñia ẽ quãtum ad materiã vnde generãtur. ambe. n. nascũtur ex colera rubea. Sꝫ tamẽ causon ẽ cũ ipsa co. dominetur ⁊ augmentetur ebulliẽs intra venas cũ sanguine mixta. tertiana vera cũ moueat p corpus. Uera tertiana ẽ q̃ naturã suã fuat in q̃ pura co. ru. dominat ⁊ multa. Tpe qꝫ estiuo regiõe ⁊ etate ĩfirmi: cõplexiõe simili calidis ⁊ siccis tertianã huiusmõi necesse ẽ cũ rigor interpollari ⁊ cũ sudore vel vomitu colerico: siue colerica egestiõe

Dñiaꝫ ⁊ cõuenientiaꝫ inter tertianã ⁊ causon nõ.

suam accessionez finiri siue ẽt cũ oĩbus his. Quod cũ sit exacerbatio sua multo minor ẽ q̃ete tota.n.in terpollatio duobus diebus: ꝛ duabus noctibus cõpletur. † Uera tertiana nõ plus q̃z.xij.horis exa cerbaꝝ. vñ hy. huiusmõi tertiana longior in.vij. piodis: finitur. q̃rtã.n.cõtinua i. vna die facit tñ interpollata in dno piodo. vñ ꝛ iudicatur ẽm numerũ piodorũ. vñ hy. hoc idẽ in pnosticis intẽdit cũ quartanam febrẽ no minauit dicẽs Iudiciũ quarta ne ẽ ẽm hãc rõnem. Nos aũt puidẽtes † quartãe siue terciane crises ẽz piodos iudicamus eas non ẽm dies: Septem ãt pio di tertiane veniunt in die ab ini tio.xiij. vbi ali qñ finiꝝ neq; xiiij. expectatur qũo aũt se. acuta die termiaꝝ.xiiij. pacuta vo i.vij. die similiꝝ tertiana.vij. piodis: viores.n.tertiane i.vij.piodis terminantur: ꝛ sicut possibile ẽ pacutas.v.vel.iiij.seu.iij.die finiri. similr ꝛ tertianas i eodẽ numero interpollatiõis: neq; vã.vij.piodos expectat hy. huiusmõi tertianam aliqñ appellat verã: alqñ absolute tertianã sicut ꝛ h. consueuit.n. ipse ꝛ omnes antiqui febrẽ huiusmodi bis duob⁹ appellare modis. 60

† Uera tertiana non pl⁹ q̃z.xij. horis exacerbatur.

Quibuscunq; autem in febribus surdescunt: sanguis ex naribus fluens aut venter turbatus soluit egritudinem.

Que indicantur i paribus diebus difficilia sunt: et amica conuersionis.

Quibuscũq; in febribus quotidie rigores fiũt: quotidie febres soluuntur.

Quibuscunq; i febribus icteritia superuenerit ante

† Crise q̃rtane ꝛ tertiane ex piodis nõ ex dieb⁹ indicantur

In apbo. alio añ dixit surditatẽ eẽ cũ huores colerici cõstipati caput ascẽdũt: qui dissoluuntur cũ vẽter soluiꝝ. In hoc apbo. eadẽ nominauit: ẽz san. † fluxũ subiũxit: sanguis.n. ex naribus fluens soluit surditatẽ in febribus: si n instri audit⁹ eẽntia patiaꝝ neq; mirãdũ si cessent accidẽtia: cũ purgẽtur humores generãtes ipsa. 61

Hunc apbo. hy. fecisse ego non possum credere. est.n. falsus cum in pronosticis ꝛ in hoc eodẽ libro dies creticos p quaternariũ numerauit ꝛ in epidimia multos infirmos quib⁹ crisis i.xiiij. vẽit scripsit neq; solũ i.xiiij. ẽz ẽt.i.xx atq;.xl.ꝛ.lxxx. Item i.xxiiij. solet esse crisis: ꝛ in. xxxiiij. ꝛ pma crisis. in quarto qũo hic g ds si in imparibus non dimiserit diebus melius esset si i creticis diebus febris nõ dimiserit scripsisset: sicut in quibusdam libris ẽ inuenire: sicut hic ẽt seqꝛ. 62

† Fluxus sãguis narrium surditatẽ i fe. soluit si nõ in strumẽti auditus essẽtia patiaꝝ.

Rigores sunt cũ co. mouetꝛ ꝛ p totũ corp⁹ effluẽs i vnaquaq; iterpollatiõe purgaꝝ. vñ necesse ẽ vt febres soluãtur. Similr si tertiane ꝛ quartane sibi soluẽꝝ ẽm numerũ sue iterpol latiõis. postq̃ solẽt reuerti cũ iterpollatiõibus alis si ãt febres soluãtur ꝛ q̃dã tñ q̃litates male remanẽt itra corpus q̃ fuerũt cã reuersiõis ipsam. 63

† Qualitates male in tra corpus remanẽtes eẽ sũt reuersionis febrium.

Icteritia aliqñ ẽ cũ co.ru. p totũ corpus effũdiꝝ ꝛ maxie i cute ẽm crisim. Aliqñ ẽ accidẽtalis pp passionẽ epatis quod triplicit patitur. vnde icteritia generatur. aut.n. durẽ apa sustinet: aut calorem: aut cõstipationẽ. † Durẽ apa non venit subito cũ sit malum diuturnum ꝛ longis diebus creatũ. Calor ꝛ cõstipatio possibile est vt veniant subito. ict:ritia aũt ante septem dies de

† Durum apa nõ subito venti cũ sit malum diuturnuz ꝛ lõgis diebus creatũ.

his duobus est q: colera rubea non potuit fluere ꝛ per totũ corpus se diuidere ẽm crisim ꝛ ante septimum diẽ. Quod aũt dixit hy. icteritiam ante septimum esse verũ ẽ etiam neq; post septimũ veniẽs bonũ esse verũ ẽ: ẽz non certuz hoc tamen hy. bene dixit in aphorismo subseq̃nti: q: põt esse vt durum apostema vel constipatio post septimũ ve niant neq; colera p totum corpus ẽm crisim se diuidat. inueniꝝ aũt i alijs libris alius esse finis huius aphorismi sic nisi cum de ventre nimia humitas exierit: qõ q adiũxit colerã diuersaz p corpus exire cũ humiditate illa: ꝛ morbũ illum soluere intel lexit. 64

septimũ diem malum.

† Icteritia añ.vij. diẽ malũ ẽ ẽz p⁹.vij. veniẽs bonã nõ tamẽ ẽ certum.

Quibuscũq; i febribus i septimo aut ix. aut.xi aut quartodecimo die icteritia superuenerit bonum si nõ dextrum hypocondriaz duruz fiat: si vero fit: nõ bonum.

In febribus circa ventrem cauma forte ꝛ cordis morsus malum.

In febribus ex somnis timores aut spasmi: malum.

Hic aphorismus supiori ẽ ꝛiunctus: vt sic dicatur † icteritia ante septẽ dies sine dubio malum ẽ. si aũt in.vij. siue post bonũ nisi dextꝝ hypocõdriũ duꝝ fiat: vnde epar itelligitur pati qd superius dixi. ꝛ Cum n. sanguis in epate nõ potest mundificari nisi fel totam amaritudinem sibi conmixtam ꝛ colore pertinentem traxerit per vias que inter fel ꝛ venas sunt, epatis constipatione interueniente illis siue ex apate siue quibuslibet alijs necesse est sanguinem nõ mundificatum per totum corpus diuidi ꝛ icteritiam inde fieri. 65

† Icteritia ante.

† Nõ quõcãtur icteritia.

Cum cor audiamus os stomachi intelligimus. Antiq.n. i hoc conueniunt plurimi vt dolorẽ huius loci appellent dolorem cordis. Morsus aũt in corde: ꝛ dolor vnum esse intelligitur ẽm eos. Alij dicunt eum intellexisse morsum in corde: ebulitionem motus cordis: quẽ iterpretati sunt sic dicentes. Ebulitio cordis est mocus spissus qui quasi iectigatio quedam eẽ vꝛ. Cauma forte i ventre.i.sto.ẽ.co.ru. i hac sua tunica supiori feruor. vnde hũc feruor ẽ p acientes morsum i ore stomachi pati necesse ẽ ꝛ ꝛ cordis morsum hoc esse itelligũt. hec ergo accñtia ideo sunt mala. Si ãt ex vbis hy. morsũ cordis spissum ꝛ velocem motũ, eius itelligere ve it ꝛ maxime iectigationem: hec accidentia sunt mala: ꝛ i vltimitate pessima sunt q: vite fundamentum igneo calore esse calefactum ostendunt. 66

† Plurimi antiquorũ ꝯuenĩũt vt dolorez stoma. dolorẽ cordis appellẽt cum cor dicẽtes stomachuz intelligãt. ꝛ Nõ qd sit morsus cordis.

In alio precedenti aphorismo hy. monstrauit sõnum nocentem infirmis quem mortalem dixit: ꝛ vnde hoc firmaretur subintulit: vbi inquit. Si despientiam somnus sedat bonum quibus ex verbis ostenditur somnum malum esse cum quo desipientiam non sedatur: sed potius augmentatur ꝛ etiã ab eodẽ efficiꝝ †. In hoc ẽt aphorismo mõstrauit nocumentum sõni.i.tiores ꝛ spasmũ loco aũt spasmi i alijs libris dolorẽ inueni. multotiens etiam vidimus in morbis mortalibus in somno timores: dolores ꝛ spasmum fieri que tunc subsequuntur cum mali humores qui materia sunt morbi in somno caput ascendunt. Timores.n. significant multos humores qui sunt materia morbi in somno ascendisse ad caput ꝛ inuoluisse cerebrum. Spasmi vo inanitionem tũc.n. nã magis mouetur interius: q̃z exterius: ꝛ sicut q post cibũ ilico dormiunt grauitatem in capite patiuntur. † Similiter qui ad somnũ corporibus hũore plenis deueniũt grauaꝝ ꝛ patiꝝ eoꝝ cerebꝝ. Si.n. hũores illi sint melãcholici adsunt timores in alijs spasmi ꝛ dolorem ẽp q: sõn⁹ cã est hoꝝ pp effluẽtiã humorum in viscera ꝛ certa mẽbra iteri

† Indicatõ sũpta a spasmo s a timore in sõnuz fieri solit.

† Nõ s illis q post cibũ illico dõmiunt.

oria: sed tamen idem sõnus maius dat iuuamentũ in digerẽdis hũoribus. vnde dormiẽtes post saturitatẽ nõ multum patiuntur: sed alijs in his non solum humores in cerebro adunantur sed in ore stomachi: ideoq; fumus inde magis ascendit. si tamen hi digesti sunt sõnus bonus erit si indigesti malus. 68

In febribus spiritus: offendens malum spasmũ enim significat.

In febribus acutis spasmi ⁊ circa viscera dolores fortes maluz.

Quibus vrīe grosse: globose: pauce non sine febribus multitudo veniens ex his tenuis iuuat: maxime vero talia veniunt: quibus ex principio aut celerius hypostases fiunt.

Quibus vrine in febribus ꝯturbate ⁊ conuerse velut subiugalium his capitis dolores aut adsunt: aut aderunt.

Quibus in. vii. terminantur his nubez hz quarta die vrinã rubeam vel aliam secundũ rationem.

Oportet. n. aerem hic intelligi ꝑ spũm: qui est anhelitus: sicut in ꝑnosticis: ac si diceret: si aer qui est anhelit⁹ mutatus sit a vijs suis. i. si aliquid eum offenderit: ita vt trũcetur: spasmus significatur. Hoc n. non cõtingit: nisi cũ lacerti: ⁊ nerui mouentes pectus icipiãt spasmari quod si augmentetur ⁊ in alijs mẽbris multiplicetur: in spasmum incidit infirmus †motus autem anhelitus est duobus modis vnus in tractu aeris: ⁊ mouetur interius: alter emittẽdo aerẽ qui mouetur exterius: Aer aũt aliqñ offenditur cũ anhelitus trahatur: ⁊ hoc est qd dicit hy. Tractus anhelit⁹ aliquando multiplicatur vt post priorẽ tractũ alter subseq illico videatur sine qbuslibet remissionibus. Aliquando etiam offenditur emittendo sicut idem testatur. Aliquãdo inquit aer in vijs suis offenditur: cum exterius egreditur ĩ quibus ambobus vnus solus cursus anhelitus ab eodem monstratur: in hoc võ oĩs anhelitus offenditur. Si inqt aer ĩ vijs suis exterius siue interius siue ĩ vtrisq; offẽditur malũ est hoc hypo. intendit hic. 69

†Nõ ꝙ sicut motus anhelitus duob⁹ modis fit ita duob⁹ modis impeditur.

Fortes nãq; dolores ex spasmo sunt. si ergo spasm⁹ fiat in acutis febribus: aut febres desiccasse: aut nimiũ hũores exuberasse significant. 70

Urina est colamẽtũ sanguinis ex epate veniẽs ad vesicã. Grosse aũt ⁊ globose vrīe ex pingui ⁊ glutinosa mã fiunt. vnde ⁊ pauce sunt: qm̃ ex ipsa densitate exire ꝓhibentur: Hę ãt si multe ⁊ tenues fiãt iuuãt qm̃ mãm subtiliatam significant cum iam non sit exeũdi ĩpedimẽtũ maxie võ de illis eueniunt: in qbus vrine aut statim a ꝓ̃ncipio: aut nõ multũ p⁹ ꝓ̃ncipiũ habẽt hypostasim grauis. n. ẽ. mã ꝙ vrinã grossam dixit: nõ sufficit hy. ⁊ iõ globosam adiũxit in quo ostẽderẽ nobis ĩtendit: aut q̃ titatẽ sue grossitudinis: aut diuersitatez: cũ frusta in ea appareant diuersa carãbis. i. globis similia. In qbusdam libris loco globose limosam inueni: ⁊ hoc in libris Timothei est inuentũ ⁊ itidez in libris dionysij: sz hi sicuz grossitie sua diuersitatem humoꝝ ostendere intenderũt: nouuz qdã significauerũt. Si ãt quãtitatez grossitiei solũ nõ magis aliqd q̃ alij mõstrauerũt. Sz hy. in his vbis nõ se intendisse mõstrauit: nisi tm̃ vrinã paucã ⁊ globosaz. sicut p⁹ testaẽ ĩ subsequentibus: cũ multitudo veniens ex his tenuis dixerit. †Et si vrinã paucã ⁊ grossam diceret non minus significaret. multis. n. hͨ vrina sine febribus venit cũ nã hũorũ habũdantiam expellat per renes: sz ẽt hͨ vrĩa aliqñ nãlis ẽ ĩ febribus: neq; q̃sq̃ arbitrari põt quare mutatio huius vrĩe ĩ febrib⁹ ad ꝯ̃riũ sit illaudabilis. mutationes. n. vrinaꝝ in febrib⁹ plurimũ determinate in spissitudinẽ sunt. cũ morb⁹ accedat ad declinãdũ. †Ad nihil ẽ aliud hy. hͨ indicauit: nisi vt qd raꝝ erat oñderet nobis: aliqñ. n. ĩ initio morbi: siue paꝝ p⁹ initiũ: vrĩa pauca ⁊ grossa ẽ cũ fecibus in fundo: qd cũ sit: nõ sicut alia vrina bonuz signum erit ⁊ sicut si in tenui vrina in initio morbi añ digestos humores hypostasis appeat: nõ ẽ laudabilis. sic ẽt si vrĩa grossa pauca ĩquãtitate erit: nõ. n. ꝑ renes exire potuit ⁊ cũ mali humores plurimum purgentur qd ãt remanet digerif: necesse ẽ ꝑ vrinã subtilẽ egrediatur. Hͨ ãt planius q̃ ab hypo. dĩ q: ĩpe tenuẽ dixit absolute †vrina nãlis nõ dz absolute eẽ tenuis neq; grossa sed inter vtrũq; mediocris. i. grossior subtili aquosa subtilior grossa carãbosa ⁊ trũbosa: ⁊ necesse est vt sit multa q: cũ p̃re sua cõclusiõe. i. opilatiõe prius nõ põt exire putrefacta opilatiõe multã oportuit emergere. 71

†Indicatõ sumpta ab vrina grossa ⁊ globosa.

†Multis vrina pauca ⁊ grossa sine fe. vẽit ꝯ̃ña humorũ habũdãtiã ꝑ renes expellit.

†Indeclinatione fe. vrine plurimũ ĩ spissitudines mutantur.

†Urĩa nãlis non dz eẽ tẽuis neq; grossa sz int vtriq; mediocris

Nunc q̃dã cum superiori ꝯtinuãt aphorismo dicentes Quibus vrine sunt conturbate vel conuerse velut subiugalium dolores in capite aut adsunt aut aderunt alij quod dixit conuerse contrariuz superiori putant eum posuisse. i. tenuem. alij võ conuerse ĩtendunt turbulente. Sed quia priores subtilem vrinam capitis dolores significare putantur falluntur: cum semper dolorem capitis †turbulenta vrina soleat antecedere vel sequi. Item hy. vrinaz hanc turbulentam voluit intelligi: cum velut subiugalium subintulit. Tales. n. vrinas aut humorum turbatio: aut ciborum indigestio reddit quorum fumositas ad caput ascendens dolorem facit qd fit cũ calor in grossam materiam incipiat operari. Uidemus. n. in exterioribus cum calor ignis ĩ qnibusdã corpib⁹ opetur ventos generari. ⁊ mãm inde turbari: sicut in cera: ⁊ pice: ⁊ resina: ⁊ similib⁹ potest inueniri: quedã aũt huiusmodi vrinarũ turbulente diu existunt: q̃. s. †hypostasim grossam velociter faciunt quod cum fiat velocitatem cessantis morbi significat. ¶ Que vero hypostasim non faciunt ⁊ turbulente existunt: si fortis sit vĩtus: longum morbum significant: si debilis mortez. Sz hͨ huius aphorismi rationi non attinent. Nos tamen subdidimus: cum adiuuet: ꝙ ad hunc apho. explanandum attinet: hoc est si vrina inquit est turbulenta: necesse est vt aut dolores capitis adsint: vel futuri sint aut iam affuerint sicut hy. dixit grosse. n. ventositates cum calore cito ascendunt caput: non tamen necesse est in omni capitis dolorẽ huius modi vrinam esse. †Aliquando enim dolor capitis ex solo calore fit vel ex co. ru. in capite vel stomacho existente. Uel aliquando ex nimia humiditate caput inbibitante. Aliquãdo ex nimia constipatione. Aliquando ex grossa capitis ventositate: in horum nullo necesse est vrinam turbari. 72

†Indicatõ sumpta ex turbulẽtia vrine.

†Indicatõ sumpta ex sba hypostasi vrine cum turbulentia.

†In quib⁹ casibus nõ sit necẽ vrinã turbidã supra dolorez capitis significare.

Plurimi huius libri interpretes hypo. in hac arte ignorantes. sicut in multis locis ita ⁊ in hoc apho. sunt decepti: q: arbitrati sunt alia secundum rationem dixisse vt ostenderet significationes de somno vigilijs anhelitu: potione: vomitu ⁊ ⁊ similibus alijs que in pronosticis monstrauit que si secundum quod oportet appareant crisim in septima futuram significant. ¶ Quos ego dico ignorare pronosticorum fundamentũ: q: cũ infirmi vigilãt: plu-

rimũ angustiatur ⁊ febris augmentat: anhelitus mutat cũ ad crisim apropinquat. Nõ ergo necesse est ex his significatiõibus i vrina apparentib⁹ liberari his accñtib⁹. Intẽdit ergo cũ alia ſm rõnẽ dixerit: al's significatiões multas sepi⁹ appẽtes: q̃s ignorasse credo libꝝ hũc inẽptãtes. Isti.n. festinauerũt ad interptãdum añq̃ hy. caperet itellectũ. Quãta.n. dies dixit hy. nũcia e q̃ mõstrat q̃lis futura sit dies. vij. † des q̃ futurã significatiões coctõꝫ ptẽdẽtes: ⁊ i ipsa appẽtes crisiꝫ significãt in. vij. futurã: vñ ñ solũ in q̃rta rubea nebula i. vij. crisiꝫ significat sed

† Des futurẽ significatiões coctõnẽ i. iiij. ptẽdẽtes crisiꝫ i. vij. futurã significat.

Quibus vrĩe limpide aut albe: male maxĩe si i phreneticis appareant.

Quibus hypocondria suspensa sunt ⁊ subrugientia lũbi dolore superueniente ventres his humectantur si non ventositates erumpant: aut vrine multitudo superueniat: in febribus vero fiũt hec.

Quibus spes ad articulos apostema cõuerti eruet ab apostemate: vrina grossa ⁊ multa ⁊ alba fcã velut: in laboriosis febribus. Et maxĩe si q̃rtanis quibusdam incipit fieri. Si vero sanguis ex naribus fluat: valde celeriter soluuntur.

alba adhuc certior ⁊ dignior: ⁊ h maxĩe si media sit nubula ⁊ suspẽsa: cõiũcta: ⁊ eq̃lis. Si ãt morb⁹ acut⁹ sit: sola mutatio coloris vl' liq̃ris .i. substãtie vrĩe ad futurã crisiꝫ i. vij. dieb⁹ vbi gra: vrĩa tẽuis si ingrosset i q̃rto die grossitie moderata vl' vrĩa alba: si citrinet vt pomũ citrinũ i his morbos hñtib⁹ pacutos necesse ẽ crisi die. vij. vẽiat hy. ãt tãtũ vnã significationẽ noiauit .i. rubeã nebulã pcipiẽs nos al's significatiões cape p hãc oñdẽtes crisiꝫ futurã si sint tales: q̃les inuit p istã: h ãt signa i die quã nũciam vocauit sĩ appẽtia: sĩc vrĩa: sputa: ⁊ egões. h.n. sp crisiꝫ futurã significãt: ſꝫ tañ nõ sp laudabilẽ. In h apho. solã rubeã noiauit: q: raro appet: ⁊ ẽ singularis. † alba.n. sepi⁹ appet ⁊ i digõe certissima ẽ. Si ãt hy. tale qd de rubea reticuisset: null⁹ i ea tãtã vi inde eẽ crederet. † Rube⁹.n. color ⁊ si salutẽ morbi significet lõgiorẽ tañ eẽ demõstrarĩ solet. vnde hy. i pnosticis: Urina iqt si sit rubea ⁊ hypostasis similit ⁊ leuis significat morbũ porẽ lõgiorẽ: ſꝫ tañ saluberrimũ. Sꝫ adhuc oꝫ inuestigari si rubea nubulã quã appẽtẽ in q̃rta crisiꝫ futurã i. vij. dixit significarĩ: hy. si inq̃ꝫ appens i aliq̃ alia nũciatura aliaꝫ futurã crisiꝫ siue nõ futurã, ptẽdit i sbseq̃nti cretica: h ãt inestigari faciẽdũ ẽ i ifirmis. Illui⁹.n. vrĩe rubee augmẽtũ nõ tale ⁊ tã certũ. si i qualib3 alia appeat dar signũ nisi cũ morbi mot⁹ sit velocissim⁹ In hac.n. nebulã i q̃rta visaꝫ iã tpis tñ pterijt q̃ꝫ tũ vsq ad. vij. trãsiturũ ẽ: hypostas.n. appente rubea i q̃rta possibile ẽ crisim veñi i septia: ſꝫ si i vndecia appuerit ipossibile ẽ tres dies sibi sufficere ad faciẽdã crisiꝫ necesse ẽ ergo pl⁹ tpis sibi dari. Si igit h rubea appeat certũ qdẽ bonũ significat. Uidi.n. multotiẽs signũ apparere in q̃rta ⁊ crisim deueniri in. vij. ⁊ vbi in. vij. deueniri crisiꝫ in. xiiij: ⁊ vbi i ix. vidi crisim deuenire. xvij. ⁊ vbi i. xi. crisi fuit in. xx. ⁊ vbi in. xx. ⁊ crisis in. xi. deuenit. 83

† Alba nebula sepi⁹ appet ⁊ i digõne certissima est.

† Rube⁹ color ꝫ salutẽ mõbi significet lõgiorẽ tamen esse demõstrat.

† Si in. xi. coctiõis signa appuerit impossibile ẽ tres dies sibi sufficere ad crisiꝫ faciendaꝫ.

Urine lĩpide huiusmõi multã lõgitatẽ significãt dcoctõis ⁊ morbi vnde ⁊ vtutẽ dissolui ⁊ est mortale: sicut videm⁹ d febrib⁹ ⁊ phrenesi. Ego ãt cõfirmo ifirmũ huiusmõi non euasisse: si inq̃ꝫ talẽ habuerit vrinã. ñ.n: h morb⁹ d sola fit co. necesse fuit appere vrinã colericã. Sꝫ si vrina aquosa limpida appareat: multã lõgitatem coctõis significat ⁊ motũ coler sursuꝫ põtẽdit ad caput ascẽdere. Aliqñ.n. vrina solũ est limpida vl' solũ alba: vl' solũ tenuis: ⁊ tñ colores colerici apparẽt in ipsis: ſꝫ cũ aq̃sa ⁊ lĩpida sit in vltimitate cruditatis est. Qd ãt dixit. Maxime si i phreneticis in eis plurimũ apparere intendit: neq̃ꝫ ita est sicut alij intelligũt: quasi in omni phrenesi hãc videri necesse sit. hoc ãt arbitrantes nõ signa infirmorũ itellexerũt ſm q̃ oportꝫ inueni vero in alijs libris taliter scriptũ hũc aphorismũ. Quibus vrine limpide aut albe male: ⁊ he in phreneticis apparent maxime: sed que cura de litteraturis: in q̃b⁹ ſꝫ diuerb: sensus tamẽ vn⁹ ⁊ idẽ oritur. 84

† Indicatio sumpta ab vrina limpida.

† Indicatõ sumpta ab vrina aq̃sa ⁊ limpida

Hic hy. hypocũdria suspensa dicit ⁊ tumida esse: qd multis fit ex cãis. Primo ex ventositate grossa ⁊ inflatiua: ⁊ h loquitur d ista. Fit ãt duobus modis: vel in concauitate stomachi fit: ⁊ vicis sibi locis nõ cito dissolubilis vel aliqua causa accñtali. inter que duo hãc hy. diꝫ fecit i. subrugientia. Prima.n. non sic habuit sed sub hypocondrijs tetinositatem ⁊ tumorem quasi vter. Altera habuit rugitũ q quasi vox est illius ventositatis cum nec magna nec multa sit. hec autem ventositas tendit ad inferiora: cũ humiditate pua q̃ cũ descenderet cũ ea ⁊ tumor vsq ad hypocõdria descendit quo ad inferiora dorsi puenerit: nisi cum membra illa distendant membra inferiora fiũt dolorosa. Aliquando q̃ꝫ eadẽ humiditas descendit in venas ⁊ largo fcõ foramine cogitur exire ergo bene dixit cũ diceret. Necesse est his hũectentur ventres: nisi festinent ad venas hũiditates ille ⁊ tũc p annũ exeũt ventositates: aliquãdo etiã vtrunq̃ꝫ redit ad venas .i. ventositas ⁊ hũiditas sicq̃ deniq̃ꝫ ad vesicas q̃ in febribus dixit h fieri. † Consuetudo antiquorum fuit cũ dicerent ille febricitauit: vl' febres hñit: febres intẽdere sine calor apa: ⁊ sine vulnerib⁹ ⁊ passiõib⁹ alicui mẽbro ppe accidentibus: q.n. febricitãt ex apate lateris seu pulmonis seu cuiuslibet membri cõsueuerũt de his dicere pleuresi periplemonia: splene: ⁊ similibus eos laborare, intendit ãt hic in febribus duobus modis: aut vt hec accidentia dicta ex febribus sint que non sunt cũ apa aut in hec membra veniunt non ventositatem: neq̃ꝫ vrinaꝫ facientia: neq̃ꝫ solutionem quorum cã q: hec rugiositas veniens in hec membra non secundum nature cursum est: sed ſm morbum. 85

† Ponit ñ nullas cãs q̃b⁹ hypocũdria: fiũt subrugiẽtia.

† Cõsuetudo antiquorum fuit, vt cum se. dicerent fe. sine apa ti calore ⁊ sicut proprijs alicui mẽbro accidentib⁹ intelligerẽt.

Erit ante in articulis laboriosis fe. ⁊ circa maxillas euenire ante morbũ apa. ⁊ etiã tũc si i morbo laboriosum fuerit illud membrum. Et his item quibus morbus prolongatur quod fit ex multis ⁊ grossis humoribus. Si ãt nã cõfortatur ad mũdificandum cuꝫ vrina corpus ab apate euadit infirmus. † Talis.n. vrina multã mãm phlegmaticã ostendit que per corpus fluens in articulos colligitur ⁊ apa ⁊ dolorẽ facit. si in quarta die q̃ ẽ septime cõtẽplaria hec vrina fiat ipa mã p vrinaꝫ deducit ex q̃ apa futurũ erat. Qd ãt dixit sanguinẽ fluere e narib⁹ euacuationeꝫ vniuersalẽ ostendit cum purgationib⁹: q̃ antea p vesicã egrediunt: illi⁹ materie inq̃ꝫ purgatiõibus: q̃ fatura ad articulos fuerat ad apa generãdũ. Et febres laboriosas ad similitudinem hoꝝ intellexit: p q̃s al's daret itelligi. In pma vo nũcia fecit humores fluere in vrine vias. hec.n. febris laboriosã sola velociter generat apata: nõ longũ expectans temp⁹: sic quelibet febris alia. Aliquãdo fiunt apa post auriculas in his febribus preter q̃ humores descendant ad inferiora: vbi generatur apa: sed si calor sit multus necesse est vt materia ascẽdat superi⁹. vnde vel apa post auriculas gignitur vel sanguinis fluxus e naribus: q̃ qualr apa † p fluxuꝫ sanguinis velocius q̃ꝫ vrina soluitur nõ necesse est mõstrare hic cũ hoc dibus pateat vnde hyp. Si sanguis fluat ex naribus val

† Indicatõ sumpta ab vrina grossa multa ⁊ alba.

† Solutio apatis fcã p fluxũ sanguinis velocior est q̃ꝫ que per vrinam.

de celeriter soluitur: vrina vō tēpoꝛ soluitur longo. Quod dixit ī quartanis. i. die quarto ad similitudinē attulit. i. denūcia. oꝫ aūt ꝑm hāc omnem diē intelligi nunciā. 86

† Nō ex q̄bꝰ vlceribꝰ hāc seq̄ sanguis solū ꝛ ex q̄bꝰ saniēs solum aut sanguis ꝛ sanies sit.

Q† Uꝫ vlcera in renibus: vł vesica sit aut ī loco vbi vena sit nō parua mariē cū corrosiōe aliq̄ necesse ē sanguis mictura seq̄t. Si aūt eadē vlcera nō ī loco sint vbi vena sit neqꝫ sit corrosiua. seq̄t sola saniei mictura. Aliq̄ñ ēt vlcera sunt ī vrine viīs vnde iūgūtur sanies ꝛ sanguis. Ꝺe aūt vie sūt inter renes ꝛ vesicaꝫ: posꝰ sunt. n. vulnera esse in renibus vel vesica. possumus aūt intelligere in sanguinis mictura aliud eū intendisse. nō n. idē ēt dicer: sāguinē migūt ꝛ sanguinē mixerūt. † Aliq̄ñ. n. apa crepatur extra vrine instra ꝛ tūc mingunt duobus vel tribus diebus sanguis ꝛ sanies: sicqꝫ cessant. Sed qui mingunt sanguinem multis diebus: ꝛ mensibus significantur esse in vesica vulnera: vel renibus. potest autem intelligi locus vbi vulnera sunt ex doloꝛe ꝛ ex exeuntibus cum vrina: que dicam postea. intendimus autem in viīs vrine sicut in renibus vel vesica vulnera esse. 87

† Nō diaꝫ int̄ apata q̄ eꝑ vrie istra crepāt ꝛ vulnera renū ꝛ vesice.

Si sanguinē: aut pus minxerit: renū aut vesice vlcerationē significat.

Quibus in vrina grossa: quasi carnium frustra: vel sicut pili sunt his de renibus exeunt.

Quibus in vrina pingui existente furfura mingunt: his vesica scabit

Quicūqꝫ sanguinem sponte mingunt his de renibus vene nupturam: significat.

Quibuscunqꝫ in vrinis harenosa substant fedimina his vesica aut arenes lithiasi m habent.

Si sanguinē mingunt aut trumbos ꝛ stranguriā habent: ꝛ doloꝛ incidit in pectinem ꝛ sub ventre ꝛ perinteneon: circa vesicā dolorem significat.

† Impossibile ē pilos ī vrīa apparētes de renū sba esse.

F Rusta carniū intelligimus de renū † sba esse sicut pili nō ex eoꝛū sba sunt seu essentia in huiusmodi aūt rebꝰ substātiā renū impossibile est dissolui qō siq̄s dixerit. nām renū nescit: neqꝫ de sba vesice sūt sicut q̄dā arbitrati sūt: qō. n. inde dissoluit: squamus assimilat̄ sicut paulopost hy. dicturus ē. Est ḡ taliter sicut ego multotiēs vidi: lꝫ multi medici expimētati raro se vidisse dicāt huiusmōi vrinā. moderni vō medici hāc passionē vocāt piloꝛū generationē: q: qō in hac vrina nascitur quasi pili: ꝛ maxime albi eē videtur. † Ego aūt expimēto quēdaꝫ vidi lōgioꝛes q̄ꝫ credi posset minxisse pilos quasi medietatē vniꝰ brachij. Cā aūt fuit q: anteq̄ꝫ hāc vrinā hr̄et: p totū annū fabas fractas ꝛ multas: caseū quoqꝫ recētē comederat ꝛ siccū. Itē vidi aliū cā grosse diete sic vrinare. Ꝺi. n. hūoꝛes grossi in renibus pp caliditatē incēsi ꝛ exiccati generāt pilos huiusmōi. Curatio nāqꝫ huius morbi testat̄ rōe eē sic: q. n. hoc passi sunt nisi cū medicina subtiliāte: dissoluēte: ꝛ īcidēte curati sūt: ꝛ cū dieta humectatiua. Si aūt in renibꝰ vel vesica adsint vulnera adeo magna vt quasi pili dissoluāt̄ de boꝛū sba: nō hec iuuāt: sꝫ potius nocēt medicamia. Mirādū ē hy. talit̄ hāc passionē vocasse ꝛ eū determinasse: ꝛ nō paucos vsqꝫ ad pn̄s tp̄s ignoꝛasse. Locū ēt determinauit cū de renibꝰ dixit exire: neqꝫ q̄cq̄ꝫ sicut ī poꝛibus significari dixerit: veluti siq̄s petrā mixerit: ꝛ exire d̄ renibꝰ dicerem. nō tñ p̄te substātie renū si creati in renibꝰ diceremus. † Frusta vō carniū ptes sunt renū īde dissolute causa vulnerū. pili nō simili: sꝫ creāt̄ intra renes sicut ꝛ lapides. Ꝺic aūt aphorismꝰ sic male inuenit̄ in q̄busdā libris hn̄tibus ī vrīa sicut pilos carnis frustra de renibus hr̄e significāt: nullaqꝫ diā fit it̄ pilos ꝛ carnis frustra: cū tñ pili ñ assimilēt̄ cāni. † Ego āt ī rēibus īesse h̄ patiētibꝰ nūq̄ꝫ vidi: sꝫ ī febribꝰ vidi: q̄si frusta cānis egredi ī vrīa: cuius inq̄ꝫ vrina oꝛobo assimilabat̄: q̄ d̄ grosso sanguie generat̄ ex caloꝛe renū seu epatī īcēso ē. Frustam autem carnis in vrina sana nunq̄ꝫ vidi. Potest ergo vrina grossa intelligi vrina nālis q̄ grossa ē q̄ꝫtum ad tenuē: grosse enim etiam tenues vrie cū sint ꝫrie ī vltimitate sunt itelligēde: abusiue tñ mediā nominibꝰ extremoꝛ aliq̄ñ possibile est esse vocatā: vtpote si compareꝫ aliq̄ꝫ vrinam ad tenuē vocamꝰ grossaꝫ ꝛ ecōuerso. Cum igit̄ talit̄ hy. dicta ꝯsiderēt̄ huiꝰ erit aphoꝛismi sensus. Ꝺn̄tibus ī vrina sua non tenui frustra carnis parua vel sicut pilos de renibus exire significat: q: si vrina sit tenuis passiōes erūt iuuenis: qō fere tāgēt ī apho. subsequēti. 88

† Dieta grossa fecit quendā mīgere pilos vsqꝫ ad medietatē vnius brachij.

† Frusta cāniū in vrīa apparentes de sba renū sba esse dicuntur.

† In passionibꝰ renuꝫ frustra carniū cuꝫ vrina exire nō vidit gal.

U Rina tenuis ñ ex qualitatibꝰ ꝛ venarꝫ bōi: ñ tēuis vō sꝫ mediocris: ꝗ hy. piguē dixit: q̄cq̄d aīe cū vrīa exeat ī rēibꝰ vel vesica eē passionē significat sic hy. dixit. Quibꝰ ī vrina pigui existēte migūt̄ furfura: cū h nō sint d̄ vena: ꝯstat eē d̄ vesica: q: ñ eē d̄ renibꝰ oēm̄ superiꝰ. d̄ vēa vō nō eē tpasitūꝫ mōstrat vrie: tñ aliq̄ñ exit d̄ vēa: sic d̄ vesica ex sanguis icēsiōe q̄ fit ex caloꝛis vltimitate q̄ sanguis si grossus sit plꝰ festiat icēdi: marie si sit sic fex vini quā fecē nigrū hūoꝛē medici vocāt. ꝛ sic ī scabie excoꝛiatur cutꝭ supficies coꝛio tyrie assimilata. itidē ꝛ ītioꝛa mābꝛa ītiꝰ passa. † Si ḡ vēa vł vesica scabiat necesse ē vt cū vrīa exeat coꝛtex sic furfura. pt āt p vrinā ītelligi vnde coꝛtex vēit. Si. n. vrīa ē tenuis passio ē ī vēis. si vō ñ tēuis ī vesica erit. 89

† Indicatō sumpta ad vrina tenui ꝛ ēt mediocri.

† Indicatio sumpta in vrīa tenui ꝛ cuꝫ furfure: siue mediocri ꝛ cuꝫ furfure.

Q Uod spōte. i. siñ cā dixit vł sine māifesta cā exterioꝛi: vł subita sine p̄cedētibꝰ acidē tibꝰ pōt itelligi: sic videmꝰ vulnera ī vesica cōcreari † ipossibile ē. n. ibi venā crepari pp mltitudinē sanguis: sicut solet ī renibꝰ eadē cā fieri: neqꝫ. n. sanguis ī vesice colat̄ venis: sic ī renibꝰ ppēdit̄ colari: neqꝫ ad eā sanguis effluit: nisi q̄ꝫtū ad eā nutriēdā sufficit. † Uene āt cū crepāt̄ sanguis erit purꝰ sanꝰ ꝛ subitꝰ: cū āt tñ ꝓferēt̄ nō inde sanguis emittat̄: sꝫ sicut sudoꝛ: ꝛ paulatī stillās egridit̄: ꝛ vrīa q̄si sanguini ē mixta. Aliq̄ñ tñ sāguis d̄ vesice venis erit coꝛrosis: sꝫ ātecedūt signa q: vesica sit vulnerata. s. doloꝛ ꝛ sanies ī locis suis: ꝛ aliq̄ñ frusta de vesice sba. Bonū ḡ ē p spōte itelligi subito sꝫ ñ sine cā māifesta. Aliq̄ñ. n. de renibꝰ sine exterioꝛi cā multꝰ sanguis egredit̄: cū vene ī eis crepāt̄: vel cū sanguis in eis augmētat̄: vel ex nimio saltu: casu quoqꝫ vel percussionibus. 90

† Impossibile est vesice venas pp multitudinez sanguinis crepari.

† Diā iter sanguinem egredientez crepituram cōmissionē venarum.

N On ē necesse harenā mingētibus lapis ī vesica sup cōcreat̄: aliq̄ñ. n. ꝛ ī renibꝰ generat̄: erroꝛ aūt ī hoc aphoꝛismo ē aptus sꝫ aut hy. medietatē aphoꝛismi p̄termisit: aut post librū eū scribēs hoc neglexit: q: † vbicūqꝫ ꝯcreat̄ lapis: nō ex necessitate vrina harenosa erit. 91

† Ubicūqꝫ cōcreat̄ lapis non ex necessitate vrina arēosa erit.

H Inis huius aphoꝛismi inuenit̄ scriptus duobꝰ modis. alij. n. doloꝛē scribunt. alij passionē: sꝫ nulla vboꝛū hoꝛū ē differētia. In alio ē erroꝛ: cū. n. circa vesicā hy. dicit passionē in vesica solū esse intelligunt. Sed tamen passio ista oī instrō vrine ē cōmixta. i. vesice renibꝰ: ꝛ viis vrine que inter renes ꝛ vesicā dicte sūt eē bonū ḡ est ex verbis suis intelligi circa vesicam: non solū in vesica sed in ceteris vrine instrumētis: quod si intelligatur planioꝛ erit sensus aphoꝛismi. nō. n. dixisset circa vesicā doloꝛē: sꝫ in vesica. 92

† Signa p pa vulnerationis vesice.

Sanies et sanguis cõmixta i oĩbus instris vrine significant eẽ vulnera: sz fetor ppri us ẽ vesice morbus: et magis squame. Inuenitur aũt i libris pluribus. Que mingunt sanguinẽ: et saniẽ et i pluribus: vel sanguinẽ vel saniem quorum quodcunqꝫ sit vlcerationẽ portendit: tamen prior in tẽtio vtrunqꝫ testatur: vel semel sanguinẽ: vel semel saniẽ. 93

Si sanguinem aut pus mingunt: aut squamas: et odor grauis vesice vlcerationem significat.

Iste aphorism⁹ ex nimia breuitate videat eẽ supflu⁹ nulli. n. dubiũ ẽ qn apatei vrinali meatu nato: et scõ famoso et erupto: fit morbi solutio: sed inuestigãs perspicaciter inuenit vtile esse pustulas bas semper sequi stranguria quibus

Quibus in vrinali via pustule nascuntur sanie facta et eruptã solutõ fit morbi.

Urina multa fcã noctu: modicũ secessũz significat: et recõuerio.

Spasmus ex ellebo ro: mortale.

f tis: et stranguria cessabit: sed oblitus sum cuiusdaꝫ rei de qua sophiste me redarguent. Sz forsan hyp. voluit nisi sanie facta vel erupta stranguriam nõ solui. Aliquando. n. in his locis pustulis natis: non tñ sanies fit: sed potius postule pustule per se deficiunt. Sed hy. vtrunqꝫ intendens hanc subintulit quasi planiorem. 94

Nulli dubiũ est quin cũz humiditas multa de vẽtre in venas effluat egõem deficeet et minuat: qõ cõstat: qꝫ cũ exit cũ fece cibi egestio liqdior et maior fit: et vrinã palã ẽ minorari. Hõ aũt inuit vt mõstraret qlit siccitas et effluẽtia ventris medicentur: sz† qꝫ expedit. cũ ğ liquidior est vẽter dz oz potus minuitur. et ad vesicã deriuaẽ si aũt fit siccior: potus maior eẽ: et quãtũ possum⁹ ne in venas exeat, phibeaẽ. Ducitur. n. tũc p vrinaꝫ qõ p secessũz debebat duci. Noctu aũt dixit: qꝫ tũc est tempus digestionis.

† Hõ qꝫ minutio pot⁹ ventrẽ stipticat: maior rõ aũt liquidũ faẽ.

Finit particula quarta. Incipit quinta. 1

† Per helleborũ absolute, platũ antiq s palbũ itellexere.

Consuetudo fuit ãtiquorũ cũ dicerẽt † helleborũ absolute intelligere albũ quem inquiũt qui biberit: et spasmus purgatio supuenerit: mortale. Sed tñ hoc ac ñs in initio purgationis ñ mortale erit sicut alie potiones sẽ mortales: que vt fuerit ebibite sunt illico suffocantes. periclitanẽ ğ cũ tñ moueãtur: angustiẽtur i vomitu. vnde neruus patitur ex cerebro õ scẽdẽs ori stomachi cõiũctus: et p eũ necesse ẽ os stomachi patiaẽ. Uidemus. n. multotiẽs homines patiẽtes in ore stomachi maximũ dolorẽ hñe: q tamẽ helleborũ nõ biberũt. ex dolore ãt illo spasmus supuenit: sicut videmus i quodã iuuene heruginẽ eris vomẽte. Certius. n. herugo eris vocaẽ dz vomitus. Fuit. n. herugo in colore liuida imo, in oĩ qlitatecõm ota: q herugie vomita spasmus subsecut⁹ ẽ: herugie võ purgata cessauit febris et stati a spasmo liberat⁹ ẽ. Possibile ẽ ğ sicut diximus vt † bibentes helleborũ albũ, spasmũ patiãtur pp colligãtiã oris stomachi: et nerui i dolorib⁹. Aliquãdo pp

† Cã qre bibentes hellebor posibile est vt spasmũ patiantur.

nimiam inanitionem patiũtur spasmum bibentes helleborũ albũ: sicut accidit sepe iuuenibus co. ac. habentibus solutionẽ nimiã. vnde i suis corporibus qdã mẽbra et maxime lacerti spasmãtur. De plenitudine aũt spasmũ monstrauit esse curabilẽ: sed † de inanitione neruoꝝ et de siccationibus spasmus ẽ incurabilis. Aliquando quoqꝫ spasm⁹ est ex colligantia in dolore quem neglexisse eũ non debemus existimare. cũ. n. pus dixerit spasmũ de inanitiõe et plenitudine fieri: ille ẽt q ẽ ex colligãtia intelligitur: et aliquãdo etiaꝫ singultus venit ppter dolorẽ et pũctionẽ stomachi vel meri. hoc aũt gen⁹ spasmi ex helleboro solet nasci: nõ tamen hy. nominauit: sz possumus itelligere hunc † spasmum eẽ de inanitione qꝫ omnis res pũgitiua ẽ desiccatiua. hec sunt genera spasmorũ ex helleboro venientiũ neqꝫ aliqs ẽ curabilis: nisi qui cum dolore: et

† Spasm⁹ de inanitõ ne ẽ incurabilis: de repletiõe võ curabilis.

In vulnere spasmus superueniẽs mortale.

Sanguine multo fluente: spasmus innatus: aut singultus malum.

Spasmus innatus et singultus ẽ nimiam inanitionem malum.

In moderata pũgatione spasmus aut singultus innatus: malum.

† Singult⁹ ẽ spasm⁹ oris stomachi: et meri g ad spasmũ de inanitione reduciẽ.

punctura propter motuꝫ vomendi venit qui. n. est de siccitate incurabilis est. Bene ergo hypo. dixit cum Mortale, dixit. Quidam eniꝫ spasmi, ad curandũ duri: vnus tamen, incurabilis est. 2

Dixit ante spasmum de helleboro mortale dixit et periculosum esse intendit: et plurimos tamen inde mori: sic et hunc superuenientem ex vulnere in principalibus membris facto: vt est cerebrum vel epar. vel neruoꝝ locis testatur esse mortale: sed tamen quotiens cunqꝫ superuenerit † non necesse est inde mori plurimos ergo mori et non omnes intendit sicut et in plurimis locis significare mortẽ mortale dixit et non omnes dixit moriuntur: sed plurimi spasmi in vulnere venientis: causa tumor superueniens est et apostema: que si sint in neruosis membris sicut potest videri semper spasmatur primum locus apostemati: vel tumori vicinus. deinde ascendens passio huiusmodi vsqꝫ ad fundamentum vel initium neruorum peruenit et post patietur totum corpus. 3

† Non est necesse oẽs mori quib⁹ signa mortalia insũt.

Non est intelligendum hic idem intendisse: et quod superius. consueuit eniꝫ multis locis dicere mortale: et mortem significare: sed tamen non equaliter. vnde hic mortale non simile est superiori: sed minus mortale. Hic autem spasmus qui de multo † sanguinis est fluxu: vnus est de superioribus qꝫ cã eius de inanitione esse comprobatur. 4

† Spasm⁹ ex multo sãguinis fluxu fact⁹ de inanitione eẽ comprobatur.

Quod autem dixit helleborum bibentes pati vniuersaliter, hic repetit: vt non solum ex helleboro spasmum esse deberet intelligi: sed ex omni purgatione ad vltimum ducente: neqꝫ tamen minus periculosus est: hic ex inanitione dz qui ex helleboro solo dictus est venire: sed etiam periculosius hic quoniam ex inanitione est. Singultus etiam est spasmus quem, hos stomachi et meri sicut monstraui alias patiuntur. 5

† Diffinitio spasmi.

Spasmus † est motus inuoluntarius et voluntaria obtinens loca. Singultus est spasmus stomachi nimium pleni aut desiccati: aut commotione: aut irritatiõe alqua incitari. † Omnis enim immoderata purgatio pessima est. soluitur autem per repletionem: repletio vero spasmo presente: aut singultu nequit fieri. 6

† Omnis imoderata purgatõ soluitur per repletionẽ q spasmo aut singultu pñte fieri nequit.

† Nõ cãm q̃re vinũ cito faciat spasmum.

Huiusmodi spasmus ꝺ neruoꝝ ẽ plenitudine. Uinũ.n. vniuersaliter implet neruos: qꝛ calidũ ẽ. oẽ ãt calidũ cito pforat corpus maxime si vinũ sit nõ grossum. vnde vinũ multũ ebibitũ ⁊ calidũ: ⁊ cito corpus perforatiuum: ⁊ neruos implens cito facit spasmum. Sꝫ tamen aliquando bonitate sua quod infirmũ fuit restaurat cito. si autem locus talis sit qui restaurari nõ possit: spasmus ille cito mortẽ infert: Inuestigare oꝫ proprietatẽ horuꝫ verborũ: ꝭm ꝙ repetente sine voce dixit h.n. cõtingit cum sensus ⁊ motus auferũt corpi: ⁊ accñtia h apoplexiã cõsueuerũt vocari: hy. ãt monstrauit nasci ex neruorũ patientibus fundamentis. † Impossibile.n.est corpus totũ spasmetur: non scerebrũ h patiaꝛ: aut ex se aut ex alioꝝ neruoꝝ vꝉ membrorum colligationibus. Ebrietate ãt aut antiqui intellexerũt capitis eẽ passionẽ. pp vinũ nimiũ. nominaꝛ aũt lingua grecorũ craseleos abusiue ⁊ craneo tractũ. seleos vᵒ iectigatio hy. vᵒ cum ante horam iquit veniens: ꝭm quã crapule soluũtur tẽpus intendit quod nõ laudabile ẽ ĩ oĩ equaliꝛ hoie. ſt.n. ꝙ hoies secũda dissoluũꝛ die ab ebrietate: qdã eadem nocte: qdã tertia die: q̃ oĩa contingunt ꝭꝫ ꝙ vinuꝫ est virtuosum: ⁊ ꝭm nãm ⁊ virtutem bibẽtiũ. † sicut aũt ñ oẽs cibũ digerũt equaliter: taliter ⁊ vinũ bibentes nõ ab ebrietate sua eq̃liꝛ dissoluũꝛ. vñ nos oꝫ expectaꝛ lõgiᵘ tps ebrietatꝭ dissoluẽde. si ãt tc̃ febris ñ supuenerit: neqꝫ ebrietas dissoluiꝛ: neqꝫ ille locutᵘ fuerit spasmo inato moritur. 7

† Impossibile.n.ẽ cõpus totum spasmari si non cerebꝝ hoc patiaꝛ principaliꝛ aut per colligantur.

† Sicut nõ oẽs cibũ digerunt eq̃liter ita ⁊ vinũ bibẽtes qñqꝫ in prima die qñqꝫ ĩ.ij. aut iij. die soluũtur ab ebrietate sua ñ equaliter.

Si inebriatus aliquis repẽte sine voce fiat: spasmo innato moritur: si nõ febris acceperit eum aut ante horaꝫ secundũ quã crapule soluũtur locutus fuerit.

Quicũqꝫ a tetano apprehenduntur in quatuor diebus moriuntur. Si vero hos effugerint salui fiunt.

Epilepsie quibus ante iuuentutem nascũtur mustationeꝫ habent quibus vero post vigesimum quintum annuꝫ: commoriuntur plurimum.

Quicũqꝫ pleuretici facti in.xiiii. diebus non purgantur: hi in empita transcunt.

Tetanus ẽ morbus pacutus ab vtrisqꝫ spasmi motibus ꝯrijs compositus. vnde necesse est in fine velocem eẽ. nã ãt fortem motum hunc non põt pati: ⁊ longitudinem temporis. Crisis ergo sua in primo oꝫ eẽ piodo: sinautem nõ est mortale. 8

Immutatio morboꝝ certa ẽ: cũ de mẽbris mutentur in membra. Aliqñ aũt abusiue dicimus esse ꝺ vniᵘ morbi in aliud imutatione: sed nõ sic epilepsie sinẽ hypo. in mutatione morborum intendit. materia aũt epilepsie grossa ẽ: ⁊ phlegmatica: ⁊ fritatem. curatõ huius ergo ẽ cum imutatione etatis de hũiditate in siccũ exercitijs ⁊ desiccatiua dieta: ⁊ medicina huic morbo ꝯria. hic aũt hypo. solam propter etatem dixit mutationem. Si ãt bñ iuestigauerimᵘ † curã medicãdi huiusmodi infirmos facilẽ inueniemus: qꝛ istud qꝺ dixit dedit intelligeꝛ alia huic morbo ꝯria. Itẽ hypo. in multis locis huius libri: Epilepticus inquit iuuenis cũ immutatiõe etatis regionis ⁊ diete euadit: sic ⁊ h epilepsie ante pubertatem veniẽtes mutantur cuꝫ pubescũt. si vᵒ pᵒ. xxv. annos cõmoriũtur. vbi intendit tempus pubescẽdi: qꝺ a.xiiij. ãno incipit ĩ.xxv. annis finitur. Quicũqꝫ vᵒ ante pubertatẽ hanc habuerit euadit in tempore pubertatꝭ: si ꝭꝫ ꝙ oꝫ adiutus fuerit. Dico aũt ꝙ si in alterã etatẽ euenerit. ⁊ se adiurare voluit sanari põt: ex negligẽtia enim sua nõ sanatur ante.xxv. annoꝝ etatẽ. Qꝺ aũt dicit: Si post: xxv. annum venerit ipsi cõmoriũtur: qui iam.xxv. annos transierit intendit. † Epilepsia ergo ante pubertatem veniẽs dissoluitur in ipubertate. Si aũt post pubertatẽ. i. a.xiiij. annis vsqꝫ ad.xxv. venerit potest sanari si non negligerit: Si post.xxv. in quibusdaꝫ libris inueni possibile ẽ illi cõmori. i. ĩ ea moriũꝛ plurimi. 9

† Cura epilepsie facilis esse dꝛ.

† Epilepsia ⁊ añ pubẽtatẽ veniens dissoluiꝛ in pubertate.

Consueuit hy. dicere purgationem materie pleureꝭ cuꝫ screatu sputi ⁊ mundificatione sui que omnia inueniũtur ĩ pitonoxiomaton: ⁊ ĩ pnosticis. h ãt tps sue mũdificatõis qimauit. sinaũt ĩ ẽpima icidit. † Empia ãt eẽ intẽdit: aut oẽm mutationẽ apatis isanie sic ĩ locis multꝭ pnosticoꝝ ẽ iuẽiri: aut flexũ eiusdem in spaciũ qꝺ ẽ int pectᵘ ⁊ pulmonẽ: ⁊ ẽ mediastinũ: q̃ vtraqꝫ vẽiunt cũ plenreticí ñ mũdificãtur sputis: sꝫ tñ fluxũ saniei ĩ spaciuꝫ mediastinuꝫ pectoris dixit ⁊ pulmõis. 10

† Nõ gd p empima intelligere velit.

Ptisis fit maxime in etatibus a.xviii. annis vsqꝫ ad.xxv. annum.

Quibuscũqꝫ squinãtiã effugiunt: ⁊ ad pulmoneꝫ eis conuertitur: in diebus septem moriantur: si vero hos effugerint empici fiunt.

Qui a ptisi molestantur si sputum qualecunqꝫ expuunt graue fetet super carbones effusum ⁊ capilla a capite difluunt: mortale.

Quibuscũqꝫ ptisicis capilli defluunt: diaria superueniente moriuntur.

In anteriori aphorismo veniẽtes ꝭꝫ etates mõstrauit morbos dicẽs iuuẽibᵘ vẽire fluxũ sanguis ⁊ ptisiꝫ. h nũeꝝ ãnoꝝ ĩtẽdit: qꝺ ego explanaꝛ volo. Quaꝛ ãt iuuenes hũc mõbũ icidãt supiᵘ dixisse memini. † ptisis ẽ vulneratio polmõis ⁊ cõsũptio totiᵘ corpis: sic ⁊ sanguis sputũ pulmõis seqꝛ vlceratio. ẽ aũt sanguis sputũ cognatũ huic etati: ꝫ ⁊ pulmõis vlceratõ q̃ ptisis dꝛ: vicini tñ ſt huic affectiõi ⁊ passiõi: † q̃tq̃t ſt strictoꝝ pectoꝝ: si tortoꝝ cruriũ: ⁊ lõgũ hñt collũ ⁊ pectᵘ tenue ⁊ hũeros eleuatos. h hypo. dicẽs ptisiꝫ a xviij. ãnis vsqꝫ ad.xxxv. ãnũ: ñ ĩtẽdit spaciũ eoꝝ eẽ equale: qꝺ si pspicaciꝰ ĩtẽdamᵘ vñꝫ eẽ inuẽiemᵘ anni eñi pueritie sunt a.xviij. vsqꝫ a.xxv. ⁊ a.xxv. vsqꝫ ad.xxxv. sunt iuuentutis annis: 11

† Nõ gd sit ptisis.

† Nõ q ſũt apti incidẽ in ptisim.

Hic hy. inuẽs mutationẽ morbi ꝺ gutturꝛ ad pulmonẽ dic̃ occideꝛ añ.vij. dies ⁊ veruꝫ pt eẽ: cũ suffocet: põt ẽt trãsire.vij. dies cũ mã mutata ĩ saniẽ ẽpicos faciat. † Cognosciꝛ ãt ad pulmonẽ migrasse rõe pulsᵘ: nã durᵘ ⁊ iordinatᵘ ⁊ ieq̃lis ad pncipale mẽbrũ trãslatã significat mãm. Mollis aũt ⁊ equalis ⁊ ordinatᵘ cũ bõa respiratõne ⁊ equali certã dimissionem significat. 12

† Cognoscimus ex pulsu ad principale membrum translatam fuisse materiã.

Hic ptisiꝫ ĩtelligit † vulnera pulmõis ĩ qbᵘ sputa piecta mõstrauit pbaꝛ: si sup carbones expuũt: ⁊ sputũ putruerit: sic dixit añ ĩ vulneribᵘ vesice. Si vrina fuerit ⁊c̃. Dic ãt si capilli a capite fluũt mortale: ⁊ vñꝫ ẽ qꝛ significãt nutrimẽtũ ablatũ eẽ. fetor vᵒ corruptionẽ hũoꝝ ⁊ consumptionẽ membroꝝ solidorũ significat. 13

† fetor sputi humorũ corruptiões significat ⁊ membrorũ solidorum cõsumptiones.

In hoc loco ptisicos dicit morituros: in quibus cum capilli cadunt monstrauit iam quid significat ⁊ docuit qꝛ defectionẽ significat humorum qui sunt nutrimentum capillorũ.

† Casus capilloruꝫ defectioneꝫ significat humoruꝫ qui sunt nutrimentũ eoruꝫ piloꝝ.

Quicunqȝ sanguinē spumosum expuūt his ex pulmone eductio fit.

Ptisi habito diarria superueniēs mortale.

Quicūqȝ ex pleuretide empici fiunt: purgentur in xl. diebus: a qua die ruptura fit quiescūt: si vero non in ptisim trāscūt.

Calidum: nocet hoc frequēter vtētibus. Carnium effeminationem facit neruorum incontinentiam mentis stuporem: fluxū sanguinis ⁊ defectiones spūs: quibusdam vero ⁊ mors sequitur.

Frigidum vero spasmos: ⁊ tetanos ⁊ nigrores ⁊ febrium rigores.

Frigidū inimicū neruis ossibus dētibus cerebro spinali: medule. Calidum vero vtile ⁊ amicum.

Quecunqȝ īnfrigidata sunt: recalefacere oportet: exceptis quibuscunqȝ sāguinē manare futurū ē.

Ulceribus frigidum mordax: cutem īduret: dolorem sanie facit: nigriores rigores: spasmos: tetanos ⁊ febres.

Si autem diaria superuenerit vicinos dixit esse morti ⁊ verum est: q2 diaria ex defectione est vtutis contentiue: ⁊ ipsa augmentat multo magis defectionem virtutis. 14

In quibusdam libris inuenitur ꝙ expuūt ⁊ vomunt: ⁊ multos interpretantes ita legentes compimus dicentes cum in vomitu intelligere multam quantitatem vomuisse: sed mentiuntur. Uidemus autē multos sanguinem de pulmōe spuentes neqȝ: tñ vomentes abusiue: ergo euomunt dixisset. ñ enim est sanguis spumosus si sit multus ⁊ ideo de pulmone exibit si vo paucus sit non ideo inde erit: sed de aliis locis ꝓmoeⷭ. Et sanguis spumosus exiēs cū tussi ostēdit vulnera pulmonis neqȝ tamen cū vulnera pulmoni affuerint necesse est semper sanguinem esse spumosum. multotiens enim homines videmus de alto cadentes: ⁊ alios aliis collidentes: aliosqȝ inuicem se inuicem percutientes: ⁊ alios super alios sicut athletas cadentes qui cum tussi multum sanguinem expuerunt: boni coloris ⁊ nullius odoris mali qui tamen sanguis de vena rupta pulmonis venit. 15

Nō ē sp necesse ꝙ sanguis ex vulner pulmonis cū tussi exiens sit spūosus.

Antea dixit si sanies fetuit ptisicis: ⁊ capilli ceciderint: ⁊ diaria superuenerit mortale hꝫ autem absolute posuit diariam: ⁊ saniem reticuit: monstrans eam sufficere ad signum mortis sed tamen non ita vicinari sicut ex cadentibus capillis. 16

Cum prius fluxum saniei diceret mōstrauit illis solis attinere quibus apa rumpitur in latere: ⁊ fluit sanies ad spacium pectoris ⁊ pulmonis medium: qui omnes si nō mūdificētur in. xl. diebus ⁊ multum necesse est tabescens pulmo corrodetur: sanies ergo longo tempore corrupta acuitur. vnde in mundificāda pleuresi diem. xiiij. hypo. determinauit: ⁊ saniei mundificationem in. xl. Quorum dierum diuersitatem mōstraui ī criseos ⁊ ī meracriseos ⁊ ī aphorismis. 17

Nō cāȝ q̄re in mundificāda pleuresi diē. xiiij hypo. determinauit.

Ubi monstrauit hypo. quid calidum ⁊ frigidum faciant: siue moderata siue ad vltimitatem venientia ⁊ hoc ī libro proprie de calido ⁊ frigido in quo etiā ostendit quomodo operari oportet cum liquidis. hꝫ autem breuiter adunauit: ⁊ primum a calido incepit ostendere quomodo calidum in vltimitate operetur: Effeminat carnes. i. mollificat ⁊ rarificat: quod verbum posuit abusiue hoc tamen quia omnes femine sunt molliores ⁊ debiliores maribus testatur hoc quia neruorum incontinentiam addidit. post nerui. n. rarificantur ⁊ mollificantur: cum substantia eorum dissoluatur calore mentis stuporem intendit. i. defectionem eiusdem mentis que fit ex dissolutione cerebri: calido fumo ascendente ad caput sicut ⁊ in neruis contingit. Defectiones spūs in his qui ad fluxum sanguinis sunt apparati: ex fluxu enim sanguinis spūs deficere consueuerunt vnde ⁊ mors subsequitur: sed tamen hꝫ succedunt ex longitudine temporum. quibusdam vo parum. fluxum vo sanguinis ⁊ defectōnes spūs cito mors sequitur. hꝫ autem aphorismus ī multis libris est diuersus vnus tamē permanet sensus. In vno libro finis inuenitur. s. Mors sequitur in alio. Cum hec contigerint: mors succedat in alio: Nec ferunt ad mortem. 18

Oēs femie sīt meliores ⁊ dbiliores maribus.

Hic nimium frigidum intēdit sicut aque frigide abusus facere ꝯsueuit spasmum ⁊ tetanū propter frigiditatē neruorum. sicut. n. conuenit ꝙ ex nimio calorē dissoluantur nerui sic nec frigido oportet nimium infrigidari: quia frigus constipat eos ⁊ constringit: vnde ⁊ nigrores fiunt calore naturali a frigore consumpto: a quo flos ⁊ rubeus color cōseruatur: quo extincto fit niger color: sicut facit nigredinem frigide aque abusus frigida aqua per se facit frigus. per accidens vero facit febres. rigores febrium veros esse ī aliis libris rēstat ostendere. 19

Nonnulli nocumēta que ex potu aque frigide sequūt.

Ostensꝭ lesionibus que fiunt ex frigide aque abusu: nunc ostendit partes quibus ē inimica. Et nota ꝙ licet ossa naturaliter membra sint insensibilia: passibilia tamen sunt. omnia vo membra frigidiora ⁊ sanguine carentia necesse est vt ledantur ex vltimitate frigidi quod cum ita sit calidum conueniēs erit eis. 20

Licet ossa sint mēbra in sensibilia sunt tamē passibilia.

Hoc non est huic contrarium quod alibi dixit: contraria contrariis curantur. hꝫ autem satis inuestigauimus explanauimus ⁊ compleuimus in megategni. vbi quoddam monstrauimus necessariū magis in medicina vt incipiamus ante curare illa que magis sunt in instantia: etiam in molestatione duriora similiter hꝫ intelligimus de sanguis fluxu anteqꝫ sua incipiatur medicina ⁊ deinde ad hoc redeamus vt membrum ad suum temperamentum reducatur: sed vnde sanguinis fluxus est ideo ibi non apponitur calor: quia calor aperit ⁊ maiorem fluxum facit. 21

Nō sīt applicāda calida mēbro vñ sanguinis fluxus manat.

Qui nomina secundum veritatem vult intelligere mordax solum calidum intelligat. Sed tamē quia sensus horret sua contraria: ⁊ frigidum dicitur esse mordax non quotiensc͠unqȝ corpus tangat: sed cum vlcera corpus habeat. Omne. n. mordax quod mordet ⁊ perforat oȝ vt morsus a superficie ⁊ interiora sentiat morsionem. Aqua vero frigida cum non cutem perforare valeat: nisi quantum sua expetit subtilitas: vlceratis tamen membris propter raritatem sui vsqȝ ad interiora possibile est perforare. nos autem in libris medicine simplicis naturam monstrauimus cuiuslibet rei mordacis. quodlibꝫ n. frigidum mordet omne vlcerosum. Non vlcerosi indurantur inde cutis propter frigiditatem sui: ⁊ dolorem sine sanie facit propter frigiditatem caloris naturalis saniem semper vulneribus faciētis ⁊ dolorem faciētia dissolui ñ permittit. Alia accidētia inde fcā supius sunt exposita. 22

Oē mordax ꝙ mordet ⁊ pforat oȝ vt morsus a supficie ad interiora sētiat morsionē.

Potus aque frigide has limitatibus conditiones preceditur.

Cum frigidum & calidum quid facerent superius ostendit h iuramentum eorum monstrare intendit: & de aqua frigida incipit. Est autem inquit vbi in tetano. Et h omne genus spasmi intendit: & in media estate & bene carnoso corpore: iuuenili etate aqua multa frigida & subita facit vt calor reuocatus redeat in corpore interius: vnde & morbus soluitur hoc autem frigidum non facit naturaliter: sed potius accidentaliter. cum calorem in carnosum corpus reuocet. Hoc autem certificatur: quia in alijs non iuuat etatibus: neque huic in omni tempore sed media estate: quia cum frigidum corpus percutiat: necesse est vt aut vincatur calor naturalis. aut adiuuetur cum sui. vincitur cum est defectus: & adiuuatur cum sit fortis: cum interius recluditur: neque dissolui permittatur. Prohibentur autem imponi frigida tetano ex vulnere & si iuuenis sit infirmus etate carnoso corpore media estate calida regione. Frigidum. n. sicut diximus mordax est vulneribus & dolorem sine sanie facit. Ubi vero spasmus ex vulnere maxime ex neruosi membri apostemate frigidum multum est nociuum: quia dolor vulneris non mitigatur & apostema non soluitur. 22

Frigida sunt vulneribus multum nociua.

Est autem vbi in tetano sine vulnere iuuene bene carnoso: estate media aque frigide multa infusio: caloris reuocationem facit calor vero hic liberat.

Calidum saniem faciens non in omni vulnere maximum signum ad certitudinem cutem mollit attenuat sine dolore: rigorum tetanorum & spasmorum mitigatorium. Eorum vero que in capite sunt soluit grauedinem. Plurimum confert ossium fracturis: magis vero denudatis. Horum autem maxime in capite vulnera habentibus & quecunque a frigiditate oriuntur aut vulnerantur: & herpetis comedentibus: ano pudendo: vesice & matrici: Calidum quidem determinans & amicum: frigidum vero contrarium & occidens.

In his vero oportet frigido vti vnde sanguis fluere futurus est: non super loca sed circa ea. Et quecunque flegmones aut inflammationes in rubeum aut subsanguineum colorem sunt tendentes ex recenti sanguine: quoniam veterata denigrat: & iuuat herisipilam non vulneratam: quoniam vulneratam nocet.

Frigida velut nix vel crystallus pectori inimica: tusses commouentia sanguinem fluere facientia & catarros.

In articulis dolores & tumores

Frigida per accidens curant spasmum calida vero per se.

Sicut frigidum cum spasmi & tetani est: raro vero curamentum similiter & calidum naturaliter est curatiuum. raro vero non curamentum: Vulnera vero corrosiua & que humorum ad se currentium sunt susceptiua: non calor adiuuat: cum maxime eis noceat: quia duo insimul adiuuantur. i. iuuamentum vulnerum & non iuuamentum. Generare in vulnere saniem magna certitudo est sanitatis. impossibile. n. est in vulnere saniem faciente vt periculosum vel molestum debeat esse. Vulnus autem quod cum est spasmi non facit saniem neque etiam putrefactiuam vel in circuitu corrosiuam: & omnia maturantia saniem sunt facientia. Omnia h vulnera certa: & propria sua habent nomina sicut cancerosa & heruginosa. abusiue a quodam ea prius curante nomen mutuantia: farsia: formicina: & similia. hec sunt signa securitatis vulneris. Itidem intelligimus de aqua calida: que cum non iuuet vulnera non tamen facit ea saniosa: post h hypo. nominauit iuuamentum caloris quod sepe certificauimus: in his mollitur cutis cum indurauerit: & subtiliatur cum incrossescat. Mitigat quod frigidum facit propter ortibilitatem nostre nature ad ipsum. i. caloris. ipse. n. est quem nos naturalem dicimus: qui extrinsecus cum veniat secundum temperamentum facit omnia que diximus. i. maturat maturanda: non bona in bona mutat: dissoluit: & pergat nociua. si autem ista non facit perfecte: dolorem tamen mitigat. In passione capitis similiter grauitatem soluit: quia materiam morbi digerit: iuuat. n. materiam morbi soluendi plurimum iuuat ossium fracturas maxime vero denudatas carne in capite fractas: quia cum fridum maxime noceat his & non solum his: sed etiam cerebro & his quecunque propter frigiditatem moriuntur membra sicut vidimus in calcaneis: digitorum extremis: & ceteras extremitatibus

Impossibile. n. est in vulnere saniem faciente periculosum aut molestum aliquid esse.

Nonnulla membra

corporis in hyeme semper vlcerosis: quibus calidum est iuuatiuum. Item conuenit calidum vlneribus comedentibus & corrodentibus sicut herpeti & similibus: que si sint calida & colerica: cum tamen frigida sint contraria sicut vulnerum mordacia: constat quia calida sunt iuuatiua: cum frigiditas ea mordeat. Similiter calida ano sunt amica. frigida inimica. anus n. neruosus est: & ideo propter colligantiam frigidum ad ventrem cito ascendit ab ano: itidem & calidum. Similiter & pudendo: vesice: matrici calida quidem amica. frigida vero inimica. Hec enim sunt neruosa ad quorum superiora necesse est frigitudo cito ascendat. Et proculdubio quia hy. calidum amicum & determinans. frigidum vero aduersum & occidens vniuersaliter monstrare intendit: quod hec iuuatiua illa vero: inimica sunt. 23

Intendit hy. monstrare in his verbis suis vbi frigita adiuuent. Dicit ergo iuuare illos vnde sanguis apparatus est fluere vel vnde iam fluxerit. Neque oportet similiter super vulnera poni vnde sanguis exierit: quia sicut dixit frigida nocent vulneribus. Sed circa ea loca vnde sanguis ad vulnera venit. Dicit item omni calido prodest apostemati: & locis contestiuis que incensa fuerint propter suum calorem succurrere intendet. Hec enim loca frigida conuenientia sunt & quiescentia que dum videntur rubea vel quasi recens sanguis rubea esse cernuntur vnde frigida supposita liuescere facit vel denigrat. Iuuat item suppositum herisipillam non vulneratam Si enim fit vulnera frigidum est mordax. loca. n. qualiacunque patiantur dolorem. Dolor ipse fit causa trahendi aliunde sibi humorum pessimitatem. 24

Usque de calido & frigido disputauit nunc autem sicut niuem & cristallum frigida interserit: & quanto frigidiora: tanto nocentiora. Sunt. n. pectori inimica: vt pote tussim commouentia: & plurimas venas sunt rumpentia. vnde fluxus sanguinis sunt causa: & catarrum a capite ad pectus et pulmonem deponentia: quia cerebrum infrigidantia. 25

Frigida sicut diximus calida iuuant apostemata: et rubicunda: & sanguinolante: repugnant enim membris saniem vel sanguinem: vel humores ad ipsam missuris. Similiter et hoc idem debet intelligi: cum dolores mitiget propter oblatam causam vnde fit: quia super-

quia in hyeme per frigiditatem moriuntur.

Calidum amicum iuuatiuum. frigidum vero occidens & inimicum est.

Frigida non debent poni supra loca vnde sanguis ad vulnera venit & supra apostemata & loca comestiua.

Dolor est causa attrahendi humores aliunde ad se.

Excessiue frigida sunt pectori inimica.

posita frigida his stuporem facit ⁊ stupor cum sensum tollat dolorem minuit. 26

Stupor cū sensum tollat dolorē minuit

Nunc oꝫ nos intelligere hypo. intendisse leuissimam in pondere. Si enim hoc intēdisset vile quoddam ⁊ longo tempore ⁊ magno labore inuestigasset: quod tamen libere appositum leuiter apprehendi pōt. Intendit ergo leuissima que stomachum nō aggrauat: ⁊ que cito transit digesta: neqꝫ solis his que posuit est tētanda aqua: sed quodāmō quoniam hac de causa reticuit: q: leuius erat ⁊ posuit obscurā causam. Est autem leuissima q: est ñ turbida. Secundo q: in ipsa non apparēt corpora trea. tertio q: nō horribilis est sꝫ sapida. q̃rto: q: cito calefit ⁊ infrigidatur que cum assumitur cito digerit. Et sicut cibus digestus est bon⁹ sic ⁊ aq̃ suo mō bona videtur ex leuitatis sue digestionibus. Quicunqꝫ ergo aquam ad bibenduꝫ tentaturi sunt nō certiora experimenta habere possunt. alia enim fallunt. 27

Signa p eligēdo in quā i regimie sanitatis ꝯueniētia.

Non hypo. h dicit vt nimium sitienti potus de nocte dandus vel non dandus sit sed iuuabit inquit si bibituri super dormierint: ⁊ bene: cum somnus materiam que causa sitis fuerat faciat digerere. oꝫ tamen proculdubio vt nimium scientibus potus eis detur. Sitis autem fit ex vino parum mixto: aut ex potu paruo. Sanitas ergo custodiatur hoc modo. Si humiditas parua ē: compleatur potu competenter: ne calor augmtatus extinguatur. si autem sitis parua non est necessitas bibendi detur licentia. Sed si ex pua sit humiditate: licentiam oꝫ dare. si multa: non indiget potu: si. n. dormierit quiescit sitis. 28

Declarat qbus noctu sitientibus ꝯueīt poti⁹ ⁊ quibu⁹ ñ.

Per muliebria sanguinē menstruū. hic intendit hypo. ⁊ purgationem post ptum: q̃ menstrua constringuntur causa apostematis in vulua: vel ex constrictione aliqua venarum ⁊ ex alijs similibus: q̃ cāe a singulis fuerunt: singule auferendo medicabuntur: sed si sine his precedentibus: menstrua precidantur cum calefactionibus remedientur. Cāe. n. carentie eorum vel grossities ē sanguinis: vel constipatio venarum sanguinem ad vulnam mittentiū: vel angustia oris ipsarum propter corrugationem matricum. Quorum vtrūlibet calefactionibus cum aromatibus erit euacuandum: que ora venaruꝫ aperiunt si clausa sunt sanguinem subtiliant grossum ⁊ constipationem soluunt. Si autem grauitatē capitis non facerent multis alijs causis sicut dixit: iuuarent: ⁊ maxime in febribus capita inde grauantur.

sine vlceratiōe podagrā ⁊ spasmum ⁊ horum plurima: frigida aqua infusa refrigerat ⁊ attenuat: ⁊ dolorem soluit: stupor enim mediocris dolorē minuit.

Aqua que cito calefit ⁊ cito infrigidatur leuissima: est.

Quibuscunqꝫ bibere desiderium est noctu valde sitientibus: si super dormierint bonum.

Muliebria educit ex aromatibus calefactio. Multotiens vero ⁊ ad alia vtilis esset si non capitis grauedinem faceret.

Mulier i vtero habens phlebotomata abortum facit: sed magis cuius maior est fetus.

Mulieri in vtero habenti ab aliqua acutarum egretudinuꝫ accipi mortale.

Mulieri sanguineꝫ vomēti menstruis superuenientib⁹ solutio fit.

Mulieri menstruis deficientibus: sanguinem ex naribus fluere: bonū ē.

Mulieri in vtero habenti si venter multum fluat periculum est abortiendi.

Mulieri qua a matrice molestat: aut difficulter generāti: sternutatio superueniēs bonuꝫ.

Experimentum autem testatur q: ex oībus aromatib⁹ dolor capitis generatur. Ratio aūt fatet: cū pter pauca aromata alia sunt calefactoria ex calore suo nimio: necesse ē capitis sequat grauedo maxime aūt hoc faciūt cassialignea: costum: cinamomum: amomum: nux muscbata: ⁊ similia ⁊ hoc ideo q: sunt calida. 29

Experimēto ꝓptū est aromatica oīa dolorē capitis generari.

Fetus si nutrimēto careat necesse ē peat: cuꝫ ergo sanguis quo nutriend⁹ eēt phlebotbomia demat ꝯsequtur vt piclitet: neqꝫ solū ex phlebotbomia patitur sꝫ ēt cū mater abstineat a cibo aliquādiu: quāto ḡ maior erit tāto citi⁹ piclitabitur: vtpote cum plus comesturus esset ciborum quātitas dematur. 30

Jeiuniū nocet pgnantibus abortire faciendo.

Quod h dixit ex necessitate oꝫ cōseq. Si. n. acuta egritudo cū febre sit necesse ē febrē cōtinuā ⁊ calidissimā fieri. hec aūt nā ē acuto egritudinis: si inqꝫ cuꝫ febre sit mortale. Mortale aūt ē duob⁹ modis: ex essentia febris: q: certū ē fetuꝫ mortificari cū cibū necesse sit attēuari mrī febrem hñti. si vō velim⁹ magis fetū saluari ⁊ mrēm ex multa ciborum cōtinuatiōe piclitari: augmentatur inde febris ⁊ eius materia. vnde consequitur vt peat fetus. Si eadem autem egritudo sit sine febre sicuti apopleria: epilepsia: ⁊ tetanus mortalis cum magnitudinem morbi ⁊ grauitatem fetus mater ferre non possit. 31

De pp̃eta te fe. acute ē eē cōtinuaꝫ ⁊ calidissimā. nō aūt econtra.

Cum sanguis ad superiora moueatur: post vō deueniat inferius: necesse est motus superior soluatur. Oportet autem artificialiter machinari: etiā vt inferius deducatur ⁊ nature actionē cogi. 32

Hec autem certum signum est q: in menstruis sāguinem stringi nocet: sed si ea deficiant: ⁊ aliunde sanguis effluat iuuat. Loca autem quibus sanguis purgandus est cum multa sint: minus tamen cum erit ex naribus periculosus. Alia tamen ⁊ si periculosa: quedam tamen plus: quedam vō minus quorum tamen ⁊ aliqua inueniantur non periculosa: non ideo i hoc aphorismo falsus erit hypo. cum absolute ⁊ indiffinite sanguinem e naribus ponat: † consueuit: enim vnum ponere ⁊ multa notare. vnde ⁊ si per emorroidas sanguis effluat quod ipse reticuit: non contra hoc: quin bonum portendat. 33

Prouocatio mēstruorū cū fluxu sanguis nariū minus piculosa existat.

† Consuetudo hy. fuit pauca exprimere ⁊ multa notare.

In hoc loco hypo. intendit idē quod alibi d̄ phlebotomia: aut de inanitione. s. ablatione cibi minuitur enim sanguis ⁊ debilitatur mulier. cōmouetur. n. fetus: ⁊ comprimitur matrix. 34

Hunc aphorismum obscurat molestatio matricis sola. h. n. quidam omnem matricis intelligunt molestationem ⁊ non solum accīs quod suffocatio vocatur matricis. non enim certa suffocatio esse videt sed potius ablatio anhelitus. Alij intendunt hypo. secūdine intellexisse passionem: secundina. n. grece cum vulua cōmiscetur in nomine qui multum a ratione videntur deuiasse: ⁊ si videntur verum dicere: q: secundina cum non

† flux⁹ vētris sanguinem minuit et corp⁹ qꝫ debilitat.

de vulua cũ fetu exierit sternutatio supueniẽs eã expellit. Sed error eorum palam ẽ: pmo cũ de secundina iaz alibi dixerit hypo. secundo quia hec grece lz ambigua sint in nomine: nõ tñ loquens de vulue passione intelligẽdũ ẽ de secundina dicere ex necessitate. Qui vo oẽm passionẽ vulue intelligunt: ⁊ arbitrant falsum: palam. n. ẽ intelligi phlegmonem: scliroſim: herisipilaz vulue vel vulnera non sternutatione aduuari. Ablatio. n. anhelitus pculdubio sternutatione iuuatur cum quasi sua medicina esse videatur. in ablato. n. anhelitu cũ nã quasi mortua congelet in sternutatione quasi vigilãs efficitur ⁊ excitatur: qz ipsius sternutationis motu necesse est quodammodo supfluitas habita expellatur: qđ planius expressi in libro quẽ de sternutatione feci. vñ ⁊ sternutatio in singultu valet: ex ipso. n. cõmotionis impetu frequenter partus: vel secũdina que nõ de vulua exiuit cum fetu ipsa eadẽ sternutatio expellit que idõ dr secundina: qz a partu scda est. 35

Ablatio anhelit9 sternutatione iuuat: cũ q̃si sua medicina eẽ videat:

Mulieri menstrua habenti sine colore proprio: ⁊ non secũdũ se semper fcã purgatiõ e idigere significat.

Mulieri vtero habenti si subito mamille graciles fiãt abortit.

Mulieri in vtero habenti: si altera mãmilla gracilis fiat geminos habenti alterum abortiet. Et siquidem dextra gracilis fiat: masculum. si vero sinistra feminam.

Si mulier que neqz pregnans: neqz generauit: lac habet: huius menstrua defecerunt.

Mulieribus quibus ad mãmillas sanguis conuertitur maniam significat.

Tunc aphorismũ inuenimus in multis libris sic mẽstrua si sint diuersa: ⁊ ñ s3 tps veniẽtia: purgatione indigere significant. Item hec diuersitas pot intelligi: quasi que nõ in suo tpe venirẽt: tunc eteniz mundificandum est corpus illa materia: que prohib3 exire menstrua: sed non tñ ad solã intelligendũ ẽ pharmatiã verum etiam ad ordinandũ dietam: qđ ego monstraui i libro primo de menstruis cũ dieta ,ppã: aromatica: necessaria sunt etiã nastales plurime ⁊ diuerse etiam medicine grossoꝝ humorũ subtilitatiue: vtpote calamẽtũ quo assueuimus vti i mẽstruis puocãdis: Ad hoc. n. intendimus vt opilationẽ venaꝝ ad vuluã descẽdẽtũ aperiamus: ⁊ grossitiẽ sanguis subtiliem9: de grossis corpus mũdificãtes humorib9. Si aũt in libris iuenitur sine coloꝝ diuersa: certũ sit q optimũ ẽ corp9 mũdificari: mẽstruorũ. n colores non solum ex phlegmaticis humoribus: s3 ex melancholicis: ⁊ colericis mutantur. Hypo. autez mõstrauit in libro de colere mulierũ: qũo intelligamus quales sint humores corpori dominãtes hic aũt pcepit cũ pharmacia ⁊ vomitu mundificari: qđ vo non sm se fcã dixit huic expositioni nrẽ conuenit: ac si dixerit. Menstrua in colore si sint diuersa ⁊ nõ sm se sp facta purgatione indigere significat: qz cum corporibus mulierũ mali humores dominẽt non solum mutationes colorũ i menstris s3 ẽt interpollati tpis corruptiões patiũt. Si. n. hũores plusq̃ oporteat sint grossiores in cursu suo reddũtur duriores ⁊ tardiores contraria enim contrarie. 36

Secũdina idõ dita ẽ q̃re a partu scda ẽ.

Calamẽtũ in mẽstruis puocandis fuit a gal. multũ vsitatũ.

Ex malorũ humoꝝ abundãtia nõ solũ colorũ mutationes in menstruis s3 ẽt interpollati tẽporis corruptiões patiuntur.

Uerũ i hoc aphorismo portẽdit q fetus i corpore mrĩs patiat ex ciborũ minorationib9. Uulue. n. ⁊ mãmillarũ q̃dã vene sunt cõmixte: in qb9 si sãguis minoret: necesse ẽ mãmille gratilẽt. vnde fetus aut morit: aut ad excũdũ cõpellit: sic hy. i pmo libro testatus est de fetus nã. Cũ cibus igt q cã fetus ẽ augmentandi: quẽ puer de vulua accipit nõ tãtus ẽ q sibi sufficere possit nouẽ mẽsibus exactis. dulciorẽ. n. ⁊ saporosiorẽ atqz subtiliorẽ puer sp sugit sanguinẽ cũ inquit iaz magno facto: cibus nõ tãtus sit q sufficere possit recalcitrãte eo ⁊ nimiuz mouente rũpũt pellicule: qb9 ligat9 tenebat. Idẽ intelligit facere. cũ nõ iuẽto cibo ante tps cogitur abortire. 37

Qũo graciles fiãt mãmille vnde sequitur abortus.

Quod de ambab9 dixit mãmillis. idẽtidẽ de altera oz itelligi: cũ. n. sanguis de venis mãmille altera9 minoretur. Si gemini inquit hẽant: necesse ẽ vt. n. nutrimẽtũ p venas illius mãmille subpeditabatur abortiet fetus. Quod vo dixit in dextra masculuz abortiendum: i sinistra vo feminam: i alio aphorismo auctorizabat masculos eẽ. in dextris. feminas vo i sinistris: dextra nãqz pars calidior: qz ẽ epar quod calidum ⁊ humidum in ea. sinistra vero frigidior: qz splen est in ea. 38

Masculi stãt i pte dextra femine vero i sinistra.

Pars dextra calidior ẽ sinistra.

Tene inuestigãti ⁊ pspicãti hic aphorismus multa disputatiõe indigebit quicunqz ergo bene intelligere voluerit necesse ẽ libros meos de virtutibus naturalib9 prius legat hic. n. breuiter dicendũ qđ huic loco erit necessarium. Oẽ. n. mẽbrũ generãs humiditatẽ h3 eam pp necessitatem aliorum membrorũ ab eo generãdorũ vel nutriendorũ. h autem humiditas sibi est quasi superflua quod quare pl9 q̃ aliquod aliud membrum hẽat soli deo seruãda est rõ: sed tamen quicqu id membrum istud facit: virtutibus cõplet naturalibus multis ⁊ diuersis quarum vna conuersiua dicitur vel cõmutatiua: q̃ cibum in naturam conuertit accipientis: qualẽcũqz autẽ cibum in similitudinem suscipientis perfecte mutuauerit: cibum eundem augmentandi: ⁊ nutriendi membrum illud cãm facit. Hoc autem est quod hy. alibi dixit. Cibus inquit nutritiuus certus est: q vo quasi cibus est. i. cuius remanens superfluitas chimus dicitur ⁊ nature membri a q̃ retinetur assimilatur: Si igitur in ossibus fit: in cõcauitate eorum erit medulla si in epate sanguis. Pulmo similiter quandam sibi trahit humiditatem spumosam: in suam reponens concauitatem. Item si oĩs cõcatenatio sibi humores seruat viscosos similiter ⁊ inguina ⁊ vtraqz vasa ab inguinibus exeuntia: que spmatis vocantur infra In lingua quoqz humiditas habetur que vocatur saliua ideoqz mãmille carnes habent molles: quasi glãdulosas: que cibum sibi venientem in suas mutãt naturas. Cum ergo caro mollis sit ⁊ alba: non sanguinolenta: humorositas sibi veniens efficitur q̃si lac: ⁊ quanto magis effluit illuc tanto magis augmentatur: sicut octauo ⁊ nono mense in pregnantibus vr̃: qz tunc vene mãmillarum ⁊ vulue mediastine sunt plene: quod sine cõceptione possibile est contingere: cum menstrua probantur defecisse ⁊ hoc hypo. intendit in hoc aphorismo. 39

Soli deo rddẽda ẽ cã q̃re oẽ mẽbꝝ generãs preẽ hũiditatem sibi ppaz aliaz hẽat sibi q̃si supfluã.

Caro mãmillarum mollis q̃si glandosa ñ sanguinez ad ipas veniẽtez i lac cõuertit.

Primus in disputatione precedẽtis aphorismi q̃mõ sanguis ad mammillas veniens in lac mutandus sit. hypo. aũt hoc fatetur: qz si cum veniat non mutetur mania significatur: quod tamen nunq̃ vidi tempore meo. ⁊ si contigerit quandoqz raro credo euenire: q̃uis hoc eque confirmat hypo. ac si vidisset quod si verum sit secundum q dicit: oz sic intelligi: qz caro humida in mãmillis cum non sanguinolenta fuit necesse est frigida, sit vnde ⁊ sanguis cum ad eas veniat mutatur in lac. Sicut vo hec caro. s. caro mãmillarum frigidior est carne epatis: sic ⁊ lac frigidi9 sanguine. Cum ergo aliquando sanguis calidissim9 ⁊ feruentissimus toto corpore affluxerit: necesse est humum in capite ascendere: ⁊ maniam generare.

Nõ verificatione isti9 accidẽtis q gal. nunq̃ vidit.

Sic caro mãmillaꝝ frigidior ẽ carne epat: sic ⁊ lac frigidi9 sanguine.

Mulieri vo hui⁹ nimietate caloris: cū ad māmillas sanguis veniat: nō pōt ī lac mutari pre nimietate sui ꝛ magnitudine caloris. vnde necesse ē ī capite ascendat: ꝛ maniam gignat. 40

Torsio ē aut ō humoribus pūgitiuis: aut ex ventositatibus grossis ꝛ inflatiuis: nō cito exeuntibus: vtpote via qua exeāt carētib⁹: ꝙ mulierē pati hy. intēdit ꝙ pp pssurā ē vulue circa loca illa p q̄ ventus exire debeat. Mel aūt vnde fiat mellicratuꝫ necesse ē esse crudū. ad hoc eniꝫ nos intendim⁹ vt inflatio ꝛ ventositas generet. Qñ dormitura ē ingt pp getem ꝛ ciborū plenitudineꝫ. hec. n. duo cāe sunt vētositatis generande. 41

Quies et plenitudo cē sunt vētositatꝭ generande.

Mulierē si vis scire si cōcepit: melicratum quando dormitura est da cibibere: ꝛ si quidem torsiones habuerit circa ventrem concepit. si vero non: minime.

Mulier si quidem masculum concepit: bene olorata est. si vero feminaꝫ discolorata.

Si mulieri pgnanti herisipila fit in matrice: mortale.

Que preter naturā tenues existentes concipiunt abortiunt anteq̄ grossescant.

Quecunqꝫ corpora moderate habentes abortiunt secundo mense aut tertio sine omni occasione manifesta: his cottilidones mucilaginibus pleni sūt ꝛ non possunt pre grauedine tenere fetū: sꝫ abrūpuntur.

Quecunqꝫ existētes preter naturā crasse non concipiunt: his pinguedo os matricis obturat: ꝛ priusq̄ extenuentur non concipiunt.

Si matrix ī vertebro posita fecerit fameꝫ necesse est commotum fieri.

Fetus maris qui deꝫ in dextris. femine vero in sinistris magis.

Ad matricis precipitationes obtarmi cū appone apprehēdēs os ꝛ nares.

Mulieri ī vtero habenti tenasmon innatus abortire facit.

Mulieris mēstrua si velis retinere sicutiam maioreꝫ ad māmillas appone.

Quecunqꝫ in vtero habēt: his ꝯcludit os matricis.

Colorata ꝛ nō colorata eē dixit: qꝛ in cōceptu femine femina nō ē boni coloris. Que duo iō fiūt: qꝛ femine frigidiores sunt masculis. masculi vō cū fortitudineꝫ ꝛ velocitatem ī motu hēant raro tñ h accidit. masculi cōcepti alia hñt signa: fortitudinē. s. ꝛ velocitatē mot⁹ q̄ ēt raro videnꝭ: qꝛ femina cōcepta aliqñ fortior ꝛ velocior masculo ē ī motu. ñ gͦ h signa pcertis sunt hñda. 42

Fortitudo ꝛ velocitas motꝰ ñ sͭ cēta signa sexus masculini: cū femina sit qñqꝫ fortior masculo ꝛ velocior.

Oportet inuestigari an sola herisipila ī vulua sit mortalis: vtrū ne flegmones similiter: sed heripila in vulua necesse ē puerū sola febre: occidat: phegmones nō ita que herespila cum fiat ex colera rubea: ꝛ calida materia febrem generat: ꝛ ideo mortale. 43

Quidā interpretes hūc aphorismū: exponūt tripliciꝭ. Quidā. n. ex necessitate itelligūt abortire: cū pter naturā sunt macre: q̄ macredine nutrimētū queris solet deficere. Alij si non crasse fuerint: ꝛ in macie pmāserint. Alij cū preter naturā tenues crescere icipiūt ppendūt qꝛ abortiūt. Losimenus intelligit in vltimitate tenuitatꝭ h eē: quibus multa refectio sit necessaria vt ad naturaꝫ redeant earū corpa: vnde fit vt eis crescētib⁹ fame fet⁹ abortiat. H aūt intendit. hypo. 44

Fetus qñqꝫ pueris crescentib⁹ fame abortitur.

Quod sine cā dixit manifesta: sine febre acuta intendit siue diaria: siue vulnere: herisipila: sanguinis fluxu: saltu percussionē morsura nimia abstinētia timore: ꝛ similibus sine quibus precedētibus si abortiat moderata hñtes corpa ex necessitate: ora venaꝝ vulueꝫ abortiendi erūt cāe: quib⁹ cū secūdina nutrimētum accipiat: si matrix mucilaginib⁹ fit plena abortiūt: qꝛ nutrimētū secundine nō dat. Uenarū hec. n. ora cottilidones appellat: nō sicut qdā putāt carnes tenues ori harū venarū inascētes. Hy. āt in libro de mulierū passionibus. Si cottilidones igt ī ore vulue plene sunt phlegmate: mēstrua sūt pauca ex necessitate. Pytagoras vo in pma pte de rebus naturalibus cottilidones appellat ora venarū: ꝛ arteriaꝝ sanguinē ad vuluā mittētiū. 45

Uenarum ora cottilidones esse dicuntur.

Preter nāꝫ hy. intelligunt dixisse ī crassitiei vltimitate. Alij si extra temperamentū sint crasse: sꝫ pores sunt veriores: qꝛ pinguedo zirbum vocata. non vulue pmit ora ꝛ opilat: nisi cū crassities in vltimitate stat ꝙ os matricis dixit iterius os vulue qͦd in interiori est extremitate colli: ꝛ in initio vulue intendit: hoc enim certum os vulue dicitur non illud quod in exteriori extremitate est colli: qꝛ nature iūgiꝭ feminee. istud. n. nō os matricū: sed vocaꝭ os colli matricis. 46

Nō diam inter os colli matricis ꝛ os vulue

Quod cōmotuꝫ dixit curationē eē intellexit ꝛ bene: qꝛ si saniē matrix fecerit: ꝛ marie ī parte exteriori: necesse ē cū licinio curari: ꝛ similib⁹ alijs. h hy. itēdit. 47

In libro de spmate oñdi: qꝛ fetus masculis nō fit nisi cū in initio cōplexio sua calidissima fuerit: quā ēt adiuuat si locus vbi causaꝭ sit calidus: dextrū aūt matricis locū cōstat eē calidiorē: cum epati vicinetur. Itē adiuuaꝭ calida cōplexio fetus spmate ō testiculis mulieris exeūte: q sunt positi in matricis angulis. qͦd n. de dextro ī dextrū latus currit calidus fit: ꝛ de sinistro ī sinistrū frigidi⁹ ē ꝛ aquosuꝫ. vnde ꝛ fetus sinistri lateris in vtero: necesse ē frigidior sit. vnde ego latius disputaui in qnta pticula mea: sup hypo. anothomia. 48

Fetus masculus nō fit nisi cum cāe mālis ꝛ efficiētis cōplexio calidissima fuerit.

Bene dixit: qꝛ si secūdine pcipitatio cōtingit flatu clauso: ꝛ motu nimio psertim obtarmico apposito necesse est secundinā egredi. 49

Tenasmon fit ex humoribus pūgitiuis grossū pūgētib⁹ itestinū: qͦd vocaꝭ colon: q̄ infirmū cogūt exprimere si forte eos pūgētes possit emittere: vñ ꝛ h expssio si mulier grauide euenit: sicut hypo. dixit: cā est abortiēdi: nimius. n. expressus nimiū facit motū: vñ abortire necesse ē fetum: qꝛ rumpitur ligamentum. 50

Quomodo cātur tenasmon.

Sicut hypo. auctorizauit: qͦmo mēstrua minorata ꝛ non exeūtia debeam⁹ medicari: sic h monstrauit qͦmo sunt restringenda: ꝛ ventosas maiores iubet apponere ad māmillas: neqꝫ tañ apponēde sūt nisi subtus eas sup venas q̄ de vulua ascēdūt ad ipsas quas maiores eē vt maius ꝛ fortius possit exprimi. 51

Magnū signū ꝛ certū ad itelligēdū si femine cōceperint: si forte obstetrix manū īponat vulue: ꝛ tāgere

potuerit. Sperma. n. cū vuluā inciderit: ⁊ mulier conce-
perit tāgit matricis cōcauitas lateraliter: ⁊ ita matricū os
necesse est constringi. 52

IN pmo mēse lac fluit fm naturā: sed si sepe ⁊ plus
q̄ʒ oportuerit exierit multa q̄ntitas vene vulue: ⁊
māmillarū medie plene esse significant. Plenitu

MUlieri in vtero habēti: lac ex mā millis multuʒ fluens fetum significat debileʒ. Si vero vbera dura fuerint sanū signū fetū.

QUicunqʒ corrupti sūt. fetus his vbera gracilia fiunt. Si vero rursus dura fiūt. Et si dolor est i vberibus aut i vertebris aut in genibus aut in oculis non corrumpuntur.

QUibuscunqʒ os matricum duruʒ est his necesse est os matricū cōcludi.

do ex abūdātia ē mate-
rie facta ⁊ ex fetus non
recipiēti sobilitate. Dʒ
ergo sp̄ cōsiderari si mā
mille macilēte sint sicut
an cōceptū fuerint: inde
n. puitas significat san
guinis: qd cū fuerit: cā
ē fet⁹ fortis pituri: neqʒ
oʒ multū pleniat eē vt
inde lac effluat. Neces-

Macilentia māmillea ante partū puitatē sanguinis significat ⁊ fetū forē pitur.

se ē ergo duras eē me-
diocriter inter durissi-
mas ⁊ macrissimas tē
n. cibus fetus nō mi-
noratur: neqʒ debilis eē
significatur. 53

HYpocras autē
dixit: mulieri i
vtero hñti si al
tera māmillarū graci-
lis fiat: geminos hñti
alterū abortit: ⁊ si dex-
tera masculū: ⁊ si sini-
stra feminā. Hypautez nō a significationib⁹ icipit sʒ a mulier
abortiēda: dicēs his vbera gracilia fieri neqʒ tam̄ innuit
macilētiā māmillaꝝ semp abortiū seq neqʒ solū h̄ signuʒ

Nō hic mlta q̄ cā possūt eē aborsus.

abortiōis. Dʒ g̃ iuestigari qd semp appareat i grauidis.
vnde ex macilētia nō solū necesse sit arbortiri: sʒ sepe ex so
lo cāu arbortit: siue solo saltu vel ex clamor forti: vel ex ma
gnitudine odij vel sono magno: ⁊ subito sicut tonitruo.
Pōt ēt esse ex febrib⁹: vl herisipila vulue vl ex abūdātia
in fundo matricis mucilaginis ⁊ similibus. vnde cōstat
fieri aborsum sine macilentia māmillarū. Sed tamē hy.
intēdit sine macilātia māmillaꝝ nō posse fieri. vñ multo
tiēs pscrutatus sum: si sum possem cape intellectū: ⁊ cōpi: qꝛ
si ex p̄dictis arbortit: nō tamē sine māmillarū fit macilen
tia: quia sicut macillentia māmillarum fit ex puitate san
guinis in venis māmillarū: ⁊ matricum medijs: que cā
sunt auferēdi fetib⁹ cibū vñ peunt. Si aūt ex illis predictis
fiat macilentia: intelligitur occasio fuisse naturam magno
impetu vulue apuisse: ⁊ ita sanguinē in generatiua mem
bra ad abortiendum diruisse. Nā. n. cū magno conamie
nocitiua expellit: sanguinē ⁊ spiritū: quib⁹ mouet sicut in
strumētis vtit in expellendis nocētib⁹. vnde ⁊ apostema
ta fiunt in mēbris patiētibus huius fortuitū. festinans

Festināsꝫ. n. nā vt loca dolētia defendat trāsducit illuc sanguinem ⁊ spiritum ad h̄ expellendū.

n. natura vt loca dolētia defendat trāsducit illuc sanguinē
⁊ spiritum ad hoc expellendū h̄ sufficiat in prima huius
aphorismi pticula. Scda q̄ pme introducit ɔ̄ria: vbi dixit
Si rursus fiunt dura. in qbuslibet locis dicit dolere ⁊ nō
abortiri: taliter itelligitur. Si māmille sint macre arbor
tire est necesse. impossibile est aūt arbortire sine earum ma

Impossibile est abortirꝭ sine māmillaꝝ macritate.

critate. Si aūt māmille sint dure nō signāt abortire sʒ po
cius in quibusdam locis sequitur dolor. Sicut ergo ma-
ties signat paucitatem sanguinis: sic ⁊ duricies multitudi
nem portendit. Non autez huiusmodi duricies eadē ē cū
superiori: q̄ fetū significat sanū: illa. n. moderata fuit. Hec
in vltimitate est imoderationis: ad quam cū deuenit na
tura in aliqua mēbra expellit: vnde dolor fit fetus tamen
pmanet impossibis. Est aūt hic locus inuestigatione di
gnus cur natura nō ad vuluā mittat: ⁊ apostemata faciat:
⁊ si apostema venit cur fetus illesus pmanserit. Sed cum
abrosus nō semp hāc duritiē sequat. molliciem vero semp
cōmittitur: nō ad raro ⁊ fortuitu cōtingentia intendit: sed
potius ad sempiterna: ⁊ nō fallētia: ac si dixerit. si

Hypo. nō intēdit ad raro ⁊ fortuitu cōtingētia sʒ ad sempiterna ⁊ n̄ fallētia

mulier abortiat mollities māmillarū ē prenotan
da. Durities vero siue plenitudo in plurib⁹ ad ali
qua mēbra nō ad vuluā repellūtur. vñ dolor quē
hypo. dicit subseqtur. Que si ad matricē deueniūt
ptul dubio māmille macrescūt. Si g̃ ex puitate ci-

QUecunqʒ in vtero habentes a febribus accipiuntur: ⁊ fortiter calefaciunt sine occasione manifesta generāt periculose ⁊ difficulter: aut abortiūt periclitātes.

IN fluxu mulie bri spasmus ⁊ animi defectio si superueniat: malum.

MEnstruis pluri mis euenientibus accidunt egritudines: ⁊ non venientibus matrice accidunt egritudines.

bi abortitur ma
cilētia comitat
Si ex aquosita-
te sanguinis ad
vuluā desuētis
⁊ fractura vete-
ris ligamēti h̄
q̄qʒ nō sine pua
malicentia fit.
Que inqt vbe-
ra gracillia ha-
bēt his inopia
nutrimēti cor-
rūpet fet⁹: nam
si sanguis ades-
set: māmille nō
oio defecte essent
Si vo iterꝝ dur
fuerit sanguinē
abūdare signifi
cat: tamē corrum
pet fet⁹ qm̄ abū
dāter reficit. in
vertebris autē
⁊ genibus ex ipsius pondere fiūt dolores: in vbe-
ribus vero ex lactis plenitudine. Nerui. n. ocu-
lorū contrahuntur: inde oculi dolent pp cōitatem
sui ad māmillas. 54

Sicu macies paucitatē sanguinis significat sic ⁊ duricias mltitudinē portendit.

OIctū in anterioribꝫ ptib⁹ qꝛ cōcluso ore ma
tricis: apostema vel grauitas. i. ē ipregna
tio significat: q̄ tam̄ differūt si. n. matrix
durissima fit ⁊ clausa durū apostema ⁊ calidū ē in

Dfa inter clausionez oris matricis factā ab apate aut ab impregnatione.

ea. Si. n. sit grauida nālit tactu erit mollissima.
bene āt ordinasset si supiori aphorismo sbinferret
mulieri p̄gnāti os vulue clausum ē: ⁊ i vro hʒ. 55
QUibusdam pregnātibus aliquādo corrup
ti hūores in cōceptiōe colliguntur vnde fe
bris fortissima fit: ⁊ sine dubio cā ē aborti
endi. aliquādo tamen febris mollescit fm naturam
humoris: q̄ q̄uis mollescit non tamen euadūt fm

Cā q̄re pregnātē non pit a fe. liberari.

q⁹ oportuerit cū materia remaneat febris quā me-
dici neqʒ medicinare: neqʒ dictare possunt bene: qꝛ
sunt grauide: ⁊ ideo febris semp redit fatigās eos
tempore totius grauiditatis: ideoqʒ fetus nō ple
rēs passiones matricis pit: aut si sustineat tamen
ifirm⁹ pmāebit dū mā materna cū sustentabit ⁊
mater ita debilis fuerit. Que ideo difficulter ⁊ peri
culose generat qꝛ cum in ptu vtriusqʒ corpora debe
ant esse fortia sunt tamen debilia. 56
NOn tamen in omni fluxu mulieris spas-
mus sequitur: sed in solo fortiori ⁊ longio
ri fluxu. Defectio vero animi omni inani
tione est naturalis: que fit nutrimento cordis de-

Defectō animi oi inanitiōe ē nālis q̄ cordis nutrimēto deficiēte fit

ficiente sʒ spasmus lʒ nō in oi tamē multe inani
tioni marie si neruosa mēbra patiantur 57
QUidam arbitrantur medici ex abundātia
tantum humoris morbos gigni: sed hy.
non tantum ex abundantia: sed etiam ex
paruitate sua neqʒ solum in mulieribus: sed etiaʒ
in maribus. Ex paruitate. n. sui aliquando corpus
desiccatur: aliquando refrigerat. aliquādo vtrūqʒ
consequitur. Iteꝫ omnis mala complexio vltima
ta omni bone actioni nociua: nascitur de morborū
generibus. Nihil ergo in hy. dictū vanū: ⁊ nihil de

cultum. Cum autem menstruis plurimis veniētibus egritudines evenire dixerit neqꝫ a matrice iũxerit: neqꝫ tñ veniētibus a matrice venire egritudines subintulit: si vtriqꝫ mēbro: vł soli scdo a matrice os iungi necesse ē pergri: qđ nullatenus adipisci possum⁹ nisi vñ pua vł magna sint mēstrua sciuerim⁹. Aliqñ ĝ mēstruoꝝ abūdãtia plurimoꝝ ex larga ē aptiõe oris venaꝝ ad vuluã veniētiū: aliqñ qꝛ sanguis ē calidior: vel subtilior: aliqñ qꝛ totum corp⁹ i malas qualitates mutatur q̃ a sanguine generant̃ vł si sanguis nõ sit mutat⁹ a tēperamēto suo nãli: qꝛ corp⁹ inde grauatū: ad venas oris vulue ꝑpellitur: sicut videt̃ morbi gigni: cū ad q̃libꝫ mēbra deducãtur hūores mali. He sunt cãe mēstruoꝝ abūdãtie. Paruitatis autem his sunt contrarie

Cãs abundãtie menstruoꝝ nõ.

In ano apphlegmones patienti & matrice phlegmonem habente stranguria superuenit. In epate vero phlegmones pacienti singultus sepe reuenit. Et in renibus habentibus saniem stranguria accidit.

Mulier si non conceperit: velis autem scire si concipiet contegens vestimētis suffumigra deorsum & si qdē transire videatur odor p corpus ad os & nares: cognosce q̃m ea non pp se non generat.

Mulieri in vtero habēti si purgationes exeūt: ipossibile ē fetū sanum esse.

Cãe puitatꝭ mēstruoꝝ sũt ꝯoꝛib⁹ ꝯrie.

vel enim ex conclusione: vel venarū cōstipatione p quas mēstrua veniūt ad vuluas: vel ex grossitie sanguinis: & frigiditate sui: vel ex venarū fortitudine sanguinē nō recipiēte: Quodlibet aūt hoꝝ cū sit post lōgū tps necesse ē morbos generare herisipilas: phlegmones: sclirosim. cãcrū. Vñ ĝ dixit hy. Nō veniētib⁹ a matrice accidūt egritudines. 58

Quid sit strãguria nõ.

Strãguria ē pua & sepissima mictura q̃ aliqñ fit ex defectiõe ṽtutis cōtētiue in vesica aliquãdo ex acuta vrina. Cōtētiua deficit cã male cōplexiõis vel apostematis. Acuit̃ vrina ex passiõe renū ex colamēto sanguinis: & alioꝝ hūorum ad renes descendentium: & vrinam acuentium. Et bene dixit stranguriam fieri ex phlegmone ani patientis siue matricis. his enim vesica colligatur: vnde & patientibus colligabitur. Cuꝫ ergo in renibus materia adunetur putrida p vesicas necesse est effluat: ad quã pueniens & eam statiꝫ pūgit: cogit: & cōmonet vt expellat. Si ãt apostema in ano fuerit: necesse est inde pati vesicã: qꝛ premit eã atqꝫ stringit. cū ergo anus & vesica sint vicina: inde necesse pati. Ego aūt dixi alibi ꝙ cuꝫ hy. passionē p̃sentē: siue futurã aliūde venir̃ dic: nō absolute ponit: sꝫ in vltimitate magnitudinis eã intēdit. hoc quoqꝫ mō intelligit cū per phlegmonem i epate singultū asseruit venire. cū. n. nerui epatis & stomachi sint colligati: necesse ē alteꝝ alteri cōpati presertim cū apostema magnū sit. 59

Quecunqꝫ egritudies ex qb⁹ alie generanur ꝑ̃i vltimitate magnitudinis ab hy. ponūt̃

Per hꝫ ꝙ dic suffumiga: suffumigatio huic loco ē optima itelligēda: thuris: myrrhe: storacis suffumigatio: ē similiū nã calidoꝝ & odoriseꝝ: ꝙꝛ fum⁹ cū per totū corpus ascēdat q̃ usqꝫ ad os & nares perueniat a qb⁹ cū odor nō sentit̃ perfecte matrix opilat̃: qđ cū sit: necesse ē nõ cōcipi. ꝙ nō per se generare dic: tñ pōderosuꝫ iuua-

Suffumigatõ optia ad cognoscēdū an mulier sit apta generare.

mētuꝫ inuit. Multi. n. hoīes volunt certificari vtrum filios vel filias debeãt hr̃e i quo marie nobilissimi laborar̃ solēt cum ãt femine nō cōcipiunt separ̃: vt cum solos filios vel solas filias habēt supstites p⁹ se relinquãt q hr̃ditates suas possideãt plato i libro ad Titū: generãdi tetigit artificiū: cuius pauca plibaturus sum dcã: sꝫ pus exponēdi sūt oēs aphorismi ō matrice tractaturi. 90

Si mulieri purgationes non exeunt: neqꝫ febre neqꝫ rigore superueniente anxietates abominationes: defectiones animi ei acciderint: reputa hãc in vtero habere.

In purgatione hac itēdit mēstrua in tpe sic antea veniētia: neqꝫ ꝑorē q̃ntitatē minorantia vnde significat̃ defectio fetus. Si. n. rara & pua veniūt: & semel vel bis nō est necesse fetū infirmari: sꝫ si tp̃s ordineꝫ & q̃ntitatē seruauerit: fetus san⁹ non erit. Ego aūt arbitror mēstrua a pregnãtibus effluentia p venas illas tantū egredi: q̃ in collo sūt matricis: cū secūdina oribus venarū interioris cōcauitatis vulue sit suspēsa. vnde consequit̃ vt ab illis venis nil menstruoꝝ egrediat̃. Cū ĝ aliūde exeant: neqꝫ ad nutriēdū fetū p venas supradicti cōcaui veniant necesse est fetū infirmari vtpote cui alimēta desunt.

Nō hic ex quibus venis menstrua a pregnantibus effluētia hr̃ant egredi.

Quecunqꝫ frigidas & densas matrices habent nō concipient. Et quecunqꝫ humidas habent matrices: non concipient: extinguitur enim in eis semē. Et quecunqꝫ siccas & magis ardentes non cōcipiunt: indigentia enim nutrimēti corrūpit̃ semē & q̃cūqꝫ ex vtriusqꝫ tēpiem habēt moderate huiusmodi fiūt generãtes.

anxietates: abominatio-

Istud ō illis tñ ē itelligēdū: quarū mēstrua ex ordine & nulla re ipediēte veniūt si subito & sine vlla manifesta occasiõe se stringūt: qđ ex alia significatõne auctorizauit debere ꝑcedere. i. abminatiõe: angustia defectiõe: mēstruoꝝ cessatiõe ex qb⁹ itelligit̃ mulierē concepisse sicut ex appetitus pessimitate: qꝛ in cōceptu os stomachi nocetur q̃ tamē oīa possunt euenir̃ sine cōceptu hõse quēte: cū hūores mali dominētur stomacho vel alijs membro: vnde ꝑspicere medicū bene oportet. 92

Nō ꝙ i cōceptu os stomachi mł̃tū nocetur.

Si hypocraticos auderē trāsmutare aphorismos & oportuniori tradere loco: nil plus facerē q̃ꝫ vnuꝫ ex his duob⁹ antepositū trāsducerē & i hoc loco ponerē: vt disputatio mēstruoꝝ cōpleretur: & quot modis sterilitas fieret dicerem⁹ pcederet ergo ille. Mulier si nō concepit in vtero. Velis aūt scire si ꝯcipiet: cōtegens vestimētis &c. sequeretur ille loc⁹: q est nūc exponēd⁹ vbi dr. Quecūqꝫ ex vtrisqꝫ habēt tēpiē moderate huiusmōi generãtes fiunt. Immoderate aūt: sꝫ nō in vltimitate ad concipiendum sunt dure: ergo vltimantes erunt steriles. Ex qbus ēt ꝑpeditur q̃re sterilitas fiat ēt i marib⁹: qđ tamē multi occultatur. Sꝫ pspicaciter intuētib⁹: pmo palã fit q̃re nō generãt qdã masculi: postq̃ꝫ clarebit eis vtrosqꝫ generantes esse medie cōplexiõis: quã si excedat nūq̃ꝫ generabūt. Incipiēdū ergo pus a sterilib⁹ mulierib⁹: q̃ malam complexionem seu cōpositionē vulue habuerint in primis i vltimitate: in quibus quilibet quatuor ꝑncipaliū dominãtur q̃litatū siue due harū sicut mōstrauim⁹ i libris nr̃is de cōplexiõib⁹: vbi cōplexiões intēpatas octo eē dicim⁹: quattuor simplices q̃ hic tãgūtur: & q̃tuor cōposite ex his commixte simplicibus. Cum ergo matrici dominetur frigiditas in vltimitate: & densetur matrix inde: ora venaꝝ ad os vulue veniētiū ex necessitate strictissima fiūt. vñ steriles fiunt mulieres: que secūdina nō patitur solidari venarū ora vnde etiã si posset fetus recipe nutrimētū nō tamē valz: nō. n. illuc menstrua penetrar̃ possunt sꝫ si q̃qꝫ mō illud ptingūt

Si generãtes medie cōplexiõis tpamētuꝫ excedēt nūq̃ꝫ generabunt.

Cã q̃re vulua in vltimitate frigiditatꝭ posita sterilis sit.

puissima sũt. Itẽ q: vene cõdẽsant̃ facile q: vene stricte sũt sanguis aũt in his adunatus frigidus ẽ ⁊ phlegmaticus cuz plurime qualitates harũ ex qualitatibus cõsiderãtur matricũ: refrigescit ergo sperma virile ĩ vuluã ex matricis frigiditate nĩ si sit calidissimũ nãliter. Incipit ĝ pmũ a cõplexione frigida. Quecũqz ingt habẽt frigidas matrices: ⁊ dẽsas nõ cõcipiũt ꝺ qbus dat intelligi frigiditatẽ dẽsitati cõmisceri: vñ ppẽdit q: frigiditas siccitati ⁊ humiditati semp admisceatur. Sed nũquid semper ppter hoc semper enim ex matricis frigiditudĩe dẽsitas subsequitur ⁊ inde sterilitas sequitur: sicut diximus.

Frigiditas siccitati: ⁊ humiditati sp admiscetur.

Similiter ⁊ in maribus Aut enim pp raritatem corporis spiritus extra fert̃ vt non incidat semen aut propter dẽsitatem humidum nõ diffundetur extra: aut pp frigiduz non calefit ita vt congregetur ad hunc locuz: aut propter caliditatem ipsuz hoc fit.

Oz aũt bene cõsiderare: q si matrix frigida sit nõ cõcipere dixit: pp opilationẽ sue substãtie: nõ tñ densitas cã ẽ non concipiẽdi: fiducialiter. n. nos intelligere putauit. Et que matrices habẽt humidas in vltimitate nõ cõcipiũt: q: semẽ extinguit̃ in huiusmodi sicut in grano ⁊ ordeo videmus que dũ in paludosis locis seminãtur: nõ ibi nascuntur. Et q̃cũqz siccas ⁊ magis ardẽtes nõ cõcipiũt cũ semẽ nõ hẽat nutrimẽtũ: qd̃ contingit ac si seminaret̃ ĩ locis harenosis: vel nõ cultis ⁊ petrosis: ĩ matrice aũt calidissima spma illud patit̃ qd̃ semẽ in ardẽtissima terra pateret̃: si i diebus canicularibus sereretur. Sic ĝ nobis de quatuor qualitatibus satisfecit: mõstrãs singulas earũ virtutes: qbus ⁊ earũ intelligãtur cõplexiões. Quecũqz ex vtrisqz tẽperiẽ habẽt moderate huiusmodi generãtes fiũt. Qd̃ ex vtrisqz dixit nõ ex qualitatibus intellexit: cũ q̃litates quattuor sint ex vtrisqz ĝ bis ꝯria. s. itẽdit ĩ calore frigiditatẽ: siccitate ⁊ hũiditate. Nos aũt mõstrauimus in libro de cõplexiõe ex calor cũ frigiditudine: ex siccitate cũ hũiditate tpamẽtuz eẽ matricis ĝ tpamẽtũ ex horũ ẽ paritate ꝯriorũ. i. calor frigiditate siccitate: ⁊ hũiditate. Quorũ pariũ si vnũ desit sufficit sterilitati: Si. n. matrix ĩ calore tẽpata sit: tẽperies ãt hũiditatis ⁊ siccitatis desit: sterilis inde pmanebit. Quia ĝ hy. de sola seminarũ loqbatur sterilitate de matricis tñ dixit cõplexiõe: de maribus oĩno reticuit: vel q: nos ĩtelligere fiduciauit: vel q: postmodũ ꝺ his dicturus ẽ. Successores aũt hy. de maribus aphorismũ hũc itẽposuerũt. Similiter ⁊ de maribus dicẽtes ⁊ reliqua. Sed multi ĩterpretes ab hy. intellectu lõge eẽ asserũt. Nos aũt ex dictis hypocratis in mulieribus: idẽ eẽ in maribus possumus intelligi: dicentes ex cõplexiõis: frigiditate sperma mariũ nõ bene posse excoqui. Si aũt tpamẽtũ in frigiditatẽ pariũ vuluã inuenerit: possibile ẽ gigni: sed si ad vltimitatẽ temperies exierit: ĩpossibile ẽ generari ⁊ hũiditate quoqz nõ põt sperma excoqui bene. si ĝ in vltimitate fuerit ĩpossibile ẽ gigni. Si igit̃ spma calidissimũ fuerit quasi res quelibet incensa erit: neqz generabit. Similiter ẽt pp siccitatẽ vltimatã non extenditur: cũ incidat ĩ vuluã: qd̃ ad concipiẽdũ eẽ maxie ẽ necessariũ sicut in libro ꝺ spmate ostendimus: vbi si non ĩ plurimã vulue concauitatẽ semẽ extẽderet: feminam non posse cõcipere diximus. Hic ãt pauca fecimus quasi multorũ subaudiẽdorũ fundamẽta. Qd̃ aũt Platonis auctoritate ad Ticiũ nos dicturos pmisimus h̃ subintulimus. Magna inquit ẽ vtilitas ⁊ gloriosissima: intelligi oz qualiter duo cõueniũt corpora vt concipiãt coeũtia ad inuicẽ: hoc aũt ẽ qd̃ supius dicimus monstrãtes q̃re femina sterilis sit: ⁊ non gignat: ⁊ in masculis similr. quorũ cã fuit ĩ maribus ⁊ ĩ feminis tpamenta in vltimitate egredi: q̃ tamẽ intẽpies si pua sit ⁊ corpus intemperatum corpori contrarie complexionis vl' q̃litatis se iunxerit possibile est concipi. Si ergo iungat̃ sibi simile impossibile erit. Si enim frigidũ sperma frigidã vuluã incidat impossibile est concipi: similiter si siccuz siccam. itidem ⁊ in alijs complexionibus itelligẽdũ est. frigidius vo spa matricez calidiorem necesse icidat: humidius vero in sicciorem: oz esse oppositio vtriusqz alterius modum non excedere: Ultimitas vero matricis põt intelligi ex quodã aphorismo precedenti.

Cã quare ĩ calidissima matrice nõ fiat ꝯceptũ

Matricis tpamentũ ex hor duobus ꝯriorũ fit pitate.

Si ad vltimitatẽ tẽpies exierit ĩpossibile ẽ generari.

Si non in plurimam vulue concauitatẽ semẽ extẽderet generatio fieri nõ posset.

Si simile sibi sibi iũgat̃ ĩpossibile ẽ generatõnẽ fieri

Muliebria inquit ex aromatibus calefactio educit ⁊c. tanta enim est matricis opilatio vt non odorem aromaticum permittat transire ad os ⁊ nares. Itidez facit siccitas ⁊ humiditas: humiditas. n. sicut diximus semẽ extinguit aromatica ingrossat ⁊ ĩ spissat: sursum trãsire non permittat. Calor si vltimitate matricis sit mutat qualitates aromatuz ⁊ corrumpit: ⁊ intensã facit vt ⁊ si ascendant: non tamen in suam proprietatem deueniant: quĩ calor si quandoqz adsit: rarius inde erit in feminis presertim que nãliter frigidiores sunt masculis. hac inuestigatione aromatica dnotant̃ steriles: ⁊ non steriles: concipientes ⁊ non concipientes. Que etiam denotari possunt ex figuris ipsarum sicut ex appositione aromatum si macilentissime: leuissime: crassissime ⁊ asperissime fuerint non concipient. Hic aphorismus hypocraticus ⁊ si non sit tamen esse dicitur. 63

Ex nõ nullis al. is signis sterilitatẽ notabis.

In tantam temeritatem deuenit latrator huius aphorismi: vt non se ipsum intellexerit. promisit. n. se monstraturum itidẽ esse in masculis. Erat ergo necessarium quattuor eadem genera comprobare complexionum sic nos fecimus: sed a raritate incipit corporis: quam similiter in feminis nunq̃ posuit. Quod si pspicaciter indagauerimus duobus modis oberrasse reperiemus. Primo enim quia si ita esset rem alter ordinatim apposuisse deberet: Secundo quia mẽtitus est: quia inueniuntur enim masculi corporibus rari: ⁊ tamen in generando calidissimi: ⁊ potentissimi. Nec mirandum est: cum raritas secundum calorem ⁊ humiditatem fiat: hic autem complexio spermatis abundantissima est: ⁊ ad generanduz perfectissima: cum spermatis creatrix materia ĩ huius corpore sit plenissima ⁊ virtus ad exequenduz fortissima: ⁊ emissio spermatis non nisi ex vasis sit fortissimis: non ex emissione spirituale tantum: ⁊ si enim sperma: humiditati: commixtum quandam substantiam videatur habere spiritualem: humiditas: tamen quedam est necessaria per quam emittatur. vnde latrator iste deceptus: ⁊ falsus esse comprobatur. ¶ Dixit item propter corporis dẽsitatem non extra effundi humiditatem: qui si aliam q̃ spermatis humiditatem intellegit: a sensu alienus fuit. ¶ Si autem spermatis intendit ⁊ propter dẽsitatem totius corporis non effundi extra dixit: nihil sciunt de complexione vasorum spermatis. melius enim diceret si propter vasorum stricturam fieri assereret: q sperma subdidit propter frigiditatem complexionis corporis non calefieri ⁊ causam esse non generandi: verum quidem dixit: sed ex subsequentibus veritatem falsificauit vt dicendo ne. ¶ Congregetur ad locum hunc. cum enim locum hunc nominauit: ex verbis suis: non bene: determinatis: nos intelligere fiduciauit: quod tamen paruum vitium est quantum ad maius suum. in subsequenti enim huius aphorismi loco errorem in propatulo posuit. Cum propter caliditatem hoc ipsum sit dixit. In hoc enim q ipsum hoc sit dixit: aliud de quo istud penderet se pmisisse innuit. Cum ergo prius dixisset. Propt̃ frigidũ nõ calefit ita vt congregetur ad locum hunc: mõ vero

Raritas cõplexiõis pfectissima ẽ ad generãdum.

Spma q pp frigiditatẽ cõplexionis non calefit cã est nõ generandi.

propter caliditatē dicat ipsum quod fit. dicim⁹ pro pter caliditatē nō calefieri: vt congregetur ad locum hūc: quod insanū ē dicere: cū calor dissipet ⁊ nō con greget. Bonū quidē eēt dicere ꝓpt calorē vel quod libet aliud attinēs caliditati intēdi vel incēdi: non qꝛ propter calorem nō calefacit: vel ꝙ cōgreget ad hūc locum. 64

De rōe cali di ē dilata re dissipare ⁊ nō cōgre gare.

Lac est vnum de cito conuertibilib⁹: quod duab⁹ de causis cito muta tur. Si eni calo rem inueniatur plus ꝙ̄ oporte at cito in fumosi tatē se mutat: si mīorē trāsduci tur in acetositatē. Quod facile intelligitur si lac nouiter emulsū coquatur aliumqꝫ nō coctū reperia tur: coctū. n. ifu mositatē muta tur: nō coctū in acetositatē mu tatur: sed dige rentibus secun dum ꝙ conuenit: lac multum ⁊ bonum nutrimen tum facit. dum tamen excoquitur ⁊ digeritur in flatio sub diaphragmate: ⁊ dolor in capite conficiun tur: hec in sanis lac agit. In infirmis aliter: ꝙ expi mētis didicim⁹. qualiter fit oꝫ itelligi. si. n. facit sa nis: inflationē hypocōdriorū ⁊ dolorē capitis quā tomagis faciet caput dolētib⁹ ⁊ viscerū inflationi bus. ꝙ āt quibuscūqꝫ hypocōdria suspēsa dixit be ne subintulit: cū lac nō noceat his locis: nisi quo quomō hypocondria suspensa sint ex apātibus. s. phlegmone: herisipila: zimia: vndimia ⁊ sclirosi: q bus oib⁹ attinet ꝙ suspēsa sint. Nocet ēt locorū ru gitationib⁹ ēt si sint sine apātib⁹: cū tamē rugitus nihil aliud sit ꝙ̄ q̄dā inflatio ⁊ vētositas qb⁹ lac no cet: qꝛ mutatur in acetositates ⁊ vētositates: aliquan do tū dam⁹ in huiusmōi infirmitatibus: sed cum sale ⁊ melle excoquitur ⁊ perficit: qꝛ vētres humectat. Nocet siticulosis qꝛ in fumositates venit siue sitis sempiterna fuerit ⁊ nālis: seu tpalis ⁊ accidētalis. Nocet ⁊ felleo secessui: cū redat fumositatem: simili ter colerā vomētibus. qd̄ fit: qꝛ lac marie ꝓpt ca lorē mutatur in fumositatē. Cōuenit ptisicis in pul mone vulneratis cū dixit. Tabefactis nullo predi ctorū signorū pn̄te. Sed lac vniuersaliter bonū esse dico indigentib⁹ bono ⁊ facili nutrimēto: qꝛ cuꝫ di xit. Nō febricitātib⁹ dignū ⁊ inuestigati: quare nō validissime ꝑmittitur. Oꝫ ḡ q̄rere si possit dari febri citantibus valde qd̄ verbum non necessarium fuit nos aūt insequemur hoc cū tēpus fuerit oportunū. Nō breuiter diximus ꝙ nō oportet dari valde fe bricitantibus. Miror tamē quare in diuturnis fe bribus dari iubeatur: ⁊ cū supra dixerit malū febrici tantib⁹ dari: quare h̄ nō valde febricitātib⁹ dari re petijt: cū in aphorismis nō cōsuetudo fuerit: suffice re enim poterat quod supra semel dixerit: sed cum in verbis suis soleat esse breuis: nō tamē timenda repetere dubitauit. 65

Lac dare caput dolētibus malū est: malum vero ⁊ febricitantibus: ⁊ qui buscunqꝫ hypocōdria su spensa rugiunt: ⁊ siticulo sis. Malū vero quibus fellei secessus: ⁊ in acutis febribus: ⁊ quibus san guinis multa egestio fa cta est. Cōuenit vero pti sicis non valde febricitā tibus. Dare vero ⁊ in fe bribus longis nullo pre dictorum signorum pre sente: ⁊ extra rationeꝫ ta befactis.

Lac bene digestū ml̄ tū ⁊ bonū ꝫ dat nutri mētū.

Si lactis nocumen tuꝫ corrigatur quāqꝫ in hu iusmōi in firmitati bus pōt ex hiberi.

Lac mul tum bonū eē dico faci li ⁊ bono i digentib⁹ nutrimēto.

Nō ē con suetū i am plioribus idē repetē.

Tumores itellexit omne apostema vel gros siciem in corpore preter naturam eminentē in quibus denotauit phlegmonem: quem cum quidam acutum apostema soleant dicere: antiqui tamen omnem calorem nimium: vel incensionem: apo stema vel tumor sit siue non: phlegmonem dicunt. Dicit ergo hypo. Si in vulneribus tumores. i. apostemata appareant non valde spasmantur: neqꝫ insaniunt. Spasmantur ergo ⁊ insaniūt aliquando: sed tamen raro

Cōsueue rūt ātiqui oēꝫ nimiū calorē vl i censionem phlegmo nē appella re.

Quibus tumores in vulneribus ap parent nō valde spasmatur neqꝫ insaniūt. His vero non apparen tibus repente qbus qui dē retro: spasmi ⁊ tetani fiunt: quibus vero i prio ri parte: mania ⁊ dolor lateris acutus: aut empi ma: aut dysenteria: si ru bei fiunt tumores.

Si autem apostema magnū sit valde ⁊ pes simitatē habens in se: neqꝫ subito appareat ⁊ retro fiat: spasmum ⁊ tetanum significari vo luit ꝙ retro dixit: dor sum intellexit. Si au tem ante apparuerit. aliam passioneꝫ ꝙ̄ spas mum esse voluit: retro locus est neruosus: an te vero venosus ⁊ arte riosus. Cū ergo de vul neribus apostematis aliquid pessimum ad aliquod nobile mem brum venerit: si vulne ra in neruosis locis re tro fiunt: necesse est spa smum vel tetanum ex pectari: quia he passio nes sunt neruosorum locoꝝ ꝙ̄ si āte sint pessi ma mā ad cerebꝝ ascen derit fiet mania: ⁊ si ad pectus dolor fit lateris acutus ⁊ plurimi fiunt inde empici. Si autem in intestina ma teria descendat: egestio fit sanguinis. Si tumores rubei sint: ⁊ si subito euanuerint sanguinis egestionem intelle xit: que sine vulneribus fit intestini: que passio sepe con creatur vulnera in dorso habentibus: vel ante in locis dorso oppositis ⁊ subito retro se verterint: non tamen ab solute innuit qui manus ⁊ pedes possint intelligi: sed cuꝫ in prora cruris non tantum sit lacertorum iunctorum fortibus vel magnis cordis: coxa tamen in genuum pro ra maximam cordam habeat possibile est secundum col ligantiam sui adinuicem pedes inde incurrere passio nem spasmi: causa lacertorum in posteriori parte coxe lo catorum: cum lacerti illi ex maiori parte sint carnosi: non ergo spasmus ex sola retro causa nascitur: cum sepe non solum in pedibus: sed etiam in manibus esse videam⁹ que loca longe a nucha sunt remota: ⁊ nerui manuum ⁊ pe dum a nucha procedunt ⁊ dorsi similiter. 66

Pars po sterior ner uosa eē dici tur. anteri or vō veno sa ⁊ arterio sa.

Si in vulneribus ma lis ⁊ fortibus exi stentibus: tumor nō appareat magnū ma lū: laxa: bōa: cruda: mala.

Nō quo mō pedes pn̄t spasmi passionem icurrere.

Nerui ma nuū ⁊ pe duꝫ nucha ꝓcedunt ⁊ dorsi sunt.

Quod magnum dixit vulneribus potest atti nere: vel apostematibus vel vtrisqꝫ. Hec pes simitas tamen intenditur inesse vulneribus: que in fine sunt lacertorum: vel eorum capiti bus: maxime illis qui iuncti sint neruis: ⁊ in extremitati bus vicinis cordi. Sicut autem antea mala dixit apo stemata subito non apparentia: itidem hic omnia aposte mata esse mala ex vulneribus malis asserit. Vulneri bus enim huiusmodi maxime cum non tumeant si dolue rint non sumus securi quin ad nobilia membra humores mali fluant: nam malos humores ad nobilia membra de scēdere certificant: cum dolores humores fluere porten dant. Cum ergo vulnus maliciosum est: natura quidem debilitatur: humores autem superbiunt ⁊ distemperan tur: ergo nisi ad vulnus fluxerunt: quod ex tumore qui dem certificatur per totum corpus diffusi: spasmos ⁊ te tanos ⁊ maniam faciunt. Laxa quidem ⁊ fluentia vul nera bona sunt: cruda vero ⁊ dura ⁊ indigesta mala. In his autem vulneribus medici multum falluntur stringē tes fluentia frigida ⁊ sicca: ⁊ stiptica medicina. Dolor autē fit ex locis neruosis: vnde ⁊ medicina calefactoria est exhi benda. 63

Dolores i vulnerib⁹ tumare nō apparente humores ad nobilia mēbra flue re porten dunt.

Cōtra me dicos q in vulnerib⁹ fluētes hu mores sti pticis ⁊ sic cis medici cis strigūt

Non solū intēdit purgationē de locis infirmis: sed materiā p partē oppositā satagit extrahere: quod ex contrario fit. Si ergo in latitudinē fiūt a dextra in sinistrā: vel a sinistra in dextrā fieri innuit: qđ si in ꝓfundi tate fuerit: anteriora retro: posteriora ante medicari oꝫ: vn de hy. Posteriora capitis dolētia: recta vena incisa iuuat.

Scarificatio i sūmitate posterioris cranei in dolorib⁹ oculorum est remediū singulare.

Nos āt m̄ltotiēs sanauim⁹ ide oculorū dolores si abundāt hūores longo tpe effluētes cū scarificatiōe i posteriori pte i. s. cranei posterioris sūmitate. 68

Posteriora capitis dolentia: in fronte recta vena incisa iuuat.

Rigor cū frigore sensualiter incipit. rigor vero ex dorso solet eē maius ꝛ venit magis subito. bene ergo dixit rigores ab his locis incipere: ꝛ marie mulierib⁹: cum frigidiores sint masculis. Rigorē autē illum necesse ē pertingere ad neruorū initiū: qđ i capite eē cōstat. Mucha vero cū sit in dorso necesse est inde pati: ꝛ post cerebrū p eā a quo nucha ꝓcedit: ꝛ exordiū sumit que qꝛ ē mollior ad mutādū ē facilior. Anterior pars corporis nō rigescit: cū cōplexio sua rarior fit: ꝛ ideo fit calidior. testātur h̄ pili exeūtes: quorū generationē in libris de cōplexionibus sufficiēter explanaui. Pili autē raritatē declarant: raritas caliditatem. 69

Rigores mulieribus incipiunt ex lumbis magis ꝛ per dorsuꝫ ad caput ꝛ viris retro magis ꝙ in priori parte corporis: velut cubitorum: coxarum: ꝛ propter cutem raram: declarat vero pilus.

Quartanis habiti nō valde a spasmis apprehēdūtur. Si vero apprehēdātur prius ꝛ superueniat quartana soluuntur.

Pili raritatē raritas caliditateꝫ declarant.

Spasmus ex inanitione acutissim⁹ ē ꝛ mortalis: ꝙ si ex plenitudīe neruosorū mēbrorū cōtingit sicut in epilepticis ꝛ similib⁹ alijs: nō acut⁹ neqꝫ molestus: sicut prior erit: quē hy. hic intēdit: ꝛ huic quartana superueniēs: venire nō pmittit: cū dissoluēs qui etiam iam superuenit. Cuius medicādi duo sunt modi: cū purgationibus vel coctionibus: que vtraqꝫ in quartanis considerātur. purgatio enim cū rigore: coctio vero fit cū calore. 70

Nō duos modos curatōis spasmi d̄ repletione.

Propinqui morti cutis dure: sicce ꝛ ertēse: morituri sunt sine sudore: rare vō ꝛ laxe cum sudore. Prius fit inde: qꝛ oi carēt humiditate: vel si quā habēt non habent in cute. Secūdū quia multam etiam habent illā intra cutem. 71

Quibus circūtēditur cutis dura ꝛ sicca sine sudore finient: quibus vero laxa ꝛ rara cum sudore finient.

Quod hy. hic intēdit oꝫ animaduerti. Uentositas eni coadunata in corpe supra exiens cū eructuatione: vel ifra suo modo vel permanēs intus generat vētris extēsionē: aliquādo ex defectiōe viscerum: aliquādo ex adunatiōe phlegmatū. Huic vētositati icterici sunt contrarij: quia sunt colerici. Si autem icterici ventositatē habent nō tamē erit magna: cū magnus color eā dissoluat.

Duobus mōis tympanites ꝑt a vētositate cāri.

Icterici non valde fiunt inflati.

Finit quinta particula. Incipit sexta. 1

In diuturnis lienterijs oxiremia superueniēs prius nō existens signuꝫ bonum.

Lienteria ē velox exit⁹ cibi ꝛ pot⁹ in eisdē q̄litatib⁹ quib⁹ comesta sunt: q̄ alit breui⁹ diffiniri pōt. Lienteria. n. nihil aliud ē ꝙ̄ ciborū indigestio: qb⁹ egrediētib⁹ nulla mutatio digestiue virtutis in eis inuenit̄ in colore: liquore: odore: immo in nulla q̄litate. Heleni diffiniūt lenitatē: qb⁹ ex v̄bis intellerisse videnṫ: qꝛ ex lenitate intestini huius modi patiūtur: nā ex nimia leuitate: neqꝫ retinētur neqꝫ restringūtur comesta ꝛ bibita. stomachus g̃ ꝛ intestina gꝗd retinet: sua asperitate retinēt tm̄. cōstat igit̄ ꝙ ex lenitate patiūtur. Sꝫ cū antiq laudabilis noīa iposuerunt: i hoc āt nō sunt efferendi ignorātes cōtētiue actiones: cui⁹ natura ē amplecti ꝛ tenere recepta: ꝛ digesta mittere ad iferiora. Sicut āt vesice strāguri: nō tādiu retinet vrinā quoad digerat: ſꝫ v̄l ꝑp grauitatē sui: v̄l ꝑp acumē mittit eā foras: sic cibi ꝛ potus a ventre emittūtur: quod cōe est oibus egredientibus: qđ si heleni intellexissent non sic diffinissent: sed stomachi ꝛ intestinorū defectionem cum comesta stomachum grauent ꝛ intestina. Quandoqꝫ autē fit ex superficie excoriata in interioribus stomachi: ex humorib⁹ acutis: non tamen multum defecta virtute stomachi: qua tamen necesse ē dificere: cibus eni cū ad ea loca deueniat ꝛ noceat qꝛ pungit nō potuit retineri: tunc necesse ē ꝙ exeat sine aliqua digestione: licet appareant quedaꝫ acuta ꝛ pungitiua: quod autem ex lenitate stomachi ꝛ intestinorum est sine aliqua significatione pungitiua erit. Differunt auteꝫ vtraqꝫ quia excoriatio humoribus quiescentibus ꝛ finitis: cito sanatur cum cibarijs stipticis: sed si diu permaneant: ad digestionem saniei se mutari. Sed defectio contentiue virtutis est ex mala complexione: que si perfecte illi membro dominetur dure sanatur: aliquādo ex humoribus inter stomachum ꝛ intestina se claudentibus quorum vnus ex quo. s. oxiremia in principio cum stomachi dominetur frigiditas: q̄ cum elongetur: ꝛ oxiremia finitur: cui⁹ causa est cibi inter stomachum aliquātula mora. Cum ergo passio moreṫ necesse ē stomachus ad retinendū debilitetur. cibo. n. imorante aliquādo incipit digestibilē fieri: sed cū nihil imoreṫ: ꝛ nullo mō in stomacho digeraṫ: nulla q̄litas mutatiōis cibi necessario apparebit: neqꝫ oxiremia icipit nisi phlegma abūdet nimiū inter stomachū ꝛ maxime acidū. Unde nō absolute dixit oxiremiā bonū signū eē ſꝫ in diuturnis lienterijs addidit: qꝛ aliqñ oxiremia i hac passiōe ē a pncipio. vñ ꝛ p̄us nō exñs dixit. Cū. n. hec passio de phlegmate fit frigido ꝛ stōachi refrigeratio: oxiremia nullo tpe cessat cū insepabilis sit huiusmōi passio. Cū g̃ oxiremia nō a pncipio fit liēterie neqꝫ liēteria fit de phlegmate: oxiremia post aliqđ tēpus supueniēte: significaṫ cib⁹ morari i stomacho aliquā diu: necesse ē g̃ vt digeraṫ: qꝛ nā ad suam reuertiṫ actionē. Videṫ mihi in hoc aphorismo mea sufficisse disputatio: cui⁹ fūdamētū q cape voluerit meū librū de v̄tutib⁹ nālib⁹ legere oportuerit: vbi multa signa de v̄tutib⁹ stomachi inueniat: legat quoqꝫ illā pticulā i q̄ significatōes ꝛ accñtia q̄ sc exeūtiū corpora. Dissistrat⁹ tamē i tertia pticula de iuestigatio nib⁹ mētit̄ ē de p̄orib⁹ refragrās a' iquor auctoritatib⁹ i liēteric passiōib⁹: vñ h̄ oꝫ repeti p̄termittēdo v̄ba dissistrati. Liēteriā triplicit̄ diuiserunt antiq. alij. n. disēteria: alia liēteria: alia tēasmos: d̄ h⁹ i passiōis diuersitatē eē antiq i exeūtib⁹ putauerūt diuersi dicētes si aliqđ d̄ sāguis genē exierit: v̄l vnctuosuꝫ v̄l viscosū. cetā vō vētre exeūtia sint digesta atqꝫ cocta vocaṫ disēteria. si āt nihil digestū siue coctū exierit viscositati ꝛ sanguini admixtum lienteriam eē dicunt. Si autem sanguinolentum exierit ꝛ vnctuosum ꝛ aliquantulum digestū tēasmō eē dicūt:

Nō qnid sit lyēteria

Opatio cōtētiue v̄tutis est recepta ꝛ digesta ad inferiora mittere.

Qđ ex lenitate stomachi ꝛ intestinorū est sine aliqua significatiōe pūgitiua erit.

Diuisio lienterie fm oribasium.

hec sũt verba dissistrati. Nescio autem quid hũc coe
gerit vt rem indigestam iungeret cum sãguinis ⁊
viscositatis genere. cũ nullus sibi cõtẽporaneꝰ il-
lud sensisse videat: neq; filomeus neq; Eratheus
neq; alij qui huc usq; ad meũ deuenerũt tẽpus: ne
q; enĩ Origenes ⁊ socij sui: neq; alij priores his.

Nõ dictũ Erathei.

Eratheus enĩ
in libro suo de
morbo, ⁊ cã d̃ cu
ratiõe morbi sapit
Passio inquit
quã sepissime
vocãt aliq dys-
senteriã: quidã
vero lienteriam:
hanc liquidissi-
ma sequitur ege
stio cũ mala q̃li
tate ⁊ spumosita
te ⁊ odoris gra-
uitate: ⁊ post cibũ atq; potũ: veluti egressiõe multa
spumosa ⁊ fetida ẽ. Pararagoras in secũda parti-
cula de accidentibꝰ morbũ sequẽtibus. Qui inq̄t
lienteriã habẽt lenitatẽ intestinorũ ⁊ quãdã lubri
citatẽ necesse ẽ eos pati: maxime cũ sint ieiuni ⁊ his
partibus semp cibus cito egreditur: ⁊ proprietatẽ
huiꝰ passiõis velocitatẽ hanc intẽdit eẽ cibi egredi
entis: ⁊ ablationẽ digestiõis facte velocitatẽ hanc
intẽdit eẽ sꝫ ex velocitate exeũdi indigõnẽ venire.
vnde ego ⁊ alij multi medici cõsentimꝰ nihil aliud
eẽ hãc passionẽ q̃ꝫ indigestionẽ cibi ⁊ potꝰ ⁊ velo-
citatẽ exitus indigestorũ cibi ⁊ potꝰ: ⁊ idẽ ẽt ceteri
intelligũt antiqui. itẽ in libro de passionibꝰ qui di-
cit eẽ hy. de liẽteria inuenit ꝙ in liẽteria cibꝰ subti
lis ⁊ nõ coagulatꝰ sine dolore egreditur: vnde ide
corpus cõsumitur: nõ coagulatũ intelligit indige
stũ. Cõsueuerũt. n. antiqui nõ coagulata dicere: q̃
indigesta sũt: in libro. n. quẽ hy. inuenimꝰ intitula
tũ de regimẽto sanitatis: quẽ tamẽ alij negẽt eẽ hy
pocraticũ: cõfirmãtes eũ eẽ philisdei siue ferutisic
repitur scriptũ. Aliquãdo inueniũtur aliqui a qbꝰ
cibꝰ crudus ⁊ indigestꝰ ⁊ subtilis exit: ⁊ sine dolo-
re nõ ꝑ aliã passionẽ sicut lienteria venit hi oẽs
Dissistrato fuerunt anteriores: posteriores vero mľ
ti successerũt quos dissistratꝰ fatetur se vidisse ⁊ con
cordãt in liẽterie passiõe. Nescimꝰ ergo vnde dissi-
stratus tale quid dixisse coactꝰ sit vt ⁊ anterioribus
suis obuiaret: ⁊ posterioribꝰ mẽtiẽs liẽteriam existe
re cũ re indigesta: cũ sanguine mixta diceret. 2

Nõ dictũ praxagore.

Secũdũ p priam opinionẽ dicit qd sit lyẽteria.

Quibus nares hu
mide naturaliter
⁊ semẽ humidũ
cito infirmãtur: quibus ve
ro cõtraria salubrius.

In diuturnis dys
senterijs abstinen
tia malũ ⁊ cũ fe
bre peius.

Quibꝰ cõplexio naturaliter est siccior nulla
res sensualis ad nares fluit ex cerebro: neq;
in cute eorũ apparet sudor. supfluitas ergo
eorũ subtiliata cum purgatione emittit illa que a
medicis occulta vocat. Sꝫ quorũ cõplexio natura
liter ẽ humidior maximã corporibꝰ emittũt abun-
dantiã: ⁊ maxie a cerebro cuiꝰ sba ⁊ nã sbalit ẽ frigi
dorũ. horũ ẽt semẽ humidiꝰ ẽ ⁊ liq̄dius ⁊ frigidiꝰ
sicut ecõuerso in siccioribꝰ aquositas cõsumit ⁊ se-
men exiccatur. Quorũ ergo cõplexio totius corpo-
ris vel ẽt cerebri humidior fuerit sanitatẽ eẽ corru
ptã cõstabit: cũ ex parua occasione eis veniãt catar
ri. Si aũt humores illi a faucibꝰ ad inferiora descẽ
derint nocẽt gutturi: cãnalibꝰ pulmonis meri sto-
machi ⁊ mẽbris alijs vñ necesse ẽ tussim incidant
anhelitum: squinantiam: indigestibilem corrupte
lam ⁊ aliquando diariã: ⁊ si salsa fuerit ⁊ fluida: etiã
dysenteriã: qd̃ hy. mõstrauit i pitonaerethoncheida
ton. i. in libro de aere ⁊ aq̃ ⁊ regiõibꝰ 3

Signa cõplexiõis sicce.

Cõplerio corpis siue crebri hũidi sanitatẽ corruptã esse significat.

Dysenteria nascitur ex humoribus calidis si
cut diximꝰ intestina excoriãtibꝰ. Excoriatio
vo i supficie itestinoꝝ ẽ i pncipio: q̃ cũ diutiꝰ durat magis
pcauat: ⁊ efficit vlnera. vñ stõachus ex colligãtia itestinoꝝ
patit: ⁊ i augmẽtatõe morbi patit os stõachi. vñ oꝫ abstinẽ
tiã seq: q̃ ab initio succedit huic morbo ꝑ hũores ex epate
ad stomachũ reflexos: q cũ de colericis sint generibꝰ maxie
corrũpũt itestia: cũ hi ẽt ascẽderit supiora inatãt stomacho:
⁊ ide fit cã abstinẽtie ex
colligãtia itestini: ⁊ per
abstinẽtiã aufert q̃dam
actio nãlis. s. nutritio:
sine q̃ vita nullatenus
põt regi: q̃ cũ diu pmã-
serit duo necesse ẽ itelli-
gi vel vt fiant saniosa
vulnera vľ maxia ina-
scant apata. Cum ãt h
euenerit ⁊ stomachus ex
vicinitate patiat itesti
ni pculdubio ifirmꝰ pi
clitari icipit. 4

Quõ deiectio appetitus in pñcipio dysẽterie fit.

Propt̃ abstinẽtiã aufertur actio vtuꝫ nutritiue sine q̃ vita nullatenꝰ potest regi.

Circũfluẽtia vlce
ra male consuetu
dinis malum.

Dolores in lateri
bus ⁊ pectoribꝰ
⁊ in aliis corporis
partibus si multum dif-
ferunt ad discernendum
malum.

Cum pilos cadere videris a locis vulnera circũdan
tibus: mali hũores inesse videnẗ: maleq; corro-
siones: ⁊ pruritus in vulneribꝰ huiusmõi q ex ne
cessitate nõ permittũt vlnera sanari. 5

Quid casus capillorũ in vulneribus significet:

Oportet dña cognoscat dolorũ in latere existẽtiũ ⁊
pectoribꝰ, ⁊ i alijs partibꝰ corpis. Dolorũ loca non
solũ sũt intelligẽda: sꝫ ⁊ coꝝ quãtitas: quoꝝ sciẽtia
ẽ necessaria q̃si ĩfirmitatis future ⁊ exinde medicinãdi pro
nostica. Si. n. costis magnꝰ dolor inascatur: ⁊ q̃si ad furcu
las dirigat: vel subtus hypocũdria descẽdat tria significat
cũ passionẽ h eẽ sit ipossibile sine pellicularũ costarũ passio-
ne: ⁊ qꝛ passio molesta sit ⁊ piculosa: ⁊ fortis adhibenda sit
medicina. Si g̊ passio ascẽderit ad furculas phlebotomia
ẽ necessaria. Si descẽdat ad diaphragma: pharmacia erit
dãda: sicut in pitonoxomatõ. i. in libro regis acutorũ testa
tur hy. Si dolor sit paruus ⁊ q̃si pũctura q̃lis solet euenire
in costis: nõ ascẽdẽs ad furculas neq; descẽdẽs sub hypo
cõdria: passionẽ in carnosis locis costarũ eẽ significat: non
molesta neq; fortis medicina dãda ẽ. hoc ãt mõ singulorũ
cõsiderãtur dolores mẽbroꝝ ⁊ magnitudines eorũ. Simi
liter si apostemata sint in pessimis locis dolores erũt gra-
ues sicut hy. testat i epidimia: graue põdus portare timẽs
in dolorosis locis. Cu vero passio in ceteris ẽ partibꝰ. dolor
renũ subsequit acutus: ꝙ in ceteris dixit partibꝰ pelliculas
circũdãtes singulos renes: venas quoq; ⁊ renũ arterias: ⁊
cõcauitatẽ eorũ intendit: ⁊ ẽt portã vnde vrina exit. Item
ẽt de epate intellexit in cuiꝰ carnosis partibꝰ si dolor sit erit
grauis. si aũt in pelliculis suis siue inuenit: acutꝰ erit do-
lor. Quãtitas acuminis doloꝝ ꝺꝫ mãꝫ erit faciẽtiũ hũoꝝ. si
enĩ hũor sit colericꝰ acutissimꝰ erit dolor: silr̃ si grossa sit vẽ
tositas nõ hñs vñ exeat. Si ãt sit mã phlegmatica: molli
or erit dolor. nõ g̊ ex q̃ꝫtitate doloris sola q̃litas itelligit si. i
sꝫ ẽt q̃ꝫdiu debeat imorari. Si ãt hy. ad h itẽdit vt pitidos
nos reddat de q̃ꝫtitate vniuscuiusq; doloris: ad h nr̃a suffi
cit disputatio. Si vo nõ solũ diuersã q̃ꝫtitatẽ doloꝝ sꝫ aliq̃
inuestigãdũ inuenit: vt. s. itelligeremꝰ q̃le mẽbꝝ sit vtiliꝰ ⁊ q̃
le inutiliꝰ: ⁊ q̃le nobiliꝰ: ⁊ q̃le ad piculũ pclĩuiꝰ: ac si dicẽt. nõ
sufficit sola iuestigatio q̃ꝫtitatꝫ doloris i diuersis locis: nꝫ si i
eisdẽ dolor vnꝰ ⁊ nõ multiplicit sit. vt si origenes patiat i la
tere ⁊ i eodẽ die diogenes patiat i eadẽ pte: nõ d̃bemꝰ eq̃les
dolores itelligẽ: sꝫ si sint similes vľ differẽtes oꝫ iuestigari
h ãt duobꝰ mõis iuenit: vľ ex q̃litate doloris: vľ ex q̃ꝫtitate
fortitudis q̃litate doloris si pũgitiuꝰ sit dolor ⁊ iflatiuꝰ gra
uatiuus: corrosiuꝰ: sẽpitnꝰ. i. ꝯtinuꝰ vľ idutiosus: eq̃lis vľ
diuersus: q̃ꝫtitate fortitudis plꝰ vľ minꝰ oꝫ itelligẽ qd̃ itẽdi
mꝰ cũ q̃ꝫtitatẽ magni doloris diximꝰ. Cõsueuerũt. n medi
ci rẽ fortiorẽ appellare maiorẽ ⁊ si nõ ptineat ad q̃ꝫtitatẽ sꝫ
ad q̃litatẽ: dicũt. n. febrẽ magnã vľ puã: cũ febris nihil ali
ud sit q̃ꝫ calor: nõ g̊ mirãdũ si dolorẽ fortiorẽ vel maiorẽ di
cãt eẽ neq; si dicãt rẽ diuersã in qualitate minorem eẽ vel

Si doloꝝ loca nõ solum sunt a nobis scita sꝫ ⁊ eorũ quantitas futurã ifirmitatem ⁊ medicinã applicãdã melius pnosticaremus.

Quãtitas acuminis doloꝝ ꝺm mãꝫ hũoꝝ eos facientium erit.

Nõ solum doloris q̃ntitas sed ẽt q̃litas similitudo ⁊ dña ẽ a nobis iuestigãda.

Consuetudo ãtiquorũ medicorũ fuit non quãta quãta appellar

maiorem volentes differre gravitatem in dolore pungente: & similibus. 6

Passionẽ in renibus vel vesica sanari durũ ẽ in senib⁹: cũ nunq̃ꝫ deficiat actio horũ mẽbrorũ: & mẽbris patientib⁹ ges necessaria sit vt sanent̃. Item ad sanãdũ dura: q2 hic trãsit humorũ acutorũ superfluitas que cũ per aliquẽ locũ trãseãt vulnera ibi renouãt & magnificãt: q̃ passio in seniorib⁹ induratur: q2 etas eorũ declinat sicut alibi dixit hy. Senes his passionib⁹ cõmoriuntur. 7

Mẽbris patiẽtibus ges necessaria est vt sanentur.

Nephretici & circa vesicã dolores laboriose sanãtur in febribus.

Superiores hic intelligim⁹ nõ ex mẽbrorũ longitudinẽ: sed poti⁹ profunditate. hec autem loca ab helenis vocantur perituba. i. a pelliculis vẽtris ad exteriora hoc intẽdit cum superiores dixit. Quod aũt intra pelliculas nascitur. i. in intestinis & stomacho intellexit: vbi nõ superiores fortiores eẽ dixit: & bene cum dolores his locis innascentes fortiores sint & maiores. 8

Dolores q in intestinis & stomacho fiũt fortiores sũt & maiores his qui in supiorib⁹.

Dolores & tumores secũdũ ventrem existentes: superiores quidẽ leniores: iferiores fortiores.

Hydropicis q̃ vulnera in corpore nascuntur non facile sanãtur.

Hypo. in li. de vulneribus. Uulnera inqt si nõ pſecte siccãtur: nõ sanãtur. In hydropicorũ ãt corporib⁹ pp abundãtiã humiditatũ ipossibile eẽ videtur. 9

Nõ differentiã q̃ reperit̃ inter mẽbra diuisiõis pustularũ hic posite.

Late pustule non valde pruriginose sunt.

Caput doleñti vel circũdolenti: sanies aut aqua aut sãguis defluẽs secũdũ aures & nares soluunt egritudines.

Melacholicis & freneticis emorroides inate sunt.

Pustule vniuersaliter sunt duplices. quedã eniꝫ de foris sũt. alie vt acute forme: & alie late in fundo: sꝫ sursũ nõ ascẽdũt: alte & acute calidioris sũt materie: late vo & nõ sursũ ascẽdẽtes frigidiores: & inde duabus de causis non pruriẽtes cũ vel late sint: vel non acuti humoris. 10

In multis locis de hoc dolore iã disputaui. vnde si nõ subtiliter indagemus: & non sicut alij arbitremur: q2 si soluꝫ his de causis egritudo soluitur: nõ subtiliter & vtiliter procedemus. hy. n. absolute dixit. Si sanies vel aqua ex auribus vel naribus effluat: egritudinẽ soluũt. Nos aũt intelligere debem⁹ si ex apate caput doluerit: sanguineo vel alijs humoribus crudis coadunatis: q si crepuerint: & humores per hec loca effluxerint: egritudo soluitur sicut dixit. Sed si dolores ex grossi ventositate inflatiua: vel ex co. ru. capitis pungitiua: vel ex pessimis vulnerib⁹ siue alijs apatibus: sanitas aliter pſequit̃. 11

Emorroides nõ solũ secũdũ purgationem soluunt has egritudines: sed ẽt secũdũ humorũ purgatorum qualitatem: vt si fuerit quid nigrum melancholicis humoribus mixtum qui sunt in sanguine sicut in vino fex. nõ ergo mirãdũ si melancholia & phrenesis sanẽtur per emorroidas. 12

Ex quacũqꝫ humoris melancolici purgatõe phrenetici & melãcolici liberantur.

Emorroides impossibile est esse sine oris venarũ apertione in ano: per quas propter multitudinem & grossiciẽ sanguinis per melancholicas & sanguinis feces expellit quas si strinxerit ne per ora venarũ exeãt in epate dura nascuntur apostemata: magnitudine & grossicie sua epar aggrauantia: & calorem eius extinguentia: sicut si paruo igni multa ligna aggregentur: subito suffocat̃.

Cũ aũt sanguis non nisi de calore naturali fit: calore naturali extincto: necesse ẽ sanguinẽ nõ generari hydropisis vero nõ efficitur nisi cum sanguis non generet̃: quã materiã si epar expellere nõ possit a se vel a venis: vene pulmonis crepantur & ptisis efficitur. Bene ergo dixit: de emorroidib⁹ multꝫ vnaꝫ debere remanere: per quã mã illa possit euacuari: maxime si ãtea solita fuerit purgari ide. 13

Cũ sãguis nõ nisi de calore nãli fit: calore naturali extincto necesse ẽ sanguineꝫ nõ generari.

Emorroidas sanãti antiquas si nõ vna fuerit relicta: periculũ ẽ fieri hydropem: aut ptisim: aut maniam.

Singultu habito sternutatio superueniẽs soluit egritudinem.

Singultus vt dixi de plenitudine & inanitione fit: & maxie de plenitudie: q cũ venerit necessari⁹ est fortꝫ mot⁹ quo hũiditas illa expelli possit. h ãt mot⁹ i sternutatiõe inuenitur. Singult⁹ ãt plurimũ ex plenitudine fieri odpre hendit̃ ex pueris q cũ sp cibis impleãtur neqꝫ sibi caueãt ex frigorib⁹ fit eis assidu⁹. frigor. n. neruosa 3bit loca ad dissoluẽdã oẽꝫ hũiditatẽ vl̃ superfluitatem & inde singult⁹ fit. 14

Singult⁹ plurimuꝫ ex plenitudie fieri de pꝛebeudit̃ ex pueris.

Ab hydrope habito secundũ venas in ventrẽ aq̃ fluente solutio fit.

Diaria hito diuturna spõtaneus vomitus superueniẽs soluit egritudinẽ.

Pleuritide habito: at perip emonia diaria superueniẽs: malum.

In oculis patientem diaria accipi bonum.

Hec significatio i spõtaneis purgatiõib⁹ valet q2 sꝫ hy. nulla medicia idiget. si. n. medicinã adhibeas iã nõ erit spõtanea. 15

Altera significatio spõtanee purgatõis q̃ ex actiõe ẽ nãe. Dat g hy. auctẽ medico q̃ vtilis ẽ ad mãꝫ exhẽdã in 3ria loca. 16

Nõ q nobis quandoqꝫ lꝫ materiã p 3ria loca exhere.

Non ẽ itẽtio sua q ex sola mẽbrorũ cõcolligantia harũ passionũ sint accñtia. intẽdit ergo potius ad fortitudinẽ & magnitudinẽ passionũ. Epar vo singultũ patitur: eo q ori stomachi vicinatur: similit̃ & tussim pp colligãtiã spiritus insp̃i. Ex his aũt ṽbis hy. mõstrauit q cõsuetudinariũ fuerit. nõ. n. dixit q p pleuresiꝫ vel peri plemoniã habuerit: sꝫ q ab his supat⁹ fuerit & bene Si ãt h supuenerit: & diaria supuenerit: malum signũ erit. Cã. n. ẽ diarie cũ epar sibi cibũ sꝫ q oꝫ nõ põt trahere & i sanguinẽ mutare. aliqñ ãt ex corruptiõe ẽ stomachi cibũ itra se corrũpẽtis. q si piplemonia vel pleuresis parue sint: pñt qdẽ diaria supueniẽte solui: marie si parua cã & pñs fuerit. vnde oꝫ medicũ studiosũ eẽ vt nõ aliqd absolute dicat: si accidẽtia q̃ dicit nõ ex presentibus sint cãis: sic diaria in loco hoc fuit: nec pp̃ter cibũ vel potũ cõtigerint: sꝫ ex eẽntia morbi. Significatiões. n. suis sp debẽt iũgi significatis. 17

Nota hic cãs diarie:

Oꝫ medicum studio sum eẽ ne aliqd absolute dicat.

Hic aphorism⁹ ante ẽ explanat⁹. Nõ ãt diariã hic laudauit: sꝫ ppẽ spõtaneitatẽ: vnde fit q medic⁹ quilibet auctorizare oꝫ: sic medicos nostri tẽporis videm⁹ faciẽtes in oculorum passiõib⁹ clysteri vel pharmacia medicãtes. 18

Significatiões enim suis sp debẽt iungi significat̃.

Mortale quāquā mortē presentē innuit quandoqꝫ mortꝭ signū eē solet.

Quod mortale dixit in multis locis mortē presentē portendere innuit: in multis signū solet esse mortis: sed in hoc loco nō mōstrauit quod horū intellexerit. Cordis tamē incisio mortale ē sine dubio: ceterorum vō mēbrorum non necessario: nisi cum magna ⁊ perforans fuerit incisio. Quis autē scit si non hy. hꝯ intēdit incisionē vesice magnā ⁊ perforātē vsqꝫ in cōcauitatē: ⁊ similiter in ceteris. Quod si huiusmodi fuerit: īpossibile ē eam consolidari. Itē contingit ⁊ ī neruosis locis diaphragmaticis ⁊ subtilis intestini. De stomacho multi discordāt. alij dicūt si retro in cōcauitatē incisus fuerit possibile est saluū fieri ⁊ non solū sic sꝫ ēt si incisus fuerit: vt sui appareāt anguli in quo medicinādo errāt illi q libros fecerūt de vulnerib⁹ suis mortiferis.

Vesicam incisam aut cerebrum: aut cor: aut diaphragma: aut epar: aut ventrē aut renes: aut intestinorꝫ aliquod graciliū mortale

Quādo incisū fuerit os aut cartilago: aut neruus: aut maxille tenues: aut preputium: neqꝫ crescit: neqꝫ conglutinatur.

Si in ventrem sāguis effundatur preter naturaꝫ necesse in saniem conuerti.

Maniacis: emorroidibus: aut varicibus innatis ma-

Cur āt cordis ⁊ diafragmatꝭ incisiōes nō solidantur nō.

Cur āt horū incisiones nō solidentꝰ dicēdū ē. Cordis ⁊ diaphragmatis incisiones non solidātur: q꜠ semꝑ mouentur vesice q꜠ ē neruosa sꝫ subtilis: ⁊ sine sanguine: q̄ tamē sanatur cū ad expellendū lapidē incidit: q꜠ collū ei⁹ carnosum eē videtur. Epar si incidatꝰ sanguinis fluxus seqtur: patiētes ergo moriūtur anteq̄ꝫ solidētur quod fit cū vene, incise sunt idē arbitror verū dicere: dicētes posse sanari cū incisio intra cōcaua nō fit: ⁊ quidā dicūt ei⁹ extremitates q̄si digitos eminētes posse incidi ⁊ īde sanari. Incisionē quoqꝫ cerebri, multotiēs vidi sanari. semel. n. vidi in nubia in ciuitate samari quēdā magne ⁊ cōcaue incisū cerebrū hre: ⁊ tn̄ mortem euadere: qđ contingit rarissime. Qui ergo dicunt incisionē magnā ⁊ perforātē eē mortalē veri sunt.

Si cerebri icisio vsqꝫ ad vēticulos ꝑtigat proculdubio ē̄ mortalis.

si. n. pertingat vsqꝫ ad vēticulos cerebri proculdubio ē mortalis. Subtile intestinū ⁊ stomachus q꜠ carnosa sunt. incisa nō tamē cōcaua possunt consolidari: sed si ad cōcauitatē incisio peruenerit vix vel rarissime possunt sanari: idē ⁊ in renibus contigit: q nō solū his de causis sūt incurabiles: sꝫ qa his sicut exteriorib⁹ mēbris nō p̄t apponi medicina. 19

Nulli dubiū ossa, et cartilaginē nō crescere quadā sui ꝑte amissa

Quid dixit: nō crescit: nō ad tātā exire eē̄ntiā intēdit. Cōglutinatur cū extremitates inuiscētur. Nulli aūt dubiū ossa ⁊ cartilaginē nō crescere amissa quadā sui parte. In hoc autem discordantur: q꜠ inuiscentꝰ ⁊ coniūguntur. Quidā enī asserūt videri palā ossa fracta inuiscari ⁊ solidari: sed videntur eē decepti: certificatur eniꝫ ꝙ ī quibusdā aīalibus ossa fracta solidentur: ⁊ tandem si sponte moriuntur vel occidantur ossium fracturā circūdedisse corpusculū quoddā subtile quasi ligamētum inuenim⁹: ꝙ si paulatim euellatur fractura neqꝫ solida neqꝫ iuncta reperietur. Alij tamē in alijs mēbris horū repugnāt experimētis dicētes crescere: sed nō cōsolidari. crescere aūt vbi debēt ēt solidari. Sx ego nec vidi nec audiui carnē crescere in his locis: nec vbi scissura ⁊ incisio fuerit. aliud enī scissura aliud incisio ē. incisio enī ē perforans vsqꝫ ad olia latera. hāc hy. dixit nō posse solidari. Cā q꜠ loca sunt neruosa ⁊ subtilia: neqꝫ tātū propter hoc: sed q꜠ sūt separata magno spacio. 20

Nō̄ tāꝫ q̄re mēbra ista incisa nō possūt crescere neqꝫ ꝯsolidari.

Hic aphorism⁹ diuersimode in libris inuenitꝰ. In alijs eniꝫ si sanguis in spaciū effundatur et omne spaciū ventris hic intē ditur quorūꝫ firmatur intellectus per hoc ga preter naturā subinfertur. vnde intēditur ꝙ sanguis a loco in quo ē effluit ad spacium vbi non eē assueuit: aliquādo venas exit: ⁊ ad spacium inter venas currit. ꝙ dixit necessario facere saniē quandam saniei videtur intellexisse spēm qua sanguis suaꝫ exiuit naturam ⁊ bene. Si enim sanguis locum suum naturaleꝫ exierit non in sua natura permanebit: sed siue in saniem mutabitur siue in nigredinem. Aliquando cum effluat ad spaciosissima loca non sibi naturalia aliqđ huiusmodi necesse est vt faciat. 21

Si. n. sanguis sunꝫ locuꝫ nālē exierit non in sua natura permanebit.

nic solutio fit.

Quibuscūqꝫ dolores a dorso in cubito s transcunt phlebotomia soluit.

Si timor ⁊ pusillanimitas multū habeant tempus habenteꝫ melancholicū perficit.

Intestinorū si incidatur aliquod gracilium nō conglutinatur.

Herisipilam extrisecus factam: intus cōuerti non bonum: intrinsecus vero extra bonum.

Quia enim natura humores maniam generantes expellit ad membra minus q̄ꝫ cerebrum nobilia: ⁊ hꝯ fit cum humores melancholici sunt ⁊ grossi: necesse est vt per varices ⁊ emorroidas emittat vnde soluatꝰ mania ⁊ cerebro oportet. 22

Loco doloris collectio inuenitur in alijs libris: q̄ dolorem facit ⁊ est vtilis. impossibile enim est ad lacertos ⁊ neruosos locos ⁊ carnosos hanc descendere ⁊ dolorem non facere. Alij libri habent: dolores aliquando a dorso se mouent quia materia a loco ad locum effluit. aliquando vero sanies: maxime cum inflatiua sit ventositas ⁊ grossa. oportet ergo purgari materiā ab interiori cubito per phlebotomiam: quod hypo. monstrauit cuꝫ dixit. Huiusmodi per loca congrua purgari conuenit: ⁊ si in hoc loco collectionem intellexerit tunc dolor descendens a dorso ad cubitū propter collectionem fit: non quia essentialiter loca carnosa ⁊ lacertosa doloris sint materia: vnde etiā phlebotomia valet propter communē totius corporis purgationem. 23

Phlebotomia ē cōis totius corporis purgatio.

Si aliquis timorem ⁊ pusillanimitatem sine manifesta occasione patitur: oportet melācholiam venturam suspicemur: ⁊ si hec accidentia non diu morentur ꝙ si horū ab initio certa cā fuerit ⁊ morentur similiter maniaci efficiuntur. multos enim in has passiōes cecidisse vidim⁹ ꝓpter irā: odiū: tristitiam: que sue initiū passionis fuerūt: marie tamē his quorū corpa apparata sunt passionibus huiusmodi. 24

Signum ꝓnosticuꝫ future melācolie nō

Non videtꝰ mihi hic aphorismū hūc repetere cū superius hy. iā premisit eū: vbi de incisiōe vesice ⁊ ceterorū mēbroruꝫ dixit: ibi ipsum fuimus interpretari: nō ego mihi videtꝰ opus eē repeti. 25

Non hic de sola oꝫ intelligi herisipila: sꝫ de oī passione ab interiorib⁹ mēbris nobilib⁹ ad ignobilia exteriora se mutāte: qđ si fiat ecōtrario vt ab extrinsecus intꝰ cōuertātur malū. Sꝫ videm⁹ hy. multa in hoc libro nominantem ad similitudinē et aliorū multorum auctoritatē. Quod autē introduxit experimēto approbandi innuit et apertum est rationi. 26

Cōe. n. est oī passioni ab exteriorib⁹ ad interiora se mutāte malā̄ significatꝰ, e꜠ vo bonuꝫ

Q Uibuslibet alijs permitto inuestigare hunc apho
risimum: qui ad plurimos alios auctorizandos in
troducitur: siue hy. fecerit eum: siue quilibet alius
posuerit. Ego tamē sic inde dico. Materia vnde nascitur
causon ē intra venas ⁊ arterias: que si mutet ad neruos in
primis fit inde tremor: ⁊ ex neruorū passionibꝰ cerebrum
qđ eorū ē fundamētum
cōpatitur: ⁊ sic necessa-
rio fit alienatio. palā er
go ē q: si materia a ve-
nis ⁊ arterijs ad ner-
uos se mutauerit causō
soluit. Sz lᵭ hy. non as
sueuit: cū. n. ex acciden-
tibus passionē sequēti
bus solui dixerit: perfe-
ctā salutē intēdit. hoc ḡ
si causon soluit: passio
alia que nō minꝰ pericu
losa ē incurritur. 27

Mā vnde nascit causon ē intra venas ⁊ arterias.

Q Uibuscunqꝫ i cau
lone tremores fi-
unt alienatio sol-
uit.

Q Uicunqꝫ empi-
ci aut hydropici
vruntur: aut in-
ciduntur: his effluente sa
nie aut aqua multa ⁊ re-
pente omnino pereunt.

E Unuchi non po-
dagrizāt neqꝫ cal
ui fiunt.

M Ulier nō poda-
grizat si mēstrua
nō defecerūt i ea.

P Uer nō podagri
zat ante aphrodi
siam.

D Olores oculoruz
meri potio aut la
uacrum aut pyria
aut phlebotomia aut far
macia soluit.

H Ypocras cōsue
uit vocare em-
picos habētes
saniē in spacio inter pectus ⁊ pulmonē. Quomodo incen
di debeāt mōstrauit in libro cuius initiū ē: Si vene pul-
monis: quē alij intitulauerūt de empicis. Quibꝰ non ē vti
lis incēsio: nisi multo laborēt empimate ⁊ magno: ⁊ qbꝰ
eū screatu desperat curatio: hi magnā angustiā patiuntur
spūs: q: spatiū pectoris maxie eis constringitur: vnde ad
incensionē coguntur. Hydropicos vero cōsueuerūt medi-
ci incidere plus ꝙ incēdere. Hy. in his incisionē vel incen
sionē qualēcūqꝫ subitā intēdit purgationē. Utrunqꝫ autē
cauere innuit q: futurū nō protēdit ad bonū. Erasistratus
maius quoddā dixit de hydropicis: q: multos vidit subi
ta ⁊ multa purgatiōe mori: subito arreptos febri: quod de
ceteris mēbris sicut ⁊ pectore pōt intelligi. magno. n. apo
stemate innato ⁊ incēso: sanine vero effluēte subito: molestū
ē: q: subito incidūt subtilitates ⁊ virtutes: defectiones: et
vix postea ad se redeūt. Quod fieri ideo in empicis arbi-
tror q: ora venarū aperiūtur cū sanies in locis illis extēda
tur: aut ꝓpter acumē sui quod interdū ibi steterit ꝗsi opila
tionē faciēs. Cū aūt subito exierit ora venarū aperuit: ⁊ mlᵗ
tū spiritū emittit: vnde cā fit defectionis. In hydropicis
vero non hec sola cā fuit cū ibi redūdet aqua: vēter quasi gra
uitatē duri apostematis portat qđ est in epate: qđ si subito
exeat aggrauatur inferius epar: ⁊ secū trahit diaphragma:
cetera pectoris viscera. 28

Quibus sit vtilis incēsio.

Incisio est magis conueniēs in hydropicis ꝙ incisio.

Cā q̄re subita ⁊ multa purgatō in hydropicis facta sit mala.

I Ncisio testiculorū in eunuchis assimilat eos femi
nis. sic. n. femīe nō caluescūt cā sue hūiditatꝫ sic nec
eunuchi. Podagra dixit: q: ita erat i tpe suo eos nō
podagrari: sꝫ hodie eis nō euenit: q: huiꝰ tpis filij viuūt in
suauitate luxuria ⁊ gulositate. hy. sic itēdit vt oībꝰ podagri
cis pedes nālit sint defecti: sicut i epilepsie apparat cerebrū
deficit. Sz neqꝫ tn̄ his necessario hec passio euenit si nō in
dieta peccauerit: nō ḡ fiūt podagrici: nisi cū ad pedes eorū
hūores descēderint: q si nō fluerēt neqꝫ crescerēt: passio hec
nō fieret. Nimia ḡ qes vel exercitia huic passioni sūt no-
citura. Nocet ⁊ forte vinū ⁊ multū: maxie si precesserit satu
ritatē cibi. si. n. tūc bibatur cito nerui inde feriūtur. nocet ⁊
coitus. Sz in tpe hy. hi fuerūt rari: regimēto ⁊ bona dieta
hoc faciētibꝰ: ⁊ ex cōtinētia sm corporū sufficientias. Quia
ergo nostri tpis hoīes ad delectationē fuerūt decliues: iccir-
co podagrici fiūt inumeri: vtpote nimiū exercitati: ⁊ mādu
cātes plus ꝙ digerere possint: ⁊ vino inebriati: ⁊ q: forte vi
nū bibūt ieiuni: ⁊ abūdātes in coitu: ꝙ si nō inciderēt hec
oīa simul sꝫ duo vlꝰ plura: fiunt tamē inde nocitura. Licet
eni eunuchi nr̄is ꝑibꝰ nō coeāt: podagrici tn̄ fiūt ex nimia
delectatiōe ⁊ gulositate: q̄cūqꝫ dicta sūt de podagra: itelligē
da sūt vt de artetica: cū ꝑus fiūt podagrici: post artetici. Ex
hereditate ēt podagra comitatur. Sperma. n. q: maculatū
fuit. necessarios pedes filiorū debilitat passione duplicata
ex parētū causa ⁊ ex sui culpa. 29

Incisio testiculoruz ī eunuchis assilat eos femis.

Nimia qes exercitia ⁊ fortia vina ⁊ multa podagricis nocent.

Cā q̄re tēpore Gal. podagrici fiūt inumeri.

C Ontingit ergo nō podagrari si mulier pur
getur cū mēstruis. Ego in aphorismo pre
cedēti podagrā nō esse ex sola neruorū de
fectione monstraui nisi humores ad pedes cucur-
rerint: quod verum fuit tpe hy. mulieribus poda
gram non con-
tingere nisi men
struis deficien-
tibus: sed tamē
nostris euenit tē
poribus men-
struis etiā veni
entibus: q: ma
le dietātibꝰ: mlᵗ
tis tamen quia
mēstrua nō ve-
niāt ordie suo.
paucis tn̄ ꝑꝑ ma
lam dietam eue
nit. 30.

Propter malā dietā podagrizant mulieres licꝫ frequētius ꝓpter menstruorū defectū.

Q Uibꝰ est
fortis cau
sa i generāda podagra qđ manifestat ex vbis de eu
nuchis precedētibꝰ: sed cū eunuchos podagricos
eē viderim pueros me nunꝙ̄ vidisse memini ni
si aliquādo tumorē in genibus de nimijs suis gu
lositatibus. 31

Puerū podagricum nunꝙ̄ vidisse meminit gal.

Q Uod hic dixit hy. experimentis non ratio
ne attendit. non enim mirandum ē si bal-
neis vtentibus oculorum dolor soluitur: aut si alte
ri vinum interdictum iuuatiuum fuerit ⁊ abstine
re non iuuerit: post vero nimia illectus delectatio
ne bibentem adiuuerit: ⁊ multa huiusmodi que in
libris suis scripserunt non bene medici determi-
nantes. Itidem hic hypo. fecit nominans quomo
do ⁊ vbi res iuuerit: ⁊ nullam inde reddens ratio
nem: nisi ꝙ dolorem iuuerit experimento diffini-
ens. Mihi quoqꝫ idem contingit: vnde credo hy-
pocrati ⁊ expertus comperi. vidi enim quosdaz
iuuare vinum experimento: quosdam vero balne
um. Nunꝙ̄ autem hy. scriberet nisi prius visuali-
ter certificaretur. Sed ego nullum vidi magistro-
rum tuorum qui tale quid fecerit. Sed post horuz
rationes inuestigaui: ꝙ cum certificauerim in do-
loribus oculorum operari cepi. Lauacrum vero in
primis expertus sum. Medicus quidam Rome
fuerat qui quēdam phlebotomauerat in die a pas-
sione secūda ⁊ bene. post hec omnia subueni ego cuz
medicina sibi experimentata propter calidū apo-
stema: quod in oculo habuerat: cuius dolor interpo
labat: sed cū eū accipiebat: maximꝰ quidē erat: q:
calidissimos humores cito ad oculos venire sentie
bat: qbꝰ ab oculis exeuntibꝰ oculoꝝ dolor mitigaba
tur: nō tamē oīno extinguebat: quinta die tota. do
lor nō cessauit: sꝫ potiꝰ creuit: vn̄ patiēs me vocari
p̄cepit. Inueni āt astātes sibi duos medicos melio
res oculorū: q i hac arte rome valuerūt: hi q̄dā colly
ria fecerūt solidatiua ⁊ doloris mitigatoria: q̄le il-
lud ē i quo cerusa ītrat lota: amidūqꝫ ⁊ opiū ab oculᵗ
expellētia ad eos cōfluētia: ⁊ sensualr dolorē mor
tificātia. Ego tamē medicamia ista nunꝙ̄ laudaui
nō. n. repugnāt hūoribꝰ ad oculos currētibꝰ si sint
fortia: sꝫ potiꝰ cogūt exire foras. Si ḡ effluētia sint
acuta vulnerant: ⁊ corrodūt vueā oculoꝝ tunicā. si
āt mlᵗta sint extēdūt ⁊ scindūt eā. Cū ḡ medicamia
nō tātā viꝫ habeāt vt acuta illa obdormire faciant
itollerabilr dolorē augmētāt: ꝙ si adeo collyria sint
fortia totū dolorē emittētia spūi visibili nocent vt
post sanitatē apat visus defecerit ⁊ grossities ⁊ du
rities in pāniculis eorū supsit. Rōnabilr āt hoc

Nūꝙ̄ hy. aliqd scriberet nisi ꝑus visualr certificaret.

De quodā vsitato collyrio quem Gal. nūꝙ̄ laudauit.

discernẽs ⁊ multũ ⁊ acutũ humorem ad oculos venire sentiens. incepi primũ calefactionẽ facere vt magis possem passionem tentare ⁊ certificare. consuetudo enĩ ẽ calefactionis dolorẽ mitigare aliquã diu ⁊ post alios humores ad dolẽtia loca adducere: quia virtute humores primos dissoluẽte dissoluũtur ⁊ alij de prioribus locis. cũ ergo aqua calida ⁊ spongia deferretur subintulit infirmus. Multotiens inqt dñe hoc vsus sũ medicamine. ⁊ ego ei. Quid hoc tibi fecit. Dolorẽ inquit mitigat: sed paulo post multo plus confortatur. His auditis oculorũ medicos repuli: ⁊ remanẽs solus sibi bene promisit sine refrigerãtibus collyrijs sanari: ⁊ statim in balneũ eũ misi. sic ergo tandẽ quieuit: ⁊ tota nocte dormiuit: vnde certificaui qz humoribus acutis nocẽtibus oculis: ⁊ multis corpore non pleno oportune patiẽtem balneari opus eẽ. Post vidi quẽdam iuuenem opthalmiam patientẽ multis diebus anteq̃ viderem: in villa enim quadã morabatur: sed cũ dolor augmentaretur ad ciuitatẽ venire coactus est. Uidi ego oculos quasi siccos: sed tamen vene inflate ⁊ sanguine plene erant: misi eum in balneum ⁊ precepi vt biberet parum vinum mixtum: ⁊ sic grauis somnus superuenit: ⁊ tota nocte eo dormiente: dolor cessauit crastina die. His ergo visis ⁊ expertis certior iã extiti: vt cum sanguis grossus ⁊ coagulatus in oculis sit sine reliqua plenitudine corporis medicari cum potatione vini. vinum enim proprie coagulata dissoluit ⁊ propter suum motũ citissimum a venis eijcit. Hec ergo medicamina oculorum sunt magna: siquis operetur secundum q̃ oportet. Calefactio ergo salubrior: ⁊ a molestatione est remotior: aut enim curationis est significatiua: aut ipsa eadem est cura: si autem currere materia desierit quod clausum supererat curat ⁊ dissoluit: sed si adhuc currerit ⁊ calefactio subierit eadem hora dolor quiescit: ⁊ post multum maiorem adducit: vnde nobis innuit plenitudinem adesse corpori. Oportet ergo inuestigari vt si corpus sanguine sit plenum: phlebotomia adhibeatur: si alijs tantum humoribus farmacia: sed non facile discernitur si multis malis humoribus seu solo sanguie repleatur corpus. 32

Trauli a diaria maxime capiũt lõga. Acidũ ructuantes nõ valde pleuretici fiunt.

Balbucies in greca lingua diuersã est secundũ balbos diuersas litteras corrumpentes. r. ergo corrumpentes vocantur trauli: si suo loco vtantur. l. Qui corrumpũt. s. ⁊ vice sua c. ponũt: appellãtur psyalos. Sz hypo. in hoc aphorismo solos posuit traules. Cum autem longam diariam notasset: omnis notata est balbucies: quia molliciem lingue propter humiditatem intendit que omnia attinent balbuciei. Testantur hoc ergo infantes. r. ⁊. l. ⁊. s. ⁊. c. ⁊ multas alias litteras corrũpentes: sed ad etates venientes linguas perfecte solidantes amittunt illas balbucies: aliquibus tamen in eis remanentibus. Causa ergo oĩs balbuciei mollicies est humiditatis: sed tamẽ rõ littere informãde linguis est diuersa: naz in litteris formandis lingue sunt diuerse. Si autẽ lingua adeo sit fortis vt in omnibus sit firma ad pronunciandum absoluitur balbucies omnis. Si autem balbuciant balbuciunt in illa sola littera in qua cũ maxime lingua esset firmanda: eam tamen non pronũciant. Ego autem estimo pro. r. proferentes. l. posuisse hypo. solos: quia consueuerunt antiqui heleni hoc nomen dare omni balbucie: qui cum in omni. r. peccent: maxime tamen in illa quam solet precedere tau: quod fit quia maxime hic linguam oportuerit firmare ⁊ inueniuntur alij vice. r. pronunciantes. l. multis locis, ⁊ non tamen precedit tau. Sed his non nomen posuerunt heleni aut quia illam solam notauerunt in qua magis firmandã linguã scierunt: aut qz tunc temporis hãc nõ habebant propter nimiam sui abstinentiam quod testificatur qz mõ multa balbucies inuenitur que ab illis non scribitur. ea enim qua vice. d. a. proferũt: ⁊ vice. r. t. dicunt: ⁊ multa huiusmodi reticuerunt. Inueniunt enim pueri in primis non proferentes. r. Palaz ergo est quia in illa balbucie qua ante tau corrumpitur. r. maxime lingua firmanda est: quod fit in translis ⁊ alijs similibus vt trauces curso ⁊ trauso: in quibus cum lingua firmanda esset non dilatatur neq; firmatur perfecte circa dentium extremitates. Causa est autem quia lingua non est composita secundum q̃ oportet: vel quia complexio eorum mollior ⁊ humidior ẽ. Unde pueri balbuciem semper patiuntur: sicut debilitatem in pedibus: quos non perfecte super terrã possunt firmare. Patiuntur hoc ⁊ etates perfecte in discendarum linguarum mutatione. Patiuntur ⁊ illi quorum virtus nimijs passionibus deficit. Solet etiam contingere ex nimia siccitate lingue dominante ex qualibet infirmitate: que siccitas raro venit eis qui sunt siccissimi: quia balbucies propria est humiditati cum lingue lacerti causa nimie humiditatis in extremis dentibus nequeunt perfecte dilatari: quod fit causa defectionis sue: vel neruorũ ad lacertos a cerebro veniẽtiũ. Ebriosis quoq; solet hoc contingere: vel quia cerebrum nimia humiditate infunditur: vel quia inde aggrauatur. Naturaliter autem balbuciẽtes vel propter nimias cerebri balbuciunt humiditates: vel propter lingue humectationes: vel vtrunq;. Cum ergo cerebrum humidissimum sit: necesse est humiditatem illam descendere ad stomachum: vnde longe causa est diarie: q̃ si lingua naturaliter sit humidissima: etiam stomachi subsequitur humiditas: cum pelliculis stomachi lingua cooperta sit. Diaria autem longa stomachi passio est, propria ⁊ humiditate nimia. 33

Multum acidum ructantes non valde pleuretici fiunt. cũ enĩ non valde diceret: rarum esse necesse est: nõ q̃ nunq̃ cõtigerit: qđ qdã intelligũt huc apho. interpretantes. Nos ĩ alio loco diximus de pleureticis: q̃ si sputũ citrinũ solũ: aut citrinũ rubeũ sit duabus attinuerit speciebus cholericis: q̃ si sputũ fuerit albũ phlegmati nigrũ melãcholie, pertinebit: rubicũdissimũ sãguini. Pleuresis. n. apostema ẽ in iterioribus costarũ pelliculis. Apostema nascitur ex qbuslibet superfluis humoribus. Secũdũ qualitates ergo dñantis humoris erit sputorũ qualitates ⁊ habitus ĩfirmorũ: similr ad spẽ sanitatis: vel ad desperationem mortis. Pulmo ⁊ costarũ pellicule humores nõ recipiũt equaliter: qz pellicule spisse sunt ⁊ solide: ⁊ pulmo rarus in tota substãtia sua vnde oẽz humorẽ cito recipit. costarũ pellicule nõ nisi qđ de cholerico ẽ genere. Ubi g̃ phlegma dñatur raro pleuretici fiũt: maxie si phlegma sit salsum pũgens ⁊ mouẽs itestinũ ad id purgãdũ: neq; solum purgatur phlegmate: sed de oĩ humore cũ eo descendẽte: vnde hy. in quodam libro suo. s. pitonoxomatõ. Humidi ventres naturaliter: nec pleuresim: nec alias incidũt ĩfirmitates. 34

Quicũq; calui fiũt his varices nõ nascũtur magne: quibuscũq; vero ĩnascuntur: rursus capillati fiũt.

Siqs prudẽs ĩ dictis sapiẽtũ aliqd falsũ inuenerit admirabitur vel dubitabit: vbi in propatulo dubitãdũ nõ eẽt cõstabit tãdẽ re certificata eẽ falsa sapiẽtis nõ eẽ dictũ id nõ dubitat. Dibus aũt certũ ẽ caluos aliquãdo nõ posse capillari: ⁊ si fiãt ĩ eis magne varices: Quo vo dixit si varices magne ĩnascũtur capillãtur: verũ ẽ si qđ dicunt alij caluiciem tiniositatem intellexerint. hec enim

---

Consuetudo calefactionis ẽ dolorẽ mitigare aliquandiu.

In quo casu cõpetat balneuz in passionibus oculorũ.

Uinũ eniz proprie coagulata dissoluit ⁊ propter suũ motũ citissimuz a venis eijcit.

Non facile discernitur si multis malis humoribus seu solo sanguie repleatur corpus.

Cã oĩs balbuciei mollicies ẽ humiditas.

Balbucies multa temporibus Gal. reperitur q̃ apud helenos propter eoruz abstinentiam nõ reperiebatur

Pueri ⁊ linguarũ mutationẽ discentes balbuciem patiuntur.

Causa q̃re ebriosis cõtingat balbucies.

Diaria, lõga stomaci passio ẽ propria ex humiditate nimia.

Apostẽa nascitur ex quibuslibet superfluis humoribus.

Pulmo ⁊ costarũ pellicule humores nõ recipiũt eq̃liter.

Humidi vẽtres naturaliter nec pleuresim nec alias incidũt infirmitates.

passio ex malis inascitur humoribus: sicut alopicia ⁊ tiria ꝙ si verterint se ad pedes: necesse ē fieri varices: ⁊ pili reuertuntur: quia cum humores presentes pilos corrūpēt: necesse ē vt redeāt descēdentibus eisdē. 35

Quādo aliquid egritudini superuenit illud ex magnitudie passionis procedere cōsueuerūt antiqui intelligere.

Consueuerunt antiqui dicentes. Superueniens vel superuenturū intelligere quelibet passionis accidētia ex pessimitate vel agmentatione sua: sicut fecit Thimogeus in libro de accidētibus morbis superuenienti bus. Idē ⁊ in hoc aphorismo hyp. fecit de tussi. nō. n. oīs tussis superueniēs hydropicis malū erit: sed tunc tantum cuꝫ existat ex morbi essentia. Si enim crescat humiditas aquosa hydropicis ptingēs vsqꝫ ad cānales pulmonis: generatur tussis inde vnde vicinus ē suffocationi. Joanniculus. Cannales pulmonis per pulmoneꝫ sparsos oportet intelligi: cum aūt cānalis dicatur singulariter guttur: vnde diuersi prodeunt intellectus per cānales diuerse: diuerse intelliguntur. 36

Hec non certificamꝰ nisi quoddā adijciā vt dicamꝰ incidere venā soluit dissuriā: ⁊ vere phlebotomia soluit dissuriā: si toti corpori insit sanguinis abundantia. Quod intus incidere dixit: si intelligamꝰ venas in brachijs: falsum erit: nec conuenit dictis hyp. cū in passionibꝰ superioribꝰ epatis a manibꝰ phlebotomari: in inferioribus vero a genuū interioribꝰ: aut super calcaneū incidi: has venas dicere assueuit. Quidā tamē arbitrantur cū audiant intus interiores venas incidi in pedibꝰ: se parua ē differentia inter interiores ⁊ exteriores pedū venas: cū de vna ⁊ eadē radice creāt. Dico ergo ⁊ affirmo hūc aphorismū nō fuisse hypo. Joanniculus. Cū dicamꝰ: Intꝰ: interius latus intelligimꝰ. interius vero basilica ē in manibus ab asellis prodiēs: exterius cephalica cū a spatulis veniat. interius in pedibꝰ ē saphena: cū a familiari latere exeat: exterius sciatica ab exnco vel exteriori latere veniens 37

Inter interiores ⁊ exteriores pedū venas parua ē dīa

Istud verū ē ⁊ vtile. cū. n. morbus ab interioribꝰ ad exteriora cutis moueatur ad ignobilia a nobilibus bonū signū ē. 38

Cācri in interioribus mēbris absconditi nō sūt curandi sꝫ solū gubnādi.

Absconditos cācros intellexit in interioribus corpis profunditate: quorū nō apparēt extremitates: sed interius vulnerosi fiūt: ⁊ saniosi perforātes interiora corpis. Quod āt nō curari dixit eē meliꝰ: duodꝰ modis itelligimꝰ. si videamꝰ oīa q̄ oꝫ nō posse fieri sꝫ ꝙ oꝫ: neqꝫ s. mēbrū sanet pfecte: nō de sanādo eos nos intromittamꝰ: ꝙ tm̄ tēperet passio: vt mēbrū possit se defendere malignitatē patiēdo: maxie si cācer vulnerosus sit: qḋ si nō medicemur: marmacorē tm̄ illū lauemꝰ: ⁊ nō cū quolibet liquore: sꝫ qḋ expimētis ē probatū ⁊ rōne: vt nō faciat putredinē: neqꝫ in mēbro pariat fumositatē. Cū āt dixit abscōditos cancros nō curare: intēdit nō debere incidere vel incēdere. Vidi āt quosdā medicos incidētes ⁊ incēdētes superiora cancri in ano: vel in matricis collo: neqꝫ sanitati profuerunt: sed potius infirmos ad mortē maturauerūt: quibꝰ si non medicinarent diutius ⁊ cū minori piculo vixerēt: nō ergo sunt curādi qui cancros habent huiusmodi. Sed cācros ortos exteriores prodest curari: si quoquo modo radicitus possunt incidi. Radices cancri sunt vene circundantes ipꝫ pleno melancholico sanguine. Huius etiam incensionem vel incisionem multi prohibuerūt precipientes curari tm̄

Cācri i exterioribꝰ abscōditi pn̄t auctoritate dias scoridis sanari.

Hydropicis tussis superueniēs: malum. Preexistēs vero sine malo.

Dissuria phlebotomia soluit: icidere vero venā que intus i talo est.

Squinātē habito tumorem fieri in gutture bonum. Extra eni cōuertit morbus.

Quibuscunqꝫ absconditi cācri fiūt: nō curari melius est: curati enim pereunt citius: nō curati multū tempus perficiūt.

vulnerosum ⁊ adeo periculosum vt infirmus incidi vel incendi precetur ipsum: etiam si in tali mēbro sit vbi non radicitus possit incidi quod etiam multi cirugici interdixerunt: neqꝫ hypo. dicit licere ad incidendum: sed si in extremitate sit corporis ex verbis suis incidere vel incendere debere his potest intelligi. Aristodorus ⁊ Diascorides cū suis sequacibus itelligunt ex vbis suis primū posse curari 39

Spasmus fit ex plenitudie aut euacuatiōe: ita singultus.

Quibuscūqꝫ dolor fit circa hypocondrium sine phlegmone: febris his superueniēs soluit doloreꝫ.

Quibuscūqꝫ saniesfcā i. corpe nō manifestat: his propter spissitudinem saniei aut loci grossicieꝫ nō manifestatur.

Ictericiis si epar durū fiat malū.

Spasmꝰ est cū contra extremitatē suā lacertus contrahitur ⁊ ille motus neqꝫ naturalis est neqꝫ volūtarius tunc autem contrahitur cū nernosa interiora replicantur vel repleātur. Et idē qḋ ⁊ corde must corum patiunt que cū humido aere infundunt ad se inuicem rogantur: ⁊ idem fit si aer multū siccus sit: ⁊ idem patiūtur quod corrigie foco vel estiuo soli apposite. Singultus etiam vocatur spasmꝰ in stomacho vel meri factus. cuius si naturalē sententiam capere velimus non spasmuꝫ eē dicitur: sed quidam ad vomendum motus: fortior tamen ꝙ̄ vomitus. Ad que duo stomachus ⁊ meri motu mouentur: cum aliquid a se desiderent expelli. In vomitu enim stomachus ⁊ meri ad expellendum eis innatantia mouentur. in singultu que in interiori parte stomachi sunt expelluntur. cum enim adeo angustiosus sit motus eius in singultu: ac si inuiscate sunt substantie stomachi que emittuntur. Si qs enim piper solum seu mixtum bibat: post autē vinum cum aqua calida mixtum cadit statim in singultū: quia vinum cum stomachi substantia piper illud inuiscat: cuius acumine cum sibi noceat mouetur stomachus vt piper per singultum eijciat. Ego autē in libro meo de accidentibus monstraui sternutationē ⁊ tussim operari idē. 40

Singultꝰ ē spasmus stomaci vl' meri.

Vinū cum aqua calida mixtū post piperis bibitionē singultū statuit.

Dolor pūgitiuus non dolor sed ex consuetudine punctura vocatur. Herisipila autē colerica dolor appellatur: quia hoc apostema semper dolor concomitatur. Si ergo dolor circa hypocondrium sine apostemate venerit: neqꝫ punctura neqꝫ ardor affuerit: constipatio seu grossities ventosa ⁊ inflatiua vel incontemperatiua complexionis erit. Quorum curatio est febris liquefaciēs ⁊ dissoluens materiam constipationis ⁊ ventositatis generatiuam ⁊ malam complexionem ad tēperamētū reducit. 41

Herisipila aūt semper dolor cōcomitatur.

Iste autē aphorismꝰ duobus modis inuenit i libris ⁊ diuersimode exponit. vterqꝫ tm̄ modus ē verꝰ. Vere. n. grossa sanies nō manifestat: tūc ēt qꝛ locus vbi ē sit grossus: vnde ⁊ qdā grosse saniei ⁊ qdā grossitiei abscripserūt loci Sigs āt vtrūqꝫ simul adiuuet: vt nō propt grossitiē sui ⁊ loci manifestat sanies bonū ē. 42

Durities enim sua calidū seu durū significat i epate nasci apostēa. si āt ictericus fuerit sine duritie epatis: significatur constipatā esse

Durities epatis calidū siue durū i epate nasci apostema significat.

venam: vel pori sui: vel natura h₃ crisi₃ adunata₃ materiam circa cutem expelli. 43

Bonum esset si quendam subsequentem aphorismum premisisset vbi dicit Spleneticis dysenteria superueniens bonum quem ipse in quarto loco ad hoc posuit: tamen me h eum interpretari cōuenit: cū ergo spleneticos dicit: eos quib⁹ diuturna durici es inest splenis intellexit. His si dysenteria superuenerit: duriciē soluit. hoc autem fit cū humores purgantur melancholici: qui in substātia fuerant splenis. Purgatio vero cum modum excesserit: ⁊ diu durans infirmis nocuerit: dysenteria subsequitur: que inquā elongatur: cum. n. humores mali sepe intestina transierint. percutiuntur intestina ita vt virtus eoru₃ deficiat: ⁊ calor naturalis distemperetur: vnde fiunt cāe hydropisis: ⁊ lienterie: lienterie quidem ꝓpter percussionem intestinorum: hydropisis propter colligantiam epatis eorum. 44

Quicunqꝫ splenetici a dysenteria capiuntur: his superueniente longa disenteria: hydrops nascitur aut lienteria: ⁊ pereunt.

Quibuscunque ex stranguria ileos i nascitur: hi in septem diebus pereunt: si non febre superueniente multum vrina fluxerit:

Nō quō ad dissēteriā sequatur hydrops aut lienteria.

In ileon nulla inferius egrediuntur: ⁊ si acutis clysterizetur. Omnes autem medici in hoc concordantur ileon esse: cum vie stercoris intercluduntur in subtili intestino vel grosso. Multi ex solo apostemate testantur hoc contingere: siue ex opilatione: ⁊ stercoris siccitate vel ex humoribus grossis ⁊ viscosis. Sed ego h apostema calidum ⁊ durū facere dico: neqꝫ. n. credo ꝯstipari ex humoribus grossis ⁊ viscosis: concedimus tamē posse fieri sub quadam hypotesi. Omnes fere interp̄tes huius aphorismi quidam dixerūt quod a rōne est remotum: ⁊ ideo non credendum. Dicunt eni₃ si in vesica nascitur apostema: intestina patiuntur propter compromissionē ⁊ inde passio hec fit. Ego autem vidi meo tempore de stranguria multos ad mortem deuenisse: ⁊ multos inde mortuos esse: q̊rum vesica visui apparebat plena: extensa: dolorosa: ⁊ nullus tamen patientiu₃ incidit ī dolorē istu₃. Quomodo ergo dicitur ꝙ ileos propter compressa intestina ab apostemate vesice nascatur. Quia si fieret: magis necessario ex apostemate vulue contigeret: qꝛ vulua ascendit vsqꝫ ad diafragma. vñ magis intestina debuerunt comprimi. Si enim vesica apostema habuerit: solum rectum intestinu₃ cōprimit. Adhuc dicunt quidam peius: cum febre₃ calidam ileon iuuare fateantur: cu₃ febris propter solum apostema vesice sit quod quanto magis maioratur: tanto febris plus augmentatur. Est. n. febris accidens quoddam semper apostema vesice comitans. Neqꝫ speramus febrem sanari: nisi curatione apostematis ex apostemate sanato: febris sequitur curatio. Non ergo ex febribus ileos est curari: sed potius ex cessatione febris: ergo febris cessatio fit: cessante apostemate. Non ergo febris bonum ⁊ laudabile erit signum: sicut dicunt isti. Itē febris non est cura alicuius morbi: nisi de frigitudine fuerit sola: vel cum humoribus phlegmaticis: vel cum ventositate grossa ⁊ inflatiua: quomodo ergo istud fieri dixerint: ignoro: cum neqꝫ ratione auctorizari possit: neqꝫ experimento. Iterum nescio

Oēs medici ileum eē dicūt: cū vie stercoris ītercludunt ī subtili intestio seu grosso.

Vulua ascendit vsqꝫ ad intestina.

Non speramus feb. a͞patis sanari nisi p̄ us a͞pate sanato.

quomodo inuestigari possit hoc. Sed si hypo. vel aliquis alius qui hunc fecerit aphorismum infirmum vidisset huiusmodi: nescio enim quis hunc aphorismum fecerit: bonū esset dici: humores ⁊ crudos ⁊ frigidos accidentia fuisse huius morbi: ⁊ eum febre ⁊ vrine purgatione curari: sicut dicunt isti. Humores enim illi propter febrem dissoluuntur ⁊ per vrinam multam ⁊ grossam: sicut aiunt emittuntur.

Vulnera quecunqꝫ annua fuerint: vel longius tempus habent: os necesse ē emitti: ⁊ cicatrices fieri cōcauas.

Quibuscunqꝫ gibbi ex asmate fiūt aut tussi: ante iuuētam pereunt.

Vulnera q̄ diu elongantur et non sanantur: ⁊ si sanantur recidiuantur: necesse est vt dure sanentur vel quia humores multi ad ipsa currant: vel quia membra in quibus sunt propter humores diu currentes ī malas qualitates mutantur: vel propter malignitatem ⁊ pessimitatem suam. Antiqui huiusmodi vulnera vocauerunt farsa. Moderni specialiter diffinire volentes vnicuique speciei imposuerunt nomen proprium. quedam chironca vocantes denomīauere a chirōe prius sanante. Quedam thelephia: a thelepho: qui prius sanauit ea. Quedam corrosiua: que cum superficie corporis vadant: non tamen cute₃ perforant. Alij formicas. Alij ignem sacrum. Que aute₃ cutem interiorem ⁊ carnem perforant vocantur corrosiua. Que vulnera putrefacta vocantur: non tamen sunt vulnera: sed queda₃ passio ex vulnere ⁊ putredine composita. Scimus enim quedam membra putredinem sine vulnere patientia: ⁊ quedam sola vulnera: que vocantur herisipila. Hec vulnera habent nomina herisipile: farsa: formica: alia que non sunt huiusmodi: vulnera solum appellauerunt antiqui. Hypo. in hoc aphorismo monstrare voluit: quia vulnera non elongantur: nisi quia ossa patiantur: quod experimento testatur: ⁊ ratione terminatur. Multotiens enim sanantur: ⁊ paulopost tumescendo reuertuntur: hoc fit quia medicina carnem super mala ossa sanante apparent vulnera quasi sana: cum in ossibus subterioribus permaneat corruptela: que fit reuertendi causa tumore incipiente: sanie sequente: ⁊ vulnera in carne faciente: ⁊ ita nō sanantur nisi cum medicina: quam in suo libro dixit d̄ vulneribus: quam ego monstraui in tertia particula megategni. Oportet dicit omnia vulnera desiccari: maxime si ossa mala habuerint: terminus desiccationis erit q̄ₙdo corruptio apparebit ossis: ⁊ os extrahere oportet: post sanata ergo vulnera quantum os exierit: tanta remanet concauitas. 46

Quomodo gibbositas fiat: in libro de concatenatione membrorum monstrauit. Que ante: que retro: que lateralis sit. Hec passio maxime attinet dorso: quam perfecte intellecturus librum illum: suum est lecturus. Ego tamen hic dicam quantum necesse fuerit. Gibbositas dorso venit ex percussione siue casu: siue ex duris vulneribus interioribus: que si sint in vna dorsi spondili: ⁊ in parte interiori extra: cōcauitas est in eodem spondili. Si ergo gibbi ex asmate fiunt aut tussi: ante iuuentam pereunt: quia molestationes fortes faciunt propter imperfectionem membrorum spiritualium. contingit etiam hoc si casus non precesserit: nec percussio: ex solo apostemate duro: crudo: ⁊ īdigesto intus. Vulnera autem ad se inuicem differunt: secundum quantitatem: locum: ⁊ duriciem si sint in loco nobili ⁊ magno anhelitus fiet maior ⁊ periculosior: si aliquantulum humores fluxerit in cannales pulmonis: generatur tussis: huiusmodi vulnera non sunt dura: ⁊ ideo aliquantulum post prius sanies fit ⁊ infirmū occidit. Vulnera non effluentia non ilico infirmum

Cā diff̄ cir̄ cōsolidationis vulneris dꝫ esse multiplex

Experimento ⁊ rōe cōptū ē vulnera ñ elōgari nisi qꝛ ossa patiūtur.

Oꝫ vulnera oīa vsqꝫ ad ossis corrupti extractiōe₃ semꝑ d̄siccare.

Nō d̄ gibbositate q̄mō fint ⁊ i qb⁹ locis.

mortificant: qꝛ humores grossi ⁊ duri ⁊ crudi sunt: sed que cum tussi cito saniem faciunt ⁊ occidunt. Idem etiam vulnera cum asmate faciunt ante iuuentam: h.n. aut sunt magna: aut in periculoso loco pectoris. Pulmone autem ⁊ corde horum patientibus loca ea circundantia parua fiunt: ⁊ angustiosa. Non ergo cor ⁊ pulmo crescunt: nec ad vitam sufficiunt: qꝛ gibbositas pectoris spaciū angustat: ⁊ ideo asma incidunt: quod nullatenus euadere queunt. Si aūt sit ante gibbositatem: spiritus angustatur pp̄ter solum apostema: quāto magis si diu crescant ⁊ augmentantur vulnera. Passiões autem spiritus multe sūt ⁊ diuerse. s3 hypo. hoc nomen solū posuit his qui spissum patiuntur spiritum. consuetudo.n. fuit antiquorum spissitudinem spiritus ⁊ angustia: vel nimijs exercitijs vocare anhelitū. Moderni diuturnam passionem spiritus pectoris similiter vocant anhelitum: ⁊ si sit sine febre: ⁊ pessimitas adsit spiritus. 47

Passiões spūs multe sunt ⁊ diuerse.

Quibuscūq; phlebotomia aut farmacia cōfert: hos vero phlebotomare aut pharmaciam dare conuenit.

Splenecticis superueniens dysenteria bonum.

Palam est intelligi quod hic dicit attinere sanis: qui nisi tamen corpora purgauerint: non diu erunt sani. Oportet ergo in veris initio purgari bis cū phlebotomia: si de plenitudine timeatur. cum solutione ⁊ vomitu: si de corruptis humoribus. diu eni3 multos huiusmodi custodiui: cum singulis egrotarent annis. multis quoq; podagricis arteticis: non tamen adeo fortiter vt putrescerent digiti hoc modo subuenimus: ⁊ venturas passiones distulimus: similiter protelauimus quibusdā empima: epilepsiā apoplexiā ⁊ cetera hoc modo purgationis: Phlebotomia autem vniuersalis est medicina omni passioni de plenitudine. purgatio cum solutione ⁊ vomitu: si generaliter attēdantur vna eē videtur. q̄ si specialiter: nō vna est: qꝛ cum quibusdam hominibus cholericos humores purgare conueniat: alijs quoslibet alios s̄m naturas morborum diu assuetorum diuersiformiter purgandi sūt. Ego autem cognosco quendam: cui anniatim solet euenire mania: si non purget corpus: de quo miratus sum: quia cum venire mania incipiat ab initio eam futuram cognoscit: ⁊ cum me vocauerit: data purgatione quieuit. Cum purgatio duo faciat adiuuamenta: qꝛ ⁊ corpora a malis humoribus mundificat: ⁊ acuminibus ad anum venientibꝰ aperiūtur vene emorroide: per quas pessimus sanguis effluit. Que si fluxerint de consuetudine ⁊ clauduntur: mania inde gignitur: ⁊ dedi huic purgationem non solum vere: sed autumno: ⁊ hoc per singulos annos. Si autem tēpus purgationis neglexerit: manie future signa sentit: similiter ⁊ quedam mulier cancrum habuit. quam forti medicina purgaui: choleram nigram expellente: deinde singulis annis cum pharmacia in vere: quam si neglexerit: itus in loco cancri dolebat: Noui etiam quendam cui lepra initiauerat: quem tamen phlebotomia ⁊ pharmacia purgaui: cui postea suffecit in vere pharmacia annuatim: ⁊ pretermittēti signa apparebant passionis: semp ergo indigebat purgatiōe necessaria cholere nigre: ⁊ epilepsie: ⁊ apoplexie: asmati: minoratio necessaria est phlegmatis artetica calida de genere cholerico est: frigida phlegmatico. Noui autem quendam: cui per singulas estates tertiana veniebat: data est huic pharmacia cholere rubee purgatiua: ⁊ sic per multos annos cessauit tertiana. medicabatur autem sibi in fine veris sicut conueniebat huic humori. in apoplexia: epilepsia: artetica: ⁊ melancholia: alijs quoq; de humoribꝰ grossis in initio veris pharmacia conuenit: vnde ego feci vnū librum quibus in vere necessaria sit purgatio intitulatum

Sana corpora ēt illa esse dicunt q̄ malorū hūorū maliciam sūt in se aggregatiua.

Phlebotomia est vniuersalis medicina oi passioni de plēitudie. purgatio vero cū solutiōe ⁊ vomitu de repletione hūorū corruptorū.

Si emorroides ꝯsuetudinarie claudātur maniā generant.

que pars est regende sanitatis. 48

Hunc explanauimus cum superius. Quicunq; splenetici dysenteria capiuntur ⁊c. non exponimus qꝛ iā supius expositus ē. Tumores podagricis ex humoribus fiunt abundantibus in concatenationibus calcaneorum descēdentibus: hos i primis lacertosa loca ⁊ cetera cutē circundantia recipiunt. cum ergo loca illa impleātur extenditur humiditas: que cōcatenationem custodit. Exteriꝰ nerui illi ⁊ cord in podagricis n̄ tumescunt: dolet ergo tantum extensione concatenationū: quod monstratur: qꝛ spasmo superueniente nunq; podagrici fieri videntur. Spasmus.n. plurimum cōtingit ex apostemate: ⁊ in neruis ⁊ cordis: curatio autem podagre: ⁊ omnis huius apostematis vna est ⁊ cōmunis: vt dissoluatur materia ad calcaneos fluida subtilis cito dissoluitur: grossa vel viscosa tarde: si vtraq; adsit tardius. huiusmodi tumores nō transeūt vltra quadraginta dies: si patiens fuerit obediens. Apostema autem calidum in carnosis locis terminatur in dissolutione itidē vt acuti morbi.i. in quatuordecim diebus: qꝛ natura carnis rara est ⁊ tenera humiditati vicina. Unde apostemata in cordis ⁊ neruis tarde collectionem: duriores inde ad dissolutionem collectionis erunt tardiores. ideoq; hypo. dissolutionem podagricorum non in quatuordecim diebus terminauit: sed in quadraginta. Quia humores in concatenationem descēdentes: necesse est a natura dissoluantur: ⁊ fumosi fiant cōmiscendi substantiali humiditate concatenationis: ⁊ ita eiecti purgantur ⁊ dissoluuntur: q̄ omnia in .xiiij. diebus non possunt fieri. Hypo. aūt in pronosticis nominauit dicēs: in ipsis terminū diuturnorum morborum: ⁊ transiuit acutum. hec omnia in meracriseos pfcē posui. 50

Quibuscunq; tumores podagrici fiunt: in quadraginta diebus deferuescētes resident.

Quibuscunq; cerebrum sursum cōcutitur: necesse ē febrem ⁊ fellis vomitū superuenire.

Nerui et cord in podagricis exterius non tumescūt.

Calidum apā in carnosis locis terminatur xiiij. diebꝰ. Apā i cordis ⁊ neruis tarde collectiōe3 oē3 suscipiens teriat in .xl.

Febrem pati ex percussione cerebri: vniuersale omnibus est nobilibus membris si calidum apostema habuerint. Fellis vomitus ex colligantia neruorum cerebri ⁊ stomachi subsequitur. a cerebro.n. duo magni nerui descendunt ad os stomachi. cholera autem solet descendere ad stomachum: non ex hac causa solum: sed propter dolorem nimium.i. tristiciam: angustiā: maxime si stomachus sit defectus. Membra enim cū defecerint ex vicinis sibi membris: humores recipiunt: maxime subtiles: sicut cholera ⁊ humiditates aquosas. cholera enim que euomitur aquose humiditatis cōmiscetur. Sanis autem cholericis multum a cibis retardatis: cholera ad stomachū conuenit. Non solum autē percussione cerebri choleram euomunt: sed si durus cerebri panniculus q dura mater vocatur patiatur: hic.n. cum multis i locis cerebro iungatur: ipso patiente ⁊ cerebrum patietur. Dissistratiani autem dicunt neruos exire ex cerebri pāniculis: ⁊ ideo cum vulnera nascuntur: si sint in dura matre ex sola illius panniculi veniunt passione: que in sola sui eēntia est hec dissistratiani non dissistratus dixit. Dissistratus autem in senectute sua librum scripsit de anatomia in quo dixit.

Abstinentia in cholericis facit fluere cholerā ad stomachum.

Initia ꝛ fundamēta cerebri sunt nerui q̄ perfecte ego explanaui in anatomia hippo. 51

Cum hyppo. sine voce: aut mutos dicat: nō de sola voce itelligit vel sermone: sed de sensu ꝛ tota volūtaria nobilissima actione: ꝛ aliquādo ide sensus liberat: quia quosdā sine voce eē: ꝛ tamen senti re hyppo. inuenire dixit. sed cum actio tota volūtaria ꝛ sensus. † Patiuntur apoplesia appellat. Est aūt maior ꝛ minor stertere signum ē maioris. ex defectione autem actionis neruorum sternutatiō fit ambarū apoplexiarū: qđ pfecte monstraui i libro de interioribus membris hic tamen inde dicam breuiter quod necessariū est. cuicunq̄ sano subito venit dolor capitis causa erit grossa: ꝛ inflatiua ventositas: contingit etiam ex multa mā phlegmatica in capite veniente subita. cuius curatio erit subsequens febris: que cum calefactione grossam ventositatem ꝛ materiam phlegmaticam dissoluit. Hec autem passio septimum diem non excedit: cum membrū ibi est nobilissimum fit: ꝛ nobilia membra periculū morbi ꝛ longitudinem temporis neq̄ aut pati: sicut iam multis locis exposuimus. 52

Quibuscūq̄ sanis dolores repēte fiunt in capite: ꝛ ꝯtinuo sine voce fiunt ꝛ stertunt: pereūt in septem diebus: si nō eos accipiat febris.

Intēdere opꝫ ꝛ idiciū oculorū i sōnis. Si. n. qđ albi appeat cōmissis palpebris: ñ ex diaria existēte: aut pharmacie potiōe: malum signum ꝛ mortale valde.

Desipiētie cū risu qdē facte securiores: moleste vo cū tristicia.

Tunc tantum apparet albedo oculorum cū non perfecte se claudunt. Quod duabus fit ex causis: aut ex siccitate palpebrarum: aut ex defectione motuum. In diaria autem ꝛ pharmacia ex desiccatione sua fit: que citius apparet in palpebris q̄ in ceteris membris: sicut enim coriasicca extendūtur: sic ꝛ hec mēbra si patiant: neq̄ dubium est si virtus desecta fit oculos claudi non posse: neq̄ solum oculos: sed nec etiam os. vnde hmōi defecti ore aperto dormiunt. 53

Nulla quidē desipientia est salubris: que tamē cū risu fit minus periculosa ē: sicut dixit. Omnis vero desipientia vel ex passione est cerebri ꝛ soli⁹ sui: aut ex colligantia aliorum membrorum et cerebri ē anteq̄ diuersas causas. Desipere enim ex solo calore sine materie corruptione est quasi inebriatio vini. De cholera rubea cum sollitudine est ꝛ tristicia: cuius excensio si augmentetur vt in nigrā choleram mutetur: facit maniam. Oportet autem vt recorderis quod de cholera nigra diximus alibi. quia quedā de incensione cho. ru. fit: que ceteris melancholicis passionibus peior est: ꝛ feci sanguinis assimilatur: est enim ex humorum est enim grossior: ꝛ ceteris grauior. ꝛ sicut alibi diximus nisi cito medicinetur pessimus morbus inde generatur. 54

Multotiens in pueris vidimus. quia cum lacrymentur tractus aeris impediatur: et quasi in pectore figatur: fitq̄ quasi interuallum: et postmodum impletur quod inceperat. Hyppo. i epidimia de hic spiritu dixit. Spiritus duplicans introitū suum: ē quasi res aliqua odoretur. quod fit ex defectiōe ꝛ virtutis debilitate: vel organi duricie: seu vtrisq̄ vel quasi ex spasmo lacertorum pectoris. Si enim virtus desecta fit: et pigrescat in dilatiōe pectoris: q̄tum sufficiat animali in medio subsistit sue actionis: ꝛ quiescit: postquam ad sufficiendum suum inceptum redit. Duricies organi spiritus dilatationi cum lenitate non sufficit vnde necesse est vt tremat in dilatatione. Spasmus si huiusmodi spiritum debeat facere: non oportet nos monstrare. Cum autem lacertis pectoris frigitudo dominetur: vel quibuslibet neruis: fit duricies in his organis: ꝛ motus de genere spasmi cum consuetudo febris: ꝛ omnis caloris sit res sanare huiusmodi. q̄ si cum his accidentibus fit febris intelligere possumus: quia non frigiditudo lacertorum ꝛ neruorum pectoris hoc facit. fit ergo vel ex duricie proter nimiam siccitatem: vel defectione virtutis: vel ex genere spasmi: quorūcunq̄ quedamq̄ fit: illaudabile est in acutis morbis. q̄ offensiones spiritus in luctu dixit: motum animati instrumenti intellexit: ꝛ si intenderit vt spirit⁹ quem dixit cum voce q̄ si luctuosa sit: nimium dolorē significat quem in illo spiritu sentiat: ac si diceret. Suspiria alta cum voce composita. 55

In acutis passiōib⁹ cū febre luctuosa suspiria: malum.

Podagrica ꝛ mania ca vere ꝛ autumno mouēt vt i plurib⁹.

In melācholicis egritudinibus piculose eruptiōes aut apoplexiā aut epilepsiā aut spasmū aut cecitatē aut maniā significat

Apopletici maxie fiunt etatibus. a. xl. annis vsq̄ ad. xl.

Si omētū eruperit: necesse ē putrefieri.

Passio podagrica: ꝛ cetera artetica mouētur in vere plurimum. vnde hyppo. Ipse cum vernales nominaret passiones. ꝛ arteticos subintulit dolores. aliquando ꝛ in autumno mouentur: quorum in corporibus mali humores propter fructus in estate comestos addunātur. Ego autem in libro de virtutibus naturalibus monstraui de virtute expulsiua: quomodo nociua expellat. Nociue res sunt aliquā do ex multitudine sua qua grauant: ꝛ aliquando quia qualitates sue repugnant rei. cum sint nociue. Diuturne passiones mouentur in vere duabus de causis predictis male dietantibus. humoris enim in corpore liquefiunt in vere. ꝛ ad debilia currunt loca de fortioribus locis. Mouentur autē in autūno ꝑpter vnam aliam causam p̄dictam. 56

Apoplexia: epilepsia: spasmus: ꝛ cecitas veniunt de phlegmate: ꝛ de cho. nigra: quarum cause communes sunt. mania vero non communicat his: impossibile est enim de phlegmate nasci: cum materia vnde gignitur ex necessitate sit furiosa. ꝛ cho. era rubea est semper huiusmodi q̄litatis nigra non semper: nisi cum multum incensa: ꝛ i malas qualitates transiens corrupte. 57

Non oportet hic intelligi omnem apoplexiam: sed potius eam que de cho. nigra nascitur: ꝛ hec in precedenti aphorismo nominatur: ꝛ est propter dominationē cho. nigre in his etatibus: sicut in autūnali tempore: 58

Multi putant hunc aphorismum propter sui breuitatem esse falsum. sed ego dico hyppo. itendisse hic omētum super inferiorem stomachum operimentum esse quod cum exierit ꝛ apparuerit exiens a pelliculis totum ventrem operientibus: quem siphac vocantur: ꝛ foris permanserit aliquandiu: impossibile est intro rediens sanum remaneat: sicut ꝛ in alijs exeuntibus inuenitur. Sed si intestina ꝛ extremitates epatis exierint ꝛ tamdiu non permanserint donec nimia frigiditate friguerint redeunt in priorem sanitatē sanata ventris incisione. hec etsi non diu extra morētur: cū tñ redeunt putrefiunt. vnde etiam consueuerunt medici incidere q̄cquid exierit inde. Si si quandoq̄ exierit ꝛ citissime reducitur non putrefit: nō tñ hic consequitur hyppo. mētiri: quia raro est inueniri: ꝛ in plurimis cōtingit quod dixit hyppo. 59

Multotiēs inconcatenatione humores adiuuātur phlegmatici: qui mucilagines vocantur a medicis: qbus cōcatenatio infunditur: ꝛ iō ossa a locis suis facile egre

† Nota p̄ qđ apoplexia magna differat mi nori

† Nobilia mēbra piculū morbi ꝛ lōgitudinē tp̄is nequeunt pati.

Cā q̄r nō fiat pfecta clausio oculorum.

† Desipere enī ex solo calore sine materie corruptiōe est q̄si inebriatio vini

Cole. nig. q̄ ex icēsiōe colē ru. fit ceteris melancolicis passionib⁹ peior est.

† Quō anhelit⁹ du plicatō cau setur

Res dicūtur nociue aliq̄n ex in multitudine ꝛ aliq̄n q̄r q̄litates sue repugnāt rei.

Impossibile enī ē maniam de flegmate nasci. cū mā vñ gignit sit furiosa

Quid intelligit p̄ omētū q̄ idē ē q̄ zirbus

Si itestia ꝛ extremitates epat exierit post i pōrē sanitatē redire

Nō q̄ dictū hyp. h ē verū solū vt i plurib⁹

dinntur ⁊ reuertunt: quod hic intendit de sciaticis: oꝫ autez intelligi nō solum vertebruꝫ egredi: sed ossa potius ibi posita: sicut in libro ꝯcatenationis dixit: concatenatio inquit spatule ex vna tantū resilit parte. Intellexit autē armū in spatula positū: qꝛ vna ex parte resilit tm̄. 60

Oportet hunc aphorismū precedenti aphorismo iūgi: qꝛ quibus sciaticis ex nimia humiditate flegmatica vertebrū resilit ⁊ reuertitur ex tempore longo: crus putrescit ⁊ consumitur: nisi cum sto suc curratur sibi: ⁊ humiditas exsiccetur: sic enim precepit de armo exeunti in libro concatenationis: vt cum incensione sucurras sibi: ne loco sui exeat amplius. Vertebrum autem si exierit ⁊ diu pmanserit: sine dubio claudicare facit: cuꝫ pes non firmetur sicut oportet. Idem contingit ⁊ membris omnibus motum suum naturalez amittentibus.

Docet cuꝫ cauterio ois spēs sciatbice curare.

Prologus septime particule.

Intercessores nostri aphorismoꝝ interpretes hyppo. maiora agressi sunt: q̄ꝫ oportuerit: qui quanto plus processerunt: tanto plus minuerunt: vt cum ad finem libri deuenerint tantum truncauerunt: q in explanationibus nihil sit vtilitatis: quibus taliter contingit sicut quibusdam rhethoricis: qui cum in causis suis defecerunt: obiurgantes tandē acquiescant sibi obuiātibus deferuescentes: idem fecerunt huius libri īterpretes nihil vtile asserētes vnde ego multum mihi caui ne incurrerem insaniā huius rei: decurtaui eniꝫ inutilia: explanans pro posse vtilia: ⁊ ita in totius libri interpretatione non excessi mensuram: neqꝫ nimis abbreuiaui: neqꝫ non amplificanda amplificaui.

Finit sexta particula. Incipit septima. 1

Quibuscunqꝫ a sciatica molestatis vertebrum resilit foras ⁊ rursus incidat in locum suum: his mucilagines facte sunt.

Quibuscunqꝫ a sciatica molestatis vertebrum resilit foras his tabescit crus ⁊ claudicant si non vrantur.

In diuturnis morbis: ⁊ maxie sine febre ī mulierib⁹ siue seniorib⁹ frigiditas extremitatū nō multū piculosa ē sic nariū: auriculaꝝ: plātaꝝ pedū et manuū. Sꝫ in egritudīe acuta n̄ minimū ē piculosū: sꝫ mortale potius ⁊ molestissimuꝫ:

In acutis morbis friditas extrēitatū: malū.

In osse egrotāti caro liuida malū.

In vomitu singult⁹ ⁊ oculi rubei: malum.

In sudore rigor malū.

In mania dysenteria aut hydrops aut estasis: bonum.

In egritudine diuturna abstinentia ⁊ egōes colerice. malum.

Ex multa potatōe rigor ⁊ desipientia malum.

Ex apostematis itus ruptura: dissolutio vomit⁹: ⁊ defectio animi fit.

cū apata sint ivi scerib⁹ magna ⁊ fortia. Hyp. alibi: Peracuta ē passio febris calidissima ⁊ ꝯtinua: que fit fine apte: extremitates infridari est nō rōnale: sꝫ magis icēdi debēt ⁊ calidissima fieri: quātomagis igit cū apa sit in viscerib⁹: calefiunt āt: qꝛ cū viscera toti⁹ sibi sāguiuē corpis sudāt sicut vētosa oꝫ fiāt calidissima: ⁊ extrēa frigidissima sāguine exinanita: vn̄ nulla operimēta pn̄t pati: cū adeo sit magna arsura icēsiōis. 2

Cā q̄re in apatib⁹ viscez extrēitates sunt fridissime.

Hec ipēs coloris n̄ puū piculū iducit i⁹ passiōe cuiuslibet ossis: significēt. n. pessimā putredinē: ⁊ i carne circūdātē ꝯgelatōꝫ atqꝫ caloris nālis extīctōeꝫ. 3

Singult⁹ fit it stō q̄si spasm⁹ ī neruo: ⁊ ad hūoribus nociuis aliqn̄ nocētib⁹ stō toti: vl' soli ei⁹ ori ⁊ meri: ⁊ ide vomitu supueniēte necesse ē statiꝫ qesce re. Sināt apa in fundamēto ē neruoꝝ. i. cerebro vl' stō rubor aūt oculoꝝ ad vtrūqꝫ ptinet significandū. 4

Indicatio sūpta aliuiditate caro ossis sāguine.

Vbi dixit. Accidētia crisis nō faciētia crisis signū sit discrite seu morb: cū nā sit i his pterrita ⁊ morbū fugiat: vnde rigor in sudore malū ē. 5

Accidētia crisis nō faciētia crisiꝫ discrita sūt ⁊ in passionib⁹ acutis fortia accidētia supi⁹ emētia hōe crisis sūt cā

Dysenteria ⁊ hydropos pn̄t significare sanitatē manie sicut q res nociue iferi⁹ mutant a capite: sꝫ estasis lōga ē vn̄ cū rōnabili⁹ sit augmentare q̄ꝫ sanare: sꝫ tn̄ estatiꝫ intēdit ꝯtinuitatē ⁊ fortitudineꝫ manie: quēdaꝫ maniosuꝫ vidi in primis paruaꝫ hre: post hoc augmentauit: ⁊ cā fuit salutis vn̄ ad meredij: ⁊ inuestigās inueni fortitudinē motus materie manie fuisse cām sanitatis. ⁊ Sicut i passionib⁹ acutis qb⁹ fortia: accidētia supuenientia bone crisis fiunt causa.

Abstinētia sola mala ē i passiōe diuturna: cū euadētibus ex ꝯsuetudine soleat crescere appetit⁹: q si hanc colerice egōnem sequant peior est. ⁊ Q d colerice dixit: de genere cholere rubee siue nigre itellexit vel viridis vel heruginose: oia. n. h significāt substantialē hūiditatē ex calore febris esse incensaꝫ. 7

⁊ Egōnes co. ru. vl' nigre vel viridis vel erugiose vitutē nutritiuā ꝯfectā ⁊ hūoruꝫ ⁊ mēbroꝝ incēsionē ostēdūt.

Nulli dubiū p multā potationē indurit multū vinū ebibitū: ad qd aliqn̄ sequit desipientia: cum caput sāguine ⁊ vētis calidis repleat: vn̄ corpus tactu maxie inuenit calidū: rigor tn̄ raro ꝯtingit iuuenibus plurimū āt senib⁹ quoꝝ calor naturalis ꝯgelat⁹ ē ⁊ extictus: vtpote vino nimio supatus: sicut ⁊ flāma lignis multis solet extingui: ⁊ lucerna mlto oleo sibi apposito. 8

Calor senis ita a nimio vino supat sicut multo oleo lucēna

Quod intus dixit intēdit stomachū. Vomit⁹. n. sequit cū pcesserit illud: si t ruptura i pectore vl' pulmone fit: nō vomitus venit sed tussis: ⁊ aliquādo suffocatio: si ruptura fit in intestinis: egestio erit saniei. Qēm aūt rupturā defectio cōcomitat animi: qꝛ calor naturalis erit: sicut monstraui alibi. 9

Qēm rupturā defectio animi cōcomitat.

Iste aphorismus magnam largitur auctoritatem: q: alienatio de inanitione sequit sicut ante de tremore pedum ⁊ manuum diximus: que sunt de defectione virtutis motiue: ⁊ cerebri motus disturbantur eadem ratione. Nec tamen desipientia est fortis: sed iuncta spasmo est icurabilis. Desipientia autem post sanguinis fluxum mala ē ⁊ si sit sola: peior si cum spasmo. item spasmus solus de inanitione malū est ⁊ mortale: sꝫ alienatio sine spasmo non est piculosa adō. 10

Desipientia iuncta spasmo ē icurabilis.

In istos ileos nihil dscēdit inferius: qd̄ proprium huic passioni esse videtur. Uomit⁹ enim non semper durat: sed superuenit cuꝫ qs ad mortem veniat: qꝫ si augmētetur stercus emittitur: ⁊ inde ⁊ singultus sequtur. Aliquando in hac passione singultus ⁊ despiētia proueniunt: propter neruum alligantem stomachum ⁊ cerebrum: intestina. n. cuꝫ patiuntur ad eiiciendam egestionē mouentur: quā cuꝫ inferius non possint eiicere propter conclusionem. i. opilationem vie mouentur cum angustia: non naturaliter ad superiora: vt expellantur nocentia. 11

In ileos nihil iferius descēdere est sibi proprium.

In pluribus libris inueni: in pleuresi periplemonia: neqꝫ sequitur malum. qui aūt ita legit hypo. intendisse credit post pleuresim periplemoniam sequi. Ego autem dico hypo. nobis innuisse passionem ex alia veniētē: ⁊ priorē tamen permansisse: que passio: nec parua: nec salubris est: ⁊ si ipse malum non adiungeret: ex necessitate tamen mala esset. Si. n. augmentetur materia vnde pleuresis constat ⁊ dilatetur in costis vt effluat: necesse est ad pulmonem currat in periplemoniā faciat. Periplemonia autem non necessario sequtur pleuresis: si. n. parua sit ⁊ salubris: materiā illā cum tussi ⁊ exscreatione emittit. qꝫ si magna ⁊ mortalis: aū suffocat ifirm⁹ qꝫ pleuresi cōmisceat. 12

Periplĕonia nō necessario sequtur pleuresi.

Si pleriplemonia de acutis sit humorib⁹: necesse est in cerebrū ascendat fumus nimi⁹. vnde phrenesis conficitur. 13

In pluribus libris iste aphorismus ē talis. De icēsiōe nimia spasmus aut tetanus malū ⁊ plurimi sic iterptati sunt: sed solus zenon pro icensione nimia nimium motum posuit: dicens hoc cōfirmari ex aphorismo subsequenti: q: si stupor: tumor: spasm⁹: tetanus maxima vulnera sequantur: sed cum incensione dicere sit cōis: oportet vt plurimos sequamur. Alii icensionem itendunt esse febrē. alii aerem. alii chirurgiam cum foco: ⁊ omnes verum dicunt. Spasmus enim ⁊ tetanus de his venientes rebus: vel de vulneribus pessima videntur: cum de siccitate: vel inanitione esse cognoscant. nos āt iam diximus qūo spasmus de inanitione sit periculosus. 14

Spasmus ex cauma- te vl' ex vulnere pessimum esse videtur.

In sanguinis fluxu desipiētia aut spasmus: maluꝫ.

In ileon vomitus: singultus: spasmus desipientia: malum.

In pleuretide piplemonia: malū.

In pleriplemonia phrenesis: malum.

In vulneribus fortibus spasmus: aut tetanus: malum.

In percussione i capite stupor: aut desipientia: malum.

In sanguinis sputo saniei sputum malum.

In sanici sputo ptisis ⁊ fluxus: malum vbi vero saliua tenetur: moriuntur.

In phlegmone epatis singultus: malum.

In vigilia spasmus aut desipiētia: malum.

In ossis denudatione herisipila: malum.

In herisipila putredo aut sanies: malum.

In litargico tremor: malum.

Desipientia oꝫ intelligi: cum non oporteat loquat ifirmus vel faciat. Stupor cum non loquatur: nec faciat aliquid: sed oculis apertis sicut timentes faciunt: ⁊ vt amens tacuerit: ⁊ proculdubio hi patiuntur i cerebro: in quo virtutem regitiuam diximus haberi. necesse est ergo intelligi: q: percussio vsqꝫ ad essentiam venerit cerebri: ⁊ hoc sine dubio malum. 15

Cā q̄re stupor aut desipiētia in capitis pcussiōe malum sit.

Hi hypo. vocauit passionem ex alia passione nascentem. vnde Praxagoras fecit libruꝫ nō minimum neqꝫ in omni sputo sanguinis sequtur sputum saniei: nisi cum pessimus sit sanguis: cum ergo de pulmone fit: semper ē sputum hui⁹ saniei. 16

Ptisim intendit cōsumptiōe toti⁹ corporis: q̄ cum leui est febre propter vulnera pulmonis fluxum autem intellexit capillorum: ⁊ solutōnem ventris cum cholerica egestiōe: que duo eueniunt ptisicis: cum appropinquant morti: ⁊ ꝑpter siccitatem vel virtutis defectionem. Ubi saliua tenetur: moriuntur. notauit quomodo ptisici morerentur: dum enim spuunt ⁊ tussiunt: semper consumuntur: deficiente vtroqꝫ permanet materia interius: ⁊ clauduntur vie spūs: ⁊ ita suffocati moriuntur. 17

Nota hic nōnulla signa q̄ ptisicis morti appropinquātib⁹ eueniunt.

Dixi omnes aphorismos hos sc sequi: nunciantqꝫ passiones ⁊ accidentia ex altera passione nascentia ⁊ augmentatas passiones: ⁊ comitantia qꝫ singultus facit nascens de apostemate epatis. Apostema autem istud non semper neqꝫ qualecūqꝫ nascitur: sed si adeo magnum ⁊ calidissimum: vt os stomachi: ⁊ superiora sui patiantur. Quia hec duo per neruum colligantur sibi. Hypo. in secunda particula epidimie. neru⁹ iste subtilissim⁹ ē ⁊ ideo stomachus ex epate non patitur: nisi apostema magnum sit ⁊ pessimum. quod si sit calidissimum facit cholerām nimiam in primis currentem ad intestinum: hec cuꝫ ascenderit ad stomachū pūgens os eis facit singultū. 18

Nō qualr ex apate epatis nocumentuꝫ i stomacho sequitur.

Omnis spasmus sicut dixi de plenitudine vel inanitione est: vigilia vero peior est inanitio cum exiccet: vnde spasmus de vigilia de inanitione est pessimus: hec vigilia cum exiccat alienande mentis causa est. inuenimus autem in quibusdam libris desipientiam non nominari: sed hic haberi. in vigilia spasmus maluꝫ. Ego autem arbitror: q: hic innuerit hypo. peiora accidentia morbos sequentia. 19

Spasmus de vigilia de ianitiōe dicitur.

Quod dixit Malum oꝫ intelligi pessimū: neqꝫ in sola denudatiōe ossiū vel raro: sed semp apparet: vt dē quod circūdat carnem heripilam faciens pessimū fit ⁊ molestissimum. 20

Hec quidem accidentia nascuntur cum fit apostema pessimum. 21

Litargia est apostema in puppi cerebri ex materia phlegmatica generatum. tremor igitur in ea malū est: significat enim materiam propter incontinentiaꝫ sui ad neruos motiuos deuenisse que aperte posteriori

Qūo esset trēor ⁊ qd i litargico significet.

sunt magis vt dictum est alibi: ex cuius infusione nerui sunt remolliti: vt spiritu non omnino sed aliqualiter deficiente. nec neruus vt in paralysi omnino remollitis: virtute regitiua membra sursum ferantur: ⁊ q: nerui remolliti non sufficiunt dare membris sufficientem ⁊ firmam sedez ⁊ stabilem membra iterum sua grauedine descendũt. Ex quibus motibus contrarijs fit tremor. vel i litargia fit tremor: quia materia ventositatis resoluta miringas ⁊ neruos qui ab eis oriũtur mouet ⁊ concutit: vnõ tremor fit. 22

In forti pulsu in vulnerib⁹ emorrosagia: malum.
In dolore diuturno circa ventrem sanies: malum.
In cholerico secessu dysenteria: malum.
In ossis fractura desipientia si in vacuum acceperit: malum.
In farmacie potõe spasmus: mortalis.
In dolore forti circa ventrem frigiditas extremitatum: malum.
In vtero habenti tenasmus superueniens abortit.
Quibuscunque os aut cartillago incisum fuerit i corpore non augetur.
Si ab albo phlegmate hito diaria superuenerit fortis: soluit egritudinẽ.
Quibuscunq3 spumose egestiones in diaria his a capite phlegma desluit.

De causis gnãtionis motus pulsatiui i vulneribus.

Pulsus in vulneribus ex pessimis apostematibus propter carnem eos circundantem vix mouetur ⁊ cum dolore. cum ergo se dilatat: magnum dolorem facit ex sua percussione qui cuz in natura fit sua: ⁊ propria spacia habuerit: bene dilatatur: ⁊ sine impedimẽto alicuius: cuz autem in membris apostema nascatur calidum: strictura ⁊ dolor sensum faciunt nocumentum: ⁊ hoc ab omnib⁹ pulsus vocatur: ⁊ potest esse vt motus pulsus hic augmẽtetur. Ego vero monstraui in libro de virtutibus naturalibus virtutem expulsiuam expellere nociuã: sicut sudorem egestionez ⁊ sanguinis fluxum in die cretica. quam cum actio vitalis adiuuet: mutatur maxime pulsus: ⁊ ad res nociuas expellendas cogitur: ⁊ ideo sanguinis fluxus sequitur. 23

Hic dolor ex frigiditate est vel diuersa stomachi complexione ex grossa ventositate siue ex puncture acumine: quorum nil remanet si infirmus perfecte euaserit. si autem non mutabuntur necessarium est apostema vel collectionem inde sequi. 24

Nigõ pura colere nigre vel rubee causa est dysenterie.

Nulli dubium est quin egestio pura nigra siue rubea aliqua corrumpat intestina: ⁊ inde fit dysenterie causa. 25

Hic intendit per os solum craneum capitis: non autem absolute intendit omnem fracturam: sed tñ illam que perforat interiorem superficiem vsq3 ad vacuitatem circundantem cerebrum que si inciderit sic desipientiam facit: q: passio propinqua duabus pelliculis ⁊ essentie cerebri. Nescio ergo quid ʒenonem coegerit detrũcare dictum hypo. cum dicens in ossis fractura desipientiam tacuerit: deinde si in vacuum acceperit ⁊ alterius aphorismi principium fecerit iungens ita. Si acceperit in vacuum in pharmacie potione spasmus: mortale. dixit ʒenõ hypocratem intendisse spasmuz de pharmacie potiõe mortale esse. Errauit ergo primum aphorismum falsificando cum non nascatur desipientia de sola ossis fractura. siue. n. in capite sit siue in alijs membris: nemo tñ inde desipit: nisi percussio vsq3 ad pelliculas cerebri pertigerit. 26

Non fit ex cranei fractura desipientia nisi percussio vs3 ad pelliculas cerebri pertigerit.

Dicimus q: cum absolute pharmaciam ponat: solutionem ventris ⁊ vomitum intendit: neq3 aliqs dubitabit si quis dicta nostra prius recoluerit: q: si corpus fortiter pharmacia purgetur. quin spasmus mortalis sit ⁊ pessimus. 27

Cã q̃re frigiditas extrẽitatũ in forti dolor̃ vẽtris seq̃t

Extremitatum frigiditas sicut diximus ante magnum viscerum sequitur apostema contingit ẽt ex defectione aĩ propter materiam frigidam que constringit ⁊ suffocat calorem naturalem sequitur esse magnam angustiam constringentis naturam ab extremitatibus ad locum doloris. item ⁊ sanguinem secũ portat a tota corporis cute: ⁊ q̃3 maxie ab extremitatib⁹ sicut manibus ⁊ pedibus. quod tamen h dixi: singulis est causa frigiditatis extremitatum: sicut hypo. dicit multis in locis nominare multa repetendo bis ⁊ ter eadem neq3 mirandum. non. n. de vna re multa excusfurus in vno ⁊ eodem loco potest omnia diuidere. notat ergo singula singulis locis suis. 28

Nõ ppter quid tenasmonez patiẽtes abortiantur:

Tenasmus est passio recti intestini ppter egestionem sanguinis ex vulneribus sup h intestinuz h'itis. ẽ autem verbum equiuocum vel h abusiue positũ: cum sit expssionis ppie vl' huic ⁊ illi rei cõgruum. expssionis: q: quis sepe ad sellaz surgit ⁊ exprimit. vnde sepe totum corpus laborat ⁊ fatigatur: ⁊ maxime matrix propter coniunctionez sui ⁊ intestini. neq3 mirandum si hinc abortiat: cuz a leuiori ẽt motu idez contingat sibi. 29

Iste aphorismus intra alterum sexte particule continetur: vbi dicitur. quodcunq3 os incisum fuerit: aut cartilago: neru⁹ vel maxille tenues: vel preputium: non crescunt neq3 cõglutinantur: cũ ergo sit expositus non oportet h repetatur. 30

Consueuit hyp. ⁊ omnes medici phlegma album vocare vnam speciem hydropisis: q̃ modo nostro tempore vocatur hyposarca. Phlegma autem dicit album: ⁊ q: aliquando est liuidũ: ⁊ ex aliorum cõmixtionibus humoruz: ⁊ ẽt omne phlegma naturaliter album. dicentes ergo album naturalem confirmauit colorem suum sicut ⁊ in li. de concatenatione dixit spondiles dorsi: non q alibi q̃ in dorso sint. soluitur vero egritudo ei⁹ diaria superueniente forti. 31

Malis color phlegmatis ẽ albus.

Si non hoc explanemus ⁊ diffiniamus: nõ intelligimus: Quia aliquando spumosa egestione descendunt humores ad stomachum a capite: mixti cum ventositate. aliquando sunt in essentia intestinorum ⁊ stomacho: quodcũq3 horum fiat vnam habent causam propriam: aliam non propriam cum grossa ventositas forti motu ab illis moueatur humoribus: qui phlegmatici humores in diuersas diuidantur partes. Ventositas mouetur aut ex natura sui: aut ex nimietate sui caloris. Manifestum autem est velut ex his que foco excoquuntur. maxime si materia sit viscosa. Ex natura sui: sicut videmus in tempestate maris: cum ad se inuicem collidantur venti. Arbitrantes vias phlegmatis a pulmone ad stomachum ⁊ inde motum a pulmone ad stomachum descendere ⁊ inde spumosum apparere. Nescio quomodo in cataro intelligunt: in quo cum humores palam a capite ad pulmonem descendãt: quare non spumosa exeunt. De pulmone vero non spumosus exit san-

Nota q̃n egestiones fiant spumose.

Indicatio sumpta a sanguine spumoso i pleuresi ⁊ in periple monia.

guis nisi cum ipsa pars sbe pulmonis exierit. Si autem pleureticis aliquando spumosum exierit: ⁊ in periplemonia similiter: hoc igneus calor facit in tempore passionis. Si autem a capite ad cānales pulmonis primum descenderit: ⁊ post ab ipsis ad stomachum ⁊ intestina exierint: nulla via transeundi iuenitur nisi quam diximus prima per cordis: ventriculos: ⁊ h vl' descendit ad venam que vocatur concaua: vel ad epatis gibbum vel ad interiora sua: ⁊ p⁹ in venas alias que diuidūtur a porta ⁊ circundunt intestina: vel a ventriculis cordis ī maximam venam descendunt: ⁊ deinde in diuisiōe epatis venarum ⁊ quomodo remanet spumosum qḋ cum sanguine tam longa via sit mixtum. 32

Quibuscunqꝫ in febribus in vrinis crynoides hypostases fiunt: longam egritudinem significant.

Quibuscunqꝫ colerice hypostases fiunt superius vero tenues: acutam egritudinem significant.

Quibuscūqꝫ vinee distantes fiūt hi i corpe turbatio fit fortis.

Quibuscunque in vrinis ampulle supnatant: nephreticam significant ⁊ longā egritudinem fore.

Quibuscunqꝫ pinguis hypostasis ⁊ conglobata: his nephreticam: ⁊ acutam egritudinem fore.

Quibuscunqꝫ ne-

Quibus ī vrina crynoides apparent cito moriūt aut ī lōgo tempore post sanantur.

Hoc est verum ⁊ experimento probatum: quia cum in vrina quasi crynoides. i. grossa farina frumenti appareant: mortale ē. sicut idem in pronosticis: quibus autem plurimū in vrinis apparet ante morbum: eorum mors festinat potius ꝙ̄ elonget: quorū qui saluantur morbi elongantur: qui sunt crudissimi: ⁊ ideo tardi digeri. item in epidimia multos intulit infirmos i quorum infirmitatibus talis vrina apperuit: ⁊ quidam cito mortui sunt: alij longo tempore post. in prima particula post trium temporum qualitates expletas: infirmus nomine excellerius suam passionem recitauit. tunc hypo. dixit hic. Hic quidem infirmus vrinam fecit multam subitam atqꝫ grossam: que mota ⁊ turbata apparuit vrina quasi crynoides alba: ⁊ extrema habebat homo frigida. mortuus ergo fuit in die. xj. De tertio infirmo in tertia particula cum huius inciperet passionem dixit infirmo proiecto in folicidia. i. vrinali venit vrina subtilis ⁊ diuersa habens res paruissimas suspensas quasi crynoides: huic venit crisis in die. xlj vnde intelligitur quia morituri cito moriuntur: ⁊ euadentes longo post tempore sanantur. oēs illi qbus talis apparet vrina: vel cito moriūtur: vel lōgo tempore post sanantur. 33

Cum absolute dī cholera intelligitur de rubea.

Quanto tempore cholera dominatur: tanto plus acumen egritudinis significatur.

Nos autem in multis locis diximus: ꝙ cum absolute colera dicatur: intelligitur de rubea. Semper. n. antiqui consueuerunt vt cum rubeā coleram intelligere velint ⁊ alios humores: determinent eos per colores suos ⁊ qualitatem. Qḋ superius dixit. Tenues. aquosas intellexit ⁊ subtiles Sic enim hypo. dicere consueuit. alij arbitrati sūt quod falsum est: sic vt vrina subtilis crudum ⁊ tardum significet. Ego autem nunquā vidi vrinam cuius hypostasis esset colerica: ⁊ suprema sui pars subtilis foret ⁊ aquosa: quam longe quidam sunt interpretes hypo. intendisse non locum sed tempus dicētes: ac si diceret: hypostasis vrine si in pn̄cipio fuerit subtilis: ⁊ postea colera dominata fuerit citrina: acumen significat morbi. Joanniculus: Quia hypo. tenuem dixit formam intendit. possibile enim est vt ex intentione hypo. superius tenuis sit ⁊ subilis: hypostasis enim vrine si grauis sit ⁊ grossa atqꝫ cruda superficies est lata. Cum subtilis sit ⁊ coniūcta atqꝫ cocta: suprema pars eius tenuis sit ⁊ subtilis. testatur autem hoc quia hypo. subtilitatem quam intendit in summo vrine esse intellexit. non subtilem vrinam dixit: sꝫ superius tenues hypostases tetigit. 34

Hypostasis vrine grosse ⁊ cruda de superficies ē lata.

Si scd̄m verbuꝫ hoc distātes interpretati fuerimus sententia falsificabitur: cuꝫ in vrina nullus locus vacuus: sed si per distantes diuersas intendamus partes bene dixit ꝙ in hac vrina turbatio corporis fortis fit: qꝛ si natura vincat ⁊ dominetur fit vrina eq̄lis in omnibus partibus. ꝙ si causa morbi sibi repugnet ps vbi natura preualet non assimilatur parti ī qua potest morbus. Si auteꝫ in morbi preualitudine partes sint plurime: apparent maiores significationes sue. i. disturbationes fortissime. 35

Quomodo vrīe distantes generentur i egris.

Ampulle iste ex humiditate sunt: ⁊ cum grossa vē tositate: maxime si humiditas sit viscosa: vnde cōsequitur frigidus morb⁹ in renibus in quo viscositas grossa superadunatur: ⁊ ita longa egritudo significatur. omnis enim morbus frigidus dure digeritur. Alij arbitrantur vrinam acutam acumine suo ore arteriarum i renibus aperire: ⁊ inde cum pars spūs exeat: ampullarum faciat causas. 36

Cās gnātionis ampullarū in vrina. Dīs morbus frigidus dure digeritur.

Quandocunqꝫ egestio vel vrina pinguis est: pinguedinis significat dissolutiones: neqꝫ magis ei⁹ que in renibus ꝙ̄ que in toto corpore habetur. non ergo solis renibus attinet hic morbus. sed toti piguedini potius que igneo calore dissoluitur: quod at dicitur. Nephreticam duobus modis intelligitur: potest enim passio esse in renibus vel non passionis species hic intendit: sed acumen eius. vel aliter mutetur hic aphorismus: vt ab aliis mutatur interpretātibus: qui vice nephresis cerebri posuerunt phrenesim. hoc tamen non significat phrenesim: neqꝫ absolutam: neqꝫ si incensionem habeat nimiam. Est enim vniuersale signum omnium febrium corpus dissoluentium. ꝙ postea dixit conglobata: subito tempore apparentia: possibile est portendat. per globatum. n. insimul ⁊ subito significat. conglobata vero quorum pars alteri iūcta quasi cumulum reddat. est enim proprie globus in filum filo a mulieribus cumulatur: conglobatum vero cōtrarium est ad hoc quod supra dixerat: distantes. Nunc locum antiqui ⁊ maiores nostri vsqꝫ ad nostrum tempus taliter sunt interpretati. ego vero dico cum globata dixerit: paruitatem apparentie temporis ostendere voluit: vnde ⁊ proprie consumptionem pinguedinis renum significauit: quia pinguedo consumpta totius corporis non subito ad vrinam venit: sed paulatim. Quod enim dissoluitur primum vicinis membris illabitur ⁊ de illis ad viciniora ⁊ ita membratim donec ad renes veniat. Pinguedo vero renum dissoluta ad vrinam venit subita ⁊ adunata: qḋ testantur experimenta. In libris h aphorismus inuenitur diuersis. alij sic habent. Quibuscunqꝫ inferius vrine pinguedo in qua est hypostasis. alij superius pinguedo hypostasis. ego assentio habentibus. superius pinguedo: omnis enim pinguedo solet supernatare non inferius descendere. 37

De indicatione sumpta ab vrina pingni hypostasi habente.

Nō de vrina cōglobata.

Piguedo totius corporis consumpta ñ subito ad vrinam venit sꝫ paulatim. Dīs pinguedo solꝫ supnatare' nō iferius descendere

Ambobus precedentibus aphis hypo. monstrauit quomodo passiones renum possint intelligi h: qꝛ diu renes passi sunt. dicit. n. Si signis p̄dictis

Dolor in lacertis vl' in renib⁹ est signum ⁊ caus futuri apostematis.

dolores circa musculos spondilium se iunxerint: significatur futurum apostema. Horum musculorum vnus retro sub cute circundans ambo latera totius dorsi: alter autem non extensus intus per totum dorsum: sed per subteriores spondiles tm̄: quorum quicunq; patiatur: futuruz in eis apostema expectatur: neq; monstrauit si apostema debeat in renibus vel in lacertis vel in vtrisq; esse: sed experimentum testatur: q̄ i solis posset esse lacertis: vel in renibus solis: qd̄ cū fit: aliquando ad interiora tendit: aliquādo ad exteriora. 38

phreticis existentibus p̄dicta signa accidunt: ⁊ dolores acuti circa musculos spinales fiunt: si quidem circa extrinsecos locos fuerint: apostema futurū expecta extrinsecus. si vero dolores magis circa interiores locos: apostema futurum: expecta magis intus.

Quicunq; sanguinem vomunt siquidem sine febrib⁹ salutare: curatur vero stipticis ⁊ infrigidantibus: si vero ex febre perniciosum.

Catarri in superiori ventre: in sanē cōuertuntur i. xx. diebus.

Vomentes ꝓculdubio quod emittunt a meri exit ⁊ stomacho: qd̄ ē a pulmone ⁊ cannalibus suis: non vomitus sed sputum vocatur cū tussi. quidam tamen interpretes arbitrantur q̄ hypo. intenderit exeuntia a pulmone ⁊ suis cannalibus. sed falsus est horum intellectus. si enim sanguis a pulmone exit cū sputo: non est salubris etiā carentibus febre. tamē si hec passio elongetur necesse est febris sequatur. vnde cū vomitū dixit certam rem cuius ē nomē significauit. quo modo salubritas intelligatur vel non: ex qualitatibus infirmi innuit si febrē habuerit. vel caruerit si febrē nō hz loc⁹ vnde sanguis exit non habet apostema sed vene sunt aperte vel vulnus est sine apostemate: hoc vulnus cum stipticis cito sanabitur. si cū febre sit ⁊ apostemate magno: erit incurabile. aut mortale. 39

Sanguis a pulmone exiens cū sputo non est salubris etiam carentibus febre.

Superiorem ventrem intendit pectus circundans pulmonem: vnde si catarri descendant a capite ad cannales pulmonis: in pulmone apostema erit: ⁊ sanies subsequitur in diebus. xx. non in. xxij. diebus: sicut alibi inuenitur. Uiginti enim dies cretici ab eodez dicunt: non. xxij. sicut in meracriseos mōstrauimus. 40

Nō qd intelligat h̄ p ventrez. Dies. xx. est dies creticus non dicitur dies. xxij.

Iste aphorismus in multis libris non inuenit: nos autem in quarta huius libri particula iam explanauimus: vbi dicitur. Si sanguinez mingāt ⁊ trumbos: stranguriam habent: ⁊ dolor incidit in pectinem: ⁊ sub ventrem ⁊ peritoneon: circa vesicam dolorez significat. 41

Intemperamentum lingue est: cum sermonem rectum formare non potest sicut oportet: aut cum totam virtutem amittit: vt moueri non possit. qd̄ autem apopleticum aliquid corporis dixit: ablationem sensus ⁊ motus intendit: sed nescio quare per h̄ accidentia subsequi melancholiam dicat. melancholie enim passionis signa iam monstrauit: cum alibi dixit: ⁊ cancer ⁊ lepram alphiam. Item alibi. Qui diu timebit ⁊ suspitionē habebit sine causa manifesta erit melancholicus: h̄ autez accidentia nusquam nominauit hypo. neq; aliquis antiquorum: sed non oportet ita determinate dicere: vt de melancholico esset gener: ⁊ repente. per repente tamen intendit molestiam preualere causa apostematis ex duricia sui: ⁊ intemperamentū complexionis nō facile dissolui. 42

Quid itē peramentum ligue sit.

Hec vniuersaliter verum est in vomitu ⁊ singultu: vbicunq; enim abundantia egestionis siue vomitus: propter defectionē etatis illaudabile est in senioribus. 43

Cū q: singultus p⁹ euacuationem cum pharmacia in senibus sit malus.

Si sanguinem ⁊ trumbos mingat ⁊ stranguriam habet: ⁊ dolor incidit in peritoneon ⁊ sub ventrem ⁊ pectinem ea que circa vesicam sunt egrotare significant.

Si lingua intemperata repente fiat: aut apoplecticū aliquid corporis vel melancholicum huiusmodi efficit.

Si super purgato seniori singultus superueniat non bonum.

Si febris non a colera habeatur aqua multa calida infusa a capite: solutio fit febris.

Hic nobis innuit hypo. q̄ non omnis febris de colera fit. Si vero non sit a colera: qualiscunq; fuerit per multam aquam calidaz capiti infusam solutio fit. Similiter in epidimia de quodam lictore vocato: hic cū multam aquam calidam capiti infūdisset: a febribus liberatus est. Febri enim de calore solis vel frigiditate aqua calida capiti infusa videtur prodesse ⁊ ei que de labore vel pororum opilatione: vel que ex sua ē constrictione: vel ex aliqua re fit poros opilante de aqua enim calida intendim⁹ vt per eam calor febris exalet: excitetur ⁊ dissoluatur. Sed si apostema cum febre sit non iuuat: neq; si cum humorum fit putredine: nisi prius humores nocitiuos purgemus: vel ipsi per se digerantur ⁊ egrediantur. Consueuerunt antiqui has passiones vocare pleuresim periplemoniam: epaticam: splenecticam: in quibus computant febrem esse accidentalem: non substantialem. cum ergo aliqui dicunt febrientem vel habere febrem: neq; apostema in aliquo membro habentem: intendunt haberi ex aliqua re supradicta exteriori: si interius de putredine humorum intra vasa. Est autem febris quam dicunt empialam: in qua frigus ⁊ calor non sentiuntur in eodem loco: Ligoris: vel liparia: eluris: limodis febris: corpus interius calidissimum: exterius frigissimum facit. Eluris nimium habet humiditatis. Limodis a nobis vocatur morbus pestilentialis: Causon eadem est que ⁊ incensio. nullus autem antiquorum fuit q̄ febrem periplemonicam vel epaticam dixerit. hy. hic intendit febres que ⁊ ipse sunt passiones ⁊ sine apostemate. inuenitur in multis libris vice aque sudor ac si dicat. Febrem non a colera habenti: si de capite aqua multa calida effluit: dissoluitur febris. hi autem intelligunt non a solo capite sudorem effluere: sed etiam de toto corpore. Hi per principale membrum totum corpus intellexisse cum dicunt. Ego autem dico: q̄ si hoc verum esset febrem a colera sudor iste non iuuaret: sed videmus multas febres quibus colera dominatur ⁊ tertianam ⁊ causon dissolui cum sudore. priorum igitur intentio erit multo melior.. 44

Aqua .n. calida calorem febris excitat dissoluit ⁊ exalare facit.

Nō qd sit ēpiala qd liparia qd causon.

Nō h̄ multas fe. cole. curari cuz sudore.

Multi masculi cuz ambabus manibus ac si

Cā quare mulieres ñ possunt eē ambidextres: viri aūt sic.

dextris operantur: sed nostro tempore mulierem: neq3 audiuimus: neq3 vidimus: que tale quid faceret: quod ex sue defectione est nature: masculis autem contingit ex virtuosis neruis ⁊ lacertis: mulieribus dextra in fortitudine est temperata: quanto magis ergo ⁊ sinistra. hypo. in mulieribus sclauis dextram affirmat incendi vt plus accipiant sibi ⁊ conforten tur. in hac eniz gēte debiles naturaliter sūt dextre. alij loco ambarum dextrarum dextraz nō habēr intendūt dicentes hypo. intendisse i dextra vulua nō fecūdare. alij multuz ab hypo. discordantur dicē tes eum intēdisse hermaphroditos: qui cū natura sua habent etiam virilia: s3 mlieres hermophrodite non cū natura sua habeat virilia. 45

Mulier vtrasq3 dextras habens non fit.

Quicunq3 empiavruntur aut inciduntur: siquidez sanies pura fluxerit ⁊ alba: euadunt. si vero cenulenta ⁊ male olens pereunt.

Quicunque in epate propter saniez vruntur siquidez sanies pura fluxerit ⁊ alba euadunt. In tunica. n. illius sanies est. si vero velut amurca fluxerit: pereunt.

Oculorum dolores: meri potio ⁊ lauacrum ⁊ phlebotomia soluit.

Ex sanie3 omnia intendit vulnera ⁊ apostemata: collectionem suam in saniem mutantia. illam tamen maxime intellexit collectionem: q̄ inter pectus fit ⁊ pulmonem: vbi semper antiqui incisionem facere solent ad eijciendam saniez.

Sanies alba laudabilis ē: male olens ⁊ cenulēta pessima.

Neq3 dubium est albam saniem esse laudabilez. male olens ⁊ cenulenta pessima est. 46

Hic nobis monstratur: vnde infirmi pereunt: ⁊ vnde euadunt. Si enim sanies i tunica sit epatis: ⁊ substātia sua sana ⁊ sine macula fuerit euadunt: q꞉ si substātia epatis corrupta fuerit necessario pereunt. Et de pessimitate saniei: quam velut amurcam dixit: signum dedit pe undi si in substantia sit epatis. 47

q꞉ si substātia epatis corrupta fuerit necessario peīt.

Hec non assimilatur dictis hypo. sed ad placitum suum posuerunt antiqui. hypo. non est. quia superiori aphorismo desideret. i. discordaret: vbi dicitur: Dolores oculorum meri potio: aut lauacrum: aut piria: aut phlebotomia: aut pharmacia soluit. quod nos in sexta explanauimus particula. Hic vni passioni tres medicinas subintulit: cum supra vbi vna fieret alteram non apponendam dixit. Quicunq3 confirmat eum hypo. esse: monstret vbi hec tria conueniant in oculorum passione: quod si monstrauerit: acquiescamus eum fuisse hypo. Sed sicut hypo. interpretati fuerunt: neq3 suum fuisse probare potuerunt: quare interpretationem eorum reciperemus: vel nos aliam faceremus. quicquid in suis dicant expositionibus nihil veritati vicinatur: nisi cum in corpore sanguis malus grossus sit ⁊ multus ⁊ melancholicus: quod necesse sit purgari. Bonum est q꞉ dicunt vt sanguis in primis dissoluatur: ⁊ postmodum phlebotomia minuatur. non autem sanguinem dissoluit: nisi vinum purum ⁊ balneum. Qui autem istud dicunt nunquam experti sunt: sed exercitantes in medicaminibus: ipsi intelligent qualiter id efficiatur. Quia corpus plenum non patitur balneum: neque vinum potatum. non enim ista conueniunt: nisi in sanguine grosso ⁊ coagulato in quibusdam membris: ⁊ non corpore pleno toto. 48

Cā q̄.

Iste aphoris. non sit hypo.

Corp⁹ plenū nō patitur vinum potatū neq3 balneū.

Hydropicus si tussim habeat: desperatus sit.

Stranguriam et dissuriā vini potio ⁊ phlebotomia soluit. incidere vero venam que intus in talo est: bonum.

Asquinante habito: tumor ⁊ rubor in pectore superueniens: bonum. foras enim conuertitur egritudo.

Quicunq3 spachilon in cerebro patiuntur: in tribus diebus pereunt. Si vero hos effugerint sani fiunt.

Iste aphorismus est expositus superius: vbi eisdem verbis fere dicitur: Hydropicus si tussi3 patit: malū. 49

Dria inter dissuriaz ⁊ stranguriā

Stranguria est cum vrina guttatim ⁊ velociter exeat. in dissuria cuz duricie ⁊ angustia: neq3 sine magno labore actionem suam explet vesica. Stranguria est de acumine: aut de defectione in vesica contētiua. Defectio autem hec: aut ex apostemate: aut ex vulnere: aut ex intēperata complexione: seu de grossa vētositate. Si sola est dissuria: vel ex virtutis defectione: siue ex apostemate. vtrā libet autem haruz passionum si sit de frigiditate iuuat vinum potatum. Intendit autem hypo. multam quantitatem vini: vel parum mixtum. iuuat autem vinum apostema de grosso sanguine opilatum: si corpus non fuerit plenum. tunc enim cum phlebotomia soluendū. quod incidere intus dixit: iam superius exposui: vbi phlebotomia dissuriam soluere ⁊ intus dixit incidere. 50

Iuuat aūt vnū apā d̄ grosso sanguine opilatum.

Iste aphorismus in sexta particula huius libri est expositus: hic autem adiungitur: Foras enim egritudo conuertitur vel dissoluitur. 51

Hec passio multotiens nominatur in libro suo de discatenatione membrorum. In hoc autem aphorismo non nisi confusionem cerebri intendit: cum post intulerit: Si hos effugerint: sani fiunt. Si enim passio hec nihil aliud est nisi confusio totius membri in quo habetur: impossibile ergo si in cerebro facta sit sanetur: abusiue hoc nomen positum est: ⁊ intenditur quando hec passio incipiat: ⁊ non firma sit ⁊ perfecta. Sicut eniz passio carnem incidens mortuam: a grecis vocatur chiphrona: semper q꞉ in illa carne ex magno nascitur apostemate: sensum auferens: ⁊ locum nigrescens: coloremq3 sicut mortue carnis faciens: sic inquam hec passio incipiens: ⁊ nondum ad perfectionem veniens: chiphrona vocatur: complet autem in carne non postea curatur. sic de spachilon in cerebro debet intelligi. item possibile est vt hanc passionem carnosi membri que causa est magni apostematis quam chiphronam vocent. medici antiqui spachilon vocauerunt: vnde frodicus de quodam phlmoniso dixit: phlmonisus in coram spachilon est passus. hoc autem modo dici solet esse in cerebro: causa autem velocitatis est magnitudo morbi ⁊ nobilitas membri: Si autem in tribus prioribus non moritur diebus: ⁊ ad quartum vsque progreditur: possibile est preualeat virtus euadat infirm⁹. 52

Quid per spachilō h̄ intelligat.

Quid per chiphronaz intelligit.

Nota hic vnam diuisionem sternutatõnis.

Q Communis sternutatio his duobus intelligit modis: aut ẽ vniuersaliter: aut pticulariter: vniuersaliter ac si diceret. omnis sternutatio non est nisi ex cerebro: cuius causa est cerebri calefactio: ⁊ loci vacui in capite humectatio. pticulariter ac si ita poneret: sternutatio quedam fit ex cerebro: cuius causa fit: tunc cerebri calefactio: ⁊ loci vacui in capite humectatio. hoc ãt verum est. nõ enim est omni sternutatio ex calefacto cerebro ⁊ loco capitis vacuo humectato. pẽna enim supius siue filo siue festuca imposita naribus sternutatur ⁊ aliquãdo ventus cuz tussi ascendit superius ab inferioribus qui fit causa sternutationis: cum ad narium perueniat foramina. Falluntur ergo arbitrantes eẽ causam sternutandi solummodo aerem a capite exeuntem. palã eniz videmus aere exeunte pulmonẽ stringit pect⁹ certificatur autez quod dicimus: qꝛ sternutatio semper precedit per nares aeris tractus: quia natura mltum aerem adunat: vt sternutationem faciat. necesse est ergo vt ista sternutatio qua natura cogatur ventositatem grossam ⁊ inflatiuam expellere a capite ħ intelligatur. quod nõ totũ dicere hypo. fuit necesse: Humectata enim capitis vacuitate superfluum erat in sternutatione dicere: quia si humectatio abundet in capite non sternutatio fiet: nisi prius dissoluatur illa: ⁊ ventus inde concipiatur. Palam enim in multis videmus hominibus quibus multi ⁊ nimij humores effluunt a naribus: neqꝫ tamen sternutatio comitatur. Neqꝫ eniz sternutatur. nisi ex acutis hũorib⁹: vel si in nares aliqd acutuz iponeret. idem dico: quia sicut naturalis tussis purgatio est superfluitatum cannalium pulmonis: sic ⁊ sternutatio mundificat narium foramina. Foramina autem narium que ad os vadunt: ħ larga sunt. vel ad cerebrum: que stricta sunt: ad os venientia mundificant cerebrum a ventositate ab inferioribus ascendente: que cerebrum mundificãt de ventositate ab ipso descendente. Si autem inuestigauerimus sternutationem a cerebro se mouentem caput alleuiatur: hec enim sternutatio fit cuz humiditas dissoluitur cerebri: ⁊ aerem conficit: quem natura post expellit: humiditas ergo illa non dissoluitur: nisi calore naturali excitetur. ¶ Adunatio eniz humiditatis ex defectione est caloris naturalis. quod vero dixit vacuum locum in capite: ventriculos cerebri debemus intelligere: aut que cerebrum exterius circuitegunt. possibile est eniz inde aerem exire ⁊ substantiam cerebri penetrare: vt primo tangat humiditatem illam: ⁊ deinde ad nares veniat hypo. sonituz sternutatõis dicit eẽ multitudinẽ aeris subito exeũtis: qd̃ vniuersale ẽ aeris vndecũqꝫ venictis. 53

Nõ qꝫ aer solũmõ a capite exiens nõ dꝫ facẽ sternutationem.

Sicut tussis naturalis purgatio ẽ supfluitatum cãnalium pulmonis sic ⁊ sternutatio nariuz foramina mundat. Adunatio enim humiditatꝭ ex defectione ẽ caloris naturalis.

S Ternutatio fit a capite ex cerebro calefacto ⁊ hũecta to quod est in capite vacuo: aere descendente in illud vacuuz ⁊ faciẽte sonitum: quoniam exitus ẽ ci per angustum.

Q Uicunque circa epar dolent: his febris superueniẽs soluit egritudinem.

Q Uibuscunqꝫ conuenit sanguinem auferre ex neruis: hos oportz phlebotomare in vere.

Q Uibuscunque inter renes ⁊ ventrez phlegma concluditur ⁊ dolorem prestans non habet exitum in neutrum ventriuz: his secundum venas in vesicam conuerso phlegmate solutio fit morbi.

Q Uibuscunque epar aqua impletum in omentum cruperit. his venter aqua impletur ⁊ moriuntur.

Reprehẽdit illos q bis eũdem aphorismũ ⁊ diuersimode iterpretantur.

ximus: sed hic non inuenitur in quibusdam libris Quidam vero in hoc loco posuerunt. ⁊ reticuerunt alij ex toto non hic nominauerunt. miror tamen quare hic illum bis scribunt ⁊ bis etiam interpretantes non recordantur cum iam fuisse interpretatum. Quid enim hypo. fuit necesse hic repetere bis: ⁊ bis interpretationem bifariam facere. non enim obliuionis fuerunt tante: quin recordari possent bis positum fuisse. Unde plus miror qꝫ cuz idẽ repetant diuersis tamen locis interpretationes dant diuersam.

Dubitauit Merinus quõ flegma possit venas penetrare ⁊ p vrinaz emitti.

M Erinus de hoc aphorismo dubitauit: ⁊ causam habuit dubitandi. ad hec enim loca non solet conuenire phlegma: ⁊ si veniat cito descendit ad inferiora pectinis ossa. itez Merinus: impossibile est inqt hoc phlegma grossitie sua penetrare venas: sicut aquosa humiditas hydropicorum perforat venas ⁊ exiens per eas emittitur per vrinas. Ego autem dico qꝫ si sicut mirinus velimus intelligere adhuc dubium remanet quomodo phlegma possit perforare. Si enim dicat ad renes inde per venas currere: falsum est hoc dicere: cum peritoneon inde sit lõge. Bonum est ergo vt ita intelligamus sicut alij preter meritum interpretantur: vt scilicet spacium inter renes ⁊ peritoneon intendamus. Prius tamen oportet certificare quod hypo. dicit forti nature nihil posse repugnare in expellendis licet materia sit grossa ⁊ vie stricte sint. Uidemus enim qꝛ materia apostematis cum natura a quibusdam expellat eam locis: ossa etiam transit. ¶ Non ergo est impossibile posse venas phlegma perforare ⁊ per vrinam exire. oportet tamen precedere ⁊ materiam phlegmaticam subtiliare vt possit currere sicut ⁊ ipsa operatur in sanie inter pectus ⁊ pulmonem se coadunante. 56

Nihil forti nature ĩ expellendo repugnare potest. Nã qñqꝫ mãm apatis ossa penetrare facit.

V Esicarum aqua plus ad epar qꝫ ad alia mẽbra festinat: ⁊ maxime ad extrinsecus circurdantes pelliculas. In animalibus eniz que comedimus epar totum aqua circundatum inuenitur. Si autem vesice ille quandoque crepantur: aqua de illis exiens in spacium pellicularum super ventrem extensarum curret interius vbi sẽper in hydropicis aqua solet adunari. he enim pellicule quasi solide ⁊ nusqꝫ perforare: neqꝫ interius habent corpus nisi solum stomachum: colon: ⁊ splẽ qꝫ autem dicit ventrem impleri aqua: non interiores intendit pelliculas: sed stomachus potius vbi cibus ⁊ potus adunantur. item dico eum posse intendisse spaciũ in interiori pectore: multotiẽs. n. cũ vẽtrẽ dicimus: ⁊ hunc locũ itelligimus: sicut cũ dicimus aliquẽ magnũ habere ventrẽ: ⁊ mulierem i ventres magnum fetum. ¶ Qd̃ autem dicimus ventrem ⁊ meri his aqua impleri: oportet inuestiga

Nota qd intelligat hic per ventrẽ

Nõa inter dolorẽ epatis ex opilatiõe ⁊ ex apãte vel vẽtositate.

Q Uod sic superueniens: monstrat dolore epatis superueniente non haberi febrem. hic dolor cum in epate fit maior: non est nisi ex apostemate magno ⁊ calido: aut ex ventositate grossa ⁊ inflatiua. Contingit autem quandoqꝫ ⁊ ex opilatione: sed tunc paruus dolor est in epate. magis enim grauatur qꝫ doleat. magnus dolor ergo sine febre ex ventositate est grossa ⁊ inflatiua cui si fe. superueniat: sine dubio sua erit cura. 54

H Ic aphorismus pars est illius: vbi pharmaciam vel phlebotomiam conuenientem in vere esse di

ri si semper vel raro intendit hoc fieri. Uidemus enim hydropicos aliquando euadere: ⁊ tamen in ventrem aquaz habere: sed humiditas hec euacuatur sic: cuz catarticis ⁊ diureticis ⁊ cataplasmatib⁹ dissolutiuis medetur. 57

Alices: oscitationes: rigores: vinum mensurate bibitū soluit egritudinē.

Quibuscunque cerebrum motum fuerit ab aliqua actione: necesse fieri sine voce statim.

Corporibus humidas carnes habentibus famem adhibere cōuenit. fames enim desiccat corpora.

Si a febre habito tumore non existente in collo suffocato repente innascitur vt deglutire non possit: mortale.

Si a febre habito torqueatur colluz vt deglutire non possit ⁊ transglutiēdo angustietur sine tumore manifesto: mortale.

Si a febre habito tumore non existente in faucibus suffocatio repente venerit: mortale. si a febre habito collum conuertatur ita vt vix deglutire possit tumore non existente in collo: mortale.

Sudore multo frigido calido superfluente: oportet mitti humiditatem a corporibus fortibus superius: debilibus vero inferius.

Febres quecūq; non deficientes tertia die sunt fortiores ⁊ periculose. quecunq; vero sic defecerit: significat quoniam nō periculose.

Nota quid sint alices oscitationes ⁊ rigores.

Alices esse dicimus in sanis: cum tedeat eos presentis qualitatis: ac si eos grauantis: mouent autem si post horas aliquas de actionibus in actiones alias. Sunt ⁊ alices in infirmis: cum non in vno statu maneant iacendi: sed de vno situ in alium mutantur. Hoc eis idō contingit: quia quosdam hūores nocitiuos in ore habent stomachi: non in spaciositate sui: sz in suis inclusos pelliculis. Oscitatio est cū materia humida sit: ⁊ fumosa ventositas: sicut pulmonis ē natura. Rigor est cum super cutim mali currūt humores: Sermo autem noster nō de rigore est exteriori: sz de iteriori est. Quibus accidentibus vinum cūm potatur sanitatem operatur: cuius commixtionis quantitatem innuit: cum Mensurate dixerit. intendit enim tantum debere esse vini: quantum fuerit aque: vt temperetur nocumentum vini: ⁊ repugnetur fortitudini sui caloris. Uinum enim temperatum totuz corpus calefacit: membra perforans: humores temperans calorem naturalem excitans. 58

Uinū tpatū totū corpus calefacit mēbra perforans calorem excitans naturalem.

Consueuit sine voce dicere: ⁊ totius voluntarij motus ⁊ sensus ablationem intelligere: sicut videtur in apoplecticis. Cuius cause sunt multe: quāuis solum motum cerebri hyp. hic tetigit dicens totum corpus pati: si motio cerebri euenerit: quod fit si quis de loco alto ceciderit fortiter: quo casu cerebrum maxime turbatur. ⁊ nō solum cerebrum: sed etiam coniunctiones spondilium: ⁊ medulle eorum. Si enim sit motus forti: ab his prodeuntes rumpuntur nerui: sicut i libro de anatomia monstraui. nocet autem senioribus maxime animata virtute inde deficiente: nerui a cerebro exeuntes quidam tamen rumpuntur: quidam tamen laxantur: vnde infirmus sine voce ⁊ sine motu totius corporis efficitur: vsquequo virtus animata expergefacta i se retrogradiatur. Si vero cerebrum vel alique pellicule ex hoc casu rumpuntur: infirmus erit moriturus. 59

Quare in cōmotione cerebri ifirm⁹ sine voce ⁊ siñ motu efficiat.

Nulli dubium est: cum omnis medicina morbos sanat humidos: si sit desiccatiua: qz contraria solent curare contraria: fames vero desiccat per accidens. Si autem corpus ex consuetudine dissoluitur: ⁊ cum cibo suo dissoluta non restaurentur: fiet siccius. In primis etiam de corporibus humidior pars dissoluitur: quia dissolutio nihil aliud est: nisi cum humores corporis fumi facti per poros egrediūtur. Quod duabus de causis efficitur exteriori aere: ⁊ interiori calore. Unde animalia in hyeme tota accumbētia ⁊ quasi dormientia: nullum qz calorem intus vel extra admittentia: nihil dissoluuntur: ⁊ si aliqd est paruissimuz ē. ideo qz quedaz non indigēt cibo: quedam vero paruissimo.

Dissolutiō nihil aliud est: nisi cuz hūores corporis fumi facti p poros egrediantur.

Expletis oībus aphorismis: duos alios inueni in multis libris a paucis expositis antiqs: quos cum prius quidam expositores exposuerit diuerse tamen exposuerunt: quasi priori expositione obliti: sed ego in quarta eos explanaui pticula. Uerba vero sūt eadem hic ⁊ ibi: nisi qz prius non ascripsimus vt deglutire nō possit.

Primus sez aphorismus. 60

Secundus taliter inuenitur. 61

Qualiter eos in quarta particula explanauerimus taliter hic sunt repsentandi vbi dicitur. 62

In his ambobus nihil remanet exponendum nisi qđ additur hic superfluum: vt deglutiendo angustietur. in qua passione cum mortalis sit vidi vt nihil deglutire possit: ⁊ si quis aliquid deglutierit: patitur angustiam sine tumore colli. Planum est autem intelligi si bene aperiatur os infirmi: ⁊ lingua extendatur plane in inferioribus oris: tunc enim durities transglutiendi apparet esse propter interiorem tunicam meri: que conglutinatur gutturi ⁊ vtranq; iungit. Diximus enim alibi: qz stomachus illam pelliculam inferius trahit: cuz de ore accipienda accipere velit: guttur sursum ascendit: cum autez apostema in gutture crescit ⁊ maioratur: pellicula ista stomacho non obsequitur vt trahenda trahat inferius: aut nūquam inquā obedit: ⁊ si quandoq; cum angustia maiori: vnde fit vt nihil aut si qđ cū duritie trāsglutire possit. 63

Nota qūo stomachus per pelliculam intrinsecam meri cibum inferi⁹ trahat.

Hic aphorismus etsi superius sit dictus: non tamē hic equaliter ponitur. est autem in quarta particula interpretatus taliter positus. Sudor multus frigidus calidus semper fluens: frigidus maiorē: calidus minorem egritudinē significat. Causa vero sudoris multitudo est in corporibus collecte humiditatis: que hic precipitur expelli superius cū vomitu a corpe forti: inferius cum pharmacia a debili: quod dignū est reprehēdi. dz ergo curentur qualiter in libro de curatione passionis diximus. Iste ergo aphorismus ab alijs ponitur hic: ⁊ alij tres hunc aphorismū subsequentes: quos inuentos in quibusdaz libris hic multi apposuerūt interptes. qui iā superius dicti sūt ⁊ expositi ī quarta particula. ideo supfluū ē hic illos repetere: cū parum in solidis differant verbis.

Primus hic est. 64

Alius sic. 66

Hic aphorismi idem superioribus illis positis in quarta particula: etsi parum differunt in verbis in sensu tamen nihil est discretionis. post hos alius inuenitur hic aphorismus. 67

Quibus se. longe his pustule diuturne aut in articulis dolores fiunt.

Quibuscūque ex febribus: aut pustule diuturne: aut in articulis dolores fuerint: hi ampliores cibis vtuntur.

Quibus quem accipiunt febricitantes sanis est virtus: infirmis vero morbus.

Premissis aliquibus exeuntibus non motis: sed q̄ si rasura intestini supnatauerit parua: paruus est morbus: si multa multus. horum vero multa necessaria est ventris solutio. Si vero venter: non mūdificabitur: sed potius iuscula dabuntur: quanto magis dabit: tanto magis plus peiorabitur.

Sermo iste lōge est hypo. Dixit enim antea: non pura corpa q̄tumcunqꝫ nutries: magis ledes. itē si egritudine cibum accipiens quis non conualescat: significat quoniā corpus ampliori cibo vtitur. Si vero nō accipienti hoc fiat: significat quoniam euacuatione iudiget: ⁊ multa dixit, alia cursui nature attinentia. deceptus ergo fuit qui cibuz virtutem sanis: infirmis vero morbum esse dixit. cibus enim non est virtꝰ sanis: sed virtutē sanis facit: neqꝫ morbus īfirmis: sed morbum facit. item alius aphorismus hic solet sequi. 68

Decipitur ille q cibuz virtutē sanis: īfirmis vō morbū eē dixit:

Consueuit hyp. dicere exeuntia: ⁊ intelligere que exeunt per intestina ⁊ non alia. Sed quidam intelligunt vrinam: in qua sic solet fieri cum dudiant ꝑmutari ⁊ non moueri. Alij autem aliter de hoc aphorismo discordantur. vbi enim supernatauerint habetur: ab alijs subnatauerit legitur: intelligentes vrinam que ⁊ superius ⁊ inferius resolui solet. vtrunqꝫ dicere possunt. Sed intendentes egestionē melius supra quā subtus legunt. non enim possunt videri supposita egestioni. Sed vbi dicit: Quasi rasura: egesta intelliguntur: non vrina: Ex his ergo verbis non certis neqꝫ diffinitis innuitur aphorismū non fuisse hy. adhuc etiam falsificabitur: vbi necessaria vētris solutio dicitur esse: neqꝫ. n. hoc ē necesse: neqꝫ id vt eis quid obsit acceptis iuribus: qꝛ non nocet multis colericaꝫ egestionem habentibus ad rasuram vsqꝫ superueniētibꝰ neqꝫ autem per iuscula necesse est solui ventrem: si certificetur ꝙ cholera purgata sit. Intentio ergo huius aphorismi ita inordinate ponentium fuit rem ita implicari: quod maiori aphorismi expositōe indigeret: quod sophiste solēt facere multiloquio inuoluētes se. Quidam autem interpretantes negant hypocratem prohibuisse dare iura: sed dare multa vel sepius interdixisse: contionēqꝫ ad hoc exposuisse quanto magis dabuntur: tanto magis periorabuntur. q̄ si non semper noceant iuscula modum excedentia dandi. Cum igitur aphorismus incōpositus ⁊ inordinatus fuerit sic sophisticantur: vt quoquomodo possit stare: iungentes ⁊ dementes sicut placet cuilibet. Quidam eniz dicunt. Premissa alicubi egestione ⁊ non mora: sꝫ supra videatur quasi rasura multa: morbum multum: pauca designat paruuz. ⁊ in multo morbo necessaria ē ventris solutio. Jungūt alij aliud: Si aliqd de iferioribus spissuz egredit: ⁊ multa iuscula apponant cancro peius: ⁊ addunt aliud quasi alterius aphorismi caput: qꝛ materia melancholica esse videtur: que multa erit si mlta spissitudo fuerit: si parua ⁊ melancholica pua. Alibi sic: si materia de inferioribus cruda exeat erit melancholica: si multa multa. si pua pua: alibi. si multa morbꝰ erit multus. si parua paruus. Que diuersitas ex obscuritate aphi est certa. Ego hunc aphorismū: neqꝫ ponderosum esse existimo: neqꝫ obscurum: sed potius esse falsum. Pyrochius ⁊ Lichocidos ⁊ Erchiphius primi interpretes hunc aphorismuz scripserunt sic. Cum de inferioribus res cruda exeat melancholica est materia ⁊c. quod dicunt esse particulare: cuz qui fecerit vniuersale intellexerit: vnde dubitatio accidit. Sed si accipiatur sicut ego sum interpatus: neqꝫ dubietas: neqꝫ obscuritas erit ipsius. egestione cruda exeunte melancolica materia certificatur esse in instrumentis virtutis digestiue: ⁊ ideo cruda erit egestio. colera vera rubea facit cōtrarium: in qua solent intensa emitti.

Expletis aphorismis hypocratis: hic in fine scripsi que rationabilibus ⁊ autenticis interserebantur a sophistis: vt refellerem nō esse dicta tanti philosophi: quedam vero alia hic apponere renui: qꝛ quilibet poeta inueniens falsa nō esse hypocratis confirmare potuit.

Finiunt aphorismi diuini hypocratis cum commentis galieni eius interpretis.

Incipit tabula super libros Hyppocratis sequentes in hoc opere: ptinens initia omnium capitulor secundum ordinez cuz numero chartar adiuncto. Signata est eniz quelibet charta suo numero.

Liber pnosticorum diuini Hypocratis incipit.

Signa pnostica dicunt nõ solum respectu futuri: sed etiã respectu presentis ⁊ pteritorũ.

Manifestum est ꝙ hypo. non vtitur pdictione. s. preuisione: nisi loco pnosticationis. Inde est ꝙ facit seq huc sermonem ita cum dicit: ꝙ est quando antecedit ⁊ precedit: ⁊ facit: ⁊ iudicat. Et non vtitur hic prologo in isto libro suo: nisi loco istorum quorũ numerus est multus: in hoc nostro tempore q nominauit se ipsos auctores ingenij: ⁊ estimat ꝙ operatõ medici non est nisi conseruatio sanitatis super sanos ⁊ reductõ eius super ipos quando corrumpitur. Pronosticatio autez de futuris rebus videtur eis ꝙ nõ sit de opatione medici i aliquo sed est ex operatione diuinorũ. Et propter hoc intendit hypo. ostendere in prologo huius libri sui ꝙ per pronosticationem iuuatur medicus ⁊ ponit summã eius ꝙ acquirũt ex cognitiõe eius tres res: Quarum vna est ꝙ

Nõ tres vtilitates que ex ipa pronosticatione acgrimur.

Omnis qui medicine artis studio seu gloriam seu delectabilem amicorum consequi desiderat copiam: adeo prudentum regulis rationez suam muniat.

Videtur mihi vt sit ex melioribus rebus vt medicus vtatur preuisione.

Ut i singulis valitudinibus preterita presentia ⁊ futura cognoscat: ⁊ egro reuelet que de seipso eger minime presenserat. s. i. n. se per eũ cognoscat totuz se illis certius cõmittet.

Quod est: qz quãdo prescit: ⁊ antecedit: ⁊ indicat infirmis aliquod presens ex eis que habent: ⁊ que preterierunt: ⁊ que futura sunt: ⁊ interpretatur ab infirmis totum quod abbreuiauerunt a narratione sua: est dignus vt

medicus quando vtitur pronosticatione recipiũt infirmi ab eo quod eis precipit: ⁊ mittũt se in manibus suis vehementius. Et secunda est: qz quãdo prius cognoscit qd accidit infirmis in futuro antecedit ad illud tempore longo: ⁊ preparat se ad opponendum ei. Tertia est ne estimetur de eo ꝙ ipe fuit causa mortis eius: qui morit ex infirmis. Hypo. ergo videtur ꝙ cognitio medicine per hunc modum scientie non est inferior cognitione eius cãruz sanitatis. Intendamus ergo nunc ad considerandum in sermonibus eius: in quibus narrat vnũquodqz horuz triũ iuuamentorum que narraui. 2

Scia pnosticandi nõ ẽ ipfectior scia q̃ ẽ de cãis sanitatis.

Iam narrauit hypo. in hoc sermone iuuamentum primum ex tribus iuuamentis que acquiruntur ex scientia pronosticationis in sermone suo: ita vt prouocet infirmos ad considerandum: ⁊ cõmittendum se in manibus medici propter sanitatem que antecessit: ⁊ quam iudicat eis ⁊ consequitur illud: ⁊ sit dignus ꝙ de eo fiducia habeatur: ꝙ ipse est potens scire res infirmorum. s. naturam egritudinis: ⁊ causam facientem ipsam. Erit ergo conclusio demonstrationis super illum secundum modum hunc: quando antecedit

Scia pnosticãdi vtil' ẽ ifirmo ⁊ medico.

medicus ⁊ infirmis illud quod futuruz est indicat: vt creditur de eo ꝙ est potens scire res. s. naturam egritudinis secundum veritatem: ⁊ de quo habet fiducia ꝙ ipse est potens scire naturam egritudinum. Est fiducia etiam infirmorum de eo cõmittendi se illi vehementior: ⁊ de quo cõfidunt infirmi: ⁊ in cuius manibus se cõmittunt ipse sanat plures egritudies. 3

Ille plures sanat de q̃ i firmi confidunt ⁊ i cuius manibus se committunt.

de eo credatur ꝙ est potens scire res egroruz ita vt illud prouocet infirmos: vel sit fiducia ad cõfidendum: ⁊ cõmittendũ se in manibus medici.

Finisqz medicine laudabilis existit cuz actor futura in singulis perpendit: quãuis omnes procurare minime possit.

Et interpretat ab infirmo totum a cuius narratione est abbreuiatus.

Quod si posset iaz nõ futuri preuisor sed diuinis pphetis diceretur nobilior.

Quare eius cura erit: qua ipsos curabit secundũ meliorem modum: cum ipe presciuerit de causis accidentibus ad quid conuertantur.

Veruz qz vi ⁊ acumine egritudinis hunc repente mori subito contingit: alium vero medicie apparatus

Illud a cuius narratione abbreuiãtur infirmi: non est ex eo cuius scientia non sit ex eis: sicut dixerunt quidaz expositorum: vt sunt mẽbra interiora: ⁊ egritudines q̃ st in corpore: ⁊ cause illarum. Veruz illud a cuius narratiõe abbreuiantur non ẽ nisi a causis primitiuis eorum ⁊ accidentibus q̃ sunt i corpore: ab eo qd ex eis est manifestum sensui. Quãdo ergo audiunt infirmi a medico aliquid horuz preter quod ipsi nunciauerũt ei illud admirantur de eo: ⁊ dignum est vt admirẽtur de eo. Et nos quidem iaz ostendemus in subsequentibus artẽ qua comprehendit iste modus scientie. 4

Nõ ꝙ medicus dz pdicere cãs pmitiuas ⁊ accidẽtia ipsi ifirmo

Iam narrauit hypo. in hoc sermone iuuamẽtum scdm quod est ex iuuamentis que acquirũtur ex pronosticaciõe quod est: qz quando medicus prius scit causaz infirmi scdm veritatez intendit ad accidentia de quorum aptitudine est vt accidant ei: ⁊ prohibet ex eis quod possibile est prohibere: vt non accidant ⁊ intendit ad illud ex eis quod non est possibile prohibere quin accidat: ⁊ prohibet illud ne fiat magnũ forte. Et medico quidez possibile est omnino vt antecedat: ⁊ resistat omnibus accidentibus que accidunt: sicut gubernatori nauis sapienti: qui timet insultum cõmotionis maris super se. 5

Medico qdẽ possibile est resistere oibus accñtibus ne accidãt aut ne magna fiant.

Narrauit hypo. in hoc sermone suo duo iuuamenta que acquiruntur ex scientia pronosticationis: ⁊ dixit iterum iuuamentum tertiuz in sermone suo s. quando prius scit: ⁊ precedit: ⁊ indicat mortem eius qui moritur: ⁊ saltem eius qui saluatur. Inde est ꝙ quidam medicorum imperitorum ex propinquo cepit ⁊ intromisit quendam adolescentem infirmum in balneum: cuius cepit corpus sudare propter syncopim: que accidit ei ⁊ cepit letari ⁊ gaudere propter multitudinem eius q̃ currebat ex eo de sudore. cum ergo post illud parum moreret infirmus: aduenit ei ex cõsanguineis illius conturbatio magna: propter estimationem eorum super ipsum: ꝙ ipse iterfecisset eum. Quod autem dixi vsqz ad hunc locum non ẽ nisi expositio prologi: quem premisit hyp. in libro suo isto Sermonis autem quẽ ipse breui comprehendit oratione s. sermonis eius ⁊ si cum illo etiam fuerit aliquid celeste in egritudinibus acutis: species huius expositionis cõuenit

De q̊dam ignaro medico.

ei qui iam domitus est in disciplinis: ⁊ exercitatus in eis: ⁊ est eius studium incipiens ad proficiendum ex hoc libro.

Nō qd de sophistis dicat.

Qui autem non est domitus in sermone grecorum neqꝫ ē ei cognitio cum vltimatione aut solicitudo de rebus: non accidit ei nisi scientia sermonis sophisticarum ⁊ finientium ī illo vitam suam in vanum. Quod ergo conuenit de expositione est modus alius proprius. qui completur sermone longiori hoc sermone ⁊ latiore eo. Et res quidē absoluta in diuisione cōsiderationis in hoc modo expositionis est ei cuius intentio est acquirere quo proficiat q amat illud. Dimittat ergo hunc sermonem: ī quo ego incipio ab hoc loco vsquequo perueniatur ad sermonem: in quo dixit hyp. Oportet vt ponas considerationē tuam in egritudinibꝰ acutis secundum hanc viam. 6

Nō ꝙ hec dictio preuisio solet apud grecos multipliciter accipi.

Non vtitur hypo. hac dictiōe. s. premissio: sꝫ cursum consuetudinis grecorum cōeꝫ: quo vtūtur ea. quod est: q₂ greci non vtuntur hac dictione: nisi scd̄m solicitudinem de re ⁊ curam de ea. Et illud quidem significauit. Euripides versificator in sermone suo. ꝙ Felleries apud mortem suaꝫ visa est preuisione in hoc vt casus eius esset scd̄m figuram: cum qua non detegeret quando ipsa caderet. Et nos inuenimus iterum hoc sermone. s. preuisio vti grecos in sermonibus suis: semper super solicitudinem de aliquo: ⁊ scd̄m curam de eo: ⁊ antecessionem in preparatione eius: cuius preparatione fit iuuamentum. Et sermo iterum famosus apud homines. s. an regimen mundi currat per vsum preuisionis. non signat nisi hanc intentionem. Hypo. vō nō vtitur sermone suo preuisio scd̄m hanc intentionem: sꝫ vtitur eo loco pronosticationis. ⁊ non facit etiam illud absolute: sed ex re: que cōicat ex istis duabus intentionibus simul.

Nō q̄liter hic accipiatur p̄uisio.

Quod est: q₂ īuenimus Homeruꝫ versificatorem vti hac dictione. s. preuisio: super res in quibus homo cogitat ⁊ quas imaginatur anteqꝫ fiant: ⁊ ex hac intentione iteruꝫ deriuatur pronosticatio. quod est: q₂ res manifeste in naturis suis que formantur in intellectu anteqꝫ appareant sensibus sunt: in quibus dicitur sꝫ veritatē ꝙ homo vtitur ī eis preuisione. Et non voluit hypo. per hoc nomen nisi vt significetur quod cogitat in rebus: ⁊ imaginatur eas anteqꝫ sint. ⁊ propter hoc dicimus in rebus que intelligūt̄ primitiue absqꝫ voluntate: q₂ accidunt preter ꝙ vtatur ī eis aliquis preuisione. In rebus autem quas fecit postqꝫ cogitat in eis: dicitur ꝙ fiunt post cogitationem ⁊ solicitudinē.

Nō dictū Solonis de preuisione.

¶ Et super hoc significat sermo Solonis: vbi dicit: ꝙ opꝫ vt in iudicijs que posuerunt illi de derusifagas [i. iterfectione: ⁊ in vulneribus: ⁊ combustione: ⁊ medicinis: vt vtat̄ preuisione si homo fuerit dans in potu illas volens interfectionem per eas. Inueniuntur etiam hoc nomine ⁊ similibus vti rhetores multotiens in orationibus suis quando volunt narrare quod fit preter vsum preuisionis proprie illud quod fit absque voluntate: sicut interfectio absqꝫ voluntate: ⁊ id ad quod egreditur iratus. quod est: quia ipsi dicūt in istis rebus ꝙ ipse fiunt preter ꝙ vtantur auctores eorum preuisione.

Que in nobis cū p̄uisiōe accidūt post cogitationē ⁊ solicitudinē sunt.

¶ Quando ergo homo decipit socium tempore longo: ⁊ cogitat ⁊ preuidet in eo quod facit cum eo: anteqꝫ conetur facere illud: vtitur preuisione. Nō ergo significat hoc nomen preuisio. s. apud grecos: est res cōis: que dꝛ de actionibus bonis ⁊ malis: nō sic̄ dicunt quidam: ꝙ dicitur de actionibus bonis tm̄: quod est: q₂ in questione de qua querunt homines scilicꝫ an regimen mundi currat per fortunam ⁊ casum: aut per vsum preuisionis: non significat preuisio nisi rem cōem. ⁊ significatio illius est: ꝙ ponitur prope eā. s. casus: ⁊ ex hominibus sunt qui ponunt prope p̄uisionēꝫ loco casus: quod fit ex seipso: ⁊ omnes significant intētionem vnam. Inuenimus autē philosophos etiam dicentes in mundo multotiens: ꝙ regimen eius currat cum vsu bonitatis: vel administratione eius: qui est creator benedictus ⁊ sublimis: in q̊ est preuisio: ⁊ nō excipiunt ī sermone suo bonitas ad suā scientiam: nisi q₂ hoc nomen. s. preuisio dicitur de actionis laudabilibꝰ ⁊ de actionibus vituperabilibus. nam si fuerit p̄uisio. s. antecessio solicitudinis de rebus dicitur cōmunis.

Preuisio dꝛ de actiōibus laudabilibꝰ ⁊ vituperabilibus.

Manifestum est ergo ꝙ nomen deriuatur a re que ratiocinatur ante esse suum. ⁊ ex hac eadeꝫ intentione deriuatur nomen pronosticationis: qd̄ est: q₂ res manifeste in naturis suis: que apprehēduntur anteqꝫ sint per signa significantia ipsas: necessario dicitur ꝙ in eis non administratur nisi preuisio. hic quidem sermo est equalis sermoni eius qui dicit ꝙ nos non scimus eas nisi ante suū esse. Mihi autem videtur preuisionem non poni proprie illud quod fit per fortunam ⁊ casum: vt intelligatur ex ea hec intentio cōmunis quod est q₂ preuisio quando dicitur scd̄m hunc modum: significatur ꝙ non dicitur nisi de actiōibus bonis tm̄. Necessario dicitur ꝙ in eis non administratur preuisio: ⁊ hic quidē sermo significat ꝙ non dicit̄ d̄ actionibus: bonū qm̄ preuisio. s. solicitudo de esse mundi: non est in actionibus malis. ¶ Inquit Hunai.

Solicitudo de esse mundi: nō ē ī actionibꝰ malis.

¶ Putatur de hoc sermone ꝙ est contrarius ei: quod precessit de sermone ipsius. quod est: q₂ dixit: ī eis que premissa sunt in questione in qua queritur de esse mundi: an regimen. s. eius currat per vsum p̄uisionis: aut per fortunam ⁊ casum: nō administratur hoc nomen. s. preuisio: nisi scd̄ꝫ intētionē cōeꝫ queādmodum ostenditur illud cōicari ex positione ipsorum prope ipsum casum. i. ex eo ꝙ ponunt iuxta nomen ipsum casus. ¶ Et ex sermone philosophorum iterum ꝙ regimen mundi currit p̄ vsuꝫ bonitatis: in quo est preuisio.

Regimen mūdi currit p̄ vsum bonitatis ī quo ē p̄uisio.

Et dixit: in hoc loco: quod est: q₂ preuisio quando dicitur scd̄m hunc modum significat: q₂ dicitur de actionibus bonis tantum. Et responsio quidem in illo: est illud quod dico. s. ꝙ hypo. in sermone precedente non voluit: nisi vt ostenderet q₂ possibile est vt fiat hoc nomen ī vsu. s. preuisio scd̄m intentionem cōmunem ī omni actione: que non fit per casum: sicut contingit: vt intendit in ea ad bonum: ⁊ intendatur in ea ad malum. in hoc autē sermone voluit ostendere ꝙ qꝫuis

preuenit ⁊ vix dieculam vite adijcit.

Cum ergo quidā infirmorum moriuntur anteqā ad eos vocetur medicus ex prauitate egritudinuꝫ eorum moriuntur: ⁊ quidam eorum non morantur quando vocant medicuꝫ: quin moriantur quare nō remanent nisi ī die vno: aut plus illo parum anteqꝫ preparetur medicus cum arte sua: ⁊ resistat vnicuiqꝫ accidentiū: tunc oportꝫ vt cognoscas staturas illarum egritudinum: que sunt per transeuntes virtutes corporū. Et si fuerit etiam aliquid cum illo celeste in egritudinibus: oportꝫ vt sit medicus in eo sapiens cum preuisione.

Interest artificis vt vires egri atqꝫ egritudinis bene perpendat.

Videtur mihi ꝙ d̄ melioribus rebꝰ est vt vtatur medicus preuisione.

et possibile vti hac intẽtione. s. prevısio: cōıter sup oēʒ actionem: siue sit bona siue mala: sicut significat sup illā qōnē: cui⁹ rememoratio precessit prius tamē nō vtūtur ea philosophi in qōne: in qua querit̃ de eē mūdi: nisi ḃm intẽtionē ꝓpriā. s. bonitateʒ tm̄: ⁊ ꝑꝑ illud nō inuenim⁹ eū dixisse in ꝓnostica- tione: ꝙ nō ē ni si ꝑ res futuras tm̄: ƺ per res q̄ fiūt in tp̄ib⁹ tri- bus. Et diuin⁹ qdē prudēs est

Nō min⁹ prudenꝫ ē preterita aut p̄sētia enū ciare q̄ʒ fu- tura p̄dice re.

Est ēt quoddā ce leste: i quo oʒ ipʒ medicū ꝓuidere:

enūciator de eo quod iā precessit nō min⁹ q̄ʒ sit ei⁹ enūciatio enūciās de eo quod futurū ē: ⁊ similit̃ etiā enūciatoris de reb⁹ presentib⁹: preterq̄ʒ pri⁹ videat eas: nō ē laus minor laude illarū duarū. s. enūcian tis illa duo. s. preteritū ⁊ futurū sicut ostēdit hy. in ḃmone suo. s. ꝙ ē q2 qn̄ presćit ⁊ precedit ⁊ idicat in firmo res p̄ntes ex eis que sunt cū ipsis: ⁊ que pre- teriūt: ⁊ q̄ futura sūt: ⁊ enūciat de hoc infirmo totuʒ a cuius narratione abbreuiauit: erit ergo dign⁹ vt cōfidat̃ de eo qđ ē potēs scire res infirmorū: ḡ pru- dētia per artē in enūciatione ei⁹ qđ preterijt: preter ꝙ testificet̃: ⁊ in narratiōe rerū p̄ntiū in iudicio vel indicatiōe ei⁹: qđ futurū ē: ē eq̄lis: verū iuuamētuʒ qđ acquiritur ex vtroqʒ hoꝝ diuersificatur diuersifi catione multa: qđ ē q2 ꝓnosticatio de eo qđ futurū ē: magis iuuatiua ē q̄ʒ enūciatio: de eo quod p̄terijt ⁊ ꝙ ē p̄sens q2 nō iuuat̃ per enūciationē: de eo ꝙ iā preterijt in aliqua dispositiōe infirmus: imo nō iu uat̃ ꝑ illud: nisi medic⁹ tm̄ qn̄ vult ostēdere prudē tiā suā per artē medicine infirmo: ⁊ iste qdem ḃmo quāuis sit extra artē medicine: tamē lʒ ꝙ cū positio nib⁹ eū declaret: ⁊ exponat itētiones que significan tur in ḃmonib⁹: qui sūt in libris: verū quāuis iuua mētū fiat per distictionē i expositionib⁹ in reb⁹ alijs tamē de ea ē qđ dixerūt quidā expositorū: significā tes per id mores aīe cōponētis librū ⁊ naturā eius sicut id quod inuenim⁹ eos fecisse in hoc loco ex lau de: qua ipsi laudauerūt positionē hy. in ḃmone suo s. mihi videt̃ ꝙ de meliorib⁹ rebus ē vt vtatur me dicus ꝓuisione: qm̄ possibile fuit ei diceret ꝙ ð me liorib⁹ reb⁹ ē vt vtat̃ medic⁹ p̄ter ꝙ adiūgeret ad il lud. Mihi vr̄ cū sit ad erigēdū demōstrationē i eo qđ dixit sufficiētia. Qđ āt dixerūt seq̄ces abrucalis tū voluerit iter ꝓnosticationē differētiā eē: ⁊ antecef sionē indicatiōis nō solūmō nō ē egrediēs ab eo qđ ē necessariū: in q̄ nō ē ꝓficuū: ƺ cū illo ē ex genere er rorū ⁊ falsitat̃. hoc āt ē bʒ ꝙ videt̃ eis: inquātum di cunt ꝙ ipsi docēt hoīes intētiones: verūtamē con- tradicūt nomini: in eo qđ significat de reb⁹: ⁊ hoc est p̄ncipiū errorū eoꝝ. s. paruitas sciētie eorū: ⁊ qđ ser mo eoruʒ nō ē nisi i eo qđ significāt noīa: non in ipa nā rerū q̄rū cognitiōe fit iuuamētū in medicina: qđ ē: q2 ꝓnosticatio dī bʒ plurimū de reb⁹ certis: certi- tudinis sempiterne: ⁊ qn̄qʒ dī de reb⁹ in quarū cer titudine minuit̃ ab illis parū: ⁊ ꝑꝑ illud inuenim⁹ expositores hui⁹ nōis addere ei multotiēs illud qđ enūciat̃. Dicūt ḡ in quibusdā illarū q̄s ꝑmittūt: et cū qb⁹ incipiūt ꝙ ꝓnosticatio in eis ē certa: ⁊ qbus dā earū ꝙ ꝓnosticatio ē in eis cū q̄ ē fiducia: ⁊ for- tasse nominant cognitionē earū viridicā aut̃ artifi cialē: Significāt ḡ per illud quod addūt ex illo ad hoc nomē qđ nō ē aliud qđ significat̃: certū ⁊ veruʒ ē semp. Pronosticatio ḡ oʒ ꝙ dicat̃ bʒ duos modos quoꝝ vn⁹ sup res certas vēras semp: ⁊ alter super res qua minuūtur ab illa certitudine parū. Cogni tio vero certa semper ē sicut ꝙ ver existit successio- ne hyemis: ⁊ post ipsaʒ estas: ⁊ post estatem ē autū nus. Illa autem cuius certitudo nō ē sempiterna ē sicut ḃmo arati in luna: q2 quādo est extremitas su-

Utilior est ꝓnostica- tio futuro- rū q̄ʒ prese tiū aut fu- turoꝝ enū- tiatio.

Realis ꝓ nosticatio- nis declara tio ꝯ̄ sequa ces abruca lis.

Pronosti' catio duo- bus mōis dicitur.

perior manifeste inclinationis significat exsufflationem se ptentrionis: ⁊ si ē expansa: significat exsufflationem austri: nam hoc nō inuenitur ita nisi secundum plurimum: sicut designat illud experimentum: ⁊ fortasse non inuenit̃ ita. Et socijs quidē abrucalis vr̄ ꝙ pronosticatio dicitur in re bus certis: sed antecessio indicationis videtur eis incerta: cui⁹ si tāta sit prudētia ad mirabilis nunq̄ʒ stupāda nōne illius ē vt futurū pe

qm̄ dicūt ꝙ plurime res q̄ antecedūt ⁊ indicant non certificantur. possi bile ē enim homini vt antecedet ⁊ indicet: pre ter quod presciat illam

Certorum pronostica tio in certo rum ante- cessio abro calis sotijs visum est.

rem quam indicat: aut possibile est ꝙ loquatur homo ecō trario eius quod est in anima: ⁊ si non amant vt nomi- nent rem formatam in anima scitā nominant eaʒ procul dubio opinatam: vt confiteantur de ea ⁊ si nō fuerit in aīa ei⁹: qui āteceđit ⁊ indicat de aliqua re non cognita: tunc in anima eius erit opinio ꝓculdubio de ea. Uerūtamen de grecorum cōsuetudine nō ē vt dicant antecessionē opinio nis neqʒ sociorū abrucalis ēt quāuis sint diuersi in noīb⁹ multarū rerū secūdū aliud q̄ʒ grecoꝝ consuetudo currit in vsu eorum ⁊ inuenimus eos confitentes ꝙ non dicit̃ an tecessio opinionis. Si ergo res ē ita tunc ponāt nomē ali ud quod significat hanc intentionē: nō pronosticationem: postq̄ʒ contēti sunt homines receptione eius quod posue runt inde: ⁊ si non ē eis possibile vt faciant illud: tūc oʒ eis vt erigāt vel intelligāt ꝙ significet illud ex reb⁹ ḃm ꝙ cur rit consuetudo de eo. Jam autē cucurrit consuetudo vt do minetur pronosticatio per casum rerum de quarum aptitu dine est vt perueniāt ḃm plurimū: ⁊ rerū certarū in quarū euentu nō dubitat̃. Et operatio quidē prudentium medi- corū nō ē inquisitio de huiusmodi reb⁹: verū antecessio in- dicationis est de eo quod accidit infirmis: ⁊ intētio in illo ⁊ certificatio secundū plurimū: ꝙ si ceciderit in eo error erit ra ro. Sermo autē noster ḃm plurimū quāuis sit dictio vna tamen illud quod intelligitur ex ea diuersificatur diuersita te multa in multitudine ⁊ paucitate quod est. q2 quādo hō antecedit et indicat aliquam rerū ⁊ inuenit in ea. xx. vicib⁹ ⁊ errauit in eo semel: tūc error eius nō extrahit eū: nisi ab hoc vt sit semper viridicus: verūtamen est melior eo qui errauit bis: ⁊ ille qui errauit bis melior est eo q errauit ter. de omnibus vero istis dicitur ꝙ ipsi inuenerūt ḃm pluri- mum: ⁊ propt̃ id oʒ tibi vt intendas ad disciplinas que fa ciunt te acqrere veritatem: quā cū acquisieris erit rectifica- tio tua ⁊ certitudo tua plus. ergo sollicitus sis de his ⁊ ad- disce eas. Jnquisitio vero de eo quod signant vel signifi- cant noīa addet tibi veritatem. Euritides. n. sophista q2 dilexit hoc capitulū ⁊ intendit intentionem ei⁹: oderūt eū omnes auctores discipline: ⁊ propterea factus est idem ex positus vt rideret de eo Socrates in oī loco quāuis eēt lau dandus in reb⁹ alijs. Et potest eē ꝙ ego etiā iaʒ peccaui in rememoratiōe abrucalis: qm̄ ē melius properare ad docē dū eos qui sunt ꝓmpti ꝓperare ad addiscēdā medicinam per res certas vās ⁊ dimittere ꝓhibitionē illorū ⁊ ꝓsume re vitā eorū ex duob⁹ modis: quorum vnus est in docendo eos in redargutione sophistarum ⁊ alienationē eoruʒ: ⁊ al tera ē in ꝯ̄dicendo illis deceptionib⁹: ⁊ ꝓpter hoc visum ē mibi meli⁹ eē in hoc libro vt intendam ad docendum res qbus fit iuuamentum tantum: cum mihi possibile sit ha- bere spacium lōgum vt inquiram in libro alio de eo quod dixit: abruscalis contradicendo per id libro hyp. in pro- nosticatione. 7

Quid ꝓno sticatio ḃm cōeʒ hoīuʒ consuetudi nem.

Antedicēs nō sp̄ vidi- cus doctri- nā capescē do officioꝝ in paucior i bus errās

Oportet ei qui vult exponere aliquem hoꝝ ḃmonū vt ostendat illud in primis actu: deinde intendat ad affirmādū idem in libro suo. Res enim in de- scriptione eius ꝙ hō videt facilis est. vt autem sciat viam ex cuius disciplina possit inuenire secūdū plurimū cum an tecedit ⁊ indicat de eo quod futurū est: aut nūciat de eo qđ p̄terijt: p̄ter qđ testificatus sit illud: aut cum narrat de re- bus p̄sentib⁹ p̄ter qđ audiat illud ex eis: aut videat illō pra uum ⁊ difficile est ⁊ rarum. Et non quidem necesse est vt 8

Que vide- mus describere facile q̄ʒ aut non difficile et rarum.

scimus: nisi viridici in eo qđ dicim⁹: qꝛ iā ostendim⁹ certitudinē illius in ope ipso medicine. Et quoniā nō cogit me aliquis loqui in re vna ⁊ eadē duab⁹ vicib⁹: quarū vna sit in expositiōe prologi hui⁹ libri: ⁊ altera i expositiōe ẜmonū particulariū q̄ sūt i eo. Videt̃ mihi ꝙ meli⁹ ē vt postponā ẜmonē i huiusmōi reb⁹: ⁊ ponā rememoratiōnē meā de eis in expōne ẜmonū medicinaliū: qui sunt in hͦ libro quos volo exponere: ⁊ ꝑpꝛie cuꝫ aliqs coꝝ q̄ exposuerūt hūc librū nō fecerit illud: ⁊ necessitas sciētie eius sit valde vehemēs: qđ ē qꝛ hy. ẜꝫ sn̄ias eorum dimisit rememoratiōnē ei⁹ in quo precepit medicū exerceri qm̄ ip̄e nō narrauit quō oꝫ vt cognoscat illud qđ iā p̄terijt: aut qđ p̄n̄s ē: verūtamē ocultū ē sensui. Cecidit int̃ expositores hui⁹ libri intētiōe hac: quā noīauit hy. celestē: ⁊ precepit vt sit medic⁹ cū ꝓnosticatiōe de ea sapiēs diuersitas multa: qđ ē qꝛ quibusdā eorū vł ꝙ egritudines accidūt hoīb⁹ ex ira dei: q̄ ē benedict⁹ ⁊ sublimis: ⁊ faciūt testificari sup illud hoīes multos: ex eis q̄ scripserūt enūciationē precedētē p̄ter ꝙ ostēdāt ꝙ hy. visa fuerit sn̄ia hͦ q̄ edidit hunc librū: ⁊ nō ostēdūt illud nisi prudētes expositores: qđ ē qꝛ intētio i expositiōib⁹ nō ē enūciatio absoluta de eo qđ vł rectū: ẜꝫ de sn̄ia ei⁹ qui edidit librū: qn̄āuis sit sn̄ia falsa: ⁊ nos nō inuenim⁹ hy. dicere in libro aliquo suorū ꝙ de⁹ benedict⁹ ⁊ sblimis causat aliquā egritudīnē: ⁊ ipse quidē enūciauit iterū in libro suo de regimīe acutarū egritudinū cāꝫ ꝑꝑ quā noīauerūt antiq̄ noti hoc noīe ⁊ cōuenerūt oēs hoīes super hͦ: ꝙ iste liber .s. de acutarū egritudinū regimine ē ex libris hy. In libro āt suo sup quē signatū ē: in egritudīe diuina dixit plus illo ẜmone in redargutiōe illi⁹ q̄ putabat ꝙ de⁹ benedict⁹ ⁊ sublimis sit cā alicui⁹ egritudinū. Nō ḡ oꝫ vt dicat̃ in egritudīe epilepsie: ꝙ ipsa ē egritudo celestis neqꝫ in amore. Quidā hoīes estimauerūt ꝙ egritudo celestis ē amor: ⁊ testificātur sup illud ex enūciatiōe certa significationis. Erisistratis sup egritudinē filij regis: ꝙ cā ei⁹ fuit amor. Sꝫ ipsi nō ostēderūt ꝙ Erisistrates noīet amorem egritudinē celestē: neqꝫ hy. neqꝫ aliqs reliquoꝝ medicorū antiquoꝝ cui⁹ āt corpus macrescit ꝑꝑ amorē: aut cui⁹ color sit citrin⁹: aut acciderit ei ingetudo febris euenit ei: inuenimus oēs ātiquos ponere cāꝫ in illo quasdā cās ꝓmitiuas .s. apparētes. ⁊ vna earū ē angustia: ⁊ ex hoīb⁹ ē cui accidit angustia ꝑꝑ mortē alicui⁹ sui filij: aut ꝓpinquorum ei⁹: aut amici aut dilecti. ⁊ ex eis ē cui accipit id ꝑꝑ nocumētū cui⁹ timet̃ euent⁹: aut sup se aut sup ciuitatē suā: ⁊ accidit angustia dn̄o cēsuū quādo suis ꝓuat̃ censib⁹ ⁊ hn̄t ib⁹ ꝓ̄ncipatuꝫ ⁊ nobilitates qn̄ priuātur illis: ⁊ oīs q̄ diligit aliquā rē ⁊ ꝓuat̃ ea nā ⁊ i istorū numero igredit̃ etiā cui accidit angustia ꝑꝑ amorēꝫ: p̄ter ꝙ sit ei⁹ egritudo celestis aut terrena nisi suscipiam⁹ sermoneꝫ antiquoꝝ ꝓuerbioꝝ: ipsi .n. estimāt ꝙ amor accidit qbusdā hoīb⁹ ꝑꝑ sathan: ⁊ ꝓpterea etiam ꝙ cā i dieb⁹ crisis est celestis. ipsi ḡ nō ānūciāt nisi ꝑꝑ sn̄iam suā: ⁊ nō ꝑ sn̄iaꝫ hy. qđ est qꝛ nos nō dicim⁹ i eo cui⁹ nō est scīa esse nobis: aut egredimur a termīo rōnis qđ est celeste: imo nō dicim⁹ i istis reb⁹ si cōtigit qđ dicam⁹ aliqd: nisi qꝛ mirabiles ⁊ ex̄nee tm̄ ⁊ nō inuenim⁹ etiā hy. scienteꝫ cām crisis: sicut ostendi in tractatu tertio libri dierum crisis. Et ego qdeꝫ sicut dixi in eis q̄ ꝓ̄missa sūt suꝫ remittens rememorationem sermonū malorū ⁊ enūcians ẜmones sufficientes tm̄: ⁊ qđ ego qdem nō dimisi inqsitionem de eo qđ cōtradixit abrucalis in libro ꝓnosticatiōis: ⁊ nō peccauit in eo nisi ꝑ hāc causam. Similiter mihi vł ꝙ faciā in hͦ ẜmone: ⁊ in reliquis q̄ sequūtur ipsū: ⁊ rogo etiā illum qui legit in hoc meo libro vt faciat simile illi⁹ ⁊ cū mea voluntas iam certificata sit sup hͦ: tūc non oꝫ vt vituperer super dimissionem multorū ex eis in quorū rememoratione peccauerūt expositores: qđ est qm̄ poterit legerit id quod ego scripsi cū studio exqsite experiri ẜmōes illos solū sensu: ⁊ ꝑꝑ hāc cām ego sum dimittens rememorationem alicuius ex hoc in expositione huius. qđ noīauit hy. celeste ingrens de modis quos signat vel significat hoc nomen ẜm sn̄iam hyp. Manifestum ē eni apud omnes hoīes ꝙ oꝫ ꝙ sit vna rerū q̄ sunt in arte medicine ⁊ hy. nō laudauit scientiaꝫ ei⁹ tantū: imo narrauit quid est id qđ est: qꝛ laudare scientiam alicuius rerū preter ꝙ narret̃ quid est: non est nisi alienare. Oportet ergo vt sit pronosticatio per hoc nomen quod nominauit hypo. celeste: vna ex rebus quas ostendit hypo. in omnibus libris. Similit̃ dico audacter ⁊ non temere ꝙ nō est possibile vt sit hec res quā noīauit celestem: nisi dispositio aeris cōtinentis nos. Et hy. qdem scripsit de ea in libro aphorismorū hūc sermonē cū fuerit hyems priuata pluuia septētrionalis: ⁊ fuerit ver pluuiosū ⁊ austrinū: oꝫ necessario vt veniāt in estate acute febres ⁊ opthalmie ⁊ fluxus sanguinis: ⁊ ꝓpꝛie mulierib⁹ ⁊ habētib⁹ nās hūidas. Iste nāqꝫ ẜmo ⁊ queꝫ post eum scripsit nō ē nisi pronosticatio de reb⁹ q̄ accedūt corpib⁹ ꝑꝑ dispositionē aeris. Qđ aūt dixit i illo libro aphorismorū nō ē nisi sūma breuis. In libro autē suo in egritudinib⁹ subitis loquit̃ in eis ẜmonem amplū. In libro aūt ꝓnosticoꝝ dimisit id oīo ẜꝫ ꝙ scīa est de eo intrans in hūc scīe modū. Melius est ḡ expositorib⁹ vt ingrāt de cā ꝑꝑ quā dimisit hy. narrare qd est hͦ ꝙ ipse noīauit celeste ⁊ dimittāt falsitatem in expositionib⁹ suis. Mihi aūt videtur ꝙ hy. dimisit narrare i hͦ libro ꝓnosticationum in egritudinib⁹ subitis vt nō ꝓlōgaret̃ liber ei⁹ ⁊ ex eis q̄ significāt illud est: quia cum finiuit hunc libꝝ dixit in fine ei⁹ ẜmonem hūc. Et oportet vt cogites velocit̃ i euentu egritudinum subitarum: ⁊ non fugiat te dispositio hore presentis. ergo signat vel significat i ẜmone suo illud: qꝛ oꝫ medico vt sit sciens pronosticationem in egritudinibus subiti plusq̄ꝫ sit eius scīa in reliquis sp̄ēb⁹ pronosticationis ⁊ ponit sermonem suū ꝓpꝛiū in illo ẜmone: ⁊ narrat esse eius in libro aphorismorū sicut dixi in summis breuib⁹ ⁊ loqtur in libro suo in egritudinib⁹ acut̃ ẜmone amplo longo: ⁊ propter id ponūt quidā expositorum expositiones suas libri eius in egritudinibus subitis post expositiones suas libri huius: ⁊ similit̃ videt̃ mihi vt faciam. 8

[pe]riculuz vel oīo ꝓhibeat: vel cōpetēti aminiculo tolerabilius fiat: ⁊ li morituro finē: alii vero salutem pronūciet: nūquid accusationem i altero meretur.

ET si fuerit cū illo in egritudinibus res celestis: tūc oꝫ vt sit medicus cū preuisione i ea sapiēs. Et si interpretatur de īfirmo totum a cuius narratiōe abbreuiauit: erit dignus vt ꝯfidatur de eo quod est potēs scire res īfirmoꝝ.

OPortet ergo te circa acutas egritudides sollicituz fieri. Prio etenim faciē

SIgnificauit hypo. significatione māifesta ꝙ ẜmo eius in hoc libro est in egritudinibus acutis. Et incipit loqui in illo ex significatiōib⁹ acceptis ex facieb⁹: quoniā sūt primuꝫ qđ appareat: et quoniā virtus earum est in pronosticatione magna et res in hoc ꝙ ipse sunt primum quod apparet est manifesta. Sed ꝙ virtus earū in ꝓnosticatione sit magna doccetur et scieẜ i eo quod est post. verū facio trāsire par mentem tuam in primis prologū q̄ est cōior: eo ꝙ est in arte ista antecedens in libro suo noīato camedrion: vbi dixit: ꝙ res similes et dissimiles i ꝓ̄ncipio rei sunt ex maiore re valde: nam non est inceptio pronosticatiōis tantum: que fit a consideratione in his rebus .s. ꝑ

Quāuis expositorib⁹ ipsi: tn̄ hy. visum nō est egritudines a dō cāri.

Nec amor nec epilepsia egritudines celestes sūt.

Prouerbium antiq̄rum.

Vanuꝫ est aliđ laudare et nō narrare ipsum quid sit.

Mrta q̄n doqꝫ sbticem⁹ aut idē inutilit repetamus.

Si facies sano simil̃ fuerit optimū erit: si contrariuꝫ pessimuꝫ.

demonstrationes: nam ipse non incepit pronostica tione tantũ: que fit a consideratione in his rebus: sed demonstratiões ẽt sup res quas nos oꝫ facere Et ego quidem iã ostẽdi has res quas oꝫ nos face re in libro meo in via de ingenio sanitatis. Nunc vero oꝫ vt primo ponas tuam considerationem ⁊ inquisitionem de ꝓnosticatio ne in hoc libro postq̃ feceris transire per mẽ tem tuã. Secũ do q: nõ signi ficationes tan tũ quib⁹ signifi cat̃ quo futuruꝫ ẽ sunt partes ar tis medicine: q̃ fit pronosticatio sed ille qb⁹ per uenitur ẽt ad co gnitionẽ ei⁹ qd preterijt: ⁊ ille qb⁹ cõprehẽdit̃ qd ẽ preſẽs in corpore ĩfirmi. verũtamẽ iam ꝯsuetudo cucur rit noĩare cogni tionẽ rerũ preſẽ tiũ significatio nẽ. Hypo. ergo precepit tibi vt ponas considerationẽ tuã in primis in facie infir mi: an sit similis facieb⁹ sanorũ: an nõ: ⁊ proprie an sit similis ei secundũ q̄ fuit. Hec enim sñia ẽ vna sentẽtiarũ que vise sunt hypo. s. q: nõ oꝫ vt inq̃ratur de reb⁹ que sunt in arte medicine ex natura cõi tãtũ: sed oportet vt inq̃ras ẽt de illis ex re na ture que ꝓpria ẽ vnicuiq̃ hominũ. Inde ẽ q̄ cuꝫ inuenis eũ in loco isto in quo precepit cõparari in ter mẽbra lesa infirmi: ⁊ infra mẽbra sana: innuit ne ponas illã cõparationẽ inter mẽbra extranea: sed inter mẽbra patientis. Et melior quidẽ dispo sitionũ faciei infirmi ẽ qñ morat̃ similis ei secun dũ q̄ fuit in dispositione sanitatis: ⁊ deterior di spositionũ eius ẽ dispositio in qua ẽ secundũ finẽ contrarietatis illius faciei similis illi ₰m q̄ fuit. dispositiõe aũt eius media iter dispositionẽ que ẽ melior: ⁊ inter dispositionẽ que ẽ deterior: necesse ẽ tibi iquirere: quãdo extrema determinãtur: qd ẽ q: propinqor earũ faciei cuius dispositio ẽ me lior dispositionũ: est melior earũ ⁊ propinquior ea rum faciei cuius dispositio ẽ deterior dispositionũ ẽ deterior earũ: ⁊ cui⁹ longitudo ab vnaquaq̃ duo rũ ẽ equalis: dispositio eius ẽ media inter vtrasq̃. Hypo. aũt significauit faciẽ: cuius dispositio ẽ ₰m meliorẽ dispositionẽ in sũma vna: quod ẽ q: ex fa ciebus que ẽ melioris dispositionis: ẽ facies que ẽ magis similis faciei naturali. facies autẽ contraria valde simili naturali faciei in vltimo: quoniã nõ ẽ cõis neq̃ cognita: significauit super eam hypo. significationibus multis particularibus: ⁊ ego sũ perscrutans de vnaquaq̃ illarum significationũ in eis que sunt post. 9

egri pernotabis vtrũ sit similis sano. Et ẽt si sibi sano simul sit: quod opti mũ ẽ: si vero cõtrariũ pes simũ ẽ.

Oportet vt po nas cõsideratio nẽ tuã in egritudi nibus acutis secũdũ hãc viã. Cõsidera prius faci em ĩfirmi an sit similis fa ciei sanorũ: ⁊ proprie an sit similis ei secũdum q̄ fuit: nã quado ita ẽ: tũc est secũdũ meliorẽ disposi tionẽ eius. Facies ãt que ẽ cõtraria illi faciei simili in vltimo per illud secũ dũ q̄ fuit ẽ deterior facie ⁊cetera.

Et si nares acute.

Hec significatio est prima significationum malarum quas posuit hy. s. nasus acutus Oportet autem vt ponas considerationẽ tuam de naso cuiusq̃ hominum per comparatio nem suam ad id secundũ q̄ fuit per naturã: sicut dixi: quod ẽ q: nasus aq̃linus videtur apud hanc dispositionẽ acutior q̃ fuit: ⁊ similiter ẽt simus ⁊ alaene i. qui cũ habeat eminentiã in superiori parte ẽ cauus ⁊ cur uus. Et oꝫ vt sis seruãs dispositionẽ nasi per naturã: nã ₰m longitudinem eius ab illa dispositione naturali po nes quantitatem maliciei eius: quod significat super ipsã apud te. Et videtur quidẽ nasus visione manifesta acui in eo cuius corpus ma crescit propter egritudi nẽ longam: aut redit di spositio eius ad penam ꝓpter famẽ: vel ꝓpẽ laborẽ aut casum forte: aut ꝓpt cãꝫ aliã: aut ac cidit eis syncopis. ⁊ si militer inuenim⁹ ipsuꝫ fieri in morituris. Ne cessario igitur dicitur in hac significatione: q: ẽ mala accidens infirmi tatibus malis. quãdo aliquis vtitur inquisi tione de illis reb⁹ cõmu nib⁹ apud hoĩes: com muniter sup quas con ueniũt. Inquisitio aũt de infirmitate in qua nasus sit acutus est de ope acutorũ rõcinatio nis quod ẽ q: apprehẽ sio eius nõ ẽ possibilis nisi per viã qua appre hendũtur res occulte ex rebus apparẽtibus tã tum. verũtamen oportet vt perscruteris in primis de si gnificationibus quas narrauim⁹ per viã qua apprehen duntur res que occultãtur tẽpore aliquo: quoniam meli⁹ est vt ponam⁹ sermonẽ nostrũ in primis in via sup qua conueniũt cõiter oẽs hoies q̃ vt incipiam⁹ in primis: ⁊ incedam⁹ in ₰mone nostro via qua apprehẽdũtur res oc culte ex rebus manifestis. 10

Et iste modus est eius vbi sit na sus acutus ex eis. Oculi concaui: tẽ pora plana: aures frigide ⁊ cõtracte ⁊ pulpe earũ inuerse: frõs arida ⁊ tẽsa: ⁊ totus facici color viridis seu niger: aut pallidus siue plum beus.

Et modus eius ẽ vt sit nasus acu tus: oculi profun di: ⁊ tpa plana: aures fri gide ⁊ contracte: ⁊ pulpe earũ inuerse: ⁊ cutis que est super frontem dura: tensa: ⁊ arida: ⁊ color fa ciei totius viridis aut ni ger.

Omnes iste significationes apparẽt in facie ĩ egri tudinib⁹ cronicis: ⁊ apud laborẽ ⁊ apud syncopiꝫ ⁊ proprie in ora mortis: ⁊ propter illud fit inue stigatio de eis cũ non assimiletur eis secũdũ q̄ sunt sani fa ciles: quoniam significant rem malam. Narrauimus aũt nuper q̄ de rebus super quas conueniunt oẽs ẽ: quia oẽ quod est contrarium rebus naturalibus vltima contrarie tate est significatio super perditionẽ: ⁊ oẽ quod ẽ simile re bus naturalibus significat euasionẽ: ⁊ omne illud de quo queritur vsq̃ ad hũc finẽ ĩ istis rebus nõ est secundũ viã in qua q̃rit̃ de eo cuius occultatio ẽ spacio q̃da. Oꝫ ãt vt in quiramus de natura earũ cũ perscrutatione secũdũ semitã in qua significatur ex reb⁹ apparentibus super res occul tas. Dico ergo q̄ euentus horum accidentium erit: aut a causa que liquefacit membra carnosa corporis ⁊ corrumpit ea: aut a debilitate caloris naturalis: qui cõsumitur vt nõ sit ei impossibile expãdi ⁊ peruenire ad extrema corporis: sed est in viscerib⁹ tñ pauca caliditas: ⁊ cõsequitur illud vt non currant sanguis ⁊ spiritus ad extrema corporis: si cut currebant ante: cũ remaneret ₰m naturã suã: ⁊ propter illud oꝫ vt appareat hec alteratio de dispositione natura li ad dispositionẽ egredientẽ naturam in facie plus ⁊ ma gis quod est: q: cum sint ossa: ⁊ humiditates: ⁊ caro in hoc membro adinuicem propinqua: ⁊ ossa quoniã eorũ substã tia ẽ terrestris morentur ₰m eorũ dispositionẽ: ⁊ in humi ditatibus ⁊ carne sit possibilis liquefactio ⁊ resolutio: ⁊ mi nuunt̃ facile propter paruitatẽ que est in eis de sanguine ⁊ spiritu: vnde est necessariũ vt sit apparitio horũ acciden tium ĩ facie ⁊ ipsorũ cognitio facilior q̃ sit in reliquis mẽ bris: quod est q: in naso non est de carne nisi ₰m ipsius ne cessitatẽ tñ: reliquũ vero est os: quapropter oꝫ quando li-

Quãtitas maliciei egritudĩes cognoscit penes elon gationem eius a di spositione naturali.

Nõ ĩ nã cõ muni siste re: ſꝫ ad pti culareꝫ de scendere ne cesse ẽ.

Occulta p nobis ap parẽtia via tñ cõi ꝓsup posita na ture cursuꝫ edocuit.

Qd vltĩa ꝯrietate re bus nãlib⁹ ꝯriũ ẽ pdi tionẽ signi ficant a sile autẽ euasio nem.

Uirtute de bilitata ad extrẽa cor poris non currit san guis ⁊ spi rit⁹ sicut an te faciebãt

que fit caro que est in eo aut minuitur propter quasdā eua-
cuationes: vt videaṫ extremitas eiꝰ acuta: ⁊ quādoqꝫ acci-
dit ei illud iterū: quādo superfluit super ipsum frigus: ⁊ h̄
accidēs ei ꝓprie accidit qui moriṫ: quod ē: qꝛ quādo frigus
partiūꝰ carnosarū sbam que ī ipso ē infrigidat: oꝫ vt nasi ex
tremitas acutior videaṫ q̄ꝫ sit. Et hypo. quidē nō signifi-
cauit per nasum acutū
nisi nasū: cuiꝰ extremi-
tas acuitur qñ accidit ꝓ
pter egritudines acu-
tas. ſm hūc ergo modū
videtur extremitas na
si acuta. oculi āt profun
danṫ ab istis eisdē cau-
sis: ⁊ ſm superfluitates
humiditatis eorum ⁊
ipsorū lenitatis sup ex
tremitatē nasi festinat
h̄ infirmitas ad eos: ⁊
in eis cū illo ē spūs ani
malis multus ⁊ caliditas
tas multa: tūc oꝫ quan
do euacuantur et fini-
antur vt ꝯbātur ⁊ ipso
rum cōtractio ē eorum
profundatio. Et simili
ter ēt duo tp̄a se habēt:
nā ipsa applanantur:
qm̄ in eis tātū sunt ex
oībꝰ partibꝰ capitis la-
certi. s. duo lacerti q no
minātur lacerti tēporū
reliqua āt capitis sunt priuata carne oīo. Aures autē infri
gidantur: quoniā sūt ex genere cartilaginū: in quibus nō
ē caro nisi pauci sanguinis: ⁊ ꝓpter hoc inuenimꝰ frigus
pro parte ad eas valde: ⁊ cā in illo ē preparatio earū: ⁊ q̄a
ipse disposite sūt ad recipiēdū hanc cāꝫ ex natura sua: ⁊ nō
ē possibile vt sit cā in versatione pulparū auriū: nisi leni-
tas substantie earū: ⁊ ꝙ ipse nō sunt sicut reliquę aurium
cartillagines certe recte cū cute subtili. Pulpe igitur auriū
liquefiunt: ⁊ ꝯbūtur ⁊ exsiccātur: ⁊ colligūtur a cāis: quarū
p̄misimꝰ rememorationē: ⁊ quando eis accidit illud: inuer
santur ꝓprie ad posteriora versus originē neruorū q pro-
ducunt ad aures sensū: qđ ē qꝛ contractio ⁊ cōstrictio cōmu
nicat oībꝰ corporibꝰ q̄ similantur corrigijs quādo exsiccanṫ
⁊ ē propriū vnicuiqꝫ mēbrorū corporis qꝛ inuersaṫ ⁊ attra
bitur versus mēbrū ex quo procedūt nerui cū illo mēbro
cōtinuati. Videmꝰ. n. illud visione manifesta in digitis:
qđ ē qꝛ corde intrinsece digitorū qñ extendūtur ꝓꝓ aliquā
cārū: vides digitos manifesta visione curuari: ⁊ si tenduntṫ
eoꝝ corde apparētes vides eos dilatari: ⁊ ꝓꝓ hanc siccitatē
⁊ collectiōeꝫ videṫ ēt cutis: que ē sup faciē tota tēsa: ⁊ plus
qdē declaraṫ illud ex ea in frōte: quoniam sub cute que est
in frōte ē expāsa sba carnosa subtilis: ⁊ infirmitas festinat
ad illud cuiꝰ nā ē carnosa vehemētius q̄ꝫ ad illud cuiꝰ na-
tura ē ex nā cutis. Alteratio aūt coloris deterior ē: que est
in nigredinē: quoniā fit a superfluitate victorie frigoris
super sanguinē: sicut id quod inuenimꝰ accidere in ipo qñ
effunditur extrinsecus a corpore: cōgelatur. n. ⁊ fit nigrum
Cōuersio āt coloris ad viriditatē ē minoris malitie q̄ꝫ al
teratio eius ad nigredinē. Et de cōsuetudine quidē greco-
rū ē vt significent per colorē viridē colorē citrinum: ⁊ for-
tasse nomināt ipsū sicut de cōsuetudine plurīū eorū est no-
minare colorem cauliū ⁊ lactuce: ⁊ ille quidē color decliuior
ē ad nigredinē q̄ꝫ color citrinus: ⁊ ipse ē quasi initiū coloris
fusci: ⁊ coloris nigri: ⁊ euētus huiꝰ coloris ē a frigore sicut
coloris primi: ⁊ ꝓꝓ id fit facies qua aggreganṫ illa acciden-
tia oīa que narrauimꝰ significans mortem: ⁊ facies quidē
fit cū hac dispositiōe secūdū plurimū in egritudinibꝰ cro-
nicis: ꝙ si appareant hec accidentia in principio egritudi-
nis in facie significat timorē perditiōis magnū valde: qm̄

Preparatio sbe cartilaginose cā ē inuersiōis in auribꝰ. ī pulpis vō sba earū lenis.

Alteratio coloris deterior ē ad nigredinē vergēs q̄ꝫ ad viriditatē.

Que si sic fuerit ī pri-
cipio egritudinis
oꝫ inquiri an vigi
lie precesserint: aut vētris
solutiōes: aut ieiuniū labo
res prius affuerit: ⁊ si ali
quid horuꝫ cognoueris
precessisse minꝰ piculosū
vereberis: ꝙ si die ac no-
cte precedentibus quicq̄
horū sustinuerit: nō mul
tum periculosum spera-
bis. Si vero nihil horuꝫ
cognoueris: mortis si-
gnum sperabis ⁊ cetera.
Quod si fuerit faci
es ī pricipio egri
tudinis cum hac
dispositione ⁊ non fuerit
tibi possibile adhuc vt si-
gnifices cū illo per reliqs
significatiōes: tunc neces-
se est tibi vt iterroges an
vigilauerit homo ille: an
lenificatus fuerit venter
eius lenificatione vehe-
menti: an euenerit ei ali-
quid ex fame. Nam si si-
gnificatur aliquid ex istis
tūc necesse ē tibi vt putes
de eo minorē maliciaꝫ: ⁊
illud experieris donec sciaſ
an facta sit facies cuꝫ hac
dispōne propter has cau
sas ī die ⁊ ī nocte. Quod
si nō significatur aliquid
illorum ⁊ non quieuerit ī
spacio quod determina-
ui ante tūc oꝫ vt scias ꝙ
illa sunt ex signis mortis.

cā in illo nō nō ē tūc nisi malicia egritudinis: quod
ē quia nō est mirū si liquefiat corpus ⁊ denigrenṫ
⁊ infrigidentur quedam extrema eius quādo pro-
lōgatur egritudo eius. in principio autem egritudi
nis ⁊ proprie acutarū ex eis cum facies videtur cū
hac dispositione: significat perditionem ꝓculdubio
nisi fit causa faci
ens illō res alia
nō egritudo. Et
hypo. quidem
ostēdit cās que
faciunt illud p̄-
ter egritudinem
que est in eis: q̄
sunt post. In h̄
autem loco intel
lige a me quod
narro tibi vsqꝫ
ad illud quod di
xi de eo cuius re
memorationem
putatur hy. di-
xisse quod est: qꝛ
sicut ex facie cuiꝰ
ē hec dispositio
in egritudinibꝰ
cronicis non si-
gnificaṫ illud se
cundū hanc quā
titatem timoris
similiter nō īue
nimus eā signi-
ficare secundū hanc quantitatem timoris in regio
ne frigida ⁊ hora hyemis: ⁊ dispositione frigida ex
dispositiōibꝰ aeris: ⁊ etate senij. Dixit autē hypo.
vniuersaliter in libro aphorismorū. Quando egri
tudo conueniens est nature infirmi ⁊ etati eiꝰ: ⁊ for
me eius ⁊ hore presenti: ex horis anni tūc timor ē
timore egritudinis: quādo nō ē cōueniēs alicui ha
rum proprietatū. II

Magis interficiens ex egritudinibꝰ ⁊ magis
perdens ⁊ longior a sanitate ē egritudo in
qua facies habētis eaꝫ in inceptione sui ad
uentus significat mortē preter ꝙ sit causa illius cā
extrinseca: ⁊ egritudo minoris timoris hac egritudi
ne ē: in qua facies habentis eam est cum dispositio
ne hac per causam apparentē sicut vigilie superflue
⁊ ieiunium vel fames aut lenitas vētris: quod est
quia rectificatio in his causis ē vt non cadat virtus
omnino ī fine: vel vltimo ab vna earum ī p̄ncipio
egritudinis: verumtamen timor in ea quandoqꝫ
oꝫ secundum dispositionē est minor: quandoqꝫ cā
in illa est minoratio harum rerum: non est mali-
gnitas et malicia infirmitatis. Et ego suꝫ narrās
breuiter ⁊ plane causam egritudinis corporis: in q̄
ē facies cum hac dispositione in diebꝰ primis egri-
tudinis. Dico ergo ꝙ quādo aggregatur vt virtꝰ
retentiua sit debilis: ⁊ humores qui sint in eo sint
subtiles: ⁊ caliditas febris vehemens ē necesse ꝓꝓ
debilitatē virtutis vt euacuetur semper corpꝰ eua-
cuatione occulta: que occultetur sensui quod ē: quia
illud quod currit ex eo non est nisi ex humoribus
illis subtilibus ⁊ propter caliditatē febris inflam
mantur semper illi humores subtiles plus: ⁊ sub-
tiliātur ⁊ consumuntur qui ex eis non sunt in hoc
termio subtilitatis. Erit ergo euacuatio hec hac de
causa continua semp: cui nō est abscisio sicut euacua-
tio assidua que accidit per vomitum: aut per lenita
tem ventris aut per prouocationem vrine aut mē
struorum: verūtamen oēs iste species euacuatiōis
sunt sensibiles. Differentia ergo inter eas ⁊ iter cā

Nō cāſ magne ꝑmutatiōis faciei in principio egritudinis.

euacuationem quã dixim⁹ est: quia ipse sunt sensibiles: sed illa euacuatio est insensibilis propter subtilitatem rerũ que euacuantur ex corpore: ⁊ propter illud non inuenimus faciem cũ hac dispositione in egritudine phlegmatica: neq̃ in egritudine cuius cã ẽ repletio corporis ex sanguine: verũ necessaria ẽ ad hoc vt facies fiat huiusmodi dispositionis priuatio humiditatis que est in corpore. Et oꝫ vt antecedat euentũ egritudinis labor aut angustia. Humor enĩ qui ẽ ex genere colere nõ aggregat̃ in corpore nisi ab istis cãis. Et si contingat iterum vt regio quã inhabitat infirm⁹ sit cõplexiõis calide vt hora presens: ⁊ hora anni sit estas: ⁊ cõplexio aeris continẽtis nos calida ⁊ sicca: erit casus corporis in huiusmodi egritudine facilior: ⁊ proprie si vincẽs super cõplexionẽ infirmi per naturã fuerit colera: ⁊ inuenim⁹ iterũ ex corporib⁹ corpora facilis resolutionis: quorũ os stomachi ẽ debile: ⁊ quãdo aggregant̃ ista duo cũ eo ꝙ narrauim⁹ ẽ casus in egritudinẽ: in qua facies habẽtis eã significat mortẽ facile valde. Cũ ergo scit medicus has res nõ est iuuamẽtũ per eas in ꝓnosticatione tñ: immo in inuẽtione medicationis: ita vt ponat intentionem suam in illo in confortatione virtutis cum cibis cõueniẽtibus stomacho: veruntamen sermo in inuẽtione curationis ẽ exiens ab eo in cui⁹ via sumus.

Cognitio earũ extrinsecarũ vtil' ẽ medico i ꝓnosticatione ⁊ curatiõe.

Oportet ergo vt itẽdat inquirẽdo exquisite de causis extrinsecis: que ponũt faciẽ cũ hac dispositione. Dico ergo ꝙ cause facientes illud eadem sunt q̃s dixit hypo: ⁊ sunt fames: vigilie ⁊ lenitas vẽtris ⁊ tibi absolute inest vt adiũgas eis oĩa que sunt eis similia: sicut euacuatio sanguinis superflua: que fit ex narib⁹ aut ex matrice: aut in venis que sũt in ano aut ex vulnerib⁹: aut ex eis que sunt eis similia: ⁊ sequit̃ illud angustia vehemens a quibuscunq̃ causa fuerit. Et dignũ ẽ ꝙ hy. iã dixit angustiã: cũ ponatur in sermone suo: dicẽdo. Vigilie: quod ẽ quia vigilie sunt a cãis multis: ⁊ fiunt etiam ab angustia: ergo oꝫ vt ingrediatur in rememoratione vigiliarũ: ⁊ similiter ẽt in superfluitate solutiõis ventris: oꝫ ẽt vt apud te ingrediat̃ oĩs euacuatio superflua. ⁊ qui iã exercitatus ẽ in ope medicine exercitio vltimo: ⁊ ẽ prudẽs in cognitiõe cuiusq̃ rerũ q̃ sũt in ea: declaratur ei multũ cã efficiẽs faciẽ: cui⁹ dispositio ẽ hec dispositio.

Facile ẽ medico prudẽti ⁊ exercitato cogscẽ cãs isti⁹ faciei.

Modus autem significationũ qua significãt eã difficilis ẽ: ⁊ ꝓpter illud abstinuerunt se multi medicorũ a narratione eius per ſmonẽ quãuis eã sciuerint. Nos aũt narrauim⁹ eũ totũ in libris nostris quorum digna ẽ rememoratio de eo narratione quã qñ sciueris ⁊ videris infirmuꝫ in quacũq̃ hora fuerit illud possibile erit tibi vt iudices super cãꝫ: q̃ posuit faciẽ ei⁹ ad hãc dispõnẽ: ⁊ ꝓprie si fueris sciens regimeꝫ quo vsus fuit ante egritudinẽ suã: ⁊ cõplexionẽ eius: ⁊ plus illo multũ si iã fueris expertus pulsũ venarũ ei⁹ experimento: ⁊ cognoueris qualitatẽ caliditatis se. Cui⁹ exẽplũ ẽ vt ponas ꝙ sit aliquis infirmorũ cã infirmitatis cui⁹ sit labor precedẽs ⁊ ieiuniũ: ⁊ angustie: ⁊ fit illud in hora estatis: ⁊ cõplexio aeris in ea calida ⁊ sicca: sit ẽt vincens sup corpus ei⁹ per naturã colera ⁊ etas ei⁹: ⁊ ẽt etas iuuẽtutis caliditas febris ei⁹ cũ illo fortis: ⁊ vincẽs super vrinã ei⁹ colera ⁊ pulsus ei⁹ significet debilitatẽ virtutis.

Videas modũ itroducẽdi casum i actu practico.

Dico q: oꝫ vt sciatur ꝙ egritudo infirmi ẽ egritudo in qua ſmo noster ẽ: ⁊ ꝙ facies eius sit cũ dispositione in qua significat̃ sup mortẽ velocẽ: si nõ pri⁹ nutriatur ſꝫ ꝙ oꝫ: ⁊ ponam⁹ egrũ aliũ: in quo non inueniat̃ aliq̃d eorũ q̃ narrauim⁹ nõ antecedẽs in egritudie sua: neq̃ i die ṗmo neq̃ i scdo: cũq̃ in die tTia fuerit eger: videas faciẽ ei⁹: secũdũ ꝙ narrauit nũc hy. dico ꝙ oportet vt sciatur ꝙ facies hui⁹ infirmi facta ẽ cum hac dispositione a quibusdã cãis extrinsecis: cũ ergo sciueris illud tunc cogita in teipso quid sit id quod possibile sit ꝓprie eẽ cã an fluxus vẽtris superfluus an vigilie: quod ẽ: quia non est possibile vt fiat facies ieiunãtis cum hac dispositione subito: preter ꝙ cause egritudinis faciant illud sicut dixi: ⁊ sit infirmus in natura sua ſm ꝙ narraui.

Quõ debeas iuestigare cãꝫ egritudis.

Et si tu iam vidisti infirmũ in die qui ẽ ante hũc diẽ: tũc impossibile est vt deletum sit a te: si ẽ de natura sui vt accidat ei fluxus ventris superfluus ex seipso: quod ẽ: quia significationes que significãt fluxũ ventris sunt manifeste. Et ego quidem narraui eas in libro meo de crisi: ⁊ in libro meo de ꝓnosticatione accepta ex pulsu. Cũq̃ sciueris illas significationes: poteris hora qua videris infirmũ iudicare ꝙ acciderunt ei vigilie superflue: qd̃ ẽ quia videbis oculos eius exsiccatos: ⁊ non est possibile vt sint ita propter euacuationem: ⁊ videbis iterũ palpebras eius cum difficultate moueri cum dispositione: quasi ipse sint tracte ad inferiora nõ fixe: sicut palpebre ei⁹ qui hꝫ subet: Et si tu ẽt nõ vidisti infirmũ nisi in illa hora: ⁊ non vidisti eũ ante illud: tamẽ iste significatiões accepte ex pulsu significãt ẽt significationeꝫ quãdã super illud quod ante fuit: quod est q: si illud quod facit illud fuerit cã sup̃fluitatis fluxus vẽtris: tunc remanebit sup infirmũ residuum paruum significãs cãꝫ facientẽ illam euacuationẽ. Et si accideret ex vigilijs: imaginatur tibi ex pulsu venarũ: quasi sit corda corrigiarũ cordata.

Quõ possum⁹ de p̃teritis ex pulsu ꝓnosticar.

In eo autẽ cui⁹ facies ẽ cũ hac dispositione propter ieiuniũ tantum: non inuenitur aliquarum significationum: que significant euacuationẽ neq̃ que significant vigilias: ⁊ non sit pronosticatio in eo nisi ex alijs: nã cã egritudinis ieiunij ẽ cũ priuatione harũ significationũ proprie: nõ ex priuatione significationũ q̃ sũt ꝓprie ieiunio: ⁊ plus illo mltũ: qñ cõsideras ꝑscrutatiõe ꝓprie caliditatẽ resoluẽtẽ: ⁊ nõ declarat̃ tibi ꝙ dispositio febris sit ita qm̃ si declaratur tibi ꝙ dispositio febris sit hec dispositio: tũc scias ꝙ hec tornatilitas faciei nõ accidit nisi ab hac cã: nõ a cã extrinseca: ⁊ oꝫ quideꝫ vt ꝓlõges morã in tactu eius: ⁊ ponas manũ tuã sup ipm totũ: nõ sup ipsũ locũ q̃ tangitur tm̃: sed sup locũ qui est superior eo ẽt: ⁊ cõsidera febrẽ manu tua cõsideratiõe vehementi an sit calida tm̃: an iã resoluat̃ ẽt cũ illo ex ſba corpis ea q̃ sũt sicut scintille ignis penetrãtes in manũ tuã: qua tãgis infirmũ: ⁊ perueniũt ꝑuẽtione manifesta ad profundũ ei⁹. Febrium enim que ponũt faciẽ habẽtis eas cũ hac dispositiõe: in q̃ significat̃ mors dispõ ẽ hec dispõ. Et narratio harũ rerũ sicut dixi ẽ difficilis: verũtamẽ nõ sũt ex eis q̃ nõ narrant̃ aut ex eis quoꝝ cognitio ẽ difficilis ei qui iam domitus ẽ: ⁊ exercuit se in illo.

Difficillima exercitatis facillima fiũt.

Et mihi quidẽ multotiẽs presentes fuerũt cũ processi: ⁊ indicaui eis res istas: ſꝫ ipsi ex additione facti sunt ꝓmpti super cognitionẽ rerũ quas didicerũt ex edictis libris in pronosticatiõe. qd̃ ẽ: q: apud illũ q̃ vidit ⁊ ꝓcessit ⁊ indicauit eas certificatũ ẽ: q: earũ apprehensio ẽ possibilis: ⁊ nõ hesitat in illo qñ sit ei difficilis apprehẽsio illius rei in ꝓncipio: nam inter quosdaꝫ puerorum: quorum vnusquisq̃ alteri similis est vltima similitudine: non est possibile distinguere ⁊ qui non videt eos nisi semel: de suis autem non est aliquis super quem depeat illud. Per illud autem dixi de hoc non intẽdi: nisi admonere iuuenes in hac scientia: ⁊ proprie qui ex eis non viderint infirmos: ⁊ indicaui huiusmodi res: quod est quia nõ est tibi possibile vt enuncies: quod nõ accidit infirmo nisi angustia tantum: imo poteris dicere ꝙ vigilie accidunt ei propter angustiã. Erasistrates enim non sciuit ꝙ fili⁹ regis fuerit Amãs: quoniam viderit coruos: aut cornices volãtes neq̃ qm̃ inuenit pulsum illius adolescentis significare amorẽ: sicut dixerunt quidam: ſꝫ ipse nõ significauit id sicut ego significaui nisi semel: qd̃ est: q: hora q̃ posui manum meam super faciem ifirmi: accidit ei vt transiret ante eum mulier ex eis que erant in mansione sua: quare diuersificatus ẽ pulsus eius statim: ⁊ corruptus est ordo ei⁹ cũq̃ parũ temporis pertransisset: ⁊ mulier recessisset quam viderat: redijt pulsus ei⁹ ad illud quod erat per naturam. super illud autem quod diuersificatur de pulsu secundum

Erasistrates ex sola pulsus permutatione amãteꝫ nõ cognouit.

hunc modū: non significat res vna cōis. Et ē cā quare agitatur anhelitus ⁊ pulsus infirmi. Discretio vero huius cause ex qua agitaē anhelitus ⁊ cognitio eius: oportet vt sit ex istis rebus quas audit infirmus: aut quas videt: qd̄ ē: q2 illud quod dicitur corā infirmo: ⁊ facit accidere in pulsu eius diuersitatē: non ē illud nisi propter agitationem ex eis que audit: verūtamen ego iā scripsi in illo librū ꝓpriū: sed ē in pronosticatione. In hac autē hora o3 vt redeam ad illud sup quod fui. Illud ergo in cuius via ui ē: ꝙ possibile est qn̄ medicus enūciat multas ex rebus que preterierunt ⁊ ex rebus que sunt presentes ĩfirmo: vt mireē de eo. s. quando narrat huiusmodi res: quarū premisimus rememorationem. s. vigilias ⁊ lenitatē nature: ⁊ famem: ⁊ fortasse difficilis sit enunciatio ꝙ vna earum singularis sit cā egritudinis: s3 enūciatio ꝙ illa sit vna ex duab⁹ earū: aut vna ex tribus proculdubio ē possibile vt antecedat ⁊ enunciet de ea secundum veritatem: ⁊ illud quidē ē quod prouocat illum: qui audit illud vt laudet ipsum dicentem. Cū enunciat illud per illud quod enunciat non secūdū semitam interrogationis: ⁊ ē vt medicus dicat infirmo que est cā tornatilitatis faciei sue: an vigilie superflue: an ieiuniū fuerit cā. Multotiens enim ei significat infirm⁹ per ambas res simul: quare fit admiratio eius de medico plus ⁊ fortasse significat vnā earū ⁊ miraē de eo ēt infirm⁹ qn̄ dicit illud quod ē. Hoc ē ergo quod significat hypo. per sermonē suum. Oportet enim vt inquiras an vigilauerit hō ille: an lenificatus fuerit venter eius lenitate vehemēti: an euenerit ei aliqd ex fame. Deinde dixit post illud: Et si significauerit aliquid ex illis o3 vt putetur de eo q2 ē minoris malicie: ⁊ illud ē necessarium quoniam melius ē vt sit virt⁹ ĩfirmi cū dispositione in qua non cadat ab vna causarū extrinsecarū: ⁊ malicia egritudinis ēt est minor ⁊ facilior quando causa liquefactionis corporis supflue ē vna earū rerū: ⁊ nō est secundū egritudinē ⁊ maliciā eius verūtamē cū sit possibile vt sit causa in illo cā extrinseca ledens corpus: ⁊ febris liquefaciens ipsum ē necesse vt sit experientia illius: donec sciatur an facta sit facies cum hac dispositione propter has cās in die ⁊ nocte quas numerat. nam si facies sit facta in hac dispositione ex aliqua causaru3 extrinsecarū tm̄: sicut dixi reductio eius ad dispositionem naturalē erit in die ⁊ nocte ⁊ si facta est cum hac dispositiōe propter cā3 in corpe: moratur secundū dispositionē suā illa3 ⁊ additur malicia eius. Hypo. ergo inuenitur in eo qd̄ dixit. In oībus rebus: recte inuenisse. Ingramus ergo nūc de intentione sermonis hypo. s. Si ergo fuerit facies in principio egritudinis cum hac dispositione ⁊ non est tibi possibile adhuc vt significes cum illo per reliquas significationes: quod est: quia necesse est ex sermone eius isto vt sit vna duarum rerum: aut vt iste significationes non appareant in principio egritudinis: aut vt illud quod significāt non sit certum: ⁊ propter illud non est possibile vt iudicetur ex eis super res in quibus dubitaē. Ego autem dico ꝙ iste significationes non apparent sp: neq3 si apparent significant rem certam. Et ego quidem ostendam ꝙ illud fit in expositiōe mea de eis postq3 posuero ſmonē hy. q seqē hūc ſmonē. 12

Qualiter inuestigari cāis debeat astā tib⁹ ⁊ infirmo eas enūciare.

Et si huiusmodi egritudo triduana fuerit qui precesserunt labores non minus percunctaberis ⁊ oīa que sunt inquirēda circa corpus perquirere debes ⁊ etiam circa oculos.

Quod si egritudo iā transierit tres dies ⁊ facies fuerit cum hac dispositione tunc oportet vt inquiras de illis rebus quas premisi tibi in questione de eis: ⁊ cōsideres reliquas significationes in corpore ⁊ oculis.

Et si lumen effugerint: nolentesq3 lachrymas effuderint: atq3 foras tanq̄ in suffocato prominuerint: aut alter altero minor apparuerit: ⁊ alba eorum in sanguinea cōmutata fuerint ⁊ tanq̄ vene nigroris vel palloris intus ĩ se fuerint ⁊ lippitudine3 habeant: ⁊ ĩstabiles aut tremuli fuerint: aut extra nimis extiterint: aut intus multum delituerint: ⁊ tota facies horribilis apparuerit: hec omnia periculosa ⁊ mortalia iudicabis.

Nam si oculi effugerint a lumine: aut lachrymātes inuoluntarie fuerint: aut fuerit torti: aut fuerit vn⁹ eorum minor altero: aut eorum alba rubuerit: aut fuerint in eius vene fusce aut nigre: ⁊ fuerit in eis lipptitudo: aut fuerit agitati: aut instabiles: aut tremuli: aut eminentes: aut profūdi valde: aut fuerit color faciei totius mutatus: tūc o3 vt putetur de istis significationibus oībus: quia sūt significationes male perniciose.

Non h̄ distinctionē de pncipio ĩ tria membra.

Hoc nomen. s. Principium egritudinis: significat initiū egritudinis cum non ē latitudo aliqua: ⁊ significat iterum initiū cū est latitudo aliqua: sed illa ē parua: ⁊ significat cū istis duob⁹ primu3 tempus egritudinis ex temporibus post: qd̄ ē tēpus augmēti ⁊ post augmentum stat⁹: ⁊ post statum declinatio. In sermone igitur hy. Nunc si fuerit facies ĩ principio egritudinis cum hac dispositiōe: nō significauit ꝙ horum tempory3 itellexerit. In ſmone autē suo nūc scil3 ꝙ egritudo iam transierit tres dies ⁊ fuerit facies cu3 hac dispositione: significat significatione manifesta q2 intellexit in sermone suo premisso per principiū egritudinis initium cui ē latitudo: quod est q2 spacium temporis huius initij extenditur vsq3 ad diem tertium. Apud hunc ergo terminum precepit hypo. vt adderetur ad significationes quas dixit: significatio ex reliquis significationibus in quibus dixit. Et non est tibi possibile adhuc vt significes cum illo per reliquas significationes: ⁊ numerauit eas in sermone suo: qui sequitur hunc sermonem ⁊ dixit. 13

Res cōmunis in omnibus istis accidentibus que narrauit hy. est q2 sunt extra naturam. Eorum vero diuersitas est in hoc ꝙ quedam eorum dicuntur esse contraria rebus naturalibus valde: sicut dixit hy. in eis que premissa sunt: ⁊ propter illud dicitur de eis: Quia omnia sunt significationes male periculose secundum semitā: in qua significa ur super res naturales. quedam enim eorum sunt plus in illo: ⁊ quedam eorum minus: oportet ergo nunc vt inquiramus cās a quibus accidunt secundum sententiam hy. Dico ergo ꝙ oculi fugiunt a lumine propter debilitatem virtutis visibilis: ⁊ debilitas huius virtutis fit in quibusdam horis propter debilitatem instrumenti eius: sicut illud quod accidit in opthalmia: ⁊ forsan debilitatur preter ꝙ eueniat in instrumētis nocumentū horribile: ⁊ quando est debilitas eius propter hanc causam est illud significatio quia ē mortalis: ⁊ similiter etiam quando lachrymātur:

Deteriora sunt signa a cāis intrīsecis cāta q̄3 ab extrinsecis.

Cā quare oculi lumē effigiunt ⁊ inuolūtarie lachrymātes sint

nam si fuerint ille lachryme propter ophtalmiam que accidit in eis: aut propter materiam que descēdit ad eos ex capite: tunc illud erit secundum diuersitatem cursus naturalis: ⁊ non significabunt mortem proculdubio: sed si fuerit propter debilitatem virtutis significabunt mortem ⁊ perniciem. Tortuositas vero oculorum accidit in eis a spasmo lacertorum mouētium eos: ⁊ qñ fuerit hec causa in lacertis mouentibus oculos tantum: non significabit illud rem malam: ⁊ quando fuerit propter cāz horum neruorum que veniunt ad oculos ⁊ ad cerebrum tunc illud erit significatio perniciei in vltimo quod est: qꝛ lacerti propinqui cerebro vehementius sentiunt egritudinem accidentem in eo: ⁊ ante omnes lacertos. Fortasse enim accidit hec causa in lacertis oculorū quos dixit hy. in hoc sermone: ⁊ forte accidit in lacertis temporuz in quibus locutus fuit hy. in libro iuncturarum. Et diminutio vnius oculorum ab altero cum diuersitate cursus naturalis est accidens perniciosum quod est: quia significat mortem virtutis regentis oculos: rubificatio autem alborum ipsorum: sicut illa que accidit in ophtalmia: ⁊ ebriis significat repletionē cerebri: ⁊ meatuum eius: ⁊ multotiens significat apostema calidum quod accidit in istis membris: quod est: quia effusio sanguinis ad venas que sunt in oculis: propter quam videntur alba earum rubea ⁊ est panniculus continens partem oculi: que nominatur coniunctiua non fit ab istis duabus causis. s. repletione cerebri: aut ab apostemate calido. Et ego quidem iam ostēdi in libro meo de anotomia: ꝙ iste panniculus ligat oēs alios panniculos qui sunt in oculo: ⁊ ostendi iterū ꝙ extremitas osimach. i. nerui obtici aduenit huic loco ab oculo cum eo quod est in eo de venis. Et iam ostendit hy. ostensione manifesta quid intellexit per sermonem suuz. Aut rubent alba eoruz: illas venas in eis que scripsit post illō nam ipse dixit. Aut si fuerint in eis vene fusce: aut nigre ⁊ hoc qdē accidēs ꝓculdubio ē pnitiosum quod est: qꝛ vene que sunt ī oculis apparent rubee: aut propter repletionē sicut dixi: aut ꝓpter apā calidū ī cerebro. Sed fuscitas ⁊ nigredo accidūt ī oculis quando infrigidantur: ⁊ non infrigidantur nisi quando accidit ei mors: ⁊ ꝓpter illud isti colores semper significant perniciem. Lipititudo autem accidit sicut iam sciuistis propter causam in instrumentis que sunt in oculis. sicut illud quod accidit in ophtalmia: ⁊ in egritudinibus alijs ex egritudinibus oculi: ⁊ non significat illud timorem: ⁊ accidit etiam illud ꝓpter debilitatem virtutis naturalis regentis: quando non potest digerere cibum qui venit ad oculum. quod est: quia nos ostendimus ꝙ lippitudo est superfluitas cibi: cuius digestio non rectificatur. verum necesse est ne sit possibile ī egritudinibus ophtalmie vt rectificetur digestio cibi q venit ad oculum: propter multitudinez humiditatis effuse ad oculos econtrario cursus naturalis: ⁊ propter egritudinē accidentem in instrumento oculi. verumtamen cum est minutio nutrimenti. ⁊ priuatio eius manifesta: significatio illius est submersio oculorum: ⁊ tunc iam destruitur omnino vt sit causa ī hoc vt accidat lippitudo multitudo humiditatis ⁊ remanet vt sit cuz illo debilitas virtutis tantum: ⁊ non fit illa debilitas parua: imo multa valde: ita vt nō sit possibile virtuti cibuz digerere qui prouenit ad oculum ꝑm vehementiam paruitatis eius. Oculi autem agitati sunt quoruz motus est semper. significant autem aut maniam aut tremorem lacertorum oculos mouētiuz: ⁊ ista duo accidentia simul quando accidūt in huiusmodi egritudine: in qua ē sermo noster: significant perniciē. quod est: quia mania quādo est euentus eius propter priuationem humiditatis est mala valde. Tremor etiaz

De causa tortuositatis oculorum.

De causa diminutionis vnius oculorū ab altero ex cursu nature.

De causa fuscedinis ⁊ nigredinis uenarū cōiūctiue.

De causa lypitudinis oculorum.

De causa instabilitatis tremoris oculorum

Oportet etiam videre quid de oculis in sōno videatur: si enim alba videantur subclusis palpebris: nec solutio: aut per se: aut per catarticum precesserit neqꝫ ex consuetudine hoc euenerit: mortis signa videbis.

accidit propter siccitatem humorum: qui non habent mundificationē omnino: Et hy. quidem vituperauit oculos eminentes ⁊ submersos valde. Uerumtamē oculi eminentia quando ꝙ fit in principio egritudinis ⁊ proprie in eo qui vomit propter cibum multum quē assumpsit: aut vinum multum qđ bibit: profundatio vero eorum valde non accidit in principio egritudinis: ⁊ propter illud non dixit hy. aliquod horum duoruz in principio sermonis sui: cuz dixit nasum acutum ⁊ oculos submersos: ⁊ nō dimisit dicere oculos eminentes: in sermone suo primo nisi quoniam ipsi non videntur cum hac dispositione in facie significāte mortē. quod est: quia impossibile est vt sine eminentes oculi simul ⁊ submersi. Ualde vero submersos pretermisit dicere: quoniam illud non accidit in oculis ī principio. Et de hy. quidem extimat in hoc ꝙ dixit: eminentia oculorum ꝙ sit contrarius ei in illo ꝙ precessit de sermone suo: quod est quia cum antecessit ⁊ locutus est in facie significante mortez ꝙ nasus eius sit acutus ⁊ oculi submersi: voluit vt rediret et discerneret illud ⁊ numerauit illud cum significatiōibus que appent post diem tertium: deinde preparat in sermone suo. Aut fuerint eminentes. Et ego exponam quid videtur esse illud quod intendit in hoc sermone suo: postquam posuero totum sermone eius ꝑm hunc ordinem. s. Si egritudo transierit tres dies: ⁊ fuerit facies cum hac dispositione: tunc ostendit vt queras de rebus quas premisit tibi in questione de eis: ⁊ considera reliquas significationes in toto corpore ⁊ in oculis ⁊ significationes que apparent in oculis sunt vt fugiant a lumine: aut vt lachrymantur aut torqueantur aut minoretur vnus ab altero: aut videantur alba eorum rubea: aut sunt in eis vene nigre ⁊ fusce: aut appareat in eis liptitudo: aut agitentur: aut sint eminētes: aut submersi valde: aut color faciei totius cum illo etiam sit mutatus. Iste nanque significationes omnes sunt male ⁊ pernitiose ⁊ non vidi illud nisi in facie q̄ꝫ diximus. Scias ergo quia est significatio magna super mortem. ꝑm ergo hanc intentionem videtur mihi ꝙ hy. numerauit cum significatiōibus quas possibile est apparere in facie significante mortem eminentiam oculorum: quamuis impossibile sit vt accidat illud in ea. quoniam hy. non intendit distinguere accidentia que accidunt in facie significante mortez tantum: sed distingut etiam significationes significantes perniciem: que apparent in facie. ⁊ propter illud dico ꝙ quamuis sit impossibile vt accidat in facie: significante mortem aliquod horum accedentium que dixit: ⁊ non illud tantum: immo plurima eorum. non est sermo hy. contradicendus quoniam intentio eius est vt loquetur in omnibus significatiōibus malis. Et tu quidem recte potes scire ꝙ ipse recte inuenit: sicut dixit in sermone suo. s. Et non est tibi possibile adhuc vt significes cum illo per reliquas significationes ꝑm hunc modum: ⁊ vnūquodqꝫ horuz accidentium que dixit sunt vniuersaliter: aut non appareant in principio egritudinis: aut si apparent non significent proculdubio perniciem. Nam si tu consideres vnumquodqꝫ horum per se: inuenies hunc sermonem in fine certitudinis. inde est ꝙ accidit multotiēs vt fugiant oculi a lumine in principio egritudinis propter multitudinem vini: ⁊ etiam propter vehementiam vomitus ⁊ similiter etiaz quandoqꝫ accidit vt lachrymētur ⁊ torqueantur: ⁊ emineant aut rubeant vene que sunt in eis: se mutatio venaꝝ q̄ fit ī eis ad fuscedinē vel ad negredinē: nō accidit eis ī principio egritudinis: neqꝫ submergunt oculi in prin. s. submersione vehementi: neqꝫ accidit in eis lippitudo ſꝫ sunt necessarij ad minꝰ tres dies aut quatuor. 14

Nam exposuit hy. sermonem suū. s. quod apparet de interioribus oculoruz in hora sonnij in sermone suo. s. si apparet aliquid ex albis eoruz palpebris sub clausis. ⁊ addit in certitudine huius sermonis sermonem suum sed de inde non fit illud a solutiōe: aut a potu medicine solutiue. Et

De causa eminentie oculorum ī principio egritudinis.

Nō contingit oculos esse valde submersos ī principio egritudinis

Nota ꝙ cū signis mortē significātibus enumerauit ēt signis pnicia significantia.

Nō que horū accidentiū possunt ī principio egritudinis apparere ⁊ q̄ non.

oportet quidem etiā vnos ad illud addamus: aut similiter a causa alia: cuius uirtus sit hec virtus. Ego quidem sum aggregans intentionem huius sermonis in sūma vna. Dico ergo q hoc accidens accidit a debilitate virtutis mouentis palpebram: 7 est interficiēs si non fuerit euentus eius a quibusdam causis extrinsecis sed indigent cause extrinsece in faciendo venire hoc accńs vt consecute sunt de vehementia virtutis sue vt psternāt virtutem 7 mollificant eā: sicut solutio vł diaria. 7 potio medicine solutiue: 7 tedium: 7 angustia vehemens: 7 vigilie: 7 priuatio sibi: 7 processio sanguinis sup flui: 7 relique euacuationes pertranseuntes quātitatē equalem. Sup illud autē quod paulo ante dixi: q hy. intentio est vt numeret oēs egritudines pniciosas: exceptis illis q in facie apparent tātū: significauit cum expositiōe in hoc sermo. vbi dixit: Deinde nō fuerit illud a solutione: aut a potu medicine solutiue quod est: quia antecessit 7 excepit in sermone suo in facie significante mortem: vbi dixit. Aut leniter venter eius lenitate vehemēti. Sermo enim eius. Lenitur venter eius: cōmunis est solutioni 7 fluxui ventris: quod fit a medicine solutiue potu. verūtamen in hoc sermone cum incipit inceptione secunda cum determinatione accidentiū pernectantium addidit vnicuiq excepto nē: q oportet vt excipianł i eo: ergo necessario facit illud. 15

↑ Causa quare aptio ex albis oculorū i sōno signū sit mortale

Oportet autem vt cōsideres illud qd appa ret de iterioribus oculorum i hora somni: nam si apparet aliquid ex albis eorum palpebris subclusis: deide nō fuerit illud a solutione: aut potu medicine: 7 nō fuerit in eo de consuetudine eius ut dormiant eius oculi cum illa dispositione: tunc illud est significatio perniciosa ualde.

Et si palpebre inuerse fuerint: aut liuide siue labra similiter fuerint liuida: aut nares distorte: his signis siue solis: siue cum predictis mortem proximam iudicabis.

Et si palpebre inuerse fuerint. aut fusce: aut liuide fuerint labia 7 nasus cum illa dispositione cum quibusdam illorum signorum reliquorū tunc oportet ut scias q infirmus est ppinquus morti.

Bonum est egrum inuenire iacentem i latere dextro aut sinistro:

In pluribus quidem scripturis sm hoc inuenitur inceptio huius sermonis scripta: 7 inuenitur etiam in quibusdam eorum loco inuersarum spasmate. 7 illud quod significat hec dictio. s. spasmate est contractio sicut quod accidit membris illis quibus aduenit frigus: 7 illud quidem accidens significat mortem mēbrorum: aut frigus ipsorum 7 similiter etiam liuiditas. Inuersatio autem palpebrarum significat spasmum: aut molliciem vnius duorum lacertorū q cooperiunt oculos: 7 ambe ille egritudines interficiūt infirmū quando reliqua signa significant simile illius. Et significauit super hoc hy. in sermone suo cum quibusdam illorum signorū que dixit q sufficit solū in significatiōibus sup mortē. 16

↑ Indicatio sūpta ab inuersatione palpebrarū

Sermo iste est significatio q hy. determinauit in isto suo sermone: in cuius via sumus signa perniciosa: quod est: quia tu inuenis eum in hoc sermone narrare signa que apparent in toto corpore: 7 non incepit in illo inceptione secunda: sed continuauit illud cū eo quod precessit de sermone suo: quod est: quia precessit et dixit in sermone suo. In facie significante mortem: quia oportet vt consideres reliquas significationes in corpore toto: 7 in oculis. Et numerauit post illas reliquas significationes in corpore vna cum vestigio alterius. sermo autē eius iste ↑ Et oportet vt inueniat medicus īfirmū in hora qua igredił super eū iacentē sup vnū duorum laterū eius: nō sup dorsum ipsius sicut q habet mollicie: nō fit nisi significatio laudabilis: qm̄ significat vehementiā virtutis retinentis corpus 7 figentis ipsum cū iacet: sicut significatio super debilitatē virtutis huius ē vt non inueniał infirmo esse possibile iacere sup vnū laterum suorum. Et hy. quidē inuenit i sermone suo illo rē cōem i eo. s. sermo eius. Qm̄ plures sani nō iacēt i somno nisi cū hac dispositione. 7 manifestū ē q oportet vt īueniat infirmū medicus iacētē sm hunc modū i hora i q ingredił sup eū oportet. n. ut intelligas illud ab eo: quāuis non dixerit illud qd ē qa nō absoluit sermonē suū: 7 dixit. Et oportet vt inueniat īfirmū iacētē sup vnum duorum suorum laterū sz addidit ad illud rememorationē medici. de īde dixit post illud. Et oportet vt sint man9 et pedes 7 ceruix duplicata parum: De cōsuetudie nāq pluriū sanorum ē vt iaceāt i somno cū hac dispōne: 7 qdē cōphēdit p sermonē suū. s. Plures sani 7 aliā q ipnosticatiōe sit instrumētū pseruatōe cui9 idigēs semp: cūuis dimittat rememoratione ei9 i aliq horarum. 7 ē: q: qd i ci9 vēis cū eo ē ppriū vnicuiq īfirmorum sine alio: n ḡ oz vt ponas psiderationē tuā ad id cōem: qd ē: q: nō oz qn̄ vides īfirmū iacētē i sōno: sić d psuetudie pluriū sanorum ē. vt laudes decubitū ei9: ↑ Et qn̄ tu vides decubitū ei9 diuersū ab illo: n oz vt tu vitupes ipz: cūuis sit significatio mala. īmo igre 7 pside ra an de psuetudie īfirmi cucurrerit vt iaceat i sōno cū illa figura: nā si fuerit ita n̄ erit significatio vituperabilis. Sermonē vo suū. s. corp9 ei9 totū in pparatiōe sua hūidū posuit pp corp9 ertē sū sić cū qd ē: q: man9 7 pedes oz vt sint duplicabiles parum: 7 toti9 corpis ē oz vt sit decubit9 sm hūc modū. s. vt sit figura ei9 lōginq ab extremitatib9. figure aūt decubit9 trāseūtis eq̄litatē sūt i qb9 ē totū corp9 tēsum i vltio tēsiōis: 7 ille i qb9 man9 7 pedes 7 os dorsi. tinus ps sunt spōdilles colli: sūt duplicata i fine duplicatiōis. Et figure qdē decubit9 trāseūtis eq̄litatē accidūt qn̄ tendunt nerui tēsiōe vehemēti: sić ostēdā i libro meo de motib9 lacertorum. Media aūt īter has egressas ab eq̄litate nō ē extensa penit9: 7 ppter illud noīauit eam hy. hūidam qn̄ de aptitudie corporum hūidorū nō ē vt extendantur.

↑ Cū q̄re bonū sit inuenire īfirmum iacētem sup vnū duorum laterum

↑ Cui par ti derogāt v niuersalibus

7 manus 7 pedes 7 ceruicē nō ut in spasmo distensa: 7 totum corpus in sua positione flexibile 7 minime rigidum: que habitudo sanis est familiaris 7 amica: 7 iacere in modum sani est melius.

Et oportet vt inueniat medicus infirmum iacentem super vnum laterum suorum scilicet dextrū vel sinistrum: 7 manus eius 7 pedes 7 ceruicez flexibiles parum 7 corpus eius totuz i sua preparatione humidum: quoniam plures sani non iacent in somno nisi cum hac dispositione: 7 laudabilior quidem decubitus est qui sanorum decubitui est similis magis.

Quia non est signū laudabile egruz suppino corpore iacere brachiis rigidis 7 pedibus.

Iacere aūt infirmū super ceruicem suam cū tensione manuuz suarum 7 pedum suorum 7 colli sui: est minoris laudis q̄ illud.

Iste decubit9 nō penit9 laudał: 7 pp illud nō oz vt dicał q ē minoris laudis. qd. n. oīo laudabile nō ē: nō ē necessariū vt dicał q: ē minoris laudis Et hy. qdē significauit q iste decubit9 nō ē laudabilis oīno i sermōe q sequtur hūc sermonē: 7 ē sermo ei9: si euigilauerit 7 descenderit i lecto suo versus pedes suos: tunc illud

bui⁹ ꝛ se q̄ntis d̄ cubitus spēs me die sūt i ter lau- dabile ꝛ vitupa- bile.

ꝛ deterius: qd̄ ē: quia sermo i hoc decubitu q: est dete- rior significat ꝙ decubit⁹ q est an te est malus. Et mi bi qdem videtur ꝙ iste spēs decubitus sunt medie in ter laudabilē ꝛ vituperabilē quia virtus earuȝ non est magna: neqȝ in significanda sanitate: neqȝ in significā- da morte: sed aut sunt medie inter istas species decu- bitus. aut de clināt ad vnā duarum ex- tremitatuȝ i declinatione parua. ita vt sit possib ile ei qui loquit̄ in eis sermo ne nō erqui- sito: vt cōpa- ret eas cum du- bus extre mitatib⁹ su- is: sicut fecit hy. in hoc lo co in sermōe suo. s. ꝙ iste decubitus ē minoris lau dis q̄s decu- bitus pmus et decubitus qui sequitur euȝ est deter- ior eo. Et oȝ vt scis seruās qd̄ dixi: ꝛ est quia oportet vt cōsideres ne sit debitus ifirmi su per collum suuȝ currens in cō suetudine ei⁹ nam si fuerit res ita. ꝛ ifir- mus nō respexerit medicū ingredientē sup eum tunc ñ erit rectum vt estimet ꝙ ille decubitus sit melius iter laudabilē ꝛ vituperabilē sed oportet tūc vt ipsuȝ nūe- res in spēbus decubitus laudabilis. ꝛ si non fuerit de consuetudine infirmi decūbere ƀm hanc figurā: ꝛ fue- rit honorās medicū q ingredit̄ super eū vehemēti ve recūdie ex eo: tūc nō ē significatio laudabilis: ꝛ plus illo si infirmus natura fuerit verecūdus: ꝛ pp hoc oȝ vt dicatur in hoc decubitu: q: est medi⁹ iter laudabileȝ ꝛ vituperabilē in seipso: eius aūt postremū declinat ad duas extremitates ƀm naturaȝ infirmi. 18

Et si repente se a capi- te lecti ad pedes iactaue rit: malū non esse du- bitabis.

Quod si euigilauerit: ꝛ pcepitauerit se a loco suo versus pedes suos illud est deterius.

Et si pedes nudos: ꝛ tepidos inuuenerit: ꝛ i ordinate cū labore cer uiceȝ atque pedes iactauerit: pessimū ē: ꝛ angustie signum.

Quod si inueniat̄ cum illo: ꝛ pedes eius sunt discoperti: ꝛ nō sint ca lidi valde iactat pedes suos ꝛ ceruice suaȝ cum dispositione diuersitans ꝛ agitationis tūc illud malū est ppterea: quia si gnificat angustiaȝ.

Et si eger iacuerit de- iecta ceruice ꝛ aperto ore.

Et ex significatiōibus mortis est ꝙ dormiat infirmus ore aperto- psius semper.

Et reiecta ceruice pedi busqȝ tortis.

Et vt pedes eius ipso iacēte super ceruicē su am sint duplicati du- plicatiōe vehemēti ꝛ retorti.

At si super ventrē pre ter solitū iacuerit: ma lū ꝛ alienationē signi ficat: siue dolorez ventris.

Sicut ñ grauius virtutis i cadaue re itai i- firmo ei us debi litatio

Sicut decubitus sup latus cōsegtur aliq̄s opera tionū similit̄ etiā et decubitus sup collū. sicut iacēt oēs. Et pp illud qn̄ pijcis cadauer super lat⁹ suū: cōuertit̄ pculdubio aut sup faciē suā: aut sup collū: ꝛ similiter si figuraueris ipsum figura in qua ten dit ad superiora cadit ꝛ descendit versus pedes: ꝛ pre- cipitatur. necessario igitur dicit hypo. in hac significa- tione quia est mala. qd̄ est: quia significat mortem vir- tutis que tolerat corpus. 19

Quam rectius est illud q̄ determinauit hy. ser- monem suuȝ in additione sua. s. Et non sint calidi valde. qd̄ ē: q: infirmus cogitur in febri bus acutis valde discoopire pedes suos: quoniaȝ accē- duntur cū accessione reliquoruȝ mēbroruȝ. Cū ergo nō ē dispō febris hic dispositio: ꝛ iuenis infirmū detege- re pedes suos: tunc illud ē significatio super molesta- tionē infirmi: ꝛ ꝙ habet angustiā ꝛ si iuenis cū etiam figurare manus suas cū ceruice sua ꝛ pedibus suis fede. Sicut dixit hy. in eis q̄ pmissa sūt. s. vt videas ista mēbra piecta cū dis pōne agitatiōis ꝛ diuersitatis: tūc scimus ꝙ illud ē signif catio mala. quod est qa significat angustiā: sicut dixit hyp. Et hoc no- mē āgustia. s. significat ꝙ infirmus cū omnibus suis figuris le ditur: qbus decūbit ꝛ permutatur sp de figura ad figurā. At qn̄ inuenis i firmū iacen- tem sicut dixi: et vide- ris euȝ mutare semper figuram in qua iacet. et man⁹ ei⁹ ꝛ pedes ipius iactari cū dispōe diuer sitatꝫ ꝛ agitatōis: ꝛ sit⁹ ceruicis ei⁹ sp puluinar ieq̄lis: tunc scias ꝙ hȝ āgustiaȝ: aut ppter cau sam quā inuenis i ore stomachi: aut ppter de bilitateȝ virtutis sue. postq̄ autem cognoue ris etiā in illo volunta- tem infirmi: considera ne sit ex mollibus p na turaȝ q terrent̄ ex oī cā q̄ accidit eis: q̄uis sit p ua valde et debilis. 20

Crebra agitatio ac figu- ris oīb⁹ ingetu- do mala

Omnus autē infirmi super ventre suū pter ꝙ iaȝ curreret cōsuetu do eius i sanitate ipius vt dor miret super ventrē suū tunc il lud est significatio mala. quod ē: quia significat permixtionē rationis: aut dolorē in parti- bus ventris.

Et si in augmento egri tudinis repēte surgēs steterit: malū in oī acu ta egritudine: ꝛ pessimū est in periplemonia.

Et infirmi saltus ad se dēdum in hora status egritudis sue ē malus valde in oībus egritudinibus acutis: ꝛ deterior est qui fit in periplemoncus.

Quod dormiat i firm⁹ ore apto suo sp: qn̄ ñ acci dit illud ab exterisecа cā sic ex solutōe aut medi cia solutiua. aut re alia cui⁹ virt⁹ sit h virt⁹ tūc illud ē ex debilitate vir tutis mouentis lacer- tos q apiunt os: ꝛ clau dūt ipm sicut dixit aū i lacertis q mouēt pal pe bras. Certior qdē scri- pturarū qb⁹ scribit̄ iste smo ē hec scriptura: ꝛ hȝ h iuenim⁹ eū scriptū i qbusdā scripturis āti gs: ꝛ iuēim⁹ eū scriptū hȝ diuersitatē eis ꝙ scripsim⁹ eū: s ē illō ꝙ iuenit̄ scriptū i dscriptōe Diascoridis: hȝ hūc modū. Et ex signi ficatiōib⁹ malignis vl' puis ē: vt sit ifirm⁹ ore apto: ꝛ vt dormiat semp. In h āt smōe sūt due significatōes: qrū vna ē oris aptio: ꝛ altera assiduitas sōni. At hy. qdā iā ondit i hac significatōe se- cūda: q: ē mala: q̄uis nō sit os cū ea dispōe aptū i libro aphoris- mox: vbi dixit. sonus ꝛ vigilie qn̄ vnūqōqȝ hox ptrāsit q̄titatē eq̄lē: tūc illud ē malū: ꝛ meli⁹ qdē ē vt simus cōtēti p illud ꝙ nō voluerit narrādo os aptū nisi cū sōno. nos. n nō iuenim⁹ illō ac cidere hȝ plurimū nisi apō sōnū ꝛ si iueneris iterū apire os suū p ter sōnū. tūc scias qd̄ illa significatō sup malā dispōȝ magna ē. 21

Cū sō- n⁹ sine oris ap tōe i ifir mo ma lus sit cū a dito p e ior erit

Inuenit̄ i qbusdā scripturis loco Duplicati duplicatiōe vehemēti. sepati sepatōe vehemēti Et iste qdē decubit⁹ ē mal⁹ qd̄ significat pmixtionē rōis ifirmi. Qd̄ ē: q: tu ñ inuenis aliquē cui⁹ ɔsuetudo cucurerit vt iaceat i sōno cū hac figura. ꝛ si tu scripseris hūc smonē hȝ ꝙ scripsim⁹ eū hȝ duplicati duplicatōe vehemēti: tūc illud iterū ē decubitus mal⁹: qn̄ ē extrancus: quo- niā forsitan nō iuenitur aliqs hox hoc efficere. 22

Accidē tia pter cōem cō suetudi nē pmix tionē rō nis dicat i ifirmo

Inuenim⁹ āt hy. fecisse rememorōes i oib⁹ istis smōib⁹ sp cū discretōe: cū q̄ oȝ discernē eos vt distiguat p illud int il- lud i q̄ currit ɔsuetudo ifirmi: ꝛ int illō q̄ ñ currit ei⁹ ɔsuetu do: qd̄ ē: Qz dormire sr vētrē pter ꝙ ɔcurrit ɔsuetudo cū eo si gnificat aut pmixtionē rōis. sic decubit⁹ q ē aū is⁹: aut dolorē q ē i ptib⁹ ventris. quod ē: q: tu inuenis multos ex his q habent dolorē: in ventre suo eligere apud somnū hāc figurā. 23

Insuet⁹ icubit⁹ insuete dispōis signū ē.

Qui hȝ piplemōiā: sētit i pectore suo ꝛ i pulmōe suo ɔstrictōeȝ vehemētē qn̄ dormit sr ceruicē suā: ꝛ qn̄ sedet ā helit⁹ ei⁹ ē me lior. qd̄ ē: q: ptes pectoris q̄ sīt i āteriori pte ei⁹ cadūt sp dorsū quā

In oib⁹ egritudinib⁹ pter ꝙ̄ i peripleūonia. sessio ista tu mala.

do dormit super ceruicem: quare accidit inde vt constringatur pulmo: ergo non ingreditur ad ipsum ex aere quantitas qua fiat sufficientia in euentatione cordis in reliquis autem egritudinibus sessio infirmi est mala in hora status: ergo oportet vt consideres illud in consideratione vehementi. Hy. enim non excepit in sermone suo significatio mala: valde in vanū: quod est: q2 egritudo facit accidere i hac hora proprie quietē ⁊ tranqllitatē propt vehementiam sui laboris: ⁊ si intēdit aliqs mouere ipsum in hac irascitur inde ⁊ fit supeū paru⁹. Cum ergo accidit contrarium illius ita vt i firmus saliat ad sedendum i hora status egritudinis sue: tunc oportet vt scias ꝙ illud est significatio mala super difficultatem anhelitus eius aut super angustiam: aut super permixtionem rationis. 24

Frendere dētibus in febribus pter solitum neq3 q puero mortem vel maniā. significat ꝙ si frendeat cum insania mors seqtur vicina.

Stridor autem dentiū in febre eius cui nō fuerit ɔsuetudo illa a pueritia sua: est significatio manie ⁊ mortis oportet ergo vt antecedas. ⁊ iudices illud quod timetur super infirmū de vtrisq3 rebus simul. Nam si facit illud quod facit inde iam ratō ne eius permixta: tunc illud significat ꝙ eius pernicies iam appropinquat.

Stridor dentiū accidit quādo mouentur lacerti: qui sunt i temporibus ⁊ mandibulis. motu spasmi. Ex hominibus eni accidit illud pᵖter causam que accidit i lacertis tῖs: aut ipricipio generationis corporis: aut i fine ei⁹ propter aliquā cāusā ⁊ ex eis est cui accidit illud: cū origini neruorum accidit nocumētū: ex quo possibile est accidere neruis qui ex eo oriuntur spasmum. Et o3 quidem vt scias ꝙ i creatione cuiusq3 membrorum in vno quoq3 corporum est proprietas que est propria ei ⁊ non alij: ⁊ iam narraui illud in libris alijs sermone amplo vltimo. In hoc autē libro sufficit mihi vt enunciē illud cum summa vna: ⁊ rogo gentes vt hanc summā seruēt ⁊ memorie cōmendent in omnibus horis: ⁊ non mirentur ex hoc si euenerit origini neruorum nocumentum in horis diuersis in corporibus multis: vt accidat inde tremor ⁊ spasmus in diuersis lacertis: nam sicut vides compositionem quorundam corporum compositionem bonam: ⁊ quorundam corporum compositionem malam ab initio generationis eorum: ita vt quedam corū sint velocis cursus ⁊ super quedam eorum fit erectio difficilis ⁊ similiter inuenis ea diuersificari in debilitate ⁊ fortitudine in reliquis membris similiter etiam inuenis ad quorundam hominum pedes properare nocumentum ex qualibet causa: ⁊ quibusdam eorum accidit illud in volis manuum: ⁊ quibusdam i oculor: aut in capite: aut in aliquo membrorum reliquorum ꝭm compositionem cuiusq3 corporū a principio sue generationis. Non est ergo mirum si sint lacerti mouentes oculum debiles in quibusdam corporibus: et in quibusdam eorum lacerti mouentes mandibulas: ita vt accidat per illud istis vt strideant dentes eor in horis oibus ex qualibet parua causa: que accidit eis: et accidit illis vt moueant oculos suos motu frequēti: quod ē: q2 stridor dentiū p naturā ē consimilis cause q̄ accidit in oculo et lacertis suis a principio creature: quoniā non est possibile habēti hāc causā vt figatur ictu oculi: sed mouetur super motu tremuloso. Spasmus autē accidens in lacertis mādibularum febre pp nocumētum quod ingreditur sup cerebrū est similis cause que accidit in lacertis oculi: in qua dixit hy. i eis que sunt p̄missa: ꝙ oculi sunt in ea agitati. qđ ē: q2 receptio nocumenti accedentis in cerebro pᵖerat in quibusdā corporib⁹ ad lacertos menti et temporū. et ad lacertos qui sunt in mādibulis. necessario igitur dixit hy. ꝙ hoc accidens significat maniā ⁊ mortē. et sermo eius mania est equalis sermoni suo: ac si diceret: rationis vehemens permixtio. In significatione autem mortis causa est nocumentū ingrediens sup cereb⁊ verūtñ ex eo de q̄ q̄rit ē sermo ei⁹ hoc accidēs significat maniam: deinde sermo eius per illud scilicet si faceret illud qđ facit inde ratione eius iā permixta; tunc illud significat ꝙ eius mors propinqua iam. manifestum est igitur ꝙ si stridor dentium significat maniam: non solum tunc nō est possibile vt quiescat quando accidat mania: īmo oportet: vt vehemens fiat ⁊ fortis: ⁊ hoc est quod mihi videtur: q2 ē intentio huius sermonis. quem dixit hypo. ꝙ stridor dentium accidens in eo de cuius consuetudine non est a pricipio sui esse: est significatio manie que accidit in eis que sunt post. ⁊ si inuenis cū infirmo duo accidētia ꝭmilis s. maniam ⁊ stridorē dentium: tunc scias ꝙ ei mors appropiquat valde. Per sermonem igitur suum primum non voluit: nisi quando tu vides infirmi dentes stridere: preter ꝙ eius ratio sit iam permixta: tunc scias scientia absoluta ꝙ illud est significatio manie ⁊ mortis. Per sermonem suum secundum voluit hanc intentionem quam dicit: Quando vides infirmi permixte rationis dētes stridere: tunc scias ꝙ eius mors iam approquat valde: ⁊ illud significat sermo eius scilicet illud significat valde quod est: quia eius mors iā appropinquat. quoniam ipse enunciat in sermone suo i principio vel primo ꝙ illud accidens significat mortem: ⁊ addidit cum illo sermone valde: ⁊ dixit. Illud est significatio ꝙ eius mors iam appropinquat volens ꝙ nō tardatur: sed festinat valde. 25

Si in egro corpore fuerit antrax aut carbunculus: siue precesserit siue egritudini: superuenerit opus est attendere quod si exiccatus fuerit: ⁊ colorē viridē vel citrinū vel liuidū ptulerit: mortem dixit proximam.

Et quando fuerit i corpore ifirmi vlcus: aut antecedens egritudinem suam aut eueniens in hora egritudinis sue: tunc oportet vt cōsideres ipsū: quod ē q2 quā ifirmi eē ɔuertit̄ ad pniciem tūc vlcus illud fit ante mortē eius siccū: aut cum liuiditate: siue viriditate.

Siccitas autem vlceris erit propter debilitatem virtutis que corpus nutrit. color vero eis non est vnus in hominibus omnibus sed diuersificatur secundum diuersitatem corporum in humoribus: quorum vnusquisq3 vincit in eis. ⁊ secundum quantitatem nocumenti accidentis in vnoquoque eorum quod est: quia vincens in corpore quādo est humor qui est ex genere colere: est color citrinus: et quando vincens est humor melancholicus: aut est color viridis: aut liuidus: sed sermo eius in hoc loco viridis: non est color citrinus sed color qui intelligitur ex hoc nomine. Dixit enim: in eis que p̄missa sunt ꝙ color viridis quandoque dicitur de citrino: quandoque dicitur de colore zinario vel ziniar idest colore heruginoso: ⁊ propter illud nominant quedam colorem sulfuris colorem viridem. Nocumentum vero accidens in corpore quando est magnum facit euenire colorem liuidum: quoniam hic color est propinquus colori nigro. ⁊ quando est paruum: facit accidere colorem citrinum aut viridem: ⁊ propter illud scripserunt quidam alij hunc sermonem secundum hanc similitudinem. nam vulcus illud fit ante mortem eius siccum cum citrinitate: ⁊ scripserunt ipsum quidam alij secundum hunc modum: nam vlcus fit ante eius mortem siccum cum viriditate. 26

Cuicunq3 membro dete riata vt⁹ iest q̄sita ē ei pᵖpa ꝙ ñ alij

De nocumētū cerebri si gnū est malū.

Coloris viridis sp̄es si citrinus zinari⁹ heruginosus et sulphureus.

Motus manuū s. earū opatio quā i h̄ smōe dixit accidit ex imaginatōe simili ei q̄ imaginaŧ ille i cui⁹ oculis aq̄ cōgregaŧ: ꝛ estiat q̄ res q̄s videt iter hūiditatē grādineā ꝛ tunicā corneā: q̄ coopit pupillā sunt deforis: q̄n̄ ꝯsueuit hora sanitatis sue videre res i aere corā oculis suis: simile ēt huic iuenim⁹ his accidere: q̄s dixit hy. i se. acutis ꝛ piplemonia: ꝛ i phrenesi: ꝛ dolor capitis: qđ ē: quia estimāt ipsi videre res deforis ꝛ ipse nō sūt nisi itra oculos ipsor. Jā. n. oñdim⁹ q̄ lumē visibile lucidū ē simile hūiditati sbtili clare simili valde albugini oui: qua fit iuuamētū i custodia oculi a nocumētis: q̄ accidūt i eo p se: ꝛ q̄r hoc lumen visibile penetrat ex pupilla oculi ēt ad aerē extrinsecū: cū q̄ cōtinuatur lumē visibile in hac hūiditate: ꝛ oñdi ēt i smone meo de visu q̄ aer lucid⁹ cū q̄ cōtinuaŧ: h̄ lumē visibile stat loco instrī nālis cuius virtus ē similis virtuti nerui i corpoꝛ: ꝛ illud ē i tractatu meo. xiiij. libri mei de demōstratiōe: ꝛ ī tractatu. vij. libri nr̄i in sentētijs ꝛ sūmis hy. ꝛ Platonis. Et sui locutus i illo ēt smonem longū in tractatu. x. libri mei de iuuamēto mēbroꝝ ꝛ sicut sensu cerebri q̄ sentit dolorē accidētē i digitis vbi gratia sit mediatione nerui inter ea: sic ēt eius sensus quo sentit res visibiles: que sunt deforis vel ex: sit aere mediante q̄n̄ ē longitudo illarū rerū ab eo longitudo equalis. Aqua ergo que aggregatur in oculo stat i hac hūiditate effusa inter hāc hūiditatē grandineam ꝛ inter pupillā de qua dixi: q̄r similis ē albugini oui. Rerū autē pp quas imaginātur plurib⁹ eorū qbus accidit fastidiū res similes rebus que accidūt ei i oculis cuius aggregaŧ qua euētus etiā ē in hac humiditate: qđ ē q̄r locus i quo occurrit lumē visibile hūiditati grosse aut nigre q̄ ꝓhibet ipsum penetrarē exterius est in quo imaginatur exterius s̄m nām illius humiditatis stātis in facie illius luminis visibilis. fortasse. n. qđ videt coram oculo simile capillo: aut filis: aut villis vestimētoꝝ ꝛ fortasse extimat hō q̄ voluit corā oculis suis simile cimicib⁹: aut muscis: paruis ꝛ fortasse ē qđ videt simile lenti aut grano milij nigri. Simile ḡ huic accidit i febrib⁹ acutis: ꝛ piplemonia: q̄n̄ eleuātur ad caput vapores ex hūiditatib⁹ q̄ sunt i corpore: ꝛ turbāt hūiditatē clarā: q̄ ē i pupilla qđ ē q̄r infirmi imaginaŧ tūc res illas q̄s pdixim⁹. Jn dolore v̄o capitis vehemēti ꝛ phrenesi: q̄n̄ caput plenū ē hūiditatibus q̄n̄ puenit aliqd illoꝝ hūoꝝ ad oculū: ē cā euēt⁹ illoꝝ accidētiū: quoꝝ pcessit remēoratio: ꝛ non deriuāt neq̄ determināt oēs medici noīa que dicunt i habentibus phrenesim. s. collectionē festucarū ꝛ euulsionē villorū: nisi ex h̄ antecedēte: qđ ē q̄r mlti eoꝝ qb⁹ accidit hac imaginatio narrauerūt eam nobis in hora euentus eius ꝛ i fine ipsius. Genera aūt eius sunt duo: qđ ē q̄r ex hoib⁹ est i quo ipsius pmisceŧ rō ex illis rebus quas imaginatur: ꝛ est eius vtus q̄ ipse experitur res sana: ꝛ ex eis est cuius ratio ē fixa fortis: ꝛ vtuti eius qua ipse experiŧ res sana: ꝛ ex eis ē cui⁹ rō ē fixa forti ꝛ virtuti eius qua ipse experitur res accidit iam quoddam nocumētum: quare inuenimus eum propter illud fixū patientem ad resistēdū infirmitati accidenti: ꝛ est vincens eam. ꝛ q̄dā eorum intelligit illđ qđ accidit ei. Et nos qdē fecimus stare illū qui erat ita super imaginationē: que prouocauit eum ad hoc vt remoueret manus suas: sicut dixit hy. ꝛ dixit q̄ ipse estimabat q̄ in pannis suis essent villi: aut in radicibus pietis: quas videbat paleas: ꝛ multotiens dixit: q̄r estimabat q̄ super lectum ei⁹ essent festuce: ꝛ q̄ volerent coram oculis suis genera animaliū puorum: ꝛ q̄ ipse conabaŧ venari ea: quare mouebat man⁹: vt caperet ea. Res v̄o q̄s estimabat eē i pānis ꝛ pariete conabatur colligere. Necessario igitur fiunt egritudines quibus accidunt illa accidentia egritudines male quia in febre acuta: ꝛ perplemonia: ꝛ dolore capitis non fiunt ista accidentia nisi propter magnitudinem earum. in phrenesi vero propter nobilitatem membri cui accidit nocumenutm ex infirmitate: quod est: quia phrenesis est perniciosa in omni genere suo: infirmi autem pernicies ex febribus ꝛ periplemonia ꝛ dolore capitis non ē nisi pp magnitudinē earū: aut incensionē. 27

Uiso non fit p intus susceptōnē sꝫ p ex emissionē.

Nō tāſmobilitas man⁹ in acutis egritudinibus.

Habētib⁹ mentē sanā ꝛ imaginatiuā lesam aut vtrasq̄ lesas pūt talia cōtingere.

Manuū mobilitatis signa sic pnotabis: i febre acuta: i piplemonia ꝛ i phrenesi nō vera: ꝛ i capitis dolore si manus ad faciē tulerit tāq̄ qlibet positurus vel q̄si collecturus aliqd hac illac q̄sierit: vel ō vestibus q̄si pilos euulserit vel q̄si festucas de pariete decerpserit pessimum est ꝛ mortale.

De esse aūt motus manuū hoc ē qđ te scire oꝫ q̄ ipse i febribus acutis ꝛ piplemonia ꝛ in phrenesi ꝛ in doloꝛ capitis quādo sūt mote versus faciē: q̄si veneŧ cū eis aliqd: aut colligat surculos: aut euellat cū eis de pannis villos: aut auferat cū eis de pariete aliqd: tūc totū illud est malum ꝛ mortale.

Spiritus si frequēs sit significat dolorē ꝛ successionē i his q̄ sūt sup diaphragma. Quod si magnus ꝛ cū itermissione: significat alienationē: ꝛ si idē p os ꝛ nares frigidus exierit: mortale est.

Spiritus āt quādo ē freqūs significat dolorē aut icēsionē caloris i his: q̄ sūt sup diaphragma locis: ꝛ quādo ē magnus: deide ē iter spaciū lōgū: ꝛ significat pmixtionē rōis: ꝛ q̄n̄ egrediŧ ex naribus ꝛ ore frigidus: ē pniciosus valde.

Spiritus vero: bōus cognosciŧ ordie suo ꝓpo: ꝛ hꝫ euidētē salutis ostēsionē i acuta egritudie: q̄ cū febre ē cuius terminus ē in quadraginta diebus.

Iam exposui sermonem hunc expōne completa in tractatu secundo libri mei de malicia anhelitus ꝛ similiter ego sum narrans in hac hora plurimū eius quod dixi illic. Dico ergo q̄ hypo. intellexit per sermonem suum in hoc loco. Sp̄s anhelitum di. o ergo q̄ anhelitus frequens fortasse significat dolorem fortassis significat inflammationem in membris que sunt in pectore: ꝛ sunt cor ꝛ pulmo quorum locus super diaphragma. Et ego quidem iam ostendi q̄ anhelitus in hora doloris est paruus: frequens: sed apud inflammationem est magnus: frequens autem anhelitus aliūtasequr ꝛ est ille q̄ est inter spacium longum si fuerit magnus significat permixtionem: ꝛ si fuerit paruus significat extinctionem caliditatis innate. Uerum hypo. significauit hanc causam in sermone suo scilicet. Et quando egreditur ex naribus ex ore existens frigidus: tunc est perniciosus valde ꝛ: ego quidem iam ostendi in tractatu secundo libri mei de malicia anhelitus q̄ hypo. non dixit: in libro pronosticationis. nisi has species tantum ex sp̄bus malicie anhelitus quoniam sermo eius non est nisi in egritudinibus acutis i libro āt suo q̄ nomiaŧ epidimie dixit sp̄es alias ex sp̄b⁹ malicie anhelitus: q̄ sunt p̄ter has sp̄es anhelitus. 28

Phrenesis in oī suo genere pniciosa eē dī.

Anhelitus in ora doloris ē puus ꝛ freqns sꝫ apud iflāmātionem magnus.

Hippo: nominauit anhelitū naturalē bonitatē anhelitus: ⁊ significat illud qđ ī corde: pectore: ⁊ pulmone: ⁊ diaphragmate non est cā dolorosa: ⁊ mēbra ēt q̄ cōtinuātur cū istis mēbris: qñ in eis ē apā calidū aut cā dolorosa dolēt apud motū eoꝝ in anhelitu sine istis mēbris: ⁊ sit stomachus. splen: ⁊ epar. Cū ġ nō ē ī aliquo istoꝝ mēbroꝝ egritudo aut supflua caliditas: ita ꝙ estimet īfirm⁹ ꝙ corp⁹ eius aduraṫ neqȝ cooperiat ip̄m frigus ita vt nō secureṫ caliditas inata qn extinguaṫ tūc necessario magnificaṫ spēs in egritudinibus acutis: ꝙ eger salnabiṫ ⁊ subleuatur ex egritudine sua: qm̄ timor nō accidit ī egritudinib⁹ acuṫ nisi aut pp magnitudinē egritudinis ⁊ febris: aut pp apā qđ appropriaṫ noīe inflāmari: ⁊ appellāṫ nomine ꝓpo inflāmatio: qđ ē: q2 ī chronicis egritudinib⁹ ⁊ si nō accidat aliqđ hoꝝ accñtiū: verūtñ cautela ⁊ timor accidūt ī eis qñ nō fit securitas sup v̄tutē: qn timeat ⁊ cadat lōgitudinē spacij ⁊ pp illud dimisit hy.

Magnitudo egritudinis ī acutis casus v̄tutis ex lōgitudie spacij ī cronicis timetur.

De esse autē bonitatis anhelitus: oȝ te scire ꝙ cum eo ē virtus magna ī significatiōibus salutis ī oībus egritudinibus acutis que sūt cū febre ⁊ in qbus venit crisis in quadraginta diebus.

Sudor bonus ⁊ laudabilis ē ī oī acuta egritudie: q in cretica die fit: ⁊ egrū liberat. Est āt bonus q fit ī toto corpoř: ⁊ eger ex eo suauior ⁊ fortior efficitur. Qui vero nihil hoꝝ fecerit: is ē inutilis. Frigidus āt malus peior si in ceruice: ⁊ ī capite solo q qdē ī acuta febre significat mortē: cuȝ

rememoraṙ ſm eas in h̄ libro: sȝ posuit iudiciū suū ī eo in acutis egritudinib⁹ tm̄. Et q2 genera egritudinū acutaꝝ sit duo q̄rū vnū ē egritudinū q̄ dicūṫ acute ſmone absoluto ⁊ ſm egritudinū q̄ dicūṫ tropice: significauit hy. ī ſmone suo. s. Egritudines acute. s. q̄ sit cū febre: ⁊ ī qb⁹ venit crisis in. xl. dieb⁹: Hec duo genera simul declarauit ġ hy. ſmōe suo. s. cū febre: differētiā inṫ istas egritudies: ⁊ inṫ spasmū ⁊ scoromiā: ⁊ colicā passionē: ⁊ egritudies reliquas acutas cū qb⁹ nō ē febris: ⁊ ī ſmōe suo. s. ⁊ euenit crisis ī eis ī. xl. dieb⁹: q2 oȝ vt numereṫ cū egritudinib⁹ acutis: q̄ dicunṫ acute ſmone absoluto egritudies q̄ dicūṫ tropice. Et euēt⁹ qdē haꝝ egritudinū ē qñ infirmaṫ homo ī pncipio egritudinis sue egritudine acuta: deinde aduenit ei crisis in die q̄rtadecima aut añ ip̄m: ⁊ nō soluiṫ p eā egritudo eius solutiōe cōpleta: q̄re remanēt ex ea relige q̄ extēdūtur vsqȝ ad dies. xl. qđ ē: q2 euētus crisiū q̄ nō sunt cum complemēto sui: non est in his egritudin ibus tantū: sed accidit etiaȝ in multis egritudinum chronicarū ⁊ proprie in arefactiōe ⁊ febre quartana: ⁊ in aggregatiōe saniei in pectore ⁊ ptisi. verūtñ hy. dimisit iterū dicere has egritudines in sermone suo isto. quod est: q2 dixit ꝙ bonitas anhelitus ē significatio laudabilis valde in egritudinibus que dicūtur acute ſmōe absoluto: ⁊ cū eis ē febris ⁊ sit egritudies q̄ extēdūṫ vsqȝ ad dies q̄dragita: ⁊ sit q̄ nominānṫ tropice. In religs āt egritudinib⁹ acuṫ: cū qb⁹ ñ ē febris ⁊ sit egritudies chronice non dicit illud. Colligiṫ ergo ex hoc sermone: ꝙ sunt genera spacij tpis eoꝝ tria quorū vnum ē egritudinum acutarum in quibus venit crisis in. xiiij. diebus. Et secundū est egritudinū que sunt prope istas. s. egritudines chronice. Et genus tertiū egritudinū est que sunt medie īter has duas egritudines: ⁊ sunt ille in qbus status dierū crisis sit lx. dies ⁊ non dixit sermonē hūc nisi ad confitendū illud quod apparet visibiliter in curatione egritudinū: ⁊ q expitur illud: ⁊ inquirit de eo in medicaminibus egroꝝ: ⁊ scit ꝙ res in eo est sicut narraui. Qui autem dicit ꝙ hy. voluit per sermone suum ꝙ in egritudinibus acutis venit crisis in. xiiij. diebus numerationē dierū crisis in eis: nō scit illud quod oȝ eum scire: nec intelligit etiam hy. dictionez

Nō ꝙ egritudines tropice debent numerari cū egritudinib⁹ acutis ſmone absoluto.

Que sint egritudies tropice.

Increpat illos q dicūt acutas egritudines in xiiij. dieb⁹ iudicari ⁊ ītelligēdū d. xiiij. dieb⁹ creticis.

quod est: q2 si per sermonem suuȝ ꝙ in egritudinibus acutis venit crisis in. xiiij. diebus non dixit nisi vt enunciaret ⁊ numeraret numerū dieruȝ crisis quis est tunc sermo eius: ⁊ venit crisis in eis in. lx. diebus: in eis non significat nisi numerum dierum crisis. Qui ergo voluit hanc sententiaȝ. s. ꝙ dies in qbus venit crisis vsqȝ ad dies. xl. sit xiiij. dies. Dic etiā d dies in qbus venit crisis in istis egritudinibus quas dixi in hoc sermone: sunt quadraginta dies. 29

lenta vero prolixitatē significat egritudinis.

De sudorē āt q melior ē ī oībus egritudinibus acutis ē q fit ī aliquo dieꝝ crisis ⁊ euadit p ip̄ȝ ille cuius ē a febre euasiōe itegra. Et laudaṫ ēt q ex eo ē ī corpore toto ⁊ fit īfirmus p ip̄ȝ ad tolerādā egritudinem suā facilior: q āt sudor nihil eoꝝ q̄ diximus facit: nō fit iuuamētū p ip̄ȝ. Deterior āt sudor ē q ē frigidus: postea q est ī capite ⁊ ceruice tm̄. Iste. n. sudor cū ē cū febre acuta significat mortē ⁊ quādo ē cū febre lenior ⁊ qetior significat lōgitudinē egritudis.

In sermone q̄dē ī meliore sudorē q est: duas narrauit hy. ex significationibus eius: ⁊ dimisit rememorari significationē tertiam qm̄ eius euent⁹ sequitur necessario: quod ē quia sudoris qui fit ī aliquo dierum crisis: ⁊ euadit per ipsum infirmus: perfecte fit euentus per ipsuȝ proculdubio in toto corpore. In sermone suo in sudore laudabili qui non est in summo bonitatis dixit: quia accidit in corpore toto: ⁊ alleuiat ex infirmitate: ⁊ dimisit rememorari de diebus crisis: quoniam illud iterum sequitur necessario sudoreȝ laudabilem: quod est: quia sudoris qui fit in toto corpore ⁊ alleuiat ex egritudine euentus fit proculdubio in aliquo dierum crisis. Et hec est species alia ex speciebus sudoris: ⁊ eius malicia est parua: ⁊ est ille in quo dixit scilicet. Sudor autem qui nihil illorum facit: non confert: innuit ergo hypo. per sermonem suuȝ ī illo: ꝙ sudor qui fit in toto corpore est ille quo infirmus peruenit ad hoc vt facilius tolleret egritudinem suam: ⁊ ille quidem sudor est secundum duos modos: quod est quia aut facit accidere hec duo iuuamenta que diximus: aut vnuȝ eorum: ⁊ qui ex eis vtrisqȝ est minoris malicie: est: quia facit accidere hec duo iuuamenta. Et hic quidem sudor iterum diuiditur in duas diuisiones: quarum vna est que facit accidere iuuamentum primum: ⁊ secunda facit accidere iuuamentum secundum: ⁊ melior quidem eorum vtrunqȝ est sudor: quo fit infirmus facilius tolerans egritudinem suam q̄uis non fiat in corpore toto. Ille vero qui non facit accidere illud: sed adit in prauitate egritudinis est deterior vtrorunqȝ: q̄uis fiat in corpore toto ⁊ omnes iste species sudoris sunt calide: ⁊ propter illud non dixit hypo. in aliqua earum quia est calida: quoniam de consuetudine eius est: vt dimittat dicere res que consequuntur necessario: ⁊ que intelliguntur ex contrarijs suis. Et hypo. quidem: posuit prope omnes istas species sudorem frigidum loquitur ergo hac dictione. Et deterior sudor quidem etiam est qui est frigidus: ⁊ dicit iterum de sudore qui fit in capite ⁊ ceruice: q2 est malusq̄ ď ē qa iste due spēs sudoris indicant syncopim: ⁊ sic sudor ē

Tres cōditiōes melioris sudoris q ī egritudie repiātur.

Nō h̄ diuisionē vnā sudoris.

De ꝯsuetudie hy. ē oīmittere ea q̄ ꝯsequūṫ necessario ⁊ q̄ itelligūṫ ex ꝯrijs.

frigidus: ⁊ est i capite ⁊ ceruice tm̃ tūc ē deterior oībus spēbus sudoris. qd̄ est: q2 nō indicat euentū sincopis: sed q2 iam euenerit: ⁊ pone discretionem tuā illius ex prauitate febris: nā si fuerit acuta: tūc pculdubio accidet ab vnaquaqꝫ harū duarū spērū sudoris. s. frigidi: cuius sit i toto corpe: ⁊ illius q sit in capite ⁊ ceruice cuius sit calidus: ⁊ si febris fuerit qeta ⁊ trāquilla: possibile ē in qbusdā horis vt possit vtꝰ digerer hūores i lōgitudine tpis qn̄ nō antecedit ⁊ timet ex vehementia febris. In diebus āt crisis n̄ dixit aliqd in ſmone suo in spēbus sudoris q̄s diximus in fine eius: cuius iā dixerit illud i pricipio sermonis sui in oratiōe de melioribus spēbus sudoris: ⁊ nō facit illud nisi qm̄ de snīa eius ē vt narret dies crisis eius in ſmone ppō: ⁊ ipe dixit iā illud i hoc ſmone quoniam vna virtutum earum est vt verificet esse crisis si est ad sanitatē vel si est ad sanitatē vel si est ad mortem. Et oportet vt scias ꝙ finem huius ſmonis scripsit mihi Diascorides secūduz hunc modū. Et deterior qdē ex sudorē ē q ē frigidꝰ ⁊ ē in capite ⁊ ceruice tm̄: qm̄ iste due species ⁊ spēbus sudoris significāt aut mortē: aut lōgitudinez egritudinis ⁊ māifestū ē ꝙ hec scriptura ē breuior quam scriptura quam scripsimus in eisque sunt premissa: sed quod intelligit ex ea ē illud idē qd̄ intelligit ex illa: ⁊ nō est necessariū expositori: nisi vt addat ei qd̄ inuenit additū i scriptura pma. scz. Sermo eiꝰ qm̄ sudor q ē fridꝰ cū febre acuta significat mortē: ⁊ qn̄ ē cū febre leniori ⁊ qetiori indicat longitudinē egritudinis: ⁊ inueniunt i qbusdaz scripturis scripti successiōe huius ſmonis ſmones alii i sudore ⁊ bn̄ fecerūt illi q eiecerūt eos ſz qipi n̄ sit hy. sic archamides: ⁊ diascorides: ⁊ alii multi. 30

Cā q̄re sudor frigidꝰ i capite ceruice tantū oibus aliis deterior sit

In hypocōdriis si sine dolorē fuerit si molles: si bene cōposite: hinc ⁊ inde bonū erit. Si vero frnentes: aut dolētes: vel quodam spasmo distēte: aut iterse dissimiles: i his cōsiderandum est. Eius vero q̄ ē sub hypocōdriū melior dispōnū ē vt sit saluū a dolore: lene eq̄le: a latere dextro: ⁊ sinistro. Quādo vero iflamatū ē: aut dolorosū: aut tēsūz: aut latus eius dextrū ē diuersuz a laterē eius sinistro: tūc totū illud oz vt caueatur.

Si in aliqua earū pulsus fuerit angustiaz vel alienationem significat.

Quod si fuerit in hoc loco etiam q est sub hypocondriis pulsatio significat agitationem aut permixtionem rationis.

Si vero vult aliqs narrare meliorē dispositionē eius: q̄ ē sub hypocōdriis breuius ⁊ cōpēdiosius dicat sub hypocōdriis melior dispositionū eius est dispositio: in qua similat valde dispositioni naturali. Hy. autez cuz voluit narrare significatiōes pticulares que significant sup illud: incepit in primis: ⁊ narrauit res que nō sunt inuente in eo: ⁊ sunt quas nominant noui medici priuationem accidētium. Due autem significationes quas diximus post illud sunt accepte ex accidētibus annexis huic loco: nā sermo eius est: ꝙ melior dispositionū eius que ē sub hypocondriis est: vt sit saluum a dolore eius quod dixit in rebus q̄ accidunt. Sermo aūt eius lene equale: ex rebus que inueniuntur ei verūtamen lenitas eius non significatur nisi ex dispositione eius: ⁊ ipsius ordine sub manu cum cōpresseris sup ipsum qd̄ ē: q2 illud cui aduenit ꝯriū huius dispōnis ē illud qd̄ expellit manū: quādo comprimit super ipsum expulsione vehementi: ⁊ ē durius: Equalitas aūt eius nō est in hac qualitate tm̄: qm̄ possibile est vt sit equale totum secundum hunc modum veruntamen pars eius dolet: ⁊ pars eius non dolet: ⁊ pars eiꝰ est calida: ⁊ pars eius est frigida ⁊ pars eius est eleuata: ⁊ pars eius est depressa. Et propter illud posuit hypo. prope illud cuius dispositio ē ex hoc loco melior dispositionum significationem eius quod non est equale. ⁊ dixit: Sed quando est inflammatum: aut dolorosum: aut ē latus eius dextrum: diuersum a sinistro: tunc omnia illa vt caueantur oz: ⁊ ſmo eius. Quod vō est inflammatum vadit sup totū hunc locū: ⁊ manifestū est ꝙ hō nomen significat adustionem ⁊ incensionem ⁊ similiter etiam sermo eius est dolorosum: trāsit super oēm locū hunc Et sermo eius similit aut tensum: non intendit iterum: nisi ad totum hunc locum. Per sermonem vō suuz qn̄ fuerit latus eiꝰ dextrū diuersum a latere eius sinistro vult diuersum in equitate sua: aut i caliditate: ⁊ frigiditate sua: aut in dolore ⁊ egete eius: aut in extenuatione ⁊ grossicie eiꝰ: aut in mollificatione eius ⁊ tensione. Fortasse enim accidit in hoc loco qui est sub hypocondriis tensio preter ꝙ sit in eo apostema quod nominatur inflammans: aut propter siccitatem vehementem que accidit membris que sunt in hoc loco: vel in eo ⁊ paniculo tegente costas ⁊ in diaphragmate: aut propter apostema calidū quod accidit mēbris que sunt in hoc loco: aut pp apā quod nominatur iflāmās ⁊ est apostema cum quo est dolor. 31

Declarat h quid sit lenitas ⁊ eq̄litas.

Nō cās tēsionis hypocōdrioꝝ

Inuenitur in quibusdam scripturis scriptū loco pulsationis saltus: ⁊ nos nō dubitamus qn saltus accidiat a vēto inflatiuo: ſz i pluribus scripturis inuenitur scriptū. Pulsatio ⁊ pulsatio accidit: aut ab apātibus calidis magnis: que accidūt in visceribus: aut a pulsu vene magne extense super dorsum quam sentit infirmꝰ: sicut dixit hy. in libro suo qui nominat epidimie. Ille cuius vena que est i asseid. i. curuatura brachii sue poplitis pulsat est maniacus. s. acute ire. Manifestum est igitur quod hy. significauit p sermonē suū in hoc loco pulsat pulsum venaꝝ pulsatiliū: quando est vehemēs ⁊ fortꝫ qui sentitur: preter ꝙ ponatur manus sup eū: ⁊ sentit fortasse eum infirmus solus: ⁊ fortasse manifestatur alteri cū Quodcunqꝫ horum accidētiū accidat infirmo: est significatio illaudabilis: quod ē q2 vena pulsatilis magna ē vnū de membris nobilibus: similit ēt stomachus ⁊ epar diaphragma. Et quando videris in loco qui est sub hypocondriis pulsationem aut saltū: tunc scias ꝙ vnū illorum mēbrorū ē infirmū: quoniam diaphragma cum accidit illud: in eo facit accidere permixtionē rōnis facile ⁊ facit accidere illud etiam os stomachi: non minus q̄ faciat accidere ipsum diaphragma: quando in ipso est apā calidū magnum. In reliquis aūt membris que sunt in ventre quādo accidit in eis aliqua egritudinū quas diximus: sequit illud timor: ⁊ pp illud dixit hy. ⁊ bene processit in sermone suo: ꝙ hoc accidens significat agitationez: aut permixtionem rōnis: agitationem quidem: quoniam sequit oēs infirmitates que sunt in eis. Timor: vt timeant medici: nedum infirmi. Permixtionem vō rōnis: propter diaphragma ad os stomachi. Et oz vt inquiras de lacertis: q sunt super ventrē quoniā nō oz necessario vt accidat pmixtio rōnis ⁊ timor qn̄ accidit pulsatio in eis aut saltus: ⁊ pp illud oz vt intelligatur ab hy. ex sermone suo: ꝙ si fuerit in illo loco eodem: qui est sub hypocondriis pulsatio: q2 vult p sermonē suū in illo eodem loco vt significet pulsatione aut saltū qui fit i mēbris: que sunt post hūc lacertum. aut retro os stomachi. 32

Nō causas pulsatiōis hypocondriorū.

Apā calidum dyaphragmatis aut oris stomachi pmixtionem rōnis cāt.

Nō accidit rōnis pmixtio ⁊ timorꝛ ris in lacertis vētris sentit pulsatio.

Cum pcessit hy. ꝛ dixit i hoc accidētē: q: significat agitationē aut maniā: narrat i h ꝫmōe qn accidit mania: aut qn ꝑuenit agitatio tm̄ ꝛ discretio illius ē ex motu oculoꝝ. ꝺ motu. n. eoꝝ oꝫ te exqsite pscrutari. nō i h accidēte tm̄ ſꝫ i reliqs accidētib⁹ remanētib⁹ ēt ꝺ qb⁹ estimaꝛ: ꝙ seqꝛ ea ꝑmixtio rōnis qꝺ ē q: mot⁹ oculorū nō ē mot⁹ freqns significat h accidēs. s. ꝑmixtionē rōnis. Et nō dixit hy. ꝑmixtionē rōnis i h ꝫmone absolute: ſꝫ dixit. Tūc timeꝛ habēti eā ꝺ mania: qui voluit significari: ꝙ seqꝛ h accidēs qꝺ narrauit hy. ꝑmixtio rōnis vehemēs. Et mihi q dē vr̄ ꝙ iā ostēsū ē: ꝙ mot⁹ oculoꝝ cū ē motus freqns: vificat opinionē ꝺ euētu ꝑmixtionis rōis ex ꝫmōe meo in eis q̄ ſt ꝑmissa: qm̄ lacerti oculoꝝ ſt dignio res mēbroꝝ q̄ sentiūt egritudinē accidētē i cerebro: ꝛ egitudo qdē accidit i cerebro ꝑ cōitatē ꝛ cōtinuitatē diaphragmatꝭ ꝛ oris stomachi i egritudie accidēte i eis, sicut iterū aduenit ei dolor ꝑ cōitatē reliqrū mēbroꝝ nāliū ꝛ nerualiū i egritudinib⁹ suis: qꝺ ē q: cerebrū cōicat mēbris qb⁹ adueniūt nerui m'lti magni i egritudinib⁹ suis: qm̄ origo oiuꝫ neruorū ē ex eo. 33

Indicatio sumpta a motu frequēnti ipsorū oculoꝝ.

Cerebruꝫ cōicat oib⁹ illis membris qbus adueniūt nerui multi magni.

Oculi tamē sūt ituēdi i hac egritudie ꝙ si velociter mobiles apparuerit: maniaꝫ significat.

Sed oꝫ vt ꝯsideres oculos habēti uꝫ hāc ifirmitatē nā si videris oculos moueri motu frequēti: tūc timebis habēti eā maniā.

Acuta existēte passiōe collectio si affuerit i hypocondrijs cū tumoꝛ: ꝛ doloꝛ: malū ē cū ābas cōplectiꝛ. Si vero i altera eaꝝ q̄ in sinistra ē: melior est.

Collectio āt accidēs i eis q̄ sūt sub hypocōdrijs quādo ē tumida dolorosa: ꝺterior ē q̄ ꝯphēdit vtrūqꝫ locū ꝛ si fuerit i vno duorū lateꝝ tm̄: saluior ex ea q̄ fit i latere sinistro.

Que collectio si in pncipio subitam mortē nō itulerit.

De ꝯsuetudine hy. ēt vt itelligat ꝑ ꝫmonem suū. Collectio: oēꝫ grossitudinē ex nām. Noui āt medicoꝝ h noīe noīant vnaꝫ spēm tm̄ ex spēb⁹ apātū. ꝛ ē apā sup qꝺ cū man⁹ tuas cōpresseris: iuenies ipm lene: in q̄ nō ē dolor: ꝛ apā ēt qꝺ appropriāt noui medicoꝝ noiatiōe calidi noīauit hy. collectionē durā dolorosā. Qꝺ ē q: ipse noīauit noīe q̄ nomināt noui medicoꝝ h apā iflāmatū. Et manifestū ē ꝙ egritudo h qn̄ accidit i vētre si ē i lateꝛ dextro ē ei⁹ malicia vehemētior: ꝑꝑ epar: ꝛ si ē in latere sinistro ē ei⁹ malicia minor ꝑꝑ splenē: ꝛ deterior que est ꝛ quando comprehendit duo latera simul. 34

Calidum apā vētris dextri lateris deterior ē q̄ i lateꝛ sinistro

Dicit ꝙ apāta dura ꝛ dolorosa qn̄ accidūt eis q̄ sunt sb hypocūdrijs: ꝛ sꝫ illa ēt q̄ noui medici noīant apāta calida acuta: significāt timorē mortis subite. Et qn̄ nō addiꝛ huic ꝫmoni: ꝛ ē cū illo i qbusdā mēbris intrinsecis q̄ ſt epar. stomachus: splen: ꝛ siphac: qꝺ ē sup vētrē ꝛ apā: nō possibile ē vt apātio lacerti q ē sup vētreꝫ faciat accidē mortē nisi fuerit apā in qbusdā horis magnū aut fuerit virtus infirmi debilis: aut errauerit medicus i curatiōe ei⁹: aut errauerit infirm⁹ sup seipm oꝫ ḡ ex illo vt ꝫmo iste sit script⁹ ꝑter qꝫ determineꝛ ꝛ discernaꝛ. 35

Nō ē possibile apāta lacertorū vētris ex se mortem cāre.

Humor faciēs apā calidū: si vincit virtutē in quātitate sua aut q̄litate: aut effūdiꝛ ad q̄dā mēbra nobilia ꝛ vincit nām ꝑculdubio ꝛ sequiꝛ inde illud mors subita sicut dixit hy. ꝙ si nō fuerit hec dispō: dispō eius: tūc nō caret vna duarū rerū aut superet eū nā: ꝛ resoluat ipsum: ꝛ expirare faciat: ꝛ dispergaꝛ apā: aut nō vincat ipsum nā in fine victorie. Cū ḡ illud ita fuerit: accidet ei vna duaꝝ reꝝ: aut vt resoluatur ꝛ expiret quod fuerit in eo calidū subtile ꝛ apostemetur ꝛ induretur quod fuerit in eo grossum quare sequitur illud. sedatio caliditatis: que est in loco hoc apostemoso: ꝛ quies doloris: ꝛ remāet quod remanet ex apostemate lapidosum quod nō resoluitur neqꝫ mutaꝛ: aut non respirat ex eo aliquid: sed moretur donec maturetur in aliqua horarum ꝛ maturatio eius erit secundum qualitatem eius: ꝛ cum fuerit illud non quiescit febris neqꝫ consumitur apostema. Et illud etiam erit secundū duos modos: aut vt vincat ipsum virtus: ꝛ resoluat ipsuꝫ quare fit sanies aut vt non possit resoluere ipsum propter debilitatem suam quare putrefit: ꝛ corrumpitur: sicut accidit: in cadauerib⁹ mortuorum. Recte: ergo dixit hypo. ꝙ si febris remanet: ꝛ non quiescit: apostema conuertitur esse eorum apostematum ad pus: quod est: quia quies apostematis sequitur resolutionem humoris facientis ipsum: ꝛ quies febris sequitur expirationem rei calide subtilis ex eo quod est in apostemate: ꝛ sicut dixi inuenimus illud accidere multotiens ꝛ est: quia illud quod est in humore faciente apostema calidum: subtile resoluitur: ꝛ quod est grossum viscosum residet: ꝛ figitur in loco causa autem propter quam posuit hypocra. terminum in aggregatione saniei in istis apostematibus diem. xx. iam narraui in tractatu secundo libri mei de diebus crisis. 36

Cā q̄re se. ꝛ dolor: in qbusdam apātibus gesca: ꝛ in qbusdam nō.

Et ista apāta durā significāt i pncipio rei timorē mortis subite.

Et vsqꝫ i diē. xx. ꝑmanserit: neqꝫ febris deciderit: neqꝫ dolor defecerit in pus conuertetur.

Quod si trāsierit. xx. dies ꝛ febris remāserit: ꝛ apā nō geuerit: cōuertitur eē eius ad pus.

Soletqꝫ huic acute egritudini ifra septē dies sāguis fluxus ex naribu vtiliter superuenire. Percqēdū ē āt: an dolor adsit fronti ꝛ scotomia: q̄ si affuerit: sāguis fluxū ex naribus annunciabis.

Habētibus āt hāc dispōnē accidit i pn̄o ꝑiodo fluxus sāguis ex naribus: ꝛ iuuāꝛ ꝑ ipꝫ valde ſꝫ oꝫ vt q̄ras ab eis an iuenerit dolorē capitis: aut scotomiā: nā si cū eis fuerit aliqd ex illis: tē illic declinatio.

Et memorationem suam etiam de apostematibus calidis accidentibus in mirach vētris in hoc loco non discreuit neqꝫ determinauit: quod est quia dixit. Et accidit ei fluxus sanguinis ex naribus: ꝛ iuuantur per ipsum valde. Et de natura quidem illius est: vt accidat proprie quandoꝫ fuerint in epate aut in splene apostemata calida: sicut dixit hy. in alio loco. laudauit enim hypo. fluxum sanguinis narium: qui fit ex latere: in quo est membrum infirmum: ꝛ vituperauit illum qui fit secundum contrarium illius: sicut si sit splen apostematus: ꝛ veniat fluxus sanguinis ex nare dextra: illud. n. nō eē laudabile. Et dixit ꝙ flux⁹ acci-

Nō i apātib⁹ ventris fluxū sanguinis nariū laudabilem. ꝛ nō laudabile in.

dit.n.in p̄mo periodo ītelligēs p piodū primum qui ē ex periodis dierū crisis: ꝛ iste gdē sermo inuenitur scriptus in quibusdā descriptiōib⁹ determinate: ī gbusdā eax aggregate: qḋ ē: qꝛ in quibusdā earū inuenit̄ in primo periodo: ꝛ in gbusda earuꝫ ī piodis p̄mis: Et si tu itelligas eū ꝑm scripturaꝫ primā significat periodos septenorꝫ. Et si ītelligat̄ ꝑm scripturā secūdam possibile ē etiaꝫ vt significet piodos septenorꝫ: qm̄ inuenimus quosdā gb⁹ accidit fluxus sanguinis narium in septimana secūda. Uerū melius ē vt intelligatur iste sermo ꝑꝫ hāc scripturā qꝛ dꝛ̄ de piodis quartanorū qḋ ē: qꝛ plurib⁹ eorū ifirmorū accidit flux⁹ sanguinis nariū i septē diebus primis ꝛ ex eis est cui accidit fluxus sanguinis narium die nono: aut vndecimo. Et hypo. gdē addidit i significatōnibus q̄ significāt declinationē humorū ad supiora: ꝛ illud ē cuius cā accidit flux⁹ sanguinis: ꝛ dolor capitis ꝛ scotomia: ꝛ locutus fuit i illo magis cōplete: qꝫ i hoc ꝑmone i sbsequētib⁹: ꝛ nos ēt dicem⁹ in fluxu sanguinis ꝑmonē amplū: qm̄ puenim⁹ ad ꝑmonem eius in illo loco. 37

Flux⁹ sanguinis narīū plurib⁹ accidit i piodis q̄rtanorꝫ q̄ꝫ in septenorū.

In his tamē quibus etas. xxxv. annorum est.

Et dignus gdē ē vt timeatur fluxus sanguinis ei cuius etas ē ītra. xxxv. ānos.

Apostemate vero molli existēte sine dolore ꝛ sub tactu mutabili ꝯtigit egritudinē termīari: s; p̄dictis tamen sepius.

Sed ex apātibus quod lene ē a quo nō ē dolor: ꝛ mouet̄ sub digitis quādo p̄mitur desuper: crisis erit tardior verum erit minoris timoris q̄ꝫ illa apāta prima.

Quod si vsq; i diē .lx. vel .xl. sic māserit: fe. nō deficiente in pus ꝯuertetur: ꝛ oē apāa circa vētrē adhūc modum diiudicabitur.

Quod si ptrāsierit .lx. diē: ꝛ febris remāserit: ꝛ apāa nō ꝯgeuerit: significat illud iterū. qꝛ i pus trāsibit. ꝛ qḋ ex apātibus fit ēt i reliqs ptibus vētris cursus eius ē iste cursus.

Apostema vero solidū cū dolore horrendum est: ꝛ cito mortiferū. Quod āt mol le sine dolore ꝛ sub tactu cursile: tardius.

Quod āt ex apātibus fuerit dolorosū durū: significat timorē ꝛ mortē subitā ꝛ quod ex eis fuerit lene nō dolorosuꝫ ꝛ mouetur sub digitis quādo cōprimitur sup ip̄m tūc ipsum ē tardius illo.

Apostema vero circa vētrē minus colligit humoreꝫ q̄ꝫ quod ī hypocōdrijs: minie oīm quod sub vmbilico ē.

Et apāta q̄ fiūt in vētre: sūt minoris aggregationis q̄ꝫ apāta q̄ fiūt i eo quod ē sub hypocōdrijs: ꝛ minoris īflammationis ex eis sūt illa q̄ fiūt sub vmbilico.

Et legātius oībus signis signū ē sanguinis effusio: ex his apātibus q̄ īsūt i prenotatis locis.

Et nō oportet vt timeatur in illo nisi fluxus sanguinis proprie ex locis que sunt altiora illis.

Enūciat hy. i hoc ꝑmone suo terminū q sūitur ex etatib⁹ i ꝑnosticatiōe de fluxu sāguinis ō narib⁹: qḋ ē: qꝛ ꝯueniēs ē vt timeatur flux⁹ sanguis ei cui⁹ etas ē itra trigītaqnq; annos: qm̄ sanguis hac etate ē multus: ꝛ vīrtus eius fortis: ꝛ caliditas multa. 38

Ista sī apāta q̄ noui medicorꝫ appropriāt noīe vndimie ꝛ zimie. Antiq vō multotiēs noīant ea apāta tm̄ lenia ꝛ fortasse addūt ad illud. Nō ē dolor cū eis ꝛ fortasse dimittūt dicē illud qm̄ ꝯclarāt̄ ꝑmone eorꝫ lene: qḋ ē qꝛ cū apātib⁹ lenib⁹ nō ē dolor. Hy. aūt nō fuit ꝯtent⁹ i ꝯ ꝑmone illo: s; dixit ēt: qꝛ mouet̄ sb digitꝫ qn̄ premit̄ desup. Illud ḡ iterū ē itrās i ꝑmone suo lene nisi sī voluisset p hūc ꝑmonē vt significet apāta q̄ submergūt̄ qn̄ p̄mitīt sup ea cū digitꝫ. Et nō iuenit̄ illud accidē i oīb⁹ apātib⁹, q̄ mouet̄ qn̄ p̄mitīt̄ sup ea: s; illḋ nō accidit̄ nisi qn̄ ꝯtigit i cute mollicies: ꝛ qm̄ h⁹i apāta ꝯueniūt p phlegmate ꝑlōgat̄ spaciū eorꝫ ꝛ timor ac cidēs ab eis ē minor. eā vō i lōgitudie eorꝫ spacij ē vehemētia frigoris eorꝫ qm̄ maturatō n̄ ꝯplet̄ nisi p caliditatē. Cā āt i paucitate timoris accident̄ ab eis est: qm̄ cū eis nō est dolor qḋ est: qꝛ dolores ꝑsternūt virtutes. 39

Cā q̄re in timea ꝛ vndimia apātib⁹ phlegmaticis crisis ē tard⁹ et timor ē minor.

In p̄cedētib⁹ q dē ē locut⁹ i apātib⁹ calidis: q sanies colligit̄ i eis qn̄ nō qescit febris: neq; expirat apāa: ꝛ resoluit̄ p⁹ .xx. dies. In ꝯ āt ꝑmone pōit ꝑminū collectōnis saniei i apātib⁹ frigidis diē .lx. Et īuenim⁹ iterꝫ apāta q̄r dispō media ē inť ista apāta i gb⁹ ꝑmin⁹ aggregatōis saniei ē dies .lx. ꝛ ego gdē vltimabo ꝑmonē meū i eo vbi scribā ipꝫ ꝑm ordinē i ꝑmone meo i dieb⁹ crisis. In ꝯ āt loco hy. dič q nō apātib⁹ tm̄ q̄ i his fiūt q̄ sūt sb hypocōdrijs aggregat̄ sanies qn̄ eorꝫ ꝑlōgat̄ spaciū s; i eis ēt q̄ fiunt i reliqs ptib⁹ ventris. Significat ḡ illḋ: qḋ illud qḋ est sub hypocōdrijs apḋ eū est vna ex ptibus ventris ꝛ iste locus noīat̄ ꝑp̄e ꝯ noīe: qḋ est: qꝛ greci noīant ip̄m hypocōdriū: ꝛ expositio ei⁹ est quod est sub costis. 40

Hypocondriū ē vna ex ptibus ventris.

Sm̄ addidit nob i ꝑmōe suo isto sup illḋ qḋ p̄misit: ꝛ nō dixit aligd nisi ꝑmonē suū in apātib⁹ duris cū gb⁹ ē dolor qꝛ sī magna: ꝛ ego gdeꝫ iā annūciaui illud i eis q̄ sī p̄missa: vbi dixi: q apāta calida q̄ accidūt i mirach ventris si nō fuerint magna valde: non ex eis euenit timor. 41

Aggregatio saniei i apātib⁹ q̄ accidūt in mirach vētris. s. in eo qḋ est sub hypocondrijs qn̄ nō expirāt apāta est velocior ꝛ pl⁹ ēt pp caliditatē illi⁹ loci ꝛ ꝑꝫ elōgationeꝫ apātis ab ꝯ loco ad iferiora ē diminutō aggregatōis saniei ab eis ꝛ paucitas illi⁹ ꝛ pp ꝯ fit q apāta q̄ accidūt sb vmbilico nō trāseūt nisi rara in pus. 42

Apāta q̄ accedunt sub vm bilico nō trāseūt nisi raro in pus.

In gbusdā descriptionib⁹ iuenit̄ scriptū in eo. et ꝑp̄e ex locis q̄ sī altiora eis ꝛ significat illud q nō sīt effusio sanguinis in apātib⁹ accidentib⁹ i eo qḋ est sub hypocōdrijs tm̄ s; in apātib⁹ etiā accidentib⁹ in eo qḋ est sub illo loco ad inferiora. Et in gbusdā earum inuenitur proprie cum ablatione huius dictionis. Et significat illud effusionem sanguinis et accidit etiam in apostematibus que fiunt in inferioribus ventris. Uerūtamen illud est minus q̄ꝫ illud quod significat sermo primus ꝛ in gbusdā descriptionib⁹ nō inuenit̄ hec dictio. Et ꝑp̄rie sed inuenitur iste sermo scriptus in eis ꝑm hunc modum Et non oportet vt timeatur in illo effusio sanguinis: nisi

ex locis que sunt altiora eis: ⁊ significat iste sermo qñ scribitur ꝑm hanc descriptionē: ꝙ effusio sanguinis non accidit in apostematibus accidētibus in inferioribus ventris: ⁊ illud est veritas. s. ꝙ effusio sanguinis non accidit nisi qñ apostema ē in locis que sunt sup̱ vmbilicū: ⁊ quādo apostema ē in loco qd̄ est altius hoc loco: est effusio sanguinis plus: ⁊ quādo ē in loco altiore eo valde: est effusio sanguinis multo plus. Et hy. quidē narrauit manationē sanguinis in eis q̄ sunt post ⁊ ego etiā loquar in illo ꝑmonē magnū cōpletū magis q̄ꝫ iste sit: quando peruenero ad illū ꝑmonem. 43

Nō ꝙ non accidit effusio sanguinis nisi. s. qñ apāata sūt supra vmbilicum.

Aggregauit hy po. in ꝑmone suo isto sūmaꝫ eius qd̄ p̄cessit de ꝑmone suo: ⁊ significat illas easdem res quas dixit singulariter in summa vna qua ꝓp nō ē nobis necesse exponere hunc sermonē. 44

Iam ōnsum ē ⁊ manifestū tibi ex hoc ꝑmone: in quo narrauit hy po. esse apostematum accidētiū in mirach vētris ostēsione manifesta q: nominauit saniē mlˀtā: qñ aggregatˀ ī loco ꝓp maturationē alicuius apostematū ⁊ cōuersionē ipsius in pus. Et fortasse erit collectio saniei ī apostematibꝰ subcute ⁊ multotiens aggregatur magis intus q̄ꝫ illud: ⁊ causa in illo est vna duarū rerū. Prima qdē cā ē quādo apostema qd̄ ī pus cōuertitˀ: ē inter siphac extēsum sup̱ vētrē: Et ꝫa qdē ē: quādo accidit egritudo in aliquo lacertorū quo sūt super vētrem: ⁊ aggregatˀ sanies sub vno duoꝝ panniculorū q sunt sub lacerto: ⁊ nō declinat ad exteriora: aut ꝓp viscositatē suā ⁊ grossiciē: aut ꝓp spissitudinē pāniculi q circūdat illā saniē: qd̄ est q: nā conatˀ eijcere saniē ⁊ expellere eā a mēbris infirmis ⁊ multotiēs qdē sequitur in illo finē suuꝫ ⁊ cōplet intētionē suā ad quē intēdit quādo inuenit porros cōueniētes illi sicut pāniculos: ⁊ cānales: ⁊ cuniculos. Et quādo sunt illi pori cōstricti: disrūpit etiā illos panniculos strictos q cōprehēdūt eā: vt dilatetˀ ei ēt locus q ē sub ea. Iam igitur manifestū ē ꝙ illud in quo aggregatˀ sanies ꝑm hunc modū ē laudabilius eorū que ad exteriora declināt ⁊ nō ad interiora. Et laudabilius eorū ē ēt cuius locꝰ qui circundat ipsum quādo extēditˀ ī latitudine minoratˀ ⁊ remanet cōstrictū habēs caput vnū cuius figura ē figura. Quod ē q: ista apostemata significāt fortitudinē virtutis expellētis saniem ad exteriora: ⁊ ꝙ sanies nō corrūpit locū magnū ex corporibus: q̄ ipsa corrodit: ⁊ mordicat. Et ītentio vtraqꝫ qdem est vna siue scriptū sit ī descriptione: habens caput: aue sit scriptum in ea: acutum cum gibbositate. 45

Cā q̄re apāa ī ꝓfūdo vētris siue in lacertis siue inter siphac exn̄s ē malū.

Cā q̄re apāa quādo est acute figurˀ est laudabilior q̄ꝫ quādo ē late figure.

Non dixit ī istis apostematibus ꝙ sint laudabiliora sermone absoluto: ſꝫ ꝑ cōparationē ipsorum ad illa que corrūpuntur ad interiora ⁊ exteriora simul quoniam ipsa sunt deteriora illis que errumpuntur ad exteriora. Quod est: q: eorū eruptio ē ī sublimiori loco cutis q est super ventrē. Et eruptio iterum qñ ē ad īteriora nō est possibile ponere sup̱ locū infirmum medicinā sicut possibile est illud quādo est ad exteriora. Et effusio saniei iterū quādo est ad ītestina: securitas nō fit sup̱ ea qn mordicet ⁊ abradat ipsa: q̄le accidit idē ī q busdā horis fluxus sanguinis ventris ⁊ quando effunditur sanies ad intestinum, ieiunum: aut ad intestina gracilia minuta illud nocet penetratiōi cibi ad epar ⁊ quando effūditur ad stomachū corrumpit digestioneꝫ. manifestū est igitur ꝙ deteriꝰ ex apostematibus est qd̄ ad eis erūpitur ad duo latera simul. s. ī interiora ⁊ exteriora. Quod est: q: nocumentū duplicatur tunc: ⁊ non est nature locus a quo incipiat generarˀ carnem sicut fundamenta que ponuntur sup̱ terram. 46

Eruptio apostematis ad intꝰ ⁊ ad extra deterior: est eruptione ad intra solū: aut ex solū.

Omne apostema diuturnū ī p̄dictis locis ī pus vertetˀ.

Et oīa ista apāata quādo ꝓlōgatur eoꝝ spaciū: ⁊ antiquātur ī istis locis: vt oꝫ timeatur cōuersio eorū ī pus.

Oportet ergo te eē attētū in his q̄ cōputruerūt scdꝫ huiusmōi disciplinā: qd̄ eminet ⁊ oīo extra ē: ⁊ intus minus ē ⁊ ꝑacutū: laudabile. quod vero spacio sū ⁊ minime acutū: pessimum.

Eoꝫ vt pōas cōsiderationē tuā in apostēatibus q̄ ī pus ꝯuertūtur ī illis ptibus secūdū hāc similitudinē. Dico ꝙ eoꝝ laudabilius quādo declinat ad exteriora ē: quod ē ex eis puū: ⁊ ē secūdū finē declaratiōis ad exteriora ⁊ est acuti capitis: ⁊ deterius eoꝝ ē quod ē magnū latū: nō habēs caput acutū.

Eorū aūt q̄ intus crepuerūt: siqua qdē exterius aparēt: pessimū. quoꝝ vero nihil signi ē extra: meliora.

Et laudabilius eorū cuius eruptio fit ad interiora ē illud: quod nullo modorū cōicat loco extrinseco ſꝫ ē cōstrictū latū: ⁊ nō est dolor cū eo: ⁊ videtur locus eius exterior totus similis coloris.

Putredo ea laudatur q̄ alba ē ⁊ equaliter ꝑ totū neqꝫ ī superficie inequalis: neqꝫ mali odoris: q̄ vero contraria: pessima:

Sanies autem est laudabilior: que est alba equalis: ⁊ lenis: ⁊ non habet odorē horribilem. Illa autem cuius dispositio est secundū finē ꝯtrarietatis illius dispositiōi est ī fine malicie.

Quod āt dixit ne sanies habeat odorē horribilem res in ea māifesta ē. Qd̄ est: q: odor vehementis fetoris significat putrefactionem nō maturitatem: ꝙ aūt oporteat vt sit color eius albus: scies illud quāto intellexeris quomō fit euentuꝝ saniei: ⁊ declarabitur tibi illud ꝑm ordinem quem ostendi ī libris alijs. Quod est q: exponere vnūquāqꝫ rem in omni loco: non est nisi alienatio: nō qd̄ scitur: ⁊ res qdem quas ostendi ī libris alijs sunt iste. In libro qdem de virtutibꝰ nālibus ostendi ꝙ vna virtutū nāliū est virtus īmutatiua: qua digeritur cibus ī stomacho ⁊ epate ⁊ conuertitur ī epate ad sanguinē: ⁊ ī stomacho ad humorē cōueniētē vt fiat sanguis ⁊ ꝙ vnūquodqꝫ mēbrorū humorē q appropinquat nature sue ad se cōuertit. Quod ē q: digestio vltia ꝑ additionem nutriētis ī nutrito: et assimilationem eius cū eo. Iam ergo manifestū ē: q: indiget vt nutriatur in spacio longo vnūquodqꝫ mēbrorū et ostendimus ēt ī libro nr̄o de ꝑmate: ꝙ sanguis vˀ multotiens ī venis ex qbus nutritur homo antecedere: et recipe quādā mutationē ad generationē ꝑmatˀ. Qd̄ ē q: n̄ ē rectū vt tunice venarū nutriātur ex aliquo nisi ex sanguie hoc. Quidā aūt medicoꝝ nomināt hāc humiditatē noīe deriuato a nomine ꝑmatis ⁊ ꝓp̄e q ponūt nomen ꝑmatis diriuatū ex colore suo: nō ex ꝑba sua. Et ego qdē iam ostendi in libro meo de grossitudine eˀ nām: ꝙ apostemata: fiunt ab effusione sanguinis ad loca apostemosa donec

Odor fetidus saniei putrefactionem nō maturitateꝫ significat.

Exponē vnāquāqꝫ rē ī oī loco nō scientis est ſꝫ alienātis

Nō ꝙ ꝑma decidit anima in venis ex̄nte. nō āt ab alijs membris.

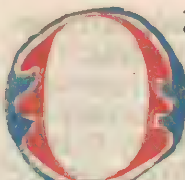
impleat venas in principio rei: et extendat eas: deinde post illud pervenit ex venis ad loca vacua: que sunt in circuitu earum in unoquoque membrorum: et illa loca multa sunt et subtilia: et ego iam ostendi illud in libro meo de malicia complexionis diverse. †Et quoniam ille sanguis ipsius in membris apostemosis divisis in partes prvas iam egressus est ab instrumentis per que comprehendit ipm natura: non est possibile in eo ut redeat ad naturam suam propriam sed convertitur et putrescit: sicut omnes res que calefiunt calefactione vehementi in loco non suo. quod si caliditas innata egreditur ab equalitate sua naturali egressione multa putrescit sanguis. sic putrescit corporibus mortuorum. †Et si virtus eius fuerit adhuc remanens: accidit sangui dispositio composita ex dispositione extra naturam et ex dispositione naturali: quare putrescit pars eius propter dispositionem innaturalem: et quecunque harum duarum dispositionum vicit: tunc significationes operationis eius sunt magis vincentes in colore: odore: et similibus. Et ex his ergo rebus quas dixi in libris alijs possibile est ut fit alteratio sanguinis conversi ad saniem alteratio laudabilis. In primis vero non putrescit: sed recipit maturationem: sed secundo apparet in eo aliquid putrefactionis egresse a natura. Verumtamen illud est parum: sicut dixit hypo. Non habens odorem horribilem. †Et necesse cum illo est etiam ut fit color eius similis spermati: ergo erit albus. verum albedo eius non est pura: sicut est albedo nivis: quod est: quia natura ponit sperma simile membris radicalibus similitudine pura. Sanies vero assimilatur colori membrorum radicalium assimilatione mutabili: quoniam cause facienti sperma non commiscetur dispositio extra naturam. In sanie autem non est permixtio dispositionis extra naturam cum causa faciente eam semper sicut dixi equalis. Verum permiscetur ei proculdubio: quoniam sanguis iam exivit ab instrumentis suis naturalibus. et hec quidem est causa que ponit colorem spermatis et saniei album: quod est: quia sanies assimilatur membris radicalibus: et sunt tunice venarum: et nervi: et ligamenta: et panniculi: et cartillagines. †Et causa iterum in sedimine albo quod residet in urina: est illa eadem causa: quod est: quia eventus eius est similis eventui saniei: quoniam est medium inter saniem et humores naturales: quod est: quia res que refugit naturam ut operetur in ea: ex cibo apud conversionem suam ad sanguinem residet in urina: non ergo alteratur ab ea et fit sanguis: neque enim est sicut sanies: cause cuius facienti ipsam permixta est dispositio extra naturam.

† Non mors generationis saniei.

† Non causam quare sanguis putrefiat.

† Causa quare sanies os est minus alba quam sperma.

† Non de hypostasi albo in urina

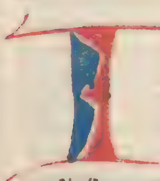
Omnis hydrops in acuta egritudine: malum. Intestinorum.n. febre graue/ dine: et dolore. Consurgit autem ex lumbis et ilijs et epate.

Hydrops quidem que fit ex egritudinibus acutis omnis est mala. Quod est: quia habens eam non evadit a febre vehementi: et dolet dolore vehementi: et moritur: et plurimum quidem incipit ex ilijs et lumbis: et est ex ea

Explicit pars prima pronosticorum.

Incipit secunda.

1

In principio quidem huius libri dixit hypo. Et oportet ut ponas considerationem tuam in egritudinibus acutis secundum hanc viam. Considera in primis faciem infirmi. Dixerunt ergo quidam. Causa illius est: quia sermo eius non est in facie significante mortem in egritudinibus acutis tantum: sed super facie significante mortem in omnibus egritudinibus. Ipsi vero non legerunt quod dixit in fine libri sui: ubi dixit: Et sermo meus non est nisi in egritudinibus acutis: et que generantur ex eis: et ipse dixit. Etiam in apatibus: significat illud quoniam non posuit sermonem suum in illis que ex eis erumpuntur in die vigesima tantum: sed in illis que extendunt usque in diem .xxx. et diem .xl. et diem .lx. Et dixit iterum in egritudinibus ante illud que extendunt usque ad diem .xl. hunc sermonem. Ex esse autem bonitatis anhelitus oportet ut sciatur: quia cum ea est virtus magna valde significationibus salutis in omnibus egritudinibus acutis que fit cum febre: et in quibus venit crisis in .xl. diebus. In hoc autem loco ostendit ostensione manifesta: quia sermo eius non est in omnibus speciebus hydropisis: sed in illa que fit in egritudinibus acutis tantum. †Deinde loquitur post illud in illis qui spuunt saniem et sanguinem: et in habentibus ptisim. et loquitur etiam in febribus quartanis. et omnes homines convenerunt quod ille febres sunt ex egritudinibus cronicis. Quod autem dixit in hoc loco est hoc inquit. Ex acutis egritudinibus omnis hydrops que fit est mala. Quod est: quia habens eam non evadit a febre vehementi: et permanet dolens dolore vehementi. Deinde narravit etiam esse eius .i. generationem eius quod dixit epar nomine suo: et dixit omnia membra que sunt in locis vacuis nomine communi: et illa membra sunt intestinum ieiunium: et mesaraice vene: et intestina gracilia: quoniam non intellexit per sermonem suum loca vacua nisi membra que sunt sub costis inter membra pectoris et inter os femoris: quoniam quando comparas hunc locum cum locis que sunt altiora eo: et locus que sunt inferiora eo: super que vincentia sunt ossa invenies eum vacuum et totus hic locus etiam invenitur lenis: cum homo non suscepit ex proximo cibos multos et potus. Et simile etiam est quod verificator non significavit per sermonem suum lenem nisi hunc locum. †Et universaliter quidem omnis species hydropisis provenit a nocumento accidente in virtute generativa sanguinis: quoniam deficit ab illo opere: et deest ei complementum eius: et sicut cibaria recipiunt digestionem in stomacho: similiter in epate et venis. et sicut in virtute digestiva stomachi nocumentum accidens fortasse est parvum et fortasse est magnum: et similiter et in epate: et fortasse nocumentum accidens in epate est ex causa in eo: et similiter etiam in stomacho: et fortasse est propter communitatem eius cum alijs membris in egritudine. Et manifestum est quod omnia membra que dolent: quedam dolent propter nocumentum quod propter se accidit eis: illud autem propter vicinitatem et propinquitatem aliorum adinvicem: aut quoniam inter ea est communitas magna in nervis et venis. Nam epar continuatur cum renibus et splene et stomacho et intestinis per venas magnas. †Et propinquitas eius iterum cum istis membris est propinquitas: qua quedam eorum contigunt alia ab epate: et appropinquant quedam eorum tactui eius. Verum hypo. non dixit: splenem hoc loco: quoniam sermo eius non est nisi in egritudinibus acutis. et nos quidem invenimus epar quando in hoc membro accidit apostema propter egritudinem chronicam communicare ei in dolore. accidit ergo ab eo meditatione ipsius hydropisis comprehendens totum corpus. Et dixit hypo. membra que sunt in locis vacuis ventris: et narravit species hydropisis accentis ab eis in hoc sermone.

† Omnes qui veniunt in peripleumonicos ptisicos et quartanarios cronicas pati egritudines.

† Ex nocumento virtutis generative sanguis provenit omnis species hydropisis.

† Per venas magnas continuatur epar cum renibus splene stomacho et intestinis.

Consurgens ex lumbis et ilijs significatur ex pedum inflatione: et diuturna ventris effusione: non tamen cum defectu doloris seu ventris tumoris.

Que incipit ab epate.

In quo itaque incipit hydropisis ex ilijs et lumbis: pedes eius apostemantur: et accidit ei fluxus ventris et permanet cum eo spacio longo: et non resolvuntur per ipsum dolores quos invenit in ilijs suis et lumbis suis: nec detumescit venter eius.

2

Apostematio pedum est res que communicat omnibus speciebus hydropisis a causa accidente in epate: et accidit ei iterum cui accidit hydropisis propter splenem: et universaliter omni cui accidit hydropisis. Fluxus autem ventris est accentis quod est proprium hydropisi que incipit ex illis: quando accidit in intestino ieiuno: aut guedeguil apostema. † Quod est: quia debilitas in eo cui accidit hec species hydropisis: non accidit proprie nisi in venis quibus epar trahit cibum. et sunt vene que sunt guedeguil .i. mesaraice. Cum ergo accidit in eis illud non serviunt epati neque

† Non causas fluxus ventris: quod consequitur ad hyposarca

penetrat ad ipsum cibus: quare remanet in intestino ieiuno: ⁊ in intestinis minutis ⁊ qñ sunt ista membra debilia: ita ⁊ grauet ab cibus expellūt ipsum totū penitus ad inferiora quar sit illud cā vt accidat fluxus vētris. Et dignū ē qdem ēt vt cib⁹ corrūpatur in habētibus hāc dispōnem: ⁊ cōuertatur ad colerā pp caliditatem membroꝛū apostemoꝛū āpate calido ⁊ qñ contingit: illud accidit in intestinis: mordicatio vehemens: ea semp ad expellēdū quod in eis ē retentū: quare fit illud ēt scda cā ad hoc vt eueniat fluxus vētris. Necessario ergo dixit hy. ꝙ ille fluxus ventris nō sedat dolorē neqꝫ detumescere facit apa qd ē in vētre: ⁊ significat p er hunc sermonē iterū ꝙ cū fluxu vētris q accidit eis est dolor: ⁊ ꝙ vēter eorum totus ē apatus ⁊ inflatus. qd ē: qꝛ cū tus doloris i eis oꝫ necessario vt sit propt āpa calidū ⁊ pp mordicationem. Apatio autē ventris ⁊ eius inflatio oꝫ vt eueniant necessario: quoniam intestina implentur vēto inflatiuo † Et euentus huius vētositatis interius est necessarius: propter destructionem digestionis. Causa aūt fixionis ventositatis in ventre est debilitas virtutis expulsiue: que est in intestinis. 3

† Nō cās vētositatis generātis apata i vētre.

Cuius vero ex epate est origo: fit cum tussicula nec proijciunt quicꝙ ⁊ timent pedes: nec egerunt nisi modicum ⁊ cum angustia: ⁊ circa ventrem fiunt apostemata non continue extra manantia: sꝫ quandoqꝫ veluti fugiētia. In hydropisi autē que fit ex epate accidit habenti eam vt prouocet seipsum ad tussiēdum: preter ꝙ expuat aliqd de quo sit curanduꝫ: ⁊ apostemantur pedes eius: ⁊ nō soluitur venter eius: et non egreditur ex eo nisi res dura sicca cum violētia: ⁊ accidunt in ventre: eius apostemata ⁊ quedam apparēt quādoqꝫ in latere dextro: et qdā in latere sinistro deinde vero nō moranē quin quiescant. Et si caput et plante pedum et vole manuum frigide fuerint vero ⁊ latera et mandibule clauerint malum ē. Et cū fuerint pedes et caput et plāte manuū frigida: ⁊ vēter ⁊ latera calida tūc illud malū ē.

Per sermonem suum prouocat seipsum ad tussienduꝫ vult appetitum ⁊ desiderium ad tussienduꝫ: quod ē qꝛ hñs hanc egritudinem desiderat tussire: ⁊ accidit ei mordicatio: q̄ puocat ipsum ad hoc. Cum ergo incipit tussire abstinet a tussi: ⁊ non incipit cū ea nisi experiatur iuuamentū eius tm̄. qd ē: qꝛ apa epatis tangens diaphragma cōstringit pulmonem. Accidit ergo in eo simile constrictioni accidenti i ipo qñ apostematur: pp materiam descendētē ad ipsum a capite. Cum ergo accidit illud desiderat infirmus ⁊ mouet ad tussiendum: sperans ex ea euacuare rem ledētē: ⁊ dilatare per ipsam cōstrictionē accidētē in via anhelitus. † Cuꝫ ergo incipit tussire abstinet statiꝫ ab ea quoniam intelligit egritudinē suam sm veritatem cum experitur illud ⁊ certificat in seipso ꝙ spes eius est vana: ⁊ qñqꝫ cōmouet natura ēt tussim: vt aperiat p ipsam opilationē accidētē in pulmone: cꝫuis non velit homo tussire: quare accidit inde multotiens vt sit difficile tolerare ipsam ⁊ prohibere eā. In huiusmodi aūt egritudine cū incipit infirmus tussire ⁊ non iuuatur p eam: ⁊ sentit ꝙ vtus naturalis non iuuat ipsum ad illud: abstinet statim a tussi: pp hanc ergo cām accidit ei vt prouocet seipsum ad tussiendū. cuꝫ ergo incipit tussire abstinet ab illa velociter: qm̄ nō expuit aliquid cui sit q̄titas: sꝫ hūiditatē subtilē aquosam sicut spuma q̄ venit ad cānā pulmonis ex venis: in qb⁹ sanguis aquosus est receptus. Hec est ergo differētia inter hydropisim accidentem cā epatis: ⁊ inter spēs hydropisis: quarū rememoratio p̄cessit. † Et int eas iterū ē dria alia in multitudine supfluitatē descēdētium inferius: ⁊ paucitate earūdem. qd ē: qꝛ cuius intestina sunt infirma: aut guedeguil. i. mesaraice que sunt iter ea ⁊ inter epar: accidit ei fluxus ventris: cum vō aduenit hydropisis cā epatis ista mēbra nō habent egritudinē: ⁊ cibus eius nō corrūpitur neqꝫ grauat sup h membra pp virtutē eorum Non ergo accidit ei fluxus ventris: sed fex cibi moratur in corpore eius: ⁊ pars eius peruenit vsqꝫ ad locum intra siphac: qd ē super vētrem: ⁊ pars eius expirat ⁊ resoluitur propter suaꝫ adustionem ⁊ decoctionem sui ex apostemate calido quod ē i epate: ⁊ cutis eorum inuenitur etiam mollis: lenis quoniam nutrimentum eius est ex sanguine aquoso subtili. Cum ergo premis super eam digito tuo recedit ab eo statim: deinde non

† Indicatio sumpta a tussi i hydropisi.

† Nō signa distinguentia inter hydropisi factam vitio epatis ⁊ vitio illoꝛū.

moratur quin redeat ad dispositionem suam primam ⁊ non est de aptitudine ipsius ꝙ accidat ab ipso principio euentus hydropisis. † Sed ⁊ pedes in pmis apostemantur pp vehementem lōgitudinem ipsorum a membris multe caliditatis. Cum ergo prolongatur spacium illius accidit apostema in toto vētre: ita ꝙ qñ pressieris super cutem eius digito profundetur ille locus ⁊ cedat deinde non moretur nisi paruꝫ donec redeat ad dispōnem suam primam: ⁊ ille ē sermo hy. Et fiunt ventre apostemata quando qꝫ deinde non morantur quin quiescāt. Et possibile quidem ē ꝙ nō voluit p sermonē suum istū ꝙ illud accidat in pncipio hoꝝ apostematū: nisi qñ i pncipio sui esse multotiēs gescunt: ita vt estimetē ꝙ ipsa iā gescāt penitus ⁊ resoluunē: deinde p⁹ illud redeunt ⁊ accidunt: deinde non morantur etiam quin gescant deinde redeunt: ⁊ accidunt: cum ergo extenditur tps morantur preter ꝙ gescant. † Et differentia qdeꝫ iter ista apostemata: ⁊ inter apostemata que diximus accidere ei cui aduenit hydropisis causa illorum est: qa quando comprimis super ea cum digito tuo cedunt sub eo ⁊ descendunt. Et causa in illo est qa nā eorum ē flegmatica visica sicut illa apostemata. 4

† Propter longitudinē a corde ⁊ epate primo accidit pedib⁹ hydropicoꝛū tumoꝛ.

† Drīa inter hyppoſarcā ⁊ ascitē

In egritudinibus qdem chronicis ⁊ prope in hyeme ⁊ in corporibus decrepitorum nō est mirum si infrigidantur extrema corporum non in principio periodorum febrium tantum: sed i spacio more earū ⁊ quoniam ipsa per naturā sunt pauce carnis ⁊ loca earum sunt valde longinqua a loco viscerum: verūtamen sermo hypo. in hoc libro non est in egritudinibus cronicis: Causa igitur in frigore extremitatem in egritudinibus acutis secundum plurimum contraria est cause facienti id in egritudinibus chronicis est qa euētus hui⁹ accidētis i egritudinib⁹ chronicis ē quoniā caliditas naturalis non peruenit ad extrema propter debilitatem suam. In egritudinibus vero acutis euentus eius: est quoniam quod peruenit ad totum corpus ex sanguine est quantitas parua propter magnitudinem apostematis calidi quod ē in visceribus: ⁊ quod est plurimus sanguis retentus in membris apostematis: ⁊ propter illud in membra media corporis: ⁊ sunt pectus ⁊ venter: inueniuntur vehementioris caliditatis. † Quoniam initium paroxismi in egritudinibus acutis multotiens est cum rigore ⁊ horripilatione: ⁊ non sunt extremitates corporis tantum frigide: sed etiam cutis que est super pect⁹ ⁊ ventrem totum: verūtamen huiusmodi frigiditas non significat rē malam. Si autem remanent pectoris partes ⁊ ventris calide: aut additur caliditas earum donec pertranseat in illo earum natura: ⁊ extremitates sunt frigide: tunc est significatio super magnitudinem apostematis calidi quod in visceribus: ⁊ dignum est vt sit rectum: ⁊ vt etiam intelligatur ex sermone eius ⁊ venter ⁊ duo latera calida: ꝙ caliditas harum partiū est manifestior: ⁊ est magis apparens cꝫ fuerit per naturam ⁊ scitur ꝙ febris quam greci nominant lipariosꝫ

† In pn. paroxismi acutarū quandoqꝫ accidit rigor: horripilatio ⁊ frigiditas extremitatū pectori ⁊ ventris

⁊ est illa in qua aggregatur in corpore caliditas ⁊ frig⁹ simul: est huius generis. 5

Postq̄ narrauit hypo. dispōnem egritudinū: que sunt in fine malicie. s. in qua iueniūt mēbra media esse calida: ⁊ extrema frigida: post illud narrauit ꝓpriē ipsam dispōnem que est melior dispositionū: ⁊ ē illa in qua totū corpus ē calidū ⁊ lene ƀm qualitatē. qđ ē: qꝛ sermo eius ƀm eq̄litatē cōicat bis duobus noibus simul. s. calidi ⁊ lenis. †Et inuenit̄ ēt corpis caliditas i febribus aduretib⁹ eq̄lis. verūtamē corpus in eis ē extenuatū ⁊ siccum. Cū ergo ē calidū lene ƀm equalitatē: significat q̄ cōplexio ei⁹ est melior cōplexionū. 6

†Siccitas ⁊ extenuatio sunt cū eq̄lis caliditatis in fe. adurentibus.

Bonum autem est egrum ex toto calore et mollem et suauez conuenienter esse.

Et de melioribus rebus est vt si totum corpus calidum lene secundum equalitatem.

Bonam est modeste et non laboriose et non repente eundem latera cōmutare: et si sibi leuis videatur.

Et oportet vt sit permutatio infirmi facilis: et quando permutatur corpus eius ē leue.

Grauis vero si fuerit manus quoq; et crura ponderosa: horrēdum.

Et quando corpus fuerit graue: ⁊ man⁹ et pedes graues sūt tūc timor erit magis augmētatus.

Quod si liuor admixtus viridi: vnguib⁹ digitisque affuerit: mortem aduentare non dubitabis.

Summa in oi pronosticatione q̄ est sup illuz q moritur ⁊ q viuit: ē cōpatō iter fortitudinē egritudinis: ⁊ vtutē ifirmi: qñ egro egritudo ē fortior: morit̄ ifirm⁹ proculdubio: ⁊ quādo est debilior vtute ifirmi nō morit̄ dūmodo nō cadit i curatiōe ei⁹ error. Et hy. q̄dē narrauit hanc summā in aphorismo cuius initiū ē. †Et oꝫ vt cōpares iter virtutē ifirmi ⁊ inter vtutem stat⁹ egritudinis. hec nāq; sūma ē scia ꝑnosticationis Et qñ genera vtutē q̄ sunt in corpe sunt tria: q̄ incipiant ex tribus principijs: ⁊ sūt cerebrū. cor: ⁊ epar factuꝫ ē q̄ cognitio debilitatis cuiusq; eorū ⁊ virtutis eoruꝫ significat̄ ex opatione cuiusq; eorū. Spēs āt vtutum sunt due: q̄ ex cerebro ꝓcedūt. qđ est: qꝛ q̄dā earuꝫ sunt iperatiue: ⁊ sunt cogitatio ⁊ memoria ⁊ q̄dam eaꝝ sūt obedientes vel ministrantes: ⁊ sunt ille quib⁹ fit sēsus ⁊ motus. Opatio aūt virtutis que ē i corde ē opatio qua cōplet̄ pulsus venaꝝ pulsatiliū. verū opationes vtutis que est in epate sūt ille q̄ cōplentur in hora generatiōis sanguinis ⁊ humorū. Et qñ genera scie ꝑnosticationis sunt duo genera. tūc oꝫ vt cōsideres ⁊ aspicias in oi significatione quā narrauit hy. cuiusq; duorū generū sicut oꝫ vt facias nūc in sermone suo qđ opꝫ: vt fit pmutatio ifirmi pmutatio facilis: ⁊ quando pmutat̄ fit corpus eius leue. †Quod ē: qꝛ ista significatio significat vehemētiam vtutis mouēt's corp⁹ p volūtateꝫ. Et non ē dīa in hoc loco inter ƀmonē meū. Uolūtatē: ⁊ inter sermonem meum electionem. Jngreditur etiaꝫ in hoc genere illud qđ ipse dixit in decubitu in eis q̄ p̄missa sunt in sermone cuius initiū ē. Et oꝫ vt ieniat

†Necesse ē i oi pnosticatōe virtutē infirmi ⁊ egritudinis fortitudinis adiuicē cōparare.

†Leuitas infirmi vehemētiam vtutis motiue ondit

Et si cum grauitate fuerit pallor trahēs ad viriditatem i vnguibus ⁊ digitis: tūc mors i proximo descendet.

Et si color hic vngues non infecerit: licet cetera mēbra corripuerit: spei locus non deerit. ꝑderit vero cūcta signa perpēdere: q̄ si egrū sufficientē videris: ⁊ vna boni significatio affuerit: terminus tibi ꝑmittet̄ cū quolibꝫ exteriori apparatē ⁊ futura salute: sed palloris in p̄dictis locis pericula non deerunt.

Et si denigrāt̄ digiti penitus ⁊ pedes: tūc illud erit minus i significatiōe perditiōis: q̄ sit quādo declināt ad viriditatē et pallorē. Sed necesse ē tibi tūc vt cōsideres reliquas significatōes: et regas esse carū. Nā si inuenis ifirmū tolerātē quod aduēit ei de nocumēto tolerātia facili et fuerit cū significatiōe alia ex significatōibus que significāt salutē: significat illud q̄

medicus infirmum iacentem super latus dextrum aut sinistrū quod ē: qꝛ ego iā ostēdi in hoc decubitu: ⁊ in decubitu q̄ cōuertitur ad q̄ superiora vterq; fit ab operatione lacertorū ⁊ de consuetudine q̄dē mea est vt noiem hunc decubitū noie deriuato ex vehementia virtutis. ⁊ ego q̄dē iam locutus fui in eo ƀmone longo in libro meo de motib⁹ lacertorū. Et dixit ēt Diocles: q̄ corpa aialiuz sit cōposita ex deferente ⁊ ex delato: ⁊ q̄ deferens ē virtus ⁊ delatū ē corpus: ⁊ sicut ille q defert pondus aliqđ: fit mot⁹ ei⁹ difficil': si graue ē ei ⁊ si leue illud pōd⁹ mot⁹ ei⁹ ē facil'. Similiter quādo vtus fortis ē fit ei facile deferre corpus: ⁊ nō aduenit ei apud motū suū nocumētū. ⁊ quando ē debilis grauat sup eā. fit ergo difficile subleuare ⁊ deferre ipsum. 7

†Dixit dyocles aialiuꝫ corpa ex deferēte ⁊ delato eē composita

Significatio ifirmi sup grauitatē membrorū suorū ē: qñ conat̄ motū cum volūtate: ⁊ grauitas crurū declarat̄ ei qñ conat̄ surgere ⁊ ambulare: aut mouet̄ ea: ⁊ ipse ē iacens: silr ⁊ grauitas motus manuū declarat̄ ei quādo conatur cū eis aliqd retinere: aut ꝓijcere cum manu sua aut ponere eas: aut permutare eas de loco ad locū. ⁊ silr grauitas colli ⁊ reliquarū ptiū corꝑis ostendit̄ quādo ei vlt mutare figuras earuꝫ: aut pmutare eas ex dispositionē. †Grauitas aūt mēbrorū ē ex maioribus significatiōibus significantibus debilitatem virtutis ⁊ nobilioribus earum verumtamen illud non est significatio super debilitatem virtutū oium: sicut dixi in eis q̄ sunt p̄missa: sed sup debilitatem virtutis que est in neruis ⁊ lacertis tm̄. 8

†Grauitas mēbrorū ē ex maioribus signis supra debilitateꝫ vtutꝫ motiue significātibus.

Iam ostēdi in alijs locis qūo fit destructio virtutuꝫ regentium corpus simul: nam dum vna earuꝫ ꝑmanet firma: tunc corpus remanet ƀm dispositionē suam proculdubio. Uerum hy. postq̄ narrauit significationes que significant resolutionem virtutis mouentis lacertos ⁊ casum eius addidit ad illud significationes alias significātes destructionem virtutis alterius. †Quod est: qꝛ pallor vnguium ⁊ digitorum qui trahit ad viriditatem significat extinctionem vel mortificationem caliditatis naturalis manātis ex corde: ⁊ propter hoc non dixit sermone absoluto: q̄ pallor qui trahit ad viriditatem: significat mortem quando est cum grauitate corpis: sed addidit ēt cū illo sermonē suum: descendit in proximo: qñ ille significationes apparent apud mortem, duaruꝫ virentum simul. 6

†Pallor vnguiū ⁊ digitorum ad viriditatē tendētium mortificationeꝫ caloris naturalis significant.

Non oportuit eum dicere tunc. Illud erit minus in significatione perditionis: sed q̄ illud fortasse nō significat perditionem penitus: ⁊ fortasse significat significationem in vltimo super perditionem. Et fortasse putat aliquis de hypo. q̄ non fuit sciens illud: qñ non vtitur hoc sermone secundum veritatem quam significat: sed res non ē ita:

qm̄ cum addidit ad hunc sermonem eius discretionem vsqz ad finem ⁊ determinationem ipsius: ⁊ narrauit illud narratione manifesta: declarauit ostensionē apparente: qr fuit sciens veritatem in eo ꝙ dixit. Veruz ipse nō perscrutatus ē exquisite exponere illud: qm̄ fortasse denigrant mēbra ppter materiaz que effunditur ad ipsā. Et iam ostēdit hypo. ostēsione manifesta qualiter significat illud: qm̄ dixit. Quando videris infirmum tolerantem illud quod aduenit ei de nocumēto facili. s. patiens illud ⁊ fuerit cum illo significatio alia ex significationibus significantibus salutem: tunc scias ꝙ nigredo membri nō accidit nisi propter materiam que effunditur ad ipsum. ꝙ si fuerit res cum diuersitate illius: tunc est signum super mortem. 10

Inuenim⁹ hec membra cōtrahi in eo qui iaz appropinquat morti. ⁊ E illud quidē est necessarium: qm̄ virtus animal' quando morit' ita vt non sit ei possibile peruenire ad extremitates corporis: sed trahitur versus originem eius ⁊ radicem suam: oz necessario vt sequātur eam membra: quare rugantur membra ⁊ contrahuntur versus medium corporis. Et similiter ēt dolorē videmus multotiens reducere ⁊ ꝯtrahere virtutē versus originem suaz. quādo illud est necesse vt contrahantur membra: ⁊ retrahantur versus originem suam propter dolorem. 11

† Sic mēbra pp dolorē ita testes pp v̄tutē deficientē vsus originē cōtrahunt.

infirmitas expellitur per exituram: ita ꝙ infirmus saluabitur: ⁊ cadent loca que denigrata sunt ex corpore.

Testes ⁊ virga preter solitum diminui contrahiqz apparuerint aut minui: doloris aut mortis aduentum pronunciabis.

Testes autem ⁊ virga non significant nisi dolorem aut mortem quando contrahuntur.

Somnus vt moris est conueniens ⁊ naturalis vt noctez nō effugiat: ⁊ diem non impediat laudabilis: contrarijs vero improbandus. minus tamen si a mane vsqz ad tertiam tenuerit.

Somnus autez oportet vt sit secunduz ꝙ currit consuetudo cū eo: quando currit cursu naturali: ita vt sit infirmus in die expergefactus: ⁊ in nocte dormiens. ꝙ si mutetur illud est dispositio deterior: sed minor quidez lesio ⁊ nocumentum quod est ex somno est quando dormit infirmus in pricipio diei vsque quo preterecat ex eo circa tertiam ipsius. Somnus autez qui est post hanc horam est malus.

Pessimum autem ē nō dormire: aut enī magnitudinem doloris significat: aut alienationem.

Et de deterioribus signis ē vt non dormiat infirmus: neqz nocte: neqz die. quod ē: quia ip̄e nō vigilat nisi aut pp dolorē ⁊ angustiā: aut qr aduenit ei pmixtio i rōe sua: vel pp hanc significationem.

Stercoris egestio si neqz exiccata neqz liquida oīno sed iūcta ⁊ hora solita: signū ē ea que sunt sub diaphragmate esse salubria.

Egestio āt laudabilior ē q̄ ē lenis cōiuncta: ⁊ ē eius exitus i hora exitus sui q fuit i dispositione sanitatis: ⁊ ē quātitas eius pparationē ei⁹ quod aduēit corpi. quod ē: qr egō

Hypo. assumpsit significationes significantes egestionem laudabilē ex substantia eius ⁊ ipius quātitate: ⁊ ex hora ipsius exitus. Significationes āt significātes egestionē illaudabilē nō inuenimus eū sumpsisse ex his tribus tm̄: sed ex colore ēt ⁊ odore: ⁊ ex voce annexa egressioni eius. † Egestio autē cuius sba est naturalis est q̄ nō dura in termio lapidis: neqz lenis in termino aque vt fluat ⁊ currat: sed est de lenitate cum dispositione cum qua possibile ē vt pmaneat cuz iuncta preter ꝙ fluat ⁊ currat. quantitas vero eius naturalis ē: ꝙ est per comparationem ei⁹ qđ comeditur. Hora aūt eius erit⁹ naturalis ē hora cū qua currit cōsuetudo infirmi i sanitate sua ⁊ oz ēt vt adiūgas ad illud ꝙ dixit: colorem egestionis naturalē ⁊ odorē ei⁹: oz enim vt sint fm ꝙ fuerūt in hora sanitatis. verūtamē hy. non narrauit illud quoniā possibile ē tibi vt itelligas illud ex sermone ei⁹. In egestione egrediente a dispōe naturali: quod ē: qr de ꝯsuetudine eius est in rebus multis vt significet eas ex cōtrarijs earū: ⁊ dimittat rememorari eas in nōibus suis: ⁊ nō dixit. Et quādo egestio fuerit cū hac dispōe erit iferior pars ventris sana: nisi cum ipse ꝯpauerit hāc ptē cū pectore: vt itelligas hic ex sermone eius isto stomachū ⁊ intestinū ieiunū: ei reliqua que sunt post ip̄z ex intestinis: ⁊ nō ē necesse pculdubio in aliquo ꝙ occultet' quādo est egestio cū diuersitate huius dispōis vt significetur ꝙ dispō horū membrorū sit egressa a dispōe naturali. quoniā hypo. non dixit illud. Neqz ēt ē sermo sanus: quoniā possibile ē ēt vt sint membra q̄ sunt ī ventre inferiori sana: ⁊ currant ad ea ex epate: aut ex splene res multe vel male mutātes colorē egestionis naturalem ⁊ sbam ipsius ⁊ eius odorē. Et multotiēs addūt ēt in quātitate eius humiditatem que effundunt' ad stomachū: ⁊ neqz ēt exitus est eius in hora simili hore q̄ fuit ante illud. † Egestio āt q̄ in vltio ē similis egōni naturali non significat ꝙ ptes inferiores ventris sane sint tantum. sicut dixit hypo. sed qr non effunditur ad eas ēt ex membris que narrauimus aliqd. Egestio āt egrediēs a natura significat fortasse ꝙ mēbra q̄ sunt i venere tantum sunt infirma. ⁊ fortasse significat: quia effunduntur hec membra ex membris que sunt super

† Nō conditiōes bone egestionis.

† Cōsuetudo hy. fuit significare rez ex ꝯrio suo ⁊ dimittere rememoratiōez eius cum suo noīe.

† Indicatō sumpta ab egōe q̄si naturali ⁊ nō naturali.

Hypo. recte inuenit cum narrauit significationes que sumuntur ex somno ⁊ enunciatiōe sua ēt de cā in illo: ⁊ in faciendo totum quo est iuuamentum naturale: ⁊ omne quod est secundum contrarium illius est illaudabile: quoniam est extra dispositionem naturalem: similiter etiam sunt res cum quibus non currit consuetudo. naz si fuerint currentes secundum consuetudinem sunt laudabiles: ⁊ cum quibus non currit consuetudo sunt illaudabiles. verūtamē res naturales secundum tempus hypo. non fuerunt nisi res cuz quibus currit consuetudo nunc autem inuenimus facere diuites diuersum illius in omnibus rebus ⁊ in somno etiam. dormiunt enim in die: vt vigilant in nocte. † Et quoniā consuetudo currit econtrario cursus naturalis: non certificat' iste sermo quem dicit hypo. quod est: qr consuetudo in hac hora ē plus naturali: non apud habentes diuitias ex mulieribus tātum: sed apud plures viros. 12

† Currit cōsuetudo nunc econtrario cursus naturalis.

† Cā quare vigilie in firmo die noctuqz accidant.

Vigilie accidūt ifirmo ī nocte ⁊ die: aut ppter dolorez q super eū fuit prauus ⁊ cōtristauit eū: aut qm̄ permixtio rōnis icipit cū eo. qđ ē: qr pmixtio rōnis facit possidere vigilias propter siccitatem que dominatur super complexionem cerebri. 13

ea humiditates. Et species quidem huius egestionis sunt multe ⁊ diverse: quoniam epar nō expellit ad stomachum superfluitates suas tātum: ⁊ qđ gnātur in eo ex hūoribus egredientibus a nā: sed qđ expellit ad ipsuz superfluitates totius corporis. ↑ Qđ est: q: stomachus ꝯtinuatur cū oībus mēbris mediante epate: ⁊ recipit superfluitates oīum mēbrorum ipso mediante. ⁊ fortasse quod effundit ad ipz expellitur a natura ad ipz quādo vult mūdificare totum corpus: aut aliqđ ex mēbris eius: aut duo mēbra: aut mēbra multa. Et multotiens ē illđ qđ effundit ad ipsuz ƀm viā accidentis. ⁊ quando ē illud: significat egritudinem in toto corpoꝛ: aut in vno mēbrorum eius: aut ī mēbris multis. Oz ergo vt consideres in mēte tua illud quod narravit hypo. in sermone suo ex necessitate huius sermonis: ⁊ addatur ad illud qđ dixi. 14

↑ Stomach⁹ ꝯtinuatur oībus mē bris ⁊ recipit superfluitates oīum membrorū mediante epate.

quando ē cum hac dispositione: ē pars inferior ventris sana.

Liquida bona ē si sine sonitu vētoso fuerit: nec sordiate manaverit. Si .n. frequēter manat: egrum maximo labore ac vigiliis afficit: ⁊ in defectū adducit.

Et si egestio fuerit subtilis: tūc laudatꝛ ex ea ne cū ea sit vox ⁊ ne sit egressio eius freq̄ns paulatim. quod ē: q: quādo illud ē: accidit infirmo lassitudo ex multitudine surgendi ⁊ consecutione eius accidunt ei vigilie ide: nam exitus rei multe multotiēs nō facit securitatem infirmo de syncopi.

Utile ē stercus secūdum quantitatez ciborum assumptorū evenire ⁊ bis vel ter in die: in nocte vero semel ⁊ iaz luce proxima aut solito more contingere.

↑ Nō causas quare egestio est liqda.

Res manifesta ē in hoc q̄ egestio humectatur: aut q: cibus non penetrat ex ventre ad epar: aut quando effūditur ad ipm ex epate aut splene superfluitates: verūtamen possibile est vt sit illud laudabile: quoniā epar ⁊ splen ⁊ totum corpus mundificatur per ipm. ⁊ non est illud illaudabile: nisi quādo est ƀm semitam accidētium. s. quando non penetrat cibus ad epar: aut res q̄ effunduntur ad stomachuz ab epate: significant dispositionem malam. Et differentia quidē īter dispōnem primam ⁊ inter hanc dispōnem est: q̄ cum egestione in dispōne prima non est vox. ⁊ hec ēt est differentia alia: ⁊ est: q: egressio egestionis non est frequens paulatiz: quoniā quod egreditur ƀm bone modū non ē aliquid ex accidentibus. Fluxus aūt ventris superfluus qui fit raro: multotiens significat crisiz laudabilē ⁊ significat q̄ natura expellit rē superfluam in quantitate sua aut in qualitate sua vt evacuet corpus totū aut aliquod ex membris eius ⁊ mūdificet ipm. ↑ Et intelligo p sermonē meū evōnem: inanitione corpis a nālibus humoribus qui in quātitate sua multiplicantur. per mūdificationē vo ⁊ fluxum ventris ītelligo vacuitatē corporis ab hūoribus ī egrediētibus qualitate sua a natura. ⁊ consequūtur hanc egestionē nocumenta alia: que dixit hypo. in hoc sermone suo. qđ est: q: quādo ē illđ donec accidat īfirmo lassitudo ex multitudine surgendi ⁊ cū consuetudine eius: accidunt ei vigilie ⁊ q̄ ipse vituperat etiaz ⁊ egestionē que fit cū multitudine freq̄nti: non est nisi propterea q̄ deiicit ipsa ⁊ mollificat virtu eī: qm̄ q̄zuis raro accidat vt laudatꝛ huiusmodi egestio. verūtamē casus virtutis hic annexis ei ē illaudabilis. sicut fluxus nariuz accidens ƀm viā crisis egrediēs ī quātitate sua ab eq̄litate. 15

↑ Dr̄ia inter evōnez ⁊ mundificationem.

Iam dixit hyp. hūc sermonē in qua sūt p̄missa ⁊ melius qdē eēt vt poneret sermonē illū nūc in egōne multa: q̄ fit ƀm semitā crisis: ⁊ ē illa quā narravit ante. ⁊ ego qdem ēt vitupo sermonē eius: oz vt sit egestio duab⁹ aut tribus vicibus in die ⁊ semel in nocte: ⁊ reliqua q̄ ipse scripsit post illud: qm̄ superfluum est neq̧ fuit necessariū dicere illud. qđ ē: q: suffi cit vt diceret. Sicut de consuetudine ē hois vt surgat. Quod āt dixit ī fine huius sermonis ⁊ ē sermo eius. s. Et sit plurimū eius ppe mane: aut sicut de cōsuetudine ē hois vt surgat īuenitꝛ in qbusdā descriptiōibus sicut ego scripsi illud ⁊ in qbusdā d̄scriptionibus invenitꝛ sine illo: aut ƀm hūc modum: ⁊ erit plurimum eius prope mane: sicut de consuetudine est hominis vt surgat: sz nō est dr̄ia inter has scripturas: qm̄ intentio in eis vtrisq̧ est intentio vna. ↑ Et ē q̄ melior rerū est cum q̄ iā currit consuetudo. 16

↑ Res illa melior ē cū qua currit cōsuetudo.

Verūtamen oz q̄ sit egestio secundum illud quod accidit corpori duabus aut tribus vicibus in die: ⁊ semel in nocte ⁊ sit plurimum eius prope mane: aut sicut de consuetudine hominis ē surgere.

Utile ē etiam appropinquante iā termino egritudinis idez stercus densari.

Et oportet vt condēsetur egestio quando tendit infirmus vel appropiquat versus crisim.

Et colore sub citrino fieri: nec insolidum densari.

Et oportet vt egestio sit declivis ad citrinitatem aliquātulam: ⁊ non sit vehementis lenitatis.

Bonum ē etiam si lūbricos admixtos habuerit.

Et ex eo quod laudatur etiaz ē vt egre

Non cōdēsatur egō quādo appropinquat infirmus versus crisiz nisi quādo fuit subtilis aquosa ante illud nō q̄ fuit spissa dura: ergo sermo eius in eo est cuius egestio a principio sue egritudinis est humida. verumtamē hec abbreviatio in sermone de consuetudine antiquorū fuit ⁊ proprie hy. s. significatio rei ex contrario suo: ⁊ dimissio rememoratōis ei⁹ cū suo noīe. 17

Melius ē si scripsisset hūc ſmonē ī principio sue locutionis de egōne: ita vt esset sermo eis ƀm hunc moduz. ↑ De egōne quidē laudabilior ē que ē levis cōiuncta ⁊ ē exitus eius in hora exitus eius que fuit in dispōne sanitatis: ⁊ est quātitas eius p cōparationē eius qđ advenit corpori ⁊ color eius declivis ad citrinitatē: ⁊ nō ē vehemētis lenitatis sic iā determiavit sba⁹ egōnis ⁊ quātitatē ei⁹ ⁊ horā exit⁹ ⁊ q̄litatē ei⁹ sil'. s. visibilē ⁊ odorabilē: sicut dixi ante ⁊ manifestū ē q̄ color egōnis trahit ad citrinitatem qm̄ colera descendens ab epate cōmiscetur ei: ⁊ illud est quando colera q̄ admixta ei est: est naturalis equalis in quantitate sua ⁊ qualitate: ⁊ cōveniūt super illud oēs medici. Quoniam quando effunditur ab epate ad ventrem co. egressa in qualitate ⁊ quātitate sua ab equalitate: non est color egestionis pertinens ad citrinitatem. ↑ Sz est citrinus purus: ⁊ quando non effunditur ad intestina colera: sicut illud quod accidit ei qui habet icteritiam: tunc color egestionis est albus. 18

↑ Nō conditōes bine egōis.

↑ Causas egestionis citrine ⁊ albe.

Non laudatur egestio lumbricorum: nisi cum natura ipsa expellit eos inferius cum reliquis superfluitatib⁹ que sunt in corpore: non quando egrediunt per causaz aliam ƀm viam accidentis: ⁊ ego quidem iam locutus fui ser-

monem longum in rebus que procedunt ſm ſemitaȝ criſis in libro pericriſeos. 19

S Ermo quidē eius vacuus: ppe extenſuȝ plenū eſt: ſȝ pīguis ppe macrū extenuatū ſicut ſignificat dictio prima res retentas in ventre: ⁊ dictio ſecunda ventrē ipȝ ſicut ſi diceret. Quia oȝ in omni egritudine vt ſit venter vacuus: ⁊ ſit corpus ei⁹ pingue: ⁊ nō macrū. 20

† Cauſas egōnis aq̄ſe ⁊ ſpumoſe.

E Geſtio quidē aquoſa ſignificat oeſtructionē digōnis: ſed alba ſignificat ſicut dixi ante q co. citrina nō deſcendit ab epate ad ptes ſtomachi: verū egō vehemētis citrinitatis ſignificat vnā duarū rerum: egōnem cui cōmixta ē colera citrina ⁊ multa: aut egōnem cui cōmixta eſt colera viridis: vt herugo eris: qđ eſt: q: hoc nomē qđ dixit hy. ſignificat ſm linguam grecoꝝ hos duos colores ſimul. egō āt ſpūoſa fortaſſe ſignificat per mixtionē ventoſitatis vehemētis iſlatiue humiditatis cui⁹ ſepatio ab ea ē difficilis ⁊ fortaſſe ſignificat caliditatē ſupfluā: qđ ē: q: nos inuenimus ſpumā euenire exterius ſȝ hūc modum ī mari: ppterea q vēti excutiūt aquā: ſed in pfunditatibus pelagi pp ſuperfluitateȝ caliditatis. 20

N Arraui hy. in hoc ſmone duas ſpēs ex ſpeciebus egōnis q̄ ambe pueniūt a liq̄factione corpis. Et nō ē diā inter vtraſq: niſi q: pauca viſcoſa alba puenit a liq̄factione adipis ſcā a caliditate ignea q̄ non ē vehemētis malicie: ſȝ egō q̄ trahit ad citrinitatē lenis puenit ex liq̄factiōe adipis. verūtñ ci⁹ euēt⁹ eſt aut quoniam caliditas faciens ipm eſt vehemētioris malitie: aut qm̄ adeps liq̄fact⁹ antiqu⁹ ē q iā cōputruerit q̄dā putrefactiōe † Nō ē: q: videm⁹ adipes zirbi qm̄ putreſiūt exteri⁹: colorem mutā ita q vides vtrūq viſiōe māifeſta declarē ad citrinitatē. Egōnis āt ad viriditatē declinis: ſi viriditas eis fuerit pp admixtionē colere viridis: ⁊ herugo eris eſt ipa: qm̄ iā oſtendimus q hic ēt color ītelligit ex noīe vehemētis citrinitatis: euētus ē a liquefactiōe vehemēti. Et oē quidē q pcedit ex corpore qđ vides lene ē pp vnā duaꝝ pprietatū: aut ppterea q ipm recipit digōnē ſm eq̄litatē: ita q nō effugit natam ps aliq ex ptibus ei⁹ quā ipſa nō reſoluit: aut pp liq̄factionē vehemētē: ita q nō ſit ēt ī hoc vna ex ptib⁹ māēi cui non aduemat cā. † Propter hāc ergo cām ſicut meli⁹ ē in oī q̄ſit iuuamētuȝ vt ſit eq̄le: ſilr ⁊ oē quod ē malū: ē vehemētioris malitie quando ē eq̄le. quod ē: q: pmū ſuſcipit opationē nāe cū totalitate ſua: ⁊ ſm ſuſcipit maliciā egritudis cū ſua totalitate. In viſcoſa āt

† Adipes zirbi exterius putrefacti virides fiunt.

† Sic hōa eq̄lia meliora ita mala eq̄lia deteriora.

diantur cum egeſtione lumbrici quādo appropinquat infirmus verſus criſim.

I N omni acuta egritudine ventrem nō vt plenuȝ: ſed vt vacuum tractari: ⁊ non tenueȝ ſed carnoſuȝ inueniri bonū.

E T oportet vt ſit venter in omni egritudine vacuus pinguis.

A Quoſuȝ vero ītere⁹ ⁊ liquidū: ſiue albū. aut nimis citrinum aut ſpumoſum: malū ē.

E Geſtio autē aquoſa ſubtilis ⁊ alba ⁊ citrina vehemētis citrinitatis ⁊ ſpumoſa: illud totuȝ maluȝ ē.

I T eȝ modicū ⁊ viſcoſuȝ ⁊ lene ſiue albuȝ ſeu citrinū aut ſpumoſum malum.

E T ex egōne quideȝ mala ē pauca viſcoſa lenis: ſiue ſit alba ſiue citrina.

P Eſſimū āt ē ⁊ mortis ſignū: viſcoſum: nigrū: fetiduȝ: ⁊ viride.

E T ſignificatiua mortis magis hec ē egeſtio nigra: ⁊ pinguis ⁊ fetida: ⁊ viridis.

N Ariū vero pductiones ſignificat egritudinis: neq minus ſignū ē mortis q̄ quod lotura inteſtinorū pfert: aut colleꝫ porrorū ſiue nigrum. Cōtingit ēt colores iſtos ſimul euenire.

E Geſtio āt diuerſorū colorū ſignificat de lōgitudie egritudinis plus q̄ idicēt ille ſpēs alie: ⁊ nō ē illud quod ſignificat de pditiōe minus q̄ illud quod ſignificāt ille: ⁊ itelligo p id egeſtiōeȝ in qua eſt viſcoſitas: ⁊ cuius color trahit ad coloreȝ porri ⁊ que ē nigra: ⁊ fortaſſe egrediūtur iſti colores omnes ſimul ⁊ fortaſſe egreditur vnuſquiſq eorum per ſe.

U Entoſitas ſine ſono laudabilior ē: q̄ vero cū ſonitu melior q̄ illa q̄ intus claudit: ſignificat tamen amenteȝ aut doloreȝ laborāteȝ: niſi ſit voluntarie.

U Entoſitas āt exitus laudabilis eſt cuȝ q̄ nō eſt vox: ⁊ exitus eius quādoq cū voce eſt melior: q̄ eius cōſtrictio vbi eſt ⁊ quādo egreditur cū voce.

res manifeſta ē ⁊ expoſita: q̄ euenit ei⁹ ē multotiēs quādo vehemētior ſit caliditas rei: ⁊ multiplicant: ⁊ fortaſſe fiunt hūores viſcoſi pp q̄litates ciborū. verūtamē iſti hūores quādo pcedūt ex corpe nō ē cor q̄ntitas pauca. Res āt viſcoſa quādo pcedit paulatī ē ɔ̄ra piāe cōuenientis liquefactiōi pauce. qđ ē: q: nos inuenim⁹ multotiēs liq̄factionē vehemētē facientē fluxū vētris ſupfluuȝ. verūtñ illa cui⁹ hec ē diſpoſitio: ē pculdubio fetida. Et oīa quidē iter hūores crudos: ⁊ hāc ē ī hoc capitulo tm̄: quod ē † Qr ex hūoribus crudis nō eſt fetor. 22

† Humores crudi nō ſunt fetidi

E Gōnis quidē nigre nigredo fit ex commixtiōe co. ni. pure. viridis āt fit ex cōmixtiōe co. ni. q̄ nō ē pura: ⁊ cui⁹ quātitas eſt pauca. Egō vō pinguis pcedit apud liq̄factionē adipis a caliditate ignea. fetida āt ſignificat putrefactionē ī corpe. 23

E Gō diuerſorū colorū ſignificat q in corpe ſit egritudīes diuerſe mlte: q idigēt ſpacio longo donec digōem ſuſcipiant. quod eſt: q: quādo ſit multe poſſibile ē vt ſit q̄rūdā carū ſpaciū lōgū q ſi nō fuerit ī eis egritudines longe. † Tūc nā pculdubio quādo neceſſe ē ei vt reſiſtat inimicis multis indiget etiam vt acquirat tempus longum in expugnando eos. 24

† Nā non pōt mltos inicos expugnarī niſi in longo tēpore.

E X hoibus ē: ex q egreditur vētoſitas cū ſono ꝑter q verecundet. ⁊ ex eis ē q pelegit mortem ſup hanc actionē. S. quādo egredit ex iſtis ventoſitas cū voce ⁊ ſono: ⁊ multi quidē hoium ſunt qui vtūtur illo. oȝ ergo vt ponatur illud ex eis ſm vnā duarū diſpōnū: aut vt nō intelligant quod faciunt: aut vehementia doloris cogat eos ad illud abſq voluntate ipoꝝ. preter iſtos āt ex illis qui nō inſpiciunt ad illud: nō oȝ vt eſtimet exitus ventoſitatis ab eis cum voce ſignificare rē malā. † Uerūtamē melius ē ne ſit exitus eius cum voce: q̄ ē: q: ventoſitas que egreditur cū voce ex ipſis ſignificat pculdubio: aut multitudinem ventoſitatis groſſe vaporoſe: aut ſtricturaȝ inteſtinoꝝ in quibus penetrat. Cū ergo nō fuerit vētoſitas multa:

† Cā quare melius ſit vētoſitatē ſine voce ē

& istra a qb⁹ egredit̃ āpla: tē erit⁹ vētositaſ ē absq̃ voce.
Hypocrates significauit i hoc loco p apata que sunt in eis locis q sunt sub hypocōdrijs: & q̄ occultantur i eis apata q̄ noiauit artecul. i. vndimiā. i. molliciē: & oia apata ista sunt grossitudo ex̄ naturā: & qñ nō ē cum eis caliditas sunt ventosa & ppꝛie si fuerint ppqui tpis. hy. iā itaq̄ dixit: q ista apata resoluūt̃ quā do accidit ventrē rugituſ. Uerūtamē vox ista non significat i ventre ventositatē tm̄: sed q illa vētositas ē pmixta humiditati. Cū ergo egreditur hec vētositas inferius aut si nō egreditur: s; descendit ad ptes iferioꝛes sedant̃ ex vētre duo accidētia q̄ accidūt in eo. s. doloꝛ & grossitudo. † Et ppꝛie si euacuat̃ vētositas cū vꝛina & egestiōe: qm̄ qñ accidit huiusmodi euō nō remanet i ventre aliquid ex supfluitatibus. 26

† Nota q vētositas euacuat cū vꝛina.

tūc nō significat: nisi q emittens eam aut est cū doloꝛe: aut cum permixtione rationis nisi fuerit exitus ventositatis ab ipso cum voluntate.

Doloꝛ sub hypocondrijs hāc ppꝛietatē hꝫ si recens & sine caloꝛe fuerit: si rugitus supuenerit & cuꝫ egōne vel vrina eruperit soluitur: alioquin ad iferioꝛa transmittitur.

Apostemata āt que fiunt i eis q̄ sunt sub hypocōdrijs: & que occultātur ex eis qñ sunt ppinq tpis: & nō ē in eis iflāmatio: rugitus accidēs i illo loco soluit̃: & ppꝛie si egrediatur cuꝫ egōne & vꝛina. q si nō egrediat̃: tunc ppter mutationē coꝛū fit. Et quādo q; fit iuuamētū p descēsionē eoꝛum ad interioꝛa.

Sicut añ dixi q significatio vehementie v̄tutis pꝛincipij pꝛimi: quod ostendi in libꝛo alio esse cerebꝛum & debilitas eius ē ex opibus volūtarijs: silr ēt inuenim⁹ hyp. assumpsisse significatiōes vehemētie virtutis alteriuſ & debilitas eius ex opationib⁹ illius v̄tutis: & iam qdē narrauit quasdā harū significationū i eis q̄ p̄missa sunt: & narrauit quasdā harū significationū in hoc sermone: cuius p̄misim⁹ rememoꝛatiōeꝫ & noiauit hāc virtutē in qua nūc ē sermo eius v̄tutē mutatiuā. Significatiōes v̄o q̄ significant foꝛtitudinē huius v̄tutis & ipsius debilitatē in stomacho: sumūtur ex rebus q̄ egerūtur in oī die. † Sed significatiōes significātes vehemētiā virtutis & debilitatē ipsius in epate & venis sumūtur ex vrina: qd̄ ē: qꝛ declarant̃ ex vꝛina significatiōes manifeste: quarū q̄dā significāt digōnem certā: & q̄dā eoꝛū digōnē diminutā: & quedā digōnem coꝛruptam: & quedā destructionē digōnis: & silr ēt ex eo declarat̃ quod precessit ex vētre. & sicut iam ostēsum ē: qꝛ i egōne sunt signa significantia egritudines pꝛeter egritudines ventris: silr ēt appent i vꝛinis signa significātia i firmitates alias p̄ter infirmitates epatis & venaruꝫ. Pꝛimū aūt a quo incipit hy. significare i sermone suo & qd̄ itendit sunt signa significantia digestioneꝫ: deide addidit ad illud reliqua signa: & ppter hoc oꝫ vt loquamur i pꝛimis de signis q̄ narrauit i pꝛimis in h̄ s̄mōe cuius premisim⁹ rememoꝛationē. † Pꝛecepit. n. vt cōsideremus in sedimie qd̄ in vꝛina residet: an sit a'bū: lene: equale. an mutet̃: ita vt fit i qbusdā hoꝛis s̄m q ipse dixit: & in qbusdam earū eꝯꝛio illius vel e diuerso illius. & frequēter accidit in eo illud ita vt mingat ifirmus: verbigratia: Si infirmus mingat in die scūdo vꝛinā non illaudabilē: cūq; fuerit i nocte que ē post ipsa mingat vꝛinā illaudabilē: deinde mingat & i mane diei tertij vꝛinā laudabilē: cūq; in sero illius diei fuerit mingat vꝛinā illaudabilē. & illud qd̄ significat̃ ex huiusmodi vꝛina est: q qdā humoꝛes q sunt in venis receperunt digōnem & vincit eos natura: & qdā eoꝝ nō receperūt digōem. q si nō mingat ifirmus vꝛinā indigestā in eo q' est inter vꝛinas digestas: tūc vꝛina eius ē melioꝛ vꝛinarū. nam si fuerit i ea sedimen: tūc oꝫ pculdubio vt sit albū lene eq̄le: & sit hec dispō ei i toto spacio egritudinis vsquequo cōsumat̃: & si ñ fuerit in ea sedimen: tē oꝫ pculdubio vt sit in ea nebula alba. † Et oꝫ necessario vt sit coloꝛ equalis in vꝛina in citrinitate: & s̄ba eius inter subtilitatē aquosam & grossam sicut vꝛina asini. Uerūtamē vꝛinaꝫ in qua nō ē sedimē mingit ille cuius regimen est eq̄le in vltimo subtilitatis: sed vꝛinā in qua ē sedimē multum mingit ille cuius regimē est regimen grossū: vꝛinā vero in qua ē sedimē paucum migit ille cuius regimē est regimen eq̄le: & silr ēt coloꝛ vꝛine. nā ipse i egritudinibuſ q̄ accidunt a colera: ē decliuis ad citrinitatē. † Sꝫ in egritudinibus que sunt ab hūoꝛibus crudis ē decliuis ad albedinem. Et silr sedimē ip̄m in egritudinibuſ factis ab humoꝛibus crudis ē multū: sed in egritudinib⁹ q̄ sūt a colera: nō ē oīno aut paucū valde. verūtamē sufficit vt sit in vꝛina i egritudinibus istis nebula pendēs. Et significo per s̄monē meum: nebulam: rē grossam albā que est in vꝛina: non in supioꝛi pte vasis: neq; inferioꝛi pte eius: sed in loco qui ē inter hec duo: aut medius vere aut decliuis ad supioꝛa: aut ad iferioꝛa: & de consuetudine qdē mea ē vt nominē illud hoc nomine. hy. aūt noiauit ip̄m nubē que est in vꝛina: sicut nubes in aere. qd̄ est: qꝛ nubes vel nebula que ē in vꝛina ē grossioꝛ ea: sic nubes q̄ ē i aere ē grossioꝛ aere. & multotiēs qdē dixi q illō qd̄ pendet in vꝛina ē silē huic. & ē illud qd̄ de cōsuetudine mea nomino nebulam pendentē. Hoc est ergo quod oꝫ te discere i pꝛimis & memoꝛie cōmendare. In eis v̄o que sunt post: oꝫ vt ponas mentē tuam in his que dixit hypo. quod est: qꝛ vꝛina in qua residet semper aliquid simile sedimini quod narrauit hypo. significare fiduciam & securitatem scilicet qꝛ in infirmitate non est timoꝛ: & q de aptitudine eius est pꝛoculdubio vt resoluatur solutione eius postquam non redat & festinet etiam solutio eius. † Et ad summum si moꝛatur vrina secūduꝫ hāc dispositionem in die pꝛimo: & in nocte que est post ipsum non pertransibit egritudo periodum pꝛimum ex periodis dierum crisis. & fiet eius perfecta crisis. Et iam ostensum ē ostensione bona q sermo hypo. iste non est nisi in febꝛibus quoniam significationes vꝛine non sunt super egritudines que accidunt in cerebꝛo & nucha: aut in pulmone & pectoꝛe pꝛeter qd̄ cum eis sit febꝛis: an sint salue cum quibus non sit malicia velocis crisis: an in eis sit timoꝛ & spacium longum erit per significationes alias. Causam autem propter quam fit melius sedimen residens in vꝛina a'bum: iam ostendi in sermone meo. In sanie: in fine tractatus pꝛimi. 27

Urina laudabilis ē q̄ hypostasiꝫ albam sublidētē & equalē & cōtinuā atq; lenē habebit: & si pmanēs vsq; i crisim erit. Est eni fidelis nūcia salutis & significat bꝛeuitatē egritudinis q si modo cuꝫ hypostasi p̄dicta: modo siue fuerit: diuturnitatē significat egritudinis: neq; omnino fidelis est.

Et laudabilioꝛ qdeꝫ vꝛina ē i qua ē superfluitas residens alba: lenis: equalis in tpe egritudinis totius vsquequo veniat in ea crisis: illa eni significat bꝛeuitatē egritudinis. q si alteret̃ ita vt quādoq; mingat vꝛinā purā: & quandoq; resideat i ea supfluitas alba lenis: erit egritudo longioꝛ: & ē securitas i ea minus.

† Nō qs coloꝛ & que s̄ba oꝫ esse in vria hypostasiꝫ bonam habēte.

† Hūoꝛes crudi vꝛinam dealbant sedimen vero multiplicant.

† Sig foꝛtitudinis & debilitatis digestiue epatis & venarū ex vꝛina sumūt̃.

† Nō modū inuestigādi signa vꝛine digestionem significātis

† S a pꝛio die vsq; ad quartum apparebit sedimen laudabile i vꝛina crisis ñ transibit ptimum.

Color vrine declivis ad rubedinem quando currit aq̄ñ tas sanguis cum ea significat illud multitudinē sanguinis q nō est recte digōnis: ⁊ ꝓpter hoc cum vincens in corpe est qui magis iuuatiuus ē ex humoribus fit ꝙ i egritudine ꝓpter illam cām non ē timor. Et quādo vrina declivis ad rubedinē ē aquosa significat ꝙ idiget digōne: ⁊ qñ digestio indiget spacio tpis donec ꝯpleatur itērū necessarium est vt si gnificet hec vrina ꝙ cōsūptio egritudinis tardaꝫ plus q̄ꝫ egritudis prime in qua residet i vrina sedimē albū. 28

Indicatio sumpta ab vria rubea cū hypostasi: ⁊ ab vrina rubea aquosa.

Urina rubea nimis cū sua simili hypostali: egritudinē magis, supioribus diuturnā dicit: ē tamē nūcia certa ⁊ fidelis sperande salutis.

Grossa simula sunt frustra magna que remanēt in simula ordei qñ quassaꝫ ⁊ cribellaꝫ: ⁊ si illa cuius mollitio refugit molā. Cū ergo videris in vrina sedimē simile istis frustris: tūc scias ꝙ illud ē significatio mala, qḋ est: q2 grossum in simula ē qḋ ex ea nō est molitū mollitiōe decēti. † Illud aūt quod vī in vrina nō ē possibile vt sint ptes cibi que penetrauerūt cū nutrimento ad venas ⁊ ꝑmāserunt dure aut sicce. Uerū illud est: aut ex adustione ⁊ ebulitione sanguinis grossi ⁊ ei9 decoctione: aut ex liquefactione carnis liq̄factione diuersa. Et diuersitas qdem liq̄factionis eius ē: qñ resoluunꝫ ptes molles eius humide a caliditate ignea ⁊ fiunt ptes que arescūt dure: ⁊ exiccantur sicut quod torrefit super frixoriū .i. sartaginez. † Quod ē: q2 primū qḋ liq̄fit in huiusmodi febribus ē adeps recens nouus: deinde liquefit post illū q est durior primo ⁊ antiquior: deinde post illū caro recens mollis: deinde post illā caro dura antiqua: deinde post illā membra ipsa: ⁊ quādo liquefiunt membra: vides in vrina ptes inequales simile petalis ⁊ ꝓpter illud vrina hec in qua residet similes petalis valde deterior est q̄ꝫ vrina in qua ostenduntur similia grossis simule tantum. † Et nos quidem inuenimus iterū speciem aliam sediminis subtilis sicut spuma in qua non est grossities albi coloris. Et causa albedinis coloris eius est permixtio aeris accidens ei cum totalitate sui plus q̄ꝫ sit cōmixtio eius ei quod est grossum. Euentus autem huius sediminis ex ventositate grossa que permiscet ex superfluitatibus humorum: quorum digestio non rectificatur permixtione qua difficile sit separare eam ex eis: ⁊ propter hoc sedimen est dispositio, quā de consuetudine hy. est nominare equalitatem. Et euentus illius est: qñ sedimen totum est equalium partium: qñ quod permixtum corpori alicui partes eius videntur diuerse in substantia sua ⁊ suo colore. † Et sedimen diuersum cuius partes sunt diuerse parue est deterius eo cuius partes sunt magne. quod ē: q2 sedimen diuersum cuius partes sunt magne est significatō eius super virtutem nature: ꝫm magnitudinem illius substātie composite ex illis partibus ⁊ rectificatione ⁊ certificatiōe digestionis eius. partes autem parue significant ꝙ materia iam vicit naturam ⁊ superauit eam: ⁊ pugna inter vtrasq̄ꝫ est quasi equalis: ergo hec res cōmunicat cum omni sedimine eq̄li. Superfluitates aut particulares quē sunt in eo proueniūt a bonitate materiei recipientis digestionem: ⁊ malicia eius quod ex ea non est digestum. † Et hypo. quidem dixit cum istis tribus speciebus ex speciebus sediminis speciem aliam

† Nō cās hypostasis similagine ⁊ squamose simul.

† Nō qd i febribus pmo liq̄facit ⁊ quid ſo ⁊ tertio ⁊ q̄rto ⁊ quito ⁊c.

† Nō cās sediminis albi ⁊ subtilis.

† Cā quaꝫ sedimē diuersum cuius ptes sīt pue deteri9 ē eo cuius ptes sīt magne.

† Indicatō sumpta ab

Quod si vrina trāsierit ad rubedinē nīam ⁊ supfluitas i ea residēs fuerit cū illo albi coloris lēis erit egritudo lōgioris spacij q̄ prīa sed erit salua valde.

Sed si eiusdē hypostasis furfurea fuerit mala ē: pessima vō lamiosa: alba āt ⁊ ligda ⁊ lenis: mala peior tamen que dicta ē furfurea.

Et qñ supfluitas residēs i vrina ē similis grossis ptibus simile ordei tūc ipa ē mala: ⁊ deterior ē ea q̄ ē similis petalis ⁊ q̄ ē subtilis alba ē mala valde: ⁊ deterior est ea que est similis furfuri.

Nebula pēdēs in vrina si alba bona ē: nigra vero mala.

Nebula pēdēs i vria q̄ndo ē alba ē laudabilis: ⁊ quādo ē nigra: illaudabilis est.

Cum fuerit vrina citria clara: idigesta egritudinē significat.

Et dū vria pmāet citria subtilis substantie significat ꝙ egritudo adhuc ē indigesta.

Timendus ergo est infirmi defectus.

Quod si cū illo spacio ē lōgitudo: tūc nō fit securitas vt rēancat ifirmus vsq̄ quo digeratur egritudo.

quartam similem furfuri: ⁊ hec est species est deterior specie tertia, quod ē: q2 spēs prima ⁊ spēs ꝫa significat ꝙ caliditas febris ē inflāmās ⁊ liq̄faciēs: ⁊ oportēt ne ordinareꝫ q̄rta: sed tertia. 29

hypostasis similis furfuri q̄ ē quarta spēs deterior tia.

Postq̄ꝫ compleuit hy. sermonem suum in speciebus sediminis residentis in vrina: redijt ad sermonez suum i nebula pēdente in ea. Significat ergo ꝑ sermonem suū pendens: quia vult per ipsum cortices pendētes in ea. ⁊ manifestum est: ꝙ cā in malitia nigredinis ex hoc est: qñ nigredo accidit: aut propter frigus vehemens: sicut sanguis q denigratur quando coagulatur: ⁊ fit pēdens. ⁊ sicut membra que infrigidantur i vltimo a frigore: ⁊ conuertitur eoꝝ dispō ad mortē aut propter superfluitatem caliditatis: nā sanguis quando aduritur denigratur: ⁊ similiter reliqua corpora: ⁊ illorum ēt qui incedūt tpe longo in solo estiuo denigratur color. 30

† De cāis gnāntibus nigredinē in vrina.

Color vrine naturalis est equalis citrinitatis: quod est: q2 euentus eius est a potibus qui bibuntur postq̄ꝫ eis commiscetur de colera quantitas pauca. cum ergo commixtio colere cum potibus est plusq̄ꝫ oporteat: si fuerit qualitas eius fortis videbis colorem vrine igneum † Cumq̄ꝫ vrine huiusmodi substantia fuerit tenuis significat ꝙ egritudo nō digeritur. quod est: q2 oportet sicut dixi ꝙ vrina naturalis sit in colore suo temperata in citrinitate. ⁊ in substātia sua equalis: ita vt non sit subtilis sicut aqua neq̄ꝫ grossa sicut vrina asini ⁊ bestie: ⁊ ego quidem iaꝫ narraui totū quod necesse fuit narrare de natura vrine ⁊ speciebus eius in libro meo de crisi: ⁊ propter hoc oportet ei qui vere desiderat scientiam pronosticationis vt tendat ad intelligendum illud ex libro meo de crisi. † Quoniam intentio in expositionibus non est nisi explanare que occultantur ex sermone ⁊ exponere ipsuꝫ. Discernere autem inter illud quod dicitur: ꝫm rectitudinem: ⁊ inter illud quod non est ita: ⁊ narrare demōstrationē super vtrūq̄ꝫ simul ex superfluitate ē. 31

† Indicatō sūpta a citrinitate ⁊ subtilitate vrine.

† Expositorum est explanare occulta aūt ex nā aquosa hꝫ inquirere.

Si moratur vrina spacio longo preter ꝙ digeratur vel maturetur: tunc super infirmum inde valde est timor: nisi virtus egritudini resistētes valde sit fortis. † Et manifestum est: q2 necessarium est in cognitione illius: si memor es illius quod dictum est in libro aphorismorum: considerare vehemētiam virtutis ⁊ cognitionem spacij super quod est de natura egritudinis morari ⁊ vsquequo recipiat digestionem. Cuꝫ igitur sciueris illud considerabis an sit possibile egrum morari vsq̄ꝫ ad horam status sue egritudinis an non. 32

† Necessarium ē pronosticaꝫ volentib9 fortitudinem vtutis lōgitudinez morbi cōpare.

u Rina aq̄sa ē: cuius sb̄a ē tenuis ⁊ colo͛ ei⁹ alb⁹: ⁊ significat cruditatē hu̅o͛ꝝ i fine vltio ⁊ debilitatē v̄tutis faciētis digōēʒ. In reb⁹ āt fetidis ⁊ reb⁹ nigris iā fui locutus in eis q̄ sīt ꝑmissa: ⁊ iste q̄dē siue sint singulares siue cū alijs. significāt morteʒ. Ex eo aūt de quo igr̄ere oʒ ē de vrina grossa: an significet mortem sola singularis: an indiget i significādo illud vt ꝯponat cum vrina quā narrauit an̄ eā. s. nigra. † Et ego q̄deʒ iā narrās sum ꝙ vidi ide apud determinationē ꝯsiderationis i ea: ⁊ ꝑscrutationē i cā illius: vt q̄n legeris illud possibile sit tibi vt cognoscas v̄itateʒ ⁊ v̄tutē i ea: ⁊ eligas meliorē expositionē huius ſmonis. Dico ergo ꝙ ego inueni ꝑ expimētuʒ ꝙ vrina nigra quāto plus grossior ē ei⁹ malicia ē fortior. Urine aūt cui⁹ color ē nālis: sʒ ē grossa: euētus eius ꝯuertit ad vnā duarū reruʒ ⁊ ē: q͛ finis eius cō fortasse ad mortē: ⁊ fortasse ad sanitatē q̄ veniet in primo: sicut īuenit i reb⁹ alijs multis ex reb⁹ q̄ sīt ex nām: cū mūdificātur ꝑ eas corpa. Et manifestū ē ꝙ noiauit hy. vrinā grossaʒ: que ē grossa valde. Quod ē: q͛ vrina que dr̄ q͛ est grossior sermone absoluto: nō significat ꝑditionē significatione vltima: 33

† Indicatō sumpta ab vrina grossa ⁊ cū colore natrali; ⁊ cū colore nigro.

u Ria mortis significatiua fidelis ⁊ certa ē aquosa: aut fetens: aut nigra: aut lutosa.

e T de vrinis magis significātibus mortē ē q̄ ex eis ē aquosa ⁊ q̄ ē fetida: ⁊ q̄ est nigra: ⁊ q̄ est grossa.

i N vtroq; sexu nigra pessima ē: ⁊ in pueris vero aquosa: maluʒ.

e T deterior vria i viris ⁊ mulieribus est nigra: ⁊ i pueris ē aquosa.

u Ria cruda clara ⁊ diuturna cuʒ alijs signis bōis: certū ē apā futurum sub diaphragmate.

q Ui migit vrinā crudā tenuē spacio longo: si reliq̄ significatiōes idicāt ꝙ ip̄e saluabit̄: tūc oʒ tibi vt expectes eius exiturā q̄ exibit ei i locis q̄ sūt iferiora diaphragmate.

c Rassities vt aranee tela supnatāsi vrina vitupanda ē: significat eniʒ liquari egrum.

e T oʒ vt vitupes crassitudnē que natat sup vrinā sicut tela aranee: q͛m significatio hec significat liquefactionem.

r Atōis ē: ⁊ ordinē i nebula nō negligere vt͛ supremū anime diū teneat locum: similiter ⁊ coloreʒ. Que etenī media ē cū predicto colori laudabili laudabilis: suprema vero ⁊ nigra vituperabilis.

o Quā rectum fuit q̄d narrauit hy. in hoc sermōe. q̄d ē q͛ egritudines quas digōnem suscipe ē difficile ⁊ sīt ille quarū generatio ē ab hu̅oribus grossis ⁊ frigidis virtute i ambab⁹ existēte forti de aptitudine crisis ē vt eueniat eis cū exitura q̄ accidit in corpe. Egritudinū āt quarū generatio ē ab hu̅oribus calidis subtilibus ⁊ aīa regulatis crisis est cum solutione vētris. Cum ergo morat̄ vrina tpe longo preter ꝙ digeratur: tunc oʒ vt cōsideres virtutem infirmi ⁊ cōtempleris si fuerit impossibile ei morari nimis propter longitudinem egritudinis tolerando longitudinē egritudinis ipsius: aut crisis eius erit cum exitura que venit ei. Uerum discretio illius est ex reliquis significationibus quod est: q͛ si reliq̄ue significationes significauerit perditionē tunc illud significatio erit mortis. ⁊ si non significauerint rem malaʒ: tunc illud erit significatio euasiōis. Exiture autem fiunt i egritudinibus chronicis i partibus inferioribus corporis: ⁊ causa in illo est frigus materi ⁊ grossitudo eius: ⁊ debilitas virtutis accidens ex labore ⁊ inquietudine q̄ venit ei ex longitudine egritudis. In egritudib⁹ āt acutis exitur̄ veniūat ad latus narium. quod est: q͛ humores in egritudinibus his sunt minoris grossitiei. ⁊ caliditas est plus ⁊ virtus est sanior. in egritudinibus āt medijs inter istas euentus exiturarum quibus fit crisis declinat ad vnum duoꝝ laterū: ⁊ non est possibile vt dicatur in eis ſm tp̄s ꝙ ipse accidunt superius ⁊ inferius. sed discretio illius erit ex reliquis significationibus. 33

† Nō differentiā in terminationem egritudinē acuarū ⁊ cronicarum.

† Cā quare i egritudinibus cronicis exiture in inferioribus veniant: In acutis aūt in superioribus.

e T opʒ vt ꝯsideres de vrinis illā i q̄ ē nebula: an illa nebula sit i iferiori pte: an in supiori pte eius ⁊ cū q̄bus coloribus ē. nā q̄ eaꝝ descēdit iferius cū coloribus quos dixi putabis de ea ꝙ est bona ⁊ laudabilis eam: ⁊ que eaꝝ ascēdit superius cum coloribus quos dixi: puta de ea ꝙ est mala ⁊ vituperes eam.

u Rina nigra ⁊ aq̄sa significat in oībus etatibus ꝑditionē: Uerūtn̄ significatio vrine nigre sup illud i etate stātiū i iuuētute: ē in gradu p̄mo: ⁊ significatio aq̄se sup illud in etate pueroꝝ ē i gradu p̄mo. q̄d ē: q͛ ego iam dixi i his q̄ premissa sūt: † ꝙ res q̄ sunt in vltio ꝯrietatis reb⁹ nālibus sunt in vltio significātes ꝑditionē. Sed ꝯrietas vrine nigre ad vrinaʒ nālem i pueris nō ē sicut ꝯrietas vrine aq̄se i eis. q̄d ē q͛ de nā pueroꝝ est vt mingat vrinā grossaʒ in q̄ sit sedimen multū. Stātiū aūt in iuuentute vrina ē tenuis: ⁊ sedimē q̄d in ea residet: ē paucū ⁊ pp̄ hoc fit ꝙ vrīa nigra in eis significat ꝑditionis finē: sed in pueris vrina aquosa significat finē ꝑditionis ꝓpter cām aliam. q̄d est: q͛ omnes res recipiunt digestionem velociter i eis propter vehementiam virtutis imutatiue que est in eis. † Et de nā q̄dem digestionis ē vt ingrosset non vrinā tātum. sed egestionē ēt in eis que recipiunt digestionē in stomacho: ⁊ sputū in eo: q̄n hʒ pleuresim aut piplemoniā ⁊ hu̅iditatē descendētem ex naso in corizā ⁊ lippitudinē ophtalmie: ⁊ saniem i vlceribus: ⁊ pp̄ h̄ pueri q̄n mingūt vrinā aquosam: ⁊ ꝓlongat̄ spaciū illius cum eis preter quod mutetur ad grossitudinem aliqua mutatione sigificat illud perditionem. 34

† Quanto aliq̄d rebus nālib⁹ magis ꝯriatur tanto illarum perditionē magis est significatiuus.

† De nā q̄dē digōnis ē vt igrosset non vrinam tm̄ sʒ egōeʒ ēt.

e Uentus crassiciei super vrinam quā mingit ille cuius dissoluitur corpus. ⁊ est illa in qua hypo. sūum posuit sermonem superius: est similis euentui suo superius quando infrigidatur. ⁊ hypo. quidem iam causam in generatione illius narrauit. 26

Indicatio sumpta a crassicie vrine.

s Ignificauit hy. in hoc sermone significatione manifesta: ꝙ nominauit nebulam rem grossam pendentem in vrina quā nominaui i libro meo de crisi: noie deriuato ex nomine caliginis: nebulam: ⁊ iam dixi illud etiam i loco alio. Significat ergo per hoc ꝙ dicit: vnam duarum proprietatum: aut ꝙ hoc nomen significat nomen generis in nebulā diuisi ⁊ caliginē: aut ꝙ nebula non noīatur aliqua horarum caligo. Q̄d aūt fiat iuuamētum ꝑ dē ꝙ in vrina pendet ſm descensionem eius ad inferiora: iam innui ad illud in eis que premissa sunt in locis: in quibus dixi: q͛ multotiens cōmiscetur ei ventositas grossa vaporosa. Res ergo cuius digestio iam rectificata ⁊ certificata est: ⁊ discreta: ⁊ equato: ⁊ cuius partes similantur est: in qua non ventositas: quare descendit ad inferiora vasis in quo est vrina. illud autem cui permiscet̄ aer ⁊ vapores: quoniam ad superiora eleuatur: eius eleuatio ⁊ ipsius declinatio in multitudine ⁊ paucitate per cōparationem eius quod facit illud. 37

Nō q̄d intelligat h̄ nebulam i vrina.

Cā quare nebula in pte iferiori sit bonum signum in pte vero supiori malū

Hypocrates bene egit i exceptiõe sua quam fecit modo i sermone suo: vt nos rememorari faceret illud qḋ dimittim⁹ discernere multotiẽs i egritudine. Et oꝫ gdẽ vt rememoremur hui⁹ exceptõis apud igsitionẽ nostrã. et ḋ eo qḋ ꝑcedit ex vẽtre. † Qḋ ẽ: q: cõicat istis duab⁹ euõnibus sil: ꝙ ipse euãnt supfluitates toti⁹ corꝑis: ⁊ supfluitates ĩ mẽbrorũ ex qb⁹ euãnt: ⁊ accidit qñ corꝑis dispõ est dispõ nãlis vt euacuet supfluitatẽ suã p vrinã ⁊ euacuet supfluitatem vẽtris p egõnẽ. Cum ergo dispõ ei⁹ sit dispõ ꝑter nãm: euãtur: cum vrina aliqd ex renibus vel vesica: qḋ significat q: i eis est egritudo ⁊ euãtur aliqd cũ egõne ex toto corꝑe: qḋ significat egritudinẽ q̃ ẽ i ipso inde ẽ. n. ꝙ tu inuenis multos hoĩuꝫ mingere saniem. cũ ergo illud ẽ ita: necesse ẽ tibi ingredi de loco ex quo egredit illa sanies. Silr̃ ẽt qñ egre diũtur cũ vrina res siles petalis. nã ẽt de illo ingsitio ẽ: sicut ẽ qñ cũ vrina egredit sanies. † Et multotiẽs qdem mingit hõ vrinã fetidã: cui permixta colera multa: ⁊ est illud ex renib⁹ ⁊ vesica: ⁊ multotiẽs illḋ erit ex toto corꝑe p virtutẽ digerentẽ hũores corꝑe hui⁹ vouutis minera ⁊ ipsius manatio: sicut ostẽdi ẽ ab epate: ⁊ fortasse nõ erit i hoc mẽbro egritudo: sed totũ corꝑ⁹ mundificat p vrinã vesicã: ⁊ renes: ⁊ aliqd ex mẽbris ei⁹: ita ꝙ effũdunt supfluitates q̃ sũt in eo ad venas. Cũ ergo discernũt renes sanguinẽ q ẽ in eis: egrediunt supfluitates ille cũ aquositate sanguis: sicut accidit ẽt quãdo in locis multis corꝑoris sũt exiture: ⁊ euacuant sanies que egredit ex eis quando rumpũtur cum vrina. 38

Cauendũ ẽ: ne vesice vicio capiaris vt quod ab ea ẽ alienũ diiudices.

Et caue tibi nc te faciat errare vesica: ita vt sit in ea egritudo ⁊ videas in vrina aliquid inde: illa enim significatio non erit tunc super corpus totuꝫ sed erit super vesicam secundum ipsam solam.

Laudabilis ẽ vomitus cui phlegma admixtũ coloribus fuerit neq̃ nimis viscosus: quãto vero a simplicitate remotior tanto suspectior.

Uomitus magis iuuatiuus cum quo ẽ phlegma permixtũ coloribus valde ⁊ nõ ẽ quod vomit ex eo spissum valde quoniam vomitus quanto plus ẽ propinquior ad hoc vt sit purus est deterior.

Uomitus si sit sicut succus porri: aut viridis: aut plumbeus aut niger malus est.

Quod si illud quod expellitur vomitu est i colore porri: aut viride: aut fuscum: aut nigruꝫ: tunc oꝫ vt putet de oĩ quod est ex istis coloribus: q: ẽ st malum.

Omnibus his infectus fuerit: ẽ nũcius mortis: ⁊ infirmus morti ẽ contiguus.

Quod si vomat homo vnus oẽs istos colores: tunc illud erit mortale valde.

Et quãdo illud qḋ vomitu expellitur ẽ viride ⁊ fetiduꝫ: tũc significat illud morteꝫ subitam valde.

Omnis odor malus in quocunq̃ vomitu fuerit: malũ ẽ.

Et oẽs odores fetidi putridi sunt mali in oĩ quod vomitu expellitur.

Significauit p ſmonẽ suũ istũ: rẽ quã noĩauit purã: p hḋ ꝙ posuit ꝑpe ipaꝫ rẽ pmixtã ⁊ significat iterũ hḋ nomẽ purũ ꝙ intẽtio q̃ ex eo significat nõ ẽ min⁹ illo. † Qḋ ẽ: q: nos dicimus i vino qḋ ẽ purũ: aut qñ nõ pmiscet ei aqua aut qñ pmixtio aq̃ cũ eo ẽ pmixtio pua valde: ⁊ vnũq̃dq̃ reliqrũ corꝑorũ dicit ꝙ ẽ purũ qñ nõ pmiscet ei ſbã alia: multotiẽs eni⁹ vides colerã expelli vomitu: ⁊ ꝑcedit iferius ⁊ ẽ grossa rubea clara: ⁊ ẽ illa quã gdã hoĩuꝫ noĩant silẽꝫ vitellis ouorum: ⁊ fortasse vides eã plus hũidã ⁊ min⁹ rubeã: ⁊ ẽ illa q̃ noĩatur ꝑprie colera citrina ⁊ fortasse vides pmixtũ ei phlegma subtile aut hũiditatẽ aq̃sam. † Hypocrati ergo vꝫ ne aliqs hũoruꝫ sit purus: sed oẽs hũores sint pmixti sil. qḋ ẽ: q: hũor purus q ẽ ex genere co. significat victoriã vehemẽtis caliditatis. phlegma vo purũ significat frigiditatẽ: ⁊ vnusq̃q̃ hoꝝ duorũ hũorũ ẽt qñ ẽ purus simplex: vides eũ grossiorẽ. qḋ ẽ: q: phlegma pp frigiditatẽ ẽ q̃si cõgelatũ. sed illud qḋ ẽ ex genere co. pp victoriam ⁊ dominium caliditatis vides quasi sit adustũ ⁊ finiatur humiditas eius. † Quoniam isti duo modi sunt cause rerum que ingrossantur. s. caliditas superflua ⁊ frigiditas: quoniam caliditas finit humiditatem ⁊ desiccat eam: ⁊ frigiditas congelat eam. 36

In colore qdẽ fusco ⁊ nigro iaꝫ locutus sui i eis q̃ pmissa sũt. Colorẽ ãt porralẽ dixit hy. in hoc suo ſmone. sed huic colori nõ ẽ nomẽ ꝑpriũ qḋ sit ei: ⁊ nõ deriuat hoc nomẽ ei nisi ex porro: at vero vides ꝙ porrũ nõ noĩatur ex hḋ colore. † Nisi ꝙ iste color noĩetur ex porro. qḋ ẽ: q: deriuatio qbusdã noĩb⁹ ẽ manifesta. ita ꝙ possibile ẽ tibi vt itelligas differentiã que ẽ inter positõeꝫ eorũ positiõe ꝑpria: ⁊ iter deriuatũ ex eo sicut ẽ dispõsitio in colore lacteo. Et qñq̃ fit difficilis in quibusdã noibus cognitõ nois positi positiõe pria ⁊ nois deriuati ex eo: qḋ ẽ: q: possibile ẽ tibi vt dicas ꝙ color dactilicus nõ noĩatur ex dactilo: sꝫ dactilus noiat ex colore dactilico. Silr̃ ⁊ color niuis. naꝫ cũ non potes scire: an ex niue denoietur an nix ex hḋ colore: ⁊ magis etiã cuius colorẽ rubeus clarus. nõ scit: an ex ea nominet color rubeus clarus hḋ noie: aut ipsa ex eo. has ergo res in hoc libro dixi vice vna. oꝫ ãt vt sit solicitudo tua de eẽ noium p id qḋ sit iuuamẽtũ. inde ẽ ꝙ sit i significatiõe mãifesta sup itentionẽ quã significat: solicitudo aũt de eo qḋ ẽ plus hḋ ẽ ex supfluitate. Et pp hoc oꝫ tibi ne finias vitã tuã in ipso. vex melius ẽ vt cõuertas curã tuã ⁊ vitã tuã i studio de eo q̃ sit iuuamẽtũ: nã sicut generatur i corꝑe quãdo ẽ sꝫ dispõneꝫ nãleꝫ co. ru. clara sic ẽt generatur i eo quãdo ẽ dispõ eius extra nãm genus aliud colere cuius color ẽ colori porri. † Et multotiẽs qdeꝫ generatur hec co. i stomacho pp cibos de genere olerũ: quãdo non recipiũt digõeꝫ: sicut sicla: cepe: ⁊ porri: ⁊ fortasse gnãt i venis h co. absq̃ istis cibis pp aliq̃ egritudinem: ⁊ effũditur aut ad stomachũ: aut ad itestina: ⁊ significat illud caliditatẽ i corꝑe egrediẽtẽ a nã: ⁊ supfluitatem cui appropatur in sua cõplexione: sicut illud qḋ appropat hũori q generat ab oleribus q̃ narrauimus. 40

Si voluit p ſmonẽ suũ oẽs istos colores q̃rũ ꝑcessit rememoratio. s. colorẽ porri: ⁊ colorẽ fuscuꝫ ⁊ colorẽ nigrũ: ⁊ si voluit p istũ colorẽ aliũ ꝑter hos egritudies a nã: tũc illud signũ erit significatio sup ꝑditionẽ ſm duas intẽtiões simul: qm̃ significat ꝙ i corꝑe sunt multe egritudines pue. 41

Iste vomit⁹ significat ſm ꝙ dicit hy. pp significationẽ suã sup putredinẽ ⁊ sup mortẽ: si fuerit mẽor ei⁹ qḋ ꝑcessit ex sermone nr̃o 42

Causa i illo ẽ: q: oĩs egritudo i q̃ accidit putredo addit malitia ei⁹ sꝫ ꝙ diximꝰ añ illud. 43

† Cõe est istis duabus euõnibus euãre supfluitates totius corꝑoris.

† Diuersitas ptium q̃s idicat vrine dispositio me dicũ freq̃nter decipit

† Uinum puruꝫ esse duob⁹ modis itelligitur.

† Nõ põt eẽ hũor purus i corꝑe nãlr se habente aut i venis. ſm hypo.

† Caliditas ⁊ frigiditas cause sit reruꝫ q̃

igrossant.

† Colõ porralis noiatur ex porro nõ habꝫ aliud ꝑprium nomẽ.

† Qḋ colera prasina generatur i stõacho asserit inueniri auteꝫ dubitat.

Sermo quidē eius si sit velox: significat principiū egritudīs: sȝ sermo eius facilis ē: sicut si diceret. Et euectus illius ē qñ eductio eius ē velox: ne sit nocumētū cū eo. † Qđ ē: q: ex velocitate pductionis sputi itelligit vna duarū pprietatū pma significat initiū egritudinis: ⁊ sa spaciū tpis actiōis: qm̄ facilitas pductionis sputi est qñ aggregant iste due res simul: Quaꝝ vna est vt nō sit in pectore dolor vehemēs: nam illud qñ ē phibet pectus ab opatiōe sua: ēt quando icipit ɔpleri. Et secunda ē vt virtus eius nō sit debilis: nā qñ virtus ē debilis mollificat ante q̄ cōpleat actionē quare phibetur a sputo. Et necessariū ēt est in illo vt sit qđ spuitur facile. nā qñ ē viscosū inuiscatur i mēbris iuiscatione vehemēti cui⁹ eradicatio ab eis fit difficilis ⁊ quādo illud est: phibet productio eius. i. sputi ppter adherentiā suā in pulmonis meatibus ⁊ siliter ēt si ē vehemēs grossitiei: fit difficilis pductio eius ⁊ ē necesse ifirmo vt laboret in pductiōe eius: ⁊ adheret ēt in qbusdam meatibus strictis ex meatibus pulmonis. † Et ppter hanc cām accidit multotiens apđ illud ɔ̄focatio. Et sputi ēt vehemētis subtilitatis adsi fit difficilis pductio: qm̄ currit in circuitu aeris egredientis in anhelitu: ⁊ euadit ex eo. Et hec cā prima a q̄ fit pductio sputi: ⁊ est cā q̄ noiatur ppinqua qđ est: q: cā prima dr̄ sm̄ duos modos: sicut ostēdi in libro meo de cāis: quoꝝ vnus ē ille qui ē a mā: secundus ē ille ex quo ē iceptio motus: ⁊ inceptio motus fit in tussi ex virtute mouēte pectus. ⁊ iā ostēdi illud ēt in libro meo de cāis accidētiū: qm̄ cōstrictio pectoris qñ ē breuis. fit difficilis exitus aeris cū fortitudīe ⁊ vehemētia: ⁊ hec virtus extrahit quod ē retētum in meatibus pulmonis: ⁊ in venis diuisis i eis. Et ppter illud opatio pectoris qñ est opatio fortis: ⁊ nō ē qđ phibeat ipm: ⁊ humiditas retenta in cāna pulmonis ē equalis in grossitudine. † Tunc pductio eius. s. sputi ē facilis ⁊ quādo nō est aliqđ hoꝝ duoꝝ: fit grauis pductio sputi ⁊ praua ⁊ si vna duaꝝ reꝝ fuerit inuenta: ⁊ altera puata. erit pductio media iter deteriorē ⁊ meliorē. ⁊ ad summū sȝ paucitatē ⁊ multitudinē in vnaq̄q; haꝝ duarū reꝝ: ⁊ debilitatē eaꝝ inuenimus quosdā hoīes pducētes sputum facile: ⁊ qbusdā eoꝝ fit difficile pducere ipm. Jam ergo vr̄ mihi: q ostēsum ē tibi ostēsione manifesta ⁊ certificare ē apud te intētio hy. in sermone suo: vt sit pductio sputi facilis ⁊ quādo certificatū est illud: tūc certificatū ē q sermo eius velox: nō significat spaciū tpis tussis. sed horā pmā ex horis egritudinis: ⁊ ē illa in qua dixit hy. in libro aphorismorū. Quādo in pleureticis appet sputū icipiens in principio egritudinis: eorum egritudo ē breuis. Uerūtamē si intellexeris ex sermone suo velox: q: itendit spaciū tpis actionis: ⁊ ē illud đ quo ostēdi: q: ingreditur sermonē suū facilis. † Erit error tuus duobus modis. quorū vnus ē estimatio tua de hy. q: dixit hoc tempus bis. ⁊ secundus dimissio eius qua dimisit illud qđ dixit in libro aphorismorū: ⁊ est virtus eius est magna valde. Et iam ostensum est tibi ēt: q: non propter has duas res tantum oportet vt intelligas sermonem eius super illud quod dicitur de expositione nostra ad illud qđ dicemus post hunc sermonem. 44

† Sputi velocitas duo nobis significare potest.

† Nō cām quare subtilitas nimia impediat expulsionem.

† Nō cās expulsiōis sputi facil' ⁊ difficil' ⁊ medio modo se habētis.

† Qui pvelocitatem

spacium tēporis actōnis intelligūt ad duo impossibilia ducunt

Sputū i oī egritudine pulmonis seu coste ē vtile: si sit velox si facile sint labore.

Sputū vero oȝ i oībus egritudinibus descēdentib⁹ ad pulmonē ⁊ costas: vt eductio eius sit velox ⁊ facilis.

Si subrubeū: ⁊ sano sputo admixtum.

Et videtur in eo rubedo valde permixta saliue.

Si vero tardū i doloris pricipio ⁊ rubeū: aut citrinū: neq; sano sputo admixtuȝ: ⁊ cum laboriosa tussi: malum nunciat.

Nā si tardatur a principio doloris tardatiōe multa: deinde ē sputū eius subrubeū: aut citrinū: aut ē tussis multa ⁊ nō ē pmixtū saliue: valde ē malum.

Et rubeū oīno molestū: ⁊ albū viscosū globosū: inutile ē.

Peterea ⁊ rubeum quādo ē purū: significat timorē: ⁊ albuȝ viscosuȝ globosum inutile.

Uiride spumosum: malū.

Et qđ eo ex ēt ē viride ipūosū: ē maluȝ.

Melius ē vt intelligatur q sermo eius valde sit super mixtionem nō super rubedineȝ: sicut si diceret. Et opȝ vt videat in eo rubedo pmixta saliue valde: ⁊ h dictio. s. valde: significat vehemētiam apud eum ⁊ multitudinem. Jam eni dixit ēt ante: ⁊ magis iuuatiuus vomitus ē in quo phlegma pmixtū est coloribus valde ⁊ dixit i hoc sermone ⁊ vr̄ in eo rubedo valde pmixta saliue: ⁊ tu qdem poteris scire q nos iā iuenim⁹ in eo qđ iaȝ exposuim⁹ in hoc sermone: cū itellexeris sermonē qui seqt eum. 45

Iam promisit i eis q̄ premissa sunt vt ostēdam certitudinē sermonis eius velox: ⁊ intentionē sermonis eius valde. Dico ergo q cū rediit in sermone suo isto ad narrādum res dr̄ias eis q̄ ab ipso sunt premisse sicut de consuetudine eius ē: posuit sermonē suū velox ppe sermonē suū. nā si tardat a principio doloris tardatiōe multa ⁊ corā sermone suo valde pmixtū sermonē suū posuit: ⁊ nō ē pmixtū saliue valde: ⁊ corā sermone suo: ⁊ oȝ vt sit sputū eius facile se monē suū: aut cum tussi multa. † Qđ est: q: sputum qđ spuitur absq; dolore cū facilitate: ⁊ velocitate sua nō indiget ⁊ tussi: nisi ex quātitate leui: verūtamē q: oȝ vt misceātur res q̄ euacuantur ex corpore adinuicē: ⁊ non euacuetur ex eis aliqd purū simplex. sicut iā dixit in eis que pmissa sunt: ⁊ dixi iterū in libro meo de crisi: ⁊ in expositione mea qua exposui librum aphorismorum. Q: oȝ vt sit pductio sputi in plenitudine vel in pleuretico velox: 46

† Sputū velox facile ⁊ absq; dolore non indiget ex tussi nisi parum.

Non addit nobis hy. in sermone hoc aliquid supra illud quod dixit i eis que pmissa sunt. Quod est: q: dū non pmiscet ei aliquid: ē pculdubio purū. ⁊ rubedo qdem accidit in eo ppter coleram citrinā albedo aūt ⁊ viscositas ⁊ globositas accidit phlegmate adusto. Et ego qdem iā ostendi in alio loco: q materie que effunduntur ad membra faciūt accidere in eis apostematata calida ⁊ apostemata dura: ⁊ apa mollia: ⁊ apata lapidea: ⁊ cācros ⁊ quando sunt materie male: sunt apostemata accidentia ab eis maliciosa: ⁊ si minoratur malitia apostem tum erit sm̄ humores generantes ea. † Qđ est: q: materie sanguinee ⁊ phlegmatice sunt minoris malicie ⁊ materie que sunt ex co. citrine genere: ⁊ que sunt ex genere co. ni. omnes iste sunt male: quoniam isti duo humores sunt simul corrodentes membra. ⁊ est actio qui cōicat eis: ⁊ appropatur cuilibet eorum: q co. citrina facit venire se. acutas. ⁊ colera nigra fit difficilis resolutionis. erit ergo egritudo difficilis quoniam iste humor propter grossitudinem suam ⁊ propinquitatem suam nature terre inuiscatur in membris suscipientibus eum: ⁊ opilat ea: ⁊ fit difficilis propter illam causam eradicatio eius ex eis. 47

† Mãe colerice ⁊ melancholice generātes apostēata sunt maioris malicie q̄ materie sanguinee ⁊ phlegmatice.

Multotiēs iā dixi: q de cōsuetudine hy. ē significatio p sermonē suū viridem: aut colorem citrinū: aut colorē quē qdam hoīum noiat zinarium. i. heruginosuȝ. Et ego quidem non indigeo sermonem in hoc q isti duo colores

quando sunt in fine puritatis vltimo: tunc sunt mali: quoniã iam locutus sui in eis que premissa sunt in omnibus humoribus puris. ¶ Qd est: q2 humores oes isti quando sunt puri excepto sanguine: significant egritudinem malam: qñ euentus illius est a caliditate inflãmata. qd est: q2 co. citrina quando est pura significat q humiditas eius aquosa: cuius ẽ cã vides cã viridem: iã adusta ẽ τ finita zinaria aũt prouenit ex adustione humoris τ decoctione τ denigratione eius: nigra autem prouenit ex adustione huius humoris τ illa que fit co. ni. in fine malicie τ corrosiõis aut ex sanguine grosso: qñ exiccatur fm illam similitudinem: τ fortasse denigraẽ sanguis ꝓpter mortem suã τ dñium frigoris super ipm τ oꝫ vt huius sermõis sis memor: τ nõ velis a me vt narrem tibi res easdem multotiens.

¶ Oẽs humores qñ sũt puri significant egritudinẽ malam excepto sanguie

Et si nigrũ est mortale est.

Quod si iã i illo consuetũ sit ex puritate qua vt videas ipm totũ nigrũ tunc hoc ẽ deterius illo.

Si pulmõe cohercẽs sonuerit: nec qcq̃ inde exierit: malum ẽ. Sternutatio cũ reumate in oĩ egritudine pulmõis τ coste: malũ ẽ. siue. n. illa sternutatio ꝓcedat siue coequa sit egritudini: malũ ẽ. Sternutatio vero sine reumate in oĩ acuta egritudine: bonuꝫ ẽ.

Coriza vero τ sternutatio i oĩbus egritudinibus q̃ sunt i pulmone vel costis sunt male. siue sit illud ante aduentum egritudinis: siue post euentum eius. In reliqs aũt egritudinibus pniciosis: sternutatio ẽ ex eis quibus fit iuuamentum.

Sputum võ spumosum τ est illud qd dicit in fine huius sermonis: cuius premissus rememorationem τ prouenit a permixtione aeris cum humiditate phlegmatica. qd ẽ: q2 generatio spũe in oĩbus rebus non fit nisi fm hanc similitudinẽ. generatur quidẽ in mari: tũc cũ ventus incidit aquaꝫ in partes multas pũas: τ retinetur in eo qd est inter illas ptes: sed gñata in eo qd decoqtur apud superfluitatẽ caliditatis: τ cõicat istis duabus simul: q2 gñãtur ab vtrisq3 ãpulle multe pue. Et fit difficilis resolutio harũ ampullarũ: τ ꝓprie qñ aggregãtur iste due res simul. τ sunt vt sit aer iste retentus in eis turbidꝰ vaporosus τ hũiditas i qua retentus ẽ ille aer grossa τ viscosa qñ in hũiditate tenui sicut aqua clara pura. cui nõ admiscetur res alia quando aer clarus retinetur non est possibile vt moreẽ i ea spacio longo: q2 illa hora q̃ ille ãpulle disrumpunẽ puenit ille aer qui ẽ in eis ad locũ est ei ꝓpinquus τ ꝓximꝰ: τ pp hanc cãm fit q ampulle q̃ fiunt in mari resoluuntur hora veloci. In hũiditate vo grossa viscosa: qñ aer turbidus fumosus retineẽ: moratur i ea tpe longo. qñ sba fumosa nõ ꝓperat ascẽdere sursum sicut aer purus: quoniã humiditatis disruptio ẽ difficilis sicut. n. generatio ãpullarũ fit ex sba humida qñ inter ipsa retineẽ aer sic ẽt earũ resolutio fit apud disruptionem illius hũiditatis τ disruptio illius fit facilis qñ est in natura sua: τ motus aeris q est in ea ad ascendẽdum sursuꝫ motus fortis. Sꝫ difficultas disruptionis eius fit quãdo nõ ẽ subtilis: neq3 motus aeris cõtenti in illa sba hũida ad supiora ẽ fortis: τ h gdẽ est dispõ aeris fumosi turbidi. Qd est: q2 aer cuius dispõ est h dispõ non ascendit sursuꝫ: neq3 ẽ ẽt subtilis: sed ẽ ex hũiditate tũ dispõne cum qua nõ possibile est ei soluere illam sbam extẽsam: τ ꝓpter hoc qñ aqua bulit nõ gñãtur in ea ampulle: quarũ dissolutio fit difficilis. ãpulle ãt quarũ resolutio fit difficilis gñãtur apud hũores ventosos grossos: τ apud decoctionem humoris grossi: aut viscosi: aut vnctuosi: a quo gñãtur ventus vaporosus: τ est hũiditas q̃ est super os vasis vnctuosa viscosa. Scdm ergo hunc modũ nõ oꝫ vt generetur spũa in corpibꝰ aĩalium. ¶ Qd est: q2 non oꝫ vt estimeẽ q spũa genereẽ i corporibus aĩalium sicut generatur in mari ab agitatione venti in eo tam fortitudine: sed a caliditate ignea q̃ liquefacit sãguinem τ generat ex eo: ventositatem vaporosam: τ nos quidem inuenimus illud accidere in oculis multis infirmorũ. In eo autem quod dixit in hoc capitulo est sufficientia τ tibi quidem necesse vt sis memor eius in euentu omnis spumosi: siue sit sputum siue egestio aut vrina: euentus. n. rei nocive non est nisi fm hunc modum. quod declaratur in istis: τ non dixi illd nisi vt non consideretur vice alia aggregatio vel agitatio cause in euentus eius. 48

¶ Cã facilitatis τ difficultatꝫ ruptiure ampularum i spuã gnãtarum.

¶ Nota q spũa non gnãtur in corpibꝰ aĩalium sicut in mari:

Iam locutus fui in humoribus oĩbus puris sermonẽ cõem in eis q̃ sunt pmissa: τ dixit ẽt in hũoribus melancholicis sermonẽ ꝓpriuꝫ. Si ergo nõ fueris seruãs id: tũc redi ad ipsum τ lege ipm: hoc illud. n. est melius q̃ꝫ vt ego scribam tibi rem vnã τ eandem multotiens. 46

De consuetudine diuꝫ medicorũ est vt significent p sermonẽ suũ: corizam: hũiditatẽ albam lenẽ euacuatam ex naribus: sicut de cõsuetudine eorꝫ est ẽt noĩare humiditatẽ q̃ descendit ex palato catarruꝫ. Et mix est q hyp. dimisit vt adderet sermoni suo: coriza loco sternutationis: catarrum. qd est: q2 malicia corize quãdo accidit in huiusmodi egritudinibus non est nisi ex pte vna: catarrorũ autem malicia est ex duobus modis. Et ego quidem iam dixi multotiens q nos iam inuenimus res quarũ malicia est in hoc q ipse sunt cause rex aliarum que nocent. verũtamẽ ipse cõnumerãtur quãdoq3 in significationibus malis. Et inuenimus itex res alias ab eis: que non sunt nisi significatiões male tñ: a quibus non accidit res mala: sed non significant tantũ nisi rẽ malã que generaẽ ab eis. Et ĩuenimꝰ res alias quarum dispõ est tertia dispõ: τ quarũ malicia ẽ duobus modis simul. s. ex parte significationũ: τ ex pte cãrum: τ ex parte quidem significationũ: quãdo euenꝰ earũ est ꝓpter egritudines mala. sed ex pte cãrum: quãdo ipse ẽt faciunt egritudines alias multas. Catarrꝰ aũt de coriza fiunt in egritudinibus pulmonis: quando eleuaẽ ad caput vapor calidus. Nocumentum aũt proueniens ab eis non fit ex eis vtrisq3 simul: sed ex vna earũ tantũ: τ est catarrus. qd est: q2 coriza ẽ res euacuata ex naribus: τ fit euõ eius necessario ad exteriora. ¶ Oꝫ ergo vt sit catarrus deterior coriza. τ propter hoc ego nescio quare dimisit hypo. dicere catarrũ in hoc sermone: nisi voluerit vt intelligatur ex sermone suo coriza: ẽt catarrus: τ potest ẽt esse q scriptor pmus dimisit dicere illud. Inuenimus. n. nunc res multas in quibus hoc accidens accidit. Sternutatio aũt hꝫ plurimũ prouenit cũ coriza: τ quoniã iterum mouet totũ pectus motu vehementi: tunc nocet pulmoni. τ propter hoc oportet vt dicatur in coriza τ catarro: quia sunt significationes male semper in istis egritudinibus cum impleant pulmonem humore malo. in malicia autem earum quando accidunt postq̃ꝫ prolongatur egritudo est causa: q2 significant q egritudo que est in pulmone est magna fortis: τ q capiti iam aduenit nocumentũ inde. In reliquis autem egritudinibus non est possibile vt accidat sternutatio in principio egritudinis: neq3 aliud ex aliis accidentibus quod si accidat post lõgitudinem egritudinis: significat euasionem: q̃uis egritudines sint pernitiose fm reliquas significationes. ¶ Quod ẽ: q2 significat digõnem τ vehementiã virtutis expulsiue que est in cerebro. hoc enim virtus quando est fortis ita vt expellat ventositatem vaporosam q̃ gñaẽ i cerebro cũ hũiditate q̃ appet i qbusdam horis: τ sentiẽ τ occultaẽ i qbusdã earũ τ nõ sentiẽ τ fit eius apitio difficilis: facit euenire sternutationẽ. 50

¶ Dẽia inter catarꝫ τ corizam.

¶ Oꝫ ergo nõ q catarrus est deterior coriza.

¶ Quid significꝫ sternutatio in aliis egritudinibus a pleuresi τ piplemonia.

Sermo est iste ē ſmo cōis in oībus apatibus ca lidis: ⁊ iam dixit hy. ipm multotiēs in alio: ⁊ ē: q2 currit ex hūore effuſo ad mēbra apata: qd̄ in ipſo ē ſubtile: qñ quod apparet de mēbro in quo eſt apa nō ē ſpiſſum in nā ſua: ſicut cutis apparēs. ⁊ pp h̄ quando accidit in ore ⁊ i duobꝰ foraminibus narium ⁊ in oculis apa:

Sputū ſubſanguie/um clarū i pulmōis valitudie: i pricipio nullo colore turbatū: ſalutē ſignificat: ſed ſi vſqꝫ i diē ſe/ptimū aut amplius idē ſputū māſerit: ſuſpectum ē.

Sputū āt cui aliqd ſanguinis admiſceť q nō ē multus: ⁊ ē rubeū clarū i apate pulmonis i pricipio egritudinis ſignificat ſalutē valde. Quod ſi egritudini ſupuenerit ſeptez dies: aut plus illo: ⁊ ſputuz fuerit cū illa diſpōe tūc fiducia tua de illo ide erit minus

Omne ſputū pſeuerāte dolore: malū ē. Sputū nigrū peſſimū ē. Et oē ſputū cū doloris diminutione: bonum.

Et oē ſputū p quod nō qeſcit dolor ē malū: ⁊ quod ex eo eſt deterius ē nigrū: ſicut narraui: ⁊ oē p quod ē doloris ſedatio: ē laudabile.

currūt ex eo hūiditates ſubtiles ſimiles viriu qd̄ currit ex vlceribus. ergo ſm h̄ ēt qñ in pulmone fit apa: euacuatur hūiditas ex eo ad loca vacua: que ſunt in eo: ⁊ ſunt cāne diuiſe in eo: ⁊ huiuſmōi qdez hūiditas eleuatur in hora tuſſis ⁊ expelliť ⁊ ſignificat nām ſanguinis faciētis apa i pulmone: qñ ipſa eſt aquoſitas illius ſanguinis. Et ppter hoc ſi humor: faciēs apa fuerit de genere colere: videbis colorē illius humiditatis citrinū. ⁊ ſi fuerit ſanguineus: colorez ipſius rubeum: ⁊ ſi fuerit pmixtus ex iſtis duobus ſimul: videbis colorē eius rubeū clarum: ⁊ ꝓductio ſputi hūoris huius eſt vna de ſignificationibus laudabilibus; ⁊ minus ipſo laudabile eſt ſputum ſanguinis puri. Et dignum eſt vt abhorreat homo hoc ſignum. eſt. n. ſicut illud qd̄ accidit in pulmone qñ diſrūpiť aliq̄ venarū eiꝰ ex vlcere quod accidit in eo qñ ſputū tunc ēt erit ſanguis purus. verūtñ qd̄ euātur de ſanguine ⁊ expelliť i eo qui hꝫ pipleumoniā ē paucū valde ſilē euōni ſanguinis ⁊ ſputo eiꝰ i eo cui aduenit attritio in pulmone ſuo pp torſionē torquētē ipſum. ⁊ accidit ſilē huic iterū quando effundiť ad hos ſanguis ſubtilis ſubſtantie: ⁊ eſt gingiua mollificata cui non ē poſſibile retinere ipꝫ ab effuſione. ⁊ euātur ēt ex palato ſilis huic ſanguini aqſo ſubtili ab huiuſmodi cā eadē. nō ergo ē extraneuz ēt ſi accidit ſilē illi in pulmone. ⁊ tibi qdē ē poſſibile vt ſignifices ſuper illud facile ex ſubſtātia ſanguis ⁊ eiꝰ quātitate qd̄ eſt: q2 ſanguis qui euātur a pulmone nō eſt groſſus i ſua ſubſtātia neqꝫ multus: neqꝫ morať hoc accidēs q̄tuor. ꝙ ſi nō mutatur i hac hora: mutať p culdubio in ebdomada prima. Si aūt morať ēt i hoc ſpacio ſm diſpōnē ſuā illam: tūc manifeſtum ē ꝙ egritudo ꝓlongať: qñ ſi pmanet vſqꝫ ad diē ſeptimū preter ꝙ ſuſcipiat digōem: ſignificat ꝙ ipſa recipiet digōez in tpe longo: ⁊ de aptitudine ſpacij tpis qñ prolongať infirmitas ē vt accidat in curatiōe eius error multus: aut ex īfirmo: aut ex ei q ſeruient ei. aut ex rebus extrinſecis: ⁊ multotiēs accidit ex medico ēt. ꝙ ſi nō accidat error ex aliquo iſtorū: tunc nō fit ſecuritas ſuper virtutem: qñ cadat ⁊ deuincatur in hoc ſpacio in quo recipit digōnem. Et ꝑpter hanc cām dixit hypo. tūc ſi egritudini ſupuenerint dies multi ⁊ ſputū fuerit cum illa diſpōne: tunc fiducia tua de illo erit minor. 51

Sputū clarum rubeum eſt laudabile: ſed purūz ſanguineū ē abhorrēdum.

Indicatō ſūpta a ſputo poſt ſeptimū diē

Si ꝓlongabiť egritudo ñ ex aliq̄ ſupradictorū errore tūc fiducia erit minor.

Sermo iſte cōis in oī quod ꝓcedit ex corpe. dixit. n. illud in libris alijs: ⁊ in libro aphoriſmorū: vbi dixit. Quorū ꝓprie vt cōſideres qētez egritudinis.

Omnis dolor ꝑdictorū locorū ſi ſuper ueniēte ſputo vel ſolutiōe vētris: vel phlebotomia adhibito: vel quolibet ꝯpetēti medicamine nō fuerit diminutus pus ibi futurum denunciat.

Quicūqꝫ dolor i iſtis locis nō qeſcit neqꝫ apud ꝓductionē ſputi: nec apud euōnem vētris per egōnem: neqꝫ apud minutionez ⁊ regimē ⁊ curationem p medicias: tunc oꝫ vt ſcias ꝙ eius eſſe ꝯuertitur ad pus.

Putredo cholerica ſputo admixta ⁊ ſine ſputo mala ē.

Et quādocunqꝫ accidit pul ſup ſputū adhuc vicēte colera ē malū valde: ſiue ſit exitus quod eius egreditur quādoqꝫ ſputum ſup quod vicit colera: ⁊ quādoqꝫ ſanies: aut ſit vtriuſqꝫ exitus ſimul.

Multotiens. n. pōt nā ſup egritudinē: q̄ʒuis egritudo ſit mala ⁊ vincit eā: quare mūdificatur corpꝰ p euōnez rei male ⁊ materiei male ex eo. Cū ergo aſpicit illō qui videt ⁊ cōſiderat maliciaz eius terreť ex eo: qñ neſcit ſi ſit euentus euōnis illius p accidēs aut ſit ꝓpterea ꝙ natura euacuat rē malā. Et rememoratio eius quā facit hy. in libro aphoriſmorū: non eſt niſi ad nomē qetis tm̄. In hoc āt libro adiungit ad illud dolorē ⁊ dixit: i laude ſua: q̄ laudauit ſputum ⁊ oē cuz quo ē qes doloris. Et nos qdem inuenimꝰ eū poſt paulalum narrare ſignificatiōe accidētes in egritudinibus q̄ ꝯuertunť ad ſalutē: ⁊ ꝯphēdit eas i noīe qetis: ⁊ ꝑcepit tibi iterum quādo ꝓcedit i ſermone ſuo vt pſcruteris pſcrutationē ⁊ cōſiderationem in ſignificatiōibꝰ quas dixit vt ſit tibi poſſibile quādo ꝓportiōaueris adinuicē iudicare ſup quātatitē declinationis egritudinis verſus ſalutē: aut verſus maliciā: ſicut ē illud qd̄ iuenimus eū facē in h̄ ſmone quē itendimꝰ exponere. Dixit n. ꝙ ꝓductio ſputi quādo p ipaz nō qeſcit dolor: tūc nō eſt ſignū illud laudabile: ⁊ nō ſufficit tibi vt ſcias tm̄ illud i ꝓnoſticatiōe certa p illud quod accidit: ſꝫ idiges ēt vt aſpicias i reliqs accidētibꝰ: ⁊ nos iuenimꝰ hy. oſtēdiſſe illud cuz ipſe dixit: ſputū nigrū: quod ē: q2 i hora doloris ſm diſpōem ſuā: q2 ē ſignificatio cōis: ē neceſſe ꝓpter illud ꝯſiderare i eo quod expuitur: qñ ſputū aut rubeū aut citrinū ſignificat illud ꝙ timor ē minor: ⁊ ſi ē nigrū ſignificat ꝑditionē ſignificatōe forti valde. Cū ergo perſcrutatꝰ fueris illud ⁊ īquiſieris de illo: ⁊ reliqs rebus remanētibꝰ. aggregabiť tibi inde res vna cōis i ꝓnoſticatione certa forti. Et hy. qdē ordinauit poſt hūc ſmonē ſignificatōes laudabiles ⁊ illaudabiles: vt rememoreť per eas illud quod ꝓceſſit de ſermone eius. 52

Multotiēs nā ſup egritudinē malam potens materias malas a nobis nō timendas euāt.

Non tm̄ ex ſola ſputi ꝓductione p quā ñ ceſſat dolor ꝓnoſticandum ē malum ſed ēt ex alijs.

Oportet vt ſcias de eſſe dolorum qui fiunt in partibus pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ non quieſcunt per curationem preter ꝙ ſit horum malicia ex re alia excepto hoc quod ponitur in hoc capitulo tantum: quod conuertitur ad pus: quod eſt: q2 ille egritudines ſunt medie inter egritudines que conſumuntur cū velocitate ⁊ facilitate: ⁊ inter illas quibus non eſt ſanatio. 53

Apata q̄ p ſaniē terminanť ſt media īter egritudīes mortales ⁊ q̄ꝝ velox ſanatio eſt.

Cuiuſcunqꝫ apatuz quod in pus ꝯuertiť in ſupioribꝰ corpis partibꝰ in qbuſdā quorū q̄dam pars ē ſanies: ⁊ reſiduum illorū eſt indigeſtū: nō ē curatio facil'. Si āt oſtēdiť in eo cuz illo ſignificatio alia mala: eſt eius malicia

plus: ⁊ pluris illo malicie sunt apostemata que sunt in membris nobilibus. quod est: qz significant ꝙ humor faciens ea ẽ maliciosus valde: quoniam illud significat ꝙ natura conatur sapã maturare: ⁊ ꝙ ipa nõ iuenit i eo viã oino. 54

Sermo iste cõicat omni quod accidit in aliquo dierum crisis. quod ẽ: qz ex euẽtu rei in aliquo dierum crisis finitur pnosticatio ⁊ certitudo eius verũtamẽ illõ an sit laudabile aut illaudabile: significat ex significationib9 alijs qñ qñ accidit ifirmo sudor in die septimo: aut fluxus ventris: aut fluxus sanguinis narium deinde est dispõ ei9 p9 illam euãtionẽ melior: tunc illa significatio est laudabilis: ⁊ si est eius dispõ deterior: tunc est illa significatio eius illaudabilis. † Et significatio cuiuscũqz harum dispõnum qñ est ĩ aliq dierum crisis: est magis certa ⁊ magis credẽda: q̃ qñ est in alio die. Et ego qdez iã locutus sui in illo sermone prolixo in libro meo de crisi: ⁊ i libro meo d creticis diebus. ⁊ oz ei qui vult intelligere quod dixit hypo. i libro hoc sm certitudinẽ ⁊ perscrutationẽ: vt exercitetur i primis i libris illis. 55

† Signa creticia in die aliquo dierum crisis sit magis laudãda q̃ in ali q̃ alio die.

Iam itellexisti certitudinẽ huius smonis ⁊ veritatem eius i expimẽtis nostris de me in eo qd iudicaui sup ifirmos ⁊ ppter hoc oz vt cõsideres qd dicit hypo. ⁊ ponas mẽtẽ tuã in eo vt nõ existimes sup sermonẽ eius ꝙ ẽ sicut illud qd scripserũt multi medicorũ cum sermonibus quibus non fit nisi sufficientia per rationez tñ: cũqz comprehenditur intentio eorũ in eo qd apparet ĩ ifirmis declaratur ab eis: qz sunt falsi. qd ẽ: qz tu potes quãdo cõsideras hanc egritudinem quã narraui: ⁊ exerceris eã in aĩa tua ⁊ eius dispõ ẽ media inter egritudines malas: ⁊ egritudĩes laudabiles pcedere ⁊ indicare diẽ in quo ipse ifirmus morieẽ. † Pone ergo verbigratia: ꝙ aliqs piecit vel expuit in die septima saniẽ nõ purã: neqz in illa die totã: sed cũ ea pmixtum fuit aliq de genere colere: aut fuit totũ qd expuit huius generis tñ pter ꝙ fuerit cũ eo sanies: sed relique remanẽtes res procul dubio in hoc ĩfirmo fuerit medie. s. etas ⁊ virt9: ⁊ relique res remanẽtes: ita ꝙ nõ fuit ĩ fine fortitudinis virtus: neqz ĩ fine debilitatis. ⁊ silr ẽt regio ⁊ hora pñs ex horis anni: ⁊ dispositio aeris ⁊ etatis: ⁊ ponam9 ꝙ oĩa ista fuerint media ĩter illud qd ẽ in fine bonitatis: ⁊ ĩter illud qd ẽ in fine malitie. Et sicut narrauimus in istis reb9: qz sunt medie in bonitate ⁊ malicia. ⁊ silr ponamus ꝙ vnũqdqz generũ significationũ q̃ apparẽt in ifirmo est mediũ. Dico ꝙ istius ifirmi mors timetur vel expectatẽ in die .xiiij. † Quoniã hec hora ẽ media ĩ euẽtu mortis. p si appareãt in eo significatiões alie laudabiles: tũc scias ꝙ mors eius tardatẽ ab hoc termino. Et si appeant significatiões ĩ eo illaudabiles male: tũ time ei mortẽ ante diẽ .xiiij. Et hypo. qdẽ narrat significatiões laudabiles ⁊ significationes malas i eis q̃ sunt post: cũ dicit quasdã earũ noibus suis:

† Nõ moduz quo ex egritudine ⁊ ex alijs potes diez q̃ moriturus es iuestigare.

† Hora .xiiij. ẽ media in euẽtu mortis

Si tamẽ die septimo contigerit.

Et precipue quãdo excipit sanies ⁊ iam superuenerĩt egritudini septem dies.

Mortẽ nãqz in quartodecimo nũciabis nisi signũ quodlibet aliud sperãde salutis adesse cõsideraueris.

Et time ei qui pducit hoc sputũ ꝙ morietur ĩ die .xiiij. nisi eueniat ei accidens laudabile.

Quod huiusmodi ẽ robur ⁊ constantia egri: ⁊ bonus spũs: ⁊ facilis proiectio putredinis cum tussi: ⁊ equalitas totius corporis i habitudine caloris ⁊ multitudinis nec sitierit: ⁊ si vrina ⁊ stercus ⁊ sudor ⁊ somnus bene se habuerint. Que si bene se sũt habentia: vitã sunt pollicentia: ex quibus si plura defuerint post diem .xiiij. mortez futuram pronunciabis. Et contrarium quidem quod est mortis signum huiusmodi est scilicet debilitas egri: spũs anxius magnus ⁊ defensus: dolor permanens: proiectio cuz laboriosa tussi sitis perseuerans: corporis circa calorem inequalitas: ventris ⁊ laterum calor magnus: sed ⁊ frontis ⁊ manuũ et pedum frigor: ⁊ vrina et stercus ⁊ sudor et somnus vt diximus: sunt minantia mortem. Hec si predicte pfectioni colerice putredinis superuenerint: mortem futuram ante .xiiij. diem non dubitabis: vel in .ix. vel .xi. Ex hac ergo consideratione sputum dices esse mortale. Et si vitalia mortaliqz signa cognoueris pronosticorum rectitudine inoffense pgredieris.

Et ista sunt signa laudabilia scilicet robor et consciẽtia egri: et bonus spiritus.

⁊ aggregat rememorationẽ quarũdã earũ. Nõ autem oz ꝙ tu putes de illis significatiõibus opione absoluta ꝙ sint equales in virtute: sed oz tibi vt rememoreris eius qd scripsit hy. in eis: ⁊ qd addimus ẽt nos ad illud: ⁊ vt cõsideras earũ numerũ ⁊ vtutes ipãrũ. † In quacũqz ergo iuenis hypo. dixisse: qz significat euasionẽ aut pditionẽ pone eã in gradu pmo: q̃ qdez significat euasionẽ in significationib9 laudabilibus: ⁊ significatiões qdez pditiõis i significatõib9 illaudabilib9. Et similiter ẽt in quo dixit: qz significat mortẽ i pximo aut qz ẽ pnitiosa valde: ⁊ non dixit i ea absolute: qz est pnitiosa: aut significat mortẽ: ⁊ silr ẽt itellige rẽ in significationibus saluti: quãdo dixit i significationibus: qz significat significatõnem magnã super euasionem: aut qz significat fiduciã ⁊ salutẽ ⁊ ꝙ egritudo ẽ breuis spacij: ⁊ que sunt illis similia. Significationũ aũt in qbus dixit: smone absoluto: qz sunt pernitiose aut idicãt euasionẽ. nã ẽ media iter duas extrẽitates: ⁊ nõ ẽ ocultũ de istis significatiõib9 i qb9 locutus fuit p cõparationẽ suã: qz sit plus significãtes mortẽ: aut pl9 significãtes euasionẽ q̃re addidit ad eas mltitudinẽ ⁊ diminutionẽ: qm̃ qñ appent cũ sputo pnitioso qd ostẽditur i die septia: q̃dã significatiões male q̃ sit i gradu pmo: nõ ẽ possibile: vt remaneat ĩfirm9 vsqz ad diẽ .xj. ⁊ plus illo mltũ: si appet cũ illo pl9 significatiõne vna: ⁊ silr ẽt si appeãt cũ eo q̃dã significatiões laudabiles: q̃dã illaudabiles: ptẽdiẽ egritudo vsqz ad septimanam tertiã. † ꝙ si misceanẽ significatões significãtes euasionẽ ⁊ significãtes mortẽ silr: deide fuerint significatões euasiõis plures ⁊ fortiores: aut significatiões mortis plures aut fortiores: tũc timeatẽ vel expecteẽ ĩfirmo in illis dieb9 pĩmis ꝙ plõgabiẽ spaciũ vite sue: ⁊ expecta ei i eis cõriũ illius. s. ꝙ spaciũ vite sue abbreuiatẽ: ⁊ ẽt si ĩfirm9 fuerit senex aut debilis vtutis: aut fuerit hora pñs ex horis ãni male cõplexiõis egrediẽs ab eq̃litate: aut dispõ aeris in illa hora similiter: tũc expecta ei mortẽ cũ velocitate: postq̃z scitueritis ẽt in istis ꝙ intẽtio ẽ sumpta ex virtute magna valde. 56

† Signa bona optime sit in prio gradu bona valde sit in so gradu bõa absolute i tertio gradu: ⁊ ita d signis mal'

† Si plura ⁊ fortiora laudabilia signauerunt vite spacium plongabiẽ: si cõ abbreuiabitur.

Ex hoc smone incipit determinare hyp. significatiões laudabiles: ⁊ significatiões malas: ⁊ sũt ille in qbus locutus fuit in eis que pmissa sunt: ⁊ ppter hoc ego ptrãseo oẽs eas: ⁊ venio ad exponendum quod d᷑ post eas 57

Non nobis declaratur qd voluit per sermonē suũ reliquorũ saniositatis: quod ē: q possibile est ꝙ ipse significauit per reliqua saniositatis illud ꝙ accidit ĩ mēbris alijs ⁊ nõ ꝙ accidit ĩ pectore pulmõe: ⁊ est illud in quo est sermo eius vsq ad hũc locum: ⁊ possibile est ꝙ significet iteruz species saniositatis accidentes in istis mēbris que nõ assimilant illis spēbus quarũ precessit rememoratio ⁊ possibile ē ꝙ significauit per sermonem suum istas duas species simul. Et qñ dixi species que nõ similantur illis quarũ rememoratio ꝑcessit tũc oportet vt exponam intētionez illius. Dico ğ ꝙ hypo. nõ posuit sermonem suũ vsq ad hũc finem in omnibus speciebus saniositatis accidentis in pectore sed in illis in quibus admiscetur saniei aliquid de genere colere sicut dicit hypo. Neqz posuit sermonē suum iterum ĩ omnibus istis: sed in illis que rumpuntur in diebus. vij. paruz accidit illud quoniam plurimum eorum rumpitur in die vigesimo. Et ex eis sunt quarum spacium est longus isto: ⁊ sunt ille in quibus fuit sermo eius nunc. Et earum species sunt due que diuersificantur in tempore quarum vna: est secundum membra infirma: ⁊ secunda secundum humorem dominantem. Secundum membrum quidem. † Quoniam quodcunqz ex membris est calidius ⁊ leuius eius saniositas est velocior: ⁊ quodcunqz fit frigidius ⁊ durus eius saniositas tardatur. Secundum humores quidem qm̃ qd accidit ab humoribus calidioribꝰ eiꝰ saniositas erit velocior: ⁊ quod fit ab humoribus frigidioribus eius saniositas ē tardior. Iste ergo sunt differētie sumpte ex ipsa substantia huius rei quesite: ⁊ consequũtur eas differētie alie due extrinsecus ⁊ sunt q̃ sumuntur ex etate: ⁊ ex natura: ⁊ ex regiõe: ⁊ ex hora presenti: ⁊ ex hora dispõnis aeris: ⁊ ex virtute infirmi. † Humores n. calidi in oĩbus istis sunt velocioris saniositatis: ⁊ frigidi tardioris. Omne autē qd dixi inde oꝫ vt ĩtelligas cõiter in omnibus spēbus saniositatis. Et videt mihi ēt ꝙ sermo in hoc loco ē ĩ saniositate que fit in pulmone ⁊ pectore. 58

† Velociꝰ fit sanies ĩ membris calidis ⁊ leuibus q̃ ĩ frigidis ⁊ duris.

† Humores calidi citiꝰ insaniant q̃ frigidi.

Leuior rerum super q̃s ꝯuenerunt oēs medici vt facerent eas apparere apparitiõe manifesta est ꝙ in hora saniositatis apatuz que sunt in membris nobilibus que non soluuntur per medicationem: sed fiunt saniosa: accidit rigor: ⁊ sequitur illum febris. Et ego quidem iaz ostendi in libro meo de rigore ꝙ euentus eius est ex acuitate saniei generate in membris nobilibus quando mordicat ea ⁊ corrodit propter retentionem in eis: sicut faciunt medicine acute qñ appropinquant vlceribus maliciosis ⁊ egritudinibꝰ accidentibus a putredine: accidunt enim tũc rigor ⁊ febris: quoniaz sequitur huiusmodi rigorem febris. † Et propter hoc dicit hypo. hec duo accidentia simul: ⁊ posuit primum quod dixit ex eis febrem. dixit enim a primo die ĩ quo febrijt infirmus. ⁊ nõ voluit per id ad primum diez egritudinis sed diem in quo accidit ei febris cum rigore. s. in quo febris praua facta est plusq̃ fuit: ⁊ accidit infirmo et iam illa hora grauitas: quoniam humor diuisus ē in partes multas puas qñ dispargitur in membro apostemoso: ⁊ conuertitur ad saniem: ⁊ aggregatur in loco ex locis vacuis propiquis loco apostemoso. Dixit ergo hypo. ꝙ te oportꝫ expectare rupturam apostematum in die. xx. aut in quadragesimo: aut in. lx. ab hora ĩ qua accidunt ista accidentia ⁊ sunt tria: quorꝫ vnuz est rigor: ⁊ 2m est grauitas: ⁊ tertium est fe. vehemens multum plus quã fuit: sicut dixi. 59

† In gnãtiõe saniei fiunt rigores ⁊ febres

Apostematuz quedam in. xx. quedam in. xl. quedam in. lx. rupturaz differunt. Reliquorꝫ ãt sãiositatis plurimũ rumpitur: quiddam eius in. xx. ⁊ quiddaz ĩ xl. ⁊ quiddam in. lx.

Oportet ergo medicum diem principij non ignorare ⁊ in qua hora corpus primum habuerit calere aut rigere: aut per infirmum cognoscere quando incepit in eodem loco dolere: et compunctiones sentire. Hec enim sunt prima collectionum indicia: ex quo dies erunt tibi computandi: et inde eruptionem expectabis in predicta tempora.

Et oportet vt consideres quando est inceptio saniositatis et computes illud a primo die quo febricitauit infirmus aut aduenit ei si aduenerit rigor aut quando estimat ꝙ inuenit dolorem: et facta ē loco eius grauitas in loco ĩ quo iuenit dolorem. Ista enim sunt ex eis q̃ sunt in iceptiõe saniositatis. Ab hac ergo hora opꝫ te numerare ⁊ expectare rupturã ĩ horis quarꝫ ꝑcessit remẽoratõ.

Et si collectio in vno laterum ꝯtingit aut ambobus euenerit: vtiliter percũctaberis: ⁊ si ĩ altero magis caluerit de hic iacere super alterũ videbis: ⁊ si pondus in altero sentiat ĩterrogabis: et ex hoc apãa in altero latere et non in ambobus esse diiudicabis.

Quod si fuerit saniositas ab vno latere: tunc oportet vt consideres decesse ipõrum. an inueniat dolorē in latere: et si vnũ duorũ sit calidius altero: precipe ĩfirmo vt iaceat sup latus suũ sanũ deinde interroga eũ an imaginet ei ꝙ sit quasi põdus suspensum lateri superiori. naz si fuerit ita: tunc saniositas ē ab vno laterum.

Iam sciuimus ex diuisione ⁊ indicatiõe anatomie: ꝙ in pectore sunt panniculi diuidentes ipsum ĩ duo media: ⁊ distinguũt inter diuisiones eiꝰ quorꝫ vnusquisqz tendit a thorace ad os dorsi: quare fiunt in pectore due cõcauitates vel duo vẽtres. † Et pp hoc quando aggregat in vno laterũ eius saniositas: non trãsit ad latus aliud sicut accidit illud in loco qui est inter siphac. qd est. q sanies in hoc loco currit circa omnia intestina: sed in hoc loco. i. in pectore non ē possibile vt effundatur a latere dextro eius ad latus sinistruz aliquid ex sanie: neqz a latere sinistro ad latus dextrum. Et propter hoc precepit hypo. vt consideres saniem: ⁊ speculeris si sit contenta in duobus lateribus pectoris simul: aut vno eorum tantuz quod est: q quando quod est in apostematibus pulmonis cõuertitur ad saniem ⁊ egritudinem periplemonie: aggregatur illa sanies proprie in duabus concauitatibus vel ventribus pectoris simul: non in vno eorum. † At vero quando quod ē in apostematibus accidentibus in panniculo tegente costas in egritudine pleuresi conuertitur ad saniem: aggregatur illa sanies in vno duorum ventrium. s. pectoris proprie non in ambobus: ⁊ significatur super latus infirmum ex duabus rebus: quarum vna est mutatio caliditatis. quod est q latus ĩfirmum sentitur vehementioris caliditatis: ⁊ scd̃a est grauitas q quando tu facis iacere infirmum super latus alterum sentit grauitatem vel pondus suspensum in latere superiori propter saniei aggregationem in illo latere. 60

† Cã quare sanies ĩ vno laterꝫ pectoris feri ssẽs nõ trãsit ad aliõ.

† Sanies in periplemonia in toto pectorꝫ continetur in pleuresi vero ĩ vno laterꝫ tñ.

Quid sit empicus.

Hypocrates noīavit empicos illos: quorū in corpibus sanies ē aggregata vel retēta: sicut ē aggregatio vel retētio eius ĩ mēbro apato: ⁊ si iā eruptū est apa empicos verūtamē de cōsuetudīe medicorū ē hoc noīe noīare ꝑprie qui habēt hāc egritudinē ĩ pectore suo ⁊ pulmone suo. Et sanies quidē in egritudinibus his postq̃ rūpitur apa aggregatur in spacio qd ē iter pectus ⁊ pulmonez: ⁊ qñ non spuitur illa sanies cum velocitate ⁊ facilitate: cōuertitur dispō eius ad ptisim: ⁊ moriť ĩfirm⁹. Et quādo ē illud: accidit ei febris lenis assidua ⁊ cōtina. ⁊ augmētatio hui⁹ egritudinis ꝑprie ē ĩ nocte. † Et illd accñs aduenit oībus habētib⁹ ethicā fe. Et additio qdē in nocte ĩ caliditate febris nō ē ex nā sui: sed pp quoddā ex accidentib⁹: ⁊ ē qñ membra radicalia corpis ei⁹ q hz fe. ethicā calefiunt ⁊ iflāmanť ⁊ pp illd necesse ē vt sit febris quā hz in oībus horis eq̃lis ex qua sentiť caliditas leuis: sicut ē caliditas q̃ sentiť ex calce. Cū ergo infirmus cōmedit ⁊ bibit: ⁊ digeriť cibus ei⁹: accidit ei simile illi qd accidit calci quādo roratur super ipm aqua: sentit enim qui tangit corpus eius extrinsecus q caliditas eius fortior facta ē q̃z fuit ante illud. ⁊ ego qdē iā ostēdi vobis illud multotiēs: nā si cibaueris illū qui habz hāc feb. in horis diuersis: scies q illud non accidit ei nisi pp cibū: nō pp egritudinem: qd est q: tu iuenis caliditatez febris accendi in hora sumptionis cibi: ⁊ augmētatur hora qua recipit cibū suū infirm⁹: ⁊ fit vehemens: ⁊ fit fortis valde in hora penetrationis cibi ad corpus. † Sudor autem accidit ei propter debilitatem: qñ cibus penetrans ad corpus eius resoluitur in sudorez: q: cibus erat male digestus in prima ⁊ scḋa digōne: ⁊ iam accidit desiderium tussiendi. quare aduenit ei simile sonitui qui fit in gutture: ⁊ non proicit aliquid cui sit quantitas: qñ si ꝑiiceret aliquid cui esset quantitas: nō remaneret empicus. Et cause propter quas non ē ei quod expuit quantitas sunt tres: quarum vna est viscositas saniei ⁊ grossitudo. Et secūda est spissitudo panniculi continentis ⁊ tegentis pulmonē. Et tertia est debilitas virtutis infirmi. Sermo aūt hypo. † Et ꝑfundanť oculi eorū: est accidens quod cōicat oībus febribus chronicis: ⁊ ꝑprie qñ eorū siccitas ē siccitas manifesta. in rubore aūt generaꝝ cā est caliditas que est pulmone ⁊ tussis. quod: q: ille due cause simul rubificant faciem ⁊ totū caput: qñ ad ipsum eleuantur vapores ex materijs que sunt ĩ pulmone. In curuitate āt vnguis cā est liquefactio carnis q̃ stringit eos ⁊ retinet a duobus lateribus simul. † Digiti vero quāuis plurimum ĩ egritudinibus chronicis infrigidentur: tamen ipsi in febribus ethicis permanēt calidi: qñ ē generatio harū febrium in mēbris radicalibus: ⁊ caliditas extenditur ĩ extremitatibus digitorū plusq̃z intus ĩ loco carnoso: ⁊ nō exterius: ⁊ cā in illo ostēditur tibi si rememoratus fueris ei⁹ qd narraui tibi qd accidit apud susceptionē cibi. qd ē: q: ap peritio caliditatis multiplicať ĩ loco vbi ē humiditas pl⁹. † Et quādo ꝑlongať tps apostemāť eoꝝ pedes: qñ mors toti⁹ corporis icipit illic pp lōgitudinez eorū a mēbro in quo ē icepto vite plusq̃z reliq̃rū mēbrorū: ⁊ tūc qdē destruitur desiderium eorū: qñ virt⁹ digestiua moritur ēt cuz reliq̃s virtutib⁹. Vesice āt veniūt in corpibus eorū pp aggregationē humorū corrosiuorū in eis. Iā. n. hy. narrauit nām horum humoꝝ ĩ tractatu scḋi libri epidimiaꝝ: vbi dixit Et generabitur sub cute virus qd cū retiebiť illic calefit. qd est quia hoc virus penetrat ĩ ptes cutis itrinsecus raras. † Cū ergo ꝑuenit ad supficiem eius apparentē prohibeť a penetratione sua: q: ē spissuz valde: ⁊ ꝑpterea vides ipsuz corrumpere hanc partem cutis: ⁊ sepat inter ipsam ⁊ iter ptes itriīsecas velociter. Cū ergo aggregať ĩ loco q ē inter duas laminas: generat: vesicas. 61

Bene inuit hy. in hoc ſmone suo in eo cui⁹ ꝑlōgatur spaciū a saniositate: q: oz vt fiducia de eo habeať vltima: qñ cōsequiť ex virtute harū significationū ne in eo cadat dubitatio neq̃z ābiguitas. Saniositas aūt ꝑpinq tpis significať p significatiōes quarū ꝑcessit rememoratio: ⁊ sūt rigor: ⁊ febris vehemēs: ⁊ grauitas: ⁊ sciť ēt p significatiōes q̃ dicte sunt ĩ eo cuius ꝑlōgatur spaciū quādo apparēt: ⁊ p difficultatē anhelitus quando addit maliciā sup illud qd fuit ĩ eo precessit: quoniam euentus huius accidentis oportet vt fit necessario: quod est: q: pulmo comprimitur coartatur ⁊ constringitur: quando implentur loca vacua pectoris sanie. 62

Pronosticatio saniositatis: an festinet euentus eius an tardetur est ex rebus ex quibus est p...

Et ex signis huiusmodi que sunt putribilia coniecturabilis feb. enim indeficiens erit: sz in die modica: in nocte vero magis accēsa ⁊ sudor multus ⁊ in tussiendo falsa reqes ⁊ oculoruz reductio atq̃z in eorum āgulis rubor: ⁊ vnguium constrictio ⁊ digitorum calefactio. Amplius tamen in eorundem digitorū summitatibus ⁊ in pedibus fiunt ⁊ recedūt minuta apostemata fastidium patiūtur: ⁊ per corpus eorum vesice nascuntur: ⁊ non morantur.

Et oportet vt agnoscas omnes empicos per significationes istas: in primis quidem febris non separatur: ab eis: sed in die minuta erit: cūq̃z fuerit nox augmētata magis erit febris. Sudant sudore multo: ⁊ non quiescūt a tussi ⁊ non expuunt aliquid de quo sit curanduz: et submerguntur oculi eoruz: et rubēt gene eoruz: et curuantur vngues manuuz ipsorum: et calefiunt eorum digiti: et proprie eorum extremitates: ⁊ accidunt in pedibus eorum apostema que fiunt: decide quiescunt: et non desiderāt cibum: et fiunt eis in corporibus eorum vesice: in quibus locis minātur retētōes.

Qui vero velocius empici fiunt: vtruz ex eis que dicta sūt aliquid cōtigerit considerabis an spūs sit frequens: et sputum cum inficiente tussi ⁊ vtrum cum exercere ceperint dolor: amplius fiat: et ĩ talibus rupturaz ante. xx. diem expectabis.

In eo autem cuius prolongatur spaciū a saniositate: apparent ista signa: et oportet vt confidas per ea vltima fiducia. Quod autem ex eis est breuis spacii oportet vt cōsideres an in eo si aliqua illarum significationuz que sūt a principio aut cōsideres ēt si est anhelitus illius hominis cum dispositione que ē deterior.

Et vtrum cū exercare ceperit dolor amplius fiat et ĩ talibus rupturam ante vigesimum diem expectabis.

Quod autem rumpitur ex illis: vtruz sit eius ruptio velocior aut tardior per istas significationes oportz vt cogno

---

† Nota. Ethica est fe. cōtinua cui ꝑprie accidit ĩ nocte augmētari.

† De cāis sudoris ⁊ tussis sicce.

† Profūdatio oculoꝝ cōuincat oībus fe. crōicis.

† Cā q: digiti ethici calefiāt ĩ aliis vo cronicis fe. ifrigidētur.

† Nota q mors incipit a pedibus.

† Nō quō ĩ ethico vesice inter duas lamias gnāntur.

Nō signa festinatōis aut tardatiōis euentus saniositatis.

nosticatio eruptionis apostematis saniosi: ⁊ iste res sūt dolor: ⁊ difficultas anhelitus: ⁊ tussis: ⁊ ꝓductio sputi. quod ē: quia iste res si sint assidue fortes: significant ꝙ eruptio properat: ⁊ si nō sint assidue neqꝫ fortes significant ꝙ tardatur. ⁊ oportet necessario quādo corroditur corpus in quo est sanies ex acuitate sua vt accidat īde dolor. Intus si aūt ⁊ ꝓductione sputi causa ē vir⁹ subtile qn̄ penetrat ⁊ egredit̄ ex corꝑe in q̄ ē retentū. In difficultate āt anhelitus cā cōis est nā infirmitatis ⁊ cā ꝓpa ē dolor qui addit̄: ⁊ fit prauus. 63

Omnis oratō cū qua incipit ab h̄ ſmone manifesta ē apd̄ oēs q sī memores eius qd̄ diximus in eis q̄ premissa sūt. Et pp h̄ ego dimitto illud ⁊ suꝫ veniens sup illud quod sequitur: ipsum. 64

Fistule autē sūt ex his q̄ in hoc sermone sunt oculta. Qd̄ ē q: per hoc nomen fistula sciuntur aut significantur ⁊ sumūtur ī lingua grecorum embule idest cannule cōcaue longe ⁊ vētose: qbus vtūtur cantatores. Cum ergo accidit in corporib⁹ animalium aliquid extra nām simile istis concauitatibus nominatur hoc nomine: significante fistulas. Et puto de hy. ꝙ n̄ nominauit has exituras hoc nomine nisi pp longitūdinem earum. Et summa huius sermonis est: ꝙ exiture que accidūt habētibus piplemoniam fiunt quandoqꝫ in glandulis que sunt sub auribus ⁊ locis que sunt sub pectore. 65

⁊ Nō interpretationē huius nominis fistula.

scatur si dolor accidit a principio rei: ⁊ malicia anhelitus ⁊ tussis: ⁊ ꝓductio sputi nō cessat remanens: tunc oportet vt expectet̄ eruptio ī die vigesimo: aut āte illud. ꝙ si dolor fuerit mior ⁊ oēs iste res secundū comparationeꝫ hāc: tūc oportet vt expectetur saniositas post illud spatiū: et necesse ē ante illud spatiū vt augmentet̄ dolor: et malitia anhelitus: et productio sputi.

Et quos febris ī die rupture dimiserit: eos euasuros enunciabis: tunc ipsi cibuꝫ appetunt: ⁊ nō sitiunt: ⁊ modicū atqꝫ coniunctuꝫ ē quod egerunt: pus quod eijciūt albū ē ⁊ lene: ⁊ per totum equale ⁊ sine labore ⁊ cum modica tussi: ⁊ in breui sanantur prope hos sunt qui proxima signa his signis habuere eorum quos autem febris in apostematis ruptura nō d̄serit: ⁊ quali furtiua postmodum inuaserit: ⁊ afficiuntur siti ⁊ fastidio cibi: ⁊ egerunt molle ⁊ pus quod iactant liuet: ⁊ viret et flegmati admixtum atqꝫ spumosuꝫ: his signis per tractatis pituros nō dubitabis. Qui vero q̄daꝫ horū et nō oīa habuerit eorū qdē moriunt̄: hi ēt ī vita manebūt viriqꝫ tamē difficilem exitū cōsequet̄: hi tamen tuo ꝓuidēti iudicio discernuntur.

Hippocrates narrauit in hoc sermone significationes que significant exituras ⁊ dimisit sermonem suum in duas sectiones: ⁊ narrauit ī sectione prima qualiter procedit homo ⁊ significet euētum huiusmodi exiturarum: ⁊ narrauit in diuisiōe secunda qualiter procedat homo ⁊ significet inter euentum huiusmodi exiturarūꝫ in superioribus pectoris: aut in glandulis que sunt sub auribus ⁊ inter euentū earum in locis que sunt sub diaphragmate: ⁊ melius quidem est vt incipiamus a diuisione prima. Dico ergo ꝙ summa huius sermonis est vt egritudo sit difficilis digestionis non mortalis. Quod est: quia non est possibile vt sit maturitas egritudinis facilis: ⁊ resoluatur per exituram accidentem sed per fluxum ventris: aut per resolutionem occultaꝫ paulatim: neqꝫ vt sit perniciosa ⁊ accidat exitura cuius esse sit decēs ⁊ Oportet ergo vt sit egritudo resoluta ꝑ euē tū exiture media inter egritudines que sunt n̄ male ⁊ inter egritudines perniciosas. Necessario ergo hyppocrates significauit in faciēdo quasdam: huius egritudinis significationes malas ⁊ quasdam laudabiles. Et ego quidem sum narrans vnā quāqꝫ earū ponēs in p̄mis illā a qua illarum significationuꝫ incipit prius ⁊ ē illa in qua ſmo hy. ē cū hac distinctione ⁊ dictione. Hy. Quando est febris permanēs. G. Significauit hy. ꝙ infirmus habeat febrem permanētem que penitus non interpollatur. Hy. Et dolor non gescit. G. Quoniam si dolor gescit non indiget euētu exiture: quod ē q: egritudo tunc ē sedata ⁊ gesta. Hy. ⁊ ꝓductio sputi non ꝓcedit scd̄m ꝙ oꝫ. G. Quādo ꝓductō sputi ē ſm ꝙ oꝫ: nō hꝫ infirmus necessitateꝫ vt accidat exitura. Hy. Neqꝫ ē vincēs sup illud quod descēdit ē egestione colera. G. Jaꝫ dixi in eis que premissa sūt ꝙ ī egritudinib⁹ que fiunt a colera: nō accidūt exiture. quod ē q: necesse ē in euentu exiture vt humores sint īdigesti crudi grossi: vt prolongetur egritudo ⁊ non consumatur per euacuationem: sed aut per exituram: aut digestionem accidentem paulatim tantū Quod autem dixit post hunc sermonem. ⁊ non sit liquidum parum. Sermo eius purum: significat ꝙ non permiscetur ei chimus alius: ⁊ ꝙ qualitas eius est vna ⁊ qualitas que ē co. Sermo autem eius ligdum: significat multitudinē fluxus ventris si fuerint res q̄ sunt de genere co. ⁊ fuerit ligda: non prouenient exiture: immo eueniet crisis per fluxum vētris. Quidam homines scripserunt hunc sermonem cum diuersitate illius secundum hunc modum. Et nō sit quod egreditur de genere col. sed res ligde pure ⁊ intelligunt ex sermone ei⁹ ligde res q̄ descendunt descensione equali: ⁊ ex sermone eius

⁊ Egritudo q̄ termīnat̄ ꝑ exiturā ē media inter egritudies oīo saluat̄ ⁊ oīo mortales.

⁊ Cā quare in egritudinibus colericis nō fiūnt exitur.

Et plus q̄ saluat̄ ex istis ē ex quo separat̄ febris ex die suo post eruptionē: ⁊ desiderat cibum velociter.

Quibus piplemonicis supra aurē vel ī fra apa ꝯtingit et putredinē fecerit: et cū crepuerit: fistulā parit et sic euadit.

Quibus accidūt exiture ab īfirmitatibus periplemonie: post aurē: ⁊ ī locis īferioribus: tē ille exitur̄ sunt saniose ⁊ fiūt fistule: ⁊ habētes has īfirmitates euadunt.

Interest āt tua diligēter secūdū hec p̄cepta ꝑpēdere quando febris ꝑmanet: neqꝫ dolor minuit̄: ⁊ sputū ē icōuēiēs ⁊ egestio nō ē colerica: neqꝫ ligda vrina modica: cū hypostasi plurima et alia cūcta signa boni sūt nūcia: tūc sub aure vt diximus apa futuꝝ expectabis.

Eoꝫ vt ꝯsideres ī istis morbis secūdū hāc similitudinem: quando febris ē permanēs et dolor nō gescit et ꝓductō sputi nō ꝓcedit secūdum ꝙ oꝫ: neqꝫ vincēs sup illud qd̄ descēdit ex vētre ē colericū neqꝫ ē ligdū parū: si vrina ē multa valde ⁊ ipsa fex multa valde: et sūt reliqꝫ significatiōes oēs salutē: tūc oꝫ vt expectet hāc hētibus dispōnēe uentum huius exiture.

⁊ Periplemonicis accidūt quandoqꝫ i glādulis q̄ sūt saniebus ⁊ locis q sūt sub pectore exiture.

ribus sunt laudate.

purũ res descẽdentes aquosas quibus res alia non permiscetur. Jam enim dixi in eis q̃ permissa sunt q̃ nomen puri cadit super illud cuius qualitas est simplex: cui non permiscet aliud: ⁊ dicũt manifestũ est q̃ hy. in narrando fluxum ventris q̃ est ex genere colere nominauit purum: ⁊ illũ cuius qualitas est qualitas vna pura: res aquosas: ⁊ Et sunt ille q̃ non recipiunt digestionẽ: ⁊ ꝓpter hãc cãm indigent spacio lõgo donec suscipiãt digestionem: ⁊ ẽ spaciũ in quo ꝑueniũt exitus: qđ ẽ: q: de aptitudine egritudinũ acutarũ ẽ vt fiat crisis in eis ꝓprie p fluxũ vẽtris. Uerum de nã egritudinũ cronicorũ ẽ: vt eueniat eis exiture q̃ veniũt i corpore verum tibi absolute inest vt q̃ras de diuersitate scripturaꝝ in eis que consequuntur ĩ hora monstrationis tue. Jn hac autem hora fuz narrans summas intẽtionum huius sermonis vt inquiras: inde quo inueris in arte medicine. Dico ergo q̃ intentio hy. in hoc suo s̃mone est: vt indicet: illud quod necessarium est in egritudinibus: quarũ crisis fit per exituras: ⁊ est necessarium procul'dubio vt proueniant ille egritudines ab humoribus indigestis grossis quod ẽ: q̃a egritudinum quando sunt cum hac dispositione prolongatur spacium ⁊ prouenit ab eis exitura: nisi resoluatur per digestionem. ⁊ Et significationes quidem digestionis sunt vrina multa in qua est fex multa residẽs: ⁊ quecũq; vrina ẽ in qua est fex multa residens: substantia eius proculdubio ẽ grossior q̃ substãtia vrine naturalis: ⁊ ꝓpter hoc illud inuenimus hunc sermonẽ diuersum in descriptionibus: quĩ quedam homines scripserunt illum secundum huic modum: Sed vrina est multa valde ⁊ ĩ ea multa fex residẽs. ⁊ ex eis fuerunt qui scripserunt illud s̃z hunc modum: neq; etiam est vrina multa valde: ⁊ in ipsa ẽ residens fex multa. 66

⁊ De nã acutaꝝ ẽ crisis p fluxuz vẽtris fieri cronicaꝝ vo p exituras.

⁊ Signa digestiõis hũorũ grossorũ p exituras creticãdorum.

Sepius nascitur apostema hoc his quibus dolor aut calor ẽ sub hypocondrijs. Quibus vero: periplemonicis hypocondria: neq; dolent neq; calent: ⁊ spiritus ẽ densus sine causa manifesta his apostema supra aurẽ nascit᷑. Et que fiunt in istis exituris in locis inferioribus nõ eueniũt nisi eis qui habent: in eis q̃ sunt sub hypocõdrijs aliq̃d inflãmationis: ⁊ que ex eis fiunt sursum: non accidũt nisi ei cuius ea que sunt sub hypocõdrijs sunt vacua a grossitudine ⁊ dolore. Deinde accidit ei malefici anhelitus ⁊ moratur spacio aliquo: deinde quiescit absq; cã. Apostema vel vesica i pede periplemonicis salutez promittit melius tamen si in principio sputi ꝓiectio ex rubeo in album mutatur: quia his signis certa salus promittitur. Sed quod reiicitur nõ est vt oportet: neq; in vrina est hypostasis: timendũ est ei membro cui superuenit apostema periculum. Exiture que in pedibus sunt in egritudinibus periplemonie fortis magni tumoris omnes sunt iuuatiue: ⁊ melior earum est in cuius euentu: ⁊ eius quod producitur cuz sputo apparuit mutatio Quod est quia quando est euentus apostematis ⁊ doloris, postq̃ illud quod cum sputo producitur iam ẽ mutatum a rubedine ad dispositionẽ saniositatis: ⁊ ꝓcedit exterius ẽ salus illius hominis super finez fiducie ⁊ exitura q̃escit ita: q̃ pit dolor i velociori horaꝝ. Quod si illud quod sputo ꝓducit᷑ nõ egreditur secũdũ q̃ oz: neq; apparet i vrina fex laudabilis residens: non fit tunc securitas quin contrahitur iuncta in qua exiuit exitura: aut occurrit habẽti cã vehementia fortis.

est q̃a veritas est eius quod dictum est in tractatu secũdo libri hypo. in egritudinibus subitis ⁊ i vltimo ⁊ ẽ sermo eius. Melior earum est que est decliuis inferius longinqua valde a membro in quo est egritudo: ⁊ proprie quando est ei illud cum digestione: Jpse eniz iam laudauit digestionem iterum in tractatu primo libri epidimiarum in sermone suo. Digestio significat velocitatem crisis ⁊ fiduciam ⁊ firmitatem sanitatis. ⁊ Et significatio super distinctionem est mutatio sputi: ⁊ euacuatio ei⁹ cum multitudine absq; dolore ⁊ labore: sermo enim eius i sputo ⁊ procedit ad exteriora: non significat nisi hoc q̃ si accidit exitura in crure antequã maturetur apostema euadit infirmus a timore q̃ timet super eum ex infirmitate piplemonie: verũtamen fit difficilis sanatio iuncture in qua accidit. ⁊ potest esse ⁊ accidat in quibusdam horis ab illo cõtrario Et hypo. quidem iam locut⁹ ẽ in hoc loco absq; aliqua significationum digestionis sicut fecit iterum in eis que p̃missa sunt: rememoratus est enim absq; aliqua significationum digestionis: quod est quia addidit ad significationes sumptas ex sputo significationes etiã sumptas ex vrina. Jn sermone autem suo de sputo malo dimisit ei addere sermonem suum ⁊ non est cum digestione secundum q̃ illud oppositum est digestioni: sed contentus: fuit tantum vt diceret. q̃ si quod procedit per sputum non egreditur secundum q̃ oportet: quoniam visum est ei q̃ hoc signum est sufficiens ⁊ significando super fraudem egritudinis ⁊ eius maliciam: quoniam processio sputi tantum: aut q̃ ipsum suscipit digestionem tantum non sufficit super certitudinem in egritudine: quod est q: multotiens procedit sputum cum multitudine exterius preter q̃ egritudo adhuc susceperit digestionem. ⁊ Et multotiens egritudo iam fest digesta: ⁊ non est processio sputi secundũ q̃ oportet: ⁊ illud quidem accidit in quibusdam horis ex debilitate virtutis mouentis pectus: ⁊ fortasse est propter grossitiem sanici: ⁊ fortasse est ex aggregatione ambarum rerum simul. s. debilitatẽ virtutis: ⁊ grossitudinem sanici. Oportet. n. in egritudinibus de aptitudine quarum est vt sanentur vt suscipiat egritudo digestionem ⁊ procedat sputum exterius secunduz q̃ oportet: sed in egritudinibus oppositis huic egritudini sufficit significatio vna ⁊ est vt non procedat spu

⁊ Nõ h signa digestionis piplemonie ex sputo.

⁊ Nõ sp viscositas ipedit neq; sp digõ producit sputũ s̃m q̃ oz.

Indicatio sumpta a sbita anhelitus malicia aut hypocondriorum caliditate.

Quando accidit in egritudinibus quarum precessit rememoratio subito malicia anhelitus deinde quiescit post illud ⁊ est euentus eius ⁊ ipsius q̃ es absq; manifesta causa scita significat ⁊ iterum declinationem humorum ad caput sicut significat ⁊ iterum declinationem eorum inferius apparitio caliditatis in eis que sub hypocondrijs sunt. Quod est: quia oportet vt intelligas ab eo ex sermõe eius: q: non accidit nisi ei qui h3 in eis que sunt sub hypocondrijs aliquid inflamationis ⁊ caliditatis inflammantis egredientis a natura: ⁊ ventus huius caliditatis ẽ aut propter apostema nominatuz herisipila: aut propter apostema quod nominatur proprie apostema calidum q̃ si diuersum accidit illius ita q̃ euacuatur quod est sub hypocondrijs: ⁊ apparet declinatio humorum sursum propter maliciam anhelitus quam dixit. tũc expecta euctũ illius exiture in eis q̃ sunt sursum. 67

Cã q̃re exiture in cru

Euentus exiturarum in cruribus egritudinibus periplemonie prauis laudabilis proculdubio. ẽ quod

ti ſm ꝙ oportꝫ: ⁊ ſignificat iterū egritudinis malignitatem: ⁊ dolū: ⁊ eius maliciā cū ꝓhibitione ſputi a ꝓceſſione exterius ſm ꝙ oꝫ: ⁊ euacuatione materierū retentarum in pulmone ⁊ pectoꝛ ſignificationes alie que apparent in ea ſignificantes indigeſtionē humoꝝ qm̄ manifeſtū ē ꝙ malicia egritudinis addit̄ qn̄ non ꝓijcitur ſputū ⁊ cū illa iterum qn̄ ꝑmanet humoꝛ retētus in pectoꝛ ⁊ pulmone indigeſtus: ſꝫ minoris malicie illo qn̄ humoꝛ eius ē digeſtus: ⁊ ꝓceſſio eius exteri⁹ nō ē ſm ꝙ oportꝫ neqꝫ mundificatio eius iterū † Sed ꝙ plures exiturarū nō accidūt niſi i iūcturis: ſicut dixit hy. in epidimijs. Significat iterū in hoc loco ꝙ̄uis egrediēs ſit ab intētione ſua i ſmone ſuo. nō ergo ſit ſecuritas qn̄ ꝓbatur iunctura in qua egreditur exitura: ⁊ cā in illo eſt amplitudo locoꝝ vacuoꝝ q̄ ſunt in iuncturis ſuſcipiētibus materias effuſas ad eas. ⁊ poſſibile eſt iterum vt iuuet ad illud motus earum. qđ ē: q2 effuſio humoꝝ ad mēbꝛa q̄ mouent̄ ⁊ caleſiunt eſt facilioꝛ. 68

† Cā quare apata creti ta plurimū fiūt i iūcturis.

Quod idem apoſtema ſi cuāuerit atqꝫ ſputum putredinis non euenerit: neqꝫ fe. deſecerit. malū eſt: ⁊ egri amētiā mortis ꝓpiā expectabis.

Quod ſi exitur̄ occultentur: ⁊ quod producitur per ſputum non procedit: ⁊ febris ē ideficiens: tunc illud malum ē: quoniam nō ſit ſecuritas ſuper infirmū quin permiſceatur eius rō ⁊ moriatur.

Plures ex his q grādeui ſunt: piplemonica collectiōe depereūt: alij vero alijs collectionibus magis.

Qui autem ex habētibus ſanioſitatē accidentē a periplemonia moriuntur ſunt qui i etate perceſſerunt plus. Ex reliqua: vero ſanioſitate illi q ſunt adoleſcentioris etatis moriuntur plus.

Acutis febribus exiſtentibus ſi doloꝛ a lumbiſ ⁊ femoꝛ̄ ad diaphꝛagma aſcēderit moꝛtale ē: alij tamen ſignis que viſis ex quoꝝ pluralitate ſiue paucitate diiudicabis.

Dolores autem qui fiūt in lūbis cū febre ⁊ i locis inferioꝛibuſ ſi induūt diaphꝛagma poſt ꝙ̄ ſeparantur a locis iferioribus: eſt illud moꝛtale valde: oportet ergo vt regas i tētione tua reliquas ſignificationes. Nam ſi videris cū illo ſignificatōnē malā ex reliquis ſignificationibus: non ſperatur tunc illi ifirmo. Quod ſi egritudo iam aſcēderit ad diaphꝛagma: ⁊ reliquę ſignificationes nō ſunt male tunc confoꝛtetur: ſpes tua ꝙ illius infirmi conuertitur eſſe ad ſanitatē.

ꝙ ipſe ſubmergit̄ in ꝓfundū coꝛpis ⁊ euacuat̄ i mēbꝛa nobilia. ꝙ ſi ipſe reſoluerent̄ nō eſſet febꝛis ꝑmanēs: ⁊ ꝓductio ſputi eſſet facilis: ⁊ manifeſtū ē ꝙ materia ſubmergit̄ in iſtis in pulmone: ⁊ ꝑꝑ hanc cām accidit eis permixtio rōnis: qm̄ illud ē vnū ex accidētibus q̄ accidit ei cuius diſpō cōuertit̄ ex piplemonia ad has egritudines: ⁊ cā i diuiſiōe hy. eſt vt diceret qn̄ accidit eis malitia anhelitus moꝛiunt̄ fuit ſcia eius ꝙ illud i telligit̄ ex rebus quarū ꝓceſſit rememoꝛatio. 69

Non oꝫ vt intelligat̄ ab eo ſermo eius: q iaꝫ proceſſerunt i etate itellectu abſoluto: ſed ꝑ cōparationē adoloſcentiū † Quoniā qui proceſſerunt in etate nō ē poſſibile vt ſaluent̄ ab aliqua egritudinū pluſꝙ̄ ſit ſalus adoleſcentiuꝫ ab ea: ſed illos qui ſunt inter iſtos ⁊ inter ſtātes in adoleſcētia. ſ. illos q dicuntur alcuul: inuenimus euadere ex egritudinibus pluſꝙ̄ adoleſcētes ſicut dixit i ſermone ſuo i apatib⁹ calidis in aurib⁹ accidētibus in ſanioſitate accidente ꝑꝑ periplemoniam. nam cū hu⁹ egritudinis ſanatio non ſit niſi ꝓductione ſputi: ⁊ ſit neceſſaria in illo virtus foꝛtis: oꝫ vt ſit euaſio adoloſcētis ab ea pl⁹ ꝙ̄ euaſio eius q iā ꝓceſſit in etate. A reliquis autem ſpēbus ſanioſitatis ⁊ aptitudine adoloſcentium eſt ꝓpe vt ad eos feſtinet moꝛs ante alcuul. i. augmentum: ꝑꝑ doloꝛes ⁊ febꝛes in quibus dixit hy. in eis qui ꝓceſſerūt in etate iam hūc ſmonē: ſꝫ decrepiti ſunt tardioꝛes illis multū: qđ ē: q2 fe. ⁊ ꝑmixtio mēſis aduenit eius minus: ⁊ aures coꝛū ſcindūtur quare ſanioſe fiunt ꝑꝑ hāc cām. verūtamē in iſtis etatibus reditiones egritudinis qn̄ veniūt interficiūt plus habentes eas: | Adoloſcētes vero anteꝙ̄ ſanioſe fiant coꝛū aures moꝛiuntur: quod eſt quia ex quoꝛum auribus currit ſanies: ſperatur adoloſcentibus ſanitas: ſi appareat in eis ſignum aliud laudabile: accidit ergo in reliquis ſpeciebus ſanioſitatis vt ſit moꝛs adoloſcentium ex eis in hoꝛa euentus ſaniei velocioꝛ propter febꝛem ⁊ doloꝛem. 70

† Non eſt poſſibile illos q i etate plus ꝓceſſerūt magis ſaluari ꝙ̄ adoleſcētes.

Non ē illud qđ ſignificat ſermo eius ſi occultantur exiture equale ei qđ ſignificat ſermo eius: ſi qeſcunt qđ ē q2 ſermo eius qeſcūt: ſignificat rem generalē ſed ſermo ei⁹ occultātur: ſignificat velocitatē qetis earū ſubito. † Et illud qdem accidit in qbuſdam hoꝛis ꝑꝑ ſubtilitatē humoꝛū: ⁊ raritatē mēbꝛi: ⁊ caliditatē aeris cōtinētis: ⁊ virtutē medicine adminiſtrate ⁊ vehemētiā vꝛtutis infirmi. Nā ille cāe oēs qn̄ aggregātur reſoluit̄ apa velocius: ⁊ de aptitudie qdem exiturarū ē vt occultent̄ ſm plurimū: qn̄ currūt ex eis humoꝛes faciētes eas redeūtes: aut ad mēbꝛa ex quibus effuſi fuerūt ꝑus. Et de ꝯſuetudine hy. ē vt noiet illam actionē reditionē: aut ad alia mēbꝛa ex mēbꝛis q̄ ſunt i ꝓfundo coꝛpoꝛis ⁊ ꝑꝑ hoc qm̄ cāe a qbuſ occultant̄ exiture ſunt ꝯ̄rie valde: accidit vt ſint exiture ēt ꝯ̄rie valde: qm̄ ſignificat aut velocitatē euaſionis a re ledēte: aut egritudinem magnā valde: q̄ accidit apđ reductionē materierū ad mēbꝛa nobilia: verū ille res ſt cōes in oībus exituris. † Et diſcretio earū cōis ē oīb⁹ exituris q̄ ocultātur. qđ ē: q2 oꝫ ⁊ conſideres reliquas ſignificationes: ⁊ ꝓꝑe q̄ apparēt in mēbꝛis doloꝛoſis ꝓpꝛia aūt in iſtis exituris cōſideratio ē ſignificationum apparētiū in mēbꝛis anhelitus: ⁊ hy. narrauit hāc diſcretionē: ⁊ manifeſtū ē ꝙ cōſeqtur illđ ēt diſcretio cōis. qđ ē: q2 dixit ſm hūc modū: ꝙ ſi occultantur exiture: ⁊ qđ ꝓducitur cū ſputo nō ꝓcedit ⁊ febꝛis eſt indeficiēs: tunc manifeſtū ē ꝙ ſmo eius occultat̄: vult

† Nō cās oculatiōis exiturarū.

† Dr̄a int̄ occultationē exiturarū bonam ⁊ malā.

Intellexerūt quidā ex ſermone ſuo inducunt diaphꝛagmē ſicut ſi diceret. faciunt accidere permixtionem rationis: quaſi diceret ſecundum hunc modum. Sꝫ doloꝛes qui ſunt cum feb. in lumbis: ⁊ in locis iſerioꝛibus quādo aſcendunt ad diaphꝛagma faciunt accidere permixtionem rationis vehementem. Et ex hominibus ſunt qui intelligūt illud melius ꝙ̄ intelligant iſti: ⁊ interpꝛetantur ab illo ſicut illud quod nos ſcripſimus. Et ſignificatio ſuper certitudinē illius eſt illud quod ipſe ſcripſit in fine ſermonis ſui vbi dixit tunc confoꝛtatur ſpes tua ꝙ illius infirmi conuertitur eē ad ſanitatem: quod eſt: quia vult per ſermonem ſuum vt ſignificet: † ꝙ ſi egritudo aſcēdit ad pectus accidet ab illo vna duarum rerum: aut perditio infirmi ſubito: aut ſi fuerit egritudo in vltimo bonitatis: accidit ab illo ſanieſitas: Sed illi⁹ diſcretio erit ex reliquis ſignificationibus. nam ſi non fuerint male accidet ſanioſitas: q̄ſi appareat ſaltem ſignificatio vna mala: moꝛietur infirmus ꝓculdubio. 71

† Nō duo hoꝛrenda q̄ ex ſenſu egritudinis ad pectus cātur.

Iam dixi multotiens q hy. significa per sermonẽ suum flegmon: inflãmationẽ. Apostema vero qd nominauit eristrates & qui venerũt pꝰ eũ hoc nomine significauit hy. per determinationẽ quam ipsum determinauit sicut illud qd fecit in hoc loco in sermone suo. Et quãdo ẽ vesica dura dolorosa. Cã vero pp quã dixit in istis infirmitatibꝰ q2 sũt perniciose & proprie quando cum eis ẽ febris indeficiẽs: significauit in sermone suo significatiõe manifesta & est magnitudo doloris & strictio vẽtris & retẽtio vrine accidit pp intestini recti stricturã: & pp dolorẽ vesice qm infirmus prohibetur ab opationibꝰ pp illud qd accidit ei de dolore hora qua conat illud: †Et hoc qdẽ accidẽs cõe est in omnibꝰ doloribus dolor autẽ locoꝝ i qbꝰ ẽ apã calidũ fortasse accidit ab ipsis locis in qbus ẽ apostema: & forte accidit a mẽbris vicinãtibus ei: & simili ẽt quãdo pectus mouet in hora anhelitus accidit in vẽtre dolor quãdo in splene aut in epate aut in mirach vẽtris est apã calidũ: & pp hãc cãm oz vt accidat infirmus spẽs malicie anhelitus in qua fit anhelitꝰ paruus frequens. Et ego qdẽ ostendi cãz huius anhelitus malicie: & reliquarum specierum malicie anhelitus in libro d malicia anhelitus. 72

† Cõe ẽ oĩ bꝰ doloribꝰ prohibere membra a suis opatõnibꝰ.

Vesica dolens: atq3 rigida febribus non deficientibus: malũ pronunciat magis tamẽ cu3 ventris strictura

Et quando vesica ẽ dolorosa: ẽ mala nõ in omnibus dispositionibus interficiens: & magis interficiens: ẽ quãdo cũ ca ẽ febris indeficiẽs. quod est q2 dolor vesice confortatur ad hoc vt iterficiat: & vẽter non procedit in illa hora

Sed si puenerit vrina sicut pus cũ hypostasi dolor soluitur.

Et dolor soluit quãdo mingitur vrina sicut pus: & est in cafex residens alba lenis.

Si vero vrina nõ sic fuerit: & vesica non mollescit: neq3 febris decciderit: mors ipzio periodo aderit.

Quod si non lenitur vrina neq3 vesica &

In maturatiõe apã tũ calidorũ vesice fiũt vrine.

Quando recipit apostema calidũ accidẽs in vesica maturationẽ: effundunt humores digesti ad spaciũ q ẽ in vesica & euacuantur cũ vrina grossa ergo ostendũt in fece significatiões digestiõis laudabiles. 73

Sermo qdẽ eius neq3 lenitur vesica & ẽ indeficiẽs febris: ẽ sermo manifestus. In sermõe ãt eius. qd si nõ lenit vrina ẽ oculatio & clausura. qd ẽ: q2 de cõsuetudine eius ẽ vt significet p hoc nomẽ sup egritudines nõ super accidẽtia: & simil'r reliq qui venerũt post eum ipsi. n. dicũt. lenit apã: lenit duricies mollificat tẽsio lenit dolor: & nõ inuenimꝰ aliquẽ eoꝝ dicere lenitur vrina põt ğ esse q hy: vtitur h noie i vrina ẽm viã trãsumptionis: vt intelligatur ab hoc immutatio vrine ad illud: qd ẽ melius: & quãdo cõcesserit illud possibile ẽ vt significet hec dictio euacuationẽ vrine post retentionẽ eius: sicut intelligit ex ẽmone eius: apã vesice: & retẽtio vrine: De cõsuetudine. n. illius ẽ vt accidat quãdo egritudo est valde pniciosa: vt forsitan ĩfirmus euadat ex ea. Scdm hãc ergo similitudinẽ inuenit iste sermo scriptꝰ in descriptionibus. Eristratis & Diascoridis: & descriptionibꝰ aliis ab illis: Et inuenimus ipsum in quibusdã descriptionibꝰ scriptũ ẽm hũc modũ q si non pcedit vrina & non lenit vesica & nõ ẽ necessaria in hac descriptione inqsitio neq3 qstio. 74

Cum pueri multiplicẽt comestionẽ in hora i qua non cõuenit oz vt agreget in corporibus eorũ multitudo humoris qui nominatur crudus. cũ ergo mundificat natura hunc humorem oĩ die ad ptes vesice si currit ad ipm i meatibus vrie: aggregat illic: & generat ab eo lapis in qbusdã horis: & puenit i quibusdã eorũ ab eo quãdo ẽ egritudo apãtis calidi in vesica: & nõ accidit illud nisi quãdo aduenit vesice nocumentum magnũ ex trãsitu honorum humorum per eam.

Finit secunda pars. Incipit tertia.

est indeficiens febris tunc expecta habenti illum dolorem perditionem in primis periodis sue egritudinis.

Hec autem morbi species amplius pueris a. vij. anno vsq3 i decimum quintum euenire cõsueuit.

Et hec species aduenit proprie pueris cum sunt. vij. annorum vsq3 quo consequitur xv. annos.

In febribus idem terminus quibusda3 ad vitam quibusda3 ad mortem.

In febribus autem venit crisis i numeris dierum eisdem in quibus saluantur ex omnibus qui saluantur & pdũtur qui perduntur.

Iam qdẽ acqsiuistis a me vos oẽs amici mei q coegistis me vt exponerẽ oẽs libros hypocratis absq3 ppatione super illud duos libros. Quoꝝ vnus est de diebus crisis alter est de crisi: & hi qdẽ duo iã sparsi sunt i manꝰ mltoꝝ hominũ sic libri alij multi ex libris: in quorũ edictiõe rogauistis me. & pp hãc cãm nõ ppero ad exponẽdũ aliquẽ librorũ hy. in libro suo pprio: qm ego iã narraui totũ qd necessariũ ẽ scire ex eis in opatiũe medicine: & i libris aliis multis quos ego edidi: adiũxi ad illud expõnẽ q̃ ei cõuenit Et qm multos sermonũ eius pp illud qd in eis ẽ d occultatiõe exposuerũt qdẽ expõne mala nõ placuit illd alicui nostrũ s3 bonũ nobis fuit illud qd vidistis d intellectu illorũ a me cũ sit: sit similius & cõuenietiꝰ sñie hy. rogauistis ergo tũc me vt cõfirmarẽ vobis i libris qd audistis a me auditu. Dixi ãt vobis pp hãc cãm q oz ne sit expositio nr̃a oĩu3 sermonũ eius expositio vna qm nõ exponũt eos oẽ expõne vna & eadẽ. S3 expõ mea erit aut eius cuiꝰ nõ rememoratꝰ fui ex eis in aliq̃ librorũ meorũ expõne ĩtegra: & erit expõ mea breuis & abbreuiata: vt nõ cogar vti ẽmone vno & eodẽ i rebꝰ eisdẽ multotiẽs & pp hoc cũ ego iã narraueri id totũ cuiꝰ scia necessaria ẽ in crisi: & diebꝰ crisis i duobus libris: ego dicã i hoc libro sũmã illiꝰ tm̃: & ponã pñcipiũ ẽmõis mei ab hoc loco. dico ğ q nomẽ crisis i egritudinibꝰ nõ ẽ sũptũ ni: ex si itẽtõe q̃ noiatur hoc noie in iudicijs: qm significat mutationẽ velocẽ valde q̃ accidit in egritudinibus. †Et sit illud ẽm quatuor mõs qm ĩfirmꝰ aut euadit ab egritudine sua statim: aut declinat dclinatiõe magna ad illd qd ẽ meliꝰ aut: morit statĩ aut dclinat ad dispõnẽ malã declinatiõe vehemẽti. verũtamẽ duo mõi pcedẽtes nominãt crisis ab hy. absolute. s3 duo mõi q sunt post eos nominãt ẽm plurimũ crisis cũ additiõe q̃ additur i vno quoq3 coꝝ ad nomen crisis: & ẽ aut mala: aut feda: aut res alia similis illi. †Et fortasse nominãt oẽs crises tm̃ absolute. Et vos quidem sciuistis iã q oẽs spẽs crisis accidũt aut per euacuationem apparentem manifestum: aut per

† Nõ q spẽs vere crisis nõ sit nisi quatuor:

† Nõ que sint crises absolute & q̃ cum additione.

eritura in corpore: q̃d ẽ qȝ mutatio dispõnis infirmi q̃ ẽ mutatio vehemẽs ad illud q̃d melius ẽ p̃ somnuȝ ⁊ sudorẽ lõgũ nõ fit nisi raro ⁊ i infantib⁹ tñ ⁊ ex hoi bus qdẽ sũt q noiant illud crisim: ⁊ ex eis sũt q nõ nominãt ipsum crisim. Dies aũt crisis vocaẽ dies i quo accidit huiusmodi mutatio valde multũ ⁊ certicaẽ i eis illud. In alijs ãt diebus non accidit crisis ẽ certitudinẽ: ⁊ neqȝ accidit in eis ẽt multũ. Et nos qdẽ nõ inuenimus qȝ hy. nõ intellexerit dierũ crisis naturã ante omnes hoies tantuȝ. sed inuenim⁹ itellexisse ipsuȝ ẽt eos melius qȝ oẽs homines: ⁊ narrauit eãm i euentu eoꝝ ⁊ nos narrauim⁹ illud in libro nr̃o de diebus crisis: † Et ostendimus i eo qȝ fortiores piodi diuȝ accidentiũ i dieb⁹ piodorũ sũt illi qui sũt in septẽnis: deinde secũdi: post eos sũt piodi q sũt in q̃rtis: et eorum euentus ẽ

† Nõ q sit fortiores di es inter cre ticos.

Alij dies idẽ i qbus ex hominibus saluatur qui saluatur ⁊ perijt qui perijt.

In qbus febribus si cuncta signa bene processerint ⁊ spes mali i quoquam nõ deserit in die quarta aut prius terminũ vite iudicabis. Sed in quibus cuncta signa male peruenerint neqȝ bõi spes vlla affuerit i quarta die vel ante morte obibit.

Quod ẽ quia magis salue feb. in quibus fit innixio super firmiores significationes consumuntur in die quarta aut ante ipsum: ⁊ magis maliciose feb. ⁊ in quibus deteriores significationes apparent interficiunt in die quarta aut ante ipsum.

Primus piodus hoc numero continetur secũdus i septio tertius i. xi. q̃rtus i. xiiii. quitus xvii. sextus in vigesimo. Qui numerus p quaternariũ augmẽtãdo i acuta egritudine vsqȝ in vigesimum diẽ decurrit. Neqȝ ẽ cõputari in cõpleto numero dierũ queadmodũ neqȝ ãni neqȝ mẽses ad quoꝝ formam tres septimanas i. xx. dierũ spacio terminamus.

Et piodus primus ex piodis caꝝ apud hoc puẽit.

Et nõ ẽ possibile vt numereẽ aliqd horuȝ secũdũ cõputationẽ dieꝝ pfectoꝝ: cũ nõ sit possibile vt computetur annus neqȝ mẽsis eius secundum cõputationẽ dieꝝ integroꝝ.

ex diuisione septimane in duo: ⁊ significatio: sup ẽr crisim: accidentem in septennis: sumitur ex quartis: quod est: quia dies quartus: indicatiuus est: septimi: ⁊ dies. xi. xiiij. indicatiu⁹. Et hy. quidem nominauit hos dies: dies idicatiõis: ⁊ innuit vt numereẽ septimane ẽm hũc modũ. Due qdẽ septimane ẽm moduȝ disiũctionis: ẽȝ tercia ẽm modũ cõtinuitatis. Et mod⁹ qdẽ disiũctionis ẽ qñ cõsumitur hebdomada p̃ma in aliquo dierũ: ⁊ cõputaẽ initiũ hebdomade ẽe a die qui sequitur ipsum modus ãt cõtinuitatis ẽ: qñ cõueniunt due septimane simul i die vno apud quẽ cõsumatur p̃ma ⁊ incipit ab eo septimana secũda ⁊ pp hoc fact⁹ ẽ dies. xx. vltimus septiane tertie qñ si tertia septiana cõputeẽ iterũ ẽm mõȝ disiũctionis oporteret ide vt esset dies. xxi. fortior die. xx. † Sȝ nos ñ iuenim⁹ rẽ ita: qñ crisis accidit in die. xx. plus valde ⁊ certius: ⁊ pp hoc cũ tres septimane cõplentur in. xx. diebus: ⁊ p̃ncipiũ septimane quarte fit dies. xxi. ⁊ tres septimane alie cõpleaẽ ẽt in. xx. dieb⁹ dixit hy. in. xl. die: qȝ ẽ de crisis: ⁊ nõ dixit illud in die. xlij. ⁊ simili ẽt diẽ. lx. ⁊ diẽ. lxxx. dixit. n. qȝ sẽ dies crisis: nõ qȝ dies. lxiij. ⁊. lxxxiij. hec ẽ ẽ cõputatio piodoꝝ q̃ accidit in septẽnis: ⁊ cõsequtur illud cõputatio piodorum q accidũt i quartis: † Quod ẽ qȝ vnaqueqȝ septimanarũ in duas diuidiẽ quartas sit ab initio egritudinis cõsumatio quarte p̃me: ⁊ p̃ncipiũ quarte ẽe: deinde quarta q̃ ẽ post ipsam: ⁊ ẽ tertia incipit a die octauo qñ icipit septiana ẽa ẽt ab hac die ergo ẽ dies. xi. complemẽtũ quarte tertie: ⁊ p̃ncipiũ q̃rte: q̃rte deinde quarta qnta incipit ẽ die. xiiij. qñ septimana tertia incipit ab hac die: ⁊ pp hoc fact⁹ ẽ dies. xvij. cõsumatio quarte qnte: ⁊ ẽ dies in q̃ cõicat quarta qnta i quarta sexta: ⁊ sũt ille i quas diuidiẽ septiana tertia: ⁊ ẽm hãc cõputationẽ fit dies. xx. cõsumatio triũ septimarũ: ⁊ sex quartaꝝ isti ergo sũt dies crisis q faciũt paroxismos periodorum: ⁊ inuenim⁹ etiam dies alios: in quibus accidit crisis in egritudinibus acutis inter istos dies: ⁊ ego qdẽ iã dixi eãm in euẽtu illius in libro meo de dieb⁹ crisis: ⁊ sunt dies crisis terti⁹: ⁊ qntus: ⁊ nonus: fortasse accidit i qbus dã horis crisis in die. vi. verũtamẽ ille dies ẽ dies crisis male. qõ ẽ qȝ in ipso fieri crisim ẽm plurimum est cum accidẽtib⁹ cũ qbus nõ est fiducia: ⁊ remanet ẽ egritudie p⁹ ipȝ residuũ neqȝ fortasse egritudo ẽsumiẽ i eo cõsumptiõe cõpleta qȝ si soluatur i qbusdã horis solutiõe perfecta redit proculdubio. Et ego qdẽ iã narraui oẽs istas res: ⁊ res alias multas in libro meo ẽ diebus crisis: ⁊ narrauit etiã hy. plures eaꝝ verũtamẽ ille sũt sepatiȝ i libris diuersis: ego aũtẽ aggregaui totũ illud in libro meo de diebus crisis ⁊ disserui ẽt aduẽtũ toti⁹ qõ nõ disseruit ⁊ determinauit ⁊ cõpleui totũ i quo abbreuiauit: ⁊ propter hoc oȝ ei q vult vt verificetur eius pnosticatio vt legat in his duobus libris simul: ⁊ sunt libri dierum crisis ⁊ libri crisis. In hac autem hora non est mea intẽtio nisi vt exponam tantum smonẽ hipo. i hlibro. 2

Sermo eius in eis intendit: aut super dies crisium aut super crises: ⁊ melius quidem: est vt intelligaligatur illud de crisi nõ de diebus crisis qñ q̃uis sit possibile vt intelligatur de diebus crisis tamem sermo eius in quo dicit: Saluaẽ qui saluatur ex hominibus: ⁊ perijt non est veritas: nisi illud quod significant crises: ⁊ propter illud dies ẽt faciunt illud: ⁊ sermo eius saluatur qui saluatur ex eis ⁊ moritur qui moritur significat: qȝ nominauit crisim mutationẽ vehementem accidentem in egritudinibus: non illam que cõuertitur ad salutem tantum. 3

Significauit hy. per sermonem suum: saluiores febres quietas ⁊ simplices que fraudem non habent: neqȝ maliciam: quoniã iste fe. quãdo apparent in eis significationes super quas innixio est cum fiducia: non transeunt primam quartam: sed resoluuntur in die quarta: aut ante ipsum ⁊ similiter etiam deteriores fe: ⁊ sunt in qb⁹ apparent significatiões pditiõis earũ interfectio ẽ aut i die quarta: aut añ ipsum: † Manifestum ẽ igitur qȝ hy. nominauit diẽ tertium in diebus crisis in sermone suo isto cõsumũtur in die quarta aut ante ipsum: ⁊ similiter inuenimus eũ in tractatu suo libri epidimiarum posuisse diẽȝ primuȝ ex diebus crisis male diẽ tertium. Significationes autem in quibus fit innixio super fiduciam sunt significationes particulares: quas laudauit laude vehementi ⁊ ipse rememoratur earum etiam post paululũ ẽm viam exempli. 4

Iste sermo ⁊ totuȝ quod sequitur ipsum ex sermone simile ei: manifestũ est apud illum q ẽ memor eius qõ ipse dixit in eis q̃ sunt p̃missa. 5

Non dixit: qȝ non est possibile vt putetur aliquid horũ ẽm cõputationem dierum integrorum cõpletorũ: nisi quoniam computauit tres septimanas in. xx. diebus ⁊ similiter annus ⁊ mensis eius: non est enim possibile vt cõputetur secundum computationem dierum completorum: ⁊ est illud quidem verum: † Quoniam annus non est tantum

† Cã q̃re crisis accidit in. xx. ⁊ nõ in. xxi.

† Cã qr̃ cõputatio septimi sequẽ cõputatio q̃rti.

† Nõ qȝ p̃mus dierũ crisis ẽ dies tertius.

† Nõ qui dicit annus ⁊ qd mensis.

cex.z.lxv.dies: sed cum illo etiam est quarta diei: z proprie ps vna ex centum partibus mensium autem vnusquisqz est minus.xxx.diebus z plus.xxviiij. Nomē autē mēsis apud antiquos medicoꝝ grecoꝝ manifestū ē: z apd illos multos q sēt ex quibus in nr̄o tpe isto cadit sup tps quod est iter ꝯiūctionē solis z lune: q ergo vult scire hoc tps ſm vītatē z demōstratiōnē: sup illud hēat librū cōpletū quē edidit cutauiscus in eo similiter etiā sup terminū z tps anni: ē.n.liber aliꝰ quē edidit in eo pp hoc q̄ dixit hy.qz nō oz vt computētur septimāe neqz quarte ſm cōputationē dierū cōpletoꝝ: sz i illo ē diminutio p quātitatē qua cōplenꝭ tres septimane i.xx. diebꝰ z ego qdē iam ostendi cām in illo i tractatu tertio libri mei de diebus crisis pter qd̄ aliqs coꝝ q p̄cesserūt me conatus sit iuenire illud. 6

Deinde secundū hāc rationem augmēti euenit primus periodus in vigesimo die: secundus in quadragesimo. z tertius in.lx.

Deinde post hos periodos secundum illam viam: z secundum illum modum additōnis erit periodus: primus in vigesimo die: z secundus in.xl. z tertius in.lx.

In qbus valitudinibus determinatō ē tarda pnostica in illis in initio sunt latētia. eaꝝ n. pricipia ꝯfusa sūt: iccirco cautius iuigilādū ē. Et i singulis quaternis diebus studiosius intuendum: quod

Non vult per smonē suum istū q nō sit inter.xx.diē z diē.xxxiiij z diē.xl.dies aliqs in quo fiat crisis: qm̄ si illud eēt ſm hūc modū iā eēt ꝯrius ſmoni suo qd̄ ē: qz dixit in libro epidimiaꝝ dies i qbus sit crisis int hos dies. z qd̄ apparet ēt in egritudine ꝯdicit illi verū ipse noluit nisi qd̄ ego narro: z ē qz ipse cōputauit tres septimanas: z puenit i vestigio postremo ad diē.xx. z nō cōputauit eas cōputatione equali: sz separauit septimanā secūdā a septimana p̄ma: z fuit cōsumatio eiꝰ pp cām hāc in die.xiiij. z cōtinuauit septimanā.iij. cū septiana sa z ꝯsumata fuit pp hāc cām in die.xx. Precepit g pp hāc cām vt cōputētur septimane q̄ sūt post diē.xx. ſm illā similitudinē: g cōputēꝭ due septiane ex eis ſm disiūctionē. z septimana tertia ſm cōtinuitatē vt cōpleāꝭ tres earū in die.xx. Ergo ē terminꝰ secūdus in q̄ cōsūmūtur tres septimane alie dies.xl. z cōplemētū duaꝝ ex eis in die.xxxiiij. z pp hāc cām dixit: hūc diē ante diē.xl. z ſm hāc cōputationē complētur tres septimane tertie in die.lx. Et similr dies.lxxx. apud eū ē dies crisis nō dies.lxxxiiij. sicut dixit in libro epidimiarū: z nō vificatur illud nisi qm̄ tres septimane cōplētur in.xx. diebus: z est illud ita vt cōputenꝭ due septimane ex eis ſm modū disiūctionis vt cōpleaꝭ cōsumatio earū in die.xiiij. z cōputeꝭ septimana tertia ſm modū cōtinuatiōis cū septimana sa: cōpleaꝭ etiam in die.xx. 7

Et memoratio eius in hoc loco nois crisis significat q itelligit p ipm duas mutatiōes simul. s. illā q̄ cōuertitur ad salutē: z illā q̄ cōuertiꝭ ad maliciā: qd̄ ē: qz dixit. Et significatio sup egritudines de aptitudine: quarū ē vt cōsumātur in diebus paucis a principio sui ad qd cōuertaꝭ ē facilius valde: sicut dixit hy. in egritudinibus i qbus venit crisis in quatuor diebus p̄mis qm̄ se. de aptitudine cuius ē vt qescat in dieꝰ quarto ē qeta valde: sz illa de aptitudine cuius est: vt sit interficiens in die quarto est maliciosa valde: z significationes ēt q̄ apparēt in vnaquaqz harū duarū febriū q̄ qdē apparēt i febre salua sūt oēs significatiōes laudabiles valde bene z q̄ qdē apparēt in febre maliciosa oēs sūt illaudabiles male: valde. Et cū res sit ita nō ē rectū vt ptrāseat aliqua earū diē quartā qm̄ nos iā scimus q crisis accidit sp: aut qm̄ nā vincit egritudinē z supat eā aut cū illa vincit ipsam z supat eā egritudines igitur quietas valde vincit nā velociter. Fraudulētis vo malis supatur velociter ipsa nā. Et pp hanc cām sūt egritudines i qbus venit crisis velociꝭ ꝯrie valde: sz egritudines q̄ indigēt in cōspectiōe sua spacio longo sunt similes: quoniā sicut supfluitas in vtute i egritudinibus velocis cōsumptiōis ē magna: z qm̄ qz est nature: z qm̄qz ē egritudini: similiter etiā qm̄ non

si feceris: aut vix. aut nunq̄ falleris.

In quibus autem ex istis venit crisis in spacio longiore: pronosticatio: in principio sui est difficilis. quod est. qz principia earum sunt occulta valde: verūtamen oportet vt cogites a primo die z quotiens transcunt dies iiij. considerata: non enim tibi occultabitur ad quid declinet egritudo.

Et finis quartane huiusmodi ē.

Et quies quartane non ē nisi secundum hunc ordinem.

Secundum hunc ordinem.

supfluit vna earū sup cōparez suā i vtute supfluitate magna sz pugna earū similis ē equalitati: ē necessarium ad hoc vt vicat vna earū spaciū tpis lōgum significatio. n. prudētū: lucta sup illū q vincit ex duobꝰ luctatoribꝰ nō ē nisi ſz hūc modū: qm̄ qm̄ vidz aliquē coꝝ supfluitatē vniꝰ eorū sup cōparē suū in virtute supfluitate magna spat: ei victoriā: z hora sua stati z si non videt alicui coꝝ supfluitatē sup cōparē suū i vtute scit: qz spacium eorū luctiōis ꝓlongaꝭ z nō scit ex furoꝝ illo p̄mo qs eorū vincat: sz declaraꝭ illud postq̄ ꝓducitur tps. Et prudētes qdē i arte itelligūt illud velociꝰ q̄ vulgares hoies: qm̄ ipi: qd̄ ē qz res q̄ supfluūt prudētes i arte sup ignaros eiꝰ ē sensus p supfluitatē suā: verūtamē cū qdā supfltas pp puitatē suā occulteꝭ a sensu. n̄ ē possibile ēt significare sup ipsaz prudētibꝰ hora q̄ apparet sensui. z pp h̄ pcipit hy. cōsideraꝭ mutationē egritudinis i oītꝰ qtuor diebꝰ: nā si cōsidereꝭ illud q occultabiꝭ ei ad qd declinet. s. ad sanitatē infirmi z ipsius euasonē vti q nā vicat: aut ad pditionē eiꝰ ita vt eaz vicat egritudo. Hec ē g sūma illius ſmōis sensuz aūt stādi. sup illud itelliges ex libro meo i crisi. 8

Trāsiuit ēt iste ſmo sup multos medicoꝝ um z nō itellexerūt eū: pp h̄ inuenimꝰ eos mirantes d nobis: z estimāt q iudicatio nr̄a in infirmo q hz febrē qrtanā: q eius febris ꝯsumiꝭ vbi gra post.xl. vel post.lx. dies nō ē nisi ſm viā diuinatiōis h̄ē ꝙuis ipi nō mirētur de nobis qm̄ ꝓcedimus z iudicamꝰ simile illius in febre tertiana: Et statio illiꝰ sup illud cōicat vtrisqz simul: qm̄ sic cōnumerauimus i febribꝰ cōtinuis: de sdies ſm cōtinuitatē i ꝓnosticis de crisi: de cuius aptitudie est vt accidat: similiꭓ etiam numerauimꝰ i febribꝰ habētibꝰ porismos ſm piedos Ergo illud qd̄ faꭓ dies qrtus in febribꝰ continuis: illud facit dies septimꝰ i febribꝰ faciētibꝰ porismū tertianū: idē similiꭓ qrtane cure crisis. n. venit i eis i. vij. piodis non in septē diebꝰ z ꝓportio diei quarti a p̄ncipio egritudinis ad diem septimum est: sicut proportio periodi quarti ad periodū septimū qd̄ ē: qz dies qrtus ē indicatiuꝰ diei. vij. z periodus qua quartus ē indicatiuus periodi septimi z ego qdē narraui iā totū illd̄ in libro meo de diebꝰ crisis: Et pp h̄ sufficiat tibi tm̄ vt scias in hoc loco q crisis febriū quartanarū fit in piodis: z non in diebus. 9

Significauit p ordinē: ordinem dieꝝ crisis

Marginal notes:

ciose in qbꝰ oia signa sūt in vltimo non transeunt quartam.

Nō q sēsus ydiota ruz nō percipit nisi res valde sūt manifestas expertoꝝ vero etiam occulta.

Nō q ē crisis salubris z mortalis

Principia z regule pronosticandi super qrtanā z tertianā sunt idem.

Nō cām qre se. salue z se. malie

† Sicut ꝓprietas diuersitatis ē malicia ordinis ita ꝓprietas ordinis ē ordo.

† Nam sicut ꝓprietas diuersitatis ē malicia ordinis: similiť ēt ꝓprietas ē malicia ordinationis ē ordo: ⁊ ꝓp hāc cām nominauerūt greci mūdū noīe significāte ordinationē ⁊ ordinē: quoniā oīa q̄ sūt in ipso p̄mo sunt ordinata terra ē ī medio ipsius deinde mare .i. aqua ī circuitu eius: ⁊ post illud continēs .i. aer. ⁊ post aerē ē ignis: deinde post illū orbes ꝯtinētes oīa: ordinē āt motuū stellarū fixarū n̄ ē nubi necessariū dicē cū inueniat illō sp̄ vnius dispōnis motus āt stellarū besitātiū .i. errātiū quāuis n̄ sint equales ī oī die tn̄ currūt ſm ordinē ⁊ ordinatōnē: † Nō ē: q2 ipse oēs seccant semp ī tpe equali loca eadē orbis signoꝝ. 10

† Stele erratice sp̄ mouēt motu ꝓ̄po ⁊ vniformi ꝑ zodiacū.

Que vero in breui finiuntur: facilius cognoscit̄. Differētia n. illarū ē euidētissima. Euasuris qdē spiritus suauis neq3 dolor aliqs nimius ⁊ nocturna qes naturalis: ⁊ reliqua signa cūcta boni ordinis: vt diximus morituris vero spiritus anxius: ⁊ turbatus aīus vigiliarū īstātia: ⁊ oīs significatio mali nūcia.

Egritudines vero de quarum aptitudine ē vt cōsumantur in minoribus spacijs sunt faciliores differētie ⁊ discretiōis: quod ē qm̄ res qbus alie differūt sūt secūdū maioritatē q̄ ē. quod ē: q2 illorū q sūt secūdū semitā salutis ē anhelitus bonus ⁊ sūt salui a dolore: ⁊ dormiat ī nocte ⁊ sūt reliq̄ significatiōes in eis secūdū vltimā fiduciā. Illorū āt q ꝑeūt anhelitus ē malus: ⁊ ꝑmiscet eos ꝑmixtio: ⁊ accidit eis ingetudo: ⁊ sunt reliq̄ significatiōes in eis secūdū vltimā maliciā.

Iam dixi ī eis q̄ sūt p̄missa: q2 vult ꝑ ſmonē suū facilius leui⁹ ⁊ magis leue: ⁊ dixit paulo an̄: ꝙ securiores febres ⁊ ille ī qb⁹ ē mixtio sup fiduciā ⁊ fortiores significationes consumuntur in die quarta: aut ante ipsum. In hac autē hora conuertit sermonem suum vt significet significatione manifesta sup laudabiles significationes ⁊ propter illud addidit ei ꝙ illorum qui sunt ſm semitā salutis spūs est bonus ⁊ sūt salui a dolorē ⁊ dormiūt ī nocte. Illorū autē q ꝑeūt spiritus ē mal⁹ ⁊ tegit ꝑmixtio rōnis: ⁊ accidit ei ingetudo ⁊ addit iterū ad vnūquodq3 horū duorū ſmonū ſmonē suū: ⁊ sunt reliq̄ significatiōes ⁊ eis ſm illā similitudinē. Dicit ḡ ī ſmōe p̄mo. Et sunt reliq3 significatiōes ī eis ſm vltimā fiduciā. Et dixit in ſmone ſo. Et sunt reliq3 significationes in eis ſm vltimā maliciā. Significat ḡ significatiōe manifesta per hāc additionē hy. ꝙ eius rememoratio ī vnoquoq3 horū duorū ſmonū significationū creticarū quas dixit: nō ē nisi ſm semitē exēpli. additio āt sua iterū ad ſmonē suū. qd ē q2 res qb⁹ differūt alie sūt ſm maioritatē q̄ ē nō facit illud nisi ex necessitate. † Dixi .n. ī eis q̄ p̄cesserūt ꝙ diuersitas in egritudinibus de aptitudine quarū ē vt cōsumētur ī minorib⁹ spacijs īter illas q̄ saluant̄ ex eis ⁊ inter illas q̄ interficiūt ē magna valde: egritudinū āt quarū spaciū ꝓlōgatur nō ē diuersitas īter saluas ⁊ pernecabiles magna s3 earū significatiōes sunt similes ab initio earū. Sermo aūt eius copit eos ꝑmixtio: possibile est vt significet eos quoꝝ ꝑmiscētur rōnes: ⁊ possibile ē vt significet illos q agitantur agitatiōe ⁊ inqetant̄: ⁊ nō figit̄ cū eis decubit⁹ ⁊ meli⁹ qdē ē vt itelligat̄ ex eo intētio prima cum sit hec dictio vehemētius cōueniēs ei. 11

† Diuersitas int acutas egritudines salubres ⁊ mortales ē magna valde sed īter cronicas ē nō magna.

Sicut dixit hy. prius in quarta p̄ma. Et oꝫ tibi a p̄mo die vt cogites: deinde addidit ad illud exēplū ī eo. Similr ēt inuenimus eū dixisse ī hoc ſmone cuius p̄misimus rememorationē: simile ei qd dixit in illo ſmone ⁊ ē hoc. Sꝫ oꝫ a primo die vt cogites ⁊ quotiēs ꝑtrāseunt quatuor dies ꝯsidera: nō enim occultabitur tibi ad quid declinet. 12

Oportet autē vt sit cōputatio dierū in hac egritudine a primo die in qua mulier peperit nō a die in qua inuasit eā febris qd est q2 plures earū īuadit febris die secundo vel tertio post partum: ⁊ ab istis diebus numerant medici plures ⁊ expectāt crisim ⁊ illud qdem nō ē rectū: s3 postq3 numerātur ab ipso die ꝑtus mulieris. Et qm̄ hy. narrauit totū cuius sciētia necessaria ē ī diebus crisis: breuiter ⁊ cōpēdiose visum ē mihi vt faciā te rememorari eius qd multotiēs dixi in alio loco ⁊ ē: q2 nos inuenimus res multas ex rebus de qbus fit inqsitio qb⁹ nō ꝓuenit iuuamētū in opatōne medicine verūtamē nos inqsiuimus de eis inqsitione rōnatiua. qd ē: † q2 iuuamētū ꝑ ꝓnosticationē nō ē nisi ī cognitiōe diei: in qua venit crisis egritudis. Si aūt q̄rat aliqs de egritudine illa an oporteat vt nominet̄ acuta egritudo absolute: an acuta valde ab chronica: aut acuta cū additione aut cōuersione: tūc inquisitio eius illa nō est proprie nisi in nominibus: non in intentionibus: ex quibus possibile est homini vt cognoscat pronosticationem de eo de cuius aptitudine est vt eueniat: aut scientia medicationis vel ad scientiā medicationis ſm rectitudinem. Ponamus ergo: verbi gratia: ꝙ precissimus .i. per signa certa cognouerimus ⁊ sciuimus sciētia certa ꝙ infirmus euadet ab egritudine sua in .xx. ⁊ ꝙ illud euenit ſm ꝙ sperauimus de eo verūtamen aliquis dicet: ꝙ egritudo illa ē acuta ⁊ alius dicet ꝙ non oportet ꝙ nominetur egritudo acuta: q2 terminus acutarum egritudinum est dies .xiiii. ⁊ isti etiam duo diuersificant̄ simul: Dicit enim vnus eorum in hac egritudine: q2 oꝫ vt nominetur cronica: q2 iam pertransiuit diem in quo perueniunt egritudines acute: ⁊ egritudines quidē nō habēt speciē aliam tertiā ex parte temporis qua nominatur hec egritudo ⁊ dicit alter: q2 oportet vt nominetur egritudo acuta conuersiua. ⁊ dicit alter q2 oportet vt nominetur egritudo acuta cū additione paulatim. Si ergo homo intendat aut auscultet ſmonem vniuscuiusq3 istorum ⁊ illud quod conatur certificare: ⁊ querit post illud ⁊ considerat quis eorum recte rationem inuenerit: ⁊ quis eorum errauerit: finiet in illo de vita sua tēpus longum preter ꝙ proficiat per illud in operatione medicine in aliqua ex rebus: ⁊ similiter etiam qui habet cognitionem ex qua potest procedere ⁊ iudicare ꝙ egritudo soluatur in die .xxvii. preter quod ei sit possibile iudicium in egritudine an oporteat ꝙ nominetur acuta: aut cronica: aut acuta cum additione aut conuersiua: non nocet ei illud in operatione medicine in aliqua ex rebus quoniā melius est vt ponat numerum specierum egritudinus secundum tempus: ⁊ per quantitatem numeri periodorū. in quibus accidit crisis: ergo erit egritudo que soluitur in .iiii. diebus primis prima crisis deinde secunda post ipsam in qua venit crisis in quatuor dieb⁹ secundis deinde tertia post eam in qua accidit crisis in quatuor diebus tertijs: ⁊ post ipsam egritudo que consumitur in quarta: qurata deinde que soluitur in quarta quinta: ⁊ post eā

Nō a quo debēt p̄ncipiari dies cretici.

eis secūdū vltimā fiduciā.

Consyderabis igitur augmenti tp̄a vsq3 ī statum: an sint vt supra disposuimus.

Oportet vt cogites esse hor̄: ⁊ esse cuiusq3 quantitatis augmenti vsq3 quo ꝯsequātur egritudie horā cōsūptiōis ⁊ digestionis lue q̄uis ille res sint currētes secūdū ꝙ narrauimus.

Secūdū hanc quoq3 rōnē: ⁊ ī parietibus et nō parientibus: cautus eris.

Et secūdū hāc viā accidūt mulieribus crises et post partū earum.

† Signa ꝓnostica nō sunt nisi in cogitatōne diei crisis iuuatur.

† Qui egritudinem ī xx. teriaturā disputabit eē cronicam aut acutā non ꝓficiet.

illa cuius crisis fit in quarta sexta ⁊ est illa que soluitur in die xx. cu3 ꝗ fuerit post hunc diẽ duplicatur ꝗrte ⁊ euenit crisis i septenis ⁊ cũ extẽdit iterũ tps duplicat septimane iteru3 ⁊ soluuntur egritudines in die .xx. deinde post hãc pmutantur ad menses deinde transeunt ad annos: ☩ Os ergo inde vt in egritudinibus sint duo termini. quarum dicuntur quedã acute: ⁊ quedam earum cronice verũtamen ego multotiens: nomino: eas h̃ noĩe: vt certificet sermo nr̃: ⁊ fortaise cogimur ponere iter vtrasq3 egritudĩes ꝗ noiantur cuersiue: ⁊ cũ fecerimus illud erũt spẽs oĩum egritudinũ tres ꝗrũ vnaqq3 diuidit ẽt i spẽs alias. Inde ẽ ꝙ p̃me spẽi ꝗ sᷓ egritudĩes acute ꝗsdã noiauit hy. absolute acutas ⁊ ꝗsdã earũ egritudĩes valde acutas ⁊ sᷓ ille ꝗ nõ trãseunt diem .vij. sed crisis venit eis aut in hoc die aut añ ipsum. Egritudines autem non nominantur absolute acute sunt ille que extendũtur vsq3 ad diem .xiiij. ille autem que transeunt hunc diẽ: ☩ Cadit i inuentionẽ nominũ hesitatio ei ꝗa ñ ẽ possibile vt ponat egritudini cui⁹ crisis venit i die .xvij. nom: qđ fit ei ꝓꝓꝛiu3 neq3 egritudini i ꝗ venit crisis i die .xx. ⁊ cũ illũ ita fit cadit i hac re ꝗsita hesitatio: ⁊ pp hãc cã3 visũ ẽ mihi ꝙ ex sufficientia ẽ vt ponã terminũ acutarũ egritudinũ diem xx. non diem .xiiij. ⁊ in illo iterum est hesitatio alia magni quoniam ex egritudine acuta non intelligitur nisi egritudo a qua est febris vehemens assidua: alia autem que non est ita tunc si ipsa consumitur in .xiiij. diem aut infra illum paulatim: tunc non nominatur egritudo acuta. Iste ergo sunt species egritudinum acutaru3 ⁊ h̃ sunt species alie in quibus egritudines diuiduntur: quarum crisis venit: post diem .xx. ⁊ istis etiam egritudinibus est latitudo multa: ⁊ videtur mihi ꝙ oportet ⁊ ponantur que ex eis extenduntur ad die3 .xl. in dispositione vna: ⁊ singulis ei fiat species alia: ⁊ ponatur eis que extenduntur vsq3 ad septimum mensem species alia ⁊ aliis que consumuntur in anno species alia: ⁊ illis quarum crisis venit in numero annorum non in numero mensium species alia. ☩ Et propter hoc ego sum dicens in sermone: hoc illud quod de consuetudine mea est vt dicam sp: ⁊ est quia conuenit tibi vt recedas ab hoc toto: ⁊ ponas studium in cognitione hore in qua soluitur egritudo. inde est ꝙ innuit hy. in vna specierum egritudinum: ⁊ est illa quam de consuetudine sua est nominare famositatem: ponere terminum crisis eius .s. rupture eius quibusdam hominibus diem .xx. ⁊ quibusda3 hominibus diem .xxxiiij. ⁊ in eorum quibusdam .xl. diem: aut sexagesimum ⁊ propter hoc sum dimittens rememorationem prudentie eius in positione nominum vnicuiq3 harum specierum: ⁊ conuerto studium meum ad scientiam prenosticationis de die qua rumpitur vnaqueq3 harum specierum saniositatis. Et illius quidem inuentio est per duas vias: ⁊ sunt experimentum: ⁊ rõcinatio per experimentum enim cõprehenditur terminus proprius in ruptura vnius speciei aut duarum ex speciebus saniositatis. Rõcinatio autem significat tibi ipsam saniositatem ⁊ causam facientem eam: ⁊ res adiuuantes ad ipsam quoniam quando videris verbi gratia quasdam species saniositatis rumpi in die quadragesimo: ⁊ inueneris euentum eius fuisse ex humore temperato in frigiditate: ⁊ in hora temperata in frigiditate: ⁊ inueneris etatem infirmi ⁊ regionem ⁊ naturam corporis ⁊ membroru3 infirmum: omnia temperata in frigore: deinde videris aliam rumpi in die .lx. ⁊ inueneris complexione3 omnium membrorum eorum que narraui decliuem ad frigus ⁊ videris aliam rumpi in die .xx. ⁊ complexionem omnium eorum quorum premisimus rememorationem decliuem in ea ad caliditatem: poteris i de rupturam aliquarum specierum saniositatis: cũ posueris inquisitionẽ tuã in inuentione illius quod cõprehendisti per experimentum: ⁊ cõpaueris reliqs species saniositatis ad istas ꝗs diximus .s. caliditatem humorum mutatoru3 ⁊ frigus eorum ⁊ causam mutãtem eos: ꝗ ẽ caliditas inata: ⁊ reliquas res iuuantes ad illud ⁊ sunt hora pñs ⁊ regio: ⁊ dispõ aeris. Estimatio aũt sup quãtitatem virtutis cause facientis illud sumitur ex etate infirmi ⁊ natura corporis eius propria: ⁊ natura mẽbri in quo accidit saniositas: ⁊ ex significationibus aliis significantibus debilitatem virtutis que est in venis pulsatilibus ⁊ non pulsatilibus: ⁊ fortitudinem eius. nam apud quem non est cognitio harum rerum ⁊ conatur apprehendere scientiam dispositionũ oĩum specierũ saniositatis experimento ⁊ cõsideratiõe indiget in illa hora annorum. Qui aũt cõsiderat ad quãtitatẽ caliditatis inate ⁊ cõpationẽ eius cũ hũoribus q indigẽt digestiõe appħẽdit illud ad cui⁹ inqsitionẽ intendit facili⁹ pitiore ⁊ ꝓpingore via. Et hec qdẽ dispõ ẽ eius cui est possibile estimare res occultas ex reb⁹ manifestis: ⁊ ẽ ille cui possibile ẽ vt enunciet vnaquaq3 specierum saniositatis: q2 rumpetur in die .xx. aut in die .xxxiiij: ⁊ ꝺm hãc similitudinẽ in spẽbus aliis: ⁊ ñ est mihi necessarium dicere in egritudine: an oporteat vt nominetur acuta an cronica: an conuersiua. Discretio enim illius ⁊ ipsius determinatio non est opatione medicorum: quorũ ꝑparatio est ad ipsam opationẽ medicine tãtũ: sed ẽ ex opatione sophistarũ: quorũ studiũ ẽ ingrere vanitates. Et pp hãc cãm inuenimus eos in huiusmodi inqsitiõibus sedẽtes sup sedes altas ⁊ loquũtur discipulis suis in illo locutionẽ multam vald3. verũ ignorãtia eorũ de cognitiõe eius de cui⁹ aptitudine ẽ vt accidat infirmo: ẽ plus ꝙ3 ignorãtia eorũ de quãtitate altitudis maris ⁊ ex eis sunt quidã alij quorũ dispõ ẽ cõtraria huic dispõni .s. illi qbus possibile est intelligere egritudines ⁊ earũ cognitiones ⁊ ꝑnosticationem de eo quod futurum est ⁊ non ẽ possibile eis respondere de questionibus rationabilibus ⁊ propter hanc causam putant de quibusdam istorum quia sunt medici: ⁊ de quibusdam eorum: quia sũt sophiste ⁊ medici; per sermonem. quod est: quia ipsi nominant hanc speciem medicorum hoc nomine: ⁊ quãdo vident aliquem eorum legere in libro: aut vti rõcinatione in expositione rerum quibus fit iuuamentũ: estimant de eo quia est ex medicis qui nominantur medici locutionis.

Si dolor i capite acutissimus cũ febre fuerit: ⁊ signu3 aliquod mortis apparuerit: mors cito aderit: ⁊ si signu3 mali nõ affuerit ⁊ dolor vsq3 i vigesimum die3 permanserit neq3 febris abierit: sanguinem de naribus expectabis: aut aliquod apostema i inferioribus: partibus corporis. Sed dolore adhuc recẽte sanguinem in naribus expectabis: aut apostema expectabis: magis tamen dolore fronte ac tempora non relinquente.

Et quando fuerint in capite dolores vehementes assidui cum febre ⁊ fuerit: cum illo aliquod signorum mortis tunc illud erit valde mortale: ⁊ si fuerit dolores absq3 illis signis et pertransierit dolor diem xx. et febris fuerit inseparabilis: tũc oportebit vt expectes fluxum sanguinis ex naribus: aut aliquod apostema in partibus corporis inferioribus: sed dum permanet dolor recens: oportet vt expectetur eruptio sanguinis ex naribus aut saniositas et ꝓpriẽ qñ dolores nõ sũt nisi versus tẽpora et frontẽ.

In hoc ſmone exposuit re3 iuuatiuã valde ex

☩ Generalis diuisio egritudinũ in genera ⁊ generum i suas spẽs

☩ Qñ experimẽtũ cũ rõne cõcordatur pfecte iudicam⁹.

☩ Nõ ꝙ ẽ tius acutarum ẽ dies xx. non aũt xiiij.

☩ Totũ studiũ d3 esse i cognitiõe hore i qua soluit egritudo.

☩ Nã gd ꝗ sophistis eis dicat.

rebus quas scire necessarium est in pronosticatione: verum tamen illud est absq ordine: sed eius ordinatio erit scdm hunc modum. Et cum fuerint in capite dolores vehementes: assidui cum febre: si fuerit cum eo aliquod signorum mortis: tunc illud erit mortale valde: et si speraueris ex istis rebus q euadat infirmus: tunc expecta illi fluxum sanguinis ex naribus a primo die vsq ad diez. vij. Qñ fit tempus extẽdat: tunc expecta etiam illud: vel expecta etiã saniem que currit ex narib9 aut ex auribus quibus fit euasio infirmi. Et si permanent isti dolores qui sunt i capite vsq ad diem. xx. tũc expecta etiam fluxum sanguinis ex naribus verũ illud nõ fit nisi raro. Egressio aũt saniei ex naribus aut euentus exiture i ptibus inferiorib9 accidit multotiens in illa hora: et quando tu expectas alicui fluxum sanguinis ex naribus tunc addunt in spe tua ad id dolores accidẽtes versus tempora et frontez.

Per fluxũ saniei ex narib9 aut ex auribus põt aliquis ab apate euadere

In hoc sermõe hy. posuit terminum spei pprie ad fluxũ sanguinis ex etate. Et causa in illo est manifesta: quaz iam multotiẽs dixi: et est q generatõ sanguinis i hac etate vsquequo etas consequit. xxx. annos est multa: et est etiã cum illo in hac etate calidior: et colera super ipsum est magis vincens: et ego quidem iam dixi in precedentibus q sanguinis cuius dispositio est hec dispositio est conueniens ad hoc vt natura accidere faciat fluxuz sanguinis narium.

Cã sanguinis vero frequẽtius fit in etate iuuẽtutis.

At qz sanguinem spabis plus in illis qui sũt minus. xxxv. annoruz apostema vero magis in his qui sunt amplioris etatis.

Et melius est vt expectet eruptio sãguinis ei cuius etas ẽ ifra. xxxv. annos q aũt ẽ maioris etatis q ille expecta illi saniositatẽ.

Auriũ dolor acutus cũ acuta febre pmanẽte: malum ẽ: expectabis i eo alienatõez et mortẽ: graue eni ẽ et molestũ. Interest ergo tua bene oia a pncipio egritudinis pscrutari et attendere signa.

Dolor aũt auris acutus cum fe. assidua forti: est significatio mala: quod ẽ: qr nõ fit securitas sup habentez ipm: quin pmisceatur eius rõ et moriatur: cũ ergo hoc fit habẽs timorez vehementez: tunc oz vt ɔsideres rõne tua reliqua signa oia a principio.

Iuuenes qui sunt in hac passione: in die septimo vel prius peunt: senes vero tardius: qr febres et aliẽatio minus eis q iuuenibus ɔtingunt: atqz aures eoꝝ erumpunt et pus emittunt: in senili tamẽ etate valitudo resurgit et iteremit iuuenes vero anteqz rũpatur apostema pereũt: quod si crepuerit et signum quod libet apparuerit boni: aliqd boni sperabis.

Et moritur q ex hoibus fuerit iuuenis vt septẽ diebus ex hac egritudine et velocius illo: senex vero tardius illo multũ. quod ẽ: qr fe. et pmixtio mẽtis adueniũt eis mius et aures eorũ scindunt et saniose fiũt ppter hãc cãm: verũtamẽ in his etatibus reditiões egritudinis quãdoqz iterant et iterficiũt plures habẽtiũ eã iuuenes at ãteq aures eoꝝ fiant saniose: moriunt: qd ẽ qr si currit sanies ex auribus eoꝝ tũc sperat iuuenibus salus: si apparet in eis signum aliud laudabile.

Apostemata in gutture cuz acuta fe. malũ est: et si aliud mali signũ ẽ iam dictis visũ fuerit mortale est.

Guttur autẽ i quo accidit vulcus cũ febre ẽ significatio mala: q si appareat cũ illo significatõ alia ex significationibus que narrate sunt in eis que pmissa sũt q sunt male: tũc oz vt precedas et iudices q ifirmus est cũ dispõne habẽte timorez.

Squinantia pessima et cito mortifera ẽ q in gutture nõ appet nec extat in ceruice cũ rubẽti tumore: dolore tamẽ acutissimo existẽte et spũ orthomie: hec mali spẽs in prima die suffocat aut secunda: aut tertia: aut quarta.

In his autem cartilaginibus apparentibus q ostenduntur ex aure non inuenimus vnqz accidere dolorem vehementem: neqz si accideret etiam sequeretur illud timor: quoniam hoc mẽbrum nõ est ex mẽbris nobilibus: neqz cõtinuatur etiam cũ membro nobili: verumtamen sermo hy. nõ est in hoc mẽbro: immo de ɔsuetudine eius est: sicut multoꝝ etiaz aliorũ medicoꝝ vt significent per sermonem suum. Dolor auris: sensũ doloris intra foramen auris. Quod est: qr egritudo tũc est in neruis in quibus fit auditus: et nõ est locus longinqu9 a cerebro: et propter hanc causaz oportet vt pereat cui accidit dolor vehemens in aure sua quoniam cerebrũ cõicat neruis in egritudine: et ppter hoc accidit iterum ei cui aduenit hec egritudo permixtio rationis: et moriuntur etiam quidam ex eis quibus accidit illud subito: sicut ille cui accidit apoplexia cũ materia faciens egritudinem auris: et ppter multitudinem eius que puenit subito ad cerebrum. 16

Cã quare ex dolore auris ɔtingat mors aut rõnis pmixtio.

Iuuenib9 autez accidũt febres et mentis permixtio plus: quoniam vincens super complexiones eoruz est caliditas et colera. Et ppter hoc oportet vt atecedat perditio eorum anteqz scindat eorũ aures et saniose fiant. Super senes autez est timor: fm istas res minus: verũ egritudo iteratur super eos quoniam humor faciens dolorem non recipit in eis digestionez scdm complementuz ppter frigus vincens super complexiões eoꝝ. Reliqua autem que dixit in sermone suo isto: manifesta sunt et plana. 17

Iz iuuenes prius peãt ex dolore auriuz q senes minus eis accidit.

Ulcus accidens i guttur ẽ significatio q in corpore ẽ humor malus corrosiu9 et est cũ illo causa egritudinis magne male qñ traiectio fit cũ dolore vehemẽti: et oportet vt ɔsideres reliquas significatiões cũ certitudine pnosticationis cũ eo quod est futurũ. Et sit hoc preceptũ apud te cõe i oibus significatiõibus: et proprie in illis q nõ sunt i vltimo laudis: neqz in vltimo malicie: et sunt ille cum quibus est de consuetudine hy. pprie pcipere tibi considerare reliquas significatiões. 18

Iam manifestũ est tibi ostensione apparẽte ex sermone eius. s. q deterior speciez squinãtie est: i qua nõ apparet neqz in gutture neqz in ceruice aliqd extra naturaz: neqz in colore: neqz in caliditate: neqz in inflatione: quod est: quia significauit per guttur locum qui est coram meri et epigloti: vel circa meri et epiglotim: quod est: quia significauit per ceruicem collum sed p guttur vult spaciũ quod ostendit post linguaz qñ aperitur os et premittitur lingua desuper ad inferiora: et in hoc spacio sunt duo meatus: quorum vnus meri: et alter est epi-

Nõ signa deterioris specierum squinantie

glotis.i. trachea arteria. Cum ergo non ostendit in aliquo ho rum duoꝝ meatuum aliquid extra naturam: tunc scias ꝙ apostema est in mēbris que sunt intra epiglotum: ⁊ est illud causa cuius ꝓfocātur: quod est: qꝛ meatus anhelitus natura est strictus: cum ergo accidat vt claudatur penitus propter apostema illoꝝ mēbroꝝ: oꝫ necessario vt prefocet͂ īfirmus: ⁊ ꝓpter hoc cogitur quando vult anhelare preparare ceruicē suaȝ vt meatus epiglotis aperiatur saltim parum † Quod est: quia decubitus super colluȝ claudit epiglotum penitus: quoniam membra que sunt ab anterioribus cadunt super illa ꝗ̄ sunt retro versus spōdiles ceruicis: oportet ergo propter hanc causaȝ ⁊ propter apostema calidum qḋ est in lacertis: vt accidat dolor. 19

† Cā quāt decubitus sup colluȝ claudit epiglotiȝ penitus.

Hippo. i hoc sermone dicit speciem aliam ex speciebus squināite ex qua fit locus qui est in gutture apostemat⁹ rubificatus: ⁊ sunt i ea dolores siles eis ꝗ sunt i specie prima: verūtñ ꝑparatio anhelitus non est in ea similis sibi in prauitate .s. difficultas anhelitus nō est in ea praua vehemēs: quoniā lacerti epiglotis nō apostemant͂ cū ea apostemate vehemēti: necessario igit͂ dixit i hac specie: qꝛ est mortifera: sed illud est tardius ꝗ̄ꝫ species quaȝ diximus ante ipsam. 20

Exponit in hoc sermone speciē tertiā ex spēb⁹ squinātie. Et nomē ei⁹ apud medicos diuersificat͂: quidā eniȝ nominant eā aliquo nomie: ⁊ quidā nominant nomine alio. Uerūtamē ꝙ dico multotiens inuenit͂ hy. fecisse illud: quod est: qꝛ dimittit ꝓlongationē in nōibus ⁊ nominat egritudinē ſm ꝙ preparat͂ ei: quoniam quando super intentionem est ꝯuenientia in re quesita: tunc ꝯtrarietas in nominibus intentionē nō habet. Cōuenientia autē in hac intentione inuenit͂ apud euȝ qui habet cognitionē operatiōis medicine: qḋ est: quia de crior specieruȝ squinantie est ex cuius vehementia peruenit͂ ad hoc vt cogat͂ infirmus cum ea ad preparationē anhelitus ⁊ in qua sunt dolores vehementes: ⁊ nō apparet cū ea in gutture neqꝫ ceruice aliqḋ ex accidētib⁹: ⁊ que sunt minoris malicie ꝗ̄ꝫ ista spēs: sunt species cū gl⁹ anhelitus nō fit difficilis: ſꝫ dolores sunt vehemētes cū apostemate gutturis ⁊ ceruicis ⁊ eoꝝ rubedine: ⁊ minoris malicie etiam ꝗ̄ꝫ iste squinantie est squi-

† Cōueniētia in re q̄sita .s. intentionē facit ꝯrietatē nō hēe i noīb⁹ intentōēȝ.

nātia tertia: quā narrauit hyppo. in hoc ſmone cui⁹ ꝓmisimus rememorationē: ⁊ est illa in qua dolores non sūt vehemētes neqꝫ parui: neqꝫ fit difficultas anhelit⁹ in ea. In illa aūt squnantia cuius dispositio ē hec: epiglotis ē incolumis ab egritudine: ⁊ neqꝫ aggregat͂ sanies in ea: nisi in gutture: aut i ceruice: aut in vtrisqꝫ simul. † Et vincēs sup hāc ſmnē ē ſꝫ plurimū ē colera: ⁊ ꝓp hoc nō fit in ea apostēa nisi ꝑ mixtū ex colera ⁊ sāguie: ⁊ ꝓp hoc dixit hip po. Et nō ꝓfundat͂ rubedo ad interiora qm̄ qñ accidit in his locis apostema molle flegmaticū: ⁊ sanitas illius facilis vel lor: ⁊ nō est illa egritudo acuta: reliq̄ autē ꝗ sūt i hoc ſmone: sunt manifesta. 21

† Mā squinantie ſm plurimuȝ est colerica nō acuta.

Redditus materie spatis ad interiora i die crisis malū est valde.

Es i malicia egritudis si occultat͂ apā aut rubedo: qḋcūqꝫ illoꝝ fuerit: naȝ vtraqꝫ sīl īuenit͂ i descriptōibus ꝑter ꝙ expuat infirm⁹ saniē cū facilitate: ⁊ aut coagulet͂ i interiorib⁹ gutturis extura ꝗ egrediat͂ māifesta ⁊ apparēs In ſmōe āt suo. Nō in aliq̄ dieꝝ crisis: ē ꝑscrutatio ⁊ inqsitio: an oporteat vt addat͂ illḋ ad id qḋ ē p⁹ ipm: ita vt itelligat͂ ex eo apā: si occultat͂ i aliq̄ dieꝝ crisis: nō accidit in de infirmo res mala: qḋā.n. exposuerūt cū ſm hāc itētōeȝ. An oporteat vt addat͂ illḋ ad id qḋ ē post illḋ ita vt hy. voluerit vt illḋ accidat i aliq̄ dieꝝ crisiū: vt si crisis ꝗ fiducia hēat͂ certa: ⁊ hec ē vīnes: qm̄ ꝑmutatio egritudis ad maliciā ē vt redeat rubedo ad interiora: ⁊ nō resoluat͂ apostema: ⁊ si fuerit i aliquo dieꝝ crisis: nō solū nō erit illaudabile: ſꝫ ē malū valde: qḋ ē: qꝛ malitia ꝓpter veritatē eius qḋ indicauit dies: certificat͂ ⁊ festinat: ꝙ si fuerit ꝓductio sputi cū euentu exiture in manifesto corporis facilis: ⁊ occultat͂ apostēa ⁊ rubedo: tūc nō expectet mors infirmi. 22

Iste ſmo ⁊ ꝗ p⁹ eū est: māifest⁹ ē apud eum ꝗ memor est eius qḋ precessit de ſmōe nřo. 23

Squinātia aūt deterior: ⁊ magis mortifera cū velocitate ē: in ꝗ nō apparet i gutture: neqꝫ in ceruice aliqḋ malū: ⁊ ē in ea vehemētior dolor ⁊ ꝑparatio ālelitus. In illa eniȝ squinātia cuius dispositio ē hec dispositō ꝓfocat͂ habēs eā in die primo: aut in secūdo aut i tertio: aut i quarto.

Altera huius mali species est cū i gutture apostēa rubet: ⁊ ipsa mortifera est tamen pigrior est prima.

Squinantia autē in qua sunt dolores secunduȝ illam similitudinem: sed accidunt cum ea apostemata ⁊ rubedo in gutture: est mortifera valde sed est tardior ea que dicta ē ante ipsam.

Tertia vero i qua ceruix ⁊ guttur rubent: prioribus diuturnior est: ⁊ nisi tumor ad interiora reddierit: speci locus omnino non relistit.

Squinantia autē cuȝ qua rubent guttur ⁊ ceruix: est tardioris pati: ⁊ forsitan saluātur ex ea habentes eam quado est in ceruice ⁊ pectore rubedo: ⁊ non submergitur rubedo ad interiora.

Et si delituerit: nō tamen ipsa die cretica: neqꝫ ꝓpter aliquod apostema rubentem tumorem alio transduxerit: neqꝫ putredinem patiens expuerit: vel ad modicum defecerit: ⁊ si dolor requiem mentitur mortem ad iterationis laborem promittit.

Quod si fuerit occultatio rubedinis non in aliquo dieruȝ crisis: neqꝫ apud exituraȝ que coagulatur in exterioribus corporis: neqꝫ quādo expuit infirmus cum tussi saniem facile: ⁊ videris infirm⁹ quasi quieuisse dolorem: significat illud mortem aut reditioneȝ egritudinis.

Bonum est auteȝ tumorem et ruborem foras prominere: quod apostema si ad pulmoneȝ intus lapsum fuerit: pus ibi efficit ad amentē reddit.

Et melius quidem est vt rubedo sit declius ad exteriora: et vt sint reliqꝫ exiture decliuiores ad illud quod videtur.

Uuā tumidā ⁊ rubētē icidere timēdū ē: qꝛ vel sanies īde sequit͂: vel sanguis fluxus nimius. Laborabis igit͂ ad aliā curā ꝯfugere: ⁊ si neqꝫ hec icisiōeȝ poteris effugere: ⁊ amplius crescit ⁊ liuescit: ⁊ si qḋ palato adheret subtiliat͂ tūc icide: sed prius totuȝ corpus festinabis purgare tpe fauēte: ⁊ suffocatōis timore minime reluctante.

† Nō ē possibile adiūcere sciam pronosticatiōis sine scia curationis.

Misunt hy. cū scia pnosticatiōis sciam curatiōis m nō est possibile adiūcere pnosticationē fm veritatē ⁊ fiduciā absq3 curatiōe ⁊ scia curationis: nā si īcideris vnā apostematū apostemate calido: aut aperueris eam: aut pforaueris: sequunt̄ illico fluxus sanguinis apata calida. Cū ergo euacuat totū illō. s. qō dicit̄ vulua: tūc incide eā: ⁊ p pte si descendit materia ⁊ vēter soluat̄ cū multitudine aut ex se ipso aut medici studio. 24

Non oz vt expectet̄ reditio egritudinis: qn̄ apparet vnū duoꝝ signorum que diximus: s3 qn̄ apparēt ambo simul † Qō est: q2 egritudines que qescunt absq3 cā faciente illud: de aptitudine barū est vt redeant: cū quis sit quies earum in aliquo dieruz crisis. Et manifestū ē q nos significamus per sermonē nostrū absq3 causa faciēte illud: illas q̄ qescūt pter q apparent in eis significationes significantes euasionē in dieb⁹ crisis. 25

Huic concordat aphorismus ī qrta pticula sic.

Iam narrauit hy. po. ī hoc loco vniuersaliter totū: qō ipse dixit in eis que pmissa sūt ex sermone suo in egritudinibus mirach: ⁊ in sermone suo in egritudinibus pectoris ⁊ pulmonis † Qō ē q2 cause longitudinis febris cū sint tres: quaꝝ vna est mēbrū ī quo est egritudo qn̄ eius sanatio est difficilis: ⁊ scda ē būores crudi grossi q nō digerunt̄: ⁊ tertia ē error accidens: tūc si accidat vt nō sit aliqō ex mēbris infirmū: neq3 ex infirmo error sup seipm̄: aut ex medico sup ipm̄: aut ex ministris: aut extrinsec⁹ sicut error accidēs in hora pn̄ti ⁊ regiōe: ⁊ dispōne aeris ex loco in quo ē infirm⁹ qn̄ ē malus: aut ex nocumēto quo ledit̄: aut tedio: aut tristicia: tūc remanet vt sit cā lōgitudinis febris būores crudi difficilis digōis. Et de ɔsuetudine qdē ē nature vt expellat hmōi būores ad qdā mēbra corpis ignobilia: qn̄ nō ē ei possibile euacuare il'os † Multotiēs. n. dixi iā: q d pprietate humoꝝ calidoꝝ subtiliū i sba sua est vt fiat crisis eoꝝ p euacuationē: Ex crudis aūt ⁊ grossis natura mūdificat corpus: aut p exiturā accidentē in corpore: aut digōem digrētē eos. Et hec ps quā nominaui digōem est euacuatio materie a natura: aut per vrinam fm plurimum: aut per fluxum vētris raro. 26

Nes āt ī icisōe vue ⁊ ī pforatiōe eius ē timorosa: cū pmāeat rubea magna: quod est q2 sequunt̄ illud apostemata varia ⁊ fluxus sanguis. Verūtū oz in illa hora vt detumescat p reliq ingenia. Cum ergo euacuatur illud qō dicit̄ ⁊ fit extremitas vue maior ⁊ grossior ⁊ decliuior ad palliditatem: ⁊ fit q eius est superius subtilius in illa: qn̄ de de curatione vue. Et melius qdem est vt concris curatiōez postq̄ curaueris vētre: cū fuerit spaciū tpis ɔueniens, ⁊ nō tumuerit ifirmo non prefocetur.

Quoꝝ febris si pmo dieꝝ in lentescit nec signū finiēde egritudinis būerit: nec febris desceūs in die cretica fuerit iteratiōez egritudis expectabis.

Quando āt qescit febris pter q appeat ī ea signa significātia ɔsūptionē egritudis: neq3 est qes febris eius in aliquo dieꝝ crisis: oz vt expectetur reditio egritudinis eius sup ipsuz.

Quibus febris pmanet: neq3 labore grauātur neq3 multum molestātur vue dolore: his apostema futuꝝ ē ī iūcturis īferioꝝ partiū post dies .xx.

Quibus febres longe: his pustule aut ī articulis dolores fiunt.

Et quādo pmanet febris eius: ⁊ ē cū dispositōe salua: ⁊ nō ē cū ea dolor ex labore pēitus neq3 cā alia manifesta: oz vt expectet̄ ei exitura cū apāte ⁊ dolore in iūcturis: ⁊ pprie in inferioribus.

Transactis .xx. diebus post febrem.

Oz vt expectetur exitura cum pertransit egritudo .xx. diem.

Hoc āt apostema minus euenit illis quorum etas est inferior a .xxxv. anno.

Et ɔueniēs ē vt fiāt exiture iste multe ī spacio tpis miore ei cuius ē etas ifra .xxxv. ann.

Quibus vero etas ē plixior: fiet apostēa febribus manentibus.

In eo autez qui est maioris etatis q̄ illi euentus exituraruz quando prolongatur febris eius est minus.

Inuenim⁹ iteꝝ eū dixisse .xx. die: in eis q̄ sunt pmissa ex sermone suo. In egritudinibus chronicis: vt significaret ex hoc fmone suo q2 nō dixit de egritudine q̄ est chronica donec puenerit ad .xx. dies. Et ego qdē iā enūciaui: in eis q̄ pmissa sunt cām pter quā nō ē possibile alicui vt enunciet fz vitatē tminū egritudinū acutarū. Nō ē g mirū qn̄ dixit in egritudinib⁹: q crisis eaꝝ venit ī .xiiij. die bus: si rememorat̄ etiā dici .xx. qō est: q2 ī libro aphorismoꝝ dicendo .xiiij. ⁊ die .xx. in pposito ne sup terminū egritunū acutaꝝ dixit etiā diē .xvij. ⁊ aphorimus in quo dixit: illud est iste. Quarta est indicatiua .vij. ⁊ pncipiū scde septimane ē .vij. dies ⁊ indicatiua .xiiij. est dies .xj. qm̄ ē .iiij. septumane secūde: ⁊ dies .xvij. iteꝝ ē dies indicatiu⁹ .xx. qm̄ est dies .iiij. a .xiiij. die ⁊ dies .vij. ab .xi. 27

Multotiēs iā dixi q crisis egritudinū q̄ fiunt ab humorib⁹ acutis calidis quādo virtus ē fortis: fit solutōe vētris: ⁊ p ɔtriū illius crisis accidētiū egritudinū ab humorib⁹ frigidis qn̄ virtus ē debilis: neq3 fit p exiturā: neq3 p vētris solutōez: s3 aut iterficiūt īfirmū: aut digerūt ī spatio tpis lōgiori. Egritudinū āt mediaꝝ īt istas crisis fit p exituras: ⁊ sī ille ī qb⁹ ueniūt̄ vnūqōq3 duoꝝ hoꝝ ɔtrioꝝ q̄ dixim⁹. Et significo p duo ɔtria ɔtriū natur̄ humoꝝ qs dixim⁹: ⁊ ɔtriū rei vl' vtutꝫ: qō ē: q2 iuēiunt̄ ī vnaq3q3 eaꝝ duo res ɔtrie ei q̄ sūt ī vnaq3 illaꝝ: ɔtriū qdē eaꝝ ī nā hūoꝝ: qm̄ sūt ī eis hūores frigidi ɔtrij hūorib⁹ calidis: ⁊ ɔtriū qdē vtutꝫ: qm̄ virt⁹ ē in eis fortꝫ: ⁊ sunt in eis debilis: ⁊ qn̄ hūores sūt calidi: nō ē possibile vt sit virt⁹ fortꝫ: qm̄ d aptitudīe crisis ē vt accidat cū exitura q̄ egredit̄ ī corpe: ⁊ qn̄ sūt frigidi ē necessaria ī euētu exiture virt⁹ fortꝫ † Et significatiōes qdē significātes dbilitatē virtutū ⁊ eaꝝ fortitudinē assūptas ppe vniculi q3 eaꝝ: ⁊ sūt q̄ sumunt̄ ex opatiōib⁹ eaꝝ iā dixim⁹ ī eis q̄ pmissa sūt. Assūpte āt ex etatib⁹ sūt ille q̄ capiūt̄ ex iuuētute ⁊ senectute: ⁊ sūt ille q̄s dterminauit hy. ī hoc fmōe suo: ⁊ ɔueniēs ē vt egrediāt̄ exiture cū multitudīe ī spacio tpis miore ei cui⁹ ē etas ifra .xxxv. ānos. Qui āt fi maioris etatꝫ q̄ isti s3 nō pueniūt ad huc ad tminū senij: euēt⁹ exituraꝝ ī eis ē min⁹ ī tpe miore: ī d crepitꝫ vo euēt⁹ eaꝝ ē min⁹ il'o mīt̄ū valde. Et fec̄ nos rememorari iteꝝ ī fmōe suo isto ei⁹ qō dixit ī pncipio fmōis sui: ⁊ ē h cū q̄ plōgat̄ febris sua: ⁊ ē cū dispōe salua: ⁊ n h3 dolorē ex labore neq3 ex cā alia manifesta: ⁊ reliq̄ q̄ sequunt̄ illud. 28

Illō necariū ē qō dic hy. qm̄ necē ē ī euētu crisis p exiturā ī corpe vt vt⁹ hēat aliqd fortitudis: ⁊ nō sit dbil'ī vl tio. † ppter hāc cām oz vt sit euēt⁹ exiturā ei⁹ q̄to pl⁹ pcedit hō in etate min⁹. In eis āt q in senio sūt nō tm̄ paꝝ accidit: s3 paꝝ valde in vltimo. In hoc autem sermone nō significauit per ser

† Cā quare recidiuationem pnosticandā ābo ista accidentia simul regrātur.

† Nota q tres sūt cāe lōgitudis febris.

† Hūores calidi ⁊ sbtiles p eūōez crudi autez ⁊ grossi p digōem ad exituraz expelluntur.

† Nō ē possibile alitui enūciare terminuz egritudiuz acutaꝝ sed veritatez.

Nō Que crises fiunt cū solutiōe ventris ⁊ p exituram.

† Nō ex qbus debes supra forti tudinem ⁊ debilitatez virtutis pnosticare.

† Cā quare euētus crisis p exituā raro scib⁹ ⁊ rarius ī ex. pi[..] accidite

monē suū. Maioris etatis q̄ȝ illi: decrepitos absolute. Sed illas q̄ sunt maioris etatis p cōparationē iuuenū ex eis qb⁹ superueniūt .xxx. āni. Et ego qdē ostēdi i eis q̄ sunt pmissa illud super quo vtiť hy. hoc noīe. s. maioris etatis: ⁊ ostēdiť tibi illud nō minus q̄ȝ ostenditur in subsequentibus. 29

Iam dixi in libro meo de spēb⁹ febriū q̄ febris q̄rtana generať ab humore melācholico. † Et dixi ēt q̄ generatio hui⁹ hūoris accidit fm duos modos: q̄rū vn⁹ ē a sanguie grosso q assimilať i venis feci in vasis vini: ⁊ mod⁹ scōs ē colera citrina qn̄ aduriť. Et hoc species scōa ex colera ni. ē maliciosa mala corrodēs mēbra in qb⁹ aggregať: ſȝ spēs pma ē mioris malicie ⁊ fraudis: ⁊ pprie qn̄ āntiquať spaciū eius in corpe: ⁊ nō occurrit i eo caliditati supflue ex naturā. Et cū illud sit ita: tūc oȝ qn̄ inuenit febris assidua q̄ nō gescit neq; iterpolať vt expecteť ei qn̄ plongať q̄ ɔuertať ad exituras q̄s dixi. Et qn̄ iuenis eā iterpolari: ⁊ iuenis illō accidere i ea pprie versus ɔsumationē estatꝭ: tūc scias q: cē eius ɔuertiť ad feb. quartanā: qd̄ ē: q: humores q bulliūt in estate in febrib⁹ assiduis quādo fiunt co. ni. extinguiť caliditas eaꝝ q̄dā extinctione: q̄re euadit infirmus p illā cām a caliditate febris: ⁊ pprie quādo accidit ei sudor: verūtn̄ ſi natura nō pcedit ⁊ euacuat rē adustā ex humorib⁹ q̄ ē sicut fex: sed morať i corpe: redit scdō ⁊ calefit ⁊ putrescit. Et quādo accidit illud: bulit iterū scdō ⁊ inflāmať febris. Cū ergo accidit sudor resoluiť cū eo res q̄ iā bulierat ex co. ni. cūq; bulit iterū res alia ex ea: accidit porimus alius ex ea. † Et quādo egritudo corporis nō est egritudo vna: ſȝ egritudines multe: qm̄ co. ni. generať in qbusdā mēbris ⁊ gescit mot⁹ eius i qbusdā coꝝ: ⁊ moueť in qbusdā eoꝝ aut putrescit: oȝ necessario vt sint poximi febris nō fm vnū ordinē: Cū ergo equaľ cā in oībus venis cū victoria co. ni. accidit tūc febris quartana: ⁊ pprie si est hora anni tēpus in quo permutať estas ad autumnū: ita vt phibeat resolutionē humorū: ⁊ faciat eos redire ad profūdū corporis. Cū ergo venerit hyems ⁊ occurrerit corpori fm illam dispositionē addet in ea cū adiuuet ad inclinationē humoꝝ ad interiora corporis. Seruať ergo sup ipm illa infirmitas vsq; quo peruenit tps aliud in quo permuteť hora ad caliditatem.

† Nota q̄ q̄rtana generať aut a sanguine grosso aut a colera citrina.

† Cā quarē egritudo ñ dr̄ esse vna sed multe.

Febribus vero inordiate vagātibus q̄rtane sunt future: certius tamen circa autumnū.

Et oportet vt expectet hmō i apostēa quādo febris ē pmanēs ⁊ expecteť pmutatio febris ad q̄rtanā quādo facit iterpolationē ⁊ redit nō secūdū ordinē: ⁊ vt illud ex hora ppinquitatis autumni.

Et sicut illis quos p̄diximus apostema oriť: sic q. xxxv. ānū pteriūt q̄rtanari efficiunť.

Et sicut accidunt exiture ei cuius etas est ex iuuenibus infra. xxxv. similiter ēt accidit q̄rtana ei cui iā supuenerūt. xl. an. aut ē maioris etatis illo.

Omne apostēa magis i hyeme q̄ȝ i aliis tpibus euenit: ⁊ amplius moraľ ⁊ sl sanatur non reciprocatur.

Necesse aūt exiturarū oȝ te scire: q: fiūt in hyeme plus: ⁊ carū quies est tardior: sed carū reditiones sunt minus.

cipit corp⁹ declinare ad frigus. sunt. xxx. anni: ⁊ termini scōi post cū anni sunt. xxxv. Et multoꝝ quidē hominū iuuentus puenit ppter cōplexionē primā: ⁊ ppter dispositiōes diuersas ad quas pmutatur corp⁹ ppter accidētia q̄ accidūt ei: aut ppter mutationē cōplexiōis in spacio medio inter duos terminos quos dixi. Et ppter hanc cām inuenimus hy. fortasse dixisse: eius etas ē. xxx. sicut fecit in hoc sermōe: ⁊ fortasse: etas eius est. xxxv. qd̄ est: q: mutatio in vno quoq; hominū cum sit diuersa † Nō ē possibile vt inueniatur oībus eis scōm veritatē spaciū vnū qd̄ sit cōe. Et ego qdē indigeo te ad hoc vt sis hūc fmonez fuans: iam dixi enī eū iterū in his q̄ pmissa sunt ex fmone meo: in diebus crisis: nam si tu seruaueris illud ⁊ adiunxeris ipsum ad illud cuius premisimus rememorationē: nō erit tibi difficile inuenire causam in eo quod narrauit hypo. in hoc sermone. Nam sicut humores fm horam anni calefiunt in estate calefactione vehementi: ita vt buliant: verbi gratia: ⁊ sicut oportet ex illo necessario vt generetur ab eis co. ni. ⁊ cum sequitur eos autumnos aggregatos in corpore: ⁊ non permittet eos resolui propter frigus suum: neq; euacuari facile. Similiter etiam habet se res in etatibus: nam quando corpus permutatur de etate status ad etatē perfectorum humoribus in etate status vincentibus iam resolutis ad co. ni. phibet hec etas illam colerā resolui: quare accidit ab ea febris quartana. † Et indiget ille cuius etas est hec etas in mundificatione corporis sui ab huiusmodi humore spacio longo. Et ppter hanc causam fit q̄ omnes egritudines melancholice multiplicantur in etate que consequitur etatem status: verumtamen diuersificantur in paucitate ⁊ multitudine: ⁊ sunt lepra ⁊ egritudo i qua excoriatur cutis: ⁊ cancer: ⁊ algueſegues melancholica: ⁊ febres quartane. Et enim algueſegues passio melācholica qua homo solus secum loquitur.

† Nō q̄ inuenit spacium cōmūe etatum.

† Cā q̄r in etate p⁹ statū multiplicantur oēs egritudies melācholice.

Iam locutus sui fmoni longū in diuersitate etatū in libro alio: ⁊ ppter illud sufficit mihi in hac hora rememorari eius cōpendiose. † Dico ergo q̄ sanguis inuenitur in corpore pueroꝝ multus valde: ⁊ si nō esset eoꝝ pmixtio in regimine: esset ille humor tm̄ in corporib⁹ eoꝝ multus valde: ppter illud qd̄ exigit etas eorū: verūtamen cū ipi comedāt multū inordinate: oportet vt generetur in corporibus eorū humor qui noiaľ crudus. Cumq; perueniunt ad finem adolescentie: tunc ex eis est qui regiť regimine bono: ⁊ q facit illud ē vincens in corpore eius sanguinis tantū: ⁊ ex eis est qui errat i regimine suo: ⁊ pmiscet plus q̄ȝ permisceat pueri parui: ⁊ ppter hoc inuenimus istos infirmari infirmantibus cōtinuis fortibus: quoniā humores crudi aggregantur in corporib⁹ eorum proprie cū multitudine. In etate aūt que sequiť hanc etatē aggregaľ in ea in corpore eius q pmiscet proprie: ⁊ errat in suo regimine humor qui est de genere co. q̄re vincit in corpore eius cū sanguine humor qui nominatur co. ci. ⁊ ni. ⁊ moratur illud in quibusdā hominibus vsq; quo superueniunt eis. xxx. ani. ⁊ in quibusdā hoꝝ donec supueniunt. xxxv. anni † Quoniam terminus primus in declinatiōe corporis ad frigus anni eius

† Si i fine adolescētie regiminis errō nō eēt in illis sanguis habūdaret.

† Nō q̄ p⁹ xxx. ānos i

Hipocrates in hoc loco fecit exituris tria esse necessaria: quorum vnum est ⁊ primum: quia fiunt in hyeme plus: ⁊ secundū est: quia carū quies in hac hora est tardior: ⁊ tertium est: quia carum redditiones sunt minus. Causa autem in hoc q̄ ipse fiunt in hyeme plus declaratur tibi ex natura humoris: qui vincit in corporibus in hac hora. Jam enim dixi in eis qui sunt premissa: q̄ crisis humorum calidorum fit per ventris solutionem: ⁊ humorum quidem frigidorum crisis fit per exituram. Causa autem in tarditate quietis earum melius est quidem vt ponatur natura humoris: ⁊ frigus aeris: quod est: quia necessariū est in sanatione exiture vt resoluatur humor faciens ipsam proculdubio: sed resolutio humorum grossorum viscosorum est difficilis: ⁊ proprie quando aer est frigidus: ⁊ propter hanc causam fiunt earum reditiones minus: quoniam egritudines que redeunt indigent motu vel motore qui moueat eas donec redeant: sed humorum frigidorum est valde difficilis motus. 32

† Cā q̄r exiture magis fiāt in hyeme ⁊ magis fiet tarde ⁊ carū reditōes fint minus.

Intentio hy. in hoc sermone ē vt loquatur de vomitu q accidit spōte sm modū crisis. Et pma determinatio eius ē: vt egritudo in q̄ illud accidit nō sit ma'a: et multotiēs qdē noiat hāc egritudinē noie deriuato ex euasiōe ab ea. Et terminus scōs ē vt accidat infirmo dolor capitis: et videat coram oculis suis res nigras: et illō qdez accidit a vaporibus co. ci. pure. Iste. n. huo: qñ calesit cale'actione vehementi et adurit: generat ab ea fum⁹ niger et ascendit ad caput: et ē ille cā cuius accidit dolor capitis: et qd puenit ex hoc fumo ad oculū conturbat huiditates ei⁹ claras luminosas p nām q̄re accidit i eis sile et qd accidit i aere c'aro lumio so qñ pmiscet ei subito fum⁹ niger: el alie ex reb⁹ nigris. Cū g̃ sētit illud spūs visibilibus pcedēs a cerebro ad oculū sic accidit i eo apud aggregatione aque in oculo: accidit ei idē vt imaginetur res nigras vidē i die. Differentia aūt iter vapores similes istis ascēdentes cū multitudine a pulmone et inter illos g eleuātur a stomacho est: qr accidit cū istis dolor i ore stomachi. Quod est: qr pulmo nō sentit lesionē huiusmodi humor ppter paruitatē sui sensus: aut qñ non est ei sensus penitus. Os aūt stomachi qñ est mēbrū sensibile ppter multitudinē neruor descendentiū ad ipm: nō est possibile vt pareat sup ipm aliqd cor qd accidit in ipso. Et ppter hāc cām fit qp qñ humor g ē de genere cho. mordicat ipm accidit inde in eo dolor q dicitur dolor cordis: et ppter hoc ēt oportet vt accidat ei vomitus colericus: et significauit iter illud abucrides: qr cōuertitur dum pmanet dolor: et puenit dolor ad cor: et accidunt ab eo oēs euacuationes quas sciunt medici q̄ sūt de genere co. Significat ergo p hunc smonē suū. s. qr cōuertit motionē suā que vomitū mouet. Quoniam p sermonē suū Cor: vult os stomachi: et ppter hoc nominauit mordicationē accidentē i eo dolorē alfordij. i. cordis. Et narrauit hyp. iterū in alio loco ab isto significationē aliā significantē vomitū i istis: et salt⁹ labij inferioris et motus eius: qd est: qr tunica intrinseca stomachi quādo in ea accidit mordicatio ppter colerā mouetur huius motu. Et nos qdē intelleximus ex creatiōe curatione vel medicina anatomie: qp tunica itrinseca ex tunicis stōi tegit ipsum: et tegit meri: et linguā: et guttur: et totum os: et omnes partes huius tunice sunt cōtinue. Hec ergo tunica est que mouet labium quādo accidit mordicatio i eo ex acuitate co. aggregate in ore stōi: quod est: qr de aptitudine huius humoris est vt natet sup os stōi ppter leuitatē suam: et quādo ascēdit ad os stōi eius venter euacuatur ex eo: et eiicit vomitu cū facilitate: qp si accidat infirmo in illa hora rigor: nō solum pperat euētus vomitus: sed accidit etiaz cū multitudine. Quoniam de aptitudine rigoris est sm plurimuz vt faciat accidere vomitum co. sicut ostendi in libro meo: in rigore: qp si sumat in etiaz illa hora aliquid ex cibo aut potu pperat euētus vomitus valde: quoniaz col. retenta in stō corrūpit illud qd suscipitur.

Quibus adsunt febres non mortifere ad testantur in capite dolores: et patiētes āte se putāt tāq̄ muscas volitare vel aliq̄ nigra: et si dolor in vitalibus supuenerit: rubeā colerā vomituros sperabis. Et si frigus affuerit: et sub hypocōdriis frigidū sentitur: certiorē et subitū vomitū sperabis et si cibū assumunt reiiciunt.

Quibus aūt cōqueritur in febre nō mortifera de dolore capitis: et videt corā oculis suis aliqd nigrū: tunc si accidit ei cuz illo dolor in ore stomachi sui accidit ei vomitus colere. Quod si aduenit ei cū illo rigor: et sunt ptes iferiores ex eis q̄ sunt sub hypocōdriis eius frigide: erit vomitus eius velocior adipm. Quod si recepit aliqd i illa hora ex cibo aut potu festinat ad ipsum magis vomitus.

Quibus ille dolor a primordio febris i capite ē et dolor. iiij. die aut. v. augetur: in vii. euadunt. Quibus vero die. iii. dolor incepit et crescit vsq3 i v. et in. vii. finitur i. ix. vel. xi. Si vero pungat in. x. et vrina priori similis est: in. xiiii. die liberantur.

Et in quo istor incipit dolor ab ipo primo die: tūc dignuz ē vt fiat fortis in die quarto aut qnto: et cum fuerit septimus: delet et euadit ab eo secūdū plurimū. Si vero icipit dolor i die. iij. et fit fortis eis q ppue i die septio: euadūt in die. ix. aut. xi. et ex eis sūt i qbus icipit dolor i die. v. deide fiūt reliquē dispositiōes eor secūdū dispositiōnes illor qui precedūt eos: deinde psumitur egritudo eorum in die. xiiii.

Que vero diximus tertianariis eueniūt eq̄liter viris et mulieribus. Iunioribus vero eueniunt in febribus diuturnis et in veris tertianis.

Et iste qdē res fiunt viris et mulieribus in febribus tertianis: et ppue i eis q sūt minoris etatis q̄ illi: accidūt eni in eis ille res i febribus illis: verū tamē euētus ear i febribus q̄ sūt diuturniores: plus ē i febribus tertianis puris.

Narrauit hypo. in hoc sermone tres species ex speciebus doloris capitis accidentis in eo sm tps: et tres terminos crisis eor. Spēs ergo prima ex eis icipit in die primo euētus egritudinis: et spēs scōa icipit in die tertio: et spēs tertia incipit in die qnto. Qd aūt cōicat eis oib⁹ ē qp crisis venit i eis ppe diē semptimū ab hora qua incipit dolor: et ppter hoc dolor is qui incipit in die primo crisis: venit in die septio. Sed illius qui incipit in die tertio: venit crisis in die. x. qui est. vij. ab illo die: verūtamen hoc dies cū nō sit dies crisis oportet vt eueniat crisis in die. ix. aut in die xi. s. ante diē. vij. vel. x. aut post ipsum diē. Et sua etiā a me in hoc loco qp dies: ix. numerat in diebus crisis: sicut dies tertius queadmodū ostendi in eis q̄ pmissa sunt. cū nō est de aptitudine egritudinis vt eueniat crisis ei⁹ in qrtis: neq3 in septimis: s3 in diebus mediis iter eos: sicut ostēdi in libro meo de diebus crisis. Spēs aūt tertia ē ex spēbus doloris capitis et ē illa q̄ incipit in die. v. et extenditur vsq3 ad diē. xiiij. qñ caliditas se. nō h3 fortitudinē: et significatio illi⁹ ē tarditas euēt⁹ doloris vsq3 ad diē. v. et qñ qñ addis sup illud septē dies aggregantur ex illo toto. xij. dies: verūtamē dies. xij. non est dies crisis: neq3 est possibile in hac crisi vt antecedat p diez. Qñ ostēdi qp ē illud ppriuz egritudinis quar motus est acutus: et ppter hoc est necessarium vt tardet crisis vsq3 ad diem. xiiij. 34

De aptitudine har rerū est: vt accidāt eis q cōpleti sūt in etate sua: et illi sunt quos de psuetudine hy. ē noiare viros et mulieres in oibus febrib⁹ tertianis qñ colera in hac etate est vincēs in corpore victoria vehemēti. Illis aūt quor etas ē minor hac etate nō accidit illd in oib⁹ febrib⁹ tertianis: s3 in pueris ear tm: qñ colera in natura harū febriū vincit valde. Et accidit illud iterū in egritudinib⁹ acutis valde: qñ colera in istis egritudinib⁹ vincit victoria supflua: et ppue in illis q sunt in statu iuuētutis: et nō dimisit dicere illud: nisi qr possibile ē nobis itelligere illud ex smone ipsius. 35

Cā qr dolor capitis et resig. coraz oculis uomitū significent.

De aptitudie rigoris ē vt faciat acciderē vomitum.

Coueniensē omnib⁹ istis doloribus crisim post septimā diē fieri

Nota hic pulmonē par aut nil sentire.

Nō pp dolorē cordis intelligit dolorez oris stomachi.

Nō ptingit fieri crisiz āte septimam nisi in egritudinibus q̄rū motus est acutus.

Significauit per sermonez suū in huiusmodi febribus
febrem quā significauit in principio sermonis sui cuz
hac dictione. s. autē q cōqueritur in febre non morti-
fera: de dolore capitis: ⁊ reliqua que sequuntur illud quod est:
quia postq̄z seruauit rem cōem in istis duabus febribus simul
dixit: q̄ cōicat eis vtrisq̄z q̄ crisis venit in his vtrisq̄z p eua-
cuationem. Deinde ad-
didit ad illud q̄ propri-
um est vnicuiq̄z earuz:
quare posuit crisim per
euacuationem in febre
prima post euentū vo-
mitus colere: ⁊ posuit
eam in febre secunda fi-
eri cuz fluxu sanguinis
narium. † Et significa-
tiones significantes il-
lud: in feb. quidem pri-
ma sunt imaginatio re-
rum nigrarū: ⁊ dolor al-
feud: ⁊ in secūda qdem
tenebrositas visus: ⁊
chorusatio que videt̄
coram oculis: ⁊ tensio
accidens in eis que sūt
sub hypocōdrijs absq̄z
inflāmatione. Et iste si-
gnificatiōes significāt
significatiōe magna de-
clinationem hu. ad ca-
put. Et hy. ētiā dixit i
eis q̄ sūt p̄missa q̄ flu-
xus sanguīs nariū acci-
dit a crisi apostematuz
calidiorꝫ accidētiū i eis
q̄ sūt sub hypocōdrijs
ꝓprie in eo q ē minoris
etatis ꝓpter multitudi-
nē ei⁹ qd̄ ē i corpore ei⁹
de sāguine. Et addidit
iterꝫ in s̄mone suo isto:
ad rememoratōez cāꝫ
vomitus colere: q̄ il-
lud accidit in iuuenib⁹.
In tractu autez primo
libri epidimiarum: di-
xit in eo de aptitudine
cuius est vt accidat flu-
xus sanguinis nariuz:
q̄ accidit ei vt oculi ei⁹
etiam lachrymentur:
q̄n aggregaueris illud
totum: ⁊ adiunxeris il-
lud qd̄ dictū est in alijs
libris: poteris ꝓcedere ⁊ iudicare in oīb⁹ horis fluxū sangui-
nis narium: qui accidet † Et proprie si ostenditur cuz illo ostē-
sione manifesta: significatio euacuatiōis sumpta ex pulsu: hec
eni significatō ꝓcedit euētū fluxus sanguīs nariū ꝓculdubio.

† Non signa fluxū sanguinis nariū ⁊ vomitū significātia.

† Expulsu possumus certe fluxū sanguinis pnosticari.

Non est sermo eius in spasmo accidente in aliquo mē-
brorum: sed in spasmo accidente in toto corpore. Euē-
tus huius speciei spasmi accidit facile pueris: ⁊ ꝓprie
lactantibus ex eis † Et causa in illo est lac: ⁊ proprie quando
est grossum: ⁊ plurimum quidē accidit eis illud propter cibos
multos quos suscipiunt nō in sua hora Quod est q: ipsi non
intelligunt aliquam ex rebus nisi solā comestionez. Et ex his
etiam que ad illd̄ adiuuāt: est debilitas virtutis neruorꝫ i eis:
⁊ ipsius mollificatio: qd̄ est quia genera virtutū ex quibus exi-
stit corporis regimen tria sunt: ⁊ nō inueniunt̄ in pueris nisi
tantū due fortes. Virtus aūt terti⁹ que est in neruis: inuenit̄
in eis debilis mollificata mollificatione vehemētiori q̄z cetere
virtutes. Et ꝓpter hanc causam euentus spasmi eis est val-

† Pueri nō intelligūt aliquā ex rebus nisi solā comestionem.

In febribus si ē do-
lor capitis neq̄z āte
oculos qbuslibet ni-
gris apparentibus: sꝫ veluti
flāma lāpadibus: ⁊ sub hy-
pocōdria dextra vel sinistra
sūt tēsiōes ⁊ timores ⁊ teta-
ni sine dolore: his sanguis
fluxurus ē de naribus.

Cū aūt euenit i his
febribus dolor capi-
tis: ⁊ aduenit ei ocu-
lis suis loco nigredinis quā
videt corā eis caligo aut vi-
det̄ coraz oculis suis simile
coruscatōi: ⁊ aduenit ei loco
doloris alseud tēsio i eis q̄
sunt sub hypocōdrijs a late-
re dextro aut sinistro absq̄z
dolore: neq̄z inflat̄: expecta
illi fluxū sanguinis ex nari-
bus loco vomitus: ⁊ expe-
cta ꝓpe i huiusmōi loco ei
q ē minoris etatis eruptōez
sanguinis: q aūt iā ꝯsecutus
ē. xxx. ānos ⁊ qui ē maioris
etatis eo: sit expectatio tua
ei de ruptōe sāguīs minus:
sꝫ oꝫ tibi expectes ei vomitū

Pueris in acuta febre
spasmus ꝯtingit: ma-
xime autem si ven-
tres ꝯstipati sunt: ⁊ vigilēt:
⁊ expaucāt: ⁊ plāgāt: ⁊ colo-
rē varient: vt mō citrini: mō
rubei: modo liuidi: mō viri-
des fiāt: hec veniūt pueris
vsq̄z in septimū ānū: maio-
ribus vero his ⁊ iuuenibus
spasmus in febribus nō cō-
tingit: nisi magis existētibus
infirmitatibus: vt est phre-
nesis.

Pueris autez accidit
spasmus quādo eo
rū febris ē acuta: ⁊ vētres eo
rū sunt stiptici: ⁊ sunt vigilā-
tes ⁊ expauescūt ⁊ plorāt: ⁊
ꝯuertunt̄ colores eorꝫ: ⁊ ꝑ-
ueniunt ad viriditatez: ⁊ ad
rubedinē: ⁊ ad fuscedinē: aut
ad pallorē. Et faciles quidē
magis sūt iste res pueris q
sunt in vltimo paruitatis: vi-
delz quo- ueniunt ad septē an-
nos. Pueris vero qui sunt
maioris etatis iste ⁊ viris:
nō accidit in febribus ipsorꝫ
spasmus: quādo nō supuēit
eis ex significationibus ali-
quid ex eo quod ē i fine ma-
licie: sicut significatiōes que
accidunt in phrenesi.

Interest ergo tua vt
multo studio peun-
tes ⁊ euasuros: siue
pueros siue iuuenes discer-
nas: nec i qualibet egritudi-
ne te negligēter offeras.

Oportet autez q̄ si
gnificet̄ de quo spe-
ratur vt saluet̄: ⁊ qui
perit: ex pueris et ex alijs ex
oībus signis: sicut ostēsum ē
ex esse cuiusq̄z eas in vnaq̄-
q̄z egritudine.

de facilis: ⁊ fit facilis iterū reddito eorū ab ipso ⁊ dispo-
sitionē naturalē † Viris aūt non fit facilis euētus spas-
mi: neq̄z ē facilis sanatio eius quādo accidit eis ꝓpter
vehementiā virtutis neruorꝫ. Accidit āt spasmus pue-
ruꝫ absq̄z febribus qñ accidit frigus sup cōplexionem
corpis: ⁊ multiplicāt̄ i eo hūores crudi grossi. Accidit ⁊
iterꝫ: quādo fit i
neruis ⁊ cordis
apostēa calidūꝫ
ꝓpter cōitatem
cerebri cū eis in
egritudine: verꝫ
tamē s̄mo hy.
in hoc loco nō ē
nisi i spasmo ac-
cidentie in febri-
bus: qd̄ est q: in
tērtio eius ubi ini-
tio libri est: vt
narret ꝑnostica-
tionē in egritu-
dinibus acutis:
⁊ in conuersiuis
egritudinibus.
† Et significatō-
nes spasmi acci-
dētis ei q i i cō-
plexus est in hu-
iusmodi egritu-
dinibus acutis:
sūt significatōes
que significant
phrenesiꝫ mali-
tiosaꝫ malā: ⁊ ꝓ-
prie tortuositas
faciei: ⁊ stridor
dentiū ⁊ multi-
tudo palpitatio-
nis oculoruꝫ: ⁊
tortuositas acci-
dens in eis: qñ
sufficiunt i pue-
ris vigilie tātū
⁊ vehemētia ti-
moris: ⁊ ē illud
qd̄ ipse significat
p s̄monē suū ex-
pauesc: ūt: ⁊ flet⁹
⁊ vehemētia tē-
siōis corporis: ⁊
ꝯstrictio vētris:
verūtū ille res
nō sunt nisi cau-
sa euentus spas-
mi. Significatiōes vō significātes euētū ei⁹ ab illis cau-
sis sūt colores egressi a nā accidētes ei significātes ma-
litiā humorꝫ ꝓpter quos accidit ei spasm⁹ † Qd̄ est: q:
color viridis ⁊ declinis ad fuscedinē: significat q̄ q̄litas
hūorꝫ ē mala: sꝫ colō rube⁹ significat mltitudinē sanguis

† Cū quare viris accidat spasm⁹ non facile pueris vero facile

† Nō que signa soleant pacīti h⁹ spasmū accidere

Iaz scripsit hy. hūc s̄monē i eis q p̄missa sūt: ⁊
scripsit eū iterꝫ i hac hora: ⁊ scribet eū iterꝫ i seq̄n-
tib⁹ qm̄ vtilitas ē magna valde: ⁊ verūtū q̄ uis
fecerit illd̄: ⁊ iterauit s̄monē suū mltotiēs: tn̄ iā puēit ad
mltos medicorꝫ: ⁊ ñ itellexerūt ipꝫ: qm̄ ipi mltotiēs vi-
dēt i aliq̄ egritudinū significatiōez malā: ⁊ tn̄ euadit ifir-
m⁹ p⁹ illd̄ ab ifirmitate sua: estimāt q de hyp. sup hoc
q̄ ipe mētit⁹ ē in s̄mone suo ꝓter q̄ ipm itelligāt: ⁊ vi-
dēt ēt significationē laudabilē: deīn perit ifirm⁹. Di-
cūt q de hy. q̄ errauit in s̄mone suo: ꝓter q̄ ipm itelli-
gūt † Q: fortasse ⁊ vincit ⁊ supat significatiōes mltas
laudabiles significatio vna mala: ⁊ fortasse superat ⁊ vin

† Judicatione sumpta a colore viridi a colore rubeo

† Si vna significatio laudabilis multas vituperabiles vicerit bonū ⁊ cō ma lum.

cit significatio vna laudabilis significationes multas illaudabiles malas. 38

Non scripsit hyp. hunc sermonē ꝛ sermonē qui est ante ipsū: nisi cū sciuit tarditatē eoꝝ qui le cturi erat librū suū ꝛ audaciā eoꝝ: ꝛ ꝙ ipsi erāt inquisituri de causa ꝓpter quā dixit diem .xl. ꝛ habentes saniositatē: ēpi cos: ꝛ hydropicos: ꝛ febres q̄r tanas: qm̄ cum nos inueniam⁹ eos nunc: cum ipse iam dixit sermone manifesto: q: sermo eius nō est i egritudinibus acutis tantū: sed in eis etiā que ex ipsis ꝯuertūtur ꝛ prolōgatur eo rū spacium in grere de illo: tūc forsitan quantū inquisituri eēnt de illo: si ipse nō scripsisset hunc ſmonē.

Nec in qualibet egritudine te offeras negligenter.

Et sermo meus hic nō est nisi in egritudinibus acutis: ꝛ q̄ generantur ab eis.

Honestum quoq; illud est: qui sanitatē huic vult ꝓmittere: illi vero mortē vult ꝓnunciare: ꝛ i breui ꝛ i prolixa egritudie oēs vt diximus significatiōes oportet dignoscere: ꝛ eq̄ rōne ꝑpendere: atq; vires earū cōferre: cautius tamen hec in urinis ꝛ sputis facere.

Quod āt oportet vt ꝯsideres ꝛ speculeris super omnes significatiōes: ꝛ non sis contentus verificatione significatonis vnius iam dixit illud in eis que premissa sunt. In h autem sermone addit ad illud rem p cuius sciam iuuamentū fit valde ꝛ est: q: nō oꝫ vt ponderet virtus significationū absolute: ſꝫ postq̄ cōparat vnaqueq; eaꝝ ad cōpeꝫ suā ꝉ Quedā eniꝫ significationes sunt male in seipsis verūtamen diuersificant in illo p multitudinē ꝛ paucitatē: ꝛ sunt ille quaꝝ virtutes pōderauit in eis q̄ sunt ꝓmissa: sicut ostendi: ꝛ dixit in qbusdā eaꝝ: q: sūt mortifere: ꝛ in qbusdā earū q: significant mortē: ꝛ in qbusdā eaꝝ: q: sunt minus significantes mortē: ꝛ in qbusdā eaꝝ: q: sunt mortifere valde: ꝛ fortasse addidit ad illud ꝓculdubio. Et significationū laudabiliū similiter etiā virtutes pōderauit ſm hunc modū ꝛ dixit in quibusdā eaꝝ: q: sunt salue: volēs ꝙ significāt euasionē: ꝛ dixit in qbusdā eaꝝ: absoluto ſmone: q: sunt laudabiles: ꝛ fortasse adiūxit ad q̄sdā eaꝝ ꝛ dixit: ꝛ virtus eaꝝ ē magna: ꝛ fortasse dixit: ꝛ virt⁹ eaꝝ ē magna: ꝛ fortasſe: virt⁹ eaꝝ ē magna: valde: verūtn̄ ſmo in significatōne: q: virt⁹ earū ē magna valde in significādo salutē ē magis vltim⁹ q̄ ſmo: i ea absolut⁹: q: significat salutē tm̄ ✝ In hoc āt ſmone dixit: q: oꝫ vt cognoscas significatiōes: ꝛ discernas eas post q̄ꝫ cōparaueris virtutes eaꝝ adiuicē: nō q̄ ex eis ꝯueniūt in genere tm̄. s. significatiōes laudabiles adiuicē: ꝛ significatōes illaudabiles adiuicē: ſꝫ diuersas i genere ēt. s. laudabiles cū illaudabilibus: nā tu p cōpatiōnē hāc poteris scire in primis q̄ iā supfluit ex eis i eo ꝙ significat: q: ē supfluum. Et scies .2. q: qn̄ tu scieris illud non faciet te timere in eo illud qd̄ videbis. Et tertio: vt ingras ꝛ ꝯsideres q̄ sit cā in aduētu eius: ꝛ qd sit qd̄ significet illd̄: veꝝ tn̄ ego iā narraui totū illud in libris meis: ꝛ ꝓprie illo q ē de crisi. ꝛ qdē nō ē sedū vt rememorari illius faciā i hoc loco ſm viā exēpli: ꝛ ponā ꝑncipiū ei⁹ cuius rememoratiōnē faciā ex ipso cōem toti arti q̄ cōprehēdit ꝓnosticatio. Dico ḡ ꝙ oꝫ vt ꝯsideres in primis ante omnes res: an scilicet in quibusdam mēbris corporis sit egritudo que sit ei propria: an egritudo humores aggregati in membris seu in venis. Deinde considera post illud que virtutes illius corporis infirmi proprie sint ſm timorem. Et ego quidem precessi iam: ꝛ dixi ꝙ virtutes sunt tres. Deinde considera post illud significationes tā laudabiles q̄ꝫ illaudabiles significātes dispositionem illaꝝ triū virtutū ꝉ Ponam⁹ ḡ verbi gra ꝙ virt⁹ ꝓcedēs a cerebro non hꝫ egritudinē neq; aliqd̄ ex mēbris corporis: ꝛ ꝙ eā cuētus se. ē putredo humorū tm̄: cū hoc posuerim⁹ totū illud: iponamus ēt ꝙ in vrina a ꝑncipio egritudinis apparuerunt significatōes laudabiles: dico ꝙ iste infirmus non potest esse ꝙ moriat causa huius egritudis: ꝛ ꝓpter illd̄ si accidat vt appareat i eo significatio timorosa: tūc non solū nō oꝫ: vt terreat te ꝛ faciat te timere: sicut accidit multis medicorū: imo oꝫ vt scias ꝙ est significatio euētus crisis. Qd̄ est: q: accidit huiuscemodi infirmis ꝓpter crisiꝫ dolor capitis ꝛ permixtio rōnis: ꝛ imaginat res nigras ꝛ citrinas: ꝛ accidit ei tenebrositas in visu: ꝛ dolor in frōte ꝛ in feud. i. ore stōi: ꝛ tensio i locis q sunt sub ypocōdriis: ꝛ qn̄ egerūt: egerūt ēt egōne malaꝫ: aut expuunt ēt sputū fedū aut vomūt vomitū turpis aspect⁹: ꝛ denigrant membra eoꝝ: ꝛ putrefiunt ꝛ incidūt in viā mortis ꝉ Totum illud qn̄ apparet est eorū dispositio melior qd̄ est: q: anhelitus eorū sit multotiens bonus ꝛ quiescit qd̄ cū eis est de dolore: ꝛ ꝓficit appetitus eorū in cibo: ꝛ sentiunt in corporibus suis lenitatem apud eleuationem ad sellam: ꝛ quando eueniunt eis huiuscemodi euacuationes: signat illud quod euacuatur ex eis significatione manifesta: ꝙ natura mundificat corpora: ꝛ reddit: ꝛ stringit quod currit ex eis: ꝛ apparet loco recessionis ꝛ retentionis victoria res enim iste omnes determinantur ꝛ discernuntur in hoc libro: ꝛ non est tibi possibile tantum nisi vt adiungas ad eas significationes que sumūtur ex pulsu ꝛ ego quidem iam eas ostendi in libro meo de pulsu: preter ꝙ pmisuerim cum eis parabolas ꝛ fabulas: sicut sunt parabole ꝛ fabule quas scripsit archigenes: postq̄ ergo itellexeris istas res in anima tua: ꝛ inueneris ꝛ tenueris eas oportet vt ponat cōsiderationem tuam in eis ita vt compares eas adinuicem ꝉ Poteris enim in illo enunciare illud quod pretermittunt dicere infirmi ex rebus quarū scientia non est apud eos quorum sunt proprie: sicut vidistis facere multotiens me. Ex illo est sermo meus in illo cuius dentes stridebant ꝙ illud erat ei per naturām: ita ꝙ prouocauit illum qui audiuit me ex illis de domo eius vt extimaret: ꝙ iudicatio mea de illo quod iudicaui: non est ex arte medicine: sed ex arte diuinationis. Et similit illud etiam quod iudicaui super illum qui dormiebat: ꝛ oculi eius erunt aperti: ꝙ illud erat ei per naturam. Et dignū est etiam vt sitis memores eius quem inueni resupinum sup per lectum suum: ꝛ iudicaui de eo: quia oportet necessario vt sit quod est cum eo naturale. Et intraui semel ad mulierem: ꝛ vidi oculum eius dextrum multo maiorem oculo sinistro. Judicaui ergo super eam ꝙ illa eminentia que apparebat in oculo eius antecedens fuit ante egritudinem eius. Et vidi alterius infirmi tempora plana preter ꝙ fuerim sciens ante illud: ꝛ iudicaui super illud: ꝙ illud erat ei naturale ꝉ Et iudicaui super infirmum alium: ꝙ oculi eius erant naturaliter lachrymosi: ꝛ multotiens iudicaui etiam super tortuositatem algebim. i. duorum cornuum frontis ꝛ tortuositatē oculorum ꝛ torturā labij: ꝙ euentus illius fuit ante egritudinem ꝓpter cauſā extrinsecam. Et multotiens iudicaui de pulsu diuerso: ꝛ in illo in quo ostendunt getes: ꝙ illud erat p naturā.

✝ Nō pulchrā dclarationē exemplarem.

ꝉ Nota de diuersitate signorū in malitia et ibonitate

✝ Nota q̄liter nec sit cōpare ad iuicē signa laudabilia seu mortalia ꝫlaudabilib⁹ seu mortalib⁹

ꝉ Nō iuuamēta q̄ sequunt p̄dicta acciden tia crisis q̄ tn̄ ipsi vulgo videbātur mala

Gal. glori at se ex scia ꝓnosticorū reuelasse multa que vulgis nō ex arte medicine ſꝫ diuinationes potius credidit

ꝉ Nō hic signa multa q̄ absoluta sūt mortalia in qbusdam tn̄ sūt naturalia.

rã preter q̄ sciueris: ⁊ postq̄ sanatus est ille infirmus remansit cuꝫ eo. Et iudicaui etiã de voce bona: ⁊ voce rauca: ⁊ voce tremula: q: quiddã eius erat ꝑ naturã: ⁊ quiddã eius accidit ãte egritudinẽ. Et quoniã iã locutus fui in illo sermone longuꝫ in libro meo de tractatibꝰ ꝓnosticatiõis tunc nõ ẽ mihi necesse narrare illõ i hoc libro: sed sufficit mihi vt faciã te rememorari tm̃ sũme sciẽtie qua apprehẽdunt huiusmõi res: deinde absindam vmonẽ hunc. Dico ergo q̄ quãdo ostendit ibi q̄ i egritudie nõ est timor ex omnibus significatõnibꝰ. † Oportet vt scias q̄ euentus illius accidẽtis ꝓculdubio fuit ante egritudinẽ ab aliqua causarũ apparẽtie manifesta. Et propter hoc oportet si verificas sermonem meuꝫ: ⁊ sermonẽ hypo. vt ꝯsidere tis oẽs significationes: quaruꝫ rememoratio ꝑcessit postq̄ põderaueritis virtutes eaꝝ: ꝫm

Et hec ẽ nostra doctria i acutis passiõibus: et i epidimicis egritudibus idest lõgis: vt cãcro: et similibus piculis ne torpeas et tpa presentis q̄ morbos attendas.

Oportet vt cogites cuꝫ velocitate super euẽtũ egritudinũ: et nõ effugiat te dispositio hore presentis.

Scito oẽs valitudines posse euẽire oĩbus tpibus: quasdã tamẽ q̄busdã magis ẽ euenire: et q̄rũ signa mala sunt: malas eẽ.

Quarum vero bona sunt cõtra se habere.

Oportet aũt vt scias bene de esse significationum et reliquorum signorum: quia in omni anno: et hora omni ex horis: anni: que ex eis est mala significat malum: et que earum est laudabilis significat bonum.

† Nõ cãonẽ quo poteris cognosceꝛ accidẽs absolute mortale in aliquibus egris eẽ naturale.

q̄ precessit ⁊ hy. enunciauit de eo ipse enim dixit illõ ꝫm sententiã exẽpli in sputo qõ expuit: ⁊ sunt in illo colera: ⁊ sanies permixte. Et sermo eius ille est in locutione: in qua dixit. Et qõ ex saniositate accidit ⁊ sup sputum adhuc vincit colera est malum valde: siue sit illud qõ de eo egredit quandoq̄ sputum sup qõ vincit colera: ⁊ quandoq̄ sanies: aut fit exitus vtriusq̄ simul † Qõ est: q: precepit hy. ibi in hoc sermone vt ꝯsideres in omnibus significationibus que apparẽt in infirmis ꝯsideratione exqsita: ⁊ addit ad illud multas ex eis ⁊ posuit initiuꝫ sermonis sui a significationibus laudabilibus: ⁊ dixit. Et ista sunt signa laudabilia vt infirmus sit bene tolerãs egritudinẽ suaꝫ cum facilitate: vt sit anhelitus eius bonus ⁊ vt sit saluus a dolore: ⁊ vt ꝓiciat qõ ꝓicit ex sputo cum tussi facile: deinde incipit postq̄ expleuit numeratione signoꝝ laudabiliuꝫ ꝫm ordinẽ numerare significatões malas ⁊ dixit. Male ãt sunt ꝯrie illis. Et sunt iste vt sit difficile infirmo tolerare egritudineꝫ: ⁊ vt sit anhelitus eius magnus ⁊ frequens: ⁊ nõ quiescat ab eo dolor eius: ⁊ vt sit sputum eius quod expuit cũ tussi cũ labore: ⁊ vt sitiat siti vehementi ⁊ vt sit caliditas fe. in corpore diuersa: hoc ergo fuit initium sermonis sui in significationibus malis: quaꝝ expleuit rememoratio successione exẽpli qõ narrauit in sputo: ⁊ dixit q: oportet tibi sicut fecisti in hoc loco: ita facias in omnibus alijs locis preter q̄ dimittas aliquã ex rebus: sꝫ cogita inter te ⁊ animã tuã in virtute cuiusq̄ significationuꝫ deinde cõpes eas adinuicem. 40

† Precepꝫ hyp. ẽ oĩa signa inferri ꝯsideratione exqsita examinare ⁊ põt adinuicem comparere

Iuuamentuꝫ magnum fit in pronosticatione accidentium de aptitudine quoꝝ est vt accidant infirmis per cognitionẽ egritudinum superuenientiuꝫ ꝑsentium ex eis ⁊ futuraꝝ. Et hypo. quidem narrauit in libro aphorismorum summas breues in egritudinibus: que multiplicant in vnaquaq̄ hora anni. ⁊ que ꝓprie sunt dispõni aeris presentis: ⁊ dispõni ancedentis. Dixit. n. in horis anni. In vere q̄dem accidit alguesegues. s. melãcholia ⁊ mania: ⁊ reliqua q̄ narrauit ⁊ numerauit post illud ex egritudinibus q̄ sunt ꝓprie veri: ⁊ vnicuiq̄ horaꝝ anni: quãdo seruãt cõplexionẽ naturalẽ. In horis aũt que cõplexionem suam naturalẽ nõ ꝫuant dixit hunc sermonẽ. Qr accidũt egritudies alie: que sunt ꝓprie illi dispõni aeris: deinde narrauit que haꝝ egritudinuꝫ accidãt in fine: ⁊ que accidunt in hora mutatiõis aeris ꝑsẽtis. In eis aũt que accidũt in fine dixit hũc ꝫmonẽ: Quãdo fuerit hyems ꝑuata pluuia fuerit borealis: ⁊ ver pluuiosuꝫ ⁊ austrinũ: ⁊ reliqua q̄ sequunt illud. De egritudinibꝰ aũt q̄ accidũt in dispõibꝰ aeris ꝓpriis horis anni dixit hunc ꝫmonẽ. † Horarũ anni in q̄ est vniuersaliter paucitas pluuie sanior ẽ: q̄ eius multitudo ⁊ reliq̄ q̄ sequunt. Uerũ q̄ dixit de egritudinibꝰ superueniẽtibus in libro aphorismoꝝ: nõ est nisi summa breuis in libro aute epidimiaꝝ dixit alia: que necessaria sunt scienda de esse eaꝝ. Quãtitas autẽ que ẽ necessaria i cognitiõe haruꝫ egritudinuꝫ q̄uis estimet: q̄ sit intrans in cognitiõe reruꝫ naturaliuꝫ: tamẽ ego narrabo eaꝫ in expositiõe mea: quãdo exponã libruꝫ epidaꝝ postq̄ cõpleuero hunc librũ: in hac aũt hora ego sũ narrans summam ꝓnosticationis de eo de quo locutus est in hoc sermone cuius ꝑmissimꝰ rememorationẽ. Dico ergo q̄ ꝑcepit tibi vt addas ad istas significatõnes quas narrauit in libro ꝓnosticationis ꝓprias egritudinibꝰ acutis significationes quarum euentus cã est aer. Ponat ergo aliqs tibi q̄ ostense sunt sibi significatiões iudicãtes ꝫm egritudinuꝫ fluxuꝫ sanguinis narium: ⁊ sit hora ꝑsens ver. † Dico q̄ q: illud quando accidit oꝫ vt sit expectatio tua fluxus sanguinis narium plus: q̄ si fuerit euẽtus cõplexionis aeris ꝑsentis ca. ⁊ hu. erit plus illo multuꝫ: Sꝫ si cõplexio eius in duobus tpibus aut in tribus ex tẽporibus anni q̄ iã transierunt fecerit necessariã generationẽ sanguinis: tunc erit spes tua: vt eueniat fluxus sanguinis nariuꝫ multo plus. Et ꝫmo q̄dẽ in reliqs spẽbus euacuationis est similis ei q̄ est in fluxu sanguinis narium: ⁊ ꝓpter hoc sufficit mihi: vt faciã te rememorari in illo exẽplũ vnũ ⁊ est sudor de cuius aptitudinẽ est vt accidat. Dico ergo q̄ in febribus ꝫm pluriminꝫ in hora estatis cuꝫ ꝑuatione pluuie nõ accidit sudor. Qõ si accidat in hora saltim q̄ntitas parua pluuie: accidet in febribꝰ sudor. iaꝫ ergo ostensuꝫ ẽ tibi ostẽsiõe apparente q: quãdo adiungit ad reliquas significatiões ꝓprias egritudinibus significãtes sudorẽ: õ aptitudine cuiꝰ est vt accidat scꝫ dispositionẽ aeris ꝑsentis: erit spes ei de cuius aptitudine est vt accidat certior ⁊ magis festina. 41

† Nota q̄ pluuiosuꝫ est minus sanꝰ q̄ nõ pluuiosuꝫ

† Cognitio egritudinis ꝑsentis aut future ducit nos i cognitionẽ accidentiũ futuroꝝ

† Nota q̄ plus tpus

† Nota q̄ aliter dispositio aeris ꝑsentis multuꝫ nos iuuet in ꝓnosticatione.

Inuenimus medicos nõ tm̃ ingrere de differẽtia inter significatiões: ⁊ inter signa: sꝫ etiam rhetoricos: qm̃ inqsitio de illo nõ est ex eo qõ significat ex omnibꝰ: sꝫ ingredit in inqsitiõe de eo cuius intentio ẽrit: ⁊ ꝓpter illud oportet vt intẽdas ad inuẽtionẽ duaꝝ intentionuꝫ quas significãt hẽ due dictiões ⁊ sunt ille quas inuenimus medicos q̄ ãte nos fuerũt sciuisse ⁊ inuenimus etiã rhetoricos firmauisse qõ ipse significãt illud valde. Dico ergo q̄ differẽtie q̄ sunt i vsu in oĩ demõstratiõe q̄ sit vera: ad sufficiẽtiã faciẽtes sunt due: quaꝝ vna est necessaria: cuius vnaq̄q̄ pars suã sequit comparẽ: ⁊ sunt ille ex q̄bus cõponit ꝓpositio: ⁊ altera nõ inuenit semp: sed ꝫm plurimuꝫ. Et diuidunt iteꝝ iste due differẽtie diuisione altera in duo q̄rũ vnum cõprehendit experimẽto: ⁊ alteꝝ rõne. Iste q̄ sunt diuisiones intẽtionuꝫ: in nominibꝰ autẽ significãtibus eas nõ inuenimus oẽs grecos vsos fuisse sup eas eisdem nominibꝰ: sed prudẽtiores eoꝝ. Uidet q̄ mihi vt dimittã rememoratiõnẽ reliquoꝝ. † Et ipsi q̄dẽ vtunt in diuisiõe prima sup rẽ q̄ significat semper vnã ⁊ candẽ rẽ noĩe significatiõis: ⁊ vtunt ꝫm rẽ pluri mã noĩe signi. In diuisiõe autẽ scdã noiant qõ cõprehẽdit experimẽto ⁊ ꝯsideratiõe: signuꝫ: ⁊ qõ cõprehendit rõne: significatio: verũtamẽ cognitiõe vel scia qua vtũ

† Nõ duas oĩas inter signa ⁊ significationes

† Nota q̄ signa experimẽto signi ficatio autẽ magis rõne cõprehẽditur.

tur greci in hoc capitulo non intendunt medici: sed illi artifices quorum est propria cognitio vel scia lingue grecorum ⁊ illis attinet. Sed ꝙ ꝑ cognitionem diuisionis in quā diuisimus res: iuuamentū fit valde magnum in ꝓnosticatione: videtur mihi ꝙ manifestū est ⁊ planū apud oēs hoies: in sermone aūt hy. ꝙ virtus horum generū ex generibus significationū est virt⁹ vna ⁊ eadē semper scilicet q̄ significat salutē: ⁊ que significat rē malā: est necessaria inqsitio multa: qđ est: q: dixit i libro aphorismorum. Quādo egritudo est ꝯueniens nature infirmi: ⁊ etati eius: ⁊ ipsius forme ⁊ hore p̄senti ex horis anni: tūc timor eius est minor q̄ȝ timor egritudinis: quādo nō est ꝯueniens alicui harum ꝓprietatum.

Adhuc significationes quas diximus in ethiopia: ⁊ hesperia: ⁊ septentrione experti sumus.

Quod est: quia tu inuenis has significationes: quarum precessit rememoratio certificari in regione nubie: et in regione sclauonie: ⁊ in regione hesperie.

¶ Nō ꝙ lȝ vna significatio mala semp sit mala: vna cū altera est deterior.

¶ Nō ergo ꝯdicit iste sermo sermoni eius i hoc loco: qđ est: q: ipse dixit in eo ꝙ significationes male significāt semꝑ rem malā: ⁊ nō dixit ꝙ significatio earum super illō semper est vnius dispositionis: in differētia aūt cuius ꝑmisimus rememorationē nō permutatur natura horum duorum generum ex generibus significationū ad ꝯtrarium sue nature: sed enūciauit ꝙ vnūquodqȝ facit illud ſm paucitatē ⁊ multitudinem: ſm naturas ⁊ etates: ⁊ reliqua que ipse dixit in illa hora. Oportet ergo ex illo ꝙ hyp. nō dixit ſm hoc res ꝯrias: ⁊ ꝓprie in sermone suo. Nō oȝ vt glorieris ꝓpter leuitatē quā inuenit infirmus ꝑ diuersitatē rationis: neqȝ vt terreat te res praua que accidit absqȝ rōne: plurimū enim eius qđ accidit ex illo nō forsitan moratur: neqȝ ꝓlongatur spacium eius: nam hoc etiā nō est ꝯtrariū ei quod dixit in hoc libro qm̄ nō scripsit hunc sermonē q est in ꝓnosticis: nisi ꝑ illā eandē cām.

¶ Nota ꝙ mutatio ex signis laudabilib⁹ ad mala ⁊ malis ad bona nō est nisi i accidentibus.

¶ Quoniā mutatio ex significationibus malis ad significationes laudabiles: ⁊ ex laudabilibus ad malas nō est nisi in accidentibus. Ex signis aūt nō est aliquod de aptitudine cuius sit vt permutetur ad ꝯtrariū eius ſm ꝙ ipsum est: sed significat bonū aut malum cū multitudine: aut paucitate preter ꝙ significet in aliqua horarū bonū ⁊ post ipsum malū: aut malū ⁊ post ip̄m bonū: inde est ꝙ signa ex vrina sumpta de qbus dixit ꝙ sunt mala: nō est possibile vt sint in aliqua horarum laudabilia neqȝ signa etiā laudabilia est possibile vt permutētur in aliqua horarum ⁊ fiant mala: ⁊ similiter etiam que apparent signa in facie ⁊ colore eius: ⁊ ipsius forma: ⁊ eius figura: ⁊ similiter etiā est sermo in decubitu: tum iacet infirmus supinus: ⁊ pallore mēbri: ⁊ eius nigredine: ⁊ alijs ex infirmitatibus que accidunt in eo: ⁊ ꝙ oīa ista signa sunt seruantia virtutē suā que est in his ꝓprie semꝑ: ⁊ nō ē illud i magnitudine: quoniā iā ꝑmisit ⁊ dixi.

¶ Nota signa laudabilia ꝓpa nō pōt mutari i genus signorum illaudabiliū

¶ Quia recipiunt in illa additionē ⁊ diminutionē: sed in genere: quoniā nō est possibile vt mutetur aliqđ ex signis laudabilibus ad genus signorum illaudabiliū: neqȝ aliquod ex signis illaudabilibus ad genus signorum laudabiliū cum inquiritur de eis cum discretione ⁊ determinatione: q̄ eis ꝓpria est: accidētia aūt nō sunt ita: quoniā accidūt in qbusdā difficultas anhelitus: ⁊ ꝑmixtio rōnis: ⁊ tensio eorum q sunt sub hypocondrijs: ⁊ vidēt corā oculis suis simile coruscationi: ⁊ imaginantur res nigras: ⁊ accidit eis dolor in alseud: ⁊ saltus labij inferioris: ⁊ egrediuntur ex eis exiture ad lat⁹ auris: aut in loco alio: ⁊ fortasse erit per eas crisis: ⁊ fortasse addēt in magnitudine egritudinis ⁊ vehemētia eius. Et hypo. narrauit illud in sermone suo: ꝙ accidentia qbus fit crisis qm̄ nō faciunt illud fortasse significāt mortē: ⁊ fortasse significāt maliciā cōplexionis. Et ego quidē iam determinaui totū id quod est simile in libro meo de crisi ⁊ in libris alijs vt nō minuatur nobis scia alicuius rerum in ꝓnosticatione: ⁊ ꝓpter hoc nō sum piger in acipiendo ꝯsiliuȝ a te in hac hora: cū sit de ꝯsuetudine mea vt īuuā id semper. Et est qđ ꝯuenit tibi semꝑ in primis vt studeas ad discendū illud qđ ingreditur in opere medicine: de rebus aūt quaruȝ inqsitio est in dictionibus: aut in eis que significant noīa: aut quarum scia necessaria est ad dialeticā: inuo tibi vt postponas inqsitionē de eis vsqȝ ad horā que erit vacās: sicut illud qđ oportet te facere in hac hora: in eo qđ significatur ex noīe significationis: ⁊ ex noīe signi: Et quoniaȝ narraui totuȝ cuius scia sit iuuamentū in arte medicine: tunc ego sum adiungens ad sermonē meū rem aliaȝ qua certificatur id quod dixi in eis que premissa sunt.

¶ Tota itētio medici dȝ versari circa ea que igrediuntur i ope medicine.

Dico ergo ꝙ accidentia qb⁹ fit crisis nominantur signa: significationes aūt nō est possiblie vt nominentur qđ est: q: greci noiant his duobus noibus. s. signū ⁊ significatio res quibus possibile est scire si infirmus saluatur aut perit. Et si aliqs diligit vt aggreget illud in suma vna: dicat q: sunt signa que significant debilitatē virtutū que regunt corp⁹ ⁊ earū fortitudinē. Et manifestuȝ est bene: q: ingrediuntur in eis significatiōes que significant digestionē ⁊ eius diuersum. Ex accidentibus vero qbus fit crisis non ē aliqđ cuius dispositio sit hec dispositio: sed intelligitur ex eis ꝙ crisis accidet: ⁊ cum illo etiam an sit cum euacuatione: aut accidat ei exitura: aut qbus euacuationibus ⁊ exituris accidat: sicut fluxus sanguinis nariuȝ: verbi gratia: ⁊ vomitus ⁊ apostemata que fiunt a duobus lateribus auris.

¶ Cā quare ex signis crisis nō arguetur supra bonuȝ aut malā crisiȝ ȝ solum supra euentū crisis.

¶ Verum an illa crisis bona sit aut mala nō est possibile vt sciatur ex significationibus huiusmodi: quoniam oēs istas crises nō inuenis ꝯuerti ad salutē: plusqȝ ad maliciā. Et hyp. quidem nō narrauit discretionē illius neqȝ determinationē ipsius ſm finem veritatis ex accidentibus: sed ex significationibus: quod est: quia dixit ꝙ digestio significat velocitatem crisis ⁊ fiduciam sanitatis Res aūt crude que non digeruntur: que ꝯuertuntur ad exituram malā significāt aut quia nō erit crisis: aut dolores: aut longitudineȝ egritudinis: aut mortem: aut redditionē egritudinis ꝓpter hoc ergo possibile est vt sciatur si crisis accidit ab accidentibus que faciēt crisim: ⁊ possibile est vt nominet illa accidentia ex significationibus crisis: verum an illud ꝯuertatur ad salutem: aut ad mortem: significatur ex eo digestione tantū: ⁊ nō significatur ex digestione iteruȝ si crisis accidat: sed an euadat infirmus an moriatur: ⁊ oportet vt sis etiam memor illius cum eo quo exposui tibi nomina: cum fiat per ipsum iuuamentum in arte medicine. Et scias iterum ꝙ signa quibus fit crisis ingrediuntur in genus accidentium: que significant euentum euacuationis ⁊ euentū exiturarum: ⁊ ꝙ ille euacuationes ſm veritatē nō sunt nisi cause ꝯsumptionis egritudinis aut casus virtutis accidens aut sunt significationes q̄ significant illud. 42

Ex isto textu hēm⁹ hyppocrates fuisse d secta pipateticorum q ꝓpter inuestigationē veritatis diuersa circuibant.

Non vtitur hy. in sermone suo In regionibus breuitate: sicut de consuetudine sua est: vt faciat: quod est: q: possibile fuit ei vt adiungeret ad sermonem suum primum duas dictiones tantum: ⁊ non fuit necessarium vt scriberet hunc sermonem: ⁊ propter hoc ego sum adiungens illō ad sermonem suum: ⁊ ostendens ostensione manifesta quomodo erit quando additur ei illud sicut si dixisset: oportet vt scias bene de esse significationum ⁊ reliquorum signorum ꝙ ipsa in omni anno ⁊ in omni hora ex horis anni: ⁊ in omni regione que ex eis sunt laudabilia significant bonum: ⁊ que ex eis sunt mala significant malum. Jam ergo manifestum est ex additione mea in hoc sermone scilicet ⁊ in omni regione ꝙ sermo eius cuius premisimus rememoratione est superfluus: nec est necessitas eius.

¶ Nō ꝙ signa laudabilia semp ⁊ vbiqȝ sūt bona ⁊ ita illaudabilia mala.

¶ Quoniam nō intelligit ex eo aliqd aliud nisi ꝙ significationes laudabiles ⁊ illaudabiles significāt semper que ex eis sunt laudabiles bonum: ⁊ que ex eis sūt male malum in omni regione: siue sit calida complexio eius: siue frigida: siue equa valde: quod est quia rememoratio eius de regione nubie ſm semitam exempli significat regiones calidas:

& de regione sclauonie significat regiones frigidas: & de regione hesperie regiones temperatas.

Res quas dixi in eis que sunt premissa propterea quia fuit necessaria scripsit eam hy. in hoc loco: & est sermo eius quia quando tu intelligis intellectu bono virtutes significationum: tunc tu quamuis non precedas & scias semper illud de aptitudine cuius est vt accidat secundum veritatem verumtamen quando iam certificasti & recte inuenisti secundum plurimum duplicia mita non errabis. & in hoc ostendit bonitas hominis super alium ex eis qui antecedunt & indicant illud quod est futurum: quod est: quia inuentio preter quod accidat in illa error maior est quam mensura virtutis hominis & paucitas autem erroris est de operatione prudentium in arte: & qui recte inuenit ex istis omnibus in xx. vicibus: & errat vice vna: melior est eo qui errat in .x. vicibus vna vice: & cuius error est etiam in omnibus centum vicibus vice vna in vltimo: melior est iterum eo cuius error est in omnibus .xx. vicibus vice vna: & melior illo iterum est cuius error est: in omnibus .ccc. vicibus tantum vice vna oportet ergo ne rectum sit illud de quo querunt nobis experimentatores de additione nostra in eo quod diximus .s. & illud ponit te ne erres semper. Cum ergo non possumus respondere in illo estimant quia iam nos vicerunt: & ostendunt quod additio nostra quam addidimus est superfluitas: nec est necessaria nos enim quamuis non possumus quin erremus semper: verumtamen secundum dispositionem peruenimus ex complemento artis ad plurimum: quam illi ad quod perueniunt illi multotiens: non in pronosticatione eius quod futurum est tantum: sed in egritudine & sanatione egritudinum etiam.

Nec desperatio aliquem conturbet quia locupletius quam existimes tibi arridebit signorum series: si vt mouimus nostre rationi inuigiles.

Oportet ergo vt scias scientia certa quia non est negandum in locis eisdem quin sit recta inuentio tua multiplicata: cum tu cognoueris significationes & scieueris quomodo discernas eas & regas eas cum certitudine.

Neque te ad alias egritudines & alias preceptiones ab hac preceptione velis diffundere: quia quecunque determinantur nostro numero certo dierum creticorum: nostro quoque sint exposite ordine preceptorum.

Et non oportet vt peruenias ad nomen alicuius egritudinis: que non est dicta in hoc libro: quod: quia omnes egritudines que consumuntur in spacio temporis quod permisimus & determinauimus: cognosces per hec eadem signa si rexeris & discreueris ea.

Videtur mihi: quia scripsit hunc sermonem in fine libri sui propter sermonem suum: scilicet quod sermo meus iste est in egritudinibus acutis & que sequuntur ex eis: & propter hoc ipse cum non dicat plures significationum laudabilium & malarum quas dixit nisi sermone absoluto qui communicat omni egritudini: & quod ex eis sunt significationes pauce separate ab eis: facit nos rememorari sermonis sui: quia non dimisit dicere aliquam ex rebus de fuerit nobis dignum esse rememorare: quia sit falsa quod est: quia cum dixit quasdam egritudines nominibus suis: & dimisit dicere quasdam earum significauit per illud quod non fecit in vanum illud quod fecit neque sine causa: sed quoniam in quibusdam egritudinibus est necessarius sermo proprius sine reliquis earum: & propter hanc causam dixit eas: ille autem quarum dimisit rememorationem omnes ingrediuntur in significationibus communibus: inde est quod illud quod scripsit in primis in facie significante mortem: rectum fuit vt dicere quod est significatio mortifera in omnibus egritudinibus acutis. Et similiter etiam quod scripsit in decubitu & anhelitu: & in somno: & in vigilijs: & in reliquis rebus remanentibus: in quibus venit crisis in horis quas determinauimus in eis que sunt premissa: quia liber iste eius non est in egritudinibus chronicis sed sicut dixit in egritudinibus acutis: & que accidunt ab eis: & significauit horam in qua venit crisis earum: & dixit in quibusdam earum: quia accidit illud in die .xx. & in quibusdam earum in die .xl. & in quibusdam earum in die .lx.

Finit particula tertia & vltima libri pronosticorum hyppocratis.

& Paucitas erroris est de operatione prudentum in arte.

Mita quod non loquutus fuit hyp. in hoc libro nisi de egritudinibus acutis & tropicis.

Incipit liber de regimie acutoꝝ morboꝝ hypocratis.

Nota q liber iste tres hꝫ titulos. Primus dictus ē secūdus ē iste. Incipit liber de aq ordei hy. tertius est. Incipit liber ꝯtradictionis hy. sententijs medicoꝝ de assidijs: sed solū primus approbat a Galieno infra commento. xviij. 1

Non soluꝫ cum scripserunt rememorationes sniarū relatarū ab illis de assidis nō dimiserunt aliqd dicere ex accidētibus: q ifirmus accidunt imo inuenim⁹ eos dixisse de illis accidentibus plus q̄ꝫ oporteat: sicut ostendā paꝝ post: hec autem actio nō est operatio prudentuꝫ in arte. s. vt nō dimittant aliqd dicere ex rebus quas vulgus scire potest. Quā prudentiū intētio i arte sua nō est hec: sed vt scribant: totuꝫ quo fit iuuamentuꝫ in medicatione egroꝝ donec ipsis etiam quiqꝫ sit necessariuꝫ addere ad id res q̄s omnes vulgi sciūt: ꝛ dimittere rememorari rerum multarum ex illis quas ipsi sciunt: quādo vident q in ipsis nō est iuuamentuꝫ in fine artis. 2

† Prudentis ē ex his q̄ vulgus scit tm̄ scribere que in fine artis iuuamentū p̄stant.

Qui de egrotātiū accidētibus i singulis egritudinibus tractantes potius consensisse feruntur: eos quidē in his que tradiderūt inuenisse quiddā non ē dubiuꝫ pōt eniꝫ etiā q̄uis nō medicus q̄s eadē facere: vbi egri accidentia pcipiens denotauerit. Sꝫ ꝛ eoꝝ etiā que cū his medico scire necesse est ꝛ absqꝫ egri iudicio nota fieri debent: plurima i tacta omiserunt.

Ali q sententias illis de assiduis relatas scripserunt in eo quod scripserunt de accidētibus que in egris in vnaqꝫ qꝫ suaꝝ accidūt egritudinuꝫ inuenerunt qddā: pōt autēꝫ facere hoc: ꝛ inuenire in eo etiā q medicus nō est: quando bene itelligit ab vnoquoqꝫ egroꝝ illud qued ipse. s. ifirmus inuenit de infirmitatibus. Reꝝ autēꝫ plurium q̄s medico scire necesse est cū istis: pter q ifirmus ipsas ei diceret: dicere dimiserūt. Uerūtamen illa accidentia diuersa erunt in egris diuersis: ꝛ quorundam eorum sollicitudo magnificatur i significatione.

Que quidē in diuersis egris diuersa sūt ex parte: obscuras: ꝛ intelligi difficiles habent significationes.

Quamuis illa accidētia diuersa fuerint i egris diuersis ꝛ quorundam eoruꝫ manifestatur studiū in significatione.

Si eniꝫ sagaci ꝛ oportuna inuestigatione collisa discutiātur in vniuscuiusqꝫ morbi typo nō nulla ab eoruꝫ sententiis discrepantia poterunt inueniri:

Et quando suscipiūtur res ille ad significationē: sicut oꝫ i sanatione cuiusqꝫ egritudinuꝫ tūc sciuntur ex eis res multe aliter q̄ narrauerunt illi.

Significatio est scientia sumpta ex significationibus. Multi autē vtuntur hoc nomine significationum super signa rationabilia sicut ostendi in tractatu quem cōposui de significationibus: ꝛ accidentibus. Dicit ergo hyp. de rebus ad quarum cognitionem vel scientiam fit coactio in hac scientia ꝛ quib⁹ iuuantur medici: q non omnes inueniuntur scripte in sententijs relatis illis de assidis: sed dimitunt in multis locis. 3

Nota quid sit significatio.

Postqꝫ: dixit q medici q fuerunt de illis de assidis dimiserunt dicere res multas: quibus iuuamentum fit in significatione: secutus ē etiā ꝛ narrauit illud per intentionem sermonis sui: significatio: ꝛ dixit. Sicut oportet in sanatione cuiusqꝫ egritudinum. † Quod est: quia omne quo iuuamentum fit in significatione sanationis egritudinum est ex arte medicine. Et possibile quidem est vt aliquis existimet q hy. dimisit dicere significationes que necessarie sunt in cognitione egritudinum: ꝛ prescientia de eis verū res nō est ita: nam significationes iste comprehense sunt necessario in significationibus quibus fit iuuamentum in medicatione. Si enim non fieret iuuamentum per cognitiones egritudinum: ꝛ prescientiam de successione earuꝫ in inuentione medicationis: melioris esset superflua: nec essꝫ necessaria omnino. Nunc ergo cum per eam fiat iuuamentuꝫ in ipsa: tunc est propter illud iuuatiua in sanatione egritudis: ꝛ res in hoc q ad cognitionem significationis super infirmitates fiat cognitio in sanatione egritudinum est res in qua loqui nobis non est necesse.

De quo fit iuuamētuꝫ in inuentōne sanitatis est ex arte medicine

† Quod est quia oportet in primis: vt cognoscamus egritudinem q̄ sit: deinde intendamus post illud ad medicandum ipsam: q autēꝫ p pronosticationes fiat iuuamentum in medicatione egritudinum iaꝫ ostendit hy. in prologo libri sui de pronosticatiōe: itaqꝫ si aliquis dicat per omnia que sunt in medicina non fit iuuamentum: nisi in cognitione egritudinuꝫ: aut in p̄scientia de eis: aut in medicatione earum: erit intentio eius in hoc sermone intētio eius in sermone pmo: quod est: quia medicatio ex medicina nō ē nisi sibipsi. Sed pronosticatio ꝛ cognitio egritudinum est ante medicationē. Et propter illud non est possibile alicui vt dicat: q finis medicīe ē cognitio egritudinum aut prescientia de eis: sicut dicim⁹ in sanatione egritudinuꝫ. † Et itellige a me i hoc loco q sanatio egritudinum est destructio egritudinum: postqꝫ ē casus egritudis ꝛ euacuatur ꝛ nō que adhuc futura est. Nos autem iam scripsimus in oībus illis illud quo contenti sumus: vel quod sufficit nobis in tractatu quem edidimus in fine medicine: ꝛ non oportet nobis nunc: vt occupemur ab eo: ad quod intendimus per illud quod extra ipsum est. Quod est: quia intelleximus sententiam hyppo preter quod indiguerimus sermone exquisito in fine medicine: ꝛ quoniam iste sermo ad cuius expositionem intendimus inuenitur scriptus in plurib⁹ descriptionibus in quibus confidentia est sm modum aliuum tunc non est supfluum dicere illud. † Differentia autē inter ipsum ꝛ sermonem quem premissimus est in dictione vna ꝛ ē: aut q est: quia sermo est scriptus sm hunc modum: ꝛ cum suscipiuntur ille res ad significationem: aut sicut oportet in sanatione cuiusqꝫ egritudinū: qui aūt scripsit hunc sermonē sm hanc descriptionem intellexerit ab hy. ex sermone suo: significatio: cognitionem egritudinum ꝛ prescientiam de eis: ꝛ intellexit ex sermone suo: sicut oportet in sanatione cuiusqꝫ egritudinum: quia visum est ei q medicatio egritudinum non est ingrediens in hoc nomine. s. significatio super sanationem egritudinum: ꝛ si illud est ita: tunc dimissio hy. dicendi partē artis quā fit medicatio egritudinum in sermone quem dixit ante hunc vbi dixit: in eo dimiserūt plura coꝝ: q̄uis ille egritudines diuerse fiāt in egris diuersis: ꝛ quorundā eoꝝ sollicitudo magnificeē in significatione est nō sm rectitudinē. Et manifestū qdē est q q dixit hunc sermonē dicet q hy. nō iterauit etiā

† In p̄mis oꝫ vt cognoscam⁹ egritudinē dei de intendamus ad medicandum ipsam.

† Sanatio egritudinū est destructio earum

† Nota differentiam inter exceptōnē pmaꝫ ꝛ secundam

Supfluum ē plongare smonez in reb⁹ q̄ nullū in medicatōe egritudinuz afferūt iuuamētū.

sermonē suū ⁊ scripsit hunc sermonem aliū: nisi vt adderet ad sermonē suū primū rememorationē huius patris artis medicine. s. medicationis egritudinū. Et quādo nō est diuersitas in aliquo quo fiat iuuamentum in medicatione egritudinū: tunc prolongatio sermonis in eo est supflua oz ergo ꝑpterem⁹ ad sermones in quibus docet hy. res quibus fit iuuamentū in medicatione egritudinum. 4

Dixit ꝙ ipsi vsi sunt ex speciebus sanatiōis que sanitatē acgrere faciūt rebus: paucis: quarū numerus est pauc⁹: exceptis illis qbus vsi sunt in egritudinibus acutis. Innuit ergo ad hoc ꝙ ipsi in eis dixerunt spēs sanatōis mltas: ⁊ per vitā meā, iuro ipsi fecerunt ill'ud: verū tamē illud ꝙ vsi sunt i egritudinibus chronicis vere etiā nō cōplet apud eos: nisi p potum medicinar solutiuar: ⁊ aque casei: que bibit i horis suis. 5

Qui enim dietā ⁊ cirurgiā dimiserunt min⁹ vituperāt ꝙ q etiam alia.

Dicit in libro q scriptus est secūdo post librū q ante ipsuz scriptus ē: qui est rectificatus magis: quoniā est intētio libri secundi ⁊ intentio libri qui editus est āte ipsuz eadē: ⁊ sunt plures dictiones eius ille dictiones eedē: verūtn minuit ex eo aligd p⁹ aligd ex rebus positis i illo libro primo: ⁊ addunt res in eo que non sunt in illo: ⁊ mutant ex eo res ab eo quod ē i illo. Et illius exemplū est: si volueris vt certificet tibi liber acutis secūdus: qui nominatus ē autholochis: retificat⁹ post librū que scripsit ante euz. Secundū ergo hunc modū ⁊ inuenimus illos de assidis: quoniaz medici illius regionis posuerunt sententias alias post illas sententias precedētes: quar quedam sunt ille sententie prime eedē: ⁊ minuerunt ex eis res: ⁊ addiderunt in eis res: ⁊ mutauerūt in eis res. Dicit ergo hy. in libro secundo: ꝙ compositio eius ⁊ similior vie est medicine ꝙ libri primi. 6

Nomen regiminis cadit sup medicationē que fit p medicationes in quar vsu cucurrit ꝯsuetudo: sicut psoratio ⁊ cauteriū: ⁊ reliqua que operant p manū nominātur operatio manus: ⁊ nominat pars secūda p dietā: ⁊ noiat pars tertia cum istis duabus ex partibus medicine medicatio ⁊ manifestuz quidem est ꝙ cōplementuz huius partis fit per vsuz medicinar. Hyppocrates ergo redarguit medicos qui fuerunt ante ipsum: q2 non scripserunt in regimine aligd cui sit quantitas: ⁊ nō dixit hunc sermonē nisi quoniā ipsi nō scripserunt in regimine sententiam penitus: quod est: quia ipsi scripserunt in eo aliqua: sed nō scripserunt in eo aliquid cui sit quantitas de qua curet. Et hy. quidem ostendet in sequentibus de sanatione cui est quātitas: que medicatio est. 7

Nota ꝙ cōplemētū

medicationis diuise in cirugiaz dietā cōpositionē fit p vsuz medicinar.

In quo tamē nō solum eos non laudo: verum etiam q2 medicine p pauca numero atq vulgaria: preterꝙ in acutis passionibus exercuerunt: vt catarticum ⁊ serum temporibus suis.

Et non propter hoc tātuz nō laudo eos: sed quoniā ipsi etiā nō vtuntur sanationis speciebus: nisi quarū numerus ē paucus. Quod est: quia plurimum quod inuenerūt de sanatione preter sanationez egritudinum acutaruz: non est nisi dare in potu medicinas solutiuas ⁊ aquam casei ⁊ lac in horis suis.

Sed posteriores eorū corrigētes dicta medicinali vie quoddā sequacius vel sagacius ⁊ egrotāti familiarius reliquerunt.

Illi aūt q post eos venerunt postꝙ recdicerunt ⁊ rectificauerūt q̄ scripserāt illi: scripserūt res similiores vie medicine ex rebus quas vnicuiq infirmorū approximare oportet.

Sed āntiqui prorsus de dieta leuia viribusq carentia inutiliter ediderūt: eo ꝙ multa diminute pscripserunt: prorsus de dieta nihil vtile tradiderunt.

Et cū hoc iterum antiqui nō scripserunt de regimine aliquid cui sit quantitas.

Inde leuia viribusq carentia inutiliter ediderunt: nō tamē in hoc errauerunt quoniam ipsam vel ipsorum partiuz vel partem variorum morborum eorūq multiplicitatem ignorarent.

Multitudinem autē diuersitatis cuiusq egritudinum ⁊ multitudinem diuisionum eius non ignorauit aliquis eorum.

Sed potius numerum palam tradere conantes non inuenerunt: aut quoniam fortasse difficile comprehendi: siquidem ex altissimis inuestigandum sit: aut quia non alius morbus ab alio vtcunq differre videtur: nec idez esse sentiuntur: nisi eodē nomine vocitentur.

Cum autez ipsi in numero specierum cuiusq egritudinū sermonem ponere voluerint: non inuenerunt in eo quod scripserūt inde: quod ē: quoniam fortasse nō sit facile cōprehendere numerū earū si est significatio significans sup egritudines: ita vt vnaqueq earum diuersa a sua compare sit in aliqua rerum putatur enim ꝙ illa egritudo non est ipa egritudo alia eadem nisi sit nomen eius nomen illius egritudis eiusdem.

Non ipsi non ignorauerunt tantum multitudinem specierū egritudinū: sed ipsi scripserunt in eis etiā plus ꝙ oportuit sicut ostendam in sequētib⁹. 8

Nota distinctiones nōnullorū morborūz qs faciebāt medici nūquam.

Iam dixi paulo ante: ꝙ medici q sūt de illis de assidis scripserunt a principio eius ꝙ scripserunt d accidentib⁹ plus ꝙ oz: qd est: q2 dixerūt ꝙ egritudines q̄ fiūt a colera sūt septē: ⁊ post ꝙ paulutū pcesserūt scripserunt iter: ꝙ egritudines vesice sunt. xij. deinde scripserūt p⁹ illud etiā ꝙ egritudines renum sunt q̄tuor: ⁊ scripserūt p⁹ illud iter: ⁊ egritudines distillatiōis vrine facte ex vesica sūt q̄tuor: deinde scripserūt post illud etiā ⁊ spēs spasmi sunt q̄ttuor: deide secuti sūt ⁊ scripserūt post illud etiā: spēs ictericie sunt q̄ttuor: ⁊ scripserūt post illud etiā: ⁊ cause vel spēs ptisis sunt tres. Quod est: qm ipsi ꝯsiderauerunt in diuersitate accidentiū q̄ mutant a causis multis: ⁊ dimiserunt intēdere expositionē egritudinū: ⁊ nō ꝯsiderauerūt in eis: sicut ē illud qd fecit hy. in inuētiōe ear: ipse. n. vsus ē illo canone quo solo possibile ē inuenire numer egritudinū. Ego aūt iā ostēdi illū canonē: in pncipio libri mei q ē in via de igenio sanitatis: ⁊ narraui iter rē ex eo paruā i libro meo de elemētis: sm sniam hy. ⁊ inuenit ibi tractat⁹ quē cōposui smone breui abbreuiato: q est in spēbus egritudinū: nūc aūt illud ad qd oz nos itēdere ē ꝯsecutio smonis hy. quoniā intētio expositiōis nō ē nisi hoc qd ē: quoniā qn conat expositor ꝯstituere demonstratio

Nō ex distinctione accidentiū sz ex suppositione cōis cōpositiōis ⁊ ingenij inuestigauit morbor distinctionem.

nē sup illđ qđ dicit in expositiōe sua q̄ exponit libꝝ: ꝓlōgat͛ apđ hoīes eē ptiū sanatiōis sanang egritudies q̄ fit iuuamētū i medicatōe egritudinū iterficiētiuʒ: hec ē g̃ sūma sermōis hy. cui⁹ p̄misim⁹ rememoratiōnē: res aūt pticulares q̄ ex eo itelligūt͛ nos nārabim⁹ casī. 9

Nō quādā diuisionē ⁊ subdiuisionē ipsoruʒ morboruʒ

Significauit hy. p sermoneʒ suū istū: q̄ ex egtudinib⁹ ē egritudo q̄ cōicat mlt̄is hoīb⁹ i hora vna: ⁊ q̄n egritudines sūt ꝑneca biles: noīat͛ egritudo illa mortalis: ⁊ q̄n sūt faciles: noīat͛ noīe alio qđ ipaʒ significat: noīat͛ itaq₃ egritudo alguesed: ita vt sit egritudo alguesed h̄ egritudo q̄ mlt̄iplicat͛ i hora vna i regiōe vna ⁊ sit mortal' ipa egritudo alguesed ꝑnecabil'. Et h̄ ēt ē gen⁹ aliđ ex generib⁹ egritudinū cōicās mult̄ ⁊ noīat͛ egtudo diuersa: ⁊ ꝓp̄e corā oīb⁹ istis egritud. b⁹ sūt ille q̄ accidūt ex regiōe ⁊ ledunt͛ p eas hoīes s̄ʒ modos diuersos mlt̄os ⁊ nō ē eaꝝ gnātō cōis: qđ āt rectū ē vt sit hy. significās p sermonē suū: sʒ īt egritudies diuerse: ⁊ ꝓpinq̄: qđ est: qm̄ necariū ē vt dicat͛ ꝯriū hui⁹ sermōis i eis. s. n̄ ꝓpinq̄ sʒ sīles: sʒ iudiciū i egritudib⁹ regiōalib⁹ ⁊ egritudib⁹ alguesed et ꝑniciosis: nō ē nisi p assimilatōeʒ eaꝝ qđ g̃ necessariū ē i illo ē vna dua

Si ergo q̄n epidimie uel epidimialis morbi q̄litas aut q̄ntitas aut vniuersalit͛ mortalis ē: sʒ ipi morbi varij ⁊ ineq̄les sūt: ⁊ afficiūt plerūq₃ plurimos vt diximus ⁊ interimū.

Et q̄n nō est dispositio egritudis alguesed dispō egritudis mortalis cōis: sʒ sūt egritudines diuerse ⁊ ꝓpinq̄: accidit pluribus hoibus ex rebus quas p̄misimus ⁊ narrauimus vt moriatur.

Sed vulgus perituʒ ab iperito huiusmodi cognoscentiū discernere nequeunt.

Vulgi aūt nō cognoscūt meliorē a viliore ⁊ peiore ꝑculdubio in cognitiōe haꝝ egritudinum.

Alia laudantes: ⁊ alia vituperantes/

Et laudant ⁊ vituperāt ꝓpter spēs alias ex spēbus sanatiōis

Uorꝝ ⁊ i his morbis eorūq₃ medela ignorātia hac pʒ mañie quā dicturi sumus significatiōe. Exps nāq₃ totius medicinalis scīe ab his peritissimus huius egritudis cā ablata putat͛: q̄.n. medicina in eo iuuare vř: cius noīa sunt babilia: q ergo ca dignouerit: ptisanā videlʒ ⁊ sirupuʒ: aquā quoq₃ mellis ⁊ hmōi: ⁊ illius a vulgo medicus habet͛ q insipiens itidē vt sapiens iudicare putatur.

Et maior significationū sup hoc quod uulgi ignorāt valde esse haꝝ egritudinū: ⁊ secundū medicationē eaꝝ quō oʒ ut fit: est q̄ dico ⁊ ē q̄ de illo apud quē nō est scia medicine putās q: est sciēs medicinā ꝓpter has egritudies: qđ ē: q: doctrina noīuʒ spēꝝ sanatiōis: de qbus existimat͛ q̄ sūt rectiores hn̄tibus has egritudies est facilis: qm̄ hō q scit hec noīa. s. aq̄ Ruit ordei: ⁊ potus ille: ⁊ ille. ⁊ aqua mellis: estimant de eo oēs vulgi q: est medicus cū scit illud quod narrat: ⁊ melior ⁊ vilior res vna eadem.

Scripturū itaq₃ me esse q̄ hactenus ignorata fuerūt necessariū duco: quoꝝ itaq₃ doctrina ⁊ excellentissima est i his q̄cūq₃ iuuamē vel lesiōeʒ sūt paritura. Id aūt qđ ignoratur a medicis est cur medicorū ps totius vite sue nō desistit diebus ꝓpinare in acutis passionibus ptisanaʒ ordeaceā nō colatā vtiliter opari ꝯsisi. Alij vero vt nec vnū ordei granum transglutiant egri sumopere studēt. Qđ si fieret ⁊ nō colata esset: maximuʒ credunt esse nocumētū egroto. Alii aūt nec colatā nec nō colatā dant: quoꝝ rursus pars nunq̄ nisi. vii. transacto. Alii vero morbo deficiente in die cretica.

Videt͛ aūt mihi quia oʒ vt scribam oīa de qbus medici sciam nō habēt cū eoꝝ cognitio nobilis sit quātitatis ⁊ magne scie: ⁊ oīa q̄ faciunt iuuamentū magnū: aut nocumētū magnū. Res āt de qbus medici sciaʒ nō habent sunt iste. Que cā ē ꝓpter quā fit q̄ qdā medici morāt͛ tpe vite sue toto dātes i potu īfirmis i acutis egritudinibus ptisanā ordei nō colatā. Et quando faciunt illud existimant q̄ medicatio eoruʒ ipsis est secūdū rectitudineʒ. Et ex eis est qui ꝯuertit studiū suū totuʒ ad hoc vt non deglutiat infirmus granum ordei vnū: qm̄ putat q̄ i illo est nocumentū magnuʒ: sed dat ipaʒ in potu īfirmo post q̄ colat eam. Et ex eis sunt qui infirmo in potu non tribuunt: neq₃ ptisanam ordei neq₃ aquam eius: ⁊ ex eis sunt: qui non faciunt vsque quo transeant suꝫ infirmuʒ septem dies: ⁊ ex eis sunt: qui non faciunt illud vsque quo consumatur egritudo ⁊ veniat crisis.

ruʒ reꝝ: aut vt dicat͛ q̄ certior dscriptionū ē descriptio i q̄ ē: sʒ sūt egritudines diuerse nō ꝓpique: aut vt a s̄mōe eius ꝓpinq̄: nō opōteat itelligi q̄ q̄dā sīt ꝓpinq̄ qbusdaʒ: sʒ egritudies q̄ sīt añ eas. s. egritudies d q̄ꝝ euētu cucurrit cōsuetudo: nā egritudies alguesed: ⁊ egritudines ꝑnecabiles paꝝ accidūt † De cuētu āt eaꝝ q̄s hy. diuersas noīauit cucurrit ꝯsuetudo: ⁊ sīt ille i qb⁹ ē s̄mo eius in hoc libro. In egritudinib⁹ āt q noīant͛ alguesed loquit͛ i libro suo q noīat͛ epidimie: ⁊ loq̄t͛ d egritudinib⁹ regionalib⁹ i libro suo de aere ⁊ aq̄ locis ⁊ nō singl'i: i egritudine noīat a mortal' facit librū ꝓpriū: qm̄ narrauit in libris suis: q: ē vna egritudinuʒ alguesed. 10

† Nō iste liber sepat͛ a libro epidimiarum ⁊ de aere ⁊ aq̄ p hoc q: h̄ tractat͛ d egritudinibus ex errore regiminis ꝓuenientibus

Dicit q̄ vulgi n̄ cog̊scūt ꝑculdubio meliorē medicoꝝ i cognitiōe haꝝ egritudinū ab alijs. Et manifestū ē q̄ s̄mo ei⁹ ē in egritudinib⁹ acut̄ q̄s dixit pauloante. 11

Dixit q̄ vulgi n̄ cog̊scūt spēs medic'tiōis: qb⁹ oʒ vti: ⁊ q̄s laudare oʒ: veꝝ laus eoꝝ ⁊ vituparatio nō ē ꝓprie nisi ex spēb⁹ alijs: ⁊ ꝑp h̄ dicim⁹ q̄ laus ⁊ ipoꝝ vituparatio nō currūt s̄ʒ rectitudinē: deinde hy. p successionē huius s̄mōis postq̄ʒ narrauit demōstratōeʒ sup s̄monē suū scripsit hūc sermonē. 12

Quaʒ sint medicie qb⁹ vtit͛ melior medicoꝝ ⁊ vilior coruʒ vne ⁊ eedē fit ꝑp illum medicoꝝ apud vulguʒ melior n̄ cognit⁹: cū ipsi nō itelligāt dīaʒ int͛ illū q medicat͛ cum illis medicinis qb⁹ medicāt͛ egritudīes i horis suis ⁊ cū quātitate q̄ oʒ int͛ illū q fac̄ illđ imēsurate: verūtn̄ hy. postq̄ʒ abscidit i h̄ loco ꝓpōeʒ scđaʒ ꝓlogi sui libri: icipit d r̄b⁹ q̄s itēdit ex s̄mōe q seq͛t͛ s̄mōeʒ suū iustū. iʒ

Nō q̄ hy. appellat h̄ medicinaʒ sciam alibi āt dixit ipsaʒ artem.

Putat͛ d hac qōne q̄ʒ dixit hy. q: ē qđ dialecti

ca:possibile.n.ē medicari egritudines ꝑm rectitudinē ꝑter q̄ i graē de hmōi qōnib⁹:qḋ ē:q꜡ hy.dicit ꝙ rectitudo in medicatiōe egritudinū est medicis ex cognitiōe rex̄ q̄s oꝫ facere: non ex inqsitiōe cause i diuersitate cadēte int̄ illos q̄ scripserūt spēs sanatiōis diuersas in egritudinib⁹ eisdē:Hec aūt qḋ vere nō ē iuuatiua valde tm̄:imo oꝫ vt ꝑmittaē qḋ de ea sup oēs res ſi cut ostendā qñ ꝓcedā in ſmone meo:qḋ ē:quoniā dignus ē vt ostēdā in ꝑmiſ in eis:q꜡ necessaria inqsitio de ea:⁊ q̄liter ē rñsio in ea: ꝙ aūt inqsitio de eo sit necessaria intellige ex eo qḋ dico ⁊ ē.† Quia diuersitati q̄ cadit int̄ ꝑhos n̄ inuenitur instr̄m māifestū quo expiaē qḋ ē:q꜡ tu nō inuenis instr̄m manifestuꝫ quo expiaē ſmo q dicit: ꝙ mūdus nō est generat⁹: neq꜡ ſmo q dicit:q꜡ ē generatus:neq꜡ ſmo q꜡ dicit:q꜡ est corruptibilis:⁊ qui dicit:q꜡ nō corrūpiē:neq꜡ ſmo eius q dicit:q꜡ nihil ē extra ipm vltimū vacuū:⁊ ſmo q dicit:q꜡ est infinitus: neq; ſmo qui dicit:ꝙ ē vnus mūdus:⁊ ſmo q dicit:q꜡ sunt plures vno:neq꜡ quātus sit eox̄ numerus ſi sunt plures vno:neq꜡ ēt ſi sunt plures vno nō cōp̄rehēdiē eox̄ numerus:neq꜡ numeranē:neqꝫ ē possibile vt vtaē inqsitiōe de illo significatiōe manifesta. Et similiter ē dispositio multax̄ aliax̄ rex̄ ex reb⁹ de q̄bus inueniē qḋ in ꝑhia. Ex eis.n.sunt res in quib⁹ nō est nobis possibile oīno iudicare iudiciū abscindēs:⁊ ex eis sunt res lōga indigētes inqsitōe. Rex̄ āt quib⁹iuuanē infirmi aut nocēt eis nō est dispō hec dispō:qḋ est:q꜡ in inuentiōe eax̄ nō est necessariū t ꝑs longū:⁊ vir ꝑscius. De oibus aūt reb⁹ q̄s existimāt quidē hoies se inuenisse:putaē ꝙ iudiciū in eis est facile: qm̄ ſi inuenerint cū vtunē infirmis:tunc oꝫ vt laudenē ⁊ suscipianē:⁊ ſi nocēt cū eax̄ est vsus:tunc oꝫ vt fugiaē ab eis ⁊ eiciané:⁊ ſi nō nocēt aut iuuāt nocumēto aut iuuamēto ꝙ q̄ntitatez habeat:tūc oꝫ vt putēē de eis q꜡ sunt ex rebus q̄ nō faciūt aliquā hax̄ duarū actionū.† Uerūtñ oꝫ iterū medicis vt elongenē ab oī qḋ nocet nocumento māifesto. Res āt q̄ nocēt aut iuuāt iuuamento:aut nocumento paruo nō est mirū ſi retineant oēs eas qui putant de eis in ꝑncipio opinionē aliquā. In esse āt rerū int̄ q̄s a dr̄ia magna valde:ita vt laudēt eas qdaꝫ hoies ⁊ quidēꝫ eorū vituperent eas:cadit admiratio ex eis q laudent q̄ruꝫ virtus in nocumento est virtus magna valde. Et ex eis q vituperant res q̄b⁹ in veritate ſit iuuamentū māifestū hec est qḋ de q̄ inquirit nūc hy.in fine exēplorū ꝑticularū: ⁊ iaꝫ dixit eā iterū Arsistrates:⁊ responsionē in ea in tractu libri sui ꝑmo de febribus:⁊ incessit in abbreuiatione ſmōis in eo ⁊ explanatione eius alia hy.qḋ est:q꜡ postq̄ narrauit in libro suo queꝫ dixim⁹ āte illos qui ex medicis vtunē in febrientibus ꝯrio regiminis quo oꝫ vti.† Et dixit illos q cadere faciūt virtutes infirmorū ꝑ ꝓhibitionē vehementē longā a cibis:⁊ dixit Catonē medicū qui cibabat infirmos carne:⁊ potabat eos vino:secutus est illud hoc ſmone:⁊ est ſmo eius cū dictiōe suā fecerunt cadere multos infirmos in passiōes valde magnas ⁊ ſi oīum febrientiū euasio ab infirmitatib⁹ suis:esset ꝑ hmōi regimē in sanatione euasio mala:remanerēt illi q exercēt medicinā ꝑm hūc modū non sanātes aliquē infirmox̄ verū qḋ magis simili⁹ est vt ſit:est ꝙ in medicatiōe oīuꝫ febriētiū nō ꝯuenit vnuꝫ ⁊ idē regimē oꝫ ḡ vt laudeē Arsistrates ⁊ oēs q inquisierunt de hac qōne ꝑter ipꝫ ⁊ scripserūt responsionē i ea ⁊ digni⁹ est etiā vt laudetur qui fuit ꝑmus qui q̄siuit de ea. Et scias q꜡ nō est inqsitio de ea ⁊ respōsio in illo in egritudinib⁹ acutꝫ dignior q̄ in reliquis egritudinibus remanentib⁹:qḋ est.† Q꜡ inquisitio de ea ē cōis cōicās oib⁹ egritudinib⁹:qm̄ diuersitas in medicatiōe nō cadit int̄ medicos i egritudinib⁹ acutꝫ tm̄:ſꝫ in oib⁹ egritudinib⁹ alijs:⁊ ꝓpter hoc figitur in vnoquoq꜡ eoruꝫ spacio lōgo tꝑis ꝑm regimē qḋ visuꝫ ē ei qñ vidit ꝙ quidā

Ad hec vero: aut interrogasti: aut nō interrogasti: ne quicq̄ idoneuꝫ respondere solent.

Et plus illo qui nō ē de ꝯsuetudine medicox̄ vt inquirant de hmōi q̄stionibus ⁊ pōt esse vt non inueniatur apud eos responsio ⁊ ſi interrogētur de eis etiam.

hoies iuuati sunt eo. De reliquis āt remanētib⁹ ꝑter eos quorū null⁹ iuuaē ē ꝑ regimē eorū:lꝫ ipi existimēt sup īfirmos ꝙ ipi enarrauerūt sup seipos secreto:⁊ forsitā ēt sicut dixit hy.in libro suo de algebra i illis q errāt in strictura ossiuꝫ qñ frangunē:⁊ accidit cū fractura eorū vuln⁹:⁊ ledūt infirmos ꝑ illā cām:qḋ est:q꜡ hy.dicit ꝙ ipſi nō existimāt ꝙ cā in illo nocumēto ſit ligatura:ſꝫ malicia fortūe. Similit̄ accidit etiam simile huic in egritudinib⁹ quaruꝫ sanatio ſit per regimen esse aūt eius qḋ ipse dixit in hoc sermone quē premisimus ad exponendū ē manifestum qñ legit hō bis eum aut ter secū:⁊ ponit mentē suā in eo:qḋ est:q꜡ tu inuenis hy.fecisse in exemplo suo particulari sermonē cōem ⁊ est sermo de quo consuetudo currit ꝑhis ⁊ pluribus opicibus artis dialectice: vt noient ipsuꝫ etiaꝫ sermonēꝫ vniuersalem.† Arsistrates enim dixit regimen qḋ est ꝑm finē ꝯtrarietatis ei quod oportet hy.aūt dimisit dicere regimen horribile:⁊ dixit regimen mediuꝫ:quod est q꜡ fames que est in vltimo ⁊ repletio transiens equalitatē quā fecit cato:sunt in veritate horribiles. Sꝫ ꝓpinquus his duobus ad equalitatem est regimen quod narrauit hy.q꜡ qui regit ꝑ eū ipsum in egritudinibus acutis est medicis cui ē ex magnitudo ⁊ nobilitas quod est:quia ex medicis ē qui cibat infirmos ꝑtisana ordei:⁊ ex eis est q potat eos aq̄ eius tātū:⁊ ex eis est qui nō potat eos: hac etiā vsque quo veniat crisis eis:⁊ regit infirmuꝫ thora que est inter initiū egritudinis ⁊ inter crisim cū eo quod bibitur tantū:sicut aqua ⁊ aqua mellis:⁊ ſi indigent in quibusdā horis vtuntur sirupo acetoso. Cā aūt diuersitatis iter eos est ꝑm ꝙ dixit hy. Hy.eniꝫ narrauit illud in sequentibus:iā auteꝫ dixit ꝙ Arsistrates dixit illud ⁊ inuit in tractatu primo libri sui in febrib⁹.† Et ē ꝙ q̄dam homines indigent aqua ordei tantū: ⁊ quidaꝫ eoruꝫ indigent cum illo etiam ꝑtisana ipsa:⁊ quidam eorum non indigent aliquo eoruꝫ sed sufficit eis vt conseruent se cum eo quod bibitur tantū vſq꜡ ad horā crisis ⁊ iuuantur per id.† Et hy.quideꝫ ꝑm ꝙ narrat in sequentibus ex infirmis est qui indiget ꝑtisana ordei ⁊ qui indiget aqua eius tantum:⁊ qui non indiget aliqua earum.

Queres itaq꜡ iā demū ita ad hoc deducta ē vt etiā vulgo liquidissime clarere videaē:⁊ medicine ars oīno ars esse non videatur.

Quāuis ſit appropatū huic arti toti ut vituperent cā vulgi vituperatiōe magna dōec ipi ñ existimēt oīo ꝙ ars medicie ſit inuēta.

Manifestum est ostensione plana bona ⁊ hoc sermone ꝙ hyppo. fuit primus qui quesiuit de hac q̄stione:⁊ respondit de ea. Dixit enim qḋ est:quia medici non consueuerunt iterrogare de huiusdi q̄stionibus:⁊ ſi interrogāt eos qdā homines de eis aut cum queruntē non est eis possibile inuenire responsionem in eis. 15

In hoc sermone itex̄ inueniē hy. narrasse ꝑ exēplū particulare res ex rebus vniuersalib⁹:i primis quidē naturā ex diuersitate q̄ est inter illos q exercent aliquā artiū q̄cunq꜡ fuerit: dubitat hō necessario ita ꝙ facit eū bestiare:ꝙ nō est eis ſcīa de ipsa:⁊ sermo qdem:nam ꝯuenientia eox̄ in ea est significatio magna sup ſciam eox̄:⁊ hec qdē est res cū qua ostendiē adiutorium demonstratiōis ⁊ geometricis:qḋ est.q꜡ demonstratiōes iste nō sufficiunt sapiētib⁹ tm̄:sed inuenimus eas itex̄ apud vulgos ꝓbabiles vel famosas cū certitudine inde est quod ipſi dicunt in eo q vtiē demōstrationibus geometricis ꝙ declarauit rem manifestā in

tudinibus acutis tm̄ cadit: verū ⁊ in oibus alijs.

† Diuersitates ꝑhorū non ꝑnt exēplo sensibili declarari sicut diuersitates medicoruꝫ

† Res manifeste nocētes sunt fugiende.

† Nimia abstinētia ⁊ magna ciborū repletio veritatē īfirmox̄ ꝓsternit.

† Nō ꝙ diuersitas in medicatiōe nō in egri

† Cōsuetudo ꝑhox̄ ⁊ dialeticox̄ ē ꝑm exemplo ꝑticulari ſmonēꝫ cōem ⁊ vniuersalē facere.

† Nō ꝙ in textu inuit aliū mediū faciēdi ꝑtisana nō colata.s.cognationis itregris q̄ nos q confratrū facimus illa.

qua nō est diuersitas. Et hy. qd̄ē narrauit ſmone ī hac diuersitate in orōne que sequit̄ hunc sermone: 16

Quid itelligat p diuinationē p aspicites ⁊ victias.

Uult p diuinationē artē augurādi: sꝫ p ꝯsiderationē in victimis vult artē quā plures hoīes nomināt hoc noīe. s. speculatio in victimis: ⁊ ē illa etiā quā reliq antiq hoc noīant noīe: qđ ē: qꝛ sciētes eaꝫ postq̄ꝫ aspiciūt in victimus pcedūt ēt ⁊ iudicāt ex eis succeſſiōes: nomē aūt victimaꝝ cadit sup sacrificia q̄ offerunt̄ deo glorioso ⁊ sublimi ex aīalib⁹ venerādo ⁊ magnificādo eū: ⁊ sūt illa in qb⁹ ꝯsiderātes pcedūt: ⁊ iudicāt ex eis post q̄ꝫ aspiciunt i visceribus eoꝝ: illi āt q diuinant p volatū auiuꝫ noīant̄ auctores augurādi: ⁊ sūt illi q̄s hy. in hoc loco noīauit diuinos. ↑ Quāuis nomen diuini ⁊ diuinatōis cadat sup oēs artes in qb⁹ fit pceſſio ⁊ idnicāt̄ succeſſiones qđ est: qꝛ diuini noīant̄ speculantes in victimis ⁊ auctores augurij: ⁊ illi q ꝯsiderāt in natiuitatib⁹: ⁊ illi q iudicāt succeſſiōes p signa ī qb⁹ ꝯsiderāt ⁊ cū istis ēt sūt illi q pphetāt ⁊ illi q diuināt p res diuias: ⁊ ex hoīb⁹ sūt q noīāt h̄ noīe illos ēt q̄s noīauit poeta interp̄tes sōnioꝝ: verūtñ manifestū est q̄ hy. noīat h̄ nomine. s. diuini auctores augurādi tm̄: sicut fecit v̄sificator: qđ est: qꝛ versificator dicit ēt in locis multis versuū suoꝝ q̄ ars augurādi pcedit ⁊ scit qđ est futuꝝ: ⁊ dixit in p̄ncipio sue poetrie hūc ſmonē. Sꝫ venite ⁊ interrogemus q̄sdā diuinos aut alchem⁹: ⁊ significat p ſmonē suū alcheum⁹: illū q aspicit in victimis aut interp̄tat̄ somnia ↑ qđ est: qꝛ somnia sunt a deo b̄ndicto ⁊ sublimi: veꝝ manifestū ē: qꝛ signi ficant p diuinos illos q diuināt p volatū: qđ est: qꝛ nō ē possibile vt dimittat̄ ⁊ q̄ꝫtitate augurij ⁊ ip̄e iā dixit illud in alio loco suoꝝ versuū in reb⁹ nobilis q̄ꝫtitatis qđ est: qꝛ vtit̄ arte q̄ ꝯsideraꝫ in auib⁹: ⁊ ip̄a nominat̄ p prie ars augurādi: ⁊ pōt eē q̄ ego plongaui in ſmone in silitudinē diuinatiōis plusq̄ꝫ oportuit: sꝫ hora ē mihi iſte vt redeā ad intentiōeꝫ hy. in ſmone suo ⁊ ē iſte Quia int̄ illos q vtunt̄ arte augurādi plus diuersitatꝭ nō cadit q̄ꝫ int̄ medicos in plurib⁹ reb⁹ p̄ticularibus. Inde est q̄ ego vidi in qbusdā hoꝛis quosdā ex auctorib⁹ augurādi diuersificatos fuiſſe in eē auiū: q̄s noīat hy. in hoc loco dextras ⁊ sinistras: ⁊ erat vn⁹ auguꝝ arabs: ⁊ alter grec⁹ de terra asie. ↑ Dixit ḡ arabs: q̄ auis volās dextre: significat salutē mulieꝝ ex infirmitatib⁹ suis: ⁊ volās sinistre significat euasionē viroꝝ. Augur vero q erat de illis de asia dixit: q̄ auis volās dextre facit neceſſariuꝫ in q̄ōne de euasiōe viroꝝ: q̄ ipsi euadūt ab infirmitatib⁹ suis: sꝫ volās sinistre facit neceſſariū in q̄ōne de illo l̄ram negatiōis: ⁊ est nō. Interrogaui ḡ vtrosq̄ꝫ an videāt q̄ hec virt⁹ sit auis sinistre aut dextre q̄cunq̄ꝫ volat⁹ sit p̄ter q̄ videāt q̄ int̄ h̄ vt auis volet volatu eleuato valde: ⁊ int̄ h̄ vt volet ppe terrā: aut int̄ hec duo: ⁊ si est int̄ hec duo alia: an int̄ ppinquū alto ⁊ ppinquū inferiori: aut medio sit dr̄ia: ⁊ silr̄ etiaꝫ interrogaui eos de aue volāte ppinq̄ aut lōginq̄ in volatu suo an apud eos sit int̄ illud dr̄ia. Arabs āt ex eis dixit: qꝛ nō est dr̄ia int̄ aliqđ hoꝝ: q̄cunq̄ꝫ volatus sit: siue sit longinqu⁹ in altitudine: aut longitudine: aut latitudine: grec⁹ vero distinxit ⁊ dicit eſſe dr̄iam inter illud: ⁊ dixit q̄ auctores augurandi scripserunt qđ dicit̄ in aue q̄ volat dextre aut sinistre postq̄ꝫ non elongat̄ in volatu suo: sꝫ est in illo ſm eq̄litatē deinde dixit: ⁊ virtus auis eq̄lis ī volatu suo in lōgitudine ⁊ ppinq̄tate est ſm ꝯ̄riuꝫ virtutis ineq̄lis: deide dixit q̄ testificātia et sup illud sunt libri p̄oris auguris: ⁊ sisi⁹ ⁊ gerimō: ⁊ artimidris q̄ noīat̄ foca: ⁊ alij coꝝ ex famosis auctoꝝ augurādi: Sciui ḡ ex hoc q̄ apud augurē arabi cuꝫ nō est discretio sꝫ ō greco sciui q̄ apud eū est discretio: ēt qꝛ ē prudēs in arte sua: qđ est: qꝛ diuersitas in arte cuius sciētia expit̄ ī expim̄to sit p discretōneꝫ sciētiaꝝ ei⁹: ⁊ dimiſſioneꝫ discretōis eius. Et qm̄ ego iaꝫ pceſſi ⁊ sciui illud ⁊ hy. iudicaui illi auguri greco q̄ iudiciū ei⁹ in volatu auiū est magis sil'e vie artis: postq̄ꝫ ḡ addidit nobis etiā cū hoc testimonia famosoꝝ ex auctorib⁹ augurandi credimus plus ſmoni eius: postq̄ꝫ vero erexit etiā ille arabs testimonia multa sup certitudineꝫ eius qđ premisit ⁊ iudicauit infirmis enūciaui ei causaꝫ in certitudine iudicij sui eſſe ſm plurimum: ⁊ est quia si auis equalis in volatu suo in longitudine ⁊ ppinquitate indicat salutem viroꝝ: ⁊ auis cuius volatus est inequalis in longitudine ⁊ ppinquitate indicat saluteꝫ mulieꝝ: ⁊ aues quaꝝ volatus in longitudine ⁊ ppinquitate est inequalis sunt multe valde ⁊ illa cuius volatus in illo est equalis est vna tm̄ tūc neceſſario certificat̄ iudiciuꝫ eius in multis hominibus: ⁊ nō verificat̄ in paucis: augur vero grecus addidit nobis iteꝝ distinctiones alias: ſm quas oꝫ vt auis dextra q̄ꝫuis equalis sit eius volatus in propinquitate ⁊ longitudine significet in quibusdaꝫ hoꝛis salutem infirmi: ⁊ in quibusdaꝫ eaꝝ ipsius perditioneꝫ: quod est: quia ipse dixit: in molli. † Et cuius ars est ars mulieꝝ sicut carminatio lane q̄ salus eoꝝ fit per simile illius quo fit salus mulieris: ⁊ ostendit inde etiam q̄ meliores auctores augurandi scripserunt illud in libris suis: ⁊ addidit nobis iteꝝ cum hoc distinctiones alias ostendentes q̄ illi arabi nō erat scientia de aliquo eoꝝ. Et ego quidem non dixi hunc sermoneꝫ nisi propter sermoneꝫ hy. qui seq̄tur hunc sermoneꝫ qꝛ nō exposuit ipsum aliquis ſm q̄ oportuit: neq̄ꝫ sermonem quem dixit etiam ante ipsum vbi dixit: ⁊ plus illo: qꝛ non est de consuetudine medicoꝝ vt inquirant de hmōi q̄ōnib⁹: ⁊ ē possibile vt non inueniat̄ responsio in illis ⁊ si interrogent̄ de eis etiā: qđ est: qꝛ hy. cuꝫ ostendit exēpluꝫ reꝝ in quibus cadit diuersitas ſm hunc moduꝫ intellexerunt q̄dam hoīes sermonē eius illuꝫ nō recte de ptisana ordei tantuꝫ: ⁊ intellexerunt cuꝫ quidam alij melius q̄ꝫ isti parum de regimine egritudinum acutarum: ⁊ intellexerunt ipsuꝫ qui dāt de omni medicatione absolute: fuit ergo intellectus istoruꝫ melior intellectu omniū qui preceſſerunt eos: veruꝫ isti nondū intellexerunt in intellectu completo: quod est: causa ingrit hyp. sicut dixit est in omni diuersitate que cadit in omnibus artibus quas experimento possibile est experiri: ⁊ scitur scientia certa manifesta: quod est hoc sicut narraui ex sermone qui hunc sequitur sermonem. 17

↑ Distictio diuinationis in suas spēs.

↑ Nota qđ somnia sūt a deo

↑ Nota exēpluꝫ debilitate cadente inter duos diuinatores

† Quō ponat̄ distinctiones iter artes cuius scia expitur expimento

† Nā q̄lit̄ ista duo exēpla supra posita adaptant̄ ad ppositum.

Cum ergo huius dissentōis magnitudo de acutis paſſionibus inter curatores eo vsq̄ꝫ ſerueuerit: vt quod vni egro tanti tanq̄ꝫ profectuꝝ alicui alteri videat̄ nocuū: sic ars medicine ī diuinatōis vanitatē redacta est. Qui eniꝫ diuinationes exercēt: aruspices quidā quas quidē aues in sinistrā parteꝫ volare viderunt: malū: quas vero in dextrā bonū presagiū protendere iudicant. Similiter asit ⁊ aruspices hic hoc: ille vero huic ꝯtrariū videt.

Cum ergo quātitas diuersitatis iter medicantes in egritudinibus acutis ꝯsequat̄ hāc sūmam ita q̄ illud quod appropinquat alicui infirmoꝝ quideꝫ eoꝝ quādo estimat q̄ illud ad iuuamentū valde estimat sup illud alius qꝛ est malū tantū: ⁊ secūdū hoc dicit̄ in arte medicine: qꝛ est similis diuinationi: nā qui vtitur diuinatione dicit in aue vna: quia quando volat sinistre: tunc illud signum malum est: ⁊ quando volat dextre: tunc illud signum est bonum. ⁊ similiter inuenit̄ etiam simile huic in arte q̄ cōsideratur ī victimis in rebus in quibus aspiciūt. ⁊ ex diuinis sunt quidā qui vidēt cōtrariū harū sententiaruꝫ.

Sermo iste hy. detegit errorē eius q̄ estimabat q̄ qd̄ hy. quā dixit in sermōe q̄ ē añ ipz nō ē nisi in ptisana ordei tm̄: ⁊ q̄ existiat q̄ ipsa ē in regie egritudinū acutarū: aut in oī regie absolute: ⁊ silr̄ ēt ipse detegit errorē eius q̄ existimat q̄ eius qd̄ in oī ē sanatiōe: illorū qdē q̄ existimāt q̄ sermo eius ē i pti sana ordei tm̄: aut in regie acutarū egritudinū: aut i regie oīum egritudinū ē in eo qd̄ p̄missū ē. Dicit ḡ in hoc sermone: ⁊ sermo eius: qd̄ ē q: sollicitudo eorū i oīb⁹ infirmis ē magna i acq sitiōe sanitatis. ¶ Qd̄ est: q: oīuz infirmorū sanatio ab infirmitatib⁹ suis nō ē p regimen tm̄: qm̄ ex eis sunt mlti q̄ indigēt sanatiōe p manum: aut medicatiōe p medicinas: ⁊ plus illo nō est possibile vt sit sanatio p vsū ptisane ordei tm̄: neq̄ ē possibile ēt vt sit sermo ei⁹ iste: in regie acutarū egritudinū tm̄: neq̄ in regie oīuz egritudinū absolute: neq̄ i oī uersitate q̄ cadit in istis tm̄: sz in oī diuersitate absolute q̄ cadit in oī arte q̄ experimento expit: qd̄ ē: q: inuenit canonē vlem cōem in oīb⁹ artib⁹: ⁊ in ipsō ē experimēta rerū pticulariū. Et ex reb⁹ qdē pticularib⁹ ē in q̄ cadit diuersitas pp ptisanā ordei: ⁊ silr̄ ēt est diuersitas q̄ cadit pp regimē qd̄ nō fit in egritudinib⁹ acutis tm̄: sz qd̄ ē ēt in egritudinib⁹ reliqs: ⁊ pl⁹ ēt illo diuersitas q̄ cadit i oī sanatiōe: ⁊ plus hoc est ⁊ cōior ē diuersitas q̄ cadit in oī arte q̄ fit in corpe q̄uis sit ēt pp corpa sanorū ¶ Qd̄ ē: q: ēt isti indigēt arte q̄ rectificet eos: ⁊ regat egritudines eorū: nō vt acqrat eis sanitatē tm̄: sz vt pseruet sup eos sanitatē eorū: ⁊ ē illa in q̄ dixit hy. ⁊ sanis in cautela: qd̄ est: q: in pseruatiōe alicui⁹ ē neces saria cautela. Et dixit ēt hy. p hac inqsitionē fit iuuamētū in ac qsitiōe forme bone: qd̄ est: q: sicut in sanatiōe egritudinū neces saria ē inqsitio hec de q̄ inqrit nūc hy. Silr̄ etiā ē cautela sanorū in pseruatiōe sanitatis eorū: ⁊ studiū ei⁹ q̄ sollicit⁹ ē acqrere formā bonā indiget illo: oēs ḡ iste res ingrediunt̄ in artē q̄ sollicita ē de eē corporū: qd̄ aūt dixi hy. post hūc sermonē: cōprehēdit oēs artes: qd̄ ē: q: dixit: ⁊ oī qd̄ vult hō: nā augur ēt ⁊ aruspex ⁊ cātor: ⁊ rhetor: ⁊ vlr̄ oīs artifex scit q̄ cā diuersitatis in arte ē res vna ⁊ est vt sumat vnusq̄sq̄ eorū rē pticularē: ⁊ ponat eaz vniuersalē: inde ē: q: ego nō sciui diuersitatez q̄ cecidit int̄ opifices augurādi: ⁊ nō iudicaui errorē eorū: nisi pp sciam meā de hoc. Et pp hoc dixi cām auguris arabici ⁊ greci añ. ¶ Qd̄ est: q: rectificatio oīs artis nō ē nisi p discretionē rerū pticulariū a reb⁹ vniuersalib⁹. Qui. n. potēs ē discernere res istas ē melior artifex. Et sicut rectificatio artis fit p discretiōez harū rerū silr̄ ēt ē iudiciū in ea: qd̄ est: q: opifex artiū erat qm̄ pōit qd̄ accidit vni hōi vt trāseat sup oēs hoies aut sup plures q̄ oporteat: nā qd̄ nū q̄ accidit alicui hoiuz nō inuenit̄ aliqs artificū q̄ p mētez suā trāsire faciat: q: sit inuentū: quod ē: q: diuersitas vere nō ē nisi vt sufficiat hōi q̄ illa res est sicut existiat: nō vt defraudet̄ ⁊ decipiat ⁊ pteruiat q̄rendo victoriā: sicut fecerūt mlti q̄rundā hominū in aliq̄ post aliqd: ita q̄ formauerūt ipm in seipso e diuerso: q̄ sit illud sm̄ q̄ est: ⁊ sicut illi q̄ dicūt: q: nō declarat̄ in aliq̄ duarū dispōnū: an nos sum⁹ vigilātes an dormientes: ⁊ intellect⁹ nr̄i sūt fixi: an iā pmixti sum⁹. Qd̄ si pcesserit hō eis q̄ illud est verū: dicūt q̄ nō est maifestū q̄ duarū sniarū sit verior i sermōe suo: vigilātes an dormientes: ⁊ itellect⁹ nr̄i sani: an pmixti: qd̄ est: q: tu nō inuenis aliquē hoiuz q̄ dicat hunc sermōez apud quē nō sit sufficientia: q̄ illud est ita: neq̄ apd̄ quē sit opinio cadēs i aīa sua: imo n̄ dic hmōi sermonē: nisi qm̄ itēdit ad p̄dicēdū ⁊ resistēdū: ⁊ accidit silr̄ huic ēt i arte medicine: qd̄ ē: q: qdā psumūt ad hoc vt faciāt accidere in ea res pter q̄ vīficēt vl credāt. Et ex eis sūt q̄dā q̄ inueniūt res meliores reb⁹ q̄ iuēte sūt āteq̄ ⁊ n̄ fecerūt illō ni si qm̄ itellexerūt accidens qd̄ accidit vulgis: qd̄ narrat hy. dixit n. q̄ ē: q: ipi laudāt rē qm̄ ēst extnea pmitiua: pter q̄ itelligant eā hz q̄ ipa ē magis iuuatiua q̄ res cōis d q̄ ātigt⁹ scit: q: est iuuatiua ⁊ ex hoīb⁹ sūt qdā q̄ regūt īfirmos ita vt sufficiat eis p illud qd̄ facit eis fiducia de eleōe⁹ delectatōe illi⁹ regis: ⁊ sciūt q̄ illud ē deceptio ex eo et fraus verūtñ ille q̄ affert illud sup eos diligēs cēsus ⁊ donū: cū ḡ narraueriz ex sermōe in diuersitate: q̄ nō est nisi p sermōez tm̄ sic diuersitas q̄ cadit inter hmōi hoies remāet vt diuersitas certa inuēta nō cadat nisi qm̄ nō discernit̄ iudiciū: ⁊ ex nō abscindit̄ p ipz: nisi aut sup pl⁹ q̄ oz: aut sup totū cū sit esse ei⁹ sile. In hoc ḡ etiā oz vt laudet̄ iust⁹ hy. in rememoratiōe diuersitatū certe tm̄: q̄ accidit ei q̄ conat̄ affirmare vere eē alicui⁹ artiū qm̄ existimat illas res ⁊ erigunt̄ i aīa ei⁹ alit q̄ oporteat: ⁊ nō ē illud ex eo p sermōez tm̄ q̄rendo resistē cū ingenio: aut cū fraude ppt̄ quā decipiāt ppt̄ amorē doni: ⁊ pncipat⁹: ⁊ agregatiōis censuū: qd̄ est: q: nō inuēis aliquē ex illis q̄ intendūt vere expiri snias experimento recipe sniaz. Catōis: ⁊ cibare illū q̄ febrē hz acutā carnib⁹ assatis: ⁊ potare ipz vino: ⁊ cibare eos p siti doec sit q̄ i potu dat eis de aq̄ q̄ntitas vncie: nā cui⁹ dispō ē in hoc regimine: feditas ei⁹ ⁊ insania ē i fine: ⁊ hui⁹ vsus ē ad vnā duarū rerū: aut qm̄ qdā deceptores vsi sūt eo pp admiratiōez ei⁹ ⁊ ipi⁹ sanīositatē aut qm̄ ipi fuerūt in fine insanie: sū estimauerūt q̄ ipi ve i inuētiōe sua inuenerūt rectū Qd̄ āt scripsit hy. ¶ Nō rectificat̄: vt intēdat p illud nisi in tētiōez ei⁹ q̄ sollicit⁹ ē ve affirmare aliq̄z artiū: qm̄ nō attrabit nocumentū malū qm̄ administrat̄ alit q̄ oz ¶ Qd̄ est: q: in eo cui⁹ dispositio est hec dispō: discretio iudicij experimenti est difficilis: in reb⁹ aūt valde maifestis iudiciū experimenti est facile: at vo iudiciuz in diuersitate inter res inter quas est differentia parua: ⁊ inter illum quem oz nutrire aqua ptisane ordei ex egris qui egritudines habent acutas: ⁊ quem oz nutrire ptisana ipsa: ⁊ quem non oz nutrire aliquo horum duorum: sed regit̄ potu aque tantum: est res conueniens intellectui hyppocratis.

Quor videlz oīum adeo itēdit̄ studiuz vt ifirmo sanitatē sano vero crasim ⁊ honestatē cū hūana volūtate lucret̄. Quod est: q: sollicitudo eorū i oībus ifirmis ē magna i aqsitōne sanitatis: ⁊ sanis i cautela ⁊ eis q̄ studēter acquirere famā vel formā bonā in bonitate acquisitōis sue ⁊ i oī qd̄ vult homo.

Ptisana vero ordeacea merito me iudice sup oē de grano fcm̄ cibariū i his acutis passiōibus excellētissima hētur: eiq̄ q̄ eā primo ac pcipiū oībus alus p̄tulit collaudando assentio. ¶ Primū qppe: q: vtilis viscosa ē ⁊ lenis: iūcta quoq̄ ⁊ mollis necnō ⁊ lubrica tpatāq̄ hñs hūiditatē sitiq̄ extinguit: atq̄ si opus fuerit ablui facilius neq̄ q̄ ptisana stiptica: ⁊ nō ad tussiz nec ad laborē furiosa: nec ifiat̄ in stō: nec accrescit: que vtraq̄ nimiū in decoctione dū in potestate haberet explcuit.

Ptisana igit̄ ordei apud me recte electa ē sup oēs reliquos cibos: q̄ fiunt ex grānis i istis egritudinibus ⁊ laudo illū q̄ p̄misit eā: ⁊ eligit ipaz sup alia: qd̄ ē qm̄ i ipa ē viscositas cū q̄ est lenitas: ⁊ ptinuitas ⁊ mollicies ⁊ lubricitas: ⁊ hūiditas eq̄lis ⁊ sedatō sitis: ⁊ velocitas ablutiōis si illud necessariū ē et ex ea: neq̄ ē i ea stipticitas: neq̄ stimulatio mala: neq̄ īflāmat̄ ⁊ accescit i stō qm̄ iā īflatū fuit ⁊ acruit in decoctiōe in vltumo q̄ possibile fuit in ea inflari ⁊ accrescere.

Videret mihi q̄ illi q̄ posuerūt descriptiōes hui⁹ libri aquā ptisane ordei nō legerūt tm̄ nisi hūc sermōez: sic illi q̄ posuerūt iterū descriptiōes eius in pdictione sniarū ptinentiū illis de assidis: non lege-

↑ Sanatio egritudinū nō ē per regimen tātum.

↑ Non solū ad medicū spectat egritudinē remouer̄ sz sanitatem habitā pseruare.

↑ Non fit artis rectificatiōi scir̄ distinguer̄ pticulare ab vli.

↑ Nō q̄ res nouit inuē te quando q̄ magis laudāt q̄ antique

Nō q̄ iudiciū in certa diuersitata nō abscidit̄ lz nō discernatur.

↑ Judiciuz experimenti in reb⁹ maifestis ē facile pua dista est difficile

rūt tm̄ nisi ꝓlogum huius libri. quod ē: q2 iā ostēsuz est ex ꝓpositione ḃa sui ꝓlogi q̄ hyp. non intendit in sermone suo nisi ꝯdicere medicis q sunt ex illis de assi duis: verū ipse non monuit nisi assiduationē in medi catione egritudinum acutarum. Sermo autē tertius quē dixit post illud vsq3 ad hunc locum est ex ipsa ar te regente egritudines acutas ꝛ nō ē iuuamētū eius i illo tm̄: imo cadit sup ꝯmone alio cōioze eo. Et ego qdē iam ostēdi in expositione mea qua exposui librū hy. de restauratiōe ꝛ dislocatiōe: ꝛ librū eius de iūcturis: q̄ de cōsuetudine eius ē vt ducat hoiem ꝛ faciat eum stare sup ꝯmones q cadūt sub ꝯmonib⁹ alijs cōionbus eis: ꝛ doceat eū res vniuersales in illis rebus i qbus intendit ad sermonē: ꝛ ponat eos loco exēploꝝ qd ē: q2 qn̄ efficit hāc operationē nō elōgatur ab eo de quo inue stigare intendit neq3 ē qd docet hoiem ex reb⁹ vniuer salibus occultū ēt ꝛ sicut ipse ponit sermonem suū i pti sana ordei: ꝛ inquirit de cā diuersitatis que cadit in eē eius ꝛ iudicio in ea similiter etiam innuit in iudicio q̄ iudicat in toto illo regimine quo regit egritudines acu tas. quod ē q2 diuersitas que cadit int̄ medicos ꝛ phlo botomia venarum ꝛ in mundificatione cum medici nis. ꝛ similiter etiam in emplastris: ꝛ vaporatione: ꝛ vsu suppositorij: ꝛ cristeris: ꝛ vsu vini: ꝛ hydromel lis: ꝛ balneatione in balneo non est parua. Et hypo. q dem iam narrauit totum illud in hoc suo libro in cano ne vno: ꝛ dixit illud añ: ꝛ est simile q̄ auctores experiē tie q separant inter res pticulares ꝛ inter res vniuersa les cum differētijs non sciūt illū canonē: ꝛ de consuetu dine eorum ē vt noient res quibus distinguunt inter rem cōem: ꝛ rem propriam separationem non differē tiā. Cōsideremus ergo nūc in ꝯmone hy. In ptisana ordei dixit. n. Mihi vr̄ in ptisanā ordei recte eligerēt medici antiquitus sup reliquos cibos qui fiunt ex gra nis in egritudinibus acutis: significās per cibos qui fiunt ex granis cibos qui fiunt ex eis. Et nomen qdē granorum cadit super frumentum: ꝛ ordeū: ꝛ miliū: ꝛ reliqua grana etiam sicut lēs: ꝛ fabe: ꝛ lupinus: ꝛ pani cū: ꝛ mes. i. faseolu⁹: ꝛ fenugrecū: ꝛ orobū: ꝛ triticum puū: ꝛ cicer: ꝛ reliq̄ grana similia istis. † Oēs ergo ci bi sūpti ex istis granis sunt mali apud vulgus: qn̄ fa ciūt accidere velocit̄ nocumētū magnū: excepto pane ꝛ cādaruso tātū ipi. n. cibāt ex eis vtrisq3 hn̄tes egritu dines acutas ꝛ ad hec duo tantum oꝫ tibi vt compares ptisanam ordei: quod est: quia lens ꝛ miliū ꝛ fenugre cum non dantur cibus infirmis in quibusdam horis nisi loco medicine pp dolores quosdā qui sunt in ven tre: non ꝯm q̄ ipsa sint cibi qui cibent eos. Dicit ergo hy. q̄ ptisanā ordei recte eligitur sup reliquos cibos q sunt ex granis. Et manifestū est qn̄ eligitur etiā sup candarusum: ꝛ panem: ꝛ grana ex qbus fit decoctio q̄ nominatur tharais: † Qd ē q2 tu potes detegere erro rem eorū q putāt q̄ cādarusū nōdū erat scitū in dieb⁹ hy. ꝛ paucitatē sciētie eorū de illo: ex hoc q̄ qdā antiq̄ rū eorū q cōposuerūt cantilenas que. nominanť come die dixerūt candarusum. Et hy. dixit etiaꝫ ipm i libro suo de regimine. ꝛ si dixeris q̄ ille liber nō ē hy. tūc est aut Ruffini aut Raitis aut Rilitis: aut Raston: aut quorūdā antiquorū. Ipse. enim proportionatur mul tis oēs aūt isti quos dixi antiqui fuerunt: quoꝝ qdam fuerunt antiqores hy. ꝛ qdam i tempore eius fuerūt. † Ille vero cui⁹ rememorationē facio in hac hora ē ex illis q nominatur hoc noie. s. hy. fili⁹ Euclidis: ꝛ ē il le qui edidit hunc librū. Sed Gidroda. s. hy. filius Cradītali: quibusdam hominibus videtur q̄ nunq̄ edidit librum: ꝛ quibusdam visum est q̄ edidit duos libros tātum: ꝛ sunt liber algebra ꝛ liber de iuncturis ꝛ Cā aūt propter quam elegit ꝛ proponitur ptisana or dei sup reliquos cibos q fiūt ex granis ē manifesta ex ꝯ mone hy. quoniā dixit i successione huius ꝯmōis. qd ē: q2 oēs bonitates iuētas in ea, medicatiōe egritudinū acutarū non inuenimus in aliquo reliquorum ciborū: ꝛ certifi catur iudicium totū in illo quando facis transire per mentem tuam naturam egritudinum acutarum ꝛ virtuteꝫ ptisane or dei. quod est: q2 natura egritudinum acutarum sicut dixit hy po. ante est illarum in quibus febres secundum plurimū sūt semper assidue: ꝛ euentus febris est per alterationem calidi tatis innate ad caliditatem igneam: sicut ostendit hy. in locis alijs ꝛ in hoc libro etiam in sermone suo: qd est: q2 ipa incipit a pectore ꝛ ascendit flāma eius ad caput: ꝛ similiter ēt inueni mus de cōsuetudine eius in tractatib⁹ epidimiarum eē vt no minet febrem magnam nomine ignis: ꝛ significat illud apō ipsuꝫ q̄ non ē natura eius ex ꝯa alia nisi ꝯa ignis: † Nā si me dici intentio non est nisi opponere ꝯrium contrario tunc ꝑpoꝛ curatio oīum febrium oꝫ vt sit regimen per in frigidationem ꝛ humectationem: tunc. n. erit curatio opposita nature fe. que ē calida ꝛ sicca. quod est: q2 ignis est cum hac dispōne. Et quoni am generatio febrium acutarū etiam fit pp putredinē humo rum: tunc oportet vt sit solicitudo tua ad hoc vt digeras ex eis illud in quo possibilis ē digestio: ꝛ euacues ex eis quod iā adu stum est: ꝛ egressum est ad hoc vt in eo sit possibilis receptō di gōnis solicitudo parua. Et si necesse est iterum qui hꝫ febrem acutam: vt sit operatio cibi in corpore ipsius in vltimo boni tatis: ꝛ illud non fit nisi quando cibus est velocis digōis ve locis descēsionis ꝛ penetratiōis tunc aggregantur in hoc cibo oīa que sunt necessaria. Audiamus ergo nūc ꝯmonē hy. i vtu te ptisane ordei: que fit. dixit. n. q̄ ē qn̄ in ipsa est viscositas cum qua est lenitas. Eius autem qd lenē ē dispō ē ꝯria dispōi asperi asperitas vero est in omni acuto agrimonico: aut aceto so: aut stiptico. † Res igitur acrimoniam habentes sunt oēs res aspere: sicut orobus ꝛ fenugrecum. Rerum autem acetosa rum rememorationē oꝫ nos dimittere preter secaniabim tan tum. Res aūt stiptice sunt: sicut pira ꝛ sorbe: ꝛ oē quod ē simi le eis: ꝛ ex granis: sicut lens: ꝛ que eis sunt similia. Uidemus ergo etiam q̄ ptisana ordei iuuatiua est malicie rerum aspaꝝ quoniam in ea cum viscositate sua sensibili est lenitas etiam ꝛ viscositas eius est viscositas continua: quoniam est similiū partiū propter continuitatem suam ꝛ illud quidem non inue nitur in aliquo generum iuriū. Et laudamus ex ptisana or dei etiam cum hac laude magna molliciem eius: cum lene sit resistens asperitati secundum q̄ est in virtute sua: ꝛ sua infusio ne: ꝛ sapore non abominabili: sicut panis cum comeditur pu rus solus preter q̄ infundatur mulium: quoniā q̄uis infun datur etiam: tn̄ minuitur a bonitate ptisane ordei. In ptisana n. ordei nō ē necessaria masticatio: sed sorbitio tātū sic illud qd bibiť. Et i ipsa iteꝝ est alia magna bonitas. s. lubricitas ipius ꝛ ꝑpē aqua eius: nam ipsa transit i icessu suo p pectus: pter q̄ i ipso remaneat ex ea aliqd sicut remanet ex rebus q̄ retinenť ꝛ adherent: ꝛ hec qdem est res q̄ accidit oibus rebus viscosis secundum plurimum: excepta ptisana ordei: ide est q̄ inuenis sorbitionem factam ex tritico quo noiatur candarusum visco sam: † Uerūtn̄ non est ei lubricitas. Ptisanam vero ordei in uenis lubrificationem facere pp illud q̄ i ipsa est de absterso ne. Inde est q̄ medici quando volunt stomachum abstergere ex humore viscoso q i eo retineť vtuntur vomitu cū aqua pti sane ordei: sicut faciunt illud cū hydromelle: sed ꝛ terūt ipsum ferarij vel fabri errarij ēt crudum: ꝛ liniunt cū ipso faciem: vt abstergatur per ipsum ꝛ deleatur ab ea malicia coloris q̄ est in cute. Per hāc ergo abstersionē q̄ in ea fit iuuamentum i descē sione eius ꝛ penetratione ipsius ad membrum: ꝛ ꝑpē qn̄ neca ria ē penetratio cibi a latere concauo epatis ad latus eius gib bosum. qd ē: q2 oēs res q̄ generāt chimū grossum viscosuꝫ ad herēt illic ꝛ retinentur. Et pp hoc fit q̄ triticum quod vocať candarusum non solum nocet illi cuius hoc mēbrum ē īfirmū īmo nocet ēt illi cuius mēbrum nō ē ifirmum ſꝫ meatus epať eius nā sunt stricti. Nan cuius dispō natura. i. naturaliter ē ꝯ dispō: oīs res que adhereut grossi chimi tenentur: ꝛ adherēt eis illic: ꝛ pp hoc sentit apud penetrationem illaꝝ reꝝ cuius dispō ē ꝯ dispō grauedinē i hoc membro: ꝛ cum hoc ēt cum i viscositate ptisane ordei nō ē humiditas superflua sicut i aq̄ ꝛ hydromel: ꝛ sorbitio facta ex tritico qd nominať candarusuꝫ ꝛ quod fit ex ouis cum spēbus ꝯdictibus. qd ē: q2 oēs iste res

† Oēs cibi ex granis facti sūt mali: excepto pane ꝛ candaruso.

† Nota q̄ duo fuerūt hypo.

† Cā pp q̄ ptisana laudāť ꝯ oēs cibos q fiūt ex granis.

† Nō quō fiat curatio febriū acutarum.

† Res agrimoniā hn̄tes sūt oēs res aspere.

† Nō inuenis ptisana lubricationē facē nisi pp id qd in ipa ē de abstersione.

mollificāt stomachū ⁊ faciūt nauseā: ita q̄ sentit infirm⁹ illā nauseā: In ptisana vero ordei cū viscositate sua ⁊ humectatiōe ē h̄: q: nō facit nauseā. Et itellige a me i h̄ loco s̄monē meum stomachus: q̄ currit ɔsuetudo i itellectu ei⁹ nō meri tm̄: s̄ȝ os stomachi ēt: † Nā cū ē os stomachi debile mollificatū morat̄ qd̄ cōmedit̄ natās sup ipm̄ spacio lōgo. S̄ȝ quādo ɔfortat̄ pp̄ quosdā cibos cōfortati uos cōueniētes stomacho: ⁊ expellit̄ ab eo qd̄ fuit retētū i ipo ē qd̄ accidit in ipo ɔ̄riū huic accidēti: qd̄ ē: q: hūiditas suꝑflua q̄ ē i ipo expellitur ab eo statī: ⁊ digerit illū cibū expulsū h̄ȝ hāc dispōnē: sic̄ qd̄ natat ex cibo sup os stomachi morat̄ īdigestū ⁊ neqȝ descēdit ⁊ egredit̄ pēit⁹: ⁊ qd̄ ē: q: ꝯpatio hui⁹ membri nō ē nisi dsideriū: nō digō: Qui aūt ex cibis ē stiptic⁹ cū h̄ q̄ ipe ɔfortat os stomachi: ⁊ aggregat ipm̄ ⁊ rigidū ipȝ fac̄ exsiccat ipȝ ēt plusq̄ mēsura eq̄lis sit. Aq̄ ⁊ sorbitio f̄cā ex tritico qd̄ nominat̄ cādarusū cū hūiditate sua faciūt accidē nauseā. In ptisana āt ordei cū eo qd̄ ē i ea d̄ bonitatib⁹ rex humectātium nō sit nocumētū mala q̄ sit i illis. Deinde hy. dixit i ea p⁹ illud ēt q̄ ē sedatiua sitꝪ ḡ testificat̄ ei iste s̄mo iuuamētū magnū valde i eo qd̄ ex egritudinib⁹ acutꝪ ē adurēs exsiccās corp⁹. † Ptisana ḡ ordei inuenit̄ in h̄ capitulo pl⁹ iuuatiua q̄z hydromeli q̄z ꝯius velocitas ablutiōis d̄ q̄ dic̄ p⁹ illō q: ē inēt⁹ i ea ē ei sic̄ est hydromelli. Et si cōparaueris ptisana ordei hydromeli: īuenies eā meliorē ipo i egritudinib⁹ acutꝪ. Verūtm̄ oñdā h̄ qn̄ p̄cedā i s̄mone meo. Jā inest āt mihi vt cōpleā s̄monē i ptisana ordei qd̄ ē q: hy. dixit i ea: q: ē velocis ablutiōis: ⁊ addidit ad hūc s̄monē: si necessariū ē illō ex ea. Incessit ḡ i s̄mone suo ad h̄: q̄ nos nō īdigem⁹ i oīb⁹ egritudinib⁹ acutꝪ cibo velocis ablutiōis: qd̄ ē: q: reliq̄ bōitates q̄s narraui d̄ ptisana ordei s̄t iuuatiue i oī hora i oīb⁹ egritudinib⁹ acutꝪ p̄ velocitatē āt ablutiōis fit iuuamētū qn̄ volum⁹ lenit̄ nāȝ cū cibox q̄s īfirmi suscipiūt tardat̄ descēsus ⁊ exit⁹. Nō ē ḡ velocitas ablutiōis res cui⁹ dispō sit ɔ̄ria dispōni febris: neqȝ sic̄ vna specierꝫ medicatiōis ɔueniētis ei: s̄ȝ ē sic̄ res rectificās q̄dā accidētia ɔseq̄ntia eā. Deinde hy. dixit p⁹ illō: ⁊ nō ē i ea stipticitas: neqȝ stimulatio mala. Et manifestū q̄dē ē q̄ s̄mo ei⁹ iste ē i viscositate ptisane ordei. qd̄ ē q: icipit loq̄ i ea cū h̄ i ꝑnatiōe ei⁹ a stipticitate ē iuuamētū s̄m plurimū: † Qd̄ ē: q: tu nō inuenis aliquē q̄ vtat̄ aliq̄ rex stipticax nisi pp̄ accidens q̄ faciat nauseā: aut ꝓp̄ suꝑfluitatē lenitat̄ natur̄. qd̄ ē: q: cibi stiptici aggregant corpa ⁊ stringūt ea: ⁊ cogūt meat⁹ cibi: aut q̄ penetrat̄ i corpe: ad h̄ vt coartēt: ⁊ ꝓhibēt resolutionē q̄ occultat̄ a sensu: ⁊ illō q̄ fit iuuamētū i h̄ ē vt sint meat⁹ i aliq̄ mollificati ⁊ apti. Sermonis āt eis itētio. Et nō ē i eo stimulatio mala: q: nō fac̄ accidē i hora digōnis sue aliq̄d stimulatiōis. laus ḡ ei⁹ est q̄ laudat ptisanā ordei: ⁊ h̄ ē nocumētū qd̄ fit i plurib⁹ cibox. qd̄ ē: q: q̄dā eox faciūt accidē i vētre mordificationē ⁊ q̄dā eox īflāt: ⁊ q̄dā eox s̄t cōpositi ex ptib⁹ adinuicē resistētib⁹. † Inuenim⁹ n. h̄ duo i lēte ⁊ caule. qd̄ ē: q: corp⁹ cuiusqȝ hox duox ē ex rebꝫ q̄ retinēt nām aq̄ aūt q̄ coq̄tur ē ex reb⁹ aptiuis subtiliātib⁹ eax: sicut accidit illis q̄ cibos bonos efficiūt cū sale. qd̄ est q: bonū qd̄ fit ex cibis s̄m hūc modū fit dissimiliū ptiū adinuicē resistētiū: qm̄ de aptitudīe cibi ēt vt morēt̄ difficilis fiat ei⁹ descēsio: ⁊ res q̄ cū eo pmiscēt̄ festināt ad exitū velocit̄ ⁊ similit̄ ēt ouū qd̄ sumit̄ cū sale: aut almuri: aut melle. In cibo. n. ex istis cōposito v̄tutes existūt ɔ̄rie. ⁊ simil̄r oīa iura: nisi pua ex eis. Et pp̄ illō dixit hy. i p̄n. s̄mois sui: cū laudauit viscositatē ptisane ordei: q̄ ipa ē ɔtinua: s̄ȝ nō ē possibile illō eē ita ꝑter q̄ totū sit similiū ptiū: nūc āt scripsit cū s̄mōe suo: stimulatio mala: ⁊ nō dixit absolute q̄ ptisana ordei nō h̄ȝ stimulationē īmo addidit ad illū s̄monē suū mala: † Qd̄ ē: qm̄ nō inuenis aliq̄ ex reb⁹ q̄ sit ɔ̄ria digōni cibox pl⁹ ac actiōe: ita q̄ oēs q̄ scripserūt d̄ cibis dixerūt q̄ res cibox diuersox: ⁊ ꝓp̄e q̄ ex eis sūt cōpositi ex v̄tutib⁹ ɔ̄riis ē res nociua valde: cū ꝓhibeant

† Ex debilitate ⁊ mollificatione oris stomachi morat̄ cibaria longo spacio i natātia.

† Nota q̄ ꝯpatio oris stomachi n̄ ē nisi desideriū non aūt digō.

† Ptisana laudant̄ supra hydromel.

† Nota de vsus d̄ opationib⁹ rex stipticarū.

† Nota q̄ v̄tus laxatiua ⁊ stiptica in caulib⁹ ⁊ lentib⁹ reperiatur.

† Cā q̄r q̄ magis cōtrariet̄ digōni q̄z cibaria diuersax v̄tutū.

QUia pp̄ cū cāi hīs mōbis ɔgruā dixeri exhiberi: cauēdū ē vt nec vna die venas exinanir̄ pmittas s̄ȝ absq̄ vlla iterpolatione dare nō desistas: nisi fortasse qn̄ potiōe vel clysteri fuerit necesse.

NOn ergo oȝ vniuersaliter ei q̄ vtit̄ ptisana ordei i his egritudinibus vt vtat̄ euacuatiōe venax neqȝ die vna: s̄ȝ vtat̄ ea: ⁊ nō iterpollet eā: nisi indigeat illo plus p̄ totuȝ medicine: aut vsū clysteris.

stōachū cōphēdere cibū: ⁊ retinet̄ donec digerat̄ digōnē aliq̄ cōpleta. Et nos q̄dē inuenim⁹ h̄ ēt i exercitantib⁹: ⁊ q̄ vtunt̄ lucta s̄m senectā q̄ oȝ nā ipsi comedūt in mane in prādio suo panē tm̄: ⁊ comedūt in vespere vel in cena sua carnem. Et si non esset scia mea q̄ tu potes inuenire res istas ex libro nr̄o de virtutibus nālibus loquerer in eis pius hoc sermone: nā si tu non legeris: in illo meo libro tunc studiū tuum in legēdo hūc librū est vanū. ⁊ pp̄ hoc ego abscundo s̄monē meū in stimulatione ⁊ suam pueniēs ad exponēdū aliud qd̄ dixit hy. vbi loq̄t̄ d̄ ptisana ordei: q: nō īflat̄: neqȝ accrescit i stomacho qd̄ ē: q: cū sciuit q̄ multi hoīes vitupant inflationē ptisane ordei addidit in sermone suo ⁊ dixit q̄ ē: q: inflat̄ ⁊ accrescit in decoctione in vltimo: qd̄ possibile est vt infletur: ⁊ accrescat. Significauit ergo per sermonem suum hūc vituperationem: que vituperatur ptisane ordei: ⁊ enūciauit rn̄sionē in ea: ⁊ narrauit decoctionem eius: ⁊ ē h̄ȝ q̄ ipe scripsit i decoctiōe ei⁹ ēt i seq̄ntib⁹ plus hoc. verūtamē mihi vr̄ vt reiterē sermonē meū de ptisana ordei s̄m illud. † Dico ergo q̄ si decoquis ptisanam ordei decoctiōe valde bona fecisti tam cibū nō inflatiuū Sorbitionē aūt ex fabis factā: si trib⁹ coxeris diebus nō ē tibi possibile vt eius iflationem ab ea remoueas quod ē q: inflatio ei⁹ inest ei ex s̄ba ei⁹ ꝓpā: nō ex diminutiōe decoctiōis ei⁹ sic̄ ptisane ordei: Jnde ē q̄ tu inuenis de ɔsuetudine cox q̄ coq̄ūt eam eē neqȝ ergo ite faciāt illud: ⁊ ꝓp̄e coci diuitū: Ipsi. n. cōterūt fabaȝ crudā sup tabulā: deinde calefaciūt eā p⁹ illud paululū: ⁊ mittūt eā dn̄is suis nō decoctā decoctiōe decenti verūtamē ego loq̄r sic̄ dixi i decoctōe ptisane ordei in seq̄ntib⁹. Nūc vo postq̄ hy. significauit v̄tutē ptisane ordei seq̄t̄ illud cū descriptiōe vsus ei⁹. Et ego sū veniēs iterū sup illud postq̄ ꝓcessero ⁊ tibi annūciauero q̄ ego ɔfido q̄ cōplebo s̄monē meū i cōpatiōe it̄ ptisanā ordei ⁊ hydromel: ⁊ reliq̄s res manentes in seq̄ntibus. 19

AD hoc sermone incipit hy. soluere q̄ōnem quā ingrit. verūtamen nō vtitur in illo nisi s̄mone diminuto: occultatur ergo s̄mo eius p̄ hāc cām. Conabor ergo enunciare p̄ quā dispōnem ꝓp̄ie cum dr̄ iste sermo: non est in eo occultatio: † Et iterabo q̄ōnē a p̄ncipio sui. Et ipsa quidē ē s̄m hunc modum que est causa in diuersitate inter medicos: ita vt quidā cox vtunt̄ in egritudinibus acutis aqua ordei: ⁊ cuȝ ea fece ei⁹: ⁊ q̄dā cox aqua tm̄: ⁊ q̄dā eox nō vtunt̄ aliq̄ hox duox vsquequo veniat crisis. Hec ē ergo q̄ō. In rn̄sione autem eius sile vt audias eam. Nā q̄dā eorū q̄ habēt egritudinē acutā ledit̄ aqua ptisane ordei pl⁹ ⁊ q̄dā eorum ledit̄ ptisane ipsa: ⁊ quosdam coruȝ nō ledit aliq̄ eax vnūq̄eq̄ ergo inuenimus medicox festinare in affirmatiōe iudicij sup oēs patiētes egritudines acutas preter q̄ experiant̄ illud in oibus eius. Et ego quidem sum descernens inter esse istox infirmoruȝ q̄ eox iuuant̄ cum ptisana ordei ⁊ q̄ coruȝ iuuāt̄ aqua ei⁹ tātuȝ: ⁊ q̄ cox nō indigēt aliquo horuȝ duorum. Dico ergo q: indiget ipa ptisana ordei: q̄ h̄ȝ egritudinē acutā ex eis q̄ nō indigēt medicatione alia aū vsuȝ ptisane sicut phlebotomia: ⁊ solutione ventris ⁊ aliis eis similib⁹ neqȝ h̄ȝ accidēs ex q̄ timeat̄ sup eū pditō aut ledat ipm̄. Aqua āt ptisane ordei non necesse ē vti euȝ q̄ h̄ȝ aliquod istox ex q̄ timet̄ sup eū ⁊ qn̄ oȝ necessario vt phlebotomes eū aut ipȝ soluas aut sedes do

† Cā q̄r p̄ decoctionē n̄ remouetur ventositas a faba sicut in ptisana.

† Nō q̄ōnē quā hic soluere intendit.

lorē ab eo quē hēt: tūc nō oꝫ vt vies ei aliqd ex ptisana ordei neqꝫ aq̄ ei⁹ donec facias cū eo illud. Hoc. n. ē qd̄ oportuit hy. ꝑus scribere: deinde incipe a reb⁹ pticularibus in vnoquoqꝫ: ꝛ loq in eis: si fuisset ei⁹ intētio exponer̄ ꝟmonē suū: ꝛ qm̄ non fecit illud occultat̄ ꝟmo eius necessario ꝑpterea ꝙ pcipit̄ ex eo ordo hꝫ quē oportuit vt ordinaret: verūtn̄ nobis cōueniēs ē postq̄ꝫ seqmur vestigia ꝟmōnꝫ ei⁹ vt addamus vnūquēqꝫ hoꝝ ad pncipia ꝛ radices quoꝝ premisimus rememoratione ꝛ itēdam⁹ in pmis ad exponēdum hūc ꝟmonē quē pmisim⁹: ꝛ oꝫ qdē vt audias ꝟmonē meuꝫ i illo: ꝟm ꝙ ego interptor ꝟmōeꝫ ei⁹: ꝛ dico ipsuꝫ sua dictiōe p⁹q̄ꝫ addidero in eo: quādā additionē vt verificet̄ ꝛ certificet̄. Dico ergo q꞉ ꝯuēit qi infirmo q vtit̄ ptisana ordei in istis egritudinib⁹. Et ego quidē dicā p⁹ paululū qui infirmi indigēt ptisana ordei vt nō vtātur vniuersalit̄

Si ergo eger bis in die sumere cibū cōsueuit: bis ꝛ ptisanā dabis similiter ꝙ si semel: ꝛ semel prima die postmodū si poteris bis assuesce: si illū repleri videris necesse habere.

Qui aūt ꝯsuetus est i die bis comedere oꝫ vt des ei ptisanā ordei bis. ꝛ si ꝯsueuit comeder̄ semel: oꝫ vt des semel ei i die prima: ꝛ gradare ipꝫ si est possibile: ita vt recipiat ex ipā bis: cū vides q꞉ indiget additione.

Itaqꝫ pmo hoc mō vel huius quātitatis dādū est: quod nec multū nec paꝝ fuerit: neqꝫ grossuꝫ: vel nimis subtile fuerit: vt vꝫ corpori ea q̄ n̄ fuerint necessaria et ꝯsueta itroducāt̄: nec vene nimiuꝫ exinaniantur.

† Nō canonē de administratione quantitatis ptisane ordei.

euacuatiōe venaꝝ: nisi indiguerit illo pp potū medicine: aut vsū clysteris: tūc. n. sequat̄ vsū ei⁹. † Isti. n. q̄ꝫ uis des eis ex ptisana ordei bis quādo indiges illo tn̄ tu recte inuenis i opatiōe tua ꝙ oꝫ vt sit q̄ꝫtitas quam das eis ex eis ꝟm q̄ꝫtitatē corꝑis. Ego quidē narrabo accn̄tia: in quib⁹ cū ꝯsideraueris: vteris in eis solutiōe vētris aut minutiōe: aut vaporatiōe: aut emplastro. Si ḡ in h̄ ꝟmone pmisisset hy. ꝛ dixisset illud: deinde rediisset post illud ad vnāquāqꝫ distinctionē ei⁹ ꝛ exposuisset eas p ordinē: qui necessari⁹ erat nō esset ꝟmo ei⁹ occult⁹. Nūc āt cū ipe nō itēdat nisi narrar̄ qd̄ accidit sp donec remanet ꝟmo eius p hāc cām spacio lōgo similis ꝟmoni clauso: tunc necessario occultat̄ ꝟmo ei⁹. ꝛ tu scies certitudinē ꝟmonis mei qn̄ inuenies ꝟmōes ei⁹ pticulares expositos: ꝛ inuenies ꝟmonis eius sūmaꝫ in ordinatā occultā pp illā cām. 20

Nō oꝫ infirmū subito sed ad sibi n̄ ꝯsueta trāsfere sed paulatine.

Dicit q꞉ oꝫ cibet̄ bis: qn̄ ꝯsuetudo in regimie eo rū cucurrit cū illo: ꝛ qn̄ indiget sumere illō bis tūc oꝫ vt des ēt ei illō bis: ꝙ si ꝯsuetudo cucurrit vt comedet simul tūc incipe eis dare semel: deinde p mutare ab illo paulatim vsquequo cibes eos bis nam ꝟmo ei⁹. ꝛ gradare eū nō significat nisi hoc ꝛ illud ē ꝟm hūc modū: ꝛ ē vt dies ei in pma vice totū quo indiget in illa vice cūqꝫ in ea fuerit vice da ei eo q̄ꝫtitatē puaꝫ valde: deinde adde in illo post paulatim vsquequo eq̄tur cib⁹ in q̄ꝫtitate. Hui⁹ ꝟmonis certitudo nōdū ostēdit̄ ei q legit hūc librū qm̄ hy. nōdū significauit q egri iuuant̄ p vsum ptisana ordei verūtn̄ ꝑpterea ꝙ ꝑcessi ꝛ dixi ꝙ hy. nō voluit p h̄ nisi regimē ei⁹ cui⁹ egritudo ē egritudo trāglla geta: oṅdā. n. paruꝫ post ꝙ hy. ēt voluit p illud h̄. Hec ē ḡ itētio ꝟmonis quē pmisim⁹ vt exponerem⁹ ipm. Nos vero hoīes multos inuenim⁹ scripsisse eū ꝟm hūc modū: ꝛ cōsecutus ē comeder̄ in die semel oꝫ vt dies ei illud i die pmo semel cū gradatiōe: qd̄ si possibile ē in istis ēt vt des eis illud bis: tūc da eis illud bis si vides ꝙ indigēt additione: verūtn̄ intelligit ex hoc sermone aliqd qd̄ ē q꞉ ꝟmo eius i die pmo cū gradatiōe non est possibile vt fit quoniam de aptitudine: gradationis: non est nisi vt fit in eo quod sumitur multotiēs. nō i eo de q̄ sumit̄ semel: neqꝫ i pn̄. rei ēt ab ipō die pmo. 21

Et oꝫ vt detur infirmo i pricipio quātitas non multa neqꝫ grossa: ſꝫ et eueniat corpori aliqd pp ꝯsuetudinē neqꝫ supfluat in eo euacuatio venarum.

Secūdo vero si eger siccior sit q̄ꝫ oportet: nō multū iuris dādū ē ſꝫ ante illud aquā mellitā ꝑpinādū siue vinū: vtrū vꝫ ꝙ iuuatiū videris eē vtꝝ aūt iuuātius sit i seq̄ntibus explanabimus.

Quantitas aūt q̄ dat̄ i īfirmo de sorbitiōe i vice secūda: si egritudo fuerit siccior q̄ꝫ oꝫ: non oꝫ vt sit multa: sed ē necesse vt p̄cedat ꝛ bibat añq̄ꝫ sūat sorbitōnē aut hydromel aut vinū q̄dcūqꝫ āboꝝ videris magis iuuatiuū. ꝛ ego qdē nūciabo magis iuuatiuꝫ i vnaq̄qꝫ dispōnū i seq̄ntib⁹.

Si ꝯsideraret qd̄ dixit hy. i h̄ ꝟmōe ille q estimabat: q꞉ iplebat infirmos qm̄ ipe in oī die cibabat ifirmos ptisana ordei: q n̄ sit hꝫ aliqd erroris nō ignoraret seipsum: qd̄ ē: q꞉ ipe nō precepit vt in potu der̄ ifirmo ð aq̄ ptisane ordei nisi q̄ꝫtitas ꝙ vēiat corpori aliqd pp ꝯsuetudinē: ꝛ nō supfluat i vacuate venaꝝ. Si āt ꝯsiderer̄ ꝙ q̄ꝫtitas q̄ datur eis i potu ð aq̄ ordei in oī die bis vsqꝫ ad dieꝫ septimū: ꝛ ē pōd⁹ decē ꝛ octo aureoꝝ i oī vice ꝟ t⁹ ē minor multū q̄ꝫ cib⁹ q̄ ipi cibāt ifirmos i vice vna: tunc mihi vr̄ ꝙ ipi abstinerēt ab alienatiōe. i. inutili reꝑhēsione ꝯ hy. verūtn̄ ego oṅdā hoc post paululū: nūc āt ego exponaꝫ ꝟmonē hy. i pn̄. rei qd̄ ē i pn̄. egritudinis: imo cōuenit tibi vt itelligas ab eo sermone suo: i pn̄. rei intētiōem aliā cōmuniorē hac itētiōe: qd̄ ē q꞉ oꝫ tibi qn̄ vides in pmis ꝙ ifirmus indiget ptisana ordei vt des ei ex ipā q̄ꝫtitatē nō multā neqꝫ grossam. † Hy. u. fa cit cauē sp ex hoc vt ipleat̄ corp⁹: aut euacuet̄ multū subito. 22

† Preceptū hy. ē ne corpus mltuꝫ repleat̄ aut multū euacuetur subito.

Super egritudinē sicciorē multis significat̄ modis q̄ꝫuis res cōis vniuersalis in ea sit vna. In periplemonia quidē ꝛ pleuresi: quādo non expuit infirm⁹ ex mēbris infirmis aliqd. Infirmitate aūt epatis: ꝛ ptium stomachi ꝛ intestinoꝝ: ꝛ splenis quādo retinet̄ natura: ita ꝙ nō ꝑcedit ex ea aliqd: aut illud qd̄ procedit ex ea cū sit difficultate: ꝛ sunt feces que egrediuntur sicce dure squibalee. Super egritudines autem siccas que fiunt in venis pulsatilibus ꝛ non pulsatilib⁹: significatur p siccitatē lingue ꝛ tenebrositatē ꝛ ariditatem totius cutis ꝛ similiter res in vlceribus etiam q̄ sunt de foris ostēdit̄ ostensione manifesta apostemata. n. que fiunt in eis sunt sicca quando ex eis non currit aliquid virus: ꝛ similiter apostemata oculi multotiens fiūt sicca quādo nō currit ex eis aliquid. Et egritudines cerebri ēt quādo nō mundificantur vel currit ex eo aliqd p nares aut palatum oꝫ in eis necessario q꞉ sūt sicce. Et oꝫ quidem vt scias vniuersaliter ꝙ significatio sup oēs egritudines siccas est retentio superfluitatum in eis ꝛ prohibitio earum: ab exitu. † Necessario igitur precepit hy. in istis egritudinibus vt sumat infirmus añ susceptionē sorbitiōis aliquas res humectātes: sicut hydromel ꝛ vinū. Innuit ergo ꝙ ista duo sunt pluris hūmectationis q̄ꝫ aqua ꝛ qm̄ facit fidē facere ꝟmonē in virtute vtroꝛūqꝫ visum ē mihi vt postponā dicē cōpatiōnē iī vtraqꝫ ꝛ aquā vsqꝫquo ꝑueniā ad illā ptē hui⁹ libri i q̄ nārauit hy. vtutē vtroꝝqꝫ. 23

† Nō ꝙ ex isto loco sūpta ē ꝯsuetudo dare digestiua ante comestionē i mane antecedit.

Quod si tūc demum os humidū factum fuerit: de pulmone oportune expuerit: eis iuris tūc secūda repletio denegāda non ē ex toto q.n. citiore multaq̄ hūiditate habūdat eius citior ē terminus. Quin .tarda: ⁊ parua terminus tardior expectatur.

Si humectetur os ⁊ fuerit quod expuit̄ ex pulmone secūdū q̄ oꝫ tūc oꝫ vt dies eis oīo sorbitōnē vice secūda quod ē: q̄r sup quē supfluit humiditas velocius ⁊ plus: significat illud velocitatem crisis eius ⁊ sup quē supfluitas humiditas ē tardior ⁊ minor significat illud tarditatem crisis eius.

De his āt q̄ premissimus qualiter qdē dictum ē maxime contingit. At vero q̄dā ꝑtermisimus que elegātia magis ⁊ necessaria: nec ignoranda post modum exequemur.

Et hec qdē res in se ipsis fiūt secūdū plurimū queadmodum narraui: Et ego qdē ꝑtermisi dicer̄ res alias multas elegantis q̄titatis de qbus oꝫ vt scias q̄ ego narrabo eas in subsequentibus.

Sed quādo sputi pl⁹ ē secūdū q̄titatē refectionis quoq̄ pl⁹ aliqd dadū ē his. hoc autē ita vsq̄ ad terminū sui tp̄s: postea duobus diebus exequēdū ē: deinde vero cuius terminū videbis qnta vel septima die vel vndecima ⁊ vt ēt parē ⁊ iparē numerū cōsideratio tua amplectat̄ eis iuſ ad prādiū da: ⁊ ad cenā illū i cibū grossiorē muta.

Et quādo fuerit mūdificatio plus: oꝫ ⁊ sit multitudo: eius quod suscipit ifirmis secundū illud vsq̄ ad horā crisis. Et plurimum eius vsq̄ ad duos dies post crisim. In eo cuius crisim vides fieri i die qnta: aut septia: aut nona: vt sit solicitudo tua ēt cōpletens parē ⁊ iparē numerū. Cum ergo fuerit post illud. oꝫ vt vtaris sorbitione in mane ⁊ cum fuerit in vespere: permutare ad cibos.

Sed hoc eis maxime qui ptisanam ab initio i tpe toto exercuerint morbi.

Et iuuātur per istas res secundum plurimum qui vtunt̄ ptisana ordei cuꝫ totalitate sua ab ip̄o p̄ncipio egritudinis.

Quoniā āt pmutat̄ de genere egritudinū siccarū ad cōtrarias earꝫ ⁊ dixit vnā earū ꝑter q̄ addiderit ad sermonē suū: q̄r pōt eē vt sit sermo illius in illa egritudine ꝑm semitā exēplificatiōis p cōparationē eius sup reliquas egritudines homegenas ei necessario occultat̄ ꝑmo eius. qd̄ ē q̄r sermo eius q̄ si humectatur: ⁊ fuerit q̄ expuit ex pulmone ꝑm q̄ oꝫ ē significatio sup aliq̄s egritudinū: nō oīs mēbri absolute sꝫ q̄ ex eis ē cū ifirmitate quorūdā instrorū anhelit⁹: ⁊ pp hoc sic dixi occultat̄ ꝑmo eius. Uerūtamen ē sermo san⁹ verax. ⁊ ē q̄ q̄ euadit ex ifirmitate: ⁊ sputū eius q̄ exspuit ē ꝑm q̄ oꝫ ē crisis eius velocior: ⁊ eius dispō huic dispōni ē ꝯria. Addidit i vna duarū rerum aut vt pereat: aut vt plonget̄ spaciū egritudinis ei⁹. Oꝫ ergo vt detur ptisana ordei ei cuius euasio ab egritudīe ē euasio bona: vt addat in virtute eius: ⁊ adiuuet ipsum illud ad spuendum illud quod expuit ex humiditate cū tussi: nā p ꝑmonē suū ꝑm q̄ oꝫ nō vult nisi illud cū quo sunt significatiōes digōis. ⁊ ego qdem iaꝫ narraui istas significatiōes in libro meo de crisi: ⁊ in tractatu quē cōposui de tēporib⁹ egritudinis: ⁊ narraui inde rē modicā in expositione mea: qua exposui librū aphorismorū in loco in quo docuit hy. qualr̄ oꝫ vt sit pnosticatio ex significatōib⁹ que apparēt in sequētibus ⁊ posuit exēplum in sermone suo pleuresim: ⁊ scripsit hūc ꝑmonē. Exēplū illius ē in pleureticis: q̄r si apparet sputū primitiue ab ipso principio rei: erit egritudo breuis: ⁊ si tardatur: apparitio eius: erit egritudo longa. 24

Iam dixi ego iterū q̄ in sermone eius minuitur ex rebus qbus fit iuuamētū in discretiōe eius: quo indiget q̄titas nō parua. Et hy. qdē ēt facit fidē ꝑmoni eius in istis reb⁹. In hac āt hora ꝑcipit vt audiat̄ illud quod dicit tm̄. qd̄ ē q̄r res que euacuant̄ in seipsis sunt sicut res q̄s narrauit. 25

Significauit p ꝑmonē suū i h̄ loco crisis: aut solutionē egritudinis cōpletā: aut pmutationē infirmi ab illa dispōne ꝑm quā ē ad dispōnē i qua fit securitas super ipm̄ d̄ timor. Hy. qdē ꝑcipit vt pseueret̄ i illo duob⁹ dieb⁹ p⁹ crisim vt ptrāseat paroxismus: q fit i dieb⁹ parib⁹ ⁊ ille qui fit i iparib⁹. qd̄ ē q̄r accidit multotiēs vt sit fiducia sup hoc q̄ egritudo sit soluta solutiōe bona certa: ⁊ regat̄ infirmus solicitudine minori quare fit illud cā vt eueniat aliq̄s ex paroxismis febris ꝯfidētius ergo illo ē q̄uis videat̄ crisis iam euenisse vt serues sanitatē regiminis: quo vsus ē ifirm⁹ si iuuatus vsquequo trāseāt duo dies p⁹ crisim. Cū ergo trāsierint duo dies p⁹ crisim: tūc cōnde ⁊ rege infirmū regimine grossiore ꝑter q̄ pmutes eū ad aliud regimē subito: sꝫ vtere sorbitiōe i mane ⁊ cū fuerit p⁹ illud ⁊ recesserit dies vtere cibis. Manifestū ē igit̄ q̄ hy. nō dat infirmo ante horā determinatā quā ante dixim⁹ neq̄ panē neq̄ aliud ex reliq̄s cibis sꝫ ꝯtētus ē semp vsu ptisane ordei. Hec āt opatio nō ē ei⁹ q iplet ifirmos ⁊ satiat eos: sed ꝓprie ei⁹ q vult vitupare hy. ē opatio eius qui subtiliat regimē infirmorꝫ plusq̄ oꝫ. nō ē autē opatō ei⁹ q vult subtiliare regimē ifirmorꝫ pl⁹ q̄ oꝫ: neq̄ opatio ei⁹ q igrossat regimē eorꝫ: sed ē ex opatiōe eius q regit ifirmos regimine vere medio iter oīꝫ supfluitatē: ⁊ ē melius regimē ⁊ d̄mōstratio sup h̄ q̄ ipsum ē regimē mediū ē resistētia eorū q vitupeāt hypo. ⁊ amor ad inuicē eorū ad vincendū. Ex istis. n. ē q redarguit eū p h̄ q̄ iplet infirmos: ⁊ satiat eos sic secta tesili. et ex eis q vitupāt eū p h̄ q̄ ipe ꝑfocat ifirmos fame sicē erasistrates: qd̄ ē: q̄r qd̄ dixit Erasistrates resistit cū eo: Apoloni⁹ ⁊ Anaxagora discipulis hy. in tractatu ꝑmo sui libri de febrib⁹. Et vituperatio vtrorūq̄ de hoc q̄ ipsi interficiebāt infirmos fame: nō trāsit sup hy. magistrū eorū verūtamē oꝫ vt consentiamus istis ꝑmonē eorū cū sit magis licitū ⁊ similius sermoni hy. Qui aūt dicūt q̄ iplebat infirmos p satietatem ciborū oꝫ: vt putemus de eis: q̄r sꝫ similes Thesilo magistro ipsorꝫ. nā tu iuuenis hūc virū ignarū cui nō ē intellectus in aliquo ex eis q̄ dixit hy. neq̄ i regimine: neq̄ in alijs. 26

Illud quod intelligitur ex sermone suo ptisana ordei cum totalitate sua: ⁊ ptisana ordei cum fece sua: ⁊ ptisana ordei absolute ē res vna eadem ⁊ est ptisana ordei non colata: quod est quia quando tu colas eam postq̄ decoquitur: ⁊ remoues aquam per se: deinde das infirmo aquā illam tm̄ nō d̄r tunc vt vtaris ptisana ordei cū totali

Si i egritudine pectoris ⁊ pulmonis sputū erit i bona q̄titate ⁊ digestū, crisis erit velox si vō nō aut moriet̄ aut plōgabit̄ egritudo.

Apolōi⁹ ⁊ anaxagoras discipuli hy. interficiebāt ifirmos fame.

Cā q̄r p⁹ crisim d̄bem⁹ p duos dies adhuc ifirmos nostros dietare.

tate sua neqꝫ cū fece sua: sꝫ aqua eius tm̄. Et ego qdē lum dicēs nūc ēt illū q indiget ptisana ordei cū totali tate sua ab ipsa iceptiōe sue egritudinis ⁊ dictio mea i illo ert cū abbreuiatione ⁊ breuitate: si nō fueris tardus neqꝫ piger ab auditu eius qđ p̄cedit ex sermōe suo Dico ergo φ qn̄ illud qđ expuit cū sputo ē s̄m φ oz no ē ifirmo necessitas sumēdi medicinā: aut vti clysteri: tūc hy: p̄cepit cibari ipsuꝫ ptisana ordei. Et iā ennūciauit ēt sniam suā in hac ammonitiōe ⁊ dixit. 27

lius egri infirmi ⁊ matrix mulieris fumant: ergo loco illius quasdam: medicinas reliquas: sicut medicinam factam cum prassio: ⁊ radice liquiricie: vel lilij: ↑ Hec medicina sola quando bibitur cum hydromelle maturat superfluitates que sunt in pectore ⁊ pulmone maturatione bona ⁊ fit facile spuere eas cum sputo. 28

In pleureticis: si a pricipio assit facilis sputi piectio: etenim dolor mox ⁊ pus expuere cepit: vltro qescēdo meliorīatur: purgatio vero ad pfectōnē curōnis vētura pducitur: virus vero minus coadunatur: φ si ab hac diuersa dieta tardetur. Necnon etiam terminus levior: atqꝫ purgatōis efficacior: minusqꝫ recidiuus venturus est.

Quod ē qz dolores i cis q habēt pleuresim qescūt statim ex se ipsis: cū icipiūt spuere aliqd cui sit q̄titas ⁊ bōificatur eorū mūdificatio quod ē: qz mūdificatio eoruꝫ tūc ē magis cōpleta ⁊ aggregatō puris i eis eminor φ si regētur ecōtrario huius regiminis ⁊ crisis ē facilior: ⁊ melior euacuatio: ⁊ minor reditio.

Omnia aūt iuuamēta hec fiūt a ptisana ordei qn̄ humiditas: quā expuere ē necesse humectat: ⁊ icidit icisione eqli qn̄ virtus confortat: ⁊ mūdificatio instrōrum anhelitꝰ ab humoribꝰ malis fit his duabus letionibꝰ .s. humectatiōe: ⁊ incisione velocius Et nos inueni mus hos humores: hydromel hūectare ⁊ ēt eos incidere. ↑ Vehemētia āt virtutis ⁊ fortitudo eius nō iuenit i hydromel lez sicut iuenimꝰ eas i ptisana ordei. In pane āt ⁊ tritico: qđ nominat̄ eādarusuꝫ iuenimꝰ cōuersiōe illiꝰ: qđ ē: q: vehementia virtutis: ⁊

Ptisana vero ex optimo ordeo: fcā bn̄ ad pfectionē excocta cē oꝫ p̄cipue āt si nō colatā dare volueris: similiter aūt ⁊ si colatam.

Et oz vt ptisana ordei sit fcā ex meliori ordeo ⁊ bonificetur eius decoctio vltima bonitate ⁊ proprie si non est voluntas nisi vt administretur aqua eius tantum.

Cuius enim omnes alias habet bonitates lubrica etiam est: vnde ⁊ nociuuꝫ ordeum siquis transgluticrit ⁊ illud secum illabendo subducit: neqꝫ eni inherens transmeando vsqꝫ locorum erecti pectoris remanet vel inuiscatur.

Quod est quia ptisana ordei: cum reliquis que in ipsa sūt de bonitatis expellit per lubricitatem que in ipsa ē nocumentum ordei quando d̄glutitur. Quod etiaꝫ ē qui a non moratur neqꝫ adhereti transitu suo in aliquo locorū in erectitudine pectoris.

Quippe enim: quia lubricissima: etiam est sitim amputat: facile digeritur valde enim lenis: est si perfectam habuerit coctionem quibus vide licet omnibus necesse habꝫ eger.

Ptisana quidem ordei est lubricatiua valde incidens sitiꝫ velocis digestionis: vehementis debilitatis quando eius decoctio: multum fit bona ⁊ omnibus his rebus indigetur.

Et oz vt cognoscas meliꝰ ordeū añ expientiā eiꝰ p impletionē eiꝰ ⁊ ipsius spissitudinem tm̄. In expiētia vo eiꝰ p decoctionē meliꝰ ē qđ iflatur i decoctōe sua vltia inflatiōe: ⁊ ē sorbitō q̄ fit ex eo multa valde Hec.n. significatio ēt ē significatio vera qua cōfidit in bonitate ordei. ↑ Quod ē: q: plenitudo nō ē cū significatiōe vera sup bonitatē eius neqꝫ ipsius maturitat̄ vel digōem in oī hora: sꝫ veritas eius ē s̄m plurimā. Hy. ergo p̄cepit vt ptisana ordei in oībus horis sit i vltima bonitate ⁊ ppe quādo non ē volūtas vti aqua tm̄: sꝫ spissitudine eiꝰ etiā: ⁊ hy. iā ostēdit cām in illo. 29

Sermo hy. intendit p sermonē suū: rectitudo s̄m plurimum rectitudinē vie p quā fit incessus: ⁊ quādoqꝫ significat p ipm rectitudinē incedētis in transitu suo. Et manifestū quidem bene ē: φ rectitudo vie in pectore: ⁊ rectitudo aduentꝰ ptisane ordei quādo degluttitur vt veniat ad stomachuꝫ est per meri. ↑ Vult ergo per sermonem suū qz nō adheret aliqd de ptisana ordei in hac via: qđ ē q: caliditas quādo est in egritudinibus pectoris ⁊ pulmonis vehemēs multa: ita φ exsiccat rē q̄ adheret meri exsiccatiōe cuiꝰ remotio fit difficilis: fac illa res q̄ adheret accidere angustiam ⁊ sitim. 30

↑ Nō φ plenitudo ordei nō sp s̄m plurimuꝫ ordei bonitatem significat.

↑ Cā qr ptisana laudā dantur s̄m hydromel ⁊ candarusium.

↑ Cā qr ptisana nō adhereāt meri sitim φ extingāt.

fortitudo eiꝰ inueniūt̄ vtrisqꝫ hūectatio aūt ⁊ incisio nō inueniūtur in eis neqꝫ alijs ex reliqs cibis quos d̄ ꝯsuetudine medicoꝝ ē dare infirmis sicut oua: testiculi galloꝝ: ⁊ pisces petrosi: ⁊ pulli: colūbini: ⁊ q̄ sūt illis similia: ⁊ medicus ēt q dat infirmo q hꝫ pleuresim pꝰ φ declinat eius egritudo declinatiōe cōpleta: ita vt nō indigeat aliqua rerū exceptio sputo illoꝝ humoꝝ q digesti sūt cum sputo: lētes frigidas factas cū aceto necessario putat̄ de eo qz ipse ē cā mortis eius ppterea φ sūt siccat in nocte sa: verūtm̄ tu nō iuenis aliquē ex eis qbus ē rō q lētibus cibet ifirmos cūqꝫ iñ mꝰ hydromel ⁊ ordei ptisanā abhorret ⁊ nō bibit ea tūc magis ꝯuenientes cibi sunt pisces petrosi preparati cū aq̄: ⁊ porris: ⁊ aneto: ⁊ sale: ⁊ q̄titate olei tēperata. Et reliquis aūt piscium speciebꝰ quoꝝ pastus non est in petris piscis qui nominatur aulisicu: Et oz quidem vt precedas ⁊ des ei ante illud aliquid de secaniabin. quod est qz secaniabin non nocet stomacho: nisi fuerint nerui il

Non dixit hypo. in eo cuius bonificatur: coctio ex ptisana ordei que est lubrica valde tantuꝫ incidēs sitim velocis digestionis: sed addidit ad illum sermonem suum vehementis debilitatis: Sermonē autē eiꝰ i eo cuius bonificat̄ decoctio ex ptisana qđ ē lubricum valde iā dixi in eis q̄ pmissa sūt. Sermonē vo suū qz ē icidēs sitim addidit in sermone suo pp naturam ordei. Et ego qdē iam dixi qualiter oportet vt incides de substātia calidi ⁊ frigidi in corporibus animalium in libro meo de complexionibus. In corporibus autem non spirantibus in libro meo de virtutibus medicinorum simplicium verūtamen hypo. dixit in eo cuius coctio bona fit ex ptisana ordei: quia est velocis digestionis etiam: ⁊ non fit taliter nisi quia est dissolutiuum nec: est in eo duricies: neqꝫ difficilis mollitionis: neqꝫ inflatiuum propter longitudinem spacij coctionis eius. In

eo autem ꝙ dixit in fine sermonis sui ⁊ est sermo eius ꝙ illud quod decoquitur de ptisana ordei hac decoctiõe ē vehemētis debilitatis: si nõ dixisset: q2 est velocis digestionis: esset nobis facile vt diceremus: q2 significauit ꝑ sermonē suū vehemētē debilitatis sicut si diceret: cõuertit̃ velociter: ⁊ digeritur in stomacho ⁊ alteratur. † Oportet ergo qm̄ precessit vt dixit hunc sermonē vt intelligat̃ ex debilitate eius: aut ꝓꝑ paucitatem eius qđ aduenit corpori: ⁊ nutrimēto eius aūt quoniam tu non inuenis ī eo qualitatem fortem ita vt percutiat neruos aut mentem: sicut acetum ⁊ vinum. 31

† Ptisana ēē vehemēt̃ debilitatis duplicit̃ intelligit̃.

Incipit hypo. narrare illud ī quo cõsidere fecit sermonē paulo añ vbi dixit: Et pᵉtermisit dicere res alias multas nobilis quātitatis quas te ēt scire oꝫ. Et ego quidē narrabo eas in eis q̄ sᵗ post. 32

Significat ꝑ sermonē suū supfluitas cibi scꝫ ciborū retētā ī itestinis q̄ vocat̃ stercus: ⁊ merda. Quando ergo dat aliqs ptisanā ordei: ⁊ in ventre retinetur aliqd fecis cuius mora ꝓlongatur illic: preter ꝙ euacuetur: oꝫ necessario vt eueniat lateri nocumētū: ꝓꝑ opilatiões accidētes in intestinis ex stercore retēto in eis qm̄ vētositas nõ trāsit ad inferiora vt egrediatur post acceptionē ptisane ordei: sꝫ venit ad locū infirmum aduētu malo. Oportet ergo ex illo necessarie vt si dolor iam quieuit: post paululum redeat ergo īfirmus q̄uis oīo iam quieuit: tamen accidit ei dolor: quod ē: q2 vapores ⁊ venti inflatiui: ⁊ fumus qui eleuatur ex stercore quando ꝑueniunt ad latꝰ infirmum faciunt in ipso dolorē: ⁊ addunt in dolore eiꝰ: ⁊ cū hoc etiam anhelitus fit tunc vehementis frequentie. Cum ḡ frequens fit anhelitus fit in instrumentis anhelitꝰ caliditas magis addita propter frequentiam eorum motus: ergo exsiccantur pulmo ⁊ diaphragma propter hanc caliditatem: ⁊ exsiccantur etiam cum hoc: calefiunt membra corporis animalis que sunt sub hipocondriis ⁊ mirach ventris: † quod ē: q2 omnia ista membra motu pectoris mouentur in anhelitu. In eo autem ꝙ dixit in inceptione huius sermonis: ⁊ est sermo eius: nam in cuius ventre est superfluitas cibi retenta: est q̄dam occultationis. Cum ergo dicitur sermo eius sanus est secundum hunc modum: ⁊ quando non est medicus: solicitus de infirmo: in eo cuius dispō de acceptiõe ptisane ē dispō: cuius rememorationem premisimus: accidit inde nocumentum in locis multis. Inde ē ꝙ in cuius ventre est superfluitas cibi retenta: ⁊ dat ei aliquis hanc sorbitionem: anteq̄ꝫ precedat: euacuet illam superfluitatem accidit ei dolor magnus valde. 33

† Cā q̄r ex freq̄ntia anhelitꝰ iñ calefiāt mēbra q̄ sᵗ sꝰ hypocondrijs ⁊ mirach.

Nisi ergo medicus ī oībus his q̄cūq̄ꝫ in accipiēda ptisana necessaria sūt ergo curā adhibeat: vbi vꝫ ī illis q̄ sibi ad ea opus sūt sit ꝑfecta fit procul dubio multis modis nociua.

Cum ergo nõ curat medicus de ifirmo cū toto quo idiget ī eo cuius dispō ē de acceptõne ptisane ordei hec dispō vt sit vltia ī eo quo indiget aduenit ex ea nocumentum in rebus multis.

Quibus eni ciborū reliqas ī vētre habē ubus ea anteq̄ purget̃ porrigit̃ eis: si dolorē habuerit augmētat̃. si āt nõ efficitur necnõ flatus crebius ducit̃ ⁊ quod malū ē excitatur: pulmo nāq̄ꝫ desiccatur sub hypocondriis ⁊ diaphragmate laboratur.

Nam in cuius vētre supfluitas cibi ē retēta: ⁊ dat ei aliqs hāc sorbitionē ꝑter ꝙ prius euacuet illā supfluitatē: tūc si hꝫ dolorem additur in eo. ⁊ si nõ habet dolorem: accidit ei dolor ⁊ fit anhelitus tūc magis addite freq̄ntie ⁊ iste qdē anhelitus ē malus quod est: q2 exsiccat pulmonē: ⁊ facit laborar̃ ea q̄ sūt sub hypocondriis: ⁊ mirach ventris: ⁊ diaphragmate.

Oportet vt redeamus ⁊ dicamus ꝙ iste sermo hypo. in pleuresi est secundum viam exempli. Et ego quidem iam ostendi ꝙ eius euentus est ab apostemate quod fit in pannitulo tegente costas. † Quando ergo illud apostema est in termino sui status ⁊ dat aliquis illi infirmo ptisanam ordei: nocet ei nocumento magno ⁊ significatiões q̄ significāt statū egritudīs pleuresis sᵗ assiduatio doloris ⁊ vt nõ alleuiet̃ ex eo aliqd ꝑ vaporationē. Et hy. qdē addidit in sermone suo significatões pleuresis: maligne magna: ⁊ sunt additio viscositatis sputi: ⁊ ꝓhibitio eius ab exitu ⁊ adherentia eius in mēbris infirmis: ⁊ retinentia eius. qđ ē: q2 sermo eiꝰ additur viscositas eius: significat vehementiā viscositatis illius q̄uis dictio ipsa significat secū dum se vehemētiam viscositatis. Sufficit ergo ꝑ hāc additionem in significatiõe differentie inter illud cuius viscositas addit̃: secundū hunc modum: ⁊ inter illud quod recipit maturationem: † Quod est: qm̄ illud qđ recipit maturationem est viscosum viscositate temperata: verumtatem illa viscositas non addit̃ scilicet illud non accidit ei in fine vltimo: ⁊ ne periret illud super lectorem sui libri: non fuit piger addere in sermone suo absq̄ꝫ maturatione. quod est q2 non maturatur ⁊ additur ei viscositas: ⁊ est malum. Cum ergo dispositio infirmi est hec dispositio: ⁊ dat ei aliquis ptisanam ordei anteq̄ꝫ resoluatur ab eo dolor: aut per minutionem: aut per lenificationem nature: nocet ei ⁊ interficet ipsum. quod est: quia hypo. dicit. In pleuresi cuius dispositio est hec dispositio quam dicit: quia non alleuiatur per euaporationem: tunc remanent super eam alie due medicationes resoluentes dolorem: ⁊ sunt phlebotomia: ⁊ solutio siue lenificatio nature: † Quod est quia vsus medicorum que fiunt ex opio ⁊ iusquiamo ⁊ mandragora non resoluit dolorem pleuresis: verū ipse non faciunt aliud nisi: quia stupefaciunt sensum: Et dixit hypo. in hoc loco phlebotomiam ⁊ lenificationem nature rememoratione absoluta. in eo autem quod est post: ipse ostendit vsum cuiusq̄ꝫ eorum. 34

† Nota signa status pleuresis ī quo sorbitio ptisane multū ei nocetur.

† Drīa int̃ viscosū digestū ⁊ viscosū ī digestū.

† Medicine opiate nõ resoluūt dolorē pleuresis: verum sensum stupefaciunt.

Adhuc vero qbus lapsus dolētibus calefactor adhibitū dolorē nõ alleuiat: nec egit sputū bonū sꝫ potius viscosius ⁊ idigest. biliꝰ efficitur. Rursus vero nisi catartico: aut phlebotomia: vtrū. s. magis necessariū videris: dolor dissoluatur ī huius egritudinis statu positis. si ptisana det̃ ī breui mortis imperio subiungatur.

Et cū hoc etiā si fuerit dolor lateris assiduus q nõ alleuiat̃ ꝑ euaporationē: ⁊ sputum nõ egreditur: sꝫ additur viscositas eius absq̄ꝫ maturatiõe: tūc si nõ resoluitur dolor: aut lenificatõne nature: aut phlebotomia: secūdū illud ꝑ quo significat̃ quod necessariū ē: ⁊ datur habentibus hanc egritudinem ptisana illis habētibꝰ illa dispõnē aduenit super eos mors velociter.

Oportet ⁊ enūciemus cās alias q̄s dixit hy. eē cōpares istis cāis: ⁊ q2 ipse ēt trahunt mortē subitā. qđ ē q2 ipse dixit in hac hora q cā i illo ē vsus ptisane ordei: anteq̄ resoluatur viscositas sputi accidētis pp frequētiā: anhelitus: cuiꝰ cā pfocaꝰ. Et possibile qdā ē vt eueniat eis nocumētū qñ bibūt vinū anteq̄ euacuentur sicut dixit hy. aut hydromel: aut secaniabin: quod ē: q2 reliq res nō occultantur vulgis nedū alijs. ↑ Necessario igiꝰ dixit: q2 necio qdā eorum moriūꝰ postq̄ ingrediꝰ sup eos nocumētū in mēte sua. de ꝯsuetudie. n. hoꝝ accidētiū ē vt cōsequatur potū vini: ⁊ potus vinosos: cū fuerit illud i nō sua hora. 35

↑ De ꝯsuetudie alienatiōis est vt ꝯsequaꝰ potū vini ⁊ maxime vinosi.

Hanc estimatō nē estimarūt antiq pp velocitatē mortis eoꝝ: ⁊ viridis fit locꝰ in q̄ ē egritudo lateris. Et manifestū qdē ē q illc: locꝰ ē locꝰ in q̄ ē radix apatis: quod ē: q2 ex sāguine q effunditur ad illū locū pp dolorē: totū qđ diuidiꝰ i cute fit viride: ⁊ addit i hora mortis nigredinē assimulaꝰ ḡ locus illi q fit pp pcussionē talit. 36

↑ Cā qꝰ locꝰ apatis virescit.

Nō qd intelligat per sahuc.

Vult per sahuc anhelitꝰ magnū freq̄ntē ⁊ significat q anhelitꝰ eoꝝ erūt cū hac dispōne in eis q̄ sit pꝰ: dicit ḡ hy. Et pp anhelitū freq̄ntē multū: sic dixit ēt sit sputum viscosū nō maturū q̄re phibꝫ ipm viscositas eius eleuari ita vt expuaꝰ. 37

Prohibitio igressus aeris totaliter ē cā necessario mortis.

Non oīs aer phibetur ingredi interius in huiusmodi egritudinibus: quoniam quando accidit illud oportet necessario vt moriatur homo statim sicut ille qui pfocatur. verum manifestum est q non prohibetur de eo ingredi nisi quantitas sufficiens in iuuamēto anhelitus ⁊ pp illud viuunt spacio temporis. Cum ergo additur illa diminutio s̄m longitudinem tpis moriuntur. 28

Ex qbus nimirū oībus ⁊ his similibus cāis cōtingit eos q ptisanā cū toto recipiūt i septimo die aut āte necessario iterire quoꝝ qdā vtiq3 mēte patiūtur alij vero orthomiā: vel stertendo suffocantur.

Propter has ergo cās ⁊ alias cōpares eis fiūt q vtūtur ptisana ordei cū totalitate sua digniores vt moriant̄ i die septima aut ante ipsam: ⁊ qdā eoꝝ moriꝰ postq̄ egrediꝰ sup ipsū nocumētū i mēte sua: ⁊ qdā eoꝝ s̄focantur ex anhelitu s̄parationis.

Quos qdē vtiq3 oēs celitus esse pcussos antiq arbitrati sunt: q2 i eis cū mortui fuerūt: latus virescere aut nigrescere sicut i pcussis solet fieri locis repericbant.

Antiq āt estimabāt sup istos pp̄e q ipsos pcussit percussio de celo: quoniā ipsi quādo moriūtur inueniꝰ latus eoꝝ viride eē sicut viridis fit locus percussionis.

Quod qdē eo ptingebat: q anteq̄ dolor dissolueretꝰ morte p̄ueti fuerūt pterea q2 cōtinuo desideriū magni anhelitus incurrerunt.

Et cā i illo ē: qm̄ moriūtur anteq̄ dissoluaꝰ ab eis dolor ⁊ pp illud cadūt i sahuc velociter.

Sputū qppe quod nō excercāt aerē itroductu ptrahit: ⁊ velocius exire cogit.

Quod ē: q2 res q̄ expuitur quādo retinetur phibet aerē ingredi ⁊ cogit eū exire velociter.

Quoniā vtrūq3 alterū alteri ad periculū suggerit cōplemētū sputū nāq3 viscosū flatū inspisset: flatus āt spissus sputi viscositatē augmētat: viscositas vero elabi vetat ⁊ erūpi.

Fit ergo q vnaquaq3 hāꝝ duaꝝ cāꝝ adiuuat alterā super piculū: quod ē: q2 sputū qñ retinetur facit anhelitū freq̄ntē: ⁊ anhelitus ēt quādo fit freq̄ns addit in viscositate sputi: ⁊ phibet ipū sputū expui: lubricari. ⁊ seperari: vel spargi.

Quod nōtīi cū ptisana si nō suo tēpore detur cōtingit verū tamē ⁊ multomagis cū ⁊ aliū cibū potū venimus ea aptū sumere permittunt.

Et nō accidunt iste res apud vsū ptisana ordei i nō sua hora tantum: s3 ipse accidūt etiam plus illo multotiēs: quādo comedunt: aut bibunt: res alias minus conuenientes q̄ sit ptisana ordei.

Via aūt sustētādi taz eos q collatā q̄ eos q nō collatā: ⁊ q neutrū illoꝝ s3 potū aliū sibi assumūt: sepissime vna eadē q3 in interdum autē diuersa.

Et via quidē sustentandi secundum plurimum est vna eum qui vtitur aqua ordei: ⁊ cū ca fece eius: ⁊ cū qui non vtitur aliqua harū duarum: sed est contentus eo quod bibitur tantū ⁊ fortasse est via sustentandi diuersa.

Significauit hypo. significatione manifesta intentionem sermonis sui. Fit ergo q vnaqueq3 harum duarum causarū simul adiuuat alterā. Et ego quidem narro illud etiam. Dico ergo q sputum quando adheret canne pulmonis constringit: meatum aeris in ea: ⁊ coartat eum. Fit ergo q attrabunt: infirmi de aere: propter illam constrictionem ⁊ coartationē minus: ↑ Et propter quantitatem paucitatis eius quod attrahiꝰ infirmus de aere est diminutio eius quo indiget in iuuamento anhelitus: ⁊ propter hoc fit pperatio eorum in vice secunda ad attrahendum velociter: quam ipsa fuit in vice prima. Et nominatur iste modus anhelitus: anhelitus frequens. 39

↑ Quomō eēt anhelitus freq̄ns

Iam ante locutus fui in intētione huius s̄monis apđ s̄monē hy. pp has cās: ⁊ cās alias cōpareꝰ eis verūtñ ego nō dixi illic nisi vinū ⁊ hydromel ⁊ secaniabin ↑ Nūc āt o3 vt narrē etiam reliquas res remanētes: quaꝝ nocumētū ostēderūt plures medicoꝝ i eo cuius dispō ē hec dispositio ex infirmis eē vehemētiꝰ nocumētū nocumēto hydromellis ⁊ secaniabī ⁊ vini. 40

↑ Vnū hydromel ⁊ oximel añ viscositatē sputi i resolutionē phibentur.

Dicit q via sustentandi: est propinqua ad inuicem: inter eum: qui vtitur ptisana ordei: ⁊ eum qui vtitur aqua eius: tantum: ⁊ eum qui non vtitur aliqua harum duarum: sed est contentus eo quod bibitur: tantum ⁊ fortasse est necesse vt sit via sustentatiua seiuncta. Et hypo. quidem ostendet in eis que sequuntur hunc sermonem: scilicet qualiter sit via sustentandi: seiuncta diuersa. 41

Laudādi sit multū q errorē suum cognoscitur cū postea corrigūt.

Bene facit hy. ꝙ abscidit sermonē suū: ⁊ q: nō ordinauit eum ordine quo oportuit vt ordinaret̄ ⁊ pp hoc inuenimus eū nūc cū iterauit s̄monē suū incepisse in illo inceptiōe q̄ necessaria erat ⁊ nō accidit ei hoc accidens: nisi qm̄ ipse incepit narrare m̄sionē in questione qua quesiuit de diuersitate que cadit inter medicos: ⁊ dixit in parte illius res multas q̄ ingrediunt̄ in capitulo vie de ingenio sanitatis. Et qm̄ necesse fuit ei cū sensit illud qd̄ accidit ei vt deleret totū ꝙ ipse scripserat: id̄ postea iterat sermonē suū a p̄ncipio sui ecōtrario s̄monis p̄mi. Hoc. n. accidēs multotiens mihi accidit: ⁊ visum est mihi q: meli⁹ est vt iterarem sermonē meū a p̄ncipio sui s̄m contrariū eius qd̄ scripserā ipsum ⁊ delerē totū ꝙ scripserā in p̄mis. Et ego qdā iā suz narrās qualiter necesse fuit ei rūdere in illa questiōe de qua ego sum inquirēs: ⁊ ponere s̄monē eius s̄m ordinē ⁊ alleuiare viā in illa super istū q diligit vt exponatur ei iste res cū explanatione. Ausculta ergo me in intellectu tuo: sicut ille de natura cuius est audire sermonez a principio sui.

Qua propter vt tibi dicā facer̄ oz. Incipiēte itaqꝫ febre siue cū dolore sit siue sine dolor̄ paruo post sūptuz cibū tpe trāsacto n ōdū vētre exinanito ergo ius ↄtradicēdum ē accipere: vsqꝫ dū vz cibū ad inferiora intestinorū nouerīs descēdisse.

Et oz oīo: vt facias quod dicā quando incipit inuadere febris cū dolor̄: aut absqꝫ dolore: ⁊ tp̄s eius ab acceptōe cibi ē ꝓpiquoꝝ: ⁊ vēter eius nō euacuat̄ adhuc tūc oz vt ꝓhibeas eū ab acceptione sorbitionū: vsquequo scias in cibis eius iā descēdit ad ꝗferiora intestina.

His āt q pleuretici sūt de potibus oxymellis dādū ē si hyemis tp̄s fuerit calidum: si autem estatis fuerit frigidū si nimia siti laborauerint: dāda ē mulsa mellis cū aqua.

Et oz vt vtat̄ ex potibus in eo q hz dolorē pleurelis secāiabin. ꝙ si fuerit hora p̄sens hyems: vtat̄ eo calido: ⁊ si fuerit estas vtat̄ ip̄o frigido ⁊ si sitis fuerit vehemēs vtatur ēt hydromelle ⁊ aq̄.

† Cā pp q̄ꝫ accidat int̄ medicos diuersitas.

† Que est causa pp quā fit multotiens quod accidit eis q̄bus est mensura ex medicis vt cadat inter eos diuersitas i medicatione infirmitatum. Ex opinione. n. est eorum ꝙ illd̄ qd̄ experitur super quosdam homines ⁊ cōuenit quibusdam eorum: conuenit oībus eorum. Inde ē illud in quo cadit diuersitas inter eos in regione egritudinum acutarū vtūtur. n. quidam eorum aqua ordei in infirmis vsqꝫ ad horam crisis: ⁊ vtūtur quidam eorum ptisana ordei: ⁊ quidam eorum sunt qb⁹ non videtur vtendum esse aliquo eorum duorum. Accidit ergo ex illo vt inueniant in quibusdā ⁊ errent in quibusdam qd̄ ē q: quidā q habēt egritudinē acutam indigent vti ptisana ordei: ⁊ quidā eorū indigēt aqua eius tantū. ⁊ ex eis sunt quidā q nō indigēt aliqua harū duarum vsqꝫ ad horam crisis Et ego ponā exēplū sermonis mei in illo vt verificetur. s. vnā egritudinū acutarū. pone ergo ꝙ nos intendimus medicari pleuresim. Dico ergo: q: si infirmus fuerit ꝓpinquior spacij ab acceptione cibi: ⁊ inuaserit eum febris anteqꝫ euacuet̄ venter eius: tunc non oz vt dentur sorbitiones donec sciatur ꝙ cibus quem accepit iam transiuit in descensione sua per intestina. Cum ergo aliquis incipit cum sermone suo hac inceptione: deinde sequitur illud cum reliquis que sequuntur eum secundum ordinem quo oportet vt ordinetur: non est in eo occultatio. 42

Non est vsus eius i hydromelle: in eo q ex infirmis hz sitim vt abscindat sitim eius: sz vt faciat eū cauere ab vsu secaniabin plus. † Propter hāc ḡ cām dixit aquaz postqꝫ dixerat hydromel. qd̄ ē: † Quia oz s̄m egritudinē vt vtat̄ secaniabin plus his duob⁹. Cū ergo bibit infirm⁹ secaniabin q̄ꝫtitatē multā ⁊ ē sitis eius adhuc fixa: oz vt sumat i potu post illud hydromel. ⁊ si sitis eius iterū p⁹ potū fuerit fixa: oz vt in potu sumat aquā quod ē: q: hy. vituperat potuz aque solius. Et tu qdē scies in seq̄ntibus res pp quas vituperat potū aque in p̄te huius libri in qua loq̄tur de v̄tute aq̄: nūc āt oz vt itendā ad exponēdū qd̄ ip̄e dixit i hoc s̄mone: cuius p̄misimus rememorationē: quare p̄cepit vt daret̄ i hyeme secaniabin dū ē calidū: ⁊ daret̄ in estate existēs frigidum: † Inquisitio. n. de hoc admonet nos ad vtēdū potu aque tm̄ iuuatiuo iuuamento nobili in eo qui hz egritudinē acutam:

† Nō q plus laudat̄ secaniabin i abscindēdo sitim q̄ꝫ hydromel aut aqua.

† Pot⁹ aq̄ ... i egri-

de qua estimatur ꝙ hy. dimisit rememorationē eius p̄rsus ⁊ tibi qdem inest vt redarguas hy. sup illd̄ qm̄ s̄mo fuit i eo dignus vel merēs: vt sit singularis sz singularitatē suā ꝓp̄e nō in p̄te s̄monis s̄m ꝙ p̄parat̄ Et possibile qdē est vt intelligas s̄niam eius i vsu potus aque frigide: ex hoc sermone quē dicit nūc quod ē: q: quando i potu infirmorum das eis q sitiūt in aliquib⁹ horis: secaniabin infrigidatū tūc manifestum est bene ꝙ iam dedit eis in potu etiā aquam frigidam illud. n. est sequēs s̄niaz eius q̄ꝫuis non dixit in aqua frigida: aliqd oīo quoniam hy. videtur ꝙ febris fit quando declinat caliditas innata ad caliditatem igneam: ⁊ medicatio quidem fit per oppositionem contrarij cum contrario. ⁊ quoniaz ignis in natura sua est calidus: ⁊ siccus: ⁊ similiter febris: tunc aqua frigida inuenitur cōtraria nature febris: quoniam ipsa humectat corp⁹ ⁊ frigidat ipsum: ⁊ cum illo etiam ego iam dixi sermonem multum: † ꝙ ego vidi febrē extingui subito apd̄ potum aque frigide in hora in qua oz vt bibatur: in libro meo q ē i. c. via de ingenio sanitatis: ⁊ ego quidez sum narrans hunc sūmā illius. † Dico ergo q: quādo accidit: febris sola preter ꝙ cum ea sit dispositio alia cui sit possibile euenire ex potu aque frigide nocumentum: tunc si vtitur aqua frigida non solum est impossibile vt noceat: sed iuuamentum est eius magnum: ⁊ quantitas que bibitur: ⁊ fit iuuamentum per eam ex aqua frigida: est cum mensura que possibile est vt satiet cum preter ꝙ attrahat aerē. Sz qm̄ qd̄ de secaniabin bibitur est q̄ꝫtitas parua non est possibile: vt qd̄ de eo in potu datur in omni die vice vna sit plus: iiij. vncijs ⁊ media: intentio ergo dandi in potu secaniabin: ⁊ dādi in potu aquam frigidam que est quādo volumus extinguere feb. ⁊ datur in potu ex ea quātitas multa subito donec implet̄ ex ea infirmus est dissimilis: qd̄ ē q: q̄ bibit̄ s̄m hūc moduz nō bibitur nisi s̄m ꝙ est medicina. Secabiabin āt īfrigidatū nō sumūt i potu infirmi i hora estatis nisi vt nō faciat eos estuare sitis: ⁊ noceat eis oz. n. vt adiuuet̄ qm̄ possibile ē adiutoriuz sup ↄ̄triuz illius: † Et pp hāc cām sumus ausi ad dāduz in potu īfirmo i hora estatis secāiabin īfrigidatuz anq̄ꝫ maturet̄ egritudo eius: ⁊ nō dat̄ eis i potu ex aqua frigida donec sanet̄ in eoꝙ nō maturat̄ ex egritudinib⁹: qd̄ ē: q: aqua frigida inspissat ap̄a ⁊ prefocat qd̄ ē in eo qm̄ febris nō aduenit īfirmo nisi ꝓpt ap̄a: ⁊ prohibet i eo q īfirmatur propter humores illd̄ maturari: ⁊ tē qdē nō datur īfirmo i potu de secaniabī nisi q̄ꝫtitas p̄ua qm̄ precedit ⁊ calefit i stomacho eius calefactione digōnis: anteq̄ꝫ p̄ueniat frigiditas ei⁹ ad locū ap̄atis i pleuresi: ⁊ si perueniat ēt ex ea quantitas p̄ua: rectificat eā secaniabin post illd̄ quoniā in ip̄so ē virtus incisiua: qd̄ est: q: illius in quo est incisio ⁊ penetratio: dispositio est contraria dispositioni eius qd̄ est inspissans oīa corpora. 43

tudine acuta p iuuamēto nobili.

† Nō gal. vidisse fe. ex potu aq̄ frigide subito fuisse extinctam.

† Impossibile ē potū aq̄ frigide nocer̄ febricitātib⁹ nl'lā aliā dispositionez q̄s dr̄ non patiētibus

† Cā qr̄ p̄t exhiberi secaniabi añ maturationē ap̄atis nō aūt aq̄ frigida.

Ibi autem videtur ꝙ qui dicunt de hy. ꝙ ipse repleebat infirmos: ipsi usi sunt hac dictione ꝑ3 hanc intētionem: q2 nō pertrāsierunt hunc sermonem nisi superficietenus: preter ꝙ steterint sup ipm. Et sic ēt qui dicunt de eo ꝙ ipse iterficiebat infirmos fame: non ostēdit ex eis nisi ꝙ ipsi nō legerūt nisi hūc sermonem tm̄.

Et si vnaqueqȝ duarū sectarum consideraret hūc sermonē mēte sua ⁊ rememoraret ei⁹ qd̄ dixit hy. ⁊ iuenit i eo bn̄. † Et est sermo eius: q2 dr̄ia inter naturas ē mlta ⁊ magna: forsitan ipi verecundarent̄ ex tribus rebus ꝯtrarijs: ⁊ plus illo: si rememorent̄: ⁊ reliquarū rerum remanētiū quas ipse dixit: cū ostēdit ꝙ regiones distant adinuicē diuersitate magna valde: ⁊ hore anni: ⁊ etate: ⁊ consuetudines: ⁊ regimē: qd̄ propriū ē vnicuiqȝ ifirmorū anq̄ȝ infirmet̄. Inde est ꝙ si tu compaueris inter res contrarias in oibus que diximus inuenies maiores dr̄ias in regimine: ⁊ cum ergo videris quasdā earū opponi: in qbusdā iuenies dr̄ias ēt medias inter eas multas valde. Et ego quidē iam locutus fui in differentijs que sunt in istis rebus sermonē completū in libro meo in via de ingenio sanitatis. ⁊ ego quidē sum dicens nūc sūmaȝ illius. † Ponamus ergo homini: cuius forma corpis nā. i. naturaliter est sicca: ⁊ superficies corporis eius extrīseca ē spissa. ⁊ vene eius sunt ample: ⁊ virtus eius aialis ē fortis. ⁊ de consuetudine eius est vt comedat cibos multos: aduenisse egritudinem in hora hyemali: que non ē frigida frigore vehementi: ⁊ habitatio eius ē regno: cuius dispō ē similis dispōni hore presentis: ⁊ fuit regimen eius ante egritudinē regimē deliciosum ⁊ getum ⁊ pmiscuit in eo quod comedit: ⁊ vsus est ex cibis ex qbus multiplicatur eius nutrimētū: ⁊ os stomachi eius cū illo ē forte. Et ponamus alij cuius corpis forma ē humida lenis: ⁊ supficies eius extrinseca ē rara: ⁊ vene eius sunt minute: ⁊ virtus aialis eius est debilis ⁊ de consuetudine eius ē vt sumat ex cibis quātitatem multā aduenisse egritudinē in hora estatis stante: ⁊ habitatio eius ⁊ regio ē similis illi. Et pone cū istis reb⁹ q2 ante egritudinē suā fatigauit eius corpus propter tedia que aduenimnt ei. ⁊ opationes ꝯtinuas: ⁊ q2 comedit ꝑm ꝯrium eius cui euenit cōsuetudo eius cibos paucos ex oleribus ⁊ alijs ex eis quorū nutrimētū est nutrimētū parꝝ: ⁊ ꝙ os stōachi ei⁹ nā ē debile ⁊ nō forte. Cū ergo posueris hos duos ꝑm ꝙ narraui: pone ꝙ ambo infirmi sint egritudine vna: ⁊ pone egritudinē vnā que ex eis aduenit egritudinē quā dixit hy. in hoc ꝑmone ꝑm viam exēplificationis. s. pleuresim. an vides q2 oȝ vt sit terminus coctionis in regimine vtrorūqȝ vn⁹ an vides: q2 oȝ vt cibet̄ secundus eorū ab ipso primo die egritudinis sue: sed p̄mus regat̄ eo ꝙ bibitur tm̄ vsqȝ ad diem septimā quādo spas ꝙ eius egritudo nō tardatur plus illo. Ego aūt enūcio tibi illud qd̄ expt⁹ fui in vtrisqȝ tpe longo. ⁊ est: q2 inueni hoc regimen in vtrisqȝ iuuatiuū valde. ⁊ si cōuerteris rē in vtrisqȝ: ⁊ cibaueris primū eorū ab ipso p̄ncipio sue egritudinis ⁊ phibueris alterū eorū a cibo vsqȝ ad diē septimū. interficies vtrosqȝ simul ante diē quartuȝ: qm̄ tu p̄focas vnū eorū cum velocitate: ⁊ prosternis virtutē alteri⁹. Et pone cū eo qd̄ diximus. si vis illud ꝙ dispō etatis cuiusqȝ eorū est cōtraria dispōni etatis alterius: ita vt ponas p̄mū filiū quadraginta annorꝝ: ⁊ ꝑm puerum.

† Nō multa q̄ dr̄ia i infirmorꝝ variare posit.

† Nō q̄r Gal. introducat duos cāus diuersos.

Quo sum pto si dolor i loco igruerit egroqȝ accidētia ncesse vidcātur timenda: expedit vt huius quātitatis ptisana det̄: q̄ neqȝ sit grossa: neqȝ sit multa ⁊ hoc est septimum diem si virtus eius tolerare nequeat.

nam cum posuetis illud: erit mors descendēs vnicuiqȝ eorū velociter: qm̄ in oibus q̄ nūc diximus: intētio ē intentio vna. Et hy. qdem significauit istuc in ꝑmone vno. qd̄ est: q2 dixit: ⁊ sit vt des ei sorbitionē post diem septimā: si v̄tus fuerit tolerās: ⁊ totus hic sermo ē locutio vna. verūtamē inuētio eius ē ex rebus q̄s dixi ante. qd̄ ē: q2 tu scis an v̄tus sit tolerās an remancat qn̄ vteris i eo secaniabin ⁊ hydromelle: ⁊ aqua vsqȝ ad diem septimū ex oibus q̄ dixi qm̄ qn̄ q̄dā eorū q̄ diximus sunt iuenta ⁊ quedā eorū nō inuēta: ⁊ cōpas iterū virtutē reruȝ inuētarū: ⁊ virtutē rerꝝ q̄ non inueniūtur: poteris scire quot dieb⁹ sit possibile infirmū remanere cū huiusmodi regimine. Et ego qdē iam narraui totū qd̄ dixi in libro meo. Si g̊ iam legisti illud. tunc fac ipsum transire per mentē tuā nunc. ⁊ si nō legisti illd̄. tunc itēde nūc ad legendū illud i p̄mis si vis ītelligere vitatē snīe hy. nos. n. iam narrauimus oīa illa: ⁊ secuti sumus in oibus q̄ scripsimus: ⁊ diximus snīas hyp. cum sint snīe certe valde. † Verūtm̄ non ē possibile hoi vni si addiscit aliquā artiū ꝑm ꝙ oȝ: vt addiscat ⁊ cōprehendat oīa que in ea sunt ex rebus pticularibus: ⁊ ppter hanc cām nō necesse ē tibi vt q̄ras audire oēs res pticulares ab hy. sed oȝ vt castiges pprie illū: cui exponere totū qd̄ dixit hy. ⁊ bene inuenit in eo ⁊ explanauit ipm ⁊ dimittit illud ppter amorē victorie ⁊ laudis. ⁊ ē intentio ei⁹ vt faciat euenire snīas alias in medicina. verūtm̄ nos ppter venerationem nr̄am quā exhibemus veritati laudamus hy. in reliquis rebus: ⁊ in rememoratiōe sua de intentiōe certa i vnaquaqȝ rerū: ita ꝙ quando aliquis in ea aspicit in oibus horis intelligit viā in inuentiōe sp̄erum medicationis determinatā. Inde est quod iaȝ ostendimus ꝙ intentio cōis in dādo cibum oibus sanis ex eis: ⁊ egrotis ē intētio vna: ⁊ conseruatio aialis virtutis. Et hy. qdem significauit super illud in h̄ sermone significatione exposita in ꝑmone suo: si fuerit tolerās virtus eius. † Quod ē: q2 comestio ⁊ potus in hora sanitatis: ⁊ reliqua que fiunt in eis quibus fit iuuamentum in eis in hoc vt remaneat vita nō sunt nisi ppter hanc virtutē. ⁊ ppter eaȝ ēt sumitur cibus ⁊ potus in hora egritudinis. quod ē: q2 medicationē ēt significat in primis dispō egritudinis. sicut phlebotomia: ⁊ clystere: ⁊ emplastrū: ⁊ embroca: ⁊ solutio ventris ⁊ potus secaniabin ⁊ hydromellis: ⁊ reliquorꝝ q̄ illis sunt similia. Virtutis āt conseruatio non significat nisi ppter vsum cibi tm̄: ꝙ si cibus non noceret in aliqua horarū in aliqua reruȝ dispōni egritudinis: cibaremus egros sicut cibāus sanos: considerando in virtute tm̄. Sed qm̄ multotiens nocet sicut diximus: oȝ vt cōsideremus ppter illud in dispōne egritudinis: nō ꝑm ꝙ ipsa significat vsum cibi in aliqua horarū egritudis: sed ꝑm p ipsa phibet ab eo. qn̄ ergo nō phibet inde aliqd: ⁊ vocat te virtus ad vtendū eo: oȝ vt cibes infirmū. qd̄ est: q2 ꝙ cibum in seipso nō fit iuuamentū in aliqua horarū in egritudinis dispōne. ⁊ ego qdem non dixi hunc sermonē nisi qm̄ multotiens inuenit̄ in vna medicinarū virtus cibi: ⁊ virtus medicine: sicut illud qd̄ inuenitur in ptisana ordei. † Qd̄ est: quia vsus ppter debilitatem virtutis est ꝑm ꝙ ipsa ē cibus quando nutrit. Et quādo ipsa incidit ēt: ⁊ humectat res quas spuere necesse ē: tunc opatio eius in illo ē sicut opatio medicīe. Triticum aūt qd̄ nominatur candarusum non ē nisi cibus tm̄ ei q h3 pleuresim. Secaniabin v̄o ē medicina: sed in ptisana ordei inuenitur virtus vtriusqȝ simul: ⁊ stat egris in iuuamento loco vtrorūqȝ: verūtm̄ infirmus suscipit eam ꝑm ꝙ ipsa ē cibus vt conseruet virtutē sed ꝑm ꝙ ipsa ē medicina ppter medicationem egritudinis. Cum ergo tollat virtus vt moretur vsqȝ ad horam crisis egritudinis preter ꝙ infirmus sumat ptisanam ordei: tūc secaniabin ⁊ hydromel sufficiunt infirmo tm̄. Secaniabin qdē q2 virtus eius ē v̄tus medicine tm̄: sed

Post illud āt tūc si i in loco fuerit dolor: aut videris ifirmo aliqd̄ accidētiuȝ ex qbus tiet̄ sup eū: tūc oȝ vt qd̄ dat̄ de sorbitōe sit q̄ntitas: neqȝ grossa neqȝ multa. ⁊ sit datō tua de ea post diē septimū si virtus eius fuerit tolerans.

† Non est possibile addiscētē cōphēdere oīa scīa ex reb⁹ particularibus.

† Comestio potus ⁊ exercitiuȝ ⁊ alia multa nō fiunt nisi ppter virtutē aialem.

† Nota ꝙ ptisana dicē cib⁹ medicinalis cōphendens in se virtutem tritici ⁊ oximellis.

hydromel quoniã nutrit nutrimēto puo debili. cū ergo spas ꝙ eueniat crisis ante diem septimam. in quarto verbigratia: aut in quinto: tunc inuenies multos infirmorum quos possibile est morari absq; acceptione ptisane ordei. ⁊ quãdo tardat crisis vsq; ad diem septimum: tunc ꝗ parum est ꝙ inuenias aliquos eorum sit possibile morari. Et est: qr cuius virtus est fortis: ⁊ forma corpis eius ē dura. s. fit difficilis resolutionis: ⁊ hũores qui sunt in eo. grossi sunt viscosi: ⁊ aer continens ipm est aer frigidus. qđ est: qr si nõ expiraret ex corpore aliqd non esset nobis necesse sumere cibum: sed qm̃ expirat ⁊ petit ex eo aliquid tunc oꝫ vt sit quãtitas cibi quã sumit ꝫ illud. Ille ergo ex cuius corpore illud quod resoluitur ē quãtitas pua valde: possibile est vt securetur cũ prohibitione a cibo: ⁊ plus ēt illo si virtus erit cũ illo ab ipso principio rei fortis virtus qñ est debilis sicut in senibus aduēit ei debilitas velociter ꝗ nis moretur quod expirat ex corpe. Et ꝑpē hanc cãm dixi paulo ante illud cui supueniũt quadraginta anni: ⁊ dimisi dicere illum cui supueniunt septuaginta anni. 44

† Cã quare aliq possũt diu tolerare famez ⁊ necesse sit nobis sumerē cibum.

Inuenim⁹ hy. in hoc loco ēt significasse me, dicationem egritudinis corporis ⁊ inuenimus eum considerasse cum illo in virtute: non sm ꝙ ipsa significatio in aliqua horarum medicationem: sed quoniã in ipsa multotiens significat contrarium illius: ⁊ probibet vti ea. quod ē: qr ꝙ infirmus indiget clisteri non est qm̃ virtus eius est fortis: sed significatio super illud ex dispõne stomachi. † Virtus autem quando est fortis precipit in euacuatione: ⁊ quãdo ē debilis prohibet ab illa. Et considera etiam mente tua consuetudinem hy. Inuenis enim eum in quibusdam horis rememorari virtutis tantum in huiusmodi infirmis: sicut inuenimus eum fecisse in hoc sermone: cuius premisimus rememorationem: ⁊ fortasse rememoratur etiam etatis. quod est. † Or sublimior intentionum omnium est intentio sumpta ex virtute. In significatione autem virtutis necessaria est cognitio etatis: quoniam virtus in pueris debilitatur velociter ꝑpter multitudinem eius quod currit ⁊ expirat ex corporibus eorum ⁊ moratur plus illo in stantibus in iuuentute. verũtamen sicut inuenitur res in infantibus: in hoc ꝙ substantia corporũ eorum lenis est: ⁊ humiditas eorum resoluitur ⁊ fit illud causa casus virtutis ⁊ resolutionis eius. Similiter etiam inuenitur res in regionibus ⁊ horis anni. nam cuꝫ illa que ex istis est calida etiam est dissolutio virtutis: ⁊ casus eius propter multitudineꝫ euacuationis corporis plus. Necessario igitur inuenimus hypo. secundum plurimum sermonem suum in virtute tantum in huiusmodi distinctionibus. ⁊ multotiens quidem remẽorat etiaꝫ cum ea alterius: vel vnius reliquarum rerum remanentium: quare rememoratur cum rememoratiõe vtrarũq; simul illis rebus remanentibus. 45

† Virt⁹ fortis arguit euõnē debilis aut ꝓhibet.

† Oium intentionuꝫ sublimior ē ex virtute ad cuius īdicationē multã hic nõ.

Quod si antiquus cibus nõdum descenderit ac breuis tpis mora post cibũ nouissimuꝫ transierit neq; ferre valeat ei si eius virtus ⁊ etas pmiserit clysterus opus hꝫ. si autez defectus sit virtutis vel etatis suppositorium imitēdum ē: nisi cibi spõte sua bonoq; exitu egerantur.

Et quãdo cibus antiquus nondũ descendit adhuc: ⁊ tēpus eius cũ cibo alio ē tempus ꝓpinquũ tunc si virtus eius ē tolerans: ⁊ etas eius ē iuuentus: oꝫ vt clysterizetur. Si autē debilis fuerit: oꝫ vt supponat licinium: nisi egrediatur cibus ex seipo bono exitu.

Et videndũ ē quo tēpore ius dari debeat i primordio vel in oibus tpibus morbi: quando eni pedũ plante frigide fuerint: tunc ius maxime ⁊ ois alius potus patiēti denegandus ē. Sed cũ iam calor in calcaneuꝫ descenderit dandũ ē. nouimus eni vim tpis huius in morbis qdeꝫ oibus quã magna sit: ⁊ i acutis maxime. In his eni quãto plus caloris ē tãto magis cum fallacia sunt.

Et oꝫ vt sis seruans proprie horã in qua opꝫ dare sorbitionem in pricipio egritudinis ⁊ in reliqs horis eius. nam quãdo pedes sunt frigidi: tunc oꝫ vt ꝓhibeatur ab acceptione sorbitionis: ⁊ plus illo multũ opꝫ vt ꝓhibeatur ab acceptiõe ois quod bibitur. Cũ ergo declinat caliditas ad pedes oꝫ tunc vt detur sorbitio. Et scias ꝙ virtus huius hore in oibus egritudinibus ē virtus magna: ⁊ ꝓprie in egritudibus acutis. Et ex istis egritudinibus ꝓprie in eis in qbus ē febris magis addita: ⁊ in qbus error est plus.

Sicut dixit: ꝙ intentio in acceptione cibi ē vna: ⁊ est conseruatio virtutis. verumtamen oportet necessario cum illo etiam vt sit consideratio in dispositione infirmi. Similiter etiam inuentio hore in qua oportet infirmo vt detur sorbitio est quando non probibet egritudo ab illo: quoniam fortasse necesse est nobis multotiens vti cibo in inceptiõe paroxismorum secundum intentionem primã sumptaꝫ ex virtute sicut ē illõ quod inuenim⁹ in sanis: quãdo appropiquat virtus a principio rei propter quasdam euacuationes naturales: vt cadat ⁊ resoluatur: quare indiget vt confortetur: ⁊ quoniã de aptitudine cibi: qui sumit in inceptiõe paroxismorum: ⁊ in hora stat⁹ eorum. est vt noceat infirmo nocumēto magno propter illud ꝓhibetur ab acceptione eius: ꝗuis corpus idigeat eo vehemēter. Que ergo sit hore meliores ad dandum cibum infirmis: mihi autem videtur ꝙ manifestum est: ꝙ melior horarum in illo est hora in qua inueniuntur partes pectoris ⁊ stomachi in vltimo tranquillitatis ⁊ quietis. Deterior vero horarum est hora in qua inueniuntur ista membra cum deteriore dispositione. † Et manifestum quidem est ꝙ in hora in qua sunt cum deteriore dispositione est hora inceptionis paroxismorum. ⁊ hora in qua sunt cum meliori dispositione est hora declinationis paroxismorum. iam ergo manifestum est bene ꝙ melior horarum suscipiendi cibum est hora in qua declinant paroxismi egritudinis. Et inceptio quidem paroxismorum ē in hora in qua aggregatur caliditas que est in corpore ⁊ trahitur versus cor ⁊ pectus. Sed augmentum paroxismorum est: quando expanditur caliditas paulatiꝫ versus extrema corporis: hora vero status est quando expanditur caliditas in toto corpore: ⁊ comprehensio ei⁹ est super ipsum totum equaliter. Hora vero declinationis eorum est contraria hore inceptionis. Est ergo qñ dissoluitur caliditas: ⁊ separatur a mēbris corpis medijs ⁊ ē hora quã significauit hy. in sermone vno quē dixit: ⁊ ē sermo eius. Cum ergo declinat caliditas ad pedes. Qđ est: qr nõ est sermo dicentis. Cũ ergo fuerint pedes facti calidi: sicut ē sermo eius: decliat caliditas ad pedes: qm̃ declinatio significat pmutationem caliditatis de loco ad locum. Calefactio autē pedum possibile est vt sit de caliditate fixa in locis medijs corporis sicut est id quod accidit in hora status. 46

† Una ⁊ eadē ē cõi⁹ i tētõ i dictãdo egruꝫ ⁊ sanum: dispositõe tñ īfirmi non neglecta.

† Que hora dicat deterior ⁊ q̃ melior i paroxismo nõ.

† Declinatio paroxismi, significat pmutationē caliditatꝫ đ loco ad locũ.

Postq̄ hy. precepit & dixit: quando oz vt rega tur ifirmus cū eo qd̄ bibit tantū: qm̄ oz vt re gat cū ptisana ordei. reddijt nunc & ostēdit qñ oz vt vtat aqua ordei tm̄. & qñ oz vt vtatur cuz ea fece eius: & distinxit illud breuiter. & plane. Qd̄ ē: q2 qñ tu cogitas mente tua: & cōsideras in significationibus q̄s

Porro succuz ptisane ꝑimo: deide vero grossum adhibeas oz: post hoc aūt ꝑplicatiorē rōnem predictarū significa tionum facere oz.

Et opz vt vtaris in primis aqua ordei: deiñ vt vtaris post illud spisso: postq̄ cōsidera ueris cōsideratione exq̄sita in significatiōibus quaꝝ ꝑ misimus rememorationez.

In pleuresi vero accidē te dolore: siue continuo siue post morā: primo q-

dixit: & īuenis ꝙ infirmo neces se est vti ptisana ordei: tūc icipiat vti illa in pri mis ab aq̄ eius deinde ꝑmutet ab ea post illud paulati ad vten dū ptisana ordei & significatio ꝑ sermonē meuz paulati qñ vte ris i primis aq̄ ordei tm̄. cūq̄ fuerit post illud dabis ifirmo ex aqua ordei quā titatē multam: & ex ptisana quā titatē ꝑuā: dein de dabis post il lud ex vnaqua q̄ earū quātita tē equalē. dein de dabis ei p⁹ illud ex ptisana quātitatē multā. cū ergo fuerit in fi ne vteris ptisana ordei sola: postq̄ scieris ꝙ ptisana ordei in cibatione corporis & cōfortatiōe virtutis ē ve hemētioris antecessionis: sed i facilitate digestionis: & mollitiōis ē aqua eius. Cū ergo vides dispōnem cor poris addere bonitatē & vehemētiā virtutis addi: tūc adde tu ēt in eo qd̄ das infirmo de ptisana ordei.

Nō driam inter ptisa na ordei & aquā eius.

Finit particula prima. Incipit secunda. 1

Nota hic modū sue expositiōis i hoc libro.

Melius apud me ē: vt dicamus in hac hora nostra ēt illud qd̄ iā multotiēs di ximus: & ē ꝙ expositio nō ē nisi ei⁹ qd̄ ex sermone ē occultū. Uerūtñ exposito res nō sunt cōtēti illo tm̄ in expositiōi bus suis: imo conātur ēt verificare ser mones: quos exponere intēdunt. Propter hāc ḡ con suetudinē cogor ego ēt vt dimittā alterationē oīno in eo quod nō bonū ē mihi ex sermone: & adiungaz ad il lud cuius expositio ē necessaria ꝑm plurimū sniaz meā in eo. Uerūtñ ego non scribā demōstrationē in eo ꝙ vi debo certuz eē in huiusmodi expōne: qñ iā scripsi & di xi in vnoquoq̄ eorū sermonē ꝑpriū. & ēt nō dicā nisi sū mā tantū quā ostendi in libris alijs: sicut ego suz faci ens illud in dolore in hoc loco. Dico ergo qd̄ iā narra ui eē doloris i libro meo de elemētis ꝑm sniam hy. & i libro meo de morbis & accidētibus: & dixi ꝙ euentus eius fit in corpibus sensibilibus. qñ in eis accidit alte ratio magna subito que extrahit ea a dispōne nāli. hec eni alteratio accidit ꝑm duos modos. † Quorū vnus ē qñ subito mutant violēter in qualitatibus suis. & alt ē quādo fit in eis solutio cōtinuitatis. Alteratio igit eo rū ꝑ multitudinē fit in qualitatibus suis agētibus .s. qñ calefiunt: aut ifrigidant: aut humectātur: aut siccan tur. Cōtinuitatis aūt solutio fit in eis: qñ inciduntur: aut tendunt tensione vehemēti: aut scindunt. Scdm ergo hanc dispōnem inuenimus dolorez ēt in pleuresi fieri in eis. q habēt sosati: & sunt illi in quibus scripsit hy. āpa eni calidiuz qd̄ fit i istis locis facit ꝑ multitudi

† Nō duos modos alteratōis ex qbus cātur dolor i mē bris sensi bilibus.

nē caliditatis: que ē in eo egressa a natura ledēs mēbra ꝑpter malitiā cōplexionis: & ēt repletionē extēdentem illa corpa āpa ta. precepit ergo hy. vt sit medicatio prima quā nos conari oz in medicatiōe illius doloris. & sedatiōe eius vsus vaporatōis † Quod ē: q2 de natura vaporatiōis ē vt rarificet cutē & fit fa cilis resolutio eius qd̄ resoluitur ex ea: & subtiliat sanguinē q ē

† Nota ꝓpetates & opatiōes ipsius vaporationis.

dem calefactoriū ē adhibē dū: dissoluēdi intētione do loris: non fit secūdū iutile.

Et quādo accidit in pleuresi dolor: siue sit ille primitiuus si ue postremus i fine: tūc ei oz vti vaporatiōe i primis co nādo ꝑ illud resoluere dolo rē: nō ē secūdū incōueniētiaz.

Est aūt iuuatiuū ca lefactoriuz vel vitre um vas: aut encum: siue terreū aq̄ calide plenuz.

Et magis quidē iu uatiua vaporatio ē que ē cuz aqua cali da: ex qua ipletur: aut vesica aut vas encuz: aut fictile.

in a pate: & resoluit euz. cū ergo feceris has res: euacua aliqd sanguis q est in āpate: & minuet tensio mēbrorum leso rū per hunc dolorē q ē i eis. & qñ non minuitur sanguis q est retentus in loco āpatis. aut gene atur i eo cū illo vētosi tas vaporosa ꝑpter ca liditatē accidit ex illo vt addat dolor qui ē i eis & nō minuit sanguis retētus in loco āposo: nisi ꝑpter multitudinē hūorū i toto corpe. qd̄ ē: q2 vaporatio ꝑpter calefactionē suā attra hit ad locū morbi ex sā guine plus q̄ resoluit ex eo: qñ de aptitudine rerū calefaciētiū in na tura sua ē: vt sicut ipse res resoluūt rem reten tā in mēbris qbus ap propinquāt: sīr ēt attrahant ad ea illud qd̄ iueniūt supfluum i mēbris vicinātibus eis. † Qñ ergo nō resoluit dolor ꝑ vapo rationē: oz vt euacuetur corpus totū euacuatione forti. Eua cuatio aūt fortis in eo q habet acutam egritudinē est ꝑm duos modos: quorū vnus ꝑ solutionē ventris. & alter ꝑ phleboto miā. sed nullo eorū ꝑcipit hy. vti: nisi postq̄ narrauit accidē tia q̄ significant fortiorē in vtroq̄ iuuamēto. Hic ē ergo sū ma sermonis: cuius ꝑmisimus rememorationē. Qd̄ āt ex re bus ꝑticularibus itelligit: ego sum exponēs qd̄ ex eis occultat super plures homines in eis q̄ sunt post: & ego nō dixi super plures hoīes in eis que sunt post nisi quoniā q iaz ꝑcessit: & ex ptus ē in intellectu ꝑmonis antiq: tunc q̄ paruū ē illud cuius intellectus sup ipm occultetur ex sermone. veꝝ itentio nostra in expositione nō est in istis tantum. 2

† Sup vaporationez nō cessaret dolor tunc fit euō per phlebotomiam aut ꝑ farmaciā

Nomen vaporatiōis cadit super oē quo calefit corpus aliquo modorū. Spēs aūt vaporatiōis alia est q̄ est humida in vltimo: & alia que ē sicca: & alia ē cōmixta: & alia que nō mordicat: & alia est mordicatiua. Et in istis etiam spēs sunt medie. Prima aūt spērum eius ē illa quā dixit hy. in sermone hoc: q2 non ē mordicatiua & est hūida. Et spēs se cunda est media inter humidā & siccā: & mordicatiuam & non mordicatiuā. Et spēs tertia sicca est mordicatiua. Sed si hy. dixisset morbos in qbus necessaria ē vna qualibet harū spērū eēt sūma sermonis eius in narratōe sua ꝑm iuuamentum qd̄ acqrit ille qui legit ipsum. & quoniā non dixit illud: tūc non ē aliqd qd̄ cogat nos ad dicendum illud: cū intētio nostra nō sit nisi exponere sermonē alterius: a nobis nō anunciare sniās no stras in illo: verūtñ cū sit intentio nostra in expōne cōtraria ex positioni reliquorum expositorū. qd̄ ē: q2 alij expositores a no bis implent sermones suos sermonibus sophistarū. † Et in sermonibus suis miscēt q̄ones sophistarum: in qbus non ē iuuamentū discentibus in itellectu finis artis. Et sum ego q dem conās semper vt dicā res qbus sit iuuamentū vltimum. Uidetur mihi nūc ꝑpter illud ne ꝑm piger addere in sermone hy. illud cuius rememoratione dimisit. verūtñ ego sum seq̄ns sniās eius: & precepta eius vniuersalia. dico ergo ꝙ narraui iam paulo ante cām ꝑpter quā fit ꝙ vaporatio confert multuz in doloribus. Et narraui iterū dolores in qbus non fit iuua mentum ꝑ vaporationē aliquoꝝ modorū nisi prius euacuet

Nō qd̄ sit vaporatio & quot sint eius spēs.

† Qui i sermonib⁹ suis qōes sophistaruz miscēt curatiōis artem descē dētib⁹ nullum ꝑstāt iuuamētū

SEd antea quodlibꝫ liquidoꝝ apponendum lateri ē: vt videlicet calefactorium succedēs leuius tolereť quoꝝ vtiqꝫ melius ē spōgia spaciosa aq̄ calida īfusa: ⁊ postea exp̄ssa.

ET oꝫ vt antecedas: ⁊ ponas sub illo sup latus aliq̄s res molles vt sit vaporatio magis cōueniens. ⁊ melius ēt ē: vt ponas cū illo sup latus spōgiaꝫ mollē magnā infusaꝫ aqua calida ⁊ expressam.

DEinde calefactoriuꝫ ex oī latere ⁊ oī parte cooperiendum: quasi quedā vestis circūdet oꝫ vt quod factū ibidē diutius imoretur. Cauendū ēt ē ne fumus inde ad egri nares vt id odoretur ascēdat: nisi quando sibi iuuamentū videbitur: nam ⁊ hoc secūdum tp̄s ipsum interdum iuuat.

ET opꝫ vt coopiatur locus vaporationis ab omnibus p̄tibus sicut circundatur cū quibusdam que vestiunť. nam cuꝫ tu feceris illud: erit mora eius: remanentia spacij eius longior: ⁊ nō ascendet vapor eius cum illo ēt ad nares īfirmi: ⁊ attrahet ipsum nisi videris q2 iuuatur p illud ī quibusdam rebus fortasse enim non iuuat in quibusdam horis.

POstea ordeū ⁊ orobum in aceto infusa aque mixto: q̄ mixtura ita forti vscula sit quaꝫ homo possit bibere: fac bullire. post bulitionē vero in sacculo missa lateri suppone similiter etiam ⁊ de furfure.

OPortꝫ autē vt redeas ad ordeum ⁊ orobum infusa aceto pmixto pmixtione paululum fortiore illa q̄ꝫ homini possibile ē bibere. post q̄ꝫ resoluis illud ⁊ facis ipsum feruere; ⁊ ponis ipsum in kisti suta: ⁊ pone ipsum super latus: ⁊ similiter furfure hūc modum.

corpus ante illud: ⁊ q̄uis res iste sint cōes omnibus sp̄ebus vaporatiōis: tamen oꝫ vt scias q p vaporationē q̄ est humida fit magis iuuamētū in apatibus calidis quorū euētus ē ab humoribus q sunt de genere colere. ⁊ p illā que ē sicca fit magis iuuamētum i eis quorū euētus est ex sanguine subtili aq̄so. qd ē: q2 oꝫ vt facias transire per mentē tuā in oibus horis q medicatio fit p oppositionē cōtrarij cum contrario. ¶ Nā hac eadeꝫ intētione inuenimus iuuamentum fieri p vaporationē: cum qua nō est mordicatio in medicatione humorū medicantium. ⁊ per illā que mordicatiua ē fit iuuamentū in hūorib9 grossis viscosis: cū subtiliet ⁊ incidat. ⁊ pp hoc ergo oꝫ te conari ad cognoscēdum hūorem vincētē in mēbro apato: ⁊ significatur hoc per illud qd dixi. s. ex etate infirmi: ⁊ cōplexione eius nāli ⁊ hora p̄nti ex horis anni ⁊ regione: ⁊ regimine qd p̄cessit. Cū ergo apparuerit tibi apa: tūc significa sup illud ēt ex accidētibus comitātibus ipm: ⁊ sunt color. ⁊ magnitudo apatis: ⁊ q ipm expellit manū: lenitas eius. Cū ergo fuerit egritudo ad quā medicandā intendis: pleuresis aut piplemonia: tūc significat sup illud ēt ex rebus q̄ expuuntur cū sputo. ⁊ qm̄ h significatio quā dixi nō ē nisi p estimationē: nō p cognitionē certā cuꝫ q̄ nō ē timor: ⁊ p̄prie qn̄ mēbrū in quo ē dolor est in profundo corpis: tunc oꝫ te incipe cū medicatione a rebus quarū iuuamētum vides magis vltimū quā reliquarum rerū remanētium q si per vsum earū non fit iuuamētū pmutate ab eis ad vsuꝫ illarum rerū reliquarū si autē nō quiescit dolor tūc euacua corpus totum. ⁊ nos qdem īuenimus hy. incepisse in curatione a sp̄ebus vaporationis a timore longinquoribus: ⁊ est humida q̄ penitus nō mordicat. ¶ Qd est: q2 vsus huiusmodi vaporationis q̄uis p ipm nō fiat iuuamētū: tn̄ non ē nocumētum eius magnū. Sp̄es aūt vaporationis q̄ fiunt cū aceto: ⁊ cum orobo. aut cum alijs ex eis que sunt eis silia: si nō p̄pātur vt cōueniāt morbo: tunc nō solū nō fit p eas iuuamentuꝫ: sed ledunt lesione vehemēti: qn̄ v̄tus earū ē fortis. 3

¶ Per vaporationē mordicātē fit iuuamētū i hūoribus grossis ⁊ viscosis ⁊ ita ęuerso

¶ Si vaporatōes humide non iuuant pariter tamē nocent.

POstq̄ꝫ precepit hy. vt approximetur aqua costis existens in vtre: aut in vesica: aut vase eneo: precipit nūc vt ponatur sub illo super latera quedam res molles: vt sit obuiatio illarū rerum: quibus coste vel latera vaporanť sine coartatione: neqꝫ ledunt omnino: ⁊ possibile quidem ē vt sit lana mollis: aut aliud ex pānis duplicatis duplicatōe multa: aut puluīar puū ex puluīarib9: q̄ sb ceruice ponūť. ¶ Post illud āt cū dixit: vaporationē que fit cū spōgia non precipit vt ponatur sub ea aliquid. 4

¶ Nota q Gal. vult hyp. velle calefactoriuꝫ cū spōgia sine aliquo remedio fieri.

REliqua que dixit hy. in hoc sermone manifesta sūt nisi res vaporis tantū. oꝫ. n. vt exponamus ipsam: Dico ergo q vapor facit accidere angustiam vehementeꝫ: ⁊ lesionē: ⁊ additionē in malicia anhelitus p̄pter additionem suam in caliditate: ⁊ coartationem meatuum pulmonis q̄ accidit eis quando implentur vapore humido. remanet ergo vt sp per attractionem vaporis cum aere non fiat iuuamētum tn̄: nisi quando pleuresis est sicca ex qua nō expuiť aliq. ¶ Iuuamentum. n. tūc in attractione vaporis erit plus q̄ꝫ nocumentum accidens ab ea. In h ergo loco inuenimus hy. abscindisse sermoneꝫ suum ī specie prima ex sp̄ebus vaporationis: deinde post illud īcipit narrare sp̄m secūdā: ⁊ dixit. 5

¶ In pleuresi sicca cōfert euaporatorium.

NOn inuenimus hy. p̄cipere vt decoquatur ordeū ⁊ orobum cum aceto s̄m q ipsa sunt sed postq̄ꝫ conteruntur. ⁊ illud qdē manifestuꝫ ē ex sermone suo postq̄ꝫ resoluis illud. Et tu qdē potes scire ex ipsa actōe q hy po. nō voluit nisi illud qd dixi: qd ē: q2 vaporatio ē cum hac dispōne cōuenientior ⁊ fortior: ⁊ p̄pter illud p̄cipit vt fiat d furfure simile illi9 ¶ Et non fit hec sp̄es vaporationis fortior sp̄ebus quarum p̄misimus rememorationē. nisi p̄pter virtuteꝫ aceti. q si sūpseris ipm cum orobo adiuuabit illud ēt super virtutem eius iuuamento non puo. qd est: q2 per virtutem orobi fit sufficientia incisione grossitudinis humorum: ⁊ digestione coꝝ: ⁊ eoꝝ resolutione. ⁊ p̄pter illud opꝫ vt vtaris istis sp̄ebus vaporationis in eo i cuius membris infirmis videris aggregatos eē humorēs grossos viscosos: ⁊ appebit tibi illud ex regimīe qd precessit quando fuerit generatiuū huiusmodi humorum: ⁊ ex cōplexiōe īfirmi ⁊ ex hora p̄nti ex horis anni: ⁊ ex regione ⁊ etate. ⁊ cum illo ēt quando non fit iuuamētum per vsum sp̄erum primarum ex sp̄ebus vaporatiōis quietis trāquillis: quas diximus in primis. ¶ Qd est: q2 conueniēs est tibi post considerationē tuā in dispositione corporis: qn̄ non appent tibi significationes repletionis ⁊ vsus fueris sp̄ebus quietis tranqllis ex sp̄ebus vaporationis: ⁊ non fit iuuamentuꝫ per illud vt scis q cā in dolore est grossitudo humorum a quib9 resoluitur vapor inflatiuus ledens: quoniam non ē ei exitus. Sp̄es autē vaporationis quas dixi inueniūtur resoluētes humores viscosos ⁊ ventositatem: ⁊ humores generātes eam: ⁊ proprie vaporatio que est cuꝫ orobo. verūtamen hy. dixit cōmixtionem aceti cū aqua donec equeť. est ergo sermo eius in illo in vltimo ostensionis ⁊ bonitatis. quod est: q2 dixit: ⁊ oꝫ vt sit cōmixtio eius magis acetosa paulatim q̄ꝫ cōmixtio quā homini possibile est bibere. Significat ergo per illud q2 conuenit tibi vt deuites quod ex eo acutum est p̄pteꝛ

¶ Ex virtute orobi ⁊ aceti redūtur sp̄es vaporationis fortes ī incidendo hūores grossos

¶ Si i corpore nō repleto euaporatiōes fortes dolorē nō sedauerit hūores grossi adsunt.

† Cã qua ĩ acetuʒ acutũ i mẽbris apatis nõ admistret

mordificationẽ suã: ⁊ deuites illõ sup quod vicit aquositas: ppter destructionẽ actionis ei⁹. † Acetũ eni acutum iuenit in icisione humorũ viscosorũ grossorũ: ⁊ resolutionẽ eorũ cõuenietius: q̃ʒ illud sup quod aq̃sitas ẽ magis vicẽs. Et qñ mẽbra apata nõ ẽ possibile vt tolerent istas medicinas ponit hy. cõmixtionẽ aceti mediam inter duo extrema. Hec ẽ ergo spẽs 2a ex spẽbus vaporationis trib⁹ q̃s diuisit in principio sermonis mei. 6

Hyppo. narrauit i sermõe suo isto speciẽ tertiã ex spẽbus vaporationis quas dixi i pricipio sermonis. Et dixit salẽ: ⁊ miliũ: ⁊ res quidẽ q̃ cõis est vtrisqʒ simul: ẽ siccitas. ⁊ illa q̃ ppria ẽ sali ex vtrisqʒ ẽ. † Qr ẽ mordicatiuus ⁊ milio q: ẽ nõ mordicatiuũ. 7

† Nõ differẽtiam ⁊ cõuenientiam inter salem ⁊ milium.

Significauit hyppoc. significatiõe manifesta p additõnẽ suã. i hoc sermone suo ẽt q: resoluit hec vaporatio reliquos dolores. s. illos q pueniũt ad loca q̃ st sub hypocõdrijs. 8

Manifestuʒ est q hyp. significauit per smonẽ suũ icisio phlebotomiam venarũ. Et enũciauim⁹ nos

Siccoruʒ autẽ calefactariorum ea conueniẽtia sunt: q̃ cuʒ sale ⁊ cũ milio simul assatis i sacculo recõdita apponuntur. milium quoqʒ quod pondere leuius atqʒ subtilius est:

Ex spẽbus aũt vaporationis sicce conueniẽtior ẽ illa que fit cum sale ⁊ milio assatis i sac/culo lane. quod ẽ: quia miliũ est leuis ponderis.

Nam huiusmodi calefactoriũ illũ quoqʒ qui vsqʒ ad furculas i. spatulas ascendit dolorẽ dissoluit.

Et resoluit hec euaporatio etiam dolores qui ascẽdũt vsqʒ ad furculas:

Incisio aũt nõ fit nisi tũc tãtũ cũ iã vsqʒ ad spatulas ascenderit dolor.

Incisio aũt non resoluit dolorẽ secũdũ hunc moduʒ nisi ascendat ad furculam.

Nisi ergo calefactorio dolor dissoluatur nõ in eo diutius imorandũ ẽ pulmoneʒ nãqʒ desiccat: ⁊ empima coadũat.

Quod si nõ resoluat dolor p vaporatio

ẽt q hac medicatiõe fit iuuamẽtũ i smone suo tũc nõn resoluit dolorẽ sʒ hũc modum. Et hypo. quidem narruit de esse huius medicationis res multas cum eo: quod scribit in sequentibus. 9

† Si p vaporationẽ nõ resoluetur dolor vaporationeʒ dimittas.

Postq̃ʒ hy. narrauit spẽs vaporatiõis diuersas q̃rũ q̃dã ẽ hũida: ⁊ q̃dã sicca: ⁊ q̃dã mordicatiua: ⁊ qdã nõ mordicatiua: dixit. † Qñ g ex pleris totũ illud ⁊ nõ resoluit dolor p hoc: tunc euacua corp⁹ ⁊ dimitte vaporationẽ: cũ exiccet pulmonẽ: ⁊ aggreget saniẽ: qd ẽ: q: iste morbus accidit qñ nõ resoluit apa qd ẽ i latere: ⁊ cõuertit ad saniẽ: deinde resudat p⁹ illud ad locũ q ẽ iter pectus ⁊ pulmonem. 10

† Nota signa quibus cogno

Inuenim⁹ hy. euãre hũores faciẽtes apa sʒ declarationẽ eorũ. qd ẽ: q: smo ei⁹ oʒ vt extrahatur ex pte ad quã declinat p loca cõueniẽtia: est smo san⁹ ⁊ verax. ⁊ accidit site huic multotiẽs sm diuersitatẽ ptiũ pãniculi velãtis costas. qd ẽ: † Qr qñ in ptibus ei⁹ supiorib⁹ accidit apa: cõicant eis furcula. ⁊ as

seid ⁊ mãmilla i dolore. ptiũ ãt iferiorũ dolori cõicat diaphragma: ⁊ loca q̃ sunt sb hypocõdrijs. qñ g extẽditur dolor versus mẽbra alta. † Tũc oʒ vt minuam⁹ ex venis q̃ sunt i curuatura man⁹: venã p quã possibile ẽ attrahere ex sanguie q ẽ i mẽbro firmo ad 2riũ ptis ad q̃ʒ declinat quãtitatẽ multã cũ velocitate ⁊ qñ extẽdit versus mẽbra iferiora: oʒ vt fiat euõ p mũdificationẽ cũ medicinis. Et smo hy. accidit grauitas i seid ⁊ dimissio ei⁹. vt dicat loco grauitatis seid dolorẽ cũ vehemẽtia seruat i smone eius qd ẽ: q: grauitas significat declinationẽ sanguis: ⁊ aggregationeʒ eius illic cũ multitudie qñ nõ fit nisi a mltitudie sanguis. De tẽsiõis ãt cõsuetudine ẽ vt accidat p cõitatẽ i dolore tñ: qñ tẽdunt loca vicina loco infirmo: pter q multiplicet in eis sanguis, ppter hãc g cãm pcipit hy. vt euacuet sãguis q multiplicatus ẽ p phlebotomiã vene: q̃ noiatur basilica. qd est: q: i curuatura man⁹ st vene multe: q̃s de consuetudine nr̃a ẽ phlebotomare. Et ego qdẽ iã locut⁹ sui de oĩb⁹ eis in tractatu tertio libri mei de anatomia: ⁊ i tractatu alio quẽ singularẽ feci i anatomia venaruʒ pulsatiliũ ⁊ nõ pulsatiliũ. ⁊ oʒ vt rememorer nũc ẽt sũme illius p⁹ q̃ʒ iterabo smonẽ ab ipso pncipio. † Dico ergo q vena q̃ noiatur pfunda qñ ascẽdit sãguis gibbositate epatis ad aurẽ dextrã ex auribus cordis dimittit ex eo q̃ʒtitatẽ puã in mẽbris: q̃ sũt iter hec duo loca: ⁊ fundit plurimũ ei⁹ in cor: ⁊ cũ fuerit post illõ icipit illic iceptõe 2a sic fuit iceptõ ei⁹ a pncipio

† scit apa qñ ẽ in ptibus superioribus ⁊ quãdo ẽ in iferioribus ⁊ ex qb⁹ locis debeat fieri euõ.

† Nota de anatomia venarum.

nem tũc non oportet vt prolongetur mora in vsu eius. quod ẽ: quia exsiccat pulmonem ⁊ aggregat saniem:

Quando ergo dolor ad spatulas ascendẽdo iam saltuʒ cõpleuerit: si grauitas quoqʒ i brachio vel circa pectus vel diaphragma contigerit de basilica vena ẽ phlebotomãdus. Phlebotomo ergo adhibito nullatenus reuoces qn tantam minuas quantitateʒ sanguinis: vsqʒ dum videlicet illum in splendiduʒ colorem: vel ex splendido in rubeum: aut ex rubeo in nigredinem videas cõuerti; qui vtriqʒ colores in sanguine accidunt.

Et qñ peruenit dolor ad furculam: aut accidit in se id grauitas: aut versus mamillã: aut in diaphragmate: tũc oʒ vt flebotomes venaʒ q̃ nomiatur basilica: ⁊ nõ prohibeas quin euacuetur ex sanguine quantitas multa: dũ permanet color eius vehementis rubedinis ⁊ splendoris: aut vides coloreʒ eius rubicundum fieri nigrum. Isti eniʒ duo colores accidunt in sanguine.

sui eẽ: ⁊ ascẽdit directe v̄sus ceruicẽ: ⁊ cũ puẽit ad ptes pectoris diuidit i duas vẽas magnas: q̃ dnr due guydegy. Et pm⁹ ram⁹ eius. i. cõcaue vene q pcedit ex ea anteq̃ʒ pueniat ad cor st due vene pcedẽtes i diaphragmate ⁊ vene alie pue diuidũt i pãniculis q st in pectore. Pars aũt inferior pectoris composita ex octo costis nutrit ex vena singulari cui nõ ẽ pticeps: q̃ ramificat in qbusdã aĩalibus ex vena pfunda postq̃ʒ appropiq̃t cordi: ⁊ ramificat in qbusdã eorũ: ⁊ in qbusdã hoĩbus ẽt ex vena q̃ tãgit venã pfundã trãseũte cor. qd ẽ: q: qñ oritur in hoc loco ẽ declinatio eis v̄suʒ dorsuʒ· postq̃ʒ trãsit cor vehemẽtius depssa. Hec ergo vena diuidit i ptes pectoris inferiores cõpositas ex octo costis: i vnoquoqʒ duorũ laterũ vsqueq̃ cõseqt diaphragma. † Quatuor v̄o coste remanẽtes q̃ sunt i supioribus pectoris nutriũtur ex pari alio venarũ: que ramificantur ex vena pfunda anteq̃ʒ diuidat in duas venas dictas due guydegy: deinde ramificãtur ex ea post istas vene q̃ veniũt ad man⁹ a titilico. i. a loco q ẽ in ascellis. Uena ãt q̃ nominat cephalica ramificat ex vena pfunda postq̃ʒ diuidit in duas guydegy.

† Nõ q̃ vene afferãt nutrimẽtũ pectoris ⁊ costis.

oritur ḡ ex vnaquaq; earũ vena cuiꝰ origo ẽ extra pectus cõi-
cãs ei: ⁊ guydegy apparẽti. oẽs ḡ ptes colli q̃ sũt exteriꝰ ⁊ capi
tis: nisi pauce nutriũtur ex duabꝰ guydegy extrĩsecis sicut mẽ-
bra itrinseca eorũ nutriunt̃ ex duabꝰ guydegy itrĩsecis. Spa
tulis ãt ⁊ ei quod ẽ ĩ ceruice de nucha aduenĩũt vene ex locis q̃
sunt sb loco cõi quẽ diximꝰ: ⁊ significo ꝑ locũ cõem locũ de quo
añ dixi: q: cõicat duabꝰ
guydegy extrĩsecis: ⁊
cephalice. † Necessario
igĩ fit ꝙ cephalica euacu
at ex sanguine q ẽ in lo
cis q̃ sunt sup furculas.
q̃ sunt i ceruice ⁊ capite
quãtitatẽ multã. velo-
citer. vene ãt q̃ veniũt
ad curuaturaʒ brachij
ex pte titilici euãnt ptes
pectoris ⁊ ex istꝭ locis ꝑ
ꝑe st loca q̃ st altiora: ⁊
ꝓprie ĩ capite: qm̃ oẽs
ptes pectoris iferiores
nutriunt̃ ex vena alia q̃
orit̃ ex vena profunda
anteq̃ꝫ ꝑueniat ad cor.
Ex hac ḡ vena de qua
dixi q: nutrit loca ĩferio
ra pectoris ĩ trãsitu suo
in latere sinistro sup latꝰ radicis costaꝝ: vsqueq̃ ꝑueniat ad dia
phragma ramificãtur rami: q diuidunt̃ ĩ vnoq̃ꝫ locoꝝ que sũt
iter costas lateris sinistri ⁊ dextri: ⁊ silr̃ ẽt reliquuʒ qd̃ remanet
ex ea: qm̃ ptransit diaphragma diuidit̃ in corporibꝰ ꝑmis que
occurrũt ei post diaphragma. † Venaꝝ ãt que veniũt ad mã-
millas ex pte titilici inuenimꝰ originẽ ꝓpinquã valde origini
venarũ: que nutriũt costas q̃tuor supiores ex costis que sunt ĩ
pectore: ⁊ quantitas eaꝝ in magnitudine est multo maior q̃ꝫ
venarũ q̃ veniũt ad manus ex pte spatule. Et qm̃ incedit vna
queq; illarum duaꝝ venaꝝ sup ꝑtem intrinsecã a seid: exten-
dit̃ vadens ad ptẽ brachij: ⁊ nascitur ex vnaquaq; eaꝝ ramus
magis in lacertis: qui sunt in seid. cũ ergo ꝑuenit vnaqueq; il
larũ venarum ad curuaturã manus: ramificant̃ ex ea vene que
veniũt ex parte intrĩseca a seid a lateribꝰ curuature brachij ad
brachiũ. reliquũ ãt ꝙ remanet ex ea diuiditur in duas ptes: q̃
ꝓtenduntur sup curuaturã manus. qd̃ ḡ transit ex ea sup illd̃
appet de curuatura brachij ẽ vena q̃ phlebotomatur: ⁊ quod
transit sup ipm ab interiori eius ẽ vena q̃ diuiditur cũ vena
pulsatili: q̃ ẽ illic. † Et nos phlebotomamus iterũ venã aliaʒ
in curuatura manus reflexam: sicut hec vena q̃ nascitur ĩ vna
quaq; duarũ manuũ ex vena que venit ad manũ ex spatule ꝑ-
te: ⁊ ẽ vena non ꝑua. qd̃ ẽ: q: vena q̃ venit ad manum ex pte
spatule qm̃ trãsit ꝑ aisaid sub cute. diuiditur iterũ in curuatura
manus in locis supioribus eius. Et manifestuʒ qdẽ ẽ ꝙ illa
sunt supiora qm̃ tu figuras manũ: figura quã dixit hy. in libro
suo de restauratione ⁊ dislocatiõe: qd̃ ḡ remanet de hac vena pꝰ
diuisionẽ eius supius in transitu eius ꝑ loca manifesta brachij
oʒ vt phlebotometur ex pte loci ĩ q̃ diuiditur ⁊ iueniatur sitꝰ huiꝰ
vene ꝓprie ſm rectitudinẽ originis eiꝰ ꝑme: ⁊ ꝓpter illud fit
ꝙ ipsa euacuat sanguinẽ ex locis q̃ sunt sup furculã velocius ꝙ
ãt venit ex ea ad curuaturã manus oblique euãtur sanguineʒ
ex istis locis minus. verũtamẽ illud ẽ plus eo ꝙ fit in reliq̃s
venis remanẽtibus illud ãt quod venit ad curuaturã manus
ex vena intrĩseca ⁊ magna: oblique qdẽ quod euacuat ex sãgui-
ne: ex locis: quorũ premisimus rememorationẽ ẽ parũ valde
ex locis vero supioribus pectoris ẽ multũ valde. † Verũtamẽ
origo vene que venit ad manũ ex pte titilici. ꝓpinqua ẽ origi
ni vene que nutrit ptes supioris pectoris: hy. ḡ ꝓcepit phle-
botomare hãc venã anteq̃ꝫ cõtinuetur ⁊ veniat cũ vena q̃ ori-
tur ex vena que venit ad manũ ex pte spatule. ⁊ qm̃ hec vena
fortasse nõ apparet: tunc minuitur loco eius vena venarum ĩ-
trinsecaꝝ q̃s dixit venire ad brachiũ: ⁊ qm̃ nõ apparet aliq̃ ve-
narũ intrĩsecaꝝ: tunc minuitur vena que generatur ex cõtinua
tione duaꝝ obliquaꝝ ⁊ vnitione ipsaꝝ in curuatura manus.

† Ex qbus locis euacuet cephalica.

† De origine venaruʒ que ad mãmilas veniũt.

† Nota de vena reflexa manus.

† Cã quare phlebotomet̃ basilica in apatibus pectoris.

Porro si passio sub diaphragmate fuerit: doloꝛq; vsq; ad furculas nõ ascenderit naturã cuʒ helleboro nigro vel fellichino leniat̃: oʒ helleboro nigro daucũ: vel sisileos aut ciminũ: siue anisuʒ: siue quodlibet aliud odoriferuʒ fellichino ãt asam cõmisceas. ꝙ si vtraq; cõmisceantur idẽ opus faciũt. Sed tamẽ ex helleboro nigro solutio fit vtilior: ⁊ ad crisim ꝓuocãdam efficatior. Illa vero q̃ ex fellichino ẽ ad dissoluendum ĩflatiuuam ventositatem promptior.

Quod si egritudo fuerit sub diaphragmate: ⁊ nõ ascẽderit dolor vsq; ad furculam. tũc oportebit vt leniatur natura: aut potu hellebori nigri: aut potu medicine q̃ nominatur fellichinum postq̃ꝫ ꝑmiscueris helleboruʒ: aut cum semine dauci: aut cũ sisileos aut cũ cimino: aut aniso: aut alijs ex medicinis odorife/

Et qm̃ possibile ẽ ẽt in qbusdã horis vt nõ appareat
hec vena ⁊ appareat vena que venit ex pte spatule: tũc
oʒ vt phlebotometur ẽt. pꝰ q̃ꝫ scis ꝙ euõ ex qbuscũq;
locis fuerit attrahit ex toto corpe aĩalis. † Verũtamen
illud nõ fit velocit̃ neq; eq̃liter ex oĩbus venis nos ãt
conamur ⁊ studemus vt sit illud quod euãtur de sãgui
ne ex mẽbro apa
to velociꝰ ⁊ plus
q̃ꝫ ex reliq̃s mẽ-
bris ⁊ ꝓprie in
egritudibus a-
cutis: ⁊ iuenimꝰ
illud in phlebo
tomia vene que
noiatur basilica
⁊ plus illo mul
tũ qm̃ ẽ declinatio
sãguis q̃ multi-
plicatur ad ptes
supioris: aut st
ptes supiores ex
ptibus pectoris
graues. nã gra-
uitas ꝓpe erit:
tũc in seid ⁊ in
mãmilla. Apa-
ta vo que fiunt
i partibꝰ pectoris iferioribꝰ: qm̃ ipsa sũt ꝓpinqua dia-
phragmati. tũc necessario dolores q accidunt in eis ve
niunt ad loca q̃ st sub hypocõdrijs. nõ ergo iuuamen
tũ euõnis ex curuatura manꝰ in hac egritudie ẽ iuuamẽ
tũ magnũ valde: qm̃ locus cordis ẽ medius iter vtraq;
Et vos qdẽ audistis iã me dicẽtem ante: ꝙ vena que
nutrit ptes iferiores pectoris orit̃ sub corde. Totũ er-
go hũc ſmonẽ dixi ad significandũ ꝙ hy. bene iuenit
ĩ ſmone suo. oʒ ḡ vt phlebotomemus venaʒ que noia-
tur basilica: ⁊ qm̃ posuit terminũ euõnis sanguis mu
tationẽ coloris eius: tunc seq̃tur illud quod diximus:
vt loquamur in illo. † Dico ergo ꝙ eius quod colligi-
tur de sanguine in latere apato mutat̃ color cã calidita-
tis: reliquum ãt quod remanet in eo qui ẽ in oĩbꝰ mẽ-
bris remanet simile adinuicẽ: ita vt si accidat ꝙ sãguis
q est in toto corpe phlegmaticus: oʒ vt sit sanguis q est
in latere apato rubeus: ⁊ si fuerit sanguis q est in toto
corpore rubeus: oʒ vt sit sãguis q est in latere infirmo
decliuis ad nigredinẽ ꝓpter adustionẽ suã. Color ãt
medius inter alterationem a colore rubeo ad coloreʒ ni
grum ẽ color rubeus clarus. Significatio igitur euõ-
nem ex locis apatis est permutatio coloris. nos. n. iaʒ
narrauimus quantitatẽ euõnis: que suffic̃ in hac egri-
tudine ⁊ quoniam virtus fortasse ꝓhibeat euacuar̃ hãc
quãtitatẽ sanguinis: tũc oʒ vt scias ꝙ iuuamẽtuʒ quod
suscipit mẽbrum apatũ inde ẽ tunc minꝰ. verũtamen
oʒ vt sit diminutio tua casus ṽtutis plus q̃ꝫ euõ tua eius
quod multiplicatur ex sanguine. 11

Quod autem experimentum significet † virtutes medicinarum solutiuarum: ⁊ humorem quem soluit vnaqueq; earum iam scriuisti in libro meo de virtutibus medicinaꝝ simpliciuʒ. In inuentione autem cognitionis hore: in qua necesse ẽ soluere ex locis ad que declinant humores qui vincunt ⁊ multiplicantur: administratur ratiocinatio. verũtamẽ significatio certitudinis: ⁊ testimoniũ super illud non est nisi ab experimento. Et hypo. quidem significauit super virtutem medicinarum quas oportet nos in potu tribuere infirmis in huiusmodi egritudinibus ⁊ dixit de helleboro: ꝙ soluit res que sunt magis iuuatiue ad crisim. ⁊ dixit de medicina que nominatur fellichinum: q: eduxit ventositatem inflatiuaʒ. Et nos inuenimus sermonem eius res que sunt magis iuuatiue ad crisim significare apud eum res que faciunt crisim

† Nota ꝙ flobotomia nõ euãte qualiter ex omnibus mẽbris.

† Cã quare mutat̃ color sanguinis in locis apatis.

¶ Oēs medicīe solutiue sunt nociue stomacho ⁊ ori eiꝰ

egritudines vehementius: sicut si diceret q: sunt magis iuuatiue. ¶ Et qm̄ omnes medicine solutiue sunt nociue stōacho: ⁊ ꝓprie ori eius: cū sit pluris sensus ꝓpter neruos qui oriunt̄ in eo: visum ē ei q: oꝫ vt ꝑmisceantur cū medicina q̄dam medicine odorifere: vt non occurrat virtus medicinarū solutiuarū ori stomachi nuda simplex: preter qd̄ ꝑmisceatur aliqd aliud. Deinde dixit. ⁊ qn̄ permisces medicinā: q̄ nominat̄ fellichbinū: ⁊ helleborū simul ē operatio eorum similis. ⁊ vult ꝙ virtus vtrorūq; ē conueniens ⁊ non ē ꝯ̃ria vna earum alteri. qd̄ est: q: corruptio ꝑmixtiōis ¶ medicinarū solutiuar̄ nō ē qn̄ vna earuꝫ soluit colerā verbi grā: ⁊ altera phlegma. qd̄ ē q: possibile ē vt euacuēt̄ isti duo hūores simul in vna hora: sꝫ qn̄ vna earū soluit hora aduētꝰ sui ad corpꝰ: ⁊ altera post spacium lōgū a susceptō-

¶ Nō circa cōpositiōeꝫ medicinarum.

ris. Sed cū medicina q̄ nominatur fellichbinum aliam cōmiscueris: ⁊ cum permiscueris ista duo ēt erit operatio similis: sed quod soluit helleborus niger est magis iuuatiuum ⁊ magis attractiuum crisis quaꝫ illud quod soluit medicina que nomiatur fellichbinū: sed fellichbinū resoluit ventositateꝫ inflatiuā plusq̄ helleborus niger.

His itaq; factis post solutionē de ptisana dandū ē: minus quidā ꝙ ꝯsueuerat: sed irreprehensibilē expedit minuas quantitatem.

DE ptisana vero ordei oꝫ vt detur bibēti medicinā post ꝙ bibit eā quātitas non diminuta ab eo quod de ꝯsuetudine eius fuerit sumer̄ di-

ne sua. Cū ergo bibitur medicīa ꝯposita ex istis duabꝰ medicinis simul est solutio ieq̄lis agitatiua. Et significo ꝑ sermonē meū: ineq̄lis agitatiua: qn̄ existimamꝰ ꝙ medicina iā descendit: ⁊ abscisa ē a solutiōe: ⁊ icipit pꝰ illud solutio scd̄a. quod ē: q: de ꝯsuetudine medicine q̄ soluit hora qua aduenit corpi est vt egrediatur cum ea ēt aliqd eius quod soluit medicina altera. Cū ergo remanet ex illo humore quātitas parua ⁊ debilitat̄ vtus medicine: erit iceptio eius cum solutiōe hūoris conueniētis ei tantū. Terminus ergo hore in qua soluit medicina que noiatur fellichbinū: ē terminus hore in qua soluit helleborus: ⁊ aptitudine eius ē cū illo ēt vt soluat humorē melancholicū sicut helleborꝰ. In hac autem hora manifestū ē: q: oꝫ vt sis sciens istas res ⁊ seruans eas. vsus āt earꝫ in eo qui hꝫ pleuresim: nō oꝫ vt sit in oī hora: ⁊ rememorare aphorismi in quo dixit hypo. s̄monē hūc. Necesse est in egritudinibꝰ acutis raro vti medicina solutiua in ꝑncipio earū: qn̄ nō est egritudo īfirmitas acuta tm̄ sicut pleuresis: sed ē cū ea febris fortis valde. Oꝫ ergo vt caueas cautela vehemēti ab h̄ vt des in potu medicinā solutiuā. ¶ Et vtere euōne ꝓprie ꝑ phlebotomiā: q̄uis dolor iaꝫ ꝑuenerit ad loca q̄ sunt sub hypocōdrijs. iuuamentum. n. q̄uis ex ea sit minus q̄ʒ sit ex solutiōe: verūtamē fiducia in ea ē vehemētior: imo in euōne ꝑ phlebotomiā nō cadit aliqd timoris: in solutiōe āt accidit timor multotiēs: ⁊ proprie cū nō fuerit cognitor nature īfirmi. Ex hoībus. n. sunt quos soluere difficile ē nā: ⁊ ex eis sunt quos soluit quātitas ꝑua medicine solutione multa. ⁊ oꝫ vt sit quātitas quaꝫ das in potu de medicina cū mēsura: cuius eē iaꝫ sciuisti ⁊ exptus fuisti eā in pluribus hoībꝰ ⁊ īuenisti eaꝫ soluere mēsurā equalē. Naꝫ cum tu non es sciēs naturam hoīs cui in potu das medicinā: tunc tu es in timore ꝙ soluat eū medicina plusq̄ʒ oporteat

¶ Nō d̄ flebotomia ⁊ ventris solutione.

aut non soluat eum omnino: aut moueat naturaꝫ eius: ⁊ non ꝯsequat̄ illud qd̄ necessariuꝫ ē. Oēs ergo res iste attrahūt sup illuꝫ q egritudinē hꝫ acutam nocumētū magnū valde: cuius rectificatio nō est facilis: sicut ē facilitas eiꝰ in eo q non hꝫ febrē. Cū ergo nō est febris fortis: ⁊ tu es cognoscēs naturā īrmi: tunc da ei in potu medicinā solutiuā: aut illā quam narrauit

minutionē cui sit quantitas.

TEmpore enī solutōnis nullū ius ꝯuenit propinari. solutiōe vero cessante: primū quidē de ptisana minus sumer̄ ꝙ ꝯsueuit dandū ē: deinde vero semp abscindendo vsq; dum plus der̄ si dolor quieuerit: neq; quodlibet aliud cōtrariū occurrens obstiterit.

QUoniam oꝫ in hora solutiōis ne in potu der̄ aliqd sorbitōis. cūq; cessat solutio: da de aqua ordei ad sorbendū quātitatē minorē ea: secundum quā cucurrit ꝯsuetudo eius vt biberēt eam. deinde fiat ascensio post illud semp ad dandū in potu quātitatem multā: si dolor iā quieuit: ⁊ non ꝓhibꝫ aliquid aliud ab illo.

hy. aut aliā ex reliquis medicinis solutiuis ⁊ similibus. ⁊ vna illaruꝫ medicinarū ē medicina quā de ꝯsuetudine medicorū ē noiare hieram. huius āt medicine cōpositō diuerso modo fit ¶ Uerūtamē melior cōpositio ei qui solutiuuꝫ pōt potare medicinam ē illa in qua cadit helleborus: ⁊ nō cadit in ea scamonea. 12

¶ Nota de helleboro ⁊ scamonea.

OPortet etiā vt studiuꝫ ipendatur ori stomachi ne eueniat ei nocumētum ꝓp potū medicinarū solutiuarū: ⁊ ꝓpe qn̄ potat medicinaꝫ ille q hꝫ febrē. ⁊ vna qdē reruꝫ qua conseruat̄ os stomachi ne eueniat ei nocumētuꝫ est: vt nō bibat̄ medicīa simplex ꝑ se: ꝑter ꝙ cōmisceat̄ cuꝫ ea q̄dam res de quarum aptitudine est sedare maliciā eius. qd̄ ē ¶ Q: nā medicinarum solutiuaram est cōtraria nature corporum que ipse soluunt: ⁊ sunt vniuersaliter pernecātes ⁊ interimētes ea. Nam sicut quando nos bibimus quātitatem paruam ex opio: ⁊ mādragora: ⁊ iusquiamo ⁊ alijs ex medicinis similibus eis: quaruꝫ virtus ⁊ sb̄a sunt ꝯ̃rie corporibus perimentes ea: iuuamur ꝑ illud iuuamento magno. similiter medicine solutiue iuuant nos: q̄uis sint contrarie nostre nature. verūtamen nos sumimus ex eis quantitatem paruam ⁊ vtimur ea querendo iuuamentum. Sicut ergo nos in hora cum in potu damꝰ medicinam solutiuam permiscemus cum ea quedā semina odorifera: vt sedetur per illud malicia medicine: ⁊ non prohibeant ipsam ab operatione sua: cum virtutes earum sint subtiliatiue: ⁊ incisiue humorum grossorum: aperitiue viarum ꝑ quas fit solutio: similiter etiam fit iuuamētum post potum medicine solutiue ꝑ vsum aliquātulum de ptisana ordei. quod ē: q: medicina solutiua ꝓpter pernicietateꝫ sui figit̄ in concauitate stomachi. verūtamen in transitu suo ꝑ meri ⁊ partes superiores stomachi non solum recipiunt ea loca in transitu isto per ipsa qualitatem: imo adheret eis aliquid ex sb̄a eiꝰ ⁊ nocet eis nocumento magno. ¶ Nam non fit potus aque ordei iuuatiuus post susceptionem medicine: nisi qm̄ de natura eius est vt abstergat ⁊ attrahat inferius totum quod retentum est de medicina in transitu suo per illa loca: ⁊ temperet ⁊ resoluat quantitatem ⁊ qualitatem que retenta est in eis. Propter has ergo res precepit hypo. dare in potu aliquid de aqua ordei post acceptionem medicine solutiue. At vero quando solutionis ē prima inceptio non videtur ei vt in potu detur aliquid de aqua ordei. qm̄ timet ⁊ cauet vt destruatur operatio medicine solutiue. ⁊ propter illud dixit. 13

¶ Nā medicinarum solutiuarū ē ꝯ̃ria nāe corporū q̄ ipse soluūt ⁊ sunt vlr̄ ꝑnecantes ⁊ interimētes ea.

¶ Ad qd cōferat potus aque ordei post medicinam solutiuam.

INuenimus hypo. dicere de esse harum rerum contrarium eius quod docent multi medicorum in hoc nostro tempore. quod est: q: medici in hoc nostro tempore quando soluunt infirmum cibant eum post illud cibo multo. Hypo. vero precipit vt detur bibenti medicinā post mu-

14

Iste sermo ē meus: ⁊ ñ necesse sit vti aqua ordei.

Et vero vbi ptisane opus fuerit incipere illā dare a pricipio cause vel morbi fateor esse melius q̄ venaꝝ exinanitionē p̄cedere: postmodū vero ī die tertia morbi: aut ī q̄rta vel quītā siue sexta siue in septima dari incipe oꝫ: nisi tantuꝫ crisis tunc temporis fuerit peruentura.

Ego eni dico ꝙ incipere dare īfirmo sorbitionem a pricipio rei: melius ē q̄ precedere ⁊ vti euōne venarū: deinde incipere dare īfirmo sorbitionē in die tertio egritudinis sue: aut in quarto: aut in q̄nto: aut ī sexto: aut ī septimo: nisi antecedat crisis infirmi: ⁊ fiat in hoc spacio.

In quibus ēt preparatiōis principium maxie secūdū simile fieri vt dictum ē oꝫ.

Et precessio quideꝫ prepatiōis ēt ī istis oꝫ vt sit sicut dixi similis secundum plurimuꝫ.

Similiter aūt ⁊ de illis potibus quos bibi conuenit quos ēt dicturi sumus: nāq; eorum q̄ dixim⁹ plurima eadeꝫ sūt

Et similiter ēt vtere. eo quod oꝫ vt bibatur ex potibus quos ego dicā ī seq̄ntibus: sermo eni meus secūduꝫ plurimū ē iste sermo idem.

Scio namq; multos medicos q extra q̄ oportunuꝫ ē opātes ab oībus in principio duobus vel tribus vel pluribus diebus custodiūt egros: postea vero ius ⁊ potū illis sumere pmittunt: quod ēt paruipendūt. Cū enim corpus maxīa mutatiōe mutetur: ei maximū cōtrariū illius mutationis opus eē dicunt. maximū aūt illius mutationis ꝯtrariū optimū ē: sꝫ secūdū vtilitatē ⁊ ꝯcordissime securitati exhibēdū: ⁊ maxie in dādo cibū his q̄ media sūt

Scio āt multos medicorum facere contrarium eius quod opꝫ fieri. Quod est: q: ipsi omnes custodiunt īfirmos a pricipio egritudinis duobus diebus: aut tribus: aut plus illo: deīde dant eis sorbitionem ⁊ potum ⁊ pōt eē vt videatur illis: ꝙ hec res ē conueniens: ⁊ ē vt quādo corpus alteratur alteratiōe magna: fit illud quo resistit illi alterationi ēt magnū valde. ⁊ per vitaꝫ meam resistere illi alterationi est bonum valde: verūtamen oꝫ vt sit vsus illius secundū rectitudinem ⁊ fiduciam. ⁊ ex modis quidē alterationum proprie ē assumptio ciborum.

dificationem dē aqua ordei minor quantitas. quod est: q: virtus corporis quod iam solutum est quando superat̄ ⁊ debilitatur p solutionem: non est ei possibile tolerare cibum ⁊ bene digerere ipm nisi sit paucus valde. oꝫ. n. vt sit illud quod sumit potator medicine de aqua ordei post exitum eius ex ea in die primo cum mensura quam digere possit. deinde addatur in illa post paulatim si dolor iam quieuerit ⁊ non probibꝫ ind aliqd aliud. esse autem doloris manifestum est: sermoneꝫ autem eius: nō probibet ab illo aliqd aliud: oportet vt intelligas fm aphorismos quorum rememoratio precessit. vbi enunciauit hypo. horaꝫ in qua oportet regere illum q habet egritudinem acutam absq; aqua ordei. ⁊ summa illius est: q: oportet ne sumat sorbitionem quando sperat ꝙ fiat crisis anteq̄ȝ necesse sit infirmo sumere eam. aut quando in humore retento in loco apato: non est aliquid maturitatis: 14

Iam dixit hypo. iteruꝫ in eis que precesserūt ꝙ hora sumendi ptisanam ordei: ⁊ sumendi aquam eius est similis ⁊ ꝙ diña inter vtrasq; non est nisi i re vna tm̄ ⁊ est sermo eius: q: opꝫ vt sit illud quod suscipit infirmus in primis aqua ordei. 15

Inuenim⁹ hypo. sequi fmone suo isto id quod dixi in libro suo d aphorismis. ⁊ Et est q: videt̄ ei vt sit vsus regiminis quod est in vltimo fine subtilitatis in hora status egritudinis tantum. Et si videtur ꝙ status sit in die quinto: ⁊ videris ꝙ infirmo non est possibile vt remāeat viuus cū vsu aque tm̄ hy. videt̄ ꝙ melius est vt sumat infirmus in principio egritudinis sue aliquid de ptisana ordei: ⁊ sit inceptio illius in die tertio aut quarto. Et similiter ēt dixit in eis qui incipiunt dare infirmis sorbitionem die quinto aut sexto aut septimo: ꝙ ipsi erant si non preparatur vt fiat crisis in illa hora. Et oportet vt intelligas ex sermone eius crisis sicut dixi: non consumptionem egritudinis: tantum consumptionem completam: sed permutationem infirmi etiam ab illa dispositione ad dispositionem aliam permutatione magna. 16

⁊ Dcā sotilissima debetur i statu.

Dixit etiam in illis in quibus videtur etiam vt des eis sorbitionem in principio: oportet vt sit preparatōnis antecessio etiā equalis. ꝙ si indiguerint phlebotomia: aut clysteri: aut vsu suppositorij: tunc facias illud eis in primis. 17

Hypo. precepit vt preparationis sit antecessio etiam ante: q̄uis sit regimen infirmi cum eo quod bibitur tm̄: preter ꝙ vtatur sorbitione. s. qd phlebotomia vene: aut vsus clysteris: aut vsus suppositorij. s. oꝫ vt precedat prius. 18

⁊ Phlebotomia aut clystere fiē da sunt añ cuiuscūq; cibi assumptionem.

Inuenim⁹ hypo. redarguere medicos qui probibent infirmos ⁊ conseruant eos ab vsu cibi i diebus primis: deinde permutāt eos subito. quosdam eorum ad vtendum ptisana ordei: ⁊ q̄sdam eorum ad vtendum eo qd bibitur. ⁊ nō rememoratur eorum qui dant infirmis ex cibis quod est fortius istis anteq̄ȝ maturetur egritudo. quod est: q: de consuetudine eius est multotiens sicut dixi pauloante vt dimittat illud qd valde magnuꝫ est ex errore: sicut dixi paulo ante: ⁊ non contradicat ei: ⁊ ipse quidem significat per illas res quibus vituperat errorem paruum nocumentum quod accidit ex errore magno. Dicit eni ⁊ de omnibus qui resistunt egritudini scdm hunc moduꝫ: licet vt existimet ꝙ operatio eorū est fm rectitudineꝫ quando ponunt mutationem corporis mutationem magnam propter magnitudinem mutationis corporis: ⁊ ꝙ illud quod viderunt de hoc ē bonum. ↑ Verūtamen non omni mutatione oꝫ vti: sed mutatione quadam. Et hypo. quideꝫ dixit in illo q̄ndam fmonem in eis que sunt premissa: ⁊ ipse etiam loquetur in eo in sequentibus vt certificetur per sermonem suum illud quod precipit de cautela a mutatione subita. 19

↑ Non oꝫ vti omni mutatione sed q̄daꝫ.

Dixit hypocrates ꝙ quibus vehementius aduenit nocumentum ex mutatione regiminis subita: quā pauloante diximus ē: ꝙ medici custodiunt infirmos in pmis diebus: ⁊ phibent eos sumere cibū vehemēter: deinde icipiunt cibare cos versus di-

em quartum aut quintum: deinde permutantur subito ad administrandam ptisanam ordei: et cum ea fecem eius: et minus illo cuius permutatio est ad aquam ordei: et minus venit nocumentum eis qui vtuntur eo quod bibitur tm. Quod est: quia nocumenti quantitas est secundum magnitudinem virtutis eius quod administratur. 20

Magis peccat qui grossior est cibus exhibet.

Incipit hypo. demonstrationem facere super sententiam suam in regimine quod precessit: et dixit eam: et contradixit etiam in illo eis qui vtuntur ex speciebus regiminis contrario eius quo oportet vtatur. Et quoniam sermo eius in eis est planus videtur mihi vt antecedam et annunciem vniuersaliter. Dico ergo quod vna propositionum quibus vtitur in demonstratione super illud est propositio vniuersalis que dicitur secundum hunc modum. Si permutatio subita in regimine ad contrarium eius secundum quod est: facit sanis nocumentum: tunc forsitan accidit illud nocumentum infirmis plus multo: et nos quidem possumus exponere hanc propositionem speciebus multis sermonis: et dictionibus diuersis verbigratia: vt dicamus. Quod aduenit sanis ex nocumento apud permutationem suam regie subito ad contrarium suum minus est eo quod suscipiunt infirmi ex illo: aut secundum hoc quod suscipiunt infirmi de nocumento apud permutationem eorum in regimine subito ad contrarium plus est eo quod suscipiunt sani. Et tibi quidem est possibile vt dicas eam. cum dictione alia communiore hac secundum hunc modum. Rerum que nocumentum accidere faciunt: nocumentum est sanis minus eo quod est infirmis. Et dictione dicitur etiam communiore hac. Si est nocumentum rerum que accidere faciunt nocumentum eis qui sunt fortes minus tunc nocumentum earum eis qui sunt debiles est vehementius. Et tibi quidem etiam inest absolute: vt dicas intentionem quam dicit secundum contrarium eius quod diximus: Aut ex ipsa re qua fit iuuamentum primitus

Quecumque res ei acci

Nociuus vero in mutatione delinquit qui ptisanam cum fece ministrat: nocet etiam et qui tantum succum ei adhibet: nocet etiam qui solum propinat potum: sed nocumentum eius ad illos non est tantum.

Et quibus plus aduenit nocumentum ex eo: qui errat in vsu permutationis est ex vsu aque ordei: et cum ea fex eius. et nocet illis etiam qui vtuntur aqua ordei tantum: et eis qui vtuntur etiam eo quod bibitur tantum. verumtamen nocumentum eius istis est minus.

Iam et consuetudines dicta: dum etiam sanitas adest: secundum iuuamentum procedere debent Cum ergo ex dieta in sanis maxima diuersitas et alia huiusmodi videantur: quanto magis necesse est fieri in morbis et maxime in peracutis.

Et hoc quidem vt currat consuetudo in regimine dum permanent sani secundum rem magis iuuatiuam. quod est: quia cum ex regimine appareat diuersitas in sanis: magna in speciebus diuersitatis huius et aliorum: tunc quanto forsitan oportet: vt sit diuersitas eius etiam in infirmis maior: et egritudinibus propriis in eis que ex eis sunt acute valde

Quod quidem facile est comprehendi. Mala namque dieta cibi et potus que secundum simile fit: securior est in omni tempore tueri sanitatem quam ea que melior est si in ea mutatio subita fiat.

Et cognitio illius est facilis. s. quod regimen malum: vel comestio vel bibitio cum cibo et potu simili adinuicem maioris fiducie est vniuersaliter in omnibus horis in conseruatione sanitatis: quam permutatio subito ad aliud regimen melius eo

Qui enim semel vel bis in die sumere cibum consueuerunt: si a solito vsu in alium subito mutentur: nocumentum eis generat et defectionem. Quibus autem non est consuetudo prandere et prandent: mox deficiunt et aggrauantur corpora eorum: ac torpent: atque mollescunt. si cenant post eructu aut acidum. Alij autem sunt qui nature mollicies patiuntur propterea quod stomachus eorum contra cursum sue nature aggrauatur cui videlicet ex inanitio fuerit assueta. non autem bis impleri: et bis digereri possunt in die.

Unde est quod illis quorum consuetudo currit vt comedant bis in die: aut quorum consuetudo cucurrit vt comedant semel: deinde permutantur subito ad contrarium eius secundum quod fuit: accidit nocumentum et debilitas: et quorum non est consuetudo

in eo super quod facit demonstrationem: aut ex vna propositionum comprehensarum in ea. Hec est ergo vna duarum propositionum quas dixit hypo. et est propositio super quam conueniunt per se: et de consuetudine quidem Aristotelis et secte eius est vt nominet illam cuius hec est dispositio ex propositionibus necessarie receptionis. Propositio autem secunda cuius cognitio sumitur experimento: sicut vt audias eam. Scias quod permutatio regiminis subito ad contrarium eius secundum quod est nocet sanis. Et concluditur ex istis duabus propositionibus: quod illud quod suscipiunt infirmi ex permutatione regiminis subito ad contrarium eius secundum quod est: est ex nocumento magno valde et plus illo multum cuius egritudo est acuta valde. Est ergo hec intentio sermonis hypo. et inuenimus eum dicere propositionem primam harum duarum propositionum: super quas conueniunt per se absolute: preter quod demonstret super eam. propositionem autem inuenimus secundam eum certificare ex rebus particularibus que experimento comprehenduntur et scies illud ex sermone suo qui sequitur hunc sermonem. 21

Incipit hypo. in hoc sermone certificare propositionem secundam duarum propositionum quibus ipse demonstrationem facit super sermonem suum ex exemplis particularibus multis: et aggregauit illud in summa vna et dixit: quod nocumentum eueniens ex permutatione magna subito egrediente ab eo quo currit consuetudo non est paruum et omne quod sequitur quod precessit ex sermone suo est planum manifestum. verumtamen ego secundum dispositionem si stetero ex eo super aliquod quod videatur mihi indigere expositione ei qui non est exercitatus in intellectu continuationis sermonis adinuicem: non ero piger ab expositione eius etiam. quod est: Quia oportet in expositione vt intendatur per eam dilectio hominum communis: non intentio expertorum in sermone tantum: sed eorum etiam qui sunt inexperti. Qui ergo cognoscit seipsum quia non est expertus neque exercitatus penitus in aliqua scientiarum primarum tunc oportet vt in illa arte exerceatur. 22

Propterea quod non fuit contentus hypo. vt enunciaret quod euenit eis qui permutantur subito ad contrarium eius quod currit consuetudo eorum: nocumentum magnum: sed narrat etiam secundum quam partem oportet

unt iuuamentum sanis et egris facit magis iuuamentum sanis quam egris vel quia cuique permutatio facit iuuamentum sanis et egris minus facit sanis quam egris.

Permutatio regiminis in acuta egritudine magis nocet quam in aliis.

Interior expositionis oportet esse communis.

suetudo prādere ⁊ prandēt debilitat illos illud statim: ⁊ grauat corpa eorum: ⁊ reddit ipsos pigros: ⁊ mollificat eos. Quod si cenāt cū illo ēt eructuant eructuationē acetosam. ⁊ ex eis sunt q̄bus accidit lenitas nature: ⁊ cā in illo ē ꝙ grauat stomachū eorū secūdu3 ɔ̄trarium eius secūdum ꝙ currit ɔsuetudo eius: Quod ē: q2 ɔsuetudo cucurrit apud eos, vt stomachi eorū sint vacui: ⁊ vt nō impleant̄ ex cibo bis neq3 digerāt cibos ēt bis. Si quoq3 extremiā emittant: pōt fieri vt adiuuent̄ sic alleuiādo se ab his que ex mutatiōe diete in ɔ̄trarium patiunt̄. o3 itaq3 vt post cena3 per itegram dormiāt noctē si hyems fuerit a frigore: si estas a calore tuti. ꝙ si non dormiant diutissime suauit deābulādo ñ cessēt deiceps vero aut nihil: aut leuias: aut minime nociua cenēt: bibāt ꝙ parū vini nec aq̄ ɔmixti.

Et necesse ē istis vt alleuiet̄ ab eis qđ aduenit eis apud pmutationē eorum in regimine ad ɔ̄trarium. Quod ē: q2 o3 vt dormiant p quātitatē noctis integre post cena3 ipsorum. In hyeme quidem cū custodia a frigore: ⁊ i estate quidē cum cautela calore: ꝙ si non fuerit eis possibile vt dormiāt: pābulēt deābulatione multa facili leui: preter ꝙ stēt. Cū ergo p⁹ illud

vt rectificetur illud in vnoquoq3 homine: prolongatur sermo eius. qđ est: q2 si ostenderet tm̄: q2 aduenit eis nocumentū magnum apud pmutationē eorū subito ad ɔ̄rium eius quo currit ɔ̄suetudo eorū. esset sermo eius itellectus breuis. Prima ergo pmutatio que subito fit ad ɔ̄rium eius quo currit ɔ̄suetudo ē hec pmutatio quā nunc dixit hypo. s. quoz non ē ɔsuetudo vt prādeant ⁊ prādent. Ipse enim dixit in eis: ꝙ illō debilitat eos: ⁊ grauat corpa eorum: ⁊ facit eos graues ⁊ mollificat eos: ⁊ nō accidunt in eis accidētia ista: nisi quoniā cib⁹ fit sup virtutē eoz in loco pōderis. qđ ē: q2 debilitas virtutis i eis nō ē ex eis q̄ ppria sunt ei: sicut ꝙ de ɔ̄suetudie eorū ē vt accidat apud priuationē cibi. pp hoc ḡ addidit i s̄mone suo: ꝙ corpa eorū qui regunt̄ huiusmōi regimie: grauantur ⁊ mollificātur. In eo āt cuius ɔ̄suetudo currit vt prādeat ⁊ nō facit illud: enūciat i eo ꝙ scribit: debilitatē virtutis. ⁊ nō dicit cuz illo grauitatē. qđ ē: q2 virtus apud huiusmōi pmutationē debilitat̄ i se. ⁊ cū illo ēt ipse postq̄ dixit de illis q regunt̄ hmōi regimine cui⁹ p̄misimus expositionē: ꝙ illud facit eis accidere pigritiā. Dixit iterū post illud: Et timent ex oīb⁹ operatiōibus: sicut si diceret ꝙ ipsi terrentur vt cōent res opationis. ⁊ hec qdē res vere ⁊ necessario vera ē: qm̄ ipse cuius ē hec dispō sentit debilitatē fortē. ⁊ nō audet ppter illud facere aliqd ex opationib⁹ quas faciebat ante. Deinde dixit iterū. Et q vtit̄ euōne in regimine suo accidit ei vt existimet ꝙ viscera eius sint quasi suspēsa: ⁊ mingit vrinā acutā ⁊ viridem. †Et manifestū qdē est q2 significat p sermonē suū: acutam vrinaz: q̄ calefacta ē plusq̄ de ɔ̄suetudine eius ē calefieri. p viridem āt itelligit illud quod de ɔ̄suetudine grecoz ciuitatis athenarū ē itelligere ex ea. ⁊ iuenim⁹ illud remanet cum eis vsq3 ad finē. quod est: q2 qn̄ ipsi vident hominē cuius colo2 ē citrinus iterrogant eum que sit cā in viriditate coloris eius: p̄ter ꝙ ipi videant ꝙ inter hoc vt dicat̄: viridis ⁊ citrinus ē dr̄ia: ⁊ dicunt de hoīe qui est vehemētioris viriditatis q̄3 fuit: ⁊ significant ppter illud vehemētiam citrinitatis. ⁊ colo2 qdem citrin⁹ vere est colo2 croci. †Et vrina huius dispōnis fit qn̄ pmiscetur supfluitas aquosa colere rubee clare. quod ē: q2 declinatio coloris rubei clari a colore rubeo ad colorē album ē cū mensura declinatōis coloris citrini ad colorē rub. clarum ⁊ scripsit hypo. iterū accidētia alia que accidēt eis q hmōi regunt̄ regimine. ⁊ ego qdem ingram de eis qn̄ veniā ad sermonē eius in ipis nūc aūt o3 vt intēdamus ad exponendū s̄monē cuius p̄misimus rememorationē. qđ ē: q2 hy. addidit ad accidentia q̄ accidunt eis q prandent p̄ter ꝙ ɔsuetudo eorū cucurrerit cū illo. ꝙ si cenauerint cuz illo eructuāt eructuatiōe acetosa. †Et nos qdem scimus ꝙ eructuatio acetosa fit ex frigore stomachi: ⁊ fit multotiens ex phlegmate qđ aggregat̄ in eo ex multitudine ciborū: ⁊ qn̄ fit ex cibis tempatis in quātitate sua: ⁊ virtutes eorū sunt frigide. Et res cōis in oībus rebus istis est disgregatio caliditatis innate que est in stomacho: ⁊ ꝙ cibi vincunt eā: vel defectus ⁊ abbreuiatio eius a bene digerēdo illos cibos sicut ē illud qđ accidit quātitati pue ignis: quādo sup ea3 pijcitur quantitas multa lignorū: aut quātitas equalis humida pua. Deinde dixit hy. Et qbusdā q hoc reguntur regimie accidit lenitas nature. ⁊ inuenitur in multis descriptionibus loco nois qđ significat lenitas nature: nomen aliđ simile ei significans angustiā ⁊ ingetudinē ⁊ manifestū est qdē ꝙ angustia ⁊ ingetudo accidūt ex multitudine ciborum eis q regunt̄ hoc regimine: ⁊ difficultas decoctiōis: ⁊ multitudo pmutatiōis super lectū: ⁊ assiduatio eius. Et nos qdem iuenimus hy. ostēdisse in postremo huius sermonis ostensione manifesta p digō est filius decoctioni. †Innuit ergo per illud qđ fit a caliditate hūida vaporosa: nō sicca tenebrosa: sicut ē caliditas febrium. s3 caliditas hūida vaporosa est sicut caliditas naturalis q̄ ē i corpibus aialium. 23

Ex istis qdē reb⁹ ē res vna q̄ cogit ad dicendū ipa3 i lo loco qđ ē: q2 hy. itentio ē vt ondat ꝙ mutatio ei⁹ quo currit ɔsuetudo subito nocet corpibus: ⁊ qualr̄ oporteat vt medicent̄ illi qb⁹ accidit ex nocumētis hmōi: ⁊ qn̄ visu3 ē ei vt faciat illud: tūc seqm̄ur ēt s̄monē ei⁹. Dico ḡ ꝙ plus qdē quod pcipit hy. nō ē vt dormiāt sōno multo longo spacio: sicut qdē estimāt ples expositorū p⁹ cenā: s3 sicut reqrit intētio hui⁹ s̄monis: post prādiū. quod ē: q2 non ē sile vt significet p s̄monē suū. Per quātitatē noctis integre: nisi sōnu3 dici: nō sōnu3 noctis. Quod āt dixit ēt post illud vbi dixit: ꝙ si nō fuerit eis possibile vt dormiāt: deambulēt deambulatiōe leui multa: preter ꝙ stēt. ⁊ cū fuerit post illud: aut nō cenent: aut alleuiēt cenas suas: testificat̄ q2 ipse pcipit vt sit sōnus p⁹ prādiū. Quod ḡ fieri o3: ē vna duaz rez: aut vt rectificetur scriptura cū sit erronea ⁊ scribat̄. quod ē: q2 o3 vt dormiant p quātitatē noctis integre post cibos suos: in hyeme qdem cum custodia a frigore: ⁊ in estate qdē cū cautela a calore: aut si seruat̄ scriptura i qua ē post cenas eoz s̄m ꝙ ipa ē vt intelligat̄ ab eo s̄mo eius scđm hunc modu3. qđ ē: q2 o3 vt dormiāt nunc ante cibos suos: sicut dormiebant ante post cenas suas per quantitatem noctis integre: ita vt sit sermo eius: post cēas suas: adiunctus ad s̄monem: per quātitatē noctis integre. Illud aūt quod ipse precipit p ipm. s. sermonez de dimissione cene: ⁊ minoratione eius: ⁊ alleuiatiōe ipsius ei⁹ itentio ē intellecta manifesta. Qđ est: q2 vult vt figatur ⁊ qescat stomachus: ⁊ confortetur ppter illud quod transiuit per ipm de labore qui euenit ei ex grauitate cibi quo vsus est: nō scđm ɔsuetudinem. ⁊ confert in hoc ēt vt sit illud quod bibit paruum non mixtum. Quod ē: q2 o3 vt caueatur ⁊ custodiat̄ euētus rugitus ⁊ eius quod humectat stomachum: ⁊ infrigidat ipsu3. Et cā in illo est quod grauat stomachum ex multitudine ciboru3: ⁊ qđ aduenit ēt ex vino. †Oportet ergo vt sit impermixtu3 calefaciens ⁊ confortans stomachum Hec est ergo intentio sermonis sui. reliqua aūt que sequunt̄ ipm manifesta sunt. 24

†Urina acuta ē vrīa vltra ɔsuetū calefacta

†Quō vrina fiat citrina.

†Uñ maxie fiat acetosa eructuatio.

†Digō fit a caliditate hūida vaporosa.

P⁹ nimiā repletionē abstinētia seqns stōacho ɔfert.

†Uinū ipmixtū calefacit ⁊ ɔfortat stomachum.

Reliqua vero que sunt in hoc sermone ex eis que sūt similia eis que accidunt eis qui cibatur nō ſm ꝙ currit consuetudo iam exposui: tunc cum exposui illa accidentia. In eo autem quod est in ipso preter illud quod est in sermone quem dixi: ego sum dicens nunc quod dixi hypo. Et est stercus eorum adustum: ⁊ manifestum quidem est ꝙ adustio ⁊ incendiū accidūt stercori ex caliditate: qđ est: qꝛ corpus fit in eo qui dimisit cibū suuȝ quo cucurrit ꝯsuetudo ei⁹ siccius ⁊ vehemētius ignitum. Deinde dixit: Et ex eis est cui accidit in ore ei⁹ amaritudo: ⁊ est ille super quem ex eis est vincēs ꝑ naturā colera: ⁊ inquit. Et inuenis oculos eorū submersos: ⁊ cā in illo est exiccatio vtrorunqȝ a causa ꝑpter quā aduritur stercus. Per saltus aūt temporuȝ vult ꝙ venarū pulsatiliuȝ que sūt in eis pulsus ē māifestus: ⁊ cā in illo ē declinatio caliditatis inate ad caliditatē igneam i naturis super q̄s quod vincit est colera. † Extremitates aūt corporis ifrigidāt̄ in eis tunc cum impletur stōachus materijs que sunt de genere colere mordicantibus euȝ ⁊ ledētibus ipȝ quare resoluitur ab eis virtus: ⁊ē ⁊ infrigidantur extrēitates corporis. 25

† Colera mordicando stomachum ē cā frigiditatis extraneoꝝ.

Sup quē nā vicit colera: ⁊ moratur ꝑter ꝙ prandeat̄ ſm ꝙ currit consuetudo eius: refugit ipsemet a cibo ꝑpter maliciā dispositionis sui stomachi. Qui ergo cogit seipȝ ⁊ sumit ex cibo: grauat illud super ipsum: ⁊ contristat eum: ⁊ fit molestus ei propter illud somnus eius: sicut dixit hypo. ⁊ significat illud qm̄ ipsi morātur super lectos suos cum dispositione mala. 26

fuerit: aut nō cenent: aut si cenauerint: cenent cena leui q̄ non noceat eis: ⁊ bibant etiā vinum paucum aqua non ꝑmixtum.

Similiter autem ⁊ qui bis in die comedere consueuerunt: si prandium dimiserunt: corpora eorum in se deficiunt atqȝ ab omni opere exeunt: precordia dolent, adeo: vt eorum viscera sibi suspensa esse videantur: vrina colerica viridisqȝ coloris stercus incensum. quidam autē oris amaritudinem: oculos obducos: tempora formicantia frigidos sentiunt articulos.

Et similiter qui consueuerunt in die bis comedere: quando dimittūnt prandium: mollificantur corpora eoruȝ: ⁊ debilitantur: ⁊ cessant ab omni opere: ⁊ accidit eis dolor in precordiis suis: ita vt existiment ꝙ viscera sua sint suspensa: ⁊ fit vrina eoruȝ vrina acuta viridis coloris: ⁊ stercus eorum incensum: ⁊ ex eis sunt quidam qui īueniunt in ore suo amaritudinem: ⁊ inueniuntur oculi eoruȝ submersi: ⁊ tempora saliunt: ⁊ infrigidātur extrema eorum.

Plurimi vero q prādium obmiserunt: cenam nequeunt explere qui si cenauerint stōachus eis grauatur somnum vero molestiorem q̄ꝫ si pransi fuerint ducunt.

Et plus qui dimittunt prandium: nō est possibile eis vt cōpleant cenam suam ⁊ quando cenant grauatur stomachus eorum ⁊ fit somnus super eos molestus plus multum quam si ipsi precessissēt ⁊ pransi fuissent.

Hec accidentia siquidem etiam sanis: cōtingunt ex immutatione diete diei medie in contrarium q̄ꝫ solebant: iustum est apud me vt ne quicq̄ꝫ i egritudine subiungatur aut subtrahatur:

Quādo ergo accidūt ista accidentia sanis ꝑpterea ꝙ ipsi mutant regimen suuȝ in medietate diei ad contrarium eius quo currit consuetudo eorum: tunc rectificatio maior apud me est: vt non addatur neqȝ minuatur.

Si enim ei qui semel in die contra consuetudinem suam comedendo tota die venas euacuauerit: ⁊ post solito more cenauerit: corpus grauatur scilicet post pretermissum prandium vexatione corporis ac defectione: post cenam vero grauedine sequēte.

Si igitur illius qui comedit non secundum ꝙ currit consuetudo eius semel: cum vtitur die suo toto euacuatione venarum ⁊ cenat super ꝙ currit consuetudo eius grauatur corpus: tunc oportet vt grauetur plus multum: si cū dimittit prandium fatigat: illud ipsum ⁊ debilitat: tūc cum cenat grauatur corpus eius.

Si iterum cenēt post largiorem venaruȝ exinanitionem: multomagis corpus aggrauatur.

Et si reddit iterum ⁊ cenat postquam vtitur euacuatione venarum spacio longo: grauatur corpus eius plus multo.

Invenimus hy. intromittere in proportionibus sermonis sui in accidentibus extraneis: que ipse narrat accidentibus eis q mutant consuetudinem suaȝ subito ex sanis sūmā sermonis que similis est narrationi accidentium q̄ accidunt sanis. qđ est: qꝛ manifestuȝ ē ꝙ si ex nocumento mutationis corporis i medietate diei in sanis ꝯsequit̄ hec sūma: tūc forsitan quādo accidit illđ infirmis plus multuȝ ē deinde hy. post illud redit ad narrandū accidentia que accidunt eis in eis q̄ sequūt̄ hūc sermonem. 27

Intentio hui⁹ ſmonis ē illđ quod ego narro. Dicit hy. Siquis dimittit prādiū ꝑter ꝙ currit cōsuetudo ei⁹: cū cenat min⁹ q̄ꝫ currit cōsuetudo eius in ea grauat̄ sup ipm corp⁹ ei⁹ i nocte: tūc quāto forsitā grauabit̄ plus multuȝ si cōpleuerit cenā suam sicut cucurrit cōsuetudo Inqt humain: oȝ vt intelligas a Gal. ex sermone eius minusq̄ꝫ eucurrit ꝯsuetudo ei⁹ cum eo vti ea: nō in cena tm̄ sed i duob⁹ cibarijs sił. prādio ⁊ cena. qđ est: qꝛ hy. dixit: Et cenat sicut de cōsuetudine eius ē vt faciat. Intētio ergo Gal. in ſmone suo: cū cenat minus q̄ꝫ currit consuetudo ei vti ea: non est possibile vt intendat ꝑ eam cōtradicere hypo. sed cū cōparat quod comedit nunc ad quātitatē quā comedebat in prādio ⁊ cena sił dicit minusq̄ꝫ ꝯsuetudo ei⁹ fuit vti. 28

Quidam eoruȝ qui dimittunt cibum ecōtrario eius quo currit consuetudo eorum minorāt spaciū ieiunij sui: ⁊ quidam eorum prolongant illud spacium. hypocrates ergo dicit in istis qui prolongant: ꝙ grauitas corporꝫ eoꝝ fit multo plus. 29

Quantuȝ ieiuniuȝ ī longius tāto magis nocet: ⁊ hꝯ ē cōiter colerã oēs fratres ieiunāt

Inuenimus q sicut hypo. rectificauit per regimen qd dixit: nocumenta que eueniunt eis qui cibantur aliter q̃z currit consuetudo eorũ. Similiter etiam nunc inuenimus: q ipse rectificat nocumenta que accidunt ei qui dimittit cibum. Precepit ergo in primis vt caueat a calore ⁊ frigore ⁊ labore. deinde dixit: Quod est: q: ipsum tolerare res istas est ei molestum.

Quat itaq corpus ⁊ venas preter solitũ exinanientem si ab his que in eadem die patitur: tuendo se a frigore ⁊ calore atq labore alleuietur: q: illius passio in his quoq duplicatur: cena quoque sua leuior fit solito: nec sicca sed humida sit: potus vero non sit aqua mixtus: nec cibi quantitate minor: postera autem die prandium alleuiet: sicq gradatim ad solitum reuertatur vsum.

Euantur etiam qui vtuntur euacuatione venarum secundum contrarium consuetudinis eius: ita vt alleuiẽtur ab eis que eis eueniunt in illa die secundum q narro: cauendum a calore: ⁊ frigore: ⁊ labore. Est enim molestũ tolerare illa: ⁊ alleuiet in cena ab eo quo cucurrit cõsuetudo eius: neq sit quod cenet siccum sed humidum: ⁊ bibat vinum suum nõ commixtum: quod non sit minus quantitate cibi sui. Cumq fuerit a mane huius diei alleuiet prandium suum vt redeat ad illud quo currit consuetudo sua gradatim:

Quorum vero in summo corporis colera dominatur ipsi plurimum hoc molestius patiuntur.

Quorũ vero ex istis super superiora corporis colera vincẽs fuerit: tolerare huiusmodi res secundum plurimum ẽ molestius.

⁊ Et precepit post illud vt alleuiet in cena sua ex eo quo cucurrit cõsuetudo eius: q̃zuis inueniamus plures hoĩes facere contrariũ huius actionis. quod ẽ: q: ipsi precipiunt vt ille qui ꝓhibetur complere prãdium suum ꝓpter q̃sdam occupationes: cõpleat illam diminutõnẽ hora cene: preter q sciat: q: q̃zuis corpus vere indigeat vt cõpleatur quod minuitur de cibo eius. verũtamen stomachus ei⁹ non põt digerere illud ꝓpter illud quod aduenit ei d̃ nocumento propter lõgitudinez ieiunij: ⁊ cũ hoc quod precipit hyp. de alienatione cibi: precepit etiam vt sit humidus. quod ẽ: q: humectatio est cura conueniens stomacho ⁊ corpori quod exiccatum ẽ exiccatione vehemẽti. ⁊ videtur etiam ei vt eorum stomachus confortetur potu vini: ⁊ p̃cipit vt sit quod ex eo bibitur non commixtum neq diminutum a quantitate cibi. quod est. ⁊ Quia vinum aquatum cõmixtum debilitat stomachum: verum bibere quantitatem ꝑnam ex eo est inconueniens stomacho qui exiccatus est. Et p̃cepit etiam vt solicitudo habeatur de esse regiminis in eo cui aduenit nocumentum ẜm hunc modum: in mane illius diei precedat enim ⁊ alleuiet de cibo suo quem comedere consueuit: vt redeat corpus ad illud quo currit eius consuetudo gradatim. i. paulatim. 30

⁊ Vinum multũ limphatũ debilitat stomachum.

Tam dixi ego etiam pauloante de illo sup quẽ colera ẽ vincẽs: q tolerantia eius qñ ꝑmutat regimen suum: subito ad ieiuniũ est molestior q̃z tolerantia eius sup quẽ vincit phlegma. quod ẽ: q: colera vincit sup formã corporis eius ⁊ stomachũ eius velociter. Cã aũt ꝓpter quã non absoluit hy. sermonẽ suũ ⁊ dicit. Super quẽ vincit colera: sed addidit ad illud superiora corpis eius est: q: colera rubea clara q̃ noiatur colera citrina: aut colera rubea quãdo natat i superioribus stomachi necessario d̃: in illo cuius dispositio est illa: q vicens super ip̃m est colera in supioribus corpis eius. Et quando est descẽsio eius ad inferiora noiatur colericus i iferioribus corpis sui. qd̃ est: q: tu iuuenis saulum sacerdotẽ: q̃zuis vicẽs super formã corpis eius esset phlegma. verũtamẽ colera rubea clara natabat in stomacho eius omni die. ita q necesse erat ei vomere ex ea in primis quãtitatem non paruã: aut in balneo aut post exitum eius ab ipso. In audino autẽ philosopho quãuis inueniamus q fuit vincens super complexionem eius colera: verũtamen illa colera descendebat in eo ad inferiora itestina. ⁊ parum quidem inuenimus eum vomere coleram citrinam: ⁊ inuenimus paucitatem dominij colere super egestionẽ in saulo scd̃m multitudinem dominij eius super ipsam i audino. Qui ergo dimittit cibum suum econtrario eius quo currit consuetudo eius: ⁊ est vincens super formã corporis ei⁹ ⁊ i stõacho ei⁹ colera rubea: oz vt accidat ei sic pauloãte dixi. In eo

Colericus minus tollerat famẽ phlegmatico.
Colericus d̃ duplicit ẜm supiora corpori s ⁊ ẜm inferiora.

ãt sup quẽ ẽ vicẽs colera i stõacho ei⁹ tm̃: inuenim⁹ accĩtia q̃ accidũt ꝑꝑ molestiã tolerantie illius sup cũ sillis accidentibus que accidunt in super cuius formam corporis ⁊ eius stomachum est vincens colera. Reliquorũ autem accidentiuz: quedam non accidunt ei penitus ⁊ q̃dã eoꝝ accidũt: sed ip̃a sũt getiora ⁊ trãqlliora. qd̃ ẽ: q: hypo. precessit ⁊ dixit de eo qui dimittit cibum suum ẜm contrariuz quo currit consuetudo eius: quia ⁊ terret ex opib⁹: ⁊ dolẽt ei⁹ p̃cordia. i. os stõaci ⁊ putat q viscera eius sint suspensa: ⁊ mingunt vrinam acutaz viridez: ⁊ aduritur stercus ei⁹ ⁊ ex eis sunt q inueniunt i ore suo amaritudinem: ⁊ fiũt oculi eoruz submersi: ⁊ saliunt tempora eorum: ⁊ infrigidantur ip̃orum extrema: ⁊ quedam horum accidentium accidũt plus ei super formã corporis cuius vicens colera est: ⁊ q̃dã eorũ accidũt pl⁹ ei sup cui⁹ stõachũ ẽ colera vicẽs ⁊ quedam eorum accidunt vtrisq simul dispositione vna. Dolor autem precordij. i. oris stomachi accidit ei i cui⁹ stõacho est vincens colera: ⁊ accidit ei propter terror ab operibus ⁊ frigus extremitatum. Urina autem acuta viridis coloris: ⁊ adustio stercoris: ⁊ submersio oculorum: ⁊ saltus temporum: accidunt ei super formam corporis cuius colera est vincens. Accidentia ãt que accidunt vtrisq simul sunt existimatio eorum: q quasi viscera eorum sunt suspensa: ⁊ amaritudo oris eorum. quod est: q: ipsi sentiunt propter ieiunium quo non cucurrit consuetũdo: quasi ipsoruz viscera nõ sint fixa. Amaritudo autem oris accidens ei super formam corporis cuius vincens est cholera: non accidit secundum q ipsa sit accidens quod eueniat proprie in ore: sed qm̃ sensus eorum de ea non fit proprie nisi illic: qd̃ est: q: natura inter omnia membra apposuit os apprehensiuum saporum. Adustio autem cibi fit plus i eo ex cuius epate effunditur colera ad ipsum stomachum ⁊ natat in eo: ⁊ fit minus in eo in quo colera illa descendit inferi⁹. qd̃ ẽ: q: colera in istis mordicat itestĩa: ⁊ facit ea properare ad euacuationem. In illis autem nocumentũ eius est in stomacho: ⁊ propter hanc causam fiebat q audinus egerebat omni die bis: ⁊ quãdoq egerebat ter: ⁊ saulus qñz non surgebat omnino. quod est: q: ⁊ itestina si non mordicant ea quedam res mordicatiue aut grauat ea multitudo fecis: non prouocant illum cuius sunt ad euacuationem. Et nos quidem nõ inuenimus vnũquodq hoꝝ duoꝝ accidere ei sup superiora corporis cuius vincẽs ẽ colera quãdo dimittit vsum cibi. quod ẽ: q: intestina eorum nõ mordicat colera: qm̃ ipsa ascendit ad os stomachi ⁊ mordicat ip̃z ⁊ ledit ipsum: neq inuenimus intestina etiam grauari in eo qui nihil comedit. 31

Scd̃m diuersitatem dñij colere in diuersis ꝑtibus corporis accidunt diuersa accidentia.

⁊ Intestina nõ euãcũa fecibus nisi stimulata.

Hippo. dixit in eis que sunt premissa: q tolerãtia in illis sup superiora corporis quorum vincẽs est colera suscipiẽdi cibũ in die semel ẽ molestior. Nunc ãt inuenimus eum cum itendit ad sermonem i eis sup quos ẽ vincens phlegma dicere in pmis: loco susceptionis cibi semel ieiunium. Posuit ergo pmutationẽ suam ex re cuius nocumentũ ẽ manifestum ad rẽ cuius occultatur nocumẽtũ sm rõcinationem. qd ẽ: q: cõuenientius ẽ vt suscipiat ille q phibetur ab acceptione cibi die suo toto contra consuetudinem nocumentũ plus q nõ suscipiat q dimittit cibum tñ minus illo. Et tolerantia sup quẽ vincens ẽ phlegma ieiunij ẽ tolerãtia facilior: q̃ tolerãtia eius sup quẽ ẽ vincens colere: tunc manifestũ ẽ q tolerantia in susceptione cibi semel est facilior. Cã aũt tolerãtie eius super quem vincit flegma ieiunij ꝛ susceptiõis cibi semel: iam ostensa ẽ i eis que premissa sunt ex sermone meo sup quẽ vincit colera. qd est: q: ieiunium facit os amarum vehementius q̃ fuit humor aũt phlegmaticus qñ digeritur in illo spacio cõuertitur ꝛ mutat ad sanguinem. In aliq aũt duarũ colerarum non est possibile vt redeat ad substantiam sanguinis. quod ẽ. Q: colera citrina generatur quãdo calefit res pinguis que est in sanguine. Melancolia aũt generat: aut ex vehemẽtia adustionis co. citrine: aut quãdo aduritur res grossa ex eis q̃ sunt i sanguine. Generatio aũt phlegmatis pcedit semp i cibis illis in quibus vincens ẽ phlegma generationem sanguinis. ꝛ cõuersio eius cuius dispõ est hec: ex cibis ad sanguinem fit mediante sanguine. Et nos qdem inuenimus hoc accidere non in cibis malis: sed in vnoq3 ẽt ciborum: de quibus putatur q sunt in fine bonitatis: sicut panis ꝛ triticũ: quod nominatur candarisum ꝛ pisces. Expositio autem quã exposui in hoc sermone ẽ ad meliorem descriptionum ꝛ rectorem earum. quod est: q: res que scitur ex hoc sermone quando legitur p se est vera certa ꝛ iuuatiua ei quod precessit ex sermonibus ꝛ hec quidem est melior intentio ad quam intenditur i expositione. verumtñ non inuenitur hec descriptio i oibus libris: imo inuenit i qbusdam libris i ea s̃m eius qd inuenit i qbusdã. Et inuenimus hũc sermonẽ in vnoq3 librorũ cõtrio q inuenimus in alio eũ. fit ergo pp illud falsus inconueniens ei quod precessit. 32

Phlegmaticus tolerat ieiunium facilius q̃ colericus.

De gnãtione colere citrine melancolie ꝛ flegmatis

Nã apud hyp. multiplr dr

Nomen nature significat apud hy. res multas in hoc autem loco illud quod currit p mentem meã est: q: significat per illud cõplexionem corporis: ꝛ silr etiam tu inuenis eum nominare cõpositionem membrorum in hoc sermone forma: ꝛ ingrediuntur in cõplexionem membrorum natatio eius quod natat ex colera in superioribus corporis: ꝛ sedimen quod in ea residet inferius: ꝛ suspensio viscerum: ꝛ paucitas fixionis eorum. quod ẽ: q: stomachus quãdo ẽ magnus natura adheret visceribus: ꝛ retinet ea apud repletionem eorum et cibo: ꝛ quando euacuatur ex eo dimittit viscera exagitari: ꝛ contrahuntur ꝛ colliguntur. ꝛ propter hanc cãm sentiunt: illi quorũ sunt in visceribus suis quasi ipsa sint suspensa. Sed q colera rubea natat in quibusdã corporibus supra stõachum: iam dixi illud i eis que sunt premissa: ꝛ enunciaui q illud fit quãdo mutatur situs vene que effundit coleram ab epate ad intestinum quod nominatur duodecim digitorum. verũ tamen quãdoq3 continuatur ex eo pars: cum stomacho. In istis igit inuenimus colerã natare: sed in alijs hoibus inuenimus eã totã descẽdere inferius. 33

Cã quare in qbusdã colera natat i stomacho ꝛ non i oibus.

Non scripsit hypocrates hunc smonem s3 ordinem ꝛ seriem. quod ẽ q: oportuit vt adiungeretur ad illũ quod dixit ante ipsum: donec fieret totus sermo sm hũc modum. Et sup superiora corporis cuiuscumq3 horum colera ẽ vincens tolerantia eius huiusmodi rerum s3 plurimum ẽ molestior: Et super superiora corporis cuius vicẽs est phlegma: facilitas tolerantie ieiunij sup seipsum contra consuetudinem secundum plurimum est vehementior. Propter hanc ergo causam etiam fit ipsum tolerare susceptionem cibi in die semel contra consuetudinem facilius. non est ergo possibile vti euacuatione venarum multam in non sua hora: neq3 dare cibum in hora status egritudinum ꝛ inflammationis earum. quod est. Quia hyppocrates cum compleuit sermonem in quo ostendit q permutatio magna in regimine nocet sanis nedum infirmis: tunc necessario sequitur illud cum re que similis est rememorationi omnium earum que dixit. ꝛ dixit: Non est possibile multum vti ieiunio in non sua hora. cum ergo ostendit illud ad quod ostendendum intendit per istas res quas dixit: permutatur ad sermonem alium quo ostendit rem primam eandem: ꝛ quod vtitur istis rebus leuissimis super quas conueniunt est secundum semitam studij in sermone. Inceptionem autem huius sermonis secundi etiam inuenimus ipsum ponere ex hoc sermone sm rectitudinem. ꝛ est sermo eius. Hic est ergo terminus significationum sufficientium in hoc q mutatio magna in accidentibus que accidunt in naturis nostris ꝛ forma corporum nostrum generat proprie egritudinis. Et inuenimus sermonem sequentem continuum cum eo hunc sermonem. Et alicui inest vt dicat etiam res alias multas ꝛ conuenientes ꝛ fraternas istis rebus accidentes stomacho. Et ego quidem exponam hunc sermonem in sequentibus. Nunc autem ego sum rediens veniens super sermonem: quem ad exponendum premisi: ꝛ intentio quidem illius sermonis est hec intentio. non est possibile vti fame cum multitudine neq3 permutatione in regimine in hora status egritudinum ex ieiunio ad dandum cibum: sicut non est possibile vti econtrario illius subito. Et manifestum est: q sequitur hunc sermonem: q regimen oportet vt sit secundum q monuit hypocra. et summa illius est cautela a permutatione subito ad contrarium. 34

Si pmutatio i regimine nocet sanis quãto magis in firmis.

Quorum aũt phlegma eis dominãs ẽ: maxime si ieiunent contra cõsuetudinem suam leuius ꝛ facilius ieiunium ferunt: quare semel in die preter vsum comedere facile sustinent.

His aũt super supiora corporis quorum vincens ẽ phlegma: tolerantiã ieiunii cõtra consuetudinẽ scdm plurimum vehementior ẽ. per hanc ergo cãm ẽt fit tolerantia eius in suscipiẽdo cibum in die semel cõtra consuetudinem facilior.

Hec aũt nostre ad hoc significationes sufficiũt: q maxima mutatio his que nostre nature: accidunt corporũq3 figure: generant morbos.

Iste ẽ ergo terminus significationũ sufficientium i hoc q permutatio magna valde i accidentibus que accidunt i naturis nostris: ꝛ forma corporum nostrorum proprie generat morbos.

Non igitur oportet multã exinanitionem venarum fieri ante suũ tps nec dari cibum in statu ꝛ acumine morborum nec dictã subito in his: neq3 i illis: nec i aliis semper permutari.

Non ẽ ergo possibile vti euõne venarũ multum in hora non sua neq3 dare cibum in hora status egritudinum ꝛ inflãmationis earũ. neq3 ẽ possibile etiam mutare regimen subito: neq3 apud istos: neq3 apud illos.

De consuetudine hy. est vt significet per sermonẽ suuz: fraternas: res similes: sicut si dicat aliquis: res conuenientes in genere sunt propinque valde homogenee: quoniam relique fraterne sequuntur fratres in illo sicut fratres sorores: ⁊ filij fratris patris: ⁊ filie fratris patris: ⁊ reliqui qui sunt similis istis. In reliquo autem quod est in isto sermone manifestuz quidem est ꝙ hypo. ostendit illud quod iam declarauit a principio sermonis sui. † Et summa illius est ꝙ res consuetudinis est res fortis valde: ⁊ permutatio ab ea contrariũ subito nocet corporibus nocumẽto maximo. 35

† Res cõsuetudinis est res valde fortis.

Ego sum dicẽs in primis intẽtionem sermonis: deinde redibo pꝰ illud ad loquendum d iuuamentis que acquiruntur ex rebus particularibus que sunt in eo. Dico ergo ꝙ intentio huius sermonis ẽ: q: non oz vt sit admiratio ex nocumento qd accidit super corpora ex permutatione in regimie ad illud cuius virtꝰ ex cibis ⁊ potibus est virtus magna: ex nocumẽto autem accidente ex permutatione ad cibos ⁊ potus: quorum virtutes sunt debiles: quãuis etiam non euacuẽt quin noceant: necessario cadit admiratio hec est ergo intentio huius sermonis. Res autem particulares que sunt i eo sunt iste quas dixit hy. in principio huius sermonis. Cibi quorũ virtutes sunt fortes cũ nominibus suis: ⁊ sunt comestio carnis multe: ⁊ allei: ⁊ anuiden: ⁊ lacte eius: ⁊ ramorum eius: ⁊ manifestum est ꝙ significat per lac anuiden ⁊ ramo eius: ꝙ sermo eiꝰ. In alleo ⁊ anuiden ⁊ lacte eius ⁊ ramis ipsius est sermo absolutus. † Ad comestionez vero carnis addidit cum multitudine. quod est: q: virtus non magnificatur nisi quando comeditur cum multitudine. quando autem comeditur cum equalitate. tunc virtus eius non est magna. in sermone autem qui sequitur hunc sermonẽ inuenimus hy. permutari ad dicẽdũ cibos quorũ virtutes sunt debiles. s. sorbitionẽ factam ex simula ordei: ⁊ panem factũ ex ea ⁊ calidũ ⁊ munduz: ⁊ illud ex quo furfur non auferꝫ. Deinde dixit post istos cibos spẽs similes ordei: ex ea recentẽ mediam: ⁊ antiquam: ⁊ potũ vini: ⁊ potũ aque: quando mutetur illud cõtra consuetudine: ⁊ potũ vini puri cõmixti. Addidit ergo ad illud dicens. † Et vinũ aquatũ cõmixtũ mollificat stomachũ. s. humectat eũ: ⁊ debilitat ipm: ⁊ generat i intestinis ventositatẽ. Vinũ aũt purũ facit saltũ in tpibus. ⁊ grauitatẽ in capite: ⁊ siti. ⁊ nõ facit vinũ purũ has opatões nisi pp caliditatẽ. aquarũ vero facit contrariũ earũ pp hũiditatẽ ⁊ suã frigiditatẽ. Et dixit ẽt quot sunt spẽs vinoruz. aggregaꝫ ḡ ex oĩbus q̄ ipse dixit i inceptiõe sui sermonis sermo vniuersalis: ⁊ ẽ: ꝙ oĩs pmutatio subito extra cursuz ↄsuetudinis nocet corporibus nocumento maximo. 36

† Nõ magnificaꝫ virtus ex carne nisi qñ comeditur cum multitudine.

† De nocumentis vini aquati ⁊ vini puri.

Sed alia his cõueniẽtia dictus de his que stomachus patitur: ꝙ videlicz cibos solitos ẽt si sint illaudabiles leuius ferret: ⁊ potus similiter: insolitos ãt egrius: etsi non sint mali cibi ⁊ potus similiter.

Et alicui inest vt dicat ẽt res alias multas fraternas istis ex rebus accidẽtibus stõacho: ⁊ sunt ꝙ tolerantia sumendi cibos quos comedere ↄsuetudo fuit: quãuis in natura sua sint illaudabiles ẽ facilior sup eos: ⁊ similiter potus Illos autem tolerare cibos quos comedere nõ cõsueuerũt ẽ molestius: quãuis non sint mali: ⁊ similiter ẽt potus

Quapropter eos qui multã carnẽ ⁊ alleã: ⁊ similia magnã viz habẽtia cõtra vsum recipiũt nõ vehemẽter admiror huius eẽ qualitatis ⁊ in stomacho quedã plus faciunt doloris aliis: ⁊ alia minus. sed si ea que subsequunꝫ ppendendo pceperis necesse ẽ vt in hac nostra proportione nostrorũ ciboruz vehemẽtius admireris.

Et di aũt quod facit susceptio carnis multe cõtra consuetudinem: aut allei: aut anuiden: aut lactis eius: aut ramoruz eius: aut reliquorũ que illis sunt similia ex cibis qbus ppie insunt virtutes magne nõ admiror. s. ex oĩbus quorũ ẽ hec dispõ: ꝙ quedã illorũ faciũt dolorẽ in stomacho plus: ⁊ qdaz minus ⁊ si tu ↄsideraueris ⁊ sciueris reliqua que sequunꝫ illud.

Hoc enĩ cõtra illud ẽ Immutatõ ergo diete fit in his tñ: cuz corpus nõ fuerit a dieta immutatũ: nisi ad vegetationẽ virtutis. vnde necesse ẽ vt addamus i cibo: ⁊ nõ i. defectõe: vñ necesse sit subtrahi.

Et oz vt mutemus i hac pte sermonis nostri sermonẽ cõtrarium ei ⁊ dicamus ꝙ pmutatio in regimĩe quãdo administraꝫ in istis pter ꝙ corpus pmuteꝫ nõ ad vehemẽtiã i virtute: tũc oz ide vt addaꝫ in cibis: neq3 ad debilitatẽ: ⁊ oz vt minuatur ex eis.

Non est possibile vt sit adiutoriuz in sermone absq3 alteratione ab eo: ita ꝙ ipse sit verax. qd est: quia hyppo. diuisit sermonem suum in duas diuisiones: quarum vna est sermo quem bonum efficit: ⁊ altera est sermo cõtrarius ei alteratus vsq3 ad finem hunc a sermone quem ipse bonum efficit: deinde redit nunc ⁊ venit ad alterationem a sermone altero. alicui enim inest vt dicit in eo qui videt illaz sententiam: ꝙ magis simile est ei ꝙ egri iuuanꝫ pmutationem magnam in regimine: quoniã dispositio in eis iam permutata est ad contrariũ eius sm. quod est: quia fuit i eo quod pcessit sana: ⁊ facta est egra nũc. Et hypo. quidem contradicit huic sermoni in eo qd premissum est ex sermone eius sermone vniuersali: ⁊ est sermo eius. † Verum tamen oportet vt permutationis res currat secundum rectitudinem: ⁊ securetur cuz ea cautela: ⁊ significat super intentionem sermonis sui secunduz rectitudinem: per res multas: ⁊ aggregat illud cũ breuitate ⁊ dicit: non est ergo possibile vt administreꝫ vacuitas venaꝝ cum multitudine in nõ sua hora: neq3 dare cibos in hora status egritudinũ ⁊ inflãmatiõis eaꝝ: neq3 ẽ possile ẽt permutare hoc regimen subito: neq3 apud istos: neq3 apud illos: oz ergo vt hy. iam pcedat ⁊ contradicat huic sermoni quem dixit nunc: cuz ipse dixerit de sermone suo contrario sermoni suo: ⁊ addat in eo nunc etiam ⁊ dicat: ⁊ oportet vt scias cuz hoc etiam vehementiam virtutis infirmi: ⁊ dispositionẽ cuiusq3 egritudinum: ⁊ reliqua que dixit post illud in sermone suo. super cuius expositionem veniam successione huius sermonis. Humain. Inquit Gal. ⁊ narrauit in illo res multas quibus fit iuuamentum in expositione eius ⁊ significatur per eas res certitudo eiꝰ. Cuz ergo erupit in narratione exemploꝝ que ipse attulit ex sermonibus hypo. quasi oblitus est exponere ipsum. Et dixit ꝙ hypo. precessit ⁊ contradixit illi sermoni: ⁊ non certificauit quis est ille sermo: ⁊ propter illud cuz. Gal. iam prius dixit: ꝙ oportet vt per expositiones i tendatur dilectio hominum vt per eas etiam inuentur debiles ex eis: nunc visum ẽ mihi vt exponam sermonem hypo. secundo: ⁊ exponã ipsum per meipsuz cum expositione que conuenit ei. 37

† Res pmutatõis sm rectitudinẽ curre re oz ⁊ cuz cautela securari.

Hoc comentum est Humain.

Hippocrates cum disceptauit de sermone certo quem bonum fecit: redit ad disceptandum de sermone falso sermoni suo. Sermo autem contrarius sermoni suo est sermo eius qui dicit: quia oportet quando corpus permutatur de sanitate ad egritudinem: vt permutetur etiam regimen in eo permutatione magna. Et hypo. quidem contradicit huic sermoni in eis que p̄missa sunt ſm iudicem rhetorꝝ quod est .i. Mos de consuetudine rhetorū est: vt narrent in primis quidem cui volunt contradicere. ita ꝙ quā do recipitur ille sermo non intendunt nisi ad contradicendum ei: ⁊ cō tradictio iam transiuit per auditum ⁊ non recipitur: secundum hoc ergo inuenimus hypo. precessisse ⁊ contradixisse huic sermoni in sermone suo: ꝙ res permutationis est bona. verūtamen oportet vt currat res eius secūdum rectitudinem: non enim oꝫ vt permutetur subito ad contrarium neqꝫ oꝫ vt sit vsus ieiunij cum multitudine: deinde fiat reditio iterum subito ad ingrossandum regimen infirmi in hora inflāmationis febris. Secundum hunc modum inuenimus eum cōtradicere huic sermoni. In hoc autem loco adiungit ad illud questionem dicentem hunc sermonem. quod est. qꝛ hypo. cum dixit pauloante: ꝙ sanorum corpora agitantur apud permutationem eorum consuetudine q̄si querit questionem a seipso ⁊ dixit. Et alicui ex eis q̄ querit vel credit contrariū huius sententie inest vt dicat. ꝙ agitatio corporum sanorum quando permutatur ab eo quo currit consuetudo eorum accidit necessario. quod est: qꝛ corpora eorum non permutātur ad vehementiam virtutis: ⁊ indigent additiōe neqꝫ ad debilitatem: ⁊ indigent diminutione eorum in regimine vt conseruetur per illud super eos sanitas eorum. Sed quoniam egrorum corpus mūtatur mutatione magna a sanitate ad infirmitatē: tunc oꝫ vt in eo regimen permutetur etiam permutatione magna. Deinde postquā incepit etiam contradicere huic sermoni: venit cum illa precedenti contradictione eadē. ⁊ dixit eā: ⁊ adiunxit alias res ad illud: in quibus necesse est considerare ⁊ scire eas in infirmis ⁊ dixit hūc sermonē. 38

i Consuetudo rhetorū est pri⁹ opinionem aduersaꝝ narrare ⁊ post illi cōtradicere.

Hippo. precepit vt addas ad reliqua que ipse docuit te vt sit ordo tuus quo ordinas regimen in eo qui habet acutam egritudinem ſm finez rectitudinis: ⁊ considerationem in vehementia virtutis infirmi. ⁊ dispositione egritudinis eius etiam: ⁊ consuetudine eius. Quod est: qꝛ sūma eius cuius certitudinem vis est: vt non mutetur forma regiminis donec appareant signa digestionis: ⁊ illud quidem est quando antecedis ⁊ scis quot diebus est possibile vt perueniat egritudinis status. i Et quoniam possibile est vt mutetur regimen quod narrat in additione ⁊ diminutione: qm̄ infirmi differunt adinuicē vehementia virtutis ⁊ debilitate eius. ⁊ cōplexiōe corporis naturali ⁊ in dispōne egritudinū ⁊ cōsuetudinū que precesserunt ante eos: tunc ex rebus sunt in quibus cum consideraueris poteris per existimationem artificialez cognoscere additionē ⁊ diminutionem in forma regiminis

i Ex quibus sumat̄ iudicatio de augenda aut diminuenda dieta.

Oportet vt vitemus in hac parte sermonis nostri sermonē cōtrariū ei. ⁊ dicamus ꝙ permutatio in regimie quādo vtitur in istis p̄ter ꝙ sit mutatio corporis non ad vehementiam fortē: quare necesse sit ex illo addere in cibis: neqꝫ ad debilitatem: quare sit necesse minuere ex illis. Cum quo ēt morbi cuiusqꝫ dispōnem egriqꝫ virtutem atqꝫ naturam: ⁊ i dicta tam cibi q̄ potus consuetudinem oportet vt cognoscas. Et oꝫ vt cognoscas ēt cū hoc vehementiam virtutis infirmi ⁊ dispōnem cuiusqꝫ egritudinis: ⁊ naturā infirmi: ⁊ cōsuetudinē eius in regimine ipsius: non illo quidem est cum cibis tantum immo i illo ēt quod fit cum potibus.

⁊ significo per sermonem meum formam regiminis: considerationem. s. si oꝫ vt infirmus regatur potu secaniabin: aut aque mellis: aut potu aque tm̄: vsquequo appareāt signa digestionis: aut oꝫ vt des ptisanam ordei aut aquam eius tantuz bis si necesse est illud in die: aut semel. Per has ergo res quas dixit nunc hy. oꝫ vt cognoscatur diminutio ⁊ additio in regimine. qd̄ ē: qꝛ non ē possibile vt scias quādo indigetur aqua ptisane ordei quātū oporteat dari ex ea: ⁊ siliter ēt quando necesse est potare secaniabin: aut hydromel: aut aquā. i Verūtamē sicut necessaria est i iuētione forme regiminis cognitio virtutis infirmi. s. an sit fortis an sit debilis: ⁊ cognitio dierum in qbus maturat̄ egritudo: siliter ⁊ tunc oꝫ vt cōsideres cum illo ad quātitatē vehementie virtutis: ⁊ in vehemētia debilitatis eius. qd̄ ē: qꝛ supfluitas in vehemētia virtutis ⁊ debilitatis eius in additiōe ⁊ diminutiōe ē multa valde. ⁊ siliter ēt dispō infirmitatis oꝫ vt cognoscat̄: qm̄ non est tibi possibile tantū vt cōsideres an egritudo sit pleuresis: aut peripleumonia: imo oꝫ vt consideres cū illo qualis sit dispō in doloribus accidētibus cū ea ⁊ in febribus ⁊ i eo quod expuit̄ i screatu. quod ē: qꝛ in quibusdā spēbus pleuresis cū qbus ē dolor: fit dolor vehemētior: ⁊ quarūdā earꝫ dolor ē leuior. Et ex speciebus eius sunt cū qbus sunt febres fortes. ⁊ in qbusdā earꝫ sunt ille febres getiores ⁊ trāquiores: ⁊ in quibusdam earum sunt ille vehementiores. Et siliter ēt quod expuitur. nā supfluitates in eo sunt multe sicut dixit hy. in libro pronosticationis Et qm̄ infirmi diuersificantur in istis superfluitatibus quas diximus: tunc non ē possibile vt narremus illud quod narrare volumus de illo per res quas noīant emperici medici conuenientiam accidentium. quod ē: qꝛ non ē possibile vt scribantur superfluitates in quibus supfluūt virtutes alie sup alias aut in quibus addunt febres vehementiā: aut mensura additionis quantitatꝫ eius quod expuitur adinuicem: aut diminutio eius ⁊ additio eius in colore: aut in odore: aut in dispositione sputi eius. Sed est necesse tibi quādo intelligis virtutez cuiusqꝫ rerū harū per se singulariter vt cōpares alias cuz alijs deinde aggreges ex eis summam vnam. ⁊ in hoc quidem declaratur bonitas medici ⁊ vtilitas eius quāuis sit illud res vna ⁊ eadem. quod est: qꝛ qui est solers est dignior vt aggreget ex virtute omnium harum rerum particularium summā vnam qua intelligat formam regiminis quo oportet regi: ⁊ quantitatem cuiusqꝫ ciborum. illum autem qui est ignarus inuenis i illo minus. ⁊ similiter etiam qui ē diligens laborē inuenis eū in illo plus q̄ꝫ illum qui est piger. ⁊ qui exercitatus est inuenis eum in illo plus q̄ꝫ illuz cui non est experimentum. ⁊ qui est seruans: inuenis eum in illo plus q̄ꝫ illum cui non est memoria. Quod qꝛ debilitas virtutis significat: qꝛ oꝫ vt detur infirmo cibus multotiens paulatim ⁊ preparat illud ⁊ viuificat ipsum si consuetudo currit vt comederet bis i die. Vehementia autem virtutis significat contrarium illius qm̄ quando consuetudo hominis currit vt comederet semel i die: tunc oꝫ vt detur semel cibus eius: nā vterqꝫ significationes significant illud. Et similiter etiam cuius resolutio ē facilior: prouocat illud in eo vt detur cibus: ⁊ cuius corporis resolutio est difficilior prouocat illud in eo ad contrarium: ⁊ in cuius corpore humores sunt subtiles mali: facit illud necessario cibare ipsum. ⁊ cum sunt humores qui sunt in corpore ei⁹ econtrario illius significat illud vtendum esse contrario. Et additio ⁊ diminutio in vnoquoqꝫ ipsorum non fit secundum comparationem sui ad seipsum: sed ⁊ ſm iuuamentuz quod

i fortitudo virtutꝭ ⁊ eius debilitas per cōpatione ad egritudini sꝫ fortitudinem ⁊ debilitatē.

acgritur ex ea. Ego aūt iaʒ narraui omnia ista in libro meo q ē in via de ingenio sanitatis: ⁊ ordinaui sermonē meū in eo: ⁊ in ordinem redigi vt alleuiet cognitio eius ⁊ ipsi⁹ memoria. Qd ē: q: impossibile ē q fuerit possibile hypocrati loq in oib⁹ istis reb⁹ sm q oʒ cū ordine ⁊ serie in libro vno: ⁊ ē iste liber in cuius expositiōe nos sumus: ⁊ pprie cū fuerit pmus q inuēit has res. Qui āt dixit eas ab hy. sed illud absqʒ serie: ⁊ ordine: deinde singularē faciat seipm vt exerceat ⁊ curet eas in ope medicine: n ē impossibile q n sit ei possibile ēt vt addat in expositione eius qd dixit hypo. ⁊ ordine eius ⁊ ipsius serie. Et si pōt ēt ponere illud in tractatibus mltis erit dignior: vt expositio eius de illo sit multo plus: nō ḡ ꝯuēit alicui vt obiurget eū cū inqetudīe rei sup ipm in hoc libro ppter multitudinē eius qd supuenit ei de accidētibus. verū oʒ vt scias q nos ostēdim⁹ vnumqdqʒ accidētiū horū declaratiōe ppria in libro nro q ē in via de ingenio sanitatis: ⁊ q: si reddit ad librū illū p dilectionē eius ad sciēdum intelliget vnūqdqʒ eorū: ⁊ sciet tūc q iste res dicte sunt absqʒ serie inordinate. ⁊ qn solicitus erit de hac scia in opere medicine laudabit certitudinē eius. 36

Nō fuit possibile hy. pmo inuētori ponere oīa ista p ordinē i libro meo lʒ nō aliis

Cum forme spēruʒ cuiusqʒ regiminis inuētio sit ex rebus q̄s dicit hy. in eis q̄ sunt pmissa. Et q: oʒ vt sciat cuʒ illo ēt illud quod ipse dixit in sermone q ē ante istū vt sit possibilis inuētio q̄ntitatis i vnaquaqʒ spērū regiminis significat sup illud i iō sermone quē ad exponēduʒ pmisimus. Dicit ḡ: ⁊ oʒ vt sit pmutatio tua ad additionē min⁹ multuʒ. qd ē: q: diminutio vniuersaliter ē magis iuuatiua in pluribus horis. Qd est: q: cū sciuit q in cognitiōe spēꝝ cuiusqʒ curatiōis est necessaria existimatio artificialis: ⁊ existimatio artificialis nō ē nisi viri q intelligit oēs res q̄ necessarie sunt in arte medicine: ⁊ q seruat eas vel memorat eaꝝ vt curat opari eas: ⁊ exercetur in eis ⁊ q inuētio eius cui⁹ sit hec dispō ē pua valde: adiunxit ad illud qd scripsit hunc sermonē cū dixit nunc. Et recte fecit illud ⁊ vult q pmutatio ad diminutionē ē quādo cognitio ei⁹ effugit mensurā que oʒ plus ea q̄ est ad additionē. qd ē: q: additio sm plurimuʒ nocet nocumēto cui⁹ rectificatio nō ē possibilis: rectificatio āt nocumēti qd accidit a diminutiōe ē facil: Quoniā possumus quādo videm⁹ virtutē iā supatā dare infirmo ex cibo quātitatē puā. sed q minatur ex cibo quādo puenit ad stomachum plus q̄ oʒ est difficile in omnibus dispōnibus: ⁊ proprie in egritudinibus acutis. 40

In q̄cunqʒ curatione necessaria ē existiatio artificialis q̄ non est nisi medicine intelligentium necessaria.

Diminutionis nocumētum rectificare est facile ple-

Necnō etiaʒ immutatione tua semp minime adiūgendū ē: minui naqʒ maximū iuuamentum ē: si tamē ergo tolerabilius sit: ⁊ morbus in statu sit vsqʒ dum statū compleat ⁊ digeratur.

Et oportet vt sit permutatō tua ad additionē minus multū. Quod est: q: diminutio vniuersaliter ē magis iuuatiua secūdū plurimuʒ quādo infirmus ē tolerans: dum pmanet egritudo eius stans vsquequo cōsequatur statum suum et digeratur.

Quod est diminutio vniuersaliter est magis iuuatiua secunduʒ plurimuʒ: quādo infirmus ē magis tolerans dum pmanet egritudo eius stans vsquequo ꝯsequatur statum suuʒ vt maturetur.

Quod aūt in quibus morbis ⁊ etatibus oportet fieri dico.

Et ego quidem secūduʒ hoc sum narrās ⁊ scribā tibi in quibus egritudinibus oportet vt administretur illud.

Et alia his necessaria: atqʒ pcipuas significatiōes subiungere parum oportet.

Et hominum ēt incest vt scribat res alias fraternas ⁊ similes istis rebus.

Neque morbi sniam mobilē subiungere in quo plurimuʒ sermo noster cōtinetur: sʒ quod pcellentissimum est ibi dicendū est. Morbus autēʒ acutus eadem die qua initium hʒ: vel postea q̄ tūcūqʒ cibi aliq recipiunt: aliāt qualiscunqʒ iuris partem assumunt. Ceteri vo potum in quo panis fuerit infusus que quidem oīa peiora sunt: q si his contrarus dictarent: sʒ tamen minus nociuuʒ est hoc tempore: q̄ duobus vel tribus diebus venas exināire: trās actis vero quattuor diebus vel quinqʒ. hmōi dietam ipartiri. peior vero his omnibus venarum euacuatio. In fine autem hmōi dicte ante mortis digōnē fcā exhibitione: q: ⁊ hac ⁊ illa dieta vtētibus celerius mors plurimū itēdit: nisi qn morbus in pfecta fuerit salute: nec ēt erroris i pricipio morbi facti emēdatio sicut hec ipossibilis ē sed medicabilior est.

Et melior significatio in illo ē: q: nō ē frater

Non iteraui hāc ptē sermonis q pcessit: nisi q: noui vt rememorari te faciam intentionē hy. sm quā currit cōsuetudo eius in hoc libro: ⁊ in libro aphorismorū. quod ē: q: te oʒ quādo vides ifirmū cui sit possibile remanere vsqʒ ad statū egritudinis pter q cibetur: vt phibeas euʒ ab oibus cibis: ⁊ vtaris in eo potu q̄ rūdā q bibūtur tātuʒ quoscunqʒ potus videris esse necessarios. 41

nitudinis vero difficile.

Iaʒ declaratū ē q hy vult redire post q̄ⁿ ostēdit regimē vniuersale i hoc libro: ⁊ loq i reliqs egritudinibus acutis: verūtamē nō inuenitur ei liber in hoc. quod est: q: illud quod inuenitur scriptū i hoc libro post sermonē in balneatiōe. Et si est res inuēta i domo hy. inuenies ipaʒ quā scripsit loco rememorationis ⁊ descriptionis qb⁹ fit rememoratio: ⁊ dispersit eā: inueniens ipsam post mortē hy. ⁊ ppalauit hominibus tunc dignū ē vt sit illud ex eo quod ē sile vt sit. q si ē loco libri adunati tunc non ē ex eo quod sit sile sermoni hyp. ⁊ silr ēt res significātes sīt sup cuʒ i egritudinibus ⁊ morbis: quāuis sint in eo res multe bone valde. ⁊ ego quidem discernaʒ illas res cū exponam eas. 42

Iam reddit hy. iterū ad illū eundē sermonē quē multis certificauit exēplis: ⁊ ostēdit q pmutatio ab eo quo currit ꝯsuetudo nocet ifirmis: verūtamē cū sit pmutatio eoꝝ in illo a reb⁹ q̄ accidūt sanis nō ifirmis. pp illud dixit q ipse sunt fraterne: ⁊ significauit p sermonē suū istū: q: sīt siles. ⁊ significatio super illud quod ipe voluit dicere: nō ē significatio ppinqua: neqʒ silis: neqʒ fraterna: sicut de ꝯsuetudine ei⁹ ē noiare eā: sed ē ipsamet intētio quā intēdit: ⁊ certificat tibi intētio in sermone suo expositiōe mea qua exponā sm ordinem sequentem hunc sermonem. 43

In eis qdē que premissa sunt dixit hy. res accidētes sanis quādo mutat illud q̄ currit eorum ꝯsuetudo ad infirmitatē p assimilationē: nunc āt dicit q pmutatio eius nō est ex via assimilationis:

sed oportet litur in ipsa re ad cuius declarationē intēdit a
pncipio sui s̄monis absq; medio: q2 dispō eius hec est
dispō eadē. Consideremus ergo qd sit illd qd dixit hy
pocrates: q2 nō oz vt precedas ⁊ alleuites infirmos i
diebus primis: ⁊ cū appropinquat hora status egritu
dinis ipleas corpora eorū. † Jn di .n. s̄mone hoc quez

matureē egritudo nocet ei. Qm̄ āt illud qd intelligit ex eo qd
seqt hic ex s̄mone ei⁹ sit ille eedē res quas multotiēs dixi: vi
sū ē mihi vt dimittā ipm: cū sit s̄mo eius sanus. 46

Sermo hy. qd ē q2 multotiēs mutāt īfirmū de vacui
tate venarū significat pmutationē eorū q pmutāt cū
pmutatiōe: s3 inde ē: q2 significat p sermonē suū istū:

† facili⁹ cō
rigiē nocu
mētū ex ci
bi asūptiōe
i pn. q̄ i sta
tu.

dixit nunc ostē
dere itendit no
cumētū accidēs
sup ifirmos pp
illu3 eundē erro
rem q accidit qn̄
ap propinquat
hora status egri
tudinis eē ma
gnu3: erroris āt
q fit in inceptōe
egritudinu3 dic
medicationē eē
faciliorē: ⁊ in s̄
mone suo i sto p
dicit ei q incipit
ingrossare regi
mē ifirmorū cir
ca diē quartū ⁊
qntū anteq; ma
turetur egritu
do. 44

Sermo
hy. in
hoc lo
co ēt ē ipsemet s̄
mo ei⁹ quē dixit
i eis q pmissa st
multotiēs cu3
pcepit cibari il
lā cui nō ē possi
bile: remanere
vsq; ad horam
stat⁹ sue egritu
dinis absq; ci
bo aqua ordei i
pn. egritudinis
preter q sumat
aliqd de fece ei⁹
qd est: q2 fortas
se cogimur per
mutāi ab eo ad
regimen qd est
subtili⁹ eo. aut
cibare infirmu3
ppe status ho
ram qn̄ necesse
ē eis: ⁊ si fuerit
regimē coru3 i
eis que precesse
rūt grossius vt
pmutetur ab eo
ad regimen sub
tilius eo. 45

Hippo.
dicit q
medicis
nō ē scia d hora
in q oz dari ifir
mo ptisanā or
dei aut aquam
ei⁹. verūt ipsi
sciūt q dare in
firmo ptisanam
ordei anteqa3

nū itētiōi i q glorificaē ser
mo nr̄ s3 melior sermonū i il
lo ē hic. qdā i quo icipit egri
tudo fortasse acuta cōedit i
illo die quo icipit quosdā ci
bos ⁊ fortasse sūt cibū a ma
ne illi⁹ diei. ⁊ ex eis ē q bibit
aliqd sorbitōis qcūq; fuerit
⁊ ex eis ē q bibit vinū i quo
infusus ē panis: s3 totū illud
ē deterius q si regereē ptra
rio illius: verūtn̄ ē minoris
nocumēti cū ē i hac hora quā
si ifirmus vtereē vacuitate
venaꝝ duobus diebus: aut
tribus ex diebus pmis: ⁊ cū
ptrāsierēt egritudis sue qt
tuor dies aut qnq;: vteretur
hoc regimie. ⁊ deterius illo
ē ēt vt vtaē vacuitate vena
rū i istis diebus. ⁊ cū fuerit
i fine regaē huiusmōi regi
mie anq̄ matureē ei⁹ egri
tudo qd ē qa mors festinat
ad eū plus q regiē hoc regi
mine nisi egritudo fuerit in
vltio salutis: errores āt q fit
a pncipio egritudis nō ē re
ctificatio sicut rectificatō hu
ius erroris ipossibilis: s3 me
dicatio eius ē facilior multū

Ecce .n. iuuamētū in
quo mihi videor ti
bi marie p futuris.
cauēdū itaq; ē ne i pmis dic
bus a pncipio morbi ab aliq
bus iuriū q ēt diuersa pue
nit eē egrū phibeas: paulo
post eisdē refecturis

Videē mihi q ex ma
iori iuuamēto qd acq
sui tibi ē: q2 nō oz vt phibe
as i firmū i pmis diebus sue
egritudis a qbusdā sorbitio
nibus secūdū q ipe diuersi
ficaē: ⁊ tu patus es post pau
lulū cibaē ipm qbusdā illaꝝ
sorbitionum.

Sunt .n. q ptisanam
grossā dāt i pn. mor
bi: ⁊ nocitiuā ignorāt: cū rur
sus dederūt cā post venaꝝ
inanitionē duobus diebus
vel tribus seu pluribus factā: sūt
⁊ alij q succū eius dāt: ⁊ similiter
nociuū nesciūt eē si dādi pncipiu3
secūdū vtilitatē n̄ fuerit nec: qcq
attēdūt aliud aut intelligūt nisi qa
si ptisane grossū ante morbi digō
nē fuerit datū ei q succū sumeē cō
lucuit: maxia lesio ide ptigit

Jnuenimus q vtūē a pn
cipio egritudis ptisana or
dei ignorātes qa nocet in
firmo quādo pcipiunt vt faciunt
sorbeē ipm illā postquā pcesserūt
⁊ vtūē i eo euatiōes venaꝝ duo
bus diebus: aut tribus: aut plus
illo: ⁊ similiē ēt tu iuenis eos qui
vtūtur aq ordei ignorātes: q2 no
cet infirmo: quādo i potu ei dant
illā pter quod icipiāt daē ei ipsu3
secūdū rectitudinē: ⁊ nō seruāt tā
tu3 ⁊ sciunt nisi q2 bibat infirmus
ptisanā ordei antequā mutaretur
eius egritudo: cā iā cucurrerit eius
psuetudo vti aq eius faē accidere
sup eu3 nocumētu3 magnū

Jn qbus plurimū ipsi er
rore ptinenē: qppe q sepi
us egros euacuatis venis ad acci
piēdū ius trāsmutāt: cū potius ab
accepto iure ad euacuādas venas
esse mutadū maxie si tunc mole
stus fuerit morbus.

Et ipsi qdē secundū pluri
mū ex illo sūt sup errore3
Quod est: q2 multotiens mutant
ifirmū a vacuitate venaꝝ ad vten
du3 sorbitiōe ad vsu3 vacuitatis
venaꝝ si cōtingat vt molesta fiat
egritudo in illa hora.

Multotiens āt ⁊ a capite: ⁊
a ptibus circū pectus cru
di de genere coleꝝ attrahūē hūo
res: vnde ⁊ illis vigilie accidūt q
pfecto digōi morbi repugnāt an
gustia sup abūdāt: ⁊ murmurāt: ⁊
mente pturbāē. oculi qsi subito:
splēdor obtundunē: auricule vo
cu3 tinitibus ipleē articuli frigent
vrina idigesta ⁊ sputu3 subtile: ⁊
falsu3 ⁊ puu3: satisq; color tinctu3
circa collū sudor: inqetāē flatus ⁊
tractus inde sic pmutatur: fortius
atq; crebrius ducitur: tpa planāē

q2 pmutatō me
dicoꝝ q pmutāt
regimēs ex di
miss. de cibi ad
vtēdū sorbitio
ne ē ppe in illa
hora in q fit iu
uamētū p vsū
ieiunij. ostendit
ergo p s̄monem
suū istū ēt i hoc
loco cū explana
tiōe: q2 necessa
rio oz vt admi
nistraē qn̄ cōse
queē egritudo sta
tū suum subtili
us regimē. 47

Dicit hy
pocra
tes: q
oia ista acciden
tia eueniūt eis
q regūt ifirmos
ex medicis regi
mine malo. f. q
ex eis exsiccant
corpus eoꝝ in
dieb⁹ pmis de
inde pmittātur
p⁹ illud ad dan
dū cibos subito i
die tertio: aut qrto
aut qnto: aut sex
to: anteq; pseqtur
egritudo ei⁹ sta
tū suū inuit gad
qb⁹ n egritudo p
sequatur statu3
suu3 in vno ho
rū dierū pmuta
tio eorū in regi
mie cucurrit s̄m
rectitudinē: qd
ē: q2 s̄mo eius.
⁊ oz pt mutetur
regimē sanorū
in hora egritu
dinū coꝝ vt mi
hi q ee ei⁹ iam
declaratū est: ⁊
certificatū i eis
q sit pmissa ex s̄
mone: † Quoni
a3 cuz sint dispō
nes corporis q
tuor. f. sanitas
eius ⁊ dispō ei⁹
ab inceptiōe ho
re egritudis eius
vsq; ad horam
status ei⁹: ⁊ ter
tia post istas du
as ē dispō eius
a pncipio illius

† Dispositiones corporis sūt quatuor.

vsquequo consumatur ꝯsumptiōe integra deinde: dispositio
quarta post istas ē dispō eius in qua regit̄ regimine cōualescē
tis vsquequo sanatur sanitate firma: oꝫ in vnaquaqꝫ harꝝ spe
cierꝝ vt nō pmutet̄ a regīe ſꝫ ꝙ est pmutatiōe magna donec p
mutet̄ ex illa dispōne ſm quā ē ad dispōnem aliā. Cū ḡ possi
bile est vt cōseruet infirmū a pncipio egritudis sue cū probibi
tiōe vehemēti a
cibo vsqꝫ ad sta
tū: egritudinis
cuꝫ huiusmodi
regimine nō in
ē alicui vt redar
guat ipsum sup
illud. Et cui nō
est possibile con
seruare infirmū
cum hac dispō
quoniam non se
curatur quin ca
dat virtus eius
in dispōne illi⁹
tūc manifestuꝫ
est ꝙ peccauit in
hoc quia probi-
buit infirmum
a cibo probibi-
tione vehementi cum illud exsiccet corpus eius pl⁹ ꝙꝫ opoꝛtet
quod est quia si cogitur ei dare cibum in illa hoꝛa in qua opoꝛ
tet vt subtiliet in regimine eius. quoniam status egritudinis
iam appꝛopinquat tunc manifestū ē ꝙ coꝛpus eius exsiccat̄
exsiccatione egrediēte ab equalitate. Propter hoc ergo dic hy
po. ꝙ sequuntur illum cuius dispositio est hec dispositio ex re
gimine accidentia mala multa: deinde narrat omnia illa acci-
dentia scilicet vnum in vestigio alterius: ⁊ ponit primum qd̄
dicit ex eis humoꝛes crudos qui sunt de genere colere. ⁊ nō no
↑Alteratō minat eos hoc nomine scilicet crudos: ↑Nisi quoniā alteratio
supfluitatū supfluitatū apud eū noīatur digō: ꝙꝫuis nō sit possibile qn̄ alte
est digō. rant̄ vt nutriāt coꝛp⁹: sicut duo colere: ⁊ virus verūtn̄ ꝙꝫuis sit
illud: ita tn̄ cū nā sit vincēs huiusmōi supfluitates cucurrit cō
suetudo apud eū vt noīet illud qd̄ supat nā ex his digestuꝫ: ⁊
qd̄ nō supat natura indigestū. ⁊ pp illud dixit ēt in sanie q2 ac
cidit ex apatib⁹ quando maturant̄ vel digerūt̄: ꝙꝫuis tu nō in
uenias aliqd ex mēbris coꝛpis nutriri ex sanie sic nutrit̄ ex hu
moꝛib⁹ q nomināt̄ crudi: ⁊ ex phlegmate quādo cōplet̄ digō
ei⁹ ſm cōplemētū vt sit possibile in eo vt nutriat coꝛp⁹ aīalis
ſm hoc inuenimus digestionem in hūoꝛibus qui sūt de gene
re colere sicut inuenimus illud sanguini q ē in apatibus quā
do fit sanies. Et itellige nomē digōnis in hoc loco ſm itētio-
nē pmā generalē: ⁊ intētio qdē pma generalis in ea ē quando
nā est vincēs humiditates potēs cōuertere eas ſm vtutē suā
qd̄ āt putrefit ex hūiditatibus in coꝛpoꝛib⁹ nō spirantib⁹: qm̄
caliditas innata nō ē ei auxiliatrix ī alteratiōe eaꝝ: tūc pp illud
est egrediens a genere eius quod digeritur. Et accidit ēt simi
le huic multotiens ī supfluitatibus aquosis que euacuantur
cū vrina. Et pp illud dr̄ in vrina: ꝙ ex ea ē digesta: ⁊ ex ea idē
digesta: ꝙꝫuis nō sit possibile coꝛpus nutriri ex vrina dige-
sta: ⁊ nos qdē vtimur hac intētōe ex intētionib⁹ digestionis
quādo dicimus in choꝛizis: aut reumatismo: aut verus quod
egreditur de vlcerib⁹ ⁊ materijs q currunt in ophtalmia ꝙ sūt
↑Que sit digesti aut indigesti: ↑Secūdū hūc ergo modū dr̄ in colera: q2
colera dige ē cruda indigesta āt ē colera q ē vehemētis rubedis calida fe
sta: ⁊ que i tidi odoꝛis ē indigesta: digesta āt ē colera vehemētis citrinita
digesta. tis: cui non ē moꝛdificatio pauci fetoꝛis. Dicit ergo hy. q2 oꝫ
necessario ī eo q regitur regīe malo: vt effundatur: ⁊ residet ad
stomachum eius colera indigesta descēdēs ad ipsum ex capite
⁊ pectoꝛe in vnaquaqꝫ duarum hoꝛaꝝ. s. hoꝛa in qua pꝛohibe
tur īfirmus a cibo aut patit̄ famē plus ꝙꝫ oꝫ: pter ꝙ sedetur sto
machus ei⁹ cū qbusdā reb⁹ iuuatiuis: ⁊ ī illa hoꝛa ī qua pmu
tatur ex pꝛhibitiōe a cibo vehementi ad sumendum cibos foꝛ-
tes ppe statū egritudinū. Deinde hy. post illud specificat ac-
cidentia alia que accidunt ex regimine malo: quoꝛū pꝛimū est

si cui defectio spiritus acciderit:
hoc peius ē a pectoꝛe cooperimē
ta repellūt manus tremūt: ⁊ pluri
bus āt īferioꝛa labia palpitant.
Et multo quidē attrahunt
a capite ⁊ a ptibus pectoꝛis
humoꝛes crudos de gene
re co. ⁊ accidunt eis vigilie phibē
tes egritudinem a digōne: ⁊ coꝝ
angustia fit vehemens ⁊ murmu
rāt ⁊ pmiscent̄ rōnes eoꝝ: ⁊ acci-
dit corā oculis eoꝝ simile choꝛu-
scationi: ⁊ implentur auditus co-
rum vocibus: ⁊ infrigidantur ip-
soꝛum extrema: ⁊ vrine coꝝ sunt
indigeste: ⁊ sputū coꝛuꝫ est
subtile salsuꝫ puuꝫ tinctum
coloꝛe puro: accidit eis sudoꝛ
in eis que sunt circa collum
⁊ accidit eis inquietudo: ⁊
mutatur anhelitus coꝛum
in attractiōe eius ad sursuꝫ
⁊ fit frequens: ⁊ magnificat̄
⁊ plana fiunt tempoꝛa coꝝ
⁊ quodcunqꝫ istoꝛuꝫ accide
re facit puitateꝫ spiritus est
deterius ⁊ expellunt a pecto
ribus suis pānos suos ⁊ tre
munt coꝛpoꝛa coꝝ ⁊ multo
tiens salit labium īferius.

vigilie. ⁊ manifestū qdē ē ꝙ vigilie sequūtur phibi-
tionē vehemētē a cibis ⁊ susceptionē eoꝛū ī nō sua ho
ra ⁊ ista duo simul sūt illaudabilia ex regīe medicoꝛū
⁊ manifestū qdē ē ꝙ ex vigilijs accidit ne digerat̄ egri
tudo: ↑Cum somnū sequat̄ digō. deinde dixit ꝙ vehe
mens fit hoꝛū angustia ⁊ manifestū qdē ē ꝙ illud acci ↑Digō se
dit eis a duab⁹ gtur som
rebus simul. s. a num.
phibitiōe vehe
mēti a cibo spa
cio lōgo: ⁊ ab ac
ceptiōe cibi foꝛtis
subito pp quem
grauat stōach⁹
⁊ qn̄ grauat sto-
machus mali-
gn⁹ fit spūs īfir
mi: ⁊ accidit ei
tribulatio: dein
de dixit. ⁊ mur-
murāt: ⁊ signifi
cat p sermonem
suū istū aut simi
le illi qd̄ signifi-
cat sermo qui ē
ante ipꝫ qd̄ ē q2
sicut alicui hoīum accidit tribulatio qn̄ vincit sup ipm
melancholia similit̄ quidā coꝝ fit velocis ire multotiēs
qn̄ aggregat̄ in stomacho ei⁹ colera: aut pp amaritudi-
nem q accidit eis ī oꝛificijs suis ex huiusmodi colera:
aut pmixtiōe rōnis: nā de aptitudine eius ē vt accidat
ei qui ē velocis ire: ⁊ ei in cuius stomacho aggregatur
colera ⁊ in cerebꝛo eius. Deinde dixit: ⁊ accidit ei coꝛaꝫ
oculis suis simile choꝛuscatōi: ⁊ cā ī illo ē eleuatio va-
poꝛū qui eleuātur ex stomacho: ⁊ multitudo sanguīs
qui ascendit caput: ⁊ pmū hoꝛū duoꝛū accidit multotiēs
ppterea ꝙ īfirmus sumit cibū nō ī sua hoꝛa: ⁊ ſm qui
dē fit pp fluxū sanguis nariū a q fit pp pmixtionē rōis
q accidit in pꝛio. Et similr̄ ipletio audit⁹ ex vocib⁹:
aut pp vapoꝛē qui eleuatus ex stomacho aut pp ven- ↑Ex lesiōe
tositatē inflatiuam que generatur ī capite. De extremi oris stoma
tatibus autem coꝛpoꝛis ⁊ sunt manus ⁊ pedes scias: chi: accidit
q2 infrigidant̄ facile qn̄ accidit oꝛi stōachi lesio aliq pp extmitatū
famē longā: quādo accidit ī eo moꝛdicatio ex materijs coꝛpoꝛis fri
q sunt in genere colere: aut pp mutationē q accidit in giditas.
eo ex multitudie ciboꝝ qui sumūt̄ ī nō sua hoꝛa. Ista
duo accidūt a regīe cui⁹ pmisimus rememoꝛationeꝫ: ⁊
diximus ꝙ medici pcedūt ⁊ exsiccāt coꝛp⁹ īfirmi ī diebus
pꝛimis: deinde pmutāt eū post illud subito ad vsum
ciboꝛū factoꝝ ex granis ī hoꝛa qua ē ꝯueniēs vt subti-
liet̄ regimen eius: ⁊ similr̄ ēt iuenimus vrinam non
digeri quādo regit̄ īfirm⁹ h regīe: qm̄ sup sāguinē ī ho
ra q exsiccat̄ coꝛp⁹ īfirmi quādo non dat̄ ei ī potu aqua
oꝛdei aut hydromel: aut secaniabin vincit colera: cuꝫ
nō cōmiscet̄ ei res alia neqꝫ mūdat̄: sꝫ ī hoꝛa ī q pmuta
tur īfirmus subito ad vtēdū cibū: tūc ēt qm̄ stomach⁹
grauat̄ ⁊ laboꝛat ēt vt⁹ aīalis: idē ē: ↑ꝙ syncopus acci ↑Ex lesiōe
dēs pp os stomachi significat significatiōe manifesta oris stoma
cōicationem virtutꝭ aīalis oꝛis stōachi ī lesionibus. qd̄ chi ledit̄ ēt
ē q2 huic mēbꝛo aduenit lesio ppe ante reliqua mēbꝛa virtus aia
ex fame: ⁊ ex acceptione cibi ī non sua hoꝛa pp has ergo lis.
res ēt fit sputum coꝛum subtile: salsum: paucum: tin-
ctum coloꝛibus puris. ⁊ accidit sudoꝛ eius circa pectus
tantum: ⁊ aduenit eius inquietudo ⁊ malicia anheli-
tus: qd̄ ē: q2 egritudo manet īdigesta pp vnūqdqꝫ ho-
rū duoꝝ supfluētiū: s. famē lōgā ⁊ acceptationē cibi in
nō sua hoꝛa: ⁊ sequit̄ digōnis pꝛiuatione sputū quod
narrauim⁹ ⁊ similr̄ ēt sudoꝛ qui accidit circa pect⁹ pp ca
sum vtutꝭ ex fame: ⁊ propter illud quod grauat eā ex ac
ceptione cibi in non sua hoꝛa: ⁊ similiter inquietudo ip
sum. n. ē. accidēs qd̄ cōicat istis duobus simul. s. fami

lōge l q̄ iplet stomachus virus: ⁊ acceptiōi cibi in nō
sua hora qn̄ grauat est: malicia āt anhelitꝰ i q̄ mutatur
anhelitꝰ accidit ꝑpē apud acceptionē cibi i nō sua hora
nō apud famē. qd̄ ē q2 anhelitꝰ mutatio ⁊ statio eius
i hora exitꝰ anhelitꝰ ē significatio sup attractionē ⁊ spas
mū: qm̄ attractio eiꝰ ad sursum fit apud exitū anhelitus
anhelitū āt ɔ̄riū
huic narrat hy.
in tractatu ƀo ⁊
vi. libri sui q dr̄
epidimia i egri-
tudinibꝰ alque
fedati .i. pessi-
mis: vbi dixit:
⁊ reditio dupli-
cata ad iteriora
ē sic ille q attra-
hit attractionez
pꝰ attractionem
⁊ declarat tibi ꝙ
ħ spēs ex spēbꝰ
malicie anhelitꝰ
accidit pp accep
tionē ciboꝝ i nō
sua hora non pp
famē ex ƀmone
hy. ⁊ fit freq̄ns
⁊ magnificatur
anhelitꝰ i eo q re
git regie malo
qd̄ ē: q2 anhelitꝰ
freq̄ns: ↑Et ma
gnꝰ accidit a coar
tatiōe diaphra-
gmatis ex cibis
retētis in stoma
cho qn̄ nō supat
eos stomachꝰ ⁊ digerit eos bn̄ q̄re generat ab eis vēto
sitas qd̄ ē: q2 o3 necessario tūc vt minoret itroitꝰ aeris
i anhelitū pp coartationē diaphragmatis: q̄zuis dilata
tio pectoris sit eq̄lis dilatatiōi eiꝰ q̄ fuit in eo q̄ fuit an̄
p q̄ntitatē g̃ diminutiōis eiꝰ qd̄ attrahit p aerē ad illū
ƀm ꝙ fuit an̄ ē diminutio iuuamēti anhelitꝰ: ⁊ pp hāc
g̃ diminutionē o3 necessario: aut vt pōat aial dilationē
pectoris sui magnā: aut vt fiat freq̄ns dilatō: aut vt fa
ciat duas res simul: ⁊ ego qdē iā locutꝰ fui i oībꝰ spēbꝰ
malicie anhelitꝰ ƀmonē multū i libro meo d̄ malicia
anhelitꝰ. ⁊ anūciaui i eo cās faciētes illas spēs: ⁊ reliq̄s
spēs malicie anhelitꝰ cū demōstratiōe sup illd̄ ⁊ sumꝰ
ɔ̄tēti illic eo qd̄ diximus. verūtn̄ hy. dixit post illd̄ ꝙ
tpa plana fiūt i eo q regit huiusmōi regie. Inuenimus
āt hūc ƀmonē scriptū ƀm duos modos: qd̄ ē: q2 iuenit
rememoratio tpum i qbusdā descriptionibꝰ singulari
ter: sicut si diceret. Et applanāt tpa eius: ⁊ illud qd̄ in
telligit ex hoc ƀmone ē: ꝙ tpa eoꝝ trahūt ad latꝰ aut sur
sum: ⁊ fortasse accidit illud apud tēsionē tpum duorū
tēsiōe spasmi: ⁊ tēsiōe vnius eoꝝ ⁊ fortasse accidit apd̄
mollificationē vniꝰ eoꝝ: Deinde dixit hy. ⁊ qd̄ fac eue
nire ex istis accidētibꝰ puitatē spūs deteriꝰ .s. acciden
tiū q̄ narrauit: ⁊ pp illud ēt repellūt pānos a se qm̄ in
flāmat corpus ⁊ accidit eis angustia: ⁊ qnq3 accidit in
manibꝰ ⁊ pedibꝰ eoꝝ tremor qn̄ magnificat nocumen
tū. † Saltꝰ āt iferioris labij eius significat mordica-
tionē vehemētē i ore stomachi: ⁊ pp illud fit ħ accn̄s p
nosticās vomitū humoꝝ acutoꝝ. 48

Dixit hy. ꝙ ista accn̄tia q̄ nārauit quādo accidūt
i pn̄. egritudis: significāt pmixtionē rōnis ve
hemētē: ⁊ o3 vt itelligas ex ƀmone eiꝰ pn̄cipiū
egritudis i hoc loco totū tp̄s i quo nondū appet aliqd̄
ex signis digōnis: qd̄ ē: q2 ego inde dixi in libro meo
de crisi: ↑ꝙ nomē pn̄cipij ordinat intētiōes multas ⁊

↑Ex cibis ɔ̄tētis i stomacho fit ãhelitꝰ difficilis.

† Saltus labij inferiori portē dit vomitū humoꝝ acutoꝝ.

↑ Principiū multiplicit dr̄.

Que quidē accidētia si in pricipio morbi appareāt: nimiā mētis alienationē significant ⁊ egrorum plurimi inde moriuntur.

Et quādo apparent ista accidentia in pn̄cipio egritudinuz significant permixtionē rōnis vehementem: ⁊ moriuntur infirmi secundnz plurimū.

Qui vero euadunt: aut nato apostemate: aut sanguine p nares fluente: aut grosso empimatis sputo liberantur alioquin non.

Qui āt ex his euadit ē eius euasio aut pp exiturā que accidit aut: ei pp fluxum sanguinis nariū: aut pp sputum saniei grosse p aliud vero non.

qd̄ intelligit ex huiusmōi nomie pn̄cipij ē vna diuisio[illegible]
tarū ex diuisionibꝰ eaꝝ ex ptibꝰ egritudis vniuersali[illegible]
do dicimꝰ ꝙ egritudo ē cōposita ex pn̄cipio augmēto [illegible] statu ⁊
declinatione: quādo g̃ appent ista accidētia q̄ narrauimꝰ ante
ꝑpē statū egritudīs: significāt crisim q̄ fiet i ꝓxio: ⁊ manifestu3
q̄dē ē q illud fit i egritudinibꝰ ex qbꝰ euadūt infirmi: ⁊ quā-
do appent i pn̄. egritu-
dinis nō ē possibile vt
indicēt crisim: qd̄ ē: q2
nō ē possibile i aliqua
egritudinū vt veniat
i ea crisis i pn̄. cū ipsa
sit: verū ipsa nō signifi-
cāt tuc nisi mētis ptur-
bationē. Ego qdē iā lo
cutus fui de istis acci-
dētibꝰ ƀmonē ꝓlixum
i libro meo d̄ crisi. Qui
vult g̃ itelliger illud: le
gat illū. qd̄ ē q2 sermo
meꝰ i eo ꝓlōgat a nar-
ratiōe i hac hora: verū
ego ɔ̄tētus fui sicut fe-
ci i reliqs rebꝰ p̄teritis
vt faciā i istis ēt: ⁊ idi
caui summam eoꝝ tm̄.
↑Dico g̃ ꝙ quādo curā
h3 nā vt faciat crisi3: ac
cidit i corpe igetudo q̄
apparet pp ista accidē
tia cū significationibus
manifestis ex significa
tionibꝰ digōnis quādo
accidit āt igetudo ꝑpē
hāc cām p̄ter ꝙ nā curā
hēat expellēdi illas res
nociuas: ē illud signifi
catio timoris magni. Et ego qdē de accidētibꝰ a qbꝰ accidit cri
sis iā locutꝰ fui i expōibus i libris alijs: ⁊ narraui nā3 eoꝝ: ⁊ i
quo dissentiūt accidētia q̄ noīantur appentia pꝰ: ⁊ igrediūtur
in numeris accidētiū ēt signa digōnis: qd̄ ē: q2 ego exposui li-
brū ꝓnosticorū: ⁊ librū hūoꝝ: ⁊ librū aphorismoꝝ exposui an
te expositionē meā huiꝰ libri ⁊ ƀmo qdem i re aliqua iteratus
multotiens est ex operatione eius qui diligit prolongationē
sermonis. 49

Postq3 dixit hy. ꝙ infirmi moriūt apud euētū horū
accidētiū. ⁊ nō dixit illud ⁊ absolute: s3 excepit cu3 co
ƀ3 plurimū: ⁊ voluit enūciare qualr̄ sit possibile vt vi
uāt qdā eoꝝ: tūc incepit narrare illud i hoc ƀmone: ⁊ dixit: Et
ex eis sūt q̄ euadūt: aut pp exiturā: aut pp fluxū sanguīs nariu3
aut pp sputū saniei q̄ digesta ē maturatiōe vehemēti. Signi
gnificat ergo cum hoc ꝙ ista accidētia eueniāt infirmis ex mul
titudine humorum. 50

Postq3 hy. posuit ƀmonē suū i fortitudine virtutꝭ ifir
mi ⁊ eiꝰ debilitate: qm̄ ista duo sūt ex accidētibꝰ subli-
mibꝰ q̄ necessaria sūt i cognitiōe regis: iterauit ƀmonē
suū nūc i illo: ⁊ dixit. Et nō inueni ēt medicos narrātes d̄ esse
ifirmoꝝ qualr̄ oporteat eos cognoscer̄ illud qd̄ accidit eis d̄ de
bilitate ꝙ ē q2 debilitas fit aut pp vacuitatē venaꝝ: nā vacui
tas venaꝝ ē vna significationū significātiū illā significatione
ꝑma ⁊ pp illud iuenimꝰ hy. multotiēs noīare ieiuniū vacuita
tē venaꝝ qm̄ de ɔ̄suetudine hoiu3 ē vti noīe generis sup spē3
q̄ ē sub eo: aut pp laborē: aut ꝓꝑiu3 sicut dolor: aut q accidit pp
infirmoꝝ in egritudinibꝰ acutꝭ. Et ex ea ē q̄ fit pp stimulatō
nē ⁊ nō ē facile vt intelligat itētio sermonis eius stimulatio
alia. qd̄ ē: q2 n̄ intelliget p ip̄m mordicationē accidētē i stoma
cho: aut intestinis: tūc manifestū ē ꝙ hoc accidēs ē igrediēs in
nomē doloris: ⁊ si intelligit p ip̄m vigilias aut syncopim ac-
cidētē pp os stomachi: tūc nō ē ƀmo eiꝰ s3 vitatē sup qd̄ signifi
cat illud. † Verūtamen de virtute appet vniuersalit ꝙ cadit-
aut pp euacuationē q̄ fit p fluxum sanguis narium aut vomi

Nequ3 ēt quispiā medicoꝝ mihi reptus est q egroꝝ habitudinē cognoscere queat: sicut o3 si v3 virtutis defectionē patiuntur: aut sex ipsa venarū inanitione: aut ex alia furia: aut ex labore egrum efficiente: seu quouis alio corpore nature corporis accidente: vel similibus accidētibus.

Et non iueni medicos enūciantes de esse ifirmoru3 q̄liter oportuit eos cognoscer̄ illud quod accidit eis de debilitate i egritudinibus: an sit pp vacuitate3 venarū an stipulatione aliq̄: aut labore eueniēte ifirmis: aut eo qd̄ euenit ex reliqs accidētibus pp naturā corporis: ⁊ eius dispōnem ⁊ species illius.

↑Signa crisis cū digōne bona sit: ⁊ absq3 digōne mala.

† De causis virtutē infirmi debilitātibꝰ.

tū: aut solutione vētris: aut sudore: aut pp ieiuniū lōgū ptransiens illud qđ oꝫ. aut pp vigilias: aut pp fluxum assiduū asselland: ⁊ cū hoc ēt fit pp lesionē aut dolorē oris stomachi donec acidit syncopis. Et hoc qdē accidēs euenit aut ex multitudie ciboꝝ ⁊ grauitatē ipsorum: aut ppter qualitates ledētes. h. n. duo simul fatigāt os stomachi: ⁊ faciūt cadere vtutē cū illo per cōitatē: oīa āt nocumēta ista eueniūt a cāis manifestis Et hoc sunt no cumēta alia quoꝝ cāe n̄ appent qn̄ corpis dispō ifirmoꝝ fit h dispō: pter q̄ꝫ acciderit eis euacuatio appēs: aut vigilie: aut fames: aut sentiāt i ore stōachi sui aliqd sīe illud qđ narrauit hy. i pn̄. sui libri de pnosticis cū dixit: ⁊ fit nasus coꝝ acut⁹ ⁊ oculi pfūdi: ⁊ tpa plana ⁊ reliq̄ q̄ sequūtur illđ: qn̄ ista dispō corpis euenit aut a vigilijs: aut a solutōe supfla vētris: aut fame. ⁊ fit absq; istis causis qn̄ accidit vt humores q st i corpoꝝ sint subtiles: ⁊ caliditas febris adurēs. qđ ē: q2 resolutio ei⁹ qđ subtiliat ex mēbris fꝫ hāc dispōnē sit p euacuatōnē q̄ occultat a sensu ⁊ quorundā hoīuꝫ debilitat ēt v t⁹ pp maliciā cōplexionis q̄ accidit in vno pn̄cipioꝝ quādo aduenit ei lesio. Primū ḡ i quo aduenit lesio: deinde p⁹ ipm duo principia alia quod: q2 tu scis q vna vtutū ē virt⁹ q̄ ē i neruis: ⁊ eius pcessio ē ex cerebro. Et vt⁹ fa ē illa q̄ ē i venis pulsatilib⁹: ⁊ ei⁹ pncipiū est ex corde ⁊ virt⁹ tertia ē in venis nō pulsatilibus origo ē ab epate multotiens aūt accidit malicia cōplexionis super virtutem vnius horum membrorū quecunq; fuerit q̄ ei ppria existit: ⁊ leduntur p lesionē eius etiam due virtutis alie. Magis ergo festinans i pditionē valde: quando accidit lesio in corde: deinde fa post ipam quando ledit cerebrum: perditio autem accidens ab epate ē tardior earum ⁊ sicut ista membra quādo leduntur propter maliciam cōplexionis que accidit in eis recipit virt⁹ q̄ ppria est illi mēbro nocumentuꝫ magnū valde simılit etiā quādo ledūtur mēbra ppinqua vnicuiq; hoꝝ principiorum pp maliciā cōplexionis qua vincit super ea aduenit nocumentum pp cōitatē illis principijs: ⁊ ex mēbris sūt mēbra q̄ꝫuis nō sint ppinqua illis principijs: verūtamen pp cōitatem eorum cum ipsis in genere: aut in quibusdā proprietatibus suis ledūtur mēbra ex qbus ē principiū illaꝝ virtutū. Cū ergo ori stomachi cōicat virtus aīalis i lesiōe accidit syncopis: ⁊ qn̄ ledit per virtutis animalis lesionem accidit ab eo permixtio rōnis ⁊ spasmus: ⁊ fortaisse accidit ab eo tensio neruorum verūtamen iste egritudines quando confirmantur apparent oībus hoībus: † In hora aūt euentus earum ⁊ ipsorum augmēto paulatim delentur super plures medicoꝝ ⁊ pꝫ quidem vt cognoscantur non quando consequuntur ex magnitudine vt

† Oꝫ peritū medicū i principio cognoscere egritudinē quando adhuc ē vulgo occulta.

M Alum ē nimirū quā do egrum i doloris vel morbi acumine defectum in diuortij die potū aut cibū: aut ius accipere permittunt: q2 ipsam defectionē ex inanitiōe estimant esse ⁊ rursum ecōtra malum est virtutis defectionēꝫ ex inanitione esse: quod ignorans medicus cibum restringit: quo vtroq; errore egri molestant̄ verūtamen hoc vltimum est minus malum priore: vnde tibi familiaris esse oꝫ. Siquis enim alius medicus siue plebius ad egrū ingressus hoc accidēs itellexerit ei q̄ ea cibi vel potus que a priore medico vetita fuerant accipere preceperit: nō ē dubiū quin ergo iuuamētū sit quod huiusmodi magno hoī dedecus est: qa his posterior siue medic⁹ vel: vulgaris fuerit: velut mortuum suscitasse videt̄.

E X deterioribus rebus ē vt sit debilitas virtutis infirmi p vehemētiā doloris ⁊ acuitatem egritudinis ⁊ pcipiat̄ ifirmo accipere ex potu: aut sorbitione aut cibo: ⁊ precipiens illud existimet: q deBilitas infirmi nō sit nisi ex vacuitate quia ex deterioribus etiam rebus ē vt sit debilitas virtutis: ex vacuitate: venarum: Et non sciat illud medicus: ⁊ ostringit super illum in cibo. Iste enī error etiam facit accidere super infirmum timorēꝫ ⁊ verūtamen minus multum q̄ primus ⁊ est dignior vt de eo rideatur plus quā error primus. Quoniam si ingreditur super infirmum medicus alius aut aliqs ex vulgo cognoscit illud quod accidit ei ⁊ precipit cum accipere cibos ⁊ potus a quib⁹ phibuerat eū ille medicus primus declarat ut manifeste iuuamētuꝫ eius ifirmo ⁊ dedecus super illum cuius hec est dispositio ex hominibus: est vehemētius multum quod est: quoniam ipsi vident intrantem postremo: siue sit medicus aut vir: ex vulgo relusitasse mortuum.

C Et ego quidem sum dicēs significatiōes quibus: oꝫ significari super vnūquodq;.

non occultetur vulgis: sed in principio euentus earū ⁊ dum permanent in generatione: hoc enim est melius q si non preparatur illud: tunc est in hora augmenti earum proculdubio. Videtur enim mihi q hy. significauit per sermonem suum istum omnes istas res cum dixit: ⁊ quod accidit ex reliquis accidentibus propter naturam corporis ⁊ dispōnem illius ⁊ spēs ei⁹ significauit ergo per sermonem suum naturam corporis cōplexionem eius: ⁊ per sermonem suum dispositionem eius cōpōnem ipsius qđ ē: q2 cui⁹ corpus nā est rarum: tunc raritas eius: ⁊ euentus sincopis est ei facilior ⁊ cuius corpus est spissum prolongatur egritudo eius: similit̄ etiam membra ex hoībus enīꝫ st sup q̄dā membra quoꝝ vicēs frigus: ⁊ ex eis sunt super q̄daꝫ mēbra quoruꝫ vincens ē calor ⁊ ex eis sup quedaꝫ membra q̄ sunt sicciora: ⁊ ex eis quoꝝ mēbra st humidiora. De nā enim cuiusq; coꝝ ē vt infirmet̄ infirmitate que ē ei ppria. Si

A Ccidit īfirmis multotiens pp dolorē vt destruat̄ pulsus eorum ⁊ deficiat ⁊ cadat anhelitus eoruꝫ ⁊ nō moueantur aliquo motuum: ⁊ accidit etiam simile illi ab acuitate egritudinis: ⁊ ex hoībus sunt in quibus non fit casus virtutis pp hāc cām: sed pp vacuitatē venaruꝫ ⁊ fm quoscūq; mōs fuerit illud siue sit pp euacuationem sensibilē: aut occultā a sensu siue sit pp famē vehemētē ille cui accidit illud indiget acceptiōe cibi ⁊ propatione in illo ille vero cui accidit illud propter dolorē aut acuitateꝫ egritudinis indiget contrario illius s. q2 indiget multum euacuatione proprie non additione in corpore suo: ⁊ qui istis dat aliquid ex cibo nocꝫ eis nocumēto magno valde: ↑ Cuius aūt corpus debilitat̄ pp vacuitatē venaꝝ ⁊ regit̄ regie subtili nocet ei illud verūtamē declaratio illius nocumēti: ⁊ eius terminus nō ē fꝫ similitudinem fm quā ē in primo ⁊ fetidum vel turpe qđ ē vt nō sciat̄ an debilitas infirmi sit pp vacuitatem proprie: aut pp dolorē reliqua aūt q̄ sunt in hoc sermone sunt manifesta. 52

↑ Corporib⁹ exinanitis nocꝫ fames.

H Ippocrates iterū facit fidē in hoc sermone sīc fecit fidē paulo anteq; scriberet librū alium in egritudinibus acutis. 53

Iam redit hy. iterũ ad sermonẽ ad quẽ i intẽdit post ꝙ cõpleuit se rmonẽ suũ ad quẽ e̾ exiuus fuerat ab illo ꝭmone: i debilitate v̾tutis: ⁊ dixit ꝙ iste res quas dicere vult sit similes rebus accidentibus in stomacho quas prius narrauit. qḋ ẽ: qꝛ ipse intendit per ꝭmonẽ suũ illã eandẽ sũmã quã verificauit ꝙ ꝑmutatio magna subito ad ↄ̃riũ facit euenire sup ĩfirmos nocumẽtũ magnũ. Quod aũt scripsit in hoc ꝭmone: ẽ ꝭm hũc modum. † Sicut stomachus qñ desiẽ ab opatione sua tp̃e lõgo nõ ẽ ei possibile vt bene faciat opationem suaʒ donec redeat ⁊ cõsuescat illud: ꝭm ꝙ fuit paulatĩ ⁊ approꝑinquat opationib⁹ sũt q ue sunt ei similiẽ ẽt corpus eius totuʒ ⁊ vnũquodq; reliquorꝝ mẽbrorꝝ. Deinde dixit post illud vnũ post aliḋ ex illis mẽbris cũ nominib⁹ suis: ⁊ dixit in fine ꝭmonis sui mutationẽ somni ⁊ verificauit ꝑ illud qḋ intendit a principio ꝭmonis sui: i mutatiõe consuetudinis. 54

† Si aliqḋ membrum a solita ↄ ꝑatiõe diu desistat illam postea subito non põt nisi paulatine redeat

Hippocrates i hoc sermone et posuit sermonẽ suum i mutatiõe sua subita: ⁊ posuit exemplũ illius cũ reliqs exemplis multis quorũ rememoratio ꝑcepit vlcus qḋ accidit i pede ⁊ dixit: si accidit alicui vlcus i crure suo. ⁊ oʒ vt regescat ⁊ quiescat ⁊ dimittat illud ⁊ ponit vt ambulet: ⁊ incedat de ambulatione mediocri: Qḋ est qꝛ sermo eius incidit ⁊ redit significat hoc nocet illud ei ꝑcul dubio. verũtamen illud nocumentũ ẽ minus nocumẽto accidẽte ei q qescit: dieb⁹ primis: deinde incipit ambulare subito in die qnto aut sexto aut circa illud. s. die tertia aut quarta. Et ex hoibus qdẽ sunt q putãt ꝙ ꝭmo eius circa illud: intendit sup dies qui sũt post qntũ diẽ. s. sextũ septimũ octauũ ⁊ nonũ. Sed necesse eẽt istis vt scriberẽt loco ꝭmonis sui circa ex: illud aũt qḋ diẽ nõ est possibile i qbusdã horis vt accidat homini vlcus: ⁊ icipiat ambulare i die. vij. aut. viij. cũ fuerit ante illũ quet⁹ trãquillus: ⁊ faciat euenire sup eũ nocumẽtuʒ magnũ. † Ego aũt dico ꝙ illud accidit multotiẽs valde qñ vlcus ẽ magnũ valde: aut est malignũ vel fraudulẽtum malum: ⁊ plus illo multum si aggregãẽ ista duo simul ꝙ si vlc⁹ nõ est magnũ: neq; ĩfirmus mali vlceris maligni. ⁊ cureẽ ꝭm ꝙ oʒ tunc oʒ vt intelligas istum eo cuius: bona sit dispõ: ⁊ melioraẽ circa diẽ septimũ aut octauũ ⁊ possibile ẽ ei vt incedat preter ꝙ noceat illud ei in aliquo: ꝑꝑ hoc ergo addidit hy. i ꝭmone suo: in vlcere: ⁊ non est saluum neq; securꝝ. Ostendit ergo per illḋ qꝛ significat per vlcera sua: vlcera plana: ⁊ per sermonem suuʒ ĩfirma ⁊ sunt vlcera que sunt i corpore eius ⁊ non salua neq; maligna mala sicut dixi. qḋ est: qꝛ cuius dispõ hec est: deinde non cadit in cura ei⁹ error: nisi error: suus in deambulatiõe sua paulatim: ⁊ oportuit ei: vt quiesceret: ⁊ requiesceret: aduenit ei nocumẽtum. verum illud nõ est magnum sicut si ipe figeretur ⁊ quiesceret in diebus primis: deinde inciperet ambulare in die tertio aut quarto aut quinto aut: sexto. Qui autem habet vlcus magnum: ⁊ vlcus quod fit in corpore suo est vlcus malignũ malum: non est nocumentum deambulationis a principio sue infirmitatis nocumentũ ꝑuũ immo malignum valde: sicut ille cuius vlc⁹ quod accidit ei est ꝑuuʒ ⁊ vt sunt vlcera que accidunt ei vlcera salua: ⁊ si figitur ⁊ quiescit in diebus primis, deinde

† Nõ in qb⁹ vlcerib⁹ accidat nocumẽtũ ex deambulatiõe p⁹ septem ⁊ i quibus non.

Vicine aũt sunt heres ⁊ his q̃ accidũt stomacho: si. n. corpora ↄtra ↄsuetudinem suam magna torquerint quete: nõ possunt statim ↄfortari. Quod si quieuerint atq; requieuerit per longũ tẽpus postea vero ad laboris exercitia fuerint subito transiata: malum ẽ. Simile vero mõ ⁊ singula corporis mẽbra: vt videlʒ pes: vel quilibʒ artuũ quiescere solitus. si qñ subito ad insolitũ transferantur laboris exercitiũ. Eodẽ mõ ⁊ i dentibus: ⁊ i oculis accidit. Nullum deniq; inuenitur mẽbrũ cui nõ itidẽ ↄtingat. Molli etiaʒ iacere culcitra preter solitum vsum fatigat corpus: super autem duraʒ ⁊ etiam sub dio indurat: si inlolutum ẽ.

Approximãt autem rebus accidẽtibus i stomacho iste res. Quod ẽ qꝛ quando corpus quiescit quiete multa ↄtra ↄsuetudineʒ suã nõ ẽ possibile vt ↄfortet statim. Nam si quiescit: ⁊ requiescit tempore longo: deinde post illud redit ad vtendũ labore facit opationẽ malã manifeste: ⁊ similiter etiam mẽbrũ aliquod corporis: de pede enim fit simile huic operatõni ⁊ de iũctura alia quando nõ ẽ ↄsuetudine eius cuius ẽ vt faciat eum laborare: ⁊ ꝑmutaẽ in qbusdã horis subito ad faciẽdũ eũ laborare: ⁊ accidit simile huic etiã i dẽtibus ⁊ oculis ⁊ nũq̃ inueniẽ mẽbrũ aliquod cui nõ accidat illud inde ẽ ꝙ somnus sup lectũ mollẽ ↄtra ↄsuetudinẽ fatigat corpus: ⁊ dormire sup locũ durum ⁊ sub dio ↄtra ↄsuetudinem: indurat corpus.

Verbi gratia homo uis in cruce dubium vulnus habens: cum commiserit se initio laboris ad medicandum ita vt nec pedem a loco dimouerit: abijt itaque apostema hac ope atq; multo citius sanus efficitur q̃ si in medicando iuerit ⁊ redierit. ꝙ si supra pedes stando. vi. vel. vij. die vel citius vel circiter: plus illico accidit sibi dolores q̃ si a principio in medicando iuerit ⁊ rediuerit. si quoq; aliḋ opus exercuerit: fit eius causa grauior q̃ si hoc modo in medicando eundem laborem eisdem assueuerit diebus.

Videtur autem mihi iterum quod oportet vt scribam exempla earum rerum. Dico ergo ꝙ quando accidit homini vlcus i crure suo: quod quidem vlcus non est saluũ neq; securitas de eo: habetur: ⁊ est vlcus eius in corpore suo non saluum neque malignum: deinde proijcit seipsum a primo die ad curam: ⁊ non mouet pedeʒ suum ⁊ non separat ipsum ad aliquam partium delctur illud apostema ab eo ꝑ operationem istam proprie: ⁊ sanatur corpus eius velocius multum q̃ si curaretur ipso incipente ⁊ redeunte: ꝙ si surgat: ⁊ ambulet super pedem suum in die quinto sexto aut circa illud: erit illud quod accidit ei statiʒ de dolore vehementius quam si curaretur a ꝑncipio sue egritudinis ipso incidente ⁊ redeunte: quod si fatigat seipsum subito: in superfluo labore fit egritudo eius vehementior multum quam: si curetur secundum hũc modum: ⁊ laboret huiusmodi labore in illis diebus.

incipiat ambulare circa diē quintum aut sextum non nocet illud ei nocumento magno sed paruo pp̄ hoc posuit hy. sermonem suum in eo cuius dispō est hec media inter duo ꝯria: ꝛ itelligo duo p ꝯria: vlc⁹ magnū ꝛ puū: ꝛq̄ ē malignoꝝ vlceꝝ ꝛ cuius vlcera sunt salua: † Quod ē: q2 vlcus non securuꝫ non nocet nisi aut p naturā loci in quo fit quādo vlcus ē magnum ꝙuis sit illud qđ disrūpit pp ipm de cute vel carne paruū: aut pp ꝙtitatē eius qđ disrūpif in eo: ꝛ pp illud ēt vlc⁹ saluum. s. paruum planum aut ē ita pp nām loci qñ ē ignobilis: aut pp id qđ disrūpif in eo qñ ē paruum. 55

† Vlcus ñ securū nocumētū nobis in serf dupliciter intelligif.

Hippo. i. successione ois exempli quo exēplificauit rememoraf eius ad quod intendit per s̄monem suum: inde ē q2 in hoc loco postꝙ dixit exemplum quo exēplificauit in vlcere fecit illā opationē. 56

Hec est intētio hy. in eo qđ intendit declarare s. res pmutationis subito ad ꝯriū in eo quod venit ad stomachū: deinde ipē post illud cuꝫ permutatur a sermone in re generali q̄ etiā nominatur vniuersalis: loquitur in omni p mutatione facta subito ab eo quo currit consuetudo vsqꝫ ad hunc locū qđ ē: q2 cū sint species cōprehense in generib⁹ ꝛ res particulares i rebus vniuersalibus: oꝫ vt fit pmutatio in oī re subito error: verūtamē hy: in hoc s̄mone cū redijt ad loquendū de eē stomachi: narrauit spēs pmutatiōis que fiunt i eo. † Et dixit q̄ nocumentū factū a pmutatione in regimine quādo est ex phibitiōe cibi ad multiplicitatē comestionis subito ē multiplicatio plus multo nocumenti facti ex pmutatione a multiplicitate: comestionis ad phibitionē a cibo: ꝛ assimilatur illud ēt ei quod accidit toti corpori in motibus suis. quod ē: q2 nocumentum superueniens corpori apō permutationem subito ex tranquillitate ad motū ē minus eo qđ est ex pmutatiōe a motu ad qetē. ꝛ scripsit in hac per

† Deteri⁹ ē trāsire a dieta subtili ad grossā subito ꝙ a grossa ad subtilē subito: ꝛ ex motu ad qetē ꝙ eꝫ.

Que itaqꝫ iā dcā oīa ad se inuicem testificantur: q2 vꝫ immutatio subita i ꝯtrarum: tam i his ꝙ in alijs nocumēto magno ꝯstat esse.

Omnes ergo res isto sibi adinuiceꝫ testificant semp q̄ mutatio subito ad ꝯtrariuꝫ apud istos ꝛ apud alios facit nocumentum magnum valde egrediens a mensura.

Plus tamē ledif stomachus: ex subita mutatiōe ab inanitis venis ad accipiendū cibum multomagis quā ꝯsueuerit vel cū totū corpus cōmutatur subito ad nimia qete ad multū laborē: ꝙ ex mutatōe ab accepto: cibo multo ad euacuādas venas necesse ē autem corpori quiescat: ꝛ requiescat ꝛ si mutatio eius sit subita de labore inquietem oꝫ inter stomachum: ab accepto: cibo multo cessare. quod nisi fiat: corpus vexaf atqꝫ fatigaf.

Nocumētū āt fem̄ in stomacho apud permutationē subito ex vacuitate venaꝝ ad vtēdū cibo plusquā ꝯsueuit ē multiplex multū. In reliquo āt corpore quādo pmutaf ex trāquillitate subito ad laborem vehemētē ē illud quod suscipit de nocumēto pluꝭꝙ illud quod aduenit ei ex permutatiōe magna ex multitudine cibi ad vsū vacuitatis venaꝝ ꝛ idiget corpus i istis ēt vt qescat: ꝛ reqescat. Et si ē pmutatio eius ex labore vehemēti subito ad trā quillitatē ꝛ qetē: tūc oꝫ in istis ēt stomacho vt quiescat a multiplicitate sumēdi cibū. Nā quādo nō faciūt illud fatigātur corpora eorum: ꝛ grauātur ea.

His autem omnibus de immutatione quidem repletionis ꝛ inanitionis maxime agitur. Valent autem ad omnium accidentium cognitionem ꝛ ad eam: vnde sermonem habui in acutis scilicet morbil ad modum dandi cibum secundum vtilem immutationem: ad furie quoqꝫ significationem necnon sicut appareat a loco qui est sub diaphragmate: sicut dicturus sum. Oportet enim vt sit permutatio sicut precepti: de ea: deinde vt non administretur aliquid de sorbitōne donec digeratur egritudo: aut vt appareat in intestinis signum prouocās ad dimittendū phibitōneꝫ ab vsu cibi.

Plurimum auteꝫ sermonis mei nō est nisi in permutatione ad repletionem: ꝛ euacuationem. Et iuuamentum quidem fit per cognitionem eius in omnibus egritudinibus: ꝛ fit iuuamentum etiam in eo in quo: est sermo meus scilicet permutatione in egritudinibus acutis ab vsu sorbitionis ad vacuitatem venarum. Oportet eniꝫ vt sit permutatio sicut precep de ea deinde non administretur subito aliquid ex sorbitione donec digeratur egritudo: aut appareat in intestinis signū aliud prouocans ad dimittēdā prohibitionem: ab vsu cibi: aut signum stimulans: aut ostenditur ex esse locorum que sunt sub hypocondrijs: quod ego narrabo in sequētibus.

mutatione q̄ ēt fit in non sua hora rectificationē ei⁹: sic scripsit illud in oībus que scripsit in eis que sunt pmissa: ꝙuis non sit ex rebus quarū oꝫ rememorationem facere necessario: neqꝫ ingrediatur in eo quod est in via eius. Hoc est ergo quod voluit in sermone suo pcipiēs ex permutatione a tranquillitate ꝛ quiete ad motus ꝛ operatiōes vt tranquillū sit: ꝛ quiescat corpus eius totū: ꝛ iste est s̄mo ei⁹. quādo homo hꝫ famē: nō oꝫ vt laboret: vt sa pticula aphorismoꝝ dixit. Ubi indigentia nonoꝫ laborare quod āt permutatur: ex labore vehemēti ad tranquillitatem ꝛ quietem hy. † Precepit ei vt sit illud qđ comedit de cibis minus eo quod comedebat ante illud: ꝛ hec ē trāqllitas stomachi quoniā quando hominis corp⁹ laborat ꝛ comedit quod comedere ꝯsueuit: generantur in corpore eius humores multi: grauantur ergo pp illos humores ꝛ laborat: ꝛ labor qdē apud eum significat in hoc loco nocumentū magnuꝫ: quare: existimat ipm loco generis: qđ diuiditur sup spēs nocumēti multas. 57

† Precipit hy. in iti b⁹ a labore ad qetē comedere d̄ cibis min⁹ ꝙ pus.

Tum aggregauit hy. totū sermonem suum in hoc sermone in summa vna: ꝛ precepit in eo cuius dispositio ē dispō vna sua vt non mutet regimen suum. Illi autē qui permutant a sanitate ad egritudinem precipit vt pmutent regimen suum: verūtamen nō oꝫ vt sit permutatio qua ipsum permutas similis permutatio.

ni reliquorum medicorum. Deinde scribit post illud in sūma vna itētionē in regimine eius q̄ h₃ egritudinē acutā. qd̄ ē: q: p̄cepit vt si egritudo iā digesta est q̄ detur aqua ordei: ⁊ nondū ē digesta: tūc o₃ vt p̄mutes ip̄₃ ad illd̄: ⁊ Nisi appareant tibi aliqua accn̄tia q̄ significent casu₃ virtutis: vt euacuatio ventris sup̄flua: aut stimulatio: dispōnis alteri⁹ accidat q̄ nō fuit ante illud: ⁊ aggregat i s̄mone suo stimulatiō. dē qd̄ fac̄ cadere v̄tutē aliq̄ mō: i quo īgrediūtur mordicatio q̄ fit i intestinis aut in stomacho ab humorib⁹ acutis: ⁊ p̄p̄e in ore suo: ⁊ vigilie ⁊ tribulatio ⁊ angustia ⁊ vermes q̄ ascēdūt de intestinis ad stōachū: ⁊ pruritus cutis: aut quorūdā mēbrorū₃ qn̄ stimulat i nocte. Fit ergo ex eo casus virtutis q̄ nō ē propter mordicationē tm̄: sed p̄p vigilias ēt: Deinde dixit: ⁊ loca etiā que sunt sub hypocōdrijs qn̄ videmus ea sic ego su₃ narrāt i eis q̄ sunt p⁹: significāt cū eo qd̄ diximus: q: o₃ vt detur infirmo: aut p̄hibeat̄ ex eo: † Possibile ē enim vt intelligātur hoc duo simul s̄m q̄ exigit intentio huius sermonis: quod est: q: hy. post p̄hibitionē suam ab acceptiōe ptisane ordei donec maturetur egritudo: ⁊ manifestum est q̄ illud est quando tollerans ē infirmus: addidit ad illud hunc s̄monē: ⁊ dixit. Nisi appareat i ītestinis signum significans prohibitione₃ a dimissiōe vsus cibi aut stimulationē: aut ostendat̄ ex esse locorum que sunt sub hypocondrijs illud qd̄ ego narrabo i eis que sunt post. Innuit ergo ad hoc q̄ istd̄ etiam p̄uocat ad dandū ptisanam ordei antequā maturet̄ egritudo. Licitum ergo est q̄ vult per sermonē suum istum: illum cuius loca que sunt sub hypocondrijs eius sunt exsiccata exsiccatione vehemēti macra: extenuata. Secūdū. n. hūc modū possibile ē vt significent loca que sunt sub hypocondrijs eius dandū esse sorbitionem cum mō q̄ significat mortem narratā in libro p̄nosticorum: in quo dixit hy. Et est nasus coru₃ acutus ⁊ oculi submersi ⁊ tempora depressa q̄ ē: q: cu₃ aggregatione horum signorum inueniuntur loca que sunt sub hypocondrijs eorum depressa valde: ita vt erret in esse eorum qui non est exercitatus: ⁊ existimet q: sunt curuati sursum: sed non est horum locorum depressio p̄p multitudinem siccitatis in eis: ⁊ attractō eorum sursu₃ p̄p apostema quod fit in eis aliquod. quod est q: ex siccitate corporis pertranseunte mensuram: quando tenditur diaphragma tensione magna: attrahuntur etiam loca que sunt sub hypocondrijs sursum apud hoc. Necesse est ergo tibi proprie vt consideres cum mente tua: ⁊ discernas illud quod accidit de illo p̄p siccitatem ab eo quod euenit p̄p apostema quonia₃ inter medicationes eorum est differentia. quod est: q: cum hoc accidens accidit: indiget regimine subtili: ⁊ cui accidit illud p̄p siccitatē indiget vt regas ipsum ecōtrario illius regiminis. s. vt des ei de aqua ordei quantitatem multam paulatim. 58

⁊ Nisi accidētia q̄ casum virtutis sī significantia.

† Indicatō sumpta ab hypocōdris pt significare ⁊ tibi exhibitōnē ⁊ p̄hibitionem.

Multe vigilie facte sunt contra cibi potusque digestionē. Similiter autem mutatio i diuersam partem eius mollit instrumentum: ipsumq₃ quasi coctum reddit ⁊ grauat caput.

Vigilie vehementes prohibent cibum ⁊ potum a digestione ⁊ similiter etiam permutatio ad partem aliam mollificat corpus ⁊ pōit ip̄₃ sicut illd̄ qd̄ cog̃ ⁊ grauat caput ⁊ corpus.

Iam multotiēs p̄ mentē meā transiuit in hoc libro: q: inuenit cum i codicillis otros: ⁊ post q̄₃ motiuus est hypocrates extraxit ad hoīes quod est: q: diuersitas in ordine sermonum qui sunt in eo: non est rectu₃ vt cadat nisi propter hanc cām: ⁊ q̄ hy. non firmauit describi stilla exempla nisi postq̄₃ inuenit ea per verificationem suā ad intentionem vniuersalem in hoc libro. s. quedam eorum super margines eius ⁊ quedam eorum super dorsum ipsius Et nō fuit possibile scriptori primo vt poneret vnum quodq₃ horum exemplorum in loco in quo oportuit vt poneretur inde est: q̄ illud qd̄ dicitur in hoc sermone eius premissimus rememorationem: eius dicitur in non suo loco quod. est: q: locus eius nō est iste locus: sed ante ipsum parum successione sermonis in quo dixit hy. exempla in p̄mutatione ad contrarium subito contra consuetudinem. † Oportet. n. vt firmāretur etiam iste sermo cum illis rebus. s. q̄ permutatio contra consuetudinem ad vtendum viligilijs prohibet cibos ⁊ potus qui sumuntur a digestione verum permutatio ab vsu vigiliarum ad multiplicitatem somni contra consuetudinem facit accidere grauitatem capitis ⁊ mollificationem capitis. quod est: quia rememoratio decoctionis ⁊ mollificationis quando aggregantur simul in summa vna: significat summa illa casum virtutis: sed nomen decoctionis solum significat casum virtutis qui accidit propter humiditatem acutam non a siccitate: quoniam de aptitudine vigilia₄ est vt resoluant corpus ⁊ exsiccent ipsum de aptitudine vero somni est vt digerat ⁊ humectet loco intrinseca corporis ⁊ p̄hibet sp̄m ⁊ quod currit in corpus a motu. Et propter hoc oportet vt multiplicentur in corpore eius qui dormit somno malto plusq̄₃ fuit consuetudo superfluitates vaporose: quare fit eius corpus per illam causam mollificatum: sicut illud qd̄ decoquitur.

† Cā q̄r p̄mutatio ad vigilias p̄hibi₃ digōnē p̄mutatio vero ad somnū grauitatē capitis ⁊ mollificationē₃.

Potus aūt dulcis vel vinu₃ siue album siue nigrū: ⁊ aqua mellis: ⁊ aq̄ oximellis: siue secaniabin. in acutis morbis exhibenda sunt post multa₃ considerationem in his.

Vinū dulce: ⁊ vino su₃: vel vinū albū ⁊ nigrū: ⁊ hydromel: ⁊ aqua: ⁊ secaniabin oportet vt sit vsus tuus in eis egritudibus acutis post considerationem in istis rebus.

Finit secunda pars. Incipit tertia.

Non tantummodo inuenitur hy. non ordinasse sermonem suum istum ⁊ in serie posuisse secundum q̄ oportet sed inuenitur dimisse in eo rememorationem specierum: vinorum. † Quod est. quia vna rerum in qua diuersificantur vina est color: ⁊ secunda est sapor ⁊ tertia est substantia: ⁊ quarta est odor: ⁊ quinta est virtus. Diuersitas ergo ipsorum in colere diuiditur in album ⁊ nigrum: palmeum: ⁊ citrinum: ⁊ rubeum: ⁊ clarum ⁊ inter ista etiam sunt species alie: ⁊ sicut inuenimus ea diuersificari in colore similiter etiam inuenimus ea diuersificari ⁊ in virtute. Differentia autem in sapore inter ea diuiditur in dulce ⁊ stipticum. ⁊ manifestum quidem: est q̄ inter hec duo etiam sunt species medie in quibus non vincit aliquis horum duorum saporum. ⁊ composite etiam ex istis duobus saporibus. Diuersitas aūt eorum in substantia diuiditur in aquosum subtile: ⁊ grossum valde: ⁊ medium inter hec duo: ⁊ quod est medium inter medium ⁊ vnūquodq₃ horum duorum extremorum. Diuersitas autem eorum in odore est q̄ aliud horum est quod habet bonum odorem aromaticum delectabilem apud sensum ⁊ aliud eorum est quod habet odorem percucientem odoratum absq₃ delectatione ⁊ aliud eorum est cui penitus non est odor: s₃ est etiam sicut aqua. Diuersitas antem eorum in virtute est: quoniam ex eis cuius virtus fortis valde. ⁊ ex eis est quod ē

Penes q̄d orie p̄p̄etates specierū vinorū attendant

debilis virtut. Et ex eis ē mediū i virtute sua ⁊ ex eis ē cuius virtꝰ ē int̃ mediū ⁊ virtute sua ⁊ iter illud qḋ ē i duabus extremitatibꝰ: forteq; qdē ex vinis est qḋ calefacit corpus vehementer replens caput: debile āt ē illud qḋ facit ꝯriū illius. Mediū aūt int̃ hec duo extrema intelliges ex determinatione nr̃a qua determinauimꝰ extrema. Et forte qdē ex vinis noiat̃ vinosum debile aūt noiatur aquosuz qḋ ē q̄a res qua discernit̃ iter vinū quādo videmꝰ eaz in vno eoꝝ vinoꝝ fortem valde: noiamus illud vinosuz vinū. Vinū aūt cuius dispō est ꝯria huic dispōi noiat̃ aquosum cū sit simile aque i oībus dispōnibus suis s. colore: ⁊ sbā ⁊ priuatōne odoris: ⁊ paucitate calefactionis. Iste vero sūt dr̃ie vinoꝝ q̄ sūt eis ꝓprie.

† Differētie accidentales vinorum.

† Quidā autez hoīm addūt illis dr̃ias q̄ sūt in eis ſm tp̄s qḋ ꝑterijt sup vnūqḋq; eorū. qḋ ē q: ex vinis est qḋ ē antiquū: ⁊ ex eis ē qḋ ē recēs: ⁊ ex eis est qḋ ē mediū iter h duo. Et manifestū qdē ē bn̄ q dr̃ie iste accidunt vinis ex rebꝰ extrinsecis accidētibꝰ qḋ ē: q: acuitas vini: ⁊ calefactio eius accidēs ei, ſ3 q ꝑterijt sup ipm de tp̄e cū mutet̃ cā eius i colore: ⁊ odore: ⁊ virtute: ⁊ sbā sūt ſm istas res nos. n. putamus de tp̄e qa fac̃ euenire vinis dr̃ias qm̄ si tp̄s nō mutaret aliqḋ istoꝝ nō nominarētur vina a qbusdā antiqua ⁊ licētia. verūtamē ſmo eoꝝ in hoc nō ē ad necessitatē in eo qḋ ꝓpium ē vino annoꝝ: ſ3 qm̄ ipsi cū hoc qḋ dixerūt annos: significauerūt virtutem eoruz:

† Nō fuit nocumēta ⁊ iuuamēta vinoruz a drijs accidentalibus nisi per accidēs.

† Quod ē q: iuuamēta ⁊ nocumēta q̄ fiūt a vinis nō sūt ſ3 q ꝑterijt eis de tp̄e: ſ3 ſm diuersitatē ipsoꝝ in differētijs q̄ sunt eis ꝓp̃e: ⁊ nos qdē diximus q tp̄s qḋ ꝑterijt sup ipm nō ē ſ3 virtutē ⁊ itētionē primā. Et ex eis differētijs ēt q̄ sunt ꝓp̃e vinis sunt: quarū iuuamēta ⁊ nocumēta sūt ex ipsa nā eorum ⁊ ex eis sunt ſm viā accñtis: Et ex ipsa quidez natura eoꝝ sunt dulcedo ⁊ stipticitas: ⁊ similiter fortitudo: ⁊ debilitas: ⁊ subtilitas: ⁊ grossitudo. Illa aūt q̄ sunt per colorē. ⁊ odorē sunt ſm viam accidētis: qm̄ ex vinis est qḋ ē aquosum: ⁊ ex eis ē albū ⁊ ex eis est citrinum: ⁊ ex eis ē nigrū: ⁊ ex ei ē cui non est sapor sicut aqua ⁊ ex ei est boni odoris sicut res aromatice. Inquit Humain: Sermonē istū inueni notatū in duabus descriptionibus simul ex qbus hunc librum trāstulimus: ⁊ est plenus errore: ⁊ pp illud factus est non intellectus oz ergo ſm q mihi vr̃: vt mutē: ⁊ ipsum rectificē: vt intelligatur ⁊ acgratur ex eo intentio: qua fiat iuuamentum ſm hūc modū. Quoniam qḋ ex vinis ē albū: eiꝰ calefactio ē calefactō pua pp illud ēt inuenimus ipsum ꝑcutere caput parū: verū qḋ ex eis est citrinū: qm̄ est vehementioris calefactionis fit q ipsuz percutit caput vehementius.

Vinū nigrū d̄r esse mediuz inter citrinuz ⁊ album. † gr

† Nigrum autem inuenimus per comparationē citrini cum sit minoris calefactionis eo minus ledere caput: sed p cōparationem albi: quoniam ipsum ē tardioris descēsionis eo in ventrem: ⁊ minus urine ꝓuocatiuum inuenimꝰ ipsum uehementius percutere caput. Secundum hunc modum ergo fit q dr̃ie que sunt in eis in colore faciunt iuuamēta aut nocumēta p accidens ille autem que sunt eis ſm odorē qm̄ qḋ ex uinis est boni odoris est melioris chimi: ⁊ ſm illḋ est multitudo q̄ implet ex eo caput. qḋ est q: ē calidus: ⁊ subtilius. Quod autem ex eis est mali odoris ſm maliciā chimi generati ab eo: erit paucitas lesionis eius in capite. quod est: quia est frigidus ⁊ grossius. Illud autem cui penitus non est odor: non facit accidere in capite aliquid dio quoniam est uehementer grossum. Cum aūt iste sunt differentie specierū uinorū quādo numeras eas q̄ sunt proprie natura eorum ⁊ que sunt ſm uiam accidētis tūc manifestum est tibi id cuius rememorationem dimisit hy. de numero earum ⁊ ipsarum ordine in hoc sermone cuius p̄misimus expōnem. uerūtamen cum inuenimus hy. rememorauit oīz differentiarū qbus iuuamētū fit in cognitiōe uinorū in eo q hunc seqtur sermonem: cōdonamus ei illud quod diminuit ⁊ cuius dimisit rememoratienē in hoc ſmōe. 2

Dulcis autem potus minus aggrauat caput q̃ vinum: mentem percutit minus intestina vtraq; magis expurgat: sed viscera inflat: splenez videlicet ⁊ epar opilat coleram autem habentibus amaram ineptus est quia eis sitim infert: superioribus quoque intestinis est iuuatiuus: nec tamen contrarius inferioribus: licet inflatiuus sit presertim cuz eius inflationi facilis minime sit descensus: sed potius in locis qui sub diaphragmate sunt immoratur

Potus dulcis minus grauat caput: q̃ vinosus: ⁊ minus percutit mentem: ⁊ plus euacuat intestina in quibusdam rebus quam potus vinosus: verumtamen inflat viscera scilicet splenem: ⁊ epar: ⁊ non conuenit habentibus coleram amaram. quod est quia facit euenire sitiz in eis quorum dispositio est hec: ⁊ est cum hoc iuuatiuus intestinis superioribus. verumtamen non est nocens inferioribus itestinis secūdū illud quod accidit de iflatōne fcā a potu dulci: quoniā descēsus eius non est velox: sed tardatur: Et moratur in locis que sunt sub hypocondrus.

Potus dulcis nominat hoc noie ex qualitate sua in sapore: ⁊ similiter stipticus: ⁊ acer uel acutus

† In vina aq̄so ē stipticitas pauca.

† Aquosi aūt dimisit rememorationē: quoniā ingreditur i stiptico: quia in ipso est stipticitas parua quod est quia quando tu corporas saporem eiꝰ cuius dispositio est hec ex uinis cum aqua inuenis: ipsum quando ipsum comparas manifesta inuentione quasi q iam recepit rem modicam ex stipticitate: aquosum autem ex potu nominant omnem potum qui assimilatur in colore ⁊ substantia sua aque quod est: quia hoc uinum uides lucidum claruz quod penetrat lumen subtile, in substantia sua ⁊ uirtus cuius dispositio est hec: etiam ex uinis est propinqua aque:

† Aquosū vinū ñ nocet neruis nec capiti.

† Quoniaz non imprimit in caput debile vestigium omnino: neq; in eo quod est ex neruis debile. quod est: quia non calefacit manifeste. Et ego quidem ero dicens in hac spē vinorum in eis que erunt post. Potus autez dulcis nominatur hoc nomine ex sapore suo: ⁊ differentia quidem inter ipsum ⁊ inter aquam in colore suo ⁊ substantia sua est valde, magna quod est quia tu non inuenis vinum dulce in aliqua horarum subtile in summo subtilitatis: neq; albi coloris verumtamen minuitur in his duobus ⁊ additur ⁊ non inuenimus in eo aliquod vtrūq; soluz. inde est q vina dulcia fumosa sunt. Vinum nominatum herois: ⁊ nominatum sacrū litis: ⁊ ista duo vina sr̄ grossa quoꝝ vtrūq; ē nigrū: ⁊ vina ēt q̄ sūt in Macedonia ⁊ vinū noiatū tenulis: ⁊ noiatū caradis: ⁊ sūt vtraq; dulcia. Et differētia qdem inter vtraq; in grossitudine ⁊ nigredine: ⁊ inter hoc vinum cuius premisimus rememorationez est per quātitatem diminutionis eorum ab eo in dulcedine ⁊ vini etiam nominati hunci bittegi facta expssione vue postq; decoqtur q̄titas additionis i dulcedine supꝰ vnū ē p quātitatē colororis eius ⁊ grossitudis eiꝰ i sbā sua: Et ego qdē iā ostendi i tractatu q̄rto libri mei d̄ medicinis simplicibꝰ: q oīs hūor dulcis fit a caliditate ñ egressa ab eq̄litate forti sic illa ⁊ aqua fiūt res acres vel acute faciētes i eis caliditatē vehemētē acrimōia vel acuitas. n. ē iseperabilis ab eo cui dispō ē hec. Et iuenit̃ iterū vinū dulce apud vsum sui calefacerē corpus calefactiōe tpata: ⁊ facit sitim. Et cā i illo ē caliditas eius ⁊ ipsius grossitudo. inde est q inuenis expressiōis vue additionē eē in grossitudine ⁊ ni

gredine τ dulcedine p q̄titatē tarditatē more eiꝰ sup ignē
Nā ptrāsit in decoctiōe sua q̄litatē ꝯuertit ad amari-
tudinē. Etiā siliter mel qḋ ē dulciꝰ oibꝰ rebꝰ: qñ m̄ltipli
cas decoctiōes eius ē amarꝫ. Et ego qdē iā narraui sicut
dixi eē saporꝫ oīuz in tractatu τ ē q̄rtus libri mei in me
dicinis simplicibꝰ. Et ego qdē suz incidēs in hac hora
ēt sicut iceisi i re-
ligs expositioni
bꝰ meis: qbꝰ ex
posui libros hy.
dimittēs reme
morari d̄mōstra
tionū sup s̄mo-
nē eiꝰ: enūcians

Mentem leuius τ mi
nusq̄ fortiora vina
percutit.

Et pcussio eius q̄ p-
cutit mētē ē minor p

sūmas vel aggregatiōes eius tm̄. Dico ḡ q̄ cū dē vinū
dulce calefaciat sit sicut dixi grossuz in sba sua oz: vt vir
tutes pticulares q̄ appent ab eo qñ bibit nō sint nisi ab
istis duabꝰ q̄litatibꝰ: qḋ ē: q̄ colori in se nō ē vtus i no
cumēto aut iuuamēto: ḡ p q̄titatē grossitudinis huius
vini ē tarditas penetratiōis eius. Oz ḡ ex illo vt non
solū apiat opilatōes alicuiꝰ mēbrorꝫ: sz faciat in eis opi
latiōes: τ pp hāc cām sit nocumentū eius epati qñ in ipo
est infirmitas nocumentū magnū: τ ppue si in eo ē apa
aut lapiditas: τ nocet huic mēbro ēt nocumento pau-
co quādo opilatiōes q̄ sunt in eo accidūt ab humoribꝰ
grossis: aut ,ppter debilitatē in eo sicut illud qḋ fit sup
ipm in ifirmitatibꝰ que nominat ,pprie dolores epa
tis. Deinde mēbruz s̄m cui aduenit nocumentū pꝰ
epar de vino dulci est. splen. Res āt nō est ita egritudi
nibꝰ pulmonis qñ est: q̄ penetratio eius in epate ē ex
venis q̄ nominat ampla porta ad venas strictas q̄ sūt
in latere eius ꝯcauo: τ que sunt in latere eius gibboso:
τ in istis venis fit penetratio omnium humorum que
penetrāt ad totū corpus. In pulmone aūt accidit ꝯ̄riū
illius: quod est: q̄ ꝯuenit ad cānas eius pꝰ penetratio
nē ipsius in venis multis: τ digōez eius in eis τ p̄ma
illorꝫ spaciorꝫ ad que ꝯuenit ad cānas pulmōis sūt spa
cia pulmonis stricta: deinde penetrat ex illis ad spacia
ampla: τ penetrāt cū eo in transitu suo illi hūores gros
si: q nō solū sunt calidiores eo: sed sunt subtiliores etiā
eo: τ nos qdē scimꝰ q̄ mūdificatio pulmonis ab eo qḋ
est in eo ex humoribꝰ grossis fit p tussim: qḋ est: q̄ oēs
res aquose subtiles in vltimo currūt in circuitu aeris
extrinseci in tussi: τ effunduntur ad ꝯ̄riū partis in qua in
cedit aer: qñ cū aere extrinseco in tussi serunt illi humo
res loco materiei: τ manifestū quidē est q̄ oz vt sit gros-
situdo humorꝫ cū mensura vt sit possibile aeri defere il-
los humores: τ nō sunt sicut lutū qḋ fixū est: τ tenet i
cāna pulmonis: τ ,ppter hāc cām nō iuenimus tussiz
mundificare humores grossos τ viscosos q sunt in pul
mone qñ humores grossi uiscosi quādo morant in p-
fundo pulmōis adherent illis cannis q̄ sunt in eo sicut
sputū: τ illud quo indigent medicine mundificātes hu
mores grossos retentos in pulmōe est ut sit dispō hūo
rū tēperata in grossitudine sua τ subtilitate sua: in hūo
ribus aūt uiscosis nō solū necesse ē humectare eos: sed in
digēt ēt abstersiōe: abstersio aūt fit a rebꝰ acetosis: τ pro
pter hāc cām fit hydromel ex ꝯueniētioribꝰ rebꝰ screatui
rerꝫ grossarꝫ p sputū. Secaniabin aūt humorꝫ viscosorꝫ
τ s̄m post ipm hydromel ē aq̄ ordei: uini aūt dulcis po
tus ꝯuenit post potū aque ordei. Et oz ut sit potꝰ eiꝰ
ēt post maturitatē apātis facti in pulmōe in egritudi-
nē q̄ noiat piplemonia: aut in pleuresi: aut in hora gra
uitatis corporꝫ horꝫ τ apātis eorꝫ: sed pꝰ maturationez
apostematis: si aūt uinū qñ bibit facit sitim: tūc ꝯueni
entia eius in screatu: qḋ necesse in screari p sputū ē mi-
nor. Et uniuersaliter quidē uinū dulce i egritudinibꝰ
acutis estꝰ ꝯueniēs ad screandū illud qḋ exsereari neces-
se est p sputuz ,ppter opationes eius q̄s narrauimus: τ
,ppter cām cōem oibus uinis. s. ꝯfortatiōez vtutꝫ h āt
necessaria: ē ,pprie in eo q uult exscreare hūiditates retē

tas in pectore suo τ pulmone suo p sputū. Quod aūt p sputuz
eijcit fit diuersuz in substantia sua τ sapore suo τ virtute sua: si
cut dixit hyp. in libro pnosticorꝫ: in locis in qbus narrauit spe
cies qḋ expuit. Et nos qdez nō inuenimꝰ in eo cuius est dispo
sitio hec ē vinis qñ bibit ipz ille q febrē hz iuuamētū: aliud nisi
h iuuamētuz verūtñ nocumētū eius qñ bibit ē minꝰ nocumē
to potus vinosi qḋ est
vehemētioris calidita-
tis eo: τ nō est in eo iu-
uamentū preter hoc iu-
uamentuz qḋ narraui-
mus: nisi quia adiuuat
ad euacuandū ventrez
parꝫ. Et ,ppter hoc in-

Percussione vinorꝫ for-
tium.

Vius ergo dispos
tio est hec ex vinis ipsum
etiam inflat.

uenimus hyppo. incepisse in principio sermonis sui: narrare
res nocumēta quarꝫ ex potu huiusmodi vini sūt parua: qñ sūt
plures: deinde redit post illud in fine sermonis sui: τ narrat iu
uamēta q̄ huic vino sunt ,ppria cū sint pauca. Narremꝰ ergo
illud quod ipse dixit: τ sequamur in illo vestigiū sermonis sui
narrando illud quod dixit. 3

Significauit hy. q̄ ipm vinū dulce facit permixtionem
rōnis minus: quod est: quia vina fortiora ,ppter ve-
hementiā sue caliditatis replent caput humoribus τ
vaporibus: τ calefaciūt ipsum: p quantitatē ergo diminutōis
caliditatis vini dulcis est paucitas grauitatis sue qua grauat
caput: τ pcussiōis sue q̄ pcutit mentē: verūtñ hyp. dixit: q̄ ve-
hementius euacuat intestina q̄ reliqua vina: τ q̄ inflat visce-
ra τ addidit in apostematione corꝫ: τ egoꝰ quidē iam narraui res
istasꝰ ante. Deinde hyp. dixit post illud: τ nō ꝯuenit vinum
dulce habentibus coleraz: scilicet amarā sup cōplexionē corpo-
ris cuius colera est vincens. Et de ꝯsuetudine quidē medicorꝫ
est vt intelligant p sermonez suuz: coleram absolute coleram ci-
trinā aut rubeam. In colera autem nigra nō absoluunt sermo
nez: τ dicunt coleraz tm̄: sed addunt illud nigrum: τ colera qui
dem nigra est acetosa: sz colera citrina est amara. Propter hāc
ergo causam nominauit hyppo. illos super quos vincens est
colera habentes coleram amaram: τ quando permiscet huic co-
lere virus aquosum videbis subtiliorē τ vehementioris citri-
nitatis. Cum ergo non permiscetur ei aliquid videbis eā gros
sam rubeam rubedine clara τ coleraꝰ quidem generatur in cor-
poribus quorꝫ cōplexio calida τ sicca. Et ꝯuenientiores ma-
terie in generatione colere sunt res dulces: τ propter hoc fit q̄
mel plus rebus omnibus generat coleram: qñ ipsum est dul-
cius omnibus rebus: τ s̄m post ipsum vinum dulce. Et non
solum nō ꝯuenit ei qui habet febrem illud cui est hec disposi-
tio ex vinis: qñ cuius caliditas est vehemens amaricat hūo-
res proprie: cum est complexio eius calida τ sicca: sed ipsū etiā
propter grossitudinem suam non ,puocatur cum vrina velo-
citer: neq̄ dissoluitur velociter. Oportet ergo ex illo vt nō egre
diantur cū exitu eius humores colere nigre: neq̄ euacuat eos
cum euacuatione sua. Iuuamentum ergo in eo nō est nisi vinū
scilicet quod ipsum soluit ventrez: quoniā qñ nō facit illud no
cet ei ex oībus modis: qḋ est: q̄ cū reliquis que sunt in eo facit
sitim. Significat ergo illud de eo velocitatem alteratiōis eius
ad coleram. 4

Quod est: quia humores grossi quando calefaciūt gene-
rant ventositatem similem eis vaporosaz grossam. Et
ꝯuētus inflatiōis fit ab hac ventositate. Quoniaz a
vinis subtilibus nō generatur ventositas: τ si generat vētosi
tas ab eis in aliquo horaruz est subtilis aerea: nō calignosa va
porosa: veruz intestinis inferioribus dicit hyppo. q̄ vinū dul
ce nō nocet s̄m q̄ ventositas generata ab eo tarde penetratio
nis morattur tēpore longo in locis que sunt sub hypocōdrijs
τ ,ppter hanc causam nō nocet intestinis inferioribus lesione
vehementi. s. per longitudinem more sue in locis que sunt in
eo quod est sub hypocondrijs vsquequo digeritur illic digesti
one completa: τ subtiletur. Et quando suscipit illa ventositas
digestionem semel fit penetratio eius facilis: τ inflatio accidēs
ab ea subtilis. Et causa quidem propter quaz expellitur ab in
testinis superioribus ab intestina inferiora est causa quia egre-
ditur ventositas extra. 5

Vinū dulce nocz epati ꝯfert pulmoni.

Potꝰ vini dulcis pꝰ maturationez apātis ꝯuenit i pleuresi.

Vina fortia propter vehementem caliditatez ledūt caput.

Res dulcis est materia colerica

A vinis subtilibus nō generat ventositas grossa.

Oportet vt inquiras ⁊ consideres q̄ ex vinis nominauit hyppo. vinosum album: quod est: quia nos iaʒ diximus in his que sunt premissa q̄ potus vinosus nominatus vere hoc nomine est vinum contrarium vinis aquosis: oportet ergo ex hoc vt celerius calefaciat hoc vino calefactione forti valde: ⁊ sit replens caput: ⁊ faciat permixtionem rationis: ⁊ addit in caliditate febris verumtamē illud cuius dispositio est hec: ex vinis nō est album: neqʒ quādo est recens: neqʒ quādo est vetus: quod est: q̄ tu non inuenis ex reliquis vinis ātiquis pure album: quāuis sit in principio sui esse albū: sed fit semp quāto plus antiquatur citrinū cum ergo est in fine suo fit citrinus color eius. Simile est ergo quod hyp. intelligit p sermonem suum potus albus: vinum stipticuʒ. Et nos quidem non inuenim⁹ hoc vinum prouocare vrinam: ⁊ si est grossuʒ tardatur mora eius i locis que sunt sub hypocondrijs. ☩ Et si nō est grossum nō moratur illic tempore longo sicut vinum nigrum: neqʒ penetrat: ⁊ egreditur cū vrina sicut vinum albū pauce stipticitatis: qd̄ est: quia vina ista prouocant vrinam. Et causa in illo est salus ipsaruʒ a duobus nocumentis simul: causa quorū tardatur exitus aque ⁊ vini nigri: aque enim tardatur exitus propter frigus suum: ⁊ vini nigri propter grossitudinem suam. Quod est: quia vinum stipticum ē pauce caliditatis quādo comparatur reliqs vinis: ⁊ propter hoc fit q̄ potus eius ɔfert diarie: verūtamen non prouocat vrinam prouocatione vehemēti. Dignum est ergo quod hyppo. dixit in hoc vino: quia minus est prouocatiuū vrine cū comparauit ipm vino nigro. 6

☩ Vinū albū subtile vrinā pvocat.

Per potum alium intelligit hyppo. aut potū quē cōparauit potui dulci: ⁊ est locutus in eo: quod est: quia iste potus est minus prouocatiuus vrine fm plurimum q̄ʒ potus vinosus albus: aut intelligi p sermonē suū: q̄ʒ potus alius: nō hunc tm̄ sed omne vinuʒ in quo nō est dulcedo absolute. Cū ergo occultetur cognitio huius sermonis ex sermone suo: ⁊ illud quo fit iuuamentuʒ est vt sit sermo eius in potu vinoso albo: addit etiā illud ei occultationē: qm̄ nō declarat ostēsione manifesta q̄ vinorū est potus vinosus albus: an in vinū forte vehemētis calefactiōis: aut vehemētis ponticitatis: qd̄ noīant illi de nostra lingua ponticū: ⁊ noīant vinosū qd̄ ē leui⁹ eo stipticū: ⁊ sup qd̄ istorū ē fmo ei⁹. Ego suʒ declarās vitatē ei⁹ ad qd̄ itēdit: dico q̄ pot⁹ dulcis ē magis iuuatiu⁹ vinorū oīum ad exscreādū illō qd̄ exscreat̄ p sputū qn̄ nō ē vehemētis grossitudinis: neqʒ ēt ē ppinqu⁹ potui citrino diminut⁹ i grossitudine sua ⁊ sua dulcedine: vinū āt citrinū ē malū in eo q̄d indiget ille q hʒ febrē: qm̄ est calidū vehemētis caliditatis: vinū g ɔueniēs ei qd̄ necesse ē exscreari ex pulmōe post vinū dulce qd̄ nō est vehemētis grossitiei ⁊ dulcedinis ē vinū aquosuʒ cū ɔfortet virtutē debilē: ⁊ humectet hūores: ⁊ incidat eos incisiōe parua: ⁊ potus ēt huius vini ⁊ ēt minoris timoris in eo q hʒ febrē: q̄ʒ potus reliqruʒ vinorū. 7

Vinū aqsū p⁹ vinū ofce magis pulmoni cōfert.

Intelligit per fmonem suuʒ in hoc loco hy. vinuʒ aliud omne vinuʒ qd̄ nō facit accidere sitim. Causa āt pp quaʒ fit q̄ ex vinis fac̄ accidere sitim minus ē iuuatiuuʒ ad exscreandū sputuʒ facilis tibi est inuentio si es memor eius quod precessit de fmone nostro: quod est: q̄ sitis moratur in qbusdā hominibus quādo bibitur vinū dulce: quoniam caliditas se. quā habet est magis addite caliditas ⁊ malicie: ⁊ qm̄ caliditas se. est cū hac dispositione exiccat sputū ⁊ ponit ipsum grossius ⁊ vehementioris viscositatis: ⁊ nō ē necesse nobis dicere q̄ illud cuius dispositio ē hec: ex sputo screare est graue. 8

Iam narraui eē hui⁹ vini in fmōe meo: de potu dulci: qd̄ est: q̄ hy. cōparat ipsuʒ ei ⁊ ingrit de virtute eius in hoc tractatu. Dixi eniʒ q̄ inquisitio de potu vinoso albo nō est parua: qd̄ ē: q̄ nō est possibile alicui ex vinis albis vt calefaciat calefactiōe vehementi: verūtamen cuius calefactio ex vinis ē vehemēs: erit color illius ēt rubeus clarus: ⁊ fm p⁹ ipsuʒ est vinū qd̄ noiat̄ citrinuʒ: ⁊ tertiū post hec duo ē vinuʒ rubeuʒ: ⁊ potus dulcis est quartū. Vinum aūt albuʒ est minoris calefactionis oībus vinis: ⁊ differētie particulares in hoc vino in multitudine ⁊ paucitate sunt inste: illud aūt ex vinis cuius dispositio est hec dispositio: iaʒ diximus in eis que sunt premissa: quod est velocioris penetratiōis ad vesicā q̄ʒ potus dulcis. In hoc aūt sermōe dixit hyp. q̄ cōuenientia eius in rebus alijs est minor q̄ʒ vini dulcis. Res autē iste sunt ventris solutio: ⁊ exscreatio eius qd̄ exscreatur p sputū deinde dixit. Quā bonum est cognoscere significatiōes significantes virtutem vini. 9

Nō grad⁹ caliditatis in vinis fʒ colorē diuersitatem.

Sed plurimuʒ in vrina minus penetratiuū quā vinū albū. Quod est: quia potus iste dulcis minus prouocat vrinam secundum plurimum q̄ʒ potus vinosus albus.

Et eam que cuʒ sputo fit exscreationem plus q̄ʒ alius potus iuuat.

Et vinum dulce est magis iuuatiuuʒ ad exscreandum quod screatur per sputum: q̄ʒ vinū aliud.

Qui autem huiusmodi vinum bibendo patiuntur sitim: minus screant quam aliud biberent vinum: qui vero non: contrarium.

Cui autem facit potus huius vini euenire sitim est q̄ ipse exscreat propter potuʒ eius minus eo quod ipse exscreat propter potum vini alterius: sed cui sitim euenire illud non facit quod exscreat p potū eius ē plus eo qd̄ exscreat p potuʒ vini alterius.

De vino āt albo vtrū sit laudabile vel illaudabile primo dictū ē in his que de dulci potu tractauimus: sʒ eius trāsitus in vesicā facilior est q̄ʒ cuiuslibet alterius potus cum quo ēt vi apitiuā hr̄e dignoscit̄ q̄ in his morbis semp iuuatiua ē: vex etiā in alijs minus alio vino ɔueniēs est: sʒ tm̄ si qd in corpe mundificat p viā vesice est necesse vt a morbo liberet si put oʒ ppinet̄. Qd̄ bonū est cognoscere illam significationē: vini q̄ iuuamenti ⁊ nocumēti est mōstratiua: cuius qdē totius noticie oēs qdeʒ medici me priores expte fuere.

De potu aūt vinoso albo iā narraui maiores res q̄ laudant̄ i eo ⁊ vituperant̄: ⁊ plures earū sunt i sermone meo de vīo dulci: ⁊ qm̄ penetratō eis ad vesicā ē velocior multū q̄ʒ alius potus: ⁊ i ipō ēt ē aptior q̄ fit iuuamentū semp in egritudībus istis ⁊ i rebus alijs: Qd̄ ē: q̄ q̄uis sit i rebus alijs minus ɔueniēs q̄ʒ vinū aliud verūtamē scdm dispōeʒ quando mūdificat corpus p viaʒ vesice facit euadere ex egritudine qm̄ administrat̄ scdm q̄ oʒ: quod bonū est cognoscere has significatōes significātes iuuamēta vini ⁊ nocumēta eius: quarū scīa nō fuit illis q antiqores me fuerūt.

Omne vinum dulce est magnum: sed nõ omne vinum nigrum est dulce: verum tu inuenis in vinis nigris vinũ nigrũ quod est stipticum sicut vinũ quod inuenit apud nos in Asia prope ciuitatẽ pgamũ in ciuitate que nominatur Fancarne: ⁊ in ciuitate que nominatur Walas. ↑ Uina aũt que sũt in kabichel: q̃ nominatur anatis sũt stiptica dulcia composita ex duobus saporibus cõtrarijs ⁊ ꝑpter hanc causam fit malum: quoniam nõ penetrat in venas neqȝ descẽdit a stomacho velociter: sed moratur in eo tempore lõgo: ⁊ inflat ipm per illud aũt qđ ex vinis est nigri coloris stipticum in quo nõ est dulcedo fit iuuamentũ in quibusdã egritudinibus accidentibus in ventre: quãdo descendit qđ ipsũ ꝑuenit plus q̃ oportet aut est illud qđ egreditur ex eo de genere alcorati: tunc enĩ inuenis ꝙ hoc vinũ est cõueniens: ⁊

↑ Uina cõposita ex saporibus cõtrarijs sũt mala.

Palmeus potus quidem ⁊ niger ⁊ ponticus in his morbis vtilis est si non fuerit capitis grauitas ac menti non timeas: nec fuerit difficilis sputi screatus: ⁊ exitus vrine nõ est difficilis: ⁊ stercus humidum ⁊ liquidum: ⁊ simile loture intestinorum: hoꝝ enim siquid licet affuerit album vinum: ⁊ omnia vinorum similia non dare bonũ est.

Te autem vti vino citrino ⁊ nigro stiptico in istis egritudinibus est scđm rectitudinem quando non est in capite grauitas: neque times ꝙ ledat mentem. neqȝ etiam sputi exscreatio est difficilis: aut est exitus vrine difficilis: aut egestio subtilis humida de genere alcorati: nam rectius est quando aliqua harum rerum est vt dimittas vti vino albo: ⁊ omne quod simile est ei ex vinis.

Sciendum est etiam tibi ꝙ superioribus ⁊ inferioribus membris minus nociuum est si aqua super misceatur circa aũt intestina salubrius si fuerit puꝝ vinũ.

Tibi autem necesse ẽ vt scias ꝙ nocumẽtum eius omnibus membris superioribus ⁊ membris que sequuntur vesicam est minus quando est permixtum superflua permixtione: in partibus au-tẽ intestinorum iuuamentum eius est plus quando puritati propinquius existit.

similiter etiam vinũ album: ⁊ similiter etiã vinũ stipticũ ⁊ relique medicine ꝯuenientes. Hyppocrates enim dicit in eo cuius dispositio est hec: ꝙ vinũ citrinũ etiã conuenit ei: ⁊ non dicit illud absolute in omni vino citrino aut palmeo: sed in eo quod est stipticum citrinũ: quod est: qꝛ oportet tibi vt intelligas sermonẽ eius super hec duo simul sicut dixit. Uino autẽ citrino ⁊ stiptico oportet te vti in huiusmodi infirmitatibus: qđ est: qꝛ vinũ citrinum dicitur de duobus potibus: ⁊ similiter nigrum: quoꝝ vnũ est vinum dulce: ⁊ alterũ vinũ stipticũ: ⁊ hic est etiã vinũ aliud tertiũ preter hec duo: compositum ex istis duobus saporibus: verumtamẽ illud cui sapor est minus: nominatur ex colore suo duobus nominibus: vinum aũt citrinum vehementius ledit caput ⁊ mentẽ: quoniam est calidius nigro: ⁊ ꝑpter hanc causã fit addens in febribus: quod est: quoniam ꝯuenientiora vina in febribus sunt vina aquosa tñ. Necessario ergo prohibet hyp. vti stipticis: quorum color est citrinus aut niger: quando in capite est grauitas: aut in mente nocumentum: scilicet quando feb. tãgit mentẽ ⁊ ledit ipsam: ⁊ in egritudinibus etiã que fiunt in pectore ⁊ pulmone quando in eis fit graue eicere sputum: ⁊ dicit iterũ in eo cuius dispositio est hec ex vinis ꝙ est inconueniens quando vrine exitus est difficilis: ⁊ manifestũ quidem est ꝙ illud est propter grossitudinẽ ⁊ ipsius stipticitatem. 10

Uinũ citrinũ ẽ calidiꝰ nigro. Cõuẽiẽtiora vina ĩ febribus sũt aquosa.

Ti vino stiptico ẽ ꝯueniens in infirmitatibus accidẽtibus in itestinis q̃ narrauit hy. tñ ⁊ ꝑ illud fit ꝙ iuuamentũ eius in eis est quãdo bibitur existens puꝝ ꝑpter stipticitatem ipsiꝰ qua fit iuuamentum in eis loco eius. ↑ Et hec quidem stipticitas remouetur ab eo quando miscetur cum aqua mixtione multa: ⁊ sicut iuuamentum eius est in istis propter stipticitatem que est in ipso quando bibitur existens purũ similiter nocumentum eius est in partibus pectoris ⁊ capitis vehemẽtius quando bibitur purũ: hec ergo sunt membra que significauit hypp. per sermonem suum: ⁊ dixit: quia nocet omnibus membris superioribus: ⁊ nocet etiã corporibus que indigẽt euacuatione per vrinam. ↑ Quod est: quia vinum stipticum prohibet omnes species euacuationis per vrinam ⁊ abscidit eã. Cũ ergo abscidit sermonẽ suum: in vino: in hoc loco secutus est illũ in sermone: cum hydromelle ⁊ ipse quidã iam narrauit in sermone suo totum quod necessarium est scire de vini esse nisi paꝝ: ipse enim dimisit rẽ vnã quã non exposuit: ⁊ hec est quam ego dixi in partibus sermonis mei. s. ꝙ ꝯuenientius ex vinis omnibꝰ ei qui habet egritudinẽ acutã est vinum aquosum. ↑ Et hoc vinũ est vinũ cuius color est albus ⁊ eius substantia est subtilis: ⁊ nõ ostenditur in eo aliqua ex q̃litatibus que inueniũtur in reliquis vinis: nõ stipticitas: neqȝ põticitas: neqȝ asperitas: neqȝ dulcedo: neqȝ amaritudo: neqȝ ventositas est ei: quia hoc vinũ solũ inuenitur priuatũ nocumẽtis: q̃ ꝑueniunt ex potu aque ⁊ oĩ malicia quã euenire faciũt reliq̃ vina. Et nos qđẽ inuenimꝰ hmõi vinũ in multis locis in regione Italie: ⁊ in regione Asie: in regione qđẽ Italie vinũ qđ noĩatur menosũ de quo in potu datur febricantibꝰ: sed in regione Asie vinũ citrises: ⁊ vinũ qđ nominatur sibiles: ⁊ vinũ qđ nominatur cidelis. Et qꝛ iã intellexisti significationes eius: tunc facilis ẽ huiusmodi ex vinis inuentio in vnoquoqȝ populoꝝ in regionibꝰ in qbus fit difficilis inuẽtio vinoꝝ subtiliũ aquosoꝝ: inde ẽ ꝙ ego inueni hmõi vinũ calicheli ⁊ necbiti ⁊ acritis ⁊ critis: ⁊ fortasse nõ inueniuntur in istis locis vina subtilia aquosa: verũtñ quandoqȝ inueniunt in istis locis huiusmodi vina q̃uis paꝝ: ⁊ mirabilius illo est qđ ego vidi in Egypto: quod est: quia ↑ Uina grossa vehementia fortis odoris inueniunt in locis calidis: in regione autem Italie ⁊ regione hierenimati ⁊ in regione Asie non est mirum si in eis sunt vina aquosa multa. Oportet autem vt inquiratur ⁊ consideremus que causa fuit in dimissione hyppocratis vt non loqueretur in hoc vino sermonem proprium in sermone qui precessit hm ꝙ ipsum est minoris nocumenti q̃ reliqua vina ei qui habet febres: quod est: quia non est tibi possibile vt dicas ꝙ hyppo: nõ fuit sciens hoc vinum: quod est: quia tu inuenis post paululum in sermone suo de hydromelle scripsisse hunc sermonem: ⁊ est in quibusdam rebus fortius vino subtili: parum tolerans aquã cui non est odor: ⁊ in quibusdam earum debilius: ⁊ non dixit hunc sermonem nisi cum ipse comparauit hydromel vino subtili quod parum tolerat aquam cui non est odor. Narrauit ergo significationes vini aquosi cum exqsitione ⁊ pscrutatione. Dignum est ergo ꝙ postq̃ narrauit esse potus vinosi: ⁊ dixit: quia ledit caput ⁊ pertit mentem: visum est ei ꝙ illud sufficiebat in itellectu vini aquosi: qñ possibile est ei qui cõsiderat vt scias res multas ex contrarijs eorum. 11

↑ Stipticitas vini remouetur ꝑ mixtã aquã mixtiõẽ.

↑ Uinum stipticũ ꝓhibꝫ euõẽ ꝑ vrinam.

↑ Quale sit vinũ aquosum.

↑ Uia grossa vehemẽtia ⁊ fortis odoris inueniũt in lõcis calidis

SErmo eius in oībus horis īfirmitatis: significat ꝙ sermo eius ē in egritudinibꝰ acutis in qbus dixit ꝙ tenui ptisana ordei anteq̄ ꝯsequat̄ egritudo statū suū est inconueniēs: qm̄ qn̄ hō hꝫ febrē acutā: ⁊ nō est in pectore eius ⁊ in pulmone ipsiꝰ aliqd ex morbis: ⁊ virtus eius ē fortis: ⁊ ꝺ aptitudine egritudinis eiꝰ est vt ꝯsequat̄ statū suū circa diem q̄ntū: tunc sufficit vt remaneat ꝑ totū hydromellis tm̄ ⁊ toleret illꝺ hydromel ergo in oībꝰ infirmis ē ꝯueniēs valde in huiusmodi egritudinibus. † Hn̄tibꝰ autē colerā, amarā iuuamentū eoꝝ ꝑ ipm̄ ē minus: qꝺ est: qꝛ ꝯuertit̄ i eis ad colerā: nisi antecedat ⁊ egrediat̄: aut ex intestinis: aut ex vesica: nam si antecedat ⁊ egrediat̄ cum eo, qꝺ nō nocet fit iuuamentū ꝑ ipꝫ iuuamento magno valde: qꝺ est: qꝛ egredit̄ cū exitu elꝰ colera. Et hy. quidē significauit in h̄ sermone in eo qꝺ dixit cōplexionē hydromellis † Nō est: qꝛ magis iuuatiuū est vt fit illud de eo qꝺ bibit ille cuius dispositio nature cuius est hec dispositio: ꝙ ꝑmixtū est ꝑmixtōne vehemēti donec fiat ꝓpingus aque tūc eniꝫ nō excitat sitiꝫ: neq̄ generat colerā. Et sicut nocet habētibus colerā amarā: similiter ēt dicit in eo qꝛ nocet eis quoꝝ viscera sunt magna: ⁊ intelligit in hoc loco ꝑ viscera magna: nō illuꝫ cuius viscera sūt magna ꝑ naturā: sed illū cuius viscera sunt magnificata ꝓpter apa lapideuꝫ in eis: aut ex apate calido: aut ex apate molli: qꝺ est: quia hydromel nocet istis: qm̄ nō est possibile in eo vt antecedat ⁊ egrediat̄ a corporibus eoꝝ velociter: sed ꝯuertit̄ ad colerā facile: ⁊ proprie in apostematibus calidis: ⁊ causa in illo est caliditas eius: quoniā in apostematibus reliquis egredientibus a natura eius est minoris nocumenti. 12

† Hydromel nocet habētibus colerā.

† Nota de hydromelle.

Hydromel si ī oībus hꝑibus morbi bibit̄ ī acutis egritudibus eius ꝯueniētia plurimū minor ē eis q colerā habēt amarā: quiq̄ magna habēt viscera q̄ nō habentibus.

Hydromel aūt quando bibit̄ ī oībus horis īfirmitatis ī egritudinibus acutis ē ꝯueniētia eius secūdū plurimū habētibus colerā amarā: ⁊ quoꝝ viscera sūt magna minus q̄ sit ꝯueniētia eius eis qui nō sunt ita.

Hydromel aūt plurimū minus sitis furiam accēdit q̄ vinum dulce: qꝛ pulmonē humefacit: ⁊ ad sputū exscreandū iuuamētū tēperatū ꝑstat tussiꝫ sedat: hoc aūt ideo: qꝛ virtutis hꝫ qddā lauatiue: ⁊ sputū viscosum plus q̄ oportet reddit.

Hydromel āt secūdū plurimū minus excitat sitiꝫ q̄ vinū dulce: qꝺ est: qꝛ mollificat pulmonē: ⁊ adiuuat ad screādū qꝺ exscreari necesse est cum sputo iuuamento equali: ⁊ sedat tussim: ⁊ causa in illo est: quia in eo est quidaꝫ ablutionis ⁊ hec quideꝫ ablutio facit sputum viscosum plus q̄ oportet.

IAm proposui vel enunciaui in eis que premissa sunt causam propter quam fit hydromel minus excitans sitim q̄ vinuꝫ dulce in locis in quibus ostendi ꝙ ipa ambo simul ꝺm dulcedinē suā properāt ꝯuersionē ad coleram: ⁊ ꝙ hydromel ꝺm subtilitatē suaꝫ ⁊ penetrationē suā ad oīa loca est minus excitās sitim: qm̄ quādo morat̄ in stomacho spacio longo excitat etiā sitim: nō minus q̄ excitat ipsaꝫ etiā vinū dulce: verūtamē hoc accidit raro. † Velocitas aūt penetratiōis eius a stomacho ⁊ intestinis ⁊ epate ad renes ad vesicā plus q̄ vini dulcis: nō solū accidit raro: sed est inuenta in hydromelle in oībus horis: ꝓpter hoc ergo factū est hydromel minus excitans sitim q̄ vinū dulce. Hy. autē nō loquit̄ in eo sicut dixi: sed enunciat hanc intentionē ꝺm aliuꝫ modū: significat ergo virtutem hydromellis, ex operatiōe eius in pulmōe: qꝺ est: quia ipse ostendit in hydromelle quia nō faceret illas operationes si ipm̄ non penetraret in spacijs q̄ sunt in pulmone: ⁊ abstergat ea: iuuamentū autē eius ad screandū illud quod necesse ē screari de sputo: non dixit sermone absoluto: sed addidit cum eo: cū quantitate equali. s. ꝺm facilitatem parūper: quod est: quia nō potest adiuuare ad illud qꝺ exscreatur iuuamento magno: sicut secaniabin: preter ꝙ in eo est sedatio q̄ nō est in secaniabin penitus: quod est: qꝛ secaniabin excitat tussim: qm̄ mordicat ⁊ exasperat ꝓpter vehementiaꝫ sue abstersionis. Hydromellis autē ⁊ ꝓprie quod ex eo est multe cōmixtionis abstersio ē pauca valde: ⁊ noīatur illud cuius virtus est hec virtus lotiuuꝫ: ⁊ nō dixit in eo hyppocrates in hoc loco: quod in eo est quidā ablutionis: nisi ꝓpter hanc virtutē: ⁊ significauit paucitatē que est in ipso de hac virtute per sermonē suuꝫ: qddā hec eniꝫ dictio quiddā: quando addit̄ ei ad quod addit̄ significat paucitatē: hec ergo ablutio parua inuenta in hydromelle: nꝰ totiens viscosum efficit sputū nō qm̄ illud in quo ē virtus illa faciat illud: sed ꝓpter paucitatē eius qꝺ est in ipso de illa. † Quod ē: qꝛ necessaria est in eo quod de sputo est grossuꝫ medicina vehemētis abstersiōis q̄ possit abstergere hūorez viscosuꝫ qui iā tenet̄ in cāna pulmonis. Si aūt iste humor grossus ē aggregatus in loco q est inter pectus ⁊ pulmonē tunc forsitan necessaria est in excreatione eius plus multū medicia cuius virtus in abstersiōe ⁊ incisiōe sit fortis vt abstergat illū humorē a pannicu lo tegēte costas: ⁊ incidat ipsum ⁊ subtiliet euꝫ. Quod est: qꝛ nō est possibile vt penetret iste humor in pānicu luꝫ velātē idest cooperientē pulmonē: ita vt veniat ad cannā eius: nisi ꝺm hanc dispositionē. Nō ergo bene fecit hyppocrates in hoc ꝙ addidit ad ꝺmonē suū: ⁊ causa in illo: qꝛ in ipo est quiddā ablutionis sermonē suū: ⁊ hec ablutio viscosuꝫ efficit sputuꝫ plus q̄ oportet: qꝺ est: qꝛ melius esset vt diceret ꝺm hunc modū ⁊ cā i illo est: qꝛ in hydromelle est ablutio parua q̄ multotiēs facit descendere sputuꝫ: ⁊ augmētat viscositatē eius plus q̄ oportet: qꝺ est: qꝛ augmētatio viscositatis sputi nō est: qm̄ dispositio hydromellis est hec dispositō: sꝫ illud est res q̄ ꝓpria est sputo: ꝑ hydromel autē nō fit in eo iuuamentuꝫ aliquod sꝫ dimisit ipm̄ remanere ꝺm naturā suā: melius ergo fuit vt diceret̄ ꝙ ꝑ hydromel nō fit iuuamentuꝫ in sputo viscoso: nisi qꝛ addit in viscositatē sputi: sermo eniꝫ hy. inuiscat sputuꝫ: estimatio est in hydromelle qꝛ ponit sputuꝫ in hac dispōne. Ingt Humain: Sermonē dixit Gal. in quo fecit errare hy. diligens victoriā de eo. † Inde est: ꝙ tu inuenis cum post paululuꝫ in expositiōe sua qua exponit sermonē hyp. in quo discernit inter oꝑationes hydromellis vehemētis puritatis: ⁊ oꝑationes hydromellis vehemētis cōmixtionis testificari in eo hydromelle: qꝛ qn̄ est quātitas eius quod est in ipso de melle multa excitat sitim: ⁊ facit ipsum viscosuꝫ sputuꝫ. Et ego qdē faciā te stare sup sermonē eius istum: quādo peruenies ad ipm̄: nō est ergo ꝺmo hyppo. in hydromelle postq̄ dixit: ⁊ causa in illo est: qꝛ in eo est quiddā ablutiōis: ⁊ hec ablutio viscosuꝫ efficit sputum plus q̄ oportet nō rectus. Et manifestuꝫ est ꝙ sermo iste nō est ꝺmo absolutus in oī hydromelle: sed in eo quod ex eo ē vehementis puritatis ita vt ꝓpter vehementiā caliditatē sue ⁊ ꝓpter multitudinē eius quod est in eo de melle excitat sitiꝫ: ⁊ sputuꝫ efficiat ipsum viscosuꝫ. † Nō est: qꝛ cum ablutio scilicet abstersio nō fiat in hydromelle nisi ꝓpter mel: ⁊ abstersio etiaꝫ nō fiat melli nisi propter caliditatem eius sicut in quibus ē abstersio. Propter illud dixit hyppo. in virtute hydromellis que nominatur ablutio ꝙ quādo est in hydromelle plus q̄ oportet efficit viscosum sputum: nō quoniā abluit ⁊ abstergit: sed qm̄ calefacit ⁊ inflāmat. Cū ergo istud fit ita: tunc nō oportet vt re-

† In sputo viscoso est necessaria medicina vehemētis abstersiōis

† Hydromel dup. expur ⁊ cōmixtum.

† Hydromel minus excitat sitiꝫ qꝛ citiꝰ penetrat.

† Abstersio est propter caliditateꝫ.

darguatur hypp. ꝛ dicatur errare in suo sermone: neqꝫ vituperetur etiam Gal. nam quod nunc diximus vt disputaremus per illud de hyppo: non accepimus illud nisi ab eo. 13

Aqua mellis multuz ꝓuocat vrinam nisi huic aliquod viscerum contradicat.

Hydromel etiā ꝓuocat vrinā vehementer: nisi ꝓhibeant ab illo quedam viscera.

Humores de genere colere purgat ab infra: q̄d aūt purgat aliquādo bonū est in colere: aliquado satis plusq̄ dz tinctū plusqꝫ spumosuz: q̄d maxīe colerā habentibus qnqꝫ magna viscera habent ꝯtingit.

Et soluit ēt humores q sunt de genere colere inferius: ꝛ qn̄qꝫ est quod ex eis educit bonū inferius: ꝛ quandoqꝫ est tinctum plus q̄ꝫ oportet ꝛ plus spumosum: ꝛ plus quidem accidit hoc in habētibus coleram: ꝛ quorū viscera sunt magna.

Iam ante dixi ꝙ hydromel prouocat vrinam: quoniam penetratio eius ab omnibus visceribus que sunt inter stomachum ꝛ renes est facilis. Et ostendi iterum ꝙ quando egritudo est in epate: ꝙ non oportet vt bibatur hydromel: ꝛ nocet etiam spleni quando in eo est apostema calidum: qd̄ est: quia conuertitur ex calore igneo qui est in apostemate calido velociter ad coleram: Et dignum est etiam ꝙ viscera delectantur hydromelle propter dulcedinem eius sicut stomachus quare prouocat ea ad attrahendum illud cuz velocitate: ꝛ similiter etiā relique res dulce: naz inest vt dicat in eis: sicut ipse sunt delectabiles apud stomachum: similiter sunt delectabiles apud omnia viscera: ꝛ de stomacho quidem apparet ꝙ ipse delectatur ex huiusmodi rebus: quod est: qꝛ postq̄ꝫ deglutimus eas sentimus quasi stomachuz desiderare eas sicut sentimus eum semper ledi asperis rebus ꝛ amaris: non in hora qua comedimus eas tm̄: sꝫ post illud etiam per tempus ꝛ propter illud etiam nō inuenimus aliquez qui sumat eas in aliqua horarum nisi ſm viā medicine propter humores aggregatos nō ſm cursuz naturalē in stomacho. Qn̄ vero stōachus seruat sanitatē suā ledit̄ oībus istis rebus: res aūt delectabiles in venis sunt res dulces tm̄: sed etiaz ꝛ meri inuenimus delectari delectatione vehementi quādo deglutiunt̄ res dulces qm̄ hoc mēbrū est aptū in natura sui cōueniens ei cuius dispositio est hec ex rebꝰ. Huiusmodi aūt mēbri generatio est ex pāniculo intrinseco ex panniculis stomachi: ꝛ tegit iste pāniculus etiā linguā verūtm̄ ex lingua manifeste apparet sensus eius de rebus dulcibus. Ex meri aūt sentimus ꝙ ipsuz delectat̄ deinde os stomachi ex rebus dulcibꝰ qn̄ deglutiunt̄ cū aīal est remanēs ſm sanitatē suā: ſm hoc ergo etiam oꝫ ꝙ viscera delectent̄ ex rebus dulcibus: qꝛ attrahunt ex eis velociter q̄ꝫtitatez multā in hora sanitatis ꝛ nutriūtur ea. Cū ergo sunt in hora qua ledunt̄ a febre ꝛ apātibus calidis: ꝯuertunt illas res ad colerā: inde ē: ꝙ tu inuenis epar in eo qd̄ nutrit̄ ex aīalibus p cōmestionē ficuū magnuz valde delectabile delectatione manifesta. Quoniā epar nutrit̄ ꝛ impinguat̄ ex comestione rerū dulciū. In apātibus aūt calidis: ꝛ fe. nō ꝯuertunt̄ huiusmodi res ad hoc vt addāt in magnitudine epatis: sꝫ generāt coleraz: quod est: qꝛ calor febris est vehemēs: sꝫ caliditas innata est equalis. Inqt Humain. Iā d̄claratū est de Gal. in hoc loco qꝛ posuit cām nocumenti accidentis in visceribus ꝯuersionez rerum dulcium ad colerā propter caliditatem que est in apostematibus calidis. Et iste quidem sermo verificat̄ in apostematibus calidis tantū: in opilationibus vero ꝛ apostematibus lapideis ꝛ in omnibus his similibus in qbus cum sunt in visceribus addunt res dulces cū comedunt̄ ꝛ bibūtur nō. Causaz aūt cōem in hoc ꝙ res dulces nocēt oībus istis morbis iam dixit gal. in postremo tractatus sui de regimine subtiliatiuo: ꝛ ego ponaz sermonē illū suum cū dictionibus suis: ꝛ est hic. Inqt. Sicut vina dulcia quādo cū eis miscent̄ alique medicine subtiliatiue mundificant grossos humores viscosos flegmaticos q sunt in pectore ꝛ pulmone. Similiter etiaz quādo epar est apostematuz aut splen. est nocumentū accidens ab eis maius q̄ꝫ iuuamentū eorū: qd̄ ē: qꝛ ista mēbra trahūt ad se res dulces quādo perueniūt ad stomachū velociter: quare coartant̄ ꝓpter illam causaz in extremitatibus vene que sunt in eis facile: ꝛ proprie vene que sunt in epate in locis in qbus cōcurrūt extremitates venarum diuersaruz ex vena que ē in latere concauo eius nominato porta: ꝛ extremitates venarū ramificataruz ex vena que ē in latere gibboso eius q̄ nominatur profunda: nō ergo cōueniunt res dulces istis visceribus quando in eis sunt apostemata: neqꝫ quādo in eis est lapideitas: neqꝫ qn̄ sunt orificia venarum minutarum q̄ sunt in eis opilata: neqꝫ etiā ip̄m mel: q̄ꝫuis sit in eo virtus icisiua: verūtm̄ medici frangunt vehemētiā virtutis dulcedinis mellis cū aceto: quare fit secaniabin qn̄ probas ip̄m cū rōne ꝛ experimento ꝯuenientius rerum: ꝛ magis iuuatiuū earum in regimine subtiliatiuo. Cū ḡ scis hec de dispositiōe gal. tūc nō est necesse tibi vt audias a me in eo rē aliā: quod est: qꝛ iam declaratū est tibi in sermone vno cōi. Qd̄ res dulces nocēt in oībus infirmitatibus accidētibus in visceribus in qbus coartat̄ via si illud est ꝓpter apāta: aut est ꝓpter opilatiōes: ꝛ ē sermo eiꝰ iste quē dixit in regie subtiliatiuo apātibus aūt calidis que accidūt in eis nocēt ꝓprie res dulces: qm̄ res dulces si earum penetratio non est facilis ꝛ festina: conuertuntur ex caliditate illorum apostematum ad coleram. 14

Oportet vt rememoreris in hoc loco ſmonis eius precedētis in quo cū comparauit inter hydromel ꝛ vinū dulce: dixit in hydromelle: qꝛ minus excitat sitim q̄ꝫ vinū dulce: ergo similiter etiā in hoc loco inuenimus ꝙ cū cōparauit hydromel cū vino dulci dixit. Et solutione educit humores qui sunt de genere colere iferius plus: qd̄ est: qꝛ vinū dulce etiam soluit: verūtm̄ quādoqꝫ hydromel soluit humores de genere colere: ꝛ quādoqꝫ solutione educit humores malos: ꝛ isti humores mali sunt de genere colere: qbus res alia penitus nō ē admixta: ꝛ color colere qui est in eis ē color igneus: ꝛ color rubeus grossus clarus: ꝛ spuma que accidit in istis humoribus ē multotiens sicut euētus eius etiā in eo: qd̄ calefit p ignē calefactione forti: sup istas nāqꝫ res natat. Spuma: ꝛ quādoqꝫ ē euētus spume in eis sicut euentus eius in humiditatibus qbus nocēt venti ꝛ venit ab illa spuma: ꝛ primū quidē horum duorum significat caliditatē egredientē ab equalitate: ꝛ secundū significat coartationē instrumentorum ꝛ aggregationē agitationū ventoruz inflantiuz retentorum in locis quibus nō est penetratio: ꝛ huiusmodi quidez ventositates egrediunt̄ quidē multotiēs in febribus in quibus liquefit corpus. Et potus quidem hydromellis in his febribus est in vltimo contrarietatis ei quod in eis est necessarium: ꝛ nocet vltimo nocumento eis qui minorantur. Potus autem aque frigide est ſm contrarium illius conferens vltimo iuuamento: hyppo. autem dicit ꝙ euentus huius egestionis est proprie propter potum hydromellis in eo super quem vincens natura est colera: scilicet cuius complexio est calida: egrediens in caliditate sua ab equalitate: ꝛ habet in egritudine sua apostema calidum in quibusdam visceribus suis: quod est: quia nomen egritudinis cōmunis in huiusmodi loco est proprium ei qui habet apostema calidum quoniam non fit inflammatio febris ab apostemate lapideo: neqꝫ ab apostemate molli: ergo manifestum est: quia

Non tm̄ stomachus sed viscera oīa dulcibꝰ delectant̄.

Stomachus sanus ledit̄ amaris ꝛ asperis

Meri oꝛtū hꝫ ex intrinseca tunica stomachi.

Epar impinguat̄ ex dulcibus.

Res dulces nocēt visceribꝰ opilatis.

Spuma fit a duplici causa.

[...]do fit in quibusdā egritudinibus calidis in qbus est nō/ ite[...]ermo: apostema: tunc est apostema calidum: nō apostema molle.i.flegmaticū: aut apostema lapidum.i.melancolicum ⁊ illū cuius dispositio ē hec dispositio: nominauit hyppocrates in hoc sermone magnoꝝ viscerum.

Iam dixi iteꝝ in eis que sunt premissa: ꝙ hydromel cōuertitur in egritudinibus acutis ad coleraꝫ: ⁊ nocet eis ꝑpter illud † Aque auteꝫ tardat pe netratio: ⁊ moratur in locis que sub hypocōdrijs sunt tempore longo: ⁊ propter hoc necesse est tibi vt fugias ab vsu eius. Rectius est ergo vt vtaris potu cō mixto ex vtrisqꝫ simul ⁊ fit cōmixtio tua q̄ cō misces ea ex quantitate multa aque cū quantitate pauca mellis: mel eniꝫ facit penetrare penetratione sua ipsā: qd̄ est: quia vrine exitus fit facilis ꝑ hunc potū ⁊ exscreatio eiꝰ quod exscreatur per sputum fit facilior ⁊ velocior quādo tu acceperis ipsuꝫ ſm hūc modum: ꝙ si tu ꝑmisceas cum hac quantitate aque quātitatē mellis maiorem hac quantitate facit euenire velociter sitim ⁊ addit inuiscositatem sputi. Inquit Rumain. Iste locus est in quo promisit in eis que premissa sunt: ꝙ facerem stare te super ipsum ex sermone gal. quo inuenimus eum confiteri confessione manifesta ꝙ hydromel permixtum permixtione pura facit euenire sitiꝫ: ⁊ sputum efficit viscosum: non ergo meretur hyppo. vituperationem super sermonem suum in hydromelle: quia quandoqꝫ facit sputum viscosum: quāuis gali. contrarium illius videatur: propter has ergo res fit hydromel commixtum cōmixtione multa conuenientius in exscreatione eius quod exscreari necesse est per sputum ⁊ in prouocatione vrine: propinquuꝫ autem puro inuenimus vehementius conueniens in solutione nature † Quod est: quia mordicatio eius quanto est maior: est velocitas solutionis eius qua soluit ventrem: ⁊ multitudo eius ſm illud: ⁊ quando clysterizatur etiam est multitudo solutionis eis per quantitatem puritatis eius. Hec est ergo causa in solutione eius cuius dispositio ex hydromelle est hec dispositio qua soluit egestionem super quam vincens est colera inbibita tinctura scilicet super quam vincens est colera victoria vehementi ⁊ egestionem spumosam: quod est: quia exitus huius egestionis inuenitur ex hydromelle: cuius dispositio est hec dispositio: ⁊ ipsum cum hoc inuenimus mordicare intestina ⁊ abstergere ea: ⁊ quando conuertitur iterum in coleram: addit in multitudine egestionis super quam vincens est colera. Propter illud non laudauit hypp. vsum eius: ⁊ significat illud per sermonem suum: ⁊ etiam illa super quam vincens est colera plus q̄ꝫ oportet. Egestionem autem spumosaꝫ vituperauit etiam in libro suo de pronosticatione: ⁊ egestio super quam vincens est colera scilicet illa cui non permiscetur aliquid aliud est mala: quod est: quia oportet vt egestio sit nō vehementis tincture: neqꝫ in dispositione vt ei non permisceatur res alia: sed sit equalis inter hec duo: ⁊ quidem nō est differentia inter sermonem meum in hoc loco equalis aut parue cōmixtionis: cum ergo fueris seruans has res: ⁊ videris infirmum egerere egestionem spumosam super quaꝫ vincens est colera: tunc scias quia fe. eius est ex fe. liquefacientibus: ⁊ propter illud necesse est tibi vt prohibeas ab vsu hydromellis in huiusmodi febribus: ⁊ vtaris aqua ordei ⁊ attendas ⁊ consideres apparitionem significationis vnius: q̄zuis sit vilis que apparet tibi in vrina significās digestionem egritudinis: quod est: quia quādo tu das ei in potu in illa hora aquam frigidam: iuuas eum iuuamento magno. 16

† Aqua in egritudinibus acutis tarde penetrat.

† Hydromel puruꝫ magis soluit q2 magis mordicat.

Screatus oportunus cū sputo ac pulmōis humectatio: maxie fit ex potu aque mellis plus mixte. Sed egestio stercoris colerā habentiū ⁊ calorē fit ex potu aque mellis: cuius mixtio puro vicina fuerit multo plus q̄ eius cuius cōmixtioni aqua dominatꝫ.

Screatus ergo cuius qd̄ exscreatur ꝑ sputū: ⁊ mollicies pulmonis fit ꝑprie ex potu hydromellis cōmixti cōmixtione superflua: descensio autē egestionis spumose: ⁊ illius sup quaꝫ vincens colera calida est fit potu hydromellis cuius cōmixtio est vehemētioris puritatis plus q̄ illius sup cōmixtioneꝫ cuius vincens est aqua.

Sed ēt cuius egō hāt habuerit q̄litatē ipsi maxio nocumēto ē: neqꝫ enim ardorē q sub diaphragmate ē extiguit: sꝫ potius furoreꝫ ⁊ feruorē stimulat: atqꝫ ifirmio ifert morbi itolerantiā: mēbrisqꝫ generat molestiā. In itestinis āt ⁊ i stomacho vulnera generat.

In illa āt egōe cuius dispositio ē hec dispositio: sunt iteꝝ nocumenta alia magna quod ē quia nō extinguit inflammationē factam in locis que sūt sub hypocondriis: sed excitat eaꝫ: ⁊ accidit ab ea prauitas tolerandi egritudinem super infirmum: ⁊ inquietudo membrorum ⁊ facit accidere vulcera intestinis ⁊ stomacho.

De cōsuetudine hy. ē vt nominet res ledentes nocumēta: sicut fecit in libro de restauratione: ⁊ in libro suo de iūcturis: quod est: quia d̄ consuetudine illorum de Epules est vt vtantur loco sermōis coruꝫ: nocet: ledit: ⁊ similiter etiam inuenimus hypp. vti illo multotiens ⁊ dixit in hoc loco ꝙ nocumenta huius egestionis cuius precessit rememoratio sunt magna scilicet egestio super quam est vincens colera spumosa. Et de consuetudine quidem eius est vt vtatur multotiens dictionibus que significant causas ledentes: ⁊ corpora quibus adueniunt nocumenta super significationes: inde est ꝙ melius fuit vt diceret in hac egestione: quia significat nocumenta magna non ergo dixit: quia significat nocumenta: sed in ea sunt nocumenta: quamuis nocumenta non eueniat nisi in corporibus lesis. Cause autem sunt facientes illa nocumenta: ⁊ significationes significant ea. Audi ergo ex hyppo. nocumenta que significantur ex huiusmodi egestione: dixit enim. Quod est: quia nō extinguit inflammationem que est in locis que sunt sub hypocondrijs sed excitat ipsam: ⁊ non dixit hunc sermonem: nisi quoniam multotiens sedat exitus egestionis super quam vincens est colera inflammationem factam in locis que sunt sub hypocondrijs: ⁊ propter hoc addidit in sermone suo: egestione spumosa: super quam est vincens colera: quoniam non extinguit inflammationem: sed facit accidere contrarium illius: scilicet quia audit in ea vel augmentat eaꝫ: quod est: quia qui ascellat huiusmodi ascellationem non sedatur ab ea inflammatio que est in locis que sunt sub hypocondrijs: sed facit eam fortem ⁊ malignam: ⁊ facit accidere infirmo inquietudinem: scilicet angustiam ⁊ sycopin: ⁊ prauitatem tolerandi egritudinem: quoniaꝫ huiusmodi egestio accidit a causa que inflammat loca que sunt sub hypocondrijs: ⁊ a descensione eius in intestinis accidit alcorati intestinorum. Et causa in illo est acuitas: ⁊ cā euentus alcorati intestinoꝝ est egestio referta super quā vincēs est colera. Causa aūt que est in locis que sunt sub hypocondrijs nō est nisi significatio significans super ea. Et de cōsuetudine quidem hyp. est sicut dixi multotiēs vt vtatur dictionibus q̄ significant causas facientes morbos super significatiōes que significant eas. 17

Significauit iterũ hy. in eo qd̄ precessit de s̄mone suo: q₂ mēsurat narrationē curatiōis cuiusq₃ egritudinũ acutarũ: ⁊ significat illud etiam in hoc sermone: nō minus eo qd̄ significat illud i eo qđ premissuz est: ⁊ ego ingram de rebus additis in hoc libro post sermonē: in balneatione: ⁊ ab eo: qd̄ est i libro suo de egritudinib⁹: ⁊ in libro suo de causis: an sunt digni vt ptineāt hy. in expositiōe mea quaꝫ exponā i illos libros. 18

Tam significauit hy. etiā significatōe manifesta: q₂ p̄cepit vti hydromelle tm̄ vsq₃ ad horā euētus crisis: qd̄ est: q₂ non vtimur aq̄ ordei nisi in egritudinibus tm̄ qbus liquefit corpus: aut i eo cui virtus non tolerat vt moreť vsq₃ ad horam crisis. In reliqs āt egritudinib⁹ est rectius vt regať infirmus in eis hydromelle tantum. 19

Non est sermo hyppo. dicentis in potu hydromellis: q₂ prosternit virtutem infirmi: ⁊ sermo eius: q₂ non nutrit eum prorsus: aut nutrit eum nutrimēto pauco: vn⁹ verũtamen iste operatiões tres adinuicem sunt diuerse: siue sint ex eis que psternunt virtutem suā sicut fluxus sanguinis ex naribus: ⁊ fluxus ventris superfluus: ⁊ sudor: ⁊ vomitus: ⁊ phibitio a cibo per accidens: necessario dicitur in eo quia prosternit virtutē. In eo autem qd̄ prorsus non nutrit sicut aqua sermo: quia psternit virtutē aut confortat eam: non s̄m veritatē: sꝫ s̄m viam transumptionis: inde est ꝙ aqua non solum cōfortat infirmum s̄m ꝙ ipsa nutrit ipsum: sed ē loco medicine que reducit complexionem eius super quem superfluit malicia cōplexionis donec conuertit illam ad equalitatem: tertia autem cũ istis duabus est cuius nutrimentuꝫ est paruuꝫ: ⁊ est possibile vt moriatur homo si vtatur eo solo cuius dispositio est: hec: non s̄m ꝙ virtus eius cadat ex vsu illius: sed quoniā non addit in ea magnaꝫ additioneꝫ: ⁊ ex istis rebus est hydromel qd̄ est: ↑ Quia quando infirmus prohibetur a cibo quatuor dieb⁹: ⁊ de aptitudine eius est vt moriať: tūc possibile est ei p vsuꝫ hydromellis vt nō remaneat: nō vsq₃ ad diē qntuꝫ: sꝫ ēt vsq₃ ad diē sextũ: ⁊ intellige istũ s̄monē iterũ in melle: natura eni mellis ē illa q̄ ponit hydromel ex reb⁹ q̄ nutriũt nutrimēto paruo: qd̄ est: q₂ aq̄ nō est nisi cōpositrix cibi nō cibus: ⁊ neq₃ hy. illud tm̄ dixit: sed reliq boni medici: verũ pauci ex eis dixerunt illud in aq̄ ꝙ ipsa est cōpositrix cibi. Iste ḡ res q̄s dixit nūc hy. sunt in hydromelle qd̄ aũt sequiť illud non est occultũ tibi: q₂ diciť etiā in melle. 20

↑ Pō non pōt supra

quatuor dieſ sine cibo viuere.

Diuersitatem autem medicamentorũ necessariorum ad hos morbos medicādos postea intimabo.

Species autem curatiōis quā iste egritudines curanť ego narrabo in eis que sunt post

Sed in his morbis acutis p iure vel potu aquā dederis mellitā vtile tibi in multis operaris: nec multũ diungs quē aũt oporteat illam bibere ⁊ quē nō dictuꝫ ē vt oportuit diximus etiam cur denegetur infirmo.

Et si vteris i his egritudinibus loco sorbitionũ ⁊ totius qđ bibiť hydromelle: erit tibi rectuꝫ in rebus multis: ⁊ nō erit tibi possibile vt erres multo errore: Cui aũt oporteat illud dari in potu: ⁊ cui nō oporteat illud dari in potu iam diximus secũduꝫ ꝙ oꝫ vt in eo dicať ⁊ enunciauimus etiā causaꝫ in qua nō oꝫ vt in potu detur infirmo hydromel.

Sed quidā iā dimitũt dare illā q₂ videlicꝫ debilitat illa virtutē bibentiuꝫ: vnde ⁊ illis eaꝫ citam mortē credũt ipēdere: qđ ita esse iccirco videtur sibi: quia is qui bibit minime potest sustentari. Sũt enim quidaꝫ ea tantũ vtentes: q ⁊ si oportune vtũť ea.

Dimittunt aũt homines vti hydromelle: quoniā facit accidere debilitatem in virtute eius qui bibit ipsum ⁊ propter hoc putant quod faciat euenire mortem velociter: ⁊ non diciť illud i eo nisi quoniam bibenti ipsum: non est possibile vt moretur p vsuꝫ eius. Quod est: quia ex hominibus sunt qui vtũtur hydromelle tantuꝫ secundũ ꝙ vsus eius in quibusdā cucurrit secũdũ rectitudinem.

Non tamen hic sensus hoc modo perfectus est.

Hec aũt sententia vera nō ē secũdũ hoc.

Quę tamen fortior ē si sola bibatur nisi vētrem soluerit.

Verumtamē hydromel est fortius nutrimentum quando bibitur solum si nō lenit ventrem.

Est etiam quandoq₃ illud fortius illo leui vino quod aquaꝫ sustinere non pōt: ē ⁊ quando q₃ debilius.

Et nos inuēimus ipꝫ ēt eē fortius vīo subtili paꝝ tolerātis aq̄ in qbusdā horis: ⁊ i qbusdā earum debilius.

Non ē iste s̄mo: ꝙ hydromel attrahat mortē sup illũ q tolerat patiētiaꝫ sup seipm: verius in quo nō sit ābiguitas qd̄ est: q₂ mors venit ēt sup ipsos q̄uis bibant aquā solā: iterũ. ↑ Cum sit nutrimētũ qd̄ pueńit ad corp⁹ ex hydromelle paruũ nō est possibile vt sueť p ipsuꝫ corp⁹ ita vt remaneat ei vita sua p potũ eius tm̄: sicut si liberet infirmus aquā ordei solā. 21

↑ Ex solo potu hydromelis non pōt hō in vita ꝯseruari.

Vtať de hy. q₂ significat p s̄monē suū: fortius multũ aqua: ꝙ in aq̄ cius est virtus aq̄ nutriť corpus: ⁊ possibile quidē est vt aq̄ qñ corpus exsiccať ppť dimissionē cibi qđ humectat ⁊ roridũ efficit vt moretur p potũ eius infirm⁹ tpe longiori tpe quo remaneat quādo nō bibit aquā omnino. Inuenim⁹ aũt hy. determiare in eo qđ addidit in s̄mone suo: hydromelle: nisi lenificet ventrē; qd̄ est: q₂ hydromel psternit virtutē nature ⁊ debilitat eaꝫ propter euacuationeꝫ in eo cuius lenit vētrem cuꝫ hoc ꝙ h̄ dictio significat multitudinē solutionis ventris: nō equalitateꝫ eius. ↑ Et oꝫ qdem vt sciaſ ꝙ hydromel puꝝ est plus ad soluendũ ventreꝫ: ⁊ quod ex eo bene decoquiť est pluris nutrimenti: ⁊ intellige hoc: ⁊ serua illud super vias tuas. Quod aũt scribit hy. p⁹ in comparatione hydromellis cum vino subtili aquoso ausculta vt intelligas illud. 22

↑ Ex solutiōe vētris debilitať vꝫtus multũ ab hydromelle.

Fuerunt ex hoībus qui scripserũt loco fortioris ⁊ debilioris: vehemētioris virtutis: ⁊ vehemētioris debilitatis: ⁊ ex eis fuerũt qui scripserunt illđ s̄m ꝙ nos scripsimus ipm: ⁊ ex eis fuerunt qui scripserũt loco: quarundā horarum quandoq₃ s̄m hoc exēplum: ⁊ quandoq₃ inuenis ipsuꝫ etiam fortius vino subtili aquoso: ⁊ quandoq₃ inuenis ipsum etiam debilius ipso. Quod aũt nunc intelligitur ex omnibus istis descriptionibus est vna eadeꝫ res: quod est: quia hyppo. dicit in hydromelle: quia in quibusdam horis est fortior vino subtili aquoso: cuius est hec dispositio. Et ego quidem

iam narraui cuius ex vinis dispõ sit hec dispositio in smone de vinis hy. aũt abstinuit a rememoratione eius q̃n ignorauit illud: ⁊ significauit illud in hoc sermone significatiõe manifesta: narrãdo substantiã eius in sermone suo: subtilis: ⁊ narrãdo virtutẽ eius in sermone suo: pax tolerãs aquã: qd est: qꝛ vinũ nõ nominat parũ tolerans aquã: nisi cuz non est necesse, vt permisceat ei de aq̃ vt bibat: nisi q̃titas parua: valde: quoniã qd ẽ cuz ꝓrio illius. s. cuius pmixtio indiget aq̃ mlta noiat plus tolerãs aquã. Uinuz ergo tolerans aquã est debilis virtutis: q̃ nõ fit iuuamẽtuz in bibente qñ misceatur cũ aqua multa † Et sermo eius iterũ in hoc vino: qꝛ nõ est odor ei: significat significatione magna debilitatẽ valde eius ⁊ frigus ipsi⁹: ⁊ est simile in his duob⁹ aque: sicut si vinũ est fortis odoris: significat illud ex eo significatione magna valde vehemẽtiaz virtutis eius: qd est: qꝛ alteratio vini aquosi dum pmanet vua eius in vite est pua valde: ⁊ illud qd admiscet ei de elemento terreo etiã est q̃titas parua valde: ita ꝙ ipsuz est loco eius cui admiscet q̃titas pua ex substãtia terre ⁊ ignis ⁊ nõ est necessaria in destruendo hec duo simul nisi digõ parua valde. Uinũ aũt cuius dispositio est hec dispositio. s. multum tolerãs aquã: nõ fit cũ hac dispositiõe ex digestiõe pauca: qñ lõgitudo eius ab aqua est longitudo multa valde: ⁊ q̃titas caliditatis quaz acquirit propter illud est multa: ⁊ habet cum illo odorem. 23

† Uinũ fortis odoris ẽ fortis virtutis ⁊ caliditatis.

Differentia aũt q̃ est inter virtutẽ vini aquosi ⁊ mellis vtriusq3 nõ cõmixti magna ẽ: q. n. duplũ vini puri biberit q̃ mellis eius virtutẽ magis illud mellis ꝯfortat: nisi natura hũc faciat stercoris: etiaz duplum egerit.

Et differentia inter ꝓsũ vini ⁊ mellis nõ mixtox i virtute cuiusq3 eox ẽ magna: qñ si aliq̃s bibit de vino puro duplũ eius ꝙ ipse bibit de melle ꝯfortat virtus eius ex potu mellis plus multũ: si non lenit naturã tantũ: quod est qꝛ egestio etiã que egredit ab eo dupla est.

Si diceret hy. loco smonis: mel: hydromel: esset sermo eius manifestior: qd est: qꝛ sermo ei⁹ fuit: vsq3 ad hũc finẽ in hydromelle: ⁊ ipm cõparauit cũ vino: ⁊ manifestũ est quidẽ ꝙ cõparatio sua qua cõparauit ipz fuit cũ vino mixto cũ aq̃ nõ cuz vino puro. † Uerũtñ cũ intendit vt esset cõparationis sue curreret sm iusticiã suã: posuit smonẽ suũ in vino ⁊ melle: qd est: qꝛ ex hoib⁹ est qꝛ erat in cõparatione sua inẽ hec duo p intentionẽ ex ea vt faciat errare aliũ: ⁊ ex eis ẽ q errat in illo absq3 volũtate sua: inde ẽ: qꝛ expiunt res pter hoc ꝙ admisceat ei res alia: ⁊ ponũt virtutẽ eax: nõ eis qbus nõ miscetur aliqd aliud tñ: s3 quibus miscet q̃cunq3 cõmixtio fuerit. Et silr inuenim⁹ etiã alios expientes res q̃ cõmixte sũt cõmixtione mlta: ⁊ indicãt ex eis sup oẽ qd mixtũ est q̃cunq3 cõmixtio fuerit: ⁊ nõ eẽt eis necessariũ: vt poneret iudicium sm hoc exẽpluz: s3 eẽt eis ꝯueniẽs vt sciret ꝙ hydromel qñ miscet oz vt sit cõparatio eius cũ vino cui mixta est aq̃: qñ si fuerit aptitudo tua vt sit cõparatio tua inter vinuz pux ⁊ hydromel mlte cõmixtionis: non erit iusta: ⁊ qñ cõparatio eius difficilis ẽ in eo cui admiscet res alia ab eo: posuit hy. sermonẽ suuz in reb⁹ qbus nõ admiscent alia ab eis: ⁊ sũt ille q̃ dicunt pure. Cõparauit ḡ int vinuz: qd nõ cõmiscet: ⁊ int hydromel ⁊ dixit ⁊ qñ aliq̃s bibit de vino dupluz eius qd' bibit de hydromelle: ẽ nutrimentuz eius minus nutrimento hydromellis. Et quoniã genera vinox mlta sunt non posuit smonẽ suuz in eo qd' ex eis est forte ipmens in caput: ⁊ faciens pmixtionẽ in rõne sed in debili ex eis aquoso. † Comparat ḡ hoc vinuz cuz melle: ⁊ manifestuz est ꝙ mel est pluris nutrimenti ipso: ⁊ qñ ipe pcepit vt comparet int quantitatẽ vini ⁊ medietatẽ eius ex melle: non vult ꝙ oporteat vt bibat infirmis vnuz quodq3 eoxuz pter ꝙ admisceat aqua ei. S3 postq̃ mensurat de vnoquoq3 eox quãtitas quã vult ex eo ⁊ dat ea in potu infirmo qualiter vult. nã illud non nocet in ꝓhibitione tua aliqd qd' est qꝛ possibile est tibi vt accipias de melle q̃titatẽ vncie ⁊ dimidie: ⁊ des eiipsi in potu postq̃ pmiscueris in eo de aq̃ qd' ipse vult ⁊ facias illud oĩ die: etiã accipies iterũ de vno quãtitatẽ triũ vnciax in die: ⁊ des ei in potu ipm postq̃ pmiscueris ipz sicut diligit: qd' est: qꝛ tu potes hoc quando tu expiris in numeris hoiuz pluriũ similiuz in oibus dispoibus suis: ⁊ i vno ex hoibus ẽt nõ in vna hora ⁊ cadez: vt cogitas virtutẽ cuiusq3 eox sm veritatẽ eox: qꝛ quando mel nõ lenit naturã ppter ꝓprietatẽ suã: possibile est ei q viuit melle vt moret dieb⁹ multis: cũ ergo istud sit ita: q̃re ḡ dixit hy. i pncipio smonis sui: ⁊ inuenim⁹ ẽt ipsũ fortius vino subtili parũ tolerãte aquã i qbusdã horis: ⁊ in quibusdaz eox debilius: quoniam non est declaratum: qꝛ quandoq3 est fortius: quandoq3 est debilius: s3 innuitur semper sm ꝙ dixit ante fortius. Causa aũt in illo est ꝙ hy. cum cõpleuit sermonẽ suuz preter ꝙ discerneret ipsum ⁊ enunciaret comparationez eius equalem in illo ⁊ discerneret ipsam recte dixit: ꝙ mel inuenitur in quibusdã horis fortius vino ⁊ in quibusdã caruz debilius: quod est quãdo non discernitur esse commixtionis cuiusq3 eox multotiens putat ꝙ vinum est debilius: ⁊ quãdoq3 existimat aliud ab illo. Cum ergo discernis illud sicut dixi: ⁊ addideris ad illud discretionez in lenitate nature. † Inuenies hydromel fortioris nutrimenti semper q̃ vinum cõmixtuz sm illam mixtionez: ꝙ si ex egestione quã educit hydromel temperata nõ cadit virtus: q̃uis oporteat vt scias ꝙ illud quod egreditur ex hydromelle est duplicia multa eius quod egreditur in eo qui nutritur potu vini tantũ: addit etiam tibi illud in hoc ꝙ hydromel est pluris nutrimenti multum q̃ vinum: quod est: quia si egestio que egreditur ab eo est duplicia multa: ⁊ tolerat infirmus: vt remanet per hoc ꝙ nutritur cum hydromelle tantũ diebus multis: tunc manifestum est ꝙ mel est fortioris nutrimenti q̃ vinum. 24

† Cõparatio oz currere sm iusticiam

† Mel maioris nutrimenti vino aquoso.

† Hydromel maioris nutrimenti q̃ vinũ.

Non est ptisanã vero si aq̃ mellis bibat saturat nimia replectiõe ⁊ inflat: eisq3 que sũt sub diaphragmate locis: minime iuuat. Antea vero nõ fit adeo nocitiua: sed etiã iuuamẽto habilior habetur.

Et si sorbeat ptisanã ordei deinde bibat post ipsam hydromel satiat ipm illud satietate vehemẽti: ⁊ inflat eũ: ⁊ nõ fit iuuamẽtũ p illud in locis q̃ sunt sub hypocõdrus. Si aũt bibat hydromel ãte sorbitiõez nõ nocet ei illud: sicut ẽ nocumẽtũ eius qñ bibit post ptisanã ipsũ: s3 quãdoq3 fit iuuamẽtum per illud etiam.

Hunc sermonem dixit hyp. in ordine sm quem oportet te ordinare vsum hydromellis ⁊ ptisane ordei. Et scias ꝙ sermo eius iste est sermo cõmunis: qui intelligitur ex vno exemplorum particularium scilicet hydromel ⁊ ptisana ordei. † Quod est: qꝛ oportet semper vt sumatur in pmis illud cuius corruptio est facilior: ⁊ eius descentio fit velocior: deinde secundo post ipsum quod est sm contrarium illius: ptisana vero ordei est velocioris corruptionis q̃ hydromel: ⁊ tardioris descentionis. Cum ergo bibitur in pmis hydromel est in loco facientis penetrare: ⁊ faciẽtis descendere ptisana ordei. Et si bibatur in primis ptisana ordei tunc hydromel prohibetur descendere: quare stimulat loca que sunt sub hypocondrijs: ⁊ conuertitur etiam sm longitudinẽ tpis ad colerã: ⁊ quãdo ꝯuertit corrũpit ptisanam ordei etiaz quadã corruptiõe. 25

† Cibaria velocis descensionis ⁊ facilioris corruptiõis sunt prius sumenda.

In toto hoc sermone suo narrauit hyppo. differentiam inter illud quod coctum est ex hydromelle: ⁊ inter illud quod non decoquitur: non ergo necessaria est in eo penitus expositio. 26

Scimus ꝙ usus hyppo. in sermone suo nominat ⁊ vocat ⁊ que sūt filia illis: quādoqȝ est quando consuetudo nō currit cum usu illius nominis apud homines omnis lingue: ⁊ quādoqȝ quādo nō nominatur illa res illo nomine ſm veritatem: ⁊ quandoqȝ est quādo vult significare per ipsum rez artificialem: sicut ostendimus in lacertis temporum ⁊ masticantium. Et manifestum quidem ē apud omnes homines ꝙ secaniabin non nominatur hoc nomine vt significet aliquam operationum. Restat ergo ꝙ hyppo. non dixit in eo: nominatur secaniabin: nisi propter vnam duarum rerum: aut propter vituperationez qua vituperauit hoc nomen: sicut dixit in lacertis tēporum ⁊ masticantiuz: aut quoniam consuetudo non currabat cum usu huius medicine q̄re addidit in sermone suo in ea propter hāc causam: nominatur. Et possibile quidē est vt sit vnū quodqȝ horum duorum quoniam licet nō proprium fuerit intentiōi usus ei⁹ esse, in illa hora. Et licet hyppo. vituperauit hoc ipsuz nomen cū significet super hoc quod est medicina composita ex aceto ⁊ melle tantuz ſm dispositionem vero mellis in seipso in hoc nomine in greco possibile est vt intelligatur per ipsum mel acetosum: iam ergo ostendimus qđ voluit hyppo. per sermonem suum: secaniabin nominatur. Quod autē necesse est scire de esse eius in arte medicine: oportet vt intendamus eius intentionem. ⁋ Dico ergo ꝙ compositio secaniabin non est ex aceto ⁊ melle tantum: sed est ex hydromelle ⁊ quantitate parua aceti: ⁊ melius quidem in eo est vt decoquatur: quod est: quia virtus mellis frangit quādo decoquitur: quare acquirit hydromel permixtum ei iuuamentū quod ex eo necessarium est: ⁊ non est possibile in eo vt noceat hyppo. autem narrauit in principio sermonis sui iuuamenta que sequuntur ex usu secaniabin: ⁊ narrabimus etiam nos ea in sequentibus: nocumēta vero accidentia ab eo monstrat hyppo. in fine sermōis sui. Quod autem dixit in fine sermonis sui istius quem premisimus est sermo eius quod est: quia adiuuat ad exscreandum illud quod exscreari necesse est per sputum: ⁊ facit etiam bonum anhelitum: ⁊ nos quidez narrabimus illđ quod ipse dixit in hoc sermone: sequens in illo vestigium eius. 27

Intellexit per horā eius: aut horas in quib⁹ oportet vt administretur sicut cucurrit consuetudo cum illo: aut iuuamenta que acquirūtur ex eo. Et ego quidē iam ostendi ꝙ hyppo. multotiēs vtitur hac dictione ſm hanc intentionem. 28

Hippo. nunciat in sermone suo ista nocumenta que accidūt multotiēs ei qui indigent tm̄ vti secaniabin acetoso: qđ ē quia qui nō indiget vti medicina cuius acetositas ꝯsequat hāc sūmaz tūc supfluū ē narrare nocumēta que accidūt ei ab ea: qđ ē: q: hy. nō dicit acetosuz tm̄: sȝ addidit ad illud valde: sicut si diceret: vehemens acetositatis: ⁊ ille cuius dispositio est ex secaniabin hec dispō: nō ē possibile vt efficiat in sputo grosso viscoso retēto

⁋ De cōpositione secaniabin.

Coctum autem mel vsui appet melius: quia subtile ⁊ albuz lucidumqȝ videtur perforabile. Sed eaz bonitatē illud habere qua crudo preferat dicere non possum: non eñ saporosius crudo: si mel āte coctionem bonū inuenitur: sed etiaz plus defectū: ⁊ ad egerendū stercus īualidius comprobatur quoꝝ neutrū quantum ad iuuamentū necessarium est. Ad quid autē coqui expediatur indicabo. Si ergo mel malum fuerit: aut immundum inepti odoris: nigriqȝ coloris: coctio eius malignitatē minuit aut turpitudinem.

Decoctum autem hydromel melius est in ꝯsideratione sua q̄ illud quod nō decoquit: quod est: quia vides ipsum subtile albū quod penetrat lux: sed ꝙ in eo sit bonitas q̄ antecellat illud quod ex hydromelle cruduz est ego nō possum dicere: quoniam nō est saporosius crudo si ꝯtingit ꝙ mel sit bonum: verum quod ex hydromelle decoctum est: debilius ē: crudo ⁊ minus stercus faciens descēdere: ⁊ non est aliquod hoꝝ duoꝛuz necessariuz in iuuamento. Et ꝓpinquius quod prouocat ad vtendum eo decocto: est quando ꝯtingat vt mel sit malum: non mundū: neqȝ boni odoris nigri coloris: decoctio nāqȝ diminuit de malicia eius: ⁊ vehemētia sue feditatis.

Potus autē qui oxymel dicitur in hyeme datus in acutis passionibus plurimum iuuantior est: quibus enim necesse ē screare iuuat: flatum bonū facit.

Potus autez qui nominatur secabiabin vsus: in multis ex egritudinibus est iuuatiuus: quod est: quia adiuuat ad exscreandum illud quod per sputum exscreari necesse est: ⁊ bonum efficiat anhelitum.

Hore vero qbus vtitur eo sunt iste.

Hore vero eius sunt iste.

Acidissimus vero his quibus sputum screare ē necesse: nō parum facit iuuamenti: ꝙ si id quod inclusum ē adiuuat exscreari lubricum faciens: atque canalia pulmonis dilatās: pulmoni prestat quiddam quietis: quia illum humidum reddit: itaque maximum impendit iuuamentū qui plurimum videlicet accidissimus opportunum screatum per sputuz fieri admittens adiuuare non potest: q̄re sputi viscositas augmentatur. vnde ⁊ opus illius impeditur.

Quod est: quia ei qui acetosus est valde ex eo: non est possibile vt efficiat operationem mediam in exscreatiōe eius quod exscreari per sputum necesse: est quoniam si adiuuat ad exscreandum res retentas: ⁊ facit accidere eis lubricitatem: ⁊ dilatat cannam pulmonis: tunc quiescere facit cannam pulmōis quadam quiete: quod est: quia lenit eum: ⁊ cum efficit has operationes confert iuuamentum magnum: ⁊ quādoque non est possibile ei qui ex eo acetosus est valde vt possit facere exscreare qđ exscreari necesse est per sputum: cum ergo illud est addidit in viscositatem sputi: ⁊ nocet vsus eius.

↑ Secaniabin ꝗnq̃ materias grossas abstergit ⁊ qñq̃ exsiccat.

in pulmone operationem mediam. ↑ sed aut incidit illas materias ⁊ abstergit eas: ⁊ adiuuat ad exscreandum eas: aut claudicat ab hac operatione: quare exsiccat eas: quoniam sicut illa ex medicinis cuius dispositio est hec dispositio: incidit materias ⁊ abstergit eas: similiter etiam inuenimus eam exsiccare eas. Et nos quidem non vtimur ea nisi in exscreatione materierum grossarum retentarum in pulmone: nõ ad exsiccãdum eas: nam tunc est nociua: sz vt incidat eas ⁊ abstergat ipsas. Cum ergo non est ei possibile vt efficiat illud non fit iuuamentum per eam prorsus: sed nocet nocumento magno valde. Et hy. quidem narrabit in sequẽtibus quãdo non est possibile in ea vt accidat ⁊ abstẽgat quod est in hoc loco. Videtur ergo mihi vt loquar in esse descriptõis fm quam sermo iste descriptus inuenit in multis libris: quod est: q2 inuenitur descriptum in multis descriptionib⁹ loco medij: magnũ: ita vt fiat totus sermo fm hoc exemplum: quod est quia acetoso valde nõ ẽ possibile vt efficiat operationem magnam sermo vero iste est vanus quod est: q2 hy. ostẽdit in eis que sunt post: q secaniabin acetosus valde: multotiens p vsum eius fit iuuamentũ magnum: ⁊ nocet quãdoq3 nocumẽto magno. ↑ Ergo actio eius semper est actio magna: ⁊ non efficit in aliqua horum operationem paruam. Quod ergo meretur etiam ẽ vt dicatur q operatio eius semper est: aut iuuamentum magnũ: aut nocumentum magnum: melius est ergo vt dicatur in eo: q2 non fit ab eo operatio media. 29

secaniabin semp ẽ aut iuuamẽtũ magnũ aut nocumẽtum magnum.

D Icit hyppo. q vehementia viscositatis eius quod exscreatur cum sputo ⁊ grossitudo eius quando non iuuatur per vsum secaniabin acetosi: accidit in eo cuius dispositio est dispositio exigens perditionem scilicet in egritudine cuius non est digestio omnino: quoniam ille cuius dispositio est hec: non exscreat per sputum aliqd penitus. 30

C Um precessit ⁊ dixit: q ille cuius egritudo est periculosa non iuuatur per vsum secaniabin acetosi iuuamento manifesto: ⁊ q ex eis quidam fortasse euadunt quãdo iuuatur per ipsum: non dimisit quin rememoretur partis qua iuuantur isti raro: ⁊ hoc quidem iuuamententum eueniẽs ab vsu secaniabin vehementis acetositatis prouenit quando infirmus est vehemẽtis virtutis. ↑ Qm̃ absq3 hoc ẽ ei impossibile vt iuuet p illud cuius dispositio est hec ex secaniabin iuuamẽto manifesto: quousq3 nisi nõ careat iste secaniabin vna duarum operatõnũ: aut nõ incidat illos humores penitus: sed addat in viscositatẽ sputi: aut incidat eos: ⁊ abstergat ipsos. Cũ ergo efficit illud accidit ex eo screatus illarum materierum subito cũ multitudine p̃ter q virt⁹ sit fortis sup illud mãifestũ est ergo q illud qd̃ sequit hanc operatiõem est vt p̃focetur infirmus. 31

↑ Absq3 virtutis fortitudine ipossibile ẽ secaniabĩ humores grossos icidere.

H Ippo. precepit vt in potu detur ei q nõ screat aliquid omino ꝑpter grossitiem sputi ⁊ viscositatem eius: ⁊ virt⁹ eius non est debilis secaniabin vehementis acetositatis tepidus in vltimo. Et sit qd̃ ex eo in potu sumit parum tepidus aũt in vltimo est: qui est medius inter calidũ ⁊ frigidũ fm veritatem: quod est: quia virtus huius secanibin cum sit virtus fortis valde: facit cauere hyp. ne detur in potu ex eo quantitas multa in vice vna. Et similiter etiam inuenimus eum facere cauere a potu ei⁹ debilem cũ sit frigidus: sicut precepit de eo in eis que p̃missa sunt: quoniam in pleuresi ⁊ peripleumonia quãdo nõ exscreatur aliqd: significat illud q ipe nõ sunt digeste rei aũt indigeste ꝯfert semp calor ⁊ nocet ei frigus. Cã autem ꝑpter quã ꝓhibet hy. ab vsu secaniabĩ calidi ẽ cautela ei⁹ vel timor ex malicia egritudinis ꝑpter cãm q2 quãdo dat in potu infirmo huiusmodi secaniabin: ꝑmãet egritudo ei⁹ indigesta: ⁊ accidit ei ex potu eius qñ est calidus vt addatur sitis plus q̃ fuit. Et ego quidẽ iã ostẽdi tibi q h̃ accidens addit in viscositatẽ sputi. Fiducia ei⁹ ẽ ergo apud eũ vt sit secaniabin calidus parum: ⁊ illud ẽ ꝑpterea: q2 refugit ab eo quod possibile est accidere a secaniabin calido: ⁊ sequitur vsum secaniabin frigidi parum necessario. 32

Cã q̃re secaniabi debeat tepidus.

P Ostq̃ cõpleuit sermonem in secaniabin acetoso rediit in sermone suo isto ad narrationẽ secaniabin parue acetositatis: ⁊ dixit in eo q2 humectat os ⁊ palatũ: ⁊ adiuuat ad exscreandũ sputum: ⁊ sedat sitim: qd̃ est: q2 cũ ipse aggreget res qbus fit iuuamentum in ea ex egritudinibus cuius dispositio ẽ h̃ dispositio: nõ ẽ possibile vt fiat ex eo nocumentũ vnũ ⁊ cã in illo ẽ bonitas cõmixtionis eius qm̃ q̃titas q̃ i ipso ꝑmiscet hydromelle ex aceto ẽ q̃titas qua fit sufficientia in refrenatione colere: q̃ ꝓuenit a melle. s. q2 minuit ex illa colerã: ⁊ sedat inimicitiã eius. ↑ Qd̃ est q2 ego iã ostẽdi in tractatu q̃rto libri mei de medicinis simplicib⁹: q virtus eius qd̃ ẽ dulce in sapore suo ẽ ꝯtraria virtuti ei⁹ qd̃ ẽ acetosum. Cũ ergo in hydromellis virtute reliq̃ sint q̃ necessaria sunt in hmõi egritudinib⁹ excepta re vna in q̃ ꝯtriũ ẽ eis. s. cũ calesit plus q̃litate eq̃li ꝯuertit ad colerã: ⁊ ꝑmixtio aceti cum eo ꝓhibet hanc alterationem euenire: tunc manifestum est q acetum ponit ipsum medicinam in vltimo bonitatis: qd̃ est: q2 fit ꝑpter acetũ sedatiuus sitis facilem efficiens screatum eius quod ex sputo nõ est in vltimo grossitudinis ⁊ viscositatis: ⁊ comitat has duas operationes ex operationibus ei⁹ cuius dispositio est hec ex secaniabin: vt humectet p̃tes oris ⁊ palati. Et per hanc operationẽ etiã q̃ sit ab eo inuenimus ipsum vehementius ꝯferre spleni ⁊ epati: qm̃ aperit opilationes accidentes in visceribus: ⁊ mundificat ea absq3 lesione. 33

↑ Dulcia ꝯtriãt acetosis in virtute.

A Ccidit aũt hoc illis maxime quorum morbus periculosus est: undecũq3 fuerit: neq3 tussire neq3 ea que in pulmõe sunt clausa: screare possunt.

I Lle aũt cui plus accidit illud proprie ẽ cuius egritudo fuerit periculosa ex quacunq3 causa fuerit illud: neq3 possibile est ei tussire ⁊ screare res retentas in pulmone.

Q Ued si ita fuerit: vires ĩfirmi necesse vt cognoscas: ⁊ an sibi cum illud dederis salus speretur.

C Um ergo illud sit: tũc oz vt cognoscas vehementiam virtutis infirmi ⁊ an speretur ei euasio quando vtitur eo.

S Ed egroto oxymel qñ dare volueris illud in vltĩo tũc tepidũ esse oz atq3 paulatim dari neq3 multũ necesse est.

E T oportet vt sit qd̃ ex eo sumit in potu ĩfirmus: quando vis dare ei ĩ potu secaniabin cuius dispositio ẽ hec dispositio: tepidum in vltimo: ⁊ sit quod das ei ĩ potu ex eo parum cum multitudine.

P Arum accidissimum datum: os ⁊ palatum humidũ facit: sputũ adiuuat exscreari: sitim extinguit: locis q sub diaphragmate sunt ⁊ visceribus aptũ est: atq3 lesioni que ex melle acciderit repugnat ⁊ amaritudinem ab eo procedentem mortificat.

Q Ui ãt parue ẽ acetositatis hũectat os: ⁊ palatũ: ⁊ adiuuat ad exscreandũ sputũ: ⁊ sedat sitim: ⁊ ẽ cõueniens locis q sũt sub hypocondriis ⁊ visceribus ⁊ prohibet a nocumentorum euentu a melle: quod est: q2 refrenat coleram que prouenit ab eo.

Quam sit sermo eius adhuc in secaniabin partīe vetositatē narrat maius iuuamentū ꝓpter qđ administraṫ in īfirmitatib⁹ pectoris ⁊ pulmonis. Maius āt iuuamentū qđ fit ex vsu eius ē ꝓpter cōmixtionē aque cū aceto ⁊ melle in eo ꝑ equalitatē: qđ ē: q2 ille cuius dispō est hec dispō ex secaniabin: cū resoluat vētositatem grossaȝ īflatiuā q̄ est in locis q̄ sunt sub hypocōdriis: fit ꝑ educit illā vētositatē grossaȝ inflatiuā ab inferiori: ⁊ cum aperiat ⁊ mundet oēs vias: euacuat humores aq̄sos: ⁊ illos q sunt de genere colere ꝑ vrinam. 34

Cum dixit hy. In humiditate: q2 plus ē q̄ oȝ significauit illud: q2 ipa ē egressa a q̄ntitate nāli. Dicit ergo hy. q̄ secaniabin facit illđ ꝑ hoc q̄ abradit ⁊ attrahit humores grossos viscosos: q tenebātur i locis supiorib⁹ ⁊ icidit eos ⁊ mouet eos ad exituȝ: ⁊ fit ēt facilis ꝑ hāc vtutē descēsus supfluitatū q̄ descēdūt ex epate. Cū ġ aggregant iste hūiditates in itestinis ꝓprie īferiorib⁹ eorū: accidit a multitudine eoꝝ vt ptrāseāt in illo q̄ntitatē naturalē: ⁊ excoriēt itestina ꝑꝑ q̄litatē suā: ⁊ qm̄ in secaniabin ēt ē vtus abstersiua: ē possibile in eo qn̄ administraṫ tpe lōgo vt excoriet ītestina: ⁊ supfluitatis colerice ēt q̄ cū eo descēdit virtus ē hec eadē vtus: ⁊ ꝓpter hāc virtutē si accidat ēt in q̄busdā horis vt multiplicenṫ: pter q̄ sumaṫ secaniabin excoriant intestina. 35

Rursus vētositatem relaxat: vrinam prouocat.

Et ē iter resolutiuus ventositatuȝ ⁊ ꝓuocatiuus vrine.

Sed i īferioribus itestinoꝝ vltra q̄ opus sit: humiditatē īfert eaq̄ȝ excoriat.

Partē āt aliā itestinorū humectat plusq̄ oȝ: ⁊ facit accidere in ea excoriationeȝ.

Quod maluȝ i acutis plerūq̄ȝ accidit morbis: maxie q2 vētris vētositas exire ꝓhibeṫ sursumq̄ȝ remittiṫ: ⁊ q2 debilitat virtutē articulis etiaȝ frigus importat.

Et quādoq̄ȝ ēt accidit hec passio in egritudinibus acutis: ⁊ ꝓprie ꝓpterea q2 ꝓhibet vētositates penetrare ⁊ facit eas redire

ad superiora: ⁊ qm̄ etiā facit cadere virtutē: ⁊ facit accidere frigus extremitatuȝ.

Itaq̄ȝ quod nocumētuȝ ex oxymelle nasciṫ: illud notari necessarium est.

Hoc āt nocumentū tantū factū ex potu secaniabin scias: q2 meret vt scribatur.

Bonuȝ q̄deȝ ē bibere egruȝ inde parꝝ de nocte ieiunuȝ āte accipiēduȝ ius: nec q̄cq̄ ide ꝓhibet dari post cibuȝ sȝ post longum tempus.

Et conuenit potare q̄ntitatē paruaȝ ex ipso in nocte: ⁊ sup ieiunum ante vsum sorbitionum: ⁊ non prohibet etiaȝ a potu eius aliquod post acceptionem cibi quando preterit super illud tēpus longum.

Et postq̄ dixit eccōriatiōis itestinoꝝ ꝑm plurimū nō ē laudabilis in egritudinib⁹ acutis. Excoriatio vō itestinoꝝ ē vlceratio eueniēs in supficie eoꝝ apparēte: cū ġ illud ē ita: tūc nō leduṅ nisi cum oīb⁹ q̄ ꝓcedunt ad exituȝ: ⁊ ꝓpe cuȝ reb⁹ idicatiuis: ⁊ qn̄ leduṅ ītestina: ⁊ nō ꝓcedunt statiȝ īferi⁹ ille res mordicātes ea: redeūt ille res q̄ penetrauerūt ex eis ad exitū ascēdēdo rursuȝ. Propter hāc ġ eādēq̄ȝ cām accidit ēt vētositatib⁹ īflatiuis: vt redeāt ascēdēdo sursuȝ. † Qđ ē: q2 opatio ītestinoꝝ naturalis: sicut oñdi ī libro meo de vtutib⁹ nālib⁹: ē expſſio eius qđ ē in eis ab oīb⁹ ptib⁹ ⁊ opatio hui⁹ vtutis ē expulsio reꝝ retētaꝝ i itestinis ab eis cū ġ icipit mot⁹ iste a supiorib⁹: euacuanṫ ille res retēte i itestinis ab īferiori: ⁊ qn̄ īcipit ab īferiori: pelluṅ ille res rursuȝ: ⁊ declaraṫ h accidēs ostēsiōe apparēte in hora sanitatȝ: qn̄ descēdit in q̄busdā horis subito colera ad inferiora ītestina: ⁊ ꝓhibem⁹ eā ab euōe aut ꝑꝑ occupationē nr̄aȝ cū actiōe quā facimus quā abscidere nō possum⁹: aut q̄m̄ loc⁹ in quo fit euacuatio ē longinqu⁹: qđ ē: q2 nos sentim⁹ in hmōi horis colerā illā ꝓpare ad ascēdēduȝ sursuȝ: ita q̄ nō egrediṫ: est enim ex hoib⁹ cui accidit ꝓpter reditionē illi⁹ colere lesio in stōacho suo: ⁊

† intestioꝝ nālis vtus expulsiua ē ꝑ supius ⁊ ꝑ īferius

† Quō secaniabin faciat excoriatōnē intestinoꝝ.

ex eis ē cuius caput ipleṫ: ⁊ facit ei sodā. i. dolorē capitis: ⁊ ledit ipsuȝ: ⁊ ex eis est cui accidūt ista duo simul ꝑm hoc ġ ēt inuenim⁹ ꝓpter excoriationē intestinoꝝ q̄ñq̄ȝ festinare exit⁹ egestionis: ⁊ descēsus eius ad īferiora: qm̄ intestina nō tolerāt illđ qđ suscipiunt illa loca excoriata ex dolore: ⁊ q̄ñq̄ȝ ipelliṫ illa egestio penetrās ad exituȝ ab inferiori: qm̄ nō ꝓcedit ab ano hora qua impelliṫ ad ipȝ: sȝ coartaṫ ille lacertus rotundus q est in ano: ⁊ opilaṫ extremitas intestini recti: q̄re ponit ꝑn cipiuȝ motus: q exprimit qđ ē in intestino ꝑȝ rotunditatē ab inferiorib⁹: nō ergo tm̄ vētositates egrediuṅ: sȝ superfluitates ēt i hmōi egritudine redeunt ascēdēdo sursuȝ: ⁊ accidit etiā inde vt suscipiat virtus nocumētuȝ ꝓpter mordicationē ꝓhibentē penetrare illas res q̄ transeunt in intestinis: qđ ē: q2 loca excoriata leduṅ lesiōe vehemēti: q̄ȝuis mordicatio illaꝝ reruȝ q̄ transeunt i eis sit parua valde. † Et tu q̄dē iaȝ sciuisti q̄ omnis dolor dissoluit virtuteȝ ⁊ facit eā cadere: ꝑꝑ hāc cām euenit etiaȝ frigus extremitatum. 36

Iam ostēdim⁹ in eis q̄ ꝑmissa sūt ex sermone nr̄o q̄ secaniabin tēperatus in cōmixtiōe sua nō facit aliqđ ex nocumentis que fiunt ab hydromelle ⁊ vinis ⁊ aqua: quod si nocet in aliqua hora: tunc nocumentum eius tantum non est nisi q̄ excoriat intestina: ⁊ non accidit illud ab eo in quibusdam horis: nisi in eo in quo intestina sunt naturaliter debilia preparata ad suscipiendum hanc passionem. 37

Hippo. postq̄ȝ narrauit virtutem secaniabin rediit in sermone suo isto ad narrandum horam in qua oportet vt bibatuṙ proprie: ⁊ primum quidem quod narrat in eo est hora in qua possibile est homini proprie vt vtatur eo quando est ex eis qui regantur per vsum sorbitionum: deinde narrat post illud horam in qua oportet vt administretur quando regitur infirmus quibusdam potibus non sorbitionibus. Dixit enim de eo qui vtitur sorbitionibus: quia necesse est ei vt caueat potum eius in hora tantum in qua sumit sorbitiones: ⁊ manifestum quidem est q̄ illa sorbitio est aqua ordei: ⁊ vtimur ea vt cibetur ea corpus ⁊ confortetur: hec quidem duo complentur in ea bene quando digeritur: eius autem digestio bona fit: quando sola est in illa hora in stomacho: quod est. † Quia iam sciuisti ex sermone nostro in eis que premissa sunt q̄ diuersitas specierum rerum que comeduntur ⁊ bibuntur proprie quando non sunt similes in virtutibus suis: facit stomacho inquietudinem: propter hanc ergo causam non oportet vt bibatur secaniabin donec digeratur aqua ordei. Cumq̄ȝ digeritur absoluitur potus eius in nocte ⁊ in mane illius diei antequaȝ sumat sorbitiones. † Et sufficit quidem vt sit hora que est inter acceptionem sorbitionis ⁊ inter potum secaniabin quantitas duarum horarum: quod est: quia secaniabin precedit in hoc spacio: ⁊ penetrat pars eius ad venas ⁊ pars eius descendit venit ergo ad stomachum aqua ordei ⁊ est vacuus mundus: quoniam precessit ⁊ euacuatus est a secaniabin. 38

† Ōis dolor virtutē dissoluit ⁊ frigiditatē extremitatuȝ inducit.

† Diuersitas ciborū facit stomacho ingetudinem.

† Quātitas tpis int potū secaniabin ⁊ aquā ordei est duaꝝ horarum.

Qui vtitur eo quod bibit tantum ⁊ non suscipit ptisanam ordei: non conuenit ei potare secaniabin omnib⁹ horis egritudinis: qm̃ abradit intestina vehementer cum sint nuda nec tegat ea aliquid quod est: q: absterguntur a ptisana ordei quando sumit: ⁊ qm̃ prohibet vt perueniat ad corpus aliquid ex iuuamentis que acquirit ex hydromelle. Et hyppo. quidem iã narrauit in eis que premissa sunt ex iuuamentis quibus iuuatur ex potu hydromellis. 39

Quando excitat infirmo potus hydro. sitĩ: aut sunt in canna pulmõis eius humores viscosi retenti: aut vehemẽtis grossitudinis: tunc tantum vsu secaniabin indiget: oportet vt sis memor q̃ iste res dicte sunt in eo qui vtitur eis que bibuntur tantum: ⁊ nõ vtitur ptisana ordei: quando ergo indiget secaniabin vti sicut dixi: oportet vt fũdas super hydromel q̃titatem paruam ex aceto: vt fiat ei iuuamẽtũ aceti ⁊ priuetur nocumentũ quod prouenit ab eo. † Et manifestuz est: quia oportet vt decoquatur acetum cũ hydromelle quando permises ipsuz cum eo; qđ est: quia nocumentum eius tunc ẽ minus. 40

† Nocumẽtum aceti p decoctiõem minuitur.

Hyppo. intelligit per suuz sermonem: habẽtes coleram amaram: illos in quorum corpore chimus amarus generat natura. s. colera citrina: ⁊ isti quidez sunt illi in quibus dixit hy. q̃ acetuz ꝯfert eis. Naturis aũt melancholicis nocet valde: ⁊ causa in illo est: qm̃ colera nigra est acetosa quãdo est pura: ⁊ est dispositio corporis egrediẽs a dispositione naturali. † Qđ est: quia sapor eius quã do corpus est sanuz: est propinquus huic sapori quem narrauimus: ⁊ nõ est ex eo sm̃ finem. Reliqua autẽ que sunt in hoc sermone manifesta sunt: quod est: quia hypp. narrat in eo quomodo iuuantur per acetum habentes coleram amaram: quando caliditas est vincẽs super complexionem eorum cũ acetũ sit frigidũ. 41

† Melãcolia nãlis ñ ẽ mitũ acetosa.

Qui aũt solo potu di etantur: non grosse ptisane quicq̃ accipiẽtes nõ illis oxymel cõuenit solũ: precipue cũ ꝯstet q̃ excoriet intestina: ad hoc. n. agendum cum vene inanes sunt sua maior preualet potentia: quippe nõ hz fecẽ sz aqua mellis minuit eius virtutem.

Qui vero vtit in regimine suo eo tantũ quod bibit: ⁊ nõ sumit ptisanã ordei: nõ conuenit ei vti secaniabin solũmodo: ⁊ propter cum abradit intestina ⁊ excoriet ea: quod est q: maior potentia eius super hãc actionez: quando vene sunt vacue plus cuz nõ sit ei fex: ⁊ cũ hoc etiã minuit de virtute hydromellis.

Si ergo ad infirmi iuuamẽ oxymel oĩ tẽpore morbi noueris esse necessariuz: aceti parũ aque mellis immisce ꝓut tibi. s. ad iuuamentũ tantũ videt posse sufficere: qđ eius quidez minuit nocumentũ: ac iuuamentũ ĩpendit necessarium.

Quod si vides infirmũ iuuari p vsuz secaniabin ĩ oĩbus horis egritudinis iuuamento magno: tunc misce cuz hydromelle ex aceto quantitatẽ paruaz: ita vt nõ ostẽdat sapor eius in eo tantũ: tunc enim minoratur nocumẽtũ eius valde: ⁊ iuuat qui indiget iuuari p ipsum.

Uniuersaliter autem acredo aceti eos iuuat q habent colerã amarã: nõ aũt qui nigrã: colera aũt euanescendo in naturaz flegmatis transfertur: cuz ab aceto trahitur: nigra vero bulit ⁊ crescendo multiplicatur. Acetum enim coleraz nigrã adiuuat multiplicari ⁊ procreari.

Quod autem acetum noceat neruis experimentum testatur super illud: ⁊ ratiocinatio significat illud. † Quod est: quia nerui sunt priuati sanguine frigidi. Propter illam ergo causam oportet vt eueniat eis nocumentum facile ex omni materia in natura sua frigida subtilium partium. Nocumentum ergo aducit neruis ex omnibus rebus frigidis in naturis suis verũtamen acetũ ꝓpter subtilitatez substantie sue habet penetrationẽ in profunduz mẽbrorum: ⁊ penetra in totuz membruz ita vt non remanet ĩ eo ps quãuis sit parua valde cui nõ noceat: sm̃ hoc ergo nocet acetuz mẽbris neruosis. Omnes ergo auctores anatomie conueniunt super hoc q̃ membrũ neruosuz ẽ matrix: ⁊ tu quidez indicas sup ipãz qñ vides in anatomia absq̃ sermone in anatomicorum: q: est membruz qđ dilatat ⁊ extẽdit dilatõne ⁊ extẽsiõe valde magna ⁊ ꝯhibitur donec minorat quãtitas ei⁹ valde: qđ est: q: inuenit semper cõprehẽdere ĩstã tẽ ⁊ obsidere ipz sm̃ magnitudinẽ: ⁊ iplet ex eo oẽ spaciũ qđ ẽ ei siue paruuz sit: aut magnũ sit: sicut stomach⁹ qñ ĩpletur cibis: verũtñ stomachus nõ pmutat per mutatione magna valde ad ꝯria: ĩ matrice ãt accidit pmutatio magna valde. † Dilatio ãt mẽbrorum ⁊ corũ ꝯtractio cũ multitudine est res q̃ est ꝓpria corporibus neruosis. 42

† Cã quare acetũ ⁊ oĩa frigida subtiliũ ptiuz noceãt neruis.

† Propriũ est mẽbris neruosis dilatari aut ꝯstringi cõ multitudine.

Acetositate autem aceti vniuersalit iuuantur habentes colerã amaram ⁊ nõ habentes coleram nigram: quod est: quia colera amara expirat: ⁊ conuertitur ad naturã flegmatis quã do eradicat eam acetum: colera autem nigra ebulit ⁊ crescit ⁊ multiplicatur in multitudine: quod est: quia acetũ adiuuat ad generationez melancholie.

Acetuz feminis plus quã masculis inimicatur: quia vulue nociuum est.

Mulieribus autem secunduz plurimum acetum est magis inimicum q̃ viris. Quod ẽ: q: ledit matricem.

Aque vero nullum opus inueni nisi q: in acutis bibit morbis: neq̃ eniz in pleuresi vel peripleumonia situm vel tussim sedat. Sputum non adiuuat screare ⁊ in his minus omnibus alijs potibus operatur: maxime si ergo omni tempore morbi vtit ea. Si vero de ea parum iter oxymel bibat ⁊ aquã mellis screatui sputi adiutorium largit cuius rei causa est potuum ipsorum qualitatis mutatio que ab ea fit. Aliter eniz nullo modo repertimus eam situm sedare: verum magis suriaz incitare. Et aque potus in colericis ⁊ in quibus sub diaphragmate colera dominatur: in coleram mutatur. Qui autem eam bibunt vẽtre eorum existente inanito: eorum corpora in defectionem adducit: magnitudinẽ splenis ⁊ epatis auget. Si incensionem habeant: rugituz facit. In stomacho natat: q:

Non inuenitur in aqua

† Cur aq̄ sit tarde penetrationis

virtus incisiua: sicut inuenitur illud in aceto: neq̄ ca lefactio: sicut inuenitur in melle: ⁊ mel etiam cum calefactione sua abstergit ⁊ incidit. † Et propter hanc causam oportet vt sit aqua tota tarde penetrationis: difficilis digestionis: difficilis descensionis: quāuis sit ex parte alia laudabilis de qua nihil vituperatur: qḋ ē: quia aque graues: aut ille quarum odor est fetidus: aut salse: aut ille in qbus ostēditur sapor alius ex saporibus medicinarū non sunt aque simplices tm̄: sȝ aque quibus pmiscetur hec medicina in q̄ ostēditur sapor eius sicut si cōeris experiri mel malum: aut aquam ordei corruptam: aut vinum aut acetum aut que illis sūt similia: quod ē: quia tu vitupas ex vno quoq̄ istorū: nō totū genus: sȝ illam speciē tantum ad cuius ītendis vsum: ⁊ quoniā hyppo. sermo est in melioribus cuiusq̄ rerum quas experitur necesse est tibi vt tu ītelligas ab eo in hoc loco sermonem eius in aq̄

transire moratur: quod ide est: q2 frigiditati pertinet: ⁊ indigestibilis ē: neq̄ fecem descendere facit: nec vrinam prouocat: nocuior est: quia naturaliter nō habet fecem. Sȝ si cui pedes frigēt aquā bibat eius nocumentū augmentatur multomagis.

Aque vero nullā aliā inueni operationem: nisi quia in acutis bibit̄ egritudinibus: quod ē: quia non sedat tussim peripleumonico: neq̄ adiuuat ad screandum sputū: sȝ operatio eius in illo est minor operatione reliquorū potuū quādo vtit̄ infirmus potu eius in omnibus horis egritudinum. Si autē bibat ex ea quātitatē paruā inter potū secaniabin ⁊ hydromel: adiuuat ad exscreandū sputum: ⁊ causa in illo est mutatio qualitatū illorū potuū: quod est: quia facit in eis roreitatem. Secundum vero aliū modū non inuenimus eam sedare

secundum hanc ratiocinationem: ⁊ quia ipse comparat vnanquāq̄ rerum quas narrat ad meliores aquarū: ⁊ est aqua clara cui non permiscetur qualitas alia nisi ex suo genere. Hanc ergo aquam quāuis sit melior aquarū tamen inuenimus eam morari in stomacho tēpore longo quare facit in ea accidere rugitum secundū plurimū: ita vt si accidat colera q̄ vincat super stomachum in natura sua: corrumpitur aqua in eo propter illam causā ⁊ quando descendit post laborē suum de stomacho ad intestinum ieiunū: nō penetrat ex ipso facile: neq̄ ad epar: neq̄ ad renes: ⁊ pectus: ⁊ pulmonem. † Et propter hanc causam fit q̄ aqua non prouocat vrinam in natura sua: neq̄ adiuuat ad exscreandum sputū: neq̄ ad resoluendum corpus totum: quod est: quia hec operatio non fit nisi a rebus subtilis substantie subtilium partium calidis: non a rebus frigidis grossis: ⁊ non inuenimus potum aque etiam sedare sitim: ⁊ causa in illo est etiam longitudo more in stomacho sue ⁊ intestinis. Neq̄ submergitur aqua etiam in profundo corporis: neq̄ rorem ei tribuit: neq̄ humectat ariditatē eius: q̄ autem ipsa non nutriat corpus iam dixi illud in eis q̄ sunt premissa. Propter hoc ergo non inuenimus ipsā posse confortare virtutem animalē. Et iste quidē sūt cause que prouocauerunt hyppo. ad vtendum aqua ordei ⁊ secaniabin ⁊ vino in infirmis: ⁊ dimittere vti aq̄. Secundum ergo has res non oportet vt administret aqua sole in infirmitatibus aliqua horarum: verūtamē tu inuenis aliquos medicos vti ea: ⁊ hyppo. etiam, sed

† Cur aq̄ nō prouocat vrinam.

hyppo. vtitur ea minus q̄ vtantur aliqui medici. † Quod ē quia ipsi refugiunt ad vtendum aqua: quoniam nocumentū eueniens ex errore in vsu eius minus est nocumento eueniente ex errore in vsu reliquorū potuum: ⁊ causa in illo est: q2 virtus eius nō est vehemēs. Et Arusistratres locutus est in ea in hoc sermone ⁊ est: quia dixit q̄ cibi fortes ⁊ potus quando administrant̄ in horis suis cōferunt iuuamentum magnum valde ⁊ quando administrātur in horis nō suis: nocēt nocumento magno valde. Nocumentū autem prouenit ex vsu secaniabin hydromellis: ⁊ vini aut ppter permutationē subito in vsu eorū ad cōtrariū sicut dixit hyppo. aut propter cōmixtionē aque dulcis cū eis. Medici enim fm plurimū quando vtuntur eis ɔuertunt cōmixtionē eorū: inde est: q̄ ego dedi in potu semel viro decrepito infirmo in omni die vinū aquosum: ⁊ intrauit super eū medicus ex huiusmodi medicis. Cū ergo vidit me fundere ex eo super aquā quantitatem paruam valde risit: ⁊ dixit. Iste ifirmꝰ non bibit vinum: ⁊ nō facit nisi q2 videt vinū tm̄ visione. Et ipse quidem nō intellexit q̄ q̄titas cōmixtionis vini cum aqua quando bibitur querendo delectatōnem est preter quantitatē cōmixtionis eius

† Error in exhibitiōe aq̄ ē minor errore in exhibitione aliorū potuum.

sitim: imo excitat eam: quod est: quia potus aque habentibus coleram rubeam ⁊ amaram natura. Et in illis in quibus vincit colera i locis que sunt sub diaphragmate ⁊ in locis etiam que sunt sub diaphragmate addit iterum in malicia eius quia ɔuertitur ad coleram: ⁊ debilitat corpora quando bibitur vacuo vētre: ⁊ addit in magnitudine splenis ⁊ epatis quādo in eis est inflāmatio: ⁊ facit accidere rugitū: ⁊ natat in stomacho quod est: quia penetratio eius tardatur: ⁊ causa in illo est declinatio eius ad frigus: ⁊ quia est indigestibilis ⁊ non facit descēdere egestionem: neq̄ prouocat vrinam: ⁊ addit etiam in nocumento eius: q2 non est ei fex in natura sua: ⁊ si fuerint pedes in aliqua horarū frigidi ⁊ bibat aquam multiplicantur nocumēta eius in omnibus istis ad quodcūq̄ eorū declinet.

quando bibitur vt ipsum fiat iuuamentum: quod est: quia oportet vt misceatur de aqua cum vino quantitas parua valde vt adiuuet ad penetrationem aque: ⁊ extrahat eam ab hoc vt sit aqua pura tantum: ⁊ non ponat aquam vinū. † Et nos quidem inuenimus multos ex sanis bibentes vinum postq̄ permiscetur cum eo aqua quantitatis multe: verumtamen nō oportet vt vincens super saporem eius sit aqua sed vinū. In egris autem oportet vt sit apperitio saporis vini in eo quod bibitur occulta. Et similiter etiam inuenimus hyppo. dixisse in secaniabin pauloante: cum ipse miscuit ex eo aque multe commixtionis: ⁊ hydromellis etiam quando voluit securari a timore in vsu eius: vtitur enim aquoso ex eo mixto cū aqua commixtione multa: quod est: quia eius quod ex eo purum est si non procedit ⁊ soluit ventrem: nocet eius vsus: ⁊ proprie in habentibus coleram amaram: ⁊ quorum viscera sunt magna: scilicet opilata: ⁊ aqua etiam nocet istis quando conuertitur in eis ad coleram propter longitudinem more sue in locis que sūt sub hypocondrijs: quod est: quia in aqua cum reliquis que in ea sunt de nocumentis est: quia non est ei fex: etiam non soluit ventrem. Nocumentum autem eueniens ab aque potu in pn̄cipio paroxismorum feb. quod intelligit hyppo. per sermonē suum: ⁊ si fuerint pedes in aliqua horarū frigidi: ⁊ bibat aquā duplicatur nocumentum eius: in omnibus istis est ex istis rebus manifestis apud omnes homines super quas conueniūt † Per potum autem aque fit iuuamentum quando regimen infirmi est cum eo quod bibitur tantum: ⁊ non est post vsum aque ordei: quod est: quia in potu datur aqua quando regimē infirmi est cum eo quod bibitur tantum inter potum illarum

† Modus mixtionis vini cū aq̄

† Qn̄ ppotū aq̄ fit iuuamentū

medicinarum: ⁊ proprie quando infirmus habet sitim: quod est: quia aqua facit accidere illis potibus sicut dixit hyppo. roreitatem: scilicet per multitudinem humectationis sue. Et propter hanc causam precepit hyppo. dare in potu quantitatem aque paruam inter potum hydromellis ⁊ secaniabin vt adiuuet ad humectandum illas res quas exscreari necesse est: ⁊ datur in potu iterum aqua quando potus vini nocet nocumēto magno: oportet autem vt audias ab hyppo. sermonez eius in illo. 43

Dicitur in febr. ⁊ egritudine: quia ambe percutiunt mentem quando faciūt accidere in corpore ifirmi permixtionem: fm hoc ergo inuenimus hyppo. intelligere per sermonem suū in hoc loco: pcussio mentis: permixtionem rationis: ⁊ precipit vt alienetur ab vsu vini quādo accidit illud. Et similiter etiam precipit alienationem eius in doloribus capitis vehementibus. Et ego quidem iaʒ locutus fui in his duobus simul: in his que premissa sūt de sermone in eo: verūtamen hyp. in hoc loco cum precessit ⁊ dixit: ⁊ oportet tibi vt alienes vsum vini alienatione vehementi quādo accidunt ista accidētia que narrauit: dixit successione illius fmonis: quia necesse est tibi vt des in potu vinum corsien. i. palmeum aquosum commixtum cum aqua commixtione multa cui non sit odor. Et sermo eius: aquosum commixtum cum aqua commixtione multa cui non est odor: est sermo rectus. Sermonem autem: corsien: non recipio: quod est: quia melius esset vt vteretur in istis vino aquoso albi coloris. Illud autem quod precepit: vt detur in potu ei cuius dispositio est hec dispositio successione vini: est vehementia cautele eius: quod est: quia dixit ꝙ virtutis vini tunc minoratur lesio in capite ⁊ mente: ⁊ nō dixit: in vino quod ipsum percutit caput ⁊ mentem: nisi ppter caliditatem eius ⁊ velocitatem ascēsionis eius ad caput: ⁊ eleuatiōem humorꝫ qui in corpore vincunt cum eo: Et nocumētum capitis nocet menti: quod est: qꝛ partis cogitatiue ex partibus anime mansio est in hoc mēbro. 44

¶ Quō ex nocumēto capiti illato sequatur mentis permixtio.

Erasistrates aūt redarguit hyp. propter malitiam intentionis sue in tractatibus quos edidit in febribus: ⁊ dehonestat discipulos suos: scilicet appolinium ⁊ darancis: ⁊ dixit in eis: ꝙ ipsi fecerunt mensuras ex nouem vnciis quarum omnes nouez erant cotila vna: ⁊ cotila vna est nouem vnciarum implebant ergo vnam ex eis ⁊ duas: ⁊ dabāt illud ei in potu qui habebat feb. de hyppo. autē apparet: quia ipse vtebaē omnibus potibus fm amplitudinē nō in hoc sermone tantuz: sed in reliquis que precesserunt de sermone suo. Illud autem quod dixit in oratione precedente: ex eo qd significat significatione manifesta: illud est sermo eius quem oportet in potu sumere proprie aquā tantū: ⁊ quez oportet sumere quantitatez ex ea magnam valde: quod est: quia declarat ex eo etiam quia vtebatur ex aqua quantitate magna valde. Sufficeret autem per sermonez suuz: in illos dixisset ꝙ nos damꝰ quādoqꝫ infirmo in potu quātitatē aque multam preter ꝙ adderet ad illud: valde: in redeundo super erasistratē: ⁊ detegendo maliciaʒ opationis eius in eo ꝙ ipse rememoratus est appollinij ⁊ darācis. Et ipsi quidez sunt duo viri de quibus ipossibile ē ostendere ꝙ ipsi ediderunt librū oino verūtamē ego sum potēs ostēdere de hy. quia dixit. Et oportet multotiens vt administretur ex aq̄ multa valde: ⁊ sermo etiā eius in eis que sunt premissa cū precepit in potu dare aquaʒ īter potum hydro. ⁊ secaniabin: ꝙ per potum aque fit iuuamentū: qm̄ facit accidere materiaʒ multe humiditatis significat hoc: ⁊ fmo etiam eius i hydro. ⁊ secaniabī cōmixtis cū aq̄ cōmixtione multa: que ambo humectant os ⁊ prouocant vrinam: non significat ꝙ ipse in potu dederit d̄ vnoquoqꝫ eorum vnaz vnciam aut duas vncias: sed quantitatem multam cui est quātitas cum qua potest humectare os ⁊ prouocare vrinam: ⁊ adiuuare ad exscreandum illud quod necesse est exscreari ex pulmōe. In secaniabin aūt: aut scripsit hunc sermonem: ꝙ si videris ꝙ iuuamentuʒ fiat per vsum huius potus cum multitudine in omnibus horis egritudinis: addidit ergo in sermone suo: cum multitudine: vt significet illud quod diximus. Sufficit ergo illud quod diximus in cognitione malicie intentionis erasistratis cū hyppo. Scias ergo ꝙ hyppo. fiduciam facit in hoc sermōe iterum sicut fecit fiduciam in eis que sunt premissa de sermone suo: ꝙ loquetur in vnaquaqꝫ egritudinuʒ sermonez qui ei est proprius cum ipse nō exponat in libro suo de isto esse artis regentis egritudines: sed non narrat tm̄ nisi res vniuersales in egritudine vna fm semitam exempli ⁊ est pleuresis. 45

In hoc sermone iterum promisit hyppo. fmonem in vnaquaqꝫ egritudine proprium manifestum est ergo ꝙ libri in quibus scripsit hyp. medicationem cuiusqꝫ egritudinis acutarum fm singularitatem suam: aut non fuerunt seruati vsqꝫ ad hāc horaʒ: aut hyp. prorsus eos non edidit: quod est: quia isti libri q inueniunē nunc attributi hyp. non simulātur sermoni eius verumtamen in eis sunt res multe declinantes ad sententiam eius: sicut sermones inuenti in successione sermonis eius: in blancatione: ⁊ i hoc

Si dolorem capitis timeas mentisqꝫ percussionem: ab vsu vini summopere tibi cauendum est: dandum ergo pro eo tantum aqua: aut vinum palmarum colori simile: sine odore aquosum ⁊ plus mixtum post quod etiam aque propinandum est parum quod eius virtutem minuat in capite ⁊ in mente.

Cum ergo times in istis egritudinibus ex dolore capitis aut percussione mētis: oportet vt alienes vsum vini abstinentia vehementi: ⁊ vtaris eius loco: aut aqua aut vino coloris corsii aquoso commixto cum aqua cōmixtione multa: cui non ē odor deinde da ei i potu post potum eius ex aqua quantitatem paruam: quod est quia virtus vini tunc minoratur ⁊ lesio in mente ⁊ capite.

Cui autem solam aquam bibere expediat: cuique multuz aut parum: ⁊ cui calidum aut frigidum partim iam diximus. Quod vero restat suo tempore subiungemus.

Quem autem oportet in potu sumere proprie aquam tantum: ⁊ quem oportet in potu sumere ex ea quantitatem multam valde: ⁊ quez oportet minorare quantitatem eius quod ex ea in potu sumitur: ⁊ in quo oporteat vt sit illud quod in potu sumit ex ea calidum iam partem eius narraui in his que sunt premissa: ⁊ ego narrabo partem eius in horis suis.

Dicamquoque quo tempore debet dari potus: sicut ille qui ex ordeo est factus ⁊ qui cuz herbis: qui quoqꝫ de vuis passis: et qui de frumento: ⁊ qui de melle: et qui de iure: et qui de malisgranatis: et q de alijs factis cum speciebus.

libro. Et ego quidem exponam unamquamqȝ illarum sicut dixi ſm veritatem in expositione mea de eis. 46

Balnea nō erāt tēpore hy. adhuc ordinata.

SJmile est ꝙ in diebus hyppo. balnea facta nō erant quod est: quia sermo eius: ꝙ inventio instrumentorum que necessaria sunt in vsu eius: ⁊ ministri q ministrāt ſm ꝙ oportet: nō inveniunt nisi in paucis mansionuȝ. Et ſmo eius iterū: q2 necessarius ē i balneatione locus i qua tegat ⁊ in q nō sit fumus: ⁊ quantitas aque multa: ⁊ reliqua que sequunt illō: significat ꝙ homines adhuc qui volebant balneari calefaciebant aquam in vasis: ⁊ fundebant eā in tinaȝ: deinde sedebant in illa tina. Quod aūt dicit in fine sermonis sui ⁊ est sermo eius. Et est necesse vt balneo nō sit cū mubasem. s. nisi illō sit necessariū: oportet vt seruetur in eo qō venit de sermone suo post: qō est: q2 invenis enūciare hyp. i eis que sunt post de illo q indiget in quibusdā horis balneatione almubasem. s. aq infusione super infirmū: q si nō diceret illud q̄remus ab eo: et nō diceremus illud absolute: neqȝ superflue: sȝ ſm ordinē: ⁊ sequeretur sermonem eius. 47

NOn indiget aliqs infirmorū vt abstergat corpus eius quādo balneatur: nisi super ipsum sit aggregata sordicies: aut habeat pruritum: quod est: quia sessio infirmi in aqua et balneatio eius cum ea oportet vt sit absqȝ labore: neqȝ ledens. Abstersio autem corporis fit cum rebus quib⁹ abstergitur. Res autem iste omnes sunt mordicatiue exsiccatiue: ista ergo est operatio cōtraria ei quod necessariuȝ est de balneatione adiuuamentuȝ quod acquiritur ex ea. Cum ergo indiget infirmus vt abstergatur corpus eius: aut propter sordiciem que aggregatur super eum: aut propter pruritum queȝ invenit: oportet frangat virtus medicine cuȝ qua abstergit: ita vt misceatur cū ea ex aqua quātitas multa: ⁊ misceatur cū aliquo ex

Res oēs qbus fit abstersio sūt mordicatiue ⁊ abstersiue.

ET similiter etiā ego narrabo horaȝ in q̄ oȝ vt administrentur reliqui potus: sicut potus factus ex ordeo: ⁊ potus facti ex pauere: ⁊ potus facti ex uvis passis: ⁊ fact⁹ ex expressione vue: ⁊ factus cū frumēto: ⁊ factus cū cartamo: ⁊ factus ex aqua granatorū et potus facti ex reliqs rebus remanētibus: ⁊ narrabo etiam horā in qua oportet vt administrentur potus reliq facti ex medicinis cōpositis

BAlnea vero i qbusdam morborū iuuāt in quibusdaȝ vero minime. Rursus bona quidē in quibusdā locis plus: in quibusdaȝ minus: si videlicet necessaria aliquādo presto nō sint. Cū vtiqȝ huic instrumēta operi necessaria sive vtilia: aut idonei ministri raro inveniunt. Cum vero infirmus nō bene balneat: maximuȝ inde patitur nocumentum. Necesse est enim huic officio locus cooptus ⁊ a fumo totus ⁊ maxima aq plenitudo: nō aūt crebro balneanduȝ est: nisi fuerit forte necesse.

PEr vsuȝ aūt balneationis possibile ē iuvamentū fieri i multis egritudinum: in quibusdā earuȝ semper: in quibusdā earuȝ nō: ⁊ quandoqȝ est rectius vt minoretur vsus eius: quando nō ē illud quo indigetur cum ea: quod est: quia instrumenta que necessaria sunt in vsu eius: ⁊ ministri qui ministrant secunduȝ ꝙ oportet: nō inveniunt nisi in paucis mansionibus: ⁊ quando nō balneatur bene infirmus: possibile ē vt eveniat ei nocumentū magnuȝ quod ē: q2 indiget infirmus in balneatione loco tegente ipsum in quo non sit fumus ⁊ quātitate aque multe: ⁊ vt balneatio non sit cum mubasem: nisi illud sit necessariuȝ.

VBi autem corpus egroti deponendū ē non nisi calidius q̄ ipse consueuit: esse oportet: primo itaqȝ pax aque: deinde crebribus superponendum est.

ET oportet ne abstergatur corpus ifirmi quod si abstergatur: tūc sit illud quo abstergitur calefactū duplicibus multis secūdū ꝙ cucurrit cū eo consuetudo ⁊ fundatur ātē vsuȝ eius ex aqua quantitas non parua ⁊ post ipsum iterū velociter.

UJa ergo brevis sit ad solium.

ET necesse sit vt sit spacium ad locum tine breve.

Introit⁹ vero ⁊ exitus esse facilis dȝ.

ET sit igressus ad eā ⁊ exitus ab ipsa facilis.

oleis: ⁊ ppter hoc dicit hy. Et sit huius ei⁹ quo abstergit multiplicitas multa: illud quo cucurrit multitudo. s. plus q̄ȝ cucurrit ꝯsuetudo sanorū cū vsu eius: quod est: quia nō solū precipit vt substātia medicine qua abstergat corpus sit multiplicia multa quando necessariū est vt abstergat corpus infirmi plus sed p̄cepit vt sit aqua que admiscet cū rebus quibus abstergit multiplicia multa: qō est: quia hec intentio significat ꝙ oȝ vt dimittatur vsus abstersionis nisi puocet ad illud sordicies aggregata super corpus aut pruritus. † Et vt nō administrentur in illo medicine acute: qbus nō admiscent aliqd aliud: ⁊ sicut frāgi invenimus acuitatē medicine qua abstergitur corpus cuȝ qua miscet aque quātitas multa: ita etiā frangi invenimus virtutē abstersionis p effusionē sup corpus ante vsum ei⁹ aq̄ multe calefacte: ⁊ effusionē super ipsuȝ etiam post eum cum aqua aluminis. 48

† Medicine acute nō debēt igredientibus balneātib⁹ administrari

HEt operatio est operatio cōmunis: siue in balneo sit balneatō: aut in quibusdam domibus quando accenditur i eo ⁊ impletur tina aqua calida: sicut faciunt nunc multi in mansionibus quando indigent balneatione: ⁊ non sunt in loco balnei. 49

HJppocrati videtur de balneo ꝙ non oportet vt laboret infirmus: ⁊ ppter hoc precipi vt sit ingressus ad tinam ⁊ egressus ex ea facilis: ⁊ illud quidem fit quādo nō sunt parietes cōtinētes tinam elevati neqȝ stricti melior autem tinarū ⁊ āpla q̄ sit ppinq balneis: oēs. n. iste exceptis paucis fiūt n̄ hn̄tes elevatiōem: sȝ propinq terre. 50

Egrū balneo laborare nō oȝ.

ISte res etiaȝ adiuuāt ad paucitatem laboris: sicut res quarū precessit rememoratio. † Et quies infirmi etiam est iuuatiua in mollificatiōe corporis ei⁹ ⁊ levitate ipsius cū multitudine: quod est: quia lacerti tenduntur in hora motus: ⁊ quando tendunt lacerti minorat lenitas eius ⁊ ipsius mollificatio. 51

† Quō gest sit i mollificatiōe corporis iuuatiua.

HJppocrati videtur vt prepararet aquā multā: quā vult fundere super infirmum post exitum eius de tina: sicut de consuetudine medicorū est in hoc tēpore nostro quando volūt vt balnectur infirmus ipsi enim nō ꝯcedunt ei introitum ad locum in quo est aqua frigida: neqȝ ad locum in quo est tina subito: sed fundunt super ipsum loco eius aquam tepidam. † Et ex hominibus sunt qui etiam implent tinam

† Quibus iuuet ⁊ quibus noceat balneuȝ aq frigide p⁹ exitū aque calide.

ex huiusmodi aqua: ꝛ faciunt sedere infirmum in ea: quod est: quia postq̄ corpus eius est extenuatum ꝛ rarificatum propter balneationem cum aqua calida: aggregat ipsum ꝛ stringit corpus eius paulatim: ꝛ quoniam illud adiuuat ad additionem in virtute neq̄ fit facile vt eueniat eis nocumentum: quāuis preparetur vt eueniat in aere continēte permutatio subito ad contrarium: inde est q̄ tu inuenis sanos perijcere se propter hanc causam in aquam frigidā post balneationē ipsorū cum aqua calida: verūtamen infirmi ꝛ corpus cui⁹ est debile propter aliquā causā non tolerant vt tangat corpus eorū aquā frigidā quin ledanť per illud. Et propter hanc cām inuenimus hyppo. frāgere ex frigore aque miscendo ei aquam calidā. Quantitas vero aque quā permisceri oportet ex aqua calida cū aq̄ frigida sumiť in p̄nūs ex consideratione in dispositione corporis presenti: deinde ex consideratione in natura infirmi propria est causa bore p̄sentis ex horis anni ꝛ regione ꝛ dispositōne aeris continentis p̄sente. ↑Homines vero melius operantes sunt qui preparant tres species ex speciebus aque tepide que adinuicē diuerse sunt vt vtanť eis post balneationem suam cum aqua calida. Et est prima species ex eis tepida vehemēti tēperie: ꝛ secunda post ipsā ē minoris tēporis: ꝛ tertia est p̄pinquior frigori q̄ secunda. Et simile quidē est q̄ hyp. nō voluit in eo quod precepit ex preparatione aquarū mixtarū multarū: nisi hoc quod dixi: quod est: quia non oportet vt sit sermo eius: aqua multa sermo absolut⁹ sed melius est q̄ voluit per sermonem suum: ꝛ preparet aquā cōmixtā multā: numeros specierū multarū ex speciebus aq̄ cōmixte vt sit permutatio ex vsu aque calide ad vsū aq̄ frigide paulatim: quoniā infirmus nō tolerat permutationē ad contrarium subito. 52

↑Nō tres modos aq̄ tepide.

Qui autē lauatur quietus tacitus: nec quicq̄ agens: sed aquā alius supponens corpus diligenter fricando pertractet. Et oportʒ vt qui balneať sit quietus tacitus non faciens aliquā operationū: sed sit alius qui fundat super ipsum aquam: ꝛ fricet corpus eius. Deinde multe aque permixte p̄paratio: Quā ergo fuerit post illud: prepara multā aquā cōmixtam. Ultū vide supuersa. Et sit effusio aq̄ velox. Postq̄ loco fricatorij vtere spōgia ad desicandū corpus. Et vtere loco exsiccatiōis cū fricariis exsiccatiōe cū spongia. Neq̄ oleū q̄n multū sicci sunt adiunge. Neq̄ oportet vt vngatur corpus eius cū oleo aliquo: dū ē vehementis exsiccationis. Sed ꝛ caput quantū plus possis cū spōgia desiccandū est. Oportet ergo vt caput proprie exsicces exsiccatione p̄ spongiam quantum potes: ꝛ sis sollicitus de illo. Et cauendum est ne articuli ꝛ caput nec quicq̄ totius corporis frigescat. Non oportet etiā vt infrigidentur extrema: neq̄ caput: neq̄ aliquod ex reliquis corporis. Sed neq̄ balneādū ē parua tēporis mora transacta post acceptū ius vel quemq̄ potum.

Oportet vt intelligať ab eo ex s̄mone eius: velox: q̄ itē dit sup ipsā actionē: aut sup ipsū spaciū qd̄ ē inter effusionē aque: ita vt nō sit inter effusionē primā: ꝛ inter effusionē secundā interpositio: ꝛ noīať hec actio s̄m veritatē: actio nō velox sed frequēs. Et nō q̄dē inuenimus hec duo noīa quasi equalia apud ātiquos. s. velox: ꝛ frequēs: qd̄ est: q̄ ipi q̄nq̄ nominant actiōes frequentes veloces. 53

Non inuenimus medicos: neq̄ aliquē hominū in hac nr̄a hora vti in exsiccatiōe corporis infirmi neq̄ fricarijs: neq̄ spōgia: sed inuenimus eos vti in exsiccatiōe infirmorū post balneationē mādilib⁹: ꝛ in q̄busdā eorū pānis: ꝛ p̄prie crudis q ex eis nō sunt cādidati. Inuoluunt eni cū eis corpus infirmi ab oī latere ꝛ īuoluūt ip̄m cū eis inuolutione vehemēti vt sudet sudore multo ↑ ꝛ nō ē necesse semp vt sudet infirmus sudore multo post balneationē suā: qd̄ est: q̄ nos vtimur balneatiōe multotiēs nō ad euacuandū corpus: sed ad c̄triū illius. s. humectādū ip̄m ꝛ mollificandū q̄n est vehemētis siccitatis: q̄n ergo indiges in eo hoc nō oꝫ vt dimittas morari in balneo mora lōga: quare sudet sudore multo: sed oꝫ vt p̄peres ad intromittendū ipsum in tinā: cūq̄ extraxeris ipsum ex ea: exsicca corpus eius velociter. 54

↑Q̄n sudō m̄ltus post balneationē cōuenit ꝛ q̄n non.

Hunc sermonē dixit hyp. in successiōe s̄monis sui ꝛ oꝫ vt vtaris loco exsiccatiōis cū fricarijs exsiccatiōe cū spongia: ꝛ melius quidē est vt intelligať super vsum balneationis vt non existimet aliquis de hyp. q̄ dimisit dicere aliq̄d ex eo: ad cuius rememorationem sit coactio: qd̄ ē: q̄ nos inuenimus cū postq̄ exsiccat infirmū cū spōgia post balneationē nō ondere an oporteat vti aliquo oleo an nō: q̄ si vtať eo ī aliqua hora māifestū ē q̄ nō vngitur īfirm⁹ cum oleo corpe eius hūido: nisi dicat aliqs: q̄ exsiccatur corp⁹ īfirmi s. adiungēdū ē aliq̄d ad oleū p̄ exsiccationē eius ex aqua. Manifestū est ḡ q̄ res quarū scia fit iuuamentū: est inq̄sitio de vsu aliquo olei p⁹ balneationē: ꝛ vehemētior illa necessaria est inq̄sitio de vsu eius in hora balneatiōis: ꝛ an oporteat vt effundatur oleū sup balneatū: postq̄ sudat: aut anteq̄ sudet ꝛ corpus fit siccū sicut hora q̄ exuit pānos suos aut non oporteat vt vtať aliq̄ horū duorū: sꝫ q̄n incipit corp⁹ roridū fieri. Qui aūt rememorať eius qd̄ dixi in virtute olei alicuius ī libro meo de medicinis simplicibus: scit scīa certa: q̄ melior horarū vtendi oleo aliquo est hora tertia ex horis in q̄bus administrať aliqd̄ oleū: ↑ ꝛ scimus etiā q̄ oꝫ vt cū oleo vngať corpus. s. corp⁹ balneati postq̄ balneať: qd̄ ē: q̄ oleū calefactū mollificat corpus: ꝛ apit porros ei⁹: ꝛ resoluiť ipsū: oleū aūt cuius tactus est frigidus nō solū nō facit aliquam harū operationū: sed inuenimus ipsum facere tremorem. 55

↑De opatiōib⁹ olei calidi ꝛ frigidi.

Res autem in hoc q̄ oportet vt exsiccatur caput post balneatiōem exsiccatiōe exq̄sita: ita vt non remaneat super ip̄m aliq̄d humiditatis etiā si parū sit ē manifesta: ↑quod ē: quia de aptitudine omnis quod remanet super ipsum de humiditate est vt infrigidat ipsum: verumtamen non est tibi possibile vt facias illd̄ per spongiam: nisi fit illud in principio rei post vsum aque commixte: ꝛ melior quidem vsu spongie in illo ē vsus mandilium. 56

↑Dia hūida capiti aplicata īfrigidāt ip̄m.

Sermo iste apud me est minor q̄ vt rememoreť solum quoniam manifestum est apud oēs homines quia nō oportet vt dimittať aliquid ex mēbris nudū in hora qua exsiccatur corpus ex aqua qua administratur post balneationem: qd̄ est: quia oēs homines sciunt q̄ ad membra festinat frigus quando sunt nuda. 57

Non infirmis tm̄ sed etiā sanis nō est cōueniens vt vtantur balneatione hora qua suscipiūt cibum ꝛ potum. Quod est: quia qui vtitur ali-

Nocumenta q̄ sequūť ex balneo p⁹ cibū aut potum.

quo potuum: deinde balneatur post illud repletur caput eius: et qui sumit cibum deinde utitur post ipm balneatione: repletur caput ipsius et reliquum corpus ipsius propterea: quia attrahit cibum ad se ex stomacho ante digestionem eius. 58

humores retentos in pulmone per sputum: pleureticus etiā iuuatur per ipsam iuuamento magno: quia sedat dolorem quez habet et propter hoc melior est una duarum rerum: aut et scribatur etiam iuuamentum in periplemonia et pleuresi est plusq̃ sit in febribus adurentibus: aut intelligatur ab eo ex sermone eius periplemonia: et pleuresis. quod est: quia dolor lateris non accidit nisi in pleuresi nō in piplemonia Et significat etiam per sermonem suum: et iuuamentum per balneationem in periplemonia: est plusq̃ in febribus adurentibus: quia iuuantur per balneationem etiam quidam qui habent febrē adurentem: Et manifestum est q̄ necessaria est in cognitione eius q ex habentibus fe. adurentem indiget balneatione discretio: et non est possibile ut dicamus i illo aliquid cum hypo. nondum dixerit in hora in qua oportet ut administretur balneatio aliquid. postq̃ ergo audiemus ex eo in primis quando oporteat: uti balneatōne in sermone qui hunc sermonem sequitur. redibit ad sermonem suum: in hora qua oportet ut vtatur. 91

Melius quidem est ut suscipiat homo cibum et potum post quietez corporis ei⁹ ex inquietudie accideente propter balneationem: sicut facit illud etiam post quietem inquietudinis accidentis ab exercitio: quod est: usus ciborum: et potuum post balneationem statim impleat caput: et natat quod ex eo sumitur super os stomachi secundum plurimum. 95

Iam ostēdi i maiori parte tractatus scdi mei expōnis q̃ exposui hunc librum summam virtutum cōsuetudinis in smonibus quibus significauit hy. significatiōe manifesta virtutē ɔsuetudis. 90

Hippo. ostēdit in smone suo isto cānr propter quā fit iuuamentum p balneationem i periplemōia et in febribus adurentibus i smone suo. quod est: quia sedat dolorez accidentem in latere et thorace: et spatulis et maturat quod excreari necesse est per sputum et adiuuat ad illud: et bonum efficit anhelitū: pp has ergo res fit balneatio iuuatiua valde in periplemonicis. †Nos ē: quia piplemonici euadūt ab egritudinibus suis quando exscreāt

† Periplemonici curantur per sputum.

Neque oportet ut utatur balneatione neque quando est propinquus terminus receptōnis sorbitionis: neque quando ē propinquus terminus potationis alicuius ex potibus.

Neque quicquaz potuum circa ipsaz horam balnei propinādum ē.

Neque oportet etiaz ut utat̄ sorbitione neq; aliquo ex potibus hora qua balneatur.

Qui balneum amāt vel sani cōsueuerūt eis maxiē adhibendum ē hi nanq; desiderāt et iuuat: si ergo dimiserint nocet.

Et oportet ut administretur balneatio infirmis plus in eis indigēt illa: consueti ipsa in hora sanitatis sue: quod ē: quia isti desiderāt ea et iuuāt illa et ledunt quando dimittitur illa.

Balneare i piplemonia iuuātius ē quaz in acutis fe. i later. n. et tenere coste atq; inter spatulas existentē dolorem mitigat. Itē excoquitur quod per sputum necesse est excreari et adiuua: flatum etiaz bonificat: et screatus aufert laborem quia artus: mollit cutem humidam facit: urinam expellit capitis releuat grauitatem: nares humidas reddit.

Iuuamentum autez balneationis secundum plurimum: in periplemonia est plus q̃ sit in febribus adurentibus. q̄ est quia sedat dolorem in latere accidentem et thorace et inter duas spatulas: et maturat quod screari necesse ē per sputū et adiuuat ad illud et bonum efficit anhelitū: et sedat penam: quod est: quia lenit iuncturas: et humectat cutem: et prouocat urinaz et resoluit grauitatem capitis et humectat nares.

Balneare humiduz ultra modum ventrez habentibus nō est plurimum necessariū neq; eis qui stiptici sunt plus debito nisi venit prius purgato neq; defectis cōuenit neq; fastidio vomentibus neq; eructus de genere colere emittentibus: neq; fluxū sanguinis p nares habentibus: nisi illud minus oportuno fuerit. Tu quoq; scis quātum oportcat esse. Si ergo minus sit: balneum est adhibendum: si tamen corpori videtur necessariū.

Illos autem minus oportz uti balneatō ne: quorum venter in egritudine sua est mollis plusq̃ oportet: neq; oportz etiam illos uti balneatione quorū venter in egritudine sua est strictus plusq̃ oportet nisi euacuetur venter eorum in primis neq; in eis q sunt prostrati: neq; in eis: quorum anima nauseat: aut qui habeat vomitum: neq; in eis qui eructuant aliquid ex genere colere neq; in eis quibus aduenit fluxus sanguinis narium nisi sit minus q̃ oportet: et tu quidem scis quantitatem scdm quaz oz ut fluxus sangis nariū q̄ si fuerit minus q̃ oportet: tūc vtere balneatione si corpus indiget illa: et iuuatur per eā in reliquis rebus in quibus iuuatur per eam: quamuis caput tantum indigeat illa.

Qui fluxum vētris habet superfluum abscidit ab eo illud introit⁹ ad balneum propterea quia trahit illas materias: secundum contrarium ad totum corpus. Cum ergo illud si ita aduenit ei nocumentum ex ea. Cuius autē natura stringitur et nō egriditur: non debetur super aliquem quin melius sit: ut euacuetur venter eius in primis ex fece antiqua q̃ est in eo: deinde precipiat post illud balneari. Et similiter etiam qui est prostratus scilicet cuius virtus dissoluta est: et victa est. quod est: quia balneuz addit in resolutione eius et casu ipsius: Et cuius anima: etiaz nauseam: et habet vomituz non oportet ut balneetur. quod est: quia timetur: super ipsum: quod resoluatur virtus

eius subito: ⁊ accidit ei syncopis puenieñs a stomacho ⁊ illoꝝ etiam quorum in ore stomachi aggregatur colera ⁊ sunt illi q̄s significat hy. per sermonem suum: eructuant eructuatione ꝺ genere colere: ec ē ꝓpinquū esse istoꝝ. Et similiter etiam non oꝫ vt vtaris balneatione in eis q hn̄t fluxū sanguinis supfluū narium. quod est: q: habentes fluxum sanguis nariū quādo balneāť pertransit mēsuram multitudine sua manifestuꝫ est ergo tibi vt precipias vti balneatione qñ fluxus sanguis narium est diminutus ab eo qꝺ necessariū est de ipso. Et istis quidez necessaria ē balneatio cum festinatiōe vt properet motus sāguis qui est in capite ⁊ quidem nos vtimur balneatione quando idigemus vt veniat fluxꝰ sanguis narium: ⁊ ñ euenit. Illud aūt qꝺ addidit hy. i s̄mone suo si corpus indiget illa ⁊ iuuatur per eam in reliquis rebus in quibus per eam iuuat ꝙ̄s uis tantum caput indigeat illa significat per illud significatione manifesta: quia est necessarium multotiens: vt calefiat aliqua ex domibus ⁊ sedeat infirmus in ea absqꝫ tina: ⁊ fundatur aqua calida super caput eius tantum absqꝫ reliquo corpore eius. 62

Balneare nō nocet amātibus: ⁊ si bis in die preceperis. Qui autem ē diligēs balneatōnē nō nocꝫ ei si p̄cipiať balneari bis in die. Balneū multo cōueniētius ē ptisanā cū fece sumētibus: quā eis q accipiūt solū succū: quibus tm̄ iterdum cōuenit vr quādoqꝫ rursus ⁊ in his minus congruum: est qui solo potu dictantur: sed in illis aliquādo cōueniēs est. Et vsus balneatōis in eis qui sumunt ptisanam ordei et cū ea fecem eius possibilior est multum ꝙ̄ sit in eis qui vtūtur aqua eius tantuꝫ: ⁊ quādoqꝫ est possibilis vsus balneationis in istis etiam: et minus quidem possibile est vti ea in illis qui reguntur potibus tm̄ sꝫ possibile est etiam vti in istis ea.

Invenimus hunc sermonem cum sermonibus alijs scripsisse medicum qui transmisit victorino consuli cesaris tractatum in regimine sanitatis secundun sententiam hy. secundum medietatem: sicut fecit etiam de sermone in quo dixit hy. quia non oportet vt prohibeatur infirmꝰ in diebus primis egritudinis siue a quibusdam sorbitionibꝰ aut in sermone in quo dixit hy. etiam. Cuius cucurrit consuetudo vti cibo bis in die. oꝫ vt detur cibus ei bis. verūtamen inuenis eum dimittē ex vnoquoqꝫ horum duorum sermonū medietatem eius de hoc autez sermone quem premisimus ad exponenduꝫ non dimisit aliquid. verumtamen non narrauit horaꝫ in qua precepit vti hy. balneatione in diebis in eo q indiget balneatione: † Et manifestuꝫ ē ꝙ hy. intelligit per s̄monez suuꝫ: qui deletantur balneatione in hora sue sanitatis prouocat eos illud ad vtenduꝫ multotiens ea in die quod est: q: isti quando vtuntur balneatione bis in die currere eis oportet g̊ vt intelligať ab hy. hora i qua p̄cipit vti balneatiōe. 63

† Nō ꝓhibeatur balneatō bis i die facta.

Ostendit hy. in sermone suo isto horam in qua oporter vti balneatione ⁊ si ipse fecisset illud in principio sermonis sui: non occultaretur nobis multum ex sermonibus suis quos dixit medios sermonis sui. quod est quia hy. dat illis aquam ordei cum fece sua quorum egritudo quieta quorum autem dispositio est deterior hac dispositione dat eis in potu aquam ordei tantum. ⁊ quoruꝫ dispositio est deterior dispositione horum duorum: ⁊ quorum est acutior. inuenimus hy. vti in eis potibus tantum. † Et ergo quidem multotiens iam ostendi: ꝙ sermo eius est in hoc libro totū est in morbis pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ ꝙ narrauit in hoc libro plures res vniuersales secundum semitam exemplificandi in egritudinibus horum membrorum: ⁊ proprie in pleuresi ⁊ ostendi iterum quia precipit vti ptisana ordei apud maturationeꝫ egritudinum: ⁊ in hac hora vsus balneationis est absqꝫ timore quoniam adiuuat iuuamento magno ad excreandum humores retentos in pectore ⁊ pulmone in eo cuius dispositio ē hic dispositio ⁊ consuetudo etiam eius currit cum vsu illius: tunc non prohibet aliquid qn in eo administretur balneatio secundum duplum. Qui autem potibus tantum vtitur hy. dicit ꝙ iuuamentum eius in balneatione est paruum valde Quidam autem intellexerunt ab eo ex sermone eius paruū valde: quia nō oportet vt administretur penitus: res autem non est ita: quoniam hy. dicit post illud. Et qñ qꝫ ē possibile vti balneatione in istis ēt: ⁊ nō narrauit qñ possibile ē vti balneatiōe in eis necesse ē ergo nob vt narrimus illud: ⁊ sequamur i eo qꝺ dicimus sniaꝫ hy. dico ergo ꝙ hy. vtiť potibus tm̄ in eo cuius egritudo ē egritudo acuta qñ ptransit vt toleret ifirmus expectatione sup illud vsqꝫ ad p̄mā horā status egritudinis. Statꝰ aūt egritudis qñqꝫ ē multotiēs cū maturitate eius sicut ille q accidit in morbis pectoris ⁊ pulmonis: qꝺ ē: q: egritudies i istis hora qua maturanť icipiūt screare illꝺ qꝺ excreari necesse ē: nec ē possibile in aliqua horaruꝫ vt addať egritudo eorū: neqꝫ in ipsa nā sui neqꝫ in accn̄tibus comitantibus ipsam. † Qꝺ est: q: egritudo multotiens est egritudo qeta: ⁊ accidētie comitantia ipsam addun tur sicut dixit hy. in membris apātis ꝙ dolores: ⁊ febres in hora aduentus saniei accidunt plus ꝙ̄ quādo facta est in multotiens addūtur ⁊ minuuntur cū quātitate accidentiū ⁊ quantitate egritudis ⁊ illud qdeꝫ fit i apātibꝰ in qbꝰ sanies que in eis generatur hꝫ egressionem sicut de consuetudine eius est vt accidat in quibusdam exituris ⁊ periplemonia ⁊ pleuresi: possibile est enim in his egritudinibus: vt iuuetur infirmus per vsum balneationis: ⁊ regimen eius adhuc fit cum potibus tantum. quod est: quia hy. dicit ꝙ balneatio sedat dolores accidentes in eis: ⁊ maturat quod excreari necesse est per sputum. verumtamen manifestum: est quod oportet vt vtaris ea post euacuationem corporis. † Scias enim vniuersaliter ꝙ si balneatio administretur ante euacuationem corporis: attrahet ad loca que sunt sub hypocondrijs materias: ⁊ si fiat post euacuationem quidem balneationis quando administratur in hora sua est in egritudinibus in quibus possibile est vti balneatione in toto corpore. † Et propter hanc causam fit iuuamuntum per eam tantum in eo qui habet fe. aduertentem ei cum fe. nō habet apostema calidum neqꝫ aliquod ex apostematibus factis a eo. citrina tantum que ebulit in corpore suo: ⁊ quando signa maturitatis eius apparent in eis: tunc iuuamentum eorum per balneationem est plus multuꝫ: † Et quoniam fe. adurens: quandoqꝫ est a flegmate falso putrefacto. tunc oportet vt scias quod illi qui huiusmodi feb. habet balneum est contrarium valde: qꝺ est: quia humor flegmaticus non resoluitur per balneum sicut resoluitur colera: quoniam est grossus: viscosus: Et eius caliditas non extinguitur: neqꝫ extinctionem: suscipit: quoniam indiget spacio longo in maturatione. nos autem non posuimus sermonem in eo nisi: vt rememoretur: eius in fine.

† Possibile ē egritudinē qescere ⁊ accn̄tia addi.

† Nocuū tuꝫ balnei an̄ euacuationem.

† Balneū nocet febrientibꝰ cuꝫ apāte.

† Balneū in febre flegmatica multuꝫ nocet.

Recordor autem. quod hyppo. Dixit in principio expositionis mee qua exposuit hunc librum in resistendo medicis qui sunt assidis hunc sermonem de rebus autem quas oportet medicum scire preter ꝙ infirmus eas ipsi dicat plures dimiserunt. Iste autem res apud illos quibus videtur ꝙ hy. sit ex logicis sunt membra lesa: ⁊ morbi accidentes in eis: ⁊ cau

† De qbꝰ sit p̄cipua intētio hy. in h̄ libro.

se facientes illos morbos. Quibus autem videtur ꝙ fit de empericis sunt hore anni: ⁊ consuetudines: ⁊ etates: ⁊ dispositiones aeris continentis nos. nos enĩ scimus ꝙ per cognitionem omnium harum rerũ quas dicunt logyci ⁊ emperici iuuantur medici. ⁊ nos quidem inuenimus hy. postq̃ narrauit id hoc libro intentiones multas quas quando format homo in mente sua: potest scire regimen non dixisse aliquid in rebus que dicte sunt: nisi consuetudines: preter ꝙ ipse dicit ĩterpositione illius res alias quas ego narrabo tibi. quod est: quia ꝙ ego postposui sermonem in eis: non fuit nisi vt narrem eas in sermone breui: vt facile sit ei qui legit hunc librum intelligitur sermonem meuz Dico ergo ꝙ vna intentionum ⁊ prima earum est intentio quam hy. dicit secundum viam exemplificationis in vna egritudinum: ⁊ est pleuresis hac dictione Quantitas etiam que datur infirmo de sorbitionib⁹ in vice secunda si egritudo est acutior quam oportet nõ oportet vt sit multa sed oportet prius bibat anteq̃ sumat sorbitiones hydromellis: aut vinum: aut quod eorum videris magis iuuatiuuz. Deinde dixit post illud etiam hunc sermonem: ꝙ si humectatur os: ⁊ illud quod exereatur de pulmone: secundum ꝙ oportet tunc oportet vt des ei omnino sorbitiones vice secunda omnes enim est res ⁊ que eas sequuntur non inuenimus medicos de assidis dixisse: † Hy. autem post hunc sermonem etiam dixit: quia oportet vt consideretur in digestione egritudinis: ⁊ hoc apud eũ est ex maioribus intentionibus in cognitione forme regiminis ⁊ omnium particularium mutationum que fiunt in eo. Deinde dixit post has res hunc sermonem: nam in cuius ventre est superfluitates cibi retenta: ⁊ dat ei hanc sorbitionem aliquis preter ꝙ euacuet corpus ei⁹ ab illa superflitate: ⁊ cum hoc etiam si tunc habet dolorem addit in eo ⁊ si non habuerit dolorem euenit ei. Et dicit iterum post illud hunc sermonem. Et cum illo etiam si fuerit dolor lateris semper qui non alleuiatur euaporatione ⁊ sputuz non egreditur sed additur eius viscositas absq̃ maturatione: tunc si non resoluitur dolor: aut per mollificationem ventris aut per flebotomiam secundum ꝙ significatur quia indiget ea: ⁊ dant ptisanam habentibus hanc infirmitatem: ⁊ ipsi sunt tunc cum illa dispositione superuenit eis mors velociter. Deinde post illud etiam discernit sermonem suum: ⁊ dicit ꝙ quando incipit inuadere febris cuz dolore aut absq̃ dolore: ⁊ terminus eius ab acceptione sibi est propinquus: ⁊ venter eius non euacuatur: tũc oportet vt prohibeas eum ab acceptione sorbitionum donec scias ꝙ cibus eius iam descendit ad inferiora intestina. † Et scripsit iterum post hunc sermonẽ ⁊ quando cibus antiquus non descendit: ⁊ terminus alius cum cibo alio est propinquus ⁊ virtus eius eius est tolerans: ⁊ etas eius est status iuuentutis: tunc oportet vt clysterizetur: ⁊ si est debilis oportet vt ponatur suppositorum: nisi egrediatur cibus ex seipso egressione bona. In hoc ergo sermone inuenimus eum narrare etiaz cum eo ꝙ narrauit intentionem sumptam a virtute sicut facit ĩ sermonibus qui sequuntur hunc sermonem: ipse enim considerare precipit in multis locis in causa que facit cadere virtutem vbi dicit ꝙ medici non sciunt illud. Et dixit iterum: ꝙ illi in quibus peruenit dolor vsq̃ ad loca que sunt sub hypocondriis iuuantur cum medecina tali ⁊ tali. Illorum autem quibus ascendit dolor cum grauitate vsq̃ ad adiutorium ⁊ principia pectoris iuuamentum est per flebotomiam. Inuenimus ergo medicos qui fuerunt ex alijs de assidis dimisisse rememorationem omnium harum rerum ⁊ reliquarum que eis sunt similes ⁊ rerum etiam que dicte sunt in consuetudinibus penitus: ⁊ plus illo multum res naturarum ⁊ species corporũ quas inuenimus hypo. in multis locis dixisse: ⁊ nominauit quosdam homines habentes coleram amaram: ⁊ quosdam eorum flegmaticos: ⁊ quosdam eorum nigrum. quod est quia in vestigio harum rerum narrauit permutationem regiminis in sanis: ⁊ quomodo oporteat rectificari: ⁊ regimen infirmorum. Et in sermone suo in vino ⁊ hydromelle: secaniabin: ⁊ aqua inuenimus eum dicere has easdem mutationes. Et dicit etiam in alio loco esse mutationis egritudinum: ⁊ non est hec apud eum intentio vilis in cognitione forme regiminis ⁊ permutationis in eo. Et similiter inuenimus eum dicere in statu egritudinis quiddam sermonis: ⁊ ponit considerationem in hoc cognitione regiminis rem non paruam. omnium ergo harum rerum: ⁊ aliarum que sunt similes illis dimiserunt rememorationem medici qui sunt de illis dechidis. Et medicus indiget vt sciat eas omnes preter ꝙ infirmus eas ei dicat.

† Ex digõne egritudis sũitur forma regiminis.

† Minus debilitat suppositorium q̃ clistere.

Finitus est tractatus tertius cõmenti Galieni super libro regiminis acutarum.

Licet Galienus in principio huius quarti libri regiminis acutarum egritudinum dicat non nullos opinatos fuisse librum hunc sequentem non fuisse hypo. ⁊ ipse etiam eandẽ sequatur opinionem: ⁊ dicit locis in multis. Dicit eniz in tertio libro regiminis in cõmento illius canonis. Diuersitatez autem medicamentoruz: ꝙ ipse inquiret ea que addita sunt sermonẽ in balneatione hoc est post tertiũ libruz acutaruz: in fine cuius. Hyppocrates de balneatione determinat: sint digna hyppocrati vt attribuantur. Idez etiaz gal. cõmento vltimo secundi acutarũ ait ꝙ multotiens per mententez suaz trãsiuit ꝙ horros medicus in codicillis Hyppocratis inuenit multa post mortez eius que postea hominibus manifestauit ordinando ea ordine meliori quo fieri potuit: ⁊ ita suspicãdũ est hunc mediciz quartuz libruz composuisse: vel multa addidisse ⁊ aliqua subtraxisse vt libuit si ipse hy. composuit ⁊ idẽ in secundo acutaruz in cõmento illius. Quod in quibus morbis ⁊ etatibus oz fieri ait quod est: q: quod inueniaur scriptũ in hoc libro post sermonez in balneatione est res inuẽta in domo hyppocratis ⁊ reliqua. quicquid fit: volui tamen hunc librum iam mortuuz tribus superioribus inserere. cũ dignus sit multa continens ⁊ in practica ⁊ in theorica: vt de eo sermo habeatur.

Incipit liber quartus regis acutarũ egritudinum.

In libro de dieta ea q̃ post ſmonẽ ꝺ balneis dcã ſũt: ꝺ center ſuſpicati ſũt nõ pauci medicoꝝ vt nõ hy. exiſtẽtia eteni ṽtute iterpꝛetatõis ⁊ ſubtilitate ↄtẽplatio nũ deficiũt multũ ab anteriori: ſʒ tñ neqʒ irrõabilit̃ ꝓmoti ſt q eſtimarũt hy. eẽ: ⁊ h̃ ſm electionẽ vel volũtatẽ. n. illius mẽs eoꝝ q̃ ſcripta ſt ẽ vt eſtimet̃ diſcipulꝰ eiꝰ q̃dã ſcripſiſſe: multa vero i eis ⁊ ſeriẽ iculpabilẽ hñt cũ mẽtẽ vt eſtimẽt̃ rurſꝰ ab ipo hy. ea ſcripta eẽ ꝑpãte cõpõne vl' cõpõere libꝝ vt ꝓmiſerat ſʒ libꝝ ꝺ dieta acutaꝝ: i q̃ pticularit̃ vniuſcuiuſqʒ acutaꝝ egritudinuʒ curã doceret: ⁊ hoc qdẽ vtiqʒ ⁊ al's ẽt ſerie iuenir̃ ẽ i piacẽte hoc libꝛo manifeſte nõ exñtes digņas hy. ⁊ vt eſtiet̃ inter ſcriptas eẽ ꝓpꝛias ⁊ certis ſicut deinde ⁊ ſm aphoꝛiſmos appuerũt multi tales aphoꝛiſmi in vltimis ptibus libꝛi. in eſſendo. n. in memoꝛia multis pꝛima conſcriptionũ q interſcripſerunt. in vltimo interſcripſerunt hoc deinde ipſum ⁊ ſm libꝛum de traumatibus vel tragmatibus. i. vulneribus q̃ in capite apparẽt factũ: adhuc aũt ⁊ ſm libꝛũ epidimiarũ: ſimiliter ãt ⁊ ſm libꝛũ q nũc nobis ꝑpoſitus ẽ inuenire eſt interpoſita: ⁊ magis adhuc in vltimis libꝛis quatuoꝛ: igitur: ita dicã ſpẽbus exñtibus in eo: alia qdẽ digna ſm ſeriẽ ⁊ ſm mentem hy. iſto ṽo ſm alterũ ſolũ: aut ſm ſeriẽ: aut ſm menteʒ qbuſdã ãt ſʒ neutrũ ṽum ſignificabimus hoc ipſum ſm vnũquẽqʒ tractatũ ⁊ ſm vnãquãqʒ tractatarũ ad expõnem ſerierum. 1

Cauſos autem fit: cum ex ſiccitate venule in eſtiua hora euulſerint drimeos. i. acres: ⁊ colericos hycores i. liquores ad ſeipſos.

Sed febris multa detinet corpus: ſicut ab oſteocopo. i. oſſium laboꝛe habitum: laboꝛat ⁊ dolet.

Eſtiuã hoꝛã dixit eã q̃ calida ⁊ ſicca ſiue i fine vis ſiue in pñ. eſtatis: ſiue in medijs vel vltimis: ſiue ſm pncipiuʒ autũni fuerit: mõſtrata ãt ẽ i monumẽtis epidimiarũ craſis: q̃ cõtinentis nos aeris cum hac tranſmutans diſpoſitionem coꝛpoꝛis ſicca qdẽ ẽ ſiccius: hũida ṽo ad humidius. Supꝛa demonſtratum ãt ẽ ⁊ qm̃ craſim q̃ ſm naturam cõmoderata hoꝛa cuſtodit alijs videlicet oĩbus ſimilit̃ hñtibus qcũqʒ ſm totã dietã hoĩes gerũt ſup̃ dmr̃atũ eſt ãt ⁊ qm̃ ab eſſentia ⁊ a cõſiſtentia q̃ ſm naturã ⁊ q̃ moderata fuit deſiſtens coꝛpus ſm quãtũcũqʒ extiterit: ⁊ trãſmutatũ fuerit ſm hoc ⁊ ꝓpo auxilio indiget ſiccatũ qdẽ humectari: humectatũ ãt ſiccari: calefactum autem infrigidari: infrigidatum aũt calefieri. cum igitur ſm aliq̃ʒ circũſtantiam vel conſiſtẽtiã rerum quarum ipſe dicit exẽpla contingerit aliquas ſiccari venulas ſm q̃ʒlibʒ ptẽ ſui coꝛpis: euellẽt he humiditates q̃ ex ꝓpinquãtibus pticulis igit̃ ſi qdẽ ſicut ſi cõſiſtẽtia naturã humidam hũerit: ita ⁊ virtutẽ hũectatiuã hñt humiditates q̃ ad exſiccatas venas afferũt: eucraſiã q̃ ſm naturã humidam reſumit picula. ſi vero drymea. i. acris q̃ʒ fuerit ſm qualitatem ſiccatiua vero ſm ṽtutẽ hũiditas coꝛpus exurit̃: quẽadmodũ ſi vrina quis ſitiens ⁊ biberit repente vel vinum tpe cũ aqua marina faciunt merum impermixtum vel aquã ſalſam: ego deniqʒ noui ⁊ ipſe quãdoqʒ ex itinere eſtiuo ſiticuloſus factus demũ bibens vini veteris kilicã. i. calicem vnũ meri impmixti bꝛeuem adaugens magis non ceſſare faciens in eo ſitim ſicut igitur nos ⁊ mentem hñtes ꝑñſſẽtet appetẽtibus. i. deſiderijs. qñdoqʒ qdẽ negligentibus: qñqʒ petulantiꝰ: ẽ ãt quando i nõ eſſendo meliꝰ coacti ſumꝰ ad aliquẽ ſalſoꝝ ⁊ drimeoꝝ i. acriũ deuenire potuiũ. ita ⁊ vtꝰ q̃ ẽ in atractiua vena ſp euellit hũiditatẽ q̃ ex appꝛopiquãtibꝰ: nõ diudicãt ⁊ ſepans ſbaʒ eiꝰ qualis q̃dã ẽ: † Non. n. hʒ mẽtẽ vt ſcrutet̃ q̃ꝫ de melioꝛi ſed ſicut pueri ⁊ bꝛuta cõtingens humidũ eligũt ſcia: ſm eundeʒ mõʒ ⁊ illa igitur ſiquidẽ ſm vnã quãdã ptẽ coꝛpis diſpõ

† Na non hʒ mẽtem qua q̃ꝫ ſibi meius eſt poſſit elligere.

hec ſcã fuerit ſm hãc ſolã heriſipiloſa aliq̃ paſſio erit vene ṽo q̃ ſm totũ coꝛpꝰ ſũt ſupſiccate hũiditates q̃ ex carnibꝰ ſi euulſerint calidas exiſtẽtes i toto coꝛpe fit ⁊ idē cauſonidis diſpõ. † Sʒ q̃ cauſon ꝓpꝛe noiat̃ nõ ſolum vehemẽtia caloꝛis q ꝑ totũ coꝛpꝰ fit differt: ſed ⁊ ſiti violẽta. n. ẽ i hac febꝛe ⁊ iceſſabilis: deficit igit̃ piacẽti

† Signa ꝓpꝛia cauſonidis

Sitim: q̃ꝫ multũ: ⁊ ex ambulatione longa ⁊ ſiti longa: cũ reliccate venule drymia. i. aeria: ⁊ calida reumata euellũt ad ſeipſas.

Fit ãt ligua aſpa ⁊ ſicca ⁊ nigra valde: ⁊ q̃ ſecũdũ idicõ. i. vẽtrẽ moꝛſus dolet: ⁊ ſubegẽſtiões hũide: ⁊ ocre fiũt ⁊ ſitis vehemẽs ineſt inſunt ⁊ vigilie: aliquãdo vero ⁊ alteratiões frenũ i. ſapientie.

ſeriei de generatiõe cauſõ ſm qdẽ particularis quẽ nos nup adiecimꝰ: nã quandoqʒ qdẽ ſcõm vnãquãqʒ ptẽʒ quãdoqʒ ṽo ſʒ totũ coꝛpꝰ cauſon fit: i cauſon qd q ſʒ totũ coꝛpꝰ factꝰ ẽ ſp ſitiʒ opãt̃ i eo ṽo qui ſm vnã quãdã ptẽ nõ ex neceſſitate niſi ipa pſ ſiti opat̃. qd pꝛimũ ⁊ maxie os vẽtris deinceps qd venter: ⁊ poſt hunc ſtomachus ⁊ iſophagus: deinde pulmo: deinde ieiuniuʒ non igitur ita ſoluʒ fit cauſus vt dixit cum euulſerint venule drymeas, i. acres ⁊ colericos hycores ad ſeipſas: ſed ⁊ carne hoc idem patiẽte erit cauſus ſicut qui ſecundum periculam ſiue ſecundum totum coꝛpus contigerit pati ea mõſtratũ. n. ẽ ⁊ h̃ virtutẽ attractiuã habẽs eoꝝ qbꝰ indiget ipſa ⁊ nimirũ aliquãdo ſm alterũ mõʒ lʒ fieri ſimilẽ diſpõnem dico ãt cũ mittũt̃ ad aliq̃ʒ pticulã ibeciliorẽ a foꝛtioꝛibꝰ ſupfluitates: mõſtratũ. n. ẽ ſicut attractiua vtꝰ i vnaquaqʒ pticulaꝝ ẽ: ita ⁊ expulſiua. nõ ipoſſibile igit̃ eſt quãdoqʒ qdẽ ex vna pte quãdoqʒ vero ex pluribꝰ drymeas. i. acres ⁊ colericos hycores. i. liquoꝛes excretos ſupinfunda ꝑdictis pticulis qm̃ ãt hycores noiat ſubtiles humiditates manifeſtũ eſt. 2

Dicitur qd multa detinet ꝑp hycoꝝ. i. liquoꝛũ naturã quos drymios. i. acres ⁊ colericos dixit talibꝰ. n. vehemẽtiſſime febꝛiũ ſupueniũt h̃ẽ q̃ multum ⁊ drymicatum. i. accerrimum habẽt caloꝛem: ſicut qui minoꝛem ⁊ minus drymiã habent: flegmaticos ſequuntur humoꝛes laboꝛant autẽ totuʒ coꝛpus ob drymiticã. i. acredinem hycoꝛum. i. liquoꝛũ hoſteocotoſum. i. vlceroſum laboꝛe: dictum eſt finaliter de dñja oĩum laboꝛũ in hygrinis. i. ſanatiuis. 3

Et ſecũdũ pꝛincipiũ dictũ h̃ nũc aũt rurſus reſiccatũ eẽ adiecit ꝓcatarticas vʒ cãs notatas oſtendens quod vt in exemplo: † Nã omnes quideʒ cauſe calide ⁊ ſicce cauſos operari poſſunt: quoſdam. n. vidi pꝛopter potum vini cum qua marina facti amplioꝛis occupatos a cauſone: quemadmodũ alios per tarchum. i. oua piſciuʒ ſicca: ⁊ per tarchitas carnes. i. ſiccas: per comeſtionẽ quorũdam alioꝛum alicorum. i. ſalſoꝛum imoderatã. alius autem quidã ex ambulatione ⁊ caumate. i. eſtu veniens balneatus qdẽ ꝑmũ abiẽſt domi ⁊ bibẽs vini ſm mixtionem habentis vini plus incepit febꝛire mox cauſonide fe. ſed aliꝰ qdẽ vehemẽter iratus ⁊ vigilãs: 4

† Oẽs cãe calide ⁊ ſicce cauſõ facere poſſũt

Et que eſſequuntur cauſos in hoc ſermõe ptrãſit: que vtiqʒ ⁊ coaſſidẽtia vocãt. ſũt aũt hec: ligua ſicca ⁊ aſũe ⁊ nigra moꝛdicatio in ventre ſubegeſtiones pallide: ⁊ ſitis vehemẽs ⁊ vigilie. quãdoqʒ vero ⁊ deſipientia igitur quideʒ lingua ſicca fit: quia ⁊ diſpõ tota coꝛpis ſicca ẽ: ⁊ calida ſi fe. ipa talis moꝛdicatio vero eoꝝ q̃ ſm ventrem ꝑp drymicriã. i. acredinẽ hycoꝛũ q i eũ iſluũt: egẽões ṽo coloꝛate ſm ſupabũdantẽ hũoꝛem: hũidas vero dixit eas neq̃ʒ di

geri ostēdēs digō deniqꝫ oīa cogit coadunat ꝛ igrossat vigilare vō hi q ita patiūt̃ pp siccitatē ꝛ ingrossat cō tingit: m ostat eū .n. ē. imoderata hūiditas carasosa .i. imēsum somnū ꝛ vigilias āt multa siccitas opas aduenit āt ꝛ a ab alijs sinthomatib⁹ afflictio vigiliaꝝ cā siēs disipientiā vero dicim⁹ fieri pp colerā recurrentē ad caput: ꝛ ꝑpt siccitatē ꝛ caliditatē craseos cuꝫ āt dicat qs simplicit̃ colerā manifestū ē quoniam amara dr̃: qm̄ deinde eandē colerā noiat: pallidā ꝛ xantā. Sic igit̃ nihil derelictū ē eoꝝ q̄ ꝫm colericum causū: nisi demū qd̄ nō dixit ꝫm isfluxionē hycorū fieri: sꝫ solum pp attractionez

Huic bibere aquaꝫ ꝛ mellicratū coctū da aquosuꝫ q̄ntū vult. Et si amarꝫ os fuerit vomere cōfert ꝛ vētrē clysterizare. Si vero adhuc non soluatur: lacte asine coquens purga. Salitum autem nihil neqꝫ drimi .i. acre offerre non eniꝫ subducet. Sorbitiones autem donec extra crisim dies facta fuerit: ne des. Et si sanguis ex naribus fluxerit: soluitur passio ꝛ sudores superuenerint cretici gnisii idest proprii ꝛ certi: ꝛ cum vrinis albis ꝛ grossis ꝛ lenibus sub sistētibus hypostalibus.

ita sufficiēter scripta sit q̄dā .n. eoꝝ q̄ scripta sit: q̄dā quidē sit pagata pactaga hōica .i. passiōis cognoscitiua sinthomata: q̄dā vero coassidētia cāū faciētiū ꝛ generantiū eos: he qdē s:t phygene .i. cedentes: he vero ꝓcatatibōtes .i. pre icipiētes demū vocate a medicis: oīum deniqꝫ q̄ dixi phygninatū .i. antecedētiū sinthomatū lꝫ sibi catalogū .i. anūeratiōnē vt vtiqꝫ volueris facer̃. Sꝫ ille q scripsit hūc icepit qdē a phygninēis .i. ab anecedētibus. siccari .n. venulas phygninena .i. anecedēs cā ē: deinceps aūt ꝯgruo existēte dicere ꝓcatarticas .i. ꝑncipiētes: puta ambulationē lōgā ꝛ sitim: ꝛ nō has dixit sꝫ pathomigarū aliquā .s. multā se. oꝫ āt hic adiicere vehemētē sitim. quā postea similē vel simul cū alijs accidētibus dixit q̄ coassidētia noiant̃. quoꝝ he qdē aliqn̄: hec aūt semp exassistūt causis. hoc āt ꝛ ipse ostendit dicēs aliqn̄ vero ꝛ alteratiōes frenū .i. sapiētie: aliqn̄ .n. ad semper oppositum. Ego autem semp aīo ꝛ morderi ea q̄ circa indū .i. vētrē ꝛ egerere colerica non eē eoꝝ q̄ semp coexistunt causis .i. ardentibus pp magnitudinē .n. egritudis: ꝛ pp itus remotionē orymeoꝝ .i. acriū hycorū .i. liquorum: hec contingunt his q ꝫm vētrē ꝛ epar habēt velut estiria .i. laborē causi: his aūt q ꝫm pulmonē hec qdē nō valde aliquo ꝯtingūt: ea vero q̄ ꝫm lingnā dcā sit: ꝛ ꝫm desipiētias magis: ꝛ disniāt hi disnia que ꝫm spissum ꝛ magnū spūꝫ ꝛ exsufflāt ꝯtinue apientes os: ꝛ effusiōe ignei spūs alleuiati. igit̃ qd̄ qdē desinie totū derelictū ē: ꝛ nimiruꝫ demū i ꝓnostico dictū nos ostēdimus: inordinate āt sunt scripta sinthomata q̄ ꝫm linguā orymeā oportuit scriptā eē siccā: secūda .n. aspa pp imoderatā .n. siccitatē aspam ꝯtingit eē linguā quare aspa existēs oī ꝛ sicca. qm̄ āt nigrat̃ pp imoderatā caliditatē sicut ad solez morantibus cutis ꝑdidicimus iam. 5

Hic liber ꝛ si nō hy. ē cōscriptro vetus tamē est: vt ꝫm tpa. Erasistrati iā adiaceret ꝓprio .i. in tribus superioribus mirabile legit̃ qualr̃ ausus ē iniuriari ea que de cereis kilicis .i. calicibus i appollinem ꝛ derinum Erasistrates: qui enī ꝛ hec scripsit mentē hy. melius erasistrato cognoscens: quātū volunt bibere concedit causum patientibus. Monstraui aūt hec ꝛ ꝫm certā ꝓpriam partem huius conscriptōnis ita cognoscentem hy. igitur de maligna quidē Erasistratis cōsuetudine sufficiētia: ꝛ hec scrutemur aūt iā ea q̄ qdē ꝫm seriem dicta sunt iubet .n. neqꝫ in aqua sola neqꝫ in melle solo nutrimur. nam aqua quidez diciisti ꝙ nā frigida exn̄s tarde incidens ē: ꝛ manens i hypocōdrio plurimo tpe corrūpitur ꝫm acutas feb.

mel aūt facile excolerat̃: propterea dignū exist imat aquosuꝫ dare mellicratum: vt aqua non prolonget ꝫm supiorem ventrez deductum admixto melle ad anatosim .i. reductionē. Propter hec eadem ꝛ coctum idem dat: insiticulosius enim ꝛ iuētosius hoc crudo vrinam ꝛ mictionem magis mouens quēadmodum egōnem crudum. minus .n. fit. drymy .i. acre qd̄ coctū ē nō solū i eo qd̄ digerit̃ ꝫm coctionē: sꝫ ꝛ in eo ꝙ spūosū ei⁹ eē auferr̃. ꝫm āt id qd̄ drymi .i. acre ꝛ sisodes .i. iflatiuū ē i sb̃a mellis: coctū āt imordax ꝛ iuētosum fit amaridote .i. reddit̃ magis q̄ꝫ subeat ꝫꝫ itestia: q̄re nutrit magis crudo. Indigēt aūt q ita egrotāt: vt vtiqꝫ nō suscipientes succū ptisane ex mellicrato mixtū ꝑdictū est .n. in ꝓpa ꝛ certa pte huius libri de hoc ꝙ oꝫ dietare in acutissimis egritudinib⁹ solū potib⁹ ꝛ hec qdeꝫ mihi oīa q̄ ꝫm cōmentationem huius q̄ nunc cōscriptiōis his q ꝑelegerunt: ꝛ meminerunt cōmentatiōes q̄ in illis facte sunt ita dicere. 6

Amaritudo coler̃ amarū opat̃ os cōis .n. ꝛ vna tunica ē q̄ it⁹ i vētre: ꝛ oris q̄ subiūgit os. ꝫꝫ rōnē igit̃ ꝛ conscriptor euacuat eo. p vomitū ꝛ clystere. 7

Qui āt oio qdē euacuar̃ vult colerā q̄ i vētre: veret̃ āt expurgātia pharmaca: qꝛ drymea .i. acria ꝛ calida sit oīariā: ꝑpea ad lac asine ꝯuenit: demytricā qdē .i. acredinē nullā .n. hn̄s: ↑ Queadmodū neqꝫ aliō qd sꝫ supabundat hūiditate solū qdē ab oīb⁹ alijs lactib⁹ ꝛ ꝑpea solū subit egōnē: ꝑcoq̄t .n. id pp vētositatē: sꝫ tu ꝯmū solo sero poteris vti sepās eū cū lac ꝑcoxeris: poxidames si imiseris vas eneū aq̄ plenū in lac: etenīꝫ h̄ bene immissio fiens sepat sex a caseato. 8

Salsis qdē hūor q̄lis qdē ē in sale appet: d'sb̃a ꝛ v̄tute vō orymeis .i. acris dictū ē ꝫꝫ q̄rtū libꝝ simplicium pharmacoꝝ. qm̄ ꝛ synapis ꝛ piretrū ꝛ q̄cūqꝫ alia calida v̄tutib⁹ sunt: ꝛ orymea appēt gustātib⁹ vbi ḡ q̄ ad augentia dispōeꝫ causodoꝝ frigent̃ iubꝫ orymea .i. acria ꝛ salsa: hec n. ꝯsiccāt magis orymeibꝫ .i. acrib⁹ ꝛ si .n. nō silr̃ illis calefaciāt: sꝫ non minus calefaciunt. 9

Ubi suberuditos roborari v̄tutē hn̄t hūc ꝫmōeꝫ audi: fac .n. ita doctrinā ꝛ ip̄e hy. q̄ꝫ multū negata ꝫꝫ vnāquaqꝫ intētionē scribēs deinde ita semel dicēs sibi inuiceꝫ oportet̃ cōpar̃ ea q̄ ōn̄sa sit v̄tutes eoꝝ supscrutātē. qm̄ āt nō ꝯgruū ē dare sorbitioneꝫ ante crisim si virtus sufficeret ꝫm ꝑmaꝫ pteꝫ ꝓpriam ꝛ certā libri ostensum est. 10

In acutis febrib⁹ ad caput fert̃ ꝙ feruens sāguis cū igr̃ residens in venas nā effūdit hūc cū coactꝰ vapori⁹ ꝛ coadunatꝰ pati⁹ reliq̄ꝝ dominat̃. ꝫꝫ eādeꝫ vō rōeꝫ cū ꝛ p sudores effundūt̃ feruentes hycores .i. liquores: sanat egritudineꝫ cuꝫ digesta egritudine supueniunt dictuꝫ est .n. iaꝫ de h̄ multotiens in alijs qbusdaꝫ monumentis cōmentarijs: ꝛ in his q̄ de crisibus: quemadmodum in ꝑma pte hui⁹ libri q̄ ꝫm oēs cōcessa est gnisia .i. ꝓpa vl' certa. intentioneꝫ q̄ a digōe egritudinis vt vtileꝫ ad digestā suscipit: ita ꝛ nunc apō dictioneꝫ ip̄ꝫ qdeꝫ non scripsit digōis notā certissimuꝫ āt signum eius in vrinis scripsit: ↑ Igit̃ optima q̄deꝫ est q̄ albam ꝛ lenem hꝫ hypostasiꝫ vrina: vt in ꝓnosticis scriptum est non tn̄ dignuꝫ estimes deinde sp appere hāc: sꝫ sufficit tibi multotiens in colo: ꝛ ꝯsistentia q̄ ꝫm nām benignū eneorima .i. sublime apparens ad salutis speꝫ: ꝛ vtiqꝫ his ita habentibus supabundauit ꝫm interpretationeꝫ hec seriē additis .n. vrinis ostendit̃ esse ꝛ creticos sudores: q̄re ex supabundanti hoc vero gnisij .i. proprij nō principaliter in eis dr̃ ꝫm .n. egestionum spēm inferree assueuerunt talem nuncupationem: ꝛ alij optimorum medicorum ꝛ ipse hy. in vrina. 11

↑ Accidentium q̄dā semp morbuꝫ comitat̃ q̄dā aliquando tātum.

↑ Lac asine humidius oīb⁹ lactibus.

↑ Non i oī vrina digesta appet hypostasis i fundo residēs.

Certissimū ē iu dicari crisi p apā causum: adhuc aūt magis si fine adiciēdo pticulā aliquā corporis enūciationē qs faciat nā potinibus qdem .i. apatib⁹ q̄ circa aurē vidi quosdā causos iudicatos: s; nō gnisos .i. proprio hoc autem parum post dices post conuentionem: ꝛ commentationem.

Emorrosagie ꝛ sudoris memorās si fine his causus generit aut reuertet. n. par p⁹ erit n. ait fm reuersionē do loꝛ crurū vl' byschij .i. vtebꝛi: ꝛ expuet grossa. nā idigere qdē emorrosagia vel sudoꝛ vl' apate eū q dēret iudicari crisi posse vtiq; aliqs estimare dictum esse sane si adijciantur dictis qui curans .i. medens ipse dixit: vomere iubens

Et si apa aliquod factum fuerit. Si vero sine his soluta fuerit: reuersio rursus erit egritudinis: vel vertebri: crurū dolor continget: ꝛ expuet grossa si debet sanus. Causi genus aliud venter subducēs: si tiq; plenus: ligua aspera sicca salsa vrine defectio: vigilie extremitates ifrigidate. Tali causo nisi sāguis ex naso fluxerit vel apa circa collū factū fuerit: vel crurium dolor cōtingerit vel sputa grossa expuerit hec. n. ɔsistēte vētre fiūt vertebroꝝ doloꝛ vel: pudēdoꝝ liuor nō iudicat cū testiculis tensis creticu;.

ꝛ ventrem subducere: dās potum aquā ꝛ mellicratū aqsū copiosu;: qre si cū his qs dicat emorrosagiā ꝛ sudorē ꝛ apā soluē causu;: al's. n. nō posse solui fortasse videbit rōnē quadā māsuetā dicē. māsuetā dixi vt moderate veꝝ dicētē ꝛ magis eo qd aūt ea: nō tñ iculpabile deinde disariā: nō. n. vus ē fmo. n. scdm aphorismos dictū ē a causō ē habito rigore supueniēte solutio fit verissimū ē: seqt āt ex necessitate rigorē hūc qñq; qdē sudor solus: qñq; vero vomit⁹ colerikoꝝ soloꝝ vel iferi⁹ egō sola: mlt totiēs aūt dictoꝝ triū fit duo ꝛ qñq; rursus tria: duoꝝ. n. hoꝝ necesse ē i causon fieri alterū si o; solui finalr: vel ex micti excerni colericos hūores vel extingui: ↑ Jōq; derelicta ee videbit pncipalissima sanatio causoꝝ potio frigide aq̄ q̄ sp nos curauimus causos nullo moriēte cui frigidā aquā dedi qdē i ɔueniēti tpe de quo cōmendationē pōris ptis huius libri tractatui i paucis ꝛ i alijs monumētis ꝛ cōscriptionibus amplius fortassis igit estimabit me qs dicē nullū causu; habētiū moriturū eē bibetē frigidā aquā i ɔueniēti tpe ꝛ nimirū h nō ego dixi: s; qñ oēs qb⁹ dedi q̄s pluribus existētibus vt neq; meminisse possi; numerū eoꝝ insecuta ē vtilitas: ꝛ salus h āt n idē ē ei q sanabunt oēs q causum habēt si aquā frigidā biberint: ↑ Qui. n. piculose ꝛ insalubriter habēt neq; p aliqd aliō neq; p aquā sanare possibile ē: his aūt neq; tētare dare qdē qd aūt in fine seriei dictum est. Et expuet grossa si o; sanus esse obseruandum est tibi secundum illos solos causos quicūq; patiente pulmone fiunt. 12

↑ Principalis sanatio causorū est a q̄ frigide potio.

↑ Morbo mortali nl'la medicia cōfert.

Nos inuenim⁹ veteres grecos fm omonima .i. equoca dcā ferētes: habētia qdē vnū significatū ex icessione vō q̄ fm ipm i drias plures deuenietia: i quo multotiēs dicere assueuimus generales ee drias huius rei duas vl' tres vl' q̄tuor vel quātascūq; possibile existentibus aūt omonimis duplicibus: qbusdā qdē neq; vniuersalit sibi inuice; qñ cōicātib⁹: qbusdā āt fm qd neq; synonimis: simlr autem cū ab vno habuerint nūcupationē factā vbi nūq̄s referūt duo genera causoꝝ supscrutādū: cognoscat aūt certissime hec ea q̄ fm nomē rōne sbe alterius ertesa q: ꝛ ero rō ab intelligentia iudicat scrutādū: si intelligētiā hēremus causi febris ɔcorde; ita vt ouis ꝛ bouis ꝛ eq ꝛ hoīs ex eodē vō fmone debente in longitudinē maiorē q̄s fm monumētū o; coercere: eū sicut ꝛ alios i breue capitulū: ppea pncipiū fmoni h faciētes: ↑ Causon febrē inuenio medicos dicētes quādo calor facit ardere hoīe; ꝛ igescibilē sitim h; ꝛ si ita h; hec eū q sine ardendo corpus sitim mitigatā h; causum qde; simplicit: certū āt ꝛ gnisu; .i. naturalē nō dicemus expresse vero existētē talē anomalū nominat gfa cōpēdiose doctrine notbum .i. adulterinum causū sicut in tertianis febribus assueuimus vti nūcupatiōib⁹: ita audiemus duo genera causoꝝ febriū: ac si demū ꝛ genera tertianaꝝ qs dicat duo: hāc qdē certā ꝛ ppam ꝛ gnisia;: alteram vō nothā: cui q̄dā qdē assunt sintbomatū q h⁹ i: q̄dā vero non qñ āt scōs causus d q̄ nūc piacet dicē q̄si defectiu⁹ qdē ē: ꝛ nō

↑ Duplex causon sic duplex tertiana.

finalr certioꝛat⁹ noscēs manifeste attēdēs mentē his q̄ ab ipo cōscriptore eliciunt sintbomatib⁹ ab eo fieri. nā fm pncipiū qdē dixit: vēter subduct⁹: siti plen⁹ ligua aspa: sicca salsa: nō adiiciēs qd addiderit i pore. nothus n. sintbomatū gnisij causi alterū qdē h;: alterū nō h;: rursus aūt dicēs deinceps liguā ee aspā ꝛ siccā: nō addidit nigrā sicut i pori s; p h sinthomate dixit: salsu; : sic. n. cu; ligua fcā fuerit: amara: ratā idicat abūdare colerā: ita cum salsa salsu; noiatū humorē q̄ vna q̄dā ē phleumatis spērū: trib⁹ enī sletib⁹ vt dixi: acido: salso: dulci. Sic igit prior causus in amara colera cōsistēs: palidas exscreatōes opat fm duplicē cām. ꝛ qñ subtilis ē: ꝛ qñ scdm ea; ardēs febris auget adueniēte i eo rāta colera ita nūc fleumatic⁹ humor nō facile exscreabilis existens neq; aug; febres neq; flāmeā siti; h; se. neq; vētosat: ꝛ ppea dictū est ab eo vētrē subducēs: egerē eā solā ostēdēs ɔriū existens ei nō egerē: nā subit ei qdē vēter nō tamē fm hūoris alicui⁹ spe;: s; ipos q offerūt i piculū cibis corrupt. nō n. i solis potib⁹ hi dietāt: quēadmodū plurimi eoꝝ q fm priorē causu; egrotāt: q: sine sorbitiōe citā illi crisim habēt: i subtile ꝛ serueti hūore existētes. tardat vo hic pp frigiditatē ꝛ viscositatē ꝛ grossitiē sbstantie flegmatis. nō igit cōuenit solu potu eos vti q ita egrotāt: hoc āt didicim⁹ i his q̄ debēt digeri circa qntū vel septimū diē: forti videlicet existente virtute. si vero i ix. vel in. x. vel in. xiiij. vel in. xx. incidere o; egritu. suco ptisane a pn. i eo vtimur vrie defectio assueuit dici ita ab eis cum vel non digna rōne vel nequaq̄s fertur. fit āt hoc fm preiacentē in hoc sermone causum: in grossicie humoris. Uigilie. Hoc cōe vtroꝝq; causorum ꝛ propterea secundum priorem meminit huius etenim fit magis in i'lo: q: ꝛ in capite magis exurūt. ↑ Extremitates infrigidate. Hoc sinthoma secundi causi est non autem o; simpliciter dici hunc sermone;: sed cū determinatione quadā nō. n. semp tale: s; cū male morigerat⁹ ē .i. maliciosus fuerit: nam fm colericas qdē ꝛ ardētes febres vsq; ad fines corpis extēdit calorē: ꝛ si nō male morigerat⁹ causus fuerit fm fleumaticas aūt fumosa caloris sba: cū in locis q̄ fm ventrem vel epar vel pulmonē facta fuerit putrefactio halyci .i. humoris salsi per illā aūt igneus calor fit: maligna vero fcā egritudine extremitates infrigidantur pp infirmitatē virtutis ꝛ magnitudinem phleumonis ad seipsum trahentis omnem sanguinem sine his. n. nequaq̄s fit pniciosa vnq̄s egritudo. 13

↑ Nō sp i oi causone extremitates infrigidantur.

Quoniam aūt p apā magis q̄s p exscreatōes q̄ i phlumate putrefacto fiūt febres solutionem habent multotiens monstratū ē: s; piacente; aūt causum non apātū solum meminit: sed adiecit: ꝛ emorrosagiam fientem in illis magnis causis .i. febribus in quibus consistentia passionis in pulmone fit: ↑ Calefactum. n. in tali dispōne caput iplet sanguine ꝛ effūdit qd supabūdat ei⁹ scissis vel aptis venis pp eādē vero cām ꝛ circa collū apa ꝛ parocidas fiūt his q ita patiūtur qb⁹ aūt passiōis consistentia i ptib⁹ q̄ circa ieiunum vl' epar fcā ē inferius magis apostases .i. abcessus his cōtingunt: q: ꝛ dolor vetebroꝝ ꝛ liuor pudende: ꝛ tēsio testiculi: his q ita laborant h magis cōtingit. fit autē tensio testiculi qñq; qdē a fleumone

↑ Causa fluxus sanguinis narium.

q̄ ẽ ſm ipſm qñqȝ vo vlcerati ab aliquo eorũ qui ſurſuȝ ẽ pblomonãtibus: ſpuere vo ⁊ ſputa groſſa quoſdam eorũ in habẽtibus ſecundũ pulmonem paſſionẽ dictũ ẽ digeſtione iam facta manifeſta igitur ex hoc confuſio ⁊ inordinatio ⁊ indeterminatio huius doctrine ꝙ hy potipoſim.i.ſubſignationem quidem gratia cõſcriptio num fiente de hy. ⁊ cõſcriptio nũ vero nequaquã ẽ ꝓprium In multis.n.ꝑtibus patiẽtib⁹ fientibus talib⁹ oportebat deinceps ſinthomatũ ſcribere catalagũ.⁊ nõ indeterminate ⁊ inordinate: ſed ſm ꝓpriam preiacentem egritudinem facere.

Et hoc.i.vẽter ſubducẽs ſecũdũ eũdeȝ dictũ ẽ modũ Oſinata vero.i.ſorbitiões epiſpaticaſ i.euulſiuas.da. Acutas ãt paſſiões phlebotomabis ſi ſor tis appeat egritudo ⁊ q hñt iuuenelcũt etate ⁊ robur ad e

Iritcis. Sik qd ẽ ſiqs ſinãticus,vel ſgnãticuſ electio.i.electuario munda ſiue aliqd pleuretico⁊ ſi uero ĩbecilior appeat ſi ⁊ plus ſãguis auferat:clyſteri ſecũdũ vẽtrẽ vti p tertiũ diẽ donec infallacia factus fuerit egrotans ⁊ fame indiget.

ſtrate ꝙ volẽti qdẽ vniuerſã intelligẽ q̄ d phlebotomia ẽ hiſtoriã:ineſt legere nr̃os:⁊ alio⁊ medico⁊ libros: ⸫Nũc ãt ei⁹ capitulũ ip̄ȝ audi i paucas ite⁊ recollectũ itẽtiões phlebotomabis.n.pñ.vel pmũ ſi tibi appeat magna egritudo manifeſte qdẽ ab eo itelligiẽ ꝙ magnũ hoc auxilio vtiẽ pp ꝑuas paſſiones:nõ differt demũ itaqȝ fortẽ vel magnã egritudinẽ dicere Scd̃a itẽtio phlebotomie ẽ:ſi iuueneſcit ſm etatẽ laborãs.neqȝ.n. puer neqȝ ſenex ferunt phlebotomiam:neqȝ ſi magna egritudie egrotãt. Tertia vero intẽtõ dcã ẽ ab auctor⁊ ſcriptore zodiace virtuꝭ.robur etenȝ iuueneſcentium i egritudinibus non ſemper robur apparet fortaſſis ergo alicui videbiẽ h duo ſufficere ſola intentionis ſupponẽ phlebotomie magnitudie egritudinis ⁊ virtutis robur.ſenex deniqȝ ñ pp lõgitudinẽ ip̄aȝ ſm ſeipſam:ſȝ ob imbecilitatem virtutis ñ fert phlebotomiã: ⸫Sed pueri demũ fortes zodiaca virtute exñtes:tñ neqȝ ipi phlebot̃o.ſuſtinẽt.euapora.n.ꝑmpte co⁊ ſba:⁊ pp hu.⁊ pp ea craſios nõ igitur indigent phlebo.hñtes euacuationẽ que ex craſi.pp hoc igitur nõ ſufficit magnitudo egritudinis ⁊ robur virtutis intẽtiones eẽ phlebotomie:ſȝ melius ẽ adducere ⁊etatẽ iuueneſcẽtiuũ:qd demũ deniqȝ i pñ.ſerici dictũ dignũ eſt ſcrutari qualiter dictum eſt:acutas paſſiones phlebotomabis:chronicarũ aũt.i.prolixarum qualitatum non meminit: q̄ꝛ de acutis ei nunc eſt doctrina:⁊ propterea de his ſolum meminit. Indigent enim ⁊ chronicarum multe phlebotomia cum ⁊ ipſe predictis tribus ſubiacẽt intẽtionibus recte vero oĩbus his dictis nõ recte exiſtimãdum vti a quibuſdam quorum eſt ⁊ imoderatus empericus in ſolo plectorio ⁊ dicto concurſu dicens obſeruari phlebotomiam:nos autem ⁊ nunc ꝑſente eo phlebotomamus:cum dolor vehemens aſſumat hominẽȝ repente vel facta fuerit aliqua particula:vel os expulſum fuerit ſecundum nodum.i.articulum vel aliquis ali⁹ articulus coeleuatus fuerit non autem phlebotomam⁹ quãdo qȝ ⁊ nimirum plectorico cõcurſu ſcd̃o ꝑ fricationem vero ⁊ balnea plura ⁊ dietam indigentem duobus diebus vel trib⁹ ad quod ſecundũ nãm dicim⁹:dictũ ẽ aũt de eis amplius in libro de plicis.i.de multitudine ⁊ in libro de phlebotomia:⁊ adhuc in libro terapentice methodi.i.curatiue doctrine igitur ſufficiant quidem ⁊ hec ad preſentia:vt in monumento de phlebotomia dicat. ⸫Adijciã autem gratia deficiendi nil intentionem q̄ a ꝑtinẽte nos aere:cũ fuerit calidus ſufficienter ⁊ ſic eus vt euaporet cito ab hoc corpus:tunc enim deſiſtim⁹ ⁊ phlebotomia ⁊ ſi magna fuerit egritudo ⁊ iuueneſcens homo ſuerit hoc igitur conſcriptor libri deliquit: ⁊ habitum ipſius patientis corporis:ſed in precedenti ſcriptione ⁊ habitus meminit patientis ⁊ dr̃ias etatis i ſeipſo ꝯprehẽdẽ vt oſtẽdã. 17

Rmarks: ⸫Nota de phlebotomia.

⸫Cur pueri non ſint phlebotomãdi.

14 Auſis febris exiſtente hoc ſinthomate:ſed vt aliqñ.his.n.q in ventre ꝑdictam diſpõnẽ habent corruptis cibariis egeſtiones humide ſẽ his.n.qui in pulmone habẽt ventre impaſſibili exiſtente:non neceſſe ẽ ea que egeruntur talia eſſe.contraria.n.aliquãdo ita diſpõ contingunt:durum ⁊ difficile egeſtibilem eſſe ventrem:⁊ hoc quidem vtiqȝ ⁊ quibus ſecundum epar eſt velut radix cauſi.⁊ his q ſcd̃ȝ epar cauſum patiuntur:qñqȝ quidem exſcreatio huĩda qñqȝ ſicce egẽõnes co⁊ excernũtur quales vocate ſpetatodees.i.ſquibilia:ſup aduſtis vȝ ſqbalis a phleumone q in viſcere igitur cum quod phleuminat ſoluȝ hoc operatur.cum autem cum phleumone fuerit adihyma.i.ĩbecilitas humida egerũt non potẽte vincere ad ſeipſũ cibũ trahere:determinãẽ he.tales egẽões ab hiſq̄ a vẽtre patiẽte fiũt keochyliate ſẽ.i.ſucc⁹ facẽ i vẽtre. 15

Uod multotiens aſſueui dicere ꝙ aſſaſis.i.imanifeſta ductio non docet: hoc nunc ⁊ dico: egrotãtibus.n.pp maliciã phleumatis potuſ qdẽ oxymellis vtiliſſimus ẽ:cibus vero ſuccus ptiſane:ſȝ tñ ego ⁊ nimirũ nõ cognoſcẽs hoc:⁊ ab alio nullo diſcẽs non hẽo diuinare quas nũꝙ dixit epiſpaticas i.euulſiuas ſorbitiões oxymel.n.inciſiuũ ⁊ purgatiuũ lȝ dicere epiſpaticũ aũt.i.euul ſiuũ nullatenus ſicut.n. non poſſumus oſtẽdere id qd euellitur ab eo:ita neqȝ iſuccũ ptiſane epiſinaticũ.i.euulſiuũ eſſe dicimus fortaſſe dicet quis iubere eũ vẽtrem ſubducere epiſpaticis euulſiuis.hoc ẽ his q euellũt groſſum humorem qlis ẽ q phleumatis:ſȝ nõ dixiſſet ſorbitiões pharmacorũ n.hectalis opa nõ ſorbitionũ ẽ:quẽadmodũ neqȝ potuũ: ⸫Manifeſtũ igiẽ factũ ẽ ꝙ i imanifeſtis dictionibus nihil cognoſcim⁹ certũ:⁊ ꝓpterea nil hac dictione tentam⁹:nil.n.determinatũ vel certũ ab ea ẽ iuenire ſȝ nũc nõ noui qualiter hoĩes quẽadmodũ i aliis multis apte peccãt:ita ẽt in letando in his q̄ imanifeſte dicta ſunt:⁊ nimirũ oẽs veluter vno ore manifeſtationem quidẽ virtutem eſſe interpretationis dicãt: imanifeſtationem vero maliciã. 16

⸫Hãc pte gal. exponere neſciuit

Ic ſmo dign⁹ ẽ hy.admiror ãt qualiẽ nõ ſcripſit eum i aphoriſmis i pauca.n.ſerie vtus eſt magna:quẽadmodũ i aphoriſmis de idigẽtib⁹ deniqȝ phlebotomia dictũ ẽ multotiẽs a medicis quo⁊ q̄ videtur ſuaſibilia d phlebotomia iſallaciẽ dicte ſi ꝓ duos libros a me ſcriptos.igiẽ aliẽ qdẽ eo⁊ ititulaẽ d phlebotomia i q̄ oĩa vtilia docẽẽ.aliẽ vo ſcriptus ẽ vt diri medicis empiricis ⁊ dogmaticis. Ametodi vo i.idoctrinales theſalii: ſic ⁊ alia ſine dmr̃atõe ſimplr̃ dicũt.ita vt phlebotomiã enũciãt calaſticũ.i.depſſiuum eẽ auxiliũ calaſticũ vero ipſi diuerſe exponũt ſicut mõſtratũ ẽ añ p mea monumẽta de methodica herecſ.era

Ignantia pticularum q̄ ſm faringã ẽ.i.caput hyſofagi phleumon potens poſt phlebotomiã electis electerijs.i.electuarijs emũdari:hoc eſt ipſa que continẽtur ſm fleuminantes pticulas euacuare p ſputa.imũdũ eniȝ corpus ⁊ pemptomaticũ.i.ſuperfluitatibus plenum decẽter vtiqȝ quis emũdare dicit:alias vero egritudines acutas relinquens de pleuretico dixit velut ⁊etiam in prima parte libri,fecit. Si vero imbeciliores ait eſſe videantur vel pp multitunem ſanguinis q ſm phlebotomiã ablatus eſt.vel aliter pro emũdãdo clyſteri vtere p tertiũ diẽ collato.n.i.remiſſio corpe a phlebotomia quãtũcũqȝ derelictũ ẽ ſm qualitatẽ malicioſã humorũ facientiũ egritudinẽ:hoc p clyſtere euacuare vult manifeſtum autem eſt ꝙ intentionem habet ſubducere non ſolũ ſupfluitatẽ cibi:ſȝ patiẽtẽ locũ emũdare qd aũt addiẽ in fine ſmonis hic.i.⁊ fame idiget ſi vires hȝ manifeſtũ ẽ his qui meminerũt eorũ q̄ in pñ.ſermonis vel in primo ſermone a me edocta ſunt.

Recta locꝰ ē egritudinū phlebotomia qdē p̄ma ī ea vō purgatiōe idigētiū q̄rū p̄ma descripta ē fleuminātia hypocōdria s̄z ꝯsuetudinē hy. audi. fleuminātē vocē oēs. n. flāmee ⁊ calide ostēdūtur egritudinū herisipilate: herpetes: carbūculi: ⁊ ipi q. p̄prie noīanť phlegmones: ↑ Uniuersi. n. iuniores medicorū ⁊ meliores de vna spē fleuminantiū corpoꝝ iferūt vetus oium cōe nomē: ⁊ vocāt ita solū illū tumores q renitēs ē ⁊ dolorosus cū calore multo exitibus āt ⁊ alijs tumoribus p̄ter naturā puta kirro. i. duro: ⁊ eo q vocať a iunioribꝰ medicis hydemate. fuit. n. ⁊ oli hoc cōe nomē oīuz tumorū q p̄ter nāz adhuc vō ⁊ pneumatosi. i. vētositate dictū ē a nobis alibi p vnū librꝝ d̄ tumoribus p̄ter nām. In s̄mone vō q nūc instat: sicut alia p̄ticula ⁊ hoc dictū ē in kirrus et schlirꝰ qdē. i. durus tumor ⁊ renitēs idolorosus: † Pneumatosis aūt. i. vētositas fit dupliciť s̄m q̄sdā cōcauites. i. sensibiles coaceruato spū hysode. i. ventoso: aut rōne cōtēplabiles: queadmodū quidā medici tumores p̄ter naturā ī musculis īciderūt vt ī fūdo pus inuēturi: deinde inueniētes nihil aliud p̄ter spūm in oī carne s̄m p̄ua disseminatū ⁊ nimirū ⁊ trūbos q̄nqz solos q ita incidūt vel viscosum humidū vel mucilaginosum iuenerunt s̄z in talibus tumor s̄m trumbū vel mucilaginē erat similiť apparēte dispōne carne. spūs aūt ⁊ vētus s̄z parū ⁊ disseminatus in hac: s̄m seriē igiť q p̄iacet in s̄mone hic. i. phlegminantia hypocondria: vr̄ mihi nō s̄m cōsuetū hy. significatū dictuz esse quē. n. hēbat itellectū q adijciť ei hoc. s. nō spūuz assūptione phleuminio calore in hypocondrijs siue cū spiritu fuerit siue nō eandē indicationē hn̄te nō tn̄ neqz ita v r̄ dicere vt dicatur in cōuentu. i. coadunatiōe ⁊ iflāmatiōe ⁊ spūuz assumptōne fientibus qd̄ ē falsum nūquā. n. assumptio spūuz isert flāmeā dispōnē in hypocōdrio. vr̄ igiť q scripsit hec fleuminātia dicere hypocōdria q̄ ī tumorē eleuāť his deinceps meminit frenū. i. diaphragmatꝫ incēsionis: deinde spūuz accensiones igitur intētio qdē frenū manifesta ē accēsos aūt spūs vr̄ dicere q velut incisi: de qbꝰ in p̄ori p̄te huius libri scriptū ē. Spūs incidēs in sup̄iori ablatiōe ⁊ dictū ē de eo s̄m cōmētationē illius seriei: siccā vero orthomiā dixit eā q̄ sine spiritibꝰ vl' sursum recussione fortē ita disniē vt nō ferat declinationē s̄z suffoceť de qua dicistis: q a coartatione vētriculoꝝ fit q spūs s̄cd̄z pulmonē sūt: q hec patiūtur: accubātibꝰ qdem oībꝰ magis: stātibꝰ aūt minus: residētibus vz oībus rectis secūdū thoracē ⸗ Jccirco vocať orthomia. i. recta spiratio fiente vō ea aliq̄n quidem pp phleumonē viscerū: queadmodū in pipleumonicis: aliq̄n vero brāchijs. i. cānalibus pulmonis phlebotomia indigere ait eos qui: orthomiā patiunť quibus non pus coaceruatū est. Manifestū est. n. q illi euacuari pus indigent eos aūt qui a spūum assumptione q est coaceruato spū hec patiūť phlebotomandos eē ait similiter āt ⁊ epatis dolores: ⁊ splenis ⁊ alias inflāmatiōes iuuat phlebotomia ⁊ cōuersiones egritudinū: decēs autē ē cōuersiones dici egritudinū q̄ a tumētibꝰ p̄ticulis fiunt: audio enim ⁊ hanc multos nominantes ita in nostra asia omnes timores qui prepter naturam in his. n abrenunciare oportet purgare anteq̄z phlebotometur: ⁊ nimirum hanc mentem: deinceps ipse dicit s̄m hāc seriē. 19

↑ Phlegmon dicitur oī apāte doloroso cū calore multo.

† Ventositas fit dupliciter.

⸗ Quid sit orthomia ⁊ vnde dicta.

Phleuminācia hypocōdria nō spūum assūptiōe fremon. i. diaphragmatis icēsiōis vel spūuz accensiōes orthomie sicce qbus nō pus subit: sed ad defectionē spuūz passiones hec supuenuūt: maxie vero ⁊ epatis dolores ⁊ cōuersiōes egritudinū nō possūt solui: siqs p̄us tētauerit pharmacare. i. pharmacū dare: s̄z phlebotomia taliū hygeniocū. i. principale est deinde vero in dysteribus nisi magna ⁊ fortis egritudo fuerit si vero non ⁊ postea pharmacia indiget: aut in fallacia: Et moderatione post phlebotomiam: pharmatia.

In amphorismo farmacare matura ⁊ mouere non cruda preexposuimus aphorismum hūc In eisdem sint homatibus quibus nunc recte ad phlebotomiam ire dignū existimat priusq̄z quidam humores mali cōfluāt ⁊ coaceruentur s̄m aliquam p̄ticulam, quod vt dixi conuerti dicitur in hoc loco quod aūt in fine est p̄scripte serici quidam faciunt ille gībile nō recte scribentes pharmacie nomē s̄z finem dicēte cōscriptione in fallacia ⁊ moderatiōe idigeť phlebotōia pꝰ pharmaciam vocatū accusatiuum casum pro genitiuo faciētes. ↑ In tota enim serie hoc est ab eo consultum ad phlebotomiam deuenire prius deinceps ad pharmaciam non contrarium vt illi scribāt ad pharmaciam prius assūptam: deinde ita ad phlebotomiā deueniť alia. vero serie manifesta his demum qui attenderunt certissime itellecta que dixi. 20

↑ Prius ē phlomādū deide pharmacari.

Quicūqz vero fleuminātia ī p̄n. egritudinum mox conāť solueř pharmatia cōtenti q dē ⁊ fleuminātis nil auferūt neqz remittit cruda existens passio resistētia vero egritudini sana colliquāt ībecilli vero corpe ficiente egritudo dn̄anť. cū āt egritudo dn̄antur corpori. hoc tale insanabiliter habet.

SJcri vero affonū. i. īuocalē repēte venarū assūptiōes faciūt si sano hoc homini ꝯtigat sine occasiōe vel alia cā forti.

ET auferr̄ sāguinē secūdū habitū ⁊ etatē excogitās qdē quod plurimum ⁊ quod minus.

DE fectio vocis assumptiones venarum nominauit replectiones in multitudine fientes: cū igitur he superimplete fiunt grauari v̄tutem necesse est: in periculo deuenire innatum calorem extinguendi suffocationi quid simile patienti a multitudie epilepsie. n. ⁊ apoplexie ⁊ cardiace syncopes fiūt prauū. n. sinthoma cōe per affoniam. i. inuocalitatem hēc talia sinthomata ostendit adiecit autem sermoni hoc. i. si sano hoc contingāt sine occasione vel alia causa forti: occasionem quidam dicens apertā causam: vt sit pugnās quidem vel punctione certans ex circūpassione cubitorum in periculum circūducatur suffocandi causam āt aliam fortem qualis stupefactis propter timorem vel propter tristiciam maximam fit in egritudinibus aūt affonia. i. inuocalitas potest fieri: ⁊ ipsis solis quando oportet vocalibus organis nocitis. i. lesis vel respirātibus aut respirantiuis. Possunt autem vtiq̄z ⁊ propter resolutionem aliquam quidem ⁊ maliciam virtutis: ab his autem affonis. i. inuocalitatibus determinans eam que in hoc sermone preiacet: propterea adiecit. Si sano hoc contingat. 21

Quid faciat superflua repletio venarum.

Antea quidem quando intentiones phlebotomie dixit habitum corporis derelinquit. nūc autem virtutem non dixit: estimant autem quidam q nomine virtutis habitum esse dictum secundum vnam rem vtraq̄z dicta non recte existimantes: nam habitum quidem consistentiam corporis ferens dicimus: cum hic quidem aliquis fuerit mollis: hic vero durus. fortitudinem autem virtutis vehementiam energiarum. i. acutum cognoscimus: quasi sint due he intentiones indicatione quidem euacuādi ex adessendo habentes ad se inuicem vero differentes: quemadmodum demum ⁊ ab etate. licet autem magis q habitum corporis referre etatem non virtutez ⁊. n. p̄pter mollicię habitꝰ facile pueri vaporabiles:

deinde sunt ꝛ seniores ꝓpter siccitatē ꝛ frigiditatem difficile euaporabiles. ꝛ pōt qs dicere his tribus itentionibus phlebotomie ꝛ ex magnitudine q̄ ſm passionē que curatur: ꝛ ex habitu ꝛ virtute idicationē excipiētibus nobis hanc oꝫ euāre. dictū est āt ꝛ antea qm̄ cōphēdēs nos aer equaliter hꝫ crasim: scrutari oꝫ. 22

sequuntur epilepsie apoplexie: cum in continentia loca plenas venas iciderint reumata. loca dixit videlicet pticulas corporis quas ascripsit ipse cor ꝛ epar: ꝛ venā: que copulat videlicet predicta viscera q̄ caua ppterea a medicis noiata ē: qꝛ ē vna venarū que ſm corpus aīalis est latissima. † Decēter igiť sanguis g in his locis ꝓpterea: qꝛ plene sunt vene: nō adhuc cōcedit p transire spm̄: sed sicut i corpe mortuo coagulaſ

† Quō fiat sanguis coagulatio.

Ceterum que repēte cōtigit q̄ scripta st faciei solius rubores multitudinē sanguinis idicant. Statō oculorū est imobilitas. Distantie manuū nocitas gdem esse ꝛ eas cōtingit ꝓpter principiuꝫ neruorū: ſꝫ alio modo a statione oculorū. nā he gdem velut torporē qdem circa energias idest actus ostendit. distantie vō manuum ꝛ stridores dentiū non ꝓpter quietem neqꝫ imobilitatem pricipij: ſꝫ ꝓpter delinquētem motū fiūt. † Pulsus vero q inquantū ostendunt: nō oino manifestum ē: qꝛ de dolorosis infleumi

Accidunt āt plurimis eoruꝫ talia rubores faciei: ꝛ oculorū stationes distantie manuū: stridores dentium pulsus maxillarū coactio: infrigidatio extremitatum: spiritum defectiones in venas.

Quicunqꝫ dolores ꝓsgemite. i. aduenerit nigre colere ꝛ dryͥmeorū idest acriū reumatū influxiones fiūt dolent aūt itus morsa: morse vero vel sicce facte vene tendūtur: ꝛ fleumināttes euellūt isluētia vnde corrupto sanguie ꝛ spiritibus nō potentibus in eo vias que scdm naturā ambulare ifrigidatiōes fiūt actensione: ꝛ scotosies. i. tenebrositates: ꝛ affonia idest inuocalitas: ꝛ caluaria. i. capitis grauitas ꝛ spasmi: ꝛ iam i

cor vel epar vel in venā venerit: vnde epileptici fiunt vel paraplige s. idest apoplectici: si in loca continētia inciderint spūs: ꝛ a spiritibus ñ potētibus trāsire desiccatus fuerit.

Per hos tales ꝓsometantes phlebotomare i pricipio cōfestim sublimibus existētibus oibus circunstātibus spiritibus ꝛ reumatibus: facile. n. auxilia ablliora sunt.

Et resumentē ꝛ crise os sup considerāteꝫ pharmacare: si non alleuiatur sursum. Inferiorem āt ventrē si nō subegerit clystere: asine lac coctum da ꝛ bibat nō minus. xii. cotilis. i. pugillis si vero robur circumtenet non minus sed plus. xvi.

hoc aūt ipe cōscriptor ostendit ꝛ a spiritibus ñ potētibus trāsire desiccatus fuit. Magis vero ꝓprie ē et dicere: coagulatus fuerit. nā coagulanť gdem vtiqꝫ ꝛ q̄ siccanť ꝛ que isrigidātur. nūc aūt non ꝓpterea: qꝛ siccanť coagulaſ sanguis: ꝛ qui isluunt in eo mali hūores: exeuntibus. n. eū ꝛ flabellant ꝛ incorruptibilē simul ꝛ kechimoniuꝫ. ſꝫ pmanere eē ſm nām habere opanť vniuersum sanguinē: stantibus āt spiritibꝰ ꝛ inatū calorē abijciētibus: ꝛ extīguētibus coagulatio sāguinis vt i corpe mortuo fit. phlebotomatis igitur g ita laborant fri. ꝛ grossus effluens ex venis vꝫ sanguis ꝓpter frigiditatē demū hanc. qn̄qꝫ vero p totū corpꝰ fiūt spasmi: ꝛ ad bonuꝫ demū ꝛ cōferant: est qn̄ꝫ cōcutientes. n. totum corpꝰ oēs pticulas calefaciūt: vt hoc gdem euaporeť multitudinis: hoc aūt expellaſ ad aliquam pticulaꝫ in principaliū in gbus cuꝫ difficile solubiliter ꝛ incuneabitur paraplīgiā. i. apoplexiā opatur † Monstratum eni ē q ita hypo. nomiauit paralises que ex apoplexia vel epilepsia in aliqua ēt principalioꝝ pticularum descendētes: qn̄ꝫ ꝛ sine spacio apoplexia facta in particularem paralisim quibusdam desinit hec passio que vocatur paraphligia. alia vero serieri manifesta sunt. 24

† Quid sit paraphligia.

nantibus particulis motibus inserebāt veteres hoc nomen: ꝛ de palpis. i. de saltibus: ꝛ adhuc de hac q̄ in arterijs vehemēti motiōe. coctio vero maxillarū spasmosum ē synthoma: ꝛ distantia manuum. ꝛ stridores dentiū. infrigidatio demū vtiqꝫ extremitatuꝫ in talibus passionibus a multitudine humoꝝ ostendit grauari innatum colorem. quod aūt in fine seriei dictuꝫ ē. Spiritū defectiones in venas dicens: ē in afesia. i. in pulsatione dici. venas enī veteres vocabant arterias: defectiones igiť spm̄ velut conclusiones ꝛ quietes possibile dicere. quandā āt secunde seriei alteram habentis mentem principium ponit hunc textuꝫ cui copulat eaꝫ que deinceps scriptus est. 23

† Pulsus de multis apō antiquos dicebatur.

Ex eodē genere predictoꝝ sermonū ꝛ q nunc est qdam hūc illis copulanť: ꝛ ꝓpterea scriptura verbi ꝓsgeniace. i. aduenerint: duplex inuenitur copulantibus quidē pñtem sermonem p̄dicto syllabā ꝓ scribētibus cum. s. lra: nō copulātibus vero ꝓ pro sine. s. vel ꝓsgeniace. s. i. puenerit. qd aūt dī tale ē. † Motio doloꝝ assueuit mouere in fluxionē hūoruꝫ in pticulā q̄ dolorē hꝫ cū igiť kachochimū fuerit corpus nigre colere ꝛ dryͥmeorū. i. acriū ꝛ alioruꝫ humorū influxiones fiunt: propter quas adhuc magis dolet laborās ꝛ mordenť q̄ intus a p̄dictis hūoribus vene: q̄ in patiente pticula: ꝛ anrianť morse. Et hoc ipm alteriꝰ fit cā. ipleta. n. patiēte pte a pluribus reumatibus: corrūpit gdē ipe sanguis pmus: supimplenť aūt vasa: ꝛ hꝫ oēs in eo spūum trāsitus phibet: manifeste: aūt hoc demū ipe ostendit dicens. Spiritibꝰ vero nō potētibus i eo vias que ſm nāꝫ ambulare: qd paꝝ antea vocauit spm̄ defectiōes. Cū āt ē hoc de esse sanguis ꝛ cū eo videlicet ꝛ spūs infrigidatiōes fiūt: tenebratiōes: afonie i. inuocalitates: capitis grauedines: ꝛ spasmi. hec autē

† Dolor attrahit humores ad dolētētem locum.

Presomētare oꝫ eos qui ita se habent: qꝛ coagulatus ē in eis sanguis: ꝛ difficile fluēs est: sed qꝛ ꝛ fricatio quedam i fomētando: fit melius gerere qd nos scripsimus deinde icidere confestiꝫ venā interiorē q̄ in cubito. nō semp. n. coagulatus sanguis ita vt nō possit fluere inuenitur. fricare vero in eo tpe oꝫ p multos hoīes oēs corporis pticulas: ꝛ siquidem fluxerit cōmoderare: rursus fricare iterū ꝛ super auferre. si vero nō fluxerit iterū fricare ꝛ fomētare donec fluat. vbi āt in parapligiam descenderit passio: licet fricare in tpe breui rursus ꝛ fomentare ꝛ fricare donec citissime generit. hec adhuc sublimibꝰ existētibꝰ spiritibꝰ ꝛ euacuari nō difficile solubilibus. 25

Post euacuationem phlebotomie restaurare iubet ꝛ roborare hominem vt si nullo appareat alleuiatus per phlebotomiam: ad purgationem ducatur. que vero superiorum particularum quod est eam que perueniat purgationem die reliquit dicere nominatim pharmacum purgatiuum neqꝫ ostendit faciens eius electionem: manifestum est qm̄ ad magnitudinem egritudinis ꝛ virtutis robur respiciētes vel album belleborum vel aliquid aliorum que vomituꝫ moment dabimus. que vero de inferiore ventre dicta st: manifesta sunt. † Neqꝫ mireris autem multitudinem lactis: ita enim apud veteres consuetudo erat: dcm̄ est aūt in anterioribus: qm̄ propter humiditatem asine lac ꝛ dat cū alijs: neqꝫ coagulatur cum bibitur queadmodū grossi lacta. admiscere vero ei mellis ꝛ salis conuenit. 26

† De quātitate lactis asine scdm āntiquos exhibenda.

Siue sinanchum vis dicere siue chinanchum. vel alterũ quidẽ eorũ sinanchã: alterũ vero chinancham ambo vocaueris: scire oꝫ duos sermões esse sinanchi vel chinanche: ad curã aũt nil nominibus indigem⁹. assueuit eni eã docere longe meliorẽ his que in nominibus ꝑtendat: scribam autem tibi per breuẽ ſmonẽ spẽm talis doctrine principiũ hoc faciẽs. Reumatũ q̃ ex capite diferũtur quedã sunt subtilia ſm ꝯsistẽtiam: quedã vero ex grossis ⁊ viscosis hũoribus. igitur q̃cũqꝫ quidẽ subtiliũ sũt que sunt ſm pharingã ꝯtrium ãt in grossis cõtingit veniẽtibus nõ in oẽs que valde stricte sũt venas. veniẽtibus ãt ſm spaciosas earũ detineri: incuneatis igiẽ talibus hũoribus in venis que sũt ſm pharingã in tumorẽ ferẽ ꝑticulas sicut larix. i. faux i alijs seu vtiqꝫ q̃ꝫ multuꝫ strictis existẽtibus his venis que laringis vel pharingis. eẽ vo oꝫ apitũ. i. sine supfluitatibus oẽ corpus: ⁊ nõ plectoricum duorũ gratia ⁊ antipaicos. i. reuulsiõis que ad quod euãt: ⁊ qꝛ euacuatũ cũ aproximo mecha. i. expellemus a patiẽtib⁹ locis quod influit supsuscipat facile siue euaporare voluerimus calefacientes nil calefacto loco hoc ꝑhebit igitur ⁊ totum qdẽ corpus oꝫ euãri p phlebotomiã vel purgationeꝫ vel clystere. ipsas autẽ patiẽtes euãre ꝑticulas ꝑ stiphantia pharmaca apocruantia. i. expelentia influẽtes humoꝝ. Et pharmacoꝝ quicũqꝫ vo demũ vbi vehemẽter sũt emphrarati. i. opilati ⁊ nõ valde viscosi ⁊ non grossi: ⁊ p calida ⁊ dzymia. i. acria euaporãtia humores q ſm ꝑticulas patiẽtes continenẽ: sine pharmacijs aũt vene que sb lingua incise phlegmonẽ qui in pharinge euãnt: qꝛ vero hũorum qdã viscosi sunt ⁊ grossi: multa dzymiorũ. i. acrium pharmacoꝝ his ẽ necessitas incidere videlicet ⁊ diuidere i subtilia ⁊ frangere grossa ⁊ viscosa potẽtibus ad exterioreꝫ supficiem antispare. i. euellere oꝫ humores circõponẽtes collo pharmaca veritatẽ habentia attractiuam. melius. n. qd̃ ſm cuteꝫ magis q̃ꝫ ꝑfunduꝫ colli pati: qꝛ spũs quidẽ ſm inspirationes icidit pharingi. i. isophago ⁊ laringi. i. fauci. ſm expiratiões autem extra p os ferẽ. multotiens nimirũ aduenietia ad ꝑdictas ꝑticulas reumata transportanẽ ad alias quasdã ꝑticulas nam extrahente ea vel exprimẽte: ⁊ q̃ñ ſm principium cõfestim ista delata sunt: vt rursus alie differentie fiant reumatis quod ſm pharingam: ⁊ qd̃ ſm laringam. manifestũ ẽ q̃m que ad cutem incedunt: multũ his que funduꝫ descendunt facile sunt sanabiliora. cõe vero in vtrisqꝫ auxilium ⁊ eoꝝ que ſm collum ⁊ eorum que ſm caput a quo ꝑcedunt reumata fiat tibi hic sermo edocuit spẽs sinanchorum ⁊ cãs eorum ⁊ patientia loca ⁊ curas: nil indigemus nominare sinanchum ⁊ sinanchaꝫ quẽadmoduꝫ neqꝫ chinanhuꝫ ⁊ chinancham. Qui igitur scripsit librum hunc nil curans nominare omnes passiones que ſm pharingaꝫ ⁊ laringam consistunt: ⁊ coartans respiratõnem nominans sinãchas: duas ait eaꝝ existere spẽs: altera qdẽ glutinoso ⁊ frigido reumate fiẽte. qd̃ est vocare phlegmaticũ: altera vero a calido ⁊ dzymio. i. acuto ⁊ acri: quod rursus phiorocoluꝫ. i. amarum noians vel colericuꝫ simpliciter nequaq̃ꝫ peccabis. descendere autẽ ait quod prius dictoꝝ reumatuꝫ ad latiores venas ostẽdens q̃m alteꝝ quod colericum ẽ ad subtiliores deuenit: alia vero seriei manifesta. oꝫ autem attendere his que dixi mente. si vero nõ intelligẽs primum his ⁊ ter relegens intelliges. ego vero trãsibo ad secundã speciem sinanchi. 27

Quõ generet̃ schinãtia.

Sinanchus autẽ fit: cum ex capite reuma multum ⁊ conglutinosum hora hyemali vel vernali ad fagitidas id est occisiuas venas supfluat ⁊ spiritum ampliorem propter latitudinem epispason euellent. Cũ autem frigidũ existens ⁊ conglutinosuꝫ enfractabit idest opilabit transitus spiritus ⁊ sanguis epefratans coagulat eas que ꝑ pte sanguinem ⁊ immobilẽ ⁊ stabilem facit natura frigidum existens ⁊ nephraticum. i. opilatiuuꝫ: ⁊ propterea coagulatur. lingua liuida effecta ⁊ rotũdata ⁊ recuruata propter venas que sub lingua sunt: subcise eni vne vene: hi vero columniam vocant alterutrunqꝫ venã grossaꝫ. Cũ igitur plene existentes he ad linguã firmantur et terminanẽ raram existentem et spongiosaꝫ propter siccitateꝫ: deinde hec a violentia humiduꝫ quod ex venis suscipiẽs ex lata quideꝫ rotũda fit: ex bene colorata vero liuida: ex molli vero dura ex bene vero curuabili incuruabilis: vt cito suffocet nisi quis cito auxiliabiẽ phlebotomiã faciens a brachiis et venas q̃ sublingua succedens et pharmacis attractiuis et gargarismi calidis et caput redens et cerotum collo et capiti circũpone: et lanis circumuoluere ⁊ spongiis mollibũs et aqua callida exprimente fomenta re: et bibere aquã ⁊ mellicratum non frigida da: succum autem offerre cum crisis in infallacia iam fuerit.

Cum vero in estiua vel autumnali hora ex capite calidũ reuma defluxerit et nitrosum ceu ab hora dryml. i. acre et calidum factum: mordet autem hoc tale existens et vlcerat sputo ĩplet: et orthomia aduenit et siccitas multa: et que inspiciuntur hysophia. i. subtilia apparent.

Et posteriores tenãtos in collo tendit ⁊ videtur vt tetanus tendi: et vox eposoge et spiritus paruus.

Qualiter ⁊ ꝑpter quid q̃m a calidis ⁊ dzymeis. i. acrib⁹: nam prius quidẽ reuma phlegmaticum i hyeme ⁊ vere descẽdere dixit: hic ãt in autumnali: vel estiuali hora. in alijs autẽ horis ꝑportionabiliter vt dictum est antea. Orthomia ãt chuic spẽi sinanchie adesse ait q̃ orthomia magne est coartatõnis cognitio ſꝫ aliquam respiratiuarum ꝑticularum molestantem sicut antea ostẽdimus: si vero iusseris os apire maxime ⁊ ꝯpreris linguã. i. cõpresseris ꝑspiciẽdo que ſm pharingã: nulluꝫ talem ꝑter nãm tumorẽ qualẽ in antea dictis iuenis. ostendit autem cõscriptor ꝑpterea hoc: qꝛ ait: ⁊ que videnẽ isophia. i. subtilia appent. qd̃ ipsum phlegminat in loco pharingis inuisibile ẽ. quãtuꝫ vo visibile est appientibus os hoc oẽ a phlegmaton. i. sine phlegmone ẽ: ⁊ isophie. i. subtiles sũt ꝑticule dixit. isophon. n. i. subtile: quãdoqꝫ dixit ad oppositionem eoꝝ que ꝑter nãm tumẽt. qdam autẽ nõ intelligẽtes significatuꝫ ex voce isophon. i. subtilis qualiter dem̃ ẽ nunc: cõmentanẽ dictionẽ dirisibiliter: quidẽ autẽ trãsferunt sicut ⁊ qui ita scribunt: ⁊ que videntur achua. i. inutilia appent. hi inuicem demuꝫ q dispositi sunt: quandoqꝫ reumatis qd̃ ⁊ appropriantes laringi diuidunt musculos q post euꝫ sunt ordiati vbi isophag⁹ ⁊ stõachus q ⁊ ipse simul cuꝫ eo disponiẽ multotiẽs. p⁹ hec deniqꝫ in ꝑposita serie ⁊ hoc scriptum ẽ. 28

Quod autem deinceps dem̃ ẽ adhuc magis ostẽdit adhuc pati laringã: mõstratuꝫ. n. ẽ in hac ꝑticula aĩalis gnãtionem ꝑfici. ꝑpterea deniqꝫ ait: Et vox aposoge. i. perit ⁊ spiritus puus: nam vox qdam diphariam aparoge. i. perit patiente vt dictum

De orthomia.

Appraentes scinanchie facili⁹ sanantur.

larīge respiratō vero ꝑua fit pp coarctatōez pori. dcm̄ ē aūt libris qd̄ disnia qn̄ longior tpe ꝛ īteruallo spissor: hoc āt ipm̄ ꝛ cōscriptor nūc ita interpretatus est: 29

Spiritū ꝛ eā q̄ post inspiratione .s. expiratione ꝛ eā q̄ post expiratione ꝓam īspiratione breuis dixit alterutrinqȝ. n. spissus fit spūs: etenim ges q̄ ē p⁹ īspiratione currēs. i. breuis ē his q̄ ita disponunt ꝛ q̄ ē post expiratione: aut īspiratione demōstrationis vo cor i his q̄ est disnia habes dictas. 30

Pulmonē vero ignitri cōstrictuȝ dixit cōsules: ꝓmonem vo dogmati. mōstratū. n. ē i libro de vtilitate respirationis nō idigentia si suberit pariēs vel i ꝑuatōne respiratiōis sȝ qm̄ refrigerationē ꝛ vētilatōnē ꝑdit inatus calor detēt⁹ ab immoderatiōe possessus icēdit pl'monē hāc ḡ sināche spēm vsutiorē ꝛ ieffugibiliorē ait pore ꝛ pp ꝓdicta ꝛ pp esse do estiuā ꝛ autūnalē ꝛ qm̄ orymitiorib⁹. i. acriorib⁹ nascit̄ hūoribus ē scriptura melior igit̄ q̄ ē cū cōiūctiōe ea q̄ sine ꝛ ꝯiūctione id oñdit vo ꝛ cū ꝓdictis pp horā i qua fit ꝛ propter humorē a quo difficiliorē eē speciē ꝓaȝ sināche: nō simpl'r igit̄ eē scribēdū: qm̄ vsutior ꝛ ineffugibilior ē pp horū si vo ꝛ sine ꝛ ꝯiūctione scribi voluerit q̄s: custodire necesse ē ꝛ ita subaudire eā: ac si ꝓm seriē dictū erit multa n. ꝛ talia q̄ ꝓm defectionē inueniunt̄ vel defectuū modū apud veteres scripta. 31

Et antipasis spūs spissa ꝛ violenta fit.

Sed ꝛ arteriā vlcerat his q ita dispositi sūt erit āt pp drymica. i. acredinē hūoris vȝ.

Si febris assūpseri t veteri stercore sub cūte vel nouiter comestori existēti siue cū dolore coste siue non. getē agere donec descēderit cibus ꝑmū ad iferiorē ventrem.

Potu autem vti oxymelle.

Si vero lappato. i. fluxibili existēti causus supuenerit si tibi videbit̄ pharmacie apte habere i horis triuȝ dieꝝ non pharmacie debes sȝ q̄rtanū

Cuȝ āt pharmaca/ueris sorbitiōibus vtere obseruās poxismos febriū: vt nūq̄ offeras existibus neqȝ debētibus eē futuris: sȝ desinētibus vel qescētibus. i. cessātibus ꝛ vt lōgissime a ꝑncipio

Quibuscunqȝ vero diatelos. i. finaliter vēter hūidus i febribus: his

Et ꝑ has series īdicatio fit nō essendi ea q̄ adiacēt i libro q de dieta acutaꝝ i ꝑmis tribus cōscriptionē hy. non. n. oportebat q̄ ꝑfectissime tractās in gnisia. i. i ꝑma vel ꝓpria pte libri scripta sīt ꝛ plenitudine hic rursus pauca iterponere. 32

In determiatiōe vel indeterminate dictū ē et cōptū ē in gnisia. i. ꝓpa pte libri qd̄ scriptum ē h: ꝛ q̄ post hoc vsqȝ quo ꝛ piscretū vel pisciū meminit hypo. q: d̄ egrotātibus ꝓmo ei ꝓm illū librū erat n̄ d̄ re supt⁹ ex egritudīe: alia vo seriei māifesta. 33

Quoniā itē porance qdē h rursus meminit cau n: ꝓdictis i ꝑn. driis ei⁹ ꝛ curis: manifestū ē ꝛ n. series iste ꝓm mētē illi⁹ aphorismi sūt: pharmacare matura ꝛ mouere nō cruda: neqȝ in ꝑncipijs nisi orgāt. i. ipetū factāt plurima vo nō orgēt. i. stimulāt qdā alit̄ scribūt i ꝑn. causos dignū existimātes pharmacare. decet igit̄ nō vt hic oēs post tres dies sȝ vt aphorismus ē h: i acutis passionib⁹ paucis vicib⁹ ꝛ i ꝑncipijs pharmacijs vti ꝛ oȝ ꝓm aphorismos determinare ꝛ scrutari: qn̄ ꝓm ꝑncipia vtēdū pharmacia: ꝛ qn̄ digōnem expectātes egritudinis si vo quis aut ꝓm principia dixerit simpliciter aut non determinans alterum: fallitur. 34

differēter pedes calefaciēs ꝛ pistellēs. i. cōstringēs cerotis ꝛ coronis circunuoluēs caue vt nō sint frigidiores alio corpe calidis vero existētibus calefactōes nullas offeres: sȝ obserua vt nō infrigident̄. potu vero vtantur q̄ minima aq̄ frigida vel mellicrato.

Quibuscūqȝ in febribus vēter humidus ꝛ mens turbata: ꝛ multi taliuȝ croydas. i. vellera auferūt ꝛ nasos fodiūt ꝛ secūdū paꝝ qdē respōdēt ad iterrogata ipi vero ꝛ seipis nihil dicūt rectū videt̄ igit̄ mihi hec talia melācolica eē. si vero talibus existētibus vent̄ hūidus fuerit ꝛ colliquat: vr̄ mihi sorbitiōes frigidiores ꝛ grossiores offerre ꝛ potus stipticos. i. cōstipatiuos ꝛ vinosiores vel cōpatiores.

Quibuscūqȝ vero febriū versiōes a ꝑncipio ꝛ pulsus capitis fiant ꝛ vrina subtilis his oȝ expectare ad crises exacuitu rā esse febrem: non admirari vero si desipuerint.

De pticulari tpe cibi dictū ē mihi ꝛ i gnisia. i. ꝓpa pte libri: ꝛ i paucis ꝛ nūc dr̄ p lōgiora ꝛ aptiora: vt sit ꝓmo hic expositio illius custodita mēte hy. quod ꝛ in aliis dixit: ꝛ i his q̄ de eo q̄ fe. ex thorace qdē attēditur: hoc ē ex corde ꝛ caput autem remittit flāmam. 35

Hoc. i. diateleos ꝛ p oē tp̄s ideȝ significāt multi autem existibus dispōnibus in quibus contingit p totā egritudinem vētres humidos esse ꝛ nimirū ipis nō potētib⁹ vnā habere curaȝ: vt mōstratū ē multotiens non solū nil ē ex hac serie doceri benignū: sȝ ꝛ noceri credētes scriptū modū curatiōis i mult dispōnib⁹ cōuenire vt n. alia d̄relinquā vētre hūidior eē potēte: ꝛ pp flegmonē q ꝓm vētreȝ ꝛ p p colliquatiuam fe. † Pot⁹ fri. aque d̄rissimus ē flegmoni: vtilimus colliquatiuis febribus ꝓm id qd̄ didici sti tp̄s fiēs. 36

† Potus aque frigide d̄rissim⁹ flegmoni vtilissimus vo intensiuis.

Talia qdē sunt freneticoꝝ sinthomate. qd̄ āt humidioris vētris sit qdē qn̄qȝ ꝛ cū phrenetide: nō tn̄ ꝓꝑuȝ h⁹ ē: q: hūidū qdē vētrē ex determinatiōib⁹ oȝ curare phrenesim vo ꝓpa cura alia curari. quā āt hic scripsit curā neq̄qȝ ꝯuincit phrenetidē: sȝ magis mihi vr̄ velle curare quādā dispōnē ex eo q ꝓm vētrē ꝑmotā. i cōpassionē āt caput epispatē. i. euellētē vt politet. i. dessipiat in passiōe vētris. nō recte aūt dictō ē: melācholica eē hec talia: magis. n. a xāta colera hec talia fiunt ventre detento. 37

Cum caput circunferri imaginant̄ daucos. i. vertigo noiat̄ hec passio: cū aūt ꝛ tenebrosus visus simul cū h apparuerit scotinosos. i. tenebrosa v̄tigo vocatur ꝛ fit pp motū inordinatū sisodis. i. vētosi spiritus vel ꝓm caput hntis localē generationē vel deorsum relati. oēs. n. taliū spūuȝ generationes turbatiōis sūt ostēsiue: pp quas ꝛ crises fiūt cū sinthomatib⁹ turbatiuis. Scire. n. oȝ tales dispōnes i medio quodāmō exntes ꝛ piculosoꝝ: nā tētat qdē inatus calor discernere dissoluere ꝛ effundare hūores q ꝓm corpus subtiliare vo certissime eos: ꝛ ꝓm i manifestū sensuȝ excernere nō pōt. finaliter aūt languēs neqȝ initiat tētare solutionē ꝛ ꝓȝ h spūs vētosus lāguēte vltio innatio calore generat̄ igit̄ lāguere qdē impiculosissimū ē supat. n. egritudinē nā vltie vo lāguere pnitiosuȝ: supat̄. n. nō parū. qn̄ āt nō supat̄ ꝓdicta fiunt sinthomata: ꝛ postq̄ȝ egrotauerit crises fiunt ꝛ pficiūtur: q̄daȝ qdē ad sanitatē: q̄dā vo ad mortē: pulsus aūt nimirū deinuȝ

Quid sit v̄tigo ꝛ quomō generetur.

ſʒ caput fictes h̄ ē ſenſibiles motiōes q̄ arteriarū caloris ſi mī ti ſintbomata: pp quas ⁊ deſipiētie fiunt multotiēs. ita igiṫ ha bētib⁹ vniuerſalit̄ p̄dictis tamē incipiēte aliquo ibecilli eē † A ſubtilitate qd vrine indigeſta eē oſtēdiṫ egritudo. caput aūt ipletū eē ſpū vētoſo ſignificāt dani. i. vertigines cū pulſi b⁹: ſcire oʒ nām nō geſcēte ſʒ ſup īpoſitā quādoqʒ cōtētis i cor pore malis hūoꝛib⁹ vt ⁊ decernat a benignis eos: ⁊ decernat: ſm̄ quē cūqʒ oʒ modū vel adi mi. i. nō p̄ncipalē dpo nat vel expellat ꝑticulā dict⁹ igiṫ ꝑmo vtilimus ē ad ꝓnoſticationē di ctoꝝ quādoqʒ. n. a p̄n cipio egritudis ſe. qdē moderate fiunt ſintbo mata vero talia ſm̄ ca put ſi pp eſtum vl̄ pp antiaſim. i. vapoꝛatio nē ex ꝯtētis ſm̄ corpꝰ vētris hūoꝛibus. calo rē igiṫ q̄liſcūqʒ habitū ab ipſo capite ſolo tali diſpōe capitis balneū iuuat ⁊ ſoꝛbitionē ſuffi ciſſe ſuccū ꝑtiſane. cū āt ex malicia hoꝝ hūoꝛū ad caput referṫ ea. ſpūs vētoſus nō balneare cōfert hos: īſalaciter aūt opoꝛʒ hec omnia gereṙ ſingula: † Determina tio vō diſpōnū vna ſo la ē ex vrinaꝝ digōne ⁊ indigōe: quaꝝ recte cō ſcriptoꝛ meminit dicēſ vrinā ſubtilē: qd̄ deīn ē multotiēs idigōis eē ſignū quare null⁹ medi coꝝ in talibus egritu dinibus negligit ſcurtationem vrinarum.

† Ex ſubtilitate vrine mā indigeſta cognoſcitur.

† Indicatō ab vrina ſupra digōeʒ ⁊ in digōeʒ nō eſt relinquenda.

Quibus vero i prin. vrine nebuloſe fortes vel groſſe: hos tales ſub purgaṙ ſi ⁊ alia ꝯferṫ: q buſcūqʒ vero in prin. vrine ſubtilis ne pharmaces hos tales: ſʒ ſi vī vtile clyſteriza ri hos ꝯfert curari.

Corpori qdē qetem ⁊ vngentē ⁊ piſello nata. i. circūcōſtrin gētem homales: i. equaliter potu vero vti mellicrato a quoſo ⁊ ſoꝛbitiōe ſucco pti ſane ad veſperā vētrē āt h̄ ducit ſecūduʒ principia cly ſtere: pharmaca vero ne ad ducas his in p̄ncipio. ſi. n. ali qd mouebis ſecūdū vētreʒ vrina non matura ſed amen dros idest inſudabiliſ ⁊ acri thoy idest incriſibilis febriſ per multū tp̄s erit.

Sorbitiones autem cum prope criſiʒ fue rit ne deſſi turbetur cum autem remiſerit ⁊ addi derit ad melius cuſtodiṙ ve oportet et omnium febriuʒ criſes et auferre ſoꝛbitiones hoc tempus.

Diſceſſerūt āt he lon ge febres fieri ⁊ apa ra idest abceſſus hē re ſiqdē iferioꝛa frigida fue rint circa aures et collum ſi vero ñ frigida fuerint ſʒ ha bēt trāſmutatōnes fluit autē ſanguis ex naribus: et ven tres talibus turbantur.

Quibuſcunqʒ vero febres aſſodes idest anxie fiunt et hypo condria. i. precoꝛdia tendū tur et iacentes non ſuſtinent in eodem et extrema infrigi data: omnia plurima diligē tia et cuſtodia indigent de ducere vero eis offerentes nil aliud q̄ oxymel aquoſū ſoꝛbitōes āt non offerri do nec deſinat et vrina digeſta fuerit.

facit nō vniuerſalioꝛū: pp qd āt iubet nō purgaṙ in q̄ bus indigō oīmoda ē cāʒ ipe dic̄ empilogiſticā magis q̄ anoligiſticā. ē. n. deniqʒ eā dicere ⁊ cognoſcēti ſolū q̄ ſit ſine indicatiōe logica ſʒ experīa. i. expiētia ſola lo gmatici aūt viri erāt docere pp qd purgātib⁹ nob eos q ita ſe habet neqʒ digeriṫ vrīa ⁊ amēdros ⁊ acrythoy ſe. pmanet: igiṫ finalibus qdem in alijs de tali b⁹ oīb⁹ ſcrutati ſum⁹: nūc āt i ca pitulis diceṙ qd̄ vtile ad p̄ſentia tu vō attēde mi bi itellectu: q̄tu oꝛ exiſtētib⁹ vtu tib⁹ vt dediciſti nō nimiā aūt i eis foꝛtitudinē habēte ⁊ altera tiōeʒ ſm̄ quā aſ ſimulat coꝛpib⁹ q̄ ab ea diſpēſāt cibū. nā vero h̄ digō nōiaṫ ſʒ q̄ litatē trāſmuta tio debētis nu trire ſba exiſtēs indiget. n. nā ſīc i vētre abſoꝛpto vel aſcripto ci bo getē qdē ab alijs motib⁹ vt acū q circa digō nē ſoli vacet. au xilio vero aliq̄ extoꝛſuʒ cū ibe cillioꝛ: ſcā fuerit quādo ſm̄ eūdē modū indigōe ſa hūoꝝ q in ve nis getē qdē indiget aut ſm̄ caloꝛē ex eo q̄ infrigidatū ē ⁊ calefactū ⁊ ſiccatū ⁊ humectatū: ſm̄ aliud ⁊ aliud vʒ tp̄s ſingulo hoꝝ fiete. ſʒ hoc ḡ q ſcripſit hoc cōſuluit ge tē ducētē coꝛpoꝛi curari hoiem vnctū ⁊ piſollomenū i. circūſcriptuʒ: homolos. i. equaliṫ p̄nis. ad virtuteʒ āt q̄ ex ſe. antipatiuari. ꝯriā exiſtimauit vtiqʒ eē humi ditatē q̄ ex vnctionib⁹. cuʒ neqʒ calefaciēdo foꝛtiṫ ne qʒ infrigidādo: ſʒ leniēdo qb⁹ maxime indigēt q̄ dige runṫ ⁊ ſi h̄ cōfert digōi humoꝝ purgatiōes ꝯrie ſi. nā mouētes quidē vehementer coꝛpus ſcidunt: talis. n. virtutis oīa ſunt purgātia pharmaca. hec igiṫ qdē eſt cā aduerſādi purgationes digōnib⁹: ad continuum āt ſermonis hic eam iam. 40

38 Hec copulat h̄ bis q̄ dcā ſūt ſm̄ p̄dcāʒ ſeriē ſiue nō: qd̄ ex eis vtile hr̄e pōt qs cōe: q̄ cuſtodiṙ ⁊ purgaṙ coꝛpa oīmoda idigōe exiſtēte hūoꝛib⁹ oſtēdit: dicēs. Urine ſubtiles: qd̄ deinde groſſe digōnis habēt iā h̄ ipm ſubſiſtētia ſʒ nebuloſoꝛmes eas vʒ q̄ nebulā hēbēt vʒ oſtēdit: adiecuſſet n. nigras ſi demū illas audiṙ nos voluiſſet: multa. n. cōium noīuʒ ſine determinatōe dicē aſſueuerūt: cū qd̄ meli⁹ in ipſis rebus i ſignificatiōe oſtēdere voluerūt. ita igiṫ cū in ſalutē de ſināt criſes: dicūt ſimplr̄ criſes moꝛtuo vō iudicato nō ſimplr̄ ſʒ totū h̄ dicūt criſis moꝛtu⁹ ē: ſʒ cū colerā excretā qs ſimplr̄ di cat eē choꝛā. i. flauā nō nigrā itelligim⁹. ita igiṫ ⁊ nō nūc audi entiū vrinas nebuloſoꝛmes eas q̄ albas habēt nebulas q̄ ſi digōis ſigna: q̄ igiṫ matura pharmacat: ⁊ nūc ita ſcripſit pp h̄ q h⁹ libri cōſcriptoꝛ: ꝯfert his ita curari nihil āt dicēs hic de flebotomia: ꝑticularia alia ꝑcurrit oīa dīnceps: nō q̄ nūq̄ʒ hi q ita habēt indigeāt fleb otomia: ſʒ q̄ ⁊ nūc alia doceṙ vult ſo la. de flebotomia. n. ſufficiēter in anterioꝛibus dictum eſt ita curari. 39

Et hūc ſmonē tractat itētionē habēs ī eo getē q̄ ē cum moderata talpby. i. foꝛtura. i. fomētatione ⁊ ſtrictura ſuccū āt ptiſane dat ex principio vt vtiqʒ nō potentē ſufficere vſqʒ ad ſtatū ⁊ criſim in mellicrato cū indigeſta egritu do ⁊ nō ꝓprie vero maturatiōes dat aūt mellicratū aquoſum q̄ aquā mōſtratū ē nullū bonū hr̄e ipam ſm̄ ſeipſam ſolā. in veſperū āt magis dignū exiſtimat dare ptiſanā ei q̄ mellicra tū. † Predicētib⁹ aūt nobis antea in ꝓpriā pte h⁹ cōſcriptio nis: q̄ poſterioꝛē oʒ ptiſanā offerri mellicrato: ⁊ meli⁹ ēt ⁊ nūc ita dici: mellicratū qdē primū poſtea vero ſuccū ptiſane offerri cū aūt ꝓducere poſtea dixerat in veſperā: ꝑticularioꝛē doctrinā

† Nota q̄ ptiſana oʒ admiſtrari poſt mellicratum.

Cuſtodit ⁊ hic mētē hy. q libri cōſcriptoꝛ in p̄n cipio qdē cum mellicrato ⁊ ſucco ptiſane die tās ꝓpe criſcos āt auferēs ſuccum. 41

Quibus eſt ſubtilis vrina propter indigōnē humoꝛum decenter pꝛolongantur ſe. non po potentes ſolui ante digōneʒ. Quoniā āt apa tibus. i. abceſſionibus he tales indicantur: multotiēs iam dictum eſt rarius vero alicubi ⁊ per excreationis ſolutiones eoꝛum fiunt vtrum autē ſurſum coꝛporis vel deoꝛſum apa generabitur bis in q̄ ꝓnoſticis ſcrip ta ſunt ꝯcoꝛdāt q̄ nūc dcā ſunt. 42

Aſſoꝛdes noīat ſe. in qb⁹ laboꝛātes aſſontes i. anxianṫ ⁊ indelcābiliṫ habēt deſoꝛme āt. i. difficulter ferre ſeq̄ns ē quādoqʒ qdē in eſſen do monimo. i. pmanētē ſe. ⁊ cauſonidē. i. eſtuoſaʒ mul totiēs āt ⁊ malignitate ſtomachi. os āt vētris ita me dicētē non audi, incipit quideʒ ab ipſis ſe. aſſodes di

ēs eas ⁊ hypocōdria tēdētes deinceps vō ad febrien tes trāsit hꝰ.n.i.iacētes nō sustinēt in eodē ō febriēti bꝰ ocīn ⁊ queadmodū ⁊ hꝰ.i.extremo īfrigidantia.igit hꝰ qdē.i.nō sustinet iacētes in eodē:assenton.i.anxiāti uz ⁊ dissoruton.i.difficult ferētium ē cognitio.hꝰ āt in frigidari extrema flegmonis magni in grossis hu.⁊ su

ēt flauiores manifeste grossiores qdē subtilibꝰ cōpatis nō bis q̄ ꝑm nām vt ⁊ parū antea dignū existimaui audire.neqꝫ.n. vtiqꝫ grossas dicere interpretari recte volēs:neqꝫ subtiles vri nas q̄ ꝑm nām:q̄ deinde nimirū subtiles ⁊ nigre pessime a sb tilibus.n.sol'fiētibꝰ īdigesta ondit egritudo:certissime.n.sub tilis aq̄sa ē qr ⁊ alba ꝓcognitōes aūt vrinaꝝ in monumentis que in pronostica dicte sunt. 46

a Accubari vero ad obscuras domos ⁊ accubare i mollissimis stratis multo tēpore ad eandē decliuētem:⁊ vt minime reiiciat se:maxie vero hoc tale tales iuuat.

b Hypocōdrio vero lini semē iniūgēs appone:cauēs vt non frixerit.i.frigeat appositutuꝫ sit āt sūme tepidum coctum aqua ⁊ oleo.

c Coniecturari vero:ex vrinis quod futurū ē eē:nā siqdem fuerint grossiores ⁊ ochotere.i.flauiores sūt meliores:si vero subtiliores ⁊ nigriores:perniciosiores.

s Si āt trāsmutatiōes habuerit ⁊ tp̄s significāt:necesse egritudinē trāsmutari ⁊ ad deteriora:⁊ meliora anomaliā.i.ineq̄litatē.

i Inconsistētes āt febriuꝫ sinet donec stēt:cū vero steterit obuiat cūdieta cura decēti secūdū natura ꝯsiderans.

s Sunt āt visiōes multe laborātiū.

i Ideoqꝫ attēdēdum ē sanāti vt nō obliuioni tradat aliqua occasione.

n Neqꝫ eoꝝ q̄ sciendū mentem.

pra ondi:cū de ꝑa spē causi ꝑmo erat.⁊ siqdē vehemēs infrigidatio fuerit coniectura iam tibi essendi ⁊ vtutē inrobustā fortiter.decent igr dixit pluria diligētia indiget laborātes ita.decent aūt oxymel dat eis ⁊ grossis ⁊ viscosis hu. molestatis.adiecit aūt ꝑmoni aquosum:vt addat qbꝰ his in pulmone tales continentur hu. ↑Multū enim oxymel acutis i illū eē oꝫ:qr pp lōgitudinē allationis vie q̄ ꝑm anadosim.i.reditionē ad patientē pticulā necessariū dissolui vtutē oxymellis:his aūt que ꝑm hypocōdrium mor incidit tale quale habitū ē.hꝰ āt.i.neq̄ q̄ꝫ dare sorbitionē his q ita habēt anq̄ꝫ digesta sit egritudo:indeterminate dictū ē ꝑuātibꝰ demū nobis quod edocuit hy.adiicere oꝫ huic ꝑmoni:si suffecerit q egrotat:qd vt manifestuꝫ fortassis derelinquit. 43

↑In pāni bꝰ pulmonis oximel oꝫ eē acutius.

Accubationē q̄ i obscuris domibꝰ nō vt maturatiuū auxiliū ꝯsuluit nūc sꝫ vt dissorine.i.difficilis patiētie q̄ pp ansiꝫ.i.anxietatē fit correctiuū cuiꝰ gr̄a ⁊ mollis strati meminit.hꝰ āt.i.tētare n̄ reiicere seipsum sꝫ gescere alterutrinqꝫ vtile laboranti ⁊ vt digestioni totius egritudinis conferens:⁊ vt custodiens virtutem. 44

Nr̄ obscuritas magis infirmis cōfert.

Mollificatiuū ē lini semē ⁊ nō calefaciēs appenter qbꝰ maxie idiget flegmon ois ⁊ nimirū ꝑꝫ tactū id ꝓpat tale q̄le ⁊ ꝑm vtutē ē sūme tepidū dignās offerre:sꝫ mixtō olei ⁊ aq̄ tepidi caloris est generatiua cū mollificādo ⁊ mitigādo moderate existēs virtutis maxime monstratum est oportere esse ⁊ digerunt ⁊ euaporant. 45

Nō de semē lini.

Non dē futuꝝ eē docet ex vrinis sꝫ salutē vel mortem:nā si salutē qdē ondūt grossiores et

i Insit maxie qdē oꝫ i parē numeꝝ vereri:q hi dies hetcropes.i.altero repetētes faciūt laborantes.

c Custodit igr oꝫ ꝓmā diē q̄ icepit ibecillis eē q laboret sciētē ꝓncipiuꝫ exquo ⁊ qd anīcedit ei:hoc n.primū scit.cū āt iterrogauerit eum ⁊ scrutatus fuerit oīa:primū q̄liter qdē hꝫ:si i dolorosū ⁊ nō grauedinem hꝫ i seipō:deinde hypocondria ⁊ costas si idolorosa:nā hypocōdriū qdē si dolorosum ē vel eleuatū vel scolionia.i.cōuersionē hꝫ vel satietatē:vel coste dolor īsit ⁊ simul cū dolore vel tussicula vel torsio vel dolor vētris cū āt qd hoꝝ affert hypocōdrio:tūc maxie soluet ventreꝫ clysteribus:bibat auteꝫ mellicratū calidū coctū adiscere vero q̄ insurrectōibus si lipotomiꝫat:⁊ si spūs euforia.i.bōa patientia cū hꝫ videas āt egōeꝫ:ne aliquē forte nigꝝ egesserit coloreꝫ vel puꝝ quales sani vtiqꝫ hoīs egōes ⁊ febris etiā i tertiam dieꝫ superacerbata īspiciēs valde bene tales i his egritudinibus tertianas:adhuc iā ⁊ alia ꝯspiciens si quarta tertie diei simile qd hꝫ:qd hoꝝ i ꝓorum piculosius sit.

e Et hꝰ.n.obseruās i egrotātibus inuenies verū in tp̄s amplius ⁊ trāsmutatiōes i medio fiētes incidētē hoīem i varijs vrinis:ampliores.n.dispōnes ostendūt:q̄ nō eadē cura idigētes neqꝫ parē habēt ꝓthemiā.i.terminuꝫ solutionis. 47

i Inconsistētes fe.dixit:q̄ nihil hn̄t certū.sꝫ āt certe q̄ ipiodis.i.circuitiōibꝰ apparēt ⁊ in vrinis adhuc āt ⁊ i certissimis febriū.igit piodi qdē nullatenꝰ appēt in ꝓmis diebus.vrine vero supueniūt alia ⁊ alia vice alie:⁊ multotiēs ter vel quater quotiēs vrinare ⁊ p diē demū ⁊ p noctē ꝯtingit ⁊ dissimules apparēt ad se iuicē vrine.spēꝫ igit talis fe.incōsistētē esse ait:qd idē significat ei:q̄ nō ꝑuat spēm vnam certissime:ostēdi vō tibi certissimas spēs fe. i monumētis de dr̄ia eaꝝ ⁊ i ꝑo ō crisi.in talibus igit fe.dignū existimat nō ꝑm ꝓncipia dieta vti sꝫ finē donec videas q̄les sīt fe.⁊ tūc diete spēꝫ tminat. 48

Que:sint febres ⁊ q̄ incerte

v Visiones dixit q̄si dr̄ias vel modos vl'spēs laborātiū āt p hꝰ.i.pro egritudinibꝰ q̄ laborantibꝰ fiūt mōstratū ē aūt iā multotiēs:q oibus veteribꝰ cōsuetudo est a passionibꝰ ad patientes ipsas trāsferre nūcupationes:⁊ a patientibꝰ ad passiones vt nihil differat febriū dicet dr̄ias vel febrientium:ita vō ⁊ pleureticoꝝ ⁊ sināchorū vel pleuretidis ⁊ sināche.visiones igitur laborantium.qr oculis eorum considerantes inuenimus differentias. 49

Iudicimus qr̄i manifestas causas noiat occasiones:sꝫ ⁊ nc manifestū ē i hꝰ ferēs nūcupationē ifert deniqꝫ. 50 Vasi cārū has qdē māifeste oibꝰ cognoscētibꝰ bene sine artificiali mēte:has aūt solis his q̄ vtunt artificiali mente.attendere āt oꝫ ait in illis quas ad par vl' impar apparere oportet. 50

Non simplicit audiendꝰ est:sꝫ in acutis egritudinibꝰ multuꝫ posse ipares dies vt trāsmutatōes alt vtrinqꝫ dignas rōne facientibꝰ ad sanitateꝫ ⁊ ad morteꝫ:hꝰ n.significat istud hetetropes.i.altero repentes in acutis qdeꝫ iij.⁊.v.⁊.vij.ix.⁊.xi.⁊.xiij:in chronicis āt.i.tp̄alibus ⁊ pli

xis ſexageſima ꝛ octuageſima medij āt eoꝝ ſūt.xx.xxxiiij.xl. impares autem he. 51

Que ſunt in p̄ma infirmi viſitatiōe ingrenda.

Cuſtodiꝛ ait oportere p̄mū q̄dē p̄mā diē in q̄ cognoſcere iubet cām egritudīs: h̄.n.i.ex q̄ ꝛ q̄d vnaq̄ꝙ egritudo ē oñdit. interrogare v̄o iubet p̄mū q̄dē caput q̄liter hʒ: deinde hypocōdria ꝛ coſtas hipocōdriū q̄dē ſi q̄s ē dolo: vel ſi depiſſa ſunt v̄l hn̄t aliquā ex ſcolioniā i.anomaliā hoc ē inequalitatē. q̄d ēt i pnoſtica p̄ꝫ hāc ſeriē ſcripſit. Si eq̄lit̄ dextris diſpoſitū ꝛ ſiniſtris: v̄l ſi coctoni.i. ſatietatē hʒ ait. h̄ āt mihi v̄r īpletōeʒ cibarioꝝ eē interrogar̄ v̄o digna tur ꝛ alia circa eā ēt q̄ d̄ſinceps ſeriē. deinde iubet hypocōdrijs patiētib⁹ ſoluere vētrē clyſterijs: bibere v̄o mellicratū ea. decoctū ideterminate v̄o hoc dicēs d̄ſiceps ſcribit: Adijceꝛ iubeo oꝫ ꝛ q̄ i ſurrectionibus ſi lipotomiʒat: ꝛ ſi ſpūs ait: euforia.i. bōa patiētia hʒ eū: hoc opponit̄ lipotomiʒāti. in ipicere v̄o dignat̄ egōnē: vtꝝ nigra ē vel pura vel inculpabilis q̄lis ſanoꝝ ſit. ꝛ ſi fe. i tertiā diē ſup exacerbatur his itaqꝫ hn̄tib⁹ ſi q̄rta tertie ſimile hʒ q̄d ſm̄ poxiſmū piculoſaʒ hāc vꝫ ait: neoteriʒe.i. inouare q̄d ꝛ q̄rtā diē. ri. exiſtētē ſeptie difficilimū ē ſignoꝝ: neteoriſm⁹ āt.i. innouatio māifeſta. ſi.n. p̄ma die erū ꝛ tertia poxiſm⁹ fact⁹ ē: ſ̄a v̄o nō fact⁹ ē. cōgruū h̄re eſſe q̄ntā poxiſmū q̄rtā v̄o nō h̄re. hn̄s igit̄ ꝛ hoc mali alicui⁹ alteri⁹ generationē īdicat. ſi vero ꝛ nigra egeſſerit mortē futurā eſſe oñdit. memēto itaqꝫ h⁹ derelinq̄ns multa eoꝝ q̄ dc̄ā ſū. ſi.n. p̄ma dieꝝ tertia ꝓportionē attulerit poxiſmū: nouū q̄dē ſi ꝛ q̄rta exacuit. ſi vero nigra egeſſerit: pniciōſum ē ſignū ſi vero rurſus ſimilia ſanis p omnes dies egeſſerit: ſalubre ſpa laborāti eſſe hoc. 52

Signa vero nigra: q̄dē e geſtio mortē ſignificat ſi mi⁹s aūt ſano cū oībus vtiqꝫ diebus appeat ſalubre.

Quū āt nō obedit̄ balneo.i. ſuppoſitorio: inſit aūt ſpūs euforia.i. bōa patiētia: ſurgēs i thorū vel tronū vel ibi in lectulo ſi abſithia.i. inanioſitas inſit. hec āt cū adſit laborāti maſculo vel femīe ꝛ ſecūdū principia inaſcūt̄: deſipientiā expecta futuram.

Attēdeꝛ vero ꝛ manus: ſi vero tremule fuerit: expecta tali diſtillatōnē ſangis p naſuꝫ futuram.

Inſpicere vero oꝫ ip̄as nares: ſi ſimiliter ſpūs per vtraſqꝫ trahat̄: ꝛ ſi multus fert̄ ex naribus: amat fieri ſpaſmus.

Si vero i febre hyemali lingua aſpa fcā fuerit: ꝛ abſicidie.i. inātoſitates īſint: amat huic tali ꝛ remiſſio eē febris: ſʒ tū hūc talē cuſtodiꝛ i famē velis ꝛ aq̄ potu ꝛ mellicrati: potu ꝛ ēt ſucci cuſtodi: neqꝫ credēs remiſſiōi febriſ huic: q̄ꝛ q̄ q̄dē talia habēt ſigna periculoſi ſunt mori.

Quū i febribus terribile q̄d factū fuerit getanis exiſtētibus vel vēter repēte hūida egreſſerit: vel abſichia.i. inanoſitas fcā fuerit: vel afonia.i. inuocalitas aſſūpſerit: vel ſpamoſus factus fuerit vel ſingultuoſus: in his aſſodis.i. anxius amat fieri: ꝛ circa hypoxuo ideſt quod ſub nareſ ꝛ frontem ſudores ꝛ colluʒ retroſum capitis. Qui vero hec patiuntur moriuntur inflati non in longum.

Quibuſcūqꝫ āt in febribus crura fiunt: hyſmadra ideſt vl

Horum v̄o q̄ ex obſuatiōe empice ſcripta ſūt a medicis q̄dā hoc ē ex ipiſ q̄ viſa ſūt ſemel v̄l ſi biſ enūciatōnē hēnt vniuerſal modi ꝛ ſepiſſime i eiſdē ꝛ ſimilit̄ potētia cōſ derari. tale vtiqꝫ q̄dē ē hoc q̄d nūc d̄r: videſ.n. ſcripſit hoc. q̄ntanuʒ q̄uedā egerētem q̄ſdā humidas egōes lipotomiʒātem v̄o ꝛ afonuʒ.i. inocalē ſcrū: alium āt ſpa inoſuʒ: ꝛ poſtea: aut deinde vtroſqꝫ aut alteruʒ aſſodera.i. anxiuʒ: ꝛ q̄ circa faciē ꝛ colluʒ ſudantes: deinde morientes ſcripſit q̄d exiſtimat: ſydromā.i. concurſum ſignoꝝ empiroꝝ: ſit aūt ea potētia ꝛ ſtomachiā accēdere ſincopā. potentia v̄o ꝛ pp multudinē fieri cōpreſſa virtute vel ꝛ alit̄ languēte. ſingulū deniqꝫ eoꝝ q̄ dc̄ā ſt ꝛ ſm̄ ſeip̄m malū ē. nedū cōuenientia oīa: † Lipotomiʒare.n. i repētinis egritudinib⁹ piculoſum: queadmodū ꝛ afonū.i. inoca ē ſcrū eē: ꝛ aſſoderā.i. anxiū ꝛ nō bonū aūt, ſudare circa faciē ꝛ caput ſolū. queadmodū igit̄ hec multa ꝛ mala ſinthomatoꝝ ſit ita ꝛ alia q̄ i pnoſtica ſcripta ſt ꝛ pōt q̄s cōplicās ea ſibi inuicē videre q̄d q̄dē docē nouim⁹. ſi v̄o alicubi ꝛ dictionē imanifeſta miſceat ſmōi queadmodū enigma mult̄ q̄dē: ꝛ ex hoc ſapiētioꝛ eē videbit̄: admirātib⁹.n. vel intelligētib⁹. homini vero nō ſciēti diſcernere apathanomico ꝯſurſu.i. q̄ fac̄ cognoſcē ea q̄ ſupueniūt caſu capieꝛ. vari⁹ q̄d: inutilis vero ſmo: nā pathomicus ꝯcurſus egritudinis ſpēm indicat ſupueniētia vero ſinthomata māſuetudinē ꝛ malā morigerationē eius: Et oꝫ dicētē hoꝝ ſinthomatū vniuſcuiuſqꝫ virtutem excogitare ꝛ compare inuicē ea q̄ appēt ꝛ ſi q̄dē fortiora fuerint ꝛ plura appeant bōis mala: cognoſce in piculo hoīeʒ exiſtere ſi vero bōa malis fortiora ꝛ plura fuerint: bonoꝝ expectationē habeꝛ oꝫ i laborāte hoc āt ꝛ ip̄e hypo. dignū exiſtimat te gerē in pnoſtico deniqꝫ oīuʒ ſinthomatū ꝛ ſignoꝝ ſinguli ſingularit̄ docuit virtutē. in fine vero h⁹ conſcriptionis ait: † Oꝫ āt debētē recte p̄dicte euaſuros ꝛ morituros ꝛ q̄b⁹ oꝫ vtiqꝫ pluribꝰ dieb⁹ pmanere egritudo: ꝛ q̄b⁹ vtiqꝫ paucioribꝰ ſigna diſcētē oīa iudicar̄ ꝛ excogitātē pnoſticari ex his q̄d eueniet. igr̄ vbi q̄dē bōis mala mixta ſunt adequata modo quodam virtutibus exercitato quidem viro indiget qui conſiderauerit in operis infirmis ea multotiens: vbi aūt ſūt aut omnia mala que

Confuſa ē ſeriei h⁹ mēs: expectare.n. deſpiētiā cū balnū nihil pficiat: v̄r āt euforos.i. geſcibilit̄ h̄re laborās ſiue ēt ex ſurrectiōib⁹ lipotomiʒat.i. aīo deficit: mihi male dictū eē v̄r neqꝫ expiētia teſtāte ei neqꝫ rōe: fiet.n. q̄nqꝫ ꝛ tale q̄d.i. de ſepere. † Pronoſticatiōes aūt ſt nō coꝝ q̄ raro fiunt ſed eorum que ſemper ꝛ q̄ſ multum. 53

† Pronoſticationes ſt coꝝ q̄ ſp ꝛ vt multū ꝯtingunt.

Et hic ſmo nō q̄d ꝯtinue neqꝫ q̄d multum fit ſʒ quod raro docet. 54

Exiſtētib⁹ manib⁹ tremulis.i.n. decēs dicere: ſi ſpūs mult⁹ fert p vtraſqꝫ nares ſpaſmū ſupuenire ait aſſueuit.n. ita vocare ſpaſmoſaʒ diſpōeʒ fiētē p̄ꝫ muſculoſ q̄ pthigia.i. extrema naſi mouēt. 55

Hyemalē fe. q̄dē ſimplr̄ audiūt eā q̄ i hyeme fit: q̄dā āt eā q̄ familiaris nā erit hyemi. erit āt h̄ talis i flegmate: queadmodū de eſtiua in colera. ſi igit̄ ait: in tali fe. lingua aſpa fcā fuerit, aſpa ꝛ lipotomia: oꝫ cognoſcere eā eē piculoſā † Et propterea noli credere remiſſiōibus febriū: quādo cū ſinthomatib⁹ vel ſignis malis fiūt ſic nūc ſimul cū lipotomia ꝛ aſperitate lingue. Me igit̄ agēt negligēt dietā vel cibū laborātes ſʒ aquā ꝛ mellicratū ꝛ ſuccū ptiſane ſorbere da videtur aūt h̄ ꝯria eē ei q̄ oꝫ fame cruciare. famis.n. cruciatio maxime q̄dē .i. ieiuniū inediā oīmodā ſignificat. ſi v̄o ñ ſʒ dictā demū

† Nō ſm̄ rōnē aleuiatis non ꝯ credere.

q̄ i potib⁹ ſolis: h̄ aūt mellicratū ꝛ ſuccū ptiſane ꝯceſſ̄ it dari. v̄r āt mihi ppea fame cruciare dicē eos: q̄ui tardāt ꝓlixe hn̄tes remiſſiōes febriū euphoratates.i. facillimas vt decepti q̄dā cibū fortiorē dederūt ꝛ maxime pp lipotomiā: vt ad talē igit̄ dietā q̄ p mellicratū ꝛ ſuccū fit mult̄ dieb⁹ recte dicta ē famis cruciatio. 56

† Lipotomia in repētinis egritudinib⁹ piculoſā

† Ex omnib⁹ ſignis hene ad ſe inuicē cōpatis pronoſticamur longitudineʒ ꝛ breuitateʒ ſalutem: ꝛ mortem.

admodū ⁊ nūc: aut oīo bona manifestū oīb⁹ qđ fiet. existēte. n. ⁊ ſm ſeipm: ſigno malo iſto egerēte vētre lipotomizare: malo vō ſimilit̄: ⁊ afonia. i. inuocalitate ſi cū his ⁊ ſpaſmoſus ⁊ lygmodis. i. ſingultuoſus vel aſſoydis. i. anxius laborās fact⁹ fuerit: apti⁹ iudicabit ꝑiculū: ſi vō ⁊ aliqđ aliđ malū ei ſignū ſupuenerit quēadmodū q circa collū ⁊ faciem ſudores: adhuc ⁊ magis q̄ dcā ſunt nunc ab ipſo qui ſcripſit librum nullo bono ſigno mixto maliſ: igit̄ qnq̄z qdē h̄ talis ex neceſſitate morieť manifeſtū ex coacervatiōe maloꝝ ſignoꝝ: h̄ āt pneumathaodhiſete. i. inſlabit̄ fini ſeriei h⁹ ſic enigma interiectuz hoc ē: vt qd eoꝝ q̄ ex neceſſitate oſtenduntˀ vel conceduntur futura erit qđcūq̄z ſignificat hoc puta pneumaodhiſete vtruz multitudinē ſpūum q ſm vētrem vt poſſibile ſit ventrem ipm inflari oēm: ſiue magnā ⁊ ſpiſſam inſpirationē: ſed ⁊ hanc didicimuſ his quas ſequit̄ diſpōnibus nō bonū ſignū quēadmodū ⁊ eā q̄ vētris quare n̄ oz q̄rere alia ſigna his ex neceſſitate pigmeneis. i. antecedentibus in his. n. non adhuc vt in qbuſdam non in his q̄ ſm fortunā facta ſunt in fallacia eorum que contingent aliqua fit pronoſticatio. 57

cerosa ⁊ morātia nō maturātur exiſtētibus in febribus: ſi ⁊ acciderit ſuffocatio pharingis. i. faucibus ſubtilibuſ exñtibus q̄ circa pharingaz ⁊ neq̄z digerit̄: ſz neq̄z extinguit̄: amat huic tali ſanguis fluer̄ ex naſo. ⁊ ſi qdē multuſ fluxerit: ſolutionē ſignificat egritudinis: ſi vero nō longā. quātocūq̄ vero paucior fluxerit: tāto deteriorē ⁊ longiorē. ſi vero alia facilima facta fuerit huic expectare ad pedes dolores. ſi vero dolores tetigerit pedē: ⁊ doloroſus factus ꝑmaneat ignitus factus ⁊ nō ſolutus fuerit paulatiz veniēt ad colluz dolores ⁊ clauū ⁊ ad hūeꝝ ⁊ ad pectuſ ⁊ articulū: ⁊ hoc idigebat ſymatodis. i. vlceroſus fieri extictis āt his ſi manus ꝯtrahūť vel tremule facte fuerint ſpaſmus hūc talē ſuſcipit ⁊ deſipiētia: ſz ⁊ phligaria. i. ampule ſupcillo ⁊ rubores hz ⁊ palpebra altera circa alteraz palaſtrarū. i. germinat durus flegmō detinet: ⁊ hydēt. i. tumet oculi ⁊ delipiētia multū ſupaddit noctes āt magis ſupſignificāt quā dies ea q̄ circa deſipientiā. ſigna vero maxima multa fiūt i ipare nūeꝝ q̄ pare qcūq̄z vero hoꝝ nūeroꝝ fiūt ꝑiculoſi ſuperueniunt.

Hos āt tales a ꝑncipio pharmacare eligeris añ qntā: ſi vorvorizat id ē gurgulizat vēter ſi vero nō ſine re apharmalientos id ē impurgatos eſſe.

Si vero diauorizet ⁊ egeſtiones colerice fuerint ſcamonea ſubpurga moderate alia vero cura quāminios offerre potus ⁊ ſorbitiōes vt melius hēat: ſi vero nō ſupuenerit quartādecimam excedentes.

Cum febricitāti q̄rtadecima exiſtēti afonia. i. inuocalitas affuerit: nō amat ſolutionez citā: neq̄z egritudinis erectōnē fieri: ſed tempus hoc tale ſignificat: cum autem apparuerit in die hac. i. quartadecima long ius accidit.

Cuz āt febriēti q̄rtadecima lingua turbata verba loqt̄: ⁊ venter colerica ſubegerit hūida: amat delirare hic talis.

Et oīa hec q̄ nūc dicta ſunt: videntur mihi deinceps ſibi inuicē q compoſuit hanc conſcriptionē vniuerſalē quēdam ex particulari obſeruatione ſermonem feciſſe procaciter. melius. n. eſſet ſicut hy. in libris epidimiarum aſſueuit ſcribere: ita ⁊ ipſum feciſſe predicentem quidem in ꝑn. nomen patientis: ⁊ poſtea dies in quibus ſingulum factū ē quēadmodū in his q̄ nūc dcā ſunt ſinthomatibus libet facere facta. n. ſunt alicui crura ſymathodera. i. vlceroſa ⁊ nō maturant̄. adhuc aūt ſubiaciant̄: ⁊ febricoſus eē: ⁊ ſuffocatus factus qeſcat. exiſtimabit aūt qs vtiq̄z ſurſum factā eē tranſitionem humoꝝ qui in cruribus ſitque in tranſitibus ſuffocabilem hoiem facit. ſi igitur h̄ tallis: vt hyppo. dixit eſt euaſurus emetoyzare vel homgrogizare. i. ſanguinem fluere per naſum potenter oz. q ſi multus fuerit ſanguis ſoluit egritudinē ſi vero non chronicam facit. ⁊ ſi alia bene facta fuerint: rurſus ad pedes dolores deſcendere poſſibile eſt. ſupponatur vtiq̄z ⁊ hoc factum eſſe quemadmodum ⁊ periphlegam hominem in his factum eſſe quod aut calorem multum circa pedem oſtendere conſueuit: aut fe. multā ⁊ igneam: ⁊ ſi ignis non ſoluuntur ſinthomata: rurſus ſurſuz recedens magna multitudo generabit dolores ſm collū: ⁊ clauos: ⁊ humerum: ⁊ pectus. vt āt oīa hec contingerant ei irrationabiliter: hoc enim eſt extinguamus ſupponatur factas eē tremulas: deinde ſpaſmum ſequi multitudine humoꝝ deſcendente ad neruoſas ꝑticulas: ⁊ ipſum ꝑncipiū eoꝝ aſſumēte: huic enim deſipientie: ꝯſiderās igitur q ſcripſit aliquē eoꝝ qui ita egrotauerūt ampulas ſm cilium habere. hoc. n. ſignificat phligaria: ꝑcaciter enunciauit oībus q ita hñt futuꝝ hoc ſinthoma ⁊ de his q̄ deinceps ſcripta ſunt idē ſmo. qđ. n. factū ē alicui eoꝝ q ita egrotauer̄t ſiue duob⁹ ad oēs extendēs dixit ⁊ rubores hr̄e eos ⁊ palbebrā alteram ad alterā paluſtra id eſt germinar̄: ⁊ ſiccū ſeu durū fieri flegmonē ⁊ tūere fortiter oculos. hoꝝ n. alia q̄dā manifeſta ⁊ paluſtrari. germinare ciliū alteruz imanifeſtuz eſt vtrꝝ ex ꝑte eoꝝ quādā fiētē iūctionē: vl̄ carnoſum aliqđ germē qđ in altero qdē inatū: ad alterū vero extēſuz voluit oñdere ſi vō aliqd vtile eſſet ex iuentione eius hēre plus vtiq̄z ď eo ſcrutaret̄. 58

Curā ſcribit cōcurſionis ſiue coadunationis ꝑdictoꝝ: non aūt ea mihi qdē vt dixi neq̄z hoc vr̄ bonū ſz ⁊ cura nihil cōe hz ꝑter ea q̄ antea iā dcā ſunt multotiēs. Scrutari enim te dixit: ⁊ q̄ in vētre ⁊ cognoſcētē h̄ per vouoriſmos. i. gurgulationes purgare: † Si vero ⁊ colera q̄ inferius reptāt fuerint: ſcamoneam dat colerica pharmacum purgāſ In alia vō cura iubet offerre minimas ſorbitiones: donec fuerint ſuperexcedentes. xiiij. diem hoc aūt ſermone cōiudicatur ante. xiiij. non poſſe digeri egritudinē. 59

† Scamonea purgat coleram.

Hic ſmo ſuperfluus eſt his qui didicerūt mala ſinthomata maiorem virtutem habere in criſi his dieb⁹ apparentia: hoc enim vniuerſali vtitur ⁊ nunc qui ſcripſit librum in vna ꝑticularium rerum in. xiiij. die: ſicut. n. in alijs criſimis. i. indicatiuis: ita ⁊ in hac ſi apparuerit aliquod aliud malum ſinthoma maiorem virtutem habere. oz autez enunciationem eius quod futurum eſt facere. nam ſiquidem quedam bonorum ſignorum maiorem virtutem habentia affuerint laboranti qui egrotat tempore ampliori poterit ſaluari: nullo vero exiſtente tali morietur: nequeunte virtute ſufficere digōni egritudinis. male igitur qui hoc ſcripſit dixit longiorem oīno futuram eſſe egritudinem: poteſt. n. ⁊ velociter mori qui afoniam. i. inuocalitatem in. xiiij. habet cū alijs malis ſignis fient hoc ſinthomate. 60

Sed ⁊ in aliqua alia dierum. ſi vero in quartana apparuerit primum periculoſiorem ſeptimam oſtēdit: hoc eſt ea que in illa fient. 61

Estiua ⁊ autumnali hora ⁊ in acutis sanguinis distillatio repente fiēs synconiā idest fortitudinem ⁊ multam inflammationem secunduz venas ostendit: ⁊ in posteriore subtilium vrinaꝝ superapparētias: ⁊ si tendit ad statuz etate ⁊ corpus exgymnasiis vel eusarchia.i.bonam carnositatem habeat vel melancholicū: vel ex potu manus tremule bonum habet: desipientiam predicere vel spasmum.

Et siquidem inparibus superuenerit melius abundanter excursus sanguinis exitum faciet superabundantie secundum nasos vel anum epysees metasces vel apostases vel dolores hypocondriuz vel ad testem vel ad crura. solutis autem his exitus fiunt per sputa vel sputorum ⁊ grossarum vrinarum leuium albarum exitus.

Febri siticulose opū vel opos idest succū silfu oxymel dau cumiterens bibere da ⁊ galbanum in melle ⁊ ciminum elicticum idest electuarium ⁊ succum ptisane in his sorbere: afflictos idest impassibilis autem hic talis: nisi sudores cretici vel somni homales superuenerint ⁊ vrine grosse ⁊ oxymies decurrant: vel in apostema firmetur.

Cotallus ⁊ myrrha elicton idest electuarium. bibere autem his talibus oxymel da q̄ minimum.

Et hec rursus series cōplicationem habet sinthomatum multorum non conuenientium simul in hoie omni egrotanti: iccirco ⁊ inutilia que ita scribuntur vtilis doctrina p vniuersalia cognita: ⁊ hypo. assueuit facere. deīn ē aūt quoniam vniuersalium hec quidem continuam hñt virtutem quandam: ⁊ vniuersalitatem hec autem vt multum virtutem habent: siqd vero ad distidosum. i. ad ambo opinabile vl' rarum est inutile ad doctrinā: que deniq̄z scripsit. Scrutemur secūdū ptem ⁊ primum. deinde quod primum scriptum est: Estiua ⁊ autūnali hora: meli⁹ fuisset dicere sinconiam.i.fortitudinem iudicare cura indiger venas. Scimus āt q distillatiões sangis ex naribus malum semp ait esse propterea q: natura quidē desiderat extenuare externere ⁊ expellere supfluitatem: nequid autē aut propter imbecillitatem propriam: aut ppter grossiciem sanguinis: vel propter densitatem particularū: vel propter quedam horuz vel omnibus conuenientibus: malo vero existente semper hoc signo magis autem aliquo secūdū estatis ⁊ autumni prima virtutem ei⁹ contingit superintendi. in his eniz diebus ⁊ xanta superabūdat colera: ⁊ quod continet aer calidum est: quare euthon.i. bene fluxibilem oportet propter ambo esse sanguinez: magnitudo igitur cause ostenditur propter quam prohibetur fluere quam sinconiam.i.fortitudinem esse ait fortassis densitatem ita nominans: indigere demum vtiq̄z cura ſm venas eos q ita habent nondum docet anteq̄z dicat: siquam dicit curaz: nō tamen dicit predictionem autem solam primam scripsit: vrinarum subtilium superapparentias fieri ſm posteriorem diem non secundum solam hanc ex necessitate delatis eis indigestis sed ⁊ secundum eas que ante ipsam: ⁊ spasmum ait: et desipientiam futuram esse laborante ad statum tendente secūdum etatem ita adhuc cum his ⁊ egymastia ⁊ eusarchie.i. bone carnositatis eius meminit ⁊ craseos: melancholici eniz craseos nomen ⁊ nimirum ⁊ ex potatione ait eum manus habere tremulas. igitur sinthomata quidez hec possibilia sunt sibi inuicem complicari non tamen ex necessitate: deinde velut ad multum hos supersequitur desipientia ⁊ spasmus. 62

Due scripture sunt huius dictionis idest epiginesie: vna quidem per littera. g. scriptam alia vero per. t. sed siue secundum priorem epyginesie idest superuenire dicatur laborantes in paribus diebus siue secundum secundam epytinesie idest superintendi predicta sinthomata secundum pares dies non confestim est ⁊ melius. hoc autem ipse dixit: neq̄z enim si pares dicebat intueri: sed si ⁊ crisim in quartam denique diem parem existentem: ⁊ ipse deinceps parum antea dixit: quoniam maximam virtutem habet. quod autem quippe demum deinceps dictum est verum. Si enim sanguis multus secundum quēcunq̄z modum extractus fuerit: solutis habet spem: ⁊ per hypostasim idest abcessum eos ⁊ per metasim idest traspositionem ait saluari: apostasim quidem quasi per propriam nuncupationem ostendens: metasim autem indicendo labores in hypocondrio vel ad crura vel ad testem. ↑ Differunt autem a seipsis inuicem in eo q apostasis idest abcessus ipsam crisim infert: ⁊ eripit ab omnibus molestationibus laborantem. methasis autem aliorum habet principium paroxismorum ⁊ dolorum vt indigeat cursus a lio empore ad digestionē locus corporis: in quem methasis facta est contristantium vel circu insistentium humorum idea que adiecit. Digestis autē his exitus fiūt sputorum vel grossorum vrinarū albarum signa: docens digestaz essendi methasim ex digestis sputis: ⁊ vrinis. 63

↑ Dria int hypostasiz ⁊ methasiz.

Ruges assueuerunt ⁊ lignos.i. singultus nominare sunt autez motus quidam stomachi spasmosi. fieri vero habent propter immoderatam euacuationem vel impletionem. igitur qui quidem post euacuationem fiunt fere incurabiles existunt: qui vero propter impletionem ab auxiliis riptantibus idest expurgantibus que complectuntur: idest inherent: curantur: talia vero sunt que nunc scripta sunt. videtur autem nunc hec mordacitas. fiens ⁊ propter grymetrica idest agredinem hoc est acuitatem mordentem stomachum: vt cum quis piper plus vel quid tale transgutiat: ⁊ nimirum febrientium quidam singultantes vomunt corrosium: ⁊ oxymicatum idest acerrimum humorem in quo finaliter cessauerunt a sinthomate: sed hec demum febris non vocatur ligmodis idest singultuosa: amplius autem oportet permanere ligmon: idest singultum vel: ⁊ per totam egritudinem esse acerbatum cum febribus: vt ligmodis idest singultuosam nominetur. Hanc talem febrem a sudoribus crisimis idest creticis: Et somnis homalibus: idest equalibus: ⁊ vrinis oxymitibus idest acribus: Et grossis euacuatis curari ait. Aut demum his talibus excretis: ⁊ extractis aut in apostema firmata fuerit. 64

Quid ⁊ qd causet singultus.

Inordinate hoc autem scriptum est: melius esset id parum antea scriptum fuisse secundum illam sermonis partem vbi curauit eos qui indigent thoracem ⁊ pulmonem per sputa expurgare non ad ligmodeam febrim sed ⁊ ipsum quod scriptum est: immanifestū est: Cotallus enim ab eo dictus non ita sed conus magna ab antiquis grecis nominabatur: quēadmodū a iuniori-

↑ De electuario ad iuuante expuitionem ex thorace ⁊ pulmone.

bus medicis fere omnibus strobolus idest pinea. assueuit autem ex eis construi electuariuz cum fuerit pinguis: maxime hoc est multum circunfusam habens propriam rasinam coquentes eam recētes in aqua cuz tossia idest prassio vel marubio: deinde coctioni miscētes mel cōmoderatum ⁊ coquētes rursus hoc vsqz mel leam consistentiaz: ita scō pharmacho vtimur ad expuitiones ex thorace ⁊ pulmone: sicut aūt ⁊ ad alia quedaz mittimus talia alicui pharmaco multotiens: ita est cōueniēs ⁊ eum qui conscripsit hoc myrrham imittere deinde per breuia ostēdit ⁊ hoc corallum ⁊ myrrham electuariū dicēs potest autem ipsaz pineam cuz myrrha dare: fortassis h rursus nobis audientib⁹ nō male misceri mel huic pharmaco igit quidem quidam separātes a prescripta hāc ipsam secunduz seipsam scribūt: quidam autez finez eius principiuz faciunt ℞m hunc modū. Si autē apostema firmatū fuerit corallū ⁊ myrrha electuariuz vt egritudinē que in apostema firmantur audiamus ei pharmacaz existere. Est autē irrationabile hoc ⁊ maxime propter illud quod infertur: i quo ait: bibere his talibus oxymel q̄z minimuz. nam in singultosa quidē febre habet rationem formidare acetuz: i his autē que in apostema firmant nulla. et ꝑpterea quidā alij secundū qd qdē copulāt seriē hac ꝑscripte: secūdū qd autē disiungāt adiicientes cōiunctionē autē. ⁊ scribentes ita. Si vero firmatū fuerit de singultuosa febre q̄ predicta est: ⁊ hoc est dictū: vel cōciliante eo qui scripsit librum si etiā in apostema cōtigerit quandoqz firmatū eē singultuosaz febrē corallū cū myrrha dare cauere copiosuz potuz oxymellis. hic aūt siue per. z. litterā vltima syllaba stiriz. i. firmetur scribat: siue per. x. strixi. i. firmata fuerit: magnā nullā exalterationē sermo habebit. 95

No de aceto.

Si vero siticulosi vehemēter fuerit orde acc aq̄ bibat quidez. Peripleumōica ⁊ pleuretica ita oz scrutari si acuta febris fuerit ⁊ dolores lateris alterius vel ābor ⁊ spū sursuz declato si doleat: ⁊ tusses insint: ⁊ sputa expuit ignea uel liuida ⁊ subtilia ⁊ spumosa ⁊ āthira. i. florida vel crocea: ⁊ siqd aliud diuersuz hz: ꝑter ea q̄ edocta sunt: hos ita oz deducere.

Si vero dolor sursū finiat ad clauuz vel circa vbera ⁊ brachia incidere oz in brachio venā que intus ad qualescunqz partium fuerit secundū hanc.

Ab auferre vero secūdū habitū corpis ⁊ horā ⁊ etatē ⁊ colorē: plus aūt audēs si acutus dolor fuerit ducere ad lipotosiz. i. defectiōez aī.

Demum subclysterizare post hoc.

Si vero subtus inferius. thorace dolor fuerit ⁊ tēdit valde pleuretico vētrē subpurgare: in medio vero purgatōis nihil da: post purgationē āt oxymel: pharmare vero q̄ tanū.

Si vero nō facile erectus fuerit: minorez potū ⁊ sorbitionē paucaz succū subtilē ⁊ semel in quacunqz hora melius agit cognosces autem ex vrinis.

Matura vero sūt pyscela. i. sputa cū fcā fuerit silia pyo. i. puri: urie vero mature sūt q̄ hypostases hūt subrubeas q̄les orobum.

De signis pleuresis ⁊ piplemōie

Quoniā qdem vt siticulosis potus manifestuz est: melius vero dictū esse ab eo q̄liter oportet cōstruere stichias. i. vtrū ifundētes simplicit vel vt qui nū: chyzon. i. ex eis faciunt ℞m aliū aliquez modum. 66

Magna ⁊ qdez digna ratione pleureridis ⁊ peripleumonie determinata sunt oīa ℞m gnisiam. i. ꝑpriaz ptez libri. que vero oībus medicis sunt cognita derelicta sunt ea q̄ nūc hic scribit: ⁊ primū qdem cōcursuz nominatum scilicet signorum a veteribus empericis. veteres autez siue deuorita idest confidentia vocabant tali sinthomata febris igitur acuta ⁊ dolor lateris alterius vel vtrūqz maxime ℞m expirationez. hoc. n. ē ⁊ spū sursum delato si doleat ⁊ tusses ⁊ sputa ignea vel liuida ⁊ subtilia ⁊ spumosa ⁊ anchyra. i. florida: ⁊ qualitercunqz aliter exalterata preter q̄ in cōsuetudine. h. n. ostēdit dicēs: Et si qd aliud differēs habeant ꝑter ea q̄ edocta sunt. hec oīa pleureticis ⁊ pipleumonicis apparere ait cōtingentia. hos ita oz deducere. 67

Et hic rursus explanat mentez gnisie ptis huius libri q: derelictū erat qd itelligitur his q̄ dicta sunt ei adiecit: puta hoc ℞m rectū patiētis lateris facere phlebotomiā. qd ostendit dicēs incidere oz venā q̄ i brachio q̄ itus ad q̄lescūqz ptium ℞m hanc aperte succindēs iterpretationē neglexerit. cum decere euz dicere venam q̄ ℞m cubitum: eam que i brachio dixit. 98

De conditionib⁹ pleuresi floboto mandi.

Hic rursus plus in summa itentiones plebotomie omnes dicere largiēs: tū dereliqt quasdā: neqz eni vtutes meminit neqz transmutatiōis sanguinis: sed neqz regiōis vel cōsistētie plus autem auferre iubēs ⁊ audere ⁊ qdez vsqz ad lipotomiā agere peccauit in dictiōe adiciens propter quid audere decet. nā ꝑpter acumē qdē doloris ad pl⁹ euacuandū sanguinis deuenim⁹: sinere vero fluere nō ex acumine sz ex aliis habemus si virtus: rubusta: ⁊ etas iuuenescētium ⁊ multitudo sanguinis. ⁊ natura laborantis densior ⁊ durior ⁊ difficile euaporabilior: ⁊ multus cruor: ⁊ hora anni: ⁊ consistentia eucrata: ita enim ⁊ regio: audere vsqz ad lipotomiam ducentem ex his aduenit. 69

Post flobotomiam clysterizare iubet: melius autem esset adiecisse hypocraticam determinationez nisi fortuita. i. spontanea exierint bene. 80

Pleureticum nominat id quod dictum est ab hyppo. in ista q̄rta parte libri in qua purgat eos qui ita habēt pleureticos: cōstruit autem id dupliciter: pharmacare vero quartanuz: indeterminate dixit: ⁊ hoc ipsuz a principio: nihil enim talium auxilior gerendū laboranti intentionē facientem dieruz numerū: sed quod hyp. dixit aut ⁊ post principiū cōfestim ante q̄z firmentur humores iubet pharmacare: aut postea cum digesti fuerint: quare circa primā diem aliquando vero ⁊ secundam ⁊ quartaz est autem ⁊ quando quinta, pharmacanim⁹ nō in q̄rta soluz sicut hic scripsit. 81

Quando q̄z farmacādi sūt i ꝑncipio pleuretici.

De particulari tpe cibi scrutās hy. sz ipse h q h scripsit his q̄ superius ab eo scripta sunt calori attēdere dignū existimauit q calor ℞m thoracē ⁊ pedes: q enim vrinarum nō tpe cibi est vtilis: quare nō recte dixit nunc succū subtilez semel dare ℞m quaz horaz melius agit: cognosci vero eam ex vrinis: ⁊ si enim q̄z maxime breuez reputationē ad meli⁹ habeant vrine ℞m particulares paroxismos: sed nō ita longum tēpus. i. vt deponamus illud nos: ⁊ expectemus vtrum nebulas ⁊ enorimas idest sublimes vel inferius euntes habeāt hec enim in multo tempore fiunt: cibari vero in acutis egritudinibus laborantes aliquando necessarium est in principio declinationis. 82

In principio declinationis acutarum q̄nqz cibari contingit.

Neqz suiipsius meminit per supiora ita dicētis de digestis vrinis: neqz hy. aliter dicentis.

Urina vero optima cum hypostasi alba ⁊ lenis ⁊ homala idest equalis: alia vero seriei que de pleureticis ⁊ peripleumonicis manifesta ⁊ sine mea expositōe: ⁊ vbi ab his q̄ ab

hyppocrate scripta sunt qui hoc scripsit recedit: ⁊ vbi maxime omnino vel ex parte demum aliqua ea sequitur. 83

Et primum ⁊ ẜm pharmacoꝝ reductura sputoꝝ sunt quod autem per nigruz helleboꝝ vel electuarum ventris subductiuum: q̄ autem per panaca ita dixit similiter in quod vtiqꝫ vtile existit. 84

Et hic sermo indeterminatus est: neqꝫ q dicit ad dysenteriaz indicante conscriptione: neqꝫ dis cessauit h iferēs. 85

Non vtiqꝫ alicubi āte septimā cum rigore supinnatus hyecterus soluit se. neqꝫ vero plus septimuz: sed determinatio est talis: febricitātibus hyecterus supuenit: aliqñ quidē vt sinthoma dispositiōis que ẜm epar: aliqñ vero colerā natura excernere ꝑ cutē tentante: deinde nequeūte id quēadmodū assueuit in oibus fieri apostematibus: dictuz est autez de talibus hycteris ī aphorismis. 86

Cum autez ait. Per melancolicū sanguinez supabundantez in venis spūuz defectiōes fiūt flebotomia hec oia soluit spūum vero defectiōes siqdē eoꝝ q ẜm arterias dicit etēiz has venas noiabāt veteres q̄ alia q̄ assygia. i. ipulsatio fiet vtiqꝫ passio: si vero eoꝝ q ẜm pulmonē rursus h vocata aupinā. i. nō spirationem enigmatice isinuat possunt āt ⁊ multitudine ⁊ grossicie sanguinis nō solū p arterias ⁊ spirationes exitū nō hēre sed ⁊ quādoqꝫ per proprie vocatas venas. 87

Et h sermo ide terminate dict⁹ est cuz eo qd improprie quedā noium scripta sunt: hoc eniz. i. a dolore morderi tenantes iproprie dictū ē: oxymitib⁹ hu. i. acrib⁹ cōmordē vbo nō labor: b⁹: ⁊ nimix ⁊ ẜm pncipiuz seriei in dicendo vehementer anterius spasmantur post hec ait: siccatis tenātibus vrodeibus. i. caudatis grossiores dorsum ꝯtinēt eos q̄ vsqꝫ ad vraz. i. caudā vocans ita vocant aūt vracio finē ossis: si vero vtrasqꝫ partes ostendi vult tendi ⁊ circa anteriora ⁊ posteriora tetanū extendi possibile: sicut pax antea dixit. Tetani vero lūboꝝ: nō infallaciter āt neqꝫ digoni vrinaꝝ alleuiationē passionū precognouit febrilis eniz egritudis indigēs p vrinā ostendunt manifeste egritudinū aūt q ẜm musculos nō isallax est significatio que per vrinas: sed hoc quidez paruuz: dare vero vinum eis sine hoc. i. vt determinet vtrū a frigore passi sūt

In egritudinib⁹ musculoruz vinum maxime nocet

Periplemōie electuariū cotalluz galbanuz attractiuuz cuz melle attico abortanuz ī oxymelle piper helleboꝛ vel electuariuz nigruz decoquens: ⁊ pleuretico ⁊ pipleumōico in principio circūdoloroso existente da bibere: bonum āt ⁊ panaces ī oxymelle bullientez ⁊ colantez da bibere.

Dysenteria apostema aliquod vel eleuatōnez qescēs. i. cessās facit nisi in febribus ⁊ sudores ⁊ vrine grosse ⁊ albe ⁊ lenes superapparent: vel ī tertianis diebus vel achyrson idest varice vel ad testez vel ad crura dolor vel ad hyschion. i. vertebrum firmet.

In febre colera ante septimuz cuz rigore hycterus supinatus soluit se. sine rigore vero si superinnascat extra tempora pnitiosum.

Tetani vero lūboꝝ ⁊ in melancholicuz per venas spiritum defectiōes cuz fuerint flebotomia soluit.

Cum āt a tenātibus anterius vehementer spasmant: ⁊ circa collum ⁊ facies sudores a dolore morsis ⁊ siccatis tenātibus vrodeibus. i. caudatis grossiores dorsum ꝯtinent vel medie colligationes innate vt ad pedes desinit: huic tali nisi febris ⁊ somnus superuenerit: ⁊ sequentes vrine

vel propter aliam causam: nō paruum peccatū est sed ⁊ valde audax. irrationabiliter aūt dictuz ē ⁊ hoc: vētrē autem neqꝫ soluere enim nisi balano. i. suppositorio. soluitur eniz vtiqꝫ in talibus vtiliter: alia vero seriei pene manifesta. 88

Non est hic sermo vniuersalis neqꝫ cōmunis omniū non enī per hec sola sed per matricem ⁊ per emorrogiaz que p nasos fit solutiones fiūt egritudinū. 89

Non necessariū quibuscūqꝫ a capite fertur reuma oēs helleborizare: sꝫ quandoqꝫ capitis solus acere prouidentiam asueum⁹. 90

Phlebotomiam quidem dicit vene scissionem. quoniā autem neqꝫ eos qui ex tali causa empici facti sūt helleborizare cōuenit: neqꝫ eos qui ex apostematibus: neqꝫ eos q ex alia tali causa manifestuz: ē empici vero propter incontinentiam: male ī hoc catalogo. i. numeratione nunc dicunt incōtinētia tpa ẜm seipsaz nocentē incōtinētes puta plenitudine: idigōne. nocbigia. i. ebrietate venere is multis. ⁊ multis vigiliis ⁊ q̄cūqꝫ talia. pdictēs aūt qbus helleborū nō oz dare ait. Si dialipite corp⁹ hoc est si dissolutū sufficienter scīi fuerit sine occasiōe vz vel dolor ī capite chronicus. i. ⁊ difficile solubilis. subaudire. n. te hoc ⁊ dolori capitis oz: ⁊ oibus his q̄ deinceps dcā sunt ⁊ auribus emplastratis ⁊ naso ⁊ exputiōi. addicit aūt genuū grauedinē ⁊ dolorē ⁊ corporis tumorē pter cōsuetudinē: in oibus. n. his sine manifesta cā factis helleborizare cōsiliat ⁊ diuidēs vniuersalē hūc smonem in pticularia dixit. neqꝫ a venereis neqꝫ a sollicitudine vel vigiliis pdicta facta sint: si. n. ex aliquo hoꝝ fuerit facta ad cām q̄ fecit armari iubet que aūt ex omnibus q̄ dixit ⁊ vere certissime dicta sunt ⁊ que nō didicistis a libris hyppo. ⁊ a nostris negociis. 91

Quib⁹ conueniat helleborus et quibus nō conueniat

Digestiōez habentes venerunt ⁊ sudores cretici: bibere vinuz citrinuz vinosuz: ⁊ alicio. i. pulentam coctā comedere ⁊ ceroto vngere: crura circūuoluere vsqꝫ ad pedes calidos ⁊ ifundentes scaphe idest catino ⁊ brachia deuoluere: ⁊ lumbos a collo vsqꝫ ad vertebra idest scyaz incerās vt ⁊ anteriora ꝯtineat ⁊ dimittēs fomenta vitreolis calidā āt aquā infundēs ⁊ extendens lintheo accumbās eū: ⁊ ne ventrez soluas nisi balano idest suppositorio si multo tempore existens nō egestibilis.

Egritudines āt soluūtur oēs vel secūdū os vel secūdū vētrē vel secunduz vesicam.

Helleborizare oz eos quibus a capite fert reuma.

Quibuscunqꝫ ex apatibus vel flebogoria i. vene scissiōe vel ꝑpter aliā fortez cām empici fiunt nedes helleboꝝ neqꝫ eniz ꝓderit: ⁊ siqd patiat: cā videbit helleborus cē: si vero dialipite corp⁹ vel dolor ī capite vr ēplastate aures vel nasus vel exputiō vel gēiculoꝝ grauedo vel corpis tūor pter ꝯsuetudinē qdcūqꝫ cōtigerit helleborizare oz neqꝫ a potibus neqꝫ a venis vel venereis neqꝫ a tristicia neqꝫ a sollicitudinibus neqꝫ a vigiliis siqd quidez hoꝝ habeat cām ad hoc facere curam.

Non. n. ordinate īterp̃tat⁹ ē h̄: p̄dicēs. n. dolores q ex itinē dolores late𝔯 dorsi lūbi dīsionez fecit vt debes dicē q̄lit talia curēt: demū. n. eis adiiciēs mixtotiēs. n. didicerūt vēire ex crapulis ⁊ escis vētosis: p⁹ h̄ itulit: q̄cūq̄ hūt talia difficulter mīgunt ⁊ p⁹ hoc rursus deinceps ait: hor̄ āt iter cā ⁊ corrizar̄ ⁊ brancor̄: ⁊ ascephalū. i. sine capite vt vtiq̄ dixerit qs faciens sermonem. 92

Nemini n⁹ vtiq̄ alicubi hūc vniuersū s̄monez ignifia. i. x̄a ⁊ pp̄rie pte cōscriptiōis sufficiēter tractatū: ex illis igit̄ poteris similit dcā ⁊ h̄ ⁊ legere ⁊ iudicare. mihi v̄o esce marie isigniunt vt dicet nō ex rōne aliq̄ s̄z expiētia docet iudicare cibor̄ v̄tutē: mihi v̄o n̄ necessariū i talib⁹ p̄longare s̄monē: esce v̄o magis isigniūt vt dic̄ 93

Non differt aūt nūc escas dicere vl' cibaria ⁊ nimirū scripsit h̄ tale qd rex eē idicat p̄ dictiōez isignite: isignis n. ait corpib⁹ fit s̄m vnūquēq̄ diez alteratio ex fortib⁹ cibariis: deiceps ea enumerat. 94

Que ex itinere dolores latex dolorosi hyschiō. i. vertebrorū ⁊ q̄cūq̄ respirātes dolēt occasionē hūtes multotiēs n. didiscere venire ex crapulis ⁊ escis vētosis dolores ⁊ ad lūbū ⁊ ad hyschiuz ⁊ hyliū: qbuscūq̄ āt hor̄ fuerint talia dissurie. i. dissuriant̄. i. difficulter mīgunt̄: hor̄ āt itē cā ⁊ corrizar̄ ⁊ brāchor̄.

Quecunq̄ vero a diematibus. i. dictis sūt multa qdē vnusq̄sq̄ sicut vtiq̄ p̄ter ɔsuetudinez dietatus fuerit marie isignit ⁊. n. q̄cūq̄ nō discētes p̄rādere ⁊ p̄rāderēt vel p̄rāsi fuerit eis tumor vētris erit mult⁹ ⁊ rictasimus. i. plectio ⁊ plectoria. i. multitudo: ⁊ si cenauerit: vēter turbat̄: mihi vero nō necessariū in talibus p̄longare sermonez.

Esce vero marie isigniūt nō ex rōne aliqua sed experiētia docet indicare cibariorū virtutem.

Alleum sysam. i. vētositatē ⁊ calorez ad thoracē ⁊ capitis grauitatē: ⁊ siquidē aliū dolorē didicerat ātē exacuit vreticū āt est ⁊ hoc h̄z bonū optimū āt ⁊ id comedere debēti ad potū ire vel ebrio.

Nota hic d̄ Alleo.

Si expiētia oz iudicare vnūqd̄q̄ eor̄ q̄ comedūtur: nō recte dicet̄ vētosū eē alleuz neq̄ caloris āplioris q̄z s̄cd̄z cepas s̄ēsū ferēs his q cōmedūt neq̄ in aliq̄ alia pte corpis neq̄ thorace. s̄cd̄z eūdez vero modū neq̄ assā. i. turbationē: ⁊ marie siqs id prex feruescēs assumat. multa v̄o idematū cū plectoricum fuerit corpus calefacit: cū p̄euacuatū aūt fuerit sicca deinde vel demū fortiter. peccauit igit̄ cōscriptor hui⁹ libri sine determinatōe nūciationē faciēs: meli⁹. n. eēt determinasse sic dictū ē. nūc aūt simpl'r totū enūciauit de alleo. meli⁹ āt eēt dicē. siccare v̄o ⁊ calefacere id ⁊ nō vētosū eē. nō eni aduersus indeterminatū enūciare cōsuetudo ē: subaudire v̄o cū i tp̄e datū fuerit cū p̄pato corpi ostēdit. p̄patuz āt cū neq̄ plectoricū exn̄s neq̄ chachochimū. nō recte igit̄ capitis grauedinē ab eo fieri ait. si n. p̄euacuās corpus offeras alleū ⁊ capitis grauedinē sanabis ⁊ oīs alteri⁹ pticule. Admiror āt q̄lit̄ vsq̄ nūc p̄dicēs ea q̄ narrauit i eo: d̄inceps ait. optimuz āt id comedere debēti ad potū ire vel ebrio. appz. n. ex his neq̄ crapulā neq̄ ebrietatē opans s̄cd̄z ⁊ p̄custoditiuum id exn̄s vt ⁊ grauedinē expellere possit ⁊ curatiuuz sysar̄. i. vētositatuz vere qdē dixit h̄ ⁊ adhuc vreticor̄. i. vrinatiuar̄ eē pharmacor̄ id. mēdaciter āt alia adiecit simul eum dicēdo impugmētia ea. 95

De caseo

Ventosus magis ē mollis ⁊ recēs caseus ⁊ min⁹ stegni: i: strigit vētrē ⁊ nimix siticulusus ē magis qd̄ indicauit dicēs: Cibarior̄ accēsionē facit. h̄ āt. i. cruduz ⁊ idigestū in medio iteriacet s̄cd̄z seriē nō diligēter i interp̄tationē d̄uctū: ōndit d̄niq̄ qm̄ oē crudū ⁊ idigestuz in hu. qd̄ s̄cdm eorp⁹ isurgit ex talib⁹ cibariis aptū natuz ē fieri q̄lis ē caseu⁹ cruduz ⁊ indigestū cibariū ac si ēt diceret ita. case⁹ aūt sysā ⁊ stegnotica. i. vētositatē ⁊ strictionem opat̄ ⁊ causodis. i. estuosus ē. adhuc āt crudū ⁊ indigestuz ē cibariuz ⁊ hu. taliuz generatiuuz pessimuz āt ait ⁊ hoiez ipletuz cuz potu comedere id: qd̄ etiā manifestum idiot̄ n̄ ē qd̄ ⁊ aliī nō bonuz cibariū case⁹ ceu vtiq̄ ptbycbim⁹. i. grossi hu. generatiu⁹ ⁊ dispet⁹. i. difficulī digestibilis exn̄s. si vero in bibēdo qs vtat̄ eo iplet⁹ exn̄s: pessim⁹ oiuz cibarior̄ fit grauās os vētris: ⁊ ip̄e qdē p̄mū corrumpit̄: deinde secum corrūpēs ⁊ alia. 96

Caseus āt sysaz idest vētositatē gestora. i. strictiōez ⁊ cibarior̄ accensiōez facit: crudū āt adhuc ⁊ indegestū pessimū autē potu comedere repletis.

Legumina vero oia vētosa ⁊ cruda ⁊ cocta ⁊ frixa mime vero ifusa ⁊ viridia ⁊ his autē nō vti nisi pysimon. i. cibaria: h̄z āt ⁊ proprias malicias singulum horum.

Cicer sysan. i. ventositatez quidē crudū ⁊ frixum ⁊ laborem facit.

Lens aūt stipticat. i. stipat ⁊ aridū facit si cum cortice fuerit.

Lupinum autem minime horuz minima mala habet.

Silfium āt ⁊ opos. i. succus ē qdez qbus marie: in exptis aūt non transit ventrem.

De leguminibus

Implēt vētrez oia legumina. cū his āt ⁊ indigestibilissima eor̄ sūt q̄ sūt cruda: q̄ vero frixa vētosa qd̄ min⁹: ⁊ indigestibilia v̄o nullo min⁹. q̄cūq̄ v̄o plurimuz coquunt̄ moderaciora. qd̄ āt d̄inceps i qbusdā qd̄ exēplariuz scriptū ē: ⁊ infusa ⁊ viridia vt ⁊ i his talib⁹ p̄dictas malicias hūtib⁹ i plurib⁹ āt n̄ ita sed ab alio p̄ncipio minie v̄o ifusa viridia qd̄ dicunt̄ q̄ nō sicca ne q̄ certissime iā oia p̄fecta infusa vero q̄ aq̄ infundit̄. cōsiliat̄ igitur sine siciis. i. cibariis leguminibus nō vti sycia. i. cibaria vz maxime qdem panis q ex frumento dicens vel simpliciter vniuersa qualitercunq̄ cōstruunt̄. fortassis autem ⁊ alia omnia ex qbus panes fiunt: zias. i. speltas ⁊ ziphas idest sigalas ⁊ ordeum rustici vero ⁊ a milio panes faciunt. 97

De cicere

Quidā scribunt propter hoc id ventositatem facere vt tendens pudenda idest extends genitalia membra p̄pter hoc deniq̄ qd̄ scriptuz est seriei laborem fecimus inde dolorem q propter inflationem venit. 98

De lente

Aridum vocem dixit significare turbationem quandā ⁊ velut pugnam in ventre fientez ex diuersis virtute cibariis sicut ⁊ nunc cum cortice offeratur multū carne eius est indigestibilis. 99

Hoc. i. minime contrarium significat huic. i. maxime manifestum quoniam lupinum minima predictoruz habere ait mala. 100

Nota de silfio.

Radicem silphi vocare cōsuetudo hominibus a nomine. i. equiuoce toti herbe. hanc hic ait: ⁊ adhuc opos. i. succum herbe. in expartis. i. insuetis siccam operari coleram minus autē ⁊ hic. paruz. n. postea ipse dicit scribēs ita. A colera vero sicca vēter inflat̄ ⁊ sonitus insunt ⁊ induratiōes insunt. manifestuz igit̄ qm̄ sp̄ūs vētosus coadunat̄ s̄m vētrē ex oblatiōe silphiū: est autem oxymi. i. acre. 101

Quid vtiqz igit significat h. i. estuosū ē: qbus qdē nihil ex textu manifestū ē: ⁊ ppterea cōmētās qs singulū hoꝝ dicit quod suabilissimū sibiipsi valde: vt appositū eniz. i. difficile dicere q̄ fm rationē in talibus. 102

Xantā. i. colerā rubeā ab eo vocatā ⁊ maxie fieri ait: bis q simul silphiū cū caseo plus obtulerūt vel cū bouinis carnibus: sysa eniz. i. vētositas q̄ ex silphico gnāt ēplasticis. i. ꝯglutinatiuis ⁊ bradeporis. i. tarde ptrāseūtib⁹ cibarijs mixta manet fm ventrē non existens. 103

Erat qdē eidez de silfij vtute s̄mo imiscuit āt huic comestionē bouinaꝝ carniū ⁊ p⁹ h deinceps sup ea trāsiēs melācholicas passiōes exacuit anipblitos eniz. i. insupabilis nā eaꝝ igitur vsus ē qdē ꝯiunctōne hac. i. est sicut illi qcās eoꝝ q̄ dixerūt dicūt nō tū huius ipsi⁹. i. exacui melācholicas passiones a carnib⁹ bouinis dixit cām. ↑ Quandaz aūt aliā cōiorē dixit cāz eā q̄ h3 difficicile cogbile ⁊ forte nature: natura eniz anipblitas. i. insupabilis est illa quā neq̄ ꝯ̄ qs bypballita. i. superaret. 104

Et h vniuersalius h3 ꝯsiliū nō h3 melācholicas passiones: bouinis eni carnib⁹ melius vti ⁊ coctis ⁊ veteribus queadmodū his oībus digestibilib⁹: nō ppīe vō vsus est dictione hac. i. optie: neqz. n. melācholice egrotāt neqz ali⁹ qs hō sanus vel egrotās optie vtiqz eripiet p bouinas ⁊ coctas ⁊ veteres carnes oblatas: s3 comedentiū oium sūt be nō bon⁹ cib⁹ s3 min⁹ alis q talib⁹ offerunt nocent: igit trāsponēs hāc dictionē. i. optie ⁊ faciēs s̄monē minime iculpabilē opaberis. 105

↑ Qr̄ a bouinis carnibus melācolice paōes exacuant

Et rursus dixit hic aūt essendi deteriores capnas bouinis carnibus: digestibiles eni similit erūtes capne deteriores sunt bouinis: ⁊ eructatiōes mltotiens faciūt pniciosas hītes q̄litatē: oxymidie. i. acriores āt erūtes calidiores bouinis: si indigeste remāserint: ⁊ colerā opant: iōqz fridas magis ꝯ̄ ea. o3 comedere eas optie vero sūt estiua hora: autūno vero hac hora pessime: optias eē in estate ait suipsaꝝ carnes capraꝝ: nō. n. est vtiqz aliaꝝ carniū: igit oportebat qdē ꝯ̄trum in hora estiuas pessimas eē: ꝯtingit aūt meliorē escā eis h3 estatez capris eē: queadmodū q̄ herbaꝝ comestiua aīaliū mala sūt estate inueniri ppter nō habendū adhuc herbā viridē capris aūt aptissima esca rami arboꝝ ⁊ melior est vt in fine veris: hūt aūt copiosas escas fm estatē: qui aūt esca fm plurimuz pōt ad carniū aptitudinē vt ex vulpibus licet tibi addiscere: in autūno aūt habēt optimā ppter vuas carnē: ita vero ⁊ passer si tatalis optimā h3 carnē: autūno aūt capre idigētes esca apta pessimaz ⁊ s̄btilissimā habent carnē: fm vero hyemez rursus meliorē habitū corporis habent naturalem discrasiā a craū q̄ fm horam dirigentes. 106

Nō ō cānibus capnis

Choyriū. i. procū p̄cipue noiabāt veteres eū q paru⁹ valde sicut apud porcā ē inuenire. i. apud ethymicē. i. nō oumosi idē seruis parestin. i. licetcinas. i. porcinas ⁊ cratasillas hyas. i. sues spōsi vero. s. spmatizātes nescio q̄liter syalos comedebāt: eos. n. q supra pfectos etate ita noiabāt ve-

De carne porcina ⁊ de baldonatijs.

Et causodes. i. estuosum hoc.

Maxie vero fit: si cū multo caseo mixtuz fuerit vel cōmixtiōe bouinarum carniuz.

Melancholice quidez exacuunt passiones a bouinis carnibus aniperblytos idest isuperabilis natura caꝝ ⁊ nō ꝯtigētis ventris est digerere.

Optime vero vtiqz eripiet sicut si ⁊ coctis vtāt ⁊ vt vetustissimis.

Caprine vero carnes ⁊ q̄cunqz in bouinis sunt male: oīa enim hūt ⁊ indigōez ⁊ vētosiores ⁊ eructuosiores ⁊ colerā faciūt: sūt at hū odorabiliores solide ⁊ delectabilissime: he optime cocte ⁊ frigide: q̄ vero idelectabiles fetide ⁊ dure he pessime ⁊ inrecētes: optime vero sunt estiua hora: autūnali vero pessime.

Choyri. i. porci pnicio se cū enorme. i. crude vel saguinee. i. circū asse: colerice vero vtiqz erūt ⁊ turbatiue: suine vero oīuz carniū optie validissime vero oīuz q̄ non fortiter crasse neqz subtiles macre neqz etate ieni. i. sacrificu veteris: comedere vero ⁊ sine forma vel subfrigidas.

Alcolera vero sica vēter isflat ⁊ doitus isūt ⁊ dolor costaꝝ ⁊ lūbi egerūt n. nihil iferius: s3 ꝯstringūt.

Hunc talē custodi vt nō vomat sed vēter subducatur clysterizās q̄̄cito aq̄ calida ⁊ piguissima: ⁊ ēt aquā vngēs plurimā imitte calidā in scapha. i. pelui accubare faciens: ⁊ calide aque parū superinfunde: ⁊ si calefactus ei venter subductur soluitur.

teres isensibilissimi oīuz erāt spōsi i digōe ciboꝝ sanorū simul ⁊ delectabiliū cibarioꝝ: sicut ⁊ in comededo vētres capraꝝ ⁊ plēos sāguie ⁊ pinguedie: qō disdigestibili⁹ vtiqz iuenies cibariū: optia vō caro delectationez ⁊ digōez ē q̄ medioꝝ fm etatē: hec āt ⁊ gnātiua ē sāguinis bēigni: pessima vō ē q̄ vetustissimi: ⁊ q̄ ei⁹ p⁹ pturitiōez ꝯceptis comedit: fere oīuz pessima q̄ hō comedit aīaliū ter restriū: hūidissimā. n. hūt cānē ⁊ ppterea supabundant hūida caro eoꝝ qui mōnouit gēiti sunt erūs flegma generat plurimuz si vō enorme. i. crudiores ꝯtigerit mltū magis hac eadē āt rōne ⁊ carnē suū pinguissimā erūtez deteriorē existiat cānē medioꝝ eu pbaloꝝ. i. bene carnosoꝝ: suspicās ei⁹ hūditatē pp quā eis piguedo homogenea. i. vnigena carne deterior ē ad digōez ⁊ nutrimētū: s3 ⁊ circūasse fm assatōnem iepte ad eu chimiā ⁊ digōez sūt ⁊ colere factiue: p accedētē eis oxymitricā. i. acredinē cōis. n. hec malicia colericoꝝ cibarioꝝ ē cū hūida fuerit ⁊ oxymia. i. acria corrūpūt. n. ⁊ simplr hec talia ⁊ oxymee. i. acredie oꝛa vasoꝝ q̄ d̄sc̄dūt i vētrē remordētia cibaria reumatū q̄ ex toto corpe ad eū cā hūt h āt. i. sine forma o3 nos comedē carnes porcinas: h ē sine pelle. s. ↑ Nō. n. sūt carni aīalis cutis digeri aptanata ē seu vtiqz fridio: erūs cutis: sbfrigidas āt has oēs o3 dignū existimās comedē manifestū ē calidītas oēs verēs carnes existimās: fortassis eas ardētōres ⁊ vētosiores sbfrigidas eē. Ego vō i capnis qdē carnib⁹ ⁊ quecunqz alie natura calide hunc s̄monē accipio in eucratis aūt fm caliditatē ⁊ frigiditatē q̄les suū sunt simpliciter ita dictū indeterminate accipio nō determinate eniz aptiores fient: calde vō frigidis. 107

↑ Cut aīalis pp eius frigiditatē noiataz digerī sicut caro.

Et aūt q̄ simplr noiat ab oībus co. humiditate determinat sic: colera noie vero cōi fm ābo vti tur ad modū gnātiōis respiciēs erūtē cōez sicut n. hu. colera fit oxymeis. i. acrib⁹ hūorib⁹ ex corruptōne humoꝝ q̄ comesta sunt factis: ita sicca spū vētoso oxymei. i. acri: iōqz appropinantia ventri neruosa corpora morsa ⁊ tēsa dolores faciunt: potētib⁹ āt spiritibus bis q̄nqz qdē detineri: q̄nqz vō exire pp detētos spūs siccaz colerā generari nō audeo dicere suasibilius enim eēt ita noiare ea que egeruntur. 108

Hoc qdē. i. q̄̄citissime dysterizare ⁊ pbibē vomere cōia p̄cepta oīuz q̄ i vētre ꝯtinent preter naturam studemus excerni inferius: fm eundem aūt modū ⁊ calida clysterizare: ↑ Prouocatiuū. n. calidū sicut apocrusticaz. i. repcussiuū frigidū esse pingue vō clystere sicce discrasie ppria sanatio: qz ⁊ virtute ꝯtrarium est humectans siccitatez: mordicans mordicationē eis-

↑ Prouocatiua calida repcussiua vō frigida esse o3.

dē adheret inītionibus ⁊ hoc.i.p aquā ⁊ oleū calefa
cere ⁊ mitigare i scapha.pyriantē.i.formētātē. 109

Manifestū aūt vtrū in scapha.i.pelui formēta
tū eū vel ⁊ sine illa dormire iubet.ipm aūt p se
ipsuz ⁊ ſm seipsuz scrutāti manifestū: quoniā
oībus que ex indigestiōe vtilissimū ē dormire. 110

Vinū quidem vt digestionē cōferens dat subtile vt ñ maneat ſm vētrē: vetus aūt ⁊ meratius gratia calefaciēdi magis oē eni vinū corpus calefacit ex in.i.habitū: maxime autē quod vetus. 111

Drimeorum.i. acrium mitigatiuū oleū ⁊ siccitatis correctiuuz subducit moderare vētrē qb⁹ oībus opus est ei qui curatur. 112

Si vero: qd predictū ē: faciente dolor nō soluit āplior est dymicris.i. acredo cōtristantis cause: ⁊ ppea purgare cōuenit corpus. ⁊ Asine vero vti lacte iubet purgantib⁹ oībus pharmaciis exñti humiliori ⁊ abstractori.i. inoperabiliori. hoc n.est alio lacte humidius ⁊ subductius. 113

⁊ Lac asine est magis subductiu⁹ ⁊ humidi⁹ aliis

Confert autē ⁊ dormire huic tali.

Et bibere vinū subtile: ⁊ vetus ⁊ acresteron.i.meratius.

Et oleū da vt qescat ⁊ vēter subeat.i.egerat ⁊ soluitur dolor.

Cibis āt ⁊ potibus abstineāt: qbus indigētia qdē nulla est secūdū corpus neq opus appositiōe: i digesta vero q̄dā ptinēt digōe idigētia: huic qdē qete ē opus cibarius aūt nō añq̄ digerāt moderate q̄ ptinent: si vero nō remiserit dolor lac asine da bibere vt purget.

Si vero hūidus vēter fuerit: ⁊ colera subit.i.egerit ⁊ torsiōes ⁊ vomitus ⁊ mordicatiōes his validissimū qescere: bibere melicratū ⁊ nō vomere subducere autē secundum eum moderate ⁊ qete.

Et hydropū due sūt spēs siue naturē: quo

Jam manifestū siue de sicca colera adhuc ⁊ nūc ē ei ſmo: siue hoc audire oz ſm seipsam. q̄litercū
qz vero hēat.appz colera dzymea.i. acris diffi
cile lauabilis vel laudabilis cōtineri ſm vētrē: hanc
aūt subducere tētat moderate simul cū digerēdo q̄ cōti
nent ſm eū multotiēs.n.i talib⁹ dispōibus agonistice
i.violēter adiuuās repētinā simul expurgat chachochi
miā forti pharmaco ⁊ pscrutās habitū ⁊ virtutē egro
tātis ⁊ horā ⁊ etatē ⁊ cōstitutionē.i. cōsistētiā: id autē
qd ī fine serei dictū ē.i.biberē vero mellicratū ⁊ vome
re vt volēte cōscriptore purgare supiorē vētrē dictū ē.
melior aūt altera scriptura q̄ ē supi⁹ cū nō recticiuz .n.i.
expurgatiuū exñs mellicratū ad viā q̄ ſm naturā reuol
uit ea que corrupta sunt sine nocere ⁊ periclitari os ven
tris scdm vomitus. 114

Quidā ñ hyposarchidiū sz epysarchidiū scribūt
nō tñ anasarcha vel catasarcha scriptū iueni ali
qbi: ⁊ nimirū iuniorib⁹ ita noiantibus: dicēte
vero eo duas naturas eē hydropū: ⁊ de scdo qdē iflatio
nes scribēte: aliō aūt nullū sinthoma adiiciēte ipropie
vero nihil diphariā dicente: māifestū ē qm̄ scdm qd cō
fudit ⁊ fallit scdz diam hydrop.i.hydropū.igit hi q
dā medicorum q̄ttuor dicūt eē dias hydrop apte superce
dētes qd cōgruū: sz nō nūc tps redarguere eos.q autez
hoc scripsit deficit aperte.est.n.hyderop hinc qdez hu
midi subtilis ſm cōsistentiā coaceruās multitudinem

in inferiore thoracis regiōe oī: hūc pachentātes.i.purgātes qm̄
qz qdez humidū euacuam⁹ ali⁹ aūt nō aqua sz spū hz hāc regio
nē plenā: ⁊ fere supiora oīa tumefacta: hāc tympaniā nūcupa
m⁹: ali⁹ āt plegmate hz totū habitū plenū: hūc hyposarchidiū
qdā nuncupāt itaqz deficient dixit hic hyderop eē duas nās ñ
tū neqz rōe dixit h.i.conās fieri iessugibilis veri⁹.n. vtiqz di

hic qdē hyposarchidius conās fieri iessugibilis: hic vero cū iflatōibus multa bona fortunatiōe indigēs: maxie vero afflictiōe et pyria.i.fomētatōe et eucratia.i. ptinētia cibi: sicca vero et drymia i.acria comedat: ita.n. viriticotatus.i.urinatissimus erit et fortis erit maxie: si vero dispnus.i.difficile spirabilis factus fuerit: et hora vernalis existēs ptigerit: ⁊ etas i statu suo sit et robur fuerit a brachio sāguinē auferre ꝺ inde panes calidos ex vino nigro et oleo ifundēs comedat: et q̄ minie bibēs q̄ plurimum laboret et carnes suinas carnosas comedat cum aceto coctas vt ad difficiles ābulatōes obuiet.i.sufficiat

Quicunqz vētres ifimos inferiores calidos hūt: ⁊ drymee i.acres egōnes et anomale i.inequales excūt a colliquatiōe eis fit siquidē potētes fiant: helleboro antispase.i.

xisset ⁊ ita scribēs: inter
ficit āt mor ider⁹ cū fcm
fuerit. Scribit āt seri
es ita male scripta ab eo
q pmū scripsit: alter ni
mis: dinde hydropum
quē cū inflatiōib⁹ ait fie
ri curā scripsit: h qdem
cōe hūtē diuz hyderop:
qm̄ secūdm pncipiū scri
psit afflictiōez ⁊ fomēta
tiōez ⁊ cōtinētiā cibi cō
siliās comedere ca. ⁊ sic
ca: hoc āt qdē solus qui
anasarcha quē icurabilē
derelingt Dec.n. sol⁹
icipiēs qñqz idigz phle
bothomia: cū deniū ex
emorroidarū retētiōe.
vl mēstruorum mulierib⁹
vel ex aliqua ita plecto
rica cā incipiēs cōsistit:
tympanū āt vel asclitē
hyderū null⁹ ausus ne
qz visus ē per fldiam sa
nare.in eo igit demū q
idiget phlebotomia cu
ra q̄ deinceps ca. ⁊ sicca
fuit vtiqz: h igit scribēs
qd decēs pecturasse vi
⁊ q h scripsit recte demū
dixit si vo disnus.i. dif
ficile spirabilis fuerit q
laborāt flebotomia in
diget pp plectoriā na
ture fortē in hydex ici
dēs sicut ignis piclitat

⁊ hyposarca quandoqz indiget flobotomia nunq̄ autez tympanites aut ascites.

extingui imissis ei ligni mltis hūidis nisi qs d mltitudie au
ferat: ita ⁊ in eo q pp mltitudinē sāguinis frigidioris extigui
piclitat maxia ē sanatio flebotomia ſm q̄zcūqz horā piculuz h
assūpserit: male igit addit huic ſmōi: h idez hora estiuat exñs:
nā auferendi qdē pl⁹ vl min⁹ ⁊ alia q̄dā ⁊ hora sit intētio: hmōi
āt flebotomie itētio ē auxilij nā passiōis qdā āt vt diascorides
nō estiualez horā sz vernalē scripserūt suspicās estiual qdē dis
solutiōez vtutū hyemalis āt ad venturā passiōi frigiditatem.
Idiotice vo.i. vulgarit ⁊ vetuste valde panes ca.ex vino nig
⁊ oleo dat comedē ei q flebotomat⁹ ē intentōez qdez habens ve
rā.s.roborare vtutez vt sufficiat afflictiōib⁹ q̄ hz gymnasia.i.
exercitia: nō inuenies māz dignū intentiōe. ⁊ Nigrū.n. vinuz
plimuz sāguinez gnāt: tñ āt vt supfluuz ⁊ melācholicuz faciat
illo meli⁹ est chirr.i.subrubeuz vinuz dare sbtile qdez psistētia
vt ⁊ vrinatōez eorum moueat etate vo nō nouū quēadmoduz et
mustuz ptingit: nouorum vo vinorum nulluz vinuz chirr: sz ⁊ albuz
aut ethr: rubeuz aut nigr: inueterata vo chira fiūt ⁊ xāta: h āt
deide nimis q̄ minimū bibentez plimuz laborare rectissime
dcm̄ est: siccat.n tal dieta ⁊ calefacit suine vo carnes ſm illum
q dict⁹ est moduz comeste in statu exñtib⁹ ⁊ fortib⁹ vero bñ vti
qz dabunt: aliarum carniuz vero nullus vtiqz poterit digerere be
ne eas: iā piclitans extinguere innatuz calorē melius igit q̄
cunqz bene digerunt dare his ita se habent. 115

⁊ Vinuz nigruz plurimuz sāguinē generat

Magis ppie vtiqz dixisset egōes his ab incendio a cō
bustione a coarsione non a colliquatiōe existere nā colli
quatio quidem in ipso fit propter se.male morigerataz
colliquata pinguedine vel a carne molli: coarsio vero in ventre
comestis a colore drymeo idest acri per quem insebrire contin

git:huic helleborũ iubet dare albũ:indicauit aũt h̃ ãtipasse.i. reuelle vbũ:q: p supiorẽ vẽtrẽ:si võ nõ poterit pp quãcũqʒ cãʒ helleboꝝ accipe oxymiere.i.acredine dñante huic cibaria iubet dari ⁊ pot⁹ stipticãtia ⁊ ĩfrigidãtia:adijcit aũt cibarijs ⁊ q̃ siccarẽ pñt:queãdmodũ eucistas.i. subcinericios panes ⁊ assoi pisces

↑ Quid sit venter superior ⁊ qd venter iferior.

↑ Dis ita rõnabilit̃ dicẽ scrutãdũ quẽ dicit iferiorẽ ⁊ supiorem vẽtrẽ nã qñqʒ qdẽ veteres thoracẽ supiorẽ vẽtrẽ noĩantes dẽ cibi vas qđ p⁹ diaphragma iferiorẽ vetrẽ nũcupãt:qñqʒ võ iferiorẽ vẽtrẽ nũcupãt ĩ quẽ cibaria trãsglutim⁹:aliqñ oĩa q̃ p⁹ eũ vocãt vẽtrẽ iferiorẽ qñqʒ võ sola grossa intestinoꝝ:sunt aũt q colon solũ noĩant iferiorẽ vẽtrẽ fortassis igit̃ vtiqʒ q̃rem⁹ quã predictaꝝ pticulaꝝ vel q̃s suasibilius ẽ nũc audire si magnũ qd lucrari deberem q: vero inuẽtio hoꝝ taliũ nil qdem nos docet plus his q̃ scim⁹ ⁊ indicam⁹ ipsi de eo q̃ qdẽ recte dicta sunt: q̃ võ non magis:aũt hñt circumscrutationẽ cognitiõis q̃ vtilitatẽ melius derelinquere ẽ cito:⁊ maxime neqʒ vbi gnisia.i.ppria eius est hec cõscriptio. 116

Plurimi quidẽ eoꝝ q cõmentati sũt meli⁹ his q̃ pdctã sunt copulãt h̃ de his q ca.hñt inferiorẽ vẽtrẽ existimãtes ⁊ nũc adhuc feri sermonẽ pauci võ qdã sedantes singularit̃ h̃ cõmẽtant:itẽtio võ ẽ ĩ eis huic qdẽ a supiorib⁹ purgare cachochimie

reeuellere:si vero nõ:succus frumẽtarii tritici grossus factus:⁊ sabatinus ⁊ etnos.i. fabe itegre aq̃ cocte iuris piguamen:⁊ panes eucitisis.i. subcinericii ⁊ pisces febriẽti qdẽ cocti:ifebriẽti võ exñti assi:⁊ vinũ nigrũ ifebriẽti:si vero nõ:aqua a nespulis vel myrtibus vel malis granatis vel finico balanis.i.dactalis:uel anathos.i.flore vinearum vitis.

Si vero febrẽ hẽat et torsiões fuerit lac asinũ paucũ ⁊ calidũ plurimũ decide ex iductõe plus ⁊ lino spna.i.lini semẽ:⁊ triticea alphyta.i.polẽtas.i. farina nouitrici vel ordei tosti ⁊ cocti: ⁊ egypticiaꝝ fabaꝝ.auferẽs amara excorians seia bibat: uel oua semicoagulata comedat assa:⁊ similaginẽ ⁊ miliũ ⁊ coriandrũ coctũ vel pdrũ ĩ lacte cocto frigida comedere:⁊ q̃ his similia ⁊ potus ⁊ cibaria offerant.

Dietarie vel dietatiue maximũ ẽ obseruare ⁊ custodire sic ĩ acutis ⁊ ĩ lõgioris egritudibus et

huic aũt epikarse.i.cõmiscere ⁊ gescere:huic autem supsiccare huic autem ĩfrigidare:igit̃ qdem lac asininum purgare potest epitaramie.i.cõmiscere:lini võ semẽ siccare ⁊ ĩfrigidare: alphita võ q̃ ex frumẽto epicherastiicũ.i.cõmixtiuũ hñt:⁊ ordeacea hñ eis remiscent̃ siccantiũ ⁊ infrigidãtia egyptia vero faba tñ ĩfrigidare põt:oua vero ⁊ similago hypocõdra pacyncima ⁊ euchyma.i.grossa ⁊ bona amenib⁹ vel hũorib⁹ ⁊ ephyrista.i.cõmixtiua:ʒ exsiccat sufficient̃ ⁊ ĩ cibarijs miliũ queãdmodũ ĩfrigidat hec vero omnia dat frigida ppter oxymica.i.acredinẽ ⁊ calorẽ bonoꝝ quioperant̃ passionem.

Dietatiue artis maximũ eẽ ait h̃.i.cognoscere pticulare tps cibi:ipẽ igit̃ vnã itẽsionẽ aut plurimũ distare tps illud in quo cibũ dare oʒ ab intẽsiõe.ẽ aũt dicere itẽsionẽ pncipiũ porisimi.hoc aũt nõ soluʒ ĩ chronicis.i.plixis ⁊ tpalibus morbis sed ĩ acutis verũ ẽt existimat:pp qđ id adiecit ĩ longis egritudinib⁹:qñ magis ĩ his solis manifesta hec cibãdi itentio:vel fortassis ĩ his solis.i.acutis.n.sufficiẽs ẽ cognitio tpis cibi descẽdere ad pedes:nõ tñ in chronicis cibãdus ẽ ita:ʒ expectare decet q̃ optia remissiõis.ẽm acutas.n.egritudines expectare nõ lʒ timore debẽtibus cito itensiõis future eẽ. qdam aũt hãc seriẽ scribũt ita Dietatiue ẽ maxie vt obseruare ⁊ custodire sicut ĩ acutis ⁊ ita ĩ chronicis scire qñõ oʒ cibare:qdã aũt fine huius seriei ita scribũt: Adhuc aũt cũ plurimũ distãt ab itẽsiõe scire vt cũ alijs q̃ iussit nos scrutari circa ĩ firmũ ⁊ hoc consiliante eo.apparet aũt si ipsum quis iuestigauerit: hoc nõ copulãs pticulari iuẽtiõi tpis cibatiõis. Intẽporaneuʒ preceptũ quod de cibatione nullo dignuʒ. 118

Quoniã qdẽ iordinate mõ ppatiõis monimẽti vniuersa q̃ ẽm librũ hũc scripta sũt:manifestũ existia oĩbus:multa võ vt dixi ĩ eo hñ dicta:pp q̃ ⁊ his q̃ dcã st:ñ recte istituerũt qdã:⁊ magis qcũqʒ st ɔscii sũt sibi ĩpis:q nõ habẽt doctrinã idicatiuã coꝝ q̃ dcã sũt q̃ vero ĩ hac serie dcã sũt:catalagũ i.numerũ hñt ieptoꝝ pharmari.purgari vero ĩ idẽ cõtigit ad apharmacari.quemadmodũ deinũ a pharmacare ĩ purgare. Videam⁹ igit̃ quos a pncipio dixerit iteremit.cephalargicos ait ex gymnasijs.s.exercit⁹:vl ab aliq̃ alio laboꝛ itẽporaneo sincomos i.succite igit̃ audiẽs eos q ex itẽporaneis laborib⁹ cephalargici fcĩ sũt ne purget

itẽsiões febriũ et remissiões vt tpa custodiat:qñqʒ nõ oʒ cibaria offerr̃ ⁊ infallacit̃ qñ oporteat afferr̃ sciãt: adhuc aũt quãdo plurimũ distant ab intẽsiõe.

Scire vero cephalargicos.i.capite dolorosos ex gymnasijs vel cursibus vel ãbulatiõibus vel venatibus vel aliquo alio labore itẽporaneo vel ex venere is decolores brãcosos splenecticos liphẽios.i. defectos sãguie ⁊ sisoderas.i.isflatos: ⁊ sicce tussiẽtes:siticulosos: vẽis dfectos:⁊ tẽsos hypocõdriis:et laterib⁹ et metaphrenis.i.scapulis torpẽtes ⁊ obtuse vidẽtes qb⁹ sõitus auriuʒ icidsit et vriationẽ nocturnã icõtineri dispositos ictorodes et quoꝝ vẽtres cruda emittũt:emorogẽtes ex naribus vel scdʒ anũ vehement̃ vel ĩ cphisematibus exñtes vel in eis laboꝛ occurrit vehemẽs:et nõ ptinent: hoꝝ nullũ pharmacare et periculã:quia eniʒ acuta et nihil iuuat:et eas q̃ ad curã crettiones et crises auferes.

↑ Qui sũt labores intẽporanei.

↑ Intẽporanei labores ait sunt quos pñs ẽm illud tps dispositio corpis ferre ñ põt. remeoꝛabo: aũt nunc ad multa vtil̃ rei: cui⁹ ẽ sp dignuʒ existio meminisse: corpore nr̃o qñqʒ egritudis ppatõe pticipãte ppe vt ɔpleta sit exterioꝛũ qdẽ acciñs redarguit dispõe ei⁹:febri accẽdẽs vel cephalargiã.i.dolorẽ capit̃: vl̃ catarrũ vel tussim mouẽs vl̃ tale qd aliđ decide ex h̃ ʒ cõtinuitatẽ lãguẽt piclitãt̃ neqʒ cursu egritudinẽ generãte vl̃ vl̃r forti motu:queãdmodũ neqʒ ieqlitate vl̃ frigiditate vl̃ aliq̃ alio taliũ:nullũ.n.h̃ sufficiẽs ẽ ẽm suũpi⁹ nãʒ lãguorẽ opari vehemẽtẽ:ʒ siue febris ab aliq̃ eoꝝ fcã fuerit ephimeraruʒ noĩatuꝝ hec tal̃ẽ febris siue aliqđ aliđ sintoãturte.i.breue ide erit multotiẽs ↑ Et h̃ dñũ vt dixi pp dispõẽs corpis singulũ taliũ ñ cã egritudĩs ʒ occasio fit ppe.n.vtiqʒ qs marie tales cãs noĩnat occasiões ñ simplr aptas vt multotiẽs assueuerũt ipi vocare cũ ab aliq̃ maĩfestaꝝ cãꝝ nocumẽtũ fcm̃ fuerit maĩfestũ ĩ corpe nulla.n.alia dispõe egrotatiua subiecta: neqʒ egritudo digna rõe seq̃t̃ ⁊ fcĩ ĩ corpe nocumẽti qđ fec̃ id cã ẽ.scias igit̃ ei pñtẽ ẽmonẽ ĩ talib⁹ cãis fientẽ q̃ neqʒ ẽm suũpi⁹ rõeʒ nocẽt corp⁹:capitulũ aũt eoꝝ ẽ vnũ qdẽ:⁊ pmũ labores multiformes pticularit̃ existẽtes: cursus ⁊ pugne ⁊ penetratiua venerea:tertiũ esluatio ĩ frigidatio vigilie ira tristicie tiores.igit̃ venereoꝝ qdẽ memit:alia vero dereliqt:⁊ nimiꝝ eãdẽ vtutẽ hñtia.q̃ n.vt dictũ ẽ spũʒ turbãt:purgatiõe nõ idiget. ppterea q: neqʒ ĩ kakochimia fcã ẽ egritudo hec:trãsiẽs aũt ab his cognitiõib⁹ ipẽ mõstrauit q̃s qdã pus dixit: pprie vo vocãt decolores lymphimos.i. defectos sanguine

↑ Quid sit occasio propria.

Si vero ſanguinem alicui confert auferre: ſolidũ facere ventreꝫ ⁊ ita auferre ⁊ fame cruciare ⁊ vinum auferre ab eis deinde dieta cõuenienti reliqua eorũ: ⁊ pirya ideſt fomentatione: ⁊ ignis .i. immiſſionibus cura.

Si vero tibi vẽter deſus videatur eẽ: molli clyſteri clyſteriza.

Si vero pharmacare oꝫ. helleboro ĩfallaciter ſurſum purga inferius aũt nulli talium.

Validiſſimum aũt ad vrinationẽ ⁊ ad ſudores ⁊ ambulationes ducere ⁊ fricatiõe quieta vti vt modo non denſes habitum. ſi vero chinopees .i. ſedens fuerit: ali fricent eum.

Et ſiquidem in thorace ſuper frenas id eſt diafragma cõtriſtat paſſio eum: reſedeat q̃ multotiens ⁊ minime acclinent: donec valentes fuerit ⁊ ſedentẽ fricent multo tempoꝛ multa aqua calida. ſi vero ĩ ĩferioꝛe ventre ſubfrenes habeat dolores ei iacere cõfert ⁊ nullo motu moueri tali corpi extra fricationem.

Que ex ĩferioꝛe ventre ſoluuntur ꝑ vrinas ⁊ ſudores vt lubricitate decidãt moderate a caſu ſoluũtur que parua que vero vehemẽtia perniciosa tales enim vel pereũt vel ſine malis aliis nõ ſiunt ſani: ſed conſiſtunt huiuſmodi morbi: poſt hydropeꝫ cãtarides tres auferens caput vnіuſcuiuſq̃ꝫ pedes ⁊ alas terens in tribus etatis ideſt pugillis aque corpora. cum autẽ voluerit qui bibat: calida infundatur vnctus aũt prius. ieiunus autem bibat ⁊ comedat panes calidos ex aliphato ideſt oleo.

adhuc aũt eos q ꝓpter aliã diſpõnẽ nõ ſꝫ nãꝫ hñt corp⁹ chachochimos .i. mali colores vocãt. hi q̃ a chroi .i. decolores calefieri idigẽt ꝑ gymnaſium. ⁊ potũ vini calida vtute ⁊ cibaria ſilia: ſꝫ ⁊ brãcoſos ait eni ⁊ hoꝝ hũiditatẽ ⁊ ĩfrigidationẽ diſſemiati ĩ lariga reumatis ſanare decet caput ſiccantes ⁊ patiẽtes pticulas ꝑ localia auxilia: ſꝫ ⁊ ſpleneticos ait nõ indigere purgatione. hꝫ mihi vꝫ n̄ dicẽ recte idigẽt eni ſi vnq̃ꝫ aliq alij idigẽt ⁊ hi purgari melãa .i. nigra: deiceps his: liphemorũ meminit: hoc ẽ eoꝝ q deficiẽtes habẽt ſãguineꝫ ⁊ ſi nõdũ mãifeſte ſũt achroi .i. decolores. poſt eos aũt meminit neupmatoſorũ .i. vẽtoſorũ ⁊ ſicce tuſſiẽtiũ ſiticuloſoꝝ ĩmanifeſte iterptãs vt nõ oñdat vtruꝫ ſingulũ ſingulariter audiẽdũ ẽ: vel his trib⁹ ſit factis. ẽ aũt neq̃ꝫ ſepati vnũq̃dq̃ꝫ dcm̃ mãifeſtuꝫ vt ⁊ ãtea iaꝫ alicubi dcm̃ ẽ: neupmatodoes eiꝫ .i. vẽtoſos q̃ꝫ nil tũ q̃dam nõiant eos: q hꝫ ĩſpirationẽ aeꝛ idigẽt ẽt aũt qñ ⁊ eos q vẽtoſi ſit: ſꝫ ⁊ alterutrũ eoꝝ multas cãs hꝫ: ⁊ oẽs ptrãſiero lõgioꝛ ſmo erit: cũ apparẽdo q̃ſdã q̃ dꝫ eoꝝ phlebotomia idigẽtes quoſdã purgatõe: q̃ſdã aũt alio auxilio: ita võ: ⁊ q ſicce tuſſiũt nõ hꝫ vnã ſunt diſpõnẽ: neq̃ꝫ q ſiticuloſi eoꝝ: ita võ neq̃ꝫ de febriẽtib⁹ ſiticuloſis: ſmo ẽ ei ſcim⁹ nũc nos: vel ĩ febriculoſis vel de vtriſq̃ꝫ. ⁊ ſi eni vni⁹ eoꝝ meminero q ſcdꝫ aphoriſmos dict⁹ ẽ. vniuerſale detrahet. dcm̃ ẽ eni ĩ aphoriſmis ita: In febriẽti exiſtẽti apoſicia .i. ſine appetitu eẽ ⁊ doloꝛ oris ſtõachi ⁊ tenebroſitas oculoꝝ ⁊ os amaricatũ rurſuꝫ pharmacia idigere ſignificat. ſi võ exãmaricat os ſiticuloſi ſit: ita võ ⁊ ſyſodes .i. vẽtoſi: pmũ q̃deꝫ q ab eo dñr ignoꝛo: vel ſi cũ venis defectos eos q facti ſit ſyſodes ideſt vẽtoſos audiem⁹ q̃buſdã legẽtibus hꝫ ſe ⁊ trãſmutare ſeriei hui⁹ ſingulũ poſſe ⁊ oĩa cognoſcere vtilia ſe docere nõ multos cõplẽs libros. quẽadmodũ ⁊ de his q̃ deiceps dicta ſit: ait eni. Extẽſos hypocõdri s ⁊ laterib⁹: ⁊ ſcapulis: ⁊ obtuſſe vidẽtes: ⁊ q̃bus tinnitus auriũ ſunt ⁊ quicũq̃ꝫ vrinchiũ .i. potẽtia vge ĩcõtinent diſponunt. ſꝫ vnãquãq̃ꝫ .n. haꝝ paſſionũ ⁊ cãe ⁊ diſpões ſit multe ⁊ curis diuerſis ĩdigẽtes. carũ q̃dã ẽ igit qñ ⁊ purgatiõe idigebũt q̃ ꝑ colagũ pharmacũ .i. colere eductinũ cõe oĩbus igit his adhuc aũt ⁊ de his q̃ deiceps dcã ſunt: nõ enũciatões ĩdetermiatas: ſꝫ determiatas ⁊ manifeſtas doctrinas ⁊ lõga expiẽtia iudicatas in nr̃is hẽs opibus. q̃ eligẽs eris ſufficiẽs iudicare vniuerſa q̃ ab iſto dñr: memorãdo ptis q̃ gniſia .i. ppꝛia eẽ in ꝯfeſſiõe deducta ẽ: ⁊ a nobis doctrias hꝫ vtiles. oĩa eniꝫ in ea ſcripta ſũt cũ demõſtratiõibus ⁊ explanatiõe ⁊ determiatiõib⁹ decẽtibus. q̃ vero ita diſſeminata quẽadmodũ q̃ nũc ſubiacet ſeries nihil iuuãt. ſi eniꝫ nũc audiet q̃s ſimplr̃ ſingulũ hoꝝ ſine determinãdo multa male geret ſꝫ artẽ. ſi .n. vnuſq̃ſq̃ꝫ vt oꝫ determinabit: ſciet pmũ q̃dẽ q̃ nihil hꝫ ad ĩuẽtionẽ eoꝝ adiuuãs: demũ multis libris ĩdigens ad ſcrutationẽ q̃ de ꝑiacẽtib⁹: ſꝫ tñ non ẽ ſuadere multis hoiũ ſupuenire q̃dem manifeſtis ꝯſcriptõib⁹ ſolis: delinq̃re võ his q ſcripſerũt eas q̃ nõ tales: ⁊ eni iuſtũ ẽ: ſꝫ nullaꝫ curã illi q ſcripſerũt cognoſcẽdi libros cum ſolicitudine ⁊ cura cogſcẽdi nos q̃ ſcripſerũt ſecerũt: ſꝫ nos iſtanter ĩn iacere q̃rẽtes ⁊ diuinãtes q̃ dicunt. 112 119

Non oꝫ fluente vẽtre auferre ſãguinẽ: ſi eniꝫ ꝑmaneat poſt ablationẽ fluẽs diſſoluit vẽtrem vel virtutẽ fame trucidare vel cruciare q̃bus auferſ ſanguinẽ ⁊ a vino abſtinere recte dcm̃ ẽ: quẽadmodũ dieta cõueniẽti vti: ⁊ curare nõ pyrijs .i. fomẽtationibus ⁊ hyginis .i. ĩmiſſiõibus .i. clyſteribus ⁊ ſuppoſitoꝛis. ſiq̃dẽ oĩbus dicat auferẽtibus ſanginẽ: falſuꝫ ẽ. ſi võ ĩ q̃buſdam opoꝛtet dicere qui ſunt. 120

Non dignũ conſcriptiõe hoc: manifeſtũ eni ẽ oĩbus: 121

Vt p̃dicẽs paſſionẽ in qua iubet hoc egeri .i. ĩdigeri hũc ſmonẽ facit: ⁊ nimiarũ nil p̃dicẽs: aut igit perit aliq̃ ſeries: in qua paſſio hmõi dſtẽ debat: aut obliuioſus fuit qui hoc ſcripſit: ⁊ talis qualis q nũc nominatur a veteribus ſublimis. 122

Et hoc ita vt p̃dicẽs paſſionẽ ſcripſit. 123

Ex hac ſerie ꝯuenit vtiq̃ꝫ q̃s hec ⁊ q̃ ante hec oĩa de doloribus ſcripta eẽ ea q̃ꝫ in principio ſerie derelicta eſſe peccãte primo hui⁹ libri ſcriptoꝛe: ⁊ poſtea manente peccato itaq̃ꝫ neq̃ꝫ ĩueſtigare eã q̃ in his que dicta ſunt veritatem poſſibiles ſumus: ne cui ſaltim in talibus amplius inaniter immorari videamur. 124

Et per hanc ſeriem licet conuicere de doloꝛum cura omnia que prius ſunt dicta eſſe. ⸢Hanc quis legens ſeriem medicus audax auferens predictas particulas cantaridarum dedit hydropienti: ⁊ poſt vnam diem apoſtema quoddam habens in gaſtrochiumia .i. coxa: deinde poſt tres alias inciſus ab eo multa fluente aqua viſus eſt curatus eſſe: contractum eſt enim continuo plurimum tumoꝛis qui preter naturam: ſed tamen moꝛtuus eſt: ⁊ non poſt multos dies. increpauit igitur quis medicum dicens male data eſſe corpora cantaridum .i. cantarellarum. opoꝛtebat enim auferentem ſua coꝛpoꝛa dare bibere caput ⁊ pedes ⁊ alas: ⁊ hoc eſſe quod ſecundum hunc librum dictum eſt: non pigritans igitur qui audax medicus in alio rurſus dedit ita: deinde apoſtemate ideſt abſceſſu ſimiliter ſm coxam facto ⁊ inciſo eo vel inciſio ſimiliter fluente humido poſt multos dies mori contigit. cum hunc licet demum vtiq̃ꝫ vretico ideſt vrinatiuo pharmacho per cantarides conſtructo vtentes quoſdam ſine nocumento bibentium id. 125

⸢De audacia cuiuſdam medici ſupra cãtaridas.⸣

Manifeste ex talibus ostenditur hunc librum monimentum cōmixtarū esse contemplationum: inordinante trāsitione ab alio ad aliud fient: sicut ⁊ nūc in emorrogia que ex naribus scripta sunt auxilia: hec quidem ipsi pti que emorrogebat oblata: hec autem antispestica. i. remissiua vel reuulsiua quēadmodum ventrem solutus: hec autem capitis densatiua ⁊ stiptica. i. constipatiua quēadmodum ea que infrigidāt q̄ vero deinceps his vniuersa pharmacorum habent scripturas ⁊ q̄dam admixta auxilia. igitur de primo quidem s̄mo nem facit deuocata si samo. deinceps autem pilorum in palpebris chirurgiam scripsit: quam nominat ambrochisium. i. corrosiuum ⁊ post hoc rursus similiter emorroydarum ⁊ de alia sanatione. deinde empicorum pharmaca ⁊ sorbitiones: ⁊ post hoc cōstructiōes pharmacorum oculorum: deinde de ystericō. idest matricalibus fientibus: demum ⁊ de myconc. i. papauere: demum deinceps hydragogum. i. aque ductiuū pharmachum: deinde hydroticon. i. stercoris ductiuum: deinde edricis. i. in ano patientibus ⁊ hydericis. i. hydropicis dat diamiconos. i. quod per papauer ⁊ hytrian. i. vermicellos. Sunt igitur eorum que dicta sūt plurima quidem manifesta adiacent autem quedam ⁊ imanifesta de quibus deinceps faciet sermonem.

Opon. i. succū fici in lana apponere itus: ad venā idest narem vel piterā idest coagulū cōuolēte hize. i. obstruere ī nasum: vel de calchandide. i. vitriolo circūuellens cōprime: ⁊ cartilagines extrosum cōprime alterutriqꝫ: ⁊ vētrē solue asine lacte cocto ⁊ caput radēs stiptica. i. cōstipatiua offert: si hora calida fiat.

Finis cōmenti Galieni super quarto regiminis acutarum.

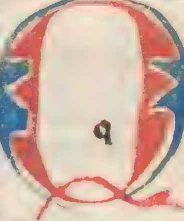
Post hunc quartum librum regiminis acutarum egritudinum dignum duxi vt accederet his libris superioribus liber clarissimus hypo. medicinalia ita theorica q̄ practica continens qui epidimia nominatur: diuisus in octo ꝑticulas cū cōmentarijs Joannis alexandrini: cum non potuerim Galieni cōmentaria habere supra eundem librum: verum cū credam non longe minoris vtilitatis esse hec q̄ cū illa eisdem īprimi curaui: ne homines nostri temporis tanto opere priuati essent: quid enim iucundius quid dulcius: quid prestantius homini in vita esse potest: q̄ vtilitatem aliquam hoibus opera sua atqꝫ labore afferre: eo maxime cum non nobis solum nati simus vt dicit Plato: sed partem nostri patria: partem pētes: partem amici vendicant. Titulus vero libri talis ē. Incipit epidimia hypo. hoc aūt vocabulum epidimia notum esse omnibus arbitror: maxime his q litteras grecas norunt: nam epidimia grece interpretatur supaduenies morbus: epidimon enim aduena dicitur: ⁊ est quasi genus ad pestilentiam ⁊ pandimon: quod pandimon greci dicunt quando egritudo pluribus hominibus ē contingens: ⁊ est vt plurimum mortalis. Pestilentialis vero morbus ab Haliabbate hoc sermōe sue theorice capitulo de aere pestilentiali ita diffinit. Morbus pestilentialis est morbus multiplex subitus vno eodēqꝫ tempore multitudini hominum cōis. dicitur multiplex vt ostendatur varietas huius morbi: ⁊ pestilentia. n. aeris qnq̄ fiunt febres cōtinue: qn̄qꝫ fiunt carbunculi: qn̄qꝫ dysenterie morbilli ⁊ variole ⁊ huiusmodi talia. dicitur subitus ad dr̄iam morbi vndimialis vel endimialis qui pau latine aduenit ex impressione loci aut aquarum vbi homines habitant vt hocium sicut docet hy. in libro d̄ aere aqua ⁊ regionibus. reliqua posita in diffinitiōe ponuntur ad dr̄iam morbi ꝓprij. morbus. n. proprius non euenit vno eodemqꝫ tpe: sed alius ⁊ alius cum h̄ morbus cōtingat ex malo regie indebita administratōne sex rerū nō nāliū in qua re diuersi diuersimode peccant. nonnulli tamen doctores dicunt inter morbum pestilentialem ⁊ epidimicum hoc interesse: nam epidicus est cum aer sit pestilens a causa superiori. pestilentialis vero cum a causis terrenis procedit. quod vtrūqꝫ tetigit princeps sc̄da primi. ⁊ quandoqꝫ faciunt illud virtutes agētes celestes ⁊ virtutes patientes terrestres: ⁊ figure celestes: ⁊ figure terrestres: quorum opinio an vera sit aliorum sit iudicium. Ex his colligitur manifeste q̄ non est tuta illa expositio tertio pronosticorum canone quarto: vbi exponitur epidimicis idest lōgis egritudinibus. Nota insuper q̄ sepe cōmentator in multis cōmentis vtitur ista dictione lu: quam credo idem significare q̄ ly: sicut nos dicimus ly homo ly animal quantum ex sententijs potui colligere.

Finis.

Incipiūt epidimie diui. Hyp. ꝛ cōmētaria Joānis ala xādrini soli⁹ medici ꝛ sophiste sup epidimias easdem.

Q Uoniā determinauit hy. de acutis morbis cōsequent intēdit nos ducē ad aliā doctrinā et vt ꝯtinuatiōez hmōi faciam⁹ reducamus ad memoriā auditoris ea q̄ iā dcā sūt ab ipo. Dictū ē āt nobis: q de acutis morbis determiabat: sꝫ hi morbi acuti ꝯtinui sūt: ꝛ in loco patiēte vt in plurib⁹ ꝛ in loco nāqꝫ patiēte dico nō i his q̄ sūt in pectore aut i pulmōe: aut in pellliculis q̄ sūt int costas: ꝛ hꝫ exēplū sūpsit hy. ꝛ ad sui cognitionē hūit a signis cōcōitātib⁹ et supueniētib⁹: deiū hita hꝫ mō noticia: vsus ē p̄io moderatꝫ calefactorijs: videlꝫ eis q̄ fiūt p aquā calidā: postea iterꝫ vsus fuit ill' q̄ fiūt cū milio: p⁹ hec āt iterꝫ accipit ea q̄ sūt cū orobo ꝛ ordeo: ꝛ quot sūt hmōi. Cū vo volum⁹ repeutē ꝛ subtiliare peccātem hu. dico aūt flegmaticū aut melācholicū vtimur sale: si vo nō fuerit arti morb⁹ obediēs: vsus ē abstinētia tibi: vbi vtiqꝫ mā erat repēs: aut flebotōia: aut purgatiōe aut vtraqꝫ: p⁹ hꝫ āt qꝛ nā vicit arte mīstrāte: itaqꝫ venim⁹ ꝛ ad canones dietarꝫ: sꝫ qm̄ remāet q̄litas qdā sicut i vase i q̄ elixati sūt pisces aut carnes aut aliqd tale: p⁹ dietā vtimur additiōe q̄ ē balneū expurgauit qdē reliqas q̄ poros ratificauit: p⁹ hꝫ āt caplm̄ diete qd ē ptisana sꝫ hꝫ ptisana aut tota dabat aut succ⁹ ei⁹ ꝛ succ⁹ ei⁹ sol⁹ dabat qm̄ volebam⁹ alterare solū et nō nutrire: ꝛ sꝫ recolligꝫ cauebam⁹ ne pmaneret granū in gutture ꝛ tussiꝫ facēt: totā āt dabam⁹ ptisanā cū op⁹ erat ꝛ nutrire scdario accipiebam⁹ vinū i dietꝫ pp mltas sui drias q̄s hꝫ a tpe: colore: ꝯsistētia: ꝛ gustu. qm̄ āt nō debebat posteri⁹ accipi p⁹ finalē digōez egritudis ipo vtimur: dabam⁹ āt ꝛ mellicratū vbi op⁹ ē purgatiōe: ꝛ cū opus erat deide tūc dabam⁹ oxymel simplex hypocraticū. Est āt q̄nqꝫ p⁹ finalē alteratiōnē morbi vtebāur aq̄ ꝛ nō sine certa cā vbi erat multa adustio vbi ꝯsuetus erat patiēs: ꝛ aliqd mēbrorꝫ nō hēbat apā calidū: ꝛ tūc dabam⁹ aquā igit āt nō aquā frigidā sꝫ decoctā. Nunc āt itēdit hy. determiare de morbis epidimiacis: sed vt pateat qd dici a diuisiōe icipio. Morborꝫ nāqꝫ hi qdē sūt pticulares. i. pticularit sparsi: alij vo cōes. Et cōiuꝫ hi qdē sūt ꝯsueti ꝛ cogniti dicunt endimi: alij vo supueniētes ꝛ ꝯsueti: ꝛ nūcupāt epidimici. Et pticulares qdē sūt qm̄ i eadē ciuitate differētib⁹ hoibus diūtes morbi supueniūt: vbi grā huic qdē tertiana: alii vo q̄rtana: alij vo ēphimerina: ꝛ hi supueniūt hm differētē etateꝫ ꝛ differētē dietā: Endimi āt sūt sicut qm̄ in aliq̄ ciuitate aut pp aq̄s ꝯsuetas: aut pp aliqd tale ꝯsuetū. Cōes mōbi oib⁹ ꝯtingūt vt nefresis endimia. Epidimici āt sūt sicut qm̄ mutat aer hm sbāꝫ siue hm eēntiā: aut hm q̄litatē sicut deiū ē: si vo hyems sicca ꝛ borealis: ver vo pluuiosū ꝛ austrinū: si āt hm eēntiā corrūpat gnāt morbos pestiferos: ꝛ marie si p̄occupauerit acutū ꝛ mortiferꝫ hm q̄litatē āt pmutat aut hm vnū tps aut hm duo aut hm q̄ttuor. Pestiferi āt morbi: aut qbusdā alicui⁹ ꝯditiōis supueniūt sicut tinctorib⁹ aut naturis aut qbusdā talib⁹. Nūc igit nō itēdit hy. determinare de pticularibus morbis: hꝫ. n. facit i aphorismis: neqꝫ de endimis: qꝛ d his determinauit i libro q d̄r de aere locis ꝛ aq̄s sed de epidimiacis determinat: ꝛ exide patuit nobis itētio pn̄tis negocij. Utrꝫ āt vtilis ē pn̄s tractat⁹: ꝛ dicim⁹ q vtilis ꝛ necessari⁹ qꝛ docet nos hēre sciāꝫ cognitiōis ꝛ pnosticatiōis: titul' āt epidimiarꝫ n̄ ppe ppoit pp id q nō determinat solū de epidimiacis morbis sꝫ et d pticularib⁹ et dicim⁹ q hy. vo epidimon. i. ābulās p mūdū inuenit hos fieri ꝛ scripsit: ꝛ pp hꝫ dicūt epidimie: sic ionibus dicit: sꝫ pp p̄dcāꝫ diōnē: q morborꝫ hi qdē sūt pticulares alij āt endimi: alij vo epidimiaci. Utrꝫ āt ppus sit pn̄s tractatus hy. aut nō: ꝛ dicim⁹ q septē fuerūt ipi scripte ꝛ appropate epidimie: ꝛ harꝫ alie sūt oīno ppe alie āt oīno ippe: alie vero mixte: ꝛ oīno ppe sicut p̄ma ꝛ tertia: oīno ippe q̄nta ꝛ septia: mixte vo scda ꝛ sexta: sꝫ sexta qdē itētionē hꝫ hy. dictiōes āt tal lei aut alicui⁹ alteri⁹ q̄rta vo ecōuerso se hꝫ: dictiōes sunt hy. itētio āt nō ē ei⁹: qm̄ igit nos res seqmur pp hꝫ sextaꝫ magis eligim⁹. Quis āt est ordo librorꝫ hy. ꝛ dicim⁹ q oꝫ p̄mo d his q̄ sūt hm nām determiare: ꝛ i his q̄ sūt pꝫ nām vtraqꝫ cōpōnē adducē. s. liber q de hūana nā: deide d nā pueri ꝛ ad ea q̄ sunt ex nām deuenire: ꝛ determiare in his pticularia ꝛ vniuersalr dcā sicut hūt aphorismi: ibi. n. sicut a diua qdā vⁱtute vniuersalr morbos cōpilauit postea oꝫ determiare endimos morbos: sicut facit in libro q est de aere locis ꝛ aq̄s: v⁹ hꝫ āt epidimias: ꝛ epidimiarꝫ oīno ppas: deide venire ad eas q̄ sūt ptiꝫ ppe ꝛ ptiꝫ ippe. Cui pti phie supponat pn̄s tractat⁹ ꝛ dicim⁹ q nō practice sꝫ theorice: ꝛ theorice sup oīa eteni nālit loqēs: dicit de elemētis: de cōplexiōib⁹ hūorib⁹: de mēbris: d vⁱtutib⁹: ꝛ de actiōib⁹: ꝛ loqēs de rāis dic de p̄matiuis ācedētib⁹ ꝛ ꝯiūctis: ꝛ signa docet pcogscēs cōmeōrādo. Diuisio āt pticularꝫ q̄ sit didicistis: q ab hypocraticis deficit hꝫ caplm̄: q̄t. n. sūt q̄ docet tot sūt ꝛ diones nr̄ āt galie. i. viij. pticula diuisit hūc tractatū. Quis āt ē mod⁹ doctrinatiu⁹: ꝛ dicim⁹ q nō est hm mōs ga. q sūt analetici cōpositiui ꝛ termiorꝫ resolutorij: alij. n. sunt mōi hy. ē. n. aphorismitic⁹ recitatori⁹ ꝛ mixtus: ꝛ aphorismitic⁹ qdē ē paup hmōib⁹ ꝛ diues snīs: recitatori⁹ aūt ecōuerso se hꝫ: hic āt mixto vtit: qnqꝫ āt abreuiat hmōes qnqꝫ dilatat: exēpla tradēs: sic. n. ꝛ in pronosticis exempla tradit: recitatorio vtens: hꝫ enim. viij. ꝯsueuere dici in principio libri: ꝛ in his est presens intentio. I

Q Uibuscunqꝫ ex disso lutiōe circa matricē ꝛ tumorē i capitis grauedi dinem conuertunt ꝛ iuxta bregma dolores maxime et quecunqꝫ alie a matricibus istis in. viij. vel. x. mensibus in hyschiam termina tur.

P Ostqꝫ determiauim⁹ q necia sūt ꝛ ān finē ad sciaꝫ hy. ꝯseqūter hꝫ pcedam⁹ ad difficillimā ꝛ pfundissimā intētionē ipi⁹. Sꝫ p̄mo suppōnes q̄sdā faciamus vobis sūt āt suppōnes he. Ubicūqꝫ iueniem⁹ diuersas scripturas n̄ debem⁹ oēs exponere sed veras. Scda ē suppō: q si iuenerim⁹ diuersas dictiōes idē significātes: oꝫ nos supfluas dimittere ꝛ dio exponere aut vsitatas aut probabiles et veras. Tertia ē suppō: qm̄ oꝫ cōmētatoreꝫ p̄mo dictiōes explanare: scdo expōnē itētionē toti⁹ orōnis. tertio ondere vtrꝫ sit vera vl falsa: ꝛ hec oīa assignabim⁹ p totū pn̄tē tractatū. Incipiam⁹ āt a p̄mo: ꝛ dicim⁹ q i pncipio diuersa ē scriptura. qdā scribūt qbus cūqꝫ: qdā q̄dcūqꝫ: qdā vo qb⁹. oēs āt he dictiōes idē significāt: ꝛ hꝫ i p̄ma dictiōe. iterꝫ ꝛ i dictiōe diuersa d̄r scriptura. hi qdē dicūt ex dissolutiōe: alij vero a dissolutiōe: alio vero ab sqꝫ ex ppōne dissolutiōe. Iterꝫ ꝛ i tertia dictiōe ē discordia. qdā āt dicunt circa matricē: qdā de matrice. qdā hm mrīcē: sꝫ nō diuersificat significatū. Qm̄ aūt hꝫ dixim⁹ deiū singulas dictiōes explanem⁹: vt sic exponam⁹ itellectū toti⁹ orōnis. Dissolutionē āt ex dissolutiōe dic intēpestiuū egressuꝫ ēbryonis. i. aborsuꝫ. hysterā vel scdinā dic matricē: hꝫ āt hystera vel scdina nominat ꝛ matrix ꝛ delfis ꝛ vter⁹. hystera vel scdina d̄r: qꝛ ordinata ē vltia pncipiū mēbrorꝫ aut qꝛ vltia aliorꝫ mēbrorꝫ ondit ꝛ pficit actōes suas vt matrix: qm̄ sic nāle instrm̄ a pncipio agit hm q nutritur. Delfis d̄r p eo q oriētia ab ipsa: delfi. i. frēs dicunt adelphos. n. grece latie d̄r ff. Matrix āt d̄r pp id q ē sic mr̄ q̄dā ēbriōis. Quid aūt dic tumorē: oēs qdē antiq tūorē dicūt iflatione cōstātē ex phlegmōe. hy. vo dic tūorē q̄lbet inflationeꝫ ꝛ cū phlegmōe ꝛ sine phlegmōe. Grauedinē āt capitis: dic dolorē capitis q sit cū grauedine. sūt āt dolores diuersimodi. est n. dolor desēsiuus: purgatiuus: ꝛ aggrauatiuus. Bregma āt d̄r os qd ē in medio frōtis ꝛ verticis qd ē supius frōte inferi⁹ vertice: ꝛ vt dicā simplicit vertex declinat⁹ facit bregma sicut frōs eleuata. Sꝫ postqꝫ q̄libet dictionē exposuim⁹: dicamus itaqꝫ intētionē hy. Est aūt hꝫ duplex: hūs ppōes ꝛ cōclusionē.

† De qbusdam calefactorijs ꝛ repercussiuis

† De q̄daꝫ morborꝫ diuisione ꝛ explanatione

† Quia iste liber dicatur epidimicruꝫ

† Morbi vniuersali ē sūt i affo rismis diuina virtute cōpilati

† De trib⁹ modis doctrinatiuis ipsius galieni.

† De trib⁹ spēb⁹ suppositionis

† De diuersis nominib⁹ secūdine

† Quid sit bregma

Que cerebrum patiatur et bregma maxime doleat cum matrix patitur.

De triplici neruorum principio.

Matrix non est neruosa nisi secundum similitudinem.

Ex retentione menstruorum non solum vene sed etiam arterie patiuntur.

Earum que raro contingunt non est assignare causas.

et prima quidem est hec. Si post abortum mulieris non egrediatur menstrualis purgatio: sed superuenit grauedo capitis conclusio est hec: quod bregma maxie dolet. Secunda intentio est hec. Sumatur conclusio prime intentionis: sic in suppositione: et inferatur alia conclusio: est autem hec: Si in muliere abortus superueniat: et non egrediatur menstrualis purgatio: sed fiat grauedo capitis et dolor: maxime bregmatis: que conclusio quod in octauo aut .x. mense ad hyschia terminatur materia. hec autem est intentio hy. Ingramus itaque vtrum vera sit hec vel falsa: et ingramus propter quid fit dolor capitis: et propter quid maxime bregma dolet in muliere patiente abortum: non egressa menstruali purgatione: et quidam dicunt quod dolor capitis propter hoc fit quoniam cerebrum patitur propter colligantiam quam habet cum matrice propter id quod neruosa est: bregma autem maxie dolet: quia anteriores partes matricis passe sunt: si vero posteriores partes matricis paterentur: tunc posteriores partes cerebri scilicet occipitium compaterentur matrici: et hec est quod ipsi dicunt. Insitem autem contra ipsos dicentes: quod non propter predictam causam ab ipsis compatitur cerebrum matrici: non enim recipit ipsa aliunde neruos neruorum namque triplex est principium: hi quidem a cerebro et nucha incipiunt: et vocantur motiui et sensibiles: alij vero ab extremitate ossium incipiunt et dicuntur ligamenta: alij vero sunt terminationes lacertorum et dicuntur tenantos: matrix autem nec motiuos recipit neruos: neque ligamenta: neque tenantos. Et si opponatur propter quid neruosa dicitur: et dicimus quod propter similitudinem: etenim sicut nerui dilatantur et constringuntur sic et matrix dilatatur et constringitur. Sed postquam illorum opiniones remouimus: dicamus autem nos vnam causam propter quam cerebrum patitur cum matrix patitur et propter quid bregma maxie dolet: cerebrum igitur patitur cum matrice propter hanc causam habet enim matrix concaua vel cornua que deferuntur ad lumbos: et in lumbis est terminus nuche: quotiens igitur habet calidum apostema matrix: habent et calidum apostema cornua vel concaua eius exinde coagulatur nucha: et per ipsam patitur cerebrum secunda autem est causa: quod in superueniente passione non est facta egressio menstrualis purgationis: sed fuit retentus sanguis: et hic retentus putrefactus est: et exinde generatus est calor extra naturam: et superuenit febris: et non febris simpliciter sed febris sinocha: exinde itaque a caliditate que est extra naturam dissoluti sunt humores et generati sunt spiritus: hi autem ascendentes ad cerebrum faciunt dolorem capitis. Quare autem bregma patitur magis primo propter aliquam causam anothomicam sciendum enim quod in retentione menstrualis purgationis febre superueniente: non solum vene patiuntur sed arterie demonstratum est enim in anotbomia: quod sunt arterie que incipientes a corde deferuntur ad locum cerebri: et secundum rectum ad bregma ascendunt: et sic fit dolor in ipso bregmate. Secunda autem causa: quod posteriores partes cerebri dure sunt et dense vbi et ossa petrosa et solida: anteriores vero rare et ad similitudinem sunt spongie: et propter hoc bregma sicut rarum et facile recipiens superfluitates magis dolet. Tertia est causa quod posteriora cerebri male sensibilia sunt anteriora vero sensibilia et sensibiliora: et propter hoc magis dolet bregma. non solum autem est bregma quod dolet: sed omnes partes capitis maxie autem bregma: et ideo hy. addidit maxie. Quid autem est hoc quod dicit: quod in octauo aut decio mense: et dicimus quod dubium est ga. autem exponens hoc dicit: quod non est intelligibilis hic sermo. quidam tamen dicunt. viii. mense que est a conceptione: in hoc autem mense mouetur materia et conferunt ad hyschiam sicut tunc embrio conuertitur ad caput: vt sic habet naturam fiat partus: sed tamen quod in .x. mense quando et partus est et tunc mouetur materia et fertur ad hyschiam. quidam tamen dicunt quod octauum aut decimum mensem dicit quod est post amborsum: et creditur hoc propter hoc quod dicit. Ex dissolutione. et sine propter hoc sine primum dicas siue secundum: dicit ga. quod considerem hi operibus artis: si hoc potest esse: et assignemus causas: et dicit ipse: quod ego exercens opera artis: et multo tempore in experientia perseuerans nihil tale inueni: et si inueni semel solum: et eorum que raro contingunt non est assignare causas. quid quod dicemus de hoc: et dicimus quod superaddidit fuit hic sermo et non est proprius hy. et in hoc est tota intentio. Quibuscunque ex dissolutione circa matricem et tumorem in capitis grauedinem conuertuntur: et iuxta bregma dolores maxie: et quecunque alie a matricibus istis in octo vel decem mensibus in hyschiam terminatur. Ex predictis autem habes quod conuenienter supponimus titulum epidimiarum non proprie proponitur: et eo quod non solum determinat de morbis epidimiacis sed etiam de particularibus. et quod sit verum patet: quia statim in principio huius tractatus de particulari morbo mentionem facit. 2

Figure hec quidam tenaces ceruice fortes: et alia et ossibus fortes hec vero debiles vel capita dolentes. et auribus fluentes his hypoe cocaue: et dentes

abortus mulieri et non fiat menstrualis purgatio predicta contingunt: nunc transfert se ad aliam speculationem: et dicit quod figure quidem capitis quandoque laudantur quandoque vituperantur. sed quia de capite sermo est: ingramus magnitudinem figuram et dispositionem capitis: et primo magnitudinem. Et sciendum quod paruum caput semper malum est sicut et paruum pectus. paruum. enim pectus malum est propterea quod difficilium est pulmonis et cordis. hoc autem membra dilatio et constricta egent latitudine loci: quoniam si paruum fuerit pectus non moto autem corde vt conuenit suffocatur calor

Que paruitas pectoris est mala sicut etiam et capitis.

Que sit boni capitis figura et que et quot sint male.

permutari. Quibuscunque ossium ab hypoa discessit his medius inducitur nasus: quibusdam vero vnde dentes summatim signatur.

naturalis et debilis fit: exinde indigo: et ex indigone superfluitates et humiditates feruntur ad pulmonem aut ad cor: et generant peripleumoniam: aut aliquas huiusmodi passiones. Caput autem oportet magnum esse: quia multarum virtutum est capax. scilicet sensitiuarum principalium et motiuarum: propter hoc autem oculus paruus est: cumque cerebrum receptaculum est animalis spiritus pupilla oculi parua crus emittit illum: si igitur cum voluerimus aliquid acutius videre: constringimus oculos: et densamus pupillas vt fortius eiaculetur visibilis spiritus propter hanc itaque causam vituperatur paruum caput: et ne credas quod magnum caput semper laudatur nisi cum fuerit cum bona figura: sic in periculeo optio et in bellis et in consilijs: quicunque magnum habuerit caput: tamen bene figuratum habuit: figuram autem capitis oportet rotundam esse: et ex vtraque parte leniter pressam rotundam quidem aut propter capacissimum sicut demonstratur a geometris: aut quia a celo infusa est nobis anima rationalis et vt non degeneret in alia figura sociata: huius autem figure octo sunt dispositiones: aut vtrecque decrescunt: aut vtreque augentur: aut vna augetur: alia vero decrescit: et hec permutatim anterius sicut est naturam se habet: posteriore habet naturam se habent: aut econuerso extra naturam aut dico aut decrescendo aut augendo. Et antiqui quidem omnes huiusmodi dispositiones capitis figuras vocant hy. vero bonam dicit figuram cum ambo augentur vel eminent cum predictis determinationibus: si vero quando vna est extra naturam: alia vero habet naturam est mala et hec aut vituperat dispositam autem dicit figuram quotiens est cum bona formatione: et hi qui hi habent huius figuram tenaces ceruice sunt et fortes circa collum: fortes autem dicit circa collum illos qui habent magnas spondiles et lacertos et tenantos fortes sunt. enim magne fuerit spondiles nuche: manifestum quod et nucha ipsa magna est: secundum enim habet proportionem nuche naturam operatur spondiles: si vero multa fuerit nucha manifestum est: quod cerebrum multum: et vbique proportione seruata habet naturam dicimus huius caput. Sunt et his omnes virtutes fortes: si enim magnum est cerebrum et ad proportionem capitis manifestum quod bene agit calor naturalis: quoniam magne sunt spondiles: magna sunt et ossa pectoris que coniunguntur incipientia obliqua a spondilibus: si autem magnum est pectus bene se habet calor naturalis: bene se habet et pulmo igitur et vitales virtutes se habent hoc autem calore naturali fortificato bene fiunt digestiones: et nutrimenta membrorum quid autem est nutrimentum membrorum: sanguis qui fertur ab epate: igitur et epar bene se habet: et habet naturam se habent omnes virtutes: et hec est que laudatur figura capitis. Que autem est que vituperatur: quotiens anterior pars concaua est: posterior autem augeatur tunc. enim non feruntur per anteriores suturas capitis superfluitates cerebri: sed feruntur per aures et expurgantur: et hos hy. auribus fluentes dicit et ipse quidem dicit auribus fluentes: sicut in exemplo. Tu vero dic quod et oculi lachrymantur: et nares mucilagines emittunt: et hos habundus fit: quoniam autem superior mandibula vnita est capiti: propter hoc anterior parte concaua existente: et superior mandibula recidet: et tenditur introsum: exinde et palatum concauatur et dentes molares et dentibus molaribus non conueniunt: nec canini caninis: nec incisiui incisiuis: propter hoc quod dentes superioris mandibule interius sunt et inferiores mandibule dentes sunt eminentes: vnde et hy. dixit. Et dentes permutati: et hoc habet presens intentio. 3

Sincolitis: dictum est vobis per precedentia: quod discontinuus est iste tractatus: et particularibus determinat egritudinibus sic igitur incipiens a particulari morbo: cum dicit: quod si superueniat

Dictus est in anathomia: quod. xiiij. ossa habet superior mandibula: sex oculorum: duo nasi: et duo in medio molarium et nasi que feruntur ad dentes caninos: et

duo extremitates mēti ⁊ duo palati: his itaq; se hñtibus fert multa humiditas p nares: ⁊ ipa ꝯtinuo ducta putrefacit cartilaginē q̃ est in medio duoꝝ ossiũ nasi: si vero ⁊ in pfunditatez tēdat putrefactio sic ꝙ attingat ossa: residet multotiens os aut descendit: ⁊ sic residet mediũ nasi: si aũt os patiat q est in extremitate menti ⁊ cadat: tunc os nasi cartilaginosũ residet ⁊ cauat. 4

Ecce tractatꝰ iste discontinuus ē: qm̃ nō fuat ꝯtinuatōez in suis documētis: iterũ. n. ⁊ ad aliã egritudinē trãsfert se hy. sȝ pmo dictiões explanemꝰ deide intellectũ dicamꝰ.

Infantiũ epilepsie vel īflatões simul pubertatibus qbusdã ⁊ pmutatiões habēt ⁊ alia.

In renē dolor pōderosus qñ replent cibo: vomunt flegma cũ āt ãpliãt dolores venēosa: ⁊ facile qdē fiũt: soluũt vero qñ cibi euacuãt: arenosa rubeaq; sublistũt ⁊ sãguinez migũt: stupor femoris ꝯsequit: qescere ñ ꝯuēit sȝ exercitari ñ rpleri iuuenes hellebo rizare venã īcider diureticis purgar subtiliar mollificar.

Infates dicit hy. nō solũ q lactant: sȝ q sunt vsq; ad pubertatē: ⁊ ꝙ h̕ sit veꝝ: ac hyrofilus ⁊ xeutippꝰ dicũt. Infantibus neq; lac fit: neq; pariũt: neq; caluifiũt nisi post pubertatē: nisi. n. dixissent īfantes vsq; ad pubertatē: ridiculosuȝ eēt: ꝙ diceret ab eis: ꝙ infantes lactãtes neq; lac hñt: neq; piũ neq; calui fiũt. h̕. n. ⁊ nō intelligētes ꝯfitent: ⁊ h̕ qdē de prima dictōe. Scd̕a āt dictio differētez hȝ scripturã: aut. n. hȝ inflamatiões aut epilepsias: si āt hȝ inflamatōes: h̕ dicit: ꝙ infantes ī pubertatis etate hñt inflamationē caloris nãlis: tũc. n. calidior fit ⁊ siccior qm̃ in pueris ſm sbam supabũdat calor nãlis nō ſm q̃litatē: sicut ē in igne q accedit a pncipio. ⁊ a lignis viridibꝰ postea bñ accēdit ⁊ inflamat. si vero hȝ epilepsias sciēdũ est ꝙ epilespia ē spasmꝰ corporis cũ lesione pncipaliũ actionũ. dicit āt ꝙ in pueris habētibus epilepsiã: h̕ a frido ⁊ viscoso hũore ꝯtingit multotiēs āt ⁊ a genitoribꝰ: ī his nō ē sanitas neq; ab arte neq; a medico: nisi solũ ab etate pubertatis: tũc. n. calor nãlis acutior factꝰ ⁊ supabũdãs ſm q̃litatē ꝯsumit humiditatē et soluit passionē. h̕ āt dico si patiēs vtat dieta ꝯueniēti: qm̃ ⁊ si eadē etate inordinatꝰ sit circa dieta: etatis pmutatio nō soluit passionē. Et a lia dicit: q: nō solũ epilepsia pmutatio etatis dissoluit: sȝ ⁊ alias passiones quecũq; fiunt in phlegmatico humore. 5

Diffinio epilensie.

Non soluȝ epilensiam sȝ multas passiões flegmaticas soluit etatis pmutatio.

Dictũ est vobis p precedētia: qm̃ hy. pticulares morbos potiꝰ docet h̕: vñ a pticularibꝰ incepit ⁊ primo dixit de muliere illa in q̃ supuenit retētio mēstrualis purgatiōis. post h̕ āt ea q̃ sũt de capite ⁊ dispositiōe figuraꝝ capitis: ⁊ tertio de infantibus determiauit. vbi dicebamꝰ: aut inflatiões: hȝ textꝰ: aut epilesias: et hoꝝ didicistis expōnes ⁊ intellectũ. Nũc igit ad aliaȝ trãsfert se doctrinã nō. n. est h̕ ꝯtinuũ cũ illo de pueris: qm̃ demōstratũ est a nobis ꝙ pueri nō patiũt nephreticã dispōez. igit q̃si seiunctꝰ est h̕ ſmo ad supiores. vñ ſm pdictã suppōnez a nobis ⁊ ordinationē. pmo dictōnes exponamꝰ: deinde intentionē dicamꝰ. De nephretica dispōe facit h̕ mētionē. nephreticã āt dico dispōem nō qñ est apa in renibus apa. n. cōis passio est ⁊ in alijs mēbris seim̃. sȝ sicut epaticaȝ dico dispōez: nō oēm passionē epatis sȝ defectũ epatis: sic ⁊ nephretica dico dispositionē: qñ lapis in renibꝰ generat: quē āt dicit ponderosuȝ dolorē: aut facientē sensũ ponderositatis aut vehementē dolorē ⁊ intolerabilē ⁊ difficilē. Cibũ āt qdē dicit: aut stercꝰ aut cibaria: sicut hy. Labores cibis pdisponant: aut sanguinē q alteratꝰ nutrit mēbra: ⁊ h̕. n. cibꝰ dr̃. sȝ sciēdũ ꝙ sanguis qdē cibus solũ noiat. cibaria āt cibꝰ ⁊ alimēta: ⁊ magis alimētũ q̃ȝ cibus: flegma dicit phlegmaticũ hũore ⁊ fridũ ⁊ hũidũ. Quiescere aut esse sine labore helleborizare p cerebruȝ purgare. Sed postq̃ȝ dictōes exposuimꝰ: dicamꝰ intentionē. Sciendũ est āt ꝙ hy. h̕ spēz morbi docet ⁊ cognitionē: ⁊ curatiuos docet canones: ⁊ vt verũ dicã nō solũ curatiuos:

de nephretica dispōe

sed pseruatiuos nobis dat. Et q̃ est spēs egritudinis: iã didicistis ꝙ nephretica dispō ē. s. liciasis renũ: ⁊ qm̃ fit dolor ī hac liciasi: ⁊ pōderositatis sensũ infert: ⁊ imoderatũ dolorē inducit si vero in ꝯcauitate renũ gnãt lapis: tũc in pncipio qdē pōderositatis supuenit sensus: post ea vo qñ lapis oȝ egredi p vrinã: veniēs a ꝯcauitate renũ ad viã q̃ est inter renes ⁊ vesicã: affert dolorē imoderatũ si vo in sba renũ fiat lapis tũc ⁊ qñ gnãt facit acutũ dolorez: ⁊ qñ fert ad ipsaȝ ꝯcauitatē: renũ i ipsa āt ꝯcauitate pōderosuȝ facit dolorē: cũ vo oȝ a renibꝰ ex duci lapis veniēs ad viã ē inter renes ⁊ vesicã: facit iteꝝ acutũ dolorē. Qr q̃tiēs in ꝯcauitate gnãt tres fiũt acuti dolores ⁊ vnus grauis vñ ⁊ ꝯtinue balnea ordiauimꝰ: vt sic ad minus mitigemꝰ dolores acutos. Generat āt hiꝰ lapis nō solũ a frida mã sȝ a calida mala cōplexiōe desicãte mãȝ Et qd̕ ē mirãduȝ: mltotiēs. n. a calida mala cōplexiōe fit lapis ⁊ caliditatis supuenit sensus h̕ āt accidit sic: qm̃ ē vbi ꝯcludit calor nãlis densata supficie a friditate: est vbi friditas ī pfūditate agens: expellit calorez ad exteriora: ⁊ vt in oibꝰ qm̃ a fritate generat lapis: tũc ⁊ pōderositatis supuenit sensus. Qñ vo a caliditate: tũc imoderatꝰ supuenit dolor ⁊ h̕ qdē est pma cognitio nephretice passiōis dispōis. Scd̕a ē illa q̃ est p vrinã: qm̃ arenosa cũ his egrediunt. s. arenosa hypostasis: color āt ē ſm hũorez peccantē vel efficientē: si. n. alba fuerit: ē flegma si vo rubea sãguis: q illuc itroductꝰ ⁊ ꝯgelatꝰ ⁊ freꝰ factus efficit lapidez: aut qm̃ lapis egressus radēs vasa vritica: fec hiꝰ vrinaȝ: sic āt ⁊ in alijs ex colore. n. cogscimꝰ hũorē q ē in cã: cũ his āt ⁊ flegma vomũt qm̃ in renibꝰ colono adiacet: colō cōpatit stōacho: stōacho āt os stōachi: pp h̕ ſm accñs os stōachi p colligãtiã cōpatit renibꝰ: ⁊ ide indigō fit: ⁊ sic vomunt flegma: fortassis āt ſm pmitiuã rōnē: cōpatit renibꝰ os stōachi: qm̃ fit dolor in renibꝰ exinde tanq̃ȝ abũdãs neruis ⁊ bñ sensibile existēs os stōachi cōpatitur statiȝ: fere āt ⁊ oibꝰ mēbris pp abũdãtiã neruoꝝ: ⁊ h̕ qdē fiunt si moderatꝰ fuerit dolor stōi: si vo durabit dolor ē imoderatꝰ fiat ifirmat os stōi: ⁊ ipso ifirmato mãifestũ ē ꝙ subtilia attrahunt reumata fellea: exīde ⁊ venenosa sup oia vomũt fortassis āt nō solũ ex h̕: sȝ qm̃ pp afflictiōez passiōis: neq; cibis rplētur hi neq; qescunt: exīde siccũ ⁊ colericũ fit totũ corpus ⁊ pp h̕ colerica vomũt. Est āt ⁊ alia dispō nephretice passiōis stupor femoris ꝯñtis: si vo ī dextra pte renuȝ fit lapis: ps dextra femoris: vel dextrũ crꝰ hȝ stuporez: si vo ī sinistra: sinistruȝ hȝ stuporez. Sȝ q̃runt h̕ qdã: quō fit stupor cruris vel femoris renibꝰ patientibꝰ: ⁊ qdã dicunt ꝙ nerui sunt q ferunt a renibꝰ ad femur vl̕ crura: ⁊ pp h̕ supuenit ei stupor. Ga. āt nō h̕ dic: sȝ qm̃ vene sunt ⁊ arterie: q̃ mittũt rãos ad femur vl̕ crura ⁊ ad renes ⁊ cuȝ his venis mãifestũ est ꝙ qdã nerui ferunt: ⁊ exīde fit stupor. Si vo aliqs opponat: ⁊ q̃re alio mēbro patiēte: nō fit stupor cruris: ⁊ dicimꝰ ꝙ nō recipiũt crura tã magna vasa ab alio mēbro sicā renibꝰ: ⁊ pp h̕ magnitudinez vasoꝝ fit cōpassio cruris ad renes. Sȝ postq̃ȝ hec diximꝰ trãseamꝰ ad aliud. i. ad curatiuos canones: dic itaq; hy. ꝙ oȝ ī his helleboꝝ dare: ⁊ ipse qdeȝ dixit helleboꝝ: tu vo dic scamoneã ⁊ aliq̃ alia purgatiua. Et ꝯsidera qñ recipit īdicatiōez ab etate: dixit. n. iuuenes helleborizare: si. n. ī pueris aut senibꝰ supueniat h̕: nō subsistinent multotiens helleboꝝ: ⁊ tunc vtimur pticularibꝰ ⁊ localibꝰ medicis. s. diureticis iuribꝰ potentibꝰ subtiliare ⁊ purgare: vnde īduxit. Diureticis purgare subtilia ⁊ mollificare. In iuuenibꝰ āt nō soluȝ purgōe vtimur: sȝ multotiens in qbusdã flebotomia: ⁊ in flebotomia ꝯsidera ⁊ vide: oȝ nō ꝯtingentez venaȝ īcidē: sȝ ppinquã: dico āt illa q̃ est īplicatura poplitis a pte iteriori. Hoc. n. facit ī libro de regiīnto acutoꝝ pleuretica dispōne supueniente īcidebat venã q̃ est ī cubito ppt vicinitatē: si vero nō iueniat vena ī genu tũc īcide eã q̃ ī caicula pedis: sic est ⁊ in manu si nō inueniat nobis vena q̃ est ī cubito ingrimꝰ ⁊ ramũ q tendit ad extremitatez manꝰ incidimꝰ: ⁊ bi sunt in calida in

Nō hic de loco ō dolore ⁊ mã lapidis.

Signa cognitionis lapidis a frigida vel calida cã.

Nō quō fiat stupor cruris renibus patientibus.

Nō hic ō helleboro.

Ex q̃ vena flebotomãdi sint pleuretici.

eq̄litate: ⁊ huius expō potius placuit doctori nr̄o: iter͛ prima nō minus. Et exinde videre possumus q̄ de pticularib⁹ morbis determinat si.n. alijs pp̄ frīitatē supuenit dolor: alijs p̄ caliditatē: nō ē h̄ epidimiacū: sed magis particulare. 6

Muliebria qbus aquosis si in multū pmanēt: qñ vero nō cito ierint īflantur.

In cranōe antiq dolores frigidi noui vero calidi.

Sanguine vero plurime ⁊ que ab hyschiā frigida.

Que in rigores fortes euntia nō oīno āte alle

Trāssert se hy. ad aliū s̄monē: sed p̄us dictiōes exponamus: deinde dicam⁹ intētionē. Muliebria dicunt opatiōes mulier͛: nō dico āt opatiōes mulier͛: sicut colū fusū filiū: ⁊ hui⁹ talia: s̄ʒ opatiōes mulier͛ dico ꝯceptiōes purgōnē: ptū: lactꝭ gnātionē ⁊ huius dicunt̄ ēt muliebria ⁊ passiōes q̄ supueniūt solis mulieribus vt passiōes ⁊ mr̄icis p̄cipitatio ⁊ retētiōes mēstruor͛ ⁊ hui⁹: dicūt̄ iterū muliebria ⁊ mēbra q̄ sole mulieres hñt vt matrix collū mr̄icis: dicunt̄ iter͛ muliebria ⁊ mēstrua: de qb⁹ mēstruis d̄termiat h̄ mō hy. Aq̄sas: Dicit nō eas mulieres q̄ pate sūt ad hydropisiʒ: s̄ʒ eas q̄ sūt flegmatice ⁊ hūide. † In mltū āt dicit: aut hn̄do respectū ad tp̄s purgōis: aut ad etateʒ mulieris q̄dā.n. septē dieb⁹ purgant̄: q̄dā v̄o trib⁹ solū: alie v̄o vsqʒ ad senilē etatē: h̄ āt dicit in multū. Que āt ē ītētio hy. dicam⁹: dicit.n. q̄ hūidis mulierib⁹ si eūatio fuerit tarda ⁊ retieat̄ hydropisis supuenit. Et sciē dū q̄ nō dicit euōeʒ velocē ⁊ tardā: hn̄do respectū ad ca. ⁊ fri. s̄ʒ hn̄do respectū ad ipsas mulieres ad inuicē: flegmaticar͛.n. tardior fit euō ⁊ diuturnior q̄ʒ colericar͛: sicut ⁊ in eo qd̄ ē de crisi: āphimerina diuturnior dicebat̄ eē tertiana: nō pp̄ differenteʒ mām: dicit igit̄: qñ i his nō expurgant̄ menstrua oīno aut nō oīno: oʒ tunc flebotomare ⁊ adiuuare nāʒ: ita.n. ⁊ in aphorismis dicit. 7

† De tpe mēstruationis.

Ecce h̄ egritudo de q̄ mētiōem facit h̄: ꝯsona titulo tractat⁹ epidimica.n.ē ⁊ nō pticularis: qr̄ de tota ciuitate mentionem facit: ⁊ quid dicit: qñ in cranone.i. in illa tali ciuitate ⁊ antiq dolores facti sunt ⁊ noui: antiq̄s noians eos q a flegmate fiebāt tpe mlto durātes: nouos āt dicit dolores q fiebant a caliditate ꝑpter modicū tp̄s humoris: ⁊ qdā dicūt hui⁹ expositionē: alij vero dicūt aliā ⁊ dicunt sic: q̄ ātiq̄s dolores dicit q multo tpe ante superuenerunt in cranone.i. in illa ciuitate in fri. constitutione.i. existente aere fri. nouos autem qui ante modicum tempus superuenerunt.

Sanguinē āt dicit flegmaticū: ab h̄.n. vt ī plurib⁹ fiūt hyschiatice passiōes: mucilagine replete cotilidones.s. frigido ⁊ viscoso hu. Cōtigit āt q̄ a calida mala cōplexiōe gnānt̄ hyschiatice passiōes: caliditate dissoluēte flegma: ⁊ mucilagiosū hūoris ⁊ gnānte vētositates ⁊ hoc modo distēdēte mēbrū. 8

Ecce iter͛ de pticulari facit mētionē hy. sić dcm̄ ē supi⁹: iter͛ dictiōes explanem⁹ ⁊ sic itētionē adducem⁹. † Rigor ē sicut nos docuit liber de cāis qddā cōpositū a trēore ⁊ friditate: h̄ āt rigor triplex ē: aut.n. añ fe. vl̄ caliditatē supuenit sicut q supuenit añ porismū: aut ip̄a fe. ⁊ iste dr̄ altern⁹: vl̄ incomitā: sicut vbi ē flegma: s̄m mediū qdē putrefcm̄: s̄ʒ modū in v̄o nō putrefactū. Est āt ⁊ ali⁹ rigor cū fe. qñ n̄ appet fe. sić rigor q ē in calescibilis. Est āt ⁊ p⁹ fe. rigor: q creti⁹ ⁊ supueniēs vocat̄ q supuenit i causone: vñ a causone hito rigore supueniente solutio hūc āt rigorē dicit hy. alternū vl̄ comitātē. forte dic rigorē: aut q mlto tpe durauit aut illū q vehement̄ affligit̄. Statū āt dicit tp̄s qd̄ ē p⁹ augmētuʒ: siue in pticularib⁹ porismis: siue ⁊ in toto tpe egritudis. S̄ʒ postq̄ʒ dictiōes exposuim⁹: dicam⁹ intētionē hy. dicit āt: q̄ morbi eūtes in rigores: in statu alleuiant̄: s̄ʒ statū vt dictū ē totū tp̄s itellige ⁊ pticularē porismū: ⁊ supponant̄ nob̄ duo morbi: āphimerin⁹ ⁊ q̄rtan⁹. † In āphimerino qdeʒ rigor i pticularib⁹ porimis durat a p̄ncipio vsqʒ ad statū: qñ āt in statu incipit caliditas: sil̄ calefacē totū corpus statiʒ rigor alleuiat̄ ⁊ diminuit̄: in q̄rtana āt totū tp̄s accipe statuʒ toti⁹ egritudis: ⁊ dic q̄ʒ in q̄rtana i p̄ncipio qdeʒ grossiori exūte mā: nō fit rigor: s̄ʒ infrigidatio ossa cōprimēs postea ꝑcedēte egritudine ⁊ mā s̄btiliata circa statū: supuēit vehemēs

† De diffinitōe rigoris ⁊ ipsius diuisione

† Differētia inter āphimerinā ⁊ quartanā febrem.

rigor cū tremore magno: tūc artista qdeʒ letat̄: idiota v̄o ꝯturbat̄: a statu āt diminuit̄ rigor mā euaporata: pp̄ h̄ addidit: nō oīno āte statū vero: neqʒ oio cessat rigor: vñ ⁊ plato ait in gorgia. Passus sum āt multoruʒ

O passionem non omnino tibi obedio. 9

uientur: sed prope statum.

Iste rigorem retentiones vrinar͛ si in vtile ierint: ⁊ venter si processerit ⁊ somni affuerint: pariter aūt ⁊ modus febris pariter autem ⁊ que ex laboribus.

Apostases nō oīno quibus rigores.

Iudicistis.n. q̄ mltiplr dr̄ rigor: nūc āt hy. creticū ⁊ supueniētē dicit rigoreʒ. S̄ʒ vt intētōeʒ dicam⁹: p̄dicere volum⁹ qdā: qr̄ intēdim⁹ introducē auditorem venio ad egr͛: ⁊ cog̃sco sp̄ēm egritudinis: qñ tertiana ē: si ꝯtigat itaqʒ ingro s̄m traditā doctrinā in creticis: siue salubris ē morb⁹ siue mortalis: inueni q̄ salubris ⁊ t̄minabit̄ vel soluet̄: inueni q̄ t̄minabit̄: ⁊ t̄minabit̄ p̄ expurgōeʒ: aut p̄ ap̄a: ⁊ inueni q̄ p̄ expurgōeʒ p̄ vrinā p̄ vētrē p̄ fluxuʒ sāguis ex narib⁹ p̄ vomitū p̄ sudores: nō n. inueni p̄ vomitū neqʒ labiū supi⁹ citari: neqʒ signuʒ flux⁹ sāguinis: neqʒ pturbatōeʒ vētris: neqʒ vrine euōneʒ: spaui q̄ p̄ sudores fiet terminatio: postea reuersus suʒ ad egrotū: ⁊ inueni q̄ retētio fcā est vrine: ⁊ qd dico ingro ne forte renes oppilationē habuer͛: aut mlti egressi sunt secessus: hi.n. alternatiʒ se hñt ad egressionē: vñ hy. dicit. Urina noctu mlta facta ⁊c. nihil hor͛ inueni sic itaqʒ ꝯsideraui: q̄ potius sudor superueniet: ⁊ dum hoc ꝯsiderarā superuenit rigor: ⁊ factus est sudor: factū est sicut consideraui ⁊ sic alteratio facta est egritudinis: s̄ʒ vt aliquis non dicat. Quid igit̄ existente materia indigesta: si hoc superueniat non est difficile: ꝑpter hoc dixit hy. Si in vtile ierint. q.d. existente bona ⁊ digesta vrina: si hoc supuenerit cū alijs oībus signis: si cum bona tolerātia vel sufferentia ⁊ digōe ⁊ modo bñ iacendi si ex his fiant retentiones vrinar͛ bonuʒ est: ⁊ hoc ē magis ver͛: ⁊ hoc ostēdit hy. dicens Et sōni: ⁊ ip̄e qdeʒ dicit. Si somni tu vero dic: ⁊ moduʒ iacendi bonuʒ: ⁊ bona habitatio: ⁊ oīa alia: dicit autē Ga. q̄ possibile ē somnuʒ fieri in morbo: quotiens morb⁹ est moderatus: ⁊ vigilia fuerit laborans. Et dicim⁹ q̄ ꝑpter h̄ additū est. Si in vtile ierint: qdaʒ āt libror͛ hñt. Et vēter si ꝑcesserit: siqdeʒ igit̄ siue nō fuerit textus: dicim⁹ q̄ hy. magis cās voluit assignare retentionis vrine: ⁊ ꝯsidera ip̄ʒ hoc dicere: scio q̄ si vēter ꝑcesserit: retentio vrie: s̄ʒ nūc nō dico hāc retentionē: s̄ʒ eā q̄ fit sudores: si vero textus est. Si venter nō ꝑcesserit: dcā est expō. Pariter autē ⁊ modus febris. Parit āt dictū est: qm̄ tāq̄ʒ in sui memoriaʒ scripsit hunc tractatum: si.n: et fe. fuerit moderata ⁊ nō vehemens: tunc habebim⁹ q̄ alteratio fit egritudinis: in his sudoribus. Pariter aūt ⁊ que ex laboribus. Dicit q̄ in possibile est: ⁊ ex causis p̄mitiuis cognoscere: que est egritudo plures auteʒ sunt huius cause: aut eni tristicia: aut vigilia: aut labor aut sollicitudo aut ira: aut aliquid tale aliud: quod species nobis manifestat se. q̄ in colera ru. fit ꝑpter hoc sicut in exemplo de laborib⁹ mentionem facit. 10

Apostema dicit nō fit iter͛ in rigorib⁹ vniuersaliter h̄ qd̄ dicit. Qm̄ interpolat̄ qdeʒ in qb⁹ rigoris fiūt nō fit ap̄a: in ꝯtinuis v̄o in qb⁹ nō sunt rigores apostema superuenit: aut materia grossa existente: aut virtute non potente expellere materiā. Et in cōtinuis quidem est: quando in quibus non est rigor: ⁊ fit apostema sed expurgatio sic causon non per apostema: s̄ʒ p̄ expurgationem dico.i.p̄ sudores multotiēs cassauit rigoreʒ auteʒ dicit non supuenienteʒ aut creticū: s̄ʒ concomitantem vel incitantem. 11

Effeminationē dicit hy. debilitatē: pp id qđ femineus sexus debilꝭ ē: ⁊ īfirmꝰ: vt āt mā̃ tenta sit nob intētio hy. supponat īfirmꝰ: ad quē veniēs inuenio fe. ꝯtinuā int vasa: ⁊ iuenio ꝙ ex labore vie passus ē ⁊ debilis ī pedibꝰ: ⁊ qđ dico ꝙ ꝗ̄tū pp id ꝙ cō tinua ē fe. p apā t minabit: ⁊ in eo ꝙ ex labore vie đbilis ē pedibꝰ: di er

Ablaꝝ effciatiões: aut añ egritudinē ābulāti: aut ex egritudine ꝯtinuo: pp qđ forte ex laboribus in articulos dimittūt: ꝓpter hoc ⁊ cruruʒ effeminationes.

Piniata extrinsecus manendū: ⁊ ex acuta ⁊ capitata: ⁊ eq̄lit cōmaturātia: ⁊ nō circūdura: ⁊ deorsuʒ tēdētia ⁊ nō bicipitia: cōtra vero mala: quāto āt plus cōtraria pessima.

Quod ferinū autūno ⁊ cordis dolores: et ꝙ frictile: ⁊ qdē melancolicū

co ꝙ ad pedes supueñiet apa. s. ad articulos: venio ad aliū egꝝ: ⁊ inuenio eādeʒ passionē: eundē morbū ⁊ fctā est purgatio mãe sʒ nō pfacta: vñ remanētibꝰ religs materiei in egro pp ipsā ʒ defminationeʒ pp aliquā cām necessariaʒ coactus fuit ambulare: sic ex h debilitati sūt pedes: ⁊ relige mãe venere ad pedes: ⁊ fecē apa vñ fcā ē duplex ī firmitas peduʒ ex ambulatōe ⁊ ex apate. si forte aligs dicat: si pꝰ vicesima vel tricesima die fcā determinatōe: ābulabit iste supueniet apa ī pedibꝰ: ⁊ dicimꝰ ꝙ minime pp h: ⁊ hy. continuo dixit: post morbū. 12

Quid sint pbimata.

Pimata vocat hy. corpis apata: ⁊ alias pustulas dīs. ⁊ dicunt h: dīa exanthimata metaphorice dicta ab eis q̄ extra pululāt. Quid āt itēdebat h dicēdū ē: ꝯsidera āt ipʒ h velle dicē tibi: ꝙ optimū eēt si cōpꝰ possʒ ꝯseruari sine supfluitatibꝰ: sʒ qm̄ h ē ipossibile: generatis ī nobis his supfluitatibꝰ meliꝰ expurgēt ⁊ nō maneāt ī nobis: ⁊ si expurgent: bonū ē si extra corpus sʒ si nō ē possibile: bonum ē deriuet mā ad mēbra ignobilia: ⁊ ñ ad nobilia: h āt fit. ⁊ nūc dicit ꝙ phimata supuenire. i. exanthimata. i. extra egrediētia ad cutē sʒ h dic: volo ⁊ ī acutū tēdere: ⁊ acumē hīe. designat. n. h signū bonū ⁊ cāʒ bonā. signū āt ꝙ fortis ē vtus: ⁊ mā calida ē cā āt ꝙ modicū locū occupāt: si vō ī latitudinē tendāt: ⁊ signū ē malū ⁊ cā. signū āt ꝙ virtꝰ ē debilis ⁊ mā frigida ē ⁊ expedit vel exigit diuturnitate ad digōeʒ. cā āt mala. qm̄ multū locū occupāt. oʒ āt h apata ⁊ eq̄leʒ et mollē habere cōmaturationē mãe: vbi ñ vna ps ipius sit dura alia mollis: neqʒ media ipius qdē sit maturata: ⁊ q̄ igit circūdura. ⁊ intēde qđ ipe dicit: nō circūdura cuiꝰ expō ē h q̄liter oʒ cōmaturari māʒ. voles āt dic. et deorsū tēdētia apata q̄si ꝙ deorsū tēdat vel repat mā: ⁊ ñ sursū: aut chirurgia fcā ī illo mēbro: bñ expurgabilis inueniat mā: ⁊ dicit ꝙ nō vult ea eē bicipitia: q: nā diuisa īfirma sit: ⁊ nō maturat māʒ. ⁊ inspice artē hy. qm̄ dicit. circūdura ⁊ capitata: ⁊ medijs vsus ē vocibꝰ pp h dixit ꝯ̄ria boꝝ mala ⁊ q̄to plus ꝯ̄ria tanto pessima. Predicta āt sicut media: ñ ex necessitate hñt ꝯ̄ria mala: acuta āt bona manifestū ē ꝙ ꝯ̄ria mala sunt. 13

Hic aūt hy. trāsfert se ad tpa: ⁊ intendit de autūno detminare: iste āt autūnꝰ ineq̄lis est: ⁊ vt verū dicā scđm tps ē hʒ vnā cōplexioneʒ: sʒ vō cōplexiōeʒ calidi ⁊ fri: ineq̄le ē. Estas āt calida ⁊ sic. ē ver vō bñ tpatū: hyēs vero frida ⁊ hūida: q̄re in vē qdē supueniūt sinochi tūc. n. sāguis dn̄at: in estate vero ttiane egritudines ꝓpt colerā ru. in hyeme vō ꝓpt flegma āphimerine: in autūno vero melācholice egritudines ⁊ q̄rtane. forsitā āt ⁊ oēs morbi in ipso fiūt: qm̄ in estate generat colera ru. ꝓpt cōplexionē tpis: gnāt: ⁊ flegma ꝓpt malā dietā: ⁊ ꝓpt cōplexionē fructuū supueniēte autūno mouēt huiꝰ hūores ⁊ gnānt differētes morbos: sʒ aliq̄tiēs magis fiūt āphimerine: aliq̄tiens ttiane: scđm dn̄iuʒ itaqʒ hūoris scđm cōplexiōeʒ patiētis scđm dietā fortassis āt ⁊ scđm cōplexioneʒ tpis: multotiēs āt autūnꝰ alterat: ⁊ factꝰ ē sic. ⁊ ca. ⁊ generauit mltas tertianas aut fri. ⁊ hu. ⁊ intulit multas āphimerinas:

ad pricipia cōmotiões specularī: ⁊ in oī mēbro vt in occasū exacui: ⁊ lūbrici: ⁊ ascarides: sic scianus ⁊ ī occasum.

Veroꝝ tusses cū vētris pturbatiōe ⁊ febre ꝯtinua significāt determinatōeʒ exñti duoꝝ mēsiū vt multū vi. xx. ⁊ tūores ī articulos: siqdeʒ īferius vmblico ꝯstiterint vel sursū ī articulos bonuʒ: si vero superius nō similit soluūt morbum nisi putrescant.

Que vero ī humeris putrescentia perfectis galiancones facit.

ꝯtingit aūt ꝙ totū tps permutatum est. Qm̄ igit autūnꝰ hʒ ineq̄litatē: pp h ī ipso egritudines vel mā ipsaꝝ q̄ in estate ꝯgregant: ⁊ occultant nūc supueniūt in modū belli: in modū feraꝝ: ꝓpt h autūnū ferinuʒ vocauit ꝓpt incursuʒ morboꝝ mltotiens āt melācholicꝰ hūor supabūdauit: ⁊ aut ī vno mēbro: ⁊ fecit in cācruʒ aut in toto corpe ⁊ facit cācruʒ ⁊ elephātiā q̄ sūt fera: ⁊ ꝓpt h ferinuʒ dixit autūnū: sʒ dubitant qdā qm̄ ⁊ de lūbricis facit mētionē ⁊ ascaridibus hi. n. a flegmate putrescō generantur: ⁊ crudo hu. ⁊ dicimꝰ ꝙ qm̄ fit āphimerina flegmate putrefacto: similr fiūt ⁊ hi flegmate ꝯgregato. Voles āt ꝯsignare ꝓprietates autūni dixit. In occasū: qm̄ āt annꝰ ꝓportionat toti diei. s. diei: ⁊ nocti: igit ⁊ tpa āni ꝓportionant ptibꝰ diei ver. n. ipsi oriētali: estas vero meridiei: autūnꝰ ocidēti hyēs vero nocturno: vñ ⁊ a tpe insultꝰ vel motus porismi possumꝰ dicē q̄ est egritudo siqdē. n. in mãe īcipit: potiꝰ ē sinochꝰ si āt in meridie ttiana ē dino: si āt in occasu q̄rtana: si vero in nocte āphimerina vt in pluribꝰ. Oʒ āt p̄mā accessionē porismi ꝯsiderare: qm̄ nō est incōueniēs: si p̄mꝰ aut posteriꝰ moueat morbꝰ ⁊ pmutet accessiões: ⁊ h qdē in pluribꝰ fit: multotiēs āt ⁊ terriana ī nocte fac accessionē: ⁊ āphieria in meridie. Ascarides āt sūt genꝰ lūbricoꝝ. annū āt dic ī occasū: qm̄ annus totꝰ autūnalis fcūs ē: q̄si īeq̄lis. ⁊ ī his ē intētio. 14

Quare hy. vocet autumnum.

Qđ sint Ascharide

Multotiēs āt dixit. ꝙ de pticularibꝰ morbis detminat ⁊ pp h discōtinua sit documēta. Sʒ dictōes h plane sūt. dcm ē āt vobis ꝙ multipliciť dr puer. ⁊ sic h de puero nouit genito itelligēduʒ ē. Quid āt dic hy. qm̄ ē puer ⁊ huic supuenit tussis: deinde: ⁊ fe. ꝯtinua ⁊ pturbatio vētris ⁊ apate gnāto dissoluta ē passio: apa tñ generatuʒ est in. xx. dic. xx. āt dic aut illā q̄ est pꝰ duos mēses vt sit pꝰ. xx. dic generatuʒ apa ⁊ in. lxxx. dissolutio. xx. āt dico dieʒ q̄ est post. xl. partꝰ: vt sint oēs dies duo menses. s. lx. Ga. āt senescens in opibus artī cuʒ rōne dic: ꝙ nihil tale vidi factuʒ in huiꝰ pueris: si vero ⁊ fiat raro fit: ⁊ eoꝝ q̄ fiunt raro nullus assignat cām: h qdeʒ falsa esse dic ꝙ vero ꝯñs est veri: dicit. n. veꝝ esse ꝙ in pueris multotiēs apa superuenit: sʒ h volo dic hy. in partibꝰ inferioribꝰ potiusq̄ʒ superioribꝰ sic. n. volumꝰ mēbra igbilia pati potiusq̄ʒ nobilia: sic inferiora potius volumus pati q̄ʒ superiora si āt aliqñ ad superiora tendat mā: nō ad mēbruʒ nobile sʒ ad ignobile: timeo āt ne tendat ad cerebꝝ aut ad oculuʒ: si vero veniat ad mēbrū ignobile magnuʒ volo fieri apa: ita ꝙ fistulet sic in pipleumonicis qm̄ āt superius tendit mā mltotiens tendit in hūores: ⁊ ibi gnāt apa: ⁊ exinde infirmū fit mēbꝝ illđ: dico āt hūeri: ⁊ inde seqt acrosia. i. nō nutrimentuʒ: ⁊ sic galiācones hi. fiunt. i. habent hūores sic cati: ex eo ꝙ sbtiliant mēbra ⁊ assimilantur murilego. Sʒ oʒ nos scire qm̄ tripliceʒ permutatiōeʒ dicit in in pueris: aut per apa vt dictuʒ est: aut per vulnera: aut p fluxum sanguinis ex naribus: ꝓpt hoc seipsum exposuit dicens. Magis perfectioribus: ⁊ in his est intentio.

Bene addidit hy. hanc dictioneʒ: perfectis: q: si iperfectꝭ h superuenerit. i. pueris: quoniaʒ ⁊ mltotiens nō fiunt galiācones. i. nō habent humeros ad similitudinem murilegi.

Nō oportebat ipʒ dicē vlceꝝ diſpōeʒ:nō.n. vlcera ſũt q̄ a ꝓfundo exeũt:ſʒ mā ē. Et ad h̄ dicim⁹ q̄ effectũ loco efficientis cāe dixit ſic ꝯſuetudo ſua ē. In huı⁹ āt vlcerib⁹ dic̄ q̄ fit altatio ſi nō rotũda vel ꝓfunda fuerit. † Hoc.n.rotũda mala ſũt: aut pp id q̄ capaciſſima ſũt:ſic demōſtrat a geometris:aut q: nō hʒ locũ nā vbi firmet fũdamēta carnis i angulis aũt vlceꝝ tanq̄ʒ fundamēta carnis ꝯſtituit ⁊ icipit curare: ꝓfũda aũt mala ſũt qm̄ ꝓfũda a coꝛroſiōe fiũt.coꝛroſio fit a venenoſo humoꝛe.i.colerico ⁊ acuto ⁊ ſi huı⁹ humoꝛ fuerit pueris.qd hōi ſpandũ ē in h̄.q.d.nihil.

† Cā q̄re vulnera circularia tardi⁹ ſanant.

Si ſanguis dic̄ fluat ex narib⁹: pauſat moꝛb⁹:aut vena rũpat per quā egrediat mā. 15

Exinde ad aliā doctrinam trāſfert ſe hy.dcm̄ ē aũt vobis ſupi⁹:q̄ venio ad egrũ:igro ſpēm egritudis ⁊ ſiue ſalutifera ē aut moꝛtifera:iuenio q̄ ſalutifera:⁊ aut terminabit aut ſoluet: ⁊ terminabit aut ꝑ expurgōeʒ aut ꝑ apā.de oīb⁹ aũt his determinatũ ē:q̄ nā aũt nō ſemꝑ ſalubꝛis ē moꝛb⁹:ſʒ ⁊ moꝛtalē iuenio:pp h̄ dicas ſic comētatoꝛ ſigna moꝛtalis moꝛbi:pp h̄ hy.d̄ lachrymis iuitis mētionē fac tanq̄ʒ d̄ ſigno moꝛtali. Lachrymeaũt volũtarie ſũt aũt ñ volũtarie.volũtarie qdē ſũt ſic qm̄ volum⁹ flectere ꝑ lachrymas diuinũ:ñ volũtarie vero aut pp ophtalmiā aut pp vulnus aut pp ebꝛietatē aut pp multitudinē matie.nihil tale iuenio ſʒ iuenio iuitas lachrymas i aduſtiōe ⁊ feruoꝛe i q̄litate calida.igit nō pp multitudinē h̄ ſupuenit:ſʒ magis pp debilitatē virtutũ:qm̄ lachrymē huı⁹ q̄nq̄ʒ male ſũt q̄nq̄ʒ nō male. Manifeſtũ ē ab h̄ exēplo.verbi gratia: vēio ad ꝯ nos aliquos iuenio i vtroq̄ʒ pedes fridos:⁊ dico q̄ huic qdē moꝛs ſupueniet:alij vero nō h̄ aũt pp qd dico: ⁊ dicēdũ q̄ in h̄ iuenio moꝛtificationē virtutũ ⁊ frigiditationē.i alio iuenio qm̄ ſenilis ē etas:⁊ pp etatē fuit ifridatio:aut multotiēs neq̄ʒ ſenilē iuenio etatē:⁊ tm̄ ñ dico moꝛtalē hāc frigiditatē ſʒ poti⁹ chꝛonicus ē moꝛb⁹.qd.n.q̄ i phlegmate ē moꝛbus:⁊ pp h̄ ſupuenit frītas†. Similit igit ⁊ i lachrymis:ſiqdē.n.iuite fiũt pp debilitatē virtutis:moꝛtiferꝫ ē h̄.ſi vero pp ebꝛietatē: aut aliq̄ʒ aliā huı⁹ cām ē moꝛtale. Nec igit moꝛtale ipm ſupponit.dixit n.acutis:⁊ ñ ſufficit h̄:ꝓpterea q̄ acut⁹ pōt eē moꝛb⁹: ⁊ lachryme emanāt:⁊ nō eſt h̄ moꝛtale:pp h̄ accidũt male hñtib⁹ q̄ſi i debilib⁹ ⁊ hñtib⁹ alia ſigna moꝛtalia. Sciēdũ aũt q̄ i ꝓnoſticis qdeʒ dixit. Et frōtē aridā ⁊ tenſā:h̄ aũt dic̄:palpebꝛas.pp h̄ aũt oñdit multa ſiccitas:vñ pp ſiccitatē nō ſolũ palpebꝛe circũtendunt ſʒ ſpũa fit ⁊ ſiccitas:vñ a metaphoꝛa ſpũe maris. ⁊ fluere qd̄ lachrymas debilitas eſt retētiue virtutis:ſpũa vero debilitas alteratiue exide ⁊ oculi iſeri⁹ ſoꝛdidi q̄ſi aũt iterioꝛa palpebꝛaꝝ.i.ipſi oꝛbes oculoꝝ:h̄ āt fit qm̄ caloꝛ nālis extictus ē ⁊ id̄ nō deferꝛ aliqd ad oculos:⁊ ſic fiũt ſoꝛdidi: aut qm̄ albugine⁹ fit ſoꝛdidus multotiēs manēt:⁊ oculi ꝯſiſtētes ſic i ſtupido:multotiēs aũt pp diſpōeʒ aliq̄ʒ ſpaſmi ꝯtingit eē diſſolutionē lacertoꝝ oculoꝝ:ſicut fit i epilepticis.pp hec aũt oia oñdunt virtutes oēs male ſe hñre pp lachrymas aũt ⁊ ſpumā demōſtrant nāles deficiētes.ꝑ id aũt q̄ oculi ſũt itroꝛſus ſoꝛdidi:vitales virtutes deſignat iſirmari ⁊ extinctionē caloꝛis nālis.ꝑ eo aũt q̄ imobiles fiũt aīales ſignificat eē iſirmas†. Qm̄ aũt ſicut dicũt phi:oculi q ſũt ad modũ feneſtraꝝ aīe: declarāt ipſam q̄uō ſe hʒ:⁊ oēs virtutes infirme ſunt:quid boni ſperādum.q.d.nullum.

† Nō hic de lachrymis.

† Oculi q ſũt ad modũ feneſtrarũ aīe d̄clarant ipſam q̄uō ſe hʒ.

Oportebat ipm deſiccationē ꝓoꝛdinare q̄ ē efficiēs tēſionē palpebꝛaꝝ:⁊ tũc qd̄ dicim⁹ loco cāe efficiētis.idꝛiter uſus eſt aut:qm̄ deſiccatuʒ qdē d̄ ſpũa dixit:tēſuʒ āt ꝑ palbebꝛas: qm̄ n.deſiccatũ nō dic̄ de palpebꝛis:māifeſtuʒ eſt ꝑmo qdē ex eo q̄ addurit ſtatiʒ ſpumā:ſo vō pp id q̄ iſeri⁹ parũ dixi ⁊ aridũ q̄ſi palpebꝛe ſic. ⁊ tarde mobiles:⁊ ex h̄ pp debilitatē fit vituuʒ

Solutōes āt ⁊ vlceꝝ diſpō niſi rotũda ⁊ ꝓfũda ſunt: talia vero peſſima ⁊ aliter.

Lachryme i acutis moꝛbis moleſte volentiũ q̄deʒ vtile:inuitoꝝ āt exiſtēs malum.

Et qbus circũtēdũt palpebꝛe malũ:malũ āt ⁊ ſup d̄ ſiccatũ velut ſpuma ⁊ caliginoſũ malũ ⁊ aridũ:⁊ ſoꝛdidi ĩtroꝛſuʒ ⁊ ſtupidi ⁊ vix ꝯuertibiles ⁊ ꝯcaui ⁊ alia que relinquuntur.

Febꝛe he qdē demoꝛdētes manuʒ:he vero mediocres:he vero nō demoꝛdentes:ſupredentes vero.

Et vero circũurentes cōfeſtim: he vero per totum lente ſicce: he vero ſalſuginoſe.

oculos āt eē mobiles deſignat aut pñtē alienationem aut futurā. Et alia q̄ d̄relinquunt. Que āt dic̄ alia aut alia ſigna moꝛtꝭ: vt modũ iacēdi ⁊ h⁹i:⁊ alia dic̄ q̄ſi aliſ paſſiones oculoꝝ:de ꝯcauitate oculoꝝ aut taciturnitate nihil dixit hoc auteʒ derelinqt. 16

Trāſfert ſe hy.ad aliud documētuʒ:⁊ vult ſpēs febꝛiũ determinare:ſʒ h̄ ad mēoꝛiaʒ excitam⁹ doctoſ eoꝝ q̄ dcā ſt in li.de ſpēb⁹ fe. docto tm̄ i doctū. Sʒ ꝑmo ingram⁹ ſbaʒ fe. ſbaʒ āt dico ſimplr eēntiā ipi⁹:non ſbaʒ q̄ ꝑ ſe ē:qm̄ āt fe.accñs ē:q̄ āt ſba deſignat ⁊ ſimplr eēntiam ſcitꝭ ⁊ accepiſtis audiētes ſbaleʒ diffinitionē medicine:dictũ eſt āt ⁊ in p̄dicamentꝭ:q̄ equoca eſt ſba: qm̄ dicebat q̄ equocũ nomen ē ſolũ cōe:rō vo ſbe q̄ ē ſm nomē diuerſa ē āt fe.ſbalis diffō q̄ dic̄:q̄ fe.eſt ex nām caloꝛ ꝓcedēs a coꝛde in artias ſuoq̄ʒ ledēs effcũ:⁊ nō itē das eraſiſtrato dicēte:q̄dā motōe arteriaꝝ fieri fe.ſpēs āt ſumunt aut ab eēntia fe.aut accñtib⁹. Subſtātiales āt dico dr̄as q̄ ſumunt a ſba accidētales xo q̄ ſumunt lōge a ſba ſic riſibile ſbale ē hois q: eſſentiā ſuā attingit grāmaticũ vero accidēs q: remotũ ē ſi igit i fe.aut a ſba aut ab accidētib⁹. Et a ſubā qdē aut a q̄li caliditatꝭ aut a mā aut a mō motiōis:⁊ a caliditate qdē ſic qm̄ dicim⁹ acutā fe.aut moꝛdētē aut lenē:a mā āt ſic dic̄ ga.h̄ qdē remota qm̄ igrim⁹ aut i ſpiritib⁹ ē fe.aut i humidis aut i ſolidis.a cōtinēte qdē ſic qm̄ q̄rim⁹ aut i ſāguine aut i phlegmate aut in co.ru. a mō āt motōis ſic qm̄ dicim⁹: q̄ in p̄ncipio acuta icidit q̄litas:poſtea vero lenis: aut qm̄ in p̄ncipio qd̄ lenis:poſtea vero acuta. † Prius.n.⁊ poſteri⁹ modi ſũt motōis:dic̄ āt vehemētē fe.aut debilē q̄le ē.ſi āt qs dicat multā fe.⁊ hmōi:aut modicā aut abuſiue dr̄:aut pp mām multā dic̄ fe.q̄ ē in mlta fe.⁊ hmōi ſũt ſubāles dr̄e. Ab accidētib⁹ vero aut ꝓpinqs aut rēotis:⁊ ꝓpinqs qdē ſic os rubicũdũ ⁊ os croceuꝫ h̄ qdē in ſāguine fit:aliud vero i co.ru: albũ vero in phlegmate.liuido vero i melācholico hu.h̄.n.ipſuʒ hu.deſignāt q̄uō ſe hñt.dic̄ āt aut ꝯtinuā fe.aut interpolatā:h̄ āt valde rēotũ ē accñs:ſic pleureticā fe.aut nephꝛeticā.vñ ⁊ hy.dixit ⁊ alia talia. fe.he qdē d̄moꝛdētes manũ:he vero mediocres:qm̄ āt ⁊ demoꝛdētes ⁊ mediocre q̄litates ſũt:⁊ ſũt tact⁹ pp h̄ ⁊ ſenſus tact⁹ fac mētōeʒ:⁊ hoꝝ dic̄ cognitionē.debat.n.dicē:he qdē demoꝛdētes:he vero nō moꝛdētes ſʒ vſus ē ꝯrio noīe ⁊ dixit mediocres ſic.n.⁊ tepidũ.i.min⁹ calidũ:frim poſſibile ē noīare.oʒ āt hic apponere ꝑ totũ d̄moꝛdētes. ꝑ totũ mediocres:he āt dr̄e q̄litatis ſũt.he vero nō demoꝛdētes:ſuperreddētes vero he āt dr̄e ſũt mōi motiōis:multotiēs.n.ſubtilis mā ē:⁊ ſtatiʒ nob tāgentib⁹ ſentit acuta q̄litas:mltotiēs āt groſſa ē mā ⁊ nobis tāgentib⁹ patiens membꝛuʒ fit caliditas: exinde raritas poꝛoꝝ:⁊ ſic fit ſubtiliatō materie ⁊ diafoꝛeſis:⁊ p⁹ ea ſentim⁹ q̄litatē multotiens āt ſic ſubtiliſſima eſt q̄ ſimul cũ inductiōe manus ſtatiʒ diafoꝛeſis fit.

De diffinitiōe febꝛis

† De qbuſdā dr̄is ſbſtātialibuſ ⁊ accidētalib⁹ fe.

Statiʒ āt ⁊ ꝑ totũ diuiſit hy.nı vō in vtriſq̄ʒ vtraq̄ʒ dic̄.he vō circũurentes ſtatiʒ ⁊ ꝑ totũ ⁊ ꝯfeſtiʒ lēte ſicce:qdā arbitrāt:q lētā fe.dicit āphimerā:qm̄ aũt flegmate fit:⁊ ſupponit eidē caliditas:nō ē āt h̄ veꝝ:ſʒ lētas ſiccās dicit vt diceret ethicā fe. vñ addurit āphimerina qdē lēta ē:ſicca vō nō ē ſʒ hũida ethica vero lēta ⁊ ſicca:quoniā āt in ſolidis mēbꝛis fit:ſalſuginoſe:hec āt

oẽa nõ ẽ sensibilis tact⁹ sȝ poti⁹ gust⁹ ⁊ ad h dicim⁹: q ⁊ h sensus tact⁹ est sic .n. si in mari balneet ⁊ salsedine asperitas aut mordicatio maneat in corpore sicut si esset a spinis vulneratus: sic: ⁊ hic talis quedam asperitas fit patient ⁊ manu medici.

Que sint febres pensigodes

Pẽsiga qdã dicũt eẽ spũz qdã guttã aq: qdã ãt radiũ sol: qdã ãt aĩas: qdã ãt ãpullas aq: ⁊ pmi qdez dicũt pẽsigodees se. q̃ sũt i spib⁹ aut in qb⁹ spũs gnãnt vt ascendũt cũ se. scdi ãt dicũt q pẽsigodees dic se. qcũq; hũt tãq; guttas aq i corpe: ⁊ vñ addidit mãib⁹ guttose: tii ãt dicũt q pẽsigodees dic se. vrẽtes ⁊ in ardore supueniẽtes: qrti vo dicũt se. pẽsigodees illas i qb⁹ alienatio fit ⁊ lesio vtutũ aĩaliũ: vlti ãt dicũt d q̃x opione ẽ hy. ⁊ vã ẽ hec opio: qm̃ pẽsigodees dic se. hñtes lẽticulas: vbi ⁊ idurit dicẽs: q vidẽ possibile: q̃si possibiles sȝ ad medicũ: si .n. ad patiẽtẽ: h ãt h dicit: q possibiles si q̃si possibiles videri: sȝ postq; dedit medico cognitõez a tactu: nunc ãt dat eidẽ cognitiõez a visu.

He vero exrubicũde: ⁊ he ãt excrocee he vero liuide he vero laude ⁊ alia talia.

Distẽsiões corpis: ⁊ duricies articulox ⁊ idẽ dissolutus malũ ⁊ cõfractiones articulox malum.

Oculi virilitas repercussiui

Qm̃ ãt vidit hy. qd rubicũd⁹ color mltotiẽs ⁊ hȝ nãz fuerit: liuid⁹ ãt nũq; hȝ nãz sȝ sp extra nãm: pp h i rubicũdo qdẽ ⁊ croceo ex ppõem qdẽ adiũxit vt designet id qd ẽ extra nãm. in liuido aũt nõ ita ẽ he aũt sũt orie ab accidentib⁹ propinquis sube. 17

Dictũ ẽ ãt vob qd diuisa ẽ h doctria. aliud qddã n. docet hic hy. sȝ ⁊ hec nãm imitãs q̃ gaudet in medijs ⁊ ipemet extrema vitupans media laudat. sȝ sm suppõez dictões pmo explanem⁹. ⁊ dinde itẽtionẽ dicam⁹ ⁊ cãm. mẽtionem fac hyp. de distẽso duro. distẽsum ẽ .n. qd tẽdit in ruptõem. durx vero qd non ẽ tractabile. † Et qdã durx ⁊ tẽsuz idẽ eẽ opinant ⁊ ñ ẽ vex. pmo qdẽ qd vtx inflat⁹ ⁊ distẽsus ẽ ñ tñ durx est lapis vero ⁊ durus ⁊ distẽsus: si .n. durx hoc ⁊ tẽsuz est tẽsuz vero ñ durx. ⁊ h ãt hẽm⁹ ab aris. q nõ ẽ nã iniusta. nõ .n. plura opponit vni: sȝ vnuz vni: duro qd molle: tẽso vero remissũz: q̃re aliud ẽ tẽsuz: ⁊ aliud durx ⁊ h ẽ expõ dictiõis. intẽdit ãt dicẽ: q duri ⁊ distẽñ articuli: aut molles aut remissi difficiles sunt: dic: oȝ ãt h intelligere vltra moderatuz id qd dic: q̃ ãt ẽ cã fiẽdi duros articulos: ⁊ dicim⁹ q duricies ⁊ desiccatio: ⁊ qm̃ eedẽ cãe faciũt ⁊ duriciẽ ⁊ distẽtiõez: ex h decepti sunt: ⁊ dicebãt idẽ distẽsuz ⁊ durx: sȝ dubitãt qd dicetes: pp q̃ cãz ñ d molli ⁊ remisso mẽtõez fac: ⁊ dici⁹ q potẽtia h fec. dicebãt .n. ⁊ totuz dissolutuz. dissolutuz ãt remissiõis ẽ: postea ãt qm̃ moderatã distẽtiõez: ⁊ moderatã duriciez efficiunt: nisi supponat humiditas ex q̃ fit mollicies ñ fit aliqd maluz. ⁊ pp h h dimisit postea q difficiliũ accitũ cõsecutio ẽ: h ãt sic acuta magna faciũt: ⁊ h hȝ pñs ĩtẽtio. Distẽsiões corpis: ⁊ duricies articulox. ⁊ idẽ dissolut⁹ malũ: ⁊ ɔfractiões articulox malũ distẽsiões dicit articulox. distorsiões articulox siue remissi fiãt siue distensi. distẽsio ãt fit: vt dcm ẽ. aut a siccitate aut a frigiditate. ⁊ idẽ dissolut⁹ dic: q̃si fortitudo illi⁹. Et cõfractiões articulox qdã ãt librox hñt modũ iacẽdi: qdã cõfractões. ga. nõ plꝫ ɔfractio. † Mod⁹ .n. iacẽdi circa totũ corp⁹ vt: sic dcm ẽ i pnosticis. ⁊ si sup vẽtrẽ pter solitũ iacuerit: aut iferi⁹ tẽdẽs: significat aut alienationẽ aut dolorẽ ⁊ mortẽ. si ãt hȝ ɔfractiões: significat distorsionẽ articulox: inducit ãt cõfractiões articulorum.

† Nota q duruz ⁊ tẽsuz non sit idem

† Jacere supra ventrẽ aut inferi⁹ tendẽs alienationem dolorez aut mortem significat.

Virilitas vẽ a pturbatiõe ⁊ ira ⁊ motõe inordinata. sic .n. virilẽ dicim⁹ hoiez vane loqñtẽ: ⁊ q facit virilit vana ⁊ multotiẽs vane venietẽ: sic igit virilitatẽ oculi: dic inordinatũ motũ oculi h ãt ɔtigit pp dissolutõez lacertox oculox: ⁊ qd dcm ẽ alibi: istabiles ⁊ tremuli: h ãt oculi virilitatẽ dic. d̃signat aũt alicatiõez: aut pñtẽ aut futuram.

Quidã ãt acceperũt vnũ smonẽ h eẽ cuz supiori: ⁊ dixerunt sic. oculox virilitas ⁊ reiectatiões qm̃ ãt dic. reiectat ocul⁹ huc illuc: pp h viril tanq; mot⁹ inordinate: ⁊ plures sũt ei grates: qm̃ ⁊ cãm dixit: repcussiuũ dicẽs significat .n. alienatiõem aut pñtẽ aut futurã.

Et reiectationes: ⁊ confractiones malum.

alij ãt acceperunt reiectiões ⁊ ɔfractiões p totuz corp⁹: qd ⁊ vex ẽ: qm̃ ãt i firmitas ẽ virtutꝫ nõ soluz velamina pĩcit nã sȝ ⁊ ppriuz corp⁹ sicut alienuz. qd dcm ẽ in pnosticis cõsiderare oȝ ⁊ egx q̃si virtutez patientis. h ãt h d̃signat: ⁊ q dicit reiectatiões: h est qm̃ in vrente se. deducit se de loco ad locuz ⁊ resilit ⁊ ɔfractiões dicit: q̃si qm̃ superuenit spasmosa dispõ: aut supcilio fcã: ⁊ qd dcm est alibi: curuuz: h h ɔfractiõez dixit. h ãt vno lacerto dissoluto. aut vno lacerto spasmato. Explicit particula prima. Incipit secunda. 1

Apire coãgustare hec qdem illa vero non. Humores hos qdẽ excercere hos ãt apponere illos

Completa est a nob pma pti. in q̃ dedit plura ⁊ mirabilia documẽta: in qb⁹ didicim⁹ sciam anathomiacã ⁊ nãle ⁊ pcognitiuã. nunc ãt tradit nobis scdam pticulã ⁊ discontinua ⁊ difficilia documenta docet. sȝ sm suppõez pri⁹ dată. dictões explanem⁹: ⁊ deinde intẽtionez dicam⁹ dic ãt. Adapire: h ãt oẽs sciũt: qm̃ apliare ẽ: dic ãt: coagustare: h ãt plẽs igrãtes itellexẽ duas ptes orõis eẽ apõ grecos: ⁊ credebãt ipȝ dicẽ coãgustare ⁊ bũectare nõ ẽ ãt h: sȝ coãgustare dicit ɔstringẽ: hec ãt ẽ explanatio dictiõis. Intẽtio ãt hec ẽ: qm̃ oȝ coãgustata corpox apire: ⁊ adapta coãgustare: h ãt oȝ facẽ qm̃ ad ĩmoderatã aut coãgustatõez: aut apitionẽ tendũt corpa. Curã ãt docet h pticularẽ hy. volẽs ɔseq rõnẽ dicẽtẽ. Cõtraria ɔrijs curant: sȝ nõ decipiaris ⁊ nõ discedas volẽs exercẽ artꝫ opa sȝ disce cãz coãgustantẽ porros: aut ratificantẽ: ratificant autez porri: ⁊ dico de ĩmanifestis. Effundit ãt imoderat⁹ sudor aut pp caliditatẽ: aut p ppositiuã motiõez expulsiue: aut pp debilitatẽ vtutꝫ: ⁊ si pp caliditatẽ rarificent porri: infrigida: si vo ppt d̃bilitatẽ vtutꝫ ɔforta. † Et qdã admirabile dicã: q vinũ puertit sudores: ⁊ mltotiẽs sudorib⁹ emissis tradidi vinũ ⁊ sudores cessauere: qm̃ fortificaui vtutẽ d̃bilẽ: similr ⁊ i toto corpe si veniena rarefiat aliqd mẽbx: mltotiẽs ãt coãgustant p ɔria: aut ab infrigidatiõe: aut ab aqs albul. i. pluuialib⁹ aut fluuialib⁹: aut pp debilitatẽ expulsiue: qm̃ aũt mltotiens in supiorib⁹ aut pp caliditatẽ est: ⁊ rarificatio fit ɔuenient: qm̃ superiora inspicit: vo circa cutiz nudi sit: ⁊ exinde coãgustatio ⁊ ineq̃litatis fit i corpore ⁊ hoc idez oȝ coangustare: hoc vero relaxare: pp h idẽ dixit hec qdez illa vero nõ ⁊ hec ẽ intentio hy. cũ dixit. Adapire et coangustare: hec qdez illa vero nõ. Et nõ attendas q coangusta mẽbra aperias neq; adapta coangustes.

† De admirabilitate vini i puertendo sudores.

Et dicit q oȝ ãt itelligẽ supabundãtes hũores exercẽ ⁊ expellere: mltotiens .n. medic⁹ qdez idiota veniens ad hydropicuz ⁊ volens euãre flegma: euãuit co. ru. ⁊ poti⁹ lesit: hypocratic⁹ vero medic⁹ peccantẽ ⁊ supabundãtez hũorez euãt: ⁊ p ex ppõnez mãifestauit peccãtis hũoris finalez euõez: volens ãt manifestare: qm̃ oȝ hũida corpa euãre dixit desiccare hoc .n. p diaforesim expellim⁹: hoc est supabundantẽ hũorez ⁊ facientez hũiditatez p nitx: arenã ⁊ saponez: ⁊ h⁹i alia diaforizãtes. i. euaporãtes hũores siccitatez facim⁹: hoc ãt opamur qm̃ circa cutez est humor: nõ .n. flebotomiã aut purgationez: hũc possum⁹ euãre: d̃ficientes ãt hũores restauram⁹ p alios: mltotiens .n. iuuene exñte in aumastica etate supabundauit flegma: ⁊ hoc euẽmus in sene vero si supabundauit flegma nõ euãm⁹ hoc sȝ dam⁹ et nutriũtuz ppt has .n. cãs cibi ⁊ vitupant ⁊ laudant a ga. nõ hȝ idez sȝ ad aliud ⁊ aliõ. † Caulis .n. vitupat in li. de nutrimto: qm̃ chachochim⁹ est ⁊ gnãns supfluitates: in simplicib⁹ ãt mltotiens laudat ipm sic pharmaciã: sic g̃ ⁊ in pharmacia sicut cib⁹ vitupat: sicut vero pharmacia laudat: ⁊ vtimur .n. ipis

† Nõ hic d̃ caule

in multis dispositionibus: huic quidem: illi vero non rursus sic epilogus est quia multotiens alia membra indigent euacuatione: et alia inductione humoris. et hoc est quod intendit per: huic quidem: illi vero non. 2

Attenuare. n. oportet pinguia corporum: aut per dietam aut pharmacias didicistis. n. in libro de causis. quando est augmentum extra naturam: sic in nichomacho medico oportet. n. attenuare id scriptum est de purgatione carnis. oportet autem tenues humores impinguare: et de humoribus dicit. subtiles humores ingrossa: et ministra ea que sunt de simula et lacte et pingues attenuamus: sicut in his que sunt in pectore quando videmus quod grossa est materia et tussim facit. utimur his que sunt pro orobum. ut ipsam materiam attenuemus. utimur spatula et isopo corpus autem dicit totum: sic et cutem si acuta est diminuere: si vero diminuta augmentare: quidam autem librorum habent et neruos sed non bene habent quando autem multotiens dicit hy. quod ego breuiloquus sum. tu vero intellige alia quecunque indigent augmento vel diminutione rursus et hic epilogus quando multotiens membra multa egent augmento et alia iterum diminutione: et ideo dixit: hec quidem: illa vero non.

Autem exsiccare: et huic quidem illi vero non.

Attenuare impinguare corpus cutem carnem et alia. hec quidem illa vero non lenire exasperare. Indurare mollificare. hec quidem illa vero non.

Suscitare stupefacere et alia multa talia quecunque.

Coeffundere subducta econtra euellere confestim econtra distenta subducere.

Alium humorem non euntem agere euntem autem coeffundere: commoueri simpliciter ut dolor dolorem soluat.

Dissimilia si reputant sursum erecta deorsum soluit contraria ea

quando natura euacuat et non finaliter euacuat: et tu similiter euacua: et unde euacuat tu euacua: et si per sudores euacuat: et tu per sudores emitte materiam: aut per fluxum sanguinis: et tu idem fac: et in aliis similiter. Quid autem dicit commoueri simpliciter: quidam autem librorum habent irasci: quidam operari: quidam commoueri et horum trium ergo re a me expositionem: qui autem dicunt irasci. sic exponunt: quando eodem modo quod mouemus homines ad iram: eodem autem modo et materiam hoc autem manifesta hy. ad iram. n. conuertimus homines: mouentes ipsum per iniuriam: et huiusmodi talia oportet et in materia idem facere ut moueamus ipsum aut per pharmacias: aut aliqua talia et ideo dixit irasci. malus autem est hic textus et indignus hy. oportet igitur dicere quando oppio hy. est: dictio vero si est ipsius ut dictum est supius. qui vero dicunt commoueri magis proprie dicunt. moueri autem significat furere. hoc autem dictum est ab eo quod mouentur animalia: et surgunt ad coitum. alii vero dicunt operari simile nature quidem est autem hoc quod dicit generat autem natura huius humorem: et tu genera: et dicimus quod hoc est naturam humor superabundat: et qualiter habeamus apponere qualitatem quidem destruitur hyppocraticus canon qui dicit: quod nihil penes me: ecce. n. hy. iterum dicit. Dolor dolorem soluit. et adducunt exemplum ut credatur sic. venit ad me quidam habens hy sciadam: et facio illi cauterium: et dolorem efficio: et per dolorem ustionis cessat dolor hy sciatice passionis. alius autem venit dolens dentem: et accipiens ferrum: auferro dentem: et faciens dolorem priorem dolorem soluo. alius autem vomit paulatim et conturbatur ego autem simul euacuaui materiam per vomitum et faciens dolorem expuli priorem. iterum alius venit ad me dolens colon: et induxi quod sit per castorium et centauream: et cum sint acuta feci dolorem expuli priorem. deridendi autem sunt qui hoc dicunt et non. n. recipit instantiam regula hy. qui dicit contraria contrariis curantur oportet. n. nos scire quando fit cura aut per se aut secundum accidens: sed morbi quidem per se contrariis curantur sintbonata vero per accidens: sintbonata. n. sunt que decipiunt ipsos inducens autem cauterium ad hischiasim: hoc dolor non curauit hysciaticam passionem: sed quia frigidus et humidus humor ledebat videlicet flegmaticus cauterium est calidum et sic: igitur nociuum humorem expulit: ideoque cessauit passio: et sic saluatur regula dicens. Contraria contrariis curantur: sile est et in dente: non propter dolorem ferri cum quo extraxi dentem expuli dolorem: sed quia extraxi dentem nociuum ideoque cessauit dolor: similiter et in vomitu: tamen peccantem humorem euacuaui: ideoque cessat dolor et in cholica pariter dispone: quando humorem ledentem et affligentem colum euacuaui: ideoque dolor cessauit: ut non autem intelligas per se curatiua et per accidens eadem esse. dicit hi. a tetano habito in medio estatis iuueni bene carnoso aque multe infusio fride reuocationem facit: ut non intelligas quod a frigida cessante calidam dixit. et ecce secundum accidens facta est cura. dicit iterum autem.

Dicit igitur quod si humor peccans sursum feratur: euelle ipsum ad inferiora. si vero ad inferiora: attrahe ad superiora: et si hoc est universales et particulares euacuationes dicit: quando oportet si universalem vis accipe euacuationem purga: si vero particularem posterioribus capitis dolentibus tunc frontis venam rectam incide. dictum est ab ipso posteriora capitis dolentibus vena que est in fronte recta incisa prodest: et hec est expositio dictionis: ut intentionem autem habeamus quedam oportet percipere: quorum primum est hoc: quibus crisis fit: aut facta est non mouere neque facere sed sinere. alia particula est hec. qualia oportet purgari purgentur et confert et bene ferunt: si vero non: contrarium. hoc autem vult dicere per secundum: quando humorem quem oportet euacuari: si euacuatur: natura confert. si vero alium euacuat humor preter peccantem. hoc fit malicia egritudinis. si. n. tertiana est: et phlegma euacuetur: difficile est. si vero ledens euacuetur malum: quando canon est hy. non inmixtos humores euacuari. prima autem particula est hoc: quod si natura determinat egritudinem: tu quiesce et rursus si secundum rationem determinauit unum non perfecte iuua naturam et euacua perfecte humorem nociuum. si vero natura euacuans debilitatur: et si multum euacuauerit.

De duritie matricis

Dicit autem vero contrarium esse indurare et mollificare. et ideo dicit hy. quod si indurentur mollia membra. oportet autem ipsa mollificare quemadmodum tracheam arteriam: si mollificata fiat: si secundum naturam dura oportet ipsa indurare. quemadmodum et matricem: hanc autem natura duram fecit ut recipiat sperma: sic videmus et in his que sunt extra quemadmodum edificans exaspat murum ut recipiat calcem. iterum et hic epiglotus: hec quidem illa vero non indurare mollificare.

Multotiens venio ad egrotantem: et hic in principio est irascibilis ferus iracundus: et non solum contra prios sed contra extraneos et cognoscens mores suos quamuis furiosus sit: dico hoc est ei secundum complexionem suam: postea venio ad ipsum: et subito mitem quietum taciturnum inuenio ipsum: et quid dico: quando stupore captus est huic igitur induco calida et acuta ut ipsum suscitem ad primum statum. alius autem in principio fuit mitis et quietus: deinde subito inuenio ipsum furibundum: et ferox. et quid dico. hoc furit: et tunc utor narcoticis: hec autem per hoc tradidit hy. dixit autem: et alia quecunque talia ut intelligas pretermissa in narcoticis: et suscitari a calidis et acutis.

Differentia inter euellere et coefundere

Sciendum autem quando aliud est euellere: et aliud coeffundere. econtra euellere. n. est: quando secundum rectum materiam trahimus: coeffundere est quando oblique in adiacentia membra deriuamus materiam verbi gratia supponatur ciliaca dispositio: et fluxus in ventre: si igitur volumus coeffundere per urinam studemus conuertere materiam. dictum est. n. ab hy. urina noctu multa facta modicum secessum significat conuertimus autem materiam ad urinam: et non amplius fluit venter. multotiens autem debiles sunt renes: et propter hoc habemus quod utamur coeffusione sed euelsione utor: et per vomitum euacuo materiam: ut desuper euacuata non fluat in ventre sed ubi hoc facio natura debilitatur desuper facta euacuatione subita: ideoque hy. ut in medio natura recipiat quietem propter hoc dixit Subducta econtraeuellere: ut intelligas ut econtraeuellas: et rursus nutriens: et econtraeuellas. hoc autem dicit: propter econtra distanta subducere et quod alibi dixit: in gymnasticis regescere statim hoc autem hic econtra distenta subducere. et hoc est quod dicit. 3

Dictum est autem a nobis si recolitis quod de particularibus egritudinibus determinat hy. et ideo sermo non habet continuationem: neque. n. vendimas egritudines docet: sic manifestat tractatus discontinuus. sed explanemus similiter dictiones: deinde dicamus intentionem hy. de humoribus facit hoc mentionem: scitis. n. quid sunt humores: humida que in nostris corporibus diffusa sunt. dico autem sanguinem co. ru. melancholiam et phlegma: hi. n. in eo quod equale habent vel moderant quale et quantum rectificatum est corpus nostrum et sanum si vero peruertatur: aut secundum quantitatem aut secundum qualitatem egritudines fiunt. quid autem dico de his. et ipse humor amicus nature videlicet sanguis si superabundauerit: et efficiat egritudines usum et dictum est in aphorismis ad summum bone habitudines fallaces superabundat autem aut magis aut minus: et iterum magis aut magis aut minus et minus similiter. sic. n. tertiana magis tertiana: aut minus aut amplius minus: hec. n. omnia humores dicuntur: eo quod diffusa sunt in nostro corpore: euntem autem dicit expulsa pro eo quod eunt et feruntur extra corpus. Coeffundere autem dicit simul euacuare cum natura. q. d.

Medicus est adiutor nature.

Moueri idem est quod furere.

Quando canon hy. non recipiat instantiam videlicet contraria contrariis curantur.

tūc adiuua ⁊ siste eūatōem. ⁊ hͦ ē qd̄ dicit hy. q̄d āt est q̄ dicit eūtez agere. se cūt ez coeffundē. q. d peccātē hūorē nāz imittādo euacua. q. d. si v̄o eundē expulit: nō fina liter totuz hūorē: tu v̄o totum euacua. q. d. p⁹ nāz: ⁊ tu opare. ⁊ hoc hz intētio pn̄s. dolor dolorē soluit. Dissimilia si rūpunt sursuz erecta: deorsuz soluit ⁊ ꝯria eadē vt capitꝭ purgō: phlebotōia qn̄ z nō est auferri. dicit. n. oz ꝯuulsione vti si nociua est mā ⁊ si sursū nocuerit ad inferiora oz attraherē si v̄o inferius ad supiora. oz. eniz magis ad ignobilia mēbra fieri antipasmi: iferiora. n. minus nobilia sꝭ q̄d igr̄ nō facim⁹ qn̄qꝫ ad supiora ꝯtra euulsionē sicut i ciliatā dispōe fecim⁹ ⁊ ad hͦ dicimus qm̄ qn̄ magna cā iminet: tunc sursū duc: ⁊ nō oz hͦ ꝯtinuo facere: vz ad supiora ducere mām magis eniz ledis eteniz supiora nobiliora sunt inferioribus: ⁊ postq̄ꝫ docuit vniuersales purgationes: vult ⁊ pticulares tradere qn̄. n. corp⁹ hz supfluitates vtimur euōe: vz purgatiōe aut flebotomia: qn̄ vero ē sine supfluitate ⁊ dolet caput: localibus vtimur curis: ⁊ sic euaporat materia: si vero totū corpus eūare volueris vtere purgatōne: si vero circa posteriores partes capitis fuerit dolor ⁊ pticularē facias euōem: tūc venā q̄ ē in frōte icide. sicut i toto corpe q̄ supi⁹ sꝭ ad iferi⁹ ducis: sic ⁊ pte dico: oz a posterioꝛib⁹ ptib⁹ capitꝭ ad añriora ꝯuellere: hͦ. n. significat: ⁊ ꝯria eadē qn̄ nō extat auferri: nō extat aūt dicit: aut ad q̄ꝫtitatē hūoris: aut ad q̄ꝫtitatē ⁊ qualitatē: qm̄ nō oz eūare ꝑm plus aut minus q̄ꝫ decens aut ꝑm q̄ꝫtū ⁊ q̄le: qm̄ nō oz aliū humorē loco alteri⁹ eūare ⁊ hūc multū: aut qm̄ nō oz extra tp̄s euacuare. si igiꝭ volueris colerā rubeā euacuare. hoc ꝯsidera a tpe: regiōe: etate: ⁊ aliis hmōi. hoc aūt memorat sicut raro dictum.

Pdē dolor dolorē soluit vt capitis purgatio flebotomia quādoqꝫ nō est auferri.

Apostasiesꝭ vt bubōis signū q̄dē blastimata hn̄tiū ēt aliorū: marie āt coꝝ q̄ circa viscera male ꝯsueti vero isti.

SPiritus parui spissi: magni rari.

Exterius magni itrorsus pui itrorsus magni: exterius pui: illud q̄dē extendēs hoc vero ꝯtendens ꝯdensans.

Dupla itrorsus respiratō ⁊ reiteratio vt respirātibus calidū: calidū frigidum.

MEdicamītū ꝯtiuaꝝ oscitatōez plixe ispirātes.

Mebra inferiora sūt minus nobilia supioribus.

Dicta aūt sunt hͦ multotiēs: sz q: repetita multotiēs ꝑsunt accipio iteꝝ i sz ꝑm suppositionē. p̄mo dictōes explanem⁹ abusiue dictas. ptimata dic̄. hy. q̄ a terra pullulāt. blastimata āt dicit extremitates ramoꝝ molles. ipse aūt noībus vtens blastimata dicit ⁊ extra eūtia ⁊ que sūt intra nō adhuc extra appētia sz exn̄tia i nobilib⁹ mēbris: dicit āt in bulbonibus v̄bi grā: supponaꝭ q̄s hn̄s fe. nō vrentē illā ephimerā: verēs. n. ⁊ ipsa est: sicut dictuz ē. fe. he. q̄dē demordētes manū he v̄o circūurētes: sz hz ardētissimā fe. ⁊ vt dicā pestiferā: ⁊ ita supueniūt duo medici: vn⁹ q̄dez hyppocratic⁹: ⁊ ali⁹ idiota ⁊ idiota inueniēs bubonē: dicit: nō hz malū: ephimera. n. ē: hyppocratic⁹ v̄o medicus ꝑm doctrinā ingrit dicens: vtrū vlc⁹ aut vulnus alicubi hēat: ⁊ hoc fecit bubonē: tūc aut signuz ē bubō cāe. cā v̄o fe. in pestiferis āt bubo signuz ē fe. materie: sz hy. ꝯsiderās mltitudinē: q: multotiēs in ꝑfundo ebulit mā: ⁊ ꝑmittiꝭ bubo: iō dixit. febres in bubonib⁹ oēs male p̄ter in ephimeris: in pestilētialib⁹. n. fe. nō fiunt posterib⁹: sz p̄mo fit putrefactio: ꝯsequentē fe. deinde nā volēs expellē: recalcitrat pars materie: ⁊ deriuatur ad debiliora membra: ⁊ ex his locis facit cognitionē. ⁊ Aut. n. circa aures fiunt bubones: ⁊ demōstrat cerebꝝ male se hr̄e: aut circa ascellas: ⁊ on̄dūt cor pati: ⁊ ea q̄ sunt i pectore: aut circa iguinē: ⁊ māifestat ep ⁊ ventrē patiētia nobili⁹. n. est cerebꝝ corde ⁊ cor epate ⁊ vētre: ⁊ hͦ āt nō diuinam⁹ dicit. n. hy. marie eoꝝ q̄ circa viscera: viscera āt vocat oīa p̄ncipalia mēbra in ꝑfunditate exn̄tia sicut cerebꝝ cor epar ꝑ eo āt qd̄ dicit etiam: ⁊ alioꝝ intendit: alioꝝ dico tumoꝝ habentiuz caliduz apā sicut erisipilatoꝝ supuenientium in profundo: hoc autez designat male ꝯsue-

⁊ Quid sit ptimata ⁊ q̄d blastimata.

⁊ Indicatio sūpta a locis circa q̄ fiunt buberes.

ti vero isti: signuz. n. mēbroꝝ patientiuz bubones. 4

POstq̄ꝫ determinauit hy. de purgatiōe humoꝝ ꝯseq̄nter intēdit determinare de respiratiōe ⁊ in hͦ exhibet maximā diligentiā: qm̄ āt marie vtilis ⁊ respiratio iō q̄ꝫ ꝑmutatio ipius lesionē mltā fac: reminisciꝭ āt ⁊ in ꝑnosticis de respiratiōe: ⁊ in li. de disnia ⁊ h: sz hͦ poti⁹ dicit de respiratiōe q̄ꝫ in ꝑnosticis: ibi de eq̄li solū determinat. hͦ āt ⁊ de ineq̄li: rursuz ⁊ i li. de disnia plura determiat d ipsa q̄ꝫ hͦ sciēduz āt ē: qm̄ a mā vocat respiratōez spūz: spūz. n. dicit puuz spissuz: iōqꝫ necari⁹ ē ꝑmo de respiratione: qm̄ aūt fertur cerebro agente ad op⁹ cordis: vbi ꝑ ispirationē iducaꝭ aer ad refrigerāduz calorē nālē ꝑ expirationē v̄o emittat nā fumosas supfluitates. Sz hͦ oz scire: qm̄ q̄t sūt ꝑmutatiōes pulsuū: tot sꝭ respiratiōis ꝑmutatiōes: docet āt simplices ꝑmutationes ⁊ cōpositas: docet āt a q̄te sic: qm̄ dicit spissā ⁊ rarā. Amotiōe v̄o vt qn̄ dicit magnā ⁊ puā: a magnitudine āt duz dicit: magni ⁊ pui. ⁊ Et tradit q̄ttuor mōs simplices: dicēs magnuz ⁊ spissuz raꝝ ⁊ puuz: cōpositos v̄o magnū ⁊ pissuz: magnum ⁊ raꝝ: puuz ⁊ pissuz puum ⁊ raꝝ: ⁊ magna q̄dē ⁊ deiisa ē respiratio sicut qn̄ q̄litas sola supabundat: ⁊ vult nā refrigerare. i. calorē nālē: facit magnā respirationē: qm̄ āt non sufficit magnitudo assumit ⁊ spissitudinez: vt ꝑ ipsam cōpleaꝭ reliquuz: magna autē ⁊ rara fit: sicut in despiētib⁹ in his eniz prima est raritas: qm̄ āt sicut debens suffocari cerebꝝ v nā facit magnā respirationē: sicut a stupore surgēs: ⁊ fit in ipsis magna est rara respiratio pua āt ⁊ densa fit: qn̄ flegmō est in ꝑfundo: sz eꝯrio se hz hic: ⁊ in phreneси: ibi. n. est p̄ma est raritas: hec āt prima deijsitas est pro eo ꝙ nō pōt nā distēdi paruā facit: qm̄ aūt paruitate nō induciꝭ aer: iōqꝫ assumit spissitudinē pua āt ⁊ rara est sicut in his q̄ habēt infrigidatū ꝑfundū ⁊ mortificatū. i. calorez naturalē: de q̄bus ⁊ hy. dicit frigidū respiratū: celerē ⁊ tardā nō memorat respirationē: aut q: hic tractatus cōmemoratiuus ē aut q: in magna ⁊ densa subintelligere celeritas: in pua ⁊ rara tarditas: ineq̄lē demonstrat ꝑ eo ꝙ dicit exterius magis itrorsus pui ⁊ ecōuerso: hͦ āt fit pp debilitatē nature: aliq̄n q̄dē retinēte: aliq̄n retineri: ⁊ hoc q̄dē distēdēs: hoc vero ꝯtrahens: hec autē dicimus qm̄ multotiens ⁊ humiditas: ⁊ rarefiūt ea que sunt circa thoracez: ⁊ deferunꭍ vltra ꝑportionez inducti spūs ⁊ merito iteꝝ ꝑpter supfluitatez euacuanꭍ mēbra ⁊ iteꝝ super ꝑportionē respiraꭍ: hoc aūt hz pn̄s intentio. Spūs pui spissi: magni rari: ecce a materia incepit hoc est a spū: materia. n. ē inspiratiōis ⁊ respirationis: ⁊ inspice ꝙ ad memoriaz suā scripsit hy. q̄liter ⁊ simplices quidē spūs ⁊ cōpositos in codez docet: ⁊ simplices q̄dem quādo dicit: spūs parui spissi ⁊ magni rari cōposite aūt sicut quādo dicit: paruos spissos magnos: raros non dixit: magnos: ⁊ paruos: aut raros ⁊ spissos: quia nō sunt compossibiles.

⁊ Nō quot sunt ꝑmutatōes simplices pulsuū ⁊ quot compositione.

Propter hoc eniz ꝙ dixit: exterius magni expulsam fumositatem demōstrat: ꝑ ꝑ hoc vero dixit: exterius pui: qualitē designat que indiget infridatione: dicit āt ꝑ hoc inequalē respirationē: habet autē aliud idem extendens: hec vero accelerans i intensione habet expositionem.

Qd̄ ē in pulsib⁹ bis pulsare: hec ē dupla introsus reiteratio: si v̄o volucris: dic qm̄ ꝙ est intercisus pulsus: idē ē eadē respiratio: fit āt pp debilitatē nature: ⁊ qm̄ idem est bis pulsans icirco exponens seipsuz dicit vbi loco p̄me inspiratiōis fit alia q̄dā āt respirat inferius: adiiciūt dicentes: respirant calidum frigiduz: hoc āt nō est veruz: non eniz possibile ꝑm idem calidum ⁊ frigidum inspirare. 5

DIc aūt vult tradē hy. curā oscitationis ꝯtinue: q̄cūqꝫ eniz fit paulatim ⁊ oibus ꝯtingit ⁊ nō indiget curam iōqꝫ dixit ꝯtinuaꝝ oscitationū. ⁊ Quomō fiunt he oscitatiōes a spiritibus grossis existētibus in lacertis generaꝝ didicistis

⁊ Quō fiat oscitatio.

enī in anothꝺia. qm̄ ītriseꝰ a cānalibꝰ spirātibꝰ ⁊ guttr̄ ducūt lacerti ad genas: ⁊ ibi ꝯgregatꝰ spūs: ⁊ ꝙ ē sonitꝰ ī lacertis scapulaꝝ h̄ ē ossitatio ī mādibulis: qūo āt h̄ curabimꝰ p ꝯiūctōem labioꝝ ⁊ nariū venit spūs volēs exire ad hōgeneuʒ aerē: ⁊ constricꝰ p multifoꝛmē motiōeʒ reuertēs calefacit ⁊ subtiliat: aut nescitis ea q̄ it circa strictū vbi ꝭʒ accn̄s curatꝰ ē. a tetāo bito aq̄ m lte ī fusio calide r̄iterationeʒ faciet sic igr̄ oscitationibꝰ ꝭʒ accn̄s spū iclu so fit sanitas. qd āt ē ꝙ diē plixe īspirātes volēs h̄ exponer̄ ga. dicit: qm̄ mala ē dico plixā īspirationē. n. opōtebat dicē: nūc āt diē plixie īspirātes: h̄ āt significat īspirationē factā ī multo tp̄e.

Rursus h̄ volēs expōere ga. dicit. ꝙ n̄ solū malꝰ ē textꝰ h̄: sʒ obscurus. Sʒ sciēduʒ ꝙ ī hꝰi obscuris ⁊ dubijs cōmētatoꝛes diuādo ꝓcedūt nō. n. dicūt veꝝ: sʒ ad ꝓbabile magis accedūt. nos vō inq̄ztuʒ possumꝰ vaʒ expōeʒ dabimꝰ: qd. n. dicit p h̄ hy. n̄ bibētes diē phreneticos: q̄zuis. n. eis sitis supueniat n̄ siciētē: ⁊ n̄ siciētes nō bibūt. qd dicit. laboꝛiose ⁊ ꝓlixe breuit̄ anhelātes sgnāticos. duplex ē scriptura: qdā. n. libꝛoꝝ hn̄t: breuit̄ anhelātes q dā ꝓlixe āhelātes: ⁊ p h̄ vult ꝓcognitōeʒ vite ⁊ mortis īgrere hy. † In phꝛenatico. n. iuenio īspirationē magnā ⁊ rarā: ⁊ dico ꝙ difficile ē: h̄ āt ꝯueniēter ⁊ diuīa misicoꝛdia supuēit: ⁊ ī melioꝛi statu ē phꝛeneticꝰ: ⁊ rediēs inuēi spirationē puā ⁊ spissā ⁊ dico ꝙ bōa spes ē. In sgnatico vō pua ē spiratio ⁊ spissa. iō ⁊ potōes p nares sursū ferunt̄: aiali piclitāti p suffocationē: dico qm̄ ī h̄ difficilis ē pua ⁊ spissa spiratio si vō fiat magna ⁊ rara: egrotās ꝯualescit: qm̄ āt posteriꝰ fit ī sgnātia magna respiratio digōe fcā: didicistis ⁊ ab alijs exēplis vbi dicebamꝰ: qm̄ acetosa eructatio difficilis: ī lienteria vō bōa ē. māifestat. n. nāʒ ītromittēte se ad digōeʒ: sic. n. ī vna acetosa ē ī pn̄. postea vō dulcis.

† quō phreneticus et sgnantus p inspiratione diferant.

In non bibentes ⁊ laboꝛiose vel ꝓlixe breuiter anhelantes.

Consequentiam ⁊ laterum doloꝛes ⁊ distensiones hypocōdrioꝛuʒ ⁊ splenis subleuationes ⁊ ex naribus reiectationes ⁊ aures scd̄ʒ oꝛdinē istoruʒ plurima hec ⁊ in oculos. Utruʒ ne oīa aut hic qdē deoꝛsuʒ supius qualia circa ma

Postq̄ʒ deteriauit hy. de spiratōe: ⁊ h̄ ꝭʒ eq̄litatē ⁊ inequalitatē ipsiꝰ ꝯnter itendit deteriare de digōe ⁊ sic accedit ad aliā doctrinā. dcm̄ ē āt vobis multotiēs ꝙ nā dn̄ante pmutatio egritudis fit ⁊ egritudo teriat̄: aut p hypostasen: aut p fluxꝰ sāguinis: nūc itaq̄ʒ digōeʒ q̄ ē hypostases docʒ hy. qm̄ āt salutifera ē detminatio p apostasen: tūc. n. phlegmon fit quē phlegmōeʒ ab accn̄tibꝰ hy. denominat lateꝝ doloꝛes ⁊ distēsiones hypocondrioꝝ ⁊ splēis sbleuatōe. † In fcā āt apostase h̄ ingrimꝰ: vt pꝰ digōeʒ supuēiat ⁊ in cretico die ⁊ vt a nobili mēbꝛo ad ignobile deferat̄ mā. foꝛtasse āt ⁊ q̄ztuʒ ē qd ingrimꝰ deferri māʒ ꝯnter qd h̄ diē. cō. n. ꝯnter fert̄ mā: foꝛtē designat vtutē: ꝙ vō ad alia mēbꝛa deferat̄ eadē ⁊ n̄ ꝭʒ rectum. debilē eē ōndit vturē. ⁊ cā exēpli fit nobis sagitariꝰ q emittit sagittā cuʒ arcu: h̄. n. si dextro latere patiēte supueniat apā exn̄s in dextro oculo. bonuʒ ē si vō in sinistris fiat: h̄ difficile est. fit āt ⁊ insinistris: ē idē dicere. h̄ āt hʒ pn̄s intētio. Et distentōes hypocōdrioꝝ ⁊ splēis subleuatōes. Sciēdū ē ꝙ hypocōdriuʒ dicit ep: ⁊ pp h̄ ꝓoꝛdinauit eidē splenē: qm̄ āt dicit pluralit hypocōdria designat splenē vētrē: ⁊ oīa mēbꝛa q̄ sūt sub hypocōdriis. ⁊ ex naribꝰ reiectatōes ⁊ aures ꝭʒ oꝛdinē. p reiectatōes q dē nariū emoꝛosagiā significat: p aures vō apostasē: q̄ fit ꝭm rectū istoꝝ pluria hec ⁊ ī oculos. qdā āt ꝭmonē hūc cū supioꝛe cōtinuāt: qdā vō cū īserioꝛe: illi q cū supioꝛe ꝯtinuāt: dicunt qm̄ hꝰi q̄ fiūt p apostasē. ⁊ si ꝭm rectū fiāt apostases salubꝛis ē egritudo. si vero nō ꝭm rectū nō salutifera: ⁊ ī pluribꝰ he supueniūt qm̄ ⁊ raro ⁊ ꝭm rectū apostasis mala ē: ⁊ q̄ ē non ꝭm oꝛdinē salutifera: sʒ coꝝ q̄ raro fiunt cās assignare nō possumꝰ. Qui vō cuʒ īserioꝛi ꝯtinuat. dicunt: qm̄ hoꝝ pluria ad oculos. † Uidelicet qm̄ oʒ multotiēs ad oculos ferri māʒ: ⁊ ibi fieri apostasen sicut ī ignobili mēbꝛo. i. exn̄te oculo ⁊ aure: q̄zuis. n. ⁊ nobilia sint mēbꝛa tn̄ minꝰ nobilia sit pulmone: cuʒ pulmo patit̄ moꝛteʒ adducit. oculi vero aut aures patientes nō faciunt moꝛteʒ.

† De salutifera ꝭmiatione egritudinis p apostasem.

† Quō oculi ⁊ aures sīt mēbꝛa ignobilioꝛa pulmone.

rursus ⁊ ī moꝛte dignioꝛes sunt oculi a qbusdā pulmone: si appetunt magis moꝛi q̄ʒ viuere lumie ꝓuati.

Rursuʒ h̄ ē aliꝰ ꝭmo sʒ h̄ interrogatiue ꝓfert ꝭmoeʒ hy. ⁊ dubitādo dicit. vtrūne: sʒ vtrū ⁊ ne: ideʒ sūt: aut dicimꝰ qm̄ fiet ꝯstructio: aut non fiet: fiet aut nō: vtruʒ vero ciuiliꝰ est: ne āt magis ꝓpꝛiū: qd āt vult dicere p hoc qm̄ sicut ab inferiꝰ sursuʒ fit apostasis: sic ⁊ qd desup inferius ⁊ dicit qm̄ fit sicut n. oculo patiēte supuenit apā circa genā aut dextrā aut sinistrā. similit. n. ⁊ in sgnaticis phlegmone existe in gutture apostasis supuenit circa latꝰ multotiēs ⁊ ita p pleuresim soluit sgnatia: ꝯsidera āt ꝙ iteruʒ phlegmonē factā in sgnatia ab accidēte dixit. erithima. i. rubedinem.

xillā: vel circa oculum ⁊ aurē vel circa faucem erithima q̄ autem sursum deoꝛsum non secundum cōsequentiam. At inferius epate omnia deoꝛsum attribuentia vt que in testis ⁊ tirsos. Speculanda ista quo ⁊ vnde ⁊ qbus ⁊ pp quid.

Uene tpuʒ n̄ tranq̄lle ūʒ viriditas splēdēs si spiritus derelingt̄

Dicit hy. ꝙ sunt quedā pmutatiōes facte: nescimus hn̄ vn̄ fiūt. aut oꝛdinate aut inoꝛdiate. † Dicit. n. ꝙ venio ad aliquē ⁊ iuenio ipʒ melācōizātē ⁊ dicēteʒ fatua ⁊ inoꝛdinate mouētē manꝰ postea post paucos dies venio ad ipm ⁊ iuenio eū sedēteʒ ⁊ factū sapiēteʒ: ⁊ ꝯsidero vn̄ h̄. ⁊ inuēio ꝙ rursuʒ hūit: rursus vō a terreno hu. ⁊ melācholico fit: ⁊ melācholia ex eodē generat̄ hūoꝛe: factu ē ē rursus āt in dextro crure: aut in sinistro. Rursuʒ ī alio supuenit tussis: ⁊ nō spuit: ⁊ pulmo claudit̄: ⁊ subito post paucos dies cessauit tussis: ⁊ igerēs inueni qm̄ in testiculos supuenit phlegmō ⁊ ibi stetit mā. didicistis. n. qm̄ colligantiā hn̄t pticule pectoꝛis ad pticulas generatiuas: ⁊ nescio ex qua parte pulmonis puenit materia: ⁊ ꝯsidera exēpla que accepit hy. melācholiā ⁊ tussim in pulmone factā in melancholia. n. patiens nescit que particula capitis patit̄: in pulmone vero nō sensit: qm̄ āt ⁊ cerebꝝ p desipientiā nō sentit ⁊ pulmo p insensibilitatē: h̄ igit̄ nō ē ꝓcogscere siue in bono siue in malo facta ē mā nisi a terminatōe. † Sciēdū ē igitur qm̄ ep mediū ē totiꝰ coꝛpis: ātiq. n. diaphꝛagma dicunt mediū eē: ⁊ si diafragma ⁊ ep ⁊ sime epatis sicut adiacentia diafragmati inferius epate dicit testes ⁊ crura supius epate thoꝛatica ⁊ ea que sunt circa caput: sed ⁊ in supioꝛibus q̄dā sunt magis sursuʒ: ⁊ quedā minus sursū sicut guttur ⁊ oculus sʒ magis sursuʒ est oculus minus vero sursum guttur: similiter auteʒ ⁊ in his que sunt iferius: hoc quidem magis inferius sunt sicut crura: hic vero minus sicut testes.

† Notabiles spēs ⁊ timinatiōes aliq̄s melancholici apostematis.

† Nota ꝙ epar dr̄ esse mediuʒ in toto coꝛpe.

Per h̄ docet hy. id qd mittit: ⁊ id qd recipit: ⁊ modū apostasis: ⁊ p q̄ dfert̄ mā: vʒ dꝛia: p eo āt ꝙ dicit: q̄ recipiētes designat: p vn̄ mittētes: ⁊ p eo ꝙ dicit pp quid modū apostasis dmr̄at: siue p idustriā nature fcā ē: siue p malitiā egritudis: p eo āt ꝙ dicit qbꝰ designauit dꝛia mltotiēs. n. ꝓncipalia inueniunt̄ dꝛia: ⁊ aut ꝯtristant̄: h̄ āt apā habuere alteriꝰ passiōis: ⁊ rursuʒ peioꝛa mala fiunt sic. n. in aqs est: ꝙ mittit aliqd: ꝙ recipit vas aliquod ⁊ per que defertur carnale. 7

Postq̄ʒ determinauit hy. de finali crisi: ꝯsequēter itēdit h̄ determinare de nō finali: ⁊ dicit: qm̄ ea q determinant̄: aut determinant̄ p ꝭmiationē aut p apā: aut p vtrūq̄ʒ: qm̄ eniʒ digō fit nō finalis: tūc: ⁊ apā multotiens fit redeunte egritudine. † Et vnde possumus scire si nō finalis crisis facta est ⁊ oʒ reuerti egritudo vt fiat apā: ex eo ꝙ pulsant arterie q̄ sunt circa tpa: q̄s venas nominat ipse: ⁊ qd est hoc: ⁊ non super pulsant: ita qete ⁊ tranquille tn̄ ⁊ foꝛtiter: viriditateʒ auteʒ dicit

† De signis crisis incōplete.

colorē hʒ iōes.i.q̄dā auctores grāmatice vocāt iōes: q: apō grecos qnqʒ sūt idiomata grāmatice.s.cōe atticuʒ collicū: ionicū: ⁊ doricū. nō.n.dicit viride sicut qdā putāt: ſʒ colorē ſm ionicos: dicit. dicit itaqʒ ⁊ colorē nō hʒ naturā esse: ⁊ ea q̄ sunt spūs: nō sicut docet pmanentia: ⁊ hoc designauit dicens. Si spūs derelinquit. 8

Rursum ad aliaʒ docti inquit trāsfert se hy. et dicit q̄n ē tussis siñ sputo: ⁊ nō ē eadē ferina neqʒ valde aspa sed p mutatō fit hʒ ordinē ad iferiora p vērē vt pluribꝰ dscēdit hu. ⁊ fert ad dextra aut ad sinistra: ⁊ q̄ potius fert ad hn mobilia mēbra ⁊ côcaua: vʒ ad articulos vt i pluribus: ⁊ aut sursū fert ad manus: ⁊ clauda facit mēbra dictū ē.n.claudū non solū dr i pedibꝰ ſʒ et i māibꝰ. 9

Claudꝰ dr nō solū i pedibꝰ ſʒ et i manibus.

Tussis sicca nō ferina i articulos ɔfirmari spcrʒ secūdū ordinē extēsor cor q̄ circa ventrē vt multum.

Habēt vltima plurima qcūqʒ nō finalit determinat p inanitionē reuertētur ⁊ p apostema determinat ⁊ ex rubicūda ⁊ natura albioris modi.

Et nō sanguinē fundūt secūdū nares aut modice sanguinem fundunt.

Et si qdem flentiū derelinquit promptum.

Sitis derelicta ⁊ oris desiccatio ⁊ isuauitatis ⁊ fastidiū.

Sc. vero nō acute: tales vero reditantes.

Derelicta post crisim reditantia.

Quoniā multotiēs dissoluit hūor: qñ oʒ deteriari egritudo ⁊ sursū ferunt spūs ⁊ rubescunt ea q̄ sūt circa faciē: h āt signū est debere fieri fluxū sanguinis p nares qñ ē subtilis mã. aut apā qñ ē grossa mã iō dixit. Et rubicūda: qm āt nō ē inuenire i oibꝰ hꝰ i pcognitōeʒ: ⁊ ethiopibꝰ. n. nō vr nobis facies ex rubicūda: nʒ nã albioris mōi gal. āt dicit qñ q sūt albi coloris phlegmatici sit: ideo de apāte determinat in phlegmate scō. ⁊ ideo dixit albioris modi.

Qñ.n. finaliter non fit terminatio p nares: modice fundunt sanguinem ⁊ posterius apostema.

Quidā āt librorꝝ hñt. Et si qdē flentiuʒ derelinquit dias. vero exponens parti. istā q: nō inuenit vero conſunctionem dixit ⁊ q̄ si non flentium derelinquitur. si n. fiat fluxꝰ sanguis ſʒ finalis: si derelinqt reuertit. qd est hoc q̄ dicit pmptū. pmptū vō dicit: aut pp puersionem. aut pp sinthomata.

Ecce ex his oibus supueniētibus: derelicta dsignat quoniam reuersio fiet.

Ab hac pticula designat cōuersio dixit. n. Se. ñ acute vt ondderet ſe. eē debiles: ⁊ ob h̄ declararet reditationē. si vō essent acute ⁊ mã expelleret. i. euacuaret. 10

Notū est āt in añcedētibꝰ: si bñ recolitis q̄ hy. deteriauit d nō finali crisi i q̄ supuenit apā: ⁊ rursuʒ hic de apāte deteriat: ſʒ apostases dr ñ solū apā qd de loco ad locū dimittit si ⁊ fluxꝰ sangis p eo qd egredit a corpe vocat apostases. vult itaqʒ dicē: q̄ apā multotiēs fit aut fluxꝰ sangis ſʒ hic ñ finalis ⁊ stati reuersio fit egritudis ⁊ vñ ē h māifestū q̄ reduceret egritudo ex pdictis signis: vʒ ex oris desiccatōe: ex fastidio ⁊ isuauitate: ⁊ nūc itaqʒ sicut vbi gra igrit hic ⁊ dič: q̄ si fuerit phlegmō i splene ⁊ spat crisis: aut apā circa articulos supuenit: aut fluxꝰ sangis de naribꝰ: si subtilis fuerit mã pmutatio mãe ad ep multitudie vric emitret et sic pmutatio fiet splenis. silr āt ⁊ i epate si ē phlegmō: aut i articulis fiat apā: aut fluxꝰ sāgis ex naribꝰ: aut trāsmutatio mãe ad splenē: aut vrīe multitudo. si a splene

Quid sit apostases.

qdē potiꝰ apā fiet i articulis: q: melācholicꝰ hu. terrenꝰ ⁊ grossus ē: ⁊ iferiꝰ dscēdēs. si vō ab epate fluxʒ sāguis potiꝰ supuenit. si vō pmutatio fiat mãe: meliꝰ ē ab epate ad splenē trāsmutari q̄ a splene ad ep: qm ep nobiliꝰ mēbꝝ ē q̄ splē: ⁊ hē qd itē dit hy. derelicta pꝰ crisiʒ. tu vō adde ñ finalē: si. n. finalis fierʒ crisis: nō fieret reuersio egritudis.

Incōpleta crisi nō fit egritudis reuersio.

Ista namqʒ est interceptio vtrorumqʒ.

Et hypostrofe ex istis quādoqʒ.

Apostasim igitur facere eſt inceptentem.

Eaʒ recipere si omni fuerit conuenientes vt oportet ⁊ quo oportet ⁊ quantū oportet ⁊ quando oportet.

Quando autē non satis cooperandum.

Maxime qdē fcās si autē non mox inceptas.

Quartane. emorroide discrite.

Intermittentes āt vnā alia tūc regescūt simul crisi ex qnqʒ i. vii. qncūqʒ tritophie his difficilis nox q̄ ē āte paroxismū recedes bene ferens vt in multum

Interceptionē vō dicit pmutatōeʒ. interceptio.n. ppe oʒ a veteribꝰ q̄tū itercipiūt bellicosi: ſʒ ⁊ hec iterceptio fiet si ad aliud mēbrū dilata mã incipiat: ipsuʒ vtrorūqʒ vero dicit videlʒ splenis ⁊ epatis.

Nō finalit.n. his facta aut apatibꝰ aut fluxu sāguis ex naribꝰ aut vrinis reiteratio fit egritudisʒ cū finalr h̄ siūt ñ ē.

Ad aliū ſmonē trāsfert se hy. ⁊ dič q̄ oʒ medicū cū nā opat gescē: ⁊ nihil mistrare corpi cū vero opat ⁊ nō pfecte: tūc oʒ coadiuuare: si vō oio ñ opat nā: tē oʒ medicū ppare se ad alterationē materie: ⁊ si p malitiā egritudis supueniat fluxꝰ sanguis ex naribꝰ aut apa: tūc oʒ phibere: qd igit ſi fluxꝰ sāguinis fiat p malitiā egritudis oʒ ipedire: ita mltotiēs enīʒ a splene aut epate fert sāguis ad guttur ⁊ suffocatō fit trachee arterie: ⁊ spuit sanguis tūc oʒ phibē aut peruertere mãʒ ad nares: ⁊ cuʒ venerit ad nares oʒ ɔsiderare q̄ si materia fuerit grossa: subtiliare: si vero subtilis ingrossare: si vero vltra moduʒ ⁊ virtutē sit impedire: ⁊ hoc est quod dicit hy.

Quasi dicat vt pꝰ digōeʒ ⁊ q̄ ad mēbꝝ nō pncipale deferat materia: ⁊ q̄ non vltra proportionem virtutis.

Nō sat coopāde dič qñ nō fialis sit crisis tūc oʒ coopari nē. Queadmodū.n.oʒ gubnatorē nauis pmūire se pp futurā tēpestatē: aut i fcā tēpestate facē obstacula: simılr ⁊ medicū oʒ pmunire se si malicia egtudinis supuenerint hmōi.

Non vitupat p h̄ q̄rtū dič nʒ fluxū sāguisſʒ i ttiana exēplificat: i ttia.n.p vnū fiūt poxismi: ⁊ vbi sit poxismi ibi ⁊ crisis: ⁊ aut in ttio aut i qnto aut i septio aut nono fiet crisis si fiat industria nature: si vero p malitiā egtudinis aut in q̄rto fiet aut sexto p hoc dicit hy. Quartane emorroide discrite.

Dič hy. Tertiāe p vnū dič faciūt poxismū ⁊ p vnū hñt rigorē: ⁊ nō credas iutile eē h̄ ↑ Nihil.n.frustra dič hy. si.n. ɔsideraueris nūqʒ audiuisse hūc ſmonē: mirabilꝰ vr: dicit. n. rigorē sit crisi: aut ſcm i pticularibꝰ poxismis ttiane: aut q fit in crisi. s. cretičū rigorē q fit in causone qñ ⁊ sudores effūdunt q̄cūqʒ volueris expōeʒ accipe: quā āt dicit ttianā ſe. h empici ⁊ methodici q fit circa agatinū dicūt: qñ certa ttiana q̄ lōgꝰ ē retiet xii. horas: si vero retinuerit. xviii. puus dr emitriteꝰ: si vero. xxiiii. mediꝰ: si vō. xxxvi. magnꝰ emitriteꝰ: nos vō h̄ dicimꝰ ſʒ ttiana ad pliriꝰ distēdit ad. xii. horas q̄ vō ad. xviii. simplex ttiana vocat: q̄ vō ad. xxiiii. imobilis ttiana: ⁊ ad plus vsqʒ ad xl. mltotiēs. n. retinet. xxxvi. horas: ⁊ qñ icipit nox scđi diei defecꝰ ſe. ſʒ nō final: ſʒ statiʒ fit rursus sup poxismꝰ: in ɔtinuis qdē sup poxismꝰ dr: in interpolat poxismꝰ. ↑ Melꝰ. n. ē si duas horas aut tres dimittat q̄ hʒ ɔtinuationē: sic. n. dicit in aphoxismis: febres quocūqʒ mō deficiāt significāt q̄ nō piclitātes in his āt q habet defectū: statiʒ in interpolatiōe incipit natura ppare se ad aliū poxismū: exīde mouet humor: soluit spūs fiunt scotomia ⁊ vertigo ⁊ h̄ dicebat hy. qbuscunqʒ oʒ crisis fieri: ⁊ his nox difficilis ante acumen. 12

↑ Nihil frustra dixit hy.

↑ Febris cōtinua deterior ē interpolata.

Mirabilis ē ⁊ h̄ sermo fortasse āt mirabilis ⁊ ver⁹ ⁊ dign⁹ memoratiōe. dicit. n. ꝙ supuēit adurēs fe. ⁊ i hac nō supuenit sitis neqȝ desiccatio: ¶ Hoc q̄re fit: qm̄ ꝑ ua supuenit tussis: q̄ motu moderato moderatā affert hūiditatē ad appetitiuos porros: ⁊ mitigat sitim: tn̄ oīo bn̄ habent dixit tussim: qm̄ āt magna tussis magnā fac̄ motionē ⁊ ferinā qm̄ āt nō dic̄ magnaȝ tussim designat pro eo ꝙ dic̄ breuit̄ incitātes ⁊ ꝓ eo ꝙ dic̄. Nō ferino mō. ferinas āt tusses qdā dicūt q̄ fiūt qn̄ pulmo vlcerat̄: aut qn̄ ascarides: aut lūbrici iducūtur ad stomachū: ⁊ coangustatiōe efficiūt tussiȝ h⁹i āt sic raro ꝯtingentia omittāt̄: sȝ ferinaȝ dic̄ tussiȝ in q̄ nō emittit̄ spūs q̄ fit aut ꝑpter grossiciē hu. aut ꝑꝑ debilitatē vtutꝭ aut subtilitatē materie ꝯfluētis: hāc āt nō dixit tussiȝ sȝ eā q̄ fit ꝑ vētū: vētu dico frigidū dictū ē āt vobis ⁊ in libro d̄ cāis: ꝙ supuenit tussis ꝑ spūȝ fridū imissuȝ ⁊ ⁊ ꝑ cibos acerbos ⁊ ꝑ puluerē exaspātē tracheā arteriā hāc āt dic̄ tussiȝ q̄ fit a frido vēto: ⁊ hoc palā ē a cura si cū tussiuerim⁹ clauso ore aut labijs: vt nō iducat̄ frid⁹ aer cessat tussis: † Et h̄ ē qd̄ dic̄. Tusses sicce. siccā āt dixit tussiȝ: qm̄ moderata hūiditas ē q̄ mouet̄ ex tussi: et ipa dissoluit̄ ad mitigationem sitis. Qn̄ āt soluāt uel diffūdūt. diffūdere āt dic̄ ꝑꝑ hyatū hy. alexādrienium. n. consuetudo est.

† Tusis in febrienti-bus sitiȝ sedat.

† Quid sit tussis ferina ⁊ qd sicca.

Tusses sicce breuiter incitantes vt a febre circumurentes nō sedȝ rōneȝ siticulose neqȝ ligue desiccate nō ferino sȝ spiritu. manifestū āt qn̄ loquūt̄ vel diffundūt tūc tussiūt: qn̄ v̄o n̄

¶ Hoc in laboriosis febribus maxime fit.

¶ Nihil frustra: nihil dispiciendum.

¶ Que vero ex inductione ꝯtraria inferre ⁊ quiescere.

Posteriora capitis dolēti: in fronte recta vena incisa prodest.

¶ Labor āt duplex ē. h̄ qdē spōtane⁹ sic dic̄ ipe labores spōtanei narrāt morbos hic qdē ē a cē p̄mitiua: † Qui v̄o ē spōtane⁹ nō efficit tussiȝ: sic dic̄ ga. neqȝ. n. vr̄ in opib⁹ artꝭ: sȝ ab eo q fit a cā p̄mitiua: sȝ aut ſm p̄mitiuā rōnē efficit aut ꝑ se aut ꝑ accn̄s: qꝛ ꝑ se efficere nō pōt labor: aut. n. i hyeme fit ⁊ imissione fridi vēti generat̄ tuss̄ i estate v̄o a puluer̄ exaspat̄ trachea arteria.

† Labores spōtanei n̄ faciunt tussim.

¶ Hec āt ꝑꝑ dcā sua oȝ intelliger̄ aut ꝑ corp⁹ patiētis aut ꝑ curā ⁊ ꝑ ea q̄ dic̄ ipe q̄si nihil: sic cōtingit: sicut neqȝ frustra: neqȝ negligēt: ꝑ corp⁹ v̄o: qm̄ nihil fit causalit̄ i corpe: neqȝ oȝ dspicere: qꝛ pua multotiēs magna fiūt signa. ꝑ curā v̄o: qm̄ nō oȝ fieri a casu curas nȝ oȝ pticulares fieri ad cōia ⁊ vniuersalia: neqȝ ex̄ hoc despicere.

¶ Dic̄ āt hy. quoqȝ. volueris vti ꝑmutatiōe a calido ad frim aut ꝯ̄rio ab ablutiōe ad multā ablutiōeȝ: aut ꝯ̄rio aut a labor̄ ad qetē: aut ꝯ̄rio nō oȝ subita vti ꝑmutatiōe sȝ ſm ptē ab inductiōe ⁊ qescer̄ i medio ⁊ sic iteȝ ꝑmutar̄: † Subita. n. ꝑmutatio ꝯturbat nāȝ: nō idē ē ab exercitatiōib⁹ ad qetē ꝑmutare: sic ad qetē ad exercitationem quoniā a qete ad exercitationem permutar̄ hēs permutationē ⁊ motionē perturbātes nāȝ. 13

† Subita permutatō ꝯturbat naturā.

Dictū ē āt vobis in añcedētib⁹ ꝙ pticularib⁹ morbis deteriat h̄ hy. ⁊ sic de vno trāsiert se ad aliud. Sic igit̄ postq̄ȝ determiauit de apate ⁊ fluxu sanguis ex narib⁹ dicēs q̄ debeam⁹ separe ⁊ q̄ ꝓhiber̄ ꝯseq̄nt in hac pte itēdit d̄ terīar̄ iteȝ d̄ ꝯeuulsiōe: ⁊ dic̄ ꝙ nō solū in vniuersalib⁹ oȝ fieri apa. vbi gra. in toto corpe sȝ ⁊ i pticularib⁹ mēbris multotiens. n. in toto corpe vtimur ꝯeuulsionē sic qn̄ i his q̄ sr̄ in pector̄ retinet̄ mā i pedib⁹ ꝯeuulsionē: sic ⁊ in aliq̄ mēbro silr. n. ⁊ in capite. † Si v̄o anriora capitis dolet qs: vtimur multotiens vētosis in occipite. ⁊ soluim⁹ passionē. si v̄o i posteriorib⁹ partib⁹ fiat dolor. ꝯsidera si sāguis ē q superabūdat. ⁊ vtere p̄mo vniuersali inanitiōe. i. flebotomia: postea vero vtere pticulari inanitiōe: ⁊ incide anteriorē venā q̄ ē i media frōte. sed qdā dicūt: ꝙ oȝ recte incidere venā q̄ ē i frōte. h̄ āt falsuȝ ē. mlt̄otiēs. n. ⁊ ab aliq̄ icidimus hāc sicut dicim⁹ i anothomia: due vene a faucib⁹: ⁊ spatulis dirigūt̄ ad caput: q̄rū vna fertur ad frōtē: ⁊ dic̄ hāc op. incider̄: ⁊ h̄ ē qd̄ dic̄ qd̄ intendit. 14

† De cura doloris capitis.

Hic āt q̄ dcā sit superi⁹ iteȝ cōmemorat: ⁊ dic̄ qm̄ oȝ flegmōes ispicir̄. s. permutatōes materie vteȝ sint a splene ad epar aut ex epate ad splenē aut ecōuerso: qm̄ āt ep nobili⁹ mēbȝ ē splene: qdā āt sic exponūt ⁊ hāc pticulā ⁊ eā q̄ dcā ē supi⁹: qm̄ oȝ ꝯsiderare ꝑmutatiōes natur̄ aut a splene aut ab epate fcās ⁊ deductas n̄ āt a splene ad ep: aut ab epate an splenē: h̄ aūt difficili⁹ ē: ⁊ effic̄ morbū: sȝ i vtroqȝ oȝ ispicer̄: aut ad articulos dīferat̄ mā: ⁊ efficiat apata: aut ꝑ fluxū sāguis simlat̄ aut ꝑ vrine multitudinem. susceptiōes āt dic̄ acceptōe membrorum. 15

Abscepciōes hypocōdrioȝ ex qualȝ qualia soluūt ⁊ visceȝ ⁊ phlegmonū q̄lia pn̄t siue ex epate ad splenem ⁊ econtraria.

¶ Contra euellere qdā oȝ reclinare si non vbi recipit: si āt vbi oȝ his aperir̄ vt singula repunt.

Lata exāthimata n̄ valde pruriginosa q̄lia s i mōhūit hyeme q stetit iuxta ignem ex calefactione fcā sunt exanthimata.

Rursum ad aliū ſmonē trāsfert se hy. ⁊ d̄ ꝯeuulsiōe. i. antipasi determiat ⁊ dicit qm̄ si ad p̄ncipale mēbȝ ferat̄ mā: ꝯeuulsionē oȝ vti. si vero ad ignobile. tūc ⁊ tu peruerte illuc materiā vt si a splene deferat̄ mā ad guttur aut ad nares: ⁊ nō fiat fluxus sanguinis sicut oȝ tūc oȝ materiā illuc peruertere: ⁊ aut ferro apire venā: aut curatiōib⁹ acutis: aut odorib⁹ acutis aut alijs medicaminib⁹: n̄ ſp āt ferro sicut alij cogitāt. ecce. n. si in muliere per inferiora deferatur materia: tūc nō possumus sȝ oȝ attrahere māȝ aut apire vasa alijs suppositorijs acutis. 16

Alia sūt phiata ⁊ alia exāthiata. phimata qdē sūt a ꝓfundo carnis agrediētia ⁊ carnē corrodentia: exanthimata vero sunt q̄ cutē solū ledūt. multotiens āt phimata exāthimata n̄ exātimata fimata nomināt abusiue. qd ē āt h̄ qd̄ dicit hy. Dictū ē āt multotiens nobis qm̄ phimata aut ad acutū tēdūt: aut ad latitudinem ⁊ egent ampliori loco. ⁊ si ad acutum tendunt: designat materiam eē calidā ⁊ subtilē ⁊ fortitudinem virtutis. si vero ampliorē locū occupauerint ostēdūt tūc materiā frigidā grossam ⁊ debilitatē virtutꝭ sunt āt h⁹i exanthimata multotiēs: lata: ⁊ nō fit in eis prurit⁹ ꝑꝑ frim hūoris: ⁊ hoc difficile ē signū: significat. n. ꝙ diuturnitas exigit̄ ad cōmaturationē. hi⁹ āt fidem hn̄t ꝑ istoriā: dicit. n. ꝙ qdā nōie ſimō fuit q hēbat cōpus in ꝓfūdo sine supfluitate: veȝ in cute habebat superfluitates: ⁊ h̄ stetit iuxta igneȝ: ⁊ a caliditate ignis diffusa fuit mā. ⁊ qꝛ frigida diffusa fuit ad latitudineȝ apparuer̄t exanthimata: ⁊ dicit qm̄ vomitus nō eū iuuere. ⁊ qd est h̄ hypō. tu fecisti sibi vomitus aut ipse immittēs digitos: ⁊ dicenō ꝙ nō. qd ḡ ē qd̄ dic̄ hy. ꝯsidera ipȝ. h̄ tibi dicē ꝙ methodo idiget ſmo. method⁹ āt h̄ ē. dic̄. n. oȝ te ingrer̄ i patiēte. vtrū totū corp⁹ hēat superfluitates aut superficies sola: siqdē totū corp⁹ tūc oȝ te vti purgatiōe aut flebotomia ⁊ purga per superiora: aut multotiēs per inferiora. ꝑ supiora vero ꝑ vōitū: qn̄ circa orificiū vētris supabūdat hūor: si vero circa itestina: tūc ꝑ iferiora. cū v̄o h̄ feceris ⁊ nō iuuerit: tūc localib⁹ vter̄ curis sic oleo spatule aut cāomille aut aliq̄ oleo calidior̄ in p̄ma purgatiōe ⁊ vomitu. Si vero his vsus fueris ⁊ nō ꝓderit sȝ ꝯ̄rio ledes attrahēs illuc reumata. † In hn̄tib⁹ vero exātimata: ⁊ non exñtib⁹ ꝑ totū corp⁹ cacochimū: tūc oȝ te nō vti vomit⁹ neqȝ opaberis curas q̄ fiūt in ꝓfundo: non. n. ꝓderit sȝ econuerso ledes. ꝑꝑ hoc dixit hy. vōit⁹ n̄ iuuer̄ vt ḡ curā traderet dixit: qm̄ oȝ in his ꝙ vtamur āpli⁹ calefactione. ⁊ sic attrahere hūorē ⁊ hoc designauit di-

Que sit phimata ⁊ q̄ exanthimata.

† Uomit⁹ nocet corporibus non repletis.

tẽs. vomit⁹ nõ iuueñ ſʒ excalefactio ꝛ ꝑ expõnẽ itẽſtonẽ caliditatꝭ ꝛ cura deſignauit. imoderata ãt caliditate extimata ſiunt: multa vero caliditate ꝛ finalis terminatio materie ꝛ per mutatio.

Scio appoſuit: q: ex hyſtoria ſimonis ħ remiſcit: cum non viderit ipm vel q: cõmemoratiuus ẽ ħ textus ꝑꝑ ħ: nõ dixit determiate ſʒ dubitanter. 17

Vomitus nõ iuuere ſcio ſed excalefactio.

QUecũqʒ maturare oꝫ obturarĩ forti virtute q̃ vero neqʒ diaforeticis neqʒ ẽplaſtris pauſant ſʒ ſubito nigreſcunt nouum. fac.

OCuloꝝ hñtiũ radiã ſi alit appet ꝯuenire econtra euellendum in faucem.

Et vbi eruptões ſolutio finalis.

Demõ cu raci apa. — **R**Urſuꝫ ad apoſtaſi determiat hy. ꝛ dic ſic. veio ad egꝝ ꝛ iuẽio apa aut in manu aut in pede: ꝛ ſtatim vt vtoꝛ diaphoretica farmacia callidore ꝛ ſiccio re: ꝛ ſi diaphorizaui bõñ ẽ ſi vo nihil opata ẽ diaphoretica medicina tũc ſcdario opoꝛ queadmõꝫ fac nã ꝛ itromitto me ad digerẽdũ mãꝫ ꝛ qbus vtoꝛ nõ ãplius calidiſ h⁹ i. n. rarefaciũt poros euaporãt caloꝛẽ nãlẽ ꝛ nõ fit digõ materie ſʒ poti⁹ volo cõdẽſare ſupficiẽ ꝛ inducerẽ caloꝛẽ nãlẽ vt coãguſtatõe cuꝫ calidioꝛ fact⁹ efficiat digõnẽ: ħ ãt oꝫ te facẽ cũ inueneris virtutẽ fortẽ: q: cũ vt⁹ debilis ẽ ſi ħ feceris ꝛ cõdẽſabis ſupficiẽ cau dũ ẽ ne vt⁹ ſuffocet ꝛ deſtruat queadmõꝫ modic⁹ ignis a fumo extinguit. dic ãt ſiue caloꝛẽ nãlẽ volueris accipe aut aliqʒ aliã vtutẽ vtẽtẽ orgão caloꝛi nãli. Si vo in añate inueniamus fortẽ virtẽ: tũc oꝫ poros opturarĩ emplaſtrũ: vñ ꝛ vtiur multotiẽs aſſũgia porcina: aut cuꝫ alijs ad ħ q digerat ꝛ ſubtiliẽt mã. Bonũ ãt erit ꝛ ſi aſſũptia fuerit vet⁹ hꝫ: n. quãdã vtutẽ malaſſatiuã ꝛ ſtiliatiuã piter ꝛ emplaſticã. qñ ãt ħ ſit vm palã ẽ ꝛ ab ipſo experimento videm⁹. n. q ẽperici medici qñqʒ gdẽ farina ordei vtũt: qñqʒ vero frumẽti: quoꝫ. vo volũt diaforizare farina ordei ſit dura ꝛ diaforetica ꝛ habẽte purgatiuã virtutẽ: ⁺ Quotiẽs vero volũt cõmaturarĩ farina frumẽti vtũt ſic ea q hñt ẽplaſtricũ ꝛ hũidũ: multotiẽs. n. ꝛ cũ hac ſalẽ cõmiſcẽt ꝛ ignorãt cãs q̃ ſiũt ex ipiſ in alio vero patiẽte inueni apa ꝛ vſus ſuꝫ euaporatiuis: oꝫ. n. ſp his vti medicamĩb⁹: ꝛ decide deuenirĩ ad alia. vſus ſũ itaqʒ diaforeticis ꝛ nihil pfeci. vſus ſuꝫ ẽplauſtricis: nihilomin⁹ paſſio nõ curat cũ ſit icõmaturata: cũ his ãt ſubito ꝛ nigredo fcã ẽ circa cutẽ marie cancrena: tũc ferrũ ſumẽs fac aptões mltas i pfundita te vt mẽbra hñs ſpiracula ẽminẽt mãꝫ. h. d. hy. apiſ.

Nota de aſſũgia porcina.

De farina ordei ꝛ frumenti.

ITer ð euulſiõe determ at dictũ ẽ. n. nob i li. de cãis. ꝛ adhuc oꝫ nos cõmetarĩ h⁹i negociũ. ⁱ Sciendũ. n. ẽ q in magno angulo oculi ẽ foramẽ: ſtñ ẽ ꝑꝑ duas cãs: aut ꝑꝑ emittẽdũ ſupfluitatẽ a cerebro: aut q ab ipſo reſpiret cerebrũ ħ ãt foramẽ carnicula q̃dã copit nã q̃ caro augmẽtata gdẽ fac carbidas: deficiẽs aũt fac fluxũ: dic ãt fcã ẽ rigas. i. flux⁹ ꝛ educta ẽ hũidas ꝑ oculos ꝛ fecit ipſos lippos vl' male vidẽtes. Dic. n. hy. q: tũc oꝫ te vti ex ꝯuulſõe i faucẽ. dcñ ẽ ãt in anothoia q foramẽ illud qð ẽ i angulo cõe ẽ oculi palati ꝛ narium ꝛ hoc ẽ manifeſtum ab his: q: hñtes oculos vncos ſpuũt pticulã collyrij q̃ inducta fuit ꝑ foramen illud ad palatũ ꝛ deinde ad faucẽ dic. n. oꝫ ꝯ euellere mãꝫ: ꝛ ꝑ foramẽ illð i faucẽ. Et gd ẽ ħ q deciſio hy. inducem⁹ mãꝫ ad faucẽ: nõne ſi ad faucẽ ducit mã: ꝛ ad guttur: ꝛ ẽrinde diſtillat mã ad ea q̃ ſt i pectore ꝛ ſic difficiliora fiũt ſinthomata. faciemus ergo duci hũiditatẽ ad oculos. ocul⁹. n. i cõpatiõe ad thoracẽ ignobili⁹ mẽbruꝫ ẽ. Quid ḡ faciem⁹: ꝛ dicẽduꝫ q oꝫ ħ facẽ ſi conuenit vti euulſione. eꝯ euulſiõe ad faucẽ ſi vero ñ conuenit opoꝛtet vti econtra euulſione ſed alijs.

De foramine anguli oculi.

Eruptiões gdã dñt ſpũs hũidi hñtes fidẽ ab emanco ſilo eruptãdo ſalſuginẽ. ſalſugo. n. ꝛ humiditatẽ hꝫ ꝛ ſpũ: gdãꝫ ãt dicunt ſolã humiditatẽ: gdã vero ſpũs emiſſionẽ ſoluꝫ: ſʒ ħ aut i toto coꝛpe ẽ aut i pte aut iferioꝛib⁹ ꝛ tẽ ꝑ clyſterĩ hñs nitꝝ aut h⁹ euam⁹ ſpũs: aut i ſupioꝛib⁹: ꝛ tũc ꝑ potũ aut cibos. ſic ḡ ſtudem⁹: multotiẽs. n. ꝑ potationeꝫ vaſis hñtis anguſtum os: qñ ex ipſo tandẽ ab anguſto ſpũs ðductus ad thoracẽ ſuſcitat digeſtiuã ad euapoꝛationẽ ſpũs. ꝛ hitatiꝫ eruptãt multotiẽs vero puerti m⁹ hũc ad erupiionem diſtẽdẽtes femiconſtales lacertos. i. q ſt inter coſtas. 9

De eruptuatione.

EGreſſus adaperire vt nares ꝛ alios.

Quõmõ oꝫ: ꝛ vt oꝫ: ꝛ q̃lla oꝫ: ꝛq ſi oꝫ ꝛ quãt ũ oꝫ.

Ut ſudores.

Sic nareſ ꝛ alia vtiqʒ oĩa

IN magnis maliſ facies ſi ſit cõgrua bonum ſignum.

In modicis ꝯtraria ſignificãs hõc deſignatõi malũ.

CIrca magnũ locum mulier q̃ retro iero ri icterico fac o.

VIdit. n. hy. mãꝫ multotiẽs ledẽtẽ coꝛpa. ẽ qñ ꝛ diſcraſia ſola ẽ ledẽs: ẽ qñ ꝛ mã: p⁹ mãꝫ vo o io ꝛ diſcraſia: ꝑꝑ ħ ꝛ hy. multũ de mã deteriat ſic igr ꝛ ħ de ipã itẽdit. ꝛ gd dic: qñ oꝫ egreſſus adapire. Egreſſus ãt dic nãleſ meat⁹: vtputa nares vẽtrẽ vaſa vrtica. i. via q̃ ẽ iter renes ꝛ veſicã ꝛ poros ñ mãifeſtos. ħ oĩa egreſſus noiat ꝛ ſic i exterioꝛib⁹ ſt meat⁹: vꝫ i ciuitatib⁹: ꝛ gdã hoꝝ ſt apti ꝛ ducẽtes ſupfluitatẽ ciuitatꝭ: ꝛ iõ nõ fit maluꝫ ſi in ipã. ſi vo hi meat⁹ opilẽtur manẽt ſupfluitates: ꝛ opant putredinẽ ꝛ putridas egritudies. ſlr ꝛ i nro coꝛpe iuenirĩ. ꝛꝑꝑ ħ hy. exhibꝫ diligẽtiã cẽ nãles meat⁹: ꝛ ordinarie pcedit: ꝛ a digniorĩ ordinẽ fcc. cũ igit cerebꝝ ſit digni⁹ toto corpe: idqʒ a narib⁹ icepit: ⁺ Nares. n. meat⁹ ſt cerebri: queadmõꝫ ꝛ epatꝭ renes ve ca ꝛ collũ veſice: ꝛ rurſus ventris inteſtina: ſic ꝛ coꝝ q̃ ſt in thorace trachea arteria vl canales pulmõis: ſic ꝛ ſic toti⁹ coꝛpis pori i mãifeſti. Oꝫ igr dic hy. hos egreſſus vꝫ nãles meatus adaperire.

Nares meatus ſt cerebri.

Et dõ oꝫ dic q̃ſi ſꝫ quẽ moduꝫ oꝫ: aut ꝑ ventreꝫ aut ꝑ viã q̃ eſt int renes ꝛ veſicã: aut ꝑ ſudores. vt oꝫ dic q̃ſi ſic dcet: oꝫ nos vti cura ꝛ apertiõe: aut ꝑ purgatõnẽ: aut per cibos aut ꝑ alia hi⁹. Adaperirĩ vo. h. d. nõ ferro icidi vaſa ꝛ adaperiri: ſed aut nãlr aut ab arte: oꝫ ħ hrẽ curſuꝫ quẽdã ꝛ apertioneꝫ. Qualia. q̃lia ãt dic vbi ſm rõeꝫ fiat adapertio purgatio mane ſic ꝛ in aphoꝛiſmis dic: ſigdẽ q̃lia oꝫ purgarĩ purgent: ꝯfert ꝛ bñ ferũt qð dr. Qñ oꝫ ſignificat q fiat induſtria natur q p⁹ digõneꝫ fiat inanitio ꝛ ñ añ digõnẽ. q dic. Quãtum oꝫ vbi inanitio fiat minoꝛ q̃ oꝫ neqʒ plus q̃ oꝫ ꝛ dicens quoniam quãtuꝫ opoꝛtet expoſuit.

Enim nõ. oꝫ ꝑ ſudores imoderatos euacuatiõeꝫ fieri. ꝑ eo q nõ educat vtile ꝛ inutile. ſ. nãlis caloꝛ ꝛ foꝛtitudo vitalis ꝛ ipẽ gdẽ exẽplificauit: vbi ſodores: tu vero intellige ꝛ vẽtrẽ ꝛ ꝯſimilia in gb⁹ eſt intentio ꝛ ꝑmus ſmo hy. eſt.

Immoderata euacuatio ſudorꝭ malla.

Et debem⁹ ſcirĩ q ð narib⁹ fac mentiõeꝫ: aut q cerebꝝ per has purgat: aut q nã ꝑ has fac euacuatiões dico aut fluxum ſãguis. melioꝛ ãt ẽ ꝑma cã cã. ſa ãt. i. flux⁹ ſãguis ñ ẽ cognita nature ſʒ poti⁹ ꝑma: alios ãt egreſſus dic q ſt ꝑ ventrem vrinaꝫ ꝛ talia. 20

AD aliuꝫ ſmonẽ trãſfert ſe hy. ꝛ gdẽ pfectoꝝ ſciũt gd dico: ſt. n. q̃dã appẽtia cẽ magna fãtaſie: pua vo vitati aut magna appentia pua vo fãtaſie: ſic igr dic ꝛ h: qñ ſt multotiẽs egritudines: ꝛ he videnĩ eſſe difficiles: ita q idiota turbatur: ars vo gaudet. vidit. n. medic⁹ facieꝫ abſqʒ ſinthomate vtutes fortes: ꝛ hãc dic facieꝫ ꝯgruã ꝛ bñ deſignãteꝫ. Multotiens vero ꝯriũ ſuperuenit: ꝛ egritudines q̃ ſperat cẽ pue cõturbãt arteꝫ ꝯſidero n. facieꝫ ſintomaticã aut ꝑꝑ debilitateꝫ virtutuꝫ: aut ꝑpt arefactioneꝫ. ſic igit inſpicio oculos concauos: ꝛ palã q̃niam naturalis caloꝛ debilitatus eſt: ꝛ a deſicca-

tiõe hũida oculoꝝ aruerũt: faciẽ ãt ꝯgruã dic̃ q̃ min⁹ sinthõmatica ẽ. nõ. n. eã q̃ ẽ oĩo absq₃ sinthomate recipiũn⁹. qm̃ ꝛ h̃ multotiẽs ex nãm est sic igitur ab humidioꝛe: ꝛ supflua humiditate inflatur ꝯconuerso facies.

Hoc autẽ itẽdit h̃ hy. qm̃ i modicis malis q̃ sunt s₃ fantasiam. magnis vero s₃ virtutem: facies contra bone ꝛ designationi q̃si h̃ incõgrua difficilia designat. 21

Enigmatice q̃si in similitudie dic̃ h̃ hy. ꝓ eo q̃ sic in cõmemoratiõe sui scribit h̃: dic̃ igr̃ h̃: qm̃ circa magnũ: aut locũ magnũ: aut theatrũ magnũ aut aliqd tale ignorabat. n. locũ hy. ꝛ rursus dic̃. cui⁹ mulier nomẽ viri nesciẽs. dic̃. Qm̃ icterico existẽte ictericũ ãt dicit: aut faciẽ h⁹ ictericã scã₃ aut totũ corp⁹. Galie⁹ võ h̃ expones dic̃. qm̃ ex hac picula nõ possum⁹ hr̃e aliquã vtilitatẽ icertũ. n. ẽ: qre sc̃ũs est iste ieteric⁹ aut pp ꝑmutationẽ idustria nãe sactã. colera ru. expulsa ad supficiẽ: aut ꝑ opilationẽ ciste fellee: aut ꝑ flegmonẽ epatis. Icterico vtiq₃ dic̃ aut corpe aut facie aut ipso viro icterico. cuius mulier morabatur in ipso retro ierori circa magnum. ꝛc.

Paratimeneo soroꝛ sic nigre colorata vel sic q cũ tieo soroꝝ hic nigr̃ coloratus.

In pirintho velut seymẽ vria talis q₂ determiatiua ꝛ hũidoꝝ ꝛ talia: q₂ vrie fiunt: neq₃. n. vẽtositates multe neq₃ stercoris multi viscosa vẽiẽte mala sabat̃ nõ. n. magnũ erat hypocondrium.

Brassicã septimus cõdut difficulter spirans existẽs ꝛ tumoꝛ circa pectinez qeuit ꝛ bene spirãs statim factus est.

De saguie hychoroydeos. i. hycoꝛ sãguis mediocris nigreq₃ colere acutus qdez ꝛ agrestis i timentibus.

Quidã ãt libroꝝ hñt: patimeneo: qdã ãt: cũ timeneo sigdẽ igr̃ hñt patimeneo dicim⁹ qm̃ soroꝛ timenei nigre colorata fuit. si võ hñt: cũ timeneo: significat q̃ vir habitãs cũ soroꝛ timenei h̃ nigre colorat⁹. Rursũ. G. dic̃ nihil ẽ mãifestũ h̃ nigre colorat⁹ idetminat⁹ ẽ: aut idustria nãe fuit expulso melãcolico hũoꝛ ad supficiẽ: aut pp naturã corpis h̃ exñte melãcholico. 22

Jr qñq₃ ꝯsonũ tractũ titulo tradit hy: v₃ epidimicã egritudinẽ mẽtionẽ. n. h̃ fac̃ toti⁹ ciuitatis: ñ. n. vni⁹ viri aut vni⁹ mulieris s₃ toti⁹ ciuitatis pirinthi: pirinth⁹. n. ciuitas est asie: ꝛ dic̃ q̃ i hac pirintho supueniũt timores: gibberosa: iflatiões: sblenatiões. ꝛ ꝯsidera q̃ gibberosa dixerit ꝛ nõ flegmones: si võ eẽnt flegmões oĩo ꝛ febris supueniret ꝛ nihil q̃ dcã sit ab hy. ꝑficeret. gibberosa igr̃ dic̃ tũoꝛosas iflatiões q̃ ꝯsistũt ab hũida ꝛ frida mã ꝛ si recolit ea q̃ dcã sũt i aphoꝛismis: q̃ has tũoꝛosas iflatiões rugit⁹ multotiẽs dissoluit. † Rugit⁹. n. ẽ mot⁹ hũidi cũ vẽtositate: ꝛ designãt qm̃ mã q̃ ꝯtinebat̃ ꝛ erat imobilis nẽ mouet̃ ꝛ ad determiãtionẽ accelerat: s₃ vẽtositates multe scẽ d isoluerũt hos tũores: sic ãt ꝛ medio vẽtris i viscosis egõib⁹ dissoluer̃ hos tũores. Et vria võ vult semẽ veniẽs ꝑmutationẽ dedit moꝛbo: q̃ ãt ẽ vrina simil' spmati: alba viscosa ꝛ grossa. hy. võ ꝑmo vrinã tradit ꝛ postea tũores: ꝛ dicit q̃ i hac vrina scã ẽ determiãtõ ꝛ ꝑmutatio: ñ ãt dico qm̃ ꝛ i alijs sic rugitu ꝛ vẽtositatib⁹ h̃ fit ꝑmutatio: s₃ q₂ nõ ꝯtigit fieri has determinatões: s₃ q₂ sole vrine tales emisse sũt. Non. n. magnũ fuit hypocõdriũ. Hoc ẽ nõ fuit flegmõ ꝛ nõ tũosa iflatio: ꝛ se. vtiq₃ fuit ꝛ neq₃ rugit⁹ aut vẽtositates aut h⁹i dissoluerũt passionẽ s₃ poti⁹ flebotomia aut purgatio. 23

† Quid sit rugitus.

Dicit q̃ i qdã supuenit tũoꝛosa iflatio ĩfra piteneõ circa pectinẽ: ꝛ neq₃ vẽtositas passionẽ soluebat: neq₃ artis studiũ s₃ repẽte mot⁹ patiẽs brassicã. i. caulẽ comedit septia die: ꝛ curat⁹ ẽ. cũ igr̃ brassica caliditate ꝛ acumine dissoluerit ꝛ viscosũ hũoꝛis ꝑmutauerit: fridũ fregit tumoꝛẽ: ꝛ ab h̃ sc̃ũs ẽ bonus anhelit⁹. Jterũ. n. h̃ tũoꝛ supuenit circa piteneõ ꝛ coangustabat diaphragma ꝛ respirabilia: ꝛ sic scã ẽ disnia: nũc ãt tũoꝛe dissoluto hñs spirãs sc̃ũs ẽ. ꝛ hec oĩa fac̃ brassica nõ sic cib⁹ sed võ sicut farmacie sicut cibus semp' vitupat̃ tãq₃ cachochimã sic pharmacia laudat̃ vñ i misiceo scriptũ ꝛ de brassica hec. n.

Nõ hic de brassica. i. de caule.

marie cruda dato suscitat ventrem ad egestionem.

Ecce ab hac particula designat q̃ commemoratius est liber. volente. n. sicut in commemoratione scribere capitula: sic scribimus in tabulis: at in alio quodaz huius: quoniam volo de hoc determinare volo ꝛ de hoc ꝛ hoc. sic igitur hy. de sanguine hychoroide: volo dicere. ꝛ dicit sanguis eni duplex est: aut purus: aut cũ alijs mixtus. habet eni₃ sanguis serum ꝛ alij humores s. subtilem quãdam substantiã ꝛ aquosam sicut ꝛ lac habet: † Et queadmodũ serum lactis acutius existens suscitat: ꝛ mouet ventrem ad egestionẽ: sic ꝛ seru₃ humoꝛum: sed circa magis ꝛ minus hoc h₃ serũ ꝛ icoꝛ noiat̃ ab hinde ꝛ plato volens de iero determinare: ab insuiñẽs dic̃. Jcoꝛ sanguis mediocris nigreq₃ colere acetũ qdẽ ꝛ a greste: q̃itaq₃ vult dicere hy. qm̃ sanguie. i. icoꝛoides sanguis mixtus cũ flegmate aut cũ melancolico hu. facit timoꝛes ꝛ pertubationes: timoꝛẽ qdẽ pp infrigidationẽ hu. sicut. n. dcm ẽ: si tioꝛ ꝛ pusillãimitas ẽ. ꝑturbationẽ võ effic̃ pp serũ mouẽs ꝛ suscitãs: dixit igit̃ hy. intimẽtib⁹ ꝛ territis si võ cũ colera ru. misceat̃ icoꝛoides sanguis efficit alienationẽ ꝛ vigiliã. si võ cũ nigra colera fac̃ maniã.

† Nõ de serũ lactis soluit vẽtrẽ.

Siue molestũ siue bonũ.

Quibus splen ꝓcliuus pedes ꝛ gẽua calida: manus ãt ꝛ aures ꝛ nares fridẽ.

An propter hoc dixit sub tilis sanguis.

In putrefactõibus videndũ qdez futura ex putrefieri vẽtres ꝯmouent̃.

Splen durus ĩfer ioꝛa supioꝛa rotũdus latus grossus longus tenis.

Junus caput corrizanti bus ꝛc.

Que circa egꝛ ꝓcuratõ ꝛ in egritudine iterrogatio q̃ mãifestat q̃lia recipiendũ sermõis q̃ circa egrotũ circa cõstantes circa exterioꝛa: q₂ calidioꝛi ꝛ firmioꝛi

Quõ ãt dic̃: bonũ: qd igit̃ ẽ mania bõa aut aliẽatio aut tioꝛ ꝛ dicit q̃ min⁹ malũ noĩe ꝯrij bõũ noiauit. 24

De splenetica dispõe h̃ determinat: ꝛ qd dic̃: qm̃ qb⁹ splẽ ꝓcliu⁹. q. d. si i inferioꝛib⁹ ptibus h₃ flegmonẽ aut ꝛ flegmõe i supioꝛib⁹ ptibus scõ mã vero ad inferioꝛe repat: in h̃ dic̃ qm̃ in dolẽte mẽbro. i. ad inferioꝛa fert̃ nã cũ ꝓpiis verib⁹. s. cũ sanguine factis. iõ q₃ inferioꝛa qõ vt pedes calidi sũt ꝛ genua: man⁹ vero ꝛ aures ꝛ nares frigide: ꝑmus vero bõus scriptoꝛ multa dona inueniẽs exẽpla man⁹ cũ pedibus: ꝛ genibus oꝛdinauit ꝛ dixit: manus calidõ male faciens.

Scdõ qõnẽ adducit ꝭmonẽ i splenetica. n. dispõne educit̃ multotiẽs sãguis subtilis ꝑ nares ꝛ ingrit itaq₃ qre h̃ subtilis educit̃ vtrũ ipẽ splen i subtili mã h₃ flegmonẽ cõsistẽtẽ: aut grossu₃ qdẽ retinet̃ splene subtile vero remittitur quod ꝛ in lapide. 25

Quidam autem hanc particulam cum superioꝛib⁹ oꝛdinant. i. quando fit putrefactio in splene: tũc contingit fieri superioꝛa fri. inferioꝛa vero calida s₃ falsum est hoc. ꝛ. n. materia sola existente contingit h̃ fieri sinthomata. nõ vero dicius: qm̃ ad inferioꝛa oꝫ h̃ oꝛdinare. multotiẽs. n. circa vmbelicũ supuenit flegmõ aut circa pectinẽ vt circa intestina deinde subito superuenit ruptio ꝛ ducitur sanies per poꝛos manifestos ad intestina. postea hoc sicut acutum subsĩat ventrem ꝛ dicit ad pus superfluitatem: ꝛ si hoc contigerit signũ est quoniam ruptio facta est flegmonis huius: ꝛ hoc ẽ quod intendit hy. 26

De dijs tũoꝝ splẽis itẽdit h̃ hy. dteriat̃: ꝛ dic̃ supuẽit. n. tũoꝛ: qñq₃ qõ i supioꝛib⁹ ptib⁹ splenis qñq₃ vero i iferioꝛib⁹ ꝛ qñq₃ qõ lõg⁹: qm̃ ãt ꝛ ipẽ splẽ

De diuersitate tũoꝝ ipsius splenis.

lōg⁹ ē: multotiēs āt q̄ fit ex nāz bis q̄ st̄ bz nāz st̄ silr̄ figurāt̄ queadmodū ⁊ i epte vt i plurib⁹ rotūd⁹ puenit tūor. aliq̄tiēs gdē igit̄ i splene lōg⁹ supuenit tūor: : qnq̄ vo rotūd⁹. qnq̄ vo supabūdat mā grossa ⁊ i .pfūditatē quādo frenū hūoris ad iteriores pticulas splēis pcesserit. Dic āt tu: sup⁹ lōg⁹ ⁊ iferi⁹ lōg⁹ ⁊ i .pfūditate grossus ⁊ i supficie grossus.

Si cū coriza exi stit supuenerit spleneti ca dispō soluit̄.

masculi ⁊ nigri propter hoc exterius vene.

Que circa egr̄ pcuratio ⁊ in egredie iterrogatō q̄ manifestat q̄lia vt recipienduz sermōes q̄ circa egrotū

Dr̄ia inter corizā ⁊ catarrū.

Coriza vo ⁊ catarr⁹ ab eodē fō te, pcedūt. s. cerebro: s; differūt loco: qm̄ coriza qō fit i narib⁹: catarr⁹ vo i faucib⁹. Aut g̃ h dic aut ptigit ml̄totiēs duas aut tres pticulas egrotar̄: ⁊ har̄ q̄ ē debilior patit̄ mā mota ad eā. sic igit̄ ⁊ naris ē dbil̄ ⁊ splē: sic debilior recipit māz nō scā corrizat. si vo h fiat moderata tamē. h āt dic ⁊. g. in li. d interiorib⁹ qm̄ ptigit ml̄totiēs tria mēbra egrotar̄ vt vesicā renes ⁊ mrīcē: mota vo mā q̄ ē debilior recipit eā archigenes vo dic: q̄ omnia patiuntur: ⁊ redarguit eum ibi Ga. 27.

Dictū ē a nobis multotiēs q̄ hy. d pticularibus determiat egritudinib⁹ magis q̄z d epidiacis ⁊ mlta ⁊ digna documēta suo intellectu d egritudinib⁹ nos docuit. Cōseqt̄ āt h quō se gerat medic⁹ circa egr̄ defiiat: ⁊ dic q̄lē oz eē pcuratorē medici circa patiētē. qd āt ē pcuratio: ⁊ dici⁹ q̄ pcuratō: ⁊ dicimus q̄ pcuratō ē vs⁹ bon⁹ tpal̄. q̄r q̄ st̄ i domo aliō āt ē vsus ⁊ aliō acqstio. Us⁹ qō ē bōa hitudo existētium acqsitō vo iuētō n̄ existētiū. vn̄ ersonofō discipul⁹ pla. i dialogo iconōico. qm̄ differt acqsitō vsu: ptigit. n. male acqsit̄ bn̄ vti: aut eō trio bn̄ acqsit̄ male vti. mltotiēs n. aliqs iuste ⁊ acqrit pecūias vertū bis bn̄ vtit̄. ml̄totiēs. n. acqrit iuste vt a ppis laborib⁹ ⁊ bōa opatiōe male vo ipis vtit̄ destruēdo eas: ⁊ imitat̄ s; platonem vas psoratū: qm̄ queadmodū igr̄ ē i exterioib⁹ ista dr̄ia sic ē ⁊ i nob. multotiēs. n. aliqs acqrit modicas rōnes ⁊ pfert ipas ⁊ ducit ⁊ vr̄ eē sapiēs pp bonū modū: ali⁹ vo mlta vtiq̄ sciet ⁊ nesciet vti bn̄ s neq̄z cognitionib⁹ neq̄z i curis. in cognitiōib⁹ gdē qm̄ vēit ad egr̄ n̄ ingrit agnitiōes aut pnostica s; ingrit coordiatiōes q̄s logiatros. i. medicos bmōi b⁹ noiat. g. i curis vero qm̄ ē mltotiēs q̄ aliqs bz mlta medicaina vtutes vo ignorat ⁊ modū vtēdi ⁊ q̄titatē oz nos ita ⁊ bn̄ acqrer̄ rōes ⁊ bn̄ ipis vti. ⁊ si veneris ad egr̄ ⁊ inuenies faciē ipi⁹ macilētā sic dē ē in pnosticis illā mōtificatā: i alio vo inuenis faciē iflatā: n̄ dicas q̄ a mlto sōno aut ocio fcā ē facies macilēta: s; vnicuiq̄ dic cāz ṗuenictē ⁊ in pori gō dicas q̄ macilēta fcā ē facies aut pp arefectionē aut dissolutionē retēte hūiditat̄ aut pp tristitiā aut pp sollicitudinē aut pp dbilitatē vtutū. Jn hēnte vo faciē iflatā: dic aut pp mltū sōnū aut pp ociū aut pp hūiditatē supfluā h sc; ē. ⁊ in his cognitiōib⁹ n̄ loqris dftiate s; negōe vtēs dic: ne tristicia tibi supuēit aut vigilia aut cura: aut vter̄ disiūctiōe dicēs: aut tristitia tibi supuēit aut vigilia aut sollicitudo: aut aliqd tale ex his. n. dio iuēies cāz. oz āt ⁊ cōsiderar̄ ⁊ patiētē n̄ an̄ egritudinē fuit audax ⁊ ofidēs. nc̄ vo dimissus ⁊ dorsuz spectās dsignat. n. aut subet aut comā aut litargiā expectā i n̄ vo rurs⁹ modest⁹ fuit ex māsuet⁹ p⁹ ea vo i egritudie fcūs audax ⁊ temerari⁹ maximā discrepātiā eē ant separi. oz ēt te ⁊ aliō ōsiderar̄: sigdē. n. fuerit patiēs ⁊ rōnabil⁹: māifesta sibi vitatē ⁊ dic: q̄ mala ē egritudo s; ōfortate. si vo ē pusillanis ⁊ timid⁹ n̄ dicas ei veritatē: s; dic ipi q̄ nō ē egritudo mala s; tīeo ne tua temeritate feceris hāc malā ideo oz te ōuari. a testib⁹ vero dic veritatē q̄ picaulosa ē ⁊ custodiat ipz. ⁊ rursū ōsidera gb⁹ delectatur cū erat san⁹ si aleis fac corā ipo aliq̄s bis luder̄: ⁊ si

Dr̄ia inter vsū ⁊ acqsitionē.

Qualr̄ debeat medicus se hēre circa egrū.

t vero verb grāmaticalib⁹ fac aliquē corā ipō h lōq: si vero rhetoricis rhetoricā ⁊ spāl̄es amicos ipi⁹ pmitter̄ intrare ad eū: alios vero nō. ⁊ qō h st̄ apō patiētē: oz te ⁊ astātibus dicē ōplaciat̄ ei respōsionibus. ⁊ si aliqs amicus nō verus supuenerit dic qm̄ ge cit ⁊ nō pmutat̄ ipz vidē. si qs vero ex inco: obdurauerit ⁊ interrogauerit te ⁊ fuerit inimicus dic q̄ bene se h; si vero spāl̄ amicus dic ei veritatē: q̄ male se hz. g dē āt librorū nō hēnt ad eos q̄ st̄ ex s; hēnt: circa exterioa. i. aerē ipz locū ⁊ hi⁹. si. n. expectat̄ sudior dic q̄ fiet nisi frīdior fiat aer. sic. n. ⁊. g. pdirit in qdā q̄ sudo-

circa costātes circa exteriora: q: icalidiori : ⁊ firmiori quodin dextris masculi nigri pp hic exterius vene.

Magis cōmiscetur coestat.

res supueniēt nisi aer ō opabat̄: nā friore scō acre nō scūs est sudor. deinde. g. inducēs ipz in balneū ⁊ rarefaciens porros edurit sudores ⁊ dissoluit passionē: ⁊ h hz pn̄s intentio.

Judicistis pcurationē q̄ ē apud patiētē p pdicta: ca vero q̄ ē ad egritudinē ē h: qm̄ oz te ōsiderar̄ vtr̄ salutifera ē egritudo aut mortal: ⁊ vtr̄ appuer̄ signa digōnis aut nō vtr̄ tminabit̄ egritudo aut dissoluer̄ hy. Interrogatio q̄ māifestat dic. n. pcuratio q̄ circa egr̄ ⁊ in egritudine interrogatiōes st̄ q̄cūq̄ manifestat patiēs q̄s dic recipiēdū si salutifera ē egritudo: si vero mortal̄ nō recipiēdū. Quidaz in calidiōi ⁊ firmiori. † Qō ōfuse hy. in aphis dterminauit. h in hac pticula breuit dic: q̄ masculi gdē in dextra pte gnān̄: femine vero magis in sinistris cāz aūt hi⁹ qdaz ex ṗuenieti dicūt q̄ pp h q̄ calidiora st̄ dxtra: sinistra vo friores q̄r aūt dxtra calidiora qdaz dicūt q̄ fortiora st̄ sinistris docet aūt forti⁹ calidū eē nos vero dicim⁹ ad hoc q̄ nō pp calidū fortiora s; pp bene mobile ⁊ bene exercitabile: vnde dextra man⁹ sic bene exercitabil̄ existēs fortior ē pede dextro. Jtē dicunt q̄ calidiora st̄ dextra: q: ep in dextra pte ē. aut dicimus qm̄ cor mediū ē eorū q̄ st̄ in thorace ⁊ declinat ad sinistra ventriculis eius. Cuz his ita oz dicamus veram causaz quaz ab anathomia venati sumus Et sciēduz ē autē q̄ ducunt̄ vene ⁊ arterie magne ad renes que putrificant sanguinē vt nutriant̄ mēbra. priusq̄ vo inducantur ad renes vnus ramus ex ipsis mittitur ad sinistrum testiculum ⁊ ad sinistrum sinum: q̄ non pur̄ bz sanguinē a renibus vo purificatio sanguine: mittit̄ alius ramus ad dextr̄ testiculū ⁊ sinnum q̄ pur̄ fert sanguinē ⁊ calidum purus. n. sanguis calidior: ē non puro: pp hoc masculi de dextris generantur: femine in sinistris. non solum autem complexionē cellularuz mrīcis ē attribuer̄ causaz s; spmati virili calido existenti ⁊ mares generati cuz his autē ⁊ supiorē motuz oz expectar̄ iconueniēs. n. ē virtutē plasmatiuaz cāri mrīcē ⁊ ōplexionē spmatis: ⁊ creationē hor̄ non dicē cāz s; neq̄z mas neq̄z femina sine ipo fit vnde bene dixit d illo qō voluit insperit: ⁊ iaz oīa fca st̄ hēs igr̄ cās p q̄s mares qō in dextris: femine vero in sinistris ⁊ h⁹ fidē hēs ab actor̄: etenīz oues ⁊ cap gemella st̄ generantia animalia: ⁊ si grauide fuerint: eas inueniemus in dextris qō mares: in sinistris vero feminas sic ⁊ perimonides dic. Jn dextris qō pueri in sinistris vero puelle nisi bm rarum ⁊ in sinistris generantur mares sicut ⁊ femine ⁊ in dextris femine sicut ⁊ mares. vnde breuiloqus hy. magis addidit h. Quia in calidiori ⁊ in infirmori. Quidam autem dicunt q: in calidiori ⁊ infirmiori: q̄re ex q̄ in calidiori loco fiunt dxtra firmiora st̄. ga. vero non ita dic s; ⁊ in calidiori q: in firmiori: ptes. n. dextre sic calide ⁊ firme sunt ⁊ fortes ⁊ nigri capilli ppt̄ h exteri⁹ vene h autē bm accidēs fit: qm̄ non sp pueri cum nigris capillis generantur inflatas habentes.

† Cā quare masculi in dextra parte generāt̄ fe. vero in sinistra.

Plus magis q̄dam ad nigros capillos ⁊ exterius venas ōstruunt quidā vero ad inferiora: qm̄ magis cōmiscetur ⁊ magis coestat ēbrion in dextris: aliud āt est cōmixtio aliō costantia. commixtio quiō. n. ē ōiunctio ⁊ complexio q̄litatum costantie vero moderata congelatio spmatis: ⁊ ne quis dicat q̄ congelatio a frigiditate: fit dicimus. n. ad hoc q: propter h non dixit congelatio sed coestat quoniam congelatio a frigiditate fit consistentia vero a caliditate vnde desiccatio fit ⁊ propter desiccationem ibā materie.

Quidā āt nō intelligēs ꝑmonē remouer̄ lu gescit: ꝛ di cere Acutius mouere solū. g. vō dic̄ ꝙ oꝫ eē lu gescit: ꝛ significat cessauit. qd āt vult dicer̄. sic. n. ēt i ꝑa epidimia dic̄ ꝙ flegmō fact⁹ ē ꝛ quieuit dolor. i. cessauit: qm̄ ꝑmutatio fcā ē ꝛ eruptio epidimiatis. sic igit ꝛ ħ qd dic̄ cessauit qd āt vult dicē ꝯfectū ꝛ supabūdātiā mulieris ꝛ maris: ꝛ dic̄ qm̄ qꝫ mulier citi⁹ crescit ꝓpter hūiditatē habili se hn̄s ad augm̄tū triū dimēsionū ꝛ supabūdātiā sꝫ cito gescit ꝙ ē mutatio vl' ꝯfect⁹ i mlto tpe mouet ꝙ ē ei⁹ supabūdātia. sic ait. n. ꝛ li. de nā hūana dcm̄ ē: ꝙ feia qō i qrta die formatur mascul⁹ vō i qdragessima. peritur autem feia nono mēse qō ē ei⁹ defectio: mascul⁹ vō. x. mēse qō ē ei⁹ supabūdatia sic āt ꝛ p⁹ ꝑtū feia qō citi⁹ crescit mascul⁹ vō tardius ꝛ pāpli⁹ tps. feia n. cōit crescit vsqꝫ ad octauū decimū ānū: mascul⁹ vō vsqꝫ ad xxv. ꝛ pāplius tps: q: firmatū ē. q. d. ꝙ firmū ꝛ forte ꝛ calidū ē briū generatū ē: pp hoc tardi⁹ crescit sic nō hn̄s multā hūiditatē ꝑp̄ āpli⁹ tempus pp copiā calidi.

† Mulier citius formatur in vtero ꝛ ex̄ ꝙ masculus.

Acutius mouere gescit ꝛ tardius qui crescit: ꝛ peramplius crescit.

Et amplius tps q: firmatū est ꝛ magis colericū ꝛ magis sāguineū ē hoc ꝛ pp hoc calidior ē locus animalium.

Si cutis raritas: ventris debilitas si cutis concessio carniū icremētū: si ventris stupor: omnium confusio vasculorum immundicia cerebri: desiccatio vel dissipatio: propter quod ꝛ caluities organorum ꝛ contrictio.

Expurgatio cursibus luctationibus repensationibus: multis de ambulatiōibus ꝛ citatis his exila massa plurimum ꝙ panis modicum.

Nemo cogitet ꝙ colericū dic̄ hn̄s discrasiā multā ꝛ accēsionē ꝛ caliditatē īmoderatā: sꝫ colericū dic̄ calidi⁹ qdē nō tn̄ male cōplexionatū: ꝛ ħ designat ꝓ eo qō addidit Et magis sanguineū. Sāguineū. n. dꝫ aut qō hꝫ mltū sāguinē sic ep: aut ꝙ hꝫ simpl'r sāguinē tāqꝫ oia aialia sāguica dicūt simpl'r: sic āt ꝛ sine sāguie dr̄ vesica: sic. n. hn̄s sāguinē ħ āt sanguineū dic̄ mēbꝝ qō hꝫ puꝝ sāguinē ꝛ calidū qō ē dextra ps. vn̄ ꝛ addidit qm̄ ħ aial ħ calidi⁹ alijs aialib⁹ ex in hēs ꝙ ꝛ sāguis dic̄ anathōicā cāꝫ: ꝙ pp ħ calidiora sīt dextra: q: puꝝ sanguinē recipit dextra: sinistra vō nō puꝝ sāguinē recipiūt ꝛ in his cōpleta ē ꝑa pticula. 1

† Sanguineū multipliciter dr̄.

Explicit ꝑa pticula incipit tertia.

Postqꝫ dēminauit hy. ꝑaꝫ pticulā i q̄ multa ꝛ mirabilia documēta nos docuit. ꝯn̄ itēdit dētermiar̄ ētiā pticulā: ꝛ trāsfert se ad aliā doctrināꝫ quā docemur ꝙ qdā ipsē ꝛ nā fcā oꝫ medicū pficē. qdā vō nō oīno fcā oꝫ facē medicū. qdā vō idustria nāe fcā nō oꝫ ꝯstriger̄ imo iuuare. Sꝫ hꝫ positā pōnē ꝑmo dictōes explanem⁹. ꝯn̄ dicam⁹ itētionē. Raritatē āt dic̄ cutꝫ aptionē poroꝝ. poꝝ āt nō ꝑm epicurū hꝫ multitudinē exn̄tiū: sꝫ poris cōpe ꝯtinuo exn̄te. Jngrit āt vtꝝ hi pori egrediētib⁹ supfluitatib⁹ violētia fci sīt aut āte supfluitates: ꝛ vtꝝ p⁹ exitū residēat rursus pori: aut sublcuati maneāt: ꝛ dic̄ ga. ꝙ manēt sic ꝛ p⁹ egressū supfluitatū icipiētꝫ fidē a capillis. Nūc āt nisi ō bis ē nob ꝑmo vextam̄ sciatꝫ ꝙ raritatē cutꝫ dic̄ aptionē pori: carniū icremētū: ꝓpuꝫ āt carniū timidū corp⁹. vētris stuporē dic̄ debilitatē altatiue q̄ ē i ventre. ꝯfusionē oiuꝫ dic̄ malā hītudinē ꝛ debilitatē q̄ ē toti⁹ corporis queādmodū cū ciuitas tota iordinata ē. ꝛ nō ꝯfusionē sꝫ imūdū dic̄ sāguinē: aut pp cām vētris fcāꝫ: imūdū aūt pp ꝯfusionē nō bene fcāꝫ. s. vasis purficātib⁹ nō bene se hn̄tib⁹ ꝛ nō dīdētib⁹ supfluitates. cerebri dissipatōnē dic̄: nō vltiaꝫ dstructionē cerebri. ħ. n. ipossibile ē fieri viuo exn̄tē aiali: sꝫ dispōnē dic̄ cerebri diminutionē dsiccationē. Caluicies āt ē idigentia capilloꝝ. s. ca⁹ capilloꝝ q̄ sīt i añtiori pte bregmatꝫ. bregma āt duo ossa sīt q̄ dilatria circūscripta añ sutā corōalē p⁹ sutā vo similitudinē huic lr̄e grece laude: i medio āt recte sutur iuxta vtrāqꝫ suturā ossiū exn̄tēū i spēꝫ laudis. Orgāa āt dic̄ sēsus q̄ sīcē faciē. Sꝫ p⁹ ꝙ dictiōes exposuim⁹ dicam⁹ iꝙ itētionē hy. qdā q̄ simpl'r exponūt ꝑmonē ꝛ absolute itelligūt: ꝛ vnūqꝫqꝫ p se capitulū dicētes sic. Qm̄ oꝫ igrer̄ raritatē cutꝫ aut dēsitatē aut dbilitatē ventris. Ga. āt nō ħ dic̄ sꝫ vtir̄ ī cōiūctiōe cāli ꝛ ꝯditiōali: nō ꝓfert ꝑmonē dicēs sic. Qm̄ si fiat cutꝫ raritas: tunc sudores effūdūt ꝛ imoderate ferūt vrīe ꝛ secessus aut ñ dio q: hēnt se ꝯrio hi⁹ expurgatōes: iōqꝫ i estate qō pp multā diaforesim sudoꝝ modice vrine emittunt ꝛ modice egōes. i hyeme vō ecōuerso. si vō idustria nāe fiat bonū ē: si vō p maliciā egritudis oꝫ ꝓhiber̄: si vō cōstrictō fiat poroꝝ: nō dignat⁹ ē hy. dicē: ꝙ ferūt multi secessus ꝛ vrine sꝫ ħ dimisit sicut māifestū ex pcedētib⁹ dic̄ āt qm̄ icremētū fit carnium. i dēsitate n. ꝯcludit inat⁹ calor: nō euaporat̄ fortitudo vitalis: ꝛ pp ħ augmētat̄ nr̄ corp⁹. ꝛ exinde incremētū fit carniū. Et trāsfert se ad aliā rōeꝫ ꝛ dic̄. Cū debilitas fit vētris: ex inde nō digerūt cibi crud⁹ hu. ducit̄ ad ep ꝛ pp ħ in epate nō fit ꝯueniens alteratio sanguis. exinde ipur⁹ sāguis p vasa dducit̄ ꝛ ñ nutrit mēbra: ꝛ ħ nō nutrita arefiūt nō ordiate mouētur deinde male opant̄ aiales virtutes vitales ꝛ nāles pp hoc dixit oium cōfusio. Sciēdū āt ē ꝙ non remisicit omnium sꝫ digniorꝫ. dico āt cerebri ꝛ ipse aūt nō nutrit̄ ꝛ inde siccū fit ad iteriora trahit̄ ꝛ residet recedit aūt ab anteriorib⁹ ptib⁹ frōtis ꝛ ob hoc pp desicationē ꝛ calui fiūt hi. Sciēdū ē. n. ꝙ capilli generant̄ a supfluo ꝛ fumoso vapoꝛ ħuāt āt ab hūiditate cerebri ꝛ q: ad anteriora ꝯtū ē pp desiccationē supuenit iōqꝫ calui fiūt ꝓ eo ꝙ nō habēt lacertos humectātes cerebꝝ q: patiunt̄ ꝛ nō solū caluícies fit sed debilitatem significat sensibiliū organoꝝ. s. oculoꝝ nariū ꝛ audit⁹: ꝛ designat ħ cā pro eo ꝙ nō ministrat̄ vt⁹ aialis ab ipso cerebro. hoc hꝫ presens intentio. Si cutꝫ cōcessio carnium incremētū si vētris stupor omniū ꝯfusio vasculoꝝ ꝛ immūdicia cerebri dissipatio caluicies organoꝝ contrito. Queādmodū in veste dicimus ipsam contritam sic ꝛ ipse dicit: ꝙ terunt̄ sensibilia. i. ledunt̄ nec ampli⁹ agunt cum cerebrum non emittat virtutem. 2

† Jn estate minuunt̄ vrie ꝛ egōnes in hyeme vero augentur.

Ad aliā curā medicinalē transfert se hy. ꝛ vult de purgōe carniū determinare: ꝛ remisicit exceptionum: ꝛ noli adhibere fantasiam tuā platonicis. plato āt dicit ꝙ platonica ps nō est medicinalis artis. hy. vō sicut pte ipsius tradidit: ꝛ purgatiōe carniū intendit determinare. aliud autē ē purgatio: ꝛ aliud ē eūo. purgatio qō. n. ē diminutio carniū eūatio vō ē expurgō supflitatum: volo āt a supfluitatibus vobis incipe. dcm̄ ē in aphis. Qm̄ in summo bone habitudinis fallaces: propter hy. inueniens naturam vltra terminos tendentem ꝛ carnes augmentari. vult autem purgatione superabundātie facere ꝛ dicit quod oportet exercitia aut luctationem aut cursum ipsis statuere. Sciendum est autem quod vnicuiqꝫ conueniēs exercitium oportet constituere vt si consuetudinem habuerit aliquis remigar̄: id sibi constituere: si vero habuit consuetudinem studer̄: studer̄ sibi pcipe si vō lucrari iube lucrari. videtur ergo hypo. commemorare repausationem. si. n. ex exercitiuꝫ vel gymnasium: purgat carnes repausatio econuerso augmentare oꝫ: aut citius quod repausatio multipliciter dicitur: aut enim repausatio dicit quietem post gymnasium sicut dicit quiescere subito non laboriosum facit: aut repausationem dicit in vno die: si oportet exercitari in alia vero quiescere: post ea vero exercitari: aut repausationem dicit post gymnasium quiescere ꝛ non appetere cibum

† Dria int purgatōnē ꝛ eūatiōēꝫ.

† Repausatio multipliciter dr̄.

quemadmodũ post balneũ nõ statiʒ dam⁹ cibũ. qm̃ i ordinatũ facit corpus ⁊ natura impedit ad dirigẽdã ca liditatẽ balnei. si igit mĩstrauerim⁹ cibũ idigest⁹ ⁊ cru d⁹ ducit ad ep̃ sic ⁊ hͦ p⁹ gymnasiũ ñ oʒ stati nutrire vt ñ fiat idigestibilis cibus sʒ dic̃ q̃ oʒ repausare ⁊ deãbula tiõibus mult̃ vti dcĩ ẽ ãt nobis in regimẽto acutoꝝ

↑ Exercitũ moderatuʒ corpus nu tritur.

↑ Qd̃ qñ volumus nutrire corpus moder[...] tarda vtimur. motõe: hͦ ãt qꝛ expurgare volum⁹ cãnes id dic̃ multis de ãbulatiõib⁹ ⁊ cit̃ oʒ vti vt nõ exind multa disoresis fiat ⁊ hͦ gdaʒ ab extiorib⁹ hͦ est a gymnasijs ẽ ãt ⁊ a cibis hͦ facer i bis ãt dic̃ mas sã melissã oʒ ministrare: qm̃ eli-

Expurgatõis signuʒ lapsus ex subleuatione.
Eãdem horam diei seruare.
De subito nanque labitur subeundo labores similiter enim totum corruit.
Quãdo ãt corruũt offerre porcinas assas quãdo vero replent signuʒ eis color floridus fit.
In gymnasijs signũ sudor qui fluens deguttationem defert

xa massa hʒ viscosũ ⁊ hũidũ idcq̃ addidit. pãnis modicus pãis. n. inq̃ztũ pãis nutrit si v̊o modic⁹ nõ nutrit gdã ãt ouinis ser ibũt q̃si ouinis carnib⁹ oʒ vti he igit generatiue supfluitatũ sit ⁊ rõne qd̃ cib⁹ sit ope ãt nõ cibus porcinas ãt carnes sic nutritiuas bis ãt nõ dam⁹ sʒ qꝛ de purgatiõe intẽdit. dic̃ q̃ oʒ hr̃e signũ sic dicẽs. Quasi. d. vsq̃ quo purgare ⁊ stare qd̃ nõ vltra moderatũ expurgatiõis difficilia facim⁹ sint honata: ⁊ nitamur sursũ nutrire. ⁊ sic penolopes telã texere videamur idcq̃ eoꝝ signa docet dicẽs intm̃ oʒ expurgar̃ q̊usq̃ videtis qd̃ sint ab imbrib⁹ ⁊ nõ sicut a poris sũdũt sudores ⁊ tũc cessẽt gymnasia: qm̃ aũt ⁊ nutrire multotiens vtimur itantũ oʒ vti nutrimẽto q̊usq̃ fiat fort̃ nãlis calor ⁊ sãguis ⁊ ita firmet hõi q̊usq̃ videris bonũ colorẽ i facie factũ pp̃ fortitudinẽ eni naturalis caloris aut p supabũdãtiã sãguis vt p maliciã egritudis factus ẽ. Hec p̃ticula vr̃ eẽ non manifesta. gd aut dicit: q̃ scd̃m vnum quẽq̃ diem in hora i qua debet exercitari oʒ cõsiderare si facta est innouatio diminute sunt carnes.
Quidã aut libroꝝ hñt labit quidã purgabit. si gdem eni hñt labit signũ est q̃ de subito labit: ⁊ attrahitur: ad lapsum si vero purgabitur significat q̃ rursum ⁊ subito ducitur ad lapsum a virtute purgatiua. 3
Dicit q̃ cũ corruũt ⁊ vltra q̃z oʒ expurgãt tũc oʒ iteꝝ nutrir̃ ⁊ vti carnib⁹ porcis sic nutritiuis. 4
Hoc oportebat supi⁹ ordinari vbi dicit. Expurgatiõis signum aut lapsus ex subleuatiõe. aut qm̃ post subleuationẽ ⁊ tumorẽ carnium fit lapsus aut quoniam lapsus curat ex subleuatione. i. ex renutrimẽto ⁊ tumorẽ carniũ. ⁊ hoc ẽ q̃ dic̃. 5
Dõ iuʒ est autẽ nobis q̃ de p̃ticularibus determinat hic hy. vñ postq̃ determinauit d̊ purgatiõe carniũ cõñter trãsfert se ad aliã doctrinã ⁊ mẽtionẽ facit mulieris egrotãtis ⁊ hic ſmo ẽ valde obscurus: sicut dicit ga. qꝛ neq̃ vrine neq̃ egõnuʒ hic mẽtionẽ facit ⁊ neq̃ salutifera aut mortalis fuit egritudo: siue digesta aut idigesta: ⁊ aut determinata aut idissoluta: ⁊ neq̃ loci mẽtionẽ facit vbi iacebat mulier neq̃ egritudis mulieris: sʒ ita simplr̃ mulieris remisc it pp̃ hoc dic̃ ga. q̃ ab hac p̃ticula nullã hr̃e possum⁹ vtilitatẽ. Veꝝ q̃litercũq̃ possum⁹ explanem⁹ dictiões dicit itaq̃ q̃ mulier q̃z p̊mo curaui in cranone hũit spleneticam dispositionẽ ⁊ exrubicũda facta est in corpore: ⁊ fe. vrẽs ipsi supuenit p̊mo aũt dicit q̃ ipsaʒ. p̊mo vidit i cranone: veniens hy. aut qm̃ post declinationẽ egritudinis iteꝝ redijt ⁊ post q dẽ hoc ẽ añ reuersionem vidit mulierẽ post reuersionẽ v̊o nõ ãpli⁹ vidit ip̃aʒ hmõi

aũt mulieri p̃dicta egritudo supueñit. † Et dignũ ẽ ingrere quõ dicit i splene vrẽtẽ fe. fieri si quidẽ splen. a melancholico hu. fit hͦ ẽ a fri. ⁊ sic ⁊ quõ potuit eẽ vrens fe. Et dicimus qd̃ nõ ẽ incõueniẽs: ⁊ splẽticã dispositione eẽ ⁊ in alio loco aliã materiã ꝯtineri q̃ putrefacta supuenit vrẽs fe. aut quoniã hoc dicit: q̃ natura splen. magnus ẽ. p aliã v̊o cãm ꝯtigit fieri vrente fe. q̃ autẽ maliciosa fuit hmõi egritudo declarauit hy: dicẽdo: q̃ dcima die fact⁹ est sudor circa supiores p̃tes. q̃rtadecima v̊o die factus ẽ min⁹ nõ eni decima dies creticaꝝ ẽ vt dicamus q̃ in cretica die fact⁹ ẽ sudor neq̃ industria nature fact⁹ ẽ qꝛ ñ solũ i supiorib⁹ p̃tibus factus ẽ: sʒ in toto corpore. rursũ debebat sudor in. xiiij. multus fieri p eo q̃ cretica est hic dies ecõuerso v̊o modicus factus est ⁊ hͦ habʒ

↑ Quomõ i splenetica dispositione fe. vrens fieri p̃t

quasi ex imbribus.
Mulieris quã prius curaui i crãone splẽ natura magn⁹: febris causonidis ex rubicũda Spiritus decima die factus ẽ sudor circa superiorem partem xiiii. vero factus est sudor minus.
A capite corrizantibus ⁊ brancosis supfebrientibus: vt scio ergo rediterationes.

p̃ns intentio mulier quã p̊us curaui i cranone splẽ. natura magn⁹. didicistis p̊us duas cãs melior ẽ vna q̃ dicit q̃si añ reuersionem egritudinis ⁊ melius est ex quo non dixit quam pri⁹ vidi: sed quã prius curaui. sed dubi⁹ ẽ sermo qꝛ quomodo curauit eã q̃ recidiua facta est: ⁊ dicimus q̃ non ẽ inconueniens reliqas materie remanere ⁊ facere recidiuã aut hoc dicit: aut q̊niam curata fuit mulier aut peccauit aut circa dietam: ⁊ inde recidiua facta est febris causonidis ex rubicũda. Ex rubicunda facta est aut propter multã caliditatem aut qꝛ superabundauit sanguineus hu. ⁊ in hoc ⁊ febrem consistere.
Spiritus. iterum huc adueniens C[...]. dicit qd̃ ex hac p̃ticula vtilitatem non habem⁹ spm̃ eni solũ dixit: ⁊ non aut magnũ aut rarũ vt dicamus q̃ pp̃ dispientiã aut magnũ aut spissuʒ q̃ pp̃ caliditateʒ ⁊ fe. vrentẽ neq̃ puum ⁊ vrentem vt dicam⁹ propter dolorem aut paruum. ⁊ rarum ⁊ dicamus propter infrigidationem innati caloris ⁊ mortificationem hoc factum ẽ Ga. itaq̃ intendit iterum exponere ⁊ dicit qd̃ spm̃ indeterminate antiqui dicunt magnã ⁊ celerem: ⁊ spissam spirationem. potius aũt ⁊ hic hunc dicit spiritũ. Cũ eni supius dixit qd̃ fe. facta est causonidis ⁊ ex rubicunda ⁊ multa fuit caliditas conueniẽter oportuit ⁊ spirationẽ magnã fieri ⁊ celerẽ ⁊ dẽsã. 9
Velminus aut ad superiora ꝯstruendũ ẽ aut ad inferiora. ⁊ quõ ad superius cõstruat iam dictum est qd̃ sudores minus facti sunt in. xiiij. die quo aũt cũ inferiori cõstruenduʒ est dicat. Trãsfert eni se hip. ad alium mirabilẽ ſmonẽ: ⁊ de corriza facit mentionẽ dictum ẽ ãt multoticẽs qd ẽ corriza ⁊ quid catarus: qd̃ vtraq̃ quidẽ ab aquosa ⁊ subtili humiditate superueniat: ⁊ ab vno fonte deriuatur reuma. ita cerebro: sed si humiditas ducatur ad nares corriza dicitur si vero ad fauces ⁊ gut̃ tunc dicitur cattarus si vero ad horanthia ⁊ tracheã arteriã: fit branchus vñ ⁊ brãcosi huius dicunt huius autẽ humiditas aut a frigiditate aut a caliditate fit a caliditate quidẽ cibo corrupto a firmitate vero cibo indigõ: ⁊ qd̃ ẽ in ventre facta diaria: ⁊ a caliditate ⁊ a firmitate hoc est in cerebro corriza ⁊ catari⁹. ↑ Huius eni passiones sunt diaria cerebri. sed pp̃ qd dixit a capite corrizantibus inquirim⁹ quid ẽ hoc: fit ⁊ extra caput corriza: aut dicimus qd̃ est ꝯñs ex necessitate dixit sic: ⁊ lac album quemadmodũ ⁊ Ga. dicit spondiles q sunt iuxta spinam nõ qd̃ in alio loco sunt spondiles sed qꝛ ex necessitate dixit sic ⁊ mel rubeũ dicimus aut hic igitur intelli ge aut quoniã supuenit corriza: ⁊ huius passiones aut a cã p̃mitiua aut ab antecedẽte. a primitiua gdem causa fit corriza: cũ aer frigidior fit sicut in hyeme: aut cuʒ calidior sicut in estate ab antecedente v̊o cã fit sicut quando multotiens ip̃m cerebruʒ p se patit calidã aut fridã discrasiam oʒ nos aũt scire qd̃ brãchus fit multotiens ⁊ absq̃ cerebro pp̃ ventrẽ adiacentẽ ⁊ orificiuʒ ventris vicinuʒ ⁊ mittẽs fridas auras ad brãchia

↑ Corriza branzi ⁊ catarrus dicunt esse diaria cerebri.

Quidam autē extendentes sermonē dīt qd̄ in corriza ꝛ catarro ꝯuenit hoc frigidis ascendentibus vaporib⁹ h aūt dic. G. nō inuenitur in experimēto. ꝛ Quid est h qd̄ dicit hic hip. corriza facta ē ꝛ in corriza fe. scā dissoluit passionē quēadmoduz fe. superueniēs dissoluit spasmū i repletionē factū sic ꝛ corrizā solut fe. nō superueniente a calida discrasia sed q̄ est a frigida vn̄ ꝑpter hoc supfebrientibus dixit quasi in corriza febricitanti. Si enī diceret corrizā a calida discrasia facta n̄ aderet super ꝓpositionē in illis enī nō pōt corrizā superuenit febris ſ; aū corrizaz multotiēs enī ꝛ ipsa febris est q̄ facit corrizam minus a capite corrizātib⁹ ꝛ brāchosis supueniētibus

ꝛ Nota qd̄ fe. soluit corizam sicut ei spasmū.

Omne exputrescēs irreditans sic enim ꝛ maturatio ꝛ crisis simul ꝛ apostasis est.
Eis qdem q̄ spumascunt inflatur venter vt damnagore qbusdā vero ꝛ in hoc tumor archeselao autem sic. Ventosum concausale alatis: etenim sūt alati.
Frigidū valde venarum eruptiuum ꝛ tussiculosum vt nix crystallus ꝛ conuersiuum. Ut furea ꝛ gangrene: cōcausale ꝛ duricies fiunt post. vrine coadunatio pueris magis an quia calidiores ꝛc.

Dictū est aūt qd̄ corrize ꝛ huius passiones a cerebro fiunt cerebrum enī patiens aut debilitatur ꝛ retinet materiā ꝛ generat apoplexiā epilepsiā aut forte est. ꝛ si moderate est forte ad adiacentia membra expulit materiā ꝛ facit corrizā ꝛ catarū ꝛ brāchū ꝛ huius aut ad remota ꝛ ad remota est qñ qz ad pulmonē ꝛ facit ptisim aut circa pect⁹ ꝛ facit disniā. Ut scio rediterationes. ecce lu minus ad inferiora cōstruimus ad hanc ꝑticulā ipse ꝯstruit ꝛ dicit q corrizantibus ꝛ branchosis superfebriētib⁹ minus rediterationes sunt egritudinū materia ex purgata p corrizaz si vero lu minus cum superioribus construatur oportet hoc lu non negatiuum addere. vt sit huius constructio: A capite corrizantibus ꝛ branchosis superfebrientibus: vt scio non fiunt ergo redditerationes. 7

Nota d̄ duplici digōe

Oportet nos scire qñ duplex est digō. hic quidez immixta alia vero mixta ꝛ immixta quidē est aut i ventre aut in epate. mixta vero qñ multotiens superueniunt ap̄a ꝛ ꝑmutatur eadez materia ad ēpima album ꝛ lene ꝛ minus fetens pp hoc enim ꝛ cōmixta dicitur huius digō qr natura non solum q̄ sunt secundū naturā digerebat: ſ; ea que sūt extra naturaz sic igitur ꝛ alibi dicitur cōmixta digō. qñ expellitur aliquid simile ēpimati sine apate sic igitur ꝛ in corriza volens dicere qd̄ maturatio facta est ꝛ maturata expellebatur humiditas dixit ꝑpansis q̄ imaturationē talis enī educebatur humitas ex naribus tāq; ēpima ab ēpate apostasen aut dicit expulsionem ꝛ euacuationē humidi ꝛ alternationē passionis.

Hoc autē volens exponere. Sauinus sic exponit q in illo tpe inquo coeunt iuuenes ꝛ non dixit in tpe in quo per luxuriam coeunt sed in tpe in quo potentes sunt coire p luxuriaz hoc est in augmastica etate pturbatio eisdem multa superuenit ꝛ innouatio ꝛ alteratio nature ꝛ q hoc sit vez declarat ꝛ vocis. s. raucitas. ꝛ Et ipse quidē vgines in illa etate si coeāt viro: ꝛ recipiant virile spma matrix sicut in cōsueta perturbatur ꝛ inflat a spermate ꝛ coangustat anteri⁹ qdē vesicā posterius vō itestia: ꝛ sic retentio fit vrine ꝛ successus ꝛ hic qdē si vt odatur innouationez nature fieri in augmastica etate vn̄ aūt fiat huius innouatio dicamus qd̄ naturalis calor supabūdat idcq; ꝛ apoplexie ꝛ epilepsie dissoluuntur ꝛ in hac etate superabūdans eniz naturalis calor dissoluit spūs ꝛ expellit ipsos per superiora ꝛ facit eructationes. ꝛ per inferiora aut cū humiditate ꝛ sonitu facit rugituz aut sine humiditate ꝛ facit ventositatē. ꝛ pp hoc dixit qd̄ sonus ipi supuenit in tpe luxurie. ꝛ hoc dicit. Sauinus. Ga. vō hoc exponēs cōcordat cū ruffo hoc bene exponēte. dic enim ruffus qñ nō oz sonū intelligere: sed magis ab hypocōdriis tumor. Supponitur enī egritudo i melācōlico hu. facto ꝛ vtrū iste melācōlicus hu. retinet ꝛ dicēdū qd̄ vēter itaqz patientes nō digerit ꝛ nō digerēs generat vētositatē pp hoc inflatiuam noiat passionē. cū enī melācōlicus hu. fit qd peccet. idcq; dixit qd̄ tumor fit A melancolico qdē hu. differentes passiones sūt aut enī oēs timēt hoies ꝛ canes ꝛ oia vniuersaliter ꝛ vocantur oia timētes aut canes ꝛ vocantur canū timidi aut multotiens anxieta ꝛ tristitia ipsis fiunt ꝛ exinde dicit si timor ꝛ anxietas habet melancolici egritudinē sic itaqz exponit ꝛ ruffus ꝛ cōcordat cū eo Gal. qd̄ aūt expositio huius sit melior expositione Sauini palam est ex dictis hy. si enī vītatē diceret sabinus oportebat ꝛ hip. vniuersalez tradere s̄monē in oibus qd̄ nō facit in his imo particularē. Ut dānagore archeselao aūt sic. Archeselao āt dic ꝛ hic tumor supuenit dictū est autē vobis multotiens qd̄ tumor: ierpeto ꝛ i eresipilato dī si aūt dicam⁹ tūor erpitodes dī ꝛ i solo tumore. s. in isato tumore supuenienti a vī tostate ꝛ humido archeselao qdē factus ē hic tumor: aut h designat huic. vō aut quoniaz grossior spiritus generatus est archeselao ꝛ hic nō dissoluebatur sed manens putrescebat idcq; dixit huic vero quasi malum odorem habuit ꝛ fetebat. 8

Qñ vginibus coeūtibus accedit in pncipio nausea ꝛ perturbatio.

Quidā aūt ventosū cū superioribus cōstruūt dicentes qd̄ archeselao sic nō fuit ventosa passio. Quidā aūt cū inferiori ordināt dicentes sic: qd̄ ventosum cōcausale alatis fit. Sciendū est aūt qd̄ qdā librorū habēt: surfureū: qdā alatis: qdā vero ptisicis. si qdem. n. hñt surfureū significat qd̄ ex retentione spūū ꝛ putrefactiōe materie fumi acriores ducunt ad caput ꝛ faciūt surfurez si aūt hñt febricitātibus significat qd̄ spūs efficiūt febrē: ideoq; ꝛ in libro q est de vētoso hy. hoc dicit: ſ; qr indignū est sue intētioni attribuere: non enī oēs febres a spiritibus generātur. Quid. n. faciemus de his q̄ ꝯstant in humidis aut in solidis: idcq; r̄ndemus ꝑ hip. dicentes qd̄ nō dixit spūs cās eē febrium sed cōcausale q̄ cū enī hūida putrefiunt nō est incōueniens spiritus cōcāle fieri gn̄ationis febriū sic aūt ꝛ in solidis patiētib⁹ cōcāles fiunt spūs febri si vero hñt alatis significat ꝙten⁹ pp hāc dispositionē corporis fit vētosū. ↑ Alata enī dispositio est qñ extēdentes sūt musculi scapularū sicut in auibus extendentes āt sunt cuz pectus angust⁹ ꝛ nō ꝓfundus est qñ aut angust⁹ continet autē ꝛ duo magna ꝛ ꝓncipalia mēbra. s. pulmonē ꝛ cor exinde coangustatio fit ꝛ in coangustatione feruntur hic duo mēbra ad inuicem cor ꝛ pulmo ꝛ pp h si educatur humiditas ad thoratica recipit pulmo ipsā sicut facile patiēs multotiēs autē nō fert humiditas ſ; spiritus solus exinde distendit pulmo phlegmonem hñs cū enī patit pulmo ꝛ angustat cor scias qd̄ diminuitur naturalis calor: exinde nec digōnes bene fiunt ꝛ pp hoc ex indigōne in plus vētositates generantur ꝛ he distēdūt cās multotiēs ꝛ ipz pulmonem idcq; dixit hip. vētosū cōcāle alatis fit nō qd̄ pulmoni faciāt ptisiz sed ꝓsunt ad ptisim generandā coāgustationē maiorem faciētes qñ ꝓsūt vētositates ad ptisiz palā q: cōtinuo idigerētes habiliores sī ad ptisiz deductis ventositatibus ex indigōne ad pulmonem. 9

↑ De dispositione alata.

Quoniā moderatū frigidū nō est nociuū neqz eruptiuū idcq; dixit frigidū vade ꝛ p exēplū ostēdit frigidū nihil enī frigid⁹ niue aut cristallo ē Quō autē dicit qd̄ frigidū venarū est eruptiuū si cū caliditas sit efficiēs corrosiōnē ꝛ eruptionē vasorū ꝛ ad hoc dicim⁹ qd̄ si iquiram⁹ q̄ fiūt ex frigiditate inueniem⁹ qd̄ frigiditas eruptōnē vasorū efficit qd enī facit frigiditas ꝛ quō cōdēsat. n. poros ꝯgregat māz ingrossat exinde dura ꝛ male distensiua effic mēbra ꝛ ob h eruptio supuenit ꝛ ipe qdē de vēis solū facit mētionē pp imūdiz ꝛ frigidū sāguis tu vō itellige ꝛ arteriarū ꝛ aliorū mēbrorū idcq; ꝛ tusses supueniūt aut qr a frigiditate cōdensata trachea arteria aut qr difficulter distensibil' facta est a frigiditate ꝛ propter hoc tussis generatur.

Frigiditas moderata nō est nociua.

Dic̄ hip. qḋ ex h̄ humore generāt̄ tumores differenteſ q̄s videt in hpire ciuitate cū eni ꝑambularet citates exercens opa artis obſtās egritudinib⁹ ⁊ curās patiēteſ ꝯtingit ip̄m in ephire ciuitate videre hui⁹ tūores. aut ꝑ i ē ſcriptura ⁊ deſignat ciuitatē q̄ ē i pelope iſula aut ꝑ e ⁊ deſigneret eā q̄ ē i theſſalia. ſiue hāc dicim⁹ expoſitionem ſiue phirea noiat tumores ſ ſpē ſatiroꝝ ſic̄ ⁊ in. vij. epidamia dic̄ epedimicos tūoreſ. Cuꝫ q̄ꝫ pictores ſatyros pigūt lōgaſ h̄ñtes facies .ſ. anteriorē parteꝫ menti idq̄ꝫ longos tumores ſatiros nominat.

F Iguras mitigantes velut ſarmēta māuplicans vel diſtorquens pre doloribus iacēs accipiens ſurculi extremum deſuper infixi retinuit ⁊ libatus eſt.

Q Uem ex montano

vt elefantiā ſatyricā cōtigit i p̄m noiare ꝑꝑ ſignū tūoꝝ. Gāgrena vō noiat circulares tūores h̄ eni Ga. a theoraſto ibi eni a theofraſt⁹ dic̄ ꝙ groſſa egredeūtia h̄ ſignificāt a ſilitudinē nō oñdit ſimilia gangrena aūt dic̄ vniuerſalit̄ diaſ tumoꝝ generatoꝝ a fr̄ido hūore ⁊ dic̄ ꝙ hoꝝ tūoꝝ hi ꝙ lōgi hi vō rotūdi diuꝫ āt hoꝝ duricies ē cā q̄ ē a fr̄itate ſupueniēs ⁊ hoc eſt qḋ intendit. 10

P Oſtq̄ꝫ determinauit hy. d̄ ſpēb⁹ tūoꝝ vt dcm̄ ē ꝯñt itēdit determinare hic de lithiaſi ſꝫ quedam vtilia ſumam⁹ ad exceptionē ſmonis ad intentionē hy. explanādā ⁊ dicam⁹ q̄ ē nālis cā lapidis ⁊ q̄ efficiēſ ⁊ qd organicū ⁊ cū dico organicū itellige mēbra in qb⁹ generat̄ lapis. † Mālē ꝙ cāꝫ igrım⁹ ſiue a groſſa mā gnāt⁹ ē lapis ſiue a ſubtiliſſima m̄ltotiēs. n. groſſus hūor ⁊ abſq̄ꝫ m̄lta caliditate aut m̄lta fr̄itate gnāt lapidē ⁊ ſubtilis aduſt⁹ ſiccitate gnāt ſil'r lapidē ſic in extiorib⁹ exēplis ē. Inuenim⁹. n. aq̄s ſurgētes groſſiores exñtes ⁊ nꝫ m̄ltā fr̄itatē hñtes nꝫ m̄ltā caliditatē faciūt ꝯſiſtētiā ⁊ lapidē ⁊ duriciē vaſa vō q̄ ſupra ignē ſꝫ ñ ſb̄tilē aquā ꝯtinēt ex ſiccitate m̄lti igniſ efficiūt duriciē q̄ꝫdā ſicut lapidē ⁊ ſic eni ē venire i vaſe ēreo q̄ꝫdā ſubāꝫ ꝑmanētē eodē āt mō ⁊ i nr̄is corꝑib⁹ multotiēs qdā hūor groſſus ꝯtinet̄ q efficit lapidē abſq̄ꝫ caliditate ⁊ aſſumit cāꝫ eff ciētē ꝑꝑ collectionē q̄ſiq̄ꝫ ſubtilis ē hūor q ē i nobis ⁊ ꝑꝑ arrefactionē facit lapidē ñ qdē ingrim⁹ mālē cāꝫ lapidis efficiēs vō ſicut qm̄ iueſtigam⁹ ſiue a fr̄itate ſiue a caliditate gnāt̄ lapis. Sed ſciēdum ꝙ ñ ē i nobis tāta fr̄itas vt efficiat lapidē manifeſtū ē itaq̄ꝫ quotiens generat̄ lapis i nobiſ a caliditate ex nāꝫ fit vt ingram⁹ āt organū ē cā ſiue i veſica generet̄ lapiſ ſiue i renib⁹. † In pueris ꝙ i veſica generat̄ i paugmaſticis vō i renib⁹ qm̄ āt i paugmaſticis ñ ē m̄ltis nāliſ calor ſic i pueris neq̄ꝫ ita ſꝫ fortes nāles v̄tutes: ⁊ ꝑꝑ h̄ i ip̄is nō deſcēdit hūor nꝫ fluit ſꝫ manet ſupi⁹ i renib⁹ ⁊ ꝯſiſtēs ibi facit lapidē i pueris āt q: mult⁹ ē nālis calor ⁊ nāles v̄tutes fōtes ſꝫ idq̄ꝫ i ip̄iſ deorſū ſert̄ hūor fluit ⁊ fluēs ñ ꝯſiſtat i renib⁹: ſꝫ fert̄ i veſicā ⁊ ibi ret'et̄ nō mot̄ āt nobis ad expulſionē vrine rurſū alia addu cit̄ deinde alia. ⁊ ſic huius coadunatiōe id ꝙ groſſius ē reſſidet ⁊ efficit lapidē ꝑꝑ h̄ dixit hy. coadunatio qm̄ āt vā ſꝫ q̄ dicūt̄ manifeſtū ē ⁊ ab extiorib⁹ ſic eni ñ i olla poſuerim⁹ mel aut picē aut plūbū h̄ āt coagulata nō veniunt ꝑ foramīa olli ñ vō effūdant̄ h̄ tūc creūt ſic ⁊ i pueris diffuſus hūor fluit ꝑ vriticos poroſ ad veſicā tāq̄ꝫ hūor aſſimulet̄ melli aut pice aut plūbo: vritici vō pori foraminib⁹ vaſis: ſꝫ qm̄ h̄ dcā ſꝫ dicam⁹ qd ē h̄ qḋ dicit p⁹ vrine ⁊ qdā dicūt ꝙ poſt vrine dicit .i. p⁹ mixturā ⁊ ſegregationē fit eni dicūt hui⁹ nālis coagulatio qm̄ a renib⁹ ducta vrina ad veſicā qḋ groſſi⁹ ē expellit̄ a veſica vō ꝙ ſubtiliſſimū ē ſegregat̄ groſſū vō manet i veſica ⁊ ſic efficit lapidē ⁊ ſic ſegregat̄ ⁊ ꝙ ē veſice manifeſtū ē ꝙ vō a renib⁹ ad veſicā ſolūmō nāe notū eſt.

† De materiali efficenti ⁊ organica cā lapidis.

† In pueris lapis generatur in veſica in iuuenibus uero in renibus.

Ga. vō dicit qm̄ nō h̄ dicit p⁹ vrine ſꝫ vrinā dicit q̄ a renib⁹ vſq̄ꝫ ad veſicā ducit̄ p⁹ vō inductionē tūc ſit coadunatio ⁊ tūc lapis ingram⁹ ḡq̄re dubitatiuo mō doctrine vtit̄ ⁊ ſic diſputās dicit an q: calidiores. aut dicim⁹ ꝙ hui⁹ pl'es expōe. p̄mū ꝙ qm̄ dubitat circa calidū ſiue calidiores ſꝫ pueri paugumaſticis ſiue nō ⁊ ꝙ ē h̄ nōne dñſuꝫ ē h̄ ab ip̄o in aphis vbi dicit q̄ augmētāt̄ plūrimū hñt nāleꝫ calorē ⁊ dicim⁹ ꝙ h̄ ſicut in ꝑticularib⁹ ingrit ⁊ inueniēs q̄ñtū h̄ ꝑ dubitationē in aphiſ diffinit ij ꝑꝑ h̄ dubitat ⁊ ingrit vtꝝ ꝑꝑ calidū generet̄ lapis aut ꝑpē aliaꝫ cāꝫ ſic ꝑꝑ groſſitiē humor nō eni ē incōuenies pueros vti inordinata dicta exiñ ip̄i s crudus ⁊ groſſus hu. ꝯgregat̄ ⁊ efficit lapidē. tertia expō qm̄ dubitat ingrēs ſiue ꝓpter caliditatē veſice in veſica generat̄ lapis ſiue ꝓpter caliditatē i renib⁹ ſupuenit qñq̄ꝫ pueris lapis in renib⁹ calidiorib⁹ exiſtētib⁹ multotiēs āt deficiāt mām idq̄ꝫ dicit ⁊ magis qm̄ in pueris magis ꝙ in veſica ſupuenit aliq ñ vō ⁊ in renib⁹ q̄rta expō ē ꝙ ꝑꝑ hoc dubitat qm̄ ingrit vtꝝ ꝑ caliditatē vētris generet̄ lapis in veſica aut ꝓpter caliditatē capit̄ demōſtratū. n ē ꝙ pueri ꝙ calidiorē hñt vētrē frigidius vō epar q̄ꝫ ventrē ⁊ ꝓpter h̄ i ip̄is egōes ꝙ rubee ⁊ crocee egerūt̄ vrine vō albe in iuuenib⁹ qḋ ecōuerſo epar ē calidi⁹ vētre vñ qm̄ veſica adiacet vētri epat̄ vō renes idq̄ꝫ in pueris qḋ veſica hꝫ magis lithiaſim in ſenib⁹ qḋ renes. q̄nta expō ingrit vtrū ꝑ caliditatē generat̄ ip̄is pueris lapſis aut ꝓpter groſſā māꝫ ſic eniꝫ videm⁹ qḋ pueri nouit̄ geniti patiunt̄ lapidē nō ꝓpter caliditatē ſꝫ ꝓpter coagulationē lactis nutritū mulierē ⁊ irenū ſexta expō magis in his videt̄ dubitat ingrēs vtruꝫ ꝑ caliditatem aut frigiditatē generat̄ lapis vr̄. n. ꝑ frigiditatē generari ñ vō in iuuenib⁹ vbi m̄lta caliditas ē nō generat̄ lapis aut raro generat̄ in ſenib⁹ vō in qb⁹ incipit fri. dñari ⁊ in ſeniorib⁹ maxime h̄ hꝫ p̄m⁹ ſmo hy. ⁊ in his eſt p̄ñs intentio. 11

labore vidi ego circa gephiram iactare crura tibiam alteram minime extenuauerunt: femora āt valde vrina ⁊ ſemen non ſunt retenta.

Q Ue velut alate nature coſtaꝝ ꝑꝑ virtutem occaſiōis.

T Ranſfert ſe hy. ad aliā mām ⁊ intēdit de figura determinare ⁊ qḋ dicit qḋ a figura multotiens diſſoluitur paſſio ſic. n. dicit fuit qdā nectens vimina aut fūes ⁊ in cūnerione funiū doluit manū. ⁊ ſic vehemēter doluit qḋ ſe hrīcitauit ⁊ in lecto iacuit ⁊ anxietatē hūit ⁊ lectigationē q̄ſi a ꝯferente cā ſupuenerit h̄ egritudo i cōiectiōe. n. hac ꝓiecit manū multa ⁊ ſic cōtingit ip̄ꝫ ꝓicere manū ſr caput ⁊ ibi i fixū ſtipitē euulſit ⁊ ſic firmāſ manū ſoluta ē paſſio vñ āt ſoluta ē paſſio q: ꝯuerſ⁹ ē lacerti brachij aut man⁹ i ꝯneriōe fūiū ⁊ nūc i hac figura venit ad id qḋ ē ſꝫ naturā aut qm̄ vētoſitates coadunate in deſtenſione illius euaporauerūt ⁊ ſolutio ſcā ē egritudis ⁊ nō dubiteſ quō circa articuloſ ⁊ iūcturaſ ceſſauit paſſio man⁹ cuꝫ nō fuerit ſꝫ naturaꝫ figura manus. i. angulata ⁊ dicimus eniꝫ qḋ ⁊ diſtenſio ſꝫ naturaꝫ fuit in hac egritudine. 12

M Irabilis eſt ⁊ h̄ ſmo volo vñcunq̄ꝫ ad hūc explanandū aliq̄ mō a ſupiori incipere dcm̄ eſt autem nobis m̄ltotiens qḋ cōuertūt̄ ſpōdiles ſed ñ ad interiora puertant̄ noiat̄ ſtruma ñ vō ad poſteriora vocat̄ gibboſitas ñ vō ad altera vocat̄ obligtas multotiens aūt neq̄ꝫ ſpondiles colli neq̄ꝫ metafreni patiūtur ſꝫ ſpondiles q ſꝫ in lūbis erant qdaꝫ ip̄oꝝ aut oēs ⁊ vniuerſalit̄ tendūt ad ſupficieꝫ ⁊ coanguſtauerent iteſtinū rectū ⁊ veſicā ſicut adiacentia exinde ex coāguſtatōe phlegmō ſupuenit ibi ſex neceſſitate retētio facta ē vrinaꝝ ⁊ egōnū nūc aūt i h̄ ſmone nihil hoꝝ ꝑdictoꝝ ſcuꝫ ē ⁊ qḋ h̄ ſit verꝝ pꝫ ex dcis ſuis q: dic̄ hy. ꝙ vrine ⁊ ſemen ip̄is nō ſꝫ retenta ingram⁹ vō qd eſt h̄ qḋ dicit qḋ iacebat pedes ⁊ crura ſicut aliena ⁊ videam⁹ vtrū palyſis fuit ⁊ dicimus qḋ nō qm̄ vniuerſalit̄ mouebant̄ mēbra poti⁹ vō ꝓncipiū paliſis h̄. n. in mōte lapides icidebat aut ligna idq̄ꝫ dixit ex mōtano labore ⁊ dū incideret habuit neruos debiliores q oriunt̄ a lumbiſ hi āt nerui ducunt̄ ad femora: ⁊ ꝑꝑ h̄ dixit v̄ femora valde patiebāt̄. ꝑꝑ qd vō tibie min⁹ patiebant̄ ⁊ dicim⁹ ꝑꝑ illud ꝙ re-

Uentres pueroꝝ calidiores ſꝫ q̄ꝫ epate corumdem.

Deſtrūa giboſitate obligtate.

motiores sit bi: qꝫ vō o dicit: minimū debem⁹ itelligere q̄ ñ o⁊o ẜ min⁹. vñ in femorib⁹ valde dixit: pp̄ h̄ dixit q̄ ꝓpinq̄ sūt spōdilib⁹ lūbo⁊. ex mōtano dicit. q̄ declararet opationē ipam q̄ in eo q̄ incidebat lapides aut ligna passus ē. illō vō qđ dicit circa gcp̄birā ad mēoriā illius dixit tibiā āt dicit aut ī eo q̄ ad vnā tibiā magis deriuata ē mā ad alterā vō min⁹ aūt qñ vna tibia debilio⁊ fuit ⁊ magis recepit mā; vrine ⁊ semē nō retēta sit. ipē āt dixit nō retēta sit ẜ palā q̄ educebat̄ siue volūtarie siue nō volūtarie. educebāt̄ nō dicit volūtariū aut nō volūtariū cū dico semē ẜ volūtariā dico virtutē ipa eni p lacertos sp̄ fit vasa vō seminaria nō h̄z lacertos. ¶ Volūtariū āt dico semē qđ cū cōcupiscibili fātasia. nō volūtariū vō q̄ nō ē siñ ipa: ⁊ q̄ h̄ sit vex māifestū ē ī gomorea ī gomorea. n. semē nō volūtariū educit̄ simil̄r aūt la certi nō dissoluti sunt neq; passi. 15

¶ De semine voluntario ⁊ de nō voluntario.

In catarris male cō suetis si expurgatio fuerit vel nō fuerit malum

Rigores ichoāt mulieribus qdem magis ab osicf. i. a lūbis ⁊ p dorsū ad caput ēt ⁊ viris magis retro q̄ āte frigescūt: exteriora magis q̄ interiora corpis vt cubitorū femo⁊ ēt ⁊ cutē rario⁊ē manifestat pilus: ab his āt alus rigescūt recte ab vlcerib⁹ icipit ex occasiōib⁹

Capitellū ex generatōe ⁊ occasiōe ⁊ plurimis rōib⁹ ẜ modica cognitus colligunt̄ ⁊ adducūt paria ⁊ iparia sicut ex iparibus paritas fit vna: sicutiq; erat via deorsū ⁊ recte habētiū

Notū ē āt vobis p̄cedētib⁹ q̄ ē alata dispō qñ dixit q̄ vē rosū cōcausale alat; occasionē āt dicit a q̄ ꝓcedit aliq̄ cā sic igit̄ ⁊ occasionē noīat ipa; efficiētē alatā dispōe; sic calorē nālē vtutē vitalē ipm co⁊ hui⁹ q̄ inat⁹ calo⁊ debilio⁊ ē ⁊ min⁹ calid⁹ ⁊ ob h̄ fritate efficit coangustationē thoracis aut dorcas q̄ occasionē dicit ep multotiēs eni cū patit̄ ep ⁊ nō efficit alterationē sāguis exinde nō nutriūt mēbra p̄cedit thorax ⁊ supuenit alata dispō qdā āt bñ dicūt q̄ possibile ē occasionē dicere ⁊ cerebx cerebro. n. nō mouēte thoracē neq; vētilāte naturalē calorē neq; ꝯferēte se ad vitalē vtutē ẜ patiēte supuenit huius alata dispō hēs itaq; tria p̄ncipia efficiētia passionē hāc costa⁊ āt dicit qñ supio⁊ ossa septē costa⁊ reflexa ⁊ cōiuncta ad inuicē efficiūt torācē sicut dictū ē in anathomia. 14

Notū ē āt vobis q̄ catarr⁹ ē qñ hūidū reuma descēdit ad fauces vl̄ gutt̄. multotiēs. n. hoc reūa acutū e corrosiuū ē ⁊ efficit catarrū male ꝯsuctū multotiēs vō deriuatur ad pulmonē ⁊ q̄ acutū ⁊ reūa ⁊ patū ad agēdū pulmo vō hūidū ⁊ habile ad patiēdū ⁊ pp̄ hoc facile generat̄ ibi phlegmō ⁊ erupt⁹. i. apt⁹ efficit vlc⁹ qđ vlc⁹ ī pulmōe ptisis ꝓpt̄e noīatur dicit āt hy. Difficile ē hoc reūa q̄uis expurget̄ a pulmone ⁊ malū si nō purget̄ ē q̄ manēs faciēs corrosionē dicit in ptisi; q̄re āt ⁊ si expurget̄ malū est. Et dicim⁹ qđ hoc reūa sbtile ē ⁊ in expurgatiōe cōsluit ⁊ magis pturbāt nām ⁊ vt expurget̄ hoc reuma vehemētiori ⁊ violētiori indigem⁹ tussi ⁊ manifestū ē hoc q̄ ea q̄ sūt a pulmōe p tussi; sursū du ūt ⁊ ob hoc cōsidera q̄ in vehemētiori tussi pturbat̄ cerebx ⁊ pturbatum mouetur ⁊ motū mittit reuma ad pulmonē ⁊ itex ptisis generatur ꝓpter hoc dixit hy. hic catrrus male cōsuctus est siue expurgatio fuerit siue nō. 15

Sermo iste dictus ē ⁊ in aphis pticula. v. ⁊ h̄ dicet iterū pp̄ introducēdos h̄z āt ⁊ q̄zdā additionē nō dcām in aphis q̄ p̄cedēte s̄mone inuestigabim⁹ siue bene apposita ē siue nō qđ āt intēdit h̄ hy. dicim⁹ qđ de rigorib⁹ facit mentionē ⁊ dicit q̄ rigo⁊ h̄ sup uenit marie mulierib⁹ ⁊ a posteriorib⁹ ptib⁹ incipit. ẜ ingrain⁹ nos p̄us q̄sdam dr̄ias tres qđ sc̄dū seruū duas h̄z mēbra tres s̄m pōe; mēbro⁊ ⁊ h̄z seruū qđ ē dr̄ia sicut qñ dicim⁹ q̄ mulieres friores sit viris s̄m mēbra sicut qñ dicim⁹ q̄ mēbro⁊ q̄dā carnosiora ⁊ q̄dā neruosiora ⁊ carnosiora qđ calidiora sit neruosa vō friora h̄z vō pōe; sicut qñ dicim⁹ q̄ anteriora corpis calidiora sit q̄ co⁊ ep ibi sit posteriora vō friora his itaq; p̄cognitis dicit hy. q̄ cū sint ex eis dē ex pib⁹ vasis friores sit mulierib⁹ viris bñ āt dixit recte existētib⁹ vasis qñ nō ē icōueniēs in viris q̄ multā eē fritatē in mulierib⁹ vō fritate; minorē ⁊ pp̄ hoc vires eē friores verū cāis efficiētib⁹ existib⁹ pibus mulieres magis patiunt̄ rigorē incboat āt ipis rigo⁊ a lūbis āt q̄ in posteriorib⁹ ptibus sit lūbi ⁊ fridi sit aut pp̄ illō qđ adiacet matrix ⁊ mittit discrasiā fridā lūbis matrix eni ẜ subā; vt neruosa frida ē neruosa āt ē

¶ Qr rigores incipiunt i mulierib⁹ a lumbis.

ex eo qđ h̄it̄ ⁊ dissēdit̄ ẜ dō sui ꝯcauitatē calida est ꝓpter generationē ⁊ ipa matrix mittit q̄dā cornua ad lumbos ⁊ ꝓpter hoc a lumbis incipit mulierib⁹ rigo⁊ pp̄ illō q̄ adiacet matrix lumbis p mediā nuchā cōpatitur multotiēs cerebx m̄rici nō pp̄ hoc q̄ recipit neruos a cerebro ẜ pp̄ vicinitatē ꝯpatiētiū. n. membro⁊ h̄ q̄ p vicinitatem h̄ vō p cogna tiōē patiūt̄ ẜ qñ dixim⁹ q̄ āteriores ptes calide sit posteriores vō fride vñ h̄ fit verū ⁊ dicim⁹ q̄ ex eo q̄ anteriores ptes pilose sit p m̄ltā calidita tē; posteriores vō absq; pilis ꝓpter fritatē. pp̄ hoc āñriores ptes calide sit ⁊ carnosiores ⁊ facile passibiles bñt. n. ob h̄ visū ꝓuidentes ⁊ s̄uātē ipas posteriora vō sicut nō pticipātia visus duriora fridiora densiora ⁊ nō facile passibilia sit ⁊ hoc h̄z p̄ns intentio: rigores qđ incboāt mulierib⁹ magis qđ ab osfios ⁊ p dorsū ad caput etiā ⁊ vis retro magis q̄ añ. Lu magis ad mulieres q̄ magis supueniūt ipis rigoris a lumbis q̄ viris aut q̄ incboāt rigores ⁊ ab alijs membris magis vō a lumbis pp̄ p̄dicās cās marie pp̄ m̄rice; frigescunt exte⁊iora magis q̄ intiora co⁊pis vt cubito⁊ femorū etiā ⁊ cutē rariorē manifestat pil⁹. hoc tā q̄ ꝯclusio ē p̄dicto⁊ q̄ pp̄ hoc frigescūt pp̄ dcā supi⁹ aut hoc dicas aut q̄ frigescūt dixit vt oñdat tibi q̄ nō dcīecticante rigore determinat ẜ d̄ eo q̄ ē p fritatē exte⁊iora vō ⁊ interiora dicit sicut in cubito añ xō ⁊ retro sicut ī adiutorio ⁊ femore cubiti. n. exte⁊iora calida sit tā q̄ pilosa intiora vō sine pilis tan q̄ frida interiora vō cubiti dicit adiutorij vō posteriora sit fridiora ⁊ nō pilosa añriora vō calida quēadmodū ⁊ in femore. ab his āt alijs regescūt recte ab vlcerib⁹ icipit ex occasiōib⁹ ecce iste s̄mo q̄ ē appositus ⁊ qđ dicit ī hoc multotiēs āt ex añriorib⁹ ptib⁹ generat̄ p̄ncipiū rigoris vñ ē ⁊ cā mali ⁊ qđ ē hoc ⁊ diximus q̄ vlc⁹ ē ibi ⁊ multitudo m̄rie ⁊ pp̄ hoc ide icipit rigo⁊ qdā āt libro⁊ bñt ex occasionib⁹ qdā ⁊ vasis q̄dā ex d̄rijs si qdē ex occasionib⁹ dicim⁹ q̄ exinde incipit rigo⁊. s. ex occasionib⁹. s. vbi ē cā ⁊ p̄ncipiū mali: si āt h̄z ex vasis dicim⁹ q̄ exinde icipit rigo⁊. s. ex vasis hñtibus multā materiā si vō h̄z ex d̄rijs qdā dicūt vt si in sinistris ē ulcus ⁊ dextris ichoat rigo⁊. male āt isti exponūt q̄uis eni ⁊ ī añrioribus ptibus sit vlcus tñ ex posteriorib⁹ incipit rigo⁊ ⁊ facit sensū sapientibus ⁊ expertis multotiens aūt ꝓpter breuitatem tempo⁊is latet nos rigoris principium vnde fiat. 16

Intendit aūt hy. ī hoc documēto docet̄ nos quō o; medicū veniēte; ad egrū interrogare ip; ⁊ q̄ o; ipm igrere ⁊ añ accipe p̄cognitionē ⁊ ad h̄ q̄ more doctrine p̄cedat ꝓfert s̄mone; suū a diuisione: ⁊ q̄ diuisio dignio⁊ est diffinitione ⁊ demōstratiōe diffinitio āt recipit ea q̄ sit a diuisione ⁊ ex his assumens ꝯueniente; sibi efficit diffinitione; vt ex aīali ⁊ planta sumit aīali ex rōnali ⁊ irrōali rōale ⁊ ex mortali ⁊ immortali mortale ⁊ diffinit hoīe; demōstratio āt post diffinitione; est si interrogas. n. pp̄ qđ hō ē aīal q̄ subāāata sensibilis. sil̄r ⁊ ꝓpter qđ rōnale ⁊ pp̄ qđ mortale dignio⁊ igit̄ ē diuisio diffinitione ⁊ d̄mōstratione qđ autē dicit hy. qñ o; uti diuisione ex his q̄ sunt ẜ naturā ⁊ ex naturā ea xō q̄ sit ẜ natura sit sicut etas cōplexio habit⁹ q̄ uocat ipē ex generatiōe qñ āt tria ⁊ ipa etate sit nobis ex generatione hoc rursū subdiuidamus. i. etatē in puerilē iuuenile; paraugmasticā ⁊ senilē egritudines āt ⁊ si eedē sint ẜ in differente natura ⁊ etate

dirēffete cura indigēti Cōplexiōes āt aut simplices sūt aut cōposite ⁊ eq̄les. Eq̄lis qdē ē habit⁹ eq̄li cōpositus vnicuiqꜫ ꝯueniēs habit⁹ vero aut dēsus poris aut rar⁹ aut macilēt⁹ aut bñ carnosus. ⁊ hec ē diuisio eoꝝ que sūt fꜫ nām. † Que vero sunt ex⁹ nām aut egritudines sūt aut cāe aut sinthomata. ⁊ hoꝝ diuisio dcā ē multotieſ. hic āt oīa oꜫ ingrere ⁊ ꝓcedere a gnālibus ad singularia: quia singularia sūt q̄ cognoscunt ⁊ curātur: ⁊ rursuꜫ a ꝑticularib⁹ venari vlia: vñ dixit hy. Colligunt ⁊ addiscunt. i. āpliant. hec āt dicit oia oꜫ ingrer qm̄ ducūt nos ad cognitiuā doctrinā iō ⁊ bñ dicēs rectificat artē: ⁊ q nō bñ dic redarguit.

† Nota diuisionē nā lē ꝛeꝝ extra nām

S expimītū ⁊ nō recte. Sanguis fluxus ex naribus aut a subuiride nigris aut a rubicundis aut a subuiridibus. B reuia subducta i pinguare aliis āt inmi nus ipignatio: sicco vero oꜫ albo stiptiria galla. C um spumascūt aut raucescūt sanguinē fundunt minus.

Quid ē āt hꜫ q̄ dic. Paria ⁊ iparia: ⁊ dicim⁹ q̄ ipse dic q̄ oꜫ ꝯsiderare: si iminētes egritudines ipares sūt sic calidū ⁊ frigidū: ⁊ efficē ipas eq̄les. s. bñ tpatas ⁊ cōmēsuratas. † Occasiōes āt dic ōes cās egritudinū: ⁊ sinthōata q̄ sunt ex⁹ nām: qm̄ cāe occasiōes sunt egritudinuꜫ: egritudines vero sinthōatuꜫ: sinthōata vero lesiōes actiōes: ⁊ h nō sic sinthōata sꜫ sic cause destruunt virtutes ⁊ h ē qd intēdit. 17

† Que dicant eē occasiones

H ic fmo cōtinuus ē supiori qm̄ āt de patiētib⁹ determinauit supi⁹ dicit multotiēs qbusdā egrotantib⁹ flux⁹ sāgis supuenit. sꜫ si ni. co. sit fluxus sangis hi nigri fiūt si āt colere venenose virides fiunt si vero ab vtraqꜫ virides ⁊ nigri tāqꜫ ⁊ si sangis solius oꜫ fieri fluxus rubicūdi fiunt si vero sāguis cū venenoso humore rubicūdi virides qm̄ aūt fluxus sanguis pp subtilitatē ⁊ acumē materie supuēit aut pp mltitudinē i acuta qdē materia cōuenit auxilio mitigare i multitudine vero phlebotomare ⁊ rursus qdē i acuta balneare in mlta nō balneare pp fluxū ⁊ rursū in mlta qdē materia nō ē bū sꜫ aut subtile dictā ordiare i subtili qdē ingrossare oꜫ ministrare cibū vt triā aut similā aut furrū aut aliqd tale. † Si vero multa ē effusio sanguis ex narib⁹ oꜫ cōstringere aut galla aut stiptira. i. allumi gemeni. ⁊ libri qd hñt gallā solū qm̄ āt hēbat albū in grebam⁹ q̄ erat cura alba ⁊ allumi gemeni ⁊ inueniem⁹ stiptiria. i. alumē gemenā ⁊ iō apposuim⁹ aut itaqꜫ ad curā d albū aut sic qdā dicūt ⁊ male vt expectem⁹ alterationē sanguis ad albū male āt dicūt si enī ē melācholicus hū. qui euāatur ⁊ corpus melācholicū supuēit mors priusq̄ permutatio fiat ad album coloreꜫ. 18

† De sanguinis constrictione.

D icit q̄ oꜫ fluxui sanguis ex narib⁹ parū dare si videris aut q̄ corpus egeat aut qd thrōbi sūt ⁊ oꜫ hos euāri queadmodū in vlcere nō prius enī vlcus curam⁹ nisi q in i pos sūt trumbos ⁊ expurgauerim⁹. Sauinus vero h expōnēs nō dicit breuia i mo breue incertū. † Qm̄ si dextre ptes hñt emorragiā ⁊ volueris ipam sistere ⁊ cōtra euulsione vtere ⁊ incide venā q̄ est i sinistro brachio. si vō sinistra hꜫ passioneꜫ: eam q̄ est dextris icide venā: ⁊ bñ qdē dicit q̄tū i fluxu sanguis. q̄ vō dicit hy. non bene intendit. 19

† De cura emorragie

D icit āt q̄ qm̄ icipiūt spumascere. i. coit i iuuenili etate: qm̄ ⁊ raucitas supuēit: raucitas āt ē vox grauis ⁊ rauca. grauis qdē ē caliditate: rauca vō ab hūiditate. † Caliditas enī dilatat vasa ⁊ facit voceꜫ graueꜫ. vñ ⁊ mulierib⁹ acuta ē vox pp frigidū ⁊ coangustans poros: tūc igit dic emorragiā āt iuuenes: qm̄ humiditas in pueris qdem in augmentū dissoluit: in iuuenibus vero cum non sit augmentū congregat humiditas: ⁊ p fluxuꜫ sanguinis expurgatur. 20

† Quare mulieres habeant vocē acutam.

Q uod fuit dictū supi⁹ dicit h: q̄ in eadeꜫ subā. h enī nominauit ꝓcessioneꜫ. supuenit āt ipsis gnātio vētositatis: ⁊ ab expurgatiōe ipaꝝ son⁹ fit. aut dicas extremi scūt vt iteꝝ supponat hypocōdriaca passio: ⁊ timor a melancholico humore fit. 21

I n ꝓcessionibus sc̄ qui sonāt minus vt archiselaus. H i vero sci friculēti: hi āt cū ꝓcedūt iflāt ventrē vt dānagoral. P ermutatiōes ꝯser/uabiles modicū nutrimētū illaboriosū isiticulosuꜫ. O mne extenuatū ꝯponit cuteꜫ: deinde vero distendit nutrimītū ꝯtraria.

Q uidā āt librorū hñt rigorosū. ⁊ nō bñ. nō enī comitrioni iectigatio supuēit. qdā āt hñt friculentū: ⁊ hoc est accipiēdū. qdaꜫ autē male odorabile id est euꜫ maluꜫ odoreꜫ afficiēdo ab expurgatione ventositatum. 22

D ictū ē aūt eruditis in regimīto acutoꝝ: ea q̄ sūt p mutatiōis. ⁊ q̄cūqꜫ dcā sūt ibi h repetit. Et vt h fmo pateat cui dēter apponēda ē vna dictio. s. repente: vt ita dicat. Subite mutatōes ꝯsuabiles. † Dicit. n. nō oꜫ subito pmutare neqꜫ in arte neqꜫ i dieta neqꜫ in his q̄ sūt extra. i arte qdē vt si ipse lucrari ꝯsueuerit: nō ad ociū ipm pmutes. in dieta vero si ꝯsuetudinē hūt mlta comedere aut mlta bibere: aut modica comedere ⁊ bibere: aut multum balneari aut modice. nō pmutes ipm repēte ad ꝯriuꜫ: sꜫ paulatiꜫ inducēdo ipꜫ sic multotiēs dictuꜫ ē. ⁊ sic oꜫ cōsuare repētinas mutatiōes: nihilomin⁹ ⁊ i his q̄ sunt ex⁹ slr oꜫ facē vt in aere. si. n. repēte fit frior aut calidior oꜫ ⁊ hunc cōsuare: sꜫ dubitabit aliqs: qm̄ ea q̄ sunt ab arte ⁊ a dieta in nobis sunt ⁊ possum⁹ ipsa ꝯsuare. q̄ vero sunt ab aere nō sunt in nob: quō h possum⁹ ꝯsuare: ⁊ dicim⁹ ad h aliqꜫ doctrinā: q̄ si aer calidior fiat: ducas ipos ad loca nemerosa a q̄s hñtia ⁊ arbores ⁊ vmbrā: ⁊ vliter vbi sunt loca frigida. si vero frior fact⁹ fuerit: pcipias ipm hitare in domo calida: ⁊ nō recipere frigiduꜫ aerē: h āt q̄ oportuit dicē dcā sunt: expōam⁹ g̃ dictiōes. modicuꜫ nutrimētuꜫ illaboriosuꜫ insiticulosum. Quidā āt dicūt q̄ h exēpla sūt repētine mutatiōis dicētes q̄ ipe dic: q̄ nō oꜫ a mlto nutrimīto ad modicū pmutare: neqꜫ ab ocio ad laborē aut a labore ad ociū: ⁊ h expō nō plꜫ ga. sꜫ dic q̄ hy. tradit añcedētia ⁊ ꝯña: ⁊ fac duas expōnes ⁊ añcedētes qdē assumit modicū nutrimītū: ꝯñs illaboriosū ⁊ isiticulosū: et pma qdē expō ē h. Qm̄ modicū nutrimītū illaboriosū fac: vt i telligas vētrē: i mlto. n. nutrimēto laborat vēter ad digerēdū: i modico nō laborat h expō ē hec: modicū nutrimītū isiticulosū ē op⁹: i modico. n. nutrimīto magis nō fit digō ⁊ nō nutrit corp⁹ ⁊ pp h nō fit sitis: nō bñ āt dicit oportebat. n. in modico nutrimēto magis supuenire sitiꜫ pp siccitatē: non āt h intēdit hy. s. dicit: q̄ volēs mutationē facē h tria ingre: vt ⁊ modico nutrimēto vtat ille: vt ⁊ laboriosus fiat marie i exercitio: si volueris pmutare: ⁊ vt isiticulosus fit. s. n. habuerit h tria facile ad q̄cūqꜫ volueris pmutabis ipm. 23

† Nā non tolerat repētinas mutationes.

Q uidā cōmētatoꝝ dicūt extenuatū: maciē corpis supuenire in euōe sāguis tanq̄ in flebotōia iuuenū ⁊ alioꝝ hūoꝝ slr sic in purgōne videm⁹ q̄ macilētū fit corp⁹: ga. vō n recipit hāc expōnē sꜫ dicit q̄ extenuatū dicit purgōnē carniū: siue p inanitionē cuiusqꜫ hūoris fiat siue p aliā cāꝫ aut māifestā aut nō māifestā. † Et nō māifesta qdē sic qn̄ iteri⁹ a ꝯsuptiua caliditate expurgāt cānes ⁊ extenuant ⁊ liq̄fiūt a caliditate f̃ dēte in ꝓfundū: h āt cā nō māifesta ē idiotī: fortassis āt ⁊ artistis siqdē fuerit qdā idoct⁹ artista: p manifestā vō ⁊ ab exteriorib⁹ sicut qn̄ tristicia aut sollicitudine aut vigilia: extenuatio fit carniū: fit āt ⁊ p multitudinē sāguis iutilis expurgatio carniū et macies: ⁊ sup hoc dicit ga. q̄ qm̄ iui romā iueni mulierē quādā cui retēta erāt mēstrua ⁊ subtilis fcā est: ⁊ dicit q̄ alij medici p̄cipiebant nutrire pp maciē. Ego āt dicit ga. cognoscebā q̄ retēta erant mēstrua ⁊ ob hoc suffocabat nālis calor: ⁊ nō nutrieba̅tur mēbra ⁊ flebotomādo ipaꜫ cessauit passio. † Ā flebotomia

† Nō quō sanguinis multitudo carniū extenuationeꜫ facere pōt.

† Nota hic de flebotomia.

eniz nutrimētū supuenit carniuz: cū nō āpli⁹ suffocaret calor nālis a sāguie: ⁊ in h valde expt⁹ fuit ga. Sz fortasse aliqs dicat q in illa muliere inutilis fuit sāguis: ⁊ pp h nō nutriebant mēbra: idēq dicit ga. q mltotiēs vtilis ē sāguis ⁊ potēs nutrire: vez debilitata ē vt⁹ attractiua toti⁹ corpis: ⁊ nō attrahit: et exinde nō nutriūt mēbra in h āt dicit nō nutrimēto ⁊ gracilitate: depō fit carniū cū. n. āpli⁹ sit mīstrās: dinde pdurātib⁹ i sinthesi. i. collapsu ⁊ distēta siccitate distēdit caro pp duritiē sicut in corio oz igit nos nutrire: sz rursum nob nutriētib⁹ pmo depositio fit: icipiunt aūt būectari mēbra ⁊ dpōi: postq vō replēt nutrimēto: tūc itez distēdūt nō p duriciē aut siccitatē sz p mltitudinē. gd āt dicit in nutrimento. Cōtraria. † Et dicim⁹

Corpis iactura collabētis distēsio nutriti. Ætile ↄtinuū alterius signum. Subuiride subrubeū Sic de prium māmas gracile vero subitoli ⁊ circūtendi: ⁊ quidē nequaq qs dignoscit ppter hoc sz incarnati hoc fieri valde repletio. Lauis apparēs ve

Ine manifeste. Rodicus febriētes iterfecit circulis lucta tōibus multis calefactiōib⁹ Alū febriū fame oppugnantes dolorez: dolore ipsis quādo Enaz rubedo liuor viriditas latez dolores molles. Az ↄuēit īsitiētē servare ↄtinere ostacēdū vētuz

igni additus additionē faciebat mali: ⁊ augmentabat passionez: rursus ordinabat piodos vel circulos: vbi multotiēs aliq agonē hēbāt: ⁊ ibi appetebat victoriam † Et piodos āt dicit motus q sunt de loco ad locū: piodus. n. vel circulus ē ab eodē ad idē mot⁹: vtebat āt ⁊ calefactionib⁹. . iaspsione calide aq aut balneis: vtebat āt ⁊ fricationib⁹ q desiccationem generāt efficiendo caliditatez in corpe. 30

Q Uaf mala est fe. qm alie qdē egritudines aut o ffici ales sit ant cōes vnuz mēbr ledentes. febris vō distēpantia ē ⁊ ex nām dispō toti⁹ corpis: qm āt in fe. irodicus

debebat ↄriis vti. s. humectantib⁹ ⁊ infrigidantibus ecōuerso faciebat fame vtēs: q desiccationē gnāt ⁊ salsū efficit corpus ⁊ febrē vehementiorē ⁊ difficiliorē facit: pter hoc dixit ipm oppugnantē. Dolore do'o'ē. Cōsiderabat irodic⁹ q dolorē. s. fe. dolore posse curari. s. exercitijs ⁊ aliis pdictis. Ignorabat autē ipe: q dolor dolorē nunq dissoluit nisi sm accidēs sicut in sciatica dispositione vtimur cauterio. i. adustione: ⁊ ecce dolor eustiōe dissoluit dolorem insciatice: non tamē dolor sz sm accidens in desiccando cum vstione humiditatem efficientem morbum. 31

Hic vt nō credat aliquis q hy. inuidēs irodico vitupabat ipm: idēq dicit ⁊ ex his. Supueniētia difficilia sinthomata: h āt oīa fiebant sm differētē humorē dominantē: sigdez sanguis erat putrefactus ⁊ sinocha febris erat: tunc multotiēs errubicundus fiebat humor: tunc liuidus fiebat color multiplicata passione pp exercitia: si āt melancholicus: tunc liuidus fiebat color: si vō co. ru. tunc viridis: qm āt thorax pdest ad respirationē patit in fe. ⁊ q: multotiēs ipse ē habēs radices mali: pp hoc dixit q dolores latez fiebāt: laterāz āt cor q sunt thoracis. Que aūt erant dolores facti molles ⁊ dico he que nō sunt p flegmonē nec p schiron aut erpeta aut aliquē talē tumorez sz pter pūersiōem respirationis simpliciter disnia facta est. 32

Ad aliud documentū transfert se. hy. ⁊ dicit: q sitis superuenit: sitis vō hec est pp siccitatē isofagi aut trachee arterie. † Et quō dbeamus hāc sitī curare nō pbētes potū dicit: pcipe huic os claudere: ⁊ claudere os pficit in siti: ⁊ dicimus q sic sm accidēs: qm āt si iste clauserit os nō āplius loquit ⁊ ipso nō loquente nō distēdit passio sz curat: vñ induxit. Tacēdū oz āt te opponē illū sermonē vt manifestū sit qd dr ⁊ verius ⁊ ē hoc appositū vt nō facias ipm multū log sz modice modica. n. locutio adducit humiditatē: mlta vō marie manet ⁊ est violenta ⁊ euaporat hūiditatez ⁊ distendit desiccationē ⁊ sitim: vñ hy. dicit: q mediocrit disputantes hūt raucā vocē: q vō multū clamant clāgosā: ⁊ hoc mō qdē absq potu possum⁹ sitiz sedar: si vō cū potu volumus curare sitim dicit q cū potu debem⁹ pbere ventū frigidū: ⁊ qd ē hoc dicit: ⁊ dicam⁹ q ventū frigidū dicz aerē frigidū vt frido existēte aere: ipm potū fridū mīstremus: qm āt aerē ventū noiat: manifestū est in libro de aere locis ⁊ aqs: q est ab ipo cōpositus: ibi. n. dicit q sic aut aeris īfusionez ⁊ reuma: ⁊ i metauris dictū ē ab aristotele q hy. ventum vocat aerem motum. 33

Spi⁹ āt occasionez dicebat vtutē vitalez: cor calorez nālem: ⁊ ep: hic āt occasionem dicit causaz efficientez ⁊ locū patientez. † Qm āt hy. q magr ⁊ pre

q ↄria dicit ñ q sinthesz. i. collapsu pmo fiat dpositio: postea distēsio: postea dpositio h. n. nūq incipit: sz qm nutrimēto dpositio ↄria est ⁊ distēsio nutrimēto ↄria est in distēsiōe collaps⁹ sinthosis: nō sicut depositio dpositioni: aut sic extēsio extensioni: sz vt aliq dpositio alicui dpositioni: ⁊ sicut aliq distēsio alicui distensioni. s. tanq sm nāz ⁊ extra nām: sz ⁊ nutrimentuz sm nām ē collapsus autez extra naturam. 24

Iacturā āt dic rugā ⁊ ↄsidera q dpōez qdē. i. rugā collabēti attribuit: distēsiōez āt nutrito. Tu vō dic vtrūq vtriq ⁊ dpōez ⁊ distēsionē i collabēte silr ⁊ i nutrimēto. 25

Æictile āt dic ieq̄le: sic. n. ⁊ Homer⁹. Sonitū turbationē ⁊ ieq̄litatē vndaz dsignat volēs dicē potū supfrictile dic eq̄lē. Ineq̄le qdē dic signū ē collaps⁹ exñtis ex nāz. Eq̄li vō nutriūti tāq sz nāz exñtis. Cōuenit. n. bis q n sit sz nāz ieq̄le: bis vō q sz nāz eq̄le vel ↄtinuū. 26

Et hec signa sit lapsus carniuz: subuiride qsi siccitas dñatur ⁊ co. ru. supabundant a viridis color apparet nutrimentuz vō signum est subrubeuz qn sanguineus humor supabundat: ⁊ rubeus color apparet. 27

Dicit hy. q oz ingrē in mulierib⁹ pp qd fiat distensio: ⁊ qdā dicunt q pp mltitudinez māe p carnositatē supuenit distensio nō vō p collapsuz hy. vō vtraq recipit: q et p multitudinez māe ⁊ nutrimēti supuenit distēsio: attñ et p collapsuz: pp multitudinē vō sicut in hñtib⁹ lac: aut in qb⁹ est mltitudo glādulaz aut augmētuz carniū fiūt magne māme: ⁊ pp collapsuz vō fit distēsio quēadmodū i vetulis: sic. n. videm⁹ q vetule hñt pmo māmas dimissas. postea vō tpe pcedēte et siccitate dñante distendunt māme. Clauceas vō qdē ↄtēporane⁹ hy. ⁊ noie qdē hyppocratic⁹: re vō ↄrius hy. dicebat. n. iste hy. esse ēpicu ⁊ expimento vti sicut dicit ⁊ h facit ēpici. n. ē ingrere siue p nutrimētuz māme distendant siue p collapsuz male āt dicebat iste: nō. n. incōueniēs rōnantez sbtilit ↄsiderare ⁊ expimentū adducē testimoniuz suoz dictoz. 28

Quidā āt dicunt q ⁊ h p multū nutrimentuz fit: repleta. n. vasa ⁊ distēsa māifesta fiūt ga. vō dicit q ⁊ p collapsuz ⁊ desiccationē hoc supuenit ⁊ p multitudinē cōmensuratā. Dictum āt ē nob in libro pulsuū: q adiacētib⁹ multis carnib⁹: nō ē māifesta motio arterie: nō vō exñtib⁹ carnib⁹ mult: sz gracili scō corpe māifesta fit ⁊ qsi visui appibilis: sic. n. dicebat nob q i ptisica dispōne ↄhunē vngues: ⁊ nō augmentant: sz pp ↄsūptionez carniuz in quibus sunt vngues. 29

Quidā āt dicunt irodic⁹: qdā pdic⁹: ⁊ hoc nō differt expōnez smōis. Rursuz qdā dicunt irodicū libistricū. s. tirintbieuz: qdā āt leontinuz frēm gurgie: ⁊ magis dicit leontinuz: qm ⁊ plato ipius reminiscit tanq iterficiens febricātes sic itaq ⁊ hy. vilipendit hunc ⁊ dicit q irodic⁹ febrientes ⁊ nō dignat⁹ est dicē le debat: sz iterficiebat: interficiebat āt ipsos: qm cursuz ipis ordinabat exercituz ⁊ hmōi: ↄsiderans q p h caliditas q erat ex nāz debebat termiari: ⁊ igrabat hoc q ignis

† Quid sit periodus.

† Quid sit sinthesis.

Dolor nō soluit dolorē nisi per accidens

De signis lapsus carnium.

Distensio pt fieri dupliciter.

† De sitis sedatōe absq potu

† De inuestigatione doloris capit⁹ ⁊ auris

decesso: extitit nr̄e artis salutē corpoꝝ adoptabat: ppē hoc multā diligētiā adbibet bis curatiōibꝰ ⁊ saluti: ⁊ ĩgrit pcognitiōes: ingrit efficientē cām ⁊ mēbra patientia: vt āt ordinate pcedā dico ꝙ venio ad patiētē: ⁊ dic̄ mibi iste ꝙ doleat caput: statiꝫ vtar ego medicamētis: ⁊ dico ꝙ nullo mō: ſꝫ pmo oꝫ iuestigare q̄ est cā efficiēs:

cū potu infrigidū inducere.

Occasiōes vñ cepe laborare ꝯtēplandū siue capitis dolor siue auris siue lateris signum dentes et bubones.

Ulcera facta determinātia febres ⁊ fimata quibus hec nō fiunt: distēperantiis vero derelinquit certissime reiteratiōes ⁊ pessime.

fo qd mēbꝝ patit: ⁊ cāꝫ qdē cū ingrimꝰ vñ dolor pcedit: vtrū omiomē. i. ꝯsimilis ptis ē egritudo aut officialis: aut in dissolutiōe ꝯtinuitatꝫ ſuēta ē: ⁊ si omiomera ē vtꝝ simplex aut cōposita cū mā fluribili ⁊ absqꝫ materia fluribili ⁊ cū inuenio multotiēs ꝙ sola distpantia aut cū mā tūc ingro ⁊ mēbꝝ patiēs: ⁊ posset aliqs dicē: ⁊ solū patiēs ingris: nō. n. manifestū ē ꝙ cerebrū patiꝰ: ⁊ dico ꝙ nō hoc ingro: ſꝫ qd ē qd pmo patiꝰ: vtꝝ cerebꝝ pmo p se hꝫ passionē: aut vēter pmo ⁊ p se: caput vo ſm cōpassionē. Et h qd q̄ dcā sit de capite itelligas d aure. dolet. n. aliqs aureꝫ: ⁊ dico ꝙ nō stati debes vti medicaminibꝰ: ſꝫ pmo. ꝯsidera cāꝫ efficiētē dolorē: ⁊ locū: siue pmo patiēs fuerit siue cōpatiēs: ⁊ tūc ħita cognitōe vtere differētibꝰ medicaminibꝰ ſm differētē māꝫ efficiētē. similiꝰ āt ⁊ i dētibꝰ vtꝝ corrosio fit dētiū aut flegmō gigiuaꝝ aut discrasia sola: ⁊ dr̄ñtibꝰ vtere curis. sic. n. scriptū ē ab Apollōio d curis caput dolētiū: ⁊ d calidis ⁊ fridis siccis ⁊ humidis ſm differētē cām opantē morbū: eād igras ⁊ i latere dolēte ⁊ i bubōe vtꝝ signi rōeꝫ hēant bubones ⁊ supuenire pp multitudinē materie: aut pp antraces i. pfūdo exñtes aut pp morbū pestiferū: aut bubo effectiuus ē se. sic qñ vlceꝰ exñte i cruꝰ supueniat bubo. Et exēpla qd supioꝝ ptiū corpis accipit cap̄ aures dētes: mediatū: aut latꝰ iferiaꝝ bubōes: ⁊ h ē qd itendit hy. 34.

Ad aliū ſmonē trāsfert se hy. ē āt h pticularis ⁊ dcisio q̄dā a gnāli quodā ſmonē. Dictū. n. est alibi ab hy. ꝙ cretica ñ motā aut mortalia aut discreta. hꝰ āt rōis ſmo q h tradiꝰ ē subtractio q̄dā. qd n. dic̄ suppōit se. i vlceꝰ determinationē hñtē. ꝯsuenere n. se. multotiēs i vlceꝰ detminari. ⁊ multotiēs ñ determiari: qñ nꝫ vlcera supuenire i ipis nꝫ fimata: ⁊ h. n. fimata pñt determinationē febriū opari. ga. vo ñ recipit hꝰ i expōnē: ſꝫ dic̄ ꝙ supuenerūt ⁊ vlcera ⁊ fimata ⁊ nō determinata ē se. q̄re duplicē sec̄ expōeꝫ: vnā qd cū nō oino scā sit vlcerā. aliā āt dicētē ꝙ scā sit qdē: ñ tñ determinata ē egritudo. vr̄ āt pma cā ꝯsona eē ſmoni hy. qñ āt dic̄: qbꝰ hec ñ fiūt si ⁊ aliqñ h fiat hec vlcera ⁊ nō possint determinationē opari: ſꝫ remaneāt q̄dā reliqe materie stati reiteratiōes fiūt egritudis vt i pluribꝰ

¶ De reiteratōe mōbi — ¶ Bñ āt dcīn ē: vt i pluribꝰ ob hāc cām oꝫ. n. nos scire qñ sit multe reliqe remanētes aut modice: ⁊ si modice sit ⁊ si male. ñ fit reitatō mōbi nisi aliqd peccatū fiat aut a medico aut a patiēte. si vo fiat pccꝫ moderatū nꝫ tūc supuenit reiteratio. si vo multe sint reliqe tūc absqꝫ manifesta cā reitatio fit egritudis. hoc hꝫ pñs stētio. Ulcera scā detminantia fe. ⁊ fimata ⁊c. Duplex h dicitur eē expō: aut. n. sumas antecedētia ⁊ sola: aut pariter vlcera cū fimatbibꝰ cōstrue. siquidē igiꝰ sūpseris antecedētia: dic sic ꝙ vlcera scā ⁊ fe. determinabūt vt dcīn est. ⁊

¶ Phimata idē sit ꝙ apāta. — ēt fimata: ¶ fimata āt dicit apāta. ꝙ autem vlcera determinent apāta manifestum ē. periplemonia. n. supueniēte: ruptio facta apātis ⁊ sanies: ⁊ sic solutū ē apā. mlꝰ totiens āt eruptio scā ē. ⁊ sanies: ⁊ nō cessauit apā. ⁊ h g dem expō est: si solum sumpseris vlcera si vero ꝯstruxeris simul cum fimatibus: dic ꝙ vlcera determināt febres ⁊ fimata. s. apāta quibus vero delinquiꝰ certissime reiterationes ⁊ pessime: certissime āt dic̄: vt sciaſ firmiꝰ ꝙ reiteratio supuēit. 35

Mirabilis ē h ſmo. dcīn ē aūt in pnosticis: sputū qdeꝫ dꝛ indigestū sputū: h aūt dicit sputū abusiue indigestū vñ aūt fiat rotūdū sputū ⁊ dicimus ex eo ꝙ cōtineꝰ in trachea arteria ⁊ figuraꝰ i ipsa: gaudēt n. ea q̄ sunt exꝰ nāꝫ figurari siliꝰ eis q̄ sunt ſm nām: ⁊ huius aūt rotūdi sputi mālis qdē cā ē grossities hūoris: efficiens aūt imoderata caliditas: qñ aūt igiꝰ immoderata ē caliditas iōqꝫ ⁊ desipiētia supuēit vt pmus determinauit si aūt facile possibile ē cerebꝝ: si vero ē difficiliter patiēs ⁊ firma huiꝰ ē mēs: aut nō desipit aut difficulꝰ desipit: vñ in libro de interioribus dicit. g. ¶ Succurratqꝫ mibi nenā phreneticus ⁊ vnde est h māifestū ꝙ bene sensibilē habuit imaginationē ab exterioribus: ex eo ꝙ facile irascebatur a quibuslibet ⁊ patiebatur: desipientiaꝫ aūt dico aut iminenteꝫ aut expectatam. 36

Rotundum sputum repercussorium.

Emorroidas habētes neqꝫ pleuresi exagitātꝰ neqꝫ peripleumonia neqꝫ comedenti fagedene: cōlit vero neqꝫ lepris equaliter auteꝫ neqꝫ alphis.

Medicātes qdē ītēpate desiccatoris istis nō tarde derelique runt ⁊ pessima.

¶ Propter caliditateꝫ ⁊ cerebri passibilitatē fit hō freneticus

Mirabilis ē ⁊ h ſmo. p hūc. n. docet medicū hy. ⁊ dicit: si vero fiat determinatio industria nature h tibi placeat si vero nō fiat dio determinatio: oꝫ medicū iuuare nām: si vo p maliciā egritudis fiat: oꝫ phibere: h āt dicit. Supponaꝰ sāguinis expurgatio p anū emissa: venis aptis circa ipm: bñ aūt dico circa anū: qñ si supius in testis fiat aptio nō dꝛ emorrois ſꝫ sanguinea dysenteria. ¶ In hac aūt emorroide grauis hu. iferius labēs eūaꝰ: ⁊ si multotiēs supponaꝰ pleuretica dispō a melācholico hu. facta cessat in emorroide melācholico hu. eūato siliꝰ aūt ⁊ si pipleumonia supueniat a flegmate gnāta dissoluiꝰ in emorroide ⁊ bñ dixit pleureticā dispositionē ⁊ pipleumoniā ⁊ nō dixit dolorē costaꝝ aut dolorē pulmonis: qñ aūt dolor nō solū supuenit in flegmone ⁊ apāte: sed in discrasia. i. distēperātia quā discrasiā nō iuenit ꝙ emorrois dissolueret. ¶ Et etiā fagedene. i. comestiōes dissoluunꝰ ab emorroide: qdā aūt fagedenā dicunt caninū appetituꝫ: falsuꝫ aūt est hoc: qñ āt ꝯriuꝫ ꝯtingit ⁊ appetitiua virtus diminuiꝰ in emorroide ſꝫ fagenā dicit corrosionē carniū factā a venenoso ⁊ ferino hūore iste aūt venenosus hu. eūatus ab emorroide: dissoluiꝰ passio: hoc aūt tñ emorrois nō est bona in alphis ⁊ lepra: ⁊ dicit ꝙ equaliter hi neqꝫ lepris neqꝫ alphis dissoluunꝰ: qꝛ dubiū est ſm rōnem cū vero generanꝰ lepre ⁊ alphe si industria nature materia expellaꝰ ad supficiem: tūc pdest emorrois: designat. n. ꝙ et ipsa scā ē idustria nature: si vero p maliciā egritudis supueniāt pdicte passiōes: tūc nō ab emorroide fit aliq̄ vtilitas. 37

¶ Nota hic de laudibꝰ emorroidarum.

¶ quid sint fagedene

Quid aūt itendit h appō huius dictionis intpate: ⁊ dicimus ꝙ emorrois pdest ⁊ dissoluit hmōi passiones Sūt aūt quidā volentes hāc passionē curare ⁊ alias egritudines. ¶ Et ideo medicus volens hūc curare: ligat vēas facientes emorroidaꝫ: ⁊ si sunt quatuor: si ꝯtingat: tres oportet claudere vel opturare vnā vero non: vt p ipsaꝫ expurgetur materia: si vero ⁊ ipsam volueris opturare: tunc statues exercitia deambulationes vel cursus dietam tenuem continuas flebotomias ⁊ continuas purgationes vt materia que expurgabatur olim per emorroida modo per h expurgetur: in omnibꝰ aūt predictis passionibus ꝯtinuis potest dissolui fortassis āt ⁊ finire que dixit hy. ⁊ pessima.

¶ De modo restringēdi emorroidas.

Quemadmodū dicit emorroides dissoluunt predictos morbos: exinde materia effectiua egritudinis expurgata: similiter ⁊ fistulate dissoluunt passiones exinde materia euacuata: igiꝰ peripleumoniacis gaudemus apostemata superuenire: ⁊ hoc negligere volentes vt fistuletur ⁊ instruatur materia egrotatiua inde educi: sed oportet hanc fistulam fieri in mēbro ignobi

li: si vero in nobili superfit verūtamen in minus nobili vnde emittat mā: sic igit in oculo multotiēs gaudemus fieri fistulā: si a thoraticis educat mā: ꝙuis. n. oculus sit mēbꝝ nobile

Ea q̄ sūt i thorace sūt nobiliora ipis oculis

tñ ea q̄ sunt in thorace nobiliora sunt. 38

D Icit āt ga. ꝙ ꝯtemplandum ē nobis circa aliqd: ⁊ inquirere vtrū emorrois in fistula supueniētes dissoluunt morbos: si ita āte morbos supueniētes ipendiāt morbos ⁊ dicit ꝙ etiam. 39

D Icit āt h hy. ꝙ ab altero loco locus recipit: sꝫ aut nobilis aut ignobilis: si vo ignobilis bonū: si vero nobilis difficile: multotiēs igit recipit mēbrū ignobile mām recipit vero aut pp id ꝙ materia grossa ē ⁊ pōderosa aut pp dolorē mēbri recipiētis: dolētia. n. reumatizant: aut pp aliqꝫ aliā cām vꝫ attractiuaꝫ vbi gr̃a: venio mltotiēs ad egrū ⁊ inuenio melan

Sic ⁊ alie apostasies vt fistulate reuelatioēs.

R Euelatiōes ⁊ ꝯtēplatio ex his facte ea liberāt: his añ factis impediūt.

A Lterius loci ioca suscipientia siue dolor siue pondus siue aliud ꝙ liberāt ad īuicēꝫ cōmemores cōmunioēs pp cōmixtionem.

Et nō rursus sanguis pcedit sꝫ secūdū humoris ꝯsimilitatē talia expuunt.

E St qbus sāguinē vomit tūt in tpe in his vel in aliis q dez velut in his hoc nāqꝫ fit ipediūtū in sanguine a spuentibus tpibus pleuresis colera.

C Oexn̄tibus dubia crisis generata si repausatio: nō putrefecerit hoc depsso reiteratō fit sicut febriuꝫ reiterationes in simili periodo istis spes in articulos dimittit.

V Rina pinguis ⁊ alba

cholicā passionē in cerebro: ⁊ supius exn̄te mā: ⁊ tūc vidi attractionē in pedib⁹: ⁊ sic deriuo mā ad iferiora: idē ē āt h qd dicit ꝙ ⁊ h p dolorē iferi⁹ ducit mā: ꝯtingit āt ⁊ p aliā cām deriuari mā de loco ad locū. i. cōione mēbroꝝ: eteni aliqs hñs pipleumōiā: ⁊ in his q̄ sūt in thorace patiēs ⁊ tussiēs ⁊ repetēte cessauit tussis: ⁊ deriuata ē mā ad testiculū: si ingram⁹ vn̄ ista collimitātia: volo. n. anathōicā doctrinā vobis dicē. ↑ Sciēduꝫ ē āt ꝙ ē chili vena epatꝫ q̄ rāificat in duos ramos: ⁊ vn⁹ qdē tēdit ad iferiora: alr̄ vo ad supiora vꝫ ad lacertos q sunt in medio costaꝝ: exīde mittit duos alios rāos ad supiora: ⁊ facit furculas duas ⁊ ex ipis mittit vn⁹ ram⁹ ad cartillaginē similē gladio: ⁊ ibi ramificat: ⁊ vna ps ipi⁹ ducit ad māmas alia vo ad iferiores ptes: ⁊ h ram⁹ iferi⁹ tēdit ad ipsa: alter ram⁹ a crurib⁹ supius duct⁹ ē: ⁊ ibi ꝯueniūt duo ⁊ mittūt ramū in viris qdē ad testiculū: i mulierib⁹ vo ad mr̄icē: ⁊ exīde rāificat: ⁊ hi qdē rami supficiales sūt: hi vo i ꝓfūdo: ⁊ supficiales qdē tēdūt ad lacertos q sūt sup vētrē q̄ vo sūt in ꝓfundo tēdūt ad pytēneo: ⁊ hi rursus rāificant: ⁊ rami q sūt in lacertꝫ pectinis: i viris qdē tēdūt ad musculi vgā: i mulierib⁹ qdē in nāꝫ femineā: rami vo q sūt a pyteneo mittūt ad alios ramos: i viris qdē ad testiculos i mulierib⁹ vo ad collū mr̄icis: cōicāt āt hec ad īuicē: qm̄ sic virilis testiculus ostendit sīlr̄ ⁊ os mr̄icis: hoc āt ē collimitātia mēbrorū generatiuoꝝ: ⁊ eorum que sunt in pectine.

↑ De collimitāti a mem broꝝ spūaliū ꝯgenitalibus.

Hoc itēdit dicē h hy. ꝙ hacten⁹ qdē purus sanguis educebat: nūc āt supabūdātē alio hūore nō edicit sāguis pur⁹ sꝫ aut melācholicus aut flegmatic⁹ aut colericus. 40

Nota h de flebothōia

D Icit āt ꝙ oꝫ multotiēs flebothomare cū op⁹ ē aut ñ oꝫ ⁊ q̄re: q: ipedit tps calidū exn̄s aut adustiōes caniculares: ⁊ multa fit euaporatio: aut puerilis etas ⁊ nō oꝫ flebothōare: aut pleuretica supponit passio in co. ru. generata in distēperātia: ⁊ nō oꝫ flebothomare sicut dicit. g. ñ credebā hoc hy. nisi expertus fuisse hoc i opibus artis: rursū āt ⁊ si colera ꝯtineat: nō oꝫ flebothōare sꝫ purgare fortassis colerā dicit hic hy. ferinā ⁊ mortalē qm̄ i hac māifesta ē mors ñ oꝫ flebothōare vt ñ videat pp h faciēs mori: ⁊ i his cōpleta ē tertia pticula p̄ntis negocij.

Explicit tertia pticula. Incipit quarta. 1

P Ostꝙ determinauit hy. tertiā pticulā p̄sentis negocij cōnter itēdit determinare ⁊ q̄rtā pticulā in q̄ docet nos nāles ⁊ anathōicas speculatiōes cognitiuas ⁊ curatiuas: qd āt ab eo d̄r hic: manifestū est erudiţ ⁊ sciētib⁹. Supponit. n. ab ipo fe. in apāte determinabilis. ↑ Dictū est eniꝫ vob: ꝙ fe. aut determinat aut dissoluit: ⁊ terminat qdem aut p expurgationē aut p apā: nūc itaqꝫ dicit p apā indicat subiecta fe. dicit: si igit in fe. supueniat apā crisis fit ⁊ pmutatio: ⁊ vsi hēm⁹ certitudinē ⁊ fidē alteratōis: ⁊ dicim⁹ ꝙ ex signis apāꝫ

↑ Febris aut terminat aut dissoluit.

sigdē gnābit magnū apā ⁊ hꝫ dolorē magnū ⁊ colorez durabilē fit alteratio ⁊ putrefactio ꝯtēte materie: postea do ⁊ eruptio apātis ⁊ sanies: ⁊ si fistulā hꝫ cū his oib⁹ vlcus: tunc dicim⁹ ꝙ crisiꝫ ⁊ pmutatiōem fe. designat apā: ⁊ tūc idiota qdā in hoc accidēte pturbat nos vero gaudem⁹ si vo in fe. apā supuenerit: ⁊ h repēte fiat i manifestū. ↑ Tunc idiota qdeꝫ gaudet ⁊ artista vo pturbat: designat n. ꝙ redijt materia ad ꝓfunduꝫ ⁊ erit reiteratio fe. ⁊ hucusqꝫ manifesta sūt q̄ dicūtur erudiţ ⁊ sciētib⁹ ⁊ multotiēs dicta: exīde vo ⁊. exneuꝫ q̄ddā addidit reminiscit n. multaꝝ reiterationeꝫ ⁊ dicit ꝙ fiūt multe reiterationes fe. ⁊ apātis: cōsidera aūt ipsuꝫ hy. h

↑ Designo artistā perturbante.

velle dicē tibi ꝙ supponit fe. ⁊ ipsi supuenit apā: h aūt redijt in articulos: si vo cessauerit hoc recipit mām ad ignobiliorē ꝙ ecōuerso. Si repausatio. Qui dicat: si repausauerit ⁊ cessauerint dolores: in his curatū ē magis dolēs: hoc. n. dic̄ passio articuloꝝ: dicim⁹. n. ꝙ hac passiōe dissoluta supuenit colerica dispō: ⁊ nō oīno supuenit nisi redeat apā ad ꝓfundū itaqꝫ redijt ⁊ fe. ⁊ rursus itromisit se nā ad gnāndū apā ⁊ generauit hꝫ nō pmutatū: ē: sꝫ redijt exīde iteꝝ ⁊ fe. redijt. ↑ Si vo fuerit grossa mā ꝯtenta nō āplius pōt deriuari ad supiora nō n. generat apā circa aures: sꝫ ad articulos ducit mā pp id ꝙ h mēbra cōcaua sunt ⁊ habilia ad recipiendū māꝫ aut pp dbilitatē ipsoꝝ articuloꝝ: aut ex eo ꝙ grossa erat mā ⁊ inferius fluens vꝫ ad articulos aut ex eo ꝙ ante tps ⁊ pfectā sanitatē motus ē patiēs ⁊ fatigauit articulos ⁊ fecit habiles ad receptionē materie: ⁊ exinde apāsis gnāta est i articulis: ⁊ hoc ē: qd itendit. Coexn̄tib⁹ dubia crisis gnāta nō putrefecerit: h depsso reiteratio fit. Pro coexistētib⁹ aut itellige aut apāta aut subleuationes aut gibberosa. Dubiā crisiꝫ āt dicit q̄si i cretico die tūc. n. generat apā: hoc depsso āt dicit q̄si depdito. Sciēdū ē āt ꝙ qdā volētes hoc exponere pmutauerūt dictiōes ꝯsiderātes hy. solecismū facere q: dixit: coexistētib⁹. i. apātib⁹ pluralit ⁊ adduxit singularit huī h: ⁊ pp hoc apposuere ex: ꝓpōnē ⁊ dicūt: ⁊ hoc q̄si ex illo tpe ex q̄ depijt apā reiteratio facta ē. g. vo dicit ꝙ si ex dio pmutare dictionē: nō dicas ex hoc sꝫ his q̄si apātib⁹ depditis supuenit reiteratio fe. nō tñ oꝫ pmutare dictionē hy. n. attica vtit ꝯstructiōe ⁊ singulare cū plurali ꝯstruit referēs ad intellectū ꝯstructionē. ↑ Queadmodū demosthenes dicit nos populus viles ⁊ depositi sedem⁹: sꝫ hic dicit. Coexn̄tia apāta gnāta: h. i. hac passiōe depssa: dico q̄si his apātib⁹ depssis: oꝫ āt nos scire ꝙ añcedēte plurali ꝯstruim⁹ singulare singulari: qm̄ plurare ꝯtinēs ē singlare: sꝫ singlare vo nō plurare. Sicut febriū reiterationes simili piodo istis spes i articulo dimitti: vult āt oñdere p h qm̄ oīa piodo attrahunt: ⁊ piodo ꝯsequūt: sic. n. dicit. Si fe. in cretica die deficiat: in cretica iteꝝ redit: similit ⁊ apāta: si in cretica die deficiunt: ⁊ in cretica redeunt: hū āt dicit spes in artitulos dimitti: dubitant eniꝫ dixit spes: ꝙ pōt p expurgationeꝫ eūari mā ⁊ non duci ad articulos. 2

↑ Propter grossiciem mēi nō generat apā circa supiora.

↑ Dictū de mosthēis.

D Ixicistis āt ꝙ duplex ē labor aut a cā añcedēte factus aut a spōtanea: ⁊ ꝙ spontaneus labor vt inplurib⁹ aut in pigui mā gnāt qm̄ ē aggrauatiuus: ⁊

Nō ꝙ duplex ē labō. s. a cā antecedēte ⁊ a spontanea

in flegmatica q̄n ē distēsiu⁹: bn̄ āt dixit: vt ī pluribus in pingui: ecce. n. vlceratiu⁹ ⁊ pūgitiu⁹ dolor in ru. co. generat̄ q̄ ē sbtilis nisi volueris dicē certius ꝙ multa exn̄te co. ru. gnāt̄ deficiat in cretica iterꝫ redit silr ⁊ apata: si in cretica die hoc dicit itaqꝫ hy. ꝙ si generet̄ laboriosa dispositio in pingui mā ingrere vrinas: ⁊ si iveneris has existes sbtiles ⁊ aquosas dicas ꝙ apa magis alicubi spat̄: si vo pigues ⁊ turbidas iueneris: dicas ꝙ nō fiet sꝫ p vrinā expurgabit̄ mā: verꝫ ⁊ p vrinas si nō emittat̄ nō semp supvēit apa. qd. n. ē hoc ⁊ dicimus ꝙ sāguis ē supabūdās ⁊ fluxus sāguis fit ex narib⁹: oꝫ āt te dicere sic: ꝙ apa generabit̄ nisi vrina piguis ⁊ turbida egrediat̄: ⁊ nisi fluxus āt sāguinis itellige vt nō sicut gutte gnāqꝫ sāguis emittant̄: sꝫ vt ipse dicit sufficiēter ⁊ valde: dicit āt nob: ꝙ oꝫ nos tūc q̄n flux⁹ sanguis supuenit aut vrina pinguis egredit̄ certe ⁊ firmiter referre ⁊ dicere ꝙ apa non generabitur. 3

vt antigenos ī laboriosis q̄rtanis est q̄n icipit liberat apate: si vero an̄ hac ⁊ a naribus sāguis fluit sufficiēt ⁊ valde

Cui itestinū ī dextro artetico fcm̄ est lꝫ getior: cū vo hic curat̄ supdolētior

Basii qdeꝫ puella exn̄s densati spūs erat. mulier vero fcā ex pturitiōe supdolens non valde sꝫ ī sfficie: eleuauit pōdus magnū ꝯfesti aliqd sōare visū est iuxta pectus posteriori autem asma hūit ⁊ dolebat isciaꝫ dextrum.

Et ī capite eneme prius adaptata ē stiptica chechalumene.

Aliud apa equaliter q: auferre icrat apatizari affuit sexagesimum.

Cola hn̄tur q̄lia cōis aut cōit: maiora vero dicunt̄ mesocolis hoc āt ex laterib⁹ circa vētrē a spia.

Concessiōe ad infirmos vt mūde agere vel potus vel cibus si ituet̄ si videt molliter q̄ attingit.

sꝫ in pectore: ⁊ ad lacertos q̄ sꝫ ī medio costarꝫ: aliā āt ad manū tertiā vo ad lacertos q sꝫ sb femore: q̄n āt h̄ pdixim⁹ veniam⁹ ad ꝑpositū dicit āt achiasij: tu vo intellige aut mulier aut soror aut nur⁹: ⁊ h̄ nō differt: hic itaqꝫ mulier puella exn̄s. s. vgo cōsueuit. n. hy. puellā quidē dicere vginē: mulierē vo coeūtē cuꝫ viro: hic igit̄ vgo exn̄s hūit asma fimate exn̄te circa pulmonē postq̄ vero hūit rē cuꝫ viro ⁊ ꝯtigit ipaꝫ cōcipe ⁊ pere: fcā est ei menstrualis purgō ⁊ eūat⁹ ē sāguis ⁊ mitigat⁹ est dolor: verꝫ nō finalis fcā ē eūo: pp̄ ī hoc ⁊ hy. dixit ꝙ supficialit̄ fiebat dolor: postea vo h̄ aliq̄ tpe voluit sumere a terra qddā lignum graue aut lapidē extēdēs manū ⁊ fatigās: son⁹ fact⁹ est circa pectus ⁊ nō fuit ille sonus nerui rupti sꝫ apatis ruptōꝫ patientis: q̄nqꝫ aūt superuenit ruptio: igit̄ diffusa est materia ⁊ ducta ad annulos pulmonis: et rursus superuenit asma ꝑpter opilationem: postea ⁊ hoc dissolutuꝫ ē materia deriuata ad isciā sꝫ dignū est inuestigare quare ab his q sūt in pectore ad isciā deriuata ē mā ⁊ sīgdē supficialiter volueris ptrāsire dicas qd debilior ē isciaꝫ idq̄ recipit: si vo sbtili⁹ volueris dicē dicas ꝙ ab his q sꝫ in pectore ducta est mā ad gnātiua mēbra pp affinitatē: ⁊ q̄n generatiuis adiacet isciā cū sint fortia repulere māꝫ ad isciā ⁊ cessauit asma: q̄n aūt in pncipio m̄ltotiēs sanguis est supabūdans: posteri⁹ vero co. ru. pp h̄ dicit ꝙ ī pncipio qdē rubeū expuebat: postea vero ru. co. mixtā cū sanguine: itaqꝫ ⁊ curā tradit: dixim⁹. n. ꝙ qdā medicinalia documēta docet: dicit itaqꝫ hy. ꝙ faciebam⁹ curā a dieta ⁊ ab actib⁹: a dieta qdē ꝓhibentes ipsaꝫ a cachochimis cibis ⁊ male digestibilib⁹ ⁊ grossis: siue humorꝫ sūt hec porcine carnes ouie ⁊ bouine: chachochimorꝫ aūt sꝫ sicut allea ⁊ alia hmōi: ab actibus vero sicut a voce iracūdia et eniꝫ magna vox ⁊ iracundia mouent māꝫ ⁊ pturbant egritudineꝫ. Cū hoc laborat doluit tunc ⁊ asma habuit: nō autem dicit ꝙ q̄n dolebat isciaꝫ iam asma habuit: non eniꝫ possibile est nec vnq̄ asma ꝯsequit̄ isciaꝫ: sꝫ econuerso quotiens dolebat asma: tunc ⁊ isciā dolebat propter preditas causas.

Nō q̄uo ex asmate pōt fieri ischia.

Nō ē possibile ꝙ asma sequat̄ ischiā sꝫ bn̄ econuerso.

Quidā āt librorꝫ hn̄t: cui itestinū sine n ī greco q̄dā āt cū n: cui itestinū: enterō. n. ī greco cū n latine dr̄ intestinū: eterō sine n dr̄ alterꝫ: vn̄ in nālib⁹ eterogeneū ⁊ hōgeneū. i. alteri⁹ generis ⁊ silis generis: sīgdē igit̄ hn̄t: cui alterꝫ: dicit qd altera auris m̄ltotiēs recipit apa: sicͭ ⁊ in p̄ma epidimia dcm̄ ē: qd nō sp vtraqꝫ auris recipit apa sꝫ multotiēs vna pp hoc qd ad vnū locuꝫ repit mā: aut q: d̄bili⁹ ē vnū mēbrꝫ: q̄s ⁊ aurib⁹ fluentes noiauit: si vo hn̄t: cui intestinū: h̄ dicit hy. qd cui iminēte artetica dispōne supuēiat pō itestini alfatō fit artetice: q: ad intestinū repit mā ⁊ si cessauerit relaratō itestini: recipiūt iterꝫ articuli māꝫ. ga. vo h̄ exponēs dicit ꝙ nūq̄ inuētū ē h̄ in opib⁹ artꝫ ꝙ in remissiōe itestini cessauerit artetica: sꝫ hy. h̄ de colica dispōe mētioneꝫ facit ⁊ dicit ꝙ grossa mā ꝯtinet̄ in loco ⁊ gnāt̄ dolor ī dextris ptib⁹. † Dcm̄. n. ē ī anathōia: ꝙ marie ī sinistris ptib⁹ iacet orobū itestinū: ī d̄xtris vo colō: verūtn̄ mittit quādā ptē ad sinistrā ptē colō ⁊ magnā ptē īuolutorꝫ itestinorꝫ: sic. n. mouent̄ itestina: vn̄ ī colica dispōe dolore supueniēte q̄nqꝫ qdē in d̄xtris ptib⁹ q̄nqꝫ vo ī sinistris fallacia fit: ⁊ opinant̄ plures aut ꝙ ep patiat̄ q̄n ī d̄xtris supuenit dolor aut qd splē patiat̄ q̄n ī sinistris: suppōit̄ itaqꝫ colica dispō: ⁊ supuēit dolor ī d̄tris ptib⁹ tpe āt ꝑcedēte dissoluit̄ colica: ⁊ dispō gnāt̄ ātetica mā d̄riuata ad articulos: si vo cessauerit artetica supuēit colica dispō: meli⁹ āt ē ꝙ a nobilib⁹ ad ignobilia d̄riuet̄ mā q̄s ab ignobilib⁹ ad nobilia: qd lꝫ getior. fiat q̄si silr̄ euerit ⁊ cessauerit dolores in his curat̄ supdolētior h̄ āt dicit vt itēdas passiōnē articulorꝫ dicim⁹. n. ꝙ hac cessata fit colica dispō: nō sp āt supuenit colica dispō nisi redeat mā nō bn̄ curata: sꝫ q̄dā materia maneat ī ipsis. 4

enterō i dē ꝙ itestinū

† De anothōia orobon ⁊ collō intestinorꝫ

Mirabilis ē ⁊ h̄ s̄mo ⁊ dign⁹ notari: volo āt p̄m⁹ q̄dā accipe ad ipi⁹ expōeꝫ: spūꝫ āt dicit respiratōeꝫ: asma āt densā respiratōꝫ. Sꝫ p̄mo suma m⁹ ⁊ cāꝫ p quā gnāt̄ densa respiratio. s. asma h̄ āt gnāt̄ aut phymate exn̄te circa pulmonē aut mā grossa ⁊ viscosa occupāte ānulos pulmōis: volo āt ⁊ quādā anathomicā doctrinā pdicere. † Sūt. n. spōdiles spie plures vii. qdē sꝫ collitij: āt metafeni. v. vo lūborꝫ ⁊ aq̄rto ⁊ ho spōdili metafreni orit̄ neru⁹ ⁊ mittit vnā ptē sui ad ea q̄

† De nūero spōdiliū

Nos āt volēs expōnē. g. dicit ꝙ h̄ s̄mo in mult̄ ab hy. vitupabat̄: a nob āt nō vitupat̄: solā aūt. n. passionē docet ⁊ mēbrꝫ in q̄ fuit passio ⁊ appositā medicinaꝫ siue ꝓfuit medicina siue lesit: non dicit ⁊ membrū qdeꝫ fuit caput: passio vero malicia passionis vulcus corrosiuū: medicina vero fuit alumigimeni chechaumeni: ⁊ non dicit siue profuit siue lesit: fortassis auteꝫ profuit: dicit enim ꝙ conuenit eidem pharmacia conueniens autem prodest. 5

Dixit g. ꝙ aliō scrī apa ab apate capitꝫ: triseugdemō vo ⁊ magn⁹ sophista dicit ꝙ gnātū est apa in capite: ⁊ huius sfacta ē ruptio: exinde casus ossiuꝫ spectabat̄ ⁊ os hoc extractū ⁊ facit apa s̄m: deinde facta est ruptio ⁊ septia die cecidit os: tertiaꝫ aūt dieꝫ dicit ex qua icepit generari sa apostasis aut ex qua facta est ruptio duorꝫ apatuꝫ nō. n. est conueniens post ruptioneꝫ apatis post multos dies cadere os. 6

Cola aūt dicit intestina pte designans totū a colon enī oīa intestina dicit hic. n. dicit intestina boiuꝫ maiora sunt principaliū intestinorꝫ s̄m magnitudinē: s̄m pōem vero eadem sunt hic aūt colligunt̄ mesocolis. i. medijs itestinis scitis. n. ꝙ est q̄ddā neruuꝫ ligantiū ortuꝫ a p̄ma spondili lūborꝫ ⁊ substernitur mesaraicis venis ⁊ sic ligat intestina: ⁊ hoc ē qd intendit. 7

Si recolitis multotiens dictuꝫ est nodis ꝙ oꝫ medicuꝫ multam diligentiam ⁊ sollicitudinem adhibere saluti patientium: ⁊ dictum est hoc in aphis ⁊ in alijs locis: quomō

Egrotantē obediētē faciam⁹ aliqd ei ꝯcedēdo

āt adhibem⁹ diligētiā circa sanitatē: dicim⁹ q̄ bēbim⁹ patien tē obediētē: sicut ē videri in exteriorib⁹: q̄ nisi fuerit obediēs mā artifici nō fit op⁹ vt oꝫ: sil'r ⁊ hec nisi fuerit obediēs egrotāſ nō fiet sāitas: obediētē āt efficiem⁹ egrotātē si ꝯcesserim⁹ eidē aliqd sicut dicit in aphorismis. 8

Quod dilectio.n.pōt efficē sanitatē: māifestū ē exinde: vult.n.multotiēs medic⁹ offerre patienti aliq̄ medicinam: ⁊ hanc nō recipit patiēs repellēs medicū: si vō p̄r aut mr̄ aut amic⁹ offerret:

Que nō multū sedunt q̄ nō magna idē ledit fri. ⁊ vbi oꝫ paruꝫ deterior cib⁹

Aquā elixā hac qdēꝫ vt recipiat acrē hoc vō nō plenū ēē ⁊ suppōnē habere.

tūc recipit medicinā pp amicitiā offerentiꝭ: vides itaq̄ quō aicitia sanitatē pōt efficē: sic igiꝭ ⁊ h̄ dicit hy.qſi oꝫ ꝯcedē patiēti ꝯcedim⁹ āt eidē h̄ mō: mltotiēs.n.volum⁹ ei aliqd offerre vtputa panē aq̄ mixtū: ⁊ oꝫ nos tūc ciatbū bñ lauare: ⁊ ēt corā ipso man⁹ nr̄as bñ abluere: pp h̄ dixit: q̄ oꝫ ea facē in qb⁹ delectaꝭ aut si ituetꝭ aut videt ſꝫ dicim⁹: ⁊ ne credas q̄ hy. breuiloquus debebat vti repetitiōe eiusdꝫ dictiōis: dicēs q̄ si ituetꝭ si vidꝫ: ſꝫ dicim⁹ q̄ nō ē idē ītueri ⁊ vidē sꝭ.n.q̄dā visui obiecta ⁊ ꝯsistētia vſq̄ ad visuꝫ sicut colores ⁊ hōs oꝫ vidē: q̄dā vō sꝭ ⁊ vſq̄ ad itellectū: veniētia sic inimici p̄ñtia: ⁊ ipa dicim⁹ intueri hec āt inspectio tēdit vſq̄ ad itellectū: ⁊ statiꝫ oꝫ inimici ⁊ amicos recordari: si h̄.n.fecerim⁹ ⁊ aici p̄ñt redire: ⁊ inimic⁹ nō vituperaꝭ ⁊ patiēs nō curaꝭ: ⁊ hec qdē sꝭ in visu: q̄ āt ⁊ de tactu dicit: ⁊ h̄ facit sic dialetic⁹: de extrēis.n.sensib⁹ facit mētioneꝫ.ſ. visu ⁊ tactu: vbi tu media subitelligas: ⁊ qd̄ dicit d̄ tactu: dicim⁹ q̄ si delectabilit seb̄ꝫ in duro lecto iacē nō facias ipm in molli neq̄ stare: si vō ꝯsuetudinē hūit i molli: nō facias ipm in duro iacē: sic dcm̄ ē in regimēto acutoꝝ: vt nō eriñ fiat tristicia ⁊ turbatio egritudis: nos āt dicam⁹ ⁊ de medijs sensib⁹ sic de auditu: ⁊ i h̄.n.sꝭ q̄dā q̄ tendūt vſq̄ ad auditū sic cythare ⁊ fistule ⁊ hmōi: q̄dā vō vſq̄ ad itellectū tendūt: vt anūciatio patrie corruentiꝭ: aut domi ꝯuersio: de odoratu qd̄ vt si patiēs delecteꝭ grauiꝭ odorabilib⁹ h̄ illi offeras: si vō bñ odorabilib⁹ bene odorabilia p̄beas: ſꝫ bñ odorabilia dico: nō faciētia dolorē capitiꝭ ſꝫ ꝯficiētia patiēti vt in se.tanq̄ rosas. ꝑ Me.n.hn̄t ⁊ bene odorabile ⁊ frigidū de gustu vō vt offeram⁹ ei amara: si amaris delectaꝭ aut dulcia si dulcib⁹ intēdis āt medicinā ei offerre: aut aliqd tale amaꝝ cōmisce ipm melle vt allicias patiētē ⁊ h̄ qdē in sensib⁹ restat itaq̄ q̄ iste diligi ꝯtinua balnea: aut frigiduꝫ potū si ꝯtigerit ēē egritudinē indigestā nō offeras eadē statiꝫ ſꝫ tñ statiꝫ speꝫ facias: ⁊ dic q̄ spam⁹ p⁹ paucos dies te balneare: aut p⁹ paucos dies dabim⁹ tibi aquā fridā: ⁊ cū venerit d̄sideriū balnei aut pot⁹ frigidi tūc āticipat vnū dic: q̄ si p⁹ duos dies dēbas balneare aut dare potū p⁹ vnā offeras vt vnā ꝯcedis patiēti oꝫ āt q̄ visitatiōes medici ꝯcedanꝭ ei: ⁊ ingrere i visitationib⁹ multitudinē ipaꝝ ⁊ tp̄s ⁊ q̄litatē: multitudinē āt dico ⁊ nō ꝯtinue medic⁹ vadit ad ipm: q̄ in h̄ ifest⁹ neq̄ parꝫ ⁊ in hoc regſt⁹ nisi supueniēt plura sic sintbomata ⁊ si plura supueniāt ⁊ tu ꝯtinue vade vt sb̄sidiū feras: tp̄s vō q̄ nō venias in declinationib⁹ tūc.n.nō indiget te sꝭ i porismis oꝫ te ferre sb̄sidiū: aliqñ vō in declinatiōe cū volueris nutrire: q̄litatē vō visitatiōis q̄ nō cū gete aut clamore īgrediaris: ⁊ dicimuſ nōne ga.ē igressus cū sonitu ad quedā: ⁊ rñdem⁹ ad h̄ q̄ ga.audiuit q̄ patiēs hēbat: subet: ⁊ vt excitaret ipꝫ p tussiꝫ: lōq̄ fario tussiuit: oꝫ itaq̄ ⁊ s̄mones intēdē: s̄mōes dico patiētꝭ: vt si iterrogauerit patiēs de egritudine sua siue mortalis fuerit siue salutifera: dicās q̄ spam⁹ in deo q̄ salutifera erit ⁊ hēas spē salutꝭ ⁊ ꝯforta te: oꝫ verūtñ te laborare mecū ꝯ egritudinē: dcm̄ ē āt ab hy.in aph̄is: qſi nō solū oꝫ p̄bē q̄ oꝫ ſꝫ ⁊ patiētē: dcm̄ ē āt ⁊ alibi ab ipo: q̄ p q̄dā tria reficiꝭ sanitas: p medicū: p patiētē per egritudinē: h̄ v̄ba oꝫ te dicere egroto: ⁊ nō facias sic fecit qdam nōie callianax q medicus fuit: ⁊ interrogat⁹ a quodā patiēte siue vixerit siue morieꝭ: dixit eidē: mortu⁹ fuit patroculus q fuit melior te: ⁊ ob hoc horribilis dict⁹ est: aut hōs dicit s̄mōes: aut s̄mones dicit: vtputa grāmaticos rhethoricos ph̄osicos.ſi.n. his delectaꝭ: oꝫ te eidē exponē hōs s̄mones: si vō iocosis delectaꝭ s̄mōib⁹ his vtaris: si vō nō fueris habilis ad hoc: facias alios venire: ⁊ corā ipso his vti v̄bis. Oꝫ āt ⁊ in vestib⁹ cōplacere sibi: vt si albis delectaꝭ ⁊ tu alba induēs accedas ad ipꝫ ⁊ preciose: si vō nō hūeris p̄ciosa accedas cū p̄nis solū ⁊ non imūdus: plures.n.imūdos repellūt: marie si fuerit isti chirurgici ⁊ imūdi a vulnerib⁹ aut a qbusdā talib⁹ plures āt imūdis delectanꝭ: ⁊ his oꝫ te vti ⁊ a gestu qdē oꝫ n.te accedētē ad egrotū nō supbiose stare i hoc.n.odiosus efficeris: neq̄ mestū ēē: in ho: .n.vilipēdiꝭ: ſꝫ i bona figura ⁊ pulchra: vt ⁊ patiēs honoret te ⁊ astātes: aut.b.d.a figura: aut oꝫ vti figura ad appetēs iuuamentū sꝭ.n.opus ē chirurgizare: oꝫ duas māicas tui philonij euelare si vero tāgē pulsuꝫ: vnā scien dū ē q̄ philoniū erat vestis ātiquoꝝ medicoꝝ cū māicis longis: ⁊ attonsurā qdē oꝫ ꝯcedere egroto ⁊ qdā dicunt tonsura: q̄si q̄ nō hēat medicus alopitiā: vt ofiasiꝫ: ga. vero nō vult h̄: qſi h̄ nō est in nob̄ ſꝫ tōsurā dicit: aut q est penes medicū aut penes patiētē: penes medicū q dē vt si iuueꝭ tōsura tondeaꝭ: ⁊ si rursus iuueꝭ comis q̄ nō ꝯtinue tondeaꝭ penes patientē vero vt videat q̄ tonsura gaudeat patiēs: ⁊ sic vt si patiēs tondeꝭ ꝯcedat ei hoc āt p iuuamētū ⁊ ꝯcessionē patientꝭ nō p adulationē astantiū: quēadmodū in ātonino ⁊ luciano: ātonin⁹ delectabaꝭ his q̄ auferebāt sibi comas: lucian⁹ vō gaudebat comis: ⁊ ob hoc adulatores q̄tiēs tēdebāt ad antoninū tōdebanꝭ q̄tiēs vero ad lucianū expectabāt per multos dies q̄usq̄ hr̄ent comas: ⁊ tūc pagebāt ad ipꝫ. ꝑ Nos vero vtimur his tōsuris nō cā adulatiōis ſꝫ cā sāitatꝭ ⁊ gr̄a patientꝭ oꝫ āt ⁊ ab vnguib⁹ facē ꝯcessiōes ⁊ qdā dicūt nō sint vngues scabiosi. ⁊ dicim⁹ q̄ si h̄ dic: si n.ē h̄ i nob: ſꝫ vt vngues ñ sint imūdi neq̄ magis magis.n.vngues ꝯsūt chirurgicis: ex eo q̄ retinēt sb̄tilissima corpoꝝ: oꝫ.n.⁊ tales auferre vngues: oꝫ āt ⁊ ab odore cōplacē patiēti: vt nō hēat malū odorē medic⁹ malus āt odor gnāꝭ nob: aut nā aut ab icuria: ⁊ a nā qdē sic in plectoricis corpib⁹ fetēt.n.male ipoꝝ aut os: ⁊ hūc nālē fetorē: nō possum⁹ finaliꝭ remouē ſꝫ mitigare sic i plectoricis corpib⁹ flebotōam⁹ aut purgam⁹ i ore qdē spicā nardicā: aut frondē malabacri aut aliqd tale odoriferū ponim⁹ ab icuria qdē gnāꝭ fetor sic a mlto vino fetor erit ab ore. ꝑ Sic ericōic⁹ medic⁹ qdā ebri⁹ venit ad patientē ⁊ dicit ei patiēs: non possū ferre fetorē tui oris: q rñdit ei: sic.n.patior fetorē tue fe. sic oꝫ te pati meū fetorē: ⁊ nō fugiebat q̄ ebri⁹ erat ſꝫ furiose rñdit: oꝫ igiꝭ mltotiēs vt cōplaceas patienti vinū dare eteni ex his delectatio gnāꝭ patienti: ⁊ exinde fit digō gnātio chili gnātio sanguinis ꝯsp̄o nutrimēti ⁊ ꝯfortatio totius corporis ꝯsidera āt q̄ bñ dixit hy.qſi āt nō possibile ē ex his cōcessionib⁹ ⁊ lesionē aliqñ fieri: pp hoc cōeꝫ epilogū in oib⁹ dicit q̄ nō magis ledunꝭ: ſꝫ ⁊ supueniēs lesio rectificabilis.ē: ⁊ in h̄ ē itētio vt frigidū vbi oꝫ: vbi oꝫ dicit: q̄si si p⁹ duos dies d̄beas potū dare: p⁹ vnā tribuaſ: ⁊ q̄ nō sit incōsuet⁹ patiēs ab hoc potu neq̄ i d̄bilitate stōi neq̄ in flegmone alterius mēbri nobilis ſꝫ in ca.complexiōe ⁊ in tp̄e estiuo: hoc significat vbi oꝫ. 6

Quidaꝫ āt dicūt: q̄ alius ē s̄mo ille a p̄dictꝭ: ⁊ dicunt q̄ vult determinare de aqua: nos āt dicimus q̄ idē ē cū p̄dictꝭ cū.n.dixit in ꝯcessionib⁹: q̄ oꝫ frigidā aquā offerre intendit nos docere q̄liꝭ oꝫ facē friam aquaꝫ: ⁊ quā oꝫ elixare ⁊ infrigidare nō dicit: ⁊ quidā āt ꝓbabiles cās assignant inquantū ꝯsuadeāt auditores: nos vero dicim⁹ verā cāꝫ de q̄ aq̄ determinat. ꝑ Uerūtñ h̄ oꝫ aq̄ꝝ ꝯscire: q̄ oꝫ he qdē sꝭ bone he vero male he vō medie: ⁊ distinguunꝭ p gustū p visū p odorē: p visū quidem q̄ bona aq̄ oꝫ esse splendida ⁊ diafōa: ⁊ non turbida neq̄ lutosa per odoreꝫ qdeꝫ vt odorabilis sit: ⁊ odorabilē āt dico vt sit sine graui odore: p gustū vero vt sit dulcis: dulceꝫ āt dico nō hn̄do grauē q̄litateꝫ neq̄ sit nitrosa neq̄ sulfurea neq̄ calcātea neq̄ salsa ex his āt ꝯ rijs discernunꝭ male aq̄: oꝫ aūt elixare nō bonas ſꝫ me

Que dr̄ia sit iter intueri ⁊ videre

ꝑ De odorose isebribus.

De tp̄e et d̄ mltitudine visitationis medici

ꝑ De vestimētis medicoꝝ.

ꝑ Nō d̄ tōsuris capiloꝝ atq̄ vnguium

ꝑ De q̄daꝫ medico ebrio vini fetorem patiente.

ꝑ De electione aque

dias aut malas: bone.n.aq̃ ex se hñt bõitatē: ⁊ nõ indi
gēt bulitiõe sic aq̃ q̃ ẽ rome ẽ.n.qdē fõtes dulciũ aq̃x:
st ãt ⁊ dulces aq̃ in pgãis: mltotiēs ãt ⁊ bonas aq̃s eli
xam⁹ sic dicit.g. vt friorē ipa3 faciam⁹ filia flũb⁹ min⁹
st oppugnãtia: 9ria vero magis 9riant vt si ē fri.aq̃: ⁊
hoc nõ valde īfriat ex fri.aere: semel.n.h3 ppa3 fridita
tē si vo ca.ē tūc i
fridatio magis
9riat pp calidi
tatē ⁊ q̃ sbtilior
sit aq̃ ⁊ rarior ex
caliditate ⁊ forti
or friditas pa'ã
ē. ¶ Qualr ãt p⁹
elirationē3 vtãt
aq̃ vt fridiorē ef
ficiam⁹: aq̃3 b⁹i
rei duo st modi
vn⁹ qde3 ipor
tradit⁹ ē ab hy.
alter vo ab egyptijs iuēt⁹ egyptij.n.elirãt aquã ⁊ po
nũt ipa3 i bochalib⁹: ⁊ pēdēt tota nocte i aere in loco dis
coopto: postea i mane ponũt bochalia i arēa hũida ⁊ cir
cũponũt myrth⁹: aut folia vitiũ aut folia lactuce vt ma
gis fiat īfriatio ⁊ sic bonã ipa3 supiorē inueniũt: hy. vñ
dicit: qñ o3 p⁹ elirtiõe3 ponē ipa3 i vase nõ iplē vas
aut copies ñ pt aer īfriare aq̃3 q̃ ē i vase ⁊ h eas o3 pēdē i
puteo: ita q̃ aq̃ putei nõ tãgat vas: qñ grossities hmõi
aq̃ pmitit īfrigidare aquã que ē ivase: pp hoc o3 pēdere
vas nõ plenũ aqua: ⁊ hoc est quod intendit. 7

¶ De diuersis modis infrigidandi aquã p⁹ coctionem.

Quomã ex emorragus inaquatur.
Si qualia o3 purgari purgentur ⁊ 9fert et bene ferunt.
In eno legumia comedētes in fame 9tinue feĩa masculia cruribus icõtēptibilia facta sunt: ⁊ finalr etia3 ⁊ orobos comedentes genua dolētes

Dictũ ē ãt nob supi⁹ q̃ emoragia ē flux⁹ sãguis
q̃ ē p nares: emorrois vo q̃ ē p ãnũ euãtio: noĩm
ãt vtriusq3 emorragia noiat: ⁊ didicistis q̃ bõa
supueniũt i emorragia: q̃ pleuresis dissoluit ⁊ sagede
ne ⁊ alia pdcã: nūc ãt dicit: q̃ difficilia gnãt ex ipa imo
derata ãt emorragia euaporat calor nãlis: ⁊ exinde idi
gõnes fiunt ⁊ non aliqð nutrimentum ⁊ pparatio fit
hydropisis: ppter hoc dixit: inaquant. 8

Quid sit emoragia.

ISre ãt smo lati⁹ dict⁹ ē in aphorismis: h ãt sic
i sui cõmemoratiõe scribēs remisit: o3 ãt te sci
re q̃ pp hoc ⁊ 9iūctiões sbintelligi dixit.n. ⁊ apte ferũt
q̃ vo dicit. Qualia sbintellige vt h3 rõne3 fiat eũo: aut a
nã aut a medico: si vo fiat p maliciã egritudis difficile ē
hoc: vñ dicit thochididis in sa hystoria. Qñ co. vomi
tus supuenit: ⁊ peste iminente plures moriebant: ñ.n.
Hã nã neq3 a medico fiebat vomitus colere. 9

AD aliã doctrinã trãsfert nos hy. mirabilis ãt ē
h smo ⁊ 9sonus titulo de epidica egritudie mē
tiõe3 facit ⁊ 9sidera artē hy. nihil frustra cõmemorat ne
q3 nomē vbũ. Sic itaq3 h de eno mētionē facit: en⁹ ãt
ē q̃dã ciuitas thracie: ⁊ intellige quãtã significationē h3
hec dictio: qñ ãt thracia fertilis est en⁹ ãt ciuitas thra
cie: iõq3 dicit q̃ qðdã mirabile 9tingit in illa ciuitate:
v3 sterilitas ⁊ fames ⁊ rursũ q abũdantes erãt frumēto
nõ solũ sibi s3 ēt alijs ciuitatib⁹ tūc patiebant iopiã ⁊ in
incepe comedē legumina. ¶ Et qñ cibũ exneũ a legũini
b⁹ assumebãt: pp hoc mēbra cibũ recipiebãt sicut incõ
suetũ ⁊ exneũ: ⁊ exinde nõ nutriebant ⁊ īfirma fiebant
⁊ incõtēptibilia ⁊ debilia fiebant magis agētia magis
actiua ⁊ magis motiua. s. crura incõtēptibilia ãt dicit ñ
hñtiã palisim: qñ oio nõ moucbant s3 debilitatē habe
bãt: ⁊ hoc qdē patiebant leguminib⁹ vtentia alia ãt sũt
legumina ⁊ alia sũt frumētalia nutrimēta: frumentalia
qdē sunt oĩa ex qb⁹ põt fieri panis vt frumētũ ordeum
miliũ spelta ⁊ hmõi legumina vo vt cicer faba: ⁊ alia ta
lia ex qb⁹ nõ fit panis: hi vo q erãt in eno: in pncipio q
dē deficiētes frumēto. ¶ Uenere ⁊ ad orobũ.i. miliũ et
alia amara feĩa q̃ dant irrõnalibus ⁊ exinde grossa mate
teria gnãta ⁊ descēdēte ad genua fiebant istis genua do
lētes ⁊ patiebant h nõ pauce: s3 oēs q illi⁹ ciuitatis erãt:
q̃uis calidi eēnt sm cõplexionē q̃uis frigidi: ⁊ q̃uis

¶ De leguminum comestione.

¶ De orobo.i.milio

vtētes exercitijs: ⁊ q̃uis non: ⁊ aut fortes aut debiles: ⁊ aut
purgati ⁊ nõ purgati: ⁊ h oĩa designauit hy. p duas dictiones
dicētes. feĩa masculina: p masculina qdē designauit calida et
exercitãtia se ⁊ fortia ⁊ nõ purgata: p feĩa vo designauit frigida
⁊ exercitabilia debilia purgata: feĩe vero purgant p mēstrualē
purgatione3: qñ vero oēs cõiter ledebat ⁊ epidimic⁹ erat mor
bus: designauit p eo q̃
dixit fame ⁊ in eno. nõ
n. de pticularib⁹ remēo
rat s3 de tota ciuitate pa
tiēte qð aliqs nõ dicēt:
q̃ nõ oēs vtētes legu
minibus h patiebant
dixit: 9tinue: ⁊ h h3 p̄
sens intentio. 10

Manifeste vigilãs caldior exterius iterius frigidior dormiens: econtra.
In calido nã frigiditas potus aqua pausare.
Somnus infrigidat in velato.
Somnus sedilis crecto soporifer.

Dictũ ē ãt nobis
mltotiēs: q̃ dif
ferent mouet ca
lor nãlis: aut ad exterio
ra aut ad iteriora aut to
tus aut sm ptes: ⁊ q̃ in sõno ad 9fundũ tēdit i vigilia vo di
latat ad exteriora: h igit dicit hy. mãifestũ est ⁊ publicũ oib⁹.
¶ Qñ in sõno 9fundũ calidius ē: supficies vero frigidior: i vi
gilia ãt supficies calidior ē: 9fundũ vero fridi⁹: h pbauimus
pmo qdē i sõno idigem⁹ coopimētis: in vigilia vo nõ idigem⁹:
ẽo q̃ respiratiõe3 in sõno hēm⁹ maiorē ⁊ densiorē pp multã ca
liditatē: tertio ex eo q̃ nãlis calor ex necessitate tendit illuc vbi
supfluitates vt digerat ipas manifestũ aũt ē q̃ in sõno tendũt
ad 9fundũ supfluitates: intelligas aũt q̃ calidiore3 dico supfi
ciem: tñ nõ calidiore3 9fundo: s3 cõpando ipsa3 ad se ipsa3 ca
lidiore3 dico in vigilia: q̃3 in somno ⁊ profundũ frigidius in
vigilia q̃3 in somno. 11

¶ Propter maiore3 respirationē in somno arguit maiore caliditas ēt in interioribus tpe somni.

NAturã ãt dicit hy. h 9diõe3 corpor quēadmodũ dicit:
qbus nã mouebit ad ptisi3 neq3 hitudinalē vtutē sic
dicit nature morbor medici ⁊ nature aĩaliũ indocte: s3 nã3 di
cit cõplexionē: ⁊ cõplexionē nõ eã q̃ sit nob ab etate acq̃sita: sed
dicit eã cõplexionē q̃ est ex gnãtione ex q̃ttuor elementis: i em
brione facta: h igit cõplexio pmutat: aut sm quantitatem aut
sm q̃litate3 siquide3 igit pmutet sm quantitatē: tunc sancti
uis 9seruam⁹ pceptis: si vero sm q̃litatē ⁊ ad acutũ: tunc 9rijs
⁊ acutũ designat eo q̃ dixit: in calido: curã vero q̃ fit p 9ria gnã
les ⁊ particulare3 gnãle3 quidē pp id qð dixit: frigiditas pticu
lare3 vero pp id q̃ dixit. ¶ Pota aq̃: ⁊ ipse quidē dixit pota aqua
⁊ magis que supius tradita est elixa: tu vero intellige lactucã:
⁊ aliquid tale infrigidatiuũ: docet.n. ⁊ a actibus cura3: ⁊ dicit
q̃ o3 tūc abstinere a gymnasijs.i. cursibus motionibus sollici
tudine tristicia ⁊ ira: ⁊ oĩa hec declarauit propter id quod dixit.
¶ Pausare oportet enim ipsum cessare ab omni labore corpo
ris ⁊ anime. 12

QUidã libror hñt p.m.i greco lu īfrigidat: qdã ãt cũ.n.
sigdē igit hñt infridat cũ.n. designat.n. q̃ sonus īfri
gidat volēs.n. illã malã cõplexionē curare dicit infri
gidat sonus qñ tūc in sõno digõ fit: ⁊ expulsio supfluitatũ acu
tar: ⁊ exinde infrigidatio fit acuminis h sõno: si vero cũ.n. du
as dictiões dmõstrat: ⁊ dicit q̃ sonus q infrigiditate: scũs.s.i
fri.aere: hic pficit. S3 põt opponi: q̃ si in fri.aere dormiat q̃m
infrigidat supficies: 9cludunt supfluitates acutiores disten
dit 9funditas: pp h dixit in velato: o3.n. ipm patentē: ⁊ i fri.
aere dormire ⁊ velamenta hr̃e: vt p velamenta quidē superfi
cies calefiat: ⁊ euaporent superfluitates: per respirationē vero
inducat aerem frigidum ⁊ vndiq3 inueniatur profundum in
frigidatum. 13

Nota hic d̃ somno.

QUidã dicunt q̃ adhuc mala3 cõplexione3 curat hy. ⁊ di
cit: q̃ o3 statuere vigiliam: ⁊ quia impossibile est non
dormire: pp hoc dicit: q̃ o3 pcipe ipsos dormire in quadã mo
tione: vbi motio non pmittat pfecte fieri somnũ: dicũt.n. q̃ in
somno ad interiora tendit nãlis color distendit acumen: ma
le aũt dicunt isti: didicistis.n. multotiens q̃ vigilia quide3 ⁊
sollicitudo: ⁊ hmõi ca. ⁊ fic. efficiunt corpus: sõn⁹ vero digerit
superfluitates ⁊ mãm: ⁊ q̃ h sit vex p3: videmus.n. in vigilã
tibus q̃ facies inflat supfluitatib⁹ veniētib⁹ ad faciē: ⁊ nõ cũa

tiat: qd aũt dicit erecto soporifer: volo a superiori aliq̃ mõ icipe: multotiens venit ad me aliqs habẽs nauseã pp multitudinẽ humorũ: statuo eidẽ abstinentiã cibi: & moueo vomitũ humoris: humoris dico digesti & dissoluti. Aliq̃ñ at venit & dicit q̃ qñ venio ad lectũ meũ nõ dormio: & hm̃oi: verũ qdẽ cãz non assignam⁹: q: nõ hẽm⁹: s; pbabilẽ dicim⁹ & pticularit inẽtã ordino n. huic laborẽ multũ: & dico q̃ nõ fatigata ẽ natura: & pp h̃ nõ superuenit sõn⁹: s; pcede mihi istũ labora tñ q̃usq; te sedẽte & fatigãte veniat sõn⁹ tũc igit ipo efficiẽte hoc magn⁹ & pfund⁹ fit sõn⁹: & h̃ dicit erecto soporifer: q̃si dicat: q̃usq; sõnũ hẽat: & iste stans erect⁹ aut i aliq̃ sedens. 14

> † Nota q̃ exercitium fit esse causa somni.

Debiles diete fride: fortes vero noue calide. Aqua ex ibertiũ: hec qdẽ ab ethere deducta vel tonitrualis bona: globatilis autem mala.

Aqua vorabilis & vigilia vorabilis.

Ex calido natura in calida mãsio et frida mansio impinguat:

Studium salutis: irepletio nutrimenti: ipigricies labor.

In vigilãdo sitis i superficie somnus medicamentũ: cui vero ex sõno erectio.

Quibus plurimus calor magne vocis etc nã frigidus aer plurimus duobus vero

Dictũ ãt est sciẽtib⁹ i rei mẽtorum acutorũ: q̃ debiles cibos dic̃ ñ efficiẽtes debilitatẽ: s; q̃ ñ valde nutriũt: nec hñtes q̃uẽ q̃litatẽ nec acutã: sic chil⁹ ptisane: qñ ãt h⁹i cibi ñ exhibẽt m̃ltũ nutrimẽtũ: pp h̃ dixit: q̃ n; calefaciũt l; ifridãt: q̃ vo g̃ue habẽt q̃litatẽ: tãq̃; p synapi & pip: h̃ ãt pp h̃ dicit. 15

> Quid p cibos dbiles intelligat.

Admirabilis ẽ & h̃ s̃mo & dign⁹ annotatiõe: s; p̃ncipio dictiões explanem⁹: deĩde dicam⁹ intẽtionẽ hy. Inertẽ aquã dic̃: nõ q̃ nõ supponit arti: s; inertẽ dicit: q̃ sic se h; nãliter: & nõ idiget arte: vbi gra: Ars n̄ra vtit multotiẽs herbis quibusdã ad sanitatẽ: si qdẽ igit medic⁹ sic vtat eis: sic in agris nate s̃t: appellant hec eẽ sine arte: si vo vtat eis aut lotis aut elixis aut assis aut purgatis: h̃ dr̃ artificiale: silr ptingit i scamonea si n. accepim⁹ scamonẽã & vtam⁹ ipa sicut fit vbi nascit: iners h̃ nũcupat: si vo purgauerim⁹ eã aut elixauerim⁹ pp id q̃ debilitet m̃ltitudo purgatiue v̄tut: h̃ artificiale dicim⁹: eodẽ mõ ptingit i exteriorib⁹ v. gra. si artifex vtat ligno sic venit a nẽore deciso: iartificiale h̃ dr̃: si vo dolauerit & ppauerit: artificiale: silr & in aq̃. Aquã ĩertẽ dic̃ optimã q̃ nõ idiget elixatiõe aut aliq̃ alio artificio: q̃ vo elixat vt fiat frior sicut dcm̃ ẽ supi⁹ h̃ artificiosũ vocat: q̃ ãt dic̃: ab ethẽ: hy. dic̃ vrentẽ etherẽ & subtiliorẽ & calidiorẽ ab h̃ v̄bo greco etho: qd̃ ẽ vrere: vñ & poeta dicit patrẽ oĩpotẽtẽ etherẽ. i. agrossiore aere ad s̃btiliorẽ tonitrualẽ ãt quã dic̃ aquã videl; illã q̃ fluit cũ tonitru. Et q̃liõ fit tõitruũ & qdã dicũt q̃ tonitruũ fit nubib⁹ pcutiẽtib⁹ se adinicẽ & sonũ reddentibus. Arist. vero in methauris dicit q̃ tonitruum fit vento incluso in nubibus & hoc ignito cum sonitu excluso vñ p̃us fit tonitruũ: posteri⁹ vo chorusc̃atio: nos p̃us videm⁹ choruscationẽ q̃; audiam⁹ tõitruũ: & h̃ ptigit: q: visus acutior ẽ & pmptior ad recipiẽdũ q̃; audit⁹: silr ãt si ĩspexerim⁹ aliquẽ incidẽtẽ ligna in nemore & fuerim⁹ parũp remoti: p̃us videm⁹ ictũ q̃; sonũ sentiam⁹: q̃ ãt dic̃ globatilẽ: & dicim⁹ q̃ globatilẽ noiat pcursũ vẽtorũ & aerẽ globatilẽ: a pcursu qdẽ ventorũ nubes coadunant adinuicẽ & igrossant & pdẽsant: & pp h̃ aq̃ q̃ ab eis emanat ẽ grossior. Bonã aquã dicit optimã & mirabilẽ: qdã: ãt dicũt q̃ bonã aquã dicit q̃ in tpato tpe fit. s. i vere nõ ãt ẽ h̃ verũ: si. n. dixit de tpe diceret bonũ diceret qd̃ fieret in estate. Principalr. n. etas tps vocat: qñ q̃ fiũt in aliis tpib⁹ estas pficit. v. gra. in autũno semina ponunt sub terra: i hyeme vo mouent v̄tutes gñatiue: in v̄e oriunt & in estate pficiunt: & pp h̃ p̃ncipalr optimã aquã dic̃ q̃ fit qñ estas ẽ. Sz postq̃; dictiões exposuim⁹ dicam⁹ intẽtionẽ hy. & dicim⁹ q̃ ipe intẽdit in hac pticula dicẽ q̃ aq̃ sine arte etherea qdẽ & q̃ fit tonitru superueniẽte ẽ optima sicut s̃btilior: & p̃ ipue q̃ fit in estate: qñ tũc sol accedit ad v̄ticẽ capitũ n̄rorũ & calefacit aquã & sic elixãs s̃btilitate & pp h̃ & dicit q̃ hãc aquã ĩertẽ offerim⁹ tãq̃; optimã globatil' aũt mala ẽ & tãq; grossior: ga. vo dicit q̃ aq̃ etherea optia ẽ: globatilis vo mala & indiget artificio & elixatione tonitrualis vo media est neq;. n. sic mala ẽ sicut globatil': qñ h; calefactiõnẽ v̄ti q̃ icludit in nubib⁹: neq; sic bona sic etherea: & q: non similit calefit: & hoc est quod intendit. 16

> Jners dupliciter dr̃.
>
> † Mõ quõ fiat tonitruum.
>
> Tps p̃ncipaliter dr̃ d estate.

Uorabilẽ dicit aquã m̃ltũ comedẽtẽ: dico ãt q̃ nõ dicit aquã vorabilẽ come dentẽ q̃ aq̃ comedat h̃. n. eẽt nõ intelligibile. Sz h̃ intẽdit: q̃ aq̃ facit hoiẽ m̃ltũ comedẽ & mouet appetitũ: & illũ q̃ ẽ nãlẽ & s̃m nãz: illum ãt q̃ est s; nãz mouet h̃ mõ: supponat aliqs hñs malã cõplexiõẽ calidã in hac. n. pstrat v̄tus appetitiua: et offerẽtes aquã extinguim⁹ hãc malã cõplexiõẽ: & hac extincta excitat appetit⁹ nãlis & sic hõ comedẽs illũ vo q̃ est ex nãz appetitũ h̃ mõ s̃bleuat: supponat aliqs hñs humorẽ in ore s̃tõi: & exinde nõ appetit offero sibi aquã & ifrido mãz & ingrosso ipãz: & exĩde supeũit acetosa eructatio & fallus appetitus: de q̃ dicit ga. in introductoriis. i. in libro: q̃ dr̃ migrotegni: frigid⁹ venter bonus est appetẽ & malus ad digerendũ & ita de aq̃ intelligendũ est. De vigilia q̃uõ facit hominẽ comedere dicimus: vigiliã dicit nõ superuenientẽ infirmis in his pstrat virt⁹: s; de vigilia intendit q̃ fit sanis: sanis dico nõ ociosis & fine labore vigilantib⁹: posterius ãt sanis & fatigantib⁹ vt labore euaporato superueniat superficiei: & h̃ euaporata attrahat a mẽbris vicinantibus & vicina s̃m ptinuitatem ab epate: epar aũt a venis mesaraicis: vene autẽ a stomacho: stomachus vero ab ore stomachi: & sic fit appetitus vt dictuz est in physica ga. sic igit vigilia dicit vorabilis: q: mouet hominẽ ad comedendũ: & q̃ hoc sit verũ p; ex alexãdrinis: hi. n. vigilantes in nocte & laborantes multũ comedunt. 17

> † Q̃uõ potus aq̃ frigide in quibusdã appetitũ iducat
>
> † Q̃uõ vigilia appetitũ cã fe pos sit.

Dictũ est aũt nobis s̃upius q̃ p calidã nãm appellat hy. calidã & malã cõplexionẽ: hãc autẽ malã cõplexionẽ calidã in calido tpe maxime tpe estiuo: & etiã in alio tpe calidiore: tñ infrigidat & ingrossat mansio frigida: & curat ipsã malã cõplexionem. Et quã dicit frigidã mansionẽ: q̃ nõ habeat velamina lanea sed que habebat linea & vetera. Hec. n. magis infrigidant & infrigidatione non permittunt euaporare calidã qualitatẽ: sed ingrossant ipsã & bene tpatã reddunt: si vero est calida mansio: amplius subtiliat materiam & facit euaporabilem. 18

> † De velaminib⁹ laneis & lineis.

Qcioniã hy. intẽdit nõ solũ egrotos reducẽ ad sanitatẽ: s; ẽt sanos pseruare in sanitate: h̃ dicit q̃ dr̃ sanos nec cibis repleri nimiũ nec exercitiis imoderatis fatigare aut h̃ mõ exponim⁹ pticulã istã: aut & aliter psidera eniz hy. h̃ tibi dicere non credas q̃ solũ malã calidã cõplexionẽ intẽdo curare & nõ frigidã: s; & hãc frigidã curo curat itaq; frigida q̃litas: sine vtam⁹ m̃ltitudine cibor. Mult⁹. n. cibus hũectat corpora et infrigidat: modic⁹ vo calefacit & desiccat. nõne dictũ est s̃upius pausare: nunc aũt exercitare se pcipio: & fine pigricia se habeat ad exercitia. 19

> † Multus cibus infrigidat corpus & hũectat paucus vo calefacit et exsiccat.

Intendit aũt in his hy. h̃ accñtia curare: q̃ dicit: q̃ superuenit sitis multotiẽs in vigilãdo ore & gutture sicciorib⁹ facti: sitiz aũt dicit moderatã & superficialẽ nõ. n. ipsam q̃ ptingit pp caliditatẽ oris s̃tõi aut pulmonis. Hanc itaq; moderatã sitiz remouet somnus: qñ in sõno hũctãt mẽbra sic dissoluit illa siccitas q̃ est in ore: & sic remouet sitis: & in tñ est moderata ista sitis: q̃ gargarism⁹ dissoluit eam ptingit aũt & multotiens alicui in somno sitis: in sõno. n. ascendũt fumi ad superiora: vbi gra: ad os & fauces: & efficiunt sitim: & si hi fumi calidi & dicius: q̃ hanc sitim erectio dissoluit ipsis enim excitatis fumi non amplius ascendunt sed sufficiẽter euaporant: & hoc est qd̃ dicit. 20

> † Q̃uõ sitis psomnũ remoueat et q̃uõq; etiam inducatur.

Mirabilis est hic sermo etenim naturalis est et anathonicus quod autem intendit dicere hyp. vult. n. hic quod appetit ingrere siue calidum est corpus siue fri. nos autem dicimus quod hic non intendit sed ingrit de voce et vt euidentius pateat quod dicit volo quod dam predicere. † Sciendum est autem quod vbi fiat magna vox. opus est et multa caliditate et forti virtute et dilatione vasorum sed cum dico vasorum intelligas aut ea que sunt materie vasorum aut ea que sunt vocis vasorum materie quod. n. sunt vasa hec pectus concauitates pectoris pulmo canales pulmonis vocis vero instra sunt hec guttur addiacens canalibus pulmonis et epiglotum trachearterico pus. n. est et materiei ad vocem cum autem dico materia vocis intellige aerem. Incipimus igitur a primis naturalibus calorem multus et in multa caliditate dilatatur pectus et concauitates pectoris et istia apiuntur omnia que sunt materiei et vocis confortatur et virtus et propter hoc magna fit vox bene attondit hy. plurimum calorem oportet. n. ipsum hic subaz supabundare et non secundum qualitatem quoniam si acutior fiat calidum et male tpatum prostrat virtutem et in debilitate virtutis nunquam magna generatur vox vnde in pueris et multus est naturalis calor sed debilis virtus et ideo non fit ipsis magna vox materia autem dicit fridum aerem et non calidum vt in fridatione mitigetur calor caliditate vero efficiet vocem magnam aut aliter dicas quod fritate aer dissoluit ca. distemperantiam et exinde virtus confortatur et facit magnam vocem cum. n. opus sit caliditate et dilatione vasorum virtute fortificata et materia multa et frida et duobus facit mentionem. s. caliditate et materia et dicit quod duorum magnorum pgenitum. s. vox magna fit tu vero dicas quod quatuor predictorum pgenitum magnum fiet hoc habet presens intentio. 21

Oportet nos scire quod calidum duplex est duplex vero est secundum duplicem modum primo quod est secundum naturam aut extra naturam secundum duplicem vero modum quod calidum aut est innatum aut acquisitum et secundum naturam quod est calidum bene tpatum et quod a generatione obtinemus et extra naturam vero est calidum quod est se. innatum autem est quod ad alia fertur membra acquisitum vero quod ab aliis fertur verbi gratia cor et epar innatum bent calorem et non ab aliis acquirunt per se autem attribuunt aliis membris caliditatem et ipsa non recipiunt ab aliis canes vero acquisitam dicuntur habere caliditatem quia ab ipsis bent et non propria dicit itaque quod sto hic innatum calorem et acquisitum si igitur innata caliditas puertetur ad acutum non fit secundum rationem digo sed corrumpuntur cibi et in superfluitates dissoluuntur et non nutriunt membra et exinde corpore subtiliato appibiles fiunt vene: aut igitur hoc intellige: aut dicas hoc quod ex mala complexione cachochimus fit chilus et sic spargitur ad epar et transmutatur in sanguinem chachochimum: et propter cachochimiam non recipiunt membra nutrimentum. et exinde continetur materia in vasis: et tunc inde fiunt vene sicut supius diximus in muliere in qua supuenit retentio menstruorum: et ga. pble botomauit eam. quoniam igitur nutrimentum calefacit membra non nutrimentum vero infridat. ideoque dixit fridi carnibus. Quoniam imala complexione stoi compatitur arteriam et ex ista cor et propter hoc acuti furoris fiunt: et non oportet ipsos iterrogare de aliqua causa. 22

Duplex est expositio huius pticule. quidam. n. dicunt quod siccitate facta in aere que est supra terram aues non sustinent eum sed ferunt ad aerem ppinquum terre. Et propter hoc dixit quod in siccitate multiplicatur genus auium: quidam vero dicunt secundam expositionem quod supuenit siccitas et cum hac pestis: dicunt est. n. quod vapores ibriuz sunt saniores: et rursus vapores vel siccitas mortales. supuenit itaque in ista siccitate distemperantia pestis et tanta supuenit pestis in terris. quod non possunt sepeliri corpora et exinde aues comedunt ipsa: et propter hoc genus ipsarum multiplicatur. ga. vero remouet vtraque expositionem. et primam quidem dicens quod nunquam hy. ex auibus debebat habere cognitionem aeris sed potius ex corporibus humanis que nobis supponuntur. Secundam vero expositionem remouet sic dicens. quod si hoc esset oportebat et aues destrui et non comedere cadauera sicut dicit thochitides: quod aues cadauera gustantes moriebantur. quid igitur intendit: et dicit quod sile a simili saluatur: que vero sunt extra naturam a contrariis curantur vel corrumpuntur. cum n. aues sicce sint si contingat quod aer siccus fiat multiplicantur et sane sunt et diuturne. 23

Magnis magna et pgenita fiunt dis sic et membrorum et oculorum sic et totum corpus.

Qui calidi ventribus fri carnibus et subtiles isti sunt supueeno si et acuti furori

Siccitate in terra auium genus multiplicatur

Tragos quis appet exterior testis si dexter masculum: si vero sinister feminam.

Oculi vt beant fortitudis sic et membrorum et oculorum sic et totum corpus.

Signa mortalia sunt dubio calidissimus fumus prius nares frigidi ipsum dimiserent vitalia vero con.

Labores cibis predisponebantur.

Natura morborum medicina.

Debetis .n. scire quid sit tragos: et dicimus tragos est passio quedam vocem ab humiditate supueniente in fine ad adolescentie: cum humiditas non dissoluitur ad augmentum: sed dilatat membra: et raucam efficit vocem: tunc ingrere vtrum testiculorum exterior est. et si fuerit dexter. dicas quod masculorum erat genitiuus. si vero sinister mulierum: et hoc est vt intelligas vt in pluribus. cumque in mulieribus non sint testiculi quando cognitionem habemus in his: et dicimus quod ea que sunt in thorace conione bent cum genitiuis. et sanguis in viris quidem transmutatur in spma in generatiuis membris aut ad lac in nutritiuis. propter hoc in mulieribus quidem ingrere qualis mamma est exterior: si dexter erit: virorum genitiua est si sinistra mulierum et hoc etiam intelligas vt in pluribus. 24

Ad aliud sermonem transfert se hy. hoc. n. semper bonum dicit. de particulari quidam determinat hoc. itendit autem pcognitionem docere ab oculis. et quid dicit: sicut se bent oculi sic et totum corpus. et dicit est hoc duplex textus. quidam. n. librorum bent: oculi vt beant. quidam autem non bent: vt beant: sed solum fortitudis verum exterius subintelligunt vt beant: dicit autem quod sicut se bent oculi fortitudinis sic et totum corpus: et etiam sicut se bent coloris. multotiens. n. oculi nigri fiunt: et alterantur descensum virtus separatur et designat descensum. multotiens autem transmutantur et designant debilitatem totius corporis. dicas igitur. sicut se bent fortitudis oculi: sic et totum corpus. et iterum sicut se bent coloris sic et totum corpus nisi cibus alteret colorem. multotiens. n. oculis nihil habentibus niger fit corpus cibo dnante. † Oculi vero propter multas causas dsignant nobis pcognitionem totius corporis. primo autem quod multum comphendit visibilis et aialis spus: dicitur est. n. vobis: quod propter hoc videlicet propter multitudinem aialis spus et ipsi nerui porosi sunt vt aialis spus feratur per totum corpus. et iterum diximus: quod oculi declarant: quomodo se hic cerebrum. et tertio quod oculi ex humidis constant: et bent multum spus: et propter hoc facile et statim sentiunt passiones corporis. 25

In hoc intendit docere signa mortalia. et hoc dicitur est in pnosticis vbi dicebat fridum respirati mortale et hoc mortem designat et tempus mortis. et hoc est dicit hic: quod si friduz respirauerit: designat quod infrigidatus est calor et mortem futuram designat. vbi gratia: in ca: distemperantia supuenit fe. et sic fit in exterioribus in cabonibus igneis: si aliquis extraxerit eos aquis infudens: inueniet quod calidus fumus ascendet sic et in corpore nostro si est calida distemperantia hac extricta calidus fumus egredietur per supficies: post ea vero fridus extricto ipso calore naturali: aut ita dicas aut aliter quod in pncipio quidem calidus egredietur fumus naturali calore nunc apato posterius fridus. nunc autem dicas quod fridus quod egredietur quasi ante mortem: et si fridus spus egredietur mortem designat nisi supueniat per fridum hu. dtentum aut propter diuturnitatem passionis. 26

Quidam autem librorum bent: ad sanitatem: quidam autem non ad sanitatem quid autem intendit dicere: et dicimus: quod intentio huius dicitur est supius: vbi dicitur est: quod studium salutis irrepletio nutrimenti impigricies laborum: † Hic igitur intendit dicere: quod non oportet post cibum exercitari vt non fiat cibus indigestus et crudus hu. congregatur sed oportet ante cibum exercitari moderate: vt non debilitetur virtus sed contrario confortetur. laborem autem dicit dolorem: sicut dicit in amphorismis. Duorum dolorum vehementior etc. Item laborem dicit multotiens sinthomatata similiter et vltimos labores. labores autem dicit exercitia quemadmodum et hic: et in his completa est quarta particula.

Explicit quarta pticula. Incipit quinta particula.

Postquam determinauit hy. quartam pticulam presentis negocii: in qua docuit cognitiones medicinales. et anathonicas et naturales: consequenter itendit determinare et. v. pticulam. et transfert se ad ipsam naturam excitando et laudando ipsam. Sciendum est autem. quod q-

† Quod vocis magnitudo fiat.

Nota hic de diuisione et subdiuisione caloris:

Nota quid sit tragos.

† Propter multas causas occuli corporis totius dispositionem ondunt.

† Exercitari post cibum maluz

dã libroꝝ hñt ſingularit̃ nã gdã vo pl'r nãe ſi qȝ igit̃ hñt nã bl tudinalẽ vtutẽ deſignat ꝛ vniuerſalẽ ſi vo hȝ pluralit̃ nature multas nãs dicit ꝑexītes in mult̃ hoibus numero pes exiteſ aut dicit mẽbroꝝ vtutes hȝ eni vnũqdq3 mẽbꝛuȝ ꝓpriã nãȝ aut nãs dicit aïaliũ irrõnabiliũ tãq3 intendẽs de eqs ꝛ alijs irrõnalib' aïalib' determinare aut nãs dicit vtutes agentes q̃ ſt i vnoqq3 coꝛpoꝛe.ſ. nutritiuã ſãguis gnãtiua digeſtiuã ꝛ alias ſȝ qm̃ h bñ dicã ſt a nobiſ oȝ nos ſcir̃ ꝙ laus aliſ ꝛ vitupiũ attribũt hy. laus qȝ qm̃ nõ ẽ imitatus aſclepiade dicente

Inuenit ipſa eadẽ nã q̃ ſũt diſpõnis itroitus ꝛ exitus:nõ ex doctrina ꝛc. Ut palpebꝛizare ligua aut ſbmiſtrare:ꝛ q̃cũq3 alia talia

nãȝ eẽ iertẽ ſȝ dicit ipãȝ artificialẽ ꝛ curatiuã cõpoꝝ vitupiuȝ ãt qꝛ ſupfluã facit artẽ nr̃aȝ ſi eni nã ẽ q̃ curat mõbos occiſa eſt nr̃a ars vbi grã ſi qs egrotet ꝛ veniat medic' ſic inutilis effici at alienationẽ vitupiũ ẽ medici ſi vo vtilit̃ agat ꝛ ꝓficiat nã hȝ laude ꝛ ad h dicim' ꝙ volum' a ſrpioꝛi aliq̃ mõ icipe ꝛ aſſi gnar̃ nob ꝛ ꝑma vltia vt libem' hy.a culpa oȝ ãt nos ſcir̃ qȝ ꝑ ina ẽ nr̃a ars q̃tiẽs.n.vult medic' curare ꝛ dic curas ab arte.ꝓ cedẽs dic ꝛ q̃ dedic ab arrte ẽ g̃ ꝑma medicia ſcõs ẽ ipe medi c'.medic' vo multotiẽs nõ agit ſȝ oꝛdiat miſtrãti vt ſi ꝯtingat det ſãguinẽ patiẽti ꝛ itex miſter vadit ad artificẽ opantẽ ebur ꝛ accipit os clyſteris ꝛ itex a cerdone coꝛiũ ꝛ vitẽ ꝛ ſic efficit cli ſtere multotieſ aũt medic' nõ ꝑcipit patiẽti clyſterizari:ſȝ phle botomari ꝛ credis qȝ phlebotom' nõ ſit repiend':ſȝ vadit fãu lus ad fabꝛũ ꝛ accipit flebotomũ faber vo ab auo accipit ferruȝ ꝯtingit aũt multotiẽs qȝ medic' ꝑcipit miſtro ius aliquarũ herbaꝝ afferri patiẽti ꝛ ſtatiȝ famul' vadit ad cõfectoꝛẽ confe ctoꝛ ãt vadit ad herbulariũ ꝛ ecce herbulari' ẽ vltim' his itaq3 ſe habẽtib' ꝑma qȝ ẽ ꝛ ꝑoꝛdinata nr̃a ars videlȝ medicina ſe cũdus eſt medic' terti' eſt miſter.ſȝ oȝ nos ſcire ꝙ medic' mi niſter ẽ artis qn̄ eniȝ ipe agit ꝛ ſibi ipi oꝛdinate ꝛ efficit medi cinã.ſȝ tũc nõ vt medic' ſȝ ſicut miſter qn̄ vo ꝑcipit ꝛ dicit ſo lũ curas tũc vt medic' qȝ ãt ſit h vex manifeſtũ ẽ a b exterioꝛi bus verbi grã dux eni in eo ꝙ dux oꝛdinat acies debẽtes pu gnare ꝛ hoſtes qȝ ꝑdeſtinat ad mõtẽ amicũ vo ad victoriã ſi ve ro vtat̃ ſunda aut iaculo aut alijs armis tũc nõ ſicut dux ſȝ ſic miles agit oꝛdinat̃ ſicut fecit phus ꝛ alij ducũ ſimiliter ꝛ medi cus in eo qȝ medic' ꝑcipit miſtro artis ꝛ effic curas qn̄ ꝑcipit curas inquãtũ medic' curat ꝛ nõ inq̃tũ hõ qꝛ ſi h eẽt oĩs hõ curaret neq3 inq̃tũ aïal qm̃ oĩa aïalia curarẽt ẽ g̃ ars medicine ꝑma deinde medic' miſter ꝯfectoꝛ ꝛ herbulari' his oĩbus ita ſe hñtibus vbi vultis vt oꝛdinem' naturã ꝛ dicim' ꝙ ante medicinã oꝛdinet̃ nõ eniȝ dedignat̃ medicia oꝛdinari ſcõa p' nãȝ ecõuerſo aũt oꝛdinat̃ ꝛ ẽ itaq3 iuẽ ir̃ g̃ ꝛ i nã ñ oꝛdiatio ꝛ di tiuſ ꝙ ſic q̃eadmodũ.n.medina aut ꝯſeruet ſãi'atẽ aut curat mõbos h ꝛ nã facit añ artẽ ꝛ cõſeruat gd ſanitatẽ cõpoꝛũ p po ros inſẽſibiles expellendo ſſuitates p vẽtrẽ ꝛ vꝛinã p veſicã ꝛ moꝛbos curat efficiẽs aptiõeȝ vaſoꝝ vbi aut emoꝛrois aut e moꝛrogia diſſoluit p turbationẽ vẽtris mouẽs aut multitudi nẽ vꝛine qm̃ vtiq3 h efficit nã dicam' itaq3 ꝛ oꝛdinationẽ ipi us ꝑma qȝ ẽ vtus regitiua h.n.curã agit mẽbꝛoꝝ q̃tiẽs vidȝ ipã famelica ꝛ piclitãtia deſtrui a multa euapoꝛatõe ꝑcepit nu tritiuã nutrire h itex nutritiua ꝑcepit generatiue ſãguinis p ſãguinẽ fit nutrimẽtũ ꝛ generatiua ſãguinis appetit chilum vt alteret in ſãguinẽ chil' vo ſpargit̃ a ſtõ ad ep g̃ p' generati uã ſãguinis ẽ ſpſio poſt ſpſionẽ chili ẽ digeſtiua vtus ſtõi niſi eniȝ ipã ageret chil' nõ fieret p' digeſtiuã ẽ attractiua retẽtiua ꝛ expulſiua he eniȝ ſt vltime vtitutes ꝑma ãt ẽ regitiua natu ra. † Oȝ ãt nos ſcire ꝙ nã indiget arte pp hoc̃n ẽ ꝙ nã ſufficit oĩbus exti' vo cataplaſmatib' qm̃ ãt ꝛ ars indiget nã mãiſe ſtũ ẽ exinde coꝛpe mõtificato ꝛ ꝑuato n hñti vuln' offerimuſ medicamẽtũ ꝛ nihil ꝓficius ſȝ ẽt nã indiget arte nõ ad ſui cõ ſiſtẽtiã ſȝ vt efficat coꝛp' aptũ ꝛ habile ad ſanitatẽ qm̃ ꝛ rõna lis aïa indiget irrõnali nõ ad ꝯſiſtẽtiã ſȝ vt irrõnaliſ ꝑparet ꝛ aptet coꝛpus ad ſplendoꝛem anime rõnalis.

† Natura indiget ar te ꝛ ars in diget nã.

Si recolitis dcm̃ ẽ nobis ꝙ multa documẽta dedit no bis hy.in ꝑcedẽtib' ꝛ medicinalia ꝛ anathonica ana lia.h ãt tranſtulit ſe ad ipȝ nãȝ.ꝛ laudat ipãm vbi oꝛ diatõeȝ illã dixim' qm̃ ꝛ nã ipi ꝑoꝛdiat̃:ꝛ eedẽ idigẽt ſe ad iuicẽ:qm̃ ãt h dcã ſt:ꝛ attributa ẽ dignitaſ nãe:nihil omin' itex laudat p h nãȝ:ꝛ dic qm̃ ſi ꝑticipat dcõꝝ h ꝯtigit medicis.vñ.n.medic' mouet̃ ad modũ curatõ nis niſi a magiſtris doceat̃ ea q̃ ſt art̃:nã ãt ſeipȝ iſtru it.ꝛ q h ſit vex:mãifeſtũ ẽ exiñ:n.n.ad doctoꝛes tẽdit n ã:neq3 ex alijs diſcit curaſ etenĩ nouit gẽit' clan dit oculos ipõs ñ doct' ab aliq̃ ſȝ a nã h fac:ꝑp id ãt claudit vt getẽ ſcipiat cere

† Natura ſe ipã iſtruit.

Bene docta nã exñs ñ addiſcẽſ ꝯuẽicti a facẽ. Lachꝛyme nariũ hũdi tas ſternutatiões oꝛis auriſ ſoꝛdicieſ ſalute ꝯducto

bꝛũ ꝛ pp id apit vt videt ſcſibilia.itẽ ipã ẽ q̃ piloſ gnãt i ſupcilijs ꝛ palpebꝛis ad cuſtodiã oculoꝝ.p' ea itm̃ ẽ p ſeipm̃ docta nã:ꝙ ſic dic ga.dubitabat̃ ab antiqs ꝛ anathõicis:ꝙ lacerti q ligũã mouet:qt ſt ꝛ v ñ dixit̃:ꝛ tñ nã hos ſcit ꝛ mouet liguã:cũ his ãt ñ ex ſeipã effic motionẽ toti' coꝛpis:dic ãt itaq3 illõ gal.dic.n.i libꝛo d intioꝛib' ꝙ hũit caprã grauidã ꝛ nutriebat ipãȝ ſpe rãs apire circa ptũ ꝛ vidẽ pſalmationẽ bꝛiõis põeȝ mo tiõeȝ ꝛ vniuerſalit̃ opa nãe. † Et iã i medio tpe ſtudẽte G.aut circa rões aut circa aliqs opatiões ꝯtigit caprã pẽ ꝛ pt'.i.hed' p' ptũ ũbilicũ dpoſuit ꝛ vñ fuit doct' ꝛ dic' ꝙ a nã fuit mot' adhuc ãt cũ his ꝛ lac.ex mãmiſ ſu gebat ꝛ pedẽ ſuũ ad cap dferẽs ſcalpebat ſe.ꝛ vñ didi cit h hed' qȝ pp h hũit pedes pp h vngulas vt ſcalpet ſe niſi nã ſeipãȝ docẽs ad h ipȝ mouet ẽ ãt ab alijs mlt̃ oñdere opa nãe ꝛ h fere h dic qȝ i libꝛo d nutrimẽto di xit nãe aïaliũ ſeipãs docẽtes ſt iuenit ipã nã a ꝛ erit' nõ ẽ doctria erit' ãt dic motiões motiões ãt dcs d ic ſe ipãȝ docẽs nã ex ſe iuenit nõ ex doctrina doctria eniȝ eſt via ex ꝓpoĩb' ad ꝯcluſionẽ h ãt nõ cõtigit circa celeſtia diuina ꝛ alia rõnalis ãt circa ea q̃ ſt in mã bm ſe ſȝ qm̃ cognoſcit ea q̃ ſt h rõnaliſ aïa ꝛ opat̃ ſi qȝ cognoſcit theo ricus intellectus dicitur ſi vero opat̃ ꝑcticus intellect' vnde in fedrone plato ait hõ bm gd deo idẽ eſt ꝛ ſimiliſ ſecundum quid i n equalis ꝛ diſſimilis.

† Nota hic de operib' nature.

Palbꝛizare autem ẽ aperire ꝛ claudere oculos. 3

Quidã aũt libroꝝ hñt exñs gdã ãt volũtaria nã meli' ẽ exñs qꝛ inepte dicerẽt̃ volũtaria nã ãt nõ hẽt velle nȝ electionem in aliq̃.n.differt a rõnali anima vñ animã motũ volũtariũ dicũt qm̃ aũt volũtas ꝛ electio ſt rõnalis aïe Ga.vo bm motũ dicit ipãȝ qm̃ ꝛ ipã a nã ſit ſȝ nõ ſp ſȝ quotiẽs mot' ſit rõalis † Rõalis.n.aïa ꝑcipit nãe ꝛ ſic fit mot' p nãȝ ꝛ p lacer tos q ſt int̃ coſtas aut aliqs alios ꝛ ne credas poſtq̃ hi. laudauit nãm ſicut doctã a ſeipã qm̃ ꝛ hominẽ lauda mus ſi eniȝ ẽ aliqs modeſtus a nã nõ laudes ipm̃ ſic modeſtũ exiſtẽteȝ la'.n.iſta nõ ẽ ei' ſȝ nãe ſic.n.ꝛ agri colã ſi poꝛtabit bonas ſic' aut bonos caules dicimus ꝙ poꝛtauit bonas ficus vex ñ non ẽ la' ꝑncipalit̃ co lõi ſȝ nãe ex ꝛ q̃ fec hmõi fructũ ſic ãt ꝛ thocidideſ dic ꝙ themiſtocles neq3 acqſitã hũit doctrinã neq3 accitaleȝ ſȝ a nã ꝛ tñ nõ fuit laus ipi' ſȝ nãe ſic eniȝ ducẽ nõ lau des ꝙ modeſt' ẽ h.n.nãle ẽ ſȝ laudes ipm̃ in his gb' rectificauit ſe ex rõne ꝛ ex doctrina. † Qui eniȝ a doctri na laudabilis ẽ melius ẽ q̃ ille h eſt a nã qm̃ qꝛ nã ml' totienſ ꝛ pmutat̃ ꝛ facile ab aliquo palogizatur q vero habet a doctrina ꝛ ſciẽtia nõ palogizatur confidens in diſciplina ꝛ certiſſimis demonſtrationibus. 4

† Anima rõnalis ꝑci piẽs natu re cauſat motuȝ.

† Magis laudanduſ eſt homo ex doctrina q̃ ille qui eſt ex natura.

Galienus ꝙ oꝛdinat hãc pticulã ſupꝛadictiſ cre dens ꝙ adhuc de narib' determinat hy. qui daȝ ãt cõmẽtatoꝝ dicũt ꝙ poſt laudẽ nature de ſanis determinat ꝛ dixit ea q̃ ſiũt a natura ſanis nũc ãt intendit determinare ꝛ ea q̃ ſiũt infirmis induſtria nẽ ꝛ gd dicit ſupponat̃ qs hñs paſſionẽ in capite aut apo plexiã aut epilepſiã aut ſubet aut ſtupoꝛeȝ ꝛ qꝛ ꝑncipa le mẽbꝛũ eſt cerebꝛꝝ ꝛ ꝑmũ ꝑncipiũ ꝓpter h multã adhi bet diligentiã.ꝑ eo natura ꝛ gd facit ꝑparat ſe ꝛ mouet

Aures ⁊ nares dicunt̃ eē meatus nature:

ſternutationē ⁊ in ſternutatione expurgat̃ mā̃ efficiēs paſſionē ē qñqꝫ ꝙ ꝑ nares expurgat̃ mā̃ multotiēs āt ꝑ aures aut ꝑ nares dcm̃ ē eni nobis ꝙ h̃ oīa ſit meatꝰ nāe multotiēs aũt mā̃ venit ad os ⁊ mouet ſaliuā ⁊ expurgat̃ materia ſi v̾o in pectoꝛe ē mā̃ tũc nā̃ mouet tuſſim ⁊ expurgat ſi v̾o in fundo ſtōi ē mā̃ tũc ꝑ vomitũ ſi v̾o in oꝛe ſtatiꝫ ꝑ ſingultũ ⁊ he oēs paſſiōes induſtria nē diſſoluunt̃ ſi v̾o ē vētus cōtētꝰ ī lacertis mādibulaꝝ ꝓcedētibꝰ a gutture tũc ꝑ halitꝰ diſſoluit̃ paſſio ⁊ expurgant̃ ſuperfluitates vides qd̃ facit nā̃

Spiritus introitus ⁊ exitus oſcitatio tuſſis ſingultus.

Non eodem omnia omnibus modo.

Urine exitus ⁊ ventoſitatis huius ⁊ alterius nutrimenti ⁊ ſpiraculi mulieribuſqꝫ iſtis:

⁊ in egritudinibus oꝛis ſaliue deductio qdam aũt hñt oꝛis ſaliue ⁊ pectoꝛis ſputi deductio ſi quidē igitur hñt ſicut pꝛimum deductio accipe cōe ad pectus ⁊ os ſi vero ſicut ſecundum hoc manifeſtum eſt. 5

Ecce ꝑ hāc ꝑticulā credidit Gal. ꝙ adhuc d̾ his q̄ ſũt ſm nāꝫ determinat hip. qd aũt dicit ꝙ ⁊ ſpūs. i. itroitꝰ ⁊ exitus ſp̄s introitũ āt dicit inaſpirationē ⁊ exitũ reſpirationē ⁊ hoc eni a nā̃ ſit dilatādo ꝯhēdo pectꝰ q̄ eni aliī ſe hñt ex̃ nāꝫ ſũt ſic illud dupla introꝛſus reiteratio ⁊ iteruꝫ ſpūs extra cadens. 6

Quid aũt dicit hoc ⁊ dicimꝰ ꝙ q̄ttuoꝛ dr̃ h̃ expoſitiōes ꝑma qdē ñ eodem mō dicit qm̃ qñqꝫ qdē mouet̃ nā̃ ſpata ⁊ expectata egritudine ñ adhuc generata ⁊ impedit multotiēs poſteriꝰ v̾o poſtq̄ꝫ fit egritudo diſſoluit ipꝫ expurgās māꝫ idē ē aũt q̄ꝫuis ꝑmo aut poſterioꝛ moueat̃ ħa aũt ꝙ nō ī eodē qm̃ ante digōnē fit motꝰ aut poſt digōnē idē āt qm̃ fit nālis ē tertia āt nō eodē dicit ꝑ ſternutationeꝫ ſupuenit motꝰ nāe aut ꝑ tuſſim aut ꝑ vomitũ aut ꝑ aliqd ꝑdictoꝝ qm̃ vndecũqꝫ fiat nālis ē motꝰ. Quarta expō nō eodē dicit qm̃ fit expurgatio māe ⁊ voluntarie expurgationis ⁊ expulſiua coopātibus q̄ eſt per lacertos q ſunt inter coſtaſ fit aũt ⁊ a naturali expulſiua idem aũt qm̃ ⁊ motio que eſt per lacertos naturalis eſt. 7

Sternutatio ē motuſ naturalis.

Oportet vos ſcire. ꝙ nā̃ multā diligētiā adhibet nr̃is coꝛpibꝰ nō eni ē ſicut artifex q facit rē ⁊ diſcedit aut domificatoꝛ q facit domũ ⁊ diſcedit ſic ⁊ nā̃ efficit nr̃oꝝ coꝛpꝰ ⁊ diſcedit ab eo minie ſed multā curā de ip̄o facit tāq̄ꝫ ī ip̄o hitās ⁊ ſicut nos de ꝓpꝛijs domibꝰ curamꝰ ī qbꝰ manemꝰ vt nō diruant̃ ⁊ cũ ip̄is pereamꝰ ſic ⁊ nā̃ curat de coꝛpoꝛe nr̃o vt nō h̃ deſtructo ⁊ ip̄a deſtruat̃ ⁊ curat d̾ eo ita vt cōſeruet in ſanitate nutriēs ipꝫ nutrit āt ipꝫ mouēs appetituꝫ hic igit̃ appetitus cibos apetit ⁊ iā offerimꝰ ſꝫ ciboꝝ hi q idē ſũt uene tractabiles hi v̾o male ſed male tractabiles efficit bene tractabiles ⁊ nō lateat vos qm̃ nā̃ fecit dētes molares ꝑꝑ maſticationē ciboꝝ ⁊ iſtā facit attractiuā ⁊ atrahat maſticatos cibos retētiuā vt retineat alternatiuā vt digerat qm̃ āt oīs digō hꝫ ſupfluitatē pꝰ hāc ē expulſiua vt expellat illā q̄ iteſtina atrahũt ſtercuſ q̄ꝫuis nō multũ vigeāt hac v̾tute fecit aũt iteſtina nā̃ groſſa ⁊ magna ꝑꝑ id ꝙ ſtercꝰ firmũ ē poſtea iſte chiluſ fert̃ ad epat ꝑ venaſ meſaricas ⁊ ibi alterat̃ ī ſāguineꝫ ⁊ ita ſegregatio fit honoꝝ exinde fecit ꝑꝑ colerā ciſtā fellea ꝑꝑ melancolicũ humoꝛē ſplenē ꝑꝑ aquoſā ſupfluitatē renes ⁊ hi qdē renes recipiũt ab epate hāc ſupfluitatē ⁊ vꝛtica vaſa mittũt ad veſicā veſica v̾o recipit ⁊ d̾ inde emittit vꝛinā ꝑ collũ veſice ⁊ egredit̃ ꝑ collũ veſice fecit aũt ⁊ in veſica lacertũ volũtariũ ⁊ circa ānuꝫ fec ꝯſtrictoꝛē q̄ cōſtringit rectũ iteſtinũ vt nō ſi ꝯtingat in aliquo loco ſacro aut corā doctoꝛibus aut coꝛam aliq̄ dn̄o egrediat̃ vꝛina nō volũtaria ⁊ hic fiunt ī ſcōa di-

Natura tutatur coꝛpora nr̃a vt ꝯ ip̄ſis illa ñ deſtruatur

Qr̃ iteſtiā fuerũt facta groſſa.

gōne ab epate ergo ſpargit̃ ſāgũis ad mēbꝛa vt nutriant̃ ⁊ ibi fit tertia digō q̄ ē totius coꝛpis ⁊ huius ſupfluitas fumus eſt ⁊ hic euapoꝛat ꝑ poꝛos inſenſibiles ſi v̾o fiat iſte fumꝰ humidus ab humido cibo ⁊ ſudoꝛes tunc effũdunt̃ ⁊ exinde potes attendere ꝙ ſm nāꝫ ſũt ſudoꝛes. qdā v̾o dicũt q̄ extra nām ſũt ⁊ nō fiunt niſi ꝑꝑ debilitatē v̾tutis qm̃ ille ſudoꝛ defectiuꝰ ⁊ frigidꝰ fit. Urine exitus quidā libꝛoꝝ hñt vrine exitus q̄ſi ꝓuidet nā̃ ⁊ vꝛine exitus. i. egōnis qdā autē libꝛorũ hñt vꝛine egreſſe ⁊ dicũt qd̃ ſolũ de motiōe vrine curā facit nā̃. Et vētoſitates huius ⁊ alterius nutrimēti vētoſitatē āt dicit vētuꝫ qui egredit̃ ab ano. alteriꝰ dicit nāe q ꝑ ſuperius:

Ubi fiat tertia digō.

⁊ ſecũdũ aliud coꝛpus ſcoꝛdiniſmus ⁊ pꝛuritus.

Hominis anima ſēꝑ oꝛit̃ vſqꝫ ad moꝛtē. Si vero igneſcit ſimul cũ egritudie coꝛpꝰ dꝑaſcit̃

Morbi ꝯnutriti ī ſenectute deficiũt̃ ⁊ ꝑ mātiōꝫ ⁊ diſſolutōꝫ ⁊ raritatē.

fit videlicet eructationis. ⁊ de hac ētā nā̃ curā hꝫ ⁊ ſi quidē inferius eſt vētoſitas ꝑ ſonitũ expurgat ipſam ſi vero ſuperius eſt per eructationem. ⁊ ſpiraculi ſpiraculum autē dicit reſpirationem ſed reſpiratio qdeꝫ ꝑ pectus fit ⁊ oꝛe pulſatio vero ꝑ pulſus q̄ eſt diaſtoles ⁊ ſiſtoles. ſicut in anhelitu inſpiratio ⁊ reſpiratio ⁊ de his oībus ꝓcurat nā̃. Et mulieribuſqꝫ iſtis ꝙ nō ſolũ nā̃ curat de viris ſed etiā de mulieribus dic̃ hip. ⁊ mulieres ꝑ oīa qdē ſupꝛadicta cōit̃ ſe hñt cuꝫ viris ⁊ hñt alia ꝓꝑa vbi gr̃a mēſtrua cōceptionē pꝛegnationē ⁊ ꝑtum ⁊ lac ⁊ menſtrualē purgationē cũ oībus his ⁊ pꝛocreationē ⁊ de oibꝰ iſtis nam ꝓcurat. Et ſcōm aliud coꝛpus Scōm aliud coꝛpus dic̃ ꝓ eo ꝙ nō fecit mentionē de dentibus lingua ſtō ⁊ virtutibꝰ que ſunt in eo aut ſm aliud coꝛpus dicit qm̃ in mulieribus ñ ſola pꝛedicta inueniunt̃: ſed ⁊ alia ſcoꝛdiniſmus ⁊ pꝛuritus. ſcoꝛniſmꝰ eſt expiratio lacertoꝝ q ſunt in ſpina pꝛuritum aũt dicit qꝛ ⁊ iſte induſtriat nature fit qm̃ multotiēs materia continet̃ circa ſuperficiem ⁊ ſcalpendo multotiens euapoꝛat ſcalptionem aũt dicit que fuit capre. G. 8

Quid ſit ſcoꝛdiſmꝰ.

Quidam autē cōmētatoꝛuꝫ dicunt quod poſt egritudines ⁊ naturā trāſfert ſe hip. ⁊ ad ipſam animā ⁊ determinat de ip̄ſa dicens quod anima hominis ſuꝑ oꝛit̃ i. ſꝑ docet̃ ſemꝑ diſcit ſic eni ⁊ plato qm̃ amabilis ē ſcia ⁊ in ſenectute. Ga. v̾o dicit ꝙ hip. nō determinat de aīa h̃ eni nō ē ꝓpꝛium medici ſed potiꝰ intereſt ariſ. platōis ⁊ alioꝝ phoꝝ determinare de ipſa a qbus iueſtigat̃ vtꝝ ſubſtātia aīe ſit coꝛpoꝛea ſiue incoꝛpoꝛea ſiue per ſe mobilis ſiue ab alio ſiue moꝛtalis ſiue immoꝛtalis ſimiliter āt ⁊ ab ipſis ſtoicis dubitatur ea q̄ ſunt anime ⁊ qd eſt anima ⁊ dicũt ꝙ ſpiritus eſt ſpiritus eni q in nobis eſt autē ſiccus ⁊ ſic dicunt qd̃ efficit animā aut humidus ⁊ efficit naturā quā naturalē caloꝛē medici appellant animā igitur h̃ dicit hip. caloꝛē naturalē q caloꝛ naturalis vſqꝫ ad ſenectute ſꝑ oꝛit̃. q. d. ſuꝑ nutrit mēbꝛa ſi v̾o ꝯuertatur ad id ꝙ ē extra naturā ⁊ igneſcat tũc coꝛpus depaſcit̃ caloꝛ eni q eſt extra naturā cōſumit humiditatem copoꝛis ⁊ īducit moꝛtem ⁊ tunc ⁊ ipſe extinguitur h̃ habet pꝛeſens intentio Simił cum egritudine coꝛpus depaſcitur. Non autem dicit coꝛpus ⁊ egritudinem depaſcitur et deſtruit caliditas ſed quoniam ī egritudine coꝛpus depaſcitur. 9

Nota qd ſit aīa ſcōꝫ medicos.

Dictum eſt autem ſcientibus in aphoꝛiſmis quod in ſenibus multi moꝛbi commoꝛiuntur ⁊ quod valde ſenibus non matureſcunt nunc igitur quid intendit. hip. docere ⁊ dicimus quod ſciendum eſt quod connutritus moꝛbus eſt ſicut choꝛonicus ſicut quartana aut melancholia: aut epilepſia. ⁊ huiuſmodi egritudines in ſenectute diſſoluũtur quecunqꝫ enim in iuuenili etate fiunt paſſiones he in ſenili etate ſoluuntur ſicut ⁊ ſi in aliquo tempoꝛe generetur egritudo cōſimilis aliud tempus hāc diſſoluit niſi debilis ſit virtus patiētis ſimilit̃ igit̃ ⁊ hoc qui in iuuenili etate fiunt ſoluũt̃ in ſenili. Quid eniꝫ ē hoc fiunt in iuenili ⁊ dicimꝰ manifeſtum ē qd̃ calide ergo ſenectus ſic frigida remouet paſſionē ſi v̾tus fuerit foꝛtis qm̃ ſicut dictũ eſt multa ſimul percũt ꝑꝑ h̃ nō dixit ī vltimis ſenſibus has diſſolui ſꝫ in ſenſibꝰ ī qbꝰ

Quecunqꝫ paſſiones fiũt in iuuētute diſſoluuntur ī ſenectute

virtus est fortis. Sed dubitando ingrimus quod dicit hip. ꝙ i senectute maturāt i senectute enī frigiditas ē frigiditas vo nō maturat. sed solū cōdensat ꝛ ingrossat ꝛ ad hec: dicimus ꝙ fritas extinguit calidā malā cōplexionē: hac aūt extincta cōfortatē virtus ꝛ maturat existentē materiam. dissolutionem autē quidē dicit ꝛ dicimus qd cōtingit multotiens qd phlegmon. ē in materia simplicit. subiecta. ꝛ hec materia a forti virtute subtiliatē ꝛ ad fumos dissoluitur ꝛ sic euaporat h autē dic dissolutione. qd autem dicit raritatē an possibile ē esse raritatem in senibus vbi ē tāta fritas ꝛ densitas ꝛ r demus ad hoc qd raritatem dic superuenietez p debilitatem virtutis virtute

Quomō maturatō dissolutio ꝛ raritas fiat in senibus.

Salus dissentiēti nō cōsētire passiōi frigidū ꝛ distendit ꝛ supcurat. Quecunqz ex ira hec acutus furor eleuat cor ꝛ pulmonē ad caput calidū ꝛ humidū ꝛ ad aures: trāglitas fit cū h residz Labor articulis ꝛ carni cibus sōnus visceribus. Anime exercitiū meditatio hominibus In scissuris sāguis cōfluit: auxiliādū igitur vt vacuum repletur Si auris doluerit effūdere vnctionē calidā: oportz vero sup

enim nō cōstringente se ad membra ipsa rariora siūt nō oportet autē hoc recipere nō enim possibile ē in hmōi virtute maturitatez fieri oz aūt vos scire illud qd dicitur in pnosticis ꝙ iuuenes quidē magis patiunē hntes enī multū calidū ꝛ hn sensibilē dolorē facile sen tiūt senes āt ex frigitate tā ꝙ cōgelationem hntes. non sunt bene sensibiles in doloribus. 10

Hoc aūt est qd itendit hic hip. breuit dicē ꝙ ɔ̄ria ɔ̄rijs curanē didicistis eni ꝙ sanitas nō fit nisi patiens simul laboret cū medico vt facile diminuatur egritudo sic igitur dicit hip. ꝛ antinous curatus ē qm̄ nō cōsensit passioni. sed contrarius ei dictum est enī nobis ꝙ nō pōt fieri sanitas nisi a medico: egritudine ꝛ patiente. quō aūt sit patiens nobiscū simul pugnans dicim⁹ si cōtraria faciet egritudini verbi gratia si fuerit egritudo frigida quod vtatur calidis si vero calida frigidis ꝛ hec cōsideraq cu m hoc dicit. Quoniam contraria contrarijs curanē. quid autem dicit quoniam frigidū prodest ꝛ interficit similiter ꝛ calidū si enim in frigida egritudine offeratur frigidū interficit si vero calidum prodest similiter ꝛ in calida egritudine si calida dabis ledes alij qtiēs eniz ꝛ ab immoderata caliditate naturalis calor dstruitur si vero frigidum offeras proficies. 11

Nota ꝙ si pōt fieri sanitas nisi a medico egritudine ꝛ patiente.

Videtur aūt nō manifestus ē hic sermo dicam⁹ aūt nos qd est acutus furor acutus furor ē qsi aliquis acute irascitur ꝛ vehemēter hic autē acutas furor eleuat cor: ꝛ pulmonen ad caput hoc autē ad rediculosum ē sed quid intēdit dicere. dicimus ꝙ acutus furor eleuat totum calidū ꝛ fert ipsum ad cor ꝛ pulmonē. ꝛ ob hoc calidioribus factis his mēbris ꝛ accensis fertur caliditas ꝛ accensio ad caput ꝛ significatio huius ē ex eo ꝙ rubescūt gene ꝛ oculi ꝛ hoc est ex apparentibus est autē ꝛ artificialis significatio fit enī statim magnus ꝛ densus ꝛ celer anhelitus: similiter aūt ꝛ pulsus magnus celer ꝛ densus. dictū est aūt in isagogis. i. in libro qui dicit microtegni: ꝙ ira est accensio sanguinis circa cor: cum hoc residet descendunt oia: ꝛ fit tranquillitas. 12

Quid sit acutus furor ꝛ quomodo causetur ꝛ qd sit ira.

Admirabilis est h sermo: cuius multiplex est expō: et tamē laborē dicit exercitiū. qdā aūt dicūt: ꝙ labor exercitium articulis fit: ꝛ lacertis cibus quasi nutrimēti fortificatio: ab exercitijs. n. ꝛ maxime moderatis fortificaē totū corpus: carnes aut mēbra sicuc dictum est in libro de articulis quidam aūt dicūt cibum quasi multitudinē cibor ꝛ dicunt ꝙ multitudine cibor dolor fit articulis ꝛ lacertis vt aūt intelligas laborem eē dolorem dictū est enim quod labor dicitur in thoma vt quibus quidem igiē acutus ē morbus statim ꝛ vltimos labores hz dicit aūt labor ꝛ exercitiuz: vt labores cibis ꝛc. dicitur aūt labor ꝛ dolor vt duorum dolor qui simul fiunt non secūdū eundē locū vehementior denigrat alterum. Laborem igitur dicit secundū secundā expositionem dolorem vtrāqz autem expositionem respuimus dicentes: qm̄ hippo. nō vtitur prauis dictionibus vt nutrimentum appellare cibum sed sciendum quod duas rationes hic assignat vnā qdez hanc labor articulis ꝛ carni quasi exercitiū articulis ꝛ carnibus sub i ntellige iuuamentum. est secundum vero dicit hanc Cibus

Exercitia moderata totum corpus fortificant carnes aūt mēbra

somnus visceribus quasi cibus in somno labor ei insi visceribus quando. enim vigilamus extra est naturalis calor ꝛ est tanquā non mouens interiora membra quando aūt cōmedentes dormimus interiora mēbra excitantur ꝛ laborant circa nutrimentum. sz fatigatio nē habet vnde propter hoc nō oportet aliquē inanituz dormire qm̄ inueniet caliditas vtilem humiditatez dissoluens loco cibi. 13

Nota ꝙ si debm⁹ dormire stomacho vacuo existente.

Multiplex exercitat meditiā nraz hip. itēdit ꝛ d aīa itexōminare ꝛ qdā scribūt exercitiuz sine n i dictiōe greca: q dicit pypatos qdā āt scribūt cū n ꝛ dicūt pypātos ꝛ pmi qdē exponūt sic: qm̄ aie ꝛ exercitiū ꝛ labor ē meditatio: secūdi vero exponūt sic: qm̄ oz qdē de alijs meditari: marime vero ꝛ de tota aīa pp id ꝙ mouet rōes ꝛ ɔsideratiōes iōqz ꝛ socrates meditatiuus dicebaē eē ꝛ domiciliū suū meditatiuū appellabaē sic enim igiē qdā exponunt gal. vero dicit qd magis h cōueniūt phis ꝙ medicis si vero sicut medici voluerimus hūc sermonem exponere hoc aūt dicit hip. ꝙ si est aliquis hns subet aut stuporē tūc ordina ipsi medicationē ꝛ exercitiū aie vt exinde cōsumptio fiat cause efficientis morbum ꝛ exercitatio nature ꝛ alteratio egritudinis. 14

Admirabilis ē ꝛ hic sermo ꝛ medicinalis. dcm̄ est autez eruditis ꝛ in libro de iuncturis ꝛ articulis ꝛ in libro de causis qd scissura dr aut simplicis dissolutio ɔtinuitatis aut diuisio carniū. s. lacertorū vir quotiēs fit diuisio carnium q̄ sūt in pfundo in diuisa existe cute qd in libro de causis contritionez appellamus quotiēs aūt superuenit diuisio tunc ꝛ sanguis egreditur multus ꝛ quasi periclitatur mēbruz cū fiat vacuum ꝛ statim oz auxiliari ꝛ qd deficit replere ꝛ tūc vtimur constrictiuis vt possumus retinere sanguinē egredientē aut i venis hic permanēs faciamus per dietam boni humoris vt generemus sanguinē ꝛ sic replemus euacuatū multotiēs autem ꝛ emplasticis vtimur vt materiā retineamus malā cōplexionez distinguamus emplasticis autem vtimur quando est ꝛ qualitas vincens. 15

Quot modis dicitur scissura.

Medicinalis ē ꝛ sic sermo qd aūt vult dicere qm̄ multotiēs superuenit passio in aure sed aut est apa aut mala cōplexio q̄ efficit passionem ꝛ si qdem est apa oz oleo camomillino vti in aure si vero fuerit calida mala cōplexio: tunc oleo rosaceo si vero est vtrunqz tunc oleum camomellinuz ꝛ rosatum cōmmissens infunde cum stupa inuoluta in digito: ꝛ hip. quidem naturali organo pcepit nos vti. s. digito tu āt ꝛ lana vtere multotiens qm̄ aūt multotiens cōtingit te eē in aliquo loco vbi non inuenis oleum: tunc pinguedine dissolue ꝛ distilla ꝛ iō nō dixit simpliciter quoniam oportet oleū infundere sed vnctionē dicit aūt qd oportet supponere stupam sinistre manui ꝛ recipere id quod egreditur ab aure ꝛ hāc stupam ponere insigne ꝛ si est fetidum quod ab ipsa erit maliciosa fit egritudo si vero nō est fetor: tunc non est maliciosa ꝛ hoc autem oportet facere ꝛ non decipi sed videtur hip. non hoc dicere: sed aliquid aliud verbi gratia fetor est qui egreditur ꝛ decipit pacientem pluribus de causis aut qd dicat eidem quod chronica fiat hec passio. te autem hoc predicente cito permutabitur passio non dicens verumtamē si tardabit inuenietur verus ꝛ per duas causas oportet: decipere patientem vt videatur difficilis esse egritudo ꝛ glorificetur medicus aut per tres causas vt ma/

De cura passionis auri.

gnificādo morbū recipiat maiorē mercedē ⁊ maxime si fuerit cupidus: ⁊ de malo lucrās: ⁊ h̄ vř dicere hy. ⁊ dicim⁹ q̄ nihil hoꝝ: nō. n. hec deceptio digna ē intētōe hy. aūt aie sue maxime āt tertia cā: ipse. n. in alijs tractatib⁹ dicit. † Liberalis artis libera debēt eē ⁊ opa q̄ vero mercede fiūt vituꝑant scias ⁊ cogūt: sȝ qd ē qd dicit ⁊ dicim⁹ q̄ h̄ itēdit. Qm̄ si supueniat dolor auris: stude ꝑdictā curare passionē: si vero nō curaueris ⁊ iminebit tūc decipe nām offeras stupefaciētia: sicut apiū ⁊ hmōi alia sic n. dcm̄ ē i libro de ingenio sanitatis q̄ i colicis oȝ mittere rute oleū: ⁊ siqdē dissoluet: bn̄ erit si vō nō: tūc stupefaciētia offer: vt decipias naturā. Aliqn̄ āt ⁊ cā curatiōis osī dim⁹ stupefaciētia: q̄tiēs calida q̄litas osī āt sicut in iuuenili colica dispōne supueniente a calida cholera: sȝ cū offers stupefacientia ꝯsidera virtutē: ⁊ si fortis fuerit offers: si vero non fuerit fortis nō offeras: qm̄ igit multotiēs grauat virtus: ⁊ nō fit sanias: infūde vnctionē calidā: calidā āt dicit tepidā † frigidū qdē vituꝑat pp ꝯstrictionē: calidū vō pp id qd mouet reumata: melius āt est tepidū: vnde ⁊ homerus dicit de machone: immisce aque tepide.

† Liberalis artis libera debēt esse opa q̄ vero mercede fiūt vituꝑant scias.

† Nota de vnctiōe calida frida ⁊ tepida.

pōcere stupā naturali orgāo. Et videbit qdē exire ⁊ nō obstupefieri: deinde i ignez proicere fallacia.

Lingua vrinā designat: lingue virides cholerice.

Cholericū vero a pinguoso: rubee a sāguine: nigre aūt a nigra cholera: aride autē ab exustione.

Fuliginose vero a matricis parte: albe vero a phlegmate.

Urina similis colori corpori ⁊ potui ⁊ vt

Et videbit āt dicit: vt certissime cogscas qd egredit ⁊ nō decipiaris: qd āt vt vř significet ꝑm veritatē ostendit ⁊ hy. dicēs. Medicus mihi vř bonus esse: ⁊ ipsemet plato dicit. Videris mihi gorgia phari. 16

Quidā āt exponūt sic: q̄ sicut se hȝ lingua sic se hȝ ⁊ vrina: qdā āt: q̄ sicut se hȝ vrina sic se hȝ lingua. Gal. vō vrinā intelligit: nō eā q̄ egredit a renib⁹ ⁊ vesica: sȝ veꝝ qd ē vniuscuiusqȝ hūoris: vnusqsqȝ. n. humor hȝ sbtile ⁊ aquosū: si igit ē ligua crocea: dsignat q̄ aquosū supabūdat cholere rubee: si vō nigra dsignat q̄ aquosū supabundauit melācholici hūoris: similit āt ⁊ in alijs designat lingua hmōi passiones sicut habilis ad passionē exn̄s ex eo q̄ nō tegit cute: veꝝ distingue: q̄ hmōi dsignatiōes dsignat tibi lingua: aut nisi ꝓpriā passionē hēat: ⁊ pp ꝓpriā passionē ꝯtalis aut talis fiat: aut p dn̄antē humorē: aut ꝓpter cibaria. 17

Nota āt q̄ solius cholere rubee generationē dicit vt breuiloqu⁹: qm̄ in pingnosū ⁊ imundis ⁊ dulcibus generat hec: tu āt dicas ⁊ alioꝝ humoꝝ generationē q̄ melancholic⁹ humor generat a grosso sanguine: flegma āt a frigidis: aride aūt ab exustione: aridas āt dicit linguas: differt aūt rubeū ⁊ siccū a crocco q̄niā croceū arefactū facit rubeū: rubeū āt humectatū efficit croceū: sicut dictuȝ est in libro de crisi.

Dicit q̄ lingua sinthomata dsignat ⁊ hūore ꝯtento in matrice: fumi. n. ascendūt ab ipsa ⁊ trāsmutāt liguā hoc āt exponēs gal. qd verissimū est: dicit q̄ signoꝝ ꝑsentiuȝ ⁊ cause ꝑsentes sunt: causis āt ꝑsentibus nō oino sunt ⁊ signa: ecce. n. lingua exn̄te crocea oino dsignat q̄ colera rubea ꝯtinetur: si vō colera ru. supabundat: nō oino signū supuenit lingue videlicet croceū: ⁊ est hoc q̄ ad aliud mēbruȝ repsit materia. 18

De qbusdā vrinaꝝ differētijs

Dictū est aūt ⁊ in ꝓnosticis: q̄ multe sunt differentie vrine: hec quidē est enormia mediū: hec vero nefoloides superius: aliud sedimen inferius: dictuȝ est autē q̄ vrina egredit aut similis corpori sicut solidis: vt petaloydes vrina: aut sulfurea: aut similis humoris: ⁊ ꝑm naturā his existētibus aut extra naturā: aut simili oblato potui ⁊ cibo vnde multi nigra vina bibentes: nigre mingunt: similē autē humoribus intrinsecus existens dicens.

intrinsecus existens.

Potus humectatio colliquatio.

Lingue similes colori descensiōe humoruȝ ꝓpter qd eadem cognoscimus humores si salse carnes fuerint gustanti supflui signum.

Si māmaꝝ capitella ⁊ rubeum viride est morbidum vas.

Omnibus i auribus sordicies dulcis quidē mortalis: amara vero non.

Terrā demutare cō-

Nota q̄ humores dimittimus ꝑm naturaȝ existentes ⁊ extra naturam. 19

Febre idē dicit qd dictuȝ est de scensiōes qdā dicūt vomitus: siquidē enīȝ melancholici humoris supueniat vomitus: tunc nigra lingua fit: ⁊ vniuersaliter ꝑm euacuatū humorem alterat ⁊ color lingue. Quidā aūt ꝯsistentiā dicunt: quasi humoris ꝯtenti: vn̄ adducit desupabundātia q̄si desuperabundantia humore lingua assimilat. † Unde si fuerit colera rubea: supabūdās oia q̄ offerunt amara vident sicut ⁊ icterici: ⁊ si mel offeratur eis amaꝝ putant: qm̄ ꝓpter hoc que dant comestioni: mouet q̄litas ꝯtēta in lingua: ⁊ ꝓpter hoc q̄ eis dantur cogitant esse amara q̄uis sunt dulcia: ⁊ silr ⁊ si est flegma salsuȝ ꝯtentum: videntur ⁊ que dantur eis esse salsa. 20

† Colera ru. supabūdāte oia oblata putāt amara.

Vult aūt ⁊ a māmis facere precognitionē: ⁊ qd dicit: q̄ multā cōionē hȝ generatiua ad ea que sunt pectoris: ergo si sanguis est ꝯtentus in matrice: rubicunda fiunt capitella māmaꝝ: si vero colera rubea a rubicundo crocea fiunt: ⁊ hec quidē natura sunt. Secunda dictio videt esse indigna hy. matricem autē vas nominat: cū in aliquo suorum tractatum nullo modo vocet matricem vas. 21

Sicut enīȝ ex egōnibus habemus cognitionē coꝝ quō se habeant ea que sunt in ventre ⁊ intestinis ⁊ ex vrinis coꝝ que sunt in epate ⁊ vesica: ⁊ sputo coꝝ q̄ sunt circa pectus: similiter ⁊ cerebri passionē cognoscimus ex naturalibus egressibus ipsius: verbi gr̄a: ex oculis naribus palato ⁊ auribus: sic igit hic ex auribus facit noticiā. Et dicit q̄ sordicies auris: siquidē est amara: designat ipsaȝ supfluitatē esse ⁊ nihil malū significat: si vero est dulcis liquation⁹ substātie cerebri: dicit n. q̄ medicus nō gustet sordiciē sȝ patiēs: sicut ⁊ sudorē ꝑcipimus ipm. Oportet nos scire: q̄ ex hoc loco hūit ꝑncipiū ⁊ scripsit librū de interioribus a lesione actionū: ⁊ ab egritudinibus ⁊ canones consequentes. 22

De sorditie auris ⁊ sudorē non medicus sȝ patiēs gustare oȝ.

Mirabilis ē h̄ ꝑmo ⁊ dign⁹ hy. ⁊ oȝ in opibus artis eē cōmemorabilis. Quid āt hoc ē qd ipse dicit: ꝑmo exponamus qd est ꝓlixa passio: ⁊ qd dicit: terrā ꝯnutrientē dicit in qua genit⁹ est ⁊ nutrit⁹ ⁊ pseuerauerit: his itaqȝ se hn̄tib⁹: qd itendit hy. ⁊ dicim⁹ supponat aliqs hn̄s passionē chronicā: et h̄ noluit curari ⁊ debuit flebothōari: ⁊ sic flebothōatus ē ꝑm artē ⁊ nihil ꝓfuit: postea p⁹ flebothōiaȝ aliq̄ dieta ꝯsuluit vti ⁊ nō iuuit: deīde ꝯsiderās medic⁹: q̄ mā interi⁹ tēdebat purgatiuū dedit: nihilomin⁹ tn̄ passio īminebat ⁊ nā deficiebat: ⁊ corpus male se hēbat: ⁊ iā vniuersalit multas medicīas offerebat medicus: ⁊ nihil ꝓfecit: bn̄ aūt dixit q̄ multas medicinas obtulit qm̄ chronicā supposuit passionē: q̄ in acutis egritudinib⁹ vna ⁊ sola medicina si ꝯtingit indigem⁹ ꝓpter breuitatē passionis ⁊ alteratiōis: in chronicis āt plurib⁹ indigem⁹: plurib⁹ āt dicit nō ꝯrijs sȝ similib⁹ veꝝ differētib⁹ in q̄ntitate: si. n. fuerit materia grossa: si ꝯtingat oȝ offerre synapim: deinde calidiora sicut piper: postea ⁊ si sic nō iuueris aliqd calidius: sic igit medic⁹ in chronica passione plurib⁹ vsus ē medicinis ⁊ nihil ꝓfecit: deinde vsus est eo qd ab ipsis dī circulatio. † Circulatio āt ē: quādo

† Quid sit circulatio.

aliqs flebotbomat dietat purgat ⁊ aliis vtiẽ medicinis: ⁊ si nihil proficit vt itex̃ flebotbomet itex̃ dietet ⁊ itex̃ purget: ⁊ iã boc multotiens faciẽs medicus nihil ãplius egit ⁊ hec oĩa fecit ẽm sciaz: ⁊ nihil ociosũz accipiẽs. Quid igiẽ oz tunc facere ⁊ dicimus ꝙ aer est qui marie passionẽ opaẽ: ⁊ oz tunc pmutare ad ꝯriuz aerez: vnde dictũ ẽ ad hy. in aphorismis: ꝙ oibus scdm rõnẽ opatis si nihil ẽm rationẽ fiat: permutare oz ⁊ tunc ad ꝯriũ deuenire: ⁊ bñ dixit ad ꝯriuz: sic eniz ⁊ in hↄ patiente si calidus aer fuerit qui faciat passionẽ ad frigidũ pmutare vnde ⁊ hy. dicit ꝙ opoꝛtet tunc a patria discedere: ⁊ sanitatẽ ex alio loco habere. Quidã aũt dicũt ꝙ nõ simpliciter pmutationẽ aeris pcipit hy. discedere a patria: sed discedens moueaẽ aut ãbulãs in via aut in curru aut in equo feratur: ⁊ sic ex motione subtilieẽ materia ⁊ dissoluaẽ passio Ga. vero nõ placet hmõi expositio: sed permutationez aeris dicit: qm̃ opoꝛtet permutari: igiẽ si a calido aere patiaẽ ⁊ est subtilis mã effectiua passionis: dicit ꝙ oz grossuz aerez ⁊ frigidũ inquirere ⁊ ibi manere: si vero a frigido aere patiaẽ ad calidũ tendere ⁊ ibi manere: ⁊ qdã ppter delectationẽ ⁊ solatiũ egrediunẽ a ciuitatibus hyppocraticus vero medic⁹ nõ oz his curare: sed de permutatione aeris: ⁊ hoc ẽ qd dicit. Tertiaz demutare ꝯnutrientẽ. Cum his aũt pdictis vt aliqd humanũ ⁊ religiosũz tibi dicam qd hic dicit hy. Terrã demutare vt vadas ad tẽpla ⁊ sacra. † Cum enim ars nõ pficit: tñ opoꝛtet spem salutis ponere in deo. 23

Ꝺ quid de pmutatiõe aeris dicat

† Cũ ars ñ pficit tñ oz salutis spẽ in deo ponere.

Ad aliũ ẽmonẽ transfert se hy. ⁊ qd dixit. Debilioꝛa nutrimẽta que parũ nutriunt sicut caules: ⁊ que nõ habẽt multã ⁊ grauẽ qualitatẽ sicut succus ptisane: quẽadmoduz ⁊ foꝛtia nutrimenta dicimus aut multũ nutrientia tanqz testiculi galloꝝ ⁊ oua galline ⁊ poꝛcine carnes: aut hñtes grauẽ qlitatẽ sicut synapi aut piper. Hec aũt debilia nutrimẽta: qdam intelligũt facientia supfluitatẽ aut modica nutriẽtia: hec. n. facile digeruntẽ ⁊ discedunt ⁊ modicã mansionẽ hñt in vẽtre quã mansionẽ vitã noiat hy. Sed hoc quidã dicũt indignum esse itentione hy. qd bñ digeriẽ vitã denoiare: vñ qdã pmutãt scripturã ⁊ vbi sunt nutrimẽta: coꝛpa scribũt dicẽtes: ꝙ coꝛpa hñtia debilẽ virtutẽ sunt modice vite: q̃ vo habẽt foꝛtẽ vtutẽ sunt longe vite: falsuz aũt ẽ hↄ. † Nõ. n. ẽm virtutez ꝯstruitur tps vite: vnde histoꝛizatur ab aristo. ⁊ ab aliis phis: ꝙ peste superueniente: q quidẽ habebãt foꝛtez virtutez moꝛiebanẽ: qui vero debilem saluati sunt: manifestum igitur ꝙ mensura vite oꝛdinata est desuper. 24

† Tps ⁊ mẽsura vite nõ ẽz virtutẽ ꝯstituitur sz supi⁹ oꝛdinata ẽ

Pruritus aũt dicit: aut laboꝛiosas egritudiẽs: aut discursionez oculoꝝ gali. aũt distinguit ⁊ pruritũz vocat discursionẽ cruriũ ẽm primã ꝯiunctionẽ que est iuxta hisciaz: ⁊ oz nos scire: qm̃ hoc possum⁹ lucrari ⁊ ex hoc ẽmone: qm̃ nescimus qd dicit qd. n. dicit si fiant pruritus: sicut dictũ ẽ i libꝛo de aere locis ⁊ aq. oz incidere venas que sunt in aurib⁹: ⁊ q̃lis est cõio auriuz: ⁊ que est iuxta hisciam ꝯiũctio post hↄ ãt neqz sũt circa aures magne vene: sed fuliginosa vasa: si vero ⁊ sunt non super auribus sunt: sed sub auribus he vene. 25

Ꝺixistis. n. quid est libido: videlicet coitus q est in afrodisiis: hmõi ãt coitus vitupare qdẽ: aut calefacit: aut infrigidat: ab oibus aũt ꝯcediẽ: qꝛ desiccat: si egressus spmatis fiat: ⁊ vitalis foꝛtitudinis emissio: qd igiẽ dicim⁹: qm̃ ⁊ calefacit ⁊ infrigidat sz ẽm qualitatẽ calefacit: vñ videmus qm̃ in hac motiõe ⁊ calefactõe calidius fiat coꝛp⁹ ⁊ acutius: exinde ⁊ sanguis egrediẽ: ẽm vero essentiam infrigidat egressione videlicet vitalis foꝛtitudis ⁊ spmatis ⁊ multa emissione: hy. itaqz ad qualitatẽ respiciens dixit: qm̃ libido dissoluit egritudines que sunt a flegmate in subtiliando materiaz: verũtñ nõ oz ꝯtinue hac libidine vti: qm̃ frigidus efficiẽ coꝛp⁹ ⁊ cũ his ⁊ aliud flegma generat epicur⁹ ãt remouz oẽz ꝯiũctionẽ sicut phs remouit nisi cũ expedit oz vti ⁊ ait hy. neqz nimiũ repletus neqz nimiũ euacuatus. 26

De nocumẽto coit⁹

...nutrientẽ in plixis passionibus. terrã demutare ꝯnutrientem.

Debilioꝛa nutrimẽta modicã vitã habẽt.

Pruritũ in auribus retro venas icidere.

Libido a flegmate egritudinum pfectrea.

Calidis vẽtre validi cibi ⁊ potus pturbatiui.

Nigre colere isimul sanguinis fluxus.

Apercautiles moꝛbos ꝯiunctio infrigidat.

Frigiditas aque iuxta ventrem indurat.

Elleboꝛum bibente cito purgat si vis lauare

Validos cibos dicit hic qui habẽt validã qualitatẽ: sicut piper ⁊ synapi ⁊ hmõi: calidos ventre vero nõ q habẽt ẽm naturã calidũ ventrem sz q hñt ex naturã calidã qualitatẽ in ventre: in his aũt graues cibi sicut pip ⁊ hmõi oblata pturbationẽ faciunt ⁊ motionẽ in ventre additiõe caliditatis: ⁊ sicut dictũ est in libꝛo ꝺ regimẽto: malũ efficiunt: qdam ãt huic sermoni ⁊ ꝯsequentẽ adiciũt: nigre colere esse hoc qd diciẽ qm̃ hi cibi nõ soluz perturbatiui sunt vẽtris sz nigre colere: ⁊ ipe qdẽ de difficilia oĩuz humoꝝ mẽtionẽ fecit: tu vero dic venenosũz humoꝛẽ ⁊ viridẽ. 27

Validi cibi calidos vẽtres perturbant.

Qualiẽ ãt ꝯstruaẽ: nigre colere: cũ supioꝛi dictũ ẽ: quõ vo cũ inferioꝛi dicendũ: attñ dicam⁹ primo qd ẽ emoꝛꝛois. † Emoꝛꝛois ẽ apitio venaꝝ q̃ sũt circa anũ: hↄ ãt fit aut pp hũoꝛẽ aut moꝛdicatiuũ aut iferi⁹ tẽdẽtẽ cũ grauitate q̃lis ẽ melãcholic⁹ hu. ⁊ flegmatic⁹ vñ apponere opz sermoni a ppõnez: ⁊ dicere ꝙ passiões supueniẽtes a nigra colera: emoꝛꝛois dissoluit ãt melãcoliã q̃rtanã ꝯstrigit ãt ⁊ spatũ cancrũ ⁊ elephantiã: bñ ãt dixit spatũ qm̃ si iminet cãcer aut elephãtiã: nõ curatur ⁊ ꝙ melãcoliaz dissoluit hↄ passio: histoꝛizat gal. qm̃ i melãconia puenit emoꝛꝛois ⁊ dissoluta ẽ passio deiñ ꝯstructo fluxu sãguis rediit melãcolia: silẽ ãt dicit hy. sanũ ẽz nãz: qm̃ flux⁹ sãguis supueniẽtes oẽs egritudies q̃ sũt a melãcholico hũoꝛe reducit ad id qd ẽ ẽz nãm. 28

† Quid sit emoꝛꝛois.

Apauctiles moꝛbos noiaẽ hñectãtes ⁊ chꝛõicas passiões aut a pueritia factas sicut melanconiã nephꝛesiz: magis ãt in pueris lapidẽ in vesica aut epilepsiã. ga. vo dic: ꝙ magis de epilepsia hↄ determinat. † Epilepsia. n. poti⁹ pueris supuenit: vñ ⁊ puerilis noiaẽ: dr ãt ⁊ epilepsia pp id ꝙ occupat actiones aĩe: dr ãt ⁊ herculeu⁹ moꝛb⁹: nõ ꝙ herculi supueniret: sz iexpugnabilis ẽ ⁊ iuictic⁹ sicut hercules: aut magn⁹ moꝛb⁹: aut pp magnitudinẽ sicut magna auis aut magn⁹ piscis: aut qm̃ magnũ locũ occupauit sicut cerebꝛũ vbi ẽ rõnalis aĩa: hãc itaqz epilepsiaz dicit ꝙ curat ꝯiunctio: curare ãt ifrigidat dixit: ꝯiũctionẽ vo dixi nõ verã ꝯiunctionẽ sz tps in q̃ fit ꝯiũctio. i. iuuenilẽ etatẽ: qm̃ ãt multa caliditas ẽ ⁊ dissoluit passionez: aut igiẽ hↄ dicas: aut ifrĩdat dixit q̃re ledit: q̃. n. sunt ẽm naturã calida ee videnẽ: q̃ vo ex nãz frigida: ledit. n. ꝯiũctio infrigidatione passionẽ augmentans. 29

† Nõ hic ꝺ noib⁹ epilensie.

Indurare dixit retẽtionẽ vẽtris: ⁊ qdã dicunt ꝙ ifrigidatio ferẽ p supficiẽ ad vẽtrẽ ⁊ efficit retẽtionẽ: ꝯ q̃s dicim⁹: pmũ qdẽ ꝙ nõ venit ifrigidatõ p supficiẽ: qm̃ caloꝛẽ naturalẽ extingueret si vo ⁊ pueniat debebat indigestionẽ efficere ⁊ diariã ⁊ nõ ꝯstipationẽ vẽtris. Ad qd nos dicim⁹: qd dicit gal. ⁊ vt dictũ est in aphoꝛismis. Vẽtres hyeme ⁊ vere calidissimi sũt nã. † Hoc igiẽ ⁊ hↄ dicit ꝙ infridatio attingit cutiz ⁊ icludit calidũ vt ẽm rõnez fiat rigõ ⁊ tantã fieri rigõez ꝙ vix egõ egrediẽ: aut hↄ dicas aut ⁊ aliud. Dictũ ẽ ãt nobis ꝙ frigidus aer inducẽ p spirationẽ: p pulsũz p anũ: mltotiens igiẽ inducta est frigida qualitas p anũ ab aqua frigida: aut ⁊ vino quodam lota: ⁊ exinde lacertus con strictoꝛius cõstrictus est: ⁊ constipationem fecit vẽtris: hic est lacertus aut ab infrigidantibus aut ab acutis ꝯhiẽ ⁊ minus efficit ventrem egere: motuz igiẽ minoꝛẽ: ventris duriciem dixit. 30

† Quõ frigiditas pt esse causa rigõnis.

Hic āt d̄ purgōne determiat: q̄d āt dixit de helle boro dicas de scamōea ꝛ de agarico ꝛ alijs pur gatiuis: q̄d āt intēdit: ꝛ dicim⁹ ꝙ si debes da re purgationē oꝫ subtiliari materiā ꝛ fluxā facere sicut dictum est in aphorismis. 31

Intrinsec⁹ q̄dē ꝑ ius in q̄ sit anetū petrosellinū ꝛ huius talia ꝑ q̄ sbtilia tur mā: exteri⁹ v̄o ꝑ balnea hūe ctātia corp⁹: nō āt dixit sic q̄daꝫ cogitant ꝙ post purgōeꝫ aut in ip̄a purgōe des comedere ꝛ des balnea: h̄.n. nō oꝫ facere nisi q̄n corpus est siccū. ꝗn̄ si fuerit ple ctoricū corpus ꝛ balneam⁹: ma gis poti⁹ reuma tizam⁹ mēbra: veꝝ q̄nq̄ ꝛ cibū offerim⁹ p⁹ pur gatōeꝫ: q̄n debe m⁹ dare purgō nē: sic.n. in sicco stō siccū ptisan aū purgōeꝫ offerim⁹: q̄n ꝛ hūectatō fuer⁹: ꝛ hꝫ q̄dā hn̄t expurgatiuū si ꝛ h̄ idigem⁹. Si v̄o fuerit calida mala cō plexio in ore stōi: tūc aquā mistram⁹: vt inequalitate exti gnat: ꝛ purgatō fiat aptior: ꝛ h̄ ē q̄d dicit hy. 32

Fructus vel comedere. Luxus ꝛ itrinsecus extrinsecus. **S**anguis i sōno itror sus recepti magis. **R**igora superiori ven tre: ignis vero ab in feriori magis. **A**tractio pulmo sic cus: cauma supuacu um gracilat sōnus multus. **F**rigidissimus cibus lenticule miliū chen tri cucurbite. **U**lcera apponūtur ꝛ excoriūtur si ipur gatus exn̄s labora uerit.

Oictū ē āt h̄ supi⁹: ꝙ i vigilia extrisec⁹ circa supfi ciē ferē mā ꝛ nālis calor: i sōno v̄o itrorsus cir ca pfunditatē: sanguinē āt dicit h̄ nālē colorem. 33

Mirabilis ē h̄ s̄mo: veꝝ indiget distintiōe supio rē āt q̄nq̄ dicit vētrē q̄ cibos recipit: iferiorē āt ꝯcōitatē itestinoꝝ: q̄nq̄ āt supiorē vētrē dicit q̄ ē cerebri: inferiorē v̄o q̄ ē pectoris: h̄ āt supiorē vētrē dicit illā q̄ ē stōi: inferiorē v̄o intestinoꝝ: ꝛ q̄d dic: ꝙ cō tinet co. ru. ꝛ supi⁹ ꝛ iferi⁹ ip̄a mouet ꝛ motiōe ꝛ mor dicatiōe rigorē efficit: exiñ ꝛ febrē: sꝫ q̄n os vētris sen sibli⁹ magis est pp copiā neruoꝝ: intestina v̄o nō hn̄t multū sensū: pp hoc dicit rigorē q̄dē ab ore stōachi sup uenire: febreꝫ vero ab intestinis. 34

Nūc de pipleumonica passiōe mētionē facit: q̄d āt dicit attractionē: q̄dā exponūt ꝛ dicit spi ratione q̄ ē hꝫ nāꝫ: q̄ diuidit̄ ad inspirationē ꝛ respira tionē ꝛ respiratō q̄dē ex̄ ducit fumosas supfluitates: in spiratio v̄o exsiccat ꝛ viuificat caloreꝫ nālē. Quidā āt dicūt attractiōeꝫ respiratōeꝫ q̄ ē ex̄ nāꝫ magnā densam ꝛ celerē q̄ fit in q̄litate magis calida dn̄ante: h̄ est v̄a ex pō de hmōi.n. mala cōplexiōe mētiōem facit: vñ dixit cauma: dixit āt ꝛ gracilat: h̄ āt nō dicēt si intelligeret de calore nāli: q̄re āt de sola respiratiōe facit mentionē: ꝛ ñ de inspiratiōe: ꝛ dicim⁹ ꝙ sic breuiloqu⁹ h̄ fecit dimit tēs te ꝛ inspiratiōeꝫ sbintelligē: aut de nobiliori cōme morat: nobilior āt ē ispiratio expiratiōe: aut q: q̄litas ē iminēs: vbi āt q̄litas ibi ispiratio: magis āt igrit̄: vbi v̄o mā mlta ibi expiratio pp inspirationē fumosaꝝ su pfluitatum pp q̄d āt solū de pulmone mentiōem facit: aut sic breuiloqu⁹ pcipiens nos sbintelligē ꝛ cor: aut vt demōstret passioneꝫ maximā esse: q̄n nō iā pulmo q̄ sic hūid⁹ sicc⁹ fieret: aut dicas ꝛ aliud ꝙ inspiratiōis q̄dē pulmo p̄m⁹ recipit: scd̄o cor respiratio v̄o q̄ est ꝑ aterias p̄mo q̄deꝫ cor scd̄o pulmo recipit: ꝛ pp h̄ de respiratio ne cōmemorās de pulmōe mentiōeꝫ fecit: sicut si d̄spi ratione q̄ est ꝑ arterias si faceret mentioneꝫ: cor: p̄ordina ret: supuacuū āt: q̄daꝫ āt huic s̄moni addūt ꝛ dicūt: ꝙ cauma supuacuū: veꝝ intelligibile nō inuenit̄: sꝫ rōnē: q̄d āt ē ꝙ dicit: graciliat sōn⁹ mlt⁹: igit̄ adijciendū est inferiori s̄mōi q̄d igr̄ itendit. Et dicim⁹ ꝙ si fecerim⁹ sōnū in corpe nō nutri to ꝛ vacuo: tūc tendit in sōno calor nālis ad pfūditateꝫ ꝛ defi ciens cibo debilis fit ꝛ frid⁹ ꝛ sbtilis exiñ nō nutrit sꝫ graciliat seip̄ꝫ: sic ꝛ in exteriorib⁹ ignis nisi tp̄e p̄mo nutriat̄ ex lignis: ñ calefacit vicina loca: hñ āt dixit: mult⁹ sōn⁹: q̄d .n. q̄n̄ inuenit modicū cibū nālis calor: ꝛ mo dic⁹ fit sōn⁹ ꝛ nutriunt̄ mēbra q̄uis sit modic⁹ si v̄o cib⁹ nō tribuat̄: et mult⁹ supueniat: tunc graciliat sōn⁹ mēbra ꝑꝑ h̄ dicit: ꝙ oꝫ efferr̄ cibos añ sōnos: q̄d ꝛ supi⁹ di ctū est: labor cib⁹ sōnus viscerbus. 35

Femina capra ex elā terio ꝛ cucumerem agrestē comedens purgatio pueris. **E**t calido nutrimē to infrigidatio itrin secus labor extrin secus solis calore sensibilis tp̄e estiuo ꝯtrario āt ꝯtraria. **C**ibi hi quidē velociter tenentur hi vero tarde. **C**arnes tra hūt ꝛ ex vē tre iterius et exteri⁹ mani festū sensui ꝛ inducen tes spiritū ꝛ educentes ꝛc.

De fridis aūt ci bis facit men tiōeꝫ. s. legumib⁹ ꝛ ole rib⁹: ꝛ leguminū q̄deꝫ exēplū est lenticule: ꝛ ci boꝝ frumētarioꝝ mili um olerū v̄o cucurbita: q̄d ē āt ꝙ dicit. Fridis sim⁹ cib⁹: nō debuit di cē fridissim⁹ suplatiue: sꝫ fridū: de fridis.n. mē tionē facit sꝫ nō d̄ fridissimis ꝛ recipit exēplū leguminū lenti culas frumēti aut miliū: olerū cucurbitā. Et eniꝫ miliū d̄siccat ꝛ ifridat ꝛ lenticule: lenticule v̄o sq̄mosū hnt ripticū vtut: fari na v̄o ꝛ q̄d est interi⁹ frigidā ꝛ ꝯstipatiuā: veꝝ dicit ga. ꝙ facit q̄litateꝫ ꝛ resuscitat: q̄litatē āt facit aut sꝫ quādā q̄litateꝫ: aut i frigidatōeꝫ ꝯcludit nāleꝫ caloreꝫ: ꝛ sic efficit digōeꝫ. 36

Dixit h̄: ꝙ si est corp⁹ nō purgatū nō oꝫ exercitū dare ei in motione ꝛ caliditate: si q̄deꝫ est sbtilior mā efficit ex āthimata: si v̄o est grossa efficit opilatiōeꝫ ꝛ fert̄ ad mēbꝝ nobi le multotiens: sꝫ ꝯsidera ꝙ siquidē ē solū sbtilis mā hū ꝯsue ta efficit vlcera: si vero ē cū acumine male ꝯsueta efficit vlcera ꝛ tende āt q̄d fit ꝑ illo ꝙ efficit noiauit: non.n. vlcera sunt q̄ ap ponunt̄ sed materia que vlcera efficit. 37

Considera hy. h̄ tibi dicē: ꝙ de mulierib⁹ ꝛ viris men tionē fecit: ꝛ volum⁹ pueros curare: ꝛ si mlta ē mā i pue ro: ꝛ nō patit̄ belleboꝝ aut scamoneā aut aliq̄d purgatiuū: q̄d oꝫ facere: ꝛ siquideꝫ lactat: m̄ri sue oꝫ dare electeriū: q̄d est cucu mer siluester: ꝛ ex h̄.n. efficit̄ lac nutriēs puer laxatiuū ꝛ pur gat̄ puer sine macula: si v̄o non ē lactens sꝫ mouit̄ a lacte absti nens: tūc accipe caprā q̄ comedat scamoneā aut cucumerē silue streꝫ ꝛ huius accipe lac ꝛ da puero ꝛ purgat̄: ꝛ ꝯsidera exinde ꝙ non soluꝫ cibus patitur in nobis sꝫ agit in corpore: ꝙ.n. agat manifestū est ex eo ꝙ ꝯfortant̄ virtutes q̄d aūt patiat̄: manife stat ꝑ siccū vbi quidē mortale exñs vbi odoriferū terre s̄m q̄li tatem terre in qua nascitur. 38

Extrinsecus solis calori sensibilis tp̄e estiuo: ꝯrio aūt ꝯ tria q̄d in calido: quidā cuꝫ superiori ꝯscribunt: ꝙ oꝫ te pido aut modo emūcto lacte ꝛ calido existente vti: quidā auteꝫ cuꝫ inferiori construunt: ꝛ in calido dicunt. i. in calida mala cō plexione in hac igit̄ oꝫ dici ꝛ exterius ꝛ interius infrigidare: in terius quideꝫ ꝑ frigidos cibos: sed vt actione frigidos sicut a quā: aut virtuteꝫ habentes infrigidandi sicut lactuce exterius vero quidā dicunt ꝑ soleꝫ caliditateꝫ ꝛ cooperimentū: vt h̄ mō accensio euaporet ꝛ infrigidet̄ pfunditas aut igit̄ h̄ dicas: aut dic ꝙ de his reminiscitur dicens si calida distēperantia accipia mus solem aut velamina ꝛ reliqua talia non proficimus sꝫ po tius ledimus: oꝫ igit̄ ꝛ exterius infrigidantia accipe infrigida vero distemperantia calefacientia.

¶ Manifestus est hic s̄mo: dictū ē.n. ꝙ debiles cibi non mo rantur multo tp̄e in ventre: fortia vero ꝛ nutrientia moratur.

¶ Explicit quinta particula. Incipit sexta.

Quī d̄eat ꝑcedi bal neuꝫ in flu xu.

Spiratio diuidit̄ in īspiratōeꝫ ꝛ respiratō nem.

Nō ꝙ sō nus in cor pore vacu us debili tat ꝛ infri gidat.

Nota de lenticuli s ꝛ milio.

qual̄r pur gādus sit puer lactās

Postq̄ determinauit hy. q̄ntā particulā p̄ntis nego tij: in qua dedit nobis plura documenta naturalia ꝓgnītiua ⁊ medicinalia ꝯsequenter intēdit determinare ⁊ sextā particulā. Et incipit p̄mo determiare de nā ⁊ de opibus eius. Et sciendū q̄ carnes dicit nō soluz carnosuz genus lacertoꝝ: sed ⁊ oīa alia mēbra mollia eteni ⁊ venas ⁊ arterias ⁊ oīa huiusmodi mēbra carnes appellat. † Dicit itaq̄z q̄ hec mēbra nutriunt̄ sȝ nō nutriunt̄ absq̄z attractiua virtute: ⁊ siue sit in nobis attractiua v̄tus siue nō: ⁊ q̄uo a gat nāle negociū ē: ⁊ de his efficit doctrinā: ⁊ volo nūc hic ingrēre: vt illud qd̄ est ex intentionē de itentiōe faciā.

† Nutricatō absq̄z attractiua fieri non pōt

In calidioribus venis: sanguinis multitudo sublcuat causonides ⁊ ꝯfestim expellit.

Quibus pinguis quidē colerā rubeā sanguis vero nigram.

Ratione memoria odoratu ⁊ aliis: ⁊ fame organoꝝ studium labores balnea cibi potus somni libidines: omnia mensurata.

† Hoc aūt ꝯuenit scire: q̄ mēbra attrahūt aut nāliter aut ex necessitate: ⁊ nāliter qdē: sicut cū opus ē vt nutriat̄ corp⁹: ⁊ tunc offerunt̄ cibi: hi aūt cibi digerunt̄ in stō: postea trahunt̄ p meseraicas venas ad epar ⁊ ibi alterant̄ in sanguinē: ⁊ sic traducūtur p venas ad totū corpus. Multotiēs āt fit euaporatio ⁊ attrahit superficies ex mēbris adiacētib⁹ humiditatē: ⁊ h̄ iterꝝ a p pings: ⁊ sic fit quousq̄z attingat ep: postea ep attrahit a venis mesaraicis: ⁊ he a stō: ⁊ stōach⁹ ab orificio suo: ⁊ sic fit appetit⁹: aliquotiēs āt stōachus qdē indiget: ep vero h̄z multū nutrimētū: ⁊ tūc ep nō attrahit a stō: sȝ stōach⁹ ab epate: ⁊ eniz q̄ debili⁹ est multotiēs forti⁹ efficit̄ quodā forti: sicut. n. siq̄s existit in iuuenili etate: indiget nutrimēto: ali⁹ vero, exn̄s in senectute abundat multo nutrimēto: ⁊ iuuenis accipit a sene cibū: senex vero dat ei: ⁊ fit iuuenis tūc debilioꝛ sene: similit̄ ⁊ in mēbris stomach⁹ q q̄ddā cibū tradit oib⁹: nūc fit recipiens: hoc itaq̄z dicit violentū eē nutrimentū pp attractiuā v̄tutē: nō. n. pp violentiā vacui: si. n. pp vacuū attraherēt attrahētia intantū ōberent attrahē q̄usq̄z ipleret̄ vacuū ⁊ nunq̄z fieret corpus plectori cū ⁊ egritudo. Et sciendū q̄ q̄ attrahunt̄ violētia vacui: nō solū s̄m nām sunt: sȝ ex nāz: quotiēs qdē. n. lapis a supiori fert̄ ad terrā ⁊ non s̄m nāz attrahit̄ ad inferi⁹ violētia vacui ad terrā tanq̄z appetēs ipsaz: vt ad ꝓpriā m̄rēz capientē totalitatē. Si vō ad supiora tendat violētia vacui: q̄n ⁊ ipsa terra multotiēs pp vacuū trahit̄ ad supiora: tūc extra nāz fit ipsa motio: sȝ postq̄z hec dixim⁹ veniam⁹ ad ꝓpositū: hy. n. attractiuā v̄tutē dicit q̄ ē s̄m nām: nō dicit. n. ipsaz q̄ ē violētia vacui ⁊ qd dicit hy. q̄n carnes attrahūt ex vētre ⁊ interius ⁊ exterius: ex vētre nūc non dicit ex solo stō: sȝ ex vētre dicit ex oī ꝯcauitate ⁊ stomachi ⁊ venaꝝ ⁊ arteriaꝝ: ⁊ q̄uocūq̄z interi⁹ fiat attractio iā dictū est q̄ mēbroꝝ attrahentiū nutrimētū ex vasis. Exteri⁹ vō q̄uo dicit fieri attractionē: aut q̄n ⁊ superficie adiacentia mēbra attrahunt q̄n ꝓpter inspirationē ⁊ ꝯstrictictionē arteriarū inducit̄ ab exterioꝛi frigidus aer q extinguit calidā ineq̄litatē q̄ ē in nobis: ⁊ ꝯfortat calorē naturalē: sicut ⁊ asclepiades opinat⁹ ē ⁊ Erasistrat⁹. † Hi. n. dicebāt q̄ inductio spūs fit p multas ꝯsideratōes: aut q̄ materia fiat nālis spūs vitalis ⁊ aīalis. Secūda ꝯsideratio est: aut q̄n inductio spūs fit vt restringeret calorē nālez ⁊ ꝯfortet vitalē virtutē. Tertia ꝯsideratio: q̄n inductio spūs fit ꝓpter pulmonē: multotiēs. n. grossus hūoꝛ continet̄ in eo ⁊ ꝓpter huius ispirationē s̄btiliat̄ iste humoꝛ. Quarta ꝯsideratio est: q̄n motio excitat ociosuz. Sic igit̄ ⁊ h̄ fridus aer iteri⁹ spūs excitat mēbra: ⁊ defluētia ⁊ sopita fortificat. Discordāt aūt Erasistrat⁹ ⁊ Asclepiades adinuicē q̄n qdē asclepiades dicebat inductionē spūs fieri ꝓpter spūz aīalē: erasistratus vō pp vitalē fortitudinē. Nos āt dicim⁹ q̄ collat̄ illoꝝ rōnib⁹ adinuicē ⁊ vera ⁊ ꝯsona inuenie̅t opinio: etenim pp vtraq̄z fit inductio spūs: veni aūt spūs ⁊ primo excitat vitalē virtutē postea sic ascendit: ⁊ ethereus ⁊ splendidus fact⁹ aptus efficit̄ ad splendorē rōnalis aīe: ⁊ hec quidē de inductiōe spūs ō eductiōe vō nihil dixerūt. Nos igit̄ dicim⁹ q̄ eductio spūs fit vt fumose sup̄fluitates q̄ sunt in nobis egrediant̄: ⁊ hec h̄z p̄sens intentio. Carnes trahūt. Dictū est aūt nobis q̄n nālē virtutē hic dicit hy. attractiuā ⁊ q̄ erasistratus ⁊ asclepiades destruxerūt nāles virtutes. Sȝ oȝ nos scire q̄ magis erasistrat⁹ vituperandus ē q̄z asclepiades: q̄n asclepiades qdē ꝓpe opinioni intēdēs ꝓposuit destruere nālē v̄tutē: ⁊ pp hoc nāles virtutes nō ꝯcedebat eē: erasistrat⁹ vero nāz supponēs virtutes ipsius destruit. Et iteri⁹ ⁊ exterius. Didicistis. n. q̄uo fit attractio ⁊ iterius ⁊ exteri⁹. H. vero in ꝓpria hystoria credit s̄moni q̄ attractio fit ab exterioꝛib⁹: sicut. n. q̄daz āmbulās in sole ⁊ desiccatus balneat⁹ est: ⁊ in balneo hūectatū ē corpus: ⁊ sitis huic supuenit ꝓpter estū: ⁊ dissoluta ē in balneo ⁊ vnde hoc ꝯtingit: ⁊ manifestū ē q̄ vasa appetitiua attraxere hūiditatē balnei ad ꝓfundū: rarificatis. n. poris ex caliditate nisi velimus dicere q̄ hūiditas balnei nō ꝓuenit ad ꝓfunditatez: sȝ q̄n humoꝛ q erat extrīsecus: diffusus ex caliditate balnei: ⁊ hūectauit appetitiua vasa ⁊ sitis cessauit. Ex his igit̄ habes q̄ nō solū spūs iducit̄ ex ispiratiōe ⁊ ꝯstrictiōe arteriaꝝ: sȝ ēt hūiditas sicut declarauit nobis testimoniū huius s̄monis: māifestū sensui. Quidā āt libroꝝ hn̄t sensui in datiuo casu quidā autē sensus in noīatiuo. Quidā. n. ꝯsiderātes solecismum esse in noīatiuo: datiuū posuerūt: q̄si di. manifestū ē sensui: q̄daz aūt. Sensus scribunt in noīatiuo dicētes: q̄ sensus faciet tibi hec manifestuz est. 2

† Nutricatio non p̄t absq̄z attractiua v̄tute fieri.

Nō q̄uo fiat attractio p inferius aut p exterius.

Que violētia vacui attrahunt̄ ex nāz moueri dicāt̄.

† Nō opiniones m̄ltas de inductione spūs

Qualr̄ erasistrat⁹ ⁊ asclepias virtutes nāles distruxerūt

Quidā āt dicūt q̄ hic s̄mo alius ē a p̄dicto dicūt eniz q̄ vult h̄ dīam dicere tertiane: q̄n tertiana aut extra vasa fit ⁊ putrefit ⁊ ē deficiens aut intra vasa: ⁊ appellat̄ causon: nos vero dicim⁹ ꝯtinu⁹ ē h̄ s̄mo p̄dicto: in illo. n. de inductiōe spūs fecit mentionē hic āt ⁊ de eductiōe ipsius intēdit: ⁊ qd ē q̄ dicit calidiorē venā: ⁊ dicim⁹ dispatū qd̄ h̄is calidā ineq̄litatē venā intelligit arteriā sicut alibi dixit. Si vene q̄ sunt in tēporibus pulsant. Quid āt ē h̄ qd̄ dicit h: ⁊ dicim⁹ q̄ in arteria fit ineq̄litas: ⁊ dissipatus fit sāguis calid⁹ q est in ea: ⁊ exinde multa fumositas cōtinet̄ indigesta mā q̄ est in ea ⁊ īfirmata alteratiuā ⁊ tūc excitat̄ expulsiua ⁊ expellit ⁊ remouet hāc fumositatē: nō. n. ē inconueniēs alteratiua infirma exn̄te: expulsiuā fortē eē: et ꝯsidera q̄uo significatiuis dictōibus vtit̄ hy. Dicit. n. q̄ ⁊ ꝯfestiz expellit: fit āt hmōi fumositas h̄ mō: multotiēs. n. multitudo sanguinis ꝯtinet̄ in arteria: ⁊ ex hac multitudine sublcuat ⁊ vī egreditur ⁊ dissoluit̄ calida inequalitas quā inequalitatē causonidē noīauit. † Hic āt rursus vitupat̄ Erasistrat⁹ iste. n. dicebat sanguinez nō ꝯtineri in arterijs: sȝ spūz solū ⁊ vbi mā icidit ad arteriā hāc remouet ad terminos arteriaꝝ ⁊ vbi ꝯstrigit ⁊ efficit̄ apata: hy. vō dicit: q̄ mā ꝯtinet̄: ⁊ ipa m̄lotiēs supabūdat ⁊ ex nāz fit: q̄tiēs āt dico māz q̄ ē in arterijs multā nō dico tantā quantaz est in venis sȝ respectu ipaꝝ arteriaꝝ aut respectu subiecte virtutis. 3

Dicit p hec hy. ⁊ cās humoꝝ assignare ⁊ dicit: q̄ colera ru. generat̄ ex pinguib⁹: ⁊ ipinguantib⁹ nigra vero co. ex sanguine: sanguis eniz aut dissipatus fit ⁊ furiosus ⁊ generat nigrā colerā aut grossus ⁊ terrenus efficit melancholicū humorē: semp. n. melācholicus humoꝛ ex grossiorib⁹ h̄z generationē.

Hic āt s̄mo nālis ē ⁊ ꝓnosticus: ⁊ sciaz cognitionis ōsidit. Sȝ p̄mo volo dicē q̄uo ē nālis: oȝ āt a ꝓpōnez ꝯstruere s̄mōi ⁊ dicere a rōne a memoria ab odoratu. Et hic sermo a q̄busdā in tres diuiditur: a q̄busdā vero in duas: ⁊ ad tres qdē ista ē p̄ma ps. Rōne memoria odoratu ⁊ alijs ⁊ fame. Secunda vero organoꝝ studiū labores. Tertia: Balnea cibi ⁊c. Ad duas aūt diuidit̄ h̄ sermo sic. Prim⁹ qdē ē. Rōne memoria odoratu ⁊ alijs: ⁊ fames organoꝝ studiū: secūda vero. Labores balnea ⁊c. Incipiam⁹ āt a p̄mo: ⁊ dicē

† Nō tm̄ spūs sȝ etiā sanguis dicitur arterijs inesse.

Semp melācholicus humoꝛ ex grossiorib⁹ h̄z generationem.

dimus q̃liter ē nãlis h̃ ꝯmo: intẽdit ãt h hy. ⁊ de aïali
bus virtutibꝰ mẽtionẽ facẽ ⁊ de sensibilibꝰ: de aïalibꝰ
quidẽ vt dĩantiũ exẽplũ accepit rõnẽ. s. itellectũ: ⁊ me
dici qdẽ cõplexionẽ dicũt eã seq: phi qdẽ dicũt: ꝙ rõna
lis aïa vtit̃ cõplexiõe tanq̃ʒ organo: mentionẽ ãt fecit ⁊
de memoria: ⁊ ipsa. n. ꝑ cõplexionẽ agit sic ⁊ fantasia:
didicistis. n. ꝙ
memoria ꝑ siccã
cõplexionẽ ꝯua-
tur: fantasia võ

† Nota h ꝑ hũidũ. † Sẽ-
de odoratu suũ võ accepit ex

PEr frigidior aer i fri
gido tpe ⁊ in regiõe
per calidior erit.

emplũ odorẽ ꝑcipiẽs nos ⁊ alioꝝ facere mẽtionẽ ex eo
ꝙ mediꝰ ē visus ⁊ auditꝰ: aut qm̃ ipse odoratiuꝰ sẽsus
vĩ aliq̃ mõ aïalis eẽ ꝑꝑ id qd̃ nõ in sensibili mẽbro ē ʒ
in respirabilibꝰ cerebri q̃ sunt in spẽ mãmillaꝝ: ⁊ ipse q
dẽ de odore cõmemorat: tu võ ⁊ alios itellige: ꝑꝑ h ipse
dixit. Et alijs de fame ãt mentionẽ fecit: vt iuestiges
vñ fit ipsa fames ⁊ appetitꝰ: ⁊ qm̃ p̃mus ē ⁊ ipse appe
titus actio nature ꝯm quã ⁊ ꝯtactus nobis fit in appe
titu: ꝯm h ⁊ aïalis dĩ appetitꝰ: organoꝝ võ studiũ dicit
q̃ñ sanitatẽ organoꝝ. Et qd̃ supius dixit: defectiue stu
diũ sanitatis: irrepletio nutrimẽti: hoc ãt h latius intẽ
dit tradere dicit. n. ꝙ fit ipsa sanitas organoꝝ ꝑ labores
balnea ⁊ cibos: ⁊ vniuersalit̃ oïa ꝯsequẽtia: ꝑ labores q
dẽ vt ꝑ exercitiũ euaporẽt supfluitates: balnea autẽ vt

De iuua- relique supfluitatũ q̃ nõ expurgata sunt in exercitio vt
mẽtis exer in balneo euaporẽt ⁊ humectent̃ mẽbra desiccata exer
citij balnei citio: cibos vero dicit vt nutriat̃ nostrũ corpus: ⁊ ꝙ ãt
⁊ potus. cibi traditi nõ fiant sicut lapis ⁊ gypsuʒ in nr̃o corpore

ꝑꝑ hoc potũ appetimꝰ vt tanq̃ʒ pasta fiat cibus qm̃ ãt
ipse cibꝰ nõ similit̃ digerit̃ in vigilia ⁊ in somno ꝑꝑ hoc
de somno cõmemorat. De luxuria. n. cõmemorat vt
dĩdat tibi: ꝙ nõ oʒ his vti neqʒ repletũ neqʒ vacuũ ʒ
neqʒ etiã ꝑ malã delectationẽ ʒ ꝑ gñationẽ. Et sciens
nota: ꝙ spẽs posuit: ⁊ ordinationẽ statuit ⁊ quãtitateʒ
cõmensurauit: ⁊ spẽm quidẽ ꝓpter cõnumerationẽ ho
rũ sex. s. laboꝝ balneoꝝ ⁊ alioꝝ ꝯsequẽtiũ ordinationẽ
aũt assignauit hoc mõ quantitatẽ cõmensurauit ꝑ vnaʒ
dictionẽ dicẽdo: oïa cõmensurata sic. Siqdẽ igit̃ hẽs
ꝙ nãlis ē h ꝯmo. Quõ ãt ostẽdimꝰ ꝙ dat nobis cogni
tionẽ: ⁊ ē ꝓnosticus: de rõne mentionẽ fecit vt inqras
vtrũ alienat patiens aut dormit: de memoria vt ex ipa
accipiamꝰ cognitionẽ sic. n. multotiens aliqs hʒ lesam
memoriã: ⁊ dicit deferas mihi hos vas: ⁊ statiʒ obliui
scit̃ que dixit: ab odore ãt cognoscimus ex eo ꝙ odora-
bilia cogitat esse fetida. A fame ãt siue ꝯm naturã ē ap-
petitus siue frigidus sit humor q ꝯtinet̃ ⁊ caninus fit
appetitus: ꝯsidera aũt artẽ. ga. võ potius dilectionem
quã habuit erga hominẽ cũ. n. hy. hic de his sex mẽtio
nẽ voluit facere: hec accepit ga. ⁊ fecit sex libros d̃ sanis.
Inqsiuit. n. de laboribus. i. exercitijs: labores ãt h di-
cit exercitia. Inqrimus ãt in his q̃le oʒ habere exerci-
tiũ oʒ. n. similia facere: vt si totuʒ corpus volueris exer
cere vtere parua circulatione: si vero oculos lege: si võ
manus scribe: si vero pedes ãbula: ⁊ iteꝝ inquirimus si
cũ oleo oʒ facere fricationes ⁊ debẽt esse in exercitio aut
sine illo fricare ⁊ inquantũ hec expediũt fieri: hec oïa in
uestigãs fecit primuʒ librũ. † In secũdo vero inuestiga

† Nota de uit de balneis: que ⁊ in magategni dixit: ꝙ q̃ttuor sũt
q̃ttuor ꝑti ꝑtes balnei: est. n. qd̃ est aeris: postea aũt qd̃ est aque ca
bꝰ balnei lide aq̃: ⁊ tertiũ qd̃ est frigide: ⁊ q̃rtũ qd̃ ē fricationuʒ: et

oʒ inqrere vtrũ corpus indiget euaporatiõe: ita ꝙ faci
as ipm̃ stare pluribꝰ horis: si vero hũectare in calida re
giõe: si võ extinguere calidaʒ ineq̃litatẽ in frida: si vero
hũiditateʒ vti fricatiõibꝰ: multotiẽs. n. ad pedes vo
lumꝰ attrahere mãm: ⁊ tũc vtimur densis fricationibꝰ
si võ nolumꝰ hoc facere ʒ desicare soluʒ simplicit̃ fricatio
nibus: oʒ aũt ꝯsiderare balnea: vtrũ sint aquaꝝ dulciũ
vt dictuʒ est: aut nitrosa aut sulfurea: aliquotiẽs ãt his
indigemus: in tertio vero libro inqrit de cibis: aut bñ

digestibiles sunt: aut male: aut grossi humores: aut boni: aut
multũ nutrientes: aut paꝝ: ⁊ aut nutriũt solũ: aut medicine iu
uamentuʒ retinẽt: in q̃rto vero ꝯmone de potibꝰ determinat:
quidã. n. sũt q oïo nõ vtunt̃ vino qdã ãt vtunt̃ vino: ⁊ vino
aut rubeo aut albo aut aliq̊ hmõi: ⁊ h nõ solũ ꝯm differentẽ re-
gionẽ scribit: sed ꝯm differenteʒ etateʒ: ⁊ in his oïbus diligen
tiam exhibuit ga. pue-
ris eniʒ lactentibus lac
damus ⁊ nõ vinuʒ: iu-
uenibus aũt vinũ seni
bus vero ⁊ multum vi

DOlorũ proximũ vẽ
treʒ purgare: sãguis
vero ventrẽ diuide

nuʒ. † In quinto vero † Nota hic
libro de somno inquirit: aut añ cibũ aut pꝰ cibũ fiat somnus: de somno.
qm̃ in humidis nõ oʒ somnuʒ assumere neqʒ patientibꝰ stu-
porẽ sed vigiliã: in calidis vero ⁊ siccis somnũ. itẽ ⁊ si pꝰ cibuʒ
dormiat vt cibi nõ supnatent: ʒ p̃mo moueat̃ moderate vt ci-
bus resideat ⁊ stet in supficie: ⁊ nõ soluʒ hoc sed vt caliditas ma
ior efficiat digestionẽ: in sexto vero inquirit de luxuria: ⁊ dicit
ꝙ nõ oʒ post repletionẽ hac vti sed post digestionẽ: qm̃ ad cru
duʒ humorẽ ꝑmutat̃ nutrimentũ ⁊ oppilationes efficit ⁊ apo
plexiã: in hac. n. mentione ⁊ ꝑturbatione mouent̃ oïa mẽbra
p̃ncipalia ⁊ nõ p̃ncipalia: mouet̃ aũt materia: ⁊ ipsa m̃ltotiẽs
fert̃ ad cor: ⁊ efficit syncopim. † Multotiẽs ãt ad cerebrũ: ⁊ ef † Nota de
ficit apoplexiaʒ: vñ ⁊ hmõi hystorie reminiscit̃ gal. ꝙ vir qdaʒ coitu.
post cenã repletus cibis iacuit cũ muliere ⁊ agẽs in ipsaʒ stati
vehemẽter respirans mortuus ē sicut mulier testata ē: ⁊ iam
hec mulier deducta in iudiciũ accusabat̃ de homicidio: q̃ respõ-
dẽs negabat homicidiũ veꝝ negocij causam recitabat dicẽs: ꝙ
ego nõ intersecĩ ipsuʒ: sed post cibũ repletus cibis: ⁊ hñs rem
mecuʒ apopleticus factus mortuus ē: sup quo interrogati me
dici si põt hoc fieri: qui respondentes dixerunt ꝙ sic: ⁊ mulierez
a cruciaminibus liberarũt: ex his itaqʒ habes ꝙ nõ oʒ ꝑ malã
ꝯcupiscenriã vti libidine neqʒ in quolibet tempore sed post di
gestioneʒ ⁊ propter generationem. Et hec omnia oʒ cõmensu
rata agere: hec habet presens intentio. 4

SI bene recolitis multis modis excitans nos hy. docet
nos curas: sic igit̃ supius per calidã cõplexionẽ curãs
per infrigidãtia vniuersaliter: ꝯsequenter intẽdit hec
⁊ de ꝯ̃ria inequalitate curã assignare. s. frigida: ⁊ dicit: qm̃ hec
ꝑ frigida curat̃: sed quidã cõmentatoꝝ hic nõ intelligentes hy.
dicunt: ꝙ si calida ineq̃litas est cũ frigidis curat̃: quõ possibile
est ⁊ frigidaʒ ex eisdẽ curari. Deridenti sunt ãt isti. † Ignorãt † Nota de
eniʒ hi ꝙ duplex est spẽs curatiõis: curatio eniʒ aut ꝯm primã duplici
rõneʒ est: sicut ꝯ̃ria ex ꝯ̃rijs dissoluunt̃: aut ꝯm accidẽs: sicut si spẽ curatio
milia ex similibꝰ: sicut in ꝯgelatione dentiuʒ portulacã offeri nis.
mus ⁊ in tetano aquã frigidã: de quo dixit hy. Est aũt ⁊ in teta
no vbi sine vulnere iuuene bñ carnoso: estate media frigide mł
te aque infusio: caloris reuocationẽ facit calida ãt imfundũtur
hec oïa. Sed ꝯsidera qm̃ nõ oʒ ad vnãquãq̃ʒ frigiditatẽ fridis
vti: vt hec nõ tẽdant ad ꝓfundũ ⁊ extinguãt naturalẽ calorẽ:
ʒ qñ vides ꝙ est aliqd ꝙ põt resistere frigidati: sicut hy. bñ car
noso dixit: sic ⁊ tu considera si fuerit patiens bene carnosus: si-
ue habuerit forteʒ virtuteʒ: ⁊ tunc offeras frigida: ꝙ. n. quidẽ
opus est resisterie vt macrescat profunditas. † Manifestuʒ ex † Nota h
auibus rapacibus: qm̃ in his nõ est multa distantia supficiei de auibus
ad profunduʒ: ideoqʒ quideʒ in estate agrestes sunt ⁊ nõ be- rapacibus
ne venantes in hyeme vero quia frigiditas tendit ad profun-
duʒ: ⁊ has graciliat ideoq̃ʒ sicut graciles sunt ⁊ facile ad manꝰ
peruenientes: ⁊ hoc est quod intendit. Per calidior erit. Huc
ãt veniens galienus dixit: ꝙ ꝓpositio male preponit̃: nõ eniʒ
intantuʒ calefacimus vt ad ꝯ̃riam veniamus qualitatẽ: ⁊ iteꝝ
cogamur infrigidare: ⁊ iteꝝ calefacere: ⁊ sic inuenienius telam
penolopes texere. 5

TRansfert se hy. ad alium sermonem: mirabilis auteʒ
est ⁊ medicinalis: sed oʒ me preassumere quedaʒ: ⁊ sic
deuenire ad medicinam. † Qm̃ auteʒ de dolore mentionẽ facit † Nõ qd
inuestigemus qd est dolor: ⁊ que sunt mẽbra q̃ dolent ⁊ tertiũ sit dolor et
vtrũ vnuʒ est efficiens mẽbrũ: vtrũ plura: ⁊ quartũ siue inte- q̃ sint mẽ-
rius siue exterius: vltio vero dĩas hoꝝ. Incipiamus igitur a bra dolen
p̃mo: dolor est sensus rei nocitiue: sed ꝑ p̃mũ ⁊ scdm̃ nobis vĩ tia.
si. n. dolor est sensus rei nocitiue: ⁊ manifestũ est ꝙ mẽbra sen-

sibilia dolent: verbi grã: carnes: nerui lacerti: vnde ⁊ ossa sicut insensibilia patiunt̄ quidē: nō tū sentiunt. Tertio aūt est inquirere: siue vna sit cā efficiens dolorē siue multe ſʒ hoc cū quarto capitulo apparebit: quartū.n. est ingrere siue interius siue exterius: si vero ⁊ interi⁹ ⁊ exterius sint cause: manifestū est q̄ nō est vnū ſʒ plures: vñ dicamus hoꝝ exēpla ⁊ exterioꝝ gdē exēplū sit: verbi gratia nix: ignis lapis: sed lapis aut obtundēs ꝯterit solū aut acutus incidit similiter ⁊ ensis diuisiōe efficit dolorē. Sʒ ꝯsidera hic q̄ dolor iste fiendoꝝ nō factoꝝ est: inquantū gdē enim est ensis efficiēs fiendoꝝ: dr̄ qñ mouet̄ vero ensis factoꝝ dr̄: si vero dubitabit aliqs dicat: nōne post remotionē ensis nō dolet mēbꝝ: audiat āt a nobis q̄ materia est q̄ posterius fluit: que dolorē efficit: qñ nō ensis. Et hec sūt exēpla exterioꝝ: interiorū vero sicut colera ru. est corrosionē agēs: ⁊ tanq̄ acus pūgēs: est aūt ⁊ flegmaticus humor infrigidās: ⁊ assimilat̄ niui: ⁊ efficit dolorē.

Quare frigiditas nō pōt in breui dolorē cāre sicut alia,

Sed oʒ nos scire: q̄ oīa alia subita transmutatione efficiūt infrigidatio vero multo tpe eget ad efficiendū dolorē: ⁊ gd dicimus q̄ nō simpliciter ꝓpter repentinā trāsmutationē efficit dolorē infrigidatio: sed pp̄ inequalitatē q̄ fit a calido ad frigidū: sciunt.n. nā in oī inequalitate ꝑturbari ⁊ ledi: ⁊ hec sunt de flegmate: melancholicus vero humor ꝓportionat̄ lapidi obtundēti ꝓpter grauitatē: nigra vero colera si a sanguine fit qñ hic sanguis grossior est colera rubea ⁊ suauior assimilat̄ lapidi incidenti: si vero a colera rubea exusta fit: assimilatur gladio incidenti: ⁊ sunt ꝑticulares cause dolorem agentes.

De cāis ⁊ drijs doloꝝ.

Qñ āt nō oʒ nos de oībus ꝑticularib⁹ ꝑtransire: igit̄ reducamus hec ad aliqua duo generaliora: ⁊ dicam⁹ sic: q̄ ois dolor fit aut pp̄ repentinā mutationē: aut pp̄ dissolutionē ꝯtinuitatis qualitates gdē.n. pp̄ repentinā mutationē efficiunt dolorē: materia vero ꝓpter dissolutionē ꝯtinuitatis. Sed postq̄ causas doloꝝ didicistis: veniamus ad vltimū: ⁊ dicam⁹ differentiā hoꝝ doloꝝ.

De drijs doloꝝ.

Dolor.n. superuenit aut ꝓpter qualitatē: aut pp̄ quātitatē hūoris: aut pp̄ aliquē tumorē: ꝓpter qualitatē quidē: sicut a calido in frigidū fiat trāsmutatio: aut a frigido in calidū: aut a sicco humidū: aut ab humido ad siccū: aut i sensibus hoꝝ.

Qūo siccitas pt cāre dolorē.

q̄ aūt ⁊ siccitas pōt facere dolorē manifestū est ex distēsione cutis: ⁊ sic quidē ⁊ qualitate: a quātitate vero materie quēadmodū qñ multa existēs materia facit opilationē aut grauedinē aut aliquē aliū hmōi dolorē: a tumore vero sicut cū fit aliqs tumor recto intestino dolor superuenit vesice: ipsa.n. vesica depssa ⁊ coāgustata a tumore simul ⁊ dolet ⁊ retinet vrinam similiter ⁊ in mulierib⁹ tumore superueniente circa femur coangustant̄ ea q̄ sunt circa matricē ⁊ dolēt: ⁊ ꝓpter hoc dicim⁹ q̄ ⁊ a tumore superuenit dolor: fortassis aūt ⁊ ꝓpter distensionē i tumore enī distensio fit: ⁊ in distensione hmōi dolor superuenit: ⁊ hoc est veꝝ ⁊ manifestū: sic est si fiat tumor infrigida mā: ipsa frigiditas grossiorē efficit materiā: ⁊ distēdit cutē: ⁊ in distensione fit dolor. Habes igit̄ ⁊ ex his dr̄ias doloꝝ: sed postq̄ p̄dixmus hec: deueniamus ⁊ ad ipsas curas: ⁊ videam⁹ p hoc gd dixit hy. vbi grā: si aliqd corpus patiēs aut a quātitate materie aut a qualitate: aut ab vtraq̄: ⁊ sigdē est quātitas debemus flebothōare: si vero q̄litas purgare: si vero vtrūq̄ ⁊ flebothōare ⁊ purgare.

De curatiōe cū flobothōia et purgatōe.

Sʒ inuestigemus modū flebothōie siquidem enī superuenit dolor capit̄ pp̄ multitudinē sanguinis: tūc oʒ incidere venā que venit a musculis scapulaꝝ. Si vero pleuretica dispō fit a multitudine sanguis tūc illa q̄ ē in ascellis: sicut dictū est in regimēto acutoꝝ: si vero neuphretica dispō ē: tunc icide venā que ē in tibia. In mulierib⁹ vero si retētio menstruoꝝ fit: tunc incide venā que ē in nodo: ⁊ vniuersaliter semp adiacētes venas incide: ⁊ hec quidē si quātitas fuerit supabūdans: si vero est q̄litas: tūc purga: ſʒ ⁊ tūc p ꝯueniētia mēbra: verbi grā si ē q̄litas in intestinis: tūc p inferiora efficies purgationē: si vō in pectore: p tussientia ⁊ expuctia: si vō i ore stomachi per vomit⁹: si vō in renib⁹: p diuretica: ⁊ vniuersalit̄ q̄ dicta sūt in apħis: vbi vtiq̄ rep it p ꝯueniētia loca fieri eūones: si vero i cerebro fit passio: tūc p loca ꝯuenientia facimus purgationē: vtimur.n. his q̄ sūt p nares ⁊ sternutatiuis medicīs: ⁊ his q̄ sūt

re incisione exustio: estus: infrigidatio: sternuatio plantarum humores ex quibus

p guttur: ⁊ sic eūamus mā.

Sternuātia nocēt pectori.

Sed oʒ nos scire q̄ vtimur sternuatiuis qñ nō patit̄ pectus: qm̄ si istd patiat̄ ⁊ apposuerim⁹ sternutatiua motio fit cerebri in sternutatiōe: ⁊ moto cerebro: mouet̄ ⁊ pect⁹. Iste āt mot⁹ mittit fumos ad cerebrū ꝑturbata mā q̄ est in eo: ⁊ sic ostendunt̄ ea q̄ sunt cephalagie: ⁊ hoꝝ gdē si est q̄litas vicens: si vō ⁊ vtrūq̄ tunc ⁊ flebothomam⁹ ⁊ purgam⁹: vt primo fortiorē efficiamus virtutē: euacuātes p flebothomiā multā mā: ⁊ sic forꝫ existēs ꝟtus expellit reliquā mā: ⁊ multotiēs aūt neq̄ flebothōia vtimur neq̄ purgatiōe ſʒ vstiōe: sicut i sciaticis ⁊ i bubōib⁹ hermosoꝝ in gbus supabūdat hūiditas vt hāc dsicem⁹ ⁊ liberem⁹ mēbrū a passiōe aliquotiēs estu vtimur estū āt dicit aut calefactoriū qd̄ fit i oculis: aut caliditatē q̄ est a balneis: aut calefactoria dicta in regimento acutoꝝ: que fit p miliū ⁊ sal hmōi talia. Multotiens āt ⁊ flebothomaui ⁊ purgaui: ⁊ etiā exustione vsus sū: ⁊ estum ministraui: ⁊ tū p hec oino nō potui ꝓficere patienti: ⁊ tunc transfero me ad medicinalē speciē nr̄e artis: ⁊ ingro plantas: nomē.n. planataꝝ cōiter dr̄ ⁊ de herbis spinis ⁊ arborib⁹ tanq̄ theophrasto vr̄: ⁊ oīū hoꝝ plantaꝝ facio inuestigationē: ⁊ ex ipsis ingro curā ſʒ nō arborē aut spinā: aut herbā offero patienti ſʒ hoꝝ hūores: hūores āt dicit hy. cōiter succū herbaꝝ ⁊ gūmā: gūmā nāq̄ est amoniacū āt guma ē nardi: sic āt ⁊ nos dicimus fruct⁹ lētisci: vñ oleū lētisci: sic āt ⁊ rasa ex pinu. multotiēs āt ⁊ gūma arborū a ciuitate denoiatur sicut dicim⁹: gūma cyrenci cū gūma inidicū: verūtū ⁊ ex plantis dnoiat̄ gūma: sicut dicit̄ opoponax gūma panaci: ⁊ hec gdē sūt de gūmis.

Hoc nomē planta est cōe ad herbas spinas arbores et gumas.

Quid āt est succus: vbi grā: qñ sumim⁹ morellā aut semptuiuā aut lactucam aut aligd tale: ⁊ hanc ꝯteramus: ⁊ qd ex ipsā hēmus dr̄ succus: sic āt ⁊ oleū dicim⁹ succū oliuaꝝ: etenī oliue cōtrite faciunt succū.i.oleū hoc. h aūt oleo vtimur multotiēs in dolore capitis: ſʒ si a calida: dispantia superueniat cephalagia: tūc oleo rosato vtimur: si vō ifrido: tūc oleo camomillino aut oleo nardino aut hedermo aut aliquo alio oleo calido: si vero virtutē volum⁹ ꝯfortare tūc vino vtimur.

Nota q̄ lac hūectat ⁊ ad eq̄litatē ducit.

Si vō voluerim⁹ hūectare vtimur lacte h.n. lac ⁊ hūectat: ⁊ ad eq̄litatē ducit: si vero sit frida ineqūlitas: tūc alleis vtimur: h nāq̄ calidissimū ē. Silr̄ in aialib⁹ venenosis: vt in scorpiōe: q̄ virus hoꝝ fridissimū ē: ⁊ q vulnerati sunt ab his: vident̄ tanq̄ a gelu cōprimi: tūc vtimur alleis. Si vō grossus hūor fuerit vicēs: tūc vtimur aceto vt sbtiliem⁹ mā ⁊ alteret mā: ⁊ hū expulsiuā ipaꝝ efficiat nisi fuerit iste hūor frigidus. Si vō fuerit valde frigid⁹: tunc offero calefaciētia: vt piper ⁊ synapī ⁊ hmōi.

Sal virtutē quandā desicatiuā habet.

Si vō hūidas fuerit supabūdās tunc ⁊ sale vtimur: h desicatiuā qdā vtutē: hec hʒ pn̄s i tētio. Proximū ventrē purgare: sāguis vō vētrē diuidere. Ecce hy. dicit nob: qñ oʒ ꝓprimā patiēti mēbro venā incidere: ⁊ qñ pp̄ vicina mēbra oʒ facere eūonē: ventrē āt hic dicit oēm ꝯcauitatē ⁊ cerebri ⁊ stōi ⁊ intestinoꝝ ⁊ renū ⁊ alioꝝ mēbroꝝ. Sāguinis vō vētrē dicit venā. His ita se hñtibus oʒ te scire q̄ pn̄s sermo ⁊ medicinalis est ⁊ ꝯseruatiuus ⁊ fallax: eteni medicina tradit ⁊ ꝯseruationē ⁊ modū fallacie: medicinalis gdē est: q̄ dicit q̄ si q̄titas ē flebothōia: si vero q̄litas euacua: sic.n. in ophtalmia aut in alio mēbro reumatizato: vbi grā: in vulnere p̄mo gdē medicinalib⁹ canonibus vtimur: ⁊ aut flebothōamus: aut purgam⁹ postea ⁊ ꝯseruatiuis: si.n. in medicinalib⁹ nō dissoluta fuerit passio: ꝯseruatiuis vtimur: vt ēplastricis: vt p hoc repcutiā fluxū: si vero h mō nō inuero: tunc vtor deceptiuis: vbi grā: in colicis obtuli stupefaciētia.

De cura obtalmie.

Silr̄ oculorū dispōe exnte: ⁊ oculis reumatizatē ex toto flebothōaui: postea purgaui: ⁊ tunc ēplastricis vsus sū collyriis:

virtutē ⁊ habēt ⁊ chicheon: male operantiū: lac: alca: vinū feruidū acetum: sales.

postq̃z āt in his nō cessauit ophthalmia deceptiuis vsus suz h āt tibi dico vt nō facias sicut fecit medicꝰ q fuit Rome q dicebat optimꝰ medicꝰ oculoꝝ eē: ⁊ nesciebat curare ophthalmiā. Si vō h̾z p̄mitiuā passionē oculi scā est ophthalmia tūc curabat: si vō h̾z colligantiā totiꝰ corpis tūc nō curabat neq̃z. n. sciuit p̄mo vti vniuersalibꝰ eūonibꝰ neq̃z ꝑticularibꝰ aut localibꝰ medicis: postq̃z āt dixiꝰ i hōc isto: q si q̃litas gdē ē oz flebothōare: si vō q̃litas purgare:

h Homo ex laboribus ex itinere debilitat ⁊ pondus expuit ex tussiuit nanq̃z ex vertice febris acuta ad manꝰ subimordēs: secūdo vero capitis grauedo: lingua exarsit: nasus vngula scalptus non egessit sanguinem: sinister splen magnus durus doluit.

si vō vtrūq̃z flebothōare ⁊ purgare: iō p̄mo purgare ꝑ⁊ postq̃z flebothōare: q̄n difficilia ꝯtingūt: ⁊ neq̃z mā sicut oz euacuat: ⁊ h ordo nō solū in his eūonibꝰ ꝯuenit: s̾z ⁊ in cibis. ☨ Si. n. añ cibū offeramꝰ stipticā: tūc ꝯstipat vēter: si vō pꝰ cibū tūc ꝯfortat expulsiua virꝰ ⁊ sic expellit supfluū: vñ ⁊ a qbusdā inuestigat ꝑp gd granatū vel sumacū ꝯstipat vētrē: aliq̃tiēs ducit ip̄z: añ cibū qdē ꝯstipat: pꝰ cibū vō ducit. Exustio. Oz āt scire q̄n nos exustiōe vtimur ⁊ ex d̄nos s̾z d̄ni qdē modos aīe ꝯstruentes: ⁊ malā opatiōnē aīe affligētes: ⁊ hāc faciētes castaz: ⁊ incidētes maloꝝ ꝓcessū ⁊ augmentū: ignē dat peccāti: medicꝰ vō augmentū passiōis ⁊ h̄uiditat̄ incidē volēs nocumētū ⁊ desiccare: offert exustionē: s̾z hāc faciūtꝰ aut ferrū calefaciētes ⁊ ponētes: aut frido cauterio vtētes: sicut q̄n ꝯstruimꝰ puluerē sulfure ⁊ calce ⁊ hmōi visibiliū. Plantaꝝ hūores ex qbus virtutē. Hoc tertio exponamꝰ. Ex qbꝰ āt dicit aut ad virtutē ablataꝝ medicinaꝝ: aut ad passiōes s̾biectas: aut ad mēbra patientia: ad medicinas qdē igiꝭ dicit ꝙ oz ꝯsiderare cuiꝰ vtutis ē: si ꝯtingat oleū camomillinū: cuius rosatiū: ⁊ vniuersaliter cuiꝰ vtutis sint oblate medicine vt si ꝯtingat ꝙ rosatiuz infrigidat: camomillinū vero relaxat: nardinū calefacit: oleū vero pomoꝝ ꝯfortat: absynthiū ⁊ confortat ⁊ moderatā efficit inanitionē: sic igr̄ ad medicinas ☨ Vñ nō oz te esse medicū solū s̾mōnibꝰ s̾z scire vtutes medicinaꝝ: vt veniēs ad patiētē nō dicas sic vniuersaliter: exhibete ei vnctiones a mellino ⁊ oleo camomille ⁊ masticino: s̾z ꝯsidera subiectā passionē: ⁊ si apa ē i stōacho: ⁊ volueris hoc dissoluere: tūc supfluū pone oleum camomillinū: si vero ꝯfortare magis supfluū miliuz: si vō infrigidare rosatū: si vero ⁊ cōmensuratā euōnē volueris facere: simul āt ⁊ ꝯfortare virtutē: absynthio supfluo vtere: ⁊ hec sunt ex medicinis: i subiectis āt passionibꝰ damꝰ medicinas: aut vtutē medicinaꝝ: si. n. supuenit colica passio qbusdā egrotātibus duobꝰ m̄ltotiēs s̾z h quidē a colera rū. supuenit illa iunior passio: alia vō a flegmate: ⁊ in flegmate qdē offero antidotū: qd ē ꝑ calamētuz qd euatiuū ē phlegmatꝭ: in co. rū. hyerāpicrā: multotiēs āt ⁊ ipsa ē passio ⁊ ab ipsa mā facta ē: dīa āt mēbra patientia: ⁊ ꝓpter hoc differētes sunt medicine: sic. n. fit apa in oculo in pelliculis sub costis ⁊ in femore: ⁊ fit eadē mā ⁊ eadē passio in oībus: verūtñ in oculis collyriis vtimur in pelliculis sub costis sacculis ⁊ in femore collyriū nō offerimus sed alias medicinas: Et chicheon. Et de his chicheis Homerus mentionē facit: cōponit āt ex farina ⁊ vino ⁊ his maxime vtimur ꝑ ꝯfortare virtutē ⁊ ꝯstipationē ventris facere: farina ordei quidez desiccās ꝯstipat ventrem: vinuz ꝯfortat. Male opantiuz: male operātia dicit mala opantia vt humorē ferinū ⁊ venenosuz: aut virus aīalis venenosi de alleis vero mentionē facit: aut q̾z calidū ē aut q̾z s̾bā alleoꝝ ꝯriat: multotiēs. n. s̾ba s̾be ꝯriatur ⁊ s̾ba substantia gaudet: ecce. n. epar gaudet ficubus siccis ⁊ melle ⁊ iure spice: s̾ba āt s̾be ꝯriat sicut lepus marinus pulmōi ⁊ cātarides vesice: s̾z h oīa nō sicut ꝯria ꝯriant: tanq̃z. n. ꝯria sole qualitates s̾z s̾mone iꝓprio ⁊ ꝓprietate quadā ꝯria s̾ba est substātie. Uinū feruidū. Uinū offerimꝰ vt ꝯfortemꝰ virtutes ⁊ calefaciamus mām: feruiduz āt dicit: aut ꝙ esse eliratū dī: quotiens vinū s̾m se calefaciamꝰ: aut feruiduz dicit vt calidā aquā misceamus vino supfluaz: vt neq̃z ipso ꝯtactu infrigidet vinuz: multotiēs āt hoc vinuz cū pane ꝓbemus quotiēs supuenit dolor capitis vt nō solū tendat vinuz ad superiora ⁊ ꝯgregent spūs ⁊ augeant dolorez capitis. ☨ Oz ꝓbe panē cū vino vt panis catena fiat vini ⁊ ꝯtentū ⁊ digestum efficiat suam bonam operationez: qdā aūt dicūt ꝙ vinū feruidū dicit q̄n cōmiscemꝰ cū ipo ⁊ bulliamus tedas aut scamoneā aut aliqd tale ga. āt dicit ꝙ feruidū noīat decoctionez q̄n hec dectio fit vino eliro ⁊ reducto ad tertiā partē: ⁊ pōt mitigare ferinū hu. vñ habētibꝰ ascharides aut lūbricos prebemꝰ decoctionē. Aceto sales. Aceto multotiens vtimur ad subtiliandū mām grossam: aut vt faciat processūz sicut in aceto rosatio: sale āt vtimur quotiēs multa humiditas. 6

Iltex hy. de egritudīe ðterminat: egritudīe āt ab āntecedēte cā scā: ⁊ huiꝰ egritudis dans mētionē ⁊ siue salubris fuerit siue mortalis nō dicit: nō. n. de vrina facit mētionē neq̃z de egōnibꝰ neq̃z de idigestis neq̃z de digestis: dic igitur ꝙ fuit qdā hō: iḡ: abat. n. nomē ipsiꝰ: ⁊ iste laborauit valde: vñ nō dixit: ex labore singularit̄: s̾z ex laboribꝰ pluralit̄: vt designet multū laborē: q̄n igiꝭ laborauit iste in itinere ⁊ in exercitio itineris: debilitate sunt igiꝭ eidē vtutes: marie volūtarie. i. motiue. ☨ Et exīde ex motiōe pōdus supuenit eidē: h āt qdā dubitāt q̄uō factū ē pōdꝰ: debebat. n. eē ꝯriū i motiōe euaporato corpe leuius fieri. Et qdā. n. dicūt ad h ꝙ pōdꝰ factū ē: q̄n mā qeſcēs mota ē: ⁊ mota fecit pōdꝰ: nr̄ āt doctor cuius aīa fuit diuina ꝯstituit ꝙ pōdꝰ scm̄ ē: q̾z dbilitata ē q̄n. n. debilitata ē virtꝰ tūc grauit̄ mouent̄ mēbra corpis marie āt ⁊ si multa fiat diaforesis. Tussis āt ipis supuenit a vertice. i. a capite: verticez āt dicit caput: a supiore pte denoīans totū: ipsa āt tussis n̄ s̾m p̄mitiuā cām fiebat: q̄n ex pectore dēbat fieri: s̾z s̾m accn̄s pectore cōpatiēte cerebro: multotiēs. n. infridat cerebꝝ: ⁊ ꝯdēsat hmōi supficies: ⁊ sic fert̄ mā ad pectꝰ: m̄ltotiēs vero calida ē ineq̃litas q ē i cerebro ⁊ ipa in modū vētose attrahit māz: et hāc iterū remittit pectori: ⁊ sic mouet tussiz: qdā āt dicunt ꝙ a vertice dicit q̄si a p̄ncipio egritudis nō ē āt h veruz: nō. n. s̾m tp̄s egritudis signa nob̄ tradit: dicit āt ꝙ febris acuta fuit ⁊ vehemēs: ⁊ medico tāgenti acuta q̃litas videbat̄: ⁊ vniuersaliter qd dictū ē supius. Febres he qdez demordētes manū: he vero mediocres h̾: ⁊ h modū motiōis febris volēs ōndere q ē a ꝓfunditate ad supficiē scā: ḡ q̄n ex multa caliditate soluebat̄ māgnābant̄ spūs: ⁊ hi ðferebāt̄ supiꝰ: ꝑp h ⁊ capit̄ grauedo facta ē: ꝑp m̄ltā vō caliditatē ⁊ ligua erat adusta: sic itaq̃z ⁊ patiēs induxit digitū ad narē: ⁊ apuit venā māu: ⁊ scalpsit vngue: vñ dicit. Nasus vngula scalptꝰ: ⁊ tñ nō emisit sanguinē iterū icertꝰ ē s̾mo: icertꝰ: n. qdē ē: q̾z nō dicit siue nullo mō emisit sāguinē siue guttā aliquā: iterū icertꝰ: q̾z nō dicit: ꝙ siue ꝑ grossitiez hūoris nō emisit: siue ꝑp dbilitatē virtut̄: oz āt nos scire ꝙ āti q medici qbusdā talibꝰ istr̄is vtebāt̄ scalptiuis ad apiēdā venā: ⁊ tñ his vtētibꝰ nō egressus ē dicit: ita qd sinister splē. qdā āt ꝯstruūt cū naso: sinistra vō multotiēs q̄si q̄tiens sinistra hypocōdria patiunt̄: tunc ex sinistra nare spamꝰ educi sanguinē ꝑp rectitudinē loci: si vō dextra a dextro: ⁊ h si ꝯstruat̄ cū naso si vero cōstruat̄ cū splene: q̄n sinister splen patiebat̄. Sinistrū āt dixit aut qd ē ex necessitate sicut lac albū ⁊ spōdiles q sē in spia: aut sinistrū dicit splen q̄si sinistruz ptes splenis. ☨ Hz nāq̃z splē ⁊ sinistras ptes ⁊ dextras ⁊ dextra qdē ipiꝰ dclinata sunt ad vētrē ⁊ stōm: sinistra vero ad costas: vñ q̾z pectꝰ patiebat̄ ꝑp tussiz: ꝑp h ⁊ sinestre ptes splenis patiebant̄: aut h dicas: aut q̄n ille ptes habiles st̄ ad patiēduz: ⁊ h̾z p̄mittuā cāz passe sunt: dicit itaq̃z factꝰ ē splē durꝰ: ⁊ qd nō credas chirosaz esse hmōi passionē inducit: dicēs: q̄n dolebat: in schiro āt dolor non fit hic h̾z p̄ns intentio. Homo ex laboribus ⁊ itinere Oz h i titulo sic itelligere: dīnde incipe de passionibꝰ ⁊ debilitate. Scdario vero capit̄ grauedo. Hic āt dubitabit aliquis ꝙ

☨ Stiptica añ cibuz ꝯstipat̄ pꝰ vō ꝯfortat̄ expulsiuaz ⁊ expellūt.

☨ Non oz eē medicuz soluz s̾mōnibꝰ ⁊ vbr̄ s̾z eē scire virtutes medicinarum

Epar gaudet ficubus siccis ⁊ mel

☨ Panis dī esse catena vini.

☨ Or pondus ⁊ tussis qdā supflue laborāti supuenerunt.

☨ Splē h̾z ptes dextra ⁊ sinistras

ab anñcedẽtib⁹ causis supuenit ista febris dẽbat ephimera eẽ: ⁊ quõ dicit: ꝙ sa die fcã sũt ꝯñia sinthõata ad qd dicendũ ꝙ mltotiens ãtecedẽtes sunt cause ⁊ faciũt fe. ephimerã: sicut ãt acuta supuenit ⁊ occipit patientẽ ⁊ medicũ: ⁊ occidere ad eã que fit ex putrefactione. 7

A Quartanis cõmoti magno morbo non accipiunt̃ ꝙ si ⁊ etinent̃ prius ⁊ supuenit quartanus pausat.
A Quibus morbi.
C Olerã vt dixi auiuꝫ quoniã colerica.
C Aliditas acredinis signũ grauedines et transitus.
A Lienãtibus deficiũt dolores lateꝝ: ẽ ãt ⁊ qbus febris: ẽ ãt ⁊ qbus nõ sꝫ cũ sudoribus ẽ ãt qbus cũ grauedine: ẽ vero qbus aridũ ⁊ distensũ coriũ coriũ et salsuginosum.
Stupores q̃les ex aurib⁹ ⁊ q̃les hyschiã in auribus ⁊ ex auribus multa occidunt.
Quibus coria circũtẽdunt̃ sicca ⁊ dura sine sudore: qbus vero relaxata ⁊ mollia cũ sudore finiũt̃.
In mutabilib⁹ ꝑmutatiões iuuãt his ꝑmutare priusq̃ malignẽt̃ icõgrua vt cheriõi cõ

Mirabilis ẽ h̃ ſmo: sꝫ oꝫ sumere q̃ dcã sũt multotiens ꝙ egritudo i egrĩtudĩe pausat sic pleuresis aut pipneumõia i apate: ⁊ egritudo in sinthõate sicut pleuresis i alienatione ⁊ sinthõa: ⁊ sinthõa: e: sicut melãcholica i emorroide sicut spasm⁹ in fe. sic. n. dictũ est: qñ fe. in spasmo meli⁹ ẽ fieri q̃ꝫ spasmũ i fe. his itaqꝫ sic ꝓsuptis de epilepsia mẽtiõeꝫ facit h̃ hy. dissoluta in q̃rtana vocat ipaꝫ magnũ morbuꝫ ꝓꝑ dignitatẽ: noiat̃ ãt epilepsia ⁊ maxim⁹ morbus ⁊ hercule⁹ morb⁹ ⁊ puerilis dubitat̃ vtꝝ diuin⁹ sit morb⁹ h̃ vtrũ hũan⁹ dicit. n. hy. in li. d aere locis ⁊ aqs: ꝙ nõ ẽ diuin⁹ morb⁹: nõ ẽ. n. diuin⁹ aut diuinior morb⁹ aut hũan⁹ hũanior morb⁹. Iteꝝ dubitatur vtꝝ in ãteriorib⁹ vẽtriculi cerebri fit: in posteriorib⁹: qdã ãt dicũt ꝙ in ãteriorib⁹: dicit itaqꝫ ꝙ magis fit imobilitas q̃ꝫ i sensibilitas demõstratũ ãt ẽ ꝙ mot⁹ a posteriorib⁹ ꝑtib⁹ fit vbi ẽ ⁊ nucha: fit ãt epilepsia a flegmatico hu. ⁊ viscoso ꝯtẽto i ventriculis cerebri: si vo veniat ad eẽntiã: tũc ⁊ corruptio fit: fit ãt epilepsia aut in ipo cerebro ꝯtẽto mã aut multotiẽs sicrure cõtinet̃ ⁊ fũi ascẽdũt ad cerebꝝ ⁊ tũc efficiũt epilepsiã: vñ ⁊ panic̃tes sentiũt ascẽsuꝫ hũoris statiꝫ ꝙ occupat hũor cerebꝝ tũc nõ sentiũt epilepsiã quidẽ igit̃ multotiẽs iuuenilis etas dissoluit multotiẽs ãt ⁊ fe. sꝫ fe. hñs rigorẽ habẽs dclinationeꝫ multos habẽs sudores verũtñ ꝙ ⁊ chrõica sit talis ẽ q̃rtana: qr tertiana nõ durat multũ: neqꝫ hꝫ multã declinationẽ: ãphimerina vo nõ hꝫ declinationẽ sꝫ hꝫ medicã: ꝓꝑ h̃ dixit q̃rtanã dissoluẽ epilepsiaꝫ: aut ꝓꝑ h̃: qñ epilepsiã dicit q̃ fit a melãcholico hu. melancholicus hũor nãqꝫ si fuerit in ꝯcauitatib⁹ cerebri efficit epilepsiã: sic enĩ ꝫ dicenduꝫ est in hoc negocio: qñ melancholici epileptici ⁊ epileptici melancholici: si vero extra essentiaꝫ veniat hic melancholicus efficit melancholiam. 8

De noib⁹ epilẽsie ⁊ i q̃ pte fiat ⁊ qñ põt dissolui ab ipsa.

Hic ãt oꝫ opponẽ ad q̃les: vult nãqꝫ docere nos a q̃lib⁹ ad q̃les morbos fit trãsmutatio: multotiẽs. n. supuenit ophtalmia ⁊ statiꝫ ipsa dissoluit̃ diaria supueniẽte nisi supueniẽt diaria ꝓꝑ indigẽneꝫ: multotiẽs imiuet pleuretic⁹ morbus ⁊ supuenit alienatio ⁊ dissoluit̃ pleuresis: multotiẽs melãcholia est: ⁊ hec dissoluit̃ vt chirso supueniẽte aut emorroide. † Sic ãt ⁊ si aliẽteria sit ⁊ supueniat acetosa eructatio mãifestũ ẽ ꝙ icipit nã digerẽ: ⁊ ẽ bõa spes: sic ãt ⁊ in epatica dispõne exñte si supueniat podagra: aut alia hmõi egritudo dissoluit̃. 9

† Acetosa eructuatio supueniẽs liẽterie bona est.

Dicit ꝙ colera fit ex quibus dixi: ꝙ a pinguibus ⁊ dulcibus: qdã aũt ſmonẽ hũc iferiori adijciũt ⁊ dicũt ꝙ colera vt dixi auiũ qñ colericer † Dicũt. n. quoniã colerice sunt aues: ⁊ credũt plures eo ꝙ sursum volant sursuꝫ: autẽ ferri propriuꝫ est calidi: iteꝝ credũt ex eo ꝙ diuinatrices sũt aues ad diuinationẽ: nãqꝫ caliduꝫ magis declinat q̃ꝫ frigiduꝫ: dicit ãt ga. qd interpositus est hic sermo. 10

† ꝓꝑ quid auis dr̃ circa colerica.

Didicistis. n. multotiẽs ꝙ q̃dã signoꝝ ⁊ cãꝝ rõnẽ hñt ⁊ signoꝝ: sic. n. vigilia ⁊ desiccatiõis ẽ signũ ⁊ cã: augmẽtat. n. desiccationẽ siĩr ⁊ caliditas ẽ cã acuitatꝭ ignis ⁊ signũ: signũ ãt acuitatꝭ nõ solũ caliditas: sed graueditas ⁊ trãsit⁹. s. motiões in itinerib⁹ hic excitãt: calidũ ⁊ acutũ ipꝫ efficiũt ⁊ signũ ⁊ cã fit: aut igit̃ h̃ dicit aut dicit trãsit⁹ mẽbra q̃ hñt vias. Sciẽdũ ẽ ãt ꝙ supuenit nullus in collo vesice: ⁊ tũc cũ trãsitu vrine fit dolor ⁊ signũ acuitatꝭ q̃ ẽ ibi: siĩr ãt ⁊ in recto in testino si generet̃ vuln⁹ idẽ supuenit cũ secessus egerunt̃: si ãt i aliq̃ mẽbro fit vuln⁹ nõ habẽti transitũ tunc nõ fit mordicatio: neqꝫ enĩ transit⁹: sed molestia. i. grauedo superuenit. 11

Intẽdit ãt hic dicẽ ꝙ in pleuretica dispõe si supuenat aliẽatio: dissoluit pleuretica dispõ: qñ ãt i pleuresi ⁊ fe. fit rẽota mã pelliculis costaꝝ vl diaphragmate: dissoluit̃ ãt fe. mltotiẽs ãt ꝑ sudores expurgat̃ mã ⁊ dissoluit̃ passio: ꝯtingit ãt ⁊ cuꝫ grauedie: sꝫ per turbatiõeꝫ ventris aut ꝑ vrinã tũc. n. q̃tiẽs per vrinã aut ꝑ ventrẽ oꝫ expurgari mã: tũc ꝑturbatio fit ⁊ molestia ⁊. h. d. cũ grauedine. † Multotiẽs ãt fit sicca cutis: ⁊ sic cessat humiditas efficiẽs morbũ salsugiõ suꝫ ãt dic ꝙ sudorib⁹ hi. n. aut a co. fiunt aut a flegmate salso: h̃ ãt dic vt nõ gustes tu o medice: sꝫ patiẽs si vo hꝫ salsugiosũ ꝑ vnũ: ⁊ h̃ respectu corij dic sallugiosũ corij hñs sq̃lorẽ: aut sic fit in balneatis i mari. 12

† Nota de sudore.

Dictũ ẽ ãt vob mltotiẽs ꝙ vndiqꝫ nos hy. i ꝑticularib⁹ exercitat: ⁊ nũc de ꝑticulari q̃dã mẽtionẽ facit dico ãt stuporẽ. † Sꝫ oꝫ nos scire ꝙ stupor duplex ẽ aut qdẽ subito fit ab hũore flegmatico humiditate submergẽte neruos: ⁊ male sensibiles ipsos efficiẽte: dictũ ẽ. n. ⁊ i li. de causis: ꝙ stupor ẽ insensibilitas sensus ⁊ imobilitas mẽbroꝝ hmõi ãt stuporẽ inenim⁹ multotiẽs i hischiã factuꝫ supuenire: hũiditate ibi sbmergẽte mẽbra: ẽ ãt ⁊ ali⁹ stupor q ẽ nob iuenit: sicut qñ ẽ imoderat⁹ dolor: ⁊ hũc volẽtes curare: poti⁹ vo nõ curare: sꝫ mitigare: offerim⁹ stupefaciẽtia: sic i colica dispõne supius opio vtebamur ⁊ hmõi stupefaciẽtib⁹ his itaqꝫ hñ se habẽtib⁹ quẽ stuporẽ hic dicit hy. ⁊ dicim⁹ ꝙ vtriqꝫ mẽtionẽ facit de aurib⁹ ⁊ hischiã: in aure qdeꝫ stuporẽ q a nob iuẽt⁹ ẽ dicit sic dicit ga. In aure nõ vꝫ tãta hũiditas supabũdãs ꝙ stuporẽ facit: in hischiã vero subitũ stuporẽ q supuenit ex hu. dicit hy. Cõsidera igĩ dicit q̃les stopores ⁊ si sint ab hu. cure: cura remoue illũ hũorẽ: illã humiditatẽ: ⁊ dissolues stuporẽ: hic hꝫ ꝑsẽs itẽtio: In aurib⁹ ⁊ ex aurib⁹ mlta occidũt. Mirabilis ẽ hic ſmo ⁊ ꝓnostic⁹: remiscit̃ ãt de dolore auriũ: didicistis tñ h̃ ꝙ in iuuenib⁹ ⁊ mors fit i aurib⁹ iuuenes nãqꝫ cũ hẽant sensuꝫ ꝓmptũ pl⁹ dolẽt alijs: ⁊ ꝓꝑ imoderatũ doloreꝫ mors contingit: dicit itaqꝫ hy. ꝙ in auribus ⁊ ex auribus mors superuenit qd aũt est hoc qd dicit in aurib⁹ ⁊ ex aurib⁹ mors. Et sciẽdũ ꝙ mltotiẽs mã mlta q̃ ꝯtinet̃ i aure ꝑmo patiẽte: ⁊ fit flegmon ⁊ imoderat⁹ est dolor: ẽt statiꝫ cessat dolor: ⁊ idiota qdẽ gaudet ꝯsiderãs dolorẽ cessare: artista vo medic⁹ inuestigat q̃re cessauit dolor: vtꝝ ꝓꝑ turbationẽ vẽtris: aut ꝓꝑ cũonẽ aliã: ⁊ cuꝫ nihil hoꝝ inuenit: sꝫ inuenit ꝙ subet factũ ẽ: ⁊ declinatus fact⁹ ẽ patiẽs ⁊ taciturnus ⁊ attract⁹ ad sonuꝫ q ẽ exnãꝫ ⁊ ilico: dico ꝙ malũ ẽ h̃ ⁊ mortale: ⁊ h̃ ẽ qd dicit. Ex aurib⁹: qd vero dicit i aurib⁹: qñ ẽ multotiẽs mltitudo i capite ⁊ fert̃ vsqꝫ ad aurẽ ꝑs mãei ñ sꝫ ꝑmutatõeꝫ: sꝫ ꝑ traductõeꝫ: ⁊ signũ fit h̃ mortꝭ ⁊ h̃ ẽ qd dicit in aurib⁹. 13

† Nota de stupore.

Transfert se hy. ad aliũ ſmonẽ: ⁊ tradit nõ simplr determinationẽ: sꝫ modũ determinationis aliũ ẽ determinatio ⁊ aliũ ẽ mod⁹ determiatiõis determiatio qdẽ ẽ qn dico ꝙ hic patiẽs cras morief̃ aut san⁹ erit: mod⁹ ãt determiatiõis sic qñ dico: qñ ꝑ fluxuꝫ sãguis san⁹ erit: aut ꝑ sudores aut ꝑ talia: h̃ igit̃ dic hy.

Dñia inter determinatiõnẽ ⁊ moduꝫ determinatiõis

ꝙ finiētes aut cū sudore finiūt aut sine sudore: ⁊ ipse q̄ dē de sudorib⁹ fecit mētionē: tu vō itelligas ⁊ a ꝑturbatiōe vētris ⁊ ab alijs purgōnib⁹: ⁊ vtꝝ q̄nq̄ȝ ꝑ sudores finiūt: q̄nq̄ȝ vō sine sudorib⁹. Dicit āt ꝙ qn̄ ē hūidū corpus: tūc dicas qm̄ sudores fiēt: si vō siccum ⁊ durꝝ fuerit corp⁹: tūc sine sudorib⁹ finiūt. Sudorē āt h̄ dicit nō eū q̄ ꝑm nāȝ fit: s̄ȝ sudorē syncopticū: sic q̄dē exponim⁹ ꝑmonē si finiūt q̄ꝛ̄ moriunt̄ itelligas: si vō finiūt sicut dictuȝ ē i aphꝛis sūꝑioris loco ꝑmutāt̄ dicas: sic qm̄ hn̄tes rarū corp⁹ ⁊ molle sudorib⁹ ipis supueniētib⁹ sani fi[u]nt q̄ vō hn̄t siccū corp⁹ ꝑ aliaȝ expurgationē ꝑmutant̄.

[...] mouētia ex qb⁹ exscreatiōes.

DIffinitio q̄dē qbus sanis efficiūt relinq̄tur sublate occasiōis vel mundādū vel educēduȝ vel abscindēdū vel nectēdū vel exurēdū: qb⁹ vō nō nō.

QUibus sāgnis fluit multus ⁊ multotiēs ex narib⁹ qbus q̄dē mali colores pura modice ꝓsunt: qb⁹ vero rubei colores

↑ Et ꝑꝑ q̄d mētionē fecit d̄ sicco ⁊ de duro ⁊ distēso: nō. n. sūt idē: ⁊ dicim⁹ ꝙ mime: hūidū āt sicco opponit̄ ⁊ distēso remissuȝ ⁊ duro molle verū hy. vȝ dicē ꝙ idē sūt ꝙ sicco ⁊ distēso: durꝝ molle ⁊ solū ꝯstituit tanq̄ȝ molli ⁊ remisso ⁊ hūido ad idē ꝯcurrētib⁹: i v̄itate tm̄ differūt adinuicē: sicut in exēplo vtris vter nāq̄ȝ plen⁹ vio distēdit q̄dē: n̄ tm̄ ē dur⁹ nȝ sicc⁹. 14

↑ Nota ꝙ siccus durus ⁊ distēsus nō sūt idem.

MIrabilis ē hic ꝑmo: q̄d āt dicit In mutabilibus q̄dā dicūt ꝙ male ꝯsuetꝗ factꝗ morbis dicit: falsuȝ ē āt h̄: nō. n. cācꝝ aut elephātiā imutabileȝ noiam⁹ morbū q̄dā vō iteꝝ dicūt ꝙ de male ꝯsuetꝗ q̄dē dicit: tm̄ de oīb⁹: dicam⁹ āt nos ꝑmā expōeȝ: q̄d ē facile ꝯuertibilis morb⁹: ⁊ q̄d ē facile ꝯuertibilis hō: ⁊ dicim⁹ irascibilē ⁊ iteꝝ mittē: ⁊ ꝯfestiȝ q̄dē q̄nq̄ȝ diligenteȝ q̄nq̄ȝ vō odientē. Si āt volueris vtemur meliori ⁊ manifestiori exēplo facile cōuertibilis hō ē infidelis: sic. n. ⁊ egritudinē dicim⁹ ifidelē q̄ q̄nq̄ȝ q̄dē patisationē hȝ: q̄nq̄ȝ additionē: q̄nq̄ȝ pausationē hȝ ⁊ iteꝝ additionē: ⁊ h̄ m̄ltotiēs. ↑ Sȝ ꝯsidera vtꝝ h̄ imutatio ꝑ ꝓpaȝ nāȝ ꝯseq̄t̄ egritudini: aut ꝑ culpā patientꝗ: si q̄dē est ꝑ culpā patientꝗ: h̄ bn̄ curabile ē: remoue culpā ⁊ curabit̄ passio: si vō ꝑ nāȝ egritudīs: h̄ ē difficile: q̄re āt sit difficile: ⁊ dicim⁹ qm̄ qn̄ geuerit egritudo ⁊ ꝯsideram⁹ ipaȝ cessare: vtimur addimēto diete ⁊ poti⁹ ledim⁹: ꝑꝑ h̄ igit̄ nō oȝ hac vti dieta sic̄ ꝯtingit: si vō vtimur moderate d̄bem⁹ vti ⁊ an̄ hāc ꝯseruātiā dietā moderate eūantes bn̄ āt dixit eūantes vt nō ꝑfectā eūonē sumam⁹: m̄ltotiēs aūt cū idigesta sit egritudo p⁹ ꝯseruatiuā dietā oȝ nos vti dieta locali ⁊ ꝑmutare loca: ⁊ si egritudo nō fuerit obediēs tūc vti circulatiōib⁹ nos oȝ: ⁊ iteꝝ dieta assūptiua vti: ⁊ iteꝝ ꝯseruatiua: ⁊ iteꝝ ordiatiua: h̄ ē q̄d dic̄ hy. ꝑmutare icōgrua: itaq̄ȝ ⁊ exēplū adducit hui⁹ ꝑmōis breuit̄ hystoriȝādo: ⁊ dicit sic: vt cheriōi cōmouētia: ex qb⁹ screatiōes ⁊ q̄dā āt libroꝝ hn̄t miliatia: q̄dā screatiōes: si q̄dē igr̄ hȝ miliatia: d̄signat ꝙ resuscitatiōes q̄dā pue fcē sī sic̄ miliū: ⁊ he acute erāt ⁊ motū faciētia. Si vō hȝ screatiōes d̄signat ꝙ reūa acutū ⁊ mobile d̄scēdebat a cerebro ad gutt̄ ⁊ faciebat screatōeȝ q̄ erat ꝑncipiū tussis. 15

↑ Nota de immutabilitate egritudinis.

SErmo iste chirurgicus ē: multotiēs. n. supponit̄ passio idigēs chirurgia: vbi gr̄a apa oȝ chirurgizari: aut scrusule aut fistula aut os aut aliq̄d tale: ꝙ oȝ ꝙ chirurgic⁹ icidit quātū oȝ icidē. ↑ Hoc determinat hy. ⁊ terminū incisiōis statuit ⁊ dicit: ꝙ in tm̄ ꝯuenit icidē q̄usq̄ȝ ꝑuēiat ad corp⁹ sanū: multotiēs āt nō vsq̄ȝ ad corp⁹ oȝ incidere: sȝ vsq̄ȝ ad modicū: ⁊ obuiāt nobis vene magne: ⁊ timor ē ne flux⁹ sāguinis fiant venis incisis: aut spasmus neruis patiētibus: aut tetanus aut aliq̄ huius passio: ⁊ tunc oȝ paꝝ incidere: ⁊ reliquȝ aut puluere corrosiua aut exustione auferri: hoc

↑ Nota de termino incisiōis apa tuȝ aut alterius rei.

ꝯgit̄ dicit hy. ꝙ si remāet ꝑticula scrophulaꝝ: aut apostematis occasionē passionē noiat: si igit̄ huius passiōis ꝑticula remaneat hāc oȝ aut pulueribus mūdificare aut extrahere cuȝ vngulis aut cū filo lini aut vrere mundandū aūt intelligendū ē mūdificationē carniuȝ: aut mundandū dicit q̄si purgare passionē ꝑ mellicratū aut iure purgatiuo: ⁊ quare āt dicit: iteꝝ incidere: ⁊ dicim⁹: q̄d quidam chirurgicoꝝ si viderit i chirurgia aliqueȝ syncopiȝātē: tunc dimittunt eū q̄escere iteꝝ in seq̄nti die r̄liquū scidūt: h̄ sciuit hy. ⁊ h̄ ē q̄d dic̄. 14

[...] dissimilit̄: ⁊ qbus capita hn̄ ferentia puꝝ ꝓdest: qbus vero non non.

AT qbus nares hūtdiores nā: ⁊ semē humidus: ⁊ plus sani sunt hi morbidiores qb⁹ econtra.

ROtunda sputa repcussoria vt i plithio adiacēte a calore: ⁊ q̄nta die fluxu sāguis ex narrib⁹ bn̄ determinatus est morbus.

ITeꝝ de ꝑticula ri morboꝛ̄ fluxu sāguis mentionē facit hy. tm̄ h̄ volo vobis ꝑ̄dicere ꝙ q̄dā putāt hūc ꝑmoneȝ dare nobis sciāȝ cognitiōis quidā vero putāt eē ꝓnosticū: nos vō dicim⁹ ꝙ est curatiuus: sȝ hoc oȝ prius assumere: qm̄ fluxus sanguis ꝑ nares superuenit aut propter debilitatē virtutis: aut ꝑ multitudinē sanguinis: siquidē igit̄ ꝓpter debilitateȝ supueniat: tunc mali colores fiunt: ⁊ tunc oȝ nos iuuare ⁊ q̄ in hmōi fluxu sanguis eūat⁹ ē sp̄us aīalis vitalis ⁊ naturalis: ⁊ virtutes debilitate sunt: oȝ nos tunc offerre aliq̄d q̄d possit ⁊ ꝯfortare v̄tutes ⁊ restaurare euaporatū sp̄ūm: ⁊ ꝑꝑ hoc ministramus nutrimētuȝ: ⁊ dico quidē nutrimētuȝ nō comestionē sed potū: ⁊ potū dico nō aquā sed vinū. ↑ Q̄r vinū facile digerit̄: spargit̄ apponit̄ ꝯglutinat̄: nutrit mēbra: cōfortat virtutes. Si vero superueniat fluxus sanguinis ꝓpter multitudinē materie: tūc nō fit malus color: sȝ potius rubicundus fit color: ⁊ tunc non oȝ prebere vinū: q̄r vinū caliditate discursionē operat̄ ⁊ reumatismū ⁊ difficiliora accidētia vn̄ dicit ga. ꝙ in podagriȝantib⁹ nō oȝ ꝑ̄bere vinū: qm̄ discursione supueniente mouentur reumata: ⁊ nō deferunt̄ nisi ad debiliora mēbra: oȝ āt nos scire ꝙ attēdēdū ē h̄ qn̄ ꝑ̄bem⁹ vinuȝ ꝙ caput nō sit facile patiēs: q̄r si sit: nō debemus ꝑ̄bere: si vō ē bn̄ ferens ꝑ̄be. Sāguis fluit multus ⁊ multotiēs ex naribus. Bene āt dixit: mult⁹ ⁊ multotiēs: vt ⁊ multus sit sanguis ⁊ cōtinue fluens: si eniȝ modicus est ⁊ cōtinue fluat: aut multus quidem ⁊ interpollātiȝ fluat: similiter autem ⁊ huiusmodi casus virtutis accidit: pura modice his ꝓsunt quidam autem libroꝝ habent: pura modica ꝓsunt: sed nō habent: sed pura modice. q. d. vina pura modice ꝓsunt: quasi modice moderate data: vt modice accipiam⁹ pro aduerbio. 17

↑ Nota de vino i virtutis debilitate ⁊ in podagriȝātibus.

AD alium ꝑmonē transfert se hy. ⁊ differētes differenter h̄ expōres quidā. n. dicunt ꝑ̄muȝ eē an̄cedēs: ꝑ̄ȝ vero ⁊ tertiuȝ ꝯn̄s: quidā vero dicunt ꝑ̄muȝ ⁊ ꝑm ⁊ tertiū ꝯn̄s: ⁊ qui faciunt ꝑ̄mū ātecedēs vident̄ dicere ꝙ semē a cerebro descēdit siue aut ꝑ nuchā siue ꝑ alia mēbra: in ꝑ̄senti nō intēdim⁹ inuestigare dicunt itaq̄ȝ hi sic: quibus nares humidiores: ⁊ semē humid⁹ ē: ⁊ ecce ꝑ̄mū: ⁊ ꝑm an̄s: his sanitas fit ⁊ ecce tertium ꝯn̄s: iteꝝ differētes expōnes dn̄r: isti. n. sani sūt vt quidā dicunt: qm̄ multa ē humiditas: ⁊ h̄ ināturꝛ ⁊ hac eūata hūiditate siue supfluitate: ⁊ puꝝ manet corpus: ⁊ exinde sanitas fit: quidā vō dicunt ꝙ hūiditate eūata siccitas vincit: et siccitate fit sanitas: quidā vō dicūt ꝙ ex quo corpus ē hūidū: ꝑꝑ hoc ⁊ sanū est. Humiditate nāq̄ȝ gaudet nā ⁊ efficit sanitatē: ꝯ̄rijs vero morbus gnāt̄: ⁊ posuit exēplum su pioꝝ ꝑtium corporis nares: iferioꝝ vero semē exinde manifestum ē nobis ꝙ in huius ꝯtinētia totuȝ corpus sanum est. 18

DIctus est hic ꝑmo ⁊ in ꝓnosticis vbi ingrebat sputa q̄ egrediebant̄ a pectore ꝑm colorē ꝯsistētiā: ⁊ figurā ꝑm ascensionē ⁊ moduȝ ascēsiōis: hic āt hy. de figura facit mentionem: qm̄ in patientibus alienationē rotundā sunt. ↑ Sputuȝ eni fit rotunduȝ aut ꝙ humor viscosus ē: ⁊ figurat̄ in trachea arteria aut quia multotiens est caliditas ⁊ est corrodens āgulos sputi ⁊ efficit ipsa rotunda: multotiens ergo superuenit

↑ quō sputuȝ fiat rotundum.

causon aut ttiana: ꝛ multa ꝛ caliditas: ꝛ exide aliẽatio fit pp ca liditatẽ q̃ ꝯtiet mãꝫ ꝛ spũs ascẽdũt ad cerebꝝ ꝛ rotũdũ fit sputũ pp caliditatẽ: qm̃ ãt sciuit hy. ꝙ sputũ qȯ ẽ a viscoso hũoꝛe ẽ ro tũdũ mãifestat dicẽs ꝙ a caliditate fcm̃ ẽ h̃ rotũdũ sic i iacẽte in plithio plithiũ ãt locꝰ erat ciuitaꝫ sic dnoiatꝰ vbi iacebat patiẽs hy. igrabat nomẽ illiꝰ ꝛ pp h̃ loci cõmemoratiõeꝫ facit. dicit ꝙ h̃ sputũ fcm̃ ẽ rotundũ: q: multa fuerat caliditas i ipso: itaqꝫ. v. die d termiata ẽ egritudo tãq̃ꝫ acuta exñs fluxu sanguis supueniẽte ex naribꝰ: ꝙ ãt dicit determiatus ẽ q̃si dissolutꝰ ẽ dicit abusiue: ꝛ nota ꝙ itercidentꝫ dici recordatꝰ ẽ. s. qnte cũ nõ fuerit cretica: itercidẽtẽ vero diẽ pmorbũ dterminat cretica vero pp id ꝙ nã seruat piodos. 19

Urina multã hypostasiꝫ hñs liberat repercussionem.

Ut q̃ dexippi cũ lapsu.

Quartanus vero ad vnum annum.

Cuiqꝫ estatis iactus quintus est aũt quãdo ꝛ prolixus.

Que circa gingiuas ꝛ linguã putrescent sepẽnis: maxie vero hoc ꝛ iuxta nares putresa-

Dicit. n. hy. ꝙ si vrina egrediat multã hypostasiꝫ hñs in alienatiõe tũc alterationẽ dsignat passiõis: cũ expurget p vrinã mã alienationẽ nunc dicit nõ que fit fm pmitiuã cãm sꝫ illam q̃ fit fm colligantiã qm̃ alienationẽ q̃ fit fm primitiuam cãm nõ oĩno dissoluit vrina multa egressa.

Ecce ꝛ d pticulari rem scit exẽplo. Cuidã supuẽit pp grossas vrinas pmutatio alienationis: cũ lapsu ãt dicit aut cũ caluicie aut lapsũ dicit casũ capilloꝝ supueniẽtẽ ab humore saliente salso ad caput: vnde fit ꝛ ophiasis ꝛ alopitia. 20

Quartanꝰ durat plꝰ vno ãno: ꝛ videmus q̃nqꝫ ꝙ durat duobꝰ ãnis: ꝛ q̃nqꝫ minꝰ vno ãno: ꝛ ipe dicit ꝙ nõ ad vnũ ãnũ: ꝛ ad h̃ dicimꝰ aut ꝙ pluribꝰ supuenit dixit hy. ꝛ vt i plurivꝰ gdẽ p ãnũ durat † aut ꝛ h̃ꝫ vitatẽ ãnꝰ solꝰ sufficit q̃rtano ad digõeꝫ nisi pcm̃ fiat a medico aut ab egro aut ab extĩdibꝰ. 21

Quidã ãt libroꝝ hñt. Cui datiuũ: gdã ãt libroꝝ Aures sigdẽ hñt: cui i datiuo casu dsignat h̃ ꝙ cui supueniunt estiui morbi: verbi grã causones tertiani phrenetici ꝛ vlr calidi ꝛ sicci morbi: hi in q̃nta die p fluxũ sãguis dterminãtur. † Qm̃ acute egritudies dterminãt ꝛ nõ dissoluũt: ꝛ termināt p apã aut p expurgationẽ: dico aut p sudores aut p fluxũ sãguis: estaꝫ ãt dicit nõ estatẽ simplr sꝫ calidũ ꝛ siccũ aereꝫ: tpa nãqꝫ nõ agũt noibꝰ sꝫ cãis: ꝛ h̃ gdẽ si hñt cui i datiuo casu: si vero hꝫ aures dicit ꝙ aures patiẽtes estiuũ morbũ: ꝛ ẽ estiuus morbꝰ iste: nõ q fit a flegmate neqꝫ a melancholico hu. sꝫ flegmõ vlr q fit a sãguie: hmõi itaqꝫ flegmõ i q̃nta die iactu soluit̃ iactuꝫ ãt dicit: aut qm̃ fluxꝰ sãguis fit aut q: flegmon pꝰ putrefactionẽ materiei rumpit̃: ꝛ sic fit dissolutio aut q̃nta die aut p lixiori. s. septia aut nona aut vndecima. 22

Per h̃ vult odñdẽ ꝙ apã supueniẽtia circa gingiuas linguã piodicis: ꝛ creticis diebꝰ dterminãt̃: gdã hñt libroꝝ hñt expuũt: gdã vȯ putrescũt: sigdẽ igit̃ hñt expuũt dsignat ꝙ p sputũ septia die dterminabit̃: si vȯ hñt putrescẽt: dsignat ꝙ. vij. die putrescet apã vtrũqꝫ ãt bñ se hꝫ: sꝫ meliꝰ ẽ putrescẽt: q̃si p expurgationẽ putrefactiõis dterminabit̃: vult ãt hy. ꝙ h̃ apã meliꝰ expuat vt nõ pmanẽs tẽdat ad iteriora ꝛ distellet ad cãnales pulmõis aut ad pulmonẽ: ꝙ ꝛ melioꝛ textus sit: expuret̃ q̃ꝫ expuẽt: mãnifestũ ex eo qȯ ꝯñr de putrefactiõe mẽtionẽ facit dicẽs: iuxta nares putrefactiones. 23

Hic trãsfert se hy. ad aliuꝫ fmonẽ: h̃ ãt oꝫ nos scire ꝙ supuẽit discursio mãe sic ꝙ corrosionẽ dẽtiũ opat̃: silr igit̃ discursio fcã ẽ mãe a cerebro i dẽtes: ꝛ ibi pmanẽtes fec̃ flegmonẽ: vñ q̃tiẽs dic̃ ꝙ doloꝛ fit dẽtiuꝫ ñ oꝫ dubitare circa h̃: q: aut dẽtes hñt aligd spãle plusq̃ꝫ alia ossa: videlꝫ sẽtire sic dcm̃ ẽ in anathõia: aut dic ꝙ doloꝛ supuẽit dẽtibꝰ ñ pp dẽtẽ sꝫ pp apã: ꝛ tñ h̃ nõ possumꝰ dissoluẽ nisi pmo cãꝫ vẽiẽtẽ remouerimꝰ: sicẽ n. nõ ẽ possibile riuũ aq̃ hauriri dũmõ fõs det ei aquã: silr ꝛ h̃ nõ ẽ possibile doloꝛẽ dẽtiuꝫ cessare nisi cessauerit discursio q̃ descẽdit a capite. Oꝫ nos igit̃ vti repcussiuis vt iure rosaꝝ ꝛ lẽticulaꝝ ꝛ hmõi taliũ: ꝛ tũc duenire ad curas locales: ꝛ iã vsus fũ his repcussiuis ꝛ nõ pfuit: ꝛ tũc vtoꝛ mollificatiuis ꝛ moderate euapoꝛatiuis: sꝫ non h̃ mõ cessauit doloꝛ: ꝛ tũc timẽs ne imoderate doloꝛe dissoluat̃ xtꝰ: offero stupefaciẽtia: ꝛ dcipio sensũ: si vȯ hoc mõ nõ cessauerit doloꝛ tũc pcipio ꝙ mã q̃ ꝯtinet̃ ibi ẽ grossa: ꝛ tũc pip cõtritũ appono dẽti suauit̃: vt nõ motiõe augmentẽ doloꝛeꝫ: ꝛ hoc mõ expurgata ẽ mã cũ eẽt grossa qm̃ ãt illa gdẽ a cerebro subtilis exñs: hec vȯ grossa fuit pp id qȯ mãsit i dentibꝰ a supcilio subtilis venit: a supcilio dic̃ q̃si a cerebro

ctiones.

Quibus in dentibus doloꝛ a supcilio subtilis vẽit his a pipe ꝯueniente pinguioꝛi posterioꝛi deuenit.

Siquidem alia nõ obtinet.

Si sippo. n. lõnolẽtũ exide nõ obtinuit magis vero itẽrũ ꝛ ꝯualuit ꝛ violentus.

A capite ossium natura deinde neruorum ꝛ venarum.

Que alia dicit ꝛ dicimꝰ ꝙ alia dicit vt repercussiua mollificãtia ꝛ stupefacientia.

Aut q: violent apponitũ ẽ stupefaciẽs p i expiẽtiã medici: ꝛ violẽtioꝛ fact̃ ẽ doloꝛ: ꝛ dicimꝰ ꝙ nõ ẽ h̃: si. n. hic eẽt opoꝛtebat statiꝫ iteꝝ cessare doloꝛẽ: sꝫ dicimus ꝙ bñ apponita stupefaciẽtie medicina violẽtioꝛ factꝰ est doloꝛ: cũ mã nõ euapoꝛauit sꝫ potiꝰ ꝯdensata est. 24

Sj bñ recolit̃ dcm̃ ẽ vobis ꝙ multa ꝛ mirabilia documẽta tradit nob hy. in pñti tractatu ꝛ demõstratiua ꝛ pnostica ꝛ medicialia ꝛ anathõica ꝛ nãlia: ꝛ nũc itaqꝫ ab egritudibꝰ trãsfert seipm ad nãz nroꝝ coꝛpoꝝ. ꝛ Sicut. n. artifex nauis aut rectoꝛ ñ põt opari circa ligna ignorãs hic eadẽ: silr ꝛ medicus nõ pt opari circa coꝛpoꝛa hũana ignorãs nãz hoꝝ ꝛ cõplexionẽ dicit. n. ꝙ oꝫ has iquirere: ꝛ eo q̃t elemẽtis ꝯstat nrꝫ coꝛpꝰ: qm̃ ex q̃ttuoꝛ: ex qbꝰ ꝛ dicimꝰ ꝙ ex igne aq̃ terra ꝛ aere ꝛ q̃nõ se hñt ibꝰ his ad inuicẽ: ꝛ qm̃ q̃litatibꝰ cõmixtis substãtijs vȯ fm anologiã existibꝰ: ꝛ his igit̃ elemẽtis fiũt hũoꝛes: q̃ ꝛ hos oꝫ iuestigare q̃t sũt ꝛ q̃les ꝛ q̃nõ se hñt in nob: ꝛ qm̃ sũt q̃ttuoꝛ: sanguis colera ru. flegma melãcholicus hũoꝛ: ꝛ ꝙ ex his nutriunt̃ nostra mẽbra: mẽbroꝝ. n. hic qdẽ a sanguine nutriunt̃ puro: hic ãt a sanguie mixto colere: hic ãt a flegmate: alia vȯ a melãcholico hu. Qm̃ igit̃ ex his fiũt mẽbra: ingramꝰ ꝛ virtutes mẽbroꝝ: sꝫ q: virtutes ex actionibꝰ cognoscunt̃: ꝛ debemꝰ ingrere ꝛ actiões mẽbroꝝ vt p ipsas ꝛ sciamꝰ virtutes quõ se hñt: qm̃ ãt ꝛ quedaꝫ mẽbroꝝ ꝛ iuuamẽtũ pbent: ingramꝰ ꝛ iuuamentũ ipsoꝝ. † Aliud eni ẽ iuuamẽtuꝫ: ꝛ aliud ẽ actio: iuuamẽtũ gdeꝫ ẽ qm̃ p aliud mẽbrũ aliud agit: actio vero qm̃ ipꝫ p se agit: qm̃ aũt ꝛ ꝯcauitates sunt in qbusdã mẽbris: determinemꝰ ꝛ de ꝯcauitatibus: sunt aũt cõcauitates cerebri coꝛdis pectoris ꝛ stõi: in oĩbus aũt his oꝫ nunc epilogũ dicere: ꝙ siquidẽ hic fm nãm se habet: oꝫ ꝯseruare in eisdẽ: si vero ex nãm oꝫ reducere ad id qȯ ẽ fm naturaꝫ: ꝛ pp h̃ pcepit nobis ea q̃ sunt fm nãz ingrere: oꝫ ãt medicũ scire ꝛ exterioꝛa alterãtia nostrum coꝛpus: vbi grã: ꝯuersiões tẽpoꝝ: aut vnius tpis aut duoꝝ aut totius ãni. † Silr ãt ꝛ pticularẽ oꝫ ingrere aereꝫ. s. diurnũ: oĩes nãqꝫ imitat̃ annũ: diei gdẽ tps orientale assimilat̃ veri meridianũ vero estati: occidẽs vȯ autũno: nocturnũ vero tps hyemali: sꝫ postq̃ꝫ hic dixímꝰ exponamus fmonẽ hy. vt ꝯcoꝛdemꝰ ipꝫ nris dictis. A capite ossiũ nã. Cõueniẽter icepit hy. ab ossibꝰ capitis: qm̃ ossa aut fundamẽti iuuamentuꝫ exhibent aut coopimenti aut custodit: ossa aũt cerebri ꝛ custodiunt cerebꝛum ꝛ iuuamẽtũ fundamẽti exhibẽt cuiꝰ ꝛ subiectis carnibꝰ: aut igit̃ ꝓpter h̃: aut qm̃ cerebꝛum dignius est: ꝛ pncipale

† Annus sufficit q̃rtano ad digestiõeꝫ nisi fiat pcm̃

† Acute egritudies dterminãt̃ ñ ãt dissoluuntur.

Nõ ꝙ ossa dẽtiũ dolere ñ tñ sentire dicũt

† Necessariũ ẽ medico nãm ꝛ ꝯplexiõꝫ coꝛpoꝝ cognoscere.

† Dñia inter iuuamẽtũ ꝛ actiõꝫ

† Nõ quomõ dies p poꝛtõat ãnno.

τ Orta attestant p̄n cipijs.

mēbrorū pp̄ hoc ex ipso īcepit: aut q: cerebro pportinat totū nr̄m corp⁹. τ Siqdē.n.ē magnū cerebrū: magna ē τ nucha magne sunt τ spōdiles τ coste: τ extrēitates spatulax τ nodi eax τ p̄ncipiū adiutorij qd̄ deuenit ad iūcturā: ḡ τ adiutoriū magnū τ cubit⁹ magn⁹ τ extrema man⁹: τ h̄ qdē i supiorib⁹: sil'r āt τ iferiora mēbra pporcionāt cerebro: qm̄.n.magnū ē cerebrū magna τ nucha magne τ spōdiles vsqz ad lūbos: lūbis aūt adiacēt ossa anche ossa magna exūtia: τ cū bis p̄ncipiū hui⁹ fēoris tēdēs ad schiā itaqz magnū ē τ femur: magna τ tibia τ cauilla τ extremitas pedis τ pcauitas pedis τ rascha: vides qūo cerebro pportionatur totū corp⁹: idēqz ab h̄ īcepit: igit̄ oz ingrere τ neruos τ arterias τ venas: sic.n.in exteriorib⁹ ē fons τ ex ipo fluui⁹: τ ex fluuio alij riui pui: τ sic ē stipes arboris: deinde ex ipo ram⁹ magn⁹: τ ex h̄ rami alij ramusculi sic τ in n̄ris corpib⁹. τ Cerebrū assil'at fōti τ stipiti: ē āt ex ipso cerebro assimi'atū fluuio aut magno rāo: τ p⁹ nuchā sūt nerui ex ipo pcedētes τ p̄bētes mēbris sensū τ motū: sil'r āt τ in arterijs ē corp⁹ qd̄ adorti: τ ex adorti pcedūt arterie q̄ ferūt ad mēbra vitalē v̄tutē: sil'r τ in venis eadē pportio pseruat̄: ē nāqz epar τ in eo ē vena chilis: τ ex ipsa ramificant̄ vene q̄ mistrāt mēbris nutrimētū: si vo volueris: dicas q̄ ē portā assimilās fluuio: τ ex ipa iterū diones venax ferunt̄: sed dignū ē ingrere: quare hyp. ō neruis τ vēis solū mētionē fecit nō āt de arterijs τ dicim⁹ ad h̄ q̄ p venas subintellige τ arterias: q: psuetudinē h̄z noiare venas: τ venas pprie τ arterias qdā āt dicūt: q̄ h̄ neruos dicit τ arterias: qm̄ nerui a corde oriūt̄ exīn τ arterie h̄ūt ortū: h̄ āt dicūt q opinat̄ i corde eē v̄tutē regitiuā: qm̄ inueniētes ligamētū qddā i corde arbitrati sīt qddā neruū eē τ dixerūt exīn eē p̄ncipiū neruox: vn̄ τ Arist. afferāt in testē sicut opinātē i corde eē regitiuā: male āt dicūt hmōi. τ Aris.n. dicit. Ubi est p̄ncipiū neruox ibi τ regitiua: τ si oñsū ē in anathōia q̄ p̄ncipiū neruox in cerebro ē: manifestū ē qm̄ τ regitiua in cerebro ē: h̄ēs igit̄ q̄ p venas subintelligit τ arterias τ p nō neruos: oīa igit̄ hic mēbra oz ingrere v'l'r vt induxim⁹ oz ingrere p̄ncipiantia τ p̄ncipiata mēbra τ habētia aliunde virtutes τ innatas virtutes et h̄ntia inatas sil'r τ aliunde. Oz igit̄ hic ingrere τ si se habēt fm nām in eisdē pseruare ipsa: si vero peruertant̄ τ aut ruptionē patiantur aut corrosionē: tunc oportet reducere τ ad id qd̄ est fm naturam.

¶ Dicit q̄ oz ingrere τ carnes q̄ iuuamētū p̄bēt: he'nāqz carnes adiacēt ossib⁹: τ lacerti iuuamētū exhibēt τ si solū h̄: s; qm̄ lacertosū gen⁹ cōponit̄ a neruis τ carnib⁹: τ ex m'lta motiōe dēbat desiccari neruosū: pp̄ h̄ fec̄ carnosū gen⁹ τ hūectet neruos. Alior āt dic: q̄si alior mēbrorū: vbi gr̄a: ligamētox cartillaginū pelliculax: aut hoc aut τ aliō dicas q̄si v̄tut̄ mēbrox τ actōis τ iuuamēti: ō his nāqz ñ fecit mētionē māifeste hyp. q: sbintelligū tur cū mēbris: mēbra nāqz τ v̄tutē h̄nt τ actionem.

¶ Dicit q̄ hūores ingri oz q̄t sīt τ q̄les τ quō se h̄nt ad iñicē τ quō nutriūt mēbra q̄ sīt i nob: τ si h̄z nāz se habēt nihil facias: si vo ex nāz: tūc si hūor dficit p nutrimētū restaurat: si vo supabūdauerit euacua. Sciēdū āt q̄ qdā librox ñ h̄nt: τ hūox s; hūox solū sine: τ est hmōi pstructio attica: q̄ vo dic τ aliox: dic q̄ igras alios hūores q sīt ex̄ nām: humorē venenosū viridē colerā nigrā τ hmōi: aut h̄ itelligas aut aliox dic q̄si sp̄ūm n̄ra nāqz corpa ñ solū a solidis τ hūidis mēbris cōponunt̄ s; a spiritib⁹ si volueris h̄ itelligē dicas: q̄ sp̄ūs dsignauit p eo qd̄ mētionē fecit de neruis venis τ arterijs: aialis āt spirit⁹ ministrat̄ τ ducit̄ p neruos corpori: vitalis vero per arterias: naturalis per venas.

Quid āt dicit: supiores τ iseriores vētres: vbi gr̄a: cerebrū q̄tuor h̄z vētriculos: duos qdē āteriores τ duos posteriores τ ex āteriorib⁹ qdē pcedunt spiracula in spēm manillax: vnū qdē māmillax: vnū qdē mediū in q̄ ē rō: q̄rtū vero posteriorē i q̄ ē memoria: τ he sīt cerebri pcauitates: sīt āt τ alie sic via gutturis: ordinenē.n. τ vie cū cōcauitatib⁹: qm̄ nihil fere ad iuicē differunt ita qz τ in cōi disciplina de causis: de eisdē assignat̄ poris τ pcauitatib⁹: sūt āt τ pectoris pcauitates τ cordis in his in q̄ ptinet̄ nālis calor τ stōi τ intestinox τ vesice: has dic: inferiores τ supiores vētres. Sz oz nos scire q̄ horū ventriū hi quidem necessariox sunt retentiui sicut hi qui sunt cerebri τ pectoris τ cordis stōi: alij vero superfluitatū sicut que sunt intestinorum.

Et carnium τ aliorum.
Et humorū τ aliorum.
Et superiorū τ inferiorum ventrium.
Et rōnis τ modorū τ factorū scd̄z annū tpe quodā tūc intēpestiuius anni.
Et exātimata τ silia: sil'r q̄busdā quotidie tēpestiui⁹ occupatis aut tardius similiter

P Er cholericū τ p sā guineū corpus me/

Ecce h̄ de virtutib⁹ dicit: s; qm̄ virtutes aut aīales sīt aut nāles aut vitales: τ digniores sunt aīales: τ in aīalibus digniores regitiue motiuis τ sensitiuis: ideoqz de his que valde digne sunt mentionem fecit vt rationis. Jnquiire igit̄ dicit τ rōnē qd āt debeo ingrere in rōne: dicit gr̄a. τ dicit: q̄ oz inquirere vtrū infirma mēte est hō aut iterū quousqz sanus erat taciturnus fuit: nunc vero verbosus aut eōtrio: aut p̄mo quidē verbosus nunc taciturnus τ in timore τ in pusillaminitate est. Jnqrit āt τ modicū rōnis: qd autē dicit modū q̄si diam: dictū est autē τ in libro de causis: τ in libro de differentijs febrium quot mōdis dr̄ febris q̄si dia fe. que āt est hec dia rationis et dicit q̄ psideremus q̄ est cōplexio efficiens rationē fm medicos τ differētias cōplexionū: τ que est cōplexio seruiens rōni fm phos: fm quidē medicos: cōplexio est causa effectiua rationis τ hec quidem dicimus si in penultima ponamus accentū dicendorū: si vero circūflexe dicimus tropox exponendo querfionum: aliud pelagus expōnis habebit nos: τ dicimus q̄ ipse dicit: conuersiones factas viuere: qm̄ ab exterioribus alteratur τ transmutatur nostrum corpus. τ Periodo nāqz celestiū corporum ordinantur τ reguntur hec inferiora: corpora. Jdeoqz oportet nos de his scientiam certam habere vt non videamur esse peiores piscatoribus qui τ conuersiones sciunt τ lagustarum augmentum τ diminutionem transmutantem se cum luna: τ non credas q̄ non solum luna transmutat hec corpora sed et sol nāqz transmutat: siquidem ipse ordinationem principis habet: luna vero comitis et intantū luna transmutat: maxime autem et hoc q̄ luna ex ipso habet lucē: vn̄ τ trāsmutat ea que sunt hic: oportet autem nos scire q̄ si ordinant̄ et disponuntur τ reguntur ea que sunt in generatiōe τ corruptione ex corporibus celestib⁹: nō pp̄ hoc nō sunt expertes diuine puidētie: ex infusiōe.n. diuine puidētie stelle ordināt ea q̄ sūt h̄ eorū motu. † Unde τ circa corpora solū agunt: nō āt circa animā aut fortunā possunt agere τ pmutare: qm̄ autē nō solum luna: sed sol pmutat ea que sunt h̄: manifestū est exinde. Jn alexandria. xxiiij. die supuenit nocte a sereno aere ventus τ inq̄si uinius: vn̄ hoc factū est: τ dixit noster maximus sophista q̄ neqz gr̄a plenilunij h̄ factū ē: q: iā trāsierat: neqz gr̄a piunctionis: q: nondū erat: sed qm̄ sol ab aquario intrauit pisces: idēqz factus est motus venti: huiusmodi autem motu τ transmutatione celestiū permutantur inferiora: permutat̄ autem τ aer continens nos exinde τ tēpora anni permutantur τ aut vnū tempus aut duo aut plura: τ aut prius aut tardius: τ dicimus sicut quando multotiens finis hyemis vernalis fit aut finis veris estualis: tardius autem sicut quando principium veris hyemale fit: aut principium estatis vernale: quid autem fit in temporibus hoc: τ in die: dictum est autem τ prius q̄ proportionatur dies anno.

Huiusmodi autē exanthimata. i. nascentie in vere fiunt tēperantia facta in corpore τ natura expurgāte supfluitates a superficiente: sunt.n. hmōi exanthimata signū veris sicut τ terciana signū estatis: similia āt dicit quasi vulnera a postemata τ quecunqz sunt similia.

τ Nā quō cerebrū assimilat̄ fōti τ stipiti.

τ Ubi est p̄ncipium neruox ibi τ regitiua.

De iuuamento carnis.

Nō q supiores τ q iferiores vētres esse dicantur.

Jnter v̄tutes aiales alijs digniores regitiue motiui τ sensitiuis pficiores.

τ Nota q̄ astrologia est necessaria ipi medico.

† Cōpora celestia ex infusiōe diue puidētie i corpa agūt τ nō i animam.

T Ransfert se hy. ad aliū s̄monē: mirabilis āt ē ꝛ dicit: ꝙ supponant̄ duo īfirmi: q̄r h̄ qdē hꝫ sanguineū hūorē ꝛ alter vō ex colera ru. sīqdē igit̄ maneat colera ru. ī sui mēsura nihil malū supuenit si vō pmutat̄ ad id qd̄ est cō nāt ꝛ putrefiat: tūc efficit ferinū humorē. s. nigrā colerā q̄ furiosa ē ꝛ corrosiua ꝛ ferina ꝛ efficit ferinas egritudīes: vbi gr̄a: cācꝝ elephātia q̄ ferine egritudies: aut q: ferarꝝ hn̄t oia: aut q: s̄punt iteriꝰ ꝛ occultant: ꝛ iterꝝ apparēt subito ꝛ iterꝝ occultant̄ et iterꝝ apparēt sicut fere ꝛ sic vis appella ꝯuertibiles ꝑpter incertū ꝛ incursuū ꝛ hec quidē sunt in colera ru. sīr āt ꝛ ī sāguine. Sāguis. n. si se hꝫ s̄m naturā nutrit mēbra: si vō putrefiat ꝛ fiat grossior ꝛ cō naturā efficit melācholicū hu. q ꝛ si euacuet̄ nihil mali facit: si vero maneat ī corpore quēadmodū nigra colera difficilis: et iste hu. efficit morbos: verū ꝫ oꝫ nos scire ꝙ nigra colera nō solū a ru. colera generat̄ sed a sāguine acutior aūt est q̄ generat̄ a colera ru. ea que generat̄ a sanguine qn̄ autē colera ru. acutior est a sanguine: extractiones āt dicit quasi euōnes p eo ꝙ extrahi debet humor.

Nota hic d̄ sanguie.

lancholicum nō habens extractionis.
Licino vltia splen magnus dolēs in q̄rta vel in quinta.
Tusses ceperūt circa solis tropas hyemales niualibꝰ cōsistētiis factis vel q̄nta vel decima vel vigesima die ex mutatiōe dēsa australiū ꝛ borealium ventorꝝ ꝛ niualium.
Ex his hec q̄dem breuiora hec vero plixiora facta sunt Et pipneumoniaca ꝯdensa.

Oportet āt nos ptrāsire hunc s̄monē qn̄ ex h̄ nullā hr̄e possumꝰ vtilitatē de noīe solo patientꝫ mentionē facit ꝛ passionis sic licino factus ē splen magnus ꝛ dolēs: nō aūt cām dixit pp qd factus ē neqꝫ q̄usqꝫ: si. n. ꝛ dixit in q̄rta aut quinta incertū nobis est: ꝛ aut salubris fuit egritudo aut mortalis ꝛ siue d̄terminata est siue soluta: ꝛ hoc incertū est propter hoc oꝫ nos scire: quia sicut in cōmemoratione scribens hy. enigmatice apposuit hunt sermonem. I

Explicit sexta particula. Incipit septima.

Completa ē a nobis sexta pticula p̄sentis negocii: ī qua ꝛ cognitiuas speculationes ꝛ ꝓnosticas ꝛ anathomicas ꝛ naturales tradidit nobis. Nunc autē trāsfert se hy. ꝛ ad septimā particulā ꝛ tradidit documenta ꝯsona titulo libri. De epidimicis āt morbis mētionē fecit: ꝛ qd dicit: qn̄ pmutatio facta ē aeris: vbi āt facta sit hec pmutatio nō dicit sicut habuit ꝯsuetudinē: aut in thasso aut icranone aut in naso: si āt volumꝰ ꝯiecturari regionē quantū ex dictis suis que dicit: niualibus instātijs factis: niuales āt instātie fiunt circa trathiā sicut frigidioribꝰ existētibꝰ illis locis quā aūt fuerit fcā pmutatio: ꝛ dicimꝰ ꝙ austrinus factus ē aer videlicet calidior ꝛ hūidior: ꝛ Auster. n. s̄m ꝙ flat a meridie calidꝰ ē: nō tn̄ nō est ita calidus ꝙ euaporet mā ꝛ desiccet corpꝰ: sꝫ solū diffusionē efficit: pp h̄ hūidius dr̄: qn̄ igit̄ austrinꝰ fuit aer: exinde supuenerūt p̄dicte passiones q̄ sunt in aphis: vbi gr̄a: austrini flatꝰ grauāt auditus: ꝛc̄. Deinde post austrū inceperunt flare boreales vēti q frigidi sunt ꝛ sicci sicut ex ptibus borealibꝰ flātes ꝛ hmōi boreales vēti in pn̄cipio qdē forsitan inuenerunt frigiditatē ꝛ siccitate: posterius vero durātes leserunt: dictū ē. n. q̄tiēscūqꝫ h̄ ventus vincit h̄ est durat: tūc egritudīes fiūt: qn̄ itaqꝫ vicerūt boreales venti frigiditate oppilationem materie fecerūt ꝛ densitatē supficiei ꝛ ad modū sponge presse mā ꝓssa iaculabat̄ ad q̄dā mēbra: passū ē itaqꝫ cerebrū sicut nudū existens: ꝛ pmo ꝯsequēs aerem: deide istud cerebrū aut valde debile erat ꝛ retinebat penes se materiā: ꝛ supuenit apoplexia que est īmobilitas ꝛ insensibilitas totius corporis cum lesiōe principaliū actionū: aut forte erat ꝛ moderate ꝛ ad vicina mittebat materiā aut valde forte ad spiracula ꝛ nutritiua mēbra emittebat materiā: nutritiua āt mēbra sunt os stōi sto

Nota de naturis austri ꝛ boree ꝛ de eorū egritudinibus.

machus ꝛ isophagus: spirabilia aūt vt guttur trachea arteria ꝛ pectus ꝛ vniuersaliter differētes supuenerūt passiōes s̄m diām ꝛ habilitatē mēbrorꝝ: ꝛ hoc ē qd̄ dicit. Tusses ceperunt circa solis tropas hyemales: niualibꝰ ꝯsistentiis factis vel q̄nta vel. x. vel. xx. die ex mutatione densa australiū ꝛ borealiū ventorꝝ ꝛ niualiū. Ecce tēpus dicit qn̄ superuenere tusses ꝛ dicit ꝙ in capricorno in hyemali ꝯuersione qn̄ factus ē aer frigidus est āt hyemis ꝯuersio vt in capricorno: ꝛ veris in ariete: ꝛ estatis ī cancro: ꝛ autūni in libra: tusses āt supuenerunt qn̄ vt pp predictā cām materia missa est a cerebro ad pectus: aut qn̄ inspirabāt frigidiorem aere. Dictū ē āt vobis ꝙ ab interptatiōe fridi aeris fiūt tusses vel. v. vel. x. vel. xx. die. h̄ autē fiebāt s̄m differētē v̄tutē: sīqdē. n. fortis fuerat v̄tus: tunc vicesima supuenere passiones: si vero debilis tunc a quintadecima.

Qr veniunt tusses in ꝯuersiōe hyemali.

Post hec āt circa ismerinā morꝝ reditauerūt plurimis vt mītū q̄dragenis ab initio
Et q̄busdā qdē minꝰ breuia ꝛ eucrita fcā sūt his vero fauces flegmonē passe sūt illis āt chināche his vō papligica
Quibusdā vero nictilopes magis autem pueris.
Peripneumonica vero nimis breuia facta sunt.
Nictilopes quidē nō tussi erunt postremo sꝫ nimis breuia ꝑ tussi facta sunt fauces aūt breues: magis aūt noctilopis: chinanchie autē ꝛ paraplīgica aut dura ꝛ sicca vel parua ꝛ modice rationata.

Et h̄ iterꝝ s̄m differentē v̄tutē: sīqdē. n. fortis erat vtꝰ breuiores fiebāt passiōes: si vō debiles plixiores.

Cōdense. n. fiebant pipneumonice passiones: qn̄ materia erat pata ad efficiendum flegmonē ꝛ pulmo aptus ad patiendum.

Mirabile quodāmodo dicit hy. ꝙ rediterationes fiebāt a pn̄cipio quadragesime circa ismeriam: a pn̄cipio enī h̄ est ab hyemali tropico vsqꝫ ad vernalē ismeriā: h̄ est equinoctiū nō solū. xl. dies: habes. n. capricorni. xxx. vel minus: ꝛ aquarij. xxx. ꝛ piscium. xv. ꝛ fiunt nō solū. xl. dies sꝫ. lxxv. qd ergo dicemꝰ: ꝛ dicimꝰ ꝙ nō dixit hy. certe in ipsa ismeria sed circa ismeriā tpe accidente ꝛ appropinquante ismerie.

Iterꝝ s̄m differentē virtutē his qdē breues fiebant passiones ꝛ eucrite h̄ est cito determinabiles: alijs vero plixiores ꝛ difficiliores: ꝛ iterꝝ s̄m aptitudinē mēbrorū sīquidē fauces acceperunt. Fiebāt chināchi. Si vero guttur chinanchia: si vero mediū. ex corporis peripligia: si vero ps vna fiebat palysis.

Varia āt expositio ē h̄: quidā. n. dicunt ꝙ vulpes nocte solū videt: alij vō dicunt in die ꝛ hmōi dicit superueniebāt egritudīes ꝙ ī nocte videbāt: ꝛ in die āt nō aut cōtrario h̄ āt fit: ꝛ dicimꝰ ꝙ si multus spūs ꝛ nociuus inducit̄: ꝛ grossus ad oculos: tunc in nocte quidē nō vident: in die vero vidēt grossicie dissoluta a luce: si vero inducat̄ modicꝰ spūs ꝛ purꝰ: tunc ī die nō vidēt: q: disgregat̄ hic modicꝰ spiritꝰ a multa luce: ī nocte vero vidēt ꝯgregato āt ꝛ acutiori accepto: ꝯgregato enī ab obscuritate qd̄ fit ꝛ in leonibꝰ: ꝛ hoc dicit nictilopas: hoc āt dicit: maxime pueris fiebat pp qd autē pueris: s̄m quidē superficialē expositionē qn̄ pueri humidiores sunt s̄m vero ꝓfundiorē ꝯsequenter dicemus vbi et de varijs coloribus debemus determinare.

Quare vulpes q̄nqꝫ solū nocte vidēt qn̄ vō solū die

Quomodo supius ꝯdensas dicit fieri peripneumoniacas passiones: hic āt breues: ꝛ dicimus qn̄ in principio quidem cōdensa fiebant huiusmodi posterius autē in rediteratione breuia: quoniam cōtingit forsitan multa ante reiterationem dissolui.

Hic vult dicere hy. ꝙ si fiebat tussis mã d'riuata ad pectus nõ fiebat vtiqz nectilopes aut alia q̃dã passio: attñ si nõ fiebat tussis iã nectilopes fiebãt: qd. n. q̃si tusse ñ facta chinãchia fiebãt aut synãchia: aut alia hmõi passio. Chinãchie ãt ⁊ papligica dura ⁊ sicca vel pua modice rõnata. Matura ãt ex qbꝰ ⁊ fortit. Lu papligica appõitum ē in medio ſmonis ad dura ⁊ sicca ⁊c. nõ ãt ē reddēdũ ad papligica dura ⁊ sicca: sed ad chinãchiã: in synãchis. n. passionibꝰ reducunt̃ aut dura aut humida: dura ãt dicit nõ sic lignuz aut os: sz dura dicit terrena et grossa: in qbusdã ãt ⁊ matura erãt in qbusdaz võ ⁊ nimis matura: hẽ ĩ qbꝰ vĩ tꝰ erat valde fortis.

Hi ergo plus voce exercitãtes vel rigẽtes ĩ chinãchias magis finiebãt: manu vero laborãtes ĩ manũ solũ parapligici: hi ãt eqtãtes aut viaz ãbulãtes aut aliud qd cruribus exercitantes his in lũbis vel crura circa.
Uel circa irretẽtões paraplıgice ⁊ in femur ⁊ tibias.
Et labor ⁊ dolor durissimi uero ⁊ fortissimi ĩ vicina agẽtes omnia autem hec.
Multis ãt hoꝝ ĩsupabiles tusses in medio ꝯualuerũt ⁊

Ubi ãt emperici sunt dicẽtes expimẽtũ solũ ꝯsequi hy. ecce a demonstratione ⁊ a rõne efficit argumentũ ⁊ cãs assignat: dic. n. ꝙ qddã circa guttur ⁊ hꝰi mẽbra patiebant̃: pp quã cãz ⁊ qdã vocalia: aut circa vocẽ exercitãtes: pp h patiebant̃ vocẽ. s. vocalia mẽbra: qd ãt dicit. Rigẽtes q̃si ĩfridati ex exteriori aere vt nõ ꝯsideres ꝙ educta ē mã a cerebro: sz ꝙ ĩfridationẽ patiebant̃ ⁊ h qdẽ sũt in vocãtibꝰ: si võ aliqs ꝯsuetudinẽ habuit ãbulãdi crura patiebant̃: si võ scribẽdi ⁊ remigãdi manus: si võ eqtãdi lũbos: dictũ ē ãt ĩ libro de aere aqs ⁊ locis: ꝙ eqtantes patiunt̃ ea q̃ sũt circa lũbos dictum est enim vobis ꝙ recipiẽtia mẽbra aut ꝑ motũ recipiũt aut ꝑ caliditatẽ aut ꝑ ꝯcauitatẽ aut ꝑ dolorẽ.

¶ Irretẽtiões ãt dicit incõtinẽtia cruriũ ⁊ dissolutiões sicut ⁊ alibi dixit. Crurium irretentiones.

¶ Uidet̃ ãt solecistica eẽ hmõi ꝯstructio: mltotiẽs. n. ĩ ꝯstructiõibꝰ ⁊ gñã pmutant̃ eisdẽ rebꝰ manẽtibꝰ sic homerꝰ dicit. Uenit ãt in aĩa Tibei Tyresia aureũ sceptrũ: ⁊ lu hñs nõ ad aĩaz ꝯstruxit sz ad hoiez: silr ãt dicimꝰ ꝙ venit mulier cui annũciauimꝰ h ⁊ h: ⁊ lu qd nõ ad mulierẽ ꝯstruit̃ sed ad muliebre: silr ⁊ in Uirgilio.

¶ Penestre sb ipsa lu ipa nõ ꝯstruit̃ cũ penestre sz ad ciuitatẽ q̃ subintelligit̃: qr penestre ē neutri generis: silr et h dicit hy. Labor ⁊ dolor: nõ ad h reddidit ꝯstructionẽ sz ad dolorẽ: qm̃. n. labor ⁊ dolor dolorem significant: ad dolorẽ ĩsperit ⁊ dixit. Durissimi ⁊ fortissimi fiebãt: violẽtiores aũt fiebant dolores in rediteratione qm̃ ⁊ debilior erat tunc virtus q̃z in principio.

¶ In medio ãt dicit: fortificate sũt tusses: ⁊ vt ñ credas ꝙ insupabiles dicit q̃si recipiẽtes pmutationẽ pp h induxit: ⁊ nõ demutate sunt cito: sz post reiterationẽ erãt inseparabiles nisi euaporatio cõmẽsurata fieret materie.

¶ Hoc vult dicere ꝙ qbꝰ destructio vocis fiebat: h. n. fiebat: significat ꝙ absciſe sũt sic dicit gal. ⁊ destructionẽ vocis repẽtinã destructionẽ: his igit̃ dicit nulla supuenit passio: retenta tota materia circa vocalia mẽbra.

¶ Aut ꝙ ois mã accedebat circa vocẽ: h ē circa destructionẽ vocis: aut ꝙ ⁊ alie passiones terminant̃ ⁊ curabantur destructione vocis.

¶ Lu sederũt: qdã dicũt q̃si cessauerũt: tñ sic se hz sz sederunt dicit q̃si firmabant̃ ⁊ fortia fiebãt: qd autez dicit: vt ex aliis occasionibus quasi ẽm ꝓpriaz passionez habentes passionem. 2

Si recolit hy. egritudies ꝑsonas titulo nos docet: de epidimicis. n. morbis mẽtionẽ fecit: ⁊ dictũ ē ãt vobis ꝙ hmõi epidimia fcã ē aere pmutato: ⁊ in principio qdẽ austrinis flatibꝰ dñantibꝰ: posteriꝰ vero borealibꝰ ⁊ exiñ ꝯdẽsata ē mã ex infridatiõe ⁊ passũ ē cerebꝝ: ⁊ nõ soluz ipm sz ⁊ aliis mẽbris traduxit malũ: ⁊ differẽtes supuenerũt passiões ẽm differentẽ virtutẽ: ẽm differẽtẽ habilitatẽ membroꝝ: ⁊ hmõi passiões susceperunt etates gñã fortune pueris augmastica: ⁊ paugmastica senilis: ⁊ gñã qdẽ viri ⁊ mulieris: fortũe ãt dñi ⁊ ſui: qm̃ igit̃ facte sũt multe passiones ꝯtingit in his fieri ⁊ nictilopicas passiones dicitis. n. qd est hmõi passio. † Qm̃ nectilopica ē passio: aut in die qdẽ videre: ĩ nocte vero nõ: aut in nocte qdẽ videre: ĩ die ãt nõ: ⁊ hẽtis vtriusqz hoꝝ cãs ꝙ hꝰi fiunt: aut pp grossũz et turbidũ visibilis spũs aut pp debile vtutis visibilis ⁊ modicũ spũs. Nũc ãt vult de hmõi passiõe mentionẽ facẽ:

† Nota qd sit noctilopica passio

nõ demutate sũt cito sz post hypostrophin qbus voces rũpebant̃ ĩtussiculosũ hoꝝ plurimi nõ febricitabãt: alii qdẽ breuiter ẽt neqz pipneumoniaca facta sũt nulli hoꝝ neqz papligia neqz alius nullus factus est morbus.
Quibus voces absciſe sunt.
Sed in voce determinata ē
Nictilopica vero sederunt vt que ex aliis occasionibus sunt facta.
Facta sunt aũt nictilopica pueris.

⁊ iã dicit h ꝙ fit pueris maxie: ⁊ ꝙ h sit veꝝ qd dĩ ꝓbat̃ ex experimẽto ⁊ rõne: ex expimẽto qdẽ: qm̃ videmꝰ plures in die qdẽ vidẽtes in nocte võ nõ: oz. n. nos scire: ꝙ vidẽtiũ qdẽ alii acute vidẽt: alii võ debilicer: alii ãt medie: ⁊ acute qdẽ vidẽt qcũqz in die legũt: ⁊ in nocte sub lucerna ⁊ sub lumine lune: infirme ãt vidẽt qcũqz in die qdẽ vidẽt: in notte võ nõ neqz sub lucerna neqz sub luna: medie ãt vidẽt q̃cunqz in die vidẽt ⁊ in nocte sub lucerna: in luna ãt nõ vidẽt: ⁊ isti dicunt̃ nictilopicã passionẽ hre: ⁊ hec qdẽ sũt ab experiẽtia: vt ãt dicamꝰ ꝓbatiõez a rõne: oz nos exide incipe. † Sciendũ ē ꝙ cerebꝝ mittit vtutẽ visibilẽ ad oculos: mittit ⁊ spũm visibilez: fit aũt mala visio: aut visibili spiritu patiente: aut visibili virtute infirmata aut flegmone existente in oculis aut superueniente ophtalmia aut vlcere: de quibus non determinat hic hyp. non enim inquirit malam visionem superuenientez in ophtalmia aut in vlcere: sed infirmitate spiritus aut virtutis: sicut in exteriori exẽplo est: verbi gratia: est aqua aut in mari aut in palude: ⁊ ĩ fundo inferius aqꝝ est aut lignum aut lapis aut aliud hmõi: sũt itaqz aque ⁊ qd videtur ⁊ videns: ⁊ fit mala visio aut propter aquas grossas existẽtes: aut ꝓpter multas ⁊ nigras: aut turbidas: aut ex aere turbido obscuratas: ⁊ propter hoc nõ videtur lapis qui est in profundo: si vero sunt aque pure ⁊ clare: tũc videtur lapis sic itaqz ꝓpter aquas fit nõ videre. Quõ aũt pp id qd videt̃: ⁊ dicimꝰ ꝙ hoc qd vĩ sicut lapis: aut aliud simile: siquidẽ in profundo est aquaꝝ nõ videtur pp multã distantiam que est a visu nr̃o: si vero est circa supficiez aquaꝝ: tunc vĩ: sic igit̃ ⁊ id qd videt̃ fit nõ videre. Quõ ãt fit ⁊ per videntẽ non videre: ⁊ dicimus ꝙ si iste habet visibilem spiritum infirmuz aut aliquã aliã causaz predictaꝝ tunc etiaz fit nõ videre: ⁊ hoc exẽpluz qd est in exterioribus est inuenire ⁊ in nobis: aqs enĩ assimilantur humida que sunt in oculo sicut albugineum ⁊ vitreũ: lapidi autem qui in aquis iacet assimilatur crystallinus videnti autem assimilatur visibilis virtus ⁊ visibilis spũs. Incipiamus autem ab humidis: siquidez moderate se habẽt ⁊ ẽm naturam: tunc debitũ iuuamentũ tradunt crystallino: si vero pmuent̃ aut abundauerint aut turbida ⁊ grossa fiãt: tũc efficiunt nõ videre. Crystallinuz autez siquidez iacet exterius viuidũ: tunc fit acuta visio: si vero in profundo: tunc fit mala visio: sed visibilis virtus siquidem fortis aut sine macula: emittit actionem: si vero debilis fuerit: tunc superuenit mala visio queãdmodũ si visibilis spũs modicus educat̃ aut turbidus ⁊ tunc mala visio fit: multotiens autem tanta est humiditas in oculo ꝙ fertur ⁊ circa pupillam: ⁊ cum illud fertur humidum minorem efficit pupillã: ⁊ exinde fit mala visio. Sed oportet nos scire ꝙ gal. ꝑiuz dicit: ꝙ hñtes paruas pupillas illi acu-

† Nõ q sit acute vidẽtes ⁊ q male ⁊ q medie videntes.

Nota de acuta ⁊ mala visione.

te vident. Quid ḡ dicem⁹: ⁊ dicim⁹ ꝙ vterq3 ipsoꝝ vex dicit gal. quidē moderatā pupillā intendit paruā hy. vero valde pnā: ⁊ hoc dicit nigrū fieri oculū: aut pp multā humiditatē: aut pp infirmitatē visibilis ṽtutis: varius vero fit pp ineq̄litatē cōplexionis ⁊ nō credas ꝙ nigri a caliditate fiant: nō. n. ē tanta caliditas ꝙ vstionē efficiat: ⁊ exinde niger color ꝯsequat. ⁊ Sz pp multā humiditatē

De nigredine occullorum.

h fit vnde ⁊ hy. dixit. Nigri capilli ⁊ recti nigrū vero pp calidū: rectū vero ꝓpt humiditatē ꝙ aūt multa fuit humiditas manifestū ex eo ꝙ magn⁹ fit ocul⁹ pp multā humiditatē: dixistis. n. multotiens qō pp multitudinem materie nisi affuerit mlta hūiditas magnū fit mēbrū ⁊ exinde mala visio supuenit. Unde dixit. Pueris maxie h fit. i. nictilopica passio: sz ⁊ si queris fuerit visibilibus spūs pauc⁹ aūt sicut in hūtib⁹ caropos oculos ⁊ i his mala visio fit: sicut. n. leones i die nō vident neq3 in nocte si inducant eis lāpades: sed puertūt faciem nō ꝓpter hoc ꝙ fugiant ignē sed pp hoc ꝙ ipediūt videre. Min⁹. n. lum̄ a maiori disgregat: ⁊ i his ē itētio.

Minus lumē a maiori disgregatur.

Facta sunt āt nectilopica pueris maxie oculoꝝ āt pnigra ⁊ subuaria q̄cunq3 pupillas q̄dē puas hn̄t oio āt nigꝝ in multū magnoꝝ oculoꝝ āt magis ⁊ nō rectoꝝ ⁊ puorū ⁊ rectoꝝ criniū plurimi ⁊ nigroꝝ.

Mulieres nō similiter laborauere a tussi sz pauce fcē sūt demodice in pipneumonicā venerūt: ⁊ ipe vero q̄ passe sūt vetustiores erāt ⁊ oēs circū adueniebāt causabā āt hoc ⁊ nō exire sic̄r viris ⁊ ꝙ neq3 al'r sic̄r occupātur viris ex qb⁹ ⁊ virt⁹ debilis existat ⁊ menstrua purgō fcā ē ⁊ i eisdē mulierib⁹ ṽnientes magis: dn̄aꝝ ṽo aut nec passa ē aut vna aut due solū: ⁊ ipe sq̄nāchiā n̄ secute sūt boni moris: hāc vero nō oino

Lu maxime dixi: aut ad viros: q̄ñ magis viris pueris supuenerūt hmōi passiones sicut humidioribus existētibus: aut lu maxie dixit ꝑ cōparationē pueroꝝ inter se pueris. n. supuenere hmōi passiōes: maxie ṽo hūidiorib⁹ pueroꝝ.

Exinde transfert se hy. ⁊ ad sexū mulieꝝ: ⁊ dic̄ ꝙ minus patiebant mulieres viris ꝑ duas cās primo quidē ꝙ viri ambulabant ꝑ ciuitatē: ⁊ inducebat eis aer corruptus pestifer: mulieres vero existētes in domo min⁹ patiebant viris. Secundo vero ꝙ mulieres menstruali purgatione purgabant supfluitatib⁹: ⁊ ꝓpter hoc minus patiebantur viris: itaq3 valde modice pipneumoniace ꝯstituerūt passiones: q̄ñ pulmo valde purgabat sicut habēs cognationē ad generatiua mēbra per que purgatio fit: sed oꝫ vex dicere nō debebat. n. hy. dicere ꝙ modice patiebant pipneumoniacas passiones: sz aut oīo ꝙ modice patiebant passiones pectoris: nō eniꝫ collimitantia hꝫ pulmo generatiuis mēbris sed pectus ⁊ mãme: ⁊ mēbra que sunt circa pectus: ⁊ dicimus ꝓ hy. ꝙ merito dixit paucus supuenire peripneumonicas passiones nō faciens cōparationē ad ea que sunt in pectore: sed hn̄t respectuꝫ ad passiones q̄ sunt capitis faucis ⁊ gutturis: pulmo. n. magis capite magis fauce magis gutture: vicinior eni existēs pectori: sicut ad cōparationē illaꝝ passionū ⁊ nō ad passiones pectoris dixit modicas fieri pipneumoniacas passiones: ⁊ ipse q̄dē que passe sunt vetustiores erāt in qbus ⁊ virtus debilis existit ⁊ mēstrualis purgatio nequaq3 facta ē: hēs igit cās per quas minus viris patiebant mulieres: sz ⁊ in mulierib⁹ ṽnientes magis patiebātur: q: inspirabāt exteriorē aereꝫ euntes ad ṽnitia dn̄aꝝ suaꝝ. Dn̄aꝝ vero aut nec vna passa ē aut due: sic̄ dicit hy. ⁊ ipse chinanchiā ꝯsecute sunt boni mori: ⁊ dicimus boni moris dicit ⁊ ꝼm laudeꝫ ad cōparationē difficilis: ⁊ ꝼm laudeꝫ in habēdo bonos mores ⁊ bonos modos: q̄d itaq3 dicimus: ꝙ boni moris dicit chināchiā nō eā q̄ ē mali moris: sz magis eā q̄ ē hñ ꝯuertibilis sicut ⁊ alibi dixit. febriū. n. hñ cōsuete ⁊c. ē āt squināchia boni moris minime. Et q̄d dicim⁹: ꝙ magis cōiori noie squināchiā ⁊ ꝑ squināchiā: q̄ moderatiores

sunt passiōes squināchia: aut igit h dicas aut q̄ñ raro si oēs passe sunt: ⁊ sicut chināchia boni moris fiebat raro ⁊ eaꝝ aūt q̄ sunt raro regulas nō dam⁹. Oportet āt nos scire ꝙ sinanchia quidē est flegmon interioꝝ lacertoꝝ gutturis squinanchia autē flegmon exterioꝝ lacertoꝝ gutturis chināchia vero flegmon interioꝝ lacertorū. Nō oino valentes trāsglutire solū nimis boni moris ⁊ hñ ferēde. Ingram⁹ quaꝫ dicit boni moris chināchiam. Oꝫ itaq3 nos scire ꝙ differētia sinthōata veniūt in sq̄nāchia si igit h solū sinthōa superueniat non posse trāsglutire cibos: sz vt dicit gal. Per nares redūdare potus: tunc hēm⁹ speꝫ salutis: manifestū eniꝫ q̄ñ circa ysofagū soluꝫ sunt relique materie: ⁊ hec q̄ vsq3 cessāt: si vero nō potentes trāsglutire cibos incerte loquunt voce ipedita: difficilior est hmōi

De signis bōis ⁊ malis sq̄nācie

valentes tranglutire solū nimis bōi moris ⁊ hñ ferēda. Grauiora ⁊ ꝓlixiora: hi nāq3 ⁊ disputātes cū his i māifeste grauiora ⁊ ꝓlixiora qb⁹ āt ⁊ vene circa tpa ⁊ collum subleuāt maliciosas: his āt ⁊ spūs subleuabat malus. Hi nāq3 suptepefacti sunt. Ut scriptū ēꝫ ꝯtigētie passionū fuerūt pma q̄dē scripta sine posteri⁹ scriptis fcā sūt q̄ ṽo posteri⁹ nō sine pꝛoribus

Quitissime vero non moriebantur qbus rigor in febribus superuenit hos depressos nō dignum sermone nil iuui tunc vsus sum phlebotomia ⁊ purgatione ⁊ nihil profeci sed finiti sunt isti vt superior clausa ē vt celestis cohabuit circulus.

passio priori q̄ñ tantā designat materiā ꝙ vsq3 ad vitalia mēbra venit ⁊ ad linguā ⁊ dētes ⁊ os: si vero cuꝫ his ⁊ aliud sinthoma supueniat ꝙ vene ⁊ arterie timporꝫ repleant ⁊ subleuatio circa gulā: difficilior est egritudo: designat. n. additionē materie ⁊ nō mutationeꝫ si. n. esset mutatio: tūc fieret alteratio egritudis: si ṽo cū his ⁊ spūs subleuetur ⁊ ortomia superueniat: ⁊ talis violentia respirationis ꝙ lacertos altos moueat pessima ⁊ difficilima designatur passio: ⁊ hoc est quod dicit.

Grauiora dicit ledentia continue et appositiua prolixiora vero diuturna. Diuturnum autem duplex est: aut respectu patientis aut egritudinis: respectu patientis quidem sicut quando dicimus: ꝙ talis forte habuit squinanchiam vsq3 ad tres menses. Scd̄m vero egritudinem sicut cum dicimus squinanchia passio durauit ab hyemali conuersione vsq3 ad vernalem: ⁊ horum hi quidem in tribus diebus mortui sunt: alij in quattuor: alij in quinq3 aut plurib⁹ aut paucioribus: nunc igitur prolixiorē dicit respectu egritudinis non patiētis.

Supertepefacti sunt dicit quasi in profunditate calescebant: secundum superficiem vero moderate tepebant: malo enim tendentes circa profunditatem.

Contingentia autem dicit fortunam: antiqui eniꝫ fortunam contingentiam appellabant dicit autem ꝙ huiusmodi contingentie facte sunt passionum: ita ꝙ prima quidem non fuerunt sine secundis posterior: a vero non sine primis: verbi gratia: superuenit tussis in principio: ⁊ ipsa sola erat sine squināchia: aut nictalopus: aut altera quedam passio: deinde posterius his superuenientibus non cessauit tussis sed adhuc durabat ⁊ propter hoc dixit ꝙ posteriora non fiebant a primis.

Nō ꝙ fortunā antiq̄ ꝯtingētiā appellabāt.

Mulieres min⁹ paciūtur sq̄nanciā viris

Rigores i febrib⁹ vrētib⁹ mortale.

Adhuc de epidimicis egritudinibus determinat hy. ⁊ dicit q̄ febribus superuenerunt rigores: ⁊ hoc erat mortale: dsignabat eniȝ inequalitatē egritudinū ⁊ mortē: marie si debilis erat vtus: sic. n. ⁊ in aphis dicit: q̄ i fe. vrēti rigore supueniēte, fe. mortale: qd āt dicit depssos: ⁊ quidā librox nō bñt depressos: ꝫ distensionē: ⁊ qd aut est distēsio eē sine cibo sic itaqꝫ dicimus distendam⁹ ipm q̄si fuerimus ipꝫ sine cibo: qdā āt librorū bñt depssos ⁊ nos possum⁹ dicere qd est depssos nisi pus dicā vobis de q̄ ꝧ determinat hy. ⁊ dicimus q̄ de minori chinācbia determinat: q̄ āt est minor chinanchia: audiuistis. n. multotiēs q̄ spōdiles nuche puertunt. ⁊ Aut ad interiora ⁊ noiat struma: aut ad posteriora ⁊ appellat gibbositas: aut ad latera ⁊ dr̄ tortuositas: sic igit ⁊ ꝧ ferunt multotiēs spōdiles colli ad anteriores ptes ⁊ repmūt isofagū ⁊ guttur: ⁊ hec est minor chinācbia in hmōi. n. depmere dicit hy. Impellere cū digito ad supiora spōdilē: nō āt ꝧ dicit: nec hmōi chinācbiā: ⁊ vn̄ ꝧ manifestū ē: q̄ñ de flebothōia mentiōeȝ fecit: in minori āt chinācbia nō facit mētionē flebothōie. Oportet igit nos scire q̄ chinanchia ꝧ dicit flegmonē gutturis ⁊ in hmōi itaqꝫ dic flegmone gutturis pmo vsus sū stipticis diaforeticis ⁊ repcussiuis pharmacijs: ꝧ. n. fuit psuetudo hy. a localibus icipere ⁊ deuenire ad vniuersales curas sicut fecit ⁊ in pleuretide in regimēto acutox: pmo quidē vsus ē calefactorijs ⁊ ifusionib⁹: ⁊ nihil pfecit tunc venit ad vniuersales curas: dico aut purgationē ⁊ flebothōiam sic igit ⁊ ꝧ dicit hy. vsus stipticis medicis ⁊ diaforeticis: ꝧ. n. dicit deprimere euaporare ⁊ repcutere ⁊ inuiscare: aut dicas ⁊ aliud q̄ in chinācbia q̄ñ ē passio circa guttur vtimur stipticis vtimur ⁊ vnctionib⁹ quibusdā: vbi gr̄a: diamoron ⁊ hac vngimur digito circa fauces interius: quotiēs itaqꝫ hy. vsus est vehemētiori i pressione vtebat ea ipressiōe q̄ ē digitti: ⁊ pp ꝧ dixit depssos: q̄ñ itaqꝫ bis vtēs nihil iuuit: tūc dicit. Utebar flebothōia ⁊ purgatiōe ⁊ nihil tunc dicit: vtebar flebothomia pficibaꝫ ꝫ moriebant isti: sicut dsuperat corruptio ⁊ celestis se bñt circulus: ⁊ ꝧ nō frustra dicit hyp. ꝫ v̄t excitet auditorē: ⁊ credas ipm ꝧ velle dicere: q̄ñ oꝫ te sicut medicū oīa ad sanitatē agē: si vō ⁊ supna resistat piodus ⁊ eger moriat: nō credas tn̄ est peccatum.

Consuetudo fuit hy. in pmis a localib⁹ icipere.

⁊ De drīa inter strumā et gibbositateȝ et tortuositatem.

Neqꝫ ventris turbatio. Acidi autem ⁊ sub lingua venaꝫ. Nos vero superius cura ui: hec igitur omnino in estate vt ⁊ superiecta multa.

Primū i siccis ophtalmiis occurrere cum dolore.

Neqꝫ pturbatio ventris superueniēs aut a natura aut ab arte iuuabat hos. 5

Et ꝧ cura pticularis ē: sūt āt sub lingua inferi⁹ vene q̄s dicit hy. q̄ incidit in chinanchia.

Quidā āt dicūt supiorē pharmachiā eā q̄ ē p vomitū nō āt ꝧ dicit q̄ vomitu magis distendit chinanchia quidā āt dicūt supiorē pharmaciā euaporationē glandularū eā q̄ ē p euaporatiuas pharmacias facta: nō est āt hoc verū: ꝫ supiorē pharmaciā dicit hāc: q̄ñ cerebrū erat patiēs ⁊ mittēs gutturi mām. ⁊ Propter hoc voluit hy. cerebrū purgare: ⁊ vsus est sternuta tiuis gargarismis ⁊ purgatiuis flegmaticis: ⁊ he. n. pharmacie de genere purgatiuox sunt hec igit ⁊ oīo in estate dicit q̄ ab hyemali tropico durauerūt vsqꝫ ad estiualē vt ⁊ superrupta: quidē dicit multa: suprupta quidē dicit: aut q̄ñ ruptio fiebat flegmonū: aut q̄ñ senticule fiebant ⁊ he rumpebantur: ⁊ designabat difficilē eē passionem ⁊ ferinum humorē vincentem. 6

⁊ Sternutatoria ⁊ gargarismata de genere purgatiuorum.

Post austrinū aerē qui ē calidus ⁊ hūid⁹ factus est aer borealis q ē frid⁹ ē siccus: ⁊ i siccitate faciebat ophtalmias: q̄ñ āt dico siccā ophtalmiā: aut intelligas eā q̄ in bm substātiā: ⁊ tūc oꝫ vti humectātib⁹ vt balneis ⁊ vino bñ tpato: si vero fuerit vinū vincens oīno caliditate distendit siccitatē aut siccā ophtalmiā intelligas eē q̄ ē pp supfluitates sicca: q̄ñ pcludunt supfluitates: et nō extraducunt: ⁊ tūc oꝫ diaforeticis te vti: q̄ñ āt i hmōi siccitate distēsio supueniebat ⁊ dolor: ⁊ pter hoc dixit. Cum dolore. 7

Uenaruȝ sanguinis discursus lipothomia figura irrepens Ed interceptio. Ubonum auteȝ neqꝫ pleraque propter quod epatica: si autem ⁊ arterie male consuete malum signum.

Quoniā in egritudinibus supuenit fluxus sāguinis per nares: siquidē moderat⁹ placet nobis: si vero imoderatus oꝫ nos sistere pstringere: ⁊ q̄ñ pstringemus fluxus sanguinis. Est sciendū q̄ multotiens absqꝫ arte fluxus sanguinis soluit sinthomia supuenientes: sinthomia autem lipothomia fuit: sed q̄ñ dico lipothomiā nō dico immoderatā diasoresiȝ naturalis coloris ꝫ moderatā lipothomiā sic adaptionē. ⁊ Multotiens eni ille qui patitur fluxū sanguinis ex narib⁹ videns sanguinē multū exire perturbatus ē ⁊ obstupuit deinde frigidus factus est nālis color ⁊ reductus est sanguis ⁊ sic pstrictus ē est fluxus sanguinis: hoc āt dicit ⁊ Trifeudemō maximus noster sophista inuenire in hystorijs: qd̄ quidā incidēs vnā sicut medicus dixit eū vidisse: ⁊ p⁹ duos dies acerbis vtēs cibarijs ⁊ vino supfluo passus est fluxū sanguis: fuerūt eniȝ ⁊ caniculares estus vt credas nos dicē qd̄ caliditate supuenit aptio vasis ⁊ vtiqꝫ multa faciētes nō pstrixim⁹ huius fluxū sanguis ꝫ supuenit ipi patiēti lipothomia: ⁊ sic cessauit flux⁹ sanguinis pp supradictā cām: ⁊ hec ē vna cā restringēdi fluxū sanguis: soluit āt ⁊ figura repēte si ad drtā ptē mot⁹ sanguis declinem⁹ mēbx: soluit āt iterū ⁊ si interceptionē vtamur. s. si accipiam⁹ vas: vn̄ ē fluxus aut venā aut arteriā ⁊ aut ligem⁹ ipsam aut oīo incipiam⁹ ipaȝ cessat aūt exit⁹ sanguis: ⁊ si puluere psolidatiua cū stuellis vtamur siquidē laborans patiat: ⁊ si in pfundo incisio ⁊ vulnus vt nos in pfundū imittam⁹ stuellū: si vero n̄ patiat in supficie apponam⁹ stuellū. ⁊ Multotiēs ēt et supligatio soluit fluxuȝ sanguis: sic. n. dictū ē i libro de articulis ⁊ iuncturis qd̄ valde pficit nobis supligatio bm drūtē modū vsus oꝫ. n. siquidē est pcauitas subiacēs tūc a superiorib⁹ ligare: ⁊ sic tendere ad inferiora vt ⁊ carneȝ piungam⁹ ⁊ saniem expellam⁹: si vero ⁊ distensio facta est: tunc oꝫ ab inferioribus ad superiora ligare: sicut dicit hy. longe tendere: sicut igitur et in fluxu sanguinis a vulnere oportet fieri constrictiones ⁊ sic cessat motus sanguinis. 8

⁊ De cāis restringēdi fluxū sāguinis ex naribus.

⁊ Ligature sepius fluxuȝ sāguis soluunt.

Quidā totū simul sicut añcedēs cōstruunt: quidā āt nō ꝫ solū: iterceptionē āt dicit q̄si disiuntiōeȝ: aut p totuȝ icisio vt cōcidant vasa: oꝫ autē nos scire q̄ venax nomen i hoc bmone et pro venis et arterijs oꝫ intelligere. 9

Quidā āt dicunt bubon q̄si q̄ ad inflationē eleuat m̄lto sanguine collecto: nō aūt hoc dicit: ꝫ oꝫ nos scere q̄ si vulneretur vas ⁊ fiat fluxus sanguinis dissolutio est: multotiens quidē superficieȝ profunditatis non pvidētes ⁊ manet interius vas adhuc ferens sanguinē: ⁊ siquidē arteria est ferēs vocat dilatatio: si vero vena est vocat inflatio: ⁊ q̄ post psolidationē manet vas portans sanguineȝ ⁊ pter ꝧ congregat sanguis: ⁊ in tumoreȝ subleuat cuteȝ: ⁊ sicut bubon fit: fortassis āt nō hoc dicit hy. sed intellige ipsuȝ hec tibi dicere. ⁊ Q̄ñ video multotiens bubonē fieri: ⁊ inquiro cām pter quaȝ bubon: ⁊ hmōi dicit cām. Rursus quidē dicit q̄ arteria est que defert spm̄ ⁊ hūiditatē simul: ⁊ quotiēs inducuntur ad bubones: tūc ibi iacentes glādule retinēt in modū spongie hūiditatē ⁊ fit bubon. ga. vō nō hāc dicit cām ꝫ dicit q̄ natura currit ad locuȝ dolenteȝ cuȝ pprijs auxilijs. s. sanguine ⁊ spū ⁊ quia p bubones trāsit: mā manet ibi ⁊ facit bubonē: qd autē dicit hy. Epatica ⁊ quidā dicunt q̄ ipse dicit chilim venā non est aūt hoc veruȝ: nō eniȝ incidit ꝧ pp hoc, qd̄ in profundo iacet et si vtiqꝫ aliquando incidat destruit aīal epatica autem dicit ma

⁊ Nō de causis bubonum.

gnã venã ad cõparationẽ venarꝫ capillariũ que incise ꝯcidunt ⁊ nõ faciunt fluxũ sanguinis: sed magne vene sole.

Cuidam mulieri nomine. Posidonia supuenit huiusmodi passio fluxus sanguinis.

Dicit ꝙ finiẽtes ꝑ fluxus sanguis nõ passe st circa frõtẽ icisiuũ sudorẽ: qm̃ in exitu sanguinis ꝯtinebatꝛ tota materia. 10

Sicut possidoniez sanguinem emittentes. Finientes nõ sudarunt ĩ frõte sanguinẽ emittentes: sꝫ incidentes ⁊ concidentes. Finiebãt ãt ꝯcidẽtes ⁊ pneumatie ⁊ qꝛ sudoribus disperse laboriosum. Ventrũ bone sufferẽtie turbatiõꝫ sicut possidõie. In perturbatione ventriꝫ bone sufferentie declarãt ꝙ fiãt secũdũ naturaꝫ vt possidonie. ⁊ ferina qualia procreant. In tenuitate circũnetio añ finez ⁊ vmbilicus ꝓductus vlcerꝫ eius añ faciẽ ⁊ fetida abeũtia circa dentem. Quia multa de vno, quoqꝫ ẽ recte determinare: hec qdez eadem valentia: hec vero non qualia sunt huiusmodi. Per caliditatẽ qdez diffundere educere: ꝑ frigiditatez vero ꝯdensare ⁊ vbi oꝫ. Et stratũ de mutare vbi oꝫ ⁊ vbi oꝫ non temerarium. In que postposuerunt.

† Nõ qd sit pneumacia.

Hec ãt pticula ñ est hy. q̃s eniꝫ dicit pneumatias: nescimꝰ: ⁊ qd velit oĩo dicere. Iste. n. ſmo nõ ẽ mãifestꝰ †igramꝰ n. siqdẽ: qd sunt pneumatie ⁊ dicimꝰ ꝙ pneumacias dicit hñtes vẽtositatibꝰ plenũ vẽtrẽ aut respirãtes magnaꝫ nõ mãifestꝰ ẽ igiꝛ h ſmo ⁊ nõ verꝰ si vo ⁊ volueris ipm̃ dicẽ eẽ hy. dico tibi hãc expõnez ꝙ q hẽbãt vẽtositates cuꝫ sudoribꝰ finiebãt vẽtositates. n. ducte ad supficiez ⁊ inuenientes ibi aliquã hũiditatẽ expellebãt ipãꝫ ⁊ faciebãt sudores: qdaꝫ aũt librorꝫ habẽt: sub sudoribꝰ: nõ. n. a sudoribꝰ dicit: vt sudorẽ ĩtelligas q in vẽtositate fit. s. timpanite: mlti n. vẽtositates hñtes sub sudoribꝰ malis finiebant. 11

Postq̃ determinauit hy. de epidimiacis egritudibꝰ redit itaqꝫ ⁊ ad pticulares: ⁊ iterꝫ qd vult dicẽ ꝑ h: ⁊ dicimus ꝙ reminiscitꝛ ſmonis: quẽ ⁊ in aphis dixit. In pturbationibꝰ vẽtris ⁊ vomitibꝰ q spõte fiũt siqdẽ q̃lia oꝫ purgari purgentꝛ ⁊ ꝯfert ⁊ bñ ferũt: si vo ñ ꝯria h igiꝛ ⁊ h dicit: si. n. supueniat pturbatio vẽtris, nõ ab arte sꝫ spõte nõ ꝑ maliciã egritudis sꝫ ꝑ industriã nature sufferẽtia supuenit: sufficiẽtia eniꝫ significatio bonorꝫ que fiunt a natura itaqꝫ si exponitur.

De passiõe ꝑdicta posidonie mulieris mẽtionẽ facit. s. d ea q̃ fuit eñonis ⁊ pturbatiõis vẽtris patiẽtis: ⁊ dicimꝰ ꝙ gnãta sũt ei ferina. ferina ãt dicit lũbricos qd ãt ẽ q̃lia ꝓcreãt ⁊ dicimꝰ ꝙ q̃lia ꝓcreãt: aut ad cãs solũ ĩtelligas quasi q̃les cãe faciebãt ferina aut ad sinthõata q̃ inferebãt q̃si q̃lia sinthõata iferebant ferina: dicamꝰ tñ ꝓximã expõez q̃les cãs dicit lũbricorꝫ: aut ꝓmitiuas aut ãtecedẽtes ꝓmitiuas qdẽ: vbi gra: caseũ: panẽ mltũ: ⁊ q̃cunqꝫ sunt grossi hũoris. Antecedẽtẽ ãt cãm dicit: sic humiditatẽ multã: ⁊ moderatã caliditatẽ vt putrefactio fiat: fit ãt putrefactio: ⁊ sic gnãnꝛ lũbrici: itaqꝫ pueris si supueniat modica caliditas aut modica fe. qm̃ hñt multã hũiditatẽ mlti lumbrici ipis gnãnꝛ: ⁊ hec qdẽ ẽ ꝑma expõ ſmõis: ſa ãt expõ ꝙ ad sinthomata h dixit supuenire: supueniũt itaqꝫ ex lũbricis sinthõata: vbi gra mordicatio lipothomie non appetitus strophi syncope: ⁊ q̃cunqꝫ sunt huiusmodi. 12

† Nõ h d causis lũbricorꝫ.

Hic ãt de hydropica dispõe determinat hy. ⁊ qdã pticularẽ accipiũt ſmonẽ sicut in posidonia dicebamꝰ qdã iterꝫ vniuersaliꝛ accipiũt ꝑ q̃libꝫ hydropico. siue ãt vniuersaliꝛ accipiãt ſmonẽ siue accipiãt pticularẽ: eadẽ erit sinthõatũ scia: i hydropysi ãt ferꝛ hũiditas ⁊ ꝯsistit i medio pitonco ⁊ mẽstruorꝫ eride appetitꝰ ⁊ nutrimẽtũ nõ fuit totius corpis ⁊ tenuitas: ꝑ supfluã ãt hũiditatẽ q̃ ibi ꝯgregatꝛ fit vẽter inflatꝰ ⁊ vmbilicus ꝓductꝰ: qdã ãt librorꝫ nõ hñt vmbilicꝰ vlceratꝰ sꝫ meliꝰ ẽ vt dicatꝛ. Umbilicꝰ vlceratus ẽ q̃si vlcus habuit: qm̃ ãt supflua hũiditas nõ est aliq̃lis sꝫ acuta ⁊ corrosiua ⁊ fetida ꝓpt hoc: ꝓpter acutũ ⁊ corrosiuum vlcus supuenit circa vmbilicũ ⁊ nõ solũ vlcus ibi sꝫ circa os ⁊ gigiuas: qm̃ autem fetida fit huius hũiditas ꝑ id qd manet ⁊ ñ expellitꝛ: ⁊ ꝑ h cibi traditi circa dẽtes fetidi fiũt: qdaꝫ aũt dẽtes dicũt isofagũ qꝛ adiacet se de spõdili colli quẽ hy. noiat dẽtẽ in libro de articulis ⁊ iuncturis: ⁊ ga. dicit in anathõia dicit: igiꝛ fetida fiunt abeuntia per dentem: hoc est per guttur. 13

† Nota ꝙ dens h accipiꝛ ꝑ gutture.

Postea ostẽditꝛ ꝙ hy. sicut dialeticã: qd aũt sit idẽ ⁊ nõ idẽ: qd simile: ⁊ qd ꝯriũ dictũ est ab aris. ⁊ aliis phis. Et dicimꝰ ꝙ idẽ tripliciter dr: sicut li. x. ꝑme phie traditꝛ: aut ſm genus: sicut hõ ⁊ equꝰ sunt idẽ scdꝫ aĩal: aut scdꝫ spẽm sicut Socrates ⁊ plato sũt idẽ inquantũ hõ: aut scdꝫ indiuiduũ sicut socrates ẽ idẽ ipse ad seipꝫ ⁊ ẽ idẽ ꝓpriis accidẽtibꝰ: sꝫ qꝛ hmõi phica sunt exempla: dimittamꝰ ⁊ veniamus ad nr̃a: idẽ ẽ sicut quando egritudine iminẽte dicat aliqs medicꝰ qꝛ oꝫ flebothõare ⁊ flebothõabit: aliꝰ vero dicat qd oꝫ purgari ⁊ purgabit: hec. n. differũt inquantum flebothõia ⁊ purgatio: qꝛ aliud ⁊ aliud. s. tñ eũdẽ hñt finez. s. purgatõez: ⁊ itẽ supuenit herisipula ⁊ ꝑcepit aliquis succũ vriticesfundi: alr̃ succũ morelle alius lenticulã de loco aquoso: alius lactucã: ⁊ oẽs natura differẽtes ordinant curas scdꝫ spẽm: sꝫ idẽ sũt scdm virtutẽ: oĩa eniꝫ infrigidãt: ſm ãt q̃daꝫ ⁊ ſꝫ spẽm dĩa ⁊ ſm virtutẽ sicut calidũ ⁊ frigidũ: flegmõe. n. sb iacente alius repcussiuis vtitꝛ frigidis: alius mollificatiuis vt rasa: aliud calidis: ⁊ aliud est repercutere ⁊ aliud mollificare aut maturare vnde dixit hy.

† Nota de cura herisipille.

In ꝯdensatiõe. n. repercussio fit materie: ⁊ si aliqs voluerit dicere: ꝙ infrigidatio relaxat illud qd ꝯdensat superficiem ⁊ ꝯgregat naturalẽ calorẽ: ⁊ ſm h idẽ ẽ calidũ ⁊ frigidũ sꝫ differens est: qm̃ diffusio ⁊ ꝯdensatio nõ est idẽ: manifestũ est ⁊ in exterioribꝰ: q̃. n. ꝯgelanꝛ a frigiditate ꝯgelanꝛ: q̃. n. a frigiditate ꝯgelanꝛ a caliditate liquanꝛ: ⁊ nihil plus habẽt ꝯdensatio q̃ diffusio: verbi gra: vas aque ꝯgelãte ⁊ diffuse ⁊ eandẽ mẽsurã ſuant: ⁊ idẽ pondus verꝫ nõ veraciter idẽ pondus: qm̃ indiffusa: spũs est qui subleuat ipsum ⁊ graue fit cõgelatuꝫ vnde es vstuꝫ postq̃ consumit aereũ ⁊ leue grauius fit ita ꝙ centuꝫ libre eris aduste fiunt centũuiginti: ⁊ sic aũt ⁊ viuentia corpora quidem leuia sunt: mortua vo grauiora fiunt: sꝫ oĩa hic pꝛter intentionẽ qm̃ dixit hy. diffundere. n. vtrãqꝫ cũonẽ designat ꝑ h induxit educere: ⁊ qd cõe ẽ vtrisqꝫ q̃si extra patiẽs mẽbrũ educere mãꝫ: h igiꝛ dicit hy. ꝙ multa sunt ꝑcipere ⁊ ordinare hoc est multas curas ad singula ⁊ apud laborantẽ ⁊ egrotantem: curare autez sunt eius ⁊ non eius. 14

† Corpa uiuẽtia sũt leuiora corpibus mortuorꝫ.

Stratũ quidã dicunt permutare ⁊ flebothõare: nõ est aũt hoc verũ: sꝫ stratũ accipit ipm in quo dormimus: ꝑmutare aũt surgere qm̃ oꝫ qd est aũt h qd dicit: ⁊ dicimus ꝙ multotiens quis chronica egritudine occupatur ⁊ tpe ꝯdicit maxime si fuerit imbecillis aĩe: ⁊ tunc oꝫ teipsum excitare a lecto ⁊ dicere ipsi ꝙ deus iuuit te: ⁊ speramus ꝙ iuuabit te: surge vade muta aerꝫ vade ad loca nemorosa: hoc autẽ oꝫ te facere. Et vbi oꝫ nõ temerariuꝫ. Quasi si materia nõ est occulta in ꝓfundo ⁊ in motu manifestetur malũ: quid ãt dicit: nõ temerariuꝫ: ⁊ dicimus ꝙ considera vt aliquis nõ patiatur ⁊ egrotet ex suspitione sicut ille qui habuit suspitionẽ ꝙ serpentẽ deglutiuit ⁊ alius ex opinione credit latrones inspicere: ⁊ tunc facias ipsos audere ⁊ considere inconsueta itaqꝫ hic dicit. Non temerarium Aut quoniam subet habet huiusmõi aut melancholicus ipsi superabũdat humor ⁊ tunc desidentia occupatꝛ ex tremore ⁊ tunc oportet ipsos excitare ⁊ facere ipsos deuenire. 15

Aquosos cito iciderē aptysicos icidere ꝯti/nuo secare capita ⁊ talia.

Hydropicū nō ꝯtigi medico nec itrorsū: similē. n. geniculis.

Que circa cor renar/cho ⁊ calidū sufficiens flatū attrahere i vlcus pro eñone calefacere ꝯuenit a primordio.

A signo furoris ⁊ ta/lium. ⁊c.

Vox qualis fit furibūdis si tali s ē nō furentibus natura ⁊ oculi quibus vtiq fuerūt natura mobiles ⁊ q̃les quō irascuntē nō tales ⁊ alia sc̄d rōnē ⁊ morbor qualē ptisicā facit speciem: vel si talis natura fuerit in tali egritudine aderit ⁊ alia ita.

Tussis laboriose at tingunt debilia sed maxime articulos.

In laboriosis fe. tusses sicce fiunt.

Cū febre fieri si dereliquūtē.

Spiritus ptisie ab scōsi mali ⁊ steribilibus q̄cūq alia talia ex eadē instantia.

Quid āt ē h̄ qd dicit. In q̄ postposuerūt: q̄si inconsueta que pustposuere ⁊ quibus deficiūt. 16

De hydropica dispōne ꝯterminat h̄ hy. De hydropico mentionē. n. facit vz ascite fc̄o pp hūiditatē ⁊ qd dicit q si hydropisis est ⁊ si ptisis aut os fractū capitē oz statiz incidere ⁊ qdā āt incidere dicūt quasi flebothomare: vniuersalit acci piētes i oib⁹ q'dā āt in sola hydropisi sicut alexāder ⁊ ga. incidere aūt dic aut flebothomare sicut fecit ipse ga. rome cuidā mulieri q̄ patiebatē hydropisiz ꝓpt retentionē mēstruor: aut incidē dicit chirurgizare: multi āt medicor sicut illi q fuerē sb dio cle ⁊ in nilitheo in oib⁹ dicebant flebothōare qd erat incōueniēs: in ptisica. n. dispōne: ⁊ si pus ꝯtineatē circa pulmonē: si vero os capitē fractū sit: tūc oz ferro incidere vt os nō cōprimat durā matrē aut subtilē q̄ pia mr̄ dicta ē vt ipsā ꝯcauitatē cerebri ⁊ mō apopletico destruatē aial: qdā āt dicūt p̄mus sanies fiat ⁊ tunc incidūt os: hec āt oia oz ⁊ cito ⁊ ꝯtinuo facere añq deficiat virtus. Qm̄ si defecerit nō āpli⁹ possum⁹ chyrurgizare vnde ⁊ in osse capitis p̄cipiūt chyrurgici post duos dies aut tres nō chirurgizare. 17

In ascite ꝓcedit inci sio nō āt in hyppo sar ca.

⁊ Nō oz i osse capitis post duos aut tres dies chirurgizare.

Videtē. n. hy. h̄ cito ipsi ꝯdicere supius. n. dixit q oz incidere ⁊ dicim⁹ ad hoc hic anasarcā dicit hydropisiz: q in hac nō oporteat sicut ꝯtingit icidere: in anasarca. n. hydropisi diffusa ē hūiditas ⁊ nō collecta: ⁊ si incidam⁹ nō egreditē totū humidū: sz ⁊ difficiliora inducimus sinthomata q̄lia ⁊ i geniculis: mltotiens. n. passiōe exñte ingenib⁹ ⁊ vētositatib⁹ inflātibus cutē: quidā incidūt: ⁊ crude ⁊ añ tp̄s icidūt: ⁊ si nō egrediatē sanies āplius incidūt: ⁊ illa incisiōe difficilia supueniūt sinthōata sic. n. ⁊ in hydropisi quidā icidunt: ⁊ si nō egrediatē sanies āpli⁹ icidūt i pfūditate ꝯsiderantes esse saniem: ⁊ considerant q si hec appareant accipiant mercedem ⁊ vsq ad profunditatem incidunt: ꝓpter hoc dixit hy. Neq introrsus. 18

Iste sermo dubius ē sicut nō exñs hy. vī. n. ñ esse: intelligibis: vex dicam⁹ ipsi⁹ expōnē: qdā āt librox habēt. Que circa cor: qdā circa cor: siqdē hñt circa cor significat vētositatibus exñtib⁹ circa cor: si vero habēt circa cor: significat cardiacā sincopi: qd āt ē h̄ qd dicit: ⁊ dicim⁹ q si habēt circa cor: hoc intēdit q in pipneumonica dispōne nō oz frigidū inspirare. † Qm̄ frigidū est inimicū vulnerib⁹ sed calidū: si āt hñt ⁊ q̄ circa cor: ⁊ huius dico expositionē q calore naturali infirmato ⁊ materia veniēte ad cor: tunc nō accipe eñonē: q virtus nō fert ⁊ destruitē aial sed oz tunc calefacere vt ad stomachū oleū afferre: verbi gr̄a nardinū: aut aliqd tale vt si caliditate diffusio fiat materie ⁊ euaporatio: q aūt posuit renarcho: ad cōmemorationem sui dixit qd illi supuenit hoc: illud aūt qd dicit. Cōuenit a p̄mordio: quinq huic sermoni adijciunt. Quasi a p̄mordio egritudinis: melius aūt est ad inferiora ꝯstrue alio quin inuenietur non intelligibilis. 19

† frigiditas ē inimica vulneribus caliditas vō amica.

Iste ad pticularē s̄monē trāsfert se hy. sz h̄ differētes dicuntē expōnes ⁊ dñtes text⁹: qdā dicūt a quo vnū signū: qdā a signo incipiūt siqdē igitē hz a quo vnū signū: h̄ designat q a quo videbis vnū signū p⁹ digōnē ⁊ creticā diē: p̄dictas: ⁊ de alijs: vbi gr̄a: si videbis veluti lāpades fieri p̄dic q fluxus sanguinis a narib⁹ fiet si vero obscura fantasma dicas q vomit⁹ supueniet: ⁊ hec qdē si hñt a quo vnū signū: si vero a signo icipiam⁹: dicim⁹ q hoc vult dicere hy. q sūt qdā q a motu oculor ⁊ colere huius apph̄ēdunt aiales consuetudines. ¶ Verbi gr̄a: qm̄ q hz p turbatos oculos iracūdus ē: q vero imobiles hz trepid⁹ ē ⁊ modest⁹: sz hy. nō vult hic d phy sionomia dicere sz solū egritudines cognoscere: igitē dicas ⁊ si videris aliquē getē primo nūc vō habētē oculos p turbatos: dicas q alienabit iste si vō itex tarde dicas ⁊ audax fuerit nūc vero taciturnus vī dicas q stupor ipsi expectatē aut subet ⁊ melācholia: sic aūt ⁊ i egritudinib⁹: verbi gratia: in ptisica dispōne si videas q contracti sunt vngues: dic q ptisis est ⁊ disnia.

↑ Mobilitas oculor significat iracundiā imobilitas vero timiditatem ⁊ modestiā.

Qd dictū est de oculis idē ⁊ de voce: si eniz est vox talis designat q iste alienabit vel erit melancholicus. 20

Didicistis mltotiēs cās efficiētes tussiz ⁊ q labor dī et q ē a p̄mitiua cā factus: ⁊ q est ab añcedēte ⁊ a primitiua qdē cā sicut ab itinere: ab añcedēte vō sicut a plectorica: vñ labores spōtanei declarāt morbos ⁊ nō dī: ⁊ ab añcedēte cā laborē vulneratiuū: h̄ āt nō hūc dicit: sz eū q fit in multitudine: qm̄ igitē mltitudo subiacet: hec multitudo: quo fertē: ⁊ manifestū q ad quedā. s. ad debilia ⁊ q̄ sunt ista debilia calida ⁊ cōcaua. s. ad articulos: hūc aūt fertē mā ⁊ caliditate ꝓuocata ⁊ motu ducente ⁊ cōcauitate recipiente. 21

Hic labor ē dicit q ē a p̄mitiua cā: verbi gr̄a: ab itinere ⁊ dicit ga. q ego h̄ passus sū: ꝯtingit. n. mihi p frigidū locū trāsire: ⁊ exinde supuenit mihi tussis: postea ex āmbulatiōe ⁊ labore fe. tussiz āt dicit siccā nō cā q̄ ē pp debilitatē materie aut ꝓpter grossā materiā aut potū: aut viscositatē aut subtilitatē dixit discurrētē: sed eā q̄ supuenit ex infrigidatiōe: qm̄ inequalis distpantia verberat ⁊ ledit guttur in hmōi tussi ⁊ fe. ad articulos fertē mā: ⁊ hoc supfluū hz sermo iste.

Cū qd si derelinquuntē qdā librox nō hñt: similitē āt ⁊ spūs qdā librox hñt: qdā nō hñt: ⁊ qdā lu q si derelinquūtē cū supiori ꝯstruūt dicētes: q si i tussi nō educatē mā sed relinq̄tē i corpe: tūc in corpe ad artilos fertē materia. Spūs āt qdā āt cū derelinquuntē ꝯstruūt: qdā cū ꝯñti s̄mōe: meli⁹ āt ē cū ꝯsequēti: si. eni cū p̄mo ꝯstruam⁹ ip̄m: inuenietē sine intellectu s̄mo: q̄ cū consequēti oz ipsum construere: ⁊ dicere. 22

Quid autē intendit dicere hic hyp. ⁊ dicimus q nihil aliud q̄ in aphis dictuz est spiritus autē dicit hic dis/niam aut magnā ⁊ velocē respirationē: dicit. n. hmōi respiratio fit ptisi subiacente ⁊ caliditate circa pectus: hmōi āt multotiens repēte cessat ⁊ fit parua: ⁊ idiota qdē credit bonū esse hoc artista vero turbatē: scias. n. q qm̄ infrigidatē calor nālis debilitata est ⁊ virtus: ⁊ ꝓpter hoc supuenit parua respiratio: idē āt ⁊ supuenit ⁊ in febricantib⁹ in his eniz ꝓpter fe. fit pulsus magnus ⁊ velox ⁊ spissus: ⁊ hic est intentio p̄sentis s̄monis. ↑ Ut virtus āt dicā: spiritus dicit ⁊ matricis irrespirationem q̄ fit in mulieribus viduis nō coeuntibus dio viris: pp id qd cōgregatē sperma ⁊ mittit frigidas ventositates ad cerebrū ⁊ ad cor: itaq cerebro infrigidato motus nō ministratur: corde infrigidato debilitatur virtus: ⁊ per omnia fit matricis irrespiratio. 23

↑ pp qd frequēter accidit viduis prefocatio matricis.

De ptisica dispōne determinat: ⁊ qd dicit q ptisicis difficilis ⁊ autūn⁹: autūn⁹. n. exñs ineq̄lis pturbat ma-

† Solutio ꝯdictiōis hy. ⁊ i apho rismis.

xime ineq̄litate nāʒ: vtiqꝫ autūn⁹ difficilis ē pp qd ⁊ ver † nō ē iste q dicit in aphis: ver vō sanissimuꝫ ⁊ minime mortifex: aut dicim⁹ ꝙ ver ſm se: vt bū tpatū sanū est: ſm vō accidens in diffundēdo ⁊ māifestādo māʒ quomodā occultā erūtē a fridita te hyemis malū fit ⁊ inimicū passiōib⁹ ⁊ hmōi qdē ē intentio ſmonis nisi qd̄ indignū ē hy. designare ver ꝑ silitudinē frondiū fic⁹ ad pedes cornicis. Esyodo poete magis cōueniebat dicē: ꝙ qñ erit sol in ariete tūc ē ver nota ꝙ iste expositor nō recte reprehēdit hy. † Nā aliter distinguunť tpa āni apd̄ medicū ⁊ aliť apud astronomū: vt dicit pnceps ſa pmi doctrina ſa sūma pma ⁊ tertio ⁊ pmo capl̄o de naturis tēpoꝝ: debes āt scire ingt ꝙ tēpora ista ſꝫ medicos alia sunt ab eis q̄ sūt ſm astronomos q̄ttuor nāqꝫ tpa ſm astronomos sunt mutatiões solis i vnaq̄qꝫ q̄rta circuli signoꝝ a puncto icipiēs vernali. 24

† Nota ꝙ aliter distiguunť tpa anni apud medicū ⁊ aliter apud astronomū

P Tisicis autūn⁹ maximus malū: aūt ⁊ ver cū ficus folia cornicis pedibus adequantur.

I N pryntho ve plurimi ꝯcausale vero tussis hyemalis in cōsueta ꝑualuit: ⁊ aliis quecūqꝫ longeua: etenim qbus dubitāter habuerūt affirmata sunt est nāqꝫ qbus pluriorū nō supuenit vt nephreticos dolores hūtibus ſꝫ etiā in aliis sicut homo ad quē ciniscus induxit me.

D Olor in costis ⁊ in pectore ⁊ in aliis tpa si vero magnū distāt ad discēdū: qr quādo melius habent ꝯfestim peius habebūt licet nihil offendentes.

I N diuturnis dysēteriis malum fastidium malum aliter qdeꝫ ⁊ si super febricitauerit.

C Irca defluxiua vlcera male consuetudinis.

O Sphin dolēti excursus ad latus ⁊ phinata qualia putredo vocantur.

N Ephreticas nō vidi sanatas sup q̄nquaginta annos.

H Ic āt ꝯriuꝫ sup ꝑōe patimur. Supposuim⁹.n. pmo dictiones exponere: dein de mentionē afferre: nūc āt primo intētionē dicim⁹ ⁊ sic dictionē explanamus: q̄ āt est intētio: dicit ꝙ in pirintho ciuitate ptisice egritudines supuenerūt ⁊ qm̄ sicut hyems fuit in dubio habem⁹ siue ptisice fuerūt passiōes siue nō his tussis supuenit ⁊ ver diffusionē fecit māe: māifestauit tūc ptisicas passiones ⁊ vtiqꝫ his quidē chronicā hūtes passionē: vbi grā: nephresiꝫ aut melācholiā aut artericā aut aliqd tale nō habuerūt ptisiꝫ i diuturnas.n. egritudies hi ptisiꝫ passi sꝫ qdā vō ⁊ chrōicā hūtes passiōes ⁊ ptisiꝫ sustinuerūt: itaqꝫ remiscit cuiusdam hōis hāc passionē sustinētis aut chronicā solū aut ptisim solā aut vtrāqꝫ: hui⁹ āt hōis patientꝭ nomē nesciuit: euꝫ vō q duxit ad illū dixit chunischū: hmōi āt egritudines epidimicas dicit fieri ex eo qd̄ dixit. Tussis occurrit: cōcausale vō dicit hui⁹ ptisis tussiꝫ q̄si cū ve ⁊ tussiꝫ ꝯcausale fieri. 25

Q Uod ⁊ dictū in aphis dicit ꝙ dolores differūt aut ſm spēm aut ſm locū aut ſm magnitudinē. ſm spēm qdē aut aggrauātiu⁹ est aut pungitiuus aut vlceratiu⁹: ſm vero locū aut in pectore aut in femore aut i brachio: ſm mganitudineꝫ vō aut vehemētior aut debilior. † Uex hic qd̄ ē tēpoꝝ adiacet dicit.n. ꝙ oꝫ te ingrere ꝙ in tpibus qñ videnť bū se hr̄e patiētes tūc magis euacuunť: ⁊ vtrū hoc verꝝ ē: qd igiť si contingit tertianus porismus peius ē secūdo aut q̄rt⁹ tertio inquantuꝫ ꝓcedit egritudo: moderatior fit q̄re mēdax ē hy. minime aūt: dicim⁹.n. ꝙ dictū est hꝰ ⁊ alibi de tpibus ꝙ q̄dā ſm q̄dā tpa et fiūt ⁊ euacuunť: vꝫ supuenit si ꝯtingit q̄rtana i estata: ⁊ hec hōi moris ē: estiue nāqꝫ q̄rtane vt in plurib⁹ fiūt breues: autūnales lōge: ⁊ ꝑfecto oꝫ ista q̄rtana circa finē dissolui: ſꝫ autūn⁹ adueniēs difficiliorē efficit quartanā: silr āt āphimerina in autūno supuenit: ⁊ hec oꝫ cessare si hyēs supueniēs distēdit egritudinē: ⁊ hꝰ dicit ex tpibus euacui: fieri āt in tpibus: dicit: qñ vnaqueqꝫ egritudo in proprio tpe supuenit: verbi grā tertiana in estate: q̄rtana in autūno: amphimerina in hyeme: hoc igitur ē qd̄ dicit hy. Et nihil peccātes egrotantes circa dietā difficilior fit egritudo propter tempora. 26

† De solutiōe cuidaꝫ ꝯdictiōis i dictis hy.

I N dysenteriis āt dicit q̄ fiunt cū fe. si fiunt patientes cibo abstinentes omniū gustationū difficile est hmōi febreꝫ aut dicit quotiens flegmon ē aut circa intestina: ⁊ in flegmone generať fe. si dubitamus qūo est hoc difficile fieri patiētes sine cibo qd itaqꝫ nō videmus: ꝙ multi dysenteriā patientes absqꝫ cibo ꝑmanserunt ꝓpter id qd̄ in pncipio fluxit superfluitas circa os stōi: ⁊ tñ posterius curati sunt: ⁊ dicimus ꝙ in diuturnis dixit egritudinib⁹: ⁊ i bis q̄ sūt cū fe. i hmōi nāqꝫ dispōnib⁹ ⁊ supfluitatibus discurrentibus ad os stōi ad febre appositiua ꝓstrať appetitiua vtus nō expellunť superfluitates: exinde designat virtutē occidentē: ⁊ difficile est huiusmodi. 27

D E fluxio ē passio capilloꝝ capitis quotiēs cadūt capilli pp hūorē corrosiuum aut mordicatiuū: si igiť ab hmōi humore supueniat paruū vlcus ad manū vt ⁊ radices corrodat capilloꝝ: fit aūt in vētre magnus flegmon ſm fātasiam solū magnus: difficilior āt est passio q̄ ē manus ea q̄ est vētris: qm̄ q̄ ē manus ſm potentiū ē magna ea vō q̄ est ventris ſm fantasiā āplius aūt ⁊ difficilius fuit hoc qd̄ i manu fuit vlnus q̄ꝫ qd̄ in vētre factū est: q̄re habes ꝙ neqꝫ parua neqꝫ magna oportet despicere. 28

Utruꝫ passio manus difficilior sit passiōe ventris.

A Dhuc de differentibus flegmonibus determinat hy. s. eoꝝ q sunt ſm fantasiā magni aut ſꝫ potentiā aut ſm fantasiaꝫ ⁊ ſm potentiā: ⁊ dicit ꝙ si superueniat flegmon in osphi. i. in lūbis: ⁊ hic cōfestim deperdať: idiota quidē gaudet credens dissolui passionē: artista vero perturbať: inquirit enim ⁊ inuenit loca osphios ad ventrē aut ad latus: ⁊ hoc est difficili⁹ priore: quomā venter nobilior est osphios: melius aūt est a nobili id ignobile mēbrū ferri materiā q̄ꝫ ignobilis ad nobilia. † Nobile aūt ⁊ ignobile ē vt profunditate dicatur ⁊ superficie: aut sursum ⁊ deorsum: sicut mēbra que iacent in profundo sunt nobiliora eis que sunt in supficie similiter supiora inferioribus: vnde venter nobili⁹ est lūbis: ventre vero pectus ⁊ cor pulmone: ⁊ cerebruꝫ pectore: ⁊ iterꝫ femur nobilius est genu tibia: tibia extremitate pedis: ⁊ in ipsis nobilibus mēbris hec qdem sunt nobiliora: alia vero minus nobilia: qd̄ āt dicit hy. qualia putredo vocanť oportet nos scire ꝙ flegmon fit cum putredine ⁊ de difficiliori mentionē facit facto cuꝫ putredine ⁊ dixit. Qualia putredo vocantur: ⁊ tu subintellige mala. 29

† Penes qd nobilitas ⁊ ignobilitas mēbroꝝ attenditur.

H Ic āt diuersa dř scriptura: quidā. n. libroꝝ hūt nephreticas: qdā phreneticas: ⁊ vterqꝫ sermo verus est: siquidē ibiť habēt nephreticas: hoc vult dicere. Sciendū est ꝙ quēadmodū epaticā dispositionē dicimus quotiēs isirmať virtus sanguis gnātiua sic ⁊ nephresis dř qñ lapis generať in nephresis. i. in lūbis a frigiditate: qm̄ igiť indigemus tūc ad sanitatē calore nāli: ditiore ⁊ multa vtute: in senibus āt debilitatus calor nālis: ⁊ ꝓpter hoc nō curanť sed moriť simul cū eis passio: vñ ⁊ in aphis dictū est. Senes iuuenib⁹ plerūqꝫ min⁹ egrotāt: qcūqꝫ vō in eis chrōice egritudines fiūt multotiēs cōmoriunť: sic āt ⁊ artisteus admirabilis dicit ꝙ quēadmodū ipossibile ē efficere aliquaꝫ parientē nō ꝯcipe: sic ⁊ passionē huius lapidis difficile est huius etate curare: sic qdē igiť exponimus si hūt: nephreticas: si vō hūt phreneticas dicim⁹ ꝙ ⁊ hoc malum ē: si. n. senili etate vbi est frigiditas fiat phrenesis: difficile ē hoc: manifestū. n. est ꝙ maria cā coegit ⁊ nō substinet vtus ⁊ finiunt isti: dictū est ⁊ de hꝰ ab ipso in aphis.

Nō de epatica nephretica dispositiōe

In in morbis min⁹ piclitātur egrotātes qbus ꝓprie nature ꝛ etatis ꝛ habitudinis: ꝛ etiā tpis egritudo ineſt magis qdē qbus nō ꝓpria ſm aliqd horu ineſt. ꝛ ipe dixit: ſup quīquaginta annos: tu aūt dicas: ꝛ ſup q̄dragita ꝛ ſup triginta ad mēſurā caloris nālis. † Nō. n. calor nālis determinatur tpe ſʒ ꝓpria menſura. 30

† Nālis calor non tpe ſʒ ꝓpia nā determinatur

Hoc aūt nō dictū ē ab eo in aphis: In q̄ morbo ſomn⁹ laborē fac mortalē. ſi vero ſomnus iuuerit non mortale. oʒ aūt nos ſcire ꝙ i ſōno cōgregat calor nālis ad ꝓfunditatē ꝛ circūfrigeſcūt extrema itaqʒ velaminibus indigēt. h aūt nō dicit hmōi circūfrigidationē ſʒ circūfrigiditatē dicit eā q̄ ꝓpter debilitatē caloris

Que i ſōnis cōmota ꝛ qbus ſuauitates circūfrigeſcūt ꝛ mēs turbat ꝛ alia q̄cuqʒ circa ſōnū talia ꝛ qbus cōtraria.

Quibus nihil qdē ē infra ordinatū tpe ſingulis ptus fet⁹ fiunt.

Apparētia in qbus mēſibus fiunt.

Labores ī periodis q: i ſeptē mouent i triplicibus finiunt: ꝛ q: i nouē mouent etiaʒ in triplicitate teriant.

Quod poſt mulie/

nālis fit ſic deſignāt ꝯña ſinthomata. ſiquidē enī ē fortis calor nālis digerit cibū nutriunt mēbra bona ſufferentia fit. ſi vero ē debilis calor nālis nō digerit ſm rōem cibus exinde inordinate mouet mā ꝛ fert q̄nqʒ ad cerebꝝ ꝛ effici. alienationē ꝛ mēs turbat: q̄nqʒ vero ad cor ꝛ efficit ſincopi lipothomiam: q̄nqʒ aūt ad alia mēbra ꝛ fit differēs dolor: exinde ex dolore difficulter dormiūt ꝛ difficult ſerunt ꝓuiciunt ſincopiʒāt. † Mꝰ totiēs. n. ꝓp id ꝙ nālis calor ē infirm⁹ in febricitātibus an̄ ſomnū eſt magis pulſus: poſt ſomnū vero paruus ꝛ anhelitus ante ſomnū quidē magnus poſt ſomnuʒ vero paruus ꝛ hoc ē ꝙ dicit ꝛ alia q̄cuqʒ circa ſomnū talia cōtraria. tu aūt appōne bona. 31

† Quare i febricitātib⁹ ante ſōnuʒ pulſus ſepi⁹ magnificat poſt vero paruificatur

Exinde vſqʒ ad finē hui⁹ pti. de mulieribus determinat: mulieres. n. qdā hn̄t pl⁹ viris: ſic illud qd ē mēſtrual' purgōis ꝛ qd ē ꝑgnatōis et ptus ꝛ lactis. qm̄ aūt deus ordināt ꝛ celeſtis ꝑiodus ꝛ nā ꝛ tot⁹ mund⁹ ꝛ oīs nā deſuper ꝓcedit. oīs eni ordinatio ex nā nt. † Propter hoc deſup ſunt q̄ ſunt ſcōm nām: ꝛ q̄ ſunt extra nam ſic egritudines: igit ꝛ ptus ordinationē hʒ quādā ꝛ ſuperioribus periodis ducit: vn̄ ꝛ nā mouet ꝛ formatiua adiuuat: ꝛ oēs nāles virtutes comouent: igit ꝑiodus ptus aut i ſeptio mēſe fit aut i nono ꝛ que in his pertinēt fetus fiunt niſi aliquādo an̄ ſeptimū mēſeʒ aut nonū ledat. ſi. n. fiat ꝑmutatio aeris aut naſcit mulier aut ſaliet aut mēſtrua educant: propter hec oia aborſus fit. 32

† Nota ꝙ q̄ ſunt ſm nāʒ q̄ ſunt extra nām deſup eē dicuntur

Apparentia dicit aut mēſtrua. qd cōſiderare oʒ quādo ferunt mēſtrua. ſiquidē ē in ꝑncipio in ꝑmo menſe aut in ſcd̄o nō eſt difficile. ſi vero poſt hos quādo amplior eget nutrimēto ēbryo educātur mēſtrua: difficile ē hoc. nō nutrit ēbryo. † Ferūtur aūt mēſtrua in ꝑgnatiōe nō ꝑ os matricis: hoc eni clauſum eſt: ſʒ ꝑ vaſa q̄ ſūt extra collū ꝑ q̄ ꝛ virgines purgant nō inuanū ingrit qn̄ ferunt ſupueniētia. ſ. menſtrua ſed quoniā mulierib⁹ a ꝑncipio. vſqʒ ad fineʒ ꝑtus fert ſāguis ꝛ nihil ledit: q: ē abūdans ſanguine: ſi quideʒ ſic igit exponimus ſi ſupueniētia itelligemus q̄ſi mēſtrua. ſi aūt ſupuenientia itelligam⁹ q̄ſi appetitū cibo𝔯 dicim⁹. dic ſic igre ſupueniētia qn̄ fiūt: q̄ſi ſupuenit appetit⁹. ſi. n. i fine fiat bonū: ꝛ aūt i ꝑncipio malū. ingre aūt ꝛ magnitudinē appetit⁹ ꝛ ſpēm vtrū fortior aut debilior ē. debile ē bonū ꝛ forte. ꝛ iterum ſpeciem

† Pregnātiuʒ ꝛ virginum menſtrua ꝑ os matricis nō egrediunt.

ingre. verbi gr̄a: q̄ appetunt vtruʒ cōſueta ꝛ acetoſa ſalſa bonuʒ ē hoc ſufferens ē appetitus. ſi vero carbones appetunt aut terraʒ. aut lateres difficile ē hoc. et hec dicit: cōuenienter ꝙ aut hec qdem manifeſta hec vero non manifeſta: adhuc aūt manifeſta nobis: aut nō māifeſta. ſi volueris dicas: ꝙ ꝓpter talē humorē appetunt contraria ꝛ inconſueta. 33

bria dextra ſiniſtra quidem effundens.

Hamoroſitas ꝑ procedentia dieta deſiccatoria.

Quia citius determiatū cō motū augēt tardius.

Labores trino quino ſeptēo vel q̄rto vel ſexto vi octauo.

Que ex pua tabula ꝑtru tanda diete fiat repletio inanitio ciborū ꝛ potuuʒ

Oportet nos ſcire ꝙ labores dicit exercitia nō dolores ſʒ ſupueniētia in ꝑgnatione ſicut creationeʒ aut ꝑfectōem: ꝛ aut motū ꝑtuʒ: ſic morbi circuitibus determinat: acuti qdeʒ aut i q̄rto aut in ſeptio: aut in q̄rtodecio vſqʒ ad vigiti: ꝛ diuturna vero a q̄dragesima vſqʒ ad octogeſimū ꝛ centeſimumuſceſimuʒ ꝛ ꝯſequēter: ſic ꝛ matrix circuit⁹ q̄ſdaʒ hʒ nō ſm acutos morbos: ſʒ ſm diuturnos in mēſibus hn̄s hos, circuit⁹ ꝛ volum⁹ āt deſu ꝑ q̄dā mō icipe: dictū ē āt vobis et in libro de natura pueri quādo imittit virile ſꝑma ꝛ cōmiſcet mulieri: ꝛ ꝑmo cōmiſcet poſtea creat ꝛ format aiat nutrit mouet ꝛ vſqʒ q̄dragesimuʒ diē ꝛ triceſimuʒ ꝑficit: ꝛ i reliq̄ tpe auget: ſic a quadrageſimo geſcit ꝛ mouet in ſeptuageſimo aut in nonogeſimo ſi igit in ſeptuageſimo moueat: dicas ꝙ in ſeptimo menſe oʒ eſſe ptus: ſi vero in nonageſimo: dic ꝙ in nono menſe oʒ pere: ſi vero in centeſimo dicas ꝙ decimo menſe: ſi vero octogeſimo moueat morit ꝛ etiā fit aborſus: vnde ꝛ in libro de natura pueri animati vſus eſt dictionibus: mentiōeʒ faciens de ſeptimo ꝛ nono mēſe in generatōe ꝛ i ptu. de octauo vero reminiſcēs dixit: icaſſuʒ: itaqʒ ꝛ alexandrini octauuʒ mēſeʒ ſʒ antifraſim leuē noiant ſicut hermas heumedas. ſʒ oʒ te ſcire ꝙ loco ſeptuageſimi dici ſeptimi mētōeʒ fecit ꝛ loco nonageſimi noni: vt tu multiplices ꝑ decem ſeptimuʒ ꝛ nonum. 34

† De ſignis cognitionis pt⁹ i ſeptio octauo nono aut decio menſe.

Muliebria nūc dicit opera mulie𝔯. verbi gr̄a ꝯceptionē ꝑgnationem ptū lac hr̄e: nō aūt mēbra muliebria ſicut matricē collū matricis. hec. n. ſemꝑ cū additione dicit muliebria opa: muliebria mēbra: quotiēs vero ſine additiōe dicit muliebria: tūc mēſtruū itellige: ſi ē ꝛ hic qd aūt dicit ꝙ ſi generationē filiorū deſideras. oʒ te poſt purgationē coire poſt vnā aut duas dies eūonis quādo nondū clauſuʒ ē os matricis ſʒ ē purū: ꝛ cōſidera q̄ ꝑs aut q̄ cellula magis apta ē ꝛ magis purgata ē. ſi vero dextra mas ē qd oʒ gnāri. ſi vero ſiniſtra mulier effundēs qdem dixit apertū effundēs. 35

Dicit ꝙ ſi humida ē matrix. ꝛ hoc cognoſcas ex eo ꝙ ꝓcedētia ſunt ſero ſimilia vel aquoſa. ſ. expulſa. i. menſtrua. ſi. n. groſſa ſunt deſiccationē deſignāt. ſiquidem igit ē humida matrix ꝛ appetis generationē filiorum tunc ſiccam ordina dietam. dietam vero dicit nō ſm cibos ꝛ potus ſed ſm oēʒ cōuerſationē: nō aūt ad īmoderatū ducas deſiccationē quoniā nunq̄ʒ cōcepit. oīs. n. diſcraſia ꝓſtrat vel infirmat virtutes ꝛ membra.

† De ſignis humiditatis matricis

Determinatuʒ dicit formatuʒ i matrice: aut diuiſuʒ ꝛ gnātū a mrīce h āt dicit: ꝙ mas qdeʒ i mrīce citi⁹ formatur propter multū calidū: femia vō tardi⁹. in augmento vero femina ꝓpter multā humiditateʒ citi⁹ auget: mas vō ꝓp menſuratuʒ humiduʒ tardius auget. idem āt eſt videre ꝛ poſt ptum. 36

† Mas citius formatur tardi⁹ vero auget femina āt cō[tra]

Hoc vult dicere hy. ꝙ proprie pauloante dictum eſt ꝙ ꝑiodis ſunt ꝛ motus: itaqʒ mouetur embrio ſʒ tres menſes aut. iii. v. vij. mouetur: vt numeremus. iii. iiii. v. ꝛ iterum. v. vi. vii. ꝛ iteruʒ. vii. viij. ix. ꝛ. vi. ꝛ viij. menſe fit: vt. iiij. qnto. vi. ꝛ iterum.

Explicit ſeptima particula. Incipit octaua ꝛ vltima.

C Ompleta ē a nobis septia pticula pñtis negocii: ex inde deueniam⁹ ad octauā. s. vltimā. ⁊ nō credas p eo q vltia ē pp hoc ē vilioꝛ. multa. n. ⁊ hec ⁊ pco gnitiua ⁊ pnostica ⁊ curatiua documēta tradit: sed h qdez p enigmata: alia vo p signa. ⁊ Aliud aūt ē enigma aliud signū: enigma. n. est oro occultū: signū: vero qdē hȝ intentionē explanatōis. qm̄ āt multotiēs vidicistis q hy. hec documēta in sui cōmemoratiōe designauit: aut in puis aut in magnis libris aut in puis tabulis: pp hoc dicit q̄ i pua tabula scripta volo tradere hec āt volo vos scire q ex pua tabula qdaȝ supioꝛi sermoni cōstruūtur dicentes: q hec oia vsqȝ nūc dicta parue tabule sunt ⁊ pncipiū sermōis faciūt pscrutāda. qdaȝ vero iferiori sermōi ipm cōstruūt q q̄ ex pua tabula volo tradere ⁊ pncipiū octaue pticule faciunt q̄ ex pua tabula sicut in pgrāmate legūt. qdā vero cū pscrutēda cōstruūt icētes sic: q̄ ex pua tabula pscrutāda: pscrutāda hic pticulare oȝ accipere sic in potuet cibis: solū aūt vniuersale ⁊ ingrere ⁊ pscrutari: ⁊ q̄ dicta sunt a ga. in libro de interioꝛibus expulsa retēta ⁊ lesiōes actionuȝ approprlatos doloꝛes ppꝛietates sintbomatū psumptoꝛiuȝ indiciū. dictū ē. n. ⁊ ab ipso hy. nihil frustra nihil despiciendū nō solū hec: sȝ inquire ⁊ dictā: qbus cibis vtitur: qb⁹ potibus ⁊ q̄ztis. qd aūt dicit repletiōes ⁊ inanitionem. sūt. n. cibi euacuātes ita replentes qd ē sunt nō euacuātes. aūt dicim⁹ q euacuāt dicit q̄ habēt purgatiuā virtutē sicut dicit i libro de nutrimēto. euāre optimū aut dic hoc: aut q cib⁹ replet ⁊ euacuat absētia vero euacuat ppea: q: sine cibo ⁊ eē absqȝ cibo ianitionē dixit aut hoc dicas q multū nutritiuos replētes dixit parum nutritiuos essantes aut lassatiui qdē euacuāt: alij vero cōstipāt ⁊ replēt: vnde seudiuui. i. blictis qdē vētris laxatiuum ē: malua vero viscositate lubricū facit: si vero viscositate repletionē faciat: tūc nō euāt sȝ replet. ⁊ Uinū vero acerbū replet in cōstringēdo vētrē: calidū vero euacuat sic aūt mellicratū euacuat faciēdo effusionē ⁊ subtiliationē materie: ⁊ hec qdeȝ in quanto itaqȝ inquire ⁊ q̄lē ē vbi lactucā accipim⁹: ibi vero synapi ⁊ piper. oȝ aūt te ingrere a qbus ⁊ ex q̄libus ad q̄ ⁊ q̄lia oȝ pmutari a multis ⁊ frigidis: ad pauca ⁊ calida aut ecōtrario: aut pmutatim: hec p hec tradidit hy. Permutatio boꝛuȝ ex q̄libus in q̄lia vt habet. Sciendū est q hic pmutatio ⁊ hic smo nō solū in potibus ⁊ cibis cōuenit sed ⁊ curis. 2

⁊ Dña int signū ⁊ enigma

⁊ Nota q vinuȝ acerbuȝ replet calidum vero euacuat

pmutatio hoꝛū ex qualibus in qualia vt habet.

O Doꝛes relevatoꝛii delectabiles replentes pficientes pmutatiōes ex qualibus vt hñt.

I Ncidentes ⁊ itrantes spiritus ⁊ coꝛpoꝛū.

A Uditus hi melius sunt peioꝛes hi vero mestificantes.

E T lingue gustus ex qualibus qualia aduocāt delectabilia.

D E odoꝛib⁹ determinat hy. sȝ oȝ ducere ad memoriā pfecti adiutoꝛis ca q̄ multotiēs dcā sūt a nobis. dictuȝ n. q cōstāt nostꝛ coꝛpus ex solidis ex humidis ex spiritib⁹. ⁊ spiritib⁹ dico aīalibus nālib⁹ ⁊ vitalibus: ⁊ q firma ex firmis nutriuntur hūida ⁊ humidis augētur autē ex spiritibus spūs ⁊ cōfoꝛtātur: opus. n. habem⁹ odoꝛabilib⁹ ⁊ fetidis spiritib⁹. sȝ ꝑm differētē dispōnē subiectaȝ. frida. n. si cōtingat passione subiecta tūc buglosa tūc olibanū irroꝛo vel thus ramos oliue offerro adodoꝛandū ⁊ ramos q̄rcus: ⁊ vniuersalit oia calida. si vero adustio ē ⁊ accēsio multa ⁊ feb. vrēs: tūc myrtus tūc rosas offero tūc ⁊ terrā aq̄ irroꝛo. multotiēs eni ⁊ frondes vineaꝝ ⁊ salicis substerno. qm̄. n. h fit vex vtimur quandoqȝ odoꝛabilib⁹ vt pfoꝛtent virtutes: sic multotiens ⁊ sincopizātib⁹ odoꝛabilia offerim⁹ ⁊ cōfoꝛtam⁹ virtutes: sed ⁊ h aut calida sunt odoꝛabilia: aut frida ad differentē cām faciētē lipothimiā. qd autē dicit repletes. q. replationē opantes. multotiēs. n. fit diafoꝛesis nō soluȝ spūuȝ sed ⁊ humidoꝝ. Et offero vinuȝ. ⁊ hoc vinuȝ in eo qd ē vinuȝ humiduȝ efficit repletionē humidoꝝ inquātuȝ odoꝛabile cōfoꝛtat spirit⁹. ⁊ Oȝ autē nos scire illud pfundi⁹ qm̄ nō soluȝ odoꝛabilib⁹ indigemus in opibus artis sȝ ⁊ fetidis: sic igit si mulier nō pōt pere ⁊ nō emittit ēbryo difficiliter opant: tunc capillos vrim⁹ aut frusta pānoꝝ aut aliqd tale fetiduȝ: ⁊ offerim⁹ mulieri ad odoꝛāduȝ vt fetoꝛe nā facta hoꝛrida retrahatur ⁊ retractiōe expellat retētuȝ. ⁊ q h fit veruȝ q odoꝛes ⁊ mariēodoꝛabiles

Nota hic de odoꝛabilibus odoꝛibus

⁊ Nota h de fetidis odoꝛibus

pfoꝛtent virtutes: dicunt qdā mirabile de democrito. qm̄ democritus q vitā deridebat voluit decedere a vita ista. festiuitas debebat celebꝛari in abdiris. i. ciuitate illa vbi erat democrit⁹: sic abditani petierunt q ipse nō decederet vt nō in festiuitate tribulationē hēet ciuitas: ⁊ vicit eis democritus vsqȝ ad quot dies vltius q expectē. q di xerunt vsqȝ ad tres aut q̄ttuoꝛ dies q sunt festiuitatis: ⁊ pcepit democritus dici vas mellis: ⁊ in ipso odoꝛās pmāsit in illis q̄ttuoꝛ diebus. ⁊ Et sic alij dixerunt pcepit furnuȝ apiri ⁊ in ipo panes decoq: ⁊ sic ex odoꝛe panis pmāsit. igitur si uis credere credas. ē autē vex dicere q possibile ē dieta pure aīe ad diuinuȝ permanere diuturni⁹ aīam i coꝛpe. ⁊ multotiēs h fecit democrit⁹ sȝ hanc cām sic medici nō acceptamus: itaqȝ ⁊ gal. sic medicus mediciȝ arguit thesaluȝ in sex mēsib⁹ dicētē tradere medicina. Thesalus vero nō hāc dicebat medicinā tradere sex mēsib⁹. sȝ sciēduȝ q ei⁹ h ad egyptuȝ adiutus ē curādo a virtute supna ⁊ hanc dicebat p sex mēses tradere. Permutatiōes ex q̄lib⁹ vt hñt.

⁊ Qualiter democrit⁹ q̄ttuoꝛ diebus odoꝛās lac mel sequuta cōseruauit

Ecce cōis epylog⁹ ingrēdi a q̄lib⁹ in q̄lia oȝ fieri pmutatiōes ab odoꝛabilib⁹ ad fetida aut ecōtrario. 3

H Ic differentes ferūtur expōes. Spūs. n. quid dicit ptinēt ē acrē. ⁊ dicit ingre q si a frido calidus factus ē aut ecōtrario: ⁊ qm̄ hic ⁊ ab exterioꝛi icidit i coꝛpoꝛa nostꝛa ⁊ p os ispirat pp hoc dixit: Incidētes ⁊ intrātes. qdā vero sȝ ūs dicit anhelitū: ⁊ dicit: ingre hoꝝ pmutatiōes: vtrū a pua respiratione magna facta ē aut a magna pua. qdaȝ dicūt. Spūum pmutatiōe. vt inuestiges q spūs pmutati sūt aīales nāles vitales: qdā vero pmutationē spūum dicunt vt ingras vex calidus ē q inspirat aut fridus. qdā āt itex dicunt: pmutatiōeȝ spūum q̄si ad egritudinē. vbi grā: si ē calida egritudo oȝ te ad frigidū locū ⁊ frigidos ventos ducē si vero frigida ē passio ad calidos vētos: quid aūt dicit. Et coꝛpoꝝ. qd ē hoc nōne hucusqȝ de coꝛpoꝝ subiectoꝝ pmutationib⁹ determinauit: qd g: dicim⁹ q coꝛpoꝝ nūc ad diāȝ spūuȝ dicit cibi ⁊ potus. 4

P Ost doctrinā humidoꝝ ⁊ firmoꝝ ⁊ spūuȝ: nūc trāsfert se. hy. ad auditū. Auditū aū ⁊ nūc dixit nō audibilē poꝝ sȝ aut lesionū aut talē sōnū: sicut sunt qdā acuta voce guadentes: alij vero graui: alij altera voce. ⁊ rursus qdā gaudēt armonia: qdaȝ i psonātia ⁊ oȝ vbiqȝ delectabilia qdē dicē ⁊ facere nō delectabilia aūt dimittere. sic āt ⁊ in electione oȝ puenientē delectabilia dicere. verbi grā. si est nauderus oȝ dicere q saluata ē narnis. meli⁹ aūt pei⁹ eoꝝ q̄ sūt ad aliquid sunt. non eniȝ est omnibus ideȝ tristabile: sȝ omnia mala ad aliquid sunt bona. 5

Bonum ⁊ malum ad aliquid eē dicuntur

Q Uod autē dicit: in auditu hoc in gustu: si enim nō hȝ appetitū iste: oȝ multotiēs acetosa aut et amara qdā hmōi dare ipsi: potentia curare ipȝ ⁊ appetitum mouere. si auteȝ gaudere dulcibus oȝ tūc ⁊ amara ⁊ dulcia cōmiscere vt amare qdem faciant iuuamentum dulcia vero fallant. 6

S Piritus hic iterum dicit aerem continentem quoniā oȝ conuenire ad subiectaȝ dispōem. siquideȝ. n. frigida passio supuenerit oȝ ipm ferre ad calidioꝛē aerem. si vero calida ē passio in frigidū ⁊ iteꝝ si grossus est spiritus qui est in eo elige subtilioꝛem aerem sic cum sicut littoꝛeum aut eum qui est in locis altis. sic eniȝ ⁊ rome est mons ad queȝ mittebāt medici patiētes a grosso ⁊ nebuloso spiritu. si vero subtilis est spiritus ⁊ multa fiat euapoꝛatio: tunc ducas

De electiōe loci in q̄ eis qȝ mala spiritus dispositione.

ad grossos ⁊ nebulosos. verbi grā: ad palustres aut ad fluuiales q̄ grossicie multā fieri exalationē ꝓhibet igitur oꝫ inquirere si infirmata est virtus ⁊ paucus ē spiritus: tūc in pua domūcula oꝫ icludere hos sicut in ethicis: vt non multus aer inspiratus suffocet naturalez calorez. si vero ignea subiaceat dispositio: tunc oportet ad multū aerez ferre hūc maxime ⁊ si virtus sufficiat vt īfrigidatio fiat ex aere. 7

Hunc sermonez supius oportebat ordinari vbi d̄ odoribꝰ determiabamꝰ. h. n. dicit q nr̄m corpꝰ cōplexū ē ex firmis ex hūidis spiritibꝰ ⁊ qm̄ firma qdē vt mēbra hūt ⁊ ꝯtinēt hūida et receptiua ipsoꝝ sꝫ. pp h hūtiamēbra vocauit hūida vo hita. qm̄ āt sp̄s si mouent̄ i nob ⁊ vehemēt mouēt: qm̄ vero stāt mors supuenit pp hoc ex motu ipoꝝ dixit mobilia īspice āt quō in tribus plurali voce vsus ē: q: mēbra multa ⁊ hūida ⁊ sp̄s. 8

Spiritus simil' ꝫ calidior siccior frigidior pinguior sublior siccus humidus minuēs replens: ⁊ plus vnuīqsqꝫ qbus pmutationes qualia q̄libus vt habent.

Habentia vel habita mobilia.

Sermones silentiuz nō ꝓferre q̄ vult vꝫ qbus loqt̄ si magni si multi si parui si pauci si veri si friuoli.

Proccedentia sudor vnde incepit sine quo pausauit vel quibus extirpauit colorem his vel calidiores vel salsuginem aut dulcedinez aut pinguedinē aut equalit' aut iequalit' corpus tempus.

Permutatiōes quales ex q̄libus hūt.

Obtinuit ⁊ non obtinuit.

Lachryme voluntarie ⁊ inuolūtarie multe pauce calide frigide pinguedo.

Sermo duplex ē: aut dispōitus: aut ꝓnūciabilis: nūc āt ñ dic dispositū sꝫ ꝓnūciabilē. dic itaqꝫ q oꝫ ingrere sermonē patiētis ⁊ silentiū vbi grā. si modestus fuit oli ⁊ paucis vtebat̄ verbis i locutōibus: nūc vero multis ⁊ iordiate: dic q alienatio ipi exspectat̄. si vero sit ꝯsuetudinē hñs multa dicere ⁊ icursu: nūc silētiū suat dical q magis subet ei vel stupor supueniet. oꝫ āt ⁊ alias dītas ingrere: verbi grā: vtꝝ ea q̄ vult loqt̄ manifestū: qm̄ bōa ē i eo spes: si vero qm̄ nō cōuenit h dicit difficile ē: ⁊ si loqt̄ ea q̄ ñ vult igre: et si magnos faciāt sermōes aut multos. qdā āt ātiqꝝ dicūt q hyp. ad cōmemorationē sui scribēs scripsit: Et magni ⁊ multi: vt aut lu magni eligamꝰ aut lu multi: silr̄ āt ⁊ i lu pui aut pauci vt aut ly pui accipiamus aut ly pauci. nos āt dicimꝰ q oꝫ oīa scribere. aliꝰ. n. ē sermo magnus. ⁊ alius multus. magnus qdē ē sermo qm̄ i narratiōe āpliemꝰ ⁊ nō disfēdamꝰ. multus āt ē: qm̄ i eodez multas rōes adiūgamꝰ. verbi grā: si incipiētes q̄ est achillis mētionē faciamꝰ i medio ⁊ hectoris ⁊ diomedis ⁊ narrationē alioꝝ multoꝝ qm̄ igitur diximus dixiam hoꝝ: oꝫ nos oīa recipe ⁊ ingrere siue multos dicit sermones patiētes siue magnos siue paruos siue paucos. cū his āt oꝫ ingrere: ⁊ siue veri sūt sermones q̄s loqt̄ siue falsi. verbi grā: si in subet ⁊ multa hūiditate patit̄ iste: ⁊ dico q vigilaui mentit̄. silr̄ in ardore ⁊ cholera ru. si patiat̄ ⁊ dicat tibi qm̄ multū dormiui: tūc mētit̄. siccitas. n. ⁊ ardor vigilia fec. ⁊ h qdē sꝫ falsa: igit̄ ingre ⁊ vera vtꝝ in tpe ꝯuenieñti: vera dic aut ñ incōueniēti. verbi grā: si veniat ad ipꝫ ⁊ ē forsan geomet̄: ⁊ dicat q supra datā rectā lineā necesse ē triangulū cōstituere sit data linea. a. b. cētrū sit. a. distātia. b. circulus scribat̄ ⁊c. h. n. vera dic vt geometer sꝫ q: nō sm̄ tp̄s: pp h si declarat̄ malicia egritudinis. ingre āt adhuc: ⁊ si incidat̄ ei vox aut in loquēdo balbuciat. aut. n. debilitatē designat hoc virtutis: ⁊ nō lesis vocalibꝰ orgāis. ⁊ pp hūiditatē aut siccitatē balbutit. hec oīa oꝫ te ingrere. 9

†Siccitas ⁊ ardor vigiliā faciunt

Exinde de sudoribꝰ determinat: ⁊ ex his accipit cognitiōez subiecte egritudinis. si. n. i toto corpe fiat sudor ⁊ post digestionē ⁊ calidus ⁊ multus fiat ⁊ in cretica die ⁊ bonā sufferētiā adducit ⁊ pmutationē egritudinis: ⁊ tūc bonū ē signū biꝰ. si vero circa caput ⁊ frontē supueniat solūz incipiens iste: ⁊ designat v̄tutis debilitatē vñ icipit ⁊ dicit q̄si vbi ē passio. verbi gratia: si fuerit in vētre vt ⁊ inde sudor incipiat: igre q nō diuulsus sit sudor: qm̄ sit sudor modicus ⁊ iteruz sit ⁊ iterū stat. h autem designat debilitatez virtutis: inequlis autez est sudor quando duo sunt subiecti hūores ꝯrij phlegma ⁊ cholera tu. ⁊ a phlegmate q fit frigidus sudor. a cholera vero rub. calidus. Dixit autē iuestiga ⁊ colorē sudorū. colorē autez inquirimus vt sudores ex colore vestigiuz qbus induitur egrotās: sic. n. videmꝰ q a cholera qdez ru. rubeus ē color. ingre. itaqꝫ ⁊ qualitates sudoruz ⁊ salsuginosi sunt sudores aut amari aut dulces. h āt dico q non oꝫ medicum gustare sudores patientis. sed quādo a nare ⁊ p labia laborātis fertur pticula q̄dā sudoris ad os ⁊ sic egrotātes gustāt q̄litatē sudoruz inquire āt ⁊ tempus sudoruz si qdez in pncipio supueniat aut in augmento totius morbi difficile ē hoc. si vero in fine status superueniat sudor: bonū ē hoc. silr̄ ⁊ in pticulari poxīmo nō oꝫ simul quādo aggregitur febris supuenire sudorez qm̄ ⁊ h difficile ē nꝫ in augmento sꝫ in statu ⁊ declinatiōe. 10

†De medicatiōe sūpta a sudore.

Si recolitis dictū est vobis qm̄ in pticularibꝰ ꝓfert sermonē: ⁊ qnūc sicut de de sudoribus determinat: dic itaqꝫ q igras pmutatiōes q̄les ex q̄libus: qm̄ si a multis sudoribus ad paucos sudores fiat trāsmutatio. aut ab humilibꝰ ad acutos trāsmutatur. † idē āt ingras ⁊ in egōibus ⁊ vrinis siue a pncipio qdez albe egrediātur aut posterius nigre: aut ⁊ inprincipio nigre educūtur posterius albe. si vo ex pncipio nigre. verbi grā: in principio egritudinis aut i augmēto: difficile ē h. designat eniꝫ in frigidatiōem ⁊ mortificationez caloris nālis. si uero pꝰ digōem tales egrediātur noli pturbari: industria. n. natare egresse sūt. ⁊ vñ h manifestū est q industrie nature fiunt: ex eo q cōsueta est virtꝰ ab eo q erat debilis: ⁊ ex hoc q bōa sufferentia facta est a mala: ⁊ ab eo q fcā est bona restrictio a mala si vero ꝯria fiāt ñ est industria nāe. 11

†De indicatiōe sumpta abegōe ⁊ urina.

Quidaꝫ hoc sic exponunt si morbus obtineat: aut nā ⁊ hic dicit. inspice si obtinuit natura expurgatione. expurgatione dico aut vomitus aut p vrinas aut per egestiones aut per sudores aut non obtinuit. 12

Hic de lachrymis determinat hip. Lachryme āt aut volūtarie sunt aut inuoluntarie: volumtarie sicut qm̄ rogamus deum: inuoluntarie sicut vulneribus: aut in phlegmōe pāniculoꝝ cerebri extrasudāte mā aut in ophtalmia: aut in multitudine: aut in debilitate retentiue virtutis: liipositas. n. debilitas est alteratiūe: inuolūtarias āt egredi d̄signat debilitatez retentiue. h igitur lachryme aut calide egrediuntur aut frigide: vñ ⁊ nos mitigatiuis collyriis vtimur: aut calefactiuis. ꝯtingit qñqꝫ q subtile est qd̄ ducitur: ⁊ tunc emplasticis. i. ingrossatiuis collyriis vtimur. si grossū est tūc subtiliatiuis aut multum ⁊ tunc restrictiuis: † hic autem lachryma cum difficilibus significationibus: difficilis est. cum bonis āt bōa. vnde ⁊ in ꝓnosticis nō ꝓficuas dixit eas hip. qdā āt hec decepti a dictiōe dicunt q pp quid sicut dixit. calide fride multe pauce. non dixit grosse vel pingues subtiles. sed pinguedinis mentionez facit: subtilitatem vero tacuit. ⁊ dicimus ad hoc q hyp. sciuit dialeticam speculationem. vnde quia cōtrariorum eadeꝫ est disciplina. ꝓpter hoc dicens pinguedo subintelligitur ⁊ subtile. 13

†Nō q indicatio sūpta a lachrimus parū est i ꝓnosticis ꝓficua

Quid āt dicit: gustū: dicit q patiens gustet lachrymas ⁊ videat q̄ est q̄litas: ⁊ quō pōt gustare lachrymas. oportet nos scire quoniā dictuz est vobis in anathō

† foramen extātez an gulo oculi gustam⁹ q̄litatem lachrymarū

† qm̄ iuxta magnū angulū oculi ē foramē trāsiens vsq₃ ad nasū ꝛ palatū: ꝑ illud igit̄ foramē gustāt ꝛ q̄litatē lachryme. ꝛ si amara q̄dē ē q̄litas dic φ a cholera ru. si vō dulcis φ a phlegmate. ꝛ hic q̄dē ē p̄ria expō. s̄a expō ē hic: dicit. n. igre gustū. si. n. ē amarus gustus: tūc cholera ru. supabundat: ꝛ dic φ ictericizat iste. si vero dulcis ē q̄litas: dic φ hydropizat: ꝛ hydropisis ei superueniet ꝛ aut āphimeria aut aliqd tale: a multa hūiditate factū sputū autē dicit nō digestum sic in ꝓnosticis s₃ indigestū. h igit̄ sputū egredit̄: aut i ipo ore gnātū: ꝛ ꝑꝑ h dixit In aut i capite: ꝛ ꝑꝑ h dixit. Extussiuit aut i thorace. ꝛ ꝑꝑ hoc dixit vel extussiuit aut in ore stōi: ꝛ ꝑꝑ h de vomitu mētionē fec: dicit itaq₃ inquire ꝛ sputū ꝛ q̄ntuz ꝛ colorē ꝛ cōstitutionez ꝛ modū egressus. 14

g Ustus sputū vnde excreatū vel extus/ siuit vel vomitus.
s Ol estus frigus li/ quor desiccatio.
l Abores ocia somni vigilie.
q Ue in somno somi nia.
m Ansines in quibus ꝛ a quibus.
a Nimi vel mentis noticia deficit ipa se cūdū eadez absq₃ organis: ꝛ rebus delectat̄ ꝛ tristat̄ ꝛ timet ꝛ ꝯfidit ꝛ sperat ꝛ des/ perat vt passa est domestica hyppothoi mētis sue secundū eandē sciens existens superuenientiū in egritudine.
e Tas q̄dē etati ꝛ etatez prius vel posteri us cōuenientem.
Dentium depūctiones pilorꝫ ortus semen.
Magis ꝛ minus.

o OMnes passiones q̄ ab ipo determināt̄ nō sine causa fiunt sedcum cā: aut p̄initia aut āñcedēte. ꝑꝑ hoc ꝛ hic ꝛ de cāis mētionem facit. multotiens. n. a sole supuenit diffusio materie ꝛ exinde egritudo. sed quoniā non solū a sole est caliditas sed a balneo ꝛ ab igne: ꝛ ꝑꝑ hoc id qd̄ est vniuersalius apposuit ꝛ dixit estus. fit autē egritudo ꝛ a frigore aut ꝓpt̄ gelu aut ꝑꝑ niues fit autē ꝛ per liquorez. s. per humiditatē sicut a pluuia vel infusione. fit āt ꝛ per desiccationē sicut a labore itineris in barena. igre igitur siue a caliditate ad frigus transmutat⁹ ē aut ecōtrario: aut ab hūiditate ad desiccationē aut ecōtrario. 15

e T h cāe sunt egritudīs: ingre autē dicit siue ab exercitijs. labores āt dicit exercitia. h ad ociuz transmutari aut econtrario. inquire āt ꝛ q̄ ꝑ se: ꝛ que ex his scd̄m accidēs † verbi gratia: exercitiū s̄m per se calefacit ꝛ desiccat. ꝑ accidēs vero multa euaporatione īfridat. sic autem ꝛ ociū₃ h₃ accidēs inclusis ocio fumosis supfluitatibus ꝛ non exalatis s₃ acutoribus factis: accēditur calida egritudo. s. se. que autem dixi ꝛ in exercitio ꝛ ocio: hic inquire ꝛ in vigilia ꝛ in somno proportionat̄. n. exercitijs vigilia. 16

† Exercitiū₃ p se calefacit ꝛ exiccat p accides vō īfrigidat.

a ARbitrāt̄ q̄dā dictionē sicut male se hn̄tē non cōueniebat ipm̄ dicere. Que i sōno somnia. q̄d. n. ē hoc: sunt ꝛ sine somno somnia: ꝛ dicius ad h φ illud qd̄ seq̄t̄ ex necessitate dixit: sicut lac albuz. q vero hoc dubitant dicūt: φ ē cōtinuus s̄mo. sed aliud est q̄ ex sōno: ꝛ aliō sōnia. dic̄. n. igre q̄ ī sōno fiūt vt moduz dormiendi: ꝛ si apertum est ei os: ꝛ si oculi ꝛ si loquit̄ q̄dā vba dormiēdo ingre dic̄ ꝛ sōnia: n̄ sic phis sed sic medic⁹. phs. n. dicit sōnia fieri a diuīa virtute: sicut q̄si aliqs in hydropisi dormiēs videat aliquē dicētē ei: q̄m̄ hoc facieris san⁹: aut a pura aīa: ī q̄b⁹. n. ē pura vita. † verbi gratia sepat̄ i somno anima a corpore ꝛ facta s̄m se precognosceret futura cōtingentia ipsi soli: aut ꝛ toti ciuitati: aut ecōuerso a peioribus: sicut q̄n̄ sātasmata q̄dā fallunt hoies fiunt somnia aut ꝛ a virtute dīa aut ab dīa: aut a peioribus: nos vero sicut medici nō huiusmodi igrim̄ eas: sed si ꝯtingat ꝛ sōniat aliquid videre seipm̄ vri multotiēs cū₃ domo sua aut cū₃ tota ciuitate: dicas φ cholera ru. ipsi supabundat. ꝛ videat in aqs suffocari dic φ phlegma superabundat ei. 17

† Nota hic q̄d dicāt de somnis.

m MAnsiones q̄dā dicunt modum iacēdi āt īfigura q̄ est h₃ nāꝫ dormit: ꝛ siue ad īferius ꝛ crura fert̄ ꝛ man⁹ extra iacet sicut dictum est ꝛ i ꝓnosticis. q̄dā āt māsionē dicunt loco vbi iac₃ māsio. ga. vō ipsā māsionē ꝛ lectum dicit ꝛ dicit φ o₃ ingrere subiectā passionē. Et si frida ē passio: tunc laneis vtere vestibus sicut potentibus calefacere. si vero calida ē egritudo: tunc lineis ꝛ veteribus sic potētib⁹ infrigidare: ꝛ iter₃ si fiat sudor ꝛ cōsortet̄ virt⁹: tūc vtere calefacientib⁹ vestibus vt magis egrediat̄ sudor. si vero debilitat̄ v̄tus ꝛ sudor in p̄ncipio fiat: n̄ vtaris calefaciētib⁹ in pl⁹ ꝑsternis vtutez sed potentib⁹ infrigidare ꝛ ꝯfortare virtutē: vn̄ ex que substernuntur designauit dicens in q̄bus sunt supposita velamina dicēs: aut a q̄bus aut h in q̄b⁹: ꝛ a q̄b⁹ dicit: in q̄b⁹ morb⁹ ꝛ a q̄bus fit ꝑmutatio. 18

Vesti imata lanea calefaciūt lineā vero ꝛ antiq̄ īfrigidant.

a ANimū dicit h: ridere ꝯfidere delectari ꝛ hmōi ingre si repente fiat: vbi gratia: si laborans rideat nullo p̄sente ridere faciēte significat sāguiguineū humorē si vō ꝯfidit ꝛ delectat̄ nullo presente faciente ipsuꝫ ꝯfidere: designat dilatatioꝫ nature: si vō taciturnus est ꝛ dimittit oculos et irascit̄: designat φ melancholicus humor est: absq₃ in orga/ nis quidem dixit: quasi absq₃ causis efficientibus risuꝫ: ꝛ h ē vna expō. Est āt s̄a expositio: ꝛ est h φ animū dicit rationē. † Est. n. fantasia rōnis memoria: ꝛ dicit ingre: si ꝑmutat̄ salua rōne: fantasie: absq₃ instrīs q̄dē dicit q̄si absq₃ organis memorie puertit̄ sola rō sicut in illo ꝓiciente sacerdotē: ꝛ nō solū in hoc: s₃ iter₃ fuit quidā patiēs ꝛ accipiēs h ensez: ensē q̄dē ipse tenuit: vaginā vero ensis tradidit medico: et dicit ipse pugnemus: alius inueniēs saccū plenū farina ꝛ effundens farinā in terrā dicit medico ecce puluis veni pugnemus: dicit aūt φ talis passio supuenit hycuri hypothei: hycuri āt dicit famulā aut vxorē aut sororez: siue dicas quam velis. 19

† Nota φ fantasia dicit rōnis memoria

d DIcit inq̄re ꝛ etates: pōt āt ꝛ ex his etatib⁹ apprehendere p̄cognitionē: n̄. n. ꝛ ꝯsone etatibus supueniunt egritudines nō valde pturberis: vbi grā: si in senili etate: palysis: stupor: subet: si vero in cugmastica etate: phreneses: adustio: si vero ꝯria superueniāt difficile est hoc inuestiga aūt ꝛ pticularia etatū: quēadmodū eniꝫ annus in q̄tuor diuidit̄ tp̄a: in ver: estatē: in autūnū: in hyemē: ꝛ in. vij. ver estatē fructū autūnū seminabile hyemē plantabile: sic etates in q̄tuor diuidunt̄: vt puerilē iuuenilē peraugmasticā ꝛ seniuꝫ aut in plura: puerilis autē aut q est sub lacte. designat: aut cui oriunt̄ dentes aut ad pubertatē aut ad adolescētez: silr aūt ꝛ senilē senē designat: aut in vltimo positū. Quid aūt dicit. Prius aut posterius ꝯuenienti: oportet nos scire φ in fortib⁹ est naturalis calor ꝛ multus sicut intensus multo tp̄e: in etatib⁹. s. pueri iuuenili ꝛ reliqs: in q̄busdaꝫ modicus ꝛ debilis: sic φ in q̄dragesimo āno senectus ipsi supuenit: si igit̄ supueniat morb⁹ ꝛ o₃ ꝯterminari nono die: si q̄dē fort̄ ē calor nālis: ꝛ cognoscas ex etate ipsius: dic φ chrisis pueniet: ꝛ septima die fiet: si vō calorē nālē h₃ debilē: dicas φ vndecīa morbus determinabit̄: hēs igit̄ q̄d ꝓdest nobis id qd̄ est etatū ꝛ ad precognitionē egritudinum.

† Nō q̄ntū nobis ꝓsit cognitō etatum

Quasi dectiū origo capillorꝫ ortū dicit. n. q est generaliꝫ q̄m̄ q est capit̄ ꝛ supciliorꝫ ꝛ palpebrarꝫ a generatione sunt capillorꝫ. n. q̄dā ꝑuisi fuerūt ꝑꝑ ornamētū: alij ꝑꝑ coopimētū: alij vō ꝑꝑ custodiā: semē vero dicit tp̄s iuuentutis in quo semen ꝛ sperma viri emittitur.

De factis capilli.

Cū hoc appōitū ē vt oñ dat tibi pticulare etat̄. dixit n. p̄us ꝛ posteri⁹. p̄⁹. n. dicēs. vbi grā: i puerili etate. s. existe sub lacte: posteri⁹ vō ꝛ tardi⁹ ad ortū dentiū: nūc āt dicit: q̄m̄ ē ꝛ magis p̄⁹ ꝛ mīus p̄us: ꝛ magis posterius ꝛ minus: ꝛ iterū verbi grā: idē est calidū q̄busdaꝫ duob⁹: ꝛ estimo vtrūq₃ ipsorꝫ ꝑmanere vsq₃ ad q̄nq̄ginta annos: sed vn⁹ q̄dē magis ꝑmāsit vsq₃ ad q̄dragin

raquinq3: ⁊ a liis minus vsq3 ad quadraginta.

⁊ Nō q ca pilli nō p̄pe dicūt augeri3 addi

Cōueniebat ipam dicere: capillor additionē: qm̄ capilli nō augēt: quia augmētū fit p̄m tres dimēsiōes.

Impiguationē carniū. s. ꝯsolidationē ipor: aut ipiguationē dicit augmētū ab vna dimēsione: ⁊ alias p̄ cipiēs subintelligi. cōtinētiā dic fortificatiōe3 ꝯsolidationē. h̄ āt dicit iuuenilē etatē: qm̄ oia fortificata st ⁊ solida. volēs āt senilē etatē designare dixit diminutionez qm̄ i ipa diminuūt ⁊ terminātur et mortificant. 20

Capillor augmentum. Impinguatio cōtientia diminutio.

Quod affine ⁊ qdez secundū seipsum.

Anni tp̄s i quo ⁊ mane aliud ⁊ vespe aliud tp̄s factū pluuiosū aut siccū aut frigidū aut calidū cū vento aut sine vento ⁊ qualiū ventor supuenientes aut frigus aut calor tp̄is ⁊ vbi tp̄is aut medio aut vltimo aut p totū: aut p̄terito aut presente.

Tempus in quo generatum est.

Dictū est vobis superius q pticulares sūt sermones ⁊ incipiēs hāc pticulā dixit: qm̄ q̄ ex p̄ua tabula perscrutāda. ⁊ h̄ ita q p̄ns sermo pticularis ē: ⁊ o3 in hoc appropriare pscrutādū. dic. n. q o3 te iquirere qd affine. Affine āt qd dicit: differētes scripture sunt. ⁊ qdā dicunt qm̄ o3 ingrere q̄ mēbra h̄nt affinitatē ad alia mēbra sicut caput ad os stōi: ⁊ os stōi ad caput: ⁊ sic gnātiua ad ea q̄ sunt pectoris q̄ autē nō sunt affinia sed p̄m se sicut glādule: pellicule ⁊ h̄mōi: ⁊ est p̄ria expō. Scd̄a expō q affinia dicit similia: vbi gr̄a: ingresi ea q̄ generāt affinia sunt pn̄ibus q̄dam. n. pentib⁹ assimilant: q̄ dā. n. pauis q̄dā alijs: q̄dā vero assimilant supfluitati q̄ est in matrice assimilari: qdē pentibus ⁊ i aīalibus irrōnalib⁹ iueniūt. ⁊ nō solū in rōnalib⁹ sed magis irrōnalibus: qm̄ irrōnabilia ⁊ tp̄s nutrimēti determiatū h̄nt ⁊ coitū. vocata aūt rōalia ⁊ vino multo ⁊ mala dieta ⁊ alijs delictis vtūt: ⁊ ppterea nō oīno genita parentib⁹ assimilant: qm̄ autē ⁊ irrōnalibus est assimilatio. manifestum est p eo q studemus coire equos optimos ⁊ canes: vt et genita ex his optia sint. ⁊ h̄ ē secūda expō. Tertia expō est hic. Affine dicit vt inquiras subiectā passionē: si est affinis ⁊ a generatione aut nō: si qdē. n. est affinis vt epilapsia aut artetica aut podagra aut aliqd tale icurabile ē. si vero ex culpa q̄dā supueniat egritudo h̄ facile curat: si vero affinis est passio ⁊ dieta ē mala difficilior fit egritudo: ⁊ hoc est quod intendit. 21

⁊ Q: aīalia irrōalia magis assimilāt parētibus q̄3 rōalia.

Hic. n. de tpibus determinat. pscrutanda h3 in oibus. Perscrutāda. n. dic sē ⁊ tpa: o3. n. dicit igrere de tpibus vtr p̄m nām se h̄nt tpa: aut tpa pmutata sūt: ⁊ si permutata sunt: aut vnu3 tēpus pmutatu3 ē aut duo aut tria aut ⁊ totus ānus: ⁊ p̄m vnā q̄litate3 facta est pmutatio: aut p̄m duas ⁊ ad simile spēi aut ad eteroides. i. ad aliud specie ⁊ vtr cōsone tpibus. verbi gr̄a. i estate tertiana: causon. phrenesis: in hyeme vero lytargia: stupor: āphimerina: ꝯ̄ria vero si estate lytargia ⁊ h̄mōi: i hyeme vero tertiana ⁊ h̄mōi: q̄ autē dico in tpibus: eade3 itelligas ⁊ in etatibus a iuuenili senili ⁊ alijs ⁊ in dieta ⁊ i alijs stitichis s. similibus elementis. inquire autem ⁊ si mane vel in principio tempus permutatum est vel vespere aut tardius. verbi gr̄a: mane quidē sicut qn̄ vltima hyems vernalia fiunt: i fine vero vernalis cōstitutio. 22

Dicit. n. ingre tp̄s in quo gnāte sūt egritudines vtr in p̄ncipio pmutatū est tp̄s aut in medio aut in vltimo aut in oib⁹ qd dicit p totū: ⁊ vtr in ip̄o tpe generata ē egritudo: aut in p̄terito tpe facta est: i hoc. n. manifesta ē: sicut ē hyemus q̄ multotiēs nām generās ver manifestauit aut estas: sic. n. dictu3 ē. Et si qd. 3 hyēs australis ⁊ pluuiosa: ver vero boreale ⁊ pluuiosū: necesse est in esta te fieri egritudines. inquire autem ⁊ ventos: vtrum in vnoquoq3 tpe cōuenientes venti flant: aut sic dictu3 est supius p̄mu3 quidē australes flant: postea vero boreales. ⁊ itaq3 ingre cerebru3 passium est: misit differentibus mēbris: et inde diuerse fiunt egritudines. 23

Tempus egritudinis superuenientia.

Periodi ⁊ piodoru3 maiores ⁊ vel p mltitudinē superdatio ⁊ aut totius morbi supdatio vel distēsio vel status ⁊ q̄bus qdē maius ⁊ qdē min⁹ determinauimus ⁊ qn̄ ⁊ q̄liter ⁊ in quo tpe ⁊ etate.

Epidimicor morborum modi.

Et sigs icceptor iceperit vix vomens aut bn̄ vomēs ⁊ siue bibentes qdez siue ptinentes siue tardi purgati.

Tex intellige pscrutādū tp̄s ⁊ supueniētia. qd āt dicit. Tp̄s id qd ē egritudinu3 ⁊ tpis: aut i oportuno tpe fcā ē egritudo sicut in estate tertiana: aut nō dicit signa q̄ ecōtrario diuidūt cōcomitantibus: dictū est. n. ⁊ i libro de chrisi: q cōmitātia signa sūt sicut in pleuresi tussis: disnia: febris: pūgitiu⁹ dolor: superuenientia vero sicut dolor capitis: lipothomia syncope: ⁊ q hic superuenientia aut malacia3 designant egritudinis aut debilitate3 virtutis aut chrisimi egritudinis ⁊ dissolutione3. 24

Rursus adde pscrutāda: dic. n. ingre ⁊ piodes: si igitur diuturna ē egritudo aut acuta ⁊ cōtinua aut interpolata: ⁊ si mltā h3 iterpolationē sic i q̄rtana bonū est. Hic designat. n. q gete3 recipiēs nā magis sup morbū: si vō modica ē iterpolatio psternit virt⁹ a cōtinuis porismis. ingre aūt ⁊ si plurib⁹ horis durat iterpolatio q̄3 porismus. si qde3 iterpolatio multis horis durat: bonū ē h̄. si vero porism⁹ magis distēdit: difficile ē h̄ sicut dictū ē in libro de dīis febriū: tertiana nō mota. supdationē aūt dic h̄ distēsionē aūt aut totius morbi sic toti⁹: qm̄ si cōtingit duob⁹ aut tribus annis durat egritudo. aut supdationē dic distēsionē vni⁹ vniuersaliū tēpor aut p̄ncipij aut augmēti aut stat⁹ aut declinatiōis. aut supdationē dicit distēsionē pticulariū porismor. fortassis aūt i o3 certissimū dicere: supdationē dicit p̄ncipiū augmētū. v3 aūt d statu qdē manifeste ⁊ noiatim mētionē facere: declinatiōe vō pp h̄ qd dixit: remissio. in declinatione. n. remissio fit ⁊ pausatio oium cār morbū efficiētiū. iquire aūt ⁊ hor tēpor tu magis ⁊ minus. magis distēsus ē stat⁹: aut min⁹ ē distēsus: silr autē i alijs: Et qn̄ ⁊ q̄lit: ⁊ in quo tpe ⁊ etate. Lu qn̄ designat die3. q. d. iuestiga in q̄ die fit chrysis aut in nocte ⁊ iter in estate aut hyeme ⁊ i iuuenili etate aut in senili: si quidē i die ⁊ chrysis q manifestū q i nocte supuenit grauis sufferētia q̄ ē an̄ chrysim si vō in nocte fit crysis i die pcedit acumē. ⁊ Meli⁹ āt ē i die fieri acumē qm̄ ⁊ lux ē: ⁊ diaforesi3 effic supfluitatū ⁊ aicor ē p̄ntia: ⁊ affiniū ē societas ⁊ parētū aspect⁹ q̄3 i nocte: qm̄ ⁊ nox ꝯdē sat supficiē: icludit mā3 ⁊ aicor ⁊ affiniū abs̄ntia: ⁊ difficilior v3 fieri grauis sufferētia: iter i estate meli⁹ fieri chrysi3 q̄3 i hyeme qm̄ i estate caliditas pficit ad subtiliationē ⁊ euaporationē materie. hyems vō ꝯ̄riat cōdēsatiōe. idē āt ē dicē de iuuenili etate senili. lu q̄lit aūt designat modū ⁊ motū egritudīs. 25

⁊ Nō q meli⁹ fit crisis fieri inocte q̄3 i die ⁊ in estate q̄3 i hyeme

Dixit. n. igre ⁊ epidimicos morbos ⁊ hor modos quo mouēt: sic i libro de cāis dicebam⁹: q n̄ solū o3 scire si officialis ē egritudo: s3 q̄ official'ē aut ē iuxta plasmatiōe3 aut iux pōnē aut: iux nūer. iux magtudinē l' q̄ntitatē: ⁊ sic h̄ n̄ solū o3 scir q epidimic⁹ ē mor⁹ s3 q̄lis ⁊ qn̄ quō mouet. 26

Dicit. n. q o3 te igrere vtr egrotās si habeat mltotiens mā3 circa os stōi: aut bn̄ vomēs ē: aut vix vomēt. si qdē. n. ē bn̄ vomēs ⁊ dū erat ipse san⁹. tūc offert medicinas faciētes vomer. si vō vix vomēs n̄ offeras. solū. n. motū

operanť materie: ⁊ ex motu difficiliora sintomata supueniũt: ⁊ tũc p suppõitoria p purgatiua euacua mãz. sũt gdã difficulť vomẽtes: gdaz aũt bñ vomẽtes: gdã sũt si bibũt aligd aut comedãt post paululũ vomũt. quõ post paululũ: qm̃ manet p vnã horã potio ad subtiliãdũ mãm. maxie aũt ⁊ si fuerit viscosus hũor. purgati aũt dixit: aut p medicinas facientes vomere: aut p purgatiuas si nõ ẽ bñ vomẽs. 27

Hic accedẽs ga. dicit ꝙ exalbatos dić hyp. infirmũ calorẽ nãlẽ. dicit n. ꝙ hi ⁊ alias oẽs egritudines faciles subsistẽtes patiunť ⁊ febres sicut aũt noster marius sophista dixit: historicꝰ ẽ hmõi sũmo: aut enĩ exalbatos dicit habẽtes infirmũ nãlem calorez ꝓpter quid nõ fiũt epilepsie: stupores: subet ⁊ hmõi frigide passiones aut amphimerine febres: sed exalbatos dicit phlegmaticos. in h̄ eniz hyp. dicit Inueni raro vrentẽ fe. fieri. vnde ꝓpterea raro ⁊ forte additũ est. quoniã aũt vrens est fe. ⁊ acumine itaqz ⁊ labia corrodebãtur ⁊ exarcebanť. 28

⁋ Nota ꝙ i phlegmaticis raro fiũt febres currentes

Ignitũ forte q exalbati quoꝝ ⁊ labia.

Qualis modus que tempora.

Opus corpꝰ ĩspeculatione agere visus auditus nasus tactꝰ lingua rõne addiscere.

In palpebris supioribꝰ dercliã tumores alus circũgracilatis rediteratões i somno.

In extremo vero subrubea dura ⁊ minus his molesta.

Et extantia ⁊ inhibita vel habita.

In hibita vero vt farsali et polimedi.

Reiectatorios tũores vel liuores siue i ophtalmiis siue in vlceribꝰ

Dicit. n. ingre i hñtibꝰ calorẽ albũ: modũ febris ⁊ tp̃s inquantũ durat: ⁊ si vehemens. 29

Hunc sũmonem quidã p̄dicto cõstruũt: ⁊ credas ipsum dicere: qm̃ dixi ꝙ oz ingrere modũ: ⁊ oĩa sm̃ ptez vniuersaliť: oz. n. vniuersaliť in toto corpore patiẽtes medicũ diligenť intẽdere: ⁊ oĩa q̄ fiũt in corpore eius inquirere. quidã autez cũ sequentibꝰ cõstruunt hũc sũmonẽ ⁊ dicũt ꝙ opꝰ ⁊ studiũ fiat medico totũ corpus exercere ad p̄cognitionẽ egritudis visũ vt videas siue rubicũda sunt q̄ expurgať siue alba siue nigra. ⁊ auditũ vt iterroges ⁊ cãs egritudis vt audias. similiter a ũt ⁊ nasũ vt fastidiose odorabiles siue fetide sunt egritudines: ⁊ designãt multaz putrefactionẽ aut vrine valde. fetide gustum autẽ penes patientem dixit: vt patiens gustet suos sudores: ⁊ ad ipsum medicuz. si. n. fuerit medicus iuste viuẽs ⁊ timeat ne multotiens a negligentia mentiať in q̄litate sudorũ. ⁊ autẽ ⁊ piculosa egritudo. oz tũc ⁊ medicuz gustare sudores: tactuz aũt vt videas siue dure aut grosse aut hũide sũt egestiones: ⁊ hic qdẽ a sensibus. ⁋ Qm̃ autez multotiẽs fallit sensus. pp̄ hec dixit ꝙ oz hec reducere omnia ad rationem cõmunem iudicem omnium sensunm. 30

⁋ Oĩa i ifirmo p sẽsus extrariores cognita debẽt ad rões oĩuz sẽsuũ iudicere reduci

Dicit. n. inquire palpebras supiores. ⁊ si sunt he inflate ingre vt indigõ nõ facta sit neqz inflatiuos cibos comedit. si. n. h̄ fuerit nõ ẽ maluz exaltãt vẽtositates. si vero nihil hoꝝ antecesserit: tunc significat ꝙ occultate sunt relige materie ⁊ rediteratio sperať. ⁊ pp̄ quid supioris palpebre mentionez fecit: qm̃ hec mouenť. vbi autez multus motꝰ ibi ⁊ passiones fiunt: alia autez membra macilentia fiunt aut ab eo quod ẽ absqz cibo aut a tpe egritudinis: quare assumptiuꝰ est hic sermo. 31

⁋ Dicit. n. ingre ⁊ extrema palpebraꝝ. s. n. sunt subrubea: designat sanguineuz humorez supabundãtez. si võ ⁊ dura fuerint significant materiã grossam. ⁊ hoc dicit ⁊ cum his valde significat rediterationem: sunt enim ⁊ mala sine idea siue forma; vt ⁊ mala sm̃ se exponens.

⁋ Galienus idem dicit ex duobus significari pmanere materiam multo tpe. nos vero dicimus ꝺ extantia dicit facta.

Que multo tpe manẽt. mentionez g̃ facit farsali ⁊ polimedi.

q̄ꝝ viroꝝ qbꝰ hmõi superuenerũt passionea. 32

Dicit. n. multotiẽs: in itestinis aut i vẽtre fit vlcus ⁊ i vlcere phlegmõ: ⁊ absqz vlcere supuenit phlegmõ ⁊ hic putrefit sic designat irrõnalis rigor ⁊ dolor ⁊ fe. dictũ ẽ. n. ꝙ circa generationem saniei dolores ⁊ fe. fiũt. post gnãtionem vero saniei ruptio fit ⁊ pturbatio vẽtris. q̄ vero innascentijs rũpunť in cute manifestam hñt expurgatõez. 33

Mẽssione dicit q̃si q̃tiẽs messio fit i estate. tũc enim qm̃ cole. ru. supabũdat ex acumine mordicatio fit ⁊ torsiones circa vmbilicũ ẽ qm̃ qz aũt ñ a cholera ru. hic fit sz a dieta. sic qdem comedens porrũ passus ẽ hic aut alia ⁊ oz te iterrogare nõ solũ q̄ comedit i illa die sz q̄ comedit añ duos aut tres dies. dictũ ẽ. n. vobis i megategni ꝙ poꝝ qdem illico in p̄ncipio ostendit dic suã cachochimiã. allea võ i p̄ncipio ⁊ iuuãt fortassis ad subtiliãdũ mãz ⁊ educẽdũ vẽtositates. posterius võ ostẽdunt cachochimiã: ⁊ post duos dies qñqz faciũt torsiones ⁊ dolores: pp̄ hic dixit posterius. 34

⁋ Nota h̄ ꝺ opatõib[illegible] porri ⁊ a[illegible] lei.

sed etiã q̄ ex fimatibus ⁊ empimatibus delata qz signa.

Messio torsiões circa vmbilicũ ⁊ dolores est qbus a porris ẽt ⁊ a'leis ⁊ hic posteriꝰ.

Herrisipila ẽ qbus a ceruice ⁊ eoꝝ q̄ circa ipaz i facie detmiata ẽ nigra

Nigra ⁊ qbus ceruices mala ⁊ qbus flictene mala ⁊ qbꝰ cõmouentia mala.

Melãcholicꝰ adomãtus a peplis vomuit quiqz nigra aliqñ a cepis.

Febres qbus vlcerãtur labia forte intermittentes qdez ⁊ tertianis ifrigidatões q̄ võ circũurentes ꝯfestiz ad manũ solute semper.

Sicuť. n. qdẽ herispila q̄ fit a cholera ru. ⁊ sãguie mixto hec igiť dić. si venerit a collo ad faciẽ determiať. Galienꝰ võ dić: ꝙ nõ d̄bebat dicẽ d̄termiať sz finit. lu d̄termiať i bono dr̃. finit ãt i malo: sigdẽ vẽit mã ad supficiẽ colli male dicebas ꝙ nõ determiať qm̃ ab ignobili mẽbro ad nobile vẽit. s. faciẽ. debebat dicẽ moriť. qd g̃ dicemꝰ: ⁊ dicimꝰ ꝙ determinať dixit q̄si alteratione tradit'collo vñ discessit. aut nõ hz determiať sz determinabať. s. historia. cũ ẽ hoc. dixit eniz ꝙ vidit hyppo. ⁊ ex ⁊ raro ꝙ a collo ad faciẽ veniẽs determinabať mã in bono secundũ rarum vt dixit.

⁋ Nigra dić aut herisipilata nigrescẽtia ⁊ designantia mortificationẽ nãlis caloris ⁊ viã ad cãꝝ. aut nigra dicit q̄ gnãtur a melãcholico. hu. dić. n. h̄ nigra ⁊ maxie q̄ i collo supueniũt difficilia sũt. si võ ⁊ expurgõ fit tũc ⁊ h̄ difficile ẽ qm̃ designat maliciã egritudis. sigdẽ. n. post digõez fcã ẽ ⁊ pturbatõ vẽtris: idustria nãe h̄ fcm̃ ẽ. i tñ ãt idigesta ẽ mã ⁊ putrida ⁊ feria ꝙ ⁊ flectene fiũt. 35

Pertrãseamꝰ hmõi sũmonẽ. sic. n. dić gal. ñ possumꝰ ex h̄ iuuari. dixit. n. melãcholicꝰ siue p cõplõem melãcholicꝰ siue i splene patiẽs melãcholicã habuerit: nescimꝰ. reminisciť. n. ⁊ nominis ꝙ adomãto cuidã viro vomitꝰ supuenit melãcholici humoris. differẽs aũt ẽ h̄ scriptura. qdã libroꝝ hñt. a peplius. peple aũt sũt herbe purgatiue maxie vẽtositatũ vñ i hydropicõ timpanite h̄ offerimꝰ. qdã aũt librorũ ab illis tortuosis q̄ sũt i vite: multotiẽs. n. ex illis caulẽ comedit ⁊ idigessit. ⁊ diaria eidẽ supueniũt aut vomitꝰ. qdã ãt hñt ⁊ tortuosis asparagũ. ex his. n. mltotiẽs aut a cepis comedẽs idigessit. ⁊ h̄ substinuit. 36

Iste sũmo magis d̄bat supiꝰ põi: vbi dixit ꝙ labia vlcerãtur. i vrẽtibus eni fe. corroduntur

τ vlcerant labia sicut in tertiana: τ amphemerina eniꝫ acuta quidem est τ multa habens adustione mox antē soluta τ minorificata manu 37

HIc ꝑmo chirurgicis script⁹. ē qm̄. n. phlegma aut i cerebro gnāt ꝑꝑ nālē sui cōplexiōeꝫ: aut i istō ꝑꝑ ꝯtinuas indigōes: aut in articulis ꝑꝑ motū τ frigiduꝫ ꝑꝑ irrorandū ipsos dsiccatos mł to motu mēbrorū ↑ si supabūdauerit phlegma i articulis et vt mucillago mł ta fiat: deinde veniēs idiota medicus vidit tūorē τ credidit eē τ icidit: τ difficiliora sintōata suuenerunt. 38

↑ Nota hic ꝯ chirurgicos ignorātes.

Qualis est i articulis videndū icisionem non expiaris si non insaniem sunt.
Consuetudineꝫ vero ex qbus sanissimus dietis operimentis laborib⁹ sōnis libidib⁹ mēte.
Qualit egritudies a qbus quas figuras.
Ex qbus modis τ locis generant inchoant: iminent: pausant.
In quibus incontinens pauendus.
Contrarie in morbo dicte.
Quod bn̄ fert quod vix fertur.
Dieta quantū cognoscere nō icōspicere congrue nam multe.

MUlta τ mirabilia documēta tradidit nobis hy. ꝭ qm̄ oium est nā opatrix hēat primū ordinē nā: qm̄ āt τ ꝯsuetudo sicut nā ē hēat ꝑm ordinē: τ ꝯsuetudo etiā cā qnqꝫ fit aut egritudinis aut sanitatꝭ: nūc itaqꝫ de cōsuetudine hy. determinat: τ qd dicit: φ oꝫ te ꝯsiderare ꝯsuetudinē τ circa dietā: τ circa alia oia: vbi grā: si ꝯsuetudinē hn̄it hic mł ta comedē aut pauca aut frigida aut calida: τ in potu idē ingre. qm̄ aūt τ pcām dicit: h non solū ꝯsuetudinē q̄ est in comestibilib⁹ τ potabilib⁹ dicit sed oia in qbus dietat τ balnea τ oia hmōi ingre si consuetudinē hn̄it semel balneari aut bis. ↑ Vn̄ dictū est a gal. amatores balneoꝝ τ si bis lauabit aliqs nō peccabit dicit. n. ingre τ opimentū: si ꝯsuetudinē hn̄it h sub aere dormire aut sub tecto: opimentū hic dicit aut ꝑpinquū aut remotū: τ ꝑpinquū quidē dicit illud qd est vestiuꝫ quasi ꝯsuetudinē vtrū hn̄it iste totū corpus opire velaminib⁹ dormiendo aut partē corporis aut manuꝫ solā aut caput aut pectus solū. Remotū operimentum dicit id qd ē dom⁹: si ꝯsuetudinē hn̄it iste sub aere absqꝫ tecto aut sub tecto dormire: ingre āt τ si labores: si ꝯsuetudinē hn̄it exercitari: aut nō hn̄it τ vtrū ꝑ scribere ꝑ remigare: aut ꝑ viā aut ꝑ luctā: τ si ꝑ luctā quō oleo mł ta fricatiōe vteris τ hac vehemēti: aut mollibus eū manibus τ aū cibū τ post cibū aū balneū aut post balneū: iqre āt τ somnos. si ꝯsuetudinē hn̄it parū dormire. nūc vero multū dormit ꝯsidera sic aut iubet. si vero hn̄it cōsuetudinē multū dormire: nūc vero vigilat. Inspice ne d sipiētia ipi expectatur alicubi ē. n. qdā mā pungens hāc τ exitās τ nō ꝑmittens dormire: inuestiga āt τ si ꝑfundus fiebat ei somn⁹ aut supficialiter dū erat sanus τ si i die dormiebat aut nocte ꝑscrutari: aut τ coitus si multis vtebat aut paucis: τ iuuabat aut ledebat. sūt n. qdā imoderate vtētes qui τ sanguinē emittunt: h oia cōsidera: τ vlr qd dictū est supius: τ hic tradit labores: balnea: cibi: sōni: afrodisie: oia moderata qd āt dic mentē: φ mēte oꝫ hic oia cōmēsurari: τ supius mēsurata dixi: ꝑꝑ hoc dixit mēte: dixit mēsurans: aut hoc dictas: aut dic: τ aliud φ oꝫ ingrere τ mentē quō ꝯsuetudinē hn̄it dispōni ꝑm mētē: τ aut gaudere τ tristari: si. n. ꝯsuetudinē hn̄it eē sollicitus dū erat sanus τ nūc ē sollicit⁹. nihil malū ē: si vō nō hn̄s ꝯsuetudinē nūc ē sollicitus: malū ē h. ↑ Et φ h sit vex itelligas me volo. n. ꝑ historiā h facē fidē: τ ad pelag⁹ itrare: τ tn̄ h ē ꝑma historia. Fuit qdā noie menāder augur q q̄libet āno i die natiuitatꝭ ascēdebat ad altū locū: τ ex auib⁹ futura ꝯtingētia sibi i toto illo āno vidit: sic āt in qdā āno venit ad altū locū: τ inspicit aqlā faciētē symbolū. i. signū qddā denūciatiuū sue morꝭ: q cognoscēs descēdit τ icepit tristari τ n̄ comedere: τ ex h facies attenuata ē: τ iā amic⁹ suus qdā obuiauit ei τ iterrogauit eū qd hēt: q dixit ei passiōeꝫ: τ dicit ei amic⁹ su⁹: qd igit ꝑꝑ h tristaris: vade solatiare: menāder vo nihilomin⁹ passiōe occupat⁹ ꝑmansit: qm̄ itaqꝫ exn̄s absqꝫ cibo τ potu febricitās mortu⁹ ē: itē ba historia. Mulier quedā hn̄it quādā aliā mulierē amicā: τ ꝯtingit ipsaꝫ dormiētē mori: sciuit āt ipa τ credit φ sōnus fecit mortē: τ ob h nō dormiebat: exide igit ex vigilia febris supuenit ei τ mortua ē itē alia historia: grāmaticus qdā fuit in comi ciuitate: τ hic audiēs φ adusta est bibliotheca sua i qua τ ipse hn̄it libros τ labores irat⁹ contristat⁹ aūt: τ ex tristicia vigilia supuenit ei: τ febricitās mortu⁹ ē. item historia. Alli⁹ exn̄s amicus pecūiaꝝ τ discipās pecunias suas tristatus ē: τ cū tristicia vigilauit febricitauit τ mortuus est. item alia historia. Alter quidā capadocus audiēs φ atlas sustinet celū tristabat dicens: φ in quantū mortuo atlante oꝫ dirimi celū τ cuꝫ ipso destrui: τ sic tristatus mortuus est inspice quantū facit ꝯsuetudo mentis superata: τ hoc est intendit. Cōsuetudinem ex quibus sani sumus. Propter quid dixit ex qbus sani sumus: φ consuetudine obseruata: fit enim nobis sanitas aut qꝛ non oꝫ permutare consuetudineꝫ: si vero τ volueris ꝑmutare nō in egritudine qn̄ virtus infirmat: sed aut oīno in sanitate quādo est fortis virtus est fert. 39

↑ Nota dictū gal. de balneis.

↑ Nō hic multa exēpla quātū faciat cōsuetudo mētis supata.

Cōsuetudo n̄ ē tpe egritudinis mutanda.

DIcit. n. ingre τ egritudines vtrū ab iterpolatꝭ ad continuas: aut a ꝯtinuis ad iterpolatas figuras: figuras āt h nō dicit modū iacēdi patientis siue iacentis in sinistris aut deferētis se ad pedes: ꝭ figuras dicit periodos. Mirabilis est τ hic ꝑmo: vt auteꝫ manifestus sit nobis. volo h incipe φ oīs egritudo ꝑmo quādā inequalitatem habet τ difficultates materia icipiēti generari: posterius vero generat egritudo τ manifestat: τ in alio tēpore augeat τ in alio pausat dicit. n. inquire differes hic tempus egritudinum: bene autē dixit pausat aut in vita aut in morte. 40

DIctum est auteꝫ vobis τ in libro de ingenio sanitatis φ pauendus dicitur τ timens τ timendus τ trepid⁹ vbi dicebat de fugientibus aquam: φ vidi pauenduꝫ te faciens ex ꝑdictis: his sic se habentibus differentes expositiones sunt huius sermonis. qd auteꝫ dicit incontinens qui nō continet se a desiderijs: sicut. n. continentē dicimus q continet se delectationibus. quid auteꝫ dicit φ n̄ vides incontinentē egruꝫ τ inordinatuꝫ terre ipꝫ τ trepidū ipsuꝫ fac. ꝑdicās ei futura contingentia sibi mala: ex mala dieta. aut hoc dicas: aut si ē incontinens terribilem fac causam τ oportet tunc mecum parum concedere desiderio patientes. dictum est eniꝫ paruꝫ deterior cibus τ potus τ cetera. 41

PEr hic vniuersalem sermonem cōstruit: φ ꝯrijs cōtraria curant. oꝫ enim contraria morbo facere: aut ꝑm se sicut in tertiana infrigidantia aut secundum accidens sicut in tetano aque frigide infusio. 42

DIcit. n. ingre vtrū a bona sufferētia ad malā permutat patiēs difficile est hic: si vero a mala sufferentia ad bonaꝫ: bonum: inquire iterum quō circa malam sufferētiā disponit: vtrū facile suffert malam sufferentiam: aut pusillaminis est: τ valde tristatur in hac. 43

HIc differens est scriptura τ differētes expōes: aut. n. cognoscere hꝫ aut cōspicere mēte τ in conspicere. aut conspicere. siquidem habet cōspicere exponimus sic: φ oꝫ dieticam partē nostre artis scire. h. n. vtile ē τ valde nobis ꝑficuū. Scda expō oꝫ studiose videre q̄ntū τ diete τ medicinarum. oꝫ. n. i his iquirere spēm medicinaruꝫ τ q̄ntū τ tempus τ modū vsus: τ qꝛ oꝫ q̄ntitatem scire scire sicut marie nobis ꝑficientē. declarauit āt τ alibi dicens. Magnum q̄ntum conueniens incōueniens in fortitudine spēm qdē medicinarū sim

pliciter. Et idiota medicus scivit q calidis frida oz offerre: q̄ titatē vero vir nisi artista scit. multa.n. sunt cōferentie: quasi multe sunt cāe efficiētes differētes morbos: hic ē,scd̄a expōsi vero nō h3 cognoscere: s3 nō i cognoscere dicim⁹ qd̄ dicit hyp. qm̄ oz mediū venietē ad egrum si alicubi audierit cōsiliū ali cuius i domo dictū: aut de aliquo ɔsiliātes illi qui sunt i domo multa.n.mala boībus accidūt non extra dicas alicui: de qbus nō fiat tā homicidij ⁊ multorū maior ⁊ hec pma expō. Scd̄a vero ē. Qui dā multotiēs ⁊ siue per ɔsiliū mādatū. aut per debitū: aut p aliā necessitatē ,pditione sibi machinata idicāt egrotātē ⁊ venit ad ipsuz medicus: ⁊ inuenit q nihil mali h3 ⁊ sollicitus sū. ⁊ Et si exiuit medic⁹ ab ipso ⁊ interrogabit ab aliquo quō inuenit ipm

Bonis vero medicis similitudines errores ad deriuatiões sed econtra occasio.

Scio qz difficile est rōnari speculātes vias aut figurā si mō subaridus choleric⁹ hn̄ vomēs vel vix vomens color dicta existēs.certe simul hec ad alia ɔfiteri ⁊ i magis ⁊ minus difficile.

Quod fistolosum su pertactauit ipediuere tusses manere.

Cuiā simitas epatis duplicata est cū tussi ⁊ ɔtinuo dolor pausauit.

Satirus i thaso apud nos vocatus grippa lopix circa annos.v. ⁊.xx.ex qbus effundit multotiens,pcessit vero ei in die plerūqz fact⁹ est aut circa annos.xxx.ptisic⁹ ⁊ mortu⁹ est.

colores declaratiua sūt subiecti hūoris: inestiga āt ⁊ dietā ipsius vtrū ordinatā ⁊ moderatā fecit dietā: aut inordinate dietat: ⁊ in specie quō mirabilit hy. dixit hunc fmonē: frustra dietatus: h oīa ingre ⁊ cura bis illud epilogū magis ⁊ min⁹ vbi gr̄a si magis vomēs aut min⁹ magis āt est vomēs q ⁊ absqz aliquo ē vomēs minus āt,q cū potione aut aliq alio tradito: h pn̄s fermo h3. Qz difficile ē rōnari speculantes vias. Bene addidit hy. speculantes ⁊ difficile pp magnitudinem dictiōis auget nostrā artē: ⁊ qd̄ dixit supius q bonis viris similitudines errores ⁊ deriuationes faciūt h: ⁊ h dic

† Qualiter debeat me dicens se ha bere circa publicatio nē egritu dinis infir ma.

dispositū3 nō dicas q nihil mali h3: sed ecōtrario q male se h3 ⁊ periclitat mori ⁊ magnitudine egritudis diminuant ea que sūt ,pditionis. Multotiens.n. hn̄t passionē amoris ⁊ non oz dicē ⁊ publicare passionē. sic.n. herasistratus accedēs ⁊ cognoscēs amorē seleuci amātis nouercā suā vxorē ātiochi. 44

Bonos medicos dicit vidētes subtilit artē medicine. qd aūt dic. qm̄ oz bonos viros diligētē curā habere d egritudinib⁹: multotiēs ei fallacia fit pp similitudinē aut cāx sintomatū. verbi gr̄a: supuenit hiscuria duob⁹ viris: s3 vna qdē m h3 opilationē i lapide: alia vero in trōbis: ⁊ idiota qdē3 medicus easdē affert curas duobus: ⁊ vbi ledit vbi iuuat: ⁊ ecce pp silitudinē cāx in vtroqz ēphasis ⁊ fallacia ē ⁊ error. † Bono vō ⁊ hyppocratico medico nō fit error: fit āt ⁊ pp silitudinē egritudinū: ē.n. qbus duob⁹ cholica dispō: s3 vna qdē in vētositate: alia vō i co.ru. ⁊ in vētositatib⁹ vtor oleo rute aut cētaurea in alia vō nō vtor qz ledo: qdā aūt eisdē curis vtūtur decepti silitudine egritudinū: ⁊ cholica ē dispositio ⁊ i alio similiter aūt ⁊ in similitudine sinthomatum.

† Bono ⁊ hypocrati co medico nō accidit error.

Iterx aliā vob ɔditionē trahit hy. ⁊ dicit: q oz vias inestigare ⁊ rōnari: vias āt dic methodos: fortassis āt vias dicit iterrogatiōes. † Uū method⁹ dcā ē cū iterrogatiōe iuētio: differens āt ē h scriptura: qdā.n. librox hn̄t q difficile: qdā āt: pp qd difficile: ⁊ pp qd doctrinatiuū magis: qz vō cōmemoratiuū sic dicit ⁊ ga.hy.n.sicut multotiēs didicistis ad cōmemoratōez sui scribebat: h āt expōnēs rursus expōit sic: qm̄ oz rōnari, vias.s. diuz cāx egritudinū ⁊ sinthōatū: ⁊ h iterx spēs: nos āt dicim⁹ q magis fmo ē de figura capitis: dcm̄ ē.n. q oz vias ingrere i figura capitis ⁊ i fmo ⁊ i alijs: ga. āt q iste fmo ɔtinu⁹ ē supiori ⁊ exēplū supioris fmōis h tradit: q̄ āt sūt exēpla: vbi gr̄a figura ⁊c. ⁊ credas hy. h tibi dicē: ingre figurā vtx ex nām ē: aut h3 nām: dictū ē vob ⁊ in ,pemio pn̄tis negocij: q figura capitis qnqz fm nām ē qnqz ex nām vbi dicebam⁹ q figure he qdez tenaces ceruice fortes ⁊ alia: si vō debiles ⁊ aurib⁹ fluētes ingre iterx ⁊ fimo siue p debilitatē materie h fcm̄ ē: aut pp multaz hūiditatē: qm̄ ⁊ p multā hūiditatē h fit: māifestū ē ex eo qd̄ cogtimus ex simitate q mult, afrodisijs iste vtit: ingre āt dicit subaridus: qdā āt librox: subaridū hn̄t: sīdē hn̄t subaridu3 dicit eni ingre cōplerionē si ē sicce cōplerionis aut hūide si vō hn̄t subaridū quidā dicūt q aridā faciē designat: quidā āt subtilitatez manuū ⁊ pediū: sicut āt gal. dicit subaridū ⁊ hn̄t extra se hn̄tes armos ⁊ subtiles: ingre āt si cholericū siue supabūdat in eo co.ru. ⁊ designat sibi supuenire tertianas egritudies siue flegmaticus aut melācholic⁹: ⁊ h iterx ingre si inueneris q choleric⁹ ē: ⁊ q cholera ei supabūdat: ingre q̄ colera vtrū ru. aut venenosa: aut erugini eris similis: aut viridis ad moduz prassil: adhuc āt inuestiga si ē hn̄ vomēs aut vix vomēs ⁊ si hn̄ vomēs ē offer faciētia vomere: si vero vix vomēs tūc purgatiuis p iferiora purga: ingre āt si est niger aut alb⁹ aut rufus colere: hmōi.n.

† Metho dus dictaē cū iterroga tione inuē tio.

q oz ⁊ artistā valde studiose rōnari vias nostre artis. 45

Historicus est hic fmo: s3 dicam⁹ qd ē fistula ⁊ vn̄ noiat fistula ⁊ vn̄ fit fistula igit ē vuln⁹ nō concurrens non consolidatu3 nō incarnatu3 ⁊ concauu3: nominata autē est fistula a metaphora fistulax scilicet instrumentox musicox: fit aūt fistula a discursio ne quotiens materia fert ad patiens mēbrox: si materia est quantitatē contristans qualitate mordens aut quātitate ⁊ qualitate cōtristans: vnde multotiens ɔsolidatur vulnus: ⁊ post flegmonē ⁊ ɔsolidationē reuma delatum renouat vulnus ⁊ iterx mouet ipsu3 quod hy. dixit supiactauit sed qd̄ reumatismus.i. discusio humoris superuenit hoc mul otiens motus operat: sic igitur tussis motu renouat fistulā: ⁊ maxime si est circa pect⁹ fistula: hoc vidit.hy. aut hoc dicas q tussis impediuit manere curaz: aut dicas q antecessit tussis: deinde ,posterius fistula superuenit: ⁊ hec fistula impediebat tussim supuenire: hoc aūt approbauit noster sophista. 46

Nota qd sit fistula

Historicus est ⁊ hic sermo sicut dicit gal. nō eniz ex hoc potes accipere cognitionez: si enim duplicata est simitas epatis incertū est nisi volueris dicere q luctans iste multotiens: aut ab alto loco cadēs ad partem corporis dextri. † Oportet autē nos scire q est epar vnaz simaz habēs ⁊ solaz: aliud vero duas aliud vero tres historizat enim epar quattuor habens et nescimus que sima duplicata est: ⁊ dicit gal. qm̄ de dextra parte dicit: debemus eniz intelligere simitatē in dextra parte epatis: dicit,itaqz hyppo. q duplicata est ei simitas ⁊ accipiens ipsum commoui: ⁊ cessauit ei passio: ⁊ inspice q ex hoc sermone habes precognitiuum canonem ex iuuantibus ⁊ ledentibus nisi in cōmotione cessauerit dolor incertum esset simitas epatis. 47

† Notab de epate.

Historicus est hic sermo mentionez autez facit ⁊ de thaso non sicut epidimiacum morbum tradens sed ,ppter propriaz cōmemorationē: vnde ⁊ de abditis mentionē facit procedens in alijs sermonibus ,ppter eandez causaz quid est quod vult hic tradere ⁊ dicimus fuit quidam in thaso satyrus noie ⁊ pronomine gripapolix. gripapolix aūt dicebat: aut quare gripū habebat nasum.i.curuum: aut qz subtiles habebat armos ⁊ angusta ea que sunt circa thoracem sicut vulpes: vnde ⁊ aptus fuit ad ptisim: ⁊ quia angusta erant ei ea que sunt circa pectus ⁊ ferebatur ei humiditas propter cōcomitantiaz patiebantur igitur ⁊ generatiua: ⁊ ,ppter hoc gemorrea eidez superueniebat die ac nocte de inde postea ptisicus factus est ⁊ mortuus est Trisedemon aūt ⁊ maximus sophista ptisicū dicit hic ɔsūptionē corporis: qm̄ aūt gomorrea supuenit ,ppter debilita

Nō qd sit gripapolix

tē multotiēs spermaticorū vasorū: aut ꝓpter multitudinē seminis exinde cōtingit nō nutrimētū ⁊ cōsumptio: ⁊ hoc historisat dicēs: ī altero q̄daꝫ supuenit ⁊ mirabile dicebat: ꝙ extra spē saluatus est alter ⁊ maxime iuuenis etatis hoc cooperatum: melius autem est primam expositionem tenere: ꝙ vlcus factum est pulmonis: nisi enim a xx. annis vsqꝫ ad. xxx. poterat sufficere cōsumptiōe facta. 48

IN abdirus palestre ꝯseruator clysteueus factus pugnans plus versus fortiorē ⁊ ruēs sup caput abiens bibit aquā multā frigidā ⁊ ei vigilia facta est ⁊ angustia ⁊ infrigidatio extremitatum.

Posteriori vero aduēiēs: intulit ei suppositoriū: ⁊ mediocriter egessit: ⁊ minxit prius aut non minxit: in nocte vigilauit non minus vigilia ei facta: in mala sufferētia existenti autez tertia die infrigidatio exterminatū postea febriens ⁊ sudans ⁊ mellicratū bibens mortuus est.

MElancholici ⁊ epileptici soliti sunt fieri: plerūqꝫ ⁊ epileptici melancholici.

Vox aūt alterū magis fit super que repserit morbus: si/

HIstoria cis ē ⁊ hic sermo. mentionez aūt fecit cuiusdā qui palestre conseruator erat aut seruās locum in quo luctabātur luctatores vt ñ sint inordinati circa dietaz. Clisteueus aūt quidam homo fuit ⁊ iā cōtigit istuz simul luctari cū fortiori: fortior autē assumens ipsum prostrauit super caput ⁊ vulneratus ē in capite ⁊ ī spina: deinde ī nocte bibit. ⁊ bibit multaz aq̄: ⁊ in vulnere aliud superadidit: vulneratū est ei cerebrum ⁊ nucha ex cōgelatiōe aque: exinde vigilia ei superuenit ⁊ grauis sufferentia ⁊ infrigidatio extremittatuz. Et sa die induxi ei suppositoria. nō. n. patiebatur clystere: ⁊ mediocrit egessit ⁊ iniunxit. postea illa nocte siue hy. iubente siue per se motus balneauit se: ⁊ nihilominus grauez sufferentiam ⁊ vigiliam sustinuit: deinde posterius febricitans ⁊ sudans syncopico sudore ⁊ mellicratuz bibens mortuus nō ꝙ sudor fecerint mortem neqꝫ mellicratum fecit sudorem: nisi volueris dicere ꝙ caliditate rare facti sunt pori. ⁊ ne moueant nobis risum que dicta sunt ꝙ mortuus est. hy. n. precepit oēm curam adhiberi ad sanitatem ⁊ nō negligere. si vero ꝓpter supiorē motum superuenit mors noli perturbari.

¶ Quidā aūt librorū aduenit habent. quidā vero adueniens si aūt habēt aduenit in tertia persona: dic ꝙ iste palestre cōseruator postq̄ꝫ cecidit mansit in exercitio: et ibi potauit aquam: ⁊ posteriori die venit domū. si vero hꝫ adueniens in prima ꝑsona: credas dicere hyp. ꝙ postq̄ꝫ cecidit: sexta die adueni ⁊ vidi ipsum. 49

SCiendū ē ꝙ epilepsia ē spasmosa dispō totius corporis cū lesione ꝑncipaliū actionū: supuenit aūt epilepsia a phlegmate replēte vētriculos cerebri quod phlegma si venerit ad cōplexionem. s. ⁊ eēntiam cerebri: iubet operaē. si vero est melancholicus humor. qm̄ ⁊ hic grossus ē: ⁊ si venerit ad vētriculos cerebri. ⁊ hic epilesiam efficit: si vero venerit extra subām cerebri: tunc efficit melācholiā. melancholia ē insania sine fe. in melācholico humore facta. ⁊ absqꝫ febre dixi ꝓpter alienationē: in melancholico humore dixi propter maniā q̄ a co. rub. fit. Quoniā autē diximus ꝙ a melancholico humore ⁊ epileptici fiunt ⁊ melancholici. fiunt autem ⁊ a phlegmate epileptici. bene igitur hy. dixit: melācholici epileptici: ⁊ epileptici melancholici plerumqꝫ fiunt.

Morbū aūt dicit hic grossam materiam: ꝙ eadem materia siquidem in corpus repserit. s. in ꝯcauitatem cerebri: efficit epilepsiam: si vero in noticiam. s. in cōplexionē ⁊ in eēntiam cerebri. efficit melancholiam: sed qm̄ dico ꝙ venit materia in cōplexionem cerebri ⁊ efficit melancholiam: sicut medicus dico: qm̄ phi non dicunt cōplexionē effectiuā esse virtutē aīe sicut nos: sꝫ ecōtrario instrumentū esse ⁊ ministram dicūt cōplexionē rōnali anime. 50

quidē in corpus epileptici si vero in noticiā melācholici

IN abdirus faethusa hypptoy mulier superfecūda existēs anteriori tēpore viro autem eius fugiēte: pudica manēs omnino muliebria defecerunt ⁊ pilos emisit ⁊ virilis facta est postea facta ē ei arthetis ⁊ multa fecimus vt menstrua ei venirent ⁊ profecimus sed tempore dispeҫiit.

Et vox ei exasperata est.

COntingit et noami gorippi mulieri in thaso eadem: visuz est autez omnibus medicis quos ego noui spem vnam esse effeminati: ⁊ in hac multa fecimus ⁊ nihil ꝓfecimus q2 nō omnino mulieres oēs curantur.

Nota ꝙ medici dicunt cōplexionē eē effectiuā phi vero instrumētum aie rōnalis

ET iste ſmo historicus ē: qd aūt vult dicere ⁊ dicimus ꝙ fuit quedam mulier quōdam multa pariens repente aūt ꝓpter aliq̄ꝫ cām fugit vir eius permansit itaqꝫ illa casta: supabundauerunt ei menstrua. ꝓpter quid cōsumebatur hactenus sanguis in pueros: nunc ī periendo permansit ille sanguis. ⁊ exinde ꝑmanens retinebatur ⁊ sperma: neqꝫ eniꝫ veniebat ad commixtionem omnino sed superabundabat ī ea exinde ñ dubites ꝙ quomodo difficilia nō poterant fieri ⁊ dicim⁹ ꝙ virtus fortis erat: ⁊ itaqꝫ sicut fortis non patiebatur vnde calidior facta q̄ꝫ erat cōdensata est et pilos emisit. oino autem habebat ⁊ habillitatē faciendi. itaqꝫ ī principio: aut spermate acutiori facto aut sanguine deducta est materia ad articulos: ⁊ facta est artetis. ↑ Sed quidam questionantur quare nō facta est matricis suffocatio. ⁊ dicimus ꝙ solum sanguis acutus factus est: ⁊ propter hoc aut dicas ꝙ cōsuetudinem habuit mulier menstruari ipsa in ꝑgnatione: et propter hoc non fiebat sintoma nisi quoddam raruꝫ veruꝫ dico tibi ⁊ solutionem ꝙ quēadmodum sunt viri effeminati: sic ⁊ mulieres sunt. viriles. fortassis autem ꝙ virilis fuit ergo dicit hy. ꝙ multa fecimus ⁊ nihil iuuimus: sed tpe dispeҫijt.

↑ N qō ex spmatis ⁊ mēstruorū retētiōis q̄ꝫ. sūt arthetice.

¶ Quia dictum est superius ꝙ ea que sunt pectoris multam colligantiam habent ad generatiua sanguine permanente: et hoc acuto facto apertius fecit pectus: ⁊ propter hoc facta est et vox aspera. 51

SImilia dicit supuenerunt in thaso alij mulieri omnia q̄ prime que videbantur omnibus medicis. quid autem facere ⁊ menstrua ipsi reuocare: ⁊ quoniaꝫ in his maxime mulier designatur: ⁊ tunc mulier non dicitur quando mēstrua ipi retinentur. huius grā dixit ꝙ spes fuit saluari aut effeminari. s. qō mēstrua ipsius ꝓuocarentur: aut hoc dic qō ꝑordinauit effeminari viragi: quoniā enim dixit superi⁹ vir facta ē huius cā dixit effeminari: quomodo autez potuit effeminari: si asperam vocem emisit ⁊ menstrua ꝓuocata sunt ⁊ in hac dicit: multa fecimus ⁊ nihil profecimus vel hortatur confortat autez auditorem dicens: qō nō omnino omnes mulieres curantur: neqꝫ concupiscere sed permanere qō superior motus coaperet bene autē dixit hy. ꝙ non solus fuit sed alij fuerunt medici: ⁊ multa fecimus ⁊ nihil profecimus.

¶ Expliciunt commenta epidimie hyp. a voce ioannis alexandrini magni medici ⁊ sophiste.

Incipit liber Hyppocratis de natura puerorum vel de natu-
ra fetus aut de natura embryonis: idē. n. sunt.

Sp̄ma ab vtrisq3 p̄manserit i m̄rice mulieris:
p̄mū qdē miscet̄ sil tanq3 muliere nō gescēte: ⁊
colligit̄ ⁊ igrossat̄ calefactū: deide qñ replet̄ spi
ritū h3: sic exñs i calido p̄ma m̄rice spirāte: dei
de qñ replet̄ spū viā sibiipsi ex̄ fac: ⁊ p̄3 mediū
spmatis spū⁊ erit: cū āt via fit ex̄ spūi calido ex-
istēti itex̄ ali⁹ fridus spirat a m̄rice: ⁊ h̄ facit p
totū tp̄s: calefit qdē sicut in calido existēs: frigidū āt h3 a m̄ri-
ce spirāte: oīa āt q̄cūq3 calefiūt spū3 hēnt: spūs āt frangit ⁊ fac
sibiipi viā ⁊ tēdit ex̄: ip̄m aūt qd̄ calefit attrabat ad seip̄3 spū3
frigidū p fractionē a quo nutrit̄: h̄ aūt fit ⁊ lignis ⁊ in frōdib⁹
⁊ cibis ⁊ potib⁹ q̄cunq3 vehemēter calefiunt: intellectū āt pre
bēt ligna cū aduruntur: oīa. n. ligna faciēt h̄ maxie āt subuirida
emittūt fm sectionē spū3: spūs āt qñ ex̄ tēdit i euoluet̄ circa se-
ctionē: ⁊ h̄ fieri videm⁹: manifesta igr̄ rōcinatio ē spirit⁹ q̄ i li-
gno existēs calidū attrahit alter̄ frigidū a q̄ nutritur ⁊ a se di-
mittit: siquidē. n. nō attraheret nō vtiq3 reuolueretur spūs ex̄
tēdēs: oē. n. calidū frigido nutritur moderato: ⁊ qñ calent hūi
du3 qd̄ in ligno existit spūs factus tēdit ex̄ ⁊ ita exiens ex̄ calidū
qd̄ est in ligno e3 attrahit aliu3 frigidu3 a quo nutritur: faciunt
āt hec ⁊ frondes viride qñ vruntur: spū3. n. hēnt deinde rum
pit spirit⁹: ⁊ facit viā: ⁊ tendit ex̄ reuoluēs se. tendēs āt sonu3
p̄bet: fm q̄ inspirationē p̄bet: ⁊ legumina ⁊ frumētu3 ⁊ fruct⁹
calefacta spiñ habēt: ⁊ extra venit ruptionē facien do: ⁊ si humi
diora fuerint: plus spū3 habēt ⁊ emittūt: ⁊ ruptionē maiore3
faciunt: ⁊ qdē o3 plongare sermonē: oīa. n. quecunq3 calefiunt
spiritu3 emittunt ⁊ alter̄ frigidū fm hec ecōtra attrahunt quo
nutriunt̄: ⁊ hmōi necessitates inducte sunt a me q̄ sp̄ma cale-
factu3 in matrice spū3 h3 ⁊ emittit: simul autē ⁊ a matrice spirā
te spiritū h3 ⁊ sp̄ma: qñ. n. matrix frigidū attraheret ab aere ad
se inflatur sp̄ma: calidū autē est tanq3 in calido existēs: ⁊ tunc
vtiq3 spiritu3 h3 ⁊ emittitur: ⁊ sp̄ma inflatū facit pāniculū: ex
ten ditur autē circa ip̄3 exterius ptinuus factus sicut viscosus
tanq3 in pane assato subtile in sp̄ē pāniculi stat supficialiter ca
lefactus ⁊ iflatus pānis eleuat̄ fm q̄ inflatur sicut pāniculus
fit. Sp̄mati āt calefacto ⁊ inflato toto pāniculis exteri⁹ circū-
fit: iuxta mediū autē sp̄matis spiritui transitus ⁊ intus ⁊ extra
fit p pāniculu3: ⁊ hoc panniculo distat tenui ⁊ sperma in se pa-
ru3 est: hoc aute3 aliud sperma rotundum est in panniculo: at
vero sex diebus manēs in matrice ⁊ sperma extra cadens ego
vidi: ⁊ quale mihi videantur in mēte: tunc ab illis reliqua aug
menta feci: qualiter autē vidi sp̄ma sex diex̄ existēs ego narra-
bo. Mulieris ppria famula erat: precio ad viros iens quam
nō oportebat cōcipe inutero qualiter nō eēt inhonorata: audie
bat autē cantatrix qualia mulieres dicunt adinuice3: cu3 muli-
er debet concipere in vtero non egreditur sperma: sed interius
manet: hec audiens intendebat ⁊ obseruabat semper: ⁊ po-
stea vt non sensit exire semen: dixit domine sue: ⁊ verbu3 pue-
nit vsq3 ad me: ego aute3 audiens precepi ipsa3 salire ad terrā
⁊ sonus factus est: illa videns aspiciebat ⁊ admirata est. Qua
le autē hoc erat: ego dica3: vt siquis oui crudi exteriorē cortice3
circūauferat: ⁊ in interiori panniculo interius humidu3 appa
reat: modus quide3 talis fuit sufficienter vt dicere o3: erat autē
rubeu3 ⁊ rotundu3: in panniculo autē videbantur existere fi-
la alba ⁊ grossa cum grosso sanguine ⁊ rubeo: ⁊ circa panniculū
exterius vestigia in medio autē panniculi distabat subtile: qd̄
mihi videbatur esse vmbilicus: illu3 āt spūm interius ⁊ exte-
rius facere primū: ⁊ panniculus ex illo tēdebatur tot⁹ ptinēs
sp̄ma: tale āt ego vidi sexu3 existēs sp̄a. Dicā āt ⁊ aliā cognitio
ne3 ⁊ in hoc posterius apparētē cuil3 volēti scire de hoc: ⁊ ad
argumentu3 oī meo s̄moni q est vērus vt dicat hō de hmōi re:
⁊ h̄ qdē adhuc dicta sunt a me: qd̄ āt sp̄ma in pāniculo ē ⁊ spiri
tu3 h3 iteri⁹ ⁊ exterius ⁊ auget̄ a sanguie m̄ricis descēdente ad
m̄rices mēstrua āt egrediunt̄ qñ mulier pcipit a se si o3 puer
sanus eē: si nō ē qbus supsignificat fm p̄mu3 mense3 quantū
modicu3: sed descēdēs sanguis a toto corpe mulieris circulari
ter stat circa panniculu3 exterius: simul āt spiritu attracto inte
rius: sanguis p panniculu3 fm pforatu3 ⁊ distans coagulat̄ ⁊
auget qd̄ o3 fieri aial: qñ āt tp̄s fiet rursus alij panniculi eq̄lit̄
primi panniculi subtiles circūtendunt̄ multi tali modo quo

⁊ p̄mus pāniculus factus ē. tēsi aūt sūt ⁊ isti ex vmbilico
⁊ adinuicē ligamēta hñt qñ vtiq3 hic fieri descendente
sanguie a m̄rice ⁊ coagulato ⁊ caro fit fm mediū āt car
nis vmbilicus distat p quē spirat ⁊ augmētū h3. mu-
lier āt qñ i vtero h3 a mēstruis nō descēdētib⁹ pp hoc ñ
dolet: q2 sanguis nō pturbat̄: ⁊ affluēter descendētes q̄
l3 mēse: sed tēdit qete paulati sine dolore q̄tidie ad m̄ri
ces ⁊ in m̄ricibus exñs auget̄. quotidie āt hmōi cā tē-
dit: sed nō semel fm mēse3: qñ in matricib⁹ sp̄ma exñs
attrahit a corpe sp: qūo vtiq3 ⁊ potētie h3. sic ⁊ spūs. Et
p̄mū qdē puus spiritus fit: ⁊ sanguis modicus tendit
a m̄rice. qñ āt spūs in plus fit magis attrahit sangui-
nē: ⁊ iplus descēdit sanguis ad m̄rices. Non hñtib⁹
aūt in vtero quādo mēstrua nō egrediuntur ppea do-
lor fit: p̄mū qdē perturbat̄ sāguis in corpore fm quēli
bet mēse3 a necessitate hmōi: q2 mēsis a mēse differt
multu3 ⁊ fm friditatē ⁊ caliditatem ⁊ hoc sentit mulie
ris corpus: humidius. n. est q̄3 viri: ⁊ perturbato san
guine ⁊ replente venas descendit ab ipso. Et q̄liter h̄
a principio nature fuit: quare siquidem euacuatur a sā-
guine mulier concipit in vtero: si autem repleta fuerit
non vacuis autem matribus ⁊ venis factis a sangui-
ne concipiunt a se mulieres pueros post menstruoru3
siquidem purgationem mulieres maxime concipiunt i
vtero. causa autem qd̄ dicitur. quando autem perturba
tur sanguis ⁊ non tendit extra segregatus sed ad ma-
trices: matrices autem non remittuntur calefacte au-
tem a sanguine diuturno matrices parant alteri corpo
ri caliditatem. est aute3 quādoq3 ⁊ tantu3 de sanguine
in venas corporis: vt ⁊ vene replete dolēt ⁊ tumorē p̄
bent. est aūt quādoq3 ⁊ periculū ex hoc purgari. est autē
quādoq3 ⁊ ad vesicam pconsistunt ⁊ cōprimunt ⁊ clau
dunt vesicā ⁊ strāguria3 p̄bet. est aute3 quando replete
sanguine existentes matrices declinant aut ad ischiam
aut ad lumbos: ⁊ dolorem prebent. Est āt quando et
diuturnus fuerit sanguis quinq3 mensibus: aut sex: i
matricibus putrefactis putredo fit: in qbusda3 aute3
fm testiculu3 egredit̄. est aute3 qbus iuxta femur sicut
ap̄a fit: exinde sanies facta egressa est: ⁊ alia multa hu-
iusmodi mulieribus fiunt cum non purgant̄ mēstrua
sed non oportet dicere hoc hic. dictum. n. est in mulie-
bribus egritudinibus: sed vñ dimisi sermone cōple-
bo quādo autem fit caro. tūc panniculi aucto eo qd̄ ē in
matricib⁹ augētur ⁊ ipsi ⁊ cauātur maxime exteriores. ⁊
sanguis q est m̄rice descēdēs. quādocūq3 caro fuerit spi
rans attraxerit: ⁊ augmētū fit. ⁊ si vtile nō fuerit in cō
cauitates panniculoru3 segregat̄. ⁊ qñ cauant̄ ⁊ sangui
nē recipiūt: tūc aūt nominat̄ regio. hec aūt a me in hac
pte dicta sit. Caro aūt aucta a spū articulat̄ ⁊ venit i ip-
sa singulū simile vt simile ⁊ densū ad densū ⁊ rax̄ ad ra
ru3. ⁊ humidū ad humidū: ⁊ vnqūdq3 venit in pp̄riā
regionē: fm cognatū a qbus ⁊ factum ē q̄cūq3 a densis
sunt ⁊ fiunt: ⁊ quecūq3 ab humidis humida sunt ⁊ alia
fm eande3 rōnē fiunt: ⁊ augmētatis ⁊ ossa indurescūt
a caliditate coagulata ⁊ iā ramificātur vt arbor: meli⁹ iu
riora corporis ⁊ exteriora: ⁊ caput fit distans a spatulis
⁊ brachia ⁊ cubiti a lateribus: ⁊ crura distant ab inuicē
⁊ nerui inuoluuntur circa naturas articulorum: ⁊ ip̄m
habet os: ⁊ nasus ⁊ aures eleuantur in carne ⁊ perforā
tur. oculi replentur humido puro: ⁊ testiculus manife
stus fit qualis est. ⁊ viscera articulantur. ⁊ iam a supe-
rioribus spirationē3 facit ore ⁊ naso: ⁊ venter inflatur:
⁊ intestina inflata fm supiora accipiunt spūm q est per
vmbilicum ⁊ obturatur: ⁊ ad intestinum via fit a ven
tre. ⁊ ab intestinis extra. Singula autem horum arti
culant̄ a spū singula inflata qde3 cū distant oīa fm co-
gnitionē: eteni si volueris fistulā ligare ad uesicā ⁊ p fi-
stulā imittere i vesicā terrā ⁊ harenam ⁊ plumbi frusta
subtilia. ⁊ aq̄3 infundens fistulā inflare: p̄mu3 qdē illa
miscent̄ aq̄: deinde tpe inflata: veniet plūbū ad plūbu3
⁊ harena ad harenam ⁊ terra ad terra3. ⁊ siquis ipsa de
siccare dimittet ⁊ circumfranget. vesicam inueniet: et

videbit ipsoꝝ silẽ sicut ad silẽ veniẽs: itaqꝫ ãt ꝛ spma ꝛ caro articlaẽ ꝛ viẽt vnũqdqꝫ silẽ ad silẽ. Hec ãt adhuc dicta sunt a me ꝛ fact⁹ ẽ vtiqꝫ puer: ꝛ ad h̄ accedit feĩa qdẽ in. xl. dieb⁹ ad lõgissimuꝫ: sicut. n. accidit i pl⁹ in h̄ tpe aut paulo pl⁹ aut paulo min⁹ h̄ articulari: etẽni purgatio fit i mulierib⁹ p⁹ ptuꝫ aut in plus: accidit ãt i puella qdẽ. i. in muliere pariẽte puellã i dieb⁹. xlij. ita qdẽ diutissima ꝛ finalis: piculuꝫ vtiqꝫ erit: ꝛ in. xxxv. diebus purgaretẽ: i masculo ãt mundificatio fit in diebus. xxx. ita diuturnissima ꝛ finalẽ: piculũ vtiqꝫ eẽt ꝛ si i. xx. dieb⁹ purgaretẽ: postremo ãt tpe nimia egrediẽ purgatio: in iuuenib⁹ ãt paucis dieb⁹ purganẽ: i vetustiorib⁹ ãt plurib⁹: maxie ãt dolẽt mulieres i ptu ꝛ i purgõne ptus pmo pientes: ꝛ in mora piẽtes magis dolẽt purgatiões ãt mulierib⁹ ex ptu hmõi cã fiunt: qꝛ in pori tẽporis vsqꝫ ad q̃dragesimuꝫ diẽ ꝛ duos i puella: in puero ãt vsqꝫ ad. xxx. diẽ minim⁹ sanguis descẽdit in argumẽtuꝫ puero: hic ãt i his plus quisqꝫ pariatur oꝫ vtiqꝫ purgõeꝫ retribui in purgõne ptus ꝛ exire foras ẽm purgõneꝫ dieꝝ: pncipiuꝫ ãt fit hmõi mulierib⁹ in dolore: pturbatur sanguis mulieris ꝛ calefit tot⁹ a motu pueri forti existẽte: pturbat⁹ ãt pmo qdẽ venit extra: p⁹ pueruꝫ ãt putredo grossa sanguinea: ꝛ meat⁹ egressus fact⁹ ẽ chim⁹ sicut aq̃ imensa: deide post illud ẽm plurimos dies egrediẽ purgõ vsqꝫ ad dictuꝫ tps ẽm similitudinem hore mẽsis cotile: idẽ pugilli: aut tota aut media: pmo ãt paulo plus aut paulo minus ẽm rõneꝫ hmõi quousqꝫ finiat. Egrediẽ ãt sanguis vt ab occisa victia si sana fueri mulier ꝛ oꝫ sana eẽ: ꝛ cito coagulatur si ãt mulier nõ fuerit sana neqꝫ oꝫ sana eẽ: egreditur purgatio mior ꝛ ẽm spẽm prauior: ꝛ nõ coagulabilis: ita ãt h̄ hꝫ: siq̃ mulier in vtero habẽs egritudinẽ habuerit nõ existẽte cognatã purgõni ptus destruitur nisi purgetur in antenorib⁹ dieb⁹ in vtero habẽs mox sana existẽs mox intus: si mãserit ãt ipsi purgatio siue a medicis siue ꝛ spõtanea subito ẽm rõnẽ dieꝝ egredietur: qb⁹ nõ egrediẽ isemel vel silẽ. Si ãt nõ purgata fuerit mulier purgõe ptus egritudo ipi magis erit ꝛ piclitabiẽ mori: neqꝫ si curã habuerit in breui ꝛ ipsa deorsuꝫ agat purgõne: hic ãt reduxi h̄ ppterea q̃liter enunciẽ ꝙ pueroꝝ sit segregatio mẽbroꝝ longissima: in puella qdẽ in. xlij. diebus: in puero võ i tertio dieb⁹ diuturna. Debeo ãt ẽm nunc noiare cãm explanatiõis dico. n. retribui ꝙ in mr̃icib⁹ existenti spmati minimus sanguis venit a muliere ad matrices haẽbte femineũ sperma in. xliij. dieb⁹: in his ãt diebus articulantur mẽbra infantiuꝫ ab h̄ ãt tpe ipi in plus venit sanguis in puero ẽm ipsuꝫ numeꝝ ꝛ rõneꝫ. xxx. dieꝝ: sic ãt hꝫ aliud argumentuꝫ h̄ ꝙ hic vera sunt pmis autẽ. xxx. dieb⁹ quãdo spma in mr̃icẽ cadit minim⁹ sanguis venit ad matrices a muliere: deinde in plus si. n. coadunat⁹ ꝛ mult⁹ venerit: nõ vtiqꝫ sperma posset spirituꝫ hr̃e sꝫ suffocaretẽ vtiqꝫ a sanguine veniẽte multo. Retribuiẽ ãt in purgõne eꝝrio: egrediẽ aũt purgatio ptus i pmis dieb⁹ pluria: deide in min⁹ donec finiatur: mlẽte vtiqꝫ mulieres corruperunt pueꝝ paulo ãte. tertio die: ꝛ inarticulat⁹ apparuit q̃cunqꝫ võ posteri⁹ aut simul. xxx. dieb⁹ articulata apparebant existẽtia ꝛ i puella ẽm rõeꝫ xlii. dieꝝ qñ corrũpeẽ vr̃ articulatio mẽbroꝝ: siue pus corrũpaẽ puer siue posterius: sic vr̃ ꝛ rõe ꝛ necessitate articulatio exñs: i puella qdẽ i xlij dieb⁹: i puero i. 30. testaẽ. n. aborsus isantiũ ꝛ imũdificationes ptus. Cã aũt ẽ: qꝛ femina coagulaẽ posteri⁹ ꝛ articulatur: qꝛ spma ifirmi⁹ ꝛ hũidius mulieris q̃ꝫ viri: ꝛ necesse est scdm hãc rõem posteri⁹ feminã coagulari q̃ꝫ masculũ: ꝛ mũdificatio diuturnior hmõi cã: cũ i femia magis de sba sit q̃ꝫ i masculo. Redibo ãt iteꝝ retro vñ discessi: qñ ãt articulaẽ infãs ẽm formas mẽbroꝝ ipso aucto ossa ꝛ mẽbra duriora fiunt ꝛ cauanẽ: ꝛ h̄ a spũ fiũt ꝯcaua ãt existẽtia attrahũt ad se a carnib⁹ sãguis piguissimũ: ꝛ tpe pcedẽte ramificanẽ iteꝝ extrẽa ossium sicut arboris extrẽa postremo rãificanẽ: ita ꝛ pueri: distãt ad inuicẽ digiti manuũ ꝛ pedũ: i extrẽis ãt vngues oriunẽ finiũt ãt vene hois oẽs in digitos manuũ ꝛ pedu: ꝛ grossissime qdẽ sunt vene q̃ sũt i corpe ꝛ q̃ i capite: deĩde ãt in crurib⁹ ꝛ brachijs ꝛ cubitis: in pedib⁹ ãt ꝛ mãib⁹ sbtilissime ꝛ dẽsissime ꝛ plurime vene sunt: ꝛ nerui sbtilissimi ꝛ dẽsissimi ꝛ plurimi: digitis autẽ manuũ ꝛ pedũ hi maxie sr̃: ꝛ digitis ãt sic ex hẽntib⁹ dẽsa ossã pua ꝛ venas ꝛ neruos: ita ꝛ ũgues oriunẽ ex ipis sbtiles ꝛ densi ꝛ accipiunt extrẽa venaꝝ ꝙ nõ ãpli⁹ augeãẽ ipe neqꝫ emicat aliq̃ altera: q̃re nõ ẽ mirãdũ ꝙ vngues i extrẽo corpis densissimi sunt silr̃ ãt ꝛ vnguib⁹ ꝛ capilli i capite radicanẽ: hꝫ ãt sic q̃ sr̃ de nã capilloꝝ: oriunẽ. n. maximi ꝛ plurimi vbi corpis cutis rarissima ẽ: ꝛ h̄ vbi capilli moderatã hũiditatẽ i nutrimẽtũ hñt: ꝛ vbi cutis posterius rara fit: ꝛ ibi pili posteri⁹ oriunẽ in mẽto ꝛ pectie ꝛ sicubi: simul. n. spmate facto caro rara fit: ꝛ cutis ꝛ vene apiũtur magis q̃ꝫ i pore tpe puero existẽti: sbtili⁹. n. venis existẽtib⁹ nõ descẽdit p ipas spma ꝛ de mẽstruis puelle eadẽ cadit rõ: simul ãt via fit ꝛ mẽstrualibus ꝛ spmati vginib⁹: ꝛ capillatur pectẽ pueri ꝛ puelle rarefacta cute: ꝛ simul crinis vr̃ tatis humiditatẽ tẽporataꝫ in nutrimentuꝫ hꝫ ꝛ nõ minorẽ: i aũt ꝛ barba viri hꝫ: rara. n. fit cutis tẽdẽte in ipsaꝫ humiditates capite: simul qdẽ. n. ꝛ in coitu pariter ãt ꝛ in medio tpe crinis mẽsuratã hꝫ humiditatẽ in nutrimentuꝫ: tunc maxie quãdo tps fit humido descẽdẽti a capite: ꝛ i coitu descẽdendo a pectore ad barbã: significatio ãt qꝛ in rarissimis cutis oriuntur pili: siqs voluerit adurere cutiꝫ ꝛ crustã solũ facẽ ꝛ sanare dẽsa facta cutis in cicatrice pilos nõ pducet. Quicunqꝫ ãt eunuchi pueri existẽtes fiunt: pp h̄ neqꝫ pilos hẽnt in pectore neqꝫ i mẽto: lenes fiunt toti: qꝛ via nõ fcã spmati rarificat cutiꝫ in toto corio cecaẽ autẽ via spmatis sicut mihi dictuꝫ ẽ paulo ãte: ꝛ mulieres ãt lenes fiunt ẽm mẽtuꝫ ꝛ corp⁹: qꝛ in coitu ipaꝝ humiduꝫ nõ similiter icctigatuꝫ sicut id qd̃ ẽ viri cutiꝫ nõ facit rarã: q̃cunqꝫ aũt calui fiunt: isti ãt flegmatici sunt: ꝛ in capite ipoꝝ silẽ coitu iectigatuꝫ ꝛ calefactuꝫ flegma cadens in cutiꝫ vrit capilloꝝ radiceꝫ ꝛ effluunt capilli. Eunuchi ppter hoc nõ fiunt calui: qꝛ ipsoꝝ nõ fit motus vehemens neqꝫ calefactuꝫ flegma in coitu vrit capilloꝝ radices: cani autẽ pp h̄ fiunt: qꝛ multo tpe descẽdẽte humido in hoie sequestratur albissimuꝫ ꝛ cadit ad cutiꝫ: ꝛ crinis albioreꝫ humiditatẽ habẽs q̃ꝫ in pori tpe albior fit: ꝛ cut s vbi cani sunt albior altera fit: ꝛ q̃cunqꝫ ex genitura caniciẽ quãdaꝫ habent in capite: illis vbi canicies est albior alia est: illic. n. albissimuꝫ humidum est: hꝫ autẽ ꝛ h̄ fit vbi vtiqꝫ caro humiditateꝫ attrahit siue albaꝫ siue rubeam siue nigraꝫ: tales ẽm coloreꝫ ꝛ pili fiunt: hic autẽ dicta sunt ad me: adhuc veniaꝫ autẽ ad residuũ sermonis: qñ vtiqꝫ extrema corporis pueri ramificanẽ extra: ꝛ vngues ꝛ capilli ramificabunẽ: tunc vtiqꝫ ꝛ mouetur ꝛ tps ad hoc fit masculo quidẽ tres mẽses: femine vero iiij. sic. n. in plurimũ accidit: est ãt ꝛ quosdã pueroꝝ añ h̄ tẽpus moueri: moueẽ ãt ante masculus qꝛ ẽ fortior femina: ꝛ ãte coagulaẽ masculus: a grossiori. n. ꝛ fortiori spermate fit masculus femina: qñ ãt mouebiẽ ẽbryo: tunc vtiqꝫ ꝛ lac sup significat mr̃i: mãmille. n. eleuanẽ ꝛ papille gescunt: lucescunt aut linescũt: lac võ nõ egrediẽ: ꝛ feminis densaꝝ carniuꝫ posteri⁹ lac supsignificat ꝛ venit: raꝝ ãt carniũ añ pp hanc necessitatẽ fit lac qñ matrices tũorose fuerint a puero cõprimũt vẽtrẽ mulieris hmõi ãt qñ repleta repssio fit: resilit pinguissimũ a cibis ꝛ potibus extra ad omentũ ꝛ carnẽ: sicut siqs coriũ inungat oleo mlẽto: ꝛ pmittat ibibere ꝛ post q̃ꝫ ibiberit reprimat coriuꝫ represso corio resilit extra oleuꝫ ita vtiqꝫ ꝛ ventre habente in ipso pingue a cibis ꝛ potibus represso a matricibus resilit pingue ad omentũ: ꝛ carnẽ: ꝛ si fuerit mulier rare carnis citius sentit saltũ si võ nõ posterius. Et bestie in vtero habẽtes siqdẽ nõ egrotauerint ab eodeꝫ cibo ꝛ potu pinguiores fiũt ppterea: similiter autẽ ꝛ femia a pingui calefacto ꝛ albo existente quod dulcoratũ a caliditate q̃ est in matricib⁹ repressuꝫ venit ad mãmillas: ꝛ ad matrices paꝝ venit p easdem venas: procedunt eniꝫ vene ad mãmillas ꝛ ad matrices ꝛ he ꝛ alie similes ꝛ quando accidit ad matrices lac: puer ab ipso augetur paruꝫ: mãmille vero recipientes lac eleuantur replete: ꝛ quando parit pncipio motus facto: tendit lac ad has mãmillas si lactauerit hꝫ. n. sic lactantibus mãmillas ampliores fiũt vene ẽm mãmillas: ãpliores ãt facte vene a ventre attrahentes pingue tradunt mãmillis:

etenim si vir coierit multū: ãpliores fiūt vene: ⁊ magis ducūt
coitū: hʒ ãt ⁊ hͦ sic. Nutrimentū ⁊ augmētū pueroꝝ fit qñ i mrī
cibꝰ vadūt q̃ sunt a mr̄e: ⁊ quō mr̄ hʒ sana ⁊ infirma: ita ⁊ puer
hʒ quēadmodū ⁊ q̃ in terra vectegabilia: nutriunt a terra: et
q̄lit̄ vtiqʒ terra se hʒ: ita ⁊ vectegabilia se hñt ⁊ q̃ in terra: semē
enī qñ deponit̄ i terra: hūiditate replet̄ a terra hʒ .n. i seipsa ter
ra hūiditatē oīmodā q̃ nutrit vectegabilia hūiditate ãt repletū
semē iflat̄ ⁊ ieicit ⁊ cogit̄ ab humiditate ꝯuerti v̄tus q̃ ē le
uissima in spmate: ꝯuersa ãt v̄tus a fronde ⁊ hūiditate fcā frō
des rūpit spma: ⁊ oriunt̄ p̄mo exteriꝰ frōdes orientia ãt qñ nō
ãpliꝰ pñt nutriri frondes ab hūiditate q̃ ē in spmate: rūpunt̄
inferius spma ⁊ frōdes: ⁊ coactū a frōdibꝰ trāsmutit̄ a potētia
in deorsū aut in ipso delinquit̄ ꝓp grauitatē: ⁊ fiūt radices ex
frōdibꝰ dense. qñ ãt deorsū firmit̄ radicatū fuerit vegetabile:
⁊ nutrimētū a terra faciet: tūc vtiqʒ euanuit oē ⁊ qō cōsumptū
ē ⁊ vegetatū preter corticē. q: solidissimꝰ ē iterū ãt cortex putre
scēt in terra imanifestus fit tp̄e vtiqʒ: ⁊ ramificāt̄ q̄dā frondiū
ex spmate igit̄ sicut ab hūido fcūm: tñ molle exñs et aq̄suʒ ⁊ aug
mētū motū ⁊ in deorsuʒ ⁊ sursū nō pōt fructū emittere: nō .n.
ē ipsi virtꝰ fortis ⁊ pinguis ex qua semē ꝯuertet̄. qñ ãt infir-
mabit̄ magis ⁊ radicabit̄ magis vegetabile ad genꝰ a tp̄e tūc
vtiqʒ ⁊ venas hʒ ãplas ⁊ insursū ⁊ deorsuʒ: ⁊ tūc vtiqʒ ex ter
ra extrahit̄ ñ ampliꝰ aq̄suʒ sed grossiꝰ ⁊ pinguius ⁊ plus vt ca
lefactuʒ a sole ebullit ad extrēa ⁊ fit fructꝰ s̄m cognituʒ ex quo ⁊
factū ē ⁊ multus ex medico: ⁊ ꝓ p hoc fit: q: attrahit vnūqdqʒ
vegetabiliuʒ ex terra potētiā magis q̄ʒ ex quo factuʒ ē: ⁊ extra
viuit nō s̄m vnuʒ: sed s̄m multa. qñ ãt fructꝰ egredit̄: nutrit̄
a vegetabili attrahēs .n. vegetabile a terra fructū tradit sol ãt
maturat ⁊ solidat fructū attrahēs ab ip̄o aq̄so ad se. Et hic dcā
sūt a me de vegetabilibꝰ a t̄ra ⁊ aq̄ ⁊ senibus. q̃ ãt plātat̄ ex
arboribus plāte fiūt hͦ mō: vulnꝰ aūt vnꝰ hʒ ramꝰ i infirmo v̄-
sus terrā s̄m q ab arbore ruptū ē. vñ ⁊ radices emittunt: hoc
mō dcō trāsmutāt̄ qñ plāta q̃ ē i terra hūiditatē sumit a terra
iflat̄ ⁊ spūm hʒ. q̃ ãt sup terrā vñ spūs hic ⁊ humiditas ꝯuer
tūt̄ ad iferiꝰ plāte virtute q̄cūqʒ erat grauissima rūpit i deorsū
⁊ fiūt ex ip̄o radices molles. qñ ãt inferiꝰ accipiāt̄. tūc attrahit
a radice hūiditatē: ⁊ tradit exñti sup terra: ⁊ tūc rursu supiꝰ ifla
tur ⁊ spūm hʒ: ⁊ q̄nta v̄tus i plāta leuis ē cōuersa frōdes facta
germiat. ⁊ i superiꝰ augmētū facit: ⁊ ad iferius. ita i ꝯrīū accit
vtiqʒ eoꝝ q̃ fiūt ex semīe ⁊ plātarū de germīe. primum .n. ex se
mine frondes oriunt̄: deiñ radices ad inferiꝰ emittunt̄. arbor
ãt radicat̄ prius: deinde fronde scit: ꝓp hoc q: in semine qō ip-
so humiditatis multitudo iest: ⁊ i terra oi exñti nutrimētū iest
primo sufficiens frondi: vñ frons nutriat̄ q̄usqʒ radicet̄. in ra-
mo ãt nō sic: nō .n. fit ex alia: inde frōs p̄mū nutrimētuʒ hʒ:
sʒ ipse ramus ē sicut ⁊ arbor se hʒ ⁊ hic sup terrā ē multa: q̄re ñ
poterat sup terrā repleri hūiditate nisi ex iferiori magis v̄tus
q̄dā veniens extradet qō superius ē hūiditatis. ⁊ primo qō
plātat̄ necesse ē in seipso nutrimētū facere a terra radicibꝰ: de
ide sic a terra attrahens sursuʒ tribuere ⁊ frondes mouere i ger
mē ⁊ augmētum quādo ãt auget̄ plāta rāisicat̄ ab hiꝰ necessi-
tate quā dicā quādo plus humiditatis ipsi adueniat ex terre ex
tracte a multitudine rumpit secunduʒ q plurima erat ⁊ sic rāi-
ficat̄. plāta auget̄ ãt ⁊ in latitudinē ⁊ in superius ⁊ iferiꝰ: ꝓp
hoc: q: iferius terre hyeme q̄dē caliduʒ ē: estate vero frim: hoc
ãt ꝓp hoc ē: q: terra hūida hyeme ab aq̄ q̃ a celo descēdit: ⁊ rep̄-
mit̄ i se sicut grauiori exñte humiditate. densior ãt ab hac: ⁊ nō
hʒ aliq̄ʒ respirationē. nō .n. ãplius iest magnuʒ raruʒ. ⁊ ꝓp hͦ
iferius terre hyeme magis ē caliduʒ: etenī fimus collectꝰ q̄dem
calidior ē s̄m q rarus existit ⁊ aliter: humida autē repressa a se
ipsis calide fiunt: ⁊ i veloci valde a caliditate combusta putre
fiunt: nō .n. trāsit respiratio p ipsa tāq̄ʒ densa existentia Si ãt
sicca fuerit ⁊ rare posita multo minꝰ calefiūt ⁊ nō putrefiunt. sic
ãt ⁊ frumēta ⁊ ordea humida existentia ⁊ ifusa calidiora sūt q̄ʒ
sicca fuerit ⁊ rare posita. ⁊ indumēta colligata ⁊ cōpressa fortit̄
inuoluta vrunt̄ a seipsis: sicut ego uidi iā tāq̄ʒ ab igne. ⁊ alia
siqs voluerit estimare: oīa q̄cunqʒ reprimunt̄ a seipsis cali
diora iuenit q̄ʒ rare posita. nō .n. hʒ respirare frim a vētis: ita
autē ⁊ terra iferius repleta existente ⁊ ipsa a seipsa repressa tā
q̄ʒ graui ⁊ densa existente ab humiditate calidum ē hyeme: nō
.n. ē ipsius exalatio aliq̄ calidi. sed quādo ceciderit ex celo aq̄ in
ipsam quādo respirat i terra ab ipso nō transit ante tan
q̄ʒ terra exñte densa: sʒ spūs retro ad aquā venit ⁊ ꝓpter
hoc: fontes calidiores sūt hyeme ⁊ maiores quā i esta-
te q: respirāte spū retro venit ad aquā tanq̄ʒ terra den
siori exñte ⁊ nō trāsit p eā spūs: ⁊ aq̄ multa exñs inquā
tuʒ si ꝯtingat: hec ãt rūpit distēdens ⁊ viā sibiipsi facit
ãpliorē q̄ʒ si modicꝰ fuerit: aq̄ .n. i terra nō stat: sʒ semp
tēdit i decliuiū: si ãt trāsiret hyeme ab aq̄ spūs terre p se
minor aq̄ ꝓcederet ab ipso ex ip̄a: ⁊ fontes nō eēnt vti-
qʒ hyeme magni: hec ãt dicta sunt a me: q: terre iferius
calidius vꝫ exñs hyeme q̄ʒ estate: nūc ãt volo dicere: q:
estate iferiꝰ terre frigidiꝰ vꝫ exñs q̄ʒ hyeme estate. n. ra
ra ē terra ⁊ leuis tanq̄ʒ sole attrahēte ad se ab ipsa humi
ditatē: hʒ ãt terra i se aquā plus aut minus: spūs autē
oēs sunt nobis ex aq̄: huiꝰ ãt siīe ē q: ita se hʒ ab oībus
n. fluminibꝰ ⁊ nubibꝰ spūs ꝓcedūt q̄tidie ⁊ ꝯtinue: nu
bes ãt sūt aq̄ ꝯtiua i aere: ⁊ tūc vtiqʒ terra rara ē ⁊ leuis
estate ⁊ tanq̄ʒ i ipsa hñs: ⁊ aq̄ fluit ad decliuia: descēdē
te ãt aq̄ semp expirar exide aliꝰ spūs ex alio q ãt exalat
p terrā venit leuē ⁊ rarā existētē: ⁊ frigꝰ terre facit: ⁊ ip̄a
aq̄ silr infrigidat̄: hʒ ãt sic quēadmodū siqs i vtere aquā
existētē repleuerit fortit̄ ⁊ exalationē aq̄ fecerit i pūcta vl
in pūctura aut magna aut p̄ua acus ⁊ vtrē pēdēs suble-
uet nullus spūs p pforatū ꝓcedet sʒ aq̄: nō .n. hʒ ãplitu
dinē q̃ expirat aq̄ sicut ãt hʒ hyeme de aq̄ in terrā: si ãt
aq̄ in vtrū ãplitudinē fecerit ⁊ pēdēs subleuabis vtreʒ
spūs ꝓcedet p pforatū ãplitudo .n. ē spūi ab aq̄ mota
exire p vtrē ⁊ p pforatuʒ spūs ꝓp hͦ ꝓcedit: sic ãt hñt se
aq̄ estate i terra: ãplitudo .n. ab ipsi tāq̄ʒ terra rara exñte
⁊ sole attrahēte ab ipsa hūiditatē ad se: ⁊ trāsit spūs tāq̄ʒ
frigidꝰ existēs ab aq̄ p ipsaʒ rarā existētē ⁊ leuē ꝓp hͦ ite
rius ipsius existēs frigidū estate: ⁊ aq̄ magis spū q̃ ē in
terra frigido existēte: ⁊ ipsa dimittit sibiipsi spūʒ ad ter
rā: ⁊ pariter q̃ de q̃ haurit̄ in puteo semp mouet spūʒ tāq̄ʒ
flabellū: ⁊ ip̄m facit frigus p̄bere aq̄ q̃ ãt non haurit̄ aq̄
estate: sʒ ē stans densuʒ existēs nō silr recipit spiritum
ad se a terra: neqʒ in terrā ad se tradit: ⁊ pariter a sole ⁊ ae
re nō dispersio in puteo sʒ stabili existēte calefit p̄mo su
pficiale ipsius: deinde alteꝝ ab altero ad inferiꝰ tradit
caliditatē: ⁊ ꝓp hͦ aq̄ q̃ nō haurit̄ estate calidior est ea q̃
haurit̄: fontes autē ꝓfundi aquaꝝ estate valde sunt fri
gidi ⁊ aqua hausta hyeme a terra calida existēte: ꝯfestiʒ
enī calida ē: qñ ãt tp̄s fit: frigida ē ab aere frigido existē
te: exarescit enī a vento ⁊ spiritus per ipsaʒ transit quē
admoduʒ ⁊ aq̄ q̃ haurit̄ estate quādo hauritur frigida
ꝯfestim fit calida: ꝓp hoc q: terra rara existente ⁊ spiritu
existēte in ipsa infrigidatur: quādo ãt hauritur tp̄s fiat
stabilis fit: calefit enī ab aere calido existēte: quēadmo
duʒ ⁊ aq̄ q̃ nō hauritur in puteo estate: ⁊ ꝓpter hoc cali
da fit: hic quidē adhuc dicta sunt a me. Resumā iteꝝ q̄
re estate terre iferiꝰ frigidiꝰ est: hyeme ãt caliduʒ: supius
ãt terre ꝯtrituʒ huiꝰ: ⁊ oʒ arbori duo nō calida fieri neqʒ
duo frigida simul si oʒ sana esse sʒ si ex supiori aduenit:
ex inferiori oʒ frigiduʒ aduenire sibi: radices ãt quādo
attraxerint arbori retribuunt ⁊ arbor a radicibus: ⁊ ita
fit ꝯseruatio ⁊ frigidis calidi tanq̄ʒ ⁊ hoībus itrātibus
in vētrē cibis q̄cunqʒ digesta calefaciunt oʒ infrigidare
tradēdo arbori a loco ⁊ arbori: ita ⁊ arbori ex inferiori oʒ
retribuere ad supiora ⁊ ecōuerso: ⁊ augetur arbor ⁊ su
periꝰ ⁊ inferiꝰ: ꝓp hoc q: nutrimentuʒ ē ⁊ ex supiori ⁊ in
feriori: ⁊ quousqʒ molli fuerit vehementer nō fructifi-
cat: nō enī est ipsi pinguis v̄tus neqʒ grossa q̃ in fructū
ꝯferunt q̄lis est qñ ãt tp̄s fit tunc vtiqʒ in ipsa vene am
ple facte faciunt i ipsa ex terra pinguē ⁊ grossuʒ fluxuʒ:
sol ãt diffundēs spiritū ipsuʒ facit extrauiuere vel exi
re sicut leuē existētē in extremitatibꝰ ⁊ fructificare: ⁊ sb
tilē q̄dē humiditatē a fructu aufert: grossa ãt maturans
sol ⁊ calefaciēs dulcorat: arbores v̄o q̃ nō fructificāt nō
habēt pinguedinē in seipsis quāta in fructuʒ tradāt ex:
oīs autē arbor qñ a tp̄e firmabitur ⁊ sumat ex i inferiori
bus vtiqʒ a radicibus terre cessat augeri: quibuscunqʒ

aūt arboribus ab alijs arboribꝰ oculi insiti sunt ⁊ arbo
res facti in arboribꝰ viuūt ⁊ fructificāt ⁊ fructū nō filꝫ
qbus insinte sunt tali mō hoc fit. Accidit oculo p̄mūꝫ
qdē germinare: alimētū.n. hūit p̄mū qdē ab arbore a q̄
desicus ē: deinde in q̄ situs ē: qn̄ agūt germiabit ita trāſ
mittit in arborē radices ab ip̄a subtiles: ⁊ p̄mū augeṫ
ab hūiditate q̄ ē in arbore in q̄ situs ē eide t̄pe scō mit
tit radices in terrā ꝑꝑea ꝙ in q̄ situs ē: ⁊ eleuaṫ a terra
attrahēs hūiditatē ⁊ nutrimētū ipsi: ⁊ exide ē q̄re nō est
admirādū isitas arbores alterꝰ fructꝰ eē: viuūt.n. a ter
ra: hec āt dicta sūt a me de arboribꝰ ⁊ fructibꝰ ꝑꝑ h̄: q: nō
ē possibile mihi ſmonē semꝑ factū derelinq̄re. Redibo
āt iteꝝ retro cuiꝰ ſmōis cā h̄ de his dicta sunt: dico.n.
vegetabilia in terra oīa viuere ab hūiditate terre: ⁊ q̄li
ter se hꝫ terra hūiditate q̄ est in ipsā: ita ⁊ vegetabilia
hr̄e: ita ⁊ puer viuit a mr̄e in matricibꝰ: ⁊ quō mater sa
na se hꝫ: ⁊ ita puer se hꝫ. Siqs āt voluerit itelligere ea
q̄ dicta sunt de hmōi inueniet ex p̄ncipio ad finē: nāꝫ
omnē similē existere: vegetabiliū.n. ex terra ⁊ humana
natura. Et hec a me ⁊ h̄: dicta sunt puer aūt in matrici
bus existēs: manus hꝫ apud mētū ⁊ caput ꝓpe pedes
⁊ nō ē v̄e iudicare: neqꝫ videbis in mr̄icibꝰ pueꝝ vtrū
caput supiꝰ hꝫ aut inferiꝰ: ex vmbilico distēsi sūt pāni
culiꝰ ꝓpositi sibi: nūc aūt dico cognitionē quā dixi enūci
are paulo an̄ sicut: possibile ē hūane mēti māifestā exn̄
tē cuilꝫ volētis scire de h̄: q: sp̄ma i pāniculo ē: ⁊ hꝫ me
diū ip̄ius vmbilicꝰ ē: exinde p̄mū spirationeꝫ attrahit
ad se ⁊ trāsit eṫ ⁊ ex vmbilico pāniculi sūt in aliā nām
pueri sic se hūtē quā dixi inuenies, totā vsqꝫ ad finē: q̄
liter a me in hmōibꝰ nō fuerit assertū: si voluerit.n. ali
qs testibꝰ qbus debeo dicē vti siqs.n. voluerit oua.xx.
aut plura q̄liṫ excoriant̄ supponere gallis vel gallinis
siue duobꝰ aut pluribꝰ: ⁊ incipiēs singula die a ſa vsqꝫ
ad vltimā hꝫ ꝙ deficiet ouū auferat frāgedo itēdēs, īue
niat oīa hn̄tia ſm meā rōnē ⁊ ꝯgruit auis nām cōpare
nāe hoīs: ꝙ.n. pāniculi sūt ex vmbilico distēsi: ⁊ alia q̄
cūqꝫ dicta sūt d̄ puero ita se hr̄e in ouo auiculari īuēies
ex p̄ncipio vsqꝫ ad finē ⁊ ēt siqs nōdū sciuit admirabiṫ
in ouo auis existē vmbilicū: h̄ āt sic se hn̄t: ⁊ h̄ a me dcā
sunt: qn̄ āt mulieri ptꝰ aduēit accidit: tūc puero moto et
calcitrāti māibꝰ ⁊ pedibꝰ rūpe aliquē iteriorꝝ pāniculoꝝ
rupto āt vno alij vtiqꝫ infirmiorē fortitudinē hn̄t ⁊ rū
pūṫ: p̄mū qdē illiꝰ ꝓxigui deide postremꝰ qn̄ āt frāgūṫ
pāniculi: tūc soluiṫ a ligamēto ēbryo: ⁊ tēdit eṫ iectigatū
venietibꝰ.n. pāniculis ab anteriꝰ ⁊ his apatis mr̄ices nō
hn̄t āpliꝰ potētiā pueꝝ retinē: siṁ capiunṫ vl̄ coopiunṫ
n. ⁊ pāniculi mr̄icū qn̄ puer circūuoluiṫ nō multa potē
tia qn̄ āt egrediṫ puer: cogit ⁊ dilatat mr̄ices i exitu tāq̄ꝫ
molles exn̄tes egrediṫ āt ad caput: si ſꝫ nām exierit: gra
uiora.n. sūt ip̄i sup̄iora ex vmbilico liberata exn̄s i mr̄i
cibꝰ icōtinēs magis fit ex pāniculis ſm ruptiōem siṁ.x.
mēse qn̄ ptꝰ mr̄i aduēit. Si āt violētā passionē passus
fuerit puer ⁊ an̄ h̄ t̄ps ruptꝫ pāniculis egrediṫ: ⁊ h̄ si nu
trimētū p̄us fiat a mr̄e puero: ⁊ sic p̄us ptꝰ mr̄i aduēit:
velociꝰ āt.x. mēsibꝰ egrediṫ: sꝫ qcūqꝫ opiati sūt hr̄e pueꝝ
t̄ps plꝰ.x. mēsibꝰ: iā.n. mltotiēs h̄ audiui: exꝑcrūt h̄ mō
q̄ dēo dicē: qn̄ mr̄ices sp̄ūꝫ accepūt i seip̄as a vētre vētosi
tatē ꝓbēte iflabunṫ: sic.n. h̄ poterāt vl̄ putāt vti mulie
res ad se hr̄e: tūc ⁊ si mēstrua nō exn̄tia ꝯuertanṫ in mr̄i
cibꝰ ⁊ fuerit diuturniora: semꝑ d̄fluūt in mr̄ices: ē qdeꝫ
qn̄ a vētositate q̄ ē a vētre: ē āt qn̄qꝫ ⁊ calescā: sꝫ ēt tūc in
vtero putāt hr̄e mulieres tanq̄ꝫ mēstruis nō egrediēti
bꝰ ⁊ mr̄icibꝰ iflatis: deide qn̄ mēstrua rūpūṫ spōtanea:
aut alijs supdescēdētibus ad mr̄ices ⁊ ducētibꝰ deorsū
ꝑpora: ⁊ vētositas egressa ē: ⁊ mulieris vtiqꝫ ꝯfestiꝫ post
purgōnē mr̄ices apte sunt: ⁊ ad testiculū ꝯperse sūt ⁊ co
eūtes cū viris mulieres ꝯceperunt ad se eodē die aut siṁ
paucis diebꝰ: putāt āt mulieres inexꝑte haꝝ rōnū ⁊ cā
rū illo t̄pe in vētre hr̄e tūc qn̄ menstrua nō egrediebanṫ
ab ip̄is ⁊ mr̄ices iflate erāt: qd̄ āt nō ē diuturnū.x. mēsi
bꝰ hr̄e in vtero dicā: nutrimētū ⁊ augmētū qdē a mr̄e d̄
scēdēs n̄ āpliꝰ sufficiēs puero ē: qn̄.x. mēses aduenerit ⁊ ēbryo
augeaṫ attrahit.n. ad se sanguinē dulcissimū: pariter āt ⁊ a la
cte augeṫ paꝝ: q̄ n̄ āt ip̄si rariora h̄ fiūt: ⁊ grossior exn̄s puer pe
tēs plus nō exn̄te nutrimēto calcitrat ⁊ pāniculos rūpit: ⁊ mu
lieres p̄mo parietes h̄ patiunṫ magis: deficit.n. nutrimentuꝫ
pueris ad sufficiendū vsqꝫ ad.x. mēses: plus deficit āt his ꝑꝑ
h̄: sūt āt h̄ q̄ purganṫ a mēstruis plurimis: alie vero paucori
bus h̄ āt semꝑ fit: ⁊ nā ⁊ in genere matricū ē: q̄ āt menstrua mo
dica trāsmittūt: nutrimētū rarius he ꝓbent pueris in vltimo
t̄pis: qn̄ vtiqꝫ ḡ sup̄iori nutrimēto idigēt faciūt calcitrare: ⁊ an̄
x. mēses egredi: paꝝ.n. ab ip̄sis egrediṫ sanguis: sic āt i plus
accidit ⁊ sine lacte magis esse has mulieres q̄ modica mēstrua
mittūt: durioris enim carnis ⁊ dense carnis sunt hac aūt rōne:
q: deficiente nutrimento egrediṫ ēbrio: nisi aliq̄ passio violē
ta accidat: testimoniuꝫ aūt est auis q̄ fit ex vitello oui hoc mō:
accubāte matre calefit ouū: ⁊ qd̄ existit in ouo a matre moueṫ: ca
lefactū autē qd̄ existit in ouo spiritū hꝫ ⁊ attrahit aliū frigidum
ab aere per ouū. ouūꝫ eniꝫ raꝝ ita tanq̄ꝫ aptuꝫ spiritum attra
ctuꝫ sufficientē ire existēte inferius ⁊ augeṫ auis in ouo: ⁊ arti
culaṫ hoc mō ⁊ simili quo ⁊ puer: sicut ⁊ prius dictū ē a me: fit
āt ex vitello oui: nutrimētū aūt ⁊ augmentū ē ab albo qd̄ ē in
ouo: ⁊ hoc vtiqꝫ manifestū est oībus factū qcūqꝫ ⁊ intellectuꝫ
intēdūt qn̄ āt deficit nutrimentū auicule ex ouo nō hn̄s suffi
ciēs a q̄ viuat: moueṫ fortiter in ouo appetēs nutrimētū plus
⁊ pāniculi circūfrangunṫ: ⁊ qn̄ maṫ sentit auiculā moueri fortiṫ
rūpens extrahit: ⁊ h̄ accidūt sibi in.xx. diebꝰ: ⁊ manifestū ē ꝙ
ita se hꝫ qn̄ eniꝫ sculpit auis in cortice oui: nihil est humidū qd̄
sit dignū rōne: ꝯsumptū eni est in auiculā: ita aūt ⁊ puer quan
do augeṫ nō āplius pōt mater ꝓbere nutrimentū sufficiens:
appetens igiṫ plus nutrimētuꝫ p̄sente ēbryone calcitrās fran
git pāniculos: ⁊ solutuꝫ a ligamēto tēdit pariter foras: h̄ fiunt
in.x. mensibꝰ ad longissimuꝫ: ⁊ ſm hāc rōnē ⁊ bestijs ⁊ feris
ptus aduenit t̄pe in q̄ singulū parit ad lōgius: vnicuiqꝫ.n. aīa
liuꝫ necesse ē t̄ps esse in quo nutrimentū rarius ē ēbryoni: ⁊ de
ficiet: ⁊ ptus adest. Et q̄ qdē hn̄t minus nutrimētū ēbrionibꝰ
minus piunt q̄ v̄o plus posterius: ⁊ h̄ qdē ad h̄ dicta sūt a me
puer āt qn̄ circūfrangunṫ pāniculi: siquidē vtiqꝫ in exitu ad ca
put facile pit mulier: si āt ſm latꝰ aut ſm pedes egredieṫ: fit.n.
h̄ si ita egressus accidat: factus auteꝫ ab āplitudine matricū ⁊ si
maṫ in dolore nō qescat: p̄mū āt ⁊ si ita egredieṫ difficulter piet
mulier: multe vtiqꝫ aut ip̄se d̄structe sunt aut pueri aut siṁ: piē
tes āt mulieres maxime dolēt q̄ p̄mo pariūt ꝑꝑ inexperiētiā
doloꝝ: ⁊ maxime dolēt q̄dā ſm lūbos ⁊ anchas: dolēt āt ⁊ to
tū corpus: distant āt ⁊ anche ip̄saꝝ: q̄ āt maxime expte partꝰ mi
nus dolent p̄mo pientibꝰ: q̄ vero multotiens minus dolent:
si ad caput ierit ēbryon: caput p̄mo extra egrediṫ: deinde alia
mēbra ꝯn̄a: postremo āt vmbilicus: ex vmbilico āt regio tēsa
ē: post h̄ āt putredo venit sanguinea a capite ⁊ ab alio corpore
segregata a coactiōe ⁊ labore ⁊ caliditate ⁊ fecit vel facit viā pur
gationi ptus pꝰ exitū putridi: mundificatio fit ſm t̄ps p̄us di
ctū: ⁊ māmille ⁊ alia mēbra mulieꝝ q̄cunqꝫ hūidiora sunt rū
punṫ minꝰ qdē in p̄mo ptu: deinde tanq̄ꝫ pluribꝰ corrūpunṫ
ptibꝰ: adhuc magis rūpunṫ eūatis venis a mūdificatōe ptꝰ: h̄
āt a me dicta sunt ad h̄: gemelli āt fiūt ab vno coitu: hn̄t eni vē
tres ⁊ sinus matrices dēsos: hos qdē lōgiores: alios vero pro
pinquores: testiculi ⁊ multoꝝ generatiua animaliū plures hn̄t
paucoꝝ generatiuis: similiter āt oues ⁊ bestie ⁊ aues: qn̄ autē
mulieri accidat diuersa aut diuisa accidens ad duos ventres
⁊ matrices rapiant sperma ⁊ ventriū: neqꝫ alter ad alteꝝ ven
treꝫ relaxet: diuisuꝫ āt in vtroqꝫ ventre particulaṫ ⁊ viuificaṫ
eodē modo quo ⁊ nunc dictū est: ꝙ āt ab vno coitu gemelli fiūt:
hoc est signū carnis ⁊ sus ⁊ alia aīalia sunt quecunqꝫ ab vno coi
tu pariunt ⁊ duo ⁊ plura: ⁊ singulum animaliuꝫ in matricibꝰ
in ventre ⁊ pāniculo sunt: ⁊ hic nosipsi dicamus fieri: ⁊ hic pa
riunt eadē die ⁊ oīa vt multū: sic autem ⁊ mulieri ab vno coitu
pueri facti: vterqꝫ in vētre ⁊ i regiōe ē: ⁊ piunṫ eadē die vtriqꝫ
⁊ p̄mū alter egrediṫ foras ⁊ regio ip̄sius ꝙ āt femina ⁊ mascu
lus gemelli fiunt: dico in femīa: ⁊ i viro ⁊ i vnoq̄qꝫ aīali sp̄ma
eē ⁊ infirmius ⁊ fortiꝰ: ⁊ nō insimul egrediṫ sperma: sed i duas
⁊ tres erectiones vel eiectiones: ⁊ nō est possibile semꝑ simile
eē totū forte qd̄ primo egrediṫ ⁊ qd̄ posterius: siquideꝫ contin

gat grossuz ꝛ forte spma ītrare in alteꝝ vētriū illic mascul⁹ fit: si vo in alteꝝ hūidi⁹ ꝛ ībecilli⁹: ibi femina fit: si vo in vtroqꝫ forte igrediať: vtriqꝫ masculi fiūt: si vo infirmū vtreqꝫ femine fiūt. Jste ſmo sic dictus totus finem hꝫ. Deo gratias.

Explicit liber hy. de natura pueroꝝ trāslatus de greco in latinū a magro Bartolomeo de Mesina siculo iussu ac mandato illustrissimi viri Mafredi serenissimi regis Sicilie scīe amatoris ꝛc. emēdatus p magistrū Gregoriuz a vulpe de Uincentia artiū ꝛ medicine doctorem.

Galieni principis medicoꝝ migro Tegni cū cōmento Hali Rodoam liber incipit.

Tres sūt oēs doctrīe: q ordine habeť. In oib⁹ doctrinis q ſm ordinez currūt: incessus sunt ſm tres ordines. Prima qdez ex finis notione q scdm dissolutionem fit. Una carum ē que fit secūdū viā ꝯuersionis ꝛ solutionis: ꝛ ē vt statuas rē ad quā intēdis ꝛ cuius inquiris sciaz in mēte tua secūdū finez cōplementi eius. Deinde cōsideres i propinquiori: ꝛ ꝓpinquiori ex eo fine quo nō stat res illa neqꝫ cōpleť: vsquequo peruenias ad principiuz cōplementi eius. Secūda vero que ex cōpositiōe ē ſm resolutionez inuentoꝝ. Tercia ē scdz viā cōpositiōis ꝛ ꝯtrarietatē semite ꝑme: ꝛ ē vt icipias a re ad quā tu ꝑuenisti p viā dissolutiōis ꝛ ꝯuersiōis: deinde redi i illis reb⁹ ꝛ cōpone eas adiuicē vsquequo peruenis ad postremum earum.

Intendimus edere sermonē exponentē illū quod clausuz est de sermone Galieni in libro suo qui vocať ars parua. Dico ergo q ga. noiauit hunc libruz artē paruaz: vt significaret hoc noie: q liber iste ꝯtinet regulas artis medicine oēs. Quod est: q: ipse determinauit doctrinam artis medicine in libris suis quā posuit in eis: ꝛ aggregauit in hoc libro sūmas eius: qđ cōpleuit cum expositione in illis libris suis. Factum est ergo q est in hoc libro paruum in cōparatione ad illud quod omnes illi cōtinent libri: paruū enī ex oi re simile est in forma magno cōpleto. Eius aūt qđ in hoc ꝯsistit libro cōparatio ad illud qđ in illis est libris est sicut cōparatio pueri ad virum perfectum. Et qui putat q liber de ingenio sanitatis est ars magna p cōparationem adhūc librum eius opinio est opinio vana: quoniam liber de ingenio sanitatis: est vna partiuz medicine artis: ꝛ est pars magna que cōtinet regulas curationis tantū: ꝛ remanent ex arte medicine partes multe sicut canones ꝛ de regimine sanitatis: ꝛ canones de morbis ꝛ accidentibus: ꝛ canones crisis: ꝛ canones pulsus: ꝛ res alie multe: ꝛ propter hoc mentitur sermo illius qui nominauit hunc librum artem paruam: cōparatione facta ad librum de ingenio sanitatis: ꝛ verificať sermo eius qui nominauit eum artem paruam: cōparatione facta ad cōplementum artis medicine: quod ꝯtinent oēs libri sui qui sunt in ea. Ueruz nominatio ga. qua nominauit librum de ingenio sanitatis: artem magnam: est illud quod fecit errare istos donec opinati sunt illud: ꝛ nos quidem exponemus eius sermonem in hoc libro expositione conueniente sententijs eius ꝛ vitabimus q nō sit in sermone nostro egressus ab intentionibus viri: ꝛ afferem⁹ in ꝑmis dictiōes eius vt appareat q sermo noster est ꝯueniens ꝛ nō egrediens. 1

Quare iste liber ars pua dicatur

Doctrina est actio doctoris in discipulum: ꝛ incessus: ꝛ semita: ꝛ via: sunt synonyma: nā significatio cuiusqꝫ eorum est eadem significationi alterius: ꝛ antiqui quidem voluerunt p illud prolationez. i. doctrinaz que facit cadere in animā discipuli illud quod proiicit super ipsum magister ex intentionibus rei: quaz intendit docere eum: ꝛ nominatur hic prolatio doctrina: ꝛ equale est siue doctrina sit prolata dictionibus aut audita siue scripta aut inspecta: ex qua intelligantur ille eedem dictiones: aut indicata manu aut digito: aut statiōe ex qua intelligatur illud quod significant dictiones. Doctrina enim aut est prolata actu: aut prolata potentia: ꝛ non est differentia etiam in illo: an omnis doctor sit presens q doceat discipuluz: aut etiam nō presens cum ipse iam firmauerit ꝛ scripserit ꝛ exemplificauerit illud ex quo intelligitur doctrina donec aspiciens in aliquo libro antiquoꝝ ſm semitam doctrine adiscat ex ordine vel editione libri absqꝫ mediatore. Dixit enī ga. in tractatu primi libri de iuuamentis mēbroꝝ: q p scripturaz intelligimus sermonez Platonis ꝛ Aristo. ꝛ Hy. ꝛ reliquoꝝ antiquoꝝ ex philosophis ꝛ medicis: quasi nos presentes audiremus doctrinas eoꝝ. Et doctrinā quidē currere ſm ordinem est: vt incipias de re aliq: deinde ꝓcedas ex ea ſm ꝯtinuationem aut ꝯsequentiam vsqꝫ quo cōsequaris totuz quo indiges: ꝛ ipsaz currere non ſm ordinem est vt incipias rē aliquā deinde nō continues eam cum eo cū quo ꝯtinuatur ex reb⁹. Et ga. quidez dixit q doctrine que ſm ordinem currunt sunt tres: ꝛ narrauit eas ꝛ tacuit de doctrinis que non currunt ſm ordinem cum non extrahatur per eas quesitū: sicut ostēsum est in arte dialetice. 2

Quid sit doctrina.

Que ꝛ q̄ sūt doctrine ordinate.

Hec est vna specieruz doctrinaꝝ que currūt ſm ordinez: ꝛ est illa que nominať dissolutio p cōuersionem. Quidam vero posuerunt ei exemplum dicentes: in ea corpus est cōpositum ex mēbris ꝛ mēbra sunt cōposita ex humoribus: ꝛ hūores ex cibis; ꝛ cibi ex elementis. Hoc autē exēpluz nō ꝯuenit sententie ga. neqꝫ ꝯuenit sententie antiquoꝝ: quod est: q: dissolutio per ꝯuersionem est ſm hunc ordinem ꝛ moduz. Accipe quesitum ꝛ solue ipsum in subiectum quod est in eo ꝛ predicatum: ꝛ cōsidera ꝯsequentiā subiecti; deinde consequentia predicati: ꝛ attrahe p illud ratiocinationē eius: ꝛ si inuenis in aliqua propositionum ratiocinationis eius locum ꝯsiderationis. i. dubitationis: solue etiam iterū illam propositionem: ꝛ nō cesses facere hoc semp vsquequo descendas ꝛ deuenias ad principia artis: ꝛ scias cognitas. Et geometre quidez ꝛ auctores sciaꝝ sequunt hunc moduz doctrine. Et Aristo. quidē iaz posuit ipsuz in analeticis. i. in libro posterioꝝ. Gali. ergo vult p dissolutionem hanc intentionem: nō intentionez quaz quidā intellexerunt intellectu egrediēte ab oibus sententijs ꝛ scientijs: ꝛ inconueniente sententie ga. Est nāqꝫ sermo eius: vt statuas rem ad quā intendis ꝛ cuius sciam queris in mente tua ſm vltimuz cōplementi eius. s. vt accipias quesitum: deinde considères in ꝓpinquiori: ꝛ ꝓpinquiori ex eo fine quo nō stat quesituz neqꝫ cōpletur vsquequo peruenias ad principia eius. s. ad scias scitas ꝛ cognitas ꝛ principia eius: ꝛ hec quidē est res manifesta in dialetica: exemplū autez qđ ꝯuenit sentētie ga. est ſm hunc modum. Uolumus addiscere artem medicine: inuenimus ergo artem medicine habere ptes duas: quaꝝ vna est inquisitio egritudinis: ꝛ altera cōseruatio sanitatis: consideremꝰ ergo ingsitionē egritudinis: ꝛ inuenimus eam existere p curationem: ꝛ cibos ꝛ medicinas: ꝛ cōsideramus in ꝯseruatione sanitatis: ꝛ inuenimus eam esse per cibos ꝛ regimen: deinde consideramus in vnaquaqꝫ harum rerum ꝛ non cessamus descendere vsquequo perueniamus ad scientias notas: ꝛ vsqꝫ ad ea que oportet ponere principia medicine. 3

Quid sit doctrina resolutiua.

Qua scīa geometre ꝛ sciaꝝ auctores procedant.

Quid sit doctria diffinitiua.

Hec est species tertia doctrinarū que currunt bʒ ordinē: ⁊ est vt accipias diffinitionē q̄siti: ⁊ diuidas in partes eius: ⁊ aspicias in vnā quāqʒ ptiū eius ⁊ partium pticularium eius: ⁊ compleas considerationē tua totum cuius intellectu indiges in illo quesito. Et Ga. quidē narrat ⁊ nūerat in sermone suo hec nomina quibus antiqui hāc nominauerunt doctrinam. vnusquisqʒ. n. eorū nominauit eaʒ nomine propō quo intendit facere intelligere auditorem huius doctrine: sūt ergo nomia ista synonyma i hac doctrina. 5

Uult dicere q̄ q̄dā medicorum q̄ fuerunt ante ipsuʒ conati sunt facere doctrinam artis medicine p viam dissolutionis termini. Et si ipsi cōpleuissent doctrinam eius bō modo: doctrine excusassent gal. ab iteratione huius doctrine. veruʒ ipsi conati sunt illud: sed non cōpleuerunt. 6

Uult q̄ quidaʒ medicorum qui ante ipsuʒ precesserunt conati sunt facere doctrinam artis medicine p viam compositionis: in qua fit inceptio ex principijs medicine ⁊ scientijs scitis ⁊ componitur: extrahitur p cōpositionem eius

Tertia vero ex termini dissolutione: cui nunc insistimus Appellare autem licet huiusmodi doctrinam: nō solum termini dissolutionem sed etiā apertionem: vt quidam nominauerunt: aut resolutionem aut diuisionem vt alij quidam: aut explicationem: aut expositionem vt alii.

Et tertia fit per viaʒ dissolutiōis diffinitionis: ⁊ est semita qua vtimur in hoc nostro libro: ⁊ tibi inest vt nomines hanc doctrinam loco dissolutionis termini apertioneʒ termini: sicut nominauerūt etiam eam quidam alii: aut resolutioneʒ termini: aut diuisionē eius sicut nominauerunt eam alii: aut explicationem: aut expositionem eius aut determinationem eius sicut nominauerunt eā alii.

Conati sunt ergo q̄dam herofilorū huiusmodi facere doctrinam: quemadmodū eradydes ⁊ eritheus.

Etiam conati sunt q̄dam sociorum herofilis incedere hac doctrina: ⁊ eraclides ⁊ crithe⁹.

Conati sunt ⁊ eam q̄ scdm compositionē ipsi herophili: ⁊ quidam erasistratorum ⁊ atheniensis athaleus.

Et conati sunt etiam secundū viam compositionis socii herophilis: ⁊ quidam ex sociis erasistratis: ⁊ atheniēsis dictus athaleus.

Nullus tamē añ nos scripsit eā que ex finis notiōe icipit: ex qua oēs artes ɔsistūt secundum rationem.

Et non vsus ē aliqs eorū q fuerūt añ nos i aliquo librorū suorū doctrina cuius iceptio ē ex conamine mētis ad finē rei ad quā intēdit: quāuis hec via sit res qua extrahuntur oēs artes p viam rōnis.

Et ⁊ illam qdē alibi pertransiuimus.

Etiam subito vsi sumus illa doctrina i alio libro ab isto.

Hic vero diffinitiuā faciemus doctrinā que quātū relinquitur ab ea que ē secūdū dissolutionē ⁊ dignitate ⁊ rōne: tñ abundās ē ad cōprehensionē totius: ⁊ memoriaʒ eorū qui secūdū pteʒ. facile. n. mēorabilia sunt satis ex termini dissolutione oīa: eo q̄ cōtineat in se totius artis capitula ⁊ optimū terminum: quē ⁊ subālē quidaʒ noīant ecōtrario diuidētes his que notiōes appellāt. Et illi siquidē ab accidētibus diffiniūt rebus: hi vero a substantia ipsa consistunt.

In hoc aūt libro nos vtimur doctrina q̄ fit ex dissolutiōe diffinitiōis. Quātū ergo minuitur hec doctrina prima i dignitate ⁊ in ɔ̄ntia rōnis: tñ supfluit i hoc q̄ ipsa aggregat totā reʒ: ⁊ facit rememorari vnāquāqʒ ptē eius: qm̄ valde facile fit hoi seruarē illud. ⁊ remēorari illud quod addiscit p viā dissolutionis termini: ppterea q̄ diffinitio ɔtinet sūmas artis totius qm̄ ē diffinitio quā quidam noīant substātialē: vt distinguāt iter eam ⁊ iter diffinitiones quas noīat notiōes: qm̄ ille diffinitiōes nō diffiniunt nisi ex accidētibus q̄ cōcomitanē eas: sed diffinitio subālis diffinit rē ex ipsa substantia rei.

Que vero secūdū ptē ē tractatio vniuerse medicinalis speculatiōis i multis aliis a nobis scripta ē negociis: qbus expedit vti ad tres doctrinas

Tractatiōi aūt secūdum ptē totius sciē medicine iam pue nimus in aliis libris multis in qbus dilataē ⁊ declaraē res ad vtēdū doctrinis trib⁹

totum quod ē necessarium in medicina. 7

Uult q̄ solutiōe per cōuersionē nō vsus est aliquis medicorum qui p̄cesserunt ante ipsuʒ in doctrina artis medicine: ⁊ significat p sermonem suum istum. s. q̄ō bō semina est res qua extrahuntur oēs artes p viam rationis: q̄ vult per hanc doctrinam illud quod dixim⁹ d̄ solutione quesiti ad subiectum in eo ⁊ predicatū ⁊ reliquas artis solutiones. Quod ergo p̄misimus conueniens ē sententie Galieni: non ei quod exemplificauerūt alij a nobis. 8

Scilicet q̄ vsus est solutione p conuersionem i doctrina artis medicine in libris in quibus compleuit doctrinaʒ artis medicine. 9

Diffinitio sbstātialis est que determinat reʒ diffinitam per res essētiales ⁊ diffinitiones nominate notiōes: sūt descriptiōes. Et dīa qdē iter diffinitionē ⁊ descriptionē: ē q̄ in diffinitione ⁊ ponit gen⁹ rei ⁊ adiungit cū dīa aut differētijs q̄ discernunt essentiam diffiniti ab illis. Et in descriptione pontiur genus rei: ⁊ adiungitur cū proprietatibus aut accidētibus que discernunt d̄scriptuʒ ab alijs: ⁊ non p rem essentialem: ⁊ q̄ō remanet ex bmōe ei⁹ intellectuʒ est. 10

Dīa inter diffinitiōeʒ essentialem ⁊ accidentaleʒ

Uult q̄ ptractauit pticularia medicine in q̄bus vtuntur doctrinis tribus que currunt secūdū ordinē: ⁊ iā compleuit eā in libris alijs multis ex libris suis: doctrine vō q̄ nō bʒ ordinem currunt sunt diuisio ⁊ descriptio. Et gal. quidem dixit doctrinas: vt inuitaret nos ad addiscenduʒ artem dialetice: ⁊ vt facēt nos scire: q̄ impossibile est cōprehendere artē medicine sine arte dialectice. Nisi sit homo excel

De laudibus hypo.

lentissimi ingenij sicut hypo. Nam bonitas nature eius: et su pfluitas solertie ipsius pduxerũt eum ad hoc vt vteret̃ his do ctrinis absqz dialectice arte nãliter: sicut iuenim⁹ aliquẽ hoiez nõ errare. qm̃ nã eius pduxit eũ ad declarationes. et quosdam eoꝝ nõ errare: qm̃ cũ eis ẽ ars: et quosdam eoꝝ errare: qm̃ cuz eis nõ est ars ppter defectũ grãmatice. Propter abbreuiatio nẽ ergo nãruz hoim hu ius tpis gal. inuitauit nos p hunc s̃monẽ: ad discẽdã artẽ dialecticaz.

† Absqz dialectica medicine ars comprehẽdi non potest.

† Et facit nos scire: qꝛ si ne ea nõ cõprehenditur ars medicine: et cũ gal. dicat hominibus sui tpis hunc sermonẽ: et bonitates i eis sint famose: et philosophia sit in eis cõis et manifesta: tũc q̃ ẽ opinio tua de hoibus hmõi tpis: i qbus philosophia ẽ extranea. II

Clarificauit ga. intẽtiões in h̃ libro suas dicẽs Nos nõ dicemus i eo nisi sumas ei⁹ qd̃ declarauim⁹ s̃m expõnẽ in illis libris: et iste sũme sunt sicut cõclusiões ei⁹ qd̃ ẽ in illis libris. Intelligim⁹ ergo ab eo: qꝛ nõ sunt cõclusiones: s̃z sĩ sĩles cõclusiõibus: et ipẽ qdẽ supfluitate sue solertie et bonitate sue scie dixit hunc sermonẽ. et si ipse dixisset q sunt conclusiões: tũc doctria eius cucurrisset nõ s̃z ordinẽ. Qui g̃ existimat q sũt cõclusiões tũc nõ intelligit a viro. Et qui dicit q sit fruct⁹ illoꝝ libroꝝ: tunc iã elõgat̃ valde ab ĩtellectu ga. qm̃ fructus ẽ id in q̃ sit iuuamẽtũ ex illis libris. Et ga.

Sed nunca diffiniti ua icipiemus tm̃ ad huc apponentes: q sola capitula: et velut cõclusiones s̃cdm explicationez demonstratoꝝ dicent̃ nunc.

Nunc ãt aperiemus libruz nostruz hunc p doctrinã q̃ sit per viã dissolutiõis diffinitõis postq̃ faciemus scire q nos nõ dicimus i hoc libro nisi sũmas eius quod ostẽdimus secũduz expositionẽ i alus libris: et q illud quod ẽ in eo ẽ sicut cõclusiones eius quod est in eis.

Medicia ẽ scientia sanoꝝ egrotoruz et neutrorum.

Dico ergo q medicia ẽ scientia reꝝ ptinẽtiũ cõtinuatarũ cũ sanitate: et cuz egritudine et cũ dispõne i q̃ nõ euadit hoi sanitas neqz egritudo.

Scientie ergo nomẽ cõiter et non pprie audire oꝝ.

Et oz vt itelligas no men scie in hoc loco secũdũ intentionẽ cõem nõ secũduz intentionem propriam.

Sanũ ãt et egrum et neutrum tripliciter vnũquodqz dicit̃: hoc qdem vt corpus: hoc ãt vt cã: hoc vero vt signũ: etenĩ susceptibile sanitatis est corpus: et efficiens aut conseruans eã cã ẽ: et declarans cã signũ. oĩa ãt hec vocant helenes sana: Secũdum vero eũdẽ mõm et egra et susceptiua egritudinuz corporaꝝ et efficiẽtes et cõseruãtes egritudines cãs: et signa declarãtia et neutra secunduz eãdez rõez: et corpa et signa et cãs.

Et illud qdez quod continuat̃ cum vno quoqz hoꝝ trium: et pportionat̃ ei. s. i sanitate et egritudine et dispõne q̃ nõ ẽ aliqua eaꝝ ẽ vna triuz reꝝ: aut corpus: aut cã: aut signũ naz oẽs nr̃e lingue cõparant corpus suscipiẽs sanitatem et cãm faciẽtez et cõseruantez eã: et signũ declarãs ipsã ad sanitatẽ: et secũduz hãc rõez cõparant corpus suscipiẽs

tionataꝝ cõtinuataꝝ cũ egritudie hois: et reꝝ pportiõataꝝ cõtinuataꝝ cũ dispõe i q̃ nõ euadit hoi sanitas neqz egritudo: qd̃ si generi medicie ppriũ ei⁹ eẽ nomẽ: et dñe ei⁹ nomẽ aggregasset gal. duo noĩa et cõiũxisset ea cognitiõe diffinitiõis. vex̃ ppea q nõ fuit generi ei⁹ illd̃ nec dñe ipius vtit̃ his noib⁹ vt itelligat̃ ex eis intẽtio generis cõpingi ei⁹: et dñe q̃ discernit eã eẽntialit ab alijs artib⁹ ordinat̃ s̃b genere ei⁹. † Putat̃ aũt q in hac diffinitiõe ẽ assũptũ qd̃ ẽ cõtrariũ s̃mõi Aris. i pdicamẽtis: q sãitas et egritudo sũ duo cõtraria inter q̃ nõ ẽ mediũ. aut vo d̃ di spõe q̃ nõ ẽ sanitas neqz egritudo: putat̃ q ipã ẽ media i ter eas. Quidã ãt affirmãt iuẽtionẽ h⁹ dispõis p alterationez tm̃. corpis ex sanitate ad egritudinẽ: et ex egritudine ad sanitatez. h. n. alteratio trãsit p mediũ qd̃ ẽ dispõ tẽtia. qd̃ si isti itelligerent ab Aris. i pdicamentis: et a ga. s̃z q dicũt remouẽtur eoꝝ ãbiguitas. qd̃ ẽ: qꝛ aristo. vlt q ipossibile ẽ a corpe sanitatẽ et egritudinẽ sĩl remoueri et fieri i eo dispõez tertiã i q̃

† Quo sanitas et egritudo sint cõtraria inter q̃ cadit mediũ s̃z gal.

† De vtilitate huius libri.

qdẽ narrat hãc intẽtionẽ: vt dirigat mẽtez pfecti et discipuli simul versus iuuamẽtũ qd̃ fit cũ eo: qd̃ ẽ in h̃ libro. pfecti qdez qꝛ firmãt in mẽte sua canones huius artis: et facit eũ rememorari ei⁹ qd̃ forsitan obliuisceret̃ in dispõe senij. et discipuli quidẽ qm̃ facit qd̃ ẽ in h̃ libro artis medicine inuentũ ei potẽtiã ppinquã ex apparitiõe ad actũ. Cũ g̃ icipit opari aliqd operationũ suaꝝ: et aspicit in aliquo pticulariũ suoꝝ qd̃ erat i eo occultũ ponit ad effectũ: ergo cõpletur ei p vsum artis medicine.

nõ sit portio sanitatis neqz portio egritudinis: et h̃ ẽ verũ. Et ga. vlt p dispõnẽ q̃ nõ sanitas neqz egritudo dispõnez corpis i q̃ inueniũt̃ aut sanitas egritudo sĩl: aut vna eaꝝ i hora vna: et alta i hora alia: aut portio cuiusqz eaꝝ: aut s̃z semitã pmixtiõis: aut vicitat̃: et pp illud nõ firmauit iudiciũ sup iuẽtionẽ h⁹ dispõis tertie: sed narrat dictiõez q̃ significat illud qd̃ dixit. et ẽ s̃mo ei⁹: nõ euadit hoi: et ego exponã illud in eo qd̃ futurũ ẽ de sermõe ei⁹. et h̃ ẽt possibile ẽ: et nõ ẽ ei oppositio cũ s̃mone arist. nedũ q necessariũ faciat cõdictionẽ. qd̃ ẽ: qꝛ intellectũ ẽ ex s̃mone arist. q corpa alterãt̃ ex sanitate ad egritudinẽ: et ex egritudine ad sanitatẽ. et q in hac altatione possibile ẽ iuenire hec duo cõtraria aut in ptib⁹ corpis longinqs: aut in ptibus ppinquis aut in horis diuersis et vnaqqz. s. sanitas et egritudo qñ alterat̃ ab eo corpus necesse ẽ vt minuat̃ et addat̃ ei⁹ diminutio vsqueq̃ euanescat: et necesse ẽ vt addat̃ altera: et magnificet̃ eius additio vsqueq̃ cõpleat̃ eius esse: et hec additio et diminutio inueniunt̃ simul: hec g̃ dispõ tertia quã dixit gal. cõuenit ẽt sñie aristo. Et aristo. qdã non phibuit: nisi vt dicat̃: qꝛ inuenit̃ dispõ tertia diuersa sanitati et egritudini. s. vt sint dispões tres: ordo cuiusqz quaꝝ sub genere suo sit eq̃lis ordini alterius. Nã sicut arist. hãc intentionẽ dici phibet: sĩlr gal. phibet iã dici. Duo ergo

Finit prologus. Incipit tractatus. I

Hec ẽ diffinitio s̃balis medicie. qd̃ ẽ: qꝛ determinat intẽtionẽ artis medicine p res eẽntiales. Gen⁹ qdẽ eius ẽ iste sermo ei⁹: Scia reruz ptinẽtiũ cõtinuataꝝ. † Nã scia haꝝ rerũ ẽ gen⁹ oĩuz artiuz factaꝝ a pncipijs sũptis ex scia nãli: sicut agricultura et curatõ bestiaꝝ: et pastoralis scia aĩaliũ: et medicia. Et dñia eius ẽ sermo ei⁹ cuz sanitate et egritudine: et cũ dispõne i q̃ nõ euadit hoi sanitas neqz egritudo. hec. n. dñia discernit eẽntialiter artẽ medicine ab oib⁹ artib⁹ factis a pncipijs sũptis ex scia nãli. Et dictiões qdẽ hui⁹ diffinitiõis sũt diminute. diminutionẽ vero earũ occultauit gal. in iteratiõe sua qua iterauit lrãz. b. dicunt q lrã. b. apud arabes significat cũ p⁹ et cõiũctionẽ. et i h̃ q semel rememoratus ẽ hois et cũ manifeste fuerit oẽs dictiões assũpte i ea ẽ s̃z h̃: medicia ẽ scia rerũ pportiõataꝝ cõtinuataꝝ cũ sanitate hois: et reꝝ ppor-

† Quibus cũ alijs scientijs medicina conueniat et qbus ab alijs diffat.

viri sīt ꝯuenientes. ⁊ diuersitas sublata ē iter eos: cꝫuis sit manifestū sermonē Galieni facē opiari illud. 2

Ult vt itelligat̄ ex eo itētio generis. sub q̄ ordināt̄ oēs artes facte a pricipijs sūptis ex sniā nāli. hoc nāqꝫ gen⁹ ē cōe nō ꝓpriū istis artib⁹. 3

Sermo iste itellectus est exponens partem diffinitionis. 4

Fecit nos scire in hoc sermōe dictiam inter doctrinā artis medicine: ⁊ iter opationē p illō qd discimus ex eis ⁊ q̄ dispō i eis est ꝑm q̄ dicim⁹ primū cognitionis: vltimum opatōis ⁊ ꝑmū opationis. vltimū cognitōis: ⁊ sermō ei⁹ itellectus ē: ⁊ nos exponem⁹ diuisionē ⁊ ipsi⁹ explanationē qua diuidit ptes diffinitiōis medicine vt dirigatur mens p illud in ea quod est post illud. †Dico ergo q̄ cāꝝ sanitatis duo sūt mōi. Un⁹ eoꝝ ē cāꝝ faciētiū sanitatē ⁊ iste eadeꝫ sunt cāe sanātes egritudinē: sicut curatio: ⁊ medicie ⁊ cibi. ⁊ canonū haꝝ cāꝝ ꝯpleuit doctrinā ī libro de igenio sanitatis ⁊ modū. Alter modus ē cārum ꝯseruātiuꝫ sanitatē. ⁊ canonū haꝝ cārū cōpleuit doctrinā ī libro de regie sanoꝝ ⁊ docet ī hoc loco artis p ue q̄ medicus p uenit p cās sanitatis ad cās egritudinis ī primis: deide ad cās dispōis tertie vt vtat̄ cāis sanitatis ⁊ caueat cās egritudinis ⁊ cās dispōnis tertie: sicut ꝑmisit illud ī libro sectaꝝ. †Et cāe egritudinis sunt tres: cā antecedens sicut repletio: ⁊ causa ꝯiuncta sicut putredo faciens febrem: ⁊ cā primitiua: sicut casus aut pcussio aut obuiatio caloris solis aut frigoris aeris: ⁊ scdm hanc silitudinē sunt cāe dispōnis q̄ nō est sanitas neqꝫ egritudo. Deinde docet q̄ medicus puenit ēt post cognitionē haꝝ cārum ad cognitionē corpoꝝ sanoꝝ: deinde egroꝝ: postea illorū q̄ nō sunt sana neqꝫ egra. Deinde dicit q̄ ⁊ ꝑm hāc rōnē currit res signorū. s. icipit medicus a cognitione signoꝝ sanoꝝ: postea signorū egrorū: deinde signorū dispōnis q̄ nō ē sanitas neqꝫ egritudo. Deide dicit: sed in dispōne opatiōis nō ē in primis nisi dispōnis cognitio corporū p signa. s. icipit medicus qñ vult opationē medicine: ⁊ scit dispōeꝫ corporis p signa: tunc si inuenit in eis signa sanitatis cōseruat sanitatē eius. ⁊ si inuenit in eis signa egritudinis: aut signa dispōnis: q̄ nō est sanitas neqꝫ egritudo: curat egritudinē ei⁹: aut curat illā dispōne. Deiñ dicit postea: q: ē post illō inuētio scie cāꝝ sanitatꝫ corpoꝝ ⁊ egritudis eoruꝫ. s. postqꝫ cognoscit medic⁹ dispōnē corpis inuenit sciaꝫ cāꝝ sanitatis: aut ꝯseruātium ex eis: aut faciētiū ex eis: cū ꝯseruātibus cōseruat sanitatē eius: ⁊ cū efficientib⁹ sanat ei⁹ egritudinē. Et postqꝫ compleuit gal. explanationeꝫ diffinitiōis medicie ad ptes suas: ⁊ istā doctrinā qua docuit nos eē earuꝫ. ⁊ cōpleuit ī dispōe doctrine ⁊ ī dispōe opatiōis. incipit iteꝝ diuidere vnāquāqꝫ earū: ⁊ explanauit eā ad tria ⁊ dixit. 5

Sermo ei⁹ ex eo qd efficit tolerat vt velit cās efficiēs sanitatē tm̄: ⁊ sūt sanātes infirmitatē ⁊ tolerat vt velit cū eis cās efficiētes egritudinē: ⁊ cās efficiētes dispōnē q̄ ñ ē sāitas neqꝫ egritudo. Et ꝑmo ei⁹: aut ꝯseruat: tolerat vt velit cās ꝯseruātes sanitatē tm̄: ⁊ tolerat vt velit cas ⁊ velit cū eis cās retinētes egritudinē ⁊ dispōneꝫ q̄ nō ē sanitas neqꝫ egritudo. ⁊ sermo ei⁹ aut significat: vult signa. ⁊ sūt tria signa sanitatis: ⁊ signa egritudinis: ⁊ dispōis tertie. ⁊ ꝑmo ei⁹: aut recipit: vult corpa. Qd āt remanet ex ꝑmone eius itellectū ē. ⁊ ꝑmo eius: medicina ē scia eorū oium vult rememorari nos q̄ iste res sūt explanatio diffinitiōis medicie. ⁊ cū ita sit: tūc medicia ē scia oium eorū: ⁊ ꝓpterea q̄ dimisit in sermone suo isto rememorari dispōnis tertie: incipit ergo exponere eē eius ita ⁊ dicit. 6

Res ꝓportionate ⁊ ꝯtinuate iaꝫ fuerūt tres. cā: corpus ⁊ signū. ⁊ qñ multiplicant̄ cū sanitate ⁊ egritudine ⁊ dispōne q̄ nō ē sanitas neqꝫ egritudo: pueniūt nouē. ꝓijciant̄ g̃ ex eis illud qd ꝓportionat̄: ⁊ ꝯtinuet̄ cū hac dispōe ⁊ remanebūt sex: q̄ quādo multiplicant̄ cuꝫ absoluto semp: ⁊ cū absoluto ꝑm plures dispōnes: ⁊ cū tpe p̄senti: pueniūt decē ⁊ octo. Et ga. qdē rememorat̄ in hoc capitulo dispōnis rerū ꝓportionataꝝ ⁊ cōtinuataꝝ cū dispōne in qua non cadit

†De cāis sanitatem facientib⁹ ⁊ conseruātibus.

†De tribus cāis egritudinis

De inuestigatione nūeꝝ ptiū diffinitōis medicine.

egritudies ⁊ cās efficiētes ⁊ ꝯseruātes eas: ⁊ signa declarātia eas ad egritudinē: ⁊ similiter ēt ꝯparant corpus ⁊ cāꝫ ⁊ signū significās dispōnē q̄ nō ē sanitas neqꝫ egritudo ad illam dispōnem.

Et secundū primaꝫ qdē rōnēꝫ scia cāruꝫ sanaꝝ medicinalis ē post illā āt ⁊ aliaꝝ: secundo vero ⁊ egrarū: ⁊ tertio neutraꝝ: ⁊ post hoc corpoꝝ: primū qdē sanoꝝ: deiñ egroꝝ: deiñ ⁊ neutrorū ⁊ de signis vero secūdū eādē rōnē in actiōibus vero prius qdem corporuꝫ cognitio ex signis manifesta ē: post hoc vero ⁊ earum cārum inuentio.

Et prima qdē intentio medici non ē nisi ad sciēdū cās sanitatis: deide pp illud peruenit ad reliquas cās. s. egritudines in primis: deiñ ad cās dispōnis q̄ nō ē sanitas neqꝫ egritudo: deide post hoc ad corpora: ⁊ nō ē eius itētio itcrū in eis in primis nisi ad sciendū corpa sana: deiñ post ad sciēdū egra: deiñ post ad sciendum ea q̄ nō sunt neqꝫ egra: neqꝫ sana. ⁊ secundum hāc intētionē ⁊ rōcinationē currit res signorū. In opatiōibus vero nō ē in primis nisi cognitio dispōnis corpoꝝ p signa: deinde post illud inuentio cāruꝫ sanitatis corpoꝝ ⁊ egritudinis coꝝ.

Sed qm̄ efficiēs ⁊ declarās ⁊ susceptiuuꝫ dupliciter vnūquodqꝫ dr̄: hoc qdē simpliciter: hoc vero vt nūc: sciendū ē vtrorūqꝫ sciam eē medicinalē. Et ipm vero simpliciter dupliciter dicit̄: hoc qdē vt semper hoc vero vt multū: ⁊ ē vtroruꝫ hoꝝ ēt scia medicinalis.

Et vnumquodqꝫ qd efficit: aut cōseruat: aut significat: aut recipit: dicit̄ secunduꝫ vnum duoruꝫ mōꝝ. aut absolute. aut in tpe pn̄ti: ⁊ medicina vtrorūqꝫ ē scia. Similiter ⁊ absolute dr̄ secunduꝫ duos modos: aut semp: aut in pluribus dispōnibus: ⁊ earum ēt reꝝ medicina ē scia.

Neutruꝫ vero ⁊ cā: ⁊ signum: ⁊ corpus: ⁊ quod simpliciter dr̄ ⁊ qd vt nunc tripl'r vnūqdqꝫ dr̄. hoc qdem eo q̄ neutro ꝯtrarioruꝫ pticipet: hoc qdē eo q̄ vtrisqꝫ ꝯtrarioruꝫ: hoc āt eo q̄ aliqñ quidē hoc aliquādo illo. Moruꝫ vero ipsoruꝫ secundum duos mōs dr̄: aliqñ qdeꝫ participādo vtrorumqꝫ ꝯtrarioruꝫ equaliter aliqñ vero āpli⁹ altero.

Quod āt nō ꝓponatur ad sanitateꝫ neqꝫ ad egritudineꝫ: cum sit: aut cā: aut signuꝫ: aut corpus: siue dicat̄ absolute: siue ī tpe pn̄ti: vnumquodqꝫ secunduꝫ tres dr̄ mōs. Unus eoruꝫ ē: ne sit ꝓportionatuꝫ ad aliquod duoꝝ ꝯtrarioꝝ ⁊ secundus: vt sit ꝓportionatuꝫ vtrisqꝫ simul. ⁊ tertius: vt

boi sanitas neqʒ egritudo: ⁊ dicit q̄ hec dispō ē trina. s. neutralitas in trib⁹ significatis: ⁊ significatū diuidit̄ in duas ptes ⁊ scđm eorū ē duo: ergo fit hec dispō quatuor: que qn̄ multiplicant̄ cū nūero rerū pportionatar ꝯtinuatarum cū ea, pueniunt aut nouē si nō diuidit̄ ſm: aut. xij. si diuidit̄ ȝ. ſ; quādo multiplicat̄ illud cū absoluto sp: ⁊ cū absoluto ȝ plures dispōnes ⁊ cū tpe p̄senti: pueniunt aut viginti septem si non diuiditur ȝ aut triginta sex: si diuiditur scđm. Et tu potes notare istas diuisiones in tabula: ⁊ excitabitur p illud mens tua: ⁊ verificabitur numer⁹ ptium ad q̄s diuiditur diffinitio medicine. 7

Iterauit gal. rememorationeʒ diffinitionis p dictionē suā diuersam a dictiōe in eo quod p̄terijt: vt facēt scire aspicientē: q: non oʒ vt attēdat ad dictionē quādo remanēt intēriōes intellecte ꝯprehēsē. deinde dixit dubitationem ⁊ fecit scire q intētio scientie q accepta ē genus medicine distinctum cū dr̄ia medicine eēntiali ē scientia cuiuscunqʒ sciētiā ingris ex ptibus medicine. quod ē: q: indiuidua cuiuscunqʒ cor. xxviij. ⁊. xxxvj. sī infinita. ⁊ hoc qdem appet per illud quod ostēdim⁹ in tractatu primo libri nr̄i de iuuamēto: in doctrina artis medicine: q iactantia modernor dicētiū virtutes myrabolanorū: ⁊ aliar medicinar: ⁊ infirmitatū indiuidualium nouar ē vana. ⁊ indiuidua accepta in medicine sī infinita. ſ; non ꝯphēduntur neqʒ ꝯtinētur neqʒ pueniunt ad ea sicut dixit ga. Et non sufficit in eis nisi vt sint apud nos canones ⁊ regule qb⁹ p̄hibem⁹ totū quod occurrit ex eis nobis tm̄ q̄ quod dixit de medicinis simplicib⁹ in libro suo: in istis medicinis non ē nisi exēpla exponētia doctrinā eius in qnqʒ tractatib⁹ p̄mis eius. Quod āt diximus

pportioneſ qnqʒ ad vnum eor ⁊ qnqʒ ad alterū: ⁊ secundus hor triū dr̄ secundū duo ꝯtraria: aut vt pportiōeſ ad vnūqdqʒ duor cōtrarior eq̄liter: aut vt pportiōeſ ad vnū plusq̄ ad alterum.

Est āt de toto terio dubitatio q̄dā scđʒ locutōneʒ: quā ⁊ ipāʒ oʒ deteriare In co. n. q dicit medicinā eē sciā sanor egror ⁊ neutror: significat̄ qdeʒ ⁊ oīū ptiū: significat̄ āt ⁊ q̄rūdā significat̄ etiā ⁊ q̄liū. Sed oīū qdem incōphensibile ē ⁊ ipossibile: q̄rdā vero impfectū: ⁊ nō artificiale. Qualiū vero ⁊ artificiale simul ⁊ sufficiens ad oēs ptes artis quas ꝯtieri dicimus in medicine diffinitione.

Et i enunciatiōe totius h⁹ diffinitiōis ē locus dubitationis quā deteriare oʒ. Qđ ē: q: nos dicimus q medicīa ē sciā rer ꝯtinuatarū cū sāitate ⁊ egritudine et dispōne: q n̄ō ē sanitas neqʒ egritudo: ſ; vt itelligatur ex hoc sermōe: q: ē scia oīū rerū: ⁊ ſ; vt itelligat̄: q: ē scia q̄rūdā ear sine qbusdā. Et ſ; vt itelligat̄: q: ē scia cuiuscūqʒ rei ex eis quod iquirit̄: verū eē oīū ear nō ꝯphendit̄ neqʒ ꝯtinet̄: neqʒ peruenitur ad illud. eē vero q̄rūdā earū ē diminutū: ⁊ nō assimilatur vie artificiali. Eē āt cuiuscūqʒ ex eis qđ ingrit̄ scīa. assimilat̄ vie artis medicīe ⁊ sufficit i omnibus rebus medicine particularibus ⁊ hec ē intentio in diffinitione medicine.

in illo libro ꝯueniens scientie gal. ⁊ postq̄ docuit nos intētionem medicine explanauit diffinitionē eius ad ptes suas: ⁊ insinuauit ad narrādū eas ſm vnāquāqʒ: ⁊ fecit nos scire q medicina est scientia cuiusqʒ ear quar ingris scientiā. s. q medicina est canones ⁊ regule quib⁹ scitur ⁊ intelligitur quecunqʒ res q̄ritur ex ptib⁹ eius. Incepit itē in hoc vt facēt intelligere

vnāquāqʒ partium medicine ad q̄s explanauit medicine diffinitioneʒ: ⁊ incipit ex illis cum canonibus corpor suscipientium.

Finit tractatus secundus. Incipit tertius.

Sermo iste manifest⁹ est: ⁊ significatio huius dictionis egra: ⁊ h⁹ dictionis infirma: ⁊ nā ē in sanatiua.

Incipiamus igitur a corpibus. primū qdē q̄lia sana ⁊ egra ⁊ neutra ꝯtigat eē exp̄tia. post hec vero de signis ⁊ cāis orationem percurramus.

Incipiām⁹ ḡ rememorari nū corpor sāorū ⁊ egror: ⁊ q̄ nō sūt sana nec egra: q̄ corpa sunt deinū sequitur illud cū rememoratione cār ⁊ signorum.

Corpus ē āt simpliciter corpus eucraton qdeʒ exns ex ḡnatione i simplicibus ⁊ primis pticulis: coeq̄le vero his q̄ ex his ꝯponūtur organicis. Sanū vero vt nunc ē corpus qđ scđm p̄ns tp̄s ē sanū: ē āt ⁊ hoc qđ secūdū tp̄s sanū est corpus eucratō ⁊ coeq̄le: nō scđm optimā eucrasiā ⁊ coeq̄litatē: sed scđm ppriā ipius sani corpis eēntiā: vel scđm ppriā ipius sani corpis q̄litatē: sp tale est marie eucraton: ⁊ marie coeq̄le: vt multū vero ab optima ꝯpositiōe derelictū est: non multum tamen.

Ideo ergo q corpus sanū absolute ē illū qđ noiat̄ eucraton. ⁊ illū quod noiatur absolute eucraton ē illud cuius fabricatio ex principio creatiōis i vētre mr̄is suē scđm tpamētū ꝯplexionis mēbror suor simpliciū p̄mor ⁊ eq̄litatē ꝯpōis istror ꝯpositor ex illis. Et sanū corpus vt nunc est illū qđ est ita i hora p̄nti: ⁊ hoc etiā i hora i q̄ est sanū: ē tpate ꝯplexiōis ⁊ eq̄lis ꝯpōis: veꝛtū ipsius tpantia ⁊ ipius eq̄litas: nō sunt scđm melio

Postq̄ ga. explanauit diffinitionē medicine ad suas partes: ⁊ docuit discipulum q̄lr̄ sciatur id cuius q̄ritur scientia ex eis: incipit hinc exponere vnāquāqʒ ptium diffinitionis medicine: ⁊ ex eis sī corpora suscipientia. ħ.n. q ipse determinauit ea sunt diuersa. sana qdem pauloante docuit: q: sunt tria. ⁊ ppī illud incepit in hoc ſmone exponere vnumquodqʒ eor: ⁊ noīauit sanū sp simpliciter eucratiuū vt significaret p hāc dictioneʒ eucraticū: assiduitatem sanitatis ⁊ exuberantiam eius. ⁊ significat per hanc dictioneʒ ꝯplexio coniunctionem q̄tuor q̄litatū q̄ sunt ca. fri. sic. ⁊ hu. adinuicem. Et significat p hanc dictionem sanum simplr. ħ.n. dictio est in vsu in scientiis ⁊ artib⁹ ſm q ipsa est nomē commune. Medici ḡ voluerunt per eaʒ q est simpliciter ⁊ est possibile vt ꝯponatur cum alio. Et mēbrū similiū partiū est omne membrū cuius partes similes sī in

⁊ Que sint mēbra similium partium ⁊ quot sint numero.

sbā sua cum toto: ⁊ nomen earū est sicut nomen eius verbigratia: ħ frustum ossis est simile sue sbe: cum sba ossis ⁊ nomen ei⁹ os sicut nomen ei⁹ totius: ⁊ hoc frustum carnis simile est sbe sue: cū sba carnis: ⁊ nomen ei⁹ est caro: sicut nomen sba carnis totius: ⁊ hoc frustrū vene est simile sbe sue: cum sba totius vene: ⁊ nomen

rē dispōnē eq̄litatis: sed ē ei tpātia ppria: sȝ sp ita ē i vltio tpātie ꝯplexiōis ⁊ ꝯpōnis. Corpus āt sanatiuuȝ eucraticū q̄d ex eo ē i pluribus dispōnibus ita ē illud q̄d minuit a meliore dispōnuȝ: diminutione non multa.

Egrū vero corpus simpliciter ē q̄d ex gn̄atiōe aut distēpatuȝ i his q̄ similes hn̄t ptes: aut n̄ coequale in organis: aut in vtrisq̄ȝ simul.

Corpus egrotatiuuȝ ē id q̄d natū ē aut secūduȝ ꝯplexiōeȝ malā mēbroꝝ similiū ptiū: aut scdm ieq̄litatē mēbroꝝ istr̄aliuȝ: aut scd̄ȝ duas res simul.

Egrū vero vt nūc est corpus egrotās i tpe i quo dr̄ tale exn̄s. Māifestuȝ ē āt ꝙ ⁊ hoc ꝙ secūdū tp̄s dr̄ esse egrū aut distēpatū ē i similes hn̄tibus ptes: aut ieq̄le in organicis: aut i vtrisq̄ȝ. Et sp q̄dē egrū ē quodcūq̄ȝ ex gn̄atione aut distēpatū satis exn̄s i simplicibus pticulis: aut i oībus: aut i q̄busdā: aut maxie dominātibus: aut ēt ieq̄le in organis. Similiter vero ⁊ his aut oībus: aut q̄busdaȝ: aut maxie dn̄antibus: aut ēt ineq̄le organicis. At multū vero egrū est corpus ad hmōi malitia derelictum: nōdum vero in medio. i. neutralitate constitutum.

Et corpus egrum vt nūc ē illud quod ē īfirmū in hora i q̄ dr̄ ꝙ ē ita: ⁊ hoc ēt i hora i qua dr̄ q̄r ē ifirmū ē male ꝯplexionis i mēbris similiū ptium aut ab eq̄litate egressuȝ i mēbris instr̄alibus: aut aggregās ābas res simul. Et corpus egrū sp ē illud q̄d est natū scd̄ȝ ꝯplexioneȝ lōginquā ab eq̄litate i mēbris simplicibus primis oībus aut vnitiōe eoꝝ: aut ipoꝝ sublimioribus: aut scd̄ȝ ꝯplexionē lōginquā ab eq̄litate i mēbris istr̄alibus oib⁹: aut vnitiōe ipoꝝ: aut eorum sublimioribus. Corpus vero egruȝ in pluribus dispōibus est illud iam diminuitur: ⁊ nō consequit̄ dispōnem mediam.

¶ Que sint mēbra instralia ⁊ q̄ sint.

eius vene ē sicut nosti tici⁹. Et mēbra q̄dē ptiū silium sit multa: sicut os neruus vene: arterie: caro: pinguedo cartillago: cutis. ¶ Et istr̄ale ē dictio q̄d significat apud medicos mēbrū ꝯpositū ex mēbris ptiū similiū. ⁊ itētio. i. diffinitio eius ē ꝙ ē instrm aie existēti in corpe q̄ efficit qualdā suas opatiōes. Et mēbra quidē instralia sit multa: sicut cor epar cerebꝝ: testiculus: stomachus: splē: pulmo: renes: vesica: oculi: aures: nasus: os: manus: pedes: collū: pect⁹: dorsuȝ ⁊ ꝯplexio cuiusq̄ȝ mēbroꝝ ꝯpositoꝝ ē ꝯposita ex ꝯplexiōe mēbroꝝ ptiū siliuȝ ex q̄bus cōponunt̄. Cōplexiones āt mēbrorū siliū ptiū nō ē res vna ⁊ eadē. ⁊ cōplexio ossis ē alia a ꝯplexiōe ossis ē alia a ꝯplexiōe nerui. ⁊ ꝯplexio vene ē alia a ꝯplexione arterie. ⁊ fȝ h̄ exēplū vnicuiq̄ȝ mēbro ꝯsimiliū ptiū ꝯplexio ē ppria. Et qn̄ vnūq̄dq̄ȝ ē communicās ꝯplexionē suā ppriā puenit ex ꝯplexionib⁹ eaꝝ oīum ꝯplexio tēpata. Nā declinatio ꝯplexiōis ossis ⁊ nerui ad frig⁹ tpat declinationē ꝯplōnis arterie: ⁊ carnis ad colorē. ¶ Et cutis q̄dē iter hec mēbra siliuȝ ptiuȝ tpate ꝯplōnis ē p̄cipue cutis iterioris ptis palme qn̄ ē ꝯplexionē suā ppriā ꝯn̄s. at v̄o ꝯplexio fit diuersa ppter diuersitatē etatis regiōis ⁊ opationis ⁊ alioꝝ. Manifestū ḡ ē ꝙ ꝯplexiōi vniuscuiusq̄ȝ mēbrorū ptiū siliuȝ ē latitudo: ⁊ sanitas ē in ꝯplōne vt pportionent̄ ꝯplōnes mēbroꝝ ptiū siliuȝ. s. vt sit fm semitā exēpli pportio ꝯplexiōis essis i etate pueritie ad ꝯplexionē carnis sic ꝯplō ei⁹ ad eā i etate iuuētutis aut adolescētie aut senij: ⁊ fm hoc exēplū i reliq̄s. ḡ corpoꝝ sanorū sp ꝯplōnes mēbroꝝ siliuȝ ptiū sit fm pportionem vnā: ⁊ hec pportiōalitas q̄dē ē tpantia. ḡ vnicuiq̄ȝ mēbroꝝ instraliuȝ ꝯpositoꝝ ex mēbris siliuȝ ptiū ē ꝯplexio ppria i q̄tuor rebus q̄ꝝ vna ē numerus: s̄a quantitas. tertia forma: q̄rta situs. ⁊ eq̄litas ꝯpositiōis cuiusq̄ȝ eoꝝ ē vt saluet̄ sua ppria ꝯpositio i vnoquoq̄ȝ eorū q̄tuor. Manifestū ē igr̄ ꝙ quātitates eoꝝ sit diuerse. nā ipse nō cessant augmētari donec assequāt̄ vltimū terminū sue adolescētie: deiñ stat augmētū eoꝝ. eq̄litas ḡ ꝯpositiōis ē sp vt remaneāt fm pportionē vnaȝ i suis quātitatib⁹. † Quādo ḡ aggregat̄ i corpe vno vt sit tpate ꝯplōnis ⁊ eq̄lis cōpositiōis: tūc gal. vocat illud meliorē formā corpis. ⁊ iā ostēsum ē ꝙ meliori formaꝝ. ē latitudo nō tamē latitudo supioris ⁊ iferioris: q̄r iaȝ hr̄et itēsionē ⁊ imissionē: sȝ latitudo ad diuersa equocata. s. ad corp⁹ sanū cāȝ sanā ⁊ signū sanū. nā vnūq̄dq̄ȝ istoꝝ dr̄ sanū sp tale siue in meliori formaꝝ ⁊ hoc tetigit in multiplicatōne dispōnuȝ q̄ enumerat ad tertiū gradū. Uel dr̄ latitudo lata cōposita ex duob⁹. s. tpantia ꝯplōnis ⁊ equalitas ꝯpositionis ⁊ quādo minuit̄ ꝯplexio aut ꝯpositio tpantia aut eq̄litate diminutiōe q̄ nō videt̄ ipediri opatiōe māifeste: tūc iā corpus minuit̄ a meliori formaꝝ ⁊ ꝙ ē ita sanitas eius ē ēt firma. Uerūtamē firmitudo ei⁹ ē īfra firmitatē sāitati q̄d ē i meliori foraꝝ. s. sanatiuuȝ. ⁊ pp illō ē h̄ corp⁹ sanū fȝ plres dispōes. s. i plib⁹ etatib⁹ ⁊ rḡiōib⁹ ⁊ opatōib⁹ ⁊ silib⁹. ipe āt itelligit p dispōes res has ⁊ eaꝝ opatōes. Et qn̄ diminuit̄ ꝯplō ⁊ ꝯpō diminutōe plima donec fiat corp⁹ susceptiuū egritudis. tc̄ nō noiat̄ sanū nisi i hora p̄ñti. Nā i hac hora sit ꝯplōio eo ⁊ ꝯpō fȝ aliq̄ȝ distēpātiā ppā. s. ifra eq̄litatē suā i plibus dispōib⁹. Et māifestū ē ꝙ sāitati cuiusl3 corpis ē latitudo q̄ ē p̄t latitudinē ei⁹ i corpe alio. nā sāitas ceci hac dispositione alia est a sanitate claudi. 3

¶ De tpamēto complexionis cutis.

¶ Quid gal. intelligat p meliorem formarum.

De egro simplici.

Quia post ꝙ puēit cū corpa sāo absolute ad corp⁹ sanū i hōa p̄ñti appet ꝙ h̄ ē male ꝯplōnis aut ꝯpōis aut vtriusq̄ȝ sil: ⁊ q̄r nō puenit ad ipȝ eq̄litas nisi q̄dā i hōa ppa i q̄ ē sanū declat̄ ide ꝙ h̄ ē ex corpib⁹ q̄d ē egrotatiuū: tc̄ māifestū ē ꝙ ppalauit ipȝ i h̄ fmōe eē natū aut fȝ ꝯplōnē malā mēbroꝝ ptiū siliuȝ aut fm eq̄litatē mēbroꝝ officialiū: aut ābas res sil. Et egrotatiuuȝ q̄dē nō ē egꝝ: sȝ ē illō ad q̄d appropāt ⁊ pperāt egritudies ex cāis ifirmātib⁹. q̄uis debiles sint aut pue: ⁊ nō fuit i eo q̄d p̄tijt diffū ei h̄ corp⁹: ⁊ ꝓp illō n̄ nūerauit ipȝ i ptib⁹ diffinitōis. p⁹ q̄ȝ āt declatū ē ei dixit illō i vestigio loci i q̄ declatum est ei. 4

Narrauit gal. i ptibus diffinitōis corp⁹ ifirmuȝ ⁊ multiplicauit ipȝ p absolutū sp: ⁊ p absolutū fȝ plres dispōes. ⁊ p tp̄s pn̄s. ⁊ sic icepit i corpib⁹ sanis a meliori eoꝝ oīuȝ: silr icipit a corpib⁹ infirmis a meliori eoꝝ oīuȝ. † Naȝ corp⁹ infirmū in hora p̄senti tm̄: ē in alia hora sanū: in alia infirmū: aut ē in dispōne q̄ nō ē sanitas nec egritudo: ⁊ corp⁹ infirmū sp ē in tota vita sua ifirmū: ⁊ nō ē ei hora in q̄ dicat̄ ꝙ ē sanū. Et egꝝ corp⁹ in plib⁹ dispōibus ē corp⁹ q̄d ē infirmū in plimo vite sue: ⁊ malitia ei⁹ minor ē malitia egritudīs sp. Et fmo eius. Et nō ꝯseq̄t̄ adhuc dispōnē mediā. s. corpa q̄ neq̄ȝ sit sana neq̄ȝ egra sp: sit media ⁊ meliora eo. Jā ḡ declatū ē ꝙ meli⁹ corpuȝ infirmoꝝ ē illō q̄d ifirmū i hora p̄ñti: ⁊ sanū i alia: deinde q̄d ē infirmuȝ in plibus dispōnibus. Deiñ quod ē infirmuȝ sp h̄. n. corpus ē i formis deterioribus: sicut corp⁹ sanatiuum est in formis meliorib⁹: ⁊ a fmōe eius. lōginquū ab eq̄litate: est itellectuȝ q̄r vult malitiam ꝯplexionis aut cōpositionis. malitia quidem complexionis est in mēbris ptium similiuȝ. sȝ malitia ꝯpōnis ē i mēbris instralibus: ⁊ ē mutatio aut i nūero ei⁹ ex quo ꝯponitur membruȝ instrale: aut i quātitate eius: aut in forma: aut in situ. 5

† De egro vt nunc ⁊ egro sup ⁊ d egro vt multum

De diuiſione neutrorum.

Que he diſpoſi
tiōes ſunt ꝯti-
nue. ſ. ſanitas
⁊ infirmitas: ⁊ vltimū
ſanitatis ē melior for-
marū. ⁊ vltimum egri
tudinis ē deterior for-
maꝝ. Et diuiſit diſpō
nē q̄ nō ē ſanitas neqꝫ
egritudo tribus diuiſio
nibus: quaꝝ vna ē vt
nō ſit in eo neqꝫ vna ex
ſanitate ⁊ egritudine ſe
cundū vltimitatē eaꝝ
⁊ dixit i hoc: qr ē medi-
um ſꝫ veritatē ⁊ ꝑſcru
tationē iter meliorem
formaꝝ ⁊ deteriorē ea-
rū. ſed longitudo ei⁹ ab
vnaquaqꝫ eaꝝ ē longi
tudo vna. ſignificat er-
go ꝑ id: ꝙ ſanitas ē in
eo cōmixta cū egritudi
ne: ſicut vinū cū aqua: ⁊
vtrūqꝫ ab alio diſcerni
tur: ⁊ ſcđa ē vt aggregē
tur ſanitas ⁊ egritudo
ſimul in eo: ⁊ eſt ſicut ſi
ſint q̄dā mēbra ſana: ⁊
q̄dā eoꝝ īfirma. Et ter
tia ē vt ſit qn̄qꝫ ſanum:
qn̄qꝫ egrū. Declarauit
igit ꝑ id ꝙ nō diuerſifi
cant ſnīe Ariſt. in hoc
ꝙ nō eſt iter ſanitatē ⁊
egritudinē alia diſpō
eq̄lis in genere. Et iſti
tres modi q̄ſi multipli
cantur cū abſoluto ſꝑ: ⁊
cū abſoluto in pluribus
diſpōnibus: ⁊ eo tꝑe ꝑ-
ſenti cōueniūt nouē di
ſpōes: ⁊ ipſe explanat il
lud in hoc ſmone. 6

Iſte ſermo ap
parens ē: verūtn̄
nō ſit diuerſus
i diſpōne q̄ nō ē ſanitas
neqꝫ egritudo ſnīe ariſ.
⁊ hmōi ſmonis pluri-
mū ē itellectuꝫ: verūtn̄
in eo ē dictio poſt ditio
nem expoſitiōe indi-
gens: ⁊ ex eo ē ſmo ei⁹
nūc. nā hec dictio ſigni
ficat apud medicos ho
rā preſentē: ⁊ ſignificat
apud philoſophos pū
ctū diuidentē inter tꝑs
ꝑteritū ⁊ futuꝝ. ⁊ hora
preſens apud medicos
dr̄ ſm duos mōs. vn⁹
coꝝ ē quātitas ei⁹ pua
⁊ hypo. nominauit hanc
horā ſtrictā ⁊ alter mo-
dus ē quātitas ei⁹ am-
pla: ſicut iſte dies. aut
ſicut iſte ionū: aut ſicut
iſta ſeptimana: vel ſicut
iſte mēſis: vel ſicut iſte
annus. Et ex illo ē ſer-

Nūc aliđ ſignificat apud medicos ⁊ aliud apud philoſophos.

Quoniā aūt ꝙ neutrū
corpus tripliciter di
cebatur. hoc quidē
in eo ꝙ neutrū ~~extra~~ extre-
mitarū diſpōnum ꝑticipet
hoc vero vtraqꝫ: hoc autem
eo quod aliquādo qdē hac
aliqn̄ vero hac. ſecundū pri
mum qdem ſignificatū neu
trum erit corpus. mediū ve
re exiſtens ſaniſſimi cor-
poris ⁊ egerrimi.

Diximus iam ꝙ cor
pus quod ē ſanū ne
qꝫ egrum dr̄ ſecūdū
tres modos. quoꝝ vnus ē
vt nō ſit in eo neqꝫ vna dua
rum diſpōnum ꝯtraria ſecū
dū vltimitatē ipſarum: ⁊ ſe-
cūdus ē vt in eo aggregētur
due diſpōnes. ⁊ tertius eſt
vt ſit in eo vna duaꝝ aliqn̄:
⁊ altera aliquādo. Corpus
āt quod nō ē ſanum neqꝫ e-
grum ſecūdū intentionē pri
mā ē mediū ſecūdum veri-
tatē ⁊ ꝑſcrutationē iter illud
quod ē in vltimo ſanitatis:
⁊ inter illud quod ē in vltīo
egritudinis.

Et hmōi quidē hoc
ſimpliciter tale eſt:
quoniā ex generatiō
ne tale ꝯſtitutū ē. Hoc ve-
ro vt nūc quodcūqꝫ i preſen
ti tꝑe mediū vere exiſtit ⁊ ſa
niſſimi corpis ⁊ egerrimi.
Eius vero quod ſimpliciter
ē: hoc qdem ſemꝑ tale: quo
niā i oībus etatibus ſemꝑ ma
xime ꝑmanet tale. Hoc ve-
ro vt multū: quoniā muta-
tiōes quaſdā eſt accipiens.
Secūdū vero ſecūdū ſigni-
ficatū neutrū erit corpus cō-
trarijs ſimul diſpōnibus ꝑ-
ticipans ex generatiōe aut
ſecūdū vnam ꝑtē: aut ſecun-
dū duas differētias. Secun-
dū vnā qdem: ſi ſecūdū alte
rā oppoſitionem eucraton fue-
rit effectiuarū qualitatum:
aut ſecūdū vtraſqꝫ qdē op-
poſitiōes: ſed circa formatiō
nē aut magnitudinem: aut
nūerum ꝑticulariū: aut po
ſitionē laꝑſuū: aut ecōuer
ſo. in his qdem correctū aut
oībus: aut i qbuſdā: i craſi ve
ro delinq̄s. In differentibus vero ꝑtibus
⁊ ſecundū omnes oppoſitiōes pōt aliquid
ꝯtrarioꝝ ꝑticipare ſimul. Et ſemꝑ qdem
tale eſt ſecūdū oēs etates manens ſic/vt mul
tū vero eſt. quod ⁊ ꝑmutat̄ ſecundū aliqd.
Ita vero ⁊ quod vt nūc neutrū erit corpus
ſecundum ſignificatū: aut eo quod ſecundū
vnā ꝑtem: hec habeat ſana: hec vero egra:
aut inherentium ei: aut circa ꝑtes differen-
tes; Secūdum vero tertiū ſignificatū neu
trum erit corpus: qđ qdē nō ſanū modo
egrū i ꝑte ſit tꝑis: quemadmōꝫ īheret aliqui
bus pueris qdē exiſtētibus ſanos eſſe: adole-
ſcentibus vero factis egros vel ecōuerſo. In
vno vero tꝑe ita neutrū vere quidē nō con
tigit conſiſtere: ſecundū vero latitudinē cō
tigit. Scimus vero quoniā nūc dupliciter

Et id quod dr̄: quoniā ita eſt ſermo
ne abſoluto eſt natū ſecundū illā for-
mā. ⁊ qđ dr̄: quod ita eſt nūc: eſt illđ
qđ eſt i hora preſenti. Mediū vere in eo ꝙ
eſt iter ſanius corpum eoꝝ ⁊ inter egrius cor
porū. Et ex eo quod dr̄ ex eo quod eſt ſer
mōe abſoluto: eſt quod eſt ita ſemꝑ: ⁊ eſt il
lud quod remanet i oībus etatibus ſecundū
illā diſpōem: Et ex eo quod eſt i pluribus
diſpōnibus: eſt illud cui accidunt mutatiōes
q̄dā. Et corpus quod nō eſt ſanū nec egꝝ
ſecundū itentionem ſecundā: eſt illud quod
natū eſt ſecundū aggregationem duarum
diſpōnū ꝯtrariarū in eo: aut i membro vno
aut i diuerſis. i membro qdē vno qn̄ eſt in
vna duaꝝ ſpecierum ꝯtrarietatis iter qua
litates effectiores tꝑamentū aut qn̄ eſt tꝑa
mentum i duabus ſpeciebus ſimul: verūtn̄
hꝫ nocumentum i forma ſua aut in quantita
te ſua: aut in numero ſuaꝝ ꝑtium: aut in ſitu
ſuo. ⁊ quādo eſt ſecundū ꝯuerſionē illius
quod eſt i iſtis. tunc eſt ſanum in oībus iſtis:
aut i qbuſdā eaꝝ. verūtn̄ eſt lapſuꝫ in ſua cō
plexiōe. in mēbris vero diuerſis eſt poſſi-
bile cum illo vt aggreget corpus vnū duo
cōtraria in oībus ſpeciebus ꝯtrarietatis. ⁊
quod eſt ita ſemꝑ: eſt quod remanet i oībus
etatibus ſecundū illā diſpōnem. ⁊ quod ē
ita in pluribus diſpōnibus: eſt illud cui iam
accidit mutatio. ⁊ ſimiliter etiam corpus qđ
dicit̄ ꝙ nō eſt ſanum neqꝫ egrum vt nunc: ſe
cundum itentionem ſecundā: aut eſt quod
dā eius qđ eſt in eo ſanum. ⁊ quoddā eius
eſt egrum. aut i membro vno. aut i membris
eſt diuerſis. Et corpus quod nō eſt ſanum
neqꝫ egrum ſecundum intentionē tertiam.
eſt illud quod eſt qn̄qꝫ ſanum qn̄qꝫ egrum:
ſicut accidit in qbuſdā qui ſani fuerunt i pue
ritia. ⁊ poſtq̄ fuerīt adoleſcentes infirmi fue
runt. aut ecōuerſo. In hora āt vna non eſt
poſſibile vt ſit corpus ſecundū hāc itentio
nē neqꝫ ſanum. neqꝫ egrū. ꝙ ſi tu eſtimaue

† Quare q̄dā q̄litates dicant actiue ⁊ q̄dam passiue.

mo eius: qualitates eius actiue: iste enī qualitates sūt caliditas: ⁊ frigiditas. † Caliditas quidā nominatur actiua: quoniā separat eius partes cui superuenit ⁊ ꝓpter illud diffinit eā gali. q: ipsa separat res diuersas: ⁊ diffinit eam. Aris. quia aggregat res homogeneas. frigiditas vero nominatur actiua: quoniaꝫ ipsa aggregat partes eius cui superuenit ⁊ ꝓhibet sepationem eius: ⁊ ꝓpter illud inuenim⁹ ꝙ ipsa aggregat res. Qualitates aūt passiue sunt humiditas. ⁊ siccitas humiditas vero nominatur passiua, quia per eam fit facilis passio ei⁹ cui superuenit. sed siccitas noīatur passiua: quoniam per eam fit passio difficilis eius cui superuenit ⁊ duarum specierū vna est species actiuaꝝ qualitatū: ⁊ altera ē species passiuaꝝ q̄litatū 7

Iāꝫ determinauit q̄dem ꝙ corpora sana sunt tria: ⁊ infirma tria ⁊ q̄ nō sunt sana necꝫ īfirma nouē ⁊ egtatiua vnū. Sunt ergo omnia corpora sūpta in diffinitione medicie. xvi Cognitionē dispositiōis cuiuscꝫ ipsoꝛuꝫ compleuit: incipit. hinc in cognitione signoꝛū. 8 Finit pars prima que de corporibus.

ris hore latitudinem: tunc iam possibile est illud: ⁊ nos scimus ꝙ nūc dicitur secundum duos modos.

Sanum vero ⁊ egrū ⁊ neutꝝ corpus quotiens dicit̄: ⁊ qualꝫ vnū qd̄qꝫ ē: sufficienter determinatū est. De signis vero deinceps dicendū est.

Iam determinauimus de esse sani corporis ⁊ egri: ⁊ eius quod nomē sanū neqꝫ egrū: ⁊ ostēdimus scd̄m quot modos vnūquodqꝫ eorum dicitur: ⁊ que res sit vnūquodque eorum determinatione sufficienti: ⁊ oportet vt seq̄mur illud rememorando esse signorum.

Sunt āt et horuꝫ ipoꝝ sana qd̄ē q̄cūqꝫ p̄ntis sīt signa demonstratiua: ⁊ future ꝓnostica: ⁊ prius facte rememoratiua:

Dico ergo ꝙ signoꝝ alia sunt sanitatis: alia egritudinis: alia dispōnis: que nō est sanitas nec egritudo. signa ergo que sanitatis sunt: alia significāt sanitateꝫ presentem: aut indicant eā anteꝙ̄ sit: aut rememorant̄ eius postꝙ̄ iā fuit.

De vtilitate cognitionis signorū p̄sentis sanitatꝭ.

Incipit pars secunda de signis. 1

Signa sanitatis presentis sunt vt curant operationes scd̄m ꝙ est in eis natura absqꝫ ꝓhibitione. ⁊ lucrū boꝛum signoꝛum est vt cōseruetur secundū ꝙ ipsa est: ⁊ quādo videt medicus ꝙ aliquod eoꝛuꝫ corrumpit permutatio aliqua inquirat ablationē eius quod mutauit ipsum donec remaneat sanitas secūduꝫ dispositionē suā. ⁊ signa sanitatis indicatiua sunt multa. quoꝝ omniū fortiora sunt signa vehementie virtutis in dispositiōe egri: ⁊ cōualescentie eius post eius separationem: deinde signa digestionis: postea signa crisis salue: ⁊ hec quidē signa indicāt aduentū sanitatꝭ i dispositiōe egritudinis: ⁊ lucrum boꝛum signoꝛum medico quidem est quoniam confortat per ea seipsum ⁊ preparatur ei vt conueniat de conditione premij: ⁊ firmat quod per fidem spopon

dit de eo quod in cōditione fuit: ⁊ infirmo quidē quoniaꝫ indicat ei medicus illud quod videt: ⁊ indicat suis amicis: ⁊ facit eos scire salutem eius: ⁊ quando euadit ex egritudine sua sit bona fama eius. ⁊ extollit eum suis narrationibus infirmus † Et signa sanitatis rememoratiua sunt illud quod seruat medicus d̄ dispositione sanitatis ante infirmitatē. s. qualiter fuit complexio corporis: ⁊ forma eius in raritate ⁊ spissitudine: ⁊ aliis ꝙ si medicus nō fuerit sciens infirmum ante egritudinem eius tūc ipse indiget vt discat p interrogationem ⁊ estimationem qualiter fuit dispositio eius in sanitate donec sciat per illud declinationem corporis a sanitate sua: sicut si interroget de appetitu eius quo appetebat cibum. aut quid suscipiebat ex eo: ⁊ i q̄ hora suscipiebat euꝫ: ⁊ q̄n egritudini non sunt paroxismi: ⁊ interpolationes in quibus cibetur infirmus: cibetur in hora consuetudinis sue in sanitate dum non prohibet ab illo inceptio paroxismi. ⁊ si contingat vt sit interpellatio paroxismi in hora consuetudinis sue acipiēdi cibum: detur in illa hora cib⁹ cū fiduciā. 2

† De vtilitate cognitiōis signorum p̄teritoꝝ sanitatis.

Egra vero signa: ⁊ p̄sentis egritudinis d̄mōstratiua sūt: ⁊ future pronostica: ⁊ prius facte rememoratiua.

Et signa egritudīs p̄sētis sūt q̄ significāt egritudinē p̄sētē: aut īdicāt egritudinē q̄ erit ante ꝙ̄ sit. aut rememorari faciūt eius quod fuit.

Scd̄ꝫ vero hoꝝ ⁊ neutra ⁊ q̄ neutrarū dispōnuꝫ demōstrātia sūt ⁊ ꝓnostica: ⁊ rememoratiua. ⁊ sūt signa scd̄ꝫ aliq̄d qd̄ē sanā: scd̄m vero aliq̄d qd̄ē egrā declarātia dispōnē: ⁊ hec qd̄ē scd̄ꝫ tpa sanis ⁊ egris i sē

Et scd̄m hoc exēplū signa dispōnis q̄ nō ē sanitas neqꝫ egritudo sūt q̄ significāt illā dispōeꝫ q̄ n̄ ē p̄sens: aut indicat eā anꝙ̄ sit: aut rememorat̄ eius postꝙ̄ fuerit: ⁊ sūt illa q̄ oīno n̄ significāt aliꝙ̄ duaꝝ dispōnū: aut nō sūt digniora scilꝫ sanitatis ⁊ egritudīs plus ꝙ̄ alterā aut q̄ significāt vno mō dispōnē sanitatis: ⁊ aliomō dispōneꝫ egritudīs: aut q̄ significāt quādoqꝫ dispositionē sāitatis: ⁊ q̄nqꝫ dispōnē egritudīs. ⁊ istoꝝ iterū cē currit scd̄ꝫ tria tpa scd̄m similitudinē q̄ currit cē signoꝝ egritudinis: ⁊ cē signoꝝ sanitatis.

Signa egritudinis presentis sūt ablatio operationum: ⁊ resistentia egritudinis: ⁊ horuꝫ signoꝝ lucꝝ est cognitio egritudinis q̄ re resistatur ei cū eo qd̄ ē ei ꝯtrariū Et signa indicatiua egritudinis sūt diminutio operationū a suis dispositionib⁹ i s̄mone absoluto aut mutatio operationū a dispositiōib⁹ suis naturalib⁹: ⁊ lucꝝ hoꝝ signoꝝ ē vt antecedat medicus cū ꝯseruatiōe

De vtilitate cognitionis signoꝝ demōstratiuoꝝ ⁊ p̄teritoꝝ egritudinis:

euacuet corp⁹ aut mutet illd̄ qd̄ ē accīs i eo donec ꝓhibeat̄ p illd̄ casus corporis in egritudinē: ⁊ signa q̄ rememorari faciunt egritudinis ⁊ eius qd̄ p̄cessit ex ea q̄ sūt sicut discoleratio: extenuatio debilitas multa ⁊ cita: Et lucꝝ eaꝝ sicut dicit hy. in p̄mo libro ꝓnosticoꝝ ē vt cōfidat de eo infirm⁹ ⁊ sui ⁊ cōmittit se in manib⁹ ei⁹ ⁊ sit ei potētia curādi eū s̄m ꝙ oportet: ⁊ appeat solertia ei⁹ cū arte ⁊ bōitas sciētie ei⁹: ⁊ alia q̄ sūt sic̄ ista. 3

Audi s̄monē ei⁹ dispositiōis. nā ipe significat p ipꝫ ꝙ ipe sūt tres neutralitates: ⁊ si fueris memor eius ꝙ p̄terit de expositiōe n̄ra ibi dixim⁹: ꝙ hec dispositio ē cōposita ex sanitate ⁊ egritudine: aut s̄m cōmixtionē vtriusqꝫ: aut s̄ꝫ cōpositionē aliquaꝝ: tūc scies ex signis sanitatis: ⁊ egritudinis signa haꝝ dispositionū triū: ⁊ multiplica ea cū absoluto semp: ⁊ cū absoluto s̄ꝫ plres dispositiōes: ⁊ cū tpe p̄nti deinde multiplica vnūq̄dqꝫ hoꝝ triū cū p̄terito ⁊ scies rememoratiua illius dispositiōis ⁊ futura: ⁊ scies indicatiua eius in p̄nti ⁊ scies eius signa p̄ntia: ⁊ scies ꝑ illud qd̄ dixim⁹ lucꝝ cuiusli

De vtilitate signorum demonstratiuorum ꝛ preteritorum.

bet hoꝝ signorum ꝛ determinabit quidez ga. in eo qd futurū
est de esse signorū: qꝛ preparabit tibi vt inuenias ex teipso to
tum quo indiges ex eis. 4

Sermo iste est intellectus. 5

Utilitas vero signoꝝ rem presentem signantiū est ne
cessaria in arte medicine propterea ꝙ operationes me
dicine particulares om
nes ꝑcedētes ꝛ ꝑēden
tes sunt ex eis ꝛ ꝓpte
rea ꝙ per signa indicati
ua scitur qd futurū est:
ꝛ preparas ei qd neces
sarium est: ꝛ accipis ei
ꝑparationē suam: ꝛ cō
siliaris ī eo ante prepa
rationem suaz: fiunt ēt
propinqua necessarijs
in operationibus medi
cine particularib⁹ per si
gna vero rememorati
ua nō fit iuuamētum
in operationibus medi
cine particularibus cui
sit quantitas: ꝛ propter
illud nō sunt necessaria
neqꝫ proxima necessa
rijs. 6

Iterauit sermo
nem suū galie
nus in corpori
bus sanis vt faciat re
memorari aspiciētem
in libro suo eius ꝙ pre
terijt vt representetur
semper in mente sua ī
omni loco id quod pen
det cū eo: ꝛ ex eo in quo
preterijt sermo. postqꝫ
enim ipse adhesit super
scientiam signoꝝ eoꝝ
facit nos rememorari ꝑ
monis sui in eis. 7

De trib⁹ generibus signorum corporum sanorum.

Signa corporuꝫ
sanorū tria sūt
vnū eorū ē qd
ē eis ī diffinitione coꝝ
substantie: ꝛ ista signa
sunt necessarie verifica
tiōis: ꝛ secūda sumpta
sunt ex operationibus
membroꝝ. ꝛ ista iteruꝫ
sunt apparentis verita
tis. ꝛ tertia sūt sumpta
ex accidentib⁹ cōsequen
tibus ab eo qd eis ē in
diffinitione substantie
eoruꝫ cōsequētibus ite
rū ab operationibus: ꝛ
ista multotiēs sunt ve
ridica: ꝛ quod ex eis mē
titur rarū est ꝑm min⁹:
quod est optime tem
perantie signi. 8

Iam preterijt
ex sermone nro
ꝙ equalitas cō
plexiōis vnoquoqꝫ mē
bro partiū similiū ē cō
plexio conueniens ei. ꝛ
ista quidē membra di
uersa sūt. ꝛ ex eis ē mē
brum sup qd caliditas est magna vincens sicut caro. ꝛ
ex eis est mēbrū sup quod ē frigiditas vincēs sicut ner
uus. Et in corpore quidē toto quoniaꝫ proportionali
tas cōplexionuꝫ mēbrorum similiū partiū est propor
tionalitas ex qua fit cōplexio corporis equalis. ¶ Et cū
positio mēbrorū instrumētaliū est ēt duobus modis
vnus eoꝝ est cō
positio istrumē
talis totius ꝛ al
ter ē compositio
mē broꝝ officia
liū cuius exēplū
est quod manus
ē mēbruꝫ instru
mētale vnuꝫ cō
positū etiam ex
mēbris istrumē
talibus: ꝛ sunt
digiti vola raxe
ta: ꝛ brachiuꝫ ꝛ
adiutorium sūt
ergo manus due
cōpositiones. q
rū vna est cōpo
sitio totius ma
nus: ꝛ altera est
cōpositio partiū
eius. Cuꝫ ergo
cōuenit cū equa
litate cōpositio
nis corporis vt
sint mēbra istru
mētalia ꝛ equa
lis cōpositionis
in duob⁹ modis
simul ille ergo
res sūt signa sū
pta ex diffinitio
ne substātie cor
poris. quibus
scitur melior for
marum. 9

¶ Nota qd sicut repit duplex cōplexio ita ꝛ duplex cōpositio.

Postqꝫ.
osten
dit signa
sumpta ex cor
poris substātia
significātia me
liorem formarū
incipit ostende
re signa significā
tia hanc formaꝫ
ex eis que sequū
tur hanc formā
ex accidentibus
ꝛ dicit ꝙ ipsa in
mēbris similiū
partiū sunt due
res quaruꝫ vna
est que declarat
ꝛ apparet sēsui
tactus. naꝫ quā
do tu ponis ma
num super cor
pus inuēis ipꝫ
equale inter du
ritiem ꝛ lenita
tem: ꝛ alia est q
declaratur ꝛ ap
paret sensui vi
sus. Nam quā

Appellant autē hec
omnia quidē signa a
veterib⁹ medicis ꝓ
nostica: ꝛ si presentiū aut pre
teritorum aut futuroꝝ de
clarantia sunt.

Et quis iaꝫ appro
priauimus signa que
significāt rē presentē
nose significatiua: ꝛ signa q
significāt reꝫ futuraꝫ indica
tiua: ꝛ signa que significāt rē
que iā fuit rememoratiua: tū
nos inuenimus āntiquos no
minasse oīa signa īdicatiua:
quāuis significēt reꝫ ꝑntem
vel reꝫ que iam fuit.

Et vtilitas quidem
magna: ē ꝛ dmōstra
tiuoꝝ ꝛ ꝓnosticoꝝ
minoꝝ vero remēoratiuorū.

Et maior quidez vti
litas nō est nisi signo
rū signantiū reꝫ pre
senteꝫ aut futurā: vnde vtili
tas signoruꝫ remēoratiuorū
eius quod fuit est minor illis.

Existētibus vero cor
porib⁹ sāis: his qdē
simplr: his vero vt
nūc q ꝛ sana dicunt̄ simplici
ter: sanorū corpoꝝ duplicē
diximus esse differētiā: hec
quidē coꝝ semꝑ esse talia:
hec vero vt multū. semꝑ q
dem talia quecūqꝫ habēt op
timā cōpositionē: vt multū
vero quecumqꝫ ab hac non
multum deficiunt.

Et corpora sana scdꝫ
duos modos dicū
tur: ex eis absoluto sermōe: ꝛ
ex eis ut nūc. Et iā diximus
ꝙ corporuꝫ que dicūt̄ sana
absoluto sermōe due st spe
cies: ꝓpterea ꝙ quedā eorū
sūt sana sēꝑ ꝛ qdaꝫ eoꝝ st sa
na in pluribus dispōnibus.
sana qdem semꝑ que ex eis
sunt scdm melioreꝫ formaꝝ
ꝛ sana qdē ī pluribus dispōi
bus sunt q ex eis diminunt̄
ab illa forma: sed non est di
minutio eorum multa.

Cognitiōes vero eo
rū ꝛ ab inherentibus
secūdū substantie eo
rū ratione oportet fieri. ꝛ ab
his que necessitate hec con
sequuntur effectibus ꝛ casi
bus: que etiam accidētia vo
camus proprie.

Oportet vt significe
tur super ea ex rebus
que sunt ex eis in diffinitio
ne substātie eorum: ꝛ ex ope
rationibus ꝛ accidentibus
que sequunt̄ ista necessario.

Substantia qdē ipsa
eorum q in optima
compōe sunt contē
perantia similes quidez par
tes habentium in caliditate
ꝛ frigiditate: ꝛ siccitate ꝛ hu
miditate. organi eorum ve
ro in quantitate ꝛ qualitate
componentiuꝫ ea: ꝛ adhuc
in formatione ꝛ positione ꝑ
ticularum vniuscuiusqꝫ ꝛ to
tius organi.

Substantia quidez
ipsa tūc quādo cor
pus ē secūdū melio
rem formam: nam ex signis
eius ē equalitas mēbrorum
eius ꝑtium similium in calo
re ꝛ frigore humiditate ꝛ sic
citate. ꝛ equalitas membro
rum eius instrumentalium
in quantitatibus partium:
ex qbus sunt composita: ꝛ
numero eorū ꝛ forma cuiusli
bet ꝑtiū ꝛ ī loco: ꝛ formaīstru
mētalis totius ꝛ loco eius.

Ab his vero que ex
necessitate hec sequū
tur: similes qdē ꝑtes
habentia: quantū quidē ad
tactum in duricie ꝛ mollicie
mediocritas: quantuꝫ ad vi
sum bonus color: ꝛ secundū
lenitatem ꝛ asperitatem me
diocritas.

Ex rebus autem que
ꝯsequunt̄ necessario
qm̄ ex signis q cōse

do tu aspicis corpus inuenis ipsum boni coloris temperatum inter paucitatem pilorum ⁊ multitudinem eorum 10

⁊ Ex pfectō ne operatio nū arguit̄ pfectio formarum.

O Stendit per hunc sermonem: q̄ significantia meliorem formarum sumpta sunt ex operationibus membrorum partium similium: vt sunt operatiōes eorū complete: ⁊ ostendit q̄ cōplementum eorum est illud qd̄ nominãt medici bonitatē eoꝝ 11

O Stendit per hunc sermonem duas res: quarū vna est que consequitur ab equalitate compositōnis membrorum instrumentalium corporis: consequitur enim eaz vt sit totum corpus equale pulchre forme: ⁊ significant ista signa meliorem formaruz. Et altera est perfectio operationeȝ mēbrãrum instrumentalium quã nominant virtutem eorum ⁊ bonitatem: ⁊ illa significãt meliorē formaꝝ. 12

P Ost q̄ȝ posuit signa significantia meliorem formarū incipit ostendere signa significãtia formam que ē minor ea pauca diminutione: ⁊ est forma corporum sanoruȝ secundū plures dispositiones.

↑ Quid sit lesio in cōplexione ⁊ cōpositione

↑ Et lesio i complexione est vt i cōplxione mēbrorum partium similium fit addita quedam quattuor qualitatuȝ: aut minuat̄ ab eo quod conuenit ei. Et lesio i compositiōe mēbri instrumentalis est aut in numero suo: aut in quantitate: aut forma: aut situ suo. Et conditio

quuntur membrum similiū partium est quod declaratur sensui tactus: ⁊ est equalitas inter duriciem ⁊ lenitatem: ⁊ ex eis ē quod ostenditur sensui visus: vt est bonitas coloris: ⁊ est equalitas inter paucitatem piloruȝ: ⁊ eorum multitudinem.

S Ecundum vero effectus operationum perfectio: quam ⁊ virtutem eorum nominamus.

E T ex eis quod apparet in operationibus ⁊ est complementuȝ earuȝ quod nominauit ipsarum bonitatem.

E Orum vero que organica consequuntur in coequalitate ⁊ pulchritudine omnis corporis organicoruȝ amplius ⁊ inherentium eis effectum in virtute. optime ergo compositionis corporis demonstratiua signa sunt hec.

E T ex signis q̄ sequūtur mēbra istrumētalia est equalitas instrumentalis cōis corporis totius ⁊ bonitas eius: ⁊ virtus operationis: que sūt p ea

E Oruȝ vero que quideȝ deficiunt ab hac sana vero sunt: hec quidem in similes partes habētiuȝ lapsa sunt secūdū cōtpãtia scdm puum quendam lapsum. hec vero ⁊ coequalitate organicoruȝ puuȝ aliquid ⁊ hic lapsus aut est oīuȝ: aut aliquorū: aut scdm vtrūqȝ.

E X corporibus ãt que iaȝ diminuūt̄ a meliori formaruȝ sȝ sūt adhuc in sua sanitate sūt illa i quibus ē lesio i cōplexione mēbrorū similiū partiuȝ: et est cū hoc parua. ⁊ ex eis est i quibus ē lesio in compōne membrorum: instrumenta

nauit vt sit lesio pauca: ⁊ consequatur ab illo vt sit sanitas eius s̄m plures dispositiones: ⁊ lesio parua secundum sententiam eius est que non apparet sensui. Et medici quidem nominãt eam debilitatem membri. attende ergo sermonem eius: ⁊ itelligas ipsum s̄m q̄ oportet. 13

S Ilentium gal. de scientia signorum significantiuȝ corp⁹ sanū i hora pfcti: significat. q: sūt itellecta vtute sui sermōis in signis corpoꝝ q̄ minuuntur a meliōi formaꝝ diminutiōe parua. ⁊ per sermonem suum. genera lesionum sunt genera rerum quibus complectur eorum virtus ⁊ sunt in membris similium partium complexio ⁊ in membris instrumentalibus numerus: quãtitas: forma: ⁊ situs ⁊ continuitas communis inter vtraque. Ex lexione complexionis aut compositiōis ledūtur opatiōes mēbroꝝ similiū aut instrumētaliū vult q̄ virtus mēbroꝝ ptiū similiuȝ ē pfectio opationū eorū. ⁊ cōplemētū opationū eoꝝ nō fit nisi ab eq̄litate cōplexiōis eoꝝ cū ḡ nō ē cōplexio eorū eq̄litas: tūc igredit̄ sup ea lesio. Et exponit q̄ hec lesio ē malitia complexiōis. Et vtus mēbroꝝ istrumētaliū ē pfectio opationum eoꝝ: ⁊ pfectio opationū eoꝝ nō fit nisi ab eq̄litate cōpositiōis eorū in vnoq̄qȝ q̄ttuor q̄ nominauit. s. numero: q̄ntitatib⁹: forma: situ. Cū ḡ cōpositō eoꝝ nō ē eq̄lis: tūc ingredit̄ sr ea nocumētū. De inde dixit ⁊ cōtinuitas cōis iter vtraqȝ. s. inter mēbruȝ similiū partiū ⁊ mēbra instrumētalia ⁊ lesio intrans i ea ē solutio ɔtinuitatis. 14

lium: ⁊ illa lesio iteruȝ ē pua. ⁊ lesio qdē i complexiōe mēbrorum ptiū similium: aut in compositione membrorū instrumentalium: ē aut i omnibus aut in quibusdam eorum.

G Enera autē lapsuuȝ eadē sunt cū his que virtuteȝ eorū cōplēt tēperãtia in habētibus similes partes: numerus vero ⁊ formatō: ⁊ magnitudo: ⁊ positio in organicis: vtrisqȝ vero commune vnitas: quã ⁊ cōtinuitatē eoꝝ noīauimus

E T generi lesionum sunt genera rerū quibus ɔplectur virtus eorū: ⁊ sūt i mēbris partiū similiū cōplexio. ⁊ ēt i mēbris instrumētalibus: numerus: quantitas: forma: situs. ⁊ cōtinuitas cōis inter eas.

I N eisdē vero ipsis generibus lapsuum ⁊ egroꝝ corpoꝝ ē vitiū scdm singulū egri significatū. Terminus vero vtriusque discretiūs est operationis sensibilis lesio.

E T i istis generibus eiusdem est vitium īfirmoꝝ corporū secundū quãqȝ duaꝝ itentionum quas nomen illud continet: ⁊ intelligas esse vtrusque. ⁊ terminus quo fit separatio corporuȝ sanorū ⁊ īfirmorum inter vtrasque: est sensibilis operationum lesio.

A B optima vero deficientia compositionc corpora qdē breue lesa sūt ⁊ ipsa scdm veritatē: nō tamen sensibile est hoc.

S Upra corpora vero que minuuntur paruȝ a meliore formarum ingreditur lesio ex modis aliquibus: verum illud est insensibile.

G Enera lesionis sūt tria. Lesio accidēs i opatiōe mēbroꝝ silīum ptiū: ⁊ lesio i cōpositōe īstrumētaliū mēbroꝝ accidēs ⁊ lesio accidēs i ɔtinuitate mēbroꝝ. ⁊ vna duarū itētionū q̄s cōtinet nomē corpoꝝ īfirmorū ē corpa egrotatiua ⁊ alia corpa īfirma. Et differētia iter vtrasqȝ ē: q̄ nocumentū opatōis in egrotatiuis ē īsēsibile occultū: ⁊ i corpib⁹ i firmis ē appēs sēsibile. 15

↑ Dr̄a int̄ corpa egrotatiua ⁊ infirma.

VUlt. s. q super corpora sana diminuta a meliore formaruʒ ingrediatur lesio aliquibus modis scilicet aut in cōplexione membrorum similium partium: aut in compositione membrorum instrumentaliuʒ vnde illa lesio occulta est valde ⁊ insensibilis. 16

DEdit gal. i hoc ſmōe canones i cognitiōe istorū ab illis ⁊ dixit. Illud cuius ē bet intentio corpoꝝ egrotatiuoꝝ opatiōes sūt magis diminute: ⁊ resistentia coruʒ cāis ifirmātib⁹ ē debilis ⁊ corpoꝝ diminutoꝝ parūp a meliore formarū opatiōes sūt pfectiores: ⁊ resistētia eoꝝ cāis ifirmātib⁹ ē vehemēs ⁊ ista corpa cōpant i sanitate ſm cōpationem opationū eoꝝ ⁊ cōpationē resistētie eorum causis ifirmantibus. 17

HEc ē illa drīa iter egrotatiua corpa ⁊ diminuta a meliore formaꝝ parūp. corpora eniʒ egrotatiua dicunt velociter cāe ifirmātes ⁊ dominātur eis facile ⁊ diminutio eoꝝ i fortitudie opationū ē multa apparēs sʒ nō ē illud corpib⁹ diminutis parū a meliore formarum. 18

Drīa inter corpora egrotatiua. ⁊ sana: vt multum

VUlt q latitudo ꝯsequat ab eo q ōndit vt sint corpa q̄ nō ꝓportionātur ad sanitatē neqʒ ad egritudinē. media int corpa sana ⁊ egra: sint corpa sana ⁊ egra ex eis q̄ vocant talit ſm vitatē aut sint ex eis qbus iest latitudo aliq̄ i sāitate aut egritudie. 19

VUlt q latitudo sanitatis habeat ex longitudine illō q ē iter sanitatē corpoꝝ q̄ sūt in melior formaꝝ ⁊ illō qd ē int corpora egrotatiua: ⁊ iā ōndit i eo qd pterijt latitudinē corpoꝝ sanorū ⁊ latitudinē corpoꝝ q̄ nō ꝓportionāt ad sanitatē neqʒ ad egritudinē ⁊ latitudinē corpoꝝ egtatiuoꝝ latitudo g

DEterminat autē ea magis ⁊ minus in operatōibus ⁊ egris causis repugnare.

COgnitio coruʒ est p cōparationem i opatiōibus ⁊ i resistētia cāis infirmātibus: ꝓpter q supra corpora egrotantia ⁊ egra ⁊ corpora diminuta parū p a meliore formaruʒ omnino ingreditur lesio.

SImpliciter vero egra corpora determinata sunt eo q facilius ab egris causis vincāt ⁊ ab eo q scdm multū aliqd secūdū virtutē operationuʒ delinquatur.

COrporū aūt que dicunt ee egra sermōe absoluto cognitio est per hoc q cause infirmantes conuertunt ea velocius ⁊ dominātur eis facile: ⁊ propter hoc q diminutio eorū in virtute opationū ē multa

SUnt vero horū vtrorunqʒ ⁊ i medio neutra. ⁊ q̄ vere dicūtur neutra ⁊ q̄ cū latitudine q̄dā

SUnt ergo corpora q̄ nō proportionantur ad sanitatē: neque ad egritudinē media inter has duas species dispositionū: siue sint illa corpora ex illis q̄ vocantur taliter scdm veritateʒ: siue sint ex eis quibus latitudo aliqua inest.

ET diuiditur totius sanitatis latitudo in tres partes latitudineʒ habentes ⁊ ipsas multā quarum prima quidem erit sanorum corporuʒ: secunda vero egrorum tertia neutrorum.

SIc ergo latitudo totius sanitatis diuiditur in tres partes: ⁊ vnicuique partium illarū est latitudo magna. ⁊ prima illarum trium est corporum sanorum: secunda est illoruʒ que non proportionantur ad sanitatem neque ad egritudinem: tertia corporum egrotatiuorum.

AQuibus deinceps sit egrotatiua corpora lesiōibus sensibilius operationum determinata.

ET post ista corpora sunt que iam ceciderunt in egritudineʒ ⁊ completa sūt ⁊ differentia inter illa ⁊ alia est per lesiōeʒ sensibilem operationuʒ que apparent in eis.

DOlētia vero ⁊ quorū motiones sūt delinquentes aut oīno perierunt: mālfestos habēt terminos. quecūqʒ vero ifirmas habent opationes i maximis quidem discessibus facile discernuntur: scdm vero minores ambigua sūt: ⁊ ꝓpter hoc secunduʒ hoc genus lesionis neutro ꝯtrario participans consistit disponēquam ⁊ ipsam neutram dicimus nominari.

ET corpora quibus iā accidit dolor ⁊ in quoruʒ motibus iā est agitatio aut motus eoruʒ destruitur omnino: terminus est manifestus. Corporuʒ autem quorum operatōes debilitant: tunc si illa debilitas elungatur longitudine multa valde a dispositione sanoruʒ. discretio facilis est Et si elongatur pauca longigitudine. tunc in esse eorum est ābiguitas. ⁊ ꝓpter illud fit q dispositio que nō proportionatur ad aliquot duorum contrariorū est vna tm̄ s. corporuʒ que non proportionantur: neqʒ ad sanitateʒ neqʒ ad egritudinē: ⁊ n̄ ē nisi i hoc gn̄e lesiōis .i. neutrali.

OMnibus his sensu diiudicatis nō scdʒ ipsaʒ rerū naturam: piculū eni ē sepit ne passiōis irrepere .i. icurrere dogma.

ISte oēs res n̄ discernūtur nisi p sēsū. n̄ p ipsam rerū nām: qn̄ si pōitur eoꝝ discretio scdm hūc moduʒ: tunc n̄ securāt q hac via pcedūt: qn cadāt i eius sciaʒ quidet q oīa corpora sunt i egritudine semper.

sanitatis est magna: qd ē qr corpora egrotatiua nō sūt egra: sed eis ē sanitas agitatiua sunt i ergo numerata corpibus sanis similiter corpora que nō proportionātur: neqʒ ad sanitateʒ neqʒ ad egritudineʒ sunt in iudicio corporum sanoꝝ. Declarauit g G. i h sermōe q sanitas: ⁊ egritudo: sunt due dispositiones contrarie iter quas non est dispositio aliq̄ que sit secunduʒ veritatem equalis eis vtrisqʒ i veritate quod ē quia nominantur corpora ista media in corporib⁹ sanis. 20

NUlt qd consequant. corpora egrotatiua infirma: ⁊ sermo eius est itellectus. 21

HDe genus lesionis: est lesio in qua dubitatur. scilicet nō apparēs sensui. quia nō est signum sanitatis neqʒ egritudinis ⁊ residuū sermonis. intellectū ē: 22

OMniū signoꝝ signantium discretio ē p sensum. non per naturam rerum quod est qr cum aspiciatur in his secunduʒ naturam reruʒ inuenitur omne corpus resolui occulta dissolutione separata a sensu hec ergo lesio est insensibilis: ⁊ facit cadere in scientiaʒ eius cui videt q corpora i egritudine sunt sem

† Cōsideratio scie medicinalis nō pertransit sensum.

per. † Docet ergo p hunc smonē q̄ ɔsideratio medicinalis sp sit sm sensum: ⁊ q̄ de illo quod a sensu egreditur nō ē medicine ɔsideratio. q̄ si dixeris mēbra iteriora ⁊ eorꝫ egritudines sūt res nō sensu ꝑcepte: ⁊ aspectus i eis ē medicinalis. Rn̄demus q̄ eis sūt signa sensibilia: ⁊ eorum lesiones sūt sensibiles infirmus nāqꝫ sentit quod ei accidit ex istis l' ex ipsis. 23

Vult q̄ oīa inter signa cuiusqꝫ corporꝫ sciat̄ p longitudinē ei⁹ a signis corporꝫ q̄ sunt a meliore formarū: ⁊ ab eis que sūt a deteriore formarꝫ: ⁊ ipse dētermiat h̄ smone absoluto. 24

Lꝫ dixim⁹ q̄ vult p dictionē sanātiū qđ ē exuberans sanitatis ⁊ durabilioꝛis. ⁊ posuit i hoc smōe sanātiū: opposi tū egrotatio vt i itelligat̄ q̄ latitudo sanitatꝫ est iter vtrasqꝫ extremitatū termīnorꝫ. vn̄ ē sanātiū. scđs ē illud qđ nec ꝓportionat̄ ad sanū nec ad egꝫ. tertius egrotatiuū ē. ⁊ ipse qdem in eo qđ iā ꝓterijt nominauit meliorē formarꝫ corp⁹ sanatiuū: ⁊ posuit ip̄m hic diminutū a meliore formarꝫ ⁊ illud ē manifeste ɔ̄rietatis. Et ego dico q̄ gal. n̄ fuit oblit⁹ sui smōis. † Verꝫ tamē ipse posuit meliorē formarū vltimū finē equalitatis: ⁊ h̄ res fortasse non inuenit̄: ⁊ si inuenit̄: occultꝫ est a sēsu. postqꝫ ergo sciuit q̄ medicina nō ɔsiderat in eo quod ē occultū a sensu: posuit sanatiuū qđ appropinqt ad meliorē formarꝫ valde vel ad terminū qui

† Si optima sanitas inuenitur sensu apprehēdi n̄ posset.

Signa vero horꝫ q̄ sanat̄ corporꝫ ⁊ egrorū ⁊ sanorꝫ existētiū quātitate distātie differunt. Inter signa q̄ significāt corpa q̄ nūc sunt sana: verūtn̄ egrotatiua sunt egritudine occulta: aut sanatiua: aut nō sana: neqꝫ īfirma: n̄ ē drīa: nisi i q̄ntitate lōgitudis a duobus extremis.

Ponētibus nobis duos extremos terios ɔtrarios alterutrꝫ optimā ɔpōnē: ⁊ nūc factā egritudinē. Cōsiderātibus vero cui horū sūt viciniora q̄ ꝓbant̄ corpa: ꝓpinquis. n. ē optime ɔpōni sanū: quod vero ab hac longius: iā vero egrotāti ꝓpinquus egrꝫ: vtrorūqꝫ vero mediū equaliter ab vtroqꝫ abesse apparēs neutrꝫ erit hoc. Optime ergo ɔpositiōis corpis drē sunt cognitiōes. Deficientium vero ab hac: equalia quidē nūero sunt his genera: ⁊ magis ⁊ minus diuidi potē tribus: ⁊ sepatis i tres latitudines.

Oportet vt ponā⁹ meliorē formarꝫ ⁊ egritudinē cui iā accidit duos terios i duabus extrēitatibus cōtrarijs dom: nec qn̄ volumus expiri corpus: ⁊ scimus i quo terio ē ɔsideramus ad quā duarꝫ extrēitatū sit ꝓpinquus. nam corpus qđ ē ad meliorē formarꝫ ꝓpinquus ē sanatiuū: ⁊ corp⁹ qđ ē a meliori formarū lōginquus ⁊ ad corpus qđ cecidit i egritudinē ꝓpīquus egrotatiuū. ⁊ corpus q̄d ē inter vtrūqꝫ: ⁊ lōgitudo eius ab vtrisqꝫ ē lōgitudo eq̄lis ē id quod nō ꝓportionat̄ ad sanitatē neqꝫ ad egritudinē: ⁊ nos qdē iaꝫ nominauimus signū melioris formarꝫ corpis nō apprehēditur sensu: ⁊ nō ɔphēditur nisi cognitiōe ⁊ rōne. Corp⁹ g̊ sanatiuū ē melior formarꝫ apud sensū: ⁊ manifestum ē q̄ hoc minuit̄ a meliore formarꝫ sm iste lectū pp resolutionem occultā a sensu diuersitatem complexionis occultam a sensu: ⁊ propter diuersitatem occultam a sensu in etatibus: ⁊ quod remanet de sermone eius intellectum ē. 25

Corpa āt que minuūtur ab ea: possibile ē vt diuidat̄ diuisiōibus quarꝫ nūerus nō ɔphēditur ꝑ viam multitudinis ⁊ paucitatis: verūtn̄ nos aggregamus ea i tribus termis hn̄tibus latitudinē.

Signa vero egri corporis simpliciter dicemus: ex his enim erunt reliq̄ due latitudines māifeste. Secūdū ergo genus dictꝫ ē pri⁹ us i optime ɔpōnis oratiōe. scđm vero spēꝫ nūc dicet̄ prius nobis diuidentibus partes.

Et nos sumus narrātes signa significātia corpus de quo dr̄: q̄ ē īfirmū absoluto sermōe: qm̄ qn̄ narramus signa huius corpis declarāt̄ ex eis signa duorꝫ termiorꝫ reliquorū. ⁊ nos iaꝫ narrauimus genera eorū ante in sermōe nostro i meliore formarꝫ: ⁊ nos sumus narrātes nūc eorum spēs postq̄ diuis[im]us ⁊ narrauimus i prim[is o]ia membra.

Quatuor āt sunt earꝫ drīe oēs. Quedaꝫ earū sunt pricipia: q̄dā vero ab illis exorte sunt: q̄dā vero neqꝫ aliarꝫ dn̄ant̄ neqꝫ alie dn̄antur earꝫ innatas habentes virtutes ⁊ regētes eas: q̄dā vero ⁊ innatas simul hn̄t ⁊ influentes.

Et species oīum mēbrorum sunt quatuor. quod est: q̄r ex eis sunt radices: ⁊ ex eis sunt rami qui nascūntur ex radicibus illis: ⁊ ex eis sunt q̄ non dn̄antur sup regimē aliorꝫ neqꝫ alia dn̄ant̄ sup regimē eorū: quoniam virtutes quibus fit eorum regimen innate in eis sunt: ⁊ ex eis sunt quibus sunt virtutes innate: ⁊ virtutes currentes ad illa ex illis radicibus.

Lꝫ ōndit signa corporū q̄ sūt i meliore formarꝫ: ⁊ ōndit q̄ sup corpora diminuta ab eis igreditur vnū triū generꝫ lesionū: aut duo ex eis: aut tria. Et postqꝫ ɔpleuit illō ostendit q̄ corpa diuidunt̄ diuisionib⁹ q̄r nūerus nō ɔphendit̄ p viā diuisiōis multitudinis ⁊ paucitatis. ⁊ q̄ cognitio vniuscuiusqꝫ eorꝫ ē ꝑ ꝓpinquitatē signorꝫ: ⁊ longitudinē eorꝫ a duab⁹ extremitatibus q̄rꝫ vna ē melior formarꝫ: ⁊ reliqua deterior formarꝫ: ⁊ qđ ē mediū inter illa ē illud qđ nō ꝓportionatur ad sanitatē nec ad egritudinē. ⁊ ostēdit q̄ vnicuiqꝫ corporꝫ sanorū ē latitudo: ⁊ īfirmorꝫ similiter postqꝫ g̊ ɔpleuit cognitionē illius totius: ɔn̄s fuit illi vt ostenderet signa corporꝫ egrorꝫ: sicut ostendit signa sanorꝫ corporū. Et qm̄ egritudinis tria sūt genera: q̄rū vnū ē malicia ɔplexiōis: ⁊ sunt ei multe spēs. alterum ē malicia compōnis: ⁊ sūt ei multe spēs. tertium ē solutio ɔtinuitatis: ⁊ sunt ei spēs multe. Et vnaqꝫ spērꝫ horꝫ triū generꝫ diuersificat̄ ꝑꝫ diuersitatē mēbrorū: ⁊ ꝓpter illud ɔsecutꝫ est ei vt diuidat: ⁊ narret in p̄mis mēbra oīa: ⁊ ostēdit dispōnē cuilibꝫ eorū ⁊ narrat. 26

Virtus ē q̄dam cā q̄ ē efficiēs ⁊ ī oī mēbro ē virtus fixa in eo qđ facit suā opatiōnē ꝓpriam. Et sm̄ huius virtutis ꝑꝫ suā sn̄iaꝫ ē ɔplexio ei ꝓpria. s. forma ɔplexiōis. Et sm̄ sn̄iaꝫ aris. ē ɔplexio istralis p̄ma q̄ opatur v̄'us: ⁊ vtus ē nā mēbri qua sustentatur. ⁊ diuersitas hec nō nocet i aliq̄ opationum medicine: ⁊ iā ꝑscrutati sumus de eo i libro nr̄o in medicatione. ⁊ aris.

De virtute vniuscuiusqꝫ mēbro ꝓpria.

iterū vī ꝙ mēbrū principale ē cor. ⁊ gal. ponit ea quatuor. cor: cerebrū: epar: ⁊ testiculos. ⁊ hec diuersitas iterū nō nocet i aliq̄ opationū medicine. ⁊ iā determinauimꝰ illud in libro nr̄o: in medicatiōe: ⁊ videbimꝰ in expōne huiꝰ libri vt taceamus de oī diuersitate q̄ nō nocet in opatiōibꝰ medicine in eo qd̄ futurū ē: ⁊ rememoremur diuersitatis que nocet i arte medicine tm̄. ⁊ moneamꝰ i ea ad illō quo fit iuuamētū i medicina tm̄. Dico ḡ ꝙ vnicuiqꝫ mēbrorū aut iest virtus fixa in eo tantū aut inest ei cum ea tm̄ virtus alia fixa a membro alio aut plures virtutes fixe a membris plurimis. 27

Principalia igitur sūt cor: cerebrum: epar: ⁊ testiculi.

Radices ḡ sūt cerebrū cor: epar: ⁊ testiculi.

Ab illis vero exorta sūt: ⁊ illis famulanť nerui qdē ⁊ spinalis medulla cerebro: cordi vero arterie: vene epati: seminalia vasa testiculis.

Cerebrū qdē ē radix sensus ⁊ motus voluntarij: ⁊ cor qdē est fons vel radix vite ⁊ caliditatis inate. Epar qdem ē radix opationū nāliū virtutū: ⁊ sť attractio: retētio: digestio: ⁊ expulsio: nutrimētū ⁊ augmētū ⁊ silia istis. Testiculis sunt radix spermatis. 28

Et rami q nascūť ex his radicibus ⁊ dāt ab eis illi qdē q nascūť ex cerebro ⁊ dāt ab eo sūt nerui. ⁊ nucha ⁊ illi q nascūť a cōde ⁊ dāt ab eo sť vene pulsatiles. ⁊ illi q nascūť ⁊ dant ab eo sūt vene nō pulsatiles. q āt oriunť a testiculis ⁊ dāt ab eis sunt vasa spmatis.

Nucha oriť ex posteriori cerebro sicut oritur crus arboris. ⁊ nerui oriuntur ex cerebro ⁊ nucha ⁊ fit cerebrū loco radicis arboris ex qua oriť

Ipsa vero seipsa regūt cortillago: ossiū

De ortu nuche arteriarū venarū ⁊ testiculorum.

crux magnū qd̄ est nucha. ⁊ rami sūt nerui q nascunť ex cerebro: ⁊ nascūť ex nucha. iterū nerui multi. sic rami nascentes ex crure arboris: ⁊ illud dispgiť i toto corpe. Et vene pulsatiles oriūť ex corde ɓm illud exēplū. qd̄ ē. q: nasciť ex latere sinistro cordis arteria magna loco cruris arboris: ⁊ oriunť ex hac arteria oēs arterie corpis. Fit ḡ cor sicut radix arboris: ⁊ arteria magna sicut crus: ⁊ qd̄ oriť ex eo sť sicut rami. ⁊ ɓm hāc silitudinē ē dispō epatis. ipm. n. sicut radix ē arboris ex q̄ oriť crus ⁊ ē vēa ꝯcaua: ⁊ oriūtur ex ea reliq̄ vene. ⁊ oritur ex corde altera vena vel arteria: ⁊ silr ab epate oriť alia vena. ⁊ ex testiculis oriunť vasa spmatis. sť ḡ ipsi sicut radix arboris. ⁊ spmatis vasa sunt sicut rami q nascunť ex eis. ⁊ qn̄ tu ꝯsideras corpꝰ ɓm ꝙ diximus iuenis ea q̄ ramificanť ex radicibus in mōm retis misceri adiuicem ⁊ pēdere: ⁊ iuenis ossa sic sustētamēta ⁊ scutū: ⁊ inter istas res iuenis q̄dā iplent ea q̄ iplēt ea: ⁊ sť mēbra cōposita instrālia sicut lacerti ⁊ pulmo ⁊ stomachus ⁊ mēbra similiū ptiū: sic caro glādosa: ⁊ iuenis pāniculos q sepant ea ab inuicē: ⁊ cōcauitates: ⁊ cutis ē pāniculus q̄ continenť oīa deforis. Cōpleť ergo ex oībus istis sicut visū ē corpus. ¶ Et illud qd̄ dāt nerui ⁊ nucha a cerebro ē spūs aīalis ab aīa. quo fit sensus ⁊ motus voluntarius. vtutes. n. iste sť res q̄ currunt i nucha ⁊ neruis a cerebro ad mēbra sensibilia ⁊ motiua voluntarie. ⁊ illud qd̄ dat arteria magna: ⁊ quod oriť ex ea ⁊ ex arteris a corde ē spūs aīalis vel vitalis: q̄ existūt vita ⁊ caliditas inata. vtutes. n. iste sť res q̄ currunt a corde in arteriis ad reliq̄ mēbra corpis. ⁊ qn̄ abscindunť ab eis moriūť: sicut qn̄ abscindunť vtutes sensus ⁊ motus volūtarij: destruūtur sensus ⁊ motus volūtarius. Et illud quod dāt vene nō pulsatiles ab epate ē spūs nālis q̄ existūt virtutes. iste. n. vtutes currūt ab epate in venis ad reliq̄ mēbra: ⁊ qn̄ abscindūť a mēbro destruiť eius nutrimētū. ⁊ illō qd̄ dāt vasa spmatis a testiculis ē spūs ꝯpositi ex tribus spiritibꝰ q̄ currit gnātiua virtus in spmate hoc est q̄ ḡ fit iuuamētū in medicina. Aris. āt vult ꝙ reliq̄ virtutes influāt a corde: verūtamē sensibilis ⁊ motiua volunta-

rie existūt in corpe mediāte cerebro ⁊ nāles sť i eo mediāte epate: ⁊ gnātiue mediātibus vasis spmatis. ¶ Et hy. vult ꝙ spma a toto corpe veniat in hora motus coitus verū nō est hic aliqd huius diuersitatis qd̄ noceat in ope medicine qn̄ credūt ꝙ cerebrū est cā pma aut ɓa necessaria in motu ⁊ sensu: ⁊ ꝙ epar est cā pma aut ɓa necessaria in vtutibꝰ nālibus: ⁊ ꝙ testiculi sť cā pma āt ɓa necessaria in vtutibꝰ gnātōis. Qn̄. n. res ē cā pma aut ɓa necessaria: tē mutanť aut destruunť opatōes p infirmitates eius qd̄ oriť ex ea ⁊ dat ab ea. ⁊ iam certificauimꝰ illud totū i libro medicatiōis inter Aris. ⁊ gal. ⁊ ꝯuenit nobis in opatione medicine vt accipiamꝰ sniā ga. cū nō sit diā in eo qd̄ ē iuuamētū i medicina: ⁊ inter istas. n. ambarū duorū virorū: sicut ondimꝰ in illo libro cuiꝰ exēplum ē q: qn̄do destruitur sensus mēbri: aut motꝰ eius: aut vtraqꝫ sil. ɓm sniā qdē gal. intendiť in curatiōe loci nerui aut nuche cui accidit lesio a q̄ fuit illa destructio. ⁊ ɓm qdē sniā aris. intendiť curatio illiꝰ mēbri eiusdē ɓm ꝙ nos ostendimꝰ in libro medicatōis: qm̄ nō cōpleť illa opatio nisi p hunc modū nerui aut nuche. Due ḡ curationes sť vna inť q̄s non est diuersitas: q̄uis gal. videať dicē ꝙ hec est pma cā: ⁊ aris. vī ꝙ hec ē cā ɓa necessaria i illa opatiōe. Et pp illud melior est in arte medicinie scia vel sna ga. q̄ aris. Qm̄ snia aris. facit errare medicos. 29

¶ Aliq̄ mēbro decidatur spma i hora coitꝰ.

Coniunctio. membrana: glandula: piguedo: caro.

Membra āt quorū regimen ē ex seipis sūt cartillago: ⁊ os: ligamētū: ⁊ panniculus: ⁊ caro mollis: ⁊ pinguedo: ⁊ caro simplex.

Alie vero oēs ptes cōe his hn̄tes ad sui ipsius regimē arteriis. ⁊ venis ⁊ neruis idigent.

Reliqua vero oīa mēbra cōicāt his mēbris q̄ diximus i hoc ꝙ regimen eorū ē ex seipsis: ⁊ sūt cū illo idigētia venis pulsatilibus. ⁊ non pulsantibus ⁊ neruis.

Capillorū vero ⁊ vnguiū neqꝫ regimē ē aliquod: ɓ generatō sola.

Ossis mēbris insunt vtutes inate in eis qbus existit eorū regimē in cibo: ⁊ est essentia eorū. qd̄ est: q: nō ꝯtinuať cū eis arteria q̄ det eis a corde nec descēdit eis vena q̄ det eis ab epate: nec inuenit eis neruꝰ q det eis a cerebro. ⁊ incisse eorū est dubitatio an ꝯueniāt ad ea ex istis radicibꝰ res capillares occulte a sensu: aut non veniat ad ea penitus ex eis aliqd. Et ꝯsideratio in hac dubitatione est opificis sciē nālis medico vero nō est ꝯsideratio in illa. ppterea q: nō videt sensu rem que peruenit ad ea. ppter hoc ergo abscindit galienus sup hoc ꝙ regimen eorū est ex seipis vt doceat per illud ꝙ ꝯsideratio medicinalis non pertransit sensum. 30

Utrū ossa sentiant nutriant ⁊ viuant mediante influxu mēbris pncipalibꝰ

Lacertus qdē omnis ⁊ reliqua membra remanentia exceptis eis quorum rememoratio pterijt sicut pulmo. stomachꝰ ⁊ renes: ⁊ splē. vl alia ex membris extrinsecis ⁊ intrinsecis sūt in vnoquoqꝫ q̄rum est virtus innata fixa in eo ⁊ veniunt eis ex tribus radicibꝰ: q̄ sunt cerebrū cor: epar. virtutes alie. Et nerui quidem lucrantur eis virtutem sensus aut motus voluntarij. aut vtriusqꝫ simul. Arteria vero facit ea adipisci virtutem vite ⁊ caliditatem innatam. sed vena facit ea acquirere virtutem nutritiuam. 31

Capilli ⁊ vngues generātur a materijs q̄s expellit nā ad corpis exteriora expulsione ꝯtinua: ⁊ illud qd̄ gnāt eos ē nā: ⁊ nō sūt eis ex ipis virtutes īnate: nec veniūt eis ex radicibus virtutes. ⁊ Et māifestū ē ꝙ capilli ⁊ vngues sꝫ igrediētes in nūero mēbrū sicut pili palpebrarū: ⁊ supciliorū. Jā ꝗ̄ sunt mēbrorū quinqꝫ spēs: Meliora ergo sūt radices deinde q̄ nascūtur ex radicibus deinde in qbus sūt virtutes inate: ⁊ virtutes alie veniētes ex radicib⁹: deide illa in qb⁹ sūt virtutes inate tm̄ deinde capilli ⁊ vngues i qbus nō sūt vtutes inate: nec veniunt eis alie virtutes. 32

⁊ Vngues ⁊ capilli in quinta spē mēbrorū cū nūerātur.

Postq̄ diuisit mēbra sꝫ virtutes eorū qbus efficiunt opatiōes suas: ⁊ virt⁹ nālis sꝫ sniaꝫ eius ē sba a ꝯplexiōe sumpta. pmittit signa significātia ꝯplexionē cuiusqꝫ eorū nā ē: ⁊ significātia ꝯplexiōis eius mutatiōes. 33

Cerebrū ē capitis medula ⁊ signa signātia ꝯplexionē eius nālē ⁊ difficultatem passionis ei⁹. ⁊ signantia ꝯplexionē eius q̄ mutatꝰ sꝫ. vij. spēs. quaꝝ earū sūpte sꝫ ab eo: ⁊ sextū sūptū ē ex velocitate passiōis ipsi⁹: ⁊ difficultate ipsius

Capillis āt ⁊ vnguibus nō ē regimen in ipis corpibus suis: nō ē nisi genaratio ⁊ esse tm̄. Et qdē ptium sunt dfīc. signa vero vniuscuiusqꝫ craseos: deinceps dicentur.

Iste ergo sunt spēs mēbrorū: ⁊ nos sumus narrantes post illud signa q̄ significāt cōplexionē vniuscuiuscunqꝫ eorū:

Principiū āt a cerebro nobis faciētibus Sunt eni quinqꝫ inata genera cognitionum eius.

Primū qdē totius capitis dispō: secundū vero sensibiliū opationū virtus vel viciū: tertiū opationū: quartū pncipaliū: ⁊ quītū naturaliū: Aliud est genus in his oībus gn̄eribus ab his q̄ extrīsecus ei accidūt alteratō

Et icipiamus rememorari signorū significātiū ꝯplexiones cerebri. ⁊ gnā qdē signorū inata sunt vniuersaliter quinqꝫ Vnū eorū est dispō totius capitis. Secūdum est certificatio actionū qbus fiunt opatiōes ⁊ corruptio earū ⁊ tertiū ē rectificatio actionū eius sensibiliū ⁊ earū corruptio. ⁊ quartū est rectificatio actionū qbus fit regim̄ ⁊ earū corruptio. Quintum est rectificatio vniuersaliter actionum qbus fit regimen eius naturaliū ⁊ corruptio earū. ⁊ hoc est aliud genus ab istis oībus q̄ narramus: ⁊ est quod accidit cerebro d̄ mutatiōe ex rebus q̄ mutāt complexionem.

Totius qdē capitis dispō ex magnitudine ⁊ figura eius ⁊ capillorum accipitur.

Dispositio āt capitis totius scitꝰ ex quantitate eius ⁊ figura eius qd̄ ē i ipō ⁊ ex capillis.

Parū vero caput praue ꝯpositionis cerebri ppriū est signū.

Caput ergo paruum est signum pprium male forme cerebri.

Magnum vero nō ex necessitate bone ꝯpositiōis est signū. si eni pp vehementiā factum est magnū eius q̄ iest virtutis i materiā multā ⁊ bonā opantis: bonū est signum. Si vero pp solam materie multitudinē: nō bonū est signū. Determinādum ergo est ea ex figura ⁊ ex his q̄ ab eo nata sunt: figura quidē si bone forme est: semper eni bonū est hoc signū. his vero que ab eo nata sunt vt si collū forte est: ⁊ alijs ossibus optime dispositum est: ⁊ si omne quod est eius neruosū ē ⁊ plenū ⁊ viuidum.

Propa vero capitis figura ē velut si videas sperā pfectā cereā ex vtraqꝫ pte leuiter ꝯpssā. Necesse ē. n. huius talis gibbosā qdē secundū sperā posteriora fieri ⁊ anteriora. Rectiora vero fieri que ex vtraqꝫ parte.

Et caput magnū nō significat necessario bōitatē forme ceebri. qd̄ ē: q2 si magnitudo eius nō pueni nisi ex virtute loci: ⁊ ex natura ⁊ vsu eius i arte sua q̄ opata ē materiā multā bonam: tūc ē signū bonū. ⁊ si nō puenit nisi pp multitudinē materie tm̄: tūc n̄ est signū bōnū oꝫ ergo vt distiguatꝰ iter ea p figurā: ⁊ p res q̄ nascūtꝰ ex capite. p figurā qdē vt ꝯsideres an si forme bōe an nō forma. n. bōa: ē bōnū signū sp. Per ea vero q̄ nascunꝰ ex capite est: vt ꝯsideres an grossū sit collum forte: ⁊ dispō reliquorū ossiū sit melior dispōnē: ⁊ oēs nerui grossi fortes aut nō. Et figura q̄ appropatꝰ capiti ē. q. tu estimes sperā cereā sāe rotūditatis: cuius duo latera sunt parū ꝯpssa. nā qn̄ existit caput taliter scis pculdubio ꝙ necesse ē ꝙ sit ex añriori pte capitis: ⁊ posteriori ipsius magis exiens ex terio rotunditatis spe: ⁊ duo latera eius sunt magis intrātia ⁊ ppinquiora ad planiciem.

passiōis a cāis sīr inn tibus extra. s. sicut aer. Et gal. deteriauit vnū qd̄qꝫ istorū in eo quod futurum est. 34

Ex hoc pmo dedit ꝙ dispō totius capitis scitꝰ ex tribus reb⁹. s. quātitate ei⁹: ⁊ figura ipsi⁹ ⁊ eius quod ē in ipso ex capillis. 35

Abscindēdo dixit gal. ꝙ puū caput ē signū ppriū male forme cerebri. Et cā illius ē constrictio vētriū cerebri: ⁊ debilitas eius quod generatur ex cerebro de neruis ⁊ nucha: qd̄ est: q2 si radix ē pua: tūc qd̄ nascitꝰ ex eo ē puū: ⁊ sequtur a puitate eius cōstrictura ventriū eius ⁊ meatuū ipsi⁹: q2 non ē spiritui aīali latitudo in q̄ ꝯuersetꝰ. Et caput qdē puū generatꝰ a paruitate materie: q2 si figura eius con illo incōueniens ē: ē malitia in forma cerebri maior. Et manifestū ē ꝙ puitas capitis ꝯpatur forme cerebri. sequtur ergo ab illo vt malitia forme cerebri ꝯpetur. 36

Cā quare puitas capitis sit signū propriū male forme cerebri.

Ex isto smone intelliges ꝙ ex signis bonitatis forme cerebri ē magnū caput quādo ē cū figura quā exēplificauit in forma cerea: ⁊ cū grossitudine colli ⁊ reliquorū neruorum ⁊ ossiū. Et magnū caput quādo ē cū figura diuersa. ⁊ cū subtilitate in neruis ⁊ collo ⁊ ossib⁹: tunc est signū malitie forme cerebri. Et manifestum ē ꝙ bonitas forme cerebri ⁊ malitia forme ei⁹ comparatur sm̄ ꝙ est i illo de additione vel diminutione. quod est: q2 bonitas forme cerebri fit a forti virtute ⁊ multa materia obediente. ⁊ malitia forme eius quando est cum magnitudine figure capitis: significat ꝙ fuit virtus debilis: aut ꝙ materia non fuit obediens: sequitur ergo ab illo malitia in eius complexione. 37

A q̄ bonitas forme cerebri fit.

S I fueris memor eius quod preterijt de expositione nostra: tunc sermo iste totus est intellectus tibi: ita quod non indigebis expositione in eo. verum fac consideratione3 eius bonam tantum: ⁊ forma litere laude est per hoc. Et manifestum est quod compleuit tres species signoru3: quarum vna est dispositio totius capitis ⁊ secunda est rectificatio actionum quibus fiunt operationes ⁊ corruptio earu3 ⁊ iste operationes sunt que fiunt per neruos. quando enim ossa ⁊ nerui grossi sunt ⁊ fortes: sunt operationes fortes: ⁊ cutis capitis est vehemens. ⁊ quando sunt subtiles: debiles sunt operationes. ⁊ cutis est vilis. Et tertia est operationum sensibilis rectificatio ⁊ corruptio earum ⁊ ego exponam ista in eo quod futurum est paulo post expositione vltima magis ⁊ meliore. 38

V Ult per radicem cerebri ⁊ est medula capitis. huic enim medulle sunt concauitates. scilicet ventres: ⁊ in ea est rhete ex arterijs mirabile. q. fit numeratio retbium seinuicem ingredientium: ⁊ positum est super eam: ⁊ repletu3 est quod est intus de medulla capitis: ⁊ continet ipsu3 duo velamina mirabilia. scilicet dura mater ⁊ pia mater ⁊ sunt ei ab anteriori parte eius duo ventres quibus fit imaginatio: ⁊ in medio eius ventris quo fit cogitatio: ⁊ in postremo eius venter quo fit rememoratio: ⁊ per ipsum totu3 sunt virtutes quibus fit regimen. ⁊ iste virtutes infixe sunt in eo ⁊ sunt forma eius. † Quod est: quia vitalis spiritus vel spiritualis dirigitur in rhete ibus suis ipsius cerebri inuolutis ab arterijs: ⁊ generatur ab eo in cerebro animalis spiritus: ⁊ per istum spiritum fit penetratio virtutis cerebri ad reliqua membra. 39

† Quõ ex spiritu vitali generatur animalis.

I Ntellige subtilem in hoc sermone puaim ⁊ claram substantiam ⁊ grossam turbidam substa3. quando .n. Si vero secundum occipitium eminentia fit minor alicui: considera ⁊ neruos ⁊ collum cum alijs ossibus secundu3 naturam siquide3 his se habentibus indigentia materie non virtutis imbecillitate taliter factum est hoc. In eptioribus vero existentibus infirmum est principium. In pluribus vero secundu3 occipitium indigentiam imbecillitas eorum que dicta sunt sequitur ⁊ rarum valde ⁊ tale contingit. Grossus vero secundum occipitium considera caput eodem modo in toto magno nato determinatis. In pluribus vero ⁊ hec bona figura facta peracephalidos bonum signum: quam quidam medicorum posterius cerebrum nominant. Quemadmodum igitur ⁊ est posterius determinatum: forma velut lauda habente commissuram. Spice vero principium hec pars est ⁊ per illam omnium secundum totu3 animalis corpus fiunt neruorum actiones. Ipsa vero posterior pars secundum se in omnibus paucitas sensibilium participat: multorum vero operatiuorum. Sic igitur anterius sensibilium quidem plurimorum paucorum vero operatiuorum. Itaq3 quod hec bene disposita perfectas habent naturas secundum vnumquodq3 proprias. Eede3 vero ⁊ in anterioribus capitis eorum que secundum frontem determinationes sunt his que secundum posterius ad paruitatem ⁊ magnitudinem eius nobis respicientibus ⁊ figuram ⁊ qui sunt in his sensus scilicet visum gustum ⁊ odoratu3. Alterutrum enim sunt cognitiones: ⁊ sibiinuicem attestatur: ⁊ a principio nata principium virtuti ⁊ vitio: ⁊ principium his que ab eo nata sunt.

Q Uod si videris eminentia3 que est a posteriore parte minui considera: tunc cum illo in neruis ⁊ ossibus ⁊ collo. nam si ista sunt secundum naturalem dispositionem: tunc non prouenit illa dispositio nisi ex diminutione materie: non ex debilitate virtutis. Et si iste res quas narrauimus secundum deteriorem dispositionem dispositione naturali inueniantur: tunc scias quod radix est debilis. Et in pluribus quidem dispositionibus sequitur diminutionem occipitij debilitas harum rerum quas narrauimus: ⁊ non res forsitan cadit cum diuersitate illius nisi raro. ⁊ quando inuenis iterum occipitum capitis vehementis eminentie: tunc considera in illo quod deterior secundu3 considerationem ⁊ determinatione3 in capite toto quando est magnum ⁊ inuenis hoc etiam in pluribus dispositionibus posteriorem partem cerebri: ⁊ quod continet ipsum ex capite quando est cum figura bone forme: ⁊ quod est signum bonum. ⁊ quidam medicorum nominant hanc partem cerebri cerebrum posterius: ⁊ est posterius sicut nominauerunt ipsum: ⁊ determinauit ipsu3 cum commissura: que assimilatur laude litere in libro grecorum. Et hec pars cerebri est radix ex qua oritur nucha: ⁊ quando est radix ei: tunc est radix omnibus neruis quibus fit motus voluntarius in toto corpore animalis. ex ipsa autem non oriuntur nisi pauci nerui numero ad sensu3: multi vero ad motum: sicut ex altera parte que est in anteriori nascuntur nerui multi valde numero ex neruis sensus: ⁊ nerui pauci in numero ex neruis motus. Cum ergo iste due partes sunt secundum dispositionem bonam: sunt res que nascuntur ex vnaquaq3 carum fortes. Et etiam que abbreuiamus ⁊ determinauimus ex esse posterioris partis capitis. o3 vt obseruentur in anteriori parte capitis: quod est: quia o3 vt consideres in quantitate eius ⁊ ipsius figura ⁊ in sensibus qui sunt in anteriori parte capitis: ⁊ sunt visus gustus ⁊ olfactus. Iste enim res significant super seinuicem ⁊ testificantur sibi adinuicem. scilicet ex radice nascentes res significant ⁊ testificantur radicis rectificationem ⁊ corruptionem eius: ⁊ radix ipsa testificatur corruptionem rerum que ex ipsa ramificantur ⁊ rectificationem earum.

P Ricipalium tamen operationum virtus ⁊ vitiu3 eiusdem principij solius secundum seipsu3 sunt cognitiones. voco autem principales operationes eas que a solo principio fiunt.

R Ectificatio autem operationum quibus fit regimen: ⁊ earum corruptio: sunt signa radicis solius ita quod non aliorum: ⁊ significatio pactiones quibus fit regimen: sunt operationes ipsius radicis solius.

F Acilis igitur intellectus subtilis substantie cerebri est cognitio: tarditas vero intellectus pinguioris.

E T prontia ergo mentis ⁊ solertie significat quod substantia cerebri est substantia subtilis: ⁊ tarditas mentis significat quod substantia cerebri est grossa: quapropter fit habens eam velocis discipline propter velocitate3 sigillationis formarum rerum.

sba cerebri est ꝑuia: penetrāt in ea virtus aīe. & qñ est turbida: difficilis est penetratio earum i ipsa. 40

Quando sba cerebri est mollis clara ꝑuia festinat i eo sigillatio formarū rex: quapropter fit habens eam velocis discipline ppter velocitatē sigillatiōis formaꝝ rerū. & qñ non ē mollis & ē turbida: fit difficil' sigillatio in ea formarū reruꝫ. qñ sigillanť i ea forme rerū: tunc si retineat eas & firmāť: nominatur fixa sba eius & ē illud bōitas seruatōis eius q̄ ſuatur illud qd̄ i ea sigillatum ē. & si non ſuat eas noīatur sba eius fluida: quare est illa malitia seruatiōis eius .s. si nō sigillať i ea aliqd deformis & apparēs ē ex toto quod p̄cessit. s. q̄ claritas sbe cerebri fit ex equalitate ↄplexionis eius proprie: & q̄ turbulentia eius fit ex mutatiōe ↄplexiōis eius ab eo qd̄ ē necessariuꝫ ei nāli: & q̄ retentio eius qua retinet illud quod sigillatur in ea ex formis significat quādaꝫ siccitatē cerebri: & fluxibilitas eius hūiditatē. 41

Iam p̄terijt expositio eius ſmōis. 42

Intellige ab ex ſmone eius: calidū aut frigidū aut humidū aut siccum. s. q̄ in cō-

Facilitas vero discendi ē mollis: & memoria ꝑmanentis. Et velocitas discendi significat q̄ subā eius subā i qua velociter suscipiť sigillatio reruꝫ: & bonitas seruationis idest memorie significat q̄ substantia eius & subā cui est firmitudo: Sic vero difficultas discendi dure: obliuio vero fluentis. Et similiter ēt tarditas discendi significat q̄ substantia eius ē substantia in qua difficile suscipitur formatio rerum. Et obliuio significat quod substantia eius ē substantia turbida fluida: cui non ē firmitudo. Et bene mobile in opinionibus ē calide: manens vero frigide. Et multitudo opionū & ꝑmutationis in voluntatibus significat qd̄ subā cerebri est substantia calida: & fixio in consilijs significat q̄ substantia cerebri ē subā frigida. Adhuc vero mihi videntur duo qdeꝫ desse genera cognitionuꝫ q̄ ex pricipio suscepi dicere: vnum quidem naturalium: alterum vero extrinsecus accidentium. erit autem cōmunis de vtrisq; ratio. Et inquantum mihi videtur iam remanent duo genera ex generibus signorum que ꝑmisi me dicturum in principio mei sermonis: quorum vnum est genus operationū naturalium: & alteruꝫ genus est quod occurrit capiti extrinsecus: & ego ponens suū sermonem vtriusq; sermonem vnum cōmunem. Iam si eucraton cerebruꝫ extitit secundū quatuor qualitates omnia que dicta sunt habebit cum modo & mensura. & superfluitates. quecunq; ꝑ palatum aut nares aut aures aut oculos purgantur: & hec habebit moderate: & minime leditur ab omnibus que cunq; extrinsecus calefaciūt & infrigidant: & desiccant: & humectant. Dico ergo quod quādo cerebrum ē temperatum in qualitatibus quatuor: tunc omnes res quas diximus sunt i eo secundum equalitatem: & superfluitates quas expellit ad fauces & ad aures & ad nares & oculos sunt secunduꝫ equalitatem: & fortasse non venit ei nocumentuꝫ ex omnibus que occurrunt capiti extrinsecus ex eis que calefaciunt ipm & infrigidant ipsum & exiccant illud & humectant. Talibus qdem īfantibus existētibus capilli fiunt subrussi pueris vero subrubei: ꝑfectis vero rubei. Medij vero quodāmodo existentes crisporum & simplicium. i. planorum: neq; calui fiunt facilius. Et cuius ē hec dispositio capilli q nascuntur super caput eius dum ē infans declinant ad flauitatem que trahit ad citrinitatē. cum ergo sit puer: tunc capilli declinant ad flauitatem que trahit ad rubedinem. & cum ipsa puenit ad dispōneꝫ cōplementi: tunc capilli eius sunt flaui tendētes ad rubedinem & sunt cuꝫ illo medii iter illos q sunt crispi & īter capillos planos: & nō fortasse ei cuius ē hec dispositio aduenit caluitium. Audire vos oꝫ q̄ decē sunt & q̄ dicēde sunt cognitiōes vt i bene temperatis habitatiōibus. Et oportet vt intelligas ea omnia q̄ narraui: & narrabo ex signis scōm quod sermo noster nō ē nisi i eo cuius habitatio est regio equalis.

plexione eius cōposita quatuor qualitatibus vincit illud. nam si dr̄ calidū: tunc caliditatis qualitas ē augmētata in eo. Et si dicimus frigidū: tūc q̄litas frigiditatis est augmentata i eo. 43

Hic sermo est intellectus 44

Complexio cerebri nālis ē vt sint caliditas & siccitas pauciores quaꝫ friditas & hūiditas. s. vt friditas & hūiditas sint eo augmētate paruꝫ. & hec qdeꝫ ↄplexio noiantur equalis cōparatione sui ad cerebrū qñ ē conueniēs nāli sbe. 45

Duxit Gal. in hoc sermōe etatē adolescentie ad etateꝫ infantie & ad etatē puerorū & dedit signa piloꝝ significantium equalitatē cōplexionis cerebri: & manifestū ē q̄ vult pilos capitis tm̄ & ſmo eius est intellectus. 46

De regione temperata.

Regio tpata est que est i fine climatis tertij: & que est in climate quarto. & melior earum omnium regionum ē que est a principio climatis quarti vsq; ad mediū climatis eiusdem. Et melior earum omniuꝫ regionum est que ē detecta: quam mōtes nō cooperiūt: quo sanguaria idest mōtanee & colles ampli sunt: & non est fabrice in eo altitudo superflua & ex eis q̄ sunt decliuiores ad clima. tertium melioris qualitatis est que est supra mare salsum: & sermone absoluto regio tēperata est super cuius aerem non vicit aliqua qualitatum quatuor. Et signa quorum significationes mutatur secundum mutationem complexionum regionis sunt ea quibus manifeste occurrunt sicut aer continens & color pili. In iterioribus autem ex quibus non apparent nisi operatiōes earum parum imprimit aer continens nisi superfluus. 47

Quãdoqȝ īdicatio sũpta a capillis erit certa ⁊ quando non.

C Apilli generãtur ex vapore fumoso rīsoluto a chimis qui sunt in corpore. dicit ergo Galien⁹ ꝙ nõ certificatur eorũ significatio nisi quãdo chimi sῑt etiam ꝯm similitudinē cõplexionis cerebri. Sequitur ergo ꝙ significatio capillorum nõ certificatur nisi regio sit equalis: ⁊ cõplexio chimorũ fit secundum similitudinē complexionis cerebri quia si diuersificeť illud: non erit significatio eorũ veridica. cũ ergo regio est eq̃lis: ⁊ complexio cerebri est ⁊ cõplexio chimorũ equalis est vapor fumosus q̃ est materia pilorum equalis inter illum qui ē adustus niger: ⁊ inter illuȝ q̃ ē grossus albus. propter illud ergo capilli qui dēclinant ad flauitateȝ que trahit ad citrinitatem in etate infantie significat equalitatem ꝯplexiõis cerebri. Et quãdo infans fit puer augmentatur caliditas: ⁊ sũt capilli decliues ad flauitatem q̃ etiam declinãt ad rubedinem. Cũ ergo fit fortis caliditas eius ī etate adolescentie fiunt capilli decliues ad rubedinem: ⁊ sunt ppter equalitateȝ materie sue medij inter crispos ⁊ planos. Iste ergo significatões capillorum sunt secundum equalitatem capillorum quando regio ē equalis ⁊ chimi sunt equales. Si ergo mutanť ab illo: ⁊ regio est equalis ⁊ chimi sunt equales: significant mutationem cõplexionis cerebri: ⁊ declinatio eius ad pteȝ ad quã declinant capilli. 48

P Ostq̃ narrauit signa cõplexiõis cerebri equalis ⁊ compleuit ea. īcipit narrare signa cõplexionis cerebri quando egreditur ab eq̃litate sua ppria multuȝ. Dicit ergo ꝙ si egreditur ab equalitate sua ppria multum sunt signa q̃litatis ad quã egreditur fortia ⁊ si exitus eius est paruus sunt signa eius debilia. 49

I Sta sῑt signa cõplexionis cerebri quãdo egreditur ab eq̃litate sua ad caliditatem tantum: ⁊ sunt chimi conuenientes ad illud scilicet addite caliditatis: ⁊ est regio equalis. Et vĩt per pilos q̃ nascuntur super caput eius pilos barbe ⁊ grimonuȝ: ⁊ generationum: ⁊ augmētum pilorũ cranei: ⁊ natiuitatē pilorũ supciliorũ. † Iam eniȝ vidi ꝙ natus su perciliorum pilos non habuit deinde nati sũt pili post natiuitatem eius. Et sermonē quideȝ absoluto oēs pili capitis noiantur. Intellige ergo illud ⁊ non ē necesse vt impleatur cerebrũ ve-

† Infātes quandoqȝ nascuntur absqȝ supciliorũ pilis.

Q Uecunqȝ vero secũdum capillos non i regionibus tantum: sed in humorum temperantia proportionem habent temperantie eorum que secundum cerebrum.

I Ntellige ergo rem secundum quod sermo noster ē in eis que ex istis signis sunt in capillis proprie cum eo quod narrauimus de dispositione regionũ secundum ꝙ cõplexio chimorum conueniens ē cõplexioni cerebri.

S I vero calidius tpato fuerit cerebrũ: secundum vero alteram oppositionem eucraton: siquidem plurimũ fuerit calidius fortiora omnia que dicta sunt ⁊ dicenda fient signa. Breui vero super abundantia existente leuia: communis vero hec ratio sit in omnibus que dicēde sunt mihi partibus carũ que in omnibus temperantiis dicende sunt cognitiones.

Q Uod si cerebrum calidius ē temperato: ⁊ est in humiditate ⁊ siccitate temperatum: tunc si supfluitas caliditatis eius super equalitatem est superfluitas multa: sunt ista signa que narrabo post fortiora. ⁊ si supfluitas caliditatis eius super equalitatem est superfluitas pauca: sunt signa eius debilia. ⁊ sermo iste ē cõmunis sermo i omnibus signis q̃ ego narrabo in omnibus speciebus complexionis.

D Einceps vero signa eius que in cerebro ē caliditatis in his que prius dicta sunt rubicũdiora ⁊ calidiora que sũt circa caput omnia ⁊ que in oculis vene sensibiles. Capilli horum natorum citius in capite nascuntur: multum quidem calidioribus existētibus bene temperatis nigri ⁊ fortes ⁊ crispi fiunt: Non multum vero calidioribus subrubei quidem primum fiunt: deinde nigrescunt: accidētibus vero etatibus calui fiunt ⁊ magis plurimum calidi: superfluitates vero secundum palatum ⁊ nares ⁊ oculos ⁊ aures breues ⁊ digeste his sunt quando irreprehēsibiliter sani sunt. Repleto autem aliquando capite continue ⁊ maxime his quando dictam negligenter obseruant hoc tale accidit: plurima quidem sed non indigesta fiunt superflua. Rempletur autem ⁊ grauatur caput ex cibis calefacientibus ⁊ potibus ⁊ odoribus ⁊ extrinsecus accidentibus omnibus calefacientibus in quibus ē ⁊ continens nos aer. Adhuc autē magis si nõ solum calida sint talium natura: sȝ ⁊ humida: breuibus somnis huiusmodi temperantie dominanť adhuc ne profundi ipsi fiant.

E T fiet eo ꝙ significatur caliditas cerebri est cum eo quod narrauimus quandoqȝ opȝ ꝙ caput cum toto quod est in eo vehementis rubedinis sit ⁊ vehementioris caliditatis: ⁊ ꝙ vene que sunt in oculis declarentur sensui: ⁊ super caput eius cuius est hec dispositio: capilli nascuntur post natiuitatem velociter. ⁊ si est calidius temperato multum sunt capilli qui nascuntur super caput eius nigri fortes crispi. Et quãdo non est calidius equali multum: sunt capilli qui nascuntur super caput eius i primis idest infantia decliues ad flauitatem que trahit ad rubedinem: deinde nigrescunt: ⁊ quando extenditur cuȝ eo etas iuuentutis: accidit ei caluitium precipue quãdo ē caliditas i cerebro eius multa: ⁊ superfluitas in faucibus ⁊ naribus ⁊ oculis ⁊ auribus in habente hmõi dispõeȝ sũt pauce supfluitates digeste dum pmanet ēt sanis. Sequiť ergo ꝙ significatio capillorũ nõ certificať dõec regio equalis sit: ⁊ cõplexio chiorũ sit secũdũ similitudinē ꝯplexionis cerebri: ⁊ nõ habet īfirmitateȝ. Cũ ergo accidit ei i capite suo repletio: ⁊ multotiēs aduenit ei illđ ⁊ pcipue qñ nõ seruať in regimīe suo. Nã supfluitates in his locis maxie multiplicanť: verũtñ nõ sũt īdigeste. Et accidit eis repletio ⁊ grauitas in capite ex oibus rebus

tocit in hac complexiōe nisi qm̄ caliditas attrahit hūiditates ex orde ad ipm̄. cū ergo aggregant in ipso: replet: ex eis caput: ⁊ redeūt effuse iferi⁹ ⁊ multotiēs redeūt frigide: sic accidit in ascēsione vaporis i balneo. Ascēdit. n. calidus vapor ⁊ aggregat i cacumē balnei: ⁊ redit descēdēs frigid⁹. Propt illud g̃ multiplicāt in istis mucilagines ⁊ sputū ⁊ reliq̄ q̄ dcā sūt i hac cōplexione sūt itellecta. 50

Cū egredit cerebrū ab eq̄litate sua ad frig⁹ accidūt ista accidētia oia: ⁊ sūt intellecta bm q bmo pcessit. 51

De spēb⁹ cōplexionū

Species complexiōis sūt ix. vna equalis ⁊ viij egrediētes ab equalitate. egrediētiū ab equalitate q̄ttuor sūt simplices ⁊ ⁊ sūt ille in vna q̄q3 quarꝫ vīcit vna q̄ttuor q̄litatē: ⁊ q̄ttuor ex eis sūt cōposite: ⁊ sūt ille i vnaq̄q3 q̄rū vincūt due q̄litates ex qualitatib⁹ q̄ttuor: ⁊ sūt iste calida: ⁊ hūida frigida: ⁊ sicca: frigida: ⁊ hūida.

† De caluitio.

† Et caluiciū qdē accidit abscisiōe generationis vaporis fumosi ⁊ abscisio huius fit: aut a caliditate q̄ comburit ipm̄ ⁊ destruit eius generatio aut ex siccitate exsiccāte ipsum: ⁊ destruit generatio ei⁹. ⁊ oʒ vt itelligas i vnaquaq3 specierꝫ cōplexionis cerebri nouē bm cale facientibus: siue sint cibus aut potus: aut odores aut res que occurrunt corpori exterius in quorum numero est aer continens nos ⁊ p̄cipue si res iste cum caliditate sua sint humide: ⁊ habenti hanc complexionem sufficit somnus puus. ⁊ hoc est q non submergit ipm̄ ⁊ grauatur in eo.

Frigidioris q̄ oʒ cerebri cognitiōes sūt plurria superflua secundū pprias effusiōes: ⁊ capilli ruffi ⁊ recti ⁊ manentes: ⁊ post multū tp̄s nascētes subtiles ⁊ exiles primū. Et facile a causis fridis leduntur: ⁊ secūdū idē tp̄s lesiōes tatarris ⁊ corrizis consumuntur neq3 tāgentibus calida q̄ circa cap̄ sunt: neq3 inspiciūtur rubea ⁊ oculorꝫ vene inuisibiles: ⁊ somnolētiores quodammodo sunt.

Signa āt cerebri qd̄ ē frigidius q̄ oʒ sūt: qm̄ superfluitates in meatibus cerebri sūt plures ⁊ q sūt pili plani, flaui trahentes ad citrinitatē fixi: ⁊ non nascunt pili sup cap̄ habentis hāc cōplexionē nisi post q̄ nascunt tpe magno ⁊ primi qdē ex eis nascunt subtiles debiles: ⁊ pperat ad ipsos lesio ⁊ nocumentū ex rebus fridis ⁊ in hora q̄ aduenit illis illud nocūmtū accidit eis corriza ⁊ catarrus intrinsecus: ⁊ qn̄ tāgit cap̄ suū nō inuenis caliditatē eius: ⁊ qn̄ aspicis ipm̄ nō inuenis colorē eius rubeū: ⁊ vene q̄ sūt in oculis nō apparent visui. quāuis sit hn̄s hāc complexionē dormiēs parum.

Sicciorís vero cerebri cognitiōes non superfluū est i effluxionibus ⁊ sensuū pfectio. vigilantes vero sūt si capillos fortissimos hn̄t: citissimeque pducunt nati crispos magisq̄ rectos calui in breui fiunt: humidioris vero cerebri capilli sunt plani: ⁊ non oīno calui fiūt ⁊ sensus hebetes sunt: ⁊ supfluitatū multitudo. Et hec qdem simplices distempate sunt.

Signa āt cerebri qd̄ tpato est siccius sunt mūdificatio cerebri a supfluitatibus ⁊ claritas sēsuum. ⁊ hn̄s hāc cplexionē vigilat multum ⁊ nascūtur sup caput eius postq̄ nascūtur capilli fortes valde ⁊ sūt magis ppingores crispitudini q̄ planiciei: verūtn̄ accidit eis caluicium velocit. Signa vero cerebri quod ē humidius tpato sunt quando capilli sunt plani: ⁊ non accidit habenti caluicium: ⁊ q sensus eius sūt turbidi: ⁊ q supfluitates i meatibus grauis ⁊ multus. Iste ergo sūt complexionis cerebri simplices species.

Composita quidem ca. ⁊ sic. prima quidē est secundum quam non abundantes sunt in superfluitatibus sed perfecti sensibus: ⁊ vigilantissimi: ⁊ calui fiunt citius: prima tamen generatio capillorum citissima ē eis ⁊ plenissima: ⁊ nigri capilli ⁊ crispi fiunt: ⁊ calidi sunt tangentibus caput ⁊ rubicundi vsq3 ad status tempora.

Compositarum ergo prima est ca. ⁊ sic. quando vincit hec complexio super cerebrum sunt meatus eius mundi a superfluitatibus: ⁊ sunt sensus clari ⁊ habens hanc cōplexionem est plus vigilās q̄ alij homines: ⁊ accidit ei caluicium velociter. Natiuitas autem capillorum in primis in eis est velox valde: ⁊ sunt cuꝫ illo spissitudo ⁊ fortitudo et nigredo ⁊ crispitudo: et quando magis caput eius inuenis ipsuꝫ cali. ⁊ quando aspicies colorē eius: inuenis cum rub. et hec est dispositio eius vsq3 ad horam status adolescentie eius.

equalitatē regiōis ⁊ declinationē chimorꝫ versus declinationē cōplexionis cerebri. ⁊ cōplexio qdē qn̄q3 ē sin̄ mā̄ ⁊ qn̄q3 vt sit cū mā̄. sūt g̃ cōplexiōis egredienꝫ ab eq̄litate species. xvi. octo cū mā̄: ⁊ octo sin̄ mā̄ ⁊ accidit qn̄q3 vt sit malitia cōplexiōis in vno vētriū cerebri absq3 quibusdā: ⁊ i qbusdā thetiū ei⁹ aut venarꝫ eius Cū g̃ duplat illud bm ptē cerebri: eueniūt ex eo multe spēs ⁊ spēb⁹ cōplexiōis egredientis ab equalitate. ⁊ bꝫ hūc modū intellige in aliis mēbris ⁊ i corpore toto: ⁊ bmo eius ē itellectus in cōplexiōib⁹ cerebri egrediētib⁹ cursu nāli. Et ipse qdē iā narrauit ex eis quinq3: vnā eq̄lē. ⁊ q̄ttuor simplices q̄ sūt: calidū: frigidū: siccū hūidū. Et pōit vnicuique horꝫ q̄ttuor duas mansiōes: exit⁹ pauci ⁊ exitus multi: ⁊ docuit signa cuiuslibet earꝫ ⁊ ipse qdē nūc rememorat q̄ttuor cōpositarū: ⁊ facit scire quālibet earum. 52

De nāli cōplexiōe cerebri.

Iam dixim⁹ i eo qd̄ pterit q eq̄litas cōplexiōis cerebri ppa ē vt sit eq̄litas diminute q̄litatis seu caliditatis ⁊ sic. ⁊ addite frigiditatꝭ ⁊ hūiditatꝭ. Aristo. qdē vult in illō ponit vt īfrigidet: ⁊ humectet qd̄ facit accidet supfluitas caliditatꝭ ⁊ siccitatꝭ arteriearꝫ ex quib⁹ rhete cerebri ē ꝯtextū. Et Gal. quidē vult q illud ponit vt infrigidet ⁊ humectetur: qd̄ fac accidet caliditas motus cerebri ex calore ⁊ sic. sꝫ q̄cunq3 duarꝫ sniarꝫ sit illud q̄ indiget medic⁹ ē vt sciat q complexio cerebri nālis ē frigidior ⁊ hūidior. Cū g̃ ē calidū ⁊ siccū: tūc iā egreditur exitu mlťo ab eo qd̄ ei natū ē: ⁊ nō pōt remanere supra sanitatē quandā aut supfluūt caliditas eius siccitas ⁊ pp hoc sī ponit Gal. cōplexioni eius ca. ⁊ sic. mansionē cum additione ⁊ diminutione. 53

HUādo cōplexio cerebri ē exiēs ab eq̄litate sua ad caliditatē ⁊ hūiditatē: tūc māifestū ē ꝙ exitus eiꝰ ad humiditatē pīus. verūtñ hūiditas eiꝰ ī eo ē mīta etiā: qm̄ ip̄m nā hūidū. ⁊ hūiditas qñ ē cū caliditate tolerat̃ diuersitas eiꝰ ī additiōe ⁊ diminutiōe: ⁊ tolerāt̃ ēt additio caliditatꝫ eius ⁊ diminutio eiꝰ. Propt̃ illud possibile ē ī cerebro vt sint ei multe sp̄ēs ⁊ diuerse ī additiōe ⁊ diminutiōe caliditatꝫ ī hūiditatꝫ. et iā docuit Gal. canones eoꝝ signoꝝ ī h̄ s̄mōe. et qm̄ vētꝰ meridiei ē calidus ⁊ hūidus fit ꝙ qñ flat nocet cerebro cuius ē hec dispō: qm̄ addidit ei calorē ⁊ hūiditatē. ⁊ qm̄ vētꝰ septemtrionis frigidꝰ ē ⁊ siccꝰ fit: q̄r qñ flat ꝯfert cerebro cꝰ ē hec dispō: qm̄ minuit ex calore eius fritate sua: ⁊ ex hūiditate eiꝰ sua siccitate. ¶ Et s̄m hoc exēplū cōuenit tibi vt itelligas iuuam̄ta ⁊ nocum̄ta oīū q̄ occurrūt cerebro extrinsecꝰ ī oībꝰ cōplexiōibꝰ eiꝰ ⁊ hoc tm̄ ē intrās in curatiōe qñ sup̄fluit malicia cōplexiōis: ⁊ in conseruatiōe sanitatꝫ qñ nō sup̄fluit malicia cōplexionis. 54

¶ Bonū ē iuuantia ⁊ nocentia q̄ extrisecꝰ cerebro occurrunt intelligere.

CUm ergo egreditur cerebruꝫ ab eq̄litate sua propria ad frigiditatē siccitatem: tunc manifestum est ꝙ frigus eius est additū ab eo quod oportet: ⁊ siccitas eius est superflua. Si autem contingat vt sit complexio chimorū s̄ꝫ modum hunc: necessario proueniunt ab eis ī illo oīa signa que dixit Ga. naꝫ hec complexio est senectutis natura: ⁊ iteruꝫ difficultas motuum multotiens accidit ab ea: ⁊ quando sup̄fluit est mors ⁊ propt̃ illud non specificauit ei Ga. species diuersas istius corporis: sicut fecit ī complexione calida et humida. 55

SI vero hūiditas accedat caliditati paꝝ q̄dē sup̄agrediētibus vtrisq̄ʒ mediocritatē fit bōus color ⁊ caliditas: ⁊ in oculis vene magne: ⁊ sup̄fluitates plurime mediocrit̃ digeste ⁊ capilli recti ⁊ subrubei: ⁊ ñ calui fiunt facile. Replēt̃ āt ⁊ grauāt̃ capita a calefaciētibus. si vero humectent̃ multo magis statū sup̄habūdātiā hñt sup̄fluitatē. Qñ vero ad plurimū hūiditatis ⁊ caliditatis venerit: egꝝ his cap̄ ⁊ sup̄fluitatibus plenuꝫ ⁊ facile ex calefacientibus ⁊ humectantibus ledit̃. Nothus vero his sēp̄ ꝯtrarijs optime vero in Borea degūt: neq̄ʒ excitari possent vsq̄ʒ ad multū: ⁊ ad sōnuꝫ cōuertentes seipsos: simil' ⁊ grauāt̃ dormiētes ⁊ vigilātes: ⁊ fantasias vident ⁊ sensus sīt īp̄fecti. Si vero multū t̄pato sit calidius cerebrū paꝝ vero hūidius remanebunt calide crasseos cognitōnes. miscebunt̃ āt eis leuiter hūiditatē cognitōes velut e cōtrario ⁊ si multo quidē sit humidius cerebꝝ paulo vero calidius: manifeste q̄deꝫ erūt ⁊ vehem̄tes hūiditatis leues vero caliditatis cognitiōes. Quod si q̄litates intendunt̃: ⁊ signa erunt intēsiora. si vero remisse remittūt̃ ⁊ signa. Cōis vero rō ē hec in oībus secūdū cōplexionem distemperātis.

SI āt calida ē cōplexio cerebri ⁊ hūida ⁊ est sup̄fluitas vtriusq̄ʒ simul ab eq̄litate sup̄fluitas p̄ua: tunc ex signis hñtis eā est vt sit boni coloris. Et qñ tangis caput eius īuenis calidū: ⁊ qñ ꝯsideras oculos eius īuenis ī eis venas grossas: ⁊ inuenis sup̄fluitates ī meatibus cerebri in comultas ad digestioneꝫ q̄ ē pauca: ⁊ inuenis capillos planos flauos q̄ trahūt ad rubedinem: ⁊ non accidit hñti hāc dispōneꝫ caluitiū cito: ⁊ accidit repletio ⁊ grauitas in capite eius ex rebus calefacientibus: ⁊ p̄cipue si accidit cū hac calefactiōe humiditas ⁊ multiplicāt̃ sup̄fluitates in meatibus cerebri apud illud. Et qñ sup̄fluitas humiditatis cerebri ⁊ caliditas eius ab eq̄litate exiens est sup̄fluitas multa valde: ⁊ hñs cām multaꝝ infirmitatuꝫ in capite suo: ⁊ sīt sup̄fluitates in eo multe: ⁊ ꝓperāt ad eū lesio ⁊ nocumētū ex rebus hūectātibus ⁊ calefaciētibus. Et meridies ē ex nocibilioribus rebus ⁊ magis inimicus hāc dispōnē habētibus. Et melior dispōnū eius est qñ flat septētrio: ⁊ nō p̄ōt lōgo t̄pe manere vigilans: ⁊ qñ q̄rit sōnū: accidit ī eo ei subeth hoc vigilus ⁊ imaginatiōibus in visionibus: ⁊ visus hñtis hāc dispōnē est turbidus: ⁊ sensus eius nō sīt clari: ⁊ si sup̄fluitas calefactionis cerebri ab eq̄litate ē multū sup̄flua: ⁊ sup̄fluitas humiditatis eius est ab ea p̄ua: tūc signa calidi cerebri vincunt ⁊ coop̄iunt eius signa debilia ex signis humiditatis cerebri ab eq̄litate excūtibus: ⁊ simil' etiā si sup̄fluitas humiditatis cerebri exeūtis ab eq̄litate est sup̄fluitas multa: ⁊ sup̄fluitas caliditatis eius ē sup̄fluitas pauca. tunc signa hūiditatis ⁊ hñte ipsā manifesta sīt fortiora. ⁊ signa caliditatis sīt debilia occulta: ⁊ iste sermo ē cōis in oī complexione composita.

FRigide vero simul ⁊ sicce crasseos cerebri frigidū ⁊ sine colorē perficiūt cap̄ q̄ntū in ipsis est. Semper. n. oꝫ meminisse eius q̄ ī p̄n. determinatiōis sīt dcā. cōsiderādū āt q̄ntū ex humoꝝ crassi alterāt̃ q̄ circa illud sīt. Statiꝫ vero huiusmodi crasses sine venis circa oculos sīt: ⁊ a fridis causis cito ledunt̃: iō inceq̄lit sīt sani. Aliqñ q̄dē leuissima sīt capita: ⁊ ñ sīt superflue effluxiones. aliqñ vero corrizis ⁊ catarris in paruis causis cito ꝯsumūt̃. Sensus vero eis ī pueritia q̄deꝫ p̄fecti: ꝓcessu vero emarcescūt citius. Et breuit̃ dicā cito senes circa cap̄ sīt omnes. idōq̄ʒ canescunt citius. capilli vero eis nati q̄deꝫ veniunt vix exiles ⁊ ruffi. Accedente vero t̄pe dñante q̄deꝫ āplius frigiditate q̄̄ siccitate ñ calui fiunt plurimuꝫ: e cōtrario vero si accidat siccitateꝫ q̄dem āplius dñari humiditate. frigiditateꝫ vero caliditate paꝝ huiusmodi calui fiunt.

COmplexio āt frigida ⁊ sicca qñ vincit super cerebꝝ tunc ipsa ponit cap̄ frigiduꝫ mali coloris secunduꝫ ꝙ facit ei necessariuꝫ hec cōplexio. Iā ergo oꝫ vt hoc q̄d ostendi ⁊ determinaui in p̄n. sermōis mei seruās semper sis ⁊ est vt attendas ꝯsideratiōe tua in cōplexiōe q̄ntuꝫ oꝫ mutari cap̄. ⁊ quod est in eo ꝑꝑ cōplexioneꝫ chimoꝝ. Et in oculis q̄deꝫ hñtis hāc cōplexionē ñ apparent vene. ⁊ ꝓperāt ad euꝫ lesio ⁊ nocumētuꝫ ex fridis causis. ⁊ ꝑꝑ hoc sanitas.

De frigida ⁊ hũida cõplexione cerebri.

Cũ in egredit᷑ cerebrũ ab eq̃litate sua ad fritatez ⁊ hũiditatẽ. tũc nõ fit multe declinationis ab eq̃litate vo ⁊ nãli. Si ãt addit᷑ erit⁹ eius ad illud: cadit hñs eã in apoplexiã ⁊ similia ei. ⁊ pp̱ h̃ nõ ẽ huic cõplexiõis diuersitas cũ additiõe ⁊ diminutiõe qua necesse fuerit gal. narrare: pp̱ hoc ꝙ si addit᷑ frigus eius aut ipi⁹ humiditas: cadit hñs eã i palisim aut in apoplexiaz: aut i mortez cũ igit᷑ illud ita fit: tũc quãtitas exit⁹ ei⁹ ad frig⁹ ⁊ hũiditatẽ ẽ p̱ua tm̃: ⁊ sequũt᷑ eã oĩa accidẽtia q̃ nominauit gal. ⁊ nõ seq̃t᷑ illð qð dixit oĩa q̃ dixit i ꝯplexiõib⁹ cerebri nouẽ: nisi qñ cũ eo fit cõpar. vt cõplexio chimorũ declinet: sicut ẽ declinatio cõplexiõis cerebri vt sit cõplexio eq̃lis regõis. qð ẽ: q2 nõ ẽ qð ꝓhibeat qn sit cõplexio chimoꝝ declinior ad caliditatẽ ⁊ siccitatẽ ⁊ tũc nõ sequũt᷑ illud accidẽtia cerebri hũidi: aut sit cõplexio chimorũ ad calidũ ⁊ siccũ: ⁊ sit cõplexio cerebri declinior ad frigidũ ⁊ hũidũ ⁊ nõ seqũt᷑ illud accidentia frigidi cerebri ⁊ hũidi. Et similiter ẽ dispõ i spẽbus cõplexionis ⁊ dispositio aeris regiõis ⁊ humiditate. ⁊ restitũt q̃dã hac re rũ q̃busdã: ⁊ p̱pter illud qñ vides cõplexionẽ cerebri decliuez ad malciã cõplexionis: tũc intẽde vt dclines cõplexionẽ chimorũ ad illud qð ẽ ei ꝯriũ: nã tu expelles p illð nocumẽtũ descẽdẽs ad cerebrũ: ⁊ attrahes p ipz ad illud qð fac iuuamẽtũ magnũ: ↑Et ex reb⁹ q̃ citius imprimũt in cerebro ẽ aer cõtinẽs nos: ⁊ qð cõtinuat᷑ ei ex vaporib⁹ vel qñ aer p̱uenit ad ipm absq3 medio ex aurib⁹ ⁊ narib⁹: ⁊ poris. ⁊ iã declarauit illud galienus in alio libro ab isto. 56

↑De reb⁹ citius cerebro in primentibus est aer.

eius ẽ istabilis sanitas diuersa: qm̃ q̃nq3 ẽ leuis capitis valde: ⁊ meatus eius mũdi a sup̱fluitatibus. ⁊ q̃nq3 adueniũt ei corize ⁊ catarrus interior velocit᷑ ex q̃libz cã: ⁊ sensus eius i adolescẽtia sũt clari cũ q̃bus nõ ẽ infirmitas oĩno. cũ ergo ꝓtendit᷑ cũ eo etas: extingũt᷑ ⁊ debilitant᷑ velocit᷑ ex q̃libz cã: ⁊ velociter senectus festinat ad ipm in capite cũ oĩbus q̃ sũt in eo: ⁊ pp̱ hoc cito adueniũt ei cani: ⁊ tardat᷑ natiuitas capilloꝝ sup̱ caput eius postq̃ nascunt᷑ valde: ⁊ sũt subtiles: debiles: flaui: ad citrinitatẽ decliues cũ ergo ꝓlõgat᷑ cũ eo tp̃s: tũc si victoria fritatis ẽ ãplior q̃ victoria siccitatis: nõ accidit ei caluiciũ. ⁊ si accidat ei diuersuz illius donec sit victoria siccitatis multa valde. ⁊ victoria frigoris supra caliditatẽ paũca: accidit ei caluicium

Humide vero ⁊ frigide crases cerebri grauit᷑ faciũt dormiẽtes. et somnolentos. ⁊ inutiles sensibus ⁊ facile patiẽtes ⁊ frigore. ⁊ facile repletos caput ⁊ facile patientes catarruz ⁊ corizã neq3 calui fiũt huiusmodi.

Complexio ãt frida ⁊ hũida qñ vincit sup̱ cerebrũ tũc vicit sup̱ hñtẽ ipm ꝓfunditas sõni. ⁊ sõn⁹ eius ⁊ sensus sũt mali ⁊ sũt sup̱fluitates i eo multe. ⁊ ꝓperat ad caput frigus. ⁊ accidit in eo repletõ velocit᷑. ⁊ cito adueniunt coriza ⁊ catarrus. ⁊ nõ accidit ẽt hñti hãc dispõnem caluicium.

Iste sermo duas hz expositiones. vna quarũ ẽ vt itelligas per ipm oĩa genera signoꝝ cõplexionis cerebri. ⁊ tolerat vt intelligas p illud signa sumpta ex rebus nãlibus cerebri: ⁊ signa sumpta ex eis que occurrunt ei extrinsecus. 57

Sensus sũt q3nq3: ⁊ oẽs inuẽti sũt in capite: ⁊ ga. dicit i h̃ sermone ꝙ via cognitõnis s̃monis in signis cõplexionis cuiuslibet eq̃lis: ⁊ viij. egrediẽtiũ ab equalitate ẽ via eadẽ quã dixit i cõplexionib⁹ cerebri: ⁊ ꝯditionẽ ponit i eis eq̃litatẽ cõplexiõis ⁊ regionis: et declinationẽ cõplexionis chimorũ ad dclinationẽ cõplexiõis membri instrumẽtalis siue sensibus ⁊ ga. q̃dẽ non ponit exemplum i sensibus q3nq3: q sũt visus. audit⁹: gustus odoratus: ⁊ tactus: nisi i visu qð ẽ q2 iter oculos ⁊ cerebrũ ẽ ꝯueniẽtia plus ⁊ vniuscuiusq3 sensus instrumẽtũ ẽ cognituz ex isto instrõ excepto instrumẽto tactus: ⁊ Ipse nãq3 ẽ cõis in toto corpore: ⁊ tactus quidem nõ ẽ vna pp̱ hoc q2 nõ cõprehẽdi: diuersas cõtrarietates. qð ẽ q2 ipe apprehẽdit calidũ ⁊ frigidũ: siccũ ⁊ hũidũ: durũ ⁊ molle asperũ ⁊ lene: ⁊ sicut hec sz vnusq̃sq3 sensuũ alioꝝ non apprehẽdit nisi vnã cõtrarietatẽ: ⁊ p̱uenit mediatione eius ad illud qð ẽ post ipm visus. n. apprehendit colorẽ albũ ⁊ nigrũ ⁊ q sũt inter vtrosq3: ⁊ auditus apprehẽdit vocẽ acutaz ⁊ grauẽ: si q̃ sũt int᷑ vtrasq3: olfactus apprehẽdit bonũ odorẽ ⁊ feticũ ⁊ q ẽ int᷑ vtrosq3: ⁊ gustus apprehẽdit dulce ⁊ amarũ ⁊ q̃ sũt int᷑ vtrosq3: ⁊ significat᷑ circa cõplexionẽ cuiusq3 eoꝝ p sex genera q̃ dixit in cerebro Considera g̃ illð ⁊ itellige illud ⁊ si q̃ras a me expositionẽ cuiusq3 dictionis. nã nos non exponim⁹ nisi qð clausũ ẽ ex s̃mone eius tm̃. 58

⁊ Nõ ꝙ sensus tactus ẽ plures sensus.

Hec igitur sunt signa earum que in cerebro cralium.

Ista ergo sunt signa specierum complexionis cerebri.

Ex his ergo tendens ad vnumquodq3 organum sensus scies cognitiões trãsferens te de alio ad aliud sufficiet vero i oculis tantum dicere.

Quando ergo vis scire complexiõis species cuiusq3 instrumẽtorum sensus: tunc incede hac semita processisti i extractione signorum cerebri: et permutata ea ad ipsuz: ⁊ sufficiat tibi vt rememoretur tibi esse oculorum tantum.

Quicunq3 ergo tãgentibus oculi manifeste sunt calidi. ⁊ mouentur facilius ⁊ frequenter. ⁊ venas latas habent. calidi sunt omnes hi frigidi vero qui his contrarii humidi quidem qui molles simul ⁊ multe humiditatis siunt sicci vero qui duri simul ⁊ adiri sunt.

Dico ergo ꝙ quãdo oculi dũ tangis cos calidi sunt. ⁊ motus eorum velox multum ⁊ vene in eis grosse sunt ⁊ ample tunc calidi. ⁊ quando sunt secundum diuersitatem illius tunc sunt frigidi ⁊ quando: sunt molles pleni humiditate. tunc sunt humidi. ⁊ quando sunt sicci duri. tunc sunt sicci.

Et leduntur quidez a similibus causis sue crasi facile. iuuantur

Sermo eius .s. qñ sũt hz diuersitatẽ illius significat ꝙ quando fiunt accidentia illius contraria accidentibus p̃dictib⁹. tũc ipsi. s. complexio eoꝝ sunt frigidi ⁊ s̃mo eius totus intellectus ẽ: ⁊ fuit semita translationis vt enunciaret ⁊ qñ sunt s̃m ꝯriũ illius vt eẽt s̃mo manifestior. 59

Quando complexio oculorum est declinans ad vnam

† De iuuã tib⁹ ⁊ nocẽti bus lapſe o culoꝝ com plexioni.

q̃litatez feſtinat ad eos leſio ex conuenientibus rebus complexioni eorum: ⁊ res ſunt contrarie complexioni eorum: conferentes eis qñ adminiſtrantur eis vſu temperato. ⁊ vſus q̄dē temperati duo ſunt modi: vnus eorū ē ille q̄ eſt tẽperatus inter q̃ttuor qualitates: ⁊ alter eſt cuius declinatio ad partem contrariam eſt equalis complexionis declinationis oculorum ⁊ illius exemplum eſt quod quando oculi calidi ſunt tunc aer calidus ⁊ cbimi calidi addunt eis caliditatem quare ſuperfluit qualitas eorū: ⁊ fit illud egritudo: ⁊ res temperate ñ nocẽt eis ſed conferunt eis iuuamẽtū minus. res autẽ iuuatiue ſunt eis ꝓ hoc ꝙ minuunt caliditatez eorum. naz ſi caliditas eſt eis in ꝑmo gradu: ⁊ iuuamentū eſt eis cuius frigus iteruz eſt in primo gradu: quãdo vero ſuperfluit frigus eis: tũc ledit ⁊ nocet. 59

Uult ꝙ oportet vt preſentez facias mentẽ tuã in oĩ cõplexione in quocunq; mẽbroꝝ eſt: ⁊ ſicut in quo imprimunt cãe: naz ſi leditur a cãis frigidis: tunc eſt calidū ſi ecõuerſo: tunc eſt frigidum: ⁊ ſm hanc intentionẽ eſt in humidis ⁊ ſiccis: ⁊ in cõplexionib⁹ cõpoſitis. etiã. Et mãifeſtum eſt ꝙ iuuamentum qđ fit aut eſt per cauſas contrarias equalis complexionis complexioni egredienti.

† Mẽbri: aut ꝑ cãs equales aut illarū quaruz declinatio eſt ꝑua. Cuius exẽpluz ẽ vt ſit hoc mẽbruz ad qđ mutatur calidū ⁊ ſiccū in ꝑmo gradu: tũc iuuamẽtū huic mẽbro eſt aut equale aut decliue ab equalitate ad frigus ⁊ humiditatẽ quãtitate gradus vnus. ꝙ ſi adduntur frigus ei⁹ ⁊ humiditas ipſius extrahit mẽbrū a ſua cõplexiõe: ⁊ facit ꝑuenire ipm ad malam complexionem Et oportet vt intelligas ꝙ ga. in ſermõe ſuo vſus equali: dixit vt adminiſtres cauſa contraria ſecundum gradationem ⁊ ordinem ⁊ non erraueris in ipſa vel prima vice: et adminiſtres eam ⁊ non ledes membrum. 60

† Nõ ꝙ ſi debẽt gradus medicinaꝝ eleuari ſupra gradū mẽbri leſi cõtrariuz

vero a cõtrariis ſed moderato vſu.

Et properat ad eos leſio ex rebus q̃rū cõplexio ſimilis eſt cõplexioni eorū: ⁊ iuuãt ex rebus cõtrariis eis in complexione quando utuntur vſu temperato.

Et hoc cõe in oĩ cognitione craſeos omnis ꝑtis meminiſſe oportet.

Et oportet vt conſiderãdo ſerues hoc ⁊ accipias illud radicẽ communez in ſignificatione eius ſuper omnẽ complexionẽ in omni membro.

Magnitudo vero oculorū cū ꝓportione q̄dẽ ⁊ operationū virtute multitudinem ſubſtãtie eucratam ex qua oculi facti ſunt oſtendit: que vero ſine his multam quidem ſubſtãtiã: ſed non eucratam declarat. Paruitas oculorū vero cum proportione quidez ⁊ virtute operationuz: paruã quidez ſed eucratam declarat ſubſtantiam ex qua facti ſunt oculi. cuz nõ proportione vero quadam ⁊ vitio operationum: paruaz ſimul ⁊ inutilem eſſe ſignificat ſubſtantiam oculorum.

Magnitudo quidem oculoruz quãdo eſt cū ꝓportiõe ⁊ bõitate ſuarū operationū: tunc ſignificat ꝙ materia vñ creati ſunt fuit multa ⁊ equalis. Et ſi non eſt magnitudo oculorū ab his duabus proprietatibus quas narrauimus: tũc ſignificat ꝙ materia fuit multa ſed nõ fuit equalis. Paruitas vero ſi eſt cū proportiõe ⁊ bonitate operationū: tũc ſignificat ꝙ materia ex q̃ cauſati ſunt fuit pauca ſed tamẽ equalis. ⁊ ſi eſt cum malicia proportionis ⁊ malitia operationū ſuarū: ſignificat ꝙ illa ſubſtantia ex qua cauſati ſunt fuit pauca ⁊ mala.

Ea vero que ſcđm colores ſic oportet determinari: glauci q̄dem oculi ſplendentes humiditate pura ⁊ non multa: luminis ſplendidi ſunt continentia: nigri vero econtrario. medii autez ſunt ſecūdū medias cauſas.

Eſſe autem coloris oculorum hac via oportet te determinare. dico ergo ꝙ glaucedo vincit ſuper oculos ex multitudine ſplendoris clari qui profluit in humiditate clara non multa: ⁊ ꝙ nigredo vincit ſuper oculos econtrario illius: medius vero iter glaucedinem ⁊ nigredinem fit ꝑ cauſas medias.

Glaucus vero oculus aut ꝑꝑ magnitudinẽ aut ſplẽdorẽ cryſtalloidos aut in ſummo poſitionẽ: aut ꝑ ſubtilis ⁊ aquoſi humoris qui eſt ſecunduz pupillam paucitatez ⁊ puritatez fit. omnibus quidez ſimul cõuenientibus ſũt glauciſſimi. Si vero hec quidẽ horum adſint hec vero non magis ⁊ minus i glaucedine conſiſtunt.

Glaucedo autez vincit ſuper oculos aut ꝑꝑ magnitudinẽ humiditatis grãdineę: aut ꝓpter claritatẽ eius: aut quoniã locus eius eſt locus eminens aut propter paucitatẽ humiditatis ſubtilis aquoſe que eſt in loco pupille ⁊ claritatẽ eius. ⁊ qñ aggregãt iſte cãe oẽs eſt oculus i vltimo glaucedinis. ⁊ ſi q̄dã earum ſunt inuente: ⁊ quedam earum nõ: ẽ argumẽtū ⁊ diminutio i glaucedine ſecūdum illud.

Quando magnitudo oculoruz ẽ cū proportiõe ⁊ bonitate viſus ſignificat ꝙ materia ex qua cãti ſunt oculi multa fuit ⁊ eq̃lis: ex qua poſſibile fuit vt virtus cãtiua aut creatiua faceret oculos magnos ꝓportiõales fortitudini viſuū. ⁊ ſi ẽ magnitudo oculoruz abſq; ꝓportiõe: ⁊ non ẽ ṽtus i viſibus: tunc ẽ ſignificatio ꝙ mã multa fuit ⁊ ineq̃lis. ñ igiẽ ꝓportõatū fuit ṽtuti vt faceret ex ea qđ oportuit i ꝑuitate ãt oculorū dixit: ꝙ ſi ẽ cū ꝓportõe ⁊ bõitate opationū eoꝝ tc ẽ ſignificatõ ꝙ mã ex q̃ ſũt fuit pauca ſ; eq̃liſ. ſ; ſi ẽ cū malicia ꝓportõiſ ⁊ malicia opationū ipoꝝ ſignificat ꝙ illa ſbã ex q̃ fuerẽ creati fuit pauca mala Diuerſitatẽ g̃ fecit inẽ ſmõz ſuũ hũc ⁊ illõ qđ dixit i cerebro. qđ ẽ q: vitupauit cerebrũ ꝑuũ ſ; q̃zcũ q; formã fuerit ſcãi: ⁊ ñ vitupauit oculos ꝑuos ſ; q̃zcũq; diſpõnẽ. Et cãz q̄dẽ i vitupatõe ſua q̃ vitupauit ꝑuitatẽ cerebri iaz ꝑ̃miſim⁹: ⁊ explanauim⁹ illud ꝙ ipm eſt radix nuche ⁊ neruoruz. Et iſtis q̄dẽ oz vt ſit magnitudo ⁊ ṽt⁹. oculi ãt ſt rami ⁊ ñ radix ſi g̃ nocet ꝑuitas eoꝝ qñ ẽ cuz ꝓportione ⁊ bonitate in viſibus: quod ẽ: q: ṽtus cuz inuenit mãz ꝑuã eq̃lẽ: fecit ex ea oculos bonos ꝑuos. Cū võ ẽ ꝑuitas eoꝝ cū ꝓportõe mala: neq; bõitas ẽ i viſib⁹ tũc mã ex qua fuerũt fuit pauca mala: ⁊ ꝑꝑ h̃ fuit nccãrio ab ea q̃litas ſiue debilitaſ ṽtutiſ cãtiue: fecẽ g̃ oculos maloſ. 61

Expõit ſmonẽ ſuũ iſtũ ꝑ hũc ſermõez 62

Intellectū ẽ ex hoc ſ

† Nõ vitupat ꝑuitas oculoꝝ ſic ꝑuitas cerebri.

mõe ꝙ splẽdoꝛ clarꝰ ẽ claritas hũiditatꝭ grãdinee ⁊ magnitudo eiꝰ ⁊ r̃liq̃ q̃ ipe dixit: ⁊ ꝙ splẽdoꝛ ñ clarꝰ ẽ ꝭz ꝯ riũ illiꝰ. Et gal. qdẽ narrat cãs fuscedis q̃s noiauit in eis que premissa sunt in nigredine oculorum. 63

Sermo iste est intellectus: 64

Pupilla est foramen quod videtur in oculo: ⁊ ẽ

eo qd̃ dixirnꝰ ex signis ꝯplexiõis cerebri: ⁊ ex signis cõplexiõis oculi nõ occultabũt̃ tibi cetera signa cõplexiõis auditꝰ. n. signa cõplexiõis odoratꝰ neqꝫ signa cõplexiõis tactꝰ: neqꝫ signa cõplexiõis gustꝰ. Et itellige a me: ꝙ volo ꝑ auditũ istr̃m auditꝰ ꝑ odoratũ instr̃m odoratꝰ ꝑ gustũ instr̃m gustꝰ. ꝑ tactũ istr̃m tactus. Exẽplũ illiꝰ in instr̃o gustꝰ ẽ: q2 si lingua ẽ magna cũ ꝓ

foramẽ
vuee tu
nice. ⁊ humidi
tas subtilis que
ẽ i hoc foramie
vocat̃ albuginea
ꝓꝑ similitudinẽ
suã cũ albugine
oui subtilis: hec
ḡ humiditas si
est subtilis ⁊ mĺ
ta est oculus hu
midioꝛ. ⁊ si est
pauca ⁊ grossa ẽ
oculus siccioꝛ. 4

Humidi
tas aũt
grandi
nea ẽ q̃ fit visus
q2 in ea firmant̃
imagines coloꝝ
eoꝝ que viden
tur: ⁊ oia que sũt
i oculo ex tunicis
⁊ humoꝛibus:
aut sunt iuuan
tia in ea aut ser
uãtia ei. ꝓꝑ hoc
ḡ quãdo idurat̃
facit oculũ siccio
rẽ: ⁊ quãdo mol
lificat̃ facit ocu
lũ humidiorẽ:
⁊ humiditas al
bugiea roꝛat eã
deforis cũ ergo
supfluit grandi
nea ab ea remo
uet ex ea quod ñ
roꝛat albuginea
quare fit durioꝛ
⁊ quando fit du
rioꝛ fit oculus sic
cioꝛ. ⁊ si minuat̃
grãdinea ab al
buginea. alterat
eã albuginea: q̃
re facit eã mol
liorẽ. q̃ꝓꝑ fit ocu
lus hũidior. hoc
ẽ ḡ vltimũ quod
dixit ga. i signis
cõplexiõis ocu
loꝝ: ⁊ mãifestũ
ẽ i eo ꝙ aggrega
uit i eo sex gene
ra signoꝝ q̃ dixit
i cerebro. Cõside
ra ḡ illud ⁊ ingꝛe
re vt extrahas si
gna cuiusqꝫ sen
suũ reliquoꝝ ꝑ
hũc modũ: naꝫ
qñ tu exercitatꝰ
fueris cũ visu in

Niger vero oculus sit
aut ꝓꝑ in profundo
positõez aut ꝓꝑ pui
tatẽ crystalloidis: aut q2 splẽ
didũ ⁊ rutilans pfecte nõ ẽ:
aut quoniam subtile hũidũ
aut amplius aut purũ nõ est
aut propter quedã hoꝝ: aut
propter omnia natũ est fieri
magis ⁊ minus in eis: quẽ
admodũ dictũ est prius.

Ascedo autẽ vincit
super oculũ aut ꝓꝑ
paruitatẽ hũiditatis
grandinee: aut quãdo locus
eius ẽ locus ꝓfundus. aut
quando nõ est clara neqꝫ lu
minosa: aut quãdo hũiditas
est subtilis: aut est in pupil
la plus q̃ꝫ oportet: ⁊ non est
clara: aut ꝓpter aggregatio
nem alicuius haꝝ cãrũ. ⁊ ad
ditio fuscedinis ⁊ diminutõ
eius sit scd̃z ꝙ diximus nu
per in glaucedine.

Subtile qdem huius
modi humidũ aquo
sius ⁊ amplius factũ
hũidiorẽ demõstrat oculuꝫ
quemadmodũ si spissius et
⁊ minus fiat sicciorẽ.

Et humiditas subti
lis que est in pupilla
quãdo ẽ subtilioꝛ ⁊
ãplioꝛ q̃ꝫ oportet vides ocu
luꝫ humidiorem q̃ꝫ oportet
⁊ similiter si est illa hũiditas
grossioꝛ ⁊ minoꝛ q̃ꝫ oportet
ẽ oculus sicciorẽ.

Cristalloydes vero
siquidẽ durius sit sic
ciorẽ opat̃ oculũ: si
vero mollius humidiorẽ.
Ita vero vt siquid superad
datur cõtemperãtie subtilis
siccioꝛ ẽ: si vero deficiat con
trarium.

Humiditas ãt gran
dinea si est durioꝛ q̃ꝫ
oportet: facit oculuꝫ
sicciorẽ: ⁊ si est mollioꝛ q̃ꝫ o
portet: facit oculũ hũidiorẽ
⁊ similit̃ ẽt si superfluit sup

humiditatẽ subtilem donec
non equatur ei: põit oculuꝫ
sicciorẽ: si minuitur ab ea.
ponit oculum scd̃m contra
rium illius.

De cordis
t crasibus
deiceps di
cat̃ pushoc
cõmẽorãn
tibus nobis
ꝙ vnã quã
qꝫ partẽ calidiorẽ aut frigi
diorẽ aut sicciorẽ aut humi
diorẽ seipsa factaꝫ esse dici
mus: non ad aliquã aliã cõ
parantes quãtũcunqꝫ enim
coꝛ fiat q̃dã natura frigidissi
muꝫ multo calidius est scd̃ꝫ
crasiꝫ calidissimo cerebro.

Oportet ãt vt dica
mus nũc esse specie
rũ cõplexionũ coꝛ
dis. ⁊ dicemus i p̃mis: q2
nos qñ dicimus i vnoquo
qꝫ horum membrorum ꝙ
calidius aut frigidius aut hũi
dius aut siccius q̃ esse debꝫ
nos ñ dicimus illud ꝯpãtes
illd̃ ad aliud: nã coꝛ si ꝯseq̃t̃
i frigoꝛe quod ẽ vltimuꝫ qd̃
est possibile ipsum conseq
in humana natura: tunc cõ
plexio eius secũdũ disposi
tionẽ eius ẽ in vltio calidioꝛ
cõplexione celebri. ⁊ si ꝯseq̃
tur cerebrũ vltimum quod
possibile est ipm cõsequi ex
caliditate hominis i natura
tunc cõplexio eius ẽ multũ
frigidioꝛ cõplexiõe cordis.

Calidioris ergo vt
ad ꝓpriũ modũ refe
ramus cordis signa
iseparabilia qdeꝫ ⁊ familia
ria hec st̃: magnitudo respi
ratõis: ⁊ pulsus velocitas: ⁊
frequentia: ⁊ audacia: ⁊ ad
actiões impigrũ. Si vero
cor ad plurimũ veniat cali
ditatis: furoꝛ est eis ⁊ mania
ca confidentia. Est autem
⁊ pilosum eis pectus. et que

portiõe ⁊ virtute sẽsus
gustus: ⁊ ẽ cũ eo diffici
le patiẽs a cãis calefaciẽ
tibus ⁊ infrigidantibꝰ
⁊ exsiccãtibus ⁊ hũectã
tibus: tũc cõplexio eiꝰ
ẽ equalis: ⁊ mã ex q̃ ge
nerata ẽ multa ⁊ eq̃lis
Et ꝭz hũc modũ stabis
si fueris rememoratus
oia q̃ dixit ga. ⁊ extra
hes oẽs cõplões sim
plices ⁊ cõpositas: Et
ga. qd̃ ẽ dimisit dicere i
oculis q̃tuoꝛ cõplões
cõpositas: ⁊ st̃ ca. ⁊ sic.
ca. et hu. fri. et sic. fri. et
hu. qm̃ st̃ cognite ex il
lis simplicibꝰ cuiꝰ exẽ
plũ ẽ: ꝙ si cõplõ oculoꝝ
sit cali da ⁊ sica: tũc ag
gregãt̃ in ea signa cõplõ
nis ca. ⁊ signa cõplõnis
sic. Sũt ḡ oculi ca. ⁊ ve
ne eoꝝ grosse ⁊ ãple et
oculi cũ hoc st̃ duri ⁊ sic.
⁊ non ẽ possibile vt sit
motꝰ eoꝝ veloꝝ: qm̃ eo
rũ siccitas ꝓhibet ab il
lo. ⁊ si st̃ ca. ⁊ hu. tũc cali
di st̃ oculi motus ⁊ ve
ne eorũ sũt grosse ⁊ am
ple: ⁊ videbis eos ple
nos de hũiditate: ⁊ ꝭz
hoc exẽplũ ratiocinare
⁊ non expecta a ga. nec
a me vt dicamꝰ tibi om
nia particularia.

Incipit tractatus de
corde.

.i.

In hoc s̃mone
ondit ga. ꝙ cõ
plexio cuiusli
bet membrorum natu
ralis est alia etiam a cõ
plexione alterius: ⁊ ꝙ
equalitas complexio
nis in vnoquoqꝫ mem
broꝛum est propria illi
membro. Et quando
dicitur: in eo quod est ca
lidius aut frigidiꝰ aut
siccius aut hũidius ñ dr̃
illud nisi ꝑ ꝯparationẽ
ad cõplõnẽ eius nãleꝫ
nõ ꝑ cõparationꝫ ad cõ
plonez alterꝰ mẽbri. 2

Magnitudo respira
tionis fit vt fit qd̃
ingredit̃ de aere
frigido plꝰ q̃ꝫ qd̃ egre
dit̃ de vapoꝛe fumoso
gnãto a caloꝛe cordis: ⁊
silr̃ est dispõ in frequen

De hũo. re cristalino

Nõ gra
duãt̃ mem
bra nisi per
ꝯparationẽ
ad ꝯplexio
nẽ eiꝰ nãlẽ

De ma
gnitudine
respiratio
nis.

tia ⁊ velocitate pulsus eius: ⁊ sequitur vt sit pulsus etiam maior. quod est: quia velocitatem ⁊ frequentiam eius prece/dit pulsus magnitudo. dicit ergo gali. velocitatem pulsus ⁊ frequentiam eius tantum. ⁊ tacet de magnitudine eius: quoniam illud est res consequens dum etiam in corpore non est egritudo que debilitet virtutem. ⁊ cū mores anime sunt sequentes complexionez corporis sequuntur ad caliditatem cordis virilitas ⁊ festinantia ⁊ reliqua que dixit de moribus. ⁊ possibile est quidē per philosophiā acquiri isto mores ⁊ castigationes ⁊ disciplinā legum ⁊ propter hoc est intellectum ex sermone eius ꝙ isti mores sunt sequentes a caliditate cordis dum non prihibet aliquid ab eis. ⁊ multitudo quidem pilorum est consequens multitudinem materie eorū: ⁊ est vapor fumosus ex quo generantur pili. 3

Quod autē caliditas aperiat membra quando cōtingit inueniri ipsaz additam in principio generationis illud verū est quoniā ipsa extendit membra ⁊ amplificat ea: verū etiaz ꝙ magnitudo pectoris ⁊ eius paruitas sint sequentes res duas: quarū vna est dispositio nuche: ⁊ altera est dispositio cordis. illud etiam est verum: nucha quidem oritur in posteriori parte cerebri. cum ergo cerebruz est magnū est illud quod generatur ab eo proportionale ei in magnitudine: ⁊ sequitur ab eo magnitudo spondiliuz qui sunt tutamen nuche. ⁊ quoniam magnificatum ē illud qđ ab eo fabricatur super eas est magnum ⁊ pectus qdem fabricatur super. xij. spondiles ex eis. † Dispositio autem cordis est quoniā pectus est creatū vt sit tutamen cordis ⁊ defensio: ergo ſm dispositionem cordis est dispositio pectoris. oportet ergo vt ab illo mutetur figura pectoris vt in paruitate ⁊ magnitudine: ⁊ secūdū mutationē quantitatis capitis ⁊ quantitatis cordis. ⁊ manifestum est ꝙ quando cor est calidius ꝙ oportet: tunc est maioris quantitatis secundum ꝙ diximus: quia caliditas extendit membra mollia tenera: ⁊ dilatat ea in principio generationis: ⁊ est augmentatio eorum in sequētibus sequens motū eorum ꝑncipio rei. Intellige ergo a me illud: ⁊ intelliges per illud sermonē gal. totū. † Et quandoqz accidit raro tamen vt sit quātitas nuche non proportionalis quantitati cerebri: ⁊ nō est proportionalis cerebri quātitati quādo contingit ī dispōne generationis vt sit materia mala ⁊ v̄tus debilis: ⁊ illud quidē parum et raro contingit: ⁊ ꝓpter illud dixit ga. ꝙ quātitas nuche ī pluribus dispōnibus est proportionalis quātitate cerebri: ⁊ nō dixit ꝙ illud est sequens semꝑ. 4

Paruitas qdē pulsus ē qn̄ frigus cordis n̄ indiget introitu aeris frigidi multū: neqz generatur ab eo vapor fumosus multꝰ cū sꝰ eritꝰ sit necessariꝰ cū festinatiōe ⁊ v̄tute. at v̄o qr n̄ oz ꝓculdubio vt sit tardior et vehementior: rarꝰ ē: qm̄ si frigꝰ cordis ē ꝑuū: tūc ꝑuitas pulsus suffic i eo q̄ idiget calor īnatꝰ. ⁊ si superfluit frigꝰ cordis n̄ sufficit ꝑuitas pulsus cū illo idiget ḡ ꝑuitas caloris īnati vt tardetur motꝰ pulsus ⁊ rarificetur qel eiꝰ. 5

Quando cor ē frigide cōplonis na: tunc q̄ntitas eiꝰ ē minor: ⁊ ꝯsegt ab illo ꝑuitas pectoris. Cū ḡ pectꝰ ē ꝑuuz seqt vt sit dispō r̄spiratōis sic dispō pulsus eq̄lit. s. vt sit respiratō ꝑua ⁊ n̄ ꝓculdubio sit tardior ⁊ vehemētis sit rara. ⁊ qn̄ nucha ē magna: ⁊ seqt a magnitudine eius magnitudo pectoris: oz vt diuersificetur respiratio eius a pulsu vt. s. sit respiratio parua rara. 6

Sequit frigus cordis totū quod dixit de mori

circa q̄ hypocōdria ⁊ his ꝓxima. ī pluribꝰ v̄o ⁊ totū corpus ca. ex calido corde fit nisi maxime ꝯtra operetur cpar Dicentur aūt paulo posterius totius corporis cognitiōes

Signa ergo cordis ꝙ ē calidius sua cōplexione equali q̄ ei sūt iseparabilia ⁊ ꝓpria sūt magnitudo respiratiōis ⁊ velocitas pulsus ⁊ frequētia eius ⁊ virilitas: ⁊ festinantia ad actionē: ꝙ si fortis caliditas sit valde ī corde tūc ex signis eius velocitas ire: ⁊ audacia ⁊ furor ⁊ pectus hn̄tis hanc dispositionē ē multorꝫ pilorū: ⁊ ꝑcipue anterior ps eius ⁊ quod ē ī vētre: ⁊ lateribus ⁊ locis ꝓpings cordi vel pectori: ⁊ ī pluribus dispositionibus eius totū corpus calefit calefactiōe cordis si nō resistat ei cpar resistētia vehemēti ⁊ dicā post paululū signa totius corporis.

Est aūt latitudo pectoris caliditatis cognitio nisi: ⁊ huic aliquādo cerebrū maxime cō/tra operetur quoniā aūt spinalis medulle magnitudo ꝓportionalis ē illi plurimū: ⁊ tanta sunt spondilia scđz magnitudinē quāta spinalis medulla itaqz: ⁊ spina toto. Cōiungitur v̄o thorax ad posteriorē ꝑtē scđz lōgitudinē qdez equalis methafreno scđz latitudinē v̄o cū q̄dā ꝓportionali grossitudine spōdiliuz ꝯiunctio fit scđz illā spinā cū vero caliditas cordis dn̄ata fuerit augmētabit thoracē: ⁊ dilatabit scđz ꝑmā generationē ꝓportiōaliter huius caliditatis iō ēt ⁊ cū in paruo qdē capite thorax positas fuerit maxima scđz cor fit cognitio caliditatis qn̄ vero ī magno paruus maxime ⁊ hoc ꝓpriū signū ē cordis frigidioris: si vero ꝓportionē habeat cū capite: aliis signis determinādū erit de corde ita vt ex thoracis q̄ntitate nil accepturus sis.

Amplitudo pectoris ēt ē ex significatiōibus calidi cordis nisi resistat cordi ī illo ēt cerebrū resistentia vehementi ꝙ ē: qr q̄ntitas nuche ī pluribꝰ dispositiōibus ꝓportiōalis cerebro ⁊ q̄ntitas spōdiluz ē scđz q̄ntitatē nuche. oz ergo vt sit q̄ntitas dorsi totius secūdū illud: ⁊ pectus qdē cōpositū ē supra ꝑtē dorsi ⁊ sunt xii. spōdiles ab eo ꝙ est sub ceruice sicut ꝯponitur nauis: sup lignū sup qđ ē eius fabricatio. ex illo ergo oz necessario vt lōgitudo pectoris sit ꝓportiōalis lōgitudini. xii. spōdiluū sup quos ē cōpositū: āplitudo aūt eius tūc ē qn̄ ē ꝓportionalis cōpositio eius q̄ntitati: ⁊ spissitudini spōdiluū scđm spōdiles. ⁊ qn̄ vicit caliditas ī corde aperit pectus: ⁊ dilatat ipm ī ꝑncipio generatiōis sue ergo scđz caliditatē cordis c āplitudo pectoris cū paruitate capitis: tūc illud ē ex maioribus signis ⁊ magis significātibus caliditatē cordis. ⁊ qn̄ ē strictura pectoris cū magno capite: tūc illud ē ex ꝓprioribꝰ signis frigiditatis cordis: ⁊ qn̄ pectus est capiti ꝓportionale tūc pone determinationez tuā ī cōplexione cordis ex aliis signis ꝓpterea: qr tu nō potes significare tunc ex q̄ntitate pectoris sup aliqd ex esse cordis.

In frigidiori vero

† Dispositio pectoris seqtur dispōz cordis.

† De q̄ntitate nuche q̄ntitati cerebri nō ꝓportiōata.

† Dispositio toti' ifrigiditate ⁊ caliditatese qt dispōeꝫ cordis.

bꝰ dū ñ remouet eos phia: aut castigatio: aut aliqd ex cōsuetudibus. † Et dixit i smōe suo. In caliditate cordis ⁊ frigore eiꝰ eē corpis totiꝰ. vt itelligas ab eo p illō q: si cor ē cali. ⱺplōnis: seqt ipꝫ caliditas totiꝰ corpis. 7

Non rememoratꝰ ē ga. resistētie epatis cordi i dispōne cōplōnis cordis calidi: ⁊ i cōplōne eiꝰ frigida: ꝓpea q: cor ē origo caloris inati. nā si ē calidū: ponit calorē inatū i corpe āpliorē ⁊ maiorē: ꝓꝑ hoc calefit ab eo totū corpus nccario. ⁊ ñ possibile est aliqd q̄zuis conseqt i frigore qd ē vltimū: quod forsitā ē possibile vt ⱺseqt vt resistat calori innato gnāto a cōplōne cordis calidi. ⁊ sm hoc exēplū qñ cor ē frigidū pōit calorē inatū i corpe miorē: q̄re infrigidat totū corpꝰ nccario. ⁊ ñ ē possibile aliqd q̄zuis cōseqt i caliditate qd est vltimū vt cōseq̄tur ex eo vt resistat paucitati caloris inati: a cōplexione cordis frigidi gnāti. et ga. qdē dimisit signa extrinseca ꝓꝑ apparētiā eorū. qd ē: q: si cāe calide ipmūt in corpꝰ caliditateꝫ cū velocitate: tūc ipse significāt caliditatē cordis p̄cipue si febres ꝑparat ad corpꝰ ⁊ q̄ currūt cursu cax ⁊ cāe frigide qñ i p̄mūt i corpꝰ frigiditatē cū velocitate: tūc sūt significātes frigꝰ cordis. ⁊ sm hunc modū ē dispō i cāis exsiccatiuis ⁊ cāis hūectatiuis. ⁊ qd ex smone ga. remāet intellectū ē sꝫ smones p̄teritos. 8

Iam diximus i eis q̄ sūt p̄missa ꝙ cor est in loco radicis arboris: ⁊ arteria eiꝰ magna nascēs ex vētre eius sinistro ē similis cruci arboris. ⁊ hoc crus qñ elongāt a corde diuidit in duas diuisiōes magnas: q̄rū vna vadit ascēdēdo sursū ⁊ altera descēdit iferiꝰ. ⁊ remificāt ex vnaq̄qꝫ duax diuiñonū rami multi sic vsq; q̄rū vnusqsqꝫ vadit ad mēbrū. ⁊ sic ramificant ex vnoq̄qꝫ maiorū ramoruꝫ rami mīores: ⁊ ex istis itex rami magis pui: ⁊ nō cessat talit illud esse donec pueniat ad arterias capillares sparsas i cute ⁊ i alijs mēbris: † ⁊ qñ dilatat cor: dilatāt oēs arterie corpis sil: ⁊ quādo ⱺstrigit ⱺstrigūt oēs ipe sil: hoc qdē ē qñ ꝑmanet corpus sm dispōnes sanitatis aut sꝫ dispōnē i q̄ nō mutat egritudo dispōnē arteriarū: ⁊ p dilatationē earū attrahit aer frigidꝰ ab extiorībꝰ corpis ad īteriora eiꝰ ⁊ ī ⱺstrictōe eax exp̄mit vapor fumosus gnātꝰ i eis: ⁊ extrahit ipꝫ ad exteriora corpis: ⁊ illud ē ex orificijs suis capillaribꝰ ⱺtinuatis cū eo qd appet de cute. Et ga. qdē vult ꝙ calor inatꝰ euētet p illud sic euētat ignis p flabellū ⁊ strigit ⁊ figit eiꝰ accēsio p euentationē: ⁊ eq̄t cōplo eiꝰ. Et Aris. vult ꝙ smo ga. sit verax: ⁊ ꝙ rmā sit sup ipꝫ aliud residuū qd ē radix i eo ꝙ dixit ga: Et hoc residuū ē ꝙ motꝰ cordis ⁊ arteriarū generāt p fricatiōeꝫ earū calox inatū ⁊ euētāt ipꝫ silr. ⁊ p hūc motū gnāt spūs aialis deferēs sbāꝫ aie. ⁊ ꝓꝑ illud cū ex arterijs gnāt ab eo qd ascēdit ad cerebrū ex duabꝰ arterijs: q̄rū vna ascēdit ⁊ altera descēdit: texāt rhetia in seinuicē mirabilit itrātia: ⁊ moueāt motu mirabili valde: gnātur ab eis spēs spūs d̄ferēti ex ꝑtibꝰ aie ꝑtē eiꝰ rōalē. Et vtrisqꝫ qdē vi ꝙ vita sit a motu cordis ⁊ arteriarū. ⁊ ꝙ v̄tutes motiue ⁊ sūt viuificātes sūt fixe i corde: ⁊ currūt in arterijs ad vnā quāqꝫ ꝑtē corporis: ⁊ acqrunt eis vitam sibi ꝓpriaꝫ ⁊ caliditatē inatā propriā. ⁊ dispō pectoris i eo ꝙ ipsū trahit sua cōstrictione de vapore fumoso generato i corde: ⁊ qd attrahit d̄ aere frigido ad cor erit dispositio cordis ⁊ arteriax i eo qd attrahūt d̄ aere frigido ⁊ ideo qd faciūt exire d̄ vapore fumoso. Et differentia int vtrasqꝫ est ꝙ pectus mouetur volūtarie: ⁊ facit exire quod aggregat i eo ex eo quod expellit ad ipꝫ cor ⁊ facit itrare ad ⱺcauitates suas aerē frigidū queꝫ attrahit cor. Et ego qdeꝫ uidi i anatomia reꝫ mi-

† In dilatatiōe cordis dilatāt oēs arterie.

† De generatiōe spūs aialis.

corde pulsus miores sūt ⱺperātibus nō tñ ex necessitate tardiores aut rariores.

Et qñ cor ē frigidus sua cōplexiōe eq̄li ē: pulsus mīor eq̄li: ⁊ nō oꝫ ꝓculdubio vt sit tardior aut vehementioris raritatis eo.

Spiritus vero si q̄dē tanto minor thorax fit q̄nto cor frigidus pulsibus ē ꝓportionalis si vero thorax maior fuerit scd̄m q̄ntitatē frigiditate cordis nō minorē tñ. sꝫ tardiorē declarat natura.

Respiratio āt si quātitas paruitatis pectoris ē ꝓꝑ q̄ntitatē additiōis frigoris cordis tc ē ꝓportiōalis pulsui ⁊ si q̄ntitas pectoris est maior q̄ntitate additiōe frigoris cordis: nō ē respiratio minor tātuꝫ sed cū illo tardior ⁊ vehemētioris raritatis.

Tales ⁊ timidi ⁊ curiosi: ⁊ nudū eis pilis ē pectus de paruitate vero eius determinādū ē: vt prius dictū ē: sedꝫ hoc vero ⁊ de totius corporis: qualitate.

Et hūs hāc dispositionē a natura sua ē timidus ⁊ nō ē ei furiositas vel virilitas vel animositas: ⁊ hūs tarditatē ⁊ ꝓlōgationē ⁊ anterior ps pectoris ē nuda pilis quātitatē aūt pectoris oꝫ vt determines scd̄ꝫ ꝙ diximus aū ⁊ similit ē eē frigidioris corporis totius.

Siccuꝫ vero cor pulsus opat duriores ⁊ furorē nō ꝓmptū q̄dē: sꝫ ferocē ⁊ difficile placabilē vt multū vero ⁊ totū corpus siccū si nō epar ⱺtra opet. humidioris vero cordis signa sūt pulsus molles: ⁊ ⱺsuetudo facile mobils ad irā: ⁊ facile placabilis ⁊ totū corpus humidius: nisi ea q̄ scd̄m epar ⱺtra opentur.

Et qñ cor est siccius sua cōplexiōe eq̄li facit duriorē pulsuꝫ ⁊ iste nō ē cū velocitate motus ad irā verūtñ qñ excitat fit parua ⁊ fit difficilis sedatio motus eius ⁊ totū corpus eius apud illud totalit in pluribus dispōibus ē siccus cōplexiōe sua equali nisi resistat epar cordi ⁊ qñ cor ē humidius sua cōplexione equali ē mollis pulsus: ⁊ motus hñtis ipm ad irā velox verūtñ sedatio eius ē velox ⁊ totū corpus erit humidius nisi resistat epar cordi.

Secū dū ⱺpositionē vero ꝑmax qualitatū distemꝑantie cordis sic se hñt calidi q̄dē: ⁊ sicci cordis signa sūt pulsus duri ⁊ magni: ⁊ veloces ⁊ spissi ⁊ spiritus sūt magni: ⁊ veloces ⁊ frequētes: ⁊ multo magis ad velocitatē accedūt: ⁊ frequētiā nō crescēte scd̄ꝫ ꝓportionē cordis thorace.

Species āt ⱺplexionis cordis ⱺpositax ex qualitatibus primis dispositio est hec ex signis q̄deꝫ cōplexiōis calide ⁊ sicce cordis est vt sit pulsus durus magnus velox: frequēns: ⁊ sit respiratio magna: velox frequens: ⁊ dignus ē vt multiplicet additio eius in velocitate: ⁊ freq̄ntia qñ nō est sup̄fluitas āplitudinis pectoris scd̄m sup̄fluitatem caliditatis cordis.

rabilem: ⁊ est ꝙ intromisi manuz meã i aiali decolato adhuc se agitante ad cor: ita ꝙ secui pectus ⁊ tetigi ipsuz vehemētis caliditatis: ⁊ fortis flamme. ¶ ⁊ cuz res sit sicut dixi: tunc manifestum est ꝙ respiratio ⁊ pulsus mutanť ⁊ figunť ſm tres cãs. vna earum est necessitas: ⁊ est cōseruatio caliditatis īnate ⁊ euentatio ei⁹: ⁊ generatio spiritus aialis. Et secunda ē virtutes motiue: nã si ipē sūt fortes: faciūt opationes suas absq; ,phibitione ⁊ si sūt debiles alteranť earū opatiões. Et tertia est instrumenti obedientia. nã pectus ⁊ arterie qñ sunt sana: obediunt vtutibus i opationibus suis. ⁊ quãdo sūt infirma nō obediūt. Et manifestū ē ꝙ ipē vtutes sūt q̃ttuor spēs virtutes. s. dilatantes ⁊ iste agūt cum spē villorū: ⁊ virtutes retinentes: ⁊ iste agunt per spēm aliaz villoruz: et virtutes que retinent ⁊ faciunt quietem post dilatationē: ⁊ vtutes retinentes facientes duas quietes opantur oībus spēbus villorum mēbri in arteriis. Hoc qdez est manifestuz in anathomia ꝙ ipē hñt duas tunicas. s. tunicaz cuius villi sūt lōgitudinales ⁊ tunicam cuius villi sunt latitudinales: ⁊ aggregãt vtrosq; villi capientes exterius transuerse. In pectore vero iste species i villis inueniuntur in lacertis pectoris: † Et lacerti quidem pectoris mouenť per illud quod aduenit eis ex neruis ⁊ pp hoc est motus pectoris per voluntatez. Et sapientia quidē creatoris sublimis in vnaq̃q; haruz reruz est mirabilis compsitõis valde. Manifestū est ergo ex eo quod narrauimus ꝙ quãdo cor est calidius ⁊ siccius natura q̃z conuenit ei: tūc corpus ei⁹ ⁊ corpus arteriarū ē siccius ⁊ durius ,ppter exsiccationē: ⁊ respiratio ⁊ pulsus sunt veloces magni ⁊ frequentes. ⁊ magnitudo quidem est vt igrediatur per eam aer frigidus plus. sed aer velocitatē intellige vt tp̄s motus in dilatatione sit plus: ⁊ in constrictione minus. sed frequentia fit quando duo tempora quietis sunt minora. quod est: quia quãdo non sufficit magnitudo cum eo quod necessarium est: vtitur natura velocitate: ⁊ cū non sufficit cum illo vtitur frequentia. intellige ergo illud totum qđ dixi tibi: ⁊ scies per illud totuz quo indiges ex esse significationis frigoris per inspirationem ⁊ per pulsuz simul. ⁊ intellige per illud sermonez ga. ¶ cuius exēplum est: ꝙ si caliditas augmentatur: augmentatur magnitudo: ⁊ non cessat magnitudo addi additione eius vsq; consequatur natura finem suum: ⁊ tunc vtitur natura velocitate per additionē

¶ De causis respiratõis ⁊ mutatõis pulsus.

Mot⁹ pectoris ē voluntarius.

¶ De magnitudine velocitate ⁊ frequentia pulsus.

Omniuz pilosissimi sūt hi scđz pect⁹ ⁊ hypocūdria. ad actiões vo parati ⁊ ãimosi ⁊ ueloces ⁊ tyrãnici: moribus etenī furiosi sūt ⁊ difficile placabiles. De totius vo corporis crasi adhuc ⁊ thoracis amplitudie ,pportionalit his q̃ pri⁹ dicta sūt determinãduz est.

Et habēs hãc dispositionē est plus pilos⁹ q̃ꝫ alii homies i ãteriori parte pectoris: ⁊ ꝙ seqť pectus ex uētre ⁊ lateribus: ⁊ curiosus ⁊ parat⁹ ad actiones uelox fortis ire: ⁊ mores eius sunt mores tyrãni uincētis: quoniam ira eius moueť uelociter ⁊ fit difficilis qes eius. eē autē cōplexionis totius corporis ⁊ eē amplitudiis pectoris oportet ut ⁊ etimies scđz ꝙ ãte diximus.

Si vero humiditas obtinuerit cū caliditate: pilosi qdē minus his qui prius dicti sūt huius modi ⁊ parati ad actiões nō minus illis: nō tamē ferociores in furore: sed in irã tãtū parati: Puls⁹ uero molles ⁊ magni ⁊ ueloces: ⁊ frequētes: ⁊ spiritus thorace quidē proportionaliter se habente cordi scđm eandem formaz erit similis pulsibus: minore vero existēte tanto uelocior ⁊ frequētior ē p̄dictus spirit⁹ quãto ⁊ thorax mior multa vo cōuersiõe scđz crasi fcã ⁊ maxime si scđz humiditatē accidit hoc p̄ter ea que dicta sūt adhuc ⁊ in putridas egritudines ex corruptis ⁊ putrescentibus in eis humoribus incidunt: ⁊ expirationes maiores ⁊ ueloctores i spirationibus ⁊ in pulsibus sistoles velox.

Et quãdo vicit sup cor humiditas cū caliditate sūt pili i habente hãc dispositionē minus q̃ꝫ i illo quē diximus ãte verumtamen non minuuntur in curiositate actiones: ⁊ nō fit parua ira eius: sed est velox tantum. pulsus vero est magnus mollis: non velox frequens verum respiratio eius quando pectus est proportionale cordi: est secūdū modum secundum quem ē pulsus: ⁊ quando pectus est minus: tunc respiratio additur in uelocitate ⁊ frequētia ab eo quod monstrauimus secundum paruitatem quantitatis pectoris: ⁊ quando est respiratõ i hac cōplexiõe multa superflua: precipue si accidit illud ut sit illud in humiditate: tunc cum eo quod narrauimus accidunt egritudines ex putrefactiõe: quoniã humores in habēte hãc dispositionē corrumpuntur ⁊ putrefiunt ⁊ fit exitus respirationis maior ⁊ velocior introitu eius: ⁊ est cum eo constrictio pulsus venarū velox

caliditatis: Cum ergo non sufficit velocitas: vtitur etiam frequentia. ⁊ econtrario quando minuitur caliditas: tunc primum quod accidit est diminutio frequentie: quia rarificatur quies. ⁊ cum additur diminutio eius additur raritas: ⁊ cum consequitur effectuz suum tardatur: et non cessat tarditas addi donec consequatur statuz suum: tunc ergo magnitudo incipit minui: minoratur ergo pulsus: ⁊ non est tibi vt prouideas per pulsum vermiculosum ⁊ formicalē. isti enim nō sūt veloces neq; magni sed sunt spissi: frequentes ,pter debilitatez vtutis. Et nos non ponimus tibi exemplum nisi secundum necessitatem tantum: ⁊ est caliditas: naz alterantur respiratio et pulsus secundū virtutem ⁊ secūdum instrumentum etiam. ⁊ totum illud est intellectuz per virtutez sermonis nostri. Et tu studde i eo ex libris. Gal. in respiratione ⁊ pulsu: ⁊ non est malum vt ponam tibi exemplum etiã ex dispositione virtutis: ⁊ exēplum in dispositione instrumēti. Uirtus eniz qñ ē salua fortis efficit oĩa q̃ diximus i eo quod p̄terijt ⁊ qñ debilitatur nō pōt extendere venã: ⁊ extēdere ipam I oēs diametros eius: ⁊ pp hoc minuitur magnitudo. ⁊ cū diminutione magnitudis adduntť frequētia ⁊ velocitas: ⁊ additur frequentia vt cōpleatur per eaz illud quod deficit a complemēto sui p magnitudinē ⁊ velocitatē. Instrm vero ⁊ ē corp⁹ vene si ē obediēs dilatat ipm virt⁹: ⁊ si ñ ē obediēs miuiť magnitudo: ⁊ accidit i loco ei⁹ mutatio i motu ⁊ quiete. 9

Mot⁹ iste ſmo itellect⁹ ē ſm ꝙ dixim⁹ nup. 10

Motus iste sermo est itellectus ſm ꝙ dixim⁹ i eo quod preterijt. ⁊ iaz excitauit i eo sup hoc totuz quod dixit de esse respiratiõis ⁊ pulsus ⁊ canones qbus sciuntur particularia pulsue ex dispositionibus sanitatis ⁊ egritudinis. quod est: quia quãdo cordis complexio ē calidior q̃z oportet. ⁊ humidior ponit totū corpus calidius ⁊ humidius si nō resistat

ei epar in humiditate sola. Et quādo adduntur caliditas ꝛ humiditas ipsius ꝛ non resistit ei epar in humiditate fit cōplexio chimorū recipiēs putrefactionem ꝛ corruptionem: ꝛ ꝓpter hoc accidunt ab eis febres putride. ¶ Et ꝓprius pulsus omnibus fe. putridis ē vt fit exitus respirationis per contrictionē pectoris ꝛ ꝑ contrictionē arteriarum maior ꝛ velocior introitu ꝛ ꝑ dilationē earꝫ. qđ ē: quia generaꝰ a putrefactione humorū vapor fumosus plus ꝗ̄re est necessariū extrahere ipsum ꝛ expellere ipsum a corpore plus ꝗ̄ indigeat calor inatus introitu aeris frigidi. calor eniꝫ inatus i dispositione febrium est minor per declinationem eiuꝫ. quod ē: quia febris est calor accidentalis: ꝛ calor innatus est caliditas naturalis: quem debilitat calor extraneus. ꝓpter debilitatem ergo caliditatis inate non est necessarium vt intret aer frigidus multꝰ quo euētetur ꝓpter putrefactionē humorum generatur vapor fumosus multus in cuius egressiōe ē necessaria magnitudo cōstrictionis ꝛ velocitas eius. Et ꝓpter illud seqtur ab eo ꝙ̄ diximus res ꝑprias cū putrefactione: ꝛ est frequētia pulsus post dilationeꝫ. s. vt fit requies post dilationem minoris tēporis. ꝗ̄ quies facta post constructioneꝫ. 11

† De nā pulsus ciū fe. putridarꝫ.

Humidioris uero ꝛ frigidioris cordis signa: pulsus molles ꝛ ɔsuetudo timida: ꝛ formidolosa ꝛ pigra. sūt uero et nudi pilis hi secūdū pectora: ꝛ mīme irascūt: ꝛ irā nō sunt parati. qđ vero circa thoracē ꝛ totū corpus his q̄ prius dcā sūt. similit determinādū.

Etquū corꝫ frigidius et humidius sua cōplexiōe eq̄lī. tūc pulsus ē mollis: ꝛ hñs hāc cōplexionē est priuatus utilitate: ꝛ ꝓpterea piger: ꝛ ē anterior pars pectoris eius nuda pilis: ꝛ [illegible] nō retinet odiū: neqꝫ ꝑparat ad ipꝫ ira. Dispositōeꝫ aūt pectoris ꝛ dispōeꝫ totius corporis oꝫ te determiare secūduꝫ illud qđ premissum est.

Frigidū uero ꝛ siccū cor pulsus qdeꝫ duros opaꝰ ꝛ puos: spiritus uero siqdē ꝓportōalit frigiditati puus thorax sit cōpetētes [illegible] maiora rum ꝛ tarduꝫ: minime vero omniuꝫ iracūdi: hi cō[illegible] tamen aliqbus irasci seruant memoriā. Sunt vero ꝛ hi nō pilosi pectoris oīuꝫ maxīe De puitate vero thoracis ꝛ totius corpis frigiditate similiter determinandum est.

Complexio autem frigidi ꝛ sicci quando uincit super cor. tunc: ipsa ponit pulsum paruum ꝛ durum. Respirationem uero si pectus est minus cōparatiōe frigoris cordis: tunc ipsum ponit equalem ꝛ si pectus est minus additiōe frigoris cordis: est sicut dispositio pulsus: ꝛ si est dispositio pectoris maioris comparatione frigoris cordis: fit respiratio rara ꝛ tarda: ꝛ habens hanc complexionē est minoris ire ꝙ̄ homines alii: verūtamen quādo aliquo modo egredit ad iram seruat eius memoriaꝫ ꝛ est minus aliis hominibus pilosus in anteriori parte pectoris. Dispositionem vero in paruitate pectoris ꝛ dispositioneꝫ in frigore corporis totius oportet te determinare secundum illud quod premissum est.

Vnum commune in omnibus his que dicta sunt cōmemorātes queqꝫ de moribus aut nūc aut secūdū aliam aliquam scripta sunt orationē ad agnitionē craseos: nō ꝑ bonis aut prauis moribus ex philosophia exercitatoruꝫ. sed pro naturalibus vnicuiqꝫ dictum est.

Et oportet vt sis rememorans rerum q̄ communicant eis q̄ narrauimus ꝛ est ꝙ̄ ꝑ illud quod diximus nunc aut in sermone alio ab isto de esse morum volentes per illud cognitionem complexiōis non significamur mores quos acquirit homo ex contemplatione ꝛ philosophia si boni sunt mores aut mali: sed non intelligimus per illud nisi mores innatos secūdum quos vnusquisqꝫ hominū natus est naturaliter.

Iam perdurit te in sermone qui est ante istum ad sciendum qualitatem mutationis pulsus a mutatione necessitatis que est innata caliditas: ꝛ generatio fumosi vaporis. ¶ Et innui illud tibi ad sciendum qualitatem alterationis pulsus ab alteratione instrumēti. nam quādo arterie sunt molles aut dure alterantur pulsus. Mollicies quidem caruꝫ cōsentit virtuti motiue. ꝛ ꝑ duritieꝫ earum fit difficilis motus earum: ꝛ propter hoc indiget virtus vt aggregetur vehementia eius. Et manifestum est ex hoc sermone ꝙ̄ oportet vt pectus sit strictius ꝛ mollius: ꝛ similiter cor minoratur ꝛ arterie molliores ꝛ strictiores fiunt: ꝛ sequitur ab illo vt fit totū corpus declinius ad frigiditatem ꝛ humiditatem: ꝛ sequitur a frigiditate cordis ꝛ humiditate ipsius totum quod narrauit i hoc sermone: de timore ꝛ pigritia ꝛ paucitate generationis vaporis fumosi ex quo generantur pili. 12

† Diuersificaꝰ pulsus ex diuersitate arteriarum.

Illud quod sequitur a frigore cordis ē: vt sit cor minus ꝛ pectus minus: nisi resistat ei cerebrum ꝛ nucha. ꝙ̄ si q̄ntitas pectoris ꝓportionaliter quātitati cordis sit: fit respiratio eq̄lis. Et sit quātitas pectoris est i proportiōalis quantitati cordis: alteratur respiratio. ꝛ secundū hoc exemplum si cor est frigiduꝫ: ꝛ pectus est magnum amplum. Manifestum est ꝙ̄ frigus cordis non indiget introitu aeris plurimum: neqꝫ egressiōe vaporis multi: propter illud ergo sequitur vt ratificet tēpus quietis pectoris: ꝛ tardetur motus eius. Pone ergo secundum hoc exemplum vnamquāqꝫ complexionē cordis ꝛ pone in directo cuiusqꝫ earuꝫ amplitudinem pectoris ꝛ strictionem eius: ꝛ proportioneꝫ eius: ꝛ scias per illud ꝛ itelliges totū cuius intellectu indiges ex eo qđ seqꝰ ab illo de malicia [illegible] rationis. ꝛ totū it[illegible] ē qđ ipse dixit de [illegible] tatōe respiratio[illegible] ab alteratiōe cō[illegible] ōis cordis. Intellige q̄ cōparatōeꝫ eiꝰ i[illegible] arteriarꝫ. residuum aūt sermōis itellectū ē scōm hoc qđ ꝓterijt ꝺ expositōe nostra. 13

Morū alij sunt [illegible] innati: ꝛ sit scōꝫ [illegible] dixit gal. [illegible] quētes cōplexionē corporis: ꝛ ꝭm ꝙ̄ dixit. Aristo. id qđ [illegible]pit complexio corporis ex preparatione ad quosdā mores. ꝛ alijs sunt acquisiti ꝑ disciplinas ꝛ leges ꝛ per ꝑbiam. Et non conuenit medico vt per aliquē ex moribus acquisitis significet super complexionem. Mores autem innati sunt secundum preparationem ad quos nascitur homo. vel sunt secundum quod oportet medicum ponere signa significātia super complexionem naturalem quapropter oportet cum qui significat per eos vt caueat ab errore morum acquisitorum. Et via cauēdi illud est vt cōsideret si illud quo morige

† De diuisione morum.

ratur hõ ẽ ex lege ad quem intendit ex quo morigeratus est ꝛ ex cõsuetudinibus eoꝝ qui sunt de doctrina sua: ꝛ morũ qui sunt de arte sua: ꝛ pteritum sue cõsuetudinis. verbi grã: lex quãdo ꝙ pcipit vnuz aut phibet: tunc iã morigeraꝛ omnis q obedit ei p illud: ꝛ similiter consuetudines regionis. Occidẽtalibus enĩ sunt mores eis cõicãtes: ꝛ turcis sunt mores cõicãtes eis ꝛ arabibus sunt mores cõicãtes eis: ꝛ similiter opifices artiũ. naz mores scriptoꝝ sunt alij a moribus militum: ꝛ alij a moribus mercatoꝝ. ꝙ si ꝯtigat vt sint leges ꝛ consuetudines eorũ de regione ꝛ artes cõueniãt: acquireret hõ aliquos ex moribus: ꝛ ille homo natura inueniet ex seipso mores separatos ab aliis morib⁹ Et quãdo mouet ipuz aliq̃ ex reb⁹: nũc dimittit mores suos acqsitos ꝛ apparẽt ex eo mores sui innati. Illi ergo mores sũt seruãtes significatiões sup cõplõnem eius. Et ego qdez iam vidi virũ calidi cordis ꝛ sicci nã: ꝛ fuerũt mores eius lupini: nã sup seruos suos ꝛ sup huĩetes suos. ꝛ oẽs sup q̃s habebat dñium: ꝛ dilecta erãt ei bona ꝛ opatiões pulchre electe ex lege: ꝛ cõmixtio eoꝝ q̃ sũt ex ea: ꝛ castitas: ꝛ religio ꝛ idumẽta iustoꝝ ex cõparib⁹ ꝛ idustria iustoꝝ ex opationibus suis: ꝛ ingsitio q̃stus liciti i lege: ꝛ oia ꝯria: ꝛ morigerat⁹ ẽ cũ religioso ꝛ bono: ꝛ cũ hoc qñ aliq̃ res mouebat irã eius cõmouebaꝛ ei ira: ꝛ pperabat ei ira: ꝛ irascebaꝛ: q̃uis morigeratus esset ex religiõe. Et postq̃ ꝯsecutus est etate prime senectutis multiplicatum est illud qd̃ generat cõplexio eius ca. ꝛ sic. ex cho. ni. Et secuti sunt illud humores melancholici: ꝛ apparuerunt in corpore eius pustule multe etiã ex hoc humore vsq̃ quo pterijt humor: etiã perditũ fuerat multũ ex eo quod acqsitum fuit. fuit ergo quod apparuit de lupinositate eius ꝛ ipsius duritie in dispõe castitatis eius ꝛ ei⁹ religione nimia significatio verax valde sup victoriã caliditatis. ꝛ sic sup cõplexionez cordis eius ẜ3 hoc exẽplum age in signis sumptis ex morib⁹

ꝛ De vtilitate isti⁹ capituli. — ꝛ Hoc enim capitulũ ẽ magni lucri ꝛ iuuamẽti in medicina ꝛ philosofia. i. medicina qdẽ: qñ sciꝛ cõplexio vincẽs ex morib⁹ vincentibus natura: sed i phia qñ sciꝛ cõplexio vincẽs causa maloꝝ morũ. iclineꝛ ergo cõplexio ad cõtrariũ eius sicut dicitꝛ i regimine sanitatis: ꝛ acqret habẽs eã mores acqsitos contrarios moribus naturalibus i eo: aut p disciplinã. aut p cõplexionẽ ꝛ phiam: aut p legez: ꝛ castigationem: ꝛ hoc qdem ẽ magis iuuatiuũ in nutritione ifantium. ipsi nãq̃ velocius sunt recipientes illud quod accipiũt ex disciplinis: ꝛ fit cõsuetudo in eis id. q. res esset in nata eis.

Epatis vero calidi cognitiões venaꝝ ãplitudo: cho. ru. multa i tpe vero augmastice etatis nigra calidior. n. ẽ sãguis eis ꝛ pp hoc vniuersũ corpus calidius nisi ea q̃ secundũ cor ꝯtra operenꝛ densitas vero coꝝ q̃ scdz hypocõdriũ ꝛ vẽtre. Epatis autem signa qñ est calidum sũt: amplitudo venaruz nõ pulsatiliũ: ꝛ ꝙ est cho. ci. plurima ꝛ i hora status adolescentie multiplicaꝛ cuz ca cho. ni. ꝛ ꝙ sanguis est calidior ꝛ ppter hoc calet totuz corpus nisi resistat cor epati ꝛ multiplicanꝛ in eo pili qd̃ est in eo quod est sub hypocondrijs ꝛ ventre. Frigidioris vero epatis cognitiões ãgustia venarũ: flegma plurimũ sanguis frigidior ꝛ vniũsa corporis habitudo frigidior nisi ea q̃ circa cor calida fuerũt nuda pilis hypocõdria ꝛ venter. Et quãdo epar ẽ frigidũ: tũc signa eius sũt strictura venaꝝ ñ pulsatiliũ ut sit plus flegma. ꝛ sãguinis frigidior ꝛ ut si totũ corpus ppiqus ad frigus nisi calefiat cor ipm: ꝛ ut sit quod est sub hypocondriis ꝛ uentre nudũ pilis. Sicciores vero epatis sãguis qd ẽ spissior ꝛ paucior: vene dure. ꝛ vniuersa corpis habitudo siccior vel durior. Et qñ ep est siccũ: tũc ex signis eius e ꝙ sãguis grossior ꝛ pautior ẽ: ꝛ ꝙ vene ñ pulsatiles sũt dure: ꝛ corpus totũ siccius est.

Incipit tractatus de epate. 1

Iam diximus ꝙ caliditas quãdo ẽ magis vincẽs natura a principio creationis i aliquo mẽbrorum: tunc ipsa dilatat illud ꝛ facit ipz maius ꝛ ppter illud seqtur ab ea quando inata ẽ ei addita in epate vt epar sit maius. ꝛ fit ẽt ab eo quod nasciꝛ pportionale. ꝛ nascens ex ipso ẽ sic eius: ꝛ ẽ vena cõcaua psunda: ꝛ ex ea ramificanꝛ omnes vene nõ pulsatiles: ꝛ diuiduntur in mẽbris corporis oĩbus. Et quãdo sunt epar ꝛ vene ca. calefit sanguis plus: quare generaꝛ in eo cho. ci. plurima: ꝛ quãdo seqtur adolosẽtia statum suũ ꝛ declinat corpus ad humorẽ melãcholicũ: aduriꝛ cho. ci. ꝛ Et fit cho. ni. qd̃ ẽ: q: humores melãcolici duo sunt modi. quoꝝ vnus ẽ fex sanguinis ꝛ superfluitas eius: ꝛ h̃ pprie ẽ qui humor melãcolic⁹ nominaꝛ. ꝛ alter ẽ qui generatur ex adustione humoꝝ. ꝛ humores qdez qui nascũtur sũt multi: ꝛ sunt phlegma salsuz. ꝛ humor melãcolic⁹ ꝛ sãguis. ꝛ cho. ci. Cũ ergo aduriꝛ chol. ci. nominaꝛ quod ex ea adurit cho. nigra: ꝛ generatur ab vnoquoq̃ hoꝝ humoꝝ quando adurit egritudies multe diuerse. Et mãifestum est ẽt ꝙ epar quando ẽ ca. multiplicatur generatio vaporis qui est materia piloꝝ. p illud ergo multiplicaꝛ generatio piloꝝ i eo qd̃ ẽ sub hypocondrijs ꝛ ventre: ꝛ seqtur a caliditate sanguinis ꝛ inflamatione eius p caliditatez epatis ꝛ venaꝝ ꝙ calefiat corpus totũ nisi resistet ei cor. Cor nãq̃ quando ẽ frigidius ponit corp⁹ frigidius: ꝛ ppter illud sequitur ꝙ qñ quantitas frigoris cordis est sicut quãtitas caliditatis epatis: vt si cõplexio corporis equalis inter caliditatem ꝛ frigiditatem: qñ frigus cordis ꝛ caliditas epatis sunt permixta: 2

ꝛ De duobus generibus mẽbroꝝ melãcolicoꝝ.

Phlegma nãle ẽ sanguis diminute digestiõis. Cũ ergo epar ẽ frigidum: seqtur a frigore eius paruitas eius: ꝛ qd̃ generaꝛ ex eo ex venis: ꝛ debilitas digõis sanguinis: ergo generaꝛ ab eo phlegma: ꝛ pp diminutiõez caliditaꝛ ipi⁹ epaꝛ accidit phlegmati vt isrigideꝛ. Generanꝛ autez a phlegmate nãli qd̃ est phlegma dulce spetiꝫ famose ꝛ multe diuersi phlegmatis. Acetosum quidẽ eius ẽ qd̃ ex eo est subtile: ꝛ frigus eius ppinquũ. salsum vero ex eo est cuz accidit vt ei dñetur caliditas sup ipm exsiccãs humiditatem eius subtilẽ dulcem. quod ẽ. quia subtile eius suffumigaꝛ ꝛ resoluiꝛ ꝛ remanet salsum: quoniam accidit ei simile quod accidit aque maris. Vitreuz vero generaꝛ ppter superfluitatem frigoris super ipz: ꝛ sanguis iterũ quando in toto corpore est frigidior sequitur ab eo frigus corporis: nisi resistat ei cor. Nam cor quãdo est calidius calefacit totuz corp⁹. ꝛ si ẽ quãtitas declinationis frigoris epatis plus declinatõe q̃titaꝛ caliditatis cordis: sequitur ab illo vt sit corpus equale iter caliditatẽ ꝛ frigiditatẽ: ꝛ paucitas gñatõis piloꝝ apparẽs ẽ qñ materie coꝝ generatio minoraꝛ p frig⁹ epat. 3

De gñatione phlegmatis nãlis ꝛ suaꝝ spetieꝝ.

Sermo iste iã est intellectus: ꝛ iaz dimisit ex eo rememorationem resistentie cordis epati. Et cã illius ẽ: q: origo hũiditatis toti⁹ corporis ẽ ex epate: sicut origo caliditatis totius corpis ẽ ex corde cũ g epar est siccũ minoraꝛ humiditas corpis: sicut qñ ẽ cor frigidum ifrigidatur corp⁹ ẜ3 oẽz dispõem. 4

Iste sermo intellectus est. qđ ē. quia resistentia cordis est in hac dispositione secundum hꝫ ꝙ cōplexio eius exsiccat humiditatem epatis. Et Galien⁹ qdē exponit illud post paululū. 5

Cibus ⁊ potus aggregant in stomacho: ⁊ cōprehendit eos ⁊ decoquit eos donec fiat totum illud in essentia aque ordei. Et aristo. quidem hoc chilum nominauit: ⁊ Gal. elegit hoc nomē etiā deinde epar attrahit huius chili substātiā a stomacho ⁊ ab itestino ieiuno p venas multas epatis q̄ nominant mesaraice epatis ex porta epatis ramificare. ⁊ est vna que nascitur ex cōcauitate epatis. ⁊ cōtinuant q̄dā earū cū corpore stomachi: ⁊ plurime earū cōtinuant cū intestino qđ nominat ieiunū. Cū ergo puenit substantia chili i epate decoquit ipsum iterū: ⁊ fiunt ex eo. iiij. hu. Et Aris. qdē nominauit eos chimos ⁊ Gal. qdē elegit hꝫ nomen. ex eo igit qđ est ex ipo crudū ⁊ qđ nō est pfecte digōnis generat chim⁹ phlegmatꝫ. Et ex eo qđ de ipso digestum est qđ est perfecte digestionis generat sanguis pur⁹. ⁊ ex eo qđ ex ipso est superfluitas et fex: generatur humor melācholicus. ⁊ ex eo qđ de ipo ē spuma generatur humor cholericus Et creator qdeꝫ sublimis ordinauit splenē vt attraheret humorē melācholicū donec mūdificet chim⁹ sāguis ex eo: ⁊ ordinauit fel vt attraheret humorē cholericū donec mūdificet sāguis ex eo. † Et ñ ordinauit humori phlegmatꝫ mēbrūꝫ ppriū ex quo mundificetur san. immo posuit ipsum permixtum i sanguine vt compleatur digestio in eo post tempus ⁊ fiat sanguis in venis: ⁊ humectet membra: ⁊ propter iuuamenta alia. ⁊ hic non est locus numerādi oīa ea. Et quandoqꝫ in venis generantur ēt i ceteris mēbris isti chimi. iiij. ⁊ generant i vnoquoqꝫ eorū modi diuersi. qđ ē: qa associat eis oibus sāguis a pricipio generatōis sue i epate: ⁊ currit cū eo ex eis cui⁹ attractio euadit splenē ⁊ fel. Et ordinauit creator sblimis duos renes vt attrahāt aqsitatē sanguinis. Cū ego epar ē ca. ⁊ sic. facit sāguinē grossū declíuiorē ad caliditatem ⁊ siccitatē: ⁊ generātur ab eo oīa que nominauit gal. 6

Cor ē fons toti⁹ caloris: ⁊ ex eo pcedit i mēbra toti⁹ corpis mediātib⁹ arterijs ⁊ in vnoqꝫqꝫ mēbrorū figit calidas q̄ ē ei ppria hꝫ ꝙ acqrit ex corde in pricipio generatōis. ⁊ segt cor i caliditate ep qm̄ ē creatū vt dcoquat sbaꝫ chili: ⁊ faciat eū chimū. segt g̊ ab illo illud qđ dixit gal. i h̄ smōe 7

Epar ē fōs hūiditatꝫ corpis. qđ ē: qr ipꝫ ē illud qđ generat chimos cū g̊ ipuꝫ sit fons vel radix hūiditatꝫ cōporis ⁊ sit sic. nō pōt aliud mēbrū ꝯuertere corpus ad hu. s. vt resistat sic. ei⁹ in pmis: deide addat sup illud. ⁊ ꝯuertat corp⁹ ⁊ facit ipꝫ postq̄ fuerit siccū nā humidū. 8

† De hūiditate epatis:

Non ē sctā epatꝫ hūiditas media inter hec vt sit vices sr̄ siccitatē cordis: ⁊ victa sit a caliditate epatꝫ: nisi ppter ea ꝙ qm̄ cor ē siccū calefacit totū corp⁹ ⁊ exsiccat ipuꝫ. qđ est: qr caliditas addita nāsr̄ caliditatē oīuꝫ mēbrorū iuuat siccitatē i desicādo hūiditates: q̄pp segt vt vicat hūiditatē epatꝫ. Et qm̄ ep ē fons hūiditatꝫ segt ab illo vt sit hūiditas ei⁹ media inter hꝫ vt sit vicēs: ⁊ victa magis q̄ꝫ cali. epatꝫ. 9

Cum nō q̄ itelligit totū illud ē ꝙ plurimi chiorū q gñant in epate attrahit cor ex vna ꝯcaua sb mersa: ⁊ ep effūdit illđ i vētrē cōdis sinistrū: ⁊ dcoqt illđ cor iterū Aristo. vo vult ꝙ cor ē illđ qđ dcoqt ⁊ gñat sāguinē purū mūdū q̄ nutriunt mēbra nobilia. Et gal. ꝯuenit ei scđm h: ⁊ diuisificat i eo ꝙ ē p⁹ illud Aristoteli qdē vꝫ ꝙ cor ptit nutrimētū: ⁊ isluit vtutes nutritiuas ad reliq mbra q̄ st sb eo mediāte epate. At vo gal. vult ꝙ ep ptit nutrimētū ⁊ isluit vtutes nutritiuas ad reliq mbra absqꝫ medio. ⁊ hꝫ qdē diuisitas ñ nocet i arte medicie: pp qđ ep scđꝫ sniaꝫ Aris. ēt ē mbrū nobile ad qđ isluit cor vtutes suas nutritiuas: ⁊ figūt i eo: ⁊ sustētāt i eis: ⁊ isluit eas cor ad reliq mbra q̄ st sb eo mediāte epate. Et gal. vult ꝙ ep isluit has vtutes mēbris absqꝫ medio: ⁊ isluit eas ad mēbra supiora mediāte corde. Segt g̊ a duab⁹ sētētijs sil ꝙ ep ē mēbrū nobile: cuius alteratione alterat corpus: ⁊ sūt q̄ꝫtitates eorū. s. cordis et epatis resistentes: ⁊ sit totū corpus sm ꝙ dixit gal. 10

† Differētia iter chilū ⁊ chimū

† Phlegmati nō ordinata fuit receptaculū ppriū sicut alijs.

Humidioris vero epatis cognitiones: sāguis quidē plurimus ⁊ humidus vene autē molliores: ita vero ⁊ vniuersuꝫ corpus nisi ea que circa cor contra operentur.

Et quādo epar ē humidius complexiōe sua eq̄li tūc ex signis eius ē ꝙ sanguis ē plurimus ⁊ hūidior ⁊ ꝙ vene nō pulsatiles sunt molliores ⁊ similiter corpus totū nisi resistas ei cor.

Calidi qdem simul ⁊ sicci epatis signa pilosum hypocōdriū dextrum sanguis spissior: ⁊ paucior amara co. multa circa augmasticā vero etatē nigra: venarꝫ amplitudo: ⁊ duricia ita vero ⁊ vniuersum: corpus.

Et quando epar est calidū ⁊ sic. tūc ex signis eius est ꝙ pili i eo quod est sub hypocōdrijs sūt multi ⁊ quod sanguis est paucior ⁊ grossior: ⁊ qđ cho. ci. est secunduꝫ plurimū quod ē ⁊ in hora status adolescētie multiplicatur cho. nigra: ⁊ ꝙ vene nō pulsatiles sunt ample dure. ⁊ similiter est dispositio totius corporis.

Caliditas siqdē a corde prūpēs vincere pōt prūpentē ab epate frigiditatē queadmodum ⁊ frigiditas qdeꝫ caliditatē.

Caliditas q̄ pfluit ex corde pōt vicere frigiditatem que profluit ab epate sicut frigiditas cordis etiā vincit caliditateꝫ epatis

Siccitateꝫ vero ipossibile est ad ꝯtrariuꝫ a corde humidiori facto adduci.

Siccitateꝫ vero q̄ est pp epar nō pōt cor quāuis sit humidus vincere eā ⁊ ꝯuertere ad cōtrarium.

Media vero ē q̄ ab epate hūiditas corꝫ q̄ dicta sūt: ⁊ magis sigdeꝫ ab ea q̄ i corde est vincit siccitate q̄ siccitas ab hūiditate.

Humiditas vero q̄ ē pp epar ē media inter duas dispositiōes q̄s diximus ꝙ est qr siccitas cordis vincit eā plus q̄ humiditas q̄ est pp cor siccitatē que est propter epar.

Minus vero caliditate āplius āt minus frigiditate: facile. n. vicibilis ē hec carꝫ q̄ ab epate ꝓrumpunt qualitatum.

Et frigus qdem cordis vicit caliditateꝫ epatis plus q̄ vicat siccitas eius humiditatē ipius ⁊ caliditas cordis frigus epatis: multo plus ē vicens q̄ siccitas cordis humiditatē epatis ppea ꝙ frigus ꝙ ē ex epate ē velocius ⁊ ꝓpinquus ad vicendum ꝙ omnes qualitates que sūt ex eo.

Manifestum est ergo qm̄ si in idipm cōcurrant principiorum.

Sermo iste itellectus ē ex preterita expositiōe nr̃a. 11
Totus iste sermo intellectus erit quādo itellexeris esse
putrefactionis que generat ex additione chimorū: ⁊ i
tellectus eorū est scd̃m hunc modū. † Quando multi/
plicantur chimi mali in corpore: aut multiplicatur vnus eo/
rum: aut plures vno: aut currunt in mēbris: aut resoluuntur
a mēbris superfluitas eo
ruꝫ: aut ꝓhibet cursum
earuꝫ. ⁊ resolutionē su/
perfluitatē eaꝝ res alia.
⁊ hec res alia aut est de
bilitas virtutis: ⁊ ē vt
pigra sit virtus a dela/
tione earū ⁊ ipaꝝ regi/
mine: ⁊ vocat repletio
sm virtutuꝫ: aut imple
ant vasa ⁊ extendant
i diametris suis: ⁊ vo
catur illud repletio sm
effusionem. ⁊ accidit ēt
licet sit virtus fortꝭ vt
ꝓhibeant resolutioneꝫ
superfluitatuꝫ eoꝝ opila
tiones generate ab eis
aut spissitudo poroꝝ: q̄
re coartātur: ⁊ prohibet
eorum resolutio ⁊ non
resoluuntur. ⁊ quādo/
qꝫ refundant ad q̄daꝫ
membra ⁊ inuiscant
in eis: ⁊ quādoqꝫ nō ef/
fundunt. verumtamē
qñ coartant ⁊ ꝓhibet
eoꝝ resolutio: putrefi/
unt. ⁊ qñ putrefiunt ge
neratur a putredine ea/
ruꝫ color extraneus: ⁊ a
putredine eaꝝ generan
tur qdeꝫ pustule oēs ⁊
apata ⁊ corruptōes mē
broruꝫ: ⁊ fe. putride: ⁊
alie egritudīes. Et gal.
qdeꝫ totū illud in hoc li
bro summatim tetigit
⁊ tu videbis istud i eo
qō est post: ⁊ ex eis que
generāt opilatiōies sūt
viscositas humoruꝫ: ⁊
grossicies eoꝝ. Et plu
rimuꝫ generationis il
lius est ab additiōe hu
miditatis. ⁊ ex eis que
rosoluunt opilationes
⁊ prohibent coartatio/
nem: ⁊ resoluunt vis/
cositatem humoruꝫ: est
additio caliditat. quo/
niam ipsa liquat humo
rem ⁊ subtiliat ipsum.
intellige ergo illud ⁊
compara istud cum eo
quod preterijt de ex
positiōe nostra: ⁊ intel/
liges per illud sermo/
nem galieni. 12
Nomē sangui
nis apō Hyp
pocratem. ⁊ ga
lienum: est commune.
significat enim vnam
quamqꝫ duarum intē
tionum: quarum vna est aggregatio chimorum per/
mixtoꝝ in venis: sicut illud quod vidimus in phle/
botomia egredi. Iste enim sanguis non est purus: sꝫ
in eo sunt omnes chimi quattuor: ⁊ quoniam sangu/
is purus tingit ipsum colore suo proprio ꝓpter mul
titudinem suam: ⁊ illud est ꝙ ipse est plus alijs hu/
moribus natu/
ra. tunc nomi/
nat summa co/
tuꝫ nomie eius.
Et scd̃a est san/
guis pur⁹: ⁊ hic
parum fit singu
laris: ⁊ purifica
tur ita ꝙ nō as/
societur ei alius
chimoruꝫ. Cuꝫ
ergo est epar sic
cuꝫ exsiccant hu
mores ⁊ ꝓpter
frigus ei⁹ est pa
ruꝫ decoq̄ns eos
debilit: sequit
q̄ ab illo pauci/
tas chimorū: ⁊
sūt illi de qbus
enunciat gal. in
hoc sermone. s.
sāguis: ⁊ residu
uꝫ sermōes ei⁹
ē intellectuꝫ sꝫ
ꝙ ꝑterijt de ex
pōne gal.
Incipit tractat⁹
testiculorū. 1
Galien⁹
exponit
hꝫ smōe
⁊ ihꝫ qō ꝯtinuat
cū eo ex smōe: in
testicul: cām ꝓn
cipat⁹ testiculoꝝ
qō ē: q: ipi alte/
rāt totū corp⁹: ⁊
vtutes aīe sꝫ sꝫ
mutationeꝫ cō
plonis eoꝝ. Ex
illo ē ꝙ videm⁹
de mutatōe cor/
poꝝ hoīuꝫ ⁊ aīa
liuꝫ castratoꝝ q̄
ꝯuertūt ⁊ decli
nāt ad nās mu
lieꝝ ꝑ abscisiōeꝫ
testiculorū. Et
ex eo ē reliquuꝫ
quod narrauit
gal. in diuersita
te cōplexiōis eo
rū. Nā qñ cōple
xio testiculoꝝ ē
ca. fit hō deside
rās coitū: ⁊ fortꝭ
sr eo mlte gene/
ratiōis ꝑficiēs
i eo: ⁊ mltiplica
tur i eo qō seqt
eos generatō va
poris q est mā
piloꝝ. appret q̄
ꝑ hunc sermonē

† De mō generatio/nis putre/dinis.

† Quomodo generētur opilationes

† De multiplici sanguinis significatiōe

vtrorumqꝫ crases totuꝫ cor/
pus perfecte circa eas dispo
nctur. Dicentur ergo pau/
lo posterius totius corporis
cognitiones.
Iam ergo manifestū
est ꝙ qñ aggregant
harum duarum radi
cum cōplexiones super rem
vnam tūc totius corporis se
cūdum rectitudinē ⁊ verita/
tē cōplexio fit vtriusqꝫ cōple
xio ⁊ enunciabo post paulu/
lum signa que significāt ista.
Humidū qdeꝫ simul
⁊ calidū epar minus
qdem calido: ⁊ sicco
ea que circa hypocōdria sūt
opat pilosa. Plurimū ve/
ro sanguinē ⁊ venas magnas
⁊ corporis habitudinē humi
dam ⁊ calidaꝫ si non ea que
circa cor sūt contra operētur
Si vero amplius vtrisqꝫ
qualitatibus auctatur ab eo
quod secūdū naturā ꝓpter
cōsumuntur a cachochimis
⁊ putrefacientibus egritudi/
nibus: adhuc vero magis si
plurimū augeatur humidū
paululum vero calidū si ve/
ro ecōtrario: parū qdē humi
duꝫ: plurimū vero calidum
minime cachochimi fiunt.
Et quādo epar ē cali
dum ⁊ humidū tūc
ipsum facit pilos in
eo quod est sub hypocon/
driis minus quā in habente
epar ca. ⁊ sic ⁊ facit sanguineꝫ
secunduꝫ plurimum quod ē
⁊ facit venas non pulsatiles
magnas ⁊ totū corpus hu. ⁊
ca. si non resistat cor epati ⁊ si
elongetur complexio epatis
i duabus qualitatibus simul
plus hoc a naturali disposi/
tione: festinant ad habenteꝫ
ipsuꝫ egritudines putride ꝙ
sunt ex aditione chimorum
⁊ ꝑcipue si addunt humidi
tates aditione multa valde
⁊ addatur caliditas additiōe
parua: ⁊ ecōtrario. s. vt sit ad
ditio humiditatis parua: ⁊
additio caliditatis magna:
valde: tunc forte non accedit
hñti hāc dispositionē mali/
cia chimorum.
Humidius vero ⁊ fri
gidius epar sine pi/
lis qdē habet hypo/
condriū: sanguinē vero ma
gis operat phlegmaticū cū
venaꝝ gracilitate ⁊ vniuer/
suꝫ corpus simulit se hñs nisi
ea que a corde sūt ad cōtra/
ria illud trāsducāt frigidum
vero ⁊ siccū epar pauci san/
guinis ⁊ graciliū venaruꝫ ef
ficit corpus: ⁊ frigidius ⁊ hy
pocōdrium nuduꝫ pilis: ni/
si ⁊ hic vincat cor.
Et quādo epar ē fri/
gidum ⁊ humidum
tūc quod ē sub hipo
condriis ē nudū pilis: ⁊ i san
guine vicit flegma cū strictu
ra venaꝝ nō pulsatiliuꝫ: ⁊ ē
totū corpus secūdū ꝓpinq/
tatem dispositionis huius:
nisi cōuenerat ipsū cor ad cō
trarium ⁊ quādo ē epar frigi
dum ⁊ siccū tūc corpus eius
est pauci sanguinis strictura
venaꝝ ⁊ quod ē sub hypocō
driis: nudū pilis nisi vincat
Testiculoꝝ ve
ro crasis cali
da qdē ma/
xie venerea
ē ⁊ masculo/
rū generatrix
⁊ citius pubescunt eis partes
genitales.
Quādo aūt cōplexio
testiculoꝝ ē calidor
caliditate naturali tūc hñs ea
ē venereus multe generatio
nis ꝑficiēs: ⁊ festinat i eo na
tiuitas piloꝝ i mēbris gene
ratiuis ⁊ ꝯtinuat cū eo qd ē
in eorum circuitu.
Frigida vero crasis
est contraria.

† Quod diuersitatibus generosis spmatis.

ꝙ quādo cōplexio eoꝝ ē ca. calefaciūt totū corpus † Jaȝ ẜ dixit hyp. ꝙ spma venit ex toto corpe i dispōe motus coitus: ⁊ generat̄ in testiculis sicut spuma i orificijs eq̄rū qn̄ istimulātur: ⁊ sic̄ generat̄ a pcussiōe vndaꝝ maris. Et gal. qdē dixit ꝙ testiculi sūt i qb⁹ generat̄ spma Aris. qdē dixit ꝙ spma generat̄ i venis inuolutis. s. in vasis spmatis: ⁊ cōplet̄ eius generatio i testiculis: At vo q̄liter cūcq̄ȝ diuersificēntur dispōes: vtus q̄ facit sperma deferēs ipȝ i dispōe coit⁹ .s. vtus generatiua ex oibus vtutibus corpis ad testiculos currit ⁊ sit spma cōprehēdens eaȝ. seqtur ẜ vna duaꝝ reꝝ: aut vt sit vtus generatiua fixa i testiculis: aut vt adueniat testiculis in dispōe coit⁹ virt⁹ generatiua: ⁊ figat̄ in spmate i tra testiculos: ⁊ egrediat̄ spma deferēs eam do nec generetur ex eo ⁊ sāguie mēstruo embrio. Et quodcūcq̄ȝ illoꝝ fuerit manifestū ē ab eo ꝙ testiculis ē pricipatus sequēs epatis principatum. 2

Significauit ꝙ ipi infrigidat corpus: ⁊ hn̄s eos tepescit a coitu: ⁊ est pauce generationis ⁊ nō pficiens ⁊ minorantur i eo qd̄ seqt̄ pectinē ⁊ coxas ⁊ ptē vmbilici ⁊ qd̄ ē sb eo: pili. 3

Quando testiculi sūt humide cōplexiōis dclinat corp⁹ ad humiditateȝ: ⁊ exuberat illud i vtrisq̄ȝ qd̄ generat̄ ex spmate ppter multitudinē materie: ⁊ ppter illud est spma multū subtile: ⁊ ecōtrario qn̄ sunt sicci. Et cā i multitudine spmatis ⁊ paucitate eius ⁊ ipsius subtilitat grossicie ⁊ pficuo ⁊ nō pficuo illius ē illud scd̄m ꝙ ē e

Et quādo complexio eoꝝ ē frigida fiunt tunc signa eius cōtraria istis q̄ narrauim⁹. Humida quidem ⁊ multi seminis ⁊ hūidi ē: sicca vo ⁊ pauci seminis ⁊ mediocris spissi. Et qn̄ cōplexio eoꝝ ē humida: tunc habens eos est exuberantis spermatis. ⁊ quādo complexio eorum est sicca: tunc habēs eā ē pauci spermatis: ⁊ sperma eius est ad grossiciē parum declinans. Calida vero ⁊ sicca crasis ⁊ spissi seminis est: ⁊ maxie generatrix masculoꝝ: ⁊ citissime ad coitū excitat a principio ergo ⁊ huiusmodi citissime pubescūt i partibus genitalibus ⁊ in omnibus in circuitu sui: sursum quideȝ vsq̄ȝ ad regionē circa vmbilicum: deorsum vero vsq̄ȝ ad medium coxarum. Petulca igit̄ ē hmōi crasis satis ad venerē. Citissime vero saciatur: ⁊ si cogatur: nocet. Et quādo complexio eorum est calida ⁊ sicca: tunc sperma est grossum: ⁊ est habēs eā multe generationis valde ⁊ excitatur ad coituȝ valde velociter in pricipio pubertatis sue: ⁊ nascuntur eis pili in locis membroruȝ generatiuorum velociter: ⁊ in omnibus que sunt in circuitu eoruȝ: ⁊ continuātur de super ad partes umbilici: ⁊ inferius ad medium coxarum. ⁊ habēs hanc complexionem stimulatur ad inquirendum coitum cū virtute: verumtamen lassatur ⁊ abscinditur velociter. ⁊ si agat super seipsuȝ ⁊ multiplicet aduenit ei inde nocumētuȝ.

testiculorum complexio: quod ē: quia continuantur cum eis arterie multe ⁊ vene: ⁊ nerui magni multi qui deferūt eis spm̄ ⁊ sanguinem ⁊ reliquas virtutes. Decoquunt ergo ipsum sanguinem: ⁊ conuertunt ipsum in sperma: ⁊ figuntur in eo vtus generatiua ⁊ relique virtutes. † Aristo. vero dicit ꝙ in spmate est quedam intelligentia diuina: que est continens .i. circūdans illud quod generat embrionem. seqtur ergo quando cōplexio eorum est humida vt multiplicetur in eis materia spmatis ⁊ sanguinis: quando vero complexio eoruȝ ē sicca sequitur vt minoretur in eis materia spermatis. s. sanguinis 4

† Aristoteles ponit itelligentiā esse i spermate

Non fit ꝙ stimulat̄ habēs eam velociter valde ad coitū in principio virtutis sue nisi qn̄ color stimulat eū: ⁊ sperma eius medium. i. temperatum est i principio pubertatis sue ppter illud quod remanet cum eo de humiditate infantie. Et manifestum est quia est proficiens generationi in hac dispositione. Cum igitur multiplicat̄ coitus: inflammatur materia spermatis per caliditatem testiculoruȝ ⁊ ipsorum siccitatem: quare lassat̄ ⁊ abscinciturve lociter: si autem multū fatiget seipsum sup additionem in eo aduenit ei nocumētum ex illo. s. accidūt ei egritudines que generantur ex malicia complexionis ca. ⁊ sic. Residuum sermōis eius itellectum ē. 5

Hec cōplexio facit exuberar̄ spma. ⁊ multiplicat ipȝ ⁊ stimulat ad coitū sic stimulat̄ cōplexio calida. qd̄ ē: q: caliditas stimulat aiaȝ: ⁊ hūitas exuberat spma: sequūt̄ ẜ oia signa q̄ dixit gal. qn̄ ẜ vides eas. s. significatōes aggregatas: tūc sciaſ ꝙ cōplo testiculoꝝ calida ⁊ hūida sit nā. 6

Paucitas qdeȝ piloꝝ ē sequēs paucitatē māe piloꝝ ex q̄ generant̄: ⁊ illud qd̄ generat hanc māȝ ē caliditas: ⁊ qn̄ frigus testiculoꝝ ⁊ hūiditas eoꝝ ponunt eos ita ꝙ nō decoqt̄ sanguis. nec digerūt ipȝ nec faciunt ex eo sperma equale tunc sequuntur ab illo omnia que diximus. † Et gal. quidem inducit in hoc sermone questionem ⁊ ei sermo eius: ⁊

† De cā generationis masculoꝝ ⁊ feminaꝝ

Conuenientibus siqdē caliditate ⁊ humiditate: pilosi qdē minus huiusmodi his q dicti sunt: multi vero seminis magis: non concupiscunt vero magis alijs. Sufficiunt vero sine lesione magis venereis plurimis: Si vero satis augeatur vtraq̄ȝ ⁊ calidum ⁊ humidum: non sine lesione abstinent a venereis. Et quādo aggregatur cum caliditate i testiculis humiditas: tunc pili sunt in habēte eos in locis generatiōis minus: ⁊ sperma eius plus. verumtamē desideriū eius ad coituȝ non est plus q̄ desiderium alterius: ⁊ tolerat coitum multū preter ꝙ eueniat ei nocumentum ex eo: ꝙ si adduntur due qualitates simul additiōe multa: ⁊ caliditas ⁊ humiditas: nō potest habēs hāc cōplexionez phiberi a coitu quī eueniat ei nocumentum. Si vo frigidi ⁊ hūidi secunduȝ crases fiūt testiculi: nuda fiunt q sunt i circuitu pilis: ⁊ tarde coire icipiūt. neq̄ȝ vehemētes sūt ad operationes: aquosū vo ⁊ tenue semē eis ⁊ parū generās vel nō generās: ⁊ si generat: feminas generans est. Et qn̄ cōplexio testiculoꝝ ē frigida ⁊ hūida: illud qd̄ ē in circuitu eoꝝ ē nudū pilis: ⁊ hn̄s eā tardat i pricipio cuȝ ipse vtit̄ coitu ⁊ n̄ fortit̄ desiderāt ipȝ: ⁊ spma eius ē aquosū subtile pauce generationis generatōes feminas.

generãs feminas: nã putat in eo q sperma qñ est calidũ & sic cuz: ẽ generãs masculos. Quare ergo tacuit gal. in eo quod preterijt de sermone suo. Dico ergo q hy. oñdit in libro de ẽbryone: q cã in generatiõe masculorum ẽ virtus spermatis: & in generatione feminarum ẽ debilitas spermatis. virtus aũt & debilitas sunt sm sniam gal. hoc mõ virtus ãt spermatis ẽ sequẽs equalitatẽ cõplexiõis: & debilitas est sequẽs exitum cõplexiõis ab eqlitate. Et gal. qdẽ expõet hãc intẽtionẽ in eo quod ẽ post. & qñ ẽ sm q diximus: tũc cõplexio ẽ calida & sicca: & debilitat ẽt vrtutez: ergo generat feminas: & generatio feiarũ ẽ a debilitate virtutis spermatis nisi occurat ei ex viro aut vxore eius aliqd quo tẽperet & generat masculos: apparet ergo p illud quod diximus q Ga. facit nos rememorari sermonis eius: q sperma fri. & hu. generat feminas: sz generatio feminarum ẽ a debilitate virtutis spermatis & generatio masculorum ẽ a virtute spermatis. & ideo dixit hy. cõplexio calida generat masculos: & frigida feminas: & gal. dixit in expositõe illius q vtus spermatis sm plurimũ ẽ sequens cõplexionẽ calidã: nisi supfluat hec cõplexio & redeat debilitãs eã & destruat gñatio: & q debilitas spermatis sm plurimũ ẽ sequens cõplexionẽ frigidã nisi minoret hec cõplexio & nõ debilitet eã. Et si nõ essz illud: nõ esset possibile vt generaret masculus in latere sinistro matricis raro: & femina in latere dextro raro. Nã si res essent sequẽtes sm nõẽ hy. hũc essz semp masculus in latere dextro: & femina in latere sinistro mricis: & hoc per vitã meã est existens plurimũ: & qñqz fit diversũ raro & sm minoratiõẽ rex: intellige ẽ illud: & fac illud. Cuz ẽ venit ad te qrens & rogãs te vt facias ipsuz gnãre masculos: tunc extrahe signa significantia equalitatẽ complexionis spermatis: & da ei & vxori eius & regimine & cibis & medicinis bibitis: & ex eis quibus fit suppositio idest pessarium & emplastrum & inunctio aliquid: quia quãdo aggregatur sperma vtriusqz in matrice est complexio aggregata equalis: cuius exemplum est: q si sunt signa significantia q sperma eorum minus est frigi. & humi. aggregata inter eum & inter illum cuius est sperma ca. & sic. & da frigido & humi. calido & sic. que frigiditatem eius minorent & ipsius humiditatez: & da calido & sic. fri. & humi. vt minorent caliditatem eius & siccitatem ipsius: et administra ex exercitio & fricatione in balneatione & cibos totum quod confortat & preparat ad exercitium coitus.

Preceptũ gal. ad generandum masculos.

Sicca quidez & frigida crasis similis quidẽ plurimũ ei q̃ predicta est crassi: spissius vero semen eis & omnibus magis exiguum.

Et quando cõplexio testiculorũ est frigida & sicca: tunc esse habentis eos est i cẽteris dispõnibus suis sicut dispositio eius q ẽ ante ipm verũtñ spma eius est grossius & est par gathẽ. i. exiguum valde.

Totius vero corporis habitudines dicte quidem sunt prius in his q̃ assimilatur cordi & epati: dominatur vero similudo vehementiorẽ habẽtis mẽbri

Quod ã autem calida complexio adiuvet ad generanduz masculos: & frigida ad generandum feminas ad istud est: quoniam caliditas adiuuat super digestionez quãdo est naturalis. Cum ergo digeritur sperma: est virtus in eo magis completa: & quoniam frigiditas prohibet a digestione: siue naturalis siue accidentalis sit. Et quando est sperma crudum & indigestum: virtus eius debilior. † Et propter hoc fit q latus dextrum adiuuat ad generandum masculos propter caliditatem suam: & latus sinistrum ad generandum feminas propter frigiditatem suam: & non est adiutorium caliditatis et prohibitio frigiditatis existens causa essentialis in illo: sed causa essentialis est illud quod diximus nuper ex hoc q equalitas complexionis facit meliorem virtutez & exitus ab equalitate facit eam debiliorem: hoc est ergo qd oportet te seruare & operari in eo. Et manifestum est q frigus

† Quare latus dexter adiuuat ad generandũ masculos & sinister feminas.

testiculorum facit sperma indigestum: & eorum siccitas minorat ipsum. Cum ergo aggregatur in eo vt sit frigidum grossum paucum nominatur gathen. idest exiguum. Intellige ergo illud & scies quoniam non est generatiuum propter frigus suum & suam grossitiem & paucitatem suam. Quod si pueniat ei in matrice aliud sperma exuberantis caliditatis: possibile est vt generet ẽbrionez malũ: aut fedorũ mẽbrorum aut diminute forme. † Quod est qz fetus est sm illud sm q ẽ cõplexio spermatis masculi & femine: dum nõ accidit ei in horai pregnatiõis phibens aut alterans ĩtra matrices propter humores aggregatos i corpore matricis: vel propter causam aliam quecũqz fit. Jam ergo declaratum est ex eo quod dixit Galie. dispositio pñcipatus cordis: & q est cor princeps primus & sequitur ipsum in principatu cerebrum: & sequitur cerebrum epar: & sequuntur epar testiculi. Et sciuisti signa significantia dispositionez complexionum vniuscuiusqz horuz membrorũ. Et sciuisti q illud quod sequitur vel quod nascitur ex vnoquoqz horuz dispositio complexionis eius est: sicut est dispositio complexionis radicis ex qua oritur. 8

† De complexione fetus.

quãlibet primam qualitatũ quas & operatiuas nominamus.

In dispositionibus autem corporis totius iam ante dixi: mus q sunt similes cordi et epati: verũtamen vincit in eo similitudo cuiusqz coruz cũ quo est qualitas fortior q̃ cunqz qualitatũ fuerit ex primis que nominatur actiue.

Totius vero corporis habitudo in illis maxie discernit ptibus q̃cũqz videntibus primo subiacẽt. Musculi vero sũt hĩ oibus ossibus circũuoluti: & cõposite quedã carnes sunt ex simplici & pria carne

Res similis quandoqz est secundum veritatem sicut similis ei: & quandoqz est non similis ei secundũ veritatem in re qua assimulatur ei sed est similitudo propinquior aut longinquior. Dispositiones ergo corporis totius assimulantur cordi & epati: aut secundum veritatem aut secundum propinquitatem eorum valde: & assimilantur cerebro et testiculis per similitudinem longinquiorem illa: sicut accidit vt sit pectus proportionale cerebro: & nuche per spondiles super quas est fabricatum. † Et sicut accidit q quando castratur homo vt assimuletur corpus eius & mores ipsius corporibus mulierum et moribus ipsarum. Intellige ergo illud a gal. Qualitates autem prime que nominantur actiue: sunt caliditas frigiditas: humiditas: et siccitas. Aris. autem nominauit eas actiuas: aut enim faciunt aliquid in corpore: aut quoniam corpus & anima patiuntur ab eis secundum q ostendit in libro predicamentorum: in tertia specie ex speciebus qualitatis. Et multotiens quidem nominantur caliditas et frigiditas actiue: et nominantur humiditas & siccitas passiue. Caliditas enim quoniam ipsa calefacit et digerit sed frigiditas quoniam ingrossat & congelat & aggregat. Humiditas vero quoniam per eam fit passio rei facilis: sed siccitas quoniam per eam fit passio rei difficilis. † Et Galienus quidem nominat eas omnes actiuas in hoc loco sequendo sententias dialecticas: quod est: quia qualitates actiue & passiue in vno terminorum siue capitulorum dialectice continentur. 9

† De hoibus qui castrentur.

Quare oẽs qualitates prime actiue vocent

Villi qui inuoluũtur ⁊ suꝑ quos cõponit caro sunt qdam nerui q cõtinuãtur cũ carne musculi: ⁊ ponunt ĩ ea: ⁊ sũt vili q bus cõterit caro musculi. Cũ ergo appropinquãt fini ei⁹ redeunt dispartiti: ⁊ aggregant. ⁊ fiet ex eis corda que cõtinuat cũ membro. Cũ ğ colligit musculus versus radicem suam attrabitur mẽbrũ cũ quo cõtinuata ẽ corda ad partez ĩ qua musculus est positus: ⁊ cõtinuatur cũ musculo. Itẽ arterie que dant ei caliditatez innatã ⁊ spiritũ animalẽ cũ eo cõtinuant ⁊ ꝯtinuant cuz eo vene que ibi bunt ipsum. s. q̃ dant ei nutrimẽtuz. Cũ ergo arterie dant ei calorez innatuz ⁊ spiritũ animalẽ ⁊ sanguinẽ subtilez: ⁊ vene nõ pulsatiles dant ei sanguinẽ ex q̃ nutritur: nominauit gal. totuz qd dispartitur ĩ ꝑtibus musculi ex venis nõ pulsatilib⁹ ⁊ ãterijs nomine cõmuni vtrisq3: ⁊ est vene. ꝭ Et dixit ꝙ illud nõ complet substantiã musculi. Et nõ dant ei nisi sicut riui. s. vene nõ pulsatiles ⁊ adiuuãt etiã ad h vt remaneãt. s. vene pulsatiles i. arterie. Intellige ğ illud ab eo ⁊ nõ obliuiscaris sermonis eius. Et quãdo dicimus dispositionẽ toti⁹ corporis: tũc plurimũ ꝑ illud qd si

ꝭ Que musculoꝝ sbaz ingrediantur. ⁊ q̃ nõ.

⁊ neruis qbus he circũuolute sunt. Propria. n. musculorũ substantia hec est: vtraq3 ad eos vero ꝯuenientia: hec uasoꝝ velut riui qdaz sũt nõ cõplentes eoꝝ substantiã: s3 seruientes ad ꝯseruatiõem.

Et qñ dispõez toti⁹ corpis dicimus tũc plurimũ qd significamus ꝑ illud ex mẽbris est illud qd cadit ĩ primis sub visu: ⁊ illud est musculi ĩuoluti supꝰ oĩa ossa. Et musculus q dẽ est caro cõposita ex carne simplici pria: ⁊ ex villis q inuoluunt ⁊ supꝰ quos cõponitur caro. Et substãtia qdem musculi ꝓpria nõ est nisi due iste res: vene ãt q̃ ꝯtinuãtur cũ eis nõ sũt eis nisi sicut rami ⁊ riui aquaꝝ: ⁊ nõ sũt cõplentes eoꝝ substantia: s3 adiuuant ad hoc vt remaneat.

Dicent igr ⁊ eoꝝ craseos cognitiões secundũ bñ tꝑataz bitatõez: ꝑmutant. n. distẽpantie regionũ cutes secundũ se formãtes: ⁊ corrũpũt q̃sdaz cognitiões: ita vero ⁊ secundũ bñ tꝑataz regionẽ tẽpore messis scip̃z soli aliqs nudũ exponat: ⁊ ꝑmutabit eas cognitiões q̃cũq3 secũdũ colores sũt: ⁊ in mollicie ⁊ in duricia secũdũ ꝯsistẽtiã. Si vero vt bene tꝑata ẽ regio: ⁊ ipse bene tꝑata dicta vtat: neq3 exustus in sole iaceat nudus vnaq̃q3 die plurimũ: neq3 vt qdaz more virginis in vmbra degẽs: ꝑfecte craseos demonstrabunt signa: quasi in his igit in oratiõe futura ĩtendamus iã ĩtellectum est.

Ego suz tibi narrans oĩa signa cõplexiõis musculoꝝ in hitatione tꝑate: hitationes. n. male cõplexiõis mutant cutẽ ⁊ iclinãt cã ad illud qd ꝯuenit eis: ⁊ corrũpunt q̃daz signa: ⁊ similit ẽt si aliqs exponat se ĩ regiõe tꝑata soli in hora estatis ⁊ corpus eius sit detectũ tũc permutat ex signis corpis eius q̃ sũt ex via coloris ⁊ duricie eius ⁊ mollicie. Et si regio ẽ tꝑata ⁊ ĩtendit hñs corpus ĩ regiõe sua in intentiõe eq̃litatis: ⁊ nõ exponit se corpe eius nudo soli in oĩ die lõgo tpe donec sol aduratr euz: ⁊ nõ habitet in vmbra sicut faciũt qdam more virginis puelle: tũc signa cõplexionis eius declarantur omnia secunduz virtutes suas. Intellige ergo illud a me qd dico tibi. s. ꝙ sermo meus non est: quãuis sermo meus non sit nisi in eo cuius est hec dispositio.

Competentis vero craseos cognitiones secundũ totam aniãlis habitudinẽ sunt: color q dem ex rubeo ⁊ albo cõmixtus Capilli vero rubei ⁊ mediocriter crispi vt in plurib⁹ Mediocritas vero carnolitatis in quantitate ⁊ qualitate. Medium enim perfecte est huiusmodi corpus omnium superfluitatuz vt dicantur ⁊ intelligant ad hoc etenim spissuz corpus ad hoc dicit spissuz ⁊ tenue: similit adhuc ⁊ multã carnem hñs ⁊ paucã carnẽ: ⁊ crassuz ⁊ macrũ ⁊ molle ⁊ durũ: ⁊ pilosuz ⁊ nudũ pilis. Nihil igit horũ est mediocre s3 q̃si policleti regula ad sũmũ venit mediocritatis vniuerse: vt tangẽtibus qdẽ neq3 molle neq3 durũ appareat: neque calidũ neq3 frigidũ: videntibus vero neq3 pilosũ neq3 nudũ pilis: neq3 grossuz neq3 gracile: aut aliquã aliã hñs intẽꝑerantiam.

Ego qdem dico ꝙ signa cõplexiõis ĩ corpe toto sũt ꝙ color ẽ cõpositus ex albedie ⁊ rubedie: capilli sũt flaui ad rubedinẽ ⁊ crispitudinẽ tẽpati scdz plurimũ. ⁊ q caro ẽ tẽpata in q̃litate sua ⁊ quantitate sua qm̃ hoc corpus ẽ mediũ iter oẽs spẽs supfluitatẽ: ꝓpea q² oĩs supfluitas nõ dr nec itelligitur nisi cõpatiõe ad ip̃z qd ẽ q² corpus spissum nõ dr q² spissuz ẽ nisi ꝑ cõpationẽ ad hoc corpus. ⁊ similit extenugnificat est musculus: sed iaz remãserũt ex corpore res alie multe: et sunt reliqua membra q̃ sunt ꝑter radices. iiii. ⁊ q̃ ex eis nascunt: ⁊ q̃ sũt preter musculos sic ossa ⁊ ligamẽta ⁊ pãniculi: ⁊ reliqua mẽbra officialia: sicut stomachus ⁊ pulmo ⁊ renes ⁊ vesica ⁊ alia. Corpus eni totũ cõpositũ ẽ ex oĩb⁹ mẽbris sicut musculis ⁊ aliis. 10

Iste cõditiões itellecte sunt. rege ergo cas ⁊ cõpara ꝑm eas signa complexiõis mẽbroꝝ seu musculoꝝ in oĩ regiõe ⁊ in vnaquaq3 cõsuetudine holum. q̃daz eni regiones ⁊ ꝯsuetudines mutãt signa musculoꝝ ita ꝙ iclinant ea ad ca. ⁊ sic. sicut faciũt regiões calide ⁊ sicce sic regio ethiopuz. ⁊ sicut faciũt artes calide ⁊ sicce sicut ferraria. ⁊ q̃daz regiões ⁊ cõsuetudines mutant signa cõplexionis musculoꝝ: ita ꝙ inclinat eos ad frigus ⁊ humiditatẽ. sicut facit regio fri. ⁊ hu. sicut regio sclauoꝝ. ⁊ ꝑcipue si sint ex eis q habitãt ad latus maris ⁊ fluminis: ⁊ sic faciũt artes fri. ⁊ hu. sicut ille cuius cõsuetuetudo est balneari oĩ die. Cum ergo cauebis ab omnib⁹ causis que mutant complexionem musculorũ ⁊ extrahunt eam ab eq̃litate: tũc signa musculorum que dicit gal. certificanter ⁊ verificant: ⁊ si non caueas ab illo: tunc nõ certificatur neq3 verificatur illud qd narrabis in eo quod sequitur de signo musculorum. 11

Que musculoꝝ complexinez variare possunt.

Ista sunt signa corporis qd' ē i meliori formarū ꝛ hoc corpus ꝗuis nō sit iuentū ſm veritatē: est tñ canon ad quez cōparatur totū qd' est i medicina: sicut fecit policletus. iste eni facit statuā i vltio qd' possibile est ab eq̄litate: ꝛ posuit eā canonē p quē puenia tur in operatiōe statuarū. ¶ Cū g' dicit medic⁹ i cibo aut medicina aut i signo aut i cā ꝙ est eq̄lis: aut calidū aut frigidū aut humidū aut siccū. ꝛ quāta sit sūma gradus eius in caliditate sua aut i frigiditate aut i alio ab illo: tūc illud ñ est nisi ſm cōparationē eius cū meliū formarū: q2 melior formarū est canon medicoꝝ ſm itētionē logicoꝝ. Cōsidera g' ſm ſmonē gal. ꝛ itera locutionē eius multotiēs: ꝛ iueniēs ipm itellectū ꝛ scies p illud certificationez expositionis huius. 12

Iste ſmo ē intellectus si memor fueris oium q̄ pterierūt. Et cā nigredinis capilloꝝ ꝛ albedinis ipsoꝝ ꝛ flauitatis eoꝝ ꝛ mutationis coloris eoꝝ ē materia eoꝝ ex qua fuerūt. ¶ Et hec qdez mā ē vapor fumosus p quē mūdificat nā caliditatē innatā. qd' ē: qa caliditas innata ē vapor tēperatus quē generat cor ꝛ arterie semp: ꝛ vapor fumosus ē supfluitas caliditatis inate. qñ g' caliditas est fortior facit hūc vaporē adustū nigrū. ꝛ iste qdem vapor egredit ꝛ ex poris expellit ſm cōtinuitatez. quotiēs g' egredit ex eo aliqd coagulat in capillū. est g' calor capilloꝝ ſm colorē huius vaporis: ꝛ pp hoc est color capilloꝝ signū caliditatꝭ. nā si est niger significat supfluitates caliditatis si est albus significat frigus cōplexiōis: ꝛ si est flauus significat eq̄litatē caliditatis. Et ego iā vidi regulā q̄stionis q̄ currit i capillis iter medicos arabicos ꝛ mira-

¶ De materia capilorum.

atū nō dicit q2 ē extenuatū nisi p cōparationē ad ipsum ꝛ secūdū hoc exēplū cōparatur ad ipsū multā carnē habens ꝛ paucā carnez: ꝛ crassū ꝛ macrū: ꝛ molle ꝛ durū: ꝛ pilosū ꝛ nudū pilis: ꝛ non est aliquod hoꝝ corpoꝝ eq̄le: sz eq̄le est qd' est secundū exemplū qd' pparauit policletus: ꝛ noiauit ipm canonem q cōsecutus est vltimū eq̄litatis totius donec fit qñ tangitur vt nō appeat: q2 ꝛ molle: neqꝫ q2 est durū: neqꝫ q2 ē calidū: neqꝫ q2 est frigidum: ꝛ quādo aspicit ad ipm nō inuenit pilosū neqꝫ nudū pilis: neqꝫ grossū neqꝫ gracile neque vincit sup eū aliquid supfluitatis.

Qecunqꝫ vero tpato calidiora qdez sūt non tñ hūidiora aut sicciora secundū carnez: de his. n. p̄sens rō est: appent qdez ꝛ tāgentibus calidiora tāto quāto secūdū crasum sūt calidiora: ꝛ pinguedis minus habentia: colore vero rubea: ꝛ nigros capillos habentia.

Ex corpibus āt q̄ sunt calidiora tpato ꝛ nō sunt hūidiora eo neqꝫ sicciora ipso: ꝛ cōplexio eius ē hec cōplexio i genere carnis: sermo. n. nr̄ nō est nisi in hoc ꝙ caliditas appet sensui tactui magis addita caliditate tpata. ꝛ supfluitas caliditatis cōplexiōis eoꝝ sup corpus tēperatū secūdū caliditatez eorū multitudo piloꝝ: ꝛ paucitas adipis in eis. In colore āt sunt magis addite rubedinis: ꝛ capilli in eis sunt nigri Ista ergo sunt signa cōplexiōis calide.

Frigidioris craseos corpis signa nō pilosum ꝛ pingue frigidū tāgentibus. Color vero eoꝝ cum capillis magis ruffus: multa vero frigiditate existente liuida quodāmō est caro: sz vocare cōsuetudo qbusdam medicoꝝ est hostales plumbei coloris.

Signa āt cōplexiōis frigide sunt ꝙ habens eā nō est pilosus multe pinguedinis: ꝛ quando tāgis eū inuenis ipm frigidū ꝛ vides colorez corpis eius ꝛ capilloꝝ ipius ad flauitatez declinantem q̄ trahit ad citrinitatez: ꝛ qñ ē frigiditas supflua tūc color est q̄si liuidus: ꝛ de cōsuetudie medicoꝝ est vt nominent hūc colorez: colorez plumbeum.

Sicca vero crasis gracilior est ꝛ durior hū tpata tanto quanto siccior: ꝛ alia vero pxima signa sunt his.

Signa cōplexiōis sicce sūt vt hñs eā est gracilior ꝛ durior: corpe tpato secūdū supfluitatez siccitatis sue. Reliq̄ āt signa secundum exemplum primum.

Et hūida vero alia signa qdez similit magis carnosa vero et mollior.

Et similit ēt reliq̄ signa hūtia cōplexionē hūidā currūt secūdū hoc exemplū: verūtamen caro eius est plus ꝛ corpus eius mollius.

Et secūdū cōpilationez primaꝝ qualitatū qua fiunt distpantie cōpositaꝫ cognitionū formam habent: calida qdez ꝛ sicca crasis pilosior ꝛ durior ꝛ calidior ꝛ minus pinguis est ꝛ gracilis ꝛ nigri capilli: si vero ad amplius caliditas veniat nigri coloris cutis.

Et quando componuntur qualitates prime ꝛ sunt ex eis complexiones inequales sunt signa qua significāt eas composita: quod est: q2 cōplexionem ca. ꝛ sic. habens est plurimum capillorum ꝛ magis addite calefactionis et durietes: ꝛ est priuatus pinguedine gracilis: ꝛ sunt capilli eius nigri: ꝙ si addatur victoria caloris in eo: tunc est nigri coloris.

tus sum ex ea. ¶ Et q̄stio erat q̄re fit ꝙ qñ capilli liniunt psilotro: abraduntur ex radicibus suis: ꝛ nō adurit eos psilotrū. Et responsio huius q̄stionis est q2 psilotrū caliditate sua liquefacit illud qd' est i poris cutis de fumoso ꝛ groso vapore q ē mā capilloꝝ: ꝛ resoluit illud: quare abscindit continuitas capilloꝝ ex radicib⁹ suis: ꝛ cadunt ꝛ abradunt vsqꝫquo redeat iterū exitus vaporis huius ſm cōtinuitatē: ꝛ coagulet exiens ꝛ generētur ex eo pili. 13

¶ De abrasione capillorum.

Ista sūt signa frigide cōplexiōis i genere carnis. s. i musculo ꝙ si generis carnis frig⁹ ē minus. sūt signa ſm ꝙ narrauit i pmis. ꝛ si frigus eius est plus: ē cū eis color corpis liuid⁹ plūbe⁹ ꝛ capilli flaui: significant sup eq̄litatez caliditatis. cū g' fit ꝙ trahunt ad citrinitatē: significāt diminutionē eq̄litatis per additionē frigiditatis in carne. 14

Signa āt cōplexiōis sicce i genere carnis s. musculi sūt vt sit corpus gracilius ꝛ durius tñ: ꝛ nō imprimit siccitas pl⁹ in illo qñ fit singularis sola. remanent g' signa oia alia. ſm similitudinē ſz quā sunt i cōplexiōe tpa. 15

Humiditas etiā

non imprimit quando est singularis in carnem plus additoe carnis ⁊ mollicie eius tantu. ⁊ propter hoc remanent reliqua signa altera scdm similitudinez secundum quam sunt in complexione tpata. Etiaz declaratur ex illo ꝙ caliditas ⁊ frigiditas sunt actiue ꝙ ipe mutant omnia signa equalitatis ⁊ siccitas ⁊ humiditas sunt passiue: quonia non mutant equalitate mutatione de qua fit curandu3, de siccitate quidem vult vt ponat corpus difficilioris passionis cum gracilitate ⁊ duritie. et humiditas quidem ponit ipsu facilioris pas. cu mltitudie carnis ⁊ mollicie. 16

Non sis oblitus eius qd exponit gal. ꝙ ista signa omnia certificantur ⁊ verificant i regioe tpate coplois ⁊ i regione eqlitatis. 17

Intellige sermonez eius quando superfluit hec complexio in eo: properant ad ipsu3 egritudines que fiunt ex putrefactione: ⁊ fiunt chimi qui sunt in eo mali quoniam humiditas quando multiplicatur generatur in chimis grassitudo ⁊ viscositas que opilant poros: et prohibent dissolutionem superfluitatem ⁊ quando multiplicatur humiditas etiam properat

Humida vero ⁊ calida crasis mollior ⁊ calidior ⁊ multo carnosior optima crasi iquatu3 aucte fuerit vtreque qlitates Ad plurimu vero aucte putridis ꝯsumuntur egritudinibus ⁊ cacochimi cito fiunt Si vero paru quide humidior sit: multo vero calidior molliores quide paru temperato hi tales ⁊ magis carnosi: pilosiores vero no modicum ⁊ tangentibus no parum calidiores: nigri vero his sut capilli: ⁊ caro no sine pinguedine si vero parum quidem sic calidior: multo vero humidior mollis e his caro ⁊ multa ⁊ color commixtus ex albo ⁊ rubeo: ⁊ tangentibus paululu calidiores vniuersaliter vero est dicere quod scdm copulationem craseos semper dominantis qualitatis dominabuntur. signa.

Complexione autez calida ⁊ humidiam habes est mollioris corporis ⁊ calidoris ⁊ plus carnis habes ꝙ habes meliorez formaru scdm superfluitatem additionis durau qualitatum in ea super illud corpus: ⁊ quado superfluit hec complexio in eo properant ad ipsum egritudines q accidut ex putrefactioe: ⁊ fiut chimi qui sunt in eo mali: quod si superfluitas humiditatis pauca sit in eo: ⁊ supfluitas caliditatis in eo sit multa erit superfluitas molliciei ei9 ⁊ multitudo carnis eius sup corpus temperatum pauca: ⁊ est superfluitas additionis pilorum in eo super illud: ⁊ non pauca. Cu3 ergo tangis ipsum inuenis ipsu calidius multum: ⁊ capilli eius sunt nigri: ⁊ caro eius est nuda pinguedine quod si superfluitas caliditatis in eo e pauca: ⁊ superfluitas humiditatis in eo est multa: e caro eius caro mollis multa: ⁊ e color eius color pmixtus ex rubedine ⁊ albdine: Et quando tangis ipsum: inuenis superfluitatem caliditatis ce pauca3. Et vniuersaliter quide inuenis i omni complexioe composita signa magis qualitatum magis dominantia ⁊ manifestoria.

Frigida vero ⁊ humida crasis paululu3 qdem vtriusque augmetatis sine pilis e ⁊ alba ⁊ mollis ⁊ spissa ⁊ pinguis si vero aplius alia qualitatis augmentet: cosiderat signa qde scdz pportioe augmetationis qualitatu: Color vero cu capillis magis ruffus qmadmodu ⁊ plurimu vtrisꝙ augmetatis liuidus fit i eis cutis color: si vero inequalis sit augmetatio qualitatum dominabut magis augmetate qualitatis propria signa

Quado aute supfluitas coplexiois frigidi ⁊ humidi est i istis duabus qualitatibus ab eqlitate supe r fluitatis pauca tuc ipsa est nuda pilis: alba: mollis grossa pinguis. qd si supfluitas ista3 dua3 qualitate e multa supfluitas: tuc eius signa addunt scdz aditione duaru qualitatu ⁊ capilloru etia color ⁊ cutis e flauus ad citrinitate. Et quado sunt iste due qualitates scdz plurimu ꝙ e: tuc color e liuidus. Si autem additio duarum qualitatu non est scdm equalitate3: tunc pprietates qualitatis cuius additio est plus sunt magis vincentes.

Si vero frigidu cum sicco equalit augmetet: naturalit duru3 ⁊ gracile habet corpus ⁊ no pilosu ⁊ tangetibus frigidu Pinguedo vero similiter est eis ⁊ gracilibus existentibus dispersa e p carnem: capilli vero ⁊ color pportionaliter sut mesure frigiditatis.

Quod si vicit natura in corpore frigus cu siccitate scdz equalitate tuc e duru gracile ⁊ nudu pilis. ⁊ quado tangit iuenit frigidu: ⁊ hoc corpus quis

ad eos putrefactio: precipue quando expirare prohibetur quod resoluitur: ⁊ expirat ab eis de superfluitate ⁊. et nomen quidem humiditatis est commune. quandoque enim per eam nominatur complexio: ⁊ quandoqz per eam nominantur chimi: omnia enim ista sunt humiditates aquose. ⁊ quandoque volunt per eam ala abistis ex humiditatis aquosis sicut succos ⁊ genera lactis ⁊ aquas. Et manifestum est quod cu3 multiplicatur caro corporis: tunc illud fit a multitudine chimoru3 ex quibus generatur caro ⁊ nutritur. ⁊ quando multiplicantur chimi ⁊ inuiscantur: fiunt chimi mali. ꝙ si accidit alicui horum vt coartetur quod resoluitur ab eo ⁊ non expiret ⁊ effundantur ad quedam membra putrefiunt: ⁊ generatur ex putredine eorum genus egritudinum. Et egritudines putrefactionis sunt multe quas innuimus tibi in eo qd preterijt de expositione nostra. Quod autez remanet de sermone galieni intellectum est. 18

↑ Nō de multiplicibu9 nois significatōe s. hūiditas

Ista sunt signa complexionis frigide ⁊ humide um vincit super carnem: ⁊ iam determinauit ea gal. per minus ⁊ plus: ⁊ posuit sermonem suum intellectu3 in eis. 19

Non permiscetur pinguedo carni in hac coplexione nisi propter frigus: ⁊ frigus generat pinguedinem scilicet adipem: ⁊ siccitas generat gracilitatem: ⁊ secundum victoria3 cuiuscunque scilicet frigoris ⁊ siccitatis apparet signum proprium eis plus: ⁊ quod remanet de sermone eius est intellectum. 20

Rememorari nos fecit gal. per hunc sermonem rei communis ⁊ est ꝙ omnis comple

xio conuertitur in fine etatis ad complexionē frigidā ⁊ siccā: nā si i inceptione est caliditas ⁊ siccitas: tunc manifestū est q co. ni. dominatur in ea: ⁊ vincit adustio humorum ⁊ si non est caliditas: tunc non multiplicatur in ea co. ni. sȝ mutatur ab eo secundū q est ⁊ declinat ad frigiditē ⁊ siccitatem. apparent ergo signa complexionis secūde: comitata signis complexionis p̄me. † Sequit ergo vt sit breuioris vite natura q̄ alii homines ille: cuius complexio est a principio ipso frigida ⁊ sicca deide seqt ipȝ cuius cōplexio est frigida tm̄. deinde sequitur ipsum cuius complexio ē sicca tm̄: deinde sequitur ipsum cuius complexio est frigida ⁊ humida deinde sequitur illum cuius complexio est calida ⁊ sicca postea sequitur illum cuius cōplexio est humida tm̄. postea sequitur euȝ ille cuius complexio ē equalis deinde sequitur euȝ cuius complexio est calida ⁊ humida. ⁊ est longioris vite inter homines discipatarum complexionum. iste. n. quādo conseruatur eius cōplexio ⁊ equantur chimi ipsius ⁊ euadit ab egritudinibus putrefactionis est longioris vite q̄ alii homines natura: † ⁊ propter illud laudauit philosophus in longitudine vite terram ca. vicinam mari propter humiditatem aeris eius ⁊ caliditateȝ ipsius: ⁊ laudauit etiaȝ cum illo complexioneȝ ca. ⁊ hu. Complexionis vero ca. ⁊ hu. duo sunt modi. Alia enim est que est naturalis in corpore: ⁊ est illa que est ab ipso initio sue creationis in ventre matris sue. Et alia est sibi accidentalis. ⁊ hec est vitupabilis ppea q: ē velox ad putrefactōȝ. 21

† Nō q̄ cōplexio sit breuioris vite ⁊ q̄ lōgioris.

† Loca mari vicia laudāt aplio i lōgitudine vite.

Postq̄ȝ fecit scire signa sumpta ex ipsis mēbris facit etiam scire signa sumpta extrinsec⁹ sit gracile: tamē cōmiscetur carni eius pīguedo capilli autē ⁊ color sunt secūdū frigus.

Decidēte vero calida ⁊ sicca crasi: i tēpore paugmastice etatis in frigidā ⁊ siccā. habitudo vero taliū graciliſ qdē simul et dura ⁊ melancholica est ⁊ preterea nigra simul ⁊ pilosa. Dominātē vero altera qualitate multū altera vero parū a mediocri mutātē: dominabūtur quideȝ dominātis signa: mediocres vero erunt alterius cognitiones.

Cum ergo ɔuertitur cōplexio calida ⁊ sicca i hora declinationis etatis ad cōplexionem frigidā ⁊ sicam: tūc corpus ē ex gracilitate ⁊ duricie scdȝ dispositionē quaȝ narrauimus. verū tamē colera nigra vincit super ipsū: ⁊ similiter vincit sup ipsum nigredo: ⁊ multiplicātur in eo pili. Cū ergo vna istarū duarū qualitatum vicit multū ⁊ altera nō excedit equalitatem nisi parū: tunc signa magis vincentis qualitatis ex duabus qualitatibus sūt magis vincentia: ⁊ signa qualitatis alterius sunt magis debilia:

In omnibus vero q̄ p̄dicta sūt ⁊ q̄ dicenda sūt: cōis agnitio craseos: sigdē facile frigescēs sit pars: aut frigiditate aut raritate fit si vero difficile frigescēs: aut calore aut spissitudine. Si vō q̄ de siccantibus aridum ⁊ siccū difficile mobile fiat: ex siccitate fit: queadmodū si grauetur ab humidis humiditate.

Et dabo tibi signuȝ cōe cū oībus q̄ narraui ⁊ narrabo. q significabit tibi cōplexionē: quia si membruȝ infrigidat velociter: tūc idē significat frig⁹ ex eo aut raritatē: ⁊ si nō infrigidatur nisi cū difficultate tunc illud significat ex eo aut caliditatem aut spissitudinē Et quando vides ex rebus exsiccantibus membro accidere vt aridum fiat: ⁊ exhicetur ⁊ difficilis fiat motus eius: tunc illud significat ex eo siccitatem. Et similiter quando uides membruȝ grauari a rebus humectantib⁹ tunc illud est signum super humiditatem eius.

Considerare vero oportet ⁊ si similes adinuicem omnes musculi aut non similem crasim habent simul.

Et oportet vt consideres an complexio omnium musculorum sit vna in naturis suis aut non.

Similiter oportet considere in omnibus quantitatem inuolutorum ossium. aliquādo enim gracilior videtur esse pars non existens gracilior quantum ad musculos: sed propter angustiam ossium talis videtur esse apparens. Similiter autem ⁊ spissior videtur esse multotiens non propter amplitudinem ossium: sed propter carnis multitudinem.

Et aspice cum consideratione tua in esse omnium musculorū in quantitatibus ossium super que masculi positi sunt. fortasse enim putas mēbrūq̄ȝ minutum sit. ⁊ non est minutum propter musculos: sed tu vides ipsam taliter propter minutionem ossis: ⁊ similiter etiam multotiens estimatur q membrȝ est grossum: ⁊ non venit grossitudo eius propter grossitudineȝ ossium: sed propter multitudinem carnis.

Que aucta ⁊ diminuta ⁊ durior ⁊ mollior dum fit siccior aut humidior apparet parum pars: siquidem pauca ⁊ dura siccior: si vō multa ⁊ mollis: humidior.

Et caro secunduȝ additionem sui est ⁊ sui diminutionem: ⁊ secundum additionem suam Corpus. n. aut aliquid membrorum eius quando velociter accipit complexionem rei extrinsece: tunc illud est signum q cōplexio est conueniens complexioni illius cause: ⁊ si fit difficilis passio corporis aut alicuius mēbrorum eius: tunc est signum illō quod cōplo eius ē ɔ̄ria complexioni illius cause. Et quandoque accidit vt euanescat certificatio huius canonis quando corpus est rarū aut spissuȝ. † raritas quidem facit corpus velociter patiens a causis frigidis que proiiciuntur super ipsum extrinsecus sicut frigus aeris continentis: quoniā ingredit ipsum absque ꝓhibitione ⁊ infrigidat ipsū q̄uis sit natura calidū ⁊ similiter facit ipsuȝ pati a cāis calidis extrinsecus quamuis sit nā frigidum. Spissitudo autem facit corpus difficile patiens a cāis extrīsecis ⁊ ostēdet galiēus illud i eis q̄ sunt post declaratiōe meliore ⁊ perfectiore. 22

† Nō effectus ⁊ operatiōes raritatis ⁊ spissitudinis.

Iste canō ali⁹ est q̄re possibile ē vt diuersificet musculorū ɔplō: ⁊ fit i qbusdā mēbris aliqd: ⁊ fit i aliis mēbris alia res facit q̄ illud errare cū qui enūciat membra. 23

Iste canō ali⁹ ē sumptus ex ꝓportiōe carnis ad os: ⁊ plēarie ē itellectus. 24

Iste ca-
nō q̄ iꝰ
sūptꝰ ē ex
dispositione car
nis i seipsa: ⁊ est
intellectus 25

Iste ē canō
aliꝰ sūptꝰ
ab hūidita
te posita ī spacijs
q̄ sunt iter ꝑtes
mēbrorū sim i-
liū partiuȝ ex q̄
nutriūť ista mē
bra. hec. n. hūi-
ditas mutat cō
plōnē mēbri ꝺm
illud ꝺm ꝙ ē eiꝰ
cōplō ⁊ ipsius
grossitudo: ⁊ eiꝰ
tenuitas: putať
ergo ꝙ mēbrū ē
hūidius: aut qꝺ
ē calidius ⁊ ñ ē
calidi: aut ꝙ est
siccius. vñ illud
accidit membro
ꝑꝑ illꝺ sup q̄ꝺ ē
hūiditas posita
ī vacuitatibꝰ cor
porū mēbrorū si
miliū ꝑtiū. ⁊ ga
lienus qdē facit
te scire ī hoc cano
ne q̇ docet dispō
nē cōplōnis cor
poris aut cōplō
nis alicuiꝰ mem
broꝝ eiꝰ: ⁊ canō
est multi iuua-
mēti: ⁊ est q2 qñ
vides cōplōneȝ
corporis aut cō-
plōneȝ alicuius
mēbrorū decli-
nata natura ab e
q̄litate sua: ⁊ vis
eā reducere ad e
q̄litatē aut dimi
nutionē a decli-
natiōe sua: tunc
inple spacia illa
hūiditate cōplō
cuiꝰ fit ꝯria com
plexioni eiꝰ. qꝺ
est: q2 mēbra si-
miliū ꝑtiū nutri
unť hac hūidita
te inclinat ergo
hec hūiditas ad
ꝑtē ꝯplōnis sue
ꝺȝ longitudinē
tpis paulatiȝ sic
oñdit ī libro de
cōplōnibꝰ: ⁊ ī li-
bro de virtuti-
bꝰ medicinaꝝ
simplicium: ⁊
in libro de cibis
⁊ in libris alijs
ab istis. quod ē:

ī duricie ⁊ mollicie pōit dis-
positionē mēbri ī quo ē ī su-
ꝑfluitate siccitatis. ⁊ ī supflui
tate humiditatis. ꝙ ē q2 caro
pauca ⁊ dura dispōit mēbrū
siccius: ⁊ caro multa ⁊ mollis
ponit membruȝ humidius.

Similiter vero ⁊ me
die regiōes similes
partes habētiū cor-
poꝝ aut āpliorē aut minorē
humiditatē ī seipis ꝯtinētē
aut spissiorē: aut tēuiorē: aut
humidiorē: aut siccíorē de-
mōstrāt partē humida qdeȝ
pars ē vbi tēuior ⁊ āplior ē
humiditas: sicca v̇o vbi spis
sior ⁊ simul minor: ip sas tñ
corporis solidas partes ve-
re solidas ⁊ primas scꝺȝ nul
lū modū possibile est humi
diores facere: sȝ satis ē siquis
ꝓhibeat eas siccari nō cito.
eas vero ꝯtinētes regiones
licet replere humiditate aut
tali. Id vero ꝓpriū ē nutri-
mentū similes partes habē
tium ex appositione nō ꝑva
sa factū: cōmunis vero hec
ratio ē omniū partiuȝ: ⁊ de
hoc diceť postea ī sanarū ⁊
egraruȝ causarum doctrina.
nūc vero q̄ sequūť dicamus

Et similiť etiā loca q̄
sūt inter mēbra simi
liū ꝑtiū secūdū mul
titudinē eius ꝙ ꝯtinent de
humiditate ⁊ scꝺȝ paucitatē
eius ⁊ supfluitatē grossitudi
nis aut subtilitatis eius po-
nunt dispo sititonē mēbri in
quo sūt ī supfluitate humidi
tatis eius ⁊ siccitatis ipsius
ꝙ est: quia ista humiditatas
quanto ē tenuior tanto plus
poniť mēbrū humidū ⁊ quā
to est grossior ⁊ minor pōit
membrū siccum. nā membra
corporis fixa q̄ vere sūt dura
non est possibile aliquo mo
dorū vt pōat ea humidiora
q̄ȝ sūt: sȝ sufficit vt custodiat
ea ⁊ ꝓhibeat ea exsiccari ve
lociter. loca autē q̄ sūt iter ea
possibile ē cū humiditate ī
plere ⁊ sūt cū dispositiōe ⁊
sūt absq̄ȝ dispositiōe: ⁊ hec
qdē humiditas ē nutrimētū
ꝓpriū mēbris similiū partiū

ꝙ trahūt ꝑ vicinitateȝ nō ex
venis. et hic qdē sermo meus
ī eo ē cōmunis ī oībus q̄ dixi
⁊ dicā ipsū etiā cū dicā cau-
sas sanatiuas ⁊ egrotatiuas
nūc autē ego veniēs suȝ sup
istā ꝙ ꝯtinuať ī eo ī quo fui.

Ventris cogni-
tōes nā qdē sic
cioris velociꝰ si
tiētes fiūt: ⁊ ꝑ
uus eis sufficit
potꝰ: ⁊ grauāť
āpliori: ⁊ fluctu
atiōes habēt: ⁊ supnatat sup
fluū in eis: cibisque gaudet
sicciozibus.

Dico ergo ꝙ signa vē
tris q ī natura sua ē
siccior cōplexiōe sua
equali sūt vt sitiēs habēs eā
sit velociť ⁊ sufficiat ei ex po
tu parū: ⁊ si bibat multū gra
uať sup eū ⁊ accidit ei ex eo
fluctuatio ī vētre qñ natat su
perfluitas: ⁊ ꝑuenit supiori
parte vētris ⁊ accidet vt de-
siderē illā ꝙ ex cibis ē siccius

Humidioris vero vē
tris signa si neq̄ȝ sitiē
tes fiant: ⁊ ampliorē
humiditateȝ moleste ferant
cibisq̄ȝ gaudēt hūidioribus

Et signa vētris q est
humidior cōplexiōe
sua equali sūt vt ha-
bēs eaȝ sit pauce sitis ⁊ non
tolerat multuȝ ex receptiōe
rei humide. ⁊ vt desideret
cibos q sūt hūidiores.

Calidior vero nā vē
ter digerit qdē meliꝰ
q̄ appetat: ⁊ magis q̄
cuq̄ȝ dura sť nā ⁊ difficile mu
tabilia: corrūpūť. n. ī eo faci
le mutabilia. gaudet vero ca
lidis cibis ⁊ potibus. neq̄ȝ a
frigidis nihil lediť secūduȝ
moderatum usum.

In uentre āt q est cali
dior ī nā sua cōple
xiōe sua eq̄li signa sť
vt sit hñs eā pauce sitis: ⁊ di
gestio ē melior q̄ appetitꝰ:
⁊ precipue digestio duroꝝ
ciborū quoꝝ alteratio ē dif
ficilis: qm̄ cibi quorū altera
tio est velox corrūpūť ī eo:
⁊ desiderat hñs eā cibos et

q2 vnūquodq̄ȝ mēbrū
attrahit ex venis que
veniunt ei materiaȝ nu
trimēti sui: ⁊ reponit eā
ī locis vacuis a digerit
ipsam ⁊ conuertit ipāȝ
ad similitudinem sue
substantie: ⁊ necesse est
vt imprimat hec hūidi
tas ēt ī ipsum aliquid
post aliquid: ⁊ secūduȝ
longitudinem tempo-
ris mutet ipsum ⁊ per-
mutet cōplexionē eiꝰ ad
partē cōplōnis sue. Iā
ḡ declaratū ē ꝑ illud qꝺ
dixit galienus qualiter
scianť signa que faciūt
nos lucrari cognitionē
cuiuslibet cōplōnis cor
poris ⁊ cōplōnē cuiusli
bet membroruȝ absq̄ȝ
errore ⁊ deceptione. nā
cum tu scíueris omnes
canones securus es ne
erres ī aliquo ex illis.

Incipit tractatꝰ de vē
tre.

1
Postq̄ȝ cōple
uit nob ga-
lienꝰ canōes
qbꝰ sciť cōplō cuiusq̄ȝ
mēbroꝝ abbreuiat illꝺ
ꝑ sermonē ī vētre ⁊ pul
mōe: ⁊ necesse ē vt edo
ceat nos ꝑ istos cāones
⁊ faciat adipsci q̄liť ope
mur ī eis ⁊ extrahamꝰ ex
illo ī ꝙ ei q hȝ vētrē q
ī nā sua ē siccior accidit
sitis velociť ꝑꝑ siccitatē
vētris sui: ⁊ qñ bibit
multū grauať sup euȝ
⁊ natat ī supiori ꝑte vē
tris ⁊ accidit ab eo flu-
ctuatō ⁊ de ꝓꝑetate qdē
oīs mēbri ē vt attrahat
nutrimētū illꝺ ꝙ ē ꝯue
niēs ei. ⁊ ꝑꝑ illā fit vt
ille cuiꝰ vētris cōplō ē
sicca desideret cibos ꝺsic
catiuos. ⁊ nō desidēt bi
bē vinū aut aq̄ȝ donee
ꝓuocet ipȝ ad illꝺ sitis:
⁊ qñ bibit multū natat
ī vētre eiꝰ ⁊ fluctuat. 2

Quando mēbꝝ
attrahit sibi ex ci
bo illud qꝺ con
uenit ei: tūc manifestū
est ꝙ habens ventreȝ
humidū desideret ci-
bos qui sunt humidio-
res: ⁊ potū hūidū. gal.
enī nō dixit ꝙ non desi
deret potū: ⁊ non dixit:
nisi quia est pauce sitis:
sȝ dixit. ⁊ non tolerat
potum multum. 3

Venter calidus

ī Vētres nā
sicci velociť
sitiūt ꝑuo āt
ꝯtētanť

potest caliditate sua digerere cibos duros difficilis alterationis: ⁊ cōburit cibos molles facilis alterationis. Et manifestū est q̄ habēs eū desiderat illud quod cōuenit complexioni ei⁹ ⁊ nō leditur ab eo quod est cōtrariū ei: ⁊ similiter est dispositio in vna quaq̄ complexionum ventris. Illum eniꝫ cuius complexio ventris est sic. nō ledunt cibi hu. ⁊ ei cuius cōplexio ventris est humida nō nocēt cibi exsiccatiui. inter hoc namq̄ vt desideret homo aliquid: ⁊ inter hoc vt noceat ei res aliqua: est differentia apparens. 4

¶ Cuiuscū q̄ꝫ cōplexio ventris dispō. nō ledit ab eo q̄ est sibi 9triū

Istud quod exponit̃ de s̄mone hoc est s̄mo eius: appetitus i eo est melior q̄ digestio ei⁹. appetitus enim ciborum fit per os vētris: ⁊ hoc natura decliuius est ad frigus: cū ergo cōplexio vētris est frigida cōueniens ē ei natura: ⁊ digestio fit p̄ concauitatē ventris: ⁊ eius complexio est calida natura ergo quādo complexio vētris frigida est: accidūt ei ex ea omnia que dicit gal. in sermone suo isto. 5

¶ Quare stomach⁹ frigidus meli⁹ apetat q̄ꝫ digerat.

In isto sermone ostendit differentiaꝫ gal. inter complexionem malaꝫ natura: ⁊ malam per accidens. Complexio enim mala natura impossibile est vt sit egrediens a latitudine sanitatis: ⁊ propter hoc desiderat hn̄s eā quod conuenit ei ⁊ assimilatur sibi. Et complexio mala per accidens possibile ē vt sit egressa a latitudine sanitatis ⁊ fiat egritudo. ¶ Et curatio malicie complexionis fit per illud qd̄ est ei contrarium. ⁊ iteruꝫ membrum secundum q̄ diximus attrahit sibi secundum q̄ est conueniens in dispositione sanitatis: ⁊ attrahit ad ipsum quod est contrarium complexioni sue in egritudinis dispositione: Quod autem

¶ Mēbrū sanū attrahit sibi q̄ ē cōueniens egrū vō q̄ ē 9ploni sue 9trium.

potus calidos: ⁊ nō nocent ei i eo frigida si vtit̃ illis scꝫ intentionem ⁊ equalitatem:

Frigidus vero natura vētre appetere qdē bonus: digerere vero non bonus: ⁊ maxime qcūq̄ difficile mutabiles ⁊ frigidi ciborū fiūt accrescūt. nō cito i eū: ppterea ⁊ accidit ructuās ē huiusmōi venter. ⁊ gaudet qdē frigidis: leditur vero facili⁹ imoderate vtēs ita vero extrisecus ei accidētibus frigidis non fert eorū diuturnā dispositiōem quēadmodū neq̄ calid⁹ calidorū

In ventre autē q̄ i natura sua est frigidior: appetitus ē melior q̄ digestio: ⁊ precipue digestio eius ē deterior q̄ digerit cibos frigidos quorū mutatio est difficilis propterea q̄ accrescūt i eo velocit̃. Et propter hoc ille cuius vent̃ ē cū dispositiōe hac: acet osā cructuatiōem emittit: ⁊ desiderat res frigidas verūtamen festinat ad ipsū nocumentū eorū i vētre suo etiā si superfluit i eis superfluitate pauca. Et similiter etiā nō tolerat ipse cuius dispositio vētris ē hec vt occurāt ei lōgo tēpore res frigide ⁊ similit̃ habens vētrem calidū nō tolerat eius ventre vt obueniat ei longo tempore res ca. extrinsecus

Ex egritudinibus tñ in ventre distemperātie in hoc differūt a naturalibus scꝫ q̄ 9traria concupiscūt ⁊ non similia: quemadmoduꝫ ⁊ naturales

Alter cōplexionem malā accidētem in ventre ex egritudine ⁊ iter cōplexioneꝫ eius q̄ est natura differētia ē q̄ habēs cōplexionem malā accidentalē desiderat q̄ est cōtrariū cōplexiōi vētris sui: nō q̄ est cōueniēs ei ⁊ simile sibi: sicut desiderat habēs cōplexionē malā frigidā in vētre natura

Secūdū cōplexiōem vero in ventre distēperantie p simplicium

cognoscuntur cōpositiōes.

Specierū āt cōpositarū cōplexiōis male scē i vētre cognitio ē p cōpositiōem simplicium specierum.

Diligēter vero oportet adhibere itellectū his q̄ dicta sūt discernētes ea ab his q̄ dicēda sūt. Nō solū enī vent̃ sitiētes ⁊ nō sitientes operat̃: ⁊ frigidū ⁊ calidū potū desiderātes sꝫ ēt ea que circa thoracem: ⁊ epar: ⁊ cor: ⁊ pulmonem.

Et oportet iā vt multū adhibeas cōsiderationeꝫ i eo q̄ diximus: vt discernas iter istā ⁊ int̃ illā qā sumus dicētes: ⁊ ē q̄ nō propter vētrē tm̄ sit homo sitiens aut nō sitiēs aut desiderās potū frigidū aut desiderans potū calidū. sꝫ etiam fit illud ppter istrumentū q̄ est i pectore scꝫ cor ⁊ pulmōeꝫ

Sed propter horū caliditatē sitientes inspirant āplius ⁊ exsufflāt lōgius: ⁊ sētiūt scꝫ thoraceꝫ cauma: nō quēadmodū q̄ ppter ventrē scꝫ hypocōdriū pati ūt̃ calorē. hij ⁊ qdē bibētes nō statim quiescūt: ⁊ frigid⁹ potus sistit magis eorū sitiꝫ q̄ multus calidus refrigerat autē eos ⁊ frigidus aer īspiratus: nihil alleuians ex vētre sitientes. ita vero ⁊ ecōtrario habētes a frigida īspiratiōe sensibiliter leduntur ⁊ maxime hec ē cognitio i pulmōe frigiditatis: quemadmodū frigidum inspirantes sentiūt manifeste lesionem ⁊ in frigidationem: ita calidum est eis amicum: sed etiam phlegmaticas superfluitates loquentes cum tussi expuunt.

Verū tñ ille cuius sitis ē ppter caliditatē i istis istrumētis ipse attrahit de acre plus: ⁊ ē i atractiōe q̄ attrahit aerē ⁊ i īspiratiōe spaciū ⁊ lōgitudo: ⁊ sētit i pectore suo iflāmatiōem: nō i eo q̄ est sub hypocondriis: sicut sentit ille cuius sitis ē ex caliditate i vētre: ⁊ quādo bibit etiam non sedatur eius sitis

dixit in ventre intellige illud etiam in alijs: membris secūdum q̄ dispositio eorum est hec eadeꝫ dispositio verumtamen illud non est sensatum propterea q̄ appetitus naturalis in eis est tantum: et appetitus i ventre est compositus ex virtutibus naturalibus ⁊ sensibilibus simul. 9

In cōplexiōe ca. ⁊ sic. i ventre vicente aggregantur signa complexionis calide ⁊ signa complexiōis sicce ⁊ i complexione quidem cali. ⁊ hu. aggregantur signa cōplexiōis ca. permixta cum signis cōplexionis humide. complexio aūt fri. ⁊ hu. ⁊ cōplexio fri. ⁊ sic. sc̄m modū queꝫ narrauimus. 7

Cum ex signis cōplōnis ca. et sic. i vētre nā sit sitis ⁊ ex signis cōplōnis hmōi in vētre p accidēs sit appetit⁹ pot⁹ frigidi: ⁊ ex signis cōplōnis fri. et hu. nā i vētre sit paucitas sitis: ⁊ ex signis h⁹i cōplōnis p accidēs i vētre sit appetit⁹ pot⁹ cali. ¶ ⁊ res iste accidūt hōi pp mēbra alia sicut pp mēbra q̄ sunt i pectore. s. cor: ⁊ pulmonē: dixit ga. hūc s̄mone de natura ventris donec nō erres: ⁊ putes q̄ sitis ⁊ appetit⁹ pot⁹ frigidi aut pot⁹ ca. sunt signa ppa cōplexionis ventris: ⁊ ga. expōit s̄monē suū istuꝫ ⁊ dicit. 8

¶ Nō q̄ apetit⁹ potus fri. aut ca. si ē ppūꝫ signū 9plōnis vētris

Differētiam-
pōit gal. i-
ter signa vē
tris cali. ⁊ fri. ⁊ i
ter signa pulmo
nis ca. ⁊ fri. assū
pta pp̄ siti donec
ñ fiat error i aliq̄
eoꝝ. Et s̄mo ei⁹
ē intellect⁹ ⁊ ipē ēt
cōplebit s̄monē
ī signis cōplōnis
pulmōis sic fecit
ī signis vētris. 9

Ille cuius
pulmo est
sicc⁹ nā ñ ex
puit supfluitates
phlegmaticas nz
cū s̄mōe nz cū tus
si nz vtroqz sil': ⁊
ille cui⁹ pulmo ē
hu. expuit sup-
fluitates phleg
maticas aut cū
loq̄la aut cū tussi
aut cū vtroqz sil'
⁊ signū aliō illi⁹
cui⁹ pulmo ē sic
c⁹ ē vox clara: ⁊
illi⁹ cui⁹ ē hu. ē
vox rauca. ⁊ q⁹
vtit' ēt ex maio
re voce ⁊ accutio
re currūt i cannā
pulmōis eius su
pfluitates ple-
gmatice. 10

Propterea ꝙ
dixerat añ ꝙ
q vtit' ex vo
ce q̄ ē mai⁹ et
acuti⁹: ⁊ ꝯcurrūt
p illud in cannā
pulmōis ei⁹ sup
fluitates: tūc si-
gnū ē illō hūidi
tatis pulmōis ei⁹
Cōseqñt ponit
hūc s̄monē ita ⁊
dixit: qd̄ magni-
tudo vocis ⁊ p-
uitas ei⁹ nō sūt
signa alicui⁹ cō-
plōnis donec nō
erret aliq̄s p s̄mo
nē ei⁹ p̄mū. De
īn dic ꝙ magni
tudo voc ī ē seqñs
āplitudinē cāne
pulmōis: ⁊ sup
fluitatē vtutis exi
t⁹ aeris ex pectoꝛ
sbito: ⁊ paruitas
vocis ē sequēs
stricturā cāne pl'o
nis: ⁊ d̄bilitatē
vtutis exit⁹ aeris
ex pectoꝛ sbito. 11

Dz dixim⁹
ꝙ caliditas

stati: ⁊ potus frigidus sedat
eā plus ꝙ̄ sedet eā pot⁹ mul
tū calidus. Et quādoqz se/
dat siti ei⁹ cuius ē hec cōple/
xio aer frigidus etiā quādo
attrahit eū: ⁊ ñ sedat siti eius
causa cuius sitis ē caliditas i
vētre. Et similit' ille q̄ ē scd̄z
cōtrariū huius dispositiōis sē
tit lesiōē ab aere frigido quā
do īspirat eū: ⁊ illud ē ex maio
ribus significatiōib⁹ sup fri/
gus pulmōis. Et sicut habēs
hāc dispositionē qñ attrahit
aerē frigidū sētit ex eo lesiōē
māifeste: ⁊ frigidus similiter
amat attractionē aeris calidi
⁊ expuit superfluitates phle
gmaticas qñ loquit' ⁊ cū tussi

Siccitates vero pulmōis
sūt supfluitate sūt ⁊ pur
a phlegmate: ⁊ vocē ha
bēt clarā: queadmodū ⁊ hūi
ditates obscurā qdē ⁊ raucā
operant' vocem. Incurrunt
āt eis superfluitates magis
⁊ accutis loqui volentibus.

Eius āt cui ē p̄mo sic
cus nō est supfluitas ꝙ̄
expuat: ⁊ vox eius est
clara. Illius āt cuius pulmo
ē hūidus vox ē ñ clara rauca
Et qñ vtit' ex voce q̄ est ma
ior ⁊ acutior currūt i cāna ei⁹
pulmonis supfluitates.

Non vero ipa vocis ma
gnitudo a caliditate fit
queadmodū neqz pui/
tas a frigiditate fit: sz hec q/
dē ab āplitudie trachee artie
fit ⁊ ex exsufflatiōe vehemē
tioꝛ: puitas vo ꝯtraria seq̄t'.

Verūtñ magnitudo vo
cis ñ fit pp̄ caliditatē:
sz magnitudo vocis fit
pp̄ āplitudinē cāne pulmo
nis: ⁊ supfluitatē virtutis exi
tus aeris ex pectore subito ⁊
⁊ puitas vocis ē sequit' cās
q̄ sūt cōtrarie istis.

Itaqz neqz semp neqz
p̄ncipalit': sz scd̄z accñs
⁊ ex solis nālibus crasi
bus supuenientibus ñ ꝯseq̄t'
vocis magnitudo ⁊ puitas.

Non ergo oꝫ semp vt se
q̄t' magnitudo vocis ⁊
eius puitas caliditatē ⁊
frigiditatē: neqz etiā qñ cū
magnitudine vocis eius sit caliditas ⁊ frigiditas ē
illud ex eis ipsi signū: verūtñ ñ ē ex eis nisi p accñs
⁊ seq̄t' illud cōplexio nālis: ñ cōplexio accidētalis.

Quoniā vero hmōi orgna pp̄ crasim facta
sūt talia. s. āpla vel stricta talis vox ꝯseq̄t':
⁊ ppea ex voce ē aliqd de nāli crasi colligere
Eteni vox lenis lenitatē trachee arterie seq̄t': ⁊ as
pera asperitatē. Lenitas vero arterie: ꝯtēperātiā
crascos seq̄t': asperitas vero siccitatē: Asperitas si
qdē inequalitas q̄dā est secūdū corpus durū. Arte
riā vero opat' durā omiomeron partiū eius sicci
tas: iequalē vero eius dispsc hūiditatis idigētia
ad eūdē vero modū neqz acuta vox nā sine an/
gustia gutturis: neqz grauis sine latitudie fieri pt
Angustia eni nālis filia est frigiditatis: āplitu
do vero caliditatis. pportionabilit' vero nālibus
differentiis vocū q̄ scd̄m passionē pficiūt cogni
tōes existētes efficientiū cārū sūt: de qbus oībus i
his q̄ de voce dicta sūt sufficient' determinatū est.

Quod ē: qa oīa mēbra officialia ñ sūt i scd̄z
dispositionē scd̄z ꝙ̄ sūt nisi pp̄ter cōplexi
onē suā ⁊ dispositiōē vocis fit sequēs dis
positionē mēbroꝝ officialiū: opꝛtet pp̄ter hoc ꝙ
cōpares ex voce scd̄z cōplexionē suā naturalē: ide
est ꝙ vox lenis sequit' lenitatem cāne pulmōis: ⁊
vox aspera sequit' aspiratē eius: ⁊ lenitas cāne pul
mōis seq̄t' equalitatē cōplexiōis sue: ⁊ asperitas
eius sequtur siccitatē ipsius ꝙ est: qa asperitas ñ est
nisi diuersitas i corpore duro. Et nō fit cāna pul
mōis dura nisi pp̄ter siccitatē mēbroꝝ simpliciū par
tiū ex qbus ē cōpositio eius: ⁊ ñ fit i ea diuersitas
nisi pp̄ter diminutiōē humiditatis sparse i ea. Et
similit' iterū vox acuta natura ñ est possibile vt fiat
nisi cū cōstrictiōe cāne pulmōis ⁊ epiglotti vox gra
uis nō fit nisi cū āplitudine eius ⁊ strictura eius ge
nerat' ex frigoꝛ ei⁹ inato: ⁊ āplitudo eius generat'
ex caliditate ipsius inata: ⁊ scd̄z cōparatiōē speruꝫ
vocis naturaliū sūt spēs q̄ accidūt pp̄ter egritudi
nes: fiunt ergo ⁊ ille signa significantia causas faci
entes eas. Iam ergo determinauimus omnia il/
la determinatōe sufficienti i libro nostro de voce.

Ale vero partes animalis que intrinse/
cus sunt non leues habent crascos cogni/
tiones. tentandum est tamen ea per ad
iuuantia ⁊ nocentia cognoscere: amplius ⁊ secun
dum naturalium potentiarum operationes. Di
ctum est autem in tertio loco de causis qui vnius
cuiusqz potentie virtutis ⁊ vitu dominatrix est
crasis. Crascos igitur cognitiones ⁊ species di/
cte sunt.

Reliquorum membrorum complexionis
signa super eum significantia sunt occulta
verumtamē conuenit tibi vt inde concras
secundum dispōem vt significes super ea per ea
que iuuant ea ⁊ nocent eis ⁊ per obserationes vir/
tutum earum naturalium. Operationes autem
virtutum naturalium iam dicte sunt in tertio tra
ctatu megategni: in causis per quas complexiōis
fit rectificatio cuiuscz illarum virtutum. Et boni

qñ ẽ addita nã dilatat mẽbrũ: ⁊ qñ ẽ frigiditas addita nã cõstrigit mẽbrũ: pp hoc ḡ accidit vt mutet̃ vox i magnitudie ⁊ pvitate a cõplõne canne pulmonis: nõ per essentiã sed p accidẽs qm̃ caliditas nãlis qñ est addita i hoc mẽbro dilatat ipsuȝ: tũc si est virtus pectoris fortis extrahens aerem subito fit vox magna: ⁊ si nõ est fortis nõ est vox magna. Et si frigiditas nãlis ↄstringit cannã pulmonis: tũc si virtꝰ pulmonis est fortis expellens aerẽ vice vna ẽ ab illo vox acuta: ⁊ si nõ expellat ipsuȝ sequit̃ ipsũ vox parua: nõ est ergo magnitudo eius neqȝ paruitas signũ ꝓpriuȝ alicuius caliditatis neqȝ frigiditatis: sȝ sũt signa peraccidens. Cõplexio autẽ contingens scilicet frigida p accidẽs ñ imprimit oĩno aliqd in magnitudine vocis: neqȝ in paruitate eius nisi assiduet̃: ⁊ stet i mẽbro vocali loco cõplexionis radicalis. 12

¶ Delenitate vocis.

In hoc ƥmõe ondit galienus qꝫ lenitas vocis fit pp hũiditatis multitudinẽ sparse in mẽbro nã ipa rorat ⁊ hũectat ipȝ: ⁊ qñ minuitur exsiccat̃ mẽbrũ ⁊ generat̃ in eo asperitas. quod ẽ: qꝛ ptes eius remanẽt eleuate: qm̃ loca i qbus erat hũiditas euacuant̃ ab hũiditate: quare diuersificat̃ situs partiuȝ eius accidat ḡ asperitas. et hec humiditas qñ additur ad eaȝ eleuant̃ loca eius. diuersificant̃ ergo partes cãne pulmõis: ⁊ accidit ex hoc vt asperetur vox. Et differentia inter illaȝ ⁊ primã est: qa cũ hac est raucedo et sputuȝ superfluitatum phlegmaticarũ. Et qñ res iste sũt exposite: tũc iaȝ faciũt ẽt egritudines mutationis in voce ab eisdẽ cãis: ⁊ curatio cuiuslibet eaꝝ ẽ p cãs cõtrarias. Intellige ergo illud ⁊ tũc est sermo eius itellectus. 13

¶ De trib9 canonibꝰ signoꝝ cõplexionuȝ mẽbroruȝ interioruȝ

Iste ƥmo cõis ẽ cõprehẽdens canones signorũ complexionũ mẽbrorũ iteriorũ. Et sũt tres canones. vnus eoꝝ ẽ p illõ qd̃ iuuat illa mẽbra. nã qñ nos videmus aliqd cõferre eis: extrahimꝰ p illud cõplõnẽ eoꝝ. Et scõs est p illud qd̃ nocet eis mẽbris. nã qñ videmꝰ aliqd nocere illis mẽbris: p illud extrahimꝰ cõplexioneȝ eoꝝ. Tertiꝰ est p opationes ṽtutũ eoꝝ naturaliũ. nã qñ mutant̃ scimus ex mutatione eoꝝ qꝫ cõplexio eoꝝ iã mutatur. Membra aũt iteriora q̃ non dixit gal. noibus suis ex signis cõplexionuȝ suarũ in eo quod p̃terijt sũt itestina ⁊ renes ⁊ vesica ⁊ matrix ⁊ barbalon vrine. i. vrindes pori: ⁊ diaphragma ⁊ fel ⁊ splen: ⁊ reliq̃ membra similiuȝ ptiũ intrinseca: quoꝝ esse non exposuit in eo qd̃ p̃terijt.

¶ Nõ quomõ ṽtutes opantur p q̃litates.

in canone ãt alio sũpto ex opationibꝰ ṽtutũ nãliũ est necesse intelligere in tractatu tertio ex tractatibꝰ suis: i causis ꝟ. quod est qꝛ ondit i hoc libro qꝫ ex ṽtutibꝰ nãlibꝰ nõ est aliq̃ penitꝰ que opetur p frigus: ⁊ qꝛ ipe nõ opantur nisi p caliditateȝ qñ fit cõ

tas carum est per quam cõplexionem etiam fit corruptio earum ⁊ ipãruȝ malicia. Et ego quidem iam compleui rememorationem signorum complexionis.

Que vero ꝓpter magnitudineȝ aut plasmationẽ aut numerũ aut positionẽ labuntur ita se habẽt. Quecũqȝ igit̃ cadũt sub sensu: cognosci facilia sũt. Eoꝝ vero que non cadunt sub sẽsu: hec q̃dem difficilia sunt ad cognoscendum: hec vero ignota sunt.

Membroruȝ que lesa sunt in magnitudie sua: aut i forma sua: aut in suo numero: aut i situ suo: quecunqȝ sub sensibus cadũt eorũ cognitio ẽ facilis. Eoruȝ vero q̃ sub sensibus non cadunt: alia sunt quorũ cognitio est difficilis: alia quorum cognitio omnio impossibilis.

Capitis igitur magnitudo ⁊ figura ⁊ cũ eo cerebri manifesta est vt prius dictum est: secũdum hoc vero ⁊ thoracis: ita vero ⁊ quecunqȝ labũtur secundũ homoplatas: aut humeros: aut brachia: aut cubitos aut summas mãus: aut hyschion: aut suras: aut: pedes: non est difficile cognoscere: siue secundum plasmationem lapsũ sit aliquid taliũ siue secundũ magnitudineȝ siue scd̃ȝ numerũ aut ordinationem componentium ea. Manifeste vero ⁊ opationũ i vno quoqȝ sunt lesiões.

Magnitudies capitis ⁊ figure eius ⁊ magnitudinis cerebri cũ illo ⁊ figure eius illud omne mãifestuȝ ẽ: ⁊ iaȝ nominaui mus illd̃ ãte: ⁊ simil̃ ẽ dispositio in pectore: ⁊ secundum hoc exemplũ nõ ẽ difficilis cognitio esse spatularum ⁊ humeroruȝ ⁊ adiutorioꝝ ⁊ brachiorũ ⁊ volarũ ⁊ ancharum ⁊ coxarum ⁊ crurium ⁊ pedum. fit autem nocumentuȝ in vnoquoqȝ horũ i forma: aut in quantitate. aut numero: aut in compositiõe ptium que sunt in vnoquoqȝ eorũ ex qbus ipsuȝ ẽ cõpositum: ⁊ nocumẽtũ cuiuslibet horũ operatiõis ẽ manifestũ.

Ea vero que itra corpus sunt: nõ oĩa sũt cognosci possibilia. In membris autem interioribus omnibus: nõ est possibile cognoscere eorum esse.

par hũiditas aut siccitas: ⁊ p eius additõeȝ ⁊ diminutioneȝ eoꝝ opat̃ vnaq̃qȝ virtꝰ. verbi gr̃a: attractiue cõplõ q̃ opatur ẽ caliditas q̃ ẽ plꝰ ⁊ siccitas tpata: ⁊ retentiue caliditas eq̃lis ⁊ siccitas q̃ ẽ plꝰ. Digestiue vero caliditas addita ⁊ hũiditas tpata: ⁊ expulsiue caliditas ⁊ siccitas tpate. Intellige ḡ illud ⁊ nõ errabis sic errauit hybẽmesange: ⁊ isaac israelita: ⁊ q tenent sententias ãboꝝ: ⁊ putãt qꝫ retentiua opetur p frigꝰ ⁊ sic. ⁊ expul. p frigus ⁊ hu. Hoc ẽ ḡ vltimũ ƥmõis i signis ↄplõnis mẽbrorũ. Et mãifestũ ẽ qꝫ q studet ⁊ exercetur i oĩbꝰ q̃ narraui ñ occultabitur ei modꝰ nȝ cã signoꝝ ois ↄplõnis siue sit nãlis in qbusdã mẽbris: aut accidẽtalis: aut in dispõe q̃ ñ ꝓportionatur nȝ ad sanitateȝ nȝ ad egritudinẽ. Iã ḡ ↄpleuit signa generis p̃mi. s. cõplõnis: ⁊ remanẽt duo alia gnã s. genꝰ sumptũ in membris officialibus: ⁊ genꝰ cõe i membris similiuȝ ptiuȝ ⁊ membris officialibus. 14

Postq̃ cõpleuit cognitiõẽ canonuȝ signoꝝ oĩuȝ ois cõplexiõis siue sit i corpe siue in aliquo mẽbroꝝ: ⁊ ẽt p̃muȝ genꝰ lesiõis natura: incipit hic in cognitiõe cãonũ signoꝝ generis ƥi ex generibꝰ lesionũ. nã: ⁊ ẽ illud qd̃ fit in cõpõe mẽbroꝝ officialiuȝ. ⁊ dicit qꝫ signoꝝ huius generis sũt tres spẽs. quaꝝ vna ẽ facilis cognitinois: ⁊ hec est que cadit sub sensu. hec n. non indiget nisi studio per visuȝ tm̃ ⁊ scd̃a indiget vt ex trahat̃ eius cognitio ex eo quod continet ⁊ ↄprehẽdit. hec est difficilis cognitiõis: veruñ tñ est possibilis Tertia ãt cognitio ẽ ipossibilis oĩo: ⁊ ñ ẽ in ea possibile nisi estimatõe ꝓpinq̃ tm̃. ⁊ ipe expõit has tres species in sequentibus. 15

In hoc loco ondit galienꝰ. qꝫ signa eiꝰ qd̃ accidit ex nocumẽto in ↄplõe cuiuslibet mẽbroꝝ apparẽtiũ sẽsu sciunt̃ p sẽsuȝ: ⁊ signa eiꝰ qd̃ accidit ex nocumẽto in cõpõne cuiuslibet mẽbroꝝ interioꝝ q̃ ↄtinẽt ⁊ ↄp̃hẽdũt mẽbra apparentia sciũt̃ ex membris ↄsimilibꝰ sensati q̃ ↄtinent ipȝ. Cuiꝰ exẽplũ est cerebꝝ ipm̃. n. est mẽbꝝ interiꝰ ⁊ ↄtinetur: ⁊ cõp̃hẽdunt illud ossa capitꝭ ḡ ƥm illd̃ ƥȝ qꝫ sũt figure hoꝝ ossiũ seq̃t illud ẽt cerebꝝ: ⁊ silr̃ ẽt pectꝰ. magnitudo ãt eius ⁊ ipius pui

tas qñ sunt nō sequētes illud scðm q̄ sunt spondiles dorsi: tūc ipa sūt duo signa q̄titatꝫ pulmōis ⁊ cordis. 16

Post h̄ euigilare fecit nos sup signa nocumēti i cōpositiōibus mēbroꝝ apparētiū: ⁊ sup signa nocumēti i cōpōne ei⁹ quod ē ex mēbris iterio-rib⁹: verūtñ cōtinent illud: ⁊ cōprobēdūt sup ipꝫ mē-bra apparētia. ⁊ ꝓportionauit ēt hoc ad illud qð cadit sub sensu: dicit hunc s̄mo-nē vt faciat scire ꝑ ipm eē signoꝝ mēbroꝝ iterio-rū: q̄: ēt ipa diū-sificant̄ diuersi-tate alia. 17

Distinxit in hoc s̄mōe gal. int̄ si-gna nocumēto-rū cōpōnis ite-rioꝝ mēbroꝝ: ⁊ euigilare fecit su ꝑ vnūqdq; eoꝝ ⁊ dixit: q̄ ex eis sūt qrū cognitio ē possibilis i q-busdā corpib⁹: ⁊ sūt mēbra i qbus ē possibile vt e-mineāt ⁊ eleuet̄ illud quod ꝯtiet ea extrinsec⁹ ⁊ il lis similia. ⁊ ex eis ē q̄ꝝ cognitō pēitus ē ipossi-bilis: ꝗ signa māi festa ⁊ i mēbris i qbus possibile ē vt emieat ⁊ ele-uet̄ qð ē sup ea: ita vt sit possibi-le i eis cognoscē signa eoꝝ. qñ nō eminēt neq; ele uat̄ qð ē sup ea. †redit ḡ eē eorū ad hoc vt fiat co-gnitio signoꝝ eoꝝ ꝑ estimatio nē ꝓpinquā. et illi⁹ exēplū sit sto machus ⁊ vesica cū i qbusdā hoi bus emineat ⁊ eleuet̄ qð super eos ē de muscul' possibil' ē cogni-tio signoꝝ eoꝝ ex figura muscu loꝝ q sūt supra ea tūc nō ē cognitō signoꝝ eoꝝ pos sibilis nisi ꝑ esti matiōēꝫ ꝓpin-quā. ⁊ illud ē cā q̄re nos ingsiui m⁹ cognitiōēꝫ si gnoꝝ vtriusq;: sic ingrimus co

Uentrē siquidē cuius dam ita paruuꝫ ⁊ ro tūdū ⁊ ꝓcēsuꝫ iuxta hypocondrium vidi: vt ma nifeste appareret secūdū cir-cumspexionē ꝓpriā ⁊ vi dentibus ⁊ tāgentibus. simi liter vidi ⁊ vesicam cuiusdā extra positam ⁊ paruam: ita vt si aliquando tardaret ad egestionem vrinarū tumor circūscriptus appar̄t manife ste: non tamen aliorum que intrinsecus sūt manifestā de dit mihi cognitionē aliquā-do. Tentare tamen oportet cognoscere vt possibile est ꝑ virtutem ⁊ vitium eoruꝫ: ⁊ si nō secundū disciplinam certam: sed secundum cōie cturam quandam artificialē

Stomachuꝫ quideꝫ iam vidi in quodā homine paruū rotū duꝫ eminētēꝫ i locis que sub hypocōdrio sūt donec de-claretur aspicienti ipm ⁊ tan genti terminus eius ꝓprius scdꝫ rotūditatē declaratiōe sufficiēti ⁊ siler vidi vesicam eminētē paruā ita q̄ quādo habēs cā tardaret paruꝫ ab vrina: apparebat i loco eius īflatio determinata termīo manifesto. De reliquis aūt mēbris īterioribus nō scio q̄ aliqd apparuerit mihi ex eis apparatiōe manifesta. verū tamē oꝫ vt cōemur iquātuꝫ possumus vt sciamus salutē eoꝝ ⁊ coꝝ corruptionē. ⁊ si ñ est possibilis eoꝝ cognitio cognitiōe vera: tūc saltēꝫ est per estimationem ꝓpinquā

Uelut si ita accidat epati vidi quosdā iaꝫ ⁊ mul tos graciles qdē venas habētes: sic colore vero vni uersū corpus: ⁊ si paulo āpli us cibi ītulerit ⁊ magis si fūt īflātia ⁊ spissa ⁊ glutiosa: hos qdē velut quodā pōdī ipo-sito ⁊ suspēso secūdū dextrū

gnitionē alioꝝ signoꝝ ab vtrisq; ex mēbris iterorib⁹: qrū ni-hil cadit s̄b sēsu. nō. n. ē via ad cognitōꝫ signoꝝ hoꝝ mēbroꝝ significātiū sup nocumēta eoꝝ nā h̄ꝫ veritatē: ⁊ nō cognoscūt signa eoꝝ nisi ꝑ estimatiōēꝫ ꝓpinquā veritati. ⁊ gal. euigilare facit sup hāc estimatiōēꝫ ꝓpinquā et dicit. 18

Estimauit gal. estimatiōe ꝓpinq̄ veritati. s. q̄ epar ē paruū strictoꝝ mea-tuū ex trib⁹ rebus. vna eaꝝ est strictura venaꝝ nā cū vene nascant̄ ex e pate: significat strictura eaꝝ paruitatē ei⁹: ⁊ quā do epar ē paruū: meat⁹ ei⁹ sūt stricti. Et scða est ex colore fedo hoc. n. si-gnificat frig⁹ cōplōnis epatis. Et tertia ē ex eo qð facit cibus inflatiu⁹ grossus ⁊ viscosus: hoc n. significat stricturam meatuuꝫ epatis. significat ēt puitatē ei⁹ ⁊ stri-cturaꝫ meatuū epatis. qð ē: q̄ fac̄ in eo opila-tōes accidē ⁊ grossitudi nes q̄re seq̄t̄ opilatōes tēsio eorū: ⁊ fac̄ grossitu do eoꝝ dolorē gūē. ⁊ nō facēt iste cib⁹ illð accidē in epate nisi eēnt meat⁹ ei⁹ stricti: ⁊ ñ eēt vtmea t⁹ epatis essent stricti ñ nō eēt paruitas ei⁹. 19

Estimauit gal. se cūdo estimatōe ꝑ pinq̄ veritati q̄ ex meatib⁹ ex qb⁹ expel lit̄ cho. ꝓcedit pars ma gna in iferiorē ptē stōa chi ex trib⁹ reb⁹. Una ca rū ē q̄ vidit testimōia flegmatꝫ vincētiꝫ i corpe viri: ⁊ h̄ nō significat q̄ corp⁹ sit cholericū. Et scða significatio ē ex vo mitu cho. ci. in oī die: h̄ n. significat cho. q̄aggre gata ē i stōacho. Et ttia. ē ex ꝯsiderōne egōis. hec. n. erigit vt sit effu-sio cho. ci. ⁊ ei⁹ exitus cū ea oī die: ⁊ illð iā ꝓuatū erat. Postq̄ ḡ aggrega te sūt iste tres res: ⁊ iā vi derat hec in qbusdā aia libus ꝑ anatomiā: iaꝫ ꝯuenit vt sit ꝑs meatuū cho. āpla effūdēs cho. i stōacho: estimauit ḡ q̄ ex istis meatibus āplis in illo viro vēit ꝑs ma ior ad iferiorē ptē stōa chi ⁊ fūdit in eo cho. et euomit ille oī die. Sci uit ḡ ꝑ hāc estimatōꝫ q̄ erat plegmatici corpis: ⁊ q̄ illud qð vēiebat ex eo oī die nō significauit s eo victoriā cho. nālis: s̄ꝫ āplitudinē ei⁹ qð cō tinuatur cuꝫ stomacho

hypocōdriū sētientes i ꝓfū do hos vero cū extēsiōe q̄da dolētes. i his ergo cōuenient̄ est paruū eē epar ⁊ angustū i suis exitibus.

Et ego pono tibi ex emplum in epate. iam enī quosdā vidi quo ruꝫ numerus ē multus. quo ruꝫ vene erāt stricte: ⁊ colo-res eorū i toto corpoř erāt fe di: ⁊ si sumebant de cibo su-perfluitatē precipue si cibus erat inflatiuus grossus visco sus: sentiebant quidā eoruꝫ in latere dextro ab eo quod est sub hypocōdrio quasi in profūdo esset res grauis po sita sup aliqd ⁊ suspensa cum aliquo: ⁊ sentiebant qdaꝫ eo rum tensionēꝫ dolorosam. Estimaui ergo sup istū cui⁹ ē hec dispō q̄ epar eius par uuꝫ est strictoꝝ meatuum.

Alterū aūt vidi fle gmaticum totum se cundū habitudinēꝫ vomentem vero quotidie chol. ci. agnoui ergo oporte re me egestiones eius vide-re: ⁊ minime habuerūt fel-lis. Cognoui ergo ex hoc si-gno fellum humorem emit tentem porum non paruam eius partē in pillorō vētris trāsmittere: vt in quibusdā apparet animalibus.

Et vidi virū i. cuius toto corpe erāt testi-mōia victorie fleg-matis: ⁊ cū illo vomebat om ni die cho. ci. vidi ergo qð oportebat me aspicere ⁊ cō-siderare dispositionē egōis eius: ⁊ vidi cho. in egōe par uam valde. Judicaui ergo i hoc viro q̄ ex meatibus in quibus expellitur cho. ꝓce dit pars magna ad iferioreꝫ partem stomachi: ⁊ est locus quem dicunt medici porta narium: sicut iam vidimus in qbusdā aīabus illud.

† De signis paruitatis epatis.

† De signis effusionis colere ad iferiorē ptē stomachi.

† De qb⁹ mēbris co gnitio non fit nisi s̄m estimatio-nē possibi lis.

ex poro l:istis fellis. 20

P Er sermonē suū istū: ⁊ iste res significāt: vult ꝙ strictura venaꝝ significat qḋ ī puritate epatis ē lesio ⁊ strictura meatuū ei⁹ ꝑpea qḋ vene sūt nate ex ēpate: ⁊ oꝫ qḋ ꝗtitates eaꝝ sint ſm ꝗtitates epatis ⁊ hec ē res ꝗ̄ appa-ret i anothomia. ⁊ ⁊ qḋ ēt iuenit̄ ꝙ vomit⁹ cho. ni. oi oie cū apparitiōe signoꝝ flegmatis significat ꝙ i porris fellis ē lesio: qn̄ venit ex eis ad stomachū q ē maioꝛ ⁊ ãplioꝛ: ꝗ̄ oꝫ Et istud ē res ꝗ̄ raro apparet i anathomia: ⁊ videt̄ i qbusdā aialibus ſm ꝯriū illi⁹ qḋ oꝫ extrahi: ⁊ illud qḋ oꝫ ē vt illud qḋ ꝯuenit ex eo ad stomachū sit mai⁹ ⁊ amplius. Post ꝗ̄ ḡ euigilare fecit nos sup hoc ꝙ iste extrahit istas res ꝑ anathomiā dedit canonē cōez i cognitōe iuuamētoꝝ ⁊ nocumētoꝝ ū signoꝝ cōpōis mēbroꝝ iterioꝝ nā ⁊ dixit ꝙ illud scit̄ ex cognitiōe mēbroꝝ interioꝛū ꝑ anatomiā: ⁊ ex cognitiōe opationū mēbroꝝ: ⁊ ex cognitiōe iuuamētoꝝ eorū. ḡ cū ista tria ꝑueniūt nobis estimam⁹ ex eis estimatiōe ꝓpinq̄ sup nocumēta mēbroꝝ iterioꝝ scā in eis nā. Et iā qdē gal. edidit i vno ꝗꝫ. s. ex anatomia ⁊ ex opationib⁹ ⁊ iuuamēt̄ librū faciens adipisci totū cui⁹ scīa ē necāria ex qb⁹ docet̄ q vult studē sup ea ꝑ ꝑñtiā ⁊ visū: ⁊ rememorat̄ ex impſsione cognitōis coꝝ ei⁹ qḋ oblitus ē ex eis. Qui ḡ vult hr̄e cognitōꝫ dispōnis cōpōnis cuiuslibet mēbroꝝ interioꝝ icedat via gal. ⁊ exhat illud ꝺ anatomia ⁊ opatōib⁹ ⁊ iuuamēt̄ sic exhibit gal. ꝑuitatē epat̄ ⁊ strictura ꝫ meatuū ⁊ veꝝ ei⁹ expuitate veꝝ ⁊ ex coloꝛ malo. Nā coloꝛ mal⁹ significat mutatōꝫ iuuamti epat̄: ⁊ ex opilatōe ciborū inflatioꝝ grossoꝝ viscoloꝝ: ⁊ ex dolore ⁊ extēsiōe i pte dxtra. 21

† Nō de porro felleo.

E X qbus manifestū ē ꝙ in remotis a sensibus valde ꝓficit ad cognitōꝫ ex anathomiis apparentiū mēbroꝝ noticia ⁊ opationū ⁊ vtilitatū iuētio. Quicūꝗ̄ igit̄ cognitoꝛ esse uult sicut dictū ē nūc lapsoꝝ corpoꝝ i anathomiis ei exercēdū ē: ⁊ operationū ⁊ vtilitatū iuentionibus. Scriptū ē āt de oīb' i' hs separati i aliis negociis: de qbus i fine totius oratōis dicet̄ gratia cognoscēdi amātes discet̄: singuli quoꝝ desiderant scire ex quo maxime negocio eligere oportet.

R Es autē iste significāt ꝙ cognitio eius quod apparet i anathōia ē iuentio operationuꝫ mēbrorū ⁊ vtilitatū: ⁊ iuuamentuꝫ eorum est magni iuuamenti in cognitione eius quod occultatur a sensu. Qui ergo vult vt fortis fiat sup significationem in corporibus in qbus sunt similia istis nocumentis conuenit ei vt exerceant̄ in anatomia: ⁊ i inuentione operationum membroꝝ ⁊ iuuamētorum eoꝝ. Et ego qdem iam scripsi in oī specie ex istis speciebus librū singularem: ⁊ rememorabor libroꝝ aliorū in fine sermonis i isto libro: vt sciat diligens disciplinam in quo libro inueniat sciam cuiuslibet rei ex eo cuius neces-

rū nocumēto sensibili: ⁊ ꝑp illud noīant̄ nocumēta exeuntia a natura. Et genera nocumētoꝝ eoꝝ sunt eadē que ⁊ genera nocumētoꝝ prioꝝ sit. sed oīa iter vtraꝗ̄ ē ꝙ ista nocēt opationib⁹ nocumēto sensibili: ⁊ illa nō Et diuidit ipē hec nocumēta ⁊ dic: ꝙ nocumēta mēbrorū ꝗ̄ cadunt sub sensu sit facilis cognitiōis: qn̄ sunt sūpta ex eo qḋ vi i istis mēbris ex mutatiōe ꝗlitatū eoꝝ ⁊ coloꝛe ipoꝝ ⁊ figurarū eoꝝ ⁊ situs ipoꝝ ⁊ diuersitate ipOrum ⁊ duricie ⁊ mollicie ⁊ caliditate ⁊ frigiditate. Discipul⁹ eni qn̄ exercet̄ i opatiōe plagaꝝ et collyrioꝝ non occultant̄ ei ex istis reb⁹ signa cuiusꝗ̄ egritudīs mēbroꝝ apparentium. 23

saria ē scientia.

S Ed de his sufficienter dictum est.

E T i eo qḋ diximus de hoc capitulo ē sufficientia.

Q Uecūꝗ̄ vero i pñti egra sit corpora cognoscere oꝫ Sꝫ hec qdē sensibus subiācentia i mutatione eoꝝ cognoscūt̄ ꝗ̄ scdm nām eis isūt i magnitudīe ⁊ colore ⁊ figura ⁊ numero ⁊ positiōe ⁊ duricia ⁊ mollicie ⁊ caliditate ⁊ frītate differentia.

C Orpora aūt que sūt infirma nūc. s. corpora ꝗ̄ iā infirmata sūt oꝫ vt significes sup ea si sint cadentia sub sensu permutōneꝫ eius quod habent in suis naturis de quātitate magnitudinis ⁊ coloris ⁊ figure ⁊ numeri ⁊ situs ⁊ diuersitate ⁊ duricie ⁊ mollicie ⁊ caliditate ⁊ frigiditate.

N On apparētia vo ⁊ uniuersalit̄ qdē dicē sit lesiōib⁹ opationū aut egritudinibus: aut doloꝛib⁹ aut tumoꝛibus: ꝑter nām āt qbusdā hoꝝ aut oibus.

E T si sit ex eis ꝗ̄ ñ apparēt sensui: tunc oꝫ vt significet̄ sup ea vniuersalit̄: aut ꝑ opationū corruptionē: aut ꝑ ea ꝗ̄ ꝓcedūt ex eis: aut ꝑ doloꝛē: aut ꝑ grossitudinē: aut ꝑ minorationē eoꝝ: aut ꝑ ea omnia.

P Ropterea q: nocumētū opatōis factū a lesiōe accidere a nā ē isensibile: ⁊ dedit i eis que promissa sit canonē i signis ei⁹ ⁊ nocumētuꝫ opationis factuꝫ a lesione egra est sensibile dat̄ in signis ei⁹ canonē alium q est ꝑter ꝑmuꝫ. Prim⁹ qdeꝫ sumptus est ex trib⁹. s. ex anathōia: ⁊ opatiōibus: et iuuamētis. Hic autem est sumptus ex quattuoꝛ rebus. Una eaꝝ ꝑ opationū mutatio ⁊ earuꝫ corruptō. † Et opationuꝫ qdem alie sunt cōes: alie sūt ꝑprie. Cōes āt sit opationes triuꝫ radicū. s. pulsus ipē āt mutatur mutatiōe cuiuslibet membroꝝ: ⁊ sic ē sēsus ⁊ mot⁹ volūtari⁹: ipi ēt mutāt ꝑ dispōes egras: ⁊ sic cibatio. Opatiōes. n. eorū mutāt mutatione membroꝝ. Et iā ondit hy. in libro ꝓnost. plures hꝫ: ex ⁊ pscrutat⁹ ē ergsite gal. aliā cognitioneꝫ rei pulsus toti⁹ corporis. Prope aūt sit opationes ꝗ̄ appropriāt̄ vnicuiꝗ̄ membro: sic renes qui attrahunt aquositateꝫ humoꝝ. ⁊ est vrina: ⁊ fel attrahit cho. ⁊ splen melancholicuꝫ humoꝛeꝫ: ⁊ intestinum expellit illud qḋ aggregat̄ in eo ex egestione: et attrahit sibi a superioꝛibus aliqd aliud. Et secunda est illud qḋ ꝓcedit a supfluitate quā expellunt membra iterioꝛa ab iterioꝛib⁹ ad exterioꝛa: sicut vrina ⁊ qḋ egredit̄ cuꝫ ea: ⁊ egestio ⁊ quod egredit̄ cum ea: ⁊ sputum

† Que sit opationes cōmunes: ⁊ ꝗ̄ sint ꝓprie.

S Significat ꝑ hō capl'm: capl'm nocumētoꝝ factoꝝ nā i mēbris qḋ ē ex eis in cōplōne: ⁊ qḋ ē ex eis in cōpōe. Et ex istis nocumēt̄ ñ ē aliqd qḋ sit egritudo: verūtñ nocumētū ꝗ̄ipa nā mēbri accidit ei: aut ex ipo ꝑncipio gnātōis sue: aut post illud: demū seq̄t̄ ipꝫ ⁊ fit ei sicut nālis dispō in eo. 22

P Ermutat̄ gal. Postꝗ̄ euacuat⁹ ē a dictiōe canonū agnoꝝ nocumētoꝝ mēbroꝝ naturaliū ad dandos canones signoꝝ nocumētoꝝ mēbroꝝ egroꝝ. Et qn̄ vificat̄ nomen nocumentoꝝ nāliū sit ꝫ snlaꝫ ei⁹ qdā nocumēta ñ nālia: ⁊ qdā ñ exeūtia a nā. non nālia āt sit ꝑpteritū eoꝝ ab eꝗlitate nāli. non exeūtia āt a nā sit qn̄ nō nocēt opationi nocumēto sensato. Nocumēta vo egra sit ꝗ̄rū vnūꝗ̄ꝗ̄ nocet opatōi mēbro

† De diuisione nocumentoꝝ ⁊ de dr̄a inter ea.

⁊ qđ egredit̃ cū eo: ⁊ mucꝰ: ⁊ sudor: ⁊ sordities auriū: ⁊ lachrime ⁊ reliq̄ q̄ sequunt̃ has sup̃flutiates ⁊ q̄ currūt cursu eaꝝ ex colorib⁹ ⁊ odoribus ⁊ substātijs. ↑ Et

↑ De speciebus doloris.

tertia ē ex dolorib⁹ cū oī mēbra appropriata ē spēs doloris. Doloris aūt spēs multe sunt. Ex eis. n. est dolor pulsatiuꝰ ⁊ ē ille q viciat̃ arterijs. ⁊ dolor stimulatiuꝰ ⁊ ē ille q factꝰ ē ī pānīculo. ⁊ dolor grauatiuꝰ ⁊ ē ille q factꝰ ē ī mēbro pauci sēsus: aut cui penitꝰ ñ ē sēsus. ⁊ dolor pūgitiuꝰ ⁊ ē ille q factus ē ī mēbris sup q̄ vicit nā pānīculoꝝ. ⁊ dolor apostemosus: ⁊ dolor mordicatiuꝰ: ⁊ dolor extēsiuꝰ: ⁊ dolor stupefactiuus. ⁊ q̄rta est grossitudo ptrāsiēs rē nālē. figura. n. huius grossitudis mł totiēs figurat illud qđ ē s̃ mēbrū cuiꝰ exēplū est qđ v̄ ī apate gibbositaꝫ epatꝫ musculus: q est sup ip̄z lunaris figure. qñq3 ēt diuersificat̃ egritudo vel grossitudo s̃z māz q̄ generat ip̄m. Et ex ea. n. ē sāguinea: ⁊ cholerica ⁊ flegmatica. ⁊ melācholica. Ex istis. n. q̄ttuor rebus extrahit̃ canō cōis cognitōe egritudis īterioꝝ m̄broꝝ: aut p vnā eaꝝ. aut p plures q̄3 vna eaꝝ: aut p oēs eas. 24

↑ Nihil valēt vniuersalia nisi reducantur ad particularia.

Postq3 dedit gal. canonē cōez ī cognitōe egritudinū mēbroꝝ īterioꝝ: ⁊ oēs res cōes sūt īsufficiētes ī doctrina donec expandant̃ ad particularia: icipit particularit̃ ī cognitōe signoꝝ egritudinū cuiusq3 mēbroꝝ: ⁊ icipit a cerebro sic icepit ab eo ī cognitōe signorū dispōnū nāliū. Numerauit g̃ spēs signorum egritudinū eiꝰ: ⁊ dixit ꝙ sūt qnq3. vna earū ē spēs per mixtiōis mētis. i. desipiēte. nā qñ cū ista sūt voces ⁊ saltus: significat victoriā colere citrine aut co. ni. aduste. ⁊ qñ cū ea sūt qes ⁊ taciturnitas: significat victoriā hūores melācholici aut flegmatici. ⁊ qñ cū eā s̃ vigilie significat victoriā siccitatꝫ. ⁊ qñ cū ea ē subeth ⁊ stupor: significat victoriā hūiditatꝫ. ↑ Et scđa ē spēs imagina-

↑ De signis egritudinis imaginatiue.

tōis eiꝰ qđ imaginat̃ ex rebꝰ sensatꝫ: ī hac. n. qñ imagines s̃ ꝯueniētes rebꝰ sensatꝫ: tūc duo vētres anriores ex vētribꝰ cerebri s̃ salui. ⁊ qñ sūt icōueniētes: ⁊ sūt ordinate ordine nō bono: significāt egritudinē vētris medii: ⁊ corruptionē cogitatiōis vel cognitiōis. ⁊ qñ obliuiscit̃ ⁊ nō recordat̃: significat egritudinē vētris posterioris. ⁊ qñ s̃ nō ꝯueniētes: significāt egritudinē duorū vētriū anrioꝝ. Qñq3 aūt corrūpit̃ imaginatio ⁊ remanet memoria sic ꝯtigit de viro de q̄ dic gal. q2 putabat ꝙ in domo eiꝰ eēnt qdā tubicine: ⁊ p̄cipit eos expelli. postq3 g̃ ꝯualuit recordatꝰ ē istius: ⁊ nō ē oblitꝰ eiꝰ. Et qñq3 corrūpit̃ cognitio ⁊ remanet mēoria ⁊ imaginatio: sic accidit ī alguesgues. i. menijs alienatione qñ hō solus loq̄t̃ secū. ↑ Et tertia ē nocumēta motuū volūta-

↑ De signis nocumētorum motuū voluntarioꝝ.

rioꝝ. ⁊ oz tibi vt ītelligas cuz his ēt nocumēta sensuū nā qñ isti. s. motꝰ ⁊ sēsus dīstruunt̃ ex toto ī corpe: significāt aut apoplexiā aut palysiz aut vniuersalē aut cōgelatiōez aut p̄focatiōez matricis. Et qñ destruūt̃ ex vna duaꝝ ptiū corpis significāt palysiz. s3 apoplexia ⁊ paralysis accidūt v̄lit̃ ex opilatiōe ī cerebro accidēte. Apoplexia qdē fit ab opilatiōe q̄ īplet cerebrū ⁊ p̄hibet cursū spūs aīalis. Et paralysis qdē fit ab opinatiōe q̄ īplet vnaz duarū ptiū cerebri. ⁊ qñq3 destruit̃ sensus ⁊ motus aliq̄rū mēbrorū sine alijs ⁊ significat illud opilationē in nucha. aut ī neruis venientibꝰ ad illud. Et ego iā vidi virū cuiꝰ sensus pedū oio destructus fuit a coxis vsq3 ad pedes. donec incideret aliqs aut secaret cū spada aliq̄ mēbra pedū eiꝰ nō sentiret illud: ⁊ motus eius fuerūt remanētes ⁊ moratus est donec factus est hydropicus ⁊ motus ē. ↑ Judicaui g̃

↑ Quomō possit sensus dīstrui motu non destructo.

sup illū ꝙ euenit extreme pti nuche nocumētuz nō cōpletū ⁊ destructus est sensus pedum eiꝰ. ⁊ nō destructꝰ ē motus eorū. ⁊ si nocumētū esset cōpletū. dīstrueret̃ etiā motꝰ eoruz. Et q2 ꝓuenit ex h̃ nocumēto vapor ad ep eiꝰ: ⁊ corrūpit cōplōnez eiꝰ ⁊ secutus ē illud hydropisis Et multotiēs qdē apatur cerebrū aut nucha: aut nerui abscindunt̃ ⁊ seq̄t̃ illud destructio sensus ⁊ motuz volūtarioruz q procedunt ad mēbra q̄ s̃ sub loco nocumenti illoꝝ mēbroꝝ. Et qñq3 accidit vt apostemet̃ cerebꝝ aut qdē pā culorū eiꝰ: q̄re ꝓmiscet̃ itellectus. ⁊ declaratio horū mēbroꝝ ꝙ hoc mēbruz sit apatuz: extrahit̃ ex dolorib⁹. Quarta est spēs eiꝰ qđ ꝓcedit ex palato ⁊ auribus ⁊ naribꝰ ⁊ ex sup̃fluitatibꝰ. Sbe. n. harū sup̃fluitatū ⁊ colores earuz ⁊ odores eaꝝ hūorē nocentem in cerebro significāt. sicut accidit mihi in p̄nti tpe. descendit. n. ex cerebro meo ⁊ ex palato ⁊ cū nucho humiditas salsa ca. vehementis putredinis: ⁊ ante illud prexeram itinere longo in sole estatis: ⁊ fatigauerā mentem meā multuz valde: ⁊ repletus fuerā cibo accidit ergo mihi hec egritudo timorosa. ⁊ est quinta species doloruz qui accidunt in eo: isti. n. dolores sunt diuersi. ↑ ⁊ ipi omnes noīant̃ noīe cōi soda. quod

↑ De speciebus sode.

est: q2 ex eis est quod pulsatiuus. ⁊ alius est quē sētit hō cum stimulatione ⁊ mordicatione vehementi. ⁊ alius est quē sentit cum extensiōe vehementi a circuitu. ⁊ aliꝰ est quez sentit cū reuolutione aut tremitu. ⁊ loca sode sunt diuersa. alius est. n. q comprehendit caput totū: ⁊ noīat̃ dolor ouans. alius qui cōp̄hendit vnaz duarū ptium cerebri: ⁊ noīat̃ emigranea. ⁊ alius est q sentit̃ extra craneum. ⁊ alius est qui sentitur intra craneum in ꝓfundo. ⁊ iste qnq3 species sunt exposite in libro cognitionis egritudinuz membroruz interioruz. ⁊ tu qdez inuenis multos medicoruz specificātes vnāquāq3 earuz. ⁊ dicunt ꝙ signuz tale significat egritudinez talez q̄ accidit a cantali sicut epilepsia: ⁊ melācolica: ⁊ scotomia: ⁊ spasmus: ⁊ tetanus: ⁊ mater infantiuz: ⁊ incubus. ⁊ tu quidem stabis super vnumquodq3 signoruz egritudinuz cerebri ꝓpriaruz ei: similiter etiā accn̄tiuz ei per cōitatez q̄s ipse non naturauit ⁊ egritudinuz q̄ accidunt a nocumento qđ seq̄tur illud qđ nascit̃ ex cerebro. s. nocumentuz qđ seq̄tur nuchaz aut quosdā neruos aut considerabis egritudinez q̄ accidit cerebro ex nocumento quod ascendit ad ipsuz ex qbusdā membris vt a stomacho aut ex renibus ⁊ ex eo qđ non numeraui: cuius quidem est egritudo: ⁊ cuius quidez est accn̄s sequens egritudinez sicut epilepsia ⁊ spasmus ⁊ stupor ⁊ tremor. ⁊ saltus ex libris gal. in quibus ipse exquisite perscrutatus est doctrinā haruz rerum: sicut liber eius in morbis ⁊ accidentibus: ⁊ liber eius in cognitione passionum interiorum membrorum scies.

Secūdū vo ptē scđz cerebꝝ qdē egre dispositōes aut disipiētie speciebus aut sensibilium aut fantasiaꝝ lesionibus aut appetituū imminēdi: aut egōnibus ꝓpalatū ⁊ aures ⁊ nares ⁊ oculos: aut scđm illud doloꝝ differentis.

Oportet aūt vt sup vnūquodq3 mēbrorū scđz hoc exēplum significetur sup egritudines qdem q̄ sūt ī cerebro oz vt significetur aut p spēs permixtiōis mētis: aut p spēs imaginatiōis eius qđ imaginatur ex rebus sēsibilibus aut ī nocumentis motuū uolūtarioꝝ: aut p illud qđ procedit ex palato aut ex auribus ⁊ naribus aut per species dolorum que accidunt in eo.

Ea vero que scđz cor ꝓaciuntur ex disñie speciebus ⁊ motibus scđz ipsuz: ⁊ adhuc ex pulsibus scđū ipsū ⁊ arterias ⁊ aīositatibꝰ ⁊ pusillaīmitatibꝰ ⁊ febribus ⁊ īfrigidatōibꝰ ⁊ ī colore differētiis ⁊ doloribꝰ q circa ip̄z ⁊ circa arterias.

Sup egritudines āt q̄ accn̄t ī corde oportet vt significetur ex spēbus mutatiōis ⁊ īspirationis: ⁊ ex termore accidente ī ipso: ⁊ ex pulsu eius ⁊ pulsu venarū: ⁊ ex velocitate ire ⁊ tarditate eius ⁊ febre ⁊ frigore corporis ⁊ speciebus coloris ⁊ doloribus accidētib ī eo

Non e possibile vt apostemat cor: aut accidat opilatio i eo iples vetre eius sicut possibile est illud in cerebro nam mors ancedit ad illuz cuius est ante illud. ¶ Pluri mi.n.q moriunt subito non accedit eis nisi q effundit huor ad corda eor subito aut apostemant panniculi eor et gescunt cordis mot p illud: et morit stati ho sine ca manifesta. Qui au te morit ex timore terribili aut gaudio magno facto subito: tuc illud e ppter resolutoez spus a corde. In gaudio qde egredit spus et sanguis subito simul ad exteriora: qre extinguitur caliditas inata. sic extiguit ignis ex veheme tia euetationis. In timore vo vedit spus et sanguis ad interiora: et extiguit etia caliditas inata subito: sicut extinguit ignis q coopit cu re aliq. phibete eius expiratoez. Et signa qde significatia egritudines cordis sut octo species. Una ear e ispiratiois malicia. Inspiratio na q magna et velox et freques significat caliditate ad dita in corde: et ear Zria significant frigus addita in corde. et smone absoluto vnicuiq modoru malitie inspirationis e significatio propria. et gal. qdez exqsite pscrutat e determinatione illi i libro suo q e de malitia inspiratois. Et scda e tremor cordis accides in eo. h.n. significat effusione mae ad cor aut paiculos eius. qd e aut vapor melacholicus aut humiditas: et facit malicia coplexiois in ipso. Et tertia e mutatio pulsus in generibus suis. x. vnaqq.n. speru pulsus et pticularia ei hnt significatioez ppaz sup illud qd accidit cordi ex nocumetis ppis sibi: aut qd accidit sibi p coitate doloris. ¶ Et qrta est ex velocitate ire et tarditate eius. velocitas.n.e. significat caliditate. et tarditas ipsius significat frigiditate. et nec e tibi vt copares oes istas res p res nales. Et qnta e spes febris: et gal. qde exqsite pscrutat e smone in eis in libro febriu et in libro crisis: et in libro de ingenio sanitatis. Et sexta e ex frigore corpis: et sermo in eo e Zrius smoni in febrib. et qn scit vnu Zrioru scit et reliquu. na cause frigoris corpis oes sunt Ztrarie causis fe. ppterea q feb. est calor in toto corpoe. Et septima est ex colore corpis. Color.n.corpis mutat et altet mutatioe dispois cordis et alteratioe eius. et octaua est ex doloribus accidentibus in eo. et horu doloru plures sunt accidentia anime sicut tristitia et angustia et furor. ¶ q aut accidat ei dolor in seipso illud min vel parum moratur et plongat ppterea q animal moritur ante confirmationem doloris in corde. 26

Species signoru egritudinu epatis sunt qnq spes. Prima e supta ex opatioibus ei. et est mutatio ei q mutat chimos in qntitate et qlitate. In qntitate qde e diminutio chimoru et additio coru. In qlitate vo est mutatio huoru a dispoib suis nalibus ad dispoem exeutem a natura. et smo in hac specie e logus et sufficit in eo in hoc loco rememoratio sume vnius significatiois sup residuu ei. et hec suma e. q epar a stomacho et ab intestino ieiuno sugendo ex cibis et potibus attrahit cibu et decoqt ipm: et facit ex eo chimos. iiij. s. sanguinez cho. phlegma et melacholia. Cum g accidit in eo egritudo phibet ipm ad hoc vt faciat chimos istos. iiij. hz q os.

¶ De his q moriunt subito aut ex gaudio aut ex tiore

¶ Indicatione sumpta ex velocitate et tarditate ire.

¶ Dolor i corde plogari no potest qn interficiat.

Ea vero q scdz epar ex humor idigetia abundantia: et conuersione coloris i no naturales discolorationes: et adhuc ex his q sut scdz dionem aut nutrimetu: aut supfluor ego ne imutatis: sed poderibus scdz ipm et tumoribus et doloribus no i regione epatis tm sed scdz copassiones qcu q fiut alicui mebro: vt sunt disnie species et tussis.

Sp egritudines aut q accidunt i epate oz vt significetur ex diminutione chimor et additione eor: et mutatioe eor a dispoibus suis naturalibus ad dispones egrdietez a natura et ex malicia coloris et ex mutatione q accidit ex sparsioe nutrimeti i corpe aut i assimilatioe sui cuz mebris: aut i expulsioe eius qd expellit ex eo ex supfluitatibus: et ex grauitate et q setit i eo et apostematibus et doloribus quoru qda fiut i loco epatis ipius: et qdam eoru p coitatem et per species quadaz mutationis et et ispiratiois et tussis

Ita vero et secunduz ventrem circa digestione et orexiz humide aut sicce obli[...]ationis aut supfluoru egestionibus peccatibus. Similiter vero et nauseis et singultibus et crucionibus et vomitibus: et ipsis cor q vomut formis: et doloribus et tuoribus et disniis.

Et similiter etiaz oz vt significetur super egritudines q fiut in vetre p nocumeta q accidut ei i digoe et in appetitu eius qd recipit de huido et sicco: et i expulsioe supfluitatu gnerata in eo. Et simile signi

q si egritudo est malicia coplexionis frigide addit in generatioe phlegmatis: et minuit reliquos eor. et si. est malicia coplexionis ca. addit in generatione cho. et minuit reliquos eor. ¶ Et multotiens qde apostematur epar ex epate ca. aut accidit in eo malitia complexiois ca. et adurit hu. et generant modi cho. diuersar specierum. Spes at cho. ci. si rubea clara citrina sbtilis et citrina silis vitello oui et prassia et q hz colore i dicu: et q e vt zinia r. i. vide cris. Flegmat autez spes si dulce acetosu et ispidu et salsu et vitreu. et spes huoris melacholici si duob modis. Un eor e ei qd attrahit splen e fex sanguinis et supfluitas ei. et alt e q aduritur ex humoribus. humores at q adurunt et puertut in cho. ni. sunt species cho. ci. et phlegma salsuz et humor melacholicus et sanguis. Iste g sut spes. ix. cho. ni. sex ex adustione cuiuslibet spex cho. ci. et vna ex phlegmate salso. et vna ex huore melacholico. et vna ex sanguine. ¶ Et sanguis ipus sut duo modi: pur. et ipurus. pur e ma nutrimeti mebror: ipur e q effusus e i venis cu aliis huoribus pmixt. iste nanq e silis oib huorib reliqs pp iuuameta q remorari n e i hac hora. Qnq at declinat sanguis et vnusqsq huor a coplexioe sua eqli p egritudines epatis. et fit aut min aut plus aut magis addite caliditati. aut magis addite fritatis: aut magis addite huiditati. aut magis addite siccitati et qn mutat significat egritudine i epate. ¶ Et spes scda e supta ex malicia coloris. color.n. mutat ad malicia: aut pp cor aut pp ep. Cu g cor e saluu tuc mutatio ei pp ep e solu: et scit q mutatio ei e a corde aut ab epate p illud qd e cu eo de corpib aliis. s. ex signis. na qn copar sit ei signu aliud approprat ei. exeplu illi e color plube q significat frig i epate qn inspiratio et pulsus si hz dispones suas. et spes tertia e sumpta ex mutatioe sua q accit in spsioe nutrimeti et assimulatioe eius cu mebris et i eo qd expellit de ipo ex supfluitatib. s. ex vrina. ep n. qn infirmat generat huores qs abhorret membra q re accidut ab illo egritudines diuerse: sicut scabies et impetigo et albaras et verruce et morphea et lepra et alopicia: et alia ex eis qru pprietas est vt generet in eo qd apparet de corpe ex egritudinib. et est illud q mebra expellut istas supfluitates ad cute. et coartant in ea pp grossitudine sua et debilitate eius ad hvt faciat eos vapore q resoluat ex poris ei. et multoties diligunt eas mebra et no expellut eas ad pte cutis: sed remanetes in mebris refudat ad epar: qre generatur ab eis spes. hydropisis. aut spes fluxus vetris epatici: aut spes vomitus: aut spes puocationis vrine aut puocatiois mestruoru. sic scies ex verbis hy. et Ga. Et species qrta e

¶ Malicia coplexiois calide multotiens accidit in epate

¶ Notabile diuisionez oium quattuor huorum.

¶ Mutatio coloris fit aut propter ep aut pp cor.

sumpta ex sensibilitate epatis: et pro illo quod accidit in eo ex opilationibus et apatibus: ep. n. quando sentit malitiam cōplexionis in te diverse: et mordicationem et tēsionē. Et spēs qnta ē sumpta ex sensibilitate mēbror inter q̄ et ipm est cōitas. nā qn ep apāt: trahit furcula ipius inferius et sentit gravitas ipius in furcula: et coartat velamē: quare mutatur inspiratōr accidit tussis. 27

Species signor egritudinum ventris sūt. x. Pria eor ē nocumēta accidētalia i digōe et sūt fm viam vniuersalē tria. s. corruptio digōis: et digōis minoratio et destructio digōis vnaqq3 aūt harū significat malicia cōplonis i ventre. Et spēs malitie cōplexiōis sūt nouē Aut significāt egritudinē officialē i eo: et qn corrūpit ex eis digō aut fit minor: aut destruit et non generat ex eo chilus ex q̄ ep generet chimos. et apparet corruptio digōis i grauitate nutrimēti. egō. n. q fiq3 egredietur mollitia. qnq3 egredit grossa non mollitia: et qnq3 egredietur mutati odoris: et egredit cū ea aliqd aliud ex eo: i q̄ ia3 exqsite p scrutati sūt Mx. et Gal. smonē i libro pnosticor: et in li. de morbo et accitib. Et scda ē sūpta ex appetitu hūidi et sicci. Jā. n. declaratū ē i eo qd pterijt q differētia est inter cōplonē malā factā a nā in vētre: et factā p accidēs: qz hns nāle3 appetit qd ē cōueniēs et simile eius cōploni: et q hns accitalē appetit ↄtrariū cōploni eius qd ē in ventre. appetitus ḡ humidi significat aut caliditatez aut siccitatē i vētre: aut vtrūq3 simul. et appetitus sicci significat aut hūiditatez i ventre osiari: aut frigus. aut vtrūq3 sil. et pp h̄ tacuit Gal. de appetitu calidi et fri. Et tertia est sūpta ex expulsione supfluitatu3 generatar oīu3 in eo. et vent qdez expellit illas supfluitates aut ad meri: et egrediuntur cum sputo aut cū vomitu et tūsalina: aut ad itestina et egrediunt cū agōe. et quarta est sūpta ex singultu: singultus. n. accidit sic accit spasmus. et cāe facientes ipsu3 aut sunt repletio aut siccitas vent vō qnq3 replet hūiditate aut hūore mordicatiuo Et siccitas faciens singultū: si appropriat ventri soli: tūc possibilis est sanatio eius. et sic est corpis totius tūc iā finita ē hūiditas eius p aliquā egritudinē: et n ē possibilis curatio eius. Et qnta ē sumpta ex eructuatiōe: ipse. n. significās p ordinē suum illud qd ē infusu3 in vētre: et dispōes cōplexionis vētris. Eructuatio qdez fumosa aut significat caliditatez aut humorē colericu3. acetosa qdem significat aut frigus aut humorē melācolicū aut phlegma acetosum. fetida vero significat hūorez putridū effusu3 i vētre i aīali. salsa vero significat humorē male q̄litatis i eo ifusu3: cu3 iā finita est humiditas p aliquē egritudinē: et nō ē possibilis eius curatio. Et sexta ē sumpta ex nausea: nausea. n. et subuerso aīe significāt humorē malu3 quē ebibit vēter et fact ē viscosus i eo qd est inter tunicas eius. q si accidat cum eo vomitus: et gescat p ipsu3 nausea: tunc ille malus humor infusus in ventre et ia3 penatrauerat: et virtus eius ad tunicas illius q qn egredit p vomitu3 destruit q̄litas eius mordicatiua. Et humor qdē effusus i ventre aut attrahit ad ipm ex toto. aut ita est vt extrahat ip3: sicut accidit in fame vehementi: qn tunc ipe redit et attrahit ex mēbris circunstātibus: et effunduntur ad ipsu3 species veneni diuerse: aut ita q mēbra ipsa expellūt ad ip3 illud qd aggregat i eis de veneno. et multōes qdē generant in vētre ipo ex supfluitatibus cibor ū et potuū hūores mali aut phlegmatici aut cholera porralis: aut melācolia: aut q̄ ē sic indicū. et septima ē sūpta ex vomitu: egrediunt. n. cum vomitu spēs multe hu. phlegmaticor aut colericor aut melancholicor. et spēs veneni sunt diuerse. et venenum quidem ē hūiditas aqsa subtilis horribilis q̄litatis. et q̄litas veneni ē diuersa. qd ē qz illud ē lōginquū: et aliud qd est ppinquū humoribus cōueniētibus corpi. et aliud est qd h3 q̄litatē malā venenosa3 valde. Et octaua ē sūpta ex doloribus: qd ē: quia venunt ad vētrem multi nerui et pcipue ad os eius s. ad illud qd est supius eius. qpp sentit sēsibilitate forti nocumētum qd est i eo: et fiunt ex eo dolores horribiles praui valde: donec multi eor faciūt syncopi. Et Gal. qdē loqtur i doloribus et dicit q cāe eorū aut sūt solutio cōtinuitatis. aut malicia complexionis diuerse et illud qd accidit ex eis i ventre significat egritudinē: et ē generatio eius aut ab humore mordicatiuo. et iste humor aut ē cholericus aut acetosus aut salsus: aut est a malitia cōplexionis diuerse in stō: et ē malitia cōplonis diuerse ve aggregentur in eo qd calefacit calefacione forti et q in frigidet infrigidatiōe forti sil aut humectet aut siccet. et nona est sūpta ex apatibus accidentibus in vētre. apata vero sunt. iiij. s3 sanguinea. phlegmatica: cholerica: et melācholica. et ex eis ē et est quod est cōpositu3. et multotiēs qdez ostēdunt ista apata sensui p hoc q ipellunt lacertos q sunt supra ventrem. et decima est ex mutatione inspiratiōis Venter. n. quādo in eo est apa aut humor infusus aut membrū tenditur tensione multa et coartat velamen et extendit ipm mutatur per illud inspiratio. 28

Species signorum ventris q̄ egreditur cū vomitu: et species eius q̄ egreditur cū vomitu: et p dolores et apostemata et mutatione inspirationis.

Et vero q̄ s3 pectus ex dispnia et tussibus et doloribus adhuc et eor q̄ expunt differentiis: oz cognoscere inpresenti egra.

Sanper egritudines aūt q̄ accidūt i pectore oz vt significetur p spēs imutationis inspirationis et tussi3 et dolores accidē tes i eo: et spēs eius q̄ expuitur ex eo.

Et scd3 tracheam arteriā egritudines dispnia et tussis: et scd3 locū dolor et sputū et vocis lesio innotescunt.

Sap egritudines accidētes aūt i cānapulmōis significāt mutatio īspiratiōis et tussis et dolor accidēs i illo loco eius: et quod expuitur ex eo: et nocumenta accidentia voci.

Spēs signorum egritudinum pectoris aute3. iiij. vna earu3 est mutatio īspiratiōis: nā cu3 p dilatione3 pectoris igreditur aer: et p cōtrictiōem eius egrediatur vapor fumosus: seqtur quādo ifirmatur vt mutentur motus eius. ḡ p illud imuratur eius inspiratio. et scda est sumpta ex tussi quādo puenit in pectore res dolorosa mouetur virtus naturalis vt expellat cum tussi. et tussis qdem accidit ex cāis multis valde: s3 hic nō est hora numerandi eas. Sed tertia est sumpta ex doloribus accidētibus in pectore. et iste quidem dolores sūt diuersi: et ex eis. n. sunt q fiunt ab egritudine lacertis costar et ex eis sunt qui fiunt ab egritudine in pāniculis pectoris. et ex eis q fiunt in pulmone. Et q̄rta ē sumpta ex spēbus eius qd expunitur ex pectore cum tussi. Et spēs eius qd expuitur sunt multe. Ex eis. n. est sputū sanguis et significat solutōem continuitatis vene. et ex eis est sputum screationis: et h est ex eo qd significat victoriā phlegmatis. et ex eo est qd significat victoriā sanguinis. et ex eo ē quod significat victoriā cho. et ex eo ē quod significat victoriā melācholie. et ex eis est sputum saniei. et eius etiam sunt spēs multe. et ex eis est quod significat sputū ventosi humoris: aut in pectore: aut qz attrahit ad pectus. 29

Species signor egritudinu3 cāne pulmonis sunt. v. Mutatio inspiratiōis: tussis: et dolor accēs in loco eius: et qd expuitur ex pāniculis eius et cānis eius: et nocumenta accētia voci. et gal. qd tacuit de numeratione specierum signor egritudinis pulmōis: qn ipse est itra pectus. Et species signor egritudinū eius sūt cōposite ex signis cāna liu3 eius et ex signis egritudinis pectoris. Et qnq3 qd accidit ex apatibus pulmonis mutatio coloris maxille faciei: et cum dolore accēte in eo sentit grauitas in eo qd est inter spatulas: et seqtur cu3 malicia inspirationis etiā tussis: et sputū spumo

Differētia iter malā cōplexiones vētris factā a natura et scd3 p accidēs.

Indicatio sūpta ab eructuatiōe fumosa acetosa salsa

De humore i vētre effuso.

Quare dolores fortes et praui valde fiūt i orestoma chi.

De signis ventris aposte mati:

Sputu3 spumosu3 ē pprium apatū pulmonis.

suũ ē ꝓpriũ ei: qđ est: qr ex eo qđ expuit̃ expectore aut ex canna libus eis: nõ ē aliqđ spumosũ. Et tacuit Gal. et de numeratione spẽrũ signoꝝ egritudinũ renũ: ⁊ spẽrũ signoꝝ egritudinũ intestinoꝝ pp duas res. Breuiter vna est assimilatio harũ spẽrũ i principio rei ⁊ altera ē qr sunt intellecte ex operationibus eoꝝ. ⁊ ex eo quod ꝓcedit ex eis ⁊ locis doloris ⁊ apatib⁹ ⁊ alijs. Urina. n. ⁊ qđ egredit̃ cũ ea. apropriatur renibus ⁊ vesice. ⁊ egritudo ⁊ qđ egredit̃ cũ ea significat super intestina. ⁊ Gal. qdem colligit signa egritudinũ eius quod remãsit ex mẽbris iterioꝛib⁹ in sũma vna. 30.

PRoportionaliter vo his ⁊ i oĩbus aliis partibus ex tumore ⁊ dolore ⁊ lesione opationũ ā plus ⁊ egõnum differẽtius cognitiones erunt.

ET sciã hãc ꝓportiõez sũt significatiões sup egritudines reliquoꝝ mẽbroꝝ ex grossitudine ⁊ dolore accidentibus i eis ⁊ ex nocumentis accidẽtib⁹ opationibus eoꝝ ⁊ spẽbus eoꝝ q̃ ꝓcedunt ex eis.

EXtum oribus qdez p̃ter naturã vt i phlegmonibus ⁊ sclirosi ⁊ iflatiõibus ⁊ herisipilis ispiciendum est.

ET ubicũqꝫ i corpe ē grossitudo ptrãsiens quãtitatem naturalẽ

ISte canõ cõis ē i significatione ⁊ cognitiõe egritudinũ mẽbroꝝ interioꝝ: ⁊ quodcũqꝫ ē ex eis est spẽs signoꝝ egritudinis: cuius cãꝫ iam narrauit ⁊ enumerauit de qbuscũqꝫ est ex eis est de quo tacuit. ⁊ iste ca. sũptus ē ex. iiij. spẽbus. quaꝝ prima ē grossitudo: ⁊ secũda dolor. ⁊ tertia nocumẽta accñtia opatiõi mẽbri: ⁊ quarta ē ex eis que ꝓcedũt ex eis. Et manifestũ ē ex istis. iiij. q in eis ē necessaria scia triũ rerum. quarũ prima est scia mẽbroꝝ p anatomiam: ⁊ secunda est scientia opationũ eoꝝ. ⁊ tertia est cognitio iuuamentoꝝ eorum. ⁊ Per cognitionem aũt mẽbroꝝ per anatomiã sciunt̃ scientie eorum ⁊ que cõtinuant̃ cum eius ⁊ cõicant cum eis: ⁊ que veniunt ad ea ab alijs: ⁊ sermone qb soluto vniuersali sciunt̃ p anatomiã forme ⁊ situs eorum: ⁊ q̃ntitates ipoꝝ: ⁊ numerus eoꝝ. ⁊ ingreditur in numero eoꝝ illud quod venit ad ea ex venis ⁊ etiam arterijs ⁊ neruis: ⁊ reliq̃ que sunt in eis. Cognitio aũt operationũ membroꝝ ⁊ iuuamentoꝝ eoꝝ est necessaria: quoniam vnũquodqꝫ eoꝝ est creatũ ꝓpter opationem suam ꝓpriã. ⁊ opationũ eius sunt iuuamẽta que currunt cursu arboris illius operationis: Cuꝫ ergo mutatur iuuamẽtum significat mutationem mẽbri: ⁊ similiter quãdo mutat̃ operatio significatur mutatio mẽbri: ⁊ multotiẽs quidem sunt vni membro iuuamẽta multa. quoꝝ quedã sunt ꝓpria: q̃dam cõiora ⁊ q̃dã anterioꝛa: ⁊ quedã posterio. ⁊ nõ ē possibile vt sit mẽbro vni numero plus operatione vna numero. Cerebrũ m. n. q̃uis sit mẽbrum vnũ ⁊ sine ei operationes multe diuerse: tamen partes eius non sunt vne numero: ⁊ q̃ntitas numeri earũ est ꝓm q̃ntitatem numeri ptium operationum eaꝝ: ⁊ similiter coꝛ ⁊ arterie dilatantur per spẽm villoꝝ ⁊ qescunt p spẽ m tertiã villoꝝ. quod ē: quia vnaq̃qꝫ arteriarũ hꝫ duas tunicas: ⁊ inueniunt̃ in ea p anatomiã villi p lõgitudinẽ: ⁊ ville per latitudinem: ⁊ villi positi ꝓm trãsuersũ. ⁊ corpus cordis totius est cõpositũ ex istis spẽb⁹ villorũ: vnaqueqꝫ ergo operationum singulariũ numero efficit mẽbrum singulare numero. Intellige ergo totum illud ⁊ scies ex eo locum nocumẽti ipsius. Et Galienus qdem determinauit partes huius canonis ⁊ dicit. 31

AIPostema calidũ aliud ē simplex sicut apã factũ de sanguine noiatũ phlegmõ: ⁊ apã ca. nominat̃ herespila. ⁊ aliud est cõpositũ sicut spẽs carbunculi: ⁊ in egrediunt̃ in eo oẽs pustule ca. ipse. n. sunt intrãtes sub intentione apã tis ca. ⁊ istis quidẽ pustulis sunt nomina multa. sicut ignis p sicus: ⁊ variola ⁊ formica ⁊ forunculi. ⁊ alie ex postulis. ⁊ Et variole ⁊ morbilis ē ꝓprietas aliq. quod est: quia ipsi currũt cursu crisium malarũ: qm̃ antecedens eos fe. putrida ⁊ cõclusa. i. sinocha cõtinua. ⁊ natura quidẽ expellit totam supfluitatẽ ad superficiẽ corporis ⁊ generantur ex ea variola ⁊ morbillus. In phlegmone autẽ ⁊ herisipila ⁊ carbanculo ⁊ q̃ currunt cursu eoꝝ fe. sequitur donec cõplet̃ digõ supfluitatis in eis. ⁊ egyptij quidem noiant carbũculũ sicafen. ⁊ apã graue duꝝ aliđ ē cui⁹ generatio ē ab hũoꝛe melãcolico ⁊ nomiat̃ cilirosis. ⁊ aliud ē cui⁹ generatio ē acho. ni. ⁊ nominatur cãcer. ⁊ aliud est cui⁹ generatõ ē a phlegmate viscoso ca seato: sicut muchus ⁊ scrophule. ⁊ egyptij nominantur scrophulas vẽtum alteguiam. i. ca seatũ. ⁊ Apã autem molle. i. inflatũ est duob⁹ modis. vnũ coꝝ noiat̃ iflatõ ⁊ alteruꝫ noiat̃ athelcigi. ⁊ sũt eis spes multe diuse: sic pustule noiate assen ⁊ filie noctis: ⁊ ista generant̃ ex phlegmate subtili ca. aut salso aut aut alterius speciei cui commiscetur cho. parua. ⁊ ex spẽbus eius sunt reliq̃ inflatiões cum quibus est pulsatio. Et tu qdẽ potes cognoscere naturam apãtis ex colore eius ⁊ doloꝛe: ⁊ fe: cõcomitante ipsum: ⁊ ex velocitate motus eius ⁊ tarditate eius ⁊ tactu ei⁹ ⁊ ex compressione super ipsum cum digitis: expositione vole sup ipsum. ⁊ ista qdeꝫ apãta q̃nqꝫ cõponuntur adinuicẽ: quare generant̃ in corpe spẽs multe apãtũ: quoꝝ aliud cõpositũ ē ex sanguine ⁊ co. ⁊ aliud ex sanguine ⁊ melãcholia: ⁊ aliud ex sanguine ⁊ phlegmate: ⁊ aliud ex phlegmate ⁊ co. ⁊ ex istis apãtibus cõpositũ est cui nomen est sicut adubellati ⁊ exitura. ⁊ ex eis est cui non est nomẽ. ⁊ ꝓm hãc similitudinẽ est sermo i reliqs eoꝝ: Et manifestũ est q generat̃ in mẽbris interioribus ex istis apãtibus simile ei qđ generatur i mẽbris apparentib⁹ verũtñ quoddã eoꝝ facit accelerare mortẽ patientib⁹ ipm pp nobilitateꝫ mẽbroꝝ interiorũ ⁊ vehemẽtiam fe. ⁊ doloris. ⁊ quoddã eoꝝ fit spaciosum ⁊ preparatur eius curatio: ⁊ Et diuersificantur nomina apãtũ: ⁊ pp noĩa mẽbroꝝ. quoddã nãqꝫ nominat̃ pãnaritiuꝫ ⁊ est illud quod egredit̃ sub vngue ⁊ quoddã eoꝝ nominat̃ periplemonia ⁊ pleuresis ⁊ epaticum ⁊ spleneticum ⁊ apã renum. Et qbusdaꝫ eoꝝ sunt nomina ꝓpa: sicut noiat̃ apã cerebri: aut apã pãniculorum eius carabit⁹ aut sirsen. i. phrenesis: ⁊ sic noiat̃ pleuresis asosati. ⁊ sicut nominat̃ apã velaminis. i. diaphragmatis birsen: ⁊ sicut noiat̃ apã carnis mollis thabanri. ⁊ ꝓm hoc exemplũ in reliqs eoꝝ. 32

ISte sermo facit fidem. expositionis partis secunde canonis cõis in extractione egritudinũ membroꝝ interioꝝ: ⁊ est intellectus ex expõne nostra preterita. quod est: quia scissura est species rupture. ⁊ algae. idest obtusio sunt species attritionis. ⁊ Et attritio est ex spẽbus solutionis continuitatis: composita ex incisione imperfecta: ⁊ ex tensione et

DOlores vero secundum quez incũbũt locum aut continuitatis solutionẽ: aut alterationes subitas ostendunt. Soluit ur igitur continiuitas incisione ⁊ comestione. i. corrosione ⁊ fractura ⁊ tensione. Alteratur vero substãtia caliditate frigiditate siccitate ⁊ humiditate.

DOlores aũt vbicũqꝫ sint in corpore ifri: aut significant soluti onem cõtinuitatis: aut mutationem multa accidentez subito. Cõtiuitas vo soluit̃ incisione corrosiõe ⁊ tensiõe ⁊ scissura. ⁊ substãtia mẽbri

oꝝ vt ingr amus an sit ex apãte ca. aut ex apãte graui duro: aut ex molli iflante.

⁊ De iuuamẽtis anothome.

⁊ Non est possibile vni membro plures operatiõis nesse.

⁊ Nõ hic de q̃dã ꝓprietate variolarum ⁊ mõbilioꝝ

⁊ De diuisis spẽbus apatum.

⁊ Nomina apatum q̃nqꝫ diuersificant̃ hꝫ mẽbroꝝ diuersitatẽ

⁊ Attritio ē ex spẽbus solutionis cõtinuitatis.

fissura ⁊ nominantur omnes gabaen: ⁊ accidunt aut ex obtusione ⁊ casu aut percussione cū ligno aut lapide aut qd̄ currit hoc cursu. Soluuntur ergo i eis ptes vil lorū mēbri algaben solutiōe nō apparente sensui. ⁊ mutatio substātie mēbri p calorē ⁊ frigus ⁊ siccitatē ⁊ humiditatem est malicia complexionis diuerse. 33

tur eis quod significat eorum egritudines sicut lapis ⁊ sanies ⁊ acorthiā .i. mucillago ⁊ species supfluitatis ⁊ putredinis: ⁊ spēs vermium. ⁊ egrediuntur in egritudinibus factis in pectore species sputi: ⁊ in egritudinibus factis i cerebro: ⁊ i egritudinibus factis in epate: sicut descensionis similes loture ⁊ relique species solutionis epatice. ⁊ tertia ē quod est cōprehēsum in mēbris natura: sicut sanguis cōprehensus natura in venis: nam quando ipse egreditur significat solutionē continuitatis in vena. ⁊ ſm hoc exēplum est sermo i vnoquoqȝ eorum. 35

Quid sit mutatio debilitatis ⁊ corruptio operationis

Debilitas operatiōis est sicut malicia digestionis absqȝ corruptione ciborū: sȝ si ita vt mutet a pte sua ē sicut cū resoluit stomachꝰ illud qd̄ puenit ad ipm̄ d̄ cibis ⁊ facit ipsū aut acetosū aut chicatum .i. illius odoris cuiꝰ sunt pisces aut fumosum. sed si ita ē vt destruat est sicut si egrediantur cibi crudi ſm dispositōnē suā i quibus stomachus non operatus est parū neqȝ multū. ⁊ ſm hanc similitudinem est sermo i opatione cuiusqȝ mēbrorū interiorꝫ ⁊ apparētiū. ⁊ Ga. qdē exqsite pscrutatꝰ est doctrinā illius in libro suo de moribus accidente. 34

Procedūt de mēbris ⁊ effluunt res multe diuerse ex qbus sunt que sunt natura. ⁊ ex eis sūt q̄ sunt accidēs. ille aūt que sunt natura sunt sicut egō ⁊ vrina: ⁊ vapor egrediens exporis corpis: ⁊ p inspirationē. illa aūt que sunt p accidens sunt ea q̄ egrediunt ex istis. † Iste. n. vapor significat p odores suos illud quod est i corpe: q2 aliud est cui est odor bonus. ⁊ aliud est cui est odor fetidus: ⁊ aliud ē cui est odor horribilis: sicut est ille qui apparet ex titilicis .i. sub ascelsis: ⁊ apparitio horum odorum i sudore est manifestior. ⁊ ga. quidem dimisit illud quod procedit in corpore in tres ptes. Prima earum est illud quod est partes membrorum. ⁊ nos quidem videmus illud i multis egritudinibus sicut quod egreditur cum sputo ⁊ tussi aliquod ex paniculis cannalis pulmonis in vulcere pulmonis ⁊ vlcere canalis eius ⁊ sicut qd̄ egredieṫ ex partibus intestini in vlceribus intestinorum cū egestiōe. secunda est illud quod est superfluitas in membris: sicut vrina in renibus ⁊ vesica: ⁊ egestio in intestinis. ⁊ manifestū est ꝙ non est possibile in egritudinibus horum membrorum vt supfluitates iste salue egrediantur: verumtamen associa

† Odores vaporum significāt nobis id qd̄ ē in corpore.

Debilitas operatiōis mutatur caliditate frigiditate siccitate ⁊ humiditate.

Nocetur autē ⁊ operatio: aut leuiter aut mediocriter: aut omnino non fit.

Et nocumentū accidens in opatione est scdm̄ vnum trium modorum: aut ita ut debilitetur aut ita ut mutetur a parte sua aut ita ut destruatur.

Quecunqȝ vero egrediuntur: hec qdē ut pticule corꝫ q̄ patiūtur: hec vero ut in ipsis cōtenta scdm̄ naturam.

Res autem q̄ effluunt ⁊ pcedunt ex eis alie sunt q̄ sunt ptes mēbrorū in qbus sunt lesiōes ⁊ alie sunt q̄ sūt supfluitates ⁊ alie sūt res cōphense i eis natura.

Et ostensionē ppām vnū quodqȝ faciet.

Et vnaqȝqȝ harꝫ specierū significat rē ppā.

Dictum ē autē de huiusmodi oībus amplius ipatientiū lo/corū negocio: nullo hoc i artē pus redigente aut pfecte assignāte quēadmodū igiṫ aliud nihil eorū q̄ icipiunt p fecerunt veteres.

Etiā locuti sumꝰ i oībus istis rebus sermonē ā latiorē isto in libro meo i locis dolētibus sȝ nō precessit nos aliqs ad i cedēdū i illa intētiōe p viā bonam compendiosā propriam: neque consecutus est in illa finem sicut non est consecutus etiam i aliqua intentionū aliqnis antiquorū: uerum inceperunt eas ⁊ nō compleuerunt ipsas.

Egrotantium quidē corporum ex illo negotio discere oportet cognitiones egrotatiuorum vero ⁊ sanandorum ex presenti sunt facultate

Etiam conuenit tibi ut accipias signa corporum que iam sunt egra ex illo libro: sed signa corporum que iā proxima sunt ut infirmentur aut ut sanētur oportet sumere ex isto libro

Ea quidem que sunt signa egrotatiuorū i medio secundū formam eorū sunt que sanis ⁊ egrotantibus accidunt: secū dū naturam quidē omnia sanis insunt: perter naturam vero egrotantibus inquantum egrotant.

Significat per istas spēs res qttuor que sūt spēs canonis: ⁊ sūt ille eiusqȝ quarū determinationū cōpleuit vnūqōqȝ .n. pticulariū eorū significat egritudinē propriam aut aliquam partiū egritudis. 36

Locutus ē gal. in libro cognitiōis egritudinum mēbrorꝫ patiētiū in egritudinibus cuiusqȝ membrorū iteriorꝫ sermonē latiorē in quo libro subtiliter ⁊ pscrutatus est doctrinā signorum cuiusqȝ egritudinis ex egritudinibus mēbrorum ⁊ perscrutatus est in residuo eius doctrinā canonis in signis cuiusqȝ egritudinis membrorum. ⁊ q2 nō intellexit. † Rasis illud putauit ꝙ ga. abbreuiauerit ⁊ dimiserit egritudines quarꝫ signa nō docuit: ⁊ dixit in determinatione sua qua determinauit estimationē suam quā habuit de intentionibus libri gal. in membris passibilibus. ꝙ ga. dimisit ⁊ nō docuit oīa signa. ⁊ ꝙ oȝ vt noiētur liber eiꝰ cognitio egritudīs q̄rūqȝ mēbrorū patiētiū: ⁊ si pcepit ꝙ gal. fuerit cōtētus in eo ꝙ dimisit i canonibꝰ suis q̄s docuit i eis vt excitet discipulus i inueniēdo illud p illos canones. significauit q̄ i seipo artē ⁊ ñ idiguit itētiōe ꝯsideratōis i libro h̄ ⁊ h̄ ē lucrū magnū ꝙ mereṫ gal. maximā laudē: ⁊ ꝯseqṫ Rasis i vitupera tiōe p hoc ꝙ suo malo itellectu tetigit ga. ⁊ māifestū ē ex ſmōe Gal. ꝙ ipe ē cōplēs doctrinā artꝭ medicine. ⁊ nos iā explanauimꝰ illd̄ i libro nr̄o quē noīauimꝰ i doctria artꝭ medicine. 37

† Nō ē possibile i egritudinibus mēbrorum superfluitates fasuas ee saluas]

Cum in egritudinibꝰ māifestis cadētibꝰ sub visu ⁊ tactu nō sit necessariū edere librū q̄ sciant signa eorꝫ abscindit gal. sermonē: ⁊ finiēdo dicit ꝙ liber eiꝰ in cognitione passionū mēbrorū intentiorꝫ sufficit in cognitiōe signorū egritudinū. qd̄ est q2 q studet in eo scit ēt signa egritudinū mēbrorū apparentium: ⁊ residuum sermones eius est intellectū: ⁊ ipse cōplebit expōem eius in eo qd̄ futurū ē. 38

† Vitupat rasis q non itellexit artificiū i libro

Postquam processit Gallie. ⁊ docuit signa que accidunt sanis ex nocumentis currentibus ſm rem naturalem: ⁊ docuit signa que accidunt infirmis ex

nocumētis currētib⁹ hʒ ꝯrium oci naturalis: docet in hoc sermone ꝙ signa que significant ꝙ corp⁹ appropinquat ad hoc vt ifirmetur sūt media iter illa .s. sunt ꝑmixta: sunt ex signis sanorū ⁊ ex signis egrorum. 39

Hec ē expositio signorum corporū que appropinquant ifirmitati. quod ē: qꝛ sunt pmixta ex signis sanitatis ⁊ ex signis egritudinis ⁊ ex signis quidem sanitatis tunc quādo permutātur signa ista ab eo fm ꝙ sunt: aut i quātitatibus suis: ita ꝙ addunt aut minuuntur. aut i qualitatibus suis ita ꝙ pmutātur eorum dispōnes nāles ad illud qd egrediēs ē a nā aut i horis suis: ita vt pmutēt hore signi vnius cuius exēplū est vt antecedat appetitus cibi aut tardat. ex signis autē egritudinis qñ ex istis signis apparet aliquid i corpore sano: tūc in principio apparitio nis eius quantitas est pua: ⁊ virtus eius ē debilis. deinde addit: ⁊ significat ꝑpinquitatē casus corpis i egritudinem. ⁊ qñ cōpletur cadit corpus in egritudinem. 40

Iam quidem fuit dispositio que non ꝓportionatur neqʒ ad sanitatem neqʒ ad egritudinem trium specierum. Et signa corpo. ruʒ que appropinquāt egritudini sūt signa huius dispositiōis. necesse est ergo vt sint etiam species signorum corporū que appropinquāt egritudini tres. ⁊ hec quidem signa sūt: aut ꝑmutatio signoruʒ sanitatis: aut diminutio signorum egritudinis. ⁊ debilitas eorum. ergo significatio horum signoruʒ diuersificatur fm comparationem eorum. ipsa nāqʒ quādo comparantur ad sanitatem significant eam ⁊ quando comparant ad dispositionem medi

Et signa corporuʒ q̄ appropinquāt ad hoc vt infirmētur sūt media iter illud ꝙ accidit sanis ⁊ illud ꝙ accidit ifirmis: omnia enīʒ q̄ iueniūtur in sanis currunt scdm rem naturaleʒ ⁊ omnia que inueniuntur in infirmis ex via qua sunt ifirmi: sunt scdm cōtrariū rei naturalis.

In medio vero his sūt declaratiua egritudinuʒ: quedaʒ ex genere existētia corpꝫ que sūt scdm naturaʒ: sed in quātitatibus aut temporibus pmutata. q̄dam vero ex his q̄ sūt ꝑter naturā qdē sed minora his q̄ in egritudinibus sūt.

Signa autēʒ corporꝫ q̄ approximāt egritudini sunt secundū terminos in eo quod est int illa ⁊ ista. Et ex his enim sunt que sunt ex genere rerum naturalium: verum tamen per mutantur in quātitatibus suis: aut in suis dispositionibus: aut in horis suis. Et ex eis sunt que sunt ex genere reruʒ q̄ egrediunt a natura: verumtamē sunt minora ⁊ magis: diminutaqꝫ ea que accidunt i infirmitatibus.

Et ꝓpter hoc ⁊ dispositiōes he corporuʒ q̄cūqꝫ egrotatiua esse vident: neutrorū sūt ⁊ declarantia vero ipsa si signa. Primo qdē hec sanitates designant: secūdo vero egritudines. ⁊ fiunt eadē signa scdm primaʒ habitudinē ⁊ sana. ⁊ egra: ⁊ neutra

Et similit est dispositio corporuʒ que appropiquant egritudini ipsi ex dispōibus q̄ nō ꝓportionant ad sanitatē neqꝫ ad egritudinem. ⁊ signa etiaʒ significātia ipsum nō significāt in primis nisi illam dispōeʒ: deinde significant modo. secūdo egritudinis. fit ergo vnum signum in comparatiōe ad aliquod ex signis preter aliquid ex signis que non significant sanitatem nec egritudinem.

In eo qdē ꝙ iā existētem dispositionē demōstrant neutra: in eo vero quod futurā declarant egra.

Et ex signis q̄ significant egritudinē ex via qdē q̄ significant dispositionem que est in corpore: non significant sanitatem neqꝫ egritudinem. ⁊ ex via quidem qua significant dispositionem que fiet post significant egritudinem.

Scdm vero eandem rationeʒ quecūqꝫ apparēt i egrotātibus signa sanitatis: dicent qdem sana eo ꝙ futurā sanitatē denūciēt. Dicent vero ⁊ egra inquantū egritudinem existentem ostendūt. Et manifestum est quidem ꝙ si vtrorūqꝫ sūt declaratiua: dicent neutra scdm vnum aliquod significatorū neutrorū voce

Et scdʒ hāc ratiocinationem etiaʒ signa q̄ apparent in infirmis ⁊ significāt euasionē dicitur ꝙ signa sūt salutis quoniam ipsa idicāt sanitatē que fiet i eo qd ē post. ⁊ dicitur et ꝙ ipsa sūt signa egritudinis ꝓpterea ꝙ significāt egritudineʒ psenteʒ. ⁊ qñ significant duas dispositiones: tūc sūt ex signis que nō ꝓportionātur ad sanitatem ꝓprie neqꝫ ad egritudineʒ ꝓprie secundū aliquē modorꝫ quos significat hec dictio scilicet sermo noster: nec sanitas nec egritudo.

Nihil vero mirādū ē eadē signa tres habere rōes i differētitibus habitudinibus: ⁊ sana: ⁊ egra: ⁊ neutra dici.

Et nō ē mirū si signū vnū ꝓportionet ad istos tres mōs p cōparātōes diuisas ⁊ dicat ꝙ ē signū sanitatis ⁊ signū egritudinis: ⁊ signū neqꝫ sanitatis ꝓprie: neqꝫ egritudinis proprie.

am significant ipsaʒ modo alio ⁊ quando comparātur ad egritudinem significant eum. 41

Signa q̄ significant corpus esse propinquum egritudini: ipsa quidem in primis significant dispositionem presentem in corpore. quare est significatio eoruʒ presens supra dispositionem mediam: ⁊ signi significatio eorum futura super egritudineʒ que erit. 42

Signa q̄ apparent in ifirmis ⁊ significant euasionē sicut signa digestionis ⁊ vehementie virtutis ⁊ tollerantie ei⁹ significāt duas dispositiones. vna earum est ꝙ significatō earuʒ est presens super egritudinem: ⁊ significatio earuʒ futura est super sanitatem. quando ergo significant super infirmitatem ⁊ super sanitatem simul: tunc sunt ex signis vniusmodorum dispositionis que non est sanitas neqꝫ egritudo. 43

⁊ De trib⁹ significatōnib⁹ signorum complete digestionis.

Nam signis digestionis cōplete sunt significationes tres. Una earuʒ est. ꝙ ipsa significant egritudinem presentem ⁊ secunda est: quia significant sanitatem que fiet in proximo ⁊ tertia est quia significant dispositionem q̄ neqꝫ ē sāitas neqꝫ

egritudo. ꝛ secūdum hoc exemplum est ratiocinatio omnis significātis significatiōes diuersas ꝛ proportiones diuersas. quod est: q: non est mirū si signū vnū significat p cōparatiōes diuersas res diuersas. 44

Intētio illa est intētio in qua nō sunt signa significantia egritudinē presentem sed significant aut egritudinem p̄teritam sicut signa inuenta in corporibus conualescentium: aut dispositionem aliam sicut signa que inueniuntur in corporibus senū significantia debilitatem caliditatis innate ꝛ victoriam frigoris ꝛ siccitatis sup mēbra radicalia. 45

Hoc intellectū est supra. 46

Hoc est intellectum ꝛ expositum. 47

Quia ipē reiterabit rememorationem signorum egritudinis i eo qđ futurū est. 48

Scilicet signoꝝ species sanitatis quando permutatur ꝛ species signorū egritudinis quando est magis diminuta ꝛ debilior. 49

Ault signa sanitatis ipsa nanque in generibus suis sunt significantia sanitatem. ꝛ

Secundū vero alterū significatū quecūq; ex egritudinibus cōualescētibus insūt signa dicimus neutra scđʒ q̄ arbitror ꝛ ea que sūt i senectute. hac igitur ratiōe omnia sub plures cadunt intellectus ꝛ rationes

Et dicimus scđʒ itentionē aliā preter hāc intētionē q̄ signa q̄ iueniunť in corpore que morantur ab egritudine sunt ex signis que non significant sanitatem neque egritudinē: ꝛ similiter signa que inueniuntur in corporibus senum. ꝛ omnia signa ista proportionantur diuersis proportionibus

Quecunq; vero signa perfecte sanis insunt sub sola sanorum cadunt cognitione.

Signa autē que iueniuntur i corporibus sanis in quibus non est egritudo non proportionatur nisi ad sanitatē:

Et quecūq; egrotātibus nō sūt manifestantia futurā sanitatē: sub sola ꝛ hec egrorum cadunt cognitione.

Et signa q̄ iueniūtur in infirmis: ꝛ nō idicāt sanitatē futurā ipsa etiam non proportionantur nisi ad egritudinem tantum.

De his quidē deinceps dicetur.

Et dicētur alia signa in eisque sunt post.

Future vero egritudinis signa pnostica pcurram ꝑpus dupli ci vero existente eorum differentia

Et dicamus i primis signa q̄ idicāt egritudinē futuram: ꝛ istorum sicut diximus sunt due species.

Aggrediamur priora quātitatibus aut q̄litatibus aut temporibus non ipsis proprijs formis permutata ab his q̄ sūt secundum naturam.

Et dicamus i primis illud signū q̄ ex his nō ē pmutans rē naturalē nisi in quantitatibus ꝛ dispositionibus ꝛ in horis non in ipsis generibus eius.

Velut orexim ciborū intensaʒ aut remissā aut que non secundū tempus consuetum fit.

Si sit cibi appetitus additus aut diminutus: aut ptranseat horam in qua currit cōsuetudo vt moueať: aut dcliet ad cibos cum quibus non currit consuetudo.

Aut nō secundū ꝯsuetam ciborum egestionem supfluorū: sed secundū egestionem esse pauciorum aut plurimorum aut humidiorū aut duriorum

Et vt sit supfluitates cibi que pcedūt pauciores quātitate aut plures ea: aut leuiores aut duriores.

Ita vero ꝛ humidorū superfluitatum indigentia aut abundantia preter naturam: aut coloris aut consistentie permutatio aut temporis euacuationis.

Et similiť ēt ē i diminutiōe supfluitatē humidarū ꝛ additiōe eaꝝ mutātiū rē naturalē: aut mutatio colorū eaꝝ aut essētiarū earū aut horarū euacuationis earum.

Et vigilie ꝛ multus sōnus: aut i tpe nō cōsueto: scđm hoc vero ꝛ supfluitas: aut amplior aut minor aut calidi aut frigidi concupiscentia preter consuetudinē: quemadmodū ꝛ circa venereorū vsū immensurata ꝛ non secūdū tēpora ꝯcupiscētia. ꝛ sudores plures q̄ oporteat aut pauciores: aut pigricia ad motionem: aut tentantibus moueri aggrauatio: aut dissolutio maxima et vali

permutatio eorum in quātitatibus suis aut in suis dispositiōnibus aut in horis suis significant egritudinē que accidit. ꝛ galienus quidem numerat ea secūdum semitam exempli ꝛ dicit. 50

Declinatio eius ad cibos cum quibus nō currit consuetudo: est mutatio eius in dispositionibus suis: ꝛ reliquū sermonis eius est intellectum. 51

Diminutio earum aut ipsarum multitudo est earum permutatio in quantitate: ꝛ earum lenitas: aut duricies ipsarum est earū permutatio in qualitate ꝛ dimisit sermonem suum i horis suis quoniam est manifestum. quod est quia egrediuntur ante horam consuetudinis quando sunt plures ꝛ leniores: ꝛ tardatur earū exitus quādo sunt pauciores aut duriores. 52

Superfluitates humide q̄ sunt natura sunt vrina ꝛ aliqua que descendunt cum ea. vrina eni permutatur in quantitate sua ꝛ minuitur: aut additur ꝛ permutatur in qualitate sua. ꝛ mutantur colores eiꝰ ꝛ essentie eius: ꝛ pmutantur in horis suis: ꝛ egreditur in horis suis diuersis. ꝛ vnumquodque istorum quando non currit scđʒ consuetudinem indicat egritudinem: quoniam significat causā in corpore facientem necessariā mutationem eius. 53

C
Anon in istis
oibus signis ē
res vna: ⁊ hec
res vna est vt conside-
res vnūquodqꝫ operꝫ
⁊ iuuamētū ipoꝝ mē-
broꝝ naturaliū ⁊ ratio
cineris ipsum. Cū ergo in
ueneris illud iā addi-
tū aut diminutuꝫ: aut
pmutatū in q̄litate sua
aut in hora sua: tunc il-
lud accidit a causa i cor-
pore que si dimittat̄ fa
ciet egritudinē. Et hec
cā qn̄qꝫ est dbilis ⁊ suf
ficit natura ad sanāduꝫ
eā. ⁊ quādoqꝫ est fortis
⁊ ppꝛie fecit egritudi-
nē. ⁊ qn̄qꝫ ē media ⁊ n̄
facit egritudinē ex pro-
piquo ⁊ gal. quideꝫ de
terminabit vnāquāqꝫ
causarū facientiū hec si-
gna in eo quod futuruꝫ
est post cessationē eius
a numeratiōe spetierū
oiuꝫ signū. 54

P
Ostqꝫ cessauit
a numeratiōe
eius qd̄ signifi
cat egritudinē futuraꝫ
ex signis sanitatis. per
mutat̄ ad numeratio-
nē coꝝ q̄ significāt egri
tudinē futurā ex signis
egritudinis. ⁊ dicit ex
eis in primis mordica
tionē q̄ accidit in ven-
tre: aut i meri: aut i aliq̄
itestinoꝝ:: aut accidit
apud egestionem: aut
vomitū aut vrinā. de-
inde dicit doloreꝫ puū
q̄ accidit in epate. ↑Do
lor eni qn̄ icipit post q̄
nō fuit dn̄ pmanet par
uus nō significat egri-
tudinem presentē: sed
significat egritudinem
futuram: qn̄ significat
cāꝫ nociuā i epate. 55

↑De indicatione sūpta a dolore

N
On vult i hoc
sermōe termi-
num secundū
diffinitionē egritudi-
nis substātiā egritudi
nis significātē: sꝫ vult
descriptionē que distin
guit inter egritudinem
⁊ alia ex dispositionib⁹
corporis. dolor enim ⁊
⁊ vnūquodqꝫ signoꝝ
egritudinis qn̄ accidit
in corpore sano dū pro
hibēt ipm a conuersiōe
i actionibus suis cū q-
bus cucurrit consuetu-
do eius sūt signa signi-
ficantia egritudinē fu-
turā. ⁊ qn̄ phibet ipuꝫ
da: menstruoruꝫ etiā retētio
aut amplior aut minor eua-
cuatio. Sic uero ⁊ que per-
emorroidas: sed et secundū
eundem cibum ⁊ potum nō
similis ei que prior fuit de-
lectatio: cognitio est future
egritudinis. Similiter ⁊ in-
tellectus hebetudo non secū
dum naturam aut obliuio in
non consuetis: aut fantastici
somni magis q̄ꝫ prius ⁊ si-
quideꝫ auditus ⁊ odoratus
⁊ uisus hebetiores ⁊ ifirmio
res. Et simpliciter dicere ē;
quecunque secundum natu
ram sunt hec quidem aucta
hec uero diminuta: hec uero
tēporibus quibu sdam: aut
quantitatibus permutata: ⁊
corporis tumor ⁊ mior ⁊ ma
ior factus: ⁊ rubicūdior aut
albior aut liuidior aut nigri
or. Et eructuationes ⁊ ster-
nutationes ⁊ uētositates plu
res aut pauciores a naturali
bus: signa sūt future egritu
dinis. Ita vero ⁊ q̄cūqꝫ per
nares ⁊ aures ⁊ palatuꝫ qui
bus cerebrū expurgat̄ quā
titatibus aut q̄litatibus aut
temporibus pmutata. hec
igit̄ omnia generis sunt eo-
rū q̄ sunt secundū naturam.

E
T vigilie aut sōnus
additi aut fact i ho
ra in qua non currit
cōsuetudo ⁊ secūduꝫ ratioci
nationeꝫ etiam illius currit
esse appetitus potus pluris
aut paucioris: aut calidi aut
frigidi contra ꝯsuetudinem
⁊ vsus coitus supfluus ⁊ fa
ctus in hora nō sua: ⁊ sudor
qn̄ ē plus q̄ꝫ oꝫ aut minus q̄ꝫ
oꝫ: ⁊ pigritia a motibus: ⁊
grauitas qn̄ conat̄ hō vt mo
ueat̄: ⁊ molificatio ⁊ debili
tas vehemēs: ⁊ retētio men
struoruꝫ ⁊ euacuatio eorum
plus q̄ꝫ oꝫ aut minus q̄ꝫ oꝫ.
Et similiter etiaꝫ euacuatio
sanguinis ex orificijs vena
rū q̄ sūt in ano ⁊ vulua: ⁊ de
lectatio ēt eius quod come
ditur exhibit̄ qn̄ est diuersa
ab eo secūdum q̄ currit esse
eius: ipa nāqꝫ idicat egritu
dinē futurā: ⁊ simili t̄ ēt hebe
tudo mētis qn̄ habēs eā nō est aptus natus
super illud: ⁊ obliuio accidens ei qui nō sci
uit illud ex se ipso: ⁊ somnus quando in co
est ex imaginatione ⁊ visiōibus plus q̄ꝫ fuit
antea: ⁊ auditus ⁊ odoratus ⁊ visus quan
do vnusquisque eorum augmentat̄ aut de
bilitatur: ⁊ vniuersaliter omnes res natura
les quando adduntur aut minuūtur aut mu
tantur ab horis suis aut a dispositionibus
suis ex eo est tumor vel magnitudo corpo
ris quando minuitur aut additur: aut decli
nat ad rubedinem aut ad albedinem aut ad
liuiditatem aut nigridinem. Et eructuatio
⁊ sternutatio ⁊ ventositas que egreditur in
ferius quando adduntur aut minuuntur a
quantitate naturali. ⁊ similiter etiam quod
descendit ex na so aut ex palato: aut egredi
tur ex naribus ex eo q̄ mundificat̄ cerebrū
quando mutatur quātitas eius aut disposi
tio eius aut ipsius hora. ⁊ oēs iste res quas
diximus: sunt ex genere rerū naturalium.

T
Orsio vero in ventre aut secunduꝫ
stomachum aut secundum aliquod
intestinorū: aut i egestionibus aut i
his que euomūtur aut mīgūtur: aut aliquis
alius mediocris dolor de genere est eoruꝫ
que sunt preter naturam. Nondum vero
egrotare ita se habentes dicuntur.

M
Ordicatio autem accidens in ven
tre aut in meri aut i aliquo itestino
rum aut apud egestionem aut vomi
tum aut vrinā ⁊ dolor paruus: sunt de gene
re rerum egredientiū a natura: verūtamen
cui accidit illud nondum infirmatur.

Q
Uemadmodū grauati caput aut do
lentes caput: aut vigilātes aut dor
mientes qn̄ nondū ppter hec a con
suetis operationum impediuntur. et termi
nus quidem iste est egritudinis i talibus di
spositionibus discretiuus.

E
T similiter est dispositio eius q sen
tit i capite suo grauitateꝫ aut doloꝝ
dū pseuerat illud non phibens illuꝫ
ab opationibus cum q̄bus cucurrit cōsuetu
do eius: ⁊ iste quideꝫ est terminus egritudi
nis in huiusmodi dispositionibus.

E
T propterea ad aliq̄d eandē dispo
sitioneꝫ ⁊ egram ⁊ neutrā dicimus
adhuc. ad vigorē eni ferētis faciliꝰ
q̄ꝫ iam victe virtutis: aut egra est aut neutra
dispositio singularum earum que dicta sūt

E
T propter illud nomiat̄ dispositō
vna p comparationē ad aliq̄d sine
alio: quādoqꝫ egritudo: ⁊ quādoqꝫ
neque sanitas neque egritudo. q̄ ē: q̄a vna
queque harum dispositionuꝫ quas narraui
mus scd̄ꝫ quantitatē virtutis ⁊ tolerātie q̄
tolerat eas: ⁊ fuge ei⁹ ab eis ē aut egritudo:
aut dispositio que nō ē sāitas neqꝫ egritudo

† Nõ a quo ꝓncipium morbi sumendũ sit.

conuersari i actionib⁹ suis cũ q̄bus cucurrit ꝯsuetudo
ei⁹: tũc sũt signa significantia egritudinẽ ꝓn̄tez ⁊ ipse q̄
dez oñdit i libro crisis ꝙ ꝑm⁹ dierũ egritudis ẽ hora in
q̄ appet nocumẽtũ opatiõis sensibile. ⁊ ꝑmũ qḋ cõpu
taṫ ex dieb⁹ egritudis ẽ hora i q̄ icipit ex nocumẽto opa
tionis qḋ ꝓhibet cõuersari ifirmũ i occupationib⁹ suis
aut ꝯuersari mẽ
briz i opatione
sua ꝓpria. 56

Dixitq̄ dixit signa significãtia egritudinẽ: ⁊ fuit itellectũ ex sermõe ei⁹ ꝙ dolorẽ ⁊ vnũquodq̄ signoꝝ egroꝝ efficit cã i corpore: dicit q̄d sit illud qḋ facit accidere illã cãm i corpe: ⁊ dicit qḋ accidit dispõ q̄ ẽ cõpatiõez ad aliq̄d sine aliq̄: q̄m dr̃ egritudo qñ ꝓhibet ꝯuersatiõez i occupatiõib⁹ deinde oñdit cãm in h̃: ⁊ dicit ꝙ illud nõ ẽ nisi ꝑm quãtitatẽ v̄tutis ⁊ tolerãtiã ei⁹ q̄ tolerat eã ⁊ fugã ei⁹ q̄ fugit ab ea. nã si ipsa tolerat eã non ẽ illa dispõ egritudo: sed dispõ media. ⁊ si vincit̃ ab ea ẽ dispõ illa egritudo. 57

Sermo ei⁹ ẽ itellect⁹: sꝫ i genere toto vult geus nocumẽtorũ q̄ mutant sensus i multitudine ⁊ paucitate ⁊ quãtitate quã cõprehẽdit sensus. spẽs. n. hui⁹ generis sũt multe: ⁊ ex eis sũt que mutãt sensus in qualitate ⁊ sĩlibus. hic ẽt exponit galien⁹ species hui⁹ generis ⁊ dicit. 58

† De corruptione sensus gustus

Tam oñdit hyp. in libro de hũorib⁹ ꝙ sensus gust⁹ mutat̃ ꝑm illud qḋ miscetur humiditati naturali posito in lingua ex hũoribus ⁊ sentit saporem humoris vincẽ

qđ ẽ q̄ vnaqueq̄ haꝝ dis/
positionũ quas narauimus
secũdũ quãtitatẽ virtutis ⁊
tolerantie qua tollerat eas ⁊
fuge eius ab eis ẽ aut egritu
do aut dispositio que nõ est
sanitas neq̄ egritudo.

Ita vero ⁊ alia no/
cumẽta quecũq̄ si/
unt secũdũ sensus ñ
in eo qđ ẽ ⁊ magis ⁊ minus
deferũt alteruṫ sꝫ toto ge/
ner̃ p̄ter nãz sũt ⁊ h̃ sũt egritu
dinũ signa: q̄ diu tñ fuerint
parua ⁊ nõdũ a cõsuetis vni
cuiq̄ actionibus ipedire suf
ficiẽtia dicimus neutra.

Et similiter oĩa no/
cumenta que fiũt in
sẽsibus sũt diuersa ad
inuicẽ nõ i multitudie ⁊ pau
citate sꝫ i genere toto etiã sũt
exeuntia a natura ipa n. ẽt sũt
ex signis egritudis dũ ꝑma
nent parua: ⁊ nõ ꝓhibẽt illũ
cui accidunt ex opatiõibus
q̄bus currit cõsuetudo eius

Talia vero sũt scđm
gustũ q̄dẽ quado sal
se aut amare aut ali/
cuius alterius q̄litatis mani
festatio ẽ in cõestis ⁊ bibitis
oĩbus aut sine acceptiõe cibi
saliua eis videtur talis:

In gustu q̄dẽ qñ sen
tit homo saporẽ oi
um q̄ comedit ⁊ bi/
bit salsũ aut amarũ aut in co
aliquid ex reliq̄s saporibus
aut sentit p̄t̃ ꝙ recipiat sali
ua lua aliquẽ hoꝝ saporꝝ.

Secudũ odoratũ ve
ro quãdo aliq̄ñ sen
timus vnã q̄litatez
odoratui nullo p̄sẽte odo/
rabili aut afferentes plrima
⁊ diuersa oĩa vt similia sẽti
mus plerũq̄ vero oĩno sen
sus nobis ẽ nullius aut feto
ris alicuius lꝫ nullo p̄sente
fetore.

Et in odoratu qñq̄
sentit homo odorẽ

tis in corporis. 59

Mutatio instrumẽti odorat⁹ ẽ ꝑm modũ mutatiõis instrumẽti gustus: ergo ꝑm illud quod resoluit̃ ex hũoribus corporis vapor fit: q̄ ẽt mouet sensuz odoratus. qñ ergo in corpore humor malus ẽ: resoluit̃ eo vapor: ⁊ cõprehendit odorem eius sensus odoratus. 60

vnum ⁊ non est in presentia
eius aliquid qđ odoret̃ aut
applicant̃ ei res multe diuer
se ⁊ sentit ex oĩbus eis odo
rẽ vnũ ⁊ uñq̄ nõ sẽtit homo
ex odore aliq̄d penitus aut
sentit odorẽ fetidũ ⁊ nõ est i
presentia eius aliquid fetidũ

Secundũ auditũ ve
ro sonitus ⁊ strepit⁹
generis eoꝝ que ꝑ
ter naturã sunt.

In auditu autẽ qñ ti
tinitus ⁊ sonitus sũt
ex genere renũ egre
dientiũ a cursu naturali. ⁊

Quẽadmodũ ⁊ scđz
visũ q̄cũq̄ añ appa
rere vident̃ nigra ⁊
alba ⁊ rubea ⁊ ruffa hec qui
dez rotunda hec vero oblõ
ga: hec quidem gracilia: hec
vero grossa ⁊ preteruolare
omnia videntur.

In visu autem si/
quãdo imaginatur
homo quia videt ex
rebus nigris aut tenebro/
sis: aut similibus indico et
citrinis ⁊ rubeis: quasdam
rotundas: ⁊ quasdam lon/
gas: ⁊ quasdam minutas ꝑ
uas. ⁊ quasdam grossas: et
imaginantur ei omnia quasi
volantia.

Secundum tactum
vero quando ine/
qualitas quedam
aut spissitudo aut grauitas
aut tẽsio aut stupida aut do
lens dispositio apparet se/
cundum totam habitudi/
nem.

In sensu autem ta/
ctus quando sentit
homo diuersitatez
⁊ agitationem aut spissitudi
nem aut grauitatem aut ten
sionem aut alterationem in
corpore suo toto.

Itaq̄ vero ⁊ secun
dum quamlibet par
tem tensio aut tribu

Sensus audit⁹ mutatur ẽt ꝑm id quod resoluitur ex vapore humorũ vincẽtiuz in corpore: isti. enim humores qñ mutantur imprimũt in sensum auditus aliq̄d: sicut imprimunt in sensuz gustus ⁊ in sensum odoratus: ⁊ q̄ñdo sunt ꝑm rẽ nãlẽ nõ imprimũt in eo aliquid. 61

Isti colores significãt chimos corpis vicẽtes: ⁊ sumit̃ ex vnoq̄q̄ eoꝝ significatõ ꝓpã sc̃ sũit̃ ex vaporib⁹ et odorib⁹ ⁊ vocibus. 62

Iaꝫ determinauit ga. istas dispões in libro multitudinis: ⁊ ego itero determinationẽ sermõis ei⁹ in signis sumptis ex mutatiõe sẽsuũ modo altero. † Dico g̃ in sẽsu gust⁹ qñ nõ comedit cibũ aliquẽ ⁊ sẽtit saporẽ: tũc ille sapor significat chimũ maluz q̄ mouet̃ i corpe ei⁹ tũc si est ille quez inuenit amaruz significat co. ⁊ si ẽ acetosus significat melãcholiã aut flegma acetosuz. Et diã inter vtraq̄ ẽ ꝙ cuz flegmate acetoso ẽ supfluitas humiditaṫ in lingua: ⁊ cuz melãcholia siccitas ⁊ si ẽ salsu⁹ significat flegma salsuz: ⁊ si ẽ dulcis significat saguinẽ: ⁊ si ẽ acut⁹ significat co. adustã: ⁊ si ẽ põticus significat melãcholiã. In sẽsu vero odoratus qñ nõ est ꝑsens homini aliq̄d cui sit odor: ⁊ aeris cõtinentis odor nõ mutat̃ ⁊ inuenit hunc odorez: tunc ipse significat chimũ maluz q̄ mouet̃ in corpe suo. odores g̃ fetidi significant chimum putriduz: ⁊ acuti significant acutum: boni significãt chimuz laudabilem. Veruz ẽt in sensu auditus qñ nõ sit ꝑsens vox extrinsecus neq̄ sonitus ⁊ sẽtit hõ vocez aut strepituz aut sonituz: tunc illud ẽ si-

† De q̄busdã differẽtiis hũorũ circa sensũ gust⁹ ⁊ odorat⁹.

¶ De q̄b⁹ dā differentijs būoꝝ circa sensuz auditus ꝛ visus.

gnificatio vaporis chimi mali i capite suo. ꝛ i sensu autem visus colores nigri ꝛ tenebrosi significant chimum nigrū: ꝛ similes indico significant chimū similē ꝛ citrinū chimū co. ꝛ rubei sanguineū. Et imagines q̄ videt̄ i oculo ꝛ diuersificant̄ eaꝝ figure ſm illud qḋ format̄ in hūiditate grādinea de vapore q aggregatur i foramine vuee: ꝛ videt̄ q̄dā eaꝝ rotūde: ꝛ q̄dā eaꝝ lōge: ꝛ fortasse sūt figure q̄rūdā aīaliū: sic muscarū ꝛ cimicū: ꝛ sermone absoluto imagines subtiles significāt chimū subtilē: ꝛ grosse significāt chimū grossuz. ꝛ in sensu āt tactus accidūt oēs spēs lassitudis facte ex seipis: ꝛ sūt lassitudo vlcerosa: ꝛ lassitudo extēsiua: ꝛ lassitudo apostemosa. ꝛ vnaq̄q; species eꝝ ēt lassitudis accidit a multitudine i corpore: ꝛ hec multitudo grauat virtutē sensibilez. ꝛ cōp̄hendit eā taꝯ aut aggrauat virtutē aīalē: ꝛ cognoscit̄ per pulsū ꝛ aggrauat vtutē nālē ꝛ accidit ex conuersiōe cibi i corpore. Et multitudo ēt ē gēus ad illud qḋ scḋm chimuz effusū est i vasis. ꝛ gal. qdē narrat oēs istas res q̄n itēdit in doctrinam causaruz. 63

¶ De differentijs sensus tactus

SErmo iste itellect⁹ ē q̄n p̄ntes sūt i mēte tua cōditiōes q̄s cōditiōa ui i ſmōe ei⁹: q̄ vnū q̄d q; eoꝝ ē p̄uuz. i. ex istis accidētibus q̄ numerauit ꝛ dicit q̄ sūt tensio aut coartatio aut mordicatio aut grauitas. Et iaz enunciauit q̄ grauitas ē p cōpatiōē ad illḋ qḋ tolerat virt⁹. 64

AЄcidūt i egris significa diuersa: ex eis. n. st̄ q̄ significāt sup salutē: ꝛ sunt signa digestionis cōpleta sumpta ex vehemētia virtutis nālis: ꝛ signa vehemētie vtutis aīalis. et ex eis st̄ q̄ significāt pditionez sicut signa crisis q̄n appent āte digōnez ꝛ ex signis. n. crisis oue st̄ significatōes. s. signi

¶ De signis crisis q̄ sūt ante digōnem ꝛ post digōnem.

latio aut p̄unctio aut grauitas quando parue quidez fiunt ꝛ non manentes: dispositio nem quidem neutram eē declarant: pronūciāt vero egritudinem futuram.

ET similiter etiaz q̄n do ē i aliquo membro ruz quodcūq; membruz fuerit extensio aut coartatio aut mordicatō aut grauitas: ꝛ quando unaqueq; haruz est parua aut nō ē fixa tunc significat q̄ dispositio corporis non est dispositio sanitatis neq; egritudinis ꝛ idicant egritudinez futuraz.

QUecūq; vo iaz egrotantibus sunt signa: hec qdez sātitatez demōstrant: hec vero mortem. Sana qdē priora: altera vo genere qdez egra: scḋm spēm vero pniciosa dicuntur. accipiuntur vero vniuersaliter. quidem differentie ex opationum virtute ꝛ vitio: scḋm vero ptem ex his q̄ sunt scḋz partem operationibus.

SIgnoꝝ aūt q̄ apparēt i eo q iaz ifirmatur q̄dam significāt sātitatez: ꝛ q̄dā eorū mortez: ꝛ prima eoꝝ pportionāt̄ ad sātitatez: ꝛ scūda pportionāt̄ ad egretudinem i genere: ꝛ ad egritudinez mortiferaz in specie. ꝛ hec quidem signa sumūtur uniuersaliter ex bonitate operationum ꝛ malicia eorum: scḋm specificationē vero sumuntur ex operationibus particularibus.

QUarum genera prius dicta sunt: primum quidem principalium: secundum vero eorum que ab illis nata sunt ꝛ tertium quidem propriuz habentium regimen: a principiis vero quedam supplementa recipientiuz. quartū vero genus eoruz que dicta sunt ex se quidem inutile est ad cognitiones. secundum accidens vero ꝛ ex his erit aliquādo prenotatio quemadmodum ꝛ ex superfluitatibus: ꝛ ex his quidez ratio ne compassionis: ꝛ ex superfluitatibus vero semp: q̄n digestionis ꝛ indigestionis in his erunt signa. itaq; non contingit non demonstrare ea semper: aut naturaz superare materiam: aut materiā superare naturam: aut neutrum neutruz. Sana igitur dicentur signa superante natura: egra vero superata natura: neutra vero in equalibus pugnis.

ET iā determinauimus genera corū ante ꝛ p̄muz eoruz est genus membrorū que sūt radices: secundū genus mēbrorū q̄ sunt rami ab illis radicibus nati. ꝛ tertiuz est genus membrorū quibus ex seipsis est regimen proprium: ꝛ aduenit eis ex radicibus rāi qdā ꝛ quartū est genus membrorum quorum regimen est ex seipsis: ꝛ nō sūt radices alis nec alia sūt radices eis: neq; alicui horum que sunt in eis ꝛ per hoc genus quartuz ex seipso non fit iuuamentum in pronosticatiōe. p accidens vero quandoq; sumitur pnosticatio ex illo genere sicut sumitur ex super fluitatibus: verumtamen pronosticatio que sumitur ex istis mēbris non sumitur nisi secundum semitam communitatis in lesiōibus. pnosticatio vero que sumitur ex superfluitatibus: sumit̄ semper quoniaz in eis sunt signa digestionis ꝛ contrarii eius. Est ergo necesse ne a significatione vacuentur semper: secundum q̄ natura est vincens materiā aut materia naturam: aut nō est aliqua earum vincens alteram. Et quando significant q̄ natura est vincens pportionantur ad sanitatez et quando significāt quod natura ē victa proportionātur ad egritudinez ꝛ quando significant q̄ pugna inter materiam egritudinis ꝛ naturam ē alternata: non proportionātur neque ad sanitatem neq; ad egritudinem.

ficatio āte digōnē ꝛ significatio post digōnē. Cū appent āte digōnē significāt pditionē: ꝛ cū appēt post digestionē significāt euasionē. ꝛ et signis q̄ apparēt in egritudine ēt p̄uate digōis: tunc ipa q̄n appēt si cum eis pticipet dbilitas in vtute: tūc eger morit̄ pcul dubio: ꝛ māifestū ē q̄ signa q̄ appent in egrotis st̄ sumpta ex bōitate opationū ꝛ malicia eaꝝ. Bonitas q̄ opationū significat sāitatē: ꝛ eaꝝ malicia significat pditiōē. ꝛ oia ista signa aut st̄ in dispōe p̄nti: ꝛ significāt egritudīez: aut in dispōe futura: ꝛ significāt aut euasiōez aut lōgitudīez egritudis aut pditionē. ꝛ cōparāt ista signa. ex eis. n. significationib⁹ st̄ signa q̄rū virt⁹ ē magna valde ꝛ sunt signa sumpta ex bonitate opationum mēbroꝝ p̄ncipaliū ꝛ malicia eoꝝ: ꝛ ex eis sunt significationib⁹ q̄rū v̄tus ē debilis: ꝛ st̄ sumpta ex bōitate opationum mēbroꝝ ignobiliū ꝛ malicia eorum. 65

DOcuit galiēus in h̄ ſmōe q̄stitatē v̄tutū signoruz sūptoꝝ ex bonitate opationū mēbroꝝ ꝛ malicia eoꝝ: ꝛ posuit ea q̄ttuor gnā. sub genere p̄mo st̄ quattuor spēs. vna ē sumpta ex bōitate opatōnū cerebri ꝛ malicia eaꝝ: cui⁹ exēplū ē q̄ facilitas mot⁹ i resupinatōe ꝛ sessione est ex si-

gnis bonitatis opationũ lacerti: ⁊ opatõ lacerti ẽ ab eo quod istuit cerebrũ ei. ⁊ secũda est sumpta ex bonitate opationũ cordis ⁊ malicia earum: ⁊ hoc scitur ex pulsu ⁊ tertia est sumpta ex bonitate operationum epatis ⁊ malicia earum. ⁊ cognoscitur ex digestione: quod declaratur in vrina. ⁊ quarta est sumpta ex bonitate ⁊ malicia operationũ testiculorum: ⁊ hoc scitur ex virtute in venere ⁊ debilitate ⁊ non est huic speciei virtus qua decise dicatur: neqȝ in sanitate ⁊ euasione ab egritudine neqȝ in perditione: sȝ est in eis significatio super longitudinem egritudinis ⁊ breuitatem eius. ⁊ hoc genus totuȝ est genus signorum sumptorũ ex bonitate operationum membrorum que sũt radices corporis ⁊ malicia earum. Et manifestum est ꝙ quando radix ẽ debilis: tũc illud cui est radix est etiam debile. ⁊ similiter quando est fortis tũc illud cui est radix est etiam forte. ⁊ secundum hũc modũ currit sermo in vnoquoqȝ signorum sumptorũ ex operationibꝰ radicum. ⁊ genus secundum est signa sumpta ex bonitate operationum membrorum que sunt rami illarum radicũ ⁊ malicia earum. ⁊ iam ostensuȝ est ꝙ cerebri rami sũt nerui nucha ⁊ rami cordis: arterie: ⁊ rami epatis: vene non pulsatiles ⁊ rami testiculorum vasa spermatis. Et genus tertium est signa sumpta ex bonitate ⁊ malicia opationum membrorum quibus ex seipsis ẽ regimen proprium: ⁊ adueniunt eis ex radicibus virtutes alie. ⁊ iam ostensum est ꝙ membra ista sunt multa: sicut venter ⁊ splen ⁊ itestina ⁊ renes ⁊ reliqua mẽbra: ⁊ omne cui est virtus ex seipso: ⁊ virtutes venientes eis ex illis radicibus. Et genus quartum est signum sumptum ex bonitate ⁊ malicia operationum membrorum quorum regimen est ex seipsis tantum: ⁊ non sunt ipsa radices aliis: neqȝ alia radices eis sicut caro simplex ⁊ pinguedo ⁊ panniculi. fortiora ergo signa ⁊ certioris significationis sunt genus primum. deinde sequitur ea in virtute ⁊ sanitate genus secundum: deinde sequitur hoc genus tertium ⁊ debilioris significationis eis omnibus est genus quartum: ⁊ iam exposuit galienus esse eius: ⁊ sermo eius in eo est intellectus. 66

⁊ Opatões testiculorũ significãt lõgitudinem aut breuitatem ĩ ẽ nõ autem salutem aut mortem.

Manifeste qdẽ digestiõis signa sãorũ sũt. Et signa q̃ significãt sanitatem manifesta sũt ex signis sãitatis. Quemadmodũ ⁊ idi gestionis egrorum signa. Et signa q̃ significãt priuatiõẽ digestiõis sũt ex signis egritudis. Neqȝ digõnem vero neqȝ indigõem manifeste idicãtia naturã neutrorũ sũt. Neutra vero et quecũqȝ nũc qdẽ hoc: nũc vero cõtrariuȝ declarãt quẽadmodum denigrati digiti tales vero sunt et cretice superfluitates. Et signa que nõ significant penitus neqȝ digõem: neqȝ priuationeȝ digestiõis sũt signa q̃ nõ ꝓportionanẽ ad sanitatẽ neqȝ ad egritudineȝ. ⁊ ex signis etiã q̃ nõ ꝓportionanẽ neqȝ ad sanitatẽ neqȝ ad egritudineȝ sũt signa que significant quandoqȝ aliquid quãdoqȝ cõtrarium eius sicut nigredo digitorum ⁊ similiter accidentia que sũt ante crisiȝ. Dictũ est autẽ de his

Quoniam significãt ꝙ virtutes naturales iã vicerunt materiam egritudinis ⁊ digesserunt eam ⁊ ista signa sunt sicut vrina russa ⁊ citrina ⁊ equalitas substantie vrine: ⁊ nubes rubea ⁊ alba: ⁊ sedimen albuȝ lene planum: ⁊ que sunt sicut ista. 67

Sicut vrina aquosa ⁊ alba: nigra ⁊ substantie subtilis ⁊ grossitudo eius: ⁊ nubes nigra ⁊ sedimen nigrum ⁊ arena: ⁊ similiẽ sulfurea ⁊ crynois ⁊ petalis. 68

Signa q̃ sunt ante crisim sunt multa ⁊ non est ex eis aliqd quod significet significationem oĩmodã neqȝ super sanitatem neqȝ sup egritudinẽ ⁊ non significant nisi super luctam inter naturã ⁊ materiaȝ morbi ꝙ si apparuerit ante digestionem significant magnitudinẽ egritudinis ⁊ prauitateȝ eius. ⁊ si apparent post digõnẽ significant naturam superasse materiã egritudinis ⁊ victoriaȝ eiꝰ super ipsam. ⁊ si apparẽt in dispõne digestionis non complete significant virtutem nature ⁊ virtuteȝ egritudinis simul: quapropter non proponuntur ista signa neqȝ ad sanitateȝ neqȝ ad egritudinem. sed quandoqȝ proportionãtur ad sanitatem quando apparent post digestionẽ completam. quãdoqȝ etiam ꝓportionãtur ad egritudinem qñ apparent ante digestionẽ: ⁊ quandoqȝ non ꝓportionantur ad aliqd quando apparent ĩ dispositiõe digõnis non comple. 69

Perscrutatus ẽ Gal. exquisite omnia accidentia: ⁊ sunt illa que nominantur etiam signa in duobus libris quorum vnus est liber eius in crasi. et alter tres tractatus primi libri qui nominatus est liber morboruȝ ⁊ accidentium. in libro enim crisis ipse exquisite perscrutatur sermonem in signis sumptis ex superfluitatibus: sed in tribus tractatibus postremi libri morborum ⁊ accidentium perscrutatus est sermonem in signis operationum membrorum: ⁊ signis significantibus esse cuiusqȝ eorum. 70

Postq̃ euigilauit super libros ĩ quibus perscrutatus est esse omnium signorum ponit discipulo inuentionem partium ex signis ex illis libris: ⁊ abscindit in hoc loco huius libri sermonem in eis. quia iam compleuit omnia signa eorum: et posuit hunc sermonem sigillationem sermonem in causis ⁊ dicet in eo omnes summas earum.

⁊ De signĩ sup virtutis dispõeȝ significantibus.

omnibus in his que de crisibus quemadmodum ⁊ de vniuscuiusqȝ virtutis operatione in libro de causis accidentiũ morborum dictũ est. Ex eis ergo oportet secũdũ partẽ oẽm naturaȝ signorum colligere.

Etiam locuti sumus in omnibus illis accidentibus ⁊ signis in libro de crisi: ⁊ locuti sũus etiã in accidentibus que sũt in vnaquaqȝ operatõnum in tractatibus in quibus narrauimus causas egritudinum.

Ego autem iã lõgitudini parcens hic qdẽ finio de signis orationem: transeo vero ad eam que de causis.

Ego autẽ cauendo a ꝓlongatiõe sũ abscidens in hoc loco sermonẽ meũ ĩ signis: ⁊ sũ veniens sup sermonẽ meũ ĩ causis

Quoniã vero ⁊ harum causaruȝ quedaȝ sunt salubres quedã egre: quedam neutre: primum de causis sanis sermo erit.

Finit liber secundus. Incipit tertius. 1

Ex isto sermone intellectum ẽ: ꝙ cause sunt tres. 2

Iam ostendimus in expositione nostra qua exposuimus librum in regimine qđ cause conseruantes sanitatem sunt quibus vtimur ex cibis ⁊ regimine euȝ exercitio ⁊ cum fricatione ⁊ balneatione: et quod cause efficie

Et causarum quedã sũt cause sanitatis q̃dam cause egritudines: ⁊ q̃daʒ neqʒ cause sanitatis nec egritudinis: ⁊ ego sũ narrãs ĩprimis causas q̃ sũt sãitatis.

Quoniam vero ⁊ harum ipsarum he quidẽ servãtes sũt: he vero efficientes sanitatem: sũt vero et dignitate et tempore priores ↄservantes facientibus.

Et causaruʒ sanitatis due sunt species. ex eis eniʒ sunt que cõservant sanitatem ⁊ ex eis sũt que efficiunt eam sed cause q̃ sanitateʒ ↄservant sunt priores in tempore ⁊ nobiliores causis que eam efficiunt.

A servantibus incipiendum est.

Et ego sum incipiens in primis rememorationem causarum sanitatem conservãtium.

Cum igit[ur] sit nõ vnũ sanum corpus sʒ plura: quemadmodum prius determinatuʒ est. secũdum vnum quodqʒ eorũ erit conservatiua causa: quoniaʒ et omnis causa est ad aliquid.

Dico ergo q[uod] cum corpus sanũ non sit vnũ sʒ sint species multe sicut determinauimus ante tunc oportet vt vnicuiqʒ specierum eius sit causa conservatiua propria: quoniã omnis causa non est causa: nisi per semitam comparatiõis ad aliquid.

Rursus igitur principium hic ab optima cõpositione corporis faciendum est considerantes que sunt ad hanc salubres. Inuentionem vero earum rei ipsius natura demostrãt.

Et oportet vt ponaʒ principium sermõis mei ĩ meliori dispositionuʒ corporis: ⁊ inquirã causas que sunt cõservantes sanitateʒ illius corporis. sed inuentio illarum causarum est ex ipã re quesita.

Si enim esset impassibile et ĩmutabile corpus ⁊ semper maneret in optima compositione. tunc nihil indigeret arte cõstituente ipsum. Quoniam vero mutatur ⁊ corrumpit[ur] et conuertitur non seruans quã habuit ex principio cõsistentiam. procuratione sedʒ hoc indiget. secundum hoc igitur quot modis alteratur corpus: totidẽ et genera p[ro]curationum habebit: hoc est conservãtiu[m] causarum.

Quod est quia: si corpus non resolueret ⁊ non doleret sed maneret corpus cui est melior formarum: semper secunduʒ dispositionem suam non indigeret arte regis verum cũ resoluatur ⁊ mutetur non seruans dispositioneʒ secundũ quam natum est a principio sui esse: indiget adiuuãtibus per qualitatem istius. ⁊ per quantitatem numeri modoruʒ ex quibus mutatur. Est ergo necesse vt sit numerus modorum adiuuantiuʒ ipsũ equalis alterationi: intelligitur per illud numerus causarum cõservantiuʒ ipm.

Que manifesta sũt iam ex his que dicta sũt vt corrigentia ex genere accidit existere. In eo vero quod velociter faciunt correctiões prius quã simul occurrat lesio n[on] ↄservatiua a futuro malo appellata sunt a medicis: sed servãtia presentem consistentiam.

Et manifestum est ex eo quod diximus quod ille cause sunt ex genere causarũ q̃ rectificãt

† Medicina est cõ pscĩa cãrũ sanitatis tñ p accñs vero cãrum egritudinis ⁊ neutralitatis

tes sanitatem sunt que administrantur in egritudine ex cibis ⁊ medicinis ⁊ spẽbus curationis: ergo ars medicine per se i. essentialiter quidem est scientia causa[rum] sanitatis tantum: sʒ per accidens cum ea est necessaria scientia causarum egritudinis ⁊ causarum dispositionis tertie vt caueantur iste cause: et quoniam egritudo ⁊ dispositio tertia sunt intrantes super sanitatem: tunc facte sunt cause conseruantes sanitatem priores causis que faciunt eam redire. 5

† Circa ↄservantes sũt p̃ores efficiẽtibus

Compleuit. Galien[us] causas conseruãtes sanitatem in libro suo de regimine sanitatis. 4

Ostendit Galienus in initio huius libri q[uod] sanitati inest latitudo: cui[us] q̃titas est id quod est inter comparationem corporis sanatiui quod est in meliori dispositionum: quod est inter corpus egrotatiuum. Et iaʒ dixit q[uod] neru[us] sanorum corporum est in quattuor modis scilicet corpus quod est in meliori dispositionum: ⁊ corpus sanum secundum plurimum: ⁊ corpus sanum in hora presenti: ⁊ corpus egrotatiuum. Et inter vnumquodqʒ istorum quattuor: ⁊ inter illud quod sequitur ipsum in sanitate: sunt corpora multa secundum comparationem complexionis membrorum similiuʒ partium ⁊ comparationeʒ complexionis mẽbrorum officialiuʒ. Et quoniam corpora ista sunt diuersa: tunc vnũquodqʒ eorum indiget causis conseruantibus ipsum secundum illud secundum q[uod] est. ⁊ iste cause sũt due scilicet cause que sunt ei similes: et que conseruant super ipsum complexionem ei[us] ⁊ illius compositioneʒ ex cibis ⁊ exercitio ⁊ fricatione ⁊ balneatiõe. 5

† Nõ hic d[e] latitudine sanitatis ⁊ de numero corporum sanorum

Per sermonem suuʒ: ex ipsa re quesita: vult equalitatem secundum veritateʒ per hoc q[uo]d res quesita in meliori formarum est conseruatio sanitatis est ergo necesse vt sint cause conseruantes hanc dispositionem cibi existentes temperati in quantitate sua ⁊ sua qualitate ⁊ hora suscipiendi eos: ⁊ similiter exercitium et fricatio ⁊ balneatio: quorum vnumquodqʒ sit temperatum in quantitate sua ⁊ qualitate sua ⁊ hora vtendi eo ⁊ parte vsus illius. 6

† De causis ĩ meliori formarum corpus conservantib[us]

Cause que mutant corpus quod est in meliori formarum natura secundum q[uo]d ostẽdit galienus in tractatu primo de regimĩe sanitatis: aut sũt intrinsece in eo quod aggregat ex superfluitatibus ciborum ⁊ potuum cuʒ additione siccitatis ⁊ diminutione caliditatis innate: aut extrinsece sicut aer continẽs ⁊ reliqua q̃ resoluunt ipsuʒ spiritum animalem vitalem et naturalem. Et quando applicãtur omnia ea indiget vnũquodqʒ eorum causis prohibentibus mutationẽ melioris formaruʒ ergo per quantitatẽ numeri modorum qui mutant hanc formã est quantitas numeri causarum conseruantium eam a mutatione. 7

† De duobus generibus cãrũ corruptões retificantiũ

Cause q̃ rectificant corruptioneʒ sunt duobus modis alie enim sunt que administrãtur in curatione egritudinis ex cibis ⁊ medicinis ⁊ regimine ⁊ speciebus medicationis: ⁊ alie q̃ administrantur in parte medicine nominata p̃uisione cum conseruatione. ⁊ iste quidem proprie sunt que conseruant corpus a malo quod vult accidere super ipsum. Et corpus quidem quod ẽ ĩ meliori formarũ nõ ĩdiget aliqua istarum pe-

nitus: ⁊ nō indi
get nisi illis que
conseruant i om
ni hora dispositionem presen-
tem eius donec
nō mutetur. 8

† De diuisione cāṛ alterantium corporā nr̄a

GEnus
primū
eorum ē
ex quo nō est ex-
cusatō corpori ne
cessario: ⁊ ars me
dicine mēsurat
vnāquāq3 cāṛū
q̄ sūt sub eo i q̄n-
titate ⁊ q̄litate ⁊
pte vsus. Et ge
nus sm ē qd nō
mutat corpus ne
cessario. qd ē: q2
ē possibile: vt e
uadat ab eo cor-
pus vita sua to
ta: sicut pcussio
cum ensibus: et
pūnctio cum la-
nceis. ⁊ morsus
luporu3 ⁊ habē
tiū venenum: ⁊
reliqua que acci-
dūt corpori extri
secus ex eis de q̄
ru3 proprietate
est vt cōtingant
aut fortuitu. aut
accidēti aliquo:
aut extra corpus
Et nō est arti me
dicine operatio
in causis que sūt
sub hoc genere
operationum in
cōseruatione ei⁹.
sed ē ei operatio
in curatione ei⁹
qd imprimit in
corpore hoc ge-
nus: sic curatio
mors⁹ canis rabi
osi ⁊ vipe ⁊ cura
tio attritionis fa
cte ex percussiōe
⁊ casu: ⁊ curatio
fracture ⁊ disloca
tionis: ⁊ futura
plagarum ⁊ his
similia. ¶ Intelli
ge ergo a Ga. q
nō est in eo me-
dicine operatio.
s. operatio in cō-
seruatione sani-
tatis ab eo quod
imprimunt iste
cause extrinsece
tm̄ sicut possibi
le ē vti arte me-
dicine vt conser
uet sanitatem a
genere primo s3

† De cāis extrinsecis nō ē ꝯseruatio sed tm̄ curatio.

corruptionem verum ipse
non rectificant nisi paulatim
antequam accidat lesio mul/
totiens subito: propterea ga
multotiens accidit nocumen
tū subito: nā nō numerāt cas
medicin numero causarum
que añcedunt ⁊ conseruant
corpus a malo quod vult sup
vēire ei: s3 medici numerant
eas in numero cāṛum q̄ cō/
seruant dispositionem eius
presentem.

ALterat igit corpus
a quibusdam ex ne/
cessitate: ⁊ a qbusda3
non ex necessitate. Dico aūt
ex necessitate quide3 quibus
impossibile est ipsum nō ap/
proximare. Non ex necessi/
tate vero vt sunt reliqua: nā
q3 semp incōtinēti immorari
et comedere ⁊ bibire ⁊ vigi
lare necessarium est ei. Gla
dius vero ⁊ bestias non neces
sarium est vti: vnde in priori
quidem genere cāṛum circa
corpus ars cōficitur: circa se
cundum vero nequaquam.

ET corpora mutātur
a causis quibusdam
necessario: ⁊ a causis
quibusda3 non necessarario
intellige per causas que mu
tant corpus necessario. qbus
nō ē excusatio quin corpori
occurrant ⁊ intellige p causas
que non mutāt corpus neces
sario reliquas causas. quod
est. quia non ē excusatio qn
corpori occurrat aer quod ē
quia comestiōe ⁊ potu ⁊ som
no ⁊ vigilis ⁊ motu ⁊ quiete
⁊ constrictione ⁊ euacatione
⁊ accidētibus anime necesse
est eum vti. Gladii vero ⁊
lupi ⁊ venenosa animalia nō
sunt ex eis que necesse est oc
currere corpori: ⁊ p illud non
est operatio medicine: nisi in
genere primo causarum: in
genere vero cāṛum secundo
non est medicine operatio.

QUot igitur ex necessi
tate alterantia sūt cor
pus diuidentes secū
dum proprium vnūquodq3
eorum aliquod genus causa
rum salubrium inueniamus.

QUando nos determi
nauimus quot sunt
cause q̄ mutāt corpus
necessario: inuenimus in vno/
quoq3 generum cāṛ genus
ppriū cāṛ ⁊ ꝯseruātiū sātatē.

ESt igitur vnū quidē
ex continēte nos aere:
alterū vo ex motiōe
⁊ quiete ⁊ totius corporis ⁊
scd3 partē: tertium vero ex
somno ⁊ vigilus: ⁊ quartū ex
his que egerūt ⁊ retinētur:
sextu3 ex anime passiōibus.

ET pimu3 generū cāṛ
q̄ mutāt corpus neces
sario est ex obuiatiōe
aeris cōtinētis corpora no/
stra. Et scd3 gēus ē ex motu
⁊ quiete i toto corpe: ⁊ i vno
quoq3 mēbrorum eius. Et
tertium ē ex somno ⁊ vigilis
⁊ quartū ē ex eis que sumūt
⁊ qntum ē ex eis q̄ fluunt ex
corpe ⁊ constringūtur i eo ⁊
sextu3 ē ex accidentibus aīe.

SAb his. n. omnibus
necesse ē corpus quo
dāmodo dispōi sub
continēte qdē: aut calefactu3
aut infrigidatum aut hume/
ctatum aut siccatum: aut scd3
complexionē coru3 aliquid
patiēs. aut scd3 totam substā
tiam alteratum totum.

QUod ē quia necesse
est corpori vt altereē
⁊ mutet ab omnibus
istis cāis donec stat cum dis
positione aliqua ex aere qdē
quoniā calefit aut infrigidat
aut humectatur aut siccatur:
aut accidunt ei aliqua ex istis
rebus scd3 compositionem
aut mutatur substantia eius
tota donec cōuertatur idest
corrumpatur.

EX motione vero et
quiete immoderatis
vtriusq3 existētibus:
aut calefactum aut infrigida
tum: aut siccatum aut hume
catum: aut secundum copula
tōem eoru3 aliquid patiens

EX motu āt ⁊ qete tūc
qn̄ vnusquisq3 corū
ē exiēs ab eq̄litate sua

ITa vera ⁊ ex sōno ⁊
vigilia necesse ē pati

i curatiōe egritudis ē ei
opatō nec ē sm̄o ga. i ali
quo ex curatione egritu
dinum: sed loquitur in
illo parum post. 9

VUlult q vnaq̄-
q3 harū cāṛū
necessariarum
corpori mutet ipsum
speciebus mutationis
multis ⁊ conseruantiū
sanitatem ex speciebus
suis est propria forme
corporis nam si est me
lior formarum: tunc p
pria est ei equalitas. et
si est infra formam op-
timam: tunc ppria est
q̄ assimilat illi forme. 10

† De sex rebus nō naturalibus.

INtellexit ab eo
sermone3 eius
sex: ipe eni vult
q vna queq3 conseruan
tiu3 ex illis sex sint res
vna ppria: ⁊ reliquē q̄
sunt i circuitu illi⁹ vni⁹
mutant corpus a forma
sua propria: ⁊ exponit
totum illud ⁊ dicit. 11

† De mutatōe aeris s3 q̄litate3 ⁊ sm sbam

AEr continens
mutatur et fit
quandoq3 cali-
dus ⁊ alia vice frigidus
⁊ qn̄q3 siccus: ⁊ alia vi-
ce humidus: ⁊ secun-
du3 compōnem etiā fit
ca. ⁊ sic. ca. ⁊ hu. fr. ⁊ hu.
fri. ⁊ sic. Et quando cō-
uertitur etiā subā eius
⁊ putrescit: aut a vapo-
re corporu3 mortuoru3
qui eleuatur ad spaciu3
⁊ descendit ad aliquam
partium: ⁊ putrescit aer
illius partis: aut coar-
tatur in vno loco ⁊ non
mouet ⁊ putrescit ēt. 12

† De diuersitate modorū motus ⁊ qetis.

MOtus modi sūt
diuersi ⁊ multi
ex eis. n. ē q est
exercitium tm̄. ⁊ ex eis
ē q ē exercitiū ⁊ labor si
mul qd ē quia oēs opa-
tōes ⁊ itinera ⁊ labor sūt
intrātia sub motu. Et
qetis ēt sunt modi mul
ti diuersi. Alia enim ē
que est quies a lassitu-
dine quam feci. mot⁹
⁊ alia est que est trāquil
litas ⁊ requies ⁊ pigri
tia a motibus: Motus
n. ⁊ quies quando vnū
quodq3 corum pertran
sit qualitatem intensio
nis permutat corpus:
Motus. n. facit accide
re in corpore caliditatē
⁊ qn̄ supfluit conuertit
ipsum ad frigus. Et
qes facit accidere in cor

pore frigiditatē ⁊ quādo superfluit extinguit caliditatem innatam. ⁊ conseruans sanitatē est quod ex eis ē cū equalitate. 13

† De somno ⁊ vigilia superflua ⁊ moderata.

Vigilie calefaciunt corpus: ⁊ quando superfluunt exsiccāt ipm: ⁊ sōnus infrigidat corp⁹ in pmis: ⁊ qn̄ superfluit infridat ipsuz infridatione forti. ⁊ conseruans sanitatem in vtrisq3 est quātitas que intēdit. 14

Cibus ⁊ potus mutāt corpus ƀm suas q̄titates ⁊ qualitates suas ⁊ horas ēt vsus eorū speciebus multis mutationis. ⁊ conseruās sanitatem ē qd̄ ē ex eis cō figuratum corpori tantum. 15

† De superfluitatibus nālibus

Superfluitates corpis q̄ pcedūt a natura sc̄ sicut vrina ⁊ egestio et mēstrua i horis suis: q̄ quando mutātur ita vt addatur egressio aut cōstringatur intra corpus mutat corpus ⁊ conseruans sanitatem ex eis ē quantitas intentionis Et nō sunt que procedunt ⁊ constringuntur cause sanitatis aut egritudinis nisi propterea: quia quando addit̄ eax pcessio: accidit malicia dispositionis in corpe cuius exēpluz est illud qd̄ videmus de esse vrine. nos.n. multotiens retinemus eaz pp occupationem q̄ accidit nobis. cū ergo cessamus ab illa occupatione et volumus mingere: fortasse fit difficile nobis emittere vrinā: aut accidit nobis ex ea mordicatio aut adustia. ⁊ ƀm hanc ratiocinationē est sermo in reliquis que fluunt ex corpore natura: aut constringuntur in eo. † Et ex accidentibus que accidūt in aīa quedam eorum accidentium mouent spūm ab interiūribus ad exteriora: sicut ira ⁊ gaudiū. Ira quidē mouet spiritū motu forti: ⁊ gaudiū quidem mouet spiritū paulatim: ⁊ quedam eorū mouent eum ab exterioribus ad interiora: sicut angustia ⁊ tristicia ⁊ timor. ⁊ quedam eox quidē mouent eum ab exterioribus ad interiora ⁊ ab interioribus ad exteriora simul: sicut helen dolor. Et manifestum est q̄ quando spiritus mouetur cum eo caliditas inata: ⁊ multotiens mouetur sanguis qd̄ est. qa spūs est caliditas inata sunt duo vapores i corpore. s. corpora q̄dam aerea: ⁊ quedā subtilia. † Et dr̄ia inter vtraq3 ē q̄ spirit⁹ est subtilior calore innato: ⁊ calor innatus est grossior ⁊ pluris humiditatis. ⁊ per motum harum reruz accīt corpori vt calefiat plusq̄z oz: aut infridetur: aut desiccetur: aut humectet̄: aut ƀm cōpositionem harum q̄litatuz. s. vt calefiat ⁊ exsiccet̄ simul: aut calefiat ⁊ humectetur: aut īfrigidet̄ aut desiccetur: aut infrigidetur aut humectetur. 16

† De accn̄tibus q̄ mouēt spūm ab interiorib⁹ ad exteriora ⁊ econtra.

† De dr̄ia inter spirituz ⁊ calorē inatum.

Sex cause sunt ex qbus nō est excusatio corpori a mutatione corpis necessaria qn̄ sūt nō ƀm eq̄litatē aut intentionē: tūc q̄dā eax mutāt corpus sine dubio: sicut facit aer. nā ipse ingredit̄ corp⁹ cū inspiratiōe p pectus ⁊ arterias: ⁊ fiunt spiritus corporis ƀz similitudinē dispōis eius qd̄ ē: qa corpus expirat ⁊ expellit vaporē fumosū: ⁊ attrahit aerē ex duobus locis ⁊ duob⁹ modis: quox vn⁹ ē p aptionez pectoris: ⁊ alter p aptionem arteriax ex poris cutis. † Et si non eēt velocitas alteratiōis aeris: appereret impressio ei⁹ in corpore in oī dispōe i qua mutatur aer. verum aer decoquit̄ ⁊ alterat̄ in corpore: q̄re nō appet impressio eius i ipo donec supfluat: ⁊ p hanc causam nō infirmantur oēs hoīes apud mutationez subitātie aeris. nā corpus cui⁹ dim⁹ nō ē preparat⁹ mutat aerem et resoluit eū añq̄z alteret̄ ab eo. et quedā eārū mutant corp⁹ mediante dispōnem aliarum in corpore: ⁊ sunt ppa rationes chimorum ⁊ complexionis. qd̄ ē: qa complo quando mala est natura: pperat ad ipsaz corruptio ex cāis additis in ea. et similiter ad chimos malos ppat corruptio ex cāis ɔformib⁹ malicie eox. Aer.n. qn̄ occurrit i corpore cū corpore rei recipientis īpressionē ei⁹ mutat corp⁹ mediatōe illi⁹ rei. 17

† De his q̄ n̄ infirmantur ex aeris mutatiōe.

Virtus qd̄ impssio cuiusq3 cārū sex qn̄ pseuerat ⁊ multiplicat̄ sanitatē corrumpit: ⁊ facit accidere egritudinem. ⁊ si non perseueret ⁊ multiplicetur: non facit accidere egritudinem: sed mutat sanitatez mutatione quadam aut ita qd̄ sufficit. natura in eius sanatione: aut ita vt pcedat cum pcessione conseruationis: ⁊ destruitur anteq̄z faciat egritudinem accidere. sed mutat sanitatem mutatione q̄dā. 18

Docuit in libro de regimine sanitatis: i tractatibus pmis eius regulas conseruationis sanitatis corporum q̄ sunt in meliore formax ⁊ corporum q̄ declinant ab ea declinatione parua. ⁊ docet in tractatibus postremis eius canones conseruationis sanitatis corporū elongatorū a meliore formarum elongatione in q̄ nō puenit ad terminum egritudīs: ⁊ canones antecessionis ɔseruationis corpox que iā exoptata sunt super egritudinem adeo donec euaserint: ⁊ saluata sunt ab egritudine ante casum eius. 19

Iste ē canon cōis i eo quod ipmunt cāe. vi. nā ipse quando administrātur ƀm qd̄ figurat̄ cōplexioni corporis. s. vt mēsuretur i quātitatib⁹ suis ⁊ suis qualitatibus ⁊ partib⁹ vsus eax ƀz qd̄ oz cōseruant sanitatez. ⁊ quando administrantur non secūdum q̄ oportet ⁊ pertranseunt in illo: faciunt accide

ipsū scdm eādē rōes.

Et similit̄ ⁊ n̄ ē excusatio qn mutet̄ corpus ex sōno ⁊ vigiliis.

Et ex his que offeruntur.

Et scdz hāc similitudinē ē necesse vt mutet̄ corpus ex eis que recipit ex cibis ⁊ potibus.

Et egerūtur: aut retinentur: ⁊ ex anime passionibus.

Et ex eis que pcedūt ex ipso: ⁊ cōstrigūtur i eo ⁊ passiōibus aie.

Omnia enī hec: hec quidez māifeste: hec vero p medias causas alias alterant corpus.

Omnes enī res quas narrauimus necessario mutant corpus: quedam ex eis per seipsas: ⁊ quedaz ex eis per causas alias medias.

Et corrumpunt salutem.

Et si pseueret ⁊ multiplicet̄ illa mutatio corrumpit sanitatem.

Et scriptum ē de his omnibus seperatim persingula isalubriū sūt

cāx negocio.

Etiam locuti sumus in omnibus istis causis in libro nostro de regimine sanitatis.

Hec igit̄ omnia nūc dicta genera salubrium causarum materie quedam sunt ⁊ cum competenti vsu cause sunt conseruantes ⁊ salutem prestantes: peccantes vero a contemperātia egre constituuntur.

Et ista omnia que narrauimus ex generibus causarum: sunt tolerantia conuersionez ⁊ quando administrantur secundum quod oportet: fiūt tunc conseruantes sanitatem ⁊ quando pertranseunt inequalitatem: fiunt cause egritudinis.

Itaq3 vero ex hoc iam manifestum est quod non alias quidem substantias earum que extra hec reruz sanas nobis alias vero egras arbitrandū est: sed easdem in aliquid aliquando quidem sanas: aliquando vero egras factas.

Iam ergo manifestū est ex hoc quod non

oportet vt estimetur quod substantie reruȝ que sunt extra corpus ex eis que conseruant sanitatem eius: aut faciunt eam redire quando separantur sint alie a substantiis rerum que faciunt egritudinem ⁊ conseruant eam. verū ipse eedem sunt quandoque cause sanitatis: ⁊ quandoqȝ cause egritudinis. ⁊ per cōparationem ad aliquid sine aliquo.

Quando siquideȝ motione indiget corpus gymnasium quideȝ sanum: quies vero egra quādo vero quiete: quies quidem sana: egrum vero gymnāsium. similiter vero in cibis ⁊ in potibus: ⁊ ī aliis omnibus. Singulum enim si indigenti corpori adducatur ⁊ cuȝ competenti quantitate ⁊ qualitate: salubre fit. Nihil vero indigenti omnio oblatum aut non in competenti mensura ⁊ quantitate egrum constituit.

Quod est: quia quando corpus indiget motu: tunc exercituȝ est ei causa sanitatis: ⁊ quies causa egritudinis. ⁊ quando corpus indiget ocio: tunc quies est ei causa sanitatis: ⁊ exercitium causa egritudinis. ⁊ similiter est dispositio in cibis ⁊ potibus ⁊ reliquis rebus aliis. nam vnaqueqȝ earum causaruȝ quando occurrit corpori secundum quod indiget ea ⁊ ē quantitas eius cum quantitate necessitatis: est causa sanitatis: ⁊ quando occurrit corpori nō indigēti ea aut in plus est cum quantitate necessitatis: fit causa egritudinis.

Et he sunt due considerationes circa salubre ⁊ egrum silicet qualitas ⁊ quantitas eius ꝙ offertur.

Et ista duo sunt intētiones due in vna q̃qȝ causarum sanitatis ⁊ egritudinis silicet species rei q̃ occurrit corpori ⁊ quantitas eius.

Et enim tempus velut alterum aliquod ab his tertiuȝ ī ducē in his que dicta sunt contentum: ⁊ non bene dictum est.

Et nō oportet vt nominetur hora necessitatis intētio tertia cū istis duabus quasi sit res alia ab istis duabus: cum sit comprehensa in his vtrisqȝ.

Si enī indiget corpus tanta ⁊ tali oblatiōe manifestū ē quoniā

re egritudines quando perseuerat transitus ⁊ multiplicatur. serua ergo has conditiones secundum ꝙ vnaqueqȝ causarum. vi. non corrumpit sanitatem ⁊ facit accidere egritudinem donec pertransitur in ea illud qđ oportet: ⁊ perseuerat illa transitio ⁊ multiplicatur: cuius exemplum est: quia si continuat aliquis sanorum comestionem ciborum ca. ⁊ pertransit in eis illud quod oportet ⁊ multiplicatur ex eis permutant secundum transitum duarum complexionum eius. naȝ si natura frigide de complexionis: reducūt eā ī p̄mū ad eq̄litatē deīn ɔuertūt eā ab equalitate ad maliciam cōplexionis ca. ⁊ propter illud est egritudo praua: magis ⁊ grossior propter vehementiam longitudinis eius a re naturali: et si sit natura calide complexionis infirmat ipsum cū facilitate: ⁊ est egritudo ei⁹ minor ⁊ propinquioris acceptionis propter propīquitatē longitudis ei⁹ a re nāli. 20

De mussi cōuncio⁹ sanitatē ⁊ egritudineȝ

Que ex faciunt sanitateȝ ⁊ conseruant eam: ⁊ faciunt egritudineȝ ⁊ cōseruant eam. faciunt quidem sanitatem quando egritudo ē p̄sens: aut administrntur administratione que est contraria egritudini sicut si infrigidetur aer in egritudine ca. ⁊ sumantur cibi infrigidantes: faciunt sanitatem ⁊ destruunt egrigritudinem. Sanitatem vero conseruant: quoniam ipse quando administrantur secundum configurationem conseruant sanitatem. Egritudinem autem faciunt quoniam quando sanitas est presens ⁊ administrantur non secundum ꝙ oportet ⁊ pertranseunt in ea ⁊ continuatur pertransitio in eo ⁊ multiplicatur: faciunt egritudinem. Conseruant vero quoniā quando ipse administrantur secundum ꝙ configurantur egritudini conseruant eam. Et propter hoc dixerunt antiqui ꝙ ista genera sex: sunt ex causis continentibus sanitatem ⁊ egritudinem. Et galienus exponit hanc intentionem ⁊ dicit. 21

Iste sermo intellectus est ⁊ sufficit vt rememoretur ex eo dispositionis ciborum ⁊ potuum. Nam quando corpus est indigens eis ⁊ vtitur ex eis quantitate necessitatis: sunt cause sanitatis aut conseruantes aut efficientes Conseruantes ergo sunt: quādo administrantur in dispositione sanitatis in hora qua corpus indiget eis: ⁊ cum quantitate necessitatis eius: ⁊ species complexionis causarum configurata est speciei complexionis eius. Et facientes sanitatem sunt que administrantur in dispositione egritudinis in hora qua corpus indiget eis: ⁊ cum q̄titate necessitatis ei⁹ Et species complexionis earum contraria est speciei complexionis egritudinis. Iaȝ ergo ostendit gali. in tractatu. x. libri de ingenio sanitatis: ꝙ oportet vt dentur īfirmis quibusdam cibi eoruȝ ⁊ si sint in principio paroxismi nedum ab eo quod est post illud. Cibi enim ⁊ potus quando administrantur infirmis in hora necessitatis eoruȝ ⁊ cum q̄titate necessitatis ⁊ cum specie que conuenit: faciunt sanitatem. Et secundum hanc similitudinem regit medicus esse aeris continentis: ⁊ somni: ⁊ vigilie: ⁊ constrictionis: ⁊ euātionis: ⁊ motus ⁊ quietis: ⁊ accidētium anime. Nam quidam medicorum intrabant ad virum ex ducibus militum: ⁊ corpus eius iam infrigidatuȝ erat a debilitate caliditatis innate: ⁊ fecerant eam redire ad interiora corpis eius donec extincta erat. Dixit q̄ medicus regi: precipe auferre arma huius ducis seruientibus quibusdā de circuitu eius: ⁊ precipue eis vt faciant illud ꝙ dicam. Dixit ergo rex quibusdam seruientibus: facite qđ p̄cipiat vobis medicus. dixit ergo medicus: tenete hūc ducem dicentes: ⁊ facientes donec cadat ei hoc aut hoc. excitata est ergo ei per illud quod fuit ex eo fortitudo ire quare saliuit dux vt accipere arma sua quesiuit ⁊ non inuenit ea: ⁊ nō cessauit medicus excitare naturam donec sciuit ꝙ iam consecutus erat necessitatis quantitatem quieuit ergo per illud egritudo ducis: ⁊ rediit per illud sanitas eius. ⁊ comparia huiusmodi operationis medicine sunt multa valde. Et de proprietate eius qui meretur nomen huius artis ex medicis est vt faciat ea. ⁊ Ga. iam edidit librum de hac intentione secunduȝ hāc similitudinem singularem quam nominauit. Neguaider p̄nosticationis: ⁊ narrauit ex ea ī libris suis ⁊ in expositionib⁹ librorum hip. narratiōes multas. 22

Nōd exhibitione cibi in p̄ncipio paroxismi.

Nō exēplū de excitatione ire

Sermo eius: ista duo sunt: est dictio comprehendens quantitatem ⁊ qualitatem cuiusqȝ causarum sex: ⁊ iaȝ nominata est in hoc sermone species qualitas rei. ⁊ quantitas quantitatis rei. 23

Iste duo sunt quantitas eius ⁊ qualitas: quo idiget corpus ex vnaquaqȝ causarum sex: ⁊ propter hoc non nominat hora necessitatis itentio tertia que sit preter

quātitatem ⁊ q̄litatē ⁊ galie. quidē determinat hi sermone. 24

Causam quam narrauit est q̄ corpus cum mutetur ⁊ alteretur indiget in horis diuersis diuersis rebus sicut indiget in epate eo quod infrigidat: in hyeme eo quod calefacit. fit ergo hore iudicium faciens necessario mutationi qualitatis ⁊ quantitatis cuiusq̄ causarum. vi. ⁊ residuum sermonis eius intellectum. 25

Duarum intentionum vna ē qua itur ad partez quātitatis cause: et altera qua itur versus e qualitatē ⁊ quantitatē. ⁊ ille cause sunt genera cāruz sex que conseruāt sanitatem ⁊ egritudinē Quando ergo aliquis vult conseruare sanitatez intendat ad ista sex genera causarū: ⁊ inquirat ex vnaquaq̄ earuz id quo fit iuuamentuz in sanitate tantum: et administret illud corpori secundum illum modum. ⁊ ga. determinat hunc modū ⁊ dicit. 26

† De sex generibus cārū cōseruantiū sanitatē i sua eq̄litate

Dixit autē sex genera causarum ⁊ numerauit h ex eis. v. vna earuz est continens. Secunda est motus ⁊ quies. Tertia est somnus ⁊ vigilie quarta est cibus et pot⁹ ⁊ nominauit hāc id quod suscipit. Quinta est constrictio ⁊ processio: ⁊ nominauit ea illud quod procedit: et tacuit de genere sexto: ⁊ est accidentia animalia ⁊ nō tacuit de hoc: nisi quoniam retificans et medicans accidētia animalia nō est ars medicine. verū rectificat ea et curat ea ars alia que est aut philosophia aut leges. Et quando mensurat ea medicus: tunc mensuratio illius est p spēs que ē preter medicinam. ⁊ est alia species philosophie aut legum species. 27

† Nō q̄ medicus non currat neq̄ retificat accidētia nature.

Iam docuit in capitulo quod ē ante illud vt inquirat in cōseruatiōe sanitatis quod est i meliori formarum equalitas in vnaquaq̄ causaruz quare infrigidetur aer calidus ⁊ siccus hūectetur cum effusione aquarum ⁊ flabellis: et roratione aquarum ab altis ⁊ armis arboruz: ⁊ herbis: ⁊ odoriferis fructibus infrigidātibus ⁊ humectantibus: ⁊ sessio sit in palatijs ⁊ domibus subterraneis: ⁊ apertio portarum aeris septentrionalis. Et calefiat aer frigidus cū accensione igniū ⁊ coopertura: ⁊ apertiōe portarū ex q̄bus intrant radij solijs: ⁊ clausione portarū aeris: ⁊ sessione sup illud qō calefacit corp⁹ ⁊ coopertura. ⁊ vniuersalit̄ ingenietur donec aer fiat eq̄lis: ⁊ siliter inq̄rat̄ vt sit illud quod comedit̄: ⁊ bibitur i qualitate sua equale ⁊ quantitate: et simile hui⁹ inq̄ratur in vnaq̄q̄ causarū sex. Et docuit i hoc capitulo canonē suū qui ē: si declinet aliqua causaruz sex ab eq̄litate sciatur q̄ñta ē q̄ntitas declinatiōis eius ⁊ sūma q̄ntitatis ei⁹. deinde inquirat̄ rectificatio illius declinatōis ⁊ destruatur illud quod fecit eam accidere in corpore: et iclinet̄ residuum causarū ad partē contrariā pti declinationis illi⁹ donec fiat per illud i corpore impressio rectificās īpressionē illius ⁊ sint ɔ̄rie due impressiones: destruit vnaq̄q̄ cārū alterā: ⁊ remanet eq̄litas que ē ī meliore forma re formarū seruata ſm illud qō fuit. ⁊ posuit aerē exēplū huius canōis ⁊ ſmo ei⁹ i eo ē itellect⁹. Et ga. q̄dē aggregauit cāonē p̄miū i q̄ dixit igrat̄ vnaq̄q̄ cārū vt inueniat̄ i sāitate ei⁹ eq̄litas i q̄ntitate ei⁹ ⁊ i ipi⁹ q̄litate ⁊ canonē ſm in q̄ docuit illō qō oz facere qñ decliat aliq̄ cāx ab eq̄litate: ⁊ dixit i trisq̄ sil̄ hunc sermonem. 28

† De retificatōe aeris calidi ⁊ sicci ⁊ frigidi et humidi

Quod ē: quia int̄ ista duo ē eq̄litas in quātitate aeris. 29

⁊ secundum tempus opportunuz offertur. Et generatio indigentie temporis est ex eo quod fluxum est ⁊ mutabile: ⁊ mortale corpus indiget secundum mutationes alias alterantium ⁊ alias adiuuantium. Itaque non est quidem genere tertium i his que dicta sunt tempus. ad doctrinam vero plerumq̄ quasi tertio vtimur propter eam que dicta est causaz.

Quod est: quia si corpus indiget obuiatione alicuius specierum cum alia quantitate: tūc manifestum est quod obuiatio eius quod occurit ei est in hora quia indiget: ⁊ non est facta hora necessitatis ex eo quod oz consideretur i eo ad locum: nisi quia corpus quod mouetur ⁊ resoluitur ⁊ mutatur velociter indiget secundum quantitatem spēi mutationis eius in horis diuersis: vt sint res quibus intenditur ad iuuamentum ei⁹ specierum diuersarum. Iaz ergo manifestum est ex hoc quod hora necessitatis non est intentō tertia que sit absq̄ genere p̄marum duarum intentionum verūtamen nos vtimur ea tam secundum viam doctrine multotiens. propter causam quam narrauimus.

Quoniam autem in his considerationibus duabus sunt alie ⁊ alie causarum salubrium: ⁊ nunc nobis propositum est hoc genus carum: rursus repetamus eas.

Et cum essentie causarum sanitatis in quibus locuti sumus ⁊ reliquarum causarum sanitatis de quibus non sumus locut. ⁊ non necessario adueniunt corpori sint per istas intentiones duas: tunc oportet vt intendamus ad illas causas ⁊ inueniamus eas in eis.

Perfecte igitur compositioni corporis quando siquidem bene temperatum fuerit continens: cōueniet vt sit ɔtēperantia ⁊ aliorū perfecta: de quibus modo diximus quietis scilicet ⁊ motionis ⁊ somni ⁊ vigilie ⁊ oblatorum ⁊ egestorum.

Dico ergo quod si corpus est secundū meliorem formaruz deinde aer qui occurrit ei ē eq̄lis tunc illud quod conuenit ei est equalitas sana ex quiete ⁊ motu ⁊ somno ⁊ vigilus ⁊ eo quod sumitur: ⁊ eo qō procedit: ⁊ reliquis que diximus ante.

Quando vero ⁊ si distemperatum sit intantum ⁊ contemperantias minui oportet inquantum eucrasia corrupta fuerit.

Et quando corpus est secunduz illaz formaz ⁊ aer est inequalis: tunc oportet vt consideretur quantuz recessit aer ab equalitate: deinde inclinentur cause ille alie ab equalitate ad diuersitatem partis ad quam declinat aer per quantitatem qua recessit aer ab equalitate.

Considerationes vero contemperantie in continēte he quidem sunt: vt neq̄ rigere per frigus: neq̄ sudare propter estum.

Et oportet vt ponatur equalitas in qualitate aeris vt non horripilletur corpus propter frigus suum: et non sudet propter calorem eius.

In gymnasiis vero quando primum incipit dolore corpus: quiescere statim remedium est.

Et in exercitio ut incipiat corpus quiescere quando incipit in corpore lassitudo.

In cibis vero perfectio digestiōis ⁊ egestionis modus secundū quātitatem ⁊ qualitatez.

In cibis vero est sanitas digestiōis et equalitas egestiōis in q̄litate sua ⁊ dispōe sua.

Quare vero quodā modo in his orexis digōi ita ut p̄cepto/re nō indigeat q̄titatē in oblationis mentiēte. Optima enim natura tm̄ appetit quā tū digerere post.

Et quando corpus est secūdū meliorez formar̄. tunc quamtitas appetitus in eo est eq̄lis ⁊ quantitati digestionis. non ergo indiget mensuratore qui mensuret quantitatem eius quod suscipit. qd̄ est: quia corpus quando est secūdum meliorem formarū. tunc quantitas quaz appetit ex eo quod suscipit est quātitās quā pōt digerere.

Ita vero somni q̄titatē metit̄ ipsa natura i his q sūt i optia cōpōe: ⁊ qescūt stati dormiētes cū nō āpli⁹ idiget corpus.

Et similiter dispositio in quātitate somni. natura eni mēsurat quātitatē eius qua indiget ex somno in corpore qd̄ est secunduz meliorē formarū: ⁊ nō recedit ab eo som⁹ nisi quando cū eo remanet necessitas eius.

Et ita eis dieta vtētibus i egōnibus nihil derelinquit̄ circa vētrē ⁊ vrinas ⁊ totū corpus. has eni egestiōes tēperātia metit̄ oblationū: secūdū vero totū corpus respirationem gymnasioꝝ mediocris ⁊ salubris efficit vsus.

Et qū ē regimē eius hoc regimē nō accidit ei lesio penitus i pcessiōe eius qd̄ pcedit ex eo cuz egōne ⁊ vrina ⁊ resolutiōe corporis totius qm̄ eq̄litas eius qd̄ sumit̄ ex cibo ⁊ potu exigit vt sint egestio ⁊ vrina secūdū dispōez secūdū q̄ sunt. i sanitate. Et eq̄litas exercitii idiget vt sit quod resoluitur in corpore toto secundū dispōem eius qd̄ resoluit̄ ex sanis.

Abstinere vero manifestum est quoniam ab intemperantia oportet omnium anime passionuz scilicet ire tristicie ⁊ gaudii ⁊ furoris ⁊ timoris ⁊ inuidie ⁊ sollicitudis. Extermunant enim hec ⁊ mutant corpora ab ea que ē secūdū naturā consistentia.

Et cōuenit hñti hoc corpus vt phibeat̄ a supfluitate i oībus accidētibus aīe. ⁊ significo p accidētia aīe nostre iram tristiciam gaudium ⁊ furorem ⁊ inuidiam. naz ista omnia accidētia aīe imutāt corpus ⁊ extrahūt ipm̄ a dispositiōe nāli.

Per exercitia cōsumunt̄ supfluitates i musculis contente.

Iste est terminus equalitatis in motu qui ē exercitium: ⁊ intelligitur ex eo equalitatatis q̄ est in qete. Et est vt precipias motum quādo cōtentū ē corpus cū quiete: ⁊ indigent exercitio qd̄ expirare facit ex musculis supfluitates cōtētas in eis. 30

De signis equalitatis digōnis

Cum ex cibis bonis quando nō digerunt̄ chimus generetur malus: ⁊ ex cibis malis generet̄ chimus laudabilis: dič Gal. digestione tantum quando p eam generatur chimus laudabilis. Equalitas vero digestiōis oportet vt sit q̄titas secunduz comparationez superfluitatum eius qd̄ sumit̄ ex cibis. ⁊ vt sit in eēntia lene cōtinuū cui nō sit odor horribilis valde ⁊ calor ei⁹ trahat ad citrinitatem: ⁊ egrediatur in hora ꝯsuetudinis: ⁊ oportet vt itelligas comp eius i eq̄litate eius quod bibit̄: ita vt cōsideres etiam in vrina: qm̄ ipsa significat dispositionē digōis i venis. 31

Optia nā tātū appetit quātuz digerer̄ potest

Verū ostēsuz est i eo quod preteriit q̄ quādo stomachus ē secundū rem naturalē: tūc appetit illud qd̄ ē cōueniens cōplexioni eius quapropter excepit in hoc sermone eē appetitus: sequit̄. n. in eo qn̄ sanitas est iuenta in stomacho secundū meliorez formarū: vt homo appetat illud quod conuenit ei: ⁊ non appetit in eo additionez nec diminutionē. ergo ē natura ei⁹ mēsurās qualitatē ciborum ⁊ potuum ⁊ quantitatem eorum: ⁊ nō indiget adiutorio medicine extrinsecus. 32

Intellige simile huic eidē in vigilia. natura eni sufficit mensurare illud ⁊ facere ipm̄ currere secundū q̄titatē necessitatis absq̄ adiutorio medicine. etiam ⁊ sermo eius itellectus ē. 33

Dixit Gali. i regimine sanitatis corporis qd̄ ē ẜm meliorē formar̄: equalitatē aeris: ⁊ eq̄litatē motus ⁊ quietis. ⁊ eq̄litatē ciboꝝ ⁊ potuū: ⁊ equalitatē somni ⁊ vigilie. ⁊ remansit super euz ex eo q̄ nō dixit eq̄litatē eius qd̄ pcedit ⁊ cōstringit̄. Docet ergo i hoc ẜmone q̄ regimē qn̄q̄ est ẜm h̄ q̄ dixit. Ex equalitate: ⁊ tunc sequit̄ ipm̄ vt sit illud quod pcedit: ⁊ cōstringit̄ etiā ẜm equalitatē ⁊ vt egestio qdez ⁊ vrina sint eq̄les pp̄ equalitatez ciboꝝ ⁊ potuum in quātitatibus eoꝝ ⁊ qualitatibus ipsoꝝ: ⁊ ppter bonitatem digestionis ⁊ sanitatez operationū naturaliuz: sed ⁊ illud quod resoluitur ex toto corpore est ẜm equalitatem propter sanitatem operationum naturalium ⁊ ppter exercitiuz temperatum quod expirare facit ⁊ resoluit superfluitates lacertoꝝ cū eq̄litate. 34

Intellige ẜmonē Gal. ⁊ iam oꝫ hñti hoc corpus vt phibeat̄ a supfluitate i aliquo accidētiuz anime. Nam cuz sit speculatio in hoc genere: ⁊ sextum ⁊ generibus causarum dn̄s corpus physici: dixit gal. operum habenti corp⁹ meliorem formarum vt phibeantur per philosophiam aut p leges positas a superfluitate in aliquo accidentium anime. qd̄ est: quia medicina nō cōtemplatur in illo neq̄ mensurat illud: ⁊ nō vtitur eo nisi i dispōe egritudis tm̄ ẜm semitā medicationis. Et philosophia quidez nominat eq̄litatez accidētiū anime. ẜm sanitatē eius. Et oportet vt intelligas a gal. differentiam inter furorem ⁊ iram. Ira quidem est vt desideret homo vindictam. furor enim: est vt excitetur ira: ⁊ non est possibile cum eo ex vindicta. Et accidentia quidem anime sunt multa: ⁊ illud qd̄ numerauit gali. ex eis est exemplificatio eius quod remansit ex eis. ⁊ quedā eorum faciunt accidere caliditatem superfluam sicut ira ⁊ furior. ⁊ quedam eorum faciunt accidere caliditatem equalem: vt guadium ⁊ leticia. ⁊ quedam eorum faciunt accidere frigus additum: sicut timor ⁊ pauor. ⁊ q̄dam eorum faciunt accidere frigus temperatū: sicut tristicia ⁊ inuidia. ⁊ quedam siccitatem: sicut augustia: ⁊ totum quod faciunt ista accidentia nō faciunt nisi mediatione motus sp̄us. Et illud quod conuenit cum meliori formarum ex eis ē illud qd̄ ē tp̄atuz: aut illud ex eis qd̄ nō ē superfluuz. 35

Differentia int̄ iraz ⁊ furorem

Nota hic de coitu

Coitus est ex accidētib⁹ aïe: Et gali. qdē in hoc loco fecit capitulū suū singulare in quo docuit illud qđ conuenit sanitate ex eo. Et sentētia quidē epicuroꝝ ē destructa ꝓpterea ꝙ aggregat̃ in corpore sup̃fluitas ex spermate. si ergo nō aggredit̃ per coitū coartatur in corpore ⁊ generant̃ ex ea egritudines male. qđ est q2 ex coartatione eius generant̃ ex eo vapores mali q ascendunt ad cor ⁊ cerebrum ⁊ stomachū: ⁊ corrūpūt sanitatē illoꝝ mēbroꝝ ⁊ gnānt egritudinē. Et fortasse ex eo ē aliqd simile in potētia veneno viperino: sicut accidit ei qui cōsueuit coitū ⁊ dimittit eū lōgo tpe ex debilitate appetitus cibi ⁊ pigritia a motibus ⁊ generatiōe hūoris melancholici. Et fortasse corrūpit̃ ⁊ exsiccatur ex eo qđ est simile virtuti veneni: sic illud qđ accidit viduis ex s̃focatione matricis: ⁊ mult̃ viroꝝ qui moriunt̃ ex eo subito. ⁊ pp hoc q euadit ex egritudine coartationis spermatis ē ille ex cuius corpore resoluit̃ hmōi superfluitas: aut p exercitiū ⁊ emorroidas vt in viris: aut p purgationē mēstruorū vt in mulierib⁹: aut p aliā ptē ex eo de proprietate cuius ē carminare sup̃fluitates ⁊ soluere eas a corpore. Coitus igit̃ est cā sanitatis qñ egredit̃ spma qđ iā coartatū erat: ⁊ est cā corruptionis sanitatis qñ est in corpore spma coartatū quapropter oz vt sit ei⁹ vsus eq̄lis. Et gal. quidē iā docuit ei⁹ equalitatē ⁊ dixit: vt sit inter horas vsus ei⁹ ex spacio illud cū quo non sentiat vtēs eo qñ ipso vtit̃ mollificationē ⁊ debilitationē: sed sentiat post vsum eius leuitatē i corpore eius. ⁊ fiat anima ei⁹ melior q̄z fuit. ⁊ ga. qdem determinat horas vsus ei⁹ qñ ē idigētia ei⁹ ⁊ dicit. 36

Iam ostēdit ga. totū quidem quod necessarium est scire in regimine sanitatis de esse coitus in hoc sermone: ⁊ in illo qui est ante eum: ⁊ docuit quādo erratur in vsu eius: ⁊ ꝙ opotet vt sit error ille paruus: ⁊ ipse quando superfluit mutat sanitatem: ⁊ docuit in quibus dispositionibus oportet vt vtatur. ⁊ non factus est error mult⁹ in coitu nocitiuus nisi quia preter multitudinem eius accidit in corpore senectus festine ante horam suā precipue illi cuius complexio testiculorum est fri. ⁊ sic. Et iam ostendit in pncipio huius libri ꝙ ex hoībus fortior sup coitū est ille cuius complexio testiculorum est calida. ⁊ hu. Qui ergo vult regere sanitatem oportet vt comparet illud quod est in hoc sermone cum dispositione complexionis testiculorum: verūtamen gal. cum sermo eius sit in conseruatione sanitatis melioris formarum: ⁊ manifestū est ꝙ cōplexio testiculorū est q̄lis i hac forma: non conditionauit i sermone suo in coitu esse complexionis testiculorum. cum ergo tu continuas cōseruationem sanitatis: declinātē a meliore formarū: tunc fac comparationē cum sermone galieni in vsu coitus s̄m esse complexionis testiculorum ⁊ reli corporis. 37

Fortior sup coitū ē ille cuius cōple io testiculorum ē ca. ⁊ hu.

De exercitio ꝙ fit cū pilla

Exercitium i quo mouentur omnia membra s̄m pportionē ⁊ nō laborat aliquod eorum plus et aliquod minus ē illud quod fit cum pila parua ⁊ qđ currit cursu eius. ⁊ ga. qdem iam exquisite pscrutatus ē eē exercitij ⁊ fricatiōis in libro de regimine sanitatis: ⁊ edidit in exercitio de parua pila tractatū singularē. 38

De cōmuni canone i cōseruatione sanitatis equalis

Habens meliorem formarum indiget in conseruatione huius forme super se: vt sit regimen eius et relique dispositiones similes ei. sicut ergo ipsa est equalis: sic oportet ꝙ totum quod continetur ex causis sex sit eq̄le. Et cibi q sunt ita sūt cibus ⁊ potus decēter facti ⁊ decocti. ⁊ panis decenter factus ⁊ decoctus. ⁊ ex decoctis allesfidabegi ⁊ adenubagi: ⁊ ex potib⁹ vinum clarum ⁊ reliqua que ducuntur in libro chimorū generare chimum laudabilem. 39

Hoc est vltimū quod dixit gal. in conseruatiōe sanitatis melioris formarū. ipse enim dedit l

Venereorum vero secūdū epicurū nullus vsus salubris: secundū vero verū ex interuallis tantis: vt in vsibus coitus neqꝫ dissolutionē sentiat ⁊ leuior ipse se ipso videat̃ factus ⁊ melius dormiens.

Videtur autē epicuro ꝙ ex vsu coitus nō est aliquid penitus quod sit causa sanitatis veritas autem est quoniam ex vsu eius est aliquid i numeris causarum sanitatis: ⁊ est vt sit inter horas vsus eius ex longitudine illud cū quo nō sentiat vtens eo quādo vtitur ipso mollificationem ⁊ debilitationem: immo sentiat ꝙ corpus eius q̄z vsus est eo sit leuius q̄z erat antequā vteret̃ eo: ⁊ anima etiā melior q̄z erat ante.

Tempus vero vsus est quando perfecte medium fuerit earū que extrinsecus omniū circūstantiarum: neqꝫ super repletū corpus neqꝫ indigēs neqꝫ super infrigidatum neqꝫ super calefactum aut exsiccatum aut humectatū immoderate. Si vero peccet aliquando corpus paruum esto peccatum. melius vero est calefacto magis q̄z infrigidato: ⁊ repleto magis q̄z euacuato: ⁊ humectato magis q̄z exsiccato corpore vti venereis.

Hora aūt vsus eius est qñ corpus est vere mediū inter oēs dispōes accidētes extrinsecus donec nō sit plenū valde neqꝫ vacuā: neqꝫ ifrigidatū valde neqꝫ calefactū valde: neqꝫ pertrāsiēs valde eq̄litatē in siccitate ⁊ humiditate. ⁊ si erat vtēs eo i vsu eius: oz vt sit error ille puus. ⁊ vt vtatur coitū duz ē calefactus est melius q̄z vt vtatur eo cū est infrigidatus: ⁊ vtatur eo cū est plenus melius q̄z vtatur eo cum est vacuus: ⁊ vtatur eo cum est humidus est melius q̄z cum ē siccus.

Qualitatem vero singuloꝝ eoꝝ q̄ dicta sunt eligere i his q̄ sūt optime cōpōis: oz gymnasioꝝ quidē i quibus oēs ptes corporis proportionalit̃ moueantur: ut hoc membrū qdem non superdoleat: hoc vero minus doleat.

Species aūt quam oz eligere ex vnaq̄qꝫ harū causarū corpori quod est secūdū meliorē formaꝝ ē illud quod narro. ex exercicio quidē oz vt eligatur spēs in qua mouentur membra oīa corporis secundū pportionē ⁊ nō laborat aliquod eorū plus: ⁊ aliquod eorum minus

Horū vero q̄ comedunt̃ aut bibunt̃ maxie eucrata eligere. hec eni maxie sunt cōuenientia eucratis naturis.

Ex eis vero q̄ cōmedunt̃ ⁊ bibunt̃ oz vt eligant̃ ea q̄ sunt in vltio eq̄litatis. quoniā ista q̄ sunt ita sunt cōueniētiores res naturis q̄ sunt i vltimo eq̄litatis.

Similiter vero ⁊ in aliis.

Et similiter est dispositio i reliqs rebus.

telligi in eo canonem cõem. ⁊ est vt sint omnes res q bus regitur ſm equalitatem in quantitatibus ⁊ qualitatibus ⁊ i horis neccessitatis vsus ⁊ ptib⁹ eaꝝ. 40

De cõni canone i cõseruatione sanitatis cõ[r]pis dcliuis ab equalitate

Iste canon est cõis in ꝯseruatiõe sanitatis corporis decliuis a meliori formarũ. ⁊ ſmo in eo ſm itẽtionẽ ga. ẽ manifestus agitatus valde: qm̃ dicit in hoc libro: q: oꝫ vt sit decliuis ad ptẽ declinatiõis ei⁹ quoniã dicit in libro eius de regimine sanitat[is] ⁊ in libro ciboꝝ ⁊ in alijs: q: oꝫ vt sit decliuis ad contrariũ ptis declinatiõis eius. 41

Uult q oportet vt singulare fiat vnũqdq3 corpoꝝ declinatuꝫ a meliore formarũ ⁊ singulare fiat ad cõseruatiõeꝫ sanitatis eius: ⁊ ad reductiõeꝫ ipsi⁹ ad formã optimã capituluꝫ in quo doceat qũo cõseruet sanitas eius: aut qũo redeat ad meliorẽ formarũ. 42

Iste sermo ẽ intellectus. 43

Iste canon ẽ i ꝯseruatione sanitatis eius cuius complexio vel corp⁹ declinat a meliori formaꝝ. s. vt mẽsurentur cause sex mẽsuratione reflexionis ab equalitate per quãtitatẽ dclinatiõis corporis a meliori formaꝝ. 44

De solutione ꝯdictiõis q̃ videtur eẽ in dictis galieni

Iste est ſmo i h[oc] libro. ⁊ est contrari⁹ sermoni eius i alijs libris suis: qm̃ ipse dicit i li. de regie sanitatis: ⁊ in li. ciborũ q corpora q̃ sũt calidiora indigẽt ex regie eis q̃ sunt frigidiora: ⁊ ſm hanc rõcinationeꝫ in reliquis ⁊ p illud obscurauit sermonẽ suuꝫ: pcipue q: ipse nõ distinxit iter regimẽ ꝯseruatiuũ: ⁊ inter regimẽ pmutatiuũ. ⁊ dixit in regimine pmutatiuo q oꝫ vt regatur corpa calidiora reb⁹ frigidis donec redeat ad eq̃litatẽ: ⁊ ſm hãc rõcinationẽ ẽ in reliqs corporib⁹ declinatis a meliori formaꝝ. Et ego dico q ga. nõ oblit⁹ ẽ ſmonis sui neqꝫ ꝯrietatẽ apponit: ⁊ q nõ intellexit p regimẽ ꝯseruatiuũ h[oc] nisi vt dent̃ hñti cõplexionẽ ca. cibi q ꝯseruent cõplexionẽ eius ca. sup ipm: ⁊ ſmone absoluto regat ip[m] regimine qd facit remanere sup ipm complexionẽ suã calidã ſm dispõeꝫ suã absqꝫ additiõe ⁊ sine diminutiõe. q si vult pmutare cõplexonẽ ei⁹ ad eq̃litatẽ: tũc addat i frigore illud cũ quo regat̃ vsqꝫ quo minuat̃ ei⁹ caliditas ⁊ pueniat ad eq̃litatẽ: cui⁹ exẽplũ est vt sit ꝯseruatio corpis sepati ab eq̃litate ad caliditatẽ duobus gradib⁹ cũ regie qd infridat in gradu pmo: ⁊ pmutatio ei⁹ ad eq̃litatẽ cũ regie qd infrigidat in 2o gradu. ¶ Et mãifestũ ẽ q regimẽ ꝯseruatiuũ ẽ minoris infridatiõis q3 regimẽ pmutatiuũ: q: regimẽ ꝯseruatiuũ ẽ i pmo gradu: ⁊ tibi inest vt nomines id qd ẽ pue ifridatiõis min⁹ calefaciens. ⁊ qm̃ ſmo eius in hoc li. ẽ sũme q̃ sũt sicut ꝯclusiones: dicit istud vt tu sis itelligẽs ab eo voluntateꝫ eius ⁊ eius intẽtionẽ. pp hoc ĝ manifestũ ẽ q volũtas ga. p ſmonẽ sum. s. q corpora q̃ sunt calidiora indigẽt regie ex eo qd ẽ calidius regĩe quo idigẽt hñs formã optimã. ⁊ est vt sit ꝯseruatio eius p illud qd facit remanere sup ipsũ caliditateꝫ eius declinatã ab eq̃litate. ⁊ si valet vt regeretur cũ cibis calidis: sic si adderet̃ i exercitio ei⁹ ⁊ calefaceret aer cõtinẽs eũ. ⁊ darent̃ calefacientes cibi: sequeret̃ necessario q adderet̃ eius declinatio ab eq̃litate ad caliditatẽ plus ⁊ generarent̃ in eo supfluitates colerice. ⁊ facerẽt eũ cadere in egritudines colericas: ⁊ hmõi mensure similit̃ non occulat̃ a ga. ⁊ iam determinauit illud in libro de regimine sanitatis: ⁊ in libro de cibis. Res ergo secũdũ q dixi est: quia vult vt regatur totum corpus cum eo quod facit remanere super ipsum complexionem eius primam quando vult conseruationem sanitatis ei⁹. Et quãdo vult permutationem eius ad meliorem formarum addantur in regimine eius additiones permutantes eam. Intellige ergo illud: q: non est locus paruus: ⁊ multi hominum ignorant: ⁊ putant q sit contrarietas.

Regimẽ ꝯseruatiuũ est minoris infrigidationis q3 permutatiuum

Si vero secũduꝫ aliquid ab optima cõpositiõe deficit corpus nõ multũ vero huic et cõseruantes sanitatem cause secũdũ pportionem mutabuntur.

Et quãdo corpus ẽ diminutũ a meliore formarũ dispõe sua: deinde nõ ẽ diminutio eius multa ab ea: tunc cause q̃ conseruant sanitatem eius sunt remote ab equalitate p quãtitatem remotionis eius ab ea.

Pluribus vero talibus existẽtibus corporibus secũdũ singuluꝫ genus separatum dicendum est.

Et species corpoꝝ q̃ sũt secũdũ hũc modũ sunt multe. oportet ergo vt in omni specie ex eis loquamur singulariter secũdũ singularitatem eius.

Crasi igit̃ permutatũ corpus in organicaꝝ vero ptiuꝫ cõuenientia nõ pmutatũ duplicẽ habent formã salubriũ caꝝ alterã qdeꝫ seruãtiũ eius crasim: alterã vero earum que ad optimã ducunt.

Dico ergo q cause sanitatis corporis qd iã ptransiuit eq̃litateꝫ in cõplexiõe sua: ⁊ nõ pmutauit equalitatẽ in cõpone membroꝝ officialiũ sunt duobus modis. vnus eoꝝ seruat complexiõeꝫ eius secũdũ q est. alter pmutat cõplexionẽ eius a meliori formarum.

Seruãtes vero eius crasim tantum permutantur ab eucrata natura cause q̃tũ ⁊ totius corporis crasis ab illa pfecte mutantur.

Et cause que conseruant complexioneꝫ eius sũt reflexe a causis que conseruant cõplexionem eius que est in vltimo equalitatis p quantitateꝫ reflexionis complexionis illius corporis quod cõseruãt a complexione que est in vltimo equalitatis.

Calidiora enim corpora calidioribus indigent adiutorijs: frigidiora frigidioribus: et sicciora siccioribus: hũidiora vero humidioribus: et secundum complexionem calidiora ⁊ sicciora calidioribus ⁊ siccioribus: ⁊ his proportionaliter in reliquis tribus complexionibus.

Quod est: quia corpora que sũt calidiora eo indigent regimine quod est calidius regimine quo indiget habens illam primam complexiõeꝫ. Et corpora que sunt frigidiora eo: indigent regimine quod est frigidius: ⁊ corpora que sunt sicciora eo indigẽt regimine. similiter quod siccus est. et similiter corpora que sunt humidiora indigent regimine quod est humidius. ⁊ secundum hoc est compositio: nam corpora q̃ sunt calidiora ⁊ sicciora indigent regimine quod est calidius et siccius. et secundum ratiocinationem huius currit res trium specierum aliarum compositarum.

I Ste sermo certificat illud ad qd̄ itendimus de expositione sermōis eius huius. Cōsidera ḡ tū: ꝛ stabis ex eo sup illud qd̄ diximus ꝛ scies voluntatē eius. qd̄ est: q̄r vult p sermonē suū virtutes eaꝝ ſm quas apte nate sunt illud qd̄ facit vnusquisq; ciboꝝ ꝛ alioꝝ ex causis. vi. in corpore. qd̄ ergo cōseruat ipsū ſm illud ſm qd̄ est: ē cōseruās sanitatē. ꝛ qd̄ addit in declinatione eius a meliore formaꝝ est infirmans ipsū. ꝛ qd̄ pmutat ipz ad meliorez formaꝝ ē permutās ipsuz. 46

Q Uoniā ista euacuat humores eius. ꝛ minuūt ex eis: pp̄ter illud ergo addūt i sicco corpore siccitatem: ꝛ qd̄ paruz est ex eis: cōseruat corpus humidū quādo administrat̄ ſm q̄ oportet ꝛ permutat ipsum ex eis illud quod opponit̄ ei ſm equalitatē. 47

H Oc iudiciū ei⁹ ē simile iudicio quod ē ante ipsum in cōseruatione: et mutatiōe simul. 48

I Ste sermo itellectus est ſz eādem rationez quā dixit i eo qd̄ preterit. 49

De canone cōseruatiuo sanitatis inequalis.

V Ult p sermonē suū vniuersaliter absolutū q̄ qui vult ꝯseruationē sanitatis corporis deliuis ab equalitate ſm illud qd̄ est: administret ei ex regimine quod cōseruat sup ipsuz cōplexionem eius absq; additione: ꝛ sine diminutiōe ita q̄ eligat ei ex v̄tutibus ciboꝝ ꝛ potuū ꝛ alioꝝ quod ꝯseruet super ipsuz cōfigurationē complexionis eius: ꝛ iste est canon p̄mus quez ipsemet determinauit per dictionem aliā vt figat ipm i aīa discipuli. ꝛ sermo ei⁹ in eo ē itellect⁹. 50

De canōe pmutatione sanitatis male ad sanitatem equalem

I Ste est canon permutans sanitatē malā ad sanitatē equalē ꝛ bonā. ꝛ eius intentio ē vt sit sciens virtutem particulariū cuiusq; causarum sex ꝛ cōsideret quanta sit q̄ntitas recessionis sanitatis ab eq̄litate ꝛ eligat ex ptibus cuiusq; cāꝝ sex ex eo qd̄ est cōtrariuz isti sanitati q̄titates eq̄les quātitati recessiōis eius: ꝛ regat cū eis corpus ꝛ galienus determinat illō ꝛ dic. 51

V Tet̄ vero a materus cāꝝ: recte innatas v̄tutes caꝝ sciēs.

E T nō pōt his causis q̄s nup diximus uti: q̄n̄ pmutant̄ taliter q̄ fiāt cā sanitatis secūdū q̄ oz: nisi qui scit virtutes caꝝ secundū quas apte nate sūt.

Q Uoniā motio qdē ꝛ idigentia ꝛ vigilie ꝛ egestio ꝛ oēs anime passiōes: siccāt corpus.

C Uius exēplū est q̄ motus ꝛ minoratio cibi ꝛ potus ꝛ vigilie ꝛ euacuatio ꝛ oīa anime accidentia alia exsiccant corpus humidum.

C Ontraria vero his humectāt.

E T contraria eorum humectāt corpus.

I Ta vero ꝛ i calefacietibus ꝛ ifridātib⁹ studiis vtet̄ ꝛ cibis ꝛ potib⁹.

E T similiter ē dispōi i rebus q̄ calefaciūt ꝛ infrigidant ex operatiōibus ꝛ cibis ꝛ potibus.

E T simlit̄ ē dicere oībus his q̄ secūdū corpus sunt cognosces aliqs mās ꝛ virtutes: salubribus causis vtet̄ similia similibus offerēs q̄n̄ seruare vult corpus crasiz q̄lē accipit.

E T vniuersalit̄ q scit species oīuz rerū q̄ agūt i corpus ꝛ virtutes eaꝝ: tūc: si vult ponere eas cās sanitatis eligat corpori illud ex eis quod figurat̄ ei ꝛ assimilat̄ ipi q̄n̄ uult cōseruationē cōplexiōis vel cōpositiōis ei⁹ scdm dispositionē secūdū quā fuerit cā.

S I vo pmutare uult ꝛ trāsire ad melius aliud ē genus salubrium cāꝝ ꝯtrariū qdē supradictis: eq̄le vero distās ab altera crasi eucratarū ꝛ mediarū quas optimis naturis cōuenire dicebamus.

E T q̄n̄ vult pmutare eā: ꝛ ꝯuertere ipsam ad complexionē q̄ ē melior cōplexiōe eius: tunc sūt ei alia gnā cāꝝ sanitatis ꝯtrariū causis q̄s diximus: ꝛ lōgitudo eaꝝ a causis eq̄libus medius q̄s diximus q̄ ꝯueniūt habēti cōplexionē eq̄lē optimā ad ꝯtrariū ptis ad quā declinat illud corp⁹: ē lōgitudo eq̄lis.

C Alidiorē eni ꝛ siccorē crasim nō calide ꝛ sicce diete faciūt eucratā pfecte: sz q̄ tn̄ eucrata crasi frigidiora ꝛ hūidiora quātū nā eius erat calidior ꝛ siccior.

Q Uod ē. q̄r corp⁹ q̄n̄ ē calidius ꝛ siccius: tūc regiū calefaciēs ꝛ exsiccās n̄ reducit ipm ad eqlitatē sanā: sz regimē qd̄ ē frigidius ꝛ hūidius cōplexiōe eq̄li p quātitatē supfluitatis calefactiōis illi⁹ cōplexiōis ꝛ siccitatis ei⁹ sup cōplexiōez eq̄lē.

H Oc sigdē genus cāꝝ corrigit inatas discrasias: alterū vero prius dictuz cōseruat.

E T hoc qdez genus cāꝝ rectificat cōplexiōez malā natura: ꝛ genus aliud qd̄ diximus an̄ ꝯseruat cōplexionē malā natura scdm dispositionē suā.

V Tilitas vero vtrorūq; ē i pte medicis corrigere qdem ex multo studio paulati trāsferētes in melius: nō eni sustinet natura repētinas imutatiōes: seruare vero i eisdē secūdū necessarias occupatōes.

E T medicus indiget vtrisq; simul i horis diuersis: qd̄ ē: q̄r q̄n̄ hn̄ti cōplexionē malā ē euacuatio lōga cuz q̄ ē possibile ei ut rectificet ꝯplexiōez malā: tūc medicus itēdit i ea ad illud genus occasionū: ꝛ permutat corpus paulati a complexiōe sua ad cōplexiōez q̄ ē melior: q̄n̄ natura nō tollerat alteratōez subito. Et q̄n̄ habens cōplexiōez malam natura. est occupatus i occupatōibus necessarus tūc maius quod pōt medicus ē vt conseruet eam secūdū cōplexionem suam naturalem.

I Ste sermo est itellect⁹ ostēdit eni gali. i eo canonē permutantē sanitatē malā ad sanitatē bonaz. cōsidera ergo eū. 52

Circa rectificantes ꝛ circa cōseruātes sunt distincte

N Ominauit regimē p mutans cōplexionē malā: genus: ꝛ similiter nominauit ꝯseruās eaz genus: vt itelligatur ab eo q̄ ipsa sunt duo gnā ex generib⁹ mediis sub pte medicie: qd̄ nominat̄ regiū sanitatis: ꝛ vt itelligat̄ p illud q̄ sub vtrisque sūt spēs alie. 53

V Ult per occupatiōes necessarias causas sex ad sciendū v̄tutes pticulariū q̄re docet modū necessitatis medici. ꝛ Et nō facte sūt nature tolerātes pmutationē subito: nisi q̄n̄ ista permutatio mutat eas mutatōe forti q̄ fac̄ accidere nature motū supfluū. s. alteratiōe supfluaz. m̄ltotiēs. n. dissoluit̄ p eā vtus aut debilitat̄ ex ea nā: aut resoluit̄ p eā spūs q̄re fit id cā pmutatōis sanitatis ꝛ residuū ſmōis ei⁹ ē itellectū 54

ꝛ Natura nō tolerat repētinas mutatiōes

Totuz genus regiminis sanitatis ptinet sub genere pseruatiuo

Isto sermone ōstruitur dubitatio in genere regiminis pmanentis propterea ꝙ nominauit ipsuz pseruatiuū sanitat̄. Et ōstructio dubitationis ē: qꝛ rem nominauimus noīe sui generis. Cū ḡ sit tadē sub regimine sanitatis. ⁊ genus regiminis sanitatis totū nominet̄ ī arte medicine conseruatio sanitatis: nominam⁹ pmutatiuū etiā nomine sui generis .s. conseruatiuū: q̄uis sit pmutatiuū ⁊ sanatiuū ⁊ rectificatiuum nocumentoꝝ. Et ꝺꝫ hanc similitudinē nominantur oēs cause q̄ permutāt cōplexionē ad id quod ē deterius cause īfirmatiue q̄uis sint pmutatiue ad infirmitatez ⁊ corrumpētes sanitatem .ppterea qꝛ sunt sub genere causarūz infirmantium toto. 55

Postq̄ docuit regimē sanitatis separate a meliore formaꝝ cōseruans eā ⁊ pmutās eā simul qn̄ ē eius separatio i cōplexiōe tātū: rememorat̄ eius qd̄ docuit de illo in hoc sermone ⁊ dicit: qn̄ est declinatio sanitatis a meliore formaꝝ: deinde ē illud in oīb⁹ mēbris: tūc medicatio eius .s. cōseruatio eius et ipsius pmutatio est secūdū ꝙ exposuimus. et si eius recessio est in quibusdam

Quoniā igit̄ ⁊ hmōi speciē causaꝝ pseruātē nominamus: cōueniebat eni magis eā forsitā pmutātē ⁊ curantē ⁊ innata peccata corrigentē vocari qm̄ vero ad totū genus sanitatis referētes: nō ad eas q̄ secūdū speciez sunt in ea differētias: quecūq3 gdē sanos custodiūt: seruātes oēs vocabimus: siue cōseruādo salutē ad melius ducant totaz crasim. siue cōseruent existētē a pncipio: q̄cūq3 vero deteriorem faciunt consistentiam egre.

Si autē dixeris quō nominauimus hoc genus causaꝝ cōseruatiuū cū eēt dignius vt nominaret̄ pmutatiuū ⁊ sanatiuū ⁊ rectificatiuum nocumētoꝝ naturaliū. Dicimus ꝙ nos non adiuungimus has causas nisi ad genus sanitatis: nō ad species eius: ⁊ nominauimus oēs istas causas que pseruant corpus secūduz sanitatez suā pseruatiuas: siue sint pseruatiue: aut sint ex eis que cōseruatione sua pmutant cōplexionē totā ad id qd̄ ē melius. aut sint ex eis que pseruāt cōplexionē secūdū dispositionē suaz pmā: ⁊ nominamus eas q̄ pmutant cōplexionē ad id qd̄ ē deterius cās īfirmatiuas.

Similē igit̄ discrasiā habētibus omnibus corporis ptibus similis est .pcuratio dissimilē vero dissimilis.

Et qn̄ cōplexio q̄ ē in omnibus mēbris est vna: tūc medicatio eius est vna. ⁊ qn̄ cōplexio mala nō est in oībus mēbris vna: tūc non est medicatio illius corporis vna.

Potest eni vēter alicui gdez frigidior q̄ oporteat esse: caput vero calidius: ⁊ idigere adiutoriis .ppriis singula: secūdū vero hoc ⁊ aliaꝝ vnaqueq3 pars aut humidior aut siccior aut frigidior aut calidior existēs preter modū .ppriis distemperātie indiget dietis. Nō igit̄ exercebimus equaliter omnes hmōi corporis partes: neq3 similit̄ humectabimus: aut siccabimus: aut aliqd hoꝝ faciemus. Amplius vero dicetur de his i negocio de salubribus causis.

Quod est: qꝛ est possibile vt sit vent̄ alicuius frigidior q̄ oꝫ ⁊ caput etiā calidius q̄ oportet: ⁊ idiget vnūquodq3 eorū quod ꝯuenit ei. ⁊ similit̄ ē dispositio i vnoquoq3 mēbroꝝ reliquoꝝ quando est humidius complexiōe sua equali: aut siccius ea: aut frigidius: aut calidius. nam indiget ex regimine eo secūdū ꝙ cōuenit complexiōi eius. Est ergo necesse quādo cōplexio membrorum corporis est diuersa ut nō sit membrorum corporis omnium regimen equale: ⁊ nō sit humectatio eorum aut eorundem exsiccatio: aut aliud ex eis que fiunt eis secundum similitudinem vnam ⁊ nos quidem exponemus istud in expositione ampliori hac in libro nostro de regimine sanitatis.

Organicorum vero cause salubres secūdum lapsus ⁊ he ab optima compositione adinuicem differunt Alie siqdez sunt salubres circa plasmationē lapsuū alie vero coꝝ q̄ circa magnitudinem aut numerum aut positionem.

Cause autem sanitatis membrorum officialium que habēt nocumentum: secundum illud nocumentū sunt diuerse a causis sanitatis corporis quod est secūdum meliorez formarum: quod est: quia cause sanitatis membrorūz que habent nocumentum in plasmatiōe: alie sunt a causis sanitatis membrorum que habent nocumentum in quantitate sua: aut in situ suo: aut in numero suo.

membris ⁊ in quibusdam non: tunc medicatio eius scilicet eius conseruatio ⁊ permutatio ipsius indiget canonibus aliis qui fidem faciunt generis alterius regiminis et ipse facit scire hoc genus per exempla ⁊ dicit. 56

Vult ⁊ canon in pseruatiōe sanitatis corporū recedentiū ab eq̄litate in qbusdā membris ⁊ in qbusdā nō: est cōpositus ex particularibus canonibus in pseruatiōe sanitatis corporū recedentiuz ab eq̄litate in cōplexiōe corporis totius. cuius exemplū est: qꝛ quādo vēter est frigidior ⁊ caput calidius: vtimur in pseruatione sanitatis vētris eo quod cōseruat super ipsuz quod est simile cōplexioni eius: ⁊ in pseruatione sanitatis capitis eo quod pseruat sup ipsuz quod ē simile cōplexioni eius: siue sint emplastra siue embroce vel aliqua ex causis. vi. Et quādo volum⁹ pmutare cōplexiōez vētris ad eq̄litatē: ⁊ complexionē capit̄ permutar̄ ad eq̄litatē: vtimur in ventre rebus calidis ⁊ in capite rebus frigidis. ⁊ ꝺm hanc similitudinem faciamus in regimine reliquoꝝ mēbrorum. ⁊ propter hoc est necesse vt ponamus exertitium quod conseruat membroꝝ ꝺm dispositionem suam: aut permutet ipsum ad dispositionez aliam i vnoquoq3 membroꝝ diuersum ab eo quod est ī alio. ⁊ similit̄ vnūquodq3 particularium causarum. vi. nam quando volumus infrigidare membrum emplastramus cum rebus infrigidantibus. ⁊ quando volumus ipsum calefacere emplastramus ipsum cum rebus calidis. 57

De quatuor speciebus compositionis lapsuum

Iam docuit ga. ꝙ species cōpositiōis lapsuum

sunt.iiii. quorum vnus est lapsus in plasmatione ꝛ secūdus est lapsus in quantitate: ꝛ tertius est lapsus in numero: ꝛ q̃rtus lapsus in situ. ꝛ docuit ꝙ isti lapsus quattuor quādo ꝓhibent mēbꝛū ab operatiōe sua. s. nocent operationi eius sunt egritudo. ꝛ quādo nō ꝓhibent operationē: nō sunt egritudo ꝫ forma mala ex formis sanitatis. ꝛ postq̄ cōpleuit dictionē canonis regiminis sanitatis recedētis ab equalitate in cōpositiōe. tūc aū illud explanauit hūc sermonē a q recessimus deinde exposuit cū hoc sermone. 58

De specieb⁹ lapsus in plasmatione

[E]Nunciat ꝙ lapsus i plasmatione est vna. v. rerū. ꝓma earū est mutatio figure. ꝛ secunda ē mutatio ꝓfunditatū. s. gibbositas ꝛ concauitas: ꝛ tertia opilatio i meatu: aut in orificio meatus. ꝛ q̃rta ē asperitas. ꝛ quinta est lenitas. vnusquisq̄ ḡ lapsuū si est paruus: tūc habēs ipsū exercitat̄ i occupationib⁹ suis cū illo mēbꝛo: ꝛ dr̄ ꝓpter illud lapsus sanus ꝛ si est multus ꝛ nō ꝓhibet mēbꝛū ab operatione penitus nisi i aliquo dicit̄ ꝙ est egrotatiuus ꝛ si est multus ꝛ ꝓhibet mēbꝛū ab exercitatiōe: dicitur ꝙ est infirmus. 59

De tribus specieb⁹ lapsus in natura q̃ntitatis

[S]Pecies quas narrauit sunt tres. vna earū est: q2 si quātitas mēbri magnificet̄ ab eo quod oportet aut minuatur tūc si magnitudo eius aut eius diminutio est parua: dicit̄ ꝙ est sanū. ꝛ si est magna ꝛ nō peruenit ad hoc vt noceat operationi: dicit̄ ꝙ est egrotatiuū. ꝛ si ē multa ꝛ peruenit ad hoc vt noceat operationi: dicit̄ ꝙ ē infirmū. 60

De tribus specieb⁹ lapsuū in natura numeri

[V]Ult ꝙ additio numeri ꝛ partiū mēbri aut diminutio earum facit etiā illos lapsus tres: quoꝝ vnus dicit̄ san⁹: alter dicitur egrotatiu⁹ ꝛ tertius dicitur infirmus. Sanus quidem quando additio aut diminutio est ꝑua. Egrotatiuus vero quando est multa non perueniens ad h̄ vt noceat operationi. ꝛ sermo eius: ꝛ res que generantur i corpore preter naturā

[I]N plasmatiōe quoq̄ sūt plures lapsus ceteri figure ptis ꝛ si alicubi in ea curuitas aliq̄ est vel cōcauitas eiusq̄ secūdū naturā aut pori aut ꝯstrictio aut orificiū: aut asperitas: aut lenitas quādo ē aliqd extra ꝓpriā cōtēperātiā: pax quidez hoc patiens corpus. sanoꝝ corpoꝝ appellationē habebit: āplius vero ꝛ egrorū. si vero sit tantū vt noceat opatiōi. iā egrotare uidet̄.

[E]T accidūt i plasmatione lapsus multi. quod ē: q2 si mutet̄ figura mēbri ab eq̄litate sua aut sit i eo ꝓfunditas multa natura ꝛ mutet̄ vt accidat eius lapsus i meatu q est i eo aut in orificio: meatus aut in asperitate aut in lenitate: de unde sit lapsus ꝑuus: tūc habens illud corpus dicit̄ q̄d est sanus. si aūt lapsus ē plus illo: dr̄ egrotatiuus. ꝙ si ꝓsequit̄ lapsus i ipso ad hoc vt noceat operatiōi. tūc ē eger.

[S]Ecūdū quātitatē vero supfluitas ꝛ defectus: ad easdē deducunt differentias.

[I]N quantitate vero multū ꝛ paruū faciunt ꝑuenire corpus ad spēs quas narrauimus.

[I]N numero vero deficiens aut abūdans velut homiomeron vnum aut plura hmōi generis sūt. ꝛ quecūq̄ preter natura i nobis substantie consistunt.

[I]N numero aūt additio aut diminutio ptis vnius ex ptibus multis: ꝛ res que in corpore generant̄ cōtra naturā sunt huiusmodi generis.

[R]Eliquū vero genus ꝑ uniuscuiusq̄ positiōez simplicium ꝑtium in quo ꝛ ipse. iiii.

sunt huiusmodi generis: vult illud quod generatur in corpore ꝛ facit vnam harum triū specierum. Uidi enim multos in intestinis quoꝝ erant vermes. ꝛ ex eis sunt quoꝝ intestina proportionantur ad sanitatē. ꝛ ex eis sunt que proportionantur ad egritudinē. ꝛ ex eis sūt quoꝝ intestina ex illo iam infirmata sunt egritudine completa. 61

De nocumentis in situ ptiū mēbroꝝ

[N]Ocumētum in situ partium membri aut est paruū: ꝛ proportionatur ad hoc quod est sanum. aut est multum ꝛ ꝓportionatur ad hoc quod ē egrotatiuum. aut est multum nocēs operationi ꝛ est proportionatū ad hoc quod est infirmum. currit ergo esse situs cursu cuiusq̄ generum nocumētorum in compositione. verū ga. dixit in hoc sermone modū primum situs qui est secundū meliorē formarum vt faceret nos rememorari comparium eius in plasmatione ꝛ quantitate ꝛ numero. intellige ergo illud. ꝛ postq̄ cessauit a numeratione specierū nocumentorū compositionis membrorum: incipit determinare canonem cuiusq̄ coꝝ 62

De reductiōe lapsuum ꝑtium mēbroꝝ i figura

[E]Nunciat in hoc sermone ꝙ possibile est vt figura membri rectificetur ꝛ redeat ad dispositionē suam naturalē tunc quando nascit homo. Si autem indurantur membra eius: non est possibile vt reducātur: ꝛ exemplificauit illud per pedes ꝯuersos. ꝛ

sunt omnes differētie. Prima quidez optia. Secunda vero parūper mutata: ꝛ propter hoc adhuc sanū ꝑficiēs corpus. Et tertia egrū: quādo amplius extra naturam fit: quarta vero iā egrotans quādo plurimū.

[E]T iā remanet genus aliud quod est in situ cuiuslibet membroꝝ consimiliū in organo. ꝛ in ipō sūt q̃ttuor species. Prima earū est corpus quod est secūdū meliorē formarū i hoc capitulo. Et secunda est corpus quod est remotū ab eo in ipso parūper. Et tertia ē corpus quod est in eo egrotatiuū: ꝛ est illud in quo est mutatus situs membroꝝ mutatione nō multa. ꝛ q̃rta est corpus quod iā egrotat ꝛ integre recessit a sanitate: et est illud in quo est mutatus situs membrorum mutatione multa.

[Q]Uecūq̄ igit̄ peccauerūt ptes secūdū figurā qdem quemadmodū quecūq̄ distorte intus vel extra: ꝛ he recenter nate quidez existētes ꝛ molles plasmatiōe ꝛ supligatiōe ad id quod secūdū naturā est reuertūtur. Dure vero ꝛ si cōtingat ad augmentū ꝑuenire: ad correctionē nō ꝑueniunt.

[E]T membra q̄ nocumentū habent i figura sua sunt sicut pedes cōuersi ad exteriora aut ad iteriora. ꝛ caput planū qdez in infantibus quādo nascunt̄ dū membra eoꝝ ꝑmanent mollia: possibile ē vt redeāt ad dispositionē naturalē cū cōctione ꝛ tensione ꝛ strictura. in corporibus autē que sūt exsiccata s aruerunt et indurata sunt: nō est possibile vt rectificentur.

per caput planum ⁊ est vt rectificetur membrū ⁊ extendatur ⁊ constringatur secundum q̄ oportet vt remaneat ei figura rectificata. 63

[E]Nunciat que membra dum permaneat i augmento possibile est vt rectificetur nocumentū parum accidens in cōcauitate eorū ⁊ ipsorū profunditate ⁊ eorū zibbositate. Et augmentū quidem ē ex quo nascit̄ homo vsquequo cōsequatur statū adolescētie: ⁊ est finis xxv. annorū: ⁊ docet quid sit illud qd̄ minorat cōcauitatē ⁊ stringit profunditatē: ⁊ dixit: q̄ illud fit cū motu ⁊ cōpressione anhelitus. facit ergo rememorari in cōpressione spiritus quomodo exercentur membra q̄ sūt i pectore donec resoluatur id quod i eis de superfluitatibus cōgregatū in lacertis eorū. Et coartatio spiritus ē vt trahatur aer ad interiora pectoris attractione forti: deinde ipsū teneat quantū pōt. et ea etiam sunt operatiōes q̄ generant altas voces: ⁊ voces que fiunt cum fistula ⁊ eleuatio sermonis ⁊ voces vehemētes ⁊ similia his que exigit dispositio presens. 64

De causa superfluitatū pectoris ⁊ lacertorum eius.

[I]Ste sermo est i intellectꝰ: ⁊ species quidē fricationis sunt multe. ex ea eni ē leuis vel mollis: ⁊ ex ea ē dura: ⁊ ex ea ē parua. ⁊ ex ea ē multa. ⁊ ex ea ē eq̄lis ⁊ iam exquisite perscrutatus est ga. ſmonem i ea in regimine sanitatis. Elige ergo ex speciebꝰ fricationis in ol mēbro illud quod conuenit ei ⁊ cum quantitate que necessaria est in eo. qui ergo vult scire illud quo indiget de esse fricationis vel accipiat illud

De speciebus fricationis.

[E]T quecūq̄ quidem circa curuitatē peccauerūt ⁊ hec similiter possūt corrigi qdē adhuc augmētāde perfecte vero nō possūt paruas igit̄ curuitates aligatio ⁊ quies magnas vero operatio potiū ⁊ retētio spiritꝰ operat̄ ita vero ⁊ quecūq̄ secūdū poros aut orificia.

[E]T mēbra q̄ habent nocumētū similiter in concauitate ⁊ profūditate que sunt in eis possibile ē vt rectificetur illud nocumētū dum permanent in augmēto si autē iam cōpleta sunt nō est possibilis eorum rectificatio. ⁊ illud quod minorat concauitatē ⁊ profunditatem quando est maior q̄ oportet est quies ⁊ strictura ⁊ illud quod magnificat cōcauitatē mēbrorū ⁊ eorū profunditatē quando est minor q̄ oportet est motus illorū mēbrorū ⁊ retētio spiritus ⁊ intētio retētionis spiritus ē vt attrahat̄ spiritus ⁊ impellat̄ ad interiora ipulsione vehemēti. ⁊ scdm̄ hāc similitudinem etiam dilectāt̄ ⁊ constringunt̄ meatus ⁊ orificia eorum.

[E]T quecunq̄ quidē maiora quā oportet quies ⁊ alligatio apta nata ē minora efficere maiores vero efficit partes motio secūdū naturā cum fricatione moderata ⁊ aliis que cūq̄ nata sunt ad superficiē sanguinē trahere multum.

[E]T mēbra etiā que sunt maiora quam oportet quies ⁊ strictura cōueniens minorat ea ⁊ membra que sunt minora quam oportet motus naturalis eorum ⁊ fricatio temperata ⁊

ex libro illo. 65

[M]Embra quorum generatio ē ex sanguine sunt caro ⁊ q̄ currūt cursu eius. ⁊ nobis qdem possibile ē vt faciamus nasci carnē in vlcere profundo cū periit vel diminuta ē pars carnis ⁊ recentē carnem cū medicinis q̄ calefaciūt calefactiōe parua ⁊ abstringūt ⁊ abstergūt sordiciē. ⁊ Sicut aristologia orobus ⁊ olibanū ⁊ pix ⁊ mel. Membra vero quorū gnātio ē ex spermate sūt: ossa ⁊ nerui ⁊ reliq̄ mēbra alia radicalia. Et nobis qdem possibile ē vt cābiamus loco ossis de ubacū i. porū. ⁊ secūdū similitudinē ē ſmo in religs Et galie. qdem ostendit q̄ faciēs cōplemētum eius qd̄ diminutū ē. ⁊ cābiū eiꝰ ē nā ⁊ dic. 66

Nota hic de aristologia orobo olibano pice ⁊ mele

[I]Ste ſmo tolerat duas expositiōes. Una earū q̄ nā ē q̄ faciat cōseruationē sanitatis. ⁊ redire eā facit. s. cōseruat sanitatē. ⁊ sanat ifirmitatē: ⁊ medicꝰ ē minister eius. s. p̄parat ei totū quo indiget i illo: ⁊ iste ſmo ē verus. Et expositio alia ē q̄ natura ē q̄ cōplet diminutionē in mēbris factā ex sanguine: ⁊ cābiat loco mēbrorū factorū ex spmate aliquid qd̄ stet loco eorū: ⁊ medicꝰ minister ei ad h̄ necessarius. ⁊ iste sermo ē verus. ⁊ ē ps eius qd̄ dicit̄ i expositiōe p̄ma. Et galienus qdem vult p naturā hic virtutē regētē corpus. qd̄ ē: q: nā ē nomē cōmune in arte medicine: q: dr̄ ſm quattuor modos. vnus eorū ē virtꝰ regēs corpꝰ. ⁊ secūdus ē cōplexio: ⁊ tertius forma corporis. ⁊ q̄rtus ē psona. i. nā idiuidualis. 67

Nota q̄ natura quattuor modis dicitur

[R]Ecepit ga. in additiōe potiū mēbri vt cōtēpleris ⁊ cōsideres mēbrū. si ē possibile ē tibi abscidere illā additionē ⁊ eradicare eā. sic si ē digitus additus aut verruca: ⁊ tūc abscide eā: ⁊ si nō ē tibi possibile: tūc pgre vt pmutes eā a loco. ⁊ i hoc ſmone nō abscidēdo dicit gal. pmutādā eē additionē: sed dixit: ingre. s. operare te i pmutatiōe eius sicut facimus in lapide. nos eni quādo nō possumꝰ extrahere ipsū inquirimus remotionē eius a meatu vrine cum instrumento nominato alcathatir. i. siringa. ⁊ que sunt sicut hec. 68

reliq̄ue res q̄ trahūt sāguinē plurimū ad ipsa adiuuāt ad magnificandum ea.

[D]Eficientiū vero partiū quecūq̄ quidē ex sanguine habent generationē nō impossibilis est eorū correctio. quicūq̄ vero ex semine pauco habent generationē eorū ipossibilis est correctio ē tamen pbis aliquando facere alia pxima his habentia vtilitatē

[M]Embra autem quorum numerus est diminutus tunc quorumcunq̄ ex eis generatio est ex sanguine possibile est vt compleantur ⁊ quorumcunq̄ ex eis generatio est ex spermate forsitan cōplementum est impossibile verum tamen possibile est membris multis vt permutetur loco eius q̄ diminuitur aliquid quod stet loco ⁊ compleat illud.

[O]Mniū autem horū natura quidem operatrix medicus vero minister.

[E]T faciens totū qd̄ ex istis rebus generat̄ nō ē nisi natura medicus vero ē nisi minister.

[Q]Uecūq̄ vero abundant secūdū numerū ablato eorū cā salutis ē cōsiderādū vero in qbus possibile ē si vero ipossibile appareat trāsponere tētare oportet

[I]N mēbris āt quorū numerus ē additus cā sanitatis eorū est diminutio eius q̄ i eis ē additū ⁊ oportet vt cōsideres i qbus mēbris possibile ē illud q̄ si vides q̄ ē tibi possibile ut auferas illā rē additā tūc ingrere vt permutes eam.

Sicut dislocatio eius. n. rectificatio ē ꝑmutatio iuncture ad locū suū Et ego qdē iā vidi adolescentez iunctura hūeri cuius lubricabat semꝑ ꝑ ꝑp humorē mucosū q aggregatus erat i pyxide eius: ⁊ ꝯseruabat in occupatione sua. cuz ḡ accidebat ei dislocatio tenebat brachiū suuz: ⁊ ꝓciebat ꝙ reducerent eū in locū suuz. deinde redibat ad occupatōez suam. 70

Significat ꝙ est possibile vt cōponant ista nocumēta q numerauit i cōpositione mēbroꝝ. s. qbus egredit cōpositio mēbroꝝ ab eo q̄ oꝫ adinuicē. indiget ergo illud cōpositione curationis. s. vt ponantur partes curationis ꝯm ꝑtes nocumētoꝝ. ⁊ iaz festinat esse vt sit vnuz nocumētū fortioris nocumenti: ⁊ tūc intendimus cū curatione ad illud donec qsi rectificas illud redeas ad illud qd̄ cōponit cū eo ⁊ rectificat illud ēt. 71

Ostendit galienus: ꝙ lapsus in hoc ventre erat cōpositus ex q̄ttuoꝛ lapsibus. vnus eorū in q̄ntitate ⁊ est paruitas eius. ⁊ secundus in figura ⁊ est rotunditas ei⁹. ⁊ oportebat vt esset oblongus: ⁊ inferius eius magis amplū q̄ supius ei⁹. ⁊ tertius in situ: qm̄ oportebat vt eēt posit⁹ sup diafragmate tangens ipsum ⁊ quartus in cōplexiōe qm̄ erat frigidioꝛ. † ⁊ cibus paucus multi nutrimenti ē sicut aq̄ carnis qm̄ fit cū vino citrino: ⁊ teritur cū eo medulla panis recenter facti. 72

† Nota h de aq̄ carnis.

Hoc epar habebet duos lapsus: vnus eorum erat strictura meatuū ei⁹: alter erat opilatio i eo vtile ḡ fuit ei regimen subtilians.

† Regimē sbtiliatiuū est acceptio ciboꝝ subtiliatiuoꝝ sicut cibi in qbus ē synapis aut pi

† De regimine ciborum subtiliatiuoꝝ.

Secundū vero ⁊ corū q̄ scdꝫ positionem peccant: est correctio.

Et mēbroꝝ etiā q̄ i situ suo lapsa sūt: nō ē rectificatio nisi pcō mutatiōcꝫ eoꝝ ad loca sua.

Manifestū est autem ꝙ duo vel tria plerūque peccata cōsistere possūt circa eadez vnanquāque partem.

Et manifestum est ꝙ possibile ē vt accidāt mēbro vni duo vel tria ex istis nocumentis.

Quemadmodū i habente ventrē paruuz simul ⁊ rotūdū scdꝫ diafragma positum: pecauit eni in eo ⁊ magnitudo ⁊ plasmatio ⁊ positio. si vero ⁊ natura frigidioꝛ hunc in id qd̄ est secundū naturam ducere impossibile est. quādo autez difficulter respirant repleto ventre pauciora ⁊ nutriētia ⁊ non tardius exeuntia offerantur bis vel ter in die.

Ex illo est ꝙ ego vidi virum cuius vēter erat paruus ⁊ rotundus positus sup diafragma eius. fuit ergo lapsus in eo i quātitate sua ⁊ i sua figura ⁊ in situ suo ⁊ erat cōplexio ei⁹ frigidioꝛ q̄ oportebat ⁊ non fuit possibile reducere hunc ventrem ad dispositionem naturalem ꝙ autez possibile in eo fuit: est quia posuit illā quo ledebatur habens ipsuꝫ minus. quod est. quia quādo implebatur vēter eius grauis fiebat sup cuꝫ respiratio eius posui ergo cibum eius cibum paucum multi nutrimenti q nō esset tarde descēsionis tribus vicibus i die.

Aliis vero enfraxiꝫ i epate habentibus ꝓpter augustiā vasoꝝ ꝯtinue factam salubris causa inuenta est extenuans dieta

Et vidi virum aliū cui acciderant i epate suo opilatiōes multe ꝓpter stricturam meatuum eius. igeniaui ergo ita quod posui eius reg men sūbtile: fuit ergo causa sanitatis eius.

Reliquum adhuc genus vnū cōmune est omiomerō ⁊ organicorum solutio continuitatis

Etiam remansit vnū genus nocumēti cōmunicās membris similiū partiū ⁊ mēbris istrumētalib⁹ ⁊ ē solutio ꝯtiuitatis

Quam forsitan aliqs nō cōcedet pfecte sanis iesse: alioquiꝫ eni esse semꝑ passionez diceret nesciēs similē eē dubitatōeꝫ ꝓ omnibus lapsuum generibus futuram. si enim operationis sensibilis lesio nō determinant egritudinem a sanitate: sed secundum qualitatem cuiusque dispositionis agnoscitur tantum tūc necessariū est sempiterne passiōis irrepeē dogma nullo optias habente opatōes omnes: sꝫ hec qdem ergo vt subtilioꝛ consideratio secunduꝫ se tractū habeat

Fortasse qdā homines nō conueniunt nobiscum sup hoc ꝙ id nocumentū sit ei q est saus qui egritudinem non habet sed quando ipsum est tunc ē egritudo: ⁊ huiusmōi qdeꝫ sermonis auctoꝛ nescit: quia illud quod sequitur in hoc sequitur in reliquis generibus nocumentorum quod est quia si non ponimus nocumentum operationis sensibile esse differentiam inter egritudinem ⁊ sanitatem: ⁊ estimamus qd̄ egritudo nō est nisi i īeq̄litate cōpositiōis corporis tantum tunc cogimur dicere sermonez illius qui dicit ꝙ corpus nō cessat ab egritudine: quoniā non inuenitur aliqs hoīum cui saluentur omnes operationes membrorum eius secundū meliore dispositōes eoꝛuꝫ. Et iquisitio super hoc similioꝛ ē cum dialectica q̄ cum medicina. oportet ergo vt ei faciamus sermonē singulareꝫ secūdū singularitatē suā.

ꝑ aut muripsia ⁊ acetū ⁊ capparis ⁊ reliqua q̄ currunt hoc cursu. 73

Hoc de genere huius tertium ē de generibus nocumētoꝛuꝫ. 74

Solutio ꝯtinuitatis est multis modis aliq̄. n. ē q̄ ē parua: sicut disruptio cuꝫ ferro: aut vulnus puum qd̄ nō elongat a spissitudie cutis. ⁊ obuiatio leuis ex q̄ accidit gabē parua ab attritōe. aut falleri: ⁊ sic phlebotomia: aut eruptio grauis pustule pue aut foꝛunculi: aut qd̄ ē simile illis nā oēs modi isti solutōis ꝯtinuitatis non ꝓhibet hoīeꝫ ab occupationib⁹ i qbus ꝯuersatur. qd̄ ē: q2 nocumētuꝫ opatiōis in eis non forsitā est sensibile. Et alia ē q̄ ē multa sed non ꝑuenit ad hoc vt accidit in conuersatione nocumentuꝫ operationis sensibile ex ea. ⁊ isti duo modi numerantur in sanitate. Tertia est solutio continuitatis: cuius multitudo iam ꝑuēit ad hoc vt accidit in ea nocumētuꝫ operationis sensibile ab operationibus. fiunt ergo spēs nocumētoꝝ operationis in solutione continuitatis compares spēbus nocumenti operationis in complexione. ⁊ compares spēbus nocumēti opationis in compositiōis. ⁊ iā sue

† Solutio continuitatis multis modis fit.

AD manifestos vero egros: salubres cāꝫ deiceps ꝑcurramus a genere discrasie īcipientes genere: Et terminādū ē igiẗ hic prius ꝙ oēs fere medici pretermitūt: ꝙ alie qdē sunt salubres iam facte discrasie: alie vero eius que adhuc fit: queādmodum ⁊ future.

ET oportet vt nunc narremus cās sanitatis corpoꝝ de qbus nō ē dubitatio qn sit egra. ⁊ ponamus ꝑncipiū sermōis nr̄i ī genere cōplexiōis male ⁊ oꝫ vt determinemus ī p̄mis in hoc loco rē quā multi medicoruꝫ dimiserūt: ⁊ ē ꝙ cāe sanitatis corporis in quo iaꝫ accipit cōplexio mala: ⁊ completa ē iā: alie sūt ꝙ̄ cāe sanitatis corporis: ꝙ ꝑpiquū ē vt accidat ī eo complexio mala

ET huiusmodi qdeꝫ vltime: he quidem in ꝯseruāte ꝑte artis sūt he vero in salubri.

QUod ē quia cāe sāitatis corpis ei⁹ ꝙ dixi postrēmo: alie sūt ītrātes in capitulo ꝑcessionis in defensione: alie intrantes in capitulo ꝯseruatiōis sāitatis

PRime vero omniū in curāte ꝑte sola.

CAuse āt sanitatis corpis quas diximus in p̄mis sūt intrantes ī capitulo medicationis tamē

VT rarumqꝫ vero medie dicte in preseruāte ⁊ curante.

CAuse āt sanitatis corpis quas dixius īter vtrasqꝫ: īgrediunẗ in capitulū ꝑcessionis ⁊ ī defēsiōe: ī capitulo medicatiōis tm̄

IAm siquidē factam ⁊ existentē egritudinē: medicari oportet

QUod ē: qa egritudo qn̄ iā fcā ē cōpleta oꝫ vt intendatur ad sanitatem eius.

NOndū vero existētē futurā vō ex dispositiōe ī q̄ ē ſꝫ corp⁹ ꝓhibẽ fieri

ET quādo egritudo nondū facta est sed ē parata vt fiat ꝓpter cāꝫ ī corpore: tūc oportet vt tollatur ⁊ prohibeatur fieri:

EIus vero que adhuc fit: sanare quod iam factum est: quod futuruꝫ est prohibere fieri.

EGritudo autē que ē in dispositiōe in q̄ fit ⁊ ex ea ē quodā factū ⁊ completum: ⁊ oportet vt intēdatur ad sanationē eius ⁊ ex ea est aliquid paratum vt fiat ⁊ oportet vt abscindatur ⁊ ꝓhibeatur fieri.

PRhibeẗ igiẗ dispositiōe ī qua nata ē fieri ablata. nominaẗ autē

rāt due spēs p̄mi no cumenti opatiōis ī cōplone ⁊ cōpositione numerate ī sanitate. s. spēs parua ⁊ spēs mlẗa: cuius multitudo ñ ꝑuenit ad hoc vt abscindat a cōuersatiōe ī occupatiōibus. seqtur ergo vt sint due spēs p̄me solutiōis cōainuitatis nūerate in sanitate: ꝙ si illud nō ē ita. s. vtap ponaẗ dria inter egritudinē ⁊ sanitatē nocumētuꝫ opationis sensibile ⁊ mutatio sēsibilis: hoc ē illō cū quo nā iā ꝑuenit ad hoc vt abscondat a cōuersatione in occupationibus: tūc seqẗ vt corpora ꝑrsus nō separētur ab egritudine ꝓpterea qꝛ ipsa sūt in fluxu sempiterno quē restaurāt secūdū assimilationē cibi ⁊ potus ⁊ relique spēs regiminis quo regunṫur sani. Et si cōsideret aliqs hominuꝫ vnūquēqꝫ sanoꝝ nō iuenit euꝫ ita. s. vt ponaẗ dria iter egritudineꝫ ⁊ sanitatē nocumētū opatōis sēsibile ⁊ saluēẗ ei semp oēs operationes mēbroꝝ ei⁹ ſm meliorē dispōnē eoꝝ. ⁊ cēt hec cōsideratio ⁊ igsitō ī arte topica dignoꝛ ⁊ similioꝛ ei ꝙ̄ sit ꝯsideratio īgsitiōis medicinalis. Cōsideratio. n. toti⁹ medicine nō ꝑtransit sensuꝫ: ⁊ ꝑꝑ id oꝫ vt singulariter īponam⁹ huic īgsitiōi topicali ſmonē ſꝫ singularitatē sui egredient ab arte medicine: ⁊ īgredietē ī arte dialectice ī parte topicali hec. n. pars noīatur noīe generis sui. s. dialectica. Cōsideratio vero medicine nō ꝑtransit sensibile oīno. quod cūqꝫ ḡ ex corporib⁹ ē tale ꝙ habēti ipsū ē possibile ꝙ sagat in opationib⁹ suis q̄s ꝯsueuit ē ꝓportionatio ad sanitatē siue sit ī meliore formarū: aut recedēs ab ea in cōplexiōe sua aut ī cōpositiōe mēbrorū suorū: aut ī solutiōe ꝯtinuitatis: ⁊ quod ex eis ē cui⁹ sensus iā ꝯsecutus ē nocumētū opatiōis vt ꝓhibeaẗ ab aliqua opationū suarū q̄s ꝯsueuit ē proportionatū ad egritudinē. ⁊ certificat illud qō dixim⁹ illud ſm qō inuētio ē corporuꝫ hoīes eni sani nō vidēt oculis suis visionē vnā: neqꝫ festinant ī opatiōe manib⁹ suis festinatione vna: neqꝫ ambulāt pedib⁹ suis ambulatione vna: ⁊ similiẗ est dispositio in inuentione cuiusqꝫ operationū membrorum eorum: ex eis eniꝫ sunt fortes ⁊ ex eis sunt medij ⁊ ex eis sunt debiles. ⁊ species diuersitatis earū sunt species multe valde: scd̄m illud ſm quod est inuentio. ⁊ omnes hoīes dicunt in illis ꝙ ipsi sunt sani: dū ꝑmanēt ita ꝙ nō sequitur eos nocumentū operationis ad hoc vt abscondanẗ ab occupatōibus eoꝝ quas faciūt cū illo mēbro leso. 74

ISte cause sunt spēs medicatiōis. s. medicationis egritudinū: ⁊ sūt partes curatiōis: ⁊ ꝑtes ciborū: ⁊ partes medicinaꝝ ſm ꝙ dicam in eo quod futurū: ⁊ ēt spēs ꝑcessionis cū defensione: ⁊ dicā illud ēt: ⁊ iste res oēs dicūtur cāe facientes sanitatē. ⁊ ga. dixit ꝙ plerīqꝫ medici dimiserūt driaꝫ inter spēs cāꝝ curatiōis egritudinis: et inẗ spēs cāruꝫ ꝑcessiōis cū defensiōe: ⁊ explanat ꝙ spēs cāruꝫ ꝑcessiōis cū defensione sūt duob⁹ modis: quorū vn⁹ modus ē spēs cārum sanitatis corporis: cuius cōplexio est mala in dispositione eius quod accidit. ⁊ alter ē spēs cāruꝫ corporis sanitatis qō iā appropinqt vt accidat ī eo cōplexio mala. ⁊ nō ē sermo galie. ꝙ pleriqꝫ medici dimittunt istas drias: faciēs necessitatē ꝙ ipsi iā dimittāt ista capitula medicine: ſꝫ tolerat ꝙ ipsi iā dimiserāt ea ⁊ ēt tolerat ꝙ ipsi iaꝫ dixerūt ea permixta in regimine sanoꝝ ⁊ in regimine egroꝝ: ⁊ ñ discernerēt ea sic discernit ipe. 75

VUlt ꝙ cause cōseruationis sanitatis corporis quod appropiquat ad hoc vt accidat in eo cōplexio mala sūt duobus modis. vnus eorum ē sumptus ex ꝑte medicine nominata ꝑcessio ī defēsione. et alẗ ē sūpt⁹ ex ꝑte medicine noīata ꝯsuatō sāitaẗ. 76

VUlt ꝙ cāe sāitatꝫ corpoꝝ egroꝝ. s. cāe faciētes sāitateꝫ in eis sūt ꝑs medicine noīata egroꝝ tm̄ medicatio. 77

VUlt ꝙ cāe sanitatis corpum quoꝝ cōplō mala est in dispōe in qua fit sūt duob⁹ modis. vnus quorū sumptus ē ex ꝑte medicine noīata ꝑcessio in defensiōe ⁊ alter ē sumpt⁹ ex ꝑte medicine noīata medicatio egroꝝ. 78

HUius exēplū est febris: intentio. n. in ea ē sanatio ei⁹ cum eo cū quo curaẗ simile eius. 79

HOc ē illud qō iā appropiqt egritudī: ⁊ exēplū eius ex dispōib⁹ corpis ē lassitudo fcā ex seipa. vt sī signa ꝑpinquāt corpis ad egritudinē. s. corp⁹ ꝑpatū ē vt fiat ī eo egritudo a cā faciēte lassitudinē. ⁊ ꝑꝑ illō oꝫ vt auferaẗ hec cā ⁊ ꝓhibeaẗ egritudo fieri in ea: aut cum exercitatio iterato in eo sicut dicitur in regimine sanitatꝫ: aut cū medicina solutiua aut ꝑmutāte cōplōnē: aut cū abstinētia a cibo: aut cū phlebotomia vene. 80

HOc est: corp⁹ cuius cōplexio mala ē in dispōe ī q̄ fit. ⁊

Gal. qd̄ē docet q̄ cōplexio mala q̄ ē in dispōne in qua fit ē cōposita ex egritudine q̄ iā ē ꝛ cōpleta ē: ꝛ ex egritudie alia preparata vt fiat. ꝛ pp illud ē curatio ptis eius prime q̄ iā cōplepleta ē ex capitulo curationū egritudinis. ꝛ curatio partis ei⁹ secūde que nōduz est ex capitulo pcessionis i defensiōe. Et exēplū in illo ē fe. ephimera opilatiua nā in corpe in hac fe. ē quedam egritudo ꝛ completa ē: ꝛ ē fe. ephimera: et ē preparatuz vt fiat in eo egritudo alia sicut fe. putrida: ꝛ ē possibile vt fit illud in egritudine vna sicut apostema ca. qd̄ generatᷓ in quibusdaz membris corpus eniz p ipm est preparatū vt ascendat caliditas ad cor: ꝛ effluat ex ipso ad totū corpus: ꝛ generetur ab apostemate febris: ꝛ curatio eius ē p ablationē cause ex qua ē eius euentus. 81

Sicut si aperiantur opilationes aut prohibeatᷓ putredo aut phibeatᷓ ascēsio caliditatis ad cor. 82

Iste sermo ē diminutus in littera vna aut in duabus: ꝛ significat diminutionē eius illud qd̄ docuit nos Galien⁹ de curatōe egritudis ¶ Curatio eni egritudis fit aut cū tribus rebus aut cū duabus ex eis: aut cū vna ꝛ vna qdem triū est permutatio cāe antecedentis: ꝛ destructio eius sicut eūatio humoris. ꝛ secūda est mutatio cause coniūcte et permutatio eius scilicet destructio eius sicut destructio putredinis. et tertia est mutatio complexionis sicut humectatio corporis ꝛ īfrigidatio eius in dispositione fe. ppea quia est ca. ꝛ sic. ꝛ nocumentū operationis fit ab egritudine sine medio: sic nocet fe. caliditati innate et operationibus nature absqz medio: ꝛ fit a cā egritudinis mediante egritudine. ¶ Dispositio igitᷓ a q̄ accidit nocumentū egritudinis est duobus modis. vn⁹ eorū est absqz medio: ꝛ ē egritudo. ꝛ alter per mediū: ꝛ est cā egritudinis. Et q̄re Galienus posuit dispositionē que facit permutationē eius in hoc sermone aliā ab egritudine. Seqᷓ ergo q̄ voluit cām egritudinis. non est ergo hec dispositio ipsa aqua fit proprie nocumentū operationis. Oportet itaqz vt addatᷓ in sermone gal. littera vna aut littere due: ꝛ dicatur dispositio idest causa a qua accid'it dispositio. s. morbus a qua proprie fit nocumentum operationis. ꝛ licet q̄ ista additio cecidit a scriptore ꝛ dimisit eam. 83

¶ Curatio egritudis tribus modis fit.

¶ Nocumēta egritudinū dupliciter i nobis cāne

Iste est canon communis in curatione egritudinum: ꝛ hippo. enunciat de eo sic. Quecunqz egritudo est ex

De canone cōi i cōne.

huiusmodi dispositio causa precedens.

Et abscisio eius qd̄ ē ꝑpatū vt fiat ꝛ ꝓ habitio eius ad hoc vt nō fiat est p ablationem cāe ex qua est eius aduentus.

Facta vero egritudo curabitᷓ dispositiōe a qua principalitᷓ que scd̄z naturā operatio leditur ablata: quam ꝛ ipsam dicimus esse egritudinis causaz

Et sanatio egritudis q̄ iā facta ē ꝛ cōpleta fit permutatiōe dispōnis a qua proprie fit nocumētum operationis ꝛ illa dispositio est preter egritudinem.

Curatio quidez vnū habet modū: ꝛ maxime cōem intētiōez. s. et quod soluēdū est cōtrariū huiusmōi enim generis sūt omnes pficientes salutē cāe

Et educationis qua fit sanatio itentio pma cōmunis est cōtrarietas rei ad cuius solutiōez ꝛ expulsionem itenditur ꝛ omnes cause facientes sanitatez sunt huiusmodi generis.

Secundum vero partem sunt ex sigulis contrariis.

Intentiones vero particulares sumuntur ex contrarietate cuiuscunqz egritudinum.

Calide igitur dispositioni frigida causa cōtraria est: frigide vo calida. ꝛ sic in aliis proportionaliter.

Contraria ergo egritudini calide ē causa infrigidans: ꝛ contraria egritudini frigide est causa calefaciens. ꝛ similiter est dispositio in reliquis egritudinibus ꝛ causis.

Sicut immoderatū omne pretᷓ naturaz moderatū vero scd̄z naturā necesse ē omne immoderatū ab imoderato scd̄m ꝯtrariū ad moderatū adduci

Quod est quia cū sit omne q̄ est egrediens a natura iequale ꝛ oē q̄ ē naturale eq̄le sit. oz necessario q̄ res egrediētes ab equalitate nō redeant ad equalitatē nisi ex re alia egredi'te ab eq̄litate ei cōtraria.

Manifestū vero q̄ secūdū virtutez non scd̄z apparationem calefaciens ꝛ infrigidans: ꝛ q̄cūqz huiusmōi alia accipiēdū ē. Dico autē secūdū virtutez quod essētialiter ꝛ pprie ꝛ vere est vt di: secūdū vero apparitōez quod scd̄z pūrez sensū hmōi esse videtur: essētialiter vo nō exñs hmōi quō vero oportet cognoscere ca in negocio de simplicibus pharmacis est dictum.

Et manifestum est q̄ non oportet vt sumatur aliquid quod calefaciat aut īfrigidet aut faciat aliquid ex eis que sunt

repletione: sanatio eius fit per euacuationē. ꝛ quecūqz earuz ex euacuatione sanatio ei⁹ ē per repletionē: ꝛ sanatio reliquaruz egritudinuz per contrarietatē fit. 84

Sed appropriatur canon cōmunis s̄m regulas particularum egritudinum: ꝛ fit compar materia cuz materia: ꝛ Gal. exemplificat illō et dicit. 85

Vult cās egritudinū antecedentes ꝛ cōiunctas: ꝛ cāe curationū harꝝ causarū sūt per mutatōem earꝝ: aut p euacuationē antecedētiū: aut per mutatiōez cōtinuatarꝝ. i. coniūctarꝝ: ꝛ tolerat vt velit cās p mutatiōis seu medicationis nā cāe curatiōis egritudinis calide sūt q̄ sunt ex illis generibus sex infrigidantes: sicut aer frigidus: cibus ꝛ potus: et medicine infrigidantes: ꝛ quies: ꝛ trāqllitas: ꝛ patientia vite ꝛ somnus. Et cāe curatiōis egritudinis frigide sunt que sūt ex generibus sex calefacientes: sicut aer calidus. ꝛ cibus ꝛ pot⁹: ꝛ medicine calefaciētes ꝛ mot⁹ et vigilie: ꝛ accidētia aie ꝛ vnicuiqz duarū expōnuz est modus su⁹. ꝛ recti⁹ qdē est aggregare duas expositiones simul donec sit q̄ ipse velit p cās egritudis ꝛ cās medicationis simul: cum quedā earum sint cōtrarie quibusdā. Et gal. Dat cām in canone medicationis ꝛ dicit. 86

Hec est demonstratio canonis cōmunis in medicatione per contraria. ꝛ iaz ostensum ē ex ea q̄ oportet vt sit causaruz medicationis longitudo ab equalitate sic lōgitudo egritudinis ab eq̄litate eq̄liter. ꝛ fit vnaqueqz earum declinis ad contrarium cuius exemplum est egritudo frigida: ꝛ longitudo ei⁹ ab equalitate gradus tres sint. oz q̄ vt sit causa sanans eam calida: ꝛ longitudo ei⁹ ab eq̄litate gradus tres. 87

Hec castigatio iuuatiua est valde in capitulo ciboꝝ ꝛ medicinaruz. qd̄ ē: q: sunt multi ꝛ eē eoꝝ est vehementis cooperture pp illud quod cadit de e fal sitate ꝛ permutatione nominum ꝛ assimulatione. Putatᷓ

ergo ꝙ cuidam eoꝝ sit virtus cuiusdā. cuȝ ergo vtit̃ ex eis aliquis eo quod nō scit ⁊ cuius virtutē non ē expertus possibile ē vt sit contrariuȝ ⁊ ꝑueniat ad nocumentuȝ infirmi: quare hesitat medicus ⁊ non scit cām attrahenteȝ illud nocumentuȝ: ⁊ contingit in medicinis etiā vt appareat alicui earuȝ operatio ꝑ accñs: ⁊ estimetur ꝙ opatio ei⁹ ē ꝑ eēntiā. sicut calefactio aq̄ frigide ⁊ infrigidatio piperis hora qua ponit̃ supra corp⁹. † Gal. vero castigat te ĩ hoc sermone vt non gratuleris ꝑ aliquā opationū v̓tutū ciborū ⁊ medicinarū donec scias ipsam ⁊ expiaris ipsaȝ: et scias ex ea ꝟȝ certitudinē ⁊ veritatē operatiōes eius essentiales ⁊ vtaris eis: et operatiōes accñtales ⁊ non gratularis cuȝ eis. ⁊ quoniaȝ multe sunt plante ⁊ spēs multe: ⁊ similiter mineralia: ⁊ diuersificātur etiā ista ꝑꝑ aquas ⁊ loca generatiōis earuȝ ⁊ similiter ē dispō in aialib⁹ necesse ē ergo medico vt expiatur illud qd̄ inuēit de istis rebus cō rōcinatiōe: ⁊ sciat certitudinē eius ⁊ ei⁹ veritatem et vniuersalitatē: ⁊ nō finiat vitā suā in inq̄sitione cuiusqȝ eoꝝ: ꝑticularia. n. eoꝝ sūt infinita. ⁊ ꝑꝑ illud exponit Gali. in libro de medicinis simplicib⁹: canones qbus sciat illud ꝙ tibi sit ꝑñs ex eo quo indiges ex medicinis ⁊ sis cōtētus eis: ⁊ ꝑiice reliqua. 88

† Medic⁹ non oȝ vti medicīe nisi p⁹us expt⁹ fuerit ipsaȝ

Inuentio cārum facientium sanitatē cū destructione egritudinis ē iuentio ciborū ⁊ medicinarū conferentiū in illo. Et iuētio ciborū ⁊ medicinarū cōseruantiū vel conferentiū in illo est duob⁹ modis vn⁹ eorū est enūciatio in qbus ꝯfidendū ē in eis sicut illud quod est in libro diascorides: ⁊ ĩ libro gali. de cibis: in sex tractatib⁹ postremis libri sui in medicinis simplicibus: ⁊ possibile est vt cadat dubitatio in istis ꝑpter antiquitatē tpis in quo accidit vt ꝑmutēt iste medicine ⁊ cadāt noīa q̄rūdaȝ earū sup quasdā: ⁊ ꝑꝑ illud cū quo falsificāt ex obliuiōe hoīum in multis ex eis. Et alter ē experientia earū visibiliter: ⁊ ē vt scias ꝑ rōcinationē virtutes eaꝝ ⁊ ꝓbes illud cū experimēto q̄ certificat̃ tibi veritas rei ĩ eis: ⁊ via q̄ expitur ē illud qd̄ p̄cipit tibi gali. in hoc sermone: ⁊ iā docuit illud ĩ libro suo de medicinis simplicibus: ⁊ est q̄ntus tractatus p̄mi libri eius: ⁊ fecit te scire qualitatē cōpōis earū ĩ medicinis cōpositis: ⁊ sūt. xix. tractatus. vij. noiant̃ cathagenis: ⁊. x. noiantur medicine cōposite ꝟm mēbra ꝑatientia: ⁊ duo tractatus ĩ cōfectionib⁹. ⁊ fecit cauere

† Inuētio ciboꝝ ⁊ medicinarū faciētiū sanitatē duob⁹ modis fit.

similia ei ex operationibus nisi cū virtute sua nō aliquid quod estimatur in eo quod apparet de esse suo. ⁊ q̄a est ita significo ꝑ sermonē meū ꝙ res operatur virtute sua vt faciat illā operationeȝ de qua dicitur: ꝙ efficit eam cū certitudīe ⁊ veritate: ⁊ significo per sermonem meum ꝙ estimatur de re q̄a efficit illud de quo dicit̃: quia facit illud quod in māifesto sentitur vt de eo videatur quasi faciat illaȝ operationem: ⁊ non est cum veritate secundū ꝙ putatur de eo. ⁊ iam narraui in libro meo de uirtutibus medicinarum simplicium: qualiter oȝ vt experiantur iste res ⁊ sciantur.

Ad inuentioneȝ vero salubrium cāruȝ que cunque quidem cāe ad iam factam egritudinem sūt salubres: illa ratione vtēdum est qua illud quod secūdum apparitionem determinatur ab eo quod est secūdū virtutem.

Et oportȝ vt vtamur in inuentione causarum faticntium sanitatem cum destructione egritudinis que iam facta est ⁊ completa via cum qua fit differentia inter rem que estimatur ꝙ est secūdum dispōem scḋȝ quaȝ narratur: ⁊ inter reȝ q̄ est ĩ uirtute sua scḋȝ ꝙ narratur.

Quecunqȝ vero cāe ad eam que ad huc fit ipa eadē ꝯsideratōe vtēdū: ⁊ adhuc scḋȝ quā iueniuntur egritudinum cause.

Et vtimur ĩ inuētiōe causarum facientium sanitatem in corpere cuius egritudo est in dispositione que fit cum via quam dixi vel ēt via qua extrahuntur cāe egritudinum.

Ferunt enim si ita cōtingat in humoribus putrefactis accendi febrem demōstratio in talibus est euacuatio: ⁊ alteratio Alteratio quidem ē faciens cessare putredinem manente substantia: euacuatio vero totam a corpore educens substantiam.

gal. in hac castigatiōe a gratulatiōe cū medicinis q̄bus estimātur ineē virtutes tales ⁊ tales: ⁊ non sunt in eis ille: ĩmo possibile est vt insint eis virtutes cōtrarie ei qd̄ estimat̃ ĩ eis: ⁊ ista estimatio accidit aut ꝑꝑea ꝙ credimus enunciatiōi in eis: aut ꝑꝑ virtutes accñtiales: que accidēt eis: q̄ faciēt estimari diuersum ab eo qd̄ ĩest eis eēntialiter: † Et videtur gal. vt nō curet cū medicina: neqȝ det cibus donec p̄cedat ei cognitio cum expientia: cū videat̃ ei ꝙ recipiat̃ castigatio hipp. q̄ ē ita oȝ vt det̃ medicina ad hoc vt cōferat. si autem nō ꝯferat: tūc nō oȝ vt noceat. gal. vero dicit ꝙ ꝯuenit tibi vt certificeris ĩ medicina ꝙ nō noceat aliquo modorū: et ingras p⁹ hāc certificationē vt sit iuuatiua: ⁊ ꝑꝑ hoc nō recipit ꝟmonē eorū q p̄cesserūt ipm ĩ medicinis donec ꝓbauit eas ⁊ scripsit illd̄, qd̄ apt⁹ ē ex eis ĩ libro suo ĩ eis: ⁊ applicauit añ illud canones qb⁹ expiūt̃ ⁊ fecit scire veritatē rei ĩ vnaq̄qȝ eaꝝ ⁊ opatus ē cū eis cū sit possibile vt ꝑmutentur noīa eaꝝ ⁊ sumat̃ loco vnius earū alia ⁊ manifestū ē ꝙ sufficit ꝑfect⁹ ĩ arte medicine famosus ex eis ĩ regiōe sua ⁊ p̄mittit experiētiā eaꝝ. ⁊ expitur meliorē ⁊ meliorem ex eis. deiñ facit curationē ĩfirmorū cū eo quod elegit. ⁊ si p̄sentat ei aliq̄s hoīum: ex eis medicinā cui⁹ experientia p̄cessit ei: ĩcipit cū expiētia sua si nō est ei excusatio ex ipsa: deinde curat cū ea: ⁊ nō est necessitas ex ea nisi quando extimat in ea: quia est medicina nobilis antecedens in suis comparibus ex medicinis in quibus sunt virtutes conseruantes virtutes membrorum interiorum ⁊ exteriorum et stringuntur ex eis: sicut medicine stiptice aromatice precipue quibus ex eis est virtus pura a virtutibus malis fraudulentis: sicut est virtus venenorum et que ex eis sunt etiam velocioris valitudinis in operatione sua sunt magis vltime. 89

† Nō q̄do cit de vsu medicinaꝝ ꝟm Gal.

Inuentio causarum faciētiū sanitatē in corpore cuius egritudo est in dispōne qua fit indiget duabus vijs. vno earū est via qua curatur egritudo donec sanat̃ cuȝ hac. n. via medicat̃ illud qd̄ accidit de egritudine in corpore: ⁊ secunda est via cuȝ qua destruuntur cause efficiētes egritudinē. ⁊ manifestū ē ꝙ nečia ē in hac via scīa cārum facientium egritudines donec caueantur ⁊ destruantur aut cum medicina solutiua: aut cum medicina ꝑmutatiua aut cum exercitio ⁊ fricatione: aut cum ieiunio: aut cum phlebotomia: vt significes ex illo qd̄ necessarie tibi: 90

Humor quando coartatur ⁊ nō respirat putrescit: ⁊ quādo putrescit inflammatur in eo caliditas extranea ex qua generatur fe. ⁊ fe. ē mala discresia ca. ⁊ sic. iam ergo apparet per illud quod diximus ꝙ putredo est causa retinens fe. ⁊ si vis vt ipsa dicatur causa coniuncta dic: non. n. est differentia in illo. ⁊ quando illud est ita: tunc indiges tribus intentionibus. quarum duas dicit gali: ⁊ tacet de tertia: ⁊ pro

pter declarationē eius: ꝛ quoniam sermo eius est in conseruatione sanitatis. Duarum autē quas dixit vna est mutatio humoris donec quiescat putrefactio ꝛ ista mutatio est dare illud quod adiuuat naturā sup digōnem: ꝛ vti medicinis digerentibus. Digestio enim non est aliquid plusq̄ vt dominetur natura ꝛ vincat humorem malum quicunq̄ sit. Et altera est euacuatio humoris putridi et extractio eius a corpore totalit. Tertia autē de qua tacuit galienus ē curatio se. ipsius. nam inquantum ē malicia complexiōis ca. ꝛ sic. idiq̄ eo qđ isfrigidat ꝛ huectat ꝛ ꝛ plimū qđ isfrigidat ꝛ huectat phibet digestiōem pter q̄ i materijs cali. ꝛ sic. cho. citrina sola. 91

ꝛ Qđ infrigidat ꝛ humectat vt plimū phibet digōez

Et nos exemplificamus tibi exemplū in illo vt itelligas illud. Pone ergo vt hūores putrefiant ꝛ generatur ex eis febris. dico ergo q̄ cōuenit tibi vt significes ex illo q̄ necesse est tibi vt facias alteratiōem ꝛ euacuationez: alterationem quidem vt facias quiescere putrefacionem: ꝛ substantia que fuit ante putrefacionem sit remanens in corpore. euacuationem vero q̄n do euacuas substātiā q̄ fuit ante putrefactionem totā.

Velt q̄ q̄n apōnos est scia cārū digerentiuz vnūqueq̄ chimorū phibemus putrefactionem nō generatur ex ea se. Cāruz āt digerētiū alie sunt cibus ꝛ potus alie sunt medicine: alie sunt exercitiū. Cibi quidem ꝛ potus quicunq̄ sunt ex eis ex qbus generaē chimus laudabilis: ꝛ q̄titates eorū eq̄les medicine vero sūt sicut crocus ꝛ spica ꝛ cinnamomū ꝛ pipal. ꝛ zinziber ꝛ macropip. Exercitiū āt ē sicut fricatio eq̄lis ꝛ mot⁹ ꝛ balneatio. ꝛ sermone absoluto si humor est grossus indiget eo qđ subtiliet eū ꝛ si est viscosus indiget eo qđ incidat eū. ꝛ si est calidus indiget eo qđ infrigidet euz. ꝛ si est frigidus indiget eo qđ calefaciat euz. ꝛ qđ est: quia intentio indigestione est vt preparatur humor ita q̄ possibile sit vt natura vicat eum: ꝛ dominatur super eum. 92

Sed dicta quidē species alterationis digestio est quam a quibusdam causis contingit facere scientes erimus in illis si habeamus iaz cognitionē ita causarum salubrium.

Et hec species mutationis quaz narraui est digestio. cum ergo extrahimus ꝛ scimus ex quibus est possibile vt sit digestio: adipiscemur: scientiam causarum facientium sanitatem hoc modo.

ꝛ Intētio digōis ē talr hūorē ppāre vt possit eū nā vicere ꝛ dn̄ari

Postq̄ narrauit cās digestōis: incipit narrare causas euacuationis multitudinis humoris. chimus. n. nō putrefit donec phibeē eius expiratio. ꝛ non phibetur eius expiratio donec multiplicaē. ꝛ non tolerat eum virtus et cessat a regimine eius: ꝛ quando cessat ab eius regimine putrefit. ꝛ curatio qdez multitudinis est per euāationem. qcunq̄ ergo ex chimis est cum quo adduntur ipsi omnes donec implētur vene ꝛ vasa: tunc curatio eius est per phlebotomiaz: ꝛ qđ si non est possibile propter etatem ꝛ horā presentē: tunc per ventosas. et q̄to sunt ventose ppingores calcaneis est magis vtile. ꝛ quicūq̄ eorū est qui solus additur tantū: oz vt euacueē p medicinam q̄ appropriatur ei attractione eius ꝛ clysteri: aut attrahamus ipsum per prouocationē vrine: aut p resolutionez ex cute aut per attractionem eius ad loca cōtraria. ꝛ residuuz sermonis eius est manifestū ꝛ apparēs: in eo etiā est vsus medicinaruz resolutiuarū. nos. n. quando euacuamus chimum qđ remanet ex eo expirat: q̄n virtus tolerat illud qđ remanet chimo ꝛ incipit regere ipsum. q̄ si se. incipit ante illud totum tunc hip. docet esse cauendum ab eūone humoris ante digestionem. nisi humor sit furiosus. ꝛ Et gali. declarat q̄ ilud est propter duos modos. quorū vnus est debilitas virtutis et cessatio eius a regimine. cuz ergo bibitur ī hac dispōe medicina solutiua: nō securaē nocumentū eius. Et scđs est: quoniā plures medicine solutiue sunt ca. ꝛ sic. q̄re addunt ꝛ inflāmant caliditatez se. ꝛ non accidit illud q̄n digeritur hūor natura. n. pōt supra. ipz ꝛ regit medicinā solutiuā: ꝛ extrahit hūorē malū totū. Quādo ergo cogeris euacuare chimū in principio egritudinis vt alleuieē residuum ei⁹ sup naturaz ꝛ fiat ei⁹ facilis digō: tūc ꝯuenit tibi vt vtaris ex medicinis ea cuius est virtus i pmutatione cōplexionis male ꝛ lenificatiōe nature: ꝛ minuaē p illud ex mā egritudinis ꝛ pp illud minuiē ex hūore p phlebotomiā venarū ꝛ p clyster leue qđ exbit supfluos hūores: ꝛ p puocationē vrine: ꝛ p resolutionē ex cute cū fricatiōe ꝛ medicinis r̄solutis. ꝛ et q̄n vides hūorē nocētē dcliuē ad mēbrū nobile. trahe ipz ab eo aut pmuta ipsuz ab ipso ad aliud et s̄z hūc modū fac de vnoq̄q̄ eorū mēbrorū q̄ nūerauit gal. verūtn̄ nō ꝯuēit tibi vt euacues cū attractiōe forti nisi in phlebotōia sola: ipsa. n. euacuat euacuatiōe forti ex vēis. Et māifestū ē q̄ vsus phlebotomie ē necessarius q̄n cā egritudis ē itra vasa. s. vt sit dispō i corpore q̄ noiaē repletio: ꝛ etas virtusq̄ ꝛ hore adiuuant. Et hip. quidē iaz dedit signū certū eūonis: ꝛ est vt inuēiat ifirmus ei leuitatē. aut sit tolerans eā cū facilitate. et iteruz euacuatio p mūdificationem nariuz fit: aut per emunctionē ꝛ p sternutationē. ꝛ p palatū fit p screatuz ꝛ p gargarismuz ꝛ p collutionē oris. cum ergo digeriē humor euacua eum medicinis fortib⁹. 93

Euacuatiōes vero p phlebotomiā ꝛ p clystere ꝛ p vrinas ꝛ p respirationes scd̄m cutem funt: amplius vero per contrariā detractionē ꝛ deriuationē ad alia hmōi. n. generis sunt ꝛ mēstrua mouere ꝛ emoroidas aperire: ꝛ p nares ꝛ per palatū purgare.

Euacuatio āt p phlebotomiā venarū ꝛ p clystere ꝛ p vrinā ꝛ p resolutōz ex cute: ꝛ p attractionē ad loca cōtraria: ꝛ per mutationē ad loca ppinq̄ fit ꝛ igrediūtur i hoc genere p uocatio menstruorū ꝛ aptio orificiorū venarū que sunt i ano ꝛ vulua ꝛ mūdificatio per nares ꝛ palatum.

Scietes igiē ꝛ hic materias ꝛ v̄tutes qb⁹ i tpe ꝛ q̄litate ꝛ q̄ntitate ꝛ modo vsus oblatis euacuatio fit.

Et q̄n nos extrahim⁹ i capitulo ēt spēs qb⁹ fit euacuatio: deinde vtimur eis i hora q̄ ꝯuēit: ꝛ cū q̄titate q̄ nečaria ē: ꝛ via vsus ad

ꝛ Nō de phlebotomia

ꝛ Cū vero sis eūamus q̄ nō possum⁹ p phlebotomiam

Docuit nos in h̄ s̄mone Gal. q̄ sunt nečie in euacuatiōe hu. mali. iiii. ꝯditiōes. vna eaꝝ ē spēs medicinaꝝ qbus humor euacuaē. oz. n. vt eligaē ex eis illud quod ꝯuenit ei. Et scđa ē hora i q̄ oportet vt detur medicine aut in qua euacuaē corp⁹: sicut vt euacueē l horis tpis porismoꝝ cū reb⁹ lenibus aut post digōem cū medicinis fortib⁹. Et tertia ē q̄titas quā oportet euacuare post digōez ex humore. ꝛ q̄rta ē ps vsus euacuatiōis. hec. n. ps fit diuersa: q̄n si humor est decliuis ad vētrez: tunc ꝯuenit eis euacuatio p vomitum. ꝛ si ē decliuis ad intestina: tunc oportet vt eius euacuatio fiat aut p clystere aut p illud qđ facit flexibilē egōnem ꝛ emittit ipam. ꝛ si ē decliuis ad partes epatis aut renum: tunc oportet vt fiat eius euacuatio per prouocationem vrine. ꝛ si est decliuis ad cutem: tunc p resolutionē. ꝛ si ē decliuus: ad pect⁹ tunc p illud

ꝛ Nō hic quattuor cūditiones necessitas in eūoe malorū hūorum

ꝛ Nō q̄n dbem⁹ expectare digōz ꝛ q̄n non

qd̄ fac̄ facile sputū. ⁊ si ē declin⁹ ad caput: tūc p nares ⁊ palatū. ei si ē ī venis: tūc p phlebotomiā: ⁊ s̄m hanc similitudinē ī vnoq̄q3: cūq3 ergo compleueris has .iiij. cōditiones: iā extraxisti cās sanitatis ī capitulo euacuationis: ⁊ qn̄ tu facis cōpar cū eis illud qd̄ mutat putredinē ⁊ adiuuat sup digōem cōples cās q̄bus phibetur fieri fe. sequens putredinez humoris. 94

Significat q̄ destruitur vnaq̄q3 sp̄ēruz malicici cōplexionis triū: quaruz vna ē cōplexio frigida: ⁊ secūda cōplexio humida: ⁊ tertia cōplexio sicca per destructionez causaruz facientiū eas sicut cum destruitur malicia complexionis calide: et ē febris putrida p destructionez cause eius ⁊ est putredo. 95

Quonon ī oī egritudine est iste: ⁊ est: si ē causa eius remanēs ītendit̄ i p̄rimis ad auferendam causam eius deinde intendim⁹ ad illud quod īpressit illa cā ex egritudine ⁊ aufertur ⁊ si non ē causa eius remanens in corpore intendimus ad ipsa egritudinē ⁊ auferimus ipsaz: ⁊ hoc quidē nō est pp̄rie nisi i egritudinib⁹ q̄ sunt primitiue tm̄. 96

↑ De cōi canone ī q̄cūq3 egritudine

Complexio mala simplex vna ē ex q̄ttuor qualitatib⁹ primis ca. fri. sic. ⁊ hu. ⁊ complexio mala cōposita ē vna .iiij. ca. ⁊ sic. ca. ⁊ hu. fri. et sic. frig. ⁊ hu. Cū g̊ accidit aliq̄ egritudinū malicie cōplexiōis ↄ̄sidera. si ergo ē simplex ⁊ ē ī dispōne vt fiat circa eā post detractionez cāe facien

rectitudinē: iā tunc extrahemus cās sanitatis ī hoc capitulo.

Secūdm hanc partem artis iuenimus salubria: ⁊ scripta est omniu3 iuentio in terapentico negocio: secundum eūdem vero modum ⁊ in aliis tribus discrasiis.

Et iā locuti sumus ī uentioné causaz omniū in libro de ingenio sanitatis: ⁊ secundū hāc similitudinem inueniuntur cause sanitatis in tribus aliis speciebus in complexione mala.

Unum cōe hn̄tes p̄ceptuz efficiētē vnā quāq3 earuz causarū abscindere prius: deinde sic venire ad eam que facta est ab illa egritudine salubrium causarum inuentionem facturos.

Et intendimus i eis intentionē vnā communez: ⁊ est vt auferamus in primis causam egraz: deinde perueniamus ad egritudinem que facta ē ab ea.

Secundum vero cōpositas discrasias ex simplicibus compositio ośditur salubria precepta ⁊ hic habētibus nobis medicamē pportionale magnitudini dicrasie ad illam conueniens inuenire.

Complexionis autem composite male compositio est ex rebus simplicibus: ⁊ significat tibi causas facientes sanitatez ut sit intentio ad quam intenditur in hoc capitulo: ⁊ ut ponas quantitatem rei cum qua intenditur sanitas cum quantitate cōplexiōis male quā curas cū ea.

Uelut si ita accidat: si

tis eā s̄m q̄ itellexisti ab eo. ⁊ si iā fcā ē ⁊ destructa ē causa eius: cura eā per contrariū ipsius. Et si est cōposita significant tibi res ex quibus est composita illud quod facias in ea aut destructionē cause facientis eā qn̄ pn̄s ē aut resistētiā egritudis ipsius cū eo quod est ei cōtrariū. ca. g̊ ⁊ sic. curat̄ p fri. ⁊ hu. ⁊ s̄z hāc silitudinē ē in reliq̄s eaz ⁊ pōat̄ q̄ztitas ↄ̄rij ei⁹ eq̄lis q̄ztitati ei⁹. Et gal. determinat illō cū exēplo ⁊ dic̄. 97

decem quidē numeris secūdu3 calidius excedit aliquid ab eo quod secundum naturaz: septē vero secūdū siccius eē oportet ⁊ salubrem cām i talibus dispōnibus frigidiorem quidē decem numeris septem vero humidiorem.

Et exemplū illius ē vt ponas q̄ mēbrū aliquod mutat̄ a cōplexione sua naturali: ⁊ declinat ad caliditatez decē gradibus ⁊ ad siccitatē septem. oportet ergo vt sint in causa sanante hoc membrū ex frigore decem gradus: ⁊ in ea ex hūiditate septē gradus.

Sigitur ipi parti patiēti adducas huiusmodi medicamentum intm̄ frigidius fit ⁊ humidus: inquantum partis patientis māifestatō p̄cessit.

Et si medicina occurrit ipi mēbro in quo est egritudo: tunc oportet vt sit cum ea ex frigore ⁊ hūiditate p quantitatez cāe quaz significat ipsa egritudo.

In pfundo vero posita q̄ patit̄ parte cōsiderare oz hmōi efficere salubre vt nō cōtingat exolui ī via.

Et si mēbrū in quo ē egritudo ē lōginquū submersum ī pfūdo tūc oz vt ingeniet̄ in hoc vt sit cum causa ipsum sanante superfluitas virtutis alicui⁹ cū qua fiat securitas ne debilitet̄ v̇tus eius in via āteq̄ pueniat ad membrū in quo est egritudo.

Sigitur calidius eē oportet moderato non in tanto sit solu3 calidus quāto idiget passio sed super modum apponatur pp positionez necessario aduenient.

Queritur h̄ q̄re dicit gal. x. grad⁹ ⁊. vij. gradus cū gradus oēs sint .iiij. s̄m q̄ ipse ponit i libro de simplicibus medicinis. huic vero q̄stioni due sunt respōsiones vna eaz ē: q2 exēplū h⁹ nō ē verū. ⁊ altera ē q2 vnusq̄sq3 .iiij. graduu3 diuidit̄ in tres māsiōes s. primā secūdā ⁊ tertiā fiunt ergo .iiij. gradus xij. mansiōes. ga. g̊ enumerat. x. gradus q̄rti et. vii. volēs p̄mā mansionē gradus tertij. 98

↑ Solutio cuiusdā q̄stionis.

Hec egritudo i h̄ s̄mōe est malicia cōplexionis calide ⁊ sicce. 99

Uult vt consideres quante lōgitudis sit mēbrū ifirmū et exn̄s s̄m q̄ztitatē q̄ necessaria est vt addat̄ i virtute eius medicine donec pueniat ad mēbru3 ⁊ remaneat ī ea virt⁹ eq̄lis v̇tuti egritudinis. qd̄ ē. q2 virtus medicine minuitur ⁊ debilitatur in via. ⁊ pp̄ter illud necesse ē vt addatur ī virtute eius per quantitatem eius quod minuitur ex ea in via. 100

↑ Per augmētū q̄ntitatis medicine auget̄ q̄ minuit̄ ex ea i uia.

Egritudo in h̄ s̄mone ē frigida ⁊ ponam⁹ q̄ ē in renibus. q̄ ē frigidā in gradus secundo: ⁊ puenit medicina que bibitur ad renes postq̄ transit per os: deide per isophagum: postea per ventrem: deinde per intestinum ieiunu3 et per vias epatis que nominantur mesarice: ⁊ per epar ⁊ venam cōcauam. nam quia caliditas eius minuitur in hac via duobus gradibus: oportet vt sit caliditas eius intensa per quattuor gradus. 101

Postq̄ docuit q̄ i medicinis ca. oportet vt addatur ex caliditate p

q̄ītitatē que peruenit ad membrū ꝛ remaneat in ea quod sit e q̄le frigiditati eius ꝛ in medicinis frigidis non est possibile illud:tūc dedit i medicinis frigidis hūc canonē:ꝛ ē vt ꝯsideres i substātia earū. i substātia eniꝫ grossa nō penetrat:ꝛ nō submergiꝫ sꝫ multotiēs ispissat mēbrū i p̄mis cui occurrit ꝛ coartat caliditatē intus q̄re duplaꝫ i egritudine:ꝛ addiꝫ in q̄ītitate ei⁹. sit ĝ plusq̄ꝫ fuit materie egritudinis cā. substantia vero subtilis possibile ē ꝙ submergaꝫ ꝛ ꝑueniat ad ꝓfundū vsqꝫ ad spaciū longinquum cuius exēplū est vt sit i epate egritudo ꝛ ex malicia cōplonis ca. in secūdo gradu. ꝛ oꝫ vt emplastreꝫ epar emplastro infrigidāte. ꝙ si substātia medicine cum q̄ sit emplastrū fuerit grossa ispissaꝫ cutē: ꝛ coartat caliditatē intus:q̄re inflammaꝫ eū hoc emplastro. Si āt substātia medicine ē subtilis:possibile ē vt submergaꝫ et penetret i lacertis vsqꝫ quo ꝑueniat virtus ei⁹ ad epar ꝛ resistat egritudini ei⁹. ꝛ oꝫ vt addas i frigore ei⁹:ꝛ sbtilitate tm̄ ꝙ non debiliteꝫ virtus eius in via. 102

Nā hic de sbā grossa medicinaꝝ frigidaruꝫ

mēbro ē meat⁹ aptus ad q̄dam mēbra cōicantia ꝛ cōsiderem⁹ tūc si mēbruꝫ ad qđ ē apertuꝫ si nobilius:ꝛ tūc ꝓhibem⁹ supfluitates currere ad ip̄m:si ē vilius stimulam⁹ eas vt currāt ad ip̄ꝫ. Quod āt dimisiꝫ explananduꝫ est:ꝙ si est meatus ei apert⁹ in quo ꝑuenit medicina ad ip̄ꝫ:igeniamus in hoc vt ꝑueniat medicina i illo meatu ad mēbrū:sicut facim⁹ i cerebro cum caputpurgio:ꝛ in vētre cum clysteri. 105

supfluitates ad mēbra nobilia currere.

Pxp hoc exēplū intelligit Gal. canonē medicinarū calefaciētiū:ꝛ canonē medicinarū ifrigidātiū:sꝫ ꝯsidera q̄ earū est possibilis vt submergaꝫ ꝛ penetrat ꝛ eligat cā sup ip̄am q̄ nō submergiꝫ ꝛ nō penetrat: ꝛ mensura vnāquāqꝫ eaꝝ. s. ꝙ ꝑueniat ad mēbrū ifirmū:ꝛ cū ea sit v̄tus resistēs egritudini. ꝛ i hac mēsuratiōe ē necessariū vt expiaris medicinas. ꝛ scias ꝑ rōnē ꝛ expimētū q̄ītitates v̄tutuꝫ eaꝝ: ꝛ q̄ītitates grossitudinis substantiarū eaꝝ ꝛ subtilitateꝫ earum. 103

Vvelt ꝙ loc⁹ mēbri significet tibi q̄ītitatē medicine:cū q̄ occurrat egritudini ei⁹ aut ꝯm semitā medicine q bibiꝫ aut ꝯm semitū caputpurgij aut clysteris aut siringe. 104

Iste canō ē sūpt⁹ i medicatōe ex forma mēbrorū ꝛ cōitate eoꝝ:cui⁹ ꝑtē expōit galien⁹ ꝛ dimittit ptē ei⁹. illđ āt qđ de eo explanatū ē. † ꝙ si

† Sēp ꝓhibēde sūt

Et similiter si mēbrū est longinquū ꝛ indiget vt sit cā sanans ip̄m calidioꝛ equali:tūc ñ oꝫ vt caliditas eius sit cuꝫ quātitate qua indiget egritudo tm̄:sed opꝫ vt addatur virtute eius secūduꝫ illud quod necessarium est ex additōne in ea propter locum longitudinis loci membri.

Si vero frigidius sit: nō simpliciter oꝫ tāto facere illud frigidius sed materiā medicaminis cōsiderare prius. si eniꝫ parachimeres ē:non perueniet vsqꝫ ad ꝓfundum multum. contrarium vero operaꝫ aliquando spissam supficiem. si vero leptomeres sit possibile ē ꝑuenire vsqꝫ ad plurimū ꝓfundū.

Et si indiget mēbrū vt sit cā sanans ipsuꝫ frigidioꝛ equali:tūc non oꝫ vt intēdatur ad hoc vt sit frigidioꝛ per illaꝫ q̄titateꝫ tm̄:sed oꝫ vt consideretur in primis in substātia eius:nam si est grossa:non est possibile vt submergaꝫ in ꝓfundo vsqꝫ ad spacium multū. veritū ꝛ multotiens efficit contrariuꝫ illius per hoc qđ cōstringit superficiē coꝛporis. si autem est subtilis. tunc possibile est vt submergaꝫ ꝛ perueniat ad ꝓfundū vsqꝫ ad spaciū longinquuꝫ.

Ita vero ꝛ in hūectātibus ꝛ desiccātibus parachimeres ꝛ leptomeres substantie cōsiderande sunt.

Et secundum hanc similitudinem opoꝛtet vt cōsideres in rebus humectantibus ꝛ desiccantibus in grossitudine substantie earum ꝛ subtilitate eius.

Expositione quideꝫ patientis loci manifestatio inuenti salubre vt dictum est nunc.

Et secundum hanc similitudinem significatur ex loco membri causa attrahens sanitatem.

Ex plasmatione vero ꝛ pōne quando fluxus sensibilis habet consuetos ad aliud mēbrum aut nulluꝫ habet nam ꝙ ad principalia qui feruntur fluxus aduertemus prouocabimus vero eos ad nō principalia.

Ex forma autem ꝛ cōmunitate eius ad illud qđ sequitur ip̄ꝫ tunc aut est ei meatus sensibilis apertus ad membra alia ut nō est meatus ei qđ est:quia si membro est meatus in quo currunt superfluitates eius ad membra que sunt nobilioꝛa eo: prohibemus illas superfluitates currere ad illa membra ꝛ quando membro sunt meatus in qbus currunt eius superfluitates ad membra que sunt viliora eo:stimulamus illas superfluitates vt currant ad illa membra.

Manifestum vero ꝙ facientum causarū discrasiam per euacuationem sanatio est. ipsarum auteꝫ discrasiaruꝫ alteratio sanatio est.

Et manifestum est ꝙ medicatio ꝑ euacuationem non est nisi causarum facientiuꝫ cōplexionem malam: ipsa vero complexio mala non medicatur nisi per mutationeꝫ

Soluta vero cōtinuitate curationis quidem intentio vnitio est in organicis quidem partibus impossibilis est: i

Hec ē ꝯclusio ei⁹ qđ ꝓcessit in curatōe maliciei cōplonis. malicia āt cōplonis q̄nqꝫ ē cū mā q̄ ē cā ei⁹:ꝛ itēdim⁹ ad euacuationeꝫ ill⁹ materie facientis cōploneꝫ malā. ꝛ q̄nqꝫ ē malicia ꝯplonis sine mā:ꝛ itēdim⁹ ad h̄ vt ꝑmutem⁹ eā cū eo qđ ē ei ꝯtrium tm̄:h̄ ē vltimū qđ dedit ex canonib⁹ i curatōe vni⁹ generis egritudinū. ꝛ est genus nominatū malicia cōplōis. 106

Non ē possibile vt cōtinueꝫ illđ qđ disrūpiꝫ ex mēbris officialib⁹ nisi q̄n ip̄a sꝫ cōposita ex mēbris similiū ꝑtiū. disrūpūꝫ ĝ mēbra in eis diuersaꝝ sbaꝝ q̄rū vnūquodqꝫ indiget medicis q̄ sꝫ alie a medicinis qb⁹ indiget aliud. et multa istorū mēbroruꝫ similiū ꝑtiuꝫ īpossibile ē solidari:ꝛ sꝫ illa q̄rū generatio ē ex sp̄mate sicut os et neruus. veruꝫ possibile ē vt cōtinueꝫ ꝑ rē aliq̄ꝫ que continet q̄sdaꝫ ꝑtes eoꝛum cuꝫ quibusdam sicut est aldebuduch .i. poꝛus: mēbra āt carnosa possibile ē vt ꝯtinueꝫ q̄n generatio eoꝝ ē ex sanguie ꝛ sagui-

† Qr mēbra q̄rūdaʒ aīaliuʒ abscissa iterū generātur.

nis inuentio est remanens in corpore: † et exsurgit hec questio q̄ ē: quare fit q̄ multe ex plantis qñ fit q̄ ex eis abscindunt̄ rami nascunt̄ loco eius alij rami: ⁊ in multis ex animalibus quādo abscindit̄ ex eis mēbrū aliud nascitur loco eius sicut cauda serpentū ⁊ stellionis. i homine vero ⁊ quod perfectuʒ ē ex aīalibus nō est possibile illud. perscrutatio aūt de hac q̄stio ē physica: ⁊ nō ē lucrū de ea medicis i pscrutatiōe nec i aliq̊ curatōis infirmoruʒ: nec in aliqua re ɔseruationis sanorum ⁊ nos abbreuiamus responsioneʒ de ea vt nō desideret aliq̄s scientiaʒ illius. Dico ergo q̄ plāte quidē materia sunt elemēta p̄cipue terra ⁊ aq̄: ⁊ est ei iuncta et radices eius ex ea semp trahūt nutrimentū. q̄ āt i animalibus nascunt̄ mēbra illud est pp duas res: vna eaꝝ est q̄ illa mēbra sunt sup̄flua q̄bus natura fec̄ ea bona sicut cauda. † ⁊ hec superfluitas ē ex superfluitate nutrimēti eorū ⁊ nō est ex mā membrorū eius radicaliū secūdū similiū ei⁹ ſm q̄ currit dispositio in penis ⁊ pilis et cornibus ⁊ vngulis quoniā earū generatio est ſm viā accidentis sicut dicit galienus in libro suo. ⁊ quedā eoruʒ generantur ex superfluitatibus q̄ aggregantur i corporibus suis ⁊ igniunt̄ ⁊ crescit i eis caliditas tēperata exiens a caliditate corporis ⁊ generat ex eis nā mēbra loco mēbrorū que ceciderūt: sicut accidit vt nascantur dentes senibus qui sunt in fine ⁊ denigrantur pilli eoruʒ. † ex mēbris autē hominū ⁊ animaliū cōpletoꝝ sunt quorū generatio ē ex spmate: ⁊ qñ ista disrūpūtur non est possibilis eorū reductio pp inuentionē materie post siccitateʒ eoꝝ ppea q̄ spma ex quo generata sunt finitum est totum in eis ⁊ nō remāsit ex eo aliquid. ⁊ ex eis sunt quoruʒ generatio ē ex sanguine. qñ g̊ ista disrumpunt̄ possibilis ē earū reductio pp inuentiōeʒ materie ex q̄ generant̄. † redit⁹ āt dentiū infantium in natiuitate post casuʒ eoruʒ est: q̄ materia ex q̄ generant̄ dētes primi est superflua debilis: generantur ergo ex ea i p̄mis dentes debiles cū g̊ ɔfortat̄ nā vilipēdit eos ⁊ p iicit eos: et facit nasci illos q̄ sūt meliores eis. 107

† Ex mā nutrimēti nō aūt mēbrorū radicaliū generātur pene pilli cornua ⁊ vngues.

† Qr aliq̄ ex mēbris hoīuʒ sunt q̄ruʒ generatio ē impossibilis.

† Qr dētes īfātiū post eoꝝ casum regenerāt̄.

Scilicet illa duo nomina synonyma significātia ɔtinuationē eius quod disruptum est. 108

Scilicet añq̄ʒ ɔsolidet̄ mēbꝝ sepatū idiget vulnus qñ ē magnuʒ vt aggregent̄ ptes ei⁹ disrupte i p̄mis ⁊ equētur ſm figurā suā p̄mā: ⁊ h̄ ē itrās i capituluʒ equatiōis figure membri: ⁊ ē ex genere curatōis egritudinuʒ forme. 109

Ligamēto q̄dē indiget vt ɔſuet figurā eoꝝ ſʒ illō ſm q̄d sūt aggregate et plūaceolis q̄dē duplatis vt sit possibile vt ipellāt ptes disruptas ⁊ strīgāt eas vt p eos sit possibile ligamēto ɔſuare ptes q̄s aggregasti: futuris vero vt retineātur ptes adinuicem. 110

Vult h̄ p nām v̄tutuʒ regētē corp⁹ ⁊ ars medicīe ñ recipit ī opatōib⁹ suis nisi hāc v̄tutē: ⁊ fuit ei medicus ita q̄ p̄parat ei mās ⁊ cās q̄bus efficit opatiōes suas ī corpore: ⁊ melior opatio medicine ē q̄ surgit cuʒ ministratione sua ſʒ q̄ oʒ. Et galienus numerat hec in curatiōe solutionis cōtinuitatis simplicis fcē i carne q̄ttuor canones: Quorū vn⁹ ē aggregatio partiū q̄ sūt disrupte ⁊ cōplicatio earuʒ adinuiceʒ donec figura eaꝝ similis fiat figure sue nāli: ⁊ h̄ q̄deʒ fit cuʒ tensione ⁊ equatione. Et secundus est illud quod conseruat

† Nō quattuor canones incurrat solutōis ɔtinuitatis in carne.

omiomeris vero non omnino impossibilis: sed in quibusdam possibilis vt in carnosis cōglutiatio est sanatio

Continuitas autem quādo disrumpitur tunc inuentio in medicatōne eius est continuitas: ⁊ non est possibile vt sit illud in membris officalibus in membris vero similium partium non est impossibile semper hoc sed possibile ē in quibusdam eoruʒ: cuius exemplum est: quia in membris carnosis sanatio huius egritudinis est conglutinatio.

Non differt vero si cōsolidationē nomines

Et non est differētia inter hoc vt dicaʒ cōglutinationeʒ aut cōsolidationem.

Precedit autem eam quando maius fuerit vulnus adductio distantium partiū ex genere plasmationis existens.

Ante consolidationē partiuʒ quādo vuln⁹ est magnum: est aggregatio partium que disrupte sunt: ⁊ illud ē ex genere equationis forme.

Vt vero ea fiat pmanens: superligatio conducens distantia labia ⁊ consuture vtiles sunt ad hoc.

Et vt firmētur ille ptes super aggregationem indigent ligamento quod partes coniungit disruptas: ⁊ plumaceolis duplatis quorum figura ⁊ situs exigunt illud ⁊ futuris.

Conglutinat vero distantia et eaʒ que est in principio vnionem reddit natura. Nostrum vero opus ē primum quidem vt dictum est conducere in idipsum distantia labia: secundum opus vero seruare in quo conducta sunt ⁊ tertium vt nihil incidat intra labia prouidere: ⁊ quartum ipsam partis substantiam sanam seruare.

Et natura quidem est que conglutinat partes que sunt disrupte ⁊ reducit eas ad illud secundum quod fuerunt ex continuatione. operatio autem quam efficit medicus alia est sicut dixi vt aggreget partes que disrupte sūt: ⁊ complicet eas adinuicem ⁊ alia est que conseruat eas super aggregationem earuʒ ⁊ tertia est vt caueat ne cadat inter labia vulneris aliquid ⁊ quarta est vt conseruet substantiam membri secunduʒ sanitatem suam.

Primum quidem ⁊ secunduʒ opus quomodo aliquis faciat dictum est. tertium vero in conducendo distantiā fiet quidem si nihil extrinsecus incidere permittamus: sicut plurimum pilus: aut oleum: aut humiditas alia in medio constituta conglutinandorum prohibet eorū vnitionem. In posteriori vero tempore per effluxiones tertie intentionis custodia est: ad effluxiones vero ipsas ex subdiuisione ⁊ contraria diuisione ⁊ figura apta accidendum est: substātia vero partis sana seruabitur per mediocriter desiccātia. Hec quidem curatio est cōtinuitatis solutionis i carnosa parte facte eius secunduʒ seipsam solius.

Etiam ostēdi quomodo operatio pria ⁊ secūda fiat. opatio q̄dē tertia fit i hora i q̄ aggregantur partes disrupte quā

figuram quā coequauit ⁊ equauit donec remaneat sup aggregationē suaꝫ: ⁊ hoc fit cū sutura ⁊ positiōe plumaceolorū duplicatorum ⁊ ligamētorum: ⁊ tertius ē vt caueat ne cadat iter labia vulneris aliqd ꝓhibens nām vt cōtinuet carnem disruptā adinuicē. Et qrtus ē vt ꝯseruet̄ sba mēbri ſm sanitatē suā. s. vt cōseruet̄ complexio eius nālis cū medicinis ⁊ cibis quorum cōplo cōplexioni eius est silis: ⁊ addat̄ sup eā parum in exsiccatione. iii

Iste sermo manifestus est: ⁊ illud quod indiget ex eo expositione est indigens quod vuln⁹ quādo est magnū ⁊ cōseruat medicus i hora qua fuit ipsuꝫ ⁊ sustentat ipm: ⁊ ligat illud: et cauet ne cadat i eo quod est inter partes eius aliquid quod ꝓhibeat a ꝯsolidatiōe earū. qñque eni generat̄ in eo virus ⁊ sordicies q̄ indigent vt fiat eis orificiū ex quo currat totū quod aggregat̄ in eo ex veneno et sordicie. ⁊ hoc orificiuꝫ aut est inferius apertū donec currat illd̄ quod aggregat̄ in eo quod ē vt dimittatur ex labijs vulneris quod fiat orificium vt currit ex eo ⁊ egrediatur quod aggregatur ex eo in illo: aut vt sit orificiū vulneris superius ⁊ figuret̄ mēbruꝫ figura qua fiet orificiū vulneris inferius donec currat ex eo quod aggregatur in ipso. Et per sermonē suum: sed substātia membri conseruet̄ secundū sanitatē suam cū medicinis q̄ exsiccant exsiccatione eq̄li vult ipm locuꝫ vulneris ex illo membro. et oportet vt sint medicine exsiccantes complexionis equalis complexioni mēbri: ⁊ addas super eam i siccatōe per quātitatem principij pmi gradus ex gradu exsiccatōis. quod si mēbruꝫ fuerit siccuꝫ in primo gradu: tunc oportet vt sit medicina exsiccans in principio secundi gradus: ⁊ per sermonē suuꝫ: ⁊ hec est curatō solutionis ꝯtinuitatis qñ ē in mēbro carnoso dū ē sola ⁊ nō ē cū ea aliud: vult vt vulnus sit simplex. s. non perijt ex mēbro aliqd plusq̄ solutio continuitatis tm̄. Si āt perijt caro aut aliud cōponitur vlcus ⁊ indiget intentionib⁹ alijs quas oēs dicaꝫ in eo quod futurū est. ii 2

⁊ Nō q me dicie exicātes debent excedere mēbrū exicandum.

Significat q vulnus qñqꝫ ē simplex ⁊ ē illud i q̄ disrupūt ptes carnis tm̄: qñqꝫ ē cōpositū ⁊ cōpositio ei⁹ est multa ⁊ diuersa. qđ ē: q: qñqꝫ pit ex carne aliqd: aut accidit cū eo fractura i osse: aut icidit neruus aut cōcessio aut aliud. ⁊ qñqꝫ cōpoīt ex duab⁹ harū rerū: aut ex. iij. aut ex. iiij. ⁊ pmittit q docebit curationē ei⁹ dādo canones curōnis ei⁹ qñ cōponitur. ii3

Do non diminuitur vt cadat aliquid deforis inter eas. quod est: quia quando cadit in eo quod est inter partes disruptas de quibus vis vt consolides eas pilus aut oleum aut aliud ex humiditatibus: ⁊ prohibet illas partes continuari. In eo autem quod est post conseruatio cum hac intentione. tertia est quādo ingeniatur vulneri vt quod aggregatur in eo currat ex inferiori: ⁊ oportet vt sit: aut per additionem in apertione orificii vulneris donec amplificetur: aut ita vt ponatur vulneri orificium aliud inferius ⁊ cum figura conueniente ad illud. substantia vero membri cōseruatur secundum sanitatem suam cum medicinis que exsiccant exsiccatione equali. Hec est ergo curatio solutōnis continuitatis quando est in membro carnoso: deinde est sola ⁊ non est cum ea illud.

Si vero alicui alteri misceatur egritudinum erunt plures intentiones preceptorum curationum quas in compositorum doctrinis deinde dicemus.

Cum ergo componitur cum egritudine alia sunt intentiones que significant eius curationem plures: ⁊ dicam eas i eo quod erit post quā do dicemus egritudines cō positionis.

In presenti vero ad reliquas vnitionis solutiones oratione veniendum est.

Vult vt doceat i pmis canōes curōis solutōis ꝯtinuitatis cui⁹ qꝫ mēbri qñ est simplex: nec est cū ea aliud donec qñ cessauerit ab illa redeat ⁊ ostēdat canones curatōis solutiōis ꝯtinuitatis simplicis singularis i carne: ⁊ ipse cōsequit illud cū curōe solutiōis cōtinuitatis ossis ⁊ dicit: ii 4

Nunc autē veniamus ad reliquas species solutōis ꝯtinuitatis.

Fractura igit̄ in osse ē qdem cōtinuitatis solutio: insanabilis vero quātam in prima cōsideratione: iuxta vero secundam secūdū quēdaꝫ modū curabilis quoquo modo fit prima igit̄ consideratio est consolidatio impotens propter duriciem ptis fieri: secūda vero ligatio contingens fieri per porrum ligātem in circuitu fracturam.

Dico ergo q fractura est solutio continuitatis ossis ⁊ non sanatur per viā intentionis pme sed sanatur per viaꝫ intētionis secūde: ⁊ intentio qdem prima ē cōsolidatio et non est possibile vt sit cōsolidatio in osse ꝓpter eius duriciaꝫ: ⁊ intentio secunda est ligatio partiuꝫ ossis quod iā fractū est: ⁊ possibile ē vt sit illa ligatio per poruꝫ qui nascitur super locum fracture ossis: ⁊ resoluitur super ipsum donec ligatum est.

Generatio vero pori inquantuꝫ ex materia ⁊ natura fit communis est ad alia inquantū vero ppe est formam ossis ex illis est alimento.

Et generatio illius pori ē cōis generatiōi aliorū i hoc qđ ē ex ꝑsentia materie ⁊ ex opatiōe nature: verūtamē quia eius substantia sit propinq̄ substantie ossis ē generatio eius ex nutrimēto ossis.

Intētio qdē prima ē illud qđ dixit i cōsolidatiōe carnis qñ cadit i ea vulnus simplex. et ipe qdē iā dixit in eo quod pterijt q carnis ptes cōtinuant̄ ⁊ ostēdit q illud ē pp gnātionē carnis ex sāguie: ⁊ dicit q os ⁊ reliq̄ mēbra qrū gnātio ē ex spmate n̄ ꝯsolidat̄: ⁊ ondit q illud ē pp puatōꝫ matie ex q̄ gnāt̄ ⁊ ipe i hm̄ mōe dicit q ossis ptes nō ꝯtiuāt̄ ⁊ n̄ ꝯsolidāt̄ pp duriciēꝫ suā. Et dat q̄ igeniū aliō q̄ fit necessariū ⁊ ē: q qñ humidū ē os sic ꝯ sa i isātiū tūc possibile ē vt ꝯtiuet̄ ptes ossis ⁊ qñ n̄ ē possibile vt ꝯtinuēt̄ ptes ossis tē necāria ē i eis alia itētio: ⁊ ē vt extēdāt̄ ⁊ eqnt̄ ſm suā figurā pmā ⁊ ligēt̄. Cū g fac i eo medic⁹ illud tē gnāt nā regitiua corpis in circuitu fracture porꝫ q̄ ligāt ptes ossis disrupte ⁊ resoluitur super ipsuꝫ ⁊ stringit ipsū ab oi parte donec fit super ipsuꝫ naturale ligamentum. ii5

sit factū n̄ qñ ossa non possunt ꝯsolidari lꝫ in pueris sit possibile.

Hoc ē accñs ei⁹ qđ vult dicē ex opatiōe medici. s. qñ gnāt̄ porus ex nutrimēto ossis tūc oꝫ vt det medic⁹ ifirmo cibos ꝯueniēter nutrimēto ossis ⁊ os quidē nutrit̄ grosso ⁊ spisso. ii6

Possibilis est cōsolidatio ossis ī corporibus puerorum propter duas res. vna est remanētia virtutis spermatis ex quo generatur os. ⁊ secunda est mollicies ossis. 117

Iste sermo intellectus est nec indiget plus q̄ vt consideret tantū: narrat enī in eo illud quod accidit ꝭm plurimū ex attritione carnis ⁊ ꝯtusione musculoꝝ ⁊ reliquis ex speciebus algabari idest cōquassatio accidētibus cum fractura ossis. 118

Scilicet vt addat medicus in cibo infirmi ⁊ cōsideret ipsum donec infirmus digerat ipsum ꝭm q̄ oꝫ tibi aūt que conueniunt ossi fracto sunt ex quibus generat̄ sanguis grossus et spissus: sicut assatura ⁊ frumentū coctū in aqua almut dacaltata ⁊ ea que fiūt ex farina tritici: et totū quod gnāt qn̄ digerit̄ sanguinē grossum ⁊ spissuꝫ. 119

Vult ga. ꝑ superfluitatē additionēz cibi quā addit medicus in cibo infirmi. ⁊ hec superfluitas nō ē nisi superfluitas addita sup nutrimētū ossis qn̄ peruenit digestio cibi in stomacho ⁊ i epate ⁊ ī venis ex cibis enī qn̄ nō digeruntur: generant̄ superfluitates male. q̄ nō cōueniunt i aliq̄ q̄ fiat iuuamētū i cā sanitatis ꝑpter illud indiget medicus vt det ex cibis illud cui⁹ quantitas sit parua: ⁊ sit virtus eius in nutrimēto corporis multa sicut assature ⁊ triticū coctū: ⁊ ꝯsideret egestionem ⁊ vrinam vt sciat ex eis dispositionē digestionis: ⁊ quādoqꝫ addat ⁊ minuat: ⁊ quādoqꝫ componat cum cibis aliquid cum quo digerantur excoquibilia et taguebil: sicut cinamomum ⁊ piper ⁊ zinziber ⁊ miriptia idest salsa ⁊ vinū ꝭm q̄ exigit dispō p̄sens. 120

Cibus ex quo generat̄ sanguis qui conuenit in quātitate ⁊ qualitate sua ad hoc vt idiget generet porus: est quidem ex pane qui est de similia decenter ⁊ recenter factus: ⁊ sorbitiones facte de tritico ⁊ ex candaiuso. ex aīalibus vero vt caro porcina. si vero nō comedit: fiat loco eius caro vituli lactātis q̄ iā p̄paratur vt comedat: deinde caro hirci annualis ⁊ duoꝝ dentiū Et ex auibus caro galline. ex potibus vō vinū rubeū grossuꝫ: ⁊ ex spēbus decoctionibus: tūc ꝭm q̄ p̄misimus ei⁹ narrationē ex spēbus assaturarū ⁊ ē triticū coctum in aqua ⁊ aliundacata et agenudebeb ⁊ algaycar: ⁊ tu q̄dē potes scire vnūquēqꝫ horū ciboꝝ ex libris editis in virtutibus ciborum ⁊ in libris editis qui sunt in acceptiōe eorū q̄ nominatur libri d̄ coctionis. cum ergo tu iā administras infirmo hos cibos: tūc cōsidera superfluitates eorum in egōne ⁊ vrina: ⁊ in eo quod testificat̄ dispositio membri infirmi: si igit̄ vides ipsum decliuem ad siccitatem humecta ipsuꝫ. ⁊ si vides ipsum decliueꝫ ad humiditatē adde in eo q̄d exsiccet ipsuꝫ. ⁊ iam quidem perscrutatus est exquisite sermo in cognitione esse eius quod est a digestione in stomacho ⁊ in epte ⁊ in venis in regimine sanitatis. et iam premissi sunt canones illius i eo quod p̄terijt ī hoc libro. ⁊ Et cognitio esse eius quod est ex illo libro in membro fracto est per studium et testimonium. s. per visum. quandoqꝫ enim embrocas ipsum cum aqua calida: et inungis ipsum cum oleo aut: ponis super ipsum emplastrum quādo vides ipsum siccius q̄ oportet. ⁊ quādoqꝫ ponis super ipsum medicinas exsiccatiuas quando vides ipsuꝫ humidius q̄ oportet. cursus autem san. ex locis raris ossis idiget vt aperiātur ista loca ⁊ fluxibilitate san. apertio quidē eorum fit cū eo quod diximus ex embrocatione cum aqua ca. ⁊ abstersione et fricatione leui: sed fluxibilitas san. fit ex bonitate digestionis: per illud enim fit equalitas eius in qualitate sua ⁊ quantitate. ⁊ hoc est ergo vltimum quod dedit ex canonibus in restauratione ossis quādo eius fractura est sola ⁊ quod est in circuitu eius ex ossibus ē saluum. 121

Nomen nerui in ꝭmone medicorum cadit super tres significationes: vna earum ē neruus natus ex cerebro ⁊ nucha: ⁊ est ille quo fit sensus ⁊ motus. ⁊ secunda est ligamenta que ligant iuncturas et membra ligata cum ossibus. et tertia est corda. et corda est nascens ex musculo.

Molle vero ⁊ puerile os cōsolidari quidem possibile est.

Os autē molle i puero. possibile est ꝯsolidari.

Raro vero ⁊ hmōi passionis generatio sine cōpositione alterius mēbri ē. sepissime enī circōpositi musculi cū aliis ptibus corpis cōpatiunt̄ fractis ossibus. Itaqꝫ ⁊ itētio curatiōis duplex ē: altera q̄dē in ossibus: altera i hīs q̄ circa ea sūt corporibus: hec q̄dem talis i carnosaꝝ ptium dispōibus dicet̄: de fracturis vero dicendū est hic.

Et raro fit hec egritudo ita q̄ nota sit cuꝫ ea egritudo alia ab ea. quod est: q2 qn̄ frangitur os: tūc musculi qui sunt i circuitu eius ⁊ reliqua corpora que cōtinuant̄ cū eo patiunt̄ cū eo: sunt ergo curatiōis egritudinis due intentiones. vna eaꝝ sumit̄ ex osse: ⁊ altera sumit̄ ex corporibus q̄ sunt in circuitu eius. ⁊ ego dicā has itentiones cuꝫ dicemus solutionem continuitatis cōpositā factam in membris carnosis: nunc vero oportet vt loquamur in fracturis.

Quoniā vero haruꝫ curatio est ex poro: vt vero hic fiat propri i alimenti ossis est opus oꝫ igit̄ supfluitatē nutrimēti ad pori generationē nature submitti:

Dico ergo q̄ cū r̄stauratio ossis nō fiat nisi p porū: ⁊ i generatiōe illius pori sit necessariū nutrimētum ossis tūc oportet vt ueniat natura supfluitatē illius nutrimēti ex qua generet poꝝ.

Superfluitas vō hec ⁊ quātitate ⁊ q̄litate moderata eē debet

Oꝫ vt sit illa supfluitas eq̄lis i quātitate sua ⁊ sua q̄litate.

Propterea deductione idiget talē ⁊ tm̄ influēte sanguinem ossibus p̄parate ex q̄li ⁊ q̄nto fiat porus qn̄ vero pertrāsit hic per cōcaua fracti ossis attendere opꝫ eius multitudinē ⁊ qualitatē: ⁊ ita sicciorez oportet facere deductionē vel magis humectantē: q̄ amplius in terapentice facultatis litteris sūt dicta.

Et similiter oportet vt cibes habentem fracturā ex cibis qui ponūt sanguinē q̄ currit ad os i q̄ntitate sua ⁊ q̄litate sua secūdū q̄ ꝯuenit vt generet̄ ex eo porus: ⁊ qn̄ ille sāguis currit ex locis raris ossis: oꝫ vt ꝯsideret̄ ipius q̄ntitas ⁊ eius q̄litas: ⁊ ꝭm illud icline tur cibus ad siccitatē aut humiditatē ⁊ exponaꝫ illud ⁊ ostendā ipm̄ oñsione plurima i libro de igēio sanitatis.

Nerui vero ⁊ tenantos punctura ꝑpter plurimum sensuꝫ ⁊

Nota q̄ ossis ꝯsolidatio i pueris duobus de causis ē possibilis

De cibis q̄ cōueniunt gnātiōi ossium.

⁊ Nota q̄ cognitō medici fit per studiū ⁊ testimoniuꝫ

De triplici neruoꝝ significatiōe

De cibis q̄ cōueniunt gnātōi pororum

qđ est: qꝛ musculus ē cōpositus ex carne simplici ⁊ neruis contextis ⁊ intrantibus i eo. cū ergo puenit ad vltimū eius redit neruus ⁊ generat ex eo corda. ⁊ ga. qdem intellexit in hoc sermone neruū nascentē ex cerebro ⁊ nucha: ⁊ cordas generatas ex eo tantū sine ligamētis. cū ergo cadit in istis mēbris vuln⁹ ē dolor eorū vehemēs valde ꝓpter supfluitatez sensus eorū ⁊ continuitatē eoꝝ cū cerebro. multotiēs. si. attrabit vehemētia doloris eorū spasmum ꝙ si adiungat ad vehementiā doloris eoꝝ ꝓhibitio resolutionis veneni ⁊ sordiciei generate i vulnere. addit super illud dolor ⁊ fit spasmus maior. si ergo nō fit festinatio cū eo qđ oꝫ i curatione horū mēbrorū: ratiōe horū mēbrorum perducit ad mortē velocē. et ga. dat canones in cu ratiōe eoꝝ mēbrorū quādo soluit ꝯtinuitas eoꝝ ⁊ dicit. oꝫ in ꝑmis vt apiatur scissura ⁊ dilatet donec curat ex ea virus ⁊ egrediat sordicies. deinde medica vlcus cū medicina desiccante ipm cū eq̄litate: ⁊ oꝫ vt fit ei virtus calefaciens vt resoluat ex eo illud quod aggregatur in ipso. † Quod ē: qꝛ medicine oēs frigide nocēt neruis nocumēto ꝑmordicali. deinde oꝫ vt sit harū medicinarū substātia que calefaciūt mēbrū cū eq̄litate ⁊ exsiccant ipm plus eq̄li subtilis vt submergat ⁊ pueniat ad profundū nerui. n. sūt positi natura in ꝓfundo: ut qcqd ē sup eos coopiat eos ⁊ defendat eos a nocumētis extrinsecis. ⁊ medicine q̄ calefaciūt cū eq̄litate ⁊ exsiccant ipsum plus eq̄litate ⁊ sūt cū illo subtil' substātie. sunt gnā lactis extracta ab arborib⁹ ⁊ gūme ⁊ olea subtilia. qbus īuoluit mēbrū. genera vero lactis ⁊ gūme sunt he sic alimbat. i. terebītina et oppoponacum ⁊ euforbiū ⁊ serapinū. † Olea vero subtilia sūt sic oleum de cherua ⁊ oleū antiquū: ⁊ ꝑmone absoluto reliq̄ gūme ⁊ olea qbus ē caliditas tepida ⁊ exsiccatio ⁊ ē ei subtilitas in substātia: ⁊ de ꝓprietatibus eoꝝ est vt pueniāt ⁊ submergātur ⁊ penetrent ad mēbra iteriora qñ fiūt ex eis emplastra ⁊ emplastrant ex eis loca infinita aut iniciunt in vlcere. Dicit g̃ ga. tria vulnera simplicia. vnuꝫ eoꝝ ē vulnus quod ē i carne simplex. ⁊ secunduꝫ est fractura ossis qñ id quod ē i circuitu eius ē saluuꝫ. ⁊ tertiuꝫ vulnera nerui simplicia sicut puncture nerui cū acu aut cultello subtili. ⁊ ostēdit canonem in curatione cuiusq3 hoꝝ vlceꝝ triuꝫ simpliciuꝫ: ⁊ innuit ad hoc ꝙ ipse iā determinauit illud determinatiōe vltia in libro suo de igenio sanitatꝫ: ꝺ inde ipe ꝯtinuauit hūc ꝑmonez cū datiōe canōis i curatōe solutionis cōtinuitatis cōposite. 122

S Ermo iste ē intellect⁹ ōndit eni in eo gal. ꝙ qñ cū vlcere ē ꝑditio ptis carnis aut alterius donec sit ei ꝓfunditas nō ē vlc⁹ simplex sꝫ vlcus cōpositū ex duab⁹ reb⁹ q̄rū vna ē solutio ꝯtinuitatꝭ membri: ⁊ altera ꝑditio ptis mēbri: q̄re oꝫ vt restauraret qđ fit loco ptis ꝑdite: deinde ꝯsolidet solutio. 123

I Ntētiones i generatōe sbe ꝑdite ex vlcē ē ꝯseruatio mībri sup illud scđm qđ ē nā. ⁊ dare medicias i qbus ē abstersio veneni et sordiciei aut ꝑm semitā ēplastrādi aut cū emplastris aut cū licinijs aut cū iniectiōib⁹. ⁊ dar cibos ⁊ pot⁹ ex qb⁹ gnāt sāguis q sit bōa mā cōueiēs ex q̄ generet nā cābiū sbe ꝑdite ex vlcē. 124

P Er ꝑmonē ꝑuiū. ⁊ ipa rei sigt tibi vult qñ ipꝫ vlc⁹ i q̄ ē ꝓfūditas. s. ex q̄ ꝑdita ē ps mbri sigt tibi ꝙ tu idi

ꝓpter hoc ꝙ continua est secūdū principium particula parata est aduocare spasmū: ⁊ maxime cū nō respiret exterius excecata cutis perforatione. hanc igitur oportet aperire ⁊ exsiccare substātia leptomeri pertrāsire potēti ad profundum vsq3 ad perforatum neruū. dictū est autem de hoc ꝑfecte in terapētice facultatis litteris: In siplicibus igitur huiusmodi generis dispositiōibus salubrium causarum ē forma talis quam dixi.

S Olutio aūt cōtinuitatis facte i neruo ⁊ cordis ꝓpter superfluitatē sensus hoꝝ mēbrorum ⁊ propter continuitatē coruꝫ cum cerebro attrahit spasmum velociter: ⁊ precipue qñ non resoluunt superfluitates que sunt in ea ad exteriora ⁊ illud fit quando cōstringit scissura cutis: ⁊ propter hoc oꝫ vt apriat hec scissura: ⁊ exsiccetur vulcus cū medicia cuius suba sit subtilis ita vt sit possibile vt submergat ⁊ pueniat ad ꝓfundū donec pueniat ad neruū quē ꝯ̄secuta ē scissura ⁊ iam narraui illud narratiōe completa i libro de ingenio sanitatis.

S Ecūduꝫ cōpositas vero cōplexe vt in vlceribus. ꝑma qdem est cōcauitas quā qdam no aliam dī spēm sed vlceris tm̄ arbitrantur differētiā. Et aūt nō tm̄ differētia hoc tale: sed alterū quoddā genus egritudinis totius i quo substātie ipsius est perditio. ⁊ igit curatio ipsius in duplici passione: duplici indiget intentiōe cōtinuitatis enim solutio vniōe substantie vero ꝑditio gnātiōe idiget.

C Uꝫ ergo solutio cōtinuitatis est cōposita: tunc ꝑmum quod cōponit cū vlcere est cōcauitas. ⁊ putauerūt qdaꝫ ꝙ illud nō est egritudo alia nisi vlcus. ⁊ qꝛ ipa nō est nisi aliqua spēruꝫ eius verum cōcauitas nō est aliqua species vlceris: sed ē genus aliud egritudinis i quo ꝑditur ex substantia membri aliquid. ⁊ hec egritudo cum sit cōposita ex duabus egritudinibus. necesse est vt sit eius curatio composita ex duabus intentionibus. qđ est: quia solutio continuitatis indiget consolidatiōe. ⁊ perditio eius quod perditū est de substantia mēbri indiget generatione ⁊ restauratione.

D Icte vero sunt paulo prius generatōis intentiones.

E Tiam narrauimus paulo ante intētōes generatiōis carnis.

E T quidem oꝫ curare primū hāc dispositionez: deinde aggredi vniре sicut ipsa natura rerum indicat. quando igitur repletum fuerit quod cōcauum ⁊ equale vlcus extiterit: tunc alteram intentionem afferri oportet. Media enim noua carne existente laborum vlceris vniri quidem impossibile est distantiam.

E T ipsa res significat tibi ꝙ non conuenit tibi nisi vt intendas in primis ad hanc egritudinem scilicet diminutionem: deinde coneris ad consolidationem solutionis cōtinuitatis. veruntamen quando impletur locus ille concauus et equatur superficies cutis: accidit vt destruatur vna duarū intentionuꝫ: quod ē: qꝛ caro que generat

† Nota q̄liter oia frigida nocent neruis

† Calefacientia cū eq̄litate ⁊ exiccātia i vlceribus.

ges in primis vt compleas diminutionē. cū ergo cōple
ueris eam conare vt cōtineas illud quod disruptū est
ex ptibus mēbri: ⁊ res que cōplet diminutionē est ma
nifesta: qꝛ fit in eo quod est inter duo labia vlceris: q̄re
prohibet aggregari labia vlceris. quapter est necessa
ria in consideratione solutionis partiū vlceris via alia
que ē preter ag
gregationē par
tiū ⁊ vnitionē
earū. in intentio
ne ⁊ suitione et
ipsarum susten
tatiōe cū pluma
ceolis duplica
tis. ⁊ strictura ea
rum cū ligamē
to conueniente
ad aggregatio
nē partiū disru
ptarum. 123

in vlcere quādo fit in eo qđ
est inter duo labia eius aliqđ
non est possibile vt consoli
detur ille partes que fuerāt
solute adinuicem.

Intentionē ergo cu
rationis aliā inueni
re opꝫ. Inuētionē
vero ex eo quod secundum
naturā habebimus quod
circūfacere pti cōuenit. secū
dū nām vero erat eā coopi
re cute. hoc igit nobis est fa
ciendum: aut si impossibilis
est intentio. aliquid simile cu
ti carnem. s. callosam facien
dū est erit autem huiusmo
di caro sicca similis priori cu
ti ⁊ callosa. siccantibus igit
⁊ stipticis sine mordicatiōe
erit opus pharmacis ad ci
catrizationes.

Et oportet vt inge
nies intentionē ad
sanationem partiū
⁊ inuētio illius intentionis
est ex re naturali quā opor
tet fieri in membro: ⁊ iā fuit
membrum in natura sua qñ
fuit coopertum cute. opor
tet ergo vt facias illud in eo
q̄ si hec intentio nō est pos
sibilis vt compleatur: tūc oꝫ
vt faciamus rem similē cu
ti: ⁊ oportet vt ingeniet su
perficies carnis illius vt fiat
similis cuti: ⁊ nō fiat ita nisi
qñ exsiccat ⁊ induraf. ⁊ pp
illud indigēt vlcera q̄ iā cō
pleta sunt carne donec cōso
lident medicinis q̄ exsiccāt
⁊ constrigunt absq̄ mordi
catione.

Ita vero ⁊ si vlcus i

Postq̄ ostendit an
te hoc: qꝛ qñ na
scitur i pfundi
tate vlceris caro
donec impleat p
funditatē eius
totam: ⁊ iā phi
bet hic caro nata
a cōsolidatiōe la
bia vlceris: do
cet in hoc smo
ne: qꝛ oꝫ vt na
scat sup hoc hāc
carnē cutis que
cooperiat eā ƀꝫ
q̄ fuit in primis
mēbro natura.
¶ Et Natiuitas
cutis nō ē possi
bilis oꝫ ergo vt
siccet supficies
huius carnis ⁊
induret donec
fiat i essentia cu
tis loco eius. Et
medicine qdem
que exsiccāt hāc
carnem ⁊ indu
rant eam sunt il
le que exsiccant ⁊
constringūt abs
q̄ mordicatio
ne: sicut pellicu
le granatorū et
cortices eorū. et
calx abluta: ⁊ ly
targirū: ⁊ scoria
argēti: ⁊ alcedi
co: aut simplicia
aut cōposita: ⁊ reliqua que currunt hoc cursu. s. que exsic
cāt ⁊ constringunt manifestum carnis donec fiat illud
simile cuti. 126

¶ Natiuitas cutis si est possibil'

De causis generationis sordiciei i pfundo vlceris ⁊ eius remotione

Occultauit. n. ga. in hoc sermōe illud qđ voluit
dicere ⁊ docere occultatione vehemēti. qđ est
qꝛ in pfundo vlceris generat qñq̄ sodicies. s.
putredo ⁊ virus ex causis multis: quarū vna ē ex sup
fluitate nutrimēti. mēbri. ⁊ ƀa ē ex malicia regiminis
ifirmi. qñ permiscet in cibis ⁊ potibus. ⁊ tertia est ex
errore medici qñ ponit sup vlcus medicinā in conue
nientē. ⁊ qñ generat in vlcere sordicies. prohibet naturam
ad hoc vt faciat nasci in eo carnem loco eius qđ perditū est ex ea
gal. ergo precepit tibi vt ponas in vlcere medicinā q̄ abster
gat illā sordiciē donec pparetur nature vt faciat nasci carnē. si
aūt medicina quā tu ponis in vlcere est vehementis abstersio
nis. s. vt abstergat plus q̄ oꝫ: addit in profunditatē vlceris:
⁊ prohibet natiuitatē
carnis in eo. ⁊ si est pau
ce. abstersionis seu vt
abstergat min⁹ q̄ opor
tet: remanet residuū ex
sordicie quod prohibet
natiuitatē carnis. ⁊ p
pter illud oꝫ vt cōside
retur vlcus ⁊ attenda
tur natura in eo: ⁊ mū
dificetur: aut cū lana aut
cū coto. ⁊ scias cāꝫ pro
hibentem natiuitatem
carnis in eo ⁊ destruas
⁊ eam ponas super ip
sum ex medicinis ab
stergentibus que con
seruant complexionem
membri: ⁊ abstergunt
illud quod generatur i
eo de sordicie cum quā
titate sufficiente absq̄
additione ⁊ sine dimi
nutione. 127

putredinē vertat intentio
quidē est purgare pharma
cū vero salubre ripticū.

Et similiter si genere
tur i vlcere sordicies
tūc oꝫ vt sit intentio tua ab
stersio illius sordiciei: ⁊ me
dicina afferēs sanitatē tunc
est medicina abstersiua:

Dictuꝫ est autē horū
in his que de phar
macus materia.

Etiā dixi medicīas
q̄ abstergūt in libris
qbus posui eē medicinaꝝ.

Et qdē si phlegmō
⁊ cassatio ⁊ sclirosis
aut tumor cū vlcere
fuerit curandū illa prius per
eas q̄ dicte sunt ratiōes ita
vero ⁊ si influat aliqđ vlce
ri: curāduꝫ ē sm influentiū
curationē. Similiter vero ⁊
si discrasia aliqua fiat secun
dū vlceratū locū ad discra
sie pus ire oꝫ adiutoria.

Et similiter si cum
vlcere est apostema
calidū aut durū aut
molle aut cassatio: tūc opor
tet vt intendas i primis ad
curationem horum acciden
tiū per vias quas narrabo:
similit ⁊ si effunditur ad vl
cus humiditas tūc oꝫ vt cu
res illud cū eo qđ ē cōueniēs
ad abscindendū illud quod
currit ⁊ attrahit. ⁊ similiter
ē si complexio membri i quo
est vlcus iam corrupta ē tūc
oportet vt iuenias in pmis
cum medicinis que rectifi
cant corruptionē comple
xionis eius.

Ex libris i qui
b⁹ narrauit esse
medicinarum
est liber eius in medici
nis simplicib⁹: ⁊ liber
eius qui nominatur ca
tagenis ⁊ liber eius q
nominantur aliuchomir. ⁊ liber eius in me
dicinis inuentis in oī
loco: ⁊ liber eius in con
fectionibus: ⁊ liber eius
in virtutibus ciboꝝ
⁊ liber eius in bonita
te chimi ⁊ malicia ei
us: ⁊ liber eius in regi
mine subtiliatiuo. ⁊ ca
nones curationis vlce
ris in tractatibus pri
mis libri qui nomina
tur ingenium sanitatis
⁊ tractatus secundus li
bri sui qui nominatur
ad glauconem. ¶ Et
ego exemplificabo tibi
medicinas abstergen
tes: et illas que faciunt
nasci carnem. dico er
go q̄ sunt sicut thus et
aristologia et orobus
et resina. idest gummi
pini: ⁊ pix. ⁊ sicut iste medicine multe inuentionis ex quibus
componuntur emplastra ⁊ pulueres ⁊ alia que ponuntur su
per vlcera. ⁊ postq̄ dedit ga. canones natiuitas carnis in pro
fundo vlceris ex quo perdita est pars carnis: ⁊ canonem assi
milationis eius quod apparet de carne nata cum natu
ra carnis: narrat qualiter componuntur omni vlcera: et
dicit. 128

¶ De qbusdā medicinis abstergētib⁹ ⁊ facietib⁹ nasci carnem

Multotiēs effunditur ad locum vlceris materia ⁊ gene
ratur ex ea apostema. si ergo materia effusa aut attra
cta est sanguinis aut humor colericus: generatur ex ea

Et de his qdem sufficiẽter dictum est. Etiã sufficit in capitulo illud quod narrauimus.

Ad id vero quod ꝑpter plasmationem veniendũ iam ẽ genus in plures differẽtias diuisum. sed a manifestissimo principiũ orationi pondũ est quod secundũ figure permutationem sit.

Et oportet vt veniamus iaȝ ad aliud genus egritudinis. ⁊ ẽ egritudo que est in forma. ⁊ hoc genus diuidit i species multas. verũtamẽ oȝ vt incipias a manifestatione eaꝝ: ⁊ illa est mutatio figure.

Eorum igit que adhuc crescũt possibile est figuram plurimarum artiuȝ corrigere: horum vero que excreuerunt nequaquam.

Dico ergo q cum corpus est permanens in augmento: possibile est vt rectificetur figura plurium membrorum eius qñ vero completur corpus: nõ ẽ possibile vt rectificet figura membrorum eius.

Intentio vero vt si possibile ẽ curari ad contrariũ adducere distorsionis.

Et oȝ vt sit intentio tua in mẽbris in quibus eorum rectificatio est possibilis reducere ea a parte ad quaȝ torta fuerũt ad diuersum eius.

Si vero factura non recte plasmata peccauerit alicuius membri figura si adhuc recens porus existat: iterum frangere oportet ⁊ hoc plasmare ɔfestim: recte: deinde fieri poꝝ.

Et quando est corruption figure manuum ⁊ pedum ꝑpter fracturaȝ que non fuit equata ⁊ restaurata secundũ q oportuit. deinde os quod fractuȝ fuit restaurũ ẽ restauratiõe firma: tũc oportet vt

apã calidũ. si aũt ẽ melancholia vel phlegma que sunt cascata ⁊ generat apã durã. ⁊ si ẽ phlegma subtile. generat ex eo apã molle: ⁊ fortasse accidit cũ vlcere cassatio aut excoriatio aut cõcussio aut attritio ⁊ fractura. aut multotiẽs effundit aut attrahit ad vlcus humiditas subtilis venenosa. ⁊ fortasse mutat complexio mẽbri: quecunqȝ ergo res accidũt ex istis: faciunt vlcus compositum ex ea ⁊ ex ipso vlcere ⁊ ga. quidem precipit tibi vt incipias ante curationẽ vlceris cum curatione cuiusqȝ horum qd accidit cum vlcere: propterea q iste res necant naturã membri. ⁊ prohibent eam a generatione carnis ⁊ cõsolidatione solutionis cõtinuitatis. ⁊ multe ex eis faciunt vlcus malũ fraudulẽtũ difficilis sanatõis: ꝰ Sic corruptõ cõplexionis membri. hec enĩ egritudo qñ cõponit cuȝ vlcere: facit ipsum vlcus malum fetulẽtũ ⁊ fraudulentum ⁊ similiter virus. ⁊ fortassis effundit ad ipsuȝ co. ni. ⁊ fit vlcus cancrosum. Et canon cõis in egritudinibus cõpositis est vt consideres timorositatẽ eaꝝ: ⁊ qui est vehementioris ex eis periculi. ⁊ que nõ sanat donec sanetur que ẽ ante eam: tunc ergo icipe cum ea que est magis timorosa. Exẽplum illud ex cum vlceribus cancerosis vt euacues corpus ex con. ni. ⁊ mũdifices ipsum: ⁊ ponas super ipsum vlcus qd refrigeret rectificet. ⁊ siccet absqȝ mordicatiõe: sicut emplastrũ factum ex tutia abluta. ⁊ si membri complexio iam corrupta est: ⁊ videmus incisione eius iam fieri debere: properamus cum incisione eius ex loco saluo: ⁊ proiicimus cum toto membro corrupte complexionis. ⁊ fortassis indigemus in quibusdam vlceribus cauterio cũ igne. ꝰ Et melior est medicorũ qui potest curare vlcera mala fraudulenta corrodentia cum medicinis quas ponit: ⁊ faciunt illud quod facit incisio cuȝ ferro aut cauteriũ cuȝ igne: in hoc enim apparet prudentis medici operatio super imprudentem. ⁊ propter illud dicit ga. medicinas in istis vlceribus: ⁊ tacuit de incisione eorum cum ferro: ⁊ cautericatione eorum cum igne. 129

ꝰ Qñ corruptio complexiõis mẽbri cõpõit cũ vlcere facit illũ malum ⁊ fraudulentis

ꝰ Melior medicorũ ẽ ille q põt curare vlcera mala cũ medicis sine cauteriõ

Significat p hoc capitulũ curationis vlcerũ compositorum. ipse. n. dicit in eo sermonem cõem: ⁊ est vt incipias in curatione eorum ab eo sine percessione sanationis: cuius in pmis impossibilis est eorũ sanatio. 130

Postq̃ cassauit a doctrina canonum curationis solutionis cõtinuitatis: redit ad illud qd est postremum eiꝰ ex rememoratione canonũ curationis egritudinũ compositionis membrorũ. ⁊ sunt q̃tuor genera: forma: q̃titas: numerus: positio. ⁊ incepit a genere egritudinũ forme. species eius sunt egritudo que fit in figura: ⁊ egritudo que fit in gibbositate: ⁊ egritudo que fit in concauitate sicut opilatio: asperitas: lenitas: ⁊ incepit cũ egritudinibus huius generis ab ea q̃ ẽ manifestior apud sensũ. et ẽ mutatio figure. 131

Augmẽtũ aũt ẽ extensio mẽbrorum ⁊ augmẽtũ eorum dum ergo pmanẽt mẽbra ita q extendunt ⁊ crescunt tunc corpus ẽ in augmẽtũ: ⁊ diuersificat i hoc. qd est: qz augmẽtũ est plus i pubertate q̃z sit i etate illius q sequitur pubertatẽ: ⁊ augmẽtũ in istis est plus q̃z in illis q sunt maioris etatis ⁊ augmentũ i illis q sunt maioris etatis est plus q̃z sit in adolescentibus: ⁊ apud postremum adolescentie stat extensio membrorum ⁊ augmentuȝ eorum: ⁊ quando plus puer ẽ minoris etatis: stat augmentum eius plus: ⁊ quã do plus est maioris etatis: ẽ augmentum eius minus. Et nos iam diximus in eo quod preteriit q possibile est vt os restauretur i pueritia: ppt duas res: quarum pma est propinquitas temporis cũ generatione ꝑpter remanentiaȝ virtutis spmatis in membris: ⁊ altera ꝑpter lenitatem ossis: in pueritia. in aliis vero non est possibile vt restauretur ꝑpter duas res vna est longitudo temporis a generatione ꝑpter cõsumptionem virtutis spmatis ex membris generatis ex spermate. ⁊ secunda est propter duriciem ipsius ossis. ⁊ plurimum figura membrorum est secundum figuram ossis: nam si os est equale secundum rem naturalem: fit figura membri equalis: quoniam os stat in membro officiali loco fundamenti super quod fabricatur: ergo dispositio in figuris membroruȝ est secundum dispositionem in figuris ossium differentiam ea. nam si est possibile in osse vt equetur figura eius donec equetur: possibile est simile illius in membro. ⁊ si non est possibile illud in osse: non est possibile vt sit illud in membro. iam ergo declaratum est per illud quod diximus figuras membrorum possibile est rectificari in corporibus que sunt in augmento: ⁊ non est possibile eorum rectificatione in corporibus que transeunt augmentum: et quando est plus corpus crescens est rectificatio figurarum membrorum eius possibilior et propinquioris acceptiõis q̃z illud quod est post. 132

Membra figurarũ quorũ rectificatio est possibilis sunt illa que sunt in argmento. ista enĩ mẽbra qñ tenduntur ad diuersitatẽ partis ad quã torta sunt ⁊ equatur eorũ tortuositas: ⁊ sustentant cuȝ plumaceolis aut tabellis: ⁊ bene ligant ⁊ embrocantur in hora solutionis eorum cum aqua calida: ⁊ inunguntur cum aliquo oleo: ⁊ assiduatur illud super ea: rectificantur eorum figure torte. 133

Iste sermo est cõis in oĩbus mẽbris in quibus frãgit̃ os figure. figure nãq₃ eorum mutant̃ p fractionem ossis. ⁊ ga. quidem castigat te in eis vt consideres: nam si mẽbrum iam fractum equatum est: ⁊ iam rectificatum ⁊ restauratũ ſm q̃ oportet: tunc est illud qd̃ p̃scitum ẽ. ⁊ si nõ est iam rectificatum: tũc cõsidera. nã si inuenis ipm nõ restauratũ restauratione firma: sed restauratũ est restauratione nõ firma: tũc itera fracturam eius: ⁊ equa ipsum ⁊ rectifica eũ ⁊ liga eũ: ⁊ fac i eo illud quod faceres i ipso si esset hora fracture donec restauret̃ ⁊ firmet̃ eius restauratio ſm figurã cõuenientem. ⁊ si inuenis ipm iam restauratũ ſm tortuositatẽ: ⁊ firmata ẽ eius restauratio: tũc dimitte illud ſm dispõnem suam ⁊ non facies opus nouum quã corpus iam pertrãsit augmẽtũ. ⁊ si corpus est i augmẽto tũc conare eq̃tionẽ figure mẽbri ipsius toti⁹ si est tortum in sua forma: ſm q̃ narro tibi preter q̃ facias contrarietatem fracture ossis cuius restauratio iam firmata est. ⁊ ego narro tibi rem quã testificatus sum. † Uidi senẽ. lxx. annorũ cuius ancha fracta fuit: ⁊ restaurata ſm tortuositatem restauratione firma. postq̃ ergo uidi eum: precepi ei vt embrocaret cum aqua calida. ⁊ poneret super ipsam qd̃ leniret eam: vt alleuiaretur grossicies ⁊ duricies q̃ erat in loco fracture. fecit ergo illud. ⁊ ambulauit super pedes suos ambulatione debili ſm claudicationẽ. et iste quidem senex fuit multi census: quare non placuit sibi ambulatio eius. vocauit ergo vnum restauratorem: ⁊ interrogauit eum si esset ei euasio a claudicatiõe. estimauit ergo ille restaurator q̃ rectificaret eum postq̃ frãgeretur ancha eius denuo: deinde restauret eam: ⁊ conuenit cum eo super. l. aureos. postea senex misit ad me vt iaceret scire me illud quod fuerat inter ipsum ⁊ restauratorem. Dixi ergo ei: tu es vir multi census: et nõ remanet ex vita tua in quo expendas censum tuum: et non est tibi necessarium vt fias cursor ⁊ ambules via lõginqua: sis ergo contentus in claudicatione tua: ⁊ non decipiat te sermo huius restauratoris. ⁊ recessi ab eo: ⁊ venit post me restaurator ⁊ strinxit in ancha eius funes constrictorio forti: ⁊ strinxit eum ⁊ contusa fuit eius coxa. fuit ergo illud causa mortis sue festine antequã compleretur pars operis restauratoris. Et oportet vt scias q̃ os quandoq₃ frangitur latitudinaliter. ⁊ longitudinaliter. ⁊ transuerse ⁊ rotunde. ⁊ quandoq₃ cadit super ipsum aliquid ⁊ contundit ipsum seu frangit ipsum faciendo frustra in ipso. ⁊ cogitatio tua cuiusq₃ horum est per tactum cum manu. a per cõsiderationẽ cum oculo: ⁊ studium in operatione. 134

† Nota de quodam sene in fractura anche

Dicit q̃ opilatio est vna ex specieb⁹ generis egritudinum factarum in forma. 135

dimittas ipsum ⁊ nõ facias ei contrarietatem ⁊ si restauratio eius nõ est firma ⁊ strictura vel fortis: tunc oportet vt frangas ipsum denuo. deinde equa ipsum: postea ingeniat vt nascat̃ in eo porus ⁊ restauretur cum eo.

Est autem ⁊ emphrasis ex hoc gener̃ egritudinum.

Et opilatio etiam ẽ ex hoc genere egritudinum.

Et quidem a glutinosis ⁊ pinguibus humoribus fit: vnã quidem ⁊ eandem intentionem habens contrariam passioni emphrasis. Cause vero salubres riptica ⁊ icisiua pharmacha.

Et quando opilatio est ex superfluitate grossa viscosa: tunc intentio in medicatione eius est intentio vna contraria ipsi egritudini ⁊ est apertio. et cause attrahentes sanitatem in ea sunt medicine que abstergunt ⁊ incidunt.

Que vero ex stercore duro quod adhesit intestino priorem quidem habebit in duricie correctionem ex humidis ⁊ piguibus clisinatibus .i. cysteris: deinde vero euacuationem ex acribus.

Et si opilatio est ex stercore duro quod fixum est in loco intestini. tunc intentio prima i medicatione istius stercoris ẽ lenificatio duriciei illius stercoris cũ clysteri hũido ⁊ pingui: ⁊ itẽtio secũda ẽ euacuatio eius cum clysteri acuto.

Superfluitas grossa ⁊ viscosa inuiscatur ⁊ conculcatur in meatibus ⁊ concauitatib⁹ ⁊ opilat eos: ⁊ conculcat illud quod currit i eis. ⁊ propter illud ẽ itẽtio apertio meatuũ. ⁊ apertio meatuũ ex superfluitate grossa ⁊ viscosa est cũ medicinis q̃ incidũt superfluitatis grossitudinẽ ⁊ subtiliant eam: quare destruitur eius viscositas: ⁊ ẽ necessariũ vt sit in eis superfluitas abstersionis: vt abstergant illud qd̃ conculcatũ est ex ea in meatu. et intende sermonẽ ga. superfluitate grossa viscosa. † Nam superfluitas i vnoquoq₃ membrorum generata concauorum est propinqua natura instrumenti eius. quod est: quia superfluitas in vnoquoq₃ membrorum est illud quod superest a nutrimento eius. ⁊ propter hoc fit opilatio in neruis faciens peralsim difficilis sanationis: propterea q̃ nutrimentum nerui est propinquum nature eius. scilicet humor grossus viscosus ergo superfluitas eius secũdum hanc ratiocinationem est deterior eo in grossitudine ⁊ viscositate. ⁊ aqua descendens in oculum eius est huiusmodi. quod est: quia opilatio in pupilla seu in foramine vuee ẽ que prohibet spiritum visibilem: sicut prohibet opilatio neruo spiritum animalem a penetratione vt moueat membra ⁊ faciat ea sentire. ⁊ nos quidem permutamus eam cum cadat a pupilla ad inferiora vuee ⁊ remouetur opilatio: cum ergo peruenit ad inferiora vuee. figitur in ea ⁊ adheret cum ea et resoluitur secundum dies. opilatio autem in neruo indiget digestione superfluitatis ex qua generatur ⁊ subtiliatione eius ⁊ eius euacuatione ⁊ abstersione eius. 136

† Superfluitas i mẽbris generata nature illorum assimulatur

De cura cataracte

Colica est opilatio in intestino: ⁊ ipsa quidem fit ex stercore duro quod iam adhesit in concauitate intestini: et fit ex phlegmate viscoso quod innascitur in intestino. ⁊ ledit per duas res scilicet per frigus suum: ⁊ per hoc quia opilatio est in intestino: ⁊ fit ex ventositate grossa ⁊ in phlegmate cuius penetratio est difficilis quare extendit intestinum: ⁊ fit ex apostemate: ⁊ fit ex hu. colerico qui inuiscatur in tunicis intestini ⁊ mordicat ipsum: quare facit ipsum dolore ⁊ prohibet ad ipsum currere egestionem secundum consuetudinem suam: ⁊ intentio cuiusq₃ eorum in curatione sumpta est ex eo. Et ga: quidem ponit vnius eorum exemplum vt sit ita ⁊ super illud in curatione eius quod accidit ex reliquis ⁊ sermo eius est intellectus. quod est: quia quando est curatio stercoris duri fixi in intestino lenificatio duriciei eius est cum clysteri humido pingui: tunc quando lenitur ⁊ humectatur euacuatur cum clysteri acuto. ergo curatio phlegmatis vitrei grossi viscosi est calefactio eius ⁊ ipsius incisio: ⁊ destructio viscositatis est cum clysteri acuto in quo sunt medicine calide subtiles abstergentes: deinde euacuatio eius cum clysteri acuto: et secundum hoc exemplum curatur ventositas grossa inflatiua cum eo quod carminat eam et resoluit ipsam et extrahit ipsam ab inferiori. Et curatur colica cum eo quod facit eam descendere et extrahit eam. et curatio apostematis est intrans in medicationem apostematum interiorum: et ipse dicet eam in eo quod futurum est. 137

Nota de colica qd sit ⁊ q̃ sint eius cause

De cura colice

Que vero ex lapide circa vesicam ex p̄senti quidem trāspositiōe indiget: curationis vero perfecte gratia per incisionem est cura.

Et si opilatio est ꝓpter lapidē in vesica: tunc intentio in curatione eius festinanter ē remotio lapidis a meatu q̄ est opilatus. Sanatio vero fit per sectionem ⁊ extractionem lapidis.

Eius vero que preter naturā in parte continet̄ humiditatis ē curatio in perfecta euacuatione: quemadmodum ī putredinibus.

Et quando aggregatur humiditas in loco membrorum: deinde illa humiditas est egrediens a natura: tunc curatio eius ē extractio eius totius. sicut sanies que coartatur in pectore.

† Nota de cura lapidis

Dixit gali. ex curatione lapidis generati in vesica grauius est: quod est vt sit signans super illud quod est ante ipsum. quod est: quia lapisꝰ generat̄ ī multis locis corporis. verūtamen generatio eius in vesica ē manifestior: ⁊ in renibus similiter: ⁊ in alijs locis est occultior ⁊ rare inuentionis. † Et nos quidem curamus lapidem generatum in vesica ⁊ in renibus cū medicinis que frangūt lapidē ⁊ faciunt ipsū ba renā sicut vitrum cōbustum: ⁊ lapis iudaicus ⁊ cinis scorpionis: ⁊ lapis natus in spongia: ⁊ semina ꝓuocātia vrinam ⁊ reliqua que sunt his similia: ⁊ non est in omni membro nobis possibile remouere lapidem ab orificio meatus: neq̧ secare locū ⁊ extrahere lapidē ex eo exemplū illis sunt renes. nō est enim ad remouendū lapidem ab orificio meatus īgeniū cū instrumento qd̄ intromittamus in eis neq̧ ad secandū renes. † Verūtamen lapis generatus in renibus est minor ⁊ subtilior q̄ȝ lapis generatus in vesica. ⁊ forma eius ē generaliter rotunda ⁊ currit cū vrina per hoc ꝙ natura expellit ipsum qñ adiuuamus eam cum medicinis: ⁊ nō est studium nec cū vēsica sicut studiū eius cū renibus. ⁊ ꝓpter hoc indiget vesica ī multis horis remotione lapidis ab orificio meatus aut ita vt inclinemus infirmum ⁊ eleuemus pedes eius sursum ⁊ concutiamus ipsum donec recedat lapis ab orificio meatus: aut per introitum instrumenti nominati alcatar. hoc enim instrumentum impellit lapidem ab orificio meatus: ⁊ currit vrina ex foramine quod est in eo: q2 remouentur difficultates vrine facte ab opilatiōe qua lapis opilauit meatū. sectionem autem loci ⁊ extractionem lapidis prohibet hy. aut qñ hoc opus nō erat assuetum aut situm in tempore suo: aut vt faceret nos scire q2 nō cōuenit nobis vt conemur quod nescimꝰ ex festino tempore cum ferro. aut quoniam apud eum erāt medicine ⁊ modus alius curationis quē nesciuit aliquis quo cōtentus erat a sectione lapidis: ⁊ iam firmauerūt sectionē a lapide omnes qui ediderunt librum in operatione cum ferro. et si tu quandoq̧ instructus fueris opere anatomie nō indigebis vt addiscas aliquid operationis cum ferro ab alio a te: immo tu eris magis audens ⁊ prudentior omni qui edidit in illo librum. ⁊ propter illud abstinuit ga. ab instructione operis cum ferro in libro hoc cum sit illud quod narrauit in opere anatomie sufficiens quāuis iam promiserit ꝙ faceret illud: sȝ nos non videmus illud. 137

† Lapis generatusꝰ ī renibꝰ ē minor q̄ȝ gnātus ī vesica

† Sanies aggregat̄ ī pectore vt plurimum eūat̄ ꝑ tussim.

Id quod iterum est modus opilationis. sanies enī qñ currit ⁊ peruenit ad cōcauitatē alicuius mēbror̄ ꝓuenit opilatio ī illa cōcauitate. ⁊ curatio eius ē eūare ipsam totā aut cū medicinis aut cū apertōe aut cū cauterio ꝑ ignē in quo ē intētio exsiccare saniē ⁊ finire eā. † Et sanies q̄dē q̄ aggregat̄ in pectore plurimū eūatur ꝑ tussiȝ ⁊ oȝ vt medicine dentur ifirmo alleuiātes sputū: sicut hisopus sicca ⁊ prassiū ⁊ capilliꝰ veneris ⁊ ficꝰ ⁊ hydromel ⁊ calamentum: ⁊ reliqua que sunt similia illis. 138

Cum sit canon cōis in curatiōe egritudinū medicatio cōtrarij ꝑ ꝯtrariū: sequit̄ vt sit curatio replexiōis superflue euacuatio superflua. † Verū euōnē superfluā nō tolerat vtus multotiēs: aut qñ ipsa est grauata ita ꝙ iam debilitatur: aut ꝓpter superfluitatē frigoris tpis p̄ntes: aut ꝑꝑ superfluitatē caloris eiꝰ: aut ꝑꝑ etatē īfantie: aut ꝑꝑ etatē senectutis: aut qñ corpus ē debilis vtutis, a cā alia aut: tristicia. aut raritas: aut timor: aut aliud. cū q̄ inuenimꝰ ī corpe replectōnē superfluā: ⁊ virtꝰ ē fortis tolerans: euacuamus illud corpus euōne superflua: aut flebothomiam aliqua venarū aut per medicinā solutiuā: aut ꝑ sudorē ⁊ exercitiū superfluū: ꝙ si virtus eiꝰ ē debilꝰ nō tollerās euacuamus corpus paulatī oī die ꝑtem vsq̧ quo destruantur repletio superflua. Et cū gali. docuit ī hoc lib. illud quod intelligit oī scupulus ⁊ perfectus medicus ī arte precepit in curatiōe repletionis superflue euacuationem fieri eq̄lem. hec enim euacuatio confert in repletione superflua et non nocet corporibus debilibus nocumento magno. † Facit ergo scire modum curationis conuenientem omnibus corporibus: donec non erret aliquis ex eis quibus non est studiū ⁊ attrahit super quedam corpora nocumentum magnum per euacuationem superfluam. quod est quia magis conueniens et maiorem cautelam faciens est euacuatio equalis. et sanguis qui in venis non est purus: sed sunt omnes humores super quos vincit sanguinis natura: et melior euacuatio in hac specie egritudinis est phlebotomia. † Quod si non tolerat eam etas et virtus et tempus: tunc ventose ⁊ sacrificationes sunt meliores super calcaneos: si vero non tolerat illud: tunc minoratio cibi ⁊ potus: et assiduatio sudoris et motus cum aere balnei et cum fricatione est melior. 140

† Nota ꝙ virtus nō semꝑ euōnē superfluā p̄t tolerare

† De mō curationis cōueniente oībꝰ corporibus repletis

† De vētosis ⁊ sacrificatōibꝰ sup calcaneos

In moderata vero repletio indiget ī moderata euacuōe: quemadmodum est in sanguine circa venas.

Repletionis autē superflue medicatio ē euō equalis. sicut sāguinis multi aggregati ī venis.

Quibuscūq̧ vero circa ventrem ⁊ intestinū ⁊ trachean arteriā ⁊ pulmonē putredo aut sanguinis continetur: ꝑfecta euacuatione indigent.

Et similiter etiā quādo aggregatur ī stomacho aut ītestino aut in cannali pulmōis: aut ī pulmone sanies aut sanguis tūc necesse ē ip̄m totū eūare.

Eius autem quod aggregatur in ventre aut in intestino euacuatio est cum medicinis que abstergunt et leniunt naturam sicut hydromel et aqua mellis. et cum cibis abluentibus sicut simila hordei et aqua eius. Eius autem quod aggregatur in cannali pulmonis aut in pulmone euacuatio est cum medicinis que faciunt euenire tussim et alleuiant sputum. †. Et oportet vt consideres illud quod aggregatur in instrumentis pectoris: et si est subtile non ascendens cum tussi: ingrossa illud cum medicinis que faciunt illud grossum viscosum: ⁊ illud ingrossant: sicut amidum et decoctio sebesten: ⁊ se. papa. ⁊ si est grossum viscosum: et non tolerat ipsum aer exterior cum tussi. subtilia ipsum: et incide ipsum si inueneris cum oxymella squillitico et secaniabin et medicinis que incidunt et subtiliant faciunt facile sputum. 141

† De curā eiꝰ ꝙ aggregat̄ ī instrumētis pectoris.

Q Uādo ī stō ē cib⁹ ⁊ potus: cui⁹ tp̄s n̄ elōgaꝛ ex
q mltitudīe cui⁹ ꝯsequit̄ vt debilitet̄ a cōp̄rehē-
sōe sup ip̄m ⁊ decoctiōe eius: tūc medicatio ei⁹
ē vt euacuet̄ ꝑs eius ꝑ vomitū. qn̄ nō ē lōginquū tp̄s
I ei⁹ donec stomachus fit tolerās residuū ei⁹. 142
i Am dixim⁹ exēpla harū medicinarū ī eo qd̄ p̄te
riit. 143

E X epate
e vo pos
sibile ē
euare sup̄fluita
tē ꝑ vrinā ⁊ ꝑ so
lutionez vētris
simul scd̄m ter-
minū vnū: ⁊ si-
milit̄ ē dispō in
vēis: nā euacua
tio sup̄fluitatis
ei⁹ ē possibilis
ꝑ vrinā ⁊ ꝑ so-
lutionē vētris.
ex renib⁹ vo sup
fluitatꝫ euatio ꝑ
vrinaz ē magis
possibil' q̄z sit ꝑ
solutionē vētris.
⁊ Gali. qdē iaz
narrauit medici
nas ꝓuocantes
vrinā canōe cōi:
⁊ ē vt sint medi
cine q̄ subtiliāt
subtilatōe forti:
sic semē apij ⁊
p̄cipue siluestris
⁊ semē sparagi-
⁊ reliq̄ semia: ⁊
mdeicine q̄ ꝓuo
cāt vrinā cū v̄tu
te. ⁊ narrauit ēt
medicinas solu
tiuas ex canone
cōi: ⁊ ē q̄ sint me
dicie q̄ attrahūt
sup̄fluitatē ife-
rius ⁊ apperiūt
meat⁹. ‖ Et Ga
lien⁹ qdē docet i
tractatu qnto de
medicinis sim
plicib⁹: q̄ nō est
via ad cognitio
nē medicinaruz
solutiuaꝝ ꝑ rōci
nationē sꝫ ipse
sciunt̄ ꝑ experi-
mētū. sic scamo
nea ⁊ pulpa col
loquītide ⁊ aga-
ric⁹ ⁊ polipodiū
⁊ turbit. 144

‖ Nō ē a-
lia via ad
cognitionē
medicinaꝝ
solutiuarū
nisi via ex-
perimēti

I Ste ser
i mo ē in
tellectus. 145

I Ntelligit ꝑ hāc sup̄fluitatē illud qd̄ aggegat̄ d̄
i sanie ⁊ putredie ī apatib⁹ q̄ putrefiūt. ‖ Et ip̄e
dicit q̄ euō hui⁹ sanici fit trib⁹ mōdis: aut ꝑ
aptionē loci ⁊ euōnē saniei ex eo: aut ꝑ cauterizationem
eius cū igne vt finiat ignis saniē ⁊ exficcet qd̄ remanet
ex ea: aut ꝑ medicinas cōburētes ⁊ sunt ille q̄ nominā̄t
cauterizātes: sic calx nō abluta: ⁊ arsenicū citrinū ⁊ ru-
beuz: ⁊ sal armoniacum: ⁊ que currunt hoc cursu ex medicinis
cōburentibus. 146

‖ Euacua-
tio saniei ⁊
postematū
tribus mo
dis fit

P Er hāc viā inuit cauteriū ꝑ ignē aut ꝑ medicias cōbu
p rētes ⁊ cauterizātes. nos aūt caterizam⁹ pect⁹ aut po
nim⁹ sup ip̄m medicinas cauterizātes: ⁊ euacuamus
qd̄ aggregat̄ in eo de sanie. ⁊ nos qdē nō facim⁹ illud nisi post
mūdificationē corporis
donec n̄ attrahat̄ ad pe
ctus ⁊ trahat̄ ad ip̄m a
corpe mā alia q̄ alteret̄
⁊ fiat sanies similis p̄-
me. 147

De cauteri
zatione pe
ctoris

I Ste ē canō cōi
i us cōp̄hendēs oēz sup
fluitatē egrediētē a nā:
siue sit illa sup̄fluitas
opilatio i meatu aut sa
nies aggregata aut re-
pletio aut aliud. nā cu-
ratio eius melior ē extra
ctio ei⁹ a corpe sic euō ei
us ꝑ medicinā solutiuā
aut ꝑ vrinā aut ꝑ phle
botomiā: aut ꝑ aptionē
aut ꝑ sputū: aut ꝑ vo-
mitū: aut ꝑ gargarismū
aut ꝑ sanithi. i. qn̄ fricā
tur gingiue cū corticib⁹
vl' alijs reb⁹: aut ꝑ emū
ctionē: aut ꝑ sternuta-
tionē. q̄ si n̄ ē possibil' ex
tractio ei⁹ a corpe: tunc
curatio ei ē ꝑmutatio i
quo ē ad locū aliū i quo
fit nocumētū ei⁹ securi⁹
⁊ ꝓpingoris acceptio-
nis q̄z nocumētū ei⁹ in
p̄mo mēbro. 148

S Up̄fluitas ē tri
s b⁹ mōis. vna
eaꝝ ē sup̄fluitas ledēs
q̄litate sua n̄ q̄litas ei⁹
tm̄ ē egrediēs a nā sic
sāguis qn̄ calefit: ⁊ fac
febrē ephimerā: tūc itē
tio i medicatiōe ei⁹ ē re-
ducē ip̄z ad cōplexionē
suā. Et scd̄a est sup̄flui
tas ledēs q̄ītitate sua ⁊
q̄litate sil' ⁊ h̄ genus est
egrediēs a nā sic sanies
q̄ gn̄atur ⁊ aggregat̄ in
qbusdā m̄bris. ⁊ ē spe
cies opilationis. Intē-
tio ergo in hac ē extra-
here eam totam a cor-
pore. Et tertia ē sup̄flui
tas ledens quantitate
sua tantuz: n̄ quantitas
eius tantū est egrediēs
a natura ⁊ qualitas ei⁹
est conueniēs: tūc intē
tio est in hac extractatio
partis ei⁹ seu extractio
quantitatis eius addite tantum: sicut si homo comedit cibuū
conuenientem: verūtamen multitudo eius peruenit ad hoc
q̄ stomachus non potest continere ip sum: ⁊ coquere ipsum:
⁊ sicut est repletio facta in venis nam intentio in istis duobus
est tractatio vtriusq̄z partis cibi quidem partis est extractio
per vomitum: ⁊ partis repletionis in venis est extractio per
flebothomiam. 149

De tribus
modis sup
fluitatum

A Mplioris vero ci-
a bi ⁊ potus recētis ad
huc in euōnē correctio est.
E T qn̄ i vētre ē super
e fluitas cibi ⁊ pot⁹ cu
ius tp̄s nō elōgat̄: tūc medi
catio eius ē euō p̄tis ipsius.
Q Uecūq̄ igit̄ i pul-
q mōe ⁊ thorace cōti
nent̄: cū tussibus qdē euō ē
⁊ pharmacis extenuātib⁹.
E T qn̄ sup̄fluitas est i
e pulmōe vel i pecto-
re: tūc euacuatio eius ē ꝑ tus
sim cū medicis subtilibus.
Q Uecūq̄z vero s̄m ep
q aut venas aut arte-
rias aut lūbos aut ꝑ vrinas
aut ꝑ vētrē debēt euari: sꝫ ꝑ
vrias qdē ab extenuātibus
vehemēter: ꝑ vētrē vero at
trahentibus ⁊ aperiētibus.
E T qn̄ sup̄fluitas est i
e epate aut i vēis aut
i renibus: tunc euō
eius ē aut ꝑ vrinā aut ꝑ solu
tionē vētris. ⁊ euō eius ꝑ vri
na fit cū medicis q̄ subtiliat
subtilatiōe forti ⁊ euō eius
ꝑ solutionē ventris fit cū me
dicinis q̄ attrahūt ⁊ apiūt.
Q Uecūq̄z igit̄ s̄m sup
q iorē vētrē ꝑ vomitū
q̄cūq̄z vero secundū
iferiorez ꝑ subductionem.
E T qn̄ sup̄fluitas est i
e stō tūc euō eius est
ꝑ vomitū. ⁊ qn̄ ē in
itestinis: tūc euō eius est ꝑ
solutionē ventris.
Q Uecunq̄z vero sub
q cute ꝑ incisionez aut
ꝑ cauteriū aut pharmaca cau
stica.
E T qn̄ sup̄fluitas est
e sub cute: tūc euō ei
us est ꝑ aptionē ⁊ ꝑ cauteriū
aut ꝑ medicinas cōburētes.
I Ta vero ⁊ q̄cunq̄z
i secūdū cōcauitatez
nālem vt i thorace.
E T qn̄ euacuat̄ etiaz
e sup̄fluitas q̄ ē i cōca
uitate naturali hac via: sic il
lud quod fit qn̄ aggregat̄ in
pectūre sanies.
U Mo vero capitulo
u hoꝝ qdē q̄ a toto ge
nere sunt p̄ter naturā i qbus
dā ꝑtibus cōtētionez itētio
curatiōis ablatio est. si vero
īpossibile est ita fieri: trāspo
sitio fiat ad minus ꝑiculosuz
locum.
E T vniuersalit̄ quia
e qn̄ est i aliquo mem
broꝝ corporis res retenta ⁊
est genus illius rei egrediēs
a natura. tūc itentio i sanatio
ne ex ea est euō eius si autez
nō est possibile illud qd̄ cō-
plet hāc itentionez: tunc in-
tentio secūda sanatiōe ex ea
est ꝑmutatio eius.
Q Uecūq̄z vero nō sūt
q toto genere p̄ter na-
turā sꝫ secūdū quātitatem: i
tentio horuz sanādorum tā
tū superflui euacuatio est.
E Tiaz qn̄ rei coarta
e te in membro nō est
genus a natura egre
diens sed quātitas eius: tūc
intentio eius in medicatiōe
est euacuatio partis eius.
I Ntentio vero sanan
doꝝ s̄m partez qdē
aliquā ex ipsa accipi
tur dispōne. plurima vero
ex patientibus particulis.
E T iuētiōis cāꝝ sana
e tiōis ꝑs ex ipsa egri
tudine: ⁊ plurimum eius ex
mēbro est i quo ē egritudo.

↑Cognitio cã𝔯 ſanitatis ſũpta ē a nã egritudinis

Cauſe ſanatiõis ſũt res q̃bus medicat̃ ſic cibi ⁊ medicine: ⁊ curatio cũ manu: ⁊ virgie. ↑Et Gal. docet in h ſmone q cognitio q̃ ē neceſſaria ex illis cauſis ē ſũpta a nã egritudis. nã qñ tu cognoſcis egritudinē q̃ ē: ſcis p hanc cognitionē cãs ſanantes eã: ⁊ ſũt ↄ̃rie nãles. Hoc ē ḡ capitulũ pmũ cognitiõis cãrũ ſanãtiũ: ⁊ poſt ipm ſũt capitula maiora eo. qd ē: qꝛ ſcia Gal. i eo ē. qꝛ ē min⁹ capitulũ capitulo𝔯 medicine ⁊ magis iuuatiuũ ſic oñdit in libro ſuo de ingenio ſanitat̃. Et pp illud dixit h q ps cognitiõis iſta𝔯 cãrũ ē ex ipa egritudine. ⁊ plurimũ eius ē ex mẽbro infirmo: ſꝫ ex mẽbro ĩfirmo ſcit̃ illud qd ē neceſſerium ex cauſis ſanantib⁹ egritudinē mltõ plus q̃ ſit cognitio cã𝔯 ex ſciẽtia egritudinis: ḡ cognitio cauſa𝔯 ſanãtiũ ex mẽbro ĩfirmo ē maius capitulũ ex capitulis medicine: ⁊ ſublimius eis in curatiõe egritudinis. ↑Quod eſt: qꝛ nã mẽbri ſignificat illud qd ē neceſſariũ ex medicis ⁊ curatione ⁊ ſimilit̃ ē diſpõ mẽbri i pncipatu ſuo ⁊ vilitate ſua ⁊ loco ſuo et diſpoſitiõe ↄ̃rietatis ei⁹ ad aliud: ⁊ an ſit ei meatus ⁊ alia. Jã. n. oñſuꝫ ē in eo qd p̃terijt q ex opilatiõe cognoſcit̃ ſignificatio qd ē: qꝛ oꝫ vt apiant̃ meat⁹ i eo quo ē ⁊ eradicet̃ opilatio tota hec ē ḡ ſignificatio ſumpta ex egritudīe ipa ſm q ſit iuuamẽtũ p ipſaꝫ in curatiõe eius: ⁊ nõ ē hec ſignificatio res vna ⁊ eadẽ i oi opilatiõe: ſꝫ ſit diuerſa diuerſitate multa ſm diuerſitatem mẽbro𝔯: cuius exẽplũ ē: qꝛ poſſibile ē vt i veſica itromittat̃ alchatatir ⁊ ſecet̃ ⁊ egrediat̃ ex ea lapis q ē opilatio in ea: ⁊ i pupilla poſſibile ē vt remoueat̃ aq̃ q̃ aggregat̃ in ea: ⁊ i teſtio poſſile ē vt clyſterizet̃ cũ eo qd remouet ab eo opilationē: ⁊ poſſibile ē i pectore vt det̃ i potu hñti ipm qd alleuiat ſputũ: ⁊ vene poſſibile ē vt euacuent̃ p phlebotomiã aut p medicinã ſolutiuã aut p medicinã ꝓuocantẽ vrinã ⁊ opilatio q̃ ē i neruo idiget eo qd ſubtiliat ipm ⁊ abſtergit ⁊ euacuat ſuperfluitatẽ nerui. ↑Et ſm h exẽplũ idiget vnũquodq mẽbro𝔯 eo qd ē aliud ab eo quo indiget aliud. ↑Et pp illud ſmo eo𝔯 q vtunt̃ igenio: qꝛ ſuffic̃ icuratiõe egritudis vnius ſignificatio ſumpta ex natura eius falſus eſt. 150

↑Nã mẽbri ſignificat illud q ē neceſſariũ ex medicinis

In curratione egritudinis non ſufficit ſignificatio ſumpta ex nã egritudinis

De cura aſperitat̃ diuerſo𝔯 mẽbrorum

Iſta ſũt exẽpla curatiõis aſpitatis egrediẽtis a nã vt fiat̃ ſup eã i religs mẽbris: i oſſe qdē qñ accidit aſpitas ſic accidit multotiẽs lingue: lenim⁹ eã cũ fricatõe cũ meſeigith. i. cũ corticib⁹ nucũ ⁊ alijs. Qñ vero accidit i palpebris tũc lenim⁹ eã p fricationẽ cũ zuccaro aut ſpatumeli noiato hyẽcinciũ. qñ vero accidit i cãnali pulmõis: tũc lenim⁹ eã cũ coagulo vue. i. cũ medulla vua𝔯 paſſa𝔯 vel cũ lacte recẽter mulſo: ⁊ cũ decoctiõe ficuũ. ⁊ cũ oleo amigdalio. Qñ vo accidit i lingua vel ore ſicut accidit in q̃buſdã egritudinib⁹ acut̃ vel febribus vel: tũc lenimus eã cũ mucillagine ſeminis cytonio𝔯 ⁊ zuccara ⁊ nebotb. i. cãdi cũ iuleb ⁊ cũ aq̃ ordei ⁊ cũ aq̃ granati dulcis. Jã ḡ apparet q diuerſitas mẽbrorum. ē capitulũ magnũ in mutatiõe ſpeciei rerum quibus medicatur. 151

Quecũq vero aſpa ſcã ſũt p̃ter naturã eã q̃ ſecũdũ naturaꝫ eis adducẽdũ ē lenitatẽ: ſecũdũ os qdẽ radices: ſecũduꝫ tracheã vero arteriã aut linguã lenientẽ p humida ſine mordacitate ⁊ p glutinoſa.

Et quodcũq mẽbrũ egredit̃ a natura ſua p hoc q exaſperat̃: tũc oꝫ vt igenict̃ i reductione lenitatis ſue ſup ipm ⁊ illud fit in oſſe qdẽ cũ fricatione: ⁊ in cãnali qdẽ pulmonis ⁊ lingua p humiditatẽ viſcoſam cui nõ eſt mordicatio.

Quecũq vero ſꝫ lenitatẽ p̃ter nãꝫ hñt ad eã q̃ ſecũdũ naturã eſt eis adducẽdũ aſperitatẽ p pharmaca ſufficient̃ ruptica ⁊ per breuem raſuram.

Et quodcũq membro𝔯 egredit̃ a natura ſua p hoc q ſit lenius q̃ oꝫ: tũc oꝫ vt igeniet̃ in reductiõe aſpitatis eius naturalis ⁊ illud quidẽ fit in q̃buſdã mẽbris cũ medicinis q̃ abſtergũt abſterſione forti: ⁊ in quibuſdã eo𝔯 cũ fricatione parua.

Quecũq vero emphraxes ⁊ anguſtatiões egritudies alias ſequunt̃ curãdum eſt prius illas p eaſ q̃ dicte ſũt rões.

Et quãdo ē opilatio aut oſtrictio ſequẽs egritudines alias: tũc oꝫ vt intẽdat̃ in pmis itẽtio medicatiõis illa𝔯 egritudinũ.

Oſtẽſuꝫ ē aũt i tractatu de egritudinum differẽtia q de phlegmonibus ⁊ ſcliroſi ⁊ iſiationibus ⁊ ſiccatiõibus imoderatis adhuc ⁊ ieptis figuris ipſo𝔯 cõtinentiũ corporuꝫ cõſequunt̃ plerũq ea q̃ dcã ſunt queadmodũ ⁊ i tumoribus quibuſdam eo𝔯 q̃ ſunt i circuitu corporum.

Etiaꝫ oſtẽdimus in tractatu in quo narrauimus ſpecies egritudinũ: q opilatio ⁊ ſtrictura cõſequũtur multotiẽs apa calida ⁊ dura ⁊ mollia ⁊ ſiccitatez ſupfluã: ⁊ figuras moles q̃ accidũt in mẽbris que currunt in illis meatibus q opilant̃ aut cõſtringuunt̃ i eis.

Si vero adinuicẽ eorũ q̃ dicta ſunt amplectunt̃ aliq: oſtenſiones habebũt varias.

Et qñ cõponũt̃ iſte res ad iuicẽ ſũt ſpẽs ſignificatõis ſecundũ illud qd medicat̃ multe diuerſe.

Intẽtio in cura ne aſpitat̃ iã fuit itẽtio vna ⁊ ē lenificatio. ⁊ diuerſificatur ſm diuerſitatẽ mẽbro𝔯. ↑Et ſiĩr ẽ itẽtio i curatiõe lenificatiõis: vna ⁊ ē exaſpatio: verũtñ diuerſificant̃ ſꝫ diuerſitates mẽbro𝔯. qdã. n. mẽbra qñ leniunt̃ idigẽt i reditiõe ſue aſpitat̃ nãlis medicis q̃ abſtergunt abſterſione forti vt albuat̃ hũiditas viſcoſa q̃ leniuit mẽbrũ aut ſordicies aggregata i ſupficie mẽbri ſic ex aſperat̃ matrix lenificata cũ lana i q̃ ponit̃ hũiditas cũ baurab. ⁊ qñq indigent medicis abſtergẽtib⁹ cũ virtute vt mordicent ea ⁊ faciãt in eis euenire aſpitatez ſic ſit qñ miſcem⁹ cũ hydromelle piper tritũ: ⁊ ſic facimus i dãdo ſecaniabi fortis acetoſitat̃ ⁊ qñq accidit i vlcerib⁹ vt detegant̃ qdẽ oſſa ⁊ fiant leniora q̃ oꝫ: fricamus ḡ ea cũ panno lineo: aut exaſpamus ea cũ re alia vt ſuſpẽdat̃ cũ eis caro q̃ naſcit̃ in eis: 152

De cura lenificatiõis mẽbro𝔯.

Significat ergo Gali. in hoc ſmone q medicatio diuerſificat̃: ⁊ qñq accidit egritudo ab egritudīe alia: ⁊ ſenat̃ ſcda ſanatiõe p̃ie. 153

Apa ē egritudo cõpoſita ex malicia cõpleriõis ⁊ ex qñtitate ⁊ figura

Iſte tractat⁹ ē pm⁹ liber d̃ morbis ⁊ accidẽtib⁹ ⁊ apa ē egritudo cõpoſita ex malicia cõpleriõis ⁊ ex quãtitate ⁊ figura. ⁊ qñq ſit ab eo egritudo nominata opilatio qñ apa ſit i q̃buſdã cõcauitatib⁹ meatũ: ⁊ ſiſt v errũce. ⁊ qñq ſit ab eis ſtrictura qñ apa ē ad latus mẽbri. i quo ē meat⁹: ⁊ coartat ipm donec cõſtringit̃ ei⁹ meat⁹: ⁊ ſiccitas ſupflua ē ex egritudinibus malicie cõpleriõis: ⁊ accidit ex ea opilatio aut oſtrictio qñ i mẽbro accidit hec egritudo i quo ē meat⁹: tũc ↄ̃bit ipſuꝫ aut exſiccat humiditatẽ currẽtẽ i meatib⁹ eius ⁊ ſtat ⁊ nõ currit: ⁊ figure ſũt ⁊ accidit ab eis opilatio aut oſtrictio qñ mutatur figura mẽbri donec īuoluatur aut torqueatur. 154

Et ē ↄcluſio totius eius qd expoſuit in hoc q ſi

gnificatio sūpta ex natura egritudinis e debilis ꝛ dispecta per comparationem significationis sumpte ex natura membri: ꝛ residuum eius ē intellectū quod ipe numerauit in illo. manifestū est igitur ꝑ illud quod dixit quia oportet vt ponas speciem in omni egritudine composita ex speciebus diuersis. nam si egritudo est cō-

posita: aut fit ab egritudine alia ꝛ est cū ea illā egritudo timorosa donec cogaris premittere ptez curatōis ꝛ postponere partē ei⁹ tunc est medicatio pluris cōpositiō is. Et melior medicorū ē cuius estimatio artificialis i hoc ē propiquior veritati: ꝛ non ꝑparatur illud nisi cum multitudine studij i operatiōe huius artꝭ ꝛ bonitate scie ꝑcedētis per ingenium sanitatis idest megathegni: ꝛ reliqua q̄ sunt necessaria i arte medicine. ꝛ ꝑꝑ illud oportet vt medicus sit rememorās formatiōis bōe velocis solertie sāi intellectus bone visionis. 155

Exposuit Ga. i h̄ ꝑmōe q̄litatē generatōis apostematis. s. q̄liter generatur apostēa i corpore. docet: ḡ ꝑ illō spēm significationis sumpte ex apostemate secūduȝ medicationē suā: deinde ondit q̄liter fiat hec significatō diuersa per diuersitatē mēbroꝝ. fit ergo totū quod ipse dixit in hac dictōe existēs exemplū de q̄ ipse

estimat ꝙ sufficit ei in significatione suꝑ illud qḋ necessariū ē i medicatiōe: iste ergo ꝭmo ē ꝑncipiū partium exēpli: ꝛ apostema qdē gnātur i mēbro ꝭm hūc modū qn̄ accidit malicia cōplexiōis i q̄busdā mēbris: aut impellit ad ea supfluitas ex mēbro fortiore eis. ꝛ qn̄ non pōt hꝫ mēbruȝ expellere eā a seipso stat supfluitas i eo ꝛ fit ex illa apostema i mēbro. ꝛ vna gnātiōis ei⁹ i mēbro ē vt attrahat ad mēbrū sanguis. si ḡ nō est in sanguinē ex humoribus aliquis vincens magis a postēa gnātur sanguinē: ꝛ est qḋ nominat phlegmon. ꝛ ma-

Nota qūō generetur apostema.

Sufficiet aūt manifeste vt i vno exēplo faciamus orationē. amplius enī de his oībus i terapēticis dicitur litteris. Subiaceat igit̄ in exēplo alicui ifluere parti multitudinē sanguinis vt distendant̄ q̄ secūdū ptē sunt vasa n̄ magna solū sȝ etiā ꝑua prius effugienti visionē. Ex plenitudie vero nūc apparētia quē admodū in oculis videtur manifestuȝ aliquādo ꝑpter albedinem tunice oculoruȝ. cōueniens vero ē alia vasa minora his q̄ dicta sunt vasis distendi repleta nōdum vero ea apparere ꝑpter paruitatē: ꝛ periculū est effundi aliqd magnū resudās ex vasis in eas q̄ in medio sūt regiones vacuas aut effusum iam esse aliquid paruum.

Et sufficit nunc nobis vt narremus rē vnā quā ponamus exēplū quo significet̄ id qḋ ē preter illud: ꝛ loq̄mur i toto illo sermōe latiore in hoc libro de igenio sanitatis. pone ergo ꝙ trahat̄ ad aliqḋ mēbroꝝ sanguis multus donec tendant̄ vene q̄ sūt i eo: ꝛ accidit ex eo tēsio in venis magnis ꝛ i venis ꝑuis que erāt ꝑus occulte a sensu deinde fit ꝙ apparent ꝑpter repletionē caꝝ. sicut videmus illas venas apparere i oculis multotiēs q̄s tegebat albedo: ꝛ fortasse etiā vene alie strictiores illis venis tēduntur cā repletiōis eoꝝ: ꝛ nō

apparent ꝑpter cōstrictionē carū. ꝛ qn̄ illud est fortasse resudat ex venis aliqd ꝛ effundit̄ ad loca euacua que sunt inter ptes mēbroruȝ: ꝛ fit quod currit ad ea res parua ꝛ euacuatur.

Huiusmōi vero passionis curatio habebit qdē cōsiderationem ꝑ euacuationē: aut vero dicamus manifestius ex pte euacuationem. quoniā passio erat i eo ꝙ repleta eēt pars immoderate.

Dico ergo ꝙ huius egritudinis curationis intentio nō ē nisi euacuatio: ꝛ melius ꝛ manifestius ē vt dicam euacuationem partis eius q̄ est in mēbro: quoniam hec egritudo nō accidit nisi propterea quoniam membrum est repletum repletione supflua.

Necessariū autem est aut per recurrēs euacuari superfluuȝ. aut per ipsam patientem partē. rursus igit̄ recurret aut per pulsum: aut per tractum: aut per transmissum aut secundum aliquod horum: aut secundum omnia

Euacuatio illius superfluitatis sanguinis fit necessario aut ita vt redeat retro aut ita vt currat ex membro in quo ē egritudo: ꝛ reditio eius retro fit. aut ita vt ipellat̄: aut ita vt attrahat̄: aut ita vt currat per duas res ex istis q̄s narrauimus aut ꝑ eas oēs.

gis est vincens cholera rubea suꝑ sanguinē: generat̄ ex ea apostema qḋ noiatur herisipilla. ꝛ si est magis vincens hu. melancolicus generat ex eo apostema duruȝ: ꝛ si ē magis vicēs phlegma generat̄ ex eo apostema molle. ꝛ si est vincens ex eo colera nigra adusta vehementis adustionis: etiam generetur ex ea cancer. ꝛ si ē sanguis grossus phlegmatic⁹ inflāmatus vehementis adustionis generat̄ ex eo apostema qḋ nominatur carbo ꝛ carbūculus: ꝛ est illud qḋ appellatur ostracum aut testeū: ꝛ secundum hoc exemplum diuersificantur nature apostematum ꝛ pustularum que in cute apparent. ē etiā dispositio hec. deinde si. qn̄ sangis trahit̄ ad membrorum implentur ex eo vene magne ꝛ vene parue donec perueniatur ad minores ꝑuas venas que sunt in eo tunc qn̄ vene fiunt plene vt videtur resudat ex poris earum ad illud qḋ ē in circuitu earum ex locis vacuis qḋ implet etiam illa loca vacua que sunt inter partes membri. tunc fit aggregatione illius apostema. si ergo accidat vt prohibeatur ei⁹ expiratio accidit inde vna duarum rerum aut vt infrigidetur aut vt putrefiat ꝛ igniatur: ergo aggregat saniem. et curationis eius sunt due vie. vna earum est generationis prohibitio: et illud fit ante complementum eius generationis et altera est digestio eius post complementum generationis Et Galien⁹. quidem memoratur in primis vie qua preparatur prohibitio generationis eius donec nō aggreget̄ sanies et non accidat ab eo apostēa aliud sicut febris sequēs collectionē sāiei i apostemate magno et dicit. 156

De curatōne t ꝑatis.

Iam dixit in eo quod ꝑterijt ꝙ canon i medicatiōe repletiōis supflue ē euātio eq̄lis: ꝛ nos ondimus causaȝ hmōi ꝭmonis: ꝑpter illud ergo dixit in hoc ꝭmone euacuationē partis eius quod ē collectum in mēbro. 157

Declarauit gal. per hunc sermonem ꝙ euacuatio partis eius qḋ collectum ē ex sanguine in mēbro firmato fit per duas res: quarum vna est vt reducatur donec redeat ad illud quod est post ipsum: ꝛ altera ē vt euacuet̄ ex mēbro ipso sicut sunt si perforetur membrum apostemosum ipsum deinde dicit reditionem sanguinis ad illud quod est post ipsum ꝛ dicit ꝙ redit ita vt impellatur ad posteriora: aut ita vt

Eūo eius ꝙ collectū ē ex sanguinē i mēbro duobus modis fit

attrabatur: aut ita vt paulatim: aut per duas ex istis tribus: aut per tres eas omnes: ⁊ manifestum est ꝙ impulsio fit per confortationem membri cum medicinis apocrusticis: ⁊ ꝙ attractio fit aut per ventosas: aut per medicinas attractiuas: aut per flebotbomiam ex latere diuerso. 158

Postq̄ dixit vnam duarum rerum quibus euacuatur illud quod collectū est in membro ⁊ est id per quod redit sanguis retro vel ad posteriora sua: dicit etiam in hoc sermone: illud ꝑ quod euacuatur san. ex ipso loco leso: ⁊ dicit ꝙ illud fit duabus rebus quarum vna est apparēs manifesta sicut carraxatio ⁊ apertio ⁊ phlebotbomia: ⁊ altera est occulta insensibilis sicut operatio medicinarum que subtiliant san. donec fiat vapor qui resoluitur ex poris membri. Jam enim docuit que sit natura apostematis: ⁊ accepit ex ea significationem super hoc ꝙ oportet vt euacuetur illud quod collectum est in membro ꝑ duas res tantum vna earum est vt san. redeat ad posteriora sui: ⁊ altera est ita vt euacuetur ex ipso membro: ⁊ per illud declarat post hoc qualiter diuersificatur hec significatio ſm medicationē propter repletionem ⁊ dicit. 159

Docet in hoc sermone Gali. qualiter diuersificetur modus significationis secundū significationem. Et ex illo est quia tardatur curatio egritudinis donec compleatur curatio eius quod est ante ipsam: ⁊ ostendit illud per viam resolutionis per conuersionem quod est: quia ponit apostema in corpore exemplum: deinde dicit. Si tu curas apostema ipsum attrahes super infirmum maliciā magnam: nam si tu conaris vt euacues mēbrum euacuatione sensibili sicut si perfores ipsum ⁊ ex ipso euacues superfluitatem sequitur operationem tuam hanc dolor vehemens per hoc ꝙ tu frangis partem membri: ⁊ dolor attrabit ad ipsum ex corpore materiam quod est plus q̄ illud quod euacuasti ex eo per perforationem: ⁊ si tu conaris vt euacues ex ipso euacuatione occulta a sensu: ⁊ ponas super ipsum medicinas calefacientes vt fiat illud quod est in eo vapor qui resoluitur ex poris trabunt ad eum ille medicine caliditate sua ex corpore materiam que erat plus q̄ illud sit quod euacuatur. † Jam ergo est monstratum per hoc ꝙ non oportet vt curetur apostema corpore repleto cum eo quod euacuat materiam ex ipso membro: ⁊ ipse ostendit ꝙ non oportet vt reducatur ad posteriora ⁊ dicit: ꝙ si coneris etiam vt reducas illud quod currit ⁊ collectum est in membro donec redeat ad posteriora sui non recipiet illud corpus propter repletionem suam

Nota de cura apostematis.

† Nota ꝙ nō oꝫ curari apa cū eo ꝙ euacuat mām apatis corpore plectorio.

Per ipsam autem que pariter partem euacuabitur hoc quidē manifeste ⁊ sensibiliter: hoc vero per euaporationes extenuatum.

Et euacuatio eius ex membro in quo est egritudo alia est que fit per viam manifestam sensibilem: ⁊ alia est que fit ita ꝙ subtiliatur donec fiat vapor.

Si igitur fuerit totū corpus plectoricum non oportet per ipsam partem patientem euacuare: si enim carraxationibus ⁊ incisionibus sensibiliter euacuauerimus partes dolentes: attrahemus propter dolorem amplius: si vero calefacientibus diaforesim aggressi facere fuerimus: trahemus per calorem amplius in partem patientem q̄ diaforesim faciamus si vero velimus recurrere cogere quod influxum est: non recipiet plenū corpus existens: ad vtraq; igit̄ hec oportet euacuare totum corpus aut contrario trahere omino ad alias regiones quod est influxum patienti parti: hoc enim patiente repellere a parte prius: deinde diaforesim facere aggredi: paratior enim euacuatio quanto per maiora.

Verūtamen quando totum corpus repletum est: tunc non oportet vt euacues supfluitatē ex mēbro in quo egritudo: quod est: q2 si tu coneris vt pfores ipsum donec egrediāt̄ supfluitates ex. ⁊ euacues ipsum euacuatione manifesta sensibili: accidet in ipso ꝑ illud dolor ⁊ attrahet̄ causa illius doloris ad ipm materia plus. Et si tu coneris resoluere illā supfluitatē cū medicinis calefaciētibus: attrahet̄ ad ipꝫ ꝑ caliditatē ipar medicinar plus q̄ sit illud quod resoluit̄ ex eo. Et si coneris etiā vt cogas illā rē que currit ad mēbrū vt redeat: non recipiet illud corpus ꝑpter repletionē suā. Propter istas ergo duas res simul oꝫ vt euacuet̄ corpus totū: deinde attrahit̄ illud quod ex eo currit ad mēbrū ad loca cōtraria ei. Cū ergo feceris illud: tunc conare in primis vt ipellas ex illo mēbro supfluitatē retentū in eo deinde conare post illud eā resoluere. nā euacuatio eius tunc obediet tibi cum facilitate: quoniam est tunc eum meatibus latioribus.

postq̄ ergo docuit ꝙ euacuatio eius quod collectum est in membro non est necessaria corpore repleto: dixit secūdū semitam conclusionis: propter ergo istas duas res scilicet quando iam destruunt̄ due res quibus euacuatur sanguis ex membro: quarum vna est reductio sang. ad posteriora sui: ⁊ altera est euacuatio eius ex ipso mēbro dixit: oportet vt euacues totū corpus in primis scilicet propterea ante oēm rem: ⁊ euacua totū corpus donec eius repletio remoueatur: aut ꝑ flebothomiā si possibile est illud in eo: aut ꝑ vētosas super cauillas: aut ꝑ medicinam soluentē humorem nocentē: aut per fricationē ⁊ exercitiū ſm ꝙ exigit illius dispositio postq̄ ergo cessauit a declaratione eius dixit etiam: ⁊ oꝫ pꝰ euacuationē corporis totius vt attrabas illud qd currit ad mēbrū ad loca alia ꝯtraria mēbro: nā per illud prohibebis cursum ad mēbrū qū sanguis fit currēs ad mēbrū diuersum: cuius est ex plus: si apostēa est in manu dextra attrabat̄ sanguis ad manum sinistram ⁊ econtrario: ⁊ si est in pede dextro: trahe san. ad pedē sinistrum ⁊ econuerso: ⁊ si ē rursum: trahe sang. eius inferius est latere quod est in directo ipsius: ⁊ si est ante: trahe san. retro ⁊ econuerso in alijs omnibus similiter: nam postq̄ euacuas corpus totum quando facis attractionem diuersam: resoluitur materia ⁊ prohibetur attractio ⁊ effusio ad membrum ipsum: inquit ergo: cum ergo cessaueris ab hoc toto: redibis tunc ad membrum ipsum ⁊ incipe ita vt coneris reductionem san. donec redeat ad posteriora sui: cum ergo cessaueris ab hoc: conare post illud vt resoluas illud quod remanet in eo de sanguine. Jnquit ⁊ illud quod facies ex istis duobus. s. reductione san. retro ⁊ resolutione eius quod remansit ex eo: obediet tibi cū facilitate: quoniam meatus facti sunt latiores: ⁊ corpus recipit illud ⁊ non remanet materia quā attrabas ad ipsum: considera ergo qualiter accipis curationem apostematis ipsius ꝑpter repletionem corporis donec precedant eā due species curationis: quar vna est euacuatio corporis totius: ⁊ altera est resolutio materie cum attractione diuersa. Et ga-

Post euōnem totius corporis docet diuertere materiā currētē ad locū ꝯtrarium.

lientus quidē determinauit postq̄ ipse docuit illud p qd fit illud p qd fit euā san. ex mēbro ipso & dicit. 160

Nota q̃lr repercutiatur mā i membro collecta ad posteriora sui

D Ocuit gal. in hoc sermone qualiter repercutitur illud qd est in mēbro collectū vel colligitur donec redeat ad posteriora sui & dixit: quoniā ps eius redit per attractionē diuersam. quoniā attractio diuersa trahit illum san: in venas ad posteriora eius. & iterū quādo cōfortas mēbrū & quod in eo est ex venis cū medicinis q̄ īfrigidant & stipticitatē faciūt impellis illud quod collectū est in eis ex repletiōe ad posteriora sui: & redit illud cum facilitate: qm̄ ex eo qd est posterius eis ex venis euacuata est iam repletio. ppter illud ergo recipit illd quod redit ad ipsū: tunc si redit ad corpus totū qd currit ex eo ad illud mēbrū tunc erit bene. & si non redit ad totū illud: indiget illud quod remanet ex eo vt euacuetur ex ipso membro. et ipse hanc dispositionem exponit secūdā & dic. 161

R Epellemus autē a pacienti parte si infrigidem⁹ & stiptica apponamus sed euacuata ipa vase quod repellitur ad se ipsa attrahent. ostensū enī ē. & hoc p physicarum virtutū orationē: & transmittent vasa confortata stipticis pharmacis. si igitur omne ita recurret rursus bene se habebit pars.

E Xpulsio tua qua illā expelles a membro quod currit ad ipsum fit per hoc q constringis & infrigidas ipsū & ad venas etiam q̄ euacuantur attrahitur illa res qua euacuas a membro infirmo. & iam oñdimus illud in libro de virtutibus naturalibus: & quando tu euacuas venas que sunt in membro infirmo cum medicinis stipticis: conuertis illam superfluitatē a membro infirmo ad illud quod est post ipsū & quando tu facis illud: tunc si redit ad corpus totū quod currit ex eo ad illud mēbrū infirmum: tunc bene est.

De causis remanētie sanguinis i membro post reditōnē ad posteriora

D Eclarat gali. in hoc sermone causas in remanētia eius quod remanet i membro ex san. post reditionē eius quod redit ex eo ad posteriora sui. deinde docet medicationē eius: & dicit si ē san. q remanet intra venas q̄ sūt in mēbro: tunc illud ē qm̄ p viscositatem aut grossitudinē ei⁹ figitur venis minutis & inuiscatur in ipsis: & fit difficilis ei⁹ resolutio. & si non ē intra venas: tunc causa remanētie eius i mēbro ē: q: egredi-

R Elicto vero al quo superfluo in pte oz quidem significari hoc cōglutinosū eē aut spissum: & propter hoc cōpactū esse i dissolubiliter. potest igitur et nō tale existēs in eas que in medio sunt regiones effundi: tunc igitur iam est tēpus venire ad euacuandū illud per partem patientem superponentes supra iacētibus ptibus apocrusticas influentium virtutes.

E T si colligatur in mēbro aliquid ex ea tūc oz vt scias q illa res que colligitur in ipso est viscosa aut grossa: & propter illud figitur & inuiscatur & remanet etiam in membro: & fit difficilis eius resolutio & possibi-

tur a venis scz semitā resudatiōis: & peruenit i vacuis locis membrorū similiū partiū q̄ sunt in circuitu venarū. s. in carne postq̄ ergo docuit causam in remanētia eius quod remanet ex san. in mēbro dixit: tūc necesse ē tibi apud hoc vt euacues illud ex illo mēbro & non coneris illud facere redire ad posteriora sui. & quādo vis euacuare illud ex ipso membro tunc: pone in primis sup illud qd ē supra membrū lesū ex mēbris illud quod expellat illud quod currit ex eo ad mēbrū. nā si nō facis hoc nō sis securus etiā quin trahatur ad mēbrū san. alius per hoc q euacuas illud qd ē in eo ex eo ipso: & significat per membra q̄ sūt sup mēbra ex qbus venit nutrimētū ad membrum. 162

le est vt nō sit ita: & est causa in fixione eius & pmanentia ipsius i membro quod currit ex venis. & fit inter membra similiū partiū: & est hora illa in qua necesse est tibi vt euacues illud ex ipso mēbro quando tu ponis super ipsum qd ē supra illud membrum medicinas que expellunt illud qd currit ad ipsū

E Uacuatio vero fit maxime si secūdum medias regiones significetur contineri aliquid per caraxatiōes simul & per pharmaca diaforetica.

V Ult q euō ipsius mēbri fit p pforationem & medicinas resolutiuas: & distinguit inter vtraq & dicit: q medicine resolutiue sunt magis iuuatiue q̄ perforatio qm̄ resudat ex san. aligū & peruenit in locis vacuis qui sunt inter mēbra cōsimilia. & ostēdit q pforatio administratur qm̄ non cōfert operatio medicinarū resolutiuarū: & qm̄ cōgregat apostema sanien: & qm̄ estimat medic⁹ q si remāserit sanies putrefiet mēbrum velociter: properet ergo cum pforatione anteq̄ accidat sup mēbrum nocumentum aliquod maius: & intrat sub perforatione scarificatio mēbri ipsius aut appositio ventosarum super ipsum aut phlebotomia vene in ipso. 163

Nota qm̄ pforatio mēbri dz esse admistranda.

E Uacuatio fit per pforationē & p medicinas resolutiuas pcipue si estimas q in locis q sunt inter membra similiū ptiū sit aliquid cōtentum.

S Ed qm̄ diaforetica oīa calidis sūt virtutibus: ei⁹ vero crasseos ē opus mordere quando imoderatius fuerūt calida: obseruandū igitur i eis ne oia sint nimis calida: & maxime si in supficie corporis fuerit mēbrū quod patitur dolebit enī nō parū si simul patitur & mordetur Et oīs dolor puocat reuma. mediocriter igitur calido anodino i his utēdū ē: & magis si humidū sit.

E T medicinarū resoluentiū omniū cōplexio calida est: & ex operatiōe huius cōplexionis est mordicatio quādo ē superflue caliditatis: oz igitur vt caueas in his locis visū medicinarū qbus ē caliditas fortis precipue si mēbrū infirmū est, pcedens apparēs: nā si tu administras similia istis ex medicinis donec aggreges super ipsū cū egritudine ipsius mordicationē: accidit i eo ex dolore res nō parua: & oīs dolor stimulat

Nota hic de cōplexione medicinarū resolutiuarum

I Ste sermo est intellectus. docet enim in eo q medicine resolutiue sunt calide: & quia oportet vt sit calefactio earū que calefaciunt membrum calefactio equalis & quia oportet vt sit cū calidatate eorum equalis humiditas. s. humectās etiā: & caliditas quidem equalis & humiditas equalis sunt inter quas & caliditatem membri & humiditatē eius est assimilatio: et sunt magis addite parum q̄ in quātitate ptis gradus pmi. 164

Medicie calefaciētes ꝛ ītrinseca sūt calidiores medicinis calefacientibꝰ extrinseca

I Ste ē modus aliꝰ significationis quē sūpsit ex loco mēbri. nā si ē apparēs ꝓcedēs: medicine q̄ calefaciūt ꝛ humectāt cū eq̄litate sūt sufficientes ei: ꝛ si ē itrinsecū vel lōginquū: idiget vt addaṫ in caliditate medicine humiditate eiꝰ ꝑ quātitatē q̄ cōtrarieṫ ei virtus eius ꝛ iam diminuta est vsquequo consequatur equalitatem. ꝛ sermo eius in hac significatione intellectus est quando multum intenditur significatio i eo. 165

S Ufficet in curatione apostematis. 166

V Lt' q modus curatōis ꝛ medicatiōis sit diuersus etiā ꝑm diuersitatē mēbroꝝ in raritate ꝛ lenitate spissitudine ꝛ duricie ꝛ flexibilitate ꝛ subtilitate. 167

M Odus pmus ē vt sint mēbra rara fluxa lenia nā qd̄ i istis ē euacuaṫ velociṫ: sufficit ergo eis ex medicinis resolutiuis debiles ex istis medicinis. † Et modus secūdus ē vt sint membra spissa viscosa dura. difficile est enim vt qd̄ i istis est euacueṫ: quapropter indigent ex medicinis resolutiuis que sunt fortiores ꝛ subtiliores: ꝛ quando plus sunt longinquiora i ꝓfundo indigēt eo quod est vehementioris virtutis ꝛ pluris subtilitatis. Jam ergo diuersus est ꝛ iste modus curationis secundū diuersitatem dispositionis membrorum. 168

† Nota q quāto mēbra sūt magis spissa dura ꝛ i pfundo tāto fortioribus idigēt medicinis.

I Ntelligitur q non sufficit in significatiōe secūdum modum curationis totuꝫ illud quod pmisimus donec fiat ei compar etiam significatio sumpta ex forma mēbri ꝛ communitate eius ad aliud. Et galienus quideꝫ ponit huic capitulo exemplū quo exponit illud: et perscrutatur exquisite sermonē in eo. 169

ꝛ attrahit materiā: ergo medicina cū qua ē caliditas eq̄lis est que non facit in huiusmodi mēbris dolorē: ꝛ precipue si ē cū illa humiditas.

E T tamē sufficiēs est diaforesim facere in superficie si nō vehemēs sit diaforeticū pharmacū. si vero ea que in supficie sunt sine passiōe omnino existant in ꝓfundo vero sit pars euacuatione indigens intendere ꝛ augere oportet diaforetici pharmaci virtutem ꝛ caliditatem euanescit deficiēs ꝑus q̄ ad profundū veniat: neq3 tamē ē ledet aliquid ea que i supficie sunt q̄ atinget: quoniā non passa sunt. itaq3 ꝛ nūc in idipsum vtraq3 accidūt ad calidoruꝫ simul ꝛ acrioreꝫ vsuꝫ medicaminū ꝛ qui i superficie cōsistentia sunt ꝛ que in ꝓfundo indigētia. hac igiṫ expositiōe partis accipiamus oñsionem.

E T sufficit nobis medicina resolutiua quāuis nō sit fortis i resolutiōe mēbrorū procedentiū positoruꝫ in eo qd̄ apparet de corpore: q si membra extrinseca egritudinē nō habent. ꝛ mēbrū quod indiget euacuatiōe est in profundo submersuꝫ tunc oportet vt confortet medicina resolutiua ꝛ addaṫ in caliditate eius: quoniā nō fit securitas quin debiliteṫ ꝛ destruatur virtus eius anteq̄ cōsequatur ꝛ ꝑueniat ad profundum corporis: neq3 timeṫ sup loca exteriora qbus occurrit ex ea nocumētū qn̄ nō habent egritudinē. Jā ergo cōueniēs res ē ex duobus modis simul in administratiōe medicinarum q̄ sunt calidiores ꝛ acriores propterea q mēbra apparētia tolerāt eas ꝛ mēbra interiora indigent eis ꝛ hanc significationem sumpsimus ex loco mēbri.

D E hinc vero itendamus si deest aliquid ad curationem.

E T oportet ut cōsideremus an remāserit aliqd ex eo quod necessarium est in curatione

V Ideṫ aūt deesse nō poꝫ: ipsorū. eni mēbrorū q̄ patiunṫ in qbus ē superfluitas reumatis: q̄daꝫ rara ꝛ laxa ꝛ mollia secūdum naturā sunt: quedam vero spissa ꝛ stricta ꝛ dura:

E T videṫ mihi q remanēt res: non pauce. qd̄ ē: q2 ex mēbris ifirmis i qbus ē supfluitas q̄ ad ea currit: alia sunt que sunt rara in natura sua laxa mollia: ꝛ alia que sunt viscosa spissa dura.

P Riora igiṫ facile euacuantur: altera vero acrioribus idigēt euacuatoriis ꝛ medicaminibus euāntibus ea: ꝛ eis q̄ sūt leptomera. si vero ꝛ secūdū multā posita sūt ꝓfunditatē: āplius aūt ꝛ magis idigent his hec igitur rursus ostensio altera est substātia patientis partis.

Q Uodcūq3 ergo ex mēbris ē secūdū modū pmū euacuanṫ velociṫ: ꝛ qd̄ ē secūdū modū secūdū idiget vt euacueṫ medicinis q̄ sūt acutiores illis. ꝛ idiget vt sint ille medicine subtiliores. q si cū illo sunt ille ptes submerse valde polite i ꝓfundo: tunc sūt magis idigētes illo multū. Cōserua ergo hūc modū significatiōis secūdū curationē sumptā ex substātia membri infirmi.

A Lia vero a plasmatione ꝛ pōnc.

E T sumiṫ significatio alia ꝑm curationeꝫ ex forma membri ꝛ cōmunitate eius ad aliud.

S Upponaṫ eni si ita accidat i epate ꝑdictā eē dispositionē i angustiis finibus vasoꝝ ꝯstrictis humoribus aut cōglutinosis aut spissis aut multis igiṫ ꝓmptū est vti cibis ꝛ potibus extenuātibus: spissitudinē qdē pmū ꝛ glutinositatē tenuē efficere: secūdo vero nō ꝑ insensibiles vias ꝛ angustas solū vt i aliis ptibus: sꝫ ꝑ poros ꝛ ꝑ vias āplas euacuare: amplissime vero sūt secūduꝫ epar vene quēadmodū ꝛ plurime. finiunṫ vero he qdē in gibbis ad chilum: he vero i simis ad pillā. itaq3 iaꝫ tibi facillimū i qbuscūq3 fuerit cōstrictiōes euāre ꝓmpte eas trahenti qdem i vētreꝫ ꝑ trahētia medicamina qcūq3 humoꝝ ꝯstricti erāt ꝑm eas q̄ i simis sūt venas: ad vrinas vero ꝯuertēti ꝑ chiluꝫ venā q̄cūq3 secūduꝫ eas q̄ i ca sunt venas.

H Unc ergo q egritudo quā diximus paulo an̄ acciderit i epate: ꝛ q2 iā iā i infcanṫ i extremitatibus strictis venaꝝ que sūt i eo humiditates viscose ꝛ grosse ꝛ multe. dico ergo q2 qn̄ illud ē subtile: facile ē vt administrenṫ cibi ꝛ potus subtiliātes ꝛ subtiliātur i pmis cū eis grossitudo ꝛ viscositas deīde euacueṫ res nocitiua n̄ ꝑ uias strictas q̄ nō vi tm̄ sicut euacuanṫ aliqua mēbra sꝫ ꝑ

Quando accidit apa in epate pperam⁹ et evacuam⁹ corpus totū. et si est vincēs san. tūc p phlebotomiā et si est hūo: col. tunc p illud qđ educit co. et si est hu. melancholicus. tūc p illud quod educit melancholiā. et fm hoc exemplū in reliqs: et accidit post illud attractio diversa. deinde cōsidera: nā si inuiscate sunt in extremitatibus venarum eius strictarum humiditates viscose aut grosse aut multe: administrās cibos et pot⁹ convenietes. s. subtiliantes vt subtilieť p eos grossitudo et viscositas in pmis. ð inde evacuam⁹ post illud quod collectū est i epate. si ergo est illđ i gibbositate epatis conamur evacuare illud per vrinas. et si ē in concavitate epatis: conamur evacuare illud per medicinas attractivas: et similit facimus i emplastris que ponimus super ipm et si tu fueris rememorās totū quod pterijt: tūc itelliges ex teipso sermonē gal. ipse eni est itellectus nō indigens expositiōe et nō dixit: cibos et potus subtiliantes in abstersione eius quod inviscatū ē i epate nisi pptereą q medicatio cibi et potus ē melior medicatiōe q̄ est cū medicinis. et determinabo determinatione ampliori hac illud p illud

Nota q medicatio cibi et pot⁹ melior ē i dispōe epatis medicatiōe cū medicinis

vias amplas. quod ē: qr venę que sunt in epate sunt ex latioribus venis: et sūt pluris numeri earū: et q̄ sūt ex illis venis in gibbositate epatis pveniūt ad venā magnā q̄ nominať pfunda: et q̄ sūt ex illis venis in latere epatis cōcavo pveniunt ad venaz q̄ nominať porta: et ppter illud facile sit qñ accidit i venis epatis in quocūq3 duorū laterū fuerit viscositas: vt evacueť supfluitas faciēs illud cū q̄libet re parva et adiutorio eius parvo: Cū ergo humiditas in viscata ē in venis q̄ sunt i latere epatis cōcavo attrahas eā ad vētrem cū medicinis attractivis et qñ inviscata ē in venis q̄ sūt in gibbositate epatis evacua ipsam per vrinaz ex vena pfunda.

Altera vero ɔsideratio i his q̄ pdicte sūt ostēsiōibus ab epate q̄si a pncipio venarum. qñ vero nō se ipsuz solū queādmodū plurime animalis ptes regere natū est s3 imittit suaz virtutē venis. periculū eniz est si dissolvamus eius virtutez embrocis et cathaplasmatibus calasticis: et ipsuz pncipiuz debilitare circa operationē et ibecilles oēs venas efficere: vñ admisceri oz stipticorū aliquid pharmacorū in curationibus. eius.

Et sumiť cuz eo qđ nartavimus significatio alia secūdū curationez epatis pptereą: qr ipsuz est radix omium venarum quod est: qr cū regimē eius nō sit sibiipsi necessariū tantū sicut maior pars mēbrorum sed effluat ex eo virtus i venis nō sit securitas si mollificamus virtutē eius infundēdo ipsuz cū oleis et cū administratiōe emplastrorū mollificātiū et resolventiuz quin debilitetur ipz i pmis i operatione sua deinde debilitetur ipsius debilitate oēs vene: et pp illud oz vt misceantur cū eo qđ ponimus super epar q̄dā medicine stiptice.

Sed qm̄ in pfundo periculū est dissolui stiptici virtutez si ñ deducať ab aliqua substātia liptomeri q̄lis est aromatuz melius vero si ē ipsuz stipticuz pharmacū statiz sit et aromaticū. insitas eni duas habens qualitates et virtutes fortius operabiť.

Et cū sit locus epatis locus lōginginq3 pfunditatis nō sit securitas quin debilitetur virtus medicine stiptice et destruať antequā veniat ad ipsuz si nō sit cū illa substantia subtilis faciēs eā pvenire sicut est natura rerum aromaticaruz. et melius quidem est vt medicina sit aggregans duas res scilicet vt sit stiptica et aromatica. nā qñ ipsa aggregat has duas virtutes. est eius operatio fortior.

Itaque evacuetur qđ quidem preter naturā in partez illatū est vt habeat cōtemperētiaz humorū secūdum naturaz: cōsiderandum igitur nobis in hoc ne aliqd a reumatis qualitate immutatū, sit secundum crasim: Si igiť magis erit phlegmaticum infridatum est. si vero est magis colericuz: calefactuz est. vt et hanc eius distemperantiam sanātes perfecte sanum relinquamus illud: sanabimus vero cōtrariam adducentes qualitatem: quemadmodum in distemperantiarum dictuz est curationibus.

Pone ergo q tu evacuasti rem que erat in hoc membro contenta secundum diversitatez rei naturalis: et reddit ab inequalitate chimorum ad rez naturalē. oz ergo apud illud vt tu cogites et cōsideres vt nō sit complexio epatis mutata ex qualitate illius humiditatis q̄ erat retenta in ipso et infrigidatum sit epar ex ea quando fuit phlegma. aut calefactum ex ea si fuerit ex quod sequiť ex fmone i capitulo epatis. et meliores cibi subtiliātes epar sunt cappares cōditi cuz aceto: et aqua similis ordei. et meliores potus subtiliātes sunt secaniabin et que currūt cursu hoc. 170

Iste ē modus alius significatiōis sūpte ex virtute membri. cū ergo epar sit mēbrū pncipale et pncipiū nālium virtutū: et sit ex canonibus evacuatiōis eius qđ collectū est in membro positio medicinarum resolventiū sup membruz. et Declarat ga. h sermōe q iste canon sit in mēbris pncipalib⁹ diversus qñ ista membra egēt vt conserveniť virtutes eorum super ea. et ppter illud oportet vt misceanť cuz medicinis resolventibus q̄dam medicine confortātes. et meliores medicine cōfortātes sunt que sunt stiptice et in qbus ē aromaticitas sicut est rosa et xiloaloes et sandali fm q ipse ostendit, i hoc fmone. 171

Iam pterijt ex positio huius fmonis in eo qđ pteritū ē. 172

Intellige illud qđ dixit in epate i hoc fmone in reliqs mēbris i qb⁹ fuerūt apata. † Nā tu i diges post evōnē materie et eradicationē ei⁹ ex illo mēbro vt considerės mēbrum. nā si accidit iā ab illa mā in eo malicia cōpleriōis tūc remanet i curatiōe ei⁹ medicatio hmōi egritudis et fm ga. ē itellect⁹. cōsidera ergo ipm. 173

Ostendit ga. p hūc fmonē qr necesse ē medico vt sciat cōplexionez cuiusq3 mēbrorum nālem et ɔservet eā in mente sua. † Cū ģ accidit in eo apa aut egritudo alia ex egritudinib⁹: aspiciat p ɔsiderationē suā i curatiōe egritudis et complemētū ei⁹ cui⁹ quātitatis sit illud qđ mutavit egritudo ð cōplexione mēbri: et curet illud

† Quarē medicine resolventes non sunt supra mēbra pncipalia ponende nisi cōstipticis misceantur

† Si post evōnē materiei mala cōplexionibus fuerit tūc curāda est.

† q necessarium ē medico cognoscere complexionem naturalem cuiusq3 membri

eo qd̓ equatur quantitati eius ex eo qd̓ ē cōtrariū ei. ⁊ ponit exē plū in hoc capitulo significās epar. naꝫ quādo accidit ī eo apa ⁊ curamus ipsuꝫ vsquequo cōpleat̄ eius sanatio: nō stamus ⁊ nō abstinemus a curatiōe donec cōsideramus q̄re quātitatis sit illud quod mutauit cōplexionē epatis a dispōne sua natu- li. si ergo factū est calidius īfrigidamus ipm cū quātitate eius quod addit caliditas ei us. ⁊ silr si infrigidat̄ calefacimus ipsuꝫ. ⁊ si humectat̄ exsiccam⁹ ipꝫ ⁊ si exsiccat̄ humectam⁹ ipsuꝫ. cū ergo reducim⁹ ipsuꝫ ad cōplexionem suaꝫ naturalem: absti- nemus tūc a medicatio ne. ⁊ postq̄ꝫ cessauit ab hoc exēplo in epate. in- dicauit indiciuꝫ cōe in oibus mēbris: ⁊ dixit: Et similiter si īfrigida tur aliqd̓ mēbrū: oꝫ vt scias quāte quātitatis sit frigus ei⁹ a re nāli: ⁊ tūc calefac ipsuꝫ cum illa quantitate donec re deat ad cōplexionē suā nālem. ⁊ ipse iaꝫ dixe- rat in eo qd̓ p̄terijt pau lo añ q̄ chimi qui attra hunt̄ donec apostemē tur ex eis mēbra. mu- tāt cōplexionē mēbri. ad quod trahuntur ꝑm quātitateꝫ suaꝫ. chimi q̄dem phlegmatici in- frigidāt: ⁊ colerici cale- faciunt ⁊ ꝑm hanc viaꝫ īfrigidat melācholicus humor: ⁊ diuersa fit di spō in colera adusta. nā si remāet cū ea residuū caliditatis: aut sunt hu mores aduste existen- tes adusti colerici: tunc calefacit ⁊ si nō remanet residuū caliditatis in ea aut hūores adusti sunt phlegma salsuꝫ aut hu mor melācholicus tūc infrigidat. ⁊ apud hanc dispōneꝫ cōsidera que apata curasti: ⁊ cōside- ra mēbruꝫ in quo acci- dit: ⁊ ꝯsidera quantū re cessit eius cōplexio nā- lis. reduc ergo ipm ad cōplexionē suā ⁊ nām suaꝫ cū medicinis cōtra rijs: ⁊ pone quātitates qualitatis earuꝫ eq̄les quantitati exitus mem bri a cōplexiōe sua. 147

Nota du- as cās p̄ q̄s ꝑmo cura- tionis egri tudis i nu mero p̄ce- dit ꝑmōes egritudis q̄ntitatis

Postposuit ga. ꝑmonē in cano nib⁹ curatiōis egritudinis facte i quā- titate p duas res. vna eaꝝ ē. q2 numerus p̄ce dit quātitatē natura. ⁊ altera est q2 plurimū ꝑmonis in cura- tione duaꝝ egritudinū ē vnū: sicut apparebit ex ꝑmone eius in subsequentibus: ⁊ ꝑpter has duas res p̄mittit sermonem in canonibus curationis egritudinis facte in numero deinde vero sequit̄ ipsuꝫ cū canonib⁹ curatiōis egritu dinis facte in quātitate. ⁊ illud qd̓ vult per sermonem suū istū ē. q2 cū cessaui. a doctrina canonū curatōis egri tudinis facte in forma: ⁊ determinauit canones curatio nis i apatibus: ⁊ est id docens discipulū ad hoc vt fiat super eū scientia curationis, ois egritudinis: q̄- propter sequit̄ illud dicendo ca nones curatiōis egritudinis fa- cte in numero. ⁊ species eius sūt due. vna earuꝫ ē additio: ⁊ alte ra dimutio. 175

Modus quem narrā- uit paulo añ de seruitio nature ⁊ adiutorio eius super hoc vt ge- neret qd̓ dimi- nutū ē. ē dare in firmo cibos ⁊ po tus cōuenientes ⁊ facere digestio nē bonā i stoma cho ⁊ in epate ⁊ in venis: ⁊ recti ficare cōplexio- nē mēbri. ⁊ si- militer iuuat fri catio eius pua le nis: ⁊ embroca- tio eius cū aqua tepida ⁊ iunctio eius cuꝫ aliquo oleo: et positio medicinarū at- trahentiū super ipsuꝫ cū eq̄litate vt attrahat̄ ad ipsuꝫ ex sangui ne illud ex quo faciat nā mem- brum diminu- tum. 176

De mō ge nerationis membri di minuti

Dixit. ga. tres res icidētes mēbruꝫ additū scilicet ferruꝫ sic cultellū ⁊ spatu- mele ⁊ forfices: ⁊ cauteriū cum igne: ⁊ cauteriū cū medicīa adu rente: vt simus facientes ex his tribus illud qd̓ exigit testificatō de vtute īfirmi ⁊ debilitate ei⁹ ⁊ virilitate ipsi us ⁊ timore ei⁹ ex eo qd̓ exigit estimatio artificialis. ici sio naqꝫ mēbrorū diuersa fit sicut incisio emorroidaꝝ ⁊ carnis addite. s. ⁊ nate in vlcere. nos eni qñqꝫ incidi-

Nota q̄ mē bruꝫ addi- tuꝫ: tribus igenijs po test incidi

genere colere donec rectifi ces cōplexionē eius si ē cor rupta: ⁊ facias ipsum redire ad sanitatem reditione inte gra. ⁊ rectificatio cōplionis ē vt itromittas super ipsum qualitatē cōtrariā ei sicut iā diximus in curatione com- plexionis male.

In quātū vero vnū quodqꝫ factū est ca- lidius intātū infrigidantes. itaqꝫ hic rursus necessariuꝫ ē scire eā q̄ secūdū naturā cu- crasiaꝫ eius. quomodo eniꝫ sciemus quātū ab eo quod secūdum naturā ē frigidius aut calidius. aut qñ īfrigidā tes cessabimus: nō cognoscē tes modū eius q̄ secūdū na- turā caliditatis: ita vero ⁊ si frigidius factū est calefacia- mus: nō cognoscētes modū eius q̄ secūdū naturā frigi- ditatis ipossibile e nobis ne qꝫ calefaciens inuenire me- dicamen cōuenienter: neqꝫ calefacientes cessare.

Et oportet si sit cale factus vt sit q̄ntitas infrigidationis no- stra qua īfrigidamus ipsum per quātitatē q̄ ē calefactuꝫ scilicet p quantitatē quaꝫ ad dit super cōplexionē equalē est necessariū in hoc etiā vt sis sciēs eq̄litatē naturalē in hoc mēbro: quod ē q2 si tu n̄ scis q̄ntitatē caliditatis epa tis naturalis nō scies quātū sit nūc calidius complexiōe sua naturali. neqꝫ quantū oꝫ te cessare ⁊ abstinere ab eius infrigidatione. ⁊ similit̄ si in frigidat̄ aliquod mēbroruꝫ ⁊ intēdis vt calefacias ipsuꝫ deinde nescis quāte quanti tatis sit frigus eius naturale nō pueniens ad sciētiā medici ne cū qua oꝫ te calefacere ip sum ꝑpriē: neqꝫ potes scire qñ oportet te abstinere ⁊ sta re a calefactione eius.

Quoniam vero ⁊ de his sufficiēter dictū ē. trāsire iā tps ē ad ea q̄ secūdū numerū nō secūdū naturam se hñt duplici vero existi eorū differentia.

Etiā locuti sumus i il lo illud p illud i quo ē sufficiētia. nunc oꝫ vt veniamus sup ipsa mem bra q̄ sunt i numero egrediē tia a cursu naturali: ⁊ est illd̓ secūdū duos modos quoꝝ vnus est additio: ⁊ alter est diminutio

Duplici vero existē te eorū differentia q buscūqꝫ q̄deꝫ deficit pticula operari hāc itentio est serui entes videlicet nature secun dū modū queꝫ paulo añ di ximus.

Cum ergo aliqd̄ mē brū minuit̄ tūc iten tio in curatiōe eius est redu cere illā reꝫ q̄ diminuta est: ⁊ illud est vt ministres nature ⁊ adiuues eaꝫ super opera- tionem suam secūdū modū quem narraui paulo añ.

Quibus vero supera bundat̄ pticula iten tio est hāc abscinde re ipsaꝫ: aut per nouaculam aut per ignem: aut per phar macum causticum.

Et qñ additur aliqd in aliquo membro- rū: tūc intentio in curatione eius est icisio eius cū ferro: aut cum igne: aut cum medi cina adurente.

Hac igit̄ rōe pole est fere oia curar̄: gigne re vero oia nō est possibile: vt in ea q̄ de semine osten- sum est oratione.

mus illud cū ferro: ꝛ qñq cū igne: illud incidimus: et quādoq incidimus illud cū medicinis adurentibus: ꝛ nos nō facimus vnūquodq horum triū nisi ꝑm cōueniētius ꝛ magis vltimum vel certius in iuuamento curationis. 177

Quandoq fit additio in ipsa forma ꝛ diminutio ꝛ qñ que fit post cōplemētū forme. † Ego enī vidi ex additione virum q habebat veretrū ꝛ testiculos ꝛ vuluā mulieris simul: ꝛ vidi digitum additū multotiēs: ꝛ vidi virū quendā natū habentē duo capita separata. Ex diminutiōe vero vidi virū qui vsq hodie viu⁹ est ꝛ nō fuerunt ei manus pedes: ꝛ vidi q natus ē cū vno testiculo tm̄: ꝛ vidi q natus est ꝛ non habebat neque vuluā neq pāpum viri: neq testiculos ꝛ erat in forma sua ꝛ ī suis morib⁹ ꝑm assimilationē castri: ꝛ erat ei foramen minimum ex quo mingebat tantū. ꝛ vidi iterum q natus fuerit cū barba ꝛ pilis pectinis ꝛ pilis titillicorū post natiuitatem aūt accidunt res cū quibus minuunt̄ mēbra: sicut abscisio man⁹ aut pedis aut nasi aut anus aut testiculorum aut pāpi: ꝛ sicut circuncisio viri ꝛ mulieris ꝛ hoc est multū famosum De additiōe autem vidi virū q natus est habēs dentes additos ꝛ cuius q̄dā mēbra magnificata sunt. ꝛ vngula etiā ē mēbrum additum in oculo: ꝛ similit̄ emorroides mēbra addita. † Et iā vidi mulierē q̄ est vsq hodie in vita ꝛ nata erat intra vuluā suā emorrois lōgitudinem digiti indicis ꝛ eius grossitudinem habēs donec ꝓhibuit virū posse coire cum ea: ꝛ rogauit me incidere eam ꝛ curare ipsam: ꝛ nō fuit mihi cōueniens facere illud qm̄ ipsa habebat ꝑncipatū in mundo ꝛ censum multum ꝛ vir eius ē vnus rex hodie. Manifestum est igit̄ ex oībus illis ꝙ mēbra multa sunt addita quorum diminutio est īpossibilis: ꝛ multa mēbra diminuta quorum additio nō ē possibilis. ꝛ iā ostendit ga. ī libro de spermate: ꝙ nō ē possibile ut redeāt qñ minuunt̄ mēbra q̄ generant̄ ex spermate. ꝛ ostēdit iterum ꝙ mēbra quādo indurantur. nō ē possibile vt addurant̄. 178

† Nota ꝙ iste videt virum duo capita, ꝛ testiculos et vuluā hñte ꝛ alia mlta.

† Nota de q̄dā regina ī cui⁹ vulua nata erat emorrois ī lōgitudie digiti indicij.

Et forte in oī mēbro ī quo fit additio possibile ē vt sit in eo lanatio: ꝛ nō ī oī mēbro quod minuit̄ est possibile vt generetur quod minuit̄ ex eo: sicut osñdi in libro de ſpmate.

Quedam vero ꝛ si ea ī possibile est gignere: possibile est tñ aliqd alterum facere pro eis: vt in osse perfecte ablato alterā substantiā secūdum eundem locū differentem ab osse et carne. est enim substātia q̄ fit secūdū locum eius vt q̄dam caro poroydis: aut por⁹ sarcoidis: ꝛ tempore ꝓcedente in durius transmutat̄ secundum ꝑncipium vero sarcoydos magis existens.

Et ex membris sunt membra q̄ quāuis nō sit possibile vt generent̄ ipsa eadem: tñ possibile est vt generent̄ loco eorum alia ex eis que sunt loco eorum: ex illo est ꝙ qñ cadit ex aliquo membrorū os totum: possibile est vt generet̄ loco eius substātia alia preter os ꝛ preter carnem: substātia enī q̄ generat̄ loco ossis est quasi caro poroydis aut porus carneus. ꝛ quāto plus in ea extendit̄ tempus: est ad porum decliuior ꝛ ī ꝑncipio sui esse fuit ad carnem decliuior.

Secūdū vero quāq partem ꝑditam nec eādem substātiā secundum speciem neq similem operari possumus. Tertia nobis intentio est inuenire aliquam compositionem: vt ī decorationibus.

Cum ergo perdit̄ aliquod membrum ꝛ nō est possibile ita vt generet̄ ipsūmet: neq aliud simile ei quod stet loco eius: tūc itentio tua est vt ingenies membro decoratio aliqua: sicut fit ī membris q̄ curantur.

Epichenō vero manifestum est qm̄ genus totū hoc eorum q̄ secundū quātum. quātum enim eius circa hoc quod secundum naturam est: appropinquat illi: hoc vero quod in genere preter naturā separatum est tantum.

Et hoc genus egritudinis quod est in numero est cōmunicans generi quod sit in magnitudie qd' est qm̄ species eius qd' est in numero rerum naturalium est ꝓpinqua generi qd' est in magnitudine ꝛ non fit diuersa ei nisi in specie eius altera que est in numero rerum que sunt in genere eius egredientes a natura.

In quo qdem ꝓma intentio est ablatio: si vero impossibilis est ista trāspositio est secūda intentio: vt in infusionibus.

Et intentio ꝓma ī curatione huius speciei est extractio illius rei generate secūdum diuersitatem cursus nature et ablatio eius a membro ī quo generat̄. si aūt vides ꝙ hec intentio nō est possibilis vt compleat̄ tunc intentio secūda in eius curatiōe est vt ꝑmutes eam sicut ꝑmutat̄ aq̄ qui generatur in oculo.

Iste ꝑmo ē intellectus. ꝛ ipe quidē in capitulo de curatione fracture ossis. osñdit ꝙ porum generat nā de nutrimēto ossis. † Et ꝑmo quidem iste exigit vt sit nā pori inter naturā ossis ꝛ inter naturā carnis. ē ergo illud qd̄ generat natura loco ossis diminuti mēbrum medium īter naturā ossis ꝛ naturam carnis: qm̄ os eius ex cui⁹ nutrimēto oportuit ipsum generari: iam ꝓuatum est. quapropter dixit galienus ꝙ fit caro poroydis aut porus carnosus. q̄nto plus extenditur cū eo tēpus: tanto īduratur ꝛ fit ad naturā pori decliuior. 179

† Nota ꝙ pori sarcoidis nā ossis ē media inter nām ossis ꝛ nām carnis

Quādo diminuit̄ aliqd̄ mēbrorum sicut si īcidatur vna manuum: tunc nō est possibile vt nascat̄ quapropter decoratur locus īcisiōis. ita vt faciamus ipsum rotundum lenē vt color eius sit color corporis aut ꝓpinquus ei. qd' ē q: si pars ei⁹ sit magis addita: ꝛ pars eius est magis diminuta: ꝛ q̄dam eius ē magis eleuatum. ꝛ quoddam eius est magis depressum: ꝛ color eius in vltimo dissimilis colori corporis: tunc est fedum ꝛ etiam inhonestū ei q curat ipsum ex medicis. 180

Res egredientes a natura in quātitatate officialis ꝛ non in numero ꝛ vnius nature sunt sicut caro sup excrescēs in officiali vel pingetudo vel os vel aliquid tale: sicut fit albula grossa in oculo vel aliquid simile vue vel nuci cuti ꝛ cruce. 181

Genus quidem egritudinis facte in numero membrorum: cuius species sunt additio ꝛ diminutio est cōmunicans generi egritudinis in quātitate: cuius species sunt magnitudo ꝛ paruitas. quod est: quia per additionem magnificatur membrorum ꝛ per diminucionem diminuit̄.

¶ Nota hic diuersitatē int genus egritudis facte in numero z genus egritudinis ī quātitate

¶ Et diuersitas iter vtraqꝫ ē ꝙ illud qḋ addit in egritudine fa
cta in numero: z qḋ diminuit ē egrediens a natura z ppillud
intentio in curatiōe eius ē ablatio rei generate fm diuersitatē
cursus nature vel remotio eius a mēbro sicut vngula. ipsa. n.
ē mēbrū in cōiūctiua oculi. ꝙ si nō ē possibilis eius ablatio et
remotio a mēbro: tūc intentio secūda ē pmutatio eius a mem-
bro: sicut permutat aq
ꝙ generat in foramine
vue ad inferiorē cōcaui
tatē vue. 182

Vult ꝙ additio
et diminutio
ꝗ nō sunt ī m
bro toto: sicut digitus
additus aut diminut⁹
totus: tūc illud nō ē ex
egritudine facta ī nume
ro: sed ex egritudine fa-
cta in quātitate: z hec
additio z diminutio si
unt ī mēbro remanēte
ita fm numerū totum
suū. diminutio qdem fi
eut si extenuat aliquod
mēbrū. z minuat eius
quātitas. z Tūc inten-
tio ei⁹ ī curatione huius
diminutionis ē etiā da
re cibos z potus conue
niētes: z facere vt bona
fit digestio z embrocatō
eius cū aqua tepida. et
fricatio eius tēperata: z
inunctio eius aut cum
oleo tepido: z potio me
dicinarū calefacientiū
z mordicatio p paussio
nē cū virga z empla-
stratio cū pice: z reliq̄ q̄
qd ipsū trahant san. q
nā reducat diminutio
nem eius donec redeat
ad quantitatē suā quā
oz. z additio qdē eius
sicut si ingrossatur ali-
quod mēbrū z magni-
ficatur eius quātitatis
tūc itentio ī curatiōe hu
ius additiōis est cibor
et potū minoratio: z fri
catio multa dura: z me
dicine resoluentes z sō
nus super terrā z pprie
durā z arenosā. z exerci
tiū forte: z reliqua q̄ re
soluunt ex mēbro z mi
nuunt ex nutrimento
eius. 183

¶ De cura mēbri peccātis in qn titate

Vult ꝙ iā ostē-
sum ē ꝙ curatio
ne egritudinis
facte in quātitate ꝙ est
similis curatiōi egritu
dinis facte in numero
z intentiones sunt vne
i. similis: z similit ē di
spositio in nā medicina
rū. nā medicine qbus
inquirit z acquirit diminutio in duabus egritudinibus sūt
vne nā: z medicine qbus acquirit additio ī duab⁹ egritudinē
bus sunt vne etiā in nā: similiter z reliquū regimen. hoc ē er-
go vltimum quod loquitur in curatione egritudinis
facte in quātitate. 185

Hoc genus est vltimū generuz nocumentorū
accidentiū in compositione mēbrorū: z sermo
eius in eo est in intellectus. 185

Docuit in hoc sermone cās dislocationis iūctu
re z descensus i
testini ad cistum
testiculorū do-
nec accipiat eor
significationem
super curationē
eorū. 186

Jā tu iaz
psequu
tus es
opationes me
dicine particula
res: tūc iste fmo
est tibi itellectus
reductio qdem
dislocatiōis ma
nifesta ē: ruptu
ra vero z eius
cōstrictio qḋ di-
latū est fiunt cū
medicis exsicca
tiuis z cū medi
cinis cauterizā-
tibus: z cū caute
rio p ignē: z cuz
ligatura p liga-
mentū: z cū po-
sitione pile ex
corijs z strictu-
ra eius sup emū
torū. z melius
ē vt sub pila fiat
emplastrū cō-
positū ex medi
cinis exsiccatiuis
z calefactiuis sic
sunt folia cupressi
z nux eius et
aloes z calx z a-
cacia z thus: et
que fiunt sicut
illa. 187

Vult ꝙ
iā scri-
psit in li
bro de ingenio
sanitatis. fz de
terminationem
z certificationē
z inqsitionem
oēs canones et
vias qbus cu-
curatur vnaque
qꝫ egritudinū
quas narrauit
vel numerauit
in hoc libro: et
dat canōes vni
uscuiusque cu-
rationis earum
fm semitā sum
me z fm exquisi
tionem z determinationem. hoc est ergo vltimum qḋ
ipse dedit in doctrina sua in hoc libro de canonibus cu
rationis egritudinum. 188

Quecūqꝫ vero nō in
totis ptibus sed ī p-
tibus partium defi
ciunt. z superabūdant ab eo
quod secūdum naturā nutri
mētum quidem z generatio
in deficientibus. ablatio ve
ro z purgatio in superabun-
dantibus.

Et quando diminu-
tio membro totius
sed diminutio partis mem-
bri z est additio etiā secūdū
hāc similitudinē tūc intētio
in curatiōe eius quod ē di-
minutū ē aut nutrimētū mē
bri aut generatio eius quod
diminutū est ex eo: z inten-
tio in curatiōe eius quod ad
dit ē incisio rei addite z ex-
tenuatio eius z liquefactio
illius.

Unde nec itentio in
eis altera nec forma
medicaminū altera fz gen⁹:

Et ppter illud non
ē intētio in curatiōe
harum rerū alia ab
intentiōe in curatione eius
quod narrauimus añ eas ne
qꝫ natura medicinarū q̄ con-
ueniūt eis in genere ē alia a
natura medicinarum que cō
ueniunt illis.

Sed ad reliquum ad-
huc genus venien-
dū salubriū qdem
causarū quod est correctiuū
eorū que propter positionē
lapsa sunt corporū vt ex ar-
chimetra: z quādo labunt ī
testina in osseum.

Et oz vt veniam⁹ su
per genus aliud cau
sarū sanitatis: cuius
rememoratio sup nos remā
sit: z est genus quod rectifi-
cat nocumēta accidentia ī si
tu mēbrorū sicut dislocatio
z intestinū qḋ descendit et
cadit in cistim idest bursam
testiculorū.

Fit aūt hoc qdem ī
cōtrariū ex violenta
tensione aut ex impulsione:
hoc vero ex raritate aut ex
ruptura continentis.

Et dislocatio qdem
fit aut ex tensiōe aut
ex impulsione labo
riosa. z descensus intestino-
rum ad cistim testiculorum
fit aut ex ruptura q̄ accidit i
panniculo q cōtinet intesti-
na: aut ex dilatiōe meatus
qui descendit ex illo panni-
culo ad cistim testiculorū.

Itaqꝫ z curatio qui-
dem huic ex ꝯtraria
tensione z in contra-
riū impulsiōe. huic vero si
fiat solidū ex eo cōtinēs.

Et ppter illud fit dis
locationis rectifica-
tio per tensionē z im
pulsionē ad diuersitatē illius
partis ad quā sepata fuit iū-
ctura z discensus itestini ad
cistum testiculorū ita vt ige
metur in constrictione eius
quod dilatatum est ex illo
panniculo qui continet.

Ex qbus vero facul-
tatibus aliqs ea que
sunt secūdū partem
inueniat per terapētice facul
tatis declaratū est negociū.

Et ego quidē iaz cō
firmaui in libro dei-
genio sanitatis: vias
p q̄s oz te incidere ī iuentio-
ne cāꝝ particularū quibus
oportet te has res habere.

Deinde vero dicen-
dū ē de eis q̄cunqꝫ
secūdū priorem ora
tionē accipiebamus: vocāt
autem ea perseruatiue.

Et iā remāsit super
nos vt narrem⁹ cau

Uult causas quas premittit medicus ⁊ conseruat cum eis corpus ⁊ facit ipsum euadere a casu in egritudinem. 189

Uult ꝙ ancessio cū cōseruatiōe cōpleat ꝑ cōtemplationē in istis tribus generibus q̄ numerauit genus qdē ꝑmū ē cōseruatio sanitatis ⁊ illud est i duobus modis. vnus eoꝝ ē cōseruatio sanitatis corporis qḋ ē in meliori formaꝝ: ⁊ alter est cōseruatio corporū sanorū ⁊ diminutorū a meliori formarū. gen⁹ aūt scḋz ē ꝑm certitudinē ⁊ veritatē antecessio cū conseruatiōe: ⁊ ē ꝙ qñ mutat aliqḋ ex signis sanitatis ꝓperat medicus ⁊ destruit cām mutantem anteqꝫ magnificet ⁊ fiat fortis ⁊ faciat euēire egritudinez. genus vero tertiū ē sūptuz ex ingenio sanitatis: ⁊ ē resistētia cāꝝ infirmantiū ⁊ destructio earū. ⁊ ga. determinat illud ⁊ dicit. 190

Uult genus cōe rib⁹ generibus cārum quaꝝ p̄cessit numeratio ⁊ earuz sciētia. 191

sas quas sumpsimus ad dicenduz in eo quod preterit de sermone nostro: ⁊ sunt cause q̄ precedunt ⁊ preseruant.

Triplex vero ē ⁊ horū secūdū genus differētia ꝑma qdem ꝑfecte sani hoīs secūda vero i perfecte: tertia vero egrotātis. ꝑmū igit genus est ex salubri negocio duplex existēs vt prius dictū. secūdū vero ex perseruatiuo. tertiū vero ex terapentico.

Et genera haꝝ cārū sūt tria. genus ꝑmū est genus cāꝝ q̄ p̄cedunt ⁊ cōseruāt corpus sanū saluū. ⁊ genus secūdū est genus causaꝝ q̄ p̄cedūt ⁊ cōseruant corpus qḋ ē saluuz sed negat ex eo aliqd. ⁊ tertium genus est genus cārum que antecedunt ⁊ cōseruant corpus infirmū. ⁊ sciētia generis primi est ex scientia conseruationis sanitatis. ⁊ hoc genus ē sicut ante diximus duobus modis. ⁊ scientia generis secundi est ex scientia antecessiōis i ꝑseruatiōe ⁊ scientia tertii generis est ex scientia īgenii sanitatis.

In humoribus vero maxīe hꝫ. ꝯsistentiā omne hoc genus.

Et huius generis totius essentia ꝓprie est in chimis.

Quos neqꝫ glutinosos oꝫ esse neqꝫ spissos nec aquosos neqꝫ multos neqꝫ calidos āplius aut frigidos: neqꝫ mordaces neqꝫ putridos neqꝫ venenosos.

Et nō oꝫ vt sint chimi neqꝫ viscosi neqꝫ grossi neqꝫ subtiles aquosi neqꝫ multi neqꝫ calidior q̄ᵖ oꝫ neqꝫ frigidiores neqꝫ mordicatiui neqꝫ putridi. neqꝫ fit eis q̄litas mala venenosa.

Augmētati eni mali humores cause cōsistunt egritudinum.

Isti. n. chimi qñ addunt i istis dispōib⁹ sūt cāe egritudinuz.

De dīa q̄ ē iter chilū ⁊ chimū

Intellectū ē hoc ꝑmone ꝙ vult vt sint chimi tēperati laudabiles. ⁊ oꝫ añ expōez hui⁹ ꝑmōis vt itelligas nomē chimi qd sit illud qḋ significat. Dico ḡ ꝙ cibus ⁊ pot⁹ cōmiscent i stō. ⁊ decoquuntur ⁊ fit ex eis res quā noīauit. Aris. chilū ꝑ. l. deide epar attrahit ex hoc chilo meli⁹ qḋ ē i subā eius: ⁊ decoqt illḋ i se: ⁊ facit ex eo sanguinē quē noīauit Aris. chimū per m. vt sit dīa iter ipz ⁊ ꝑmū. ⁊ ga. qdē ostendit ꝙ dispō hmōi sanguinis i epate ē sicut dispō vini. sic. n. vinum in p̄ncipio sui ē ꝑmixtū exp̄ssuz: similit ē sanguis. cū ḡ cōplet vinū sūt ei qnqꝫ spēs. vna eaꝝ ē fex eius ⁊ ipsius supfluitas. ⁊ secūda ē illud qḋ nō digerit ex ipso. ⁊ tertia ē vinū ipm. ⁊ q̄rta ē illud qḋ natat sup ipm ⁊ qnta ē aquositas eius subtilis q̄ fit vapor ⁊ resoluit ab ea ⁊ silr sanguini fiūt qnqꝫ spēs q̄ noīant chimi. vna earū est fex eius: ⁊ nominat hūor melācholicus: ⁊ creator sublimis qdez ordinauit splenē vt attrahat huc humorē ex sanguine. ⁊ secunda ē illud cui⁹ digō ex sanguine nō cōplet. ⁊ noīatur phlegmaticus hūor. † Et nō preparauit ei mēbꝝ qḋ attrahat ipm: qm̄ possibile ē vt alteret ⁊ cōpleat digō ei⁹ ⁊ fiat sanguis. ⁊ tertia est sāguis purus ipsemet. ⁊ q̄rta ē illud qḋ calefit ex eo ⁊ natat supra ipm vt spuma: ⁊ noīatur hūor colericus. ⁊ creator qdēz sūmus p̄parauit ad attractionē hmōi hūoris fel. ⁊ qnta est aq̄sitas eius: ⁊ attractiōi hui⁹ supfluitatis ordinauit creator sublimis rēnes. deide sanguis fluit ex

† Quare phlegmati nō fuit preparatū receptaculū sicut aliis humoribus

epate i venis ⁊ associātur ei reliqe hoꝝ humoruz: ⁊ multotiēs ēt illud qḋ generat cuz eo in cōcauitatibus venaꝝ: † Et ꝓpter illud dr̄ ꝙ sanguis ē deferens humores, s. qr i eo iueniunt oēs hūores: q̄uis eni i sanguie q ē i venis sit vincēs nā sanguinis: tñ in eo ē etiā ex vnoquoqꝫ hūoꝝ ps ꝓp iuuamēta: quoꝝ rememoratiōis nō ē locus: etiā qr vnūqḋqꝫ mēbroꝝ attrahit ex venis q̄ veniunt sibi illud qḋ est cōueniēs ex sanguine: ⁊ resoluit illud ⁊ assimilat ꝑ substātia virtutez nutritiuaꝝ nāliuz q̄ sunt i eo. Jam ḡ apparet ꝑ illud qḋ determinauimus ꝙ chimi sunt aggregati cū sanguine. si ḡ sint viscosi aut grossi ē vincēs sup eos nā phlegmatis aut humoris melācholici. ⁊ si sunt subtiles aq̄si: est vincens sup eos nā aquosi sāguinis vel aq̄sitatis sanguinis: ⁊ si sint malti: sunt oēs ipi additi ꝑm ꝓportionem ⁊ si sint calidiores q̄ oꝫ ē vincēs sup eos nā colere ⁊ si sint frigidiores ē vincens sup eos aut phlegma aut hūor melācholicus: ⁊ si sint mordicatiui ē vincens sup eos acuitas ⁊ subtilitas ⁊ si sint putridi ē vincens sup eos corruptio ⁊ generant ex corruptōne eoꝝ spēs multe male. sic spēs colere citrine egresse a nā: ⁊ spēs phlegmatis mali egressi a nā: ⁊ spēs co. ni. ⁊ fortasse generatur ex corruptione eoꝝ illud cuius nā ē nā veneni ⁊ corrūpit corp⁹ totū: sic illud qḋ fit ex corruptiōe spmatis intra corpus: † Et sic eleuatur ex pollice vapor q gnātur ex humore malo in eo ⁊ ascendit ad cerebruz. ⁊ facit epilesiā. ga. autē vidit hanc spēm epilesie. ⁊ vidimus etiā nos spēm epilesie mirabilē: ⁊ est ꝙ qdam scriptor sentiebat i brachio suo dextro i mense semel aut bis deambulationē rei frigide ascendentis sursuz donec perueniebat ad caput eius. cū ergo ꝑueniebat ad caput eius accidebat ei paroxismus epilesie leuis. 192

† Nota q̄ mō sāguis sit differēs oēs humores

† Nota de q̄dā mirabili spē epilensie quaz ga. vidit

Chimi grossi ⁊ viscosi faciunt opilatiōes ⁊ alias phlegmaticas egritudies ⁊ melācholicas: ⁊ similit chimi fridi: ⁊ chimi subtiles aquosi faciūt egritudies aq̄sitas sic hydropisim: ⁊ multitudo fac̄ egritudines repletionales: ⁊ calidi faciūt egritudines colericas ⁊ reliq̄s egritudies. et mordicatiui faciūt egritudies i qbus ē mordicatio fortis. ⁊ putridi faciūt ex egritudinibus putridis species diuersas egritudinibus sicut febres putridas: ⁊ vlcera alchabarti. i. putrida. et ꝑm hanc similitudinem in vnoquoqꝫ eoꝝ. 193

Uult ꝙ additio cuiusqꝫ eoꝝ que dixit in chimis fit a duabus rebus aut causis generantibus ipsos sicut a cepis ⁊ alleis generat ⁊ ex pipere chimus calidus: ⁊ a lacte piscibus generatur chimus frigidus: ⁊ a carne thaurorū ⁊ animaliū siluestrium et que sunt de genere eorum generatur chimus grossus niger. ⁊ altera est vt antecedat in corpore humor malus et cum peruenit ad ipsum sanguis laudabilis bonus: resoluit et alterat ipsum ⁊ corrūpit ipsum ⁊ permutat ipsuz ad naturam suam malam. 194

Nota ꝙ multiplicatio humoruz maloruz duob⁹ modis fit

Medicatiōis maloꝝ chimorū sunt due itentiones. vna earū ē alteratio malicie chimi donec redeat ad q̄litatē suam bonam. ꝛ altera est euacuatio chimi mali ꝛ a corpore ipsius extractio. 195

Alteratio chimi mali donec redeat ex malicia sua ad bonitatē fit p duas res. vna earū ē vt vincat cū nā ꝛ digerat ipm. Et digō est duob⁹ modis: vnus eoꝝ ē vt vincat nā mēbri malū chimū ꝛ vincat maliciā eius ꝛ pmutet ipm ad sanguinē bonū ꝛ nutriat idem mēbrum: sicut digerit phlegma dulce ꝛ pmutat ipsum ad sanguinē ꝛ altera ē vt mutet nā mēbri chimū malū ꝛ alteret eius maliciam ꝛ faciat eū iter ipm q ē nālis ꝛ iter ipsū illū qui ē extra nām. sicut facit in pmutatiōe chimi mali in apate ꝛ digerit ipsum ꝛ facit ipm pus: ꝛ sicut facit in se. se. q̄r digerit humorē ꝛ euacuat ipsū in hora crisis ꝛ altera ē ex virtutibus medicinarū facientiū euadere: qm̄ in quibusdā medicinis sūt vtutes faciētes euadere ex malicia chimoꝝ ꝛ nō est via ad cognitionē harū virtutē faciendū euadere nisi per experimētū solū sicut ostendit ga. in tractatu quinti libri sui in medicinis simplicibus. ꝛ de ꝓprietate medicinarū faciētiū euadere est vt cōfortent mēbra iteriora sicut cōfortant ea medicine aromatice stiptice. si ergo aggregat̄ i medicina faciente euadere vt sit aromatica stiptica faciēs euadere simul. tunc nō ē aliqd melius ea in cōfortatione ꝛ cōseruatiōe mēbroꝝ iteriorū: ꝛ in faciendo euadere corpus ex malicia chimoꝝ: ꝛ de genere medicinaꝝ facientiū euadere sunt que faciunt euadere ex venenis habentium venena: ꝛ in medicinis iterficientibus ad cognitionem quarum non est via nisi per experimentū. ga. quidē ostendit in tractatu quinto q̄ non est semita ad cognoscendum aliquid ex virtutibus medicinarum soluentium ꝛ medicinarum iterficientium ꝛ medicinarum facientium euadere quibus efficiunt operationes has nisi per experimentū solum. ꝛ tiriaca quidem est cōposita ex medicinis facientibus euadere ex veneno: ꝛ ex medicinis facientibus maliciam chimorum euadere: ꝛ ex medicinis interficientibus: ꝛ oportet vt inquirant̄ medicine facientes euadere ex malicia chimorum. illud autem quod est ex malicia chimorum cuius virtus est venenosa: manifestū est q̄ tiriaca confert in eis. Speciei autē eius quod ex malicia eorum est cuius virtus non est venenosa. manifestum est: q̄r oportet vt inquirantur species medicinarum facientium euadere que faciant euadere ex eo. Et ego quidem iam expertus sum ꝛ inueni camphoram medicinam facientē euadere ex putredine chimorum. ꝛ propter illud ego dedi illam in potu in egritudinibus pestilētialibus. ꝛ in febribus putridis: ꝛ miscui cum ea illud quod vidi esse iuuatiuum: ꝛ minuimus in vnaquaq; egritudinum putrefactionem. Cruditatem autē chimi digerunt medicine digerentes sicut crocus spica ꝛ assaꝛ cassialignea ꝛ cinnamomum. ex viscositate autem humorum ꝛ grossitudine eorum faciunt euadere medicine subtiliantes: ꝛ ex frigore eorum faciunt euadere medicine calefacientes: ꝛ ex calore eorū faciūt euadere medicine infrigidātes. ꝛ ex eoꝝ subtilitate faciūt euadere medicine ingrossantes. 196

Nota hic de cāphora

Euacuatio ois chimi fit per illud quod attrahit ipsum ex medicinis soluē sine alio conamine hoc est adiutorio. ¶ Verumtamen medicine attractiue inest q̄ si confortet̄ euacuat ipm qui sequit̄ illum chimum: cuius exemplum est medicina que euacuat coleram: si confortetur euacuat post colerā phlegma: post phlegma melācholiam. post melancholiam sanguinem: medicina vero q̄ euacuat hu. melancholicum si confortet̄ euacuat post ipsū phlegma. post phlegma coleram: post colerā sanguinem: ꝛ manifestum est q̄ chimus sanguinis non oportet vt euacuet̄: quoniam quando ipse fit malus pmutat̄ ad vnum chimorū que sunt superfluitates ei⁹ scilicet aut ad melancholiam: aut ad coleram: aut ad phlegma aut ad aquositatem: ꝛ illud quod alteratur fit vnus istorum chimorum. Substantia vero ipsius sanguinis conueniens est nature quapropter omnia membra sumunt ex eo nutrimentum suum. ꝛ ga. quidem precepit virum qui inuenit medicinam sanguinem euacuātem occidit vt nō sciret eam ex illo alius. ꝛ postq̄ precepit eum interfici precepit vt caluderentur oculi eius ita vt non apparet ꝛ innueret eam ꝛ sciret alius ꝛ mcraretur alter interfectionem. in phlebotomia vero ꝛ in ventosis non est intentio euacuatio sanguinis puri: sed euacuatio multitudinis que est cum omnes humores sunt additi secundum proportionem. ¶ flebotomia autem euacuat multitudinem chimorum ex venis magnis verumtamen scarificatio ꝛ ventose euacuant multitudinem chimorum ex venis paruis. ꝛ ga. quidem docet in hoc sermone communes euacuationes: ꝛ dicit q̄ sunt. v. vna earum est illud quod euacuatur per medicinas q̄ calefaciunt ꝛ attrahunt calefacaione forti. iste enim medicine per superfluitatem calefactionis sue euacuant et attrahunt humores. et quedam illarum faciunt eos vaporem qui resoluitur in aerem. et quidam eorum quando attrahunt ipsos medicine iste currunt ex loco ad locum ad quem peruenit. et secunda est solutio ventris per medicinas in quibus sunt virtutes solutiue. et tertia est per clystere solutiuum. et quarta per sudorem. ꝛ sudor quidem fit per aerem calidum et cum coopertura et cum medicinis calefacientibus cutem. et quinta est per vomitum. et vomitus quidem fit aut intromissione digiti aut penne in guttur: aut per medicinam facientem nauseam: aut per medicinam in qua est virtus fortis qua attrahuntur chimi ad os vētris. iste ergo sunt euacuationes cōmunes. 197

¶ Nota de medicinis atractiuis

¶ Nota de phleboto mia ꝛ d̄ ventosis ꝛ scarificatione

De q̄nq; spēbus cōmunis euōnis

Augmentant̄ vero aliquā q̄de ab eadē cā q̄ eos genuit pmū est aūt qñ sunt cōmutantes eos sibi q secundū corpus sunt humores.

Et qñq; ē additio eorū ex illa cā q̄ fuit eis radix ꝛ ex q̄ fuit eorū generatio ꝛ qñq; ē ppea q̄r recipiūt aliquos alios humores q sunt in corpore: ꝛ alterāt eos ad similitudinem eius secūdū q̄ ipsi sunt.

Intentio vero i his curatiōib⁹ duplex ē: alteratio: ꝛ euō.

Et medicatiōi eorū sunt due itentiōes: q̄rū vna ē alteratio. alia euacuatio.

Alterant̄ igitur aut digesti ab ipo corpore aut a quibusdam pharmaticis virtutibus i quibus sunt ꝛ quedā virtutes q̄ virus venenatoꝝ aīaliū curāt ad hoc de lytyria pharmaca recipientes.

Alteratio chimoꝝ fit aut ab ipso corpore qñ digerit eos: aut a virtutibus q̄rūdā medicinaꝝ: ꝛ etiā in hoc genere medicinarū igrediunt̄ ille q̄ sanant ex medicinis hūtiū venena: ꝛ ex medicis q̄ sunt ex genere venenorum.

Euacuant̄ vero sufficiēt a calidis pharmacus ꝛ purgatiōib⁹ ꝛ clysteribus sudoribusq; ꝛ vomitibus: he igit̄ horū sunt cōes euōnes.

Et euō chimorū fit p medicinas calefaciētes fortiter: ꝛ p solutionē ꝛ per clystere ꝛ per sudorem ꝛ per vomitū ꝛ iste q̄dē sūt species euōnum cōium.

Vult ꝙ evacuatio ꝓpria cuiusq; chimorum oportet quod sit ex membris propinquiori bus membro in quo est chimus: ⁊ ipse deter minat hanc intentionem. 197

Vene prime sunt que sunt inter epar ⁊ intesti nuz ieiunum: ⁊ vocantur meseraice. et iam ostē dit in eo qd̄ preterijt ꝙ totū corpus est musculi ipse ergo vult p illud quod ex chimis est in corpore toto illud qd̄ ex eis est i musculis: ⁊ residuuz sermonis eius ē intellectum. 198

Sicut pulpa collo quintide ⁊ agaricus attrahunt in stomacho quando applicantur in stomacho ex cerebro ⁊ nucha ⁊ neruis superfluitates eorū ⁊ sicut attrahit medicina solutiua ventris quando bibitur superfluitatē ex lacertis. Et nobis quidem preparatur vt ponamus medicinas in eo quod ē sub vmbilico ⁊ attrahātur humores ex corpore: ⁊ vt retineatur medicina in manu ⁊ attrahit humores ex corpore: ⁊ vt ponatur medicina sub pede ⁊ attrahit hu. ex capite: ⁊ totuz illud scit ille qui multum studuit in hac arte et non oportet vt sciat illud qui nō meretur illud ⁊ fiat nocumentū eius per hoc ꝙ vtitur illo plus q̄ sit iuuamentum per ipsum. 199

Iste sermo intellectus est ⁊ iam preteriit expositio eius. 200

Iste res sunt que digerunt chimos ⁊ que adiuuant super digestionem eorum: ⁊ que faciūt euadere a malicia eorum: et que euacuant eos. ⁊ manifesta est ex eo quod premissum est curatio omnium febrium eius quidem que ex eis est malicia cōplexionis tantum. sicut fe. diei vnius idest ephimera ⁊ fe. ethica curatio est intrans in curatione malicie complexionis calide ⁊ sicce cum eo quod infrigidat et humectat ex cibis ⁊ potibus ⁊ medicinis ⁊ inclinatione omnium causarum continentium corpus ad illud quod infrigidat ⁊ humectat: ⁊ quod resoluit vaporem earum: sicut balneatio cum aqua dulci tepida: ⁊ inunctio cum oleo violaceo: ⁊ q̄ currūt eius cursu: ⁊ olfactio odorū frigidorū aromaticorū et vsus multus i particularibus harū rerū facit te scire ꝙ iste canō ē curatiōis eaꝝ. eius āt quod est ex fe. ex putredie chimoꝝ ē curatio cōposita ex eo quod adiuuat sup digestionē humorum: sicut medicine quarū caliditas est similis caliditati corporis innate: ⁊ cōfortatio nature donec digerat eos: ⁊ alteratio putredinis eoꝝ: ⁊ euacuatio eorū ⁊ infrigidatio eius quod facit accidere febres in corpore ex calore ⁊ siccitate. ergo curatio huius generis febrium est cōposita ex curatione fe. que est malicia cōplexionis calide ⁊ sicce: ⁊ ex curatiōe malicie chimoruz. ⁊ cuz putredo multotiēs seq̄tur opilationes ⁊ priuationes expirationis necessarium est in illo vt aperiantur opilatiōes ⁊ ꝙ minuat multitudiez donec eā cōsumat virt⁹ ⁊ expiret a corpore. 201

Vult per dispositiones illud quod nominauit ex malicia chimorū ⁊ per res causas que stimulant vnāquāq; specierū malicie chimoruz. Et docuit iam ꝙ ipse sīt duo genera. vnū eorum ē qd̄ superuenit corpori ex cibis ⁊ potibus et alijs extrinsecis ⁊ generāt chimū in eo illaudabilez. ⁊ alteruz est vt in corpore sit chimus illaudabilis: ⁊ sumat cibis ⁊ potus generātes chimos laudabiles cū q̄ pueniūt i corpore resoluit eos chimos chim⁹ illaudabilis ad nāz suā: ⁊ pmurat̄ de bōitate ad maliciā ⁊ pp illud dixit hy. Corpora q̄ n̄ sunt munda quāto pl⁹ nutries addes eis maliciā. 202

Vult oēs causas sex continētes corpus. vna quaruz ē cibi ⁊ potus: ⁊ secunda aer cōtinens: ex istis eni est quod nocet in chimis ⁊ generat in eis maliciā neq; cōfert i eis: qd̄ autē nocet eis est omne quod generat maliciā eoruz sz quod confert eis est omne quod destruit maliciā eorum: quod vero non confert nec nocet est omne cui non est impressio manifesta in aliqua egritudinū. Et in istis dixit hyppo. oportet vt sumantur in potu medicine que conferant: ꝙ si non confert: ad minus tn̄ fit ex eo quod non nocet: sz quādo non inuenimus cibos ⁊ potus conferentes dam⁹ ex eis quod non nocet. Et similiter facimus in omnibus causis. 203

Proprie vero a loco i quo cōgregati fuerint accipiuntur: quēadmodū i salubribus declaratū ē secundum tertium ⁊ quartum: maxime nobis de laboribus tractantibus ⁊ quecunq; adiacent aliis laboriosis dispositionibus.

Proprie vero sumūtur in locis in quibus aggregantur illi mali chimi sicut ostendi in libro de regimine sanorum: ⁊ proprie in tractatu tertio ⁊ quarto illius libri cū nos narrauimus lassitudinem ⁊ reliquas causas similes lassitudini.

Evacuantur enim ꝓprius qui quidē in primis venis per ventrem: qui vero i his qui secundum epar per vrinas: qui vero sunt secundum totam habitudinem per sudorem: quemadmodum ⁊ qui secundum caput aut per palatum aut per nares aut per vtraq; qui vero in thoracis lassitudinis purgatur per guttur cum tussibus: qui vero secundum renes ⁊ vesicā per vrinas.

Et evacuatio chimorum fit facilior quādo euacuatur illud quod ex eis est in venis primis per solutionem ventris ⁊ euacuatur quod ex eis est in eo quod est facilius post epar ex venis per vrinam: ⁊ euacuatur quod ex eis est i corpore toto per sudorem: ⁊ quod est in capite per palatum aut per nares aut per vtraq; simul: ⁊ quod est in pectore euacuatur illud per tussim: ⁊ quod est in renib⁹ aut vesica per vrinam.

Antipaseos vero cōmunis omnium partium ostensio ad ea que longissima sunt.

Evacuatio vero que fit per attractionis ē significatio communis omnibus membris que sunt ex locis longinquioribus illo loco ex quo intendimus ad attractionem.

Deriuatio vero ad ꝓxima loca.

Evacuatio que fit p viam extractionis eius quod collectuz ē i mēbro fit ex locis ꝓpinq̄s.

Omnia igitur quecunq; currant huius modi dispositiones salubres vocant̄ cause.

Et omnes iste res q̄ sanant has dispositiones nominantur cause sanitatis.

Quemadmoduz exacuentia egre.

Et oēs res que stimulant dispōes has ⁊ addūt in eis: nominatur cause egritudinis.

De vtre vero neq; ledētia nec adiuuātia:

Res ergo q̄ n̄ nocēt nz cōferūt eis: nominānt̄ cāe nz sanitatis nz egritudinis.

Res quibus non est impressio manifesta: neqꝫ in sanitate neqꝫ in egritudine: possibile est vt nō nominentur cause penitus: verumtamen hec speculatio est egrediēs ab arte medicine: ⁊ occupatio cum ea est ex operatione medicorum sophistarum: qui finiunt vitas suas in fantasia ⁊ sophisticatione per sermonem. in nominibus. ⁊ negligunt considerationem in eo quo fit iuuamentum in medicinis: ⁊ via eoruꝫ est vt nominentur medici sermonis. Medici vero secundū veritatem sunt medici operationis: ⁊ ex operatione istoruꝫ est occupatio cuꝫ consideratione in eo qđ fit iuuamentum in medicina. ⁊ quando intelligūt illud quo indigēt ex intentionibus reruꝫ nō curāt qualiter sint noīa. 105

Ostendit Ga. in alio libro ex libris alijs suis ꝙ occupatio cū nominib⁹ est superflua cum qua nō fit iuuamentuꝫ quando intentiones sīt intellecte: ⁊ ostendit in libro suo de nominib⁹ medicinalibus ꝙ res q̄ non conferunt neqꝫ nocēt sunt ex causis dispōnis tertie que dicit̄ neqꝫ sanitas neqꝫ egritudo. 206

Confortatio ⁊ nutritio sunt capitulū medicīe quod administrat̄ i eo qui iaꝫ sanatus est ex egritudine: ⁊ nominatur illud regimen ꝯualescētis: ⁊ in senectute nominatur illud retentio residui vite senis: ⁊ inter cōfortationē ⁊ nutritōꝫ ē dr̄ia ꝯfortatio quidē est illud quod addit in virtutibus membrorum: nutritio vero est illud quod mutatur ⁊ digeritur secundum ꝙ oportet: et cum quantitate q̄ oꝫ et ꝙ nutrit. 207

Velit ꝙ iam ꝑ͛gsite derscrutatus est doctrinam regiminis conualescentis ⁊ retentionis residui vite senis in libro suo qui nominatur regimen sanitatis seu ingeniū sanitatis: et ꝙ illud quod dicit i libro hoc ē abbreuiatio illius. 8

Quod ipse dixit: communicant conualescentes ex egritudinibus ⁊ senes: verum cause in eis diuersificantur in conualescentibus quidem egritudines t quod cuꝫ eis accidit ex doloribus comminuunt ex sanguinib⁹ ⁊ spiritibus ipsorum. ⁊ ex humiditatibus sparsis in membris que rorant membra radicalia: ⁊ omnia que accidunt eis inde sunt per accidens non naturalia in eis: ⁊ propter illud possibile est vt destruātur omnia accidentia. ⁊ iterum est manifestuꝫ ꝙ fit i membris eoꝝ pp istas res malicia complexio q̄ facit virtutes eoruꝫ debiles: ⁊ pp paucitatē sāguinis i eis ⁊ debilitatē virtutū fit quod vincit super totuꝫ corpus frigus: senū vero corpora radicalia frigida sunt ⁊ sicca natura ⁊ sanguines eoꝝ sunt pauci: qm̄ calor in eis innatus iam debilitatur a digestione eius quod aduenit corpori ex potu ⁊ cibo: q̄ propter aggregātur i corporibus eoruꝫ hūiditates multe ⁊ hūores credi: et pp istas res debilitantur i eis spiritus tres. ⁊ dominat̄ in eis super eos debilitas nature: ⁊ fiunt corpora eoꝝ frigidiora naturalꝗꝫ fuerint. Iā ergo declaratur ꝑ illud quod diximus conueniētia corporuꝫ cōualescentiū ⁊ corporū senum in paucitate sāguinis ⁊ spirituū et siccitate mēbroꝝ spiritualiū radicalium ⁊ debilitate virtutum ⁊ victoria frigoris supra totum corpus ⁊ propter illud ponit Galienus canonem curationis vnuꝫ in cōualescentibus ⁊ senibus: et propter illud oꝫ vt discernas ipm ⁊ appropries cōvalescentes secūdū cās faciētes i eis: ⁊ appropries senes secundū causas agentes in eis: ⁊ iā declaratū est ꝙ cause dispositionis istorum sūt ali a causis dispositionis illorum.

Potest āt aliqs eas neqꝫ cās appellare oīo q̄les sīt multi sophistarū negligētes qdē ipsaꝝ reꝝ inuēire drīam. i nominibus vero plurimū tpis cōsumētes.

Et possibile ē vt nō nominēt̄ cause oīo sicut faciunt multi sophistarū ex eis q negligūt speculationem in inuētione diuersitatis summe reꝝ: ⁊ finiunt vitā suā in noībus.

Dictum est autē amplius in aliis negocijs aduersus eos: preseruatiua quidē species artis talis est.

Etiam locutus fui i alio libro ab isto sermone magis exposītū isto in destructione istoꝝ dictoruꝫ.

Resumptiua vero ⁊ renutriens in cōualescentibus ex egritudinibus ⁊ senibus: qualis vero est ⁊ eorū dispō ⁊ a qbus causis maxīe ad id quo secūdū naturā ē reuertuntur.

Iam compleuit narratiōem speciei medicine dicte cū cōseruatione ⁊ ex medicina ē species alia q̄ nominantur confortatio ⁊ nutritio: ⁊ vtimur ea in eo qui sanatus est ex infirmitate ⁊ in senectute.

Perfecte qdē i terapētice facultatis lr̄is demonstratū ē: p capitula vero dicat̄ ⁊ nunc.

Etiam ostendi illud i libro de igēio sanitatis declaratiōe cōpleta. dispōem āt corporuꝫ istoꝝ ⁊ ex qb⁹ causis redeāt ad dispōeꝫ naturalē ego suꝫ narrans tibi cum abbreuiatione in hoc loco.

Si igit̄ dispō ē talis bonus qdē ē ſꝫ paucus sanguis: ⁊ cū eo vitalis q appellatur spiritus ⁊ aīalis. ipse vero solidi partes sicciores: ⁊ ꝑpterea virtutes earuꝫ debiliores ⁊ īfirmiores: ⁊ ꝑpter has totum corpus frigidius

Dico ergo ꝙ dispō istorū corporū. s. cōualescentiū ⁊ senum est ꝙ sanguis qui est i corporibus eorum est sanguis bonus: verūtn̄ quātitas eius ē parua: ⁊ similit̄ ēt est dispō spiritus vitalis ⁊ aīalis. mēbra vero eorū fixa sunt ⁊ sicca: ⁊ pp illud virtutes eoruꝫ sunt debiles: ⁊ ꝑpter debilitatem harum virtutū totū corpus ē frigidius.

Cause vero salubres eā q̄ dicta ē corrigētes dispōem vno qdē capitulo ut apprehēdāt̄ q̄cūqꝫ perfectā ⁊ veloceꝫ digestionē opant̄ scđm ptē vero immoderatis motionibus ⁊ cibis ⁊ potibus ⁊ somnis sunt: materie qdē motionum sunt suspensiōes ⁊ deābulationes ⁊ fricationes et lauacra.

Quod si vis vt aggregē tibi causas que rectificant hanc dispositionem ⁊ attrahunt habenti ipsam sanitatem: tunc sunt omnia que adiuuant ad hoc vt superueniat corpori nutrimentum velociter custodiens: ⁊ si amas vt distinguam tibi eas: tunc sunt motus equales ⁊ cibus ⁊ potus eq̄lis ⁊ somnus equalis: ⁊ sp̄es motus sūt in vehitione ⁊ deambulatione ⁊ fricatione et balneatione.

Oportet vt regantur regimine eq̄li in vnaq̄q₃ causarum sex: que sunt aer continens: cibus ⁊ potus: somnus ⁊ vigilia: ⁊ euacuatio: ⁊ cōstrictio ⁊ accidētia anime. verumtamē Galienus dixit in illis tria vt significet super residua per ea: ⁊ dixit speciebus particulariū motus vehitionē ⁊ deambulationē vt significet sup omnia particularia motus: ⁊ intelligant ex particularibus motus particularia etiā vniuscuiusq₃ causaru₃ sex: ⁊ perscrutatus ē exquisite sermonē in eis in duobus libris: q̄ru₃ vnus ē liber de īgenio sanitatis ⁊ alter ē de regimine sanorū. 210

Quando tu administras ī regimine sanitatis conualescētis ⁊ retentiōis residui vite senis cibū ⁊ potū eq̄lem in quantitate sua ⁊ sua qualitate ⁊ bonitate digestionis eorū et administras somnu₃ equale₃ ⁊ motu₃ equale₃ facile que confortāt mēbra eorū: ⁊ expirare faciūt illō qō aggregatur in eis ex vapore aut per vehitionē: aut p ambulationem: aut p fricationē equalem: aut per balneationē aut per duo ex istis: aut p plura duobus. ⁊ vides eos q₃ iā rectificati sunt per ea rectificatiōe multa post administratione₃ eorum tūc precipe eis vt inquirant cōuersationē in pauco ex eis in quo cucurrit consuetudo eorum conuersari: ⁊ ingrediantur in eo paulati: ⁊ gradetur in eo donec redeant ad consuetudinem eorum ex operationibus quas consueuerunt. 211

Iam sciuisti ex canone curatiōis cōmuni: scil₃ ex curatiōe contrarij per contrariū: quia cum virtutes conualescentiū ⁊ senum sint debiles indigent cibis humidis velocis digestiōis: sicut st sorbitiones: ⁊ aqua pulloru₃: ⁊ ius gallinarū: ⁊ cū in frigidatur cōplo: indigent calefactione membrorum suorum cum cibis: quapropter oportet vt illud quod das eis in cibo ex eis nō sit frigidū: ⁊ gradare eos in istis rebus ex minori ad plus paulatim: ⁊ similiter oportet vt facias in motibus ⁊ vnaq̄q₃ cārum. 212

Rectior potu₃ conualescentibus ⁊ senibus ē vinum temperate complexionis: ⁊ nō est sup te siue sit antiquum siue nouum per quā sit signa equalitatis apparentia in eo: ⁊ sunt illa que numerauit color quidem albus aut decliuus ad rubedinem sed in substantia est clarum lucidum: odor vero est bonus cum equalitate: sed sapor est non mortui saporis nec fortis valde: sed medium est inter ponticitatem ⁊ stipticitatē: ⁊ inter amaritudinē ⁊ dulcedinē. 213

Iste sermo tolerat duas expositiones. vna earum est vt velit omnes canones curationis. ⁊ altera ē vt velit totum quo regantur conualescentes ⁊ senes. prima vero expositio est sermo communis quo facit nos rememorari totius qd narrauit in hoc libro: ⁊ propter illud ponit eum sigillatione₃ eius. Expositio autem secunda est sermo proprius quo facit nos rememorari q₃ corpora conualescentium ⁊ senum cu₃ sint frigida: indiget eis que calefaciunt ea ex cibis ⁊ potibus ⁊ motu: ⁊ reliquis causis calefactione equali. ⁊ si sint debilia: indigent eis que cōfortant ea ex cibis ⁊ potibus ⁊ speciebus exercitij. ⁊ cū sint diminuta ex sanguine ⁊ spiritib⁹ īdigent eo quod addat illud ī illis ex cibis ⁊ potibus: ⁊ bonitate digestiō is: ⁊ exercitio ⁊ gaudio. Et eius sūt species multe: sicut aspectus rerum boni aspectus: sicut celum et stelle ⁊ aq₃ ⁊ colores boni ⁊ stratus alei: ⁊ vasa preciosa: ⁊ q̄ bonam faciunt anima₃ ex narrationibus facientibus ridere: ⁊ q̄ faciūt super animā leticia₃ et suffumigatio bona: et odores delectabiles: et reliqua que sunt illis similia. ⁊ cum sint mēbra illorum sicca: eis indigent que humectant ea. in conualescentibus quidem afferatur cambium eius quod resoluerunt dolores ex eis ⁊ humoribus: in senibus vero extrahatur cum facilitate illud quod aggregatur in corporibus eorum de superfluitatibus: et inquiratur calefactio membrorum ⁊ ipsum humectatio cum cibis et potibus conuenientibus ⁊ fricatione ⁊ balneatione: ⁊ similibus istis ex illis que quando ponis illas radices sunt sustentamentum tuum. et vtens vnoquoque particularium secundum se: consequeris intentionem tuam quesitam. Et cum post Galienus. ⁊ Diascorides. sint herbe inuente vltimi iuuamenti velocis valoris: sicut valor camphore in egritudinibus pestilentialibus calidis: ⁊ muscus in egritudinibus pestilentialibus frigidis. ⁊ sicut velocitas herbe aphrodilli cuius flos similatur celesti facientis euadere ex punctura scorpionum et ex morsu serpentium et viperarum: donec dicitur quod qui bibit ex ea aliquid: et mordet ipsum vipera aut serpens aut scorpio: non sentit per eos dolorem: et si esset ex rebus que sunt deteriores istis rebus ⁊ maligniores eis. et quia ita stat anno vno quod non imprimit in corpus eius venenum. tunc iam possibile est vt sint etiam medicine que prohibeant a velocitate senectutis scilicet a frigore membrorum ⁊ siccitate eorum: et prolongetur per illud vita hominis quando regimen eius sit bonum: sicut dicitur quod homines vixerunt centum annis: et vnum quod inuenitur in illo est medicina inda. et nominatur triphera: ipsa namque bonam efficit digestionem et colorem bonum. et prolongat inuentutem tempore et spacio longo quando cum vsu eius bonum est reliquum regimen. et fortasse illi qui diu vixerunt inuenerunt iam medicinas quibus prolongate sunt vite eorum: quarum cognitio non peruenit ad grecos

Et si multum meliores adhuc fiant: ad cōsueta opera paulatim attingant.

Et si rectificāt rectificatione multa post vsu₃ harū rerū: tūc oz conuersari in pauco ex eis in quibus ɔsueuerūt cōuersari ex opatiōibus.

Ciborum vero ī pricipio qdē hūidi ⁊ bñ digestibiles ⁊ nō frigidi: postea vero magis nutrientes.

Sibi aūt opationē vt in primis sint ex reb⁹ hūidis velocis digestionis que nō sunt frigide. cum ergo extenditus cū cis tēpus tūc oz vt sint ex eis quorū nutrimētū est plus.

Potus vero apt⁹ vinū ē: etate qdem mediū forma vero purū lucidu₃ ī colore vero aut albu₃ aut subrubeu₃: odore vero suaue: ī gustu vero nec asu₃ omnio nec aliquā vehementem qualitatē ostendēs nec stipticam nec amaram nec dulcem.

Potus aūte rectior eis est vinu₃ equale inter antiquum ⁊ nouum: ⁊ quando aspicis ipm vides ipsu₃ claru₃ lucidu₃: ⁊ color eius aut albus aut decliuis ad rubedinem ⁊ quādo ipsum odoras inuenis ipsum boni odoris cum eq̄litate: ⁊ quando gustas inuenis ipsum saporis non mortui neq₃ fortis valde donec non sit vincens super ipsum ponticitas aut stipticitas aut amaritudo aut dulcedo.

Dictū ē aūt vt modo dixi ī terapētica facultate āpli⁹ sup his.

Et iā narraui oēs istas res sicut dixi paulo aū narratōe magne exposita hac ī libro d̄ īgenio sanitatis.

nec ad aliquē eorū qui venerunt post eos vsque hodie: ⁊ fortasse illud inuenietur in eo quod futurum est ex tempore. nam quando triphera est secundū q̄ diximus: tunc possibile est inuenire quod ea ē magis vltimum: verūtamen non est possibile omnino inuenire medicinam prohibentem a morte vllo modo ⁊ conseruantem vitam semper. Galienꝰ autē demonstratiōe ꝓbauit in tractatu primo de regimine sanorum: q̄ hec res est impossibilis in natura hominis cum sit compositus ex spermate ⁊ sanguine menstruoso. 2 i 4

Iam palā dixit Gal. in hoc sermone illud ad qd̄ intendimus de hoc q̄ nominauimus hunc librum artem paruam ⁊ q̄ ipse nominauit ipsum hoc nomine vt significet quia in eo sunt summe totius artis medicine quam exposuit in libris suis et non nominauit eum hoc nomine per comparationem eius ad librū de ingenio sanitatis solum sicut putat cui non est intellectus: ⁊ ista sūt nomina librorū eius in quibus docuit artez medicine secundum expositionem ⁊ determinationem: ⁊ dicit intētiones suas in eis cum conditionibus suis. 2 i 5

Audi ordinem librorum in quibus perscrutatus est exquisite Galienus doctrinā artis medicine. 2 i 6

Isti tractatus omnes sunt pendentes et precedentes cum complexione. 2 i 7

Scilicet lege et vide librū de virtutibus naturalibus post duos tractatus primo de complexione: et lege ante istos duos primos tractatus librum de elemētis. 2 i 8

Uult quod sunt ei post

Nunc eniz percurrere oĩa ꝑticularia nobis ꝓpositū erat solum modo rememorã ĩ capitula in alijs cū negocijs fecimus tractationē q̄ ꝓscribēs quidē quot sunt ⁊ qualia determinabo orationē in eis.

Et nō ē intētio mea in hoc libro vt narrē oēs res ꝑticulari'r verūtamen nō intēdo in hoc libro nisi vt rememorer summas eius qd̄ exposui ⁊ ostēdi in libris meis alijs: ⁊ ego sū dicens illos libros alios quot sīt ⁊ qui sūt. ⁊ distiguā vnumquenq̄ eorū: deinde abscindā postquā narrauero illud librum istū.

Dictuz igiť quidē est ⁊ prius quoniā est vnus alius liber in quo de cōstitutiōe ⁊ inuētōe artis medicine tractauimus ancedūt autē eū duo priores qui sunt de artiū cōstitutiōe sed hi nunc expleto eorum numero que sine tractione sīt operationū.

Iam dixi paulo añ: q2 ego scripsi tractatū ĩ quo narraui q̄liter ē medicina. ⁊ precedunt hūc tractatū duo tractatus ĩ q̄bus narraui esse entiū oium artiū: verūtamē isti tractatus cū hoc tractatu quorum iste est cōsumatio sunt preter libros quos edidi scd̄m expōnē ⁊ dilatatiōnē in sermone. librorū autez librorū iste sūt ordinationes.

De his qdē igiť q̄ secūdū hip. sūt elemēta vnus liber ē: post aūt eū tres de cōplexiōibus quorū duo quidē de his q̄ in animalibus sunt complexionibus: tertius autem de his qui ĩ pharmacus. Ideo q̄ ⁊ de simplicium pharmacorū virtutis opere nō possibile est scire perfecte si non diligēter studeas legere tertium de complexionibus. Est aūt ⁊ alius liber paruus sequens duos primos de complexiōibus qui de ano

mala discrasia inscribiť: hunc autez similiť alij duo q̄ parui. hi qdē de compositiōe optima corporis: hi vero de bona habitudīe.

Primus liber eorū est ĩ quo narraui eē elementorū secūdū sniam hip. et post eū sīt tres tractatus ĩ q̄bus narraui esse cōplexionis. narraui sīgdē ĩ duobꝰ tractatibus pmis ex eis esse cōplexiōis aīalium ⁊ narraui ĩ tertio eē cōplexiōis medicinarū simplicium: ⁊ ꝓpter illud fit impossibile aliquē intelligere librū meū de virtutibus medicinarū simplicium secūdū q̄ eos si nō antecedat ⁊ legat tertiū librū meū de cōplexione: et perscrutet exquisite itellectū eius: ⁊ post eū ē tractatus vnus paruus qui continuat cū duobus tractatibus pmis libri mei ĩ cōplexione. ⁊ inscriptio eius est de cōplexiōe mala diuersa: ⁊ duo alij tractatus quorū vnius ĩscriptio est de meliore habitudīe corpis: ⁊ alterius ē ĩscriptio de bōa habitudīe corpis.

Tripartita est alia opatio de vtutibus naturalibus: quā siue post duos de cōplexiōibus: siue post eū q̄ de elementis legere q̄s velit pōt hoc conseq.

Et post librū de cōplexiōibus est liber alius ĩ quo sīt tres tractatus q̄bus narraui esse virtutū naturaliū: ⁊ possibile est post hoc vt legas hūc librū postq̄ legeris duos tractatꝰ pmos de cōplexiōe: ⁊ postq̄ legeris tractatū ĩ quo narraui eē elemētorū: vt sit lectio tua secūdū ordinē ꝯtinuū.

Post hūc āt ĩ multis opibus de aīalibus opatiōibus tractauimus.

Et sīt mihi post hūc librū libri multi ĩ quibus narraui esse operationum animaliū.

Quoniam autem ⁊ in demonstrationibus eorum non parua vtilitas est que per anathomiam apparent: primum in illis exercere oportet. Est autem vltima ⁊ vtilissima quedam eorum que vocatur anathomia disputatio ⁊ dispositō ⁊ alie cum ea multe. In duobus quidem de anathomie diuersitate: in vno autem de ea que mortuorū anathomia post hos autem duos de ea que viuorū: in alijs autem quibusdam secundū partes introducendis faciemus eam que de ossibus: ⁊ eā que de musculis est anathomia: ⁊ eam que neruorum: ⁊ eam que arteriarum ⁊ venarum: ⁊ quidaz tales alij talium sunt: ⁊ si secundum naturaz qui in arterijs sanguis.

Uerūtamen cum in demōstratōe super ea q̄ apparent ĩ anathomia iuuamētū nō paruū: oportet vt antecedat studium ĩ anathomie libris: ⁊ magis cōsecutiuus librorum in quibus narraui anathomia est liber curatōis anathomie: ⁊ post

librum de virtutib⁹ animalib⁹ libri multi. 219

Liber curatiōis anathomie est .xv. tractatus: ⁊ tractatus quos posuit discipulis sūt quinq₃ q aggregati sunt i libro vno ⁊ nominat post illud anathomia pua. 220

Isti sūt quattuor tractatus qui aggregati st ⁊ nominant libri vocis. 221

Iste liber est nonus tractatus: ⁊ tractatum decimū fecit respondendo de dubitatione qua dubitabant quidā homines sui temporis. 222

Liber de iuuamētis mēbrorum est decem ⁊ septem tractatus. 223

Vnaquaq₃ harū diuisionū est quattuor tractatus. 224

Illud qd consequitur est: quia posuit hūc tractatum verum promisit illum ⁊ dimisit ipsum ⁊ mortuus ē sine ipso secundū sapi. octoginta septē annorū. 225

Vnusquisq₃ horum librorum est tres tractatus. 226

Septem tractatus nominantur carthagenes: ⁊ decem nominantur almeamur: in quibus dixit medicinas compositas secundum membra patiētia. 227

ipsum sunt libri alii multi ex quibus sūt duo tractatus in quibus narraui esse eius qd cadit i anathomia de diuersitate: ⁊ ex eis est tractatus in quo narraui eē anathomie aialium mortuorum: ⁊ ɔtinuātur cū eo duo tractatus in qbus narraui esse anathomie animalium viuorum. Et ex eis sunt tractatus alii quos posui discipulis in anathomia ossium ⁊ lacertorum ⁊ neruorum ⁊ venarū non pulsatilium ⁊ pulsatilium ⁊ tractatus alii similes istis: ⁊ ex eis qui ingrediuntur in ordine istorum ē tractatus in quo ostendi ꝙ sanguis est retentus in venis pulsatilibus natura.

Demōstrātes ipsas operatiōes duo qdē st de musculis ⁊ motibus: tres āt de thorace et pulmōis motu. post hos q de respiratiōis causis quos sequitur q de voce.

Esse autē operationum narraui i duob⁹ tractatibus in qbus narraui motum lacertorum. Et tres tractatus sunt in qbus narraui motum pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ sequitur hūc librum liber noster de cāis respirōis: ⁊ post hūc sūt tractatus quos edidi de voce.

De principali autē ⁊ de aliis oibus q̄cū ꝙ circa naturales aut aiales operatiōes querunt: in multi partito opere manifestauimus quod de hippocratis ⁊ platonis dogmatibus inscripsimus.

Esse autem virtutū que nominantur regitiue ex virtutibus aie ⁊ reliquorū de qbus est necessaria inqsitio de eē opationum naturaliū ⁊ animaliū ostendi in libro in quo sunt tractatus multi: quorū iscriptionem posui de sentētiis hippo. ⁊ platonis.

Ex huius generis st que ⁊ in consideratione que de spermate scripta sunt singularitates: ⁊ adhuc que de hippocratis anathomia: que oia quidē de vtilitate mēbrorum sequitur opatio.

Et ingrediuntur in hoc genere doctrine duo tractatus quos edidi de spermate ⁊ liber de anathomia hippocratis: deinde post istos libros omnes sequitur liber de iuuamētis membrorum.

Ad cognitiōes autem egritudinum ⁊ q̄ de patientibus locis: ⁊ q̄ de pulsibus opatio vtilis existit scdm quā ⁊ p̄cognitiōes docemus. antecedūt āt eū q de pulsibus duo libri q de vtilitate pulsuū. hic autem q de pulsibus in quattuor partes diuisus ē: pma qdē de differētiis eorum secūda de cognitiōe: tertia de his q̄ i pulsib⁹ cāis: ⁊ q̄rta de ea q̄ p pulsus p̄cognitiōe hui⁹ generis ē.

Ex libris autem qbus fit iuuamētū i cognitiōe egritudinum est liber cognitionis egritudinum membrorum interiorum patiētium: ⁊ ex eis est liber de pulsu i quo narraui ꝑnosticationē q̄ fit ex pulsu. Et ancedūt librum pulsus duo tractatus. quorū vnus ē i necessitate respirationis: ⁊ alter i necessitate pulsus. Liber aūt noster i pulsibus diuidit i q̄ttuor diuisiōes. i cuius pria diuisiōe narrauimus species pulsus. ⁊ narrauim⁹ i secunda qualit cognoscunt ille species. ⁊ narrauimus i diuisiōe tertia cās facientes illas species. ⁊ narrauimus in diuisione quarta ꝑnosticationem que fit ex illis speciebus.

Ex hoc genere ē q̄ i itroducēdis de pulsib⁹ scriptus ē. In mēte āt habea ⁊ aliū facere librū vnū velut icisionē oium: quē artē de pulsibus siue epithoma inscribam.

Et igredit i hoc genere tractat⁹ quē posuim⁹ i itroducēdis i pulsu. Et ego qdē i mente habeo vt ponā tractatū aliū i quo sūmati ponā totū qd dixi i istis tractatib⁹ q st de pulsu ⁊ forsitā ponā iscriptōē illi⁹ tractat⁹ aut artē puls⁹. aut sūmas eē pls⁹

Vtilia āt ad hāc iscriptōē st ea q̄ p cōmētā ⁊ iudicia eius qd pulsib⁹ archigēis liber decē st. Ad p̄cognitōes āt vtilima maxie q̄ crisis opatio: ancedit āt hāc q̄ de creticis: s₃ q̄ de dislnia ⁊ ad cognitiōes pn̄tis dispōis: ⁊ ad cognitiōes futurorum bonorum vl malorum circa laborātē vtilis existit.

Et ex eis qb⁹ fit iuuamtū ex hac scia st tractatus i qb⁹ exposui illd qd dixit archigenes pulsu: ⁊ qd exptus ē: ⁊ osdi rectū eius ex eo qd errauit vel narrauit. libri āt qb⁹ fit iuuamtū i ꝑnosticatiōe magis vltius eorum ē liber crisis: ⁊ p̄cedit ip₃ liber de creticis dieb⁹: ⁊ liber quē edidi i malicia respirōis: q fit iuuamtū i cognitiōe rei pn̄tis ⁊ i ꝑnosticatōe rei futur ex bono aut malo qd accit ifirmo.

Et q de simpliciū pharmacorum vtute st quorū p̄us memi. ⁊ hi q de cōpōne pharmacorum

Et vndeci tractat⁹ i qb⁹ narraui eē medicinarum simpliciū ⁊ iā dixim⁹ eos añ ⁊ decē septē tractat⁹ i qb⁹ narrauim⁹ ɔpōes medicinarum ⁊ eē ɔpōis earum.

Hec igit oia ⁊ cū eis st q̄dā ad cognoscēdum vtilia: quemadmodū ⁊ q de procatarticis cāis: ⁊ q de medicinali empiria: ⁊ q de subtilitate die

Aggregati sunt isti tractatus septem in libro vno et nominatur liber causarum accidentium. 228

Ipse autẽ dicit in libro de ingenio sanitatis: qȝ vt legatur post librum de ingenio sanitatis liber de medicinis composi tis: ⁊ oportet vt legantur medicine simplices ante librum de ingenio sanitatis. 229

Docuit per hunc sermonem modũ necessitatis q̃ est de arte dialetice in arte medicine. Manifestũ ẽ enim ꝙ non scit rectum ⁊ certum: nec rectificatur ab errore nisi per artem dialeticam solam. 230

Iam fecit hoc ga. in duobus tractatibus q̊s nominauit puitas librorũ vel nominatio librorũ ga. Et ex libris quos dixit in hoc loco ⁊ libris quos dixit in nominatione librorum suorum: ⁊ sunt illi qui exierunt ab arabica lingua vel ad arabicam linguam ⁊ est plurimum eorum ad illud ad quod vocat necessitas in doctrina artis medicine. ⁊ ex eis sunt quos non vidi vsqȝ ad diem hunc: sicut librum in quo exposuit illud quod dixit archigenes in pulsu: ⁊ sicut libri eius in anathomia hyp. Et ab istis duobus libris fit excusatio per illud quod oñdit in libro suo de pulsu: ⁊ per id quod ostendit in libro suo de anathomia. Et similiter fit excusatio per canones quos dixit in quinque tractatibus primis medicinarum simplicium a toto illo quod posuerunt qui venerunt post eum ex medicinis quas ostendit ostendit se inuenisse. Et similiter fit excusatio per librum suum de crisi: et per librum de ingenio sanitatis a libro suo de febribus. Ipse enim ex quibus perscrutatus est esse scribam in his duobus libris ⁊ secundum hanc viam necesse est tibi vt intelligas intentiones galieni et agas cum eis: et addiscas artem medicine secundum quod magis completum est.

ta: ⁊ amplius qui de phlebotomia ad cinalcrũ vel cõtra erasistratum: ⁊ qui de his q preter naturam tumoribus sũt: similiter autem ⁊ alii q de multiplicitate humorum: ⁊ alii quidem tales. omnium autem vtiliores ad terapẽticum mercedem sunt ⁊ qui de egritudinem differentia: ⁊ qui de accidẽtibus: ⁊ tercius de his in quo causas egritudinum tractauimus: cum quibus alii tres in quibus que in accidentibus causas commentauimus.

Et omnes isti libri ⁊ tractatus alii cum eis singulares ẽ necesse vt legãtur ⁊ regãtur ⁊ preparẽtur: ⁊ ex eis est tractatus in quo narraui eẽ causarũ p̃minitiuarum: ⁊ ex eis ẽ tractatus i experiẽtia medicinali: ⁊ ex eis ẽ tractatus i regimie subtiliãte: ⁊ ex eis est tractatus i phlebotomia venarũ i quo cõtradixi erasistrat: ⁊ ex eis est tractatus in apostematibus: ⁊ ex eis est tractatus in multitudine humorum: ⁊ alii ex eis q sunt similes illis: ex quibus non est excusatio in intellectu libri de ingenio sanitatis: ⁊ tractatus quo narraui egritudines ⁊ tractatus in quo narraui accidentia: et tractatus tertius in quo narraui causas egritudinum: ⁊ tres tractatus post illum in quibus narraui causas accidentium.

Incipit libellus de diuisione librorũ galieni.

Testatur galienus i commentarijs supra dicta hypocratis se librum composuisse de ordie legẽdi suos libros: ⁊ iste hic in fine huius libri Tegni multos nũeret libros quos cõposuit ⁊ ordinẽ legẽdi aliquorũ tradat: verũ ex hoc non habetur totus librorum numerus neqȝ totus ordo: vt ergo hec duo habeant ope preciũ vtile eẽ duxi h sub epilogo ocã galieni i illo libro hȝ gẽtilisme tẽ imediũ adducere. dico ḡ in p̃mis ꝙ ga. ꝯposuit libros d̃ quibus dã p̃cedẽtib[9] ad sciam medcie: ⁊ st nũeros tres: i q h[9] isinuat docȝ ⁊ d̃clarat q̃uo medicia ipa ⁊ q̃libȝ alia scia doceri d̃beat: vt ip̃e dic̃ i fine hui[9] iã dixi paulo añ qȝ ego scripsi tractatũ i q̃ narraui q̃liter medicia. ⁊ p̃ccedunt hũc tractatũ duo tractat[9] i qb[9] narraui eẽntiã oiũ artiũ: ⁊ fec̃ librũ d̃ dmõstratõe seu artiũ ꝯstitutõe q liber logica q̃dã ẽ: de q̃ mẽtõȝ fec̃ i fine h[9] tertij libri vbi dixit Et iã oñdi i libro i q̃ narraui meli[9] igeniũ qȝ oȝ añ hos libros oẽs vt exerceat i libro meo quẽ edidi i dmõstratõe q vult vti hac arte p viã rõcinatõis ⁊ exerceri i ea. de q̃ libro ẽt mẽtõȝ fac̃ tertio d̃ simplici medicia. c. vltio. Scd̃o ẽ q̃ sit medicorũ laudabil̃ secta: ⁊ sic ẽ liber de sectis. Terti[9] ẽ vocabulorum siue nominum medicinaliũ expõ: ⁊ sic ẽ liber q noiat de nominib[9] medicinalib[9]: de q̃ mẽtionẽ facit. so de differẽtijs febrũ: illo capitulo. Sȝ qm̃. ⁊ fecit libros de medicina vl̃ de principijs quibusdã medicie: ⁊ sic ẽ liber dictus ĩtrodictorius: aut de tota medicina: ⁊ h̃ duplicit̃ vl̃ in cõi: ⁊ sic est liber iste tegni quẽ nup emẽdauimus vel i sp̃ali de scibilib[9] p̃ticularib[9] ⁊ determinatis. ⁊ qȝ medicina ẽ ars opatiua ⁊ mechanica pace doctrine huius dixerim: ideo considerat subiectum finẽ ⁊ modũ iducendi finem in subiectũ teste Auerroi: primo collectorij

Que de terapẽtica sequantur methodo scripta sunt a nobis singularit̃ ⁊ que de opatõe.

Et sequitur hos libros liber de ingenio sanitatis: ⁊ liber de regimine sanorum.

Quoniam autem ⁊ ante omnia hec exercere oportet i ea q̃ de demonstratione operatiõe logice futuram operari artẽ in ea que ad optimã heresim demonstratum est opatiõe.

Etiam ostendi in tractatu in quo narraui melius ingeniũ. qȝ oȝ ãte hos libros omnes vt exerceat i libro meo quẽ edidi i demonstratione q vult vti hac arte per viã rõcinationis ⁊ exerceri in ea.

De aliis autẽ conscriptionibus ⁊ rememoratiõibus q̃s scripsimus nõ necesse est tractare nũc de omnibus futuros dicere alios forsitan in vno vel duobus libris iscriptionem habituris Galieni de propriis conscriptionibus.

Reliquos autẽ libros ⁊ expõẽs quas edidi nõ cogit me aliq̃s dicere in hoc loco. quoniam de ꝯsilio meo est vt applicem oẽs eos in tractatu vno aut in tractatibus duobus: ⁊ ponam inscriptionem libri galieni. in rememoratione librorum suorum.

Explicit commentum Hali filii Rodbon supra Tegni galieni: in quo ipse Hali exponit librum galieni archiatros: filij Abincalis: qui nominatur Microtegni idest ars parua.

subiectū aūt quod ē corpus humanū ꝑma aphorismo rū cōmento pmo: hʒ quattuor cās. libri igitur galieni qdam sunt de cā materiali sicut liber de elementis elementa enī materia sunt mixtorū corporum teste pncipe ꝑma primi capitulo de elementis: ⁊ capitulo de cōplexionibus: ⁊ liber de cōplexionibus: ⁊ tertio liber de humoribus: de quo mētionē facit. ꝭo de virtutibꝰ naturalibus. ⁊ huic libro de humoribus annectit̄ liber de spmate: qr ex his. s. hūoribus spma hʒ originē ⁊ pncipiū teste auicēna de causis spmatis: de quo libro ēt in fine huius meminit cum dixit: ⁊ ingrediunt̄ in hoc genere doctrine duo tractatus quos edidi de spmate: neqʒ me fugit hunc librū posse alibi collocari. ad hūc etiā librū accedit liber de colera nigra. ⁊ ad hanc causaʒ materialeʒ adhuc ptinū: liber de medicatōe anathomie: cuius etiā meminit ī calce huius tertij libri: ⁊ istorū ēt. s. de anathomia viuorū ⁊ de anathomia mortuoruʒ cuʒ inquit: ⁊ in eis est tractatus in quo narraui eē anathomie animaliuʒ mortuorū: ⁊ continuantur cū eo duo tractatus ī qbus narraui esse anathōmie animaliuʒ viuorum. de quibus etiā testatur tertio interiorū capitulo secūdo. accedit etiā ad hos liber de vtilitate pticularum: cui adheret liber de differentia origanicorū ⁊ consimilium membrorꝫ. Sunt insuper alij libri de causa formali scilicet complexione: ⁊ est liber de cōplexione: ⁊ est liber de complexionibus ⁊ de malicia complexionis diuerse: de quibus ī fine huius dicit. ⁊ post eum sunt tres tractatus in quibus narraui esse complexionis. ⁊ infra dicit eodem textu. Qui continuat̄ cū duobꝰ tractatibus primi libri mei in complexione. ⁊ ī scriptio eius est de complexione mala diuersa. quibus non īmerito coniungit̄ liber de virtute consuetudinis: ⁊ liber de calore iuuenis ⁊ pueri: quem testatur fecisse in commēto illius aphorismi prime particule: qui crescunt. De cā formali. s. cōpositione sunt libri anathomie: qbus innotescunt mēbrorū cōpositiones: quorū iuuamentum ipse dicit cuʒ ait: oʒ vt antecedat studiuʒ ī anathomie libri: super ea. n. que apparent in anathomia fit iuuamentuʒ non paruʒ. Sed libri de causa formali. i. virtute sunt multiplices. qdam. n. eorum sūt generales: vt libri de dogmatibus Platonis ⁊ Hy. quos memorat in tertio huius dicens: Quoruʒ inscriptionem posui de sententijs hyp. ⁊ pla. Et nono terapentice. c. vij. ⁊ liber de virtutibus dispensantibꝰ nostruʒ corpus: ⁊ de substantia virtutuʒ naturaliuʒ: ⁊ de virtutibus naturalibus: de virtutibus animalibus in generali credenduʒ est fecisse libruʒ. dicit tamen in fine tegni se in multis operibus dixisse de eis. dicit. n. esse aīalium virtutū ostendi in libro in quo sunt tractatus multi. de virtute tamen motiua que vna est ex speciebus animalis virtutis fecit librum aut cōtrahendo sermonem ad masculorum motus: vt in libro de motibus liquidis vel manifestis vel occultis: quem innuit etiaʒ fecisse in fine tertij tegni: aut ad motus musculorum determinate partis. ⁊ sic est liber de voce: liber de vtilitate respirationis: liber de causis respirationis liber de iuuamento anhelitus: liber de motu pectoris ⁊ liber de instrumento odoratus: quem recitat fecisse ī fine secundi de interioribus. De virtute vitali credendum est ipsum fecisse librū de operatione autē eius q̄ est pulsare fecit libros multos. primo liber de vtilitate pulsus: liber de pulsu contra Archigenem: ⁊ liber qui dicitur pronosticum pulsus: de quo facit mentionem. primo de differentijs febrium. c. vij. cū inquit. Archigenes enim quicquid deliquit: ⁊ circa intelligentia ⁊ cognitioneʒ duri pulsus ⁊c. ⁊ liber compendium pulsus: ⁊ liber introductorius ad Carolum: cōmentū pulsus: liber de differentijs pulsus. Fecit etiaʒ libros de causis efficientibus: sicut liber de causis procatarticis: ⁊ liber de causis corporalibus: cui adiacet liber de plenitudine. cuius meminit. xiij. terapentice. de causis finalibus non oportuit facere librum: qr scia operationuʒ continetur in scientia vrtutum: ⁊ qr scientia spirituū vadit ēt cum illis: fecit etiaʒ libruʒ de contento in arterijs contra Archigenem: vt in fine tegni dicit. hic enī dicebat in venis pulsatilibus soluʒ spūm contineri ⁊ non sanguineʒ: sicut etiā recitat sexto epidimiarum Joannes alexandrinus. Fecit etiā libros de fine. s. de sanitate primo secundo de egritudine: de sanitate qdem ꝭm se fecit librū de optima habitudine ⁊ librū de eucrasia. de modo autem conseruationis in generali ipsius sanitatis fecit librum de regimine sanitatis. sed de regimine in speciali vel preseruatione fecit librum de exercitio cum parua spera: ⁊ librum de attenuanti dieta: ⁊ librum de his quibus conuenit purgatio in vere cuius reminiscitur in commento illius aphorismi sexte particule: Quibus phlebotomia aut pharmacia conuenit. ⁊ cum considerauit egritudinem: primo fecit librum ad sciendum simulationem egritudinum: qui dicitur de modo sciendi ⁊ redarguendi simulantes egritudinem. Secundo fecit etiam de egritudine libros multos: considerauit enim egritudinum diuersitatem in generali: ⁊ sic fecit librum de accidenti ⁊ morbo. diuersitates autem speciales sunt secundum genera egritudinum. fecit igitur librum de modo male complexionis librum de differentijs febrium. ⁊ annectitur ei liber de tabe: saltem quantum ad primam eius partem. Fecit etiam librum de mala compositione siue saluta vnitate: et librum de dislocatione quem allegat Rasis. xv. continenti. De morbo composito fecit librum de tumoribus preter naturaʒ. i. apātibus: apā enim est morbus compositus ex triplici genere morborum. s. mala complexione: mala cōpositione: ⁊ soluta vnitate: scđa primi. c. v. Cuʒ autem considerauit egritudineʒ loca fecit librū de interioribus. ⁊ cum considerauit tēpora morboruʒ siue mensurantia siue terminantia: fecit librꝫ de quattuor temporibus morbi vniuersalibus: ⁊ de quattuor temporibus pticularibus: ⁊ libruʒ de creticis diebus: cui adheret liber de crisi. ⁊ cū considerauit accidentia egritudinuʒ fecit librum de rigore: tremore: spasmo: iectigatiōe: ⁊ de disnia: ⁊ de typo: ⁊ librum de caumate: ⁊ librū de sternutatione: cuius recordatur in commento illius aphorismi quinte perticule: Mulieri que a matrice. Rursus considerans pronosticationem ⁊ iudicium. fecit librum pronosticorum diuisum ī libros duos. ⁊ adiacet huic noticie liber de ea que in somnijs dignotione: Considerans autem modos curandi rationales generales ⁊ communes magis: fecit librum terapentice: ⁊ librum decem tractatuum. Specialiores autem modos considerans: fecit speciales regulas cure: ⁊ secūdū hoc fecit librum de febribus ad glauconem: ⁊ librum de cura ictericie ⁊ librum de cura lapidis ⁊ considerans experimenta fecit librū de secretis et experimentis ad varias egritudines: ⁊ librum de facile his acqsibilius cuius meminit. xiij: terapentice: capitulo rursus. Fecit etiam libros de instrumentis medicinalis scientie. s. cibo ⁊ potu ⁊ manueli opatione de cibis fecit librum de alimētis ⁊ librū de euchimia ⁊ chachochimia. de potu fecit librū de aqua ⁊ librum de vino: cui adiecit librum de vndimiis. de medicinis aūt simplicibus fecit librū de simplici medicina. de compositis ēt medicinis credo ipsum fecisse antidotarium his omnibus annectit̄ liber de aphormacijs: ⁊ liber de quadragintasex plantis: quē habemus cū cōmento humain: liber ēt de virtutibus centauree quē Nicholaus de Regio transtulit: ⁊ liber dinamidiorum: ⁊ est dinamidius locus vbi scribūt̄ virtutes rerum: ⁊ liber de commoditatibus tyriace: ⁊ liber de tyriaca ad cesarem: quem allegat Rasis frequenter. Cum autem considerauit manualem operationem fecit librum de chirurgia: ⁊ ei annectitur liber de phlebotomia sed forte conuenientium poneretur inter libros de causis efficientibus. ⁊ sic multi libri Galieni sunt positi iu multis locis secundum aliquam considerationem: qui secūdū aliam possunt alibi situari. Hoc tamen scias: ipsum Galienū centum ⁊ qnquaginta volumina in medicina composuisse: teste Joanne tortellio in sua ortographia. Hec colligi a dictis specularis in medicina.

Finit libellus de diuisione librorum Galieni.

Incipit liber Hyppocratis de lege: qui introdoctorius
dicitur traductus per Arnaldum de villa noua de greco in
latinum.

Edicina artium p̄clarissima ⁊ excellentissima
propter in disciplicam vtentium ⁊ indican/
tium talis vana in defectu ē vtiqꝫ magis om
nibus artibus. horum autem peccatum ma/
xime mihi videtur habere causam hanc: quia
⁊ contra meritum medicine solius in ciuitati
bus nullum determinatum est preter inglo
riationem. hoc autem non vulnerat compositos ex ea. similli/
mi enim isti sunt introductis in tragedia: etenim illi figuraꝫ
⁊ indumentum ⁊ faciem ⁊ speciem hipocrite habent non sunt
autem hypocrite. sic autem ⁊ medici nomine quidem multi:
opere autem valde pauci. congruit enim ⁊ siquis debet medi
cinalem scientiam vere doceri horum participem esse nature
discipline doctrine loci altitudinis laboris ⁊ temporis. Pri/
mum quidem opus est natura: super omnia habeat hanc. hac
enim contra operante vana sunt omnia. natura vero introdu
cta ars doctrinalis fit: quam cum sapientia facere oportet: di/
sciplinatum factum in hoc loco qui aptus natus fuerit ad disci
plinam. amplius autem inducere laborem in tempore mul/
to curando quatenus disciplina in naturam conuersa ap\
te ⁊ bene crescat ⁊ fructus afferat. qualis autem est specula/
tio vegetabilium que sunt in terra talis est ⁊ medicine disci/
plina: nostra enim natura est qualis est regio: doctrine autem
docentium qualia semina: disciplina autem ꝙ ipsa cadat in ter
ram cultam secundum tempus. locus in quo est disciplina ē
quale nutrimentum quod est ex conuenienti aere factum ve
getabilibus: labor autem cultura. tempus autem corrobora/
uit omnia ⁊ fecit nutriri perfecte. Hec autem quibus indigēt
medicine artem addiscentes ⁊ vere ipsius noticiam accipien/
tes ita per ciuitates euntes: non verbo sed opere medicos re
putari faciunt ignorantia autem est malus thesaurus ⁊ mala
repositio habentibus ipsam ⁊ somniuꝫ visio hilaritatis ⁊ gau
dij expers: timiditatis ⁊ audacie nutricio timiditas infirmita
tem significat: audacia vero inartificialitatem: duorum enim
hoc quidem scire facit: alterum vero nescire: opinio auteꝫ igno
rare. sacre autē res existentes sacris hominibus ostenduntur:
prauis autē nequaqꝫ priusqꝫ p̄ficientur secretis scientia.

Explicit liber Hyppocratis de lege: qui introductorius
dicitur traductus per Arnaldum de villa noua de greco in
latinum.

Hoc est hyppocratis iusiurandum in cuiusdaꝫ sui libri p̄n
cipio inuentum ⁊ e greco in latinum conuersum per Petrum
paulum vergerium factatum.

Estor apollinem ⁊ esculapiuꝫ higiēqꝫ ⁊ pana
saꝫ esculapij filias ⁊ deos ⁊ deas omnes me:
quam in me erit ⁊ qꝫ ingenium meum vale-
bit: hec omnia obseruaturū: que hoc iureiurā
do atque his tabulis continentur tributaruꝫ
me preceptori meo a quo hanc artem edoctus
sum non minus qꝫ parenti a quo sum geni-
tus vitam cum eo communicaturū res omnes quas illis ne
cessarias esse intelligam pro viribus meis submini/
straturū progeniem eius fratrū loco habiturū: hanc ar
tē sine mercede ⁊ sine pactionibus edocturū: precepta
omnia libenter ⁊ fideliter traditiruꝫ meis ⁊ precepto
ris mei liberis ceterisqꝫ discipulis qui se legibus medi
cine astrinxerint atqꝫ iurati fuerint: alij preterea ne/
mini in curandis egrotis pro viribus ⁊ pro ingenio
meo necessarijs rebus vsurum: nemini egritudineꝫ
dilataturum: nihil per iniuriam facturum: rogatum
nemini daturum: neqꝫ id cuiqꝫ consulturum: neqꝫ p̄/
gnanti mulieri ad interficiendum conceptum fetum
potionē porrecturum: vitam meam atqꝫ artem meaꝫ
puram atqꝫ integram seruaturum: laboranti luppilo
haud queqꝫ excisurum: sed expertis eius artis hoc ne
gociū promissurum quācūqꝫ domum ingressus fuero
dūtaxat liberandis egrotis operam daturum: oēm in
iuriam omnem corruptelam omne genus turpitudi/
nis res etiā venereas sponte mea euitaturū: siue mu
liebria corpora curauero siue virilia: siue hominis libe
ri siue serui que inter curandū vel videro vel audiero
vel etiam extra curaꝫ in vita hominuꝫ cognouero que
reticenda esse intelligam nemini aperturum: sed iteme
ratā taciturnitatē seruaturū. Presens igitur iusiuran
dū integre atqꝫ incorrupte seruanti mihi omnia taꝫ in
vita qꝫ in arte mea prospera feliciaqꝫ succedāt: ⁊ gloria
in eternū parata sit: trāsgredienti vero atqꝫ periurio cō
traria omnia eueniant.

Explicit Hyppocratis iusiurandū ī cuiusdā sui li/
bri p̄ncipio iuentuꝫ: ⁊ e greco in latinum cōuersuꝫ per
Petrum pauluꝫ vergeriū factatum.

Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s
t u x y z ⁊

Omnes sunt quaterni preter. ⁊. qui ē quin
ternus.

Impressuꝫ Venetiis per Philippuꝫ de
pinzis de Caneto Anno salutis dñi nr̄i ie
su xp̄i. M.cccc.lxxxxi. die. xxvi. septēbris.

Incipit tabula sup libros Tegni que ordinata est eodē ordine quo tabula posita supra añ libros pnostico.

Finit tabula

sapientia pa-
ru unt.
Cito sunt esse.
Summa quidem
Ipsa vero que
Terna vero et
Consul sunt ergo
Consul sunt
Vnitas enim
Sed e alia quidem
Hec vero omnino
Hec vero sunt

145

Sed vnica aut
Decima est.
Hec ergo nomen
Omnia autem
Erunt principium
Sed qui est.
Alterum vero

146

Est aut vna
Imperium igit.
Sanctum est autem
Signa vero et
Signis vero

147

Sunt aut et
Et bonorum quidem
Sanctum vero
Capitula sunt
distincta regni.
Sunt aut et
Signa vero igit.
Mundi vo hoc

148

Applicent autem
Et multas
Omnibus vo sa.
Cognoscere vo
Substantia quidem
Ab his vero que
Exem vero sub.
Hec vero dicunt
Hec vo quidem
Vocata aut la.
In esse vero
Accepimus vero.

149

Dicuntur aut
Simplicem vero
Sunt vero hor
Et omnia
Nubem celeste
Scientia vero
Ab his scit.
Signa vero hor
Ponentibus vo.
Signa ergo ex.
Quattuor autem

150

Principalia igit
Ab illa vero ex
Ipsa vero ipsa
Hec vero omnes
Capillos
Et quidem primum
Principium aut
Totus quidem est.
Partus vero ca.
Magnum vo non
Mortis

Et vero sunt ocu.
Quam corporalem.
Sensus igitur
Facultas vero
Et vero sunt:
Et bene mobile
Valet vero sunt.
Vnum si corpus.
Tactus quidem
Similiter vero

151

Quecumque vero
Corpus calidum.
Deinde vero si:
Vnde quod
Naturalis vero
Corporis qui.

152

Et vero humidi
Frigida humida
Humide vero
Hec igitur sunt
Et hec que [illegible]
Est frigida est.
Et calidum quidem

154

Et hoc est in
Magnitudo
Ea vero que sunt
Calamus vero.
Valet vero ocu.
Corporis quidem.
Cuiuslibet

Tractatus de corde.

Et cordis autem
Calidior ergo

155

Et sic est.
In sinistro vero
Et ipse vo quidem
Tales et similiter
Dextrum vero co
Sinistrum vero

156

Omnium potentia
Et voluntate.
Calidioris vero
Frigida vero et
Vnum est.

157

Tractatus de spate.

Et partis vero.
Frigidioris vero
Siccioris vero
Humiditate
Calidi quidem
Calidioris quidem
Siccitatis vero
Medietas vero est
Minus vero est
Manifestum est

158

Humidi quidem
Humiditas vero

Tractatus testiculorum.

Testiculorum vero
Frigida vero sunt.
Humida quidem
Calida vero sunt.

Conueniendi q[illegible]
Et vero frigid.

159

Circa locum [illegible]
Totius corporis
Totius vo corporis
Dicunt igitur
Experientie vero

160

Quecumque vero
Frigidiores [illegible]
Hec est vero [illegible]
Et humida vero
Et sunt [illegible]
Humida vero et
Frigida vero et
Vero vo frigidum

161

Vnde vero
Frigidius vero quam
Consideravit vero
Similiter os [illegible]
Maiorem
Similiter vo et

Tractatus de ventre.

Ventris [illegible]
Calidioris vero
Calidior vero [illegible]

162

Frigide vero [illegible]
[illegible]
Secundum complexio
Diligenter vero
Sed propter hoc
Secundum vero
Non vero ipsa
Neque [illegible]
Sunt vero [illegible]
Hic vero per.

163

Hec vero propter
Capitis igitur [illegible]
Ea vero que [illegible]
[illegible]
[illegible]
Aliter vero.

164

Et quibus [illegible]
Sed de his [illegible]
Quecumque vero [illegible]
Hec apparentia
Secundum vero [illegible]
Ea vero que sit.

165

Ea vero que [illegible]
Ita vero et [illegible]
[illegible]
[illegible]

166

Proportionalit[illegible]
[illegible]
Calores vero
[illegible]
Quecumque vo [illegible]
[illegible]

167

In medio vero
Et propter hoc

Tā vō quidē
Secundum vero eas.
Aliud vo [illegible]
Secundum vo alterum.
Quecumque vo si.
[illegible]
Et hec quidem
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Ita vero sunt.
[illegible]

168

[illegible]
Quemadmodum
Et propterea ad [illegible]
Hec vero et [illegible]
Alia vo [illegible]
Secundum odorem.
Secundum [illegible]
Quemadmodum
[illegible]
[illegible]

169

Quecumque vero
[illegible]
Manifeste quidem
Quemadmodum
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Sunt vo et [illegible]

170

Sunt vo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

171

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

172

Sunt aut in his
Perfecte igitur
Sunt vero et [illegible]
Conditiones
In [illegible] vero per
Equal vero quo
Ita vero et [illegible]
[illegible]
[illegible] vero

173

[illegible]

Ipse vero et.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Et vero sunt ali.
Plurimi vo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

174

Aliud vero et
[illegible]
Contraria
Id vero et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

175

Imperium.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Quecumque [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

176

Hec vero et [illegible]
Manifestum aut
Quemadmodum in
Alia vo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

177

[illegible]
[illegible]
Secundum vero [illegible]
Calide igitur [illegible]
Sed [illegible]
Manifestum vero
[illegible]
Quecumque vo [illegible]
[illegible]

178

Sed [illegible] quidem
[illegible]
[illegible] igitur
Secundum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
In [illegible] vero
Et igitur [illegible]

179

Et vero [illegible]

Ita vero in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

180

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

181

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Ita vero [illegible]
[illegible]

182

[illegible]
Aliud vero quod
Hoc igitur est
[illegible]
[illegible]
Est autem [illegible]
[illegible]

183

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Quecumque igitur
[illegible]
[illegible]
Ita vero [illegible]
[illegible]

184

Quecumque vero [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

185

Per [illegible] autem
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Sed [illegible]

186

[illegible]
[illegible]
[illegible]
Alia vero [illegible]

Componit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

187

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

188

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

189

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

190

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

191

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

192

[illegible]
[illegible]
[illegible]

193

Finit tabula